

T.C.
ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

NESİB DEDE DİVÂNI SÖZLÜĞÜ
[BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK]
(CİLT 1)

Baksen ÜNLÜ

Danışman
Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

Adıyaman- 2021

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK danışmanlığında, Baksen ÜNLÜ tarafından hazırlanan “Nesİb Dede Dİvânı Sözlüğü [Bağlamalı Dizin ve İşlevsel Sözlük]” başlıklı çalışma 02 / 02 / 2021 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan / Danışman: Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

İmza: .....

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Halil İbrahim YAKAR

İmza: .....

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Özkan CİĞA

İmza: .....

02/02/2021

Prof. Dr. Tayfun SERVİ

Enstitü Müdürü

BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Nesib Dede Dîvânı Sözlüğü [Bağlamalı Dizin ve İşlevsel Sözlük]” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

02/ 02/ 2021

Baksen ÜNLÜ

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Nesîb Dede Dîvânı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]

Baksen ÜNLÜ

Adıyaman Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı

Şubat 2021, xiv + 1924 sayfa

Altı asırlık bir geçmişi ve geleneği olan Klâsik Türk edebiyatından günümüze pek çok edebi eser kalmıştır. Bu eserlerin anlaşılabilmesi için eserin yazıldığı dönemdeki kültür geleneği göz önünde bulundurularak metinlerin anlamlandırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Metinlerde yer alan kelimelerin her birinin bağlamına göre anlamlandırılması; şairlerin hayal gücü ve düşünce dünyasının, dilin kelime dünyasına kattığı zenginliklerin ortaya çıkarılması ve metinlerin anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

Nesîb Dede Dîvânı'nın Bağlamsal Dizin ve İşlevsel Sözlüğü'nün konu edildiği bu çalışmada, metindeki kelimelerin bağlam içerisindeki anlamları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmada Ahmet Selahattin HİDAYETOĞLU'nun hazırladığı “Nesîb Dede Hayâtı, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni” adlı doktora çalışması esas alınmıştır. Nesîb Dede Dîvânı'nda yer alan sözcükler üzerinde durulmuş, anlamın bağlama göre nasıl değiştiği ve kelimelerin nasıl farklı çağrışımlar kazandığı gösterilmeye çalışılmıştır.

Sözlük hazırlanırken Klâsik Türk şiirine ait eserlerin anlam dünyasını ortaya koymak üzere oluşturulan TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü) programı kullanılmıştır.

Nesîb Dede Dîvânı'nda geçen her bir unsur dikkatle incelenerek bağlam içerisinde anlamlandırılmıştır. Böylelikle, Dîvânda yer alan kelimeler, hangi anlamlarda ve bağlamlarda kullanıldığı ortaya çıkarılmıştır.

Çalışmamız iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde, Nesîb Dede'nin hayatı, edebî kişiliği ve Dîvân'ı hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde ise sözlük kullanım kılavuzu, Nesîb Dede Dîvânı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük'ü bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sözlük, Bağlam, Nesîb Dede Dîvânı, Bağlamlı Dizin, İşlevsel Sözlük.

ABSTRACT

Master's Thesis

Nesîb Dede's Dîvân Glossory [Concordance And Functional Glossory]

Baksen ÜNLÜ

Adıyaman University

Graduate Education Institute

Department of Turkish Language and Literature

Old Turkish Literature Science

February 2021, xiv + 1924 paper

There have been many literary works from Classical Turkish literature which has a six-century history and tradition. There is a need to make sense of the texts by considering the cultural tradition of the period the work was written to understand these works. Interpretation of the vocabulary involved in texts considering its context would help to demonstrate poets' imagination and world of thoughts, the richness of language adding to vocabulary, and understanding the texts.

The present study addressed Contextual and Functional Dictionary of Nesîb Dede's Dîvân to explain vocabulary in the context.

This study was grounded on the doctorate study titled "Nesîb Dede's Life, His Works and the Critical Text of His Divan" prepared by Ahmet Selahattin HİDAYETOĞLU. The vocabulary in Nesîb Dede's Dîvân was emphasized to show how the meanings changes according to context and how words have different connotations.

TEBDİZ (History and Literature Texts Contextual Index and Functional Dictionary) program which aims to reveal semantic world of Classical Turkish poetry was utilized to prepare the dictionary.

Each element in the Dîvân of Nesîb Dede has been carefully examined to be interpreted in the context. Thus, it has been revealed meanings and contexts of vocabulary in the Dîvân.

Our study consisted of two parts. In the first part, Nesîb Dede's life, literary identity, and Dîvân were discussed. The second part involved dictionary user guide and Nesîb Dede' Dîvân Contextual Index and Functional Dictionary.

Key Words: Dictionary, Context, Nesîb Dede's Dîvân, Contextual Index, Functional Dictionary.

ÖN SÖZ

Klâsik Türk edebiyatı şiirlerini çözebilmek, şiirin derinliğine nüfuz edebilmek, metinle ilgili farklı okumalar yapabilmek için şairin yaşadığı yüzyılın toplum yapısını, değerlerini, şairin bunlardan ne derece etkilendiğini ve eserine ne şekilde yansıttığını bilmek gerekmektedir. Metin incelemeleri, şerh gibi çalışmalar bu bilgilerin ortaya konulmasında önem arz etmektedir. Dilin, tarihsel süreçte geçirdiği değişim ve gelişim çizgisini takip edebilmek bu açıdan önemli ve gerekli bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. İşte bağlam ile ilgili incelemeler, metnin tarihsel dönemi içinde doğru anlaşılmasını sağlamak noktasında yapılması gereken çalışmalardır. Bağlam sözlükleri bu çalışmaların önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Günümüzde, Klâsik Türk şiirine ait eserlerin bağlamalı dizin çalışmalarını yapmak için bilgisayar destekli bir proje olan TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamalı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü) kullanılmaktadır. TEBDİZ projesi ile Klâsik Türk edebiyatının temsilcisi olan şair ve yazarların söz varlıkları ile anlam dünyalarının ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu çalışma da TEBDİZ projesi kapsamında hazırlanmıştır.

Çalışmamızda, Klâsik Türk şiirinin 17. yüzyıldaki temsilcilerinden olan Mevlevî şeyhi Nesîb Yusuf Dede'nin iki eserinden biri olan Dîvânı'nın bağlamsal dizini ve işlevsel sözlüğü hazırlanmıştır. Bu çalışmayla Nesîb Dede Dîvânı'nın söz varlığının ortaya çıkarılması; Nesîb Dede'nin anlam dünyası ile üslubunun ortaya konulması amaçlanmıştır.

Tez çalışmamız temel olarak iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, Nesîb Dede'nin hayatı, edebî kişiliği ve Dîvân'ı hakkında bilgi verilmiştir. Nesîb Dede ile ilgili biyografik çalışmalar daha önce yapıldığı için bu konuda detaya girilmemiştir. Mevcut yapılmış çalışmalardan yola çıkarak çalışmamıza bir zemin hazırlama noktasında olabildiğince muhtasar tutulmaya çalışılmıştır.

Tezimizin ikinci ve asıl bölümünü ise sözlük kullanım kılavuzu ve Nesîb Dede Dîvânı Bağlamalı Dizin ve İşlevsel sözlüğü oluşturmaktadır.

Çalışmamızda ilk olarak Ahmet Selahattin HİDAYETOĞLU'nun hazırladığı “*Nesîb Dede Hayâtı, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni*” adlı doktora tezinde yer alan metinler TEBDİZ sistemine yüklenmeden önce bir dizi işlemde geçirilmiştir. Sisteme yüklenen metinlerden nitelikli veri elde edilebilmesi için söz konusu metinlerin word

formatına çevrilmesi ve “*Gentium Plus*” fontuyla transkribe edilmiş olması gerekmektedir. Metinler sistem için uygun hâle getirildikten sonra metnin şekli ve türüne göre tasnif edilerek sisteme yüklenmiştir. Bu aşamaların sonunda yüklenen metinler işlenmeye hazır hale getirilmiştir. Bütün bu aşamalar bittikten sonra, divanı anlamlandırma işlemine geçilmiştir.

Beyitleri doğru anlamak amacıyla ilk olarak nesre çevirme işlemi yapılmıştır. Ancak çalışmanın amacı ve kapsamı göz önünde bulundurularak söz konusu çevirilere çalışma metni içerisinde yer verilmemiştir. Beyitlerin nesre çevrilmesi ile birlikte kelimenin bağlama bağlı olarak beyit içerisinde kazandığı anlam daha net ortaya konulmuştur. Sistem üzerine metin girildiği zaman metindeki kelimeler, sistem tarafından otomatik olarak ayrılmaktadır. Sisteme yüklenen metinde anlamlandırılmak istenen kelime seçildiği zaman daha önce o sözcüğe verilen anlamlar araştırmacının karşısına çıkmaktadır. Sistemdeki bu anlamlar ile araştırmacının vermek istediği anlam uyuşabilmektedir. Araştırmacı, o anlamlardan birini seçerek kelimeyi anlamlandırabilmektedir. Ancak beyitte geçen kelimenin anlamı sisteme daha önce girilmiş olan anlamlarla uyuşmuyorsa; araştırmacı, o kelimeye bağlamına uygun yeni bir anlam vererek sisteme işleyebilmektedir. Bu işlem esnasında öncelikle kaynakçada gösterilen ansiklopedi, sözlük ve diğer edebî kaynaklardan istifade edilmiştir. Bunun yanında her bir kelime ve kelime grubu, ait olduğu madde başlığı altında metnin bağlamına göre değerlendirilerek yaygın anlamlarının etkisinde kalmadan anlamlandırılmıştır.

Anlamlandırma işlemi tamamlandıktan sonra TEBDİZ sisteminin sağladığı olanaklar kullanılarak dizin dosyaları harf harf indirilmiştir. Bütün harfler indirildikten sonra alfabetik sıra gözetilerek çalışma bir araya getirilip sözlük oluşturulmuştur. Sistemden indirilen dosyalarda madde başları *bold* olarak gösterilmiştir. *Bold* olan madde başlarının altında ilgili kelimenin geçtiği beyitler yer almaktadır. Bu durum sözlüğü kullanıcıların kullanımını açısından kolaylaştırmış olup aynı zamanda işlevsel bir hale getirmiştir.

Hazırlamış olduğumuz bu çalışmanın hazırlık ve tamamlanma süreçlerinin her aşamasında yardım ve desteklerini esirgemeyen kıymetli hocam Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK’a; çalışma konusunun belirlenmesinde öneri ve görüşleriyle bize yardımcı olan

TEBDİZ projesinin yürütücüsü Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK'a şükranlarımı sunarım.

Son olarak çalışma azmimi tüm özverisiyle yükselten ve yenileyen eşim Eren ÜNLÜ'ye teşekkür ederim.

Adıyaman, Şubat, 2021

Baksen ÜNLÜ

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE LİTERATÜRE KATKISI

Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları ile Klâsik Türk edebiyatı metinlerinin, söz varlığının belirlenmesi ile eserleri oluşturan şair ve yazarların anlam dünyasının ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bununla birlikte hazırlanan bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları; ele alınan eserin yazıldığı döneme ait dil özellikleri ve kullanılan kelimelerin tespit edilip ortaya çıkarılmasına da olanak sağlamaktadır.

Yapılan bu çalışma ile Klâsik Türk şiirinin 17. yüzyıl temsilcilerinden biri olan Nesîb Dede Dîvânı'nın söz varlığı ortaya çıkarılmakla birlikte; Nesîb Dede'nin anlam dünyası ile üslubunun ortaya konulması amaçlanmıştır.

TEBDİZ sistemi vasıtasıyla farklı yüzyıllara ait yüzlerce eserin bağlamsal sözlüğünün oluşturulması, Klâsik Türk edebiyatı metinlerinin kelime kadrosunun tarihsel süreçte geçirdiği değişimleri de ortaya koyacaktır. Ayrıca sanatçıların üslupları hakkında somut ve istatistiki verilere ulaşarak mukayeseli çalışmalara da imkân sağlanmış olacaktır. Çalışma, tanıklı ve tarihsel Türkçe sözlüğün oluşturulmasına katkı sağlaması açısından da önemlidir.

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
ÖN SÖZ.....	viii
ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE LİTERATÜRE KATKISI	xi
İÇİNDEKİLER	xii
KISALTMALAR DİZİNİ	xiv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

NESİB DEDE’NİN HAYATI VE EDEBİ KİŞİLİĞİ	4
1.1. NESİB DEDE’NİN HAYATI VE ESERLERİ	4
1.2. NESİB DEDE’NİN ÜSLUBU.....	7

İKİNCİ BÖLÜM

BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK.....	14
2.1. SÖZLÜK OLUŞTURULURKEN İZLENEN YÖNTEM	14
2.2. SÖZLÜK KULLANIM KILAVUZU	15
2.3. NESİB DEDE DÎVÂNİ BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ... 16	
2.3.1. A / Ā.....	17
2.3.2. B.....	129
2.3.3. C.....	286
2.3.4. Ç.....	327
2.3.5. D.....	355
2.3.6. E.....	458
2.3.7. F	524
2.3.8. G / Ğ.....	554
2.3.9. H / Ħ / Ħ.....	665
2.3.10. I.....	804
2.3.11. İ.....	808
2.3.12. J	935
2.3.13. K/ Ķ.....	935

2.3.14. L.....	1056
2.3.15. M.....	1074
2.3.16. N.....	1225
2.3.17. O	1342
2.3.18. Ö	1453
2.3.19. P	1456
2.3.20. R.....	1483
2.3.21. S/ Ş / Ṡ.....	1531
2.3.22. Ş	1657
2.3.23. T/ Ṫ	1711
2.3.24. U.....	1780
2.3.25. Ü.....	1792
2.3.26. V.....	1805
2.3.27. Y.....	1837
2.3.28. Z / Ž / Ż.....	1876
SONUÇ.....	1918
KAYNAKÇA.....	1920
ÖZGEÇMİŞ.....	1924

KISALTMALAR DİZİNİ

Akt.	: Aktaran
C.	: Cilt
çev.	: Çeviren
G	: Gazel
H	: Hicri
haz.	: Hazırlayan
K	: Kaside
Kt.	: Kıt'a
Ktp.	: Kütüphanesi
M	: Miladi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
Mes.	: Mesnevi
Müs.	: Müsemmen
nr.	: Numara
öl.	: Ölüm
R	: Rübai
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
T	: Tarih
TDK	: Türk Dil Kurumu
TEBDİZ	: Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü.
vb.	: Ve benzeri
YKY	: Yapı Kredi Yayınları.
yy.	: Yüzyıl

GİRİŞ

Klâsik Türk edebiyatı farklı coğrafyalarda, değişik meslek gruplarına ait, birçok kültürün etkisinde gelişen ve yüzyıllarca varlığını devam ettiren bir edebiyattır. Türk edebiyatının altı asırlık dönemini oluşturan bu edebiyat geleneğinde, Arapça-Farsça kelimelerin geniş ölçüde yer aldığı bir dille eserler ortaya konulmuştur.

Klâsik Türk şiiri içerik ve şekil özellikleri bakımından Arap ve Fars edebiyatlarının etkisinde kalmakla birlikte ruh, zihin ve duygu dünyası bakımından milli bir özellik taşımaktadır. Klâsik Türk şiiri, etkilendiği edebî kültürlerin yanı sıra Türk kültürüne ait millî, coğrafî, folklorik birçok kavramı ortak bir estetik çerçeve içinde asırlarca yansıtmıştır (Tuğluk, 2009: 429)

Yaklaşık altı yüzyıl süren Klâsik Türk edebiyatı içerisinde farklı coğrafyalarda, farklı şair ve yazarlar tarafından pek çok eser ortaya konulmuştur. Bu eserlerin her biri kendi döneminin dil ve kültürel özellikleri ile birlikte o dönemin sosyal hayatından da izler taşır. Araştırmalar verilen eserleri doğru biçimde anlamlandırabilmek için çeşitli çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmalardan biri de bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmalarıdır.

Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmalarıyla eserlerde yer alan kelimelerin anlam dünyasına girilmiştir. Bu çalışmalarda kelimelerin sadece sözlük anlamlarıyla yetinilmemiş; onların metin içerisinde kazandığı anlamlar ile kendinden önceki veya sonraki kelimeyle birlikte kazandığı anlamlara da yer verilmiştir.

Bağlam kavramı; Türkçe Sözlük'te, “bir dil birimini çevreleyen, ondan önce veya sonra gelen, birçok durumda söz konusu birimi etkileyen, onun anlamını, değerini belirleyen birim veya birimler bütünü, kontekst” olarak tanımlanmıştır (Türkçe Sözlük, 2009: 180).

Doğan Aksan ise kelimelerin bağlamlarında kazandıkları anlamlar ile ilgili olarak şu hususlara dikkat çekmiştir: “Dilde ender rastlanan anlam bulanıklığı bir yana bırakılacak olursa, göstergeler hemen hemen her zaman, içinde geçtikleri tamlamalar, tümceler ve sözcelerde, öteki sözcüklerle oluşturdukları bütünle kesinlik kazanır; belli bir kavramı eksiksiz yansıtır” (Aksan, 2005: 74). Pierre Giraud (1994: 34), “Sözcüklerin anlamları yoktur, kullanımları vardır. Konuşmada ya da söylemde bize ileildiği biçimiyle anlam, sözcüğün aynı bağlamdaki öbür sözcüklerle kurduğu ilişkilere bağlıdır. Bunlar dil dizgesinin yapısıyla belirlenir. Her sözcüğün anlamı, daha doğrusu anlamları bu

bağıntıların tümüyle tanımlanır, taşıdığı varsayılan bir imgeyle değil” diyerek kelimelerin cümlelerin bütünüyle olan ilişkisinden bağımsız olarak anlamlandırılmayacağını savunur.

Bağlamda kelimenin ya da kelime grubunun kendinden önce ya da kendinden sonraki kelimelerle kurduğu ilişkiye göre kazandığı anlam vardır. Hem dinî metinlerde hem de klâsik şiirde bu kullanımın anlam alanı genişleyebilmekte, sadece kullanıldığı birim içerisinde değil bu birimin sınırını aşarak başka bir birim içerisinde kullanıldığı kelimeyle de anlam kazanabilmektedir (Tuğluk, 2017:60).

“Bağlamsal sözlük, anlam-bağlam ilişkisine dayanan ve bir eserin söz varlığını en ince anlam farklılıklarına kadar ortaya çıkaran sözlüktür” (Boz, 2011: 91). Bağlamsal dizin ise “bağlamıyla birlikte sunulan sözcüklerin oluşturduğu abecesel dizelge” (Vardar, 2007: 32) olarak tanımlanmaktadır. Bunlardan ilki sözcüklerdeki anlamsal zenginliğin ortaya çıkarılmasına, ikincisi ise sözcük ve eklerin bağlam içindeki işlevlerinin belirlenerek bunların diğer yapılarla olan ilişkilerinin anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Bu tür “sözlüklerde maddelerin anlamları belirtilmeden bunların geçtiği cümleler tamamen veya gerektiği kadar alınır” (Başkan, 1988: 174).

Bağlamsal sözlük çalışmalarıyla ilgili yapılan literatür taraması sonucunda pek çok örneğin olduğu görülmüştür. Bu alandaki “ilk çalışma İngiltere’de kutsal metinlerde ve Shakespeare’in eserlerinde uygulanmıştır” (Uysal, 2012:58). Bağlamlı dizin çalışmalarının ilk olarak İncil metinlerine uygulandığını belirten Özer Şenödeyici bu dizinlerin kutsal metinlerin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olduğunu aktarmaktadır. Alexander Cruden’in 1846 yılında Londra’da ve John Eadie’nin 1857 yılında Boston’da yayımladıkları concordance’lar bu amaca hizmet etmiştir. Batı’da bir Anglosakson destanı olan Beowulf metni ile Shakespeare’in şiirleri gibi edebi metinlerin bağlamlı dizininin oluşturulması için uygulanan “concordance” yöntemi, 1987 yılında İran şairi Hafız’ın Divan’ına da tatbik edilmiştir (Şenödeyici, 2017: 283).

Anlamın bağlam ile ilişkisini ele alan çalışmalar İslam kültüründe de çok eskilere dayanmaktadır. Kur’ân ve hadisi anlama, İslamî ilimleri tedvin etme sürecinde Arap dili ve edebiyatında bağlam konusu ile ilgili çalışmalar 9. asırda Câhız’a kadar dayanmaktadır (Mohd Daud Bakar, 2004:79 Akt. Tuğluk, 2017: 59). İbrahim Halil Tuğluk, söz konusu bağlamsal çalışmaların İslam kültüründe de görülmesinden hareketle klâsik metinlerin bağlamsal açıdan anlamlandırılması sürecini ve faaliyetlerini sadece Batı merkezli

dilbilim (edimbilim) anlam/bağlam çalışmalarına bağlamanın yanlış olacağı görüşündedir (Tuğluk, 2017:59).

Ülkemizde bu alanda ilk çalışmalar Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak'ın danışmanlığında hazırlanan tezlerdir. Bunlardan ilki 2007 yılında Furkan Öztürk tarafından hazırlanan “*Bâkî Divanı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü)*” adlı doktora tezidir (Öztürk, 2007). İkinci çalışma ise; Özer Şenödeyici tarafından hazırlanan “*Naili Divanı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)*” adlı doktora tezidir (Şenödeyici, 2011). Çalışmada metinde yer alan tüm kelimelerin bağlamdaki anlamı gösterilmiştir. Ayrıca İdris Nebi Uysal da 2012 yılında “*Ağız Araştırmalarında Bağlamsal Sözlük ve Dizin Kullanımı*” (Uysal, 2012) adıyla bu çalışmaların önemini ve gerekliliğini vurgulayan bir makale yayımlamıştır.

Nesîb Dede Divanı üzerine yapılan bu çalışmada, sözcüklerin bir bütün içindeki öğelere, konuya yani bağlama göre belli bir anlamı karşıladıkları gösterilmeye çalışılacaktır.

Bu çalışmada Nesîb Dede Divanı'nın Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü hazırlanırken, Ahmet Selahattin HİDAYETOĞLU'nun hazırladığı “*Nesîb Dede Hayâtı, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni*” adlı doktora tezi esas alınmıştır. Divanın, TEBDİZ sistemine uygun hâle getirilmesi amacıyla ilk olarak transkribe edilmiş metnin “*Gentium Plus*” fontuna dönüştürülmesi işlemi gerçekleştirilmiştir. Metin içerisindeki şiirlerin nazım şekilleri, vezinleri tespit edilmiş ve sisteme yüklenmiştir. Anlamlandırma safhasında bağlama en uygun sözcükler belirlenerek sisteme işlenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

NESİB DEDE'NİN HAYATI VE EDEBİ KİŞİLİĞİ¹

1.1. NESİB DEDE'NİN HAYATI VE ESERLERİ

Nesib Yusuf Dede'nin hayatı hakkındaki bilgileri 18. yüzyıl da yazılan bazı biyografik eserlerden elde etmekteyiz: Bu yüzyıl biyografi yazarlarından Safâyî, Sâlim, İsmâil Beliğ, Şeyhî Mehmed Efendi ve Esrar Dede, Nesib Yusuf'un Konya'da doğduğunu bildirmektedir. Fakat doğum tarihi hiçbir kaynakta geçmemektedir.

“Nesib'in asıl adı Yusuf'tur. Daha sonra mahlas olarak “*Nesib*” ismini seçmiştir” (Çapan, 2005: 622.). “Kaynaklarda ailesi hakkında bilgi verilmemekte, sadece babasının ismi Şeyh Konevi” (Bursalı Mehmed Tahir, 1972: 262), Şeyh Ömer (Çapan, 2005:622) şeklinde yer almaktadır.

Kaynaklar “seyyid” olduğunu bildirmektedir (İnce, 2018: 437; Abdulkadiroğlu, 1999: 455; Ekinci, 2018: 2745). Dede'nin “soylu, soyu temiz” manasındaki “*Nesib*” mahlasını, bu yüzden seçmiş olması düşünülebilir.

Kendisine “Dede” denilmesi “Mevlevî Tarikatının adabınca 1001 gün çilesini ikmal ederek hücre-nişin bir zât” olmasındandır (Gölpınarlı, 1963:135). Nesib Dede, “fen ve din alanındaki ilk eğitimini babası Şeyh Ömer Efendi'den, sonra Konya'daki Mevlevî büyüklerinden almıştır” (Bursalı Mehmed Tahir: 450). Daha sonra “İstanbul'a giderek eğitimine devam etmiştir. Oradaki şeyhlerden ilim tahsil edip mantık eğitimi alan (Çapan, 2005:623; Ekinci, 2018: 2745; Genç, 2018: 285) Nesib Yusuf Dede, bir müddet İstanbul'da ulema ve şeyhlerin hizmetinde bulunmuş; vezir Siyâvuş Paşa'ya hocalık yapmıştır” (Genç, 2018: 285).

“Sultan IV. Mehmed döneminde, H. 1099/M. 1687 yılında çıkan kargaşalıktan ve belâ fitnesinden etkilenen Nesib Yusuf, hayat neşesinin vicdan huzuru ile olacağını düşünerek Kahire'ye hicret eder ve Müneccimbaşı Ahmed Dede”(Genç, 2018: 285) ile birlikte oradaki Mevlevîhâne'de post-nişin olan Kıbrıslı Siyahî Mustafa Dede (Genç, 2018: 285)'ye intisab eder. Nesib Yusuf, “Kıbrıslı Siyahî Mustafa Dede'nin hizmetinde *Mesnevî* okur ve ondan el alarak derviş olur” (Küçük, 2003:222).

Derviş olduktan sonra “Kahire'den Konya'ya gelen Nesib Yusuf, Konya Mevlevî

---

¹ Nesib Dede'nin hayatı Hidayetoğlu, A. S. (1996). “*Nesib Dede Hayâtı, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni*” adlı doktora tezinde özetlererek alınmıştır.

dergâhında 27 yıl post-nişinlik yapan Şeyh Hacı Bostan Çelebi Efendi(Küçük, 2003:33)'ye intisab etmiş; onun yanında tasavvuf terbiyesi görerek *Mesnevî-i Şerif* okumuştur.

Daha sonra “Hacı Bostan Çelebi ile beraber 1106/1694 yılında Mekke’ye giden Nesîb Yusuf, orada Müneccimbaşı Ahmed Dede Efendi’den kozmografya, matematik ve ilm-i hey’et tahsil etmiştir” (Mehmet Ziya: 123-124).

Bu yolculuğundan sonra tekrar memleketi Konya’ya dönen Nesîb Yusuf, bir müddet burada *Mesnevî* okumuş; tarikat içinde dervişlerin yetişmesine hizmet etmiştir. “Şeyh Hacı Bostan Çelebi, Nesîb Dede’nin bu yoldaki istidadına kanaat getirerek onu sırasıyla ilk önce Ankara’ya, Şam’a ve daha sonra Mısır Mevlevîhanesi’ne şeyh tayin etmiştir” (Mehmet Ziya: 123-124).

“II. Bostan Çelebi oğlu I. Mahmud Sadreddin Çelebi” (Önder, 2005:196-197) Konya’da şeyh iken, Nesîb Yusuf Dede tarikat hizmetine alınır ve belli bir olgunluğa ulaştıktan sonra İstanbul’a tayin edilir. İstanbul’da Yenikapı Mevlevîhânesi’nde şeyh olan “Pindârî Ahmed Dede’nin ölümü üzerine, Nesîb Yusuf Dede, Yenikapı Mevlevîhânesi’ne 1123/ 1711 yılının Rebi’ü’l-âhiri’nde şeyh olur” (İnce, 2018: 437; Ekinci, 2018: 2745; Genç, 2018: 285) ve orada *Mesnevî* dersleri vermeye başlar.

“Mevlevîhane’de üç sene kadar hizmet eden Nesîb Yusuf Dede, 1126/1714 yılında şeyh iken vefat eder” (Ekinci, 2018: 2745). Cenazesi, görev yaptığı Yenikapı Mevlevîhânesi’nin haziresindedir.

Nesîb Yusuf Dede, 17. yüzyılın kıymetli şairlerinden biri olan Nesîb Yusuf Dede’nin edebî kişiliği ilgili olarak o, yalnızca bir şair olmayıp aynı zamanda Mevlevî şeyhlerinden biridir. Mevlânâ’nın aşk ve cezbe yolunda bir rehberdir. Onun için şiir bir kemâle erme vasıtasıdır.

Nesîb Yusuf Dede’nin dindarlığı ve Mevlevîliği, şiirlerini etkilemiştir. Bu özellikle, dini ve Mevlevîliği konu edinen şiirlerinde kendini hissettirir.

“Şiirlerinde hakimane ifadeler kullanmayı tercih eder. Yine edebî şahsiyetindeki bariz özelliklerinden biri de, rindâne edâdır. O, rindane söyler” (Hidayetoğlu, 1996: 43). Şiirlerinde tabiat önemli bir yer tutar. Bahar tasvirleri dikkat çekicidir.

“Nesîb Yusuf Dede’nin sanatını değerlendirirken maddî çıkarlar uğruna şiir yazmadığını, mizacının şiirlerine geniş ölçüde aks ettiğini, hakimane ifadeler öncelik vermekle beraber söz sanatlarına da önem verdiğini söylemek gerekir” (Büyükfırat,

1992:22).

Nesîb Yusuf Dede'nin dili, zarif ve süslüdür. İnce ve ahenkli olan ince manaları, derin hayalleri ifade eden kelimeleri seçmiştir. Dili genellikle sadedir. Bununla beraber şiirlerinde Farsçadan seçilmiş kelimeler ve bu kelimelerle yapılan tamlamalar çoğunluktadır. Tamlamalar uzundur. Birçok beyitlerde zincirleme Farsça tamlamalar çoğunluktadır.

Mutasavvıf ve Mevlevî olması nedeniyle dilinde, mücerred ve tasavvufî kavramlar fazladır. Oldukça ağır ve sanatlı dilinin yanında, günlük konuşma dilini de şiirlerinden kullanmıştır.

Nesîb Dede, *Dîvânı*'nda, Dervîş Vehbî, Rûhî, Tâlîb Efendi ve Ârif Efendi'nin gazellerini Tahmis etmiştir. Nesîb Dede ayrıca Fuzûlî, Şeyhülislâm Yahya, Nâilî, Nâbî, Sâbit gibi şâirlerin şiirlerine nazîre yazmıştır. Bunun yanında Nesîb Dede'nin şiirlerine nazîre yazılmış ve şiirleri tahmis edilmiştir. Mevlevî şâirlerin büyüklerinden olan Şeyh Galib Dede'nin Nesîb Dede'nin bir gazeline nazîre yazmıştır. Bu durum Nesîb Dede'nin tesirinin ne derece kuvvetli olduğunu göstermek bakımından yerinde olacaktır.

“Nesîb Dede'nin sanatla alâkası sadece şiir ve nesirden ibaret değildir Aynı zamanda iyi bir talik sanatkârı olan Nesîb Dede, hüsn-i hatta da mahir olup, zamanındaki ta'lik yazarların meşhurlarından kabul edilmiştir” (<http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nesib-yusuf>, Erişim Tarihi:13/08/2021).

Nesîb Yusuf Dede'nin *Dîvânı* ve *Rişte-i Cevâhir* adlı iki eseri vardır. Mevlevî kültürü içerisinde yer alan Nesîb Yusuf Dede *Dîvânı*'nı bu geleneğe uyararak yazmış olduğu şiirlerden meydana getirmiştir. *Dîvânı*'nda bulunan nazım şekilleri ve adetleri şu şekildedir: 10 Kaside, 1 Müsemmen, 1 Terci-i Bend, 1 Terkib-i Bend, 4 Tahmis, 6 Mesnevî, 213 Gazel, 28 Kıt'a, 35 Tarih, 66 Rubâ'î, 12 Müfred, 4 Lügaz ve 4 Mu'ammâ bulunmaktadır. *Rişte-i Cevâhir* ise; Hazret-i Ali'nin “*Nesrû'l-leâlî*” adıyla derlenmiş bazı vecizelerinin tercüme ve şerhi olan *Rişte-i Cevâhir*, Nesîb Yusuf Dede'nin ikinci eseridir. “Yazar, bu eserinde Hz. Ali'nin Arapça sözlerini, Türkçeye tercüme ettikten sonra açıklamış; şerhi sırasında konuya uygun Arapça, Farsça şiirleri anmış, ahlâkî dersler verici hikâyeleri anlatmış; ayrıca yer yer kendi manzumelerini de kaydetmiştir” (Senem, 2006: 33-34).

1.2.NESİB DEDE’NİN ÜSLUBU²

Nesîb Yusuf Dede’yi dil ve üslûp bakımından şöyle özetleyebiliriz:

“Nesîb Yusuf Dede’nin dilinin sadeliğinde zarafet; süslü görünüşünde doğallık vardır. Dilindeki hayal gücü ve derinlik berrak ve ahenklidir. Dilinde incelik ve zenginlik vardır. Üslûbu renkli, ahenkli; tasavvufî hayatın neşvesini ve zevkini hissettiren âşıkâne, rindâne his ve fikirlerle zengindir.” (Hidayetoğlu, 1996: 59).

Bu çalışmada şairin kullandığı **38** adet vezin tespit edilmiştir. Şair, daha çok remel bahri vezinlerinden olan **Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün** ve **Fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilün vezinlerini** kullanmıştır. İkinci olarak da hezec bahri vezinlerinden olan **Mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün** ve **Mef’ülü mefâ’ilü mefâ’ilü fe’ülün** vezinlerini kullanmıştır.

Nesîb Dede Dîvânı’nda şiirler kafîye ve redif yönünden zengindir. Divanda yer alan 213 Gazelin 186’sında redif kullanılmıştır.

Dîvânda, kelimelerin temel anlamlarının yanı sıra metin içinde farklı bağlamlarda kullanıldığı pek çok örnekler tespit edilmiştir. Bu farklı kullanımlarla birlikte kelimelerin anlamları zenginleşmektedir. Aşığda bazı örnekler verilmiştir. Diğer farklı kullanımlara sözlük içerisinde “..... bağlamında kullanılmıştır.” ibaresi ile belirtilmiştir.

çenâr

1. çenâr:

Gazel 157

Mısra: 5

Çınar ağacı (aşık bağlamında kullanılmıştır.).

Çün çenâr ateş-i reşk ile yaçar şimşâdı

Gülşene serv-i kadûñ olsa eger sâye-figen

çiçek aç-:

1. çiçek aç-: -dı

Tarih 32

Mısra: 8

² Bu başlık altında verilen örneklerin anlamları, kelimenin bağlam olarak kazandığı farklı anlamlar hariç, sözlük kısmında yer aldığı için burada tekrar yer verilmemiştir.

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çiçeklenmek. (Tahta çıkmak bağlamında kullanılmıştır.).

Nesibā böyledür şimdi du‘āmuz her şebān ruzī
Nihāl-i salṭanat açdı çiçek Hāḫ mīve-dār itsün

gerdiş-i gerdün:

1. **gerdiş-i gerdün:**

Gazel 152

Mısra: **9**

Kelime Tipi: -

Dünyanın dönüşü. (Sema etmek bağlamında kullanılmıştır.).

Sāz-kār olsa eger gerdiş-i gerdün Nesib
Ne güherler çıkarur ṭab‘-ı dūr-efşānından

gurāb:

1. **gurāb:+dan**

Gazel 146

Mısra: **10**

Karga (rakip yerine).

Bu gülsitānda hār u gülüñ farkı yok Nesib
Temyiz olunmasa n'ola bülbül gurābdan

mühr:

1. **mühr:+i**

Tarih 18

Mısra: **9**

Mühür. (Beyitte name, mektup bağlamında kullanılmıştır.).

Gönderüp mühri der-i devlete da‘vet itdi
Anı şāhenşeh-i Dārā-fer-i ḫurşid-i livā

pādişāh:

2. **pādişāh:**

Terci-bend 1

Mısra: **10**

Allah.

Gayra ne güne eyleyeyim ḫālūmi beyān
Sen bir ‘atā vü rahmeti çok pādişāh iken

5. pādīṣāh:+ā

Gazel 121

Mısra: 4

Ey ulu Padişah (Hz. Muhammed).

Zīverüñ tāk-ı leamrūke ḥil‘atüñ ḥulḳ-ı ‘azīm
Pādīṣāhā taḥtgāhuñ ‘arş-ı Raḥmān'dur senüñ

seng-i sitem:

1. **seng-i sitem:**

Gazel 126

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Eziyet, zulüm taşı,yapılan eziyet, neden olunan acı (Tanıkta, sevgilinin zulmü, vefasızlığı kastedilir).

O sıfāl pārelerüñ ki her biri kūy-ı yārde atılır
Semer-i ḥadīka-i nāzdur dil-i zāra seng-i sitem degül

Dîvânda yer alan şiirlerde şair, ikili terkipler yanında üçlü, dördlü hatta beşli terkipleri bir arada kullanmıştır. Özellikle kasidelerinde dördlü terkip kullanımını fazladır.

*Ey yegāne **gevher-i tābende-i deryā-yı nūr**
Evvelīn **nev-bāve-i būstan-ı şād-āb-ı zuhūr** (K1)*

***Gevher-i yek-dāne-i deryā-yı maşnū‘ātsın**
Vaz‘-ı mislünde ‘aḳīm olsa n'ola çār-ümmühāt (K4)*

***Aḥmed- i Muḥtār maḥbūb-ı cenāb-ı Kibriyā**
Maḥrem-i ḥalvet-geh-i esrār-ı Ḥallāk-ı Ğafūr (K1)*

***Ey nūr-ı dü-çeşm-i ḥün-çekānum**
Ferzend-i edīb-i nükte-dānum (Mes.2)*

Nesîb Dede Dîvân’ında yer alan şiirlerinde, Farsçadan seçilmiş kelimeler ve bu kelimelerle yapılan tamlamalar çoğunluktadır. Tamlamalar uzundur. Pek çok beyitte zincirleme Farsça tamlamalar çoğunluktadır.

Bulurđı ‘ömr-i ebed kıatresin çekken rindān
Mey-i lebüünden eger olsa feyz-yāb şarāb (G5)

Ĥabāb-ı sāgar-ı şahbā fezā-yı ‘ıyşda gūyā
Şehensāh-ı neşāta ergūvānī sāyebānlardur (G50)

Nüşha-i kadrüünden iki noktıadur mihr ile meh
Bir pür encümdür zer-efşān kehkeşān beyne's-sütür(K1)

Nesīb Dede, Arapça ve Farsçaya hâkimdir. Dîvân’ında Farsça yazılmış 1 Gazel,
5 Kıta, 3 Rübai ve 3 Müfred’e yer vermiştir.

Büzürg ü kûçekeş bāşend uşşāk-ı ser-i küyet
Eger āvāze-i hüsnat be iklim-i Hicāz üfted(G21)

İn dakika bā dil-āgāhān nemī baş ed hafī
Ez şümār-ı beyyine Seyyid Muhammed mişevēd (Kt.11)

Derviş ra sezed ki şud der huzur u gayb
Ba dergeh-i Huda-yı ubudiyeteş kavi (Kt.14)

Ba gamze-i kattal-i puser rehzen-i mast
Der dest-i harami-i har-est bibin (R56)

Dîvānda, hîkemi tarzda ve aşk konusunda yazılan şiirlerde sade bir dil kullanılmıştır.
Özellikle hîkemi tarzda yazılan şiirlerde şair veciz ifadelere yer vermiştir.

Ribāţ-ı cihāna kıonanlar göçerler
Yetişmez mi ‘ibret geçenler muķaddem (K8)

Tā kim ele girmeyince ‘irfān
Ĥayvān ile fark olunmaz insān (Mes.2)

Pāymāl olmağıla ehl-i dil olmaz nāķış
Ĥāke de düşse yine kıadr-i güher dūn olmaz (G83)

Dîvânda, “ağzında mesel olmak, Ah eylemek, āh itmek, başuñ göge irmek, el vermek, can virmek, mānend-i zelū yapışmak, el çekmek, el çekmek, göz yummak, gün görmek, haqq-ı nemek ü nān, kulağ tutmak, sîneye çekmek, yüz çevirmek, yüz sürmek vb.”, deyim ve veciz sözlere yer verilmiştir:

Çekdüm bir iki şîşe idüp def-i hicābı
Mānend-i zelū gerden-i dil-dāra **yapışdum**(G139)

Şadā-yı bî-hüde-i kūh-sāra aldanma
Nidā-yı ıışkı işit mümkināta **virme gönül**(G181)

Ol zamān kim eyledüñ püşt-i burākı zîr-revān
Göz yumup açınca tayy oldı fezā-yı āsumān (Müs.1)

Hücüm-ı serdi-i eṭvār-ı dehrden şıgınan
Dıraht-ı devletünüñ sāyesinde **gün göremez** (K7)

Dîvânda, *ayet* ve *hadis*lere iktibas yapılmıştır. Bunlarla birlikte çeşitli *dua ifadesine* de yer verilmiştir.

Yapışdı **ürve-i vüskā**-yı mihr-i Leylā'ya
Zimām-ı nāka degül dest-i Kays-ı şeydāda (G162) (Lokman Suresi 31/22)

Sensin ol menşür-ı aḥkām-ı vücūd-ı kâ'ināt
Li ma'allahi şafha-i ḥālūñde ıunvāndur senüñ (Müs.1)(Hadis-i Şerif)

Ḥamdüli'llah vāli-i vālā-yı mışr-ı Kāhire
Bir vezîr-i Müşterî-tedbîrdür şāhib-temiz(T4) (**Dua İfadesi**)

Nesîb Dede'nin mutasavvıf ve Mevlevî şeyhi olması nedeniyle şiirlerinde “Şeriat, Arif, Aşk-Aşık, Bezm-i Elest, Fakr, Fena, Gönül, Hal, Halvet ve Celvet, Keramet, Rıza, Vahdet- Kesret” gibi tasavvufi unsurlar fazladır.

Sāğar-ı bezm-i elestüñ keyf-i bî-keyfiyyetin
Bāde-i tevḥîd ile bî-hüş olan mestāna şor (G64)

*Kesretde gör yegānegi-i rāh-ı vaḥdeti
Çeşm-i dilüñde niçeye dek bu ḥavel yeter (Terci-bend 1)*

Nesîb Dede'nin Mevlevî şeyhi olması nedeniyle şiirlerinde Mevlevîlere ait “Destar, Hırka, Kaba, Kûlah, Kudüm, Ney, Sema, Tanbur” gibi unsurlara yer vermiştir. Bu unsurlar dışında “Mevlevî ve Mevlevilik ile ilgili “Mevlevîler, Mevlevîlerdür, Mevlevîlerüz, Mevlevîlerün, Mevlevîlere, Mevlevîleri, Mevlevî” redifli 7 gazel vardır.

*Eyler kudüm şāhed-i vecd ihtiyārsuz
Mānend-i nāy-ı nağme-serā Mevlevîleri (G211)*

*Sezā olsa ol Mevlevî dilbere
Çamer pālheng ü kûlāh āfitāb(G12)*

*Fenā peygūlesinde merd-i ḥāmil Mevlevîlerdür
Emānet bārını cān-ile ḥāmil Mevlevîlerdür(G62)*

Dîvānda, Hz. Muhammed dışında Hz. Âdem, Hz. Nûh, Hz. Yûnus, Hz. İbrāhîm, Hz. Süleymân, Hz. Yûsuf, Hz. Mûsâ ve Hz. İsâ peygamberlerin kıssalarına yer verilmiştir.

*Gerçi kim Âdem Şafiyullāh ebü'l-eşbāḥdur
Sen ebü'l-ervāḥsın ervāḥ-ı ‘alem saña pūr (K1)*

*Maḥbûb-ı Hudā kân-ı hüdā Ahmed-i Muḥtār
Kim zerre-i nūr-ı ruḥıdur ziver-i minû (K9)*

*Aña ümmet olmaḥ recā eylediler
Cenāb-ı Kelîm'le ‘İsā ibn-i Meryem (K8)*

Dîvānda, peygamberler dışında Hulefa-yi Raşidin; sahabelerin; padişahların; Mevlevî büyüklerinin ve efsanevî tarihî şahsiyetlerin isimleri geçtiği beyitlerde vardır.

*Şer‘üñ ḥareminded oldılar çār menār
‘Osmān u Ebū Bekr ü ‘Ömer şāh-ı Necef (R20)*

*Şehenşāh-ı cihān Sultān Ahmed Ḥān gāziniñ
Bu fermān-ı hümāyünü hele ḥayrül-‘amel oldı (T28)*

Oldı Nesīb hazret-i **Monlā Celāl-i dīn**
Şāh-ı bülend-tāc-veri Mevleviler'üñ (G120)

Şeh-i iklīm-i tecrīd ol şafā vir kalbüñe yoksa
Sifālīn cām ile ey rind-i mey-hāne **Cem** olmazsın(G142)

Tā haşr olunca mest ola çün **Ḳays** u **Kūh-ken**
Bezm-i maḥabbetüñ bir iki sāğarın gören (G155)

Dîvānda, İslam dünyası için önemli olan “*Kudüs, Mekke, Medine*” ile *Haleb, Hemedan, Belh, Hicaz, Seba, Şam, Ankara, Eskişehir, Konya*” gibi yer adları da zikr edilmiştir.

Himmet-i hazret-i Pīr ile görildi cümle
Mekke vü **Ḳuds** ü **Medīne** taraf-ı **Mıṣr** ile **Şām**(T7)

İtdi taybe maḳdemüñ ḥāk-i siyāh-ı **Yesrib**'i
Evs ü **Hazrec** himmetüñle oldı menşürü'l-livā(K3)

Gezerek bādiye-i ğurbeti seyyāhāne
‘Āḳıbet **Ḳonya**'ya sevḳ itdi mürür-ı eyyām(T7)

Seheri ki gūş-ı hūşa irişe nidā-yı bülbül
Getürür peyām-ı lā-büd ya **Hicāz** u **Sebā**'dan (G156)

İKİNCİ BÖLÜM

BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK

Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük çalışmaları, kelimelerin temel anlamlarının yanı sıra metin içerisinde birlikte kullanıldığı kelimelerle beraber kazandığı bağlamı anlamını da içermektedir. Amaç, metni okuyan her düzeydeki okuyucunun metni anlamasını sağlamaktır.

2.1. SÖZLÜK OLUŞTURULURKEN İZLENEN YÖNTEM

Hazırlanan bu işlevsel sözlük çalışmasında Nesîb Dede Divânı'nda bulunan bütün şiirler “TEBDİZ” projesi kapsamında hazırlanan programa şiir türü adıyla kaydedilerek anlamlandırılmıştır. Çalışmamızda bu sistemin önemli faydaları olmuştur. Çünkü sisteme girilen şiirler program tarafından otomatik olarak numaralandırılmıştır. Aynı zamanda numaralandırılan şiirlerde anlamlandırılacak madde başları sistem sayesinde ek ve kök/gövde biçiminde ayrılmış, anlamlar kök/gövde esas alınarak verilmiştir. Daha sonra madde başları ve alt maddeler belirlenmiş, anlamlar madde başlarına değil bunların altında yer alan alt maddelerin her birine ayrı ayrı verilmiştir. Bu sözlüğün hazırlanmasında izlediğimiz yöntem şu şekildedir:

Örnek 1:

‘acz-i beşer:

1. ‘acz-i beşer: +e

Rübai 24

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnsanlığın acizliği.

‘Acz-i beşere kâ’ il iken anda yine

Dil-beste-i na ‘t-i Aḥmed-i Muhtâr’am

İlk satırda yer alan “‘acz-i beşer” kelimenin/kelime grubunun kök halindeki şeklidir. İkinci satırda yer alan “1. ‘acz-i beşere:-e” kelime grubu ise kök ve ek şeklinde şiirde kullanılan şeklidir. Koyu yazılan kısım sözcüğün metinde geçen şekli, italik yazılan “-dan” kısım ise ek kısmıdır. Ayrıca baş tarafta yer alan “1” ifadesi kelimenin/kelime grubunun kaçınıcı kez tekrar edildiğini göstermektedir. Üçüncü satırda yer alan “ **Rübai**

24” kısmı ise beytin divanın hangi nazım biçiminde geçtiğini göstermektedir. Dördüncü satırda geçen “Mısra: 3” kısmı ise kelimenin / kelime grubunun beytin hangi dizesinde yer aldığını gösteren kısımdır. Beşinci satırda geçen “Kelime Tipi:” ise kelime grubunun *âyet, hadis, deyim, atasözü, kalıp ifade* vb. olduğunu belirtmek için kullanılmaktadır. Altıncı satırda geçen “*İnsanların acizliği.*” kısmı ise bu kelime grubunun bağlam içindeki anlamını içermektedir.

2.2. SÖZLÜK KULLANIM KILAVUZU

1. Nesîb Dede Dîvânı Sözlüğünde kelimeler/kelime grupları alfabetik sıraya göre dizilmiştir.

2. Madde başları en sola dayalı ve kök-gövde halinde altı çizili olarak verilmiş, dîvânda ek almış tanıklar ise ayrı ayrı numaralandırılarak gösterilmiştir.

endîşe-i firāk:

1. **endîşe-i firāk:** +u, +ñ, +la

Terci-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ayrılık düşüncesi.

Gāhī ḥayāl-i vaşl ile mesrūr u ḥoş-terem

Endîşe-i firākuñla gāhī mükedderem

3. Tanıkta, bağlamın ve sözcüğün anlaşılabilmesi için açıklama yapmanın gerektiği durumlarda, bu açıklamalar verilen anlamın ardından parantez “( )” içinde verilmiştir.

esîr-i zülf:

1. **esîr-i zülf:** +i

Gazel 76

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) saçının esiri.

Esîr-i zülfî olan rüyını ḥayāl idemez

Fütâde-i şeb-i gam şubḥ-geh nedür bilmez

4. Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüklerin amacı, sözcüğün kökenini ya da türünü ortaya koymak olmadığı için kelimelerin kökeni, türü gibi bilgiler verilmemiştir.

5. Kelimelerin gerçek anlamları, sıralamada ilk olarak verilmiştir. Bir sözcüğün verilen anlamından hareketle çağrıştırılan ya da kastedilen mecazî anlamlar (bağlam anlamı) “;” işaretinin ardından verilmiştir.

6. Anlamlandırmada aşırı yorumlara gidilerek çok farklı sonuçlara ulaşılmaya çalışılmamıştır.

7. Özel isimler hariç diğer kelime/kelime grupları küçük harfle başlatılmıştır.

2.3. NESİB DEDE DÎVÂNİ BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

Çalışmada öncelikle eserdeki bütün kelime ve kelime grupları anlamlandırılmış, daha sonra elde edilen veriler sözlük formatına dönüştürülmüştür. Sözlük hazırlanırken şiirlerin her düzeyde okuyucu tarafından anlaşılabilmesi için maddelerle ilgili gerekli açıklamalara yer verilmiştir. Çalışmada, Nesib Dede Dîvânı'nda geçen bütün sözcüklerin alfabetik olarak temel anlamının yanında beyit içinde kazandığı bağlam anlamı da verilmiştir.

2.3.1. A / Ā

āb:

1. āb:

Gazel 68

Mısra: 4

Su.

Cāhil olmaz müte'essir suhan-ı hikmetden
Āb ile heyzüm-i nā-kābile hūzret gelmez

2. āb:

Gazel 71

Mısra: 4

Su.

Rü'yāda bile hançer-i cānān görürüz biz
H'āb içre daḡi teşne iken āb unudılmaz

3. āb:

Gazel 84

Mısra: 10

Su.

Şemşir-i tāb-dāde-i üstād-ı kudretüz
Olmuş egerçi āb ile gilden ḡilāfumuz

4. āb:

Gazel 140

Mısra: 3

Su.

Āb içre 'aks-i encümi dā'im kıyās ider
İkbāl-i devlet-i feleke i'timād iden

5. āb:

Gazel 162

Mısra: 6

Su.

Firib-i va'd-i dürüg ile reh-rev-i hecrüz
Serābı āb kıyās eyledük o şahrāda

6. āb:

Gazel 199

Mısra: 2

Su.

Ḳan ağlamaḡa didelerüm tāb mı ḡaldı
Ol yemde telāṭum idecek āb mı ḡaldı

7. āb:

Rübai 43

Mısra: 2

Su.

Nā-rāst olursa çüb eger tır olmaz
Āhen almazsa āb şemşir olmaz

8. āb:+ı, +y, +uz

Gazel 1

Mısra: 6

Su.

Ta'alluḡdan vücūd-ı ḡayra maḡfūz eylemiş Bārī
Bizüz kim gevher-i baḡr-i ḡaḡıḡat ābıyuz cānā

9. āb:+a

Gazel 66

Mısra: 2

Su.

Deşneñe teşne olan kāni'-ı şemşir olmaz
Āba müstesḡi-i maḡrūr-ciger sir olmaz

10. āb:

Mesnevi 1

Mısra: 2

Su.

Güherdür o zāt-ı ma'ānī nişāb
Cilāsı nübüvvet velāyetdür āb

11. āb:+a

Gazel 56

Mısra: 6
Su

Ufuqda zâhir olur şanki şubh-dem hürşid
Kenâr-ı yemde o mihr-i hüsün ki âba girer

âb u havâ:

1. **âb u havâ:+dan**

Gazel 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Su ve hava.

Serde sevdâ elde peymâne gönülde pîç ü tâb
Oldı bu âb u havâdan t̄âb^c-ı sāmānum h̄arâb

2. **âb u havâ:+sı,+dur**

Gazel 52

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Su ve hava.

Şüküfte eylemede nev-be-nev gül-i dâğı
Riyâz-ı h̄asretüñ âb u havâsıdur gam-ı yâr

âb ü tâb:

1. **âb ü tâb:**

Gazel 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzellik, tazelik ve parlaklık.

Meyle sâkî ‘arızuñ pür âb ü tâb itdüñ bu şeb
Mâhı müstağnî-i nūr-ı âfitâb itdüñ bu şeb

âb ü tâb-ı ‘işveden:

1. **âb ü tâb-ı ‘işve:+den**

Gazel 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cilvenin parlaklığı ve güzelliği.

Cevher-i hüsün âb ü tâb-ı ‘işveden buldı revâc
Hüsün-i bî-nâz oldı mânend-i seher-mânde sirâc

‘abâ:

1. **‘abâ:+y, +a**

Tahmis 1

Mısra: 18

Yünden yapılmış kaba kumaş.

Geçüp Vehbî cihānuñ ‘izzetinden
Biz ancak k̄āni‘üz köhne ‘abāya

âbād id-:

1. **âbād id-:-er**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mamur etmek, düzeltmek, onarmak.

Âteş-i kahruñ yıkar a‘dāyı çün nâr-ı sekar
Nazra-i luṭfuñ yıkılmış dilleri âbād ider

‘abd:

1. **‘abd:+e**

Tarih 35

Mısra: 3

Kul, Allah'ın yarattığı kul.

‘Azim-i beyt-i Hudâ olduḡda bu ‘abde Hudâ
Ḥamdüli’llah ḥidmetin ol rāhda itdi naşib

2. **‘abd:+in**

Tarih 35

Mısra: 6

Kul, Allah'ın yarattığı kul.

Lâkin ammâ Şām'a geldükde be-taḡdir-i Hudâ
Meşîḡatle behre-ver itdi bu ‘abdin ol lebib

3. **‘abd:+e**

Terci-bend 1

Mısra: 4
Kul, Allah'ın yarattığı kul.

Oldum menâm-ı gâflet ile reh-rev-i haṭâ
‘Abde hemîşe lâyıḳ olan intibâh iken

‘abd-i ḥabeş:

1. ‘abd-i ḥabeş:+dür

Kaside 3

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Habeşistanlı, siyah derili köle.

Hıdmetüñ-çün birbirin eyler te‘âḳub rûz u şeb
Birisî ‘abd-i Ḥabeşdür biri rûmî serverâ

‘abd-i nâçizi:

1. ‘abd-i nâçizi:

Gazel 35

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Değersiz kul.

N'ola ben ‘add idersem kendimi pâmâl-i bed-cüyân
Geçen bu ‘abd-i nâçizi o şâh-ı ḥüsne ḥâsiddür

‘abd-i nâ-fermân:

1. ‘abd-i nâ-fermân:+am

Rûbai 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Emirsiz, sahihsiz köle.

Cürmüm bilürem ki ‘abd-i nâ-fermânam
Ben bendeñi ḳulluğundan itme âzâd

‘abd-i şadakat-kâr:

1. ‘abd-i şadakat-kâr:+ı, +y, +uz

Gazel 81

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sadık köle.

Eylemiş çok şâh-ı ḥüsni bende-i efgendesi
Şimdi biz bir seyyidüñ ‘abd-i şadakat-kâriyuz

‘Abdullâh Efendi:

1. ‘Abdullâh Efendi:+ü, +nüz

Tarih 26

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hattat Abdullah Efendi.

Zebânından Nesib'üñ güş idüñ târiḳhini ḥâlâ
Niḳâbet mesnedine geçdi ‘Abdullâh Efendi'nüz

2. ‘Abdullâh Efendi:+y, +e

Tarih 27

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Hattat Abdullah Efendi.

Nesib-âsâ ahâli didi tebrîk ile târiḳhin
Mübârek-bâd ‘Abdullâh Efendi'ye yine fetvâ

3. ‘Abdullâh Efendi:+y, +e

Tarih 28

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Hattat Abdullah Efendi.

Nesibâ güş iden taḥsîn idüp târiḳhini dirler
Niḳâbet el-ḥaḳ ‘Abdullâh Efendi'ye maḥal oldı

‘abes:

1. ‘abes:

Rûbai 44

Mısra: 1

Lüzumsuz, gereksiz.

Her sa’y ‘abes verzişe maḥsüb olmaz
Her ṭâlib olan nâyil-i maṭlûb olmaz

âb-ı câri:

1. **āb-1 cārī:**

Gazel 123

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Akan su.

Sîne-i şâf ile it pend ü naşîhat ğayra
Āb-1 cārī gibi hem t̄ahir idüp hem pāk ol

āb-1 hayvān:

1. **āb-1 hayvān:+ı**

Gazel 83

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İçildiğinde ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi hayat suyu.

‘Āşık-ı hüs-n-i Hudā hüs-n-i mecāza bakmaz
Āb-1 hayvānı bulan t̄alib-i Ceyhūn olmaz

2. **āb-1 hayvān:+dur**

Gazel 28

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İçildiğinde ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi hayat suyu.

Hayāl-i la‘l-i nābuñ mürdegān-ı ‘ışkuña cāndur
Ki hem h̄aşşiyet-i luţf-ı h̄iţābuñ Āb-1 hayvāndur

āb-1 Hızr:

1. **āb-1 Hızr:+a**

Gazel 126

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hızır aleyhisselamın bulduğuna inanılan ve ölümsüzlük iksiri olarak anılan su.

N'ola rağbet olmasa Āb-1 Hızr'a şarāb-ı sāĝar-ı Cem
degül
Mey-i la‘l-i yāri çeken hayātını terk iderse de ğam
degül

āb-1 revān:

1. **āb-1 revān:+ı**

Gazel 40

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Akarsu.

Her demde sāye āb-1 revānı gelür geçer
Eşrāfı kanda olsa edānī gelür geçer

2. **āb-1 revān:**

Gazel 195

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Akarsu.

Āb-1 revān mişālī şafā-yāb olur Nesīb
Tercih iden cevānib-i a‘lāya esfeli

3. **āb-1 revān:**

Gazel 196

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Akarsu.

Ol serv-ı kaddi itmedeyim şimdi cüst ü cū
Şahrāya rüy-māl olan āb-1 revān gibi

4. **āb-1 revān:+ı**

Gazel 40

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Akarsu.

Her demde sāye āb-1 revānı gelür geçer
Eşrāfı kanda olsa edānī gelür geçer

āb-1 ruḥ-1 mevālī:

1. **āb-1 ruḥ-1 mevālī:**

Tarih 21

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Osmanlı devlet teşkilâtında mevleviyet pâyesine erişmiş

üst seviyedeki ilim adamlarının yüz suyu. (Övüncü bağlamında kullanılmıştır.).

Āb-ı ruḥ-ı mevālī ‘İdī Efendi kim ol
Meşhūr idi cihānda ‘ilm ü fazilet ile

āb-ı ruḥ-ı nesl-i Betül:

1. āb-ı ruḥ-ı nesl-i Betül:

Tarih 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hız, Fatma'nın neslinin yüz suyu, övüncü.

Seyyid-i ‘ālī-neseb kân-ı edeb şāhib-ḥaseb
Maẓhar-ı elṭāf-ı Rabb āb-ı ruḥ-ı nesl-i Betül

āb-ı şerī‘at:

1. āb-ı şerī‘at:

Gazel 15

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şeriat suyu.

Taḥrīme-i ‘irfāna olursın müteheyyī
Ger zāhirüñi ṭāhir ide āb-ı şerī‘at

āb-ı şirīn:

1. āb-ı şirīn:

Kıt'a 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Tatlı su.

Bed-siriştüñ sūd-mend olmaz fazilet ṭab‘ına
Āb-ı şirīn bahri sūkker zehri iṣlāh eylemez

āb-ı tīre:

1. āb-ı tīre:

Gazel 32

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bulanık su.

İ‘tikād-ı pāk ile girdār-ı bed virmez zarar
Āb-ı tīre menba‘ı şāf olsa yāb yāb şāf olur

āb-ı vuzū‘:

1. āb-ı vuzū‘:

Gazel 38

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Abdest suyu.

Cüybār-ı gül-sitān-ı ḥāldedür āb-ı vuzū‘
Revnaḳ-ı gül-zār-ı ‘ömrü añla kim tā‘atledür

āb-ı zülāl:

1. āb-ı zülāl:+üñ

Gazel 133

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Saf, berrak su.

İdelüm ḥaṭṭ-ı leb-i yāre Nesibā diḳḳat
Mevc-i işkestesini āb-ı zülālün görelüm

‘abīd:

1. ‘abīd:+i

Gazel 13

Mısra: 6

Kul, köle, âşık.

Aḥrār-ı bī-edeb olur āḥir ḥaḳīr ü ḥ‘ār
Mālik riḳāb iderse ‘abīdi n'ola edeb

‘acabā:

1. ‘acabā:

Gazel 49

Mısra: 10

Acaba.

Yine feryādını arturdu hezārān-ı çemen
Seyr-i bāğa ‘acabā ol gül-i ra‘nā mı gelür

2. **‘acaba:**

Gazel 133

Mısra: 11

Acaba.

Gösterür mi ‘acaba baht-ı siyāhuñ ‘aksin
Şafvet-i sine-i āyīne-mişālūñ görelüm

3. **‘acabā:**

Gazel 156

Mısra: 2

Acaba.

Gele ey şabā haber vir bize tab‘-ı dil-rübādan
Nazarın dirig ider mi ‘acabā bu hāk-i pādan

‘acāl:

1. **‘acāl:+den**

Kaside 2

Mısra: 16

Ecel; ölüm.

Lutfuñ tabib olmasa marzā-yı ma‘şiyet
‘Acālden muḳaddem olurdu helāk-i ğam

‘aceb:

1. **‘aceb:**

Gazel 10

Mısra: 3

Acaba.

Çāk çāk itse girībānın ‘aceb mi ğoncalar
Eyledükçe ruḫlarıñ gül-gūna endūd-i ‘itāb

2. **‘aceb:**

Gazel 11

Mısra: 9

Acaba.

Sineye kim çekdi sen māhı sipihr-āsā ‘aceb
Eşk-i çeşmüm reşk-fermā-yı şihāb itdün bu şeb

3. **‘aceb:**

Gazel 55

Mısra: 8

Acaba.

Bir cur‘a-i neşātına biñ cām-ı ğam şunar
Çarḫ-ı siyāhuña ise ‘aceb kīne-sāz olur

4. **‘aceb:+dür**

Gazel 141

Mısra: 7

Acaba.

Be-raġm-ı ‘aşıḫ-ı ḫamyāze-keş ‘acebdür kim
Hemişe ziver-i āġuş-ı düşmenān olasın

5. **‘aceb:**

Gazel 177

Mısra: 3

Tuhaf; acayip.

‘Aceb mi mest ise mecbūr-ı nāzdur her dem
Ḥelāldür mey-i ‘işve o çeşm-i maḫmūra

6. **‘aceb:**

Gazel 189

Mısra: 5

Tuhaf; acayip.

Dür-sübḫa-i sirişk ile olsa ‘aceb midür
‘Aheng-i nāle vird-i seḫer Mevleviler'e

7. **‘aceb:**

Gazel 194

Mısra: 10

Tuhaf; acayip.

Herkesi dām-ı belāya düşürür güftarı
Ne ‘aceb künci ḫafes olsa mekān-ı tūḫī

8. **‘aceb:**

Gazel 199

Mısra: 3
Tuhaf; acayip.

Dāmānuña küstaḥ düşersem ‘aceb olmaz
Mestī-i mey-i ‘ışık ile ādāb mı ḳaldı

9. **‘aceb:**
Kaside 2
Mısra: 9
Tuhaf; acayip.

Cürm ü ḥaḫāda müfredüm olsa ‘aceb midür
‘Aḫf-ı beyān-ı mücrim ü müznib baña ‘alem

10. **‘aceb:**
Kaside 7
Mısra: 7
Tuhaf; acayip.

Ḥilāl-i bi‘šetinüñ luḫfına nazar ne ‘aceb
Zamān-ı māziye maḫsūd olursa müstaḫbel

11. **‘aceb:**
Kaside 8
Mısra: 5
Tuhaf; acayip.

İder heybeti teb girifte ‘aceb mi
‘Adūnuñ yeri olsa nār-ı cehennem

12. **‘aceb:**
Gazel 164
Mısra: 3
Tuhaf; acayip.

Bir ‘aceb nādir pesend üšküfe-gār-ı ḫasretem
Dūd-ı āhum sünbül-i destār-ı gerdün olmada

13. **‘aceb:**
Kaside 2
Mısra: 8
Tuhaf; acayip.

Bir zerre mihrün ile şafā-yāb olan gönül
Olsa ‘aceb mi āyine-i şāhed-i ḳıdem

14. **‘aceb:**
Tahmis 4
Mısra: 17
Acaba.

‘Aceb reh-yāb-ı küy-ı şevḳ olur mı kimse ey ‘Ārif
Sevād-ı ḫayretün ser-geşteḡān-ı merzübümından

15. **‘aceb:**
Gazel 10
Mısra: 3
Tuhaf; acayip.

Çāk çāk itse girībānın ‘aceb mi ḡoncalar
Eyledükçe ruḫlaruñ gül-güne endüd-ı ‘itāb

16. **‘aceb:**
Gazel 81
Mısra: 11
Şaşılacak şey.

Dā‘imā ser-geşte-ḫāl olsaḳ ‘aceb midür Nesīb
Zerre-i nāçiz-i mihr-i rüy-ı pür-envāriyuz

17. **‘aceb:**
Gazel 131
Mısra: 1
Tuhaf; acayip.

Ne ‘aceb nūr-ı siyeh olsa ser-ā-pāy-ı ḳalem
Yed-i ḳudret mi degül evvel-i me’vā-yı ḳalem

18. **‘aceb:**
Gazel 126
Mısra: 3
Tuhaf; acayip.

Çıkarup miyāne-i sūḳ-ı vuşlata ‘arz iderse ‘aceb
midür

Dür-i baħr-i Ƙulzüm-i 'ışığdur görinen bu didede nem degül

19. **'aceb:**

Ƙıt'a 8

Mısra: 5

Tuhaf; acayip.

'Aceb midür yerüm şaffü'n-ni'âl-i bezm-i faħr olsa
şadırlardan geĉüp aşlumdan aldum ben ĥaber şimdi

20. **'aceb:**

Rübai 19

Mısra: 4

Tuhaf; acayip.

Nezzāre kiyan ravza-i enverüñün
Çeşm olsa 'aceb mi sinesinde her dāğ

21. **'aceb:**

Tahmis 2

Mısra: 4

Tuhaf; acayip.

Leylā-yı vücüd olmasa n'ola bize ĥākim
Āhū-yı hevā olsa 'aceb mi bize ĥādim

22. **'aceb:**

Tarih 31

Mısra: 11

Tuhaf; acayip.

Ta'rif için itsem ne 'aceb pāye-i řıdķum
Ĥāk-i rehe rü-mālde te'ĥiri bahāne

23. **'aceb:**

Gazel 53

Mısra: 7

Tuhaf; acayip.

Vuřlatuñ gibi muĥāl isterüz olsa ne 'aceb
Nālemüz gibi du'āmuz daĥi mehcür-ı eser

24. **'aceb:**

Gazel 103

Mısra: 5

Tuhaf; acayip.

'Āřıķa gösterse ol meh-veş 'aceb mi teff ü tāb
Oldı zīrā lāzım-ı şem'-i münevver tāb ü tef

25. **'aceb:**

Gazel 36

Mısra: 9

Acaba.

Gördükçe yüz çevirme 'aceb mi bizi Nesīb
Yār ile rü-be-rü olacaķ ĥālümüz mi var

26. **'aceb:**

Gazel 45

Mısra: 5

Acaba.

'Aceb mi ursa baña seng-i şa'ne her nā-dān
Ki naĥl-i ma'rifetüm bü'l-'aceb semārum var

27. **'aceb:**

Gazel 71

Mısra: 7

Acaba.

Eşkümden o řuĥ olsa hirāsān ne 'aceb kim
Nāgeh-resī-i tündi-i seyl-āb unudılmaz

28. **'aceb:**

Gazel 80

Mısra: 9

Acaba.

Sicn-i ģam olsa Nesībā cāyumuz olmaz 'aceb
Yūsuf-āsā kıymet-i efvūna çıķmış inmiřüz

29. **'aceb:**

Gazel 93

Mısra: 2
Acaba.

Hayāl-i çeşm-i dilber lâne-i dilde mekân tutmuş
‘Aceb şehbâzdur kim âteş içre âşiyân tutmuş

30. ‘**aceb:**
Gazel 102
Mısra: 1
Acaba.

Dil-i şeydâ ‘aceb mi olmasa cânândan fâriğ
Olur mı bülbül-i nālân gül-i handândan fâriğ

31. ‘**aceb:**
Gazel 116
Mısra: 9
Acaba.

Çalır gider mi ‘aceb düzağ-ı teğâfûlde
Bilinse cürm ü günâhı nedür Nesîbâ'nuñ

32. ‘**aceb:**
Gazel 136
Mısra: 5
Acaba.

‘Aceb mi ihtirâzum olmasa hâr-ı melâmetden
Yine şad-pâre-sâz-ı ceyb ü dâmân-ı şekîb oldum

33. ‘**aceb:**
Gazel 145
Mısra: 3
Acaba.

‘Aceb helâke mi itlâka mı ider fermân
Ne emr olur ki o şâh-ı sitem-me’âbumdan

34. ‘**aceb:**
Gazel 178
Mısra: 10
Acaba.

Bir gûşe-i çeşmiyle ider âdemi mecnûn
Haqqâ ki ‘aceb câzibe-dârdur o perîde

35. ‘**aceb:**
Gazel 197
Mısra: 6
Acaba.

Ele âyîne alsa ‘aks-i rüyın eyler âşüfte
‘Aceb fettândur meftûn ider hırşîdine mâhı

36. ‘**aceb:**
Gazel 202
Mısra: 2
Acaba.

Bu bezme sâkiyâ ol muṭrib-i dem-sâz gelmez mi
‘Aceb gûş-ı dile âvâze-i şehnâz gelmez mi

37. ‘**aceb:**
Gazel 202
Mısra: 8
Acaba.

Şurâhî-veş gözümden kan akıtdı intizâr ile
‘Aceb bu meclise ol dilber-i mümtâz gelmez mi

38. ‘**aceb:**
Gazel 208
Mısra: 1
Acaba.

‘Aceb nesîm-i ser-i kûy-ı yâri gördüñ mi
O semtlerde dil-i bî-çarârı gördüñ mi

39. ‘**aceb:**
Gazel 212
Mısra: 1
Acaba.

Felek ‘aceb yolumuz kûy-ı yâre düşmez mi
Bizüm de hişsemüze bir nezâre düşmez mi

40. 'aceb:

Kaside 9

Mısra: 2

Acaba.

Ey dil niçe bir maṭlab-ı dünyāya tekāpū
Gelmez mi 'aceb ḥāṭıra hīç şayḥa-i mūtū

41. 'aceb:

Kaside 10

Mısra: 5

Acaba.

'Aceb mi ḳubbesi 'arşa mümās olursa maḳardur
Cenāb-ı ḥazret-i Monlā gibi veliyy-i kebīre

42. 'aceb:

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Acaba.

Ey tünd-i ḥiṣāl-i mihr-i düşmen
İnşāfa gelür misin 'aceb sen

43. 'aceb:

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Acaba.

'Işkuñ ki ḡarib ibtilādur
'Uşşāḳa 'aceb siyeh belādur

44. 'aceb:

Kıt'a 12

Mısra: 4

Şüphe.

Çün evvel-i dīn zāhir olupdur o ṭarafdan
Çıksa ne 'aceb beniyeye-i Mekke'den İslām

45. 'aceb:-dür

Mesnevi 3

Mısra: 7

Tuhaf.

Bu 'acebdür üçüncü itse zühür
Zātı pür-nūr iken olur bī-nūr

'āciz:

1. 'āciz:+dür

Gazel 121

Mısra: 3

Güçsüz, kudretsiz, aciz.

Yā Resūlallāh senüñ medḥüñde 'ācizdür beşer
Zāt-ı pākūñ şübhesüz mir'āt-ı Sübhān'dur senüñ

2. 'āciz:+dür

Müsemmen 1

Mısra: 8

Güçsüz, kudretsiz, aciz.

Rūḥsın sen hīç ne mümkin rūḥdan virmek ḥaber
Yā Resūlallāh senüñ medḥüñde 'ācizdür beşer

3. 'āciz:

Gazel 123

Mısra: 13

Güçsüz, kudretsiz, aciz.

Yed-i ḳudretde bilüp ḥalkı Nesibā 'āciz
Ber-ṭaraf-sāz-ı ḥayālāt-ı ümīd ü bāk ol

4. 'āciz:

Kaside 2

Mısra: 6

Güçsüz, kudretsiz, aciz.

Bir bezm-i bī-naẓīre seni maḥrem itdi kim
'Āciz edāsın eylemede nuṭḳ-ı beste-dem

5. 'āciz:

Gazel 74

Mısra: 5

Güçsüz, kudretsiz, aciz.

‘Ăciz olsađ dil-i mecnūn-menişūñ zabtında
Beste-i silsile-i zūlf-i semen-sā iderüz

6. ‘ăciz:

Tahmis 4

Mısra: 8

Güçsüz, kudretsiz, aciz.

Tekăpūdan reh-i âmâlde olsađ n'ola ‘ăciz
Müyesser olmadı olmađ vuşūl-i kām ile fâ‘iz

‘ăcizâne:

1. ‘ăcizâne:

Kaside 1

Mısra: 9

Güçsüzcesine.

Muĸtezâ-yı ĸilkatüñdür ‘ăcizâne merĸamet
Cüz’-i řab’-ı enverüñdür şime-i cebr-i kūsūr

‘acz-i beşer:

1. ‘acz-i beşer:+e

Rūbai 24

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnsanlığın acizliği.

‘Acz-i beşere řā’il iken anda yine
Dil-beste-i na‘t-i Aĸmed-i Muĸtār'am

aç:

1. aç:-mak, -a

Gazel 16

Mısra: 4

(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.

N'ola açılsa niyâz ile o gül gülşende
Açmağa goncaları bād-ı şabâdur bā‘iş

2. aç:-ınca

Gazel 13

Mısra: 10

Konuşmak; konuşmaya başlamak.

Cem‘iyyet-i mekârim-i aĸlâkdur dimiş

Ba‘zı kibâr vaşf-ı edebde açınca leb

3. aç:-ıl, -sun

Gazel 201

Mısra: 10

Açmak.

Niçün çin-i cebin izhâr ider ebr-i bahâr-ăsâ

Açılsun gülsün ol ĸurşid-rū nev-rūzduz şimdi

4. aç:-up

Kaside 8

Mısra: 7

Açmak.

Açup zūlmet-i küfri şer‘iyle itdi

Cihâni münevver o nūr-ı mücessem

5. aç:-ıl, -dı

Gazel 166

Mısra: 2

(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.

Baĸ şerĸaya sinemde olan dâğ üzerinde

Bir tâze gül açıldı yine lâle yerinde

6. aç:-ınca

Müsemmen 1

Mısra: 12

Açmak, açık hale getirmek.

Ol zamân kim eyledüñ püşt-i burâkı zîr-revân

Göz yumup açınca şayy oldı fezâ-yı âsumân

7. aç:-dı

Gazel 165

Mısra: 1
Açmak.

Gül al şâlin açdı seher tâzelenmege
Oldı sebep hezâr haber tâzelenmege

8. aç:

Kıt'a 2

Mısra: 2

(gözünü) açmak.

Şarf idüp dirhem ü dinâruñı hülviyyâta
Gözün aç ceş-i hevâ varuñı târâc itdi

9. aç:

Gazel 124

Mısra: 9

(gözünü) açmak.

Nücüm-âsâ gözün aç dök sirişkün ebr-i giryân-veş
Günahuñ ağla dâmen-gîr-i âh-ı şubh-gâhî ol

10. aç:

Gazel 124

Mısra: 14

(gözünü) açmak.

Nesîbâ tîz-bîn ol bâ'îş-i hilkat nedür añla
Gözün aç zâtuñı fehm eyle terk it humkî dâhî ol

11. aç:

Mesnevi 2

Mısra: 8

Aç, muhtaç.

Eyle tarîk ile muhâtab
Luţf eyle kelâma böyle aç leb

12. aç:

Gazel 14

Mısra: 1

(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Aç burka'unı gülşene gel 'arz-ı cemâl it
Hâl-i ruhuñı dağ-ı derün-ı gül-i al it

13. aç:

Gazel 58

Mısra: 3

Açmak, ortaya çıkarmak.

Sa'âdet ister iseñ bâl-i himmet aç yoksa
Fesâne küyi-i perr-i hümâyı neylerler

14. aç:

Gazel 166

Mısra: 3

(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Gel sineme aç gerden-i billüruñı ey meh
Gör feyzi hele kaşr-ı merâmuñ seherinde

15. aç:-up

Gazel 39

Mısra: 9

Konuşmak; konuşmaya başlamak.

İnkılâbât-ı dem-i şayf u şitâdan söz açup
Güllere murğ-ı çemen naql-i ser-encâm eyler

16. aç:-ar

Gazel 34

Mısra: 9

(Bir şeyi) Kapalı, örtülü, kilitli veya bağlı durumdan çıkarmak.

Bir gün açar âhir der-i ümmidümi devrân
Miftâhı o kufluñ yine âh-ı seherümdür

17. aç:-il, -sun

Gazel 26

Mısra: 6
(Çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.

Meded sâkî irişdür muṭribāna cām-ı şahbâyı
Açılsun gül görüp ol bülbülân-ı hōş-nevâ bir bir

18. aç-: -ar, -dum

Gazel 101

Mısra: 5
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Açardum sîne-bendin bend-i kākülden rehâ bulsam
Olurdum behre-ver gencîneden mâr olmasa mâni'

19. aç-: -a, -maz

Gazel 159

Mısra: 8
Açmak.

Dem-i üstâd ile güyende olur hâme Nesîb
Açamaz ney nefes almasa leb-i hāmüşin

20. aç-: -il, -mîş

Gazel 172

Mısra: 2
(Çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.

O meh-rûnuñ mey-i al ile pür sâğar benânında
Açılmış taze güldür gonca-i zanbağ miyânında

açıl-:

1. açıl-: -mîş

Gazel 95

Mısra: 2
Açık hale gelmek, açılmak.

Ruḥuñ keyfiyet-i şahbâdan ey meh tâb-dâr olmuş
Açılmış bâğ-ı hüsnuñ gülsitâni nev-bahâr olmuş

2. açıl-: -ur

Gazel 22

Mısra: 2

Açık hale gelmek, açılmak.

İrişür dest-i luṭf-ı Rabb-i Mecîd
Açılır lâ-muhâle ḳufl-ı ümîd

3. açıl-: -dı

Gazel 129

Mısra: 7
(Çiçek için) büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.

Ne hōş açıldı nesîm-i niyâz ile ol gül
Pür oldı büy-ı hōş-ı luṭf ile meşâm-ı emel

4. açıl-:

Gazel 133

Mısra: 2
(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.

Burḳa'-ı nâzı güşâd it ruḥ-ı aluñ görelüm
Ya'nî mânend-i gül açıl ki cemâlün görelüm

5. açıl-: -sa

Gazel 16

Mısra: 3
(Çiçek için) Büyüyüp gonca hâinden çıkmak, açmak.

N'ola açılma niyâz ile o gül gülşende
Açmağa goncaları bād-ı şabâdur bâ'is

6. açıl-: -ma

Gazel 175

Mısra: 3
Soyunmak, üstünü başını açmak.

Ey şūḥ şebistân-ı 'adüda çok açılma
Âh-ı seheriden ḥazer eyle ḥazer eyle

aç ol-:

1. aç ol-: -sa

Mesnevi 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aç olmak.

Yok başı veli dehâni bir kaç
Pek sevdiğini yer olsa ger aç

a'dâ:

1. **a'dâ:**

Gazel 172

Mısra: 5

Düşman, hasım.

Dikerler gözlerin a'dâ çü süzen 'âşık-ı zâra
Odur zî-şühunuñ ârâm mümkün mi dükânında

2. **a'dâ:+nuñ**

Tarih 2

Mısra: 3

Düşman, hasım.

Tâ kim a'dânuñ şümârı intihâ-yâb olmaya
Eyleye eفزün-ı 'ömr ü devletin bâr-ı Hudâ

3. **a'dâ:+sı**

Gazel 213

Mısra: 14

Düşman, hasım.

O şâhib-şadırı Haq dâ'im mu'ammer ide şadrında
Dine tâ sūd idüp aħbâbı a'dâsı ziyân çekdi

4. **a'dâ:**

Gazel 107

Mısra: 8

Düşman, hasım.

Çağ cânuma geçti elem-i tîr-i teğâfûl
Geçmiş beni sultânuma a'dâ haberüm yok

5. **a'dâ:+y, +ı**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Düşman, hasım.

Âteş-i kahruñ yıkar a'dâyı çün nâr-ı sekar
Nazra-i luţfuñ yıkılmış dilleri âbâd ider

6. **a'dâ:+sı, +dur**

Gazel 108

Mısra: 10

Düşman, hasım.

Ref'-i vücûdî maţlab-ı nezdik ü dürdür
A'dâsıdur zamâne sitem-kâr olanlaruñ

âdâb:

1. **âdâb:**

Mesnevi 2

Mısra: 5

Ahlak ve terbiyenin gerektirdiği konuşma ve hareket tarzı.

Âdâb ile hâtırın su'âl it
Bağ zâhire intikâl-i hâl it

2. **âdâb:**

Gazel 199

Mısra: 4

Ahlak ve terbiyenin gerektirdiği konuşma ve hareket tarzı.

Dâmânuña küstağ düşersem 'aceb olmaz
Mestî-i mey-i 'ışık ile âdâb mı kaldı

âdâb-ı bezm-i vaşl:

1. **âdâb-ı bezm-i vaşl:+ı**

Gazel 119

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kavuşma meclisinin adabı.

Âdâb-ı bezm-i vaşlı bilür niçe rüzgâr
Şahenşeh-i hayâle dili mahrem eyledük

a'dāveş:

1. a'dāveş:

Gazel 60

Mısra: 3

Düşman gibi.

Bî-sebeb dūr eyledüñ kuyuñdan a'dāveş anı
'Āşık-ı şādık saña ey bî-vefā düşmen midür

'adāvet:

1. 'adāvet:+e

Gazel 170

Mısra: 12

Düşmanlık.

Her yāre itme rāzuñı ifşā ki görmüşüz
Mihrüñ mübeddel olduğı vardur 'adāvete

2. 'adāvet:

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Düşmanlık.

Āh ey felek sitem me'āsir
Besdür dil-i zāra bu 'adāvet

a'dā-yı dīn ü devlet:

1. a'dā-yı dīn ü devlet:+e

Tarih 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Din ve devlet düşmanları.

Bildürür miğdārımı a'dā-yı dīn ü devlete
Dā'imā destindedür mizān-ı şer'-i Muştafā

a'dā-yı dūnı:

1. a'dā-yı dūnı:

Gazel 11

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Aşâğılık düşmanları.

Tiğ-ı hecrüñle Nesīb-i mübtelāyı öldürüp
Āferin a'dā-yı dūnı kām-yāb itdüñ bu şeb

'add:

1. 'add:

Gazel 35

Mısra: 7

Saymak.

N'ola ben 'add idersem kendimi pāmāl-i bed-cūyān
Geçen bu 'abd-i nāçizi o şāh-ı hūsne hāsiddür

2. 'add:

Tarih 2

Mısra: 10

İsim, şan, şöret, nam.

Evvelinüñ hāl-dārı sāde-i āhırla beş
'Aks olunca altı tārīh oldı 'add ile dilā

'aded:

1. 'aded:

Tarih 29

Mısra: 2

Sayı, tane.

Çün itdi zuhūr irāde-i Rabb-i Şamed
Pāyāna irişdi 'ömr-i h'āherde 'aded

'adem:

1. 'adem:

Gazel 206

Mısra: 10

Yok, mevcut olmayan, yaratılmamış.

Vücūd-ı vāhidüñ fehmi eyle gūn-ā-gūn zuhūrātın
Nesībā adem olduñsa 'adem bil cümle imkānı

2. 'adem:

Rübai 11

Mısra: 5
Yokluk, hiçlik.

Nür-ı ruhuñ itdi şöyle maḥv-ı zulemât
Kim oldı ‘adûlara ‘adem cāy-ı güriz

âdem:

1. **âdem:+i**

Gazel 18

Mısra: 7

İnsan.

Şâhib-nişâb-ı gevher-i ‘ayş eyler âdemi
Mühr-i güşûde-i der-i gencinedür qadeḥ

2. **âdem:+e**

Gazel 39

Mısra: 12

İnsan.

Fıkr-i vaşlı beni giryân ider ol sîm-tenüñ
Âdeme her ne iderse ṭama‘-ı ḥâm eyler

3. **âdem:+i**

Gazel 131

Mısra: 8

İnsan.

Bir siyeh-çerde suḥandânca güzeldür bu Nesîb
Âdemi bende ider vaż‘-ı dil-ârâ-yı qalem

4. **âdem:**

Mesnevi 2

Mısra: 5

İnsan.

Bulmaḥ güç ise bu gün âdem
Şâlihlere ol qarîn ü hem-dem

5. **âdem:+de**

Gazel 13

Mısra: 1
İnsan.

‘İlm ü edeb ki olmaya âdemde mükteseb
Virmez şeref o bî-ḥurede ‘izzet-i neseb

6. **âdem:+e**

Gazel 46

Mısra: 4

İnsan.

‘Işḳ ifşâ itdürür ḥ‘âhiş-ger-i vaşlı olduḡum
Neş‘e-i mey âdeme esrârı pinhân söyledür

7. **âdem:**

Mesnevi 2

Mısra: 8

İnsan.

Aḥlâḳ-ı ḥamîdedür ser-â-pâ
Âdem dinilen güzide ma‘nâ

8. **âdem:+üñ**

Gazel 38

Mısra: 2

İnsan.

Ḥilkat-i a‘lâ vü ednâ cümle hep ḥikmetledür
Birbirine iltiyâmı âdemüñ ḥâcetledür

9. **âdem:+den**

Gazel 38

Mısra: 7

İnsan.

Vaḳfdur evlâda âdemden bu cihân bu çarḥa kim
Heft zerrîn ḥaṭlu zer ser-levḥalu ḥuccetle

10. **âdem:+de**

Mesnevi 2

Mısra: 11

İnsan.

Ādemde bir dem oldu maqşad
Oldı o demi bulanlar es'ad

11. **ādem:**

Gazel 78

Mısra: 3

İnsan.

Dil sefid olmağa muhtâcdur ādem yoksa
Merd-i destâr-ı sefid ile Müselmân olmaz

12. **ādem:**

Gazel 89

Mısra: 12

İnsan.

Bār-çin-i naḥl-i tefrîd olmayan nâ-puḥte dil
Ādem olmaz mîve-i Ṭübâ'ya bulsa dest-res

13. **ādem:**

Kıt'a 19

Mısra: 5

İnsan.

Muḥadderâta söz olmaz dinürse ger ādem
Zen-i muḥaddereye biñde bir işâbet ider

14. **ādem:**

Kıt'a 24

Mısra: 4

İnsan.

Ḥâmüşluğa nâdim olur görmedüm ammâ
Güftârına çok kerre peşimân olur ādem

15. **ādem:**

Rûbai 52

Mısra: 1

İnsan.

‘Ālemde eger muḥalled olsa ādem
Bî-şübhe olurdu faḥr-i her-dü-‘ālem

16. **ādem:·i**

Gazel 178

Mısra: 9

İnsan.

Bir gūşe-i çeşmiyle ider ādemi mecnûn
Ḥaḳḳâ ki ‘aceb cāzibe-dârdur o perîde

17. **ādem:·e**

Kaside 10

Mısra: 11

İnsan.

Geçüp havâ-yı ṭabî‘atdan olsun ādeme mülḥaḳ
Bu iltihâkı yeter reste-gâh-ı gâv u ḥamîre

18. **ādem:**

Gazel 206

Mısra: 10

İnsan.

Vücüd-ı vâhidüñ fehm eyle gün-â-gün zuhûrâtın
Nesîbâ ādem olduñsa ‘adem bil cümle imkânı

19. **ādem:·i**

Gazel 76

Mısra: 9

İnsan.

Maḥabbet ādemi hem-dāsîtân-ı Kays eyler
Gedâ-yı bî-nemed ü pâdişeh nedür bilmez

20. **ādem:·le**

Mesnevi 2

Mısra: 10

İnsan.

Ādem için oldu ḥalk kevineyn
Ādemle olur cinân daḥi zeyn

21. **âdem:**

Mesnevi 2

Mısra: 9

İnsan.

Âdem için oldu halk kevineyn

Âdemle olur cinân daği zeyn

22. **âdem:+e**

Gazel 68

Mısra: 2

İnsan.

Zu‘m ile nâkış olan zâta meziyyet gelmez

Mâlihulyâ ile hiç âdeme devlet gelmez

Âdem

1. **Âdem:**

Kaside 1

Mısra: 11

Hiz. Âdem.

Gerçi kim Âdem Şafiyullâh ebü'l-eşbâhdur

Sen ebü'l-ervâhsın ervâh-ı ‘alem saña pür

2. **Âdem:**

Kaside 2

Mısra: 4

Hiz. Adem.

Ancağ senüñ zühuruñ için geldi ‘âleme

Âdem behiştı koydı olup târik-i ni‘am

âdem ol-:

1. **âdem ol-:-maz, -sın**

Gazel 142

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İnsan ol.

Eger nüh-kürsi-i eflâke çıksañ âdem olmazsın

Reh-i ‘ışk içre vâ‘iz tâ ki pâmâl-i gam olmazsın

âdemiyyet:

1. **âdemiyyet:**

Gazel 65

Mısra: 1

İnsanlık.

Her zâtda âdemiyyet olmaz

Her sengde cevheriyyet olmaz

2. **âdemiyyet:**

Mesnevi 2

Mısra: 5

İnsanlık.

Her zâtda âdemiyyet olmaz

Her sengde cevheriyyet olmaz

3. **âdemiyyet:**

Mesnevi 2

Mısra: 6

İnsanlık.

Ey t̄alib-i biniş ü başiret

Fehm eyle ne şeydür âdemiyyet

‘âdet:

1. **‘âdet:**

Gazel 6

Mısra: 7

Alışılmış durum, olay.

Her gül-i hüsnüñ olur bir bülbüli ‘âdet budur

İtmesün bizden o gül-ruhsâra söyleñ ictinâb

2. **‘âdet şayıl-:ur**

Gazel 65

Mısra: 4

Alışkanlık haline gelmek.

Bî-şıdk u hulüş olan perestiş

‘Âdet şayılır ‘ibâdet olmaz

‘adil:

1. **‘adil:***in

Tarih 1

Mısra: 2

Benzer, eşit.

Dirîgâ rev-be-râh-ı âhuret oldu o fâzıl kim
‘Adilin görmemişti dide-i devrân faziletde

2. **‘adil:**

Kaside 7

Mısra: 10

Adalet edici, adaletli (Allah).

Kemîne muhlişi ferda bulur necât-ı ebed
‘Adil zerre-i mihri degüldür ‘ilm ü ‘amel

‘adil-i neşve-i hâl:

1. **‘adil-i neşve-i hâl:**

Gazel 86

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevinçli hal benzeri.

‘Adil-i neşve-i hâl olamaz hâlâvet-i kâl
Şarâb kând-i mey-i dil-güşâ yerin tutmaz

‘adim:

1. **‘adim:**

Kaside 2

Mısra: 15

Yok olan, bulunmayan.

Ĥüsni-i ‘amel deminde olur kudretüm ‘adim
Zür-âverem günâhda çün zâygam-ı ecem

2. **‘adim:**

Tarih 34

Mısra: 2

Yok olan, bulunmayan.

Ser-firâzı şu‘arâ Dürrî kim
Mişli olmadı ma‘ârifle ‘adim

3. **‘adim:**

Gazel 84

Mısra: 13

Yok olan, bulunmayan.

Naĥl-i dilinde mive-i şâdi ‘adim olur
Kâm-âver olsa daĥi Nesibâ ĥilâfumuz

‘adl:

1. **‘adl:**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Adalet, doğruluk.

Genc-i şer‘e ‘adl ile oldu zamânında emîn
İbn-i ‘Affân eyledi tertib-i Qur‘ân-ı mübîn

2. **‘adl:**

Tarih 12

Mısra: 14

Adalet, doğruluk.

Didi târiĥi ile müjde-resânân-ı Nesib
‘Adl ile kûbbe-nişin oldu Meĥammed Paşa

3. **‘adl:**

Kaside 1

Mısra: 6

Adalet, doğruluk.

Hiç tefekkür eylemez kim rüz-ı rüstâ-ĥizde
Vay hâle ‘adl iderse ĥazret-i Rabb-i Ğayûr

4. **‘adl:**

Tarih 18

Mısra: 2

Adalet, doğruluk.

Lezzet-i ma‘deletin kâm-ı cihân almış idi
Bir zamân olmuş idi ‘adl ile fermân-fermâ

5. **‘adl:**

Tarih 27

Mısra: 8

Adalet, doğruluk.

Miṣāl-i pertev-i ḥurşid-i luṭfi ‘āleme şāmil
Seḥā vü ‘adl ü inşāfiyla olmışdur cihān ārā

‘adl ü dād:

1. **‘adl ü dād:+ı**

Gazel 32

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Doğruluk ve adalet.

Dest ü pāy-ı pāk-dilden kimse itmez iştikā
Şehr-yāruñ ‘adl ü dādi şāmil-i eṭrāf olur

‘adl-i Ḥakḳ:

1. **‘adl-i Ḥakḳ:**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah'ın adaleti.

Geh ‘adl-i Ḥakḳ u rüz-ı cezā yāduma gelür
Fikr-i me’āl-i ḥāl iderem ḳanlar aḡlaram

‘adn:

1. **‘adn:**

Tarih 25

Mısra: 10

Cennet.

Dā‘ileri tāriḥ ile hep didi Nesibā
‘Adn ol mekān rūḥına müfti-i vaḥidüñ

‘adū:

1. **‘adū:+y, +a**

Gazel 203

Mısra: 10

Düşman, rakip.

Nesib itdi bizi gūşe-gir-i ḥayrānī
‘Adūya hem-dem iden yār-i dil-sitānumuzı

2. **‘adū:**

Gazel 201

Mısra: 2

Düşman, rakip.

Pür olsun sāḳiyā cām u sebū nev-rūzduz şimdi
Olur zühd ile diller hep ‘adū nev-rūzduz şimdi

3. **‘adū:+lar, +a**

Rübai 11

Mısra: 5

Düşman, rakip.

Kim oldı ‘adūlara ‘adem cāy-ı gürüz

4. **‘adū:+nuñ**

Kaside 8

Mısra: 6

Düşman, rakip.

İder heybeti teb girifte ‘aceb mi
‘Adūnuñ yeri olsa nār-ı cehennem

5. **‘adū:+y, +a**

Gazel 202

Mısra: 3

Düşman, rakip.

‘Adūya fāriḡ olmaz luṭf u iḥsān itmeden hergiz
Sitem-kārum baña cevr eylemekden vaz gelmez mi

6. **‘adū:+lar**

Gazel 116

Mısra: 6

Düşman, rakip.

Revā midur ki olam zehr-i nūş-i hecrüñ ben
‘Adūlar ola siyeh mest-i cām-ı iḥsānuñ

7. **‘adū:***

Mesnevi 4

Mısra: 13

Düşman.

Hengâm-ı meserretüñ ‘adūsı

Kim artar o dem hây ü hüyı

‘adüy:

1. **‘adüy:**

Gazel 86

Mısra: 13

Düşman.

‘Adüy muķım-i ser-i küy-ı yârdur şad âh

Nesib o rü-siyehüñ gâlibâ yerin tutmaz

āfāk:

1. **āfāk:***

Tarih 2

Mısra: 5

Ufuklar.

Ṭutsa āfākı n'ola büy-ı gül-i ‘adli anuñ

Salṭanat bāğında bulmuşdur bu gül neşv ü nemâ

āferin:

1. **āferin:**

Gazel 92

Mısra: 9

Takdir ve övgü sözü.

Nesibâ şad hezârân āferin Firdevsi-i ṭab‘uñ

şāhuñ nāme-i evşāf-ı ḥüsnin pek güzel yazmış

2. **āferin:**

Gazel 67

Mısra: 12

Takdir ve övgü sözü.

Nazîre Nâbi-i mu‘ciz-beyâna saña muḥtaşdur
Nesibâ āferin ṭab‘uñ gibi siḥr-āferin olmaz

3. **āferin:**

Gazel 9

Mısra: 19

Takdir ve övgü sözü.

Hiç bi-vefâluğ eylemedüñ āferin saña

Tâ itdüñ intisâb

4. **āferin:**

Gazel 11

Mısra: 12

Takdir ve övgü sözü.

Tiğ-ı hecrüñle Nesib-i mübtelâyı öldürüp

Āferin a‘dâ-yı düni kām-yâb itdüñ bu şeb

5. **āferin:**

Kıt'a 16

Mısra: 1

Takdir ve övgü sözü.

İḥsân yerine ehl-i hüner āferin alur

Dünyâda kalmamış hele bir şāhib-i himem

āfet:

1. **āfet:***

Gazel 205

Mısra: 1

Bela.

İrüp çeşm-i çarḥ-ı kebüd āfeti

Hilâl eylemiş teb o meh-ṭal‘ati

2. **āfet:**

Gazel 187

Mısra: 6

Güzel, sevgili.

Hōṣā o ḥasta-i cāndur gelū-yı hicrān kim
Ṭabīb-i çāre-geri bī-vefā bir āfet ola

3. **āfet:+i**

Gazel 205

Mısra: 6

Güzel, sevgili.

Hilālî olup bedrde āşikār
Daḥı āfet olmuş gör ol āfeti

4. **āfet:+üñ**

Gazel 41

Mısra: 7

Güzel, sevgili.

Ol āfetüñ ser-i kūyına var hirās itme
Hemīşe küçe-i şehde gedā gelür görünür

5. **āfet:+e**

Rübai 54

Mısra: 1

Güzel, sevgili.

Ol āfete ḥālüm dimege ‘ār itdüm
Zaḥm-ı dil-i mecrūḥımı inkār itdüm

āfet ol:-

1. **āfet ol:-mıṣ**

Gazel 205

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güzel olmak; büyümek.

Hilālî olup bedrde āşikār
Daḥı āfet olmuş gör ol āfeti

āfet-i bī-dād:

1. **āfet-i bī-dād:+a**

Gazel 97

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Acımasız, zulüm edici güzel.

Bir sencileyin āfet-i bī-dāda ta‘alluḳ
Bir bencileyin ‘āşıḳ-ı ser-bāzuña maḥṣūṣ

āfet-i bigāne:

1. **āfet-i bigāne:**

Gazel 115

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yabancı sevgili.

Biñ āşıḳa bir düşmen-i bed-ḥ‘āhı degiṣmez
Ḥayrānıyuz ol āfet-i bigāne nūvāzuñ

āfet-i cem‘iyyet-i dil:

1. **āfet-i cem‘iyyet-i dil:+dür**

Gazel 115

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönül topluluğunun belası.

‘Iṣḳ āfet-i cem‘iyyet-i dildür ki hemīşe
Ma‘müresi vīrane olur kişver-i rāzuñ

āfet-i cihān:

1. **āfet-i cihān:**

Gazel 169

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dünyayı yıkan bela. Güzel.

Ḥāl-i dilüm ne bilsün o bī-derd kim anuñ
Ol āfet-i cihān gibi dil-dārı olmaya

āfet-i devrān:

1. **āfet-i devrān:**

Gazel 145

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Dünya güzeli, bütün herkesi kendine hayran bırakan
güzel.*

Dimiş ol âfet-i devrân ki imtiḥân idemem
Nesib-i dil-şüde incinmesün ‘itâbumdan

âfet-i zamân:

1. **âfet-i zamân:+e**

Gazel 141

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Devrin, zamanın güzeli.

Ġaribdür bu ki bir âfet-i zamâne iken
Sitemde bendelere tâbi‘-i zamân olasın

‘aḫf:

1. **‘aḫf:**

Tarih 25

Mısra: 3

İffetli, namuslu.

Ḥaḫ-güy u ‘aḫf idi ki yogıdı nazîri
Zâhirde vü bâḫında o bî-şibh ü nedidün

âfitâb:

1. **âfitâb:**

Gazel 10

Mısra: 2

Güneş.

Dilberâ ruḫsârûñ itme cilve-endâz-ı niḫâb
Perde ḫutmaḫla nihân olmaz bilürsin âfitâb

2. **âfitâb:**

Gazel 10

Mısra: 2

Güneş.

Dilberâ ruḫsârûñ itme cilve-endâz-ı niḫâb
Perde ḫutmaḫla nihân olmaz bilürsin âfitâb

3. **âfitâb:**

Gazel 12

Mısra: 8

Güneş.

Düşer ‘aks-i ruḫsârı câm-ı meye
O mâhum olur gâh gâh âfitâb

4. **âfitâb:**

Gazel 12

Mısra: 10

Güneş.

Meger ol dür-i ḫüsni eyler ḫaleb
İder baḫr-i nûra şinâh âfitâb

5. **âfitâb:**

Gazel 12

Mısra: 12

Güneş.

Bileydi eger luḫf-ı ḫaḫḫ-ı ruḫûñ
Ġamından olurdu siyâh âfitâb

6. **âfitâb:**

Gazel 12

Mısra: 14

Güneş.

Nesib ol mehe ‘arz ider bendeni
Şeh-i kişver-i şubḫ-gâh âfitâb

7. **âfitâb:**

Kaside 1

Mısra: 11

Güneş.

Mihr-i çarḫ-ı ‘izzinün bir zerresidür âfitâb
Her sütünü ravza-i pür-nürünüñ bir naḫl-i Ḥür

8. **âfitâb:**

Gazel 12

Mısra: 1
Sevgili.

O ruhsāra itse nigāh āfitāb
Olur zerre-āsā tebāh āfitāb

9. **āfitāb:**
Gazel 12
Mısra: 4
Sevgili.

Döner bir çerāğ-ı seher-māndeye
Eger bulsa ol bezme rāh āfitāb

10. **āfitāb:+um, +dan**
Gazel 145
Mısra: 2
Sevgili.

Beni ayırdı hayāli huzūr u h'ābumdan
Bugün haber mi gelür bilmem āfitābumdan

11. **āfitāb:+um**
Gazel 147
Mısra: 4
Sevgili.

Reşkden raşş-ı felek hurşidi hāk-endāz ider
Āfitābum cilve-gāhuñ hāne-i zīn olmasun

12. **āfitāb:**
Gazel 12
Mısra: 2
Güneş.

O ruhsāra itse nigāh āfitāb
Olur zerre-āsā tebāh āfitāb

13. **āfitāb:**
Gazel 12
Mısra: 6
Mürşit.

Sezā olsa ol Mevlevī dilbere
Kamer pālheng ü külāh āfitāb

14. **āfitāb:+dan**
Gazel 146
Mısra: 8
Sevgili.

İtmez gurūr-ı hüsñ ile bir nazra 'aksine
Meşşāta itse āyinesin āfitābdan

'afv:

1. **'afv:+üñ**
Gazel 54
Mısra: 9
Af, bağışlama.

Cürm oldı Nesībā sebab-i cilvesi 'afvuñ
Hüsñ-i mehi efzūde ider turra-i şebdür

afyon-h'ār:

1. **afyon-h'ār:**
Kıt'a 2
Mısra: 3
Afyon içen.

Añla keyfiyet-i ahvālūñi ey afyon-h'ār
Dūd-ı gerdün seni bir hābbeye muhtāc itdi

āgāh:

1. **āgāh:**
Mesnevi 2
Mısra: 15
Haberli olan, haberli, haberdar.

Sen daħi olup bu sırdan āgāh
Rāh-ı taleb içre olma güm-rāh

ağar:-

1. **ağar:-dı**
Kaside 9

Mısra: 4

Ağarmak, beyazlamak.

Yâ niceye dek tırta-i hûbâna ta'alluk
Ağardı bu sevdâ ile müy-ı ser ü ebrû

āgāz:

1. **āgāz:-ı**

Gazel 106

Mısra: 16

Başlangıç.

Bir rāha 'āzimiz ki Nesīb anda menzilün
Āgāzı var miyānesi var intihāsı yok

āgāz eyle-:

1. **āgāz eyle-:-me**

Kıt'a 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Başlamak.

Nā-maḥal güftāra āgāz eyleme mecnūn gibi
Bî-hüde sözdür kişinün pāyesin dün eyleyen

āgāz it-:

1. **āgāz it-:-di**

Tahmis 3

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başlamak.

Hevā germ āteşin feryāda āgāz itdi bülbüller
Mişāl-i gül görindi ehl-i 'ışka sine-çāk olmak

āgeh-dil:

1. **āgeh-dil:**

Gazel 65

Mısra: 15

Hâlden anlar; ârif.

Āgeh-dil olan Nesīb her dem
Müstagraḫ-ı h'āb-ı ḡaflet olmaz

āğışte:

1. **āğışte:**

Gazel 127

Mısra: 5

Bulaşmış.

Cism-i nizārı olmasa āğışte eşk ile
Süzān iderdi bülbüli tāb-ı cemāl-i gül

ağız:

1. **ağız:**

Gazel 49

Mısra: 3

Ağız.

Meded ey gönca-dehen bāri bir ağız söyle
'Āşka nīm tebessümle tesellā mı gelür

ağla-:

1. **ağla-:-duk, -um, -ca**

Gazel 139

Mısra: 9

Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Leb-riz oluyor kan ile dil ağladuğumca
Sermāyemi efzūde ider kāra yapışdum

2. **ağla-:-y, -acaḫ**

Gazel 45

Mısra: 1

Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Ne ḫālüm ağlayacak yār-i ḡam-güsārum var
Ne keşf-i rāza sezā-vār yār-i ḡārum var

3. **ağla-:-r, -dı**

Gazel 186

Mısra: 9

Gözyaşı dökmek.

Sitem-kārum kim ağlardı cefā-yı bî-şümāruñdan
Dil-i sahtuñ gibi bünyād-ı peymānuñ metin olsa

4. **ağla-:**

Gazel 124

Mısra: 10

(tövbe bağlamında pişmanlıkla) Ağlamak, gözyaşı
dökmek.

Nücüm-āsā gözüñ aç dök sirişküñ ebr-i giryān-veş
Günahuñ ağla dāmen-gīr-i āh-ı şubh-gāhī ol

5. **ağla-:y, -up**

Rübai 54

Mısra: 3

Ağlamak, göz yaşı dökmek.

Gördükçe cemālūñ ağlayup derd-i dili
Pinhān ideyüm didükçe izhār itdüm

6. **ağla-:t, -ma**

Gazel 53

Mısra: 2

Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allāh'ı severseñ beni ağlatma yeter

7. **ağla-:r, -sa, -m**

Gazel 142

Mısra: 6

Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Cefā öğretdüñ ol māha unutdurduñ vefā resmin
Ben ağlarsam hele sen de rakībā hurrem olmazsın

8. **ağla-:r**

Gazel 171

Mısra: 5

Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Kim ağlar idi tengi-i dilden o perinüñ
Luṭfinda da cevrindeki deñlü si'at olsa

9. **ağla-:r, -am**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Geh 'adl-i Ḥaqq u rüz-ı cezā yāduma gelür
Fikr-i me'al-i hāl iderem qanlar ağlaram

ağlat-:

1. **ağlat-:dun**

Gazel 31

Mısra: 6

Ağlatmak.

Hālime düşmen güler derd-i firākuñla beni
Künc-i ḥasretde yeter ağlatduñ ey kāfir yeter

āğüş:

1. **āğüş:+ı, +n**

Gazel 159

Mısra: 6

Kucak.

İbtidā 'ilm-i fenā dersin okur kevine gelen
Lāya timsāl görür māderinüñ āğüşın

2. **āğüş:+a**

Gazel 213

Mısra: 10

Kucak.

Girüp zīr-i lihāf-ı goncaya bād-ı şabā gūyā
Peri āğüşa bir maḥbūb-ı hūb-ı dil-sitān çekdi

āğüş-ı bkr-i gonca:

1. **āğüş-ı bkr-i gonca:+da**

Gazel 127

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Taze goncanın kucağı.

Āgūş-ı bîkr-i gönecada gördi şabâyı çün
Oldı o haclet ile ser-efgen nihâl-i gül

āgūş-ı gül:

1. **āgūş-ı gül:**+dür

Gazel 158

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gülün(sevgilinin) kucağı.

Câyı geh āgūş-ı güldür geh kenâr-ı âfitâb
Gör ne devlet buldı şebnem dîde-i bîdârdan

āgūş-ı hasret:

1. **āgūş-ı hasret:**+e

Gazel 170

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Hasret kucağı.

Fürkâtde daği dūr degüldür o mâha dil
Her şeb çeker hayâlini āgūş-ı hasrete

āgyār:

1. **āgyār:**+dan

Gazel 158

Mısra: 8

Rakipler, sevgilinin dost edindiği kimseler.

Ceyb-i gayra gevherin vaz' eyleyen 'âkıl degül
Olsun esrârüñ nü hüfte yârdan āgyârdan

2. **āgyār:**

Gazel 166

Mısra: 5

Rakipler, sevgilinin dost edindiği kimseler.

Cânânı geçürdi Yağa'dan dideler āgyār
Göz yaşı dü-rüd olsa n'ola reh-güzerinde

3. **āgyār:**+ı

Müfret 12

Mısra: 2

Rakipler, sevgilinin dost edindiği kimseler.

Kim baksa 'āleme nazâr-ı i'tibâr ile
Mümkün midür ki fark ide āgyârı yâr ile

4. **āgyār:**

Tahmis 2

Mısra: 17

Rakipler, sevgilinin dost edindiği kimseler.

Āgyār elemin çekme yapış zülfine Rūhî
Men' eyleme ki cânu mı var kıtîlümüzdür

5. **āgyār:**+ı

Rübai 45

Mısra: 3

Rakipler, sevgilinin dost edindiği kimseler.

Memnün görürüz vaşluñ ile āgyârı
Mesrūr gelüp küyuña maḥzün giderüz

6. **āgyār:**

Gazel 101

Mısra: 1

Rakipler, sevgilinin dost edindiği kimseler.

Olurdum mütteḥid yâr ile āgyār olmasa mâni'
Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi ḥâr olmasa mâni'

7. **āgyār:**

Gazel 168

Mısra: 7

Rakipler, sevgilinin dost edindiği kimseler.

Şart-ı 'işmet bu midur kim seni āgyār degül
'Aks-i ruḥsârüñi âyinede peymâne göre

8. **āgyār:**+a

Gazel 119

Mısra: 3

Rakipler, sevğilinin dost edindiği kimseler.

Ağyāra söyleyüp bize remz eyledüñ diyü
Luṭfuñ tevehhümüyle dili ḥurrem eyledük

9. **ag̃yār:+dan**

Kaside 1

Mısra: 5

Rakipler, sevğilinin dost edindiği kimseler.

Herkesi fāriğ ide ağyārdan bīm ü hirās
Māder ü ebden gürizān olalar duḥterle pūr

10. **ag̃yār:+ı**

Gazel 76

Mısra: 7

*(Âşığa göre) Sevğilisinin dost edindiği kimseler,
rakipler; başkaları.*

Helāk-i nāz ider ağyārı ‘āşıkı maḥrūm
O cevr-pīşe şevāb u güneh nedür bilmez

11. **ag̃yār:**

Gazel 40

Mısra: 7

Rakipler, sevğilinin dost edindiği kimseler.

Ağyār ile düçār olıcağ ol perī baña
Bir merḥabā dimez görür anı gelür geçer

12. **ag̃yār:**

Gazel 49

Mısra: 5

Rakipler, sevğilinin dost edindiği kimseler.

Dem ü laḥm olduğūñ ağyār ile fikrümde iken
Çeşümüme gelse ḥayālūñ daḥi tenhā mı gelür

ag̃z:

1. **ag̃z:+ı, +n, +da**

Tarih 13

Mısra: 6

Ağız, dudak.

Müttakī perhīz-pīşe kāşif-i rāz-ı derūn
Keşfi ehl-i Saķız'uñ ağzında olmışdı mesel

āh:

1. **āh:+uñ**

Gazel 66

Mısra: 5

İnilti, feryat.

Dil murād itse de āhuñ eşerin men‘ idemez
Dām-ı ağūş-ı gümān sedd-i reh-i tır olmaz

2. **āh:**

Terkib-bend 1

Mısra: 3

İnilti, feryat.

Āh ey felek sitem me‘āsir
Besdür dil-i zāra bu ‘adāvet

3. **āh:+ı**

Gazel 171

Mısra: 7

İnilti, feryat.

Şermende-i ‘işyān olanuñ āhı Nesibā
Cūş-āver-i emvāc-ı yem-i mağfired olsa

4. **āh:**

Gazel 86

Mısra: 13

İnilti, feryat.

‘Adüv muķīm-i ser-i kūy-ı yārdur şad āh
Nesib o rü-siyehüñ gālībā yerin ṭutmaz

5. **āh:**+u, +muz

Gazel 48

Mısra: 1

İnilti, feryat.

Āhumuz şāhid-i te'sīri der-āgūş eyler
Nālemüz Zühre-i ħunyā-geri ħāmūş eyler

6. **āh:**+u, +muz

Gazel 74

Mısra: 2

İnilti, feryat.

Āhumuz sūnbül-i destār-ı Mesihā iderüz
Ķuvvet-i nāmiye-i 'ıŝķ ile ol ħāküz kim

7. **āh:**+ı

Gazel 110

Mısra: 6

İnilti, feryat.

Ma'fūre-i günāhı yaķup itmege ħarāb
Besdür bir āhı gūşe-güzin-i nedāmetūñ

8. **āh:**

Gazel 51

Mısra: 3

İnilti, feryat.

Bir āh ile bitürür kār-ı düşmeni merdān
Neberd-i bī-ħüde te'sīr-i seyf bilmezler

9. **āh:**

Gazel 67

Mısra: 5

İnilti, feryat.

N'ola ehl-i riyyā 'uŝşāk-veş āh eylemezlerse
Muşavver bülbül-i ŝeydāda feryād u enin olmaz

10. **āh:**

Gazel 117

Mısra: 7

İnilti, feryat.

Şahrāya şaldı Ķays-şıfat gerçi āh kim
Üns itmedi benümle gāzālāne gözlerün

11. **āh:**

Terci-bend 1

Mısra: 7

İnilti, feryat.

Teller taķup külāhuma ey āh şu'leden
Serde niŝāne-i şıfat-ı imtiyāzum ol

12. **āh:**

Gazel 101

Mısra: 8

Keşke.

Raķib-i bed-dile miķdārını bildürmek āsāndur
Arada āh ol yār-i sitem-kār olmasa mānī'

13. **āh:**

Gazel 209

Mısra: 4

Keşke.

Mümkin olurdu seyr-i nezzāre o meh-veş
Āh olmayaydı şerm ü ħayā gibi hā'ili

14. **āh:**

Gazel 94

Mısra: 5

İnilti, feryat.

Āh ile gider kūçe-i cānāneye gönlüm
Bir nāme-i ser-bestedür ol tīre şarılmış

15. **āh:**

Mesnevi 4

Mısra: 10

Eyvah! Ne yazıkl.

Her gice yeyüp kuşar ŝeĥergāh
Ammā ki ģidāsı cānludur āh

āh āh:

1. āh āh:

Gazel 184

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı ve pişmanlık durumunda söylenen söz.

Eşk-i çeşmüm gibi her dem bî-çarāram āh āh
Hāk-i pāy-ı yārde bî-i'tibāram āh āh

2. āh āh:

Gazel 184

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı ve pişmanlık durumunda söylenen söz.

Eşk-i çeşmüm gibi her dem bî-çarāram āh āh
Hāk-i pāy-ı yārde bî-i'tibāram āh āh

3. āh āh:

Gazel 184

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı ve pişmanlık durumunda söylenen söz.

Nā-maḥal cevriyle itdi lāle-veş ḥūn bağrumı
Ol nev-āmūz-ı cefāya dāğ-dāram āh āh

4. āh āh:

Gazel 184

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı ve pişmanlık durumunda söylenen söz.

Eylerem bî-hūde kūy-ı yārden şad reh-güzer
Şeş-der-i fūrkatde ben mānend-i zāram āh āh

5. āh āh:

Gazel 184

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı ve pişmanlık durumunda söylenen söz.

Cürmümi yād eyledükçe şerm-sāram āh āh
Rāh-ı 'ışkında virem cān direm olmadı naşib

6. āh āh:

Gazel 184

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı ve pişmanlık durumunda söylenen söz.

Ol gül-i gülzār-ı nāza olalı bülbül Nesib
Ḥasret ile mübtelā-yı ḥār ḥārum āh āh

āh eyle-:

1. āh eyle-:-r

Gazel 116

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

Görüp melāmetümi şaḥş-ı 'işmet āh eyler
Şadā-yı çāki degül dāmen ü giribānuñ

2. āh eyle-:-me, -düm

Gazel 135

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

Ḥayf kim rüyuña bir germ nigāh eylemedüm
'Arz idüp ḥāl-i perişānumı āh eylemedüm

3. āh eyle-:-sün

Gazel 185

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

Şad-pāredür gönül nice āh eylesün eşer
İrmez nişāna tır şikeste kemān ile

āh it-:

1. āh it-:-me, -den

Gazel 208

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnlemek, feryat etmek, şikâyet etmek.

Ferâğat eylese âh itmeden karar idemez

Nesib-i zâr-ı siyeh-rûzgârı gördün mi

âh u feryâd:

1. **âh u feryâd:**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Ağlama, inleme, feryat etme.

Âyâ bu cefâya yok mı pâyân

Tâ ‘arşa irişdi âh u feryâd

âh u figân:

1. **âh u figân:**

Gazel 196

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inlemek.

Dil gitdi hüş gitdi dükendi şekib ü şabr

Âh u figân da kalmadı tâb u tüvân gibi

âh u nâle:

1. **âh u nâle:**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ağlamak ve inlemek.

Ey hûn-ı dide geldi demi neş'e vir baña

V'ey âh u nâle ile eşer söz ü sâzum ol

âh u nâle id-:

1. **âh u nâle id-:-er**

Gazel 190

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ağlamak ve inlemek.

Bî-hûde âh u nâle ider ‘andelib-i dil

Dehrün şafâ-yı verdi nedür zaḥm-ı ḥârı ne

âh u vâh id-:

1. **âh u vâh id-:-en, -üñ**

Gazel 111

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Ah vah etmek.

O ḥüsn-i tâb-ı güdâza nazar kııl inşâf it

Ne cürmi var ser-i râhında âh u vâh idenüñ

âhad:

1. **âhad:**

Kaside 4

Mısra: 4

Bir, tek, yek.

Eylemez cins-i kemâlâtuñ şümârında vefâ

Defter-i vaşfuñda âhâd olsa ser-tâ-pâ mi‘ât

ahâli:

1. **ahâli:**

Tarih 27

Mısra: 15

Halk, insanlar.

Nesib-âsâ ahâli didi tebrik ile târiḥin

Mübârek-bâd ‘Abdullâh Efendi'ye yine fetvâ

ahâli-i ğnâ:

1. **ahâli-i ğnâ:+nuñ**

Kıt'a 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Halkın zenginliği.

‘Ucbına nazar eyle ahālî-i ğmānuñ
Tevcihe ‘inān eyleyicek dār-ı bakāya

aḥbāb:

1. aḥbāb:+a

Tarih 28

Mısra: 9

Dost, sevgili.

Maḳāmın Ḥaḳ mübārek ide dā’im diye aḥbāba
Ne kim dergāh-ı Ḥaḳ’dan istedümse mā-ḥaşal oldu

2. aḥbāb:+ı

Gazel 213

Mısra: 14

Dost, sevgili.

O şāhib-şadı Ḥaḳ dā’im mu‘ammer ide şadrında
Dine tā sūd idüp aḥbābı a‘dāsı ziyān çekdi

3. aḥbāb:+ı

Tarih 5

Mısra: 9

Dost, sevgili.

Cümle aḥbābı didi tārīḥ mānend-i Nesīb
Ḥaccuñı Bostān Efendi eyleye Bārī ḳabül

‘ahd:

1. ‘ahd:+ı, +n, +e

Kaside 1

Mısra: 14

Söz, yemin.

İtdi iḥyā mürdegān-ı cehl ü küfri ‘ilm ile
‘Ahdine dirlerse şāyeste eger yevmü'n-nüşür

‘ahdi-i yārān:

1. ‘ahdi-i yārān:+e

Gazel 168

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevgililik anlaşması.

Yūsuf’a şefḳat olur ğadr-i şarīḥ-i iḥvān
Şimdiki şive-i bed ‘ahdi-i yārāne göre

āhen:

1. āhen:

Rübai 43

Mısra: 2

Demir.

Nā-rāst olursa çüb eger tır olmaz
Āhen almazsa āb şemşir olmaz

aheng-i düşmen:

1. aheng-i düşmen:

Gazel 158

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Düşmanın birliği.

Bî-ser ü sāmāndur dil za‘f-ı cism-i zārdan
Sāz olur aheng-i düşmen inkisār-ı tārdan

āheng-i nāle:

1. āheng-i nāle:

Gazel 189

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İnleyişine katılmak, birlikte inlemek.

Dür-sübḥa-i sirişk ile olsa ‘aceb midür
Āheng-i nāle vird-i seḥer Mevleviler'e

āh-ı āteş-zād:

1. āh-ı āteş-zād:

Gazel 24

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ateş çıkararak ah.

Āh-ı âteş-zād kim dāğ-ı dilüm şād-âb ider
Gülsitân-ı ışka güyâ âteşin fevvâredür

āh-ı hazîn:

1. **āh-ı hazîn:**

Gazel 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnsana hüznün veren ah.

Zulmet-fezâ olur yine āh-ı hazîn sañā
Çün perde-i şehāb

āh-ı nīm-i şeb:

1. **āh-ı nīm-i şeb:+den**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Gece yarısının ahı.

Gel cevri қо āh-ı nīm-i şebden
Gāyet hāzer it ki nev-cüvānsın

āh-ı şeb:

1. **āh-ı şeb:**

Gazel 19

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gecenin ah.

Fāriğuz veriş-i miqdāf-ı talebden ki Nesīb
Meger āh-ı şeb imiş meltem-i keşt-i ümüd

āh-ı seheri:

1. **āh-ı seheri:+den**

Gazel 175

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Seher vakti çekilen āh.

Ey şūh şebistân-ı ‘adūda çok açılma
Āh-ı seheriden hāzer eyle hāzer eyle

āh-ı seher:

1. **āh-ı seher:+ü, +m, +dür**

Gazel 34

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Seher vakti çekilen āh.

Bir gün açar āhır der-i ümmidümi devrân
Miftāhı o kufluñ yine āh-ı seherümdür

āh-ı serd:

1. **āh-ı serd:**

Gazel 23

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Şiddetli ah.

Yazarken hāset-i cānān ile bir āh-ı serd itsem
Mişāl-i kâğız-ı bād ide gerdüna sefer kâğız

2. **āh-ı serd:+ü, +m**

Gazel 16

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Şiddetli ah.

İzçırāb-ı dili müzdād ider āh-ı serdüm
Şüriş-i lücce-i deryāya havādur bā’iş

āhır:

1. **āhır:**

Gazel 3

Mısra: 5

Sonunda, nihayet.

Peri-veş dideden ey bi-vefā āhır nihān olduñ
Göründüñ çeşm-i cāna ibtidādan mihr-bān-āsā

2. **āhır:**

Gazel 152

Mısra: 5

Sonunda, nihayet.

Kāfir-i zülf anı hem-reng ider āhır giderek
Zāhıde söyle ki havf eylesün imānından

3. **āhır:**

Rūbai 55

Mısra: 3

Sonunda, nihayet.

Āhır elem-i hecr-i ruḥuñla kāfir
‘Uşşākuñı ḥurşid-perest eylersin

4. **āhır:**

Rūbai 30

Mısra: 4

Son.

Bu gülşen-i kesretde hezār cānı
Tevhīd ile ḥatm eyleye āhır nefesi

5. **āhır:**

Gazel 11

Mısra: 6

Sonunda, nihayet.

Leşker-i endüh-ı hecrüñle amān ey bī-vefā
Ḥān-mān-ı ṭāḳati āhır ḥarāb itdün bu şeb

6. **āhır:**

Gazel 13

Mısra: 5

Sonunda, nihayet.

Aḥrār-ı bī-edeb olur āhır ḥaḳır ü ḥ‘ār
Mālik riḳāb iderse ‘abīdi n'ola edeb

7. **āhır:**

Gazel 69

Mısra: 9

Sonunda, nihayet.

Nā-maḥal ḥ‘āhiş-i vuşlatla Nesibā āhır
Kendimüz ḥāk-i derinden daḫi dūr eylemişüz

8. **āhır:**

Tarih 8

Mısra: 4

Sonunda, nihayet.

Faziletde vera‘da müşikīde ferd idi ḥaḳḳa
Uşul-i devr-i kec-rev itdi āhır anı zir-efgen

9. **āhır:**

Gazel 176

Mısra: 9

Sonunda, nihayet.

Murğ-ı dil Cibril-i pervāz olsa da āhır Nesib
Şayd olur elbette dām-ı zülf-i müşk-āsāsına

10. **āhır:**

Gazel 15

Mısra: 9

Sonunda, nihayet.

Ārāmgeh-i ḳaşr-ı ḥaḳīḳat olur āhır
Her kimseye kim ola memer bāb-ı şerī‘at

11. **āhır:**

Gazel 34

Mısra: 9

Sonunda, nihayet.

Bir gün açar āhır der-i ümmidümi devrān
Miftāḫı o ḳufluñ yine āh-ı seḫerümdür

12. **āhır:**

Kaside 6

Mısra: 9

Sonunda, nihayet.

Olur ārāmgehi Ka'be-i vuşlat āhir
Sünneti rāh-ı Ĥudā' da kime kim rehber olur

āhîret:

1. āhîret:+de

Kaside 2

Mısra: 4

Öbür dünya. öldükten sonraki âlem.

Meddi'd-dühūr-ı ġayretüñ itmişdür iktizā
Tā āhîretde ümmetüñe irmeye elem

āhîrîn:

1. āhîrîn:

Gazel 79

Mısra: 13

Sonradan gelenler.

Āhîrîn cāmesi cismüñ ki Nesîb ola kefen
Ĥil'at-i şeh bedel-i ĥırka-i peşmîn olmaz

āhîrû'l-emr:

1. āhîrû'l-emr:

Gazel 17

Mısra: 8

İşin sonunda.

Verziş-i sevdā-yı zülf ü ĥaṭṭ ile dil-ĥastayam
Bu hevālar āhîrû'l-emr itdi taġyir-i mizāc

2. āhîrû'l-emr:

Gazel 39

Mısra: 14

İşin sonunda.

Her zamān vaz'ı dige-gün ile gerdün Nesîb
Āhîrû'l-emr fenāsin bize i'fām eyler

aĥkām:

1. aĥkām:+ın

Gazel 133

Mısra: 3

Hükümler, kânunlar, emirler, buyruklar.

Ebruvānuñla ruĥuñ fehm idelüm aĥkāmın
Çarĥ-ı ĥüsne baĥalum bedr ü hilālün görelüm

aĥkām-ı furķān-ı qadîm:

1. aĥkām-ı furķān-ı qadîm:

Müsemmen 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kur'an-ı Kerim'in hükümleri.

Şer'î pākūñ oldı hādî-i şirāṭ-ı müstaķîm
Nesh-i edyān eyledi aĥkām-ı Furķān-ı qadîm

aĥkām-ı muşaf-ı ruĥ:

1. aĥkām-ı muşaf-ı ruĥ:+uñ

Gazel 106

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yüz kitabı, Kuran gibi yüzün hükümleri.

Aĥkām-ı muşaf-ı ruĥuñ ey mäh setr ider
Kāfir disem o ĥaṭṭ-ı siyāha ĥaṭṭası yok

aĥkar:

1. aĥkar:

Kaside 5

Mısra: 5

Çok aciz, çok çaresiz.

Şāhenşāhā bu zerreden aĥkar Nesîb-i zār
Didāruñı müşāhedeye ĥ'āst-kārdur

aĥker:

1. aĥker:

Gazel 24

Mısra: 3

Ateş koru.

Dil degüldür külhan-ı sînemde aḥker pâredür
Cân-ı süzân anda güyâ murğ-ı âteş-ḥ'âredür

aḥker-i caḥîm:

1. aḥker-i caḥîm:+i

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cehennem ateşi.

Ger nâra düşse güşe-i çeşm-i şefâ'atüñ
Her aḥker-i caḥîmi ider pâre-i baḳam

aḥlâk:

1. aḥlâk:

Tarih 26

Mısra: 4

Ahlak, fazilet.

Beşâretler hele ey âl-i Aḥmed kim naḳîb oldı
Fazilet menba'ı aḥlâk kâni ercümendüñüz

2. aḥlâk:+ı

Tarih 30

Mısra: 2

Ahlak, fazilet.

Şöhret-ârâsın ki ḥaḳḳuñda dir erbâb-ı 'uḳûl
Ḥüsn ile aḥlâkı mümtâz oldı kendi 'ilm ile

3. aḥlâk:

Mesnevi 2

Mısra: 5

Ahlak, fazilet.

Aḥlâk kitâbı Meşnevi'dür
Burhân-ı ricâl-i ma'nevîdür

aḥlâk-ı ḥamîde:

1. aḥlâk-ı ḥamîde:+dür

Mesnevi 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Övgüye layık, eksiksiz, kusursuz ahlak.

Aḥlâk-ı ḥamîdedür ser-â-pâ

Âdem dinilen güzîde ma'nâ

Aḥmed:

1. Aḥmed:+üñ

Tarih 27

Mısra: 3

Hız. Muhammed.

Şehenşâh-ı cihân Ḥân Aḥmed'üñ 'ömri füzûn olsun
Nizâm-ı nev virüp şer'-i mübîni eyledi iḥyâ

2. Aḥmed:+i

Tarih 32

Mısra: 1

Sultan Ahmed Han.

Şehenşâh-ı cihân Ḥân Aḥmed'i elṭâf-ı Rabbânî
Serîr-i salṭanatda tâ-be-maḥşer ber-ḳarâr itsün

Aḥmed-i Muḥtâr:

1. Aḥmed-i Muḥtâr:

Kaside 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Hız. Muhammed.

Aḥmed-i Muḥtâr maḥbûb-ı cenâb-ı Kibriyâ
Maḥrem-i ḥalvetgeh-i esrâr-ı Ḥallâk-ı Ğafûr

2. Aḥmed-i Muḥtâr:

Kaside 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hız. Muhammed.

Maḥbûb-ı Ḥudâ kân-ı hüda Aḥmed-i Muḥtâr
Kim zerre-i nûr-ı ruḥîdur zîver-i minû

Ahmed-i Mürsel:

1. Aḥmed-i Mürsel:

Kaside 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hz. Muhammed.

Nāzenin yar-i Ḥudā Aḥmed-i Mürsel kim anuñ
Dāğ-ı mühri ser-i ‘uşşāka gül-i aḥmer olur

aḥrār-ı bī-edeb:

1. aḥrār-ı bī-edeb:

Gazel 13

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Edebsiz hür kimseler.

Aḥrār-ı bī-edeb olur aḥir ḥakīr ü ḥ’ār
Mālik riḳāb iderse ‘abīdi n’ola edeb

aḥsen eyle-:

1. aḥsen eyle-:di

Müsemmen 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel eylemek.

Zāt-ı pākūñ cevher-i elṭāfa ma‘den eyledi
Ḥilḳatūñçün cümle-i eşyāy aḥsen eyledi

aḥsenü'l-‘amel:

1. aḥsenü'l-‘amel:

Kaside 2

Mısra: 13

Amellerin güzeli.

Tā ola fikr-i na‘t-i nebī aḥsenü'l-‘amel
Tā kim enāmīl ile ola āşinā kâlem

aḥter:

1. aḥter:+e

Gazel 182

Mısra: 1

Yıldız.

Gönlüm alındı bir meh-i ferḥunde aḥtere
Kim nūr-ı vechi ṭa‘ne ider mihr-i envere

2. aḥter:

Gazel 134

Mısra: 4

Yıldız.

Ruḥuñda ḥāl-i mu‘anber mi ceste ceste ṭuran
Sipihri ḥüsnde aḥter midür nedür bilmem

3. aḥter:+den, +dür

Gazel 91

Mısra: 3

Talih, baht.

Yine var ise rakīb-i siyeh aḥterdendür
Bizden ayrılmağa bā‘iṣ ne ola ol meh-veṣ

āhū:

1. āhū:

Gazel 39

Mısra: 7

Ceylan.

Şayd içün zāhid ol āhū nigeḥi ḥavfum bu
Eldeki sübḥa-i şad-dānesini dām eyler

2. āhū:+y, +a

Gazel 47

Mısra: 7

Ceylan.

Āhūya ḡidā olur mı ‘uşfür
Çeşmüñ dil-i mübtelāy neyler

3. āhū:

Gazel 80

Mısra: 3
Ceylan.

Cüst ü cūyuñla senüñ ey çeşmi āhū bir zamān
Çok ser-i kuh-sāra çok hāmūna çıkmış inmişüz

4. **āhū:**
Gazel 164
Mısra: 2
Ceylan.

Dil giriftār-ı kemend-i zūlf-i şeb-gün olmada
Kaydum ey āhū nighē ‘ışkuñla eفزūn olmada

5. **āhū:**
Kaside 9
Mısra: 14
Ceylan.

Ol çāre-resānuñ öñine geldi giriftār
Taḥliş-i necāt eyledi nuṭka gelüp āhū

āhū-çeşm:

1. **āhū-çeşm:**
Gazel 192
Mısra: 6
Ceylan gözlü, gözleri ceylana benzeyen (sevgili).

Ser-i rehde nigāh-ı āşināyīdür gāraż yoksa
O āhū-çeşm ile hem-vāre ülfet kında ben kında

2. **āhū-çeşm:+i**
Gazel 198
Mısra: 3
Ceylan gözlü, gözleri ceylana benzeyen (sevgili).

Elem çekmem ol āhū-çeşmi kışşā şayd için ey dil
Fezā-yı ‘ışka şimdi esb-i āh-ı bād-pā düşdi

āhū-nighē:

1. **āhū-nighē:**

Gazel 76
Mısra: 1
Ceylan bakışlı.

Vefā-yı ‘ahdi ol āhū-nighē nedür bilmez
Miyān-ı ehl-i maḥabbetde reh nedür bilmez

āhū-yı ḥayāl:

1. **āhū-yı ḥayāl:+üñ**
Gazel 60
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Ceylan hayali. (sevgili kast edilmiştir.).

Āteş-i dilden hirās itmez şunar ser-pençesin
Bilmem āhū-yı ḥayālūñ şir-i merd-efgen midür

āhū-yı hevā:

1. **āhū-yı hevā:**
Tahmis 2
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
İstek ceylanı.

Leylā-yı vücūd olmasa n'ola bize ḥākim
Āhū-yı hevā olsa ‘aceb mi bize ḥādim

aḥvāl:

1. **aḥvāl:+ü, +müz**
Gazel 207
Mısra: 2
Hal, durum, vaziyet.

Hücūm-ı derd ü ğamla nālemüz te’şirden kıaldı
Bizüm aḥvālümüz şimdengerü tedbirden kıaldı

2. **aḥvāl:+ü, +müz**
Gazel 75
Mısra: 7
Hal, durum, vaziyet.

‘Ākllere keşf itmezüz aḥvālümüz ammā
Mānend-i der-i ehl-i kerem ‘āşıka bāzuz

3. **aḥvāl:**+ü, +m

Gazel 191

Mısra: 8

Hal, durum, vaziyet.

Celāl-i ḥüsni olur penciş-i zebāna sebeb
Ne vech ile disem aḥvālüm ol sitem-kāre

4. **aḥvāl:**+ü, +m, +i

Tarih 31

Mısra: 8

Hal, durum, vaziyet.

‘Āli himemā var ise ger izn-i şerifün
Aḥvālümü ‘arz eyleyeyim bî-edebāne

5. **aḥvāl:**+ü, +müz

Gazel 36

Mısra: 6

Hal, durum, vaziyet.

Takrîr-i ḥāl-i zār olur müris-i şudā‘
Ma‘lüm-ı ‘izzet olmaduḡ aḥvālümüz mi var

6. **aḥvāl:**+ü, +m, +i

Rûbai 15

Mısra: 4

Hal, durum, vaziyet.

Rû-māl-i ḥak-i ḥaremün olsa naşib
Ḳan aḡlyarak eylesem aḥvālümü ‘arz

7. **aḥvāl:**+i

Gazel 109

Mısra: 2

Hal, durum, vaziyet.

Beñzer binā-yı mescide māl-i ḥarām ile
Aḥvāli imtinān ile iḥsān idenlerün

8. **aḥvāl:**+i, +n, +i

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Hal, durum, vaziyet.

Aḥvālını bir bir eyle inhā
Bu ‘āşıḡ-ı zār-ı bî-gümānuñ

9. **aḥvāl:**+e

Gazel 188

Mısra: 1

Hal, durum, vaziyet.

Nigāh itdükçe ol gül ‘āşıḡ-ı āşüfte aḥvāle
Döker nergisleri gül-berg-i ruḡsār üstine jāle

10. **aḥvāl:**+ü, +m, +i

Gazel 107

Mısra: 6

Hal, durum, vaziyet.

Mestāne düçār olmuşam ol şūḡa ser-ā-pā
‘Arz itmişem aḥvālümü ammā ḡaberüm yoḡ

aḥvāl-i ‘ālem:

1. **aḥvāl-i ‘ālem:**

Gazel 143

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dünyanın durumu.

Ḥüzn ü şādiden nedür bu infi‘āl-i dem-be-dem
Ser-be-ser aḥvāl-i ‘ālem çün ḡayāl ü ḡāb iken

aḥvāl-i dünyā:

1. **aḥvāl-i dünyā:**+y, +ı

Gazel 23

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünya halleri.

Oğurlar levh-i dilden ser-be-ser aḥvāl-i dünyāyı
Anuñ-çün birbirine yazmaz erbāb-ı nazar kâğız

aḥvāl-i pür-melāl:

1. **aḥvāl-i pür-melāl:**+ü, +m, +i

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Acınacak hâller, durumlar.

Yok dergehünden özge baña melce' ü melāz
Aḥvāl-i pür-melālümü 'arz eylesem ne ğam

aḥvāl-i 'uşāt:

1. **aḥvāl-i 'uşāt:**+a

Rübai 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Günahkarların durumu, vaziyeti.

Ey ḥātem-i enbiyā Nebiyy-i erfa'
Sensin olan aḥvāl-i 'uşāta eşfa'

ak-:

1. **ak-:**-it, -di

Gazel 129

Mısra: 3

(Göz yaşı) Dökülmek, akmak, düşmek.

İdince girye-i şādī aqıtdı dīde dü-rūd
Binā-yı cismüme seyl-āb-ı eşk virdi ḥalel

2. **ak-:**-ar

Kıt'a 8

Mısra: 4

(Göz yaşı) Dökülmek, akmak, düşmek.

Merām-ı vaşla vāşıl olmağ için keşti-i himmet
Dü-rūd itdüm aqar çeşmüm yaşı şām u şehër şimdi

'akākīr:

1. **'akākīr:**

Gazel 78

Mısra: 10

İlaç yerine kullanılan kökler.

Olamaz mekr ü ḥiyel sedd-i mesil-i idbār
Maraż-ı mevte 'akākīr ile dermān olmaz

akça:

1. **akça:**

Gazel 4

Mısra: 3

Gözyaşı.

Akça dökseñ derdini ta'dād için 'aşıklararuñ
Fehm olunmaz naqd-i eşk-i dīdesüz bu mācerā

akdem:

1. **akdem:**

Gazel 142

Mısra: 14

Önce, evvel.

Ol üstād-ı suḥan-ver kim dise Bākī'ye lāyıkdur
Efendi bizden akdem olmağıla a'lem olmazsın

'akd-i pāk-i dürr-i ter:

1. **'akd-i pāk-i dürr-i ter:**+dür

Gazel 20

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Saf ve taze inciden yapılan gerdanlık.

Nesibā gerdan-i cānāne-i 'irfāna ziverdür
Güzide 'akd-i pāk-i dürr-i terdür ḥalka-i tevḥīd

'akıbet:

1. **'akıbet:**

Gazel 72

Mısra: 3

İşin sonu, neticede, sonuçta.

‘Ăkîbet fersûde itdi kâle-i kâmin kesâd
Çâr-süy-ı devletüñ çok kâm-gârın görmişüz

2. ‘Ăkîbet:

Gazel 88

Mısra: 9

İşin sonu, neticede, sonuçta.

Pây-dâr olmaz heves-âsâ Nesîbâ ‘Ăkîbet
Dâr-ı ‘ıŖka olmasa seng-i melâmetden esâs

3. ‘Ăkîbet:

Gazel 137

Mısra: 9

İşin sonu, neticede, sonuçta.

Eyledüm her cevrine Ŗabr u taĖammül ‘Ăkîbet
Ben o bî-dâdı Nesîbâ mâyl-i dâd eyledüm

4. ‘Ăkîbet:

Gazel 22

Mısra: 3

İşin sonu, neticede, sonuçta.

‘Ăkîbet ser-nüviŖti zâhir olur
Kim ki Ėükm-i ezelde oldu sa‘îd

5. ‘Ăkîbet:

Gazel 72

Mısra: 9

İşin sonu, neticede, sonuçta.

Oldı pâmâl-i reh-i zillet Nesîbâ ‘Ăkîbet
‘ArŖa-i kibriüñ niçe çâbük-süvârın görmişüz

6. ‘Ăkîbet:

Gazel 207

Mısra: 5

İşin sonu, neticede, sonuçta.

Dem-i vuŖlat gözümde ‘Ăkîbet Ė‘âb u Ėayâl oldu
Bu rü‘ya-yı perîŖân ba‘d-ezîn ta‘bîrden Ėaldı

7. ‘Ăkîbet:

Tarih 7

Mısra: 6

İşin sonu, neticede, sonuçta.

Gezerek bâdiye-i Ėurbeti seyyâğhâne
‘Ăkîbet Ėonya'ya sevk itdi mürür-ı eyyâm

‘Ăkîbetü'l-emr:

1. ‘Ăkîbetü'l-emr:

Gazel 138

Mısra: 7

En sonunda, sonuçta.

Sen mâĖa Ėarîn itmediler ‘Ăkîbetü'l-emr
Bu Ŗâlî‘-i vârun ile bu bağt-ı siyâğhum

‘Ăkîfân-ı dergeh-i Pîr:

1. ‘Ăkîfân-ı dergeh-i Pîr: +i

Tarih 9

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Pîr'in dergahında ibadet edenler.

Ser-â-pâ itdi iksâ ‘Ăkîfân-ı dergeh-i Pîr'i
Ŗafâ baĖŖ eyledi nev ĖırĖalarla Ėalb-i iğvâna

‘Ăkîl:

1. ‘Ăkîl: +e

Gazel 38

Mısra: 11

Akıllı.

Dîde-i inŖâf-veŖ mîzân yoĖdur ‘ĂĖîle
Vezn-i câhil kûy-ı ĖanĖar-ı enâniyyetledür

2. ‘Ăkîl: +ler, +e

Gazel 75

Mısra: 7

Akıllı.

‘Ākıllere keşf itmezüz aḥvālümüz ammā
Mānend-i der-i ehl-i kerem ‘āşıka bāzuz

3. ‘ākıl:

Gazel 100

Mısra: 7

Akıllı.

Maḥabbet itmez ehl-i ‘ışkā ‘ākıl
Ki huş-yār eylemez mestāneden ḥazz

4. ‘ākıl: +ler, +e

Rūbai 36

Mısra: 1

Akıllı.

‘Ākıllere lāzımdur ide herkese pend
Nuşḥ-ı ‘uḳalāya ‘āşıḳ olmaz dil-bend

5. ‘ākıl: +i, +müz, +dür

Tahmis 2

Mısra: 6

Akıllı.

Şahrā-yı maḥabbetde şu dīvānelerüz kim
Mecnūn-ı melāmet-zede en ‘ākılümüzdür

6. ‘ākıl:

Gazel 200

Mısra: 7

Akıllı, akıllı kimse

‘Ākıllı ki olup būd u nā-būd için āvāre
Bī-çāre şafā şanmış bī-hūde bu ḡavḡāyı

7. ‘ākıl:

Gazel 158

Mısra: 7

Akıllı, akıllı kimse.

Ceyb-i ḡayra gevherin vāz‘ eyleyen ‘ākıl degül
Olsun esrāruñ nüḥüfte yārdan āḡyārdan

‘ākıl eyle-:

1. ‘ākıl eyle-:-mez

Kıt'a 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünmek, akıl etmek.

Ḥaḳḳ'a hem dirsın muḥıbbem hem idersin ma‘şiyet
Eylemez ‘ākıl olan böyle muḥāle i‘timād

‘akım ol-:

1. ‘akım ol-:-sa

Kaside 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bereketsiz, verimsiz olmak.

Gevher-i yek-dāne-i deryā-yı maşnū‘ātsın
Vāz‘-ı mislünde ‘akım olsa n'ola çār-ümmühāt

akıt:

1. akıt(t)-:-ur

Gazel 131

Mısra: 9

Akıtmak, dökmek.

Deheninden geh olur zehr akıdur çün su‘bān
Gāh olur mürdeye cān-baḥş-ı Mesīḥā-yı ḳalem

‘akkām:

1. ‘akkām:

Gazel 195

Mısra: 6

Kervancı, deveci.

Maḡrib zemīne itdi sefer şāh-ı aḥṡerān

‘Akkām şām-ı tīre çeker sīm meş‘ali

‘akıl:

1. ‘akıl: +ı

Gazel 111

Mısra: 5
Akıl.

İhâta eyleyemez ‘aqlı kâdr-i cānānı
Tārīk-ı ‘ışkda fark-ı gedā vü şāh idenün

2. ‘aql:+a
Kaside 4
Mısra: 2
Akıl.

Şive-i sırr-ı daķık-ı men reani kad reay
Hayret-efzā oldı ‘aqla itdi iskāt-ı dühāt

3. ‘aql:+a
Terkib-bend 1
Mısra: 10
Akıl.

Bu cünbüş-i kâmetün görünler
Bir daħı olur mı ‘aqla maķrūn

4. ‘aql:
Gazel 64
Mısra: 11
Akıl.

‘Aql ile bil maħbes-i ten içre cānuñ zücretin
Yūsuf’uñ hālın refīk-ı gūşe-i zindāna sor

5. ‘aql:
Gazel 68
Mısra: 7
Akıl.

Nik ü bed farkını müstelzim olan ‘aql ancak
Vaz’-ı nā-sāz ile nā-dāna hacālet gelmez

6. ‘aql:+u, +muz
Tahmis 1
Mısra: 6
Akıl.

Bizüz ol vālih ü medhüş u hayrān
Ki irmez ‘aqlumuz bu hüy u hāya

7. ‘aql:+i, +y, +la
Gazel 75
Mısra: 9
Akıl.

Bigāne olursaķ n'ola ‘aqlıyla Nesibā
Dil-dāde-i cānāne-i bigāne-nüvāzuz

8. ‘aql:
Kaside 6
Mısra: 1
Akıl.

Gerçi evşāfını ‘aql itmez ihâta lākin
Medħ-i maħdūm eşer-i sıdķ-ı dil-i çāker olur

‘aql-ı beşer:

1. ‘aql-ı beşer:
Kaside 10
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
İnsan aklı.

Kemāl-i kâdrini ‘aql-ı beşer ihâta ne mümkün
Olur mı kār-ı tekāver naşib-i şab’-ı ba’ire

‘aql-ı Felātün:

1. ‘aql-ı Felātün:
Gazel 144
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Felatun'un aklı.

Hem-kāre-i Kays oldı niçe ‘aql-ı Felātün
Siħr-āveri-i ğamze-i bisyār-ı fenümünden

‘aql-ı kāsır:

1. **‘aql-ı kâşır:**

Kaside 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Eksik, kusurlu akıl.

‘Aql-ı kâşır rütbe-i ‘izzüñ ne bilsün k'anda hep
Cümle hayret büdedür ehl-i tîbâk-ı ‘âliyât

2. **‘aql-ı kâşır:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Eksik, kusurlu akıl.

Ḥāk-i küyuñ kuḥl idenler oldılar ehl-i naẓar
Sırr-ı maḥbûbiyyetüñde ‘aql-ı kâşır ḥîre-ser

akrân:

1. **akrân: +dan**

Tarih 1

Mısra: 7

Bir yaşta veya bir rütbede olanlar.

Ṭarîk-ı ‘ilmde mümtâz idi akrândan şâyed
Anı mümtâz ide ‘izzetle Bârî bezm-i ḳurbetde

2. **akrân: +ı**

Mesnevi 5

Mısra: 3

Denk, eş.

Mihribânlıkda yoḳdur akrânı
Birdür ammâ bulmamış sâñi

‘akreb:

1. **‘akreb: +üñ**

Gazel 170

Mısra: 6

Akrep.

Rüşen-dilân ezâsına çarḥuñ ḥamûl olur
Gör ‘akrebüñ taşalluṭını rüy-ı sâ‘ate

‘aks:

1. **‘aks: +i, +n**

Gazel 123

Mısra: 7

Akis, yansıma.

Eyle izḥâr-ı şafâ-yı dilüñ ‘aksin her dem
Kec-nümâ râst-reviş çün ‘amel-i ḥakkâk ol

2. **‘aks: +i, +n**

Gazel 133

Mısra: 11

Akis, yansıma.

Gösterür mi ‘acaba baḥt-ı siyâhuñ ‘aksin
Şafvet-i sîne-i âyîne-mişâlüñ görelüm

3. **‘aks: +i, +n, +e**

Gazel 146

Mısra: 7

Akis, yansıma.

İtmez gurûr-ı ḥüsn ile bir naẓra ‘aksine
Meşşâta itse âyinesin âfitâbdan

‘aks ol-:

1. **‘aks ol-: -ınca**

Tarih 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Tam tersi olmak.

Evvelinüñ ḥâl-dârı sâde-i âḥırla beş
‘Aks olunca altı târiḥ oldı ‘add ile dilâ

‘aks-i âyîne:

1. **‘aks-i âyîne: +de**

Gazel 157

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aynadaki yansıma.

Sensüz ey meh nic'olur cān ile āmiziş-i ten
‘Aks-i āyinede bī-şüret ider mi mesken

‘aks-i cünbüş-i ehl-i maḥabbet:

1. ‘aks-i cünbüş-i ehl-i maḥabbet: +dür

Gazel 30

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Muhabbet ehlinin eğlencesinin yansıması.

Sipihrüñ devri ‘aks-i cünbüş-i ehl-i maḥabbetdür
Cefākār olduğu yārüñ vefādār olduğumdandır

‘aks-i encüm:

1. ‘aks-i encüm: +i

Gazel 140

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yıldızların yansıması.

Āb içre ‘aks-i encümi dā’im kıyās ider
İkbāl-i devlet-i feleke i’timād iden

‘aks-i geysü-yı dü-tā:

1. ‘aks-i geysü-yı dü-tā:

Gazel 198

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İki büklüm olan saçların yansıması.

Yine mir’āt-ı fikre ‘aks-i geysü-yı dü-tā düşdi
Derün-ı gonca güyā kim dü-serā bir ejdehā düşdi

‘aks-i gül-i rüy:

1. ‘aks-i gül-i rüy: +u, +ñ, +la

Müsemmen 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin (Hz. Muhammed sav) gül yüzünün yansıması.

Cenneti ‘aks-i gül-i rüyüñla gülşen eyledi
Ol zamān kim rüḥuñā ‘arş üzre mesken eyledi

‘aks-i ḥüsn:

1. ‘aks-i ḥüsn: +i, +n, +den

Gazel 147

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzellik yansıması.

‘Aks-i ḥüsninden bile dil-gır olur āyinede
Kimse yā Rab mübtelā-yı şüh-ı ḥöd-bīn olmasun

‘aks-i ruḥsār:

1. ‘aks-i ruḥsār: +uñ, +ı

Gazel 168

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Yüzünün yansıması, görüntüsü.

Şart-ı ‘işmet bu midur kim seni agyār degül
‘Aks-i ruḥsāruñı āyinede peymāne göre

2. ‘aks-i ruḥsār: +ı

Gazel 12

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yanağının yansıması.

Düşer ‘aks-i ruḥsārı cām-ı meye
O māhum olur gāh gāh āfītāb

‘aks-i rüy:

1. ‘aks-i rüy: +ı, +ñ

Gazel 197

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Yüzünün yansıması.

Ele āyine alsa ‘aks-i rüyün eyler āşüfte
‘Aceb fettāndur meftün ider ḥurşidine māhi

‘aks-i rüy-ı şahed-i feyz:

1. **‘aks-i rüy-ı şâhed-i feyz:’i**

Gazel 20

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünün yansımın bolluğu.

N'ola gösterse dâ'im 'aks-i rüy-ı şâhed-i feyzi
Ki bir âyîne-i rüşen-güherdür halka-i tevhid

‘aks-i turra-i yâr:

1. **‘aks-i turra-i yâr:**

Gazel 5

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Sevgilinin perçeminin yansımaları.

Nesib sağara düşdüğe ‘aks-i turra-i yâr
İder dimâğımı pür-büy-ı müşk-nâb şarâb

ağşam:

1. **ağşam:**

Mesnevi 4

Mısra:1

Ağşam.

Ağşam olıcağ figâna başlar
Hengâmesine doyar mı başlar

ağterân:

1. **ağterân:**

Gazel 180

Mısra: 7

Taraflar, bölgeler, kısımlar.

O mâha ağterân ümmidin itmeme tâli'üm yokdur
Felekde her ne deñlü kevkeb-i bahtum sa'id olsa

akvâl-i Hudâ:

1. **akvâl-i Hudâ:’sın**

Kaside 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Allah'ın sözleri.

Perde-i ef'âl ü akvâl-i Hudâ'sın bî-merâ
Ma remeyte mazhariyyet câhına oldı berât

al-:

1. **al-ur, -lar**

Gazel 52

Mısra: 3

(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmamak.

Anuñ muğabelesi cân alurlar 'aşığdan
Katil-i 'ışık olanuñ hün-bahâsıdur gam-ı yâr

2. **al-ı-muş**

Gazel 104

Mısra: 5

(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmamak.

Ol dehân-ı tengden harf-i vefâ almış mı var
Yok yere nağd-i sirişkin itmesün 'aşığ telef

3. **al-ı-ma, -sa**

Gazel 159

Mısra: 10

(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmamak.

Müft bir kâr görilmez gamı def' itmez eger
Bâde 'ayyâşlaruñ almasa nağd-i hüşin

4. **al-ı-ma, -sa**

Gazel 159

Mısra: 8

(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmamak.

Dem-i üstâd ile güyende olur hâme Nesib
Açamaz ney nefes almasa leb-i hâmuşın

5. **al-ı-dı**

Gazel 178

Mısra: 15
(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Bir taze şikâr aldı Nesibâ yine oldı
Şâhîn-i hayâl evc-i ma'âniye perîde

6. **al-:-ma, -dan**

Gazel 183

Mısra: 3
(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Sâkiyâ almadan evvel ele cām-ı bāde
Bizi mest eyledi cām-ı nigeḥ-i mestāne

7. **al-:-ur, -sa**

Gazel 195

Mısra: 1
(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Her kim alursa pîr-i ḥarâbâtdan eli
Ser-menzil-i ümîde başâr kām-ı evveli

8. **al-:-sa**

Gazel 197

Mısra: 5
(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Ele âyîne alsa 'aks-i rûyın eyler âşüfte
'Aceb fettândur meftûn ider ḥurşidine mâhı

9. **al-:-maz, -sa**

Rûbai 43

Mısra: 2
(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Nâ-râst olursa çüb eger tîr olmaz
Âhen almazsa âb şemşîr olmaz

10. **al-:-dı**

Tarih 18

Mısra: 2
Bürümek, sarmak, kaplamak.

Ḥamdüli'llah ki yine esdi nesîm-i ikbâl
Aldı bûy-ı gül-i ümmîdi meşâm-ı dünyâ

11. **al-:-an, -lar**

Tahmis 4

Mısra: 1
Almak, tutmak.

Alanlar ders-i ma'nî dâğ-dâr olmaz ḥuşûmından
Geçerler kām-ı dünyānuñ ḥuşûşından 'umûmından

12. **al--du, -m**

Kaside 2

Mısra: 1
Almak, elde etmek.

Aldum nuḳûd-ı 'ömr ile kâlâ-yı ma'şiyet
Oldı baña bu dâd u deheş müris-i nedem

13. **al-:-du, -m**

Kıt'a 8

Mısra: 6
Almak, elde etmek.

'Aceb midür yerüm şaffü'n-ni'âl-i bezm-i faḳr olsa
Şadırlardan geçüp aşlumdan aldum ben ḥaber şimdi

14. **al-:-miş**

Tarih 18

Mısra: 1
(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Lezzet-i ma'deletin kām-ı cihân almış idi
Bir zamân olmuş idi 'adl ile fermân-fermâ

15. **al:-in, -maz**

Gazel 27

Mısra: 3

(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Zemîn-i nâ-murâdide maḥabbet berķ-ı hırmendür
Alınmaz geşt-zâr-ı ʿışkdan maḥşûl-i âsâyiş

16. **al:-i, -n, -maz**

Gazel 66

Mısra: 7

Haber almak.

Ehl-i dilden haber alınmaz ise n'ola Nesib
Sebaķ-âmûzi-i ʿirfânda tekrîr olmaz

17. **al:**

Gazel 64

Mısra: 3

(buyur) al anlamında kullanılmıştır.

Cân u cismûñ al peyâmın hıdmet eyle kâmile
Verd ü hâruñ luṭf u cevrin bülbül-i nâlâna şor

18. **al:-u, -r**

Gazel 3

Mısra: 3

(herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Alur ârâmumı cûlar gibi ğayret çemenlerde
Şalındukça sen ey gül ğayr ile serv-i çemen-âsâ

19. **al:-up**

Gazel 198

Mısra: 9

Almak, tutmak.

Meded üftâdeññ bir câm ile destin alup ƣaldur
Ayağuñ öpmege sâķi dil-i derd-âşinâ düşdi

20. **al:-maz**

Gazel 77

Mısra: 11

Almak, tutmak.

Nesibâ dürr olursa ğüşuna almaz yine ʿâşık
O söz kim ğüfte-i Şehrî gibi dil-süz-ter olmaz

21. **al:-ma**

Gazel 53

Mısra: 3

(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Alma hengâm-ı ğazab ğançerüññ peyvendin
ʿÂşık öldürmege yetmez mi o ğaşm-âne nazâr

22. **al:-ur**

Gazel 159

Mısra: 1

Almak (aklım).

Pür-füsündür ki alur sihr ile ğalkuñ hüşin
Hırz-ı cân şanma fenânuñ direm-i menķüşin

23. **al:-ur**

Kıt'a 16

Mısra: 1

Almak, kabul etmek.

İhsân yerine ehl-i hüner âferin alur
Dünyâda ƣalmamış hele bir şâhib-i himem

al:

1. **al:**

Gazel 127

Mısra: 8

Al, kırmızı.

Ēahî yüzine ğüldi Ēehî çin çin olup
Al itdi ʿandelibe ruğ-ı al al-ı ğül

2. **al:**

Gazel 165

Mısra: 1

Al, kırmızı.

Gül al şâlin açdı seher tâzelenmege
Oldı sebep hezâr haber tâzelenmege

3. **al:**

Gazel 178

Mısra: 12

Al, kırmızı.

Hâl ü ruḥı şanma kalem-i şun'dan olmuş
Bir al varak üstine bir nokta çekide

âl:

1. **âl:+ü, +ñ, +e**

Kaside 3

Mısra: 14

Aile (Al-i beyt bağlamında).

Hem-şümâr-ı kaṭre-i 'ummân olsun rûḥuña
Âlüne aşḥabuña dâ'im şalâtıyla senâ

2. **âl:+ü, +ñ, +e**

Kaside 4

Mısra: 14

Aile (Al-i beyt bağlamında).

Tâ kıyâmet her dehenden ola rûḥ-ı pāküñe
Âlüne aşḥabuña yüz biñ taḥıyyât ü şalât

3. **âl:+e**

Kaside 8

Mısra: 14

Aile (Al-i beyt bağlamında).

Şalât-ı Hudâ rûḥuña ola vâşıl
Daḥı rûḥ-ı aşḥâb ile Âl'e munzam

4. **âl:**

Kaside 2

Mısra: 16

Aile; Soy, nesep.

Şad-kâfile şalât u selâm ola muttaşıl
Rûḥ-ı rasüle âl ile aşḥâba daḥı hem

âl ü şahb:

1. **âl ü şahb:+uñ, +a**

Kaside 5

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ehl-i beyt ve sahabeler.

Rûḥ-ı şerîfüne ola vâşıl şalât-ı Haḥḥ
Hem âl ü şahbuña ki zevât-ı kibârdur

a'lâ:

1. **a'lâ:**

Tarih 19

Mısra: 8

(Daha, en, pek) yüksek; fazla.

İdüp nâzır cenâb-ı Şeyḥ Bostân'ı bu ḥayrâta
Vücûda geldi evvelki binâsından daḥı a'lâ

2. **a'lâ:**

Tarih 28

Mısra: 2

(Daha, en, pek) yüksek; fazla.

Serinde 'örf-i sebz ile gören dir şānahu'llah bu
Cihān-ı 'ilmde ser-sebz bir a'lâ cibill oldı

'alâka:

1. **'alâka:+y, +ı**

Gazel 185

Mısra: 12

Bağlantı, ilişki.

Küyından eyledükçe Nesib ol şahuñ güzer
Kaṭṭ eylerüz ‘alākayı cān u cihān ile

ālām-ı devr-i çarḥ-ı gerdün:

1. **ālām-ı devr-i çarḥ-ı gerdün:-ı**

Tahmis 3

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dönen feleğin elemeleri.

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḥzūnı
Hemān çek tiğ-ı nāzı bildüğünden ḫalma ey ḫūnı

aldan:-

1. **aldan:-ma**

Gazel 181

Mısra: 1

Aldanmak, yanılmak.

Şaḫın müsā‘de-i rüzgāra aldanma
Dem-i şitāda zūhūr-ı bahāra aldanma

2. **aldan:-ma**

Gazel 181

Mısra: 2

Aldanmak, yanılmak.

Şaḫın müsā‘de-i rüzgāra aldanma
Dem-i şitāda zūhūr-ı bahāra aldanma

3. **aldan:-ma**

Gazel 181

Mısra: 4

Aldanmak, yanılmak.

Miṣāl-i sebze-i biğāne pāy-dār olmaz
Ṭarāvet-i çemen-i i‘tibāra aldanma

4. **aldan:-ma**

Gazel 181

Mısra: 6

Aldanmak, inanmak.

Şadā-yı bī-hüde-i kūh-sāra aldanma
Nidā-yı ‘ışkı işit mümkināta virme göñül

5. **aldan:-ma**

Gazel 181

Mısra: 8

Aldanmak, inanmak.

Tekerrür ile çoğalmaz ḫaḫīḫat-i vāḫid
Ruḫām muğallaṭa-kār-ı şümāra aldanma

6. **aldan:-ma**

Gazel 181

Mısra: 10

Aldanmak, inanmak.

Reh-i Ḥüdā’da uyup nefse olma güm-geşte
Refiḫ-ı bü’l-heves-i ḫām-kāra aldanma

7. **aldan:-ma**

Gazel 181

Mısra: 12

Aldanmak, inanmak.

Nesib rüy-ı dil-i düşmene gurūr itme
Mülāyemet daḫi gösterse ḫāra aldanma

‘ālem:

1. **‘ālem:-de**

Gazel 71

Mısra: 9

Dünya, cihan.

‘Ālemde Nesibā niçe demler güzer eyler
Bu naẓm-ı şafā-küster-i kem-yāb unudılmaz

2. **‘ālem:**

Gazel 180

Mısra: 5
Dünya, cihan.

Hilâl-i 'îd-veş nezzâre-pâş olmağdadur 'âlem
Ne cânibden kaçan kim ol hilâl ebrü bedîd olsa

3. 'âlem:+de
Rûbai 52
Mısra: 1
Dünya, cihan.

'Âlemde eger muhalled olsa âdem
Bî-şübhe olurdu fahr-i her-dü-'âlem

4. 'âlem:+üñ
Gazel 64
Mısra: 16
Dünya, cihan.

Ehl-i ğaflet añlamaz kevn-i fesâduñ hikmetin
'Âlemüñ sırrın Nesibâ şâhib-i 'irfâna şor

5. 'âlem:+i
Gazel 176
Mısra: 3
Dünya, cihan.

Ol sitem-ger 'âlemi kırsa degül 'uşşâk-ı zâr
Raĥne gelmez hağ bu kim şemşîr-i istiĝnâsına

6. 'âlem:+üñ
Gazel 190
Mısra: 9
Dünya, cihan.

Degmez ğam-ı ĥazânına zinhâr 'âlemüñ
Olma firîfte güline nev-bahârına

7. 'âlem:+üñ
Gazel 206
Mısra: 7
Dünya, cihan.

Ferâmüş itdürür 'uşşâka iki 'âlemüñ fikrin
İlâhî ĥüsnüñüñ bir zerresidür ĥüsn-i cânânî

8. 'âlem:+i
Kıt'a 4
Mısra: 9
Dünya, cihan.

İtdi ihâta 'âlemi sermâ o deñlü kim
Zikr-i müsebbihân-ı felek faĥm u hîmedür

9. 'âlem:+de
Gazel 131
Mısra: 5
Dünya, cihan.

Çün zuhûr-ı ĥikeme vâsişadur 'âlemde
Olsa Loĥmân n'ola âşüfte-i müsennâ-yı ĥalem

10. 'âlem:+e
Kaside 2
Mısra: 3
Dünya, cihan.

Ancağ senüñ zuhûruñ için geldi 'âleme
Âdem behiştî koydı olup târik-i ni'âm

11. 'âlem:+den
Tarih 1
Mısra: 13
Dünya, cihan.

Vaĥîd-i devr idi 'Ârif Efendi göçdi 'âlemden
O kâmil ola şâdân bezm-ğâh-ı ĥür u cennetde

12. 'âlem:+de
Terkib-bend 1
Mısra: 12
Dünya, cihan.

Cânânsuz olan ĥayâta 'âşîğ
'Âlemde çeker kemâl-i ĥaclet

13. 'ālem:+üñ

Gazel 62

Mısra: 7

Dünya, cihan.

Çeküp nik ü bedinden 'ālemüñ el olmuş āzāde
Me'āl-i emr-i mütü ile 'āmil Mevlevilerdür

14. 'ālem:+de

Kıt'a 27

Mısra: 2

Dünya, cihan.

Her kim eyler t'ā'at ü zühd ile İslām'ın kavî
İki 'ālemde olur 'izzetle meşhür-i enām

15. 'ālem:+de

Müsemmen 1

Mısra: 12

Dünya, cihan.

Şad-selām olsun saña aşhāb u āle bî-'aded
İki 'ālemde cenābuñdur melāz-ı nik ü bed

16. 'ālem:+de

Tarih 9

Mısra: 5

Dünya, cihan.

Bu zevkuñ kimse idrāk itmedi mislin bu 'ālemde
Meger 'āşık ola nāgeh reside vaşl-ı cānāna

17. 'ālem:+de

Gazel 37

Mısra: 9

Dünya, cihan.

Belî iksir-i şafā var ise bu 'ālemde
Bāde-i köhnededür dilber-i nev-sāldadur

18. 'ālem:

Tarih 19

Mısra: 9

Alâmet, nişan, işaret; sancak, bayrak.

Çerāğ-ı mihr-veş zerrin 'ālem tábān idi el-ḥaqq
Ziyā virmişdi dünyāya o şem'-i meclis-i ma'nā

19. 'ālem:

Gazel 24

Mısra: 5

Kainat, alem.

Ḳays ile hem-dāsitān oldum ki 'ālem dir baña
Deşt-i gāmda bir gāzāl-i ḥüsn için āvāredür

20. 'ālem:

Kaside 10

Mısra: 4

Kainat, alem.

Nühüfte olmasınūñ aşlı Şems-i dīn-i velinūñ
Ki cilve-gāh olamaz 'ālem iki mihr-i münire

21. 'ālem:

Kaside 2

Mısra: 10

Dünya, cihan.

Cürm ü ḥaṭāda müfredüm olsa 'aceb midür
'Aṭf-ı beyān-ı mücrim ü müznib baña 'ālem

22. 'ālem:+e

Müfret 12

Mısra: 1

Dünya, cihan.

Kim baḳsa 'āleme naḳar-ı i'tibār ile
Mümkin midür ki fark ide aḡyārı yār ile

23. 'ālem:+e

Tarih 27

Mısra: 7

Dünya, cihan.

Miṣāl-i pertev-i ḥurşid-i luṭfî ‘āleme şāmil
Seḥā vü ‘adl ü inşāfiyla olmuşdur cihān ārā

24. **‘ālem:+de**

Tarih 28

Mısra: 6

Kainat, alem.

Niḳābet mesnedine eyledi teşrif bir fāzıl
Ki zātı ‘iffet ü fażl ile ‘ālemde mesel oldı

25. **‘ālem:+e**

Tarih 25

Mısra: 2

Dünya, cihan.

Müfti-i ebü'l-faẓl semiyi-i Esedullāh
Kim ‘āleme bir luṭfı idi Rabb-i Mecid'üñ

26. **‘ālem:+ler**

Gazel 8

Mısra: 6

Dünya, cihan.

Nuḳūd-ı eşk-i ‘āşık sūḳ-ı ğamda nā-revādur hep
Ne ‘ālemler görüldi Gülşen-i bezmünde ey sākı

27. **‘ālem:+de**

Gazel 15

Mısra: 12

Dünya, cihan.

Mestür ola ‘aybuñ iki ‘ālemde Nesibā
Tā sürme şifat-ber idesin dideler üzre

28. **‘ālem:+de**

Gazel 108

Mısra: 13

Dünya, cihan.

Çok görmüşüz vuḳū‘ını ‘ālemde ey Nesib
Ḥızlān olur ‘avākıbı mekkār olanlaruñ

29. **‘ālem:+e**

Tarih 18

Mısra: 3

Dünya, cihan.

Ḳadrini ‘āleme tefhım için ol dānānuñ
Çend rüz itmiş idi ğayrı mühim-sāz ḳazā

‘ālem eyle-:

1. **‘ālem eyle-: dük**

Gazel 119

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Eğlence düzenlemek; neşelenmek, mutlu olmak.

Gördük cemāl-i pāküñi def‘-i ğam eyledük
Keyf-i şarāb-ı ḥüsünüñ ile ‘ālem eyledük

a‘lem ol-:

1. **a‘lem ol-: maz, -sın**

Gazel 142

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

En iyi bilen kişi olmak.

Ol üstād-ı suḥan-ver kim dise Bākī'ye lāyıḳdur
Efendi bizden aḳdem olmaḳıla a‘lem olmazsın

‘ālem ü ādem:

1. **‘ālem ü ādem:**

Kaside 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünya ve insanoḳlu.

Sen ḥıdıv-i dād-kārı kişver-i ervāḥ idüñ
İtmemişdi ‘ālem ü Ādem daḫi kesb-i ḥayāt

‘ālem-i ‘adem:

1. **‘ālem-i ‘adem:**

Kaside 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Yokluk alemi.

Çün 'âlemine rahmet-i Hakk oldu maqdemün
Sâyeñden oldu behre rübâ 'âlem-i 'adem

'âlem-i bälâ:

1. **'âlem-i bälâ:**+y, +t

Müsemmen 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yüce âlem.

Nür-ı vechün 'âlem-i bälâyı rüşen eyledi
Zerre-i mihr-i ruhuñ hurşid-i raşşândur senün

a'lem-i devrân:

1. **a'lem-i devrân:**

Tarih 31

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zamanın en bilgini.

Ey fâzıl-ı pākize-güher a'lem-i devrân
Evşâf-ı cemilün n'ola şıgmazsa beyâna

'âlem-i imkân:

1. **'âlem-i imkân:**+t

Rübai 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Olanaklar dünyası; maddi, fâni dünya.

'Ârifler ider 'âlem-i imkânı fedâ

'Âşıklar ider hür ile gülmanı fedâ

'âlem-i kevn ü fesâd:

1. **'âlem-i kevn ü fesâd:**

Gazel 96

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Varlık ve yokluk dünyası.

'Âlem-i kevn ü fesâd olmuş Nesib andan tehî
Var ise iksir-i a'zam hâtır-ı mesrûr imiş

2. **'âlem-i kevn ü fesâd:**+da

Terci-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Varlık ve yokluk dünyası.

Haşıl bu kim bu 'âlem-i kevn ü fesâdda
Bî-mâye bir esir-i hevâ h'âr u kem-terem

'âlemîn:

1. **'âlemîn:**+e

Kaside 2

Mısra: 3

Âlemler.

Çün 'âlemine rahmet-i Hakk oldu maqdemün
Sâyeñden oldu behre rübâ 'âlem-i 'adem

'âlemiyân:

1. **'âlemiyân:**

Müfret 8

Mısra: 2

Âlemler, herkes, bütün insanlar.

Senden olmam efendi rû-gerdân

Cem' olurlarsa men'e 'âlemiyân

2. **'âlemiyân:**+a

Tarih 31

Mısra: 4

Bütün insanlar.

Zâtuñ gibi bir kâmil-i bî-misl ü müdânî

Ne geldi ne bir dağı gelür 'âlemiyâna

'âlem-tâb:

1. **'âlem-tâb:**

Rübai 2

Mısra: 1

Dünyayı aydınlatan, dünyayı parlatan.

Ey mihr-i ruḥ-ı nübüvveti ʿālem-tāb
Luṭf eyle bu bî-çarelere rüz-ı ḥisāb

ālet-i ḥamyāze-i idbār:

1. ālet-i ḥamyāze-i idbār:

Gazel 72

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Talihsizlik aletinin ucu.

Dest-i āḥir ālet-i ḥamyāze-i idbār olur
Niçe mest-i cām-ı iḳbālūñ ḥumārın görmüşüz

ʿaleyh:

1. ʿaleyh:

Kaside 10

Mısra: 14

Birine karşı olumsuz duygu ve davranış, leh karşıtı.

Ḳıyās olunmasun āsār-ı dīgeran o kelāma
Ki baḥr ḥiç muḳisün ʿaleyh olur mı ḡadire

alın-:

1. alın-:dı

Gazel 182

Mısra: 1

Alınmak.

Göñlüm alındı bir meh-i ferḥunde aḥtere
Kim nūr-ı vechi ṭaʿne ider mihr-i envere

ʿAlī:

1. ʿAlī:

Tarih 19

Mısra: 3

Hz. Ali.

Hüseyn ism ü ʿAlī sīret vezīr-i aʿzam-ı devlet
Muḥibb-i ḥānedān-ı Mevlevī dervīş şeh-sīmā

āl-i Aḥmed:

1. āl-i Aḥmed:

Tarih 26

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hz. Muhammed'in ailesi.

Beşāretler hele ey āl-i Aḥmed kim naḳīb oldı
Fazilet menbaʿı aḥlāḳ kānı ercümendüñüz

āl-i ʿālī:

1. āl-i ʿālī:

Gazel 121

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yüce aile.

Āl-i ʿālī ṭinetüñ şemʿ-i münīr-i bezm-i dīn
Ḥayl-i aşḥābuñ nücum-ı çarḥ-ı ʿirfāndur senüñ

āl-i ʿālī-ṭinet:

1. āl-i ʿālī-ṭinet:üñ

Müsemmen 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ulu yaradılışlı ehl-i beyt.

Oldı Ḥaydar pīşvā-yı cemʿ-i aşḥāb-ı yakīn
Āl-i ʿālī-ṭinetüñ şemʿ-i münīr-i bezm-i dīn

al-ı gül:

1. al-ı gül:

Gazel 127

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kırmızı gül.

Gāḥi yüzine güldi geḥi çin çin olup
Al itdi ʿandelibe ruḥ-ı al al-ı gül

al-i minkā̄r:

1. al-i minkā̄r: +i

Gazel 194

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kırmızı gaga.

Al-i minkā̄r ki hem-reng-i leb-i la'lüñdür
Şekker olsa yeridür loğma-i h'ân-ı tütü

‘ālī-himemā:

1. ‘ālī-himemā:

Tarih 31

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ey yüce himmetli.

‘Ālī himemā var ise ger izn-i şerifüñ
Ahvālümü ‘arz eyleyeyim bī-edebāne

‘Alī-i Mevlevī:

1. ‘Alī-i Mevlevī: +y, +e

Mesnevi 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mevlevi Ali. (Özel isim).

Var meclis-i ibn-i ma‘nevīye
Derviş ‘Alī-i Mevlevī'ye

‘alīl-i künc-i hicr:

1. ‘alīl-i künc-i hicr: +em

Gazel 192

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ayrılık köşesinin hastalığı.

‘Alīl-i künc-i hicrem tab‘-ı şıhhat kında ben kında
Devā düşmen tabib-i bī-mürüvvet kında ben kında

‘ālim:

1. ‘ālim: +ler

Rübai 36

Mısra: 3

İlim sâhibi olan (kimse).

‘Ālimler ider mebhās-i ‘ışka hānde
Bilmez hüner-i ‘ışk nedür dāniş-mend

Allāh:

1. Allāh: +i

Gazel 53

Mısra: 2

Allah, Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allāh'ı severseñ beni ağlatma yeter

2. Allāh:

Kaside 1

Mısra: 4

Allah, Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.

Hüs-n-i hāl-in ehl-i taqvanuñ riyāya haml ider
Ehl-i fişk añlasa dir Allāh Settār u Ğafūr

3. Allāh': +i

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Allah, Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.

Allāh'ı severseñ eyle inşāf

Ey bāğ-ı bahāda naḥl-i mevzün

4. Allāh:

Gazel 89

Mısra: 2

Allah, Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.

Māsivādan el yuyup maḥlūkdan ümmīdi kes
Virdüñ olsun dā'imā Allāh bes bākī heves

‘alleme'l- esmā:

1. **‘alleme’l- esmā:**

Kaside 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Ayet**

Allah Adem’e bütün isimleri öğretti. Sonra onları önce meleklerle arz edip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isinlerini bana bildirin, dedi. (Bakara 2/31) ayetinden iktibastır.

Sen ‘arîf-i müntehî-i mekteb-i te’dîb idüñ
Olmamışken ‘alleme’l- esmā qarîn-i müdrikât

altı:

1. **altı:**

Tarih 2

Mısra: 10

Altı sayısı.

Evvelinüñ hâl-dârî sâde-i âhır-la beş
‘Aks olunca altı târîh oldu ‘add ile dilâ

altun:

1. **altun:**

Müfret 11

Mısra: 2

Altın.

Güdâzân eyle cism-i zerdüñî nâr-ı maḥabbetle
İşüñ altun idince küşîş it nâr-ı maḥabbetle

âlûde:

1. **âlûde:**

Gazel 193

Mısra: 1

Bulaşıklık, kirlilik.

İtme dāmānuñî âlûde ‘Azâzil gibi
Tâhirü’z-zeyl ola gör ḥazret-i Cibrîl gibi

âlûfte-i şoḥbet-güzâr:

1. **âlûfte-i şoḥbet-güzâr:**

Tahmis 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sohbet düşkünü.

Nedîm-i bezle-gü âlûfte-i şoḥbet-güzâr olsa
Şadîḳ-ı lâubâlî rind-i bî-ḳayd-ı vaḳâr olsa

âmâde eyle-:

1. **âmâde eyle-:-sün**

Gazel 153

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hazır etmek, hazırlamak.

Hemân şahâdete âmâde eylesün cânı
O yâr-i dâd-ı ‘adūnuñ geçen ḥayâlınden

âmâde ol-:

1. **âmâde ol-:-dı**

Gazel 213

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hazır olmak.

Şurâḥîler sebûlar şaf-be-şaf hep oldu âmâde
Yine ser-germ olup sâḳî ḡama gürz-i girân çekdi

âmâde-i ḥançer-i helâk:

1. **âmâde-i ḥançer-i helâk:+em**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Helak eden hançerin hazırlanması.

Âmâde-i ḥançer-i helâkem
Ḥaḳḳâ ki ḡarîb derd-nâkem

âmâde-i helâk:

1. **âmâde-i helâk:**

Gazel 114

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Perişan olma hazırlığı.

Bir nâ-ümîd-i şihhatem âmâde-i helâk
Zehr-âbe nûş-i sâğar-ı hicrânuñam senüñ

a'mâl:

1. **a'mâl:** +i, +n, +e

Kaside 3

Mısra: 6

Ameller, yapılan hayırlar.

Ben fakîre yâ Resûlallâh şefâ'at kııl o dem
Kim ola her kimseye a'mâline lâyiğ cezâ

amân amân:

1. **amân amân:**

Gazel 191

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Imdat imdat.

Nesîb'i seyli-i kahrüñ tamâm itdi zebûn
Amân amân yeter ey zâl-i çarh-ı mekkâre

âmed-şüd-i tarîk-ı debistân id-:

1. **âmed-şüd-i tarîk-ı debistân id-:** -en, -ler, -üñ

Gazel 109

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Tekke yolunda gidip gelme.

Dergâhı refte refte olur merci'-i ünâs
Âmed-şüd-i tarîk-ı debistân idenlerüñ

âmed-şüd-i telâtum-ı gâam:

1. **âmed-şüd-i telâtum-ı gâam:**

Gazel 99

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Keder, sıkıntı dalgalarının gidip gelmesi.

Âmed-şüd-i telâtum-ı gâam buldı gâyetin
Pür oldı sâhil-i yem-i dil 'anber-i neşâţ

'amel:

1. **'amel:** +üñ

Tarih 11

Mısra: 8

İş, eylem.

Didi târihîni maḥdūma du'â-güne Nesîb
Her zamân sünnet-i Aḥmed ola Yaḥyâ 'amelüñ

2. **'amel:**

Kaside 6

Mısra: 4

İş, eylem.

Tâ'ir-i himmet-i merdâna o şâh-ı dînüñ
Kavl ü fi'liyle 'amel uçmağ için şeh-per olur

3. **'amel:**

Terci-bend 1

Mısra: 2

İş, eylem.

Ey nefis-i bed-mu'âmele inşâfa gel yeter
Tâ-key rızâ-yı Ḥaḥḥ'a muḥâlif 'amel yeter

4. **'amel:**

Kaside 2

Mısra: 8

İş, eylem.

Düstür-ı ittibâ'-ı sünen mesleküm degül
Yok bir 'amel ki tuḥfe-i dergâhuñ eyleyem

'amel-i ḥakkâk ol:

1. **'amel-i ḥakkâk ol:**

Gazel 123

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Oymacılık işinin inceliklerini bilmek.

Eyle izhâr-ı şafâ-yı dilüñ 'aksin her dem
Kec-nümâ râst-reviş çün 'amel-i ḥakkâk ol

‘amel-i sipend:

1. ‘amel-i sipend:

Gazel 150

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Tütsü işi.(tütsüyü yakmak bağlamında kullanılmıştır.).

Seri dâğ-ı ğamla reşk-i gül ü gülşen eylemişken
Dile âteş-i ruĥuñla ‘amel-i sipend idersin

‘āmī:

1. ‘āmī:

Kaside 10

Mısra: 13

Cahil, gafil.

Revā mıdur k'ola derviş nāmı kendisi ‘āmī
Ne vech ile vara rüz-ı cezāda maĥzar-ı Pīr'e

‘āmil:

1. ‘āmil:

Gazel 62

Mısra: 8

Amel eden, işleyen, icrâ eden kimse.

Çeküp nik ü bedinden ‘ālemüñ el olmuş āzāde
Me‘āl-i emr-i mütü ile ‘āmil Mevlevilerdür

āmin:

1. amin:

Rübai 30

Mısra: 5

*Öyle olsun, Allah kabul etsin! anlamlarına gelerek
duaların arasında veya sonunda söylenen bir temenni.*

āmiziş eyle-:

1. āmiziş eyle-:-miş

Kaside 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Alışmak, ülfet etmek; birlikte düşüp kalkmak.

O deñlü eylemiş āmiziş anda lafz ile ma‘nā
Muĥaldür o ĩadar imtizāc-ı sükker ü şire

āmiziş-i ten:

1. āmiziş-i ten:

Gazel 157

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bedenin uyuşması, uyum sağlaması.

Sensüz ey meh nic'olur cān ile āmiziş-i ten
‘Aks-i āyinede bī-şüret ider mi mesken

ammā:

1. ammā:

Gazel 90

Mısra: 5

Ancak, ama.

Güle ammā hezāruñ nālesi nāĥun-zen olmazmış
Çerāğın mihr ü mehden yaĥsalar bulmaz yine revnaĥ

2. ammā:

Kıt'a 22

Mısra: 5

Ancak, ama.

Ammā bunu bilmez ki nazire nice mümkin
Nüzhetgeh-i nā-dide-i cennāt-ı ‘ulāya

3. ammā:

Gazel 45

Mısra: 9

Ancak, ama.

Gül-i şüküfteyem ammā ser-i zükāmide
Ne kimse büyime ĩalib ne i‘tibārum var

4. **ammā:**

Gazel 178

Mısra: 7

Ancak, ama.

Hem şoḥbet-i gül ḥār-ı pür-âzârdur ammā
Oldı yine murğ-ı seḥerüñ nāmı keşide

5. **ammā:**

Kıt'a 24

Mısra: 3

Ancak, ama.

Ḥāmüşluğa nādım olur görmedüm ammā
Güftârına çok kerre peşimân olur âdem

6. **ammā:**

Rûbai 17

Mısra: 3

Ancak, ama.

Ümmî laḳabuñ 'ilmüñe nisbet ammā
Bir levḥa-i mekteb oldı levh-i maḥfûz

7. **ammā:**

Gazel 107

Mısra: 6

Ancak, ama.

Mestâne düçâr olmışam ol şûḥa ser-â-pâ
'Arz itmişem aḥvâlümü ammā ḥaberüm yok

8. **ammā:**

Gazel 180

Mısra: 2

Ancak, ama.

Yine cānâne çıksa cilve-gāh-ı nāza 'id olsa
Raḳīb-i nā-muvāfiḳ ḡam gibi ammā ba'id olsa

9. **ammā:**

Gazel 209

Mısra: 8

Ancak, ama.

Çok nükte fehm olındı fünün u cünündan
Ammā ki ḥall olmadı 'ışkuñ mesā'ili

10. **ammā:**

Kaside 2

Mısra: 3

Ancak, ama.

Ammā çi-süd geçdi dem-i nev-bahār-ı 'ömr
Çün mevsim-i ḥarif irişdi dem-i herem

11. **ammā:**

Kaside 5

Mısra: 5

Ancak, ama.

Ammā ne na't na't-i Resül-i cihāniyân
Kim ḳudsiyāna bendelügi iftiḥârdur

12. **ammā:**

Kaside 5

Mısra: 7

Ancak, ama.

Ammā ne na't na't-i Muḥammed ki her sözi
Gencine-i ma'ârif-i Perverdigâr'dur

13. **ammā:**

Kaside 5

Mısra: 7

Ancak, ama.

Lâyıḳ degül bu devlete ammā kerem umar
Baḥr-i mekârimüñ ki bilür bî-kenârdur

14. **ammā:**

Kaside 6

Mısra: 13

Ancak, ama.

Biñde bir vaşfını ta'dād ne mümkin ammā
Na'tine verziş anuñ bendegi-i diğeri olur

15. **ammā:**

Kaside 1

Mısra: 13

Ama ne yazık ki.

Lākin ammā itmişem taşdıķ sulţānum seni
İ'tikādum şāfdur haķķuñda mānend bulur

16. **ammā:**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Ancak, fakat.

Ammā elüñe girince kāmīl
İkrāmlar eyle kıymetin bil

17. **ammā:**

Gazel 102

Mısra: 5

Ancak, fakat.

Dükendi hūn-ı dil ammā ki geçmez giryeden
çeşmüm
Faķır olsa dağı olmaz kerīm ihsāndan fāriğ

18. **ammā:**

Kaside 10

Mısra: 10

Ancak, fakat.

Verā-yı perde-i nazmında gizlü şāhed-i maţlab
Nihān degül ruğı ammā nigāh-ı çeşm-i başire

19. **ammā:**

Mesnevi 2

Mısra: 11

Ancak, fakat.

Fi'l-cümle riyāzet ister ammā
Tā fehmi olma me'al-i ma'nā

20. **ammā:**

Gazel 174

Mısra: 6

Ancak, fakat.

Ya hōd bir dürc-i dürr-i şāh-vārdur baħr-i vağdetdür
Nihāndur gevheri ammā o ķabr-i nūr-baħşāda

21. **ammā:**

Tarih 35

Mısra: 5

Ancak, fakat.

Lākin ammā Şām'a geldükde be-taķdir-i Hudā
Meşihātle behre-ver itdi bu 'abdin ol lebib

22. **ammā:**

Gazel 63

Mısra: 9

Ancak, ama.

Mey-i mecāz ile ser-hōş kıyās ider gören ammā
Nesib'i mest-i ser-endāz iden o bāde degüldür

23. **ammā:**

Gazel 65

Mısra: 11

Ancak, ama.

Ammā ki nigāh olınsa hāle
Bī-küşiş ü bī-ħamiyyet olmaz

24. **ammā:**

Tarih 30

Mısra: 9

Ancak, ama.

Şadr-ı Anaţoli'dan itdüñ kıyām ammā hele
Şadr-ı Rüm'a geçdüñ İsmā'il Efendi 'ilm ile

25. **ammā:**

Gazel 35

Mısra: 2

Ancak, ama.

Me‘ānī fehmine feyz-i şafā-yı dil müsā‘iddür
Ḥaḳāyık bî-‘aded zāhir vücūd ammā ki vāhiddür

26. **ammā:**

Gazel 62

Mısra: 5

Ancak, ama.

Fāḳīr-i bî-nevā ammā ğınā-yı ḳalbe mālīkler
Gedā-yı pādīşāhāne mu‘āmil Mevlevīlerdür

27. **ammā:**

Gazel 70

Mısra: 11

Ancak, ama.

Ümīddür ki teraḥḥum iderdi hāline ammā
Peyām-ı şevḳı Nesīb'üñ o şīve-kārına degmez

28. **ammā:**

Gazel 75

Mısra: 7

Ancak, ama.

‘Āḳıllere keşf itmezüz aḥvālümüz ammā
Mānend-i der-i ehl-i kerem ‘āşıḳa bāzuz

29. **ammā:**

Gazel 80

Mısra: 2

Ancak, ama.

‘Işḳ ile biz pāye-i mecnūna çıḳmış inmişüz
Ḥāküz ammā bād ile gerdūna çıḳmış inmişüz

30. **ammā:**

Gazel 83

Mısra: 14

Ancak, ama.

Maḥz-ı şüretle Nesībā olamaz zāt-ı şerīf
Dürr olur sâhte ammā dūr-i meknün olmaz

31. **ammā:**

Rübai 31

Mısra: 3

Ancak, fakat.

Ammā ki medīhinde Resūlullāh'uñ
Şad şerm ile noḳşānumuz iḳrār iderüz

32. **ammā:**

Mesnevi 4

Mısra: 10

"Ama" bağlacı.

Her gice yeyüp ḳuşar seḥergāh
Ammā ki ğıdāsı cānludur āh

33. **ammā:**

Mesnevi 5

Mısra: 4

"Ama" bağlacı.

Mihribānlıḳda yoḳdur aḳrāmı
Birdür ammā bulmamış sānī

āmüz-ı debistān-ı maḥabbet:

1. **āmüz-ı debistān-ı maḥabbet:**

Gazel 48

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Muhabbet öğretilen okul.

Edeb āmüz-ı debistān-ı maḥabbet dā'im
Sa'y ile ḥarf-i temennāyı ferāmüş eyler

ān-:

1. **añ-:-mazam**

Gazel 102

Mısra: 3

Hatırlamak, akla getirmek.

N'ola peygüle-i hasretde luṭf-ı yāri añmazam
Olur me'yūs-ı şıḫḫat ḫastalar dermāndan fāriḡ

2. **añ-:-ar**

Gazel 148

Mısra: 5

Hatırlamak, anmak.

Ben bülbül-i mehcürını gāhice añar mı
Ey bād-ı seḫer vir ḫaber ol verd-i terümden

ān:

1. **ān:**

Gazel 46

Mısra: 2

An, vakit.

‘Āşık-ı nālāni hicr-i la‘l-i cānān söyledür
Şevḡ-ı sükker tūṭi-i gūyāyı her ān söyledür

aña:

1. **aña:** *ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)*

Gazel 37

Mısra: 5

O, kişi zamiri.

Aña fî‘l-cümle müşābih diyu rāy-ı ruḫşat
Nazar-ı ḫalk-ı cihān hep meh-i şevvāldadur

2. **aña:** *ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)*

Kaside 1

Mısra: 2

O üçüncü teklik şahıs zamiri; Hz. Muhammed.

Medḫūñ itmişken senüñ bi'z-zāt Rabbü'l-‘ālemîn
Hiç ne mümkindür aña nev‘-i beşer ola cesür

3. **aña:** *ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)*

Kaside 9

Mısra: 8

O, kişi zamiri.

Manzūr-ı nigāh-ı keremi reşk-i melāyık
Devletlü o kim ola aña ḫāk-i ser-i kû

4. **aña:** *ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)*

Tarih 18

Mısra: 6

O, kişi zamiri.

Eyyede’llah ne ḫōş mekremet-i ḫākāni
K’itti taḫsîn aña sükkān-ı semāvāt-ı ‘ulā

5. **aña:** *ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)*

Rübai 32

Mısra: 4

O, kişi zamiri.

Derviş midür ol ki ola ṭālib-i nān
Derviş aña dirler ki ide cāmī fedā

6. **aña:** *ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)*

Tarih 18

Mısra: 8

O, kişi zamiri.

Yine ol āşaf-ı zî-şāmı getürdi şadra
Gördi kim yokdur aña ehl-i düvelde hem-tā

7. **aña:** *ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)*

Gazel 77

Mısra: 4

O, işaret zamiri.

Aña kim çün ḫün-ı dil laḫt-ı ciger zād-ı sefer olmaz
Ṭarīḡ-ı ‘ışḡda ser-menzile vuşlat ne mümkindür

8. **aña:** *ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)*

Gazel 213

Mısra: 2

O, işaret zamiri.

Çemenzâr üzre ebr-i nev-bahâr sâye-bân çekdi
Aña kavı-i kızah iki tınâb-ı zer-nişân çekdi

9. **aña**: ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Kaside 2

Mısra: 14

O, işaret zamiri.

Zâtuñ muqaddimâti olan mâcerâyı hep
Ta'dâd ü mümteni' aña yok tākāt kalem

10. **aña**: ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Tarih 24

Mısra: 7

O, işaret zamiri.

Oldı Nesibâ aña târih-i tām
Hayr-ı Hasan câmi'-i ehl-i hüda

11. **aña**: ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Gazel 162

Mısra: 8

O, kişi zamiri.

Qabül ider mi müdāvā mariz-ı bî-derdi
Bulınmaz aña devā nüshâ-i Mesihâ'da

12. **aña**: ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Kaside 10

Mısra: 15

O, kişi zamiri.

Ol âsitanê-i sîmîn aña işâret ider kim
Berâber idi nigâhında sîm hâk-i hâkîre

13. **aña**: ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Kıt'a 21

Mısra: 4

O, kişi zamiri.

Ebr aña gele nâ-bedid oldı

Nazar it cirm-i mihr-i envere kim

14. **aña**: ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Tarih 18

Mısra: 11

O, kişi zamiri.

Hâk mübârek ide ol şadr-ı mu'allâyı aña
Devletin dâ'im ide 'ömrini ezfün Hüdâ

15. **aña**: ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Gazel 163

Mısra: 8

O işaret zamiri.

Gül-i hürşîdi ihdâ itse gerdün eylemez râğbet
Aña kim dâğ-ı 'ışkuñ zîb-i serdür yâ Resûllâh

16. **aña**: ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Gazel 45

Mısra: 3

O, kişi zamiri.

Aña müfid degül mümyâ-yı nil-i merâm
Dil-şikestede bir tırfe inkisârüm var

17. **aña**: Ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A).

Mesnevi 5

Mısra: 5

O, kişi zamiri.

Aña muhtâcdur havâş u 'avâm
İsminüñ çârdur hurûfi tamâm

18. **aña**: Ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A).

Mesnevi 6

Mısra: 14

O, kişi zamiri.

Kim virürse cevâb-ı bî-pervâ
Aña şâyeste hil'at-i zîbâ

‘anber ol-:

1. ‘anber ol-:-ur

Kaside 6

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ada balığının bağırsaklarından çıkarılan misk kokulu madde; hoş koku bulunmaz.

Lülü-yı na‘tini silk-i nefese nazm idenüñ
Deheni pür-dür ü gevher nefesi ‘anber olur

‘anber ü müşk:

1. ‘anber ü müşk:

Kaside 9

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Misk ve anber.

Tā ‘anber ü müşk ile meşām ola mu‘a‘tтар
‘İtr-ı şalavāt eyleye ol ravzayı hōş-bū

‘anber-i neşāt:

1. ‘anber-i neşāt:

Gazel 99

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mutluluğun güzel kokusu.

Āmed-şüd-i telāṭum-ı ğam buldı ğāyetin
Pür oldı sâhil-i yem-i dil ‘anber-i neşāt

‘anberin:

1. ‘anberin:

Gazel 174

Mısra: 8

Amber kokan.

Mekānı kıble zātı Ka‘be-i taḥkikdur dirsem
Delilüm ‘anberin püşide besdür ḳabr-i Monlā'da

ancaḳ:

1. ancaḳ:

Gazel 152

Mısra: 3

Ancaḳ, fakat.

Her zamān mey-kede-i nāzda hem-bezm ancaḳ
Çeşminüñ ayırlamaz ğamzesi hiç yanından

2. ancaḳ:

Kaside 2

Mısra: 3

Yalnızca, sadece.

Ancaḳ senüñ zühürüñ için geldi ‘āleme
Ādem behiştı koydı olup tārik-i ni‘am

3. ancaḳ:

Rübai 58

Mısra: 1

Yalnızca, sadece.

Erbāb-ı dile mültemes ancaḳ sensin
Nevmüdlere meded-res ancaḳ sensin

4. ancaḳ:

Kaside 1

Mısra: 11

Ancaḳ, fakat.

‘Arz-ı hāl itmekdür ancaḳ maṭlabum dergāhuña
Yoḳsa vaşfuñ şad-hezārān fersāḫ oldı baña dūr

5. ancaḳ:

Gazel 105

Mısra: 2

Yalnızca, sadece.

Bu ihtiyāc u ğınā bendesindedür ancaḳ
Kemāl-i ‘ışḳ u bahā bendesindedür ancaḳ

6. **ancağ:**

Gazel 105

Mısra: 4

Yalnızca, sadece.

Zebân-ı çeşm ile her şūha ‘arz-ı hâl olunur
Tehî nigāh u hayā bendesindedür ancağ

7. **ancağ:**

Gazel 105

Mısra: 6

Yalnızca, sadece.

Bu rüşenî-i derûn tîregî-i dil ey mâh
Ya rûz u şâmda ya bendesindedür ancağ

8. **ancağ:**

Gazel 105

Mısra: 8

Yalnızca, sadece.

Qarîn-i hūy-ı nigûdur hemîşe ‘ışk u cemâl
Tevâzu‘ u hîyelâ bendesindedür ancağ

9. **ancağ:**

Gazel 105

Mısra: 10

Yalnızca, sadece.

Nesîb-i dil-şüdeye hūblar teraḥḥum ider
Recâ vü farṭ-ı ibâ bendesindedür ancağ

10. **ancağ:**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Yalnızca, sadece.

Müflisem ‘ûrum gedâyam cürm ise bî-ḥadd u ‘ad
Südde-i devlet-me’âbuñdur baña ancağ sened

11. **ancağ:**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Yalnızca, sadece.

Rüşen oldı maḳdemüñle meclis-i ‘arz u semâ
Şānuña şâyeste medḥ itdi seni ancağ Hudâ

12. **ancağ:**

Rübai 58

Mısra: 4

Yalnızca, sadece.

Ümmîd ü hirâs gayrdan bî-hüdedür
Bî-keslere yâ Rabb kes ancağ sensin

13. **ancağ:**

Rübai 58

Mısra: 2

Yalnızca, sadece.

Erbâb-ı dile mültemes ancağ sensin
Nevmîdlere meded-res ancağ sensin

14. **ancağ:**

Gazel 37

Mısra: 11

Yalnızca, sadece.

Hele ol la‘l-i revân-baḥşda gördüm ancağ
O kadar luṭfı ki mînâ-yı mey-i âldadur

15. **ancağ:**

Gazel 68

Mısra: 7

Yalnızca, sadece.

Nik ü bed farkını müstelzim olan ‘aql ancağ
Vaz‘-ı nâ-sâz ile nâ-dâna ḥacâlet gelmez

16. **ancağ:**

Tahmis 1

Mısra: 18

Yalnızca, sadece.

Geçüp Vehbî cihānuñ 'izzetinden
Biz ancak k̄ānī'üz köhne 'abāya

17. **ancağ:**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Yalnızca, sadece.

'İllet-i icād-ı mümkün oldu ancak hilkatüñ
Nev'-i insān u melek 'uşşāk-ı hüsn-i tal'atüñ

18. **ancağ:**

Gazel 105

Mısra: 1

Yalnızca, sadece.

Bu ihtiyāc u ğinā bendesindedür ancak
Kemāl-i 'ışk u bahā bendesindedür ancak

anda:

1. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Gazel 19

Mısra: 7

O, kişi zamiri.

Hele yok tîregi-i minnet-i dūnān anda
Sāye-i şāh-ı cihāndan baña yeg sāye-i bîd

2. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Gazel 70

Mısra: 7

O, işaret zamiri.

Ġarābet anda ki nev-devletān-ı sifle-nihāduñ
Ta'azzımı kerem-i nākışü'l-'ayārına degmez

3. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Gazel 163

Mısra: 6

O, işaret zamiri.

Şu deñlü nūr-ı feyziyla leb-ā-leb ravza-i pāküñ
Ki hürşid anda bir şem'-i seherdür yā Resülallāh

4. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Gazel 200

Mısra: 9

O, işaret zamiri.

Ġāfil ki Nesib anda itmekde temāşā hep
Erbāb-ı nazar hālā hengāme-i ferdāyı

5. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Kaside 2

Mısra: 5

O, işaret zamiri.

Her bir varak ki sebt ola anda medāyihüñ
Pertev-feşān-ı nūr u ziyādur çü şubh-dem

6. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Kaside 2

Mısra: 3

O, işaret zamiri.

Her dil ki anda niyet-i na'tüñ karar ide
Mānend-i ism-i a'zam kārını etem

7. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Tahmis 3

Mısra: 9

O, işaret zamiri.

Fürüzān eyledi kibritini hep anda sünbüller
Uyandurdu çerāğın gülsitānda cā-be-cā güller

8. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Rübai 24

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

'Acz-i beşere k̄ā'il iken anda yine
Dil-beste-i na't-i Aḥmed-i Muḥtār'am

9. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Kaside 10

Mısra: 7
Orada.

O deñlü eylemiş āmiziş anda lafz ile ma‘nā
Muḥāldür o ḳadar imtizāc-ı sükker ü şire

10. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Gazel 44

Mısra: 11

Orada işaret sıfatı.

Ḥüzñ ü şādī müte‘ākıb olıcaḳ anda Nesīb
Eşk-i çarḫ-ı ḡama seyyāre deḡüldür de nedür

11. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Gazel 24

Mısra: 4

Orada işaret sıfatı.

Dil deḡüldür küllḫan-ı sīnemde aḫker pāredür
Cān-ı sūzān anda güyā murḡ-ı āteş-ḫ^yāredür

12. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Gazel 106

Mısra: 15

Orada işaret sıfatı.

Bir rāḫa ‘āzimüz ki Nesīb anda menzilüñ
Āḡāzı var miyānesi var intihāsı yoḳ

andan:

1. **andan:** *ol şahıs zamiri+ ayrılma hâli eki(DAN)*

Gazel 96

Mısra: 9

Ondan .

‘Ālem-i kevn ü fesād olmuş Nesīb andan teḫi
Var ise iksīr-i a‘zam ḫātır-ı mesrūr imiş

2. **andan:** *Ol şahıs zamiri+ ayrılma hâli eki(DAN).*

Mesnevi 5

Mısra: 2
Ondan

Nedür ol kim cemī‘-i şāḫıb-i rūḫ
Bulur andan cihānda feyz ü fütūḫ

‘andelīb:

1. **‘andelīb:+e**

Gazel 127

Mısra: 8

Bülbül; Aşık.

Gāḫī yüzine güldi geḫi çin çin olup
Al itdi ‘andelibe ruḫ-ı al al-ı gül

2. **‘andelīb:+e**

Gazel 46

Mısra: 8

Bülbül.

Devlet-i deh-rüze-i faşl-ı bahāru güş ider
‘Andelibe şāḫ-ı gül gülşende destān söyledür

‘andelīb-i dil:

1. **‘andelīb-i dil:**

Gazel 190

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül bülbülü.

Bī-hüde āḫ u nāle ider ‘andelīb-i dil
Dehrüñ şafā-yı verdi nedür zaḫm-ı ḫāri ne

‘andelīb-i nālān:

1. **‘andelīb-i nālān:+uñ**

Gazel 208

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İnleyen bülbül (aşık).

Deger mi nālīşine ‘andelīb-i nālānuñ
Zamān-ı zūd-ı zevāl-i bahārı gördüñ mi

ānī:

1. **ānī:**

Gazel 40

Mısra: 10

Ansızın, bir anda.

Meydān-ı 'işvede göresin şīt-i hūsn ile
Ol nev-hırām-ı serv ü kad ānī gelür geçer

anī:

1. **anī:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Gazel 40

Mısra: 8

O, kişi zamiri.

Ağyār ile düçār olıcağ ol perī baña
Bir merhabā dimez görür anı gelür geçer

2. **anī:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Gazel 206

Mısra: 1

O, işaret zamiri.

Mü'essir fi'l-ḥaḳīka Ḥaḳ'dur iz'ān eyleyen anı
Ne cānibdendür anlar cezbe-i ruḥsār-ı ḥübāni

3. **anī:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Gazel 54

Mısra: 7

O, işaret zamiri.

Mestüredür anı görmezse n'ola zāhid
Kim duḥter-i rez bāde-i engūra laḳabdur

4. **anī:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Kaside 2

Mısra: 7

O, işaret zamiri.

Nūruñ ta'alluḳı itdi anı muḥāfaza
Yūnus derūn-ı ḥūtda oldı şümürde dem

5. **anī:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Kaside 2

Mısra: 5

O, işaret zamiri.

Ḥāşā ki nār-ı düzaḥ anı dād-ḥ'āh ide
Bir leb ki ola büse-zen-i sāḥa-i ḥarem

6. **anī:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Mesnevi 1

Mısra: 3

O, kişi zamiri.

Anı itdi Üstād-ı şun'-ı ezel
Merāyā-yı imkāna aşl u maḥal

7. **anī:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Mesnevi 1

Mısra: 6

O, kişi zamiri.

Vücüb ile imkāni cem' eyledi
Anı meclis-i kevnē şem' eyledi

8. **anī:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Gazel 60

Mısra: 3

O, kişi zamiri.

Bī-sebeb dūr eyledüñ kuyuñdan a'dā-veş anı
'Āşīḳ-ı şādīḳ saña ey bī-vefā düşmen midür

9. **anī:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Gazel 205

Mısra: 3

O, kişi zamiri.

İdüp ḥasta çeşmi gibi teb anı
Helāk itdi 'uşşāḳ-ı bī-ṭāḳati

10. **anı:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Tarih 8

Mısra: 4

O, kişi zamiri.

Fazîletde vera'da mûşıkîde ferd idi hâkka
Uşûl-i devr-i kec-rev itdi âhîr anı zîr-efgen

11. **anı:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Tarih 19

Mısra: 2

O, kişi zamiri.

Nigâh it luţf-ı Hâkık'a bir kerem-ver şâhib-i himmet
Yine vaz'-ı kâdimî üzre anı eyledi ihyâ

12. **anı:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Tarih 25

Mısra: 7

O, kişi zamiri.

Dünyâda 'azîz eylemiş idi anı Bârî
'Uqbâda da memnûni ola luţf-ı mezîdüñ

13. **anı:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Tarih 31

Mısra: 5

O, kişi zamiri.

Görseydi kemîne eşerüñ çeşm-i dü anı
Reşkiyle revân olur idi tâ Hemedân'a

14. **anı:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Kaside 2

Mısra: 9

O, kişi zamiri.

Hâşâ ki büy-ı düzağ anı ide muţtarib
Müşk-i türâb-ı tayyibeyi her kim ki ide şem

15. **anı:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Gazel 152

Mısra: 5

O, kişi zamiri.

Kâfir-i zülûf anı hem-reng ider âhîr giderek
Zâhide söyle ki hâvf eylesün imânından

16. **anı:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Tarih 1

Mısra: 8

O, kişi zamiri.

Ṭarîk-ı 'ilmde mümtâz idi akrândan şâyed
Anı mümtâz ide 'izzetle Bârî bezm-i kurbetde

17. **anı:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Tarih 18

Mısra: 10

O, kişi zamiri.

Gönderüp mühri der-i devlete da'vet itdi
Anı şâhenşeh-i Dârâ-fer-i hürşîd-i livâ

18. **anı:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Gazel 28

Mısra: 10

O, kişi zamiri.

N'ola tûṭî-i dil lâl olsa ol mâh-ı şeker-lebsüz
Anı güyâ iden âyîne-i ruhsâr-ı cânândur

19. **anı:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Gazel 206

Mısra: 1

O, işaret zamiri.

Mü'essir fi'l-hâkîka Hâk'dur iz'ân eyleyen anı
Ne cânibdendür anlar cezbe-i ruhsâr-ı hübânı

'ankâ:

1. **'ankâ:**

Kaside 10

Mısra: 13

Anka kuşu, Simurg.

Kemîne luţfı ider pîşe-i za‘îfeyi ‘anķa
Nigāhı mūrı zafer-yäfte ider şaf-ı şîre

Anķara tekye:

1. Anķara tekye:+si

Tarih 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Anķara tekkesi.

Hıdmet-i meşîhat ile bu faķire virilüp
Anķara tekyesi bā-emr-i veliyyü'l-in‘ām

añla:

1. añla: ol şahıs zamiri+ vasıta hâli eki(LA)

Gazel 210

Mısra: 4

Onunla, onunla birlikte.

Kimdür ol äyîne-i şüretde olan cilve-nümâ
Kim ider añla niyâzi kime eyler nâzi

añla:

1. añla:

Gazel 124

Mısra: 13

Kavramak, idrak etmek.

Nesîbâ tîz-bîn ol bā‘îş-i hilķat nedür añla
Gözün aç zātuñı fehm eyle terk it ħumķı dāhî ol

2. añla:-dı

Tarih 17

Mısra: 5

Kavramak, idrak etmek.

Fenâsın añladı bu dâr-ı zulumet-âbâduñ
Kemâl-i raĖbet ile itdi ‘azm-i ‘âlem-i nūr

3. añla:-maz

Gazel 10

Mısra: 10

Kavramak, idrak etmek.

Şimdi ħasret berde-i esrâr-ı ‘ışķ oldu Nesîb
Vaşl u hecri añlamaz bilmez nedür ‘azb ü ‘azâb

4. añla:-maz

Gazel 10

Mısra: 10

Kavramak, idrak etmek.

Şimdi ħasret berde-i esrâr-ı ‘ışķ oldu Nesîb
Vaşl u hecri añlamaz bilmez nedür ‘azb ü ‘azâb

5. añla:-maz

Gazel 125

Mısra: 9

Kavramak, idrak etmek.

Herkes Ėulüvvi ħayretümüz aşlın añlamaz
Her nâ-şinâs vâķıf-ı esrârumuz degül

6. añla:-y, -a

Gazel 210

Mısra: 2

Anlamak, tanımak, bilmek.

Zâhidâ şanma ki bāzi ola şâhid nârı
Sen daği şâf-dil ol añlaya Ėör bu râzi

7. añla:-sa

Kaside 1

Mısra: 4

Kavramak, idrak etmek.

Hüsn-i ħâlin ehl-i taķvânuñ riyâya ħaml ider
Ehl-i fişķ añlasa dir Allâh Settâr u Ėafür

8. **añla-:-maz**

Gazel 64

Mısra: 15

Anlamak, bilmek, Kavramak, idrak etmek.

Ehl-i ğaflet añlamaz kevn-i fesāduñ hikmetin
‘Ālemüñ sırrın Nesibā şāhib-i ‘irfāna şor

9. **añla-:-maz**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Kavramak, idrak etmek.

Sāye-endāz olmaz anuñ-çün nihāl-i kāmētüñ
Añlamaz kimse kemāhī rütbe-i mahiyyetüñ

10. **añla:**

Gazel 38

Mısra: 6

Kavramak, idrak etmek..

Cūybār-ı gül-sitān-ı hāldedür āb-ı vuzū‘
Revnaq-ı gül-zār-ı ‘ömri añla kim tā‘atledür

11. **añla:**

Gazel 64

Mısra: 8

Kavramak, idrak etmek..

Gevheri var āşinā-yı lücce-i ‘ummāna şor
Añla qadr-i şoĥbetin kāmillerüñ ĥāk it özüñ

12. **añla:**

Kıt'a 2

Mısra: 3

Kavramak, idrak etmek..

Añla keyfiyet-i aĥvālüñi ey afyon-ĥ‘ār
Dūd-ı gerdün seni bir ĥabbeye muĥtāc itdi

13. **anla-:-r**

Gazel 155

Mısra: 8

Kavramak, idrak etmek.

Nār-ı firāk ‘āşıkı maĥv itse de yine
Añlar ‘ayār-ı sūzını ĥākisterin gören

14. **anla-:-ma, -m**

Gazel 168

Mısra: 2

Kavramak, idrak etmek.

O teĝāfūl nigeĥ-i nergis-i fettāne göre
Añlamam kim ser-i rehde beni cānāne göre

15. **añla-:-r, -sın**

Tahmis 3

Mısra: 9

Kavramak, idrak etmek.

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maĥzūnı
Hemān çek tiĝ-ı nāzı bildüğüñden qalma ey ĥūñi

16. **añla-:-r**

Gazel 88

Mısra: 7

Anlamak, fark etmek, farkına varmak.

Dürr-i güftārından añlar ‘ārifüñ sermāyesin
Çār-sūy-ı kâbiliyyetde olan gevher-şinās

anlar:

1. **anlar:** ol şahıs zamiri+ çokluk eki (la)

Gazel 206

Mısra: 2

Onlar, kişi zamiri.

Mü‘essir fi'l-ĥaĥika Ĥaĥ'dur iz‘ān eyleyen anı
Ne cānibendür anlar cezbe-i ruĥsār-ı ĥübānı

2. **anlara:** +lar, +a

Mesnevi 2

Mısra: 14

O, kişi zamiri.

Dergāh-ı Hudā'ya kıl münācāt

Tā anlara bulasın mülākāt

3. **anlar:** +lar, +suz

Mesnevi 2

Mısra: 10

Onlar.

Yokdur bu zamānda şanma merdān

Anlarsuz olur mı hiç devrān

4. **anlar:** +lar, +uñ

Gazel 189

Mısra: 7

Onlar, kişi zamiri.

Nā-kāmluk ki maṭlabıdır anlaruñ n'ola

Yeksān olursa sūd u zarar Mevleviler'e

anuç:

1. **anuç:** ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki

Gazel 106

Mısra: 10

O, kişi zamiri.

Lā-büd niẓām-ı hāl için eyler riyā iden

Yokdur anuç riyāsı ki bir büriyāsı yok

2. **anuç:** ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki

Kaside 6

Mısra: 3

O, kişi zamiri.

Nāzenin yar-i Hudā Aḥmed-i Mürsel kim anuç

Dāğ-ı mührü ser-i 'uşşāka gül-i aḥmer olur

3. **anuç:** ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki

Gazel 129

Mısra: 13

O, işaret zamiri.

Ḳomam elümden anuç dāmen-i maḥabbetini

Ṭutınca dāmen-i 'ömr-i 'azizi dest-i ecel

4. **anuç:** ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki

Kaside 1

Mısra: 7

O, işaret zamiri.

Kārbān-sālār-ı şeh-rāh-ı nübüvvet kim anuç

Çarḥ eydür gerd-i rehn çeşm-i meh ü mihre zürür

5. **anuç:** ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki

Rübai 41

Mısra: 2

O, işaret zamiri.

Şüfi ki baḥıl ola ḡam efgendesidür

Sālik denilen hemān anuç jendesidür

6. **anuç:** ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki

Tarih 16

Mısra: 2

O, kişi zamiri.

Bostān Efendi cā-nişin-i ḥazret-i Monlā göçüp

Gitdi ola cāyı anuç gülzār-ı şād-āb-ı 'aden

7. **anuç:** ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki

Tarih 9

Mısra: 9

O, kişi zamiri.

Nesībā bāḡbān-ı ḥāme tārīḥin didi anuç

Kesildi gülbün-i bustāndan o berg-i bigāne

8. **anuç:** ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki

Gazel 169

Mısra: 9

O, kişi zamiri.

Hâl-i dilüm ne bilsün o bî-derd kim anuñ
Ol âfet-i cihân gibi dil-dârı olmaya

9. **anuñ:** *ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki*

Gazel 210

Mısra: 6

O, kişi zamiri.

Hüsün odur dilber odur 'ışık odur 'âşık odur
Kimse yok zât u şîfâtında anuñ enbâzı

10. **anuñ:** *ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki*

Tarih 2

Mısra: 5

O, kişi zamiri.

Ûtsa âfâkı n'ola büy-ı gül-i 'adli anuñ
Saltanat bâğında bulmuşdur bu gül neşv ü nemâ

11. **anuñ:** *ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki*

Tarih 6

Mısra: 2

O, kişi zamiri.

Vâlid ü mañdümüñ eyle 'ömrini ya Rab füzün
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

12. **anuñ:** *ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki*

Gazel 166

Mısra: 14

O, kişi zamiri.

Hasretle revân oldı yine eşki Nesîb'ün
Gör bu ulu ırmağı anuñ çeşm-i terinde

13. **anuñ:** *ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki*

Gazel 52

Mısra: 3

O, işaret zamiri.

Anuñ muqâbelesi cân alurlar 'âşıkdan
Ûatîl-i 'ışık olanuñ hün-bahâsıdır gam-ı yâr

anuñ-çün:

1. **anuñ-çün:**

Gazel 67

Mısra: 10

Bu yüzden, Bundan dolayı.

Gerekdür süz-ı sine-dâg-ı dil te'sîr-i güftâra
Anuñ-çün her şadâ çün nağme-i ney âteşin olmaz

2. **anuñ-çün:**

Gazel 93

Mısra: 4

Bu yüzden, Bundan dolayı.

Seni şaff-ı melâyikde arar 'uşşâk-ı mehcürüñ
Anuñ-çün çarha düd-ı âh-ı dilden nerdübân çutmuş

3. **anuñ-çün:**

Gazel 197

Mısra: 2

Bu yüzden, Bundan dolayı.

Şemîm-i zülfüne mâ'il gibi bād-ı seher-gâhî
Anuñ-çün gülşen-i ruhsârüñ olmuşdur güzer-gâhî

4. **anuñ-çün:**

Mesnevi 1

Mısra: 8

Bu yüzden, Bundan dolayı.

Odur hatm-i gencine-i işîfâ
Anuñ-çün dinür Hâtemül'enbiyâ

5. **anuñ-çün:**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Bu yüzden, bundan dolayı.

Sâye-endâz olmaz anuñ-çün nihâl-i kâmetüñ
Añlamaz kimse kemâhî rütbe-i mahiyyetüñ

6. **anuñ-çün:**

Gazel 23

Mısra: 6

Bu yüzden, bundan dolayı.

Oğurlar levh-i dilden ser-be-ser ahvâl-i dünyâyı
Anuñ-çün birbirine yazmaz erbâb-ı nazar kâğız

‘ār:

1. **‘ār:-ı**

Gazel 169

Mısra: 4

Utanma duygusu.

Nāmūs u ‘ār olur kişiye mücib-i şeref
‘Ārī olur şerefden o kim ‘ārı olmaya

‘ār it-:

1. **‘ār it-:-düm**

Rübai 54

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Utanmak.

Ol âfete hâlüm dimege ‘ār itdüm
Zahm-ı dil-i mecrühümü inkâr itdüm

ara:

1. **ara:-r, -lar**

Mesnevi 2

Mısra: 1

Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.

Erbâb-ı tevâzu‘ ararlar
Her bâr şikesteler şararlar

3. **ararken:-r, -ken**

Gazel 139

Mısra: 11

Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.

Tab‘umda ararken dür-i ma‘nâyı Nesibâ
Çoyunında bulup kilik-i güher-bâra yapışdum

4. **ara:**

Tahmis 2

Mısra: 6

Aramak, bulmaya çalışmak.

Endüh-ı gamuñ hem-reh-i cân u dilümüzdür
Ser-ḥadd-i bakā ara yeti menzilümüzdür

5. **arasalar:-salar**

Gazel 43

Mısra: 2

Bulmaya çalışmak.

İdince seng-i ecel kesr-i âb-gîne-i ‘ömr
Bulunmaz arasalar pâre-i kemîne-i ‘ömr

6. **arar:-r**

Gazel 93

Mısra: 3

Aramak.

Seni şaff-ı melâyikde arar ‘uşşâk-ı mehcürüñ
Anuñ-çün çarḥa düd-ı âh-ı dilden nerdübân tütmiş

‘Arab:

1. **‘Arab:**

Gazel 13

Mısra: 4

Arap ırkına mensup kimse.

Her kimde kim edeb ola lâ-büd şerif olur
Aşlı gerekse olsun E‘âcim gerek ‘Arab

arada:

1. **arada:** ol işaret sıfatı+ Yön gösterme hâli eki+ bulunma
hâli eki

Gazel 101

Mısra: 8

Arasında, içinde.

Rakīb-i bed-dile miqdārını bildürmek āsāndur
Arada āh ol yār-i sitem-kār olmasa mānī^c

A'rāf:

1. A'rāf:

Gazel 32

Mısra: 12

Cennet ile cehennem arasında bir mahal.

Çāşnī-i hāl zevk-ı kāl ile yeksān degül
Lezzet-i didāra nisbetle behişt A'rāf olur

'arak:

1. 'arak:

Gazel 182

Mısra: 7

Ter.

Geldi dem-i gazabda ruḥ-ı alına 'arak
Güyā ki düşdi kaṭre-i şebnem gül-i tere

ārām:

1. ārām:+u, +m, +i

Gazel 3

Mısra: 3

Rahat, huzur.

Alur ārāmumı cūlar gibi ḡayret çemenlerde
Şalındukça sen ey gül ḡayr ile serv-i çemen-āsā

2. ārām:+u, +muz

Gazel 85

Mısra: 7

Rahat, huzur.

Ārāmumuz semā^c iledür rüzgārda
Girdāb-ı baḥr-i 'ışka batan Mevleviler'üz

3. ārām:+a

Gazel 213

Mısra: 5

Rahat, huzur.

Çemende zulm-i ḥārı def^c için emr idüp ārāma
Hezāruñ şekvesin gūş itdi şāh-ı gül 'inān çekdi

4. ārām:

Gazel 65

Mısra: 13

Durma, sükun.

Aşḡāb-ı riyā ider mi ārām
Mekkār-ı cihānda rāḡat olmaz

5. ārām:

Gazel 172

Mısra: 6

Durma, sükun.

Dikerler gözlerin a'dā çü süzen 'āşık-ı zāra
Odur zī-şūḡunun ārām mümkün mi dükānında

ārām eyle-:

1. ārām eyle-:-r

Gazel 39

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Huzur bulmak.

Zulmet-i cehl ile şubḡ-ı emelin şām eyler
İtmeyen kesb-i ma'ārif nice ārām eyler

ārām-baḡş-ı sīne-i bī-kīne:

1. ārām-baḡş-ı sīne-i bī-kīne:+dür

Gazel 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kinsiz gönüllere huzur veren.

Didār-ı 'ayşı görmege āyinedür kadeḡ
Ārām-baḡş-ı sīne-i bī-kīnedür kadeḡ

ārāmgeh:

1. **ārāmgeh:**+i

Gazel 131

Mısra: 3

Dinlenilecek yer.

Dest-i şāhān-ı cihān olalı ārāmgehi
Oldı maḳbūl-i ḳabāyil ne‘am u lā-yı ḳalem

2. **ārāmgeh:**+i

Kaside 6

Mısra: 9

Dinlenilecek yer.

Olur ārāmgehi Ka‘be-i vuşlat āḫir
Sünneti rāh-ı Ḥudā’da kime kim rehber olur

ārāmgeh-i ḳaşr-ı ḥaḳīkat:

1. **ārāmgeh-i ḳaşr-ı ḥaḳīkat:**

Gazel 15

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hakikat sarayının dinlenilecek yeri.

Ārāmgeh-i ḳaşr-ı ḥaḳīkat olur āḫir
Her kimseye kim ola memer bāb-ı şerī‘at

ārāmgeh-i kīn:

1. **ārāmgeh-i kīn:**+e

Gazel 157

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kinin dinlenme yeri.

İmtizāc eyleyemez zūlmet ile nūr Nesīb
Olmaz ārāmgeh-i kīne derūn-ı rüşen

ārām-ı sūkūn:

1. **ārām-ı sūkūn:**

Gazel 144

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Rahatlık ve sakinlik, huzur.

Bu sözleri dilberden işitdükçe Nesībā
Ārām-ı sūkūn gitdi ser-ā-pāy-ı tenümden

ārāyış-i ten:

1. **ārāyış-i ten:**

Müsemmen 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Vücudun süsü.

Rūḫ ile ol dem ki Ḥaḳḳ ārāyış-i ten eyledi
Çār-sū-yı cānı mihrūnle müzeyyen eyledi

‘ārī ol-:

1. **‘ārī ol-:-ur**

Gazel 169

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Temizlenmek.

Nāmūs u ‘ār olur ḳişiye mücib-i şeref
‘Ārī olur şereften o kim ‘ārī olmaya

‘ārif:

1. **‘ārif:+e**

Gazel 31

Mısra: 2

Bilgili, irfan sahibi.

‘Ārife gülşende tāze bir gül-i aḫmer yeter
Mest-i ‘işḳa bezm-gāh-ı ḡamda bir sāḡar yeter

2. **‘ārif:+üñ**

Gazel 88

Mısra: 7

Bilgili, irfan sahibi.

Dürr-i güftārından añlar ‘ārifüñ sermāyesin
Çār-sū-yı ḳābiliyyetde olan gevher-şinās

3. **‘ārif:**

Gazel 200

Mısra: 3

Bilgili, irfan sahibi.

‘Ārif ki ola vākıf yek-rengi-i eşyāya
Farğa olamaz kâdir reng-i mey-i mināyı

4. ‘**ārif**:+ler

Rūbai 32

Mısra: 1

Bilgili, irfan sahibi.

‘Ārifler ider ‘ālem-i imkāni fedā
‘Āşıklar ider hūr ile ğilmāni fedā

5. ‘**ārif**:

Rūbai 44

Mısra: 3

Bilgili, irfan sahibi.

Teslim-i kaza-yı Hağ olur ‘ārif olan
Meydān-ı rızāda ceng ü āşüb olmaz

‘Ārif:

1. ‘**Ārif**:

Tahmis 4

Mısra: 17

16. asır Osmanlı şairi.

‘Aceb reh-yāb-ı kuy-ı şevk olur mı kimse ey ‘Ārif
Sevād-ı hayretüñ ser-geşteğān-ı merzübümından

‘Ārif Efendi:

1. ‘**Ārif Efendi**:

Tarih 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

*Osmanlı âlimi, şair ve hattat Abdülbâkî Ārif Efendi
(ö.1713).*

Vaḥid-i devr idi ‘Ārif Efendi göçdi ‘ālemden
O kâmil ola şādān bezm-gāh-ı hūr u cennetde

‘ārif-i esrār-ı mezāyā-yı ‘ulūm:

1. ‘**ārif-i esrār-ı mezāyā-yı ‘ulūm:**

Rūbai 53

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İlimlerin meziyet ve sırlarını bilen kimse.

Ey ‘ārif-i esrār-ı mezāyā-yı ‘ulūm
Olsun saña bu nühüfte nükte ma‘lūm

‘ārif-i müntehī-i mekteb-i te’dīb:

1. ‘**ārif-i müntehī-i mekteb-i te’dīb:**

Kaside 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sona eren terbiye etme okulunun bilgini.

Sen ‘ārif-i müntehī-i mekteb-i te’dīb idüñ
Olmamışken ‘alleme’l- esmā qarīn-i müdrikāt

‘āriyet ol-:

1. ‘**āriyet ol-:-sa**

Gazel 171

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ödünç, emanet.

Dilberde vefā şime cefā ‘āriyet olsa
Çün kıble-nümā münceziḫ-i yek-cihet olsa

‘āriḫ:

1. ‘**āriḫ**:+uñ

Gazel 11

Mısra: 1

(sevgilinin) yanağı.

Meyle sākī ‘āriḫüñ pür āb ü tāb itdüñ bu şeb
Māhı müstāğnī-i nūr-ı āfitāb itdüñ bu şeb

‘āriḫ-ı cānān:

1. 'arız-ı cānān:

Gazel 204

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağı.

Fürûg-ı cām-ı meyden 'arız-ı cānān güzellendi
Ziyā-yı mihirden şan gülşen-i hāndān güzellendi

armağan çek-:

1. **armağan çek-:-di**

Gazel 213

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Armağan etmek.

Bahāriyye Nesīb ü Vehbī pīş-i Şeyh Bostān'a
Birer mışra'la bu nazm-ı güzini armağan çekdi

armağan tut-:

1. **armağan tut-:-miş**

Gazel 93

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Armağan etmek.

Gelür mihmān-serāy-ı vaşl-ı yāre gör Nesībāyı
Kefende tuhfē-i nāçiz-i cānın armağan tutmuş

'arş:

1. **'arş:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

*Allah'ın dokuzuncu kat gökte tasavvur edilen kudret ve
azamet tahtı.*

Cenneti 'aks-i gül-i rüyuñla gülşen eyledi
Ol zamān kim rühuña 'arş üzre mesken eyledi

2. **'arş:+a**

Kaside 10

Mısra: 5

Gök, gökyüzü..

'Aceb mi kubbesi 'arşa mümās olursa maķardur
Cenāb-ı hāzret-i Monlā gibi veliyy-i kebīre

3. **'arş:+a**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Gök, gökyüzü.

Āyā bu cefāya yoķ mı pāyān
Tā 'arşa irişdi āh u feryād

4. **'arş:+a**

Rübai 22

Mısra: 2

Gök, gökyüzü.

Ey şāhed-i nāzendesi bezm-i kıdemüñ
Tā 'arşa mümās oldu zemīn-i haremüñ

'arşa:

1. **'arşa:+da**

Gazel 164

Mısra: 7

Alan.

Lerziş-i nāgeh-res-i idbār ile bu 'arşada
Devlet-i naḥvet-verān hem-ḥāl-i Qārūn olmada

'arşa-gāh-ı maḥşer:

1. **'arşa-gāh-ı maḥşer:+e**

Kaside 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Maḥşer meydanı.

Hük-m-i Ḥakk ide ta'alluķ ḥaşr ü neşr-i 'āleme
Cem' ola hep 'arşa-gāh-ı maḥşere ehl-i kubbūr

'arşa-i icād:

1. 'arsa-i icād:+a

Kaside 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Var olma meydanı.

'Arsa-i icāda ıarh olmazdan evvel mübdı'at
Sen şehensāh-ı serir-ārā-yı mülk-i 'izz idüñ

'arsa-i kibr:

1. 'arşa-i kibr:+üñ

Gazel 72

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kibir meydanı.

Oldı pāmāl-i reh-i zillet Nesibā 'ākıbet
'Arşa-i kibrüñ niçe çäbük-süvārın görmüşüz

'arsa-i miñnet:

1. 'arşa-i miñnet:+de

Gazel 64

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sıkıntı meydanı.

Ni'met-i firru ilalah nüktesin merdāna şor
Sırr-ı 'ışkı 'arşa-i miñnetde ser-bāzāna şor

'arşa-i sebzi:

1. 'arşa-i sebzi:

Kaside 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yeşil meydan.

Nüh-çarh-ı berin ravzasınıñ 'arşa-i sebzi
Mihr oldı riyāz-ı haremde gül-i hōd-rū

'arş-ı Rahmān:

1. 'arş-ı Rahmān:+dur

Gazel 121

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Bütün yaratılmışları şefkat ve merhametle besleyip
büyüten Allah'ın tasarruf dairesi, makamı.*

Ziverüñ tāc-ı le'amrük hilkätüñ huluğun 'azim
Pādişāhā taht-gāhuñ 'arş-ı Rahmān'dur senüñ

2. 'arş-ı Rahmān:+dur

Müsemmen 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

*Bütün yaratılmışları şefkat ve merhametle besleyip
büyüten Allah'ın tasarruf dairesi, makamı.*

Ziverüñ tāc-ı le'amrük hilkätüñ huluğun 'azim
Pādişāhā taht-gāhuñ 'arş-ı Rahmān'dur senüñ

art-:

1. art-:-ar

Gazel 23

Mısra: 9

Artmak, fazlaşmak.

Nesibā belki artar kinesi sen merhamet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle hāzer kāğız

2. art-:-ar

Mesnevi 4

Mısra: 14

Artmak, çoğalmak, fazlaşmak.

Hengām-ı meserretüñ 'adüsü

Kim artar o dem hāy ü hüyü

artur-:

1. artur-:-dı

Gazel 49

Mısra: 9

Arttırmak.

Yine feryādını artırdı hezārān-ı çemen
Seyr-i bāga 'acabā ol gül-i ra'nā mı gelür

2. **artur-:-di**

Gazel 204

Mısra: 3

Arttırmak.

Dil-i şad-pârenüñ âvizişinden hüsün arturdu
Uırdı şâne güyâ kâkül-i pîçân güzellendi

arturabil-:

1. **arturabil-:-mem**

Gazel 37

Mısra: 13

Artırabilmek, çoğaltmak.

Kaŋkı sevdâ-ger-i nâz arturabilmem ki Nesîb
Yine kâlâ-yı dil-i şifte dellâldadır

‘arūs-ı hacle:

1. **‘arūs-ı hacle:**

Tahmis 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gelin odası, temiz yer.

‘Arūs-ı hacle zib-i şem‘-i ser-germ-i ‘itâb olmuş
Meger pervânenüñ âzürde olmuşdur hücümından

‘arūs-ı ma‘ni-i tevḥîd:

1. **‘arūs-ı ma‘ni-i tevḥîd:+e**

Gazel 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Birliğin mana gelini.

Dil ‘arūs-ı ma‘ni-i tevḥîde olmaz âşinâ
Kaṭ-ı esbâb-ı ta‘alluḫ itmese miḫrâz-ı lâ

‘arz:

1. **‘arz:**

Gazel 12

Mısra: 13

Sunma, bildirme.

Nesîb ol mehe ‘arz ider bendeni

Şeh-i kişver-i şubḫ-gâh âfitâb

2. **‘arz:**

Gazel 57

Mısra: 1

Sunma, bildirme.

‘Arz ider cânâne geh ruḫ gâh kâkül gösterür
Gülşen-i hüsünde geh gül gâh sünbül gösterür

3. **‘arz:**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Yeryüzü; dünya.

Eyledüñ bir laḫzada himmetle tayy ‘arz u tül
Ol gice mi‘râc-ı cismâniye şâhiddür nuḫül

‘arz eyle-:

1. **‘arz eyle-:-sem**

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak, göstermek, takdim etmek.

Yoḫ dergehüñden özge baña melce’ ü melâz
Aḫvâl-i pür-melâlümi ‘arz eylesem ne ḡam

2. **‘arz eyle-:-ye, -y, -im**

Tarih 31

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak, göstermek, takdim etmek.

‘Âlî himemâ var ise ger izn-i şerîfüñ
Aḫvâlümi ‘arz eyleyeyim bî-edebâne

3. **‘arz eyle-:**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak, göstermek, takdim etmek.

‘Arz eyle hasb-ı hālūñi dergāh-ı ‘izzete
Bī-hūde Zeyd ü ‘Amr ile ceng ü cedel yeter

4. ‘arz eyle-:-sem

Rūbai 15

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak, göstermek, takdim etmek.

Rū-māl-i hak-i haremūñ olsa naşīb
Kan ağılyarak eylesem ahvālūmi ‘arz

‘arz id-:

1. ‘arz id-:-er, -se

Gazel 126

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak, göstermek, takdim etmek.

Çıkarup miyāne-i sūk-ı vuşlata ‘arz iderse ‘aceb
midür

Dür-i baħr-i Kūlzūm-i ‘ışkdur görinen bu didede nem
degül

2. ‘arz id-:-üp

Gazel 135

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak, göstermek, takdim etmek.

Hayf kim rüyuña bir germ nigāh eylemedüm
‘Arz idüp hāl-i perīşānumı āh eylemedüm

‘arz it:

1. ‘arz it:

Kıt'a 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak, göstermek, takdim etmek.

Şi‘rūñi ‘arz it o kân-ı fazla yüz biñ şerm ile
Zāde-i şab‘uñ berāy-ı terbiyet üstāda vir

‘arz it-:

1. ‘arz it-:-miş, -em

Gazel 107

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak, göstermek, takdim etmek..

Mestāne dücār olmışam ol şūħa ser-ā-pā
‘Arz itmişem ahvālūmi ammā haberüm yok

‘arz-ı cemāl:

1. ‘arz-ı cemāl:

Gazel 14

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzelliğini göstermek.

Aç burka‘umı gülşene gel ‘arz-ı cemāl it
Hāl-i ruħuñı dāğ-ı derūn-ı gül-i al it

‘arz-ı hāl:

1. ‘arz-ı hāl:

Gazel 69

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Halin bildirilmesi.

Der-kenār olmağa meyli var imiş ‘uşşāka
‘Arz-ı hāl itmede cānāna řuşūr eylemişüz

2. ‘arz-ı hāl:

Kaside 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Halin bildirilmesi.

Bes Nesībā ‘arz-ı hāl itnābı terk eyle yeter
Lāzım-ı ħurşiddür bilmez misin īsār-ı nūr

3. ‘arz-ı hāl:+dür

Kaside 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Halin bildirilmesi.

‘Arz-ı hüner degül garazum ‘arz-ı haldür

TekrİR kâfiyeyle ne gam eylesem nağam

‘arz-ı hâl it-:

1. ‘arz-ı hâl it-:-mek, -dür

Kaside 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Halini arz etmek.

‘Arz-ı hâl itmekdür ancak maṭlabum dergāhuña

Yoksa vaşfuñ şad-hezārān fersāh oldı baña dūr

2. ‘arz-ı hâl it-:-me

Gazel 147

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Halini arz etmek.

‘Arz-ı hâl itme Nesib ol şāh-ı şefkat düşmene

Bād-ı āhuñ mevce-hîz-i lücce-i kîn olmasun

3. ‘arz-ı hâl it-:-mek, -de

Gazel 172

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Halini arz etmek.

Meger te’hîr ider mi ‘arz-ı hâl itmekte hiç ‘aşık

Kerem hiss itse ṭab‘-ı dilber-i nā-mihribānında

‘arz-ı hâl it:

1. ‘arz-ı hâl it:

Gazel 46

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Halini arz etmek.

‘Arz-ı hâl it ol şeh-i hüsne Nesiba havfi қо
Bir gedāyı gāh olur bezminde sultān söyledür

‘arz-ı hâl ol-:

1. ‘arz-ı hâl ol-:-m, -ur

Gazel 105

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Halini arz etmek.

Zebān-ı çeşm ile her şūḥa ‘arz-ı hâl olunur

Tehî nigāh u ḥayā bendesindedür ancak

‘arz-ı hâl-i nā-be-maḥal:

1. ‘arz-ı hâl-i nā-be-maḥal:

Gazel 129

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yersiz olduğu durumunu anlatma.

Nihān imiş keremi şuret-i cefāsında

Meger ben eylemişem ‘arz-ı hâl-i nā-be-maḥal

‘arz-ı ḥulūş eyle-:

1. ‘arz-ı ḥulūş eyle-:-di

Gazel 190

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgi ve samimiyetle bildirmek.

Destinde naqd-i cānı varup reh-güzārına

‘Arz-ı ḥulūş eyledi ‘aşık nigārına

‘arz-ı hüner:

1. ‘arz-ı hüner:

Kaside 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Uсталık gösterisi.

‘Arz-ı hüner degül garazum ‘arz-ı haldür

TekrİR kâfiyeyle ne gam eylesem nağam

‘arz-ı merām eyle-:

1. ‘arz-ı merām eyle--dūñ

Kaside 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Halini arz etmek.

Besdür Nesib ‘arz-ı merām eyledūñ tamām
Şimdengerü şalāt u taḥiyyātdur ehem

‘arz-ı rüy-ı şāhed-i maṭlab:

1. ‘arz-ı rüy-ı şāhed-i maṭlab:

Gazel 70

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kavuşma isteği duyulan sevgilinin yüzü.

Ḥayāl-i ḥ’āb gibi ‘arz-ı rüy-ı şāhed-i maṭlab
Hemişe āyine-i ḥāṭıruñ gubārına degmez

ārzū:

1. ārzū:

Gazel 190

Mısra: 13

Arzu, istek.

Ṭıflāne ārzū niçe berā-yı Nesib-i zār
Dehrūñ nezāre eyleme naqş u nigārına

2. ārzū:+y, +la

Gazel 190

Mısra: 4

Arzu, istek.

Sevdā-ger-i metā’-ı gamuz sūd bilmezüz
Çıkduk bu ārzūyla gurbet diyārına

ārzū eyle-:

1. ārzū eyle--r

Gazel 198

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İstek duymak, istemek.

Hem eyler ārzū didāruñı hem ğamzeden qorqar
Dil-i pür-iztirāb-ı ‘āşıka ḥavf u recā düşdi

ārzū-yı gülşen:

1. ārzū-yı gülşen:

Gazel 197

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gül bahçesinin arzusu.

Gül ü lāle yeter dāğ-ı derün u şu’le-i āhı
Bahār-ı ‘ışkuñ içre ārzū-yı gülşen itmez dil

ārzū-yı ḥāṭır-ı bed-cū:

1. ārzū-yı ḥāṭır-ı bed-cū:

Rūbai 39

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kötü hatıraları arama arzusu.

Bu ḥırş u ṭama’ nedür gönül bu nice bir
Bu ārzū-yı ḥāṭır-ı bed-cū nice bir

ārzū-yı la’l-i leb:

1. ārzū-yı la’l-i leb:+üñ, +le

Gazel 107

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) kırmızı dudağının arzusu.

Bimār olalı ārzū-yı la’l-i lebüñle
Gelse ser-i bālīnūme ‘İsā ḥaberüm yok

‘aşā:

1. ‘aşā:

Gazel 41

Mısra: 10

Asa, değnek, baston.

Nigāh için ruḥ-ı cānāna zāhid-i sālūs
Ridā be-düş elinde ‘aşā gelür görünür

āşafā:

1. āşafā:

Tarih 18

Mısra: 13

Ey makam sahibil (Teber-dar Muhammed Paşa).

Āşafā dā‘i-i deyrine Nesīb'ün kārı
Dergeh-i ḥazret-i Monlā'da saña oldı du‘ā

āşaf-ı zī-şān:

1. āşaf-ı zī-şān:+ı

Tarih 18

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şanlı vezir.

Yine ol āşaf-ı zī-şānı getürdi şadra
Gördi kim yokdur aña ehl-i düvelde hem-tā

‘asākır-i zāğ:

1. ‘asākır-i zāğ:

Kıt'a 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Karga askerleri.

Ol şāhbāz-ı evc-i fenāyam ki ey Nesīb
Ġam çekmezem ‘asākır-i zāğ eylese hücüm

āsān:

1. āsān:+dur

Gazel 101

Mısra: 7

Kolay, zahmetsiz.

Rakīb-i bed-dile miqdārını bildürmek āsāndur
Arada āh ol yār-i sitem-kār olmasa māni‘

āsān it:

1. āsān it:

Rübai 34

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kolaylaştırmak.

Ey Pādişeh-i kevn ü mekân iḥsān it
Dergāhuña varmağa yolum āsān it

āsār:

1. āsār:

Gazel 191

Mısra: 5

Belirtirler, izler, alametler.

Nesīm-i nāle-i bülbül olur sümüm āsār
Nevā-yı zāğ-ı siyehdür şabā bu gülzāre

āsār-ı cezb-i ḥakk:

1. āsār-ı cezb-i ḥakk:+la

Kaside 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Allah'ın cezbesinin eserleri.

Āsār-ı cezb-i Ḥakk'la her demde serverā
Saña ‘ibādet olmuş idi maṭlab-ı ehem

āsār-ı dīgeran:

1. āsār-ı dīgeran:

Kaside 10

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Başkalarının eserleri.

Kıyās olunmasun āsār-ı dīgeran o kelāma
Ki baḥr hiç muḳisün ‘aleyh olur mı ḡadire

āsār-ı du‘ā-yı ḥayr:

1. **āsār-ı du‘ā-yı hayr:**+u, +ñuz

Tarih 26

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hayır duasının neticesi.

Zuhūra geldi āsār-ı du‘ā-yı hayruñuz şimdi
Şikār itdi ğazāl-i ‘izz ü iqbāli kemendüñüz

āsār-ı tab‘-ı şüh:

1. **āsār-ı tab‘-ı şüh:**+uñ, +ı

Kıt'a 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İşveli mizacının eserleri.

Ey Nesīb āsār-ı tab‘-ı şühünü şad-el-ħazer
Dest-i nā-dāna şaķın virme virürseñ bāda vir

aşhāb:

1. **aşhāb:**+ın

Gazel 89

Mısra: 7

Hazret-i Muhammed'in sahabeleri.

‘İlm-i kesbi şıdķ ile aşhābın eyler hāl-cū
Rehber-i güm-rāh olur ğāhice āvāz-ı ceres

2. **aşhāb:**+uñ, +a

Kaside 7

Mısra: 14

Hazret-i Muhammed'in sahabeleri.

Şalāt-ı Ħaķķ ola rūh-ı revānuña bī-ħadd
Gürüh-ı Āl ile aşhābuña daķi eşmel

3. **aşhāb:**+uñ, +a

Kaside 3

Mısra: 14

Hazreti Muhammed'in sahabeleri.

Hem-şümār-ı kaķre-i ‘ummān olsun rūhuña
Ālüne aşhābuña dā‘im şalātıyla senā

4. **aşhāb:**+uñ, +a

Kaside 4

Mısra: 14

Hazreti Muhammed'in sahabeleri.

Tā kıyāmet her dehenden ola rūh-ı pāküñe
Ālüne aşhābuña yüz biñ taķıyyāt ü şalāt

5. **aşhāb:**+a

Kaside 2

Mısra: 16

Hazret-i Muhammed'in sahabeleri.

Şad-ķāfile şalāt u selām ola muttaşıl
Rūh-ı rasüle āl ile aşhāba daķi hem

aşhāb u āl:

1. **aşhāb u āl:**+e

Müsemmen 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Sahabeler ve soyuna.

Şad-selām olsun saña aşhāb u āle bī-‘aded
İki ‘ālemde cenābuñdur melāz-ı nīk ü bed

aşhāb-ı kemāl:

1. **aşhāb-ı kemāl:**

Rübai 43

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kemāl sâhibi sahâbeler, dostlar.

Aşhāb-ı kemāl ğayra olmaz muhtâc
Zirā zer eser kerde-i iksir olmaz

aşhāb-ı riyā:

1. **aşhāb-ı riyā:**

Gazel 65

Mısra: 13

Kelime Tipi: -
Riya sahipler, ikiyüzlüler.

Aşhâb-ı riyâ ider mi ârâm
Mekkâr-ı cihânda râhat olmaz

‘âsî:

1. ‘âsî:

Kaside 1

Mısra: 15

Allah'ın emirlerine uymayan, günahkâr (kimse).

Yâ şefî'e'l-müznibîñ ol rûz ‘âşî sûz kim
Dehşetinden birbirin bilmez ‘inâsiyla zükûr

âsitân:

1. âsitân:+uñ, +ı

Kaside 10

Mısra: 7

Kapı, eşik.

Ümîd-i luğf ile demlerdür âsitânuñı bekler
Ki hâk-i dergehüñ itmez bedel bisât-ı harîre

âsitâne-i sîmîn:

1. âsitâne-i sîmîn:

Kaside 10

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Gümüş kapı.

Ol âsitâne-i sîmîn aña işâret ider kim
Berâber idi nigâhında sîm hâk-i hâkîre

âsitân-ı hâzret-i Pîr:

1. âsitân-ı hâzret-i Pîr:+e

Kaside 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mevlana Celaleddin Rumi'nin kapısının eşiği.

Taşavvur itse şafâ kesb eyler anu dil-i tîre
Behişt dinse sezâ âsitân-ı hâzret-i Pîre

âsiyâb:

1. âsiyâb:

Gazel 6

Mısra: 4

Felek, dünya.

Dâne-i ümmîdini nerm eylemez hiç kimsenüñ
Tâ-be-key gerdân olur bilmem tehî nüh âsiyâb

âsiyâb-ı zür-ver:

1. âsiyâb-ı zür-ver:+dür

Gazel 20

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güç veren değirmen.

Hemîşe bezm ider hûy-ı dürüştin t̄alib-i Hâkk'ıuñ
Döner bir âsiyâb-ı zür-verdür halka-i tevhîd

‘âşık:

1. ‘âşık:

Gazel 150

Mısra: 8

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

İdeli fûnûn-ı sihri nigehüñle gamze tekmiñ
Saña ‘âşık olsa Rüstem yine ber-gezend idersin

2. ‘âşık:+lar

Rûbai 32

Mısra: 2

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

‘Ârifler ider ‘âlem-i imkânı fedâ

‘Âşıklar ider hür ile gilmânı fedâ

3. **‘āşık:+dan**

Gazel 52

Mısra: 3

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Anuñ muķābelesi cān alurlar ‘āşıkdan

Ḳatıl-i ‘ışk olanuñ hūn-bahāsıdır ğam-ı yār

4. **‘āşık:+dan**

Gazel 73

Mısra: 3

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Huftedür şanma ider men‘-i nigeḥ ‘āşıkdan

H‘āb-ı nūşındür o fettāna ta‘allümgeh-i nāz

5. **‘āşık:+dan**

Kit'a 20

Mısra: 4

Âşık, seven kişi

Şıdk-ı da‘vā-yı maḥabbetde itā‘atdür güvāh

Ma‘şiyet icāb ider ma‘şūka ‘āşıkdan bi‘ād

6. **‘āşık:+a**

Gazel 49

Mısra: 4

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Meded ey ğonca-dehen bāri bir ağız söyle

‘Āşıka nīm tebessümle tesellā mı gelür

7. **‘āşık:+a**

Gazel 75

Mısra: 8

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

‘Āķillere keşf itmezüz aḥvālümüz ammā

Mānend-i der-i ehl-i kerem ‘āşıka bāzuz

8. **‘āşık:+a**

Gazel 103

Mısra: 5

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

‘Āşıka gösterse ol meh-veş ‘aceb mi teff ü tāb

Oldı zīrā lāzım-ı şem‘-i münevver tāb ü tef

9. **‘āşık:+a**

Gazel 178

Mısra: 5

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Ol ‘āşıka şad ğıbtā ki şahrā-yı fenāyı

Tercih ide zevk-ı çemene sāye-i bīde

10. **‘āşık:+a**

Rübai 40

Mısra: 3

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

‘İd ü ‘arefe ‘āşıka vuşlat demidür

Fürkatde meh-i ‘İd ü muḥarrem birdür

11. **‘āşık:+a**

Rübai 49

Mısra: 2

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

‘Uşşāk egerçi ‘ışk ile ḥasta gerek

Ma‘şūk daḥi ‘āşıka dil-beste gerek

12. **‘āşık:+lar, +uñ**

Gazel 4

Mısra: 3

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Aķça dökseñ derdini ta‘dād için ‘āşıkıların

Fehm olunmaz naķd-i eşk-i dīdesüz bu mācerā

13. **‘āşık:+ı**

Gazel 25

Mısra: 7

Âşık;;Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

İdenler ‘āşıkı dil-beste-i menzilgeh-i dilber
Seni zāhid hevā-yı ravza-i rıdvāna şalmışlar

14. ‘āşık:ı

Gazel 76

Mısra: 7

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Helāk-i nāz ider ağıyārı ‘āşıkı mahrūm
O cevr-pişe Şevāb u güneh nedür bilmez

15. ‘āşık:

Gazel 77

Mısra: 11

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Nesībā dürr olursa gūşuna almaz yine ‘āşık
O söz kim güfte-i Şehrī gibi dil-süz-ter olmaz

16. ‘āşık:ı

Gazel 88

Mısra: 1

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Öldürür zehr-i sitemle ‘āşıkı itmez hirās
Ol şabib-i nāzdan itmeñ müdāvā iltimās

17. ‘āşık:

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Cānānsuz olan hayāta ‘āşık
‘Ālemde çeker kemāl-i haclet

18. ‘āşık:

Gazel 57

Mısra: 3

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Dūd-ı āh u dāğ-ı sır izhār ider ‘āşık saña
Bir sifāl-i köhnede sünbül қaranfül gösterür

19. ‘āşık:

Gazel 53

Mısra: 4

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Alma hengām-ı gāzab hañçerüññ peyvendin
‘Āşık öldürmege yetmez mi o haşm-āne nazar

20. ‘āşık:

Gazel 104

Mısra: 6

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Ol dehān-ı tengden harf-i vefā almış mı var
Yok yere naqd-i sirişkin itmesün ‘āşık telef

21. ‘āşık:

Gazel 146

Mısra: 3

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

‘Āşık ne deñlü itse nihān āteş-i dilin
Süz-ı derūnı fehm olınur iztirābdan

22. ‘āşık:

Gazel 172

Mısra: 9

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Meger te’hür ider mi ‘arz-ı hāl itmekde hiç ‘āşık
Kerem hiss itse şab‘-ı dilber-i nā-mihribānında

23. ‘āşık:ılar, +a

Gazel 4

Mısra: 7

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

‘Işkdur ‘āşıklara zıkr ile devrān itdüren
Kad edāre'l-cisme hubbullāhi devrāne'r-reha

24. ‘āşık:

Gazel 44

Mısra: 7

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Dir imiş luţfuma şâyeste degüldür ‘aşık
Bu kerem düşmen-i mekkâre degüldür de nedür

25. ‘**âşik**:+ı

Gazel 155

Mısra: 7

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Nâr-ı firâk ‘âşıkı maḥv itse de yine
Añlar ‘ayâr-ı süzümü ḥâkisterin gören

26. ‘**âşik**:

Gazel 177

Mısra: 7

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Ḥayâl-i la’lün ile bâğa varsa bir ‘âşik
Şarâb-ı nâb gibi neşve-baḥş olur güre

27. ‘**âşik**:

Gazel 190

Mısra: 2

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Destinde naḥd-i cânı varup reh-güzârına
‘Arz-ı ḥulûş eyledi ‘âşik nigârına

28. ‘**âşik**:

Gazel 210

Mısra: 5

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Ḥüsn odur dilber odur ‘ışk odur ‘âşik odur
Kimse yok zât u şifâtında anuñ enbâzı

29. ‘**âşik**:

Rûbai 4

Mısra: 4

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Müştâk-ı cemâlün oldı mümkün vâcib
‘Āşik gül-i rüyuña ḳadım ü ḥadiş

30. ‘**âşik**:

Gazel 200

Mısra: 5

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

‘Āşik ki ola nâzır ‘ışkıyla bu ekvâna
Her zerrede seyr eyler ol ḫal‘at-i zibâyı

31. **âşik**:+a

Gazel 115

Mısra: 11

Āşik, seven kişi

Biñ âşık bir düşmen-i bed-ḥ‘âhı deġişmez
Ḥayrâniyuz ol âfet-i bigâne nüvâzuñ

‘âşik ol:-

1. ‘**âşik ol**:-maz

Rûbai 36

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

‘Āşıkllere lâzımdur ide herkese pend
Nuşḥ-ı ‘uḳalâya ‘âşik olmaz dil-bend

2. ‘**âşik ol**:-a

Tarih 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

Bu zevkuñ kimse idrâk itmedi mislin bu ‘âlemde
Meger ‘âşik ola nâgeh reside vaşl-ı cânâna

‘âşikân:

1. ‘**âşikân**:+a

Gazel 186

Mısra: 14

Āşiklar.

Nihâl-i naḥl-i ma'ânâ dikmege bâğ-ı ma'ârifde
Nesîbâ 'âşıkâna böyle pâkîze zemîn olsa

'âşıkâne:

1. **'âşıkâne:**

Gazel 188

Mısra: 9

Aşığa yaraşır şekilde.

Ne hoşdur 'âşıkâne şiveler ma'şûk-ı ra'nâdan
Nesîbâ ḥağ bu kim gelmez bu ḥâlet ḥâlden kâle

âşikâr:

1. **âşikâr:**

Gazel 205

Mısra: 5

Açık, belli.

Hilâli olup bedrde âşikâr
Daḥî âfet olmuş gör ol âfeti

2. **âşikâr:**

Mesnevi 4

Mısra: 2

Açık, belli.

Bir ejder-i cân-şikâr gördüm
Pinhân degül âşikâr gördüm

âşikâre:

1. **âşikâre:**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Açıkça, belli ederek, saklamadan.

Şimdengerü oldu var mı çâre
Esrâr-ı nühüfte âşikâre

2. **âşikâre:**

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Açıkça, belli ederek, saklamadan.

Ḥurşid-şifat geh âşikâre
Geh gâh perî gibi nihânsın

3. **âşikâre:**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Açıkça, belli ederek, saklamadan.

Ey nâme zebân olup bu râze
Maḫsûdumu söyle âşikâre

'âşık-ı âşüfte:

1. **'âşık-ı âşüfte:**

Gazel 188

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Perişan aşık.

Nigâh itdükçe ol gül 'âşık-ı âşüfte aḥvâle
Döker nergisleri gül-berg-i ruḫsâr üstine jâle

'âşık-ı ḥasta:

1. **'âşık-ı ḥasta:**

Rûbai 66

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hasta aşık.

Her vech ile lâyıḫ-ı teraḫḫum olduḫ
Hem 'âşık-ı ḥasta hem ḡarîbüz şimdi

'âşık-ı ḫüsn-i Ḥudâ:

1. **'âşık-ı ḫüsn-i Ḥudâ:**

Gazel 83

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Allah vergisi güzelliğinin âşığı(âşkı).

'Âşık-ı ḫüsn-i Ḥudâ ḫüsn-i mecâza baḫmaz
Âb-ı ḫayvânı bulan tâlib-i Ceyḫûn olmaz

'âşık-ı nâlân:

1. **‘āşık-ı nālân:+ı**

Gazel 46

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İnleyen, feryat eden âşık.

‘Āşık-ı nālânı hicr-i la‘l-i cānān söyledür
Şevk-ı sükkar tūṭi-i güyâyı her ān söyledür

‘āşık-ı şādık:

1. **‘āşık-ı şādık:**

Gazel 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sadık âşık; hakiki âşık.

Saḥa māyil geçenler gerçi çokdur bü'l-heveslerden
Bulunmaz ‘āşık-ı şādık Nesīb-i nā-tüvān-āsā

2. **‘āşık-ı şādık:**

Gazel 60

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gerçek âşık.

Bī-sebeb dūr eyledüñ kuyuñdan a‘dā-veş anı
‘Āşık-ı şādık saḥa ey bī-vefā düşmen midür

3. **‘āşık-ı şādık:+uñ**

Gazel 135

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gerçek âşık.

Nār-ı hecrüñle neden bendeñi sūzān itmek
‘Āşık-ı şādıkıñ oldumsa günāh eylemedüm

‘āşık-ı ser-bāz:

1. **‘āşık-ı ser-bāz:+uñ, +a**

Gazel 97

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Korkusuz, cesur, yiğit âşık.

Bir sencileyin āfet-i bī-dāda ta‘alluk

Bir bencileyin ‘āşık-ı ser-bāzuña maḥşuş

‘āşık-ı şüride:

1. **‘āşık-ı şüride:+ler,+uñ**

Gazel 157

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Perişan âşık.

Çāk çāk eylemedüñ ‘āşık-ı şüridelerüñ
Ḥasretüñle ne giribān kodılar ne dāmen

‘āşık-ı zār:

1. **‘āşık-ı zār:+a**

Gazel 172

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ağlayan âşık.

Dikerler gözlerin a‘dā çü süzen ‘āşık-ı zāra
Odur zī-şūḥunuñ āram mümkün mi dükānında

2. **‘āşık-ı zār:**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Ağlayan âşık.

Efsūs ki olmadı sezā-vār

Bir nīm-nigāha ‘āşık-ı zār

‘āşık-ı zār-ı bī-gümān:

1. **‘āşık-ı zār-ı bī-gümān:+uñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şüphesiz inleyen âşık.

Ahḫvālini bir bir eyle inhā
Bu ‘āşik-ı zār-ı bî-gümānuñ

āşinā:

1. **āşinā:**+sı, +dur

Gazel 52

Mısra: 2

Bildik, tanıdık.

Belālu ḫasta gönüller devāsıdur ğam-ı yār
Ḳadīmī cān u dilüñ āşināsıdur ğam-ı yār

2. **āşinā:**+y, +ı

Gazel 58

Mısra: 2

Bildik, tanıdık.

Şadāḳat olsa kişide riyāyı neylerler
Nifaḳ-pişe olan āşināyı neylerler

3. **āşinā:**+lar, +uz

Gazel 87

Mısra: 3

Bildik, tanıdık.

Ya‘ni rūḫ āşinālaruz ki bize
Ḳayd-ı cismiyle ibtilā olmaz

4. **āşinā:**+dan

Gazel 156

Mısra: 10

Bildik, tanıdık.

Ya vefā ya ḫöd cefādur irişen Nesib-i vāye
Ne gelürse cāna minnet bilürüz biz āşinādan

5. **āşinā:**

Gazel 4

Mısra: 1

Alışmış; dost.

Dil ‘arūs-ı ma‘ni-i tevḫide olmaz āşinā
Ḳaḫ-ı esbāb-ı ta‘alluḳ itmese miḳrāz-ı lā

6. **āşinā:**

Gazel 86

Mısra: 1

Bildik, tanıdık.

Kelāḡ bülbül-i şirīn-nevā yerin ḫutmaz
Heves-meniş dil-i ‘ışḳ āşinā yerin ḫutmaz

7. **āşinā:**+dur

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Bildik, tanıdık.

Biḡāne olur ğam-ı cihāna
Her kim ki ḡamuñla āşinādur

8. **āşinā:**

Gazel 108

Mısra: 5

Tanıdık, bildik.

İster baḳā-yı zātını biḡāne āşinā
Bisyārdur şadiḳı kem-āzār olanlaruñ

9. **āşinā:**

Gazel 2

Mısra: 10

Bildik, tanıdık (kimse).

Cünün-ı ‘ışḳ ile sāmān-ı düşmendür n'ola itse
Nesib-i zāra şimdi āşinā biḡāne istiḡnā

10. **āşinā:**

Gazel 82

Mısra: 9

Alışmış; dost..

O baḫr-i naḫvete biz āşinā olalı Nesibā
Kenāra rānde-i çār-mevc-çin-i cebinüz

11. **āşinā**:+sı

Gazel 106

Mısra: 2

Bildik, tanıdık.

Gitmiş bu bezm-gāh-ı cihānuñ şafāsı yok
Sākisi yok piyālesi yok āşināsı yok

12. **āşinā**:

Kaside 2

Mısra: 14

Bildik, tanıdık.

Tā ola fikr-i na‘t-i nebī aḥsenü'l-‘amel
Tā kim enāmil ile ola āşinā ḳālem

13. **āşinā**:

Gazel 87

Mısra: 6

Bildik, tanıdık.

‘İllet-i zamm olunca cinsiyet
Hiç biğāne āşinā olmaz

14. **āşinā**:

Gazel 87

Mısra: 8

Bildik, tanıdık.

Lücce-i bī-kerān-ı derdüz biz
Bize bed diller āşinā olmaz

āşinā ol-:

1. **āşinā ol-:α**

Kaside 10

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Tanıdık olmak, bilinen olmak.

Hezār bāb-ı taḥiyyāt ola revānuña vāşıl
Ki ḥāme tā ki ola āşinā benān-ı debire

āşinā-yı ‘aql:

1. **āşinā-yı ‘aql:**

Tarih 30

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aklın tanıdığı.

Sensin ol üstād-ı esrār āşinā-yı ‘aql küll
Mülzem itdüñ çok fuḥūl-i hüş-mendi ‘ilm ile

āşinā-yı ‘āşık:

1. **āşinā-yı ‘āşık:**

Gazel 187

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşığa aşına olmak.

Ḥōşā o ṭab‘-ı helāk āşinā-yı ‘āşık kim
Nesīb-i zār gibi düşmen-i selāmet ola

āşinā-yı lücce-i ‘ummān:

1. **āşinā-yı lücce-i ‘ummān:+a**

Gazel 64

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Engin denizin girdabi.

Şorma hiç sâhil-nişin-i ‘aqla baḥr-i ‘aşḳdan
Gevheri var āşinā-yı lücce-i ‘ummāna şor

āşinā-yı sâhil-i maḳşad:

1. **āşinā-yı sâhil-i maḳşad:**

Gazel 50

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Arzu kıyısının aşinalığı.

Olur elbette bir gün āşinā-yı sâhil-i maḳşad
Ki tā dest-i du‘ā fülk-i ümide bād-bānlardur

āşiyān:

1. **āşiyān:**

Gazel 93

Mısra: 2

Yuva, mesken.

Ḥayāl-i çeşm-i dilber lâne-i dilde mekân tutmuş
‘Aceb şehbâzdur kim âteş içre âşiyân tutmuş

2. âşiyân:

Tarih 18

Mısra: 8

Yuva, mesken.

Ḥaleb âsüde iken sâye-i iclâlinde
Âşiyân iken o şehbâza diyâr-ı Şehbâ

âşiyân-ı büm:

1. âşiyân-ı büm:

Gazel 109

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Baykuş yuvası.

Devlet-serâsı pek tiz olur âşiyân-ı büm
Ehl-i dilüñ derünüm vîrân idenlerüñ

âşiyân-ı sine:

1. âşiyân-ı sine:+den

Gazel 147

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül yuvası..

Çok zamândur âşiyân-ı sîneden âvâredür
Murğ-ı dil naḥcîr-i dâm-ı zülf-i müşkin olmasun

‘asker:

1. ‘asker:

Rübai 29

Mısra: 1

Asker.

Ey şâh-ı rusul ‘asker ü gerdün dergâh
Deryüze-ger-i ḥâk-i rehüñ bende vü şâh

2. ‘asker:+üñ

Müsemmen 1

Mısra: 16

Asker, ordu.

Faḳtülü tîğıyla itdün düşmenüñ bağrın dü-nim
‘Askerüñ cünd-i melâyik oldu ey şâh-ı kerim

aşl:

1. aşl:+ı

Gazel 13

Mısra: 4

Soy, nesep.

Her kimde kim edeb ola lâ-büd şerif olur
Aşlı gerekse olsun E‘acim gerek ‘Arab

2. aşl:+u, +m, +ı

Gazel 132

Mısra: 2

Soy, nesep.

Zâtımı ḥayretle ḥâmüş olmayınca bilmedüm
Aşlumu bîğâne-i hüş olmayınca bilmedüm

3. aşl:+um, +dan

Kıt'a 8

Mısra: 6

Soy, nesep.

‘Aceb midür yerüm şaffü'n-ni‘âl-i bezm-i faḳr olsa
Şadırlardan geçüp aşlumdan aldum ben ḥaber şimdi

4. aşl:

Mesnevi 1

Mısra: 4

(bir şeyin) aslı, kaynağı, gerçeği.

Anı itdi Üstâd-ı şun‘-ı ezel
Merâyâ-yı imkâna aşl u maḥal

5. **aşl:**+ı

Kaside 10

Mısra: 3

Asıl.

Nühüfte olmasınınuñ aşlı Şems-i dîn-i velînüñ
Ki cilve-gâh olamaz ‘âlem iki mihr-i münîre

6. **aşl:**+ı, +n

Gazel 125

Mısra: 9

(bir şeyin) aslı, kaynağı, gerçeği.

Herkes gülüvvi hayretümüz aşlın añlamaz
Her nâ-şinâs vâkıf-ı esrârumuz degül

aslâ:

1. **aşlâ:**

Gazel 77

Mısra: 6

Asla, hiçbir zaman.

Zemîn-i dilde kılmış şöyle muhkem bâni-i kudret
Binâ-yı ‘ışka seng-i ta‘ne aşlâ kâr-ger olmaz

2. **aşlâ:**

Gazel 144

Mısra: 6

Asla, hiçbir zaman.

Ol va‘de hilâfam ki daği nâm-ı vefâyı
Kendim bile güş itmedüm aşlâ dehenümden

3. **aşlâ:**

Kaside 1

Mısra: 15

Asla, hiçbir zaman.

Emr-i bi'l-ma‘rûf u nehy-i münker aşlâ itmedi
Kavl-i Hakk'ı söylemekden tab‘ına geldi fütür

‘aşr:

1. **‘aşr:**+ı

Mesnevi 5

Mısra: 8

On, deh.

Humşidür harf-i âhîruñ evvel
Evvelüñ ‘aşri şâlis olsa maḥal

‘aşr-ı muharrem:

1. **‘aşr-ı muharrem:**

Kıt'a 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kamer takviminin birinci ayının, aşure ayının ayetleri.

Müddet-i ‘ömrümde bir kez gördüm oldı müctemif
Cum‘a vü nev-rüz ile ‘aşr-ı muharrem ey Nesib

âştî-baḥş-ı miyân-ı ḥâş u ‘âm:

1. **âştî-baḥş-ı miyân-ı ḥâş u ‘âm:**

Gazel 113

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Herkesin etrafına barış veren.

Naḫra-i hem-vâr idüp ḥâr u güle hem-çün bahâr
Âştî-baḥş-ı miyân-ı ḥâş u ‘âm olsam gerek

âsüde:

1. **âsüde:**

Tarih 18

Mısra: 7

Rahat, huzurlu.

Ḥaleb âsüde iken sâye-i iclâlinde
Âşiyân iken o şehbâza diyâr-ı Şehbâ

âsumân:

1. **âsumân:**

Gazel 185

Mısra: 2

Gökyüzü. sema.

Geh tîr-i âh u gâh kemend-i figân ile
Her gice kâr-ı zârdıyuz âsumân ile

2. **âsumân:**

Gazel 196

Mısra: 8

Gökyüzü. sema.

Gör zâhidi ki halka-i tevḥîdde müdâm
Ol mâh-peyker ile döner âsumân gibi

âsumân-âsâ:

1. **âsumân-âsâ:**

Gazel 3

Mısra: 8

Felek gibi.

Dimez miydün baña ey mâh- ı ʔalʔat senden
ayrılmam
Niçün peymânuña ʔurmaz dönersin âsumân-âsâ

ʔâşık u maʔşûk:

1. **ʔâşık u maʔşûk:**

Mesnevi 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Âşık ve maşuk (sevgili).

Nedür ol iki ʔâşık u maʔşûk
Birbirinden olur gice mağrûk

âşüfte:

1. **âşüfte:**

Tarih 12

Mısra: 10

Dağılmış, perişan.

Hüsn-i tedbîrine dil-beste nizâm-ı devlet
Şâhed-i râyına âşüfte mühimmât verâ

2. **âşüfte:**

Gazel 152

Mısra: 1

Dağılmış, perişan.

Şöyle âşüfte cihân zülfi-perişânından
Dâmenin fehmi idemez kimse giribânından

âşüfte eyle-:

1. **âşüfte eyle-:-r**

Gazel 197

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Karıştırmak.

Ele âyîne alsa ʔaks-i rüyın eyler âşüfte
ʔAceb fettândur meftûn ider ḥurşidine mâhı

âşüftegi-i sünbül ü jülîde:

1. **âşüftegi-i sünbül ü jülîde:**

Kaside 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Karışık ve dağınık saç.

Âşüftegi-i sünbül ü jülîde kâküle
Nerkis nezâre itmededür hûş-yârdur

âşüfte-i elvân-ı neğam-ı bülbül-i zâr:

1. **âşüfte-i elvân-ı neğam-ı bülbül-i zâr:uz**

Tahmis 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İnleyen bülbülün çeşitli nağmeleriyle kendinden geçen.

Âşüfte-i elvân-ı neğam-ı bülbül-i zârüz
Ḥayret-zede-i luḫ u cefâ-yı gül ü ḥârüz

âşüfte-i müsennâ-yı kalem:

1. **āşüfte-i müsennā-yı kalem:**

Gazel 131

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İki kalemin perişanlığı.

Çün zühür-ı hikeme vāsı̄tadır ‘ālemde
Olsa Loḫmān n'ola āşüfte-i müsennā-yı kalem

at-:

1. **at-:-an**

Gazel 85

Mısra: 1

Atmak, fırlatmak.

Nāmūs u cāhı çāha atan Mevleviler'üz
Dünyā-yı dūmı hıçe şatan Mevleviler'üz

2. **at-:-ıl, -ur**

Gazel 126

Mısra: 7

Atmak, fırlatmak.

O sıfāl pārelerüñ ki her biri kūy-ı yārde atılır
Semer-i ḥadıka-i nāzdur dil-i zāra seng-i sitem degül

3. **at-:-up**

Gazel 213

Mısra: 3

Atmak, fırlatmak.

Atup şāh-ı ğama burc-ı felekden sā'ika topın
Sipāh-ı ğuşşa üzre berç-ı tığ-ı bī-amān çekdi

4. **at-:-dı**

Tarih 30

Mısra: 8

Atmak, fırlatmak.

Vāki'-i ḥāli iki tāriḫ ile itdi beyān
Şayd-ı ma'nāya Nesīb atdı kemendi 'ilm ile

5. **at-:-up**

Tarih 23

Mısra: 3

Atmak, fırlatmak.

Atup pūy rāz ile bir tır piş-rev
Hezār u şaşṭ gez oldı şitābān

6. **at-:-ma**

Gazel 183

Mısra: 6

Atmak, fırlatmak.

Hedef-i tır-i sitem eyler iseñ it beni tek
Gūşe-i çeşm ile baç atma şaḫın yābāna

atā:

1. **atā:**

Gazel 108

Mısra: 1

Baba.

Eyler atā merāmını Ḥaḫ zār olanlaruñ
Maḫbūldür du'āları nā-çār olanlaruñ

‘atā:

1. **‘atā:**

Tarih 2

Mısra: 2

Bağış, ihsan.

Luṭf-ı bī-pāyānını seyr eyle Ḥaḫḫ'uñ kim yine
Eyledi bir pādişāh-ı ‘ādile mülki ‘atā

2. **‘atā:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Bağış, ihsan.

Ġayra ne gūne eyleyeyim ḥālūmi beyān
Sen bir ‘atā vü raḫmeti çok pādişāh iken

āteş:

1. **āteş:+üñ, +le**

Gazel 60

Mısra: 5

Ateş.

Āteşüñle ey gül oldum hem semender hem hezār
Bilmezem mesken baña külhan mıdur gülşen midür

2. **āteş:**

Gazel 182

Mısra: 4

Ateş.

Fikr-i ruḫıyla neşv ü nemā buldı bu gönül
Āteş zarar-resān olmazmış semendere

3. **āteş:**

Gazel 91

Mısra: 2

Ateş.

Yandı pervānesine didi o şem^c-i ser-keş
Yalınuz sende degül bende de vardur āteş

4. **āteş:**

Gazel 93

Mısra: 2

Ateş.

Ḥayāl-i çeşm-i dilber lāne-i dilde mekān tütmiş
‘Aceb şehbāzdur kim āteş içre āşiyān tütmiş

5. **āteş:**

Kıt'a 23

Mısra: 4

Ateş.

Öldürür gördükçe maḥsūduñ sürürü ḥāsidi
Kendini sūzān ider bulmazsa āteş hizemi

6. **āteş:+ler**

Kaside 7

Mısra: 13

Ateş, gönül ateşi.

Bırakdı ḥārsitān-ı dālāle āteşler
Ki itdi şāh-reh-i dīni ümmete eshel

7. **āteş:+dür**

Gazel 128

Mısra: 2

Ateş.

Kıl ḥazer üftāde-i ruḫsār-ı meh-veşdür gönül
Gülsitān-ı ḥüsnüñe düşmiş bir āteşdür gönül

8. **āteş:+i**

Kaside 2

Mısra: 10

Ateş.

Feyz-i hevā-yı mihr-i ruḫuñ oldı kār-ger
İtdi Ḥalil'e āteşi nüzhetgeh-i İrem

āteş ü āb:

1. **āteş ü āb:+dur**

Rübai 61

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Su ve ateş.

Çün āteş ü ābdur dil kāni^c ü gam
Bilmez gam-ı dünyāyı kanā‘at-pişe

āteş-figen-i bāğ-ı şu‘ür:

1. **āteş-figen-i bāğ-ı şu‘ür:**

Gazel 69

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Akil bahçesinin ateş salanı.

N'ola bîgâne-i ser-sebzî-i sāmān olsağ
‘İşkî âteş-figen-i bâğ-ı şu‘ūr eylemişüz

âteş-i cân-süz:

1. **âteş-i cân-süz:**

Gazel 161

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Can yakan ateş.

Nezzāre midür tîr-i ciger-düz midür bu
Ruhsāre midür âteş-i cân-süz midür bu

âteş-i dil:

1. **âteş-i dil:**

Gazel 145

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül ateşi.

O şūha hālūmi tahrîre koymaz âteş-i dil
Elümde hāme yanar farṭ-ı süz u tâbumdan

2. **âteş-i dil:+in**

Gazel 146

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül ateşi.

‘Āşık ne deñlü itse nihān âteş-i dilin
Süz-ı derūnı fehm olunur ıztırâbdan

3. **âteş-i dil:+den**

Gazel 60

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül ateşi.

Āteş-i dilden hirās itmez şunar ser-pençesin
Bilmem āhū-yı hayālūñ şîr-i merd-efgen midür

âteş-i fenā:

1. **âteş-i fenā:+y, +a**

Gazel 43

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Kötülük ateşi.

Olinca lağm-ı beden âteş-i fenāya qarîn
Niçe taḥammül ider ḳal‘a-i vehîne-i ‘ömr

âteş-i ‘ışk:

1. **âteş-i ‘ışk:+ı, +y, +le**

Gazel 132

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk ateşi.

Püte-i dilde fenā iksirinūñ ḥāşıyyetin
Āteş-i ‘ışkıyle pür cūş olmayınca bilmedüm

âteş-i kahr:

1. **âteş-i kahr:+uñ**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kahr ateşi.

Server-i ceş-i rüsülsin ḥādimūñ ‘avn ü zafer
Āteş-i ḳahrūñ yıkar a‘dāyı çün nār-ı seḳar

ateş-i reşk:

1. **ateş-i reşk:**

Gazel 157

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kıskançlık ateşi.

Çün çenār ateş-i reşk ile yaḳar şimşādı
Gülşene serv-i ḳadūñ olsa eger sāye-figen

âteş-i ruḥ:

1. **âteş-i ruḥ:+uñ, +la**

Gazel 150

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yanağının ateşi.

Seri dāğ-ı ğamla reşk-i gül ü gülşen eylemişken
Dile âteş-i ruhuñla ‘amel-i sipend idersin

âteş-i ruhsâre:

1. âteş-i ruhsâre: +si

Gazel 81

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağının ateşi.

Âteş-i ruhsâresi imân-süz-ı berhemen
Bir bütün zünnâr-ı bend-i turra-i tarrâriyuz

âteş-i sevdâ:

1. âteş-i sevdâ:

Gazel 107

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevda, aşk ateşi.

Hâl-i ruhuñ itmiş beni şeydâ haberüm yok
Yakmış cigerüm âteş-i sevdâ haberüm yok

âteşin:

1. âteşin:

Gazel 24

Mısra: 10

Ateş gibi yakıcı.

Âh-ı âteş-zâd kim dâğ-ı dilüm şâd-âb ider
Gülsitân-ı ‘ışka güyâ âteşin fevvâredür

2. âteşin:

Tahmis 3

Mısra: 11

Ateş gibi yakıcı.

Hevâ germ âteşin feryâda âğâz itdi bülbüller
Mişâl-i gül görindi ehl-i ‘ışka sine-çâk olmak

3. âteşin:

Gazel 67

Mısra: 10

Ateş gibi yakıcı.

Gerekdür süz-ı sine-dâğ-ı dil te’sîr-i güftâra
Anuñ-çün her şadâ çün nağme-i ney âteşin olmaz

âteş-zede:

1. âteş-zede:

Gazel 47

Mısra: 4

Yanmış.

Dil t̄alib-i luţf-ı dilber olmaz
Âteş-zede gül şabâyı neyler

âteş-zen-i hâr-ı matlab-ı dünyâ:

1. âteş-zen-i hâr-ı matlab-ı dünyâ:

Rûbai 50

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünya arzularının yakıcı ateşi.

Âteş-zen-i hâr-ı matlab-ı dünyâ ol
Gül-çîn-i çemensitân-ı istiğnâ ol

‘atf-ı beyân-ı mücrim ü müznib:

1. ‘atf-ı beyân-ı mücrim ü müznib:

Kaside 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Suçlu ve günahkarın beyanını çevirmek.

Cürm ü haţâda müfredüm olsa ‘aceb midür
‘Atf-ı beyân-ı mücrim ü müznib baña ‘alem

‘atıfet-i sultânî:

1. ‘atıfet-i sultânî:

Tarih 18

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sultanın cömertliği.

Bāreka'llah zihī 'āṭfet-i sultānī
Ḥabbezā luṭf-ı şehenşāh-ı memālik-pirā

'avākīb:

1. **'avākīb:+ı**

Gazel 108

Mısra: 14

Sonuçlar.

Çok görmüşüz vukū'ını 'ālemde ey Nesīb
Ḥızlān olur 'avākībı mekkār olanlaruñ

āvāre:

1. **āvāre:+dür**

Gazel 24

Mısra: 6

Başıboş, şaşkın.

Ḳays ile hem-dāsītān oldum ki 'ālem dir baña
Deşt-i ğamda bir ğazāl-i ḥüsn için āvāredür

2. **āvāre:**

Gazel 73

Mısra: 7

Başıboş, şaşkın.

Menzilinden düşüp āvāre olur ḥāk-nişīn
Perr-i ğayr ile o kim tır-veş eyler pervāz

3. **āvāre:+dür**

Gazel 147

Mısra: 5

Başıboş, şaşkın.

Çok zamāndur āşiyān-ı sīneden āvāredür
Murğ-ı dil naḥcīr-i dām-ı zülf-i müşkīn olmasun

4. **āvāre:**

Gazel 44

Mısra: 1

Başıboş, şaşkın.

Mürğ-i dil 'ışk ile āvāre deĝıldür de nedür
Beste-i zülf-i siyeh-kāre deĝıldür de nedür

5. **āvāre:**

Gazel 200

Mısra: 7

Başıboş, şaşkın.

'Ākıl ki olup būd u nā-būd için āvāre
Bī-çāre şafā şanmış bī-hūde bu ğavgāyı

āvāregān-ı 'ışk:

1. **āvāregān-ı 'ışk:+a**

Gazel 90

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşkın kendinden geçirdiği kimse (aşık).

Yetişdi evc-i çarḥa şīt-i āh-ı āteş-efşānum
Meger āvāregān-ı 'ışka ḳayd-ı mesken olmazmış

'avāyid:

1. **'avāyid:+dür**

Gazel 35

Mısra: 4

Engeller.

Ten ü cānī fedā it dergeh-i şāh-ı muḥabbetde
Eger nā'il olursañ vaşl-ı yāre ḥōş 'avāyiddür

āvāze-i şarāb:

1. **āvāze-i şarāb:**

Gazel 5

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şarap sesi.

Toğunsalar gelir āvāze-i şarāb şarāb
O rind-i bade-perestüm ki kâse-i serüme

āvāze-i şehnâz:

1. āvāze-i şehnâz:

Gazel 202

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şehnâz makamının sesi. (sevgilinin sesi bağlamında kullanılmıştır.).

Bu bezme sâkiyâ ol muṭrib-i dem-sâz gelmez mi
‘Aceb güş-ı dile āvāze-i şehnâz gelmez mi

āvāz-ı ceres:

1. āvāz-ı ceres:

Gazel 89

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Zil sesi.

‘İlm-i kesbi şıdık ile aşhâbın eyler hâl-cû
Rehber-i güm-râh olur gâhice āvāz-ı ceres

āvāze-i hüsnet:

1. āvāze-i hüsnet:

Gazel 21

Mısra: 8

(sevgilinin) güzelliğinin sesi, şöhreti.

Büzürg ü küçেকেş başend uşşâk-ı ser-i küyet
Eger āvāze-i hüsnet be iklim-i Hicâz üfted

āviziş:

1. āviziş: +i, +n, +den

Gazel 204

Mısra: 3

Asılı.

Dil-i şad-pârenün āvizişinden hüsün arturdu
Urıldı şâne güyâ kâkül-i pîçân güzellendi

‘avn:

1. ‘avn:

Müsemmen 1

Mısra: 1

Yardım.

Server-i ceşş-i rüsülsin hâdimün ‘avn ü zafer
Âteş-i kahruñ yıkar a‘dâyı çün nâr-ı sekar

âyâ:

1. âyâ:

Gazel 36

Mısra: 7

Acaba.

Bu igbirâr-ı hâtıra âyâ nedür sebep
Hıdmetde hâk-i payiñe ihmâlümüz mi var

2. âyâ:

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Acaba.

Âyâ bu cefâya yok mı pâyân
Tâ ‘arşa irişdi âh u feryād

3. âyâ:

Gazel 150

Mısra: 5

Acaba.

Baňa cām-ı hecrün oldu hele vāye bilsem âyâ
Ser-i hūn-ı vuşlatuñda gehi behre-mend idersin

ayag:

1. ayag: +i, +n

Gazel 139

Mısra: 4

Ayak.

Bir cām sunup gitmege ‘azm eyleyicek yār
Öpdüm ayağın dâmen-i zer-târa yapışdum

2. **ayağ:+uñ**

Gazel 198

Mısra: 10

(sevgilinin) ayağı.

Meded üftādeñüñ bir cām ile destin alup aldur
Ayağūñ öpmege sākī dil-i derd-āşinā düşdi

‘ayān:

1. **‘ayān:**

Kaside 4

Mısra: 11

Açıkça, gözle görülür şekilde.

Nūr-ı Ha'dur cilve-ger mir'āt-ı zātuñda ‘ayān
Hüsni ruhsāruñ olur nāyib-menāb-ı mu‘cizāt

‘ayān ol-:

1. **‘ayān ol-:-a**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak.

Lufuña muhtācdur ins ü melek hep kāyināt
Rüz-ı maşşer kim ‘ayān ola şevāb u seyyi'āt

‘ayār:

1. **‘ayār:+ı, +n**

Gazel 72

Mısra: 1

Ölçü, değer.

Nad-i cevr ü luf-ı gerdünuñ ‘ayārın görmüşüz
Bāğ-ı dehrüñ hem gülin hem zam-ı hārın görmüşüz

‘ayār-ı sūz:

1. **‘ayār-ı sūz:+ı, +n, +ı**

Gazel 155

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yakış derecesi.

Nār-ı firāk ‘aşıı mav itse de yine
Añlar ‘ayār-ı sūzını hākisterin gören

‘ayb:

1. **‘ayb:**

Gazel 78

Mısra: 9

Ayıp, kusur, hata.

Hüneri ‘ayb görür dide-i hussād Nesib
Yūsuf'uñ hüsni pesendide-i ivān olmaz

2. **‘ayb:+uñ**

Gazel 15

Mısra: 12

Ayıp, kusur, hata.

Mestür ola ‘aybuñ iki ‘ālemd e Nesibā
Tā sürme şıfat-ber idesin dīdeler üzre

‘ayb eyle-:

1. **‘ayb eyle-:-me**

Gazel 138

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayıplamak.

Ser-rişte-i nezzāre senüñ hüsününe merbüt
‘Ayb eyleme ruhsāruña bī-bāk-i nigāhum

āyet-i envār:

1. **āyet-i envār:**

Tarih 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Nurlu ayetler.

Didüm görince ha-āver Nesib tāriin
Yazıldı āyet-i envār leva-i amere

āyet-i evşāf:

1. **āyet-i evşāf:**+u, +nuñ

Gazel 121

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Vasıfların ayeti.

Āyet-i evşāfunuñ tefsīridür ḥayrū'l-verā
Nükte-i ahlākuñuñ ta'birī Qur'ān'dur sentūñ

2. **āyet-i evşāf:**+u, +nuñ

Müsemmen 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Vasıfların ayeti.

Nüşḥa-i nūr-ı derūnuñ remzin eyler Ve'd- duha
Āyet-i evşāfunuñ tefsīridür ḥayrū'l-verā

āyet-i nūr:

1. **āyet-i nūr:**

Gazel 88

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Nur ayeti (Nur Suresi; Kur-an'da 354.sure, 37-
44.ayetlerdir.).

Māh-ı nev ebrūsına taklīd idüp mihr-i felek
Muşḥaf-ı ḥüsninden itmīş āyet-i nūr iktibās

āyīn ol-:

1. **āyīn ol-:**-ma, -sun

Gazel 147

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ādet olmak.

Dest-i düşmen gülşen-i ḥüsnünde gül-çin olmasun
Ḥāra ruḥşat bāgbān-ı nāza āyīn olmasun

āyīn-bend-i şehri-i vücūd:

1. **āyīn-bend-i şehri-i vücūd:**

Gazel 99

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Vücud şehrinin töreni.

Āyīn-bend-i şehri-i vücūd ol ki ey Nesib
Dihim-i cānı itdi maḥar ḳayşer-i neşāt

āyīne:

1. **āyīne:**+dür

Gazel 18

Mısra: 1

Ayna.

Didār-ı 'ayşı görmege āyīnedür ḳadeḥ
Ārām-baḥş-ı sīne-i bī-kīnedür ḳadeḥ

2. **āyīne:**

Gazel 27

Mısra: 2

Ayna.

Nigāh itdükçe nūr-ı ḥal'atünden sīne rüşendür
Fürüg-ı mihr ile āyīne güyā pertev-efgendür

3. **āyīne:**

Gazel 79

Mısra: 2

Ayna.

Sīne şāfā ne ḡazab lāzime-i kīn olmaz
Āyīne zīşt-i timsāl ile çirkīn olmaz

4. **āyīne:**

Gazel 144

Mısra: 7

Ayna.

Āyīne elümden n'ola düşmezse hemişe
Bī-hüş oluram ḥasret-i vech-i ḥasenümden

5. **āyīne:**+sı, +n

Gazel 146

Mısra: 8
Ayna.

İtmez gurūr-ı hüsni ile bir nazra ‘aksine
Meşşāta itse āyinesin āfitābdan

6. **āyine**:+sī, +n
Gazel 160
Mısra: 7
Ayna.

Hıfz ider jengār-ı ‘ișyāndan ruḥuñ āyinesin
Secde-gāhuñ kim ola seccāde-i peşmīneden

7. **āyine**:+de
Gazel 168
Mısra: 8
Ayna.

Şart-ı ‘ișmet bu mīdur kim seni aġyār degül
‘Aks-i ruḥsāruñi āyinede peymāne göre

8. **āyine**:
Gazel 197
Mısra: 5
Ayna.

Ele āyine alsa ‘aks-i rüyın eyler āşüfte
‘Aceb fettāndur meftün ider ḥurşidine māhı

9. **āyine**:+den
Gazel 160
Mısra: 2
Ayna.

Dil şafā-yāb olamaz pāk olmayınca kīneden
Rū-nūma olmaz küdüret ġitmese āyīneden

10. **āyine**:+de
Gazel 147
Mısra: 7
Ayna.

‘Aks-i hüsniinden bile dil-gİR olur āyinede
Kimse yā Rab mübtelā-yı şūḥ-ı ḥōd-bīn olmasun

11. **āyine**:+sī, +n, +de
Gazel 206
Mısra: 6
Ayna.

Ḳabül-i şirket itmez çünki te’sīrat Ḥaḳḳ’uñdur
Şuver āyinesinde hüsni-i Ḥaḳ’dur cezb iden cāni

12. **āyine**:
Gazel 95
Mısra: 6
Ayna (gönül bağlamında).

Ser-i küyuñda çeşm-i intizār-ı mübtelālardan
Zemīn-i reh-güzāruñ ser-be-ser āyine zār olmış

13. **āyine**:+de
Gazel 140
Mısra: 8
Ayna.

İtme penāh-ı ḥalkı ki rāḥat bulur mı hīç
Timsāl-i şaḥşa āyinede istinād iden

āyine-i ‘ālem-nümā:

1. **āyine-i ‘ālem-nümā**:+dur
Gazel 8
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Cihanı gösteren ayna, İskender’in aynası.

O bāġuñ gülleri āyine-i ‘ālem-nümādur hep
Nesībā şevke-perdāz olma kim bu şeş-der-i ġamda

āyine-i dīde:

1. **āyine-i dīde**:+de
Terkib-bend 1
Mısra: 22

Kelime Tipi: -
Göz aynası.

Yâ Rab yine ola rüy-ı cânân
Âyine-i didede nümâyân

âyine-i dil:

1. **âyine-i dil:**

Gazel 74

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül aynası.

Pürdür âyine-i dil gerd-i küdüretle Nesîb
Nazar-ı mürşid-i âgâhı temennâ iderüz

âyine-i hâtır:

1. **âyine-i hâtır:+uñ**

Gazel 70

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül aynası.

Hayâl-i h'âb gibi 'arz-ı rüy-ı şâhed-i ma'lab
Hemîşe âyine-i hâtıruñ gubârına degmez

âyine-i mânend-i gedâ:

1. **âyine-i mânend-i gedâ:**

Gazel 53

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dilenci aynası gibi.

Merdüm-i dide şunar âyine-i mânend-i gedâ
Râh-ı çeşmümden ide şâh-ı hayâlün ki güzer

âyine-i ruhsâr-ı cânân:

1. **âyine-i ruhsâr-ı cânân:+dur**

Gazel 28

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanak aynası.

N'ola tütî-i dil lâl olsa ol mâh-ı şeker-lebsüz
Anı güyâ iden âyine-i ruhsâr-ı cânândur

âyine-i rüşen-güher:

1. **âyine-i rüşen-güher:+dür**

Gazel 20

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönlü aydın olanların aynası.

N'ola gösterse dâ'im 'aks-i rüy-ı şâhed-i feyzi
Ki bir âyine-i rüşen-güherdür halka-i tevhid

âyine-i rüşen-güher-i şâhed-i râz:

1. **âyine-i rüşen-güher-i şâhed-i râz:+uz**

Gazel 75

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönlü aydın olanların aynasındaki sırların şahidi.

Biz tâb-ı hıred mışkala-i dest-i niyâzuz

Âyine-i rüşen-güher-i şâhed-i râzuz

âyine-i şâhed-i kıdem:

1. **âyine-i şâhed-i kıdem:**

Kaside 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Eskilik aynasının şahidi.

Bir zerre mihrün ile şafâ-yâb olan gönül

Olsa 'aceb mi âyine-i şâhed-i kıdem

âyine-i şâhid-i 'irfân-ı Hudâ:

1. **âyine-i şâhid-i 'irfân-ı Hudâ:**

Kıt'a 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah bilgisinin şahidinin aynası..

Çalb olur âyine-i şâhid-i 'irfân-ı Hudâ

Şaykal-ı mihr ü ma'habbetle olursa pür-tâb

āyine-i şüret:

1. āyine-i şüret: +de

Gazel 210

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Şekil aynası.

Kimdür ol āyine-i şüretde olan cilve-nümā
Kim ider aňla niyāzı kime eyler nāzı

āyine-i zānū:

1. āyine-i zānū:

Kaside 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Diz aynası.

Fikr itmeyesin görmeyesin şüret-i ħālūñ
Nezzāregehūñ olmaya āyine-i zānū

āyine-i zāt:

1. āyine-i zāt: +uñ, +da

Kaside 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Varlığın aynası.

Ey vücūduñ bā'ış-i tertib-i naẓm-ı kâ'ināt
Rū-nümā āyine-i zātuñda envār-ı şifāt

āyine-ruĥsār:

1. āyine-ruĥsār: +a

Gazel 175

Mısra: 12

Yanağı ayna gibi parlak sevgili.

Rūyın göreyüm bāri dem-i bāz-ı peside
Ol āyine-ruĥsāra nesimā ħaber eyle

āyın-i riyā:

1. āyın-i riyā: +dan

Gazel 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İki yüzlülük töreni.

Mānend-i Nesīb eyle şıyānet kerem eyle
Āyın-i riyādan ser ü sāmānumı yā Rabb

āyın-i sitem:

1. āyın-i sitem:

Gazel 97

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zulüm tarzi.

‘İşve nigeĥ-i çeşm-i füsūn-sāzuña maĥşūş
Āyın-i sitem ġamze-i ġammāzuña maĥşūş

āyın-i sultānī:

1. āyın-i sultānī:

Gazel 180

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sultanın töreni.

Virilse zümre-i ‘uşşāka dāmen-būsa ruĥşatlar
Rūsūm-ı bendegī āyın-i sultānī cedid olsa

ayır:

1. ayır: -du, -ñ

Gazel 139

Mısra: 7

Ayırmak.

Ayırduñ o mehden diyü ser-geşteligimden
Geh ħālī'e geh çarĥ-ı sitem-kāre yapışdum

2. ayır: -dı

Gazel 145

Mısra: 1

Ayırmak.

Beni ayırdı hayālî huzūr u h̄v̄abumdan
Bugün haber mi gelür bilmem āfitābumdan

ayrıl:

1. **ayrıl:-mağ, -a**

Gazel 91

Mısra: 4

Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, firak.

Yine var ise raqīb-i siyeh aḥterdendür
Bizden ayrılmağa bā'is̄ ne ola ol meh-veş

2. **ayrıl:-mam**

Gazel 3

Mısra: 7

Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, firak.

Dimez miydün baña ey mäh- ı ṭal'at senden
ayrılmam
Niçün peymānuña ṭurmaz dönersin āsumān-āsā

3. **ayrıl:-a, -maz**

Gazel 152

Mısra: 4

Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, firak.

Her zamān mey-kede-i nāzda hem-bezm ancak
Çeşminüñ ayırlamaz ğamzesi hiç yanından

4. **ayrıl:-maz**

Mesnevi 6

Mısra: 11

Ayrılmak, uzaklaşmak.

Bunlar ayrılmaz ekser insāndan
Bā-ḥuşuş ehl-i 'aql u iz'āndan

ayru:

1. **ayru:**

Tahmis 1

Mısra: 12

Ayrı.

Ḥaḳīkat ḥōş meşeldür buña dirler
Degül hem-sāyesinden ayru sāye

'ayyāş:

1. **'ayyāş:+lar, +uñ**

Gazel 159

Mısra: 10

İçkiye düşkün olan, çok içki içen.

Müft bir kār görilmez ğamı def' itmez eger
Bāde 'ayyāşlaruñ almasa nakd-i hūşın

2. **'ayyāş:+ı, +n, +ı**

Gazel 48

Mısra: 6

İçkiye düşkün olan, çok içki içen.

Sāḳiyā şun bize ol cām-ı ḥired düşmeni kim
Kem-terin ḳatresi 'ayyāşımı bī-hūş eyler

3. **'ayyāş:+ları**

Gazel 115

Mısra: 4

İçkiye düşkün olan, çok içki içen.

Şahbā-yı ḥaḳīkatle ider def'-i ḥumārı
'Ayyāşları mey-gede-i 'ışk-ı mecāzuñ

az:

1. **az:**

Gazel 55

Mısra: 10

Az, çok'un karşıtı.

Gūş eyleyüp Nesib sözüñ ḳudsiyān didi
Ḥaḳḳā bu ğüne nādire-ğü şā'ir az olur

2. **az:**

Kıt'a 18

Mısra: 5

Az, çok'un karşıtı.

Az söyle vaktini gözle sözün bilmez misin
Kadr-i ferd ü şey^c bir mışra'dur eözün eyleyen

āzād it-:

1. āzād it-:-me

Rūbai 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Serbest kalmak, hürriyetine kavuşmak.

Cürmüm bilürem ki 'abd-i nā-fermānam
Ben bendeñi kulluğundan itme āzād

2. āzād it:

Rūbai 63

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Serbest kalmak, hürriyetine kavuşmak.

Mın-ba'd güzel başuñ için āzād it
Zindāni-i çāh-ı firqate raħm eyle

āzād ol-:

1. āzād ol-:-ur

Gazel 171

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kurtulmuş olmak, uzak olmak.

Sermā-yı kederden çemen-i dil olur āzād
Tevbe gül-i destār-ı ser-i ma'şiyet olsa

āzād u 'abīd:

1. āzād u 'abīd:+üñ

Tarih 25

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Özgür ve kul.

Oldı iki kez hıdmet-i fetvā ile me'mūr
Hāll eyledi müşkillerin āzād u 'abīdüñ

āzāde:

1. āzāde:+lük, +üm

Gazel 34

Mısra: 8

Serbest.

Dāmen-keş isem kār-ı cihāndan n'ola çün serv
Āzādelügüm bāğ-ı fenāda semerümdür

2. āzāde:

Gazel 62

Mısra: 7

Bağlarından kurtulmuş, özgür.

Çeküp nik ü bedinden 'ālemüñ el olmuş āzāde
Me'al-i emr-i mütü ile 'āmil Mevlevilerdür

āzādī:

1. āzādī:

Gazel 89

Mısra: 9

Serbestlik, hürriyet.

Beste-i dām-ı 'alāyık bilmez āzādī nedür
Engübün-ālūde olduķda rehā bulmaz meges

āzār-ı pey-ender-peye:

1. āzār-ı pey-ender-peye:

Gazel 175

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Durmadan azarlama.

Bilmem nedür āzār-ı pey-ender-peye bā'is
Ey çarlı dimem saña beni kām-ver eyle

āzār-ı taleb:

1. āzār-ı taleb:

Gazel 128

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İncitme isteği.

Ber-murādi ber-ṭarafdur çekme āzār-ı taleb
Baht-ı bed-ṭālī' zebūn cānāna ser-keşdür gönül

2. **āzār-ı taleb:**

Gazel 128

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İncitme isteği.

Ber-murādi ber-ṭarafdur çekme āzār-ı taleb
Baht-ı bed-ṭālī' zebūn cānāna ser-keşdür gönül

‘azāzil:

1. **‘azāzil:**

Gazel 193

Mısra: 1

İblis'in (şeytan'ın) melek bulunduğu sıradaki esas adı.

İtme dāmānuñı ālūde ‘Azāzil gibi
Ṭāhirü'z-zeyl ola gör ḥazret-i Cibril gibi

‘azb ü ‘azāb:

1. **‘azb ü ‘azāb:**

Gazel 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Tatlı(sevinç) ve keder.

Şimdi ḥasret berde-i esrār-ı ‘ışık oldu Nesib
Vaşl u hecri añlamaz bilmez nedür ‘azb ü ‘azāb

‘āzim:

1. **‘āzim:**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Kararlı, niyetli, azimli.

Ey dil rızā-yı ilāhīye ‘āzim ol
Ey dāğ dāğ-ı sine meded çeşm-i bāzum ol

2. **‘āzim:+üz**

Gazel 106

Mısra: 15

Kararlı, niyetli, azimli.

Bir rāha ‘āzimüz ki Nesib anda menziliñ
Āğāzı var miyānesi var intihāsı yok

‘azimet:

1. **‘azimet:+de**

Gazel 183

Mısra: 1

Kulun, Allah tarafından kendisine yüklenen görevleri
tam bir sebat ve azimle yerine getirmesi.

Ola mādām ‘azimetde dil-i divāne
O perī-rū giderek münis olur insāna

‘āzim-i beyt-i Hudā:

1. **‘āzim-i beyt-i Hudā:**

Tarih 35

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın evinin (Kabe) büyüklüğü.

‘Āzim-i beyt-i Hudā olduḡda bu ‘abde Hudā
Ḥamdüli'llah ḥıdmetin ol rāhda itdi naşib

‘aziz eyle-:

1. **‘aziz eyle-:-miş**

Tarih 25

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değerli, saygın eylemek.

Dünyāda ‘aziz eylemiş idi anı Bārī

‘Uḡbāda da memnūnı ola luṭf-ı mezidüñ

‘aziz it-:

1. **‘aziz it-:-di**

Gazel 153

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değerini yükseltmek.

Hayâli daği 'azîz itdi şimdi didârı
Figân o Yûsuf-ı gül-pîreheñ hayâlınden

'azîz ol-:

1. **'azîz ol-:-di**

Tarih 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kudret sahibi olmak, ülke yöneticisi olmak.

Eyledi ilhâm târih'in Nesîb'e feyz-i Hâkk
Oldı İsmâ'îl Paşa 'izz ile Mışr'a 'azîz

'azm eyle-:

1. **'azm eyle-:-di**

Tarih 5

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Niyet etmek, yönelmek, karar vermek.

Şavb-ı beyt-i 'izzete 'azm eyledi hüccâc ile
Vâşıl oldı bahre güyâ şayy-ı deşt idüp süyül

2. **'azm eyle-:-i, -icek**

Gazel 139

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Niyet etmek, yönelmek, karar vermek.

Bir câm sunup gitmege 'azm eyleyicek yâr
Öpdüm ayagın dâmen-i zer-târa yapışdum

'azm it-:

1. **'azm it-:-di**

Tarih 25

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yönelmek, yola çıkmak, niyetlenmek.

'Azm itdi temâşâyâ gülîstân-ı behîştî
Terk eyledi nezzâresini surh u sefidüñ

2. **'azm it-:-di**

Tarih 35

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yönelmek, yola çıkmak, niyetlenmek.

Ben de kaldum Şâm'da 'azm itdi anlar Ka'be'ye
Bendeğânüñ her zamân tedbîri olmazmış muşîb

3. **'azm it-:-di**

Tarih 16

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çalışmak, uğraşmak.

Müstaskiyen 'azm itdi târih'in Nesîbâ didiler
Bostân Efendi'yi ide sîr-âb cüy-âb-ı 'aden

4. **'azm it:**

Tarih 30

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yönelmek, yola çıkmak, niyetlenmek.

Şâneka'llah ey süvâr-ı 'arşa-i iqbâl kim
Menzil-i maşşûda 'azm it sür semendi 'ilm ile

'azm-i 'âlem-i nûr:

1. **'azm-i 'âlem-i nûr:**

Tarih 17

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Nur alemine yönelmek.

Fenâsın añladı bu dâr-ı zûlmet-âbâduñ
Kemâl-i ragbet ile itdi 'azm-i 'âlem-i nûr

'azm-i bakâ:

1. **'azm-i bakâ:**

Tarih 24

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sonsuzluğa yönelme.

‘Azm-i bakā itdi tamām olmadın

Gülşen-i ‘adn ide maķāmın Ĥudā

‘azm-i gülistān-ı na‘ım:

1. ‘azm-i gülistān-ı na‘ım:

Tarih 34

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Nimetlerin gül bahçesine yönelmek.

Terk idüp kārgeh-i dünyāyı

Eyledi ‘azm-i gülistān-ı na‘ım

‘azm-i sefer id-:

1. ‘azm-i sefer id-: -e, -sın

Rübai 47

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yola çıkmak.

Ol gün ki cihāndan idesin ‘azm-i sefer

Hem-rāhuñ olur bir iki pāre kirbās

‘azm-i vuşül:

1. ‘azm-i vuşül:

Müsemmen 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kavuşmaya yönelmek.

Bir şeb itdün şavb-ı Ķuds'e Mekke'den ‘azm-i vuşül

Eyledün bir laħzada himmetle tayy ‘arz u tül

āzürde:

1. āzürde:

Gazel 79

Mısra: 5

İncinmiş.

Ĥār-ı ĥırmān ider āzürde o nā-dānı kim

Dest-i ‘ıbretle bu gülzārda gül-çın olmaz

āzürde ol-:

1. āzürde ol-: -miş, -dur

Tahmis 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İncinmek, kırılmak.

‘Arūs-ı ĥacle zīb-i şem‘-i ser-germ-i ‘itāb olmuş

Meger pervānenün āzürde olmuşdur hücümından

āzürde-i bād-ı seher:

1. āzürde-i bād-ı seher:

Gazel 77

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Seher rüzgarından kırılmış.

Nisār-ı her-ħas u ĥaşāk ider büy-ı dil-āvizin

Ķıyās itme güli āzürde-i bād-ı seher olmaz

2.3.2. B

ba:

1. bā:

Kit'a 11

Mısra: 3

Soru eki.

İn dakıka bā dil-āgāhān nemī baş ed hafī

Ez şümār-ı beyyine Seyyid Muħammed mişved

2. ba:

Kit'a 14

Mısra: 2

Soru eki.

Derviş ra sezed ki şud der huzur u gayb

Ba dergeh-i Huda-yı ubudiyeteş kavi

3. **ba:**

Rûbai 56

Mısra: 3

Soru eki.

Ba gamze-i kattal-i puser rehzen-i mast
Der dest-i harami-i har-est bibin

bâb:

1. **bâb:+da**

Rûbai 31

Mısra: 1

Bölüm, konu, mesele.

Her bâbda gerçi baş-ı güftâr iderüz
Envâ^c-ı suhanda vaz^c-ı âsâr iderüz

2. **bâb:**

Gazel 199

Mısra: 10

Bölüm, konu, mesele.

Gördük nüsaḥ-ı miḥneti ser-cümle Nesîbâ
Nâ-dîde fen-i 'ışḫda bir bâb mı ḳaldı

3. **bâb:+ı**

Tarih 16

Mısra: 3

Kapı, huzur, eşik.

Meftûḥ idi bâbı hemîşe ehl-i faḳr u 'usrete
'Uḳbâda bâz ola îlâhî rûḫına bâb-ı 'aden

4. **bâb:+ı**

Tarih 22

Mısra: 8

Kapı, huzur, eşik.

Şuffesi maḫzen-i ṭarab câmi'î cây-ı feyz-i Rabb
Bâbı münâfi-i kûrüb revzeni maşrıḳ-ı şafâ

bâb-ı 'aden:

1. **bâb-ı 'aden:**

Tarih 16

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aden kapısı.

Meftûḥ idi bâbı hemîşe ehl-i faḳr u 'usrete
'Uḳbâda bâz ola îlâhî rûḫına bâb-ı 'aden

bâb-ı îlâh:

1. **bâb-ı îlâh:+a**

Tahmis 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Allah'ın kapısı, huzuru.

Muvaffaḳ eyledi Ḥaḳḳ intibâha
Teveccüh eyledük bâb-ı îlâh'a

bâb-ı şerî'at:

1. **bâb-ı şerî'at:**

Gazel 15

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Şeriat kapısı.

Ârâm-geh-i ḳaşr-ı ḥaḳîkat olur âḫir

Her kimseye kim ola memur bâb-ı şerî'at

bâb-ı taḫiyyât:

1. **bâb-ı taḫiyyât:**

Kaside 10

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Dua kapısı.

Hezâr bâb-ı taḫiyyât ola revânuña vâşıl
Ki ḥâme tâ ki ola âşinâ benân-ı debîre

bâd:

1. **bâd:**

Gazel 80

Mısra: 2
Rüzgar.

‘Işık ile biz pāye-i mecnūna çıkmış inmişüz
Hāküz ammā bād ile gerdūna çıkmış inmişüz

2. **bād:+a**

Kıt'a 6

Mısra: 2

Rüzgâr, yel.

Ey Nesīb āsâr-ı şab‘-ı şūhuñı şad-el-ḥazer
Dest-i nā-dāna şaķın virme virürseñ bāda vir

3. **bād:**

Rübai 60

Mısra: 1

Rüzgâr, yel.

Her bād hücum itmededir kibr ü gülü
Her hâlde iki ejderdür itmekde gülü

4. **bād:**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Yel, rüzgar.

Bigâne çü bād ider perişān
Her gice o sünbül-i siyāhuñ

5. **bād:**

Gazel 111

Mısra: 9

Boş, gereksiz.

Nesīb bād gibi ıztırābdur kārı
Bu gülsitāna gelüp ḥ‘āhiş-i giyāh idenüñ

bād-bān:

1. **bād-bān:+lar, +dur**

Gazel 50

Mısra: 8

Yelken.

Olur elbette bir gün āşinā-yı sāḥil-i maķşad
Ki tā dest-i du‘ā fülk-i ümide bād-bānlardur

bāde:

1. **bāde:**

Gazel 63

Mısra: 10

Içki, şarap.

Mey-i mecāz ile ser-ḥōş kıyās ider gören ammā
Nesīb'i mest-i ser-endāz iden o bāde degüldür

2. **bāde:**

Gazel 159

Mısra: 10

Içki, şarap.

Müft bir kār görilmez ğamı def‘ itmez eger
Bāde ‘ayyāşlaruñ almasa naķd-i hüşin

bāde-i engür:

1. **bāde-i engür:+a**

Gazel 54

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Üzüm şarabı.

Mestüredür anı görmezse n'ola zāhid
Kim duḥter-i rez bāde-i engūra laķabdur

bāde-i gül-gün-şitāb:

1. **bāde-i gül-gün-şitāb:**

Gazel 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gül renkli kırmızı şarap.

Vāşıl-ı ser-menzil-i maķşūd vaşl-ı yār ider
Reh-rev-i ‘ışkı kemiyyet bāde-i gül-gün-şitāb

2. **bāde-i gül-gün-şitāb:**

Gazel 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gül renkli kırmızı şarap.

Vāşıl-ı ser-menzil-i maqşūd vaşl-ı yār ider
Reh-rev-i ʿışkı kemiyet bāde-i gül-gün-şitāb

bāde-i ikbāl:

1. bāde-i ikbāl:+

Gazel 96

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mutluluk şarabı.

Cām-ı luḫfında sipihrüñ zehr-i ğam mestūr imiş
Bāde-i ikbālî hem-ḥāşiyet-i kāfūr imiş

bāde-i ʿışk:

1. bāde-i ʿışk:

Tahmis 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk şarabı.

Bizüz ol bāde-i ʿışk ile sekrān
Ki mest itdi bizi şahbā-yı ʿirfān

bāde-i köhne:

1. bāde-i köhne:+de, -dür

Gazel 37

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Eski şarap.

Belî iksîr-i şafā var ise bu ʿālemde
Bāde-i köhnedür dilber-i nev-sāldadur

bāde-i tevḫîd:

1. bāde-i tevḫîd:

Gazel 64

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Allah'ın (c.c.) birliğinin şarabı.

Sāġar-ı bezm-i elestüñ keyf-i bî-keyfiyyetin
Bāde-i tevḫîd ile bî-hüş olan mestāna şor

baʿd-ezîn:

1. baʿd-ezîn:

Gazel 113

Mısra: 12

Bundan sonra.

Gevher-i ḥikmetle tezyîn eyleyüp şîrüm Nesîb
Baʿde-zîn kâviş-ger-i kân-ı kelām olsam gerek

2. baʿd-ezîn:

Gazel 207

Mısra: 6

Bundan sonra.

Dem-i vuşlat gözümde ʿâkıbet ḥʿāb u ḥayāl oldı
Bu rüʿya-yı perişān baʿd-ezîn taʿbîrden ḳaldı

3. baʿd-ezîn:

Tarih 27

Mısra: 12

Bundan sonra.

Ḳalem destinde bir feyyāza-i Āb-ı ḥayāt oldı
İder hep mürdegān-ı yeʿsi iḥyā baʿd-ezîn ḥaḳḳa

bādî:

1. bādî:

Gazel 54

Mısra: 5

Sebep olan, sebep.

Bed kâle olan bî-hünerān şandı ki bādî
Germiyet-i bāzārına ḫamġa-yı nesebdür

bād-ı āh:

1. bād-ı āh:+uñ

Gazel 147

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ah rüzgarı.

ʿArz-ı ḥāl itme Nesîb ol şāh-ı şefḳat düşmene
Bād-ı āhuñ mevce-ḥîz-i lücce-i kîn olmasun

bād-ı feyz:

1. bād-ı feyz:

Gazel 49

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Bereket, bolluk rüzgarı.

Bād-ı feyz itmese taḥrîk Nesîbâ hergiz
Sâḥîl-i ṭab'ûña mevc-i yem-i ma'nâ mı gelür

bād-ı firāk:

1. bād-ı firāk:

Gazel 55

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayrılık rüzgârı.

Bād-ı firāk ile yem-i eşküm ki cüş ide
Her mevcesi ber-âver-i lülü-yı râz olur

bād-ı niyâz:

1. bād-ı niyâz:

Gazel 17

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dua rüzgarı.

Gülşen-i nâza şabâlık eylemiş bād-ı niyâz
Ol zamân kim ḥüsn ile 'ışık eylemişdür imtizâc

2. bād-ı niyâz: +uñ

Gazel 115

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dua rüzgarı.

Olmasa güzergâhı eger bād-ı niyâzuñ
Neşkuftu ḫalır goncaları gülşen-i zâruñ

bād-ı şabâ:

1. bād-ı şabâ: +y, +a

Gazel 167

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sabah rüzgarı.

İder sebḳat eger bād-ı şabâya hem-‘inân olsa
Süvâr olan reh-i ḡamda semend-i iştiyâk üzre

2. bād-ı şabâ:

Gazel 213

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sabah rüzgarı.

Girüp zir-i liḫâf-ı ḡoncaya bād-ı şabâ ḡüyâ
Perî âḡuşa bir maḫbûb-ı ḫûb-ı dil-sitân çekdi

3. bād-ı şabâ:

Kaside 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sabah rüzgarı.

Ḥâlâ ferâşet-i çemene bağlayup kemer
Bād-ı şabâ o ḫıdmet ile dem-güzârdur

4. bād-ı şabâ:

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sabah rüzgarı.

Ey bād-ı şabâ düşerse râhuñ
Küyına o serv kec-külâhuñ

5. bād-ı şabâ:

Gazel 122

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sabah rüzgarı.

İrişmek ister iseñ gülsitân-ı ma'nâyâ
Reh-i fenâda çü bād-ı şabâ şitâbân ol

6. bād-ı şabâ: +dur

Gazel 16

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sabah rüzgarı.

N'ola açılsa niyâz ile o gül gülşende
Açmağa goncaları bād-ı şabâdur bā'is

bād-ı seher:

1. **bād-ı seher:**

Gazel 148

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Seher rüzgarı.

Ben bülbül-i mehcürını gâhice añar mı
Ey bād-ı seher vir haber ol verd-i terümden

bād-ı sehergâh:

1. **bād-ı sehergâh:+î**

Gazel 197

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Seher yeli.

Şemim-i zülfüne mâ'il gibi bād-ı sehergâhî
Anuñ-çün gülşen-i ruhsâruñ olmışdur güzergâhı

bādiye-i gurbet:

1. **bādiye-i gurbet:+î**

Tarih 7

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gurbet çölü.

Gezerek bādiye-i gurbeti seyyāhâne
'Âkıbet Konya'ya sevķ itdi mürür-ı eyyām

bā-emr-i Hudā:

1. **bā-emr-i Hudā:**

Tarih 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah'ın emri ile.

Ṭavf-ı Beytullāh'a niyet itdi bā-emr-i Hudā
Çünkü buldı devlet-i dünyā murād üzre huşul

bā-emr-i veliyyü'l-in'ām:

1. **bā-emr-i veliyyü'l-in'ām:**

Tarih 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Lütuf sahibi. (Şeyh bağlamında kullanılmıştır.).

Hıdmet-i meşîhat ile bu fakîre virilüp
Anķara tekyesi bā-emr-i veliyyü'l-in'ām

bāğ:

1. **bāğ:+a**

Gazel 177

Mısra: 7

Bağ, bahçe.

Hayāl-i la'lün ile bāğa varsa bir 'āşık
Şarāb-ı nāb gibi neşve-bağış olur güre

2. **bāğ:+uñ**

Gazel 8

Mısra: 7

Bağ, bahçe.

O bāğun gülleri āyine-i 'ālem-nümādur hep
Nesibā şevke-perdāz olma kim bu şeş-der-i gamda

3. **bāğ:+da**

Gazel 157

Mısra: 8

Bağ, bahçe.

Leb-i cān-bağışuñ ile nīm hıṭāb itseñ eger
Bāğda eyleye reftār-ı nihālān-ı çemen

4. **bāğ:+da**

Gazel 169

Mısra: 6

Bağ, bahçe.

Bir zevk var mı dehrde encāmı ğam degül
Bir gül mi var bu bāğda kim hārı olmaya

5. **bāğ:+i, +n, +da**

Tarih 2

Mısra: 6

Bağ, bahçe.

Ṭutsa āfākı n'ola bŷy-ı gül-i 'adli anuñ
Salṭanat bāğında bulmuşdur bu gül neşv ü nemā

bāğbān-ı hāme:

1. **bāğbān-ı hāme:**

Tarih 9

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kalem bahçıvanı. (şair başlamında kullanılmıştır.).

Nesibā bāğbān-ı hāme tārīhin didi anuñ
Kesildi gülbün-i bustāndan o berg-i bigāne

bāğbān-ı nāz:

1. **bāğbān-ı nāz:+a**

Gazel 147

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Naz bahçıvanı.

Dest-i düşmen gülşen-i hŷsnüñde gül-çin olmasun
Ḥāra ruḥşat bāğbān-ı nāza āyın olmasun

bāğçe-i nazm:

1. **bāğçe-i nazm:+a**

Gazel 14

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Şiir bahçesi.

Himmetle yine bāğçe-i nazma Nesibā
Her mışra'ı renginüñi bir cŷy-ı zülāl it

bāğ-ı bahā:

1. **bāğ-ı bahā:+y, +am**

Gazel 144

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzellik bağı.

Ol bāğ-ı bahāyam ki degül pā-zede şaḥnum
Gül-çin-i vişāl olmadı kimse çemenümden

2. **bāğ-ı bahā:+da**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Güzellik bağı.

Allāh'ı severseñ eyle inşāf
Ey bāğ-ı bahāda naḥl-i mevzŷn

bāğ-ı cemāl:

1. **bāğ-ı cemāl:+üñ, +den**

Rŷbai 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzellik bağı.

Ey maḥrem-i ḥalvet-geh-i şāh-ı aqdes
Gŷlzār-ı cinān bāğ-ı cemālŷñden ḥas

bāğ-ı dehr:

1. **bāğ-ı dehr:+üñ**

Gazel 72

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünya bahçesi.

Naqd-i cevr ü luṭf-ı gerdünuñ 'ayārın görmüşüz

Bāğ-ı dehrŷñ hem gülin hem zaḥm-ı hārın görmüşüz

bāğ-ı dil:

1. **bāğ-ı dil:**

Kaside 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül bahçesi.

O bāğ-ı dil k'ola ezhār-ı feyz-i Hakk'a maḥal
Olur nesîmi anuñ na't-i Ahmed-i mürsel

bāğ-ı felek:

1. **bāğ-ı felek:+de**

Gazel 162

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Dünya bağı, bahçesi.

Nesîb bāğ-ı felekde mi sürür u şafâ
Dağı füşürde degül hüşe-i Süreyyâ'da

bāğ-ı fenâ:

1. **bāğ-ı fenâ:+da**

Gazel 120

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yokluk bahçesi; dünya.

Bāğ-ı fenâda verd-i teri Mevlevîler'ün
Dāğ-ı ciger fûrûz-yı tecellâ-yı ıışkdur

2. **bāğ-ı fenâ:+da**

Gazel 34

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yokluk bahçesi; dünya.

Dâmen-keş isem kâr-ı cihândan n'ola çün serv
Âzâdelügüm bāğ-ı fenâda semerümdür

bāğ-ı hüsn:

1. **bāğ-ı hüsn:+ün**

Gazel 95

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzellik bahçesi.

Ruḥuñ keyfiyet-i şahbâdan ey meh tâb-dâr olmuş
Açılmış bāğ-ı hüsnüñ gülsitâni nev-bahâr olmuş

2. **bāğ-ı hüsn:+ün**

Gazel 136

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzellik bahçesi.

O bāğ-ı hüsnüñ oldum niçe demler bülbül-i zârı
Ne çâre büy-ı gül-berg-i vefâdan bî-naşib oldum

bāğ-ı ıışk:

1. **bāğ-ı ıışk:+a**

Kaside 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk bahçesi.

Cihân-ı ma'rifetüñ nazmıdır kitâbe-i tākı
Çemenistân-ı ma'anîsi bāğ-ı ıışka mesîre

bāğ-ı irem:

1. **bāğ-ı irem:+e**

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Cennet bahçesi; İrem bağı.

Bāğ-ı İrem'e değışmez iken
Küyuñda kemine bir kiyâhuñ

bāğ-ı kām:

1. **bāğ-ı kām:+ı**

Gazel 149

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mutluluk bahçesi.

Bāğ-ı kāmı eşk imiş şâd-âb iden fehm eyledüm
Girye-i ebr-i bahârîden gül-i ḥandândan

bāğ-ı ma'arif:

1. **bāğ-ı ma'arif:+de**

Gazel 186

Mısra: 13

Kelime Tipi: -
İlim bahçesi.

Nihâl-i naḥl-i ma'nâ dikmege bâğ-ı ma'ârifde
Nesibâ 'aşıkâna böyle pâkize zemîn olsa

bâğ-ı ma'delet:

1. **bâğ-ı ma'delet:**

Tarih 32

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Adalet bahçesi.

O bâğ-ı ma'delet oldı çiçekden ḥasta bir kaç gün
Vücüdün dâ'imâ şîḥhatle Mevlâ pâyidâr itsün

bâğ-ı mümkünât:

1. **bâğ-ı mümkünât:**

Kaside 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Allah'ın yarattıklarının bahçesi.

Virmese faşl-ı bahâr-ı ḥilḳatün neşv ü nemâ
Vâye-dâr-ı âb ü tâb olmazdı bâğ-ı mümkünât

bâğ-ı ye's:

1. **bâğ-ı ye's:+de**

Gazel 187

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Ümitsizlik bahçesi.

Ḥöşâ o naḥl-i berümend-i ârzü-yı vişâl
Ki bâğ-ı ye'sde hep berg ü bârî ḥasret ola

bağışla-:

1. **bağışla-:-n, -ur, -sa**

Kaside 7

Mısra: 12

Affetmek.

Henüz gelmeye ṭab'-ı şerîfüne seyri
Bağışlanursa ser-â-pâ ḥaṭâ-yı cümle-milel

bağla-:

1. **bağla-:-y, -up**

Kaside 5

Mısra: 1

Bağlamak.

Ḥâlâ ferâşet-i çemene bağlayup kemer
Bâd-ı şabâ o ḥıdmet ile dem-güzârdur

bağr:

1. **bağr:+ı, +n**

Müsemmen 1

Mısra: 15

Bağır, gönül.

Faḳtülü tîğıyla itdün düşmenün bağrın dü-nîm
'Askerün cünd-i melâyik oldı ey şâh-ı kerîm

2. **bağr:+u, +m, +ı**

Gazel 184

Mısra: 3

Bağır, gönül.

Nâ-maḥal cevriyle itdi lâle-veş ḥün bağrumı
Ol nev-âmüz-ı cefâya dâğ-dâram âh âh

bahâ:

1. **bahâ:+sı**

Gazel 106

Mısra: 4

Kıymet, değer.

Sûḳ-ı fenâda olma ḥarîdâr o cinse kim
Hemyân-ı himmet içre müheyyâ bahâsı yok

2. **bahâ:**

Gazel 189

Mısra: 9

Kıymet, değer.

Dergāh-ı Pîr'üñ oldı Nesîbâ bahâ ile
Her rîze sengi dürr ü güher Mevlevîler'e

bâ-ḥaber:

1. **bâ-ḥaber:**

Gazel 23

Mısra: 1

Haberdar.

Olaydı zerre-i süz-ı dilümden bâ-ḥaber kâğız
Şaçardı noktâlardan küy-ı cānâna şerer kâğız

bahâne:

1. **bahâne:**

Tarih 31

Mısra: 12

Bahane, sebep.

Ta'rif için itsem ne 'aceb pāye-i şıdkum
Ḥāk-i rehe rû-mâlde te'ḥiri bahâne

bahār:

1. **bahār:**

Gazel 113

Mısra: 3

Bahar mevsimi; ilkbahar.

Nazra-i hem-vār idüp ḥār u güle hem-çün bahār
Āştî-baḥş-ı miyân-ı ḥaş u 'ām olsam gerek

2. **bahār:+uñ**

Müfret 7

Mısra: 1

Bahar mevsimi; ilkbahar.

Bahāruñ evveli bülbül mükerrer oldı rû-gerdān
Gelüp bir kerre düşdi ḥāk-i gülşen üzre virdi cān

3. **bahār:**

Gazel 173

Mısra: 4

Bahar mevsimi, ilkbahar.

Sirişk-i al-i ruḥ-ı zerdüm eyledi gül-reng
Bahār revnaķı virdi sitem ḥazānumuza

bahār u berd-i 'acū:

1. **bahār u berd-i 'acū:**

Gazel 41

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Baharın ve soğukların sonu.

O şūḥ gelse kaçan çün bahār u berd-i 'acū
Raķib bezmümüze ibtidā gelür görünür

bahār u çemen:

1. **bahār u çemen:**

Gazel 153

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bahar mevsimi ve yeşillik.

Ferāğ geldi bahār u çemen ḥayālinden
Geçilmedi ḥaṭ-ı 'anber-şiken ḥayālinden

bahār-ı bāğ-ı dil:

1. **bahār-ı bāğ-ı dil:+den**

Tahmis 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gönül bahçesinin baharı.

Müyesser olmadı olmak vuşül-i kām ile fā'iz

Bahār-ı bāğ-ı dilden ḥaṭ'-ı peyvend itmişüzdür biz

bahār-ı 'ışk:

1. **bahār-ı 'ışk:+uñ**

Gazel 197

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşkın bahar mevsimi.

Gül ü lāle yeter dāğ-ı derün u şu'le-i āhı

Bahār-ı 'ışkuñ içre ārzü-yı gülşen itmez dil

bahāriyye:

1. **bahāriyye:**

Gazel 213

Mısra: 11

Birini övmek için yazılan ve bahar tasviriyle başlayan kaside.

Bahāriyye Nesib ü Vehbî pîş-i Şeyh Bostān'a
Birer mısra'la bu nazm-ı güzini armağan çekdi

bahā-yı gevher:

1. **bahā-yı gevher:**

Gazel 191

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Mücevherin değeri.

Figān ki bey^c-geh-i bî-temiz-i 'ālemde
Bahā-yı gevher ile şatılır hark-pāre

bahā-yı kâle-i vaşl:

1. **bahā-yı kâle-i vaşl:**

Gazel 198

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(Sevgiliye) Kavuşma kumaşının (elbise) değeri.

Gözümden naqd-i eşk-i bî-revâc u kem-bahā düşdi
Bahā-yı kâle-i vaşl olmadı bāzâr-ı 'ışk içre

2. **bahā-yı kâle-i vaşl:**

Gazel 198

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(Sevgiliye) Kavuşma kumaşının (elbise) değeri.

Gözümden naqd-i eşk-i bî-revâc u kem-bahā düşdi
Bahā-yı kâle-i vaşl olmadı bāzâr-ı 'ışk içre

bahā-yı kâle-i vaşl-ı dil-ārâ:

1. **bahā-yı kâle-i vaşl-ı dil-ārâ:**

Gazel 8

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşmanın pahalı kumaşı (elbisesi).

Nukûd-ı eşk-i 'aşık sük-ı gamda nâ-revâdur hep
Ne 'âlemler görüldi Gülşen-i bezmünde ey sâkî

bahā-yı vaşl:

1. **bahā-yı vaşl:** +uñ, +ı

Gazel 114

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kavuşmanın değeri.

Mecrûh-ı tîğ-ı gamze-i fettānuñam senüñ
Merhem bahā-yı vaşluñı hüküm itdi şer^c-i 'ışk

bañil:

1. **bañil:**

Rûbai 41

Mısra: 1

Cimri, pinti.

Şüfi ki bañil ola gam efgendesidür
Sâlik denilen hemân anuñ jendesidür

bâhis:

1. **bâhis:**

Rûbai 4

Mısra: 2

Bahsetmek, söz etmek.

Ey derdi hayât-ı ebediye bā'is
Yoğ fenn-i melâhatde senüñle bâhis

bahr:

1. **bahr:**

Kaside 10

Mısra: 14

Deniz.

Çiyās olunmasun âsâr-ı dîgeran o kelâma
Ki bahr hiç muķisün 'aleyh olur mı gadire

2. **bahr:+e**

Tarih 5

Mısra: 8

Deniz.

Şavb-ı beyt-i ʿizzete ʿazm eyledi hüccâc ile
Vâsıl oldu baħre gūyâ tayy-ı deşt idüp süyül

3. **baħr:**+i

Kıt'a 9

Mısra: 4

Deniz.

Bed-siriştüñ sūd-mend olmaz fazilet ʿab'ına
Āb-ı şirin baħri sūkker zehri işlâh eylemez

baħr-i ʿatâ:

1. **baħr-i ʿatâ:**

Gazel 137

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Cömertlik denizi.

Dâver-i Hâtem-şiyem kân-ı kerem baħr-i ʿatâ
Virse şâyândur seħâ vü luḫfî muʿtâd eyledüm

baħr-i bî-kenar:

1. **baħr-i bî-kenar:** +u, +ñ

Gazel 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ucu bucaġı olmayan deniz.

Bahâ-yı kâle-i vaşl-ı dil-ârâ cevher-i cândur
Yem-i ʿışka şikeste fülk-i cānuñ şal hirâs itme

baħr-i cihân:

1. **baħr-i cihân:**

Gazel 104

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cihan denizi.

Görmedi baħr-i cihân zātuñ gibi dürr-i yetim
Dürr-i cāna olalı bu çār ʿunşurdan şadef

baħr-i dîn:

1. **baħr-i dîn:**+e

Gazel 124

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Din denizi.

Binüp keşt-i mihr-i âle baħr-i dîne râhî ol
Delil it necm-i aşhâbı ʿaraf-cüy-ı ilâhî ol

baħr-i hikem:

1. **baħr-i hikem:**+de

Gazel 211

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hikmetli deniz.

İtse n'ola le'âli-i esrâr-ı Meşnevî
Baħr-i hikemde gūḫa-nümâ Mevlevîler'i

baħr-i ʿilm:

1. **baħr-i ʿilm:**+ün, +den

Kaside 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İlim denizi.

Ey muḫit-i bî-girân dānâ-yı esrâr-ı Hudâ
Baħr-i ʿilmünden cedâvildür ʿulüm-ı evliyâ

baħr-i imkân:

1. **baħr-i imkân:**

Kaside 3

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

İmkan denizi.

Gerden-i maşnūʿa itmez bir daġı ziver hele
Baħr-i imkân zerre-i zātuñ gibidür bî-bahâ

baħr-i ʿışk:

1. **baħr-i ʿiřk:**+dan

Gazel 64

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşk denizi.

şorma hiĉ sâhil-nişin-i ʿaqla baħr-i ʿiřkdan
Gevheri var âşinâ-yı lücce-i ʿummâna şor

baħr-i maħabbet:

1. **baħr-i maħabbet:**+e

Gazel 190

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşk denizi.

Baħr-i maħabbete dūřeli keřti-i vücūd
Eyyâm-ı vařl dūřmedi hiĉ rüzgârına

baħr-i mekârim:

1. **baħr-i mekârim:**+üñ

Kaside 5

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Cömertlik denizi.

Lâyık degül bu devlete ammâ kerem umar
Baħr-i mekârimüñ ki bilür bî-kenârdur

baħr-i naħvet:

1. **baħr-i naħvet:**+e

Gazel 82

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kibir denizi.

O baħr-i naħvete biz âşinâ olalı Nesibâ
Kenâra rânde-i ĉâr-mevc-ĉin-i cebinüz

baħr-i nâz:

1. **baħr-i nâz:**+u, +m

Gazel 186

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Naz denizi.

Elem ĉekmem cebin-i ʿiřvesi pür-ħıřm u kîn olsa
Güzel ey baħr-i nâzum saña benzer nâzenin olsa

baħr-i nūr:

1. **baħr-i nūr:**+a

Gazel 12

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Nur denizi.

Meger ol dūr-i ģusni eyler řaleb
İder baħr-i nūra řinâh âfitâb

baħr-i raħmet:

1. **baħr-i raħmet:**+üñ

Gazel 110

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Raħmet denizi.

Nâr-ı cerâyim-i beřerüñ inçifâsına
Bir şaşresi kifâyet ider baħr-i raħmetüñ

baħr-i rızâ:

1. **baħr-i rızâ:**+da

Gazel 178

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Rıza denizi.

Keşti-i şekib ile gezen baħr-i rızâda
Elbette olur sâhil-i maĉřûda reside

baħr-i sefid:

1. **baħr-i sefid:**

Tarih 13

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Akdeniz.

Rehber-i keşti-nişinân idi hüsn-i himmet
Ol idi Baħr-i Sefid içre meger Hızır'a bedel

baħr-i sehâ:

1. **baħr-i sehâ:**+sı

Kaside 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Cömertlik denizi.

İdince baħr-i sehâsı telâfzum-ı endek
İki cihâmı virür sâ'ile bi-vech-i aķal

baħr-i vaħdet:

1. **baħr-i vaħdet:**+dür

Gazel 174

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Birlik denizi.

Ya hüd bir dürc-i dürr-i şâh-vârdur baħr-i vaħdetdür
Nihândur gevheri ammâ o ķabr-i nür-baħşâda

baħs:

1. **baħs:**+ü, +müz

Gazel 172

Mısra: 14

Baħsetmek, söz etmek.

Nesibâ sūk-ı 'âlemde biz ol sevdâ-ger-i faķruz
Metâ'ı devletüñ yok baħsümüz sūd u ziyânında

baħş ol-:

1. **baħş ol:**

Gazel 163

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İhsan edilmek, baģışlanmak.

Meded kıl bir nigâh-ı merħametle incilâ baħş ol
Göñül mir'âtı pür jeng ü kederdür yâ Resülallâh

baħt-ı bed-ťalı':

1. **baħt-ı bed-ťalı':**

Gazel 128

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kaderin kötü şansı.

Ber-murâdı ber-ťarafdur çekme âzâr-ı taleb
Baħt-ı bed-ťalı' zebün cânâna ser-keşdür göñül

baħt-ı sa'îd:

1. **baħt-ı sa'îd:**

Rübai 38

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Uğurlu baht.

Ehl-i dil iseñ şikâyetüñ bî-câdur
Ehl-i dile ehliyyeti bes baħt-ı sa'îd

2. **baħt-ı sa'îd:**+üñ

Tarih 25

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Uğurlu baht.

Tevhîd ile mâli dili bîrünü hünerle
Ĥaķķâ bu idi cilvegehi baħt-ı sa'îdüñ

baħt-ı siyâh:

1. **baħt-ı siyâh:**+u, +m

Gazel 138

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kara baht.

Sen mâha ķarîn itmediler 'âķıbetü'l-emr
Bu źalı'-i vârun ile bu baħt-ı siyâhum

2. **baħt-ı siyâh:**+ı, +n, +a

Gazel 155

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kara baht.

Baht-ı siyāhına niçe dāğ olmasun Nesīb
Nāgāh rüy-ı dilber-i haṭṭ-āverin gören

3. **baht-ı siyāh**:+uñ

Gazel 133

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Kara baht.

Gösterür mi ‘acaba baht-ı siyāhuñ ‘aksin
Şafvet-i sine-i āyine-mişālūñ görelüm

baht-ı şüm:

1. **baht-ı şüm**:+ı, +n, +dan

Tahmis 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Uğursuz talih.

Bilenler hārḥār-ı dāğ-ı dehrin baht-ı şümından
Sipihruñ eylemezler şekve te’sir-i nücümünden

baht-ı vārūn:

1. **baht-ı vārūn**:

Gazel 74

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ters talih, kötü kader.

Nik-bahtāna daḡı vuşlat-ı cānān muḡāl
Baht-ı vārūn ile biz yok yere ġavgā iderüz

bā-ḡuşūş:

1. **bā-ḡuşūş**:

Mesnevi 6

Mısra: 12

Bilhassa, özellekle.

Bunlar ayrılmaz ekser insāndan
Bā-ḡuşūş ehl-i ‘aql u iz‘āndan

ba‘id:

1. **ba‘id**:

Gazel 19

Mısra: 2

Uzak, irak.

Şerm olup piş-i nigāhumda baña sedd-i sedid
Bezm-i vuşlatda beni yāre ḡayā itdi ba‘id

2. **ba‘id**:

Gazel 128

Mısra: 7

Uzak, irak.

Pāy-ı himmet zaḡm-dār u menzil-i maḡşad ba‘id
Miḡnet-i hicrān ile ḡālūñ müşevveşdür göñül

ba‘id ol:

1. **ba‘id ol**:-sa

Gazel 180

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Uzak olmak.

Yine cānāne çıksa cilvegāh-ı nāza ‘id olsa
Raḡib-i nā-muvāfiḡ ḡam gibi ammā ba‘id olsa

bā‘iş:

1. **bā‘iş**:

Gazel 91

Mısra: 4

Sebep.

Yine var ise raḡib-i siyeh aḡterdendür
Bizden ayrılmāğa bā‘iş ne ola ol meh-veş

2. **bā‘iş**:

Gazel 165

Mısra: 10

Sebep.

Būs itmeyeydi ḡāl-i ruḡın bezmde raḡib
Bā‘iş ne idi dāğ-ı ciger tāzelenmeġe

3. **bā'is:**

Rūbai 4

Mısra: 1

Sebep.

Ey derdi hayāt-ı ebediye bā'is

Yok fenn-i melāḥatde senüñle bāḥis

4. **bā'is:**

Gazel 175

Mısra: 5

Sebep.

Bilmem nedür āzār-ı pey-ender-peye bā'is

Ey çarḥ dimem saña beni kām-ver eyle

5. **bā'is:**

Gazel 16

Mısra: 4

Sebep; Vesile.

N'ola açılsa niyāz ile o gül gülşende

Açmağa goncaları bād-ı şabādur bā'is

6. **bā'is:**

Gazel 16

Mısra: 10

Sebep; Vesile.

Dil dürüst olmaz ise n'ola Nesīb ehl-i suḥan

Sine-i nāydaki zaḥme nevādur bā'is

7. **bā'is:**

Gazel 16

Mısra: 1

Sebep olan, neden.

Nāleme bir gül-i gülzār-ı bahādur bā'is

Giryeme bir şeh-i iklim-i cefādur bā'is

8. **bā'is:**

Gazel 16

Mısra: 2

Sebep olan, neden.

Nāleme bir gül-i gülzār-ı bahādur bā'is

Giryeme bir şeh-i iklim-i cefādur bā'is

9. **bā'is:**

Gazel 16

Mısra: 6

Sebep olan, neden.

İzṭırāb-ı dili müzdād ider āh-ı serdüm

Şürîş-i lücce-i deryāya havādur bā'is

10. **bā'is:**

Gazel 16

Mısra: 8

Sebep olan, neden.

İşḳ manzūr ider erbābını her meclisde

Rağbet-i şem'-i şebistāna ziyādur bā'is

bā'is-i ḥilkat:

1. **bā'is-i ḥilkat:**

Gazel 124

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

İnsanoğlunun yaratılma nedeni.

Nesībā tiz-bın ol bā'is-i ḥilkat nedür añla

Gözün aç zātuñı fehm eyle terk it ḥumḳı dāhī ol

bā'is-i ḥilkat-i semāvāt u arz:

1. **bā'is-i ḥilkat-i semāvāt u arz:**

Rūbai 15

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yeryüzünün ve gökyüzünün yaratılma sebebi.

Ey bā'is-i ḥilkat-i semāvāt u arz

İns ü meleke ṭavf-ı ser-i küyun farz

bā'is-i ḥür u kuşūr:

1. **bā'is-i ḥür u kuşūr:**

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Huriler ve sarayların yaratılma sebebi.

Maṭlab-ı küll şeh-süvâr-ı ekrem-i ceyš-i rüsül
‘illet-i ğayb ü şehâdet bâ‘is-i hür u kuşûr

bâ‘is-i şad-feyz-i tarab:

1. **bâ‘is-i şad-feyz-i tarab: *dur**

Gazel 54

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Eğlence feyzinin yüzlerce yaratılma sebebi.

Meclisde edeb bâ‘is-i şad-feyz-i tarabdur
Pirâye-i ruhsâr-ı şafâ şerm ü edebdür

bâ‘is-i tertib-i nazm-ı kâ’inât:

1. **bâ‘is-i tertib-i nazm-ı kâ’inât:**

Kaside 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kainatın düzenin düzenlenmesine vesile.

Ey vücûduñ bâ‘is-i tertib-i nazm-ı kâ’inât
Rû-nümâ âyine-i zâtuñda envâr-ı şifât

bâ‘is-i ‘ulâ:

1. **bâ‘is-i ‘ulâ:**

Gazel 170

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Şan sebebi.

Çat‘-ı ta‘alluk olduğına bâ‘is-i ‘ulâ
Hüccet gerekse eyle nazar rây-ı rif‘ate

bak:-

1. **bak:-alum**

Gazel 133

Mısra: 4

Bakmak.

Ebruvānuñla ruhuñ fehm idelüm aḥkāmın
Çarḥ-ı hüsne baçalum bedr ü hilālün görelüm

2. **bak:-ma**

Gazel 78

Mısra: 3

Bakmak.

İttihād-ı ‘amele bakma şeref zâtdadur
Dem-i ‘isa dem-i seḥḥâr ile yeksân olmaz

3. **bak:-ma**

Gazel 193

Mısra: 9

Bakmak.

Hiç şafâ vü kedere bakma sürüp ḥake yüzüñ
Kendiñi vâşıl-ı deryâ idegör Nîl gibi

4. **bak:-ma**

Mesnevi 2

Mısra: 3

Bakmak.

Ednâya ḥaḳâret ile bakma
Şükr-i ni‘amı şaḳın biraḳma

5. **bak:-up**

Gazel 210

Mısra: 9

Bakmak.

Bu merâyâya bakup Ḥaḳḳ'ı şuhûd eyle Nesib
Sen daḥi şâf-dil ol fehm idegör bu râzi

6. **bak:-ar**

Gazel 165

Mısra: 4

İlgilenmek, uğraşmak, çabalamak.

Beñzer gül-i sefide o destâr-ı pâki kim
Dest-i nesim-i şubḥa baḳar tâzelenmege

7. **bak--maz**

Rûbai 59

Mısra: 2

Aldırış etmek, ciddiye almak; önem vermek.

Dür olalı senden ey şeh-i nâz-âyîn
Bağmaz bu cihâna dide-i ‘âlem-bîn

8. **bağ-:-sa**

Müfret 12

Mısra: 1

Bakmak, görmek.

Kim bağsa ‘âleme nazar-ı i‘tibâr ile
Mümkün midür ki fark ide ağıarı yâr ile

9. **bağ-:-**

Gazel 158

Mısra: 9

Bakmak, izlemek.

Gülşene ‘ibretle bağ olma şağın şād u gamîn
Luţf-ı reng ü büy-ı gülden renc-i zağm-ı hârdan

10. **bağ-:-ar**

Mesnevi 2

Mısra: 3

Bakmak.İlgi göstermek.

Bimâra bağar tabib-i hâzık
Derd elindedür devâ muvâfık

11. **bağ-:-maz**

Gazel 143

Mısra: 3

Bakmak.

Sine-i pür-dâğa gelmez eşküme bağmaz o şüh
Gülsitânda mesken-i dil-cü kenâr-ı âb iken

12. **bağ-:-ar**

Gazel 47

Mısra: 13

Bakmak; gözlemek.

Hâle bağar ehl-i dil Nesibâ
Endişe-i mâverâyı neyler

13. **bağ-:-maz**

Gazel 83

Mısra: 9

Bakmak.

‘Aşık-ı hüsn-i Hudâ hüsn-i mecâza bağmaz
Âb-ı hayvânı bulan tâlib-i Ceyhûn olmaz

14. **bağ-:-dı**

Rûbai 65

Mısra: 1

Bakmak.

Ruhsârına bağdı dide hayrân oldu
Zülfî gibi nezzâre perişân oldu

15. **bağ-:-up**

Gazel 79

Mısra: 10

Bakmak.

Çeşm-i dilden hâvel-i kesreti def itse kişi
Bu merâyâya bağup hağğ ile hüd-bîn olmaz

16. **bağ-:-ma**

Gazel 47

Mısra: 5

Bakmamak, seyretmemek.

Rüyuñ görelî cihâna bağmam
Hürşidi gören Sühâyı neyler

17. **bağ-:-**

Gazel 176

Mısra: 1

Bakmak.

Nüşa-i mihr ü vefâdur bağ hağ-ı zibâsına
Hâme-i şun‘uñ hezârân-âferîn imlâsına

18. **bağ:**

Mesnevi 2

Mısra: 6

Bakmak.

Ādāb ile hātırın su'āl it
Bağ zāhire intikāl-i hāl it

19. **bağ:**

Gazel 166

Mısra: 1

Bak! Gör!.

Bağ şerhaya sīnemde olan dāğ üzerinde
Bir tāze gül açıldı yine lāle yerinde

20. **bağ:**

Gazel 183

Mısra: 6

Bak! Gör!.

Hedef-i tīr-i sitem eyler iseñ it beni tek
Gūşe-i çeşm ile bağ atma şağın yābāna

21. **bağ:**

Kaside 9

Mısra: 7

Bak! Gör!.

Noğşānuña bağ hālūñi merdān ile vezn it
Yoğ dīde-i inşāf kadar rāst terāzū

22. **bağ:**

Gazel 32

Mısra: 9

Bak!, fark et!.

Ey perī bağ hāl-i bī-mihrān-ı hağğ-āverlere
Mūcib-i 'ibret cihāna kışşa-i eslāf olur

23. **bağ:**

Tarih 35

Mısra: 14

Bak! Gör!.

Tekye-i Şām'a gelince kāmum oldu inzivā
Ka'betū'l-'uşşāğda bağ şeyh-i pāk oldu Nesīb

24. **bağ:**

Gazel 122

Mısra: 4

Bak! (Emir kipi).

Saña nuğuş-ı cihān virmesün şafā vü keder
Mişāl-i āyine bağ hūb u zışte hayrān ol

bağ ol-:

1. **bağ ol-:duğça**

Tarih 19

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ebedi, sonsuz olmak.

Bağā olduğça tā bu kubb-e-i nīlī-i eflāke
Hūdā şadr-ı vezāretde ide bānīsini ibkā

bağ-yı zāt:

1. **bağ-yı zāt: +i, +n, +ı**

Gazel 108

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kişinin sonsuzluğu.

İster bağā-yı zātını bīgāne āşinā
Bisyārdur şadıķı kem-āzār olanlaruñ

bağ:

1. **bağ:**

Gazel 207

Mısra: 7

Daima, kalıcı, sonsuz.

Sürür u ğam degüldür çünkü bāğ ey gönül şād ol
Budur mengüş-ı hikmet güşda bir pirden çaldı

2. **bağ:**

Gazel 89

Mısra: 2

Daima, kalıcı, sonsuz.

Māsivādan el yuyup maḥlūkdan ümmīdi kes
Virdüñ olsun dā'imā Allāh bes bākī heves

3. **bākī:**

Gazel 111

Mısra: 7

Daima, kalıcı, sonsuz.

Ne bākī var elem-i zaḥm-ı ḥār-ı zilletden
Gül-i melāmeti pīrāye-i külāh idenüñ

4. **Bākī:** +y, +e

Gazel 142

Mısra: 13

16. yy'da yaşamış meşhur Divan Şairi.

Ol üstād-ı suḥan-ver kim dise Bākī'ye lāyıkdur
Efendi bizden aḳdem olmağıla a'lem olmazsın

bālā:

1. **bālā:** +da

Gazel 174

Mısra: 14

Yüksek.

Nesībā keşti-i Nūh-ı nebīdür türbe-i Monlā
Muraşşā' bir fenedür ḳubbe-i ḥaḳrası bālāda

bāl-i himmet:

1. **bāl-i himmet:**

Gazel 58

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İhsan kanadı.

Sa'ādet ister iseñ bāl-i himmet aç yoksa
Fesāne küyi-i perr-i hümāyı neylerler

2. **bāl-i himmet:** +le

Gazel 123

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İhsan kanadı.

Olmasun ḳayd-ı cihān rişte-i pervāz saña
Bāl-i himmetle havā-gır-i süy-ı eflāk ol

bām ü zīr:

1. **bām ü zīr:**

Gazel 66

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yer ve çatı.

Tār-ı ṭanbūr-ı maḥabbetde bām ü zīr olmaz
Perde-i 'ıṣṣā yeksān görünür şāh u gedā

bām-ı sīm:

1. **bām-ı sīm:** +i

Gazel 32

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gümüş kubbe.

Bām-ı sīmi Ka'be'ye māliş idüp ḥırşın füzūn
Mümsikān ḥacc eyledükden soñra bī-inşāf olur

baña:

1. **baña:** *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 3

Mısra: 7

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali.

Dimez miydüñ baña ey mäh- ı ṭal'at senden
ayrılmam

Niçün peymānuña ṭurmaz dönersin āsumān-āsā

2. **baña:** *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 34

Mısra: 2

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali.

Cem'iyet-i esbāb-ı ḥicāb-ı nazarumdur

Bu rehde baña reh-zen olan rāh-berümdür

3. **baña:** *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 30

Mısra: 1

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali.

Baňa hırmân-ı vuşlat t̄alib-i yâr olduğumdandır
Bu iflâs ol der-i hüsne h̄aridâr olduğumdandır

4. **baña**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 24

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık.

Çays ile hem-dâsitân oldum ki ‘âlem dir baňa
Deşt-i gâmda bir gazâl-i hüsni için âvâredür

5. **baña**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 19

Mısra: 1

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık.

Şerm olup pîş-i nigâhumda baňa sedd-i sedîd
Bezm-i vuşlatda beni yâre hayâ itdi ba‘îd

6. **baña**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 19

Mısra: 8

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık.

Hele yok tîregi-i minnet-i dūnân anda
Sâye-i şâh-ı cihândan baňa yeg sâye-i bîd

7. **baña**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 40

Mısra: 7

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık.

Ağyâr ile düçâr olıcağ ol perî baňa
Bir merhabâ dimez görür anı gelür geçer

8. **baña**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 45

Mısra: 3

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık.

Zemânedür baňa var ise düşmen-i bed-h‘âh
Ki elde hem-çü hüner dürr-i t̄ab-dârum var

8. **baña**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 45

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık.

‘Aceb mi ursa baňa seng-i ta‘ne her nâ-dân
Ki naḥl-i ma‘rifetüm bü'l-‘aceb semârum var

9. **baña**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 60

Mısra: 6

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık.

Âteşünle ey gül oldum hem semender hem hezâr
Bilmezem mesken baňa külḥan midür gülşen midür

10. **baña**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Rûbai 9

Mısra: 1

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık (Nesib Dede).

Ey sâğar-ı derdüñ baňa sükkerden lezîz
Şîrîn suḥanuñ çeşme-i Kevser'den elez

11. **baña**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 138

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık.

Küyuñda yüzüm ḥāk-i reh itmek baňa yegdür
Ḥurşide mümâs olsa daḥi farḫ-ı külâhum

12. **baña**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A), -*

Gazel 45

Mısra: 9
Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık.

Haķır isem de Nesibā baña şeref besdür
Ki bir kerim-i Hudāvend-i kām-gārum var

13. **baña**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 41

Mısra: 1

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali.

Nühüftegāh o perī-veş baña gelür görünür
O dem neşāṭ ile ğamdan rehā gelür görünür

14. **baña**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Kaside 2

Mısra: 4

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali
(Hz. Muhammed).

Men zāra neydür eyleyen ümmidümi füzün
Hāşā o zümreden baña hırmān vire elem

15. **baña**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 99

Mısra: 6

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Zühd ü veraᶜ gibi ğamuñ oldu işi tamām
Virdi o deñlü neşve baña sāġar-ı neşāṭ

16. **baña**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 113

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Tā-be-key üftāde-i dām-ı rüsüm olmaķ baña
Çāk-sāz-ı bend-i pāy-ı neng ü nām olsam gerek

17. **baña**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 135

Mısra: 7

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Sedd-i rāh oldu baña ḥavf-ı neheng-i ümmid
Kulzüm-i ıışķda göñlümce şināh eylemedüm

18. **baña**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 150

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Baña cām-ı hecrüñ oldu hele vāye bilsem āyā
Ser-i ḥün-ı vuşlatuñda gehi behre-mend idersin

19. **baña**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 167

Mısra: 7

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Baña luṭf-ı güli serv-i çemenzārı unutturdu
Döner peymāne dest-i sāķiyān-ı sim-sāķ üzere

20. **baña**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 175

Mısra: 10

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Güm-rāh-ı beyābān-ı ğamam çāre kerem yok
Yā Rab baña Hızır-ı keremüñ rāh-ber eyle

21. **baña**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 195

Mısra: 7

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Evşāf-ı ḥüsn-i yārde inkār iden baña
Müy-ı miyānı vaşfına geldükde dir belı

22. **baña**: ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 202

Mısra: 4

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

‘Adüya fâriğ olmaz luṭf u iḥsân itmeden hergiz
Sitem-kârum baña cevr eylemekden vaz gelmez mi

23. **baña**: ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Kaside 1

Mısra: 12

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

‘Arz-ı hâl itmekdür ancak maṭlabum dergâhuña
Yoḫsa vaşfuñ şad-hezârân fersâḫ oldu baña dür

24. **baña**: -a

Kaside 2

Mısra: 10

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Memdüḫun eylemezdi tekellüf kelâmda
Ṭarḫ-ı tekellüf oldu baña evceb ü ehem

25. **baña**: ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Kaside 2

Mısra: 2

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Aldum nuḫûd-ı ‘ömr ile kâlâ-yı ma‘şiyet
Oldı baña bu dâd u deheş müris-i nedem

26. **baña**: ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Kaside 2

Mısra: 10

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Cürm ü ḫaṭâda müfredüm olsa ‘aceb midür
‘Aṭf-ı beyân-ı mücrim ü müznib baña ‘alem

27. **baña**: ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Kaside 3

Mısra: 8

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

İ‘tirâf-ı cürmdür ḫaşdum bu nazm-ı tâzedem
Yoḫsa medḫûñ baña nisbetle süreyyâ ve’s-serâ

28. **baña**: ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Kaside 3

Mısra: 10

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Ḳanda ben ḫanda senâ-yı zât-ı ḫudsî gevherüñ
Ümmetüñ olmaḫ yeter sermâye-i ‘izzet baña

29. **baña**: ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Rûbai 27

Mısra: 3

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Besdür bu şeref baña ki kim görse diye
Sulṭân-ı rusul bendelerindendür bu

30. **baña**: ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Terci-bend 1

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Ey ḫûn-ı dide geldi demi neş’e vir baña
V’ey âh u nâle ile eşer söz ü sâzum ol

31. **baña**: ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Kaside 2

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık (Nesib Dede).

Yoḫ dergehüñden özge baña melce’ ü melâz
Aḫvâl-i pür-melâlümü ‘arz eylesem ne ḡam

32. **baña**: ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Müsemmen 1

Mısra: 16

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık (Nesib Dede).

Müflisem 'ürum gedâyam cürm ise bî-ḥadd u 'ad
Südde-i devlet-me'âbuñdur baña ancak sened

bāni:

1. **bāni**:+si, +n, +i

Tarih 19

Mısra: 10

Yapan, bina eden, kuran.

Bakā olduğça tā bu kubbeye-ni nîli-i eflāke
Ḥudā şadr-ı vezāretde ide bānisini ibkā

bāni-i kudret:

1. **bāni-i kudret**:

Gazel 77

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kudretin bina edicisi.

Zemîn-i dilde kılmış şöyle muḥkem bāni-i kudret
Binā-yı 'ışka seng-i ṭa'ne ašlā kār-ger olmaz

bār:

1. **bār**:+u, +m

Gazel 45

Mısra: 6

Meyve, ürün.

Garîb-i naḥl-i zemîn-i ğamum nemā düşmen
Ne bellü ḥuşk ü ne tāze ne berg ü bārum var

2. **bār**:+i, +n, +i

Gazel 62

Mısra: 2

Ürün, kazanç, fayda.

Fenā peygülesinde merd-i ḥāmil Mevlevilerdür
Emānet bārını cān ile ḥāmil Mevlevilerdür

3. **bār**:+i, +n, +i

Gazel 62

Mısra: 10

Ürün, kazanç, fayda.

Nesibā reh-revān-ı mülk-i 'irfāna nigāh itseñ
Emānet bārını cān ile ḥāmil Mevlevilerdür

4. **bār**:

Mesnevi 2

Mısra: 2

Zaman.

Erbāb-ı tevāzu' ararlar

Her bār şikesteler şararlar

5. **bār**:+u, +muz

Gazel 125

Mısra: 2

Ürün, kazanç, fayda.

Ol naḥl-i mîve-dār-ı vefāyuz ki rüzgār

Dökdi zemîne bergümüzi bārumuz degül

bārān:

1. **bārān**:

Gazel 78

Mısra: 6

Yağmur.

Sebeb-i girye olan hecr-i ruḥ-ı cānāndur

Mihr ebr içre nihān olmaya bārān olmaz

bār-çin-i naḥl-i tefrîd:

1. **bār-çin-i naḥl-i tefrîd**:

Gazel 89

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Dünyadan elini eteğün çekerek Allahu arayan (kişi).

Bār-çin-i naḥl-i tefrîd olmayan nā-puḥte dil

Ādem olmaz mîve-i Ṭübā'ya bulsa dest-res

bāreka'llāh:

1. **bāreka'llah:**

Tarih 18

Mısra: 3

Allah mübârek etsin, hayırlı uğurlu olsun anlamında bir söz.

Bāreka'llah zihî 'āṭıfet-i sulṭānī

Ḥabbezā luṭf-ı şehenşāh-ı memālik-pirā

bārgāh-ı devlet:

1. **bārgāh-ı devlet:***+üñ*

Müsemmen 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Devletin makamı.

Gülşen-i ḳurba ḳurıldı bārgāh-ı devletüñ

Ḳābe Ḳavseyn oldı burc-ı āfitāb-ı 'izzetüñ

bārgēh:

1. **bārgēh:***+i*

Rübai 16

Mısra: 1

Makam, huzur.

Ey bārgēhi emti'a-i cürme muḥit

Ḳaldı kerem ü luṭfuña ümmid faḳaṭ

2. **bārgēh:***+dür*

Gazel 174

Mısra: 4

Makam, huzur.

Şehenşāh-ı cüyüş-ı evliyādur ḥazret-i Monlā

Yeşil bir bārgēhdür ḳubbesi şahrā-yı ma'nāda

Bārī:

1. **Bārī:**

Gazel 1

Mısra: 5

Allah.

Ta'alluḳdan vücūd-ı ğayra maḥfūz eylemiş Bārī
Bizüz kim gevher-i baḥr-i ḥaḳıḳat ābiyuz cānā

2. **Bārī:**

Tarih 5

Mısra: 10

Allah.

Cümle aḥbābı didi tāriḥ mānend-i Nesib

Ḥaccuñı Bostān Efendi eyleye Bārī ḳabül

3. **Bārī:**

Tarih 1

Mısra: 8

Allah.

Ṭariḳ-ı 'ilmde mümtāz idi akrāndan şāyed

Anı mümtāz ide 'izzetle Bārī bezm-i ḳurbetde

4. **Bārī:**

Tarih 25

Mısra: 7

Allah.

Dünyāda 'aziz eylemiş idi anı Bārī

'Uḳbāda da memnūnı ola luṭf-ı mezidüñ

5. **Bārī:**

Tarih 6

Mısra: 1

Yaratan, yaratıcı.

Maṭla'-ı çarḫ-ı 'ināyetden yine Bārī Ḥudā

Maḥz-ı luṭfiyla dirāḥşān itdi bir mäh-ı nevi

bārī:

1. **bārī:**

Gazel 175

Mısra: 11

Hiç olmazsa, en azından anlamlarında bağlaç.

Rüyın göreyüm bārī dem-i bāz-ı peside

Ol āyine-ruḥsāra nesimā ḥaber eyle

2. **b̄ari:**

Tarih 17

Mısra: 10

Hiç olmazsa, en azından anlamlarında bağlaç.

Nesib rihleti t̄arihini didi z̄üvv̄ar

İde Siyāhī Dede B̄ari kabr̄üni p̄ür-n̄ür

3. **b̄ari:**

Gazel 49

Mısra: 3

Hiç olmazsa, en azından anlamlarında bağlaç.

Meded ey gonca-dehen b̄ari bir ağız söyle

‘Āşika n̄im tebessümle tesellā mı gelür

4. **b̄ari:**

Gazel 63

Mısra: 7

Hiç olmazsa, en azından anlamlarında bağlaç.

Vişāl müşkil ise b̄ari nāme şart-ı keremdür

Teselli-i dil-i ‘āşik selām-ı sāde degüldür

5. **b̄ari:**

Gazel 109

Mısra: 3

Hiç olmazsa, en azından anlamlarında bağlaç.

B̄ari olaydı gül gibi h̄ande bir iki gün

Encām-ı k̄arı çāk-i giribān idenlerüñ

6. **b̄ari:**

Rübai 62

Mısra: 4

Hiç olmazsa, en azından anlamlarında bağlaç.

Kāmilleri fehme kudretüñ yok t̄utalum

B̄ari hele kendi z̄ātuñi fehm eyle

b̄ar-ı derd:

1. **b̄ar-ı derd:**

Gazel 143

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dert yükü.

Menzil-i maḫsūda buldum bir reh-i āsān Nesib

Nim-i rāh-ı gāmda b̄ar-ı derd ile bi-tāb iken

b̄ar-ı fakr u fāka:

1. **b̄ar-ı fakr u fāka:**

Gazel 132

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yoksulluk yükü.

Zaḫmet-i şeyb ü firāz-ı rāh-ı ‘ışkı ey Nesib

B̄ar-ı fakr u fāka ber-düş olmayınca bilmedüm

b̄ar-ı Hūdā:

1. **b̄ar-ı Hūdā:**

Tarih 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Allah.

Tā kim a‘dānuñ şümārı intihā-yāb olmaya

Eyleye efzūn-ı ‘ömr ü devletin b̄ar-ı Hūdā

b̄arika-i h̄irmen-i şekib:

1. **b̄arika-i h̄irmen-i şekib:**

Gazel 191

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Tahammül harmanının şimşeği.

Dimez mi b̄arika-i h̄irmen-i şekib gören

O h̄ande-i nemek̄in ile luḫf-ı güftāre

B̄ari'ü'n-nesem:

1. **B̄ari'ü'n-nesem:**

Kaside 2

Mısra: 16

Allah'ın nefesi.

Ey dil-rübā-yı bezm-i ḥaḳıḳat sen olmasañ
Ḥalk eylemezdi biş ü kemi Bārī'ü'n-nesem

bas-:

1. **bas-:du, -k**

Gazel 84

Mısra: 3

Basmak (ayak basmak).

Basduḳ o dem ki keвне ḳadem māder-i ḳazā
Ḳat' itdi tiḡ-ı derd-i maḥabbetle nāfumuz

2. **baş-:ar**

Gazel 195

Mısra: 2

(Ayak) basmak.

Her kim alursa pīr-i ḥarābātđan eli
Ser-menzil-i ümīde başar kām-ı evveli

3. **bas-:dı**

Tarih 14

Mısra: 2

(Ayak) basmak.

Mübeşşirler Nesibā didi tārīḥin bu mışra'la
Yine Şādıḳ Meḥmed mesned-i fetvāya basdı pā

4. **baş-:ar**

Gazel 162

Mısra: 13

(Üzerine) basmak.

Riḳāb-ı nāsa başar pāy-ı 'izzin ehl-i fenā
Görür bu ḥālī derün ehli na'ş-ı mevtāda

baş-ı güftār:

1. **baş-ı güftār:**

Rübai 31

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sözleri uzun uzadıya anlatma.

Her bābda gerçi baş-ı güftār iderüz
Envā'-ı suḥanda vaż'-ı āsār iderüz

baş:

1. **baş:+ı, +n, +a**

Gazel 26

Mısra: 2

Baş, kafa.

Zuhūr itdi 'izāruñ üzre ḥatt-ı müşg-sā bir bir
Yine 'uşşāk-ı zāruñ başına uşdı belā bir bir

2. **baş:+uñ**

Rübai 63

Mısra: 3

Baş, kafa.

Min-ba'd güzel başuñ için āzād it
Zindāni-i çāh-ı firḳate raḥm eyle

3. **baş:+uñ**

Rübai 48

Mısra: 4

Baş, kafa.

Mānende-i ḥurşid eger rif'at eyle
Başuñ göge irse daḥi sür ḥāke yüzüñ

4. **baş:+ı**

Mesnevi 4

Mısra: 7

Baş, kafa.

Yoḳ başı veli dehānı bir ḳaç
Pek sevdiğini yer olsa ger aç

baş ed:

1. **baş ed:**

Kıt'a 11

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Olsun, olur, oldu.

İN dakika bā dil-āgāhān nemī baş ed hafī
Ez şümār-ı beyyine Seyyid Muḥammed mişevēd

bāşed:

1. **bāşed:**

Gazel 21

Mısra: 5

Olmak.

Şevēd ger bendeet ma'şūk şāh-ı mülk-i dil bāşed
Ruh-ı Mahmūdṛā binini der pāy-ı Ayāz efted

bāşind:

1. **bāşind:**

Gazel 21

Mısra: 7

Olmak.

Büzürg ü küçēkeş bāşind uşşāk-ı ser-i küyet
Eger āvāze-i hüsnet be iklim-i Hicāz efted

başka:

1. **başka:**

Gazel 19

Mısra: 6

Diğer, farklı.

Revnağ-ı zātī mezīd eyler imiş hüsni-zamān
Başka bir hüsni-virür tazelere cāme-i 'id

başla-:

1. **başla-:-r**

Mesnevi 4

Mısra: 11

Başlamak.

Akşām olıcağ figāna başlar
Hengāmesine doyar mı başlar

2. **başla-:-r**

Mesnevi 4

Mısra: 12

Başlamak.

Akşām olıcağ figāna başlar
Hengāmesine doyar mı başlar

bat-:

1. **bat-:-an**

Gazel 85

Mısra: 8

Gömülmek, içe doğru gitmek.

Ārāmumuz semā' iledür rüzgārda

Girdāb-ı baḥr-i 'işka batan Mevleviler'üz

bâtıl:

1. **bâtıl:~ı**

Tarih 30

Mısra: 7

Hak ve hakikat olmayan şey, boş şey, yalan, yanlış.

Bâtılı ḥağdan mezāk-ı şer' ile temyiz idüp
Bildürürsin çāşni-i zehr ü ḫandı 'ilm ile

bâtın:

1. **bâtın:~da**

Tarih 25

Mısra: 4

Görülmeyen, gizli olan.

Ḥağ-güy u 'afif idi ki yoğıdı nazīri

Zāhirde vü bātında o bī-şibh ü nedidüñ

bayram eyle-:

1. **bayram eyle-:-r**

Gazel 39

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bayram etmek, çok sevinmek.

Nā'il-i vuşlatı ol māh-ı hilāl-ebrūnuñ

Evvelin rüz-ı meh-i rüzedē bayram eyler

bāz:

1. **bāz:+uz**

Gazel 75

Mısra: **8**

Tekrar; açık.

‘Ākıllere keşf itmezüz ahvālümüz ammā
Mānend-i der-i ehl-i kerem ‘āşıka bāzuz

bāz ol-:

1. **bāz ol-:-a**

Tarih 16

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Açılmak.

Meftūh idi bābı hemīşe ehl-i fakr u ‘usrete
‘Uqbāda bāz ola ilāhī rūhına bāb-ı ‘aden

bāz-ı āh-ı āteşin:

1. **bāz-ı āh-ı āteşin:**

Gazel 31

Mısra: **8**

Kelime Tipi: -

Doğan kuşunun yakıcı ahi.

Şaydgāh-ı dehrde bī-hūde itme cüst ü cū
Murğ-ı kāma bāz-ı āh-ı āteşin şeh-per yeter

bāzār-ı hōdīd:

1. **bāzār-ı hōdīd:+e**

Rūbai 57

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Bencilik pazarı.

Bāzār-ı hōdīde tā-be-key pest olasın
Sa‘y it ki fenā cāmı ile mest olasın

bāzār-ı ‘ışk:

1. **bāzār-ı ‘ışk:**

Gazel 198

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Aşk pazarı.

Gözümden naqd-i eşk-i bī-revāc u kem-bahā düşdi
Bahā-yı kāle-i vaşl olmadı bāzār-ı ‘ışk içre

ba‘zı:

1. **ba‘zı:**

Gazel 13

Mısra: **10**

Bazı kimseler, belgisiz zamir.

Cem‘iyyet-i mekārim-i ahlākdur dimiş
Ba‘zı kibār vaşf-ı edebde açınca leb

bāzı:

1. **bāzı:**

Gazel 210

Mısra: **8**

Bazı kimseler, Belgisiz zamir.

Murğ-ı ‘irfāmı şikār itmede çekmez zaḥmet
Bāzū-yı pādīşeh-i ‘ışkuñ olanlar bāzı

2. **bāzı:**

Gazel 210

Mısra: **1**

Oyun, eğlence.

Zāhidā şanma ki bāzı ola şāhid nārı
Sen daḥi şāf-dil ol añlaya gör bu rāzı

bāzū-yı baḥt:

1. **bāzū-yı baḥt:+uñ, +ı**

Kıt'a 7

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Talihinin kuvveti.

Efendi kuvvet-i iḳbālūñ ol ḳadardur kim
Tehemten olsa da bāzū-yı baḥtuñı buramaz

bāzū-yı pādīşeh-i ‘ışk:

1. **bāzū-yı pādīşeh-i ‘işk: +uñ**

Gazel 210

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşk padişahının kuvveti.

Murğ-ı ‘irfānı şikār itmede çekmez zaḥmet

Bāzū-yı pādīşeh-i ‘işkuñ olanlar bāzī

bāzū-yı vaşl:

1. **bāzū-yı vaşl: +a**

Gazel 202

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kavuşma kolu.

Şikār-ı murğ-ı ümmid el virüp bu deşt-i ḥasretde

Yine bāzū-yı vaşla ol hüma-pervāz gelmez mi

be:

1. **be:**

Gazel 21

Mısra: 1

-e kadar.

Be bezm-i işve çeşmeş rā çü nūş-ı cām-ı nāz efted

Hezārān çāk-i der-ceyb ü giribān-ı niyāz efted

2. **be:**

Gazel 21

Mısra: 4

-e kadar.

Zi düzdāneş hazer kün tā be şehrah-ı hakikat res

Be nādāni eger rāhet be vadī-i mecāz efted

3. **be:**

Gazel 21

Mısra: 4

-e kadar.

Zi düzdāneş hazer kün tā be şehrah-ı hakikat res

Be nādāni eger rāhet be vadī-i mecāz efted

4. **be:**

Gazel 21

Mısra: 8

-e kadar.

Büzürg ü küçekeş başend uşşāk-ı ser-i küyet

Eger āvāze-i hüsnat be iklim-i Hicāz efted

5. **be:**

Kit’a 11

Mısra: 2

-dan , -den.

Şud Muhammed Seyyid-i esnāf-ı cümle kāyināt

Her ki gayrı in be güyed ez dereş red menşur

6. **be:**

Kit’a 11

Mısra: 3

-dan , -den.

Nāmeş be zuhūr āyed bi’şmār u temāşā kön

Ez beyyine-i harf-i esrār-ı hikem hakkā

7. **be:**

Müfret 5

Mısra: 1

-dan , -den.

Ān serv-қad be piş-i muallim nemānd u reft

Migoft elif dü bārā hecā rā biḥ’ānd u reft

8. **be:**

Müfret 9

Mısra: 2

-dan , -den.

Eger ey felek nümāyī hasedi hezār ez men

Be derün-ı men ber āmed meh-i men girift-i seken

bed:

1. **bed: +dür**

Tahmis 3

Mısra: 4

Kötü.

Ne güçdür rişte-i қayd ile şāhib-insilāk olmaқ

Ne beddür her zamān ser-mest-i cām-ı āb-ı tāk

olmaқ

2. **bed:+ler, +le**

Kıt'a 21

Mısra: 1

Kötü, fena.

Kim ki bedlerle eyledi ülfet
Ne kadar pāk ise pelid oldu

3. **bed:**

Gazel 54

Mısra: 5

Kötü, fena.

Bed kâle olan bî-hünerân şandı ki bādî
Germiyet-i bāzārına çamğa-yı nesebdür

4. **bed:**

Gazel 87

Mısra: 8

Kötü, fena.

Lücce-i bî-kerân-ı derdüz biz
Bize bed diller aşinâ olmaz

bed-‘ahd:

1. **bed-‘ahd:+üñ**

Gazel 212

Mısra: 5

Sözünde durmayan, vaadine sadık kalmayan.

Vişâle va‘delerin güş iden o bed-‘ahdüñ
Zamân-ı maşşere dek intizâra düşmez mi

bed-cü:

1. **bed-cü:+ları**

Gazel 140

Mısra: 6

Fenalık arayan.

Ey şâh-ı hüsn hecr ile itmiş beni hâzîn
Bed-cüları hemişe vişâlüñle şâd iden

bedel:

1. **bedel:**

Tarih 13

Mısra: 4

Karşılık, denk olma.

Rehber-i keştî-nişinân idi hüsn-i himmet
Ol idi Baħr-i Sefid içre meger Hızr'a bedel

2. **bedel:**

Kaside 7

Mısra: 4

Karşılık, denk olma.

Şefâ‘atiyle siyeh-nâmeler muħarreb olur
‘İnâyetiyle şevâba olur günâh bedel

bedel it-:

1. **bedel it-:-mez**

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Karşılık vermek.

Ümîd-i luṭf ile demlerdür âsitânuñı bekler
Ki hâk-i dergehüñ itmez bedel bisâ‘-ı ħarîre

bedel-i ħırka-i peşmîn:

1. **bedel-i ħırka-i peşmîn:**

Gazel 79

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Sadelik ħırkasının karşılığı.

Āħirîn câmesi cismüñ ki Nesîb ola kefen
Ĥil‘at-i şeh bedel-i ħırka-i peşmîn olmaz

beden:

1. **beden:+e**

Gazel 170

Mısra: 8

Vücut.

Dest-i nigâhdan daħi renciş-pezir olur
Söz var mıdur o gül bedene ol ħarâvete

be-dest:

1. **be-dest:**

Kaside 5

Mısra: 3

Elde.

Hañçer be-dest süsen-i bed-mest şad-zebân
Lâle elinde sâgarı mest-i ‘ağârdur

be-dest eyle-:

1. **be-dest eyle-: -r, -sin**

Rübai 55

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Elde etmek.

Câm-ı mey-i nâzı ki be-dest eylersin
Peymâne-i ârâmı şikest eylersin

bedîd ol-:

1. **bedîd ol-: -sa**

Gazel 180

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Görünmek, ortaya çıkmak.

Hilâl-i ‘îd-veş nezzâre-pâş olmağdadur ‘âlem
Ne cânibden kaçan kim ol hilâl ebrü bedîd olsa

bedr:

1. **bedr: +de**

Gazel 205

Mısra: 5

Ayın on dördü, dolunay.

Hilâli olup bedrde âşikâr
Dağı âfet olmuş gör ol âfeti

bedr ü hilâl:

1. **bedr ü hilâl: +üñ**

Gazel 133

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dolunay ve hilâl.

Ebruvânuñla ruñuñ fehm idelüm aḥkâmın
Çarḥ-ı ḥüsne baḳalum bedr ü hilâlün görelüm

bedreka-i reh-i Hüdâ:

1. **bedreka-i reh-i Hüdâ:**

Tarih 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah yolunun kılavuzu.

Ḥazret-i Şeyḫ Şadr-i dîn ḳuddise sırrahu'l ‘azîz
Mürşid-i ṭâlibân-ı Ḥaḳ bedreka-i reh-i hüdâ

bedr-i dücâ:

1. **bedr-i dücâ:**

Kaside 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Karanlığı aydınlatan dolunay; Hz. Muhammed.

Oldı ey maḥbûb-ı zât-ı baḥt-ı Ḳâf-ı ḳadrüñe
İki noḳta mihr-i ‘âlem-tâb ile bedr-i dücâ

bed-şadâ:

1. **bed-şadâ:**

Gazel 78

Mısra: 2

Kötü ses.

Süḥan-ı ehl-i riyâ eylemez îrâs-ı şafâ
Bed-şadâ ḥüsn-i taşannu‘ ile ḥöş-elḥân olmaz

bed-sirişt:

1. **bed-sirişt: +üñ**

Kıt'a 9

Mısra: 3

Kötü huylu, kötü tabiatlı.

Bed-siriştün sūd-mend olmaz fazilet ṭab‘ına
Âb-ı şîrîn baḥri sükker zehri işlâh eylemez

be-düş:

1. **be-düş:**

Gazel 41

Mısra: 10

Omuzda.

Nigāh için ruḥ-ı cānāna zāhid-i sālūs
Ridā be-düş elinde ‘aşā gelür görünür

be-hakk-ı āh-ı hasret:

1. **be-hakk-ı āh-ı hasret:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Özlem ahının hakkı için.

Yā Resūlallāh be-hakk-ı sīne-i pūr-süz u tāb
Yā Resūlallāh be-hakk-ı āh-ı hasret intisāb

be-hakk-ı bezm-i kurb-ı bī-hicāb:

1. **be-hakk-ı bezm-i kurb-ı bī-hicāb:**

Müsemmen 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Örtüsüz yakınlık meclisinin hakkı için. (Hz.

Peygamberin Miraç'ta Allah ile görüşmesi bağlamında kullanılmıştır.)

Yā Resūlallāh be-hakk-ı bezm-i kurb-ı bī-hicāb

Yā Resūlallāh be-hakk-ı lezzet-i luṭf-ı ḥiṭāb

be-hakk-ı eşk-i ‘uşşāk-ı ḥarāb:

1. **be-hakk-ı eşk-i ‘uşşāk-ı ḥarāb:**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Harap olan aşıkların göz yaşının hakkı için.

Yā Resūlallāh be-hakk-ı sālīk-i rāh-ı şavāb

Yā Resūlallāh be-hakk-ı eşk-i ‘uşşāk-ı ḥarāb

be-hakk-ı lezzet-i luṭf-ı ḥiṭāb:

1. **be-hakk-ı lezzet-i luṭf-ı ḥiṭāb:**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Muhatap olma ihsanının tadının hakkı için. (Hz.

Peygamberin Miraç'ta Allah ile konuşması bağlamında kullanılmıştır.)

Yā Resūlallāh be-hakk-ı bezm-i kurb-ı bī-hicāb

Yā Resūlallāh be-hakk-ı lezzet-i luṭf-ı ḥiṭāb

be-hakk-ı sālīk-i rāh-ı şavāb:

1. **be-hakk-ı sālīk-i rāh-ı şavāb:**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Doğruluk yolunun yolcusunu hakkı için.

Yā Resūlallāh be-hakk-ı sālīk-i rāh-ı şavāb

Yā Resūlallāh be-hakk-ı eşk-i ‘uşşāk-ı ḥarāb

be-hakk-ı sīne-i pūr-süz u tāb:

1. **be-hakk-ı sīne-i pūr-süz u tāb:**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yanıklarla dolu yüreğe dayanma hakkı için.

Yā Resūlallāh be-hakk-ı sīne-i pūr-süz u tāb

Yā Resūlallāh be-hakk-ı āh-ı hasret intisāb

behāyim:

1. **behāyim: +le**

Kaside 8

Mısra: 5

Dört ayaklı hayvanlar.

Behāyimle hem-rütbedür fi'l-ḥaḳīka

Eger zātını bilmese ibn-i Ādem

behīme:

1. **behīme: +dür**

Kıt'a 4

Mısra: 4
Dört ayaklı hayvan .

Na'leynler ile gezmede halk-ı cihân bütün
Güyâ çehâr pây ile merdüm behimedür

behişt:

1. **behişt:-i**

Kaside 2

Mısra: 4
Cennet.

Ancağ senüñ zühuruñ için geldi 'âleme
Âdem behişt-i koydı olup târik-i ni'am

2. **behişt:**

Kaside 10

Mısra: 2
Cennet.

Taşavvur itse şafâ kesb eyler anu dil-i tîre
Behişt dinse sezâ âsitân-ı Hâzret-i Pîre

3. **behişt:-e**

Terci-bend 1

Mısra: 6
Cennet.

Hayfâ ki gül-i nefis beni itdi güm-şüde
Zühd ü vera' behiştte çıkar şâh-râh iken

4. **behişt:**

Gazel 32

Mısra: 12
Cennet.

Çâşnî-i hâl zevk-ı kâl ile yeksân degül
Lezzet-i didâra nisbetle behişt A'râf olur

5. **behişt:**

Kaside 9

Mısra: 5
Cennet.

Ol ravza behişt olduğına şübhe mi var kim
Hâdimleri havrâ ola câruları geysü

behiştîyân:

1. **behiştîyân:**

Gazel 177

Mısra: 1
Cennetlik. Cennete mensup olan.

Behiştîyân nigeht itse o rûy-ı pür-nûra
Unutdurur gül-i Firdevs'i hâtır-ı hûra

behre:

1. **behre:**

Kaside 2

Mısra: 4
Kismet, nasip.

Çün 'âlemine rahmet-i Hâkık oldı maqdemüñ
Sâyeñden oldı behre rübâ 'âlem-i 'adem

behre-mend id-:

1. **behre-mend id-:-er, -sin**

Gazel 150

Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Hissedar etmek.

Baňa câm-ı hecrüñ oldı hele vâye bilsen âyâ
Ser-i hûn-ı vuşlatuñda gehi behre-mend idersin

behre-ver:

1. **behre-ver:**

Gazel 77

Mısra: 2
Hisse ve nasibini almış.

Rüfû-gârî-i vaşl-ı dil-rübâdan behre-ver olmaz
O dil kim çâk-çâk-i tîğ-ı 'ışk-ı pür-eşer olmaz

2. **behre-ver:**

Gazel 101

Mısra: 6

Hisse ve nasibini almış.

Açardum sine-bendin bend-i kākülden rehā bulsam
Olurdum behre-ver gencineden mār olmasa mānif

3. **behre-ver:ler**

Tahmis 1

Mısra: 9

Hisse ve nasibini almış.

Nevāl-i ẖ'ân-ı ẖağdan behre-verler
Olur dervîşe ẖāmî gerçek erler

4. **behre-ver:**

Tarih 35

Mısra: 6

Hisse ve nasibini almış.

Lâkin ammā Şâm'a geldükde be-tağdir-i Hudā
Meşîhatle behre-ver itdi bu 'abdin ol lebîb

be-hür:

1. **be-hür:**

Kaside 1

Mısra: 12

Tütsü.

Cevher-i cismüñ nigînin hıfz için perdâhte
Sîmden bir ẖağkadur ẖākî muhîṭ olmuş be-hür

Behzād:

1. **Behzād:uñ**

Kıt'a 5

Mısra: 6

XV. yüzyılda yaşamış İranlı ünlü bir minyatürcü.

Nağş-ı Mānî'yi ider dest-efşān
Nāyda nağmeleri Behzāduñ

bekle:-

1. **bekle:-y, -en**

Gazel 193

Mısra: 4

Beklemek, durmak.

Yer ider dideler üstinde mişāl-i sürme
Bekleyen güşe-i 'uzlet-kedesin mîl gibi

2. **bekle:-r**

Kaside 10

Mısra: 7

Ummak.

Ümîd-i luṭf ile demlerdür âsitānuñı bekler
Ki ẖāk-i dergehüñ itmez bedel bisâṭ-ı ẖarîre

belâ:

1. **belâ:+sı**

Gazel 109

Mısra: 1

Dert, sıkıntı, bela.

Çokdur belâsı meyl-i cüvānān idenlerüñ
Rāh-ı mecāza şarf-ı dil ü cān idenlerüñ

2. **belâ:+dur**

Terkîb-bend 1

Mısra: 2

Dert, sıkıntı, bela.

'İşkuñ ki ğarîb ibtilādur
'Uşşāka 'aceb siyeh belādur

3. **belâ:**

Gazel 61

Mısra: 1

Dert, sıkıntı, bela.

Belâ rāğblarıdur Mevlevîler
Hudā ṭālibleridür Mevlevîler

4. **belâ:**

Gazel 26

Mısra: 2

Dert, sıkıntı, bela.

Zuhūr itdi ‘izāruñ üzre haṭt-ı müşg-sā bir bir
Yine ‘uşşāk-ı zāruñ başına üşdi belā bir bir

belā-yı gurbet:

1. belā-yı gurbet:

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Gurbet belası.

Mümkin mi bu ğamlara taḥammül
Hem fürkat ü hem belā-yı gurbet

belālu:

1. belālu:

Gazel 52

Mısra: 1

Melul, zavallı, sevdalı, dertli.

Belālu hasta gönüller devāsıdır ğam-ı yār
Qadīmī cān u dilüñ āşināsıdır ğam-ı yār

belde:

1. belde:

Kıt'a 25

Mısra: 1

Belde, kasaba, şehir.

Ḥayf kim meskenünüz oldı bizüm bir belde
K'anda qadr-i fuṣalā pest ü mükerrem cāhil

beli:

1. beli:

Gazel 195

Mısra: 8

Evet, elbette.

Evşāf-ı ḥüsn-i yārde inkār iden baña
Müy-ı miyānı vaşfına geldükde dir belı

2. beli:

Gazel 42

Mısra: 4

Evet, elbette.

Hüner şirîn mezāk-ı ma'ni-i nuṭṭı olmadur yoḫsa
Belı mānend-i merdüm-i ṭüṭi-i şekker-şiken söyler

3. beli:

Gazel 101

Mısra: 9

Evet, elbette.

Belı cānum gibi esrār-ı ‘aşkı ben Nesīb-āsā
Nihān eylerdüm eşk-i çeşm-i ḥün-bār olmasa māni‘

4. beli:

Tahmis 3

Mısra: 16

Evet, elbette.

Nesībā herkes olmazmış me’ālī māl ile kāsib
Vaṭan-perver cihān-gerd olana olmaz belı rāğıb

5. beli:

Gazel 37

Mısra: 9

Evet, elbette.

Belı iksir-i şafā var ise bu ‘ālemde
Bāde-i köhnededür dilber-i nev-sāldadur

6. beli:

Kıt'a 19

Mısra: 3

Evet, elbette.

Belı zenān ider irās-ı zevk-ı cismānı
Velik şoḫbeti rūḥı ğarık-ı miḥnet ider

belid ol-:

1. belid ol-:-ma

Rübai 38

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aklı ve anlayışı kıt olmak.

Ey ŧekve-tırāz ŧūmi-i baht-ı ‘anīd
ŧūkr-i ni‘am-ı Hakk’a çalıŧ olma belīd

belīgān-ı ‘urbān:

1. belīgān-ı ‘urbān:~ı

Kaside 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Arapların sözleri.

O mu‘ciz-edādur ki luţf-ı kelāmı
Hep itdi belīgān-ı ‘urbānı ebkem

belki:

1. belki:

Gazel 23

Mısra: 9

Belki; Bir ihtimal.

Nesībā belki artar kīnesi sen merḥamet dirken
O ŧefkat dūŧmene göndermede eyle ḥazer kāğız

2. belki:

Kaside 6

Mısra: 12

Belki; Bir ihtimal.

Hāŧeli’llah ki Nesib olmaya memnūn-ı kerem
Belki cürmi sebep-i mağfıret-i Dāver olur

bellü:

1. bellü:

Gazel 45

Mısra: 6

Belli başlı.

Ġarīb-i naḥl-i zemīn-i ğamum nemā dūŧmen
Ne bellü ḥuŧk ü ne tāze ne berg ü bārum var

be-mihr-i zamīr:

1. be-mihr-i zamīr:~e

Kaside 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Gönül güneŧi.

Nizām-baḥŧ-ı le’ālī-i Mesnevī ki me’ālī
İriŧdürür seni esrār-ı sırr be-mihr-i zamīre

ben:

1. ben:

Gazel 142

Mısra: 6

Birinci tekil ŧahıs zamiri; Âŧık.

Cefā öğretdüñ ol māha unutturduñ vefā resmin
Ben ağlarsam hele sen de raķībā ḥurrem olmazsın

2. ben:

Gazel 129

Mısra: 6

Birinci tekil ŧahıs zamiri; Âŧık.

Nihān imiŧ keremi ŧüret-i cefāsında
Meger ben eylemiŧem ‘arz-ı ḥāl-i nā-be-maḥal

3. ben:

Gazel 35

Mısra: 7

Birinci tekil ŧahıs zamiri; Âŧık.

N'ola ben ‘add idersem kendimi pāmāl-i bed-cūyān
Geçen bu ‘abd-i nāçizi o ŧāh-ı ḥūsne ḥāsiddür

4. ben:

Gazel 148

Mısra: 5

Ben birinci teklik ŧahıs zamir.

Ben bülbül-i mehcūrımı ğahice añar mı
Ey bād-ı seḥer vir ḥaber ol verd-i terümden

5. ben:

Rübai 8

Mısra: 4

Birinci tekil ŧahıs zamiri; Âŧık.

Cürmüm bilürem ki ‘abd-i nâ-fermānam
Ben bendeñi kulluğundan itme āzād

6. **ben:**

Gazel 101

Mısra: 9

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Belî cānum gibi esrār-ı ‘aşkı ben Nesib-āsā
Nihān eylerdüm eşk-i çeşm-i hūn-bār olmasa māni‘

7. **ben:**

Gazel 116

Mısra: 1

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Ben olmadum yalıñuz dil-figār-ı müjgānuñ
Cihān helākidür ol çeşm-i nâ-müselmānuñ

8. **ben:**

Gazel 116

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Revā mıdur ki olam zehr-i nūş-i hecrüñ ben
‘Adūlar ola siyeh mest-i cām-ı ihsānuñ

9. **ben:**

Gazel 137

Mısra: 7

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Şafha-i çeşmümde nakş itdüm hayāl-i yāri ben
Bisütün-ı gamda kārüm reşk-i Ferhād eyledüm

10. **ben:**

Gazel 137

Mısra: 10

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Eyledüm her cevrine şabr u taḥammül ‘ākıbet
Ben o bî-dādı Nesibā māyil-i dād eyledüm

11. **ben:**

Gazel 184

Mısra: 6

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Eylerem bî-hüde kūy-ı yārden şad reh-güzzer
Şeş-der-i fūrkatde ben mānend-i zāram āh āh

12. **ben:**

Gazel 185

Mısra: 7

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Būs-ı lebüñ-çün eyleme ben bendeñi helāk
Ey tünd-hū yumağ olamaz kanı kan ile

13. **ben:**

Gazel 192

Mısra: 1

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

‘Alil-i künc-i hicrem ṭab‘-ı şıḥḥat ḳanda ben ḳanda
Devā düşmen ṭabib-i bî-mürüvvet ḳanda ben ḳanda

14. **ben:**

Gazel 192

Mısra: 2

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

‘Alil-i künc-i hicrem ṭab‘-ı şıḥḥat ḳanda ben ḳanda
Devā düşmen ṭabib-i bî-mürüvvet ḳanda ben ḳanda

15. **ben:**

Gazel 192

Mısra: 4

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Esir oldı dil-i ye’s ülfetüm bir nâ-müselmāna
O kāfir kişiden ümmid-i şefḳat ḳanda ben ḳanda

16. **ben:**

Gazel 192

Mısra: 6

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Ser-i rehde nigāh-ı āşināyīdür ğarāz yoksa
O āhū-çeşm ile hem-vāre ülfet kıanda ben kıanda

17. **ben:**

Gazel 192

Mısra: 8

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Humār-ālūd-ı hasret bī-dimāğ-ı zehr-i hırmānam
Temennā-yı şafā-yı cām-ı vuşlat kıanda ben kıanda

18. **ben:**

Gazel 192

Mısra: 10

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Nesibā za'f-ı hicrānıyla hem çün berggāh oldum
Tecellā-yı cemāl-i yāre tākāt kıanda ben kıanda

19. **ben:**

Gazel 197

Mısra: 11

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Ben ol ber-çin-i bāğ-ı feyz-i Hakk'am ki Nesib irmez
O nahlıñ bergine erbāb-ı nazmuñ dest-i kütāhı

20. **ben:**

Kaside 1

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Ben o ğavvāş-ı bihār-ı cürm ü işyānum ki hep
Ser-be-ser eyyām-ı 'ömrüm itdi ğafletde mürür

21. **ben:**

Kaside 3

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Ben faķire yā Resūlallāh şefā'at kııl o dem
Kim ola her kimseye a'māline lāyık cezā

22. **ben:**

Kaside 3

Mısra: 9

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Kıanda ben kıanda senā-yı zāt-ı kıudsī gevherüñ
Ümmetüñ olmaķ yeter sermāye-i 'izzet baña

23. **ben:**

Kıt'a 8

Mısra: 6

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

'Aceb midür yerüm şaffü'n-ni'al-i bezm-i faķr olsa
Şadırlardan geçüp aşlumdan aldum ben haber şimdi

24. **ben:**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

El-meded gitsün kerem kııl çeşm-i kıalbümünden remed
Ben ğaribe dergehüñden ğayrı yokdur müstened

25. **ben:**

Tarih 35

Mısra: 7

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Ben de kıaldum Şām'da 'azm itdi anlar Ka'be'ye
Bendegānuñ her zamān tedbiri olmazmış muşib

26. **ben:**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Zannum budur ki ben kıulına ide mağfired
Cürm ü haķā ile eger olsam daħi ferid

27. **ben:**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Sen hāk-i rehūnle çarha nāzān
Ben pey-siper-i sipihr-i vārūn

28. **ben:**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Ben hāsta-i hecr-i dil-rübāyam
Bī-hūde ṭabīb çekme zaḥmet

29. **ben:+de**

Gazel 91

Mısra: 2

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Yandı pervānesine didi o şem‘-i ser-keş
Yalıñuz sende degül bende de vardur āteş

30. **ben:+de**

Kaside 1

Mısra: 9

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Emr ü nehyūñ ictināb u imtisāli bende yok
İttibā‘-ı sūnnetūñ hiç ḥāṭıra itmez ḥuṭūr

31. **ben:+den**

Gazel 60

Mısra: 10

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Bilmedük gitti Nesib-i mübtelāya bu firāk
Mekr-i düşmenden midür senden midür benden
midür

32. **ben:+den**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Yā Rabbe gerçi ma‘şiyetüm bī-şümārdur
Benden betelerin keremūñ itmede sa‘īd

33. **ben:**

Gazel 107

Mısra: 9

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Sırr-ı dehen-i yāri su‘āl eyleme benden
V‘allāhi vü b‘illāhi Nesibā ḥaberüm yok

34. **ben:+i**

Gazel 107

Mısra: 8

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Çağ cānuma geçti elem-i tır-i teğāfūl
Geçmiş beni sulṭānuma a‘dā ḥaberüm yok

35. **ben:+i**

Gazel 31

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Hālime düşmen güler derd-i firākuñla beni
Künc-i ḥasretde yeter aḡlatduñ ey kāfir yeter

36. **ben:+i**

Gazel 14

Mısra: 12

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Çün kuḥl-i cevāhir ber idem dīdeler üzre
Yā Rab beni hāk-i ḳadem-i ehl-i kemāl it

37. **ben:+i**

Gazel 19

Mısra: 2

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Şerm olup pīş-i niḡāhumda baña sedd-i sedīd
Bezm-i vuşlatda beni yāre ḥayā itdi ba‘īd

38. **ben:+i**

Gazel 39

Mısra: 11

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Fikr-i vaşlı beni giryân ider ol sîm-tenûñ
Âdeme her ne iderse şama^c-ı hâm eyler

39. **ben:~i**

Gazel 53

Mısra: 2

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allâh'ı severseñ beni ağlatma yeter

40. **ben:~i**

Gazel 56

Mısra: 8

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Fiğân ki tiğ-ı sitemle o kâfir-i bed-kîş
Şehîd ider beni zu'mınca çok şevâba girer

41. **ben:~i**

Gazel 168

Mısra: 2

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

O teğâfûl nigeş-i nergis-i fettâne göre
Anlamam kim ser-i rehde beni cânâne göre

42. **ben:~i**

Gazel 107

Mısra: 1

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Hâl-i ruhuñ itmiş beni şeydâ haberüm yok
Yağmış cigerüm âteş-i sevdâ haberüm yok

43. **ben:~i**

Gazel 34

Mısra: 11

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesîb Dede).

‘İşk itdi cünün ile beni şöhre-i ‘âlem
Efsâne-i Mecnûn benüm ednâ semerümdür

44. **ben:~i**

Gazel 117

Mısra: 2

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesîb Dede).

Oldukça câm-ı nâz ile mestâne gözlerüñ
Sihr ile eyledi beni divâne gözlerüñ

45. **ben:~i**

Gazel 140

Mısra: 1

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesîb Dede).

İtmiş beni fakîr seni ber-murâd iden
Taqdîr-i cüz' ü küll-i umûr-ı ‘ibâd iden

46. **ben:~i**

Gazel 140

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesîb Dede).

Ey şâh-ı hüsn hecr ile itmiş beni hazîn
Bed-cûları hemîşe vişâlüñle şâd iden

47. **ben:~i**

Gazel 145

Mısra: 1

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesîb Dede).

Beni ayırdı hayâli huzûr u h'âbumdan
Bugün haber mi gelür bilmem âfitâbumdan

48. **ben:~i**

Gazel 154

Mısra: 3

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesîb Dede).

Senden beni mehcûr idemez ta'ne-i ağıyar
Bülbül sitem-i hâr ile geçmez gül-i terden

49. **ben:~i**

Gazel 175

Mısra: 6

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesîb Dede).

Bilmem nedür âzâr-ı pey-ender-peye bâ'ış
Ey çarh dimem saña beni kâm-ver eyle

50. **ben:+i**

Gazel 183

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Hedef-i tîr-i sitem eyler iseñ it beni tek
Güşe-i çeşm ile baķ atma şaşkın yābāna

51. **ben:+i**

Gazel 209

Mısra: 2

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Dil bir perî nigeħ güzelüñ oldı māʔili
Dīvāne eyledi beni şekl ü şemāʔili

52. **ben:+i**

Rübai 34

Mısra: 4

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Giydüm nemedin hırķayı pervāne ğibi
Yā Rab beni şem^c-i ʔışķuña sūzān it

53. **ben:+i**

Rübai 51

Mısra: 3

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Tā ki beni ħabs-i çāħ-ı hicrān idesin
Sevdümse seni ne var ğünāħ eylemedüm

54. **ben:+i**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Ħayfā ki ğül-i nefis beni itdi ğüm-şüde
Zühd ü vera^c behişte çıkar şāħ-rāħ iken

55. **ben:+i**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

İtdi beni nā-ğehān bu ğerdün
Sen cilve-fürüş nāza meftün

56. **ben:+i**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Bu ħālet ile beni ğören dir
Bir şūĥ-ı cihāna mübtelādur

57. **ben:+i**

Müfret 3

Mısra: 2

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Şefeķat kānı kerem ıssı imiş dinse sezā
Yek-ten itdi beni cānān ile sermā-yı şitā

58. **ben:+ü, +m**

Gazel 138

Mısra: 2

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Bu cevr ü cefā niçeye dek bendeñe şāħum
Sulţānumı sevmek mi benüm cürm ü ğünāħum

59. **ben:+ü, +m**

Gazel 11

Mısra: 7

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Çeşümü ħasret-keş-i didār-ı ħʔāb itdüñ bu şeb
Va^c-i bī-encām-ı teşrīf-i durūğuñla benüm

60. **ben:+ü, +m**

Gazel 34

Mısra: 12

Ben birinci teklık şahıs zamiri.

ʔışķ itdi cünün ile beni şöhre-i ʔālem
Efsāne-i Mecnün benüm ednā semerümdür

61. **ben:+ü, +m, +le**

Gazel 117

Mısra: 8

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Şahrāya şaldı Kays-şifat gerçi āh kim
Üns itmedi benümle gāzālāne gözlerüñ

62. **ben:**+ü, +m, +le

Gazel 142

Mısra: 8

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Degüldür pās-ı dem kārūñ idersin rāzuñı ifşā
Benümle bezmgāh-ı gāmda ey ney hem-dem
olmazsın

66. **ben:**+ü, +m

Terci-bend 1

Mısra: 11

Ben birinci teklilik şahıs zamiri.

Bī-çāreyem ilāhī benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i gām-ı cān-güdāzum ol

67. **ben:**+ü, +m

Gazel 92

Mısra: 8

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Ḳarīn olmaḳ ne mümkindür o māha Münşi-i ḳudret
Benüm ser-nāme-i baḥtumda ‘unvān-ı Zuḫal yazmış

68. **ben:**+ü, +m

Terci-bend 1

Mısra: 11

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Bī-çāreyem ilāhī benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i gām-ı cān-güdāzum ol

69. **ben:**+ü, +m

Terci-bend 1

Mısra: 11

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Bī-çāreyem ilāhī benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i gām-ı cān-güdāzum ol

70. **ben:**+ü, +m

Terci-bend 1

Mısra: 11

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Bī-çāreyem ilāhī benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i gām-ı cān-güdāzum ol

71. **ben:**+ü, +m

Terci-bend 1

Mısra: 11

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Bī-çāreyem ilāhī benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i gām-ı cān-güdāzum ol

72. **ben:**-cileyin

Gazel 97

Mısra: 4

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Bir sencileyin āfet-i bī-dāda ta‘alluḳ
Bir bencileyin ‘āşık-ı ser-bāzuña maḥşuş

benān:

1. **benān:**+ı, +n, +da

Gazel 172

Mısra: 1

Parmak.

O meh-rūnuñ mey-i al ile pür sāgar benānında
Açılmış taze güldür gonca-i zanbaḳ miyānında

benān-ı debİR:

1. **benān-ı debİR:**+e

Kaside 10

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Parmakla gösterilen katip.

Hezār bāb-ı taḥıyyāt ola revānuña vāşıl
Ki ḥāme tā ki ola aşınā benān-ı debire

bend:

1. **bend:+e**

Gazel 53

Mısra: 12

Bağ, engel.

Çekemezler sitem-i zülfüni mānend-i Nesib
Gerçi ebnā-yı zamān cümlesi hep bende çeker

bend bend id:-

1. **bend bend id:-er, -sin**

Gazel 150

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Başlamak.

Sen o zülf-i pîç pîçüñ gehi bend bend idersin
Dil-i Cebra'ıl olursa daḥi der-kemend idersin

bende:

1. **bende:+lüg, +i**

Kaside 5

Mısra: 6

Kul, köle.

Ammā ne na't na't-i Resül-i cihāniyān
Kim qudsiyāna bendelügi iftiḥardur

2. **bende:-lüg, -üñ**

Kaside 7

Mısra: 3

Kul, köle.

Nesib'e bendelüğüñ māye-i sa'ādetdür
Sezā degülse daḥi luṭfa ey Nebiyy-i ecel

3. **bende:+ler, +i, +n, +den, +dür**

Rübai 27

Mısra: 4

Kul, köle.

Besdür bu şeref baña ki kim görse diye
Sultān-ı rusul bendelerindendür bu

4. **bende:+si, +y, +üz**

Tahmis 2

Mısra: 12

Kul, köle.

Biz tālib-i esrār-ı nikāt-ı ḥaṭṭ-ı yāruz
Ḥall eyleyenüñ bendesiyüz müşkilümüzdür

5. **bende:**

Gazel 73

Mısra: 11

Kul, köle.

İşkdur pādişāhi bende iden bendeyi şāh
Buña şāhid yeter efsāne-i Maḥmūd u Ayāz

6. **bende:+si**

Kaside 10

Mısra: 4

Kul, köle.

Şeh-i serir-i velāyet ki devleti ebedidür
Kemine bendesi itmez nigāh şāh u vezire

7. **bende:+si, +dür**

Rübai 41

Mısra: 4

Kul, köle.

Her mümsik-i nā-kesde kerāmet olmaz
Sultān-ı kerāmet keremüñ bendesidür

8. **bende:+lere**

Gazel 141

Mısra: 4

Kul, köle; Aşık.

Ġaribdür bu ki bir āfet-i zamāne iken
Sitemde bendelere tābi'-i zamān olasin

9. **bende**:+si, +n

Gazel 161

Mısra: 9

Kul, köle; Âşık.

Bir maḥremine sordı görüp bendesin ol yār
Didi ki Nesibā-yı ğam-endüz mıdır bu

10. **bende**:+ñ, +e

Gazel 138

Mısra: 1

Kul, köle; Âşık.

Bu cevır ü cefā niçeye dek bendeñe şāhum
Sultānımı sevmek mi benüm cürm ü günāhum

11. **bende**:+ñ, +i

Gazel 135

Mısra: 3

Kul, köle; Âşık.

Nār-ı hecrüñle neden bendeñi sūzān itmek
‘Âşık-ı şādıkuñ oldumsa günāh eylemedüm

12. **bende**:+ñ, +i

Rübai 8

Mısra: 4

Kul, köle; Âşık.

Cürmüm bilürem ki ‘abd-i nā-fermānam
Ben bendeñi kulluğuñdan itme āzād

13. **bende**:+si, +n, +i

Gazel 196

Mısra: 10

Kul, köle; Âşık.

Şabr idelüm Nesib cefāsına ol mehūñ
Cevr ile kaçdı bendesini imtiḥān gibi

14. **bende**:+ñ, +e

Kaside 1

Mısra: 7

Kul, köle; Âşık.

Qıl şefā‘at bendeñe yā Seyyide'l-kevneyn o dem
İtmesün tā ehl-i ḥaşri sū‘-i ḥālüm bī-ḥuzūr

15. **bende**:+si

Kaside 5

Mısra: 3

Kul, köle; Âşık.

Her bende-i kemīnesinüñ bendesi cihān
Ednā gedā-yı kūyı şeh-i tāc-dārdur

16. **bende**:+n, +i

Gazel 12

Mısra: 13

Kul, köle; Âşık.

Nesib ol mehe ‘arz ider bendeni
Şeh-i kişver-i şubḥgāh āfitāb

17. **bende**:+n, +i

Gazel 185

Mısra: 7

Kul, köle; Âşık.

Būs-ı lebūñ-çün eyleme ben bendeñi helāk
Ey tünd-ḥū yumaq olamaz qanı qanı ile

18. **bende**:+si, +n, +de, +dür

Gazel 105

Mısra: 1

Kul, köle; Âşık.

Bu ihtiyāc u ğmā bendesindedür ancak
Kemāl-i ‘ışk u bahā bendesindedür ancak

19. **bende**:+si, +n, +de, +dür

Gazel 105

Mısra: 2

Kul, köle; Âşık.

Bu ihtiyāc u ğmā bendesindedür ancak
Kemāl-i ‘ışk u bahā bendesindedür ancak

20. **bende**:+si, +n, +de, +dür

Gazel 105

Mısra: 4

Kul, köle; Âşık.

Zebân-ı çeşm ile her şüha 'arz-ı hâl olunur
Tehî nigâh u hayâ bendesindedür ancak

21. **bende**:+si, +n, +de, +dür

Gazel 105

Mısra: 6

Kul, köle; Âşık.

Bu rüşenî-i derûn tîregî-i dil ey mâh
Ya rûz u şâmda ya bendesindedür ancak

22. **bende**:+si, +n, +de, +dür

Gazel 105

Mısra: 8

Kul, köle; Âşık.

Ẕarîñ-i hüy-ı nigûdur hemîşe 'ışk u cemâl
Tevâzu' u hüyelâ bendesindedür ancak

23. **bende**:+si, +n, +de, +dür

Gazel 105

Mısra: 10

Kul, köle; Âşık.

Nesîb-i dil-şüdeye hüblar teraħħum ider
Recâ vü farı-ı ibâ bendesindedür ancak

24. **bende**:+y, +i

Gazel 73

Mısra: 11

Kul, köle; Âşık.

'ışkdur pâdişâhi bende iden bendeyi şâh
Buña şâhid yeter efsâne-i Maħmûd u Ayâz

bende id-

1. **bende id-**:er

Gazel 131

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Köle etmek.

Bir siyeh-çerde suħandânca güzeldür bu Nesîb
Âdemi bende ider vaz'-ı dil-ârâ-yı kıalem

bende vü şâh:

1. **bende vü şâh:**

Rûbai 29

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kul ve sultan.

Ey şâh-ı rusul 'asker ü gerdün dergâh
Deryûze-ger-i ħâk-i rehûñ bende vü şâh

bendeet:

1. **bendeet:**

Gazel 21

Mısra: 5

Köleler, kullar.

Şevad ger bendeet ma'sûk şâh-ı mülk-i dil bâşed
Ruh-ı Maħmûdrâ binini der pây-ı Ayâz efted

bendegân:

1. **bendegân**:+uñ

Tarih 35

Mısra: 8

Kullar, köleler, halk, tebaa.

Ben de kıaldum Şâm'da 'azm itdi anlar Ka'be'ye
Bendegânun her zamân tedbiri olmazmış muşib

bendegi-i diğer:

1. **bendegi-i diğer:**

Kaside 6

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Diğer kulu.

Biñde bir vaşfını ta'dād ne mümkün ammâ
Na'tine verziş anuñ bendegi-i diğer olur

bende-i efgende:

1. bende-i efgende: +si

Gazel 81

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Zavallı kul ya da köle olmak.

Eylemiş çok şâh-ı hüsnî bende-i efgendesî
Şimdi biz bir seyyidüñ ‘abd-i şadaqat-kâriyuz

bende-i hâs-ı hayr-h’âh:

1. bende-i hâs-ı hayr-h’âh: +uñ

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hayır duasının hususî kölesi.

Dür eylemeñe sebep nedür di
Ol bende-i hâs-ı hayr-h’âhuñ

bende-i kemîne:

1. bende-i kemîne: +si, +nüñ

Kaside 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aciz bir köle.

Her bende-i kemînesinüñ bendesi cihân
Ednâ gedâ-yı küyü şeh-i tâc-dârdur

bende-i küstâh-ı nâ-fermân-ı ‘ür:

1. bende-i küstâh-ı nâ-fermân-ı ‘ür:

Kaside 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sahibinden kaçmış gözü kör hadsiz köle. (Şair kendini ve yeteneğinin peygamberimizi övmek için yeterli olmadığı bağlamında bu tamlamayı kullanmıştır.).

Kimde kudret var kemâhî ider evşâfuñ senüñ
Sıyyemâ bu bende-i küstâh-ı nâ-fermân-ı ‘ür

bende-i mehcür-ı dil-figâr:

1. bende-i mehcür-ı dil-figâr: +ı, +n, +a

Gazel 70

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Terk edilmekten kırılmış olan gönül.

Ya degdi hâtır-ı dil-dâra dil ki yazmadı nâme
Ya nâme bende-i mehcür-ı dil-figârına degmez

bende-i pür-felâket:

1. bende-i pür-felâket: +e

Rübai 63

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Felaket dolu köle.

Bu bende-i pür-felâkete rahm eyle
Bu keşte-i tiğ-ı hasrete rahm eyle

benefşe:

1. benefşe:

Kaside 5

Mısra: 8

Menekşe.

Nâliš-ger itdi bülbül-i zârı füsün ile
Güyâ benefşe gülşene hâtt-ı ‘izardur

beniyye-i Mekke:

1. beniyye-i Mekke: +den

Kıt'a 12

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mekkedeki Ka'be.

Çün evvel-i dîn zâhir olupdur o tarafdan
Çıkşa ne ‘aceb beniyye-i Mekke'den islâm

beñze-:

1. **beñze--r**

Gazel 109

Mısra: 1

Benzemek; benzer.

Beñzer binā-yı mescide māl-i ḥarām ile
Aḥvāli imtinān ile iḥsān idenlerüñ

2. **beñze--r**

Gazel 115

Mısra: 8

Benzemek; benzer.

Bu nağme-i ḥünin nedür ey muṭrib-i cān-süz
Beñzer ki ola rişte-i cān perde-i sāzuñ

3. **beñze--r**

Gazel 165

Mısra: 3

Benzemek; benzer.

Beñzer gül-i sefide o destār-ı pāki kim
Dest-i nesim-i şubḥa baqar tazelenege

4. **beñze--r**

Gazel 169

Mısra: 2

Benzemek; benzer.

Her şūḥ-ı nāzenin ki giriftāri olmaya
Beñzer o bir ṭabibe ki bīmāri olmaya

5. **benze--r**

Gazel 186

Mısra: 2

Benzemek; benzer.

Elem çekmem cebin-i 'işvesi pür-ḥışm u kın olsa
Güzel ey baḥr-i nāzum saña benzer nāzenin olsa

6. **beñze--r**

Gazel 106

Mısra: 6

Benzemek; benzer.

Her zāt-ı bī-ḥıred k'ola evzā'ı dil-ḥırāş
Beñzer hemān o zevraḫa kim nāḥudāsı yok

7. **beñze--**

Gazel 56

Mısra: 10

... gibi görünmek.

Ḥüy-ı gaddāra ṭokındukça zülfi-yār-i Nesib
Hemān o rişteye beñzer ki dürr-i nāba girer

8. **beñze--r**

Gazel 95

Mısra: 4

Benzemek; benzer.

Neden tā böyle mest-i ser-girān-ı nāzsın bilmem
Kemend-i zülfüne beñzer ki çok diller şikār olmuş

9. **beñze--di**

Mesnevi 6

Mısra: 8

Benzemek, andırmak.

Birininün derünü pür ḥile
Biri şafvetde beñzedi nile

ber:

1. **ber:**

Gazel 14

Mısra: 11

Beyitte sürmek anlamında kullanılmıştır.

Çün kuḥl-i cevāhir ber idem dīdeler üzre
Yā Rab beni ḥāk-i ḫadem-i ehl-i kemāl it

ber ol-:

1. **ber ol--ur**

Kaside 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Meyve olmak.

Ḥāşıl-ı mezra'a-i sünnetidür ḫaḫḫ-ı yakīn
Şecer-i şer'ine 'irfān-ı ilāhī ber olur

berāber:

1. **berāber:**+ü, +m

Tarih 29

Mısra: 4

Birlikte, beraber.

Bir hālet ile didüm Nesībā tārīḥ
Hemşire-i cān berāberüm vay meded

2. **berāber:**

Kaside 10

Mısra: 16

Birlikte, beraber.

Ol āsitāne-i sīmīn aña işāret ider kim
Berāber idi nigāhında sīm ḥāk-i ḥākīre

3. **berāber:**+dür

Gazel 27

Mısra: 7

Birlikte, beraber.

Hemān ḥikmet şafā-yı dildedür yoksa berāberdür
Gerek peygüle-i küllhan gerekse bezm-i gülşendür

be-rağm-ı 'āşık-ı ḥamyāze-keş:

1. **be-rağm-ı 'āşık-ı ḥamyāze-keş:**

Gazel 141

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Can sıkıcı aşığın kıskanmak.

Be-rağm-ı 'āşık-ı ḥamyāze-keş 'acebdür kim
Hemīşe ziver-i āgūş-ı düşmenān olasın

berāt:

1. **berāt:**

Kaside 4

Mısra: 8

Ferman, buyruk.

Perde-i ef'āl ü aqvāl-i Ḥudā'sın bī-merā
Ma remeyte mazhariyyet cāhına oldu berāt

2. **berāt:**

Müsemmen 1

Mısra: 11

Azat belgesi.

Mazhariyyet manşibuñdur men reāni dūr berāt
Mā remeyte oldu bu da'vāya burhān-ı sıqāt

ber-āver-i lülü-yı rāz:

1. **ber-āver-i lülü-yı rāz:**

Gazel 55

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Büyümüş sır incisi.

Bād-ı firāk ile yem-i eşküm ki cüş ide
Her mevcesi ber-āver-i lülü-yı rāz olur

berā-yı Nesīb-i zār:

1. **berā-yı Nesīb-i zār:**

Gazel 190

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ağlayan Nesib için.

Ṭıflāne ārzü niçe berā-yı Nesīb-i zār
Dehrüñ nezāre eyleme naqş u nigārına

berāy-ı terbiyet:

1. **berāy-ı terbiyet:**

Kıt'a 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Terbiye maksadıyla, terbiye etmek için.

Şi'rüñi 'arz it o kân-ı fazla yüz biñ şerm ile
Zāde-i ṭab'uñ berāy-ı terbiyet üstāda vir

berbād ol-:

1. **berbād ol-:-dı**

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Perişan olmak, zarar görmek.

Hayfâ ki diyâr-ı zindegânî
Dest-i sitemûnle oldu berbâd

berceste:

1. **berceste:**

Gazel 91

Mısra: 8

Berceste (en güzel) mısra.

Yine ser-mesti-i hicrân ile gavğâmuz var
Oldı berceste sere keyf-i şarâb-ı bî-ğaş

ber-çîn-i bâğ-ı feyz-i Hakk:

1. **ber-çîn-i bâğ-ı feyz-i Hakk:+am**

Gazel 197

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Allah'ın bereket bahçesinin toplayıcısı.

Ben ol ber-çîn-i bâğ-ı feyz-i Hakk'am ki Nesib irmez
O nahlûñ bergine erbâb-ı nazmuñ dest-i kütâhı

berde-i esrâr-ı 'ışk:

1. **berde-i esrâr-ı 'ışk:**

Gazel 10

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşk sırlarının hırkası.

Şimdi hasret berde-i esrâr-ı 'ışk oldu Nesib
Vaşl u hecri aňlamaz bilmez nedür 'azb ü 'azâb

ber-düş:

1. **ber-düş:+ı, +dur**

Gazel 108

Mısra: 3

Başiboş.

Ferdâ-yı haşr gâşiye ber-düşdür sürüş
Kesb-i rızâ-yı Haliğ için h'âr olanlaruñ

ber-düş ol-:

1. **ber-düş ol-:-ma, -y, -ınca**

Gazel 132

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Serseri olmak.

Zahmet-i şeyb ü firâz-ı râh-ı 'ışkı ey Nesib
Bâr-ı faqr u fâka ber-düş olmayınca bilmedüm

berf:

1. **berf:**

Kıt'a 4

Mısra: 2

Kar.

Dem-i serdi-i zamâne ile hasta hâtırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsañ ganimedür

berg:

1. **berg:**

Gazel 45

Mısra: 6

Yaprak.

Ğarib-i nahl-i zemîn-i ğamum nemâ düşmen
Ne bellü huşk ü ne tâze ne berg ü bârum var

2. **berg:+ü, +müz, -i**

Gazel 125

Mısra: 2

Yaprak.

Ol nahl-i mive-dâr-ı vefâyuz ki rüzgâr
Dökdi zemîne bergümüzi bârumuz degül

3. **berg:+i, +n, +e**

Gazel 197

Mısra: 12

Yaprak.

Ben ol ber-çîn-i bâğ-ı feyz-i Hakk'am ki Nesib irmez
O nahlûñ bergine erbâb-ı nazmuñ dest-i kütâhı

berg ü bārı:

1. **berg ü bārı:**

Gazel 187

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yaprak ve meyva.

Ḥōṣā o naḥl-i berümend-i ārzū-yı vişāl
Ki bāğ-ı ye'sde hep berg ü bārı ḥasret ola

ber-gezend id-:

1. **ber-gezend it(d)-: er, -sin**

Gazel 150

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zarar sokmak.

İdeli fūnūn-ı sıḥri nigehūñle ğamze tekmiñ
Saña 'āşık olsa Rüstem yine ber-gezend idersin

berggāh:

1. **berggāh:**

Gazel 192

Mısra: 9

Saman yaprağı, sapı.

Nesibā za'f-ı hicrānıyla hem çün berggāh oldum
Tecellā-yı cemāl-i yāre ṭākat ḳanda ben ḳanda

berg-i biğāne:

1. **berg-i biğāne:**

Tarih 9

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yabancı yaprak.

Nesibā bāğbān-ı ḥāme tāriḥin didi anuñ
Kesildi gülbūn-i bustāndan o berg-i biğāne

berg-i dıraḥtān:

1. **berg-i dıraḥtān:**

Gazel 42

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ağaçların yaprakları.

Fenā-yı gülsitān-ı 'ālemi her sāl ider inhā
Dem-i faşl-ı ḥazān berg-i dıraḥtān bī-suḥan söyler

berg-i gül:

1. **berg-i gül:**

Gazel 56

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gül yaprağı.

Düşer ḥayāl-i ruḥı gāh çeşm-i pür-ḥūna
O berg-i gül gibi kim sāğar-ı şarāba girer

berg-i ḥurmā:

1. **berg-i ḥurmā:**

Gazel 50

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hurma yaprağı.

Nesibā ḥasret-i Rūm ile Mışır içre dil-efgāram
Ki her bir berg-i ḥurmā çeşmüme nevk-i sinānlardur

berg-i semen:

1. **berg-i semen:**

Gazel 144

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yasemin yaprağı.

Şad-pāre olur gül ğam-ı reşk-i bedenümden
Ḥaclet-zededür berg-i semen pîrehenümden

2. **berg-i semen:**

Gazel 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yasemin yaprağı.

Hasret-i kıaddüñle terk eyler çemen şahnın diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencir-i āb

3. **berg-i semen:**

Gazel 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yasemin yaprağı.

Hasret-i kıaddüñle terk eyler çemen şahnın diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencir-i āb

berī:

1. **berī:**+y, +üz

Tahmis 1

Mısra: 16

Uzak.

Ne maḥzūnuz hücūm-ı miḥnetinden
Nesīb-āsā beriyüz minnetinden

ber²-i sā'a:

1. **ber²-i sā'a:**

Gazel 52

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hastanın iyileşmesi.

Cerāḥat-i ğam-ı dünyāya ber²-i sā'a budur
O zaḥm-ı sīne-güdüñü şifāsıdır ğam-ı yār

berk:

1. **berk:**

Gazel 28

Mısra: 11

Çok, fazla.

Nesībā berk şanma vaqt-i giryānı ebr içre
Felek evzā^c-ı nā-ber-cāy-ı ḥöd-gāmāne ḥandāndur

2. **berk:**

Gazel 159

Mısra: 1

Yaprak.

Berk ile ḥande ider vaz'ına ehl-i kibriñ
Mihr ü meh şanma tutar çarḥ-ı zemine güşin

ber-ķarār:

1. **ber-ķarār:**

Tarih 32

Mısra: 2

Daim, devamlı.

Şehenşāh-ı cihān Ḥān Aḥmed'i elṭāf-ı Rabbānī
Serir-i salṭanatda tā-be-maḥşer ber-ķarār itsün

berk-ı ḥürmen:

1. **berk-ı ḥürmen:**+dür

Gazel 27

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Harman şimşegi.

Zemīn-i nā-murādide maḥabbet berk-ı ḥürmendür
Alınmaz geşt-zār-ı 'ışkdan maḥşül-i āsāyış

berk-ı tiğ-ı bī-amān:

1. **berk-ı tiğ-ı bī-amān:**

Gazel 213

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İnsafsız şimşek kılıcı.

Atup şāh-ı ğama burc-ı felekden sā'ika topın
Sipāh-ı ğuşsa üzre berk-ı tiğ-ı bī-amān çekdi

ber-murād:

1. **ber-murād:-i**

Gazel 128

Mısra: 5

İsteğine kavuşan.

Ber-murādī ber-ṭarafdur çekme āzār-ı ṭaleb
Baḥt-ı bed-ṭālī^c zebün cānāna ser-keşdür göñül

ber-murād id-:

1. **ber-murād id-:-en**

Gazel 140

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzusunu yerine getirtmek, emeline kavuşturmak.

İtmiş beni fakîr seni ber-murād iden

Takdîr-i cüz' ü küll-i umûr-ı 'ibād iden

ber-ser eyle-:

1. **ber-ser eyle-:-y, -üp**

Gazel 201

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Baş üstüne koymak.

Şabâ nev-tabla-i 'ıtr-ı bahârı eyleyüp ber-ser

Gezer sük-ı çemende sü-be-sü nev-rûzdur şimdi

ber-ıaraf:

1. **ber-ıaraf:+dur**

Gazel 128

Mısra: 5

Ortadan kaybolmak, gidermek.

Ber-murâdı ber-ıarafdur çekme âzâr-ı taleb

Baht-ı bed-ıâli' zebûn cânâna ser-keşdür gönül

ber-ıaraf-sâz-ı hayâlât-ı ümîd ü bâk ol:

1. **ber-ıaraf-sâz-ı hayâlât-ı ümîd ü bâk ol:**

Gazel 123

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Korku ve ümit hayallerini ortadan kaldıran olmak.

Yed-i kudretde bilüp halkı Nesîbâ 'âciz

Ber-ıaraf-sâz-ı hayâlât-ı ümîd ü bâk ol

ber-ıaraf-sâz-ı nikâb:

1. **ber-ıaraf-sâz-ı nikâb:**

Tahmis 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Peçesini kaldırmak.

Yine ol meh gâzabla ber-ıaraf-sâz-ı nikâb olmuş

ber-ıaraf-sâz-ı şafâ-yı zevk-ı kâm:

1. **ber-ıaraf-sâz-ı şafâ-yı zevk-ı kâm:**

Gazel 113

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Arzunun zevk ve safasını ortadan kaldırmak.

İhtiyâr-ı miñnet-i ye's itmek ister hâıırum

Ber-ıaraf-sâz-ı şafâ-yı zevk-ı kâm olsam gerek

ber-vefk-ı aksâ-yı emel:

1. **ber-vefk-ı aksâ-yı emel:**

Tarih 28

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

En büyük emeline uygun olma.

Bî-ıamdü li'llah ki olduğ mazhar-ı nev-luıf-ı

Rabbânî

Sipihrüñ cünbüşi ber-vefk-ı aksâ-yı emel oldu

ber-vefk-ı hâıır:

1. **ber-vefk-ı hâıır:**

Tarih 32

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönlüne uygun olarak.

Niyâzı mîve-i dil ya'ni bir şeh-zâdedür şimdi

Hudâ ber-vefk-ı hâıır maılabıyla kâm-gâr itsün

bes:

1. **bes:+dür**

Gazel 5

Mısra: 5

Kâfi, yeter!.

Bu bezmgehde gâraz neş'e ise besdür bes

Hemişe laht-ı ciger hün-ı dil kebâb şarâb

2. **bes:+dür**

Gazel 6

Mısra: 9

Kâfi, yeter!.

Besdür ey sâkî-i dehr eyle Nesîb'e merhamet
Câm-ı hasretten murâduñ üzre oldı neş'e-yâb

3. **bes:+dür**

Gazel 125

Mısra: 7

Kâfi, yeter!.

Besdür beyân-ı hâl-i Nesîbâ tekellüfât
Zînet-fezây-ı nüshâ-i eş'arumuz degül

4. **bes:+dür**

Mesnevi 2

Mısra: 14

Kâfi, yeter!.

Mağşüd o şuhûda dest-resdür
Fehm idene bu işâret besdür

5. **bes:+dür**

Gazel 166

Mısra: 12

Kâfi, yeter!.

Ey h'âce cihân şadrları hep senüñ olsun
Besdür bize menzil o şehüñ hâk-i derinde

6. **bes:+dür**

Kaside 2

Mısra: 11

Kâfi, yeter!.

Besdür Nesîb 'arz-ı merâm eyledüñ tamâm
Şimdengerü şalât u taḥiyyâtdur ehem

7. **bes:+dür**

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Kâfi, yeter!.

Âh ey felek sitem me'âsir

Besdür dil-i zâra bu 'adâvet

8. **bes:+dür**

Rûbai 27

Mısra: 3

Kâfi, yeter!.

Besdür bu şeref baña ki kim görse diye
Sultân-ı rusul bendelerindendir bu

9. **bes:+dür**

Gazel 189

Mısra: 1

Kâfi, yeterli.

Besdür hemîşe zâd-ı sefer Mevlevîler'e
Hün-âb-ı dide laḥt-ı ciger Mevlevîler'e

10. **bes:**

Rûbai 38

Mısra: 4

Kâfi, yeter!.

Ehl-i dil iseñ şikâyetüñ bî-câdur

Ehl-i dile ehliyyeti bes baḥt-ı sa'îd

11. **bes:+dür**

Gazel 58

Mısra: 5

Kâfi, yeter!.

Ḳad-i ḥamîde ile nâle besdür ehl-i dile

Semâc-ı zemzeme-i çeng ü nâyı neylerler

12. **bes:+dür**

Gazel 174

Mısra: 8

Kâfi, yeter!.

Mekânı kıble zâtı Ka'be-i taḥkîḳdur dirsem

Delilüm 'anberîn püşide besdür ḳabr-i Monlâ'da

13. **bes:+dür**

Gazel 110

Mısra: 6
Kâfi, yeter!.

Ma'mûre-i günâhı yaqub itmege ħarâb
Besdür bir âhî gûşe-güzin-i nedâmetüñ

14. **bes:+dür**
Kaside 7
Mısra: 9
Kâfi, yeter!.

Küşâd-ı kârına bir nîm işâretüñ besdür
Ne 'uqdedür o ki luţfuñla olmaya münĥal

15. **bes:+dür**
Gazel 45
Mısra: 9
Kâfi, yeter!.

Ĥakîr isem de Nesîbâ baña şeref besdür
Ki bir kerîm-i Ĥudâvend-i kâm-gârum var

16. **bes:**
Rûbai 57
Mısra: 4
Kâfi, yeter.

Sermâye vü sūd-ı 'âlemi terk eyle
Bu sūd saña bes ki tehî-dest olasın

17. **bes:**
Gazel 89
Mısra: 2
Kâfi, yeter!.

Mâsivâdan el yuyup maĥlûkdan ümmîdi kes
Virdüñ olsun dâ'imâ Allâh bes bâkî heves

18. **bes:**
Kaside 1
Mısra: 11
Kâfi, yeter!.

Bes Nesîbâ 'arz-ı ĥâl itnâbı terk eyle yeter
Lâzım-ı ĥurşiddür bilmez misin isâr-ı nûr

19. **bes:+dür**
Kaside 2
Mısra: 9
Kâfi, yeter!.

Besdür kelâm-ı Ĥaĥ saña i'câz gerçi kim
Envâ'-ı mu'cizâtuña kâfi degül raĥam

20. **bes:**
Gazel 5
Mısra: 5
Artık.

Bu bezmgehde ġaraż neş'e ise besdür bes
Hemişe laĥt-ı ciger ĥûn-ı dil kebâb şarâb

21. **bes:+dür**
Kaside 8
Mısra: 4
Kâfi, yeter!.

Geçüp ĥubb-ı dünyâdan ol mest ü rûsvâ
Ki besdür bilürseñ o zaĥma bu merhem

best ü ġüşâd id-:

1. **best ü ġüşâd id-:-en**
Gazel 140
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Alçak ve açık.

Ta'bîr-i vaşl u fûrĥate olmış işâret-sâz
Macerâ-yı kâr-ı 'âlemi best ü ġüşâd iden

beste-i dâm-ı 'alâyık:

1. **beste-i dâm-ı 'alâyık:**
Gazel 89
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Tuzaĥın baĥları.

Beste-i dām-ı ‘alāyık bilmez āzādī nedür
Engübīn-ālūde olduḡda rehā bulmaz meges

beste-i gül-deste-i te’sīr:

1. **beste-i gül-deste-i te’sīr:**

Gazel 7

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Baḡlı gül destesinin etkisi.

Ḳıl luṭfuñ ile beste-i gül-deste-i te’sīr
Ser-riṣte-i āh-ı ŧerer-eḡṣānumı yā Rabb

beste-i jengār ol-:

1. **beste-i jengār ol-: -an, -lar, -uñ**

Gazel 108

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kir baḡlamak.

Menfūrīdur müṣāhade-i ḡüsni-rüy-ı pend
Mir’āt-ı ḡalbi beste-i jengār olanlaruñ

beste-i silsile-i zülf-i semen-sā:

1. **beste-i silsile-i zülf-i semen-sā:**

Gazel 74

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*(sevgilinini) Yasemin kokulu saçlarının zincirlerine
baḡlı.*

‘Āciz olsaḡ dil-i mecnūn-meniṣūñ zaḡbında
Beste-i silsile-i zülf-i semen-sā iderüz

beste-i zülf-i siyeh-kār:

1. **beste-i zülf-i siyeh-kār:+e**

Gazel 44

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Günahkar olan saçı baḡlamak.

Mürḡ-i dil ‘ıṣṡ ile āvāre deḡüldür de nedür
Beste-i zülf-i siyeh-kāre deḡüldür de nedür

beṣ:

1. **beṣ:**

Tarih 2

Mısra: 9

"Beṣ" sayı sıfatı.

Evvelinüñ ḡāl-dāri sāde-i āḡırla beṣ
‘Aks olunca altı tāriḡ oldu ‘add ile dilā

beṣāret:

1. **beṣāret:+ler**

Tarih 26

Mısra: 3

Müjde, iyi haber.

Beṣāretler hele ey āl-i Aḡmed kim naḡīb oldu
Fazilet menba’ı aḡlāḡ kāmı ercümendüñüz

beṣer:

1. **beṣer:+den**

Müfret 10

Mısra: 1

İnsan.

Beṣerden ṧerr olupdur cüz’-i āzam
Ḥaṡādan sālim olmaz ibn-i Ādem

2. **beṣer:**

Müsemmen 1

Mısra: 8

İnsan.

Rūḡsın sen hiḡ ne mümkin rūḡdan virmek ḡaber
Yā Resūlallāḡ senüñ medḡüñde ‘ācizdür beṣer

3. **beṣer:**

Gazel 121

Mısra: 3

İnsan.

Yâ Resûlallâh senüñ medhüñde ‘âcizdür beşer
Zât-ı pāküñ şübhesüz mir’ât-ı Sübhân'dur senüñ

be-takdir-i Hudâ:

1. **be-takdir-i Hudâ:**

Tarih 35

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah'ın takdiriyle.

Lâkin ammâ Şâm'a geldükde be-takdir-i Hudâ
Meşîhatle behre-ver itdi bu ‘abdin ol lebib

betâlet it-:

1. **betâlet it-:-me**

Mesnevi 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Avarelik etmek.

Tahşile çalış betâlet itme
İhmâl ile fevt-i firşat itme

beter:

1. **beter:+leri, +n**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Daha kötü.

Yâ Rabbe gerçi ma‘şiyetüm bî-şümârdur
Benden beterlerin keremüñ itmede sa‘îd

be-vefk-ı hâtır:

1. **be-vefk-ı hâtır:**

Tarih 12

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hatıra uygun olmayan.

Gerdış itdi yine gerdün be-vefk-ı hâtır
Virdi bir neyyir-i iqbâl ile dünyâya ziyâ

beyân:

1. **beyân:+dur**

Kaside 8

Mısra: 13

Açıklama, anlatma, söyleme.

Anuñ hüsni-i hulkın beyândur ser-â-pâ

Kelâm-ı Hudâvend-i Hallâk-ı ‘âlem

2. **beyân:+a**

Tarih 31

Mısra: 2

Açıklama, anlatma, söyleme.

Ey fâzıl-ı pākize-güher a‘lem-i devrân

Evşâf-ı cemilüñ n'ola şıgmaza beyâna

3. **beyân:+i, +n, +da**

Gazel 172

Mısra: 8

Açıklama, anlatma, söyleme.

Degüldür haţţ-ı ‘anber şafha-i al-ı ‘izâr üzre
Kenâr-ı bî-bedeldür nükte-i vuşlat beyânında

beyân eyle-:

1. **beyân eyle-:-y, -e, -y, -im**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beyan eylemek, açıklamak, anlatmak.

Gayra ne güne eyleyeyim hâlümü beyân

Sen bir ‘aţâ vü rahmeti çok pâdişâh iken

beyân it-:

1. **beyân it-:-se**

Gazel 205

Mısra: 9

Kelime Tipi: - : **Kalıp İfade**

Açıklama, izah etme.

O şūhuñ beyân itse hâlin Nesîb

Virür kilke teb lertzisini sür‘ati

2. **beyân it:-di**

Tarih 30

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıklama, izah etme.

Vâkıf-i hâli iki târih ile itdi beyân
Şayd-ı ma'nâya Nesib atdı kemendi 'ilm ile

beyân-ı hâl-i Nesibâ:

1. **beyân-ı hâl-i Nesibâ:**

Gazel 125

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ey Nesib durumu açıkla.

Besdür beyân-ı hâl-i Nesibâ tekellüfat
Zinet-fezây-ı nüshâ-i eş'arumuz degül

beyân-ı râz-i dil:

1. **beyân-ı râz-i dil:**

Gazel 207

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gönül sırrını aşikar etmek.

Nesibâ hâl-i zâruñ yâre i'lâm eylemek müşkil
Beyân-ı râz-i dil taqrirden taqrirden kaldı

beyân-ı tütü:

1. **beyân-ı tütü:**

Gazel 194

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Papağanın anlatması.

N'ola maqbül-i cihân olsa zebân-ı tütü
Lezzet-i kand-i lebûñ oldı beyân-ı tütü

bey'-geh-i bî-temiz-i 'âlem:

1. **bey'-geh-i bî-temiz-i 'âlem:+de**

Gazel 191

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Dünyanın kirli tezgahları.

Figân ki bey'-geh-i bî-temiz-i 'âlemde
Bahâ-yı gevher ile şatılur hark-päre

beyne's-sütür:

1. **beyne's-sütür:**

Kaside 1

Mısra: 4

Tezhip edilen bir yazının satır aralarına yapılan altınlı veya renkli serbest tarzdaki tezyîni iş.

Nüşâ-i kâdrüñden iki noktadur mihr ile meh

Bir pür encümdür zer-efşân kehkeşân beyne's-sütür

beyt:

1. **beyt:+e**

Tahmis 4

Mısra: 16

Beyit, iki dizeden oluşan nazım birimi

Ġam u vehmüñ olur her ferdini bir maħmile şârif
Nesibâ didi ol kâmil bu remzi beyte kim hâtif

2. **beyt:+e**

Tarih 1

Mısra: 10

Beyit, iki dizeden oluşan nazım birim.i

Nesibâ sâl-i târih-i vefâtın cüst ü cü itdüm

Bu beyte mülhem oldum cüşî-i deryâ-yı fikretde

beyt-i ra'nâ:

1. **beyt-i ra'nâ:**

Tarih 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hoş ve güzel beyit.

Oldı şeş târih ile bu beyt-i ra'nâ ey Nesib
Müş'ir-i sâl-i cülüs-i şâh-ı mahşürü'l-livâ

beyt-i vâhid:

1. **beyt-i vāhid:**+de

Tarih 33

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Tek beyt.

Beyt-i vāhidde dü tārīḥ du‘ā-gūna seni
Eyledüm girye ile rūḥına ḥāfız ihdā

beyt-i zībā:

1. **beyt-i zībā:**

Tarih 35

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Süslü beyit.

İltimās itdükde ṭab‘um ḥāmeden tārīḥini
İtdi üç tārīḥ ile bu beyt-i zībā dil firib

beyyināt:

1. **beyyināt:**

Kıt'a 27

Mısra: 4

Deliller, tanıklar.

Müslim-i dīn-dāra şāyāndur hemān merdüm dimek
Beyyināt merdüm-i İslām'un şümārıdır tamām

beyyine-i merdüm:

1. **beyyine-i merdüm:**+e

Kıt'a 26

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bedenin göz bebeği.

Dildür insān iden insānı buña şāhiddür
Ḳalbdür beyyine-i merdüme hem-tā-yı ḥisāb

bezl eyle-:

1. **bezl eyle-:**-düg, -i

Kaside 9

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Cömertçe harcamak, esirgemedi sarfetmek.

Her veḥḳ-ı rızā teşneleri eyledi sīr-āb
Engüşṭ-i mübārekeleri bezl eylediği şu

bezl-i ten ü cān:

1. **bezl-i ten ü cān:**

Gazel 65

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Canı ve bedeni ortaya atmak.

Bezl-i ten ü cān gerek bu yolda
Herkesde o ḳābiliyyet olmaz

bezm:

1. **bezm:**+e

Gazel 12

Mısra: 4

Eğlence meclisi.

Döner bir çerāğ-ı seḫer-māndeye
Eger bulsa ol bezme rāḥ āfitāb

2. **bezm:**+e

Gazel 36

Mısra: 4

Eğlence meclisi.

Gelmez duḫūl-i meclis-i cānāne ḫāṭıra
Ol bezme lāyık olmağa iḳbālümüz mi var

3. **bezm:**+i, +n, +de

Gazel 46

Mısra: 10

Eğlence meclisi.

‘Arz-ı ḫāl it ol seḫ-i ḫüsne Nesība ḫavfi ḳo
Bir gedāyı gāḫ olur bezminde sultān söyledür

4. **bezm:**

Gazel 93

Mısra: 7

Eğlence meclisi.

Elinde rind-i mestüñ sâgar-ı mey şanma bezm içre
Şeh-i iklim-i 'işretdür ki mühr-i zer-nişân tütmiş

5. **bezm:+de**

Gazel 103

Mısra: 4

Eğlence meclisi.

Teff ü tabı dilde pinhân eylemek mümkün degül
Bezmdede izhâr ider elbette micmer tâb ü tef

6. **bezm:+e**

Gazel 156

Mısra: 5

Eğlence meclisi.

O gül-i bahâr-ı 'işmet ne zamân ki gelse bezme
Çekilür nişâb-ı aḥmer gül-i rüyına ḥayâdan

7. **bezm:+de**

Gazel 165

Mısra: 9

Eğlence meclisi.

Büs itmeyeydi ḥâl-i ruhın bezmdede raḳîb
Bâ'is ne idi dâğ-ı ciger tâzelenmege

8. **bezm:+e**

Gazel 185

Mısra: 4

Eğlence meclisi.

Biğânelerle ülfetüñe itmezüz ḥased
Biz daḥi maḥrem idük o bezme zamân ile

9. **bezm:+e**

Gazel 193

Mısra: 5

Eğlence meclisi.

Olasın tâ ki ziyâ-pâş-ı şafâ her bezme
Küşiş it şâf-derûn olmağa ḳandil gibi

10. **bezm:+e**

Gazel 202

Mısra: 1

Eğlence meclisi.

Bu bezme sâḳiyâ ol muṭrib-i dem-sâz gelmez mi
'Aceb gûş-ı dile âvâze-i şehnâz gelmez mi

11. **bezm:+i, +müz**

Gazel 75

Mısra: 5

Meclis, ortam.

Hem bezmimiz itmekte ziyâmuzla temettü'
Biz şem'î-î şıfat gerçi ki pür-süz u güdâzuz

12. **bezm:+üñ**

Tahmis 4

Mısra: 12

Meclis, ortam.

Bize hem-reng olur bir bî-tekellüf ḡam-güsâr olsa
Usanmışdur göñül bu bezmüñ erbâb-ı rüsümından

13. **bezm:**

Gazel 20

Mısra: 5

Meclis, dostlar toplantısı.

Hemişe bezm ider ḥüy-ı dürüştin ṭalib-i Ḥaḳḳ'ıñ
Döner bir âsiyâb-ı zür-verdür ḥalka-i tevhîd

14. **bezm:+de**

Gazel 100

Mısra: 1

Eğlence meclisi.

Olinsa bezmdede biğânededen ḥazḡ
İderdüm zâhid-i ferzânededen ḥazḡ

15. **bezm:+de**

Gazel 168

Mısra: 6

Eğlence meclisi.

Mest-i nāzum ne revādūr var iken maḥmūruñ
Mey-i la'î-i lebūñi bezmde bîgâne göre

16. **bezm**:+ü, +müz, +e

Gazel 41

Mısra: 6

Eğlence meclisi.

O şüh gelse kaçan çün bahār u berd-i 'acū
Rakīb bezmümüze ibtidā gelür görünür

17. **bezm**:+i

Gazel 57

Mısra: 7

Eğlence meclisi.

Bezmi eyler ğıbta-fermāy-ı gülistān-ı İrem
Tāb-ı mül ruhsār-ı dil-sūzuñ ki gül gül gösterür

18. **bezm**:+i, +n, +de

Gazel 20

Mısra: 1

Meclis.

Fenā bezminde gerdān cām-ı zerdür halka-i tevḥīd
Şeb-i ğafletde ħurşīd-i şeherdür halka-i tevḥīd

bezm-āşinā-yı 'işret-i deyrīne:

1. **bezm-āşinā-yı 'işret-i deyrīne**:+dür

Gazel 18

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Meyhanenin zevk ve safa meclisine alışık olma.

Cem'den Nesīb-i ehl-i ħarābāta yādigār
Bezm-āşinā-yı 'işret-i deyrīnedür ħadeḥ

bezmgāh-ı akdes:

1. **bezmgāh-ı akdes**:+e

Müsemmen 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

En kutsal meclis.

Bî-tekellüf bezmgāh-ı aḳdes itdüñ duḥūl
Şāhid ü meşḥūd olup bir ikilik itdi zūhūl

bezmgāh-ı cihān:

1. **bezmgāh-ı cihān**:+uñ

Gazel 106

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünyanın eğlence meclisi.

Gitmiş bu bezmgāh-ı cihānuñ şafāsı yok
Sākisi yok piyālesi yok āşināsı yok

bezmgāh-ı dehr:

1. **bezmgāh-ı dehr**:

Gazel 164

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dünyanın dost meclisi.

Mestler-i reşk-āver-i 'aql-ı Felāṭūn olmada
Mest-i 'ışk ol kim Nesībā bezmgāh-ı dehrde

2. **bezmgāh-ı dehr**:+de

Gazel 164

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dünyanın dost meclisi.

Mestler-i reşk-āver-i 'aql-ı Felāṭūn olmada
Mest-i 'ışk ol kim Nesībā bezmgāh-ı dehrde

bezmgāh-ı ğam:

1. **bezmgāh-ı ğam**:+da

Gazel 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ğam meclisi.

'Ārife gülşende tāze bir gül-i aḥmer yeter
Mest-i 'ışka bezmgāh-ı ğamda bir sāğar yeter

2. **bezmgāh-ı ğam**:+da

Gazel 142

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gam meclisi.

Degüldür pās-ı dem kārūñ idersin rāzuñı ifşā
Benümle bezmgāh-ı ğamda ey ney hem-dem
olmazsın

3. **bezmgāh-ı ğam:**

Gazel 31

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gam meclisi.

‘Ārife gülşende tāze bir gül-i aħmer yeter
Mest-i ‘ışka bezmgāh-ı ğamda bir sāğar yeter

bezmgāh-ı hūr u cennet:

1. **bezmgāh-ı hūr u cennet:+de**

Tarih 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Huri ve cennet bahçesi.

Vaħīd-i devr idi ‘Ārif Efendi göçdi ‘ālemden
O kāmīl ola řādān bezmgāh-ı hūr u cennetde

bezmgāh-ı ‘ışk:

1. **bezmgāh-ı ‘ışk:+da**

Gazel 128

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşkın eğlence yeri.

Neş’e-mend-i feyzi reşkin-sāz-ı Cemşid olmadı
Bezmgāh-ı ‘ışkda bir cām-ı dil-keşdür göñül

bezmgāh-ı mey:

1. **bezmgāh-ı mey:+e**

Gazel 44

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İçki meclisi.

Bezmgāh-ı meye gülşen dinilürse sāķı
Güli peymāne-i ser-řāre değüldür de nedür

2. **bezmgāh-ı mey:+de**

Gazel 167

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İçki meclisi.

Dil ü cān māyil-i cām-ı lebüñdür ittifaķ üzre
Olur mı bezmgāh-ı meyde hiç rindān nifaķ üzre

bezmgeh:

1. **bezmgeh:+de**

Gazel 5

Mısra: 5

*Sohbet ve işret için toplanulan, meclis kurulan yer II
sevgilinin bulunduğu yer.*

Bu bezmgehde ğaraż neř’e ise besdür bes
Hemiře laħt-ı ciger hūn-ı dil kebab řarāb

bezmgeh-i ğayr:

1. **bezmgeh-i ğayr:+a**

Gazel 141

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Rakibin meclis yeri.

Sezā mı bezmgeh-i ğayra miħmān olasın
Görinmeyüp bize mānend-i cān nihān olasın

bezm-i ahāl-i faħūr:

1. **bezm-i ahāl-i faħūr:**

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Çok övünen kimselerin meclisi.

Eyler istiskāl dā’im ehl-i taķvā řoħbetin
Her zamān merğübıdur bezm-i ahāl-i faħūr

bezm-i bī-nazīre:

1. **bezm-i bî-nazîre:**

Kaside 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Benzersiz meclis.

Bir bezm-i bî-nazîre seni maḥrem itdi kim
‘Āciz edāsın eylemede nuṭṭ-ı beste-dem

bezm-i celāl:

1. **bezm-i celāl:**+üñ, +de

Rûbai 14

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yüce meclis.

Ey bezm-i celālünde felekler rakḳāş
Ferş oldı rehünde perde-i çeşm-i ḥavāş

bezm-i cihân:

1. **bezm-i cihân:**+da

Gazel 198

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Dünya meclisi.

Geçürdi nevbetin bezm-i cihânda Ḥusrev ü Şāhî
Nesîbâ ḥükm-i iklîm-i hüner ḥālâ saña düşdi

bezm-i derûn:

1. **bezm-i derûn:**+ı

Gazel 55

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül meclisi.

Bezm-i derûnı reşk-i şebistân-ı Tūr ider
Ruḥsârın üzre ṭurraña geh nîm-bâz olur

bezm-i düşmen:

1. **bezm-i düşmen:**

Gazel 204

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Düşman, rakîp meclisi.

Ḳudûm-ı dil-rübâdan bezm-i düşmen tâb-nâk oldı
Cemâlınden o Yûsuf-ṭal’atûñ zindân güzellendi

bezm-i firāk:

1. **bezm-i firāk:**+uñ, +da

Gazel 154

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ayrılık meclisi.

Sâķi-i felek bezm-i firāķuñda Nesîb'üñ
Peymâne-i çeşmin pür ider ḥün-ı cigerden

bezm-i ğam:

1. **bezm-i ğam:**+a

Gazel 175

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Gam meclisi.

Laḥt-ı cigerüñ bezm-i ğama mâ-ḥazar eyle
İkrâm-ı şeh-i ‘ışķ ise maḳşüd Nesîba

bezm-i ğayr:

1. **bezm-i ğayr:**+da

Gazel 63

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Başkalarının meclisi.

Güvâh-ı da‘vî-i huş-yârı bezm-i ğayrda yâra
O çeşm-i mest ise maḳbûletü’ş-şehâde degüldür

bezm-i gülşen:

1. **bezm-i gülşen:**+dür

Gazel 27

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gül bahçesindeki meclis.

Hemân hikmet şafâ-yı dildedür yoksa berâberdür
Gerek peygüle-i küllhan gerekse bezm-i gülşendür

bezm-i ʿışk:

1. **bezm-i ʿışk:+uñ**

Gazel 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aşk meclisi.

Nesib-âsâ hemîşe bî-ser ü sâ mân u küstâhuz
Muhaşşıl bezm-i ʿışkuñ mest-i râh-ı nâbıyuz cânâ

2. **bezm-i ʿışk:+a**

Gazel 50

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk meclisi.

Fürüzân mâh u hırşîd iki zerrîn şem^c-dânlardur
Felekde şanma bezm-i ʿışka câm-ı zer nişânlardur

bezm-i kıdem:

1. **bezm-i kıdem:+uñ**

Rûbai 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Öncelik meclisi.

Ey şâhed-i nâzendesi bezm-i kıdemüñ
Tâ ʿarşa mümâs oldı zemîn-i hâremüñ

bezm-i kurbet:

1. **bezm-i kurbet:+de**

Tarih 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sıkıntı meclisi.

Ṭarîḳ-ı ʿilmde mümtâz idi aḳrândan şâyed
Anı mümtâz ide ʿizzetle Bâri bezm-i kurbetde

bezm-i mahabbet:

1. **bezm-i mahabbet:+uñ**

Gazel 155

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşk, sohbet meclisi.

Tâ haşır olunca mest ola çün Ḳays u Kûh-ken
Bezm-i mahabbetüñ bir iki sâğarın gören

bezm-i mey:

1. **bezm-i mey:+e**

Gazel 73

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şarap meclisi.

Ney ü ṭanbür hem-âheng idi cânân ise mest
Geldi bezm-i meye nâgâh raḳîb-i nâ-sâz

2. **bezm-i mey:+de**

Gazel 160

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Şarap, içki meclisi.

Bezm-i meyde yâre iʿlâm idemem ḥâl-i dilüm
Şavt-ı ḳulḳul gûş olunmazsa leb-i ḳinnîneden

bezm-i mey-i nâb:

1. **bezm-i mey-i nâb:**

Gazel 71

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Halis şarabın olduğu meclis.

Olsaḳ n'ola yâd-âver-i ʿişret-geh-i deyrin
Dilberle olan bezm-i mey-i nâb unudılmaz

bezm-i şahbâ:

1. **bezm-i şahbâ:+da**

Gazel 186

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

İçki meclisi.

Şeb-i 'aşığ olurdı rüz-ı rüşen bezm-i şahbâda
Yanında dil-rübâ destinde cām-ı âteşin olsa

2. **bezm-i şahbâ:+da**

Gazel 200

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İçki meclisi.

Zâhid ki göre bezm-i şahbâda dil-ârâyı
Bir cur'aya şatmaz mı şad şavma'a takvâyı

bezm-i şarâb:

1. **bezm-i şarâb:**

Gazel 11

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Eğlence meclisi, Şarap meclisi.

Mest-i nâzum gayr ile bezm-i şarâb itdün bu şeb
Nâr-ı hasretle dil ü cānum kebâb itdün bu şeb

bezm-i vişâl:

1. **bezm-i vişâl:+e**

Gazel 91

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kavuşma meclisi.

Şimdi derd-i ser-i maḥmûri-i hicrân çekerüz
Bir zamân olmuş idük bezm-i vişâle mey-keş

bezm-i vuşlat:

1. **bezm-i vuşlat:+da**

Gazel 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kavuşma meclisi.

Şerm olup piş-i nigâhumda baña sedd-i sedid
Bezm-i vuşlatda beni yâre ḥayâ itdi ba'îd

bî'âd:

1. **bî'âd:**

Kıt'a 20

Mısra: 4

Kabul etme, onaylama.

Şıdık-ı da'vâ-yı maḥabbetde itâ'atdür güvâh
Ma'şiyet icâb ider ma'şûka 'aşığdan bî'âd

bî-'aded:

1. **bî-'aded:**

Gazel 35

Mısra: 2

Sayısız, pek çok.

Me'ânî fehmine feyz-i şafâ-yı dil müsâ'iddür
Ḥaḳâyık bî-'aded zâhir vücûd ammâ ki vâhiddür

2. **bî-'aded:**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Sayısız, pek çok.

Mu'cizātuñla esâs-ı dîn-i Ḥaḳ ma'fûrdur
Ḥâriḳ-ı 'adât senden bî-'aded manzûrdur

3. **bî-'aded:**

Müsemmen 1

Mısra: 11

Sayısız, pek çok.

Şad-selâm olsun saña aşḥâb u âle bî-'aded
İki 'âlemde cenâbuñdur melâz-ı nîk ü bed

bî-bahâ:

1. **bî-bahâ:**

Tarih 22

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çok kıymetli

Olmış idi o ḥazretün sâḥa-i türbesi ḥarâb
Şükr Ḥudâ'ya kim yine oldı cedid ü bî-bahâ

2. **bī-bahā:**

Kaside 3

Mısra: 14

Çok kıymetli

Gerden-i maşnū'a itmez bir daği zīver hele
Baħr-i imkān zerre-i zātuñ gibidür bī-bahā

bī-bahāne:

1. **bī-bahāne:**

Gazel 129

Mısra: 15

Kusursuz.

Tamām-ı şüret ü siredte bī-bahāne imiş
Cemāl-i pāki gibi hūlkı da Nesīb güzel

bī-bāk-i nigāh:

1. **bī-bāk-i nigāh:**+u, +m

Gazel 138

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Korkusuz bakış, bakma.

Ser-rişte-i nezzāre seniñ hūsnüñe merbūṭ
‘Ayb eyleme ruhsāruña bī-bāk-i nigāhum

bī-başar-ı kec-nazar:

1. **bī-başar-ı kec-nazar:**+a

Gazel 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Basiretsiz, eğri bakışlılar(kıskançlar).

Her bī-başar-ı kec-nazara dest-hūş itme
Zīb-i ser-i ehl it gül-i ‘irfānumı yā Rabb

bī-behre-i nukūd:

1. **bī-behre-i nukūd:**

Gazel 140

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Parasız.

Bī-behre-i nukūd kabūl-i ricāl olur
Kālā-yı hūsn ü dāniş ü ‘ilmin mezād iden

bī-cā:

1. **bī-cā:**

Gazel 112

Mısra: 1

Yersiz, uygun düşmeme.

Bī-cā kelām-ı lağva güşād eyleme lebūñ
Olsun sūkūt-ı ḥalvet ü celvetde mezhebūñ

2. **bī-cā:**+dur

Rübai 38

Mısra: 3

Yersiz, uygun düşmeme.

Ehl-i dil iseñ şikāyetūñ bī-cādur
Ehl-i dile ehliyyeti bes baḥt-ı sa‘id

bī-cāzibe-i maḥabbet:

1. **bī-cāzibe-i maḥabbet:**

Gazel 65

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşka çekici olmayan.

‘Uşşāka vuşūl-i kūy-ı cānān
Bī-cāzibe-i maḥabbet olmaz

bī-cedel:

1. **bī-cedel:**

Kaside 1

Mısra: 13

Tartışmasız.

Her biri burhān-ı ḥaḳḳaniyyetūñdür bī-cedel
Ḥazret-i Qur’ān ile İncil ü Tevrāt ü Zebūr

bī-çāre:

1. **bī-çāre:**+y, +em

Terci-bend 1

Mısra: 11

Çaresiz, düşkün, zavallı.

Bî-çāreyem İlähî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

2. **bî-çāre:**+y, +em

Terci-bend 1

Mısra: 11

Çaresiz, düşkün, zavallı.

Bî-çāreyem İlähî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

3. **bî-çāre:**+y, +em

Terci-bend 1

Mısra: 11

Çaresiz, düşkün, zavallı.

Bî-çāreyem İlähî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

4. **bî-çāre:**+y, +em

Terci-bend 1

Mısra: 11

Çaresiz, düşkün, zavallı.

Bî-çāreyem İlähî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

5. **bî-çāre:**+ler, +e

Rübai 2

Mısra: 2

Çaresiz, düşkün, zavallı.

Ey mihr-i ruḥ-ı nübüvveti ʿālem-tāb
Luṭf eyle bu bî-çārelere rüz-ı ḥisāb

6. **bî-çāre:**

Rübai 30

Mısra: 2

Çaresiz, düşkün, zavallı.

Ey meḥr-i kül şimdi budur mültemesi
Bî-çāre Nesīb'üñ olasıñ dād-resi

7. **bî-çāre:**+y, +em

Terci-bend 1

Mısra: 11

Çaresiz, düşkün, zavallı.

Bî-çāreyem İlähî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

8. **bî-çāre:**

Gazel 138

Mısra: 9

Çaresiz.

Bî-çāre Nesīb'ya niçün söylemez olduñ
İnşāf mıdur söyleye ey ruḥları māhum

9. **bî-çāre:**

Gazel 200

Mısra: 8

Çaresiz.

ʿĀkıl ki olup būd u nā-būd için āvāre
Bî-çāre şafā şanmış bî-hüde bu ḡavḡāyı

bî-dād:

1. **bî-dād:**+ı

Gazel 137

Mısra: 10

Zalim (sevgili).

Eyledüm her cevrine şabr u taḥammül ʿākıbet
Ben o bî-dādı Nesībā māyil-i dād eyledüm

2. **bî-dād:**+dan

Gazel 118

Mısra: 1

Zalim (sevgili).

Cefālar kim ser-i kūyında ol bî-dāddan gördük
Ne ṭālî'den ne gerdün-ı sitem-mu'tāddan gördük

3. **bî-dād:**+uñ

Gazel 88

Mısra: 4

Zalim (sevgili).

Ser-be-ser ebnā-yı dehri kırsa olmaz hūna sîr
Çeşm-i hūnisinden it rahmin o bî-dāduñ kıyās

bî-dādger:

1. bî-dādger:+ā

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Ey zalim (sevgili).

Bî-dādgerā revā mı itmek
Zehr-ābe-i hecr ile ciger-hūn

bî-dād-ı cüyüş-ı ma'şiyet:

1. bî-dād-ı cüyüş-ı ma'şiyet:

Rûbai 14

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Günah ordusunun zulmü.

Bî-dād-ı cüyüş-ı ma'şiyet yaqdı meded
Sulţān-ı gamuñ mülk-i dili itsün hāş

bî-dehen:

1. bî-dehen:

Gazel 42

Mısra: 10

Ağza gerek olmadan.

Nesibā reng ü bûy-ı bî-bakāya olma dil-beste
Bu rāzı saña ezhār-ı çemen hep bî-dehen söyler

bî-derd:

1. bî-derd:

Gazel 169

Mısra: 9

Dertsiz, derdi olmayan.

Hāl-i dilüm ne bilsün o bî-derd kim anuñ
Ol āfet-i cihān gibi dil-dārı olmaya

bî-dimāğ-ı zehr-i hırmān:

1. bî-dimāğ-ı zehr-i hırmān:+am

Gazel 192

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Umutsuzluk zehrinin akılsızlığı.

Hırmār-ālūd-ı hasret bî-dimāğ-ı zehr-i hırmānam
Temennā-yı şafā-yı cām-ı vuşlat kıanda ben kıanda

bî-dirîğ:

1. bî-dirîğ:

Kıt'a 16

Mısra: 3

Esirgemedem, cömertçe.

Tahsîn-i huşğ-ı berf-i şitā gibi bî-dirîğ
Ebr-i bahār-ı қаht gibi mün'adim kerem

bî-edebāne:

1. bî-edebāne:

Tarih 31

Mısra: 8

Edepsize yakışır halde.

‘Ālî himemā var ise ger izn-i şerîfün
Aḥvālümü ‘arz eyleyeyim bî-edebāne

bigāne:

1. bigāne:+ler, +le

Gazel 185

Mısra: 3

Yabancı.

Bigānelerle ülfetüñe itmezüz ḥased
Biz daḡı maḥrem idük o bezme zamān ile

2. bigāne:+den

Gazel 100

Mısra: 1

Yabancı.

Olinsa bezmde bigāneden ḥazz
İderdüm zāhid-i ferzāneden ḥazz

3. **bīgāne:+den**

Gazel 195

Mısra: 3

Yabancı.

Bīgāneden ḥazāine-i sulṭān nihān gerek
Nev'-i beşerde olsa nühüfte n'ola veli

4. **bīgāne:**

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Yabancı (Sevgili).

Bīgāne olur gam-ı cihāna
Her kim ki gamuñla āşinādur

5. **bīgāne:**

Gazel 75

Mısra: 9

Yabancı, el.

Bīgāne olursaḡ n'ola 'aqlıyla Nesībā
Dil-dāde-i cānāne-i bīgāne-nüvāzuz

6. **bīgāne:+dür**

Rübai 61

Mısra: 2

Yabancı.

Hırş u ṭama'ıñ lāzımıdır endişe
Bīgānedür efkār-ı cihān dervişe

7. **bīgāne:**

Gazel 2

Mısra: 10

Yabancı.

Cünün-ı 'ışık ile sāmān-ı düşmendür n'ola itse
Nesīb-i zāra şimdi āşinā bīgāne istiḡnā

8. **bīgāne:+y, +e**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Yabancı.

Bīgāneye oldu şimdi muḥtaş
Nezzāre-i çeşm-i 'işve muṭtād

9. **bīgāne:**

Gazel 168

Mısra: 6

Yabancı. Kelime beyitte rakip anlamındadır.

Mest-i nāzum ne revādur var iken maḥmūruñ
Mey-i la'l-i lebüñi bezmde bīgāne göre

10. **bīgāne:**

Gazel 52

Mısra: 5

Yabancı.

Sürür-ı dehr ile bīgāne eyledi giderek
Meger ki göñlümüñ mübtelāsıdır gam-ı yār

11. **bīgāne:**

Gazel 108

Mısra: 5

Yabancı.

İster baḡā-yı zātını bīgāne āşinā
Bisyārdur şadıḡı kem-āzār olanlaruñ

12. **bīgāne:+y, +i**

Rübai 51

Mısra: 1

Yabancı.

Mülk-i dile bīgāneyi şāh eylemedüm
Ma'müre-i mührüñi tebāh eylemedüm

13. **bīgāne:**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Yabancı.

Bīgāne çü bād ider perişān
Her giçe o sünbül-i siyāhuñ

14. **bīgāne:**

Gazel 65

Mısra: 6
Yabancı.

Hem-derd gerekdür ehl-i şöhet
Bîgâne sezâ-yı ülfet olmaz

15. **bîgâne:**
Gazel 87
Mısra: 6
Yabancı.

‘İllet-i zamm olunca cinsiyet
Hiç bîgâne aşinâ olmaz

bîgâne-i hüş ol-:

1. **bîgâne-i hüş ol-: -ma, -y, -ınca**
Gazel 132
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) Kayıtsızlıkla âşıkların aklını başından
alması.

Zâtımı hayretle hāmūş olmayınca bilmedüm
Aşlumu bîgâne-i hüş olmayınca bilmedüm

bîgâne-i küçe-i şifâ:

1. **bîgâne-i küçe-i şifâ: +dur**
Terkib-bend 1
Mısra: 14
Kelime Tipi: -
Şifa sokağının yabancı.

Dil zaḥm-ı hūr gamuñ olaldan
Bîgâne-i küçe-i şifâdur

bîgâne-i ser-sebzî-i sāmân:

1. **bîgâne-i ser-sebzî-i sāmân:**
Gazel 69
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Rahatın körpeliğine kayıtsız.

N'ola bîgâne-i ser-sebzî-i sāmân olsaḳ
‘İşkî âteş-figen-i bâğ-ı şu‘ür eylemişüz

bîgâne-i te’sîr:

1. **bîgâne-i te’sîr:**
Gazel 28
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Etkinin yabancı.

Heves-kāruñ oldu giryesi bîgâne-i te’sîr
Metâ‘-ı kem-neḥar bu çār-sūda zib-i dükkândur

bî-gümân:

1. **bî-gümân:**
Kaside 1
Mısra: 1
Şüphesiz, kuşkusuz.

Sensin ol seyyāḥ-ı baḥr-i lâ-mekân kim bî-gümân
Eyledüñ bir laḫzada deryâ-yı imkânı ‘ubür

bî-ḥadd:

1. **bî-ḥadd:**
Kaside 7
Mısra: 13
Sayısız.

Şalât-ı Ḥaḳḳ ola rûḥ-ı revānuña bî-ḥadd
Gürûh-ı Āl ile aşḫābuña daḫi eşmel

bî-ḥadd u ‘add:

1. **bî-ḥadd u ‘add:**
Müsemmen 1
Mısra: 15
Kelime Tipi: -
Snırsız ve ebedî olma.

Müflisem ‘ürum gedāyam cürm ise bî-ḥadd u ‘ad
Südde-i devlet-me’ābuñdur baña ancaḳ sened

bî-ḥadd ü pâyân:

1. **bî-ḥadd ü pâyân: +dur**
Gazel 121
Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sınırsız ve sonsuz, uçsuz bucaksız.

Mâhî bir şeb gün gibi şakğ itdüğüñ meşhürdur
Mu'cizātuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyāndur senüñ

2. **bî-ḥadd ü pâyān: +dur**

Müsemmen 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Sınırsız ve sonsuz, uçsuz bucaksız.

Mâhî bir şeb gün gibi şakğ itdüğüñ meşhürdur
Mu'cizātuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyāndur senüñ

bî-ḥamdü li'llah:

1. **bî-ḥamdü li'llah:**

Tarih 27

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah'a şükürler olsun.

Bî-Ḥamdüli'llah yine geldi zamān-ı 'adl ü āsāyiş
Bu tâze müjde ile rüşen oldı dîde-i dünyā

2. **bî-ḥamdü li'llah:**

Tarih 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah'a şükürler olsun.

Bî-ḥamdü li'llah ki olduḡ mazhar-ı nev-luṭf-ı
Rabbānî

Sipihrüñ cünbüşi ber-vefḡ-ı aḡsā-yı emel oldı

bîḥār-ı ḥikmet-i Mevlā:

1. **bîḥār-ı ḥikmet-i Mevlā: +y, +ı**

Gazel 51

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah'ın hikmet denizi.

Şular ki nuṭḡı dūr-i baḡr-i ṭayf bilmezler
Bîḥār-ı ḥikmet-i Mevlā'yı ḡayf bilmezler

bî-ḥire:

1. **bî-ḥire: +de**

Gazel 13

Mısra: 2

Akılsız.

‘İlm ü edeb ki olmaya ādemde mükteseb
Virmez şeref o bî-ḥirede ‘izzet-i neseb

bî-ḥisāb it-:

1. **bî-ḥisāb it-: -sün**

Tarih 27

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Saysız, sayılamayacak kadar çok.

Şümār-ı sāl-i ‘ömrin bî-ḥisāb itsün cenāb-ı Ḥaḡḡ
Şafā-yı ḡalbin eفزün eylesün günden güne Mevlā

bî-hüde:

1. **bî-hüde:**

Gazel 135

Mısra: 10

Boşuna, boş yere.

İtdi yağma ḡired ü şabrumı bir şüḡ Nesib
Raḡt-ı āsāyişi bî-hüde tebāḡ eylemedüm

2. **bî-hüde:**

Gazel 184

Mısra: 5

Boşuna, boş yere.

Eylerem bî-hüde kūy-ı yārden şad reh-güzere
Şeş-der-i fūrḡatde ben mānend-i zāram āḡ āḡ

3. **bî-hüde:**

Gazel 190

Mısra: 5

Boşuna, boş yere.

Bî-hüde āḡ u nāle ider ‘andelib-i dil
Dehrüñ şafā-yı verdi nedür zaḡm-ı ḡarı ne

4. **bî-hûde:**

Gazel 200

Mısra: 8

Boşuna, boş yere.

‘Âkıll ki olup bûd u nâ-bûd için âvâre
Bî-çâre şafâ şanmış bî-hûde bu gavğâyı

5. **bî-hûde:** *dür

Rûbai 58

Mısra: 3

Boşuna, boş yere.

Ümmîd ü hirâs gayrdan bî-hüdedür
Bî-keslere yâ Rabb kes ancak sensin

6. **bî-hûde:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Boşuna, boş yere.

‘Arz eyle hasb-ı hâlûñi dergâh-ı ‘izzete
Bî-hûde Zeyd ü ‘Amr ile ceng ü cedel yeter

7. **bî-hûde:**

Gazel 31

Mısra: 7

Boş yere, boşuna.

Şaydgâh-ı dehrde bî-hûde itme cüst ü cû
Murğ-ı kâma bâz-ı âh-ı âteşin şeh-per yeter

8. **bî-hûde:**

Gazel 63

Mısra: 2

Boşuna, boş yere.

Semend-i şevka süvâr oldı dil piyâde degüldür
Reh-i maḥabbete bî-hûde pâ-nihâde degüldür

9. **bî-hûde:**

Gazel 94

Mısra: 3

Beyhude, boş yere.

Bî-hûde degül cünbüş-i bâl ü per-i müjgân
Şehbâz-ı nigâhuñ yine naḥcîre şarılmış

10. **bî-hûde:**

Kıt'a 18

Mısra: 2

Boşuna, boş yere.

Nâ-maḥal güftâra âğâz eyleme mecnûn gibi
Bî-hûde sözdür kişinüñ pāyesin dün eyleyen

11. **bî-hûde:**

Rûbai 33

Mısra: 3

Boşuna, boş yere.

Bî-hûde yem-i talebde gavvâş olma
Olmaz şadef-i dehrde lülû-yı vefâ

12. **bî-hûde:**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Boşuna, boş yere.

Ben ḥasta-i hecr-i dil-rübâyam
Bî-hûde ṭabîb çekme zaḥmet

13. **bîhûde:**

Gazel 212

Mısra: 7

Boşuna, boş yere.

Kemend-i ṭurra-i ‘anber-nisâra düşmez mi
Fezâ-yı ‘ışkda bîhûde gerd olan diller

bî-hünerân:

1. **bî-hünerân:**

Gazel 54

Mısra: 5

Beceriksizler.

Bed kâle olan bî-hünerân şandı ki bâdi
Germiyet-i bazarına çamga-yı nesebdür

bî-hüş:

1. bî-hüş:

Gazel 64

Mısra: 14

Aklı başında olmayan, kendinden geçmiş.

Sâğar-ı bezm-i elestüñ keyf-i bî-keyfiyyetin
Bâde-i tevhid ile bî-hüş olan mestâna sor

2. bî-hüş:

Gazel 48

Mısra: 6

Aklı başında olmayan, kendinden geçmiş.

Sâkiyâ şun bize ol câm-ı hıred düşmeni kim
Kem-terin çatresi ‘ayyâşımı bî-hüş eyler

bî-hüş ol-:

1. bî-hüş ol-: -ur, -am

Gazel 144

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kendinden geçmek, kendini kaybetmek.

Âyine elümden n'ola düşmezse hemişe
Bî-hüş oluram hasret-i vech-i hasenümden

bî-huzûr:

1. bî-huzûr:

Kaside 1

Mısra: 8

Huzursuz, rahatsız.

Çıl şefâ'at bendeñe yâ Seyyide'l-kevneyn o dem
İtmesün tâ ehl-i haşri sū²-i hâlüm bî-huzûr

bî-ihtiyâr:

1. bî-ihtiyâr: +dur

Kaside 5

Mısra: 2

Elinde olmadan, iradesiz.

Güller güşâde oldu dem-i nev-bahârdur
Bülbül figân u nâlede bî-ihtiyârdur

bî-inşâf:

1. bî-inşâf:

Gazel 32

Mısra: 8

İnsafsız, merhametsiz.

Bâm-ı sîmi Ka'be'ye mâliş idüp hırşın füzûn
Mümsikân hacc eyledükden soñra bî-inşâf olur

bî-i'tibâr:

1. bî-i'tibâr: +am

Gazel 184

Mısra: 2

İtibarsız.

Eşk-i çeşmüm gibi her dem bî-çarâram âh âh
Hâk-i pây-ı yârde bî-i'tibâram âh âh

bî-çarâr:

1. bî-çarâr:

Gazel 4

Mısra: 9

Kararsız.

Bî-çarâr itmiş Nesibâ kâf u nûnuñ lezzeti
Devr iderler Mevleviler'dür semâvât-ı 'ulâ

2. bî-çarâr: +am

Gazel 184

Mısra: 1

Kararsız.

Eşk-i çeşmüm gibi her dem bî-çarâram âh âh
Hâk-i pây-ı yârde bî-i'tibâram âh âh

3. bî-çarâr: +dur

Kaside 5

Mısra: 12
Kararsız.

Huddām-ı ravzasına melek ğıbtā itmede
Tavf-ı harīmi ile felek bī-ḳarārdur

bī-ḳayd-ı niʿmet-i dü-serā:

1. bī-ḳayd-ı niʿmet-i dü-serā:

Gazel 211

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dünya ve ahiret nimetlerine ilgisizlik.

Bī-ḳayd-ı niʿmet-i dü-serā Mevleviler'i
İden Nesīb māʿide-i ḥʿān-ı ʿıṣṣḳdur

bī-kenār:

1. bī-kenār:+dur

Kaside 5

Mısra: 8

Engin, uçsuz, bucaksız.

Lāyık degül bu devlete ammā kerem umar
Bahır-i mekārīmüñ ki bilür bī-kenārdur

bī-kes:

1. bī-kes:+ler,+e

Rübai 58

Mısra: 4

Kimsesiz.

Ümmid ü hirās ğayrdan bī-hüdedür
Bī-keslere yā Rabb kes ancaḳ sensin

bīkr-i fikr-i mestür:

1. bīkr-i fikr-i mestür:+e

Gazel 177

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gizli düşüncenin yeniliği.

O deñlü çāpük-i rāh-ı ḥayāydür ṭabʿum
Ki olsa maṭlabı bir bīkr-i fikr-i mestüre

bī-küşiş ü bī-ḥamiyyet:

1. bī-küşiş ü bī-ḥamiyyet:

Gazel 65

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Çabasız ve gayretsiz.

Ammā ki nigāh olınsa ḥāle
Bī-küşiş ü bī-ḥamiyyet olmaz

bil-:

1. bil-:düg, -ü, -ñ, -den

Tahmis 3

Mısra: 10

Anlamak, farkına varmak.

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḥzūmı
Hemān çek tiğ-ı nāzı bildüğüñden ḳalma ey ḥūñi

2. bil-:-sün

Kaside 4

Mısra: 5

Anlamak, farkına varmak.

ʿAḳl-ı ḳāşır rütbe-i ʿizzüñ ne bilsün k'anda hep
Cümle ḥayret бүrdedür ehl-i ṭıbāḳ-ı ʿāliyāt

3. bil-:-mez, -(e)m

Gazel 60

Mısra: 6

Anlamak, farkına varmak.

Āteşüñle ey gül oldum hem semender hem hezār
Bilmezem mesken baña külḥan midür gülşen midür

4. bil-:-dü, -ñ

Gazel 193

Mısra: 11

Anlamak, farkına varmak.

Tā-be-key lağziş-i mestāne Nesībā bildüñ
Ġarazuñ reh-güzer-i dilberi taḳbil gibi

5. **bil-:-me, -m**

Gazel 145

Mısra: 2

Anlamak, farkına varmak.

Beni ayırdı hayâli huzûr u h'âbumdan
Bugün haber mi gelür bilmem âfitâbumdan

6. **bil-:-me, -m**

Kaside 1

Mısra: 7

Anlamak, farkına varmak.

Şafvet-i âyine-i hâtır nedür bilmem henüz
Hände eyler kısvet-i kalbüm eger görse şahûr

7. **bil-:-i, -n, -se**

Gazel 116

Mısra: 10

Anlaşılmaq, idrak edilmek.

Qalır gider mi 'aceb düzağ-ı teğâfûlde
Bilinse cürm ü günâhı nedür Nesîbâ'nuñ

8. **bil-:-dür, -ür, -sin**

Tarih 30

Mısra: 8

Anlatmaq, ifade etmek.

Bâtilı haqdan mezâk-ı şer' ile temyîz idüp
Bildürürsin çâşnî-i zehr ü qandı 'ilm ile

9. **bil-:-dür, -mek**

Gazel 101

Mısra: 7

Anlamak, farkına varmak.

Rağîb-i bed-dile miqdârını bildürmek âsândur
Arada âh ol yâr-i sitem-kâr olmasa mâni'

10. **bil-:-me, -se**

Kaside 8

Mısra: 6

Anlamak, farkına varmak.

Behâyimle hem-rütbedür fi'l-haқиқа
Eger zâtını bilmese ibn-i Âdem

11. **bil-:-ü, -r, -sen**

Kaside 8

Mısra: 4

Anlamak, farkına varmak.

Geçüp hubb-ı dünyâdan ol mest ü rüsvâ
Ki besdür bilürseñ o zağma bu merhem

12. **bil-:-mez**

Gazel 10

Mısra: 10

Anlamak, farkına varmak.

Şimdi hasret berde-i esrâr-ı 'ışk oldı Nesîb
Vaşl u hecri anlamaz bilmez nedür 'azb ü 'azâb

13. **bil-:-mez**

Gazel 10

Mısra: 10

Anlamak, farkına varmak.

Şimdi hasret berde-i esrâr-ı 'ışk oldı Nesîb
Vaşl u hecri anlamaz bilmez nedür 'azb ü 'azâb

14. **bil-:-ür, -sin**

Gazel 10

Mısra: 2

Anlamak, farkına varmak.

Dilberâ ruhsârûñ itme cilve-endâz-ı niğâb
Perde tutmaqla nihân olmaz bilürsin âfitâb

15. **bil-:-ür, -sin**

Gazel 10

Mısra: 2

Anlamak, farkına varmak.

Dilberâ ruhsârûñ itme cilve-endâz-ı niğâb
Perde tutmaqla nihân olmaz bilürsin âfitâb

17. **bil-:-ür**

Gazel 73

Mısra: 10

Bilmek.

‘İlm-i tefsîri hecâ-h’ân niçe idrâk eyler
Sırr-ı ‘ışkı ne bilür tıfl-ı debistân-ı mecâz

18. **bil-:-ür**

Gazel 119

Mısra: 5

Bilmek.

Âdâb-ı bezm-i vaşlı bilür niçe rûzgâr
Şâhenşeh-i hayâle dili maḥrem eyledük

19. **bil-:-mez**

Gazel 123

Mısra: 5

Anlamak, farkına varmak.

Olduğın bilmez iseñ der-pey-i girye ḥande
Vâkıf-ı neş’e-i mey nâzır-ı eşk-i tāk ol

20. **bil-:-üp**

Gazel 123

Mısra: 13

Anlamak, farkına varmak.

Yed-i kudretde bilüp ḥalkı Nesibâ ‘âciz
Ber-ṭaraf-sâz-ı ḥayâlât-ı ümîd ü bāk ol

21. **bil-:-me, -m**

Gazel 134

Mısra: 1

Anlamak, farkına varmak.

Dehen mi ḥoḫka-i sükker midür nedür bilmem
Suḥan mı ḳaṭre-i Kevser midür nedür bilmem

22. **bil-:-me, -m**

Gazel 134

Mısra: 4

Bilmek.

Ruḥuñda ḥâl-i mu‘anber mi ceste ceste ṭuran
Sipîhr-i ḥüsnde aḥter midür nedür bilmem

23. **bil-:-me, -m**

Gazel 134

Mısra: 6

Anlamak, farkına varmak.

Güşâde dâğ midür cā-be-cā bu sînemde
Ḳudüm-ı ḥayl-i gama dür midür nedür bilmem

24. **bil-:-me, -m**

Gazel 134

Mısra: 8

Anlamak, farkına varmak.

Pes-i müjenden ider pâre-pâre cān u dili
Nîgeh mi tîğ-ı mücevher midür nedür bilmem

25. **bil-:-me, -m**

Gazel 134

Mısra: 12

Anlamak, farkına varmak.

Derün-ı sînede sūz u güdāzî var her dem
Göñül mi şem‘-i münevver midür nedür bilmem

26. **bil-:-me, -m**

Gazel 134

Mısra: 14

Anlamak, farkına varmak.

Nedür bu tâb-ı suḥan ṭab‘uñ ey Nesib senüñ
Zekā-yı ma‘niye ḥāver midür nedür bilmem

27. **bil-:-me, -m**

Gazel 175

Mısra: 5

Anlamak, farkına varmak.

Bilmem nedür āzār-ı pey-ender-peye bā‘iş
Ey çarḥ dimem saña beni kām-ver eyle

28. **bil-:-ür**

Kaside 5

Mısra: 8

Anlamak, farkına varmak.

Lāyık degül bu devlete ammā kerem umar
Baħr-i mekārīmüñ ki bilür bî-kenārdur

29. **bil:-mez**

Kıt'a 18

Mısra: 5

Anlamak, farkına varmak.

Az söyle vaqtini gözle sözüñ bilmez misin
Ḳadr-i ferd ü şey^c bir mışra^cdur efzün eyleyen

30. **bil:-ür, -em**

Rübai 8

Mısra: 3

Anlamak, farkına varmak.

Cürmüm bilürem ki ‘abd-i nā-fermānam
Ben bendeñi ḳulluğundan itme āzād

31. **bil:-di**

Tarih 8

Mısra: 2

Anlamak, farkına varmak.

Dirīgā gitti Hāfız gibi bir zāt-ı melek-ḥaslet
Ki bildi mahfel-i fānī degüldür kimseye me’men

32. **bil:-e, -y, -di**

Gazel 12

Mısra: 11

Anlamak, farkına varmak.

Bileydi eger luḫf-ı ḥaṭṭ-ı ruḫuñ
Ġamından olurdı siyāh āfitāb

33. **bil:-me, -dük**

Gazel 60

Mısra: 9

Anlamak, farkına varmak.

Bilmedük gitti Nesīb-i mübtelāya bu firāk
Mekr-i düşmeden midür senden midür benden
midür

34. **bil:-e, -sin**

Gazel 14

Mısra: 7

Anlamak, farkına varmak.

Tā kim bilesin luḫfını servüñ leb-i cūda
Ey dide-i ter ol ḳad-i mevzünü ḥayāl it

35. **bil:-en**

Gazel 51

Mısra: 9

Anlamak, farkına varmak.

Nesīb ḥikmet-i eşyā bilen dürüst dilān
Netice-i suḫan-ı kemm ü keyf bilmezler

36. **bil:-ür, -üz**

Gazel 156

Mısra: 10

... olarak görmek, farz etmek.

Ya vefā ya ḥöd cefādur irişen Nesīb-i vāye
Ne gelürse cāna minnet bilürüz biz āşinādan

37. **bil:-me, -dü, -m**

Gazel 132

Mısra: 1

Anlamak, farkına varmak.

Zātumu ḥayretle ḥāmüş olmayınca bilmedüm
Aşlumu biğāne-i hüş olmayınca bilmedüm

38. **bil:-me, -dü, -m**

Gazel 132

Mısra: 2

Bilmek, tanımak.

Zātumu ḥayretle ḥāmüş olmayınca bilmedüm
Aşlumu biğāne-i hüş olmayınca bilmedüm

39. **bil:-me, -dü, -m**

Gazel 132

Mısra: 4

Bilmek, tanımak.

Püte-i dilde fenâ iksîrinüñ hâşiyetin
Âteş-i ʿışkıyle pür cûş olmayınca bilmedüm

40. **bil:-me, -dü, -m**

Gazel 132

Mısra: 6

Bilmek, tanımak.

Her bün-i müyumda şad gûş olmayınca bilmedüm
Nağme-i firru ilalahuñ maķâm-ı remzini

41. **bil:-me, -dü, -m**

Gazel 132

Mısra: 8

Bilmek, tanımak.

Dāğlardan pîrehen-pûş olmayınca bilmedüm
Mâcerâ-yı çâk-i dâmen ʿışk-ı Yûsuf nedügin

42. **bil:-me, -dü, -m**

Gazel 132

Mısra: 10

Bilmek, tanımak.

Zahmet-i şeyb ü firâz-ı râh-ı ʿışkı ey Nesib
Bâr-ı fakr u fâka ber-düş olmayınca bilmedüm

43. **bil:-mez**

Kaside 1

Mısra: 16

Bilmek, tanımak.

Yâ şefîʿe'l-müznibîñ ol rûz ʿâşî sûz kim
Dehşetinden birbirin bilmez ʿinâsiyla zükür

44. **bil:-mez**

Gazel 89

Mısra: 9

Anlamak, farkına varmak.

Beste-i dâm-ı ʿalâyık bilmez âzâdî nedür
Engübîn-âlûde olduķda rehâ bulmaz meges

45. **bil:-mez**

Rûbai 61

Mısra: 4

Anlamak, farkına varmak.

Çün âteş ü âbdur dil kâniʿ ü gam
Bilmez gam-ı dünyâyı kanâʿat-pîşe

46. **bil:-ür**

Gazel 136

Mısra: 8

Anlamak, farkına varmak.

Diyâr-ı hecre düşdüm kaldı dil küy-ı dil-ârâda
Bu yâd illerde bir hâlüm bilür yoķdur garib oldum

47. **bil:-mem**

Gazel 130

Mısra: 3

Anlamak, farkına varmak.

Medîha-güy-i eşhâş-ı dün nedür bilmem
Cevâhir-i suĥanı hʿâr u kem-bahâ idemem

48. **bil:-me, -m**

Gazel 134

Mısra: 2

Anlamak, farkına varmak.

Dehen mi hoķķa-i sükker midür nedür bilmem
Suĥan mı kaķre-i Kevser midür nedür bilmem

50. **bil:-me, -m**

Gazel 134

Mısra: 10

Anlamak, farkına varmak.

Güzâr-ı kem-teri târâc-sâz-ı şabr u sükün
Kaķâ mı gamze-i dilber midür nedür bilmem

51. **bil-:-me, -m**

Gazel 148

Mısra: 2

Anlamak, farkına varmak.

Efzûde iken revnağ-ı hüsnüñ nazarumdan
Bilmem ne kaçarsın yine sen reh-güzerümden

52. **bil-:-sün**

Gazel 169

Mısra: 9

Anlamak, farkına varmak.

Hâl-i dilüm ne bilsün o bî-derd kim anuñ
Ol âfet-i cihân gibi dil-dârı olmaya

53. **bil-:-mez**

Gazel 76

Mısra: 1

Anlamak, farkına varmak.

Vefâ-yı ‘ahdi ol âhû-nigeh nedür bilmez
Miyân-ı ehl-i maḥabbetde reh nedür bilmez

54. **bil-:-mez**

Gazel 76

Mısra: 2

Anlamak, farkına varmak.

Vefâ-yı ‘ahdi ol âhû-nigeh nedür bilmez
Miyân-ı ehl-i maḥabbetde reh nedür bilmez

55. **bil-:-mez**

Gazel 76

Mısra: 4

Anlamak, farkına varmak.

Bu gül-sitân-ı fenâda gül-i vefâ degüle
Hezâr-ı bâğ-ı maḥabbet giyeh nedür bilmez

56. **bil-:-mez**

Gazel 76

Mısra: 6

Anlamak, farkına varmak.

Esîr-i zülfi olan rûyını ḥayâl idemez
Fütâde-i şeb-i gam şubḥ-geh nedür bilmez

57. **bil-:-mez**

Gazel 76

Mısra: 8

Anlamak, farkına varmak.

Helâk-i nâz ider ağıyârı ‘âşıkı maḥrûm
O cevr-pîşe şevâb u güneḥ nedür bilmez

58. **bil-:-mez**

Gazel 76

Mısra: 10

Anlamak, farkına varmak.

Maḥabbet âdemi hem-dâsitân-ı Ḳays eyler
Gedâ-yı bî-nemed ü pâdişeh nedür bilmez

59. **bil-:-mez**

Gazel 76

Mısra: 12

Anlamak, farkına varmak.

O tıfl-ı nev-rese incinme kim Nesîb daḥi
Nüvâziş-i nigeh-i gâh u geh nedür bilmez

60. **bil-:-mez**

Kıt'a 22

Mısra: 5

Anlamak, farkına varmak.

Ammâ bunı bilmez ki nazîre nice mümkün
Nüzheth-geh-i nâ-dide-i cennât-ı ‘ulâya

61. **bil-:-mez**

Rûbai 36

Mısra: 4

Anlamak, farkına varmak.

‘Âlimler ider mebhâs-i ‘ışka ḥande
Bilmez hüner-i ‘ışk nedür dâniş-mend

62. **bil-:-se, -m**

Gazel 150

Mısra: 5
Bilmek.

Ba'na cām-ı hecrüñ oldı hele vāye bilsem āyā
Ser-i hūn-ı vuşlatuñda gehi behre-mend idersin

63. **bil-:-me, -di**

Kaside 1

Mısra: 7

Anlamak, farkına varmak.

Bilmedi kim halk olındı zıll-ı pākūñden senüñ
Merdüm-i çeşm-i melāyık tār-ı tār-ı zülf-i hūr

64. **bil-:-me, -m**

Gazel 95

Mısra: 3

(sonucu) bilmemek.

Neden tā böyle mest-i ser-girān-ı nāzsın bilmem
Kemend-i zülfüñe beñzer ki çok diller şikār olmış

65. **bil-:-me, -m**

Gazel 6

Mısra: 4

(sonucu) bilmemek.

Dāne-i ümmidini nerm eylemez hiç kimsenüñ
Tā-be-key gerdān olur bilmem tehī nüh āsiyāb

66. **bil-:-ür**

Gazel 155

Mısra: 12

Anlamak, farkına varmak.

Güftārı fazl u dāniş-i Vahyî'ye dāldür
Kadr-i güher-fürüşü bilür gevherin gören

67. **bil-:-me, -süñ**

Gazel 123

Mısra: 11

Anlamak, farkına varmak.

Bilmesün şāhid-i esrāruñı her kâşır-bīn
Ten-i pür-dāğ ile kaşır-ı dile zer-şübbāk ol

68. **bil-:-mez, -ler**

Gazel 51

Mısra: 1

Anlamak, farkına varmak.

Şular ki nuţkı dūr-i baħr-i tayf bilmezler
Biħār-ı hikmet-i Mevlā'yı hayf bilmezler

69. **bil-:-mez, -ler**

Gazel 51

Mısra: 2

Anlamak, farkına varmak.

Şular ki nuţkı dūr-i baħr-i tayf bilmezler
Biħār-ı hikmet-i Mevlā'yı hayf bilmezler

70. **bil-:-mez, -ler**

Gazel 51

Mısra: 4

Anlamak, farkına varmak.

Bir āh ile bitürür kār-ı düşmeni merdān
Neberd-i bī-hüde te'sir-i seyf bilmezler

71. **bil-:-mez, -ler**

Gazel 51

Mısra: 6

Anlamak, farkına varmak.

Muqayyedān-ı beden tekyegāh-ı 'ālemde
Ri'āyet-i dil-i nā-şād-ı zayf bilmezler

72. **bil-:-mez, -ler**

Gazel 51

Mısra: 8

Anlamak, farkına varmak.

Şüküfe-çin-i riyāz-ı derūn olan 'uşşāk
Ġam-ı şitā tarab-ı zevk-ı şayf bilmezler

73. **bil-:-mez, -ler**

Gazel 51

Mısra: 10

Anlamak, farkına varmak.

Nesīb hikmet-i eşyā bilen dürüst dilān
Netīce-i suḥan-ı kemm ü keyf bilmezler

74. **bil-:-se**

Gazel 112

Mısra: 12

Anlamak, farkına varmak.

Sāḳī-i bezmümüz o kerem-kārdur Nesīb
Cām-ı lebin şunardı saña bilse meşrebüñ

75. **bil-:-ür, -ler**

Gazel 61

Mısra: 5

Anlamak, farkına varmak.

Müsebbibden bilürler cümle kārı
Sivā sālibleridür Mevleviler

76. **bil-:-en, -ler**

Tahmis 4

Mısra: 5

Anlamak, farkına varmak.

Bilenler ḥārḥār-ı dāğ-ı dehrin baḥt-ı şümından
Sipihrüñ eylemezler şekve te'sir-i nücümından

77. **bil-:**

Gazel 35

Mısra: 6

Anla, kavra, idrak et anlamında bir söz.

Gerekdür kim ola ḳalbünde rāsiḳ nürü İslāmuñ
Olursa münḥaşır ḳavle efendi bil ki fāsiddür

78. **bil-:**

Gazel 64

Mısra: 11

Anla, kavra, idrak et anlamında bir söz.

'Aḳl ile bil maḥbes-i ten içre cānuñ zücretin
Yūsuf'uñ ḥālın refiḳ-ı güşe-i zindāna sor

79. **bil-:**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Anla, kavra, idrak et anlamında bir söz.

Ammā elüñe girince kāmil
İkrāmlar eyle ḳıymetin bil

80. **bil-:-mez**

Gazel 4

Mısra: 5

Anlamak, farkına varmak.

Ḳadr-i eşk-i çeşmi bilmez rāh-dān-ı ḥak-i dōst
Kal fehīm-i 'ārif-i eyne's-süreyya ve's-sera

81. **bil-:üp**

Gazel 85

Mısra: 3

Anlamak, farkına varmak.

Deh-rüze kār u bārını dehrüñ hebā bilüp
Peygüle-i fenāda yatan Mevleviler'üz

82. **bil-:-mez**

Gazel 96

Mısra: 3

Bilmek; bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

Dil dürüstān pertev-i mihr-i şafā bilmez nedür
Cām-ı revzen ḳaşr-ı ümmide dil-i meksür imiş

83. **bil-:-mez**

Kaside 1

Mısra: 12

Anlamak, farkına varmak.

Bes Nesībā 'arż-ı ḥāl iṭnābı terk eyle yeter
Lāzım-ı ḥurşiddür bilmez misin isār-ı nür

84. **bil-:-me, -m**

Gazel 60

Mısra: 8

Anlamak, farkına varmak.

Āteş-i dilden hirās itmez şunar ser-pençesin
Bilmem āhū-yı hayālūñ şir-i merd-efgen midür

85. **bil:**

Gazel 206

Mısra: 10

...olarak görmeyi farz etme.

Vücūd-ı vāhīdūñ fehm eyle gūn-ā-gūn zuhūrātın
Nesībā ādem olduñsa ‘adem bil cümle imkānı

86. **bil-:** -dür, -ür

Tarih 2

Mısra: 7

Belirtmek, ifade etmek.

Bildürür miğdārını a‘dā-yı dīn ü devlete
Dā’imā destindedür mizān-ı şer‘-i Muştafā

87. **bil-:** -ür, -se

Mesnevi 3

Mısra: 9

Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkında olmak.

Kim bilürse bu rāz-ı meknūnı
Şādumān ola qalb-i maḥzūnı

bil- kadrin:

1. **bil- kadrin:** -ür

Gazel 102

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

Kıymetini, değerini bilmek.

Nefāset fehm olanlar gevher-i nazmuñ bilür kadrin
Nesīb-āsā olursağ n'ola istihsāndan fāriğ

bilā-ta'eb:

1. **bilā-ta'eb:**

Gazel 13

Mısra: 12

Eziyetsiz, zahmetsiz.

Zehr-i ‘anā ṭarīk-ı edebde olur şeker
Taḥşil-i ādemiyet olunmaz bilā-ta'eb

bile:

1. **bile:**

Gazel 147

Mısra: 7

Bile, dahi.

‘Aks-i ḥüsninden bile dil-gir olur āyinede
Kimse yā Rab mübtelā-yı şūḥ-ı ḥōd-bin olmasun

2. **bile:**

Gazel 178

Mısra: 13

Bile, dahi.

Rüstem bile teslim ider ey şāh-süvārum
Ol cünbüş-i merdāneye ol zür cerīde

3. **bile:**

Gazel 199

Mısra: 5

Bile, dahi.

Dīdāruñı dil vāqı‘asında bile görmez
Çeşmümde gam-ı hecrūñ ile h‘ab mı qaldı

4. **bile:**

Gazel 144

Mısra: 6

Bile, dahi.

Ol va‘de ḥilāfam ki daḥi nām-ı vefāyı
Kendim bile gūş itmedüm aşlā dehenümden

5. **bile:**

Gazel 71

Mısra: 3

Bile, dahi.

Rü’yāda bile ḥançer-i cānān görürüz biz
Ḥ‘āb içre daḥi teşne iken āb unudılmaz

billāh:

1. **billāh:**

Gazel 9

Mısra: 10

Allah hakkı için, Allah'a yemin olsun ki anlamlarında yemin sözleri.

Ey ʿışk-ı táb-ı sūz bu germiyyetüñ nedür
Billāh meded meded

bīm:

1. **bīm:**

Gazel 34

Mısra: 6

Korku.

Şeh-rāh-ı maḥabbet ki ḥaṭar-nāk degüldür
Pür bīm iden ol rāhı dil-i nev seferümdür

bīm ü hirās:

1. **bīm ü hirās:**

Kaside 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Korku verici.

Herkesi fāriğ ide ağıyārdan bīm ü hirās
Māder ü ebden gürizān olalar duḥterle pür

bīmār:

1. **bīmār:**

Gazel 107

Mısra: 3

Hasta.

Bīmār olalı ārzū-yı la'l-i lebüñle
Gelse ser-i bālinüme ʿisā ḥaberüm yok

2. **bīmār:+a**

Mesnevi 2

Mısra: 3

Hasta.

Bīmāra bakar ṭabīb-i ḥāzık
Derd elindedür devā muvāfık

3. **bīmār:+ı**

Gazel 169

Mısra: 2

Hasta (aşık bağlamında kullanılmıştır.).

Her şūḥ-ı nāzenin ki giriftārı olmaya
Beñzer o bir ṭabibe ki bīmārı olmaya

bīmār ol-:

1. **bīmār ol-: -ur, -uz**

Rübai 46

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hasta ve perişan olmak.

Geh derd ü ğam-ı hecr ile bīmār oluruz
Geh maḥrem-i ḥalvet-kede-i yār oluruz

bī-māye:

1. **bī-māye:**

Terci-bend 1

Mısra: 8

Sermayesi olmayan, fakir.

Ḥaşıl bu kim bu ʿālem-i kevn ü fesādda
Bī-māye bir esir-i hevā ḥʿār u kem-terem

bī-merā:

1. **bī-merā:**

Kaside 4

Mısra: 7

Sayırsız, hesapsız.

Perde-i efʿāl ü aqvāl-i Ḥudā'sın bī-merā
Ma remeyte mazhariyyet cāhına oldu berāt

bī-meze:

1. **bī-meze:**

Mesnevi 2

Mısra: 10

Tatsız, lezzetsiz.

Ḥālūñ nice olurdu cāhil olsan
Bir bī-meze şahş-ı bāṭıl olsañ

bīm-i tığ:

1. **bīm-i tığ:** +i, +n, +dan

Tarih 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kılıcın korkusundan;Güç, kudret korkusu.

Oldı düstür-ı Rüstem-zör-ı ‘ālī-cāh kim
Düşmen eyler bīm-i tığından taleb cāy-ı güriz

bī-mişāl:

1. **bī-mişāl:**

Kaside 3

Mısra: 7

Eşsiz ve benzersiz.

Ḳābe Ḳavseyini ile ḥüsn-i ebruvānuñ bī-mişāl
Sürme-i mā zāğ ile nergisleründür dil-rübā

biñ:

1. **biñ:** +de

Kaside 6

Mısra: 13

Bin sayısı.

Biñde bir vaşfını ta‘dād ne mümkün ammā
Na‘tine verziş anuñ benдеgi-i diğeri olur

2. **biñ:**

Kaside 4

Mısra: 14

Bin sayısı.

Tā ḳıyāmet her dehenden ola rūḥ-ı pākūñe
Ālüñe aşhabuña yüz biñ taḥıyyāt ü şalāt

3. **biñ:**

Kaside 6

Mısra: 13

Bin sayısı.

Her nefes ravzaña yüz biñ şalavāt ola nisār
Tā ki ḥurşid-i felek nūr-dih-i ḥāver olur

4. **biñ:**

Kıt'a 6

Mısra: 3

Bin sayısı.

Şi‘rūñi ‘arz it o kân-ı fazla yüz biñ şerm ile
Zāde-i ṭab‘uñ berāy-ı terbiyet üstāda vir

5. **biñ:**

Gazel 115

Mısra: 11

Bin sayısı.

Biñ āşıka bir düşmen-i bed-ḥ‘āhı değışmez
Ḥayrāniyuz ol āfet-i biğāne nūvāzuñ

6. **biñ:**

Gazel 197

Mısra: 9

Bin sayısı.

Çıkar biñ şāneka’llah her ṭarafdan evc-i eflāke
Süvār-ı esb-i nāz u ‘işve olsa ol perī gāhı

7. **biñ:**

Gazel 74

Mısra: 2

Bin sayısı.

Ruḥ-ı zībāsını yārūñ ki temāşā iderüz
Dāğlardan niçe biñ diđe hüveydā iderüz

8. **biñ:**

Gazel 55

Mısra: 7

Bin sayısı.

Bir cur'a-i neşâtına biñ cām-ı ğam şunar
Çarĥ-ı siyāhuña ise 'aceb kīne-sāz olur

bin-:

1. **bin-: -üp**
Gazel 124
Mısra: 1
Binmek.

Binüp keşt-i mihr-i āle baĥr-i dīne rāhī ol
Delil it necm-i aşĥābı ĥaraf-cüy-i ilāhī ol

biñ altmış:

1. **biñ altmış:**
Tarih 23
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Bin altmış, 1060 tarihi.

Nesibā didi tārīĥin görenler
Biñ altmış kezde dikdi seng-i meydān

biñ yüz altı:

1. **biñ yüz altı: +da**
Tarih 3
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Bin yüz altı.

Lafzen ü ma'nen cülüs-ı şāh için tārīĥdür
Oldı Sultān Muştafā'nuñ sālī biñ yüz altıda

binā:

1. **binā: +sı, +n, +dan**
Tarih 19
Mısra: 8
Bina, yapı.

İdüp nāzır cenāb-ı Şeyĥ Bostān'ı bu ĥayrāta
Vücūda geldi evvelki bināsından daĥi a'lā

binā it-:

1. **binā it-: -di**

Tarih 24

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yapmak, inşa etmek.

Oĥlı Meĥammed Çelebi bi't-tamām
İtdi murād-ı peder üzre binā

bī-naşib ol-:

1. **bī-naşib ol-: -dum**

Gazel 136

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasipsiz olmak.

O bāĥ-ı ĥüsnüñ oldum niçe demler bülbül-i zārı
Ne çāre büy-ı gül-berg-i vefādan bī-naşib oldum

binā-yı cism:

1. **binā-yı cism: +ü, +m, +e**

Gazel 129

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Beden, varlık binası.

İdince girye-i şādī aĥıtdı dīde dü-rūd
Binā-yı cismüme seyl-āb-ı eşk virdi ĥalel

binā-yı 'ışk:

1. **binā-yı 'ışk: +a**

Gazel 77

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşk binası.

Zemīn-i dilde kılmış şöyle muĥkem bāni-i ĥudret
Binā-yı 'ışka seng-i ta'ne aşlā kār-ger olmaz

binā-yı mescid:

1. **binā-yı mescid: +e**

Gazel 109

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Mescid yapısı.

Beñzer binā-yı mescide māl-i ḥarām ile
Aḥvāli imtinān ile iḥsān idenlerüñ

binā-yı üstüvār:

1. **binā-yı üstüvār:**+i, +n

Gazel 72

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kuvvetli binalar.

Derd-mendānuñ ṭayanmaz zūr-ı seyl-i eşkine
Mülk-i cāhuñ çok binā-yı üstüvārın görmişüz

biñde bir:

1. **biñde bir:**

Kıt'a 19

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çok az.

Muḥadderāta söz olmaz dinürse ger ādem
Zen-i muḥaddereye biñde bir işābet ider

2. **biñde bir:**+i, +n, +i

Rübai 12

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Binde bir, çok az.

Biñde birini cevāhir-i midḥatünüñ
Cem' eyleyemez rişte-i kütāh nefes

bī-nemek-i şıdk:

1. **bī-nemek-i şıdk:**

Gazel 171

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Lezzetsiz doğruluk. Acı gerçek.

Tā bī-nemek-i şıdk ola olmaz mezesi hiç
Dünyāda her iş zād-ı reh-i āḥiret olsa

bī-nūr ol-:

1. **bī-nūr ol-:-ur**

Mesnevi 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kör olmak.

Bu 'acebdür üçünci itse zuhūr
Zātı pür-nūr iken olur bī-nūr

bī-pā vü ser:

1. **bī-pā vü ser:**

Kaside 4

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Perişan.

Kāse-i ümmiddür dest-i recā bī-pā vü ser
Şāhlar oldı ser-i küyuñda muḥtāc-ı zekāt

bir:

1. **bir:**

Gazel 24

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Geşt ider küyuñ gönül ey mähir ü āvāredür
Kaşdı gāhī rüyuña ḥasretle bir nezzāredür

2. **bir:**

Gazel 24

Mısra: 14

Bir belgisiz sıfatı.

Dāğlar-ı evrāk-ı güldür şerḥalar saṭr ey Nesīb
Ol nev-āmüz-ı cefāya sine bir sī-pāredür

3. **bir:**

Gazel 86

Mısra: 3

Aynı, benzer.

Olur mı hüsn-i Hudâ-dâd ü hüsn-i sâhte bir
Cemâl-i naqş u şuver dil-rübâ yerin çutmaz

4. **bir:***dür

Gazel 73

Mısra: 13

Aynı, benzer.

Râhat-ı lâne ile renci-i çeng-i şehbâz
Kebk-i kuh-sâr-ı ğam-ı 'ışka Nesibâ birdür

5. **bir:***dür

Rûbai 40

Mısra: 1

Aynı, benzer.

Zahm-ı dile elmâs ile merhem birdür
Tiryâk ile dil-ğastalara sem birdür

6. **bir:***dür

Rûbai 40

Mısra: 2

Aynı, benzer.

Zahm-ı dile elmâs ile merhem birdür
Tiryâk ile dil-ğastalara sem birdür

7. **bir:**

Gazel 45

Mısra: 10

Aynı, benzer.

Ħakîr isem de Nesibâ baña şeref besdür
Ki bir kerîm-i Ħudâvend-i kâm-gârum var

8. **bir:**

Gazel 24

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Çays ile hem-dâsitân oldum ki 'âlem dir baña
Deşt-i gamda bir ğazâl-i hüsn için âvâredür

9. **bir:***i, +si

Tarih 1

Mısra: 12

Belgisiz zamir, herhangi biri.

Ħisâb it sâde vü dür vârimı elfâzınuñ cümle
Ki her birisi bir târihdür tenhâ Ħaķikatte

10. **bir:***dür

Rûbai 40

Mısra: 4

Aynı, benzer.

Ħid ü 'arefe 'âşika vuşlat demidür
Fürkatde meh-i Ħid ü muĦarrem birdür

11. **bir:***er

Kaside 6

Mısra: 8

Bir sayısı.

Eşer-i Ħahrı eger Ħâırına itse Ħuḫûr
Cesed-i düşmene her müyi birer Ħançer olur

12. **bir:***i, +si

Kaside 3

Mısra: 12

Belgisiz zamir, herhangi biri.

Ħıdmetüñ-çün birbirin eyler te'âķub rûz u şeb
Birisi 'abd-i Ħabeşdür biri rûmî serverâ

13. **bir:**

Gazel 6

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Bir perî-peyker güzel târâca virdi Ħalmadı
Cânda râhat tende şıĦhat dilde Ħuvvet gözde Ħ'âb

14. **bir:**

Gazel 14

Mısra: 14

Bir belgisiz sıfatı.

Himmetle yine bāğçe-i nazma Nesībā
Her mısrā^c-ı renginüñi bir cūy-ı zülāl it

15. **bir:**

Gazel 97

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir sencileyin āfet-i bī-dāda ta'alluḡ
Bir bencileyin 'āşık-ı ser-bāzuña maḡşūş

16. **bir:**

Gazel 110

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Ma'müre-i günāhı yaḡup itmege ḡarāb
Besdür bir āhı gūşe-güzin-i nedāmetün

17. **bir:+i**

Gazel 126

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

O sıfāl pārelerün ki her biri kūy-ı yārde atılır
Semer-i ḡadıḡa-i nāzdur dil-i zāra seng-i sitem degül

18. **bir:+i**

Kaside 1

Mısra: 13

Bir belgisiz sıfatı.

Her biri burhān-ı ḡaḡkaniyyetündür bī-cedel
Ḥazret-i Qur'ān ile İncil ü Tivrāt ü Zebūr

19. **bir:**

Gazel 23

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Yazarken ḡasret-i cānān ile bir āh-ı serd itsem
Mişāl-i kāğız-ı bād ide gerdūna sefer kāğız

20. **bir:**

Gazel 133

Mısra: 6

Bir sayı sıfatı.

Neşve-i sāğar-ı hicrān ile çok mest olduk
Bir de keyfiyetini cām-ı vişālün görelüm

21. **bir:**

Gazel 212

Mısra: 2

Bir sayı sıfatı.

Felek 'aceb yolumuz kūy-ı yāre düşmez mi
Bizüm de ḡişsemüze bir nezāre düşmez mi

22. **bir:**

Kıt'a 2

Mısra: 4

Bir sayı sıfatı.

Añla keyfiyet-i aḡvālün ey afyon-ḡ'ār
Dūd-ı gerdün seni bir ḡabbeye muḡtāc itdi

23. **bir:**

Tarih 11

Mısra: 3

Bir sayı sıfatı.

Eyledi Şām'da maḡdümına bir sūr-ı ḡitān
Görmemiş mislini çeşmi felek-i pür-ḡiyelün

24. **bir:+i**

Kaside 3

Mısra: 12

Bir belgisiz zamir.

Ḥıdmetün-çün birbirin eyler te'āḡub rüz u şeb
Birisı 'abd-i Ḥabeşdür biri rümī serverā

25. **bir:**

Gazel 6

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

Her gül-i ḡüsnün olur bir bülbüli 'ādet budur
İtmesün bizden o gül-ruḡsāra söyleñ ictināb

26. **bir:**

Gazel 12

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Döner bir çerâğ-ı seher-māndeye
Eger balsa ol bezme rāh āfitāb

27. **bir:**

Gazel 14

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Ol zevk ile tā tūtmaya telhī-i memātı
Dil-ḥasta-i hicrānuña bir va‘d-i vişāl it

28. **bir:**

Gazel 16

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Nāleme bir gül-i gülzār-ı bahādur bā‘iş
Giryeme bir şeh-i iklīm-i cefādur bā‘iş

29. **bir:**

Gazel 16

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Nāleme bir gül-i gülzār-ı bahādur bā‘iş
Giryeme bir şeh-i iklīm-i cefādur bā‘iş

30. **bir:**

Gazel 19

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Revnağ-ı zātı mezīd eyler imiş ḥüsn-i zamān
Başka bir ḥüsn virür tazelere cāme-i ‘id

31. **bir:**

Gazel 20

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

N'ola gösterse dā'im 'aks-i rüy-ı şāhed-i feyzi
Ki bir āyine-i rüşen-güherdür ḥalka-i tevḥid

32. **bir:**

Gazel 20

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Hemīşe bezm ider ḥūy-ı dürüştin t̄alib-i Ḥaqq'ıuñ
Döner bir āsiyāb-ı zūr-verdür ḥalka-i tevḥid

33. **bir:**

Gazel 28

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Diyār-ı şabrı tārāc eyleyen ol çeşm-i fettādur
Şeh-i iklīm-i dil bir pādīşāh-ı nā-müselmādur

34. **bir:**

Gazel 28

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Diyār-ı şabrı tārāc eyleyen ol çeşm-i fettādur
Şeh-i iklīm-i dil bir pādīşāh-ı nā-müselmādur

35. **bir:**

Gazel 30

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Nigāh-ı bāğ-ı didār-ı dil-ārādan bu maḥrūmī
Bir naḥl-i temennāya taleb-kār olduğumdandır

36. **bir:**

Gazel 31

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

‘Arife gülşende tāze bir gül-i aḥmer yeter
Mest-i ‘işka bezmgāh-ı gamda bir sāğar yeter

37. **bir:**

Gazel 31

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Mülk-i dil hâşş-ı şehenşâh-ı hayâl-i yârdur
İntizâm-ı kâre bir kişverde bir dâver yeter

38. **bir:**

Gazel 31

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Mülk-i dil hâşş-ı şehenşâh-ı hayâl-i yârdur
İntizâm-ı kâre bir kişverde bir dâver yeter

39. **bir:**

Gazel 33

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Ne nedîm-i gam-küsârum bulunur ne yâr-i ğârum
Ki faқаt enîs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

40. **bir:**

Gazel 34

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Bir gün açar âhîr der-i ümmîdümi devrân
Miftâhı o kufluñ yine âh-ı şeherümdür

41. **bir:**

Rûbai 2

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Olsa n'ola hem-sâye-i beyt-i ma'mûr
Bir dil k'ola dest-bürd-i 'ışkuñla hârâb

42. **bir:**

Gazel 41

Mısra: 12

Bir belgisiz sıfatı.

Görinmez oldu dime sâhil-i ümîd Nesîb
Bu zevraқа yine bir nâhüdâ gelür görünür

43. **bir:**

Gazel 43

Mısra: 14

Bir belgisiz sıfatı.

Nesîb eyleme zâyî' nuķûd-ı evķâtı
Şaқın ki girmez ele bir dağı defîne-i 'ömr

44. **bir:**

Gazel 45

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Aña müfid degül mümyâ-yı nil-i merâm
Dil-şikestede bir çurfe inkisârum var

45. **bir:**

Gazel 49

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Meded ey gönca-dehen bâri bir ağız söyle
'Aşka nîm tebessümle tesellâ mı gelür

46. **bir:**

Gazel 50

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

Olur elbette bir gün âşinâ-yı sâhil-i maқşad
Ki tâ dest-i du'â fülk-i ümîde bād-bānlardur

47. **bir:**

Gazel 50

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Nesîbâ hâsret-i Rûm ile Mısr içre dil-efġâram
Ki her bir berg-i hürmâ çeşmüme nevk-i sinānlardur

48. **bir:**

Gazel 51

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir āh ile bitürür kār-ı düşmeni merdān
Neberd-i bî-hüde te'sîr-i seyf bilmezler

49. **bir:**

Gazel 55

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

Bir cur'a-i neşâtına bîñ cām-ı ğam şunar
Çarh-ı siyāhuña ise 'aceb kîne-sāz olur

50. **bir:**

Gazel 57

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Dūd-ı āh u dāğ-ı sır izhār ider 'āşık saña
Bir sıfāl-i köhnede sünbül kıranfül gösterür

51. **bir:**

Gazel 57

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Ol perî-peyker dimiş inşāf idüp bir kimseye
Cevrüme yokdur Nesîb-āsā taħammül gösterür

52. **bir:**

Gazel 60

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Farq olunmaz ten midür ya pîrāhen midür
Kıanlu peykānlarla dil bir ma'den-i āhen midür

53. **bir:**

Gazel 80

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Cüst ü cüyüñla senüñ ey çeşmi āhü bir zamān
Çok ser-i kuh-sāra çok hāmüna çıkmış inmişüz

54. **bir:**

Gazel 81

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Āteş-i ruhsāresi imān-süz-ı berhemen
Bir bütün zünnār-ı bend-i turra-i țarrāriyuz

55. **bir:**

Gazel 81

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Eylemiş çok şāh-ı hüsni bende-i efgendesi
Şimdi biz bir seyyidüñ 'abd-i şadaķat-kāriyuz

56. **bir:**

Gazel 83

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Hüsni hulk olmaz imiş hüy-ı rediye tebdil
Müşk-i ezfer yine bir daħi dönüp hün olmaz

57. **bir:**

Gazel 67

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Nigāh-ı 'āķibet-bināna uymaz çeşm-i zāhir-bîn
Ki her bir şîşe-pāre şan'at ile dūr-bîn olmaz

58. **bir:**

Gazel 128

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Neş'e-mend-i feyzi reşkîn-sāz-ı Cemşid olmada
Bezmgāh-ı 'ışķda bir cām-ı dil-keşdür gönül

59. **bir:**

Gazel 174

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Ya h d bir dürc-i dürr-i Şah-v rdur baĥr-i vaĥdetdür
Nih ndur gevheri amm  o ĥabr-i n r-baĥŐada

60. **bir:**

Gazel 198

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Yine mir' t-ı fikre 'aks-i geys -yı d -t  düşdi
Der n-ı gonca g y  kim d -ser  bir ejdeh  düşdi

61. **bir:**

Gazel 199

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Gördük n saĥ-ı miĥneti ser-cümle Nes b 
N -d de fen-i 'ıŐĥda bir b b mı ĥaldı

62. **bir:**

Gazel 209

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Dil bir per  nigeĥ g zel n oldu m 'ili
D v ne eyledi beni Şekl   Őem 'ili

63. **bir:**

Kaside 1

Mısra: 11

Bir belgisiz sıfatı.

Miĥr-i ĥarĥ-ı 'izzinün bir zerresidür  fit b
Her s t nı ravza-i p r-n r n n bir naĥl-i Tür

64. **bir:**

Kaside 1

Mısra: 12

Bir belgisiz sıfatı.

Miĥr-i ĥarĥ-ı 'izzinün bir zerresidür  fit b
Her s t nı ravza-i p r-n r n n bir naĥl-i Tür

65. **bir:**

Kaside 1

Mısra: 12

Bir belgisiz sıfatı.

Defter-i a' m l me yazılmadı ferd-i Őev b
Bir siyeh-n me güneh-k rum ki fikrüm Şerr   Ő r

66. **bir:**

Kaside 1

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Ĥazret nden bir nig h-ı merĥametd r m ltec 
Ol zam n kim ide cilve raĥmet-i Rabb-i Ėaf r

67. **bir:**

Kaside 1

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Sensin ol seyy h-ı baĥr-i l -mek n kim b -g m n
Eyledün bir laĥzada dery -yı imk nı 'ub r

68. **bir:**

Kaside 1

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

N Őĥa-i ĥadr nden iki noĥtadur miĥr ile meh
Bir p r encümdür zer-efŐ n kehkeŐ n beyne's-sütür

69. **bir:**

Kaside 1

Mısra: 12

Bir belgisiz sıfatı.

Cevher-i cism n nig nin ĥıfz i n per d ĥte
S mden bir ĥalkadur ĥ ki muĥi t olmuş be-ĥ r

70. **bir:**

Kaside 1

Mısra: 15

Bir belgisiz sıfatı.

Nazra-i luṭfuñla manzūr olsa bir kem-ter meges
Ḳulle-i Ḳāf-ı sa‘ādetde olur şāh-ı ṭuyūr

71. **bir:**

Kaside 2

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Her bir varaḳ ki sebt ola anda medāyihūñ
Pertev-feşān-ı nūr u ziyādur çü şubḫ-dem

72. **bir:**

Kaside 2

Mısra: 12

Bir belgisiz sıfatı.

Hep maḳdemūñ muḳaddimesidūr bu şiveler
Kim ḫāzret-i Zebīḫa fedā oldı bir ḡanem

73. **bir:**

Kaside 2

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Bir bezm-i bī-naẓıre seni maḫrem itdi kim
‘Āciz edāsın eylemede nuṭḳ-ı beste-dem

74. **bir:**

Kaside 2

Mısra: 12

Bir belgisiz sıfatı.

Kārum hemīşe sehv ü zelev ḫāşılum şürūr
Bir rü-siyāh-ı ‘ūr u ḫaḳır ü muḫaḳḳaram

75. **bir:**

Kaside 2

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Düstūr-ı ittibā‘-ı sünen mesleküm degül
Yoḳ bir ‘amel ki tuḫfe-i dergāhuñ eyleyem

76. **bir:**

Kaside 2

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Ḥāşā ki nār-ı düzaḫ anı dād-ḫ‘āh ide
Bir leb ki ola büse-zen-i sālḫa-i ḫarem

77. **bir:**

Kaside 6

Mısra: 13

Bir belgisiz sıfatı.

Biñde bir vaşfını ta‘dād ne mümkin ammā
Na‘tine verziş anuñ bendegı-i dıger olur

78. **bir:**

Kaside 7

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Küşād-ı kārına bir nīm işāretūñ besdür
Ne ‘uḳdedür o ki luṭfuñla olmaya münḫal

79. **bir:**

Kaside 8

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

EsİR olma bir nām-ı ḫuşke şaḳın kim
Olur nām için dil-ḫırāşide ḫātem

80. **bir:**

Kaside 9

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Semmiyyetin izḫār idüp ol cān-ı cihāna
Merdüm gibi bir puḫte ḡanem oldu suḫan-gū

81. **bir:**

Kaside 9

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Ey dil niçe bir maṭlab-ı dünyāya tekāpū
Gelmez mi ‘aceb ḥāṭıra hīç şayḥa-i mūtū

82. **bir:**

Kıt'a 1

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Ḥāl-i ‘ālem böyledür iki sürür itse kırān
Bir ğam-ı ṭākat-güdāz olur miyānına muşīb

83. **bir:**

Kıt'a 10

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Bir gedā ḥalvet-serāy-ı şāha itdükde duḥūl
Hiç olur mı luṭf u iḥsān ile mesrūr olmaya

84. **bir:**

Kıt'a 16

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

iḥsān yerine ehl-i hüner āferīn alır
Dünyāda qalmamış hele bir şāhib-i himem

85. **bir:**

Kıt'a 17

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir genc-i feyz için ki o Monlā-yı Rüm'dur
Çün büm-ı cāyum oldu ḥarāb-ı diyār-ı Rüm

86. **bir:**

Kıt'a 25

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Ḥayf kim meskenünüz oldu bizüm bir belde
K'anda qadr-i fuṣalā pest ü mükerrem cāhil

87. **bir:**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Her ma‘rifetüñ kemālin iste
Her bir hünerüñ me‘ālin iste

88. **bir:**

Mesnevi 2

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Elden komasañ bir iki hafta
Zevkı bulunur refte refte

89. **bir:**

Mesnevi 2

Mısra: 11

Bir belgisiz sıfatı.

Ādemde bir dem oldu maḥşad
Oldı o demi bulanlar es‘ad

90. **bir:**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Eyledüñ bir laḥzada himmetle ṭayy ‘arz u ṭūl
Ol gıce mi‘rāc-ı cismāniye şāhiddür nuḫūl

91. **bir:**

Müsemmen 1

Mısra: 17

Bir belgisiz sıfatı.

Māhı bir şeb gün gibi şaḳḳ itdüğüñ meşhürdur
Mu‘cizātuñ gerçi kim bī-ḥadd ü pāyāndur senüñ

92. **bir:**

Rübai 22

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Rüy-ı siyehi maḥşeri târik eyler
Olmazsa Nesîb'e bir nigâh-ı keremüñ

93. **bir:**

Rûbai 39

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Bu hırş u ṭama' nedür gönül bu nice bir
Bu ârzü-yı ḥâṭır-ı bed-cü nice bir

94. **bir:**

Rûbai 39

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Bu hırş u ṭama' nedür gönül bu nice bir
Bu ârzü-yı ḥâṭır-ı bed-cü nice bir

95. **bir:**

Rûbai 39

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Taḥşile murâd nefsi-nâ-fercâmı
Dünâna dünân için tekâpü niçe bir

96. **bir:**

Tahmis 1

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Düşüp bir dergeh-i 'adn iştibâha
Muvaffaḳ eyledi Ḥaḳḳ intibâha

97. **bir:**

Tahmis 4

Mısra: 11

Bir belgisiz sıfatı.

Bize hem-reng olur bir bî-tekellüf ḡam-güsâr olsa
Usanmışdır gönül bu bezmüñ erbâb-ı rüsûmından

98. **bir:**

Tahmis 4

Mısra: 15

Bir belgisiz sıfatı.

Ġam u vehmüñ olur her ferdini bir maḥmile şârif
Nesîbâ didi ol kâmil bu remzi beyte kim hâtif

99. **bir:**

Tarih 1

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Mevâlîde bu bir mecmû'a-i kübrâ idi el-ḥaḳḳ
Ne gelmişdür ne bir daḡi gelür misli bu devletde

100. **bir:**

Tarih 1

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

'Ulüvv-i câh u ḡisn-i ḥaṭ fazîlet-ḡüy-yı sencîde
Meḡâsin mecma'ı bir zât idi şüretde siretde

101. **bir:**

Tarih 1

Mısra: 12

Bir belgisiz sıfatı.

Ḥisâb it sâde vü dür vârimı elfâzınuñ cümle
Ki her birisi bir târiḡdür tenhâ ḡaḳıḳatde

102. **bir:**

Tarih 2

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Luṭf-ı bî-pâyânını seyr eyle Ḥaḳḳ'ıuñ kim yine
Eyledi bir pâdişâh-ı 'âdile mülki 'aṭâ

103. **bir:**

Tarih 6

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Maṭla‘-ı çarḥ-ı ‘ināyetden yine Bārī Ḥudā
Maḥz-ı luṭfiyla dıraḥşān itdi bir māh-ı nevi

104. **bir:**

Tarih 6

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Maşrıku'l-envār-ı evlād-ı Celāle'd-din'den
Ḥamdüli'llah toğdı bir tābende şems-i ma'nevī

105. **bir:**

Tarih 6

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Virdi bir maḥdüm-ı zī-şānı kemāl-i fazıldan
Ḥazret-i Bostān Efendi'ye o Vehhāb u Ḳavī

106. **bir:**

Tarih 6

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Vālid ü maḥdümüñ eyle ‘ömrini ya Rab füzün
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

107. **bir:**

Tarih 8

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Dirīgā gitti Ḥāfız gibi bir zāt-ı melek-ḥaslet
Ki bildi maḥfel-i fānī degüldür kimseye me'men

108. **bir:**

Tarih 9

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Hüner-perver kerem-ver cūd-küsterdür ki olmuşdur
Der-i luṭfında bir deryüze-ger ḥātem ğarībāne

109. **bir:**

Tarih 12

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Dest-i ğavvāş-ı ‘aṭā ile yem-i devletden
Oldı bir dürr-i girān-māye yine cilve-nümā

110. **bir:**

Tarih 12

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Gerdiş itdi yine gerdün be-vefḳ-ı ḥāṭır
Virdi bir neyyir-i iḳbāl ile dünyāya ziyā

111. **bir:**

Tarih 17

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Cihān-ı ma‘rifete bir sevād-ı a‘zam idi
Kim itse sāyesinde ilticā bulurdı ḥuzūr

112. **bir:**

Tarih 18

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Böyle bir zāt-ı mükerrem var iken gördi degül
Ḥatem-i devlet-i sulṭān-ı cihān ğayra sezā

113. **bir:**

Tarih 19

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Ḳazā-yı Ḥaḳḳ ile bir şeb cihāna lerziş el virdi
Zemīni zelzele tahrık idüp çün mevce-i deryā

114. **bir:**

Tarih 19

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Ne kûbbe hâtem-i firûze idi dest-i dünyâda
Ne kûbbe şekl-i maħrûfide bir serv-i sehî-bâlâ

115. **bir:**

Tarih 19

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

Miyânında degül mermer kemer bir zer-ger-i kâmil
Geçürmiş bir zeberced halka-i sîminden güyâ

116. **bir:**

Tarih 19

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Miyânında degül mermer kemer bir zer-ger-i kâmil
Geçürmiş bir zeberced halka-i sîminden güyâ

117. **bir:**

Tarih 19

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Nigâh it luţf-ı Hakk'a bir kerem-ver şahib-i himmet
Yine vaz'-ı kadîmi üzre anı eyledi ihyâ

118. **bir:**

Tarih 23

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Atup püy râz ile bir tîr piş-rev
Hezâr u şaşt gez oldu şitâbân

119. **bir:**

Tarih 25

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Müftî-i ebü'l-fazl semiy-i Esedullâh
Kim 'âleme bir luţfi idi Rabb-i Mecîd'üñ

120. **bir:**

Tarih 26

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Size ey zümre-i âl-i Muħammed müjdeler olsun
Niķâbet şadrın iħrâz eyledi bir dil-pesendüñüz

121. **bir:**

Tarih 27

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Müşerref itdi fetvâ şadrını bir sâni-i Nu'mân
Kim oldu 'iffet ü fazlıyla zât-ı pāk-i bî-hem-tâ

122. **bir:**

Tarih 27

Mısra: 11

Bir belgisiz sıfatı.

Çalem destinde bir feyyâza-i Âb-ı hayât oldu
İder hep mürdegân-ı ye'si ihyâ ba'd-ezîn hakkâ

123. **bir:**

Tarih 28

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Niķâbet mesnedine eyledi teşrif bir fâzil
Ki zâtı 'iffet ü fazl ile 'âlemde mesel oldu

124. **bir:**

Tarih 28

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Serinde 'örf-i sebz ile gören dir şānahu'llah bu
Cihān-ı 'ilmde ser-sebz bir a'lā cibill oldu

125. **bir:**

Tarih 30

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Sen ferîdü'd-dehrsin zāt-ı şerîfüñ gibi hiç
Çeşm-i devrân görmedi bir ercümendi 'ilm ile

126. **bir:**

Tarih 31

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Zātuñ gibi bir kâmil-i bî-misl ü müdâni
Ne geldi ne bir dañi gelür 'âlemiyâna

127. **bir:**

Tarih 31

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Zātuñ gibi bir kâmil-i bî-misl ü müdâni
Ne geldi ne bir dañi gelür 'âlemiyâna

128. **bir:**

Tarih 32

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

O bâğ-ı ma'delet oldı çiçekden hasta bir kaç gün
Vücüdün dâ'imâ şîhhatle Mevlâ pâyidâr itsün

129. **bir:**

Tarih 32

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Niyâzi mîve-i dil ya'ni bir şeh-zâdedür şimdi
Hudâ ber-vefk-ı hâtır mañlabıyla kâm-gâr itsün

130. **bir:**

Tarih 33

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Dürr-i yektâ gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rûh-i pâkin ide Hâk ziver-i tâc-ı havrâ

131. **bir:**

Tarih 34

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Düşdi bir mışra'-ı yektâ târih
Göçdi Dürrî hüneri kaldı yetim

132. **bir:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Gayra ne gûne eyleyeyim hâlûmi beyân
Sen bir 'atâ vü rahmeti çok pâdişâh iken

133. **bir:**

Terci-bend 1

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Haşıl bu kim bu 'âlem-i kevn ü fesâdda
Bî-mâye bir esir-i hevâ h'âr u kem-terem

134. **bir:**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Bâğ-ı İrem'e değişmez iken
Küyuñda kemine bir kiyahuñ

135. **bir:**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Bir belgisiz sıfatı.

Var mı bu su'âle bir cevâbuñ
Mañşerde olursa dâd-h'âhuñ

136. **bir:**

Rûbai 17

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Ümmī laķabuñ ‘ilmüñe nisbet ammā
Bir levħa-i mekteb oldu levh-i maħfūz

137. **bir:**

Kaside 9

Mısra: 10

"Bir" belgisiz sıfatı.

Ey Faħr-i rüsül ħāl-i Nesīb'e nażar eyle
Bir zerre-i luţfuñ yeter ol ħastaya dārū

138. **bir:**

Gazel 200

Mısra: 2

Bir sayı sıfatı.

Zāhid ki göre bezm-i şahbāda dil-ārāyı
Bir cur‘aya şatmaz mı şad şavma‘a taķvāyı

139. **bir:**

Gazel 33

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Ne nedīm-i ğam-ġüsārūm bulunur ne yār-i ġārūm
Ki faķaţ enīs-i bezmūm cesedūmde bir nefes var

140. **bir:**

Gazel 40

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Aġyār ile düġār olıcaķ ol perī baña
Bir merħabā dimez görür anı gelür geġer

141. **bir:**

Gazel 46

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

‘Arz-ı ħāl it ol şeh-i ħüsne Nesiba ħavfi ķo
Bir gedāyı ġāh olur bezminde sulţān söyledür

142. **bir:**

Gazel 87

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

‘Işķ her dilde rü-nümā olmaz
Şāha her bir mekān sezā olmaz

143. **bir:**

Gazel 89

Mısra: 14

Bir belgisiz sıfatı.

Ney gibi elvān-neġam olsam Nesībā çok midur
Cānib-i bālādan irdi ġuş-ı hūşa bir nefes

144. **bir:**

Gazel 91

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Şimdi derd-i ser-i maħmür-i-hicrān ġekerüz
Bir zamān olmuş idük bezm-i vişāle mey-keş

145. **bir:**

Gazel 94

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Āh ile gider küġe-i cānāneye ġönlüm
Bir nāme-i ser-bestedür ol tīre şarılmış

146. **bir:**

Gazel 96

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

Hıġ görmüş yok hemān dillerde bir efsānedür
Bu ħarāb-ābād-ı ‘ālem bir zamān ma‘mūr imiş

147. **bir:**

Gazel 96

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Hİç görmüş yok hemân dillerde bir efsânedür
Bu harâb-âbâd-ı ‘âlem bir zamân ma‘mûr imiş

148. **bir:**

Gazel 97

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Bir sencileyin âfet-i bî-dâda ta‘alluğ
Bir bencileyin ‘âşık-ı ser-bâzuña maḥşûş

149. **bir:**

Gazel 103

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Ḥân-mân-ı cismi teff ü tâb-ı ğam sūzân idüp
Şaçdı her bir dâğ-ı dil mânend-i aḥker tâb ü tef

150. **bir:**

Gazel 106

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Lâ-büd nizâm-ı hâl için eyler riyâ iden
Yokdur anuñ riyâsı ki bir büriyâsı yok

151. **bir:**

Gazel 106

Mısra: 15

Bir belgisiz sıfatı.

Bir râha ‘âzimüz ki Nesîb anda menzilüñ
Âğâzı var miyânesi var intihâsı yok

152. **bir:**

Gazel 113

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Luṭf-ı âzâdî nedür tefhîm için cân u dile
Cevr-pîşe bir şeh-i ḥüsne ğulâm olsam gerek

153. **bir:**

Gazel 114

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir nâ-ümid-i şıḥhatem âmâde-i helâk
Zehr-âbe nûş-i sāğar-ı hicrânüñam senüñ

154. **bir:**

Gazel 115

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Pervânesisin var ise bir şem‘-i cemâlüñ
Ḥâlî degül ey dil yine bu sūz u güdâzuñ

155. **bir:**

Gazel 117

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Eyler cihân cihân dili bir laḥzada helâk
Fermân iderse leşker-i müjgâna gözlerüñ

156. **bir:**

Gazel 121

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

Mâhı bir şeb gün gibi şakḳ itdüğüñ meşhûrdur
Mu‘cizâtuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyândur senüñ

157. **bir:**

Gazel 125

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir dem mi var ki nâmiye-i feyz-i derd ile
Dūd-ı derûn sünbül-i destârumuz degül

158. **bir:**

Gazel 128

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Kıl hâzer üftâde-i ruhsâr-ı meh-veşdür gönül
Gülsitân-ı hüsnüne düşmiş bir âteşdür gönül

159. **bir:**

Gazel 128

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

İntizâm ümmîdin itmez pey-revân-ı dil Nesîb
Gâh mest ü gâh şâhî bir keşâkeşdür gönül

160. **bir:**

Gazel 131

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

Bir siyeh-çerde suhandânca güzeldür bu Nesîb
Âdemi bende ider vaz'-ı dil-ârâ-yı kalem

161. **bir:**

Gazel 133

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Büs-ı la'lini niyâz idelüm ol serv-kaddün
Biz de bir mîvesin ol tâze nihâlün görelüm

162. **bir:**

Gazel 135

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

İtdi yağma hîred ü şabrumı bir şüh Nesîb
Raht-ı âsâyişi bî-hüde tebâh eylemedüm

163. **bir:**

Gazel 136

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Diyâr-ı hecre düşdüm kaldı dil küy-ı dil-ârâda
Bu yâd illerde bir hâlüm bilür yokdur garib oldum

164. **bir:**

Gazel 137

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Fikr-i rüyuñla dil-i gam-gîne virdüm tesliyet
Bir gül-i handân ile bir tıflı dil-şâd eyledüm

165. **bir:**

Gazel 137

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Fikr-i rüyuñla dil-i gam-gîne virdüm tesliyet
Bir gül-i handân ile bir tıflı dil-şâd eyledüm

166. **bir:**

Gazel 139

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir câm sunup gitmege 'azm eyleyicek yâr
Öpdüm ayağın dâmen-i zer-târa yapışdum

167. **bir:**

Gazel 141

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Ġarîbdür bu ki bir âfet-i zamâne iken
Sitemde bendelere tâbî'-i zamân olasın

168. **bir:**

Gazel 143

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Ebruvânın itdi küffâr-ı haat-ı rûdur miyân
Köhne taş-ı deyre döndi bir zamân mihrâb iken

169. **bir:**

Gazel 143

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Menzil-i maḫsūda buldum bir reh-i āsān Nesīb
Nīm-i rāh-ı ğamda bār-ı derd ile bī-tāb iken

170. **bir:**

Gazel 144

Mısra: 11

Bir belgisiz sıfatı.

Bir rind-i perīṣān-rev-i mey-hāne-i nāzam
Mestem mey-i la^l-i leb-i ŧekker-ŧikenūmden

171. **bir:**

Gazel 146

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Bir serve māyilem ki çemende cemāline
Cūlar nezāre itmede çeşm-i ḫabābdan

172. **bir:**

Gazel 146

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

İtmez ğurūr-ı ḫūsn ile bir nazra ‘aksine
Meşṣāṭa itse āyīnesin āfitābdan

173. **bir:**

Gazel 148

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Bir ğün iriṣūr sāḫil-i maḫṣūda Nesībā
Keṣṭi-i emel meltem-i āh-ı seḫerūmden

174. **bir:**

Gazel 151

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Ey zāhid-i nā-dān niçe bir bülbul-i cānuñ
Būy-ı eser ister gül-i taṣvīr-i riyādan

175. **bir:**

Gazel 151

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

Ey dil niçe bir keşmekeş-i ‘ālem-i esbāb
Kūtāh ideğör destūñi dāmān-ı recādan

176. **bir:**

Gazel 155

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Tā ḫaşr olunca mest ola çün Ḳays u Kūh-ken
Bezm-i maḫabbetūñ bir iki sāğarın ğören

177. **bir:**

Gazel 159

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Müft bir kār ğörilmez ğamı def itmez eger
Bāde ‘ayyāşlaruñ almasa naḫd-i ḫūşın

178. **bir:**

Gazel 160

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Ḫāṭıra gelsün Nesībā ḫālet-i bezm-i elest
Bir eşer var ise sende mesti-i dūşineden

179. **bir:**

Gazel 161

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Bir maḫremine sordı ğörüp bendesin ol yār
Didi ki Nesībā-yı ğam-endüz mıdur bu

180. **bir:**

Gazel 163

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Şu deñlü nür-ı feyzıyla leb-â-leb ravza-i pākūñ
Ki ħurşid anda bir şem^c-i seĥerdür yâ Resûlallâh

181. **bir:**

Gazel 164

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir ‘aceb nâdir pesend üşkûfe-gâr-ı ĥasretem
Dûd-ı âhum sünbül-i destâr-ı gerdün olmada

182. **bir:**

Gazel 166

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Bak şerĥaya sînemde olan dâğ üzerinde
Bir tâze gül açıldı yine lâle yerinde

183. **bir:**

Gazel 166

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Ol şûĥ vefâ semtine ĥiç uğramaz oldı
Bir ĥayrı hevâ var didiler şimdi serinde

184. **bir:**

Gazel 167

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Ne siĥr itmiş ki bir mûy üzre itmiş bir kemer peydâ
İnanmazsañ nigâĥ eyle miyânında nitâk üzre

185. **bir:**

Gazel 167

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Ne siĥr itmiş ki bir mûy üzre itmiş bir kemer peydâ
İnanmazsañ nigâĥ eyle miyânında nitâk üzre

186. **bir:**

Gazel 167

Mısra: 12

Bir belgisiz sıfatı.

Nesîbâ ĥâl-i ruĥsârına oldum mübtelâ şimdi
Yine bir tâze dâğ urdum dil-i pür-iĥtirâk üzere

187. **bir:**

Gazel 169

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Her şûĥ-ı nâzenin ki giriftârı olmaya
Beñzer o bir ĥabîbe ki bîmârı olmaya

188. **bir:**

Gazel 169

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Bir zevĥ var mı dehrde encâmı ĥam degül
Bir gül mi var bu bâğda kim ĥârı olmaya

189. **bir:**

Gazel 169

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Bir zevĥ var mı dehrde encâmı ĥam degül
Bir gül mi var bu bâğda kim ĥârı olmaya

190. **bir:**

Gazel 170

Mısra: 16

Bir belgisiz sıfatı.

Çalmaz Nesîb lücce-i miĥnetde fülk-i dil
Bir gün olur resîde kenâr-ı selâmete

191. **bir:**

Gazel 171

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Mefhûmı fenâdur hele bu nüshâ-i kevnüñ
Ma‘nî-i baĥâ fehm olunur bir luĥat olsa

192. **bir:**

Gazel 174

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Şehenşāh-ı cüyüş-ı evliyādur hāzret-i Monlā
Yeşil bir bārgehdür kubbesi şahrā-yı ma'nāda

193. **bir:**

Gazel 174

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Zebercedden ya hōd bir tikme-i zerrīndür ol kubbeye
Giribān-ı kabā-yı şahed-i ra'nā-yı dünyāda

194. **bir:**

Gazel 177

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

Hāyāl-i la'lūn ile bāga varsa bir 'āşık
Şarāb-ı nāb gibi neşve-balş olur güre

195. **bir:**

Gazel 177

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

O deñlü çāpük-i rāh-ı hāyāydür tab'um
Ki olsa maṭlabı bir bıkır-i fikr-i mestüre

196. **bir:**

Gazel 178

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Bir gūşe-i çeşmiyle ider ādemi mecnūn
Hākkā ki 'aceb cāzibe-dārdur o peride

197. **bir:**

Gazel 178

Mısra: 12

Bir belgisiz sıfatı.

Hāl ü ruḥı şanma kalem-i şun'dan olmuş
Bir al varaḫ üstine bir nokṭa çekide

198. **bir:**

Gazel 178

Mısra: 15

Bir belgisiz sıfatı.

Bir tāze şikār aldı Nesibā yine oldu
Şāh-in-i hāyāl evc-i ma'āniye peride

199. **bir:**

Gazel 182

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Gönlüm alındı bir meh-i ferhunde aḫtere
Kim nūr-ı vechi ta'ne ider mihr-i envere

200. **bir:**

Gazel 187

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Hōşā o hasta-i cāndur gelü-yı hicrān kim
Ṭabīb-i çāre-geri bī-vefā bir āfet ola

201. **bir:**

Gazel 192

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Esir oldu dil-i ye's ülfetüm bir nā-müselmāna
O kāfir kişiden ümmid-i şefkat kanda ben kanda

202. **bir:**

Gazel 193

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

Nefs-i emmāre-i kāfir niçe bir hile ile
Şafha-i kalbünü tahrif ide incil gibi

203. **bir:**

Gazel 198

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Meded üftâdeñüñ bir cām ile destin alup qaldur
Ayağūñ öpmege sākī dil-i derd-āşinā düşdi

204. **bir:**

Gazel 201

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

O kim bir serv-ğaddüñ pāy-būsın iltimās eyler
Tekāpū eylesün mānend-i cū nev-rūzdur şimdi

205. **bir:**

Gazel 207

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Sürür u ğam degüldür çünki bākī ey gönül şād ol
Budur mengüş-ı hikmet güşda bir pirden kaldı

206. **bir:**

Gazel 212

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Qalır gider mi kesād-ı hünerle böyle Nesīb
Metā'ı rāyic olur bir diyāra düşmez mi

207. **bir:**

Gazel 213

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Girüp zir-i liḥāf-ı ğoncaya bād-ı şabā gūyā
Perī āğüşa bir maḥbūb-ı ḥūb-ı dil-sitān çekdi

208. **bir:**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Bir şeb itdüñ şavb-ı Quds'e Mekke'den 'azm-i vuşul
Eyledüñ bir laḥzada himmetle ḥayy-ı 'arz u ḥül

209. **bir:**

Rübai 21

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir ḥaṭve olur bu'd-ı mesāfāt-ı fenā
Ol reh-reve kim maḥabbetüñ ola refik

210. **bir:**

Tahmis 2

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Bir nūr imiş el-ḥaḥ bu kadar meşreb ü mezheb
Hep bir görünür çeşmümüze ḥālib ü maṭlab

211. **bir:**

Tarih 4

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Ḥamdüli'llah vāli-i vālā-yı mısr-ı Qāhire
Bir vezir-i Müşteri-tedbirdür şāhib-temiz

212. **bir:**

Tarih 15

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir kerem-kār u seḥā-mu'tād idi
Cūdına taḥdīr olunmaz kemm ü keyf

213. **bir:**

Tarih 18

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Lezzet-i ma'deletin kām-ı cihān almış idi
Bir zamān olmuş idi 'adl ile fermān-fermā

214. **bir:**

Tarih 25

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir zāt-ı hikem-senc idi kim mukteziyâtın
Eylerdi maḥallinde edā dāniş ü dīnūñ

215. **bir:**

Tarih 29

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir ḥālet ile didüm Nesībā tāriḥ
Hemşire-i cān berāberüm vay meded

216. **bir:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Şermende-i cerā'im-i bī-ḥadd ü bī-ḥisāb
Bir dil-şikeste ḥasta fakır ü muḥaḳḳaram

217. **bir:**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Bir belgisiz sıfatı.

Efsūs ki olmadı sezā-vār
Bir nīm-nigāha 'āşık-ı zār

218. **bir:**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Bir zālīm-i şūḥ-ı bī-amānsın
Gāret-ger-i cān-ı 'āşıkānsın

219. **bir:**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Bir belgisiz sıfatı.

Alma dil-i zāruñ inkişārın
Bir tāze nihāl-i ḥüsn ü ānsın

220. **bir:**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Bu cünbüş-i ḳāmetūñ görenler
Bir daḫi olur mı 'aḳla maḳrūn

221. **bir:**

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Bir sencileyin büt-i zarifūñ
Ḥāk-i rehine cihān fedādur

222. **bir:**

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Bir belgisiz sıfatı.

Ḥasret-zede-i gül-i 'izāruñ
Bir bülbül-i āteşin-nevādur

223. **bir:**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Bir belgisiz sıfatı.

Bu ḥālet ile beni gören dir
Bir şūḥ-ı cihāna mübtelādur

224. **bir:**

Tahmis 2

Mısra: 9

Tek anlamında sayı sıfatı.

Hep bir görünür çeşmümüze ḫālib ü maḫlab
Hep bizde nihān çarḫ ile mihr ü meh ü kevkeb

225. **bir:**

Gazel 31

Mısra: 1

Bir sayı sıfatı.

‘Ārife gülşende tāze bir gül-i aḥmer yeter
Mest-i ‘iṣṣā bezmgāh-ı ğamda bir sāgar yeter

226. **bir:**

Gazel 89

Mısra: 4

Bir sayı sıfatı.

Ḥānümān-ı hesti-i ‘uṣṣākı yaksa çok midur
Heft dūzaḥ nār-ı ‘iṣṣā Ḥaḳ’ dan oldu bir ḳabes

227. **bir:**

Gazel 97

Mısra: 5

Bir sayı sıfatı.

Bir nazrada şad murğ-ı dile zaḥm resānı
Ser-pençe-i nā-geh-res-i şehbāzuña maḥşüş

228. **bir:**

Gazel 104

Mısra: 7

Bir sayı sıfatı.

Bir nigāh-ı merḥamet itseñ n'olur ey şāh-ı ḥüsn
Reh-güzāruñ üzre ṭurmuş derd-mendān şaf-be-şaf

229. **bir:**

Gazel 109

Mısra: 3

Bir sayı sıfatı.

Bārī olaydı gül gibi ḥande bir iki gün
Encām-ı kārı çāk-i giribān idenlerüñ

230. **bir:**

Gazel 110

Mısra: 2

Bir sayı sıfatı.

Nār-ı cerāyim-i beşerüñ inṭifāsına
Bir ḳaṭresi kifāyet ider baḥr-i raḥmetüñ

231. **bir:**

Gazel 115

Mısra: 11

Bir sayı sıfatı.

Biñ āşıka bir düşmen-i bed-ḥ‘āhı deġişmez
Ḥayrāniyuz ol āfet-i biġāne nüvāzuñ

232. **bir:**

Gazel 135

Mısra: 1

Bir sayı sıfatı.

Ḥayf kim rüyuña bir germ nigāh eylemedüm
‘Arz idüp ḥāl-i perişānumı āh eylemedüm

233. **bir:**

Gazel 139

Mısra: 5

Bir sayı sıfatı.

Çekdüm bir iki şişe idüp def-i ḥicābı
Mānend-i zelü gerden-i dil-dāra yapışdum

234. **bir:**

Gazel 163

Mısra: 9

Bir sayı sıfatı.

Meded kıl bir nigāh-ı merḥametle incilā baḥş ol
Gönül mir’atı pür jeng ü kederdür yā Resūlallāh

235. **bir:**

Gazel 174

Mısra: 14

Bir sayı sıfatı.

Nesībā keşti-i Nüh-ı nebüdür türbe-i Monlā
Muraşşa‘ bir fenerdür ḳubbe-i ḥaḍrası bālāda

236. **bir:**

Gazel 178

Mısra: 12

Bir sayı sıfatı.

Hâl ü ruḥı şanma kalem-i şun'adan olmuş
Bir al varak üstine bir nokta çekide

237. **bir:**

Gazel 206

Mısra: 8

Bir sayı sıfatı.

Ferāmüş itdürür 'uşşāka iki 'ālemün fikrin
İlāhî ḥüsnüñün bir zerresidür ḥüsn-i cānānî

238. **bir:**

Kaside 2

Mısra: 8

Bir sayı sıfatı.

Hāşā şerāre-bîn ola nār-ı caḥimden
Bir dide kim fenā-yı ḥarimünde ola nem

239. **bir:**

Kaside 3

Mısra: 13

Bir sayı sıfatı.

Gerden-i maşnū'a itmez bir daḥi ziver hele
Baḥr-i imkān zerre-i zātuñ gibidür bî-bahā

240. **bir:**

Kıt'a 1

Mısra: 1

Bir sayı sıfatı.

Müddet-i 'ömrümde bir kez gördüm oldı müctemi'
Cum'a vü nev-rüz ile 'aşr-ı muḥarrem ey Nesib

241. **bir:**

Kıt'a 18

Mısra: 6

Bir sayı sıfatı.

Az söyle vaḳtini gözle sözüñ bilmez misin
Ḳadr-i ferd ü şey' bir mısra'dur efzün eyleyen

242. **bir:**

Müfret 7

Mısra: 2

Bir sayı sıfatı.

Bahāruñ evveli bülbül mükerrer oldı rü-gerdān
Gelüp bir kerre düşdi ḥāk-i gülşen üzre virdi cān

243. **bir:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Bir sayı sıfatı.

Bî-tekellüf bezmgāh-ı aḳdese itdün duḥül
Şāhid ü meşhüd olup bir ikilik itdi zühül

244. **bir:**

Rübai 28

Mısra: 2

Bir sayı sıfatı.

Ey faḥr-i rüsül gerçi kim eyler tek ü pü
Kimdür ki Nesib ola saña bir seg-i kü

245. **bir:**

Tahmis 2

Mısra: 16

Bir sayı sıfatı.

Öp pîr-i muḡan destini vir şadra şürûḥı
Mestāne olup çek bir iki cām-ı şabūḥı

246. **bir:**

Tarih 1

Mısra: 4

Bir sayı sıfatı.

Mevālide bu bir mecmū'a-i kübrā idi el-ḥaḳḳ
Ne gelmişdür ne bir daḥi gelür misli bu devletde

247. **bir:**

Tarih 4

Mısra: 6

Bir sayı sıfatı.

Güŕe-i çeŕmi dil-i aḥbāba hem-feyz-i bahār
Nazra-i ḳahrı ser-i a‘dāya bir ŕeŕŕir-i tiz

248. **bir:**

Kaside 2

Mısra: 7

Bir sayı sıfat.

Bir zerre mihrüñ ile ŕafā-yāb olan göñül
Olsa ‘aceb mi āyine-i ŕāhed-i ḳıdem

249. **bir:**

Rübai 65

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir ŕāh-ı cemāl daḥi mālîk olamaz
Dil kiŕveri milket-i Süleymān oldı

250. **bir:**

Mesnevi 2

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Ḥālün nice olurdı cāhil olan
Bir bî-meze ŕaḥŕ-ı bāḥıl olsañ

251. **bir:**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Bir belgisiz sıfatı.

ŕad-güne füsün idersin icād
Her bir nigeñünde ehl-i ‘iŕḳa

252. **bir:+er**

Gazel 213

Mısra: 12

Birer tane.

Bahāriyye Nesib ü Vehbi pîŕ-i ŕeyḥ Bostān'a
Birer mıŕra‘la bu nazm-ı güzini armağan çekdi

253. **bir:**

Mesnevi 4

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Bir ejder-i cān-ŕikār gördüm
Pinhān degül āŕikār gördüm

254. **bir:**

Mesnevi 5

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Sālisün rub‘ı ḥarf-i sānidür
Böyle bir ḥikmet-i nihānidür

255. **bir:+i**

Mesnevi 6

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Dā‘imā birbiri ile hem-reng
Birisi nerm ü biri güyā seng

256. **bir:+dür**

Mesnevi 5

Mısra: 4

Aynı, benzer.

Mihribānlıkda yoḳdur aḳrānı
Birdür ammā bulmamıŕ sānı

257. **bir:+i, +sı, +nün**

Mesnevi 6

Mısra: 7

Biri, belgisiz zamir.

Birininün derünü pür ḥile
Biri ŕafvetde beñzedi nile

258. **bir:+i**

Mesnevi 6

Mısra: 3

Bir tanesi anlamında belgisiz zamir.

Biri lâğar birisi hayli kavî
Birinüñ şekli hey'et-i kürevî

259. **bir:** +i, +si

Mesnevi 6

Mısra: 3

Bir diğeri anlamında kullanılan belgisiz zamir.

Biri lâğar birisi hayli kavî
Birinüñ şekli hey'et-i kürevî

260. **bir:** +i, +si

Mesnevi 6

Mısra: 9

Bir diğeri anlamında kullanılan belgisiz zamir.

Birisi gūyyā ser-ā-pā dām
Ser-be-ser cismi şüret-i bādām

261. **bir:** +i

Mesnevi 6

Mısra: 8

Bir diğeri anlamına belgisiz zamir.

Birininüñ derūnı pür hîle
Biri şafvetde beñzedi nîle

262. **bir:** +i, +nüñ

Mesnevi 6

Mısra: 4

Biri belgisiz zamir.

Biri lâğar birisi hayli kavî
Birinüñ şekli hey'et-i kürevî

6. **bir:** +i, +si

Mesnevi 6

Mısra: 6

"Biri" belgisiz zamir.

Dā'imā birbiri ile hem-reng
Birisi nerm ü biri gūyā seng

bir bir:

1. **bir bir:**

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek.

Ahvālini bir bir eyle inhā
Bu 'aşık-ı zār-ı bî-gümānuñ

2. **bir bir:**

Gazel 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek.

Zuhūr itdi 'izāruñ üzre hıtt-ı müşg-sā bir bir
Yine 'uşşāk-ı zāruñ başına uşdi belā bir bir

3. **bir bir:**

Gazel 26

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek.

Güzel 'uşşāka cevri-i bî-hisāb eylersin ey hūnī
Hisābın virmege kâdir misin rüz-ı cezā bir bir

4. **bir bir:**

Gazel 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek.

Zuhūr itdi 'izāruñ üzre hıtt-ı müşg-sā bir bir
Yine 'uşşāk-ı zāruñ başına uşdi belā bir bir

5. **bir bir:**

Gazel 26

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek.

Tenezzül eyler ise şāhbāz-ı çeşm-i hūn-rizūñ
Dil-i bimār u cān-ı nā-tüvān olsun fedā bir bir

6. **bir bir:**

Gazel 26

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek.

Meded sākī iriṣdūr muṭribāna cām-ı şahbāyı
Açılsun gül görüp ol bülbülân-ı hōş-nevā bir bir

7. **bir bir:**

Gazel 26

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek.

Saña zulm-i firāvânın Nesib ol şāh-ı bī-dāduñ
Ferāmuş itdürür kem-ter nigāh-ı āşinā bir bir

bir iki:

1. **bir iki:**

Rübai 47

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Birkaç.

Ol gün ki cihāndan idesin ‘azm-i sefer
Hem-rāhuñ olur bir iki pāre kirbās

bir kaç:

1. **bir kaç:**

Mesnevi 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Birkaç, çok olmayan, az sayıda.

Yok başı velī dehānı bir kaç
Pek sevdüğünü yer olsa ger aç

bir say-:

1. **bir say-:** -ar, -lar

Tahmis 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eş tutmak.

Mürid ile murādı bir şayarlar

birbiri:

1. **birbiri:+n**

Kaside 1

Mısra: 16

Karşılıklı olarak bir diğeri.

Yā şefi‘e'l-müznibīñ ol rüz ‘āşī süz kim
Dehşetinden birbirin bilmez ‘ināsiyla zükür

2. **birbiri:+n, +den**

Gazel 149

Mısra: 7

Karşılıklı olarak bir diğeri.

Birbirinden iki yāri nākışān eyler cüdā
Nağş ile gider tesāvi keffe-i mizāndan

3. **birbiri:+n, +e**

Gazel 38

Mısra: 2

Karşılıklı olarak bir diğeri.

Hiłkat-i a‘lā vü ednā cümle hep hikmetledür
Birbirine iltiyāmı ādemüñ hācetledür

4. **birbiri:+n**

Kaside 3

Mısra: 11

Karşılıklı olarak bir diğeri.

Hıdmetüñ-çün birbirin eyler te‘ākub rüz u şeb
Birisi ‘abd-i Hābeşdür biri rümī serverā

5. **birbiri:+n, +e**

Gazel 23

Mısra: 6

Karşılıklı olarak bir diğeri.

Oğurlar levh-i dilden ser-be-ser ahvâl-i dünyâyı
Anuñ-çün birbirine yazmaz erbâb-ı nazar kâğız

6. **birbiri:**

Mesnevi 6

Mısra: 5

Karşılıklı olarak bir diğeri.

Dâ'imâ birbiri ile hem-reng
Birisi nerm ü biri gūyâ seng

7. **birbiri:+i, +n, +den**

Mesnevi 6

Mısra: 2

Birbirinden.

Nedür ol iki 'âşık u ma'sûk
Birbirinden olur gice mağrûk

bî-riyâ:

1. **bî-riyâ:**

Gazel 87

Mısra: 8

Dürüstlük, samimiyet.

Halk-ı 'âlemle ihtilâf Nesib
Toğrısı bu ki bî-riyâ olmaz

birün:

1. **birün:+a**

Gazel 174

Mısra: 2

Dışarı.

Ser-i zerrîn-'alem ol kubbe-i vâlâ-yı hağrâda
Ucı birüna çıkmış şem'dür fânüs-ı minâda

2. **birün:+ı**

Tarih 25

Mısra: 1

Dış, uzak.

Tevhîd ile mâli dili birünü hünerle
Hakkâ bu idi cilvegehi baht-ı sa'idüñ

birün-ı sîm:

1. **birün-ı sîm:+e**

Gazel 86

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gümüüş dışında.

Riyâ hulûş gibi zâta eylemez te'sîr
Birün-ı sîme tîlâ kîmyâ yerin tutmaz

bîş ü kem:

1. **bîş ü kem:+i**

Kaside 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Az veya çok.

Ey dil-rübâ-yı bezm-i haķîkat sen olmasañ
Halk eylemezdi bîş ü kemi Bârî'ü'n-nesem

bî-şâbıka-i 'inâyet:

1. **bî-şâbıka-i 'inâyet:**

Gazel 65

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yardımin geçici olmayanı.

Taħşîl-i merâtib-i maħabbet

Bî-şâbıka-i 'inâyet olmaz

bî-sâmân:

1. **bî-sâmân:+lık**

Gazel 95

Mısra: 8

Varlıksız, sermayesiz.

Varur ser-menzile üftâdeler râh-ı maħabbetde

Harîf-i 'ışka bî-sâmânlık sâmân-kâr olmuş

bisât-ı harîr:

1. **bisât-ı harîr:**+e

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İpekli dokuma.

Ümîd-i luṭf ile demlerdür âsitânunu bekler
Ki ḥāk-i dergehün itmez bedel bisât-ı harîre

bî-sebeb:

1. **bî-sebeb:**

Gazel 60

Mısra: 3

Sebepsiz.

Bî-sebeb dūr eyledün kuyuñdan aḍâ-veş anı
‘Âşık-ı şâdık saña ey bî-vefâ düşmen midür

bî-şekk:

1. **bî-şekk:**

Tarih 19

Mısra: 5

Şüphesiz, kesinlikle.

Maḥabbet evliyâya zâtına mevrûsdur bî-şekk
Ki sırru’l-veledi sırru ebihî’ün mazharı ḥaḫḫa

2. **bî-şekk:**

Tarih 2

Mısra: 8

Şüphesiz, kesinlikle.

İki târiḫ iki mışraḍur ḥisâb-ı tām ile
Ḥâl-dâr u sâdesi çâr oldu bî-şekk ü mirâ

bî-ser ü pâ:

1. **bî-ser ü pâ:**

Rûbai 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Perişan, dağımık.

Kūyuñda gedâlık eylemek bî-ser ü pâ
Sulṭânlara oldu taḫt u efserden elez

bî-ser ü sāmân:

1. **bî-ser ü sāmân:**

Gazel 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Perişan hal.

Nesîb-âsâ hemîşe bî-ser ü sāmân u küstâḫuz
Muḥaşşıl bezm-i ‘ışkuñ mest-i rāh-ı nâbiyuz cānâ

2. **bî-ser ü sāmân:**+dur

Gazel 158

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Perişan hal.

Bî-ser ü sāmândur dil za‘f-ı cism-i zârdan
Sâz olur aheng-i düşmen inkisâr-ı târdan

bî’set:

1. **bî’set:**+den

Kaside 2

Mısra: 7

*Allah tarafından bir peygamberin gönderilmesi II Hz.
Muhammed’in peygamberlik dönemi.*

Bi’setden evvel eyledi Ḳuss ibni Sâ‘ide
İslâmı cins-i raḫmet-i Rahmân için selem

bî-şibh:

1. **bî-şibh:**

Tarih 25

Mısra: 4

Benzersiz.

Ḥaḫ-gūy u ‘afif idi ki yoğıdı nazîri
Zâhirde vü bâḫında o bî-şibh ü nedîdün

bî-şidk:

1. **bî-şidk:**

Gazel 65

Mısra: 3

Doğru, temiz olmayan.

Bî-şiddet u hülûş olan perestiş
‘Ādet şayılır ‘ibâdet olmaz

bî-şübhe:

1. **bî-şübhe:**

Rûbai 52

Mısra: 2

Şüphesiz.

‘Ālemde eger muhalled olsa âdem
Bî-şübhe olurdu fahr-i her-dü-‘âlem

2. **bî-şübhe:**

Gazel 203

Mısra: 7

Şüphesiz.

Kebâb olur çütüşüp çün çenâr bî-şübhe
Hümâ tenâvül iderse ger üstüh‘ânümüzü

3. **bî-şübhe:**

Tarih 26

Mısra: 7

Şüphesiz.

Olursuz vâşıl-ı ser-menzil-i ikrâm bî-şübhe
İder kaç‘-ı menâzil râh-ı ‘izzetde semendühüz

bî-suhan:

1. **bî-suhan:**

Gazel 42

Mısra: 6

Sözsüz, kelamsız.

Fenâ-yı gülsitân-ı ‘âlemi her sâl ider inhâ
Dem-i faşl-ı hâzân berg-i dırahtân bî-suhan söyler

bî-şümâr:

1. **bî-şümâr:+dur**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Sayısız, pek çok.

Yâ Rabbe gerçi ma‘şiyetüm bî-şümârdur
Benden betelerin keremüh itmede sa‘îd

bî-şüret:

1. **bî-şüret:**

Gazel 157

Mısra: 2

Şekilsiz.

Sensüz ey meh nic'olur cân ile âmiziş-i ten
‘Aks-i âyinede bî-şüret ider mi mesken

bisütün-ı gam:

1. **bisütün-ı gam:+da**

Gazel 137

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dert dağı (Ferhat'ın Şirin'e olan aşkı uğruna deldiği dağ).

Şafha-i çeşmümde naş itdüm hayâl-i yâri ben
Bisütün-ı gamda kârum reşk-i Ferhâd eyledüm

bî-şu‘ür:

1. **bî-şu‘ür:+dan**

Gazel 9

Mısra: 6

Akılsızlık, bilinçsizlik.

Ey reh-rev-i diyâr-ı haķikat sürâğı қо
Her bî-şu‘ürdan

bisyâr:

1. **bisyâr:+dur**

Gazel 108

Mısra: 6

Çok.

İster bakâ-yı zâtını bigâne âşinâ
Bisyârdur şadığı kem-âzâr olanlaruñ

bî-tâb:

1. **bî-tâb:**

Gazel 143

Mısra: 10

Bitkin, yorgun, takatsiz.

Menzil-i maşsûda buldum bir reh-i âsân Nesîb
Nîm-i râh-ı ğamda bâr-ı derd ile bî-tâb iken

bî-tekellûf:

1. **bî-tekellûf:**

Kaside 1

Mısra: 1

Gösterişsiz, samimi bir şekilde.

Bî-tekellûf ide ervâh ile itilâf ecsâm
Ola fermân-ı cenâb-ı Hâzret ile nefh-i şûr

2. **bî-tekellûf:**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Gösterişsiz, samimi bir şekilde.

Bî-tekellûf bezmgâh-ı aqdesse itdüñ duhûl
Şâhid ü meşhûd olup bir ikilik itdi zühûl

3. **bî-tekellûf:**

Tahmis 4

Mısra: 11

Külfetsiz, sıkıntısız, zahmetsizce.

Bize hem-reng olur bir bî-tekellûf ğam-güsâr olsa
Usanmışdır göñül bu bezmün erbâb-ı rüsümından

bi't-tamâm:

1. **bi't-tamâm:**

Tarih 24

Mısra: 5

Eksiksiz, tamamıyla.

Oğlı Mehemmed Çelebi bi't-tamâm
İtdi murâd-ı peder üzre binâ

bitür:

1. **bitür--ür**

Gazel 51

Mısra: 3

Bitirmek.

Bir âh ile bitürür kâr-ı düşmeni merdân
Neberd-i bî-hüde te'sîr-i seyf bilmezler

bi-vech-i aqal:

1. **bi-vech-i aqal:**

Kaside 7

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Daha az sebepsiz.

İdince baħr-i seħâsı telâţum-ı endek
İki cihâmı virür sâ'ile bi-vech-i aqal

bi-vefâ:

1. **bi-vefâ:**

Gazel 11

Mısra: 5

Vefasız.

Leşker-i endüh-ı hecrüñle amân ey bî-vefâ
Hân-mân-ı tãkati âħir ħarâb itdüñ bu şeb

2. **bi-vefâ:**

Gazel 187

Mısra: 6

Vefasız.

Ĥõşâ o ĥasta-i cåndur gelü-yı hicrân kim
Tãbîb-i çäre-geri bî-vefâ bir âfet ola

3. **bi-vefâ:**

Gazel 3

Mısra: 5

Vefasız.

Perî-veş dideden ey bi-vefâ âħir nihân olduñ
Göründüñ çeşm-i cãna ibtidãdan mihr-bân-âsâ

4. **bī-vefā:**

Gazel 60

Mısra: 4

Vefasız.

Bī-sebeb dūr eyledüñ kuyuñdan a'dā-veş anı
‘Āşık-ı şādık saña ey bī-vefā düşmen midür

5. **bī-vefā:+luğ**

Gazel 9

Mısra: 19

Vefasız.

Hıç bī-vefāluğ eylemedüñ āferin saña
Tā itdüñ intisāb

bī-vefāluk id-:

1. **bī-vefāluk id-: -er, -sin**

Gazel 196

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Vefasızlık etmek.

Nezzāreden nihān olup ey şūh cān gibi
‘Uşşāka bī-vefāluk idersin cihān gibi

bī-vehm ü bāk ol-:

1. **bī-vehm ü bāk ol-: -mak**

Tahmis 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Endişe ve korkudan uzak olmak.

Kim eylerdi güzer rāh-ı haţar-nāk-i maĥabbetden
Silāh-ı ‘āşıkı ger olmasa bī-vehm ü bāk olmak

biz:

1. **biz:+üz**

Tahmis 1

Mısra: 5

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Bizüz ol vālih ü medhūş u ĥayrān
Ki irmez ‘aqlumuz bu hüy u hāya

2. **biz:**

Tahmis 1

Mısra: 18

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Geçüp Vehbī cihānuñ ‘izzetinden
Biz ancak kāni‘üz köhne ‘abāya

3. **biz:+üz**

Gazel 1

Mısra: 6

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Āşıklar).

Ta‘allukdan vücūd-ı ġayra maĥfuz eylemiş Bārī
Bizüz kim gevher-i baĥr-i ĥaĥikat ābiyuz cānā

4. **bizn:+den**

Gazel 6

Mısra: 8

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Her gül-i ĥüsnüñ olur bir bülbüli ‘ādet budur
İtmesün bizden o gül-ruĥsāra söyleñ ictināb

5. **biz:+den**

Gazel 91

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Yine var ise rakīb-i siyeh aĥterdendür
Bizden ayrılmāğa bā‘iş ne ola ol meh-veş

6. **biz:+e**

Tarih 7

Mısra: 8

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Yüz sürüp ĥāk-i der-i ĥazret-i Mevlānā'ya
Ĥaĥk'a minnet hele gösterdi bize rüy-ı merām

7. **biz:+i**

Gazel 36

Mısra: 9

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Gördükçe yüz çevirme ‘aceb mi bizi Nesīb
Yār ile rü-be-rü olacak hālümüz mi var

8. **biz:+e**

Gazel 39

Mısra: 14

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Her zamān vaz‘-ı diger-gün ile gerdün Nesīb
Āhîrî’l-emr fenâsın bize i‘lām eyler

9. **biz:+e**

Gazel 48

Mısra: 5

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Sākîyâ şun bize ol cām-ı hıred düşmeni kim
Kem-terîn kaçresî ‘ayyâşını bî-hüş eyler

10. **biz:+üz**

Gazel 69

Mısra: 7

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Bizüz ol nādîre gül-nahl-i gülistān-ı hüner
Şüre-i baht-ı siyāh üzre zuhūr eylemişüz

11. **biz:**

Gazel 71

Mısra: 3

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Rü’yâda bile hançer-i cānān görürüz biz
H‘āb içre daği teşne iken āb unudılmaz

12. **biz:**

Gazel 74

Mısra: 8

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Nik-bahtāna daği vuşlat-ı cānān muhāl
Baht-ı vārūn ile biz yok yere ğavgā iderüz

13. **biz:+üz**

Gazel 74

Mısra: 3

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Bizüz ol mest-i maḥabbet ki dem-i seyr-i çemen
Çoncayı neşve-dih-i sāğar-ı şahbā iderüz

14. **biz:**

Gazel 75

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Biz tāb-ı hıred mişkala-i dest-i niyāzuz
Āyîne-i rüşen-güher-i şāhed-i rāzuz

15. **biz:**

Gazel 75

Mısra: 6

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Hem bezmimiz itmekde ziyāmuzla temettü‘
Biz şem‘-i şıfat gerçi ki pür-süz u güdāzuz

16. **biz:+i**

Gazel 75

Mısra: 3

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Mest itdi bizi bŷy-ı gül-i bāğ-ı ḥaḳīkat
Zāhirde temāşā-kŷn-i gülzār-ı mecāzuz

17. **biz:**

Gazel 80

Mısra: 5

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Dil didi biz ol resen-bāzuz ki tiğ-ı āh ile
Rismān-ı ŧurra-i Şeb-gŷn'a çıkmış inmişüz

18. **biz:**

Gazel 81

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Hâk-i pâyında helâk-i şive-i reftâriyuz
Biz Süleymân-ı zamânuñ mür-ı bî-miğdâriyuz

19. **biz:**

Gazel 81

Mısra: 8

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Eylemiş çok şâh-ı hüsnî bende-i efgendesi
Şimdi biz bir seyyidüñ ‘abd-i şadağat-kâriyuz

20. **biz:**

Gazel 82

Mısra: 9

Birinci çokluk şahıs zamiri.

O bağr-ı nağvete biz âşinâ olalı Nesibâ
Kenâra rânde-i çâr-mevc-çîn-i cebînüz

21. **biz:+üz**

Gazel 82

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Şüküfemüz gül-i hasretle lâle-i ğam-ı vehmdür
Bizüz ki gülşen-i bağt-ı siyâh-kâra zemînüz

22. **biz:**

Gazel 85

Mısra: 9

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Biz ey Nesib devlet-i Monlâ-yı Rüm'da
Dünyâ-yı düni hiçe şatan Mevleviler'üz

23. **biz:+ü, +m**

Gazel 125

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Teftiş-i ‘ayb-ı halk bizüm kârumuz degül
Noğşâna nazra şive-i etvârumuz degül

24. **biz:+i**

Gazel 126

Mısra: 6

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Ne zamân ki hışm u ğazabla ol şeh-i ‘işve ger çeke
tîğını
Bizi ğamze öldürür evvelâ yalıñuz o tîğ ü verem
degül

25. **biz:+e**

Gazel 141

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Sezâ mı bezmgeç-i ğayra mihmân olasın
Görinmeyüp bize mânend-i cân nihân olasın

26. **biz:**

Gazel 156

Mısra: 10

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Ya vefâ ya hûd cefâdur irişen Nesib-i vâye
Ne gelürse cânâ minnet bilürüz biz âşinâdan

27. **biz:+e**

Gazel 156

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Gele ey şabâ haber vir bize tab‘-ı dil-rübâdan
Nazarın dirîğ ider mi ‘acabâ bu hâk-i pâdan

28. **biz:**

Gazel 172

Mısra: 13

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Nesibâ sük-ı ‘âlemde biz ol sevdâ-ger-i fağruz
Metâ‘-ı devletüñ yok bağşümüz sūd u ziyânında

29. **biz:**

Gazel 173

Mısra: 14

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Hemîşe fikrümüz olsun Nesîb rûy u lebi
Gül ile mül kıoyalum biz şükûfe-dânumuza

30. **biz:**

Gazel 185

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Bigânelerle ülfetüne itmezüz hâsed
Biz dağî mahrem idük o bezme zamân ile

31. **biz:+i**

Gazel 203

Mısra: 9

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Nesîb itdi bizi gûşe-gîr-i hayrânî
‘Adûya hem-dem iden yâr-i dil-sitânumuzı

32. **biz:+ü, +m**

Gazel 207

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Hücûm-ı derd ü gâmla nâlemüz te’sîrden kaldı
Bizüm ahvâlümüz şimdengerü tedbîrden kaldı

33. **biz:+i**

Gazel 208

Mısra: 8

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Nühüfte yâri şikâr eylemiş bugün zâhid
Bizi mezemmet iden yâd-gârî gördün mi

34. **biz:+ü, +m**

Gazel 212

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Felek ‘aceb yolumuz kûy-ı yâre düşmez mi
Bizüm de hişşemüze bir nezâre düşmez mi

35. **biz:+ü, +m**

Kıt'a 25

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Hayf kim meskenünüz oldı bizüm bir belde
K'anda kıadr-i fuzâlâ pest ü mükerrem câhil

36. **biz:+de**

Tahmis 2

Mısra: 10

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Hep bir görünür çeşmümüze tâlîb ü maţlab
Hep bizde nihân çarğ ile mihr ü meh ü kevkeb

37. **biz:**

Tahmis 4

Mısra: 10

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Müyesser olmadı olmak vuşul-i kâm ile fâ‘iz
Bahâr-ı bâğ-ı dilden kaç‘-ı peyvend itmişüzdür biz

38. **biz:+e**

Tahmis 4

Mısra: 11

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Bize hem-reng olur bir bî-tekellüf gâml-güsâr olsa
Usanmışdur gönül bu bezmün erbâb-ı rüsûmından

39. **biz:+i**

Tahmis 1

Mısra: 3

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Ki mest itdi bizi şahbâ-yı ‘irfân
Bize pend itme ey şüfî-i nâ-dân

40. **biz:**

Gazel 80

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri.

‘İşk ile biz pāye-i mecnūna çıkmış inmişüz
Ḥāküz ammā bād ile gerdūna çıkmış inmişüz

41. **biz:+e**

Gazel 179

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

N'olurdu ruḥşat-ı pā-būs virse yār bize
Sirişk-i dide-i ḳadr itse i‘tibār bize

42. **biz:+e**

Gazel 179

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

N'olurdu ruḥşat-ı pā-būs virse yār bize
Sirişk-i dide-i ḳadr itse i‘tibār bize

43. **biz:+e**

Gazel 179

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Ruḥ-ı ‘arūş-ı emel mihr olursa göstermez
Felek didükleri ḡaddār u nā-bekār bize

44. **biz:+e**

Gazel 179

Mısra: 6

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Piyāle-i dili seng-i teḡāfūl itdi şikest
Nedendür ey gül-i ra‘nā bu inkisār bize

45. **biz:+e**

Gazel 179

Mısra: 8

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Derūn-ı sine ki pūr-dāḡ-ı hecr-i rüyuñ ola
Ne neşve virse gerek seyr-i lālezār bize

46. **biz:+e**

Gazel 179

Mısra: 10

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Ḳarār-dāde-i şabr ol vişāl isterseñ
Nedür bu ṭa‘nelerüñ ey Nesib-i zār bize

47. **biz:**

Rübai 42

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Sevdā-yı ḥaṭuñla ki perişānuz biz
Ḥākiyle çü mūr şimdi yeksānuz biz

48. **biz:**

Rübai 42

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Sevdā-yı ḥaṭuñla ki perişānuz biz
Ḥākiyle çü mūr şimdi yeksānuz biz

49. **biz:**

Rübai 42

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Cāniyle musaḥḥar hevā-yı lebiyüz
Fermān-ber-i ḥātem-i Süleymān'uz biz

50. **biz:+e**

Tahmis 2

Mısra: 3

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Leylā-yı vücūd olmasa n'ola bize ḥākim
Āhū-yı hevā olsa ‘aceb mi bize ḥādim

51. **biz:+e**

Tahmis 2

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Leylā-yı vücūd olmasa n'ola bize hākīm
Āhū-yı hevā olsa 'aceb mi bize hādīm

52. **biz:**

Gazel 87

Mısra: 7

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Lücce-i bî-kerān-ı derdüz biz
Bize bed diller āşinā olmaz

53. **biz:**

Gazel 133

Mısra: 10

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Būs-ı la'lini niyāz idelüm ol serv-kaddüñ
Biz de bir mīvesin ol tāze nihālün görelüm

54. **biz:+e**

Gazel 14

Mısra: 10

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Ser-h'ān-ı ğam-ı 'ışkda çok 'işret olındı
Ey dil bize haqq-ı nemek ü nānı helāl it

55. **biz:+e**

Gazel 87

Mısra: 8

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Lücce-i bî-kerān-ı derdüz biz
Bize bed diller āşinā olmaz

56. **biz:+e**

Gazel 87

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Rind-i bî-ğayd-ı hāne-ber-düşuz
Bize zîr-i felekde cā olmaz

57. **biz:+e**

Gazel 87

Mısra: 3

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Ya'ni rūh āşinālaruz ki bize
Ğayd-ı cismiyle ibtilā olmaz

58. **biz:+e**

Gazel 119

Mısra: 3

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Ağyāra söyleyüp bize remz eyledüñ diyü
Luţfuñ tevehhümüyle dili hurrem eyledük

59. **biz:+e**

Gazel 166

Mısra: 12

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Ey h'āce cihān şadrları hep senüñ olsun
Besdür bize menzil o şehüñ hāk-i derinde

60. **biz:+e**

Müfret 4

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Yine kânün-ı qadīm üzre şeh-i bende-nüvāz
İltifāt itdi bize ey dil o öterse eyü sāz

61. **biz:+i**

Gazel 183

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Sāqiyā almadan evvel ele cām-ı bāde
Bizi mest eyledi cām-ı nigeh-i mestāne

62. **biz:+de**

Gazel 87

Mısra: 10

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Hānumansüz lāubāliyüz
Bizde efkār-ı māsivā olmaz

63. **biz:+den**

Gazel 142

Mısra: 14

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Şair Nesib Dede).

Ol üstād-ı suhan-ver kim dise Bāķī'ye lāyıkdur
Efendi bizden aķdem olmaķıla a'lem olmazsın

64. **biz:+e**

Tahmis 1

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Ki mest itdi bizi şahbā-yı 'irfān
Bize pend itme ey şūfī-i nā-dān

65. **biz:**

Tahmis 2

Mısra: 11

Biz birinci çoķul şahıs zamiri (Āşıklar).

Biz t̄alib-i esrār-ı nikāt-ı haţţ-ı yāruz
Ĥall eyleyenüñ bendesiyüz müşkilümüzdür

66. **biz:+üz**

Tahmis 1

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Āşıklar).

Bizüz ol bāde-i 'ışķ ile sekrān

67. **biz:+ler**

Gazel 84

Mısra: 11

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Āşıklar).

Ẓann eyleme tehī ola lāf u güzāfumuz
Bizler ki cām-ı bezmgeh-i 'ışķ mestiyüz

bī-zaĥm-ı derūn ol-:

1. **bī-zaĥm-ı derūn ol-:-sa**

Gazel 96

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Zahmetsiz gönül olmak.

Dāĝ-ı dildür nāme-i nāyı ciger-süz eyleyen
Nāle bī-zaĥm-ı derūn olsa eşerden dūr imiş

bizüm-çün:

1. **bizüm-çün:**

Gazel 1

Mısra: 7

Bizim için.

Bizüm-çün nāle vü ser-geşteĝi vü girye dā'imdür
Kenār-ı cüybār-ı miĥnetüñ dülābiyuz cānā

bi'z-zāt:

1. **bi'z-zāt:**

Kaside 1

Mısra: 1

Kendisi, kendi, şahsen.

Medĥüñ itmişken senüñ bi'z-zāt Rabbü'l-'ālemīn
Hiç ne mümkindür aña nev'-i beşer ola cesür

bırak-:

1. **bırak-:-up**

Gazel 139

Mısra: 2

Bırakmak, vazgeçmek.

Şad girye ile zülf-i siyeh-kāra yapışdum
Gözden bıraķup sübhayı zünnāra yapışdum

2. **bırak-:-dı**

Kaside 7

Mısra: 13

Bırakmak, düşürmek.

Bıraķdı ĥārsitān-ı dālāle āteşler
Ki itdi şāh-reh-i dīni ümmete eshel

3. **bırak-:-ma**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Terk etmek.

Ednāya ḥaḳāret ile bakma
Şükr-i ni‘amı şaḳın bırakma

bi-zebān:

1. **bi-zebān:+dur**

Mesnevi 4

Mısra: 15

Dilsiz, suskun.

Şehridür egerçi bi-zebāndur
Ma‘lūm-ı şeh-i cihāniyāndur

Bostān:

1. **Bostān:+ı**

Tarih 15

Mısra: 6

*Mevlana Hazretleri'nin torunlarından yüksek kemalat
sahibi bir veli.*

Fevtine tārīḫ için didüm Nesīb
Çaldı sermā-yı fenā Bostān'ı ḥayf

Bostān Çelebi:

1. **Bostān Çelebi:**

Tarih 7

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Mevlana Hazretleri'nin torunlarından yüksek kemalat
sahibi bir veli.*

Ya‘ni Bostān Çelebi ol ḥalef-i Mevlānā
Kim odur merdümek-i dīde-i eṣrāf-ı kirām

Bostān Efendi:

1. **Bostān efendi:**

Tarih 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Mevlana Hazretleri'nin torunlarından yüksek kemalat
sahibi bir veli.*

Cümle aḥbābı didi tārīḫ mānend-i Nesīb
Ḥaccuñı Bostān Efendi eyleye Bārī ḳabūl

2. **Bostān efendi:**

Tarih 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Mevlana Hazretleri'nin torunlarından yüksek kemalat
sahibi bir veli.*

Bostān Efendi cā-niṣīn-i ḥazret-i Monlā göçüp
Gitdi ola cāyı anuñ gülzār-ı şād-āb-ı ‘aden

3. **Bostān efendi:+y, +i**

Tarih 16

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Mevlana Hazretleri'nin torunlarından yüksek kemalat
sahibi bir veli.*

Müstaşkiyen ‘azm itdi tārīḫin Nesībā didiler
Bostān Efendi'yi ide sīr-āb cūy-āb-ı ‘aden

böyle:

1. **böyle:+dür**

Gazel 162

Mısra: 4

Böyle, bu şekilde.

Nesīmden yeme mevc-i ḥaḫar zuḥūr itmez
‘İtāb u çīn ü cebīn böyledür eḥibbāda

2. **böyle:**

Kıt'a 20

Mısra: 2

Böyle, bu şekilde.

Ḥaḫḳ'a hem dirsın muḥıbbem hem idersın ma‘şiyet
Eylemez ‘āḳıl olan böyle muḥāle i‘timād

3. **böyle:**

Gazel 53

Mısra: 10

Böyle, bu şekilde.

Lâl olur görse melek 'işve-i pey-der peyüñi

Böyle hüsn nice tâb-âver olur nev'-i beşer

4. **böyle:**

Gazel 95

Mısra: 3

Böyle, bu şekilde.

Neden tâ böyle mest-i ser-girân-ı nâzsın bilmem

Kemend-i zülfüne beñzer ki çok diller şikâr olmuş

5. **böyle:**

Gazel 183

Mısra: 8

Böyle, bu şekilde.

Didiler halka-i tevħidde gördük de seni

Gelmedi böyle melek-çehre güzel devrâna

6. **böyle:**

Gazel 186

Mısra: 14

Böyle, bu şekilde.

Nihâl-i naħl-i ma'nâ dikmege bâğ-ı ma'ârifde

Nesibâ 'aşıkâna böyle pâkize zemîn olsa

7. **böyle:**

Gazel 212

Mısra: 9

Böyle, bu şekilde.

Çalır gider mi kesâd-ı hünerle böyle Nesib

Metâ'ı râyic olur bir diyâra düşmez mi

8. **böyle:**

Kaside 1

Mısra: 13

Böyle, bu şekilde.

Böyle sebt eyler senâñi levħa-i pâk-i dile
Hâñır-ı kerrübiyâna na'tûñ itdükte huñur

9. **böyle:+dür**

Kıt'a 1

Mısra: 3

Böyle, bu şekilde.

Hâl-i 'âlem böyledür iki sürür itse kırân

Bir ğam-ı tākāt-güdâz olur miyânına muşib

10. **böyle:**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Böyle, bu şekilde.

Eyle tarîk ile muħâtab

Luñf eyle kelâma böyle aç leb

11. **böyle:+dür**

Tarih 32

Mısra: 7

Böyle, bu şekilde.

Nesibâ böyledür şimdi du'âmuz her şebân ruzî

Nihâl-i salñanat açdı çiçek Hâk mîve-dâr itsün

12. **böyle:**

Tarih 18

Mısra: 5

Böyle, bu şekilde.

Böyle bir zât-ı mükerrem var iken gördi degül

Hatem-i devlet-i sultân-ı cihân ğayra sezâ

13. **böyle:**

Mesnevi 5

Mısra: 10

"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.

Sâlisüñ rub'ı ħarf-i sânidür

Böyle bir ħikmet-i nihânidür

bu:

1. **bu:**

Tarih 28

Mısra: 1

İşaret zamiri.

Serinde ‘örf-i sebz ile gören dir şānahu’llah bu
Cihān-ı ‘ilmde ser-sebz bir a‘lā cibill oldı

2. **bu:**

Gazel 8

Mısra: 2

İşaret zamiri.

Mey-i ikbāli çarhuñ maṭlab-ı şāh u gedādur hep
Bu nili kāse-i pür-zehrlar sükker-nümādur hep

3. **bu:**

Gazel 161

Mısra: 6

İşaret zamiri.

Dendān mıdur ol dürc-i dehen içre nümāyān
İki dizi lülü-yı dil-efrüz mıdur bu

4. **bu:+dur**

Terci-bend 1

Mısra: 5

İşaret zamiri.

Zannum budur ki ben kılına ide mağfired
Cürm ü ḥaṭā ile eger olsam daḥi ferid

5. **bu:+nı**

Kıt'a 22

Mısra: 5

İşaret zamiri.

Ammā bunu bilmez ki naẓire nice mümkün
Nüzhət-geh-i nā-dide-i cennāt-ı ‘ulāya

6. **bu:+dur**

Rübai 30

Mısra: 1

İşaret zamiri.

Ey mefḥar-i küll şimdi budur mültemesi
Bî-çāre Nesib'üñ olasın dād-resi

7. **bu:+ñ, +a**

Kıt'a 26

Mısra: 3

İşaret zamiri.

Dıldür insān iden insāmı buña şahiddür
Qalbdür beyyine-i merdüme hem-tā-yı ḥisāb

8. **bu:+ñ, +a**

Tahmis 1

Mısra: 11

İşaret zamiri.

Ḥaḳıkat ḥōş meşeldür buña dirler
Degül hem-sāyesinden ayru sāye

9. **bu:+ñ, +a**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

İşaret zamiri.

Var mı buña çāre şimdi oldı
‘İşkuñla derün sine meşḥün

10. **bu:+dur**

Rübai 25

Mısra: 3

İşaret zamiri.

Ümmid budur ki güzellik iḥsānuñ
Ḥakk ide ḥaṭā-yı defter-i a‘mālüm

11. **bu:+dur**

Gazel 6

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Her gül-i ḥüsnüñ olur bir bülbüli ‘ādet budur
İtmesün bizden o gül-ruḥsāra söyleñ ictināb

12. **bu:+dur**

Gazel 151

Mısra: 4
İşaret sıfatı.

Üşkûfe-i 'ibretle pür it dâmen-i çeşmüñ
Mağşûd budur geşt-i gülistân-ı fenâdan

13. bu:
Rûbai 57
Mısra: 4
İşaret sıfatı.

Sermâye vü sūd-ı 'âlemi terk eyle
Bu sūd saña bes ki tehî-dest olasın

14. bu:
Gazel 4
Mısra: 4
İşaret sıfatı.

Akça dökseñ derdini ta'dâd için 'âşıkıların
Fehm olunmaz nağd-i eşk-i dîdesüz bu mâcerâ

15. bu:
Gazel 5
Mısra: 5
İşaret sıfatı.

Bu bezmghe de ğarağ neş'e ise besdür bes
Hemîşe laht-ı ciger hûn-ı dil kebâb şarâb

16. bu:
Gazel 6
Mısra: 2
İşaret sıfatı.

Serde sevdâ elde peymâne gönülde piç ü tâb
Oldı bu âb u havâdan t̂âb-ı sâmânum ĥarâb

17. bu:
Gazel 8
Mısra: 8
İşaret sıfatı.

O bâğuñ gülleri âyîne-i 'âlem-nümâdur hep
Nesîbâ şevke-perdâz olma kim bu şeş-der-i ğamda

18. bu:
Gazel 9
Mısra: 7
İşaret sıfatı.

Rehber yeter bu râhda nağş-ı cebîn saña
Eyle hemân şitâb

19. bu:
Gazel 9
Mısra: 9
İşaret sıfatı.

Ey 'ışk-ı tâb-ı süz bu germiyyetüñ nedür
Billâh meded meded

20. bu:
Gazel 9
Mısra: 13
İşaret sıfatı.

Zâhid bu hîre-çeşm ile küy-i haķıķati
Görmek murâd ise

21. bu:
Gazel 11
Mısra: 1
İşaret sıfatı.

Meyle sâķi 'arızuñ pür âb ü tâb itdüñ bu şeb
Mâhı müstaġnî-i nür-ı âfitâb itdüñ bu şeb

22. bu:
Gazel 11
Mısra: 2
İşaret sıfatı.

Meyle sâķi 'arızuñ pür âb ü tâb itdüñ bu şeb
Mâhı müstaġnî-i nür-ı âfitâb itdüñ bu şeb

23. bu:
Gazel 11

Mısra: 3

İşaret sıfatı.

Mest-i nâzum ğayr ile bezm-i şarâb itdün bu şeb
Nâr-ı hasretle dil ü cânım kebâb itdün bu şeb

24. bu:

Gazel 11

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Mest-i nâzum ğayr ile bezm-i şarâb itdün bu şeb
Nâr-ı hasretle dil ü cânım kebâb itdün bu şeb

25. bu:

Gazel 11

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Leşker-i endüh-ı hecrüñle amân ey bî-vefâ
Hân-mân-ı çâkati âhîr harâb itdün bu şeb

26. bu:

Gazel 11

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Çeşmümi hasret-keş-i didâr-ı h'âb itdün bu şeb
Va'd-i bî-encâm-ı teşrîf-i durûğuñla benüm

27. bu:

Gazel 11

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

Sîneye kim çekdi sen mâhı sipihr-âsâ 'aceb
Eşk-i çeşmüm reşk-fermâ-yı şihâb itdün bu şeb

28. bu:

Gazel 11

Mısra: 12

İşaret sıfatı.

Tiğ-ı hecrüñle Nesîb-i mübtelâyı öldürüp
Âferin a'dâ-yı dünî kâm-yâb itdün bu şeb

29. bu:

Gazel 17

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Verziş-i sevdâ-yı zülf ü haţţ ile dil-ğastayam
Bu hevâlar âhîrû'l-emr itdi tağyîr-i mizâc

30. bu:

Gazel 22

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Çâle gelmez hulâşa-i matlab
Cümle efsânedür bu güft ü şinîd

31. bu:

Gazel 37

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Beli iksîr-i şafâ var ise bu 'âlemde
Bâde-i köhnededür dilber-i nev-sâldadur

32. bu:

Gazel 38

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Vağfdur evlâda âdemden bu cihân bu çarha kim
Heft zerrin haţlu zer ser-levhalu huccetle

33. bu:

Gazel 38

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Vağfdur evlâda âdemden bu cihân bu çarha kim
Heft zerrin haţlu zer ser-levhalu huccetle

34. bu:+ñ, +a

Gazel 73

Mısra: 12

İşaret sıfatı.

‘İşkür pādīšāhi bende iden bendeyi şāh
Buña şāhid yeter efsāne-i Maḥmūd u Ayāz

35. bu:

Gazel 126

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Çıkarup miyāne-i sūḫ-ı vuşlata ‘arz iderse ‘aceb
midür

Dür-i baḥr-i Ḳulzüm-i ‘iškür görinen bu didede nem
degül

36. bu:

Gazel 162

Mısra: 14

İşaret sıfatı.

Riḳāb-ı nāsa başar pāy-ı ‘izzin ehl-i fenā
Görür bu ḥālī derün ehli na‘ş-ı mevtāda

37. bu:

Gazel 166

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

‘Uşşāḳı şebīḥünına gönderdi raḳībün
Ṭoḡrıldı çalıḳlar o mehün bu seferinde

38. bu:

Gazel 166

Mısra: 14

İşaret sıfatı.

Ḥasretle revān oldı yine eşki Nesīb'ün
Gör bu ulu ırmaḡı anuñ çeşm-i terinde

39. bu:

Gazel 169

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Bir zevḳ var mı dehrde encāmı ḡam degül
Bir gül mi var bu bāḡda kim ḥārı olmaya

40. bu:

Gazel 171

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Mefhūmı fenādur hele bu nüshā-i kevnün
Ma‘nī-i baḳā fehm olunur bir luḡat olsa

41. bu:

Gazel 176

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Fitne-i memlūk niḡāh-ı dil-firībümdür dimiş
Şāhid olmuş iki çeşm-i mesti bu da‘vāsına

42. bu:

Gazel 179

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Piyāle-i dili seng-i teḡāfül itdi şikest
Nedendür ey gül-i ra‘nā bu inkisār bize

43. bu:

Gazel 179

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

Ḳarār-dāde-i şabr ol vişāl isterseñ
Nedür bu ta‘nelerün ey Nesīb-i zār bize

44. bu:

Gazel 182

Mısra: 3

İşaret sıfatı.

Fikr-i ruḡıyla neşv ü nemā buldı bu göñül
Āteş zarar-resān olmazmış semendere

45. bu:

Gazel 188

Mısra: 10
İşaret sıfatı.

Ne h̄oşdur ‘aşıkāne şiveler ma‘şūk-ı ra‘nādan
Nesibā haḡ bu kim gelmez bu h̄alet h̄alden ḡāle

46. bu:
Gazel 190
Mısra: 4
İşaret sıfatı.

Sevdā-ger-i metā‘-ı ḡamuz sūd bilmezüz
Çıḡduḡ bu arzūyla ḡurbet diyārına

47. bu:
Gazel 190
Mısra: 12
İşaret sıfatı.

Ümmid ider mi h̄urmen-i kām ola h̄āşılı
Toḡm-ı heves şaçan bu fenā şūrezārına

48. bu:
Gazel 200
Mısra: 5
İşaret sıfatı.

‘Āşık ki ola nāzır ‘ışkıyla bu ekvāna
Her zerrede seyr eyler ol ḡal‘at-i zibāyı

49. bu:
Gazel 200
Mısra: 8
İşaret sıfatı.

‘Āḡıl ki olup būd u nā-būd için āvāre
Bī-çāre şafā şanmış bī-hūde bu ḡavḡāyı

50. bu:
Gazel 202
Mısra: 1
İşaret sıfatı.

Bu bezme sāḡiyā ol muḡrib-i dem-sāz gelmez mi
‘Aceb ḡūş-ı dile āvāze-i şehnāz gelmez mi

51. bu:
Gazel 202
Mısra: 5
İşaret sıfatı.

Şikār-ı murḡ-ı ümmid el virüp bu deşt-i ḡasretde
Yine bāzū-yı vaşla ol hūmā-pervāz gelmez mi

52. bu:
Gazel 202
Mısra: 8
İşaret sıfatı.

Şurāḡī-veş gözümden ḡan akıtdı intizār ile
‘Aceb bu meclise ol dilber-i mümtāz gelmez mi

53. bu:
Gazel 203
Mısra: 3
İşaret sıfatı.

Gören bu tābişümüz sūz-ı nār-ı hecrüñle
Revā görür mi semenderle imtiḡānumızı

54. bu:
Gazel 207
Mısra: 6
İşaret sıfatı.

Dem-i vuşlat gözümden ‘āḡıbet ḡ‘āb u ḡayāl oldı
Bu rü‘ya-yı perişān ba‘d-ezīn ta‘bīrden ḡaldı

55. bu:
Gazel 210
Mısra: 2
İşaret sıfatı.

Zāhidā şanma ki bāzī ola şāhid nārı
Sen daḡı şāf-dil ol añlaya gör bu rāzı

56. bu:

Gazel 210

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

Bu merâyâyâya bakup Hakk'ı şühüd eyle Nesib
Sen daği şâf-dil ol fehmi idegör bu rāzı

57. bu:

Gazel 213

Mısra: 12

İşaret sıfatı.

Bahāriyye Nesib ü Vehbî pîş-i Şeyh Bostān'a
Birer mısra'la bu nazm-ı güzini armağan çekdi

58. bu:

Kaside 1

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

Menbā'-ı Āb-ı hayāt-ı feyz-i Rabbānî k'anı
Fehm ider her kim bu fānî zulmeti itse 'ubūr

59. bu:

Kaside 1

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Kimde kudret var kemāhî ider evşāfuñ senüñ
Sıyyemā bu bende-i küstāh-ı nā-fermān-ı 'ür

60. bu:

Kaside 1

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Yā Resüllāh bu gūne hıssat-i aḥvāl ile
Kanda na'tüñ kandaşur fikr-i Nesib-i pür-kušūr

61. bu:

Kaside 1

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Sensin ol sermāye-i fıtrat ki ednā vaşfuña
Ezmine itmez vefā yetmez bu eyyām u şühūr

62. bu:

Kaside 2

Mısra: 11

İşaret sıfatı.

Hep maḳdemüñ muḳaddimesidür bu şiveler
Kim ḥazret-i Zebīḥa fedā oldı bir ḡanem

63. bu:

Kaside 2

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Aldum nuḳūd-ı 'ömr ile kālā-yı ma'şiyet
Oldı baña bu dād u deheş müris-i nedem

64. bu:

Kaside 2

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Şarf eyledüm hevāya bu 'ömr-i 'azizi hep
Sermāye-i ḳaviyy vü ḳader oldı şimdi kem

65. bu:

Kaside 3

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

İ'tirāf-ı cürmdür ḳaşdum bu nazm-ı tāzedem
Yoksa medḥüñ baña nisbetle süreyyā ve's-serā

66. bu:

Kaside 5

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Şāhenşāhā bu zerreden aḥḳar Nesib-i zār
Dīdāruñ müşāhedeye ḥ'āst-kārdur

67. bu:

Kaside 5

Mısra: 7
İşaret sıfatı.

Lâyıķ degül bu devlete ammā kerem umar
Baħr-i mekārīmüñ ki bilür bî-kenārdur

68. bu:

Kaside 8

Mısra: 1
İşaret sıfatı.

Nedür ey gönül bu sirişküñ dem-ā-dem
Fevāt-ı murādāt-ı fāniye mātem

69. bu:

Kaside 8

Mısra: 4
İşaret sıfatı.

Geçüp ħubb-ı dünyādan ol mest ü rüsvā
Ki besdür bilürseñ o zaħma bu merhem

70. bu:

Kaside 8

Mısra: 7
İşaret sıfatı.

Bu gülzār-ı fāniye dil-beste olma
Sefer eyle ħurşide mānend-i şebnem

71. bu:

Kaside 9

Mısra: 2
İşaret sıfatı.

Sulţān-ı rusül ‘illet-i ġā’iyye-i kevneyn
Mir’āt-ı Ĥudā eşref-i maħlūk budur bu

72. bu:

Kaside 9

Mısra: 4
İşaret sıfatı.

Yā niceye dek ıurra-i ħübāna ta’alluķ
Aġardı bu sevdā ile müy-ı ser ü ebrü

73. bu:

Kaside 10

Mısra: 16
İşaret sıfatı.

Dinildi nāmına maġz-ı kelām-ı Ĥazret-i Bārī
‘Uķül-i nāķışa maħcūbdur bu sırr-ı ħaķire

74. bu:

Kaside 10

Mısra: 12
İşaret sıfatı.

Geçüp havā-yı ŧabī‘atdan olsun ādeme mülħaķ
Bu iltihākı yeter restegāh-ı ġāv u ħamire

75. bu:

Kıt'a 4

Mısra: 7
İşaret sıfatı.

Rüz-ı kıyām olursa bu ġüne şitā eger
Zannum bu kim teveccühi nāsuñ caħimedür

76. bu:

Mesnevi 2

Mısra: 1
İşaret sıfatı.

Ey nāme zebān olup bu rāze
Maķşūdumu söyle āşikāre

77. bu:

Mesnevi 2

Mısra: 3
İşaret sıfatı.

Herkesde olur bu ķābiliyyet
Taķlid iderek bula ħaķıķat

78. bu:

Mesnevi 2

Mısra: 9
İşaret sıfatı.

Yoçdur bu zamānda ŧanma merdān
Anlarsuz olur mı hiç devrān

79. bu:

Mesnevi 2

Mısra: 5

İŧaret sıfatı.

Bulmağ güç ise bu gün ādem
ŧālīhlere ol ıarān ü hem-dem

80. bu:

Mesnevi 2

Mısra: 15

İŧaret sıfatı.

Sen dağı olup bu sırdan āgāh
Rāh-ı ŧaleb iıre olma güm-rāh

81. bu:

Mesnevi 2

Mısra: 14

İŧaret sıfatı.

Mağŧūd o ŧuhūda dest-resdür
Fehm idene bu iŧaret besdür

82. bu:

Müsemmen 1

Mısra: 12

İŧaret sıfatı.

Mazhariyyet manŧibuñdur men reāni dūr berāt
Mā remeyte oldu bu da'vāya burhān-ı ŧıħāt

83. bu:

Rūbai 2

Mısra: 2

İŧaret sıfatı.

Ey mihr-i ruħ-ı nübüvveti 'ālem-tāb
Luħf eyle bu bī-ıarelere rüz-ı ħisāb

84. bu:

Rūbai 20

Mısra: 2

İŧaret sıfatı.

Ey dürr-i yetim-i pāk-i kevineyn-i ŧadef
Deryā-yı celālünde bu nüh-gerdün kef

85. bu:

Rūbai 26

Mısra: 3

İŧaret sıfatı.

Nūruñla zuhūr eyledi bu kevn ü mekān
Fānūs-ı cihāna ŧem'-i enversin sen

86. bu:

Rūbai 27

Mısra: 3

İŧaret sıfatı.

Besdür bu ŧeref baña ki kim görse diye
Sulħān-ı rusul bendelerindendir bu

87. bu:

Rūbai 29

Mısra: 4

İŧaret sıfatı.

El-minnetü li'llah ki olupdur sūda
Ĥāk-i ħarem-i pāküñe bu rüy-ı siyāh

88. bu:

Rūbai 39

Mısra: 1

İŧaret sıfatı.

Bu ħırŧ u ŧama' nedür gönül bu nice bir
Bu ārzü-yı ħaħır-ı bed-cū nice bir

89. bu:

Rūbai 52

Mısra: 3

İŧaret sıfatı.

Elbette gelen gider bu riħletgāha
Merg olmasa olurdu cihān ħāyet kem

90. bu:

Rübai 53

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Ey ‘ārif-i esrār-ı mezāyā-yı ‘ulūm
Olsun saña bu nühüfte nükte ma‘lūm

91. bu:

Rübai 59

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Dür olalı senden ey şeh-i nāz-āyīn
Bağmaz bu cihāna dīde-i ‘ālem-bīn

92. bu:

Rübai 60

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Yüz perde-i ‘ābidi ol eyler mehtūk
Yüz tevbe-i ‘āşığı şikest eyler bu

93. bu:

Rübai 64

Mısra: 3

İşaret sıfatı.

İtdi bu ten-i zerd ü nizārum hicrān
Pervīz-i ğamuñ turunc-ı dest-efşārı

94. bu:

Tahmis 1

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Bizüz ol vālih ü medhüş u hayrān
Ki irmez ‘aqlumuz bu hūy u hāya

95. bu:

Tahmis 2

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Bir nūr imiş el-ḥaḫ bu kadar meşreb ü mezheb
Hep bir görünür çeşmümüze ṭālib ü maṭlab

96. bu:

Tahmis 3

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḥzūnı
Hemān çek tiğ-i nāzı bildüğüñden ḳalma ey hūnī

97. bu:

Tahmis 4

Mısra: 12

İşaret sıfatı.

Bize hem-reng olur bir bī-tekellūf ğam-güsār olsa
Usanmışdur gönül bu bezmüñ erbāb-ı rūsūmıñdan

98. bu:

Tahmis 4

Mısra: 16

İşaret sıfatı.

Ğam u vehmüñ olur her ferdini bir maḥmile şārif
Nesibā didi ol kāmīl bu remzi beyte kim hātīf

99. bu:

Tarih 1

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Mevālīde bu bir mecmū‘a-i kübrā idi el-ḥaḫḫ
Ne gelmişdür ne bir daḫi gelür misli bu devletde

100. bu:

Tarih 2

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Ṭutsa āfāḫı n'ola būy-ı gül-i ‘adli anuñ
Salṭanat bāğında bulmuşdur bu gül neşv ü nemā

101. bu:

Tarih 2

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Oldı şeş târih ile bu beyt-i ra'nâ ey Nesib
Müş'ir-i sâl-i cülûs-ı şâh-ı mahşûrû'l-livâ

102. bu:

Tarih 7

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Hıdmet-i meşîhat ile bu fakîre virilüp
Ankara tekyesi bâ-emr-i veliyyü'l-in'âm

103. bu:

Tarih 7

Mısra: 13

İşaret sıfatı.

Hâme târih-i kudûmum didi bu meydâna
Tekye-i Ankara'ya geldi Nesib-i nâ-kâm

104. bu:

Tarih 8

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Nesibâ fevtine oldı iki târih bu mışra'
Saña Hâfız serây-ı hür u 'inde şadr ola mesken

105. bu:

Tarih 9

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Bu zevkuñ kimse idrâk itmedi mislin bu 'âlemde
Meger 'âşık ola nâ-geh reside vaşl-ı cânâna

106. bu:

Tarih 14

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Mübeşşirler Nesibâ didi târihin bu mışra'la
Yine Şâdık Mehemmed mesned-i fetvâya basdı pâ

107. bu:

Tarih 17

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Fenâsın añladı bu dâr-ı zulmet-âbâduñ
Kemâl-i rağbet ile itdi 'azm-i 'âlem-i nür

108. bu:

Tarih 19

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

İdüp nâzır cenâb-ı Şeyh Bostân'ı bu hayrâta
Vücûda geldi evvelki binâsından dahı a'lâ

109. bu:

Tarih 19

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Bakâ oldukça tâ bu kubbe-i nili-i eflâke
Hudâ şadr-ı vezâretde ide bânisini ibkâ

110. bu:

Tarih 20

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Ta'mirine Nesibâ târihdür bu taşsin
Ma'mûre oldı haqqa hep tekyegâh-ı Monlâ

111. bu:

Tarih 22

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Sâl-i 'imâretin Nesib eyle bu mışra'a su'âl
Oldı yine müceddede türbe-i şadr-i evliyâ

112. bu:

Tarih 24

Mısra: 2
İşaret sıfatı.

Hâcî Hasan şâhib-i hayr u şalâh
Eyledi bu câmi'e çün ibtidâ

113. **bu:**
Tarih 33
Mısra: 1
İşaret sıfatı.

Fevt olup bu sene de Dürrî Efendi şad hayf
Çabri pâkin dür-i zahtmetle pür ide Mevlâ

114. **bu:**
Tarih 35
Mısra: 3
İşaret sıfatı.

‘Âzim-i beyt-i Hudâ oldukça bu ‘abde Hudâ
Hamdüli’llah hıdmetin ol rāhda itdi naşib

115. **bu:**
Tarih 35
Mısra: 6
İşaret sıfatı.

Lâkin ammâ Şâm'a geldükde be-takdir-i Hudâ
Meşihhatle behre-ver itdi bu ‘abdin ol lebib

116. **bu:**
Tarih 35
Mısra: 10
İşaret sıfatı.

İltimās itdükde tab‘um hâmeden târihini
İtdi üç târih ile bu beyt-i zibâ dil firib

117. **bu:**
Tarih 35
Mısra: 12
İşaret sıfatı.

Ka‘betü'l ‘Uşşâk târih-i binâ-yı tekyedür
Çâr târih oldi ma‘nen haq bu kim tarz-ı garib

118. **bu:**
Terci-bend 1
Mısra: 8
İşaret sıfatı.

Kesretde gör yegânegi-i rāh-ı vahdeti
Çeşm-i dilünde niçeye dek bu havel yeter

119. **bu:**
Terci-bend 1
Mısra: 7
İşaret sıfatı.

Haşıl bu kim bu ‘ālem-i kevn ü fesādda
Bî-māye bir esir-i hevâ h‘ār u kem-terem

120. **bu:**
Terkib-bend 1
Mısra: 17
İşaret sıfatı.

Āyā bu cefāya yok mı pāyān
Tā ‘arşa irişdi āh u feryād

121. **bu:**
Terkib-bend 1
Mısra: 1
İşaret sıfatı.

İtdi beni nā-gehān bu gerdün
Sen cilve-fürüş nāza meftün

122. **bu:**
Terkib-bend 1
Mısra: 11
İşaret sıfatı.

Evvel bu dil-i hazini itdüñ
Ser-şāre-i luţfuñ ile memnün

123. **bu:**
Terkib-bend 1
Mısra: 1
İşaret sıfatı.

Ey çarh nedür yine bu fûrkat
Bu sūziş-i cān-güdāz-ı ḥasret

124. **bu:**

Terkib-bend 1

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Āh ey felek sitem me'āsir
Besdür dil-i zāra bu 'adāvet

125. **bu:**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

İşaret sıfatı.

Mümkin mi bu ğamlara taḥammül
Hem fûrkat ü hem belā-yı ğurbet

126. **bu:**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

İşaret sıfatı.

Var mı bu su'āle bir cevābuñ
Maḥşerde olursa dād-ḥ'āhuñ

127. **bu:+dur**

Gazel 52

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Cerāḥat-i ğam-ı dünyāya ber'-i sā'a budur
O zaḥm-ı sīne-güdāzuñ şifāsıdır ğam-ı yār

128. **bu:**

Gazel 28

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Heves-kāruñ oldı giryesi biġāne-i te'sir
Metā'-ı kem-neḥar bu çār-sūda zīb-i dükkāndur

129. **bu:**

Gazel 30

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Baña ḥırmān-ı vuşlat t̄alib-i yār olduğumdandur
Bu iflās ol der-i ḥüsne ḥaridār olduğumdandur

130. **bu:**

Gazel 30

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Nigāh-ı bāġ-ı didār-ı dil-ārādan bu maḥrūmī
Bir naḥl-i temennāya ḥaleb-kār olduğumdandur

131. **bu:**

Gazel 31

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Bu gülistānda Nesibā 'izzet ise maḥlabuñ
Ḥāk-i pāy olmak o serve pāye-i ber-ter yeter

132. **bu:**

Gazel 33

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Küremā-yı dehr gitmiş yerine geçüp edānī
Gül ü sünbüli şavulmuş bu çemende ḥār u ḥas var

133. **bu:**

Gazel 33

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Küremā-yı dehr gitmiş yerine geçüp edānī
Gül ü sünbüli şavılmış bu çemende ḥār u ḥas var

134. **bu:**

Gazel 34

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Cem'iyet-i esbāb-ı ḥicāb-ı nazarumdur
Bu rehde baña reh-zen olan rāh-berümdür

135. **bu:**

Gazel 35

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

N'ola ben 'add idersem kendimi pāmāl-i bed-cūyān
Geçen bu 'abd-i nāçizi o şāh-ı hūsne hāsiddür

136. **bu:**

Gazel 35

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

Göñülden māl-i nāçizūn hevāsın pür şafā gelsün
Güdāzeş resmi ibrize bu kavlı-i haḫḫa şāhiddür

137. **bu:**

Gazel 35

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Nesib itdükte zib-i nazra bu güftār-ı a'lāyı
Ṭarabdan bu mu'ammādur dise ṭab' ehli vāriddür

138. **bu:**

Gazel 36

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Bu iğbirār-ı hāṭıra āyā nedür sebep
Ḥidmetde ḫāk-i payiñe ihmālümüz mi var

139. **bu:**

Gazel 41

Mısra: 12

İşaret sıfatı.

Görinmez oldı dime sāḫil-i ümid Nesib
Bu zevraḫa yine bir nāḫudā gelür görünür

140. **bu:**

Gazel 43

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Saḫa bu maḫşab olur müşil-i kazā-yı behişt
Olursa hūşuñ eger ḫākim-i medine-i 'ömr

141. **bu:**

Gazel 44

Mısra: 3

İşaret sıfatı.

Bu ḫadar şerha vü zaḫmiyle diye ey ḫvāce
Sine tıfl-ı gama sī-pāre deḫıldür de nedür

142. **bu:**

Gazel 44

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Dir imiş luṭfuma şāyeste deḫıldür 'āşık
Bu kerem düşmen-i mekkāre deḫıldür de nedür

143. **bu:**

Gazel 55

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

Güş eyleyüp Nesib sözüñ ḫudsiyān didi
Ḥaḫḫā bu gūne nādire-gū şā'ir az olur

144. **bu:**

Gazel 59

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Rindān bu ḫaḫṭ-ı 'ıyşda cām-ı tehī gibi
Ḥamyāze-kār-ı ḫasret-i cām-ı şarābdur

145. **bu:**

Gazel 60

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Bilmedük gitti Nesib-i mübtelāya bu firāk
Mekr-i düşmenden midür senden midür benden
midür

146. **bu:**

Gazel 64

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Lezzet-i h'ân-ı vişāl-i dil-rübāyı cāna şor
Ni'metin bu tekyegāh-ı 'ālemün mihmāna şor

147. **bu:**

Gazel 65

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Bezī-i ten ü cān gerek bu yolda
Herkesde o qābiliyyet olmaz

148. **bu:**

Gazel 71

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

'Ālemde Nesibā niçe demler güzer eyler
Bu nazm-ı şafā-küster-i kem-yāb unudılmaz

149. **bu:**

Gazel 76

Mısra: 3

İşaret sıfatı.

Bu gül-sitān-ı fenāda gül-i vefā degüle
Hezār-ı bāğ-ı maḥabbet giyeh nedür bilmez

150. **bu:**

Gazel 79

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Hār-ı hırmān ider āzürde o nā-dām kim
Dest-i 'ibretle bu gülzārda gül-çin olmaz

151. **bu:**

Gazel 79

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

Çeşm-i dilden ḥavel-i kesreti def' itse kişi
Bu merāyāya bakup ḥaḳḳ ile ḥöd-bin olmaz

152. **bu:**

Gazel 84

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Tā 'ışk neşvesiyle ola ittişāfımız
Maḳbül olur bu mey-kedede dürd ü şāfumuz

153. **bu:**

Gazel 96

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Hıç görmiş yok hemān dillerde bir efsānedür
Bu ḥarāb-ābād-ı 'ālem bir zamān ma'mür imiş

154. **bu:**

Gazel 97

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Ḥaḳḳā ki Nesibā bu zemīn üzre bu cevlān
Esb-i siyeh-i kilik-i sebük-tāzuña maḥşüş

155. **bu:**

Gazel 97

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Ḥaḳḳā ki Nesibā bu zemīn üzre bu cevlān
Esb-i siyeh-i kilik-i sebük-tāzuña maḥşüş

156. **bu:**

Gazel 98

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Bu tereddüdle Nesib'e lağziş-i mestāneden
Ḥāk-būs-ı dergeh-i devlet-me'ābuñdur ğaraz

157. bu:

Gazel 104

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Görmedi baḥr-i cihān zātuñ gibi dürr-i yetim
Dürr-i cāna olalı bu çār 'unşurdan şadef

158. bu:

Gazel 105

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Bu ihtiyāc u ğinā bendesindedür ancak
Kemāl-i 'ışk u bahā bendesindedür ancak

159. bu:

Gazel 105

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Bu rüşenī-i derūn tıregī-i dil ey māh
Ya rüz u şāmda ya bendesindedür ancak

160. bu:

Gazel 106

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Gitmiş bu bezmgāh-ı cihānuñ şafası yok
Sākisi yok piyālesi yok āşināsı yok

161. bu:

Gazel 106

Mısra: 13

İşaret sıfatı.

'Ömr-i ḥarişe olsa bu tül-i emel kıyās
Vakt-i ḥayātınuñ görünür inkızāsı yok

162. bu:

Gazel 111

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

Nesib bād gibi ıztırābdur kārı
Bu gülsitāna gelüp ḥ'ahiş-i giyāh idenüñ

163. bu:

Gazel 115

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Bu nağme-i ḥünin nedür ey muṭrib-i cān-süz
Beñzer ki ola rişte-i cān perde-i sāzuñ

164. bu:

Gazel 115

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

Pervānesisin var ise bir şem'-i cemālün
Ḥālī degül ey dil yine bu süz u güdāzuñ

165. bu:

Gazel 122

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Bu ḥārzār-ı 'alāyıkda çide dāmān ol
Tutarsa Hızr daḥi dāmenüñ gürizān ol

166. bu:

Gazel 126

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

N'ola teşnegāna Nesib eger virür ise ş'i'r-i terün ğinā
Elümüzde lüle-i çeşme-sār-ı ḥayātdur bu kalem
degül

167. bu:

Gazel 130

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Ümīd-i sūd ile nā-dāna ilticā idemem
Nuḳūd-ı 'ömrü bu sevdā ile hebā idemem

168. bu:

Gazel 131

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Bir siyeh-çerde suḥandānca güzeldür bu Nesīb
Ādemi bende ider vaz'-ı dil-ārā-yı kalem

169. bu:

Gazel 133

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Dūd-ı āh ile idüp dāğ-ı seri perverde
Gül ü reyḥānını bu köhne sifālūñ görelüm

170. bu:

Gazel 134

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Güşāde dāğ mıdur cā-be-cā bu sinemde
Kudüm-ı ḥayl-i gama dūr midür nedür bilmem

171. bu:

Gazel 134

Mısra: 13

İşaret sıfatı.

Nedür bu tāb-ı suḥan ṭab'ūñ ey Nesīb senüñ
Zekā-yı ma'niye ḥāver midür nedür bilmem

172. bu:

Gazel 136

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Diyār-ı hecre düşdüm kaldı dil kūy-ı dil-ārāda
Bu yād illerde bir ḥālüm bilür yoḡdur ḡarib oldum

173. bu:

Gazel 138

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Bu cevr ü cefā niçeye dek bendeñe şāhum
Sulṭānımı sevmek mi benüm cürm ü günāhum

174. bu:

Gazel 138

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Sen māha ḡarīn itmediler 'ākıbetü'l-emr
Bu ṭālī'-i vārūn ile bu baḡt-ı siyāhum

175. bu:

Gazel 138

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Sen māha ḡarīn itmediler 'ākıbetü'l-emr
Bu ṭālī'-i vārūn ile bu baḡt-ı siyāhum

176. bu:

Gazel 143

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Ḥüzn ü şādiden nedür bu infi'āl-i dem-be-dem
Ser-be-ser aḡvāl-i 'ālem çün ḡayāl ü ḡ'āb iken

177. bu:

Gazel 144

Mısra: 13

İşaret sıfatı.

Bu sözleri dilberden işitdükçe Nesībā
Ārām-ı sükūn gitdi ser-ā-pāy-ı tenümden

178. bu:

Gazel 146

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Geç zāhidā bu fikr-i kec-i nā-şavābdan
Geçmez göñül o dilber-i 'ālī-cenābdan

179. bu:

Gazel 146

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Bu gülsitānda h̄ār u gülūñ farkı yok Nesīb
Temyiz olunmasa n'ola bülbül gurābdan

180. bu:

Gazel 150

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

Yine bu Nesīb-i zāra peder-āne pend idersin
Ġam-ı 'ışkuñ ile tārāca virüp şekib ü şabrın

181. bu:

Gazel 156

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Gele ey şabā haber vir bize tab'-ı dil-rübādan
Nazarın dirig ider mi 'acabā bu h̄āk-i pādan

182. bu:

Gazel 191

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Nesīm-i nāle-i bülbül olur sümüm āsār
Nevā-yı zāğ-ı siyehdür şabā bu gülzāre

183. bu:

Gazel 210

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Bu merāyāya bakup Hakk'ı şuhūd eyle Nesīb
Sen daḥi şāf-dil ol fehm idegör bu rāzi

184. bu:

Mesnevi 2

Mısra: 15

İşaret sıfatı.

Bu h̄āle maḳāl bulamaz dest
İN-cā çü resid h̄āme bi-şikest

185. bu:

Rübai 39

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Bu hırş u tama' nedür gönül bu nice bir
Bu ārzū-yı h̄ātır-ı bed-cū nice bir

186. bu:

Rübai 39

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Bu hırş u tama' nedür gönül bu nice bir
Bu ārzū-yı h̄ātır-ı bed-cū nice bir

187. bu:

Rübai 63

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Bu bende-i pür-felākete raḥm eyle
Bu keşte-i tiğ-ı ḥasrete raḥm eyle

188. bu:

Rübai 63

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Bu bende-i pür-felākete raḥm eyle
Bu keşte-i tiğ-ı ḥasrete raḥm eyle

189. bu:

Tahmis 4

Mısra: 12

İşaret sıfatı.

N'ola gül gonca-i ümmid şād-āb olmasa hergiz
Bu deşt-i miḥnetüñ pejmürde olmışdur semümından

190. bu:

Tarih 1

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

Nesibā sāl-i tārīḥ-i vefātın cüst ü cū itdüm
Bu beyte mülhem oldum cūşış-i deryā-yı fikretde

191. **bu:**

Tarih 6

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Bülbül-i ḥāme didi tārīḥ-i milādın Nesib
Bu Mehemed'dür gül-i büstān-ı nesl-i Mevlevi

192. **bu:**

Tarih 9

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Bu zevkuñ kimse idrāk itmedi mislin bu 'ālemde
Meger 'āşık ola nā-geh reside vaşl-ı cānāna

193. **bu:**

Tarih 27

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Bi-Ḥamdüli'llah yine geldi zamān-ı 'adl ü 'āsāyiş
Bu taze müjde ile rüşen oldu dide-i dünyā

194. **bu:**

Tarih 28

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Şehensāh-ı cihān Sultān Aḥmed Ḥān gāzīnün
Bu fermān-ı hümāyūnı hele ḥayrū'l-'amel oldu

195. **bu:**

Terkib-bend 1

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Bu cünbüş-i kāmētün görenler
Bir daḥi olur mı 'aqla maḥrūn

196. **bu:**

Terkib-bend 1

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Ey çarḥ nedür yine bu fūrkat
Bu süziş-i cān-güdāz-ı ḥasret

197. **bu:**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Aḥvālini bir bir eyle inhā
Bu 'āşık-ı zār-ı bī-gümānuñ

198. **bu:**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

İşaret sıfatı.

Bu ḥālet ile beni gören dir
Bir şūḥ-ı cihāna mübtelādur
199. **bu:**+n, +da

Kıt'a 5

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Nāle-i ney ki güdādur rūḥa
Bunda zevk yok iken ecsāduñ

200. **bu:**

Gazel 164

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Lerziş-i nā-geh-res-i idbār ile bu 'arşada
Devlet-i naḥvet-verān hem-ḥāl-i Ḳārūn olmada

201. **bu:**

Gazel 42

Mısra: 10

İşaret zamiri.

Nesibā reng ü büy-ı bī-baḳāya olma dil-beste
Bu rāzı saña ezḥār-ı çemen hep bī-dehen söyler

202. **bu:**

Gazel 141

Mısra: 3

İşaret zamiri.

Ġarībdür bu ki bir âfet-i zamâne iken
Sitemde bendelere tâbi^ç-i zamân olasın

203. **bu:**

Gazel 35

Mısra: 6

İşaret zamiri.

Nesīb itdükde zīb-i nazra bu güftâr-ı a‘lâyı
Tarabdan bu mu‘ammâdur dise şab^ç ehli vâriddür

204. **bu:**

Gazel 39

Mısra: 7

İşaret zamiri.

Şayd içün zâhid ol âhū nigehi havfum bu
Eldeki sübhâ-i şad-dânesini dâm eyler

205. **bu:**

Gazel 87

Mısra: 8

İşaret zamiri.

Halk-ı ‘âlemle ihtilâf Nesīb
Toğrısı bu ki bi-riyâ olmaz

206. **bu:**

Gazel 161

Mısra: 1

İşaret zamiri.

Nezzâre midür tîr-i ciger-düz midur bu
Ruhsâre midür âteş-i cân-süz midur bu

207. **bu:**

Gazel 161

Mısra: 2

İşaret zamiri.

Nezzâre midür tîr-i ciger-düz midur bu
Ruhsâre midür âteş-i cân-süz midur bu

208. **bu:**

Gazel 161

Mısra: 4

İşaret zamiri.

Ol sîne-i siminde ilik tügme midür ya
Gencîne-i dür-beste-i meknüz midur bu

209. **bu:**

Gazel 161

Mısra: 8

İşaret zamiri.

Gisü-yı siyeh mi ruḥ-ı al üzre perîşân
Târîki-i şeb rüşeni-i rüz midur bu

210. **bu:**

Gazel 161

Mısra: 10

İşaret zamiri.

Bir maḥremine sordı görüp bendesin ol yâr
Didi ki Nesībâ-yı ğam-endüz midur bu

211. **bu:**

Gazel 168

Mısra: 7

İşaret zamiri.

Şart-ı ‘işmet bu midur kim seni aġyâr degül
‘Aks-i ruhsârufı âyinede peymâne göre

212. **bu:**

Gazel 176

Mısra: 4

İşaret zamiri.

Ol sitem-ger ‘âlemi kırsa degül ‘uşşâk-ı zâr
Raḥne gelmez ḥaḳ bu kim şemşîr-i istiġnâsına

213. **bu:**

Gazel 188

Mısra: 10

İşaret zamiri.

Ne h̄oşdur ‘aşıqâne şiveler ma‘şūk-ı ra‘nādan
Nesibā haq bu kim gelmez bu h̄alet h̄alden qāle

214. **bu:**

Gazel 204

Mısra: 10

İşaret zamiri.

Nesibā söyledükçe tab‘uññ h̄usni füzün oldı
Ne h̄aletdür bu kim çıkdukça gevher kân güzellendi

215. **bu:**

Kaside 2

Mısra: 2

İşaret zamiri.

H̄‘āhiş-ger-i şefā‘atüñem h̄‘ār u bī-kesüm
H̄āşıl bu kim vücüh ile muhtāc-ı luţfuñam

216. **bu:**

Kıt'a 4

Mısra: 8

İşaret zamiri.

Rüz-ı kıyām olursa bu güne şitā eger
Zannum bu kim teveccühi nāsuñ çahîmedür

217. **bu:**

Rübai 27

Mısra: 4

İşaret zamiri.

Besdür bu şeref baña ki kim görse diye
Sultān-ı rusul bendelerindendür bu

218. **bu:**

Tarih 1

Mısra: 3

İşaret zamiri.

Mevālīde bu bir mecmū‘a-i kübrā idi el-ḥaqq
Ne gelmişdür ne bir daḡi gelür misli bu devletde

219. **bu:**

Tarih 6

Mısra: 2

İşaret zamiri.

Vālid ü maḡdümüñ eyle ‘ömrini ya Rab füzün
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

220. **bu:**

Tarih 25

Mısra: 2

İşaret zamiri.

Tevḡid ile māli dili birünı h̄ünerle
Ḥaqqā bu idi cilvegehi baḡt-ı sa‘idüñ

221. **bu:**

Terci-bend 1

Mısra: 7

İşaret zamiri.

Ḥaşıl bu kim bu ‘ālem-i kevn ü fesādda
Bī-māye bir esir-i hevā h̄‘ār u kem-terem

222. **bu:+dur**

Gazel 207

Mısra: 8

İşaret zamiri.

Sürür u ḡam degüldür çünkü bākī ey göñül şād ol
Budur mengüş-ı ḡikmet güşda bir pirden qaldı

223. **bu:+dur**

Kaside 9

Mısra: 2

İşaret zamiri.

Sultān-ı rusül ‘illet-i ḡā‘iyye-i kevineyn
Mir‘āt-ı Ḥudā eşref-i maḡlūḡ budur bu

224. **bu:**

Gazel 137

Mısra: 12

İşaret sıfatı.

Hāk-i pāy-i ḥazret-i düstür-i ‘āli-cāhda
Şad-hezārān şerm ile bu şî‘ri inşād eyledüm

225. **bu:**

Mesnevi 2

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Bu fikri derūnda eyle taşdıķ
Mümkin mi edā-yı şükr-i tevfiķ

226. **bu:**

Rübai 30

Mısra: 3

İşaret sıfatı.

Bu gülşen-i kesretde hezār cānı
Tevhīd ile ḥatm eyleye āḥir nefesi

227. **bu:+n, +dan**

Tarih 27

Mısra: 10

Bu yüzdən.

İkinci def‘adur kim ziver oldı şadr-ı fetvāya
Kemāl-i imtiyāzın fehm ider bundan ülü‘l-ārā

228. **bu: dur**

Gazel 141

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Niyāzumuz budur ey rāyiz-i yerā‘-ı Nesīb
Süvār-ı esb-i şabā-sür‘at-i benān olasın

229. **bu:**

Mesnevi 3

Mısra: 7

"Bu" işaret sıfatı.

Bu ‘acebdür üçüncü itse zuhūr
Zātı pür-nūr iken olur bî-nūr

230. **bu:**

Mesnevi 3

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Kim bilürse bu rāz-ı meknūnı
Şādumān ola ḳalb-i maḥzūnı

231. **bu:+n, +lar**

Mesnevi 6

Mısra: 11

Bu, işaret zamiri.

Bunlar ayrılmaz ekser insāndan
Bā-ḥuşuş ehl-i ‘aḳl u iz‘āndan

būd u nā-būd ol-:

1. **būd u nā-būd ol-:-up**

Gazel 200

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Varlık ve yokluk.

‘Āḳıl ki olup būd u nā-būd için āvāre
Bî-çāre şafā şanmış bi-hüde bu ḡavgāyı

bu‘d-ı mesāfāt-ı fenā:

1. **bu‘d-ı mesāfāt-ı fenā:**

Rübai 21

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yokluk mesafelerinin uzaklığı.

Bir ḥaṭve olur bu‘d-ı mesāfāt-ı fenā
Ol reh-reve kim maḥabbetüñ ola refiķ

bugün:

1. **bugün:**

Gazel 145

Mısra: 2

Bugün.

Beni ayırdı ḥayāli ḥuzūr u ḥ‘ābumdan
Bugün ḥaber mi gelür bilmem āfitābumdan

2. **bugün:**

Gazel 208

Mısra: 7

Bugün.

Nühüfte yâri şikâr eylemiş bugün zâhid
Bizi mezemmet iden yâd-gârı gördüñ mi

buhûr:

1. **buḥûr:**

Kaside 1

Mısra: 16

Tütsü.

Merḥamet-pişe şehenşâhâ kerem-ver mesnedâ
Na'tûñe itmez vefâ cümle midâd olsa buḥûr

bul-:

1. **bul-:-maz**

Gazel 90

Mısra: 6

Bulmak, elde etmek.

Güle ammâ hezâruñ nâlesi nâḥun-zen olmazmış
Çerâğın mihr ü mehden yaqsalar bulmaz yine revnağ

2. **bul-:-maz**

Gazel 140

Mısra: 9

Bulmak, elde etmek.

Bulmaz Nesîb-i ma'ni-i nâ-güfte her zamân
Her rüy-i şafḥa-i suḥamı pür sevâd iden

3. **bul-:-ur, -dı**

Tarih 17

Mısra: 4

Bulmak, elde etmek.

Cihân-ı ma'rifete bir sevâd-ı a'zam idi
Kim itse sâyesinde ilticâ bulurdu ḥuzûr

4. **bul-:-mak, -sa**

Tahmis 2

Mısra: 14

Bulmak, elde etmek.

Bulmaksa Nesîbâ ğarazuñ feyz ü fütûḥı
Öp pîr-i muğan destini vir şadra şürûḥı

5. **bul-:-an**

Gazel 83

Mısra: 10

(Bulmak, elde etmek.)

‘Âşık-ı ḥüsn-i Ḥudâ ḥüsn-i mecâza bakmaz
Âb-ı ḥayvânı bulan tâlib-i Ceyḥûn olmaz

6. **bul-:-a, -sın**

Mesnevi 2

Mısra: 14

Bulmak, elde etmek.

Dergâh-ı Ḥudâ'ya kıl münâcât
Tâ anlara bulasın mülâkât

7. **bul-:-un, -ur**

Gazel 33

Mısra: 3

Bulmak, elde etmek.

Ne nedîm-i ğam-küsârum bulunur ne yâr-i ğârum
Ki faḳaṭ enîs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

8. **bul-:-mak**

Mesnevi 2

Mısra: 5

Bulmak, elde etmek.

Bulmak güç ise bu gün âdem
Şâlihîlere ol qarîn ü hem-dem

9. **bul-:-dı, -lar**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Bulmak, elde etmek.

Emrûñe münkâd olanlar buldılar ḳalb-i selîm
Câyğâhı ehl-i inkâruñ olur nâr-ı çahîm

10. **bul-:-miş, -dur**

Tarih 2

Mısra: 6

Bulmak, elde etmek.

Ṭutsa āfākı n'ola bŷy-ı gül-i 'adli anuñ
Salṭanat bāğında bulmuşdur bu gül neşv ü nemā

11. **bul-:-u, -n, -maz**

Tarih 33

Mısra: 3

Eşsiz.

Dürr-i yektā gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rūḥ-i pākin ide Ḥaḫ ziver-i tāk-ı ḥavrā

12. **bul-:-sa**

Gazel 89

Mısra: 12

Bulmak, elde etmek.

Bār-çin-i naḥl-i tefrīd olmayan nā-puḥte dil
Ādem olmaz mīve-i Ṭübā'ya bulsa dest-res

13. **bul-:-sa**

Gazel 12

Mısra: 4

Bulmak, elde etmek.

Döner bir çerāğ-ı seḫer-māndeye
Eger bulsa ol bezme rāḥ āfitāb

14. **bul-:-dı**

Gazel 17

Mısra: 1

Bulmak, elde etmek.

Cevher-i ḥüsn āb ü tāk-ı 'işveden buldı revāc
Ḥüsn-i bī-nāz oldı mānend-i seḫer-mānde sirāc

15. **bul-:-urdu**

Gazel 101

Mısra: 3

Bulmak, elde etmek.

Bulurdı ruḫşat-ı nezzāre-i germ ol gül-i ḥüsn
Nigāh-ı 'āşika çeşm-i füsün-kār olmasa māni'

16. **bul-:-dı**

Gazel 104

Mısra: 9

Bulmak, elde etmek.

Buldı encāmın ḥumār-ı fūrkat-i cānān Nesīb
Geldi ol gül külbe-i aḫzānuma sāğar-be-kef

17. **bul-:-dı**

Gazel 129

Mısra: 2

Bulmak, elde etmek.

Reh-i merāmda vaşlına yārūñ irdi el
Gönül merāmını buldı merāmdan evvel

18. **bul-:-ın, -maz**

Gazel 162

Mısra: 8

Bulmak, elde etmek.

Ḳabül ider mi müdāvā marīz-ı bī-derdi
Bulunmaz aña devā nüşha-i Mesīḫā'da

19. **bul-:-ur**

Kaside 1

Mısra: 14

Bulmak, elde etmek.

Lākin ammā itmişem taşdıḫ sulṭānum seni
İ'tiḫādum şāfdur ḫaḫḫuñda mānend bulur

20. **bul-:-dı**

Kaside 4

Mısra: 5

Bulmak, elde etmek.

Mürde diller feyz-i güftāruñla buldı tāze cān
Oldı şāhā la'l-i nābuñ menba'-ı Āb-ı ḫayāt

21. **bul-:-**

Kaside 8

Mısra: 3

Bulmak, elde etmek.

Çalış terk-i hestîye bul kendi kendiñ
Yine kendiñi kendiñe eyle maḥrem

22. **bul-:-maz, -sa**

Kıt'a 23

Mısra: 4

Bulmak, elde etmek.

Öldürür gördükçe maḥsüduñ sürürü ḥāsidi
Kendini sūzān ider bulmazsa āteş hizemi

23. **buldu:-dı**

Tarih 5

Mısra: 6

Bulmak, elde etmek.

Ṭavf-ı Beytullāh'a niyet itdi bā-emr-i Ḥudā
Çünkü buldı devlet-i dünyā murād üzre ḥuşūl

24. **bul-:-ur**

Gazel 149

Mısra: 3

Bulmak, elde etmek.

Söylenürse söz maḥallinde bulur ḳadr-i girān
Dürr olur gör ḳaṭre-i feyz mevsim-i nīsāndan

25. **bul-:-ur**

Gazel 159

Mısra: 4

Bulmak, elde etmek.

Farṭ-ı ülfetle olur cism-i ser-ā-pā dide
Şeb-i deycürda da pāy bulur pāpūşın

26. **bul-:-ur**

Kaside 7

Mısra: 9

Bulmak, elde etmek.

Kemîne muḥlişi ferdā bulur necāt-ı ebed
‘Adil zerre-i mihri degüldür ‘ilm ü ‘amel

27. **bul-:-du, -m**

Gazel 143

Mısra: 9

Bulmak, elde etmek.

Menzil-i maḳsüda buldum bir reh-i āsān Nesib
Nim-i rāh-ı ḡamda bār-ı derd ile bī-tāb iken

28. **bul-:-ın, -maz**

Gazel 43

Mısra: 2

Arayarak temin etmek, elde etmek.

İdince seng-i ecel kesr-i āb-ḡine-i ‘ömr
Bulunmaz arasalar pāre-i kemîne-i ‘ömr

29. **bul-:-ı, -n, -ur**

Mesnevi 2

Mısra: 10

Arayarak temin etmek, elde etmek.

Elden ḳomasañ bir iki hafta
Zevḳı bulmur refte refte

30. **bul-:-ur, -dı**

Gazel 5

Mısra: 3

Bulmak, elde etmek.

Bulurdu ‘ömr-i ebed ḳaṭresin çeken rindān
Mey-i lebünden eger olsa feyz-yāb şarāb

31. **bul-:-a**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Bulmak, elde etmek.

Herkesde olur bu ḳābiliyyet
Taḳlīd iderek bula ḫaḳīḳat

32. **bul-:-ı, -n, -ur**

Gazel 33

Mısra: 3

Var, mevcut.

Ne nedim-i ğam-güsârum bulunur ne yâr-i ğârum
Ki faķaķ enis-i bezmüm cesedümde bir nefes var

33. **bul-:sa, -lar**

Tarih 17

Mısra: 6

Var, mevcut.

Görürdi nür-ı siyâhı gürüh-ı Mevleviyân
Ne dem ki şöhet-i hâşına bulsalar destür

34. **bul-:**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Bulmak, elde etmek.

Fehm eyle lüzümün okı evvel
Taşşiline bul tarîķ-i eshel

35. **bul-:an, -lar**

Mesnevi 2

Mısra: 12

Bulmak, keşfetmek.

Âdemde bir dem oldu maķşad
Oldı o demi bulanlar es'ad

36. **bul-:maz**

Gazel 89

Mısra: 10

Bulmak, elde etmek.

Beste-i dâm-ı 'alâyiķ bilmez âzâdî nedür
Engübîn-âlûde olduķda rehâ bulmaz meges

37. **bul-:ur, -am**

Gazel 130

Mısra: 5

Bulmak, elde etmek.

Sifâl-i köhnede hâlât-ı câm-ı Cem buluram
Kıyâs itme ki isbât-ı müdde'â idemem

38. **bul-:dı**

Gazel 99

Mısra: 7

Bulmak, elde etmek.

Âmed-şüd-i telâţum-ı ğam buldı ğâyetin
Pür oldı sâhil-i yem-i dil 'anber-i neşâţ

39. **bul-:dı**

Gazel 182

Mısra: 3

Bulmak, elde etmek.

Fikr-i ruĥıyla neşv ü nemâ buldı bu göñül
Âteş zarar-resân olmazmış semendere

40. **bul-:up**

Gazel 139

Mısra: 12

Bulmak, elde etmek.

Tab'umda ararken dür-i ma'nâyı Nesîbâ
Koynında bulup kilik-i güher-bâra yapışdum

41. **bul-:maz**

Gazel 32

Mısra: 13

Bulmak, elde etmek.

Ehl-i keşfüñ pây-e-i ednâsını bulmaz Nesîb
Gerçi zâhid 'ilm ile müstaħric-i Keşşâf olur

42. **bul-:un, -maz**

Gazel 3

Mısra: 10

Bulmak, elde etmek.

Saňa mâyil geçenler gerçi çokdur bü'l-heveslerden
Bulunmaz 'aşık-ı şâdiķ Nesîb-i nâ-tüvân-âsâ

43. **bul-:dı**

Tarih 12

Mısra: 5

Bulmak, elde etmek.

Ĥaţţ ile kubb-e-nişin oldı riyâset buldı
Ser-firâz-ı vüzerâ Râmi Meĥemmed Paşa

44. **bul-:-a, -maz**

Mesnevi 2

Mısra: 15

Bulmak, elde etmek.

Bu hâle maķâl bulamaz dest
İn-cā çü resid hâme bi-şikest

45. **bul-:-maz**

Gazel 182

Mısra: 10

Bulmak, elde etmek.

Hakķā nazîrini o siyeh-çerde dilberüñ
Bulmaz Nesîb varsa da iķlîm-i Berber'e

46. **bul-:-i, -n, -ur**

Gazel 168

Mısra: 9

Bulunmak.

Bulnur nakd-i kabûl ile harîdârı Nesîb
Kâle-i kâr-geh-i şab'-ı sühândâne göre

47. **bul-:-i, -ma, -mış**

Mesnevi 5

Mısra: 4

Bulmak, rastlamak.

Mihribânlıkda yokdur akrânı
Birdür ammâ bulmamış sâni

48. **bul-:-ur**

Mesnevi 5

Mısra: 2

Bulmak.

Nedür ol kim cemî'-i şâhib-i rûh
Bulur andan cihânda feyz ü fütûh

büm:

1. **büm:**

Gazel 87

Mısra: 6

Baykuş.

Büm hem lâne-i hümâ olmaz
Dilde sâman u 'ıřķ cem' olmaz

büm-ı cāy:

1. **büm-ı cāy: +u, +m**

Kıt'a 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Baykuş yeri, yuvası.

Bir genc-i feyz için ki o Monlā-yı Rüm'dur
Çün büm-ı cāyum oldu harāb-ı diyār-ı Rüm

bur-:

1. **bur-:-a, -maz**

Kıt'a 7

Mısra: 2

Bükmek.

Efendi kuvvet-i iķbālün ol kadardur kim
Tehemten olsa da bāzū-yı bařtuñı buramaz

burc-ı āfitāb-ı 'izzet:

1. **burc-ı āfitāb-ı 'izzet: +ün**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

şerefli güneş burcu.

Gülşen-i şurba şurıldı bārgāh-ı devletün
Řābe řavseyñ oldu burc-ı āfitāb-ı 'izzetün

burc-ı felek:

1. **burc-ı felek: +den**

Gazel 213

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gökyüzü.

Atup şāh-ı ğama burc-ı felekden sâ'ika topın
Sipāh-ı ğuşşa üzre berķ-ı tığ-ı bī-amān çekdi

burc-ı hamel:

1. burc-ı hamel:

Kaside 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Koç burcu.

Dem-i velādeti nev-rūz olaydı 'izzet ile
Olurdu mihre mekān tā-be-ħaşr burc-ı hamel

burhān-ı ħakkanıyyet:

1. burhān-ı ħakkanıyyet: +üñ, +dür

Kaside 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Adaletin delili.

Her biri burhān-ı ħakkanıyyetüñdür bī-cedel
Ĥazret-i Ĥur'ān ile İncil ü Tevrāt ü Zebūr

burhān-ı ricāl-i ma'nevī:

1. burhān-ı ricāl-i ma'nevī: +dür

Mesnevi 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Manevi kişilerin delili.

Aĥlāk kitābı Meşnevi'dür
Burhān-ı ricāl-i ma'nevīdür

burhān-ı sıķāt:

1. burhān-ı sıķāt:

Müsemmen 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Güvenilir delil.

Mazhariyyet manşibuñdur men reāni dūr berāt
Mā remeyte oldu bu da'vāya burhān-ı sıķāt

būriyā:

1. būriyā:

Gazel 32

Mısra: 2

Hasır.

Dem urursa ĥāl-i kāmilden muķallid lāf olur
Būriyā ger şanma nesc-i maĥz ile zer-bāf olur

2. būriyā: +sı

Gazel 106

Mısra: 10

Hasır.

Lā-būd nizām-ı ĥāl için eyler riyā iden
Yoķdur anuñ riyāsı ki bir būriyāsı yoķ

burķa'ı:

1. burķa'umı: +uñ, +ı

Gazel 14

Mısra: 1

Kadınların örtündükleri peçe, tül, yaşmak, yüzörtüsü.

Aç burķa'umı gülşene gel 'arz-ı cemāl it
Ĥāl-i ruĥuñı dāğ-ı derün-ı gül-i al it

burķa'ı nāz:

1. burķa'ı nāz: +ı

Gazel 133

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Naz örtüsü, nazlanma.

Burķa'ı nāzı ğüşād it ruĥ-ı aluñ görelüm
Ya'nī mānend-i gül açıl ki cemālün görelüm

būs it-:

1. būs it-: -me, -y, -e, -y, -di

Gazel 165

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Öpmek.

Būs itmeyeydi ĥāl-i ruĥın bezmde raķib
Bā'is ne idi dāğ-ı ciger tazelenege

büse-ḥ'āh-ı rūy-ı her-ṭübā-ḥırām:

1. **büse-ḥ'āh-ı rūy-ı her-ṭübā-ḥırām:**

Gazel 113

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Salınarak yürüyen sevgilinin yüzünü öpmek isteyen.

Büse-ḥ'āh-ı rūy-ı her-ṭübā-ḥırām olsam gerek
Mīve- çin-i naḥl-i butsān-ı merām olsam gerek

büse-i dāmān:

1. **büse-i dāmān:+ı, +n, +dan**

Gazel 152

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) eteğini öpmek.

Ḥāk-i rāhı olalum ol şeh-i ḥüsnüñ tā kim
Ola yüz kām- revā büse-i dāmānından

büse-i ḥübān:

1. **büse-i ḥübān:**

Gazel 63

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güzellerin busesi.

Nihāl-i bār-ı verā luṭf-ı mīve mu'teber eyler
Kenāru büse-i ḥübān ḥilāf-ı 'āde degüldür

büse-zen-i sāḥa-i ḥarem:

1. **büse-zen-i sāḥa-i ḥarem:**

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Harem şahını öpen.

Ḥāşā ki nār-ı düzaḥ anı dād-ḥ'āh ide
Bir leb ki ola büse-zen-i sāḥa-i ḥarem

būs-ı la'lı:

1. **būs-ı la'lı:+ı, +n, +ı**

Gazel 133

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dudaklarından öpmek.

Būs-ı la'lıni niyāz idelüm ol serv-kaddüñ
Biz de bir mīvesin ol tāze nihālüñ görelüm

būs-ı leb:

1. **būs-ı leb:+üñ, -çün**

Gazel 185

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dudağını öpmek için.

Būs-ı lebüñ-çün eyleme ben bendeñi helāk
Ey tünd-ḥü yumak olamaz kanı kan ile

büstān:

1. **büstān:+u, +muz, +a**

Gazel 173

Mısra: 8

Bahçe.

Semüm-ı hecr ile pejmürdelik tamām olsa
Nesīm-i vaşl-ı vezān olsa büstānumuza

büy:

1. **büy:-ı, -me**

Gazel 45

Mısra: 10

Koku.

Gül-i şüküfteyem ammā ser-i zükāmide
Ne kimse büyüme ṭālib ne i'tibārum var

büy-ı buḥūr-ı mekremet:

1. **büy-ı buḥūr-ı mekremet:+ı**

Kaside 7

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Cömertlik tütsüsünün kokusu.

Kerem-nisār ki bŷy-1 buḥŷr-1 mekremeti
Muḥāldŷr k'ola gŷncide-i dimāg-1 emel

bŷy-1 cŷd:

1. **bŷy-1 cŷd:** +i, +y, +la

Tarih 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Cömertlik kokusu.

Bŷy-1 cŷdıyla ru'āf-ālŷd olur faġfŷr-1 Çin
Şafḥa-i kāfŷra olsa ḥāmesi ger mŷşk-biz

bŷy-1 dil-āvizin:

1. **bŷy-1 dil-āvizin:**

Gazel 77

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönŷl alan koku.

Nisār-1 her-ḥas u ḥāşāk ider bŷy-1 dil-āvizin
Kıyās itme gŷli āzŷrde-i bād-1 seḥer olmaz

bŷy-1 dŷzaḥ:

1. **bŷy-1 dŷzaḥ:**

Kaside 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Cehennem kokusu.

Ḥāşā ki bŷy-1 dŷzaḥ anı ide muzḥarib
Mŷşk-i tŷrāb-1 ḥayyibeyi her kim ki ide şem

bŷy-1 eser:

1. **bŷy-1 eser:**

Gazel 151

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kitap kokusu.

Ey zāhid-i nā-dān niçe bir bŷlbŷl-i cānuñ
Bŷy-1 eser ister gŷl-i taşvŷr-i riyādan

bŷy-1 gŷl-berg-i vefā:

1. **bŷy-1 gŷl-berg-i vefā:** +dan

Gazel 136

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Vefa gŷlŷnŷn yapraġının kokusu.

O bāg-1 ḥŷsnŷñ oldum niçe demler bŷlbŷl-i zārı
Ne çāre bŷy-1 gŷl-berg-i vefādan bŷ-naşib oldum

bŷy-1 gŷl-i 'adl:

1. **bŷy-1 gŷl-i 'adl:** +i

Tarih 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Adalet gŷlŷnŷn kokusu.

Ṭtsa āfāķı n'ola bŷy-1 gŷl-i 'adli anuñ
Salḥanat bāgında bulmuşdur bu gŷl neşv ŷ nemā

bŷy-1 gŷl-i bāg-1 ḥakikat:

1. **bŷy-1 gŷl-i bāg-1 ḥakikat:**

Gazel 75

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hakikat bahçesinin kokulu gŷli.

Mest itdi bizi bŷy-1 gŷl-i bāg-1 ḥakikat
Zāhirde temāşā-kŷn-i gŷlzār-1 mecāzuz

bŷy-1 gŷl-i ŷmmid:

1. **bŷy-1 gŷl-i ŷmmid:** +i

Tarih 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ūmit gŷlŷnŷn kokusu.

Ḥamdŷli'llah ki yine esdi nesim-i iķbāl
Aldı bŷy-1 gŷl-i ŷmmidi meşām-1 dŷnyā

bŷy-1 ḥōş-1 'anber:

1. **bŷy-1 ḥōş-1 'anber:**

Gazel 20

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Anberin hoş kokusu.

Meşâm-ı ‘âşıkı büy-ı hõş-ı ‘anber şemim eyler
Gül-i şad-berg-i gülzâr-ı eserdür hâlka-i tevhid

büy-ı hõş-ı lutf:

1. **büy-ı hõş-ı lutf:**

Gazel 129

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İhsanın güzel kokusu.

Ne hõş açıldı nesim-i niyâz ile ol gül
Pür oldı büy-ı hõş-ı lutf ile meşâm-ı emel

buyur:

1. **buyur:-dı**

Rübai 3

Mısra: 3

Buyurmak, emretmek.

Medhûnde Hudâ buyurdı Levlâke senûñ
Ma nakdirin fi medhike gayre's-salavât

bü'l-‘aceb:

1. **bü'l-‘aceb:**

Gazel 45

Mısra: 6

Acayıpliklerle dolu, çok şaşırtıcı, çok garip, çok tuhaf.

‘Aceb mi ursa baña seng-i ta‘ne her nâ-dân
Ki nañl-i ma‘rifetüm bü'l-‘aceb semârum var

bülbül:

1. **bülbül:**

Gazel 57

Mısra: 6

Bülbül; Âşık.

Gülşene ey serv ü kad gül-ruh hırâm itdükçe sen
Bülbüle kumrî seni kumrîye bülbül gösterür

2. **bülbül:+e**

Gazel 57

Mısra: 6

Bülbül.

Gülşene ey serv ü kad gül-ruh hırâm itdükçe sen
Bülbüle kumrî seni kumrîye bülbül gösterür

3. **bülbül:**

Kaside 5

Mısra: 2

Bülbül.

Güller güşâde oldı dem-i nev-bahârdur
Bülbül figân u nâlede bî-ihtiyârdur

4. **bülbül:+ler**

Tahmis 3

Mısra: 11

Bülbül; Âşık.

Hevâ germ âteşin feryâda âgâz itdi bülbüller
Mişâl-i gül görindi ehl-i ‘ışkâ sine-çâk olmak

5. **bülbül:**

Gazel 42

Mısra: 1

Bülbül; Âşık.

Gülûñ evşâfımı hem bülbül ü hem hâr iken söyler
Gören söyler cemâl-i dil-rübâyı görmeyen söyler

6. **bülbül:+e**

Rübai 49

Mısra: 4

Bülbül; Âşık.

Pervâneye şem‘ ü şem‘e pervâne sezâ
Gül bülbüle bülbül güle şâyeste gerek

7. **bülbül:+i**

Gazel 6

Mısra: 7

Bülbül; Âşık.

Her gül-i hüsnüñ olur bir bülbüli ‘âdet budur
İtmesün bizden o gül-ruhsâra söyleñ ictinâb

8. **bülbül:***ı*

Gazel 127

Mısra: 6

Bülbül; Âşık.

Cism-i nizârı olmasa âğışte eşk ile
Süzân iderdi bülbüli tâb-ı cemâl-i gül

9. **bülbül:**

Gazel 146

Mısra: 10

Bülbül; Âşık.

Bu gülsitânda hâr u gülüñ farkı yok Nesîb
Temyîz olunmasa n'ola bülbül gurâbdan

10. **bülbül:**

Gazel 154

Mısra: 4

Bülbül; Âşık.

Senden beni mehcür idemez ta‘ne-i agyâr
Bülbül sitem-i hâr ile geçmez gül-i terden

11. **bülbül:**

Gazel 184

Mısra: 9

Bülbül; Âşık.

Ol gül-i gülzâr-ı nâza olalı bülbül Nesîb
Hasret ile mübtelâ-yı hâr hârum âh âh

12. **bülbül:**

Gazel 186

Mısra: 7

Bülbül; Âşık.

Güle bülbül nigâh-ı rağbet itmezdi eger nergis
Füsün u fitnede çeşmüñ gibi sihr-âferîn olsa

13. **bülbül:**

Müfret 7

Mısra: 1

Bülbül; Âşık.

Bahâruñ evveli bülbül mükerrer oldı rû-gerdân
Gelüp bir kerre düşdi hâk-i gülşen üzre virdi cân

14. **bülbül:**

Rübai 23

Mısra: 1

Bülbül; Âşık.

Ey gülşen-i ravzaña melâ’ik bülbül
Ol ravzada hürşid ile mehdür iki gül

15. **bülbül:**

Rübai 49

Mısra: 4

Bülbül; aşık.

Pervâneye şem‘ ü şem‘e pervâne sezâ
Gül bülbüle bülbül güle şâyeste gerek

bülbülân-ı gülşen:

1. **bülbülân-ı gülşen:***ı*

Gazel 137

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gül bahçesinin bülbülleri.

Ol gül-endâmuñ zamân-ı vuşlatın yâd eyledüm
Bülbülân-ı gülşeni mağcüb-ı feryâd eyledüm

bülbülân-ı hõş-nevâ:

1. **bülbülân-ı hõş-nevâ:**

Gazel 26

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hoş sesli bülbüller.

Meded sâkî irişdür muṭribâna câm-ı şahbâyı
Açısun gül görüp ol bülbülân-ı hõş-nevâ bir bir

bülbül-i âteşîn-nevâ:

1. **bülbül-i âteşin-nevâ**:+dur

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Yakıcı öten bülbül.(Aşğın feryadı bağlamında kullanılmıştır.).

Hasret-zede-i gül-i 'izâruñ

Bir bülbül-i âteşin-nevâdur

bülbül-i âteş-nevâ-yı gülşen-i ruhsâr:

1. **bülbül-i âteş-nevâ-yı gülşen-i ruhsâr**:+ı, +y, +uz

Gazel 81

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Yanağın gül bahçesinde yanık ötüşlü bülbül.

Nür-ı şem^c-i hüsniñ pervâne-i pür-süziyuz

Bülbül-i âteş-nevâ-yı gülşen-i ruhsarıyuz

bülbül-i bağ-ı huzûr:

1. **bülbül-i bağ-ı huzûr:**

Kaside 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Huzur bağının bülbülü.

Feyz-yâb-ı ebr-i kudret zîb-i büstân-ı vedâd
Nev-gül-i gülzâr-ı vahdet bülbül-i bağ-ı huzûr

bülbül-i cân:

1. **bülbül-i cân**:+uñ

Gazel 151

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül bülbülü.

Ey zâhid-i nâ-dân niçe bir bülbül-i cânuñ

Büy-ı eser ister gül-i taşvîr-i riyâdan

bülbül-i güyâ:

1. **bülbül-i güyâ:**

Gazel 49

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Söyleyen bülbül, konuşan bülbül.

‘Işğ her sine-i efsürdede itmez cilve

Gülşen-i dizedeye bülbül-i güyâ mı gelür

2. **bülbül-i güyâ:**

Gazel 74

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Söyleyen bülbül, konuşan bülbül.

Gülşen-i medhine tevcih-i nigâh itdükçe

Şevk ile hâmemüzi bülbül-i güyâ iderüz

bülbül-i hâme:

1. **bülbül-i hâme:**

Tarih 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kalemin bülbülü.

Bülbül-i hâme didi târih-i milâdın Nesib

Bu Mehemmed'dür gül-i büstân-ı nesl-i Mevlevî

bülbül-i mehcür:

1. **bülbül-i mehcür**:+ı, +n, +ı

Gazel 148

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayrılık acısı çeken bülbül II sevgiliden ayrı kalmış âşık.

Ben bülbül-i mehcürümü gâhice añar mı

Ey bād-ı seher vir haber ol verd-i terümden

bülbül-i nālân:

1. **bülbül-i nālân:**

Gazel 102

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İnleyen bülbül.

Dil-i şeydâ ‘aceb mi olmasa cânândan fâriğ

Olur mı bülbül-i nālân gül-i handândan fâriğ

2. **bülbül-i nālân: +a**

Gazel 64

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İnleyen bülbül.

Cân u cismüñ al peyâmın hıdmet eyle kâmile
Verd ü hâruñ luğf u cevrin bülbül-i nālâna şor

bülbül-i şeydâ:

1. **bülbül-i şeydâ: +da**

Gazel 67

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çılgın aşık.

N'ola ehl-i riyâ 'uşşâk-veş âh eylemezlerse
Muşavver bülbül-i şeydâda feryâd u enîn olmaz

bülbül-i şîrîn-nevâ:

1. **bülbül-i şîrîn-nevâ:**

Gazel 86

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Tatlı sesli bülbül.

Kelâğ bülbül-i şîrîn-nevâ yerin çutmaz
Heves-meniş dil-i 'ışk âşinâ yerin çutmaz

bülbül-i zâr:

1. **bülbül-i zâr: +ı**

Kaside 5

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İnleyen bülbül.

Nâliş-ger itdi bülbül-i zârı füsün ile
Güyâ benefşe gülşene hağğ-ı 'ızardur

bülbül-i zâr:

1. **bülbül-i zâr: +ı**

Gazel 136

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnleyen bülbül.

O bâğ-ı hüsnuñ oldum niçe demler bülbül-i zârı
Ne çâre bü-yı gül-berg-i vefâdan bî-naşîb oldum

bü'l-heves:

1. **bü'l-heves: +ler, +den**

Gazel 3

Mısra: 9

Her şeye istekli, hevesli.

Saňa mâyil geçenler gerçi çokdur bü'l-heveslerden
Bulunmaz 'âşık-ı şâdık Nesîb-i nâ-tüvân-âsâ

2. **bü'l-heves: +üñ**

Gazel 83

Mısra: 1

Her şeye istekli, hevesli.

Derdi her bü'l-hevesüñ 'ışk ile efzün olmaz
Her hevâ-pîşe hem-efsâne-i Mecnün olmaz

bün-i müyum:

1. **bün-i müyum: +da**

Gazel 132

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Saç dibi.

Her bün-i müyumda şad güş olmayınca bilmedüm
Nağme-i firru ilalahuñ mağâm-ı remzini

bünyâd:

1. **bünyâd: +dan**

Gazel 118

Mısra: 10

Temel, bina.

Nesîbâ şubh-dem hurşîd şanma şu'le-i âhuñ
Firâz-ı kulle-i çarğ-ı köhen bünyâddan gördük

bünyād-ı peymān:

1. **bünyād-ı peymān**:+uñ

Gazel 186

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Söz binâsı.

Sitem-kārum kim ağlardı cefā-yı bî-şümāruñdan
Dil-i sahtuñ gibi bünyād-ı peymānuñ metin olsa

bürde:

1. **bürde**:+dür

Kaside 4

Mısra: 6

Arapların ihram gibi büründükleri aba, hrka.

‘Aql-ı kâşır rütbe-i ‘izzüñ ne bilsün k’anda hep
Cümle hayret bürdedür ehl-i tıbâk-ı ‘āliyāt

büt:

1. **büt:**

Gazel 29

Mısra: 3

Put gibi güzel sevgili.

Ne kâfir itse nazār naqş-ı hüsnuñe ey büt
Perestiş-i şanem-i sū menāta nāz eyler

büt-i zarîf:

1. **büt-i zarîf**:+üñ

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Zarîf, çekici put.

Bir sencileyin büt-i zarîfüñ
Hâk-i rehine cihân fedâdur

bütün:

1. **bütün:**

Kıt'a 4

Mısra: 3

Hep.

Na‘leynler ile gezmede halk-ı cihân bütün
Güyā çehâr pây ile merdüm behîmedür

2. **bütün:**

Gazel 81

Mısra: 6

Bütün, belgisiz sıfat.

Āteş-i ruhsāresi imān-süz-ı berhemen
Bir bütün zünnār-ı bend-i turra-i tarrāryuz

2.3.3. C

cā:

1. **cā:**

Gazel 87

Mısra: 2

Yer, mekan.

Rind-i bî-kayd-ı hāne-ber-düşuz
Bize zîr-i felekde cā olmaz

cā-be-cā:

1. **cā-be-cā:**

Gazel 50

Mısra: 6

Yer yer.

Zemîn-i sînede gül-nahl-i dāğum rişe şalmışdur
Görinen cā-be-cā zann itme hūnün üstüh’anlardur

2. **cā-be-cā:**

Gazel 134

Mısra: 5

Yer yer.

Güşāde dāğ mıdur cā-be-cā bu sînemde
Kudüm-ı hayl-i gāma dūr midür nedür bilmem

3. **cā-be-cā:**

Tahmis 3

Mısra: 10
Yer yer.

Fürüzân eyledi kibrîtinî hep anda sünbüller
Uyandırdı çerâğın gülsitânda cā-be-cā güller

cāh:

1. **cāh:**

Tahmîs 3
Mısra: 17
Makam.

Garîbe mîzbānlık itmeyen cāh ehlinüñ Tâlib
Meger yādına gelmez mihmān-ı zir-i hāk olmak

2. **cāh:+ı**

Gazel 85
Mısra: 1
Makam.

Nāmūs u cāhı çāha atan Mevlevîler'üz
Dünyā-yı dūmî hiçe şatan Mevlevîler'üz

3. **cāh:+ı, +n, +a**

Kaside 4
Mısra: 8
Makam.

Perde-i ef'āl ü aqvāl-i Hudā'sın bî-merā
Ma remeyte maẖhariyyet cāhına oldu berāt

cāhil:

1. **cāhil:**

Gazel 68
Mısra: 3
Bilgisiz, cahil.

Cāhil olmaz müte'essir suĥan-ı hikmetden
Āb ile heyzüm-i nā-ķābile ĥuzret gelmez

2. **cāhil:**

Mesnevi 2
Mısra: 9
Bilgisiz, cahil.

Ĥālūñ nice olurdu cāhil olsan
Bir bî-meze şaĥş-ı bāṭıl olsañ

3. **cāhil:**

Kıt'a 25
Mısra: 2
Bilgisiz, cahil.

Ĥayf kim meskenünüz oldu bizüm bir belde
K'anda ķadr-i fużalā pest ü mükerrrem cāhil

4. **cāhil:**

Gazel 42
Mısra: 7
Bilgisiz, cahil.

Ėam-ı Ferhād u Mecnūn ķışşa-i Nell ü Dimen söyler
Olan yek-rengi-i ma'nî-i 'Işķ u 'āşıķa cāhil

cahîme:

1. **cahîme:+dür**

Kıt'a 4
Mısra: 8
Cehennem.

Rüz-ı kıyām olursa bu gūne şitā eger
Zannum bu kim teveccūhi nāsuñ caĥîmedür

cālib:

1. **cālib:+leri, +dür**

Gazel 61
Mısra: 4
Celp edici, kendine doğru çeken, cezp eden.

Degüller celb-i māl ü cāha māyil
Gönül cālibleridür Mevlevîler

cām:

1. **cām:**

Gazel 198
Mısra: 9
Kadeh, şarap.

Meded üftâdeñüñ bir cām ile destin alup aldur
Ayađuñ öpmege sākı dil-i derd-āşınā dūşdı

2. **cām:**

Gazel 139

Mısra: 3

Kadeh, şarap.

Bir cām sunup gitmege ‘azm eyleyicek yār
Öpdüm ayağın dāmen-i zer-tāra yapışdum

3. **cām:**

Gazel 142

Mısra: 4

Kadeh, şarap.

Şeh-i iqlım-i tecrüd ol şafā vir albüñe yoqsā
Sifālın cām ile ey rind-i mey-āne Cem olmazsın

4. **cām:ı**

Rübai 57

Mısra: 2

Kadeh, şarap.

Bāzār-ı hüdide tā-be-key pest olasın
Sa‘y it ki fenā cāmı ile mest olasın

cām u sebū:

1. **cām u sebū:**

Gazel 201

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sürahi ve kadeh.

Pür olsun sākıyā cām u sebū nev-rūzdu şimdi
Olur zühd ile diller hep ‘adū nev-rūzdu şimdi

cāme:

1. **cāme:ı**

Gazel 79

Mısra: 13

Elbise, amaşır, giyecek şey.

Āhirin cāmesi cismün ki Nesib ola kefen
ıl‘at-i şeh bedel-i ırka-i peşmın olmaz

cāme-‘āb:

1. **cāme-‘āb:ı**

Gazel 56

Mısra: 1

Uyku elbisesi.

açan ki nāz ile ol şūh cāme-‘āba girer
Döner o mihr-i cihān-tābe kim şehāba girer

cāme-i hāl:

1. **cāme-i hāl:ı**

Gazel 89

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Davranış elbisesi.

Pāk-siretler şafında cāy-gir olmak muāl
Tā ki vardur cāme-i hālünde gafletden denes

cāme-i ‘id:

1. **cāme-i ‘id:**

Gazel 19

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bayram elbisesi, bayramlık.

Revna-ı zātı mezid eyler imiş hüsni zamān
Başka bir hüsni virür tāzelere cāme-i ‘id

cāmi‘:

1. **cāmi‘:ı**

Tarih 22

Mısra: 7

Cami, mescit.

Şuffesi mazen-i arab cāmi‘i cāy-ı feyz-i Rabb
Bābı münāfi-i kürüb revzeni maşrı-ı şafā

2. **cāmi‘:ı**

Tarih 24

Mısra: 2
Cami, mescit.

Hâcî Hasan şâhib-i hayr u şalâh
Eyledi bu cāmî'e çün ibtidâ

cām-1 âteşin:

1. **cām-1 âteşin:**

Gazel 186

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yakıcı kadeh.

Şeb-i 'aşîk olurdu rûz-ı rûşen bezm-i şahbâda
Yanında dil-rübâ destinde cām-1 âteşin olsa

cām-1 bâde:

1. **cām-1 bâde:**

Gazel 183

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Şarap kadehi.

Sâkiyâ almadan evvel ele cām-1 bâde
Bizi mest eyledi cām-1 nîgeh-i mestâne

cām-1 bezmgheh-i 'ışk:

1. **cām-1 bezmgheh-i 'ışk:**

Gazel 84

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Aşk meclisinin şarabı.

Zann eyleme tehî ola lâf u güzâfumuz
Bizler ki cām-1 bezmgheh-i 'ışk mestiyüz

cām-1 dil-keş:

1. **cām-1 dil-keş:**

Gazel 128

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül çekici kadeh.

Neş'e-mend-i feyzi reşkîn-sâz-ı Cemşid olmada
Bezmgâh-ı 'ışkda bir cām-1 dil-keşdür gönül

2. **cām-1 dil-keş:+dür**

Gazel 128

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül çekici kadeh.

Neş'e-mend-i feyzi reşkîn-sâz-ı Cemşid olmada
Bezmgâh-ı 'ışkda bir cām-1 dil-keşdür gönül

cām-1 ğam:

1. **cām-1 ğam:**

Gazel 55

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gam kadehi; gam şarabıyla dolu kadeh.

Bir cur'a-i neşâtaına biñ cām-1 ğam şunar
Çarh-ı siyâhuña ise 'aceb kîne-sâz olur

cām-1 hasretten:

1. **cām-1 hasret:+den**

Gazel 6

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Özlem kadehi.

Besdür ey sâkî-i dehr eyle Nesîb'e merhâmet
Cām-1 hasretten murâduñ üzre oldı neş'e-yâb

cām-1 hecr:

1. **cām-1 hecr:+üñ**

Gazel 150

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayrılık kadehi.

Baña cām-1 hecrüñ oldı hele vâye bilsem âyâ
Ser-i hûn-ı vuşlatuñda gehi behre-mend idersin

cām-1 hured:

1. **cām-ı hıred:**

Gazel 48

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Zeka kadehi.

Sākiyā şun bize ol cām-ı hıred düşmeni kim
Kem-terîn kaçresi ‘ayyâşımı bî-hüş eyler

cām-ı leb:

1. **cām-ı leb:***+i, +n*

Gazel 112

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dudak kadehi.

Sāki-i bezmümüz o kerem-kârdur Nesib
Cām-ı lebin şunardı saña bilse meşrebüñ

cām-ı luţf:

1. **cām-ı luţf:***+ı, +n, +da*

Gazel 96

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Lütuf kadehi.

Cām-ı luţfında sipihrüñ zehr-i gam mestür imiş
Bâde-i iqbâli hem-ḥâşiyet-i kâfûr imiş

cām-ı mey:

1. **cām-ı mey:***+e*

Gazel 12

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şarap kadehi.

Düşer ‘aks-i ruḥsârı cām-ı meye
O mâhum olur gâh gâh âfitâb

cām-ı mey-i nâz:

1. **cām-ı mey-i nâz:***+ı*

Rûbai 55

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Naz şarabının kadehi.

Cām-ı mey-i nâzı ki be-dest eylersin
Peymâne-i ârâmı şikest eylersin

cām-ı nâz:

1. **cām-ı nâz:**

Gazel 117

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Naz kadehi.

Oldukça cām-ı nâz ile mestâne gözlerüñ
Siḥr ile eyledi beni dîvâne gözlerüñ

cām-ı nigeḥ-i mestâne:

1. **cām-ı nigeḥ-i mestâne:**

Gazel 183

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Baygın bakış kadehi.

Sākiyâ almadan evvel ele cām-ı bâde
Bizi mest eyledi cām-ı nigeḥ-i mestâne

cām-ı revzen:

1. **cām-ı revzen:**

Gazel 96

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Pencerenin camı.

Dil dürüstân pertev-i mihr-i şafâ bilmez nedür
Cām-ı revzen kaçır-ı ümmide dil-i meksür imiş

cām-ı şabûḥ:

1. **cām-ı şabûḥ:***+ı*

Tahmis 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Sabahleyin mahmurluk gidermek için içilen şarap.

Öp pîr-i muğan destini vir şadra şürûhı
Mestâne olup çek bir iki cām-ı şabûhı

cām-ı şahbâ:

1. cām-ı şahbâ:+y, +ı

Gazel 26

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İçki kadehi.

Meded sâkî irişdür muṭribâna cām-ı şahbâyı
Açılsun gül görüp ol bülbülân-ı hōş-nevâ bir bir

cām-ı tehî:

1. cām-ı tehî:

Gazel 59

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Boş kadeh.

Rindân bu kaḥṭ-ı ıyşda cām-ı tehî gibi
Ḥamyâze-kâr-ı ḥasret-i cām-ı şarâbdur

cām-ı vişâl:

1. cām-ı vişâl:+üñ

Gazel 133

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kavuşma kadehi.

Neşve-i sâğar-ı hicrân ile çok mest olduk
Bir de keyfiyetini cām-ı vişâlûñ görelüm

cām-ı zer:

1. cām-ı zer:

Gazel 50

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Altın kadeh.

Fürüzân mâh u ḥurşid iki zerrîn şem^c-dânlardur
Felekde şanma bezm-i ıışka cām-ı zer nişânlardur

2. cām-ı zer:

Gazel 50

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Altın kadeh.

Fürüzân mâh u ḥurşid iki zerrîn şem^c-dânlardur
Felekde şanma bezm-i ıışka cām-ı zer nişânlardur

3. cām-ı zer:+dür

Gazel 20

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Altın kadeh.

Fenâ bezminde gerdân cām-ı zerdür ḥalka-i tevḥid
Şeb-i ğafletde ḥurşid-i seḥerdür ḥalka-i tevḥid

câmi^c-i ehl-i Hüdü:

1. câmi^c-i ehl-i Hüdü:

Tarih 24

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Allah'ı sevenlerin camisi.

Oldı Nesibâ aña târiḥ-i tām
Ḥayr-ı Ḥasan câmi^c-i ehl-i hüdü

cân:

1. cân:+ı

Rübai 32

Mısra: 4

Can, ruh, gönül.

Derviş midür ol ki ola ṭâlib-i nân
Derviş aña dirler ki ide cāmı fedâ

2. cân:+ı

Kıt'a 19

Mısra: 2

Can, ruh, gönül.

Cihân içinde esîr-i zen olmayan kişinüñ
Teni mu^cazzeb ise cāmı istirahat ider

3. **cān:+ı**

Tarih 25

Mısra: 6

Can, ruh, gönül.

Ol seyyid-i ‘ālī-güherüñ hüsn-i şifâtın
Ta‘dâda meger cānı mı var güft ü şinidüñ

4. **cān:+uñ**

Gazel 64

Mısra: 11

Can, ruh, gönül.

‘Aql ile bil maḥbes-i ten içre cānuñ zücretin
Yūsuf’uñ ḥālın refîk-ı gūşe-i zindāna sor

5. **cān:+ı**

Gazel 22

Mısra: 6

Can, ruh, gönül.

Ḳayd-ı Efrāsiyāb-ı kesretten
Ḳurtarur cānı Rüstem-i tevḥîd

6. **cān:+a**

Mesnevi 2

Mısra: 13

Can, ruh, gönül.

Şoḥbetleri cāna nūr-baḥşā
Ḥıdmetleri feyz-i luṭf-ı Mevlā

7. **cān:+ı**

Rübai 30

Mısra: 3

Can, ruh, gönül.

Bu gülşen-i kesretde hezār cānı
Tevḥîd ile ḥatm eyleye āḥır nefesi

8. **cān:+u**

Tahmis 2

Mısra: 18

Can, ruh, gönül.

Agyār elemin çekme yapış zülfine Rūḥı
Men‘ eyleme ki cānu mı var ḳātilümüzdür

9. **cān:+a**

Gazel 156

Mısra: 10

Can, ruh, gönül.

Ya vefā ya ḥōd cefādur irişen Nesīb-i vāye
Ne gelürse cāna minnet bilürüz biz āşinādan

10. **cān:+u, +muz, +a**

Gazel 173

Mısra: 2

Can, ruh, gönül.

Niyāz geçmedi ol şāh-ı bī-amānumuza
Gezend-i nāvek-i bī-dād geçdi cānumuza

11. **cān:**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Can, ruh, gönül.

Olmasa senden kerem müşkil olur ḥāl-i ‘uşāt
Cān ile ḥükmüñ ḳabül iden olur ehl-i necāt

12. **cān:**

Gazel 196

Mısra: 1

Can, ruh, gönül.

Nezzāreden nihān olup ey şūḥ cān gibi
‘Uşşāka bī-vefāluḳ idersin cihān gibi

13. **cān:+da**

Gazel 6

Mısra: 6

Can, ruh, gönül.

Bir perī-peyker güzel tārāca virdi ḳalmadı
Cānda rāḥat tende şıḥḥat dilde ḳuvvet gözde ḥ‘āb

14. **cân:**+u, +mız, +ı

Gazel 203

Mısra: 2

Can, ruh, gönül.

Ġam-ı firâkuñ ile gūş iden figānumızı

Ten-i nizārda zenbūr şandı cānumızı

15. **cân:**

Gazel 52

Mısra: 3

Can, ruh, gönül.

Anuñ muķābelesi cān alurlar ‘āşıkdan

Ķatıl-i ‘ışık olanuñ hūn-bahāsıdır ġam-ı yār

16. **cân:**+ı

Gazel 153

Mısra: 5

Can, ruh, gönül.

Hemān şahādete āmāde eylesün cānı

O yār-i dād-ı ‘adūnuñ geĉen hayālinden

17. **cân:**

Gazel 15

Mısra: 3

Beden, vücut, ten.

Cān kaçırılı olur rüşen eger revzen-i dilden

Şaldıysa ziyā mihr-i cihān-tāb-ı şerī‘at

18. **cân:**+dur

Gazel 28

Mısra: 3

Can, ruh, gönül.

Ĥayāl-i la‘l-i nābuñ mürdegān-ı ‘aşkuña cāndur

Ki hem hāşşiyet-i luţf-ı ĥiţābuñ Āb-ı hayvāndur

19. **cân:**

Kaside 4

Mısra: 5

Can, ruh, gönül.

Mürde diller feyz-i ġüftāruñla buldı tāze cān

Oldı şāhā la‘l-i nābuñ menba‘-ı Āb-ı hayāt

20. **cân:**+dur

Gazel 28

Mısra: 3

Can, ruh, gönül.

Ĥayāl-i la‘l-i nābuñ mürdegān-ı ‘ışkuña cāndur

Ki hem hāşşiyet-i luţf-ı ĥiţābuñ Āb-ı hayvāndur

21. **cân:**+a

Gazel 40

Mısra: 5

Beden (insan bağlamında).

Zūr-ı girişme cisme degül cāna kār ider

TİR-i nigāhı semt-i nişānı gelür geĉer

22. **cân:**+a

Gazel 64

Mısra: 1

Āşık.

Lezzet-i h‘ān-ı vişāl-i dil-rübāyı cāna şor

Ni‘metin bu tekyegāh-ı ‘ālemün mihmāna şor

23. **cân:**+u, +m, +a

Gazel 107

Mısra: 7

Āşığın canı, kendi varlığı.

Çaĉ cānuma geĉti elem-i tİR-i teġāfūl

Geĉmiş beni sulţānuma a‘dā haberüm yok

24. **cân:**

Gazel 157

Mısra: 1

Can, ruh, gönül.

Sensüz ey meh nic'olur cān ile āmiziş-i ten

‘Aks-i āyinede bİ-şüret ider mi mesken

25. **cân:**+u, +m

Gazel 101

Mısra: 9
Can, ruh, gönül.

Belî cânım gibi esrâr-ı ‘aşkı ben Nesîb-âsâ
Nihân eylerdüm eşk-i çeşm-i hûn-bâr olmasa mâni‘

26. cân:+i, +y, +le
Rûbai 42
Mısra: 3
Can, ruh, gönül.

Câniyle musahhar hevâ-yı lebiyüz
Fermân-ber-i hâtem-i Süleymân'uz biz

27. cân:+a
Gazel 40
Mısra: 5
Can, ruh, gönül.

Zür-1 kirişme cisme degül cânâ kâr ider
Tîr-i nigâhı semt-i nişânı gelür geçer

28. cân:+ı
Gazel 206
Mısra: 6
Can, ruh, gönül.

Kabûl-i şirket itmez çünkü te’sîrat Hâkîk'undur
Şuver âyînesinde hüsni-i Hâkîk'dur cezb iden cânı

29. cân:+lu, +dur
Mesnevi 4
Mısra: 10
Yaşayan, canlı.

Her gice yeyüp kuşar sehergâh
Ammâ ki ğidâsı cânlıdur âh

cân u cihân:

1. cân u cihân:
Gazel 185
Mısra: 12
Kelime Tipi: -
Can ve dünya.

Küyından eyledükçe Nesîb ol şâhuñ güzer
Kaṭ‘ eylerüz ‘alâkayı cân u cihân ile

cân u cism:

1. cân u cism:+üñ
Gazel 64
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Can ve beden.

Cân u cismüñ al peyâmın hıdmet eyle kâmile
Verd ü hâruñ luṭf u cevrin bülbül-i nâlâna şor

cân u dil:

1. cân u dil:+i
Gazel 134
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Can ve gönül.

Pes-i müjenden ider pâre-pâre cân u dili
Nigeh mi tiğ-1 mücevher midür nedür bilmem

2. cân u dil:+e
Gazel 113
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Can ve gönül.

Luṭf-1 âzâdî nedür tefhîm için cân u dile
Cevr-pîşe bir şeh-i hüsne ğulam olsam gerek

3. cân u dil:+üñ
Gazel 52
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Can ve gönül.

Belâlu hasta gönüller devâsıdur ğam-1 yâr
Qadimî cân u dilüñ âşinâsıdur ğam-1 yâr

cân vir-:

1. cân vir-:
Gazel 184

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmek.

Cürmümi yād eyledükçe şerm-sāram āh āh
Rāh-ı ‘ışkında virem cān direm olmadı naşīb

2. **cān vîr-:-di**

Müfret 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmek.

Bahāruñ evveli bülbül mükerrer oldı rü-gerdān
Gelüp bir kerre düşdi hāk-i gülşen üzre virdi cān

3. **cān vîr-:-em**

Gazel 184

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Canını feda etmek, bir değer uğruna ölmek.

Cürmümi yād eyledükçe şerm-sāram āh āh
Rāh-ı ‘ışkında virem cān direm olmadı naşīb

cānā:

1. **cānā:**

Gazel 1

Mısra: 1

(Ey) sevgili.

Egerçi zerreyüz mihr-i qādīmüñ tābıyuz cānā
Kitāb-ı ‘ālemüñ fihrist-i faşl u bābıyuz cānā

2. **cānā:**

Gazel 1

Mısra: 2

(Ey) sevgili.

Egerçi zerreyüz mihr-i qādīmüñ tābıyuz cānā
Kitāb-ı ‘ālemüñ fihrist-i faşl u bābıyuz cānā

3. **cānā:**

Gazel 1

Mısra: 4

(Ey) sevgili.

Göñül pür-dāğ u dide pür-sirişk olsa n'ola her dem
Nüküd-ı genc-i sultān-ı fenā đarrābıyuz cānā

4. **cānā:**

Gazel 1

Mısra: 6

(Ey) sevgili.

Ta‘alluđdan vücūd-ı ğayra maħfūz eylemiş Bārī
Bizüz kim gevher-i baħr-i ħaķıķat ābıyuz cānā

5. **cānā:**

Gazel 1

Mısra: 8

(Ey) sevgili.

Bizüm-çün nāle vü ser-geşteği vü girye dā’imdür
Kenār-ı cūybār-ı miħnetüñ dülābıyuz cānā

6. **cānā:**

Gazel 1

Mısra: 10

(Ey) sevgili.

Nesīb-āsā hemişe bî-ser ü sāmān u küstāħuz
Muħaşşıl bezm-i ‘ışkuñ mest-i rāh-ı nābıyuz cānā

cānān:

1. **cānān:**

Gazel 73

Mısra: 5

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

Ney ü ŧanbūr hem-āheng idi cānān ise mest
Geldi bezm-i meye nāğāħ raķīb-i nā-sāz

2. **cānān-:-suz**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

Cānānsuz olan hayāta ‘āşık
‘Ālemde çeker kemāl-i ḥaclet

3. **cānān:+ı**

Gazel 166

Mısra: 5

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

Cānānı geçürdi Yaқа'dan dideler ağıyār
Göz yaşı dü-rūd olsa n'ola reh-güzerinde

4. **cānān:+a**

Gazel 69

Mısra: 6

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

Der-kenār olmağa meyli var imiş ‘uşşāka
‘Arz-ı ḥāl itmede cānāna kuşūr eylemişüz

5. **cānān:+e**

Gazel 168

Mısra: 2

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

O teğāfül nigh-i nergis-i fettāne göre
Añlamam kim ser-i rehde beni cānāne göre

6. **cānān:+e**

Gazel 180

Mısra: 1

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

Yine cānāne çıksa cilvegāh-ı nāza ‘id olsa
Raķīb-i nā-muvāfiķ ğam gibi ammā ba‘id olsa

7. **cānān:+uñ**

Gazel 188

Mısra: 3

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

Görilmez şimdi hiç vaz'-ı tebeşüm günü cānānuñ
Dür-i dendān dizilmez oldu iki rişte-i ala

8. **cānān:+a**

Gazel 128

Mısra: 6

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

Ber-murādī ber-ṭarafdur çekme āzār-ı ṭaleb
Baḥt-ı bed-ṭālī‘ zebūn cānāna ser-keşdür gönül

9. **cānān:+e**

Gazel 57

Mısra: 1

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

‘Arz ider cānāne geh ruḥ gāh kākül gösterür
Gülşen-i ḥüsünde geh gül gāh sünbül gösterür

10. **cānān:**

Müfret 3

Mısra: 2

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka..

Şefekat kāmı kerem ıssı imiş dinse sezā
Yek-ten itdi beni cānān ile sermā-yı şitā

11. **cānān:+dan**

Gazel 102

Mısra: 1

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

Dil-i şeydā ‘aceb mi olmasa cānāndan fāriğ
Olur mı bülbül-i nālān gül-i ḥandāndan fāriğ

cān-baḥş-ı mesīhā-yı kalem:

1. **cān-baḥş-ı mesīhā-yı kalem:**

Gazel 131

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ölüleri nefesiyle diriltten Hz. İsa'nın kalemi. (Hz.İsa'nı nefesi kastedilmiştir.).

Deheninden geh olur zehr akıdır çün şu‘bān
Gāh olur mürdeye cān-baḥş-ı Mesīhā-yı kalem

cān-gezā:

1. **cân-gezâ:**

Gazel 52

Mısra: 12

Can yakan.

Nesîb-i âşîka ma'nâ-yı merg ifâde ider
O cân-gezâ haberüñ mübtedâsıdur gam-ı yâr

cân-ı cihân:

1. **cân-ı cihân:+a**

Kaside 9

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dünyanın canı.

Semmiyyetin izhâr idüp ol cân-ı cihâna
Merdüm gibi bir puhte ganem oldu suhan-gü

cân-ı nâ-tüvân:

1. **cân-ı nâ-tüvân:**

Gazel 26

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güçsüz can.

Tenezzül eyler ise şâhbâz-ı çeşm-i hûn-rizüñ
Dil-i bîmâr u cân-ı nâ-tüvân olsun fedâ bir bir

cân-ı şîrîn:

1. **cân-ı şîrîn:**

Gazel 194

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Tatlı can.

Nuṭṭ-ı pāk ile olur zâ'ika cân-ı şîrîn
Lâyık-ı sükker olur gör ki dehân-ı tütî

cân-ı süzân:

1. **cân-ı süzân:**

Gazel 24

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yanan can.

Dil degüldür küllhan-ı sinemde aḥker pâredür
Cân-ı süzân anda güyâ murğ-ı âteş-ḥ'âredür

cân-ı 'uşşâk:

1. **cân-ı 'uşşâk:+a**

Gazel 30

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Âşıkların hayatı.

Nesîbâ sözlerüm nâḥun-zen olmaḥ cân-ı 'uşşâka
Ney-âsâ derd-i 'ışkıyle dil-efgâr olduğumdandır

cârib:

1. **cârib:+den**

Gazel 180

Mısra: 6

Taraf, cihet, yan.

Hilâl-i 'id-veş nezzâre-pâş olmaḥdadur 'âlem
Ne câribden kaçan kim ol hilâl ebrü bedîd olsa

2. **cârib:+den, +dür**

Gazel 206

Mısra: 2

Taraf, cihet, yan.

Mü'essir fi'l-ḥaḳîka Ḥaḳ'dur iz'ân eyleyen anı
Ne câribdendir anlar cezbe-i ruḥsâr-ı ḥübânı

3. **cârib:+de**

Tahmis 2

Mısra: 12

Taraf, cihet, yön.

Deryâ-yı muḥîtüz dür-i vaḥdetle leb-â-leb
Kevneyn iki câribde iki sâhilümüzdür

cârib-i bâlâ:

1. **cârib-i bâlâ:+dan**

Gazel 89

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Yüksekler, yüce taraf.

Ney gibi elvân-neğam olsam Nesibâ çok midur
Cânib-i bälâdan irdi güş-ı hüşa bir nefes

cân-ile:

1. cân-ile:

Gazel 62

Mısra: 2

*Can ile, canıyla, candan, büyük gayret ve istekle,
gönülden.*

Fenâ peygülesinde merd-i hâmil Mevlevilerdür
Emânet bârını cân-ile hâmil Mevlevilerdür

2. cân-ile:

Gazel 62

Mısra: 10

*Can ile, canıyla, candan, büyük gayret ve istekle,
gönülden.*

Nesibâ reh-revân-ı mülk-i ʿirfâna nigâh itseñ
Emânet bârını cân-ile hâmil Mevlevilerdür

câʿiz:

1. câʿiz:

Gazel 148

Mısra: 3

Olabilir, yapılması uygun.

Teʿşiri ide ʿtabʿuñi câʿiz ki perişân
Küyuñda fiğân eylemez oldum hâzerümden

câ-nişin-i Hazret-i Monlâ:

1. câ-nişin-i Hazret-i Monlâ:

Tarih 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mevlana hazretlerinin vekili.

Bostân Efendi câ-nişin-i hazret-i Monlâ göçüp
Gitdi ola câyi anuñ gülzâr-ı şâd-âb-ı ʿaden

câ-nişin-i şâh-ı hayl-i evliyâ:

1. câ-nişin-i şâh-ı hayl-i evliyâ:

Tarih 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Çokça evliya padişahının vekili.

Câ-nişin-i şâh-ı hayl-i evliyâ Monlâ-yı Rûm
Mürşid-i mister-şüdân-ı hânedân-ı Mevlevî

cârî:

1. cârî:

Gazel 131

Mısra: 5

Akıcı.

Oldı dünyâya Sikender gibi hükmi cârî
Heft iklîme resâdur yed-i ʿtülâ-yı kalem

cârû:

1. cârû:+ları

Kaside 9

Mısra: 6

Süpürge.

Ol ravza behişt olduğına şübhe mi var kim
Hâdimleri havrâ ola cârûları geysü

cârüb-keş-i dergeh-i mevlânâ:

1. cârüb-keş-i dergeh-i mevlânâ:

Rûbai 50

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mevlana dergahının süpürgecisi.

Müjgân ile ey ʿtâlib-i iksir-i fenâ
Cârüb-keş-i dergeh-i Mevlânâ ol

cây:

1. cây:+u, +muz

Gazel 80

Mısra: 9
Yer, mekan.

Sicn-i ğam olsa Nesibā cāyumuz olmaz ‘aceb
Yūsuf-āsā kıymet-i efvūna çıkmış inmişüz

2. **cāy:**⁺¹
Gazel 158
Mısra: 5
Yer, mekan.

Cāyı geh ağüş-ı güldür geh kenār-ı āfitāb
Gör ne devlet buldı şebnem dide-i bīdārdan

3. **cāy:**⁺¹
Tarih 16
Mısra: 2
Yer, mekan.

Bostān Efendi cā-nişin-i ħazret-i Monlā göçüp
Gitdi ola cāyı anuñ şüzlār-ı şād-āb-ı ‘aden

4. **cāy:**
Gazel 9
Mısra: 1
Yer, mekan.

Cāy olsa da gönül felek-i çārümün saña
Mānend-i āfitāb

cāygāh:

1. **cāygāh:**⁺¹
Müsemmen 1
Mısra: 14
Yer, mevki, rütbe.

Emrūñe münkād olanlar buldılar kalb-i selim
Cāygāhı ehl-i inkāruñ olur nār-ı caħim

cāy-gir:

1. **cāy-gir:**
Gazel 89
Mısra: 5
Yerleşen, yer tutan, yerleşmiş.

Pāk-siretler şafında cāy-gir olmak muħāl
Tā ki vardur cāme-i ħālünde ğafletten denes

cāy-ı feyz-i Rabb:

1. **cāy-ı feyz-i Rabb:**
Tarih 22
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
İlahi feyzin yeri.

Şuffesi maħzen-i şarab cāmī‘i cāy-ı feyz-i Rabb
Bābı münāfi-i kürüb revzeni maşrıķ-ı şafā

cāy-ı güriz:

1. **cāy-ı güriz:**
Rübai 11
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Kaçış mekanı.

Kim oldı ‘adūlara ‘adem cāy-ı güriz

2. **cāy-ı güriz:**
Tarih 4
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Kaçış mekanı.

Oldı düstür-ı Rüstem-zör-ı ‘ālī-cāh kim
Düşmen eyler bīm-i tiğından taleb cāy-ı güriz

cāy-ı kalem:

1. **cāy-ı kalem:**
Gazel 131
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Kalemin makamı, rütbesi.

Ravza-i ‘adn-i ma‘ānīnūñ odur Rıdvān‘ı
Gerçi kim maķbere-i miķlemedür cāy-ı kalem

cāzibe-dār:

1. **cāzibe-dār:**^{+dur}
Gazel 178
Mısra: 10
Cazibeli.

Bir gūşe-i çeşmiyle ider âdemi mecnûn
Hakķā ki ‘aceb cāzibe-dārdur o peride

cāzim:

1. **cāzim:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Cezmeden, kesin karar veren, kestirip atan.

Yalvar cenāb-ı Hakķ'a dilā şıdķ ile tamām
Ol demde cūşış-i yem-i ğufrāna cāzim ol

cebānet:

1. **cebānet:+e**

Gazel 170

Mısra: 10

Korkaklık.

Takdīr-i Hakķ zuhūr ider elbette çāre yok
Haşma mukābil ol ne virürler cebānete

cebhe:

1. **cebhesi:+si**

Tahmis 4

Mısra: 3

Yüz, alın.

Kemāl-i nahvetinden cebhesi pūr-pīç ü tāb olmuş
Şerār-efşān-ı hiddet şu‘le-pāş-ı ıztırāb olmuş

cebīn:

1. **cebīn:+i, +n, +de**

Gazel 92

Mısra: 6

Kader, yazgı.

Yazarken ser-nüvişt-i ‘ālemi kilik-i kaçā evvel
Cebīninde esīr-i zūlfünūñ tūl-i emel yazmış

cebīn-i ‘işve:

1. **cebīn-i ‘işve:+si**

Gazel 186

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İşveli (sevġilinin) alnı.

Elem çekmem cebīn-i ‘işvesi pūr-ħışm u kīn olsa
Güzel ey baħr-i nāzum saña benzer nāzenīn olsa

cebīre-bend-i ‘uşāt-ı şikeste-dil:

1. **cebīre-bend-i ‘uşāt-ı şikeste-dil:**

Kaside 5

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Gönlü kırılmış olan asilerin incinmiş gönlünü
iyileştirme.*

Raħmuñ cebīre-bend-i ‘uşāt-ı şikeste-dil
Luţfuñ merām-baħş-ı kibār u şıġārdur

Cebrā’īl:

1. **Cebrā’īl:**

Gazel 121

Mısra: 6

Peygamberlere vahiy tebliġe memur olan melek.

Ķurb-ı bī-keyfiyyetūñ fehmi itmese n’ola ‘uķūl
Cebrā’īl esrār-ı mi‘rācuñda ħayrāndur senūñ

2. **Cebrā’īl:**

Müsemmen 1

Mısra: 9

Peygamberlere vahiy tebliġe memur olan melek.

Ķurb-ı bī-keyfiyyetūñ fehmi itmese n’ola ‘uķūl
Cebrā’īl esrār-ı mi‘rācuñda ħayrāndur senūñ

cedāvil:

1. **cedāvil:+dür**

Kaside 3

Mısra: 2

Cetveller, kanallar, listeler.

Ey muħīt-i bī-girān dānā-yı esrār-ı Ħudā
Baħr-i ‘ilmünden cedāvildür ‘ulūm-ı evliyā

cedd-i emced:

1. **cedd-i emced:**+i, +nüñ

Tarih 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

En şerefli ata, dede (soy).

Zühd ü takvā ile ol maḥdūmı rāh-ı dінде
Yā ilāhī eyle cedd-i emcedinüñ pey-revi

cedid ol-:

1. **cedid ol-:**-sa

Gazel 180

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yeni olmak.

Virilse zümre-i ‘uşşāka dāmen-būsa ruḥşatlar
Rüsüm-ı bendegī āyın-i sulṭānī cedid olsa

cedid:

1. **cedid:**

Tarih 22

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yeni.

Olmış idi o ḥazretüñ sāḥa-i türbesi ḥarāb
Şükr Ḥudā’ya kim yine oldu cedid ü bi-bahā

cefā:

1. **cefā:**+dur

Gazel 156

Mısra: 9

Eziyet, sıkıntı.

Ya vefā ya ḥöd cefādür irişen Nesib-i vāye
Ne gelürse cāna minnet bilürüz biz āşinādan

2. **cefā:**+sı, +n, +a

Gazel 196

Mısra: 9

Eziyet, sıkıntı.

Şabr idelüm Nesib cefāsına ol mehüñ
Cevr ile kaçdı bendesini imtiḥān gibi

3. **cefā:**

Gazel 142

Mısra: 5

Eziyet, sıkıntı.

Cefā öğretdüñ ol māha unutturduñ vefā resmin
Ben ağlarsam hele sen de raḳībā ḥurrem olmazsın

4. **cefā:**+lar

Gazel 118

Mısra: 1

Eziyet, sıkıntı.

Cefālar kim ser-i kūyında ol bi-dāddan gördük
Ne ṭālī’den ne gerdün-ı sitem-mu’tāddan gördük

5. **cefā:**+da

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Eziyet, sıkıntı.

Kimden gördüñ fünün-ı nāzı
Kim ola cefāda saña üstād

6. **cefā:**

Gazel 171

Mısra: 1

Eziyet, sıkıntı.

Dilberde vefā şime cefā ‘āriyet olsa
Çün kıble-nümā müncezib-i yek-cihet olsa

7. **cefā:**+y, +a

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Eziyet, sıkıntı.

Āyā bu cefāya yok mı pāyān
Tā ‘arşa irişdi āh u feryād

cefākār:

1. **cefākār:**

Gazel 30

Mısra: 4

Cefa eden, eziyet veren.

Sipihrüñ devri ‘aks-i cünbüş-i ehl-i maḥabbetdür
Cefākār olduğı yārüñ vefādār olduğumdandır

cefā-yı bî-şümār:

1. **cefā-yı bî-şümār:+uñ, +dan**

Gazel 186

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sayırsız eziyet.

Sitem-kārum kim ağlardı cefā-yı bî-şümāruñdan
Dil-i saḥtuñ gibi bünyād-ı peymānuñ metin olsa

cefā-yı gül ü ḥār:

1. **cefā-yı gül ü ḥār:+uz**

Tahmis 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gül ve dikenin eziyeti.

Āşüfte-i elvān-ı neḡam-ı bülbül-i zāruz
Ḥayret-zede-i luḥf u cefā-yı gül ü ḥāruz

celāl-i ḥüsn:

1. **celāl-i ḥüsn:+i**

Gazel 41

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzelliğinin büyüklüğü.

Celāl-i ḥüsni ḥayālin ḳomaz muṭāla‘aya
Gegerçi çeşm-i dile şüretā gelür görünür

2. **celāl-i ḥüsn:+i**

Gazel 191

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzelliğinin büyüklüğü.

Celāl-i ḥüsni olur penciş-i zebāna sebeb
Ne vech ile disem aḥvālüm ol sitem-kāre

celb-i māl ü cāh:

1. **celb-i māl ü cāh:+a**

Gazel 61

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mal ve makam çeken.

Degüller celb-i māl ü cāha māyil

Göñül cālibleridür Mevleviler

cellād:

1. **cellād:**

Gazel 2

Mısra: 2

Can alıcı (sevgili).

İder şeh-bāz-ı çeşmüñ şayd-ı murğ-ı cāna istiğnā

İder mi ḥusrevā cellād olan hiç ḳana istiğnā

celvet:

1. **celvet:+de**

Kaside 9

Mısra: 2

Tasavvufta kulun fenâfillah olup halvetten ayrılması.

Endişe-i bî-hüdeye şarf eyleme evḳāt

Fikrüñ ola ḥalvetde vü celvetde hemān Hū

Cem:

1. **Cem:+den**

Gazel 18

Mısra: 9

Şarabı icat eden şahıs olarak Klasik şiirde zikredilen bir hükümdardır.

Cem'den Nesib-i ehl-i ḥarābāta yādigār

Bezm-āşinā-yı ‘işret-i deyrinedür ḳadeḥ

2. **Cem:**

Gazel 142

Mısra: 4
Şarabı icat eden şahıs olarak Klasik şiirde zikredilen bir hükümdardır.

Şeh-i iklim-i tecrid ol şafâ vir çalbüne yoksa
Sifâlin cām ile ey rind-i mey-ğâne Cem olmazsın

cem' eyle-:

1. **cem' eyle-:y, -e, -mez**

Rübai 12

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toplanmak.

Biñde birini cevâhir-i midhatünün
Cem' eyleyemez rişte-i kütâh nefes

2. **cem' eyle-:di**

Mesnevi 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toplanmak..

Vücüb ile imkânı cem' eyledi
Anı meclis-i kevnê şem' eyledi

cem' ol-:

1. **cem' ol-:-a**

Kaside 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toplanmak.

Hük-m-i Hakk ide ta'alluğ haşr ü neşr-i 'âleme
Cem' ola hep 'arşagâh-ı maşşere ehl-i çubür

2. **cem' ol-:-ur, -lar, -sa**

Müfret 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toplanmak.

Senden olmam efendi rû-gerdân
Cem' olurlarsa men'e 'âlemiyân

3. **cem' ol-:-maz**

Gazel 87

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toplanmak..

Büm hem lâne-i hüma olmaz
Dilde sāmān u 'ışk cem' olmaz

cemâl:

1. **cemâl:+i, +n, +den**

Gazel 204

Mısra: 6

Güzel yüz.

Çudüm-ı dil-rübâdan bezm-i düşmen tâb-nâk oldu
Cemâline o Yûsuf-âl'atün zindân güzellendi

2. **cemâl:line:+i, +n, +e**

Gazel 146

Mısra: 5

Güzel yüz.

Bir serve mâyilem ki çemende cemâl:line
Cûlar neẓâre itmede çeşm-i çabâbdan

3. **cemâl:+ün, +e**

Gazel 59

Mısra: 6

Allah'ın lutfedici sıfatlarının bütünü ve bu sıfatlarının gereği olarak güzellik ve rahmetle tecellisi.

Ey tünd-ğū saña nigeç-i rāst mümteniç
Reng-i ğāzab cemâlüne ğüyâ niçâbdur

4. **cemâl:+ün**

Gazel 118

Mısra: 6

(sevgilinin) yüzü.

Seni ey şâh-ı 'işve cüst ü cûdan fâriğüz şimdi
Cemâlün revzen-i çâşr-ı dil-i nâ-şâddan gördük

5. **cemāl:~üñ**

Gazel 133

Mısra: 2

(sevgilinin) yüzü.

Burka'-ı nāzı güşād it ruḥ-ı aluñ görelüm
Ya'nî mānend-i gül açıl ki cemālūñ görelüm

6. **cemāl:~üñ**

Rübai 54

Mısra: 3

(Sevgilinin) yüzü.

Gördükçe cemālūñ ağlayup derd-i dili
Pinhān ideyüm didükçe izhār itdüm

cemāl-i dil-dāre:

1. **cemāl-i dil-dār:~e**

Gazel 191

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevgilinin güzel yüzü.

Gönül tehālük ider seyr-i nūr-ı didāre
Nezāre táb getürmez cemāl-i dil-dāre

cemāl-i dil-rübā:

1. **cemāl-i dil-rübā:~y, ~ı**

Gazel 42

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül alan sevgilinin yüzü.

Gülūñ evşāfını hem bülbül ü hem hār iken söyler
Gören söyler cemāl-i dil-rübāyı görmeyen söyler

cemāl-i nakş u şuver:

1. **cemāl-i nakş u şuver:**

Gazel 86

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İşleme ve şekillerin güzelliği.

Olur mı ḥüsn-i Ḥudā-dād ü ḥüsn-i sāhte bir
Cemāl-i nakş u şuver dil-rübā yerin ũtalmaz

cemāl-i pāk:

1. **cemāl-i pāk:~üñ, ~ı**

Gazel 119

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Temiz, mübarek cemal.

Gördük cemāl-i pākūñi def'-i ḡam eyledük
Keyf-i şarāb-ı ḥüsnūñ ile 'ālem eyledük

2. **cemāl-i pāk:~ı**

Gazel 129

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Temiz, mübarek cemal.

Tamām-ı şüret ü siredde bî-bahāne imiş
Cemāl-i pāki gibi ḥulḳı da Nesîb güzel

cemī'-i şāhib-i rüḥ:

1. **cemī'-i şāhib-i rüḥ:**

Mesnevi 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bütün ruh sahipleri.

Nedür ol kim cemī'-i şāhib-i rüḥ
Bulur andan cihānda feyz ü fütūḥ

cem'ıyyet-i esbāb-ı ḥicāb-ı nazar:

1. **cem'ıyyet-i esbāb-ı ḥicāb-ı nazar:~u, ~m, ~dur**

Gazel 34

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Utangaç yan bakışın toplanma sebebi.

Cem'ıyyet-i esbāb-ı ḥicāb-ı nazarumdur
Bu rehde baña reh-zen olan rāh-berümdür

cem'ıyyet-i mekārım-i aḥlāk:

1. **cem'iyet-i mekârim-i ahlâk**:+dur

Gazel 13

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Güzel ve üstün ahlâklı topluluk.

Cem'iyet-i mekârim-i ahlâkdur dimiş

Ba'zı kibâr vaşf-ı edebde açınca leb

cenâb:

1. **cenâb**:+uñ, +dur

Müsemmen 1

Mısra: 12

Dergâh, huzur, makam.

Şad-selâm olsun saña aşhâb u âle bî-aded

İki 'âlemde cenâbuñdur melâz-ı nik ü bed

cenâb-ı Hakık:

1. **cenâb-ı Hakık:**

Tarih 27

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Allah.

Şümâr-ı sâl-i 'ömriñ bî-hisâb itsün cenâb-ı Hakık

Şafâ-yı kalbin efzün eylesün günden güne Mevlâ

2. **cenâb-ı Hakık**:+a

Terci-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Allah.

Yalvar cenâb-ı Hakık'a dilâ şıdık ile tamâm

Ol demde cüşiş-i yem-i gufrâna câzım ol

cenâb-ı Hazret-i Monlâ:

1. **cenâb-ı Hazret-i Monlâ:**

Kaside 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mevlana Celaleddin Rumi hazretleri.

'Aceb mi kubbesi 'arşa mümäs olursa mağardur

Cenâb-ı Hazret-i Monlâ gibi veliyy-i kebîre

cenâb-ı Hazret-i Monlâ Celäle'd-dîn-i Rûmî:

1. **cenâb-ı Hazret-i Monlâ Celäle'd-dîn-i Rûmî**:+nüñ

Tarih 19

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mevlana Celaleddin Rumi Hazretleri.

Cenâb-ı Hazret-i Monlâ Celäle'd-dîn-i Rûmî'nüñ

Yıkıldı merkad-i pâkindeki ol kûbbe-i hağrâ

cenâb-ı Hazret-i Monlâ Celâl-i dîn Muḥammed:

1. **cenâb-ı Hazret-i Monlâ Celâl-i dîn Muḥammed:**

Kaside 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Mevlana Celaleddin Rumi hazretleri.

Cenâb-ı Hazret-i Monlâ Celâl-i dîn Muḥammed

Kim oldı vâris-i kâmil şeh-i nezîr ü beşîre

cenâb-ı Hazret-i 'Osmân paşa:

1. **cenâb-ı Hazret-i 'Osmân paşa:**

Tarih 23

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Osman Paşa hazretleri.

Cenâb-ı Hazret-i 'Osmân Paşa

Medîd itsün ḥayâtın Rabb-i Raḥmân

cenâb-ı Hazret-i Pîr:

1. **cenâb-ı Hazret-i Pîr**:+â

Kaside 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ey Mevlana Celaleddin Rumi hazretleri.

Kerem-nisâr-ı veliyyâ cenâb-ı Hazret-i Pîrâ

Nigâh-ı merḥametüñdür ğaraż Nesîb-i fakîre

cenâb-ı Hazret-i 'Uşşâkî-zâde:

1. **cenāb-ı Hāzret-i ‘Uşşākī-zāde:**

Tarih 28

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Uşşākī-zāde hazretleri.

Cenāb-ı Hāzret-i ‘Uşşākī-zāde ekmele-i devrān
Ki fikri seyyide taḥkīkda ni‘me'l-bedel oldu

Cenāb-ı İlähî:

1. **cenāb-ı İlähî:**

Tarih 17

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Allah.

Hümā-yı rūḥı ola lāne-sāz-ı kulle-i kurb
İde cenāb-ı İlähî kuşurını mağfūr

cenāb-ı Kelim:

1. **cenāb-ı Kelim:+le**

Kaside 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hız. Musa.

Aña ümmet olmak recā eylediler
Cenāb-ı Kelim’le ‘İsā ibn-i Meryem

cenāb-ı Kibriyā:

1. **cenāb-ı Kibriyā:**

Gazel 206

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yüce Allah.

Degül şayeste maḥbūbiyyete çün kim sivā-yı Ḥaḫḫ
Şerik itme cenāb-ı Kibriyā'ya nev‘-i insānı

cenāb-ı Rahmān:

1. **cenāb-ı rahmān:**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Allah(cc).

Kim itdi seni cenāb-ı Raḥmān
Ḥ‘āhiş-ger-i ‘ilm ü fazl u ‘irfān

cenāb-ı Şeyḫ Bostān:

1. **cenāb-ı Şeyḫ Bostān:**

Tarih 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Mevleviyye büyüklerinden ve Mevlana Hazretleri'nin
torunlarından bir velidir.*

Cenāb-ı Şeyḫ Bostān nuḫbe-i evlād-ı Mevlānā
Kim oldur dād-fermā kişver-i in‘ām u iḥsāna

2. **cenāb-ı Şeyḫ Bostān:+ı**

Tarih 19

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Mevleviyye büyüklerinden ve Mevlana Hazretleri'nin
torunlarından bir velidir.*

İdüp nāzır cenāb-ı Şeyḫ Bostān'ı bu ḫayrāta
Vücūda geldi evvelki bināsından daḫi a‘lā

cenāb-ı Şeyḫ Siyāhî-i Mevlevî:

1. **cenāb-ı Şeyḫ Siyāhî-i Mevlevî:**

Tarih 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mevkevi Şeyḫ Siyahi hazretleri.

Cenāb-ı Şeyḫ Siyāhî-i Mevlevî ḫaḫḫa
Kim olmuş idi ṭarīkatde gün gibi meşhūr

cenb-i mekārım:

1. **cenb-i mekārım:+üñ, +de**

Kaside 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Cömertlik tarafi.

Cenb-i mekârimünde eyâ ma'den-i 'atâ
Kân zerre-i haķire vü yemdür kemîne nem

ceng ü ašüb:

1. **ceng ü ašüb:**

Rübai 44

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Savaş ve kargaša.

Teslim-i kaža-yı Haķ olur 'arîf olan
Meydân-ı rızâda ceng ü ašüb olmaz

ceng ü cedel:

1. **ceng ü cedel:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Savaş ve kavga.

'Arz eyle hasb-ı hâlünü dergâh-ı 'izzete
Bî-hüde Zeyd ü 'Amr ile ceng ü cedel yeter

ceng-i bî-süd:

1. **ceng-i bî-süd:**^{+ın}

Gazel 160

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Faydası savaş.

Ḳāl ü ḳilün ceng-i bî-südün ider endâhte
Ders alan ma'nâ-yı bî-lafz-ı kitâb-ı sînden

cennet:

1. **cennet:**⁺ⁱ

Müsemmen 1

Mısra: 5

Cennet.

Cenneti 'aks-i gül-i rüyuñla gülşen eyledi
Ol zamân kim rühuña 'arş üzre mesken eyledi

cennet eyle-:

1. **cennet eyle-:**^{-r}

Gazel 103

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cennet haline getirmek. Cennet gibi yapmak.

Sîneden 'ışık ile zâhir olsa kem-ter tâb ü tef
Cennet eyler düzaḥı hengâm-ı maḥşer tâb ü tef

cerâhat-i dil-i efgâr:

1. **cerâhat-i dil-i efgâr:**^{+ı}

Rübai 64

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül yarasının üzüntüsü.

Devr eyleyli felek o meh-ruḥsârı
Hiç şorma cerâhat-i dil-i efgârı

cerâhat-i ğam-ı dünyâ:

1. **cerâhat-i ğam-ı dünyâ:**^{+y, +a}

Gazel 52

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dünya gamının yarası.

Cerâhat-i ğam-ı dünyâya ber³-i sâ'a budur
O zaḥm-ı sîne-güdâzuñ şifâsıdır ğam-ı yâr

ceride:

1. **ceride:**

Gazel 178

Mısra: 14

Süvari kolu.

Rüstem bile teslim ider ey şâh-süvârum
Ol cünbüş-i merdâneye ol zür ceride

ceride-i 'amel:

1. **ceride-i 'amel:**^{+ü, +m, +den}

Terci-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Amel defteri.

Ol cerīde-i ʿamelūmden sevād-ı cürm
Kilk-i ʿatā-yı ḥazret-i Sübhān ile resīd

cesed:

1. **cesed:**+ü, +m,-de

Gazel 33

Mısra: 4

Vücut, beden.

Ne nedīm-i ḡam-kūsārum bulunur ne yār-i ḡārum
Ki faḡaḡ enīs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

cesed-i düşmen:

1. **cesed-i düşmen:**+e

Kaside 6

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Düşmanın cesedi.

Eşer-i ḡahrı eger ḡātırına itse ḡuḡūr
Cesed-i düşmene her müyü birer ḡançer olur

ceste ceste tur-:

1. **ceste ceste tur-:**an

Gazel 134

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Parça parça durmak.

Ruḡuñda ḡāl-i muʿanber mi ceste ceste ḡuran
Sipihri-i ḡüsnde aḡter midür nedür bilmem

cesür:

1. **cesür:**

Kaside 1

Mısra: 2

Cesaret eden, cesur.

Medḡūñ itmişken senūñ bi'z-zāt Rabbü'l-ʿālemīn
Hiç ne mümkindür aña nev'-i beşer ola cesür

cevāb:

1. **cevāb:**+uñ

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Cevap, yanıt.

Var mı bu su'āle bir cevābuñ
Maḡşerde olursa dād-ḡ'āhuñ

cevāb-ı bī-pervā:

1. **cevāb-ı bī-pervā:**

Mesnevi 6

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Korkusuz cevap.

Kim virürse cevāb-ı bī-pervā
Aña şayeste ḡil'at-i zibā

cevāhir-i midhat:

1. **cevāhir-i midhat:**-ü, -nüñ

Rübai 12

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Övgü cevherleri.

Biñde birini cevāhir-i midḡatününü
Cem' eyleyemez rişte-i kütāh nefes

cevāhir-i suḡan:

1. **cevāhir-i suḡan:**+ı

Gazel 130

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sözün cevherleri.

Medīḡa-ḡüy-i eşḡāş-ı dūn nedür bilmem
Cevāhir-i suḡanı ḡ'ār u kem-bahā idemem

cevānib-i a'lä:

1. **cevānib-i a'lä:**+y, +a

Gazel 195

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Yüce taraflar.

Āb-ı revān mişāli şafā-yāb olur Nesīb
Tercih iden cevānib-i a'laya esfeli

cevher-i cān:

1. **cevher-i cān:**+dur

Gazel 8

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Canın özü.

Nuḳūd-ı eşk-i 'āşık sūḳ-ı ğamda nā-revādur hep
Ne 'ālemler görüldi Gülşen-i bezmünde ey sākī

cevher-i cism:

1. **cevher-i cism:**+üñ

Kaside 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Bedenin özü, mayası.

Cevher-i cismün nigīnin hıfz için perdāhte
Simden bir ḥalḳadur ḥākī muḥiṭ olmuş be-ḥūr

cevher-i eltāf:

1. **cevher-i eltāf:**+a

Müsemmen 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Lütuflar madeni.

Zāt-ı pākūñ cevher-i eltāfa ma'den eyledi
Ḥilḳatüñçün cümle-i eşyayı aḥsen eyledi

cevher-i ḥüsn:

1. **cevher-i ḥüsn:**

Gazel 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzellik cevheri, değeri.

Cevher-i ḥüsn āb ü tāb-ı 'işveden buldı revāc
Ḥüsn-i bī-nāz oldı mānend-i seḥer-mānde sirāc

cevher-i nutḳ:

1. **cevher-i nutḳ:**+u, +muz, +ı

Gazel 48

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sözlerin cevheri.

Şāhid-i feyza yine māşīta-i ṭab'-ı Nesīb
Cevher-i nutḳkumuzu zīb-i bīnā-ğüş eyler

cevheriyyet:

1. **cevheriyyet:**

Gazel 65

Mısra: 2

Cevher, öz.

Her zātda ādemiyet olmaz

Her sengde cevheriyyet olmaz

2. **cevheriyyet:**

Mesnevi 2

Mısra: 6

Mücevher, inci.

Her zātda ādemiyet olmaz

Her sengde cevheriyyet olmaz

cevlān:

1. **cevlān:**

Gazel 97

Mısra: 9

Dolaşma, gezinme.

Ḥaḳḳā ki Nesībā bu zemīn üzre bu cevlān

Esb-i siyeh-i kilḳ-i sebük-tāzuña maḥşuş

cevr:

1. **cevr:**+ı

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Eziyet, cefa.

Gel cevri ço āh-ı nīm-i ŧebden
Ĝāyet ħāzer it ki nev-cüvānsın

2. **cevr:** +i, +n, -de, -ki

Gazel 171

Mısra: 6

Eziyet, cefa.

Kim ağlar idi tengi-i dilden o perinün
Luḡfında da cevrindeki deñlü si'at olsa

3. **cevr:** +üñ, +i

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Eziyet, cefa.

Sen cevrünü eyledükçe eفزün
ŧevķ-ı dil-i pür-ĝam oldu müzdād

4. **cevr:** +ü, +m, +e

Gazel 57

Mısra: 10

Eziyet, cefa..

Ol perī-peyker dimiş inŧāf idüp bir kimseye
Cevrüne yokdur Nesīb-āsā taḥammül gösterür

5. **cevr:** +i, +y, +le

Gazel 184

Mısra: 3

Eziyet, cefa.

Nā-maḥal cevriyle itdi lāle-veŧ ḥün baĝrumı
Ol nev-āmüz-ı cefāya dāĝ-dāram āh āh

6. **cevr:**

Gazel 77

Mısra: 7

Eziyet, cefa.

Dil-i sengin-geh-i maĝrūr olup 'uŧŧāķa cevr itme
Ḥadeng-i āha kūh-ı āhenin olsa siper olmaz

7. **cevr:**

Gazel 196

Mısra: 10

Eziyet, cefa.

ŧabr idelüm Nesīb cefāsına ol mehüñ
Cevr ile kaŧdı bendesini imtiḥān gibi

8. **cevr-ile:** -ile

Gazel 66

Mısra: 5

(Sevgilinin yaptıĝı) eziyetler ile.

Cevr-ile dilleri teŧhīr idemez meh-rüyān
Devlet-i ŧāh-ı sitem-piŧe cihān-gir olmaz

9. **cevr:** +i, +n, +e

Gazel 137

Mısra: 9

Eziyet, cefa.

Eyledüm her cevrine ŧabr u taḥammül 'āķibet
Ben o bī-dādı Nesībā māyil-i dād eyledüm

cevr eyle-:

1. **cevr eyle-:** -mek, -den

Gazel 202

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Eziyet etmek.

'Adüya fāriĝ olmaz luḡf u iḧŧān itmeden herĝiz
Sitem-kārum baña cevr eylemekden vaz gelmez mi

cevr ü cefā:

1. **cevr ü cefā:**

Gazel 138

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İncitici söz veya davranıŧlar.

Bu cevr ü cefā niçeye dek bendeñe ŧāhum
Sulḡānumı sevmek mi benüm cürm ü günāhum

cevr-i bī-ḧisāb:

1. **cevr-i bî-ḥisāb:**

Gazel 26

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hesapsızca esiyet etme, zulüm göstermek.

Güzel ‘uşşāka cevr-i bî-ḥisāb eylersin ey ḥūnī
Ḥisābın virmeğe kâdir misin rûz-ı cezâ bir bir

cevr-i çarḥ:

1. **cevr-i çarḥ:+a**

Gazel 82

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Feleğin cefası.

Ne cevr-i çarḥa ḥamülüz ne ḥöd şikâyete kâdir
Hemîşe gûşe-i miḥnetde dil-şikeste ḥazînüz

cevr-pîşe:

1. **cevr-pîşe:**

Gazel 76

Mısra: 8

Cevr etmeyi huy edinmiş olan, zalim, gaddar.

Helāk-i nâz ider aġyârı ‘aşığı maḥrûm
O cevr-pîşe şevâb u güneḥ nedür bilmez

2. **cevr-pîşe:**

Gazel 113

Mısra: 8

Cevr etmeyi huy edinmiş olan, zalim, gaddar.

Luṭf-ı âzâdî nedür tefhîm için cân u dile
Cevr-pîşe bir şeh-i ḥüsne ġulâm olsam gerek

ceyb-i dü-dîde:

1. **ceyb-i dü-dîde:**

Gazel 178

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İki gözlü cep.

Tâ olmaya pür dürr ü güher ceyb-i dü-dîde
Kimdür ki ḥarîdâr ola kâlâ-yı ümîde

ceyb-i ebr:

1. **ceyb-i ebr:+e**

Gazel 188

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bulut seli.

Meger kim şâhbâz-ı çeşmi ḳaldı zîr-i zülfinde
Girince ceyb-i ebre ḳatrelere düşdi per ü bâle

ceyb-i ġayr:

1. **ceyb-i ġayr:+a**

Gazel 158

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Başkasının cebi.

Ceyb-i ġayra gevherin vaz‘ eyleyen ‘âkıl degül
Olsun esrârüñ nüḥüfte yârdan aġyârdan

ceyş-i hevâ:

1. **ceyş-i hevâ:**

Kıt'a 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Arzu, istek askeri.

Şarf idüp dirhem ü dînârüñi ḥulviyyâta
Gözün aç ceyş-i hevâ varuñi târâc itdi

cezâ:

1. **cezâ:**

Kaside 3

Mısra: 6

Ceza.

Ben fakîre yâ Resûlallâh şefâ‘at ḳıl o dem
Kim ola her kimseye a‘mâline lâyıḳ cezâ

2. **cezā**:+sı, +n, +ı

Gazel 111

Mısra: 2

Ceza.

Yağar derūnını ruhsārına nigāh idenūñ
Hemān cezāsımı tertīb ider günāh idenūñ

cezb eyle-

1. **cezb eyle-**:r

Gazel 170

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Çekmek, kendine doğru çekmek.

Mağrūn olursa da‘vet-i ‘āşık icābete
Cezb eyler ol perī dahı nāgāh şöhbete

cezb id-

1. **cezb id-**:en

Gazel 206

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kendine çekmek, bağlamak, etkilemek.

Kabūl-i şirket itmez çünkü te’sīrat Hakk’uñdur
Şuver āyīnesinde hūsn-i Hakk’dur cezb iden cānı

cezbe-i mihr-i cihān-ārā:

1. **cezbe-i mihr-i cihān-ārā**:+sı, +n, +a

Gazel 176

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cihanı süsleyen güneşin çekiciliği.

Şebnem-i nāçiz-veş táb-āver olmak dil muḥāl
Çarḥ-ı hūsnūñ cezbe-i mihr-i cihān-ārāsına

cezbe-i ruhsār-ı hūbān:

1. **cezbe-i ruhsār-ı hūbān**:+ı

Gazel 206

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzellerin yanağının çekicili, cezbese.

Mü’essir fi’l-ḥaḳīka Hakk’dur iz‘ān eyleyen anı
Ne cānibdendir anlar cezb-e-i ruhsār-ı hūbānı

cezb-i ḥaḳ:

1. **cezb-i ḥaḳ:**

Gazel 120

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allahın cezbese. Allaha duyulan sevginin coşkusu.

Dil kişverinedür seferi Mevleviler’üñ
Cezb-i Hakk oldu rāh-beri Mevleviler’üñ

cibill:

1. **cibill:**

Tarih 28

Mısra: 2

Yaratılış.

Serinde ‘örf-i sebz ile gören dir şānahu’llah bu
Cihān-ı ‘ilmde ser-sebz bir a’lā cibill oldu

Cibril:

1. **Cibril:**

Rübai 28

Mısra: 3

Peygamberlere vahiy tebliğ memur olan melek.

Cibril ziyāretüñ murād itdükçe

Eyler evvel çeşme-i Kevser'de vuzū

Cibril-i pervāz:

1. **Cibril-i pervāz:**

Gazel 176

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Uçan Cebrail.

Murg-ı dil Cibril-i pervāz olsa da āḫir Nesīb

Şayd olur elbette dām-ı zūlf-i müşk-āsāsına

ciger:

1. **ciger:**+ü, +m

Gazel 107

Mısra: 2

Aşğın gönü.

Hâl-i ruhuñ itmiş beni şeydâ haberüm yok
Yakmış cigerüm âteş-i sevdâ haberüm yok

ciger-ğün:

1. **ciger-ğün:**

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Ciğeri kan içinde, çok muzdarip, çok üzgün.

Bî-dâd-gerâ revâ mı itmek
Zehr-âbe-i hecr ile ciger-ğün

ciger-süz eyle-:

1. **ciger-süz eyle-:**-y, -en

Gazel 96

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönlünü, ciğerini yakmak.

Dâğ-ı dildür nâme-i nâyı ciger-süz eyleyen
Nâle bî-zağm-ı derün olsa eşerden dür imiş

cihâd-ı ekber:

1. **cihâd-ı ekber:**+e

Gazel 124

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Büyük cihat. II Nefis mücadelesi.

Cihâd-ı ekbere mağdûr şarf it dirlik isterseñ
Kul ol dergâh-ı Haqq'a ne za'im ü ne sipâhî ol

cihân:

1. **cihân:**+ı

Kaside 7

Mısra: 8

Dünya, âlem, cihân.

İdince baħr-i seħası telâṭum-ı endek
İki cihâni virür sâ'ile bi-vech-i aḳal

2. **cihân:**+dan

Rûbai 47

Mısra: 3

Dünya, âlem, cihân.

Ol gün ki cihândan idesin 'azm-i sefer
Hem-râhuñ olur bir iki pâre kurbâs

3. **cihân:**+uñ

Tahmis 1

Mısra: 17

Dünya, âlem, cihân.

Geçüp Vehbî cihânuñ 'izzetinden
Biz ancak kâni'üz köhne 'abâya

4. **cihân:**

Gazel 166

Mısra: 11

Dünya, âlem, cihân.

Ey ħ'âce cihân şadrları hep seniñ olsun
Besdür bize menzil o şehüñ ħâk-i derinde

5. **cihân:**

Kaside 5

Mısra: 3

Dünya, âlem, cihân.

Her bende-i keminesinüñ bendesi cihân
Ednâ gedâ-yı küyü şeh-i tâc-dârdur

6. **cihân:**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Dünya, âlem, cihân.

Bir sencileyin büt-i zarifüñ
Ĥâk-i rehine cihân fedâdur

7. **cihân:**

Kit'a 19

Mısra: 1

Dünya, âlem, cihân.

Cihân içinde esîr-i zen olmayan kişinüñ
Teni mu'azzeb ise cānı istirâhat ider

8. **cihân:+da**

Tarih 2

Mısra: 12

Dünya, âlem, cihân.

Ola kâhâr-ı 'adû devletle cünd-i 'âleme
Oldı sulţân u cihânda nâm-ver-i Şeh Muştafâ

9. **cihân:**

Gazel 152

Mısra: 1

Dünya, âlem, cihân.

Şöyle âşüfte cihân zülfi perîşânından
Dâmenin fehm idemez kimse girîbânından

10. **cihân:+a**

Tarih 19

Mısra: 1

Dünya, âlem, cihân.

Çazâ-yı Hakk ile bir şeb cihâna lerziş el virdi
Zemîni zelzele tahrîk idüp çün mevce-i deryâ

11. **cihân:+a**

Rûbai 13

Mısra: 2

Dünya, âlem, cihân.

Ey zâtuñı envâr-ı Hudâ zeyn itmiş
Ser-cümle cihâna hîdmetüñ dîn itmiş

12. **cihân:**

Gazel 196

Mısra: 2

Dünya, âlem, cihân.

Nezzâreden nihân olup ey şüh cân gibi
'Uşşâka bî-vefaluk idersin cihân gibi

13. **cihân-**

Gazel 116

Mısra: 2

Dünya, âlem, cihân.

Ben olmadum yalnız dil-figâr-ı müjgânuñ
Cihân helâkidür ol çeşm-i nâ-müselmânuñ

14. **cihân:+ı**

Kaside 8

Mısra: 8

Dünya, âlem, cihân.

Açup zulmet-i küfri şer'iyile itdi
Cihânı münevver o nûr-ı mücessem

15. **cihân:**

Gazel 38

Mısra: 7

Dünya, âlem, cihân.

Vakfdur evlâda âdemden bu cihân bu çarha kim
Heft zerrîn haţlu zer ser-levhalu huccetle

16. **cihân:**

Rûbai 52

Mısra: 4

Dünya, âlem, cihân.

Elbette gelen gider bu rişletgâha
Merg olmasa olurdu cihân gâyet kem

17. **cihân:+a**

Gazel 32

Mısra: 10

Dünya, âlem, cihân.

Ey perî bağ hâl-i bî-mihrân-ı haţ-âverlere
Mücib-i 'ibret cihâna kışşa-i eslâf olur

18. **cihān:+a**

Gazel 47

Mısra: 5

Dünya, âlem, cihân.

Rüyuñ görelî cihâna bakmam
Hürşîdi gören Sühâyı neyler

19. **cihān:+ı**

Gazel 177

Mısra: 5

Âlem, dünya.

O rüy-ı ala maḥabbet cihānı yaḫsa n'ola
Virür ṭabī'at-i âteş-mizâc-ı kâfûra

20. **cihān:**

Kaside 2

Mısra: 14

Dünya ve ahiret.

Ey şehriyâr-ı mülk-i risâlet sen olmasañ
İki cihân vücûd ile olmazdı muğtenem

21. **cihān:+da**

Tarih 21

Mısra: 2

Dünya, âlem, cihân.

Âb-ı ruḫ-ı mevâlî 'İdî Efendi kim ol
Meşhûr idi cihânda 'ilm ü fazîlet ile

22. **cihān:+a**

Rûbai 59

Mısra: 2

Dünya, âlem, cihân.

Dür olalı senden ey şeh-i nâz-âyîn
Baḫmaz bu cihâna dîde-i 'âlem-bîn

23. **cihān:+ı**

Kaside 10

Mısra: 8

Âlem (Dünya ve Ahiret bağlamında kullanılmıştır.

Odur ḫ'âce-i mülk-i bakā ki farṭ-ı himemle
İki cihānı deḡişdi metā'-ı 'ışḫ-ı ḫadîre

24. **cihān:+da**

Mesnevi 5

Mısra: 2

Dünya.

Nedür ol kim cemî'-i şâḫib-i rûḫ
Bulur andan cihânda feyz ü fütûḫ

cihān cihān:

1. **cihān cihān:**

Gazel 117

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Pek çok, oldukça fazla.

Eyler cihân cihân dili bir laḫzada helâk
Fermân iderse leşker-i müjgâna gözlerün

cihān-ārâ:

1. **cihān-ārâ:**

Tarih 27

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Cihanı süsleyen.

Mişâl-i pertev-i ḫürşid-i luṭfî 'âleme şâmil
Seḫâ vü 'adl ü inşâfiyla olmuşdur cihân ārâ

cihān-gerd:

1. **cihān-gerd:**

Tahmis 3

Mısra: 16

Dünyayı dolaşan.

Nesibâ herkes olmazmış me'âlî mâl ile kâsib
Vaṭan-perver cihân-gerd olana olmaz belî râḡib

cihān-gîr:

1. **cihān-gîr:**

Gazel 66

Mısra: 6

Cihāni, dünyâyı zapteden.

Cevr-ile dilleri teşhîr idemez meh-rüyân
Devlet-i şâh-ı sitem-pîşe cihân-gîr olmaz

cihân-ı bî-sebât:

1. cihân-ı bî-sebât:+uñ

Tahmis 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kararsız dünya.

Cihân-ı bî-sebātuñ hâline her kim ola vâkıf
Ğam-ı vehmüñ olur her ferdini bir maħmile şârif

cihân-ı dil:

1. cihân-ı dil:+de

Gazel 47

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Gönül dünyası.

İskender olan cihân-ı dilde
Mîr'ât-ı cihân-nümâyı neyler

cihân-ı 'ilm:

1. cihân-ı 'ilm:+de

Tarih 28

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İlmin alemi.

Serinde 'örf-i sebz ile gören dir şānahu'llah bu
Cihân-ı 'ilmde ser-sebz bir a'lä cibill oldu

cihân-ı ma'rifet:

1. cihân-ı ma'rifet:+üñ

Kaside 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İlim, hüner dünyası.

Cihân-ı ma'rifetüñ nazmıdır kitābe-i ũaķı
Çemenistān-ı ma'ānisi bāğ-ı 'ıũka mesire

2. cihân-ı ma'rifet:+e

Tarih 17

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İlim, hüner dünyası.

Cihân-ı ma'rifete bir sevād-ı a'zam idi
Kim itse sāyesinde ilticā bulurdı huzūr

cihet:

1. cihet:+le

Tarih 28

Mısra: 4

Taraf, yön, açı.

O fāzil ibn-i fāzil seyyid ibn-i seyyid-i dānā
Muħaşşal her cihetle mazhar-ı luᵗf-ı ezel oldu

cilā:

1. cilā:+sı

Mesnevi 1

Mısra: 2

Parlaklık, ıũıltı.

Güherdür o zāt-ı ma'ānī nişāb
Cilāsı nübüvvet velāyetdür āb

cilā-dih-i ebsār:

1. cilā-dih-i ebsār:

Kaside 10

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Gözlerin parlaklık saçması.

Ne Mesnevî ki ğubār-ı haᵗı cilā-dih-i ebsār
Nümüde itmede tā lā-mekānı çeşm-i đarire

cilve:

1. cilve:

Gazel 49

Mısra: 7

Naz, işve, eda.

‘İşk her sîne-i efsürdede itmez cilve
Gülşen-i dizedeye bülbül-i güyâ mı gelür

cilve id-:

1. cilve id-:-e

Kaside 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz yapmak.

Hâzretüнден bir nigâh-ı merhametdür mültecâ
Ol zamân kim ide cilve rahmet-i Rabb-i Ğafür

cilve-endâz-ı nikâb:

1. cilve-endâz-ı nikâb:

Gazel 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Sevgîlinin) yüzündeki peçesini cilveyle atması.

Dilberâ ruhsârûn itme cilve-endâz-ı nikâb
Perde tûtmakla nihân olmaz bilürsin âfitâb

cilve-fürüş:

1. cilve-fürüş:

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Naz, işve satan.

İtdi beni nâ-gehân bu gerdün
Sen cilve-fürüş nâza meftün

cilvegâh:

1. cilvegâh:

Kaside 10

Mısra: 4

Cilve yeri.

Nühüfte olmasınınuñ aşlı Şems-i dîn-i velînüñ
Ki cilvegâh olamaz ‘âlem iki mihr-i münire

2. cilvegâh:+uñ

Gazel 147

Mısra: 4

Görünme, tecellî ve zuhur etme yeri, tecellî yeri.

Reşkden raşş-ı felek hürşîdi hâk-endâz ider
Âfitâbum cilvegâhuñ hâne-i zîn olmasun

3. cilvegâh:+uñ

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Cilve yeri.

Lâyık mı ki sîne-i ‘adûdur
Mânende-i kîne cilvegâhuñ

cilvegâh-ı nâz:

1. cilvegâh-ı nâz:+a

Gazel 180

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Naz, cilve yeri.

Yine cânâne çıksa cilvegâh-ı nâza ‘id olsa
Raķib-i nâ-muvâfık gam gibi ammâ ba‘id olsa

cilvegeh:

1. cilvegeh:+i

Tarih 25

Mısra: 2

Gezinti yeri; dolaşmak.

Tevhîd ile mâli dili bîrünü hünerle
Haķķâ bu idi cilvegehi baħt-ı sa‘idüñ

cilve-ger:

1. cilve-ger:

Kaside 4

Mısra: 11

Cilveli, nazlı.

Nür-ı Haķ’dur cilve-ger mir’ât-ı zâtuñda ‘ayân
Hûsn-i ruhsârûn olur nâyib-menâb-ı mu‘cizât

cilve-nümā:

1. **cilve-nümā:**

Gazel 210

Mısra: 3

Cilve yapan.

Kimdür ol āyīne-i şüretde olan cilve-nümā
Kim ider aňla niyāzı kime eyler nāzı

2. **cilve-nümā:**

Tarih 12

Mısra: 2

Cilve yapan.

Dest-i ğavvāş-ı ‘aṭā ile yem-i devletden
Oldı bir dürr-i girān-māye yine cilve-nümā

cinān ol-:

1. **cinān ol-:ur**

Mesnevi 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Cennet olmak.

Ādem için oldı halk kevneyn
Ādemle olur cinān dağı zeyn

cins:

1. **cins:+e**

Gazel 106

Mısra: 3

Tür, çeşit.

Sūḳ-ı fenāda olma ḥaridār o cinse kim
Hemyān-ı himmet içre müheyyā bahāsı yok

cins-i kemālāt:

1. **cins-i kemālāt:+uñ**

Kaside 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Olgunlukların türü.

Eylemez cins-i kemālātuñ şümārında vefā
Defter-i vaşfuñda āḥād olsa ser-tā-pā mi‘āt

cins-i rahmet-i rahmāñ:

1. **cins-i rahmet-i rahmāñ:**

Kaside 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Allah'ın merhametinin çeşidi.

Bi‘setden evvel eyledi Ḳuss ibni Sā‘ide
İslāmı cins-i rahmet-i Rahmāñ için selem

cinsiyet:

1. **cinsiyet:**

Gazel 87

Mısra: 5

Erkek veya dişi olma durumu.

‘İllet-i zamm olunca cinsiyet
Hiç bigāne āşinā olmaz

cirm-i mihr-i enver:

1. **cirm-i mihr-i enver:+e**

Kıt'a 21

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Parlak güneşin varlığı.

Ebr aña gele nā-bedid oldı
Naẓar it cirm-i mihr-i envere kim

cism:

1. **cism:+ü, +müz**

Gazel 191

Mısra: 1

Beden, gövde, vücut.

Ġam-ı maḥabbet ile döndi cismümüz tāra
Döyer mi tāb-ı tecellī-i ṭal‘at-i yāre

2. **cism:+ü, +müz**

Gazel 191

Mısra: 1

Beden, gövde, vücut.

Ġam-ı maĥabbet ile döndi cismümüz täre
Duyar mi tâb-ı tecelli-i ʔalʔat-i yäre

3. **cism:**+üñ

Gazel 79

Mısra: 13

Beden, gövde, vücut.

Āĥirîn câmesi cismüñ ki Nesîb ola kefen
Ĥilʔat-i şeh bedel-i ĥırka-i peşmîn olmaz

4. **cism:**+e

Gazel 40

Mısra: 5

Beden, gövde, vücut.

Zür-ı girişme cisme degül câna kâr ider
Tîr-i niġâhı semt-i nişânı gelür geçer

5. **cism:**+e

Gazel 40

Mısra: 5

Beden, gövde, vücut.

Zür-ı kirişme cisme degül câna kâr ider
Tîr-i niġâhı semt-i nişânı gelür geçer

6. **cism:**+i

Mesnevi 6

Mısra: 10

Beden, gövde.

Birisi ġüyyâ ser-â-pâ dâm
Ser-be-ser cismi şüret-i bādâm

7. **cism:**+i, +n, +i

Mesnevi 3

Mısra: 2

Beden, gövde.

Nedür ol nâm-ı müstenîrse ĥarf
Eylemiş nâr u nûra cismini zarf

8. **cism:**+i, +n, +i

Mesnevi 4

Mısra: 2

Beden, gövde.

Nedür ol nâm-ı müstenîrse ĥarf
Eylemiş nâr u nûra cismini zarf

cism-i nizâr:

1. **cism-i nizâr:**+ı

Gazel 127

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Zayıf beden.

Cism-i nizârı olmasa âġişte eşk ile
Süzân iderdi bülbülü tâb-ı cemâl-i gül

cism-i pâk:

1. **cism-i pâk:**+i

Tarih 33

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Saf, temiz beden.

Şadef-i ħabr-i ġüzînin yem-i rahmet pür idüp
Cism-i pâki ola tâbende çü dürr-i yektâ

cism-i ser-â-pâ:

1. **cism-i ser-â-pâ:**

Gazel 159

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Vücudun tamamı.

Farĥ-ı ülfetle olur cism-i ser-â-pâ dide
Şeb-i deycürda da pây bulur pâpüşin

cism-i zerd:

1. **cism-i zerd:** +üñ, -i

Müfret 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Sararmış beden.

Güdâzân eyle cism-i zerdüñi nâr-ı maḥabbetle
İşûñ altun idince küşîş it nâr-ı maḥabbetle

cû:

1. **cû:**+lar

Gazel 146

Mısra: 6

Akarsu.

Bir serve mâyilem ki çemende cemâline
Cûlar nezâre itmede çeşm-i ḥabâbdan

2. **cû:**+lar

Gazel 3

Mısra: 3

(Sevgiliyi) arayanlar, isteyenler.

Alur ârâmumî cûlar gibi ğayret çemenlerde
Şalındukça sen ey gül ğayr ile serv-i çemen-âsâ

cûd:

1. **cûd:**+ı, +n, +a

Tarih 15

Mısra: 4

Cömertlik, el açıklığı.

Bir kerem-kâr u seḥâ-mu'tâd idi
Cûdına taḥdîr olunmaz kemm ü keyf

cüdâ eyle-:

1. **cüdâ eyle-:**+r

Gazel 149

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayırmak.

Birbirinden iki yâri nâkışân eyler cüdâ
Naşş ile gider tesâvî keffe-i mîzândan

cüd-ı kâmil:

1. **cüd-ı kâmil:**

Mesnevi 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Kemâlât ve cömertlik.

Ḥâki zer ider vücûd-ı kâmil
Mebzûldür ehle cüd-ı kâmil

cüd-küster:

1. **cüd-küster:**+dür

Tarih 9

Mısra: 3

Cömertlik yayan.

Hüner-perver kerem-ver cüd-küsterdür ki olmuşdur
Der-i luḫfında bir deryüze-ger ḥâtem ğaribâne

cum'a:

1. **cum'a:**

Kit'a 1

Mısra: 2

Cuma günü.

Müddet-i 'ömrümde bir kez gördüm oldı müctemif
Cum'a vü nev-rüz ile 'aşr-ı muḥarrem ey Nesib

2. **cum'a:**

Kit'a 1

Mısra: 5

Cuma günü.

Mihr ü mehdür cum'a vü nev-rüz şeb-i mâtem ya
ḥöd
İki dilber cum'a vü nev-rüzdur mâtem raḳib

3. **cum'a:**

Kit'a 1

Mısra: 6

Cuma günü.

Mihr ü mehdür cum'a vü nev-rüz şeb-i mâtem ya
ḥöd
İki dilber cum'a vü nev-rüzdur mâtem raḳib

cur'a:

1. **cur'a**:+y, +a

Gazel 200

Mısra: 2

Bir yudum.

Zāhid ki göre bezm-i şahbāda dil-ārāyı
Bir cur'aya şatmaz mı şad şavma'a takvāyı

cur'a-i neşāt:

1. **cur'a-i neşāt**:+l, +n, +a

Gazel 55

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Mutluluk şarabının damlası.

Bir cur'a-i neşātına biñ cām-ı ğam şunar
Çarḥ-ı siyāhuña ise 'aceb kīne-sāz olur

cürü:

1. **cürü:**

Kaside 9

Mısra: 4

Yürümek; yürü.

Dil ḥānesini gerd-i vesāvisden ider pāk
Ger na't-i Nebī'den ola ol sāḥada cürü

cüş:

1. **cüş:**

Gazel 55

Mısra: 3

Coşma, kaynama.

Bād-ı firāk ile yem-i eşküm ki cüş ide
Her mevcesi ber-āver-i lülü-yı rāz olur

cüş-āver-i emvāc-ı yem-i mağfired:

1. **cüş-āver-i emvāc-ı yem-i mağfired:**

Gazel 171

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bağışlanma denizinin coşkun dalgaları.

Şermende-i 'iştān olanuñ āhı Nesībā
Cüş-āver-i emvāc-ı yem-i mağfired olsa

cüş-i deryā-yı fikret:

1. **cüş-i deryā-yı fikret**:+de

Tarih 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Düşünce denizinin coşması.

Nesībā sāl-i tāriḥ-i vefātın cüst ü cū itdüm
Bu beyte mülhem oldum cüş-i deryā-yı fikretde

cüş-i deryā-yı rahmet:

1. **cüş-i deryā-yı rahmet**:+i

Gazel 109

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Rahmet denizinin coşkusu.

Fehm eyleyeydi cüş-i deryā-yı rahmeti
Olmazdı tevbe niyeti 'iştān idenlerüñ

cüş-i yem-i ğufrān:

1. **cüş-i yem-i ğufrān**:+a

Terci-bend 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Affetme denizinin coşması.

Yalvar cenāb-ı Ḥaḳḳ'a dilā şıdk ile tamām
Ol demde cüş-i yem-i ğufrāna cāzim ol

cülüs eyle-:

1. **cülüs eyle-:**r

Gazel 201

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tahta çıkış parası vermek.

Cülüs eyler diyü şâh-ı güli evreng-i şâh üzre
Hezârân içre düşdi güft ü gü nev-rûzdur şimdi

cülüs it-:

1. **cülüs it-:-dükde**

Tarih 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Tahta geçmek.

Taht-ı ʿâliye cülüs itdükde ol zıll-ı ilâh
Kâlib-ı bî-cân-ı mülki eyledi rûh-âşinâ

cülüs-ı şâh:

1. **cülüs-ı şâh:**

Tarih 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Padişahın tahta çıkışı.

Lafzen ü maʿnen cülüs-ı şâh için târihdür
Oldı Sulţân Muşţafâ'nuñ sâli biñ yüz altıda

cümle:

1. **cümle:**

Gazel 22

Mısra: 8

Bütün.

Kâle gelmez hülâşa-i maţlab
Cümle efsânedür bu güft ü şinid

2. **cümle:**

Gazel 30

Mısra: 5

Bütün.

Dükendi şabr u ârâm u qarâr u râhatum cümle
Fiğân itmek ser-i küyında nâ-çâr olduğumdandır

3. **cümle:**

Gazel 38

Mısra: 1

Bütün.

Hilkat-i aʿlâ vü ednâ cümle hep hikmetledür
Birbirine iltiyâmı âdemün hâcetledür

4. **cümle:***

Gazel 53

Mısra: 12

Bütün.

Çekemezler sitem-i zülfünü mânend-i Nesib
Gerçi ebnâ-yı zamân cümlesi hep bende çeker

5. **cümle:**

Gazel 206

Mısra: 10

Bütün.

Vücüd-ı vâhidün fehm eyle gün-â-gün zuhûrâtın
Nesibâ âdem olduña ʿadem bil cümle imkânı

6. **cümle:**

Kaside 1

Mısra: 8

Bütün.

Ol şehenşâh-ı ʿadâlet destüne kim senün
Hük-m-i emr ü nehyüne vâbestedür cümle umür

7. **cümle:**

Kaside 1

Mısra: 6

Bütün.

Gevher-i mihriyle cümle enbiyâ şâd u fahûr
Hâzin-i gencine-i ʿışk-ı ilâhî kim olur

8. **cümle:**

Kaside 1

Mısra: 16

Bütün.

Merhamet-pişe şehenşâhâ kerem-ver mesnedâ
Naʿtüne itmez vefâ cümle midâd olsa buhûr

9. **cümle:**

Kıt'a 3

Mısra: 3

Bütün.

Cümle hep ferdâlar imrüz olmada

Diye tebdil olmada imrüzlar

10. **cümle:**

Tarih 5

Mısra: 9

Bütün.

Cümle aḥbâbı didi târîḥ mânend-i Nesîb

Ḥaccuñı Bostân Efendi eyleye Bârî qabûl

11. **cümle:**

Tarih 7

Mısra: 3

Bütün.

Himmet-i ḥazret-i Pîr ile görildi cümle

Mekke vü Quds ü Medîne taraf-ı Mısr ile Şâm

12. **cümle:**

Kaside 2

Mısra: 16

Bütün.

Sensin ḥulâşa debdebe-i âferinişe

Cümle senüñçün oldı zuhûrât-ı keyf ü kem

13. **cümle:**

Kaside 4

Mısra: 6

Bütün.

‘Aql-ı qâşır rütbe-i ‘izzüñ ne bilsün k'anda hep

Cümle ḥayret büddedür ehl-i tîbâk-ı ‘âliyât

14. **cümle:**

Rûbai 47

Mısra: 1

Bütün.

Râm olsa eger emrüne hep cümle ünâs

Qahr u gâzabuñdan itseler ḥavf u hirâs

15. **cümle:**+si, +n, +i

Gazel 151

Mısra: 9

Bütün.

Hep cümlesini ḥâr-ı fenâ çâk idecekdür

Farq itme köhen ḥırkayı zerrîne qabâdan

16. **cümle:**

Tarih 1

Mısra: 11

Bütün.

Ḥisâb it sâde vü dür vârimı elfâzınuñ cümle

Ki her birisi bir târîḥdür tenhâ ḥaḳîqatde

17. **cümle:**

Gazel 61

Mısra: 5

Bütün.

Müsebbibden bilürler cümle kârı

Sivâ sâlibleridür Mevlevîler

18. **cümle:**

Rûbai 35

Mısra: 1

Bütün.

Hep cümle zuhûrâtta vardur ḥikmet

Sen olma mu‘ârîz-ı murâd-ı ḥazret

cümle-i eşyâ:

1. **cümle-i eşyâ:**+y, +ı

Müsemmen 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Eşyaların hepsi.

Zāt-ı pākūn cevher-i elṭāfa ma'den eyledi
Hilḳatūñçün cümle-i eṣyāyı aḥsen eyledi

cümle-i meṣākil:

1. **cümle-i meṣākil:**

Kaside 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sıkıntılarının tamamı.

Resül-i pāk-nijādā Ḥabīb-i Yezdānā
Maḥabbetüñle olur cümle-i meṣākil ḥal

cünbiṣ:

1. **cünbiṣ:+i**

Gazel 131

Mısra: 3

Hareket.

Ḳuvvet-i gayr iledür cünbiṣi yok istiklāl
Pāy-ı çübün gibi sābit olamaz pāy-ı ḳalem

cünbüṣ:

1. **cünbüṣ:+i**

Tarih 28

Mısra: 2

Hareket.

Bī-ḥamdü li'llah ki olduk mazḥar-ı nev-luṭf-ı
Rabbānī
Sipihrüñ cünbüṣi ber-vefḳ-ı aḳsā-yı emel oldu

cünbüṣ-i bāl ü per-i müjgān:

1. **cünbüṣ-i bāl ü per-i müjgān:**

Gazel 94

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Kirpiklerin kanadı ve kanadın hareketleri.(Gözün açılıp
kapanması sonucu kirpiklerin aşağı yukarı hareket etmesi
bağlamında kullanılmıştır.).*

Bī-hüde degül cünbüṣ-i bāl ü per-i müjgān
Ṣehbāz-ı nigāhuñ yine naḥcīre şarılmış

cünbüṣ-i ḳāmet:

1. **cünbüṣ-i ḳāmet:+üñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Boyun hareketi.

Bu cünbüṣ-i ḳāmetüñ görenler
Bir daḫi olur mı 'aḳla maḳrūn

cünbüṣ-i merdāne:

1. **cünbüṣ-i merdāne:+y, +e**

Gazel 178

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Yiğit, cesur hareket.

Rüstem bile teslim ider ey ṣāh-süvārüm
Ol cünbüṣ-i merdāneye ol zür cerīde

cünd-i 'ālem:

1. **cünd-i 'ālem:+e**

Tarih 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Dünya askeri.

Ola ḳahḥār-ı 'adū devletle cünd-i 'āleme
Oldı sulṭān u cihānda nām-ver-i Ṣeh Muṣṭafā

cünd-i melāyik:

1. **cünd-i melāyik:**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Melekler ordusu.

Faḳtülü tiğyyla itdūñ düşmenüñ bağrın dü-nīm
'Askerüñ cünd-i melāyik oldu ey ṣāh-ı kerīm

cünün:

1. **cünün:**

Gazel 34

Mısra: 11

Çılgınlık, delilik.

‘İşk itdi cünün ile beni şöhre-i ‘ālem
Efsāne-i Mecnūn benim ednā semerümdür

cünün-ı ‘ışk:

1. **cünün-ı ‘ışk:**

Gazel 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşk deliliği, aşk çılgınlığı.

Cünün-ı ‘ışk ile sāmān-ı düşmendür n’ola itse
Nesīb-i zāra şimdi āşinā bigāne istiğnā

cürm:

1. **cürm:+i**

Gazel 111

Mısra: 4

Suç, günah, kabahat.

O hüsn-i tāb-ı güdāza nazar kıl inşāf it
Ne cürmi var ser-i rāhında āh u vāh idenüñ

2. **cürm:+i**

Kaside 6

Mısra: 12

Suç, günah, kabahat.

Hâşeli’llah ki Nesīb olmaya memnūn-ı kerem
Belki cürmi sebep-i mağfired-i Dāver olur

3. **cürm:+ü, +m**

Rübai 8

Mısra: 3

Suç, günah, kabahat.

Cürmüm bilürem ki ‘abd-i nā-fermānam
Ben bendeñi kulluğundan itme āzād

4. **cürm:+ü, +m, +i**

Gazel 184

Mısra: 8

Suç, günah, kabahat.

Cürmümi yād eyledükçe şerm-sāram āh āh
Rāh-ı ‘ışkında virem cān direm olmadı naşīb

5. **cürm:**

Gazel 54

Mısra: 9

Suç, günah, kabahat.

Cürm oldı Nesībā sebep-i cilvesi ‘afvuñ
Hüs-n-i mehi efzūde ider turra-i şebdür

6. **cürm:**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Suç, günah, kabahat.

Kesmem Nesīb cürm ile gufrāndan ümüd
Hürşid tā zālām-ı şebi ide nā-bedīd

7. **cürm:**

Müsemmen 1

Mısra: 15

Suç, günah, kabahat.

Müflisem ‘ürüm gedāyam cürm ise bī-ḥadd u ‘ad
Südde-i devlet-me’ābuñdur baña ancaḳ sened

cürm ü günāh:

1. **cürm ü günāh:+ı**

Gazel 116

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Suç ve günah.

Qalır gider mi ‘aceb düzaḳ-ı tegāfülde
Bilinse cürm ü günāhı nedür Nesībā’nuñ

2. **cürm ü günāh:+u, +m**

Gazel 138

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
Suç ve günah.

Bu cevr ü cefâ niçeye dek bendeñe şâhum
Sultânımı sevmek mi benüm cürm ü günâhum

cürm ü haţâ:

1. cürm ü haţâ:+da

Kaside 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Günah ve yanlış.

Cürm ü haţâda müfredüm olsa ‘aceb midür
‘Atf-ı beyân-ı mücrim ü müznib baña ‘alem

2. cürm ü haţâ:

Terci-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Günah ve yanlış.

Zannım budur ki ben kûluna ide mağfiret
Cürm ü haţâ ile eger olsam dañi ferid

cürm ü ma‘âşî:

1. cürm ü ma‘âşî:+dür

Gazel 163

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Suç ve günah.

Günehkârum hayâlüm rüz u şeb cürm ü ma‘âşîdür
İşim şubh u mesâ hep şür u şerdür yâ Resûlallâh

cüst ü cü:

1. cüst ü cü:

Gazel 31

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Arayıp sorma, araştırma.

Şaydgâh-ı dehrde bî-hüde itme cüst ü cü
Murğ-ı kâma bâz-ı âh-ı âteşin şeh-per yeter

2. cüst ü cü:+dan

Gazel 118

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Arayıp sorma, araştırma.

Seni ey şâh-ı işve cüst ü cüdan fâriğüz şimdi
Cemâlün revzen-i kaçır-ı dil-i nâ-şâddan gördük

cüst ü cü it-:

1. cüst ü cü it-:-düm

Tarih 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Arayıp sorma, araştırma.

Nesibâ sâl-i târih-i vefâtın cüst ü cü itdüm
Bu beyte mülhem oldum cüşiş-i deryâ-yı fikretde

2. cüst ü cü it-:-me, -de, -y, -im

Gazel 196

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Arayıp sorma, araştırma, arama.

Ol serv-ı kaddi itmedeyim şimdi cüst ü cü
Şahrâya rüy-mâl olan âb-ı revân gibi

cüst ü cüy:

1. cüst ü cüy:+uñ, +la

Gazel 80

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Arayıp sorma, araştırma.

Cüst ü cüyüñla senün ey çeşmi âhü bir zamân
Çok ser-i kuh-sâra çok hāmūna çıkmış inmişüz

cüvân:

1. cüvân:+sın

Gazel 154

Mısra: 2

Genç, delikanlı.

Ḥavf eyle cūvānsın ḥaṭar-ı āh-ı seḥerden
Şeb-gîr-i ğam-ı ʿıŝkuñı dūr itme nazardan

cūyāb-ı ʿömr-i ādem:

1. **cūyāb-ı ʿömr-i ādem:**

Gazel 59

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İnsan ömrünün akarsuyu. (zaman kastedilmektedir.).

Ey tünd-ḥū saña nigeḥ-i rāst mümteniʿ
Reng-i ğazab cemālūñe gūyā niḳābdur

cūy-bār:

1. **cūy-bār:**

Gazel 95

Mısra: 9

Akarsu, ırmak.

Nesīb-i derd-mendūñ cūy-bār oldu dem-i çeşmi
Seni ey serv-ḳaddüm didiler ğayra kinār olmış

cūybār:

1. **cūybār:+dur**

Kaside 5

Mısra: 2

İrmak, nehir, akarsu.

ʿİlmine nisbet ile anuñ ʿilm-i enbiyā
Deryā-yı bī-kerāne ile cūybārdur

cūybār-ı gül-sitān-ı ḥāl:

1. **cūybār-ı gül-sitān-ı ḥāl:+de, -dür**

Gazel 38

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Vaziyetin gül bahçesinin ırmağı.

Cūybār-ı gül-sitān-ı ḥāldedür āb-ı vuzūʿ
Revnaḳ-ı gül-zār-ı ʿömr-i añla kim tāʿatledür

cūybār-ı sirişk:

1. **cūybār-ı sirişk:+ü, +m**

Gazel 114

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gözyaşı nehiri.

Demler ki cūybār-ı sirişküñ revān olur
Serdür hevā-yı ḳadd-i ḥırāmānuñam senüñ

cūy-ı zülāl:

1. **cūy-ı zülāl:**

Gazel 14

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Saf, soğuk ve güzel su ırmağı.

Himmetle yine bāğçe-i nazma Nesibā
Her mışraʿ-ı renginüñi bir cūy-ı zülāl it

cüzʿ-i azam:

1. **cüzʿ-i azam:**

Müfret 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

En büyük kısım.

Beşerden şerr olupdur cüzʿ-i azam
Ḥaṭādan sālīm olmaz ibn-i Ādem

cüzʿ-i ṭabʿ-ı enver:

1. **cüzʿ-i ṭabʿ-ı enver:+üñ, +dür**

Kaside 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Parlak yaratılışın parçası.

Muḳteżā-yı ḥilḳatüñdür ʿācizāne merḥamet
Cüzʿ-i ṭabʿ-ı enverüñdür şime-i cebr-i küsür

2.3.4. Ç

çábük- süvār-ı ʿarsagāh-ı lā-mekān:

1. **çābük- süvār-ı ‘arşagāh-ı lā-mekān:**

Müsemmen 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Mekana ihtiyacı olmayan Allah'ın yolundaki usta binici.

Sensin ol çābük süvār-ı ‘arşagāh-ı lā-mekān

Küy-ı nüh-gerdün süm-i esbüünde ğaltāndur senüñ

çābük-süvār:

1. **çābük-süvār: +i, +n**

Gazel 72

Mısra: 10

Usta binici.

Oldı pāmāl-i reh-i zillet Nesibā ‘ākıbet

‘Arşa-i kibrüñ niçe çābük-süvārın görmüşüz

çābük-süvār-ı ‘arşagāh-ı lā-mekān:

1. **çābük-süvār-ı ‘arşagāh-ı lā-mekān:**

Gazel 121

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah yolunun usta binicisi.

Sensin ol çābük-süvār-ı ‘arşagāh-ı lā-mekān

Güy-ı nüh-gerdün-ı süm-i esbüünde ğaltāndur senüñ

çāh:

1. **çāh: +a**

Gazel 85

Mısra: 1

Kuyu.

Nāmūs u cāhı çāha atan Mevleviler'üz

Dünyā-yı dümi hiçe şatan Mevleviler'üz

çāk:

1. **çāk:**

Gazel 107

Mısra: 7

Yarık, yırtık.

Çāk cānuma geçti elem-i tır-i teğāfūl

Geçmiş beni sulţānuma a‘dā haberüm yok

çāk çāk:

1. **çāk çāk:**

Gazel 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

parça parça.

Çāk çāk itse giribānın ‘aceb mi göncalar

Eyledükçe ruĥlaruñ gül-güna endüd-ı ‘itāb

çāk çāk eyle-:

1. **çāk çāk eyle-: -me, -dün**

Gazel 157

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Paramparça etmek.

Çāk çāk eylemedün ‘aşıĥ-ı şürıdelerüñ

Ĥasretüñle ne giribān kodılar ne dāmen

çāk çāk it-:

1. **çāk çāk it-:**

Gazel 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parça parça etmek.

Çāk çāk itse giribānın ‘aceb mi göncalar

Eyledükçe ruĥlaruñ gül-güne endüd-ı ‘itāb

2. **çāk çāk it-: -mek**

Gazel 25

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parça parça etmek.

Nesibā el-ĥazer kim çāk çāk itmek muĥarrerdür

O ĥünı gānzeler kaçd-ı dil-i nālāna şalmışlar

çāk id-:

1. **çāk id-:**-ecek, -dür

Gazel 151

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parçalamak.

Hep cümlesini hār-ı fenā çāk idecekdür
Farq itme köhen hırkayı zerrine şabādan

çāk-çāk-i tīg-ı ‘aşk-ı pür-eser:

1. **çāk-çāk-i tīg-ı ‘ışk-ı pür-eşer:**

Gazel 77

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşkar olan aşkın kılıcıyla parça parça olma.

Rüfū-gārī-i vaşl-ı dil-rübādan behre-ver olmaz
O dil kim çāk-çāk-i tīg-ı ‘ışk-ı pür-eşer olmaz

çāker:

1. **çāker:**

Rübai 10

Mısra: 2

Kul, köle.

Ey hayl-i mükevvenāta yektā server
İnsān u melek қаpunda kem-ter çāker

çāk-i giribān id-:

1. **çāk-i giribān id-:**-en, -ler, -üñ

Gazel 109

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yaka yırtmak.

Bārī olaydı gül gibi hānde bir iki gün
Encām-ı kārı çāk-i giribān idenlerüñ

çāk-sār-ı ceyb ü dāmen:

1. **çāk-sār-ı ceyb ü dāmen:**+dür

Gazel 27

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Etek ve gömleğin yırtık yeri.

Hemīşe dest-i hasret çāk-sār-ı ceyb ü dāmendür
Ne mümkin gevher-i esrār-ı ‘ışkı eylemek pinhān

çāk-sāz-ı bend-i pāy-ı neng ü nām:

1. **çāk-sāz-ı bend-i pāy-ı neng ü nām:**

Gazel 113

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şan ve şöhretin ayak bağıını yırtan.

Tā-be-key üftāde-i dām-ı rüsüm olmağ baña
Çāk-sāz-ı bend-i pāy-ı neng ü nām olsam gerek

çālāk ü çābük:

1. **çālāk ü çābük:**

Terci-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hareketli ve çabuk.

Rāh-ı ‘amelde şevk ile çālāk ü çābük ol
Evqāt-ı bendegī-i Hüdā’da kesel yeter

çalık:

1. **çalık:**+lar

Gazel 166

Mısra: 8

Delice hareket eden, haşarı.

‘Uşşākı şebihümna gönderdi rakībün
Toğrıldı çalıklar o mehüñ bu seferinde

çalış-:

1. **çalış-:**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Çalışmak, çabalamak.

Maḥbüb-ı kulüb olunca zātuñ

Tebdile çalış hele şifātuñ

2. **çalış-:**

Rübai 38

Mısra: 2

Çalışmak, çabalamak.

Ey şekve-tırâz şümi-i baht-ı 'anîd
Şükr-i ni'am-ı Hakk'a çalış olma belîd

3. **çalış-:**

Kaside 8

Mısra: 3

Çalışmak, çabalamak.

Çalış terk-i hestiye bul kendi kendiñ
Yine kendiñi kendiñe eyle mahrem

4. **çalış-:**

Mesnevi 2

Mısra: 13

Çalışmak, çabalamak.

Tahşile çalış be'talet itme
İhmâl ile fevt-i fırsat itme

çâpük-i râh-ı hayâ:

1. **çâpük-i râh-ı hayâ:** +y, +dür

Gazel 177

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Çevik utanma yolu.

O deñlü çâpük-i râh-ı hayâydür tab'um
Ki olsa ma'labı bir bîkr-i fikr-i mestüre

çâr:

1. **çâr:**

Rûbai 20

Mısra: 3

Dört.

Şer'üñ haremide oldılar çâr menâr
'Osmân u Ebü Bekr ü 'Ömer şâh-ı Necef

2. **çâr:**

Gazel 104

Mısra: 4

Çare.

Görmedi baħr-i cihân zâtuñ gibi dürr-i yetim
Dürr-i câna olalı bu çâr 'unşurdan şadef

3. **çâr:**

Tarih 35

Mısra: 12

Dört.

Ka'betü'l 'Uşşâk târiħ-i binâ-yı tekyedür
Çâr târiħ oldu ma'nen haħ bu kim tarz-ı ğarîb

4. **çâr:**

Mesnevi 3

Mısra: 5

"Dört" sayısı.

Çâr-dihdür ikincisi hem çâr
Çâr olmazsa da olur nâ-çâr

5. **çâr:**

Mesnevi 3

Mısra: 6

"Dört" sayısı.

Çâr-dihdür ikincisi hem çâr
Çâr olmazsa da olur nâ-çâr

6. **çâr:-dur**

Mesnevi 5

Mısra: 6

Dört.

Aña muhtâcdur havâş u 'avâm
İsminüñ çârdur ħurûfi tamâm

çâr ol-:

1. **çâr ol-:-dı**

Tarih 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Komşu olmak; yakın olmak.

İki târîh iki mışra'dur hisâb-ı tām ile
Hâl-dâr u sâdesi çâr oldu bî-şekk ü mirâ

çâr-dih:

1. çâr-dih:--+dür

Mesnevi 3

Mısra: 5

On dört.

Çâr-dihdür ikincisi hem çâr
Çâr olmazsa da olur nâ-çâr

çâre:

1. çâre:

Gazel 136

Mısra: 4

Çare, çözüm.

O bâğ-ı hüsnuñ oldum niçe demler bülbül-i zârı
Ne çâre büy-ı gül-berg-i vefâdan bî-naşib oldum

2. çâre:

Gazel 170

Mısra: 9

Çare, çözüm.

Takdîr-i Hâk zuhûr ider elbette çâre yok
Haşma muķâbil ol ne virürler cebânete

3. çâre:

Tarih 17

Mısra: 4

Çare, çözüm.

O kân-ı mekremeti t̄alibân-ı Mevlâ'dan
Ne çâre çarh-ı siyeh-kâse eyledi mehcür

4. çâre:

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Çare, çözüm.

Var mı buña çâre şimdi oldu
İşkuñla derûn sine meşhûn

5. çâre:

Gazel 175

Mısra: 9

Çare, çözüm.

Güm-râh-ı beyâbân-ı gamam çâre kerem yok
Yâ Rab baña Hızır-ı keremüñ râh-ber eyle

6. çâre:

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Çare, çözüm.

Şimdengerü oldu var mı çâre
Esrâr-ı nühüfte âşikâre

çâre-resân:

1. çâre-resân:+uñ

Kaside 9

Mısra: 13

Çare ulaştırın, deva yetiştiren.

Ol çâre-resânüñ öñine geldi giriftâr
Taḥliş-i necât eyledi nuḥka gelüp âhü

çâr-erkân:

1. çâr-erkân:+a

Tarih 9

Mısra: 8

Dört rükun (Doğadaki sıcaklık, soğukluk, nem ve
kuruluk).

Mu'ammer eylesün devletle Hâkḥ ol iki maḥdümü
Devâm oldukça tâ zir-i felekde çâr-erkâna

çâre-sâz:

1. çâre-sâz:+u, +m

Terci-bend 1

Mısra: 11

Çare bulan, çare bulucu.

Bî-çāreyem İlähi benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ğam-ı cān-güdāzum ol

2. **çāre-sāz**:+u, +m

Terci-bend 1

Mısra: 11

Çare bulan, çare bulucu.

Bî-çāreyem İlähi benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ğam-ı cān-güdāzum ol

3. **çāre-sāz**:+u, +m

Terci-bend 1

Mısra: 11

Çare bulan, çare bulucu.

Bî-çāreyem İlähi benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ğam-ı cān-güdāzum ol

4. **çāre-sāz**:+u, +m

Terci-bend 1

Mısra: 11

Çare bulan, çare bulucu.

Bî-çāreyem İlähi benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ğam-ı cān-güdāzum ol

5. **çāre-sāz**:+u, +m

Terci-bend 1

Mısra: 11

Çare bulan, çare bulucu.

Bî-çāreyem İlähi benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ğam-ı cān-güdāzum ol

çarḥ:

1. **çarḥ**:+a

Gazel 38

Mısra: 7

Felek, baht, talih.

Vakfdur evlāda ādemden bu cihān bu çarḥa kim
Heft zerrin ḥaṭlu zer ser-levḥalu ḥucetle

2. **çarḥ**:+a

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Felek, baht, talih.

Sen ḥāk-i rehüñle çarḥa nāzān
Ben pey-siper-i sipihr-i vārūn

3. **çarḥ**:+uñ

Gazel 170

Mısra: 5

Felek, baht, talih..

Rüşen-dilān ezāsına çarḥuñ ḥamūl olur
Gör ‘aḳrebüñ taşalluṭımı rüy-ı sâ‘ate

4. **çarḥ**:

Gazel 175

Mısra: 6

Felek, baht, talih.

Bilmem nedür āzār-ı pey-ender-peye bā‘iş
Ey çarḥ dimem saña beni kām-ver eyle

5. **çarḥ**:+a

Gazel 93

Mısra: 4

Felek, baht, talih.

Seni şaff-ı melāyikde arar ‘uşşāḳ-ı mehcürüñ
Anuñ-çün çarḥa dūd-ı āh-ı dilden nerdübān ṭutmuş

6. **çarḥ**:+uñ

Gazel 8

Mısra: 1

Felek, baht, talih.

Mey-i iḳbāli çarḥuñ maṭlab-ı şāh u gedādur hep
Bu nīli kāse-i pür-zehrler sükker-nümādur hep

7. **çarḥ**:

Kaside 1

Mısra: 8

Dünya, felek.

Kārbān-sālār-ı şeh-rāh-ı nübüvvet kim anuñ
Çarḥ eydür gerd-i rehn çeşm-i meh ü mihre zürür

8. **çarḥ:**

Tahmis 2

Mısra: 10

Felek, baht, talih.

Hep bir görünür çeşmümüze t̄alib ü maṭlab
Hep bizde nihān çarḥ ile mihr ü meh ü kevkeb

9. **çarḥ:**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Felek, baht, talih.

Ey çarḥ nedür yine bu fūrkat
Bu süziş-i cān-güdāz-ı ḥasret

çarḥ-ı ḥüsn:

1. **çarḥ-ı ḥüsn:+uñ**

Gazel 176

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güzellik çarkı; güzel sima, güzel yüz.

Şebnem-i nāçiz-veş t̄ab-āver olmak dil muḥāl
Çarḥ-ı ḥüsnüñ cezbe-i mihr-i cihān-ārāsına

2. **çarḥ-ı ḥüsn:+e**

Gazel 133

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güzellik çarkı; güzel sima, güzel yüz.

Ebruvānuñla ruḥuñ fehm idelüm aḥkāmın
Çarḥ-ı ḥüsne baçalum bedr ü hilālüñ görelüm

çarḥ-ı mu‘allā:

1. **çarḥ-ı mu‘allā:+y, +a**

Kaside 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yüce dünya.

Na‘tünde incilā ile her nokṭa-i siyāh
Oldı nücüm çarḥ-ı mu‘allāya hem-ḳadem

çarḥ-ı peymā:

1. **çarḥ-ı peymā:+sın**

Rübai 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gökyüzünü ölçen.

Naḳş-ı süm-i esbüñ oldı hurşid ü ḳamer
Evvvel yeke süvār çarḥ-ı peymāsın kim

çarḥ-ı sitem-kār:

1. **çarḥ-ı sitem-kār:+e**

Gazel 139

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Eziyet eden felek.

Ayırduñ o mehden diyü ser-geşteligimden
Geh t̄alī‘e geh çarḥ-ı sitem-kāre yapışdum

çarḥ-ı siyāh:

1. **çarḥ-ı siyāh:+uñ, +a**

Gazel 55

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Siyah kase gibi olan felek, gökyüzü II kahve fincanı;
kara talih, talihsizlik.*

Bir cur‘a-i neşāṭına biñ cām-ı ḡam şunar
Çarḥ-ı siyāhuña ise ‘aceb kīne-sāz olur

çarḥ-ı siyeh-kāse:

1. **çarḥ-ı siyeh-kāse:**

Tarih 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kara talih.

O k̄ān-ı mekremeti t̄alibān-ı Mevlā'dan
Ne çāre çarḥ-ı siyeh-kāse eyledi mehcür

çarh-ı zemîn:

1. çarh-ı zemîn:+e

Gazel 159

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yeryüzü; dünya.

Berç ile hânde ider vaz'ına ehl-i kibrûñ
Mıhr ü meh şanma tatar çarh-ı zemîne güşin

çâr-sûda:

1. çâr-sûda:

Gazel 28

Mısra: 8

Çarşı, dünya çarşısı.

Heves-kâruñ oldı giryesi biğâne-i te'sîr
Metâc-ı kem-nehar bu çâr-sûda zîb-i dükkândur

çâr-sû-yı cân:

1. çâr-sû-yı cân:+ı

Müsemmen 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Can çarşısı.

Rûh ile ol dem ki Hâkık ârâyiş-i ten eyledi
Çâr-sû-yı cânı mihrûñle müzeyyen eyledi

çâr-süy-ı devlet:

1. çâr-süy-ı devlet:+üñ

Gazel 72

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mutluluk çarşısı.

Ākıbet fersûde itdi kâle-i kâmn kesâd
Çâr-süy-ı devletüñ çok kâmgârın görmüşüz

çâr-süy-ı kabiliyyet:

1. çâr-süy-ı kabiliyyet:+de

Gazel 88

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kabiliyet çarşısı.

Dürr-i güftârından añlar 'arîfüñ sermâyesin
Çâr-süy-ı kabiliyyetde olan gevher-şinâs

çâr-ümmühât:

1. çâr-ümmühât:

Kaside 4

Mısra: 8

Dört ana unsur (Ateş, su, toprak, hava).

Gevher-i yek-dâne-i deryâ-yı maşnû'âtsın
Vaz'-ı mislünde 'aķım olsa n'ola çâr-ümmühât

çâr-yâr:

1. çâr-yâr:+dur

Kaside 5

Mısra: 14

Dört dost, dört halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz.
Osman, Hz. Ali).

Ol şehriyâr-ı hıttâ-i dîn-i metin kim
Erkân-ı kaşr-ı şer'î anuñ çâr-yârdur

çâşnî-i hâl:

1. çâşnî-i hâl:

Gazel 32

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Derd lezzeti.

Çâşnî-i hâl zevk-ı kâl ile yeksân degül
Lezzet-i didâra nisbetle behişt A'râf olur

çâşnî-i zehr ü kand:

1. çâşnî-i zehr ü kand:+ı

Tarih 30

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Zehir ve şekerin tadı.

Bâtlı haķdan mezâk-ı şer' ile temyiz idüp
Bildürürsin çâşnî-i zehr ü kandı 'ilm ile

çehâr:

1. **çehâr:**

Kıt'a 4

Mısra: 4

Dört.

Na'leynler ile gezmede halk-ı cihân bütün
Güyâ çehâr pây ile merdüm behîmedür

çek:

1. **çek:-mez**

Gazel 47

Mısra: 9

Katlanmak, tahammül etmek.

İşk ehli vücüd kaydı çekmez
Divâne olan kabâyı neyler

2. **çek:**

Tahmis 2

Mısra: 16

İçmek, yudumlamak.

Öp pîr-i muğan destini vir şadra şürûhı
Mestâne olup çek bir iki câm-ı şabûhı

3. **çek:-di**

Gazel 11

Mısra: 9

Katlanmak, tahammül etmek.

Sineye kim çekdi sen mâhı şipîhr-âsâ 'aceb
Eşk-i çeşmüm reşk-fermâ-yı şihâb itdün bu şeb

4. **çek:-me**

Gazel 115

Mısra: 14

Çekmek.

Şeh-râh-ı maḥabbetde şitâb eyle Nesibâ
Endişesini çekme şaḫın şîb ü firâzuñ

5. **çek:-me**

Tahmis 2

Mısra: 17

Çekmek.

Ağyâr elemin çekme yapış zülfine Rûhî
Men' eyleme ki cānu mı var kıtilümüzdür

6. **çek:-di**

Gazel 213

Mısra: 2

Çekmek.

Çemenzâr üzre ebr-i nev-bahâr sâye-bân çekdi
Aña kıavs-i kıuzahı iki tınâb-ı zer-nişân çekdi

7. **çek:-en**

Gazel 126

Mısra: 2

Çekmek.

N'ola râğbet olmasa Āb-ı Hızır'a şarâb-ı sâğar-ı Cem
degül
Mey-i la'l-i yâri çeken ḫayâtını terk iderse de ğam
degül

8. **çek:-di**

Gazel 213

Mısra: 4

Çekmek, çıkarmak (kılıç).

Atup şâh-ı ğama burc-ı felekden sâ'ika topın
Sipâh-ı ğuşsa üzre berķ-ı tîğ-ı bî-amân çekdi

9. **çek:-emez, -ler**

Gazel 53

Mısra: 11

Katlanmak, tahammül etmek.

Çekemezler sitem-i zülfüñi mânend-i Nesîb
Gerçi ebnâ-yı zamân cümlesi hep bende çeker

10. **çek:**

Tahmis 3

Mısra: 10

Çekmek (kılıç).

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu mañzūnı
Hemān çek tiğ-ı nāzı bildüğüñden alma ey hūnı

11. çek-:-dū, -m

Gazel 139

Mısra: 5

İçmek, yudumlamak.

Çekdüm bir iki şıŖe idüp def^ç-i hiçābı
Mānend-i zelū gerden-i dil-dāra yapışdum

12. çek-:-en

Gazel 5

Mısra: 3

İçmek, yudumlamak.

Bulurđı ‘ömr-i ebed atresin çeken rindān
Mey-i lebūñden eger olsa feyz-yāb Ŗarāb

13. çek-:-üp

Gazel 62

Mısra: 7

Katlanmak, tahammül etmek.

Çeküp nık ü bedinden ‘ālemūñ el olmuş āzāde
Me‘āl-i emr-i mütū ile ‘āmil Mevlevilerdür

14. çek-:-me

Gazel 22

Mısra: 9

Katlanmak, tahammül etmek.

Çekme ğam ey Nesīb-i nā-sere-kār
Gūş-ı cāna irişdi çünki nüvīd

15. çek-:-me

Gazel 128

Mısra: 5

Katlanmak, tahammül etmek.

Ber-murādı ber-arafdur çekme āzār-ı aleb
Baht-ı bed-ālī^ç zebūn cānāna ser-keşdür gönül

16. çek-:-er

Gazel 170

Mısra: 14

Katlanmak, tahammül etmek.

Füratde daħi dūr degüldür o māha dil
Her Ŗeb çeker hayālini āĝūş-ı ĥasrete

17. çek-:-er, -üz

Gazel 91

Mısra: 5

Katlanmak, tahammül etmek.

Şimdi derd-i ser-i maħmūri-i hicrān çekerüz
Bir zamān olmuş idük bezm-i vişāle mey-keş

18. çek-:-er

Gazel 45

Mısra: 1

Katlanmak, tahammül etmek.

Vaanda kürbet-i ğurbet çeker o nā-kāmum
Ne düşmenüm ne Ŗadık-ı ĥulūş-kārūm var

19. çek-:-er

Gazel 53

Mısra: 12

Katlanmak, tahammül etmek..

Çekemezler sitem-i zülfüñi mānend-i Nesīb
Gerçi ebnā-yı zamān cümlesi hep bende çeker

20. çek-:-er

Gazel 195

Mısra: 6

Çekmek.

Mağrib zemīne itdi sefer Ŗāh-ı aħterān
‘Akkām Ŗām-ı tīre çeker sīm meş‘ali

21. çek-:-mez, -se

Rūbai 16

Mısra: 3

Çekmek.

Hālüm nic' olur rûz-ı cezâ çekmezse
Kilk-i keremûñ nâme-i 'işyânuma haţ

22. **çek:-il, -ür**

Gazel 156

Mısra: 6

Örtmek, kapatmak.

O gül-i bahâr-ı 'işmet ne zamân ki gelse bezme
Çekilür niķâb-ı aķmer gül-i rûyına hayâdan

23. **çek:-e**

Gazel 126

Mısra: 5

Çekmek (kılıç).

Ne zamân ki hışm u ğazabla ol şeh-i 'işve ger çeke
tiĝını
Bizi ğamze öldürür evvelâ yalıñuz o tiĝ ü verem
degül

24. **çek:-er**

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Katlanmak, tahammül etmek.

Cânânsuz olan hayâta 'âşık
'Älemde çeker kemâl-i haclet

25. **çek:-me**

Gazel 159

Mısra: 5

Katlanmak, tahammül etmek.

Ĝam u şādî elemin çekme ki zîrâ dehrûñ
Ĝam-ı ferdâsı unutturdı şafâ-yı düşün

26. **çek:-di**

Gazel 213

Mısra: 10

(kucaĝa) almak.

Girüp zir-i liķâf-ı ĝoncaya bād-ı şabâ güyâ
Perî ağûşa bir maķbûb-ı hûb-ı dil-sitân çekdi

27. **çek:-di**

Tarih 9

Mısra: 6

Emir vermek.

İdüp sür-ı hıtân maķdümü Şadre'd-dîn Efendi'ye
Ziyâfet eyledi h'ân-ı kerem çekdi emîrâne

çekide:

1. **çekide:**

Gazel 178

Mısra: 12

Damlamış.

Hâl ü ruķı şanma kalem-i şun'dan olmuş
Bir al varaķ üstine bir noķta çekide

çemen:

1. **çemen:+ler, +de**

Gazel 3

Mısra: 3

Bahçe, yeşillik yer, çimen.

Alur ārāmumı cûlar gibi ĝayret çemenlerde
Şalındukça sen ey gül ĝayr ile serv-i çemen-âsâ

2. **çemen:+ü, +m, +den**

Gazel 144

Mısra: 4

Bahçe, yeşillik yer, çimen.

Ol bāĝ-ı bahâyam ki degül pā-zede şaķnum
Gül-çîn-i vişâl olmadı kimse çemenümden

3. **çemen:+de**

Gazel 213

Mısra: 5

Bahçe.

Çemende zulm-i hârı def için emr idüp ārâma
Hezârûñ şekvesin ĝüş itdi şâh-ı gül 'inân çekdi

4. **çemen:+de**

Gazel 146

Mısra: 5

Bahçe, yeşillik yer, çimen.

Bir serve mâyilem ki çemende cemâline
Cûlar nezâre itmede çeşm-i hâbâbdan

5. **çemen:+de**

Gazel 33

Mısra: 6

Bahçe, yeşillik yer, çimen.

Küremâ-yı dehr gitmiş yerine geçüp edâni
Gül ü sünbüli şavulmuş bu çemende hâr u has var

6. **çemen:+de**

Gazel 67

Mısra: 8

Bahçe, yeşillik yer, çimen..

Hüner-mend olmayan mümtâz olur mı ehl-i
‘âlemden
Çemende her giyeh hem-ğadr-i verd ü yâsemîn
olmaz

7. **çemen:**

Gazel 10

Mısra: 5

Bahçe, yeşillik yer, çimen.

Hasret-i kıddüñle terk eyler çemen şahının diyü
Şarılır berg-i semen serve urur zencir-i âb

8. **çemen:**

Gazel 10

Mısra: 5

Bahçe, yeşillik yer, çimen.

Hasret-i kıddüñle terk eyler çemen şahının diyü
Şarılır berg-i semen serve urur zencir-i âb

9. **çemen:+de**

Gazel 33

Mısra: 6

Bahçe, yeşillik yer, çimen.

Küremâ-yı dehr gitmiş yerine geçüp edâni
Gül ü sünbüli şavulmuş bu çemende hâr u has var

10. **çemen:+de**

Tahmis 3

Mısra: 8

Bahçe, yeşillik yer, çimen.

Çemende zâhir itdi nâr-ı pinhânın kıaranfüller

çemen-i dil:

1. **çemen-i dil:**

Gazel 171

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül bahçesi.

Sermâ-yı kederden çemen-i dil olur âzâd
Tevbe gül-i destâr-ı ser-i ma‘şiyet olsa

çemen-i nazm-ı dil-âvîz:

1. **çemen-i nazm-ı dil-âvîz:+e**

Gazel 68

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Gönül çalan şiiirler.

Reşha-i cüy-ı hikem olmasa güftâr Nesîb
Çemen-i nazm-ı dil-âvîze tarâvet gelmez

çemenistân-ı ma‘ânî:

1. **çemenistân-ı ma‘ânî:**

Kaside 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Anlamların bahçesi.

Cihân-ı ma‘rifetüñ nazmıdır kitâbe-i tākı
Çemenistân-ı ma‘ânisi bâğ-ı ‘ışka mesîre

2. **çemenistân-ı ma‘ânî:+si**

Kaside 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Anlamların bahçesi.

Cihân-ı ma'rifetüñ nazmıdır kitâbe-i tākı
Çemenistân-ı ma'ânisi bâğ-ı 'ışka mesîre

çemenzâr:

1. çemenzâr:

Gazel 213

Mısra: 1

Çimenlik.

Çemenzâr üzre ebr-i nev-bahâr sâye-bân çekdi
Aña kavş-i kuzah iki tınâb-ı zer-nişân çekdi

çemenzâr-ı behîst:

1. çemenzâr-ı behîst:+e

Gazel 186

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cennet bahçesi.

Değişmezdi çemenzâr-ı behîste gülşen-i küyuñ
Gül-i rüyuñ eger manzûr-ı çeşm-i hür-ı 'ın olsa

çemen-zâr-ı firâk:

1. çemen-zâr-ı firâk:+a

Gazel 44

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayrılığın çimenliği.

Dûd-ı âh ola çemen-zâr-ı firâka sünbül
Çeşmüm ol gülşene fevvâre değüldür de nedür

çenâr:

1. çenâr:

Gazel 157

Mısra: 5

Çınar ağacı (aşık bağlamında kullanılmıştır.).

Çün çenâr ateş-i reşk ile yaçar şimşadı
Gülşene serv-i kadûñ olsa eger sâye-figen

2. çenâr:

Gazel 203

Mısra: 7

Çınar ağacı (aşık bağlamında kullanılmıştır.).

Kebâb olur tütüşüp çün çenâr bi-şübhe
Hümâ tenâvül iderse ger üstülh'ânümüzü

çend:

1. çend:

Tarih 18

Mısra: 4

Birkaç.

Çadrini 'âleme tefhîm için ol dânanuñ
Çend rûz itmiş idi gayrı mühim-sâz kazâ

çeng-i zühre:

1. çeng-i zühre:

Tarih 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zühre yıldızının sazı.

Şadâ-yı nâya çeng-i Zühre hem-âheng olup uydu
İrişti şit-i tabl u surnâ tâ güş-ı Keyvân'a

çerâğ:

1. çerâğ:+ı, +n

Tahmis 3

Mısra: 10

Çıra, kandil, mum.

Fürüzân eyledi kibrîtini hep anda sünbüller
Uyandurdu çerâğın gülsitânda câ-be-câ güller

2. çerâğ:+ı, +n

Gazel 90

Mısra: 6

Çıra, kandil, mum.

Güle ammâ hezâruñ nâlesi nâhun-zen olmazmış
Çerâğın mihr ü mehden yaqsalar bulmaz yine revnak

çerâğ ol-:

1. çerâğ ol-:-di

Rübai 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Çıra, kandil, mum olmak.

Ey şâh-ı nesağ-sâz-ı eķālīm-i belâğ
Oldı haremünde mihr ü meh iki çerâğ

çerâğân:

1. çerâğân:

Tarih 9

Mısra: 3

Kandiller.

Çerâğân zînetiyle döndi şebler rüz-ı pür-nûra
Zemîn işrâkda ğalib görindi heft-eyvâna

çerâğ-ı mihrveş:

1. çerâğ-ı mihrveş:

Tarih 19

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Güneş kandili misali.

Çerâğ-ı mihrveş zerrîn ‘alem tâbân idi el-ħaķķ
Ziyâ virmişdi dünyâya o şem‘-i meclis-i ma‘nâ

çerâğ-ı seher-mânde:

1. çerâğ-ı seher-mânde:+y, +e

Gazel 12

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gitmiş olan seherdeki kandil.

Döner bir çerâğ-ı seher-mândeğe
Eger bulsa ol bezme râh âfitâb

çeşm:

1. çeşm:+ü, +m, +e

Gazel 49

Mısra: 6

Göz.

Dem ü laħm olduğuñ ağyâr ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse ğayâlün dağı tenhâ mı gelür

2. çeşm:+ü, +m, +e

Gazel 50

Mısra: 10

Göz.

Nesibâ ğasret-i Rüm ile Mısr içre dil-efğâram
Ki her bir berg-i ğurmâ çeşmüme nevk-i sinânlardur

3. çeşm:+ü, +m

Gazel 53

Mısra: 1

Göz.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allâh'ı severseñ beni ağlatma yeter

4. çeşm:+i

Gazel 80

Mısra: 3

Göz.

Cüst ü cüyüñla senün ey çeşmi âhü bir zamân
Çok ser-i kuh-sâra çok hâmûna çıkmış inmişüz

5. çeşm:+i, +nüñ

Gazel 152

Mısra: 4

Göz.

Her zamân mey-kede-i nâzda hem-bezm ancak
Çeşminün ayrılamaz ğamzesi hiç yanından

6. çeşm:+i

Gazel 205

Mısra: 3

Göz.

İdüp ğasta çeşmi gibi teb anı
Helâk itdi ‘uşşâķ-ı bî-ťâķati

7. **çeşm:**

Rübai 19

Mısra: 4

Göz.

Nezzāre kiyān ravza-i enverüñün
Çeşm olsa 'aceb mi sinesinde her dāğ

8. **çeşm:**+üñ, +de

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Göz.

Çeşmünde olan rumüz-ı nāza
Zer dīde nighele tercemānsın

9. **çeşm:**+ü, +m

Gazel 44

Mısra: 6

Göz.

Dūd-ı āh ola çemen-zār-ı firāka sünbül
Çeşmüm ol gülşene fevvāre değüldür de nedür

10. **çeşm:**+ü, +müz, +e

Tahmis 2

Mısra: 9

Göz.

Hep bir görünür çeşmümüze t̄alib ü maṭlab
Hep bizde nihān çarḥ ile mihr ü meh ü kevkeb

11. **çeşm:**+ü, +m, +i

Gazel 11

Mısra: 8

Göz.

Çeşmümi ḥasret-keş-i didār-ı ḥ'āb itdüñ bu şeb
Va'd-i bī-encām-ı teşrif-i durūğuñla benüm

12. **çeşm:**+ü, +m

Kıt'a 8

Mısra: 4

Göz.

Merām-ı vaşla vāşıl olmak için keşti-i himmet
Dü-rüd itdüm aḥar çeşmüm yaşı şām u seḥer şimdi

13. **çeşm:**+i

Tarih 11

Mısra: 4

Göz.

Eyledi Şām'da maḥdümına bir sūr-ı ḥitān
Görmemiş mislini çeşmi felek-i pür-ḥiyelüñ

14. **çeşm:**+i

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Göz.

Ey milket-i ḥüsne şāh-ı bī-dād
V'ey çeşmi iden każāya imdād

15. **çeşm:**+üñ

Gazel 47

Mısra: 8

Göz.

Āhüya gıdā olur mı 'uşfūr
Çeşmüñ dil-i mübtelāyı neyler

16. **çeşm:**+üñ

Gazel 55

Mısra: 1

Göz.

Çeşmüñ ki mest-i sāğar-ı şahbā-yı nāz olur
Diller terāne-senc-i sūrūd-ı niyāz olur

17. **çeşm:**+ü, +m

Gazel 102

Mısra: 5

Göz.

Dükendi hün-ı dil ammā ki geçmez giryeden
çeşmüm
Faķır olsa dağı olmaz kerim ihsāndan fāriğ

18. **çeşm:**+üñ

Gazel 186

Mısra: 8

Göz.

Güle bülbül niğāh-ı rağbet itmezdi eger nergis
Füsün u fitnede çeşmün gibi sihr-āferin olsa

19. **çeşm:**+ü, +m, +de

Gazel 199

Mısra: 6

Göz.

Didāruñı dil vāqı'asında bile görmez
Çeşmümde gam-ı hecrün ile h'ab mı kaldı

çeşme-i kevser:

1. **çeşme-i kevser:**+den

Rübai 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kevser (. Cennette bir nehir veya havuz) çeşmesi.

Ey sāğar-ı derdün baña sükkerden leziz
Şirin suhanuñ çeşme-i Kevser'den elez

2. **çeşme-i kevser:**+de

Rübai 28

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kevser (. Cennette bir nehir veya havuz) çeşmesi.

Cibril ziyāretün murād itdükçe
Eyler evvel çeşme-i Kevser'de vuzū

çeşmeş:

1. **çeşmeş:**

Gazel 21

Mısra: 1

Gözleri.

Be bezm-i işve çeşmeş rā çü nüş-ı cām-ı nāz efted
Hezārān çāk-i der-ceyb ü giribān-ı niyāz efted

çeşm-i bāz:

1. **çeşm-i bāz:**+u, +m

Terci-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Pazının gözü.

Ey dil rızā-yı ilāhiye 'āzim ol
Ey dāğ dāğ-ı sine meded çeşm-i bāzum ol

çeşm-i cāna:

1. **çeşm-i cān:**+a

Gazel 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Can gözü.

Peri-veş dideden ey bi-vefā āhir nihān olduñ
Göründün çeşm-i cāna ibtidādan mihr-bān-āsā

çeşm-i çarh-ı kebūd:

1. **çeşm-i çarh-ı kebūd:**

Gazel 205

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mavi gökyüzünün gözü.

İrüp çeşm-i çarh-ı kebūd āfeti
Hilāl eylemiş teb o meh-çal'ati

çeşm-i đarir:

1. **çeşm-i đarir:**+e

Kaside 10

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Görmeyen göz.

Ne Mesnevī ki ğubār-ı haťı cilā-dih-i ebşār
Nümüde itmede tā lā-mekānı çeşm-i đarire

çeşm-i devrān:

1. **çeşm-i devrân:**

Tarih 30

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dünyanın gözü.

Sen ferîdü'd-dehirsın zât-ı şerîfüñ gibi hiç
Çeşm-i devrân görmedi bir ercümendi 'ilm ile

çeşm-i dil:

1. **çeşm-i dil:+ü, +ñ, +de**

Terci-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gönül gözü.

Kesretde gör yegânegi-i rāh-ı vaḥdeti
Çeşm-i dilünde niçeye dek bu ḥavel yeter

2. **çeşm-i dil:+den**

Gazel 79

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönül gözü.

Çeşm-i dilden ḥavel-i kesreti def' itse kişi
Bu merâyāya bakıp ḥaḳḳ ile ḥōd-bīn olmaz

3. **çeşm-i dil:+e**

Gazel 41

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül gözü.

Celāl-i ḥüsni ḥayālin ḳomaz muṭāla'aya
Gegerçî çeşm-i dile şüretā gelür görünür

çeşm-i dü:

1. **çeşm-i dü:**

Tarih 31

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İki göz.

Görseydi kemine eşerüñ çeşm-i dü anı
Reşkiyle revān olur idi tā Hemedān'a

çeşm-i fettān:

1. **çeşm-i fettān:+dur**

Gazel 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Fitne çıkaran göz.

Diyār-ı şabrı tārāc eyleyen ol çeşm-i fettāndur
Şeh-i iḳlīm-i dil bir pādīşāh-ı nā-müselmāndur

2. **çeşm-i fettāndur:+dur**

Gazel 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Fitne çıkaran göz.

Diyār-ı şabrı tārāc eyleyen ol çeşm-i fettāndur
Şeh-i iḳlīm-i dil bir pādīşāh-ı nā-müselmāndur

çeşm-i füsün-kār:

1. **çeşm-i füsün-kār:**

Gazel 101

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Büyüleyici göz.

Bulurdı ruḥşat-ı nezzāre-i germ ol gül-i ḥüsne
Nigāh-ı 'āşika çeşm-i füsün-kār olmasa māni'

çeşm-i ḥabāb:

1. **çeşm-i ḥabāb:+dan**

Gazel 146

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Su kabarcığının gözü.

Bir serve māyilem ki çemende cemāline
Cūlar nezāre itmede çeşm-i ḥabābdan

çeşm-i ḥünî:

1. **çeşm-i ḥünî:+si, +n, +den**

Gazel 88

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kanlı göz.

Ser-be-ser ebnā-yı dehri kırsa olmaz hūna sîr
Çeşm-i hūnīsinden it rahmin o bî-dāduñ kıyās

çeşm-i hūnîn:

1. **çeşm-i hūnîn:**+i, +müz, +i

Gazel 69

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kanlı göz.

Fıkr-i rüyuñla dili ğarqa-i nūr eylemişüz
Çeşm-i hūnīnimüzi maṭla^ç-ı hūr eylemişüz

çeşm-i intizār-ı mübtelâ:

1. **çeşm-i intizār-ı mübtelâ:**+lar, +dan

Gazel 95

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin gözlerini tutkun bekleyen.

Ser-i küyuñda çeşm-i intizār-ı mübtelâlardan
Zemīn-i reh-güzāruñ ser-be-ser āyīne zār olmuş

çeşm-i kalb:

1. **çeşm-i kalb:**+ü, +m, +den

Müsemmen 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Kalp gözü.

El-meded gitsün kerem kıl çeşm-i kalbünden remed
Ben ğarībe dergehūñden ğayrı yokdur müstened

çeşm-i mäh:

1. **çeşm-i mäh:**+ı

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ay gibi parlak göz.

Żiyā-yı kûbbe-i pür-nūrı mihri itdi münevver
Şu^çā^ç-ı zer-^çalemi çeşm-i māhı eyledi hîre

çeşm-i maḥmūr:

1. **çeşm-i maḥmūr:**+a

Gazel 177

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Süzgün, baygın bakışlı göz.

‘Aceb mi mest ise mecbūr-ı nāzdur her dem
Ḥelâldür mey-i ‘işve o çeşm-i maḥmūra

çeşm-i meh ü mihr:

1. **çeşm-i meh ü mihr:**+e

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ay ve güneşin gözü.

Kārbān-sālār-ı şeh-rāh-ı nübüvvet kim anuñ
Çarḥ eydür gerd-i rehn çeşm-i meh ü mihre zürür

çeşm-i mest:

1. **çeşm-i mest:**

Gazel 63

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mahmur, baygın bakan göz.

Güvāh-ı da‘vī-i huş-yārı bezm-i ğayrda yāra
O çeşm-i mest ise maḥbûletü’ş-şehāde degüldür

2. **çeşm-i mest:**+i

Gazel 176

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mahmur, baygın bakan göz.

Fitne-i memlûk nigāh-ı dil-firībümdür dimiş
Şāhid olmuş iki çeşm-i mesti bu da‘vāsına

çeşm-i mestüñ:

1. **çeşm-i mestüñ: +uñ**

Gazel 48

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mahmur/baygın göz.

Destine düş ne virür gamze nıgeh tıg şunar
Çeşm-i mestüñ ki mey-i nâzı kaçan nüş eyler

çeşm-i nâ-müselmân:

1. **çeşm-i nâ-müselmân: +uñ**

Gazel 116

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kafir göz.

Ben olmadum yalıñuz dil-figâr-ı müjgânuñ
Cihân helâkidür ol çeşm-i nâ-müselmânuñ

çeşm-i pür-hün:

1. **çeşm-i pür-hün: +a**

Gazel 56

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kan ağlayan göz.

Düşer hayâl-i ruñı gâh çeşm-i pür-hûna
O berg-i gül gibi kim sâgar-ı şarâba girer

çeşm-i siyeh-kâr:

1. **çeşm-i siyeh-kâr: +dan**

Gazel 68

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Günahkar göz.

Ey dil ol çeşm-i siyeh-kârdan olma gâfil
Düzd-i ğaddârdan elbette himâyet gelmez

çeşm-i ter:

1. **çeşm-i ter: +i, +n, +de**

Gazel 166

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Yaşlı göz.

Hasretle revân oldı yine eşki Nesib'üñ
Gör bu ulu ırmağı anuñ çeşm-i terinde

çeşm-i zâhir-bîn:

1. **çeşm-i zâhir-bîn:**

Gazel 67

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bir şeyin sadece dış yüzünü gören göz.

Nigâh-ı 'âkıbet-bînâna uymaz çeşm-i zâhir-bîn
Ki her bir şîşe-pâre şan'at ile dūr-bîn olmaz

çevir:-

1. **çevir:-me**

Gazel 36

Mısra: 9

Bir şeyin yönünü değiştirmek.

Gördükçe yüz çevirme 'aceb mi bizi Nesib
Yâr ile rû-be-rû olcağ ħâlümüz mi var

çiçek:

1. **çiçek: +den**

Tarih 32

Mısra: 3

Çiçek hastalığı.

O bāğ-ı ma' delet oldı çiçekden hasta bir kaç gün
Vücüdün dâ'imâ şıhhatle Mevlâ pâyidâr itsün

çiçek aç:-

1. **çiçek aç:-dı**

Tarih 32

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çiçeklenmek. (Tahta çıkmak bağlamında kullanılmıştır.).

Nesibā böyledür şimdi du‘āmuz her şebān rûzî
Nihāl-i salţanat açdı çiçek Hâk mîve-dâr itsûn

çide:

1. **çide:**

Gazel 122

Mısra: 1

Toplanılmış.

Bu hârzâr-ı ‘alâyıkda çide dāmān ol
Tutarsa Hızr dahî dāmenûñ gürizān ol

çin çin ol-:

1. **çin çin ol-:-up**

Gazel 127

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Büklüm büklüm (sevgininin saçının lüle lüle olması bağlamında).

Gāhî yüzine güldi gehî çin çin olup
Al itdi ‘andelibe ruh-ı al al-ı gül

çin ü cebin:

1. **çin ü cebin:**

Gazel 162

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Alın kırışıklığı.

Nesîmden yeme mevc-i haţar zuhûr itmez
‘İtāb u çin ü cebin böyledür ehibbāda

çin-i cebin:

1. **çin-i cebin:**

Gazel 201

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Alın kırışıklığı.

Niçün çin-i cebin izhār ider ebr-i bahār-āsā
Açılsun gülsün ol hürşid-rû nev-rûzdur şimdi

çirkın:

1. **çirkın:**

Gazel 79

Mısra: 2

Çirkın, hoş olamayan.

Sine şāfā ne ğazab lâzıme-i kın olmaz
Āyine zıştı-i timsāl ile çirkın olmaz

çi-süd:

1. **çi-süd:**

Kaside 2

Mısra: 3

Ne faydal.

Ammā çi-süd geçdi dem-i nev-bahār-ı ‘ömr
Çün mevsim-i harif irişdi dem-i herem

çık-:

1. **çık-:-mış**

Gazel 80

Mısra: 4

Ortaya çıkmak, meydana gelmek, belirmek.

Cüst ü cüyüñla senüñ ey çeşmi āhū bir zamān
Çok ser-i kuh-sāra çok hāmūna çıkmış inmişüz

2. **çıkça:-sa**

Kıt'a 12

Mısra: 4

Ortaya çıkmak, meydana gelmek, belirmek.

Çün evvel-i dîn zāhir olupdur o tarafdan
Çıkça ne ‘aceb beniyye-i Mekke'den İslām

3. **çıkç-:-ma, -dı**

Gazel 209

Mısra: 5

Ortaya çıkmak, meydana gelmek, belirmek.

Taḥkiķa çıkmadı ğam u hicrūñ neticesi
Gerçi görüldi fenn-i ğamuñ çok resā’ili

4. **çık-:-sa**

Gazel 180

Mısra: 1

Ortaya çıkmak, meydana gelmek, belirmek.

Yine cānāne çıkısa cilvegāh-ı nāza ‘id olsa
Rakīb-i nā-muvāfiķ ğam gibi ammā ba‘id olsa

2. **çık-:-miş**

Gazel 80

Mısra: 10

Çıkmak, yükselmek.

Sicn-i ğam olsa Nesībā cāyumuz olmaz ‘aceb
Yūsuf-āsā kıymet-i efvāna çıkmış inmişüz

3. **çık-:-ar**

Gazel 197

Mısra: 9

Çıkmak.

Çıkar biñ şāneka’llah her tarafından evc-i eflāke
Süvār-ı esb-i nāz u ‘işve olsa ol perī gāhī

4. **çık-:-ar**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Çıkmak.

Hayfā ki ğül-i nefis beni itdi güm-şüde
Zühd ü vera‘ behişte çıkar şāh-rāh iken

5. **çık-:-ma, -da**

Gazel 3

Mısra: 2

Ayrılmak.

Gözümden eşk-i hasret düşmede naķş-ı cihān-āsā
Göñülden fikr-i vuşlat çıkmada ümmid-i cān-āsā

6. **çık-:-miş**

Gazel 80

Mısra: 8

Ulaşmak.

Meyl-i ebrūdan geçüp dil-beste olduķ kāmete
Dersümüz şimdi elifdür nūna çıkmış inmişüz

7. **çık-:-duķ, -ça**

Gazel 204

Mısra: 10

Ortaya çıkmak, meydana gelmek, belirmek.

Nesībā söyledükçe řab‘uññ hūsni füzün oldu
Ne hāletdür bu kim çıđduķça gevher kān güzellendi

8. **çık-:-maz**

Gazel 100

Mısra: 9

Çıkmak.

Hayāl-i la‘li çıkmaz hātırumdan
K’ider mahmūr olan peymāneden hāzz

9. **çık-:-sa, -ñ**

Gazel 142

Mısra: 2

Çıkmak, yükselmek..

Eger nüh-kürsi-i eflāke çıksañ ādem olmazsın
Reh-i ‘işķ içre vā‘iz tā ki pāmāl-i ğam olmazsın

10. **çık-:-duķ**

Gazel 190

Mısra: 4

Ortaya çıkmak, meydana gelmek, belirmek.

Sevdā-ger-i metā‘-ı ğamuz sūd bilmezüz
Çıđduķ bu ārzüyle ğurbet diyārına

11. **çık-:-ar, -up**

Gazel 126

Mısra: 3

Ortaya çıkmak, meydana gelmek, belirmek.

Çıkarup miyāne-i sūķ-ı vuşlata ‘arz iderse ‘aceb
midür

Dür-i baħr-i Ƙulzüm-i 'iřƘdur görinen bu didede nem degül

12. **çık-:-mış**

Gazel 80

Mısra: 1

Çıkmak, yükselmek.

'IřƘ ile biz päye-i mecnūna çıkmıř inmiřüz
Ĥāküz ammā bād ile gerdūna çıkmıř inmiřüz

13. **çık-:-mış**

Gazel 80

Mısra: 2

Çıkmak, yükselmek.

'IřƘ ile biz päye-i mecnūna çıkmıř inmiřüz
Ĥāküz ammā bād ile gerdūna çıkmıř inmiřüz

14. **çık-:-mış**

Gazel 80

Mısra: 6

Çıkmak.

Dil didi biz ol resen-bāzuz ki tiğ-ı āh ile
Rismān-ı çurra-i şeb-gün'a çıkmış inmişüz

15. **çık-:-mış**

Gazel 174

Mısra: 2

Çıkmak.

Ser-i zerrin-'alem ol Ƙubbe-i vālā-yı ĥadrāda
Ucı birūna çıkmıř řem'dür fānūs-ı mināda

çık-:-

1. **çık-:-ur**

Gazel 152

Mısra: 10

Açığa çıkarmak. Ortaya çıkarmak.

Sāz-kār olsa eger gerdiş-i gerdün Nesib
Ne Güherler çıkarur şab'-ı dür-efřānından

2. **çık-:-ur**

Tarih 31

Mısra: 13

Çıkarmak.

Evvel çıkarur tuħfe-i ma'yübeyi tüccār
En řoñra gelür käle-i kem-yāb miyāna

çoğal-:

1. **çoğal-:-maz**

Gazel 181

Mısra: 7

Çoğalmak, artmak.

Tekerrür ile çoğalmaz ĥaĥıĥat-i vāħid
Ruħām muğallaşa-kār-ı řümāra aldanma

çok:

1. **çok-:-dan**

Gazel 27

Mısra: 9

(-dan) çok zaman önce.

Göñül çokdan 'ubür eylerdi menzilgāh-ı fāniden
Ümid-i vuřlatuñ ey řāh-ı mülk-i 'işve zührendür

çok:

1. **çok:**

Gazel 14

Mısra: 9

Çok, fazla.

Ser-ĥ'ān-ı ğam-ı 'iřƘda çok 'işret olındı
Ey dil bize ĥaĥƘ-ı nemek ü nānı ĥelāl it

2. **çok:**

Mesnevi 2

Mısra: 12

Çok, fazla.

Fuřarā içre nice ricāl gördük
Çoğ firça-i ehl-i ĥāl gördük

3. **çok:**

Kaside 2

Mısra: 1
Çok, fazla.

Na'tûn yolında çok midur ey şâh-ı zü'l-kerem
Her haţvesinde secde-i şükr eylese kalem

4. **çok:**
Gazel 108
Mısra: 7
Çok, fazla.

Meşhürdur ki çok yaşamaz murğ-ı şâhbâz
Tîzdür zevâl-i devleti ğaddâr olanlaruñ

5. **çok:**
Gazel 108
Mısra: 13
Çok, fazla.

Çok görmüşüz vukû'ını 'âlemde ey Nesîb
Hızlân olur 'avâkıbı mekkâr olanlaruñ

6. **çok:**
Gazel 175
Mısra: 3
Çok, fazla.

Ey şüh şebistân-ı 'adûda çok açılma
Âh-ı şehirîden hâzer eyle hâzer eyle

7. **çok:**
Gazel 147
Mısra: 5
Çok, fazla.

Çok zamândur âşiyân-ı sîneden âvâredür
Murğ-ı dil naĥcîr-i dâm-ı zülf-i müşkîn olmasun

8. **çok:**
Gazel 209
Mısra: 6
Çok, fazla.

Tahkîka çıkmadı gam u hicrûn netîcesi
Gerçi görüldi fenn-i ğamuñ çok resâ'ili

9. **çok:**
Kıt'a 24
Mısra: 4
Çok, fazla.

Hâmüşluĝa nâdim olur görmedüm ammâ
Güftârına çok kerre peşimân olur âdem

10. **çok:**
Kaside 2
Mısra: 11
Çok, fazla.

Rif'atle olsa ĝâşiye-ber-düş çok degül
Ednâ gedâ-yı küyuña her şâh-ı muhteşem

11. **çok:**
Gazel 72
Mısra: 4
Çok, fazla.

'Âkıbet fersüde itdi kâle-i kâmin kesâd
Çâr-süy-ı devletüñ çok kâm-gârın görmüşüz

12. **çok:**
Gazel 209
Mısra: 7
Çok, fazla.

Çok nükte fehm olındı fünün u cünündan
Ammâ ki ĥall olmadı 'ışkuñ mesâ'ili

13. **çok:**
Gazel 56
Mısra: 8
Birçok, bir hayli anlamlarında kullanılan sıfat.

Figân ki tîĝ-ı sitemle o kâfir-i bed-kîş
Şehîd ider beni zu'mınca çok şevâba girer

14. **çok:**
Gazel 72
Mısra: 8
Birçok, bir hayli anlamlarında kullanılan sıfat.

Derd-mendānuñ ṭayanmaz zūr-ı seyl-i eşkine
Mülk-i cāhuñ çok binā-yı üstüvārın görmüşüz

15. **çok:**

Gazel 80

Mısra: 4

Birçok, bir hayli anlamlarında kullanılan sıfat.

Cüst ü cūyuñla senüñ ey çeşmi āhū bir zamān
Çok ser-i kuh-sāra çok hāmūna çıkmış inmişüz

16. **çok:**

Gazel 81

Mısra: 7

Birçok, bir hayli anlamlarında kullanılan sıfat.

Eylemiş çok şāh-ı hüsni bende-i efgendesi
Şimdi biz bir seyyidüñ ‘abd-i şadaḳat-kāriyuz

17. **çok:+dur**

Gazel 109

Mısra: 1

Birçok, bir hayli anlamlarında kullanılan sıfat.

Çokdur belāsı meyl-i cūvānān idenlerüñ
Rāh-ı mecāza şarf-ı dil ü cān idenlerüñ

18. **çok:**

Gazel 89

Mısra: 3

Birçok, bir hayli anlamlarında kullanılan zarf.

Hānümān-ı hesti-i ‘uşşākı yaksa çok midur
Heft düzaḥ nār-ı ‘ışkı Hāḳ'dan oldı bir ḳabes

19. **çok:**

Gazel 89

Mısra: 13

Birçok, bir hayli anlamlarında kullanılan zarf.

Ney gibi elvān-neḡam olsam Nesibā çok midur
Cānib-i bālādan irdi gūş-ı hūşa bir nefes

20. **çok:**

Gazel 95

Mısra: 4

Birçok, bir hayli anlamlarında kullanılan zarf.

Neden tā böyle mest-i ser-girān-ı nāzsın bilmem
Kemend-i zülfüñe beñzer ki çok diller şikār olmuş

21. **çok:**

Gazel 133

Mısra: 5

Birçok, bir hayli anlamlarında kullanılan zarf.

Neşve-i sāḡar-ı hicrān ile çok mest olduk
Bir de keyfiyetini cām-ı vişālūñ görelüm

22. **çok:+dur**

Gazel 3

Mısra: 9

Çok, fazla.

Saḡa māyil geçenler gerçi çokdur bü'l-heveslerden
Bulunmaz ‘āşık-ı şādık Nesib-i nā-tüvān-āsā

23. **çok:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Çok, fazla.

Ġayra ne güne eyleyeyim hālümü beyān
Sen bir ‘aṭā vü raḡmeti çok pādişāh iken

24. **çok:**

Gazel 80

Mısra: 4

Çok, fazla.

Cüst ü cūyuñla senüñ ey çeşmi āhū bir zamān
Çok ser-i kuh-sāra çok hāmūna çıkmış inmişüz

25. **çok:**

Tarih 30

Mısra: 4

Birçok, bir hayli anlamındaki belgisiz sıfat.

Sensin ol üstād-ı esrār āşinā-yı ‘aql küll
Mülzem itdūñ çok fuḥūl-i hūş-mendi ‘ilm ile

çü:

1. **çü:**

Kaside 1

Mısra: 4

Gibi, benzer.

Zılle-i bāb olmağa dergāhuña şāyān idi
Nūrdan olsa ser-ā-pā ḳubbe-i gerdūn çü hūr

2. **çü:**

Gazel 122

Mısra: 6

Gibi, benzer.

İrişmek ister iseñ gülsitān-ı ma‘nāya
Reh-i fenāda çü bād-ı şabā şitābān ol

3. **çü:**

Kaside 2

Mısra: 6

*Ki bağlacı gibi kullanılmıştır, bir önceki beyitle
anlamsal bağlantı kurmuştur.*

Her bir varak ki sebt ola anda medāyihūñ
Pertev-feşān-ı nūr u ziyādur çü şubḫ-dem

4. **çü:**

Rübai 42

Mısra: 2

Gibi, benzer.

Sevdā-yı ḫaṭuñla ki perişānuz biz
Ḥākiyle çü mūr şimdi yeksānuz biz

5. **çü:**

Kaside 10

Mısra: 16

Çünkü.

Ne Mesnevī ki odur şerḫ-i metn-i nüşḫa-i vaḫdet
Çü rüz-ı rüşen olur fehm iden zevāta serire

6. **çü:**

Gazel 172

Mısra: 5

Çünkü.

Dikerler gözlerin a‘dā çü süzen ‘āşık-ı zāra
Odur zī-şūḫunuñ ārām mümkin mi dükānında

9. **çü:**

Tarih 33

Mısra: 6

Çünkü.

Şadef-i ḳabr-i güzinin yem-i rahmet pür idüp
Cism-i pāki ola tābende çü dürr-i yektā

10. **çü:**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Bu sebeple, bu vesileyle anlamına gelen edat.

Bigāne çü bād ider perişān
Her gice o sünbül-i siyāhuñ

11. **çü:**

Gazel 21

Mısra: 1

"Gibi" edatı.

Be bezm-i işve çeşmeş rā çü nüş-ı cām-ı nāz efted
Hezārān çāk-i der-ceyb ü girībān-ı niyāz efted

çüb:

1. **çüb:**

Rübai 43

Mısra: 1

Ağaç.

Nā-rāst olursa çüb eger tır olmaz
Āhen almazsa āb şemşir olmaz

çün:

1. **çün:**

Gazel 41

Mısra: 5
Çünkü.

O şūh gelse kaçan çün bahār u berd-i ‘acū
Rakīb bezmümüze ibtidā gelür görünür

2. **çün:**

Gazel 35

Mısra: 2

...den sonra.

Kelām-ı hālkı gūş itme eger emn ise maṭlūbuñ
Şabā-veş çün geçer ester müsāvidür meḥāmiddür

3. **çün:**

Gazel 14

Mısra: 11

Çünkü.

Çün kuḥl-i cevāhir ber idem dīdeler üzre
Yā Rab beni ḥāk-i ḳadem-i ehl-i kemāl it

4. **çün:**

Gazel 127

Mısra: 3

Çünkü.

Āgūş-ı bīkr-i gōncada gördi şabāyı çün
Oldı o ḥaclet ile ser-efgen nihāl-i gül

5. **çün:**

Gazel 131

Mısra: 5

Çünkü.

Çün zuhūr-ı ḥikeme vāsīṭadur ‘ālemde
Olsa Loḳmān n'ola āşūfte-i müsennā-yı ḳalem

6. **çün:**

Gazel 158

Mısra: 1

Çünkü.

İstīḳāmet mümteni‘dür çün ḥaṭ-ı pergārdan
Rāstī-i ümmīd olınmaz ṭab‘-ı kec-reftārdan

7. **çün:**

Gazel 192

Mısra: 9

Çünkü.

Nesībā za‘f-ı hicrānyla hem çün berggāh oldum
Tecellā-yı cemāl-i yāre ṭāḳat ḳanda ben ḳanda

8. **çün:**

Kaside 2

Mısra: 16

Çünkü.

Ḥüs-n-i ‘amel deminde olur ḳudretüm ‘adīm
Zür-āverem günāhda çün zayḡam-ı ecem

9. **çün:**

Gazel 9

Mısra: 4

Çünkü.

Zulmet-fezā olur yine āh-ı ḥazīn sañā
Çün perde-i seḥāb

10. **çün:**

Gazel 143

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Ḥüzn ü şādīden nedür bu infi‘āl-i dem-be-dem
Ser-be-ser aḥvāl-i ‘ālem çün ḥayāl ü ḥ‘āb iken

11. **çün:**

Gazel 67

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Gerekdür sūz-ı sīne-dāḡ-ı dil te‘şīr-i güftāra
Anuñ-çün her şadā çün naḡme-i ney āteşin olmaz

12. **çün:**

Gazel 155

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Tâ haşr olunca mest ola çün Qays u Kûh-ken
Bezm-i maḥabbetüñ bir iki sāğarın gören

13. **çün:**

Kıt'a 12

Mısra: 3

Çünkü.

Çün evvel-i dîn zāhir olupdur o tarafından
Çıkşa ne 'aceb beniyye-i Mekke'den İslām

14. **çün:**

Gazel 77

Mısra: 4

Çünkü.

Aña kim çün hûn-ı dil laḥt-ı ciger zād-ı sefer olmaz
Ṭarîḫ-ı 'ışqda ser-menzile vuşlat ne mümkindür

15. **çün:**

Gazel 81

Mısra: 3

Çünkü.

Geh semend-i nāzınıñ pāmāliyüz çün hāk-i reh
Gāh memnûn-ı nigāh-ı çeşm-i siḫr-āşarıyuz

16. **çün:**

Gazel 206

Mısra: 3

Çünkü.

Degül şâyeste maḥbūbiyyete çün kim sivā-yı Ḥaḫḫ
Şerik itme cenāb-ı Kibriyā'ya nev'-i insānı

17. **çün:**

Rûbai 61

Mısra: 3

Çünkü.

Çün âteş ü âbdur dil kâni' ü gam
Bilmez gam-ı dünyâyı kanā'at-pişe

18. **çün:**

Gazel 131

Mısra: 9

Çünkü.

Deheninden geh olur zehr aqıdur çün şu'bân
Gāh olur mürdeye cān-baḫş-ı Mesîḫā-yı qalem

19. **çün:**

Gazel 171

Mısra: 2

Çünkü.

Dilberde vefā şime cefā 'āriyet olsa
Çün kıble-nümā müncezib-i yek-cihet olsa

20. **çün:**

Kaside 2

Mısra: 3

Çünkü.

Çün 'ālemine rahmet-i Ḥaḫḫ oldı maḫdemün
Sāyeñden oldı behre rübā 'ālem-i 'adem

21. **çün:**

Kaside 2

Mısra: 4

Çünkü.

Ammā çi-süd geçdi dem-i nev-bahār-ı 'ömr
Çün mevsim-i ḫarîf irişdi dem-i herem

22. **çün:**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Çünkü.

Âteş-i ḫahruñ yıkar a'dāyı çün nār-ı seḫar
Nazra-i luṭfuñ yıkılmış dilleri âbād ider

23. **çün:**

Gazel 157

Mısra: 5

Çünkü.

Çün çenâr ateş-i reşk ile yaqar şimşâdı
Gülşene serv-i qadûn olsa eger sâye-figen

24. **çün:**

Gazel 34

Mısra: 7

Çünkü.

Dâmen-keş isem kâr-ı cihândan n'ola çün serv
Âzâdelügüm bāğ-ı fenâda semerümdür

25. **çün:**

Kıt'a 17

Mısra: 4

Çünkü.

Bir genc-i feyz için ki o Monlâ-yı Rûm'dur
Çün büm-ı cāyum oldı h̄arâb-ı diyâr-ı Rûm

26. **çün:**

Tarih 19

Mısra: 2

Çünkü.

Qazâ-yı Hakk ile bir şeb cihâna lerziş el virdi
Zemini zelzele tahrık idüp çün mevce-i deryâ

27. **çün:**

Tarih 24

Mısra: 2

Çünkü.

Hâcı Hasan şâhib-i hayr u şalâh
Eyledi bu cāmî'e çün ibtidâ

28. **çün:**

Terci-bend 1

Mısra: 4

Çünkü.

Gâhî nesîm-i fikr-i kerem kim vezân olur
Feyz-i neşât u h̄andede çün verd-i aḡmerem

29. **çün:**

Tarih 29

Mısra: 1

Çünkü.

Çün itdi zühür irâde-i Rabb-i Şamed
Pâyâna irişdi 'ömr-i h̄'âherde 'aded

30. **çün:**

Gazel 123

Mısra: 8

Çünkü.

Eyle izhâr-ı şafâ-yı dilüñ 'aksin her dem
Kec-nümâ râst-reviş çün 'amel-i hakkâk ol

31. **çün:**

Gazel 203

Mısra: 7

Çünkü.

Kebâb olur tütüşüp çün çenâr bî-şübhe
Hümâ tenâvül iderse ger üstül'ânümüzü

çünkü:

1. **çünkü:**

Gazel 22

Mısra: 10

Çünkü.

Çekme gam ey Nesîb-i nâ-sere-kâr
Güş-ı cāna irişdi çünki nüvîd

2. **çünkü:**

Gazel 206

Mısra: 5

Çünkü.

Qabül-i şirket itmez çünki te'sîrat Hakk'un'dur
Şuver âyînesinde hüsn-i Hakk'dur cezb iden cāmî

3. **çünkü:**

Tarih 5

Mısra: 6
Çünkü.

Ṭavf-ı Beytullāh'a niyet itdi bā-emr-i Ḥudā
Çünkü buldı devlet-i dünyā murād üzre huşūl

4. **çünkü:**

Gazel 207
Mısra: 7
Çünkü.

Sürür u gam degüldür çünkü bākī ey gönül şād ol
Budur mengüş-i hikmet güşda bir pirden qaldı

2.3.5. D

da:

1. **da:**

Müsemmen 1
Mısra: 9
Bağlama edatı.

Ḳābe Ḳavseyn oldı burc-ı āfitāb-ı 'izzetüñ
Şems-i zātuñ evc-i ev ednā da tābāndur senüñ

2. **da:**

Rübai 37
Mısra: 1
Bağlama edatı.

Işlāh-pezir olmasa da nefs-i 'anid
Luṭf-ı ezelden itmezüz qaṭ'-ı ümīd

3. **da:**

Gazel 9
Mısra: 1
Bağlama edatı.

Cāy olsa da gönül felek-i çārümīn saña
Mānend-i āfitāb

4. **da:**

Gazel 79
Mısra: 11
Bağlama edatı.

Fürkat-i la'l-i leb ü sīne-i cānāna da dil
Māyil-i gonca-i gül nāzır-ı nesrīn olmaz

5. **da:**

Kıt'a 7
Mısra: 2
Bağlama edatı.

Efendi kuvvet-i iḳbālūñ ol qadardur kim
Tehemten olsa da bāzū-yı baḥtuñı buramaz

6. **da:**

Gazel 129
Mısra: 16
Bağlama edatı.

Tamām-ı şüret ü sīrede bi-bahāne imiş
Cemāl-i pāki gibi hūlḳı da Nesīb güzel

7. **da:**

Gazel 176
Mısra: 9
Bağlama edatı.

Murğ-ı dil Cibril-i pervāz olsa da āḥir Nesīb
Şayd olur elbette dām-ı zūlf-i müşk-āsāsına

8. **da:**

Gazel 182
Mısra: 10
Bağlama edatı.

Ḥaḳḳā nazīrini o siyeh-çerde dilberüñ
Bulmaz Nesīb varsa da iḳlīm-i Berber'e

9. **da:**

Gazel 196
Mısra: 4
Bağlama edatı.

Dil gitdi hūş gitdi dükendi şekib ü şabr
Āh u fiğān da qalması tāb u tūvān gibi

10. **da:**

Gazel 154
Mısra: 5
Bağlama edatı.

Pāmāl-i leked-küb-ı fenā olsa da ey şūḥ
Sevdā-yı vişālūñ niçe mümkün gide serden

11. **da:**

Gazel 159

Mısra: 4

Bağlama edatı.

Farç-ı ülfetle olur cism-i ser-â-pâ dide
Şeb-i deycürda da pây bulur pâpûşın

12. **da:**

Gazel 171

Mısra: 6

Bağlama edatı.

Kim ağlar idi tengi-i dilden o perînüñ
Luţfında da cevrindeki deñlü si'at olsa

13. **da:**

Tarih 25

Mısra: 8

Bağlama edatı.

Dünyâda 'azîz eylemiş idi anı Bârî
'Uķbâda da memnûnı ola luţf-ı mezîdüñ

14. **da:**

Mesnevi 3

Mısra: 6

"Da/de" bağlacı.

Çâr-dihdür ikincisi hem çâr
Çâr olmazsa da olur nâ-çâr

dād u deheş:

1. **dād u deheş:**

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Adalet ve korku.

Aldum nuķūd-ı 'ömr ile kālā-yı ma'şiyet
Oldı baña bu dād u deheş müris-i nedem

dād-fermā:

1. **dād-fermā:**

Tarih 9

Mısra: 2

Adaleti.

Cenāb-ı Şeyh Bostān nuķbe-i evlād-ı Mevlānā
Kim oldur dād-fermā kişver-i in'ām u iķsāna

dād-ķ'āh:

1. **dād-ķ'āh:**

Kaside 2

Mısra: 5

Adalet isteyen.

Hāşā ki nār-ı düzaķ anı dād-ķ'āh ide
Bir leb ki ola buse-zen-i sāķa-i ķarem

dād-ķ'āh:

1. **dād-ķ'āh:+uñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Adalet isteyen.

Var mı bu su'āle bir cevābuñ
Maķşerde olursa dād-ķ'āhuñ

dād-res:

1. **dād-res:+i**

Rübai 30

Mısra: 2

Yardımcı.

Ey mefķar-i kül şimdi budur mültemesi
Bî-çāre Nesib'üñ olasın dād-resi

dāfi':

1. **dāfi':**

Tarih 30

Mısra: 6

Defeden, gideren.

Manşıbuñ ola mübārek dā'im ola 'izzetüñ
Devletüñden ola Hāķ dāfi' gezendi 'ilm ile

dāfi'-i seķam:

1. **dāfi'-i seķam:**

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hastalķı, illeti def etmek.

Virdüñ mizāc-ı 'āleme ğāyetde i'tidāl
Ma'cün-ı şer'uñ ideli dāfi'-i seķam

dāfi'-i zulem:

1. dāfi'-i zulem:

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Karanlığı yok etmek.

Ey mihr-i āsumān-ı Hüdā oldu kevnden
Nūr-ı velādetüñ o kadar dāfi'-i zulem

dāğ:

1. dāğ:

Gazel 166

Mısra: 1

Yanık yarası, kızgın demirle vurulan damga, nişan;
Gönülde açılmış yara.

Bağ şerhaya sīnemde olan dāğ üzerinde
Bir taze gül açıldı yine lāle yerinde

2. dāğ:+uñ, +ı

Gazel 175

Mısra: 8

Yanık yarası, kızgın demirle vurulan damga, nişan;
Gönülde açılmış yara.

Ey dil geçegör geşt-i gülistān-ı fenādan
Her dāğūñı reşk-āver-i gül-berg-i ter eyle

3. dāğ:

Gazel 134

Mısra: 5

Yanık yarası, kızgın demirle vurulan damga, nişan;
Gönülde açılmış yara.

Güşāde dāğ mıdur cā-be-cā bu sīnemde
Kudüm-ı hayl-i ğama dūr midūr nedūr bilmem

4. dāğ:

Gazel 155

Mısra: 9

Yanık yarası, kızgın demirle vurulan damga, nişan;
Gönülde açılmış yara.

Baht-ı siyāhına niçe dāğ olmasun Nesīb
Nā-gāh rüy-ı dilber-i haţţ-āverin gören

5. dāğ:

Rūbai 19

Mısra: 4

Yanık yarası, kızgın demirle vurulan damga, nişan;
Gönülde açılmış yara.

Nezzāre kiyān ravza-i enverüñün
Çeşm olsa 'aceb mi sīnesinde her dāğ

6. dāğ:+lar, +dan

Gazel 74

Mısra: 2

Yanık yarası, kızgın demirle vurulan damga, nişan;
Gönülde açılmış yara.

Ruĥ-ı zībāsını yārūñ ki temāşā iderüz
Dāğlardan niçe biñ dīde hüveydā iderüz

7. dāğ:+lar, +dan

Gazel 132

Mısra: 8

Yanık yarası, kızgın demirle vurulan damga, nişan;
Gönülde açılmış yara.

Dāğlardan pīrehen-püş olmayınca bilmedüm
Mācerā-yı çāk-i dāmen 'ışk-ı Yūsuf nedügin

1. dāğ:+ları

Gazel 24

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Yanık yarası, kızgın demirle vurulan damga, nişan;
Gönülde açılmış yara.

Dāğları evrāk-ı güldür şerhalar saţr ey Nesīb
Ol nev-āmüz-ı cefāya sine bir sī-pāredür

dāğ dāğ-ı sīne:

1. dāğ dāğ-ı sīne:

Terci-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sinede, bağırda yanık yaraları.

Ey dil rızā-yı ilāhiye 'āzım ol
Ey dāğ dāğ-ı sīne meded çeşm-i bāzum ol

dāğ ur-:

1. dāğ ur-:-dum

Gazel 167

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaralamak, yara açmak.

Nesibā hāl-i ruhsārına oldum mübtelā şimdi
Yine bir taze dāğ urdum dil-i pür-ihtirāk üzre

dāğ-dār:

1. **dāğ-dār:***am
Gazel 184
Mısra: 4
Yaralı, dağlı.

Nā-maḥal cevriyle itdi lāle-veş hūn bağrumı
Ol nev-āmüz-ı cefāya dāğ-dāram āh āh

dāğ-dār ol-:

1. **dāğ-dār ol-:**maz
Tahmis 4
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Dağlanmış, yanık olmak; çok üzümlüp kederlenmek.

Alanlar ders-i ma'nī dāğ-dār olmaz huşumından
Geçerler kām-ı dünyānuñ huşuşından 'umumından

dāğ-ı ciger:

1. **dāğ-ı ciger:**
Gazel 120
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Yürek yarası.

Bāğ-ı fenāda verd-i teri Mevleviler'ün
Dāğ-ı ciger fūrüz-ı tecellā-yı 'ışkdur

2. **dāğ-ı ciger:**
Gazel 120
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Yürek yarası.

Bāğ-ı fenāda verd-i teri Mevleviler'ün
Dāğ-ı ciger fūrüz-ı tecellā-yı 'ışkdur

3. **dāğ-ı ciger:**
Gazel 165
Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Yürek yarası.

Būs itmeyeydi hāl-i ruḥın bezmde raqīb
Bā'is ne idi dāğ-ı ciger tazelenege

dāğ-ı derün:

1. **dāğ-ı derün:**
Gazel 197
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Gönül yarası.

Gül ü lāle yeter dāğ-ı derün u şu'le-i āhı
Bahār-ı 'ışkuñ içre arzū-yı gülşen itmez dil

dāğ-ı derün-ı gül-i al:

1. **dāğ-ı derün-ı gül-i al:**
Gazel 14
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Kırmızı gülün kalbindeki yara.

Aç burka'umı gülşene gel 'arz-ı cemāl it
Hāl-i ruḥuñ dāğ-ı derün-ı gül-i al it

dāğ-ı dil:

1. **dāğ-ı dil:***dür
Gazel 96
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Gönül yarası.

Dāğ-ı dildür nāme-i nāyı ciger-süz eyleyen
Nāle bī-zaḥm-ı derün olsa eşerden dūr imiş

2. **dāğ-ı dil:**
Kaside 2
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Gönül yarası.

Engüşt-i ḥāme-gir-i debir-i menākıbuñ
Ḥüsniyle oldu dāğ-ı dil gonca-i İrem

3. **dāğ-ı dil:**
Gazel 103
Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Gönül yarası.

Ḥān-mān-ı cismi teff ü t̄āb-ı gam sūzān idüp
Şaçdı her bir dāğ-ı dil m̄ānend-i aḥker t̄āb ü tef

4. **dāğ-ı dil:**+ü, +m

Gazel 24

Mısra: 9

Kelime Tipi: -
Gönül yarası.

Āh-ı āteş-zād kim dāğ-ı dilüm şād-āb ider
Gülsitān-ı ʿışka gūyā āteşin fevvāredür

dāğ-ı gam:

1. **dāğ-ı gam:**+la

Gazel 150

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Gam yarası.

Seri dāğ-ı gamla reşk-i gül ü gülşen eylemişken
Dile āteş-i ruḥuñla ʿamel-i sipend idersin

dāğ-ı ʿışk:

1. **dāğ-ı ʿışk:**+uñ

Gazel 163

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Aşk yarası.

Gül-i ḥurşīdi ihdā itse gerdün eylemez rağbet
Aña kim dāğ-ı ʿışkuñ zib-i serdür yā Resūlallāh

dāğ-ı mühr:

1. **dāğ-ı mühr:**+i

Kaside 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Mühür yarası.

Nāzenin yar-i Ḥudā Aḥmed-i Mürsel kim anuñ
Dāğ-ı mühr-i ser-i ʿuşşāka gül-i aḥmer olur

dāğ-ı ser:

1. **dāğ-ı ser:**+i

Gazel 133

Mısra: 7

Kelime Tipi: -
Başta oluşan yaralar.

Dūd-ı āh ile idüp dāğ-ı seri perverde
Gül ü reyḥānımı bu köhne sifālūñ görelüm

dāğ-ı sır:

1. **dāğ-ı sır:**

Gazel 57

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Gizli yara.

Dūd-ı āh u dāğ-ı sır izḥār ider ʿāşık saña
Bir sifāl-i köhnede sünbül ḳaranfūl gösterür

dāğ-ı sūz-ı sīne-i merhem:

1. **dāğ-ı sūz-ı sīne-i merhem:**

Gazel 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -
(aşğın) sinedeki aşk ateşinin açtığı yaranın merhemi.

Ṭabībüm derdüñ oldı dāğ-ı sūz-ı sīne-i merhem
İder dil-ḥaste-i ʿışkuñ olan dermāna istignā

daḥi:

1. **daḥi:**

Gazel 43

Mısra: 14

Daha.

Nesīb eyleme zāyīʿ nuḳūd-ı evḳātı
Şaḳın ki girmez ele bir daḥi defīne-i ʿömr

2. **daḥi:**

Gazel 83

Mısra: 8

Daha.

Ḥüsn-i ḥulḳ olmaz imiş ḥūy-ı redīye tebdil
Müşk-i ezfer yine bir daḥi dönüp ḥūn olmaz

3. **daḥi:**

Tarih 31

Mısra: 4

Daha.

Zātuñ gibi bir kâmil-i bî-misl ü müdânî
Ne geldi ne bir dañi gelür ‘âlemiyâna

4. **dañi:**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Bile, dahi.

Rûh-ı quds idi rikâbuñda sa‘âdet-veş devân
Yolda kaldı ol dañi sen ‘izz ile olduñ revân

5. **dañi:**

Tarih 1

Mısra: 4

Daha.

Mevâlîde bu bir mecmû‘a-i kübrâ idi el-ħağğ
Ne gelmişdür ne bir dañi gelür misli bu devletde

6. **dañi:**

Gazel 53

Mısra: 8

Bile, da/de.

Vuşlatuñ gibi muħâl isterüz olsa ne ‘aceb
Nâlemüz gibi du‘âmuz dañi mehcür-ı eser

7. **dañi:**

Gazel 181

Mısra: 12

Bile, da/de.

Nesîb rüy-ı dil-i düşmene gurûr itme
Mülâyemet dañi gösterse ħâra aldanma

8. **dañi:**

Gazel 210

Mısra: 2

Bile, da/de.

Zâhidâ şanma ki bâzî ola şâhid nârı
Sen dañi şâf-dil ol anlaya gör bu râzı

9. **dañi:**

Rûbai 49

Mısra: 2

Bile, da/de.

‘Uşşâk egerçi ‘ışk ile ħasta gerek
Ma‘şûk dañi ‘âşîka dil-beste gerek

10. **dañi:**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Daha.

Bu cünbüş-i kıametüñ görenler
Bir dañi olur mı ‘ağla mağrûn

11. **dañi:**

Kaside 3

Mısra: 13

Daha.

Gerden-i maşnû‘a itmez bir dañi zîver hele
Bağr-ı imkân zerre-i zātuñ gibidür bî-bahâ

12. **dañi:**

Gazel 183

Mısra: 10

Bile, da/de.

Öldürüp ħasret-i la‘lünle Nesîb-i zârı
Gel şerik olma dañi tâzelügüñ var kıana

13. **dañi:**

Gazel 210

Mısra: 10

Bile, da/de.

Bu merâyâya bakup ħağğ‘ı şuhûd eyle Nesîb
Sen dañi şâf-dil ol fehm ideğör bu râzı

14. **dañi:**

Kaside 2

Mısra: 16

Bile, da/de.

Şad-kâfile şalât u selâm ola muttaşıl
Rûh-ı rasûle âl ile aşħâba dañi hem

15. **dañi:**

Kaside 4

Mısra: 2

Bile, da/de.

Sen hıdīv-i dād-kārı kişver-i ervāh idūñ
İtmemişdi ʿālem ü Ādem daḥi kesb-i ḥayāt

16. **daḥi:**

Mesnevi 2

Mısra: 13

Bile, da/de.

ʿİlmüñ daḥi nāfiʿin recā kıl
Üstād-ı edibe ilticā kıl

17. **daḥi:**

Gazel 49

Mısra: 6

Bile, da/de.

Dem ü laḥm olduḡuñ aḡyār ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse ḥayālün daḥi tenhā mı gelür

18. **daḥi:**

Gazel 144

Mısra: 5

Bile, da/de.

Ol vaʿde ḥilāfam ki daḥi nām-ı vefāyı
Kendim bile güş itmedüm aşlā dehenümden

19. **daḥi:**

Gazel 150

Mısra: 2

Bile, da/de.

Sen o zülf-i pīç pīçüñ gehi bend bend idersin
Dil-i Cebraʿil olursa daḥi der-kemend idersin

20. **daḥi:**

Gazel 153

Mısra: 7

Bile, da/de.

Ḥayāli daḥi ʿaziz itdi şimdi didārı
Fiğān o Yūsuf-ı gül-pirehen ḥayālinden

21. **daḥi:**

Kaside 6

Mısra: 8

Bile, da/de.

Ḥalle hīç kimsede ḡudret mi var ol ʿuḡdeyi kim
Ḥallin itdükçe irāde daḥi muḥkem-ter olur

22. **daḥi:**

Kaside 7

Mısra: 4

Bile, da/de.

Nesīb'e bendelüḡüñ māye-i saʿādetdür
Sezā degülse daḥi luḡfa ey Nebiyy-i ecel

23. **daḥi:**

Kaside 10

Mısra: 9

Bile, da/de.

Degülse daḥi sezā luḡfa himmetüñ o ḡadardur
Ki reng-i berf virür şüret-i muḡassi-i ḡire

24. **daḥi:**

Kıt'a 22

Mısra: 4

Bile, da/de.

Ḳabrini idüp seng-i müzehheble müzeyyen
Faḥr itmededür gör eyle daḥi fuḡarāya

25. **daḥi:**

Gazel 69

Mısra: 10

Bile, da/de.

Nā-maḡal ḥʿāhiş-i vuşlatla Nesībā āḡir
Kendimüz ḡāk-i derinden daḥi dūr eylemişüz

26. **daḥi:**

Gazel 71

Mısra: 4

Bile, da/de.

Rüʿyāda bile ḡançer-i cānān görürüz biz
Ḥʿāb içre daḥi teşne iken āb unudılmaz

27. **daḥi:**

Gazel 74

Mısra: 7

Bile, da/de.

Nik-bahtāna daḥi vuşlat-ı cānān muḥāl
Baht-ı vārūn ile biz yok yere ğavgā iderüz

28. **daḥi:**

Gazel 76

Mısra: 11

Bile, da/de.

O tıfl-ı nev-rese incinme kim Nesīb daḥi
Nüvāziş-i nıgeh-i gāh u geh nedür bilmez

29. **daḥi:**

Gazel 84

Mısra: 14

Bile, da/de.

Naḥl-i dilinde mīve-i şādī ‘adīm olur
Kām-āver olsa daḥi Nesībā ḥilāfumuz

30. **daḥi:**

Gazel 102

Mısra: 6

Bile, da/de.

Dükendi ḥūn-ı dil ammā ki geçmez giryeden
çeşmüm
Faḳır olsa daḥi olmaz kerīm iḥsāndan fāriğ

31. **daḥi:**

Gazel 138

Mısra: 6

Bile, da/de.

Kūyuñda yüzüm ḥāk-i reh itmek baña yegdür
Ḥurşide mümās olsa daḥi fark-ı külāhum

32. **daḥi:**

Gazel 170

Mısra: 2

Bile, da/de.

Maḳrūn olursa da‘vet-i ‘āşık icābete
Cezb eyler ol perī daḥi nā-gāh şoḥbete

33. **daḥi:**

Gazel 170

Mısra: 7

Bile, da/de.

Dest-i nigāhdan daḥi renciş-pezir olur
Söz var midur o gül bedene ol şarāvete

34. **daḥi:**

Gazel 170

Mısra: 13

Bile, da/de.

Fürkātde daḥi dūr degüldür o māha dil
Her şeb çeker ḥayālını āğūş-ı ḥasrete

35. **daḥi:**

Gazel 185

Mısra: 4

Bile, da/de.

Biğānelerle ülfetüñe itmezüz ḥased
Biz daḥi maḥrem idük o bezme zamān ile

36. **daḥi:**

Kaside 7

Mısra: 8

Bile, da/de.

Egerçi pişesi dā‘im ḥaṭa vü ‘işyāndur
‘İbādetinde daḥi var hezār ḥabṭ u ḥalel

37. **daḥi:**

Kaside 7

Mısra: 14

Bile, da/de.

Şalāt-ı Ḥaḳḳ ola rūḥ-ı revānuña bī-ḥadd
Gürūh-ı Āl ile aşḥābuña daḥi eşmel

38. **daḥi:**

Mesnevi 2

Mısra: 15

Bile, da/de.

Sen daḥi olup bu sırdan āgāh
Rāh-ı ṭaleb içre olma güm-rāh

39. **daḥi:**

Mesnevi 2

Mısra: 10

Bile, da/de.

Ādem için oldı halk kevneyn
Ādemle olur cinān daḥi zeyn

40. **daḥi:**

Rūbai 48

Mısra: 4

Bile, da/de.

Mānende-i ḥurşid eger rif'at eyle
Başuñ göge irse daḥi sür ḥāke yüzüñ

41. **daḥi:**

Rūbai 65

Mısra: 3

Bile, da/de.

Bir şāh-ı cemāl daḥi mālīk olamaz
Dil kişveri milket-i Süleymān oldı

42. **daḥi:**

Tarih 19

Mısra: 8

Bile, da/de.

İdüp nāzır cenāb-ı Şeyḥ Bostān'ı bu ḥayrāta
Vücūda geldi evvelki bināsından daḥi a'lā

43. **daḥi:**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Bile, da/de.

Zannum budur ki ben kılına ide mağfired
Cürm ü ḥaṭā ile eger olsam daḥi ferid

44. **daḥi:**

Gazel 110

Mısra: 9

Bile, da/de.

Dünyāda daḥi olsa muḥakḳıklere düçār
Rüsvāy olur muḳallid-i keşf ü kerāmetüñ

45. **daḥi:**

Kaside 1

Mısra: 14

Bile, da/de.

Ḥadd-i ḥamsīni tecāvüz itdi sinn ü sāl ise
Nefs-i bī-inşāf ise itmez daḥi terk-i gurūr

46. **daḥi:**

Gazel 129

Mısra: 10

Ve dahi.

Girih-güşāy-ı firāk oldı gerçi dest-i vişāl
Daḥi göñülde olan 'uḳde olmadı münḥal

47. **daḥi:**

Gazel 205

Mısra: 6

Ve dahi.

Hilāli olup bedrde āşikār
Daḥi āfet olmuş gör ol āfeti

48. **daḥi:**

Gazel 162

Mısra: 16

Ve dahi.

Nesib bāğ-ı felekde mi sürür u şafā
Daḥi füşürde degül ḥüşe-i Süreyyā'da

49. **daḥi:**

Kaside 8

Mısra: 14

Ve dahi.

Şalāt-ı Ḥudā rūḥuña ola vāşıl
Daḥi rūḥ-ı aşhāb ile Āl'e munzam

50. **daḥi:**

Gazel 122

Mısra: 2

Bile, da/de.

Bu ḥārzār-ı 'alāyıkda çide dāmān ol
Ṭutarsa Ḥızr daḥi dāmēñ gürizān ol

dāḥi:

1. **dāḥi:**

Gazel 124

Mısra: 14
Dahi, zeki.

Nesibā tiz-bîn ol bâ'îş-i hilkat nedür aña
Gözün aç zātuñı fehm eyle terk it humkî dâhî ol

dâhîl-i 'adn:

1. dâhîl-i 'adn:

Rûbai 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Cennetin içi.

Hep düzahiyâmî dâhîl-i 'adn eyler
Ebrû-yı şefâ'atün iderse imâ

dâ'î:

1. dâ'î:+leri

Tarih 25

Mısra: 9

Dua eden, duacı.

Dâ'îleri târih ile hep didi Nesibâ
'Adn ol mekân rûhına müftî-i vaḥidüñ

dâ'î-i deyr:

1. dâ'î-i deyr:+i, +n, +e

Tarih 18

Mısra: 13

Kelime Tipi: -
Dünyanın duacısı.

Âşafâ dâ'î-i deyrine Nesib'ün kârı
Dergeh-i ḥazret-i Monlâ'da saña oldu du'â

dâ'im:

1. dâ'im:+dür

Gazel 1

Mısra: 7

Daima, her zaman.

Bizüm-çün nâle vü ser-geşteḡi vü girye dâ'imdür
Kenâr-ı cüybâr-ı miḥnetün dülâbiyuz cânâ

2. dâ'im:

Gazel 48

Mısra: 7

Daima, her zaman.

Edeb âmüz-ı debistân-ı maḥabbet dâ'im
Sa'ı ile ḥarf-i temennâyı ferâmüş eyler

3. dâ'im:

Gazel 124

Mısra: 8

Daima, her zaman.

Tekebbür itme taḥşil-ı ğınâ-yı kalbe sa'ı eyle
'Ubüdiyetle faḥr it faḥr ile dâ'im mübâhî ol

4. dâ'im:

Gazel 140

Mısra: 3

Daima, her zaman.

Âb içre 'aks-i encümi dâ'im kıyâs ider
İkbâl-i devlet-i feleke i'timâd iden

5. dâ'im:

Kaside 1

Mısra: 10

Daima, her zaman.

Ḥ'âb-gâh-ı cism-i pâküñ olduḡıçün mehd-i ḥâk
Şebden örter dâye-i devrân aña dâ'im semür

6. dâ'im:

Tarih 13

Mısra: 10

Daima, her zaman.

Ḥarf-i menkûḡ ile târihin Nesibâ didiler
Şeyḡ İlyâs ide dâ'im ḡurb-ı Yezdân'ı maḥal

7. dâ'im:

Tarih 28

Mısra: 9

Daima, her zaman.

Maḡâmın Ḥâḡ mübârek ide dâ'im diye aḥbâba
Ne kim dergâh-ı Ḥâḡ'dan istedümse mâ-ḥaşal oldu

8. dâ'im:

Kaside 3

Mısra: 3

Daima, her zaman.

Hazretüündür luṭf-ı bî-pâyân ile dâ'im olan
Dest-gîr-i ümmet-i üftâde-i bî-dest ü pâ

9. **dâ'im:**

Terci-bend 1

Mısra: 2

Daima, her zaman.

Kendim sa'îd zu'm iderem rû-siyâh iken
Dâ'im hevâ-yı nefis ile kârum günâh iken

10. **dâ'im:**

Gazel 20

Mısra: 3

Daima, her zaman.

N'ola gösterse dâ'im 'aks-i rûy-ı şâhed-i feyzi
Ki bir âyîne-i rûşen-güherdür halka-i tevḥîd

11. **dâ'im:**

Gazel 213

Mısra: 13

Daima, her zaman.

O şâhib-şadırı Hâk dâ'im mu'ammer ide şadrında
Dine tâ sūd idüp aḥbâbı a'dâsı ziyân çekdi

12. **dâ'im:**

Kaside 1

Mısra: 1

Daima, her zaman.

Eyler istiskâl dâ'im ehl-i takvâ şoḥbetin
Her zamân merḡûbıdır bezm-i ahâlî-i faḥûr

13. **dâ'im:**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Daima, her zaman.

Ma'nâsını naḳş idüp zamîre
Dâ'im nâzar it kelâm-ı Pîr'e

14. **dâ'im:**

Kaside 3

Mısra: 14

Sürekli, her zaman.

Hem-şümâr-ı қаtre-i 'ummân olsun rûḥuña
Âlüne aşḥâbuña dâ'im şalâtiyle senâ

15. **dâ'im:**

Kaside 7

Mısra: 7

Sürekli, her zaman.

Egerçi pişesi dâ'im ḥaṭa vü 'işıyândur
'İbâdetinde daḥi var hezâr ḥabṭ u ḥalel

dâ'im id-:

1. **dâ'im id-:-e**

Tarih 18

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Devamlı etmek.

Hâk mübârek ide ol şadr-ı mu'allâyı aña
Devletin dâ'im ide 'ömrini efzûn Ḥudâ

dâ'im ol-:

1. **dâ'im ol-:-a**

Tarih 30

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devamlı, sürekli, kalıcı olmak.

Mañşıbuñ ola mübârek dâ'im ola 'izzetüñ
Devletüñden ola Hâk dâfi' gezendi 'ilm-ile

dâ'imâ:

1. **dâ'imâ:**

Tarih 32

Mısra: 4

Sürekli, her zaman.

O bâğ-ı ma'delet oldı çiçekden ḥasta bir kaç gün
Vücüdün dâ'imâ şıḥḥatle Mevlâ pâyidâr itsün

2. **dâ'imâ:**

Kaside 10

Mısra: 4

Sürekli, her zaman.

Ḥavâlî-i ḥaremi mühbiṭ-i cünüd-ı melâyik
Metâfdur işigi dâ'imâ faḳîr ü emîre

3. **dā'imā:**

Gazel 89

Mısra: 2

Sürekli, her zaman.

Māsivādan el yuyup maḥlūḳdan ümmīdi kes
Virdüñ olsun dā'imā Allāh bes bākī heves

4. **dā'imā:**

Gazel 125

Mısra: 5

Sürekli, her zaman.

Kālā-fürüş-ı sūḳ-ı ḥulūşuz ki dā'imā
Naḳd-i nifāḳ-ı rāyic-i bāzārumuz degül

5. **dā'imā:**

Kaside 10

Mısra: 1

Sürekli, her zaman.

Niḳāṭı eylemede dā'imā ifāza-i envār
Meh-i çehār-dehe ḳurs-ı āfitāb-ı münīre

6. **dā'imā:**

Tarih 2

Mısra: 8

Sürekli, her zaman.

Bildürür miḳdārımı a'dā-yı dīn ü devlete
Dā'imā destindedür mizān-ı şer'-i Muştafā

7. **dā'imā:**

Gazel 81

Mısra: 11

Daima, her zaman.

Dā'imā ser-geşte-ḥāl olsaḳ 'aceb midür Nesīb
Zerre-i nāçiz-i mihr-i rüy-ı pür-envāriyuz

8. **dā'imā:**

Mesnevi 6

Mısra: 5

Daima, her zaman.

Dā'imā birbiri ile hem-reng
Birisi nerm ü biri güyā seng

dā'ir:

1. **dā'ir:**

Gazel 171

Mısra: 8

Hakkında, konusunda, ... ile ilgili.

Kim şekve ider ol dehen-i telḥ-i suḥandan
Güftarı gehi vuşlata dā'ir nuket olsa

dāl:

1. **dāl:+dür**

Gazel 155

Mısra: 11

Delil, kanıt.

Güftarı fazl u dāniş-i Vahyī'ye dāldür
Ḳadr-i güher-fürüşü bilür gevherin gören

dām:

1. **dām:+ı**

Gazel 54

Mısra: 4

Ağ, tuzak.

Geh revzene-i pāse ḳonar ṭāyir-i maṭlab
Şayd-ı emelün dāmi hemān şanma ṭalebdür

2. **dām:**

Mesnevi 6

Mısra: 9

Tuzak.

Birisi güyyā ser-ā-pā dām

Ser-be-ser cismi şüret-i bādām

dām eyle-:

1. **dām eyle-:-r**

Gazel 39

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Tuzak haline getirmek.

Şayd için zāhid ol āhū nigehi ḥavfum bu
Eldeki sübḥa-i şad-dānesini dām eyler

dāmād-ı 'arūs-ı dünyā:

1. **dāmād-ı ‘arūs-ı dünyā:**

Gazel 79

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünya gelinin damadı.

Kimdür ol kim ola dāmād-ı ‘arūs-ı dünyā

Naqd-i ‘ömr ile edā-kerde-i kâbîn olmaz

dāmān:

1. **dāmān:+uñ, +ı**

Gazel 193

Mısra: 1

Etek.

İtme dāmānuñı ālüde ‘Azāzil gibi

Ṭāhirü’z-zeyl ola gör ḥazret-i Cibril gibi

2. **dāmān:+ı, +n, +ı**

Gazel 112

Mısra: 8

Etek.

Maṭlūbuñ ise vuşlat-ı cānāne-i merām

Ṭut dest-i ibtihāl ile dāmānını şebüñ

3. **dāmān+uñ, +a**

Gazel 199

Mısra: 3

Etek.

Dāmānuña küstaḥ düşersem ‘aceb olmaz

Mest-i mey-i ‘ışık ile ādāb mı ḳaldı

dāmān ol-:

1. **dāmān ol-:**

Gazel 122

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyin ucu, eteği olmak.

Bu ḥārzār-ı ‘alāyıkda çide dāmān ol

Ṭutarsa Ḥızr daḥi dāmenüñ gürizān ol

dāmān-ı recā:

1. **dāmān-ı recā:+dan**

Gazel 151

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ümit eteği.

Ey dil niçe bir keşmekeş-i ‘ālem-i esbāb

Kütāh idegör destüñi dāmān-ı recādan

dāmen:

1. **dāmen:+in**

Gazel 152

Mısra: 2

Etek.

Şöyle āşüfte cihān zülf-i perişānından

Dāmenin fehm idemez kimse giribānından

2. **dāmen:+üñ**

Gazel 122

Mısra: 2

Etek.

Bu ḥārzār-ı ‘alāyıkda çide dāmān ol

Ṭutarsa Ḥızr daḥi dāmenüñ gürizān ol

3. **dāmen:**

Gazel 157

Mısra: 4

Etek.

Çāk çāk eylemedüñ ‘āşık-ı şürîdelerüñ

Ḥasretüñle ne giribān ḳodılar ne dāmen

dāmen ü giribān:

1. **dāmen ü giribān:+uñ**

Gazel 116

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Etek ve gömlek.

Görüp melāmetümi şaḥş-ı ‘işmet āh eyler

Şadā-yı çāki degül dāmen ü giribānuñ

dāmen-būs:

1. **dāmen-būs:+a**

Gazel 180

Mısra: 3

Etek öpen.

Virilse zümre-i ‘uşşāka dāmen-būsa ruḥşatlar

Rūsüm-ı bendegi āyın-i sultāni cedid olsa

dāmen-gİR-i āh-ı ŧubĥ-gāhİ ol:

1. **dāmen-gİR-i āh-ı ŧubĥ-gāhİ ol:**

Gazel 124

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sabahleyin yapılan yakarışın eteğini tutan.

Nücüm-āsā gözün aç dök sirişküñ ebr-i giryān-veş
Günahuñ ağla dāmen-gİR-i āh-ı ŧubĥ-gāhİ ol

dāmen-i çeşm:

1. **dāmen-i çeşm: +üñ**

Gazel 151

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Gözün [eteğin kıvrımlarına benzeyen] kıvrımları;
Sevgilinin kirpikleri.*

Üşkufe-i İbretle pür it dāmen-i çeşmün
Maşşüd budur geşt-i gülistān-ı fenādan

dāmen-i maĥabbet:

1. **dāmen-i maĥabbet: +i, +n, +i**

Gazel 129

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Sevgi eteği.

Ķomam elümden anuñ dāmen-i maĥabbetini
Ķutınca dāmen-i ‘ömr-i ‘azİzi dest-i ecel

dāmen-i ‘ömr-i ‘azİz:

1. **dāmen-i ‘ömr-i ‘azİz:**

Gazel 129

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

İzzetle geçen ömrün eteğine yapışmak.

Ķomam elümden anuñ dāmen-i maĥabbetini
Ķutınca dāmen-i ‘ömr-i ‘azİzi dest-i ecel

2. **dāmen-i ‘ömr-i ‘azİz: +i**

Gazel 129

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

İzzetle geçen ömrün eteğine yapışmak.

Ķomam elümden anuñ dāmen-i maĥabbetini
Ķutınca dāmen-i ‘ömr-i ‘azİzi dest-i ecel

dāmen-i zer-tār:

1. **dāmen-i zer-tār: +a**

Gazel 139

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Altın işlemeli etek.

Bir cām sunup gitmege ‘azm eyleyicek yār
Öpdüm ayağın dāmen-i zer-tāra yapışdum

dāmen-keş:

1. **dāmen-keş:**

Gazel 34

Mısra: 7

Elini eteğini çekmek, bir işe karışmamak

Dāmen-keş isem kār-ı cihāndan n'ola çün serv
Āzādelügüm bāğ-ı fenāda semerümdür

dām-ı āğüş-ı gümān:

1. **dām-ı āğüş-ı gümān:**

Gazel 66

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yayı eline alarak tuzağa düşürmek.

Dil murād itse de āhuñ eşerin men‘ idemez
Dām-ı āğüş-ı gümān sedd-i reh-i tİR olmaz

dām-ı belā:

1. **dām-ı belā: +y, +a**

Gazel 194

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bela, hile tuzağı.

Herkesi dām-ı belāya düşürür güftārı
Ne ‘aceb künci kafes olsa mekān-ı tütİ

dām-ı zülf-i müşk-āsā:

1. **dām-ı zülf-i müşk-āsā: +sı, +n, +a**

Gazel 176

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) misk gibi kokusu olan saçının tuzağı.

Murg-ı dil Cibril-i pervaz olsa da ahir Nesib
Şayd olur elbette dam-ı zulf-i müşk-āsasına

dānā:

1. **dānā**:+y, +ı

Gazel 149

Mısra: 9

Âlim, bilgin, bilgili, bilen kimse.

Şa'bdur dānāyı söyletmek Nesibā her zamān
Gevherūn iḥrācı müşkildür teh-i 'ummāndan

2. **dānā**:+nuñ

Tarih 18

Mısra: 3

Âlim, bilgin, bilgili, bilen kimse.

Ḳadrini 'āleme tefhīm için ol dānānuñ
Çend rüz itmiş idi gayrı mühim-sāz ḳazā

dānā-yı esrār-ı Ḥudā:

1. **dānā-yı esrār-ı Ḥudā:**

Kaside 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın sırlarını bilen.

Ey muḥit-i bī-girān dānā-yı esrār-ı Ḥudā
Baḫr-i 'ilmünden cedāvildür 'ulūm-ı evliyā

dāne-i ümmīd:

1. **dāne-i ümmīd**:+i, +n, +ı

Gazel 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ümit tohumu.

Dāne-i ümmīdini nerm eylemez hiç kimsenūñ
Tā-be-key gerdān olur bilmem tehī nūh āsiyāb

dāniş ü dīn:

1. **dāniş ü dīn**:+uñ

Tarih 25

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Din ve ilim dünyası.

Bir zāt-ı ḫikem-senc idi kim muḳteziyātın
Eylerdi maḫallinde edā dāniş ü dīnūñ

dāniş-mend:

1. **dāniş-mend:**

Rübai 36

Mısra: 4

Bilgin, âlim, ilim sahibi.

'Âlimler ider mebhās-i 'ışka ḫānde
Bilmez hüner-i 'ışk nedür dāniş-mend

dār-ı bakā:

1. **dār-ı bakā**:+y, +a

Kıt'a 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sonsuzluk mekanı.

'Ucbına nazar eyle ahālī-i ḡnānuñ
Tevcihe 'inān eyleyicek dār-ı bakāya

dār-ı güher:

1. **dār-ı güher:**

Tarih 33

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Cevher kapısı.

Şādef-i baḫr-i 'adinde yer idüp dürr-i şāf
Ḳabr-i Dürrī ola dār-ı güher kân-ı 'atā

dār-ı 'ışk:

1. **dār-ı 'ışk**:+a

Gazel 88

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aşkın evi.

Pāy-dār olmaz heves-āsā Nesibā 'āḳibet
Dār-ı 'ışka olmasa seng-i melāmetden esās

dār-ı zulmet-ābād:

1. **dār-ı zulmet-ābād**:+uñ

Tarih 17

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sonsuz karanlığın evi.

Fenāsın añladı bu dār-ı zulmet-ābāduñ
Kemāl-i raḡbet ile itdi 'azm-i 'ālem-i nūr

darrāb:

1. **darrāb:**+i, +y, +uz

Gazel 1

Mısra: 4

Akça kesen, para basan.

Göñül pür-däg u dide pür-sirişk olsa n'ola her dem
Nüküd-i genc-i sulţān-ı fenā darrābıyuz cānā

dārū:

1. **dārū:**

Kaside 9

Mısra: 10

İlaç, deva.

Ey Fahr-i rüsül hāl-i Nesib'e nazar eyle
Bir zerre-i luţfuñ yeter ol hastaya dārū

dārū-yı luţf:

1. **dārū-yı luţf:**+uñ

Gazel 121

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Güzellik ilacı.

Derd-mend ü müste-mendem merhamet-kārā
meded

Dārū-yı luţfuñ devā-yı derd-i 'işyāndur senüñ

2. **dārū-yı luţf:**+uñ

Müsemmen 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Cömertlik ilacı.

Derd-mend ü müste-mendem merhamet-kārā
meded

Dārū-yı luţfuñ devā-yı derd-i 'işyāndur senüñ

dārū-yı pend-i telhi:

1. **dārū-yı pend-i telhi:**

Gazel 17

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Acı nasihatler ilacı.

Zāhidüñ dārū-yı pend-i telhi olmaz sūd-mend
Mümteni'dür derd-i ehl-i 'işka tedbir-i 'ilac

da'vā:

1. **da'vā:**+sı, +n, +a

Gazel 176

Mısra: 8

İddia.

Fitne-i memlūk nigāh-ı dil-firibümdür dimiş
Şāhid olmuş iki çeşm-i mesti bu da'vāsına

2. **da'vā:**

Gazel 78

Mısra: 6

İddia.

İmtihān tā ki ola ortada seng-i mi'yār
Kişi da'vā ile hiç fā'ik-ı akrān olmaz

3. **da'vā:**+y, +a

Müsemmen 1

Mısra: 12

İddia.

Mazhariyyet manşibuñdur men reāni dūr berāt
Mā remeyte oldu bu da'vāya burhān-ı sıkāt

da'vā-yı tefevvuk id-:

1. **da'vā-yı tefevvuk id-:**-er, -em

Tarih 31

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Üstünlük iddiasında bulunmak.

Sulţānuma şıdk-ile ta'allukda hemişe
Da'vā-yı tefevvuk iderem ehl-i zamāna

dāver:

1. **dāver:**

Gazel 31

Mısra: 4

Padişah.

Mülk-i dil hāşş-ı şehensāh-ı hayāl-i yārdur
İntizām-ı käre bir kişverde bir dāver yeter

dāver-i cüd-şiyem:

1. **dāver-i cüd-şiyem:**

Tarih 12

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Cömert huylu padişah.

Şeh-i iklîm-i hüner mâlik-i gencine-i fazl
Dâver-i cüd-şiyem mü'temin-i mülk-ârâ

dâver-i hâtem-şiyem:

1. dâver-i hâtem-şiyem:

Gazel 137

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Cömert hükümdar.

Dâver-i Hâtem-şiyem kân-ı kerem baħr-i 'aṭâ
Virse şâyândur sehâ vü luṭfî mu'tâd eyledüm

dâver-i neşât:

1. dâver-i neşât:

Gazel 99

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevinç padişahı.

Teşrif idüp diyâr-ı dile dâver-i neşât
Mülk-i vücûdı itdi maḡar leşker-i neşât

dâver-i rahm-i pîşe-i rüstâ-hîz:

1. dâver-i rahm-i pîşe-i rüstâ-hîz:

Rûbai 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kıyamet sanatının merhametli sultanı.

Ey dâver-i rahm-i pîşe-i rüstâ-hîz
Eflâk-ı serây-ı 'izzetüñden dehliz

da'vet it-:

1. da'vet it-:-di

Tarih 18

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Davet etmek, çağırılmak.

Gönderüp mühri der-i devlete da'vet itdi
Anı şâhenşeh-i Dârâ-fer-i ħurşid-i livâ

da'vet-i 'âşık:

1. da'vet-i 'âşık:

Gazel 170

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşığın daveti.

Maḡrûn olursa da'vet-i 'âşık icâbete
Cezb eyler ol perî daħi nâ-gâh şoħbete

dâye-i devrân:

1. dâye-i devrân:

Kaside 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Felek ana, sût anne.

Ĥ'âb-gâh-ı cism-i pāküñ olduġucün mehd-i ħâk
Şebden örter dâye-i devrân aña dâ'im semür

dayf eyle-:

1. dayf eyle-:-y, -e

Tarih 15

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Misafir etmek.

Şeyġ Bostân ibn-i Monlâ'yı Ĥudâ
Eyleye miħmân-serây-ı ħulda dayf

de-:

1. de-:-n, -i, -l, -en

Rûbai 41

Mısra: 2

Demek, söylemek, dile getirmek.

Şüfi ki baħîl ola ġam efgendesidür
Sâlik denilen hemân anuñ jendesidür

de:

1. de:

Gazel 44

Mısra: 1

Baġlama edati.

Mürġ-i dil 'ışk ile âvâre degüldür de nedür
Beste-i zülfi-şiyeh-kâre degüldür de nedür

2. de:

Gazel 44

Mısra: 2

Bağlama edatı.

Mürğ-i dil ʿışk ile āvāre degüldür de nedür
Beste-i zülf-i siyeh-kāre degüldür de nedür

3. de:

Gazel 44

Mısra: 4

Bağlama edatı.

Bu kadar şerha vü zaḥımyle diye ey ḥvāce
Sīne tıfl-ı ğama sī-pāre degüldür de nedür

4. de:

Gazel 44

Mısra: 6

Bağlama edatı.

Dūd-ı āh ola çemen-zār-ı firāka sünbül
Çeşmüm ol gülşene fevvāre degüldür de nedür

5. de:

Gazel 44

Mısra: 8

Bağlama edatı.

Dir imiş luṭfuma şāyeste degüldür ʿāşık
Bu kerem düşmen-i mekkāre degüldür de nedür

6. de:

Gazel 44

Mısra: 10

Bağlama edatı.

Bezm-ğāh-ı meye gülşen dinilürse sākī
Güli peymāne-i ser-şāre degüldür de nedür

7. de:

Gazel 44

Mısra: 12

Bağlama edatı.

Ḥüzn ü şādī mütēʿākıb olıcağ anda Nesīb
Eşk-i çarḥ-ı ğama seyyāre degüldür de nedür

8. de:

Gazel 212

Mısra: 2

Bağlama edatı.

Felek ʿaceb yolumuz küy-ı yāre düşmez mi
Bizüm de ḥışsemüze bir nezāre düşmez mi

9. de:

Tarih 33

Mısra: 1

Bağlama edatı.

Fevt olup bu sene de Dürri Efendi şad ḥayf
Ḳabri pākin dūr-i zaḥmetle pür ide Mevlā

10. de:

Gazel 183

Mısra: 7

Bağlama edatı.

Didiler ḥalka-i tevḥidde gördük de seni
Gelmedi böyle melek-çehre güzel devrāna

11. de:

Gazel 66

Mısra: 5

Bağlama edatı.

Dil murād itse de āhuñ eşerin menʿ idemez
Dām-ı āğüş-ı gümān sedd-i reh-i tır olmaz

12. de:

Gazel 126

Mısra: 2

Bağlama edatı.

N'ola rağbet olmasa Āb-ı Hızır'a şarāb-ı sāğar-ı Cem
degül
Mey-i la'l-i yāri çeken ḥayātını terk iderse de ğam
degül

13. de:

Tarih 35

Mısra: 7

Bağlama edatı.

Ben de ḳaldum Şām'da ʿazm itdi anlar Kaʿbe'ye
Bendegānuñ her zamān tedbiri olmazmış muşib

14. **de:**

Gazel 45

Mısra: 9

Bağlama edatı.

Hakîr isem de Nesîbâ baña şeref besdür
Ki bir kerîm-i hüdâvend-i kâm-gârum var

15. **de:**

Gazel 68

Mısra: 5

Bağlama edatı.

Tîre-dil itse de taklîd olamaz hâl ehli
Zişt-i bed-şekle tezyin ile şabâhat gelmez

16. **de:**

Gazel 91

Mısra: 2

Bağlama edatı.

Yandı pervânesine didi o şem^c-i ser-keş
Yalîñuz sende degül bende de vardur âteş

17. **de:**

Gazel 133

Mısra: 10

Bağlama edatı.

Bûs-ı la'lini niyâz idelüm ol serv-kaddüñ
Biz de bir mîvesin ol tâze nihâlüñ görelüm

18. **de:**

Gazel 83

Mısra: 6

Bağlama edatı.

Pây-mâl olmağıla ehl-i dil olmaz nâkış
Hâke de düşse yine qadr-i güher dün olmaz

19. **de:**

Gazel 155

Mısra: 7

Bağlama edatı.

Nâr-ı firâk 'âşığı mañv itse de yine
Añlar 'ayâr-ı süzünü hâkisterin gören

20. **de:**

Gazel 133

Mısra: 6

Bağlama edatı.

Neşve-i sâgar-ı hicrân ile çok mest olduk
Bir de keyfiyetini câm-ı vişâlüñ görelüm

21. **de:**

Gazel 142

Mısra: 6

Bağlama edatı.

Cefâ öğretdüñ ol mâha unutturduñ vefâ resmin
Ben ağlarsam hele sen de raqîbâ hürrem olmazsın

debdebe-i âferînişe:

1. **debdebe-i âferînişe:**

Kaside 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Yaratılışın ihtişamı.

Sensin hülâşa debdebe-i âferînişe
Cümle senünçün oldı zühürât-ı keyf ü kem

debistân-ı mağabbet:

1. **debistân-ı mağabbet:**

Gazel 62

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Muhabbet öğretilen okul.

Sebağ-ı 'ânân-ı 'ışkuñ nüktetin fehm itmede mâhir
Debistân-ı mağabbet içre kâmil Mevlevilerdür

debür:

1. **debür:**

Kaside 1

Mısra: 14

Batıdan esen rüzgâr.

Tâ köhen gülzâr-ı 'âlemde ola gül ser-zede
Tâ ki devr ide gülistânı şaba ile debür

def:

1. **def:**

Gazel 213

Mısra: 5

Ortadan kaldırma, giderme.

Çemende zulm-i hâri def' için emr idüp ârâma
Hezâruñ şekvesin güş itdi şâh-ı gül 'inân çekdi

2. **def'**:

Gazel 79

Mısra: 9

Savma, uzaklaştırma, kovma.

Çeşm-i dilden hâvel-i kesreti def' itse kişi
Bu merâyâyâ bakup haqq-ile hüd-bîn olmaz

def' it-:

1. **def' it-:-mez**

Gazel 159

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gidermek.

Müft bir kâr görülmez gamı def' itmez eger
Bâde 'ayyâşlaruñ almasa naqd-i hüşin

def'a:

1. **def'a:+dur**

Tarih 27

Mısra: 9

Kez, kere.

İkinci def'adur kim ziver oldı şadr-ı fetvâya
Kemâl-i imtiyâzın fehm ider bundan ülü'l-ârâ

def'-i gam eyle-:

1. **def'-i gam eyle-:-dük**

Gazel 119

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Üzüntü, kederi, gamı def'etmek, uzaklaştırmak.

Gördük cemâl-i pâküñi def'-i gam eyledük
Keyf-i şarâb-ı hüsñüñ ile 'âlem eyledük

def'-i gumüm:

1. **def'-i gumüm:+a**

Gazel 36

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sıkıntılarını uzaklaştırmak II sıkıntılardan kurtulmak.

Def'-i gumüma elde mey-i alımız mı var
Taşıl-ı ârzü-yı dile mâlimüz mi var

def'-i hicâb:

1. **def'-i hicâb:+ı**

Gazel 139

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Utanmayı savma.

Çekdüm bir iki şişe idüp def'-i hicâbı
Mânend-i zelü gerden-i dil-dâra yapışdum

def'-i humâr:

1. **def'-i humâr:+ı**

Gazel 115

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İçkiden sonra gelen baş ağrısını uzaklaştırmak.

Şahbâ-yı haqîkatle ider def'-i humârı
'Ayyâşları mey-gede-i 'ışk-ı mecâzuñ

define-i 'ömr:

1. **define-i 'ömr:**

Gazel 43

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ömür hazinesi.

Nesîb eyleme zâyî' nuqûd-ı evkâtı
Şağın ki girmez ele bir daği define-i 'ömr

defter-i a'mâl:

1. **defter-i a'mâl:+ü, +m, +e**

Kaside 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Amel defteri.

Defter-i a'mâlüme yazılmadı ferd-i şevâb

Bir siyeh-nâme güneh-kârüm ki fikrüm şerr ü şür

defter-i vâsf:

1. **defter-i vâsf:+uñ, +da**

Kaside 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Nitelik defteri.

Eylemez cins-i kemālātuñ şümārında vefā
Defter-i vaşfuñda āḫād olsa ser-tā-pā mī'āt

deg:

1. **deg:-di**

Gazel 70

Mısra: 9

Dokunmak, ilişmek.

Ya degdi ḫāṭır-ı dil-dāra dil ki yazmadı nāme
Ya nāme bende-i mehcūr-ı dil-figārına degmez

2. **deg:-mez**

Gazel 190

Mısra: 9

*Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek
değerde bulunmak, denk olmak.*

Degmez ğam-ı ḫazānına zinhār 'ālemüñ
Olma firifte güline nev-bahārına

3. **deg:-mez**

Gazel 70

Mısra: 1

*Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek
değerde bulunmak, denk olmak.*

Sürür-ı dehr-i denī ḫüzn-i bī-şümārına degmez
Dü-rüze 'işret-i 'ālem ğam-ı ḫumārına degmez

4. **deg:-mez**

Gazel 70

Mısra: 2

*Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek
değerde bulunmak, denk olmak.*

Sürür-ı dehr-i denī ḫüzn-i bī-şümārına degmez
Dü-rüze 'işret-i 'ālem ğam-ı ḫumārına degmez

5. **deg:-mez**

Gazel 70

Mısra: 4

*Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek
değerde bulunmak, denk olmak.*

Ḥayāl-i ḫ'āb gibi 'arż-ı rüy-ı şāhed-i maṭlab
Hemīşe āyine-i ḫāṭıruñ ğubārına degmez

6. **deg:-mez**

Gazel 70

Mısra: 6

*Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek
değerde bulunmak, denk olmak.*

Firīb-i nāziş-i nā-der maḫall-i sāki-i devlet
Ḥırāş-ı sāğar-ı idbār-ı nā-güvārına degmez

7. **deg:-mez**

Gazel 70

Mısra: 8

*Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek
değerde bulunmak, denk olmak.*

Ġarābet anda ki nev-devletān-ı sifle-nihāduñ
Ta'azzımı kerem-i nākişü'l-'ayārına degmez

8. **deg:-mez**

Gazel 70

Mısra: 10

*Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek
değerde bulunmak, denk olmak.*

Ya degdi ḫāṭır-ı dil-dāra dil ki yazmadı nāme
Ya nāme bende-i mehcūr-ı dil-figārına degmez

9. **deg:-mez**

Gazel 70

Mısra: 12

*Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek
değerde bulunmak, denk olmak.*

Ümüddür ki teraḫḫum iderdi ḫāline ammā
Peyām-ı şevkı Nesib'üñ o şive-kārına degmez

deger:

1. **deger:**

Gazel 208

Mısra: 5

Layık, şayan.

Deger mi nālišine 'andelib-i nālānuñ
Zamān-ı zūd-ı zevāl-i bahārı gördüñ mi

degiş-:

1. **degiş:-di**

Kaside 10

Mısra: 8

Bir şeyi başka bir şeye tercih etmek.

Odur h'āce-i mülk-i bakā ki farṭ-ı himemle
İki cihānı deġiřdi metā^c-ı 'ıřķ-ı ḳadire

2. **deġiř-:-mez**

Gazel 115

Mısra: 11

Bir şeyi başka bir şeye tercih etmek.

Biñ āřıķa bir düşmen-i bed-h'āhı deġiřmez
Ḳayrāniyuz ol āfet-i biġāne nūvāzuñ

3. **deġiř-:-mez**

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Bir şeyi başka bir şeye tercih etmek.

Bāġ-ı İrem'e deġiřmez iken
Kūyuñda kemine bir kiyāhuñ

4. **deġiř-:-mez, -di**

Gazel 186

Mısra: 3

Bir şeyi başka bir şeye tercih etmek.

Deġiřmezdi çemenzār-ı behiřte gülřen-i kūyuñ
Gül-i rūyuñ eger manzūr-ı çeřm-i hūr-ı 'ın olsa

degül:

1. **degül:+e**

Gazel 76

Mısra: 3

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, deġil.

Bu gül-sitān-ı fenāda gül-i vefā degüle
Hezār-ı bāġ-ı maḥabbet giyeh nedür bilmez

2. **degül:+dür**

Gazel 172

Mısra: 7

Deġil.

Degüldür ḥaṭṭ-ı 'anber řafḥa-i al-ı 'izār üzre
Kenār-ı bi-bedeldür nükte-i vuşlat beyānında

3. **degül:+ler**

Gazel 61

Mısra: 3

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, deġil.

Degüller celb-i māl ü cāha māyıl

Gönül cālibleridür Mevleviler

4. **degül:+dür**

Gazel 24

Mısra: 3

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, deġil.

Dil degüldür külḥan-ı sinemde aḥker päredür
Cān-ı sūzān anda gūyā murġ-ı āteř-h'āredür

5. **degül:-se**

Kaside 10

Mısra: 9

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, deġil.

Degülse daḥi sezā luṭfa himmetüñ o ḳadardur
Ki reng-i berf virür şüret-i muḳassi-i ḳire

6. **degül:-se**

Kaside 7

Mısra: 4

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, deġil.

Nesib'e bendelügüñ māye-i sa'ādetdür
Sezā degülse daḥi luṭfa ey Nebiyy-i ecel

7. **degül:+dür**

Gazel 170

Mısra: 13

Deġil; cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime.

Fürḳātde daḥi dür degüldür o māha dil
Her şeb çeker ḥayālini āġuř-ı ḥasrete

8. **degül:+dür**

Gazel 63

Mısra: 2

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Semend-i şevka süvâr oldı dil piyâde degüldür
Reh-i maḥabbete bî-hüde pâ-nihâde degüldür

9. **degül:+dür**

Gazel 63

Mısra: 4

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Güvâh-ı da'vî-i huş-yârı bezm-i ğayrda yâra
O çeşm-i mest ise maḥbûletü'ş-şehâde degüldür

10. **degül:+dür**

Gazel 63

Mısra: 6

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Nihâl-i bâr-ı verâ lutf-ı mîve mu'teber eyler
Kenâru büse-i ḥübân ḥilâf-ı 'âde degüldür

11. **degül:+dür**

Gazel 63

Mısra: 8

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Vişâl müşkil ise bâri nâme şart-ı keremdür
Teselli-i dil-i 'âşik selâm-ı sâde degüldür

12. **degül:+dür**

Gazel 63

Mısra: 10

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Mey-i mecâz ile ser-ḥöş kıyâs ider gören ammâ
Nesîb'i mest-i ser-endâz iden o bâde degüldür

13. **degül:+dür**

Gazel 34

Mısra: 5

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Şeh-râh-ı maḥabbet ki ḥaṭar-nâk degüldür
Pür bîm iden ol râhî dil-i nev seferümdür

14. **degül:+dür**

Gazel 44

Mısra: 1

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Mürğ-i dil 'ışk ile âvâre degüldür de nedür
Beste-i zülf-i siyeh-kâre degüldür de nedür

15. **degül:+dür**

Gazel 63

Mısra: 1

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Semend-i şevka süvâr oldı dil piyâde degüldür
Reh-i maḥabbete bî-hüde pâ-nihâde degüldür

16. **degül:+dür**

Kaside 7

Mısra: 10

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Kemîne muḥlişi ferdâ bulur necât-ı ebed
'Adil zerre-i mihri degüldür 'ilm ü 'amel

17. **degül:**

Gazel 40

Mısra: 5

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Zür-ı kirişme cisme degül câna kâr ider
Tîr-i nigâhı semt-i nişânı gelür geçer

18. **degül:**

Gazel 45

Mısra: 3

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Aña müfid degül mümyâ-yı nil-i merâm
Dil-şikestede bir ṭurfe inkisârum var

19. **degül:**

Gazel 91

Mısra: 2

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Yandı pervânesine didi o şem^c-i ser-keş
Yalıñuz sende degül bende de vardur âteş

20. **degül:**

Gazel 93

Mısra: 5

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Hağ-ı sebzün degül eṯrâf-ı la^l-i rûḥ-baḥşuñda
Ser-i ser-çeşme-i Āb-ı ḥayâtı ḳudsiyân tütmiş

21. **degül:**

Gazel 94

Mısra: 3

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Bî-hüde degül cünbüş-i bâl ü per-i müjgân
Şehbâz-ı nigâhuñ yine naḥcîre şarılmış

22. **degül:**

Gazel 103

Mısra: 3

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Teff ü tâbı dilde pinhân eylemek mümkün degül
Bezmd e izhâr ider elbette micmer tâb ü tef

23. **degül:**

Gazel 110

Mısra: 8

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Her dem Nesîb ḥâlünü ıslâḥa küşîş it
Mâni^c degül ne güne olursa kıyâfetün

24. **degül:**

Gazel 115

Mısra: 10

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Pervânesinin var ise bir şem^c-i cemâlün
Ḥâlî degül ey dil yine bu süz u güdâzuñ

25. **degül:**

Gazel 116

Mısra: 4

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Görüp melâmetümi şaḥş-ı ‘işmet âḥ eyler
Şadâ-yı çâki degül dâmen ü giribânuñ

26. **degül:**

Gazel 125

Mısra: 1

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Teftîş-i ‘ayb-ı ḥalk bizüm kârumuz degül
Noḳşâna nazra şîve-i eṯvârumuz degül

27. **degül:**

Gazel 125

Mısra: 2

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Teftîş-i ‘ayb-ı ḥalk bizüm kârumuz degül
Noḳşâna nazra şîve-i eṯvârumuz degül

28. **degül:**

Gazel 125

Mısra: 4

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Yapmaz dil-i ḥarâbı diyü şevke itmezüz
Ol la^l-i nâb haṯṯıla mi^cmârumuz degül

29. **degül:**

Gazel 125

Mısra: 6

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Kālā-fürüş-ı sūḳ-ı ḥulūşuz ki dā'imā
Naḳd-i nifāḳ-ı rāyic-i bāzārumuz degül

30. **degül:**

Gazel 125

Mısra: 8

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Zāhid tehālük eyleme işlahumuzda hiç
Pendūñ şifā-dih-i dil-i bīmārumuz degül

31. **degül:**

Gazel 125

Mısra: 10

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Herkes gülüvvi ḥayretümüz aşlın añlamaz
Her nā-şinās vāḳıf-ı esrārumuz degül

32. **degül:**

Gazel 125

Mısra: 2

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Ol naḥl-i mīve-dār-ı vefāyuz ki rüzgār
Dökdi zemīne bergümüzi bārumuz degül

33. **degül:**

Gazel 125

Mısra: 4

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Bir dem mi var ki nāmiye-i feyż-i derd ile
Dūd-ı derün sünbül-i destārumuz degül

34. **degül:**

Gazel 125

Mısra: 6

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Ref^c eylerüz düşerse güher ḥāk-i tīreye
Yoksa ḫama^c mülāyim-i girdārumuz degül

35. **degül:**

Gazel 125

Mısra: 8

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Besdür beyān-ı ḥāl-i Nesibā tekellüfāt
Zīnet-fezāy-ı nüşḫa-i eş'ārumuz degül

36. **degül:**

Gazel 126

Mısra: 1

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

N'ola rağbet olmasa Āb-ı Hızır'a şarāb-ı sāğar-ı Cem
degül
Mey-i la'l-i yāri çeken ḥayātını terk iderse de ğam
degül

37. **degül:**

Gazel 126

Mısra: 2

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

N'ola rağbet olmasa Āb-ı Hızır'a şarāb-ı sāğar-ı Cem
degül
Mey-i la'l-i yāri çeken ḥayātını terk iderse de ğam
degül

38. **degül:**

Gazel 126

Mısra: 4

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Çıkarup miyāne-i sūḳ-ı vuşlata 'arz iderse 'aceb
midür
Dür-i baḥr-i Ḳulzüm-i 'ışḳdur görinen bu didede nem
degül

39. **degül:**

Gazel 126

Mısra: 6

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Ne zamān ki ḥışm u ğazabla ol şeh-i 'işve ger çeke
tığım

Bizi ğamze öldürür evvelâ yalıñuz o tiğ ü verem
degül

40. **degül:**

Gazel 126

Mısra: 8

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

O sıfâl pâreleriñ ki her biri kûy-ı yârde atılır
Semer-i hadîka-i nâzdur dil-i zâra seng-i sitem degül

41. **degül:**

Gazel 126

Mısra: 10

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

N'ola teşnegâna Nesib eger virür ise şî'r-i terüñ ğınâ
Elümüzde lüle-i çeşme-sâr-ı hayâtdur bu kalem
degül

42. **degül:**

Gazel 131

Mısra: 2

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

Ne 'aceb nûr-ı siyeh olsa ser-â-pây-ı kalem
Yed-i kudret mi degül evvel-i me'vâ-yı kalem

43. **degül:**

Gazel 144

Mısra: 3

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

Ol bâğ-ı bahâyam ki degül pâ-zede şahnum
Gül-çîn-i vişâl olmadı kimse çemenümden

44. **degül:**

Gazel 145

Mısra: 7

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

Kemâl-i hüsnine şâyân degül nezâre diyü
Nigâh-ı germi idemem rüyına hicâbumdan

45. **degül:**

Gazel 158

Mısra: 7

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

Ceyb-i ğayra gevherin vaz' eyleyen 'âkıll degül
Olsun esrâruñ nühuftu yârdan ağıyârdan

46. **degül:**

Gazel 162

Mısra: 10

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

Yapışdı 'ürve-i vüşkâ-yı mihr-i Leylâ'ya
Zimâm-ı nâka degül dest-i Kaş-ı şeydâda

47. **degül:**

Gazel 162

Mısra: 16

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

Nesib bâğ-ı felekde mi sürür u şafâ
Dağı füşürde degül hüşe-i Süreyyâ'da

48. **degül:**

Gazel 168

Mısra: 7

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

Şart-ı 'işmet bu mıdur kim seni ağıyâr degül
'Aks-i ruhsâruñi âyinede peymâne göre

49. **degül:**

Gazel 169

Mısra: 5

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

Bir zevk var mı dehrde encâmı ğam degül
Bir gül mi var bu bâğda kim hârı olmaya

50. **degül:**

Gazel 176

Mısra: 3
Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Ol sitem-ger 'alemi kırsa degül 'uşşâk-ı zâr
Raḥne gelmez ḥaḳ bu kim şemşîr-i istiğnâsına

51. degül:

Gazel 188

Mısra: 5

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Degül giryan helâk-i ḥayl-i 'uşşâkı pesend itdi
Nisâr-ı dürr ider farḳ-ı ser-i müjgân-ı kıttâle

52. degül:

Gazel 206

Mısra: 3

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Degül şâyeste maḥbûbiyyete çün kim sivâ-yı Ḥaḳḳ
Şerîk itme cenâb-ı Kibriyâ'ya nev'-i insânı

53. degül:

Kaside 2

Mısra: 11

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Rif'atle olsa gâşiye-ber-düş çok degül
Ednâ gedâ-yı küyuña her şâh-ı muḥteşem

54. degül:

Kaside 2

Mısra: 10

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Besdür kelâm-ı Ḥaḳ saña i'câz gerçi kim
Envâ'-ı mu'cizātuña kâfi degül raḳam

55. degül:

Kaside 2

Mısra: 7

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Mümkün degül ihâḫa o sırr-ı daḳîkı kim
İdrâk ü fehm ü 'aḳl olur ol fende müttehem

56. degül:

Kaside 2

Mısra: 7

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

'Arz-ı hüner degül garazum 'arz-ı ḥâldür
Tekrîr kıfîyyeyle ne ğam eylesem nağam

57. degül:

Kaside 2

Mısra: 7

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Düstür-ı ittibâ'-ı sünen mesleküm degül
Yok bir 'amel ki tuḥfe-i dergâhuñ eyleyem

58. degül:

Kaside 5

Mısra: 7

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Lâyîḳ degül bu devlete ammâ kerem umar
Baḫr-i mekârimüñ ki bilür bî-kenârdur

59. degül:

Kaside 10

Mısra: 10

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Verâ-yı perde-i nazmında gizlü şâhed-i maḫlab
Nihân degül ruḫı ammâ nigâh-ı çeşm-i başîre

60. degül:

Müsemmen 1

Mısra: 16

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Mülk-i ḳurbü'l-ḳurb-ı Rabbânide olduñ miḫmân
Kim o ḫâli nuḫḳ-ile mümkün degül şerḫ ü beyân

61. **degül:**

Tahmis 1

Mısra: 12

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Hakikat hoş meşeldür buña dirler

Degül hem-sâyesinden ayru sâye

62. **degül:**

Tarih 18

Mısra: 5

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Böyle bir zât-ı mükerrem var iken gördi degül

Hatem-i devlet-i sulţân-ı cihân gayra sezâ

63. **degül:**

Tarih 19

Mısra: 7

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Miyânında degül mermer kemer bir zer-ger-i kâmil

Geçürmiş bir zebeced halka-i siminden güyâ

64. **degül:**

Gazel 32

Mısra: 11

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Çâşnî-i hâl zevk-ı kâl ile yeksân degül

Lezzet-i didâra nisbetle behişt A'raf olur

65. **degül:**

Gazel 29

Mısra: 5

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Hayâl-i la'lûn iden sâgar-ı şarâb degül

Piyâle-nüşî-i Âb-ı hayâta nâz eyler

66. **degül:**

Gazel 40

Mısra: 5

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Zür-ı girişme cisme degül câna kâr ider

Tir-i nigâhı semt-i nişâni gelür geçer

67. **degül:•dür**

Gazel 44

Mısra: 2

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Mürğ-i dil ıışk ile âvâre degüldür de nedür

Beste-i zülfi siyeh-kâre degüldür de nedür

68. **degül:•dür**

Gazel 44

Mısra: 4

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Bu kadar şerha vü zaħmiyle diye ey hvâce

Sîne tıfl-ı gama sî-pâre degüldür de nedür

69. **degül:•dür**

Gazel 44

Mısra: 6

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Düd-ı âh ola çemen-zâr-ı firâka sünbül

Çeşmüm ol gülşene fevvere degüldür de nedür

70. **degül:•dür**

Gazel 44

Mısra: 7

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Dir imiş luţfuma şâyeste degüldür aşık

Bu kerem düşmen-i mekkâre degüldür de nedür

71. **degül:•dür**

Gazel 44

Mısra: 8

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Dir imiş luţfuma ŧāyeste degüldür ‘āşık
Bu kerem düşmen-i mekkāre degüldür de nedür

72. **degül:+dür**

Gazel 44

Mısra: 10

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Bezm-gāh-ı meye gülşen dinilürse sākī
Güli peymāne-i ser-şāre degüldür de nedür

73. **degül:+dür**

Gazel 44

Mısra: 12

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Hüzün ü şādī müte‘ākıb olıcağ anda Nesīb
Eşk-i çarh-ı ğama seyyāre degüldür de nedür

74. **degül:+dür**

Gazel 142

Mısra: 7

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Degüldür pās-ı dem kārūñ idersin rāzuñı ifşā
Benümle bezm-gāh-ı ğamda ey ney hem-dem
olmazsın

75. **degül:+dür**

Gazel 207

Mısra: 7

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Sürür u ğam degüldür çünkü bākī ey gönül şād ol
Budur mengüş-i hikmet güşda bir pirden kaldı

76. **degül:+dür**

Tarih 8

Mısra: 2

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Diriĝā gitti Hāfız gibi bir zāt-ı melek-ħaslet
Ki bildi mahfel-i fāñi degüldür kimseye me’men

77. **degül:+dür**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Gördükçe seni gider kararum
Destumde degüldür ihtiyārum

78. **degül:**

Mesnevi 4

Mısra: 2

"Değil" anlamına gelen soru eki.

Bir ejder-i cān-şikār gördüm
Pinhān degül āşikār gördüm

79. **degül:**

Mesnevi 4

Mısra: 4

"Değil" anlamına gelen soru eki.

Ser-cümle girih girih vücūdı
Hiç ħall olunur degül ‘uķūdı

dehān:

1. **dehān:+ı, +n, +ı**

Kaside 7

Mısra: 4

Ağız.

O zāt-ı pāk ki yād itse nāmını rıdvān
İder dehānını kevserle şüst ü şü evvel

2. **dehān:+ı**

Mesnevi 4

Mısra: 7

Ağız.

Yoğ başı veli dehānı bir kaç
Pek sevdiğini yer olsa ger aç

dehān-ı teng:

1. **dehān-ı teng:+den**

Gazel 104

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dar ağız.

Ol dehān-ı tengden h̄arf-i vefā almış mı var
Yok yere naqd-i sirişkin itmesün ‘aşık telef

dehān-ı tūṭi:

1. dehān-ı tūṭi:

Gazel 194

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Papağanın ağız. (Şair papağan kelimesini sevgili bağlamında kullanmıştır.).

Nuṭḡ-ı pāk ile olur zā‘iḡa cān-ı şirīn
Lāyık-ı sükker olur gör ki dehān-ı tūṭi

dehen:

1. dehen: +i, +n, +de, +n

Gazel 131

Mısra: 9

Ağız.

Deheninden geh olur zehr ağıdur çün şu‘bān
Gāh olur mürdeye cān-baḡş-ı Mesīhā-yı kalem

2. dehen: +den

Kaside 1

Mısra: 16

Ağız.

Kārbān-ı şad-taḡiyyāt ü selām ol ḡazretūñ
Her dehenden ravza-i pür-nūrına itsün ‘ubūr

3. dehen: +den

Kaside 4

Mısra: 13

Ağız.

Tā kıyāmet her dehenden ola rūḡ-ı pākūñe
Ālüñe aşḡabuña yüz biñ taḡiyyāt ü şalāt

4. dehen: +i

Kaside 6

Mısra: 12

Ağız.

Lūlū-yı na‘tini silk-i nefese nazm idenüñ
Deheni pür-dür ü gevher nefesi ‘anber olur

5. dehen: +ü, +m, +den

Gazel 144

Mısra: 6

Ağız.

Ol va‘de ḡilāfam ki daḡi nām-ı vefāyı
Kendim bile gūş itmedüm aşlā dehenümden

6. dehen:

Gazel 134

Mısra: 1

Ağız.

Dehen mi ḡoḡḡa-i sükker midür nedür bilmem
Suḡan mı ḡaṡre-i Kevser midür nedür bilmem

7. dehen:

Gazel 153

Mısra: 4

Ağız.

Düketdi yok yere naqd-i sirişki dide-i ter
Hemişe gāh miyān geh dehen ḡayālinden

dehen-i āteşin:

1. dehen-i āteşin:

Gazel 165

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ateşli ağız.

Maḡmūr-ı la‘lin öp dehen-i āteşin ile
Muḡtācdur o gül-be-şeker tazelenege

dehen-i telḡ-i suḡan:

1. dehen-i telḡ-i suḡan: +dan

Gazel 171

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Acı söz söyleyen ağız.

Kim şekve ider ol dehen-i telḡ-i suḡandan
Güftarı gehi vuşlata dā‘ir nuket olsa

dehliz:

1. **dehliz:**

Rübai 11

Mısra: 2

Üstü kapalı, dar ve uzun geçit, koridor.

Ey dāver-i raḥm-i pīşe-i rüstā-ḥīz

Eflāk-ı serāy-ı ʿizzetüñden dehliz

dehr:

1. **dehr:+de**

Gazel 169

Mısra: 5

Dünya, cihan, âlem.

Bir zevk var mı dehrde encâmı ğam degül

Bir gül mi var bu bâğda kim ḥārı olmaya

2. **dehr:+üñ**

Gazel 190

Mısra: 14

Dünya, cihan, âlem.

Ṭıflâne ârzü niçe berâ-yı Nesib-i zâr

Dehrüñ nezâre eyleme naqş u nigârma

3. **dehr:+üñ**

Gazel 190

Mısra: 6

Dünya, cihan, âlem.

Bî-hüde âh u nâle ider ʿandelib-i dil

Dehrüñ şafâ-yı verdi nedür zaḥm-ı ḥārı ne

4. **dehr:+e**

Gazel 124

Mısra: 3

Dünya, cihan, âlem.

Taʿalluḫ itme dehre fâriğ ol ḳayd-ı taḥammülden

Tecerrüd iḥtiyâr it mülk-i faḳruñ pâdişâhı ol

5. **dehr:+üñ**

Gazel 85

Mısra: 3

Dünya, cihan, âlem.

Deh-rûze kâr u bārını dehrüñ hebâ bilüp

Peygüle-i fenâda yatan Mevleviler'üz

6. **dehr:+üñ**

Gazel 159

Mısra: 5

Dünya, cihan, âlem.

Ğam u şādî elemin çekme ki zîrâ dehrüñ

Ğam-ı ferdâsı unutturdı şafâ-yı düşın

dehr-i dün:

1. **dehr-i dün:+uñ**

Tahmis 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Alçak dünya; kahpe felek.

Ne şâduz dehr-i dünüñ devletinden

Ne maḥzûnuz hücum-ı miḥnetinden

deh-rûze:

1. **deh-rûze:**

Gazel 85

Mısra: 3

On günlük dünya mutluluğu.

Deh-rûze kâr u bārını dehrüñ hebâ bilüp

Peygüle-i fenâda yatan Mevleviler'üz

2. **deh-rûze:**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Geçici.

Şimdengerü ey sipihr-i bed-kâr

Deh-rûze ḥayâta itme minnet

dehşet:

1. **dehşet:+i, +n, +den**

Kaside 1

Mısra: 16

Büyükük, azamet.

Yâ şefiʿe'l-müznibîñ ol rûz ʿaşî süz kim

Dehşetinden birbirin bilmez ʿinâsıyla zükür

dek:

1. **dek:**

Gazel 138

Mısra: 1

-e kadar, -e değin anlamına gelen edat.

Bu cevr ü cefâ niçeye dek bendeñe şâhum
Sultânımı sevmek mi benüm cürm ü günâhum

2. **dek:**

Kaside 9

Mısra: 3

-e kadar, -e değin anlamına gelen edat.

Yâ niceye dek tırra-i hûbâna ta'alluk
Ağardı bu sevdâ ile müy-i ser ü ebrû

3. **dek:**

Terci-bend 1

Mısra: 8

-e kadar, -e değin anlamına gelen edat.

Kesretde gör yegânegi-i râh-ı vahdeti
Çeşm-i dilüñde niçeye dek bu hâvel yeter

delil:

1. **delil:**

Terci-bend 1

Mısra: 3

Yol gösterici, kılavuz, rehber.

Ey rehber-i hidâyet olup maqşada delil
Ġâret-dih-i dükânçe-i sũk-ı mecâzum ol

2. **delil:**+ü, +m

Gazel 174

Mısra: 8

Kanıt.

Mekânı kıble zâtı Ka'be-i taḥkikdur dirsem
Delilüm 'anberin püşide besdür kabri Monlâ'da

delil it-:

1. **delil it-:**

Gazel 124

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Delil olarak göstermek.

Binüp keşt-i mihr-i âle baḥr-i dine rāhī ol
Delil it necm-i aşḥâbı ṭaraf-cüy-i İlähī ol

dellâl:

1. **dellâl:**+da, +dur

Gazel 37

Mısra: 14

Satıcı ile alıcı beyninde vasıta olan, birinin malını nida
ederek satan.

Ķankı sevdâ-ger-i nâz arturabilmem ki Nesib
Yine kâlâ-yı dil-i şifte dellâldadur

dem:

1. **dem:**

Gazel 177

Mısra: 3

Zaman, an.

'Aceb mi mest ise mecbûr-ı nâzdur her dem
Helâldür mey-i 'işve o çeşm-i maḥmûra

2. **demine:**+i, +n, +e

Kıt'a 5

Mısra: 2

Nefes, soluk, an.

Ṭođrısı nâya kulak ṭutduḳça
Demine hû çekerüz üstâduñ

3. **dem:**+ler

Gazel 103

Mısra: 9

Zaman, an.

Yazdı şî'r-i âteşininde mükerrer tâb u tef
Nice demler teff ü tâb-ı 'ışḳ ile yanup Nesib

4. **dem:**

Kaside 2

Mısra: 5

Zaman, an.

Sensin sebeb necâtına Tüfândan k'o dem
Keşt-i Nüh buldı selâmet dükendi yem

5. **dem:**

Kaside 6

Mısra: 1

Zaman, an.

Her ne dem h n-ı ciger ziver-i çeşm-i ter olur
Târ-ı m jg n-ı siyeh rişte-i şad-gevher olur

6. **dem:**+i

Mesnevi 2

Mısra: 12

Zaman, an.

 demde bir dem oldu maşşad
Oldı o demi bulanlar eşad

7. **dem:**+ler

Gazel 136

Mısra: 3

Zaman, an.

O b g-ı hüsnün oldum niçe demler bülbül-i z rı
Ne  re b y-ı gül-berg-i vef dan b -naşib oldum

8. **dem:**

Gazel 1

Mısra: 3

1. zaman, an 2. kan.

Gönül p r-d g u dide p r-sirişk olsa n'ola her dem
N k d-ı genc-i sult n-ı fen  arr byuz c n 

9. **dem:**

Kaside 8

Mısra: 12

Zaman, an.

Nesib-i siyeh-k ra eyle şefa'at
O dem ki ola seyyi t ile mülzem

10. **dem:**

Müsemmen 1

Mısra: 1

Zaman, an.

R h ile ol dem ki H k k  r yiş-i ten eyledi
 r-s -yı c nı mihr nle müzeyyen eyledi

11. **dem:**

Tarih 7

Mısra: 1

Zaman, an.

Nice dem seyr   tem ş -yı cih n itmemüzi
İktiz  itmiş idi hikmet-i H ll k-ı en m

12. **dem:**

Kaside 1

Mısra: 7

Zaman, an.

Kıl şefa'at bendeñe y  Seyyide'l-kevineyn o dem
İtmesün t  ehl-i haşri s -i h l m b -h z r

13. **dem:**

Kaside 2

Mısra: 8

Zaman, an.

N ruñ ta'alluķı itdi anı muh f za
Y nus der n-ı h tda oldu şümürde dem

14. **dem:**+i, +n, +de

Kaside 2

Mısra: 15

Zaman, an.

Hüsn-i  amel deminde olur  udret m  adim
Z r- verem g n hda  n zayg m-ı ecem

15. **dem:**+de

Kaside 6

Mısra: 10

Zaman, an.

Ey şeh-i kişver-i d n p dişeh-i p k-neseb
Luţfuñ ol demde ki imd d-res-i maşşer olur

16. **dem:**+i

Terci-bend 1

Mısra: 5

Zaman, an.

Ey h n-ı dide geldi demi neş'e vir baña
V'ey  h u n le ile eşer s z   s zum ol

17. **dem:**

Gazel 117

Mısra: 4

Zaman, an.

Evvel kirişme fitnede tiğ imtiħ n ider
aşd eylese ne dem ki dil   c na gözlerüñ

18. dem:

Tarih 17

Mısra: 6

Zaman, an.

Görürdi nūr-ı siyāhı gürüh-ı Mevleviyān
Ne dem ki şöhet-i hāşına bulsalar destür

19. dem:

Tarih 13

Mısra: 2

Zaman, an.

Şeyh İlyās ol mücāhid pîr-i Tayfûrî-nesak
Olmuş idi kârı her dem kahr-ı nefis-i pür-dağal

20. dem:

Gazel 84

Mısra: 3

Zaman, an.

Basduğ o dem ki kevne kadem mäder-i kazā
Kaç^c itdi tîğ-ı derd-i maħabbetle nāfumuz

21. dem:

Gazel 125

Mısra: 3

Zaman, an.

Bir dem mi var ki nāmiye-i feyz-i derd ile
Dūd-ı derûn sünbül-i destārumuz degül

22. dem:

Gazel 184

Mısra: 1

Zaman, an.

Eşk-i çeşmüm gibi her dem bî-çarāram āh āh
Hāk-i pāy-ı yārde bî-i^ctibāram āh āh

23. dem:

Mesnevi 2

Mısra: 11

Zaman, an.

Ādemde bir dem oldı mağşad
Oldı o demi bulanlar es^cad

24. demde:+de

Gazel 40

Mısra: 1

Zaman.

Her demde sāye āb-ı revānı gelür geçer
Eşrāfı kanda olsa edānı gelür geçer

25. dem:

Gazel 65

Mısra: 15

Zaman, an.

Āgeh-dil olan Nesib her dem
Müstagrağ-ı h^cāb-ı gaflet olmaz

26. dem:+ler

Gazel 71

Mısra: 9

Zaman, an.

‘Ālemde Nesibā niçe demler güzer eyler
Bu nazm-ı şafā-küster-i kem-yāb unudılmaz

27. dem:+de

Terci-bend 1

Mısra: 10

Zaman, an.

Yalvar cenāb-ı Hāğğ'a dilā şıdk-ile tamām
Ol demde cüşiş-i yem-i gufrāna cāzim ol

28. dem:+de

Gazel 40

Mısra: 1

Zaman, an.

Her demde sāye āb-ı revānı gelür geçer
Eşrāfı kanda olsa edānı gelür geçer

29. dem:+de

Kaside 2

Mısra: 11

Zaman, an.

Āsār-ı cezb-i Hāğğ'la her demde serverā
Saña ‘ibādet olmuş idi mağlab-ı ehem

30. **dem:**

Gazel 123

Mısra: 7

Zaman, an.

Eyle izhâr-ı şafâ-yı dilüñ ‘aksin her dem
Kec-nümâ râst-reviş çün ‘amel-i hakkâk ol

31. **dem:**

Gazel 41

Mısra: 2

Zaman, an.

Nühüfte-gâh o perî-veş baña gelür görünür
O dem neşâ’t ile gâmdan rehâ gelür görünür

32. **dem:**

Gazel 110

Mısra: 7

Zaman, an.

Her dem Nesib hâlüñi işlâha küşîş it
Mâni’ degül ne gûne olursa kıyâfetüñ

33. **dem:**

Kaside 3

Mısra: 5

Zaman, an.

Ben fakîre yâ Resûlallah şefâ’at kııl o dem
Kim ola her kimseye a’ mâline lâyıķ cezâ

34. **dem:+ler, +dür**

Kaside 10

Mısra: 7

Zaman, an.

Ümîd-i luţf ile demlerdür âsitânuñı bekler
Ki hâķ-i dergehüñ itmez bedel bisâ’t-ı harîre

35. **dem:**

Gazel 134

Mısra: 11

Zaman, an.

Derûn-ı sînedesüz u güdâzî var her dem
Göñül mi şem’-i münevver midür nedür bilmem

36. **dem:-ler**

Gazel 114

Mısra: 7

Zaman, an.

Demler ki cûybâr-ı sirişküñ revân olur
Serdür hevâ-yı kıadd-i hırâmânuñam senüñ

37. **dem:**

Mesnevi 4

Mısra: 14

Zaman, an.

Hengâm-ı meserretüñ ‘adûsı
Kim artar o dem hây ü hüyı

dem ü lahm:

1. **dem ü lahm:**

Gazel 49

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kan ve et.

Dem ü lahm olduđuñ agyâr ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse hayâlüñ daği tenhâ mı gelür

dem ur-:

1. **dem ur-:ur, -sa**

Gazel 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz etmek.

Dem urursa hâl-i kâminden muķallid lâf olur
Büriyâ ger şanma nesc-i maĥz ile zer-bâf olur

dem-â-dem:

1. **dem-â-dem:**

Kaside 8

Mısra: 1

Her zaman, dâima.

Nedür ey göñül bu sirişküñ dem-â-dem
Fevât-ı murâdât-ı fâniye mâtem

2. dem-ā-dem:

Gazel 2

Mısra: 3

Her zaman, daima.

Dem-ā-dem hasret-i la'f-i lebūñle künc-i firkatde
Sirişk-i çeşm-i hūninüm ider 'ummāna istignā

3. dem-ā-dem:

Gazel 29

Mısra: 9

Her zaman, daima.

Hücüm-ı ğamla dem-ā-dem Nesib-i giryānuñ
Sirişk-i didesi Nıl ü Furāta nāz eyler

dem-be-dem:

1. dem-be-dem:

Gazel 164

Mısra: 6

Her zaman, daima.

Lu'bet-i çarlı temāşā kıl verā-yı perdeden
Dem-be-dem eşkāl-i diğer-gün-ı birün olmada

2. dem-be-dem:

Kaside 2

Mısra: 2

Her zaman, daima.

Her kaṭre-i midād ki vaşfuñda ḥarc ola
Gayret-fezāy-ı ḥāl-i 'izar oldı dem-be-dem

dem-güzār:

1. dem-güzār:+dur

Kaside 5

Mısra: 2

Yaşayan, vakit geçiren.

Ḥālā ferāşet-i çemene bağlayup kemer
Bād-ı şabā o ḥıdmet ile dem-güzārdur

dem-i āhū-yı Ḥoten:

1. dem-i āhū-yı Ḥoten:

Gazel 66

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hoten ceylanın ürkmesi.

Dil ḥayāl eylemez luṭf-ı nigāh-ı çeşmin
Dem-i āhū-yı Ḥoten kâbil-i taşvır olmaz

dem-i bāz-ı peside:

1. dem-i bāz-ı peside:

Gazel 175

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

En son zamanda.

Rüyın göreyüm bāri dem-i bāz-ı peside
Ol āyine-ruḥsāra nesimā ḥaber eyle

dem-i çeşm:

1. dem-i çeşm:+i

Gazel 95

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gözyaşı zamanı.

Nesib-i derd-mendüñ cüy-bār oldı dem-i çeşmi
Seni ey serv-ḳaddüm didiler gayra kinār olmış

dem-i faşl-ı ḥazān:

1. dem-i faşl-ı ḥazān:

Gazel 42

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güz mevsimi zamanı.

Fenā-yı gülsitān-ı 'ālemi her sāl ider inhā
Dem-i faşl-ı ḥazān berg-i dirāhtān bī-suḥan söyler

dem-i gazab:

1. dem-i gazab:+da

Gazel 182

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kızgınlık anında.

Geldi dem-i gazabda ruḥ-ı alına 'araḳ
Güyā ki düşdi kaṭre-i şebnem gül-i tere

dem-i ḥazān:

1. dem-i ḥazān:+da

Gazel 58

Mısra: 12

Kelime Tipi: -
Sonbahar, hazan zamanı.

Nesib devlet olunca dem-i şebâb olsa
Dem-i hâzânda neşv ü nemâyı neylerler

dem-i herem:

1. dem-i herem:

Kaside 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İhtiyarlık zamanı.

Ammâ çi-süd geçdi dem-i nev-bahâr-ı 'ömr
Çün mevsim-i harîf irişdi dem-i herem

dem-i İsa:

1. dem-i İsa:

Gazel 78

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hız. İsa'nın nefesi.

İttiḥād-ı 'amele bakma şeref zâtdadur
Dem-i İsa dem-i seḥḥâr ile yeksân olmaz

dem-i nev-bahâr:

1. dem-i nev-bahâr:+dur

Kaside 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İlkbahar zamanı; İlkbahar mevsimi.

Güller güşâde oldu dem-i nev-bahârdur
Bülbül fiğân u nâlede bî-ih̄tiyârdur

dem-i nev-bahâr-ı 'ömr:

1. dem-i nev-bahâr-ı 'ömr:

Kaside 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ömrün ilk bahar zamanı.(gençlik dönemi kast edilmiştir.).

Ammâ çi-süd geçdi dem-i nev-bahâr-ı 'ömr
Çün mevsim-i harîf irişdi dem-i herem

dem-i pesîne-i 'ömr:

1. dem-i pesîne-i 'ömr:

Gazel 43

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ömrün en son zamanı.

Zuhûr iderse 'inâyet dem-i pesîne-i 'ömr
Olur leb-â-leb-i şâdî derûn-ı sîne-i 'ömr

dem-i şebâb:

1. dem-i şebâb:

Gazel 58

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Gençlik zamanı.

Nesib devlet olunca dem-i şebâb olsa
Dem-i hâzânda neşv ü nemâyı neylerler

dem-i seḥḥâr:

1. dem-i seḥḥâr:

Gazel 78

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Büyücü nefesi.

İttiḥād-ı 'amele bakma şeref zâtdadur
Dem-i İsa dem-i seḥḥâr ile yeksân olmaz

dem-i serdi-i zamâne:

1. dem-i serdi-i zamâne:

Kıt'a 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zamanın soğukluğu.

Dem-i serdi-i zamâne ile hasta hâṭıruz
Berf ü gil ü tegergi şorarsaḥ ganîmedür

dem-i seyr-i çemen:

1. dem-i seyr-i çemen:

Gazel 74

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Çimenlik gezintisi zamanı.

Bizüz ol mest-i maḥabbet ki dem-i seyr-i çemen
Goncayı neşve-dih-i sāğar-ı şahbâ iderüz

dem-i ŧitā:

1. dem-i ŧitā:+da

Gazel 181

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kıŧ vakti.

ŧaķın mūsā^cde-i rüzgāra aldanma

Dem-i ŧitāda zuhūr-ı bahāra aldanma

dem-i ūstād:

1. dem-i ūstād:

Gazel 159

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Zamanın ūstadı.

Dem-i ūstād ile gūyende olur hāme Nesīb

Açamaz ney nefes almasa leb-i hāmūŧın

dem-i velādet:

1. dem-i velādet:+i

Kaside 7

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Doğum zamanı.

Dem-i velādeti nev-rüz olaydı ‘izzet ile

Olurdu mihre mekān tā-be-ħaŧır burc-ı ħamel

dem-i vuŧlat:

1. dem-i vuŧlat:

Gazel 27

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kavuşma anı.

Murād ūzre o māha eylemez nezzāre ŧerminden

Dem-i vuŧlat ħayā gūyā Nesīb-i zāra dūŧmendür

2. dem-i vuŧlat:

Gazel 207

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kavuşma anı.

Dem-i vuŧlat gözümde ‘āķıbet ħ’āb u ħayāl oldu

Bu rū’ya-yı perīŧān ba’^cd-ezın ta’birden ħaldı

dendān:

1. dendān:

Gazel 161

Mısra: 5

Dıŧ.

Dendān mıdır ol dūrc-i dehen iċre nūmāyān

İki dizi lūlū-yı dil-efrūz mıdır bu

dendān u dehān:

1. dendān u dehān:+a

Gazel 186

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dıŧ ve ağız.

Müşābihdür o dendān u dehāna dinse ŧāyāndur

Derūn-ı ħoķķa-i yāķūt pūr dūr-i semīn olsa

denes:

1. denes:

Gazel 89

Mısra: 6

Manevi kir, pas.

Pāk-siretler ŧafında cāy-gūr olmak muħāl

Tā ki vardur cāme-i ħālūnde ħafletden denes

deñlü:

1. deñlü:

Gazel 177

Mısra: 9

Kadar.

O deñlü ħāpūk-i rāh-ı ħayāydür ŧab‘um

Ki olsa maŧlabı bir bıkır-i fikr-i mestūre

2. deñlü:

Gazel 180

Mısra: 8

Kadar.

O māha aķterān ūmmidin itmeme ŧālī‘um yokdur

Felekde her ne deñlü kevkeb-i baħtum sa‘id olsa

3. deñlü:

Gazel 171

Mısra: 6
Kadar.

Kim ağlar idi tengi-i dilden o perînüñ
Luṭfinda da cevrindeki deñlü si'at olsa

4. deñlü:

Gazel 163
Mısra: 5
Kadar.

Şu deñlü nür-ı feyzıyla leb-â-leb ravza-i pāküñ
Ki ḥurşid anda bir şem'ı seḥerdür yâ Resûlallâh

5. deñlü:

Gazel 99
Mısra: 6
Türlü, çeşit.

Zühd ü vera' gibi ğamuñ oldu işi tamâm
Virdi o deñlü neşve baña sāğar-ı neşâṭ

6. deñlü:

Kaside 10
Mısra: 7
Kadar.

O deñlü eylemiş âmiziş anda lafz ile ma'nâ
Muḥâldür o kadar imtizâc-ı sükker ü şire

7. deñlü:

Kıt'a 4
Mısra: 9
Kadar.

İtdi ihâṭa 'âlemi sermâ o deñlü kim
Zikr-i müsebbihân-ı felek faḥm u hîmedür

8. deñlü:

Gazel 146
Mısra: 3
Kadar.

'Âşık ne deñlü itse nihân âteş-i dilin
Süz-ı derünü fehm olunur ızırâbdan

9. deñlü:

Tahmis 3

Mısra: 11
Kadar.

Şu içmek deñlü yoḡdur teşne-i 'ışka helâk olmak

der-:

1. **der--er, -düm**

Gazel 101
Mısra: 2
(çiçek) Derlemek, toplamak.

Olurdum mütteḥid yâr ile aġyâr olmasa mâni'
Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi ḥâr olmasa mâni'

der-âġuş:

1. **der-âġuş:**

Gazel 48
Mısra: 1
Kucaklama.

Âhumuz şâhid-i te'siri der-âġuş eyler
Nâlemüz Zühre-i ḥunyâ-geri ḥâmüş eyler

derd:

1. **derd:**

Gazel 19
Mısra: 4
Gam, keder; aşk hastalığı, aşk derdi.

Mâh-ı nev şanma olup ol mehüñ 'uşşâkımdan
Oldı Zâl-i felekün derd ile ebrüsü sefid

2. **derd:+iüñ**

Gazel 2
Mısra: 7
Gam, keder; aşk hastalığı, aşk derdi.

Ṭabîbüm derdüñ oldu dâġ-ı süz-ı sine-i merhem
İder dil-ḥaste-i 'ışkuñ olan dermâna istignâ

3. **derd:+i, +n, +i**

Gazel 4
Mısra: 3
Gam, keder; aşk hastalığı, aşk derdi.

Aḡça dökseñ derdini ta'dâd için 'âşıklarunı
Fehm olunmaz naḡd-i eşk-i dîdesüz bu mâcerâ

4. **derd:**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Gam, keder; aşk hastalığı, aşk derdi.

Bimāra baqar tabīb-i hāzık

Derd elindedür devā muvāfık

5. **derd:+i**

Rübai 4

Mısra: 1

Gam, keder; aşk hastalığı, aşk derdi.

Ey derdi hayāt-ı ebediye bā'is

Yok fenn-i melāhatde senüñle bāhis

6. **derd:+i**

Gazel 83

Mısra: 1

Gam, keder; aşk hastalığı, aşk derdi.

Derdi her bü'l-hevesüñ 'ışk ile efvün olmaz

Her hevā-pişe hem-efsāne-i Mecnün olmaz

derd ü gam-ı hecr:

1. **derd ü gam-ı hecr:**

Rübai 46

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ayrılığın gamı ve derdi.

Geh derd ü gam-ı hecr ile bimar oluruz

Geh mahrem-i halvet-kede-i yar oluruz

derd ü mihnet:

1. **derd ü mihnet:+den**

Tahmis 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dert ve sıkıntı.

Şadākat-kār olanlar yüz çevirmez derd ü mihnetden

derd-i dil:

1. **derd-i dil:+i**

Rübai 54

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül derdi.

Gördükçe cemālün ağlayup derd-i dili
Pinhān ideyüm didükçe izhār itdüm

derd-i dil-i zār:

1. **derd-i dil-i zār:**

Gazel 91

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ağlayan gönlün derdi.

Yāre i'lām idegör derd-i dil-i zārı Nesib

Rahm ider gūş idicek hālün o yār-ı dil-keş

derd-i ehl-i 'ışk:

1. **derd-i ehl-i 'ışk:+a**

Gazel 17

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşk ehlinin derdi.

Zāhidün dārū-yı pend-i telhi olmaz sūd-mend

Mümteni'dür derd-i ehl-i 'ışka tedbir-i 'ilac

derd-i firāk:

1. **derd-i firāk:+uñ, +la**

Gazel 31

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayrılık derdi.

Ḥālime düşmen güler derd-i firākuñla beni

Künc-i ḥasretde yeter ağlatduñ ey kâfir yeter

derd-i 'ışk:

1. **derd-i 'ışk:+ı, +y, +la**

Kaside 8

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşk derdi.

Devā-sāz ola tā Resül-i mükerrerem

Hele derd-i 'ışkıyla ol ḥasta evvel

2. **derd-i 'ışk:+ı, +y, +le**

Gazel 30

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aşk derdi.

Nesibā sözlertüm nāḥun-zen olmaḵ cān-ı ‘uṣṣāḳa
Ney-āsā derd-i ‘iṣṣāyle dil-efgār olduḡumdandır

derd-i ser-i maḥmūri-i hicrān:

1. **derd-i ser-i maḥmūri-i hicrān:**

Gazel 91

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayrılık mahmurluḡunun verdiḡi baṣ aḡrısı derdi.

Şimdi derd-i ser-i maḥmūri-i hicrān çekerüz
Bir zamān olmiş idük bezm-i vişāle mey-keş

derd-mend:

1. **derd-mend:**

Müsemmen 1

Mısra: 17

Dertli.

Derd-mend ü müste-mendem merḥamet-kārā
meded

Dārū-yı luṭfuñ devā-yı derd-i ‘iṣyāndur senüñ

derd-mend ü müste-mend:

1. **derd-mend ü müste-mend:+em**

Gazel 121

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Üzüntülü ve zavallı kimse.

Derd-mend ü müste-mendem merḥamet-kārā
meded

Dārū-yı luṭfuñ devā-yı derd-i ‘iṣyāndur senüñ

derd-mendān:

1. **derd-mendān:+uñ**

Gazel 72

Mısra: 7

Dertliler; Aşıklar.

Derd-mendānuñ ṭayanmaz zūr-ı seyl-i eşkine
Mülk-i cāhuñ çok binā-yı üstüvārın görmüşüz

2. **derd-mendān:**

Gazel 104

Mısra: 8

Dertliler.

Bir nigāh-ı merḥamet itseñ n'olur ey şāh-ı ḥüsn
Reh-güzāruñ üzre ṭurmuş derd-mendān şaf-be-şaf

derd-nāk:

1. **derd-nāk:+em**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Dertli.

Āmāde-i ḥançer-i helākem
Ḥaḳḳā ki ḡarīb derd-nākem

dergāh:

1. **dergāh:+ı**

Gazel 109

Mısra: 3

Kapı, eşik, huzur, makam.

Dergāhı refte refte olur merci'-i ünās
Āmed-şüd-i ṭarīḳ-ı debistān idenlerüñ

2. **dergāh:+uñ, +a**

Kaside 1

Mısra: 11

Kapı, eşik, huzur, makam.

‘Arz-ı ḥāl itmekdür ancaḵ maṭlabum dergāhuña
Yoḳsa vaşfuñ şad-hezārān fersāḡ oldı baña dūr

3. **dergāh:+uñ, +a**

Rübai 34

Mısra: 2

Kapı, eşik, huzur, makam.

Ey Pādişeh-i kevn ü mekān iḥsān it
Dergāhuña varmaḡa yolum āsān it

4. **dergāh:+ı, +n, +a**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Kapı, eşik, huzur, makam.

Her rüz u şeb itmede niyāzi
Dergāhına yüz sürüp ilāh'uñ

5. **dergāh:**

Rübai 29

Mısra: 1

Kapı, eşik, huzur, makam.

Ey şāh-ı rusul ʿasker ü gerdün dergāh
Deryūze-ger-i hāk-i rehūn bende vü şāh

6. **dergāh**:+uñ, +a

Kaside 1

Mısra: 3

Kapı, eşik, huzur, makam.

Zılle-i bāb olmağa dergāhuña şāyān idi
Nürdan olsa ser-ā-pā kubbe-i gerdün çü hür

dergāh-ı Efridün:

1. **dergāh-ı Efridün:**

Tarih 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Feridun'un makamı.

Şāh-ı Cem-cāh-ı felek dergāh-ı Efridün sipāh
Çahramānlar reh-güzārında olurlar hāk-i pā

dergāh-ı Hāk:

1. **dergāh-ı Hāk**:+dan

Tarih 28

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Allah katı, Allah'ın huzuru.

Mağāmin Hāk mübārek ide dā'im diye aḥbāba
Ne kim dergāh-ı Hāk'dan istedümse mā-ḥaşal oldu

dergāh-ı Hāk:

1. **dergāh-ı Hāk**:+a

Gazel 124

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah'ın kapısı.

Cihād-ı ekbere maḥdūr şarf it dirlik isterseñ
Çul ol dergāh-ı Hāk'la ne za'im ü ne sipāhī ol

dergāh-ı Hudā:

1. **dergāh-ı Hudā**:+y, +a

Mesnevi 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Allah'ın huzuru/makamı.

Dergāh-ı Hudā'ya kıl münacāt
Tā anlara bulasın mülākāt

dergāh-ı ʿizzet:

1. **dergāh-ı ʿizzet**:+e

Terci-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İzzet sahibi Allah'ın yüce kapısı.

ʿArz eyle ḥasb-ı ḥālūñi dergāh-ı ʿizzete
Bī-hüde Zeyd ü ʿAmr ile ceng ü cedel yeter

dergāh-ı PİR:

1. **dergāh-ı PİR**:+üñ

Gazel 189

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Pirin dergahı. (Mevlana Celaleddin Rumi'nin dergahı).

Dergāh-ı PİR'üñ oldu Nesibā bahā ile
Her rīze sengi dürr ü güher Mevleviler'e

dergeh:

1. **dergeh**:+üñ, +den

Kaside 2

Mısra: 5

Kapı, eşik, huzur, makam.

Yoğ dergehüñden özge baña melce' ü melāz
Aḥvāl-i pür-melālümü ʿarz eylesem ne ğam

2. **dergeh**:+üñ, +den

Müsemmen 1

Mısra: 14

Kapı, eşik, huzur, makam.

El-meded gitsün kerem kıl çeşm-i ḳalbümünden remed
Ben ğarībe dergehüñden ğayrı yoğdur müstened

3. **dergeh**:+üñ, +dür

Kaside 4

Mısra: 12

Kapı, eşik, huzur, makam.

Dergehüñdür mültecā-yı ʿācizīn ü ʿācizāt
Yā Resūlallāh şefā'at kıl Nesib'e kim senüñ

4. **dergeh:**+üñ

Kaside 3

Mısra: 11

Kapı, eşik, huzur, makam.

Dergehüñ sâ'illerindendir Nesib-i dil-şüde
Yâ Hâbiballâh senden eylemez kaç^c-ı recâ

dergeh-i 'adn:

1. **dergeh-i 'adn:**

Tahmis 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Cennet; Adn cenneti.

Düşüp bir dergeh-i 'adn iştibâha

Muvaffak eyledi Hâkî intibâha

dergeh-i Hazret-i Monlâ:

1. **dergeh-i Hazret-i Monlâ:**+da

Tarih 18

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Mevlana Celaleddin Rumi hazretlerinin dergâhı.

Âşafâ dâ'î-i deyrine Nesib'ün kârı

Dergeh-i hazret-i Monlâ'da saña oldı du'â

dergeh-i Monlâ-yı Rüm:

1. **dergeh-i Monlâ-yı Rüm:**+uñ

Kıt'a 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mevlana Celaleddin Rumi'nin dergâhı.

Nesiba dergeh-i Monlâ-yı Rüm'uñ hûn-ı eşkümden

Ser-â-pâ rîze sengi oldı hem-reng-i güher şimdi

dergeh-i şâh-ı muhabbet:

1. **dergeh-i şâh-ı muhabbet:**+de

Gazel 35

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk padişahının huzuru.

Ten ü cânı fedâ it dergeh-i şâh-ı muhabbetde

Eger nâ'il olursañ vaşl-ı yâre hōş 'avâyiddür

der-i cihân:

1. **der-i cihân:**

Gazel 40

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Dünyanın kapısı.

Mânende-i çinârüñdür der-i cihân Nesib

Eşrâfî kanda olsa edânî gelür geçer

2. **der-i cihân:**

Gazel 40

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Dünyanın kapısı.

Mânende-i çenârüñdür der-i cihân Nesib

Eşrâfî kanda olsa edânî gelür geçer

der-i devlet:

1. **der-i devlet:**+e

Tarih 18

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Devlet kapısı.

Gönderüp mühri der-i devlete da'vet itdi

Anı şâhenşeh-i Dârâ-fer-i hürşîd-i livâ

der-i hüsn:

1. **der-i hüsn:**+e

Gazel 30

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzellik kapısı.

Baňa hürmân-ı vuşlat t̄alib-i yâr olduğumdandır

Bu iflâs ol der-i hüsn e hâridâr olduğumdandır

der-i lutf:

1. **der-i lutf:**+ı, +n, +da

Tarih 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Lütuf/ iyilik kapısı.

Hüner-perver kerem-ver cüd-küsterdür ki olmuşdur

Der-i lutfında bir deryüze-ger hâtem garibâne

der-i ümmîd:

1. **der-i ümmîd:**+ü, +m,-i

Gazel 34

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ümit kapısı.

Bir gün açar âhîr der-i ümmîdümü devrân
Miftâhı o kufîluñ yine âh-i şehîrümdür

der-kemend id-:

1. **der-kemend id-:**-er, -sin

Gazel 150

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kement altına almak, bağlamak.

Sen o zülf-i pîç pîçüñ gehi bend bend idersin
Dil-i Cebra'îl olursa dañi der-kemend idersin

der-kenâr:

1. **der-kenâr:**

Gazel 69

Mısra: 5

Kenarda, göz önünde.

Der-kenâr olmağa meyli var imiş 'uşşâka
'Arz-ı hâl itmede cânâna kuşûr eylemişüz

dermân:

1. **dermân:**+a

Gazel 2

Mısra: 8

Çare, ilaç, devâ.

Tabîbüm derdün oldı dâğ-ı süz-ı sine-i merhem
İder dil-ğaste-i 'ışkuñ olan dermâna istiğnâ

2. **dermân:**

Gazel 78

Mısra: 10

Çare, ilaç, devâ.

Olamaz mekr ü hîyel sedd-i mesîl-i idbâr
Maraż-ı mevte 'ağākîr ile dermân olmaz

3. **dermân:**+dan

Gazel 102

Mısra: 4

Çare, ilaç, devâ.

N'ola peygüle-i hasretde luţf-ı yâri añmazam
Olur me'yûs-ı şîhhat hastalar dermândan fâriğ

dermân-sâz:

1. **dermân-sâz:**

Gazel 24

Mısra: 7

Derman bulan.

Merhem-i vaşluñla dermân-sâz olursañ vaqtidür
Sîne-i zaḥm-ı tîğ-ı hicrânuñla pâre pâredür

der-pey-i girye:

1. **der-pey-i girye:**

Gazel 123

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Göz yaşının ardından gelen.

Olduğın bilmez iseñ der-pey-i girye ḥande
Vâkıf-ı neş'e-i mey nâzır-ı eşk-i tāk ol

ders:

1. **ders:**+ü, +müz

Gazel 80

Mısra: 8

Ders.

Meyl-i ebrûdan geçüp dil-beste olduğ kâmete
Dersümüz şimdi elifdür nûna çıkmış inmişüz

2. **ders:**+i, +n

Gazel 159

Mısra: 5

Ders.

İbtidâ 'ilm-i fenâ dersin okur kevine gelen
Lâya timsâl görür mâderinüñ âğuşın

ders al-:

1. **ders al-:**-an

Gazel 160

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ders almak, öğrenmek.

Ḳāl ü kılūñ ceng-i bī-sūdın ider endāḥte
Ders alan ma'nā-yı bī-lafz-ı kitāb-ı sīneden

ders-i ma'nī:

1. ders-i ma'nī:

Tahmis 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mana dersi.

Alanlar ders-i ma'nī dāğ-dār olmaz ḥuşūmından
Geçerler kām-ı dünyānuñ ḥuşūşından 'umūmından

derūn:

1. derūn:

Gazel 162

Mısra: 14

Kalp, yürek, iç.

Riḳāb-ı nāsa başar pāy-ı 'izzin ehl-i fenā
Görür bu ḥālī derūn ehli na'ş-ı mevtāda

2. derūn:+ı, +n, +ı

Gazel 109

Mısra: 6

Kalp, yürek, iç.

Devlet-serāsi pek tiz olur āşiyān-ı büm
Ehl-i dilūñ derūnını vīrān idenlerūñ

3. derūn:+ı, +n, +ı

Gazel 111

Mısra: 1

Kalp, yürek, iç.

Yaḳar derūnını ruḥsārına niğāh idenūñ
Hemān cezāsını tertīb ider günāh idenūñ

4. derūn:+ı

Tarih 17

Mısra: 2

Kalp, yürek, iç.

O maṭla'-ı seḥer-i mihr-i ḥaḳḳuñ olmuş idi
Derūnı māh-ı münevver teni şeb-i deycūr

5. derūn:

Terkib-bend 1

Mısra: 18

İçi, iç tarafı.

Var mı buña çāre şimdi oldı
'Işkuñla derūn sīne meşḥūn

6. derūn:+dan

Gazel 175

Mısra: 1

Kalp, yürek, iç.

Ey ḳāfile-i eşk derūndan sefer eyle
Dükkānçe-i çeşm-i terūmi pūr-güher eyle

7. derūn:+da

Mesnevi 2

Mısra: 5

Kalp, yürek, iç.

Bu fikri derūnda eyle taşdıḳ
Mümkin mi edā-yı şükr-i tevfiḳ

8. derūn:+ı

Mesnevi 6

Mısra: 7

İçi, iç tarafı.

Birisinūñ derūnı pūr ḥīle
Biri şafvetde beñzedi nīle

derūn u bīrūn:

1. derūn u bīrūn:

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

İç ve dış (kalp ve beden).

Hālā ki tamām oldı gördüñ
Pūr-derd ü elem derūn u bīrūn

derūn-ı gonca:

1. derūn-ı gonca:

Gazel 198

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Goncanın içi.

Yine mir'ât-ı fikre 'aks-i geysü-yı dü-tâ düşdi
Derûn-ı gonca güyâ kim dü-serâ bir ejdehâ düşdi

derûn-ı hokka-i yâkût:

1. derûn-ı hokka-i yâkût:

Gazel 186

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yakut kutusunu içi.(sevğilinin ağzı bağlamında kullanılmıştır.).

Müşâbihdür o dendân u dehâna dinse şâyândur
Derûn-ı hokka-i yâkût pür dür-i semîn olsa

derûn-ı hût:

1. derûn-ı hût:+da

Kaside 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Balığın içi, karnı.

Nûruñ ta'alluķı itdi anı muhâfaza
Yûnus derûn-ı hûtta oldı şümürde dem

derûn-ı rüşen:

1. derûn-ı rüşen:

Gazel 157

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Parlak, nurlu gönül.

İmtizâc eyleyemez zulmet ile nûr Nesîb
Olmaz ârâmgeh-i kîne derûn-ı rüşen

derûn-ı sine:

1. derûn-ı sine:+de

Gazel 134

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Kalp, gönül.

Derûn-ı sinede süz u güdâzî var her dem
Gönül mi şem'î-i münevver midür nedür bilmem

2. derûn-ı sine:

Gazel 179

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kalp, gönül.

Derûn-ı sine ki pür-dâğ-ı hecr-i rüyuñ ola
Ne neşve virse gerek seyr-i lâlezâr bize

3. derûn-ı sine:

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Gönlümün içi.

Var mı buña çâre şimdi oldı
'İşkuñla derûn sine meşhûn

derûn-ı sine-i 'ömr:

1. derûn-ı sine-i 'ömr:

Gazel 43

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ömrün kalbi.

Zuhûr iderse 'inâyet dem-i pesîne-i 'ömr
Olur leb-â-leb-i şâdî derûn-ı sine-i 'ömr

derûn-ı sine-i zâhid:

1. derûn-ı sine-i zâhid:+de

Gazel 122

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Zahidin gönlü.

Nigâh-ı dîde-i 'âşıkda lezzet-i didâr
Derûn-ı sine-i zâhidde zevk-ı imân ol

dervîş:

1. dervîş:

Rûbai 32

Mısra: 3

Tarîkata girip bir şeyhe bağlanan, tarikat müntesibi.

Dervîş midür ol ki ola tâlîb-i nân
Dervîş aña dirler ki ide cânî fedâ

2. dervîş:+e

Tahmis 1

Mısra: 10

Tarîkata girip bir şeyhe bağlanan, tarikat müntesibi.

Nevâl-i h'ân-ı haqdan behre-verler
Olur dervîşe hâmi gerçek erler

3. **dervîş:**

Tarih 19

Mısra: 4

Tarîkata girip bir şeyhe bağlanan, tarikat müntesibi.

Hüseyn ism ü 'Alî sîret vezîr-i a'zam-ı devlet
Muhibb-i hânedân-ı Mevlevî dervîş şeh-sîmâ

4. **dervîş:+e**

Rûbai 61

Mısra: 2

Tarîkata girip bir şeyhe bağlanan, tarikat müntesibi.

Hırş u çama'uñ lâzımdır endîşe
Bigânedür efkâr-ı cihân dervîşe

5. **dervîş:**

Kaside 10

Mısra: 13

Tarîkata girip bir şeyhe bağlanan kimse.

Revâ midur k'ola dervîş nâmı kendisi 'âmî
Ne vech ile vara rûz-ı cezâda mağzar-ı Pîr'e

6. **dervîş:**

Rûbai 32

Mısra: 4

Tarîkata girip bir şeyhe bağlanan, tarikat müntesibi.

Dervîş midür ol ki ola t̄alib-i nân
Dervîş aña dirler ki ide cânı fedâ

7. **dervîş:**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Tarîkata girip bir şeyhe bağlanan, tarikat müntesibi.

Var meclis-i ibn-i ma'nevîye
Dervîş 'Alî-i Mevlevî'ye

deryâ-yı bî-kerâne:

1. **deryâ-yı bî-kerâne:**

Kaside 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Uçsuz bucaksız deniz.

'İlmine nisbet ile anuñ 'ilm-i enbiyâ
Deryâ-yı bî-kerâne ile cüybârdur

deryâ-yı celâl:

1. **deryâ-yı celâl:+üñ, +de**

Rûbai 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Büyükklük denizi.

Ey dürr-i yetim-i pāk-i kevneyn-i şadef
Deryâ-yı celâlünde bu nüh-gerdün kef

deryâ-yı imkân:

1. **deryâ-yı imkân:+ı**

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İmkan denizi.

Sensin ol seyyâh-ı baħr-i lâ-mekân kim bî-gümân
Eyledüñ bir laħzada deryâ-yı imkânı 'ubür

2. **deryâ-yı imkân:+ı**

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İmkan denizi.

Sensin ol seyyâh-ı baħr-i lâ-mekân kim bî-gümân
Eyledüñ bir laħzada deryâ-yı imkânı 'ubür

deryâ-yı muhîr:

1. **deryâ-yı muhîr:+üz**

Tahmis 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Büyük deniz, okyanus.

Deryâ-yı muhîtüz dür-i vaħdetle leb-â-leb
Kevneyn iki cânıbe iki sâhilümüzdür

deryâ-yı vaħdet:

1. **deryâ-yı vaħdet:+üñ**

Gazel 110

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Birlik denizi (Allah'ın birliğini gösteren her şey, kainat).

Keştî-nişîn-i ʿaqla selâmet muhâldür
Nâ-yâbdur kenâresi deryâ-yı vahdetüñ

deryûze-ger:

1. **deryûze-ger:**

Tarih 9

Mısra: 4

Dilenci.

Hüner-perver kerem-ver cüd-küsterdür ki olmışdur
Der-i luftında bir deryûze-ger hâtem garîbâne

deryûze-ger-i hâk-i reh:

1. **deryûze-ger-i hâk-i reh:+üñ**

Rûbai 29

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kapının toprağının dilencisi.

Ey şâh-ı rusul ʿasker ü gerdün dergâh
Deryûze-ger-i hâk-i rehüñ bende vü şâh

deşne:

1. **deşne:+ñe**

Gazel 66

Mısra: 1

Hançer.

Deşneñe teşne olan kâniʿ-ı şemşir olmaz
Âba müsteski-i maħrûr-ciger sir olmaz

dest:

1. **dest:+üñ, +i**

Gazel 151

Mısra: 8

El.

Ey dil niçe bir keşmekeş-i ʿâlem-i esbâb
Kûtâh ideğör destüñi dâmân-ı recâdan

2. **dest:+i, +n, +de, +dür**

Tarih 2

Mısra: 8

El.

Bildürür miğdârını aʿdâ-yı dîn ü devlete
Dâ'imâ destindedür mizân-ı şerʿ-i Muştafâ

3. **dest:+ü, +m, +de**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

El.

Gördükçe seni gider kararum
Destumde degüldür ihtiyârum

4. **dest:+i, +n, +e**

Gazel 48

Mısra: 3

El.

Destine düş ne virür gamze nigeñ tiğ şunar
Çeşm-i mestüñ ki mey-i nâzı kaçan nüş eyler

5. **dest:+in**

Gazel 109

Mısra: 8

El.

Gelmez şikest-i sübha-i enfâs göñline
Destin medâr-ı sübha-i mercân idenlerüñ

6. **dest:+in**

Gazel 198

Mısra: 9

El.

Meded üftâdeñüñ bir câm ile destin alup kaldur
Ayağüñ öpmege sâki dil-i derd-âşinâ düşdi

7. **dest:+i, +n, +de**

Tarih 27

Mısra: 11

El.

Çalem destinde bir feyyâza-i Âb-ı hayât oldı
İder hep mürdegân-ı ye'si ihyâ baʿd-ezîn hâkka

8. **dest:+üñ, +e**

Kaside 1

Mısra: 7

El.

Ol şehensâh-ı ʿadâlet destüñe kim senüñ
Hüküm-i emr ü nehyüñe vâbestedür cümle umûr

9. **dest:**+i, +n, +de

Gazel 186

Mısra: 12

(Sevgilinin) eli.

Şeb-i 'aşıq olurdu rüz-ı rüşen bezm-i şahbâda
Yanında dil-rübâ destinde cām-ı âteşin olsa

10. **dest:**+i, +n, +i

Tahmis 2

Mısra: 15

El, yed.

Öp pîr-i muğan destini vir şadra şürûhı
Mestâne olup çek bir iki cām-ı şabûhı

11. **dest:**

Mesnevi 2

Mısra: 15

El.

Bu hâle maqâl bulamaz dest
În-câ çü resid hâme bi-şikest

12. **dest:**+i, +n, +de

Gazel 190

Mısra: 1

El.

Destinde naqd-i cāmı varup reh-güzârına
'Arz-ı hülûş eyledi 'aşıq nigârına

dest ü pây-ı pāk-dil:

1. **dest ü pây-ı pāk-dil:**+den

Gazel 32

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Temiz gönüllünün el ve ayakları.

Dest ü pây-ı pāk-dilden kimse itmez iştikâ
Şehr-yâruñ 'adl ü dâdî şâmil-i eṭrâf olur

destân:

1. **destân:**

Gazel 46

Mısra: 8

Destan, uzun hikâye.

Devlet-i deh-rûze-i faşl-ı bahâru gûş ider
'Andelîbe şâh-ı gül gülşende destân söyledür

destâr-ı pāk:

1. **destâr-ı pāk:**+i

Gazel 165

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Temiz sarık.

Beñzer gül-i sefide o destâr-ı pâki kim
Dest-i nesim-i şubha baqar tâzelenmege

dest-bürd-i 'ışk:

1. **dest-bürd-i 'ışk:**+u, +ñ, +la

Rübai 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşkın kuvveti.

Olsa n'ola hem-sâye-i beyt-i ma'mûr
Bir dil k'ola dest-bürd-i 'ışkuñla hârâb

dest-efşân id-:

1. **dest-efşân id-:**-er

Kıt'a 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

El sallamak, el çırpmak.

Naşş-ı Mânî'yi ider dest-efşân
Nâyda nağmeleri Behzâduñ

dest-gîr-i ümmet-i üftâde-i bî-dest ü pā:

1. **dest-gîr-i ümmet-i üftâde-i bî-dest ü pā:**

Kaside 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Elsiz, ayaksız düşkün ümmete yardım eden.

Hâzretüñdür luṭf-ı bî-pâyân ile dâ'im olan
Dest-gîr-i ümmet-i üftâde-i bî-dest ü pā

dest-hüş:

1. **dest-hüş:**

Gazel 7

Mısra: 7

Oyuncak.

Her bî-başar-ı kec-nażara dest-hüş itme
Zîb-i ser-i ehl it gül-i ‘irfânımı yâ Rabb

dest-i âhîr:

1. **dest-i âhîr:**

Gazel 72

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ahiretin eli, hükmü.

Dest-i âhîr âlet-i hamyâze-i idbâr olur
Niçe mest-i câm-ı iqbâlûn humârın görmüşüz

dest-i du‘â:

1. **dest-i du‘â:**

Gazel 50

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dua eli.

Olur elbette bir gün âşinâ-yı sâhil-i maqşad
Ki tâ dest-i du‘â fülk-i ümîde bād-bānlardur

dest-i dünyâ:

1. **dest-i dünyâ:+da**

Tarih 19

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünya eli.

Ne kûbbe hâtem-i firûze idi dest-i dünyâda
Ne kûbbe şekl-i maħrûfide bir serv-i sehî-bâlâ

dest-i düşmen:

1. **dest-i düşmen:**

Gazel 147

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Düşman/rakibin eli.

Dest-i düşmen gülşen-i hüsünüñde gül-çin olmasun
Hâra ruħşat bağbân-ı nâza âyîn olmasun

dest-i ecel:

1. **dest-i ecel:**

Gazel 129

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ecel eli ; Ölüm.

Ķomam elümden anuñ dâmen-i maħabbetini
Tutınca dâmen-i ‘ömr-i ‘azîzi dest-i ecel

deşt-i ğam:

1. **deşt-i ğam:+da**

Gazel 24

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ķam Çölü.

Ķays ile hem-dâsitân oldum ki ‘âlem dir baña
Deşt-i ğamda bir ğazâl-i hüsñ için âvâredür

dest-i ğavvâs-ı ‘atâ:

1. **dest-i ğavvâs-ı ‘atâ:**

Tarih 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dalğç elinin baĶıştı.

Dest-i ğavvâs-ı ‘atâ ile yem-i devletden
Oldı bir dürr-i girân-mâye yine cilve-nümâ

dest-i ħasret:

1. **dest-i ħasret:**

Gazel 27

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hasret çölü.

Hemîşe dest-i ħasret çâk-sâr-ı ceyb ü dâmendür
Ne mümkin gevher-i esrâr-ı ‘ışkı eylemek pinhân

2. **deşt-i ħasret:+de**

Gazel 202

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hasret çölü.

Şikâr-ı murĶ-ı ümmid el virüp bu deşt-i ħasretde
Yine bâzû-yı vaşla ol hümâ-pervâz gelmez mi

dest-i ‘ibret:

1. **dest-i ‘ibret:+le**

Gazel 79

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
İbret eli.

Ḥār-ı hırmān ider āzürde o nā-dānı kim
Dest-i 'ibretle bu gülzārda gül-çin olmaz

dest-i ibtihāl:

1. dest-i ibtihāl:

Gazel 112

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dua eli.

Maṭlūbuñ ise vuşlat-ı cānāne-i merām
Ṭut dest-i ibtihāl ile dāmānını şebūñ

dest-i kays-ı şeydā:

1. dest-i kays-ı şeydā:+da

Gazel 162

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Çılğın Mecnun eli.

Yapışdı 'ürve-i vüskā-yı mihr-i Leylā'ya
Zimām-ı nāka degül dest-i Kays-ı şeydāda

dest-i kütāh:

1. dest-i kütāh:+ı

Gazel 197

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kısa el.

Ben ol ber-çin-i bāğ-ı feyz-i Ḥaqq'am ki Nesib irmez
O naḥlūñ bergine erbāb-ı naẓmuñ dest-i kütāhı

dest-i lutf-ı rabb-i mecīd:

1. dest-i lutf-ı rabb-i mecīd:

Gazel 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yüce Allah'ın yardım eli.

İrişür dest-i lutf-ı Rabb-i Mecīd
Açılır lā-muḥāle kufl-ı ümīd

deşt-i miḥnet:

1. deşt-i miḥnet:+üñ

Tahmis 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sıkıntı/eziyet çözü.

N'ola gül gönca-i ümmid şād-āb olmasa hergiz

Bu deşt-i miḥnetüñ pejmürde olmuştur semümından

dest-i nā-dān:

1. dest-i nā-dān:+a

Kıt'a 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bilgisizin eline.

Ey Nesib āsar-ı ṭab'-ı şūḥuñı şad-el-ḥazer

Dest-i nā-dāna şaḥın virme virürseñ bāda vir

dest-i nesim-i şubḥ:

1. dest-i nesim-i şubḥ:+a

Gazel 165

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sabah rüzgarının eli.

Beñzer gül-i sefide o destār-ı pāki kim

Dest-i nesim-i şubḥa baḡar tazelenege

dest-i nigāh:

1. dest-i nigāh:+dan

Gazel 170

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Bakış eli.

Dest-i nigāhdan daḡi renciş-pezir olur

Söz var mıdur o gül bedene ol ṭarāvete

dest-i nigeḥ-i şu'bede-perdāz:

1. dest-i nigeḥ-i şu'bede-perdāz:+uñ, +a

Gazel 97

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) El çabukluğuyla tertipleyen bakış eli.

Naḡd-i nigeḥ-i 'āşıka düzdide ta'arruz

Dest-i nigeḥ-i şu'bede-perdāzuña maḥşūs

dest-i recā:

1. **dest-i recā:**

Kaside 4

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Rica eli.

Kāse-i ümmiddür dest-i recā bî-pā vü ser
Şāhlar oldı ser-i küyünda muhtāc-ı zekāt

dest-i şāhān-ı cihān:

1. **dest-i şāhān-ı cihān:**

Gazel 131

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünya sultanlarının eli.

Dest-i şāhān-ı cihān olalı ārāmgehi
Oldı maqbül-i kabāyil ne'am u lā-yı qalem

dest-i sākiyān-ı sim-sāk:

1. **dest-i sākiyān-ı sim-sāk:**

Gazel 167

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Güzel baldırlı sakilerin eli.

Baňa luţf-ı güli serv-i çemenzārı unutturdı
Dönen peymāne dest-i sākiyān-ı sim-sāk üzre

dest-i sitem:

1. **dest-i sitem:**+üñ, +le

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Zulüm eli.

Hayfā ki diyār-ı zindegānī
Dest-i sitemünle oldı berbād

dest-i vişāl:

1. **dest-i vişāl:**

Gazel 129

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kavuşma eli.

Girih-güşāy-ı firāk oldı gerçi dest-i vişāl
Dağı gönülde olan 'uqde olmadı münhal

dest-res:

1. **dest-res:**+dür

Mesnevi 2

Mısra: 13

İstedigine ulaşan, eli yetişen.

Maqşūd o şuhūda dest-resdür
Fehm idene bu işāret besdür

2. **dest-res:**

Gazel 89

Mısra: 12

İstedigine ulaşan, eli yetişen.

Bār-çin-i naħl-i tefrīd olmayan nā-puhte dil
Ādem olmaz mīve-i Ṭübā'ya bulsa dest-res

3. **dest-res:**

Gazel 33

Mısra: 1

İstedigine ulaşan, eli yetişen.

Ne firāka tāb ü tākāt ne vişāle dest-res var
Ne zuhūr-ı nā-ümidī ne huşul-i mültesem var

4. **dest-res:**

Gazel 33

Mısra: 1

İstedigine ulaşan, eli yetişen.

Ne firāka tāb ü tākāt ne vişāle dest-res var
Ne zuhūr-ı nā-ümidī ne huşul-i mültesem var

destür:

1. **destür:**

Tarih 17

Mısra: 6

İzin, müsaade.

Görürdi nūr-ı siyāhı gürüh-ı Mevleviyān
Ne dem ki şoħbet-i hāşına bulsalar destür

devā:

1. **devā:**+sı, +dur

Gazel 52

Mısra: 1

Çare, derman.

Belālu ħasta gönüller devāsıdur ğam-ı yār
Qadimī cān u dilüñ āşināsıdur ğam-ı yār

2. **devā**:+sı

Gazel 116

Mısra: 8

Çare, derman.

Vefâ vü merhamet ü şefkat ise eczâsı
Devâsı müşkil imiş mübtelâ-yı hicrânuñ

3. **devâ**:

Gazel 162

Mısra: 8

Çare, derman.

Qabûl ider mi müdâvâ marîz-i bî-derdî
Bulınmaz aña devâ nüshâ-i Mesîhâ'da

4. **devâ**:

Gazel 192

Mısra: 2

Çare, derman.

‘Alil-i künc-i hicrem tab‘-ı sıhhat kıanda ben kıanda
Devâ düşmen tabib-i bî-mürüvvet kıanda ben kıanda

5. **devâ**:

Mesnevi 2

Mısra: 4

Çare, derman.

Bimâra bakar tabib-i hâzık
Derd elindedür devâ muvâfık

devâm:

1. **devâm**:

Tarih 9

Mısra: 8

Devamlı, mütemâdiyen.

Mu‘ammer eylesün devletle Hakk ol iki maḥdümü
Devâm oldukça tâ zîr-i felekde çâr-erkâna

devân:

1. **devân**:

Müsemmen 1

Mısra: 13

Koşarak.

Rûḥ-ı kıuds idi rikâbuñda sa‘âdet-veş devân
Yolda kıaldı ol daḥi sen ‘izz ile olduñ revân

devâ-sâz:

1. **devâ-sâz**:

Kaside 8

Mısra: 10

İlaç bulan, çare bulan, çare bulucu.

Devâ-sâz ola tâ Resûl-i mükerrem
Hele derd-i ‘ışkıyla ol ḥasta evvel

devâ-yı derd-i ‘ısyân:

1. **devâ-yı derd-i ‘ısyân**:+dur

Gazel 121

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İsyân derdinin devası.

Derd-mend ü müste-mendem merhamet-kârâ
meded

Dârü-yı luḥfuñ devâ-yı derd-i ‘ısyândur senüñ

2. **devâ-yı derd-i ‘ısyân**:+dur

Müsemmen 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

İsyân derdinin devası.

Derd-mend ü müste-mendem merhamet-kârâ
meded

Dârü-yı luḥfuñ devâ-yı derd-i ‘ısyândur senüñ

devâ-yı hicrân:

1. **devâ-yı hicrân**:

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

(Sevgiliden) Ayrılığın dermanı.

Gel ey ecel ey devâ-yı hicrân
Min-ba‘d muḥâldür selâmet

devlet:

1. **devlet**:+lü

Kaside 9

Mısra: 8

Kutlu.

Manzûr-ı nigâh-ı keremi reşk-i melâyik
Devletlü o kim ola aña hâk-i ser-i kü

2. **devlet: +üñ**

Gazel 110

Mısra: 1

Devlet, makam.

Olmaz nezâre-efgen-i esbâbı devletüñ
Mâlik-nişâb-ı mikneti genc-i çanâ'atüñ

3. **devlet: +de**

Tarih 1

Mısra: 4

Devlet, makam.

Mevâlîde bu bir mecmû'a-i kübrâ idi el-ğakğ
Ne gelmişdür ne bir daği gelür misli bu devletde

4. **devlet: +üñ, +den**

Tarih 30

Mısra: 6

Mutluluk, saadet.

Manşibuñ ola mübârek dâ'im ola 'izzetüñ
Devletünden ola Ğakğ dâfi' gezendi 'ilm-ile

5. **devlet: +le**

Tarih 9

Mısra: 7

Mutluluk, saadet.

Mu'ammer eylesün devletle Ğakğ ol iki mağdümü
Devâm oldukça tâ zîr-i felekde çâr-erkâna

6. **devlet: +i, +n, +den**

Tahmis 1

Mısra: 14

Devlet, saltanat

Ne şâduz dehr-i dünüñ devletinden
Ne mağzünüz hücüm-ı miñnetinden

7. **devlet: +le**

Tarih 2

Mısra: 11

Devlet, saltanat.

Ola çahhâr-ı 'adû devletle cünd-i 'âleme
Oldı sulţân u cihânda nâm-ver-i Şeh Muştafâ

8. **devlet: +e**

Kaside 5

Mısra: 7

Devlet, makam.

Lâyık degül bu devlete ammâ kerem umar
Bağr-i mekârimüñ ki bilür bî-kenârdur

9. **devlet:**

Gazel 68

Mısra: 2

Devlet, makam.

Zu'm ile nâkış olan zâta meziyyet gelmez
Mâlihulyâ ile hiç âdeme devlet gelmez

10. **devlet:**

Gazel 171

Mısra: 10

Mutluluk, saadet.

Olurdu sezâ olmağa zîb-i ref-i gerdün
Devlet semer-i bağçe-i ma'rifet olsa

11. **devlet: +i, +n**

Tarih 18

Mısra: 12

Mutluluk, saadet.

Ğakğ mübârek ide ol şadr-ı mu'allâyı aña
Devletin dâ'im ide 'ömrini eفزün Ğudâ

12. **devlet:**

Gazel 58

Mısra: 11

Mutluluk, saadet.

Nesîb devlet olunca dem-i şebâb olsa
Dem-i Ğazânda neşv ü nemâyı neylerler

13. **devlet: +i**

Kaside 10

Mısra: 3

Mutluluk, saadet.

Şeh-i serîr-i velâyet ki devleti ebedîdür
Kemîne bendesi itmez nigâh şâh u vezîre

devlet bul-:

1. devlet bul-:-di

Gazel 158

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Talih, makam, mutluluk, şan bulmak.

Câyı geh ağuş-ı güldür geh kenâr-ı âfitâb
Gör ne devlet buldı şebnem dîde-i bîdârdan

devlet ü 'ömr:

1. devlet ü 'ömr:+in

Gazel 137

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Mutluluk ve ömür.

Devlet ü 'ömrin füzün-ender-füzün itsün Hudâ
Tâ diye hüküm-i kazâ her kâra imdâd eyledüm

devlet-i deh-rûze-i faşl-ı bahâr:

1. devlet-i deh-rûze-i faşl-ı bahâr:+u

Gazel 46

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Bahar mevsiminin gelip geçici mutluluğu.

Devlet-i deh-rûze-i faşl-ı bahâru gûş ider
'Andelîbe şâh-ı gül gülşende destân söyledür

devlet-i dünyâ:

1. devlet-i dünyâ:

Tarih 5

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dünya saadeti, baht.

Ṭavf-ı Beytullâh'a niyet itdi bâ-emr-i Hudâ
Çünkü buldı devlet-i dünyâ murâd üzre huşûl

devlet-i Monlâ-yı Rûm:

1. devlet-i Monlâ-yı Rûm:+da

Gazel 85

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Anadolu Mollası'nın (Mevlânâ) kutlu dergâhi.

Biz ey Nesîb devlet-i Monlâ-yı Rûm'da
Dünyâ-yı dünî hiçe şatan Mevlevîler'üz

devlet-i nahvet-verân:

1. devlet-i nahvet-verân:

Gazel 164

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kibir veren mutluluk.

Lerziş-i nâgeh-res-i idbâr ile bu 'arşada
Devlet-i nahvet-verân hem-ḥâl-i Ḳârûn olmadı

devlet-i şâh-ı sitem-pîşe:

1. devlet-i şâh-ı sitem-pîşe:

Gazel 66

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Zalim şahın devleti.

Cevr-ile dilleri teşhîr idemez meh-rüyân
Devlet-i şâh-ı sitem-pîşe cihân-gîr olmaz

devlet-serâ:

1. devlet-serâ:+sı

Gazel 109

Mısra: 5

Mutluluk sarayı.

Devlet-serâsı pek tîz olur âşiyân-ı büm
Ehl-i dilüñ derûnını virân idenlerüñ

devr:

1. devr:

Gazel 4

Mısra: 10

Dönme, dönüp dolaşma.

Bî-ḳarâr itmiş Nesîbâ kâf u nûnuñ lezzeti
Devr iderler Mevlevîler'dür semâvât-ı 'ulâ

2. devr:+i

Gazel 30

Mısra: 3

Dönme, dönüp dolaşma.

Sipihrüñ devri 'aks-i cünbüş-i ehl-i maḥabbetdür
Cefâkâr olduğı yârüñ vefâdâr olduğumdandır

devr eyle-:

1. devr eyle-:-y, -eli

Rübai 64

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dönmek, dolaşmak.

Devr eyleyeli felek o meh-ruhsarı

Hîç şorma cerâhat-i dil-i efgârı

devr id-:

1. devr id-:-e

Kaside 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dönmek, dolaşmak.

Tâ köhen gülzâr-ı âlemde ola gül ser-zede

Tâ ki devr ide gülistânı şaba ile debür

devrân:

1. devrân:

Gazel 34

Mısra: 9

Dünya.

Bir gün açar âhîr der-i ümmîdümü devrân

Miftâhı o kufluñ yine âh-ı seherümdür

2. devrân:+a

Gazel 183

Mısra: 8

Dünya.

Didiler halka-i tevîdde gördük de seni

Gelmedi böyle melek-çehre güzel devrâna

3. devrân:

Mesnevi 2

Mısra: 10

Dünya.

Yokdur bu zamânda şanma merdân

Anlarsuz olur mı hîç devrân

devrân it-:

1. devrân it-:-dür, -en

Gazel 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dönmek.

‘İşkdur ‘aşıklara zıkr ile devrân itdüren

‘Kad edâre'l-cisme hubbullâhi devrâne'r-reha

di-:

1. di-:-n, -ür, -se

Kaside 7

Mısra: 5

Demek, söylemek.

Egerçi vefret-i ‘işyân ile dinürse sezâ

Yem-i günâhına nisbet muhîṭ-i ber-cedvel

2. di-:-n, -ür, -se

Kıt'a 19

Mısra: 5

Demek, söylemek.

Muhadderâta söz olmaz dinürse ger âdem

Zen-i muhaddereye biñde bir işâbet ider

3. di-:-me, -ge

Rübai 54

Mısra: 1

Demek, söylemek.

Ol âfete hâlüm dimege ‘âr itdüm

Zahm-ı dil-i mecrûhımı inkâr itdüm

4. di-:-mez

Gazel 3

Mısra: 7

Demek, söylemek.

Dimez miydüñ baña ey mâh- ı ṭal‘at senden

ayrılmam

Niçün peymânuña ṭurmaz dönersin âsumân-âsâ

5. di-:-se

Gazel 35

Mısra: 6

Demek, söylemek.

Nesib itdükde zîb-i nazra bu güftâr-ı a‘lâyı

Ṭarabdan bu mu‘ammâdur dise ṭab‘ ehli vâriddür

6. **di-:-mez**

Gazel 40

Mısra: 8

Demek, söylemek.

Ağyār ile düçār olıcağ ol perī baña
Bir merħabā dimez görür anı gelür geçer

7. **di-:-miş**

Gazel 57

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Ol perī-peyker dimiş inşāf idüp bir kimseye
Cevrūme yoğdur Nesīb-āsā taħammül gösterür

8. **di-:-di**

Gazel 13

Mısra: 8

Demek, söylemek.

İksirdür dinilse edeb itme iştibāh
Sultān-ı evliyā didi ħayrun mine'z -zeheb

9. **di-:-miş**

Gazel 13

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Cem'iyet-i mekārım-i aħlāğdur dimiş
Ba'zı kibār vaşf-ı edebde açınca leb

10. **di-:-n, -il, -se**

Gazel 13

Mısra: 7

Demek, söylemek.

İksirdür dinilse edeb itme iştibāh
Sultān-ı evliyā didi ħayrun mine'z -zeheb

11. **di-:-r, -ken**

Gazel 23

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Nesībā belki artar kinesi sen merħamet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle ħazer kâğız

12. **di-:-miş**

Gazel 145

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Dimiş ol āfet-i devrān ki imtiħān idemem
Nesīb-i dil-şüde incinmesün 'itābumdan

13. **di-:-di**

Gazel 161

Mısra: 10

Demek, söylemek.

Bir maħremine sordı görüp bendesin ol yār
Didi ki Nesībā-yı ħam-endüz mıdur bu

14. **di-:-di, -ler**

Gazel 183

Mısra: 7

Demek, söylemek.

Didiler ħalka-i tevħidde gördük de seni
Gelmedi böyle melek-çehre güzel devrāna

15. **di-:-dük, -ler, -i**

Gazel 187

Mısra: 8

Demek, söylemek.

Ĥōşā o nağme-i dil-süz-ı ħam ki mazmūnı
Felek didükleri ħaddārdan şikāyet ola

16. **di-:-mez**

Gazel 191

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Dimez mi bāriķa-i ħırmen-i şekib gören
O ħande-i nemekın ile luţf-ı güftāre

17. **di-:-se, -m**

Gazel 191

Mısra: 8

Demek, söylemek.

Celāl-i ħüsni olur penciş-i zebāna sebep
Ne vech ile disem aħvālüm ol sitem-kāre

18. **di:-n, -se, -**

Kaside 10

Mısra: 2

Demek, söylemek.

Taşavvur itse şafâ kesb eyler anu dil-i tîre
Behişt dinse sezâ âsitân-ı hazret-i Pîre

19. **di:-n, -ür**

Kaside 10

Mısra: 12

Demek, söylemek.

Mücerredât-ı hadem kâmil-i mükemmel-i a'lem
Ne güne vaşf dinür mümkün-i vücüb-ı semîre

20. **di:-r, -ler**

Rûbai 32

Mısra: 4

Demek, söylemek.

Dervîş midür ol ki ola tâlîb-i nân
Dervîş aña dirler ki ide cânî fedâ

21. **di:-dükçe**

Rûbai 54

Mısra: 4

Demek, söylemek.

Gördükçe cemâlün ağlayup derd-i dili
Pinhân ideyüm didükçe izhâr itdüm

22. **di:-r, -ler**

Tahmis 1

Mısra: 11

Demek, söylemek.

Hâkîkat hõş meşeldür buña dirler
Degül hem-sâyesinden ayrı sâye

23. **di:-di**

Tarih 5

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Cümle aḥbâbı didi târiḥ mânend-i Nesîb
Ḥaccuñı Bostân Efendi eyleye Bârî qabûl

24. **di:-di**

Tarih 6

Mısra: 7

Demek, söylemek.

Bülbül-i ḥâme didi târiḥ-i milâdın Nesîb
Bu Mehemmed'dür gül-i büstân-ı nesl-i Mevlevî

25. **di:-di**

Tarih 7

Mısra: 13

Demek, söylemek.

Ḥâme târiḥ-i kudümüm didi bu meydâna
Tekye-i Anḳara'ya geldi Nesîb-i nâ-kâm

26. **di:-di**

Tarih 9

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Nesîbâ bâḡbân-ı ḥâme târiḥin didi anuñ
Kesildi gülbün-i bustândan o berg-i bigâne

27. **di:-di, -ler**

Tarih 13

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Ḥarf-i menkûṭ ile târiḥin Nesîbâ didiler
Şeyḥ İlyâs ide dâ'im ḳurb-ı Yezdân'ı maḡal

28. **di:-dü, -m**

Tarih 15

Mısra: 5

Demek, söylemek.

Fevtine târiḥ için didüm Nesîb
Çaldı sermâ-yı fenâ Bostân'ı ḡayf

29. **di:-di, -ler**

Tarih 16

Mısra: 5

Demek, söylemek.

Müstakkiyen 'azm itdi târiḥin Nesîbâ didiler
Bostân Efendi'yi ide sîr-âb cüy-âb-ı 'aden

30. di:-di

Tarih 17

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Nesib rihleti tarihini didi züvvâr
İde Siyahî Dede Bârî kabrünü pür-nür

31. di:-di

Tarih 19

Mısra: 11

Demek, söylemek.

Nesibâ müllhem-i gaybî didi tarih-i tecdidin
Yine minâ yapıldı kubbe-i pür-naş-ı Mevlânâ

32. di:-di

Tarih 23

Mısra: 5

Demek, söylemek.

Nesibâ didi tarihin görenler
Biñ altmış kezde dikdi seng-i meydân

33. di:-di

Tarih 25

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Dâ'ileri tarih ile hep didi Nesibâ
'Adn ol mekân rûhına müftî-i vaḥidüñ

34. di:-dü, -m

Tarih 29

Mısra: 3

Demek, söylemek.

Bir ḥâlet-ile didüm Nesibâ tarih
Hemşire-i cân berâberüm vay meded

35. di:

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Dür eylemeñe sebep nedür di
Ol bende-i ḥaş-ı ḥayr-ḥ'âhuñ

36. di:-ye

Rübai 27

Mısra: 3

Demek, söylemek.

Besdür bu şeref baña ki kim görse diye
Sultân-ı rusul bendelerindendir bu

37. di:-di

Tarih 11

Mısra: 7

Demek, söylemek.

Didi tarihini maḥdûma du'â-güne Nesib
Her zamân sünnet-i Aḥmed ola Yahyâ 'amelüñ

38. di:-di

Tarih 12

Mısra: 13

Demek, söylemek.

Didi tarihi ile müjde-resânân-ı Nesib
'Adl-ile kubbe-nişin oldı Meḥammed Paşa

39. di:-di

Tarih 18

Mısra: 15

Demek, söylemek.

Didi teşrifüne tarih ile tebşir iderek
Mühr-i şâh ile yine geldi Muḥammed Paşa

40. di:-me, -m

Gazel 175

Mısra: 6

Demek, söylemek.

Bilmem nedür âzâr-ı pey-ender-peye bâ'ış
Ey çarḥ dimem saña beni kâm-ver eyle

41. di:-y, -ü

Gazel 37

Mısra: 5

Diye düşünmek.

Aña fi'l-cümle müşâbih diyu rây-ı ruḥşat
Nazar-ı ḥalk-ı cihân hep meh-i şevvâldadur

42. **di:-me**

Gazel 41

Mısra: 11

Diye.

Görinmez oldu dime sâhil-i ümid Nesib
Bu zevrağa yine bir nâ-ḥudâ gelür görünür

43. **di:-n, -ür**

Mesnevi 1

Mısra: 8

Demek, adlandırmak.

Odur ḥatm-i gencine-i ıṣṫifâ
Anuñ-çün dinür Ḥâtemü'l-enbiyâ

44. **di:-miş**

Gazel 176

Mısra: 7

Demek, söylemek.

Fitne-i memlûk nigâh-i dil-firibümdür dimiş
Şâhid olmuş iki çeşm-i mesti bu da'vâsına

45. **di:-yü**

Gazel 10

Mısra: 5

Diye.

Ḥasret-i ḳaddüñle terk eyler çemen şahının diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencir-i âb

46. **di:-yü**

Gazel 139

Mısra: 7

Diye.

Ayırduñ o mehden diyü ser-geşteligimden
Geh ṫâlî'e geh çarḫ-ı sitem-kâre yapışdum

47. **di:-yü**

Gazel 145

Mısra: 7

Diye.

Kemâl-i ḥüsnine şâyân degül nezâre diyü
Nigâh-ı germi idemem rüyına ḫicâbumdan

48. **di:-yü**

Gazel 201

Mısra: 3

Diye.

Cülüs eyler diyü şâh-ı güli evreng-i şâḫ üzre
Hezârân içre düşdi güft ü gü nev-rüzdur şimdi

49. **di:-n, -il, -di**

Kaside 10

Mısra: 15

. diye adlandırmak, . diye vasıflandırmak.

Dinildi nāmına mağz-ı kelâm-ı ḫâzret-i Bārī
'Uḫül-i nâḫışa maḫcübdu bu sırr-ı ḫaṫîre

50. **didükleri:-dük, -ler, -i**

Gazel 179

Mısra: 4

. diye adlandırmak, . diye vasıflandırmak.

Ruḫ-ı 'arüş-ı emel mihr olursa göstermez
Felek didükleri ḡaddâr u nâ-bekâr bize

51. **di:-r, -sin**

Kit'a 20

Mısra: 1

Demek, söylemek.

Ḥaḫḫ'a hem dirsın muḫıbbem hem idersin ma'şiyet
Eylemez 'âḫıl olan böyle muḫâle i'timâd

52. **di:-n, -se**

Gazel 186

Mısra: 5

Demek, söylemek.

Müşâbihdür o dendân u dehâna dinse şâyândur
Derün-ı ḫoḫḫa-i yâküt pür dür-i semîn olsa

53. **dinse:-n, -se**

Müfret 3

Mısra: 1

Demek, söylemek.

Şefeḫat kâni kerem ıssı imiş dinse sezâ
Yek-ten itdi beni cânân ile sermâ-yı şitâ

54. **di:-r, -dü, -m**

Gazel 90

Mısra: 4

Demek, söylemek.

Ṭarîk-i aşk-ı bâzide hirâs-ı düşmen olmazmış
Dil-i sahtın o gül-ḥaddüñ figānum nerm ider dirdüm

55. **di:-se**

Gazel 142

Mısra: 13

Demek, söylemek.

Ol üstâd-ı suḥan-ver kim dise Bâkî'ye lâyıkdur
Efendi bizden aḳdem olmaḡıla a'lem olmazsın

56. **di:-r, -ler**

Kıt'a 25

Mısra: 4

. diye adlandırılmak, . diye vasıflandırmak.

Kāmili kıllet-i māl ile tūtarlar nâkış
Nâkışa vefret-i dünyā ile dirler kāmil

57. **di:-r**

Gazel 195

Mısra: 8

Demek, söylemek.

Evşâf-ı ḥüsn-i yârde inkâr iden baña
Müy-ı miyāni vaşfına geldükde dir belî

58. **di:-di**

Tahmis 4

Mısra: 16

Demek, söylemek.

Ġam u vehmüñ olur her ferdini bir maḥmile şārif
Nesibā didi ol kāmil bu remzi beyte kim hātif

59. **di:-r, -se, -m**

Gazel 174

Mısra: 7

Demek, söylemek.

Mekāni kıble zātı Ka'be-i taḥkîkdur dirsem
Delilüm 'anberin püşide besdür ḳabr-i Monlā'da

60. **di:-mek**

Kıt'a 27

Mısra: 3

Demek, söylemek.

Müslim-i dîn-dāra şâyāndur hemān merdüm dimek
Beyyināt merdüm-i İslām'un şümāridur tamām

61. **di:-r, -ler**

Tarih 28

Mısra: 11

Demek, söylemek.

Nesibā güş iden taḥsîn idüp tārîhini dirler
Niḳābet el-ḥaḳ 'Abdullāh Efendi'ye maḥal oldı

62. **di:-di, -ler**

Gazel 166

Mısra: 10

Demek, söylemek.

Ol şüh vefā semtine hiç uğramaz oldı
Bir ḡayrı hevā var didiler şimdi serinde

63. **di:-düm**

Tarih 10

Mısra: 5

Demek, söylemek.

Didüm görince ḥaṭ-āver Nesib tārîhin
Yazıldı āyet-i envār levḥa-i ḳamere

64. **di:-di**

Tarih 14

Mısra: 1

Demek, söylemek.

Mübeşşirler Nesibā didi tārîhin bu mısra'la
Yine Şādık Meḥemmed mesned-i fetvāya basdı pā

65. **di:-r, -ler, -se**

Kaside 1

Mısra: 14

Demek, söylemek.

İtdi ihyā mürdegān-ı cehl ü küfri 'ilm ile
'Ahdine dirlirse şâyeste eger yevmü'n-nüşür

66. di:-r

Gazel 44

Mısra: 7

Demek, söylemek.

Dir imiş luğfuma şâyeste degüldür ‘âşık
Bu kerem düşmen-i mekkâre degüldür de nedür

67. di:-r

Gazel 24

Mısra: 5

Demek, söylemek.

Çays ile hem-dâsitân oldum ki ‘âlem dir baña
Deşt-i gamda bir gazâl-i hüsn için âvâredür

68. di:-r, -se, -ñ

Tahmis 1

Mısra: 4

Diye düşünmek.

Geçerseñ kahr ile tahtü’s serâye
İrem dirseñ eger faqr u fenâya

69. di:-se, -m

Gazel 106

Mısra: 12

Demek, adlandırmak.

Ahkâm-ı muşhaf-ı ruhuñ ey mâh setr ider
Kâfir disem o hatt-ı siyâha hatâsı yok

70. di:-r, -

Tarih 28

Mısra: 1

Demek, söylemek.

Serinde ‘örf-i sebz ile gören dir şānahu’llah bu
Cihān-ı ‘ilmde ser-sebz bir a’lā cibill oldı

71. di:-r, -

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Demek, söylemek.

Bu hâlet-ile beni gören dir
Bir şūh-ı cihāna mübtelâdur

72. di:-r, -

Tarih 30

Mısra: 1

Demek, söylemek.

Şöhret-ārāsın ki haqquñda dir erbâb-ı ‘uqûl
Hüsn ile ahlâkı mümtâz oldı kendi ‘ilm-ile

73. di:-di, -ler

Gazel 95

Mısra: 10

Demek, söylemek.

Nesib-i derd-mendüñ cüy-bâr oldı dem-i çeşmi
Seni ey serv-çaddüm didiler gayra kinâr olmış

74. di:-di, -

Gazel 55

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Güş eyleyüp Nesib sözüñ kudsiyân didi
Haqqâ bu güne nâdire-gü şâ’ir az olur

75. di:-di

Gazel 80

Mısra: 5

Demek, söylemek.

Dil didi biz ol resen-bâzuz ki tığ-ı âh ile
Rismân-ı turra-i Şeb-gün'a çıkmış inmişüz

76. di:-di

Gazel 91

Mısra: 1

Demek, söylemek.

Yandı pervânesine didi o şem‘-i ser-keş
Yalıñuz sende degül bende de vardur âtes

77. di:-y, -ü

Gazel 68

Mısra: 11

Demek, söylemek.

Eyle teşrif nişimengeh-i nâçize diyü
Okıya gördüm o şehbâz-ı melâhat gelmez

78. **di**:-y, -ü

Gazel 119

Mısra: 3

Diye.

Ağyāra söyleyüp bize remz eyledün diyü
Luṭfuñ tevehhümüyle dili ḥurrem eyledük

79. **di**:-y, -e

Tarih 28

Mısra: 9

Demek, söylemek, dile getirmek.

Maḳāmın Ḥaḳ mübārek ide dā'im diye aḥbāba
Ne kim dergāh-ı Ḥaḳ'dan istedümse mā-ḥaşal oldı

80. **di**:-r

Kaside 1

Mısra: 4

Demek, söylemek.

Hüsn-i ḥālin ehl-i taḳvānuñ riyāya ḥaml ider
Ehl-i fişḳ añlasa dir Allāh Settār u Ğafūr

81. **di**:-r, -em

Gazel 184

Mısra: 7

Demek, söylemek.

Cürmümi yād eyledükçe şerm-sāram āh āh
Rāh-ı 'ıŝḳında virem cān direm olmadı naşīb

82. **di**:-yü

Gazel 40

Mısra: 3

Diye zarf.

Geçmez niyāz o şūḥa diyü olma nā-ümid
Eyler zuḥur ḥaṭṭı zamānı gelür geçer

83. **di**:-di

Tarih 27

Mısra: 15

Demek, söylemek.

Nesīb-āsā ahālī didi tebrük ile tāriḥin
Mübārek-bād 'Abdullāh Efendi'ye yine fetvā

didār:

1. **didār**:+uñ, +ı

Gazel 199

Mısra: 5

Yüz, çehre.

Didāruñı dil vāḳı'asında bile görmez
Çeşmümde gam-ı hecrüñ ile h'ab mı ḳaldı

2. **didār**:+uñ, +ı

Kaside 5

Mısra: 6

Yüz, çehre.

Şāhenşāhā bu zerreden aḥḳar Nesīb-i zār
Didāruñı müşāhedeye ḥ'ast-kārdur

3. **didār**:+uñ, +ı

Gazel 198

Mısra: 5

Yüz, çehre.

Hem eyler ārzü didāruñı hem ḡamzeden ḳorḳar
Dil-i pür-izṭırāb-ı 'āşıḳa ḥavf u recā düşdi

4. **didār**:+ı

Gazel 153

Mısra: 7

Yüz, çehre.

Ḥayāli daḥi 'aziz itdi şimdi didārı
Fiḡān o Yūsuf-ı gül-pirehen ḥayālinden

didār-ı 'ayş:

1. **didār-ı 'ayş**:+ı

Gazel 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Eḡlenceyi görme.

Didār-ı 'ayşı görmege āyinedür ḳadeḥ
Ārām-baḥş-ı sīne-i bī-kīnedür ḳadeḥ

diide:

1. **diide**:+den

Gazel 3

Mısra: 5

Göz.

Peri-veş dideden ey bi-vefâ âhîr nihân olduñ
Göründüñ çeşm-i cāna ibtidādan mihr-bān-āsā

2. **dide:**+ler

Gazel 14

Mısra: 11

Göz.

Çün kuhl-i cevāhir ber idem dideler üzre
Yā Rab beni hāk-i qādem-i ehl-i kemāl it

3. **dide:**+ler

Gazel 15

Mısra: 11

Göz.

Mestür ola ‘aybuñ iki ‘ālemde Nesibā
Tā sürme şıfat-ber idesin dideler üzre

4. **dide:**

Gazel 74

Mısra: 2

Göz.

Ruḥ-ı zībāsımı yārūñ ki temāşā iderüz
Dāğlardan niçe biñ dide hüveydā iderüz

5. **dide:**+ler, -üm, -den

Gazel 148

Mısra: 8

Göz.

Sūzān idiyor pīrehen-i şabrumı girye
Gūyā ki şererdür dökilen didelerümden

6. **dide:**+ler

Gazel 166

Mısra: 5

Göz.

Cānānı geçürdi Yaça'dan dideler ağıyār
Göz yaşı dü-rūd olsa n'ola reh-güzerinde

7. **dide:**+ler, -üm

Gazel 199

Mısra: 1

Göz.

Qan ağlamağa didelerüm táb mı qaldı
Ol yemde telāṭum idecek āb mı qaldı

8. **dide:**

Kaside 2

Mısra: 8

Göz.

Hāşā şerāre-bīn ola nār-ı caḥimden
Bir dide kim fenā-yı ḥarīmünde ola nem

9. **dide:**

Rübai 65

Mısra: 1

Göz.

Ruḥsārına baqdı dide ḥayrān oldu
Zülfı gibi nezzāre perişān oldu

10. **dide:**+y, +e

Gazel 74

Mısra: 6

Göz.

Hazret-i Şeyḥ Siyāhı-i hüner-perver kim
Sürme-i hāk-i derin dideye ihdā iderüz

11. **dide:**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Göz.

Çeşmünde olan rumüz-ı nāza
Zer dide niğehle tercemānsın

12. **dide:**

Gazel 1

Mısra: 3

Göz.

Göñül pür-dāğ u dide pür-sirişk olsa n'ola her dem
Nüḳūd-ı genc-i sulṭān-ı fenā ḍarrābıyuz cānā

13. **dide:**+de

Gazel 126

Mısra: 4

Göz.

Çıkarup miyâne-i sük-ı vuşlata ‘arz iderse ‘aceb midür
Dür-i baħr-i Ƙulzüm-i ‘ışƘdur görinen bu dîdede nem degül

14. **dide:**

Gazel 159

Mısra: 3

Göz.

Farṭ-ı ülfetle olur cism-i ser-â-pâ dide
Şeb-i deycürda da pây bulur pâpüşın

15. **dide:**

Gazel 129

Mısra: 3

Göz.

İdince girye-i şādî aƣıttı dide dü-rüd
Binâ-yı cismüme seyl-âb-ı eşƣ virdi ģalel

16. **dide:**

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Göz.

Ƙan aģlamadan ģamuñla dide
Oldı mânend-i ƣaşt-ı fessâd

17. **dide:+ler**

Gazel 193

Mısra: 3

Göz.

Yer ider dîdeler üstinde mişâl-i sürme
Bekleyen ģuşe-i ‘uzlet-kedesin mîl gibi

dide-i ‘âlem-bîn:

1. **dide-i ‘âlem-bîn:**

Rûbai 59

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Alemi ģören göz.

Dür olalı senden ey şeh-i nâz-âyîn
Bağmaz bu cihâna dide-i ‘âlem-bîn

dide-i bidâr:

1. **dide-i bidâr:+dan**

Gazel 158

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Uyanık göz., uyumayan göz.

Câyı geh âģuş-ı güldür geh kenâr-ı âfitâb
Gör ne devlet buldı şebnem dide-i bidârdan

dide-i cân:

1. **dide-i cân:+u, +m**

Gazel 172

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül gözü.

Siyeh ģarf-i cefâdan ģayrı görmez dide-i cânım
Ĥaṭ-ı mihr-i leb-i yârüñ zemîninde zamânında

dide-i devrân:

1. **dide-i devrân:**

Tarih 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zamanenin gözü.

Diriģâ rev-be-râh-ı âģiret oldı o fâzıl kim
‘Adilin görmemişdi dide-i devrân fazîletde

dide-i dünyâ:

1. **dide-i dünyâ:**

Tarih 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünyanın gözü.

Bi-Ĥamdüli’llah yine geldi zamân-ı ‘adl ü âsâyiş
Bu tâze müjde ile rüşen oldı dide-i dünyâ

dide-i ģussâd:

1. **dide-i ģussâd:**

Gazel 78

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kıskanç, çekemeyen gözler.

Hüneri ‘ayb görür dide-i ģussâd Nesîb
Yüsuf’uñ ģüsni pesendide-i iģvân olmaz

dide-i inşâf:

1. **dide-i inşâf:**

Kaside 9

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İnsaf gözü.

Nokşānuña baĥ ĥālūñi merdān ile vezn it
Yoĥ dide-i inşâf ĥadar rāst terāzū

dide-i inşâf-veş:

1. **dide-i inşâf-veş:**

Gazel 38

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

İnsaf gözü gibi.

Dide-i inşâf-veş mizān yoĥdur ‘ākıle
Vezn-i cāhil küy-i ĥanĥar-ı enāniyyetledür

dide-i ter:

1. **dide-i ter:**

Gazel 153

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aĥlayan göz.

Düketdi yoĥ yere naĥd-i sirişki dide-i ter
Hemişē gāĥ miyān geh dehen ĥayālinden

2. **dide-i ter:**

Gazel 14

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Nemli gözler.

Tā kim bilesin luĥfını servüñ leb-i cūda
Ey dide-i ter ol ĥad-i mevzūñi ĥayāl it

dih-i sebzezār:

1. **dih-i sebzezār: dur**

Kaside 5

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Köyün bostanı.

Tā ebr-i feyż-baĥş-ı dem-i nev-bahār ola
Tā mihr-i āb ü tābda dih-i sebzezārdur

dihim-i cān:

1. **dihim-i cān: +ı**

Gazel 99

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Can tacı.

Āyīn-bend-i şehr-i vücūd ol ki ey Nesīb
Dihim-i cāñı itdi maĥar ĥayşer-i neşāt

dik-:

1. **dik-: -meg, -e**

Gazel 186

Mısra: 13

Yetiştirmek için bir bitkiyi topraĥa yerleştirmek.

Nihāl-i naĥl-i ma‘nā dikmege bāĥ-ı ma‘ārifde
Nesibā ‘āşıkāna böyle pākize zemīn olsa

2. **dik-: -er, -ler**

Gazel 172

Mısra: 5

Gözünü ayırmadan bir noktaya bakmak.

Dikerler gözlerin a‘dā ĥü süzen ‘āşık-ı zāra
Odur zī-şūĥunuñ ārām mümkün mi dükānında

3. **dik-: -di**

Tarih 23

Mısra: 6

Dikmek, geçirmek, saplamak.

Nesibā didi tārīĥin görenler

Biñ altmış kezde dikdi seng-i meydān

dikkat id-:

1. **dikkat id-: -elüm**

Gazel 133

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Dikkat etmek.

İdelüm ĥaĥt-ı leb-i yāre Nesibā dikkat
Mevc-i işkestesini āb-ı zülālūñ görelüm

dil:

1. **dil:+de**

Gazel 6

Mısra: 6

Gönül.

Bir perî-peyker güzel tārāca virdi almadı
Cānda rāhat tende Őhat dilde uvvet gözde hāb

2. **dil:+i**

Gazel 14

Mısra: 3

Gönül.

‘UŐŐāk-ı perīŐān dili ey Őūh-ı cefā-cū
Hecr-i ser-i zūlfūn ile tır Őifte-hāl it

3. **dil:+e**

Gazel 49

Mısra: 1

Gönül.

Dile hī hātır-a-i vaşl-ı dil-ārā mı gelür
Hātır-ı hasta-i me’yūsa müdāvā mı gelür

4. **dil:+i**

Gazel 69

Mısra: 1

Gönül.

Fikr-i rüyuñla dili ara-i nūr eylemiŐüz
ÇeŐm-i hūnininümüzi mala‘-ı hūr eylemiŐüz

5. **dil:+ler**

Gazel 87

Mısra: 8

Gönül.

Lücce-i bī-kerān-ı derdüz biz
Bize bed diller āŐinā olmaz

6. **dil:+ler**

Gazel 95

Mısra: 4

Gönül.

Neden tā böyle mest-i ser-girān-ı nāzsın bilmem
Kemend-i zūlfūne beñzer ki o diller Őikār olmuŐ

7. **dil:+i**

Gazel 117

Mısra: 5

Gönül.

Eyler cihān cihān dili bir lazada helāk
Fermān iderse leşker-i müjgāna gözlerüñ

8. **dil:+e**

Gazel 150

Mısra: 4

Gönül.

Seri dā-ı amla reşk-i gül ü gülşen eylemişken
Dile āteŐ-i ruuñla ‘amel-i sipend idersin

9. **dil:+ler**

Gazel 201

Mısra: 2

Gönül.

Pür olsun sākīyā cām u sebū nev-rūzduz Őimdi
Olur zühd ile diller hep ‘adū nev-rūzduz Őimdi

10. **dil:**

Gazel 23

Mısra: 7

Gönül.

Sözi hatm eyle istifsār-ı la‘l-i yār ile ey dil
K'olur mühr-i Şehen-Őāh ile hayli nām-ver kāız

11. **dil:**

Gazel 45

Mısra: 7

Gönül.

Ne üŐe-gir-i ferā olmaa müsā‘id dil
Ne küy-ı maŐada reftāra itidārum var

12. **dil:**

Gazel 78

Mısra: 3

Gönül.

Dil sefid olmaa mutācdur ādem yosa
Merd-i destār-ı sefid ile Müselmān olmaz

13. dil:

Gazel 89

Mısra: 11

Gönül.

Bār-çîn-i naḥl-i tefrîd olmayan nâ-puḥte dil
Âdem olmaz mîve-i Tûbâ'ya bulsa dest-res

14. dil:

Gazel 151

Mısra: 7

Gönül.

Ey dil niçe bir keşmekeş-i ʿâlem-i esbâb
Kûtâh idegôr destüni dâmân-ı recâdan

15. dil:

Gazel 151

Mısra: 11

Gönül.

Geç himmet-i ʿışkıyla Nesibâ gibi ey dil
Endîşe-i sûd u zarar-ı her-dü-serâdan

16. dil:

Gazel 160

Mısra: 1

Gönül.

Dil şafâ-yâb olamaz pāk olmayınca kîneden
Rû-nüma olmaz küdüret gîtmese âyîneden

17. dil:

Gazel 170

Mısra: 13

Gönül.

Fürqâtda daḥi dūr degüldür o mâha dil
Her şeb çeker ḥayâlini âgûş-ı ḥasrete

18. dil:

Gazel 196

Mısra: 3

Gönül.

Dil gitdi hûş gitdi dükendi şekîb ü şabr
Âh u figân da kâlmadı tâb u tüvân gibi

19. dil:

Gazel 198

Mısra: 3

Gönül.

Elem çekmem ol âhû-çeşmi kışşâ şayd için ey dil
Fezâ-yı ʿışka şimdi esb-i âh-ı bād-pâ düşdi

20. dil:+dür

Kıt'a 26

Mısra: 3

Gönül.

Dildür insân iden insâni buña şahiddür
Qalbdür beyyine-i merdüme hem-tâ-yı ḥisâb

21. dil:+leri

Gazel 66

Mısra: 5

Konuşma organı.

Cevr-ile dilleri teşhîr idemez meh-rüyân
Devlet-i şâh-ı sitem-pîşe cihân-gîr olmaz

22. dil:

Gazel 16

Mısra: 9

Gönül.

Dil düriüst olmaz ise n'ola Nesib ehl-i suḥan
Sîne-i nâydaki zaḥme nevâdur bâʿîş

23. dil:+ler

Gazel 55

Mısra: 2

Konuşma organı.

Çeşmüñ ki mest-i sāgar-ı şahbâ-yı nâz olur
Diller terâne-senc-i sürüd-ı niyâz olur

24. dil:+ler

Gazel 212

Mısra: 7

Gönül.

Kemend-i tırra-i ʿanber-nisâra düşmez mi
Fezâ-yı ʿışkda bihüde gerd olan diller

25. dil:

Gazel 163

Mısra: 14

Gönül.

Muķīm-i hāk-i kūyuñdur Nesīb-i ma'şiyet-pişe
Zülāl-i luţfuña dil teşne-terdür yā Resūlallāh

26. dil:

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Gönül.

Dil zaħm-ı hūr ğamuñ olaldan
Bīgāne-i küçe-i şifādur

27. dil:

Gazel 96

Mısra: 3

Gönül.

Dil dürüstān pertev-i mihr-i şafā bilmez nedür
Cām-ı revzen kaşr-ı ümmide dil-i meksür imiş

28. dil:

Gazel 80

Mısra: 5

Konuşma organı.

Dil didi biz ol resen-bāzuz ki tığ-ı āh ile
Rismān-ı tırra-i Şeb-gün'a çıkmış inmişüz

29. dil:

Kaside 2

Mısra: 3

Gönül.

Her dil ki anda niyet-i na'tüñ karar ide
Mānend-i ism-i a'zam kārını etem

30. dil:

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Gönül.

Dil şu'le-i dāğ-ı fūrkatüñle
Tenhā-rev-i vādi-i fenādur

31. dil:

Kaside 9

Mısra: 3

Gönül.

Dil hānesini gerd-i vesāvisden ider pāk
Ger na't-i Nebī den ola ol sāhada cūrū

32. dil:+de

Gazel 87

Mısra: 1

Gönül.

İşk her dilde rü-nümā olmaz
Şāha her bir mekān sezā olmaz

33. dil:

Gazel 24

Mısra: 3

Gönül.

Dil degüldür külhan-ı sīnemde aħker pāredür
Cān-ı sūzān anda güyā murğ-ı āteş-ğ'āredür

34. dil:

Gazel 25

Mısra: 3

Gönül.

Kıyās itme haţ-ı sebz ü leb-i cānā nedür ey dil
Melekler sāyesin ser-çeşme-i hayvāna şalmışlar

35. dil:

Gazel 47

Mısra: 1

Gönül.

Dil vuşlat-ı dil-rübāyı neyler
Rencūr-ı ebed şifāyı neyler

36. dil:

Gazel 47

Mısra: 3

Gönül.

Dil t̄alib-i luţf-ı dilber olmaz
Āteş-zede gül şabāyı neyler

37. dil:

Gazel 60

Mısra: 2

Gönül.

Farq olunmaz ten midür ya pîrâhen midür
Kıanlu peykânlarla dil bir ma'den-i âhen midür

38. dil:

Gazel 63

Mısra: 1

Gönül.

Semend-i şevka süvâr oldu dil piyâde degüldür
Reh-i maḥabbete bi-hüde pâ-nihâde degüldür

39. dil:

Gazel 66

Mısra: 9

Gönül.

Dil ḥayâl eylemez luṭf-ı nigâh-ı çeşmin
Dem-i âhû-yı Ḥoten kâbil-i taşvîr olmaz

40. dil:

Gazel 66

Mısra: 5

Gönül.

Dil murâd itse de âhuñ eşerin men' idemez
Dâm-ı âgüş-yı gümân sedd-i reh-i tîr olmaz

41. dil:

Gazel 68

Mısra: 9

Gönül.

Ey dil ol çeşm-i siyeh-kârdan olma gâfil
Düzd-i gaddârdan elbette ḥimâyet gelmez

42. dil:

Gazel 70

Mısra: 9

Gönül.

Ya degdi ḥâtır-ı dil-dâra dil ki yazmadı nâme
Ya nâme bende-i mehcür-ı dil-figârına degmez

43. dil:

Gazel 77

Mısra: 1

Gönül.

Rüfû-gârî-i vaşl-ı dil-rübâdan behre-ver olmaz
O dil kim çâk-çâk-i tîğ-ı 'ışk-ı pür-eşer olmaz

44. dil:

Gazel 79

Mısra: 11

Gönül.

Fürkat-i la'l-i leb ü sine-i cânâna da dil
Mâyil-i gonca-i gül nâzır-ı nesrîn olmaz

45. dil:

Gazel 94

Mısra: 1

Gönül.

Dil şâne gibi zülf-i girih-gîre şarılmış
Seyr eyle o mecnûnı ki zencîre şarılmış

46. dil:

Gazel 115

Mısra: 10

Gönül.

Pervânesisin var ise bir şem'-i cemâlûñ
Ḥâlî degül ey dil yine bu süz u güdâzuñ

47. dil:

Gazel 136

Mısra: 7

Gönül.

Diyâr-ı hecre düşdüm kaldı dil küy-ı dil-ârâda
Bu yâd illerde bir ḥâlüm bilür yoḡdur garib oldum

48. dil:

Gazel 197

Mısra: 7

Gönül.

Gül ü lâle yeter dâğ-ı derün u şu'le-i âhı
Bahâr-ı 'ışkuñ içre ârzü-yı gülşen itmez dil

49. dil:

Gazel 199

Mısra: 5

Gönül.

Dîdârûnı dil vâkı‘asında bile görmez
Çeşmümde gam-ı hecrüñ ile h‘ab mı kaldı

50. dil:

Gazel 209

Mısra: 1

Gönül.

Dil bir perî nîgeh güzelüñ oldu mâ‘ili
Dîvâne eyledi beni şekl ü şemâ‘ili

51. dil:+ler

Kaside 4

Mısra: 5

Gönül, yürek.

Mürde diller feyz-i güftârûñla buldı tâze cân
Oldı şâhâ la‘l-i nâbuñ menba‘-ı Āb-ı hayât

52. dil:+ler, +i

Müsemmen 1

Mısra: 4

Gönül.

Āteş-i kâhruñ yıkar a‘dâyı çün nâr-ı sekar
Nazra-i luftuñ yıkılmış dilleri âbâd ider

53. dil:

Gazel 46

Mısra: 5

Gönül.

Güfü ü gû itse hayâlünle n’ola dil her zamân
Mîz-banı hâñır-i mihmân-ı zî-şân söyledür

54. dil:

Gazel 120

Mısra: 1

Gönül.

Dil kişverinedür seferi Mevleviler’üñ
Cezb-i Hâk oldu râh-beri Mevleviler’üñ

55. dil:

Gazel 158

Mısra: 3

Gönül.

Bî-ser ü sâmândur dil za‘f-ı cism-i zârdan
Sâz olur aheng-i düşmen inkisâr-ı târdan

56. dil:

Gazel 164

Mısra: 1

Gönül.

Dil giriftâr-ı kemend-i zülf-i şeb-gün olmada
Kaydum ey âhü nîgeh ‘ışkuñla efzûn olmada

57. dil:

Gazel 175

Mısra: 7

Gönül.

Ey dil geçegör geşt-i gülistân-ı fenâdan
Her dâğuñı reşk-âver-i gül-berg-i ter eyle

58. dil:

Gazel 176

Mısra: 5

Gönül.

Şebnem-i nâcîz-veş tâb-âver olmak dil muhâl
Çarh-ı hüsnuñ cezbe-i mihr-i cihân-ârâsına

59. dil:

Kaside 9

Mısra: 1

Gönül.

Ey dil niçe bir mañlab-ı dünyâyâ tekâpü
Gelmez mi ‘aceb hâñıra hiç şayha-i mütü

60. dil:

Müfret 4

Mısra: 2

Gönül.

Yine kânûn-ı kadîm üzre şeh-i bende-nüvâz
İltifât itdi bize ey dil o öterse eyü sâz

61. dil:

Müsemmen 1

Mısra: 11

Gönül.

Ƙadrüñi fehmi itmedi şol kimse kim dil kürdur
Şānuñı münkir olan luř-ı Ğüdā'dan dürdur

62. dil:

Rübai 2

Mısra: 4

Gönül.

Olsa n'ola hem-sāye-i beyt-i ma'mür
Bir dil k'ola dest-bürd-i 'ıřkuñla ħarāb

63. dil:

Rübai 61

Mısra: 3

Gönül.

Çün āteş ü ābdur dil Ƙāni' ü ğam
Bilmez ğam-ı dünyāyı Ƙanā'at-pişe

64. dil:

Terci-bend 1

Mısra: 1

Gönül.

Ey dil rızā-yı ilāhiye āzimi ol
Ey dāğ dāğ-ı sine meded çeşm-i bāzum ol

65. dil:

Gazel 4

Mısra: 1

Gönül, yürek.

Dil 'arūs-ı ma'ni-i tevħide olmaz āşinā
Ƙař-ı esbāb-ı ta'alluş itmese miƘrāz-ı lā

66. dil:

Gazel 14

Mısra: 10

Gönül.

Ser-ħ'ān-ı ğam-ı 'ıřƘda çoç 'ışret olıñdı
Ey dil bize ħařƘ-ı nemek ü nāni ħelāl it

67. dil:

Gazel 139

Mısra: 9

Gönül.

Leb-riz oluyor şan ile dil ağladuğumca
Sermāyemi efüde ider kāra yapışdum

68. dil:+ler, +de

Gazel 96

Mısra: 7

Dillerde, ağızlarda.

Hiç görmiş yoç hemān dillerde bir efsānedür
Bu ħarāb-ābād-ı 'ālem bir zamān ma'mür imiş

69. dil:

Rübai 65

Mısra: 4

Gönül.

Bir řāh-ı cemāl daği mālİK olamaz
Dil kişveri milket-i Süleymān oldu

70. dil:+i

Gazel 119

Mısra: 4

Gönül.

Ađyāra söyleyüp bize remz eyledüñ diyü
Luřfuñ tevehhümüyle dili ħurrem eyledük

71. dil:+i

Gazel 119

Mısra: 6

Gönül.

Ādāb-ı bezm-i vaşlı bilür niçe rüzġar
Şāhenřeh-i ħayāle dili maşrem eyledük

72. dil:+de

Gazel 100

Mısra: 3

Gönül.

Ƙarār itmez ħayāl-i çeşmi dilde
Şikārī murġ itmez lāneden ħazz

73. **dil:+de**

Gazel 103

Mısra: 3

Gönül.

Teff ü tábı dilde pinhân eylemek mümkün degül
Bezmde izhâr ider elbette micmer táb ü tef

74. **dil:+de**

Gazel 201

Mısra: 12

Gönül.

Nesibâ tab'ı 'âlem şâfdur mânend-i âyîne
Mey oldı dilde gerd-i guşşa-şü nev-rüzdur şimdi

75. **dil:+de**

Gazel 87

Mısra: 5

Gönül, yürek.

Büm hem lâne-i hü mâ olmaz
Dilde sâ mân u 'ışık cem' olmaz

dil ü cân:

1. **dil ü cân:**

Gazel 167

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül ve can.

Dil ü cân mâyil-i câm-ı lebüdür ittifağ üzre
Olur mı bezm-gâh-ı meyde hiç rindân nifağ üzre

2. **dil ü cân:+a**

Gazel 117

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül ve can.

Evvel kirişme fitnede tiğ imtiñân ider
Çaşd eylese ne dem ki dil ü cânâ gözlerüñ

dil ü cân:

1. **dil ü cân:+u, +m**

Gazel 11

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül ve can.

Mest-i nâzum ğayr ile bezm-i şarâb itdüñ bu şeb
Nâr-ı ğasretle dil ü cânum kebâb itdüñ bu şeb

dilâ:

1. **dilâ:**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Ey gönül.

Yalvar cenâb-ı Ğağğ'a dilâ şıdğ-ile tamâm
Ol demde cüşiş-i yem-i ğufrâna câzım ol

2. **dilâ:**

Tarih 2

Mısra: 10

Ey gönül.

Evvelinüñ ğâl-dârı sâde-i âğır la beş
'Aks olunca altı târiğ oldı 'add ile dilâ

dilân:

1. **dilân:**

Gazel 51

Mısra: 9

Gönüller.

Nesib ğikmet-i eşyâ bilen dürüst dilân
Netice-i suñan-ı kemm ü keyf bilmezler

dil-ârâ:

1. **dil-ârâ:+y, +ı**

Gazel 200

Mısra: 1

Gönlü süsleyen (güzel), sevgili.

Zâhid ki göre bezm-i şahbâda dil-ârâyı
Bir cur'aya şatmaz mı şad şavma'a tağvâyı

dil-bend:

1. **dil-bend:**

Rübai 36

Mısra: 2

Gönül bağlayan.

'Ağıllere lâzımdur ide herkese pend
Nuş-ı 'uğalâya 'aşığ olmaz dil-bend

dilber:

1. **dilber:**+den

Gazel 144

Mısra: 13

Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Bu sözleri dilberden işitdükçe Nesibâ
Ârâm-ı sükûn gitdi ser-â-pây-ı tenümden

2. **dilber:**

Kıt'a 1

Mısra: 6

Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Mihr ü mehdür cum'â vü nev-rûz şeb-i mâtem ya
höd
İki dilber cum'â vü nev-rûz dur mâtem rakîb

3. **dilber:**+e

Gazel 12

Mısra: 5

Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Sezâ olsa ol Mevlevî dilbere
Kamer pâlheng ü külâh âfitâb

4. **dilber:**+üñ

Gazel 182

Mısra: 9

Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Hakkâ nazîrini o siyeh-çerde dilberüñ
Bulmaz Nesib varsa da iklim-i Berber'e

5. **dilber:**+de

Gazel 171

Mısra: 1

Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Dilberde vefâ şîme cefâ 'ariyet olsa
Çün kıble-nümâ müncezib-i yek-cihet olsa

6. **dilber:**

Gazel 180

Mısra: 10

Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Nesibâ çoğrı söyle tevbe olmaz mı harâbâti
Mey olsa dilber olsa sâye-i memdûd-ı bîd olsa

7. **dilber:**

Gazel 210

Mısra: 5

Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Hüsûn odur dilber odur 'ışk odur 'aşık odur
Kimse yok zât u şîfâtında anuñ enbâzi

8. **dilber:**+le

Gazel 71

Mısra: 6

Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Olsağ n'ola yâd-âver-i 'işretgeh-i deyrin
Dilberle olan bezm-i mey-i nâb unudılmaz

dilberâ:

1. **dilberâ:**

Gazel 10

Mısra: 1

Ey gönül alan(sevgili).

Dilberâ ruhsârûñ itme cilve-endâz-ı nişâb
Perde şutmağla nihân olmaz bilürsin âfitâb

dilberân:

1. **dilberân:**

Müfret 6

Mısra: 1

Gönül alıcı güzeller.

Her tîr-i cevve dilberân eyler seni lâ-büd siper
Meşkuñ gama meşhûrdur ey hasta-i bî-pâ vü ser

dilber-i 'âlî-cenâb:

1. **dilber-i 'âlî-cenâb:**+dan

Gazel 146

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönlü yüce dilber, sevgili.

Geç zâhidâ bu fikr-i kec-i nâ-şavâbdan

Geçmez gönül o dilber-i 'âlî-cenâbdan

dilber-i mümtâz:

1. **dilber-i mümtâz:**

Gazel 202

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Seçkin sevgili.

Şurâhî-veş gözümden kan ağıdı intizâr ile
‘Aceb bu meclise ol dilber-i mümtâz gelmez mi

dilber-i nev-sâl:

1. **dilber-i nev-sâl:**+da, +dur

Gazel 37

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yeni yetme güzel.

Belî iksîr-i şafâ var ise bu ‘âlemde
Bâde-i köhnedür dilber-i nev-sâldadur

dil-beste:

1. **dil-beste:**

Gazel 42

Mısra: 9

Gönül bağlamış, aşık.

Nesibâ reng ü büy-ı bî-bakâya olma dil-beste
Bu râzî saña ezhâr-ı çemen hep bî-dehen söyler

2. **dil-beste:**

Tarih 12

Mısra: 9

Gönül bağlamış, aşık.

Hüsni-tedbirine dil-beste nizâm-ı devlet
Şâhed-i râyına âşüfte mühimmât verâ

3. **dil-beste:**

Gazel 39

Mısra: 5

Gönül bağlamış, aşık.

Şidk ile hıdmet-i maḥdûmına dil-beste olan
Giderek kendini şâyeste-i ikrâm eyler

4. **dil-beste:**

Gazel 80

Mısra: 7

Gönül bağlamış, aşık.

Meyl-i ebrûdan geçüp dil-beste olduk kâmete
Dersümüz şimdi elifdür nûna çıkmış inmişüz

5. **dil-beste:**

Rûbai 49

Mısra: 2

Gönül bağlamış, aşık.

‘Uşşâk egerçi ‘ışk ile ḥasta gerek
Ma‘şûk daḥi ‘âşîka dil-beste gerek

dil-beste ol-:

1. **dil-beste ol-:**-ma

Kaside 8

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül bağlamak.

Bu gülzâr-ı fânîye dil-beste olma
Sefer eyle ḥurşide mânend-i şebnem

dil-beste-i menzilgeh-i dilber:

1. **dil-beste-i menzilgeh-i dilber:**

Gazel 25

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin konağına gönül vermiş.

İdenler ‘âşîkı dil-beste-i menzilgeh-i dilber
Seni zâhid hevâ-yı ravza-i rıdvâna şalmışlar

dil-beste-i na‘t-i Aḥmed-i Muḥtâr:

1. **dil-beste-i na‘t-i Aḥmed-i Muḥtâr:**+am

Rûbai 24

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hız Muhammed'in övgüsüne gönül veren.

‘Acz-i beşere kâ‘il iken anda yine

Dil-beste-i na‘t-i Aḥmed-i Muḥtâr'am

dil-dâde-i cānâne-i bigâne-nüvâz:

1. **dil-dâde-i cānâne-i bigâne-nüvâz:**+uz

Gazel 75

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yabancılar ilgi gösteren sevgilinin aşığı.

Bigâne olursak n'ola ‘aḳlıyla Nesibâ

Dil-dâde-i cānâne-i bigâne-nüvâzuz

dil-dâde-i zülf ü la‘l:

1. **dil-dāde-i zūlf ü la'li:uñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) Dudakları ve saçlarına gönül vermiş.

Dil-dāde-i zūlf ü la'liñ oldı

Ġayret-dih-i rüḥ-ı Ḳays u Ferhād

dil-dār:

1. **dil-dār:+ı**

Gazel 169

Mısra: 10

Gönül alan, sevgili.

Ḥāl-i dilüm ne bilsün o bî-derd kim anuñ

Ol āfet-i cihān gibi dil-dārı olmaya

dil-efgār:

1. **dil-efgār:+am**

Gazel 50

Mısra: 9

Gönlü yaralı.

Nesibā ḥasret-i Rüm ile Mısr içre dil-efgāram

Ki her bir berg-i ḥurmā çeşmüme nevk-i sinānlardur

2. **dil-efgār:**

Gazel 30

Mısra: 10

Gönlü yaralı (aşık).

Nesibā sözlerüm nāḥun-zen olmak cān-ı 'uşşāka

Ney-āsā derd-i 'ıṣṣıyle dil-efgār olduğumdandır

dil-figār-ı müjgān:

1. **dil-figār-ı müjgān:+uñ**

Gazel 116

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) kırıpklerinden yaralanmış gönül.

Ben olmadum yalıñuz dil-figār-ı müjgānuñ

Cihān helākidür ol çeşm-i nā-müselmānuñ

dil-firib:

1. **dil-firib:**

Tarih 35

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gönül aldatan, cazibeli.

İltimās itdükte ṭab'um ḥāmeden tāriḥini

İtdi üç tāriḥ ile bu beyt-i zibā dil firib

dil-gir ol:-

1. **dil-gir ol:-ur**

Gazel 147

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gücenmiş.

'Aks-i ḥüsninden bile dil-gir olur āyinede

Kimse yā Rab mübtelā-yı şūḥ-ı ḥöd-bin olmasun

dil-ḥasta:

1. **dil-ḥasta:+y, +am**

Gazel 17

Mısra: 7

Hasta gönül.

Verziş-i sevdā-yı zūlf ü ḥaṭṭ ile dil-ḥastayam

Bu hevālar āḥirü'l-emr itdi tağyir-i mizāc

2. **dil-ḥasta:+lar, +a**

Rübai 40

Mısra: 2

Hasta gönül.

Zaḥm-ı dile elmās ile merhem birdür

Tiryāk ile dil-ḥastalara sem birdür

3. **dil-ḥasta:+y, +am**

Terci-bend 1

Mısra: 12

Hasta gönül.

Bî-çāreyem ilāhī benüm çāre-sāzum ol

Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

4. **dil-ḥasta:+y, +am**

Terci-bend 1

Mısra: 12

Hasta gönül.

Bî-çāreyem ilāhī benüm çāre-sāzum ol

Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

5. **dil-ḥasta**:+y, +am

Terci-bend 1

Mısra: 12

Hasta gönül.

Bî-çāreyem İlähî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

6. **dil-ḥasta**:+y, +am

Terci-bend 1

Mısra: 12

Hasta gönül.

Bî-çāreyem İlähî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

7. **dil-ḥasta**:+y, +am

Terci-bend 1

Mısra: 12

Hasta gönül.

Bî-çāreyem İlähî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

dil-ḥasta-i çeşm:

1. **dil-ḥasta-i çeşm**:+i, +n

Gazel 94

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin gözüne âşık.

Dil-ḥasta-i çeşmin o perî sîneye çekmiş
Merhem gibi kim zaḥmî-i şemşîre şarılmış

dil-ḥasta-i hicrân:

1. **dil-ḥasta-i hicrân**:+uñ, +a

Gazel 14

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ayrılıkla hasta düşmüş gönül.

Ol zevk ile tâ ṭutmaya telhî-i memâtı
Dil-ḥasta-i hicrānuña bir va‘d-i vişâl it

dil-ḥaste-i fūrkat-i ḥabīb:

1. **dil-ḥaste-i fūrkat-i ḥabīb**:+üz

Rübai 66

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin ayrılığundan hastalanmış gönül.

Dil-ḥaste-i fūrkat-i ḥabībüz şimdi
Ḥayret-figen-i dil-i lehibüz şimdi

dil-ḥaste-i ‘ışk:

1. **dil-ḥaste-i ‘ışk**:+uñ

Gazel 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşkın etkisiyle gönlü hasta (olan aşık).

Ṭabībüm derdüñ oldı dāḡ-ı sūz-ı sîne-i merhem
İder dil-ḥaste-i ‘ışkuñ olan dermāna istignā

dil-ḥırāş:

1. **dil-ḥırāş:**

Gazel 106

Mısra: 5

Yüreği yaralı.

Her zāt-ı bî-ḥıred k'ola evzā‘ı dil-ḥırāş
Beñzer hemān o zevraḡa kim nā-ḥudāsı yok

dil-ḥırāşid:

1. **dil-ḥırāşid**:+e

Kaside 8

Mısra: 2

Yüreği incinmek.

Esir olma bir nām-ı ḥuşke şaḡın kim
Olur nām için dil-ḥırāşide ḥātem

dil-ḥün:

1. **dil-ḥün:**

Rübai 45

Mısra: 1

İçi kan ağlayan.

‘Uḡbāya maḥabbetüñle dil-ḥün giderüz
Ey şüh-ı cefā-cū saña meftün giderüz

dil-i aḥbāb:

1. **dil-i aḥbāb**:+a

Tarih 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül dostları.

Güşe-i çeşmi dil-i aḥbāba hem-feyz-i bahār
Nazra-i ḳahrı ser-i a'dāya bir şemşir-i tiz

dil-i bî-ışık:

1. dil-i bî-ışık:

Gazel 78

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşsız ve sevgisiz gönül.

Ten-i bî-cān gibidür raġbete şāyān olmaz
Dil-i bî-ışık ki lezzet-çeş-i imān olmaz

dil-i bî-ḳarār:

1. dil-i bî-ḳarār:+ı

Gazel 208

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kararsız gönül.

'Aceb nesim-i ser-i küy-ı yāri gördüñ mi
O semtlerde dil-i bî-ḳarārı gördüñ mi

dil-i bīmār:

1. dil-i bīmār:

Gazel 26

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hasta/dertli gönül.

Tenezzül eyler ise şāhbāz-ı çeşm-i ḥün-rizüñ
Dil-i bīmār u cān-ı nā-tüvān olsun fedā bir bir

dil-i Cebra'ıl:

1. dil-i Cebra'ıl:

Gazel 150

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cebra'il'in gönlü.

Sen o zülf-i pīç pīçüñ gehi bend bend idersin
Dil-i Cebra'ıl olursa daḥi der-kemend idersin

dil-i derd-āřinā:

1. dil-i derd-āřinā:

Gazel 198

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Derde aşına gönül.

Meded üftādeñüñ bir cām ile destin alup ḳaldur
Ayaġuñ öpmege sākı dil-i derd-āřinā düşdi

dil-i dīvāne:

1. dil-i dīvāne:

Gazel 183

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Divane gönül (âşık için).

Ola mādām 'azimetde dil-i dīvāne
O perī-rü giderek münis olur insāna

dil-i ețfāl:

1. dil-i ețfāl:

Gazel 100

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çocukların gönlü.

Olurlar nev-resān 'uřřāḳa māyil
Dil-i ețfāl ider dīvāneden ḥazḳ

dil-i ġam-ġin:

1. dil-i ġam-ġin:+e

Gazel 137

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gamlı gönül.

Fikr-i rüyuñla dil-i ġam-ġine virdüm tesliyet
Bir gül-i ḥandān ile bir tıflı dil-řād eyledüm

dil-i ḥarāb:

1. dil-i ḥarāb:+ı

Gazel 125

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kırık kalp.

Yapmaz dil-i ḥarābı diyü şevke itmezüz
Ol la'l-i nāb ḥațḳıla mi'mārumuz degül

dil-i ḥazın:

1. **dil-i h az n: +i**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

H uz nl  gönül.

Evvel bu dil-i h azini itdün
Ser-çare-i lu fu  ile memn n

dil-i  ı k:

1. **dil-i  ı k:**

Gazel 86

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Açık gönül.

Kel g bülbül-i  irin-nev  yerin  utmaz
Heves-meni  dil-i  ı k  a in  yerin çutmaz

dil-i Kays:

1. **dil-i Kays:**

Gazel 25

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mecnun'un g nl .

Olup Leyl  v   an evvel ni ehde  abr u s m n n
Dil-i Kays ibtil y  v di-i hicr na  almı lar

dil-i Mecn n-meni :

1. **dil-i Mecn n-meni : + n**

Gazel 74

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mecnun yaradılı lı gönül.

 Aciz olsa  dil-i mecn n-meni n zabtında
Beste-i silsile-i zülf-i semen-s  iderüz

dil-i meks r:

1. **dil-i meks r:**

Gazel 96

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kırılmı  gönül.

Dil d r st n pertev-i mihr-i  af  bilmez nedür
C m-ı revzen ka r-ı ümmide dil-i meks r imiş

dil-i m btel :

1. **dil-i m btel : +da**

Gazel 33

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Tutkun,  lık gönül.

Sa a  o rı s z Nesib  dil-i m btel da h l 
 eh-i serir-i hüsnün  ulı olmağa heves var

dil-i m btel :

1. **dil-i m btel : +da**

Gazel 33

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Tutkun,  lık gönül.

Sa a  o rı s z Nesib  dil-i m btel da h l 
O  eh-i serir-i hüsnün  ulı olmağa heves var

2. **dil-i m btel y : +y, +ı**

Gazel 47

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Tutkun,  lık gönül.

 h ya  d  olur mı  u f r
 e m n dil-i m btel y  neyler

dil-i Nesib:

1. **dil-i Nesib: +e**

Gazel 9

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

( air) Nesibin gönlü.

Ey  am dil-i Nesib'e olup y r-i mihrib n
Hayli zam ndur

dil-i nev:

1. **dil-i nev:**

Gazel 34

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Taze gönül.

 eh-r h-ı ma abbet ki  a ar-n k degüldür
P r b m iden ol r hi dil-i nev seferümdür

dil-i p r-ihtir k:

1. **dil-i pür-ihtirāk:**

Gazel 167

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yama dolu gönül.

Nesibā hāl-i ruhsārına oldum mübtelā şimdi
Yine bir taze dağ urdum dil-i pür-ihtirāk üzre

dil-i pür-iztirāb-ı ‘āşık:

1. **dil-i pür-iztirāb-ı ‘āşık:+a**

Gazel 198

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşğın ıztırıp dolu gönlü.

Hem eyler ārzū didāruñı hem gamzeden qorqar
Dil-i pür-iztirāb-ı ‘āşıkā hāvıf u recā düşdi

dil-i şad-pāre:

1. **dil-i şad-pāre:+nüñ**

Gazel 204

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yüz parça olmuş gönlü.

Dil-i şad-pārenüñ āvizişinden hüsünin arturdu
Urıldı şāne gūyā kākül-i pīçān güzellendi

dil-i şāfi:

1. **dil-i şāfi:**

Gazel 67

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Temiz kalpli ,iyi yürekli.

Dil-i şāfi kıyūd-ı dehr ile endūh-gın olmaz
Midād-ı tire tağyir efgen-i şab‘-ı niğın olmaz

dil-i saht:

1. **dil-i saht:+ın**

Gazel 90

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Katı gönül.

Ṭarīk-ı ‘aşk-ı bāzide hirās-ı düşmen olmazmış
Dil-i sahtın o gül-haddūñ fiğānum nerm ider dirdüm

2. **dil-i saht:+uñ**

Gazel 186

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Katı gönül.

Sitem-kārum kim ağlardı cefā-yı bī-şümāruñdan
Dil-i sahtuñ gibi bünyād-ı peymānuñ metin olsa

dil-i sengingeh-i mağrūr:

1. **dil-i sengingeh-i mağrūr:**

Gazel 77

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Taş gönüllü gibi gururlanma.

Dil-i sengingeh-i mağrūr olup ‘uşşāka cevı itme
Ḥadeng-i āha kūh-ı āhenin olsa siper olmaz

dil-i şeydā:

1. **dil-i şeydā:**

Gazel 102

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Deli gönül, çılğın gönül.

Dil-i şeydā ‘aceb mi olmasa cānāndan fāriğ
Olur mı bülbül-i nālān gül-i ḥandāndan fāriğ

dil-i tır:

1. **dil-i tır:+e**

Kaside 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kara gönül.

Taşavvur itse şafā kesb eyler anu dil-i tıre
Behişt dinse sezā āsitān-ı ḥazret-i Pire

dil-i ‘uşşāk:

1. **dil-i ‘uşşāk:**

Gazel 90

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşıkların gönlü.

O şem‘-i bezm-i hüsün olmazsa meclis rüşen
olmazmış
Dil-i ‘uşşāk geh zülfinde geh ḥaṭṭında ol şūhuñ

dil-i 'uṣṣāk-ı şeydā-veş:

1. dil-i 'uṣṣāk-ı şeydā-veş:

Tarih 19

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Divane aşıkların gönlü gibi.

Olnca münhedim nāgeh dil-i 'uṣṣāk-ı şeydā-veş
Peyām-ı inhidāmından yıkıldı hâṭır-ı dünyā

dil-i vîrân:

1. dil-i vîrân:+u, +muz

Gazel 207

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yıkık, harap gönlü.

Hele mi'mār-ı luṭf-ı dil-rübā hiç çekmesün zaḥmet
Ḥarāb oldu dil-i vîrānumuz ta'mirden ḫaldı

2. dil-i vîrân:+u, +m, +ı

Gazel 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yıkık gönlü.

'İṣkuñla pür it sine-i süzānumı yā Rabb
Genc-i güher eyle dil-i vîrānumı yā Rabb

dil-i ye's:

1. dil-i ye's:

Gazel 192

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Üzüntülü, ümitsiz gönlü.

Esîr oldu dil-i ye's ülfetüm bir nā-müselmāna
O kāfir kişiden ümmîd-i şefkat ḫanda ben ḫanda

dil-i zār:

1. dil-i zār:+a

Gazel 126

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ağlayan, inleyen gönlü.

O sifāl pārelerüñ ki her biri kūy-ı yārde atılır
Semer-i ḫadıḫa-i nāzdur dil-i zāra seng-i sitem degül

2. dil-i zār:+uñ

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Ağlayan, inleyen gönlü.

Alma dil-i zāruñ inkisārın

Bir taze nihāl-i ḫüsn ü ānsın

3. dil-i zār:+a

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ağlayan, inleyen gönlü.

Āh ey felek sitem me'āsir

Besdür dil-i zāra bu 'adāvet

dil-i zār-ı mübtelā:

1. dil-i zār-ı mübtelā:+dan

Gazel 156

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşığın ağlayan kalbi.

Ne reh-i ḫuşul-i kāma ne gider ṭarîḫ-ı ye'se

Hele ḫāşılı uşandum dil-i zār-ı mübtelādan

dil-pesend:

1. dil-pesend:+ü, +ñüz

Tarih 26

Mısra: 2

Gönüle hoş gelen, gönlünün beğendiği olmak.

Size ey zümre-i āl-i Muḫammed müjdeler olsun

Niḫābet şadrın iḫrāz eyledi bir dil-pesendüñüz

2. dil-pesend:+ı

Tarih 30

Mısra: 4

Gönüle hoş gelen, gönlünün beğendiği olmak.

Şadrđan şadra seni ikrām için naḫl itdürür

Oldığıçün şāh-ı dehrüñ dil-pesendi 'ilm-ile

dil-rübā:

1. dil-rübā:

Gazel 86

Mısra: 4

Gönlü alan (sevgili).

Olur mı hüsn-i Hudā-dād ü hüsn-i sāhte bir
Cemāl-i naḫş u şuver dil-rübā yerin ʔutmaz

2. **dil-rübā:**

Gazel 186

Mısra: 12

Gönül alan (sevgili).

Şeb-i ‘āşık olurdu rüz-ı rüşen bezm-i şahbāda
Yanında dil-rübā destinde cām-ı āteşin olsa

3. **dil-rübā:**

Kaside 3

Mısra: 8

Gönül alan (sevgili).

Ḳābe Ḳavseyne ile hüsn-i ebruvānuñ bī-mişāl
Sürme-i mā zāğ ile nergislerüñdür dil-rübā

dil-rübā-yı bezm-i hakikat:

1. **dil-rübā-yı bezm-i hakikat:**

Kaside 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Doğruluk meclisinin gönül çelen sevgilii.

Ey dil-rübā-yı bezm-i hakikat sen olmasañ
Ḥalk eylemezdi biş ü kemi Bār’ü’n-nesem

dil-şād eyle-:

1. **dil-şād eyle-: düm**

Gazel 137

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönlünü sevindirmek.

Fıkr-i rüyuñla dil-i ğam-gine virdüm tesliyet
Bir gül-i ḥandān ile bir ʔıflı dil-şād eyledüm

dil-şikeste:

1. **dil-şikeste:+de**

Gazel 45

Mısra: 4

Gönlü kırık.

Aña müfid degül mümyā-yı nil-i merām
Dil-şikestede bir ʔurfde inkisārum var

2. **dil-şikeste:**

Gazel 82

Mısra: 6

Gönlü kırık.

Ne cevr-i çarḥa ḥamülüz ne ḥöd şikāyete ḳādir
Hemişe güşe-i miḥnetde dil-şikeste ḥazinüz

3. **dil-şikeste:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Gönlü kırık.

Şermende-i cerā‘im-i bī-ḥadd ü bī-ḥisāb
Bir dil-şikeste ḥasta faḳir ü muḥaḳḳaram

dil-süz-ter:

1. **dil-süz-ter:**

Gazel 77

Mısra: 12

Daha yakıcı.

Nesibā dürr olursa güşuna almaz yine ‘āşık
O söz kim güfte-i Şehrī gibi dil-süz-ter olmaz

dimāğ:

1. **dimāğ:+u, +m, +ı**

Gazel 5

Mısra: 12

Akıl, bilinç, şuur.

Nesib sāğara düşdükçe ‘aks-i ʔurra-i yār
İder dimāğımı pür-büy-ı müşk-nāb şarāb

din:

1. **din:+e**

Gazel 213

Mısra: 14

Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol; İslam dini.

O şāhib-şadrı Ḥaḳ dā‘im mu‘ammer ide şadrında
Dine tā sūd idüp aḥbābı a‘dāsı ziyān çekdi

din it-:

1. **din it-:miş**

Rübai 13

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
İnanılıp çok bağlanılan düşünce, inanç haline getirmek.

Ey zātuñi envār-ı Hudā zeyn itmiş
Ser-cümle cihāna hıdmetüñ dīn itmiş

dīnār-ı tūrānī:

1. dīnār-ı tūrānī:

Kaside 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Turan ülkesinin altın parası.

Herkesüñ merdūdudur dīnār-ı Tūrānī gibi
Sikke-dār-ı dāğ-ı mührüñ olmayan levh-i şudūr

direm-i menküş:

1. direm-i menküş: *m

Gazel 159

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Nakışlı para.

Pür-füsündür ki alur sıhr ile halkuñ hūşın
Hırz-ı cān şanma fenānuñ direm-i menküşün

dirhem ü dīnār:

1. dirhem ü dīnār: *uñ, *ı

Kıt'a 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gümüş ve altın para; para pul.

Şarf idüp dirhem ü dīnāruñı hülviyyāta
Gözüñ aç ceyš-i hevā varuñı tārāc itdi

dirig:

1. dirig:

Tarih 17

Mısra: 8

Eyvah, çok yazık anlamında ünlem.

Vücüdü hāl ü ruh-ı şāhed-i zamāne idi
Dirig kim ola hāk-i siyāh ile mestūr

2. dirig:

Gazel 43

Mısra: 7

Eyvah, yazık! anlamında ünlem.

Dirig olmadı maşrūf-ı kāle-i 'irfān
Hevāya şarf oluyor hayf ki hazine-i 'ömr

dirig id-:

1. dirig id-: -er

Gazel 156

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Esirgemek.

Gele ey şabā haber vir bize tab'-ı dil-rübādan
Nazarın dirig ider mi 'acabā bu hāk-i pādan

dirigā:

1. dirigā:

Tarih 1

Mısra: 1

Eyvah, çok yazık anlamında ünlem.

Dirigā rev-be-rāh-ı ahiret oldu o fāzıl kim
'Adilin görmemişti dide-i devrān faziletde

2. dirigā:

Tarih 8

Mısra: 1

Çok yazık, eyvahlar olsun, ne yazık ki!

Dirigā gitti Hāfız gibi bir zāt-ı melek-ḥaslet
Ki bildi maḥfel-i fānī degüldür kimseye me'men

dirlik:

1. dirlik:

Gazel 124

Mısra: 5

Dirlik, düzen, rahat.

Cihād-ı ekbere maḥdūr şarf it dirlik isterseñ
Kul ol dergāh-ı Hāḫḫ'a ne za'im ü ne sipāhī ol

divāne:

1. divāne: *ler, *üz

Tahmis 2

Mısra: 5

Aşk ile kendinden geçmiş, deli, mecnun.

Şahrā-yı maḥabbetde şu divānelerüz kim
Mecnūn-ı melāmet-zede en 'āḫlūmüzdür

2. **dīvāne:**

Gazel 47

Mısra: 10

Aşk ile kendinden geçmiş, deli, mecnun.

‘Işk ehli vücūd kıaydı çekmez

Dīvāne olan kıabāyı neyler

3. **dīvāne:+den**

Gazel 100

Mısra: 6

Aşk ile kendinden geçmiş, deli, mecnun.

Olurlar nev-resān ‘uşıāka māyil

Dil-i eṭfāl ider dīvāneden hāzz

4. **dīvāne:**

Gazel 117

Mısra: 2

Aşk ile kendinden geçmiş, deli, mecnun.

Olduķca cām-ı nāz ile mestāne gözlerüñ

Sihr-ile eyledi beni dīvāne gözlerüñ

dīvāne eyle-:

1. **dīvāne eyle-: di**

Gazel 209

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşık etmek, çıldırtmak.

Dil bir perī nıgeh güzelüñ oldu mā’ili

Dīvāne eyledi beni şekl ü şemā’ili

dīvān-ı şefā’at:

1. **dīvān-ı şefā’at:-üñ, -de**

Rübai 23

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hız Muhammed Peygamberin Allah’tan bazı günahkâr müminleri bağışlaması için dilekte bulundu makam.

Sen ol şeh-i mülk-i Kıreyş k’olmuşdur

Dīvān-ı şefā’atüñde şaf-beste rüsül

diyār:

1. **diyār:+ı, +n, +a**

Gazel 190

Mısra: 4

Memleket ülke.

Sevdā-ger-i metā’-ı ğamuz sūd bilmezüz

Çıķduķ bu ārzüyle ğurbet diyārına

2. **diyār:+a**

Gazel 212

Mısra: 10

Memleket ülke.

Қalur ğider mi kesād-ı hünerle böyle Nesib

Metā’ı rāyic olur bir diyāra düşmez mi

diyār-ı dil:

1. **diyār-ı dil:+e**

Gazel 99

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül diyarı.

Teşrīf idüp diyār-ı dile dāver-i neşāt

Mülk-i vücūdi itdi maķar leşker-i neşāt

diyār-ı hecr:

1. **diyār-ı hecr:+e**

Gazel 136

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayrılık diyarı.

Diyār-ı hecre düşdüm kıaldı dil kūy-ı dil-ārāda

Bu yād illerde bir hālüm bilür yoķdur ğarib oldum

diyār-ı şabr:

1. **diyār-ı şabr:+ı**

Gazel 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sabır diyarı, ülkesi.

Diyār-ı şabrı tārāc eyleyen ol çeşm-i fettāndur

Şeh-i iķlīm-i dil bir pādīşāh-ı nā-müselmāndur

diyār-ı şehbā:

1. **diyār-ı şehbā:**

Tarih 18

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Halep diyarı.

Haleb âsüde iken sâye-i iclâinde
Âşiyân iken o şehbâza diyâr-ı Şehbâ

diyâr-ı zindegânî:

1. **diyâr-ı zindegânî:**

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dirilik memleketi.

Hayfâ ki diyâr-ı zindegânî
Dest-i sitemünle oldu berbâd

dizi:

1. **dizi:**

Gazel 161

Mısra: 6

Sıra.

Dendân mıdur ol dürc-i dehen içre nümâyân
İki dizi lülû-yı dil-efrûz mıdur bu

dizilmez ol-:

1. **dizilmez ol-:-di**

Gazel 188

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sıralanmak.

Görilmez şimdi hiç vaz'-ı tebsüm günü cânânunî
Dür-i dendân dizilmez oldu iki rişte-i ala

dıraşşân it-:

1. **dıraşşân it-:-di**

Tarih 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Parlak, ziyadar, nurlu etmek.

Maṭla'-ı çarḥ-ı 'inâyetden yine Bârî Hudâ
Maḥz-ı luṭfiyla dıraşşân itdi bir mâh-ı nevi

dıraht-ı devlet:

1. **dıraht-ı devlet:**+ü, -nüñ

Kıt'a 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Mutluluk/saltanat ağacı.

Hücüm-ı serdi-i eṭvâr-ı dehrden şıgınan
Dıraht-ı devletünün sâyesinde gün göremez

dırâz:

1. **dırâz:**

Gazel 73

Mısra: 1

Uzun.

Yine ol ḥ'âce-i ḥüsnîyle nizâ' oldu dırâz
Kâle-i nâza vefâ eylemedi naḥd-i niyâz

2. **dırâz:**

Gazel 135

Mısra: 5

Uzun.

Eyledüm geşt-i gülistân-ı ṭaleb durur dırâz
Gonca-i kâ-m-ı dili zib-i külâh eylemedüm

dolâb-ı şerî'at:

1. **dolâb-ı şerî'at:**

Gazel 15

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şeriat dolabı.

İt sine-i bî-kîneñi dolâb-ı şerî'at
Maḥfûz ola tâ gevher-i nâ-yâb-ı şerî'at

dök-:

1. **dök-:-señ**

Gazel 4

Mısra: 3

Akıtmak, dökmek.

Aḫça dökseñ derdini ta'dâd için 'âşıklarunñ
Fehm olunmaz naḥd-i eşk-i dîdesüz bu mâcerâ

2. **dök-:**

Gazel 124

Mısra: 9

Akıtmak, dökmek.

Nücüm-âsâ gözüñ aç dök sirişküñ ebr-i giryân-veş
Günahuñ ağla dâmen-gîr-i âh-ı şubḥ-gâhî ol

3. **dök-:-il, -en**

Gazel 148

Mısra: 8

Akıtmak, dökme.

Süzân idiyor pîrehen-i şabrımı girye
Güyâ ki şererdür dökilen dîdelerümden

4. **dök-:-di**

Gazel 125

Mısra: 2

Dökmek.

Ol naḥl-i mîve-dâr-ı vefâyuz ki rûzgâr
Dökdi zemîne bergümüzi bârumuz degül

5. **dök-:-er**

Gazel 188

Mısra: 2

Dökmek.

Nigâh itdükçe ol gül 'âşık-ı âşüfte aḥvâle
Döker nergisleri gül-berg-i ruḥsâr üstine jâle

6. **dök-:-me**

Gazel 53

Mısra: 1

Dökmek, akıtmak.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşımı ey gül-i ter
Yeter Allâh'ı severseñ beni ağlatma yeter

dön-:-

1. **dön-:-di**

Tarih 9

Mısra: 3

Dönmek, benzemek.

Çerâgân zînetiyle döndi şebler rûz-ı pür-nûra
Zemîn işrâkda gâlib görindi heft-eyvâna

2. **dön-:-üp**

Gazel 83

Mısra: 8

Dönmek, devr etmek, bir eksende hareket etmek.

Hüsni-i ḥulḳ olmaz imiş ḥüy-ı redîye tebdîl
Müşk-i ezfer yine bir daḥî dönüp ḥün olmaz

3. **dön-:-er, -sin**

Gazel 3

Mısra: 8

Vazgeçmek, caymak.

Dimez miydüñ baña ey mâh- ı ṭal'at senden
ayrılmam
Niçün peymānuña ṭurmaz dönersin āsumān-āsā

4. **dön-:-en**

Gazel 167

Mısra: 8

Dönmek, devr etmek, bir eksende hareket etmek.

Baña luṭf-ı güli serv-i çemenzârı unutturdı
Döner peymāne dest-i sâkiyân-ı sim-sâç üzre

5. **dön-:-er**

Gazel 20

Mısra: 6

Dönmek, devr etmek, bir eksende hareket etmek.

Hemîşe bezm ider ḥüy-ı dürüştin ṭâlib-i Ḥaḳḳ'ıuñ
Döner bir âsiyâb-ı zür-verdür ḥalka-i tevḥîd

6. **dön-:-er**

Gazel 56

Mısra: 2

Dönmek.

Çaçan ki nâz ile ol şûḥ câme-ḥ'âba girer
Döner o mihr-i cihân-tâbe kim şeḥâba girer

7. **dön-:-er**

Gazel 196

Mısra: 8

Dönmek, devr etmek, bir eksende hareket etmek.

Gör zâhidi ki ḥalka-i tevḥîdde müdâm
Ol mâh-peyker ile döner āsumān gibi

8. **dön-:-**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Başka bir tarafa yöneltmek, çevirmek.

Mânend-i meyl-i kıble-nümâ semt-i Ḥaḳḳ'a dön
Meyl-i sivâ ile yeter olduñ mesel yeter

9. **dön-:-di**

Gazel 191

Mısra: 1

Dönmek, benzemek.

Ġam-ı maĥabbet ile döndi cismümüz tära
Döyer mi tâb-ı tecelli-i ƣal'at-i yäre

10. **dön-:-mez**

Tahmis 3

Mısra: 9

Vazgeçmek, caymak.

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maĥzünü
Hemân çek tiĝ-ı nâzi bildüğünden ƣalma ey ĥünî

11. **dön-:-er**

Gazel 12

Mısra: 3

Dönmek, benzemek.

Döner bir çerâĝ-ı seĥer-mânde ye
Eger balsa ol bezme râh âfitâb

12. **dön-:-di**

Gazel 143

Mısra: 8

Dönmek, benzemek.

Ebruvânın itdi küffâr-ı ĥaƣ-ı rûdur miyân
Köhne ƣâƣ-ı deyre döndi bir zamân miĥrâb iken

döndür-:-

1. **döndür-:-me**

Gazel 151

Mısra: 1

Çevirmek.

Döndürme görüp ƣunf ile rüyuñ fuƣarâdan
Zinhâr şaƣın nâvek-i dil-düz-ı du'âdan

du'â:

1. **du'â:-ları**

Gazel 108

Mısra: 2

Allah'a yalvarma; niyaz.

Eyler aƣa merâmını Ĥaƣ zâr olanlaruñ
Maĥbüldür du'âları nâ-çâr olanlaruñ

2. **du'â:+muz**

Gazel 53

Mısra: 8

Allah'a yalvarma, niyaz.

Vuşlatuñ gibi muĥâl isterüz olsa ne ƣaceb
Nâlemüz gibi du'âmuz daĥi meĥcür-ı eser

3. **du'â:+muz**

Tarih 32

Mısra: 7

Allah'a yalvarma, niyaz.

Nesibâ böyledür şimdi du'âmuz her şebân rüzî
Nihâl-i salţanat açdı çiçek Ĥaƣ mîve-dâr itsün

4. **du'â:**

Tarih 18

Mısra: 14

Allah'a yalvarma, niyaz.

Âşafâ dâ'i-i deyrine Nesib'üñ kârı
Dergeh-i ĥazret-i Monlâ'da saña oldu du'â

du'â kıı:

1. **du'â kıı:+y, +ı**

Tarih 21

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Allah'a yalvarma, niyaz.

Târiĥ ile Nesibâ kıı rûĥına du'âyı
ƣİdi ola mu'âniĥ ĥavrâ-yı cennet ile

du'â-gün:

1. **du'â-gün:+a**

Tarih 33

Mısra: 9

Dua tarzı.

Beyt-i vâĥidde dü târiĥ du'â-güna seni
Eyledüm girye ile rûĥına ĥâfız ihdâ

du'â-güne:

1. **du'â-güne:**

Tarih 11

Mısra: 7

Dua tarzında; dua olarak.

Didi tārīhini maḥdūma du‘ā-güne Nesīb
Her zamān sūnnet-i Aḥmed ola Yaḥyā ‘amelūñ

dūd-ı āh:

1. dūd-ı āh:

Gazel 44

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ahın dumanı.

Dūd-ı āh ola çemen-zār-ı firāka sūnbül
Çeşmüm ol gülşene fevvāre degüldür de nedür

2. dūd-ı āh:

Gazel 57

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ahın dumanı.

Dūd-ı āh u dāğ-ı sır izhār ider ‘āşık saña
Bir sıfāl-i köhnede sūnbül çaranfül gösterür

3. dūd-ı āh:

Gazel 133

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ahın dumanı.

Dūd-ı āh ile idüp dāğ-ı seri perverde
Gül ü reyḥānını bu köhne sıfālūñ görelüm

4. dūd-ı āh:^{+u, +m}

Gazel 164

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ahın dumanı.

Bir ‘aceb nādir pesend üşküfe-gār-ı ḥasretem
Dūd-ı āhum sūnbül-i destār-ı gerdün olmada

dūd-ı āh-ı dil:

1. dūd-ı āh-ı dil:^{+den}

Gazel 93

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül ahının dumanı.

Seni şaff-ı melāyıkde arar ‘uşşāk-ı mehcūruñ
Anuñ-çün çarḥa dūd-ı āh-ı dilden nerdübān çutmuş

dūd-ı derün:

1. dūd-ı derün:

Gazel 125

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül dumanı.

Bir dem mi var ki nāmiye-i feyz-i derd ile
Dūd-ı derün sūnbül-i destārumuz degül

dūd-ı gerdün:

1. dūd-ı gerdün:

Kıt'a 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gökyüzü dumanı.

Añla keyfiyet-i aḥvālūñi ey afyon-ḥ'ār
Dūd-ı gerdün seni bir ḥabbeye muḥtāc itdi

duḥter:

1. duḥter:^{+le}

Kaside 1

Mısra: 6

Kız.

Herkesi fāriğ ide agyārdan bīm ü hirās
Māder ü ebden gürizān olalar duḥterle pür

duḥter-i rez:

1. duḥter-i rez:

Gazel 54

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Üzüm kızı.

Mestüredür anı görmezse n'ola zāhid
Kim duḥter-i rez bāde-i engūra laḥabdur

duḥül it-:

1. duḥül it-:-^{düñ}

Müsemmen 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dahil olmak, içeri girmek.

Bî-tekellüf bezm-gâh-ı aqdese itdün duḥül
Şâhid ü meşhüd olup bir ikilik itdi zühül

2. **duḥül it-:-dükde**

Kıt'a 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Girmek.

Bir gedâ ḥalvet-serây-ı şâha itdükde duḥül
Hiç olur mı luḫ u iḥsân ile mesrûr olmaya

duḥül-i meclis-i cānâne:

1. **duḥül-i meclis-i cānân:+e**

Gazel 36

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin meclisine girmek.

Gelmez duḥül-i meclis-i cānâne ḥâḫıra
Ol bezme lâyıḫ olmağa iḫbâlümüz mi var

dülâb:

1. **dülâb:**

Gazel 1

Mısra: 8

Dolap.

Bizüm-çün nâle vü ser-geşteḡi vü girye dâ'imdür
Kenâr-ı cüybâr-ı miḫnetün dülâbıyuz cānâ

dün:

1. **dün:**

Gazel 83

Mısra: 6

Alçak, aşıḡı.

Pâyemâl olmaḡıla ehl-i dil olmaz nâḫış
Ḥâke de düşse yine ḫadr-i güher dün olmaz

dün eyle-:

1. **dün eyle-:-y, -en**

Kıt'a 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Rezil ve alçak eylemek, küçültmek, değersizleştirmek.

Nâ-maḫal güftâra âḡâz eyleme mecnûn gibi
Bî-hüde sözdür ḫişinün pāyesin dün eyleyen

dünân:

1. **dünân:**

Rübai 39

Mısra: 4

Reziller, alçaklar.

Taḫşile murâd nefs-i nâ-fercâmı
Dünâna dünân için tekâpü niçe bir

2. **dünân:+a**

Rübai 39

Mısra: 4

Reziller, alçaklar.

Taḫşile murâd nefs-i nâ-fercâmı
Dünâna dünân için tekâpü niçe bir

dür:

1. **dür:**

Gazel 60

Mısra: 3

Uzak.

Bî-sebeb dür eyledün kuyuñdan a'dâ-veş anı
'Aşık-ı şâdık saña ey bî-vefâ düşmen midür

2. **dür:**

Gazel 69

Mısra: 10

Uzak.

Nâ-maḫal ḫ'āhiş-i vuşlatla Nesibâ āḫir
Kendimüz ḫāk-i derinden daḫi dür eylemişüz

3. **dür:**

Gazel 71

Mısra: 2

Uzak.

Vuşlatda ḡam-ı hecr-i ciger-tâb unudılmaz
Dür olmaḡ ile şoḫbet-i aḫbâb unudılmaz

4. **dür:**

Kaside 1

Mısra: 12

Uzak.

‘Arz-ı hâl itmekdür ancak maṭlabum dergāhuña
Yoksa vaşfuñ şad-hezārān fersāhı oldı baña dūr

5. **dūr:→dur**

Müsemmen 1

Mısra: 12

Uzak.

Ḳadrüñi fehm itmedi şol kimse kim dil kürdur
Şānuñı münkir olan luṭf-ı Ḥüdā’dan dūrdur

6. **dūr:**

Gazel 170

Mısra: 13

Uzak.

Fürḳātde daḫi dūr degüldür o māha dil
Her şeb çeker ḫayālını āgūş-ı ḫaşrete

7. **dūr:**

Gazel 96

Mısra: 6

Uzak.

Dāğ-ı dildür nāme-i nāyi ciğer-süz eyleyen
Nāle bî-zaḫm-ı derün olsa eşerden dūr imiş

dur:-i

1. **dur:-i-ur**

Gazel 135

Mısra: 5

Kuvvetlendirme ve ihmal eki -dur/-durur.

Eyledüm geşt-i gülistān-ı ṭaleb durur dırāz
Ḡonca-i kām-ı dili zib-i külāh eylemedüm

dūr eyle:-

1. **dūr eyle:-me, -ñ, -e**

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaştırmak.

Dūr eylemeñe sebep nedür di
Ol bende-i ḫāş-ı ḫayr-ḫ’āhuñ

dūr it:-

1. **dūr it:-**

Gazel 154

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaştırmak.

Ḥavf eyle cüvānsın ḫaṭar-ı āh-ı seḫerden
Şeb-gır-i ḡam-ı ‘ışkuñı dūr itme nazardan

2. **dūr it:-me**

Gazel 154

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaştırmak.

Ḥavf eyle cüvānsın ḫaṭar-ı āh-ı seḫerden
Şeb-gır-i ḡam-ı ‘ışkuñı dūr itme nazardan

dūr ol:-

1. **dūr ol:-up**

Gazel 141

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Uzak olmak.

Nedendür ehl-i hüner saña dūr olup ey meh
Sipih-r-i dün gibi nā-dāna mihribān olasın

2. **dūr ol:-ma, -yınca**

Gazel 149

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Uzak olmak.

Rev-be-rāh-ı ḡurbet ol mehcür olup yārāndan
Nām-dār olmaz güher dūr olmayınca kāndan

3. **dūr ol:-alı**

Rübai 59

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Uzak olmak.

Dūr olalı senden ey şeh-i nāz-āyīn
Baḫmaz bu cihāna dide-i ‘ālem-bīn

dūr-bīn:

1. **dūr-bīn:**

Gazel 9

Mısra: 15

Uzağı gösteren alet.

Görmez misin olsa mihr ile meh dūr-bīn saña
Sensin saña hiçāb

2. **dūr-bīn:**

Gazel 67

Mısra: 4

*İleriyi gören, uzak görüşlü (kimse). Uzağı gösteren alet,
dūrbūn.*

Niğāh-ı ‘ākıbet-bīnāna uymaz çeşm-i zāhir-bīn
Ki her bir şīşe-pāre şan‘at-ile dūr-bīn olmaz

dūş:

1. **dūş:+ın**

Gazel 159

Mısra: 8

Omuz.

Rif‘at-i sāhte erbābı olur hāk-nişīn
N'oldı gör nīze mekān itdi sūvāruñ dūşın

dūşize-i ma‘nī:

1. **dūşize-i ma‘nī:**

Gazel 94

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Söylenmemiş anlam.

Nazmuñda Nesībā göreli hūsn-i edāyı
Dūşize-i ma‘nī kad-i ta‘bīre şarılmış

duy:

1. **duy:-ar**

Gazel 191

Mısra: 2

İşitmek.

Ġam-ı maħabbet ile döndi cismümüz tāre
Duyar mi tāb-ı tecelli-i ʔal‘at-i yāre

doy-:

1. **doy:-ar**

Mesnevi 4

Mısra: 12

Doymak.

Akşām olıcağ figāna başlar
Hengāmesine doyar mı başlar

dü:

1. **dü:**

Tarih 33

Mısra: 9

İki, sayı sıfatı.

Beyt-i vāhidde dü tāriħ du‘ā-gūna seni
Eyledüm girye ile rūhına hāfız ihdā

dü-bād-bān-ı şeb ü rüz:

1. **dü-bād-bān-ı şeb ü rüz:**

Gazel 43

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gece ve gündüzün iki yelkeni.

Kenār-ı sāhil-i pāyāna zūd-ter irişür
Dü-bād-bān-ı şeb ü rüz ile sefine-i ‘ömr

düçār:

1. **düçār:**

Gazel 40

Mısra: 7

Uğramış, yakalanmış, tutulmuş.

Ağyār ile düçār olıcağ ol perī baña
Bir merħabā dimez görür anı gelür geçür

2. **düçār:**

Gazel 110

Mısra: 9

Uğramış, yakalanmış, tutulmuş.

Dünyāda daħi olsa muħakkıklere düçār
Rüsvāy olur muħallid-i keşf ü kerāmetüñ

düçār ol-:

1. **düçār ol-: -miş, -am**

Gazel 107

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Müptela olmak, tutulmak.

Mestâne dücâr olmuşam ol şūha ser-ā-pā
‘Arz itmişem aḥvālūmi ammā haberüm yok

dü-çeşm-i münkir-i hayvân-meniş:

1. **dü-çeşm-i münkir-i hayvân-meniş:**

Gazel 174

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Hayvan yaradılışlı inkarcı iki göz.

Dü-çeşm-i münkir-i hayvân-menişde seng-i çinîdür
Mücevher hırz-ı bāzûdur nigâh-ı pāk-i dānāda

dükân:

1. **dükân: +ı, +n, +da**

Gazel 172

Mısra: 6

Dükkan.

Dikerler gözlerin a‘dā çü süzen ‘āşık-ı zāra
Odur zî-şūḥunuñ ārām mümkün mi dükânında

düken-:

1. **düken-:-di**

Gazel 30

Mısra: 5

Bitmek, sona ermek.

Dükendi şabr u ārām u qarār u rāḥatum cümle
Fiğân itmek ser-i küyında nā-çār olduğumdandır

2. **düken-:-di**

Gazel 102

Mısra: 5

Bitmek, sona ermek.

Dükendi ḥün-ı dil ammā ki geçmez giryeden
çeşmüm
Faķir olsa daḥi olmaz kerim iḥsāndan fāriğ

3. **düken-:-di**

Gazel 196

Mısra: 3

Bitmek, sona ermek.

Dil gitdi hūş gitdi dükendi şekib ü şabr
Āh u fiğân da ḳalmadı táb u tüvân gibi

4. **düken-:-di**

Gazel 203

Mısra: 5

Bitmek, sona ermek.

Dükendi ḥün-ı ciger tā-be-key gönül giryey
Sirişk-i dide ḥarāb itdi ḥānümānuzımı

6. **düken-:-di**

Kaside 2

Mısra: 6

Bitmek, sona ermek.

Sensin sebep necātına Tüfāndan k'o dem
Keşt-i Nūḥ buldı selāmet dükendi yem

düket-:

1. **düket-:-di**

Gazel 153

Mısra: 3

Tüketmek, bitirmek.

Düketdi yok yere naḳd-i sirişki dide-i ter
Hemişe gāḥ miyān geh dehen ḥayālinden

dükân id-:

1. **dükân id-:-en, -ler, -ün**

Gazel 109

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dükkan etmek.

Gelmez mi ḥātırına ḥariḳ-ı seḳar Nesib
Semt-i riya vü süm‘ayı dükân idenlerün

dükânçe-i çeşm-i ter:

1. **dükânçe-i çeşm-i ter: +ü, +m, +i**

Gazel 175

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yaşlı göz dükkanı.

Ey ḳāfile-i eşḳ derūndan sefer eyle
Dükânçe-i çeşm-i terümi pür-güher eyle

dükân-ı ser-tırāş:

1. **dükân-ı ser-tırāş:-a**

Gazel 165

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Berber dükkanı.

Ol mäh-ı köhne-sāl haṭından hicāb idüp
Dükkān-ı ser-tırāşa kaçır tazelenege

düm ü ser:

1. **düm ü ser:**+i

Mesnevi 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Başı ve kuyruğu.

Pür-ḥalka olup yatar o sāḥir
Düm ü seri şanma ola zāḥir

dü-nīm it-:

1. **dü-nīm it-:**-düñ

Müsemmen 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Deyim**

İki parça etmek; Parçalamak, bölmek.

Faḫtülü tıgıyla itdün düşmenün bağrın dü-nīm
‘Askerün cünd-i melāyik oldı ey şāḥ-ı kerīm

dünüvv-i maḳāl:

1. **dünüvv-i maḳāl:**+i

Gazel 130

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yokluk sözü.

‘Ulüvv-i ḥāl ü dünüvv-i maḳāli fehm ideli
Nesīb şîr-ile yārāna i’tinā idemem

dünyā:

1. **dünyā:**+y, +a

Gazel 131

Mısra: 5

Dünya, yeryüzü.

Oldı dünyāya Sıkender gibi ḥükmi cārī
Heft iḳlīme resādur yed-i ṭülā-yı ḳalem

2. **dünyā:**+y, +a

Tarih 12

Mısra: 4

Dünya, yeryüzü.

Gerdiş itdi yine gerdün be-vefḳ-ı ḥāṭır
Virdi bir neyyir-i iḳbāl ile dünyāya ziyā

3. **dünyā:**+da

Tarih 25

Mısra: 7

Dünya, yeryüzü,

Dünyāda ‘aziz eylemiş idi anı Bārī
‘Uḳbāda da memnūni ola luṭf-ı mezīdün

4. **dünyā:**+y, +ı

Gazel 127

Mısra: 10

Dünya, yeryüzü.

Meclis-be-meclis itdi Nesībā hezār naḳl
Dünyāyı ṭutdı zemzeme-i ḳıl ü ḳāl-i gül

5. **dünyā:**+y, +a

Tarih 19

Mısra: 10

Dünya, yeryüzü.

Çerāğ-ı mihr-veş zerrin ‘alem tābān idi el-ḥaḳḳ
Ziyā virmişdi dünyāya o şem‘-i meclis-i ma‘nā

6. **dünyā:**+da

Gazel 110

Mısra: 9

Dünya, yeryüzü.

Dünyāda daḥi olsa muḥaḳḳıḳlere düçār
Rüsvāy olur muḳallid-i keşf ü kerāmetün

7. **dünyā:**+da

Gazel 171

Mısra: 2

Dünya, yeryüzü.

Tā bī-nemek-i şıdḳ ola olmaz mezesi hīç
Dünyāda her iş zād-ı reh-i āḥuret olsa

8. **dünyā:**+da

Kit'a 16

Mısra: 2

Dünya, yeryüzü.

İhsân yerine ehl-i hüner âferîn alur
Dünyâda qalmamış hele bir şâhib-i himem

dünyâ-yı dün:

1. dünyâ-yı dün:+ı

Gazel 85

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Alçak/aşağılık dünya.

Nâmûs u câhı çâha atan Mevlevîler'üz
Dünyâ-yı dünî hiçe şatan Mevlevîler'üz

2. dünyâ-yı dün:+ı

Gazel 85

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Alçak/aşağılık dünya.

Biz ey Nesîb devlet-i Monlâ-yı Rûm'da
Dünyâ-yı dünî hiçe şatan Mevlevîler'üz

dür:

1. dür:

Tarih 1

Mısra: 11

İnci.

Hisâb it sâde vü dür vârimı elfâzınuñ cümle
Ki her birisi bir târihdür tenhâ haqîkatde

dür:

1. dür:

Müsemmen 1

Mısra: 11

"-dır" bildirme eki.

Mazhariyyet manşibuñdur men reâni dür berât
Mâ remeyte oldı bu da'vâya burhân-ı sıqât

dür-:

1. dür-:

Gazel 134

Mısra: 6

Beklemek.

Güşâde dâğ mıdur câ-be-câ bu sînemde
Kudüm-ı hayl-i gama dür midür nedür bilmem

dürc-i dehen:

1. dürc-i dehen:

Gazel 161

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mücevher kutusu gibi ağız.

Dendân mıdur ol dürc-i dehen içre nümâyân
İki dizi lülû-yı dil-efrüz mıdur bu

dürc-i dürr-i şâh-vâr:

1. dürc-i dürr-i şâh-vâr:+dur

Gazel 174

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İyi ve iri cin incidem yapılmış kutu.

Ya hõd bir dürc-i dürr-i şâh-vârdur baħr-i vahdetdür
Nihândur gevheri ammâ o kabr-i nûr-baħşâda

dürd ü şâfu:

1. dürd ü şâfu:+muz

Gazel 84

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(şarabın) tortu ve saflık.

Tâ ıışk neşvesiyle ola ittişâfımız

Mağbûl olur bu mey-kedede dürd ü şâfumuz

dür-i baħr-i kulzüm-i ıışk:

1. dür-i baħr-i kulzüm-i ıışk:+dur

Gazel 126

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşkın Kızıldenizinin incisi.

Çıkarup miyâne-i sük-ı vuşlata ıarz iderse ıaceb
midür

Dür-i baħr-i Kulzüm-i ıışkdur görinen bu didede nem
degül

dür-i baħr-i tayf:

1. dür-i baħr-i tayf:

Gazel 51

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Rüya denizinin incisi.

Şular ki nuṭḫı dūr-i baḥr-i ṭayf bilmezler
Biḥār-ı ḥikmet-i Mevlā'yı ḥayf bilmezler

dūr-i dendān:

1. dūr-i dendān:

Gazel 188

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevgilinin inci gibi dişleri.

Görilmez şimdi hiç vaṣ'-ı tebensüm günü cānānuñ
Dūr-i dendān dizilmez oldu iki rişte-i ala

dūr-i eşk-i niyāz:

1. dūr-i eşk-i niyāz:+ı

Gazel 118

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(Aşğın) Yakarış gözyaşının incisi.

Dūr-i eşk-i niyāzı pāy-ı ümmide nişār itdük
Güşād-ı 'uḫde müşkil sübḥa-i evrāddan gördük

dūr-i ḥüsni:

1. dūr-i ḥüsni:

Gazel 12

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Güzellik incisi.

Meger ol dūr-i ḥüsni eyler ṭaleb
İder baḥr-i nūra şināḥ āfitāb

dūr-i ma'nā:

1. dūr-i ma'nā:+y, +ı

Gazel 139

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Mana incisi.

Tab'umda ararken dūr-i ma'nāyı Nesibā
Ḳoynında bulup kilik-i güher-bāra yapışdum

dūr-i meknün:

1. dūr-i meknün:

Gazel 83

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Dizilmiş inci.

Maḥz-ı şüretle Nesibā olamaz zāt-ı şerif
Dür olur sāḥte ammā dūr-i meknün olmaz

dūr-i semin:

1. dūr-i semin:

Gazel 186

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kıymetli inci. (Sevgilinin dişleri bağlamında kullanılmıştır.).

Müşābihdür o dendān u dehāna dinse şāyāndur
Derün-ı ḥoḫḫa-i yāküt pür dūr-i semin olsa

dūr-i vahdet:

1. dūr-i vahdet:+le

Tahmis 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Birlik incisi, vahdet cevheri.

Deryā-yı muḥiṭüz dūr-i vahdetle leb-ā-leb
Kevneyn iki cānibde iki sāḥilümüzdür

dūr-i zahmet:

1. dūr-i zahmet:+le

Tarih 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zahmet incisi.

Fevt olup bu sene de Dürri Efendi şad ḥayf
Ḳabri pākin dūr-i zahmetle pür ide Mevlā

dürr:

1. dürr:

Gazel 77

Mısra: 11

İnci.

Nesibā dürr olursa güşuna almaz yine 'āşık
O söz kim güfte-i Şehrî gibi dil-süz-ter olmaz

2. **dürr:**

Gazel 83

Mısra: 14

Inci.

Mağz-ı şüretle Nesibâ olamaz zât-ı şerîf
Dürr olur sâh̄te ammâ dür-i meknûn olmaz

3. **dürr:**

Gazel 149

Mısra: 4

Inci.

Söylenürse söz maḥallinde bulur ḳadr-i girân
Dürr olur gör ḳaçre-i feyz mevsim-i nisândan

dürr ü güher:

1. **dürr ü güher:**

Gazel 178

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Inci ve mücevher.

Tâ olmaya pür dürr ü güher ceyb-i dü-dîde
Kimdür ki ḥaridâr ola kâlâ-yı ümîde

2. **dürr ü güher:**

Gazel 189

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Inci ve mücevher.

Dergâh-ı Pîr'üñ oldı Nesibâ bahâ ile
Her rîze sengi dürr ü güher Mevleviler'e

Dürrî:

1. **Dürrî:**

Tarih 34

Mısra: 1

Özel isim.

Ser-firâzı şu'arâ Dürrî kim
Mişli olmadı ma'ârifle 'adim

2. **Dürrî:**

Tarih 34

Mısra: 6

Özel isim.

Düşdi bir mışra'-ı yektâ târiḥ
Göçdi Dürrî hüneri ḳaldı yetim

dürr-i cân:

1. **dürr-i cân:+a**

Gazel 104

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Can incisi.

Görmedi baḥr-i cihân zâtuñ gibi dürr-i yetim
Dürr-i cânâ olalı bu çâr 'unşurdan şadef

Dürrî Efendi:

1. **Dürrî Efendi:**

Tarih 33

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Özel isim.

Fevt olup bu sene de Dürrî Efendi şad ḥayf
Ḳabri pâkin dür-i zaḥmetle pür ide Mevlâ

dürr-i girân-mâye:

1. **dürr-i girân-mâye:**

Tarih 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kıymetli, değerli inci.

Dest-i ḡavvâş-ı 'aḫâ ile yem-i devletden
Oldı bir dürr-i girân-mâye yine cilve-nümâ

dürr-i güftâr:

1. **dürr-i güftâr:+ı, +n, +dan**

Gazel 88

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sözün incisi.

Dürr-i güftârından añlar 'arifüñ sermâyesin
Çâr-süy-ı ḳabiliyyetde olan gevher-şinâs

dürr-i nâb:

1. **dürr-i nâb:+a**

Gazel 56

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Parlak, beyaz inci.

Hüy-i gaddāra çokındukça zülf-i yār-i Nesib
Hemān o rişteye beñzer ki dürr-i nāba girer

dürr-i sāf:

1. dürr-i sāf:

Tarih 33

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Saf inci.

Şadef-i baħr-i ‘adinde yer idüp dürr-i şāf
Ƙabr-i Dürrī ola dār-ı güher kân-ı ‘aṭā

dürr-i tāb-dār:

1. dürr-i tāb-dār: +u, +m

Gazel 45

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Parlak inci.

Zemānedür baña var ise düşmen-i bed-ḥ‘āh
Ki elde hem-çü hüner dürr-i tāb-dārum var

dürr-i yektā:

1. dürr-i yektā:

Tarih 33

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Eşsiz inci.

Dürr-i yektā gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rūḥ-i pākin ide Ḥaḳ zīver-i tāc-ı ḥavrā

2. dürr-i yektā:

Tarih 33

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Eşsiz inci.

Şadef-i Ƙabr-i güzīnin yem-i raḥmet pür idüp
Cism-i pāki ola tābende çü dürr-i yektā

dürr-i yetīm:

1. dürr-i yetīm:

Gazel 104

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Bir sedefte tek başına meydana gelen büyük ve iri, çok
makbul inci.*

Görmedi baħr-i cihān zātuñ gibi dürr-i yetīm
Dürr-i cāna olalı bu çār ‘unşurdan şadef

dürr-i yetīm-i pāk-i kevneyn-i şadef:

1. dürr-i yetīm-i pāk-i kevneyn-i şadef:

Rübai 20

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünya ve ahiret sedefinin temiz incisi. (Hz. Muhammed).

Ey dürr-i yetīm-i pāk-i kevneyn-i şadef
Deryā-yı celālünde bu nüh-gerdün kef

dür-sübha-i sirişk:

1. dür-sübha-i sirişk:

Gazel 189

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İnci gibi dizilmiş gözyaşı.

Dür-sübha-i sirişk ile olsa ‘aceb midür
Āheng-i nāle vird-i seħer Mevleviler'e

dü-rüd:

1. dü-rüd:

Gazel 129

Mısra: 3

Dua.

İdince girye-i şādī aḳıtdı dide dü-rüd
Binā-yı cismüme seyl-āb-ı eşk virdi ḥalel

dü-rüd it-:

1. dü-rüd it-:-düm

Kıt'a 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dua etmek, selam vermek, methetmek.

Merām-ı vaşla vāşıl olmaḳ için keşti-i himmet
Dü-rüd itdüm aḳar çeşmüm yaşı şām u seħer şimdi

dü-rüd ol-:

1. dü-rüd ol-:-sa

Gazel 166

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dua olmak.

Cānānı geçürdi Yaqa'dan dideler agyār
Göz yaşı dü-rūd olsa n'ola reh-güzerinde

dürüst:

1. **dürüst:**

Gazel 16

Mısra: 9

Dürüst, doğru.

Dil dürüst olmaz ise n'ola Nesīb ehl-i suhan
Sine-i nāydaki zaḥme nevādur bā'is

2. **dürüst:**

Gazel 58

Mısra: 9

Doğru, dürüst (kişilik bağlamında).

Göñül dürüst gerek kim müfid ola tedbir
Şikeste zevraḳ için nā-ḥudāyı neylerler

3. **dürüst:**

Gazel 51

Mısra: 9

Dürüst, doğru.

Nesīb ḥikmet-i eşyā bilen dürüst dilān
Netice-i suhan-ı kemm ü keyf bilmezler

dürüstān:

1. **dürüstān:**

Gazel 96

Mısra: 3

Doğruluk, sağlamlık, düzgünlük.

Dil dürüstān pertev-i mihr-i şafā bilmez nedür
Cām-ı revzen ḳaşr-ı ümmide dil-i meksūr imiş

dü-rüze:

1. **dü-rüze:**

Gazel 70

Mısra: 2

İki günlük.

Sürür-ı dehr-i denī ḥüzn-i bī-şümārına degmez
Dü-rüze 'işret-i 'ālem ḡam-ı ḥumārına degmez

dü-serā:

1. **dü-serā:**

Gazel 198

Mısra: 2

Dünya ve âhîret.

Yine mir'ât-ı fikre 'aks-i geysū-yı dü-tā düşdi
Derün-ı gonca güyā kim dü-serā bir ejdehā düşdi

düş:

1. **düş-:-er, -se**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Uğramak, rast gelmek.

Ey bād-ı şabā düşerse rāhuñ
Küyına o serv kec-külāhuñ

2. **düş:-miş**

Gazel 128

Mısra: 2

Düşmek.

Ḳıl ḥazer üftāde-i ruḥsār-ı meh-veşdür göñül
Gülsitān-ı ḥüsnüne düşmiş bir āteşdür göñül

3. **düş-:-er, -se**

Gazel 125

Mısra: 5

Düşmek.

Ref' eylerüz düşerse güher ḥāk-i tireye
Yoḳsa ḫama' mülāyim-i girdārumuz degül

4. **düş-:-mez**

Gazel 212

Mısra: 4

Düşmek.

Şabāyı zir-i liḫāfında goncanuñ göricek
Hezār ḫançer-i ser-tiz-i ḫāra düşmez mi

5. **düş-:-mez**

Gazel 212

Mısra: 6

Düşmek.

Vişāle va‘delerin gūş iden o bed-‘ahdüñ
Zamān-ı maḥşere dek intizāra düşmez mi

6. **düş-:-se**

Kaside 2

Mısra: 1

Düşmek.

Ger nāra düşse gūşe-i çeşm-i şefā‘atüñ
Her aḥker-i caḥimi ider pāre-i baḳam

7. **düş-:-eli**

Gazel 190

Mısra: 7

Düşmek, kapılmak.

Baḥr-i maḥabbete düşeli keşti-i vücūd
Eyyām-ı vaşl düşmedi hiç rüzgārına

8. **düş-:-mez, -se**

Gazel 144

Mısra: 7

Mübtela olmak, başlanmak.

Āyine elümden n'ola düşmezse hemişe
Bī-hūş oluram ḥasret-i vech-i ḥasenümden

9. **düş-:-di**

Gazel 182

Mısra: 8

Düşmek.

Geldi dem-i gażabda ruḥ-ı alına ‘araḳ
Gūyā ki düşdi ḳaṭre-i şebnem gül-i tere

10. **düş-:-di**

Gazel 188

Mısra: 8

Düşmek, dökülmek.

Meger kim şāhbāz-ı çeşmi ḳaldı zīr-i zülfinde
Girince ceyb-i ebre ḳaṭreler düşdi per ü bāle

11. **düş-:-di**

Gazel 198

Mısra: 1

Yansımak, aksetmek.

Yine mirʿāt-ı fikre ‘aks-i geysū-yı dü-tā düşdi
Derūn-ı gonca gūyā kim dü-serā bir ejdehā düşdi

12. **düş-:-di**

Gazel 198

Mısra: 2

Düşmek.

Yine mirʿāt-ı fikre ‘aks-i geysū-yı dü-tā düşdi
Derūn-ı gonca gūyā kim dü-serā bir ejdehā düşdi

13. **düş-:-di**

Gazel 198

Mısra: 6

Düşmek.

Hem eyler ārzū didāruñı hem ḡamzeden ḳorḳar
Dil-i pūr-izṭırāb-ı ‘āşıḳa ḥavf u recā düşdi

14. **düş-:-di**

Gazel 201

Mısra: 4

Düşmek.

Cülüs eyler diyü şāh-ı güli evreng-i şāḥ üzre
Hezārān içre düşdi ḡıft ü gū nev-rūzdu ṣimdi

15. **düş-:-di**

Müfret 7

Mısra: 2

Düşmek.

Bahāruñ evveli bülbül mükerrer oldı rü-gerdān
Gelüp bir kerre düşdi ḥāk-i gülşen üzre virdi cān

16. **düş-:-di**

Gazel 198

Mısra: 8

Dökülmek, akmak.

Gözümden naḳd-i eşk-i bī-revāc u kem-bahā düşdi
Bahā-yı kāle-i vaşl olmadı bāzār-ı ‘ışḳ içre

17. **düş-:-mez**

Gazel 212

Mısra: 2

Denk gelmek, rast gelmek.

Felek ‘aceb yolumuz k y-ı y re düşmez mi
Bizüm de hişsemüze bir nez re düşmez mi

19. **d ş-:-er**

Gazel 86

Mısra: 8

Düşmek.

Met ‘-ı k sided olur mevki‘-i ‘ademde v c d
Maħal düşer ki t v n-ger ged  yerin t tmaz

20. **d ş-:-mez**

Gazel 212

Mısra: 8

Denk gelmek, rast gelmek.

Kemend-i t rura-i ‘anber-nis ra düşmez mi
Fez -yı ‘işka b h de gerd olan diller

21. **d ş-:-me, -di**

Gazel 190

Mısra: 8

Nasip olmak, kismet olmak.

Baħr-i maħabbete d şeli keşti-i v c d
Eyy m-ı vaşl düşmedi hiç r zg rına

22. **d ş-:-di**

Gazel 198

Mısra: 10

Yere eğilmek.

Meded  ft de n n bir c m ile destin alup  aldur
Ayağu n  pmege s ki dil-i derd- şin  düşdi

23. **d ş-:-di**

Gazel 198

Mısra: 12

*(Görev) verilmek; bir kimsenin bir şeyi yapması
gerekmek.*

Geçirdi nevbetin bezm-i cih nda Hüsrev   ş hi
Nesib  hükm-i ikl m-i hüner h l  saňa düřdi

24. **d ş-:-se**

Gazel 83

Mısra: 6

(Toprağa) düşmek.

P ym l olmağıla ehl-i dil olmaz n kiş
H ke de düşse yine  adr-i güher d n olmaz

25. **d ş-:-er**

Gazel 12

Mısra: 7

Yansımak, aksetmek.

Düşer ‘aks-i ruşs ri c m-ı meye
O m hum olur g h g h  fit b

26. **d ş-:-d k, -çe**

Gazel 5

Mısra: 11

İçmek, düşmek.

Nesib s ğara düşdükçe ‘aks-i t rura-i y r
İder dim ğumu p r-b y-ı müşk-n b şar b

27. **d ş-:-er**

Gazel 56

Mısra: 3

Hatırlatmak, anımsatmak.

Düşer hay l-i ruħı g h çeşm-i p r-ħ na
O berg-i gül gibi kim s ğar-ı şar ba girer

28. **d ş-:- p**

Gazel 73

Mısra: 7

Ayrı düşmek.

Menzilinden düşüp  v re olur h k-nişin
Perr-i đayr ile o kim t r-veş eyler perv z

29. **d ş-:-di**

Gazel 198

Mısra: 4

(Payına) düşmek.

Elem çekmem ol  h -çeşmi kişş  şayd içün ey dil
Fez -yı ‘işka şimdi esb-i  h-ı b d-p  düşdi

30. **d ş:**

Gazel 48

Mısra: 3

D ş, rüya.

Destine d ş ne virür đamze nigeħ t ğ şunar
Çeşm-i mest n ki mey-i n zi  a an n ş eyler

31. **düş-:-düm**

Gazel 136

Mısra: 7

Düşmek, kapılmak.

Diyâr-ı hecre düşdüm kaldı dil küy-ı dil-ârâda
Bu yâd illerde bir hâlüm bilür yokdur garib oldum

32. **düş-:-er, -señ**

Tahmis 1

Mısra: 2

Düşmek, yakalanmak.

Sirişk-âsâ düşerseñ hâk-i pâya
Geçerseñ kahr ile tahtü's serâye

33. **düş-:-me, -de**

Gazel 3

Mısra: 1

Akmak, düşmek.

Gözümden eşk-i hasret düşmede nakş-ı cihân-âsâ
Göñülden fikr-i vuşlat çıkmada ümmid-i cân-âsâ

34. **düş-:-mez**

Gazel 212

Mısra: 1

Düşmek, rast gelmek.

Felek 'aceb yolumuz küy-ı yâre düşmez mi
Bizüm de hişşemüze bir nezâre düşmez mi

35. **düş-:-mez**

Gazel 212

Mısra: 10

Düşmek, rast gelmek.

Çalır gider mi kesâd-ı hünerle böyle Nesib
Metâ'ı râyic olur bir diyâra düşmez mi

36. **düş-:-di**

Tarih 34

Mısra: 5

Yazmak; not almak.

Düşdi bir mışra'-ı yektâ târih
Göçdi Dürrî hüneri kaldı yetim

37. **düş-:-üp**

Tahmis 1

Mısra: 8

Düşmek, içine girmek.

Düşüp bir dergeh-i 'adn iştibâha
Muvaffaq eyledi Hakk intibâha

düşmen:

1. **düşmen:+dür**

Gazel 27

Mısra: 12

Düşman.

Murâd üzre o mâha eylemez nezzâre şerminden
Dem-i vuşlat hayâ güyâ Nesib-i zâra düşmendür

2. **düşmen:+ü, +m**

Gazel 45

Mısra: 2

Düşman.

Vağanda kürbet-i gurbet çeker o nâ-kâmum
Ne düşmenüm ne şadık-ı hülûş-kârum var

3. **düşmen:+i**

Gazel 48

Mısra: 5

Düşman.

Sâkiyâ şun bize ol câm-ı hıred düşmeni kim
Kem-terin kaçresi 'ayyâşını bî-hüş eyler

4. **düşmen:**

Gazel 60

Mısra: 4

Düşman.

Bî-sebeb dür eyledün kuyuñdan a'dâ-veş anı
'Âşık-ı şadık saña ey bî-vefâ düşmen midür

5. **düşmen:+ler, +ü, +nüñ**

Rübai 7

Mısra: 2

Düşman.

Ey fahr-i rüsül pâdişeh-i Mekke vü Belh
Düşmenlerünün ğurre-i ‘ömri ola selh

6. **düşmen:** +üñ

Müsemmen 1

Mısra: 15

Düşman.

Fahtülü tıgıyla itdün düşmenün bağrın dü-nim
‘Askerün cünd-i melâyik oldı ey şâh-ı kerim

7. **düşmen:**

Gazel 192

Mısra: 2

Düşman.

‘Alil-i künc-i hicrem tab‘-ı şıhhat kanda ben kanda
Devâ düşmen tabib-i bî-mürüvvet kanda ben kanda

8. **düşmen:**

Tarih 4

Mısra: 4

Düşman.

Oldı düstür-ı Rüstem-zör-ı ‘âlî-câh kim
Düşmen eyler bîm-i tiğundan taleb cây-ı güriz

9. **düşmen:** -e

Gazel 23

Mısra: 10

Düşman.

Nesibâ belki artar kinesi sen merhamet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle hazer kâğız

10. **düşmen:** -e

Gazel 147

Mısra: 9

Düşman.

‘Arz-ı hâl itme Nesib ol şâh-ı şefkat düşmene
Bâd-ı âhuñ mevce-hîz-i lücce-i kîn olmasun

11. **düşmen:**

Gazel 31

Mısra: 5

Düşman.

Hâlîme düşmen güler derd-i firâkuñla beni
Künc-i hasretde yeter ağılatduñ ey kâfir yeter

12. **düşmen:**

Gazel 45

Mısra: 5

Düşman.

Ġarib-i naḥl-i zemîn-i ğamum nemâ düşmen
Ne bellü huşk ü ne tâze ne berg ü bârum var

düşmen-i bed-ḥ‘âh:

1. **düşmen-i bed-ḥ‘âh:**

Gazel 45

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kötü emellere sahip, kötü niyetli düşman.

Zemânedür baña var ise düşmen-i bed-ḥ‘âh
Ki elde hem-çü hüner dürr-i tâb-dârum var

2. **düşmen-i bed-ḥ‘âh:** +ı

Gazel 115

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Kötü emellere sahip, kötü niyetli düşman.

Biñ âşık a bir düşmen-i bed-ḥ‘âhı degişmez
Ḥayrâniyuz ol âfet-i bigâne nüvâzuñ

düşmen-i mekkâre:

1. **düşmen-i mekkâre:**

Gazel 44

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hilekar düşman.

Dir imiş luḥfuma şâyeste degüldür ‘âşık
Bu kerem düşmen-i mekkâre degüldür de nedür

düşmen-i selâmet ol-:

1. **düşmen-i selâmet ol-:** -a

Gazel 187

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Rakipten kurtulmuş olmak.

Ḥõşâ o tab‘-ı helâk âşinâ-yı ‘âşık kim
Nesib-i zâr gibi düşmen-i selâmet ola

düşnâm:

1. **düşnām:**+uñ, +dan

Gazel 98

Mısra: 7

Azarlamak, sövmek.

Zümre-i ‘uşşāk düşnāmuñdan eyler iltizāz
Gāh geh ‘iṣyāndan zevk-i ‘itābuñdur ğarāz

düstūr-ı ittibā‘-ı sünen:

1. **düstūr-ı ittibā‘-ı sünen:**

Kaside 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hz. Muhammed(sav) 'in sünnetleri ve kaidelerine tabi olma.

Düstūr-ı ittibā‘-ı sünen mesleküm degül
Yok bir ‘amel ki tuhfe-i dergāhuñ eyleyem

düstūr-ı rüstem-zör-ı ‘ālī-cāh:

1. **düstūr-ı rüstem-zör-ı ‘ālī-cāh:**

Tarih 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yüce makamlı Rüstem'in izni.

Oldı düstūr-ı Rüstem-zör-ı ‘ālī-cāh kim
Düşmen eyler bīm-i tığmıdan taleb cāy-ı güriz

düstūr-ı şalāh-endişe:

1. **düstūr-ı şalāh-endişe:**

Tarih 18

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

İyi düşüncenin izni.

Ma‘delet-piše o düstūr-ı şalāh-endişe
Hāris-i beyza-i İslām mu‘in-i ‘ulemā

düşür:

1. **düşür:-ür**

Gazel 194

Mısra: 9

Düşürmek.

Herkesi dām-ı belāya düşürür güftārı
Ne ‘aceb künci kafes olsa mekân-ı tūṭı

dūzah:

1. **dūzah:**

Gazel 89

Mısra: 4

Cehennem.

Hānümān-ı hesti-i ‘uşşākı yaḳsa çok mıdur
Heft dūzah nār-ı ‘iṣkı Hāḳ'dan oldı bir ḳabes

2. **dūzah:+ı**

Gazel 103

Mısra: 2

Cehennem.

Sineden ‘iṣk ile zāhir olsa kem-ter tāb ü tef
Cennet eyler dūzahı hengām-ı maḥşer tāb ü tef

dūzah-ı teğāfıl:

1. **dūzah-ı teğāfıl:+de**

Gazel 116

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gafil cehennemi.

Ḳalur gider mi ‘aceb dūzah-ı teğāfılde
Bilinse cürm ü günāhı nedür Nesibā'nuñ

dūzahiyān:

1. **dūzahiyān:+ı**

Rübai 1

Mısra: 3

Zebaniler, cehennemdeki azap melekleri.

Hep dūzahiyānı dāḫil-i ‘adn eyler
Ebrū-yı şefā‘atūñ iderse imā

düzd-i ğaddār:

1. **düzd-i ğaddār:+dan**

Gazel 68

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gaddar hırsız.

Ey dil ol çeşm-i siyeh-kārdan olma ğāfil
Düzd-i ğaddārdan elbette ḫimāyet gelmez

düzdide:

1. **düzdide:**

Gazel 97

Mısra: 7

(Sevgilinin) gizli, alttan alta bakışı.

Naqd-i nıgeh-i ‘aşıka düzdide ta‘arruz
Dest-i nıgeh-i şu‘bede-perdāzuña maḥşuş

2.3.6. E

e‘ācim:

1. **e‘ācim:**

Gazel 13

Mısra: 4

Arap olmayanlar, Acemler.

Her kimde kim edeb ola lā-büd şerif olur
Aşlı gerekse olsun E‘ācim gerek ‘Arab

ebedi:

1. **ebedi:+dür**

Kaside 10

Mısra: 3

Sonsuz, ölümsüz, bâkî.

Şeh-i serir-i velāyet ki devleti ebedidür
Kemine bendesi itmez nigāh şāh u vezire

ebkem it-:

1. **ebkem it-:-di**

Kaside 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dilsiz etmek.

O mu‘ciz-edādur ki luṭf-ı kelāmı
Hep itdi belīgān-ı ‘urbānı ebkem

eblak-ı gerdūna:

1. **eblak-ı gerdūn:+a**

Gazel 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gökyüzü atı.

Süvār olsañ semendūñ eblak-ı gerdūna nāz eyler
Şatar na‘l-i süm-i esbūñ meh-i tābāna istignā

eblehān:

1. **eblehān:**

Gazel 83

Mısra: 12

Ahmaklar.

Sa‘y-i bī-fā‘idedür olmayıcağ isti‘dād
Eblehān verziş-i ḥikmetle Felāṭūn olmaz

ebnā-yı dehr:

1. **ebnā-yı dehr:+i**

Gazel 88

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dönemin insanı.

Ser-be-ser ebnā-yı dehrı kırsa olmaz ḥūna sİR
Çeşm-i ḥūnisinden it raḥmin o bī-dāduñ kıyās

ebnā-yı zamān:

1. **ebnā-yı zamān:**

Gazel 53

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Zamanın çocukları.

Çekemezler sitem-i zūlfūñi mānend-i Nesīb
Gerçi ebnā-yı zamān cümlesi hep bende çeker

ebr:

1. **ebr:**

Gazel 78

Mısra: 6

Bulut.

Sebeb-i girye olan hecr-i ruḥ-ı cānāndur
Mihr ebr içre nihān olmaya bārān olmaz

2. **ebr:**

Kıt'a 21

Mısra: 4

Bulut.

Ebr aña gele nā-bedid oldı

Nazar it cirm-i mihr-i envere kim

3. **ebr:**

Gazel 28

Mısra: 11

Bulut.

Nesibā berķ şanma vaķt-i giryānı ebr içre
Felek evzā'-ı nā-ber-cāy-ı hōd-gāmāne hāndāndur

ebr-i bahār-āsā:

1. ebr-i bahār-āsā:

Gazel 201

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bahar bulutu gibi.

Niçün çin-i cebīn izhār ider ebr-i bahār-āsā
Açılsun gülsün ol hürşid-rū nev-rūzdur şimdi

ebr-i bahār-ı kaht:

1. ebr-i bahār-ı kaht:

Kıt'a 16

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bahar bulutunun kıtlığı.

Tahsīn-i huşg-ı berf-i şitā gibi bī-dirig
Ebr-i bahār-ı kaht gibi mün'adim kerem

ebr-i feyz-baḡş-ı dem-i nev-bahār:

1. ebr-i feyz-baḡş-ı dem-i nev-bahār:

Kaside 5

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

İlk baharın bereket veren bulutu.

Tā ebr-i feyz-baḡş-ı dem-i nev-bahār ola
Tā mihr-i āb ü tābda dih-i sebzezārdur

ebr-i feyz-i luṭf-ı şāh-ı 'ālem-gīr:

1. ebr-i feyz-i luṭf-ı şāh-ı 'ālem-gīr: +ile

Tarih 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dünyayı fetih eden padişahın ihsan ve cömertlik bulutu.

Oldı ebr-i feyz-i luṭf-ı şāh-ı 'ālem-gīr-ile
Kilk-i ihsānı mezāk-ı ehl-i Mısr'a kand-riz

ebr-i giryān-veş:

1. ebr-i giryān-veş:

Gazel 124

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Göz yaşı bulutu gibi.

Nücüm-āsā gözün aç dök sirişkūn ebr-i giryān-veş
Günahuñ ağla dāmen-gīr-i āh-ı şubḡ-gāhı ol

ebr-i nev-bahār:

1. ebr-i nev-bahār:

Gazel 213

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İlkbahar bulutu.

Çemenzār üzre ebr-i nev-bahār sāye-bān çekdi
Aña kavş-i kuzah iki tınāb-ı zer-nişān çekdi

ebrū:

1. ebrū: +sı

Gazel 19

Mısra: 4

Kaş.

Māh-ı nev şanma olup ol mehūñ 'uşşākından
Oldı Zāl-i felekün derd ile ebrūsı sefid

2. ebrū: +sı, +n, +a

Gazel 88

Mısra: 5

Kaş.

Māh-ı nev ebrūsına taḡlīd idüp mihr-i felek
Muşhaf-ı hüsinden itmiş āyet-i nūr iḡtibās

3. ebrū:

Gazel 180

Mısra: 6

Kaş.

Hilāl-i 'īd-veş nezzāre-pāş olmaḡdadur 'ālem
Ne cānibden kaçan kim ol hilāl ebrū bedīd olsa

ebruvān:

1. ebruvān: +uñ, +la

Gazel 133

Mısra: 3

Kaşlar.

Ebruvānuñla ruḡuñ fehm idelüm aḡkāmın
Çarḡ-ı hüsne baḡalum bedr ü hilālūñ görelüm

2. **ebrevân:**+uñ

Gazel 143

Mısra: 7

Kaşlar.

Ebruvânın itdi küffâr-ı hâç-ı rûdur miyân
Köhne tāk-ı deyre döndi bir zamân mihrâb iken

ebürü-yı şefâ'at:

1. **ebürü-yı şefâ'at:**-uñ

Rûbai 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bağışlayıcı kaşlar.

Hep düzahiyânı dâhil-i 'adn eyler
Ebrü-yı şefâ'atüñ iderse imâ

ebsem ol-:

1. **ebsem ol-:**-maz, -sın

Gazel 142

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sessiz olmak.

Nazîre hazret-i Sâbit Efendi'ye ne mümkindür
Niçün ey tûti-i kilik-i Nesîbâ ebsem olmazsın

Ebû Bekr:

1. **Ebû Bekr:**

Rûbai 20

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İlk halife, Hz. Peygamber'in eşi Hz. Aişe'nin babası, sahabe.

Şer'üñ haremde oldılar çâr menâr
'Osmân u Ebû Bekr ü 'Ömer şâh-ı Necef

Ebü'l-Ervâh:

1. **Ebü'l-Ervâh:**+sın

Kaside 1

Mısra: 12

Ruhların babası(Hz. Muhammed).

Gerçi kim Âdem Şafiyullâh ebü'l-eşbâhdur
Sen ebü'l-ervâhsın ervâh-ı 'alem saña pür

Ebü'l-Eşbâh:

1. **Ebü'l-Eşbâh:**+dur

Kaside 1

Mısra: 11

Cisimlerin babası(Hz. Adem).

Gerçi kim Âdem Şafiyullâh ebü'l-eşbâhdur
Sen ebü'l-ervâhsın ervâh-ı 'alem saña pür

ecel:

1. **ecel:**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Ölüm zamanı.

Gel ey ecel ey devâ-yı hicrân
Min-ba'd muhâldür selâmet

ecsâd:

1. **ecsâd:**+uñ

Kıt'a 5

Mısra: 4

Cesetler, bedenler.

Nâle-i ney ki ğudâdur rûha
Bunda zevk yok iken ecsâduñ

ecsâm:

1. **ecsâm:**

Kaside 1

Mısra: 1

Cisimler, bedenler.

Bî-tekellüf ide ervâh ile itilâf ecsâm
Ola fermân-ı cenâb-ı Hazret ile nefh-i şür

2. **ecsâm:**

Rûbai 6

Mısra: 3

Cisimler, bedenler.

Pervâne-i şem'-i bezm-i hüsnüñ ervâh
Kurbâni-i bismilgeh-i 'ışkuñ ecsâm

eczâ:

1. **eczâ:**+sı

Gazel 116

Mısra: 7

Parçalar.

Vefâ vü merhâmet ü şefkat ise eczâsı
Devâsı müşkil imiş mübtelâ-yı hicrânüñ

edâ:

1. edâ:

Müsemmen 1

Mısra: 5

Söyleme, yerine getirme, yapma.

Kimde kudret var ki vaşfuñ ide haqq üzre edâ
Medh-i zât-ı pāküñe icmâldür şemsü'l-hüdâ

2. edâ+si, +n

Kaside 2

Mısra: 6

Söyleme, yerine getirme, yapma.

Bir bezm-i bî-naẓîre seni maḥrem itdi kim
‘Āciz edâsın eylemede nuṭṭ-ı beste-dem

edâ eyle-:

1. edâ eyle-:r, -di

Tarih 25

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yerine getirmek.

Bir zât-ı ḥikem-senc idi kim muḳteẓiyâtın
Eylerdi maḥallinde edâ dâniş ü dînüñ

edâ-kerde-i kâbîn:

1. edâ-kerde-i kâbîn:

Gazel 79

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mehir ödenmiş. (Nikahta güvey tarafından geline verilmesi taahhüt edilen para,).

Kimdür ol kim ola dâmâd-ı ‘arûs-ı dünyâ
Naqd-i ‘ömr ile edâ-kerde-i kâbîn olmaz

edâni:

1. edâni:

Gazel 33

Mısra: 5

Alçak, soysuz kimseler.

Küremâ-yı dehr gitmiş yerine geçüp edâni
Gül ü sünbûli şavılmış bu çemende ḥâr u ḥas var

2. edâni:

Gazel 33

Mısra: 5

Alçak, soysuz kimseler.

Küremâ-yı dehr gitmiş yerine geçüp edâni
Gül ü sünbûli şavılmış bu çemende ḥâr u ḥas var

3. edâni:

Gazel 40

Mısra: 2

Alçak, soysuz kimseler.

Her demde sāye âb-ı revânı gelür geçer
Eşrâfi kanda olsa edâni gelür geçer

4. edâni:

Gazel 40

Mısra: 12

Alçak, soysuz kimseler.

Mânende-i çinârüñdür der-i cihân Nesîb
Eşrâfi kanda olsa edâni gelür geçer

5. edâni:

Gazel 40

Mısra: 2

Alçak, soysuz kimseler.

Her demde sāye âb-ı revânı gelür geçer
Eşrâfi kanda olsa edâni gelür geçer

6. edâni:

Gazel 40

Mısra: 12

Alçak, soysuz kimseler.

Mânende-i çenârüñdür der-i cihân Nesîb
Eşrâfi kanda olsa edâni gelür geçer

edâ-yı şükr-i tevfiḳ:

1. edâ-yı şükr-i tevfiḳ:

Mesnevi 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah'ın yardımının şükrünü eda etmek.

Bu fikri derūnda eyle taşdıķ
Mūmkin mi edā-yı şūkr-i tevfiķ

edeb:

1. **edeb:**

Gazel 48

Mısra: 7

Terbiye, nezâket, zarafet, haya.

Edeb âmūz-ı debistān-ı maħabbet dā'im
Sa'ý ile ħarf-i temennāyı ferāmūş eyler

2. **edeb:**

Gazel 54

Mısra: 1

Terbiye, nezâket, zarafet, haya.

Meclisde edeb bā'is-i şad-feyz-i ħarabdur
Pirāye-i ruhsār-ı şafā şerm ü edebdür

3. **edeb:**

Gazel 13

Mısra: 7

Terbiye, nezâket, zarafet, haya.

İksirdür dinilse edeb itme iştibāh
Sultān-ı evliyā didi ħayrun mine'z -zeheb

4. **edeb:**

Gazel 13

Mısra: 3

Terbiye, nezâket, zarafet, haya.

Her kimde kim edeb ola lā-būd şerif olur
Aşlı gerekse olsun E'ācim gerek 'Arab

5. **edeb:**

Gazel 13

Mısra: 6

Terbiye, nezâket, zarafet, haya.

Aħrār-ı bī-edeb olur aħir ħākīr ü ħ'ār
Mālik riķāb iderse 'abīdi n'ola edeb

ednā:

1. **ednā:**

Kaside 1

Mısra: 5

Az, pek az.

Sensin ol sermāye-i fiŗrat ki ednā vaşfuña
Ezmine itmez vefā yetmez bu eyyām u şuhūr

2. **ednā:**

Gazel 34

Mısra: 12

Aşağı, pek aşağı.

'Işķ itdi cūnūn ile beni şöhre-i 'ālem
Efsāne-i Mecnūn benüm ednā semerümdür

3. **ednā:**

Kaside 5

Mısra: 4

En aşağı, en değersiz.

Her bende-i kemīnesinüñ bendesi cihān
Ednā gedā-yı küyü şeh-i tāc-dārdur

4. **ednā: +y, +a**

Mesnevi 2

Mısra: 3

Aşağı, pek aşağı.

Ednāya ħākāret ile bakma
Şūkr-i ni'amı şakın biraķma

5. **ednā:**

Kaside 2

Mısra: 12

Aşağı, pek aşağı.

Rif'atle olsa ġāşīye-ber-dūş çok degül
Ednā gedā-yı küyuña her şāh-ı muħteşem

ef'āl:

1. **ef'āl: +ü, +m**

Rūbai 25

Mısra: 2

Fiiller, eylemler, yapılan işler.

Ey şāh-ı rusül netice-i aħvālüm
Olursa eger muţābıķ ef'ālüm

efendi:

1. **efendi:**

Gazel 35

Mısra: 6

Bir hitap sözü, efendi.

Gerekdür kim ola albuñde rāsi nūri İslāmuñ
Olursa münasış kavle efendi bil ki fāsiddür

2. **efendi:**

Müfret 8

Mısra: 1

Bir hitap sözü, efendi.

Senden olmam efendi rü-gerdān
Cem' olurlarsa men'e 'ālemiyān

3. **efendi:**

Kıt'a 7

Mısra: 1

Bir hitap sözü, efendi.

Efendi kuvvet-i ibālūñ ol adardur kim
Teهمتten olsa da bāzū-yı batuñı buramaz

4. **efendi:**

Gazel 142

Mısra: 14

Efendi. Bosnalı Sabit efendi kast edilmiştir.

Ol üstād-ı suan-ver kim dise Bāi'ye lāyıkdur
Efendi bizden adem olmaıla a'lem olmazsın

efgende:

1. **efgende:** +si, +dür

Rübai 41

Mısra: 1

Tutkun, aık.

ūfi ki baıl ola am efgendesidür
Sālik denilen hemān anuñ jendesidür

efgen-i cān-ı rakīb:

1. **efgen-i cān-ı rakīb:**

Gazel 136

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Rakibin canına dūkūn.

adeng-i āh pertāb itmede āyet muıb oldum
Kemīn-i 'ıdan zam efken-i cān-ı rakīb oldum

efgen-i ab'-ı nigīn:

1. **efgen-i ab'-ı nigīn:**

Gazel 67

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mühür dūınen.

Dil-i āfi uyūd-ı dehr ile endūh-gīn olmaz
Midād-ı tīre tayīr efgen-i ab'-ı nigīn olmaz

efkār-ı cihān:

1. **efkār-ı cihān:**

Rübai 61

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dūnya dūınceleri.

Hır u ama'uñ lāzımdur endie
Bīgānedür efkār-ı cihān dervīe

efkār-ı māsivā:

1. **efkār-ı māsivā:**

Gazel 87

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Allah'tan baka hereyin dūıncesi.

ānumansūz lāubāliyūz
Bizde efkār-ı māsivā olmaz

efken-i cān-ı rakīb:

1. **efken-i cān-ı rakīb:**

Gazel 136

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Rakibin canına dūkūn.

adeng-i āh pertāb itmede āyet muıb oldum
Kemīn-i 'ıdan zam efken-i cān-ı rakīb oldum

eflāk-ı serāy-ı 'izzet:

1. **eflāk-ı serāy-ı 'izzet:** -üñ, -den

Rübai 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gökyüzündeki yüce sarayı.

Ey dāver-i raḥm-i pīşe-i rüstā-ḥīz
Eflāk-ı serāy-ı ʿizzetüñden dehliz

efsāne:

1. efsāne:+dür

Gazel 96

Mısra: 7

Aşısız, hayal mahsulü hikaye, söylence, masal, fesane.

Hiç görmüş yok hemān dillerde bir efsānedür
Bu ḥarāb-ābād-ı ʿālem bir zamān maʿmūr imiş

2. efsāne:+den

Gazel 100

Mısra: 12

Aşısız, hayal mahsulü hikaye, söylence, masal, fesane.

N'ola gūş itse ḥālüm ol şeh-i ḥüsn
İder gāhī şehān efsāneden ḥazz

3. efsāne:+dür

Gazel 22

Mısra: 8

Aşısız, hayal mahsulü hikaye, söylence, masal, fesane.

Ḳāle gelmez ḥulāşa-i maṭlab
Cümle efsānedür bu güft ü şinid

efsāne-i kūh-ken:

1. efsāne-i kūh-ken:

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ferhad.

ʿİşkuñda kemine ḥālüm oldı
Efsāne-i Kūh-ken ile Mecnūn

efsāne-i Maḥmūd u Ayāz:

1. efsāne-i Maḥmūd u Ayāz:

Gazel 73

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sultan Mahmud ile Ayaz efsanesi. Ayaz, Gazneli Mahmud'un akıllı, feraset sahibi, bilgisi ve sadakati ile tarihe ve edebi eserlere geçmiş bir kölesidir. Gazneli Mahmud'un bu niteliklerinden dolayı çok sevdiği, çok itimat ettiği bir gulam, köle olarak anılır. Sultan'ın gözüne

giren ve onun itimadını kazanan Ayaz, kölelikten hazinedarlığa kadar yükselmiş ve en kıymetli mücevherlerin en kıymetli taşların emanet edildiği birisi olmuştur. Hatta Gazneli Mahmud öldükten sonra Sultan Mesut'un komutanı bile olmuş, birçok seferi ve fethi de gerçekleştirmiştir.

ʿİşkdur pādīşāhi bende iden bendeyi şāh
Buña şāhid yeter efsāne-i Maḥmūd u Ayāz

efsāne-i Mecnūn:

1. efsāne-i Mecnūn:

Gazel 34

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Leyla ile Mecnun Efsanesi.

ʿİşk itdi cünün ile beni şöhre-i ʿālem
Efsāne-i Mecnūn benim ednā semerümdür

efsūs:

1. efsūs:

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Eyvah, yazık! anlamında ünlem.

Efsūs ki olmadı sezā-vār
Bir nīm-nigāha ʿāşık-ı zār

efted:

1. efted:

Gazel 21

Mısra: 1

Düşmek.

Be bezm-i işve çeşmeş rā çü nüş-ı cām-ı nāz üfted
Hezārān çāk-i der-ceyb ü giribān-ı niyāz üfted

2. efted:

Gazel 21

Mısra: 2

Düşmek.

Be bezm-i işve çeşmeş rā çü nüş-ı cām-ı nāz üfted
Hezārān çāk-i der-ceyb ü giribān-ı niyāz üfted

3. efted:

Gazel 21

Mısra: 4

Düşmek.

Zi düzdâneş hazer kün tâ be şehrah-ı hakikat res
Be nâdani eger râhet be vadî-i mecâz üfted

4. efted:

Gazel 21

Mısra: 6

Düşmek.

Şeved ger bendeet ma'sûk şâh-ı mülk-i dil bâşed
Ruh-ı Mahmûdrâ binini der pây-ı Ayâz üfted

5. efted:

Gazel 21

Mısra: 8

Düşmek.

Büzürg ü küçkeş bâşend uşşâk-ı ser-i küyet
Eger âvâze-i hüsnîet be iklim-i Hicâz üfted

6. efted:

Gazel 21

Mısra: 10

Olmak.

Nesibâ ez kemîn-i bî-hüdî birün meyâ hergiz
Meşev nevmîd tâ nâ-geh be dâmet şâhbâz üfted

efzûde:

1. efzûde:

Gazel 54

Mısra: 10

Arttıran.

Cürm oldı Nesibâ sebep-i cilvesi 'afvuñ
Hüsn-i mehi efzûde ider çurra-i şebdür

2. efzûde:

Gazel 139

Mısra: 10

Arttıran.

Leb-rîz oluyor kan ile dil ağladuğumca
Sermâyemi efzûde ider kâra yapışdum

3. efzûde:

Gazel 148

Mısra: 1

Arttıran.

Efzûde iken revnağ-ı hüsnüñ nazarumdan
Bilmem ne kaçarsın yine sen reh-güzerümden

efzûn:

1. efzûn:

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Çoğaltmak, arttırmak.

Küyuñda olursa itme ta'yîb
Feryâd u figân u nâle efzûn

2. efzûn:

Tarih 18

Mısra: 12

Çoğaltmak, arttırmak.

Hâk mübârek ide ol şadr-ı mu'allâyı aña
Devletin dâ'im ide 'ömrini efzûn Hüdâ

3. efzûn:

Gazel 83

Mısra: 1

Çoğaltmak, arttırmak.

Derdi her bü'l-hevesüñ 'ışk ile efzûn olmaz
Her hevâ-pîşe hem-efsâne-i Mecnûn olmaz

4. efzûn:

Gazel 194

Mısra: 5

Çoğaltmak, arttırmak.

Güşe-girânuñ olur kıymeti lâ-büd efzûn
Şâhid-i hâl yiter kâdr-i girân-ı tûti

5. efzûn:

Tarih 12

Mısra: 12

Çoğaltmak, arttırmak.

Tâ ki nüh-ğubbe-i zerrin-'alem itdüğe kıyâm
'Ömrin efzûn ide iğbâlini memdûd Hüdâ

efzûn eyle-:

1. efzûn eyle-: -y, -en

Kıt'a 18

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çoğaltmak, arttırmak.

Az söyle vaktini gözle sözüñ bilmez misin
Kâdr-i ferd ü şey' bir mısra'dur efzûn eyleyen

2. **efzün eyle-:-sün**

Tarih 27

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çoğaltmak, artırmak.

Şümār-ı sāl-i ‘ömrin bî-hisâb itsün cenâb-ı Hakk
Şafâ-yı kalbin efzün eylesün günden güne Mevlâ

3. **efzün eyle-:-dük, -çe**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Çoğaltmak, artırmak.

Sen cevruñi eyledükçe efzün
Şevk-ı dil-i pür-gam oldı müzdâd

efzün ol-:

1. **efzün ol-:-ma,-da**

Gazel 164

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Artmak, çoğalmak.

Dil giriftâr-ı kemend-i zülf-i şeb-gün olmada
Kaydum ey âhû nighet ışkuñla efzün olmada

efzün-ı ‘ömr ü devlet:

1. **efzün-ı ‘ömr ü devlet:+in**

Tarih 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ömrünü ve saltanatını arttırmak.

Tâ kim a‘dânuñ şümârı intihâ-yâb olmaya
Eyleye efzün-ı ‘ömr ü devletin bâr-ı Hudâ

eger:

1. **eger:**

Kıt'a 12

Mısra: 2

Veya.

Mekke olalı maṭla‘-ı hürşid-i şerī‘at
Yüz sürmek umar sāhasına hâş u eger ‘ām

2. **eger:**

Gazel 159

Mısra: 9

Şayet, eğer.

Müft bir kâr görilmez gamı def itmez eger
Bâde ‘ayyâşlaruñ almasa nakd-i hüşin

3. **eger:**

Gazel 115

Mısra: 1

Şayet, eğer.

Olmasa güzer-gâhı eger bād-ı niyâzuñ
Neşkuftu kalur goncaları gülşen-i zâruñ

4. **eger:**

Kıt'a 4

Mısra: 7

Şayet, eğer.

Rüz-ı kıyâm olursa bu güne şitâ eger
Zannum bu kim teveccühi nâsuñ caḥîmedür

5. **eger:**

Kaside 8

Mısra: 6

Şayet, eğer.

Behâyimle hem-rütbedür fi‘l-ḥaḳıka
Eger zâtını bilmese ibn-i Ādem

6. **eger:**

Kaside 1

Mısra: 8

Eğer, şayet anlamlarındaki şart edatı.

Şafvet-i âyîne-i ḥâtır nedür bilmem henüz
Ḥande eyler şasvet-i kalbüm eger görse şahūr

7. **eger:**

Gazel 5

Mısra: 4

Şayet, eğer.

Bulurđı ‘ömr-i ebed ḳaṭresin çeken rindân
Mey-i lebünden eger olsa feyz-yâb şarâb

8. **eger:**

Gazel 12

- Mısra: 4
Şayet, eğer.
- Döner bir çerâğ-ı seher-māndeye
Eger balsa ol bezme rāh āfitāb
9. eger:
Gazel 12
Mısra: 11
Şayet, eğer.
- Bileydi eger luṭf-ı haṭṭ-ı ruḥuñ
Ġamından olurdu siyāh āfitāb
10. eger:
Gazel 15
Mısra: 3
Şayet, eğer.
- Cān kaşrı olur rüşen eger revzen-i dilden
Şaldıysa ziyā mihr-i cihān-tāb-ı şerī'at
11. eger:
Terci-bend 1
Mısra: 6
Şayet, eğer.
- Zannum budur ki ben kılina ide mağfired
Cürm ü haṭā ile eger olsam daḥi ferid
12. eger:
Gazel 15
Mısra: 13
Şayet, eğer.
- Giydüñse eger hil'at-i ādāb-ı şerī'at
13. eger:
Gazel 35
Mısra: 4
Şayet, eğer.
- Ten ü cāni fedā it dergeh-i şāh-ı muḥabbetde
Eger nā'il olursañ vaşl-ı yāre ḥoş 'avāyiddür
14. eger:
Gazel 45

- Mısra: 7
Şayet, eğer.
- Ne ğam olursam eger pāymāl-i 'ālemiyān
Mişāl-i pertev-i ḥurşid-i intişārum var
15. eger:
Tahmis 1
Mısra: 4
Şayet, eğer.
- Geçerseñ kahr ile tahtü's serāye
İrem dirseñ eger fakr u fenāya
16. eger:
Gazel 157
Mısra: 7
Şayet anlamında koşul edati.
- Leb-i cān-baḥşuñ ile nīm ḥiṭāb itseñ eger
Bāğda eyleye reftār-ı nihālān-ı çemen
17. eger:
Gazel 129
Mısra: 11
Şayet, eğer.
- Ne zevk-ı rūḥ-fezā-idi olmayaydı eger
Mişāl-i 'ömr zamān-ı vişāl-i müsta'cel
18. eger:
Gazel 152
Mısra: 9
Şayet, eğer.
- Sāz-kār olsa eger gerdiş-i gerdün Nesib
Ne Güherler çıkarur ṭab'-ı dūr-efşānından
19. eger:
Gazel 35
Mısra: 1
Şayet, eğer.
- Kelām-ı halkı güş itme eger emn ise maṭlūbuñ
Şabā-veş çün geçer ester müsāvidür meḥāmiddür
20. eger:
Gazel 43

Mısra: 10

Şayet, eğer.

Saňa bu manşab olur müşil-i kaçā-yı behişt
Olursa hūşuñ eger hākim-i medīne-i ʿömr

21. eger:

Gazel 126

Mısra: 9

Şayet, eğer.

N'ola teşnegāna Nesīb eger virür ise şî'r-i terüñ ğınā
Elümüzde lüle-i çeşme-sār-ı hayātdur bu kalem
degül

22. eger:

Gazel 142

Mısra: 2

Şayet, eğer.

Eger nüh-kürsi-i eflāke çıksañ ādem olmazsın
Reh-i ʿışk içre vāʿiz tā ki pāmāl-i ğam olmazsın

23. eger:

Gazel 157

Mısra: 6

Şayet, eğer.

Çün çenār ateş-i reşk ile yakar şimşādı
Gülşene serv-i kadüñ olsa eger sāye-figen

24. eger:

Gazel 167

Mısra: 5

Şayet, eğer.

İder sebkat eger bād-ı şabāya hem-ʿinān olsa
Süvār olan reh-i ğamda semend-i iştiyāk üzre

25. eger:

Gazel 186

Mısra: 4

Şayet, eğer.

Degişmezdi çemenzār-ı behişte gülşen-i küyuñ
Gül-i rüyuñ eger manzūr-ı çeşm-i hūr-ı ʿin olsa

26. eger:

Gazel 186

Mısra: 7

Şayet, eğer.

Güle bülbül nigāh-ı rağbet itmezdi eger nergis
Füsün u fitnede çeşmüñ gibi sihr-āferin olsa

27. eger:

Kaside 1

Mısra: 14

Şayet, eğer.

İtdi ihyā mürdegān-ı cehl ü küfri ʿilm ile
ʿAhdine dirlerse şāyeste eger yevmü'n-nüşür

28. eger:

Kaside 6

Mısra: 7

Şayet, eğer.

Eşer-i kahrı eger hātırına itse huṭūr
Cesed-i düşmene her müyü birer hançer olur

29. eger:

Kaside 9

Mısra: 11

Şayet, eğer.

Vay hāliline senden eger olmazsa ʿināyet
Ol günde ki gūşa irişe şit-i teālū

30. eger:

Rübai 25

Mısra: 2

Şayet, eğer.

Ey şāh-ı rusül netice-i ahvālüm
Olursa eger muṭābık efʿālüm

31. eger:

Rübai 43

Mısra: 1

Şayet, eğer.

Nā-rāst olursa çüb eger tır olmaz
Āhen almazsa āb şemşir olmaz

32. eger:

Rübai 47

Mısra: 1

Şayet, eğer.

Rām olsa eger emrüne hep cümle ünās
Kahr u ğazabuñdan itseler ħavf u hirās

33. eger:

Rübai 48

Mısra: 3

Şayet, eğer.

Mānende-i ħurşid eger rif'at eyle
Başuñ göge irse daħi sūr ħāke yüzüñ

34. eger:

Rübai 52

Mısra: 1

Şayet, eğer.

‘Ālemde eger muħalled olsa ādem
Bī-şübhe olurdu faħr-i her-dü-‘ālem

egerçi:

1. egerçi:

Rübai 24

Mısra: 1

Her ne kadar, . ise de, gerçi.

Yā Rabb egerçi mücrim ü bed-kāram
‘Özr-āver-i şad-hezār istiğfāram

2. egerçi:

Gazel 1

Mısra: 1

Her ne kadar, . ise de, gerçi.

Egerçi zerreyüz mihr-i kādīmüñ tābıyuz cānā
Kitāb-ı ‘ālemüñ fihrist-i faşl u bābıyuz cānā

3. egerçi:

Kaside 7

Mısra: 5

Her ne kadar, . ise de, gerçi.

Egerçi vefret-i ‘işıyān ile dinürse sezā
Yem-i günāhına nisbet muħiṭ-i ber-cedvel

4. egerçi:

Kaside 7

Mısra: 7

Her ne kadar, . ise de, gerçi.

Egerçi pişesi dā’im ħaṭa vü ‘işıyāndur
‘İbādetinde daħi var hezār ħabṭ u ħalel

5. egerçi:

Rübai 49

Mısra: 1

Her ne kadar, . ise de, gerçi.

‘Uşşāk egerçi ‘ışk ile ħasta gerek
Ma‘şūk daħi ‘āşıka dil-beste gerek

6. egerçi:

Gazel 84

Mısra: 10

Şayet, eğer.

Şemşir-i tāb-dāde-i üstād-ı ħudretüz
Olmış egerçi āb-ile gilden ğılāfumuz

7. egerçi:

Mesnevi 4

Mısra: 15

"Eğer, şayet" anlamında bağlaç.

Şehridür egerçi bī-zebāndur
Ma‘lüm-ı şeh-i cihāniyāndur

ehem:

1. ehem:

Kaside 2

Mısra: 12

En önemlisi, en mühimi.

Besdür Nesib ‘arz-ı merām eyledüñ tamām
Şimdengerü şalāt u taħıyyātdur ehem

ehibbā:

1. ehibbā:da

Gazel 162

Mısra: 4

Tanıdıklar, bildikler, dostlar.

Nesîmden yeme mevc-i hâtar zühür itmez
‘İtâb u çîn ü cebîn böyledür ehibbâda

ehl:

1. **ehl: +i, +n, +e**

Kit'a 24

Mısra: 1

Sâhip, mâlik.

‘İlm ehline zîb oldı sükût oldı selâmet
Pür-gülüğıla olma şaşkın şöhre-i ‘âlem

2. **ehl: +i**

Gazel 47

Mısra: 9

Sâhip, mâlik.

‘İşk ehli vücüd kaydı çekmez
Dîvâne olan kabâyı neyler

3. **ehl: +e**

Mesnevi 2

Mısra: 16

Sâhip, mâlik.

Hâki zer ider vücüd-i kâmil
Mebzûldür ehle cüd-i kâmil

4. **ehl: +i, +nüñ**

Tahmis 3

Mısra: 17

Sâhip, mâlik.

Çarîbe mîzbânlık itmeyen câh ehlinüñ Tâlib
Meger yâdına gelmez mihmân-ı zir-i hâk olmak

5. **ehl: +i**

Gazel 102

Mısra: 8

Sâhip, mâlik.

Sipîhr-i sifle-perverden kabûl-i minnet itmezler
Fenâ ehli olurlar meyl-i ‘izz ü şândan fâriğ

6. **ehl: +i**

Gazel 162

Mısra: 14

Sâhip, mâlik.

Rîkâb-ı nâsa başâr pây-ı ‘izzin ehl-i fenâ
Görür bu hâli derûn ehli na‘ş-ı mevtâda

7. **ehl: +i**

Gazel 35

Mısra: 6

Sâhip, mâlik.

Nesîb itdükde zîb-i nazra bu güftâr-ı a‘lâyı
Târabdan bu mu‘ammâdur dise tab‘ ehli vâriddür

2. **ehl: -i**

Gazel 68

Mısra: 5

Sâhip, mâlik.

Tîre-dil itse de taqlid olamaz hâl ehli
Zîşt-i bed-şekle tezyin ile şabâhat gelmez

ehl-i ‘aql u iz‘ân:

1. **ehl-i ‘aql u iz‘ân: +dan**

Mesnevi 6

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İzan ve akıl sahibi.

Bunlar ayrılmaz ekser insândan

Bâ-huşûş ehl-i ‘aql u iz‘ândan

ehl-i ‘âlem:

1. **ehl-i ‘âlem: +den**

Gazel 67

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dünyadakiler.

Hüner-mend olmayan mümtâz olur mı ehl-i
‘âlemden

Çemende her giyeh hem-çadr-i verd ü yâsemîn
olmaz

ehl-i cürm:

1. **ehl-i cürm: +e**

Gazel 121

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Suçlular, günahkârlar.

Ƙıl ŧefā'atle Nesīb-i mübtelāyı kām-yāb
Rūz-ı maḥşer kārūñ ehl-i cürme iḥsāndur senüñ

2. **ehl-i cürm:+e**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Suçlular, günahkârlar.

Ƙıl ŧefā'atle Nesīb-i mübtelā-yı kām-yāb
Rūz-ı maḥşer kārūñ ehl-i cürme iḥsāndur senüñ

ehl-i derd:

1. **ehl-i derd:+üñ**

Gazel 37

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dert sahibi.

Ehl-i derdüñ sūḥanı itmede te'sir-i diger
Kı füyüzāt-ı Ḥudā münkesirü'l- bāldadur

ehl-i dil:

1. **ehl-i dil:+i**

Gazel 66

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül ehli.

Ṭa'n-ı cühhāl idemez ehl-i dili türe-derün
Seng-i eṭfāl-i yeme mücib-i tekdır olmaz

2. **ehl-i dil:**

Gazel 83

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül ehli.

Pāymāl olmağıla ehl-i dil olmaz nākış
Ḥāke de düşse yine ḳadr-i güher dūn olmaz

3. **ehl-i dil:+e**

Rübai 38

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül ehli.

Ehl-i dil iseñ ŧikāyetüñ bī-cādur
Ehl-i dile ehliyyeti bes baḥt-ı sa'ıd

4. **ehl-i dil:**

Gazel 47

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Gönül ehli; Şairler.

Ḥāle baḳar ehl-i dil Nesībā
Endişe-i māverāyı neyler

5. **ehl-i dil:+den**

Gazel 66

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül ehli; Şairler.

Ehl-i dilden ḥaber alınmaz ise n'ola Nesīb
Sebaḳ-āmūzi-i 'irfānda tekrır olmaz

6. **ehl-i dil:+üñ**

Gazel 109

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönül ehli.

Devlet-serāsı pek tız olur āşiyān-ı büm
Ehl-i dilüñ derünımı vırān idenlerüñ

7. **ehl-i dil:**

Rübai 38

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül ehli.

Ehl-i dil iseñ ŧikāyetüñ bī-cādur
Ehl-i dile ehliyyeti bes baḥt-ı sa'ıd

8. **ehl-i dil:+üñ**

Gazel 165

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Gönül ehli; Şairler.

Gelmez Nesīb ehl-i dilüñ ŧevḳına fütür
Yok iḥtiyāc-ı āb-ı güher tāzelenmege

9. **ehl-i dil:+e**

Gazel 58

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Gönül ehli.

Çad-i hamîde ile nâle besdür ehl-i dile
Semâ^c-i zemzeme-i çeng ü nâyı neylerler

ehl-i düvel:

1. **ehl-i düvel:****de*

Tarih 18

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Devletin sahibi.

Yine ol âşaf-ı zî-şâmı getürdi şadra
Gördi kim yokdur aña ehl-i düvelde hem-tâ

ehl-i fakr u ‘usret:

1. **ehl-i fakr u ‘usret:****e*

Tarih 16

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Zahmet ve yoksuluk sahibi.

Meftûh idi bâbı hemîşe ehl-i fakr u ‘usrete
‘Uğbâda bâz ola ilâhî rûhına bâb-ı ‘aden

ehl-i fenâ:

1. **ehl-i fenâ:**

Gazel 162

Mısra: 13

Kelime Tipi: -
Yokluk sahipleri.

Rikâb-ı nâsa başâr pây-ı ‘izzin ehl-i fenâ
Görür bu hâli derûn ehli na‘ş-ı mevtâda

ehl-i fisk:

1. **ehl-i fisk:**

Kaside 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Günahkar kimse.

Hüsn-i hâlin ehl-i takvânuñ riyâya haml ider
Ehl-i fisk aňlasa dir Allâh Settâr u Ğafûr

ehl-i ğaflet:

1. **ehl-i ğaflet:**

Gazel 64

Mısra: 15

Kelime Tipi: -
Ğâfil, ihtiyatsız.

Ehl-i ğaflet aňlamaz kevn-i fesâduñ hikmetin
‘Âlemüñ sırrın Nesîbâ şâhib-i ‘irfâna şor

ehl-i ğinâ:

1. **ehl-i ğinâ:****nuñ*

Tahmis 3

Mısra: 14

Kelime Tipi: -
Gözü tok kimseler.

Olur ehl-i ğinânuñ çab‘ına meyl-i cihân ğâlib

ehl-i haşr:

1. **ehl-i haşr:****i*

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Maşerde bir araya gelecek olan insanlar.

Çıl şefâ‘at bendeñe yâ Seyyide'l-kevineyn o dem
İtmesün tâ ehl-i haşri sũ³-i hâlüm bî-ħuzûr

ehl-i hüner:

1. **ehl-i hüner:**

Kıt'a 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Hünerli olanlar.

İhsân yerine ehl-i hüner âferin alur
Dünyâda kalmamış hele bir şâhib-i himem

2. **ehl-i hüner:**

Gazel 141

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Hüner ehli, hüner sahibi.

Nedendür ehl-i hüner saña dür olup ey meh
Sipihri-dün gibi nâ-dâna mihrîbân olasın

ehl-i inkâr:

1. **ehl-i inkār:**+uñ

Müsemmen 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

İnkâr eden, kâfir.

Emrüne münkâd olanlar buldılar kalb-i selim
Cây-gâhı ehl-i inkârıñ olur nâr-ı cañim

ehl-i ışık:

1. **ehl-i ışık:**+a

Gazel 100

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşk ehli, âşıklar.

Mañabbet itmez ehl-i ışıka ıaķıl
Ki huş-yâr eylemez mestâneden ĥazz

2. **ehl-i ışık:**+a

Tahmis 3

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Aşk ehli, âşıklar.

Hevâ germ âteşin feryâda âgâz itdi bülbüller
Mişâl-i gül görindi ehl-i ışıka sine-çâk olmaķ

3. **ehl-i ışık:**+a

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aşk ehli, âşıklar.

şad-güne füsün idersin icâd
Her bir niğehünde ehl-i ışıka

ehl-i keşf:

1. **ehl-i keşf:**+üñ

Gazel 32

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Kalp gözü açık olan kimse.

Ehl-i keřfüñ pây-e-i ednâsını bulmaz Nesib
Gerçi zâhid ıilm ile müstahric-i Keşşâf olur

ehl-i kibr:

1. **ehl-i kibr:**+üñ

Gazel 159

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kibir ehli, büyüklenenler.

Berķ ile ĥande ider vazına ehl-i kibrüñ
Mihr ü meh şanma tutar çarķı zemine güşin

ehl-i kubür:

1. **ehl-i kubür:**

Kaside 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kabir ehli, ölüler.

Ĥükm-i Ĥakk ide ta'alluķ ĥař ü neş-i ıâleme
Cemc ola hep ıarşa-gâh-ı mañşere ehl-i kubür

ehl-i nazar:

1. **ehl-i nazar:**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bakiş ehli, bakanlar.

Ĥâk-i küyuñ kuĥl idenler oldılar ehl-i nazar
Sırr-ı mañbübiyyetünde ıaķl-ı kâşır ĥire-ser

ehl-i necât:

1. **ehl-i necât:**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Kurtuluş ehli, kurtuluşa eren kimse.

Olmasa senden kerem müşkil olur ĥâl-i ıuşât
Cân ile ĥükmüñ kabül iden olur ehl-i necât

ehl-i riyâ:

1. **ehl-i riyâ:**

Gazel 67

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Riyakarlar.

N'ola ehl-i riyâ ıuřâķ-veş âh eylemezlerse
Muşavver bülbül-i şeydâda feryâd u enin olmaz

ehl-i Saķız:

1. **ehl-i Saķız:**+uñ

Tarih 13

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sakız adası ahalisi.

Müttakî perhîz-pîşe kâşif-i râz-ı derûn
Keşfi ehl-i Saķız'ıñ ağızında olmışdı mesel

ehl-i şöhet:

1. ehl-i şöhet:

Gazel 65

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sohbet ehli.

Hem-derd gerekdür ehl-i şöhet
Bigâne sezâ-yı ülfet olmaz

ehl-i suhan:

1. ehl-i suhan:

Gazel 16

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Söz üstadı.

Dil dürüst olmaz ise n'ola Nesîb ehl-i suhan
Sîne-i nâydaki zaħme nevâdur bâ'is

ehl-i takvâ:

1. ehl-i takvâ:

Kaside 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Takva sahipleri.

Eyler istiskâl dâ'im ehl-i takvâ şöhetin
Her zamân merġûbıdır bezm-i ahâli-i faħûr

2. ehl-i takvâ: +nuñ

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Takva sahipleri.

Hüsn-i hâlin ehl-i takvânuñ riyâya ħaml ider
Ehl-i fışk añlasa dir Allâh Settâr u Ğafûr

ehl-i tıbak-ı 'âliyât:

1. ehl-i tıbak-ı 'âliyât:

Kaside 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Göğün en yüksek katının sahipleri.

'Akl-ı kâşır rütbe-i 'izzüñ ne bilsün k'anda hep
Cümle ħayret bürdedür ehl-i tıbak-ı 'âliyât

ehl-i zamân:

1. ehl-i zamân: +a

Tarih 31

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Zamanın ehli.

Sultânuma sıdk-ile ta'allukda hemîşe
Da'vâ-yı tefevvük iderem ehl-i zamâna

ehliyyet:

1. ehliyyet: +i

Rübai 38

Mısra: 4

Kabiliyet, kifayet ve yeterlilik.

Ehl-i dil iseñ şikâyetüñ bi-câdur
Ehl-i dile ehliyyeti bes baħt-ı sa'îd

ejdehâ:

1. ejdehâ:

Gazel 198

Mısra: 2

Büyük yılan. (Sevgilinin saçları bağlamında).

Yine mir'ât-ı fikre 'aks-i geysü-yı dü-tâ düşdi
Derûn-ı gonca güyâ kim dü-serâ bir ejdehâ düşdi

ejder:

1. ejder: +dür

Rübai 60

Mısra: 2

Büyük yılan.

Her bād hücum itmededür kibr ü gülü
Her hâlde iki ejderdür itmekte gülü

ejder-i cân-şikâr:

1. ejder-i cân-şikâr:

Mesnevi 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Can alıcı ejder.

Bir ejder-i cān-şikār gördüm
Pinhān degül aşikār gördüm

ekālīm-i sihr ü i'cāz:

1. **ekālīm-i sihr ü i'cāz:**

Gazel 177

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Sihir ve mucize ülkeleri.

Seyāhat eyler ekālīm-i sihr ü i'cāzı
Hadeng-i nazra irince nişān-ı manzūra

ekmel-i devrān:

1. **ekmel-i devrān:**

Tarih 28

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Zamanın olgunu.

Cenāb-ı hāzret-i 'Uşşākī-zāde ekmel-i devrān
Ki fikri seyyide taḥkīkda ni'me'l-bedel oldı

ekvān:

1. **ekvān:+a**

Gazel 200

Mısra: 5

Älemler, varlıklar, mahluklar.

'Aşık ki ola nāzır 'ışkıyla bu ekvāna
Her zerrede seyr eyler ol ḫal'at-i zibāyı

el:

1. **el:+de, +ki**

Gazel 39

Mısra: 8

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Şayd için zāhid ol āhū nigeḫi ḫavfum bu
Eldeki sübhā-i şad-dānesini dām eyler

2. **el:+e**

Gazel 183

Mısra: 3

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Sāḫiyā almadan evvel ele cām-ı bāde
Bizi mest eyledi cām-ı nigeḫ-i mestāne

3. **el:+i**

Gazel 195

Mısra: 1

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Her kim alursa pīr-i ḫarābātadan eli
Ser-menzil-i ümide başar kām-ı evveli

4. **el:+e**

Gazel 197

Mısra: 5

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Ele āyīne alsa 'aks-i rüyın eyler āşüfte
'Aceb fettāndur meftūn ider ḫurşidine māhı

5. **el:+den**

Mesnevi 2

Mısra: 9

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Elden ḫomasāñ bir iki hafta
Zevḫı bulunur refte refte

6. **el:+e**

Mesnevi 2

Mısra: 15

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Tā kim ele girmeyince 'irfān
Ḥayvān ile farḫ olunmaz insān

7. **el:+de**

Gazel 6

Mısra: 1
*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Serde sevdâ elde peymâne gönülde pîç ü tâb
Oldı bu âb u havâdan t̂âb^c-i sāmānum ĥarâb

8. **el:**

Gazel 62

Mısra: 7

Yabancı.

Çeküp nik ü bedinden ‘âlemüñ el olmış âzâde
Me‘âl-i emr-i mütü ile ‘âmil Mevlevilerdür

9. **el:**+i, +n, +de

Gazel 41

Mısra: 10

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Nigâh için ruh-ı cānāna zāhid-i sālūs
Ridâ be-düş elinde ‘aşâ gelür görünür

10. **el:**+de

Gazel 36

Mısra: 1

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Def^c-i ğumūma elde mey-i alımız mı var
Taḥşîl-i ârzü-yı dile mâlimüz mi var

11. **el:**+de

Gazel 45

Mısra: 4

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Zemānedür baña var ise düşmen-i bed-ḥ^ıâh
Ki elde hem-çü hüner dürr-i tâb-dârum var

12. **el:**+ü, +müz, -de

Gazel 126

Mısra: 10

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

N'ola teşnegāna Nesîb eger virür ise şîr-i terüñ ğınā
Elümüzde lüle-i çeşme-sâr-ı ḥayâtdur bu ḳalem
degül

13. **el:**+ü, +m, +den

Gazel 129

Mısra: 13

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Ḳomam elümden anuñ dāmen-i maḥabbetini
Ṭutınca dāmen-i ‘ömr-i ‘azîzi dest-i ecel

14. **el:**+ü, +m, +den

Gazel 144

Mısra: 7

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Âyîne elümden n'ola düşmezse hemîşe
Bî-hüş oluram ḥasret-i vech-i ḥasenümden

15. **el:**+i, +n, +de

Kaside 5

Mısra: 4

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Ḥaçer be-dest süsen-i bed-mest şad-zebân
Lâle elinde sāgarı mest-i ‘aḳârdur

16. **el:**+üñ, +e

Mesnevi 2

Mısra: 7

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Ammā elüñe girince kâmil
İkrâmlar eyle kıymetin bil

17. **el:**

Gazel 129

Mısra: 1

Yabancı II rakip.

Reh-i merâmda vaşlına yârüñ irdi el
Gönül merâmını buldı merâmdan evvel

18. **el:+üñ, +de**

Gazel 58

Mısra: 7

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

Elüñde nağd-i hüner var ise meydāna gelür

Metā^c-ı kes-meğar-ı i'tināyı neylerler

19. **el:**

Gazel 89

Mısra: 1

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

Māsivādan el yuyup maḥlūḳdan ümmīdi kes

Virdüñ olsun dā'imā Allāh bes bākī heves

20. **el:+e**

Gazel 43

Mısra: 14

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

Nesīb eyleme zāyi^c nuḳūd-ı evḳātı

Şaḳın ki girmez ele bir daḫi define-i 'ömr

21. **el:+e**

Gazel 83

Mısra: 3

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

Ḥālsüz ḳāl ile 'irfān-ı Ḥudā girmez ele

Māliḥulyāyıla müflis kişi Ḳārūn olmaz

22. **el:+i, +n, +de**

Gazel 93

Mısra: 7

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

Elinde rind-i mestüñ sāğar-ı mey şanma bezm içre

Şeh-i iḳlīm-i 'işretdür ki mühr-i zer-nişān ḫutmuş

23. **el:+ü, +m, +de**

Gazel 145

Mısra: 6

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

O şūḫa ḫālūmi taḫrīre ḳoymaz āteş-i dil

Elümde ḫāme yanar farḫ-ı süz u tābumdan

24. **el:+i, +n, +de, +dür**

Mesnevi 2

Mısra: 4

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

Bīmāra bakar ḫabīb-i ḫāzıḳ

Derd elindedür devā muvāfiḳ

el çek-:

1. **el çek-:-di**

Tarih 13

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

İlgisini kesmek, dünyadan el etek çekmek.

Rūḫı pervāz itdi nāgeh gülsitān-ı vahdete

İtdi ḫāristān-ı fāniden ferāğat çekdi el

el vir-:

1. **el vir-:-üp**

Gazel 202

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Fırsat vermek, yardım etmek.

Şikār-ı murğ-ı ümmīd el virüp bu deşt-i ḫasretde

Yine bāzū-yı vaşla ol hümā-pervāz gelmez mi

2. **el vir-:-di**

Tarih 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Fırsat vermek, yardım etmek.

Ḳazā-yı Ḥaḳḳ ile bir şeb cihāna lerziş el virdi

Zemīni zelzele taḫrik idüp çün mevce-i deryā

elbette:

1. **elbette:**

Gazel 178

Mısra: 4

Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

Keşti-i şekib ile gezen bahır-i rızâda
Elbette olur sâhil-i maşûda reside

2. **elbette:**

Gazel 170

Mısra: 9

Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

Takdîr-i Hağ zühür ider elbette çâre yok
Haşma mukâbil ol ne virürler cebânete

3. **elbette:**

Gazel 194

Mısra: 11

Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

Kâni'-i dâde-i Hağ şâd olur elbette Nesib
Sebz ü hürrem güzer itmekde zamân-ı tûtı

4. **elbette:**

Rûbai 52

Mısra: 3

Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

Elbette gelen gider bu rihlet-gâha
Merg olmasa olurdu cihân gâyet kem

5. **elbette:**

Gazel 50

Mısra: 7

Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

Olur elbette bir gün âşinâ-yı sâhil-i maşad
Ki tâ dest-i du'â fülk-i ümide bād-bānlardur

6. **elbette:**

Gazel 68

Mısra: 10

Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

Ey dil ol çeşm-i siyeh-kârdan olma gâfil
Düzd-i gaddârdan elbette himâyet gelmez

7. **elbette:**

Gazel 78

Mısra: 7

Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

Ketm-i esrâr-ı şehensâh ider elbette nedim
Güft ü güy ile kişi nâ'il-i 'irfân olmaz

8. **elbette:**

Gazel 103

Mısra: 4

Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

Teff ü tâbı dilde pinhân eylemek mümkün degül
Bezmd e izhâr ider elbette micmer tâb ü tef

9. **elbette:**

Gazel 176

Mısra: 10

Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

Murg-ı dil Cibril-i pervâz olsa da âhîr Nesib
Şayd olur elbette dâm-ı zülf-i müşk-âsâsına

elem:

1. **elem:**

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Üzüntü, tasa, keder.

Hâlâ ki tamâm oldı gördün

Pür-derd ü elem derün u bîrün

2. **elem:+i,+n**

Gazel 159

Mısra: 5

Üzüntü, tasa, keder.

Çam u şâdî elemin çekme ki zirâ dehrün

Çam-ı ferdâsı unutturdı şafâ-yı düşün

3. **elem:+i,+n**

Tahmis 2

Mısra: 17

Üzüntü, tasa, keder.

Agyâr elemin çekme yapış zülfine Rûhî

Men' eyleme ki cânu mı var kâtilümüzdür

4. **elem:**

Kaside 2

Mısra: 4

Acı, ızdırap.

Meddi'd-dühür-ı gayretüñ itmişdür iktizâ
Tâ âhıretde ümmetüñe irmeye elem

elem çek-:

1. **elem çek-:-mem**

Gazel 186

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Üzüntü, tasa duymak.

Elem çekmem cebîn-i 'ışvesi pür-hışm u kîn olsa
Güzel ey baħr-i nâzum saña benzer nâzenin olsa

2. **elem çek-:-mem**

Gazel 198

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Üzüntü, tasa duymak.

Elem çekmem ol âhû-çeşmi kışşâ şayd için ey dil
Fezâ-yı 'ışka şimdi esb-i âh-ı bād-pâ düşdi

elem vir-:

1. **elem vir-:-e**

Kaside 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Acı, ıztırıp vermek.

Men zâra neydür eyleyen ümmidümi füzün
Hâşâ o zümreden baña hırmân vire elem

elem-i hecr-i ruħ:

1. **elem-i hecr-i ruħ:+uñ, +la**

Rübai 55

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yanağının ayrılığının kederi.

Âhır elem-i hecr-i ruħuñla kâfir
'Uşşâkuñı ħurşid-perest eylersin

elem-i tîr-i teğâfûl:

1. **elem-i tîr-i teğâfûl:**

Gazel 107

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İlgisizlik okunun kederi.

Çağ cānuma geçti elem-i tîr-i teğâfûl
Geçmiş beni sulţānuma a'dâ ħaberüm yok

elem-i zaħm-ı ħâr-ı zillet:

1. **elem-i zaħm-ı ħâr-ı zillet:+den**

Gazel 111

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Alçaklık dikeninin yarasının acısı.

Ne bâki var elem-i zaħm-ı ħâr-ı zilletden
Gül-i melâmeti pîrâye-i külâh idenüñ

elez:

1. **elez:**

Rübai 9

Mısra: 2

Daha lezzetli.

Ey sâğar-ı derdüñ baña sükkerden lezîz
Şîrin suħanuñ çeşme-i Kevşer'den elez

elez ol-:

1. **elez ol-:-dı**

Rübai 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Daha lezzetli olmak.

Küyuñda gedâlık eylemek bî-ser ü pâ
Sulţānlara oldu taħt u efserden elez

elfâz:

1. **elfâz:-ın, -un**

Tarih 1

Mısra: 11

Kelimeler, lafızlar.

Ĥisâb it sâde vü dür vârimı elfâzınuñ cümle
Ki her birisi bir târîhdür tenhâ ħaķıķatde

el-ħak:

1. **el-ħak:**

Tahmis 2

Mısra: 8

Doğrusu.

Bir nür imiş el-ħaķ bu kadar meşreb ü mezheb
Hep bir görünür çeşmümüze ħâlib ü maţlab

2. el-ḥaḳ:

Tarih 28

Mısra: 12

Doğrusu.

Nesibā gūş iden taḥsîn idüp tārîhîni dirler
Niḳâbet el-ḥaḳ ‘Abdullâh Efendi'ye maḥal oldı

el-hakk:

1. el-ḥaḳḳ:

Tarih 1

Mısra: 3

Doğrusu.

Mevâlîde bu bir mecmû'a-i kübrâ idi el-ḥaḳḳ
Ne gelmişdür ne bir daḫi gelür misli bu devletde

2. el-ḥaḳḳ:

Tarih 19

Mısra: 9

Doğrusu.

Çerâğ-ı mihr-veş zerrîn ‘alem tâbân idi el-ḥaḳḳ
Ziyâ virmişdi dünyâya o şem‘-i meclis-i ma‘nâ

el-ḥazer:

1. el-ḥazer:

Gazel 25

Mısra: 9

Sakın, aman.

Nesibâ el-ḥazer kim çâk çâk itmek muḳarrerdür
O ḥünî ğamzeler ḳaşd-ı dil-i nâlâna şalmışlar

elif:

1. elif:+dür

Gazel 80

Mısra: 8

Arap alfabetesinin ilk harfi.

Meyl-i ebrüdan geçüp dil-beste olduk ḳâmete
Dersümüz şimdi elifdür nûna çıḳmış inmişüz

elmâs:

1. elmâs:

Rübai 40

Mısra: 1

Elmas, değerli bir taş.

Zaḫm-ı dile elmâs ile merhem birdür
Tiryâḳ ile dil-ḫastalara sem birdür

el-meded:

1. el-meded:

Müsemmen 1

Mısra: 13

Aman, yardım, imdat.

El-meded gitsün kerem kıl çeşm-i ḳalbümünden remed
Ben ğarîbe dergehünden ğayrı yoḳdur müstened

el-minnetü li'llah:

1. el-minnetü li'llah:

Rübai 29

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah'a minnet olsun, şükür olsun.

El-minnetü li'llah ki olupdur sûda
Ḥâk-i ḫarem-i pâküne bu rûy-ı siyâh

eltâf:

1. eltâf:+uñ, +a

Rübai 5

Mısra: 2

Lütuflar, iyilikler, cömertlikler.

Ey şadr-nişin-i taḫt-ğâh-ı mi‘râc
Eltâfuña ser-cümle ḫalâyıḳ muḫtâc

eltâf-ı Rabbânî:

1. eltâf-ı Rabbânî:

Tarih 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İlahi yardım, Allah'ın lütfü.

Şehenşâh-ı cihân Ḥân Aḫmed'i eltâf-ı Rabbânî
Serir-i salḫanatda tâ-be-maḫşer ber-ḳarâr itsün

elvân-neġam:

1. elvân-neġam:

Gazel 89

Mısra: 13

Değişik nağmeler.

Ney gibi elvân-neğam olsam Nesibâ çok midür
Cânib-i bälâdan irdi güş-ı hüşa bir nefes

eman:

1. **amân:**

Gazel 11

Mısra: 5

Aman dileme.

Leşker-i endüh-ı hecrüñle amân ey bî-vefâ
Hân-mân-ı tākati âhir harâb itdün bu şeb

emânet:

1. **emânet:**

Gazel 62

Mısra: 10

*Güvenilir bir kimseye saklaması veya birine teslim
etmesi için bırakılan şey veya kimse.*

Nesibâ reh-revân-ı mülk-i ‘irfâna nigâh itseñ
Emânet bârını cân-ile hâmil Mevlevîlerdür

2. **emânet:**

Gazel 62

Mısra: 2

*Güvenilir bir kimseye saklaması veya birine teslim
etmesi için bırakılan şey veya kimse.*

Fenâ peygülesinde merd-i hâmil Mevlevîlerdür
Emânet bârını cân-ile hâmil Mevlevîlerdür

emâret-i şadâkat:

1. **emâret-i şadâkat:**

Gazel 33

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Doğru dürüst bağlar.

Ne nişâne-i maḥabbet ne emâret-i şadâkat
Ne ziyâ-yı şem‘-i ülfet ne şerâre kıbes var

emîn:

1. **emîn:**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Güvenilir kişi.

Genc-i şer‘e ‘adl ile oldı zamânında emîn
İbn-i ‘Affân eyledi tertîb-i Qur‘ân-ı mübîn

2. **emîn:+üz**

Gazel 82

Mısra: 2

*Herhangi bir konuda tereddüt ve şüphesi olmayan,
kesin olarak kanaat getirmiş bulunan (kimse).*

Ne zevk-ı vuşlata mesrûr u ne firâka ğamînüz
Sürûr-ı ‘âlem ü zaḥm-ı ğam-ı cihândan emînüz

emîr:

1. **emîr:+e**

Kaside 10

Mısra: 4

Komutan, reis.

Havâlî-i ḥaremi mühbîṭ-i cünüd-ı melâyik
Metâfdur işığı dâ‘imâ faḳîr ü emîre

emîrâne:

1. **emîrâne:**

Tarih 9

Mısra: 6

Emir verircesine.

İdüp sür-ı ḫıtân maḥdümü Şadre'd-din Efendi'ye
Ziyâfet eyledi ḫ‘ân-ı kerem çekdi emîrâne

emn:

1. **emn:**

Gazel 35

Mısra: 1

Huzur ve rahatlık.

Kelâm-ı ḫalkı güş itme eger emn ise maṭlûbuñ
Şabâ-veş cün geçer ester müsâvidür meḫâmiddür

emr:

1. **emr:+ü, +ñ, +e**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Buyruk, emir.

Emrüne münkād olanlar buldılar qalb-i selim
Cây-gâhı ehl-i inkāruñ olur nār-ı caḥīm

2. **emr:**+üñ, -e

Rübai 47

Mısra: 1

Buyruk, emir.

Rām olsa eger emrüne hep cümle ünās
Qahr u gāzabuñdan itseler ḥavf u hirās

emr id-:

1. **emr id-:**-üp

Gazel 213

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Emir etmek.

Çemende zulm-i ḥārı def' için emr idüp ārāma
Hezāruñ şekvesin gūş itdi şāh-ı gül 'inān çekdi

emr ol-:

1. **emr ol-:**-ur

Gazel 145

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Hükmetmek, emir vermek.

'Aceb helāke mi iṭlāka mı ider fermān
Ne emr olur ki o şāh-ı sitem-me'ābumdan

emr ü nehy:

1. **emr ü nehy:**-üñ

Kaside 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Emir ve yasak.

Emr ü nehyüñ ictināb u imtisāli bende yok
İttibā'-ı sünnetüñ hiç ḥāṭıra itmez ḥuṭūr

emr-i bi'l-ma'rūf u nehy-i münker:

1. **emr-i bi'l-ma'rūf u nehy-i münker:**

Kaside 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

İyiliği emretmek ve kötülükten men etmek.

Emr-i bi'l-ma'rūf u nehy-i münker aṣlā itmedi
Qavl-i Ḥaḥk'ı söylemekden ṭab'ına geldi fütūr

emti'a-i cürm:

1. **emti'a-i cürm:**+e

Rübai 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Günah mallarının çadırı.

Ey bārgēhi emti'a-i cürme muḥīt
Qaldı kerem ü luṭfuña ümmid faqāṭ

en:

1. **en:**

Tarih 31

Mısra: 14

Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.

Evvel çıkarur tuḥfe-i ma'yübeyi tüccār
En soñra gelür käle-i kem-yāb miyāna

2. **en:**

Tahmis 2

Mısra: 6

Başına geldiği kavramın en üstün derecede olduğunu gösteren zarf.

Şaḥrā-yı maḥabbetde şu dīvānelerüz kim
Mecnün-ı melāmet-zede en 'āqılümüzdür

enāmil:

1. **enāmil:**

Kaside 2

Mısra: 14

Parmak uçları.

Tā ola fikr-i na't-i nebī aḥsenü'l-'amel
Tā kim enāmil ile ola āşinā qālem

enbāz:

1. **enbāz:**+ı

Gazel 210

Mısra: 6

Ortak, eş.

Ḥüsn odur dilber odur 'ışık odur 'aşıq odur
Kimse yok zāt u şifātında anuñ enbāzı

enbiyā:

1. enbiyā:

Kaside 1

Mısra: 6

Nebiler, peygamberler.

Gevher-i mihiyle cümle enbiyā şād u fahūr
Hāzin-i gencine-i ʿışk-ı İlhāh kim olur

encām:

1. encām:+ı

Gazel 169

Mısra: 5

İşin sonu, son.

Bir zevk var mı dehrde encāmı gam degül
Bir gül mi var bu bāğda kim hārı olmaya

2. encām:+ın

Gazel 104

Mısra: 9

İşin sonu, son.

Buldi encāmın hūmār-ı fūrkat-i cānān Nesīb
Geldi ol gül külbe-i aḥzānuma sāğar-be-kef

encām-ı kār:

1. encām-ı kār:+ı

Gazel 109

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Neticede.

Bārī olaydı gül gibi hānde bir iki gün
Encām-ı kārı çāk-i giribān idenlerüñ

encüm:

1. encüm:+dür

Kaside 1

Mısra: 4

Yıldızlar.

Nüşa-i qadründen iki noḫtadur mihr ile meh
Bir pür encümdür zer-efşān kehkeşān beyne's-sütür

endāhte id-:

1. endāhte id-:-er

Gazel 160

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(Havaya, göğe) Atmak, fırlatmak.

Ḳāl ü ḳilüñ ceng-i bī-sūdın ider endāhte
Ders alan maʿnā-yı bī-lafz-ı kitāb-ı sineden

endişe:

1. endişe:+sı, +n, +i

Gazel 115

Mısra: 14

Kaygı, tasa, gam, keder.

Şeh-rāh-ı maḥabbetde şitāb eyle Nesībā
Endişesini çekme şaḳın şib ü firāzuñ

2. endişe:

Rübai 61

Mısra: 1

Kaygı, tasa, gam, keder.

Hırş u ṭamaʿuñ lāzımudur endişe
Bigānedür efkār-ı cihān dervişe

endişe-i bī-hüde:

1. endişe-i bī-hüde:+y, +e

Kaside 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gereksiz endişe.

Endişe-i bī-hüdeye şarf eyleme evḳāt
Fikrūñ ola ḥalvetde vü celvetde hemān Hū

endişe-i dem-be-dem:

1. endişe-i dem-be-dem:

Mesnevi 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Zaman zaman düşünme.

Olsa saña pişe faşl u ğıybet
Endişe-i dem-be-dem nemimet

endişe-i firāk:

1. endişe-i firāk:+u, +ñ, +la

Terci-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ayrılık düşüncesi.

Gāhī hayāl-i vaşl ile mesrūr u hōş-terem
Endiše-i firākuñla gāhī mükedderem

endiše-i ma‘āni-i Qur‘ān id-:

1. **endiše-i ma‘āni-i Qur‘ān id-: -en, -ler, -üñ**

Gazel 109

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kur'an-ı Kerim'in anlamlarının düşüncesi.

Yokdur mecāli vaqt-i tilāvetde sür‘ate
Endiše-i ma‘āni-i Qur‘ān idenlerüñ

endiše-i māverā:

1. **endiše-i māverā: +y, +ı**

Gazel 47

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Endişenin ötesi.

Hāle bakar ehl-i dil Nesibā
Endiše-i māverāyı neyler

endiše-i sūd u zarar-ı her-dü-serā:

1. **endiše-i sūd u zarar-ı her-dü-serā: +dan**

Gazel 151

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dünya ve ahiretin fayda ve zarar kaygısı.

Geç himmet-i ‘ışkıyla Nesibā gibi ey dil
Endiše-i sūd u zarar-ı her-dü-serādan

endüd-ı ‘itāb:

1. **endüd-ı ‘itāb:**

Gazel 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(gulgune allık) sürdüğü için azarlamak.

Çāk çāk itse giribānın ‘aceb mi goncalar
Eyledükçe ruhlaruñ gül-güna endüd-ı ‘itāb

2. **endüd-ı ‘itāb:**

Gazel 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(gulgune allık) sürdüğü için azarlamak.

Çāk çāk itse giribānın ‘aceb mi goncalar
Eyledükçe ruhlaruñ gül-güne endüd-ı ‘itāb

endüh-gīn:

1. **endüh-gīn:**

Gazel 67

Mısra: 1

Gamlı, tasalı.

Dil-i şāfī kıyūd-ı dehr ile endüh-gīn olmaz
Midād-ı tīre tağyūr efgēn-i řab‘-ı nigīn olmaz

endüh-ı gām:

1. **endüh-ı gām: +uñ**

Tahmis 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gam sıkıntısı.

Endüh-ı gāmuñ hem-reh-i cān u dilümüzdür
Ser-şadd-i baķā ara yeti menzilümüzdür

engübīn-ālūde:

1. **engübīn-ālūde:**

Gazel 89

Mısra: 10

Bal bulaşmış.

Beste-i dām-ı ‘alāyık bilmez āzādī nedür
Engübīn-ālūde olduķda rehā bulmaz meges

engüşt-i hāme-gīr-i debīr-i menākīb:

1. **engüşt-i hāme-gīr-i debīr-i menākīb: +uñ**

Kaside 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Menakıpları yazan katibin kalem tutan parmağı.

Engüşt-i hāme-gīr-i debīr-i menākıbuñ
Hüsniyle oldı dāğ-ı dil gonca-i İrem

engüşt-i mübāreke:

1. **engüşt-i mübareke**:+leri

Kaside 9

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Mübarek parmakları.

Her vefk-ı rızâ teşneleri eyledi sir-âb
Engüşt-i mübarekeleri bezl eylediği şu

enîs ü yâr:

1. **enîs ü yâr:**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dost ve sevgili.

Ḥōş-ḥular ile enîs ü yâr ol
Hem-ḥâl ü nedîm ü ğam-güsâr ol

enîs-i bezm:

1. **enîs-i bezm**:+ü, +m

Gazel 33

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Meclis arkadaşı.

Ne nedîm-i ğam-güsârüm bulunur ne yâr-i ğârüm
Ki faķaķ enîs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

2. **enîs-i bezm**:+ü, +m

Gazel 33

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Meclis arkadaşı.

Ne nedîm-i ğam-küsârüm bulunur ne yâr-i ğârüm
Ki faķaķ enîs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

envâc-ı mu'cizât:

1. **envâc-ı mu'cizât**:+uñ, +a

Kaside 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Mucizelerinin çeşidi.

Besdür kelâm-ı Ḥaķ saña i'câz gerçi kim
Envâc-ı mu'cizâtuña kâfi degül raķam

envâc-ı suḥan:

1. **envâc-ı suḥan**:+da

Rûbai 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Türlü türlü sözler.

Her bâbda gerçi baş-ı güftâr iderüz
Envâc-ı suḥanda vazc-ı âsar iderüz

envâr-ı Ḥudâ:

1. **envâr-ı Ḥudâ:**

Rûbai 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın nurları.

Ey zâtuñ envâr-ı Ḥudâ zeyn itmiş
Ser-cümle cihâna ḥidmetüñ dîn itmiş

envâr-ı şifât:

1. **envâr-ı şifât:**

Kaside 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yüzlerin nurları.

Ey vücūduñ bâ'is-i tertib-i nazm-ı kâ'inât
Rû-nümâ âyine-i zâtuñda envâr-ı şifât

envâr-ı tecelliyât-ı bâri:

1. **envâr-ı tecelliyât-ı bâri:**

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Allah'ın tecellisinin ışıkları.

Envâr-ı tecelliyât-ı Bâri
Mir'ât-ı ruḥuñda rû-nümâdur

er-:

1. **er**:+ler

Tahmis 1

Mısra: 10

Adam, erkek, yiğit.

Nevâl-i ḥ'ân-ı ḥaķdan behre-verler
Olur dervîşe ḥâmî gerçek erler

2. **er**:

Tarih 33

Mısra: 3

Adam, erkek, yiğit.

Dürr-i yektâ gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rûh-i pâkin ide Hâk zîver-i tâc-ı havrâ

erbâb:

1. erbâb:+ı

Gazel 159

Mısra: 7

Bir işten iyi anlayan, o işte becerikli, usta, mâhir olan kimse.

Rif'at-i sâhte erbâbı olur hâk-nişin
N'oldı gör nîze mekân itdi süvârûn düşün

2. erbâb:+ı, +n, +ı

Gazel 16

Mısra: 7

Bir işten iyi anlayan, o işte becerikli, usta, mâhir olan kimse.

İşk manzûr ider erbâbını her meclisde
Rağbet-i şem'-i şebistâna ziyâdur bâ'is

erbâb-ı dil:

1. erbâb-ı dil:+e

Rûbai 58

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül erbabi, olgun insan, kamil insan.

Erbâb-ı dile mültemes ancak sensin
Nevmîdlere meded-res ancak sensin

erbâb-ı nazar:

1. erbâb-ı nazar:

Gazel 200

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Bakış sahipleri.

Gâfil ki Nesib anda itmekde temâşâ hep
Erbâb-ı nazar hâlâ hengâme-i ferdâyı

2. erbâb-ı nazar:

Gazel 23

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Görüş sahipleri.

Oğurlar levh-i dilden ser-be-ser ahvâl-i dünyâyı
Anuñ-çün birbirine yazmaz erbâb-ı nazar kâgız

erbâb-ı nazm:

1. erbâb-ı nazm:+uñ

Gazel 197

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Şairler.

Ben ol ber-çin-i bâğ-ı feyz-i Hâk' am ki Nesib irmez
O nahlûñ bergine erbâb-ı nazmuñ dest-i kütâhı

erbâb-ı rûsûm:

1. erbâb-ı rûsûm:+ı, +n, +dan

Tahmis 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kural sahipleri.

Bize hem-reng olur bir bî-tekellûf gam-güsâr olsa
Usanmışdur gönül bu bezmüñ erbâb-ı rûsûmından

erbâb-ı tevâzu':

1. erbâb-ı tevâzu':

Mesnevi 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Tevâzu sâhipleri. Alçakgönüllüler.

Erbâb-ı tevâzu' ararlar

Her bâr şikesteler şararlar

erbâb-ı 'ukûl:

1. erbâb-ı 'ukûl:

Tarih 30

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Akil sahipleri.

Şöhret-ârâsın ki haqquñda dir erbâb-ı 'ukûl
Hüsni ile ahlâkı mümtâz oldı kendi 'ilm-ile

ercümend:

1. ercümend:+ü, +ñüz

Tarih 26

Mısra: 4
İtibarlı.

Beşâretler hele ey âl-i Aḥmed kim naḳīb oldı
Fazilet menba'ı aḥlâḳ kâmi ercümendünüz

2. **ercümend:***ı*

Tarih 30

Mısra: 6

İtibarlı, şerefli.

Sen ferîdü'd-dehrsın zât-ı şerîfüñ gibi hiç
Çeşm-i devrân görmedi bir ercümendi 'ilm-ile

ergüvânî:

1. **ergüvânî:**

Gazel 50

Mısra: 4

Erguvan renginde olan.

Ḥabâb-ı sāğar-ı şahbâ fezâ-yı 'ıyşda güyâ
Şehensâh-ı neşâta ergüvânî sâyebânlardur

erkân-ı kaşr-ı şer'î:

1. **erkân-ı kaşr-ı şer'î:**

Kaside 5

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Şeriat sarayının önde gelenleri.

Ol şehriyâr-ı hıttâ-i dîn-i metîn kim
Erkân-ı kaşr-ı şer'î anuñ çâr-yârdur

ervâh:

1. **ervâh:**

Rübai 6

Mısra: 4

Ruhlar.

Pervâne-i şem'-i bezm-i ḥüsnüñ ervâh
Ḳurbânî-i bismilgeh-i 'ışkuñ ecsâm

2. **ervâh:**

Kaside 1

Mısra: 1

Ruhlar.

Bî-tekellüf ide ervâh ile itilâf ecsâm
Ola fermân-ı cenâb-ı Ḥazret ile nefḥ-i şür

ervâh-ı 'alem:

1. **ervâh-ı 'alem:**

Kaside 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Alemin ruhları, canı.

Gerçi kim Âdem Şafiyullâh ebü'l-eşbâhdur
Sen ebü'l-ervâhsın ervâh-ı 'alem saña pür

es:

1. **es:-di**

Tarih 18

Mısra: 1

(Hava için) Bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde
hareket etmek, esmek.

Ḥamdüli'llah ki yine esdi nesim-i iḳbâl
Aldı büy-ı gül-i ümmîdi meşâm-ı dünyâ

es'ad ol-:

1. **es'ad ol-:-di**

Mesnevi 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İç huzuru yakalama.

Âdemde bir dem oldı maḳşad
Oldı o demi bulanlar es'ad

esâs:

1. **esâs:**

Gazel 88

Mısra: 10

Temel.

Pây-dâr olmaz heves-âsâ Nesibâ 'âḳıbet
Dâr-ı 'ışka olmasa seng-i melâmetden esâs

esâs-ı dîn-i Ḥaḳ:

1. **esâs-ı dîn-i Ḥaḳ:**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Hak dininin temeli.

Mu'cizātuñla esâs-ı dîn-i Ḥaḳ ma'mürdur
Ḥâriḳ-ı 'âdât senden bî-'aded manzûrdur

esb-i āh-ı bād-pā:

1. **esb-i āh-ı bād-pā:**

Gazel 198

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Rüzgar ayaklı ah atı.

Elem çekmem ol āhū-çesmi kıışşā şayd için ey dil
Fezā-yı ıışka şimdi esb-i āh-ı bād-pā düşdi

2. **esb-i āh-ı bād-pā:**

Gazel 198

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Rüzgar ayaklı ah atı.

Elem çekmem ol āhū-çesmi kıışşā şayd için ey dil
Fezā-yı ıışka şimdi esb-i āh-ı bād-pā düşdi

esb-i siyeh-i kilik-i sebük-tāz:

1. **esb-i siyeh-i kilik-i sebük-tāz:+uñ, +a**

Gazel 97

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hızlı koşan siyah atın yaradılışı.

Ḥaqqā ki Nesibā bu zemīn üzre bu cevlan
Esb-i siyeh-i kilik-i sebük-tāzuña maḥşüş

eşed:

1. **eşed:+dür**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Daha şiddetli.

Hem-şoḥbet-i bed ki mārīdür
Zehri ise mārđan eşeddür

eser:

1. **eşer+i, +n**

Gazel 66

Mısra: 5

Etki, tesir.

Dil murād itse de āhuñ eşerin men' idemez
Dām-ı āğüş-ı gümān sedd-i reh-i tīr olmaz

2. **eşer:**

Gazel 185

Mısra: 9

Etki, tesir.

Şad-pāredür gönül nice āh eylesün eşer
İrmez nişāna tīr şikeste kemān ile

3. **eşer:+uñ**

Tarih 31

Mısra: 5

İz, işaret.

Görseydi kemīne eşerūñ çeşm-i dü anı
Reşkiyle revān olur idi tā Hemedān'a

4. **eşer:+den**

Gazel 96

Mısra: 6

Etki, tesir.

Dāğ-ı dildür nāme-i nāyı ciger-süz eyleyen
Nāle bī-zaḥm-ı derūn olsa eşerden dūr imiş

5. **eşer:**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Eser.

Ey ḥūn-ı dīde geldi demi neş'e vir baña
V'ey āh u nāle ile eşer söz ü sāzum ol

6. **eşer:**

Gazel 160

Mısra: 10

İz, işaret.

Ḥāṭıra gelsün Nesibā ḥālet-i bezm-i elest
Bir eşer var ise sende mesti-i düşīneden

7. **eşer:**

Rübai 43

Mısra: 4

İz, işaret.

Aşḥāb-ı kemāl ğayra olmaz muḥtāc
Zirā zer eşer kerde-i iksīr olmaz

8. eşer:

Gazel 66

Mısra: 4

İz, işaret.

Hâlet-i ehl-i fenâ merg ile tağyîr olmaz

Zer-i pâkîze eşer kerde-i iksîr olmaz

eser it-:

1. **eşer it-:-di**

Kaside 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Etkilemek, tesîr etmek.

Sipihri eyledi gerdende feyz-i Mevleviyân-veş

Vüfûr-ı şevkî eşer itdi ʃabʕ-ı ʃarḥ-ı esîre

eser-i kahr:

1. **eşer-i kahr:~ı**

Kaside 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sıkıntı izi.

Eşer-i kahrî eger hâtırına itse huṭûr

Cesed-i düşmene her müyî birer ḥançer olur

eser-i sıdk-ı dil-i çâker:

1. **eşer-i sıdk-ı dil-i çâker:**

Kaside 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kölenin gönlünün doğruluk eseri.

Gerçi evşâfını ʕaql itmez ihâta lâkin

Medḥ-i maḥdûm eşer-i sıdk-ı dil-i çâker olur

eser-i tâbiş-i mihr-i kerem:

1. **eşer-i tâbiş-i mihr-i kerem:~üñ, +le**

Gazel 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Parlayan cömertlik güneşinin eseri.

Kem-ter eşer-i tâbiş-i mihr-i keremüñle

Hem-reng-i serâb it yem-i ʕiŝyânımı yâ Rabb

esfel:

1. **esfel:~ı**

Gazel 195

Mısra: 10

En kötû, en çirkin.

Âb-ı revân mişâli şafâ-yâb olur Nesîb

Tercîḥ iden cevânib-i aʕlâya esfeli

eshel:

1. **eshel:**

Kaside 7

Mısra: 14

En kolay.

Bırakdı hârsitân-ı dâlâle âteşler

Ki itdi şâh-reh-i dini ümmete eshel

esîr ol-:

1. **esîr ol-:-ma**

Kaside 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tutsak olmak.

Esîr olma bir nâm-ı huşke ŝaḥın kim

Olur nâm için dil-ḥırâŝide ḥâtem

2. **esîr ol-:-dı**

Gazel 192

Mısra: 3

Kelime Tipi:

Tutsak olmak.(âşık olmak bağlamında kullanılmıştır.).

Esîr oldı dil-i ye's ülfetüm bir nâ-müselmâna

O kâfir kîŝiden ümmîd-i şefkat kanda ben kanda

esîr-i hevâ-ḥ'âr u kem-ter:

1. **esîr-i hevâ-ḥ'âr u kem-ter:~em**

Terci-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Değersiz ve itibarsız isteğın esiri.

Ḥaŝıl bu kim bu ʕâlem-i kevn ü fesâdda

Bî-mâye bir esîr-i hevâ ḥ'âr u kem-terem

esîr-i hevâ-yı haremgehi:

1. **esîr-i hevâ-yı haremgehi:~dür**

Kaside 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Harem yerinin isteğinin esiri.

Şabâ esîr-i hevâ-yı haremgehidür o şâhuñ
Türâb-ı kabri virür iğbirâr-ı müşk ü 'abîre

esîr-i zen:

1. **esîr-i zen:**

Kıt'a 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kadının esiri.

Cihân içinde esîr-i zen olmayan kişinüñ
Teni mu'azzeb ise cânı istirâhat ider

esîr-i zülf:

1. **esîr-i zülf:+i**

Gazel 76

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) saçının esiri.

Esîr-i zülfi olan rüyımı hayâl idemez
Fütâde-i şeb-i ğam şubhğeh nedür bilmez

2. **esîr-i zülf:+ü, +nüñ**

Gazel 92

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Saçının esiri olmak.

Yazarken ser-nüvişt-i 'âlemi kilik-i kaçâ evvel
Cebîninde esîr-i zülfünüñ tül-i emel yazmış

Eskişehir:

1. **Eskişehir:+e**

Tarih 21

Mısra: 5

Eskişehir.

Geldükde Eskişehir'e selh oldı şehir-i 'ömri
Me'mür oldı rûhı 'uqbâya rihlet ile

esrâr:

1. **esrâr:+uñ**

Gazel 158

Mısra: 8

Sırlar, gizler.

Ceyb-i ğayra gevherin vaz' eyleyen 'âkıl degül
Olsun esrârüñ nühuftê yârdan ağıyardan

2. **esrâr:+ı**

Gazel 46

Mısra: 4

Sırlar, gizler.

'Işk ifşâ itdürür h'âhiş-ger-i vaşl olduğum
Neş'e-i mey âdeme esrârı pinhân söyledür

esrâr-ı 'aşk:

1. **esrâr-ı 'aşk:**

Gazel 101

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşkın sırları.

Belî cânım gibi esrâr-ı 'aşkı ben Nesîb-âsâ
Nihân eylerdüm eşk-i çeşm-i hün-bâr olmasa mâni'

esrâr-ı mi'râc:

1. **esrâr-ı mi'râc:+uñ, +da**

Gazel 121

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Miracın sırları.

Qurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola 'uqûl
Cebrâ'il esrâr-ı mi'râcuñda hayrândur senüñ

2. **esrâr-ı mi'râc:+uñ, +da**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Miracın sırları.

Qurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola 'uqûl
Cebrâ'il esrâr-ı mi'râcuñda hayrândur senüñ

esrâr-ı nühuftê:

1. **esrār-ı nühüfte:**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Gizli sırlar.

Şimdengerü oldu var mı çāre

Esrār-ı nühüfte āşikāre

esrār-ı sırr:

1. **esrār-ı sırr:**

Kaside 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gizliden de gizli.

Nizām-baḥş-ı le'ālī-i Mesnevī ki me'ālī

İrişdürür seni esrār-ı sırr be-mihr-i zamīre

eşfa' ol-:

1. **eşfa' ol-:-an**

Rübai 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şefa'at eden.

Ey ḥātem-i enbiyā Nebiyy-i erfa'

Sensin olan aḥvāl-i 'uşāta eşfa'

eşk:

1. **eşk:+ü, +m, +den**

Gazel 71

Mısra: 7

Gözyaşı.

Eşkümden o şüh olsa hirāsān ne 'aceb kim

Nāgeh-resī-i tündi-i seyl-āb unudılmaz

2. **eşk:**

Gazel 149

Mısra: 5

Gözyaşı.

Bāğ-ı kāmı eşk imiş şād-āb iden fehmi eyledüm

Girye-i ebr-i bahārīden gül-i ḥandāndan

3. **eşk:+ü, +m, +e**

Gazel 143

Mısra: 3

Gözyaşı.

Sīne-i pür-dāğa gelmez eşküme bakmaz o şüh

Gülsitānda mesken-i dil-cü kenār-ı āb iken

4. **eşk:**

Gazel 127

Mısra: 5

Gözyaşı.

Cism-i nizārı olmasa āğişte eşk ile

Süzān iderdi bülbülü tāb-ı cemāl-i gül

5. **eşk:+i**

Gazel 166

Mısra: 13

Gözyaşı.

Ḥasretle revān oldu yine eşki Nesib'ün

Gör bu ulu ırmağı anuñ çeşm-i terinde

eşkāl-i diğere-gün-ı birün:

1. **eşkāl-i diğere-gün-ı birün:**

Gazel 164

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dış şekilleri (görünüü) değişmemiş.

Lu'bet-i çarḥı temāşā kıl verā-yı perdeden

Dem-be-dem eşkāl-i diğere-gün-ı birün olmada

eşk-i çarḥ-ı ğam:

1. **eşk-i çarḥ-ı ğam:+a**

Gazel 44

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ğam feleğinin göz yaşı.

Ḥüzün ü şādī müte'ākıb olıcağ anda Nesib

Eşk-i çarḥ-ı ğama seyyāre degüldür de nedür

eşk-i çeşm:

1. **eşk-i çeşm:+ü, +m**

Gazel 184

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Gözyaşı.

Eşk-i çeşmüm gibi her dem bî-çarāram āh āh
Hāk-i pāy-ı yārde bî-i'tibāram āh āh

2. **eşk-i çeşm:**+ü, +m

Gazel 11

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gözyaşı.

Sineye kim çekdi sen māhı şipih-r-āsā 'aceb
Eşk-i çeşmüm reşk-fermā-yı şihāb itdün bu şeb

eşk-i çeşm-i hün-bār:

1. **eşk-i çeşm-i hün-bār:**

Gazel 101

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kan saçan gözyaşı.

Belî cānum gibi esrār-ı 'aşkı ben Nesīb-āsā
Nihān eylerdüm eşk-i çeşm-i hün-bār olmasa mānī'

eşk-i hasret:

1. **eşk-i hasret:**

Gazel 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hasret gözyaşı.

Gözümden eşk-i hasret düşmede naqş-ı cihān-āsā
Göñülde fikr-i vuşlat çıkmada ümmid-i cān-āsā

eşk-i ter:

1. **eşk-i ter:**+i

Gazel 119

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Taze gözyaşı.

Feyz-i şeb-i firāk ile mānende-i Nesīb
Gülzār-ı dāğa eşk-i teri şebnem eyledük

eşk-i ter:

1. **eşk-i ter:**+ü, +m, +dür

Gazel 34

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Gözyaşı.

Sevdā-ger-i bāzār-ı maḥabbet ki göñüldür
Sermāyesi hün-ı cigerüm eşk-i terümdür

eşmel:

1. **eşmel:**

Kaside 7

Mısra: 14

Daha kapsayan.

Şalāt-ı Hāk ola rüh-ı revānuña bî-ḥadd
Gürüh-ı Āl ile aşḥabuña daḥi eşmel

eşraf:

1. **eşraf:**+ı

Gazel 40

Mısra: 2

İleri gelenler, itibar sahipleri.

Her demde sāye āb-ı revānı gelür geçer
Eşrafı kanda olsa edānı gelür geçer

2. **eşraf:**+ı

Gazel 40

Mısra: 12

İleri gelenler, itibar sahipleri.

Mānende-i çināruñdur der-i cihān Nesīb
Eşrafı kanda olsa edānı gelür geçer

eşref-i maḥlūk:

1. **eşref-i maḥlūk:**

Kaside 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yaratılmışların en şereflisi.

Sulṭān-ı rusül 'illet-i gā'iyye-i kevineyn
Mir'āt-ı Hudā eşref-i maḥlūk budur bu

eşter:

1. **ester:**

Gazel 35

Mısra: 2

Katır.

Kelām-ı ḥalkı güş itme eger emn ise maṭlūbuñ
Şabā-veş çün geçer ester müsāvidür meḥāmidür

et-:

1. et-:-em

Kaside 2

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Her dil ki anda niyet-i na'tūñ karar ide
Mānend-i ism-i a'zam kārını etem

etrāf-ı la'l-i rüh-bahş:

1. etrāf-ı la'l-i rüh-bahş:+uñ, +da

Gazel 93

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kırmızı renkli yanağının ihsanının civarı.

Haṭ-ı sebzūñ degül etrāf-ı la'l-i rüh-bahşuñda
Ser-i ser-çeşme-i Āb-ı ḥayātı ḳudsiyān ṭutmuş

ev ednā:

1. ev ednā:

Rübai 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Ayet**

Sonra (Muhammed'e) yaklaştı, derken daha da yaklaştı.

O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha
da yakın oldu. (Necm 53/9) ayetinden iktibastır.

Ey pādişeh-i kalem ü ev ednā
V'ey şāh-ı serir-i milket-i mā evhā

evceb ü ehem:

1. evceb ü ehem:

Kaside 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Çok gerekli ve çok önemli.

Memdūḥun eylemezdi tekellüf kelāmda
Ṭarḥ-ı tekellüf oldı bañā evceb ü ehem

evc-i çarḥ:

1. evc-i çarḥ:+a

Gazel 90

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Göğün en yüksek yeri, zirvesi.

Yetişdi evc-i çarḥa şit-i āh-ı āteş-efşānum
Meger āvāregān-ı 'ışka ḳayd-ı mesken olmazmız

evc-i eflāk:

1. evc-i eflāk:+e

Gazel 197

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Feleklerin en yüksek mertebesi.

Çıkar biñ şāneka'llah her ṭarafdan evc-i eflāke
Süvār-ı esb-i nāz u 'işve olsa ol perī gāhī

evc-i ev ednā:

1. evc-i ev ednā:+da

Gazel 121

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Ayet**

İki yay aralığı kadar yüksek güneş. (İki yay aralığı
kadar) ya da daha yakın anlamına gelen ev ednā tabiri,
Hz. Muhammed'in Miraç hadisesi sırasında Allah ile olan
yakınlığını ifade eder. (Necm 53/9) ayetinden iktibastır.

Zerre-i mihr-i ruḥuñ ḥurşid-i raḥşāndur senüñ
Şems-i zātuñ evc-i ev ednada tābāndur senüñ

2. evc-i ev ednā:

Müsemmen 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Ayet**

İki yay aralığı kadar yüksek güneş. (İki yay aralığı
kadar) ya da daha yakın anlamına gelen ev ednā tabiri,
Hz. Muhammed'in Miraç hadisesi sırasında Allah ile olan
yakınlığını ifade eder. (Necm 53/9) ayetinden iktibastır.

Şems-i zātuñ evc-i ev ednā da tābāndur senüñ

evc-i ma'āni:

1. evc-i ma'āni:+y, +e

Gazel 178

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Anlamların en yükseği.

Bir taze şikār aldı Nesibā yine oldı
Şāh-in-i ḥayāl evc-i ma'āniye peride

evkāt:

1. **evkāt:**

Kaside 9

Mısra: 1

Vakitler, zamanlar.

Endiše-i bî-hüdeye şarf eyleme evkāt
Fikrûn ola hâlvetde vü celvetde hemân Hû

evkāt-ı bendegî-i Hüdâ:

1. **evkāt-ı bendegî-i Hüdâ:+da**

Terci-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Allah'a kulluk zamanları.

Râh-ı 'amelde şevk-ile çâlâk ü çâbük ol
Evkāt-ı bendegî-i Hüdâ'da kesel yeter

evlād:

1. **evlād:+a**

Gazel 38

Mısra: 7

Bir kimsenin oğlu veya kızı, çocuk.

Vakfdur evlâda âdemden bu cihân bu çarha kim
Heft zerrin haşlu zer ser-levhalu huccetle

evliyâ:

1. **evliyâ:+y, +a**

Tarih 19

Mısra: 5

Allah dostları, veliler, erenler.

Mağabbet evliyâyâ zâtına mevrûsdur bî-şekk
Ki sîrru'l-veledi sîrru ebihi'ün mazharı haşşâ

evrâk-ı gül:

1. **evrâk-ı gül:+dür**

Gazel 24

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Gül yaprakları.

Dâğlar evrâk-ı güldür şerhalar şarî ey Nesib
Ol nev-âmüz-ı cefâyâ sine bir sî-pâredür

evreng-i şâh:

1. **evreng-i şâh:**

Gazel 201

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Padişahın tahtı.

Cülüs eyler diyü şâh-ı güli evreng-i şâh üzre
Hezârân içre düşdi güft ü gû nev-rûzdur şimdi

evs ü hazrec:

1. **evs ü hazrec:**

Kaside 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Evs ve Hazrec kabileleri.

İtdi taybe maqdemün hâk-i siyâh-ı Yesrib'i
Evs ü Hazrec himmetüñle oldı menşürü'l-livâ

evşâf:

1. **evşâf:+uñ**

Kaside 1

Mısra: 3

Nitelikler, vasıflar, özellikler.

Kimde kudret var kemâhî ider evşâfuñ senüñ
Sıyyemâ bu bende-i küstâh-ı nâ-fermân-ı 'ür

2. **evşâf:+ı, +n, +ı**

Gazel 42

Mısra: 1

Nitelikler, vasıflar, özellikler.

Gülün evşâfını hem bülbül ü hem hâr iken söyler
Gören söyler cemâl-i dil-rübâyı görmeyen söyler

3. **evşâf:+ı, +n, +ı**

Kaside 6

Mısra: 1

Nitelikler, vasıflar, özellikler.

Gerçi evşâfını 'aql itmez ihâta lâkin
Medh-i mağdüm eşer-i sıdğ-ı dil-i çâker olur

evşâf-ı cemil:

1. **evşâf-ı cemil:+üñ**

Tarih 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzel vasıflar.

Ey fâzıl-ı pākize-güher a'lem-i devrân
Evşâf-ı cemilüñ n'ola şıgmazsa beyâna

evşâf-ı hüsn-i yâr:

1. **evşâf-ı hüsn-i yâr: +de**

Gazel 195

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin güzelliğinin vasıfları.

Evşâf-ı hüsn-i yârde inkâr iden baña
Müy-yı miyânı vaşfına geldükde dir belî

evvel:

1. **evvel:**

Kaside 7

Mısra: 4

İlk olarak, ilk önce.

O zât-ı pāk ki yād itse nāmını rıdvân
İder dehānını kevserle şüst ü şü evvel

2. **evvel: +i, +nüñ**

Tarih 2

Mısra: 9

İlk olarak, ilk önce.

Evvelinüñ hâl-dârı sâde-i âhırta beş
‘Aks olunca altı târîh oldu ‘add ile dilâ

3. **evvel:**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

İlk olarak, ilk önce.

Evvel bu dil-i hâzini itdüñ
Ser-şâre-i lutfuñ ile memnün

4. **evvel:**

Kaside 2

İlk olarak, ilk önce.

Bi‘setden evvel eyledi Kuss ibni Sâ‘ide
İslâmı cins-i rahmet-i Rahmāñ için selem

5. **evvel:**

Gazel 25

Mısra: 5

İlk olarak, ilk önce.

Olup Leyli vü şân evvel nigehte şabr u sāmânın
Dil-i Kays ibtilâyı vâdi-i hicrâna şalmışlar

6. **evvel:**

Mesnevi 2

Mısra: 1

İlk olarak, ilk önce.

Fehm eyle lüzümün oğı evvel
Taḥşiline bul ṭarîḫ-i eshel

7. **evvel:**

Gazel 183

Mısra: 3

İlk olarak, ilk önce.

Sâkiyâ almadan evvel ele cām-ı bâde
Bizi mest eyledi cām-ı nigeht-i mestâne

8. **evvel:**

Kaside 4

Mısra: 8

İlk olarak, ilk önce.

'Arsa-i icâda ṭarḫ olmazdan evvel mübdî‘ât
Sen şehenşâh-ı serîr-ârâ-yı mülk-i ‘izz idüñ

9. **evvel: -ki**

Tarih 19

Mısra: 8

İlk olarak, ilk önce.

İdüp nâzır cenâb-ı Şeyḫ Bostân'ı bu ḥayrâta
Vücûda geldi evvelki binâsından daḥi a'lâ

10. **evvel:**

Rûbai 28

Mısra: 4

İlk olarak, ilk önce.

Cibril ziyâretüñ murâd itdükçe
Eyler evvel çeşme-i Kevser'de vuzû

11. **evvel:**

Gazel 117

Mısra: 3

İlk olarak, ilk önce.

Evvel girişme fitnede tığ imtiḥān ider
Kaşd eylese ne dem ki dil ü cāna gözleriñ

12. **evvel:**⁺ⁱ

Müfret 7

Mısra: 1

İlk olarak, ilk önce.

Bahāruñ evveli bülbül mükerrer oldı rü-gerdān
Gelüp bir kerre düşdi ḥāk-i gülşen üzre virdi cān

13. **evvel:**

Tarih 31

Mısra: 13

İlk olarak, ilk önce.

Evvel çıkarur tuḥfe-i ma'yübeyi tüccār
En şoñra gelür kâle-i kem-yāb miyāna

14. **evvel:**

Gazel 92

Mısra: 5

İlk olarak, ilk önce.

Yazarken ser-nüvişt-i 'ālemi kilik-i każā evvel
Cebbinde esir-i zülfünüñ ṭül-i emel yazmış

15. **evvel:**

Gazel 129

Mısra: 2

İlk olarak, ilk önce.

Reh-i merāmda vaşlına yārüñ irdi el
Göñül merāmını buldı merāmdan evvel

16. **evvel:**

Kaside 8

Mısra: 9

İlk olarak, ilk önce.

Devā-sāz ola tā Resül-i mükerrerem
Hele derd-i 'ışkıyla ol ḥasta evvel

17. **evvel:**

Rübai 10

Mısra: 3

İlk olarak, ilk önce.

Naşş-ı süm-i esbüñ oldı hurşid ü kamer
Evvel yeke süvār çarḥ-ı peymāsın kim

18. **evvel:**

Mesnevi 5

Mısra: 7

"Önce" anlamında kullanılan zarf.

Ḥumsidür ḥarf-i āḥiruñ evvel
Evvelüñ 'aşri sālis olsa maḥal

evvelā:

1. **evvelā:**

Gazel 126

Mısra: 6

İlk olarak, ilk önce.

Ne zamān ki ḥışm u gāzabla ol şeh-i 'işve ger çeke
tığını

Bizi gāmze öldürür evvelā yalıñuz o tığ ü verem
degül

2. **evvelā:**

Terkib-bend 1

Mısra: 3

İlk olarak, ilk önce.

Fersüde kıl evvelā ḥabībüñ

Ḥāk-i rehine o pādişāhuñ

3. **evvelā:**

Mesnevi 3

Mısra: 3

"İlk önce, ilk olarak" anlamlarında zarf.

Evvelā oldı evvel-i mey-i nāb

Hem nuḥistīn-i mihr-i 'ālem-tāb

evvel-i dīn:

1. **evvel-i dīn:**

Kıt'a 12

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Din öncesi.

Çün evvel-i dîn zâhir olupdur o tarafından
Çıkısa ne ‘aceb beniyye-i Mekke'den İslâm

evvel-i me'vâ-yı kalem:

1. **evvel-i me'vâ-yı kalem:**

Gazel 131

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kalem cennetinin başlangıcı.

Ne ‘aceb nür-i siyeh olsa ser-â-pây-ı kalem
Yed-i kudret mi degül evvel-i me'vâ-yı kalem

evvel-i mey-i nâb:

1. **evvel-i mey-i nâb:**

Mesnevi 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Halis, duru şarabın başlangıcı.

Evvelâ oldı evvel-i mey-i nâb
Hem nuhîstîn-i mihr-i ‘âlem-tâb

evvelin:

1. **evvelin:**

Gazel 39

Mısra: 4

İlk olarak, ilk önce.

Nâ'il-i vuşlatı ol mâh-ı hilâl-ebrünüñ
Evvelin rüz-ı meh-i rüzedede bayram eyler

2. **evvelin:**

Kaside 1

Mısra: 2

İlk olarak, ilk önce.

Ey yegâne gevher-i tâbende-i deryâ-yı nür
Evvelin nev-bâve-i büstan-ı şâd-âb-ı zuhür

evzâ':

1. **evzâ':+1**

Gazel 106

Mısra: 5

Haller, durumlar.

Her zât-ı bî-ğıred k'ola evzâ'ı dil-ğırâş
Beñzer hemân o zevrağa kim nâ-ğudâsı yok

evzâ'-ı nâ-ber-cây-ı hüd-gâmâne:

1. **evzâ'-ı nâ-ber-cây-ı hüd-gâmâne:**

Gazel 28

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kendi gamının uygunsuz halleri.

Nesibâ berğ şanma vaqt-i giryânı ebr içre
Felek evzâ'-ı nâ-ber-cây-ı hüd-gâmâne hândândur

ey:

1. **ey:**

Rübai 4

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey derdi hayât-ı ebediye bâ'is
Yok fenn-i melâhatde senüñle bâhis

2. **ey:**

Gazel 24

Mısra: 13

Seslenme edatı.

Dâğlar evrâğ-ı güldür şerhalar satır ey Nesib
Ol nev-âmüz-ı cefâyâ sine bir sî-pâredür

3. **ey:**

Gazel 191

Mısra: 14

Ey seslenme ünlemi (felek için).

Nesib'i seyli-i çahrüñ tamâm itdi zebün
Amân amân yeter ey zâl-i çarğ-ı mekkäre

4. **ey:**

Gazel 24

Mısra: 1

Ey seslenme ünlemi (sevgili için).

Geşt ider küyuñ gönül ey mâhir ü âvâredür
Çaşdı gâhî rüyuña hasretle bir nezzâredür

5. ey:

Gazel 196

Mısra: 1

Ey seslenme ünlemi (sevgili için).

Nezzâreden nihân olup ey şûh cân gibi
‘Uşşâka bî-vefâluğ idersin cihân gibi

6. ey:

Gazel 8

Mısra: 6

Seslenme edatı.

Nuğûd-ı eşk-i ‘âşık sük-ı ğamda nâ-revâdur hep
Ne ‘âlemler görüldi Gülşen-i bezmünde ey sâkî

7. ey:

Gazel 11

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Leşker-i endüh-ı hecrüñle amân ey bî-vefâ
Hân-mân-ı tākati âhîr harâb itdüh bu şeb

8. ey:

Gazel 14

Mısra: 3

Seslenme edatı.

‘Uşşâk-ı perîşân dili ey şûh-ı cefâ-cû
He-cr-i ser-i zülfüñ ile tîr şifte-hâl it

9. ey:

Gazel 14

Mısra: 8

Seslenme edatı.

Tâ kim bilesin luğfını servüñ leb-i cûda
Ey dide-i ter ol kad-i mevzûñ hayâl it

10. ey:

Gazel 14

Mısra: 10

Seslenme edatı.

Ser-h‘ân-ı ğam-ı ‘ışkda çok ‘işret olındı
Ey dil bize hağğ-ı nemek ü nânı helâl it

11. ey:

Gazel 22

Mısra: 9

Seslenme edatı.

Çekme ğam ey Nesîb-i nâ-sere-kâr
Güş-ı câna irişdi çünki nüvîd

12. ey:

Gazel 25

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Kıyâs itme hağ-ı sebz ü leb-i cânâ nedür ey dil
Melekler sâyesin ser-çeşme-i hayvâna şalmışlar

13. ey:

Gazel 3

Mısra: 7

Ey seslenme ünlemi (ay gibi güzel sevgili için).

Dimez miydüh baña ey mâh- ı tal‘at senden
ayrılmam
Niçün peymânuña tırılmaz dönersin âsumân-âsâ

14. ey:

Gazel 3

Mısra: 4

Seslenme edatı.

Alur ârâmumı cûlar gibi ğayret çemenlerde
Şalındukça sen ey gül ğayr-ile serv-i çemen-âsâ

15. ey:

Gazel 3

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Perî-veş dîdeden ey bi-vefâ âhîr nihân olduñ
Göründüh çeşm-i câna ibtidâdan mihr-bân-âsâ

16. ey:

Gazel 23

Mısra: 7

Seslenme edatı.

Sözi hağm eyle istifsâr-ı la‘l-i yâr ile ey dil
K‘olur mühr-i şehen-şâh ile hayli nâm-ver kâğız

17. ey:

Rübai 7

Mısra: 1

Ey seslenme ünlemi (Hz. Muhammed için).

Ey fahr-i rüsül pâdişeh-i Mekke vü Bell
Düşmenlerünüñ ğurre-i 'ömri ola selh

18. ey:

Gazel 6

Mısra: 9

Seslenme edatı.

Besdür ey sâkı-i dehr eyle Nesib'e merhamet
Câm-ı hasretten murâduñ üzre oldı neş'e-yâb

19. ey:

Gazel 9

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Ey reh-rev-i diyâr-ı hâkîkat sürâğı ko
Her bî-şu'ürdan

20. ey:

Gazel 9

Mısra: 17

Seslenme edatı.

Ey gam dil-i Nesib'e olup yâr-i mihrîbân
Hayli zamândur

21. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Ey seslenme ünlemi (Sabah rüzgârına seslenilmektedir).

Ey bād-ı şabâ düşerse râhuñ
Küyına o serv kec-külâhuñ

22. ey:

Gazel 26

Mısra: 7

Seslenme edatı.

Güzel 'uşşâka cevri-bî-hisâb eylersin ey hünî
Hisâbın virmege kâdir misin rûz-ı cezâ bir bir

23. ey:

Gazel 27

Mısra: 10

Seslenme edatı.

Göñül çokdan 'ubür eylerdi menzil-gâh-ı fâniden
Ümid-i vuşlatuñ ey şâh-ı mülk-i 'işve zührendür

24. ey:

Gazel 95

Mısra: 10

Seslenme edatı.

Nesib-i derd-mendüñ cüy-bâr oldı dem-i çeşmi
Seni ey serv-ğaddüm didiler ğayra kinâr olmış

25. ey:

Gazel 104

Mısra: 7

Seslenme edatı.

Bir nigâh-ı merhamet itseñ n'olur ey şâh-ı hüsn
Reh-güzâruñ üzre çurmuş derd-mendân şaf-be-şaf

26. ey:

Gazel 118

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Seni ey şâh-ı 'işve cüst ü cüdan fâriğüz şimdi
Cemâlün revzen-i kaçır-ı dil-i nâ-şâddan gördük

27. ey:

Gazel 140

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Ey şâh-ı hüsn hecr-ile itmiş beni hazîn
Bed-cüları hemîşe vişâlünle şâd iden

28. ey:

Rübai 59

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Dür olalı senden ey şeh-i nâz-âyîn
Bağmaz bu cihâna dide-i 'âlem-bîn

29. ey:

Kıt'a 10

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Ey şefî'i rûz-ı maḥşer şâh-ı ḥayl-i enbiyâ
Yüz sürenler ravzaña ḥâşâ ki mağfûr olmaya

30. ey:

Gazel 154

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Pâmâl-i leked-küb-ı fenâ olsa da ey şüh
Sevdâ-yı vişâlûñ niçe mümkin gide serden

31. ey:

Gazel 175

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Ey şüh şebistân-ı 'adûda çok açılma
Âh-ı şehêrîden ḥazer eyle ḥazer eyle

32. ey:

Kaside 1

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey yegâne gevher-i tâbende-i deryâ-yı nûr
Evvelîn nev-bâve-i büstan-ı şâd-âb-ı zuhûr

33. ey:

Kaside 2

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Na'tûñ yolında çok midur ey şâh-ı zû'l-kerem
Her ḥaṭvesinde secde-i şükr eylese kalem

34. ey:

Kaside 2

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey muḳtedâ-yı cem'-i nübüvvet sen olmasañ
Fehme ḳarîb olmaz idi ma'nî-i ehem

35. ey:

Kaside 2

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Ey mihr-i âsumân-ı Hüdâ oldı kevnden
Nûr-ı velâdetûñ o ḳadar dâfi'-i zulem

36. ey:

Kaside 2

Mısra: 11

Seslenme edatı.

Ey gevher-i yegâne-i aşdâf-ı kâinât
V'ey pâdişâh-ı ekrem-i kerrübiyân ḥıdem

37. ey:

Kaside 3

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Oldı ey maḥbûb-ı zât-ı baḥt-ı Ḳâf-ı ḳadrüñe
İki noḳta mihr-i 'âlem-tâb ile bedr-i dücâ

38. ey:

Kaside 3

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey muḥîit-i bî-girân dâñâ-yı esrâr-ı Hudâ
Baḥr-i 'ilmünden cedâvildür 'ulûm-ı evliyâ

39. ey:

Kaside 4

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey vücûduñ bâ'iş-i tertîb-i nazm-ı kâ'inât
Rû-nümâ âyîne-i zâtuñda envâr-ı şifât

40. ey:

Kaside 7

Mısra: 4

Seslenme edatı.

Nesîb'e bendelügüñ mâye-i sa'âdetdür
Sezâ degülse daḥi luṭfa ey Nebiyy-i ecol

41. **ey:**

Kaside 9

Mısra: 9

Seslenme edatı.

Ey Faḥr-i rüsül ḥāl-i Nesīb'e naẓar eyle
Bir zerre-i luṭfuñ yeter ol ḥastaya dārū

42. **ey:**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Seslenme edatı.

Faḳtülü tıḡıyla itdüh düşmenüh baḡrın dü-nīm
‘Askerüh cünd-i melāyik oldı ey şāh-ı kerīm

43. **ey:**

Müsemmen 1

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Sensin ol nūr-ı mücessem ey Ḥabīb-i Kibriya
Rūşen oldı maḳdemühle meclis-i ‘arz u semā

44. **ey:**

Rübai 1

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey pādişeh-i kalem-rev-i ev ednā
V'ey şāh-ı serīr-i milket-i mā evhā

45. **ey:**

Rübai 2

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey mihr-i ruḡ-ı nübüvveti ‘ālem-tāb
Luṭf eyle bu bī-çārelere rüz-ı ḥisāb

46. **ey:**

Rübai 28

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey faḥr-i rüsül gerçi kim eyler tek ü pū
Kimdür ki Nesīb ola saña bir seg-i kū

47. **ey:**

Kaside 8

Mısra: 10

Seslenme edatı.

Şefikā kerīmā şefī‘-i ‘uşātā
Penāh-ı ümem sensin ey şāh-ı a‘zam

48. **ey:**

Gazel 44

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Bu kadar şerha vü zaḥımyıle diye ey ḥvāce
Sīne tıfl-ı ḡama sī-pāre degüldür de nedür

49. **ey:**

Gazel 166

Mısra: 11

Seslenme edatı.

Ey ḥ‘āce cihān şadrları hep seniñ olsun
Besdür bize menzil o şehüh ḡāk-i derinde

50. **ey:**

Gazel 138

Mısra: 10

Seslenme edatı.

Bī-çāre Nesībā'ya niçün söylemez olduñ
İnşāf midur söyleye ey ruḡları māhum

51. **ey:**

Rübai 3

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey şefkati feryād-res-i ḡayl-i ‘uşāt
Nāzende-i Ḥabīb-i Ḥaḡ şefī‘-i ‘araşāt

52. **ey:**

Rübai 9

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey sāḡar-ı derdüh baña sükkerden lezīz
Şīrīn suḡanuñ çeşme-i Kevşer'den elez

53. **ey:**

Rübai 10

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey hayl-i mükevvenāta yektā server
İnsān u melek қаpuñda kem-ter çāker

54. **ey:**

Rübai 12

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey mahrem-i halvetgeh-i şāh-ı aқdes
Gülzār-ı cinān bağ-ı cemālünden ḥas

55. **ey:**

Rübai 13

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey zātuñı envār-ı Ḥudā zeyn itmiş
Ser-cümle cihāna ḥıdmetüñ dīn itmiş

56. **ey:**

Rübai 14

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey bezm-i celālünde felekler raққāş
Ferş oldı rehüñde perde-i çeşm-i ḥavāş

57. **ey:**

Rübai 16

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey bārgēhi emti'a-i cürme muḥīt
Çaldı kerem ü luḥfuña ümmid faқаḥ

58. **ey:**

Rübai 34

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey Pādişeh-i kevn ü mekān iḥsān it
Dergāhuña varmağa yolum āsān it

59. **ey:**

Rübai 45

Mısra: 2

Seslenme edatı.

‘Uқbāya maḥabbetüñle dil-ḥūn giderüz
Ey şūḥ-ı cefā-cū saña meftūn giderüz

60. **ey:**

Rübai 53

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey ‘ārif-i esrār-ı mezāyā-yı ‘ulūm
Olsun saña bu nühüfte nükte ma‘lūm

61. **ey:**

Rübai 62

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey ṭālib-i Ḥaқ şıfātuñı fehm eyle
Yoқ ol yüri seyypi‘ātumı fehm eyle

62. **ey:**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Seslenme edatı.

Gel ey ecel ey devā-yı hicrān
Min-ba‘d muḥāldür selāmet

63. **ey:**

Gazel 28

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Ser-i küyuñda ey gül nāle itsek olma rencide
Fiğān-ı ‘andelibān ziver-i şaḥn-ı gülistāndur

64. **ey:**

Gazel 28

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Ser-i küyuñda ey gül nāle itsek olma rencide
Fiğān-ı ‘andelibān ziver-i şaḥn-ı gülistāndur

65. ey:

Gazel 29

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Ne kâfir itse nazar naqş-ı hüsnuñe ey büt
Perestiş-i şanem-i sū menāta nāz eyler

66. ey:

Gazel 31

Mısra: 6

Seslenme edatı.

Hālime düşmen güler derd-i firākuñla beni
Künc-i hasretde yeter ağlatduñ ey kâfir yeter

67. ey:

Gazel 32

Mısra: 9

Seslenme edatı.

Ey perî baq hāl-i bî-mihrân-ı haṭṭ-āverlere
Mücib-i ‘ibret cihāna kışsa-i eslāf olur

68. ey:

Gazel 141

Mısra: 9

Seslenme edatı.

Niyāzumuz budur ey rāyiz-i yerā‘-ı Nesib
Süvār-ı esb-i şabā-sür‘at-i benān olasın

69. ey:

Gazel 142

Mısra: 4

Seslenme edatı.

Şeh-i iklim-i tecrid ol şafā vir ḳalbūñe yoḳsa
Sifālın cām ile ey rind-i mey-hāne Cem olmazsın

70. ey:

Gazel 175

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey ḳāfile-i eşk derūndan sefer eyle
Dükkāñçe-i çeşm-i terümi pür-güher eyle

71. ey:

Kaside 2

Mısra: 15

Seslenme edatı.

Ey dil-rübā-yı bezm-i ḥaḳīḳat sen olmasañ
Ḥalk eylemezdi biş ü kemi Bārī‘ü‘n-nesem

72. ey:

Kaside 8

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Nedür ey gönül bu sirişküñ dem-ā-dem
Fevāt-ı murādāt-ı fāniye mātem

73. ey:

Gazel 141

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Nedendür ehl-i hüner saña dür olup ey meh
Sipih-r-i dün gibi nā-dāna mihribān olasın

74. ey:

Gazel 49

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Meded ey gonca-dehen bāri bir ağız söyle
‘Aşıḳa nīm tebessümle tesellā mı gelür

75. ey:

Gazel 53

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allāh‘ı severseñ beni ağlatma yeter

76. ey:

Gazel 57

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Gülşene ey serv ü ḳad gül-ruḥ ḥırām itdükçe sen
Bülbüle ḳumrī seni ḳumrīye bülbül gösterür

77. ey:

Gazel 59

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Ey tünd-*hū* saña nıgeh-i rāst mūmteni^c
Reng-i ğazab cemālūñe gūyā niķābdur

78. ey:

Gazel 60

Mısra: 4

Seslenme edatı.

Bī-sebeb dūr eyledūñ kuyuñdan a^cdā-veş anı
^cĀşık-ı şādık saña ey bī-vefā düşmen midür

79. ey:

Gazel 60

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Āteşüñle ey gül oldum hem semender hem hezār
Bilmezem mesken baña küñhan midür gülşen midür

80. ey:

Gazel 68

Mısra: 9

Seslenme edatı.

Ey dil ol çeşm-i siyeh-kārdan olma ğāfil
Düzd-i ğaddārdan elbette ħimāyet gelmez

81. ey:

Gazel 80

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Cüst ü cūyuñla senüñ ey çeşmi āhū bir zamān
Çok ser-i kuh-sāra çok hāmūna çıķmıñ inmişüz

82. ey:

Gazel 85

Mısra: 9

Seslenme edatı.

Biz ey Nesīb devlet-i Monlā-yı Rüm'da
Dünyā-yı dünı hiçe şatan Mevleviler'üz

83. ey:

Gazel 142

Mısra: 8

Seslenme edatı.

Degüldür pās-ı dem kāruñ idersin rāzuñı ifşā
Benümle bezm-gāh-ı gamda ey ney hem-dem
olmazsın

84. ey:

Gazel 148

Mısra: 6

Seslenme edatı.

Ben bülbül-i mehcūrımı gāhice añar mı
Ey bād-ı seher vir ħaber ol verd-i terümden

85. ey:

Gazel 175

Mısra: 6

Seslenme edatı.

Bilmem nedür āzār-ı pey-ender-peye bā^cış
Ey çarĥ dimem saña beni kām-ver eyle

86. ey:

Gazel 178

Mısra: 13

Seslenme edatı.

Rüstem bile teslim ider ey şāh-süvārum
Ol cünbüş-i merdāneye ol zür ceride

87. ey:

Gazel 186

Mısra: 2

Seslenme edatı.

Elem çekmem cebin-i ^cişvesi pür-ĥışm u kin olsa
Güzel ey baħr-i nāzum saña benzer nāzenin olsa

88. ey:

Kaside 1

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Gerçi oldı ey sehi-serv-i gülistān-ı hüdü
Pāy-būs-ı pāyenüñ ħasret-keşi ħāk-i ħahür

89. ey:

Kaside 9

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey dil niçe bir maṭlab-ı dünyāya tekāpū
Gelmez mi ‘aceb ḥāṭıra hīç şayḥa-i mütū

90. ey:

Mesnevi 2

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey nāme zebān olup bu rāze
Maḳşūdumı söyle āşikāre

91. ey:

Mesnevi 2

Mısra: 9

Seslenme edatı.

Ey nūr-ı dü-çeşm-i ḥūn-çekānum
Ferzend-i edib-i nükte-dānum

92. ey:

Mesnevi 2

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Ey ṭālib-i biniş ü başiret
Fehm eyle ne şeydür ādemiyyet

93. ey:

Gazel 156

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Gele ey şabā ḥaber vir bize ṭab‘-ı dil-rübādan
Nazarın dirig ider mi ‘acabā bu ḥāk-i pādan

94. ey:

Kaside 2

Mısra: 13

Seslenme edatı.

Ey şehriyār-ı mülk-i risālet sen olmasañ
İki cihān vücūd ile olmazdı muḡtenem

95. ey:

Kaside 6

Mısra: 9

Seslenme edatı.

Ey şeh-i kişver-i dīn pādişeh-i pāk-neseb
Luṭfuñ ol demde ki imdād-res-i maḥşer olur

96. ey:

Gazel 115

Mısra: 10

Seslenme edatı.

Pervānesisin var ise bir şem‘-i cemālūñ
Ḥālī degül ey dil yine bu sūz u güdāzuñ

97. ey:

Gazel 151

Mısra: 7

Seslenme edatı.

Ey dil niçe bir keşmekeş-i ‘ālem-i esbāb
Kūtāh idegör destūñi dāmān-ı recādan

98. ey:

Gazel 151

Mısra: 11

Seslenme edatı.

Geç himmet-i ‘ışkıyla Nesībā gibi ey dil
Endiše-i sūd u zarar-ı her-dü-serādan

99. ey:

Gazel 175

Mısra: 7

Seslenme edatı.

Ey dil geçegör geşt-i gülistān-ı fenādan
Her dāguñi reşk-āver-i gül-berg-i ter eyle

100. ey:

Gazel 198

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Elem çekmem ol āhū-çeşmi kışşā şayd için ey dil
Fezā-yı ‘ışka şimdi esb-i āh-ı bād-pā düşdi

101. ey:

Gazel 207

Mısra: 7

Seslenme edatı.

Sürür u gam degüldür çünkü bâkî ey gönül şād ol
Budur mengüş-i hikmet güşda bir pirden kaldı

102. ey:

Müfret 4

Mısra: 2

Seslenme edatı.

Yine kânün-ı kadim üzre şeh-i bende-nüvâz
İltifât itdi bize ey dil o öterse eyü sâz

103. ey:

Gazel 151

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Ey zâhid-i nâ-dân niçe bir bülbül-i cânuñ
Büy-ı eser ister gül-i taşvîr-i riyâdan

104. ey:

Gazel 105

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Bu rüşenî-i derûn tîregî-i dil ey mâh
Ya rüz u şâmda ya bendesindedür ancağ

105. ey:

Gazel 106

Mısra: 11

Seslenme edatı.

Ahkâm-ı muşhaf-ı ruhuñ ey mâh setr ider
Kâfir disem o haţţ-ı siyâha haţâsı yok

106. ey:

Gazel 95

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ruhuñ keyfiyet-i şahbâdan ey meh tâb-dâr olmuş
Açılmış bâğ-ı hüsnuñ gülsitânı nev-bahâr olmuş

107. ey:

Gazel 157

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Sensüz ey meh nic'olur cân ile âmiziş-i ten
‘Aks-i âyinede bî-şüret ider mi mesken

108. ey:

Gazel 166

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Gel sineme aç gerden-i billürünü ey meh
Gör feyzi hele kaşır-ı merâmuñ seherinde

109. ey:

Gazel 99

Mısra: 9

Bir varlığa (şair kendisine seslenir) seslenme ünlemi (Ey!).

Âyîn-bend-i şehri-i vücûd ol ki ey Nesîb
Dihim-i cânı itdi mağar kaşer-i neşât

110. ey:

Gazel 108

Mısra: 13

Bir varlığa (şair kendisine seslenir) seslenme ünlemi (Ey!).

Çok görmüşüz vukû‘ını ‘âlemde ey Nesîb
Hızlân olur ‘avâkıbı mekkâr olanlaruñ

111. ey:

Gazel 179

Mısra: 6

Seslenme edatı.

Piyâle-i dili seng-i teğâfûl itdi şikest
Nedendür ey gül-i ra‘nâ bu inkisâr bize

112. ey:

Gazel 185

Mısra: 8

Seslenme edatı.

Büs-ı lebûñ-çün eyleme ben bendeñi helâk
Ey tünd-ğü yumağ olamaz kanı kan ile

113. ey:

Gazel 199

Mısra: 7

Seslenme edatı.

Ey Yūsuf-ı sānī saña sevdā-ger-i dide
Harc eylemedük gevher-i nā-yāb mı kaldı

114. ey:

Kıt'a 2

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Añla keyfiyet-i aḥvālūñi ey afyon-ḥ'ār
Dūd-ı gerdün seni bir ḥabbeye muḥtāc itdi

115. ey:

Müfret 6

Mısra: 2

Seslenme edatı.

Her tır-i cevre dilberān eyler seni lā-büd siper
Meşkuñ ğama meşhūrdur ey ḥasta-i bī-pā vü ser

116. ey:

Rūbai 50

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Müjgān ile ey tālib-i iksir-i fenā
Cārüb-keş-i dergeh-i Mevlānā ol

117. ey:

Tahmis 1

Mısra: 4

Seslenme edatı.

Ki mest itdi bizi şahbā-yı 'irfān
Bize pend itme ey şūfī-i nā-dān

118. ey:

Tahmis 3

Mısra: 10

Seslenme edatı.

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḥzūnı
Hemān çek tiğ-ı nāzı bildüğüñden ḳalma ey ḥūnī

119. ey:

Tahmis 4

Mısra: 17

Seslenme edatı.

'Aceb reh-yāb-ı kūy-ı şevḳ olur mı kimse ey 'Ārif
Sevād-ı ḥayretüñ ser-geşteğān-ı merzübümñdan

120. ey:

Terci-bend 1

Mısra: 7

Seslenme edatı.

Teller ḫaḳup külāhuma ey āḥ şu'leden
Serde nişāne-i şıfat-ı imtiyāzum ol

121. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Āḥ ey felek sitem me'āsir
Besdür dil-i zāra bu 'adāvet

122. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Seslenme edatı.

Gel ey ecel ey devā-yı hicrān
Min-ba'ḍ muḥāldür selāmet

123. ey:

Gazel 164

Mısra: 2

Bir varlūa (ahu) seslenme ünlemi (Ey!).

Dil giriftār-ı kemend-i zūlf-i şeb-gün olmada
Ḳaydum ey āḥū nıgeh 'ışḳuñla eفزün olmada

124. ey:

Gazel 115

Mısra: 7

Seslenme edatı.

Bu nağme-i ḥūnīñ nedür ey muḫrib-i cān-süz
Beñzer ki ola rişte-i cān perde-i sāzuñ

125. ey:

Gazel 132

Mısra: 9

Seslenme edatı.

Zahmet-i şeyb ü firâz-ı rāh-ı ışkı ey Nesīb
Bār-ı fakr u fāka ber-düş olmayınca bilmedüm

126. ey:

Gazel 134

Mısra: 13

Seslenme edatı.

Nedür bu tīb-ı suhan ıtab'ıñ ey Nesīb senüñ
Zekā-yı ma'nıye hāver midür nedür bilmem

127. ey:

Gazel 142

Mısra: 12

Seslenme edatı.

Nazīre hāzret-i Sābit Efendi'ye ne mümkündür
Niçün ey tūti-i kilik-i Nesībā ebsem olmazsın

128. ey:

Gazel 179

Mısra: 10

Seslenme edatı.

Çarār-dāde-i şabr ol viŝāl isterseñ
Nedür bu ıa'nelerüñ ey Nesīb-i zār bize

129. ey:

Kıt'a 1

Mısra: 2

Seslenme edatı.

Müddet-i ıömrümde bir kez gördüm oldı müctemif
Cum'a vü nev-rüz ile ıaşr-ı muharrem ey Nesīb

130. ey:

Kıt'a 6

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey Nesīb āsar-ı ıtab'-ı ŝūhuñı ŝad-el-hāzer
Dest-i nā-dāna şağın virme virürseñ bāda vir

131. ey:

Kıt'a 17

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ol ŝāhbāz-ı evc-i fenāyam ki ey Nesīb
Çam çekmezem ıasākir-i zāğ eylese hücum

132. ey:

Tarih 2

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Oldı şeş tārīh ile bu beyt-i ra'nā ey Nesīb
Müş'ir-i sāl-i cülūs-ı ŝāh-ı mahşürü'l-livā

133. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Seslenme edatı.

Şimdengerü ey sipih-r-i bed-kār
Deh-rüze hayāta itme minnet

134. ey:

Rübai 1

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey pādīŝeh-i ıalem ü ev ednā
V'ey ŝāh-ı serir-i milket-i mā evhā

135. ey:

Rübai 5

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey şadr-nişin-i taht-gāh-ı mī'rāc
Elıāfuña ser-cümle hālāyık muhtāc

136. ey:

Rübai 6

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey şer'ı olan meclis-i dīne miŝbāh
Sensin felek-i nübüvvete nūr-ı ŝabāh

137. ey:

Rübai 8

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey 'illet-i ga'iyye-i kevn ü icād
Sultān-ı rüsül leşker ü derviş-nihād

138. ey:

Rübai 11

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey dāver-i rahm-i pişe-i rüstā-hız
Eflāk-ı serāy-ı 'izzetünden dehliz

139. ey:

Rübai 15

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey bā'ış-i hilkat-i semāvāt u arz
İns ü meleke tavf-ı ser-i küyun farz

140. ey:

Rübai 18

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey hātem-i enbiyā Nebiyy-i erfa'
Sensin olan ahvāl-i 'uşāta eşfa'

141. ey:

Rübai 25

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey şāh-ı rusül netice-i ahvālüm
Olursa eger muṭābık ef'ālüm

142. ey:

Rübai 26

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey nūr-ı Hudā Hudā'ya mazharsın sen
Ser-cümle-i mümkināta serversin sen

143. ey:

Rübai 29

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey şāh-ı rusul 'asker ü gerdün dergāh
Deryüze-ger-i hāk-i rehūn bende vü şāh

144. ey:

Rübai 30

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey mefhar-i kül şimdi budur mültemesi
Bî-çāre Nesib'ün olasın dād-resi

145. ey:

Rübai 17

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey nuṭq-ı şerifünde ma'āni melfüz
Piş-i nigeहुnde sırr-ı gaybî melhüz

146. ey:

Rübai 33

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey teşne-leb-i kenāre-i cüy-ı vefā
Yok yerlere eyleme tekāpüy-ı vefā

147. ey:

Rübai 37

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Ey Hızr-ı 'ināyet saña kaldı işümüz
Reh pür-vaḫal ü menzil-i maḫşud ba'id

148. ey:

Rübai 38

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey şekve-tırāz şümi-i baht-ı 'anid
Şükr-i ni'am-ı Hāḫḫ'a çalış olma belid

149. ey:

Rübai 19

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey şâh-ı nesağ-sâz-ı eḳālīm-i belâğ
Oldı ḫaremünde mihr ü meh iki çerâğ

150. ey:

Rübai 20

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey dürr-i yetīm-i pāk-i kevneyn-i şadef
Deryâ-yı celâlünde bu nüh-gerdün kef

151. ey:

Rübai 21

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey ḫâkim-i ‘âdil-i diyâr-ı taḫḫîk
Sultân-ı Ḳureyşî-neseb ü şâh-ı şefîk

152. ey:

Rübai 22

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey şâhed-i nâzendesi bezm-i kıdemün
Tâ ‘arşa mümâs oldı zemîn-i ḫaremün

153. ey:

Rübai 23

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey gülşen-i ravzaña melâyik bülbül
Ol ravzada ḫurşid ile mehdür iki gül

154. ey:

Tarih 31

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey fâzıl-ı pākîze-güher a’lem-i devrân
Evşâf-ı cemilün n’ola şıgmazsa beyâna

155. ey:

Terci-bend 1

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey dil rızâ-yı ilâhîye ‘âzim ol
Ey dâğ dâğ-ı sîne meded çeşm-i bâzum ol

156. ey:

Terci-bend 1

Mısra: 2

Seslenme edatı.

Ey dil rızâ-yı ilâhîye ‘âzim ol
Ey dâğ dâğ-ı sîne meded çeşm-i bâzum ol

157. ey:

Terci-bend 1

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Ey rehber-i hidâyet olup maḫşada delil
Ğâret-dih-i dükânçe-i sük-ı mecâzum ol

158. ey:

Terci-bend 1

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Ey ḫün-ı dîde geldi demi neş’e vir baña
V’ey âh u nâle ile eşer söz ü sâzum ol

159. ey:

Terci-bend 1

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey nefis-i bed-mu’âmele inşâfa gel yeter
Tâ-key rızâ-yı Ḥaḫḫ’a muḫâlif ‘amel yeter

160. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey milket-i ḫüsne şâh-ı bî-dâd
V’ey çeşmi iden ḫazâyâ imdâd

161. **ey:**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Seslenme edatı.

Ey h̄'āce-i çār-sū-yı h̄übī
Rağbet-şiken-i metā'-ı cānsın

162. **ey:**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Seslenme edatı.

Ey şaf-der-i kalb-gāh-ı 'uşşāk
Meydān-ı cefāda kahramānsın

163. **ey:**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Seslenme edatı.

Ey tünd-i h̄işāl-i mihr-i düşmen
İnşāfa gelür misin 'aceb sen

164. **ey:**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Seslenme edatı.

Allāh'ı severseñ eyle inşāf
Ey bāğ-ı bahāda nahl-i mehzūn

165. **ey:**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey çarh nedür yine bu fūrkat
Bu sūziş-i cān-güdāz-ı h̄asret

166. **ey:**

Tarih 26

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Size ey zümre-i āl-i Muḥammed müjdeler olsun
Niķābet şadrın iḥrāz eyledi bir dil-pesendüñüz

167. **ey:**

Tarih 26

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Beşāretler hele ey āl-i Aḥmed kim naķib oldı
Fazilet menba'ı aḥlāk kānı ercümendüñüz

168. **ey:**

Tarih 30

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Şāneka'llah ey süvār-ı 'arşa-i iķbāl kim
Menzil-i maķşūda 'azm it sür semendi 'ilm-ile

169. **ey:**

Gazel 9

Mısra: 9

Seslenme edatı.

Ey 'ışk-ı tāb-ı sūz bu germiyyetüñ nedür
Billāh meded meded

170. **ey:**

Müfret 9

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı.

Eger ey felek nümāyī hasedi hezār ez men
Be derün-ı men ber āmed meh-i men girift-i seken

eyā:

1. **eyā:**

Kaside 2

Mısra: 13

Ey, seslenme edatı.

Cenb-i mekārimüñde eyā ma'den-i 'atā
Kān zerre-i ḥaķire vü yemdür kemīne nem

eyle-:

1. **eyle-:**

Gazel 175

Mısra: 8

Etmek, yapmak.

Ey dil geçegör geşt-i gülistān-ı fenādan
Her dāğūñı reşk-āver-i gül-berg-i ter eyle

2. **eyle-:-mez**

Kaside 4

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Eylemez cins-i kemālātuñ şümârında vefâ
Defter-i vaşfuñda âhâd olsa ser-tâ-pâ mi'ât

3. **eyle-:-di**

Gazel 117

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Olduğça cām-ı nâz ile mestâne gözlerüñ
Sihr-ile eyledi beni divâne gözlerüñ

4. **eyle-:-**

Kıt'a 22

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Çabrini idüp seng-i müzehheble müzeyyen
Fağr itmededür gör eyle daği fuğarāya

5. **eyle-:-r**

Kıt'a 27

Mısra: 1

Etmek, yapmak.

Her kim eyler tâ'at ü zühd ile İslâm'ın kavî
İki 'âlemde olur 'izzetle meşhür-ı enâm

6. **eyle-:-me, -di**

Gazel 73

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Yine ol h'âce-i hüsnüyle nizâ' oldı dirâz
Kâle-i nâza vefâ eylemedi naqd-i niyâz

7. **eyle-:-miş, -em**

Gazel 129

Mısra: 6

Etmek, yapmak.

Nihân imiş keremi şüret-i cefâsında
Meger ben eylemişem 'arz-ı hâl-i nâ-be-mağal

8. **eyle-:-miş, -ken**

Gazel 150

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Seri dâğ-ı gâmla reşk-i gül ü gülşen eylemişken
Dile âteş-i ruhuñla 'amel-i sipend idersin

9. **eyle-:-me, -de**

Kaside 2

Mısra: 6

Etmek, yapmak.

Bir bezm-i bî-naẓire seni mağrem itdi kim
'Aciz edâsın eylemede nuğk-ı beste-dem

10. **eyle-:-y, -en**

Kaside 2

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Men zâra neydür eyleyen ümmidümi füzün
Hâşâ o zümreden baña hırmân vire elem

11. **eyle-:-me, -de**

Kaside 10

Mısra: 1

Etmek, yapmak.

Niğâti eylemede dâ'imâ ifâza-i envâr
Meh-i çehâr-dehe çurs-ı âfitâb-ı münire

12. **eyle-:-di**

Müsemmen 1

Mısra: 12

Etmek, yapmak.

Şer'-i pâküñ oldı hâdî-i şirâ't-ı müstağim
Nesh-i edyân eyledi aḥkâm-ı Furkân-ı qadim

13. **eyle-:-mek**

Rübai 9

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Küyuñda gedâlik eylemek bî-ser ü pâ
Sulḥânlara oldı taḥt u efserden elez

14. **eyle-:-me, -dü, -m**

Rübai 51

Mısra: 1

Etmek, yapmak.

Mülk-i dile bîgâneyi şâh eylemedüm
Ma'ûmüre-i mührüni tebâh eylemedüm

15. **eyle-:-di**

Tarih 2

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Taht-ı 'âliye cülüs itdükde ol zıll-ı îlâh
Qâlib-i bî-cân-ı mülki eyledi rûh-âşinâ

16. **eyle-:-miş, -üz**

Gazel 69

Mısra: 1

Etmek, yapmak.

Fikr-i rüyuñla dili garqa-i nür eylemişüz
Çeşm-i hüninimüzi maṭla'-ı hür eylemişüz

17. **eyle-:-miş, -üz**

Gazel 69

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Fikr-i rüyuñla dili garqa-i nür eylemişüz
Çeşm-i hüninimüzi maṭla'-ı hür eylemişüz

18. **eyle-:-miş, -üz**

Gazel 69

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

N'ola bîgâne-i ser-sebzî-i sāmān olsak
'İşkî âteş-figen-i bâğ-ı şu'ûr eylemişüz

19. **eyle-:-miş, -üz**

Gazel 69

Mısra: 6

Etmek, yapmak.

Der-kenâr olmağa meyli var imiş 'uşşâka
'Arz-ı hâl itmede cānāna kuşûr eylemişüz

20. **eyle-:-miş, -üz**

Gazel 69

Mısra: 8

Etmek, yapmak.

Bizüz ol nādire gül-naḥl-i gülistān-ı hüner
Şüre-i baht-ı siyâh üzre zühür eylemişüz

21. **eyle-:-miş, -üz**

Gazel 69

Mısra: 10

Etmek, yapmak.

Nā-maḥal h'âhiş-i vuşlatla Nesibā āḥir
Kendimüz ḥāk-i derinden daḥi dūr eylemişüz

22. **eyle-:-di**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Etmek, yapmak.

Genc-i şer'e 'adl ile oldı zamānında emîn
İbn-i 'Affān eyledi tertib-i Qur'an-ı mübîn

23. **eyle-:-me, -se**

Kaside 2

Mısra: 15

Etmek, yapmak.

Ḥulq-ı kerimün eylemese ref'-i ihticāb
Pinhān qalurdı kevnde māhiyyet-i kerem

24. **eyle-:-mez**

Gazel 66

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Dil ḥayāl eylemez luṭf-ı nigāh-ı çeşmin
Dem-i āhū-yı Ḥoten qābil-i taşvîr olmaz

25. **eyle-:-r, -em**

Gazel 143

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Vaz'-ı huşyār eylerem mest-i şarāb-ı nāb iken
Şaqlaram zu'mumca sırr-ı 'ışkı şöhret-yāb iken

26. **eyle-:-y, -em**

Kaside 2

Mısra: 8

Etmek, yapmak.

Düstür-i ittibâ^c-i sünen mesleküm degül
Yok bir ‘amel ki tuhfe-i dergâhuñ eyleyem

27. **eyle-:-yen**

Kaside 2

Mısra: 16

Etmek, yapmak.

Hâk-i derüñde tuhfe-i maqbüledür hülüş
Kim eyleyen hülüş idi Selmân'ı Âl'e zam

28. **eyle-:-r**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

Nüşha-i nür-ı derüñüñ remzin eyler Ve'd- duha
Âyet-i evşâfunuñ tefsîridür hayrû'l-verâ

29. **eyle-:-y, -e**

Tarih 2

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Tâ kim a^cdânuñ şümârı intihâ-yâb olmaya
Eyleye efzûn-ı ‘ömr ü devletin bâr-ı Hudâ

30. **eyle-:-di**

Tarih 24

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Hâcî Hasan şâhib-i hayr u şalâh
Eyledi bu câmi'e çün ibtidâ

31. **eyle-:-di**

Tarih 34

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Terk idüp kârgah-i dünyâyı
Eyledi ‘azm-i gülistân-ı na‘îm

32. **eyle-:-y, -e, -mez**

Gazel 111

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

İhâta eyleyemez ‘aqlı kâdr-i cânânı
Tariğ-ı ‘ışkda fark-ı gedâ vü şâh idenüñ

33. **eyle-:-r**

Gazel 2

Mısra: 5

Etmek II eylemek.

Süvâr olsañ semendüñ eblağ-ı gerdüna nâz eyler
Şatar na‘l-i süm-i esbüñ meh-i tâbâna istignâ

34. **eyle-:-miş**

Gazel 17

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Gülşen-i nâza şabâlık eylemiş bād-ı niyâz
Ol zamân kim hüsn ile ‘ışk eylemişdür imtizâc

35. **eyle-:-mez**

Gazel 27

Mısra: 11

Etmek, yapmak.

Murâd üzre o mâha eylemez nezzâre şerminden
Dem-i vuşlat hayâ güyâ Nesib-i zâra düşmendür

36. **eyle-:-r, -em**

Gazel 184

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Eylerem bî-hüde küy-ı yârden şad reh-güzer
Şeş-der-i fûrkatde ben mânend-i zâram âh âh

37. **eyle-:-di**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Zât-ı pāküñ cevher-i elţafa ma‘den eyledi
Hilkatüñçün cümle-i eşyâyı ahsen eyledi

38. **eyle-:-r, -se**

Gazel 100

Mısra: 13

Etmek, yapmak.

Nesib'e n'ola yār eylerse rağbet
Kim itmez şöhet-i rindāneden hazz

39. **eyle-:-me, -dü, -ñ**

Gazel 9

Mısra: 19

Etmek, yapmak.

Hiç bî-vefâluğ eylemedün āferin saña
Tā itdün intisāb

40. **eyle-:-**

Gazel 175

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Ey kâfile-i eşk deründan sefer eyle
Dükkânçe-i çeşm-i terümi pür-güher eyle

41. **eyle-:-**

Gazel 175

Mısra: 14

Etmek, yapmak.

Laht-ı cigerün bezm-i ğama mā-ħazar eyle
İkrām-ı şeh-i 'ışk ise maqşüd Nesiba

42. **eyle-:-dü, -ñ**

Kaside 1

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Sensin ol seyyāh-ı baħr-i lā-mekān kim bî-gümān
Eyledün bir laħzada deryā-yı imkānı 'ubūr

43. **eyle-:-**

Tarih 6

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Zühd ü taqvā ile ol maħdümü rāh-ı dінде
Yā ilāhī eyle cedd-i emcedinün pey-revi

44. **eyle-:-r**

Kaside 3

Mısra: 11

Etmek, yapmak.

Hıdmetün-çün birbirin eyler te'ākub rüz u şeb
Birisi 'abd-i Ĥabeşdür biri rümü serverā

45. **eyle-:-di**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Eyledi Şiddik kaşr-ı dîn-i İslām'ı metin
Virdi varın fi-sebīllāh o merd-i nāzenin

46. **eyle-:-di**

Tarih 2

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Luţf-ı bî-pāyānını seyr eyle Ĥaqq'ın kim yine
Eyledi bir pādīşāh-ı 'ādile mülki 'atā

47. **eyle-:-**

Gazel 23

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

Sözi ĥatm eyle istifsār-ı la'l-i yār ile ey dil
K'olur mühr-i şehen-şāh ile ĥayli nām-ver kāğız

48. **eyle-:-**

Gazel 23

Mısra: 10

Etmek, yapmak.

Nesibā belki artar kinesi sen merħamet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle ĥazer kāğız

49. **eyle-:-**

Gazel 35

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Şeh-i mülk-i fenā ol ĥıdmet-i rindāna sa'y eyle
Meded hem şöhet itme zāhidi kim tab'-ı cāmiddür

50. **eyle-:-dü, -m**

Gazel 135

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Eyledüm geşt-i gülistân-ı taleb durur dırâz
Gonca-i kâm-ı dili zib-i külâh eylemedüm

51. **eyle-:-dükçe**

Gazel 10

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Çäk çäk itse giribânın ‘aceb mi goncalar
Eyledükçe ruhlaruñ gül-güna endüd-ı ‘itâb

52. **eyle-:-dükçe**

Gazel 10

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Çäk çäk itse giribânın ‘aceb mi goncalar
Eyledükçe ruhlaruñ gül-güne endüd-ı ‘itâb

53. **eyle-:-dükçe**

Gazel 185

Mısra: 11

Etmek, yapmak.

Küyından eyledükçe Nesib ol şâhuñ güzer
Kaṭ‘ eylerüz ‘alâkayı cân u cihân ile

54. **eyle-:-yüp**

Gazel 55

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Güş eyleyüp Nesib sözün kudsiyân didi
Haḫḫâ bu güne nâdire-gü şâ‘ir az olur

55. **eyle-:-mez**

Gazel 6

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Dâne-i ümmidini nerm eylemez hiç kimsenüñ
Tâ-be-key gerdân olur bilmem tehî nüh âsiyâb

56. **eyle-:-r, -di**

Tahmis 3

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Kim eylerdi güzer râh-ı haṭar-nâk-i maḥabbetden
Silâḫ-ı ‘âşîkî ger olmasa bî-vehm ü bâk olmaḫ

57. **eyle-:-**

Gazel 6

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Besdür ey sâkî-i dehr eyle Nesib'e merḫamet
Câm-ı ḫasretten murâduñ üzre oldı neş'e-yâb

58. **eyle-:-**

Gazel 7

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

‘İşkuñla pür it sine-i süzânumı yâ Rabb
Genc-i güher eyle dil-i virânumı yâ Rabb

59. **eyle-:-**

Gazel 7

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Mânend-i Nesib eyle şiyânet kerem eyle
Âyîn-i riyâdan ser ü sâmânumı yâ Rabb

60. **eyle-:-**

Gazel 7

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Mânend-i Nesib eyle şiyânet kerem eyle
Âyîn-i riyâdan ser ü sâmânumı yâ Rabb

61. **eyle-:-**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Etmek, yapmak.

Ammâ elüñe girince kâmil
İkrâmlar eyle kıymetin bil

62. **eyle-:-mez**

Gazel 86

Mısra: 11

Etmek, yapmak.

Riyā hūlūş gibi zāta eylemez te'sir
Birün-ı sime tılā kimyā yerin tutmaz

63. **eyle-:-me, -de**

Gazel 52

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Şüküfte eylemede nev-be-nev gül-i dāğı
Riyāz-ı hasretüñ āb u havāsıdur ğam-ı yār

64. **eyle-:-di**

Gazel 52

Mısra: 5

.haline getirmek.

Sürür-ı dehr ile bigāne eyledi giderek
Meger ki gönümüzüñ mübtelāsıdur ğam-ı yār

65. **eyle-:-di**

Gazel 173

Mısra: 3

.haline getirmek.

Sirişk-i al-i ruḡ-ı zerdüm eyledi gül-reng
Bahār revnaķı virdi sitem ḡazānumuza

66. **eyle-:-di**

Kaside 10

Mısra: 1

...haline getirmek.

Sipihri eyledi gerdende feyz-i Mevleviyān-veş
Vüfūr-ı şevķi eşer itdi ṭab'-ı çarḡ-ı esire

67. **eyle-:-mez**

Gazel 29

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

Nigāh-ı sāhil-i 'aql eylemez helāk olsa
Ġarık-ı bahr-i maḡabbet necāta nāz eyler

68. **eyle-:-di**

Kaside 9

Mısra: 14

.... hâline getirmek.

Ol çāre-resānuñ öñine geldi giriftār
Taḡliş-i necāt eyledi nuṭķa gelüp āhū

69. **eyle-:-**

Gazel 122

Mısra: 11

... hâline getirmek.

Nigāh-tāb-ı temāşā-yı bāğ u büstān ol
Nesīb sineñi gülzār-ı dāğ-ı 'ışķ eyle

70. **eyle-:-**

Gazel 123

Mısra: 7

... hâline getirmek.

Eyle izhār-ı şafā-yı dilüñ 'aksin her dem
Kec-nümā rāst-reviş çün 'amel-i ḡakkāk ol

71. **eyle-:-me**

Gazel 43

Mısra: 13

... hâline getirmek.

Nesīb eyleme zāyi' nuḡūd-ı evķātı
Şaķın ki girmez ele bir daḡı define-i 'ömr

72. **eyle-:-**

Gazel 9

Mısra: 8

Etmek, yapmak.

Rehber yeter bu rāhda naķş-ı cebīn saña
Eyle hemān şitāb

73. **eyle-:-**

Gazel 68

Mısra: 11

Etmek, yapmak.

Eyle teşrif nişimengeh-i nāçize diyü
Oķıya gördüm o şehbāz-ı melāḡat gelmez

74. **eyle-:**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

Eyle t̄arık ile muḥāṭab
Luṭf eyle kelāma böyle aç leb

75. **eyle-:**

Rūbai 48

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Mānende-i ḥurşid eger rif'at eyle
Başuñ göge irse daḥi sūr ḥāke yüzüñ

76. **eyle-:-r**

Gazel 48

Mısra: 1

... hâline getirmek.

Āhumuz şāhid-i te'sīri der-āgūş eyler
Nālemüz Zühre-i ḥunyā-geri ḥāmūş eyler

77. **eyle-:-r**

Gazel 48

Mısra: 6

... hâline getirmek.

Sākiyā şun bize ol cām-ı ḥired düşmeni kim
Kem-terin ḫaṭresi 'ayyāşımı bī-hūş eyler

78. **eyle-:-r**

Gazel 48

Mısra: 8

... hâline getirmek.

Edeb āmūz-ı debistān-ı maḥabbet dā'im
Sa'ıy ile ḥarf-i temennāyı ferāmūş eyler

79. **eyle-:-r**

Gazel 63

Mısra: 5

... hâline getirmek.

Nihāl-i bār-ı verā luṭf-ı mīve mu'teber eyler
Kenāru büse-i ḥübān ḫilāf-ı 'āde degüldür

80. **eyle-:-r**

Gazel 71

Mısra: 9

... hâline getirmek.

'Ālemde Nesībā niçe demler güzer eyler
Bu nazm-ı şafā-küster-i kem-yāb unudılmaz

81. **eyle-:-r**

Gazel 73

Mısra: 8

... hâline getirmek.

Menzilinden düşüp āvāre olur ḥāk-nişin
Perr-i ḡayr ile o kim t̄ir-veş eyler pervāz

82. **eyle-:-miş**

Gazel 81

Mısra: 7

... hâline getirmek.

Eylemiş çok şāh-ı ḥüsni bende-i efgendesı
Şimdi biz bir seyyidüñ 'abd-i şadaḫat-kāriyuz

83. **eyle-:-r**

Gazel 120

Mısra: 7

... hâline getirmek.

Eyler şafā-yı gülşen-i ḫudsüñ ḫikāyesin
Neydür hezār-ı nāle-geri Mevleviler'üñ

84. **eyle-:-dü, -m**

Gazel 137

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Ol gül-endāmuñ zamān-ı vuşlatın yād eyledüm
Bülbülān-ı gülşeni maḫcüb-ı feryād eyledüm

85. **eyle-:-dü, -m**

Gazel 137

Mısra: 10

Etmek, yapmak.

Eyledüm her cevrine şabr u taḫammül 'āḫıbet
Ben o bī-dādı Nesībā māyil-i dād eyledüm

86. **eyle-:-y, -e**

Gazel 157

Mısra: 8

Etmek, yapmak.

Leb-i cān-baḥşuñ ile nīm ḥiṭāb itseñ eger
Bāğda eyleye reftār-ı nihālān-ı çemen

87. **eyle-:-r, -sin**

Gazel 26

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

Güzel ‘uṣṣāka cevr-i bî-ḥisāb eylersin ey ḥūnī
Ḥisābın virmege ḳādir misin rüz-ı cezā bir bir

88. **eyle-:-r, -sin**

Rübai 55

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Āḥır elem-i hecr-i ruḥuñla kāfir
‘Uṣṣākuñı ḥurşid-perest eylersin

89. **eyle-:-dü, -ñ**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Eyledüñ bir laḫzada himmetle ṭayy ‘arz u ṭül
Ol giçe mi‘rāc-ı cismāniye ṣāhiddür nuḳül

90. **eyle-:-miş**

Gazel 1

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Ta‘alluḳdan vücūd-ı ğayra maḥfūz eylemiş Bārī
Bizüz kim gevher-i baḥr-i ḥaḳīḳat ābıyuz cānā

91. **eyle-:-mez, -di**

Kaside 1

Mısra: 10

Etmek, yapmak.

Olmasa teṣrīf-baḥşā keвне ‘id-i fıṭratüñ
Eylemezdi rüze-dārān-ı ‘adem hergiz faṭūr

92. **eyle-:-mez, -di**

Kaside 2

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Memdūḥun eylemezdi tekellūf kelāmda
Ṭarḥ-ı tekellūf oldı bañā evceb ü ehem

93. **eyle-:-dü, -ñ**

Müsemmen 1

Mısra: 11

Etmek, yapmak.

Ol zamān kim eyledüñ püṣt-i burāḳı zır-revān
Göz yumup açınca ṭayy oldı fezā-yı āsumān

94. **eyle-:-di**

Müsemmen 1

Mısra: 1

Etmek, yapmak.

Rūḥ ile ol dem ki Ḥaḳḳ ārāyiş-i ten eyledi
Çār-sū-yı cānı mihrüñle müzeyyen eyledi

95. **eyle-:-r**

Gazel 10

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Ḥasret-i ḳaddüñle terk eyler çemen ṣaḥnının diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencir-i āb

96. **eyle-:-r**

Gazel 10

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Ḥasret-i ḳaddüñle terk eyler çemen ṣaḥnının diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencir-i āb

97. **eyle-:-r**

Gazel 12

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Meger ol dür-i ḥüsni eyler ṭaleb
İder baḥr-i nūra ṣināḥ āfitāb

98. **eyle:-r**

Gazel 17

Mısra: 10

Etmek, yapmak.

Mün'imân-ı dehre reşk itmez Nesib-i bî-nevâ
İntizâm-ı devlet-i tab'ıyla eyler ibtihâc

99. **eyle:-r**

Gazel 18

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

Şâhib-nişâb-ı gevher-i 'ayş eyler âdemi
Mühr-i güşüde-i der-i gencinedür kadeh

100. **eyle:-r**

Gazel 19

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Revnağ-ı zâtı mezîd eyler imiş hüsn-i zamân
Başka bir hüsn virür tâzelere câme-i 'id

101. **eyle:-r**

Gazel 20

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

Meşâm-ı âşıkı büy-ı hõş-ı 'anber şemîm eyler
Gül-i şad-berg-i güzâr-ı eserdür halka-i tevhid

102. **eyle:-r**

Gazel 39

Mısra: 1

Etmek, yapmak.

Zulmet-i cehl ile şubh-ı emelin şâm eyler
İtmeyen kesb-i ma'ârif nice ârâm eyler

103. **eyle:-r**

Gazel 39

Mısra: 6

Etmek, yapmak.

Şıdk ile hıdmet-i maḥdûmına dil-beste olan
Giderek kendini şâyeste-i ikrâm eyler

104. **eyle:-r**

Gazel 39

Mısra: 10

Etmek, yapmak.

İnkılâbât-ı dem-i şayf u şitâdan söz açup
Güllere murğ-ı çemen naql-i ser-encâm eyler

105. **eyle:-r**

Gazel 39

Mısra: 12

Etmek, yapmak.

Fikr-i vaşlı beni giryân ider ol sîm-tenüñ
Âdeme her ne iderse tama'-ı hâm eyler

106. **eyle:-r**

Gazel 39

Mısra: 14

Etmek, yapmak.

Her zamân vaz'-ı diger-gün ile gerdün Nesib
Âḥirü'l-emr fenâsın bize i'lam eyler

107. **eyle:-r**

Gazel 40

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Geçmez niyâz o şûḥa diyü olma nâ-ümîd
Eyler zuḥur-ı ḥaṭṭı zamânı gelür geçer

108. **eyle:-r**

Gazel 40

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Geçmez niyâz o şûḥa diyü olma nâ-ümîd
Eyler zuḥur ḥaṭṭı zamânı gelür geçer

109. **eyle:-r**

Gazel 48

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Âhumuz şâhid-i te'sîri der-âgüş eyler
Nâlemüz Zühre-i ḥunyâ-geri hâmûş eyler

110. **eyle:-r**

Gazel 48

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Destine düş ne virür gâmze nîgeh tîğ şunar
Çeşm-i mestüñ ki mey-i nâzî kaçan nüş eyler

111. **eyle:-r**

Gazel 57

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

Bezmi eyler gıbta-fermây-ı gülistân-ı İrem
Tâb-ı mül ruhsâr-ı dil-süzuñ ki gül gül gösterür

112. **eyle:-r**

Gazel 73

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

‘İlm-i tefsîri hecâ-h’ân niçe idrâk eyler
Sırr-ı ‘ışkı ne bilür tıfl-ı debistân-ı mecâz

113. **eyle:-r**

Gazel 76

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Maḥabbet âdemi hem-dâsitân-ı Kays eyler
Gedâ-yı bî-nemed ü pâdişeh nedür bilmez

114. **eyle:-r**

Gazel 106

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Lâ-büd nizâm-ı ḥâl için eyler riyâ iden
Yokdur anuñ riyâsı ki bir büriyâsı yok

115. **eyle:-r**

Gazel 117

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Eyler cihân cihân dili bir laḥzada helâk
Fermân iderse leşker-i müjgâna gözlerüñ

116. **eyle:-r**

Gazel 127

Mısra: 1

Etmek, yapmak.

Şad-pâre eyler idi vücûdın mişâl-i gül
Mest itmese hezârî şarâb-ı ḥayâl-i gül

117. **eyle:-r**

Rûbai 1

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Hep düzahiyânî dâhil-i ‘adn eyler
Ebrû-yı şefâ‘atüñ iderse imâ

118. **eyle:-me**

Rûbai 33

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Ey teşne-leb-i kenâre-i cüy-ı vefâ
Yok yerlere eyleme tekâpüy-ı vefâ

119. **eyle:-r**

Rûbai 60

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Yüz perde-i ‘âbidi ol eyler mehtûk
Yüz tevbe-i ‘âşıkî şikest eyler bu

120. **eyle:-r**

Tarih 4

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Oldı düstür-ı Rüstem-zör-ı ‘âlî-câh kim
Düşmen eyler bîm-i tîğından taleb cây-ı gürüz

121. **eyle:-**

Gazel 64

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Cân u cismüñ al peyâmın ḥıdmet eyle kâmile
Verd ü ḥaruñ luḫf u cevvin bülbül-i nâlâna şor

122. **eyle-:-di, -**

Kaside 2

Mısra: 7

Etmek, yapmak

Bî'setden evvel eyledi Kuss ibni Sâ'ide
İslâmı cins-i rahmet-i Rahmân için selem

123. **eyle-:-dü, -ñ**

Gazel 60

Mısra: 3

Etmek, yapmak

Bî-sebeb dür eyledün kuyuñdan a'dâ-veş anı
'Aşık-ı şadık saña ey bî-vefâ düşmen midür

124. **eyle-:-mez**

Gazel 67

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

N'ola ehl-i riya 'uşşâk-veş âh eylemezlerse
Muşavver bülbül-i şeydâda feryâd u enîn olmaz

125. **eyle-:-se, -m**

Kaside 2

Mısra: 8

Etmek, yapmak.

'Arz-ı hüner degül ğarazum 'arz-ı hâldür
Tekrîr kıfîyeyle ne ğam eylesem nağam

126. **eyle-:-r**

Gazel 89

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

'İlm-i kesbi şıdk-ile aşhâbın eyler hâl-cû
Rehber-i güm-râh olur ğâhice âvâz-ı ceres

127. **eyle-:-r**

Gazel 98

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

Zümre-i 'uşşâk düşnâmuñdan eyler iltizâz
Ĝâh geh 'işyândan zevk-ı 'itâbuñdur ğaraz

128. **eyle-:-r**

Kaside 1

Mısra: 1

Etmek, yapmak.

Eyler istiskâl dâ'im ehl-i takvâ şöhetin
Her zamân mergübüdur bezm-i ahâli-i fahûr

129. **eyle-:-dü, -m**

Gazel 137

Mısra: 9

Etmek, yapmak. eylemek.

Eyledüm her cevrine şabr u taħammül 'âkıbet
Ben o bî-dâdı Nesibâ mâyil-i dâd eyledüm

eyt-:

1. **eyd-:-ür**

Kaside 1

Mısra: 8

Söylemek, anlatmak.

Kârbân-sâlâr-ı şeh-râh-ı nübüvvet kim anuñ
Çarh eydür gerd-i rehn çeşm-i meh ü mihre zürür

eyü:

1. **eyü:**

Müfret 4

Mısra: 2

İyi, güzel.

Yine kânün-ı kadim üzre şeh-i bende-nüvâz
İltifât itdi bize ey dil o öterse eyü sâz

eyyâm u şuhûr:

1. **eyyâm u şuhûr:**

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Günler ve aylar.

Sensin ol sermâye-i fıtrat ki ednâ vaşfuña
Ezmine itmez vefâ yetmez bu eyyâm u şuhûr

eyyâm-ı 'ömr:

1. **eyyâm-ı 'ömr:+ü, +m**

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Ömrünün günleri.

Ben o ğavvâş-ı bihâr-ı cürm ü 'işyânum ki hep
Ser-be-ser eyyâm-ı 'ömrüm itdi ğafletde mürür

eyyâm-ı vaşl:

1. eyyâm-ı vaşl:

Gazel 190

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kavuşma günleri.

Bahr-i maħabbete düşeli keşti-i vücüd
Eyyâm-ı vaşl düşmedi hiç rüzgârına

eyyede'llah:

1. eyyede'llah:

Tarih 18

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah güç/kuvvet versin.

Eyyede'llah ne hōş mekremet-i hākānī
K'itti taħşin aña sükkân-ı semāvāt-ı 'ulā

ez:

1. ez:

Kit'a 11

Mısra: 2

"den, dan" mânâsına gelir.

Şud Muhammed Seyyid-i esnâf-ı cümle kāyināt
Her ki gayrı in be güyed ez dereş red menşur

2. ez:

Kit'a 11

Mısra: 4

"den, dan" mânâsına gelir.

İN dakika bâ dil-âgâhân nemî baş ed hafî
Ez şümâr-ı beyyine Seyyid Muħammed mişevved

3. ez:

Kit'a 13

Mısra: 4

"den, dan" mânâsına gelir.

Nâmeş be zuhūr âyed bi'şmâr u temâşâ kön
Ez beyyine-i harf-i esrâr-ı hikem hakkâ

4. ez:

Müfret 9

Mısra: 1

"den, dan" mânâsına gelir.

Eger ey felek nümâyî hasedi hezâr ez men
Be derûn-ı men ber âmed meh-i men girift-i seken

ezâ:

1. ezâ:+sı, +n, +a

Gazel 170

Mısra: 5

Eziyet etme, sıkıntı verme; kıskandırma, incitme.

Rüşen-dilân ezâsına çarhuñ hamûl olur
Gör 'aķrebûñ taşalluñını rüy-ı sâ'ate

ez-cümle:

1. ez-cümle:

Mesnevi 2

Mısra: 15

Kısaca, özet olarak, özetle.

Ez-cümle gerekdür 'ilm ü ahlâķ
Halk oldu mişâl-i zehr ü tiryâķ

ezel:

1. ezal:

Kaside 7

Mısra: 2

Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman.

Kitâb-ı dânişinüñ intihâsı nâ-ma'lûm
İki şaħîfesidür nüşha-i ebedle ezal

ezhâr-ı çemen:

1. ezhâr-ı çemen:

Gazel 42

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Çimenliğin çiçekleri.

Nesibâ reng ü büy-ı bî-baķâyâ olma dil-beste
Bu râzı saña ezhâr-ı çemen hep bî-dehen söyler

ezhār-ı feyz-i Hakk:

1. ezhār-ı feyz-i Hakk: *a

Kaside 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın lutfunun çiçekleri.

O bāğ-ı dil k'ola ezhār-ı feyz-i Hakk'a maḥal
Olur nesîmi anuñ na't-i Aḥmed-i mürsel

ezmine:

1. ezmine:

Kaside 1

Mısra: 6

Zamanlar.

Sensin ol sermāye-i fıtrat ki ednā vaşfuña
Ezmine itmez vefā yetmez bu eyyām u şuhūr

2.3.7. F

fağfūr-ı çin:

1. fağfūr-ı çin:

Tarih 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Çin imparatoru.

Būy-ı cūdıyla ru'āf-ālūd olur fağfūr-ı Çin
Şafḥa-i kāfūra olsa ḥāmesi ger müşk-biz

fahm u hıme:

1. fahm u hıme: *dür

Kıt'a 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Odun ve kömür.

İtdi ihāṭa 'ālemi sermā o deñlü kim
Zikr-i müsebbihān-ı felek fahm u hımedür

faḥr it-:

1. faḥr it-: -me, -de, -dür

Kıt'a 22

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Övünmek, iftihar etmek.

Kabrini idüp seng-i müzehheble müzeyyen
Faḥr itmededür gör eyle daḥi fuḥarāya

2. faḥr it-:

Gazel 124

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Övünmek, iftihar etmek.

Tekebbür itme taḥşil-ı ğnā-yı ḳalbe sa'y eyle
'Ubūdiyetle faḥr it faḥr ile dā'im mübāhī ol

faḥr-i her-dü-'ālem:

1. faḥr-i her-dü-'ālem:

Rübai 52

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünya ve ahiretin övücü.

'Ālemd eger muḥalled olsa ādem
Bī-şübhe olurdu faḥr-i her-dü-'ālem

faḥr-i rüsül:

1. faḥr-i rüsül:

Kaside 9

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin övünç kaynağı.

Ey Faḥr-i rüsül ḥāl-i Nesib'e nazar eyle
Bir zerre-i luṭfuñ yeter ol ḥastaya dārū

2. faḥr-i rüsül:

Rübai 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin övünç kaynağı.

Ey faḥr-i rüsül pādişeh-i Mekke vü Belḥ
Düşmenlerünün ğurre-i 'ömri ola selḥ

3. faḥr-i rüsül:

Rübai 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin övünç kaynağı.

Ey faḥr-i rüsül gerçi kim eyler tek ü pū
Kimdür ki Nesib ola saña bir seg-i kū

fā'ik-ı akrān:

1. fā'ik-ı akrān:

Gazel 78

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Emsallerden daha üstün.

İmtihān tā ki ola ortada seng-i mi'yār

Kişi da'vā ile hiç fā'ik-ı akrān olmaz

fā'iz ol-:

1. fā'iz ol-: mak

Tahmis 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Amacına ulaşmak, maksadını elde etmek.

Müyesser olmadı olmak vuşul-i kām ile fā'iz

Bahār-ı bāğ-ı dilden kaç-ı peyvend itmişüzdür biz

fakat:

1. fakat:

Gazel 33

Mısra: 4

Ama, ancak.

Ne nedīm-i ğam-küsārum bulunur ne yār-i ğārum

Ki fakat enis-i bezmüm cesedümde bir nefes var

2. fakat:

Gazel 33

Mısra: 4

Ama, ancak.

Ne nedīm-i ğam-güsārum bulunur ne yār-i ğārum

Ki fakat enis-i bezmüm cesedümde bir nefes var

3. fakat:

Rübai 16

Mısra: 2

Ama, ancak.

Ey bārgehi emtī'a-i cürme muhīt

Çaldı kerem ü luţfuña ümmid fakat

fakir:

1. fakir:+e

Kaside 3

Mısra: 5

Zavallı, bîçare.

Ben fakire yā Resūlallāh şefā'at kıl o dem

Kim ola her kimseye a'māline lāyık cezā

2. fakir:

Gazel 140

Mısra: 1

Yoksul, muhtaç.

İtmiş beni fakir seni ber-murād iden

Tağdir-i cüz' ü küll-i umūr-ı 'ibād iden

3. fakir:

Kaside 10

Mısra: 4

Yoksul, muhtaç.

Ĥavālī-i ĥaremi mühbîṭ-i cünūd-ı melāyik

Metāfdur işigi dā'imā fakir ü emire

4. fakir:+e

Tarih 7

Mısra: 9

Bir kişinin tevazu işareti olarak kendisini takdim için kullandığı kelime.

Ĥıdmet-i meşihat ile bu fakire virilüp

Ankara tekyesi bā-emr-i veliyyü'l-in'ām

fakir ol-:

1. fakir ol-: sa

Gazel 102

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yoksul olmak; kimsesiz kalmak.

Dükendi ĥün-ı dil ammā ki geçmez giryeden

çesmüm

Fakir olsa dahi olmaz kerim ihsāndan fāriğ

fakir ü muhakkar:

1. fakir ü muhakkar:+am

Terci-bend 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Yoksul ve zelil.

Şermende-i cerâ'im-i bî-hadd ü bî-hisâb
Bir dil-şikeste hasta fakîr ü muhakkâram

fakîr-i bî-nevâ:

1. **fakîr-i bî-nevâ:**

Gazel 62

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Çaresiz fakir, düşkün.

Fakîr-i bî-nevâ ammâ ğinâ-yı kalbe mâlikler
Gedâ-yı pâdişâhâne mu'âmil Mevlevilerdür

fakr:

1. **fakr:**

Gazel 124

Mısra: 8

Fakirlik, yoksulluk.

Tekebbür itme tahşil-ı ğinâ-yı kalbe sa'y eyle
'Ubûdiyetle fakr it fakr ile dâ'im mübâhî ol

fakr u fenâ:

1. **fakr u fenâ:**+y, +a

Tahmis 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Fakirlik ve fenâ.

Geçerseñ kahr ile tahtü's serâye
İrem dirseñ eger fakr u fenâya

fakr-ı Muhammedi:

1. **fakr-ı Muhammedi:**+de

Kaside 10

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İslamiyetin yokluğu.

Tamâm eyledi fakr-ı Muhammedi'de şuhûdî
Tamâm-ı fakr nedür fehmi ider 'uqûl-i habîre

faktülû:

1. **faktülû:**

Müsemmen 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Ayet**

Haram aylar çıkınca müşrikleri bulduğunuz yerde
öldürün; onları yakalayın, onları hapsedin ve onları her
gözetleme yerinde oturup bekleyin. Eğer tevbe eder,
namazı dosdoğru kılar, zekâtı da verirlerse artık yollarını
serbest bırakın. Allah yarlıgayan, esirgeyendir. (Tevbe9/5
ayetinden iktibas yapılmıştır.).

Faktülû tîğıyla itdüñ düşmenüñ bağrın dü-nim
'Askerüñ cünd-i melâyik oldı ey şâh-ı kerîm

fânî:

1. **fânî:**

Kaside 1

Mısra: 10

Gelip geçici olan.

Menbâ'-ı Âb-ı hayât-ı feyz-i Rabbâni k'anı
Fehm ider her kim bu fânî zülmeti itse 'ubür

fânüs-ı cihân:

1. **fânüs-ı cihân:**+a

Rübai 26

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünya feneri.

Nürüñla zühür eyledi bu kevn ü mekân
Fânüs-ı cihâna şem'-i enversin sen

fânüs-ı minâ:

1. **fânüs-ı minâ:**+da

Gazel 174

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sırça renkli fanus: gökyüzü.

Ser-i zerrîn-'alem ol kûbbe-i vâlâ-yı hadrâda
Ucî birûna çıkmış şem'dür fânüs-ı minâda

fâriğ:

1. **fâriğ:**+uz

Gazel 19

Mısra: 9

Uzak kalmak, vazgeçmek.

Fâriğuz verziş-i miqdâf-ı talebden ki Nesib
Meger âh-ı şeb imiş meltem-i keşti-i ümid

2. **fāriğ:üz**

Gazel 118

Mısra: 5

Uzak kalmak, vazgeçmek.

Seni ey şāh-ı işve cüst ü cūdan fāriğüz şimdi
Cemālūñ revzen-i қаşr-ı dil-i nā-şāddan gördük

3. **fāriğ:**

Gazel 102

Mısra: 1

Uzak kalmak, vazgeçmek.

Dil-i şeydā ‘aceb mi olmasa cānāndan fāriğ
Olur mı bülbül-i nālān gül-i ḥandāndan fāriğ

4. **fāriğ:**

Gazel 102

Mısra: 2

Uzak kalmak, vazgeçmek.

Dil-i şeydā ‘aceb mi olmasa cānāndan fāriğ
Olur mı bülbül-i nālān gül-i ḥandāndan fāriğ

5. **fāriğ:**

Gazel 102

Mısra: 4

Uzak kalmak, vazgeçmek.

N'ola peygüle-i ḥasretde luḫf-ı yāri añmazam
Olur me'yūs-ı şihḫat ḥastalar dermāndan fāriğ

6. **fāriğ:**

Gazel 102

Mısra: 6

Uzak kalmak, vazgeçmek.

Dükendi ḥūn-ı dil ammā ki geçmez giryeden
çeşmüm
Faḫīr olsa daḫi olmaz kerīm iḥsāndan fāriğ

7. **fāriğ:**

Gazel 102

Mısra: 10

Uzak kalmak, vazgeçmek.

Nefāset fehm olanlar gevher-i naḫmuñ bilür ḫadrin
Nesib-āsā olursaḫ n'ola istiḫsāndan fāriğ

8. **fāriğ:**

Gazel 102

Mısra: 8

Uzak kalmak, vazgeçmek.

Sipih-r-i sifle-perverden ḫabūl-i minnet itmezler
Fenā ehli olurlar meyl-i ‘izz ü şāndan fāriğ

fāriğ id-:

1. **fāriğ id-:-e**

Kaside 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek, el çekmek.

Herkesi fāriğ ide aḡyārdan bīm ü hirās
Māder ü ebden gürizān olalar duḫterle pūr

fāriğ ol:

1. **fāriğ ol:**

Gazel 124

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek, el çekmek.

Ta‘alluḫ itme dehre fāriğ ol ḫayd-ı taḫammūlden
Tecerrüd iḫtiyār it mülk-i faḫruñ pādişāhı ol

fāriğ ol-:

1. **fāriğ ol-:-maz**

Gazel 202

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek, el çekmek.

‘Adūya fāriğ olmaz luḫf u iḥsān itmeden hergiz
Sitem-kārum baña cevr eylemekden vaz gelmez mi

farḫ:

1. **farḫ:**

Gazel 60

Mısra: 1

Farḫ, ayırım.

Farḫ olunmaz ten midür ya pīrāhen midür
Ḳanlı peykānlarla dil bir ma‘den-i āhen midür

2. **farq**:+i, +n, +i

Gazel 68

Mısra: 7

Fark, ayırım.

Nik ü bed farkını müstelzim olan ‘aql ancak
Vaz’-ı nâ-sâz ile nâ-dâna hacâlet gelmez

3. **farq**:+a

Gazel 200

Mısra: 4

Fark, ayırım.

‘Arif ki ola vâkıf yek-rengi-i eşyâya
Farğa olamaz kâdir reng-i mey-i minâyı

4. **farq**:+ı

Gazel 146

Mısra: 9

Fark, ayırım.

Bu gülsitânda hâr u gülün farkı yok Nesib
Temyiz olunmasa n'ola bülbül gurâbdan

5. **farq**:

Mesnevi 2

Mısra: 16

Fark, ayırım.

Tâ kim ele girmeyince ‘irfân
Hayvân ile fark olunmaz insân

farq id-:

1. **farq id-:**-e, -mez

Kaside 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayirt etmek, seçmek.

Nürdan fark idemez rüz u şebi şol kişi kim
Şıdık ile güşe-güzin-i harem-i enver olur

2. **farq id-:**-e

Müfret 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ayirt etmek, seçmek.

Kim baksa ‘âleme nazâr-ı i’tibâr ile
Mümkün midür ki fark ide ağıyarı yâr-ile

farq it-:

1. **farq it-:**-me

Gazel 151

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ayirt etmek, seçmek.

Hep cümlesini hâr-ı fenâ çâk idecekdür
Fark itme köhen hırkayı zerrine kabâdan

farq-ı gedâ vü şâh id-:

1. **farq-ı gedâ vü şâh id-:**

Gazel 111

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Padişah ve dilencinin farkı.

İhâta eyleyemez ‘aklı kâdr-i cânânı
Tariq-ı ‘ışıkda fark-ı gedâ vü şâh idenün

farq-ı külâh:

1. **farq-ı külâh:**+u, +m

Gazel 138

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Külâhın yeri.

Küyuñda yüzüm hâk-i reh itmek baña yegdür
Hırşide mümäs olsa daği fark-ı külâhum

farq-ı ser-i müjgân-ı kattâle:

1. **farq-ı ser-i müjgân-ı kattâle:**

Gazel 188

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) öldürücü kirpiklerinin ucu.

Degül giryân helâk-i hayl-i ‘uşşâkı pesend itdi
Nisâr-ı dürr ider fark-ı ser-i müjgân-ı kattâle

farq-ı himem:

1. **farq-ı himem:**+le

Kaside 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşırı çalışma, gayret.

Odur h'āce-i mülk-i bakā ki farṭ-ı himemle
İki cihānı deġişdi metā'-ı 'ışık-ı ḳadire

farṭ-ı ibā:

1. farṭ-ı ibā:

Gazel 105

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aşırı nefret.

Nesib-i dil-şüdeye hūblar terahḫum ider
Recā vü farṭ-ı ibā bendesindedür ancak

farṭ-ı sūz u tāb:

1. farṭ-ı sūz u tāb: +um, +dan

Gazel 145

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çok fazla yanmak ve kıvranmak.

O şūḫa ḫālūmi taḫrīre ḳoymaz āteş-i dil
Elümde ḫāme yanar farṭ-ı sūz u tābumdan

farṭ-ı ülfet:

1. farṭ-ı ülfet: +le

Gazel 159

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşırı konuşma.

Farṭ-ı ülfetle olur cism-i ser-ā-pā dide
Şeb-i deycürda da pāy bulur pāpūşın

Fārūḳ-ı a'zam:

1. Fārūḳ-ı a'zam: +dur

Müsemmen 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hız. Ömer.

Virdi varın fi-sebillāh o merd-i nāzenin
Zühd ile Fārūḳ-ı a'zamdur imāmü'l-müttakīn

farz:

1. farz:

Rübai 15

Mısra: 2

Farz, zorunluluk.

Ey bā'ış-i ḫilḳat-i semāvāt u arz
İns ü meleke ṭavf-ı ser-i küyun farz

fāsıd:

1. fāsıd: +dür

Gazel 35

Mısra: 6

Fesatçı, ara bozucu, müfsit.

Gerekdür kim ola ḳalbününde rāsıḫ nūri İslāmūñ
Olursa münḫaşır ḳavle efendi bil ki fāsiddür

faşl u ġıybet:

1. faşl u ġıybet:

Mesnevi 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Dedikodu.

Olsa saña pişe faşl u ġıybet
Endişe-i dem-be-dem nemimet

faşl-ı bahār-ı ḫilḳat:

1. faşl-ı bahār-ı ḫilḳat: +iñ

Kaside 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yaratılışın bahar mevsimi.

Virmese faşl-ı bahār-ı ḫilḳatüñ neşv ü nemā
Vāye-dār-ı āb ü tāb olmazdı bāġ-ı mümkināt

faşl-ı gül:

1. faşl-ı gül:

Gazel 202

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gül mevsimi.

Nesibā faşl-ı gül meydān-ı 'işretde murād üzre
Semend-i ṭab'ūña meydān-ı tek ü tāz gelmez mi

faṭūr:

1. faṭūr:

Kaside 1

Mısra: 10

Oruç bozacak şey.

Olmasa teşrîf-baḥşâ keвне ‘id-i fıtrātũ
Eylemezdi rûze-dârân-ı ‘adem hergiz faḫûr

fâzil:

1. **fâzil:**

Tarih 1

Mısra: 1

Faziletli, fazilet sahibi, erdemli.

Dirîgâ rev-be-râh-ı âḫret oldu o fâzil kim
‘Adîlin görmemişdi dide-i devrân faziletde

2. **fâzil:**

Tarih 28

Mısra: 5

Faziletli, fazilet sahibi, erdemli.

Niḳâbet mesnedine eyledi teşrîf bir fâzil
Ki zâtı ‘iffet ü faẓl-ile ‘âlemde mesel oldu

3. **fâzil:**

Tarih 28

Mısra: 3

Faziletli, fazilet sahibi, erdemli.

O fâzil ibn-i fâzil seyid ibn-i seyid-i dâne
Muḫaşşal her cihetle maẓhar-ı luḫf-ı ezel oldu

fazilet:

1. **fazilet:**

Kıt'a 9

Mısra: 3

Erdem, güzel ahlak.

Bed-siriştũn sũd-mend olmaz fazilet ḫab'ına
Âb-ı şîrin baḫri sũkker zehri işlâh eylemez

2. **fazilet:+de**

Tarih 1

Mısra: 2

Erdem, güzel ahlak.

Dirîgâ rev-be-râh-ı âḫret oldu o fâzil kim
‘Adîlin görmemişdi dide-i devrân faziletde

3. **fazilet:+de**

Tarih 8

Mısra: 3

Erdem, güzel ahlak.

Faziletde vera‘da müşîkide ferd idi ḫaḫka
Uşûl-i devr-i kec-rev itdi âḫir anı zîr-efgen

4. **fazilet:**

Tarih 26

Mısra: 4

Erdem, güzel ahlak.

Beşâretler hele ey âl-i Aḫmed kim naḫîb oldu
Fazilet menba‘ı aḫlâḫ kânı ercümendũnũz

fazilet-ḫũy-ı sencide:

1. **fazilet-ḫũy-ı sencide:**

Tarih 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ölçülmüş iyi huy.

‘Ulũvv-i câh u ḫũsn-i ḫaḫ fazilet-ḫũy-ı sencide
Meḫâsin mecma‘ı bir zât idi şũretde sîretde

fâzil-ı pâkize-gũher:

1. **fâzil-ı pâkize-gũher:**

Tarih 31

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Saf cevher olan erdem sahibi.

Ey fâzil-ı pâkize-gũher a‘lem-i devrân
Evşâf-ı cemilũn n'ola şîgmazsa beyâna

fazil:

1. **fazil:-ile**

Tarih 28

Mısra: 6

İyilik, erdem, lütuf.

Niḳâbet mesnedine eyledi teşrîf bir fâzil
Ki zâtı ‘iffet ü faẓl-ile ‘âlemde mesel oldu

2. **fazil:+ı, +y, +la**

Tarih 27

Mısra: 6

Cömertlik, iyilik.

Müşerref itdi fetvâ şadrını bir sâni-i Nu‘mân
Kim oldu ‘iffet ü fazlıyla zât-ı pāk-i bî-hem-tâ

fażl u dāniş-i Vahyî:

1. fażl u dāniş-i Vahyî: +y, +e

Gazel 155

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Vahyî'nin ilim ve irfanı.

Güftârı fażl u dāniş-i Vahyî'ye dâldür
Çadr-i güher-fürüşü bilür gevherin gören

fedâ:

1. fedâ:

Gazel 26

Mısra: 4

*Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme,
uğruna verme.*

Tenezzül eyler ise şâhbâz-ı çeşm-i hûn-rîzûñ
Dil-i bîmâr u cân-ı nâ-tüvân olsun fedâ bir bir

2. fedâ: +dur

Terkib-bend 1

Mısra: 10

*Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme,
uğruna verme.*

Bir sencileyin büt-i zarîfüñ
Hâk-i rehine cihân fedâdur

3. fedâ:

Gazel 35

Mısra: 3

*Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme,
uğruna verme.*

Ten ü cânı fedâ it dergeh-i şâh-ı muhabbetde
Eger nâ'il olursañ vaşl-ı yâre hoş 'avâyiddür

fedâ id-:

1. fedâ id-: -er

Rübai 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feda etmek.

‘Arifler ider ‘âlem-i imkânı fedâ
‘Aşıklar ider hür ile gılmânı fedâ

2. fedâ id-: -er

Rübai 32

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyi diğer bir şey uğruna vermek.

‘Arifler ider ‘âlem-i imkânı fedâ
‘Aşıklar ider hür ile gılmânı fedâ

3. fedâ id-: -e

Rübai 32

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyi diğer bir şey uğruna vermek.

Derviş midür ol ki ola tälîb-i nân
Derviş aña dirler ki ide cânı fedâ

fedâ ol-:

1. fedâ ol-: -dı

Kaside 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Deyim**

Uğruna yok olmak.

Hep maқdemün muқaddimesidür bu şiveler
Kim hâzret-i Zebîha fedâ oldu bir ganem

fehîm-i ‘arîf-i eyne's-süreyya ve's-sera:

1. fehîm-i ‘arîf-i eyne's-süreyya ve's-sera:

Gazel 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Süreyya yıldızının, toprağın nerede olduğu anlayış ve idraki.

Çadr-i eşk-i çeşmi bilmez râh-dân-ı hâk-i döst
Kal fehîm-i ‘arîf-i eyne's-süreyya ve's-sera

fehîm:

1. fehîm: +i, +n, +e

Gazel 35

Mısra: 1

Anlama, anlayış, idrak.

Meʿānī fehmine feyz-i şafā-yı dil müsāʿiddür
Ḥakāyık bī-ʿaded zāhir vücūd ammā ki vāhiddür

2. **fehm:**

Gazel 62

Mısra: 3

Anlama, anlayış, idrak.

Sebağ-ı ḥʿānān-ı ʿiṣkuñ nüktesin fehm itmede māhir
Debistān-ı maḥabbet içre kāmīl Mevlevīlerdür

3. **fehm:+e**

Kaside 2

Mısra: 2

Anlama, anlayış, idrak.

Ey muḳtedā-yı cemʿ-i nübüvvet sen olmasāñ
Fehme qarīb olmaz idi maʿnī-i ehem

4. **fehm:+e**

Rübai 62

Mısra: 3

Anlama, anlayış, idrak.

Kāmilleri fehme ḳudretüñ yoğ ḫtatum
Bārī hele kendi zātuñi fehm eyle

5. **fehm:**

Gazel 4

Mısra: 4

Anlama, anlayış, idrak.

Ağça dökseñ derdini taʿdād için ʿāşıkıların
Fehm olunmaz nağd-i eşk-i dīdesüz bu mācerā

6. **fehm:**

Mesnevi 2

Mısra: 12

Anlama, anlayış, idrak.

Fīʿl-cümle riyāzet ister ammā
Tā fehm olma meʿāl-i maʿnā

fehm eyle-:

1. **fehm eyle-: düm**

Gazel 149

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Bāğ-ı kāmı eşk imiş şād-āb iden fehm eyledüm
Giryey-i ebr-i bahārīden gül-i ḫandāndan

2. **fehm eyle-: -y, -e, -y, -di**

Gazel 109

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Fehm eyleyeydi cūş-i deryā-yı rahmeti
Olmazdı tevbe niyeti ʿiṣyān idenlerin

3. **fehm eyle-:**

Mesnevi 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak; idrak etmek.

Fehm eyle lüzümün oğı evvel
Taḫşiline bul ḫarīk-i eshel

4. **fehm eyle-:**

Gazel 206

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Vücūd-ı vāhidüñ fehm eyle gün-ā-gün zuhūrātın
Nesibā ādem olduñsa ʿadem bil cümle imkānı

5. **fehm eyle-:**

Rübai 62

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Ey ḫālib-i Ḥağ şifātuñi fehm eyle
Yoğ ol yūri seyyiʿātunı fehm eyle

6. **fehm eyle-:**

Rübai 62

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Kāmilleri fehme ḳudretüñ yoğ ḫtatum
Bārī hele kendi zātuñi fehm eyle

7. **fehm eyle-**:

Rûbai 62

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Ey t̄alib-i H̄ak şifātuñı fehm eyle
Yok ol yüri seyyi'ātunı fehm eyle

8. **fehm eyle-**:

Mesnevi 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: : **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Ey t̄alib-i biniş ü başiret
Fehm eyle ne şeydür âdemiyyet

9. **fehm eyle-**:

Gazel 124

Mısra: 14

Kelime Tipi: : **Kalıp İfade**

Anlamak; idrak etmek.

Nesibā tiz-bin ol bā'is-i hilkat nedür aña
Gözün aç zātuñı fehm eyle terk it humkı dāhī ol

fehm id-:

1. **fehm id-:-eli**

Gazel 130

Mısra: 9

Kelime Tipi: : **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

‘Ulüvv-i h̄āl ü dünüvv-i makāli fehm ideli
Nesib şî'r-ile yārāna i'tinā idemem

2. **fehm id-:-er**

Kaside 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Menbā'ı Āb-ı hayāt-ı feyz-i Rabbānī k'anı
Fehm ider her kim bu fānī zulmeti itse ‘ubūr

3. **fehm id-:-en**

Kaside 10

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Anlamak, idrak etmek.

Ne Mesnevi ki odur şerh-i metn-i nüshā-i vaḥdet
Çü rüz-ı rüşen olur fehm iden zevāta serire

4. **fehm id-:-en, -e**

Mesnevi 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Maḳşūd o şuhūda dest-resdür
Fehm idene bu işāret besdür

5. **fehm id-:-er**

Tarih 27

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

İkinci def'adur kim ziver oldu şadr-ı fetvāya
Kemāl-i imtiyāzın fehm ider bundan ülü'l-ārā

6. **fehm id-:-en, -ler**

Gazel 79

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Fehm idenler sebab-i hilkat olan 'ışk idigin
Güş-dār-ı ḥaber-i Vise ü Rāmīn olmaz

7. **fehm id-:-elüm**

Gazel 133

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Ebruvānuñla ruḥuñ fehm idelüm aḥkāmın
Çarḥ-ı ḥüsne baḳalum bedr ü hilālün görelüm

8. **fehm id-:-e, -mez**

Gazel 152

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlamak, idrak etmek.

Şöyle aşüfte cihân zülf-i perîşânından
Dâmenin fehm idemez kimse giribânından

9. **fehm id:-e, -gör**

Gazel 210

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlamak, idrak etmek.

Bu merâyâyâya bakıp Haqq'ı şuhûd eyle Nesîb
Sen daği şâf-dil ol fehm idegör bu râzî

10. **fehm id:-er**

Kaside 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlamak, idrak etmek.

Tamâm eyledi faqr-ı Muḥammedî'de şuhûdî
Tamâm-ı faqr nedür fehm ider 'uḳûl-i ḥabîre

11. **fehm id:-e, -bil, -dün**

Gazel 112

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlamak, idrak etmek.

Fehm idebildün ise me'âlin yeter saña
Nîlî varaḳlu heft kitâb-ı müzehhebün

fehm it:-

1. **fehm it:-me, -dün, -se**

Gazel 110

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlamak, idrak etmek.

Fehm itmedünise remz-i fenâ vü baḳâ nedür
Gör ittiḥâd-ı kârın imâm u cemâ'atün

2. **fehm it:-me, -se**

Gazel 121

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İdrak etmek, düşünmek.

Ḳurb-ı bî-keyfiyyetün fehm itmese n'ola 'uḳûl
Cebrâ'il esrâr-ı mi'râcuñda ḥayrândur senün

3. **fehm it:-me, -se**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlamak, idrak etmek.

Özge ḳurbîyyet idi ne ittiḥâd u ne ḥulûl
Ḳurb-ı bî-keyfiyyetün fehm itmese n'ola 'uḳûl

4. **fehm it:-me, -di**

Müsemmen 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlamak, idrak etmek.

Ḳadrüñi fehm itmedi şol kimse kim dil kürdur
Şânuñi münkir olan luṭf-ı Ḥüdâ'dan dürdur

fehm ol:-

1. **fehm ol:-an, -lar**

Gazel 102

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İdrak etmek, düşünmek.

Nefâset fehm olanlar gevher-i nazmuñ bilür ḳadrin
Nesîb-âsâ olursaḳ n'ola istiḥsândan fâriḡ

2. **fehm ol:-ın, -ur**

Gazel 146

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlaşılmak.

'Âşîḳ ne deñlü itse nihân âteş-i dilin
Süz-ı derüñi fehm olunur ıztırâbdan

3. **fehm ol:-ın, -ur**

Gazel 171

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlaşılmak.

Mefhûmı fenâdur hele bu nüshâ-i kevnün
Ma'ni-i baḳâ fehm olunur bir luḡat olsa

4. **feh̄m ol-/-m, -dī**

Gazel 209

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlaşılmak.

Çok nükte feh̄m olındı fūnūn u cūnūndan
Ammā ki ḥall olmadı ‘iṣkuñ mesā’ili

5. **feh̄m ol-/-i, -n, -ur**

Rūbai 53

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlaşılmak.

Fiḫdāni ile feh̄m olunur ḫadr-i zevāt
Merg olmasa olurdu maḥabbet ma’dūm

Felātūn:

1. **Felātūn:**

Gazel 83

Mısra: 12

Antik Yunan filozofu, Eflatun; akıllı.

Sa’y-i bi-fā’idedür olmayıcaḫ isti’dād
Eblehān verziṣ-i ḫikmetle Felātūn olmaz

felek:

1. **felek:**

Gazel 179

Mısra: 4

Felek, baht, kader.

Ruḫ-ı ‘arūṣ-ı emel mihr olursa göstermez
Felek didükleri ḡaddār u nā-bekār bize

2. **felek:+de**

Gazel 180

Mısra: 8

Gökyüzü.

O māha aḫterān ümmidin itm̄em ḫālī’üm yoḫdur
Felekde her ne deñlü kevkeb-i baḫtum sa’id olsa

3. **felek:+ler**

Rūbai 14

Mısra: 1

Gökyüzü.

Ey bezm-i celālünde felekler rakḫāṣ
Ferṣ oldı rehūnde perde-i çeṣm-i ḫavās

4. **felek:**

Rūbai 64

Mısra: 1

Gökyüzü.

Devr eyleyeli felek o meh-ruḫsārı
Hiç ṣorma cerāḫat-i dil-i efgārı

5. **felek:**

Gazel 187

Mısra: 8

Felek, baht, kader.

Hōṣā o naḡme-i dil-süz-ı ḡam ki maẓmūni
Felek didükleri ḡaddārdan ṣikāyet ola

6. **felek:**

Gazel 212

Mısra: 1

Felek, baht, kader.

Felek ‘aceb yolumuz kūy-ı yāre düşmez mi
Bizüm de ḫiṣsemūze bir nezāre düşmez mi

7. **felek:**

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Felek, dünya.

Āh ey felek sitem me’āsir
Besdür dil-i zāra bu ‘adāvet

8. **felek:+de**

Gazel 50

Mısra: 1

Dünya.

Fürüzān māh u ḫurṣid iki zerrin ṣem’-dānlardur
Felekde ṣanma bezm-i ‘iṣḫa cām-ı zer niṣānlardur

9. **felek:**

Gazel 28

Mısra: 12
Gökyüzü.

Nesibâ berç şanma vaqt-i giryâni ebr içre
Felek evzâ^c-i nâ-ber-cây-ı hüd-gâmâne handandır

10. felek:

Kaside 5

Mısra: 12
Gökyüzü.

Huddâm-ı ravzasına melek gıbta itmede
Tavf-ı harîmi ile felek bî-çarârdur

felek-i çârümîn:

1. felek-i çârümîn:

Gazel 9

Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Göğün dördüncü katı.

Cây olsa da gönül felek-i çârümîn saña
Mânend-i âfitâb

felek-i nübüvvet:

1. felek-i nübüvvet:+e

Rûbai 6

Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Gökyüzünün peygamberi.

Ey şer'î olan meclis-i dine mişbâh
Sensin felek-i nübüvete nür-ı şabâh

felek-i pür-hiyel:

1. felek-i pür-hiyel:+üñ

Tarih 11

Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Hileler dolu felek.

Eyledi Şâm'da maḥdümına bir sūr-ı hıtân
Görmemiş mislini çeşmi felek-i pür-hiyelüñ

fen:

1. fen:-ni, -ni

Gazel 118

Mısra: 4
Hüner, mârifet, sanat.

N'ola ḥall-i nikât-ı ğamda reşk-endâz-ı 'aql olsağ
Maḥabbet fennini Mecnûn gibi üstâddan gördük

2. fen:+de

Kaside 2

Mısra: 8
Hüner, mârifet, sanat.

Mümkün degül ihâta o sırr-ı daḳıķı kim
İdrâk ü fehm ü 'aql olur ol fende mütthem

fenâ:

1. fenâ:

Gazel 61

Mısra: 8
Yokluk, yok olma.

Riyâzet pütesinde nâr-ı ğamla
Fenâ zâ'ibleridür Mevleviler

2. fenâ:+sı, +n

Gazel 39

Mısra: 14
Yokluk, yok olma.

Her zamân vaz^c-ı diger-ğün ile gerdün Nesib
Âḫirü'l-emr fenâsın bize i'lâm eyler

3. fenâ:

Gazel 20

Mısra: 1
Yokluk, yok olma.

Fenâ bezminde gerdân câm-ı zerdür ḥalka-i tevḫid
Şeb-i ğafletde ḥurşid-i şeherdür ḥalka-i tevḫid

4. fenâ:

Gazel 62

Mısra: 1
Yokluk, yok olma.

Fenâ peygülesinde merd-i ḥâmil Mevlevilerdür
Emânet bârını cân-ile ḥâmil Mevlevilerdür

5. fenâ:+dur

Gazel 171

Mısra: 5
Yokluk, yok olma.

Mefhūmī fenādur hele bu nüshā-i kevnūñ
Ma'nī-i bakā fehm olunur bir luğat olsa

6. **fenā:**

Tahmis 2

Mısra: 2

Yokluk, yok olma.

Ol tācir-i derdüz ki fenā hāşilumuzdur
‘Aşk-ı ezeli nāka-keş-i maḥmilümüzdür

7. **fenā:**

Gazel 102

Mısra: 8

Yokluk, yok olma.

Sipih-r-i sifle-perverden qabūl-i minnet itmezler
Fenā ehli olurlar meyl-i ‘izz ü şāndan fāriğ

8. **fenā:+nuñ**

Gazel 159

Mısra: 2

Yokluk, yok olma.

Pür-füsündür ki alur sıhr ile ḥalkuñ hūşın
Ḥırz-ı cān şanma fenānuñ direm-i menķūşın

9. **fenā:**

Rūbai 57

Mısra: 2

Yokluk, yok olma.

Bāzār-ı ḥōdīde tā-be-key pest olasın
Sa’y it ki fenā cāmī ile mest olasın

10. **fenā:**

Gazel 190

Mısra: 12

Yokluk, yok olma.

Ümmid ider mi ḥırmen-i kām ola ḥāşılı
Toḥm-ı heves şaçan bu fenā şūrezārına

11. **fenā:**

Gazel 132

Mısra: 3

Yokluk, yok olma.

Püte-i dilde fenā iksirinūñ ḥāşıyyetin
Āteş-i ‘ışkıyla pür cūş olmayınca bilmedüm

12. **fenā:+sı, +n**

Tarih 17

Mısra: 5

Yokluk, yok olma.

Fenāsın añladı bu dār-ı zūlmet-ābāduñ
Kemāl-i rağbet ile itdi ‘azm-i ‘ālem-i nūr

fenā-yı gülsitān-ı ‘ālemi:

1. **fenā-yı gülsitān-ı ‘ālemi:**

Gazel 42

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Alemin gül bahçesinin faniliği.

Fenā-yı gülsitān-ı ‘ālemi her sāl ider inhā
Dem-i faşl-ı ḥazān berg-i dirāhtān bī-suḥan söyler

fenā-yı ḥarīm:

1. **fenā-yı ḥarīm:-üñ, -de**

Kaside 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Haremde bulunmayan.

Ḥāşā şerāre-bīn ola nār-ı caḥīmden
Bir dīde kim fenā-yı ḥarīmünde ola nem

fener:

1. **fener:+dür**

Gazel 174

Mısra: 14

*Saydam bir maddeden yapılmış veya böyle bir madde
ile donatılmış, içinde ışık kaynağı bulunan aydınlatma
aracı, fanus, kandil.*

Nesībā keşti-i Nūh-ı nebīdür türbe-i Monlā
Muraşşaf bir fenerdür ḳubbe-i ḥaḍrası bālāda

fen-i ‘ışk:

1. **fen-i ‘ışk:+da**

Gazel 199

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aşk ilmi.

fenn-i ğam:

1. fenn-i ğam:+uñ

Gazel 209

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dert ve kederin ilmi.

Tahkika çıkmadı ğam u hicrũñ neticesi
Gerçi görũldi fenn-i ğamuñ çok resâ'ili

fenn-i hakikat:

1. fenn-i hakikat:+ũñ

Gazel 110

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hakikat ilmi.

Ma'lũm olur geçince ĥudũd-ı rũsũmdan
Mevzũ' u ğāyeti hele fenn-i ĥakikatũñ

fenn-i melāhat:

1. fenn-i melāhat:+de

Rũbai 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gũzellik ilmi.

Ey derdi ĥayāt-ı ebediye bā'is̃
Yok fenn-i melāhatde senũñle bāhis̃

ferāĝ gel-:

1. ferāĝ gel-:-di

Gazel 153

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek, kurtulmak.

Ferāĝ geldi bahār u emen ĥayālinden
Geçilmedi ĥa-ı 'anber-şiken ĥayālinden

ferāĝat eyle-:

1. ferāĝat eyle-:-se

Gazel 208

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek, el çekmek.

Ferāĝat eylese āh itmeden arār idemez
Nesib-i zār-ı siyeh-rũzgārı gũrdũñ mi

ferāĝat id-:

1. ferāĝat id-:-er

Gazel 153

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek, el çekmek.

Nesib-i dil geçemez fikr-i zũlf-i dilberden
Ĝarib ider mi ferāĝat vaan ĥayālinden

ferāĝat it-:

1. ferāĝat it-:-di

Tarih 13

Mısra: 8

Kelime Tipi:

Vazgeçmek, el çekmek.

Rũhı pervāz itdi nāgeh gũlsitān-ı vadete
İtdi ĥāristān-ı fāniden ferāĝat çekdi el

ferāmũş:

1. ferāmũş:

Gazel 48

Mısra: 8

Unutma, hatırdan ıkarma.

Edeb āmũz-ı debistān-ı maabbet dā'im
Sa'y ile ĥarf-i temennāyı ferāmũş eyler

ferāmũş eyle-:

1. ferāmũş eyle-:-dũm

Tahmis 3

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Unutmak.

Yoluñda ōlmeden dũnmez ne añlarsın bu mazũnı
Hemān ek tiĝ-ı nāzı bildũgũñden alma ey ĥũnı

ferāmũş it-:

1. ferāmũş it-:-dũr, -ũr

Gazel 26

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Unutmak.

Saňa zulm-i firāvānın Nesīb ol şāh-ı bī-dāduñ
Ferāmūş itdürür kem-ter nigāh-ı āşinā bir bir

2. **ferāmūş it-**: -dür, -ür

Gazel 206

Mısra: 7

Kelime Tipi: -
Unutmak.

Ferāmūş itdürür ‘uşşāka iki ‘ālemūñ fikrin
İlāhī hūsnūññ bir zerresidür hūsn-i cānānī

ferāşet-i çemen:

1. **ferāşet-i çemen:** +e

Kaside 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Bahçenin hizmet edeni.

Hālā ferāşet-i çemene bağlayup kemer
Bād-ı şabā o hıdmet ile dem-güzārdur

ferd:

1. **ferd:** +i, +n, +i

Tahmis 4

Mısra: 15

Kişi, insanlardan her biri.

Ğam u vehmūñ olur her ferdini bir maħmile şārif
Nesībā didi ol kāmīl bu remzi beyte kim hātīf

2. **ferd:**

Tarih 8

Mısra: 3

Eşsiz, tek.

Faziletde vera‘da mūşıkide ferd idi haħķa
Uşul-i devr-i kec-rev itdi āħir anı zīr-efgen

ferdā:

1. **ferdā:** +lar

Kıt'a 3

Mısra: 3

Yarın.

Cümle hep ferdālar imrüz olmada
Diye tebdil olmada imrüzlar

2. **ferdā:**

Kaside 7

Mısra: 9

Yarın, sonra.

Kemīne muħlişi ferdā bulur necāt-ı ebed
‘Adil zerre-i mihri degüldür ‘ilm ü ‘amel

3. **ferdā:** +y, +a

Gazel 59

Mısra: 3

Yarın, sonra.

Ol serv ü kad perī ise ferdāya şalmada
Cüyāb-ı ‘ömr-i ādem ise pür şitābdur

ferdā-yı haşr:

1. **ferdā-yı haşr:**

Gazel 108

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Haşrin sonrası.

Ferdā-yı haşr gāşiye ber-düşıdır sürüş
Kesb-i rızā-yı Hālik için h‘ār olanlaruñ

ferd-i sevāb:

1. **ferd-i sevāb:**

Kaside 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Kişinin sevabı.

Defter-i a‘mālūme yazılmadı ferd-i sevāb

Bir siyeh-nāme güneh-kārum ki fikrüm şerr ü şür

ferid ol-:

1. **ferid ol-:** -sa, -m

Terci-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Tek olmak, eşsiz ve benzersiz olmak.

Zannum budur ki ben kılına ide mağfıret

Cürm ü haķā ile eger olsam daħi ferid

ferid-i rüzgār:

1. ferid-i rüzgār:

Kıt'a 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zamânında eşi bulunmayan kimse.

‘İlm-ile olsa fūrū-māye ferid-i rüzgār
Kimsenüñ maqşūdını luṭf ile incāh eylemez

feridü'd-dehr:

1. feridü'd-dehr: +sin

Tarih 30

Mısra: 5

Dünyada tek olan.

Sen feridü'd-dehrsin zāt-ı şerifüñ gibi hiç
Çeşm-i devrân görmedi bir ercümendi ‘ilm-ile

fermān:

1. fermān: +ı

Kaside 9

Mısra: 7

Emir, buyruk.

Fermānı ile itdi zemīni yine rüşen
Mağribde güneş olmuş iken perde-keş-i rü

fermān id-:

1. fermān id-: -er, -se

Gazel 117

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Emir ve buyruk vermek.

Eyler cihān cihān dili bir laḫzada helāk
Fermān iderse leşker-i müjgāna gözlerüñ

2. fermān id-: -er

Gazel 145

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Emir ve buyruk vermek.

‘Aceb helāke mi iṭlāka mı ider fermān
Ne emr olur ki o şāh-ı sitem-me’ābumdan

fermān-ber-i ḫātem-i Süleymān:

1. fermān-ber-i ḫātem-i Süleymān: +uz

Rübai 42

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Emri yerine getiren Hz. Süleyman'ın yüzüğü.

Cāniyle musaḫḫar hevā-yı lebiyüz
Fermān-ber-i ḫātem-i Süleymān'uz biz

fermān-fermā:

1. fermān-fermā:

Tarih 18

Mısra: 2

Hükmü geçen.

Lezzet-i ma‘deletin kām-ı cihān almış idi
Bir zamān olmuş idi ‘adl ile fermān-fermā

fermān-ı Cenāb-ı Ḥazret:

1. fermān-ı Cenāb-ı Ḥazret:

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hazreti Allah'ın fermanı.

Bî-tekellüf ide ervāḫ ile itilāf ecsām
Ola fermān-ı cenāb-ı Ḥazret ile nefḫ-i şūr

fermān-ı ḫakk:

1. fermān-ı ḫakk: +a

Gazel 140

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah'ın emri, buyruğu.

Her ḳanda olsa ‘izz ile maḫdüm gayr olur
Fermān-ı Ḥakk'a rağbet ile inḳıyād iden

fermān-ı hümāyün:

1. fermān-ı hümāyün: +ı

Tarih 28

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Padişah fermanı.

Şehenşāh-ı cihān Sulṭān Aḫmed Ḥān gāzinüñ
Bu fermān-ı hümāyünüñ hele ḫayrül-‘amel oldu

ferş ol-:

1. **ferş ol:-dı**

Rübai 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yaymak, döşemek.

Ey bezm-i celâlünde felekler rakḳāş

Ferş oldu rehünde perde-i çeşm-i havāş

fersāh:

1. **fersāh:**

Kaside 1

Mısra: 12

3 millik uzaklık ölçüsü (Yaklaşık 5 kilometre olup kullanıldığı yere ve zamâna göre uzunluğu değişmiştir).

‘Arz-ı hâl itmekdür ancak maṭlabum dergāhuña
Yoksa vaşfuñ şad-hezārān fersāh oldu baña dūr

ferş-i reh-güzer:

1. **ferş-i reh-güzer:+dür**

Gazel 163

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yeryüzü geçidi.

Ser-i küyuñda kim reşk-āver-i Firdevs-i a‘lādur

Per-i Cibril ferş-i reh-güzerdür yā Resülallāh

ferş-i reh-i dergeh-i Mollā:

1. **ferş-i reh-i dergeh-i Mollā:**

Gazel 74

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Molla dergahının yolunun halısı.

Hıdmet-i ḥayr-du‘asında muḳimüz şeb ü rüz

Yüzümüz ferş-i reh-i dergeh-i Mollā iderüz

fersüde:

1. **fersüde:**

Gazel 72

Mısra: 3

Eskimiş, yıpranmış.

‘Āḳıbet fersüde itdi kâle-i kâmin kesād

Çār-süy-ı devletüñ çok kām-gārın görmüşüz

2. **fersüde:**

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Eskimiş, yıpranmış.

Fersüde kıl evvelā ḥabībūñ

Ḥāk-i rehine o pādişāhuñ

feryād:

1. **feryād:+a**

Tahmis 3

Mısra: 11

Haykırış, çığlık, figan.

Hevā germ āteşin feryāda āğāz itdi bülbüller

Mişāl-i gül görindi ehl-i ‘ışka sîne-çāk olmak

2. **feryād:+ı, +n, +ı**

Gazel 49

Mısra: 9

Haykırış, çığlık, figan.

Yine feryādını arturdı hezārān-ı çemen

Seyr-i bāga ‘acabā ol gül-i ra‘nā mı gelür

feryād u enin:

1. **feryād u enin:**

Gazel 67

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bağırarak, ağlamak ve inlemek.

N'ola ehl-i riyā ‘uşşāk-veş āh eylemezlerse

Muşavver bülbül-i şeydāda feryād u enin olmaz

feryād u fiğān u nāle:

1. **feryād u fiğān u nāle:**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Feryat, ağlayış ve inleyiş.

Küyuñda olursa itme ta‘yib

Feryād u fiğān u nāle eفزün

feryād-res-i ḥayl-i ‘uşāt:

1. **feryād-res-i ḥayl-i ‘uşāt:**

Rübai 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Günahkarlar topluluğunun yardımına koşan.

Ey şefkati feryād-res-i hayl-i ‘uşāt
Nāzende-i Hābīb-i Hāq şefi‘-i ‘araşāt

ferzend-i edīb-i nükte-dān:

1. **ferzend-i edīb-i nükte-dān:**+u, +m
Mesnevi 2
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Nükte sahibi edebiyatçı oğul.

Ey nūr-ı dü-çeşm-i hūn-çekānum
Ferzend-i edīb-i nükte-dānum

fesāne:

1. **fesāne:**
Gazel 58
Mısra: 4
Efsane, destan, hikaye.
Sa‘ādet ister iseñ bāl-i himmet aç yoksa
Fesāne küyi-i perr-i hümāyı neylerler

feth eyle-:

1. **feth eyle-:**-sün
Gazel 140
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Feth etmek, ele geçirmek.
Feth eylesün memālik-i şabr u kanā‘ati
H‘āhiş-geri-i übbehet-i Keykubād iden

fettān:

1. **fettān:**+dur
Gazel 197
Mısra: 6
Çekici, gönül alıcı.
Ele āyine alsa ‘aks-i rüyın eyler āşüfte
‘Aceb fettāndur meftūn ider hürşidine māhı
2. **fettān:**+a
Gazel 73
Mısra: 4
Çekici, gönül alıcı.
Huftedür şanma ider men‘-i nigh ‘āşıkdan
H‘āb-ı nūşındır o fettāna ta‘allümgeh-i nāz

fetvā:

1. **fetvā:**
Tarih 27
Mısra: 5
Şeyhülislam ve müftülerin verdikleri din hükümleri.
Müşerref itdi fetvā şadrını bir sāni-i Nu‘mān
Kim oldı ‘iffet ü fazlıyla zāt-ı pāk-i bī-hem-tā

2. **fetvā:**
Tarih 27
Mısra: 16
Şeyhülislam ve müftülerin verdikleri din hükümleri.
Nesīb-āsā ahālī didi tebrük ile tārīhin
Mübārek-bād ‘Abdullāh Efendi'ye yine fetvā

fevāt-ı murādāt-ı fānī:

1. **fevāt-ı murādāt-ı fānī:**+y, +e
Kaside 8
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Gelip geçici isteklerin ölümü.
Nedür ey gönül bu sirişküñ dem-ā-dem
Fevāt-ı murādāt-ı fāniye mātem

fevt:

1. **fevt:**+i, +n, +e
Tarih 15
Mısra: 5
Ölüm.
Fevtine tārīh için didüm Nesib
Çaldı sermā-yı fenā Bostān'ı hayf
2. **fevt:**
Tarih 8
Mısra: 5
Ölüm.
Nesibā fevtine oldı iki tārīh bu mışra‘
Saña Hāfız serāy-ı hūr u ‘inde şadr ola mesken

fevt ol-:

1. **fevt ol-:**-up
Tarih 33
Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ölmek.

Fevt olup bu sene de Dürrî Efendi şad hayf
Çabri pâkin dür-i zahmetle pür ide Mevlâ

fevt-i fırsat:

1. fevt-i fırsat:

Mesnevi 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Fırsatları kaçırma.

Tahşile çalış beâlet itme
İhmâl ile fevt-i fırsat itme

fevvâre:

1. fevvâre:+dür

Gazel 24

Mısra: 10

Fıskiye.

Âh-ı âteş-zâd kim dâğ-ı dilüm şâd-âb ider
Gülsitân-ı ışkâ gūyâ âteşin fevvâredür

2. fevvâre:

Gazel 44

Mısra: 6

Fıskiye.

Dūd-ı âh ola çemen-zâr-ı firâka sünbül
Çeşmüm ol gülşene fevvâre degüldür de nedür

feyyâza-i âb-ı hayât:

1. feyyâza-i âb-ı hayât:

Tarih 27

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ölümsüzlük suyunun bereketi.

Çalem destinde bir feyyâza-i Âb-ı hayât oldı
İder hep mürdegân-ı ye'si ihyâ ba'd-ezîn haçça

feyz:

1. feyz:-i

Gazel 166

Mısra: 4

Bereket, bolluk.

Gel sîneme aç gerden-i billürünü ey meh
Gör feyzi hele kaçır-ı merâmuñ şehirinde

feyz ü fütüh:

1. feyz ü fütüh:+ı

Tahmis 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Feyiz, bolluk ve fetih.

Bulmaksa Nesibâ ğarazuñ feyz ü fütühü
Öp pîr-i muğan destini vir şadra şürühü

feyz-i güftâr:

1. feyz-i güftâr:+uñ, +la

Kaside 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sözün bolluğu, bereketi.

Mürde diller feyz-i güftârıyla buldı taze cân
Oldı şâhâ la'l-i nâbuñ menba'ı Âb-ı hayât

feyz-i Haçç:

1. feyz-i Haçç:

Tarih 4

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Allah'ın ihsanı.

Eyledi ilhâm târihin Nesib'e feyz-i Haçç
Oldı İsmâ'il Paşa 'izz ile Mısr'a 'aziz

feyz-i hevâ-yı mihr-i ruç:

1. feyz-i hevâ-yı mihr-i ruç:+uñ

Kaside 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yanağının parlaklığının bereketi.

Feyz-i hevâ-yı mihr-i ruçuñ oldı kâr-ger
İtdi Halil'e âteşi nüzhetgeh-i İrem

feyz-i lutf-ı Mevlâ:

1. feyz-i lutf-ı mevlâ:

Mesnevi 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: -
Allah'ın lütfunun bolluğu.

Şoĥbetleri cāna nūr-baĥşā
Ĥıdmetleri feyz-i luĥf-ı Mevlā

feyz-i mevleviyān-ves:

1. feyz-i mevleviyān-ves:

Kaside 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mevleviler gibi bereketli.

Sipihri eyledi gerdende feyz-i Mevleviyān-ves
Vüfūr-ı ŧevĥi eŧer itdi ŧab'-ı çarĥ-ı esire

feyz-i neŧāt u ĥande:

1. feyz-i neŧāt u ĥande:+de

Terci-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Neŧe ve gülmenin bereketi.

Gāhī neŧīm-i fikr-i kerem kim vezān olur
Feyz-i neŧāt u ĥandede çün verd-i aĥmerem

feyz-i ŧafā-yı dil:

1. feyz-i ŧafā-yı dil:

Gazel 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül huzurunun bereketi.

Me'ānī fehmine feyz-i ŧafā-yı dil müsā'iddür
Ĥaĥāyık bī-'aded zāhir vücūd ammā ki vāĥiddür

feyz-i ŧeb-i firāk:

1. feyz-i ŧeb-i firāk:

Gazel 119

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ayrılık geçesinin lufu.

Feyz-i ŧeb-i firāk ile mānende-i Nesīb
Gülzār-ı dāĥa eŧk-i teri ŧebnem eyledük

feyz-yāb:

1. feyz-yāb:

Gazel 5

Mısra: 4

Feyiz bulan, bolluk ve bereket gören.

Bulurdu 'ömr-i ebed ĥatresin çeken rindān
Mey-i lebünden eger olsa feyz-yāb ŧarāb

feyz-yāb-ı ebr-i ĥudret:

1. feyz-yāb-ı ebr-i ĥudret:

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın ĥudret bulutunun bereketini gören.

Feyz-yāb-ı ebr-i ĥudret zīb-i büstān-ı vedād
Nev-gül-i gülzār-ı vāĥdet bülbül-i bāĥ-ı ĥuzūr

fezā-yı āsumān:

1. fezā-yı āsumān:

Müsemmen 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Göĥün sonsuz boşluĥu.

Ol zamān kim eyledüñ püŧ-i burākı zİR-revān
Göz yumup açınca ŧayy oldı fezā-yı āsumān

fezā-yı cām:

1. fezā-yı cām:+da

Gazel 5

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kadehdeki boşluk.

Fezā-yı cāmıda rūĥ-ı Cem'ün otaĥıdır
Ĥıyās itme ki izĥār ider ĥübāb ŧarāb

fezā-yı 'ıŧk:

1. fezā-yı 'ıŧk:+a

Gazel 198

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aŧk meydanı.

Elem çekmem ol āĥü-çeŧmī ĥıŧŧā ŧayd için ey dil
Fezā-yı 'ıŧka ŧimdi esb-i āĥ-ı bād-pā düŧdi

2. fezā-yı 'ıŧk:+da

Gazel 212

Mısra: 7

Kelime Tipi: -
Aşk meydanı.

Kemend-i  urra-i  anber-nis ara d üşmez mi
Fez a-yı  ışkda b ih de gerd olan diller

fez a-yı  ıyş:

1. fez a-yı  ıyş:+da

Gazel 50

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Eğlence yeri.

H b b-ı s ağar-ı şahb  fez a-yı  ıyşda g y 
şehenş h-ı neş ta erg v n  s yeb nlardur

fiğ n:

1. fiğ n:+u, +m

Gazel 90

Mısra: 4

Feryat, haykırıp bağırma.

 arık-ı  aşk-ı b zide hir s-ı düşmen olmazmış
Dil-i sağtın o gül-h dd n fiğ num nerm ider dirdüm

2. fiğ n:+u, +mız, +ı

Gazel 203

Mısra: 1

Feryat, haykırıp bağırma.

 am-ı fir kuň ile g ř iden fiđ numuzı
Ten-i niz rda zenb r şandı c numuzı

3. fiğ n:

Gazel 191

Mısra: 11

Feryat, haykırıp bağırma.

Fiğ n ki bey geh-i b -temiz-i  alemde
Bah -yı gevher ile şatılır ĥarķ-p re

4. fiğ n:

Gazel 30

Mısra: 6

Feryat, haykırıp bağırma.

Dükendi şabr u  r m u şar r u r şatum cümle
Fiğ n itmek ser-i k yunda n -ş r olduğumdandur

5. fiğ n:

Gazel 56

Mısra: 7

Feryat, haykırıp bağırma.

Fiğ n ki t ğ-ı sitemle o k fir-i bed-k ş
şehid ider beni zu mınca çok şev ba girer

6. fiğ n:

Gazel 153

Mısra: 8

Feryat, haykırıp bağırma.

ĥay li daği  aziz itdi şimdi did rı
Fiğ n o Y suf-ı gül-pirehen ĥay linden

fiğ n eyle-:

1. fiğ n eyle-:-mez

Gazel 148

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haykırıp bağırma.

Te'řiri ide řab uň c 'iz ki periř n
K yunda fiğ n eylemez oldum ĥazerümden

fiğ n u n le:

1. fiğ n u n le:+de

Kaside 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Feryat ve inilti.

G ller g ş de oldu dem-i nev-bah rdur
Bülbül fiğ n u n lede b -iĥtiy rdur

fiğ n-ı  andelib n:

1. fiğ n-ı  andelib n:

Gazel 28

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bülbüllerin(aşıkların) feryadı.

Ser-i k yunda ey gül n le itsek olma rencide
Fiğ n-ı  andelib n ziver-i şağn-ı g list ndur

2. fiğ n-ı  andelib n:

Gazel 28

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Bülbüllerin(aşıkların) feryadı.

Ser-i küyünde ey gül nâle itsek olma rencide
Fiğân-ı ‘andelibân zîver-i şahın-ı gülistândur

fihrîst-i faşl u bâb:

1. **fihrîst-i faşl u bâb:**+ı, +y, +uz

Gazel 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bölmelerin ve konuların fihrîsti.

Egerçi zerreyüz mihr-i kadîmün tâbıyuz cânâ
Kitâb-ı ‘âlemün fihrîst-i faşl u bâbıyuz cânâ

fihrîst-i metn-i nüşâ-i kınnîne:

1. **fihrîst-i metn-i nüşâ-i kınnîne:**+dür

Gazel 18

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şarap şişesinin üzerindeki metnin özeti.

İcmâl-i râz sîne-i mînâyı gösterür
Fihrîst-i metn-i nüşâ-i kınninedür kadeh

fiğdân:

1. **fiğdân:**+ı

Rûbai 53

Mısra: 3

Yokluk, eksiklik.

Fiğdânı ile fehm olunur kâdr-i zevât
Merg olmasa olurdu mağabbet ma‘düm

fikr:

1. **fikr:**+ü, +m, +de

Gazel 49

Mısra: 5

Düşünce, hayal.

Dem ü lahm olduğu ağıyar ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse hayâlün dahî tenhâ mı gelür

2. **fikr:**+ü, +müz

Gazel 173

Mısra: 13

Düşünce, hayal.

Hemîşe fikrümüz olsun Nesîb rûy u lebi
Gül ile mül kıoyalum biz şükûfe-dânumuza

3. **fikr:**+i, +n

Gazel 206

Mısra: 7

Fikir, düşünce.

Ferâmüş itdürür ‘uşşâka iki ‘âlemün fikrin
İlâhî hüsünüñ bir zerresidür hüsni-cânânî

4. **fikr:**+i

Tarih 28

Mısra: 8

Fikir, düşünce.

Cenâb-ı hazret-i ‘Uşşâkî-zâde ekmele-i devrân
Ki fikri seyyide taḥkîkda ni‘me'l-bedel oldı

5. **fikr:**+ü, +m

Kaside 1

Mısra: 12

Düşünce, fikir.

Defter-i a‘mâlûme yazılmadı ferd-i şevâb
Bir siyeh-nâme güneh-kârum ki fikrüm şerr ü şür

6. **fikr:**+i

Mesnevi 2

Mısra: 5

Düşünce, akıl, tavsiye.

Bu fikri derûnda eyle taşdıķ
Mümkün mi edâ-yı şükr-i tevfiķ

7. **fikr:**+üñ

Kaside 9

Mısra: 2

Fikir, düşünce.

Endîşe-i bî-hüdeye şarf eyleme evkât
Fikrün ola ḥalvetde vü celvetde hemân Hû

fikr it-:

1. **fikr it-:**-me, -ye, -sin

Kaside 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Düşünmek.

Fıkr itmeyesin görmeyesin şüret-i hâlün
Nezzâregehün olmaya âyine-i zânû

fıkr-i kec:

1. fıkr-i kec:

Kaside 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Eğri, çarpık düşünce, hayal.

Fıkr-i kec ile toptoludur levh-i hâtırâ
Mânend-i nakş-ı cevher-i şemşir-i hâm-be-hâm

fıkr-i kec-i nâ-şavâb:

1. fıkr-i kec-i nâ-şavâb:+dan

Gazel 146

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yanlı, faydasız düşünce.

Geç zâhidâ bu fıkr-i kec-i nâ-şavâbdan
Geçmez gönül o dilber-i âli-cenâbdan

fıkr-i me'âl-i hâl id-:

1. fıkr-i me'âl-i hâl id-:-er, -em

Terci-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Halini, durumu anlatma düşünce.

Geh 'adl-i Hâk u rûz-ı cezâ yâduma gelür
Fıkr-i me'âl-i hâl iderem kanlar ağlaram

fıkr-i na't-i nebî:

1. fıkr-i na't-i nebî:

Kaside 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Peygamberimize naat yazma düşünce.

Tâ ola fıkr-i na't-i nebî ahsenü'l-'amel
Tâ kim enâmil ile ola âşinâ kâlem

fıkr-i nesib-i pür-kuşûr:

1. fıkr-i nesib-i pür-kuşûr:

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Nesib'in kusur dolu düşünce.

Yâ Resüllâh bu güne hisset-i ahvâl ile
Kanda na'tün kâdadur fıkr-i Nesib-i pür-kuşûr

fıkr-i ruḥ:

1. fıkr-i ruḥ:+ı, +y, +la

Gazel 182

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünün hatırlanması.

Fıkr-i ruḥıyla neşv ü nemâ buldı bu gönül
Âteş zarar-resân olmazmış semendere

fıkr-i rûy:

1. fıkr-i rûy:+uñ, +la

Gazel 137

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünün hayali, düşünce.

Fıkr-i rûyuñla dil-i gam-gîne virdüm tesliyet
Bir gül-i ḥandân ile bir tıflı dil-şâd eyledüm

2. fıkr-i rûy:+uñ, +la

Gazel 69

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünün hayali, düşünce.

Fıkr-i rûyuñla dili garḳa-i nûr eylemişüz
Çeşm-i ḥüninimüzi maṭla'-ı hür eylemişüz

fıkr-i târiḥ:

1. fıkr-i târiḥ:-in, -

Tarih 33

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Tarih düşürmeyi tasarlamak.

Terk-i âlemler kılup zümre-i aḥbâbı yetim
Fıkr-i târiḥin idüp yek sere ihvân-ı şafâ

fıkr-i vasl:

1. **fıkr-i vaşl:**+ı

Gazel 39

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) Kavuşma düşüncesi.

Fıkr-i vaşlı beni giryân ider ol sîm-tenüñ

Âdeme her ne iderse şama^c-ı hâim eyler

fıkr-i vuşlat:

1. **fıkr-i vuşlat:**

Gazel 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) kavuşma düşüncesi.

Gözümden eşk-i hasret düşmede naşş-ı cihân-âsâ

Gönülden fıkr-i vuşlat çıkmada ümmid-i cân-âsâ

fıkr-i zülf-i dilber:

1. **fıkr-i zülf-i dilber:**+den

Gazel 153

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin saçının hayali, düşüncesi.

Nesib-i dil geçemez fıkr-i zülf-i dilberden

Garib ider mi ferâgat vağan hayâlinden

fı'îl-cümle:

1. **fı'îl-cümle:**

Gazel 37

Mısra: 5

Sonuçta, neticede.

Aña fı'îl-cümle müşâbih diyu rây-ı ruşşat

Nazar-ı halk-ı cihân hep meh-i şevvâldadır

fı'îl-cümle:

1. **fı'îl-cümle:**

Mesnevi 2

Mısra: 11

Sonuçta, neticede.

Fı'îl-cümle riyâzet ister ammâ

Tâ fehmi olına me'âl-i ma'nâ

fı'îl-hakika:

1. **fı'îl-hakika:**

Gazel 206

Mısra: 1

Hakikatte, esasında, hakikaten, doğrusu.

Mü'essir fı'îl-hakika Hâk'dur iz'ân eyleyen anı

Ne cânibdendir anlar cezbe-i ruhsâr-ı hübânı

2. **fı'îl-hakika:**

Kaside 8

Mısra: 5

Hakikatte, esasında, hakikaten, doğrusu.

Behâyimle hem-rütbedür fı'îl-hakika

Eger zâtını bilmese ibn-i Âdem

fırâk:

1. **fırâk:**+a

Gazel 33

Mısra: 1

Ayrılık.

Ne fırâka tâb ü tâkat ne vişâle dest-res var

Ne zühür-ı nâ-ümidî ne huşul-i mültesem var

2. **fırâk:**+a

Gazel 33

Mısra: 1

Ayrılık.

Ne fırâka tâb ü tâkat ne vişâle dest-res var

Ne zühür-ı nâ-ümidî ne huşul-i mültesem var

3. **fırâk:**

Gazel 60

Mısra: 9

Ayrılık.

Bilmedük gitti Nesib-i mübtelâya bu fırâk

Mekr-i düşmenden midür senden midür benden

midür

4. **fırâk:**+a

Gazel 82

Mısra: 1

Ayrılık.

Ne zevk-ı vuşlata mesrûr u ne fırâka gaminüz

Sürür-ı 'âlem ü zaḥm-ı gam-ı cihândan eminiz

5. **firāk:+a**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Ayrılık.

Nāl oldu vücūd-ı za'f-perver
Çalmadı firāka t̄ab u t̄aḳat

firāz-ı kulle-i çarḥ-ı köhen:

1. **firāz-ı kulle-i çarḥ-ı köhen:**

Gazel 118

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Köhne göğün kulesine çıkmak.

Nesibā şubḥ-dem ḥurşid şanma şu'le-i āhuñ
Firāz-ı kulle-i çarḥ-ı köhen bünyāddan gördük

firdevsi-i ṭab':

1. **firdevsi-i ṭab':+uñ**

Gazel 92

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Firdevsî mizaçlı (Güçlü, iyi bir şair olması bağlamında).

Nesibā şad hezārān āferin Firdevsi-i ṭab'uhñ
Şāhuñ nāme-i evşāf-ı ḥüsnin pek güzel yazmış

firib-i nāziş-i nā-der:

1. **firib-i nāziş-i nā-der:**

Gazel 70

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aldatıcı eşsiz cilve.

Firib-i nāziş-i nā-der maḥall-i sāki-i devlet
Ḥırāş-ı sāğar-ı idbār-ı nā-güvārına degmez

firib-i va'd-i dürüg:

1. **firib-i va'd-i dürüg:**

Gazel 162

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yerine getirilmeyeceği bilindiği halde verilen aldatıcı söz.

Firib-i va'd-i dürüg ile reh-rev-i hecrüz
Serābi āb kıyās eyledük o şahrāda

firifte:

1. **firifte:**

Gazel 190

Mısra: 10

Aldanmak, kanmak.

Degmez ğam-ı ḥazānına zinhār 'ālemün
Olma firifte güline nev-bahārına

fırka-i ehl-i hāl:

1. **fırka-i ehl-i hāl:**

Mesnevi 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Derviş yaratılıştı topluluk.

Fuḳarā içre nice ricāl gördük
Çok fırka-i ehl-i hāl gördük

fi-sebilillāh:

1. **fi-sebilillāh:**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Allah yolunda; karşılık beklemezsiniz.

Virdi varın fi-sebilillāh o merd-i nāzenin
Zühd ile Fārūḳ-ı a'zamdur imāmü'l-müttaḳin

fitil:

1. **fitil:+in**

Gazel 204

Mısra: 8

Fitil.

Şaḳın zann itme Manşūr ola sır virmekle güm-geşte
Fitilin kesdilerse n'ola şem'ci cān güzellendi

fitne:

1. **fitne:+de**

Gazel 117

Mısra: 3

Bela, musibet.

Evvel kirişme fitnede tiğ imtiḥān ider
Kaşd eylese ne dem ki dil ü cāna gözleriñ

fitne-i kıyāmet:

1. **fitne-i kıyâmet:**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kıyâmet fitnesi.

Mehcür olalı o serv-ğâdden
Gördüm niçe fitne-i kıyâmet

fitne-i memlûk:

1. **fitne-i memlûk:**

Gazel 176

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Fitne sahibi.

Fitne-i memlûk nigâh-ı dil-firibümdür dimiş
Şâhid olmuş iki çeşm-i mesti bu da'vâsına

fuḥûl-i hüş-mendi:

1. **fuḥûl-i hüş-mendi:**

Tarih 30

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Akıll sahiplerinin.

Sensin ol üstâd-ı esrâr âşinâ-yı 'aql küll
Mülzem itdün çok fuḥûl-i hüş-mendi 'ilm-ile

fukarâ:

1. **fukarâ:**

Mesnevi 2

Mısra: 11

Fakirler, yoksullar.

Fukarâ içre nice ricâl gördük
Çok fırça-i ehl-i ḥâl gördük

2. **fukarâ:+y, +a**

Kıt'a 22

Mısra: 4

Fakirler, yoksullar.

Ḳabrini idüp seng-i müzehheble müzeyyen
Faḥr itmededür gör eyle daḥi fukarâya

3. **fukarâ:+dan**

Gazel 151

Mısra: 1

Fakirler, yoksullar.

Döndürme görüp 'unf ile rüyuñ fukarâdan
Zinhâr şakın nâvek-i dil-düz-ı du'âdan

fülâd ol-:

1. **fülâd ol-:-sa**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Çelik olsa. Dayanıklı olsa.

Tâb-âver-i tiğ-ı ğamzeñ olmaz
Levh-i dil-i 'aşık olsa fülâd

fülk-i cân:

1. **fülk-i cân:+uñ**

Gazel 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Can gemisi.

Bahâ-yı kâle-i vaşl-ı dil-ârâ cevher-i cândur
Yem-i 'ışka şikeste fülk-i cânuñ şal hirâs itme

fülk-i cânuñ:

1. **fülk-i cânuñ:**

Gazel 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Can gemisi.

Bahâ-yı kâle-i vaşl-ı dil-ârâ cevher-i cândur
Yem-i 'ışka şikeste fülk-i cânuñ şal hirâs itme

fülk-i dil:

1. **fülk-i dil:**

Gazel 170

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Gönül gemisi.

Ḳalmaz Nesib lücce-i miḥnetde fülk-i dil
Bir gün olur reside kenâr-ı selâmete

fülk-i ümide:

1. **fülk-i ümide:+e**

Gazel 50

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ümit gemisi.

Olur elbette bir gün aşınā-yı sâhil-i maḳşad
Ki tā dest-i duʿā fülk-i ümide bād-bānlardur

fünūn u cünūn:

1. **fünūn u cünūn:+dan**

Gazel 209

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İlimler ve delilik.

Çok nükte fehmi olındı fūnūn u cūnūndan
Ammā ki ḥall olmadı ʿiṣṣkuñ mesāʿili

fünūn-ı nāz:

1. **fünūn-ı nāz:+ı**

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Naz, işve ilmi.

Kimden gördüñ fūnūn-ı nāzı
Kim ola cefāda saña üstād

fünūn-ı sihr:

1. **fünūn-ı sihr:+ı**

Gazel 150

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sihir ilimleri.

İdeli fūnūn-ı sihri niḡehūñle ḡamze tekmiñ
Saña ʿāşık olsa Rüstem yine ber-gezend idersin

fürkat:

1. **fürkāt:+de**

Gazel 170

Mısra: 13

Ayrılık.

Fürkātde daḡı dūr degüldür o māha dil
Her şeb çeker ḡayālını āḡūş-ı ḡasrete

2. **fürkāt:**

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Ayrılık.

Mümkin mi bu ḡamlara taḡammül
Hem fürkāt ü hem belā-yı ḡurbet

3. **fürkāt:+de**

Rübai 40

Mısra: 4

Ayrılık.

ʿid ü ʿarefe ʿāşıka vuşlat demidür
Fürkātde meh-i ʿid ü muḡarrem birdür

4. **fürkāt:**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Ayrılık.

Ey çarḡ nedür yine bu fürkāt
Bu süziş-i cān-ḡüdāz-ı ḡasret

fürkāt-i laʿl-i leb:

1. **fürkāt-i laʿl-i leb:**

Gazel 79

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) kırmızı dudaḡının ayrılıḡı.

Fürkāt-i laʿl-i leb ü sine-i cānāna da dil
Māyil-i ḡonca-i ḡül nāzır-ı nesrīn olmaz

fürüg-ı cām-ı mey:

1. **fürüg-ı cām-ı mey:+den**

Gazel 204

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şarap kadehinin parlaklıḡı.

Fürüg-ı cām-ı meyden ʿarız-ı cānān güzellendi
Ziyā-yı mihrden şan ḡülşen-i ḡandān güzellendi

fürüg-ı lemʿa-i feyz:

1. **fürüg-ı lemʿa-i feyz:+ı**

Kaside 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bereketin parlak işıḡı.

Kelim-i Tūr-ı velāyet ki kildür yed-i beyzā
Fūrūğ-ı lem'a-i feyzi irer alil ü kesire

fūrūğ-ı mihr:

1. fūrūğ-ı mihr:

Gazel 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güneşin parlaklığı.

Nigāh itdükçe nūr-ı al'atūñden sine rüşendür
Fūrūğ-ı mihr ile āyine güyā pertev-efgendür

fürü-māye:

1. fürü-māye:

Kıt'a 9

Mısra: 1

Mayası bozuk, kötü soylu.

ilm-ile olsa fürü-māye ferid-i rüzgār
Kimsenüñ maşūdını lu ile incāh eylemez

fürüzān:

1. fürüzān:

Gazel 50

Mısra: 2

Aydınlık.

Fürüzān māh u hurşid iki zerrin şem'-dānlardur
Felekde şanma bezm-i ıka cām-ı zer nişānlardur

fürüzān eyle-:

1. fürüzān eyle--di

Tahmis 3

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

Aydınlatmak, parlatmak.

Fürüzān eyledi kibritini hep anda sünbüller
Uyandurdu çerāğın gülsitānda cā-be-cā güller

fürüz-ı tecellā-yı aşk:

1. fürüz-ı tecellā-yı aşk:

Gazel 120

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşkın tecellisinin parlaklığı.

Bāğ-ı fenāda verd-i teri Mevleviler'üñ
Dāğ-ı ciger fürüz-ı tecellā-yı ışkdur

fürüz-ı tecellā-yı aşk:

1. fürüz-ı tecellā-yı aşk:+dur

Gazel 120

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşkın tecellisinin parlaklığı.

Bāğ-ı fenāda verd-i teri Mevleviler'üñ
Dāğ-ı ciger fürüz-ı tecellā-yı ışkdur

füsün:

1. füsün:

Kaside 5

Mısra: 7

Büyü, sihir, tılsım.

Nāliş-ger itdi bülbül-i zarı füsün ile
Güyā benefşe gülşene a-ı ızardur

2. füsün:

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Büyü, sihir, tılsım.

Şad-güne füsün idersin icād
Her bir nighüñde ehl-i ıka

füsün u fitne:

1. füsün u fitne:+de

Gazel 186

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Büyü ve bela.

Güle bülbül nigāh-ı rağbet itmezdi eger nergis
Füsün u fitnede çeşmüñ gibi sihr-āferin olsa

füşürde:

1. füşürde:

Gazel 162

Mısra: 16

Israr eden, direnen.

Nesib bāğ-ı felekde mi sürür u şafā
Daı füşürde degül hüşe-i Süreyyā'da

fütāde-i şeb-i ğam:

1. fütāde-i şeb-i ğam:

Gazel 76

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gam gecesinin aşığı.

Esîr-i zülfi olan rüyımı hayâl idemez
Fütāde-i şeb-i ğam şubhgeç nedür bilmez

fütür:

1. fütür:

Gazel 165

Mısra: 11

Keder, ümitsizlik.

Gelmez Nesîb ehl-i dilüñ şevkına fütür
Yok ihtiyāc-ı āb-ı güher tazelenege

2. fütür:

Kaside 1

Mısra: 16

Keder, ümitsizlik.

Emr-i bi'l-ma'rûf u nehy-i münker aşlâ itmedi
Kavl-i Hakk'ı söylemekden şab'ına geldi fütür

füyüzāt-ı Hudā:

1. füyüzāt-ı Hudā:

Gazel 37

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Allah'ın feyizleri. Allah'ın manevi tecellileri.

Ehl-i derdüñ sühāni itmede te'sîr-i diger
Kî füyüzāt-ı Hudā münkesirü'l- bāldadur

füzün:

1. füzün:

Gazel 32

Mısra: 7

Artmak, çoğalmak.

Bām-ı sîmi Ka'be'ye mâliş idüp hırşın füzün
Mümsikān hacc eyledükden soñra bî-inşāf olur

2. füzün:

Kaside 2

Mısra: 3

Artmak, çoğalmak.

Men zāra neydür eyleyen ümmîdümi füzün
Hâşâ o zümreden baña hırmān vire elem

3. füzün:

Tarih 4

Mısra: 11

Artmak, çoğalmak.

İde iqbālin füzün Mevlâ mübârek manşıbın
Ola ğaltān hāk-i pâyında ser-i ehl-i sitiz

füzün eyle-:

1. füzün eyle-:

Tarih 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Arttırmak, çoğaltmak, fazlalaştırmak.

Vālid ü maḥdümüñ eyle 'ömrini ya Rab füzün
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

füzün ol-:

1. füzün ol-:-dı

Gazel 204

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Artmak, çoğalmak.

Nesîbâ söyledükçe şab'uñuñ hüsni füzün oldı
Ne hâletdür bu kim çıkkıçça gevher kân güzellendi

2. füzün ol-:-sun

Tarih 27

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Artmak, çoğalmak.

Şehenşāh-ı cihān Hān Ahmed'üñ 'ömrü füzün olsun
Nizām-ı nev virüp şer'-i mübîni eyledi ihyā

füzün-ender-füzün it-:

1. füzün-ender-füzün it-:

Gazel 137

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Oldukça uzun.

Devlet ü 'ömrin füzün-ender-füzün itsün Hudā
Tā diye hüküm-i kazā her kāra imdād eyledüm

füzün-ter ol-:

1. füzün-ter ol-:-a

Mesnevi 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla, pek çok olmak.

'İlm ü 'amelüñ ola füzün-ter
Mevlā seni eyleye mu'ammer

2.3.8. G / Ğ

ğaddār:

1. ğaddār:+dan

Gazel 187

Mısra: 8

Zalim, merhametsiz.

Hōşā o nağme-i dil-süz-ı ğam ki mazmūnı
Felek didükleri ğaddārdan şikāyet ola

ğaddār ol-:

1. ğaddār ol-:-an, -lar, -uñ

Gazel 108

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Zalim, acımasız olmak.

Meşhürdur ki çok yaşamaz murğ-ı şāhbāz
Tizdür zevāl-i devleti ğaddār olanlaruñ

ğaddār u nā-bekār:

1. ğaddār u nā-bekār:

Gazel 179

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Acımasız ve faydasız.

Ruḥ-ı 'arūş-ı emel mihr olursa göstermez
Felek didükleri ğaddār u nā-bekār bize

ğadır:

1. ğadır:+e

Kaside 10

Mısra: 14

Durgun su, göl.

Ḳıyās olunmasun āsār-ı dīgeran o kelāma
Ki baḥr hiç muḳisün 'aleyh olur mı ğadire

ğadr-i şariḥ-i ihvān:

1. ğadr-i şariḥ-i ihvān:

Gazel 168

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kardeşlerin açık zulmü.

Yūsuf'a şefkat olur ğadr-i şariḥ-i ihvān
Şimdiki şive-i bed 'ahdi-i yārāne göre

ğaffār-ı bī-mu'arız:

1. ğaffār-ı bī-mu'arız:

Terci-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kendisine karşı gelenleri affeden Allah.

Raḥmān-ı bī-vezir ü ḥaṭā-püş-ı bī-naẓir
Ğaffār-ı bī-mu'arız u Settār-ı bī-nedid

ğāfil:

1. ğāfil:

Gazel 200

Mısra: 9

Çevresinden ve gerçeklerden habersiz olan, gaflet içinde bulunan, habersiz, ilgisiz.

Ğāfil ki Nesib anda itmekde temāşā hep
Erbāb-ı nazar ḥālā hengāme-i ferdāyı

2. ğāfil:

Gazel 68

Mısra: 9

Çevresinden ve gerçeklerden habersiz olan, gaflet içinde bulunan, habersiz, ilgisiz.

Ey dil ol çeşm-i siyeh-kārdan olma ğāfil
Düzd-i ğaddārdan elbette ḥimāyet gelmez

ğaflet:

1. **ġaflet:+le**

Mesnevi 2

Mısra: 14

Farkında olmama hali, bilinçsizlik.

Taklil-i ta'ām şart-ı rehdür
ġafletle geçen zamān tehdür

2. **ġaflet:+le**

Mesnevi 2

Mısra: 1

Farkında olmama hali, bilinçsizlik.

ġafletle geçürme rüzgāruñ
Ma'kül ola tā ki kār u bāruñ

3. **ġaflet:+den**

Gazel 89

Mısra: 6

Farkında olmama hali, bilinçsizlik.

Pāk-siretler şafında cāy-gir olmak muhāl
Tā ki vardur cāme-i hālünde ġafletden denes

4. **ġaflet:+de**

Kaside 1

Mısra: 6

Gafillik, aymazlık.

Ben o ġavvāş-ı bihār-ı cürm ü 'işyānum ki hep
Ser-be-ser eyyām-ı 'ömrüm itdi ġafletde mürür

ġafür:

1. **ġafür:**

Kaside 1

Mısra: 4

Günahları affeden, mağfiret eden, acıyan (Allah).

Hüsn-i hāl in ehl-i takvānuñ riyāya haml ider
Ehl-i fışk añlasa dir Allāh Settār u ġafür

ġāh:

1. **ġāh:**

Gazel 46

Mısra: 10

Ara sıra, bazen.

'Arz-ı hāl it ol şeh-i hüsne Nesiba hāvfi қо
Bir gedāyı ġāh olur bezminde sultān söyledür

2. **ġāh:**

Gazel 56

Mısra: 3

Ara sıra, bazen.

Düşer hayāl-i ruġı ġāh çeşm-i pür-hūna
O berg-i gül gibi kim sāġar-ı şarāba girer

3. **ġāh:**

Gazel 131

Mısra: 10

Ara sıra, bazen.

Deheninden geh olur zehr aқıdur çün şu'ban
ġāh olur mürdeye cān-baġş-ı Mesihā-yı қalem

4. **ġāh:**

Gazel 57

Mısra: 1

Ara sıra, bazen.

'Arz ider cānāne geh ruġ ġāh kākül gösterür
ġülşen-i hüsünde geh gül ġāh sünbül gösterür

5. **ġāh:**

Gazel 57

Mısra: 2

Ara sıra, bazen.

'Arz ider cānāne geh ruġ ġāh kākül gösterür
ġülşen-i hüsünde geh gül ġāh sünbül gösterür

6. **ġāh:**

Gazel 81

Mısra: 4

Ara sıra, bazen.

Geh semend-i nāzinuñ pāmāliyüz çün ġāk-i reh
ġāh memnün-ı niġāh-ı çeşm-i sihr-āşarıyuz

7. **ġāh:**

Gazel 128

Mısra: 10

Ara sıra, bazen.

İntizām ümmidin itmez pey-revān-ı dil Nesib
ġāh mest ü ġāh şāhī bir keşākeşdür göñül

8. **gāh:**

Gazel 128

Mısra: 10

Ara sıra, bazen.

İntizām ümmîdin itmez pey-revân-ı dil Nesib
Gāh mest ü gāh şāhî bir keşâkeşdür gönül

9. **gāh:**

Gazel 153

Mısra: 4

Ara sıra, bazen.

Düketdi yok yere naqd-i sirişki dide-i ter
Hemîşe gāh miyân geh dehen hayâlinden

10. **gāh:**

Gazel 185

Mısra: 1

Ara sıra, bazen.

Geh tîr-i âh u gāh kemend-i figân ile
Her gece kâr-ı zârdıyuz âsumân ile

11. **gāh:**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Ara sıra, bazen.

Hurşîd-şîfat geh âşîkâre
Geh gāh perî gibi nihânsın

gāh gāh:

1. **gāh gāh:**

Gazel 12

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ara ara.

Düşer ‘aks-i ruhsârı cām-ı meye
O mâhum olur gāh gāh âfitâb

gāh geh:

1. **gāh geh:**

Gazel 98

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ara ara.

Zümre-i ‘uşşâk düşünâmuñdan eyler iltizâz
Gāh geh ‘işyândan zevk-ı ‘itâbuñdur ğarâz

gāhî:

1. **gāhî:-ce**

Gazel 148

Mısra: 5

Bazen, bazı defa.

Ben bülbül-i mehcürını gāhîce añar mı
Ey bād-ı seher vir haber ol verd-i terümden

2. **gāhîce:-ce**

Gazel 89

Mısra: 8

Bazen, bazı defa.

‘ilm-i kesbi şıdk-ile aşhâbın eyler hâl-cû
Rehber-i güm-râh olur gāhîce âvâz-ı ceres

3. **gāhî:**

Gazel 24

Mısra: 2

Bazen, bazı defa.

Geşt ider küyuñ gönül ey mâhir ü âvâredür
Kaşdı gāhî rüyuña hasretle bir nezzâredür

4. **gāhî:**

Gazel 197

Mısra: 10

Bazen, bazı defa.

Çıkar biñ şâneka’llah her tarafdan evc-i eflâke
Süvâr-ı esb-i nâz u ‘işve olsa ol perî gāhî

5. **gāhî:**

Gazel 127

Mısra: 7

Bazen, bazı defa.

Gāhî yüzine güldi gehî çîn çîn olup
Al itdi ‘andelibe ruḡ-ı al al-ı gül

6. **gāhî:**

Terci-bend 1

Mısra: 2

Bazen, bazı defa.

Gāhī hayāl-i vaşl ile mesrūr u hōş-terem
Endiše-i firākuñla gāhī mükedderem

7. **gāhī:**

Gazel 100

Mısra: 12

Bazen, bazı defa.

N'ola gūşitse hālüm ol şeh-i hüsn
İder gāhī şehān efsāneden hazz

8. **gāhī:**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Bazen, bazı defa.

Gāhī hayāl-i vaşl ile mesrūr u hōş-terem
Endiše-i firākuñla gāhī mükedderem

9. **gāhī:**

Terci-bend 1

Mısra: 3

Bazen, bazı defa.

Gāhī nesīm-i fikr-i kerem kim vezān olur
Feyz-i neşāt u hādede çün verd-i aḥmerem

gāhī gāh:

1. **gāhī gāh:**

Gazel 124

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ara sıra.

Hemān noḡşānuña ol mu'terif işrārı terk eyle
Zarar virmez işābet eyle gāhī gāh sāhī ol

gālib:

1. **gālib:**

Tahmis 3

Mısra: 14

Üstün, baskın.

Olur ehl-i ğinānuñ ṭab'ına meyl-i cihān gālib

2. **gālib:**

Tarih 9

Mısra: 4

Üstün, baskın.

Çerāġān zinetiyle döndi şebler rüz-ı pür-nūra
Zemīn işrākda gālib görindi heft-eyvāna

3. **gālib:**

Gazel 209

Mısra: 10

Üstün, baskın.

Ḥaḡḡā Nesīb hüsn ile mümtāz iken o şūḡ
Ġālib görindi hüsninde hüsn-i ḥaşā'ili

gālibā:

1. **gālibā:**

Gazel 86

Mısra: 14

Herhalde, sanırım

‘Adüv muḡīm-i ser-i küy-ı yārdur şad āh
Nesīb o rü-siyehüñ gālibā yerin ṭutmaz

gāltān:

1. **gāltān:+dur**

Müsemmen 1

Mısra: 18

Yuvarlak, yuvarlanan.

Sensin ol çābük süvār-ı ‘arşa-gāh-ı lā-mekān
Küy-ı nüh-gerdün süm-i esbüñde gāltāndur senüñ

2. **gāltān:+dur**

Gazel 121

Mısra: 6

Yuvarlak, yuvarlanan.

Sensin ol çābük-süvār-ı ‘arşa-gāh-ı lā-mekān
Güy-ı nüh-gerdün-ı süm-i esbüñde gāltāndur senüñ

gāltān ol:

1. **gāltān ol:+a**

Tarih 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yuvarlanmak.

İde iḡbālin füzün Mevlā mübārek manşıbın
Ola gāltān ḡāk-i pāyında ser-i ehl-i sitiz

ġam:

1. **ġam:**+i, +n, +dan

Gazel 12

Mısra: 12

Kaygı, tasa, keder.

Bileydi eger luḡf-ı haṭṭ-ı ruḡuñ
ġamından olurdı siyāh āfitāb

2. **ġam:**+ı

Gazel 159

Mısra: 9

Kaygı, tasa, keder.

Müft bir kār görilmez ġamı def^c itmez eger
Bāde ‘ayyāşlaruñ almasa naḡd-i hūşın

3. **ġam:**+lar, +a

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Kaygı, tasa, keder.

Mümkin mi bu ġamlara taḡammül
Hem fürkat ü hem belā-yı ġurbet

4. **ġam:**+uñ

Gazel 99

Mısra: 5

Kaygı, tasa, keder.

Zühd ü vera^c gibi ġamuñ oldı işi tamām
Virdi o deñlü neşve baña sāġar-ı neşāṭ

5. **ġam:**

Gazel 180

Mısra: 2

Kaygı, tasa, keder.

Yine cānāne çıksa cilve-gāh-ı nāza ‘id olsa
Raḡīb-i nā-muvāfiḡ ġam gibi ammā ba‘id olsa

6. **ġam:**+a

Müfret 6

Mısra: 2

Kaygı, tasa, keder.

Her tır-i cevre dilberān eyler seni lā-büd siper
Meşkuñ ġama meşhürdur ey ḡasta-i bī-pā vü ser

7. **ġam:**

Gazel 9

Mısra: 17

Acı, keder.

Ey ġam dil-i Nesīb'e olup yār-i mihribān
Ḥayli zamāndur

8. **ġam:**

Gazel 22

Mısra: 9

Acı, keder.

Çekme ġam ey Nesīb-i nā-sere-kār
Güş-ı cāna irişdi çünki nüvīd

9. **ġam:**

Gazel 45

Mısra: 7

Acı, keder.

Ne ġam olursam eger pāymāl-i ‘ālemyān
Mişāl-i pertev-i ḡurşīd-i intişārum var

10. **ġam:**

Gazel 169

Mısra: 5

Acı, keder.

Bir zevḡ var mı dehrde encāmı ġam degül
Bir gül mi var bu bāġda kim ḡarī olmaya

11. **ġam:**

Rübai 41

Mısra: 1

Acı, keder.

Şüfi ki baḡil ola ġam efgendesidür
Sālik denilen hemān anuñ jendesidür

12. **ġam:**+dan

Gazel 41

Mısra: 2

Acı, keder.

Nühüfte-gāh o perī-veş baña gelür görünür
O dem neşāṭ ile ġamdan rehā gelür görünür

13. **ğam:**+u, +ñ, +la

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Kaygı, tasa, keder.

Çan ağlamadan ğamuñla dide
Oldı mánend-i taş-tı fessād

14. **ğam:**+a

Gazel 213

Mısra: 8

Acı, keder.

Şurāhiler sebūlar şaf-be-şaf hep oldı āmāde
Yine ser-germ olup sākī ğama gürz-i girān çekdi

15. **ğam:**

Kaside 2

Mısra: 8

Keder, üzüntü.

‘Arz-ı hüner degül ğarazum ‘arz-ı hāldür
TekrİR kâfiyeyle ne ğam eylesem nağam

16. **ğam:**

Rūbai 61

Mısra: 3

Keder, üzüntü.

Çün āteş ü ābdur dil kāni‘ ü ğam
Bilmez ğam-ı dünyāyı kânā‘at-pişe

17. **ğam:**

Kaside 2

Mısra: 6

Keder, üzüntü.

Yok dergehünden özge baña melce’ ü melāz
Ahvāl-i pür-melālümü ‘arz eylesem ne ğam

18. **ğam:**+uñ, +la

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Keder, üzüntü.

Bigāne olur ğam-ı cihāna
Her kim ki ğamuñla āşinādur

19. **ğam:**+uñ

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Keder, üzüntü.

Dil zağm-ı hūr ğamuñ olaldan
Bigāne-i küçe-i şifādur

ğam çek-:

1. **ğam çek-:**-mez, -em

Kıt'a 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Tasalanmak, kaygılanmak, üzülmek.

Ol şāhbāz-ı evc-i fenāyam ki ey Nesīb
Ğam çekmezem ‘asākir-i zāğ eylese hücüm

ğam u hicr:

1. **ğam u hicr:**+üñ

Gazel 209

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dert ve ayrılık.

Taḥkiqa çıkmadı ğam u hicrūñ neticesi
Gerçi görüldi fenn-i ğamuñ çok resā’ili

ğam u şādī:

1. **ğam u şādī:**

Gazel 159

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Üzüntü ve sevinç.

Ğam u şādī elemin çekme ki zīrā dehrūñ
Ğam-ı ferdası unutturdı şafā-yı düşün

ğam u vehm:

1. **ğam u vehm:**+üñ

Tahmis 4

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Kaygı ve vesvese.

Ğam u vehmūñ olur her ferdini bir maḥmile şārif
Nesībā didi ol kāmīl bu remzi beyte kim hātīf

ğam-güsār:

1. **ğam-güsâr:**

Tahmis 4

Mısra: 11

Dert ortağı, eş, sevgili.

Bize hem-reng olur bir bî-tekellüf ğam-güsâr olsa
Usanmışdır gönül bu bezmün erbâb-ı rüsûmından

2. **ğam-güsâr:**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Dert ortağı, eş, sevgili.

Höş-ğular ile enîs ü yâr ol
Hem-hâl ü nedîm ü ğam-güsâr ol

ğam-ı cihân:

1. **ğam-ı cihân:+a**

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünyanın kederi, tasası.

Bîğâne olur ğam-ı cihâna
Her kim ki ğamuñla âşinâdur

ğam-ı dünyâ:

1. **ğam-ı dünyâ:+y, +ı**

Rûbai 61

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünyanın kederi, tasası.

Çün âteş ü âbdur dil kâni' ü ğam
Bilmez ğam-ı dünyâyı kanâ'at-pîşe

2. **ğam-ı dünyâ:**

Tahmis 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünyanın kederi, tasası.

Ne müşkildür ğam-ı dünyâ ile pür-inhimâk olmak

ğam-ı ferdâ:

1. **ğam-ı ferdâ:+sı**

Gazel 159

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gelecek kaygısı.

Ğam u şādî elemin çekme ki zirâ dehrün
Ğam-ı ferdâsı unutturdı şafâ-yı düşün

ğam-ı Ferhâd u Mecnûn:

1. **ğam-ı Ferhâd u Mecnûn:**

Gazel 42

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ferhat ve Mecnunun dertlerini.

Ğam-ı Ferhâd u Mecnûn kışşa-i Nell ü Dimen söyler
Olan yek-rengi-i ma'nî-i 'İşk u 'âşika câhil

ğam-ı firâk:

1. **ğam-ı firâk:+uñ**

Gazel 203

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ayrılık üzüntüsü.

Ğam-ı firâkuñ ile gûş iden figânumızı
Ten-i nizârda zenbûr şandı cânümüzü

ğam-ı hâzân:

1. **ğam-ı hâzân:+ı, +n, +a**

Gazel 190

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sonbaharın hüznü.

Degmez ğam-ı hâzânına zinhâr 'âlemün
Olma firifte güline nev-bahârına

ğam-ı hecr:

1. **ğam-ı hecr:+üñ**

Gazel 199

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ayrılığın üzüntüsü.

Didârünü dil vâkı'asında bile görmez
Çeşmümde ğam-ı hecrün ile h'ab mı kaldı

ğam-ı hecr-i ciger-tâb:

1. **ğam-ı hecr-i ciger-tâb:**

Gazel 71

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ayrılık kederinin acısı olan.

Vuşlatda ğam-ı hecr-i ciger-tāb unudılmaz
Dür olmağ ile şoĥbet-i aĥbāb unudılmaz

ġam-ı ĥumār:

1. **ġam-ı ĥumār:**+ı, +n, +a

Gazel 70

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İçkiden sonra gelen baş ağrısının kederi.

Sürür-ı dehr-i denī ĥüzn-i bī-şümārına degmez
Dü-rüze 'işret-i 'ālem ġam-ı ĥumārına degmez

ġam-ı 'ışk:

1. **ġam-ı 'ışk:**+uñ

Gazel 150

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşk derdi, aşkın sıkıntısı.

Yine bu Nesīb-i zāra peder-āne pend idersin
ġam-ı 'ışkuñ ile tārāca virüp şekīb ü şabrın

ġam-ı maĥabbet:

1. **ġam-ı maĥabbet:**

Gazel 191

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Muhabbet gamı (sevgiden doğan üzüntü, keder.).

ġam-ı maĥabbet ile döndi cismümüz tāra
Döyer mi tāb-ı tecellī-i şal'at-i yāre

2. **ġam-ı maĥabbet:**

Gazel 191

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Muhabbet gamı (sevgiden doğan üzüntü, keder.).

ġam-ı maĥabbet ile döndi cismümüz tāre
Duyar mi tāb-ı tecellī-i şal'at-i yāre

ġam-ı reşk-i beden:

1. **ġam-ı reşk-i beden:**+ü, +m, +den

Gazel 144

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Vücuttaki kıskançlık üzüntüsü.

Şad-pāre olur gül ġam-ı reşk-i bedenümden
Ĥaclet-zededür berg-i semen pırehenümden

ġam-ı řitā:

1. **ġam-ı řitā:**

Gazel 51

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kışın gamı.

Şüküfe-çın-i riyāz-ı derün olan 'uşşak
ġam-ı řitā şarab-ı zevķ-ı şayf bilmezler

ġam-ı tākat-güdāz:

1. **ġam-ı tākat-güdāz:**

Kıt'a 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dayanılmaz keder.

Hāl-i 'ālem böyledür iki sürür itse kırān
Bir ġam-ı tākat-güdāz olur miyāmına muşıb

ġam-ı yār:

1. **ġam-ı yār:**

Gazel 52

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgilinin gamı, kederi.

Belālu ĥasta gönüller devāsıdur ġam-ı yār
Ĥadīmī cān u dilüñ āşınāsıdur ġam-ı yār

2. **ġam-ı yār:**

Gazel 52

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevgilinin gamı, kederi.

Şüküfte eylemede nev-be-nev gül-i dağı
Riyāz-ı ĥasretüñ āb u havāsıdur ġam-ı yār

3. **ġam-ı yār:**

Gazel 52

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Sevgilinin gamı, kederi.

Belâlu hasta gönüller devâsıdur ğam-ı yâr
Çadimî cân u dilüñ âşinâsıdur ğam-ı yâr

4. **ğam-ı yâr:**

Gazel 52

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Sevgilinin gamı, kederi.

Cerâhat-i ğam-ı dünyâya ber²-i sâ'a budur
O zaħm-ı sine-güdâzuñ şifâsıdur ğam-ı yâr

5. **ğam-ı yâr:**

Gazel 52

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Sevgilinin gamı, kederi.

Anuñ muķâbelesi cân alurlar 'âşıkdan
Çatıl-i 'ışık olanuñ ħün-bahâsıdur ğam-ı yâr

6. **ğam-ı yâr:**

Gazel 52

Mısra: 12

Kelime Tipi: -
Sevgilinin gamı, kederi.

Nesib-i 'âşıkâ ma'nâ-yı merg ifâde ider
O cân-gezâ haberüñ mübtedâsıdur ğam-ı yâr

7. **ğam-ı yâr:**

Gazel 52

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Sevgilinin gamı, kederi.

Sürür-ı dehr ile bigâne eyledi giderek
Meger ki gönümüzüñ mübtelâsıdur ğam-ı yâr

8. **ğam-ı yâr:**

Gazel 52

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Sevgilinin gamı, kederi.

Anuñ muķâbelesi cân alurlar 'âşıkdan
Çatıl-i 'ışık olanuñ ħün-bahâsıdur ğam-ı yâr

ğamîn:

1. **ğamîn:**+üz

Gazel 82

Mısra: 1

Gamlı, kederli.

Ne zevk-ı vuşlata mesrür u ne firâka ğamînüz
Sürür-ı 'âlem ü zaħm-ı ğam-ı cihândan emînüz

ğamze:

1. **ğamze:**+ler

Gazel 25

Mısra: 10

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

Nesibâ el-ħazer kim çâk çâk itmek muķarrerdür
O ħünî ğamzeler kaçd-ı dil-i nâlâna şalmışlar

2. **ğamze:**

Gazel 48

Mısra: 3

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

Destine düş ne virür ğamze nigeħ tiğ şunar
Çeşm-i mestüñ ki mey-i nâzı kaçan nüş eyler

3. **ğamze:**

Gazel 126

Mısra: 6

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

Ne zamân ki ħışm u ğazabla ol şeh-i 'işve ger çeke
tiğmı

Bizi ğamze öldürür evvelâ yalıñuz o tiğ ü verem
degül

4. **ğamze:**

Gazel 150

Mısra: 7

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

İdeli fünün-ı siħri nigeħüñle ğamze tekmiñ
Saña 'âşık olsa Rüstem yine ber-gezend idersin

5. **ğamze:-den**

Gazel 198

Mısra: 5

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

Hem eyler ârzü didâruñı hem ğamzedden qorqar
Dil-i pür-iztîrâb-ı ‘aşîka havf u recâ düşdi

6. **ğamze:+si**

Gazel 152

Mısra: 4

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

Her zamân mey-kede-i nâzda hem-bezm ancak
Çeşminüñ ayırlamaz ğamzesi hiç yanından

ğamze-i dilber:

1. **ğamze-i dilber:**

Gazel 134

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gönül alan güzelin gamzesi, yan bakışı.

Güzâr-ı kem-teri târâc-sâz-ı şabr u sükûn
Kažâ mı ğamze-i dilber midür nedür bilmem

ğamze-i ğammâz:

1. **ğamze-i ğammâz:+uñ, +a**

Gazel 97

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Fitneci yan bakış.

‘işve nıgeh-i çeşm-i füsün-sâzuña maşşüş
Âyîn-i sitem ğamze-i ğammâzuña maşşüş

ğanem:

1. **ğanem:**

Kaside 2

Mısra: 12

Koyun.

Hep maqdemüñ muqaddimesidür bu şiveler
Kim hazret-i Zebîha fedâ oldu bir ğanem

2. **ğanem:**

Kaside 9

Mısra: 10

Koyun.

Semmiyyetin izhâr idüp ol cân-ı cihâna
Merdüm gibi bir puhte ğanem oldu suhan-ğü

ğanime:

1. **ğanime:+dür**

Kıt'a 4

Mısra: 2

Ganimet almış olarak.

Dem-i serdi-i zamâne ile hasta hâtırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsañ ğanımedür

ğarâbet:

1. **ğarâbet:**

Gazel 70

Mısra: 7

Gariplik, tuhaflık.

Ğarâbet anda ki nev-devletân-ı sifle-nihâduñ
Ta‘azzümü kerem-i nâkışü'l-‘ayârına degmez

2. **ğarâbet:**

Gazel 162

Mısra: 1

Gariplik, tuhaflık.

Ğarâbet olmayıcağ reng ü rüy-ı ma‘nâda
Kelâma hüsn virür mi ‘ibâret-i sâde

ğaraz:

1. **ğaraz:**

Gazel 5

Mısra: 5

Gaye, maksat, amaç.

Bu bezmgehde ğaraz neş'e ise besdür bes
Hemişe laht-ı ciger hün-ı dil kebâb şarâb

2. **ğaraz:**

Kaside 10

Mısra: 6

Gaye, maksat, amaç.

Kerem-nisâr-ı veliyyâ cenâb-ı hazret-i Pirâ
Nigâh-ı merhametüñdür ğaraz Nesib-i fakire

3. **ğaraz:**

Gazel 98

Mısra: 10

Gaye, maksat, amaç.

Bu tereddüde Nesib'e lağzi-i mestāneden
Hāk-būs-ı dergeh-i devlet-me'ābuñdur ğaraz

4. ğaraz:+u, +m

Kaside 2

Mısra: 7

Gaye, maksat, amaç.

‘Arz-ı hüner degül ğarazum ‘arz-ı hāldür
TekrİR kâfiyeyle ne ğam eylesem nağam

5. ğaraz:+uñ

Tahmis 2

Mısra: 14

Gaye, maksat, amaç.

Bulmağsa Nesibā ğarazuñ feyz ü fütüñı
Öp pİR-i muğan destini vir şadra şürüñı

6. ğaraz:

Gazel 98

Mısra: 4

Gaye, maksat, amaç.

Sünbülüstāna güzārişden nesime şubñ-dem
Hıdmet-i taħrİK-i zülf-i nīm-tābuñdur ğaraz

7. ğaraz:

Gazel 98

Mısra: 8

Gaye, maksat, amaç.

Zümre-i ‘uşşāk düşünāmuñdan eyler iltizāz
Gāh geh ‘işıyāndan zevk-ı ‘itābuñdur ğaraz

8. ğaraz:

Gazel 192

Mısra: 5

Gaye, maksat, amaç.

Ser-i rehde nigāh-ı āşināyidür ğaraz yoksa
O āhū-çeşm ile hem-vāre ülfet kında ben kında

9. ğaraz:

Gazel 98

Mısra: 6

Gaye, maksat, amaç.

Şark u ğarbı rüz u şeb geşt ü güzār-ı mihrden
Reşk-i luğf-ı cilve-ğāh u cāme-ñ‘ābuñdur ğaraz

10. ğaraz:

Gazel 98

Mısra: 2

Gaye, maksat, amaç.

Vaşf-ı şahbādan şafā-yı la‘l-i nāhuñdur ğaraz
Midħat-i gülden ruñ-ı pür-āb ü tābuñdur ğaraz

11. ğaraz:-un

Gazel 193

Mısra: 12

Gaye, maksat, amaç.

Tā-be-key lağzi-i mestāne Nesibā bildüñ
Ĝarazuñ reh-güzere-i dilberi tağbil gibi

ĝāret-dih-i dükāñçe-i sük-ı mecāzum:

1. ĝāret-dih-i dükāñçe-i sük-ı mecāz:+u, +m

Terci-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mecaz pazarının dükkanını yağma eden.

Ey rehber-i hidāyet olup mağsada delil
Ĝāret-dih-i dükāñçe-i sük-ı mecāzum ol

ĝāret-ger-i cān-ı ‘āşıkān:

1. ĝāret-ger-i cān-ı ‘āşıkān:+sın

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşıkların bedenini yağmalayan.

Bir zālim-i şūñ-ı bī-amānsın

Ĝāret-ger-i cān-ı ‘āşıkānsın

ĝarīb:

1. ĝarīb:+e

Müsemmen 1

Mısra: 14

Kimsesiz, zavallı, biçare.

El-meded gitsün kerem kıl çeşm-i albümden remed
Ben aribe dergehüñden ayrı yokdur müstened

2. **arib:~üz**

Rübai 66

Mısra: 4

Kimsesiz, zavallı, biçare.

Her vech-ile lāyık-ı teraum olduk
Hem aık-ı asta hem aribüz şimdi

3. **arib:~e**

Tahmis 3

Mısra: 17

Kimsesiz, zavallı, biçare.

aribe mizbānlık itmeyen cāh ehlinüñ ālib
Meger yādına gelmez mihmān-ı zir-i āk olmak

4. **arib:~dür**

Gazel 141

Mısra: 3

Tuhaf, aılacak şey.

aribdür bu ki bir āfet-i zamāne iken
Sitemde bendelere tābi'-i zamān olasın

5. **arib:**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Kimsesiz, zavallı, biçare.

Āmāde-i ançer-i helākem
aā ki arib derd-nākem

6. **arib:**

Gazel 153

Mısra: 10

Gurbette, kendi memleketinden ayrılmı, yabancı.

Nesib-i dil geçemez fikr-i zülf-i dilberden
arib ider mi ferāgat vaan ayālinden

7. **arib:**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Acayip.

ıkuñ ki arib ibtilādur
uāa aceb siyeh belādur

arib ol-:

1. **arib ol-:-dum**

Gazel 136

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kimsesiz, çaresiz olmak.

Diyār-ı hecre düdüm aldı dil küy-ı dil-ārāda
Bu yād illerde bir ālüm bilür yokdur arib oldum

aribāne:

1. **aribāne:**

Tarih 9

Mısra: 4

Garip biçimde.

Hüner-perver kerem-ver cūd-küsterdür ki olmudur
Der-i lufında bir deryüze-ger atem aribāne

arib-i nal-i zemīn-i am:

1. **arib-i nal-i zemīn-i am:~u, ~m**

Gazel 45

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gamlı yeryüzünüñ zavallı fidanı.

arib-i nal-i zemīn-i amum nemā düşmen
Ne bellü uk ü ne tāze ne berg ü bārum var

arık-ı bar-i maabbet:

1. **arık-ı bar-i maabbet:**

Gazel 29

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ak denizinde boulmu.

Nigāh-ı sāil-i al eylemez helāk olsa
arık-ı bar-i maabbet necāta nāz eyler

arık-ı minet:

1. **arık-ı minet:**

Kıt'a 19

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sıkıntıya boulmak.

Belî zenân ider irâs-ı zevk-ı cismânî
Velik şöbeti rûhî ğarîk-ı miñnet ider

ġarka-i nûr:

1. ġarka-i nûr:

Gazel 69

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Nura ġark olmak, nur içinde kalmak.

Fikr-i rüyuñla dili ġarġa-i nûr eylemişüz
Çeşm-i ħüninimüzi maṭla'-ı hûr eylemişüz

ġaşiye:

1. ġaşiye:

Gazel 108

Mısra: 3

Kıyamet.

Ferdâ-yı ħaşr ġaşiye ber-düşüdur sürüş
Kesb-i rızâ-yı Ħalîk için ħ'âr olanlaruñ

ġaşiye-ber-düş:

1. ġaşiye-ber-düş:

Kaside 2

Mısra: 11

Omuz üstünde örtü.

Rif'atle olsa ġaşiye-ber-düş çok degül
Ednâ gedâ-yı küyuña her şâh-ı muhteşem

ġavġâ:

1. ġavġâ:+y, +ı

Gazel 200

Mısra: 8

Kavga, dövüş.

‘Âkıl ki olup bûd u nâ-bûd için âvâre
Bî-çâre şafâ şanmış bî-hûde bu ġavġâyı

2. ġavġâ:+muz

Gazel 91

Mısra: 7

Kavga, dövüş.

Yine ser-mesti-i hicrân ile ġavġâmuz var
Oldı berceste sere keyf-i şarâb-ı bî-ġaş

3. ġavġâ:

Gazel 74

Mısra: 8

Döğüşme, gürültü.

Nik-baġtâna daġı vuşlat-ı cânân muġâl
Baġt-ı vârun ile biz yok yere ġavġâ iderüz

ġavġâ-yı ħaşir:

1. ġavġâ-yı ħaşir:

Gazel 34

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Toplanma telaşı.

Meydân-ı melâmetde o zârûm ki Nesîbâ
ġavġâ-yı ħaşir menġabe-i muġtaşarumdur

ġavs-ı kabâyil-i verâ:

1. ġavs-ı kabâyil-i verâ:

Tarih 22

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Haramdan kaçınan kabilelerin yardımcısı.

Vâris-i kâmil-i Nebî ħuṭb-ı devâyir-i kemâl
Vâşıl-ı menzil-i yakîn ġavs-ı kabâyil-i verâ

ġavvâs:

1. ġavvâs:

Rûbai 33

Mısra: 3

Dalgıç.

Bî-hûde yem-i talebde ġavvâs olma
Olmaz şadef-i dehrde lûlû-yı vefâ

ġavvâs-ı biġâr-ı cürm ü ‘işyân:

1. ġavvâs-ı biġâr-ı cürm ü ‘işyân:+u, +m

Kaside 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Suç ve isyan denizinin dalgıcı.

Ben o ġavvâs-ı biġâr-ı cürm ü ‘işyânım ki hep
Ser-be-ser eyyâm-ı ‘ömrüm itdi ġafletde mürür

ġâyet:

1. **ġāyet:**

Gazel 136

Mısra: 2

Oldukça, son derece, pek çok.

Ĥadeng-i āh pertāb itmede ġāyet muşib oldum
Kemīn-i 'iŝkdan zaĥm efken-i cān-ı raķib oldum

2. **ġāyet:+de**

Kaside 2

Mısra: 1

Oldukça, son derece, pek çok.

Virdüñ mizāc-ı 'āleme ġāyetde i'tidāl
Ma'cūn-ı ŝer'uñ ideli dāfi'-i ŝekam

3. **ġāyet:**

Rübai 52

Mısra: 4

Oldukça, son derece, pek çok.

Elbette gelen gider bu riĥlet-ġāha
Merg olmasa olurdu cihān ġāyet kem

4. **ġāyet:**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Oldukça, son derece, pek çok.

Gel cevri қо āh-ı nīm-i şebden
Ġāyet ĥazer it ki nev-cüvānsın

5. **ġāyet:+in**

Gazel 99

Mısra: 7

Uç, sınır.

Āmed-şüd-i telāţum-ı ġam buldı ġāyetin
Pür oldı sāhil-i yem-i dil 'anber-i neşāt

ġaym-ı havā:

1. **ġaym-ı havā:**

Kıt'a 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Arzu, istek bulutu.

Nādir mişāl ĥulķ-ı ĥüsün tāb-ı mihr ise
Ġaym-ı havā tekāsüri ġüyā zemimedür

ġayr:

1. **ġayr:+a**

Gazel 123

Mısra: 3

Başkası, başkaları.

Sine-i şāf ile it pend ü naşihat ġayra
Āb-ı cārī gibi hem tāhir idüp hem pāk ol

2. **ġayr:+a**

Rübai 43

Mısra: 3

Başkası, başkaları.

Aşĥāb-ı kemāl ġayra olmaz muĥtāc
Zirā zer eşer kerde-i iksir olmaz

3. **ġayr:+dan**

Rübai 58

Mısra: 3

Başkası, başkaları.

Ümmid ü hirās ġayrdan bī-ĥüdedür
Bī-keslere yā Rabb kes ancak sensin

4. **ġayr:**

Gazel 11

Mısra: 3

Başkası, başkaları.

Mest-i nāzum ġayr ile bezm-i şarāb itdüñ bu şeb
Nār-ı ĥasretle dil ü cānum kebāb itdüñ bu şeb

5. **ġayr:+a**

Gazel 95

Mısra: 10

Başkası, başkaları.

Nesib-i derd-mendüñ cüy-bār oldı dem-i çeşmi
Seni ey serv-ķaddüm didiler ġayra kinār olmuş

6. **ġayr:+a**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Başkası, başkaları.

Ġayra ne ġüne eyleyeyim ĥālūmi beyān
Sen bir 'aţā vü raĥmeti çok pādişāh iken

7. **ğayr: +a**

Tarih 18

Mısra: 6

Başkası, başkaları.

Böyle bir zāt-ı mükerrerrem var iken gördi degül
Hatem-i devlet-i sultân-ı cihân ğayra sezâ

ğayr ol-:

1. **ğayr ol-:-ur**

Gazel 140

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yabancılaşmak.

Her kıanda olsa ‘izz ile maħdüm ğayr olur
Fermân-ı Hakk’a rağbet ile inkıyâd iden

ğayret:

1. **ğayret:**

Gazel 3

Mısra: 3

Tahammül etme, dayanma gücü, sabır.

Alur ârāmumı cûlar gibi ğayret çemenlerde
Şalındukça sen ey gül ğayr-ile serv-i çemen-âsâ

ğayret-dih-i rûh-ı kays u ferhâd:

1. **ğayret-dih-i rûh-ı kays u ferhâd:**

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ferhad ve Mecnun'un ruhlarına gayret veren.

Dil-dâde-i zülf ü la‘lûñ oldu
Ğayret-dih-i rûh-ı Kays u Ferhâd

ğayret-fezây-ı hâl-i ‘izar:

1. **ğayret-fezây-ı hâl-i ‘izar:**

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gayret arttıran yüzdeki ben.

Her kaçre-i midâd ki vaşfuñda ħarc ola
Ğayret-fezây-ı hâl-i ‘izar oldu dem-be-dem

ğayrı:

1. **ğayrı:**

Gazel 166

Mısra: 10

Başka.

Ol şüh vefâ semtine hiç uğramaz oldu
Bir ğayrı hevâ var didiler şimdi serinde

2. **ğayrı:**

Tarih 18

Mısra: 4

Artık, başka.

Ğadrini ‘âleme tefhîm için ol dâñanuñ
Çend rûz itmiş idi ğayrı mühim-sâz kaçâ

3. **ğayrı:**

Gazel 172

Mısra: 3

Başka.

Siyeh ħarf-i cefâdan ğayrı görmez dide-i cânım
Hâç-ı mihr-i leb-i yârüñ zemîninde zamânında

4. **ğayrı:**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Başka.

El-meded gitsün kerem kıl çeşm-i kalbümünden remed
Ben ğarîbe dergehüñden ğayrı yoğdur müstened

ğayr-ile:

1. **ğayr-ile:**

Gazel 3

Mısra: 4

Başkası, başkaları.

Alur ârāmumı cûlar gibi ğayret çemenlerde
Şalındukça sen ey gül ğayr-ile serv-i çemen-âsâ

ğazab:

1. **ğazab: +la**

Tahmis 4

Mısra: 2

Hiddet, öfke, kızgınlık.

Yine ol meh ğazabla ber-çaraf-sâz-ı niğâb olmuş

2. **ğazab:**

Gazel 79

Mısra: 1

Hiddet, öfke, kızgınlık.

Sine şāfā ne ğazab lāzıme-i kın olmaz
Āyine zıştı-i timsāl ile çirkın olmaz

ğazāl:

1. **ğazāl:-āne**

Gazel 117

Mısra: 8

Ceylāna benzer, ceylān gibi.

Şahrāya şaldı Kays-şıfat gerçi āh kim
Üns itmedi benümle ğazālāne gözlerün

ğazāl-i ħüsn:

1. **ğazāl-i ħüsn:**

Gazel 24

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güzel ceylan(sevgili).

Kays ile hem-dāsītān oldum ki ʿālem dir baña
Deşt-i ğamda bir ğazāl-i ħüsn için āvāredür

ğazāl-i ʿızz ü iqbāl:

1. **ğazāl-i ʿızz ü iqbāl:ı**

Tarih 26

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şeref ve yüksek makamın ceylanı.

Zuhūra geldi āsar-ı duʿā-yı ħayruñuz şimdi
Şikār itdi ğazāl-i ʿızz ü iqbāl kemendünüz

ğazāl-i sırr-ı ğuyüb:

1. **ğazāl-i sırr-ı ğuyüb:ı**

Kaside 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bilinmeyen sırrın şiiri.

Kemend-i ħarf ile tütmiş ğazāl-i sırr-ı ğuyübı
Tebārek'llah o şayyād-ı bī-ʿadıl ü nazıre

ğāzī:

1. **ğāzī:+nūñ**

Tarih 28

Mısra: 7

Gaza edici, eden.

Şehenşāh-ı cihān Sulţān Aĥmed Ĥān ğāzīnün
Bu fermān-ı ħümāyūnı hele ħayrū'l-ʿamel oldı

geç-:

1. **geç:-e, -mez**

Gazel 153

Mısra: 9

Vazgeçmek.

Nesīb-i dil geçemez fikr-i zülf-i dilberden
Ġarīb ider mi ferāġat vaţān ħayālinden

2. **geç:-er, -se, -ñ**

Tahmis 1

Mısra: 3

(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.

Geçerseñ kahr ile taĥtū's serāye
İrem dirseñ eger faġr u fenāya

3. **geç:-mez**

Gazel 40

Mısra: 3

İşlemek, etkilemek.

Geçmez niyāz o şūĥa diyü olma nā-ümīd
Eyler zūĥur-ı ħaĥṭṭı zamānı gelür geçer

4. **geç:-er**

Gazel 40

Mısra: 1

Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.

Her demde sāye āb-ı revānı gelür geçer

Eşrāfı kıanda olsa edānı gelür geçer

5. **geç:-di**

Gazel 173

Mısra: 2

İşlemek, etkilemek.

Niyāz geçmedi ol şāh-ı bī-amānumuza
Gezend-i nāvek-i bī-dād geçdi cānumuza

6. **geç-:di**

Kaside 2

Mısra: 3

Zamanı aşmak, geride bırakmak.

Ammā çi-süd geçdi dem-i nev-bahār-ı ‘ömr
Çün mevsim-i hārif irişdi dem-i herem

7. **geç-:er**

Gazel 40

Mısra: 6

Bir yerden başka bir yere gitmek.

Zūr-ı kirişme cisme degül cāna kār ider
Tir-i nigāhı semt-i nişānı gelür geçer

8. **geç-:mez**

Gazel 154

Mısra: 4

Vazgeçmek.

Senden beni mehcūr idemez ta‘ne-i agyār
Bülbül sitem-i hār ile geçmez gül-i terden

9. **geç-:mez**

Gazel 102

Mısra: 5

Vazgeçmek.

Dükendi hūn-ı dil ammā ki geçmez giryeden
çesmüm
Faķir olsa daħi olmaz kerim ihsāndan fāriğ

10. **geç-:er**

Gazel 40

Mısra: 4

Geçmek (zamanın akıp gitmesi bağlamında).

Geçmez niyāz o şūħa diyü olma nā-ümid
Eyler zuħur haṭṭı zamānı gelür geçer

11. **geç-:er**

Gazel 40

Mısra: 2

Geçmek, bir yerden başka bir yere gitmek.

Her demde sāye āb-ı revānı gelür geçer
Eşrāfi kanda olsa edānı gelür geçer

12. **geç-:üp**

Kit'a 8

Mısra: 6

Geçmek, aşmak.

‘Aceb midür yerüm şaffü'n-ni‘āl-i bezm-i faķr olsa
Şadırlardan geçüp aşlumdan aldum ben haber şimdi

13. **geç-:er**

Gazel 40

Mısra: 12

Geçmek; bir yerden başka bir yere gitmek.

Mānende-i çenāruñdur der-i cihān Nesib
Eşrāfi kanda olsa edānı gelür geçer

14. **geç-:en**

Mesnevi 2

Mısra: 14

Geçmek (zamanın akıp gitmesi bağlamında).

Taķlil-i ta‘ām şart-ı rehdür
Ġafletle geçen zamān tehdür

15. **geç-:er**

Gazel 35

Mısra: 2

Geçmek, aşmak.

Kelām-ı halkı güş itme eger emn ise maṭlūbuñ
Şabā-veş çün geçer ester müsāvidür meħāmiddür

16. **geç-:en, -ler**

Kaside 8

Mısra: 6

Geçmek, geçip gitmek.

Ribāṭ-ı cihāna kōnanlar göçerler
Yetişmez mi ‘ibret geçenler muķaddem

17. **geç-:en**

Gazel 35

Mısra: 8

... olarak bilinmek, . olarak anılmak, ...sayılmak.

N'ola ben ‘add idersem kendimi pāmāl-i bed-cüyān
Geçen bu ‘abd-i nāçizi o şāh-ı hūsne hāsiddür

18. **geç:**

Gazel 146

Mısra: 1

Vazgeçmek.

Geç zâhidâ bu fikr-i kec-i nâ-şavâbdan
Geçmez gönül o dilber-i ‘âli-cenâbdan

19. **geç:-en**

Gazel 153

Mısra: 6

Yer almak.

Hemân şahâdete âmâde eylesün cânı
O yâr-i dâd-ı ‘adûnuñ geçen hayâlınden

20. **geç:-er**

Gazel 40

Mısra: 10

(hızlı) geçmesi.

Meydân-ı ‘işvede göresin şît-i hüsni ile
Ol nev-ıhırâm-ı serv ü kad ânî gelür geçer

21. **geç:-mez**

Gazel 40

Mısra: 3

Geçmek.

Geçmez niyâz o şûha diyü olma nâ-ümîd
Eyler zuhur haţtı zamânı gelür geçer

22. **geç:-er, -ler**

Tahmis 4

Mısra: 3

Vazgeçmek.

Geçerler kâm-ı dünyânuñ huzûzundan ğumûmından
Oğurlar haşb-ı hâlin ser-nüvişt-i bed-ruķûmından

23. **geç:-er**

Gazel 40

Mısra: 2

Akıp gitmek.

Her demde sâye âb-ı revânı gelür geçer
Eşrafı kanda olsa edânî gelür geçer

24. **geç:-er**

Gazel 40

Mısra: 4

Geçmek.

Geçmez niyâz o şûha diyü olma nâ-ümîd
Eyler zuhur-ı haţtı zamânı gelür geçer

25. **geç:-er**

Gazel 40

Mısra: 6

Geçmek.

Zür-ı girişme cisme degül cânâ kâr ider
Tîr-i nigâhı semt-i nişânı gelür geçer

26. **geç:-er**

Gazel 40

Mısra: 8

Geçmek.

Ağyâr ile düçâr olıcağ ol perî baña
Bir merhabâ dimez görür anı gelür geçer

27. **geç:-er**

Gazel 40

Mısra: 12

Geçmek.

Mânende-i çinârûndur der-i cihân Nesîb
Eşrafı kanda olsa edânî gelür geçer

28. **geç:-düñ**

Tarih 30

Mısra: 10

Geçmek; terfi etmek.

Şadr-ı Anaţolı'dan itdüñ kıyâm ammâ hele
Şadr-ı Rûm'a geçdüñ İsmâ'il Efendi ‘ilm-ile

29. **geç:-er**

Gazel 40

Mısra: 10

Geçmek.

Meydân-ı ‘işvede göresin şît-i hüsni ile
Ol nev-ıhırâm-ı serv-ıkadâmı gelür geçer

30. **geç-:-üp**

Gazel 80

Mısra: 7

(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.

Meyl-i ebrūdan geçüp dil-beste olduḡ kāmete
Dersümüz şimdi elifdür nūna çıkmış inmişüz

31. **geç-:-üp**

Tahmis 1

Mısra: 17

Vazgeçmek.

Geçüp Vehbî cihānuñ ‘izzetinden
Biz ancak ḡānî‘üz köhne ‘abāya

32. **geç-:-ince**

Gazel 110

Mısra: 3

Bir yerden başka bir yere gitmek.

Ma‘lūm olur geçince ḡudūd-ı rūsūmdan
Mevzū‘ u ḡāyeti hele fenn-i ḡaḡīḡatūñ

33. **geç-:-üp**

Gazel 33

Mısra: 5

Yerini almak.

Küremā-yı dehr gitmiş yerine geçüp edāñi
Gül ü sünbūli şavulmuş bu çemende ḡār u ḡas var

34. **geç-:-di**

Kıt'a 3

Mısra: 2

Zamanın geçmesi. .

Sür‘at-i ‘ömri temāşā eyle kim
Geçdi sā‘atler şeb oldu rüzlar

35. **geç-:-mez**

Gazel 146

Mısra: 2

Vazgeçmek.

Geç zāhidā bu fikr-i kec-i nā-şavābdan
Geçmez göñül o dilber-i ‘ālî-cenābdan

36. **geç-:-il, -me, -di**

Gazel 153

Mısra: 2

Vazgeçmek.

Ferāḡ geldi bahār u çemen ḡayālinden
Geçilmedi ḡaḡ-ı ‘anber-şiken ḡayālinden

37. **geç-:-**

Gazel 151

Mısra: 11

Vazgeçmek, yüz çevirmek.

Geç himmet-i ‘ışḡıyla Nesibā gibi ey dil
Endişe-i sūd u zarar-ı her-dü-serādan

38. **geç-:-di, -**

Gazel 107

Mısra: 7

Aşp ilerisine gitmek.

Çaḡ cānuma geçti elem-i tîr-i teḡāfûl
Geçmiş beni sulḡānuma a‘dā ḡaberüm yok

39. **geç-:-me, -di**

Gazel 173

Mısra: 1

Geçmek, ulaşmak.

Niyāz geçmedi ol şāh-ı bî-amānumuza
Gezend-i nāvek-i bî-dād geçdi cānumuza

40. **geç-:-e, -gör**

Gazel 175

Mısra: 7

Gezmek, geçmek.

Ey dil geçegör geşt-i gülistān-ı fenādan
Her dāḡuñı reşk-āver-i gül-berg-i ter eyle

41. **geç-:-üp**

Kaside 8

Mısra: 3

Vazgeçmek.

Geçüp ḡubb-ı dünyādan ol mest ü rūsivā
Ki besdür bilürseñ o zaḡma bu merhem

42. **geç-:-üp**

Kaside 10

Mısra: 11

Vazgeçmek.

Geçüp havā-yı ṭabī'atdan olsun ādeme mülhāk
Bu iltihākı yeter reste-gāh-ı gāv u ḥamīre

43. **geç-:-di**

Tarih 26

Mısra: 10

Çıkmak, oturmak (tahta oturmak bağlamında).

Zebānından Nesīb'ün gūş idūñ tārīhini ḥālā
Niķābet mesnedine geçdi 'Abdullāh Efendi'ñüz

geçür-:

1. **geçür-:-di**

Gazel 166

Mısra: 5

Geçirmek.

Cānānı geçürdi Yaķa'dan dideler āgyār
Göz yaşı dü-rūd olsa n'ola reh-güzerinde

2. **geçür-:-di**

Gazel 198

Mısra: 11

Geçirmek, yaşamak.

Geçürdi nevbetin bezm-i cihānda Ḥusrev ü Şāhī
Nesībā ḥük-m-i iķlīm-i hüner ḥālā saña düşdi

3. **geçür-:-me**

Mesnevi 2

Mısra: 1

Geçirmek, harcamak.

Ġafletle geçürme rüzgārūñ
Ma'ķūl ola tā ki kār u bārūñ

4. **geçür-:-miş**

Tarih 19

Mısra: 8

Geçirmek, takmak.

Miyānında degül mermer kemer bir zer-ger-i kāmīl
Geçürmiş bir zeberced ḥālķa-i sīmīnden gūyā

gedā:

1. **gedā:**

Gazel 86

Mısra: 8

Dilenci, yoksul.

Metā'-ı kāsīd olur mevķi'-i 'ademde vücūd
Maḥal düşer ki tūvān-ger gedā yerin ṭutmaz

2. **gedā:+lık**

Rübai 9

Mısra: 3

Dilenci, yoksul.

Kūyuñda gedālık eylemek bī-ser ü pā
Sulṭānlara oldı taḥt u efserden elez

3. **gedā:+y, +am**

Müsemmen 1

Mısra: 15

Dilenci, yoksul.

Müflisem 'ürum gedāyam cürm ise bī-ḥadd u 'ad
Südde-i devlet-me'ābuñdur baña ancaķ sened

4. **gedā:**

Kaside 2

Mısra: 9

Dilenci, yoksul.

Kem-ter niġāh-ı luṭfuña mu'tād olan gedā
İtmez yesār-ı salṭanat-ı dehri mültezem

5. **gedā:+y, +ı**

Gazel 46

Mısra: 10

Dilenci (aşık bağlamında kullanılmıştır.).

'Arz-ı ḥāl it ol şeh-i ḥüsne Nesība ḥavfi ķo
Bir gedāyı gāh olur bezminde sulṭān söyledür

6. **gedā:**

Gazel 41

Mısra: 8

Dilenci, Aşık.

Ol āfetūñ ser-i kūyına var hirās itme
Hemīşe küçe-i şehde gedā gelür görinür

7. **gedā:**

Kıt'a 10

Mısra: 1

Dilenci, Aşık.

Bir gedā h̄alvet-serāy-ı şāha itdükde duḥūl
Hiç olur mı luḫf u iḥsān ile mesrūr olmaya

gedā-yı bī-nemed ü pādīşeh:

1. **gedā-yı bī-nemed ü pādīşeh:**

Gazel 76

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Padişah ve keşesiz dilenci.

Maḥabbet ādemi hem-dāsītān-ı Ḳays eyler
Gedā-yı bī-nemed ü pādīşeh nedür bilmez

gedā-yı kūy:

1. **gedā-yı kūy:**+uñ, +a

Kaside 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Mahallenin dilencisi.

Rif'atle olsa ḡāşiye-ber-düş çok degül
Ednā gedā-yı kūyuña her şāh-ı muḫteşem

2. **gedā-yı kūy:**+ı

Kaside 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mahallenin dilencisi.

Her bende-i kemīnesinüñ bendesi cihān
Ednā gedā-yı kūyı şeh-i t̄ac-dārdur

gedā-yı pādīşāhāne:

1. **gedā-yı pādīşāhāne:**

Gazel 62

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Padişahın kulu.

Fākīr-i bī-nevā ammā ḡinā-yı ḳalbe mālīkler
Gedā-yı pādīşāhāne mu'āmil Mevlevīlerdür

gegerçi:

1. **gegerçi:**

Gazel 41

Mısra: 4

Gerçi.

Celāl-i ḫüsni ḫayālin ḳomaz muḫāla'aya
Gegerçi çeşm-i dile şüretā gelür görünür

geh:

1. **geh:**

Gazel 55

Mısra: 6

Kimi zaman, bazen.

Bezm-i derünü reşk-i şebistān-ı Ṭūr ider
Ruḫsārun üzre ṫurraña geh nīm-bāz olur

2. **geh:**

Gazel 54

Mısra: 3

Kimi zaman, bazen.

Geh revzene-i pāse ḳonar ṫāyir-i maṫlab
Şayd-ı emelüñ dāmi hemān şanma ṫalebdür

3. **geh:**

Gazel 131

Mısra: 9

Kimi zaman, bazen.

Deheninden geh olur zehr aḳıdur çün su'ban
Gāh olur mürdeye cān-baḫş-ı Mesīḫā-yı ḳalem

4. **geh:**

Gazel 153

Mısra: 4

Kimi zaman, bazen.

Düketdi yok yere naḳd-i sirişki dide-i ter
Hemişe gāh miyān geh dehen ḫayālınden

5. **geh:**

Gazel 57

Mısra: 1

ya... ya da...

Arz ider cānāne geh ruḫ gāh kākül gösterür
Gülşen-i ḫüsünde geh gül gāh sünbül gösterür

6. **geh:**

Gazel 57

Mısra: 2

ya... ya da...

‘Arz ider cānāne geh ruḥ gāh kākül gösterür
Gülşen-i ḥüsninde geh gül gāh sünbül gösterür

7. **geh:**

Gazel 81

Mısra: 3

Kimi zaman, bazen.

Geh semend-i nāzınıñ pāmāliyüz çün ḥāk-i reh
Gāh memnūn-ı niğāh-ı çeşm-i sihr-āşarıyuz

8. **geh:**

Gazel 139

Mısra: 8

ya... ya da...

Ayırduñ o mehden diyü ser-geşteligimden
Geh ṭālī‘e geh çarḥ-ı sitem-kāre yapışdum

9. **geh:**

Gazel 139

Mısra: 8

ya... ya da...

Ayırduñ o mehden diyü ser-geşteligimden
Geh ṭālī‘e geh çarḥ-ı sitem-kāre yapışdum

10. **geh:**

Gazel 158

Mısra: 5

Kimi zaman, bazen.

Cāyı geh āğūş-ı güldür geh kenār-ı āfitāb
Gör ne devlet buldı şebnem dīde-i bīdārdan

11. **geh:**

Gazel 158

Mısra: 5

Kimi zaman, bazen.

Cāyı geh āğūş-ı güldür geh kenār-ı āfitāb
Gör ne devlet buldı şebnem dīde-i bīdārdan

12. **geh:**

Gazel 185

Mısra: 1

Kimi zaman, bazen.

Geh tīr-i āh u gāh kemend-i figān-ile
Her gice kār-zārdayuz āsumān-ile

13. **geh:**

Gazel 185

Mısra: 1

Kimi zaman, bazen.

Geh tīr-i āh u gāh kemend-i figān ile
Her gice kār-ı zārdayuz āsumān ile

14. **geh:**

Rūbai 46

Mısra: 1

Kimi zaman, bazen.

Geh derd ü ğam-ı hecr ile bīmār oluruz
Geh maḥrem-i ḥalvet-kede-i yār oluruz

15. **geh:**

Rūbai 46

Mısra: 2

Kimi zaman, bazen.

Geh derd ü ğam-ı hecr ile bīmār oluruz
Geh maḥrem-i ḥalvet-kede-i yār oluruz

16. **geh:**

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Kimi zaman, bazen.

Ḥurşid-şıfat geh āşikāre
Geh gāh perī gibi nihānsın

17. **geh:**

Gazel 90

Mısra: 8

Kimi zaman, bazen.

O şem‘-i bezm-i ḥüsn olmazsa meclis rüşen
olmazmış
Dil-i ‘uşşāk geh zülfinde geh ḥaṭṭında ol şūḥuñ

18. **geh:**

Gazel 90

Mısra: 8

Kimi zaman, bazen.

O şem'î-bezm-i hüsn olmazsa meclis rüşen
olmazmış
Dil-i 'uşşâk geh zülfinde geh haţtında ol şühuñ

19. **geh:**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Kimi zaman, bazen.

Geh 'adl-i Haqq u rüz-ı cezā yāduma gelür
Fikr-i me'âl-i hâl iderem kanlar ağlaram

20. **geh:**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Kimi zaman, bazen.

Hurşid-şıfat geh âşikâre
Geh gâh perî gibi nihânsın

gehi:

1. **gehi:**

Gazel 171

Mısra: 8

Bazen, ara sıra.

Kim şekve ider ol dehen-i telh-i suhandan
Güftârı gehî vuşlata dâ'ir nûket olsa

2. **gehi:**

Gazel 150

Mısra: 1

Bazen, ara sıra.

Sen o zülf-i pîç pîçün gehi bend bend idersin
Dil-i Cebra'îl olursa daği der-kemend idersin

3. **gehi:**

Gazel 127

Mısra: 7

Bazen, ara sıra.

Gâhî yüzine güldi gehî çin çin olup
Al itdi 'andelibe ruĥ-ı al al-ı gül

4. **gehi:**

Gazel 150

Mısra: 6

Bazen, ara sıra.

Baňa cām-ı hecrüñ oldı hele vāye bilsem āyā
Ser-i hün-ı vuşlatuñda gehi behre-mend idersin

gel-:

1. **gel-:üp**

Müfret 7

Mısra: 2

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

Bahāruñ evveli bülbül mükerrer oldı rü-gerdān
Gelüp bir kerre düşdi hāk-i gülşen üzre virdi cān

2. **gel-:en**

Rübai 52

Mısra: 3

Gelmek.

Elbette gelen gider bu rihlet-gāha
Merg olmasa olurdu cihān gāyet kem

3. **gel-:ür**

Tarih 1

Mısra: 4

Gelmek, ortaya çıkmak.

Mevālide bu bir mecmū'a-i kübrā idi el-haqq
Ne gelmişdür ne bir daği gelür misli bu devletde

4. **gel-:üp**

Gazel 111

Mısra: 10

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

Nesib bād gibi iztirābdur kārı
Bu gülsitāna gelüp h'āhiş-i giyāh idenüñ

5. **gel-:üp**

Rübai 45

Mısra: 4

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

Memnün görürüz vaşluñ ile ađyārı
Mesrür gelüp kūyuña maĥzün giderüz

6. **gel:-se**

Gazel 107

Mısra: 4

Gelmek, buyurmak, şerefliendirmek.

Bimār olalı ārzū-yı la'l-i lebüñle
Gelse ser-i bālinüme 'İsā haberüm yok

7. **gel:-se**

Gazel 156

Mısra: 5

Gelmek, buyurmak, şerefliendirmek.

O gül-i bahār-ı 'işmet ne zamān ki gelse bezme
Çekilür niķāb-ı aħmer gül-i rüyına hayādan

8. **gel:-di**

Kaside 2

Mısra: 3

Gelmek, buyurmak, şerefliendirmek.

Ancak senüñ zühuruñ için geldi 'āleme
Ādem behiştı koydı olup tārik-i ni'am

9. **gel:-e**

Kıt'a 21

Mısra: 4

Gelmek.

Ebr aña gele nā-bedīd oldı
Nazar it cirm-i mihr-i envere kim

10. **gel:-ür**

Gazel 40

Mısra: 6

Bir yerden ayrılıp başka bir yere gitmek için yola çıkmak.

Zūr-ı kirişme cisme degül cāna kār ider
Tir-i nigāhı semt-i nişānı gelür geçer

11. **gel:-mez**

Gazel 109

Mısra: 7

Gelmek, buyurmak, şerefliendirmek.

Gelmez şikest-i sübħa-i enfās göñline
Destin medār-ı sübħa-i mercān idenlerüñ

12. **gel:-mez**

Gazel 68

Mısra: 2

Gelmek, uğramak.

Zu'm ile nākış olan zāta meziyyet gelmez
Māliħulyā ile hiç ādeme devlet gelmez

13. **gel:-mez**

Gazel 68

Mısra: 6

Gelmek, uğramak.

Tire-dil itse de taķlid olamaz ħāl ehli
Zişt-i bed-şekle tezyin ile şabāħat gelmez

14. **gel:-mez**

Gazel 68

Mısra: 8

Gelmek, uğramak.

Nik ü bed farkını müstelzim olan 'aql ancak
Vaz'-ı nā-sāz ile nā-dāna ħacālet gelmez

15. **gel:-mez**

Gazel 68

Mısra: 12

Gelmek, uğramak.

Eyle teşrif nişimengeh-i nāçize diyü
Okıya gördüm o şehbāz-ı melāħat gelmez

16. **gel:-di**

Tarih 31

Mısra: 4

Gelmek, ortaya çıkmak.

Zātuñ gibi bir kāmīl-i bī-misl ü müdānī
Ne geldi ne bir daħi gelür 'ālemiyāna

17. **gel:-mez**

Gazel 22

Mısra: 7

(Ağızdan) çıkmak, söylemek.

Ķāle gelmez ħulāşa-i maţlab
Cümle efsānedür bu güft ü şinīd

18. **gel:-di**

Tarih 18

Mısra: 16

Bir görevin, bir makamın başına geçmek, başında bulunmak.

Didi teşrîfüne târîh ile tebşîr iderek
Mühr-i şâh ile yine geldi Muḥammed Paşa

19. **gel:-ür**

Gazel 5

Mısra: 8

Gelmek, akmak.

Ṭoḫunsalar gelür âvâze-i şarâb şarâb
O rind-i bade-perestüm ki kâse-i serüme

20. **gel:-se**

Gazel 41

Mısra: 5

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

O şüh gelse kaçan çün bahâr u berd-i ‘acû
Raḳîb bezmümûze ibtidâ gelür görünür

21. **gel:-e**

Gazel 156

Mısra: 1

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

Gele ey şabâ ḥaber vir bize tab‘-ı dil-rübâdan
Nazârın dirîğ ider mi ‘acabâ bu ḥâk-i pâdan

22. **gel:-sün**

Gazel 160

Mısra: 9

Gelmek, anımsamak.

Ḥâtıra gelsün Nesîbâ ḥâlet-i bezm-i elest
Bir eşer var ise sende mesti-i dūşîmeden

23. **gel:-miş, -dür**

Tarih 1

Mısra: 4

Gelmek, ortaya çıkmak.

Mevâlîde bu bir mecmû‘a-i kübrâ idi el-ḥaḳḳ
Ne gelmişdür ne bir daḥî gelür misli bu devletde

24. **gel:-mez**

Gazel 109

Mısra: 7

Gelmek, anımsamak.

Gelmez mi ḥâtırına ḥarîḳ-ı seḳar Nesîb
Semt-i riyâ vü süm‘ayı dükkân idenlerün

25. **gel:-mez**

Gazel 143

Mısra: 3

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

Sîne-i pür-dâğa gelmez eşküme bakmaz o şüh
Gülsitânda mesken-i dil-cü kenâr-ı âb iken

26. **gel:-mez**

Gazel 154

Mısra: 7

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

Yâ rûḥ-ı muşavver ya perîsin hele gelmez
Ḥâşâ ki senüñ gibi güzel nev‘-i beşerden

27. **gel:-mez**

Gazel 165

Mısra: 11

Gelmek, uğramak.

Gelmez Nesîb ehl-i dilüñ şevḳına fütür
Yok ihtiyâc-ı âb-ı güher tâzelenmege

28. **gel:-mez**

Gazel 188

Mısra: 10

Gelmek, ortaya çıkmak.

Ne ḥõşdur ‘âşîḳâne şiveler ma‘şûḳ-ı ra‘nâdan
Nesîbâ ḥaḳ bu kim gelmez bu ḥâlet ḥâlden ḳâle

29. **gel:-mez**

Kaside 9

Mısra: 2

Gelmek, anımsamak.

Ey dil niçe bir maṭlab-ı dünyâyâ tekâpü
Gelmez mi ‘aceb ḥâtıra hiç şayḥa-i mütü

30. **gel-:-ür, -se**

Gazel 156

Mısra: 10

Gelmek.

Ya vefâ ya hûd cefâdur irişen Nesib-i vâye
Ne gelürse cânâ minnet bilürüz biz âşinâdan

31. **gel-:-me, -di**

Gazel 183

Mısra: 8

Gelmek, ortaya çıkmak.

Didiler halka-i tevhidde gördük de seni
Gelmedi böyle melek-çehre güzel devrâna

32. **gel-:-dükde**

Tarih 21

Mısra: 5

Gelmek.

Geldükde Eskişehir'e selh oldı şehr-i 'ömri
Me'mür oldı rûhı 'uqbâyâ rihlet ile

33. **gel--dükde**

Tarih 35

Mısra: 5

Gelmek.

Lâkin ammâ Şâm'a geldükde be-takdir-i Hudâ
Meşihatle behre-ver itdi bu 'abdin ol lebib

34. **gel-:-ür**

Gazel 40

Mısra: 2

Gelmek.

Her demde säye âb-ı revânı gelür geçer
Eşrafı kanda olsa edâni gelür geçer

17. **gel-:-ür**

Gazel 40

Mısra: 4

Gelmek.

Geçmez niyâz o şûha diyü olma nâ-ümid
Eyler zuhur-ı hattı zamânı gelür geçer

18. **gel-:-ür**

Gazel 40

Mısra: 6

Gelmek.

Zür-ı girişme cisme degül cânâ kâr ider
Tir-i nigâhı semt-i nişânı gelür geçer

37. **gel-:-ür**

Gazel 40

Mısra: 8

Gelmek.

Agyâr ile düçâr olıcağ ol perî baña
Bir merhabâ dimez görür anı gelür geçer

38. **gel-:-ür**

Gazel 40

Mısra: 10

Gelmek.

Meydân-ı 'işvede göresin şit-i hüsn ile
Ol nev-ıhıram-ı serv ü kad ânî gelür geçer

39. **gel-:-ür**

Gazel 40

Mısra: 12

Gelmek.

Mânende-i çinârundur der-i cihân Nesib
Eşrafı kanda olsa edâni gelür geçer

40. **gel-:-ür**

Gazel 40

Mısra: 2

Gelmek.

Her demde säye âb-ı revânı gelür geçer
Eşrafı kanda olsa edâni gelür geçer

41. **gel-:-ür**

Gazel 41

Mısra: 1

Gelmek, buyurmak, şereflelendirmek.

Nühüfte-gâh o perî-veş baña gelür görünür
O dem neşât ile gamdan rehâ gelür görünür

42. **gel:-ür**

Gazel 41

Mısra: 2

Gelmek.

Nühüfte-gāh o perī-veş baña gelür görünür
O dem neşâṭ ile ğamdan rehā gelür görünür

43. **gel:-ür**

Gazel 41

Mısra: 4

Gelmek.

Celāl-i ḥüsni ḥayālin kımaz muṭāla‘aya
Gegerçi çeşm-i dile şüretā gelür görünür

44. **gel:-ür**

Gazel 41

Mısra: 6

Gelmek.

O şūḥ gelse kaçan çün bahār u berd-i ‘acū
Raķīb bezmümüze ibtidā gelür görünür

45. **gelür:-ür**

Gazel 49

Mısra: 1

Gelmek, ... gibi görünmek.

Dile hiç ḥāṭıra-i vaşl-ı dil-ārā mı gelür
Ḥāṭır-ı ḥasta-i me‘yüsa müdāvā mı gelür

46. **gel:-ür**

Gazel 49

Mısra: 6

Gelmek, uğramak.

Dem ü laḥm olduğuñ ağyār ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse ḥayālün daḥi tenhā mı gelür

47. **gel:-ür**

Gazel 49

Mısra: 8

Gelmek, buyurmak, şereflelendirmek.

‘Işık her sine-i efsürdede itmez cilve
Gülşen-i dizedeye bülbül-i güyā mı gelür

48. **gel:-ür**

Gazel 49

Mısra: 10

Gelmek.

Yine feryādını arturdu hezārān-ı çemen
Seyr-i bāğa ‘acabā ol gül-i ra‘nā mı gelür

49. **gel:-ür**

Gazel 58

Mısra: 7

Gelmek, ortaya çıkmak.

Elüñde naķd-i hüner var ise meydāna gelür
Metā‘-ı kes-meḥar-ı i‘tināyı neylerler

50. **gel:-ür**

Gazel 93

Mısra: 9

Gelmek, buyurmak, şereflelendirmek.

Gelür miḥmān-serāy-ı vaşl-ı yāre gör Nesibāyı
Kefende tuḥfe-i nāçiz-i cānın armağan ṭutmuş

51. **gel:-ür**

Gazel 145

Mısra: 2

Gelmek.

Beni ayırdı ḥayāli ḥuzūr u ḥ‘ābumdan
Bugün ḥaber mi gelür bilmem āfitābumdan

52. **gel:-ür**

Tarih 31

Mısra: 14

Gelmek, buyurmak, şereflelendirmek.

Evvel çıkarur tuḥfe-i ma‘yübeyi tüccār
En şoñra gelür kāle-i kem-yāb miyāna

53. **gel:-ür**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Gelmek, acımak.

Ey tünd-i ḥişāl-i mihr-i düşmen
İnşāfa gelür misin ‘aceb sen

54. **gel:-mez**

Gazel 202

Mısra: 1

Gelmek, uğramak.

Bu bezme sâkiyâ ol muṭrib-i dem-sâz gelmez mi
‘Aceb güş-ı dile âvâze-i şehnâz gelmez mi

55. **gel:-mez**

Gazel 202

Mısra: 2

Gelmek, uğramak.

Bu bezme sâkiyâ ol muṭrib-i dem-sâz gelmez mi
‘Aceb güş-ı dile âvâze-i şehnâz gelmez mi

56. **gel:-mez**

Gazel 202

Mısra: 6

Gelmek, uğramak.

Şikâr-ı murğ-ı ümmîd el virüp bu deşt-i ḥasretde
Yine bâzû-yı vaşla ol hümâ-pervâz gelmez mi

57. **gel:-mez**

Gazel 202

Mısra: 8

Gelmek, uğramak.

Şurâhî-veş gözümde kan ağıttı intizâr ile
‘Aceb bu meclise ol dilber-i mümtâz gelmez mi

58. **gel:-mez**

Gazel 202

Mısra: 10

Gelmek, uğramak.

Nesibâ faşl-ı gül meydân-ı ‘işretde murâd üzre
Semend-i ṭab‘uña meydân-ı tek ü tâz gelmez mi

59. **gel:-mez**

Tahmis 3

Mısra: 18

Gelmek, uğramak.

Ġaribe mizbânlık itmeyen câh ehlinüñ Ṭâlib
Meger yâdına gelmez mihmân-ı zir-i ḥâk olmak

60. **gel:-**

Gazel 166

Mısra: 3

Gelmek, buyurmak.

Gel sîneme aç gerden-i billüruñ ey meh
Gör feyzi hele kaşr-ı merâmuñ şehirinde

61. **gel:**

Gazel 183

Mısra: 10

Gell.

Öldürüp ḥasret-i la‘lünle Nesib-i zârı
Gel şerik olma daḥi tâzelügün var kana

62. **gel:-di**

Tarih 26

Mısra: 5

Belirmek, ortaya çıkmak.

Zuhûra geldi âsâr-ı du‘â-yı ḥayruñuz şimdi
Şikâr itdi ğazâl-i ‘izz ü iḳbâli kemendüñüz

63. **gel:-ür, -se**

Gazel 173

Mısra: 10

(Dile) Gelmek, ulaşmak.

Hezâr vechile ma‘nâ-yı ye’s ifâde ider
Gelürse ḥarf-i recâ sehv ile zebânumuza

64. **gel:-di**

Kaside 9

Mısra: 13

Gelmek, varmak, ulaşmak.

Ol çâre-resânüñ önüne geldi giriftâr
Taḥliş-i necât eyledi nuṭka gelüp âhü

65. **gel:-di**

Tarih 7

Mısra: 14

Gelmek, varmak, ulaşmak.

Ḥâme târiḥ-i kudümum didi bu meydâna
Tekye-i Anḳara'ya geldi Nesib-i nâ-kâm

Gelmek, buyurmak, şereflelendirmek.

66. **gel:-ür**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Gelmek, anumsamak.

Geh ‘adl-i Hakk u rüz-ı cezā yāduma gelür
Fikr-i me’āl-i hāl iderem kanlar ağlaram

67. **gel:-ür**

Tarih 31

Mısra: 4

Gelmek, ortaya çıkmak.

Zātuñ gibi bir kâmil-i bî-misl ü müdâni
Ne geldi ne bir dañi gelür ‘âlemiyâna

68. **gel:-mez**

Gazel 68

Mısra: 10

Gelmek, uğramak, ortaya çıkmak, peyda olmak.

Ey dil ol çeşm-i siyeh-kârdan olma gâfil
Düzd-i gaddârdan elbette himâyet gelmez

69. **gel:-mez**

Gazel 68

Mısra: 14

Gelmek, uğramak, ortaya çıkmak, peyda olmak.

Reşha-i cüy-ı hikem olmasa güftâr Nesib
Çemen-i nazm-ı dil-âvîze tarâvet gelmez

70. **gel:-ür**

Gazel 41

Mısra: 8

Gelmek, ulaşmak.

Ol âfetüñ ser-i küyına var hirâs itme
Hemîşe küçe-i şehde gedâ gelür görünür

71. **gel:-ür**

Gazel 41

Mısra: 10

Gelmek, ulaşmak.

Nigâh için ruh-ı cânâna zâhid-i sâlûs
Ridâ be-düş elinde ‘aşâ gelür görünür

72. **gel:-ür**

Gazel 41

Mısra: 12

Gelmek, ulaşmak.

Görinmez oldı dime sâhil-i ümîd Nesib
Bu zevrağa yine bir nâ-hudâ gelür görünür

73. **gel:-ür**

Gazel 49

Mısra: 4

Gelmek, ulaşmak.

Meded ey gönca-dehen bâri bir ağız söyle
‘Âşıkâ nim tebessümle tesellâ mı gelür

74. **gel:-ür**

Gazel 49

Mısra: 12

Gelmek, ulaşmak.

Bâd-ı feyz itmese tahrik Nesibâ hergiz
Sâhil-i tab‘uña mevc-i yem-i ma’nâ mı gelür

75. **gel:-ince**

Tarih 35

Mısra: 13

Geldiği zaman, gelince.

Tekye-i Şâm'a gelince kâmum oldı inzivâ
Ka‘betü'l-‘uşşâkda bak şeyh-i pâk oldı Nesib

76. **gel:-mez**

Gazel 68

Mısra: 1

Gelmek, uğramak, ortaya çıkmak.

Zu‘m ile nâkış olan zâta meziyyet gelmez
Mâlihulyâ ile hiç âdeme devlet gelmez

77. **gel:-mez**

Gazel 68

Mısra: 4

Gelmek, uğramak, ortaya çıkmak.

Câhil olmaz müte‘eşsir suhan-ı hikmetden
Âb-ile heyzüm-i nâ-kâbile huzret gelmez

78. **gel:**

Gazel 14

Mısra: 1

Beri gel, yaklaş.

Aç burka'unı gülşene gel 'arz-ı cemâl it
Hâl-i ruhuñı dâğ-ı derün-ı gül-i al it

79. **gel:**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Beri gel, yaklaş.

Gel ey ecel ey devâ-yı hicrân
Min-ba'd muhâldür selâmet

80. **gel:-di**

Gazel 182

Mısra: 7

Gelmek, erişmek.

Geldi dem-i gazabda ruh-ı alına 'arak
Güyâ ki düşdi kaçre-i şebnem gül-i tere

81. **gel:-di**

Tarih 27

Mısra: 1

Gelmek, erişmek.

Bi-Ĥamdüli'llah yine geldi zamân-ı 'adl ü âsâyiş
Bu tâze müjde ile rüşen oldı dide-i dünyâ

82. **gel:-ür**

Gazel 40

Mısra: 1

(Sıvılar için) Çıkıp akmak.

Her demde sâye âb-ı revânı gelür geçer
Eşrâfi kında olsa edâni gelür geçer

83. **gel:-ür**

Gazel 40

Mısra: 10

Gelir, ulaşmak.

Meydân-ı 'işvede göresin şit-i hüsn ile
Ol nev-ı hırâm-ı serv-kadâni gelür geçer

84. **gel:**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Artık, insaf et.

Ey nefis-i bed-mu'âmele inşâfa gel yeter
Tâ-key rızâ-yı Ĥaqq'a muhâlif 'amel yeter

85. **gel:-en**

Gazel 159

Mısra: 5

Gelmek; Doğmak.

İbtidâ 'ilm-i fenâ dersin okur kevine gelen
Lâya timsâl görür mâderinüñ âğuşın

86. **gel:-ür**

Gazel 49

Mısra: 2

(Fayda, yarar) gelmek.

Dile hiç hâtıra-i vaşl-ı dil-ârâ mı gelür
Ĥâtır-ı hasta-i me'yûsa müdâvâ mı gelür

87. **gel:-di**

Gazel 73

Mısra: 6

(Bir maksatla) Bir yere gelmek.

Ney ü şanbür hem-âheng idi cânân ise mest
Geldi bezm-i meye nâ-gâh rakîb-i nâ-sâz

88. **gel:-di**

Gazel 104

Mısra: 10

(Bir maksatla) Bir yere gelmek.

Buldu encâmın humâr-ı fûrkat-i cânân Nesib
Geldi ol gül külbe-i aĥzânuma sâğar-be-kef

89. **gel:-mez**

Gazel 36

Mısra: 3

Gelmek, uğramak.

Gelmez duĥûl-i meclis-i cânâne hâtıra
Ol bezme lâyıq olmağa iĥbâlümüz mi var

90. **gel:-di**

Kaside 1

Mısra: 16

Gelmek, ortaya çıkmak.

Emr-i bi'l-ma'rûf u nehy-i münker ašlâ itmedi
Çavl-i Hağk'ı söylemekden tab'ına geldi fütür

91. **gel:-dük, -de**

Gazel 195

Mısra: 8

Geldiğimde.

Evşâf-ı hüsn-i yârde inkâr iden baña
Müy-ı miyânı vaşfına geldükde dir belî

92. **gel:-di**

Tarih 19

Mısra: 8

.hale gelmek.

İdüp nâzır cenâb-ı Şeyh Bostân'ı bu hayrâta
Vücûda geldi evvelki binâsından daği a'lâ

93. **gel:-mez**

Gazel 176

Mısra: 4

Gelmek, ulaşmak.

Ol sitem-ger ʿâlemi kırsa degül ʿuşşâğ-ı zâr
Rağne gelmez hağ bu kim şemşir-i istiğnâsına

94. **gel:-me, -y, -e**

Kaside 7

Mısra: 11

Gelmek, buyurmak, şerefliendirmek.

Henüz gelmeye tab'-ı şerifüñe seyri
Bağışlanursa ser-â-pâ hağâ-yı cümle-milel

95. **gel:-üp**

Kaside 9

Mısra: 14

(dile) gelmek.

Ol çâre-resânuñ öñine geldi giriftâr
Tağliš-i necât eyledi nuğka gelüp âhû

96. **gel:-di**

Terci-bend 1

Mısra: 5

(vakit, zaman) gelmek.

Ey hûn-ı dide geldi demi neş'e vir baña
V'ey âh u nâle ile eşer söz ü sâzum ol

97. **gel:**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

*Bırak, vazgeç! anlamlarında olup bir kimseden bir
davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.*

Gel cevri ço âh-ı nîm-i şebden
Çâyet hazer it ki nev-cüvânsın

98. **gel:-se**

Gazel 49

Mısra: 6

Gelmek, buyurmak, şerefliendirmek.

Dem ü lağm olduğün ağyâr ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse hayâlün daği tenhâ mı gelür

gelü-yi hicrân:

1. **gelü-yi hicrân:**

Gazel 187

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayrılık boğazi.

Höşâ o hasta-i cândur gelü-yi hicrân kim
Tabîb-i çâre-geri bî-vefâ bir âfet ola

genc-i feyz:

1. **genc-i feyz:**

Kıt'a 17

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Feyz hazinesi.

Bir genc-i feyz için ki o Monlâ-yı Rüm'dur
Çün büm-ı câyum oldı harâb-ı diyâr-ı Rüm

genc-i güher:

1. **genc-i güher:**

Gazel 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
Cevher hazinesi.

‘Işkuñla pür it sine-i süzānumı yā Rabb
Genc-i güher eyle dil-i virānumı yā Rabb

genc-i kalb:

1. **genc-i kalb:**+i, +n
Kıt'a 18
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Kalp hazinesi.

Sākit ol kim kaṭ‘-ı güftār oldı nev‘-i ādemūñ
Genc-i kalbin gevher-i hikmetle meşhūn eyleyen

genc-i kanā‘at:

1. **genc-i kanā‘at:**+üñ
Gazel 110
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Kanaat hazinesi.

Olmaz nezāre-efgen-i esbābı devletūñ
Mālik-niṣāb-ı mikneti genc-i kanā‘atūñ

genc-i şāyegān-ı ma‘ānī:

1. **genc-i şāyegān-ı ma‘ānī:**
Kaside 10
Mısra: 11
Kelime Tipi: -
Mana zenginliğinin hazinesi.

Ne Mesnevī ki odur genc-i şāyegān-ı ma‘ānī
Virür ğınā-yı ebed ṭab‘-ı bī-murād-ı fakīre

genc-i şer‘:

1. **genc-i şer‘:**+e
Müsemmen 1
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Şeriat hazinesi.

Genc-i şer‘e ‘adl ile oldı zamānında emīn
İbn-i ‘Affān eyledi tertīb-i Qur‘ān-ı mübīn

gencīne:

1. **gencīne:**+den
Gazel 101

Mısra: 6
Hazine.

Açardum sine-bendin bend-i kāküldeñ rehā bulsam
Olurdum behre-ver gencīneden mār olmasa mānī‘

gencīne-i dūr-beste-i meknüz:

1. **gencīne-i dūr-beste-i meknüz:**
Gazel 161
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Gömülmüş kapalı hazine.

Ol sine-i siminde ilik tügme midür ya
Gencīne-i dūr-beste-i meknüz midur bu

gencīne-i ma‘ārif-i perverdigār:

1. **gencīne-i ma‘ārif-i perverdigār:**+dur
Kaside 5
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Allah'ın verdiği marifetlerin hazinesi.

Ammā ne na‘t na‘t-i Muḥammed ki her sözi
Gencīne-i ma‘ārif-i Perverdigār'dur

gencīne-i maḥabbet:

1. **gencīne-i maḥabbet:**
Gazel 187
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Sevgi, muhabbet hazinesi.

Ḥōşā o sine ki gencīne-i maḥabbet ola
Nuḳūd-ı ṭāḳati tārāc-ı dest-i fūrḳat ola

ger:

1. **ger:**
Tahmis 3
Mısra: 6
Eğer, şayet.

Kim eylerdi güzer rāh-ı ḥaṭar-nāk-i maḥabbetden
Silāḥ-ı ‘āşıkī ger olmasa bī-vehm ü bāk olmaḳ

2. **ger:**
Tarih 4

Mısra: 8

Eğer, şayet.

Büy-ı cüdiyla ru'af-âlüd olur fağfür-ı Çin
Şafha-i kâfûra olsa hâmesi ger müşk-biz

3. ger:

Tarih 31

Mısra: 7

Eğer, şayet.

‘Âli himemâ var ise ger izn-i şerifüñ
Ahvâlümü ‘arz eyleyeyim bî-edebâne

4. ger:

Gazel 15

Mısra: 6

"Eğer" kelimesinin kısaltılmışı. '

Tahrîme-i ‘irfâna olursın müteheyyî
Ger zâhirüñi tãhir ide âb-ı şerî‘at

5. ger:

Kaside 9

Mısra: 4

Eğer, şayet.

Dil hânesini gerd-i vesâvisden ider pāk
Ger na‘t-i Nebî‘den ola ol sâhâda cürü

6. ger:

Kıt'a 19

Mısra: 5

Eğer, şayet.

Muḥadderâta söz olmaz dinürse ger âdem
Zen-i muḥaddereye biñde bir işâbet ider

7. ger:

Gazel 32

Mısra: 2

Eğer, şayet.

Dem urursa ḥâl-i kâminden muḥallid lâf olur
Büriyâ ger şanma nesc-i maḥz ile zer-bâf olur

8. ger:

Gazel 126

Mısra: 5

Eğer, şayet.

Ne zamân ki hıışm u ğazabla ol şeh-i ‘işve ger çeke
tığını

Bizi ğamze öldürür evvelâ yalıñuz o tığ ü verem
degül

9. ger:

Gazel 203

Mısra: 8

Eğer, şayet.

Kebâb olur tütüşup çün çenâr bî-şübhe
Hümâ tenâvül iderse ger üstüñ’anumuzı

10. ger:

Kaside 2

Mısra: 1

Eğer, şayet.

Ger nâra düşse güşe-i çeşm-i şefâ‘atüñ
Her aḥker-i caḥîmi ider pâre-i baḳam

gerçek:

1. gerçek:

Tahmis 1

Mısra: 10

Dürüst, sahih.

Nevâl-i ḥ‘ân-ı ḥaḳdan behre-verler
Olur dervîşe ḥamî gerçek erler

gerçi:

1. gerçi:

Gazel 3

Mısra: 9

Her ne kadar, ...ise de

Saña mâyil geçenler gerçi çokdur bü'l-heveslerden
Bulunmaz ‘âşık-ı şâdıḳ Nesîb-i nâ-tüvân-âsâ

2. gerçi:

Gazel 117

Mısra: 7

Her ne kadar, ...ise de

Şaḥrâya şaldı Ḳays-şifat gerçi âh kim
Üns itmedi benimle ğazâlâne gözlerüñ

3. gerçi:

Gazel 121

Mısra: 8

Aslında.

Mâhî bir şeb gün gibi şakķ itdüğüñ meşhûrdur
Mu'cizātuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyândur senüñ

4. gerçi:

Kaside 1

Mısra: 11

Aslında.

Gerçi kim Âdem Şafiyullâh ebü'l-eşbâhdur
Sen ebü'l-ervâḥsın ervâḥ-ı 'alem saña pür

5. gerçi:

Gazel 129

Mısra: 9

Aslında.

Girih-güşây-ı firâķ oldu gerçi dest-i vişâl
Daḥı gönüilde olan 'uķde olmadı münḥal

6. gerçi:

Kaside 1

Mısra: 5

Her ne kadar, ...ise de.

Gerçi oldu ey sehî-serv-i gülistân-ı hüdü
Pây-büs-ı pâyenuñ ḥasret-keşi ḥâķ-i ṭahûr

7. gerçi:

Gazel 75

Mısra: 6

Aslında.

Hem bezmimiz itmekde ziyâmuzla temettü'
Biz şem'-i şıfat gerçi ki pür-süz u güdâzuz

8. gerçi:

Gazel 53

Mısra: 12

Aslında.

Çekemezler sitem-i zülfüñi mânend-i Nesîb
Gerçi ebnâ-yı zamân cümlesi hep bende çeker

9. gerçi:

Kaside 6

Mısra: 1

Aslında.

Gerçi evşâfını 'aķl itmez iḥâta lâkin
Medḥ-i maḥdûm eşer-i sıdķ-ı dil-i çâker olur

10. gerçi:

Rûbai 28

Mısra: 1

Aslında.

Ey fahr-i rüsûl gerçi kim eyler tek ü pû
Kimdür ki Nesîb ola saña bir seg-i kû

11. gerçi:

Rûbai 31

Mısra: 1

Aslında.

Her bâbda gerçi baş-ı güftâr iderüz
Envâ'-ı suḥanda vaz'-ı âsar iderüz

12. gerçi:

Gazel 32

Mısra: 14

Aslında.

Ehl-i keşfüñ pây-e-i ednâsını bulmaz Nesîb
Gerçi zâhid 'ilm ile müstaḥric-i Keşşâf olur

13. gerçi:

Gazel 131

Mısra: 2

Aslında.

Ravza-i 'adn-i ma'ânîñüñ odur Rıdvân'ı
Gerçi kim maķbere-i mıklemedür cây-ı ķalem

14. gerçi:

Gazel 209

Mısra: 6

Aslında.

Taḥķiķa çıķmadı ğam u hicriüñ neticesi
Gerçi görüldi fenn-i ğamuñ çok resâ'ili

15. **gerçi:**

Kaside 2

Mısra: 9

Aslında.

Besdür kelâm-ı Hağ saña i'câz gerçi kim
Envâ'-ı mu'cizātuña kâfi degül rağam

16. **gerçi:**

Müsemmen 1

Mısra: 18

Aslında.

Mâhı bir şeb gün gibi şakğ itdüğüñ meşhürdur
Mu'cizātuñ gerçi kim bî-ğadd ü pâyândur senüñ

17. **gerçi:**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Aslında.

Yâ Rabbe gerçi ma'şiyetüm bî-şümârdur
Benden betelerin keremüñ itmede sa'îd

gerd ol-:

1. **gerd ol-:**

Gazel 212

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Toz, toprak olmak.

Kemend-i ıurra-i 'anber-nisâra düşmez mi
Fezâ-yı 'ışğda bîhüde gerd olan diller

2. **gerd ol-:-an**

Gazel 212

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Toz, toprak olmak.

Kemend-i ıurra-i 'anber-nisâra düşmez mi
Fezâ-yı 'ışğda bîhüde gerd olan diller

gerdân:

1. **gerdân:**

Gazel 6

Mısra: 4

Boyun.

Dâne-i ümmîdini nerm eylemez hiç kimsenüñ
Tâ-be-key gerdân olur bilmem tehî nüh âsiyâb

2. **gerdân:**

Gazel 20

Mısra: 1

Dönen, dolaşan.

Fenâ bezminde gerdân câm-ı zerdür halka-i tevħîd
Şeb-i ğafletde ħurşîd-i şeherdür halka-i tevħîd

gerden:

1. **gerden:+de**

Kaside 10

Mısra: 1

Dönen.

Siphri eyledi gerdende feyz-i Mevleviyân-veş
Vüfûr-ı şevkı eşer itdi şab'-ı çarğ-ı esîre

gerden-i billür:

1. **gerden-i billür:+uñ, +ı**

Gazel 166

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Billur, parlak gerdan.

Gel sîneme aç gerdan-i billürüñi ey meh
Gör feyzi hele kaçır-ı merâmuñ şehirinde

gerden-i cânâne-i 'irfân:

1. **gerden-i cânâne-i 'irfân:+a**

Gazel 20

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bilge sevgilinin boynu.

Nesîbâ gerdan-i cânâne-i 'irfâna ziverdür
Güzîde 'akd-i pâk-i dürr-i terdür halka-i tevħîd

gerden-i dil-dâr:

1. **gerden-i dil-dâr:+a**

Gazel 139

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sevgilinin gerdanı.

Çekdüm bir iki şişe idüp def'-i hicâbı
Mânend-i zelû gerden-i dil-dâra yapışdum

gerden-i maşnû'a:

1. gerden-i maşnû'a:

Kaside 3

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Sanatla yapılmış boyun.

Gerden-i maşnû'a itmez bir daği zîver hele
Bağr-i imkân zerre-i zâtuñ gibidür bî-bahâ

gerd-i guşsa-şü:

1. gerd-i guşsa-şü:

Gazel 201

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sıkıntı tozunu yıkayan.

Nesîbâ şab'-ı 'âlem şâfdur mânend-i âyine
Mey oldı dilde gerd-i guşsa-şü nev-rüzdur şimdi

gerd-i kesâd-ı kâle-i 'irfân:

1. gerd-i kesâd-ı kâle-i 'irfân:

Gazel 172

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

İrfan kalesinin değersin tozu.

Olur hâk-i vağan gerd-i kesâd-ı kâle-i 'irfân
Sezâ-yı i'tibâr olmaz güher turdukça kânında

gerd-i küdüret:

1. gerd-i küdüret:

Gazel 74

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bulanıklık, gam, tasa tozu.

Pürdür âyine-i dil gerd-i küdüretle Nesîb
Nazar-ı mürşid-i âgâhı temennâ iderüz

gerd-i rehn:

1. gerd-i rehn:

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yolunun tozu.

Kârbân-sâlâr-ı şeh-râh-ı nübüvvet kim anuñ
Çarğ eydür gerd-i rehn çeşm-i meh ü mihre zürür

gerd-i vesâvis:

1. gerd-i vesâvis:

Kaside 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Vesveselerin tozu.

Dil hânesini gerd-i vesâvisden ider pâk
Ger na't-i Nebî'den ola ol sâhâda cürü

gerdiş it-:

1. gerdiş it-:

Tarih 12

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dönmek, dolaşmak.

Gerdiş itdi yine gerdün be-vefk-ı hâtır
Virdi bir neyyir-i iqbâl ile dünyâya ziyâ

gerdiş-i gerdün:

1. gerdiş-i gerdün:

Gazel 152

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dünyanın dönüşü. (Sema etmek bağlamında kullanılmıştır.).

Sâz-kâr olsa eger gerdiş-i gerdün Nesîb
Ne Güherler çıkarur şab'-ı dür-efşânından

gerdün:

1. gerdün:

Gazel 39

Mısra: 13

Felek, dünya zaman.

Her zamân vaz'-ı dige-gün ile gerdün Nesîb
Âhîrî'l-emr fenâsın bize i'lâm eyler

2. gerdün:

Rübâi 29

Mısra: 1

Felek, dünya zaman.

Ey şah-ı rusul asker ü gerdün dergâh
Deryüze-ger-i hâk-i rehûn bende vü şah

3. **gerdün:+a**

Gazel 23

Mısra: 4

Felek, dünya zaman.

Yazarken hasret-i cânân ile bir âh-ı serd itsem
Mîşâl-i kâğız-ı bād ide gerdüna sefer kâğız

4. **gerdün:**

Tarih 12

Mısra: 3

Felek, dünya zaman.

Gerdiş itdi yine gerdün be-vefk-ı hâtır
Virdi bir neyyir-i iqbâl ile dünyâya ziyâ

5. **gerdün:**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Felek, dünya zaman.

İtdi beni nâgehân bu gerdün
Sen cilve-fürûş nâza meftûn

6. **gerdün:+a**

Gazel 80

Mısra: 2

Gökyüzü.

İşk ile biz pây-e-i mecnûna çıkmış inmişüz
Hâküz ammâ bād ile gerdüna çıkmış inmişüz

7. **gerdün:**

Kaside 6

Mısra: 5

Gökyüzü.

Pây-e-i süllem-i bâb-ı hâremi nüh gerdün
Lâ-mekân ravzasına pişgeh-i manzar olur

8. **gerdün:**

Gazel 163

Mısra: 7

Felek, dünya zaman.

Gül-i hürşîdi ihdâ itse gerdün eylemez ragbet
Aña kim dâğ-ı ışkûn zîb-i serdür yâ Resûlallâh

gerdün-ı sitem-mu'tâd:

1. **gerdün-ı sitem-mu'tâd:+dan**

Gazel 118

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sitem etmeye alışmış felek.

Cefâlar kim ser-i küyünda ol bî-dâddan gördük
Ne tâlî'den ne gerdün-ı sitem-mu'tâddan gördük

gerek:

1. **gerek-:-se**

Gazel 170

Mısra: 4

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Kaç-ı ta'alluğ olduğına bâ'îş-i 'ulâ
Hüccet gerekse eyle nazâr rây-ı rif'ate

2. **gerek:**

Gazel 13

Mısra: 4

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Her kimde kim edeb ola lâ-büd şerîf olur
Aşlı gerekse olsun E'âcim gerek Arab

3. **gerek:+dür**

Gazel 35

Mısra: 5

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Gerekdür kim ola kalbünde râsih nûrî İslâmuñ
Olursa münhasır kavle efendi bil ki fâsiddür

4. **gerek:**

Gazel 65

Mısra: 9

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Bezl-i ten ü cān gerek bu yolda
Herkesde o kı̄abiliyyet olmaz

5. **gerek:**

Gazel 113

Mısra: 2

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Būse-ḥ'āh-ı rūy-ı her-ṭübā-ḥırām olsam gerek
Mīve- çin-i naḥl-i butsān-ı merām olsam gerek

6. **gerek:-se**

Gazel 13

Mısra: 4

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Her kimde kim edeb ola lā-būd şerif olur
Aşlı gerekse olsun E'ācim gerek 'Arab

7. **gerekdür:+dür**

Gazel 65

Mısra: 5

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Hem-derd gerekdür ehl-i şöḥbet
Bīgāne sezā-yı ülfet olmaz

8. **gerek:**

Gazel 113

Mısra: 1

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Būse-ḥ'āh-ı rūy-ı her-ṭübā-ḥırām olsam gerek
Mīve- çin-i naḥl-i butsān-ı merām olsam gerek

9. **gerek:**

Gazel 113

Mısra: 4

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Nazra-i hem-vār idüp ḥār u güle hem-çün bahār
Āştī-baḥş-ı miyān-ı ḥāş u 'ām olsam gerek

10. **gerek:**

Gazel 113

Mısra: 6

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Tā-be-key üftāde-i dām-ı rūsüm olmaḳ baña
Çāk-sāz-ı bend-i pāy-ı neng ü nām olsam gerek

11. **gerek:**

Gazel 113

Mısra: 8

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Luṭf-ı āzādī nedür tefhīm için cān u dile
Cevr-pīşe bir şeh-i ḥüsne gulām olsam gerek

12. **gerek:**

Gazel 113

Mısra: 10

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

İḥtiyār-ı miḥnet-i ye's itmek ister ḥāṭırum
Ber-ṭaraf-sāz-ı şafā-yı zevk-ı kām olsam gerek

13. **gerek:**

Gazel 113

Mısra: 12

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Gevher-i ḥikmetle tezyin eyleyüp şi'rüm Nesīb
Ba'de-zīn kāviş-ger-i kân-ı kelām olsam gerek

14. **gerek:**

Rübai 49

Mısra: 2

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

'Uşşāk egerçi 'ışk ile ḥasta gerek
Ma'şūk daḥi 'āşıkā dil-beste gerek

15. **gerek:**

Rübai 49

Mısra: 4

Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin bağlı olduğu şey.

Pervâneye şem' ü şem'e pervâne sezâ
Gül bülbüle bülbül güle şâyeste gerek

16. gerek:

Gazel 27

Mısra: 8

Gerek . gerek/gerekse . bağlacı. Hem gibi başına geldiği kelimelerin hepsinin birden düşünülüğünü anlatır.

Hemân hikmet şafâ-yı dildedür yoksa berâberdür
Gerek peygüle-i küllhan gerekse bezm-i gülşendür

17. gerek:-se

Gazel 27

Mısra: 8

Gerek . gerek/gerekse . bağlacı. Hem gibi başına geldiği kelimelerin hepsinin birden düşünülüğünü anlatır.

Hemân hikmet şafâ-yı dildedür yoksa berâberdür
Gerek peygüle-i küllhan gerekse bezm-i gülşendür

18. gerek:+dür

Mesnevi 2

Mısra: 15

Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin bağlı olduğu şey.

Ez-cümle gerekdür 'ilm ü ahlâk
Halk oldu mişâl-i zehr ü tiryâk

19. gerek:

Gazel 179

Mısra: 8

Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin bağlı olduğu şey.

Derûn-ı sine ki pür-dâğ-ı hecr-i rüyuñ ola
Ne neşve virse gerek seyr-i lâllezâr bize

20. gerek:

Rûbai 49

Mısra: 1

Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin bağlı olduğu şey.

'Uşşâk egerçi 'ışk ile hasta gerek

Ma'şûk dañi 'âşîka dil-beste gerek

21. gerek:+dür

Gazel 67

Mısra: 9

Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin bağlı olduğu şey.

Gerekdür süz-ı sine-dâğ-ı dil te'sîr-i güftâra
Anuñ-çün her şadâ çün nağme-i ney âteşin olmaz

22. gerek:

Gazel 58

Mısra: 9

Olmalı anlamında kullanılan bir söz, lazım.

Göñül dürüst gerek kim müfid ola tedbir
Şikeste zevrak için nâ-hudâyı neylerler

23. gerek:

Gazel 195

Mısra: 3

Olmalı anlamında kullanılan bir söz, lazım.

Bigânededen hazîne-i sultân nihân gerek
Nev'-i beşerde olsa nühüfte n'ola velî

germ:

1. germ:

Tahmis 3

Mısra: 11

Hararet, sıcaklık.

Hevâ germ âteşin feryâda âğâz itdi bülbüller
Mişâl-i gül görindi ehl-i 'ışka sine-çak olmak

2. germ:

Gazel 135

Mısra: 1

Hararetli, sıcak.

Hayf kim rüyuña bir germ nigâh eylemedüm
'Arz idüp hâl-i perişânımı âh eylemedüm

germiyyet:

1. germiyyet:+üñ

Gazel 9

Mısra: 9

Hararet, sıcaklık.

Ey ʿışk-ı táb-ı sūz bu germiyyetüñ nedür
Billāh meded meded

germiyyet-i bāzār:

1. **germiyyet-i bāzār:**+ı, +n, +a

Gazel 54

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Pazarın harareti olması.

Bed kâle olan bî-hünerān şandı ki bādī
Germiyyet-i bāzārına ʿamga-yı nesebdür

geşt:

1. **geşt:**

Gazel 24

Mısra: 1

Dolaşmak.

Geşt ider küyuñ göñül ey mähir ü āvāredür
Kaşdı gāhī rüyüña ḥasretle bir nezzāredür

geşt ü güzār-ı mihr:

1. **geşt ü güzār-ı mihr:**+den

Gazel 98

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güneşi gezip dolaşmak.

Şark u garbı rüz u şeb geşt ü güzār-ı mihrden
Reşk-i luṭf-ı cilve-gāh u cāme-ḥʿābuñdur ğaraz

geşt-i gülistān-ı fenā:

1. **geşt-i gülistān-ı fenā:**+dan

Gazel 151

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yokluğun gül bahçesini dolaşmak.

Üşkufe-i ʿibretle pür it dāmen-i çeşmüñ
Maḳşūd budur geşt-i gülistān-ı fenādan

2. **geşt-i gülistān-ı fenā:**+dan

Gazel 175

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yokluğun gül bahçesini dolaşmak.

Ey dil geçegör geşt-i gülistān-ı fenādan
Her dāğuñı reşk-āver-i gül-berg-i ter eyle

geşt-i gülistān-ı taleb:

1. **geşt-i gülistān-ı taleb:**

Gazel 135

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gül bahçesini gezmeyi isteme.

Eyledüm geşt-i gülistān-ı taleb durur dırāz
Gonca-i kām-ı dili zib-i külāh eyledüm

geşt-zār-ı ʿışk:

1. **geşt-zār-ı ʿışk:**+dan

Gazel 27

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşkın gezinti yeri.

Zemīn-i nā-murādide maḥabbet berḳ-ı ḥırmendür
Alınmaz geşt-zār-ı ʿışkdan maḥşül-i āsāyiş

getür-:

1. **getür-:**di

Tarih 18

Mısra: 7

Getirmek, ulaştırmak.

Yine ol āşaf-ı zī-şāmı getürdi şadra
Gördi kim yokdur aña ehl-i düvelde hem-tā

2. **getür-:**ür

Gazel 156

Mısra: 4

Eriştirmek, ulaştırmak.

Seḫerī ki gūş-ı hūşa irişe nidā-yı bülbül
Getürür peyām-ı lā-büd ya Ḥicāz u Sebā'dan

gevher:

1. **gevher:**+i

Gazel 64

Mısra: 7
İnci.

Gevheri var aşinā-yı lücce-i ‘ummāna şor
Añla qadr-i şoĥbetin kāmillerüñ ĥāk it özüñ

2. **gevher:+i**

Gazel 174

Mısra: 6
İnci.

Ya ĥöd bir dürc-i dürr-i şāh-vārdur baĥr-i vaĥdetdür
Nihāndur gevheri ammā o qabr-i nūr-baĥşāda

3. **gevher:**

Gazel 204

Mısra: 10
Cevher, öz.

Nesibā söyledükçe tab‘uñuñ ĥüsni füzün oldı
Ne ĥāletdür bu kim çıķduķça gevher kân güzellendi

4. **gevher:+üñ**

Kaside 3

Mısra: 9
Cevher, mücevher.

Qanda ben qanda senā-yı zāt-ı qudsi gevherüñ
Ümmetüñ olmaq yeter sermāye-i ‘izzet baña

5. **gevher:+i, +n**

Gazel 155

Mısra: 12
Cevher, mücevher.

Güftārı fazl u dāniş-i Vahyī’ye dāldür
Qadr-i güher-fürüşü bilür gevherin gören

6. **gevher:+i, +n**

Gazel 158

Mısra: 7
Cevher, mücevher.

Ceyb-i ĥayra gevherin vaz‘ eyleyen ‘āqıl degül
Olsun esrāruñ nüĥüfte yārdan aĥyārdan

7. **gevher:+üñ**

Gazel 149

Mısra: 10
İnci.

Şa‘bdur dānāyı söyletmek Nesibā her zamān
Gevherüñ iĥrācı müşkildür teh-i ‘ummāndan

gevher-i baĥr-i ĥākikat:

1. **gevher-i baĥr-i ĥākikat:**

Gazel 1

Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Doĥruluk denizinin ĥakikati.

Ta‘alluķdan vücüd-ı ĥayra maĥfuz eylemiş Bārī
Bizüz kim gevher-i baĥr-i ĥākikat ābiyuz cānā

gevher-i esrār-ı ‘işk:

1. **gevher-i esrār-ı ‘işk:+ı**

Gazel 27

Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Aşk sırlarının cevheri, özü.

Hemişe dest-i ĥasret çāk-sār-ı ceyb ü dāmendür
Ne mümkün gevher-i esrār-ı ‘işk eylemek pinhān

gevher-i ĥikmet:

1. **gevher-i ĥikmet:+le**

Gazel 113

Mısra: 11
Kelime Tipi: -
Ĥikmet cevheri.

Gevher-i ĥikmetle tezyin eyleyüp şı‘rüm Nesib
Ba‘de-zīn kāviş-ger-i kân-ı kelām olsam gerek

2. **gevher-i ĥikmet:+le**

Kıt'a 18

Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Ĥikmet cevheri.

Sākit ol kim qat‘-ı güftār oldı nev‘-i ādemüñ
Genc-i qalbin gevher-i ĥikmetle meşĥün eyleyen

gevher-i mihr:

1. **gevher-i mihr:+i, +y, +le**

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Sevgi cevherleri.

Gevher-i mihriyle cümle enbiyâ şâd u fahûr
Hâzin-i gencine-i 'ışk-ı İlähi kim olur

gevher-i nâ-yâb:

1. **gevher-i nâ-yâb:**

Gazel 199

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Eşsiz, nadir mücevher.

Ey Yûsuf-ı sâni saña sevdâ-ger-i dide
Harc eylemedük gevher-i nâ-yâb mı kaldı

gevher-i nâ-yâb-ı şerî'at:

1. **gevher-i nâ-yâb-ı şerî'at:**

Gazel 15

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Doğruluğun eşsiz incisi.

İt sine-i bî-kîneñi dolâb-ı şerî'at
Maḥfûz ola tâ gevher-i nâ-yâb-ı şerî'at

gevher-i nazm:

1. **gevher-i nazm:+uñ**

Gazel 102

Mısra: 9

Kelime Tipi: Kalıp ifade

Şiirin cevheri, özü.

Nefâset fehm olanlar gevher-i nazmuñ bilür kadrin
Nesîb-âsâ olursak n'ola istiḥsândan fâriğ

gevher-i pend ü naşîhat:

1. **gevher-i pend ü naşîhat:+den**

Gazel 159

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Nasihat ve öğüt cevheri.

Hüsn-i aḥlâk ile maḥbûb-ı dil-i 'âlem olur
Gevher-i pend ü naşîhatden iden mengüşin

gevher-i tâbende-i deryâ-yı nûr:

1. **gevher-i tâbende-i deryâ-yı nûr:**

Kaside 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Nur denizinin parlak mücevheri.

Ey yegâne gevher-i tâbende-i deryâ-yı nûr
Evvelin nev-bâve-i bûstan-ı şâd-âb-ı zuhûr

gevher-i yegâne-i aşdâf-ı kâinât:

1. **gevher-i yegâne-i aşdâf-ı kâinât:**

Kaside 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Kainattaki sedeflerin eşsiz cevheri.

Ey gevher-i yegâne-i aşdâf-ı kâinât
V'ey pâdişâh-ı ekrem-i kerrübiyân ḥıdem

gevher-i yek-dâne-i deryâ-yı maşnû'ât:

1. **gevher-i yek-dâne-i deryâ-yı maşnû'ât:+sın**

Kaside 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sanatla yapılmış denizlerin biricik incisi.

Gevher-i yek-dâne-i deryâ-yı maşnû'âtsın
Vâz'-ı mislünde 'aķim olsa n'ola çâr-ümmühât

geysü:

1. **geysü:**

Kaside 9

Mısra: 6

Gîsü. Omuza dökülen uzun saç.

Ol ravza behişt olduğına şübhe mi var kim
Ḥâdimleri ḥavrâ ola câruları geysü

gez:

1. **gez:-er**

Gazel 201

Mısra: 6

Gezmek, dolaşmak.

Şabâ nev-ḫabla-i 'ıtr-ı bahârı eyleyüp ber-ser
Gezer sūk-ı çemende sū-be-sū nev-rüzdur şimdi

2. **gez:-me, -de**

Kit'a 4

Mısra: 3

Gezmek, dolaşmak.

Na'leynler ile gezmede halk-ı cihân bütün
Güyâ çehâr pây ile merdüm behimedür

3. **gez:-en**

Gazel 178

Mısra: 3

Gezmek, dolaşmak.

Keşti-i şekib ile gezen baħr-i rızâda
Elbette olur sâhil-i maķşûda reside

4. **gez:-erek**

Tarih 7

Mısra: 5

Gezmek, dolaşmak.

Gezerek bâdiye-i ğurbeti seyyâhâne
‘Âķabet Konya'ya sevķ itdi mürür-ı eyyâm

gez:

gez:

Tarih 23

Mısra: 4

*Yayın iki başındaki çile toncu takılan kertikler, tonç
kertiği.*

Atup püy râz ile bir tır piş-rev
Hezâr u şaşt gez oldu şitâbân

gezend:

1. **gezend:+i**

Tarih 30

Mısra: 6

Zarar ziyan,musibet.

Manřibuñ ola mübârek dâ'im ola 'izzetüñ
Devletünden ola Hâķ dâfi' gezendi 'ilm-ile

gezend-i nâvek-i bî-dâd:

1. **gezend-i nâvek-i bî-dâd:**

Gazel 173

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zulüm okunun zararı.

Niyâz geçmedi ol şâh-ı bî-amânumuza
Gezend-i nâvek-i bî-dâd geçdi cânumuza

gibi:

1. **gibi:**

Gazel 99

Mısra: 5

Benzetme edatı.

Zühd ü vera' gibi ğamuñ oldu işi tamâm
Virdi o deñlü neşve baña sâğar-ı neřâť

2. **gibi:**

Gazel 121

Mısra: 7

Benzetme edatı.

Mâhı bir şeb ğün gibi řaķķ itdügüñ meşhürdur
Mu'cizâtuñ gerçi kim bî-ħadd ü pâyândur senüñ

3. **gibi:**

Gazel 3

Mısra: 3

Benzetme edatı.

Alur ârâmumı cûlar gibi ğayret çemenlerde
Şalınuķça sen ey ğül ğayr-ile serv-i çemen-âsâ

4. **gibi:**

Gazel 86

Mısra: 11

Benzetme edatı.

Riyâ hulûş gibi zâta eylemez te'şir
Birün-ı sîme tılâ kîmyâ yerin tıtmaz

5. **gibi:**

Gazel 104

Mısra: 3

Benzetme edatı.

Görmedi baħr-i cihân zâtuñ gibi dürr-i yetim
Dürr-i câna olalı bu çâr 'unşurdan şadef

6. **gibi:**

Gazel 151

Mısra: 11

Benzetme edatı.

Geç himmet-i 'ıŝığıyla Nesibā gibi ey dil
Endiŝe-i sūd u zarar-ı her-dü-serādan

7. **gibi:**

Gazel 154

Mısra: 8

Benzetme edatı.

Yā rūḥ-ı muŝavver ya perisın hele gelmez
Ḥāŝā ki seniñ gibi güzel nev'-i beşerden

8. **gibi:**

Gazel 89

Mısra: 13

Benzetme edatı.

Ney gibi elvān-neĝam olsam Nesibā çok mıdur
Cānib-i bālādan irdi gūŝ-ı hūŝa bir nefes

9. **gibi:**

Gazel 94

Mısra: 1

Benzetme edatı.

Dil ŝāne gibi zūlf-i girih-gire ŝarılmıŝ
Seyr eyle o mecnūnı ki zencire ŝarılmıŝ

10. **gibi:**

Gazel 111

Mısra: 9

Benzetme edatı.

Nesib bād gibi ızırābdur kārı
Bu gūlsitāna gelüp ḥ'āhiŝ-i giyāh idenüñ

11. **gibi:**

Gazel 131

Mısra: 5

Benzetme edatı.

Oldı dünyāya Sikender gibi ḥükmi cārı
Heft iklime resādur yed-i tūlā-yı kalem

12. **gibi:**

Gazel 193

Mısra: 1

Benzetme edatı.

İtme dāmānuñı ālūde 'Azāzil gibi
Ṭāhirü'z-zeyl ola gör ḥazret-i Cibril gibi

13. **gibi:**

Gazel 193

Mısra: 4

Benzetme edatı.

Yer ider dideler üstinde miŝāl-i sürme
Bekleyen gūŝe-i 'uzlet-kedesin mil gibi

14. **gibi:**

Gazel 56

Mısra: 4

Benzetme edatı.

Düşer ḥayāl-i ruḥı gāh çeŝm-i pür-ḥūna
O berg-i gül gibi kim sāĝar-ı ŝarāba girer

15. **gibi:**

Gazel 131

Mısra: 4

Benzetme edatı.

Ḳuvvet-i ĝayr iledür cünbişi yok istiḳlāl
Pāy-ı çübün gibi sābit olamaz pāy-ı kalem

16. **gibi:**

Gazel 169

Mısra: 8

Benzetme edatı.

Ser-menzil-i ümide irişmez o kimse kim
Himmet gibi tekāver-i reh-vārı olmaya

17. **gibi:**

Gazel 169

Mısra: 10

Benzetme edatı.

Ḥāl-i dilüm ne bilsün o bī-derd kim anuñ
Ol āfet-i cihān gibi dil-dārı olmaya

18. **gibi:**

Gazel 177

Mısra: 13

Benzetme edatı.

Yine Nesib gibi vaşf-ı hüsni-pâkünde
Müşâbih oldı hemân hâli mür-ı bî-zûra

19. **gibi:**

Gazel 180

Mısra: 2

Benzetme edatı.

Yine cânâne çıksa cilde-gâh-ı nâza 'id olsa
Raķib-i nâ-muvâfiķ gam gibi ammâ ba'id olsa

20. **gibi:**

Gazel 193

Mısra: 2

Benzetme edatı.

İtme dâmânuñı âlüde 'Azâzil gibi
Tâhirü'z-zeyl ola gör hâzret-i Cibril gibi

21. **gibi:**

Gazel 193

Mısra: 6

Benzetme edatı.

Olasın tâ ki ziyâ-pâş-ı şafâ her bezme
Küşiş it şâf-derün olmağa ķandil gibi

22. **gibi:**

Gazel 193

Mısra: 8

Benzetme edatı.

Nefs-i emmâre-i kâfir niçe bir hîle ile
Şafha-i ķalbüñi taħrîf ide İncil gibi

23. **gibi:**

Gazel 193

Mısra: 10

Benzetme edatı.

Hİç şafâ vü kedere bakma sürüp hâke yüzüñ
Kendiñi vâşıl-ı deryâ idegör Nîl gibi

24. **gibi:**

Gazel 193

Mısra: 12

Benzetme edatı.

Tâ-be-key laķziş-i mestâne Nesibâ bildüñ
Ėaražuñ reh-güzer-i dilberi taķbil gibi

25. **gibidür:•dür**

Kaside 3

Mısra: 14

Benzetme edatı.

Gerden-i maşnû'a itmez bir daķı ziver hele
Baħr-i imkân zerre-i zâtuñ gibidür bî-bahâ

26. **gibi:**

Gazel 53

Mısra: 1

Benzetme edatı.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allâh'ı severseñ beni ağlatma yeter

27. **gibi:**

Gazel 53

Mısra: 7

Benzetme edatı.

Vuşlatuñ gibi muħâl isterüz olsa ne 'aceb
Nâlemüz gibi du'amuz daķı mehcür-ı eser

28. **gibi:**

Gazel 53

Mısra: 8

Benzetme edatı.

Vuşlatuñ gibi muħâl isterüz olsa ne 'aceb
Nâlemüz gibi du'amuz daķı mehcür-ı eser

29. **gibi:**

Gazel 59

Mısra: 7

Benzetme edatı.

Rindân bu ķaħt-ı 'ıyşda câm-ı tehî gibi
Ėamyâze-kâr-ı Ėasret-i câm-ı şarâbdur

30. **gibi:**

Gazel 67

Mısra: 12

Benzetme edatı.

Naẓīre Nābi-i mu'ciz-beyāna saña muhtaşdur
Nesībā āferīn ṭab'ũñ gibi sihr-āferīn olmaz

31. **gibi:**

Gazel 70

Mısra: 3

Benzetme edatı.

Ḥayāl-i ḥ'āb gibi 'arz-ı rüy-ı şāhed-i maṭlab
Hemişe āyine-i ḥāṭıruñ gubārına degmez

32. **gibi:**

Gazel 77

Mısra: 12

Benzetme edatı.

Nesībā dürr olursa güşuna almaz yine 'aşık
O söz kim güfte-i Şehrī gibi dil-süz-ter olmaz

33. **gibi:**

Gazel 94

Mısra: 8

Benzetme edatı.

Dil-ḥasta-i çeşmin o perī sīneye çekmiş
Merhem gibi kim zaḥmi-i şemşīre şarılmış

34. **gibi:**

Gazel 101

Mısra: 9

Benzetme edatı.

Belī cānum gibi esrār-ı 'aşkı ben Nesīb-āsā
Nihān eylerdüm eşk-i çeşm-i ḥün-bār olmasa māni'

35. **gibidür:→dür, -**

Gazel 78

Mısra: 2

Benzetme edatı.

Ten-i bī-cān gibidür rağbete şāyān olmaz
Dil-i bī-'ışık ki lezzet-çeş-i imān olmaz

36. **gibi:**

Gazel 118

Mısra: 4

Benzetme edatı.

N'ola ḥall-i nikāt-ı ğamda reşk-endāz-ı 'aql olsağ
Maḥabbet fennini Mecnūn gibi üstāddan gördük

37. **gibi:**

Gazel 129

Mısra: 16

Benzetme edatı.

Tamām-ı şüret ü sīretde bī-bahāne imiş
Cemāl-i pāki gibi ḥulķı da Nesīb güzel

38. **gibi:**

Gazel 109

Mısra: 3

Benzetme edatı.

Bārī olaydı gül gibi ḥande bir iki gün
Encām-ı kārı çāk-i giribān idenlerüñ

39. **gibi:**

Gazel 123

Mısra: 4

Benzetme edatı.

Sīne-i şāf ile it pend ü naşīhat ğayra
Āb-ı cārī gibi hem ṭāhir idüp hem pāk ol

40. **gibi:**

Gazel 141

Mısra: 6

Benzetme edatı.

Nedendür ehl-i hüner saña dūr olup ey meh
Sipihri dūn gibi nā-dāna mihribān olasın

41. **gibi:**

Gazel 177

Mısra: 8

Benzetme edatı.

Ḥayāl-i la'lüñ ile bāğa varsa bir 'aşık
Şarāb-ı nāb gibi neşve-baḥş olur güre

42. **gibi:**

Gazel 184

Mısra: 1

Benzetme edatı.

Eşk-i çeşmüm gibi her dem bî-çarâram âh âh
Hâk-i pâ-yı yârde bî-i'tibâram âh âh

43. **gibi:**

Gazel 185

Mısra: 6

Benzetme edatı.

Ṭayy idemez mi rāh-ı gam-ı hecrüni gönül
Şahbâ gibi tekâver-i âteş-'inân ile

44. **gibi:**

Gazel 186

Mısra: 8

Benzetme edatı.

Güle bülbül nigâh-ı rağbet itmezdi eger nergis
Füsûn u fitnede çeşmüñ gibi sihr-âferin olsa

45. **gibi:**

Gazel 186

Mısra: 10

Benzetme edatı.

Sitem-kârum kim ağlardı cefâ-yı bî-şümârûndan
Dil-i sahtuñ gibi bünyâd-ı peymânûñ metin olsa

46. **gibi:**

Gazel 187

Mısra: 10

Benzetme edatı.

Hûşâ o ṭab'-ı helâk âşinâ-yı 'âşık kim
Nesib-i zâr gibi düşmen-i selâmet ola

47. **gibi:**

Gazel 196

Mısra: 1

Benzetme edatı.

Nezzâreden nihân olup ey şüh cân gibi
'Uşşâka bî-vefâluğ idersin cihân gibi

48. **gibi:**

Gazel 196

Mısra: 2

Benzetme edatı.

Nezzâreden nihân olup ey şüh cân gibi
'Uşşâka bî-vefâluğ idersin cihân gibi

49. **gibi:**

Gazel 196

Mısra: 4

Benzetme edatı.

Dil gitdi hûş gitdi dükendi şekib ü şabr
Âh u figân da qalmadı tâb u tüvân gibi

50. **gibi:**

Gazel 196

Mısra: 6

Benzetme edatı.

Ol serv-ğaddi itmedeyim şimdi cüst ü cü
Şahrâya rüy-mâl olan âb-ı revân gibi

51. **gibi:**

Gazel 196

Mısra: 8

Benzetme edatı.

Gör zâhidi ki halka-i tevâhidde müdâm
Ol mâh-peyker ile döner âsumân gibi

52. **gibi:**

Gazel 196

Mısra: 10

Benzetme edatı.

Şabr idelüm Nesib cefâsına ol mehüñ
Cevr ile kaçdı bendesini imtiñân gibi

53. **gibi:**

Gazel 197

Mısra: 1

Benzetme edatı.

Şemim-i zülfüne mâ'il gibi bād-ı seher-gâhî
Anuñ-çün gülşen-i ruhsârûñ olmışdur güzer-gâhî

54. **gibi:**

Gazel 205

Mısra: 3

Benzetme edatı.

İdüp hasta çeşmi gibi teb anı
Helâk itdi ‘uşşâk-ı bî-ţâkati

55. **gibi:**

Gazel 209

Mısra: 4

Benzetme edatı.

Mümkün olurdu seyr-i nezzâre o meh-veşe
Âh olmayaydı şerm ü hayâ gibi hâ’ili

56. **gibi:**

Kaside 1

Mısra: 5

Benzetme edatı.

Herkesüñ merdûdidur dînâr-ı Tûrânî gibi
Sikke-dâr-ı dâğ-ı mührüñ olmayan levh-i şudûr

57. **gibi:**

Kaside 9

Mısra: 10

Benzetme edatı.

Semmiyyetin izhâr idüp ol cân-ı cihâna
Merdüm gibi bir puhte ğanem oldu suğan-ğû

58. **gibi:**

Kaside 10

Mısra: 6

Benzetme edatı.

‘Aceb mi kubbesi ‘arşa mümâs olursa mağardur
Cenâb-ı ğazret-i Monlâ gibi veliyy-i kebîre

59. **gibi:**

Kıt'a 16

Mısra: 3

Benzetme edatı.

Taĥsîn-i ğuşğ-ı berf-i şitâ gibi bî-dirîĝ
Ebr-i bahâr-ı ğaĥt gibi mün‘adim kerem

60. **gibi:**

Kıt'a 16

Mısra: 4

Benzetme edatı.

Taĥsîn-i ğuşğ-ı berf-i şitâ gibi bî-dirîĝ
Ebr-i bahâr-ı ğaĥt gibi mün‘adim kerem

61. **gibi:**

Kıt'a 18

Mısra: 1

Benzetme edatı.

Nâ-maĥal ğüftâra âĝâz eyleme mecnûn gibi
Bî-hüde sözdür kişinüñ pâyesin dûn eyleyen

62. **gibi:**

Müsemmen 1

Mısra: 17

Benzetme edatı.

Mâhı bir şeb ğün gibi şaĥĥ itdüĝüñ meşhûrdur
Mu‘cizâtuñ gerçı kim bî-ĥadd ü pâyândur senüñ

63. **gibi:**

Rûbai 34

Mısra: 3

Benzetme edatı.

Giydüm nemedin ĥırĥayı pervâne gibi
Yâ Rab beni şem‘-i ‘ışĥuña süzân it

64. **gibi:**

Rûbai 65

Mısra: 2

Benzetme edatı.

Ruĥsârına baĥdı dide ĥayrân oldu
Zülfi gibi nezzâre perişân oldu

65. **gibi:**

Tarih 8

Mısra: 1

Benzetme edatı.

Dirîĝâ gitti Ħâfız gibi bir zât-ı melek-ĥaslet
Ki bildi maĥfel-i fânî degüldür kimseye me’men

66. **gibi:**

Tarih 17

Mısra: 2

Benzetme edatı.

Cenāb-ı Şeyh Siyāhî-i Mevlevî hâkka
Kim olmuş idi tārîkatde gün gibi meşhûr

67. **gibi:**

Tarih 30

Mısra: 5

Benzetme edatı.

Sen ferîdü'd-dehresin zāt-ı şerîfüñ gibi hiç
Çeşm-i devrân görmedi bir ercümendi 'ilm-ile

68. **gibi:**

Tarih 31

Mısra: 3

Benzetme edatı.

Zātuñ gibi bir kâmil-i bî-misl ü müdānî
Ne geldi ne bir dañi gelür 'âlemiyāna

69. **gibi:**

Tarih 33

Mısra: 3

Benzetme edatı.

Dürr-i yektâ gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rûh-i pâkin ide Hâk ziver-i tâc-ı havrâ

70. **gibi:**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Benzetme edatı.

Hurşîd-şîfat geh âşîkâre
Geh gâh perî gibi nihânsın

71. **gibi:**

Kaside 2

Mısra: 1

Benzetme edatı.

Luţf-ı Hudâ kabâ'îl-i ehl-i zemîn gibi
İtdi sipihriyāni kudūmuñla muğtenem

gıbta:

1. **gıbta:**

Gazel 178

Mısra: 5

İmrenme.

Ol 'âşîka şad gıbta ki şahrâ-yı fenâyı
Tercîh ide zevk-ı çemene sâye-i bîde

gıbta it-:

1. **gıbta it-:-me, -de**

Kaside 5

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gıpta etmek, imrenmek.

Huddām-ı ravzasına melek gıbta itmede
Tavf-ı harîmi ile felek bî-ķarârdur

gıbta-fermâ-yı gülistân-ı İrem:

1. **gıbta-fermâ-yı gülistân-ı İrem:**

Gazel 57

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gıpta verici cennet bahçesi.

Bezmi eyler gıbta-fermâ-yı gülistân-ı İrem
Tâb-ı mül ruhsâr-ı dil-sûzuñ ki gül gül gösterür

gice:

1. **gice:**

Gazel 185

Mısra: 2

Gece.

Geh tîr-i âh u gâh kemend-i figân ile
Her gice kâr-ı zârdayuz âsumân ile

2. **gice:**

Kaside 3

Mısra: 10

Gece.

Ķondı nüh-mînâ-yı çarĶa ravzañı tezyîn içün
Gice şebbü-yı kevâkib rüz-i gül şems-i duĶâ

3. **gice:**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Gece.

Eyledüñ bir laĶzada himmetle tayy 'arz u tûl
Ol gice mi'râc-ı cismânîye şâhiddür nuĶûl

4. **gice:**

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Gece.

Biğâne çü bād ider perişân
Her gice o sünbül-i siyâhuñ

gid-:

1. **gid-:-en**

Tahmis 3

Mısra: 4

Gitmek.

Hücüm-ı şevk ile lezzet bulur kahr u mezelletden
Giden rāh-ı gama kaç'-ı ümîd eyler selâmetden

2. **gid-:-erek**

Gazel 39

Mısra: 6

Git gide, yavaş yavaş.

Şıdk ile hıdmet-i maḥdümına dil-beste olan
Giderek kendini şâyeste-i ikrām eyler

3. **gid-:-erek**

Gazel 152

Mısra: 5

Git gide, yavaş yavaş.

Kāfir-i zülf anı hem-reng ider āḥir giderek
Zāhide söyle ki ḥavf eylesün imānından

4. **gid-:-erek**

Gazel 183

Mısra: 2

Git gide, yavaş yavaş.

Ola mādām 'azîmetde dil-i divâne
O perî-rû giderek mûnis olur insāna

5. **gid-:-er**

Gazel 116

Mısra: 9

Gitmek.

Qalur gider mi 'aceb düzaḥ-ı teḡāfülde
Bilinse cürm ü günāhı nedür Nesîbā'nuñ

6. **gid-:-er**

Gazel 149

Mısra: 8

Gitmek.

Birbirinden iki yāri nāḳışān eyler cüdā
Naḳş-ile gider tesāvi keffe-i mîzāndan

7. **gid-:-er**

Gazel 156

Mısra: 7

Gitmek.

Ne reh-i ḥuşül-i kâma ne gider ṭarîḳ-ı ye'se
Hele ḥāşılı uşandum dil-i zār-ı mübtelādan

8. **gid-:-er**

Gazel 212

Mısra: 9

Gitmek.

Qalur gider mi kesād-ı hünerle böyle Nesîb
Metā'ı rāyic olur bir diyāra düşmez mi

9. **gid-:-er**

Rûbai 52

Mısra: 3

Gitmek.

Elbette gelen gider bu rıḥlet-gāha
Merg olmasa olurdu cihān ḡāyet kem

10. **gid-:-er**

Gazel 94

Mısra: 5

Gitmek.

Āh ile gider küçe-i cānāneye gönlüm
Bir nāme-i ser-bestedür ol tire şarılımış

gil:

1. **gil:+den**

Gazel 84

Mısra: 10

Balçık, çamur.

Şemşîr-i tâb-dāde-i üstād-ı ḳudretüz
Olmış egerçi āb-ile gilden ḡilāfumuz

2. **gil:**

Kıt'a 4

Mısra: 2

Balçık, çamur.

Dem-i serdi-i zamâne ile hasta hâtırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsañ ğanimedür

gir:

1. **gir-:-er**

Gazel 56

Mısra: 10

(şekil/şeklını) Almak.

Hûy-ı gaddâra tokınuğça zülf-i yâr-i Nesib
Hemân o rişteye beñzer ki dürr-i nâba girer

2. **gir-:-er**

Gazel 56

Mısra: 4

Girmek, dahil olmak.

Düşer hayâl-i ruḥı gâh çeşm-i pür-hûna
O berg-i gül gibi kim sāğar-ı şarâba girer

3. **gir-:-er**

Gazel 56

Mısra: 8

Girmek, dahil olmak.

Fiğân ki tiğ-ı sitemle o kâfir-i bed-kış
Şehid ider beni zu'mınca çok şevâba girer

4. **gir-:-mek, -de**

Gazel 117

Mısra: 10

Girmek, dahil olmak.

Mânende-i Nesib-i zebûn her nezârede
Girmekde niçe hûn-ı Müselmân'a gözlerüñ

5. **gir-:-ince**

Gazel 188

Mısra: 8

Girmek, dahil olmak.

Meger kim şâhbâz-ı çeşmi kaldı zîr-i zülfinde
Girince ceyb-i ebre kaçreler düşdi per ü bâle

6. **gir-:-ince**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Girmek, dahil olmak.

Ammâ elüñe girince kâmil
İkrâmlar eyle kıymetin bil

7. **gir-:-me, -y, -ince**

Mesnevi 2

Mısra: 15

Girmek, dahil olmak.

Tâ kim ele girmeyince 'irfân
Ḥayvân ile fark olunmaz insân

8. **gir-:-mez**

Gazel 43

Mısra: 14

Ele geçmek, elde edilmek, girmek.

Nesib eyleme zâyî' nuḳûd-ı evḳâtı
Şaḳın ki girmez ele bir daḥi defîne-i 'ömr

9. **gir-:-er**

Gazel 56

Mısra: 1

Girmek (giymek).

Kaçan ki nâz ile ol şûḥ câme-ḥ'âba girer
Döner o mihr-i cihân-tâbe kim seḥâba girer

10. **gir-:-er**

Gazel 56

Mısra: 2

Girmek (giymek).

Kaçan ki nâz ile ol şûḥ câme-ḥ'âba girer
Döner o mihr-i cihân-tâbe kim seḥâba girer

11. **gir-:-er**

Gazel 56

Mısra: 6

Girmek (giymek).

Ufuḳda zâhir olur şanki şubḥ-dem ḥurşid
Kenâr-ı yemde o mihr-i ḥüsün ki âba girer

12. **gir-:-üp**

Gazel 213

Mısra: 9

Girmek.

Girüp zîr-i lihâf-ı gönçaya bād-ı şabâ güyâ
Perî âgûşa bir maḥbûb-ı ḥûb-ı dil-sitân çekdi

13. **gir-:-mez**

Gazel 83

Mısra: 3

Ele geçmek, elde edilmek, girmek.

Hâlsüz kâl ile ‘irfân-ı Hudâ girmez ele
Mâlihulyâyıyla müflis kişi Ḳârûn olmaz

girân-māye:

1. **girân-māye:**

Gazel 37

Mısra: 2

Pahalı, kıymetli.

Şanma ki sırr-ı Hudâ hırḳadadır şâldadır
O girân-māye güher ḳa‘r-ı yem-i ḥâldadır

girdâb-ı baḥr-i ‘ışk:

1. **girdâb-ı baḥr-i ‘ışk:+a**

Gazel 85

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşk denizinin girdabı.

Ârāmumuz semâ‘ iledür rûzgârda
Girdâb-ı baḥr-i ‘ışḳa batan Mevlevîler'üz

girdâr-ı bed:

1. **girdâr-ı bed:**

Gazel 32

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kötü davranış.

İ‘tikâd-ı pāk ile girdâr-ı bed virmez zarar
Âb-ı tîre menba‘i şâf olsa yâb yâb şâf olur

giribân:

1. **giribân:+ın**

Gazel 10

Mısra: 3

Yaka, elbise yakası.

Çâk çâk itse giribânın ‘aceb mi gönçalar
Eyledükçe ruhların gül-güna endüd-ı ‘itâb

2. **giribân:**

Gazel 157

Mısra: 4

Yaka, elbise yakası.

Çâk çâk eylemedüñ ‘âşık-ı şürîdelerüñ
Ḥasretüñle ne giribân kodılar ne dâmen

3. **giribân:+ı, +n, +dan**

Gazel 152

Mısra: 2

Yaka, elbise yakası.

Şöyle âşüfte cihân zülf-i perîşânından
Dâmenin fehm idemez kimse giribânından

giribân-ı kabâ-yı şâhed-i ra‘nâ-yı dünyâ:

1. **giribân-ı kabâ-yı şâhed-i ra‘nâ-yı dünyâ:+da**

Gazel 174

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dünya güzeli sevgilinin cübbesinin yakası.

Zebercedden ya ḥöd bir tikme-i zerrîndür ol ḳubbe
Giribân-ı kabâ-yı şâhed-i ra‘nâ-yı dünyâda

giriftâr:

1. **giriftâr:**

Kaside 9

Mısra: 13

Tutkun, müptela.

Ol çâre-resânüñ öñine geldi giriftâr
Taḥliş-i necât eyledi nuḳḳa gelüp âhü

2. **giriftâr:+ı**

Gazel 169

Mısra: 1

Tutkun, müptela.

Her şüh-ı nâzenin ki giriftârı olmaya
Beñzer o bir ḫabîbe ki bîmârı olmaya

giriftâr-ı kemend-i zülf-i şeb-gün:

1. **giriftār-ı kemend-i zülf-i şeb-gün:**

Gazel 164

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin gece renkli saç başının esiri.

Dil giriftār-ı kemend-i zülf-i şeb-gün olmada
Çaydum ey āhū nigeħ 'ışkuñla efzūn olmada

giriftār-ı kuyūd-ı 'ālem:

1. **giriftār-ı kuyūd-ı 'ālem:**

Gazel 142

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dünyaya bağlı olmanın esiri.

Göñül ser-menzil-i āzādegīye irmek isterseñ
Hemān muñlađ giriftār-ı kuyūd-ı 'ālem olmazsın

girifte:

1. **girifte:**

Kaside 8

Mısra: 5

Yakalanmış, tutulmuş.

İder heybeti teb girifte 'aceb mi
'Adūnuñ yeri olsa nār-ı cehennem

giriħ-güşāy-ı firāk ol-:

1. **giriħ-güşāy-ı firāk ol-: -dı**

Gazel 129

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ayrılık düğümünü çözen.

Giriħ-güşāy-ı firāk oldu gerçi dest-i vişāl
Dağı göñülde olan 'uğde olmadı münħal

giryān:

1. **giryān:**

Gazel 39

Mısra: 11

Ağlamaklı.

Fikr-i vaşlı beni giryān ider ol sīm-tenüñ
Ādeme her ne iderse țama'ı ħām eyler

2. **giryān:**

Gazel 188

Mısra: 5

Ağlamaklı.

Degül giryān helāk-i ħayl-i 'uşşāķı pesend itdi
Nisār-ı dürr ider farķ-ı ser-i müjgān-ı ħattāle

giryē:

1. **giryē:+m, +e**

Gazel 16

Mısra: 2

Ağlama, gözyaşı.

Nāleme bir gül-i gülzār-ı bahādur bā'is
Giryeme bir şeh-i iķlīm-i cefādur bā'is

2. **giryē:+den**

Gazel 102

Mısra: 5

Ağlama, gözyaşı.

Dükendi ħūn-ı dil ammā ki geçmez giryeden
çeşmüm
Faķir olsa dağı olmaz kerim iħsāndan fāriğ

3. **giryē:**

Gazel 1

Mısra: 7

Ağlama, gözyaşı.

Bizüm-çün nāle vü ser-geşteği vü giryē dā'imdür
Kenār-ı cüybār-ı miħnetüñ dülābiyuz cānā

4. **giryē:+si**

Gazel 28

Mısra: 7

Ağlama, gözyaşı.

Heves-kāruñ oldu giryēsi biğāne-i te'sir
Metā'-ı kem-neħar bu çār-süda zīb-i dükkāndur

5. **giryē:**

Gazel 139

Mısra: 1

Ağlama, gözyaşı.

Şad giryē zülf-i siyeh-kāra yapışdum ile
Gözden bırakup sübhayı zünnāra yapışdum

6. **girye:**

Gazel 203

Mısra: 5

Ağlama, gözyaşı.

Dükendi hūn-ı ciger t̄a-be-key göñül girye
Sirişk-i dide h̄arāb itdi h̄anūmānumızı

7. **girye:**

Gazel 139

Mısra: 1

Ağlama, gözyaşı.

Şad girye ile zūlf-i siyeh-kāra yapışdum
Gözden bırakup sübhayı zūnnāra yapışdum

8. **girye:**

Gazel 148

Mısra: 7

Ağlama, gözyaşı.

Sūzān idiyor p̄irehen-i şabrumı girye
Gūyā ki şererdür dökilen d̄idelerūmden

9. **girye:**

Gazel 1

Mısra: 7

Ağlama, gözyaşı.

Bizūm-çün nāle vū ser-geşteḡi vū girye dā'imdür
Kenār-ı cūybār-ı miḡnetūñ dūlābıyuz cānā

girye eyle-:

1. **girye eyle-: d̄üm**

Tarih 33

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ağlamak.

Beyt-i vāhidde dū tāriḡ du'ā-gūna seni
Eyledüm girye ile rūḡına ḡāfız ihdā

girye-i ebr-i bahārī:

1. **girye-i ebr-i bahārī: den**

Gazel 149

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Bahar bulutunun ağlaması.(yağmur yağması
bağlamında kullanılmıştır.).*

Bāḡ-ı kāmı eşk imiş şād-āb iden feh̄m eyledüm
Girye-i ebr-i bahārīden gül-i ḡandāndan

girye-i şādī:

1. **girye-i şādī:**

Gazel 129

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevinç gözyaşı.

İdince girye-i şādī aḡıtdı dide dū-rūd
Binā-yı cismūme seyl-āb-ı eşk virdi ḡalel

ḡisū-yı siyeh:

1. **ḡisū-yı siyeh:**

Gazel 161

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Omuza dökülen siyah saç.

ḡisū-yı siyeh mi ruḡ-ı al üzre perīşān
Tārīki-i şeb rūşeni-i rüz midur bu

git:

1. **git-: ti**

Tarih 8

Mısra: 1

Ölmek, dünyadan göçmek.

Diriḡā gitti Ḥāfız gibi bir zāt-ı melek-ḡaslet
Ki bildi maḡfel-i fānī degüldür kimseye me'men

2. **git-: miş**

Gazel 33

Mısra: 5

Ayrılmak, uzaklaşmak.

Küremā-yı dehr gitmiş yerine geçüp edānī
Gül ü sūnbūli şavulmuş bu çemende ḡār u ḡas var

3. **git-: ti**

Gazel 60

Mısra: 9

Ayrılmak, uzaklaşmak.

Bilmedük gitti Nesīb-i mübtelāya bu firāk
Mekr-i düşmenden midür senden midür benden
midür

4. **git-:-miş**

Gazel 106

Mısra: 1

Gitmek, ayrılmak.

Gitmiş bu bezm-gâh-ı cihānuñ şafāsı yok
Sākisi yok piyālesi yok āşināsı yok

5. **git-:-sün**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Gitmek, ayrılmak.

El-meded gitsün kerem kıl çeşm-i kalbünden remed
Ben ğaribe dergehünden ğayrı yokdur müstened

6. **git-:-di**

Gazel 144

Mısra: 14

Ayrılmak, gitmek.

Bu sözleri dilberden işitdükçe Nesibā
Ārām-ı sükün gitdi ser-ā-pāy-ı tenümden

7. **git-:-di**

Tarih 16

Mısra: 2

Ölmek, dünyadan geçmek.

Bostān Efendi cā-nişin-i ħazret-i Monlā göçüp
Gitdi ola cāyı anuñ gülzār-ı şād-āb-ı ‘aden

8. **git-:-di**

Gazel 196

Mısra: 3

Ayrılmak, terk etmek.

Dil gitdi hūş gitdi dükendi şekib ü şabr
Āh u figān da ħalmadı táb u tüvān gibi

9. **git-:-di**

Gazel 196

Mısra: 3

Ayrılmak, terk etmek.

Dil gitdi hūş gitdi dükendi şekib ü şabr
Āh u figān da ħalmadı táb u tüvān gibi

10. **gid-:-er**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Gitmek, ayrılmak.

Gördükçe seni gider ħarārum
Destumde degüldür ihtiyārum

11. **gid-:-er, -üz**

Rübai 45

Mısra: 1

Gitmek, ayrılmak.

‘Uħbāya maĥabbetüñle dil-ĥün giderüz
Ey şūĥ-ı cefā-cū saña meftün giderüz

12. **gid-:-er, -üz**

Rübai 45

Mısra: 2

Gitmek, ayrılmak.

‘Uħbāya maĥabbetüñle dil-ĥün giderüz
Ey şūĥ-ı cefā-cū saña meftün giderüz

13. **gid-:-er, -üz**

Rübai 45

Mısra: 4

Gitmek, ayrılmak.

Memnün görürüz vaşluñ ile aġyārı
Mesrūr gelüp kūyuña maĥzün giderüz

14. **gid-:-erek**

Gazel 52

Mısra: 5

Gitmek, ayrılmak.

Sürür-ı dehr ile bigāne eyledi giderek
Meger ki göñlümüzüñ mübtelāsıdur ğam-ı yār

15. **gid-:-e**

Gazel 154

Mısra: 6

Gitmek, ayrılmak.

Pāmāl-i leked-küb-ı fenā olsa da ey şūĥ
Sevdā-yı vişālüñ niçe mümkün gide serden

16. **git:-**meg, -e

Gazel 139

Mısra: 3

Ayrılmak, gitmek.

Bir cām sunup gitmege ‘azm eyleyicek yār
Öpdüm ayagın dāmen-i zer-tāra yapışdum

17. **git:-**me, -se

Gazel 160

Mısra: 2

Temizlemek, gitmek.

Dil şafā-yāb olamaz pāk olmayınca kīneden
Rū-nūma olmaz küdüret gitmese āyīneden

giy-:

1. **giy:-**düñ, -se

Gazel 15

Mısra: 13

Giyemek.

Giydüñse eger hil‘at-i ādāb-ı şerī‘at

2. **giy:-**düm

Rübai 34

Mısra: 3

Giyemek.

Giydüm nemedin hırkayı pervāne gibi
Yā Rab beni şem‘i ‘ışkuña sūzān it

giyeh:

1. **giyeh:**

Gazel 67

Mısra: 8

Ot, taze ot, bitki.

Hüner-mend olmayan mümtāz olur mı ehl-i
‘ālemden
Çemende her giyeh hem-ķadr-i verd ü yāsemīn
olmaz

2. **giyeh:**

Gazel 76

Mısra: 4

Taze ot, yeşillik.

Bu gül-sitān-ı fenāda gül-i vefā degüle
Hezār-ı bāğ-ı maħabbet giyeh nedür bilmez

gizlü:

1. **gizlü:**

Kaside 10

Mısra: 9

Gizli.

Verā-yı perde-i nazmında gizlü şāhed-i maṭlab
Nihān degül ruḥı ammā nigāh-ı çeşm-i başīre

ğidā:

1. **ğidā:**+dur

Kıt'a 5

Mısra: 3

Besin, nimet.

Nāle-i ney ki ğidādur rūḥa
Bunda zevķ yok iken ecsāduñ

2. **ğidā:**

Gazel 47

Mısra: 7

Besin, nimet.

Āhūya ğidā olur mı ‘uşfūr
Çeşmüñ dil-i mübtelāyī neyler

ğilāf:

1. **ğilāf:**+u, +muz

Gazel 84

Mısra: 10

Kılıf, kın.

Şemşir-i tāb-dāde-i üstād-ı ķudretüz
Olmış egerçi āb-ile gilden ğilāfumuz

ğilmān:

1. **ğilmān:**+ı

Rübai 32

Mısra: 2

Cennette hizmet gördüğüne inanılan delikanlılar.

‘Ārifler ider ‘ālem-i imkānı fedā

‘Āşıklar ider hūr ile ğilmānı fedā

ġına:

1. ġinā:

Gazel 126

Mısra: 9

Zenginlik.

N'ola teşnegāna Nesib eger virür ise şî'r-i terüñ ġinā
Elümüzde lüle-i çeşme-sār-ı hayātdur bu kalem
degül

ġinā-yı ebed:

1. ġinā-yı ebed:

Kaside 10

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ebedi zenginlik.

Ne Mesnevî ki odur genc-i şâyegān-ı ma'ānî
Virür ġinā-yı ebed ṭab'-ı bî-murād-ı fakîre

ġinā-yı kalb:

1. ġinā-yı kalb:+e

Gazel 62

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül zenginliği.

Fākîr-i bî-nevā ammā ġinā-yı kalbe mālîkler
Gedā-yı pâdişāhāne mu'āmil Mevlevîlerdür

ġonca:

1. ġonca:+y, +a

Gazel 205

Mısra: 8

Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış gül.

Lebinde ne hōşdur o teb-hāleler
Ki şebnem virür ġoncaya zîneti

2. ġonca:+lar, +ı

Gazel 16

Mısra: 4

Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış gül.

N'ola açılma niyāz ile o gül gülşende
Açmağa ġoncaları bād-ı şabādur bā'is

3. ġonca:+lar, +ı

Gazel 115

Mısra: 2

Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış gül.

Olmasa güzer-gāhı eger bād-ı niyāzuñ
Neşkuftu kalur ġoncaları gülşen-i zāruñ

4. ġonca:+nuñ

Gazel 212

Mısra: 3

Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış gül.

Şabāyı zîr-i liḥāfında ġoncanuñ göricek
Hezār ḥançer-i ser-tîz-i ḥāra düşmez mi

5. ġonca:+y, +ı

Gazel 74

Mısra: 4

Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış gül.

Bizüz ol mest-i maḥabbet ki dem-i seyr-i çemen
ġoncayı neşve-dih-i sāğar-ı şahbā iderüz

6. ġonca:+lar

Gazel 10

Mısra: 3

Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış gül.

Çāk çāk itse giribānın 'aceb mi ġoncalar
Eyledükçe ruḥlarıñ gül-gūna endüd-ı 'itāb

7. ġonca:+lar

Gazel 10

Mısra: 3

Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış gül.

Çāk çāk itse giribānın 'aceb mi ġoncalar
Eyledükçe ruḥlarıñ gül-güne endüd-ı 'itāb

ġonca-dehen:

1. ġonca-dehen:

Gazel 49

Mısra: 3

Açmamış bir gül gibi küçük ve kapalı ağızlı (sevgili).

Meded ey ġonca-dehen bāri bir ağız söyle
'Aşka nîm tebessümle tesellā mı gelür

ġonca-i İrem:

1. **gonca-i İrem:**

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cennet gülü.

Engüşt-i hâme-gîr-i debîr-i menâkıbuñ

Ĥüsniyle oldı dâğ-ı dil gonca-i İrem

gonca-i kām-ı dil:

1. **gonca-i kām-ı dil:ı**

Gazel 135

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönül eğlencesinin goncası.

Eyledüm geşt-i gülistân-ı taleb durur dırâz

Ĥonca-i kām-ı dili zîb-i külâh eylemedüm

gonca-i ümmîd:

1. **gonca-i ümmîd:**

Tahmis 4

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Umut goncası.

N'ola gül gonca-i ümmîd şād-âb olmasa hergiz

Bu deşt-i miĤnetüñ pejmürde olmışdur semûmından

gonca-i zanbak:

1. **gonca-i zanbak:**

Gazel 172

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zambak goncası.

O meh-rûnuñ mey-i al ile pür sâğar benânında

Açılmış taze güldür gonca-i zanbak miyânında

göç-:

1. **göç-:di**

Tarih 1

Mısra: 13

Ölmek.

Vahîd-i devr idi Ĥarif Efendi göçdi Ĥalemde

O kâmil ola şādân bezm-gâh-ı Ĥür u cennetde

2. **göç-:üp**

Tarih 16

Mısra: 1

Ölmek.

Bostân Efendi cā-nişîn-i Ĥazret-i Monlâ göçüp

Gitdi ola cāyı anuñ gülzâr-ı şād-âb-ı Ĥaden

3. **göç-:er, -ler**

Kaside 8

Mısra: 5

Göçmek.

Ribât-ı cihâna konanlar göçerler

Yetişmez mi Ĥibret geçenler muĤaddem

4. **göç-:di**

Tarih 34

Mısra: 6

Göçmek; Ölmek.

Düşdi bir mısra'-ı yektâ târiĤ

Göçdi Dürrî hüneri Ĥaldı yetîm

gök:

1. **gög:ıe**

Rûbai 48

Mısra: 4

Gök, gökyüzü.

Mânende-i Ĥurşid eger rif'at eyle

Başuñ göge irse daĤi sür Ĥâke yüzüñ

gönder-:

1. **gönder-:mede**

Gazel 23

Mısra: 10

Göndermek, yollamak.

Nesibâ belki artar kinesi sen merĤamet dirken

O şefĤat düşmene göndermede eyle Ĥazer kâğız

2. **gönder-:üp**

Tarih 18

Mısra: 9

Göndermek, yollamak.

Gönderüp mühri der-i devlete daĤvet itdi

Anı şâhenşeh-i Dârâ-fer-i Ĥurşid-i livâ

3. **gönder-:di**

Gazel 166

Mısra: 7

Göndermek, yollamak.

‘Uşşâkı şebihûnına gönderdi rakibûñ
Toğrıldı çalıklar o mehûñ bu seferinde

gönl:

1. **göñl:+ü, +müz, +ün**

Gazel 52

Mısra: 6

İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü, kalp,
yürek.

Sürür-ı dehr ile bigâne eyledi giderek
Meger ki göñlümüzün mübtelâsıdur gam-ı yâr

2. **göñl:+ü, +m, +ce**

Gazel 135

Mısra: 8

Dileğime uygun, istediğım gibi.

Sedd-i rāh oldu baña havf-ı neheng-i ümmid
Kulzüm-i ‘ışkda göñlümce şınāh eylemedüm

göñül:

1. **göñül:+den**

Gazel 3

Mısra: 2

İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü, kalp,
yürek.

Gözümnden eşk-i hasret düşmede naqş-ı cihān-āsā
Göñülden fikr-i vuşlat çıkmada ümmid-i cān-āsā

2. **göñül:+den**

Gazel 35

Mısra: 9

İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü, kalp,
yürek.

Göñülden māl-i nāçizün hevāsın pür şafā gelsün
Güdāzeş resmi ibrize bu kavlı-i haqqa şāhiddür

3. **göñül:**

Gazel 58

Mısra: 9

İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü, kalp,
yürek.

Göñül düriüst gerek kim müfid ola tedbir
Şikeste zevrağ için nā-ğudāyı neylerler

4. **göñül:**

Gazel 191

Mısra: 3

İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü, kalp,
yürek.

Göñül tehālük ider seyr-i nūr-ı didāre
Nezāre tāb getürmez cemāl-i dil-dāre

5. **göñül:**

Rübai 39

Mısra: 1

İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü, kalp,
yürek.

Bu hırş u tama‘ nedür göñül bu nice bir
Bu arzū-yı hātır-ı bed-cū nice bir

6. **göñül:**

Tahmis 4

Mısra: 12

İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü, kalp,
yürek.

Bize hem-reng olur bir bī-tekellüf gam-güsār olsa
Usanmışdur göñül bu bezmün erbāb-ı rüsümından

7. **göñül:**

Kaside 2

Mısra: 7

Göñül, yürek.

Bir zerre mihrün ile şafā-yāb olan göñül
Olsa ‘aceb mi āyine-i şāhed-i kıdem

8. **göñül:+ler**

Gazel 52

Mısra: 1

İnsanın duygu merkezi, yüreğın manevi yönü, kalp,
yürek.

Belâlu hasta gönüller devâsıdır gam-ı yâr
Çadimî cân u dilüñ âşinâsıdır gam-ı yâr

9. **göñül:**

Gazel 163

Mısra: 10

*İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp,
yürek.*

Meded kıl bir nigâh-ı merhametle incilâ bahş ol
Göñül mir'âtı pür jeng ü kederdür yâ Resûlallâh

10. **göñül:**

Gazel 182

Mısra: 3

*İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp,
yürek.*

Fikr-i ruhıyla neş ü nemâ buldı bu göñül
Âteş zarar-resân olmazmış semendere

11. **göñül:**

Gazel 24

Mısra: 1

*İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp,
yürek.*

Geşt ider küyuñ göñül ey mâhir ü âvâredür
Çaşdı gâhî rüyuña hasretle bir nezzâredür

12. **göñül:**

Gazel 61

Mısra: 4

*İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp,
yürek.*

Degüller celb-i mâl ü câha mâyil
Göñül câlibleridür Mevlevîler

13. **göñül:+de**

Gazel 6

Mısra: 1

*İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp,
yürek.*

Serde sevdâ elde peymâne göñülde piç ü tâb
Oldı bu âb u havâdan çâb'ı sâmânum harâb

14. **göñül:**

Gazel 27

Mısra: 9

*İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp,
yürek.*

Göñül çokdan 'ubür eylerdi menzil-gâh-ı fâniden
Ümîd-i vuşlatuñ ey şâh-ı mülk-i 'işve zührendür

15. **göñül:**

Gazel 128

Mısra: 2

*İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp,
yürek.*

Kıl hâzer üftâde-i ruhsâr-ı meh-veşdür göñül
Gülsitân-ı hüsnüñe düşmüş bir âteşdür göñül

16. **göñül:**

Gazel 128

Mısra: 4

*İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp,
yürek.*

Neş'e-mend-i feyzi reşkîn-sâz-ı Cemşid olmada
Bezm-gâh-ı 'ışkda bir câm-ı dil-keşdür göñül

17. **göñül:+de**

Gazel 129

Mısra: 10

*İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp,
yürek.*

Girih-güşây-ı firâk oldı gerçi dest-i vişâl
Dağı göñülde olan 'uqde olmadı münhal

18. **göñül:**

Gazel 134

Mısra: 12

*İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp,
yürek.*

Derûn-ı sinede süz u güdâzî var her dem
Göñül mi şem'î münevver midür nedür bilmem

19. **göñül:**

Gazel 207

Mısra: 7

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Sürür u gam degüldür çünkü bākī ey gönül şād ol
Budur mengüş-i hikmet güşda bir pirden kaldı

20. gönül:

Gazel 208

Mısra: 3

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Süvār-ı keşti-i ten olalı gönül söyle
Miyāne-i yem-i gamda kenārı gördün mi

21. gönül:

Gazel 203

Mısra: 5

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Dükendi hün-ı ciger tā-be-key gönül girye
Sirişk-i dide harāb itdi hānümānumızı

22. gönül:

Kaside 8

Mısra: 1

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Nedür ey gönül bu sirişkün dem-ā-dem
Fevāt-ı murādāt-ı fāniye mātem

23. gönül:

Gazel 142

Mısra: 9

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Gönül ser-menzil-i āzādegīye irmek isterseñ
Hemān muṭlağ giriftār-ı kıyūd-ı ʿālem olmazsın

24. gönül:

Gazel 185

Mısra: 5

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Ṭayy idemez mi rāh-ı gam-ı hecrüñi gönül
Şahbā gibi tekāver-i āteş-ʿinān ile

25. gönül:

Gazel 128

Mısra: 8

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Pāy-ı himmet zaḥm-dār u menzil-i maḳşad baʿīd
Miḥnet-i hicrān ile ḥālūñ müşevveşdür gönül

26. gönül:

Gazel 128

Mısra: 10

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

İntizām ümmidin itmez pey-revān-ı dil Nesīb
Gāh mest ü gāh şāḫī bir keşākeşdür gönül

27. gönül:

Gazel 185

Mısra: 9

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Şad-pāredür gönül nice āh eylesün eşer
İrmez nişāna tır şikeste kemān ile

28. gönül:

Gazel 129

Mısra: 2

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Reh-i merāmda vaşlına yārūñ irdi el
Gönül merāmını buldı merāmdan evvel

29. gönül:

Gazel 128

Mısra: 1

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Kıl ḥazer üftāde-i ruḥsār-ı meh-veşdür gönül
Gülsitān-ı ḥüsnüñe düşmiş bir āteşdür gönül

30. **gönl:**+ü, +m

Gazel 94

Mısra: 5

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Âh ile gider kûçe-i cânāneye gönlüm
Bir nāme-i ser-bestedür ol tîre şarılmış

31. **göñül:**

Gazel 9

Mısra: 1

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Cāy olsa da göñül felek-i çārümîn saña
Mānend-i āfitāb

32. **göñül:**

Gazel 128

Mısra: 6

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Ber-murādî ber-ţarafdur çekme āzār-ı taleb
Baht-ı bed-ţālî' zebūn cânāna ser-keşdür göñül

33. **göñül:**

Gazel 146

Mısra: 2

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Geç zāhidā bu fikr-i kec-i nā-şavābdan
Geçmez göñül o dilber-i 'ālî-cenābdan

34. **gönl:**+ü, +m

Gazel 182

Mısra: 1

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Gönlüm alındı bir meh-i ferhunde ahtere
Kim nūr-ı vechi ta'ne ider mihr-i envere

35. **göñül:**+dür

Gazel 34

Mısra: 3

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Sevdā-ger-i bāzār-ı maḥabbet ki göñüldür
Sermāyesi ḥūn-ı cigerüm eşk-i terümdür

36. **göñül:**

Gazel 1

Mısra: 3

Göñül.

Göñül pür-dāğ u dîde pür-sirişk olsa n'ola her dem
Nüķūd-ı genc-i sulţān-ı fenā đarrābıyuz cânā

37. **göñl:**+i, +n, +e

Gazel 109

Mısra: 7

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Gelmez şikest-i sübhā-i enfās göñline
Destin medār-ı sübhā-i mercān idenlerüñ

göñül vir-:

1. **göñül vir-:**

Gazel 181

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Sevmek, aşık olmak.

Şadā-yı bî-hüde-i küh-sāra aldanma
Nidā-yı 'ışk-ı işit mümkināta virme göñül

gör-:

1. **gör-:-mez**

Gazel 172

Mısra: 3

Anlamak, idrak etmek.

Siyeh ḥarf-i cefādan gayrı görmez dîde-i cânım
Ḥaţ-ı mihr-i leb-i yārüñ zemîninde zamânında

2. **gör-:-ür, -üz**

Rübai 45

Mısra: 3

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Memnūn görürüz vaşluñ ile aġyārı
Mesrūr gelüp kūyuña maħzūn giderüz

3. **gör:-di**

Gazel 127

Mısra: 3

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Āġūş-ı bıkır-i gönecada gördi şabāyı çün
Oldı o haclet-ile ser-efgen nihāl-i gül

4. **gör:-di**

Tarih 18

Mısra: 5

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Böyle bir zāt-ı mükerrem var iken gördi degül
Ĥatem-i devlet-i sultān-ı cihān ġayra sezā

5. **gör:-di**

Tarih 18

Mısra: 8

Anlamak, idrak etmek.

Yine ol āşaf-ı zī-şānı getürdi şadra
Gördi kim yokdur aña ehl-i düvelde hem-tā

6. **gör:-e**

Gazel 168

Mısra: 8

görmek.

Şart-ı işmet bu mıdur kim seni aġyār degül
‘Aks-i ruhsāruñı āyinede peymāne göre

7. **gör:-i, -n, -ür**

Gazel 66

Mısra: 1

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Tār-ı ũanbūr-ı maħabbetde bām ü zir olmaz
Perde-i işka yeksān görünür şāh u gedā

8. **gör:-üp**

Gazel 116

Mısra: 3

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Görüp melāmetümi şahş-ı işmet āh eyler
Şadā-yı çāki degül dāmen ü giribānuñ

9. **gör:-i, -n, -en**

Gazel 126

Mısra: 4

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Çıkarup miyāne-i sūk-ı vuşlata ‘arz iderse ‘aceb
midür

Dür-i baħr-i Ķulzüm-i işğdur görinen bu didede nem
degül

10. **gör:-üp**

Gazel 151

Mısra: 1

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Döndürme görüp ‘unf ile rüyuñ fuķarādan
Zinhār şaķın nāvek-i dil-düz-ı du‘ādan

11. **gör:-ür**

Gazel 159

Mısra: 6

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

İbtidā ‘ilm-i fenā dersin okur kevnē gelen
Lāya timsāl görür māderinüñ āġüşin

12. **gör:-üp**

Gazel 161

Mısra: 9

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Bir maħremine sordı görüp bendesin ol yār
Didi ki Nesībā-yı ġam-endüz mıdur bu

13. **görür:-ür**

Gazel 162

Mısra: 14

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Riķāb-ı nāsa başar pāy-ı ‘izzin ehl-i fenā
Görür bu hāli derün ehli na‘ş-ı mevtāda

14. **gör-:-e**

Gazel 200

Mısra: 1

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Zâhid ki göre bezm-i şahbâda dil-ârâyı
Bir cur'aya şatmaz mı şad şavma'a taqvâyı

15. **gör-:-ür**

Gazel 40

Mısra: 8

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Ağyâr ile dücâr olıcağ ol perî baña
Bir merhabâ dimez görür anı gelür geçer

16. **gör-:-elüm**

Gazel 133

Mısra: 1

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Burka'-ı nâzî güşâd it ruḥ-ı aluñ görelüm
Ya'nî mânend-i gül açıl ki cemâlûñ görelüm

17. **gör-:-elüm**

Gazel 133

Mısra: 2

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Burka'-ı nâzî güşâd it ruḥ-ı aluñ görelüm
Ya'nî mânend-i gül açıl ki cemâlûñ görelüm

18. **gör-:-elüm**

Gazel 133

Mısra: 4

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Ebruvânuñla ruḥuñ fehmi idelüm aḥkâmın
Çarḥ-ı ḥüsne baçalum bedr ü hilâlûñ görelüm

19. **gör-:-elüm**

Gazel 133

Mısra: 6

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Neşve-i sâğar-ı hicrân ile çok mest olduk
Bir de keyfiyetini câm-ı vişâlûñ görelüm

20. **gör-:-elüm**

Gazel 133

Mısra: 8

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Düd-ı âh ile idüp dâğ-ı seri perverde
Gül ü reyḥânını bu köhne sifâlûñ görelüm

21. **gör-:-elüm**

Gazel 133

Mısra: 10

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Büs-ı la'lini niyâz idelüm ol serv-kaddûñ
Biz de bir mîvesin ol tâze nihâlûñ görelüm

22. **gör-:-elüm**

Gazel 133

Mısra: 12

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Gösterür mi 'acaba baḥt-ı siyâhuñ 'aksin
Şafvet-i sine-i âyine-mişâlûñ görelüm

23. **gör-:-elüm**

Gazel 133

Mısra: 14

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

İdelüm ḥaṭṭ-ı leb-i yâre Nesibâ diḳḳat
Mevc-i işkestesini âb-ı zülâlûñ görelüm

24. **gör-:-mez, -se**

Gazel 54

Mısra: 7

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Mestüredür anı görmezse n'ola zâhid
Kim duḥter-i rez bâde-i engüra laḳabdur

25. **gör-:-ince**

Tarih 10

- Mısra: 5
Görmek, farketmek.
- Didüm görünce haṭ-āver Nesīb tāriḥin
Yazıldı āyet-i envār levḥa-i ḳamere
26. **gör-:ür, -señ**
Tahmis 1
Mısra: 5
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.
- Görürseñ zaḥmet-i bī-ḥadd ü ğāye
Ṭoḳınma ḥānedān-ı evliyāya
27. **gör-:i, -l, -di**
Tarih 7
Mısra: 3
Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.
- Himmet-i ḥazret-i Pīr ile görüldi cümle
Mekke vü Ḳuds ü Medīne ṭaraf-ı Mıṣr ile Şām
28. **gör-:üp**
Tahmis 3
Mısra: 7
Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.
- Ser-i kūyuñda ḥāk oldum görüp ol ḳadd-i mevzūni
Ferāmūş eyledüm ālām-ı devr-i çarḥ-ı gerdūni
29. **gör-:se**
Rūbai 27
Mısra: 3
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.
- Besdür bu şeref baña ki kim görse diye
Sulṭān-ı rusul bendelerindendür bu
30. **gör-:se**
Gazel 53
Mısra: 9
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.
- Lāl olur görse melek ‘işve-i pey-der peyüñi
Böyle ḥüsni nice tāb-āver olur nev’-i beşer

31. **gör-:dü, -m**
Kıt'a 1
Mısra: 1
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.
- Müddet-i ‘ömrümde bir kez gördüm oldı müctemif
Cum’a vü nev-rüz ile ‘aşr-ı muḥarrem ey Nesīb
32. **gör-:en**
Gazel 47
Mısra: 6
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.
- Rüyuñ göreli cihāna baḳmam
Ḥurşidi gören Sühāyı neyler
33. **gör-:dükçe**
Kıt'a 23
Mısra: 3
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.
- Öldürür gördükçe maḥsūduñ sürürü ḥāsidi
Kendini sūzān ider bulmazsa āteş hīzemi
34. **gör-:ür**
Gazel 78
Mısra: 9
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.
- Hüneri ‘ayb görür dide-i ḥussād Nesīb
Yūsuf’uñ ḥüsni pesendide-i iḥvān olmaz
35. **gör-:en**
Tarih 28
Mısra: 1
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.
- Serinde ‘örf-i sebz ile gören dir şānahu’llah bu
Cihān-ı ‘ilmde ser-sebz bir a’lā cibill oldı
36. **gör-:ü, -l, -dü**
Gazel 8
Mısra: 6

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Nuķūd-ı eşk-i ‘āşık sūk-ı ğamda nā-revādur hep
Ne ‘ālemler görüldi Gülşen-i bezmünde ey sākī

37. **gör-:ü, -l, -dü**

Gazel 209

Mısra: 6

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Tahkika çıkmadı ğam u hicrūñ neticesi
Gerçi görüldi fenn-i ğamuñ çok resā’ili

38. **gör-:mez**

Gazel 9

Mısra: 15

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Görmez misin olsa mihr ile meh dūr-bīn saña
Sensin saña hiçcāb

39. **gör-:ür, -di**

Tarih 17

Mısra: 5

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Görürdi nūr-ı siyāhı gürüh-ı Mevleviyān
Ne dem ki şöhet-i hāşına bulsalar destür

40. **gör-:se, -y, -di**

Tarih 31

Mısra: 5

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Görseydi kemine eşerūñ çeşm-i dü anı
Reşkiyle revān olur idi tā Hemedān'a

41. **gör-:miş**

Gazel 96

Mısra: 7

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Hİç görmüş yok hemān dillerde bir efsānedür
Bu hārāb-ābād-ı ‘ālem bir zamān ma‘mūr imiş

42. **gör-:dü, -k**

Gazel 118

Mısra: 6

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Seni ey şāh-ı işve cüst ü cūdan fāriġüz şimdi
Cemālūñ revzen-i kaşr-ı dil-i nā-şāddan ğördük

43. **gör-:e, -y, -ü, -m**

Gazel 175

Mısra: 11

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Rüyın göreyüm bāri dem-i bāz-ı peside
Ol āyine-ruhsāra nesimā haber eyle

44. **gör-:se**

Kaside 1

Mısra: 8

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Şafvet-i āyine-i hātır nedür bilmem henüz
Hānde eyler kaşvet-i kalbüm eger ğörse şāhūr

45. **gör-:i, -n, -ür**

Tahmis 2

Mısra: 9

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Hep bir görünür çeşmümüze tālīb ü maṭlab
Hep bizde nihān çarḥ ile mihr ü meh ü kevkeb

46. **gör:**

Gazel 166

Mısra: 4

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Gel sineme aç gerden-i billürünü ey meh
Gör feyzi hele kaşr-ı merāmuñ seherinde

47. **gör:**

Gazel 193

Mısra: 2

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

İtme dāmānuñi ālüde ‘Azāzıl gibi
Ṭāhirü’z-zeyl ola gör ḥazret-i Cibril gibi

48. gör:

Gazel 196

Mısra: 7

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Gör zāhidi ki ḥalka-i tevḥidde müdām
Ol mäh-peyker ile döner āsumān gibi

49. gör:

Gazel 205

Mısra: 6

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Hilālî olup bedrde āşikār
Daḥî āfet olmuş gör ol āfeti

50. gör:

Gazel 210

Mısra: 2

Anlamak, idrak etmek.

Zāhidā şanma ki bāzî ola şāhid nārı
Sen daḥî şāf-dil ol anlaya gör bu rāzı

51. gör:-en

Gazel 191

Mısra: 9

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Dimez mi bāriqa-i ḥırmen-i şekib gören
O ḥande-i nemekın ile luṭf-ı güftäre

52. gör:-i, -n, -ür

Gazel 41

Mısra: 4

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Celāl-i ḥüsni ḥayālın kıomaz muṭāla‘aya
Gegerçi çeşm-i dile şüretā gelür görünür

53. gör:-i, -n, -ür

Gazel 41

Mısra: 6

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

O şūḥ gelse kaçan çün bahār u berd-i ‘acū
Raḳib bezmümüze ibtidā gelür görünür

54. gör:-i, -n, -ür

Gazel 41

Mısra: 8

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Ol āfetüñ ser-i küyına var hirās itme
Hemîşe küçe-i şehde gedā gelür görünür

55. gör:-i, -n, -ür

Gazel 41

Mısra: 10

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Nigāḥ için ruḥ-ı cānāna zāhid-i sālūs
Ridā be-düş elinde ‘aşā gelür görünür

56. gör:-i, -n, -ür

Gazel 41

Mısra: 12

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Görinmez oldı dime sāḥil-i ümīd Nesīb
Bu zevraқа yine bir nā-ḥudā gelür görünür

57. gör:-dük

Gazel 118

Mısra: 1

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Cefālar kim ser-i küyında ol bī-dāddan gördük
Ne ṭālī‘den ne gerdün-ı sitem-mu‘tāddan gördük

58. gör:-dük

Gazel 118

Mısra: 2

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Cefālar kim ser-i küyında ol bī-dāddan gördük
Ne ṭālī‘den ne gerdün-ı sitem-mu‘tāddan gördük

59. **gör-:-dük**

Gazel 118

Mısra: 8

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Dür-i eşk-i niyâzı pây-ı ümmide nişâr itdük
Güşâd-ı ‘uqde müşkil sübhâ-i evrâddan gördük

60. **gör-:-dük**

Gazel 118

Mısra: 10

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Nesibâ şubh-dem hürşid şanma şu‘le-i âhuñ
Firâz-ı kulle-i çarh-ı köhen bünyâddan gördük

61. **gör-:-dük**

Gazel 119

Mısra: 1

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Gördük cemâl-i pâküñi def‘-i gam eyledük
Keyf-i şarâb-ı hüsnüñ ile ‘âlem eyledük

62. **gör-:-eli**

Gazel 47

Mısra: 5

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Rüyuñ görelî cihâna bakmam
Hürşîdi gören Sühâyı neyler

63. **görd-:-dükçe**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Gördükçe seni gider karârum
Destumde degüldür ihtiyârum

64. **gör-:-mek**

Gazel 9

Mısra: 14

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Zâhid bu hîre-çeşm ile küy-i haķıķati
Görmek murâd ise

65. **gör-:-mez**

Gazel 199

Mısra: 5

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Didâruñ dil vâkı‘asında bile görmez
Çeşmümde gam-ı hecrüñ ile h‘ab mı kaldı

66. **gör-:-icek**

Gazel 212

Mısra: 3

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Şabâyı zir-i lihâfında goncanuñ göricek
Hezâr hançer-i ser-tiz-i hâra düşmez mi

67. **gör-:-dükçe**

Gazel 36

Mısra: 9

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Gördükçe yüz çevirme ‘aceb mi bizi Nesib
Yâr ile rû-be-rû olacaķ hâlümüz mi var

68. **gör-:-esin**

Gazel 40

Mısra: 9

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Meydân-ı ‘işvede göresin şit-i hüsn ile
Ol nev-hırâm-ı serv ü kad ânî gelür geçer

69. **gör-:-esin**

Gazel 40

Mısra: 9

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Meydân-ı ‘işvede göresin şit-i hüsn ile
Ol nev-hırâm-ı serv-ı kadâmı gelür geçer

70. **gör-:-me, -miş**

Tarih 11

Mısra: 4

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Eyledi Şâm'da maḥdümına bir sūr-ı ḥıtân
Görmemiş mislini çeşmi felek-i pür-ḥiyelüñ

71. **gör-:-il, -mez**

Gazel 188

Mısra: 3

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Görilmez şimdi hiç vaz'-ı tebessüm günü cānānuñ
Dür-i dendān dizilmez oldu iki rişte-i ala

72. **gör-:-dükçe**

Rûbai 46

Mısra: 4

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Ser-beste kalursa n'ola ḥāl-i dilümüz
Gördükçe yüzün şüret-i divār oluruz

73. **gör-:-miş, -üz**

Gazel 72

Mısra: 1

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Naqd-i cevr ü luṭf-ı gerdünuñ 'ayārın görmüşüz
Bāğ-ı dehrüñ hem gülin hem zaḥm-ı ḥārın görmüşüz

74. **gör-:-miş, -üz**

Gazel 72

Mısra: 2

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Naqd-i cevr ü luṭf-ı gerdünuñ 'ayārın görmüşüz
Bāğ-ı dehrüñ hem gülin hem zaḥm-ı ḥārın görmüşüz

75. **gör-:-miş, -üz**

Gazel 72

Mısra: 4

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

'Ākıbet fersüde itdi kâle-i kāmın kesād
Çār-süy-ı devletüñ çok kām-gārın görmüşüz

76. **gör-:-miş, -üz**

Gazel 72

Mısra: 6

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Dest-i āḥir ālet-i ḥamyāze-i idbār olur
Niçe mest-i cām-ı iqbālüñ ḥumārın görmüşüz

77. **gör-:-miş, -üz**

Gazel 72

Mısra: 8

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Derd-mendānuñ ṭayanmaz zūr-ı seyl-i eşkine
Mülk-i cāhuñ çok binā-yı üstüvārın görmüşüz

78. **gör-:-miş, -üz**

Gazel 72

Mısra: 10

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Oldı pāmāl-i reh-i zillet Nesibā 'ākıbet
'Arşa-i kibriüñ niçe çabük-süvārın görmüşüz

79. **gör-:-miş, -üz**

Gazel 108

Mısra: 13

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Çok görmüşüz vuḳū'ını 'ālemde ey Nesib
Ḥızlān olur 'avākıbı mekkār olanlaruñ

80. **gör-:-miş, -üz**

Gazel 170

Mısra: 11

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Her yāre itme rāzuñı ifşā ki görmüşüz
Mihruñ mübeddel olduğı vardur ‘adāvete

81. **gör:**

Gazel 159

Mısra: 8

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Rif‘at-i sāhte erbābı olur hāk-nişin
N'oldı gör nize mekân itdi süvāruñ düşün

82. **gör:**

Gazel 166

Mısra: 14

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Hasretle revān oldı yine eşki Nesib'ün
Gör bu ulu ırmağı anuñ çeşm-i terinde

83. **gör--dü, -n**

Gazel 208

Mısra: 8

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Nühüfte yāri şikār eylemiş bugün zāhid
Bizi mezemmet iden yād-gārı gördüñ mi

84. **gör--dü, -n**

Gazel 208

Mısra: 1

Görmek, rast gelmek.

‘Aceb nesim-i ser-i küy-ı yāri gördüñ mi
O semtlerde dil-i bî-ķarārı gördüñ mi

85. **gör--dü, -n**

Gazel 208

Mısra: 2

Görmek, rast gelmek.

‘Aceb nesim-i ser-i küy-ı yāri gördüñ mi
O semtlerde dil-i bî-ķarārı gördüñ mi

86. **gör--dü, -n**

Gazel 208

Mısra: 4

Görmek, rast gelmek.

Süvār-ı keşti-i ten olalı gönül söyle
Miyāne-i yem-i ğamda kenārı gördüñ mi

87. **gör--dü, -n**

Gazel 208

Mısra: 6

Görmek, rast gelmek.

Deger mi nālišine ‘andelib-i nālānuñ
Zamān-ı zūd-ı zevāl-i bahārı gördüñ mi

88. **gör--dü, -n**

Gazel 208

Mısra: 10

Görmek, rast gelmek.

Ferāğat eylese āh itmeden ķarār idemez
Nesib-i zār-ı siyeh-rüzġarı gördüñ mi

89. **gör--üp**

Gazel 26

Mısra: 6

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Meded sākī irişdür muṭribāna cām-ı şahbāyı
Açılsun gül görüp ol bülbülān-ı hōş-nevā bir bir

90. **gör--dükçe**

Rübai 54

Mısra: 3

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Gördükçe cemālün ağlayup derd-i dili
Pinhān ideyüm didükçe izhār itdüm

91. **gör--i, -n, -ür**

Gazel 106

Mısra: 14

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

‘Ömr-i harîşe olsa bu tûl-i emel kıyās
Vakt-i hayâtınıñ görünür inkızâsı yok

92. **gör-:-dü, -k**

Gazel 183

Mısra: 7

*Gör Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak,
seçmek.*

Didiler halka-i tevhidde gördük de seni
Gelmedi böyle melek-çehre güzel devrâna

93. **gör-:-me, -di**

Gazel 104

Mısra: 3

*(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.*

Görmedi baħr-i cihân zâtuñ gibi dürr-i yetim
Dürr-i câna olalı bu çâr ‘unşurdan şadef

94. **gör-:-en**

Gazel 155

Mısra: 1

*(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.*

Sünbül şanur gül üzre haṭ-ı ‘anberin gören
Gül-ğonca zann ider leb-i la’l-i terin gören

95. **gör-:-en**

Gazel 155

Mısra: 2

*(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.*

Sünbül şanur gül üzre haṭ-ı ‘anberin gören
Gül-ğonca zann ider leb-i la’l-i terin gören

96. **gör-:-en**

Gazel 155

Mısra: 4

*(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.*

Serv-i sehî yanında meh-i nev kıyās ider
Ol mü-miyân-ı serv-ḳadûñ haṅçerin gören

97. **gör-:-en**

Gazel 155

Mısra: 6

*(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.*

Tâ haşr olunca mest ola çün Ḳays u Kûh-ken
Bezm-i maḥabbetüñ bir iki sāğarın gören

98. **gör-:-en**

Gazel 155

Mısra: 8

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Nâr-ı firāk ‘aşıḳı maḥv itse de yine
Añlar ‘ayâr-ı süzümü ḥâkisterin gören

99. **gör-:-en**

Gazel 155

Mısra: 10

*(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.*

Baḥt-ı siyâhına niçe dâğ olmasun Nesib
Nâ-gâh rüy-ı dilber-i haṭṭ-âverin gören

100. **gör-:-en**

Gazel 155

Mısra: 12

*(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.*

Güftârı fazl u dâniş-i Vaḥyî’ye dâldür
Ḳadr-i güher-fürüşü bilür gevherin gören

101. **gör-:-en**

Gazel 203

Mısra: 3

*(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.*

Gören bu tâbişümüz süz-ı nâr-ı hecrüñle
Revâ görür mi semenderle imtiḥânümüzü

102. **gör-:-dük**

Gazel 118

Mısra: 4

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

N'ola hâll-i nikât-ı gâmda reşk-endâz-ı 'aql olsağ
Maḥabbet fennini Mecnûn gibi üstâddan gördük

103. **gör-:-en**

Gazel 42

Mısra: 2

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Gülûñ evşâfını hem bülbül ü hem hâr iken söyler
Gören söyler cemâl-i dil-rübâyı görmeyen söyler

104. **gör-:-en**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Bu hâlet-ile beni gören dir
Bir şüh-ı cihâna mübtelâdur

105. **gör:**

Kıt'a 22

Mısra: 4

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Ḳabrini idüp seng-i müzehheble müzeyyen
Faḥr itmededür gör eyle daḥi fuḳarâya

106. **gör-:-me, -dü, -m**

Kıt'a 24

Mısra: 3

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Hâmüşluğa nâdim olur görmedüm ammâ
Güftârına çok kerre peşimân olur âdem

107. **gör-:-i, -n, -me, -y, -üp**

Gazel 141

Mısra: 2

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Sezâ mı bezm-geh-i gayra mihmân olasın
Görinmeyüp bize mânend-i cân nihân olasın

108. **gör-:-mek, -e**

Gazel 18

Mısra: 1

Anlamak, idrak etmek.

Didâr-ı 'ayşî görmege âyinedür ḳadeḥ
Ârâm-baḥş-ı sine-i bi-kinedür ḳadeḥ

109. **gör-:-me, -y, -e, -sin**

Kaside 9

Mısra: 5

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Fikr itmeyesin görmeyesin şüret-i hâlîñ
Nezzâre-gehüñ olmaya âyine-i zânû

110. **gör-:-dü, -m**

Gazel 68

Mısra: 12

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Eyle teşrîf nişîmen-geh-i nâçize diyü
Okıya gördüm o şehbâz-ı melâḥat gelmez

111. **gör-:-ür, -üz**

Gazel 71

Mısra: 3

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Rü'yâda bile ḥançer-i cânân görürüz biz
Ḥ'âb içre daḥi teşne iken âb unudılmaz

112. **gör:-eli**

Gazel 94

Mısra: 9

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Nazmuñda Nesibâ görelî hüsn-i edâyı
Düşize-i ma'nî kad-i ta'bîre şarılmış

113. **gör:-dü, -m**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Mehcür olalı o serv-ğâdden
Gördüm niçe fitne-i kıyâmet

114. **gör:-dü, -ñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 9

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Kimden gördüñ fûnûn-ı nâzı
Kim ola cefâda saña üstâd

115. **gör:-dü, -ñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Hâlâ ki tamâm oldı gördüñ
Pür-derd ü elem derûn u birûn

116. **gör:-en, -ler**

Terkib-bend 1

Mısra: 9

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Bu cünbüş-i kâmetüñ görenler
Bir dağlı olur mı 'aqla mağrûn

117. **gör:**

Gazel 110

Mısra: 6

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşâhede etmek.

Fehm itmedüñse remz-i fenâ vü bağâ nedür
Gör ittiñâd-ı kârın imâm u cemâ'atüñ

118. **gör:**

Gazel 136

Mısra: 9

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Sezâ-vâr olmadum pâ-bûsına gör şûmi-i bağtı
Reh-i cânânedede hâk olmadum şanma Nesib oldum

119. **gör:-dü, -k**

Mesnevi 2

Mısra: 11

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Fuğarâ içre nice ricâl gördük
Çok fırça-i ehl-i hâl gördük

120. **gör:-dü, -k**

Mesnevi 2

Mısra: 12

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Fuğarâ içre nice ricâl gördük
Çok fırça-i ehl-i hâl gördük

121. **gör:**

Gazel 170

Mısra: 6

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek

Rüşen-dilân ezâsına çarhuñ hamûl olur
Gör 'akrebüñ taşalluñını rüy-ı sâ'ate

122. **gör:**

Gazel 194

Mısra: 8
Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Nuṭḡ-ı pāk ile olur zā'ika cān-ı şîrîn
Lāyık-ı sükker olur gör ki dehān-ı tūṭî

123. **gör-:me, -miş, -di**

Tarih 1

Mısra: 2
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Dirîgā rev-be-rāh-ı āhîret oldı o fâzıl kim
‘Adilîn görmemişdi dîde-i devrān faziletde

124. **gör-:en, -ler**

Tarih 23

Mısra: 5
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Nesîbā didi târîhin görenler
Biñ altmış kezde dikdi seng-i meydān

125. **gör:**

Gazel 149

Mısra: 4
Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Söylenürse söz maḥallinde bulur ḡadr-i girān
Dürr olur gör ḡaṭre-i feyz mevsim-i nîsāndan

126. **gör-:düm**

Gazel 37

Mısra: 11
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Hele ol la'l-i revān-baḡşda gördüm ancak
O ḡadar luṭfi ki mînā-yı mey-i âldadur

127. **gör-:i, -n, -ür**

Gazel 41

Mısra: 2
Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Nühüfte-gāh o perî-veş baña gelür görünür
O dem neşâṭ ile ḡamdan rehā gelür görünür

128. **gör-:me, -yen**

Gazel 42

Mısra: 2

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Gülün evşâfını hem bülbül ü hem ḡār iken söyler
Gören söyler cemāl-i dil-rübâyı görmeyen söyler

129. **gör-:i, -n, -mez**

Gazel 41

Mısra: 11

Görülmez, rastlanılmaz.

Görinmez oldı dime sâhil-i ümîd Nesîb
Bu zevraḡa yine bir nā-ḡudā gelür görünür

130. **gör-:dü, -k**

Gazel 199

Mısra: 9

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Gördük nüsaḡ-ı miḡneti ser-cümle Nesîbā
Nā-dîde fen-i ‘ışḡda bir bāb mı ḡaldı

131. **gör-:i, -n, -ür**

Gazel 41

Mısra: 1

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Nühüfte-gāh o perî-veş baña gelür görünür
O dem neşâṭ ile ḡamdan rehā gelür görünür

132. **gör-:i, -n, -di**

Tahmis 3

Mısra: 12

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Hevā germ âteşin feryāda āḡāz itdi bülbüller
Mişāl-i gül görindi ehl-i ‘ışḡa sîne-ḡāk olmak

133. **gör:**

Gazel 93

Mısra: 9

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Gelür mihmân-serây-ı vaşl-ı yâre gör Nesîbâyı

Kefende tuhfe-i nâçiz-i cânın armağan tıtmış

134. **gör:-me, -di**

Tarih 30

Mısra: 6

-e rastlamak, -e denk gelmek.

Sen ferîdü'd-dehrsin zât-ı şerîfüñ gibi hiç

Çeşm-i devrân görmedi bir ercümendi 'ilm-ile

135. **gör:**

Gazel 158

Mısra: 6

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Câyı geh ağuş-ı güldür geh kenâr-ı âfitâb

Gör ne devlet buldı şebnem dîde-i bîdârdan

136. **gör:**

Terci-bend 1

Mısra: 7

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Kesretde gör yegânegi-i râh-ı vaḥdeti

Çeşm-i dilüñde niçeye dek bu ḥavel yeter

137. **gör:-e**

Gazel 168

Mısra: 2

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

O teğâfûl nîgeh-i nergis-i fettâne göre

Añlamam kim ser-i rehde beni cânâne göre

138. **gör:-e**

Gazel 168

Mısra: 6

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Mest-i nâzum ne revâdur var iken maḥmûruñ

Mey-i la'l-i lebûñi bezmde bîgâne göre

göre:

1. **göre:**

Gazel 168

Mısra: 1

Uygun.

O teğâfûl nîgeh-i nergis-i fettâne göre

Añlamam kim ser-i rehde beni cânâne göre

2. **göre:**

Gazel 168

Mısra: 10

Uygun.

Bulunur naḥd-i ḳabûl ile ḥarîdârî Nesîb

Kâle-i kâr-geh-i ṭab'-ı sülḥandâne göre

3. **göre:**

Gazel 168

Mısra: 4

Uygun.

Yûsuf'a şefḳat olur ḡadr-i şariḥ-i ihvân

Şimdiki şive-i bed 'ahdi-i yârâne göre

göster:-

1. **göster:-ür**

Gazel 18

Mısra: 5

Görülmesini saḡlamak, göstermek.

İcmâl-i râz sîne-i minâyı gösterür

Fihrist-i metn-i nüşḥa-i ḳinnînedür ḳadeḥ

2. **göster:-ür**

Gazel 57

Mısra: 1

Görülmesini saḡlamak, göstermek.

'Arz ider cânâne geh ruḡ ḡâh kâkül gösterür

Gülşen-i ḥüsninde geh gül ḡâh sünbül gösterür

3. **göster-:-ür**

Gazel 57

Mısra: 2

Görülmesini sağlamak, göstermek.

‘Arz ider cānāne geh ruḥ gāh kākül gösterür
Gülşen-i hüsünde geh gül gāh sünbül gösterür

4. **göster-:-ür**

Gazel 57

Mısra: 4

Göstermek; ortaya koymak.

Dūd-ı āh u dāğ-ı sır ızhār ider ‘āşık saña
Bir sifāl-i köhnede sünbül қaranfül gösterür

5. **göster-:-ür**

Gazel 57

Mısra: 10

Göstermek; ortaya koymak.

Ol perī-peyker dimiş inşāf idüp bir kimseye
Cevrüme yokdur Nesīb-āsā taḥammül gösterür

6. **göster-:-se**

Gazel 20

Mısra: 3

Göstermek; ortaya koymak.

N'ola gösterse dā'im ‘aks-i rüy-ı şāhed-i feyzi
Ki bir āyīne-i rüşen-güherdür ḥalka-i tevḥid

7. **göster-:-se**

Gazel 103

Mısra: 5

Görülmesini sağlamak, göstermek.

‘Āşıkā gösterse ol meh-veş ‘aceb mi teff ü táb
Oldı zirā lāzım-ı şem‘-i münevver táb ü tef

8. **göster-:-ür**

Gazel 133

Mısra: 11

Görülmesini sağlamak, göstermek.

Gösterür mi ‘acaba baḥt-ı siyāhuñ ‘aksin
Şafvet-i sine-i āyīne-mişālün görelüm

9. **göster-:-ür**

Gazel 57

Mısra: 6

..gibi göstermek.

Gülşene ey serv ü qad gül-ruḥ ḥırām itdükçe sen
Bülbüle qumrī seni qumrıye bülbül gösterür

10. **göster-:-ür**

Gazel 57

Mısra: 8

..gibi göstermek.

Bezmi eyler gıbṭa-fermāy-ı gülistān-ı İrem
Tāb-ı mül ruḥsār-ı dil-sūzuñ ki gül gül gösterür

11. **göster-:-mez**

Gazel 179

Mısra: 3

Görülmesini sağlamak, göstermek.

Ruḥ-ı ‘arūş-ı emel mihr olursa göstermez
Felek didükleri gaddār u nā-bekār bize

12. **göster-:-se**

Gazel 181

Mısra: 12

Göstermek; ortaya koymak.

Nesīb rüy-ı dil-i düşmene gurūr itme
Mülāyemet daḥi gösterse ḥāra aldanma

13. **göster-:-di**

Tarih 7

Mısra: 8

Görülmesini sağlamak, göstermek.

Yüz sürüp ḥāk-i der-i ḥazret-i Mevlānā'ya
Ḥaqq'a minnet hele gösterdi bize rüy-ı merām

göz:

1. **göz:+den**

Gazel 139

Mısra: 2

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Şad girye ile zülf-i siyeh-kāra yapışdum
Gözden bırakup sübhayı zünnāra yapışdum

2. **göz:+ü, +m, +den**

Gazel 3

Mısra: 1

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Gözümden eşk-i hasret düşmede nakş-ı cihān-āsā
Gönülden fikr-i vuşlat çıkmada ümmid-i cān-āsā

3. **göz:+üñ**

Gazel 124

Mısra: 14

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Nesibā tiz-bīn ol bā'is-i hilkat nedür añla
Gözün aç zātuñı fehm eyle terk it humkı dāhī ol

4. **göz:+de**

Gazel 6

Mısra: 6

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Bir perī-peyker güzel tārāca virdi kalmadı
Cānda rāhat tende şihhat dilde kuvvet gözde h'āb

5. **göz:+ü, +m, +de**

Gazel 207

Mısra: 5

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Dem-i vuşlat gözümde 'ākıbet h'āb u hayāl oldu
Bu rü'ya-yı perişān ba'd-ezin ta'birden kaldı

6. **göz:+ler, +i, +n**

Gazel 172

Mısra: 5

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Dikerler gözlerin a'dā çü süzen 'āşık-ı zāra
Odur zī-şuhunuñ arām mümkün mi dükānında

7. **göz:+üñ**

Gazel 124

Mısra: 9

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Nücüm-āsā gözün aç dök sirişküñ ebr-i giryan-veş
Günahuñ ağla dāmen-gir-i āh-ı şubh-gāhī ol

8. **göz:+ler, +üñ**

Gazel 117

Mısra: 1

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Oldukça cām-ı nāz ile mestāne gözlerün
Sihr-ile eyledi beni divāne gözlerün

9. **göz:+ler, +üñ**

Gazel 117

Mısra: 2

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Oldukça cām-ı nāz ile mestāne gözlerün
Sihr-ile eyledi beni divāne gözlerün

10. **göz:+ler, +üñ**

Gazel 117

Mısra: 4

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Evvel kirişme fitnede tiğ imtiḥān ider
Kaşd eylese ne dem ki dil ü cāna gözlerün

11. **göz:+ler, +üñ**

Gazel 117

Mısra: 6

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Eyler cihān cihān dili bir laḥzada helāk
Fermān iderse leşker-i müjgāna gözlerün

12. **göz:ler, +üñ**

Gazel 117

Mısra: 8

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Şahrāya şaldı Kays-şifat gerçi āh kim
Üns itmedi benümle ğazālāne gözlerüñ

13. **göz:ler, +üñ**

Gazel 117

Mısra: 10

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Mānende-i Nesīb-i zebūn her nezārede
Girmekte niçe hūn-ı Müselmān'a gözlerüñ

14. **göz:ü, +m, +den**

Gazel 198

Mısra: 8

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Gözümden naqd-i eşk-i bī-revāc u kem-bahā düşdi
Bahā-yı kāle-i vaşl olmadı bāzār-ı ıışk içre

15. **göz:ü, +m, +den**

Gazel 202

Mısra: 7

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Şurāhī-veş gözümden kan akıtdı intizār ile
‘Aceb bu meclise ol dilber-i mümtāz gelmez mi

16. **göz:üñ**

Kıt'a 2

Mısra: 2

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Şarf idüp dirhem ü dīnāruñı hūlviyyāta
Gözün aç ceşş-i hevā varuñı tārāc itdi

gözyaşı:

1. **gözyaşı:**

Gazel 166

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gözyaşı.

Cānānı geçürdi Yaqa'dan dideler aġyār
Göz yaşı dü-rūd olsa n'ola reh-güzerinde

göz yum:-

1. **göz yum:-up**

Müsemmen 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Deyim**

Göz kapamak,yummak.

Ol zamān kim eyledün püşt-i burākı zir-revān
Göz yumup açınca ŧayy oldı fezā-yı āsumān

gözle:-

1. **gözle:-**

Kıt'a 18

Mısra: 5

Beklemek.

Az söyle vaktini gözle sözüñ bilmez misin
Kadr-i ferd ü şey' bir mışra'dur efüñ eyleyen

gubār:

1. **gubār:+ı, +n, +a**

Gazel 70

Mısra: 4

Toz, ince toprak.

Ĥayāl-i ĥ'āb gibi 'arz-ı rüy-ı şāhed-i maṭlab
Hemşe āyine-i ĥāṭıruñ gubārına degmez

2. **gubār:+a**

Kaside 2

Mısra: 3

Toz, ince toprak.

Şaymaz kemīn gubāra ḥaṭ-ı rüy-ı dilberi
Vaşf-ı cemāl-i pāküñi ĥāvī olan raqam

gubār-ı dergeh:

1. **ğubār-ı dergeh:**+üñ

Gazel 163

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kapının, eşiğin tozu.

Ğubār-ı dergehüñ kuhl-i başardur yâ Resûlallâh
Harîmüñ kible-i ehl-i nazardur yâ Resûlallâh

ğubār-ı hat:

1. **ğubār-ı hat:**+ı

Kaside 10

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ayva tüyelerinin tozu.

Ne Mesnevî ki ğubār-ı hatı cilâ-dih-i ebşâr
Nümûde itmede tâ lâ-mekânı çeşm-i darîre

güne:

1. **güne:**

Gazel 55

Mısra: 10

Çeşit, tür.

Güş eyleyüp Nesib sözüñ kudsîyân didi
Haqqâ bu güne nâdire-gü şâ'ir az olur

2. **güne:**

Gazel 110

Mısra: 8

Çeşit, tür.

Her dem Nesib hâlünü işlâha küşîş it
Mâni' degül ne güne olursa kıyâfetün

3. **güne:**

Kaside 1

Mısra: 7

Çeşit, tür.

Yâ Resûllâh bu güne hisset-i ahvâl ile
Kanda na'tüñ kâdadur fikr-i Nesib-i pür-kuşûr

4. **güne:**

Kaside 10

Mısra: 12

Çeşit, tür.

Mücerredât-ı hadem kâmil-i mükemmel-i a'lem
Ne güne vaşf dinür mümkün-i vücûb-ı semîre

5. **güne:**

Kıt'a 4

Mısra: 7

Çeşit, tür.

Rüz-ı kıyâm olursa bu güne şitâ eger
Zannum bu kim teveccühi nâsuñ cahîmedür

6. **güne:**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Çeşit, tür.

Gayra ne güne eyleyeyim hâlümü beyân
Sen bir 'atâ vü rahmeti çok pâdişâh iken

güyâ:

1. **güyâ:**

Gazel 148

Mısra: 8

Sanki, âdeta.

Süzân idiyor pîrehen-i şabrumı girye
Güyâ ki şererdür dökilen dîdelerümden

2. **güyâ:**

Gazel 27

Mısra: 12

Sanki, âdeta.

Murâd üzre o mâha eylemez nezzâre şerminden
Dem-i vuşlat hayâ güyâ Nesib-i zâra düşmendür

3. **güyâ:**

Kıt'a 4

Mısra: 4

Sanki, âdeta.

Na'leynler ile gezmede halk-ı cihân bütün
Güyâ çehâr pây ile merdüm behîmedür

4. **güyâ:**

Gazel 28

Mısra: 10

Sanki, âdeta.

N'ola tûṭî-i dil lâl olsa ol mâh-ı şeker-lebsüz
Anı güyâ iden âyîne-i ruhsâr-ı cânândur

5. **güyâ:**

Gazel 24

Mısra: 4

Sanki, âdeta.

Dil degüldür külhan-ı sinemde aḥker pâredür
Cân-ı süzân anda güyâ murğ-ı âteş-h'âredür

6. **güyâ:**

Gazel 24

Mısra: 10

Sanki, âdeta.

Âh-ı âteş-zâd kim dâğ-ı dilüm şâd-âb ider
Gülsitân-ı ıṣṣa güyâ âteşin fevâredür

7. **güyâ:**

Gazel 197

Mısra: 3

Sanki, âdeta.

Şehensâh-ı nigâh-ı nâza istiḳbâl ider güyâ
Sipâhidür iki şaf bağlamış müjgânlar râhı

8. **güyâ:**

Gazel 198

Mısra: 2

Sanki, âdeta.

Yine mir'ât-ı fikre 'aks-i geysü-yı dü-tâ düşdi
Derûn-ı gonca güyâ kim dü-serâ bir ejdehâ düşdi

9. **güyâ:**

Kaside 5

Mısra: 8

Sanki, âdeta.

Nâliş-ger itdi bülbül-i zârı füsün ile
Güyâ benefşe gülşene ḥaṭṭ-ı 'ızardur

10. **güyâ:**

Kaside 5

Mısra: 4

Sanki, âdeta.

Ḥayretle ser-figende olup nerkis-i çemen
Güyâ ḥayâl-i na't ile pür-âfet-kârdur

11. **güyâ:**

Kıt'a 4

Mısra: 6

Sanki, âdeta.

Nâdir mişâl ḥulḳ-ı ḥüsün tâb-ı mihr ise
Çaym-ı havâ tekâsürî güyâ zemîmedür

12. **güyâ:**

Tarih 5

Mısra: 8

Sanki, âdeta.

Şavb-ı beyt-i 'izzete 'azm eyledi ḥüccâc ile
Vâşıl oldı baḥre güyâ ṭayy-ı deşt idüp süyül

13. **güyâ:**

Gazel 204

Mısra: 4

Sanki, âdeta.

Dil-i şad-pârenüñ âvîzişinden ḥüsün arturdu
Urıldı şâne güyâ kâkül-i piçân güzellendi

14. **güyâ:**

Gazel 182

Mısra: 8

Sanki, âdeta.

Geldi dem-i gazabda ruḥ-ı alına ʿarâḳ
Güyâ ki düşdi kaçre-i şebnem gül-i tere

15. **güyâ:**

Gazel 213

Mısra: 9

Sanki, âdeta.

Girüp zîr-i lihâf-ı ḡoncaya bād-ı şabâ güyâ
Perî âḡûşa bir maḡbûb-ı ḡûb-ı dil-sitân çekdi

16. **güyâ:**

Gazel 27

Mısra: 2

Sanki, âdeta.

Niḡâh itdükçe nûr-ı ʿalʿatûñden sine rûşendür
Fürûḡ-ı mihr ile âyine güyâ pertev-efgendür

17. **güyâ:**

Gazel 50

Mısra: 3

Sanki, âdeta.

Ḥabâb-ı sâḡar-ı şahbâ fezâ-yı ʿıyşda güyâ
Şehenşâh-ı neşâta ergüvâni sâyebanlardur

18. **güyâ:**

Tarih 19

Mısra: 8

Sanki, âdeta.

Miyânında degül mermer kemer bir zer-ger-i kâmil
Geçürmiş bir zeberced ḡalka-i siminden güyâ

19. **güyâ:**

Gazel 59

Mısra: 6

Sanki, âdeta.

Ey tünd-ḡû saña nigeḡ-i râst mümteniʿ
Reng-i ḡazab cemâlûñe güyâ niḡâbdur

güyende ol-:

1. **güyende ol-:-ur**

Gazel 159

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Söyleyici, söyleyen olan.

Dem-i üstâd ile güyende olur ḡâme Nesîb
Açamaz ney nefes almasa leb-i ḡâmûşın

güy-ı nüh-gerdün-ı süm-i esb:

1. **güy-ı nüh-gerdün-ı süm-i esb:+üñ, +de**

Gazel 121

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dokuz katlı gökteki atın ayağındaki top.

Sensin ol çâbü-k-süvâr-ı ʿarşa-ḡâh-ı lâ-mekân
Güy-ı nüh-gerdün-ı süm-i esbüñde ḡalḡândur senüñ

güç:

1. **güç:+dür**

Tahmis 3

Mısra: 3

Zor, güç.

Ne güçdür rişte-i kayd ile şâḡıb-insilâk olmak
Ne beddür her zamân ser-mest-i câm-ı âb-ı tāk
olmak

2. **güç:**

Mesnevi 2

Mısra: 5

Zor, güç.

Bulmak güç ise bu gün âdem
Şâliḡlere ol ḡarîn ü hem-dem

güdâz:

1. **güdâz:+uz**

Gazel 75

Mısra: 6

Eriten, yakan.

Hem bezmimiz itmekde ziyāmuzla temettü'
Biz şem'-i şıfat gerçi ki pür-süz u güdāzuz

güdāzān eyle-:

1. güdāzān eyle-:

Müfret 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Erimek.

Güdāzān eyle cism-i zerdüni nār-ı maḥabbetle
İşüñ altun idince küşiş it nār-ı maḥabbetle

güdāzeş:

1. güdāzeş:

Gazel 35

Mısra: 10

Yanma, yakılma.

Gönülden māl-i nāçizüñ hevāsın pür şafā gelsün
Güdāzeş resmi ibrize bu ḳavl-i ḥaḳḳa şāhiddür

ḡufrān:

1. ḡufrān:+dan

Terci-bend 1

Mısra: 1

Başıslama. Affetme.

Kesmem Nesīb cürm-ile ḡufrāndan ümīd
Ḥurşīd tā zālām-ı şebi ide nā-bedīd

ḡüft ü ḡü:

1. ḡüft ü ḡü:

Gazel 201

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dedikodu, laf, konuşma.

Cülüs eyler diyü şāh-ı güli evreng-i şāḥ üzre
Hezārān içre düşdi ḡüft ü ḡü nevr-üzdur şimdi

ḡüft ü ḡüy:

1. ḡüft ü ḡüy:

Gazel 78

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dedikodu, laf, konuşma.

Ketm-i esrār-ı şehensāḥ ider elbette nedīm
Ḡüft ü ḡüy ile kişi nā'il-i 'irfān olmaz

ḡüft ü ḡü it-:

1. ḡüft ü ḡü it-:-se

Gazel 46

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dedikodu etmek.

Ḡüft ü ḡü itse ḡayālünüle n'ola dil her zamān
Miz-bānı ḡāḫır-i miḡmān-ı zī-şān söyledür

ḡüft ü şinīd:

1. ḡüft ü şinīd:

Gazel 22

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dedikodu.

Ḳāle gelmez ḡulāşa-i maḡlab
Cümle efsānedür bu ḡüft ü şinīd

2. ḡüft ü şinīd:+üñ

Tarih 25

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dedikodu.

Ol seyyid-i 'ālī-güherüñ ḡüsn-i şifātın
Ta'dāda meger cānı mı var ḡüft ü şinīdüñ

ḡüftār:

1. ḡüftār:

Gazel 68

Mısra: 13

Söz, kelam.

Reşha-i cüy-ı hikem olmasa güftâr Nesib
Çemen-i nazm-ı dil-âvize şarâvet gelmez

2. **güftâr: +ı**

Gazel 155

Mısra: 11

Söz, kelam.

Güftârı fazl u dâniş-i Vahyî'ye dâldür
Çadr-i güher-fürüşü bilür gevherin gören

3. **güftâr: +ı**

Gazel 171

Mısra: 8

Söz, kelam.

Kim şekve ider ol dehen-i telh-i suḥandan
Güftârı gehî vuşlata dâ'ir nuket olsa

4. **güftâr: +a**

Kıt'a 18

Mısra: 1

Söz, kelam.

Nâ-maḥal güftâra âgâz eyleme mecnûn gibi
Bî-hüde sözdür kişinüñ pâyesin dün eyleyen

5. **güftâr: +ı, +n, +a**

Kıt'a 24

Mısra: 4

Söz, kelam.

Ḥâmüşluğa nâdim olur görmedüm ammâ
Güftârına çok kerre peşimân olur âdem

6. **güftâr: +ı**

Gazel 194

Mısra: 9

Söz, kelam.

Herkesi dâm-ı belâya düşürür güftârı
Ne 'aceb künci çafes olsa mekân-ı tûṭî

güftâr-ı a'lâ:

1. **güftâr-ı a'lâyı: +y, +ı**

Gazel 35

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yüce söz.

Nesib itdükte zîb-i nazra bu güftâr-ı a'lâyı
Şarabdan bu mu'ammâdur dise şab' ehli vâriddür

güfte-i Şehrî:

1. **güfte-i Şehrî:**

Gazel 77

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Şehrî'nin nüktesi.

Nesibâ dürr olursa güşuna almaz yine 'aşık
O söz kim güfte-i Şehrî gibi dil-süz-ter olmaz

güher:

1. **güher: +ler**

Gazel 152

Mısra: 10

İnci.

Sâz-kâr olsa eger gerdiş-i gerdün Nesib
Ne güherler çıkarur şab'-ı dür-efşânından

2. **güher:**

Gazel 37

Mısra: 2

İnci.

Şanma ki sırr-ı Hudâ hırkadadır şâldadır
O girân-mâye güher ka'r-ı yem-i hâldadır

3. **güher:**

Gazel 149

Mısra: 2

İnci.

Rev-be-râh-ı gurbet ol mehcür olup yârândan
Nâm-dâr olmaz güher dür olmayınca kândan

4. **güher: +dür**

Mesnevi 1

Mısra: 1
İnci.

Güherdür o zāt-ı ma‘ānī nişāb
Cilāsı nübüvvet velāyetdür āb

5. **güher:**
Gazel 172
Mısra: 12
İnci.

Olur hāk-i vaṭān gerd-i kesād-ı kāle-i ‘irfān
Sezā-yı i‘tibār olmaz güher ṭurdukça kāmında

6. **güher:**
Gazel 125
Mısra: 5
Cevher, öz.

Ref^c eylerüz düşerse güher hāk-i tireye
Yoksa ṭama^c mülāyim-i girdārumuz degül

gül-:

1. **gül:-sün**
Gazel 201
Mısra: 10
Gülmek.

Niçün çin-i cebin izhār ider ebr-i bahār-āsā
Açılsun gülsün ol hürşid-rū nev-rūzdur şimdi

2. **gül:-er**
Gazel 31
Mısra: 5
Gülmek.

Hālime düşmen güler derd-i firākuñla beni
Künc-i ḥasretde yeter ağlatduñ ey kâfir yeter

3. **gül:-di**
Gazel 127
Mısra: 7
Gülmek.

Gāhī yüzine güldi gehī çin çin olup
Al itdi ‘andelibe ruḥ-ı al al-ı gül

gül:

1. **gül:**
Gazel 166
Mısra: 2
Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Bak şerḥaya sinemde olan dāğ üzerinde
Bir taze gül açıldı yine lāle yerinde

2. **gül:+i**
Gazel 44
Mısra: 10
Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Bezm-gāh-ı meye gülşen dinilürse sākī
Güli peymāne-i ser-şāre degüldür de nedür

3. **gül:+e**
Gazel 186
Mısra: 7
Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Güle bülbül nigāh-ı rağbet itmezdi eger nergis
Füsün u fitnede çeşmüñ gibi sihr-āferin olsa

4. **gül:**
Gazel 188
Mısra: 1
Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği;
Sevgili.

Nigāh itdükçe ol gül ‘āşık-ı āşüfte aḥvāle
Döker nergisleri gül-berg-i ruḥsār üstine jāle

5. **gül:+ler,+e**
Gazel 39
Mısra: 10
Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

İnkılābāt-ı dem-i şayf u şitādan söz açup
Güllere murğ-ı çemen naql-i ser-encām eyler

6. **gül:**+üñ

Gazel 42

Mısra: 1

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Gülün evşafını hem bülbül ü hem hâr iken söyler
Gören söyler cemâl-i dil-rübâyı görmeyen söyler

7. **gül:**

Gazel 47

Mısra: 4

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Dil t̄alib-i luṭf-ı dilber olmaz
Âteş-zede gül şabâyı neyler

8. **gül:**

Gazel 28

Mısra: 5

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Ser-i küyüñda ey gül nâle itsek olma rencide
Figân-ı ‘andelibân ziver-i şaḥn-ı gülistândur

9. **gül:**+leri

Gazel 8

Mısra: 7

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

O bâğuñ gülleri âyîne-i ‘âlem-nümâdur hep
Nesibâ şevke-perdâz olma kim bu şeş-der-i gamda

10. **gül:**

Gazel 16

Mısra: 3

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

N'ola açılsa niyâz ile o gül gülşende
Açmağa goncaları bād-ı şabâdur bā‘iş

11. **gül:**

Gazel 60

Mısra: 5

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Âteşüñle ey gül oldum hem semender hem hezâr
Bilmezem mesken baña küllhan mıdur gülşen midür

11. **gül:**

Gazel 165

Mısra: 1

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Gül al şâlin açdı seḥer tâzelenmege
Oldı sebep hezâr ḥaber tâzelenmege

13. **gül:**

Gazel 170

Mısra: 8

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Dest-i nigâhdan daḥi renciş-pezir olur
Söz var mıdur o gül bedene ol ṭarâvete

14. **gül:**+i, +n

Gazel 72

Mısra: 2

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Naḥd-i cevr ü luṭf-ı gerdünüñ ‘ayārın görmüşüz
Bâğ-ı dehrüñ hem gülin hem zaḥm-ı ḥârın görmüşüz

15. **gül:**+i, +n, +e

Gazel 190

Mısra: 10

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Degmez gam-ı ḥazânına zinhâr ‘âlemüñ
Olma firifte güline nev-bahârına

16. **gül:**

Gazel 57

Mısra: 2

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

‘Arz ider cānâne geh ruḥ gâh kākül gösterür
Gülşen-i ḥüsünde geh gül gâh sünbül gösterür

17. **gül:**

Gazel 57

Mısra: 8

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Bezmi eyler ğıbta-fermāy-ı gülistān-ı İrem
Tāb-ı mül ruhsār-ı dil-sūzuñ ki gül gül gösterür

18. **gül:**

Gazel 104

Mısra: 10

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Buldu encāmın humār-ı fūrkat-i cānān Nesīb
Geldi ol gül külbe-i ahzānuma sāgar-be-kef

19. **gül:**

Gazel 109

Mısra: 3

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Bārī olaydı gül gibi hānde bir iki gün
Encām-ı kārī çāk-i giribān idenlerüñ

20. **gül:**

Gazel 129

Mısra: 7

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Ne hōş açıldı nesīm-i niyāz ile ol gül
Pür oldı bŷy-ı hōş-ı luşf ile meşām-ı emel

21. **gül:i**

Gazel 77

Mısra: 10

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Nisār-ı her-ħas u hāşāk ider bŷy-ı dil-āvīzin
Kıyās itme güli āzürde-i bād-ı seher olmaz

22. **gül:**

Gazel 3

Mısra: 4

*Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan
çiçeği; Sevgili.*

Alur ārāmumı cŷlar gibi ğayret çemenlerde
Şalındukça sen ey gül ğayr-ile serv-i çemen-āsā

23. **gül:**

Kaside 3

Mısra: 3

Çiçek, gül çiçeği, gül ağacı.

Gül ruhuñ pīrāyedür gülzār-ı maħbūbiyette
Serv ü kaddüñ zib-i nüzhet-ğāh-ı bāğ-ı ıřtıfā

24. **gül:+ler**

Tahmis 3

Mısra: 10

Gül çiçeği; sevgili.

Fürüzān eyledi kibrītinı hep anda sŷnbŷller
Uyandurdu çerāğın gülsitānda cā-be-cā güller

25. **gül:**

Gazel 26

Mısra: 6

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Meded sākī iriřdŷr muřribāna cām-ı şahbāyı
Açılsun gül görŷp ol bŷlbŷlān-ı hōş-nevā bir bir

26. **gül:**

Gazel 57

Mısra: 8

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Bezmi eyler ğıbta-fermāy-ı gülistān-ı İrem
Tāb-ı mül ruhsār-ı dil-sūzuñ ki gül gül gösterür

27. **gül:**

Gazel 169

Mısra: 6

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Bir zevk var mı dehrde encāmı ğam degŷl
Bir gül mī var bu bāğda kim hārı olmaya

28. **gül:**

Kaside 1

Mısra: 13

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Tā köhen gülzâr-ı ‘âlemde ola gül ser-zede

Tā ki devr ide gülistâmi şaba ile debür

29. **gül:**

Rûbai 23

Mısra: 2

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Ey gülşen-i ravzaña melâ’ik bülbül

Ol ravzada hürşid ile mehdür iki gül

30. **gül:**

Tahmis 4

Mısra: 11

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

N'ola gül gonca-i ümmîd şâd-âb olmasa hergiz

Bu deşt-i miñnetün pejmürde olmışdur semümından

31. **gül:**

Gazel 28

Mısra: 5

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği;

Sevgili.

Ser-i küyuñda ey gül nâle itsek olma rencide

Figân-ı ‘andelibân ziver-i şahn-ı gülistândur

32. **gül:**

Gazel 144

Mısra: 1

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği;

Sevgili.

Şad-pâre olur gül gam-ı reşk-i bedenümden

Ĥaclet-zededür berg-i semen pîreñenümden

33. **gül:**

Gazel 173

Mısra: 14

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Hemîşe fikrümüz olsun Nesîb rûy u lebi

Gül ile mül kıoyalum biz şükûfe-dânumuza

34. **gül:+ler**

Kaside 5

Mısra: 1

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Güller güşâde oldu dem-i nev-bahârdur

Bülbül figân u nâlede bî-ihtiyârdur

35. **gül:**

Tarih 2

Mısra: 6

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Ṭutsa âfâkı n'ola büy-ı gül-i ‘adli anuñ

Salṭanat bâğında bulmuşdur bu gül neşv ü nemâ

36. **gül:+dür**

Gazel 172

Mısra: 2

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

O meh-rünüñ mey-i al ile pür sâğar benânında

Açılmış tâze güldür gonca-i zanbağ miyânında

37. **gül:**

Gazel 155

Mısra: 1

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Sünbül şanur gül üzre ḥaṭ-ı ‘anberin gören

Gül-gonca zann ider leb-i la’l-i terin gören

38. **gül:**

Rûbai 49

Mısra: 4

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği;

Sevgili.

Pervâneye şem‘ ü şem‘e pervâne sezā
Gül bülbüle bülbül güle şâyeste gerek

39. **gül:•e**

Rûbai 49

Mısra: 4

*Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği;
Sevgili.*

Pervâneye şem‘ ü şem‘e pervâne sezā
Gül bülbüle bülbül güle şâyeste gerek

40. **güle:**

Gazel 90

Mısra: 5

*Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği;
Sevgili.*

Güle ammā hezāruñ nālesi nāhun-zen olmazmış
Çerāğın mihr ü mehden yaqsalar bulmaz yine revnağ

gül ü lāle:

1. **gül ü lāle:**

Gazel 197

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Gül ve lale.

Gül ü lāle yeter dāğ-ı derün u şu‘le-i āhı
Bahār-ı ıışkuñ içre ārzū-yı gülşen itmez dil

gül ü reyhān:

1. **gül ü reyhān:•+1, +1, +1**

Gazel 133

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Gül ve reghan.

Dūd-ı āh ile idüp dāğ-ı seri perverde
Gül ü reyhānımı bu köhne sifālün görelüm

gül ü sünbül:

1. **gül ü sünbül:•+i**

Gazel 33

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Gül ve sünbül.

Küremā-yı dehr gitmiş yerine geçüp edānı
Gül ü sünbülü şavılmış bu çemende hār u has var

gül ü sünbül:

1. **gül ü sünbül:•+i**

Gazel 33

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Gül ve sünbül.

Küremā-yı dehr gitmiş yerine geçüp edānı
Gül ü sünbülü şavulmuş bu çemende hār u has var

gülām ol-:

1. **gülām ol-:-sam**

Gazel 113

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Köle olmak.

Luţf-ı āzādī nedür tefhīm için cān u dile
Cevr-pişe bir şeh-i hūsne gülām olsam gerek

gül-berg-i ruhsār:

1. **gül-berg-i ruhsār:**

Gazel 188

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
Gül yaprağı gibi yanak.

Nigāh itdükçe ol gül ‘āşık-ı āşüfte aḥvāle
Döker nergisleri gül-berg-i ruhsār üstine jāle

gül-be-şeker:

1. **gül-be-şeker:**

Gazel 165

Mısra: 6

Bir çeşit gül tathısı.

Maḥmūr-ı la'lin öp dehen-i âteşin ile
Muhtâcdur o gül-be-şeker tâzelenmege

gülbün-i bustân:

1. **gülbün-i bustân:+dan**

Tarih 9

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Bostan'ın gül fidanı.

Nesibâ bağbân-ı hâme târihin didi anuñ
Kesildi gülbün-i bustândan o berg-i bigâne

gül-çin:

1. **gül-çin:**

Gazel 79

Mısra: 6

Gül devşiren, gül toplayan.

Hâr-ı hırmân ider âzürde o nâ-dâmı kim
Dest-i 'ibretle bu gülzârda gül-çin olmaz

2. **gül-çin:**

Gazel 147

Mısra: 1

Gül devşiren, gül toplayan.

Dest-i düşmen gülşen-i hüsünüde gül-çin olmasun
Hâra ruḥşat bağbân-ı nâza âyîn olmasun

gül-çin-i çemensitân-ı istignâ:

1. **gül-çin-i çemensitân-ı istignâ:**

Rübai 50

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İşve çimenliğinin gül toplayanı.

Âteş-zen-i hâr-ı maḥlab-ı dünyâ ol
Gül-çin-i çemensitân-ı istignâ ol

gül-çin-i vişâl:

1. **gül-çin-i vişâl:**

Gazel 144

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kavuşma gülünü derleyen.

Ol bâğ-ı bahâyam ki degül pâ-zede şaḥnum
Gül-çin-i vişâl olmadı kimse çemenümden

gül-endâm:

1. **gül-endâm:+uñ**

Gazel 137

Mısra: 1

*Güzel endâmlı, boyu gül gibi nâzik ve lâtif olan ||
Sevgili.*

Ol gül-endâmuñ zamân-ı vuşlatın yâd eyledüm
Bülbülân-ı gülşeni maḥcüb-ı feryâd eyledüm

gül-ğonca:

1. **gül-ğonca:**

Gazel 155

Mısra: 2

Tomurcuk halinde gül.

Sünbül şanur gül üzre ḥaḫ-ı 'anberin gören
Gül-ğonca zann ider leb-i la'l-i terin gören

gül-gün:

1. **gül-gün:+a**

Gazel 10

Mısra: 4

Gül renkli.

Çâk çâk itse giribânın 'aceb mi goncalar
Eyledükçe ruḥlarıñ gül-güna endüd-ı 'itâb

2. **gül-gün:**

Gazel 10

Mısra: 4

Gül renkli.

Çâk çâk itse giribânın 'aceb mi goncalar
Eyledükçe ruḥlarıñ gül-güne endüd-ı 'itâb

gül-ḥadd:

1. **gül-ḥadd:**+üñ

Gazel 90

Mısra: 4

Gül yanaklı.

Ṭarîḫ-ı ‘aşḫ-ı bâzide hirâs-ı düşmen olmazmış
Dil-i saḫtın o gül-ḥaddüñ fiġānum nerm ider dirdüm

gül-i aḥmer:

1. **gül-i aḥmer:**

Gazel 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kırmızı gül.

‘Ārife gülşende tâze bir gül-i aḥmer yeter
Mest-i ‘işka bezm-gâh-ı ġamda bir sâġar yeter

2. **gül-i aḥmer:**

Kaside 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kırmızı gül.

Nâzenin yar-i Ḥudâ Aḥmed-i Mürsel kim anuñ
Dâġ-ı mühri ser-i ‘uşşâka gül-i aḥmer olur

gül-i bahâr-ı ‘işmet:

1. **gül-i bahâr-ı ‘işmet:**

Gazel 156

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Günahsız bahar gülü.

O gül-i bahâr-ı ‘işmet ne zamân ki gelse bezme
Çekilür niġâb-ı aḥmer gül-i rüyına ḫayâdan

gül-i büstân-ı nesl-i Mevlevî:

1. **gül-i büstân-ı nesl-i Mevlevî:**

Tarih 6

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mevlevî soyunun gül bahçesi.

Bülbül-i ḫâme didi târiḫ-i milâdın Nesib
Bu Mehemmed'dür gül-i büstân-ı nesl-i Mevlevî

gül-i dâġ:

1. **gül-i dâġ:-ı**

Gazel 52

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Güle benzeyen daġlanmış gönül yarası.

Ŗüküfte eylemede nev-be-nev gül-i dâġı
Riyâz-ı ḫasretüñ âb u havâsıdur ġam-ı yâr

gül-i destâr-ı ser-i ma‘şiyet:

1. **gül-i destâr-ı ser-i ma‘şiyet:**

Gazel 171

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Günahkar başın sarıġının gülü.

Sermâ-yı kederden çemen-i dil olur âzâd
Tevbe gül-i destâr-ı ser-i ma‘şiyet olsa

gül-i firdevs:

1. **gül-i firdevs:+ı**

Gazel 177

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cennet gülü.

Behiŝtiyân nigeḫ itse o rüy-ı pür-nûra
Unutdurur gül-i Firdevs'i ḫâṭır-ı ḫûra

gül-i gülzâr-ı bahâ:

1. **gül-i gülzâr-ı bahâ:+dur**

Gazel 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gül bahçesinin kıymetli gülü.

Nâleme bir gül-i gülzâr-ı bahâdur bâ‘iş
Giryeme bir şeh-i iġlîm-i cefâdur bâ‘iş

gül-i gülzâr-ı nâz:

1. **gül-i güلزâr-ı nâz:+a**

Gazel 184

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nazın gül bahçesinin gülü.

Ol gül-i güلزâr-ı nâza olalı bülbül Nesib
Hasret ile mübtelâ-yı hâr hârum âh âh

gül-i hândân:

1. **gül-i hândân:+dan**

Gazel 102

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Açılmış gül.

Dil-i şeydâ ‘aceb mi olmasa cânândan fâriğ
Olur mı bülbül-i nâlân gül-i hândândan fâriğ

2. **gül-i hândân:**

Gazel 137

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Açılmış gül.

Fikr-i rüyuñla dil-i ğam-gîne virdüm tesliyet
Bir gül-i hândân ile bir tıflı dil-şâd eyledüm

3. **gül-i hândân:+dan**

Gazel 149

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Açılmış gül.

Bâğ-ı kâmi eşk imiş şâd-âb iden fehm eyledüm
Girye-i ebr-i bahârîden gül-i hândândan

gül-i hasret:

1. **gül-i hasret:+le**

Gazel 82

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hasret gülü.

Şüküfemüz gül-i hasretle lâle-i ğam-ı vehmdür
Bizüz ki gülşen-i baht-ı siyâh-kâra zemînüz

gül-i hayâ:

1. **gül-i hayâ:+dan**

Gazel 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Edep gülü.

Olur müdâm saña mâye-i hicâb şarâb
Gül-i hayâdan ider rüyuña niķâb şarâb

gül-i hōd-rū:

1. **gül-i hōd-rū:**

Kaside 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yaban gülü.

Nüh-çarh-ı berîn ravzasınıñ ‘arşa-i sebzi
Mihr oldı riyâz-ı hareminde gül-i hōd-rū

gül-i hürşid:

1. **gül-i hürşid:+i**

Gazel 163

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güle benzeyen güneş (renk yönüyle kırmızı, sarı).

Gül-i hürşidi ihdâ itse gerdün eylemez rağbet
Aña kim dâğ-ı ‘ışkuñ zîb-i serdür yâ Resûlallâh

gül-i hüsni:

1. **gül-i hüsni:+e**

Gazel 101

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzellik gülü.

Bulurdu ruḥşat-ı nezzâre-i germ ol gül-i hüsne
Niğâh-ı ‘aşıka çeşm-i füsün-kâr olmasa mâni‘

gül-i hüsn:

1. **gül-i hüsn:**+üñ

Gazel 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzellik gülü.

Her gül-i hüsnüñ olur bir bülbüli ‘âdet budur
İtmesün bizden o gül-ruhsâra söyleñ ictinâb

gül-i ‘irfân:

1. **gül-i ‘irfân:**+u, +m, +ı

Gazel 7

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İrfan gülü.

Her bî-başar-ı kec-nażara dest-hüş itme
Zîb-i ser-i ehl it gül-i ‘irfânımı yâ Rabb

gül-i melâmet:

1. **gül-i melâmet:**+i

Gazel 111

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kınama gülü.

Ne bâki var elem-i zaḥm-ı ḥâr-ı zilletden
Gül-i melâmeti pîrâye-i külâh idenüñ

gül-i nefis:

1. **gül-i nefis:**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Nefsin ahmaklığı.

Ḥayfâ ki gül-i nefis beni itdi güm-şüde
Zühd ü vera‘ behište çıkar şâh-râh iken

gül-i ra‘nâ:

1. **gül-i ra‘nâ:**

Gazel 49

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı gül.

Yine feryâdını arturdu hezârân-ı çemen
Seyr-i bâğa ‘acabâ ol gül-i ra‘nâ mı gelür

2. **gül-i ra‘nâ:**

Gazel 179

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı gül. (Sevgili bağlamında kullanılmıştır.).

Piyâle-i dili seng-i teğâfûl itdi şikest
Nedendür ey gül-i ra‘nâ bu inkisâr bize

gül-i rûy:

1. **gül-i rûy:**+ı, +n, +a

Gazel 156

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gül yüzlü (sevgili).

O gül-i bahâr-ı ‘işmet ne zamân ki gelse bezme
Çekilür niķâb-ı aḥmer gül-i rûyına ḥayâdan

2. **gül-i rûy:**+uñ

Gazel 186

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gül yüzlü (sevgili).

Değişmezdi çemenzâr-ı behište gülşen-i küyuñ
Gül-i rûyuñ eger manzûr-ı çeşm-i ḥür-ı ‘în olsa

3. **gül-i rûy:**+uñ, +a

Rûbai 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gül yüzlü (sevgili).

Müştaş-ı cemālün oldı mümkün vâcib
‘Āşık gül-i rüyuña kadim ü hâdiş

gül-i şad-berg-i gülzâr-ı eser:

1. **gül-i şad-berg-i gülzâr-ı eser:+dür**

Gazel 20

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gül bahçesinin eseri olan yüz yapraklı gül.

Meşâm-ı ‘âşıkı bûy-ı hõş-ı ‘anber şemim eyler
Gül-i şad-berg-i gülzâr-ı eserdür halka-i tevhid

gül-i sefid:

1. **gül-i sefid:+e**

Gazel 165

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Beyaz gül.

Beñzer gül-i sefide o destâr-ı pâki kim
Dest-i nesim-i şubha bakar tâzelenmege

gül-i şüküfte:

1. **gül-i şüküfte:+y,+em**

Gazel 45

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Açılmış gül.

Gül-i şüküfteyem ammâ ser-i zükâmide
Ne kimse bûyime şâlib ne i‘tibârum var

gül-i taşvîr-i riyâ:

1. **gül-i taşvîr-i riyâ:+dan**

Gazel 151

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İki yüzlülüğün resminin gülü.

Ey zâhid-i nâ-dân niçe bir bülbül-i cânun
Bûy-ı eser ister gül-i taşvîr-i riyâdan

gül-i ter:

1. **gül-i ter:**

Gazel 189

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Taze gül.

Şevk-ı vüşül Ka‘be-i taḥḳîk ile olur
Ḥâr-ı reh-i fenâ gül-i ter Mevleviler'e

2. **gül-i ter:**

Gazel 53

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Taze gül.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allâh'ı severseñ beni ağlatma yeter

3. **gül-i ter:+e**

Gazel 182

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Taze gül.

Geldi dem-i gazabda ruḥ-ı alına ‘arâk
Güyâ ki düşdi kaçre-i şebnem gül-i tere

4. **gül-i ter:+den**

Gazel 154

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Taze gül; sevgili.

Senden beni mehcür idemez ta‘ne-i ağıyar
Bülbül sitem-i ḥâr ile geçmez gül-i terden

gül-i vefâ:

1. **gül-i vefâ:**

Gazel 76

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Vefa gülü.

Bu gül-sitân-ı fenâda gül-i vefâ degüle
Hezâr-ı bāğ-ı maḥabbet giyeh nedür bilmez

gülistân:

1. **gülistân:+da**

Gazel 31

Mısra: 9

Bahçe, gül bahçesi.

Bu gülistânda Nesibâ ʿizzet ise maṭlabuñ
Ḥâk-i pâye olmak o serve pâye-i ber-ter yeter

2. **gülistân:+ı**

Kaside 1

Mısra: 14

Bahçe, gül bahçesi.

Tâ köhen gülzâr-ı ʿâlemde ola gül ser-zede
Tâ ki devr ide gülistânı şaba ile debûr

gülistân-ı behişt:

1. **gülistân-ı behişt:+ı**

Tarih 25

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Cennet bahçesi.

ʿAzm itdi temâşâyâ gülistân-ı behişt
Terk eyledi nezzâresini surḥ u sefidüñ

gül-naḥl-i dâğ:

1. **gül-naḥl-i dâğum:+u, +m**

Gazel 50

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yaradaki gül fidanı.

Zemîn-i sinede gül-naḥl-i dâğum rîşe şalmışdur
Görinen cā-be-cā zann itme ḥünin üstühvânlardur

gül-naḥl-i gülistân-ı hüner:

1. **gül-naḥl-i gülistân-ı hüner:**

Gazel 69

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hünerin gül bahçesinin fidanı.

Bizüz ol nâdire gül-naḥl-i gülistân-ı hüner
Şüre-i baḥt-ı siyâh üzre zühür eylemişüz

gül-reng:

1. **gül-reng:**

Gazel 173

Mısra: 3

Gül renkli.

Sirişk-i al-i ruḥ-ı zerdüm eyledi gül-reng
Bahâr revnaḥı virdi sitem ḥazânumuza

gül-ruḥ:

1. **gül-ruḥ:**

Gazel 57

Mısra: 5

Gül yanaklı güzel.

Gülşene ey serv ü kad gül-ruḥ ḥıram itdükçe sen
Bülbüle kumrî seni kumrîye bülbül gösterür

gül-ruḥsâr:

1. **gül-ruḥsâr:+a**

Gazel 6

Mısra: 8

Gül yanaklı, sevgili.

Her gül-i ḥüsnüñ olur bir bülbülü ʿâdet budur
İtmesün bizden o gül-ruḥsâra söyleñ ictinâb

gülşen:

1. **gülşen:+de**

Gazel 31

Mısra: 2

Gül bahçesi.

ʿÂrife gülşende tâze bir gül-i aḥmer yeter
Mest-i İşkâ bezm-gâh-ı gamda bir sâğar yeter

2. **gülşen:+de**

Gazel 46

Mısra: 8

Gül bahçesi.

Devlet-i deh-rûze-i faşl-ı bahâru gûş ider
‘Andelibe şâh-ı gül gülşende destân söyledür

3. **gülşen:**

Gazel 44

Mısra: 9

Gül bahçesi.

Bezm-gâh-ı meye gülşen dinilürse sâkî
Güli peymâne-i ser-şâre değüldür de nedür

4. **gülşen:+de**

Gazel 16

Mısra: 3

Gül bahçesi.

N'ola açılsa niyâz ile o gül gülşende
Açmağa göncaları bād-ı şabâdur bâ‘is

5. **gülşen:+e**

Gazel 44

Mısra: 6

Gül bahçesi.

Dūd-ı âh ola çemen-zâr-ı firâka sünbül
Çeşmüm ol gülşene fevvâre değüldür de nedür

6. **gülşen:**

Gazel 60

Mısra: 6

Gül bahçesi.

Âteşüñle ey gül oldum hem semender hem hezâr
Bilmezem mesken baña külhan midur gülşen midür

7. **gülşen:+e**

Gazel 14

Mısra: 1

Gül bahçesi.

Aç burka‘unı gülşene gel ‘arz-ı cemâl it
Hâl-i ruhuñı dâğ-ı derün-ı gül-i al it

8. **gülşen:+e**

Gazel 57

Mısra: 5

Gül bahçesi.

Gülşene ey serv ü kad gül-ruh hırâm itdükçe sen
Bülbüle kumrî seni kumrîye bülbül gösterür

9. **gülşen:+e**

Gazel 157

Mısra: 6

Gül bahçesi.

Çün çenâr ateş-i reşk ile yakar şimşadı
Gülşene serv-i kadüñ olsa eger sâye-figen

10. **gülşen:+e**

Gazel 158

Mısra: 9

Gül bahçesi.

Gülşene ‘ibretle bak olma şaķın şād u gamîn
Luţf-ı reng ü büy-ı gülden renc-i zaķm-ı hârdan

11. **gülşen:+e**

Kaside 5

Mısra: 8

Gül bahçesi.

Nâliş-ger itdi bülbül-i zârı füsün ile
Güyâ benefşe gülşene haţf-ı ‘izardur

gülşen eyle-:

1. **gülşen eyle--di**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesine dönüştürmek.

Cenneti ‘aks-i gül-i rüyüñla gülşen eyledi
Ol zamân kim rühuña ‘arş üzre mesken eyledi

gülşen-i ‘adn:

1. **gülşen-i ‘adn:**

Tarih 24

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cennetin gül bahçesi.

‘Azm-i bakā itdi tamām olmadın
Gülşen-i ‘adn ide maqāmın Hüdā

gülşen-i baht-ı siyāh-kār:

1. **gülşen-i baht-ı siyāh-kār:+a**

Gazel 82

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kara talihin gül bahçesi.

Şüküfemüz gül-i hasretle lāle-i ğam-ı vehmdür
Bizüz ki gülşen-i baht-ı siyāh-kāra zemīnüz

gülşen-i bezm:

1. **gülşen-i bezm:+uñ, -de**

Gazel 8

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Meclisin gül bahçesi.

O bāġuñ gülleri āyīne-i ‘ālem-nümādur hep
Nesībā şevke-perdāz olma kim bu şeş-der-i ğamda

gülşen-i dizede:

1. **gülşen-i dizedeye:+y, +e**

Gazel 49

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gözdeki gülbahçesi.

‘Işk her sine-i efsürdede itmez cilve
Gülşen-i dizedeye bülbül-i güyā mı gelür

gülşen-i handān:

1. **gülşen-i handān:**

Gazel 204

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gülen gül bahçesi.

Fürüg-ı cām-ı meyden ‘arız-ı cānān güzellendi
Ziyā-yı mihrden şan gülşen-i handān güzellendi

gülşen-i hüsn:

1. **gülşen-i hüsn:+uñ, +de**

Gazel 147

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzelliġin gül bahçesi; sevgilinin mekanı.

Dest-i düşmen gülşen-i hüsnünde gül-çin olmasun
Hāra ruḡşat bāġbān-ı nāza āyīn olmasun

gülşen-i hüsn:

1. **gülşen-i hüsn+i, +n, +de**

Gazel 57

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzelliġin gül bahçesi; sevgilinin mekanı.

‘Arz ider cānāne geh ruḡ gāh kākül gösterür
Gülşen-i hüsninde geh gül gāh sünbül gösterür

gülşen-i kesret:

1. **gülşen-i kesret:+de**

Rübai 30

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Çokluġun gül bahçesi.

Bu gülşen-i kesretde hezār cānı
Tevḡid-ile ḡatm eyleye āḡır nefesi

gülşen-i kurb:

1. **gülşen-i kurb:+a**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gül bahçesinin yakınlığı.

Gülşen-i qurba qurıldı bār-gāh-ı devletüñ
Qābe Kavseyñ oldı burc-ı āfitāb-ı ‘izzetüñ

gülşen-i küy:

1. **gülşen-i küy:+uñ**

Gazel 186

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Sevgülinin) gül bahçesi.

Değişmezdi çemenzār-ı behište gülşen-i küyuñ
Gül-i rüyuñ eger manzūr-ı çeşm-i hūr-ı ‘in olsa

gülşen-i medh:

1. **gülşen-i medh:+i, +n, +e**

Gazel 74

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Övgünün gül bahçesi.

Gülşen-i medhine tevcih-i nigāh itdükçe
Şevk ile hāmemüzi bülbül-i güyā iderüz

gülşen-i nāz:

1. **gülşen-i nāz:+a**

Gazel 17

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Nazın gül bahçesi.

Gülşen-i nāza şabālık eylemiş bād-ı niyāz
Ol zamān kim hūsn ile ‘ışk eylemişdür imtizāc

gülşen-i ravza:

1. **gülşen-i ravza:+ñ, +a**

Rübai 23

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cennetteki gül bahçesi.

Ey gülşen-i ravzaña melā’ik bülbül
Ol ravzada hürşid ile mehdür iki gül

gülşen-i ruhsār:

1. **gülşen-i ruhsār:+uñ**

Gazel 197

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yanağın/yüzün gül bahçesi.

Şemīm-i zülfüne mā’ıl gibi bād-ı sehergāhı
Anuñ-çün gülşen-i ruhsāruñ olmışdur güzergāhı

gülşen-i zār:

1. **gülşen-i zār:+uñ**

Gazel 115

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inleyen gül bahçesi.

Olmasa güzergāhı eger bād-ı niyāzuñ
Neşkuftu kalur goncaları gülşen-i zāruñ

gülsitān:

1. **gülsitān:+ı**

Gazel 95

Mısra: 2

Gül bahçesi.

Ruñ keyfiyet-i şahbādan ey meh tāb-dār olmuş
Açılmış bāğ-ı hūsnüñ gülsitānı nev-bahār olmuş

2. **gülsitān:+da**

Gazel 146

Mısra: 9

Gül bahçesi.

Bu gülsitānda hār u gülüñ farkı yok Nesib
Temyiz olunmasa n'ola bülbül gurābdan

3. **gülsitān:+a**

Gazel 111

Mısra: 10

Gül bahçesi.

Nesib bād gibi ıztırābdur kārı
Bu gülsitāna gelüp h’āhiş-i giyāh idenüñ

4. **gülsitân:-da**

Tahmis 3

Mısra: 10

Gül bahçesi.

Fürüzân eyledi kibrîtinî hep anda sünbüller
Uyandırdı çerâğın gülsitânda cā-be-cā güller

5. **gülsitân:-da**

Gazel 143

Mısra: 4

Gül bahçesi.

Sîne-i pür-dāğa gelmez eşküme bakmaz o şüh
Gülsitânda mesken-i dil-cû kenâr-ı âb iken

gül-sitân-ı fenâ:

1. **gül-sitân-ı fenâ:-da**

Gazel 76

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yokluğun gül bahçesi.

Bu gül-sitân-ı fenâda gül-i vefâ degüle
Hezâr-ı bāğ-ı maḥabbet giyeh nedür bilmez

gülsitân-ı hüsni:

1. **gülsitân-ı hüsni:-üñ, +e**

Gazel 128

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzelliğin gül bahçesi.

Ḳıl ḥazer üftâde-i ruḥsâr-ı meh-veşdür göñül
Gülsitân-ı hüsniñe düşmiş bir âteşdür göñül

gülsitân-ı ʿışk:

1. **gülsitân-ı ʿışk:-a**

Gazel 24

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aşkın gül bahçesi.

Âh-ı âteş-zâd kim dâğ-ı dilüm şâd-âb ider
Gülsitân-ı ʿışka gūyâ âteşin fevvâredür

gülsitân-ı maʿnâ:

1. **gülsitân-ı maʿnâ:-y, +a**

Gazel 122

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Anlam bahçesi.

İrişmek ister iseñ gülsitân-ı maʿnâya
Reh-i fenâda çü bād-ı şabâ şitâbân ol

gülsitân-ı vaḥdet:

1. **gülsitân-ı vaḥdet:-e**

Tarih 13

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Birliğin gül bahçesi.

Rûhı pervâz itdi nâ-geh gülsitân-ı vaḥdete
İtdi ḥâristân-ı fâniden ferâgat çekdi el

gülü:

1. **gülü:**

Rûbai 60

Mısra: 1

Boğaz (nefis bağlamında kullanılmıştır.).

Her bād hücüm itmededür kibr ü gülü
Her ḥâlde iki ejderdür itmekde gülü

gülü it-:

1. **gülü it-:-mek, -de**

Rûbai 60

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Etkilemek.

Her bād hücüm itmededür kibr ü gülü
Her ḥâlde iki ejderdür itmekde gülü

gülüvv:

1. **gülvv:+i**

Gazel 125

Mısra: 9

Haddini aşma.

Herkes gülvvü hayretümüz aşlın aňlamaz
Her nā-şinās vākıf-ı esrārumuz degül

gülgār:

1. **gülgār:+da**

Gazel 79

Mısra: 6

Gül bahçesi.

Ĥār-ı hırmān ider āzürde o nā-dānı kim
Dest-i ʿibretle bu gülgārda gül-çin olmaz

2. **gülgār:+e**

Gazel 191

Mısra: 6

Gül bahçesi.

Nesīm-i nāle-i bülbül olur sümüm āsar
Nevā-yı zāğ-ı siyehdür şabā bu gülgāre

gülgār-ı ʿālem:

1. **gülgār-ı ʿālem:+de**

Kaside 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Dünya gülbahçesi.

Tā köhen gülgār-ı ʿālemde ola gül ser-zede
Tā ki devr ide gülistānı şaba ile debür

gülgār-ı cinān:

1. **gülgār-ı cinān:**

Rübai 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cennetlerin gül bahçeleri.

Ey maħrem-i ĥalvet-geh-i şāh-ı aħdes
Gülgār-ı cinān bāğ-ı cemālünden ĥas

gülgār-ı dāğ:

1. **gülgār-ı dāğ:+a**

Gazel 119

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yaralarla dolan gül bahçesi.

Feyz-i şeb-i firāk ile mānende-i Nesīb
Gülgār-ı dāğa eşk-i teri şebnem eyledük

gülgār-ı dāğ-ı ʿışk:

1. **gülgār-ı dāğ-ı ʿışk:**

Gazel 122

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aşk yarasının gül bahçesi.

Nigāh-tāb-ı temāşā-yı bāğ u büstān ol
Nesīb sineñi gülgār-ı dāğ-ı ʿışk eyle

gülgār-ı fāni:

1. **gülgār-ı fāni:+y, +e**

Kaside 8

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yokluk bahçesi.

Bu gülgār-ı fāniye dil-beste olma
Sefer eyle ĥurşide mānend-i şebnem

gülgār-ı maħbübiyet:

1. **gülgār-ı maħbübiyet:+te**

Kaside 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevilen gül bahçesi.

Gül ruħuñ pırāyedür gülgār-ı maħbübiyette
Serv ü ĥaddün zib-i nüzhēt-gāh-ı bāğ-ı ıştıfā

gülgār-ı şād-āb-ı ʿaden:

1. **gülrâr-ı şâd-âb-ı ‘aden:**

Tarih 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aden'in mutluluk gül bahçesi.

Bostân Efendi cā-nişîn-i hâzret-i Monlâ göçüp
Gitdi ola cāyı anuñ gülrâr-ı şâd-âb-ı ‘aden

güm-geşte:

1. **güm-geşte:**

Gazel 204

Mısra: 7

Yolunu kaybetmiş.

Şaķın zann itme Manşûr ola sır virmekle güm-geşte
Fıtılın kesdilerse n'ola şem‘-i cān güzellendi

güm-geşte ol-:

1. **güm-geşte ol-:-ma**

Gazel 181

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yolunu kaybetmek.

Reh-i Hüdâ'da uyup nefse olma güm-geşte
Refîķ-ı bü'l-heves-i hām-kāra aldanma

güm-râh ol-:

1. **güm-râh ol-:-ma**

Mesnevi 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Yolunu şaşırarak,doğru yoldan ayrılmak.

Sen daħi olup bu sırdan āgâh
Râh-ı taleb içre olma güm-râh

güm-râh-ı beyâbân-ı ğam:

1. **güm-râh-ı beyâbân-ı ğam:+u, +m**

Gazel 175

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gam çölünde yolunu kaybetmiş (kişi).

Güm-râh-ı beyâbân-ı ğamam çâre kerem yok
Yâ Rab baña Hızır-ı keremüñ râh-ber eyle

güm-şüde:

1. **güm-şüde:**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Kaybolmuş, yitmiş.

Hayfâ ki gül-i nefis beni itdi güm-şüde
Zühd ü vera‘ behişte çıkar şâh-râh iken

gümüm:

1. **gümüm:+ı, +n, +dan**

Tahmis 4

Mısra: 3

Kederler.

Geçerler kām-ı dünyānuñ huzūzundan gümümından
Okurlar haşb-ı hālın ser-nüvişt-i bed-rukūmından

gün:

1. **gün:**

Gazel 50

Mısra: 7

Gün.

Olur elbette bir gün āşinā-yı sâhil-i maķşad
Ki tâ dest-i du‘â fülk-i ümide bād-bānlardur

2. **gün:**

Gazel 109

Mısra: 3

Gün.

Bārī olaydı gül gibi hānde bir iki gün
Encām-ı kārı çâk-i giribân idenlerüñ

3. **gün:+de**

Kaside 9

Mısra: 12

Gün.

Vay hâline senden eger olmazsa 'inâyet
Ol günde ki gūşa irişe şît-i teâlû

4. gün:

Mesnevi 2

Mısra: 5

Gün.

Bulmak güç ise bu gün âdem
Şâlihlerle ol qarîn ü hem-dem

5. gün:

Rûbai 47

Mısra: 3

Gün.

Ol gün ki cihândan idesin 'azm-i sefer
Hem-râhuñ olur bir iki pâre kirbâs

6. gün:+e

Tarih 27

Mısra: 14

Gün.

Şümâr-ı sâl-i 'ömrin bî-hisâb itsün cenâb-ı Hakk
Şafâ-yı kalbin efvn eylesün günden güne Mevlâ

7. gün:

Tarih 32

Mısra: 3

Gün.

O bâğ-ı ma'delet oldı çiçekden hasta bir kaç gün
Vücüdün dâ'imâ şihhatle Mevlâ pâyidâr itsün

8. gün:+den

Tarih 27

Mısra: 14

Gün.

Şümâr-ı sâl-i 'ömrin bî-hisâb itsün cenâb-ı Hakk
Şafâ-yı kalbin efvn eylesün günden güne Mevlâ

9. gün:

Gazel 170

Mısra: 16

Gün.

Qalmaz Nesib lücce-i miñnetde fülk-i dil
Bir gün olur resîde kenâr-ı selâmete

10. gün:

Tarih 17

Mısra: 2

Açık, apaçık.

Cenâb-ı Şeyh Siyâhî-i Mevlevî hâkka
Kim olmuş idi tîrîkatde gün gibi meşhûr

11. gün:

Gazel 121

Mısra: 7

Açık, apaçık.

Mâhı bir şeb gün gibi şakç itdüğüñ meşhûrdur
Mu'cizâtuñ gerçi kim bî-hadd ü pâyândur senüñ

12. gün:

Müsemmen 1

Mısra: 17

Gün.

Mâhı bir şeb gün gibi şakç itdüğüñ meşhûrdur
Mu'cizâtuñ gerçi kim bî-hadd ü pâyândur senüñ

13. gün:

Gazel 148

Mısra: 9

Gün.

Bir gün irişür sâhil-i maşşûda Nesibâ
Keştî-i emel meltem-i âh-ı seherümden

14. gün:+i

Gazel 188

Mısra: 3

Gün.

Görilmez şimdi hiç vaz'-ı tebessüm günü cânānuñ
Dür-i dendān dizilmez oldu iki rişte-i ala

15. gün:

Gazel 34

Mısra: 9

Gün.

Bir gün açar āhır der-i ümmidümi devrān
Miftāhı o kufıluñ yine āh-ı seherümdür

gün gör-:

1. gün gör-:-e, -mez

Kıt'a 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim.**

Dert ve sıkıntı içinde yaşamak; rahat ve huzur içinde yaşamak.

Hücüm-ı serdi-i eṭvār-ı dehrden şıgınan
Dıraht-ı devletünñ sayesinde gün göremez

gün-ā-gün:

1. gün-ā-gün:

Gazel 206

Mısra: 9

Türlü türlü, çeşit çeşit.

Vücüd-ı vāhidüñ fehm eyle gün-ā-gün zuhūrātın
Nesībā ādem olduñsa 'adem bil cümle imkāni

günāh:

1. günāh:-da

Kaside 2

Mısra: 16

Günah, suç.

Hüsn-i 'amel deminde olur kudretüm 'adım
Zür-āverem günāhda çün zaygam-ı ecem

2. günāh:-uñ

Gazel 124

Mısra: 10

Günah, suç.

Nücüm-āsā gözüñ aç dök sirişküñ ebr-i giryān-veş
Günahuñ ağla dāmen-gir-i āh-ı şubh-gāhī ol

3. günāh:

Terci-bend 1

Mısra: 2

Günah, suç.

Kendim sa'ıd zu'm iderem rü-siyāh iken
Dā'im hevā-yı nefis ile kārüm günāh iken

4. günāh:

Kaside 7

Mısra: 4

Günah, suç.

Şefā'atiyle siyeh-nāmeler muḳarreb olur
'İnāyetiyle şevāba olur günāh bedel

günāh eyle-:

1. günāh eyle-:-me, -düm

Gazel 135

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Günah işlemek, günah sayılan bir davranışta bulunmak.

Nār-ı hecrüñle neden bendeñi sūzān itmek
'Aşık-ı şādıkuñ oldumsa günāh eylemedüm

2. günāh eyle-:-me, -düm

Rübai 51

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Günah işlemek, günah sayılan bir davranışta bulunmak.

Tā ki beni ḥabs-i çāh-ı hicrān idesin
Sevdümse seni ne var günāh eylemedüm

günāh id-:

1. günāh id-:-en, -üñ

Gazel 111

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günah işlemek, hataya düşmek.

Yağar derūnını ruhsārına nigāh idenūñ
Hemān cezāsını tertīb ider günāh idenūñ

güncide-i dimāğ-ı emel:

1. **güncide-i dimāğ-ı emel:**

Kaside 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Arzu burnuna sığdırılmış.

Kerem-nisār ki bŷy-ı buḥŷr-ı mekremeti
Muḥāldŷr k'ola güncide-i dimāğ-ı emel

güneh:

1. **güneh:**

Gazel 76

Mısra: 8

Günah, suç.

Helāk-i nāz ider aġyārı ‘āşıkı maḥrŷm
O cevr-pişe şevāb u güneh nedŷr bilmez

günehkār:

1. **günehkār: +u, +m**

Gazel 163

Mısra: 11

Günah işleyen.

Günehkārum ḥayālŷm rŷz u şeb cŷrm ŷ ma‘āşidŷr
İşim şubḥ u mesā hep şŷr u şerdŷr yā Resŷlallah

2. **günehkār: +u, +m**

Kaside 1

Mısra: 12

Günah işleyen.

Defter-i a‘mālŷme yazılmadı ferd-i şevāb
Bir siyeh-nāme günehkārŷm ki fikrŷm şerr ŷ şŷr

güneş:

1. **güneş:**

Kaside 9

Mısra: 8

*Güneş, gezegenlere ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren
büyük gök cismi.*

Fermānı ile itdi zemīni yine rŷşen

Maġribde güneş olmuş iken perde-keş-i rŷ

ğurāb:

1. **ğurāb: +dan**

Gazel 146

Mısra: 10

Karga (rakip yerine).

Bu gülsitānda ḥār u gülŷñ farkı yok Nesīb
Temyiz olunmasa n'ola bülbŷl ġurābdan

ğurbet:

1. **ğurbet:**

Gazel 190

Mısra: 4

Yabancı yer.

Sevdā-ger-i metā‘-ı ġamuz sŷd bilmezŷz
Çıkduğ bu ārzŷyla ġurbet diyārına

ğŷre:

1. **ğŷre:**

Gazel 177

Mısra: 8

Koruk, ham ŷzŷm.

Ḥayāl-i la‘lŷñ ile bāġa varsa bir ‘āşık
Şarāb-ı nāb gibi neşve-baḥş olur ġŷre

ğŷrizān ol-:

1. **ğŷrizān ol-:**

Gazel 122

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaçmak.

Bu h arz r-1  al yıkda  ide d m n ol
Tutarsa Hızr dağı d men n g r z n ol

2. **g r z n ol-:-a, -lar**

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kaçmak.

Herkesi f riğ ide ağy rdan b m   hir s
M der   ebden g r z n olalar duğterle p r

gurre-i  omr:

1. **gurre-i  omr:~i**

R bai 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ömür parlaklığı.

Ey fağr-i r s l p dişeh-i Mekke v  Belđ
Düşmenlerünün gurre-i  omri ola selđ

g r h-1  l:

1. **g r h-1  l:**

Kaside 7

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ehl-i beyt taifesi.

şal t-1 H kđ ola r h-1 rev nuğa b -hadd
G r h-1  l ile ařđabuđa dağı eşmel

g r h-1 evliy :

1. **g r h-1 evliy :**

Kaside 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Evliya topluluğu.

K e-gerd-i h dmet n oldu g r h-1 evliy 
H dim n-1 dergeh-i devlet-me' buğdur h d t

g r h-1 Mevleviy n:

1. **g r h-1 Mevleviy n:**

Tarih 17

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mevleviler topluluğu.

Görürdi n r-1 siy h  g r h-1 Mevleviy n
Ne dem ki şoğbet-i h şına bulsalar dest r

gur r it-:

1. **gur r it-:-me**

Gazel 181

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Gururlanmak, gurur etmek.

Nes b r y-1 dil-i düşmene gur r itme
M l yemet dağı gösterse h ra aldanma

gur r-1 hüsn:

1. **gur r-1 hüsn:**

Gazel 146

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzellik gururu.

 tmez gur r-1 hüsn ile bir nazra  aksine
Meşş ta itse  yinesin  fit bdan

gürz-i gir n ek-:

1. **gürz-i gir n ek-:-di**

Gazel 213

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Topuz çekmek.

şur h ler seb lar şaf-be-şaf hep oldu  m de

Yine ser-germ olup s k  ğama gürz-i gir n çekdi

g ş:

1. **g ş:~m**

Gazel 159

Mısra: 2

Kulak.

Berķ ile ħande ider vaz'ına ehl-i kibrūñ
Mihr ü meh şanma çutar çarĥ-ı zemîne gūşın

2. **gūş:+da**
Gazel 207
Mısra: **8**
Kulak.

Sürür u gam degüldür çünki bākī ey gönül şād ol
Budur mengūş-ı ĥikmet gūşda bir pirden ħaldı

3. **gūş:-a**
Kaside 9
Mısra: **12**
Kulak.

Vay ħāline senden eger olmazsa 'ināyet
Ol günde ki gūşa irişe şit-i teālū

4. **gūş:**
Gazel 55
Mısra: **9**
Kulak.

Gūş eyleyüp Nesib sözüñ ħudsiyān didi
Ĥaĥķā bu güne nādire-gū şā'ir az olur

5. **gūş:+u, +n, +a**
Gazel 77
Mısra: **11**
Kulak.

Nesibā dürr olursa gūşuna almaz yine 'āşık
O söz kim güfte-i Şehri gibi dil-süz-ter olmaz

gūş id-:

1. **gūş id:-en**
Gazel 212
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kulak vermek, dinlemek.

Vişāle va'delerin gūş iden o bed-'ahdüñ
Zamān-ı maĥşere dek intizāra düşmez mi

2. **gūş id:-üñ**
Tarih 26
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kulak vermek, dinlemek.

Zebānından Nesib'üñ gūş idüñ tārīhini ħālā
Niķābet mesnedine geçdi 'Abdullāh Efendi'ñüz

3. **gūş id:-er**
Gazel 46
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kulak vermek, dinlemek.

Devlet-i deh-rūze-i faşl-ı bahāru gūş ider
'Andelibe şāh-ı gül gülşende destān söyledür

4. **gūş id:-en**
Gazel 203
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İşitmek, dinlemek.

Ĥam-ı firāķuñ ile gūş iden figānumızı
Ten-i nizārda zembür şandı cānumızı

5. **gūş id:-en**
Tarih 28
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kulak vermek, dinlemek.

Nesibā gūş iden taĥsīn idüp tārīhini dirler
Niķābet el-ĥaĥ 'Abdullāh Efendi'ye maĥal oldı

6. **gūş id:-icek**
Gazel 91
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kulak vermek, dinlemek.

Yāre i'lam idegör derd-i dil-i zārı Nesib
Raĥm ider gūş idicek ħālūñ o yār-ı dil-keş

güş it:-

1. **güş it:-se**

Gazel 100

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Kulak vermek, dinlemek.

N'ola güşitse hălüm ol şeh-i hüsn
İder gâhî şehân efsânenen hazz

2. **güş it:-me, -düm**

Gazel 144

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kulak vermek, dinlemek.

Ol va'ede hilâfam ki daği nâm-ı vefâyı
Kendim bile güşitmedüm aşlâ dehenümden

3. **güş it:-me**

Gazel 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kulak vermek, dinlemek.

Kelâm-ı halkı güşitme eger emn ise ma'lıbuñ
Şabâ-veş çün geçer ester müsâvidür mehâmiddür

4. **güş it:-di**

Gazel 213

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kulak vermek, dinlemek.

Çemende zulm-i hârî def' için emr idüp ârâma
Hezâruñ şekvesin güşitdi şâh-ı gül 'inân çekdi

güş ol:-

1. **güş ol:-ma, -y, -ınca**

Gazel 132

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Duyulmak.

Her bün-i müyumda şad güş olmayınca bilmedüm
Nağme-i firru ilalahuñ maqâm-ı remzini

2. **güş ol:-in, -maz, -sa**

Gazel 160

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Duyulmak.

Bezm-i meyde yâre i'lâm idemem hâl-i dilüm
Şavt-ı kulkul güşolinmazsa leb-i kınnînenen

güşâd eyle:-

1. **güşâd eyle:-me**

Gazel 112

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açmak.

Bî-câ kelâm-ı lağva güşâd eyleme lebüñ
Olsun süküt-ı hâlvat ü celvetde mezhebüñ

güşâd it:-

1. **güşâd it:-**

Gazel 133

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açmak.

Burka'-ı nâzı güşâd it ruḥ-ı aluñ görelüm
Ya'nî mânend-i gül açıl ki cemâlün görelüm

güşâde:

1. **güşâde:**

Gazel 134

Mısra: 5

Açık, açılmış.

Güşâde dâg mıdur câ-be-câ bu sînemde
Kudüm-ı hayl-i gama dür midür nedür bilmem

güşâde ol:-

1. **güşāde ol-ı-dı**

Kaside 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Açılmak.

Güller güşāde oldu dem-i nev-bahārdur
Bülbül fiğān u nālede bî-ihtiyārdur

güşād-ı bağ-ı dil:

1. **güşād-ı bağ-ı dil:**

Gazel 86

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül bahçesinin açılması.

Güşād-ı bağ-ı dil itmez naşihāt-i zāhid
Semüm-ı şahn-ı çemende şabā yerin tutmaz

güşād-ı ‘ukde:

1. **güşād-ı ‘ukde:**

Gazel 118

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Çözülmüş düğüm.

Dür-i eşk-i niyāzı pāy-ı ümmide nişār itdük
Güşād-ı ‘ukde müşkil sübhā-i evrāddan gördük

güş-dār-ı haber-i Vise ü Rāmīn:

1. **güş-dār-ı haber-i Vise ü Rāmīn:**

Gazel 79

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Vise ve Ramin adlı mesnevinin haberine kulak veren.

Dokuz bin beyitlik Vîs u Râmîn mesnevisi on birinci yüzyılda yaşayan Fahreddin Es’ad-î Gorgânî tarafından Pehlevîce’den Farsça’ya çevrilmiş manzum bir aşk hikâyesidir. Ayrıca İran edebiyatının aşk konulu, hemde mutlu sonla biten, ilk hikâyesi olma özelliğini taşır.

Fehm idenler sebeb-i hilkāt olan ‘ışk idigin

Güş-dār-ı haber-i Vise ü Rāmīn olmaz

güşe-girān:

1. **güşe-girān:+uñ**

Gazel 194

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bir köşeye çekilen.

Güşe-girānuñ olur kıymeti lā-büd efzün
Şāhid-i hāl yiter kâdr-i girān-ı tūñ

güşe-gir-i ferāğ:

1. **güşe-gir-i ferāğ:**

Gazel 45

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Özgürlük köşesini tutan.

Ne güşe-gir-i ferāğ olmağa müsā’id dil
Ne küy-ı maqşada reftāra iktidārum var

güşe-gir-i hayrān:

1. **güşe-gir-i hayrān:+ı**

Gazel 203

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bir köşeye çekilmiş hayran.

Nesib itdi bizi güşe-gir-i hayrānī

‘Adüya hem-dem iden yār-i dil-sitānumuzı

güşe-güzin-i harem-i enver:

1. **güşe-güzin-i harem-i enver:**

Kaside 6

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hız Muhammed’in ışık saçan kabrinin köşesini seçen.

Nürdan fark idemez rüz u şebi şol kişi kim

Şıdk ile güşe-güzin-i harem-i enver olur

güşe-güzin-i nedāmet:

1. **güşe-güzin-i nedāmet:+uñ**

Gazel 110

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Pişmanlık köşesini seçen.

Ma'mûre-i günâhı yakup itmege hârâb
Besdür bir âhî gûşe-güzin-i nedâmetüñ

gûşe-i çeşm:

1. **gûşe-i çeşm:**+i, +y, +le

Gazel 178

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Göz ucu (Göz ucuyla bakma).

Bir gûşe-i çeşmiyle ider âdemi mecnûn
Hâkâk ki 'aceb câzibe-dârdur o perîde

2. **gûşe-i çeşm:**+i

Tarih 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Göz ucu (Göz ucuyla bakma).

Gûşe-i çeşmi dil-i aḥbâba hem-feyz-i bahâr
Nazra-i qâhrî ser-i a'dâya bir şemşîr-i tîz

3. **gûşe-i çeşm:**

Gazel 183

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Göz ucu.

Hedef-i tîr-i sitem eyler iseñ it beni tek
Gûşe-i çeşm ile bak atma şâkın yâbâna

gûşe-i çeşm-i şefâ'at:

1. **gûşe-i çeşm-i şefâ'at:**+üñ

Kaside 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Göz ucunun şefaati.

Ger nâra düşse gûşe-i çeşm-i şefâ'atüñ
Her aḥker-i caḥîmi ider pâre-i baḳam

gûşe-i miḥnet:

1. **gûşe-i miḥnet:**+de

Gazel 82

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gam, keder köşesi.

Ne cevr-i çarḥa ḥamülüz ne ḥöd şikâyete qâdir
Hemîşe gûşe-i miḥnetde dil-şikeste ḥazîñüz

gûşe-i 'uzlet-kede:

1. **gûşe-i 'uzlet-kede:**+sin

Gazel 193

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İnziva köşesi.

Yer ider dideler üstinde mişâl-i sürme
Bekleyen gûşe-i 'uzlet-kedesin mîl gibi

gûş-ı câna:

1. **gûş-ı cân:**+a

Gazel 22

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Can kulağı.

Çekme gam ey Nesîb-i nâ-sere-kâr
Gûş-ı câna irişdi çünki nûvîd

gûş-ı dil:

1. **gûş-ı dil:**+e

Gazel 202

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül kulağı.

Bu bezme sâkiyâ ol muṭrib-i dem-sâz gelmez mi
'Aceb gûş-ı dile âvâze-i şehnâz gelmez mi

gûş-ı hûş:

1. **gûş-ı hûş:**+a

Gazel 89

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Can kulağı.

Ney gibi elvân-neğam olsam Nesibâ çok midur
Cânib-i bälâdan irdi güş-ı hüşa bir nefes

2. **güş-ı hüş:** -a

Gazel 156

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Akil kulağı.

Seheri ki güş-ı hüşa irişe nidâ-yı bülbül
Getürür peyâm-ı lâ-büd ya Hicâz u Sebâ'dan

güş-ı keyvân:

1. **güş-ı keyvân:**+a

Tarih 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yedinci kat gökte feleğim haznedarının kulağı.

Şadâ-yı nâya çeng-i Zühre hem-âheng olup uydı
İrişti şit-i ta-bl u surnâ tâ güş-ı Keyvân'a

gûta-nümâ:

1. **gûta-nümâ:**

Gazel 211

Mısra: 6

(suya) Dalan.

İtse n'ola le'âli-i esrâr-ı Meşnevî
Bağr-i hikemde gûta-nümâ Mevlevîler'i

güvâh:

1. **güvâh:**

Terci-bend 1

Mısra: 8

Şahit, tanık; delil.

İsbât-ı Hağ'da fâlib-i burhân u hüccetem
Zerrât-ı kâyinât vücûda güvâh iken

2. **güvâh:**

Kıt'a 20

Mısra: 3

Tanık, şahit.

Şıdk-ı da'vâ-yı mağabbetde itâ'atdür güvâh
Ma'şiyet icâb ider ma'şûka 'âşıkdan bi'âd

güvâh-ı da'vî-i huş-yârı:

1. **güvâh-ı da'vî-i huş-yârı:**

Gazel 63

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Akilla mücadelenin şahidi.

Güvâh-ı da'vî-i huş-yârı bezm-i gayrda yâra
O çeşm-i mest ise mağbületü'ş-şehâde degüldür

güzâr-ı kem-ter:

1. **güzâr-ı kem-ter:**+i

Gazel 134

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Değersiz geçiş.

Güzâr-ı kem-teri târâc-sâz-ı şabr u sükün
Kažâ mı gamze-i dilber midür nedür bilmem

güzâriş:

1. **güzâriş:**+den

Gazel 98

Mısra: 3

Geçme, geçiş.

Sünbülîstâna güzârişden nesîme şubh-dem
Hıdmet-i tağrik-i zülf-i nîm-tâbuñdur ğaraz

güzel:

1. **güzel:**

Gazel 129

Mısra: 16

İyi, hoş.

Tamâm-ı şüret ü sîretde bi-bahâne imiş
Cemâl-i pâki gibi hulûkı da Nesib güzel

2. **güzel:-lik**

Rübai 25

Mısra: 3

İyi, hoş.

Ümmîd budur ki güzellik ihsânıñ
Hakk ide haṭâ-yı defter-i a‘mâlüm

3. **güzel:**

Gazel 6

Mısra: 5

Sevgili, dilber, güzel kişi.

Bir perî-peyker güzel târâca virdi qalmadı
Cânda râḥat tende şıḥḥat dilde kuvvet gözde ḥ‘âb

4. **güzel:**

Rübai 63

Mısra: 3

Sevgili, dilber, güzel kişi.

Min-ba‘d güzel başuñ için âzâd it
Zindâni-i çâh-ı firqate raḥm eyle

5. **güzel:**

Gazel 183

Mısra: 8

Sevgili, dilber, güzel kişi.

Didiler ḥalka-i tevḥidde gördük de seni
Gelmedi böyle melek-çehre güzel devrâna

6. **güzel:**

Gazel 186

Mısra: 2

Sevgili, dilber, güzel kişi.

Elem çekmem cebîn-i ‘iṣvesi pür-ḥıṣm u kîn olsa
Güzel ey baḥr-i nâzum saña benzer nâzenin olsa

7. **güzel:**

Gazel 26

Mısra: 7

Sevgili, dilber, güzel kişi.

Güzel ‘uṣṣâka cevr-i bî-ḥisâb eylersin ey ḥünî
Hisâbın virmege qâdir misin rûz-ı cezâ bir bir

8. **güzel:**

Gazel 92

Mısra: 10

Sevgili, dilber, güzel kişi.

Nesîbâ şad hezârân âferin Firdevsi-i ṭab‘uñ
şâhuñ nâme-i evşâf-ı ḥüsnin pek güzel yazmış

9. **güzel:+dür**

Gazel 131

Mısra: 7

Sevgili, dilber, güzel kişi.

Bir siyeh-çerde suḥandânca güzeldür bu Nesîb
Âdemi bende ider vaz‘-ı dil-ârâ-yı qalem

10. **güzel:+üñ**

Gazel 209

Mısra: 1

Sevgili, dilber, güzel kişi.

Dil bir perî niğeh güzelüñ oldu mâ‘îli
Dîvâne eyledi beni şekl ü şemâ‘îli

11. **güzel:**

Gazel 154

Mısra: 8

Sevgili, dilber, güzel kişi.

Yâ rûḥ-ı muşavver ya perîsin hele gelmez
Ḥâşâ ki senüñ gibi güzel nev‘-i beşerden

güzellen:-

1. **güzellen:-:di**

Gazel 204

Mısra: 1

Güzelleşmek.

Fürûg-ı cām-ı meyden ʿarız-ı cānān güzellendi
Ziyā-yı mihirden şan gülşen-i hāndān güzellendi

2. **güzellen-:-di**

Gazel 204

Mısra: 2

Güzelleşmek.

Fürûg-ı cām-ı meyden ʿarız-ı cānān güzellendi
Ziyā-yı mihirden şan gülşen-i hāndān güzellendi

3. **güzellen-:-di**

Gazel 204

Mısra: 4

Güzelleşmek.

Dil-i şad-pārenüñ āvizişinden hüsün arturdu
Urıldı şāne güyā kākül-i pīcān güzellendi

4. **güzellen-:-di**

Gazel 204

Mısra: 6

Güzelleşmek.

Ḳudüm-ı dil-rübādan bezm-i düşmen tāb-nāk oldu
Cemālinden o Yūsuf-ṭalʿatüñ zindān güzellendi

5. **güzellen-:-di**

Gazel 204

Mısra: 8

Güzelleşmek.

Şakın zann itme Manşür ola sır virmekle güm-geşte
Fitilin kesdilerse n'ola şemʿ-i cān güzellendi

6. **güzellen-:-di**

Gazel 204

Mısra: 10

Güzelleşmek.

Nesībā söyledükçe ṭabʿuññ hüsni füzün oldu
Ne hāletdür bu kim çıkdukça gevher kān güzellendi

güzer:

1. **güzer:**

Gazel 53

Mısra: 6

Geçiş, geçme.

Merdüm-i dīde şunar āyine-i mānend-i gedā
Rāh-ı çeşmümden ide şāh-ı hayālüñ ki güzer

2. **güzer:**

Gazel 71

Mısra: 9

Geçiş, geçme.

ʿAlemden Nesībā niçe demler güzer eyler
Bu nazm-ı şafā-küster-i kem-yāb unudılmaz

3. **güzer:**

Gazel 185

Mısra: 11

Geçiş, geçme.

Küyından eyledükçe Nesīb ol şāhuñ güzer
Kaṭʿ eylerüz ʿalākayı cān u cihān ile

4. **güzer:**

Tahmis 3

Mısra: 5

Geçiş, geçme.

Kim eylerdi güzer rāh-ı ḥaṭar-nāk-i maḥabbetden
Silāh-ı ʿāşıkī ger olmasa bī-vehm ü bāk olmaḳ

güzer it-:

1. **güzer it-:-mek, -de**

Gazel 194

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Geçmek.

Ḳāniʿ-i dāde-i Ḥaḳ şād olur elbette Nesīb
Sebz ü hurrem güzer itmekte zamān-ı ṭūṭı

güzer-gāh:

1. **güzergâh:**+ı

Gazel 197

Mısra: 2

Geçilen, geçilecek yer, yol, geçit.

Şemim-i zülfüne mâʿil gibi bād-ı sehergâhî

Anuñ-çün gülşen-i ruhsârâuñ olmışdur güzergâhî

2. **güzergâh:**+ı

Gazel 115

Mısra: 1

Geçilen yer, geçit, derbend, uğrak.

Olmasa güzergâhı eger bād-ı niyâzuñ

Neşukfte çalır goncaları gülşen-i zârâuñ

güzide:

1. **güzide:**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Seçilmiş, seçkin.

Ahlâk-ı hamîdedür ser-â-pâ

Âdem dinilen güzide maʿnâ

2. **güzide:**

Gazel 20

Mısra: 10

Seçilmiş, seçkin.

Nesibâ gerden-i cânâne-i ʿirfâna ziverdür

Güzide ʿakd-i pâk-i dürr-i terdür halka-i tevhid

3. **güzide:**

Kaside 10

Mısra: 12

Seçilmiş, seçkin.

Muht-i feyz-i ilâhî-i nâ-bedid-i kerâne

Ki her şâhîfesi nüzhet-fezâ güzide harîre

2.3.9. H / Ĥ / Ħ

ħabâb-ı sâğar-ı şahbâ:

1. **ħabâb-ı sâğar-ı şahbâ:**

Gazel 50

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Şarap kadehinin üzerinde bulunan kabarcıklar.

Ĥabâb-ı sâğar-ı şahbâ fezâ-yı ʿıyşda güyâ

Şehenşâh-ı neşâta ergüvânî sâyebânlardur

ħabbe:

1. **ħabbe:**+y, +e

Kıt'a 2

Mısra: 4

Küçük tane, buğday, arpa vb. tahıl tanesi.

Añla keyfiyet-i aĥvâlüñi ey afyon-ĥʿâr

Düd-ı gerdün seni bir ĥabbeye muĥtâc itdi

ħabbezâ:

1. **ħabbezâ:**

Tarih 18

Mısra: 4

Ne güzell Ne sevimli.

Bâreka'llah zihî ʿâtîfet-i sulţânî

Ĥabbezâ luţf-ı shehensâh-ı memâlik-pîrâ

ħaber:

1. **ħaber:**

Gazel 66

Mısra: 7

Haber, bilgi.

Ehl-i dilden ĥaber alınmaz ise n'ola Nesib

Sebak-âmüzi-i ʿirfânda tekrîr olmaz

2. **ħaber:**+ü, +m

Gazel 107

Mısra: 1

Haber, bilgi.

Hâl-i ruḥuñ itmiş beni şeydâ ḥaberüm yok
Yakmış cigerüm âteş-i sevdâ ḥaberüm yok

3. **ḥaber:**+ü, +m

Gazel 107

Mısra: 2

Haber, bilgi.

Hâl-i ruḥuñ itmiş beni şeydâ ḥaberüm yok
Yakmış cigerüm âteş-i sevdâ ḥaberüm yok

4. **ḥaber:**+ü, +m

Gazel 107

Mısra: 4

Haber, bilgi.

Bîmâr olalı ârzü-yı la'l-i lebüñle
Gelse ser-i bālînüme 'îsâ ḥaberüm yok

5. **ḥaber:**+ü, +m

Gazel 107

Mısra: 6

Haber, bilgi.

Mestâne düçâr olmuşam ol şüḥa ser-â-pâ
'Arz itmişem aḥvâlümü ammâ ḥaberüm yok

6. **ḥaber:**+ü, +m

Gazel 107

Mısra: 8

Haber, bilgi.

Çağ cânuma geçti elem-i tîr-i teğâfûl
Geçmiş beni sulṭânuma a'dâ ḥaberüm yok

7. **ḥaber:**+ü, +m

Gazel 107

Mısra: 10

Haber, bilgi.

Sırr-ı dehen-i yâri su'âl eyleme benden
V'allâhi vü b'illâhi Nesîbâ ḥaberüm yok

8. **ḥaber:**

Gazel 165

Mısra: 2

Haber, bilgi.

Gül al şâlin açdı seḥer tâzelenmege
Oldı sebep hezâr ḥaber tâzelenmege

9. **ḥaber:**

Kıt'a 8

Mısra: 6

Haber, bilgi.

'Aceb midür yerüm şaffü'n-ni'âl-i bezm-i faḡr olsa
Şadırlardan geçüp aşlumdan aldum ben ḥaber şimdi

10. **ḥaber:**+üñ

Gazel 52

Mısra: 12

Haber, bilgi.

Nesîb-i 'aşıka ma'nâ-yı merg ifâde ider
O cân-gezâ ḥaberüñ mübtedâsıdur ğam-ı yâr

11. **ḥaber:**+i, +n

Gazel 131

Mısra: 7

Haber, bilgi.

Leb-i dilber ḥaberin nâmede itdükçe raḡam
Kaşab-ı sükkere tercîḡ olunur nâ-yı kâlem

12. **ḥaber:**

Gazel 145

Mısra: 2

Haber, bilgi.

Beni ayırdı ḥayâli ḥuzûr u ḥ'âbumdan
Bugün ḥaber mi gelür bilmem âfitâbumdan

ḥaber eyle:

1. **ḥaber eyle:**

Gazel 175

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Haber vermek, ulaştırmak.

Rüyın göreyüm bāri dem-i bāz-ı peside
Ol āyine-ruhsāra nesimā haber eyle

haber vir:-

1. **haber vir:-mek**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Bildirmek, ulaştırmak.

Rūhsın sen hiç ne mümkün rūhdan virmek haber
Yā Resūlallāh senūñ medhūñde ‘ācizdür beşer

haber vir:

1. **haber vir:**

Gazel 148

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Bildirmek, ulaştırmak.

Ben bülbül-i mehcürünü gāhice añar mı
Ey bād-ı seher vir haber ol verd-i terümden

2. **haber vir:**

Gazel 156

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Bildirmek, ulaştırmak.

Gele ey şabā haber vir bize tab‘-ı dil-rübādan
Nazarın dirig ider mi ‘acabā bu hāk-i pādan

h‘āb:

1. **h‘āb:**

Gazel 6

Mısra: 6

Uyku.

Bir perī-peyker güzel tārāca virdi kalmadı
Cānda rāhat tende şıhhat dilde kuvvet gözde h‘āb

2. **h‘āb:**

Gazel 71

Mısra: 4

Uyku.

Rü‘yāda bile hançer-i cānān görürüz biz
H‘āb içre daği teşne iken āb unudılmaz

3. **h‘āb:**

Gazel 199

Mısra: 6

Uyku.

Dīdāruñı dil vākı‘asında bile görmez
Çeşmümde gam-ı hecrüñ ile h‘āb mı kıldı

h‘āb u hayāl ol:-

1. **h‘āb u hayāl ol:-dı**

Gazel 207

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Uyku ve hayal olmak.

Dem-i vuşlat gözümde ‘ākıbet h‘āb u hayāl oldu
Bu rü‘ya-yı perīşān ba‘d-ezīn ta‘bīrden kıldı

h‘āb-ı nüşin:

1. **h‘āb-ı nüşin:+dür**

Gazel 73

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Tathl uyku.

Huftenür şanma ider men‘-i nighet ‘āşıkdan
H‘āb-ı nüşindür o fettāna ta‘allüm-geh-i nāz

h‘āb-gāh-ı cism-i pāk:

1. **h‘āb-gāh-ı cism-i pāk:+üñ**

Kaside 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Temiz bedenın yatacağı yer.

H‘āb-gāh-ı cism-i pāküñ olduğıcün mehd-i hāk
Şebden örter dāye-i devrān aña dā‘im semür

habīb:

1. habīb:+i

Kaside 2

Mısra: 9

Sevgili, mahbup.

Sensin habibi Hālîk-ı ğayb u şehadetüñ
Mihrüñle rû-nihâde olur şîhate seķam

2. habīb:+üñ

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Sevgili, mahbup.

Fersüde kıl evvelâ habibüñ
Hāk-i rehine o pâdişahuñ

Habîballâh:

1. Habîballâh:

Kaside 3

Mısra: 12

Ey Allah'ın Sevdîği, Resulu!

Dergehüñ sâ'illerindendür Nesîb-i dil-şüde
Yâ Habîballâh senden eylemez kaç'-ı recâ

2. Habîballâh:

Müsemmen 1

Mısra: 2

Ey Allah'ın Sevdîği, Resulu!

Yâ Habîballâh ser-â-ser nürdandur tînetüñ
Sâye-endâz olmaz anuñ-çün nihâl-i kâmetüñ

habīb-i ilâhî:

1. habīb-i ilâhî:

Kaside 8

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Allah'ın sevgilisi. (Hz. Muhammed sav).

Habīb-i ilâhî muğis-i za'ifân

Mu'in-i 'avâciz Nebiyy-i mu'azzam

habīb-i Kibriya:

1. habīb-i Kibriya:

Müsemmen 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın sevgilisi (Hz. Muhammed).

Sensin ol nür-ı mücessem ey Habīb-i Kibriya
Rüşen oldı maķdemüñle meclis-i 'arz u sema

habīb-i Yezdânâ:

1. habīb-i Yezdânâ:

Kaside 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın sevgilisi. (Hz. Muhammed sav).

Resül-i pâk-nijadâ Habīb-i Yezdânâ
Maķabbetüñle olur cümle-i meşâkil ğal

habs-i çâh-ı hicrân:

1. habs-i çâh-ı hicrân:

Rûbai 51

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayrılık kuyusuna hapsetmek.

Tâ ki beni habs-i çâh-ı hicrân idesin
Sevdümse seni ne var günâh eylemedüm

habt u ğalel:

1. habt u ğalel:

Kaside 7

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yanlışlık ve eksiklik.

Egerçi pişesi dâ'im ğaķa vü 'işıyândur
'İbâdetinde dağı var hezâr ğabt u ğalel

hacâlet:

1. hacâlet:

Gazel 68

Mısra: 8

Mahcubiyet, utanma.

Nik ü bed farkını müstelzim olan ‘aql ancağ
Važ^c-ı nâ-sâz ile nâ-dâna hacâlet gelmez

hacc:

1. hacc:+uñ, +ı

Tarih 5

Mısra: 10

*İslâm dîninde şer’an zengin sayılan her müslümanın
ömründe bir defa kurban bayramı günlerinde belli
usüllere göre Kâbe’yi ziyâret etmesi şeklindeki farz ibâdet.*

Cümle aḥbâbı didi târîḥ mânend-i Nesîb
Ḥaccuñı Bostân Efendi eyleye Bârî kabûl

hacc eyle-:

1. hacc eyle--:dük, -den

Gazel 32

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Hac zamânında Mekke’ye gidip Kâbe’yi ziyâret etmek,
hacı olmak.*

Bâm-ı simi Ka’be’ye mâliş idüp hırşın füzün
Mümsikân hacc eyledükden soñra bî-inşâf olur

hâcet:

1. hâcet:+le, +dür

Gazel 38

Mısra: 2

İnsanın muhtaç olduğu şey, lüzumlu husus.

Ḥılkat-i a’lâ vü ednâ cümle hep ḥikmetledür
Birbirine iltiyâmı âdemüñ ḥâcetledür

h’âce:

1. h’âce:

Gazel 166

Mısra: 11

Hoca, efendi.

Ey h’âce cihân şadrları hep seniñ olsun
Besdür bize menzil o şehiñ ḥâk-i derinde

2. h’âce:

Gazel 44

Mısra: 3

Hoca.

Bu kadar şerha vü zahımyla diye ey h’âce
Sîne tıfl-ı gama sî-pâre değüldür de nedür

h’âce-i çâr-sü-yı hübî:

1. h’âce-i çâr-sü-yı hübî:

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Güzellik çarşısının üstadı.

Ey h’âce-i çâr-sü-yı hübî

Rağbet-şiken-i metâ^c-ı cânsın

h’âce-i hüsün:

1. h’âce-i hüsün:+ı, +y, +le

Gazel 73

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzellik üstadı.

Yine ol h’âce-i hüsniyle nizâ^c oldı dırâz
Kâle-i nâza vefâ eylemedi nağd-i niyâz

h’âce-i mülk-i bakâ:

1. h’âce-i mülk-i bakâ:

Kaside 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sonsuzluk ülkesinin sultanı(hocası).

Odur h’âce-i mülk-i bakâ ki farḥ-ı himemle
İki cihânı değışdi metâ^c-ı ‘ışk-ı kadîre

Hācı Hasan:

1. **Hācı Hasan:**

Tarih 24

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Özel isim.

Hācı Hasan şāhib-i hayr u şalāh
Eyledi bu cāmi'e çün ibtidā

haclet:

1. **haclet:-ile**

Gazel 127

Mısra: 4

Utanma, utanç.

Āgūş-ı bıkır-i göncada gördi şabāyı çün
Oldı o haclet-ile ser-efgen nihāl-i gül

haclet-zede:

1. **haclet-zede:+dür**

Gazel 144

Mısra: 2

Utanç verici, utandırıcı.

Şad-pāre olur gül ğam-ı reşk-i bedenümden
Haclet-zededür berg-i semen pîrehenümden

hadd-i hamsîn:

1. **hadd-i hamsîn:+i**

Kaside 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Elli sınır.

Hadd-i hamsîni tecāvüz itdi sinn ü sāl ise
Nefs-i bî-inşāf ise itmez daği terk-i ğurūr

hadeng-i āh:

1. **hadeng-i āh:+a**

Gazel 77

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ah oku.

Dil-i sengîn-geh-i maġrūr olup 'uşşāka cevri itme
Hadeng-i āha kūh-ı āhenîn olsa siper olmaz

2. **hadeng-i āh:**

Gazel 136

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ah oku.

Hadeng-i āh pertāb itmede ğāyet muşib oldum
Kemîn-i 'ışkdan zaġm efken-i cān-ı raġib oldum

hadeng-i nazra:

1. **hadeng-i nazra:**

Gazel 177

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Bakış oku.

Seyāhat eyler eġālîm-i sihr ü i'cāzı
Hadeng-i nazra irince nişān-ı manzūra

hādî-i şırāt-ı müstakîm:

1. **hādî-i şırāt-ı müstakîm:**

Müsemmen 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

En doğru yolu gösteren.

Şer'-i pākūñ oldı hādî-i şırāt-ı müstakîm
Nesh-i edyān eyledi aġkām-ı Furkân-ı ğadîm

hādîm:

1. **hādîm:+leri**

Kaside 9

Mısra: 6

Hizmetkâr.

Ol ravza behişt olduğına şübhe mi var kim
Hādîmleri havrā ola cāruları ğeysü

2. **ḥādim:**+uñ

Müsemmen 1

Mısra: 2

Hizmetkâr.

Server-i ceyš-i rüsülsin ḥādimüñ ‘avn ü zafer
Āteş-i ḳahruñ yaḳar a‘dāyı çün nār-ı seḳar

3. **ḥādim:**

Tahmis 2

Mısra: 4

Hizmetkâr.

Leylā-yı vüçüd olmasa n'ola bize ḥākım
Āhū-yı hevā olsa ‘aceb mi bize ḥādim

ḥādimān-ı dergeh-i devlet-me’āb:

1. **ḥādimān-ı dergeh-i devlet-me’āb:**+uñ, +dur

Kaside 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hükümdar makamının hizmetçileri.

Küçe-gerd-i ḥıdmetüñ oldı gürüh-ı evliyā
Ḥādimān-ı dergeh-i devlet-me’ābuñdur hüdat

ḥāfız:

1. **ḥāfız:**

Tarih 33

Mısra: 10

Hıfzeden, aklında tutan.

Beyt-i vāhidde dü tārīḥ du‘ā-gūna seni
Eyledüm girye ile rühına ḥāfız ihdā

2. **Ḥāfız:**

Tarih 8

Mısra: 1

Özel isim.

Dirīgā gitti Ḥāfız gibi bir zāt-ı melek-ḥaslet
Ki bildi maḥfel-i fānī degüldür kimseye me’men

3. **Ḥāfız:**

Tarih 8

Mısra: 6

Özel isim.

Nesibā fevtine oldı iki tārīḥ bu mışra‘
Saña Ḥāfız serāy-ı ḥūr u ‘inde şadr ola mesken

ḥāfız-ı devlet ü dīn:

1. **ḥāfız-ı devlet ü dīn:**

Tarih 18

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Din ve devleti koruyan.

Nāzım-ı silk-i mühimmāt-ı umūr-ı ‘ālem
Ḥāfız-ı devlet ü dīn ya‘ni Muḥammed Paşa

hafta:

1. **hafta:**

Mesnevi 2

Mısra: 9

*Birbiri arkasına gelen yedi günden ibaret zaman
bölümü.*

Elden ḳomasañ bir iki hafta

Zevḳı bulunur refte refte

ḥ‘āhiş-ger-i ‘ilm ü fażl u ‘irfān:

1. **ḥ‘āhiş-ger-i ‘ilm ü fażl u ‘irfān:**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bilgi, erdem ve ilim heveslisi.

Kim itdi seni cenāb-ı Raḥmān

Ḥ‘āhiş-ger-i ‘ilm ü fażl u ‘irfān

ḥ‘āhiş-ger-i nām u şöhret:

1. **ḥ‘āhiş-ger-i nām u şöhret:**

Gazel 65

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Nam ve ve şöhrete istekli.

Şadık revişân-ı râh-ı himmet
H'âhiş-ger-i nâm u şöhret olmaz

h'âhiş-ger-i şefâ'at:

1. h'âhiş-ger-i şefâ'at: +üñ, +em

Kaside 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şefaatinin isteklisi.

H'âhiş-ger-i şefâ'atüñem h'âr u bî-kesüm
Hâşıl bu kim vücüh ile muhtâc-ı luţfuñam

h'âhiş-ger-i übbehet-i keykubâd:

1. h'âhiş-ger-i übbehet-i keykubâd:

Gazel 140

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Büyük Keykubad'ın isteği.

Feth eylesün memâlik-i şabr u kanâ'ati
H'âhiş-ger-i übbehet-i Keykubâd iden

h'âhiş-ger-i vaşl:

1. h'âhişger-i vaşl:

Gazel 46

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Sevgiliye) kavuşmanın isteklisi.

İşk ifşâ itdürür h'âhiş-ger-i vaşl olduğum
Neş'e-i mey âdeme esrârî pinhân söyledür

h'âhiş-i giyâh id-:

1. h'âhiş-i giyâh id-: -en, -üñ

Gazel 111

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yeşillik arulayan.

Nesib bād gibi ıztırābdur kārı
Bu gülsitāna gelüp h'âhiş-i giyâh idenüñ

h'âhiş-i vuslat:

1. h'âhiş-i vuslat: +la

Gazel 69

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kavuşma arzusu.

Nā-maḥal h'âhiş-i vuslatla Nesibā āḥir
Kendimüz ḥāk-i derinden daḥi dūr eylemişüz

hā'il:

1. hā'il: +i

Gazel 209

Mısra: 4

Engel, mâni.

Mümkün olurdu seyr-i nezzāre o meh-veşe
Āh olmayaydı şerm ü ḥayā gibi hā'ili

ḥāk:

1. ḥāk: +üz

Gazel 74

Mısra: 1

Toprak.

Āhumuz sünbül-i destār-ı Mesihā iderüz
Ḳuvvet-i nāmiye-i 'ışk ile ol ḥāküz kim

2. ḥāk: +üz

Gazel 80

Mısra: 2

Toprak.

İşk ile biz pāye-i mecnūna çıkmış inmişüz
Ḥāküz ammā bād ile gerdūna çıkmış inmişüz

3. ḥāk: +i, +y, +le

Rübai 42

Mısra: 2
Toprak.

Sevdā-yı haṭuñla ki perîşānuz biz
Ḥākiyle çü mūr şimdi yeksānuz biz

4. **ḥāk:**
Gazel 130
Mısra: 7
Toprak.

Yanumda pister-i zer-beft ü ḥāk yeksāndur
Riyā ile tenümi vaḳf-ı büriyā idemem

5. **ḥāk:**
Gazel 64
Mısra: 8
Adaletin, hukukun gerektirdiği veya birine ayırdığı şey,
kazanç.

Gevheri var āşinā-yı lücce-i ‘ummāna şor
Añla ḳadr-i şoḥbetin kāmillerüñ ḥāk it özüñ

6. **ḥāk:**
Gazel 176
Mısra: 4
Doğru, hakikat, gerçek.

Ol sitem-ger ‘ālemi ḳırsa degül ‘uşşāk-ı zār
Raḥne gelmez ḥāk bu kim şemşir-i istiğnāsına

7. **ḥāk:**
Gazel 188
Mısra: 10
Doğru, hakikat, gerçek.

Ne ḥōşdur ‘aşīḳāne şiveler ma‘şūk-ı ra‘nādan
Nesibā ḥāk bu kim gelmez bu ḥālet ḥālden ḳāle

8. **ḥāk:+e**
Gazel 193
Mısra: 9
Toprak.

Hiç şafā vü kedere baḳma sürüp ḥāke yüzüñ
Kendiñi vāşıl-ı deryā idegör Nîl gibi

9. **ḥāk:+e**
Rübai 48
Mısra: 4
Toprak.

Mānende-i ḥurşid eger rif‘at eyle
Başuñ göge irse daḥi sür ḥāke yüzüñ

10. **ḥāk:+i**
Kaside 1
Mısra: 12
Toprak.

Cevher-i cismüñ nig‘inin ḥıfz için perdāhte
Sîmden bir ḥāḳadur ḥāki muḥiṭ olmuş be-ḥūr

11. **ḥāk:**
Tarih 35
Mısra: 12
Doğru, hakikat, gerçek.

Ka‘betü’l ‘Uşşāk târiḥ-i binā-yı tekyedür
Çār târiḥ oldı ma‘nen ḥāk bu kim ṫarz-ı ğarīb

12. **ḥāk:+e**
Gazel 83
Mısra: 6
Toprak.

Pāymāl olmağıla ehl-i dil olmaz nāḳış
Ḥāke de düşse yine ḳadr-i güher dün olmaz

13. **ḥāk:+dañ**
Tarih 30
Mısra: 7
Doğru, hakikat, gerçek.

Bāṭılı ḥāḳdan mezāk-ı şer‘ ile temyiz idüp
Bildürürsin çāşnî-i zehr ü ḳandı ‘ilm-ile

Hāk:

1. **Ḥaḳ:**

Tarih 32

Mısra: 8

Allah.

Nesībā böyledür şimdi du‘āmuz her şebān ruzī
Nihāl-i salṭanat açdı çiçek Ḥaḳ mīve-dār itsün

2. **Ḥaḳ:+dur**

Gazel 206

Mısra: 1

Allah.

Mü’essir fi’l-ḥaḳīka Ḥaḳ’dur iz‘ān eyleyen anı
Ne cānibdendür anlar cezbe-i ruḥsār-ı ḥübānı

3. **Ḥaḳ:**

Tarih 18

Mısra: 11

Allah.

Ḥaḳ mübārek ide ol ṣadr-ı mu‘allāyı aña
Devletin dā’im ide ‘ömrini efzün Ḥudā

4. **Ḥaḳ:**

Tarih 30

Mısra: 6

Allah.

Manşibuñ ola mübārek dā’im ola ‘izzetüñ
Devletünden ola Ḥaḳ dāfi‘ gezendi ‘ilm-ile

5. **Ḥaḳ:**

Gazel 108

Mısra: 1

Allah.

Eyler aṭa merāmını Ḥaḳ zār olanlaruñ
Maḳböldür du‘āları nā-çār olanlaruñ

6. **Ḥaḳ:**

Gazel 213

Mısra: 13

Allah.

O şāhib-şadrı Ḥaḳ dā’im mu‘ammer ide şadrında
Dine tā sūd idüp aḥbābı a‘dāsı ziyān çekdi

7. **Ḥaḳ:**

Tarih 28

Mısra: 9

Allah.

Maḳāmın Ḥaḳ mübārek ide dā’im diye aḥbāba
Ne kim dergāh-ı Ḥaḳ’dan istedümse mā-ḥaşal oldı

8. **Ḥaḳ:**

Tarih 33

Mısra: 4

Allah.

Dürr-i yektā gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rūḥ-i pākin ide Ḥaḳ zīver-i tāc-ı ḥavrā

ḥāk ol-:

1. **ḥāk ol-:-dum**

Tahmis 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Toprak olmak.

Ser-i küyuñda ḥāk oldum görüp ol ḳadd-i mevzūnı
Ferāmüş eyledüm ālām-ı devr-i çarḥ-ı gerdünı

2. **ḥāk ol-:-ma, -dum**

Gazel 136

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Toprak olmak.

Sezā-vār olmadum pā-būsına gör şūmi-i baḥtı
Reh-i cānānede ḥāk olmadum şanma Nesīb oldum

3. **ḥāk ol-:**

Gazel 123

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Toprak olmak.

Yüz sürüp reh-güzer-i ehl-i kemäle hâk ol
İncilâ-bahş-ı ruḥ-ı âyine-i idrâk ol

hakâret:

1. **hakâret:**

Mesnevi 2

Mısra: 3

Hakir görerek.

Ednâya hakâret ile bakma
Şükr-i ni'amı şaşkın bırakma

hakâyık:

1. **hakâyık:**

Gazel 35

Mısra: 2

Hakikatler.

Me'ânî fehmine feyz-i şafâ-yı dil müsâ'iddür
Hakâyık bî-'aded zâhir vücûd ammâ ki vâhiddür

hâk-büs-ı dergeh-i devlet-me'âb:

1. **hâk-büs-ı dergeh-i devlet-me'âb:+uñ, +dur**

Gazel 98

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Padişahın(sevgilinin) makamının eşiğine yüz sürme.

Bu tereddüde Nesib'e lağziş-i mestâneden
Hâk-büs-ı dergeh-i devlet-me'âbuñdur garaz

hâk-endâz:

1. **hâk-endâz:**

Gazel 147

Mısra: 3

Toprak atan.

Reşkden rahş-ı felek hürşidi hâk-endâz ider
Âfitâbum cilve-gâhuñ hâne-i zîn olmasun

hak-güy:

1. **hak-güy:**

Tarih 25

Mısra: 3

Doğruyu söyleyen.

Hak-güy u 'afif idi ki yoğıdı nazîri
Zâhirde vü bâtında o bî-şibh ü nedidüñ

hâk-i der:

1. **hâk-i der:+i, +n, +de**

Gazel 166

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kapının, eşiğin toprağı.

Ey h'âce cihân şadrları hep seniñ olsun
Besdür bize menzil o şehüñ hâk-i derinde

2. **hâk-i der:+üñ, +de**

Kaside 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Kapının, eşiğin toprağı.

Hâk-i derüñde tuḥfe-i maḳbûledür ḥulûş
Kim eyleyen ḥulûş idi Selmân'ı Âl'e zam

hâk-i dergeh:

1. **hâk-i dergeh:+üñ**

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dergahın toprağı.

Ümid-i luḥ ile demlerdür âsitânuñı bekler
Ki hâk-i dergehüñ itmez bedel bisâṭ-ı ḥarîre

hâk-i der-i Hazret-i mevlânâ:

1. **hâk-i der-i Hazret-i Mevlânâ:+y, +a**

Tarih 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hazreti Mevlana'nın kapısının toprağı.

Yüz sürüp hāk-i der-i hazret-i Mevlānā'ya
Hakḳ'a minnet hele gösterdi bize rüy-i merām

hāk-i derin:

1. **hāk-i derin:** +den

Gazel 69

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kapının, eşğin toprağı.

Nā-maḥal ḥ'āhiş-i vuşlatla Nesībā āḥir
Kendimüz hāk-i derinden daḥi dūr eylemişüz

hāk-i firāk:

1. **hāk-i firāk:**

Gazel 167

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayrılık toprağı.

Ser-i kūyuñ hevāsiyla yatan hāk-i firāk üzre
Teselli bulmaz olsa pā-nihāde nüh tıbāk üzre

hāk-i gülşen:

1. **hāk-i gülşen:**

Müfret 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gül bahçesinin toprağı.

Bahāruñ evveli bülbül mükerrer oldı rü-gerdān
Gelüp bir kerre düşdi hāk-i gülşen üzre virdi cān

hāk-i ḥakīr:

1. **hāk-i ḥakīr:** +e

Kaside 10

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Değersiz toprak.

Ol āsitāne-i sīmīn aña işāret ider kim
Berāber idi nigāhında sīm hāk-i ḥakīre

hāk-i ḥarem-i pāk:

1. **hāk-i ḥarem-i pāk:** +üñ, +e

Rübai 29

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Makamının temiz toprağı.

El-minnetü li'llah ki olupdur sūda
Hāk-i ḥarem-i pāküñe bu rüy-i siyāh

hāk-i kadem-i ehl-i kemāl:

1. **hāk-i kadem-i ehl-i kemāl:**

Gazel 14

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İlim ve fazilet sahiplerinin ayağının tozu.

Çün kuḥl-i cevāhir ber idem dīdeler üzre
Yā Rab beni hāk-i kadem-i ehl-i kemāl it

hāk-i kūy:

1. **hāk-i kūy:** +uñ

Müsemmen 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Semtinin toprağı.

Hāk-i kūyuñ kuḥl idenler oldılar ehl-i naẓar
Sırr-ı maḥbūbiyyetüñde 'aql-ı kâşır ḥire-ser

hāk-i mezellet:

1. **hāk-i mezellet:** +de

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Alçalma toprağı.

Mazhar-ı nezzāre-i ḥahruñ olan şir-i 'anūd
Şübhesiz hāk-i mezelletde olur pāmāl-i mūr

hāk-i pā:

1. **ḥāk-i pā:**

Tarih 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ayağının toprağı.

Şāh-ı Cem-cāh-ı felek dergāh-ı Efrīdūn sipāh
Ḥāhramānlar reh-güzārında olurlar ḥāk-i pā

2. **ḥāk-i pā:+dan**

Gazel 156

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ayağının toprağı. (Âşık bağlamında kullanılmıştır.).

Gele ey şabā ḥaber vir bize ṭab'-ı dil-rübādan
Nazarın dirīğ ider mi 'acabā bu ḥāk-i pādan

ḥāk-i pāy:

1. **ḥāk-i pāy: +i, +n, +da**

Gazel 81

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ayağının toprağı.

Ḥāk-i pāyında helāk-i şive-i reftāriyuz
Biz Süleymān-ı zamānuñ mūr-ı bī-miḥdāriyuz

2. **ḥāk-i pāy:+a**

Tahmis 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ayağının toprağı.

Sirişk-āsā düşerseñ ḥāk-i pāya
Geçerseñ ḫahr ile taḥtū's serāye

3. **ḥāk-i pāy:+ı, +n, +da**

Tarih 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ayağının toprağı.

İde iḳbālın füzūn Mevlā mübārek manşıbın
Ola ḡaltān ḥāk-i pāyında ser-i ehl-i sitiz

4. **ḥāk-i pāy:**

Gazel 31

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ayağının toprağı

Bu gülistānda Nesibā 'izzet ise maṭlabuñ
Ḥāk-i pāy olmak o serve pāye-i ber-ter yeter

5. **ḥāk-i pāy:-i, -ñe**

Gazel 36

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ayağının toprağı.

Bu iğbirār-ı ḫāṭıra āyā nedür sebep
Ḥıdmetde ḥāk-i pāyine ihmālümüz mi var

ḥāk-i pāy-i ḫazret-i düstür-ı 'ālī-cāh:

1. **ḥāk-i pāy-i ḫazret-i düstür-ı 'ālī-cāh:+da**

Gazel 137

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yüce makamlı paşanın ayağının toprağı.

Ḥāk-i pāy-i ḫazret-i düstür-ı 'ālī-cāhda
Şad-hezārān şerm-ile bu şı'ri inşād eyledüm

ḥāk-i pāy-ı yār:

1. **ḥāk-i pāy-ı yār:+de**

Gazel 184

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgilinin ayağının toprağı.

Eşk-i çeşmüm gibi her dem bī-ḫarāram āh āh
Ḥāk-i pāy-ı yārde bī-i'tibāram āh āh

ḥāk-i rāh:

1. **ḥāk-i rāh:+ı**

Gazel 152

Mısra: 7

Kelime Tipi: -
(sevgilinin) yolunun toprağı.

Ḥāk-i rāhı olalum ol şeh-i ḥüsnüñ tã kim
Ola yüz kãm-revã büse-i dãmânından

ḥāk-i reh:

1. ḥāk-i reh:

Gazel 81

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yolunun toprağı.

Geh semend-i nâzınun pãmâliyüz çün ḥāk-i reh
Gâh memnün-ı nigâh-ı çeşm-i sıhr-âşarıyuz

2. ḥāk-i reh:+üñ, +le

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yolunun toprağı.

Sen ḥāk-i rehüñle çarḥa nâzân
Ben pey-siper-i sipihr-i vārün

3. ḥāk-i reh:+i, +n, +e

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yolunun toprağı.

Fersüde kıl evvelâ ḥabibüñ
Ḥāk-i rehine o pâdişahuñ

4. ḥāk-i reh:+i, +n, +e

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yolunun toprağı.

Bir sencileyin büt-i zarıfûñ
Ḥāk-i rehine cihân fedâdur

5. ḥāk-i reh:+e

Tarih 31

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yolunun toprağı.

Ta'rif için itsem ne 'aceb pãye-i şıdķum
Ḥāk-i rehe rü-mâlde te'ḥiri bahãne

ḥāk-i reh it-:

1. ḥāk-i reh it-:-mek

Gazel 138

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayağının toprağı etmek.

Küyuñda yüzüm ḥāk-i reh itmek baña yegdür
Ḥurşide mümãs olsa daḥi farķ-ı külâhum

ḥāk-i reh-i ehl-i himmet:

1. ḥāk-i reh-i ehl-i himmet:

Gazel 65

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Himmet ehlinin yolunun toprağı.

İrmez kadem-i ricãle ol kim

Ḥāk-i reh-i ehl-i himmet olmaz

ḥāk-i ser-i kũ:

1. ḥāk-i ser-i kũ:

Kaside 9

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Eşîğın toprağı.

Manzũr-ı nigâh-ı keremi reşk-i melâyik
Devletlü o kim ola aña ḥāk-i ser-i kũ

ḥāk-i siyãh:

1. ḥāk-i siyãh:

Tarih 17

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kara toprak.

Vücūdi hāl ü ruh-ı şāhed-i zamāne idi
Diriğ kim ola hāk-i siyāh ile mestūr

hāk-i siyāh-ı Yesrib:

1. hāk-i siyāh-ı Yesrib: +i

Kaside 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Medine'nin kara toprağı.

İtdi taybe maqdemūñ hāk-i siyāh-ı Yesrib'i
Evs ü Hazrec himmetūñle oldı menşürü'l-livā

hāk-i tahūr:

1. hāk-i tahūr:

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çok temiz toprak.

Gerçi oldı ey sehî-serv-i gülistān-ı hüdā
Pāy-būs-ı pāyenüñ hasret-keşi hāk-i tahūr

2. hāk-i tahūr:

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çok temiz toprak.

Gerçi oldı ey sehî-serv-i gülistān-ı hüdā
Pāy-būs-ı pāyenüñ hasret-keşi hāk-i tahūr

hāk-i tîre:

1. hāk-i tîre: +y, +e

Gazel 125

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kara toprak.

Ref^e eylerüz düşerse güher hāk-i tîreye
Yoksa tama^c mülāyim-i girdārumuz degül

hāk-i vaţan:

1. hāk-i vaţan:

Gazel 172

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Vatan toprağı.

Olur hāk-i vaţan gerd-i kesād-ı kâle-i 'irfān
Sezā-yı i'tibār olmaz güher şurdukça kânında

hākikat:

1. hākikat:

Mesnevi 2

Mısra: 4

Asıl, gerçek, doğru.

Herkesde olur bu kâbiliyyet

Taqlid iderek bula hākikat

2. hākikat: +de

Tarih 1

Mısra: 12

Asıl, gerçek, doğru.

Hısāb it sâde vü dūr vārını elfāzımuñ cümle
Ki her birisi bir târihdür tenhā hākikatde

3. hākikat:

Tahmis 1

Mısra: 11

Asıl, gerçek, doğru.

Hākikat hōş meşeldür buña dirler

Degül hem-sāyesinden ayru sāye

hākikat-i vāhid:

1. hākikat-i vāhid:

Gazel 181

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Allah'ın gerçekliği.

Tekerrür ile çoğalmaz hākikat-i vāhid
Ruḥām muğallaṭa-kār-ı şümāra aldanma

hākim:

1. **ḥākīm:**

Tahmis 2

Mısra: 3

Hükmeden, egemen.

Leylā-yı vücūd olmasa n'ola bize ḥākīm

Āhū-yı hevā olsa 'aceb mi bize ḥādīm

ḥākīm-i 'ādil-i diyār-ı tahkik:

1. **ḥākīm-i 'ādil-i diyār-ı tahkik:**

Rūbai 21

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gerçek diyarın adaletli hakimi.

Ey ḥākīm-i 'ādil-i diyār-ı tahkik

Sultān-ı Ḳureyşī-neseb ü şāh-ı şefik

ḥākīm-i medīne-i 'ömr:

1. **ḥākīm-i medīne-i 'ömr:**

Gazel 43

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ömür şehrinin hakimi.

Sañā bu manşab olur müşil-i kazā-yı behişt

Olursa hüşuñ eger ḥākīm-i medīne-i 'ömr

ḥākīr:

1. **ḥākīr:**

Gazel 45

Mısra: 9

Değersiz, aşığı; aşık.

Ḥākīr isem de Nesībā baña şeref besdür

Ki bir kerīm-i ḥudāvend-i kām-gārūm var

ḥākīr ü ḥ'ār:

1. **ḥākīr ü ḥ'ār:**

Gazel 13

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Değersiz ve bayağı(kimse).

Aḥrār-ı bī-edeb olur āḥir ḥākīr ü ḥ'ār

Mālik rīḳāb iderse 'abīdi n'ola edeb

ḥākister:

1. **ḥākister: +i, +n**

Gazel 155

Mısra: 8

Kül, ateş külü.

Nār-ı firāk 'āşıkı maḥv itse de yine

Añlar 'ayār-ı süzünü ḥākisterin gören

ḥākister ol-:

1. **ḥākister ol-: -dı**

Gazel 158

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Deyim**

Kül olmak.

Ḥānümān-ı şabr u ṭāḳat oldı ḥākister Nesīb

Yandı nār-ı intizār-ı maḳdem-i dil-dārdan

ḥakk:

1. **Ḥakk: +a**

Kıt'a 20

Mısra: 1

Allah.

Ḥaḳḳ'a hem dirsin muḥibbem hem idersin ma'şiyet

Eylemez 'āḳıl olan böyle muḥāle i'timād

2. **Ḥakk: +uñ**

Tarih 2

Mısra: 1

Allah.

Luṭf-ı bī-pāyānımı seyr eyle Ḥaḳḳ'uñ kim yine

Eyledi bir pādīşāh-ı 'ādile mülki 'atā

3. **Ḥakk: +uñ, +dur**

Gazel 206

Mısra: 5

Allah.

Ḳabül-i űirket itmez çünki te'űirat Ḳaḳḳ'ıñdur
űuver äyinesinde ḥüsn-i Ḳaḳ'ıdur cezb iden cânı

4. **Ḳaḳḳ:+**

Gazel 210

Mısra: 9

Allah.

Bu meräyâyâ baḳup Ḳaḳḳ'ı űuhüd eyle Nesib
Sen daḥi űâf-dil ol fehm idegör bu râzı

5. **ḥaḳḳ:**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Doğru, gerçek.

Kimde ḳudret var ki vaűfuñ ide ḥaḳḳ üzre edâ
Medḥ-i zât-ı pâküñe icmâldür űemsü'l-hüdâ

6. **ḥaḳḳ:+uñ, +da**

Kaside 1

Mısra: 14

İle ilgili.

Lâkin ammâ itmiűem taűdiḳ sulṫânım seni
İ'tiḳâdım űâfdur ḥaḳḳuñda mânend bulur

7. **Ḳaḳḳ:**

Müsemmen 1

Mısra: 1

Allah.

Rûḥ ile ol dem ki Ḳaḳḳ äräyiű-i ten eyledi
Çâr-sü-yı cânı mihrüñle müzeyyen eyledi

8. **Ḳaḳḳ:-a**

Tarih 7

Mısra: 8

Allah.

Yüz sürüp ḥâk-i der-i ḥazret-i Mevlânâ'ya
Ḳaḳḳ'a minnet hele gösterdi bize rûy-ı merâm

9. **Ḳaḳḳ:**

Tarih 9

Mısra: 7

Allah.

Mu'ammer eylesün devletle Ḳaḳḳ ol iki maḥdümü
Devâm oldukça tâ zir-i felekde çâr-erkâna

10. **Ḳaḳḳ:+a**

Tarih 19

Mısra: 6

Allah.

Maḥabbet evliyâyâ zâtına mevrüsdur bî-űekk
Ki sırru'l-veledi sırru ebihî'üñ maḫharı ḥaḳḳa

11. **Ḳaḳḳ:+a**

Gazel 55

Mısra: 10

Allah.

Güş eyleyüp Nesib sözüñ ḳudsiyân didi
Ḳaḳḳâ bu güñe nâdire-gü űâ'ir az olur

12. **ḥaḳḳ:+a**

Gazel 178

Mısra: 10

Doğru, gerçek.

Bir güűe-i çeűmiyle ider âdemi mecnûn
Ḳaḳḳâ ki 'aceb câzibe-dârdur o peride

13. **ḥaḳḳ:+uñ, +da**

Tarih 30

Mısra: 1

İle ilgili.

űöhret-ärâsın ki ḥaḳḳuñda dir erbâb-ı 'uḳül
Ḳüsn ile aḥlâḳı mümtâz oldı kendi 'ilm-ile

14. **ḥaḳḳ:+a**

Tarih 20

Mısra: 2

Doğru, gerçek.

Ta'mirine Nesibâ târihdür bu taḥsîn
Ma'mûre oldı ḥaḳḳa hep tekye-gâh-ı Monlâ

15. **ḥaḳḳ: +a**

Gazel 97

Mısra: 9

Doğru, hakikat.

Ḥaḳḳâ ki Nesibâ bu zemîn üzre bu cevlan
Esb-i siyeh-i kilik-i sebük-tâzuña maḥşuş

16. **ḥaḳḳ: +a**

Gazel 182

Mısra: 9

Doğru, hakikat.

Ḥaḳḳâ nazîrini o siyeh-çerde dilberüñ
Bulmaz Nesib varsa da iqlim-i Berber'e

17. **Ḥaḳḳ:**

Tahmis 1

Mısra: 9

Allah.

Muvaffaḳ eyledi Ḥaḳḳ intibâha
Teveccüh eyledük bâb-ı ilâh'a

18. **ḥaḳḳ: +a**

Kaside 3

Mısra: 2

Gerçek.

Seyyî'âtin saña pey-revlik iden eyler şevâb
Mihrüñe vâbestedür ḥaḳḳa ki kâr-ı kîmyâ

19. **Ḥaḳḳ:**

Rûbai 25

Mısra: 4

Allah.

Ümmîd budur ki güzellik iḥsânüñ
Ḥakk ide ḥaḳâ-yı defter-i a'mâlüm

20. **ḥaḳḳ: +a**

Gazel 209

Mısra: 9

Gerçekten, hakikaten.

Ḥaḳḳâ Nesib ḥüsn ile mümtâz iken o şûḥ
Ġâlib görindi ḥüsninde ḥüsn-i ḥaşâ'ili

21. **ḥaḳḳ: +a**

Tarih 25

Mısra: 2

Gerçekten, hakikaten.

Tevhîd-ile mâli dili birünü hünerle
Ḥaḳḳâ bu idi cılve-gehi baḥt-ı sa'îdüñ

22. **Ḥaḳḳ: +a**

Tarih 17

Mısra: 1

Allah.

Cenâb-ı Şeyḫ Siyâhî-i Mevlevî ḥaḳḳa
Kim olmuş idi çarîkatde gün gibi meşhûr

23. **ḥaḳḳ: +a**

Tarih 8

Mısra: 3

Doğru, hakikat.

Fazîletde vera'da müşîkîde ferd idi ḥaḳḳa
Uşûl-i devr-i kec-rev itdi âḥir anı zîr-efgen

24. **ḥaḳḳ: +a**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Doğru, hakikat.

Âmâde-i ḥançer-i helâkem
Ḥaḳḳâ ki garîb derd-nâkem

ḥakk-ı nemek ü nân:

1. **ḥaḳḳ-ı nemek ü nân: +ı**

Gazel 14

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Ekmek ve tuz hakkı.

Ser-ḥ'ân-ı gam-ı 'ışkda çok 'işret olındı
Ey dil bize ḥaḳḳ-ı nemek ü nânı ḥelâl it

hakk-ı yakîn:

1. hakk-ı yakîn:

Kaside 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Her yönüyle bilmek.

Hâşıl-ı mezra‘a-i sünnetidür hakk-ı yakîn
Şecer-i şer‘ine ‘irfân-ı ilâhî ber olur

hakk-ile:

1. hakk-ile:

Gazel 79

Mısra: 10

Gerçek.

Çeşm-i dilden havel-i kesreti def‘ itse kişi
Bu merâyâyâ bakıp hakk-ile hûd-bîn olmaz

hâk-nişîn:

1. hâk-nişîn:

Gazel 73

Mısra: 7

Yoksul, dilenci.

Menzilinden düşüp âvâre olur hâk-nişîn
Perr-i ğayr ile o kim tîr-veş eyler pervâz

hâk-nişîn ol:

1. hâk-nişîn ol:-ur

Gazel 159

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Fakir, dilenci olmak.

Rif‘at-i sâh̄te erbâbı olur hâk-nişîn
N'oldı gör nîze mekân itdi süvâruñ düşîn

hâl:

1. hâl:

Kaside 7

Mısra: 2

Vaziyet, durum.

Resûl-i pâk-nijâdâ Hâbib-i Yezdânâ
Maḥabbetüñle olur cümle-i meşâkil ḥal

2. hâl:+i

Gazel 177

Mısra: 14

Vaziyet, durum.

Yine Nesîb gibi vaşf-ı ḥüsn-i pâkünde
Müşâbih oldı hemân ḥâlî mûr-ı bî-zûra

3. hâl:+den

Gazel 188

Mısra: 10

Vaziyet, durum.

Ne ḥôşdur ‘âşîkâne şîveler ma‘şûk-ı ra‘nâdan
Nesîbâ ḥaḳ bu kim gelmez bu ḥâlet ḥâlden kâle

4. hâl:+üñ

Gazel 91

Mısra: 10

Vaziyet, durum.

Yâre i‘lâm idegôr derd-i dil-i zârî Nesîb
Raḥm ider gûş idicek ḥâlüñ o yâr-ı dil-keş

5. hâl:+e

Kaside 1

Mısra: 6

Vaziyet, durum.

Hîç tefekkür eylemez kim rûz-ı rüstâ-ḥîzde
Vay ḥâle ‘adl iderse ḥazret-i Rabb-i Ğayûr

6. hâl:+i

Gazel 162

Mısra: 14

Vaziyet, durum.

Rîkâb-ı nâsa başar pây-ı ‘izzin ehl-i fenâ
Görür bu ḥâlî derûn ehlî na‘ş-ı mevtâda

7. **hāl:**+ü, +m, +i

Gazel 145

Mısra: 5

Vaziyet, durum.

O şūḥa ḥālūmi tahrīre kıymaz āteş-i dil
Elümde ḥāme yanar farṭ-ı sūz u tābumdan

8. **hāl:**+ü, +m, +i

Terci-bend 1

Mısra: 9

Vaziyet, durum.

Ġayra ne ğüne eyleyeyim ḥālūmi beyān
Sen bir ‘aṭā vü rahmeti çok pādīşāh iken

9. **hāl:**+e

Gazel 47

Mısra: 13

Vaziyet, durum.

Ḥāle bakar ehl-i dil Nesībā
Endīşe-i māverāyī neyler

10. **hāl:**+e

Gazel 65

Mısra: 11

Vaziyet, durum.

Ammā ki nigāh olınsa ḥāle
Bī-kūşış ü bī-ḥamiyyet olmaz

11. **hāl:**

Gazel 68

Mısra: 5

Vaziyet, durum.

Tīre-dil itse de taklīd olamaz ḥāl ehli
Zişt-i bed-şekle tezyin ile şabāḥat gelmez

12. **hāl:**+ü, +m

Gazel 100

Mısra: 11

Vaziyet, durum.

N'ola ğuş itse ḥālüm ol şeh-i ḥüsn
İder ğāhī şehān efsāneden ḥazz

13. **hāl:**+üñ, +i

Gazel 110

Mısra: 7

Vaziyet, durum.

Her dem Nesīb ḥālūñi işlāḥa kūşış it
Māñi' degül ne ğüne olursa kıyāfetüñ

14. **hāl:**+i, +m, +e

Gazel 31

Mısra: 5

Vaziyet, durum.

Ḥālīme düşmen güler derd-i firākuñla beni
Künc-i ḥasretde yeter ağlatduñ ey kāfir yeter

15. **hāl:**+ü, +m

Rūbai 16

Mısra: 3

Vaziyet, durum.

Ḥālüm nic'olur rüz-ı cezā çekmezse
Kilk-i keremüñ nāme-i ‘işyānuma ḥaṭ

16. **hāl:**+üñ, +i

Kaside 9

Mısra: 7

Vaziyet, durum.

Nokşānuña bak ḥālūñi merdān ile vezn it
Yoğ dīde-i inşāf kadar rāst terāzū

17. **hāl:**+le

Kaside 6

Mısra: 7

Vaziyet, durum.

Ḥalle hīç kimsede kıdret mi var ol ‘uğdeyi kim
Ḥallin itdükçe irāde dağı muḥkem-ter olur

18. **ḥāl:**+üñ

Mesnevi 2

Mısra: 9

Vaziyet, durum.

Ḥālūñ nice olurdu cāhil olsan
Bir bī-meze şahş-ı bāṭıl olsañ

19. **ḥāl:**+ü, +m

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Vaziyet, durum.

‘İşkuñda kemīne ḥālüm oldı
Efsāne-i Kūh-ken ile Mecnūn

20. **ḥāl:**+ü, +m

Gazel 45

Mısra: 1

Vaziyet, durum.

Ne ḥālüm ağlayacak yār-i ğam-güsārum var
Ne keşf-i rāza sezā-vār yār-i ğārum var

21. **ḥāl:**+e

Mesnevi 2

Mısra: 15

Vaziyet, durum.

Bu ḥāle maḳāl bulamaz dest
‘In-cā çü resid ḥāme bi-şikest

22. **ḥāl:**+de

Rübai 60

Mısra: 2

Vaziyet, durum.

Her bād hücum itmededür kibr ü gülü
Her ḥālde iki ejderdür itmekde gülü

23. **ḥāl:**+i, +n, +e

Kaside 9

Mısra: 11

Vaziyet, durum.

Vay ḥāline senden eger olmazsa ‘ināyet
Ol günde ki gūşa irişe şit-i teālū

24. **ḥāl:**+i, +n

Gazel 205

Mısra: 9

Vaziyet, durum.

O şūḥuñ beyān itse ḥālin Nesīb
Virür kilke teb lerzesini sür‘ati

25. **ḥāl:**+i, +n

Gazel 64

Mısra: 12

Vaziyet, durum.

‘Aql ile bil maḥbes-i ten içre cānuñ zücretin
Yūsuf’uñ ḥālin refiḳ-ı gūşe-i zindāna sor

26. **ḥāl:**+ü, +m

Gazel 136

Mısra: 8

Vaziyet, durum.

Diyār-ı hecre düşdüm kaldı dil küy-ı dil-ārāda
Bu yād illerde bir ḥālüm bilür yoḳdur ğarib oldum

27. **ḥāl:**+i, +n, +e

Tahmis 4

Mısra: 14

Vaziyet, durum.

Cihān-ı bī-şebātuñ ḥāline her kim ola vāḳıf
Ĝam-ı vehmūñ olur her ferdini bir maḥmile şārif

28. **ḥāl:**+ü, +m

Rübai 54

Mısra: 1

Vaziyet, durum.

Ol āfete ḥālüm dimege ‘ār itdüm
Zahm-ı dil-i mecrūḥımı inkār itdüm

29. **hāl**:+i, +n, -e

Gazel 70

Mısra: 11

Vaziyet, durum.

Ümİddür ki teraḥḥum iderdi hāline ammā
Peyām-ı şevkı Nesİb'üñ o şİve-kārına degmez

30. **hāl**:+i

Müsemmen 1

Mısra: 16

Vaziyet, durum.

Mülk-i kurbü'l-kurb-ı Rabbānide olduñ mihmān
Kim o hāli nuṭḡ-ile mümkin degül şerḡ ü beyān

31. **hāl**:+üñ

Gazel 128

Mısra: 8

(Sevgİlinin) siyah beni.

Pāy-ı himmet zaḥm-dār u menzil-i maḡşad ba'İd
Miḥnet-i hicrān ile hālüñ müşevveşdür göñül

32. **hāl**:+süz

Gazel 83

Mısra: 3

Vaziyet, durum.

Hālsüz kāl ile 'irfān-ı Ḥudā girmez ele
Māliḥulyāyla müflis kişi Ḳārūn olmaz

hāl ü ruḡ:

1. **hāl ü ruḡ**:+ı

Gazel 178

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ben ve yanak.

Hāl ü ruḡı şanma ḡalem-i şun'dan olmuş
Bir al varaḡ üstine bir noḡta çekide

hāl ü ruḡ-ı şāhed-i zamān:

1. **hāl ü ruḡ-ı şāhed-i zamān**:+e

Tarih 17

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Zamane güzelinin beni ve yanaḡı.

Vücüdi hāl ü ruḡ-ı şāhed-i zamāne idi
Diriḡ kim ola hāk-i siyāh ile mestür

hālā:

1. **hālā**:

Gazel 200

Mısra: 10

Şu anda, hālen.

Ėāfil ki Nesib anda itmekde temāşā hep
Erbāb-ı nazar hālā hengāme-i ferdāyı

2. **hālā**:

Kaside 5

Mısra: 1

Şu anda, hālen.

Hālā ferāşet-i çemene bağlayup kemer
Bād-ı şabā o ḡıdmet ile dem-güzārdur

3. **hālā**:

Gazel 33

Mısra: 9

Şu anda, hālen.

Saḡa toḡrı söz Nesibā dil-i mübtelāda hālā
O şeh-i serir-i ḡüsnüñ ḡulı olmaḡa heves var

4. **hālā**:

Gazel 33

Mısra: 9

Şu anda, hālen.

Saḡa toḡrı söz Nesibā dil-i mübtelāda hālā
şeh-i serir-i ḡüsnüñ ḡulı olmaḡa heves var

5. **hālā**:

Tarih 26

Mısra: 9

Şu anda, hâlen.

Zebânından Nesib'ün gûş idüñ tārîhîni hâlâ
Niķâbet mesnedine geçdi 'Abdullâh Efendi' rûz

6. hâlâ:

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Şu anda, hâlen.

Hâlâ ki tamâm oldı gördüñ
Pür-derd ü elem der'ün u bîr'ün

7. hâlâ:

Gazel 198

Mısra: 12

Şu anda, hâlen.

Geçürdi nevbetin bezm-i cihânda Hüsrev ü Şâhî
Nesibâ hük-m-i iklîm-i hüner hâlâ saña düşdi

hâlât-ı câm-ı Cem:

1. hâlât-ı câm-ı Cem:

Gazel 130

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Cem'in içki kadehinin halleri.

Sifâl-i köhnede hâlât-ı câm-ı Cem buluram
Çıyâs itme ki isbât-ı müdde'â idemem

hâlâvet-i kâl:

1. hâlâvet-i kâl:

Gazel 86

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Tatlı söz.

'Adil-i neşve-i hâl olamaz hâlâvet-i kâl
Şarâb kând-i mey-i dil-güşâ yerin tutmaz

hâlâyık:

1. hâlâyık:

Rûbai 5

Mısra: 2

İnsanlar.

Ey şadr-nişîn-i taht-gâh-ı mi'râc
Elţâfuña ser-cümle hâlâyık muhtâc

hâl-cü:

1. hâl-cü:

Gazel 89

Mısra: 7

(sahabelerin) Halini arayan.

'İlm-i kesbi şıdķ-ile aşhâbın eyler hâl-cü
Rehber-i güm-râh olur gâhice âvâz-ı ceres

hâl-dâr:

1. hâl-dâr:

Tarih 2

Mısra: 8

Benli.

İki târîh iki mısra'dur hisâb-ı tām ile
Hâl-dâr u sâdesi çâr oldı bî-şekk ü mirâ

2. hâl-dâr:+ı

Tarih 2

Mısra: 9

Benli.

Evvelinüñ hâl-dârı sâde-i âhırla beş
'Aks olunca altı târîh oldı 'add ile dilâ

Haleb:

1. Haleb:

Tarih 18

Mısra: 7

Halep şehri.

Haleb âsüde iken sâye-i iclâlinde
Âşiyân iken o şehbâza diyâr-ı Şehbâ

halef:

1. **ḥalef:**

Gazel 104

Mısra: 2

Sonradan gelen ve birinin yerini alan.

Oldı mesmū‘um ser-ā-pā vaşf-ı ḥübān-ı selef
Var ise sensin meh-i Ken‘ān'a ḥüsn ile ḥalef

ḥalef-i Mevlānā:

1. **ḥalef-i Mevlānā:**

Tarih 7

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Mevlana'nın halefi.

Ya‘ni Bostān Çelebi ol ḥalef-i Mevlānā
Kim odur merdümek-i dide-i eşraf-ı kirām

ḥalel vir-:

1. **ḥalel vir-:-di**

Gazel 129

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bozmak, sarsmak; zarar vermek.

İdince girye-i şādī ağıttı dide dü-rūd
Binā-yı cismüme seyl-āb-ı eşk virdi ḥalel

ḥālet:

1. **ḥālet:**

Gazel 188

Mısra: 10

Durum, hâl, keyfiyet.

Ne ḥoşdur ‘aşıkāne şiveler ma‘şūḳ-ı ra‘nādan
Nesibā ḥaḳ bu kim gelmez bu ḥālet ḥālden ḳāle

2. **ḥālet-ile:-ile**

Tarih 29

Mısra: 3

Durum, hâl, keyfiyet.

Bir ḥālet-ile didüm Nesibā tārīḥ
Hemşire-i cān berāberüm vay meded

3. **ḥālet-ile:-ile**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Durum, hâl, keyfiyet.

Bu ḥālet-ile beni gören dir
Bir şūḥ-ı cihāna mübtelādur

4. **ḥālet:-dür**

Gazel 204

Mısra: 10

Durum, hâl, keyfiyet.

Nesibā söyledükçe ṭab‘uñuñ ḥüsni füzün oldı
Ne ḥāletdür bu kim çıḳduḳça gevher kân güzellendi

ḥālet-i bezm-i elest:

1. **ḥālet-i bezm-i elest:**

Gazel 160

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Elest meclisinin hali. Allah'ın ruhlar alemini yaratması ile ilgili durum A'raf suresinde şu şekilde verilir: Rabbin Âdemoğulları'ndan -onların sırtlarından- zürriyetlerini alıp bunları kendileri hakkındaki şu sözleşmeye şahit tutmuştu: Ben sizin rabbiniz değil miyim? Elbette öyle! Tanıklık ederiz dediler. Böyle yaptık ki kıyamet gününde, Bizim bundan haberimiz yoktu demeyiniz;

Ḥāṭıra gelsün Nesibā ḥālet-i bezm-i elest
Bir eşer var ise sende mesti-i düşümeden

ḥālet-i ehl-i fenā:

1. **ḥālet-i ehl-i fenā:**

Gazel 66

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah aşıklarının durumu.

Ḥālet-i ehl-i fenā merg ile taḡyir olmaz
Zer-i pākize eşer kerde-i iksir olmaz

ḥālî:

1. **ḥālī:**

Gazel 115

Mısra: 10

Boş, تنها, sahıpsız yer.

Pervānesisin var ise bir şem^c-i cemālūñ
Ḥālī degül ey dil yine bu sūz u güdāzuñ

ḥāl-i ‘ālem:

1. **ḥāl-i ‘ālem:**

Kıt'a 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünyanın hali.

Ḥāl-i ‘ālem böyledür iki sürür itse kırān
Bir ğam-ı çākat-güdāz olur miyānına muşib

ḥāl-i ‘anberī:

1. **ḥāl-i ‘anberī:+üñ**

Gazel 92

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Anber kokulu ben.

Mufaşşal eylemiş şerḥ ü beyān-ı ḥüsnüñi ḥaṭṭuñ
O ḥāl-i ‘anberīnūñ Hindi'dür kim mā-ḥaşal yazmış

ḥāl-i bī-mihrān-ı ḥaṭṭ-āver:

1. **ḥāl-i bī-mihrān-ı ḥaṭṭ-āver:+ler,+e**

Gazel 32

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Mühürsüz buyurk getirenlerin hali.

Ey perī bak ḥāl-i bī-mihrān-ı ḥaṭṭ-āverlere
Mūcib-i ‘ibret cihāna kışşa-i eslāf olur

ḥāl-i dil:

1. **ḥāl-i dil:+ü, +müz**

Rübai 46

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönlün hali, durumu.

Ser-beste qalursa n'ola ḥāl-i dilümüz
Gördükçe yüzün şüret-i dīvār oluruz

2. **ḥāl-i dil:+ü, +m**

Gazel 160

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönlün hali, durumu.

Bezm-i meyde yāre i'lām idemem ḥāl-i dilüm
Şavt-ı kulḳul gūş olunmazsa leb-i ḳinnīneden

3. **ḥāl-i dil:+ü, +m**

Gazel 169

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönlün hali, durumu.

Ḥāl-i dilüm ne bilsün o bī-derd kim anuñ
Ol āfet-i cihān gibi dil-dārı olmaya

ḥāl-i ḳabā-yı meyl-i sivā:

1. **ḥāl-i ḳabā-yı meyl-i sivā:**

Gazel 84

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Allah'tan başka her şeye istek duyan kişinin kaftanını
çıkarması.*

Ḥāl-i ḳabā-yı meyl-i sivā itmek olmadı
Tā olmayınca küy-i dil-ārā maṭāfumuz

ḥāl-i kāmīl:

1. **ḥāl-i kāmīl:+den**

Gazel 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Alimlik hali.

Dem urursa ḥāl-i kāmilden muḳallid lāf olur
Büriyā ger şanma nesc-i maḥz ile zer-bāf olur

ḥāl-i mu‘anber:

1. **ḥāl-i mu‘anber:**

Gazel 134

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Amber kokulu ben.

Ruḥuñda ḥāl-i mu‘anber mi ceste ceste tūran
Sipihri-ḥüsnde aḥter midür nedür bilmem

ḥāl-i Nesīb:

1. **ḥāl-i Nesīb:+e**

Kaside 9

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nesib'in hali.

Ey Faḥr-i rüsül ḥāl-i Nesīb'e nazār eyle
Bir zerre-i luṭfuñ yeter ol ḥastaya dārū

ḥāl-i perişān:

1. **ḥāl-i perişān:+u, +m, +ı**

Gazel 135

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Perişan, acınacak hal.

Ḥayf kim rüyuña bir germ nigāh eylemedüm
‘Arz idüp ḥāl-i perişānumı āh eylemedüm

ḥāl-i ruḥ:

1. **ḥāl-i ruḥ:+uñ**

Gazel 107

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yanağındaki ben.

Ḥāl-i ruḥuñ itmiş beni şeydā ḥaberüm yok
Yakmış cigerüm āteş-i sevdā ḥaberüm yok

2. **ḥāl-i ruḥ:+ın**

Gazel 165

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yanağındaki ben.

Büs itmeyeydi ḥāl-i ruḥın bezimde raḳīb
Bā‘is ne idi dāğ-ı ciger tāzelenmege

3. **ḥāl-i ruḥ:+uñ, ı**

Gazel 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgilinin) yanağındaki ben.

Aç burka‘umı gülşene gel ‘arz-ı cemāl it
Ḥāl-i ruḥuñı dāğ-ı derün-ı gül-i al it

ḥāl-i ruḥsār:

1. **ḥāl-i ruḥsār:+ı, +n, +a**

Gazel 167

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yanak beni.

Nesībā ḥāl-i ruḥsārına oldum mübtelā şimdi
Yine bir taze dāğ urdum dil-i pür-iḥtirāk üzre

ḥāl-i ‘uşāt:

1. **ḥāl-i ‘uşāt:**

Müsemmen 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Günahkarların durumu.

Olmasa senden kerem müşkil olur ḥāl-i ‘uşāt
Cān ile ḥükmüñ kabül iden olur ehl-i necāt

ḥāl-i zār:

1. **ḥāl-i zār:+u, +m**

Gazel 207

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ağlayan, inleyen hal.

Nesībā ḥāl-i zārıñ yāre i‘lām eylemek müşkil
Beyān-ı rāz-i dil taḥrirden taḥrirden ḳaldı

Ḥāl-ı ḡayb u şehādet:

1. **Ḥālîk-ı ğayb u şehâdet:**+üñ

Kaside 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Görünen ve görünmeyen her şeyi yaratan hazreti Allah.

Sensin ḥabibi Ḥālîk-ı ğayb u şehâdetüñ
Mihrüñle rû-nihâde olur şîḥḥate seḳam

Ḥalîl:

1. **Ḥalîl:**+e

Kaside 2

Mısra: 10

Hız İbrahim.

Feyz-i hevâ-yı mihr-i ruḥuñ oldu kâr-ger
İtdi Ḥalîl'e âteşi nüzhet-geh-i İrem

ḥālîs-‘ayâr:

1. **ḥālîs-‘ayâr:**

Tahmis 4

Mısra: 8

Halis olma, saf ve temiz olma.

Hele yârân-ı meclis şâf-dil ḥālîs-‘ayâr olsa
Nedîm-i bezle-gü âlüfte-i şoḥbet-güzâr olsa

ḥālîyâ:

1. **ḥālîyâ:**

Tarih 5

Mısra: 1

Şimdiki zamanda, şimdiki halde, şimdi.

Ḥālîyâ seccâde-pîrâ-yı Celâle'd-dîn-i Rûm
Ḥazret-i Bostân Efendi meḥḥar-i âl-i Resûl

ḥalk:

1. **ḥalk:**

Mesnevi 2

Mısra: 16

İnsanlar.

Ez-cümle gerekdür ‘ilm ü aḥlâḳ
Ḥalk oldu mişâl-i zehr ü tiryâḳ

2. **ḥalk:**+ı

Gazel 123

Mısra: 13

İnsanlar.

Yed-i kudretde bilüp ḥalkı Nesîbâ ‘âciz
Ber-ḫaraf-sâz-ı ḥayâlât-ı ümîd ü bâk ol

3. **ḥalk:**+uñ

Gazel 159

Mısra: 1

İnsanlar.

Pür-füsündür ki alur siḥr ile ḥalkuñ hüşın
Ḥırz-ı cân şanma fenânuñ direm-i menḳüşın

ḥalk eyle-:

1. **ḥalk eyle-:**-mez, -di

Kaside 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Yaratmak.

Ey dil-rübâ-yı bezm-i ḥaḳîḳat sen olmasañ
Ḥalk eylemezdi biş ü kemi Bârî’ü’n-nesem

ḥalk ol-:

1. **ḥalk ol-:**-ın, -dı

Kaside 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Toplanmak.

Bilmedi kim ḥalk olındı zıll-ı pāküñden senüñ
Merdüm-i çeşm-i melâyik târ-ı târ-ı zülf-i ḥür

2. **ḥalk ol-:**-dı

Mesnevi 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Yaratılmak, var olmak, meydana gelmek.

Ādem için oldı halk kevineyn
Ādemle olur cinān daħi zeyn

halka:

1. **halka**:+dur

Kaside 1

Mısra: 12

Daire şeklinde olan şey.

Cevher-i cismüñ niğninin hıfz için perdāhte
Sîmden bir halkadur hāki muhîṭ olmuş be-ḥūr

halka-i sîmîn:

1. **halka-i sîmîn**:+den

Tarih 19

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gümüştten yapılmış halka.

Miyânında degül mermer kemer bir zer-ger-i kâmil
Geçürmüş bir zeberced halka-i sîminden gūyā

halka-i tevḥîd:

1. **halka-i tevḥîd**:+de

Gazel 183

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği
meclislerde kurulan halka.*

Didiler halka-i tevḥîdde gördük de seni
Gelmedi böyle melek-çehre güzel devrāna

2. **halka-i tevḥîd**:+de

Gazel 196

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği
meclislerde kurulan halka.*

Gör zāhidi ki halka-i tevḥîdde müdām
Ol māh-peyker ile döner āsumān gibi

3. **halka-i tevḥîd:**

Gazel 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği
meclislerde kurulan halka.*

Fenā bezminde gerdān cām-ı zerdür halka-i tevḥîd
Şeb-i ğafletde ḥurşîd-i seḥerdür halka-i tevḥîd

4. **halka-i tevḥîd:**

Gazel 20

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği
meclislerde kurulan halka.*

N'ola gösterse dā'im 'aks-i rüy-ı şāhed-i feyzi
Ki bir āyine-i rüşen-güherdür halka-i tevḥîd

5. **halka-i tevḥîd:**

Gazel 20

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği
meclislerde kurulan halka.*

Meşām-ı 'āşıkı bûy-ı ḥōş-ı 'anber şemîm eyler
Gül-i şad-berg-i gülzār-ı eserdür halka-i tevḥîd

6. **halka-i tevḥîd:**

Gazel 20

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği
meclislerde kurulan halka.*

Fenā bezminde gerdān cām-ı zerdür halka-i tevḥîd
Şeb-i ğafletde ḥurşîd-i seḥerdür halka-i tevḥîd

7. **halka-i tevḥîd:**

Gazel 20

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği
meclislerde kurulan halka.*

Hemîşe bezm ider hÿy-ı dÿrÿştin t̄alib-i Hakk'ın
Döner bir âsiyâb-ı zÿr-verdÿr halka-i tevhid

8. halka-i tevhid:

Gazel 20

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak biliniş ilan edildiği meclislerde kurulan halka.

Nesibâ gerden-i cânâne-i 'irfâna ziverdÿr
Güzide 'akd-i pâk-i dÿrr-i terdÿr halka-i tevhid

halk-ı 'âlem:

1. halk-ı 'âlem:+le

Gazel 87

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dünya halkı.

Halk-ı 'âlemle ihtilâf Nesib
Toğrusı bu ki bî-riyâ olmaz

halk-ı cihân:

1. halk-ı cihân:

Kıt'a 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bütün insanlar.

Na'leynler ile gezmede halk-ı cihân bütün
Güyâ çehâr pây ile merdüm behimedÿr

hall:

1. hall:+i, +n

Kaside 6

Mısra: 8

Çözmek, üstesinden gelmek.

Halle hîç kimsede kudret mi var ol 'uqdeyi kim
Hallin itdükçe irâde dağı muhkem-ter olur

hall eyle-:

1. hall eyle-:-y, -en, -ün

Tahmis 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çözüm yolu bularak sonuca eriştirmek,halletmek.

Biz t̄alib-i esrâr-ı nikât-ı haţţ-ı yâruz
Hall eyleyenün bendesiyüz müşkilümüzdür

2. hall eyle-:-di

Tarih 25

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çözüm yolu bularak sonuca eriştirmek,halletmek.

Oldı iki kez hıdmet-i fetvâ ile me'mûr
Hall eyledi müşkillerin âzâd u 'abidün

hall ol-:

1. hall ol-:-dı

Tarih 28

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çözümlemek, sonuçlanmak.

Zuhûr itdi yine imdâd-ı ruĥâniyyet-i Ahmed
'Ukûd-ı kâr u bâr-ı zümre-i sâdât hall oldı

2. hall ol-:-ma, -dı

Gazel 209

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çözümlemek, sonuçlanmak.

Çok nükte fehm olındı fÿnÿn u cÿnÿndan
Ammâ ki hall olmadı 'işkuñ mesâ'ili

hall-i işkâl-i rumûz-ı Mesnevî:

1. hall-i işkâl-i rumûz-ı Mesnevî:

Tarih 6

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Mesnevinin işaretlerini çözmek.

Her nigāhı t̄alib-i Ḥaḫḫ'a olur iks̄ir-i feyz
Her kelāmi ḥall-i iškāl-i rumūz-ı Mesnevī

ḥall-i nikāt-ı ḡam:

1. ḥall-i nikāt-ı ḡam:+da

Gazel 118

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Keder nūktelerini dōkmek.

N'ola ḥall-i nikāt-ı ḡamda reşk-endāz-ı 'aql olsaḫ
Maḥabbet fennini Mecnūn gibi ūstāddan gördük

ḥalvet:

1. ḥalvet:+de

Kaside 9

Mısra: 2

*Tasavvufta halvet, kulun Allah'ın huzūrunda onunla
halleşmesi, mânen sohbet etmesi durumu.*

Endiše-i bî-hūdeye şarf eyleme evḫāt
Fikrūñ ola ḥalvetde vü celvetde hemān Hū

ḥalvet-serāy-ı şāh:

1. ḥalvet-serāy-ı şāh:+a

Kıt'a 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Padişahın tenhâ ve gözlerden uzak olarak oturulabilen
sarayına giymeyi istemek.*

Bir gedā ḥalvet-serāy-ı şāha itdükde duḫūl
Hiç olur mı luḫf u iḫsān ile mesrūr olmaya

Ḥamdüli'llah:

1. Ḥamdüli'llah:

Tarih 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Hamd, ancak Allah'adır.

Ḥamdüli'llah ki yine esdi nesim-i iḫbāl
Aldı bŷy-ı gül-i ūmmidi meşām-ı dŷnyā

2. Ḥamdüli'llah:

Tarih 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Hamd, ancak Allah'adır.

‘Āzim-i beyt-i Ḥudā olduḫda bu ‘abde Ḥudā
Ḥamdüli'llah ḫıdmetin ol rāhda itdi naşib

3. Ḥamdüli'llah:

Tarih 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Hamd, ancak Allah'adır.

Ḥamdüli'llah vāli-i vālā-yı mışr-ı Ḳāhire
Bir vezir-i Müşteri-tedbirdür şāhib-temiz

4. Ḥamdüli'llah:

Tarih 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Hamd, ancak Allah'adır.

Maşriḫu'l-envār-ı evlād-ı Celāle'd-din'den
Ḥamdüli'llah toḫdi bir tābende şems-i ma'nevī

ḥāme:

1. ḥāme:

Gazel 145

Mısra: 6

Kalem.

O şūḫa ḫālūmi taḫrīre ḫoymaz āteş-i dil
Elümde ḫāme yanar farḫ-ı sŷz u tābumdan

2. ḥāme:

Gazel 159

Mısra: 7

Kalem.

Dem-i ūstād ile gŷyende olur ḫāme Nesib
Açamaz ney nefes almasa leb-i ḫāmŷşın

3. **hāme:**

Kaside 10

Mısra: 16

Kalem.

Hezār bāb-ı taḥıyyāt ola revānuña vāşıl
Ki hāme tā ki ola āşınā benān-ı debire

4. **hāme:**

Tarih 7

Mısra: 13

Kalem.

Hāme tāriḥ-i kudūmum didi bu meydāna
Tekye-i Anḳara'ya geldi Nesīb-i nā-kām

5. **hāme:+müz,+i**

Gazel 74

Mısra: 8

Kalem.

Gülşen-i medḥine tevcīh-i nigāh itdükçe
Şevḳ ile hāmemüzi bülbül-i gūyā iderüz

6. **hāme:+si**

Tarih 4

Mısra: 8

Kalem.

Büy-ı cüdiyla ru'af-ālūd olur fağfür-ı Çin
Şafḥa-i kāfūra olsa hāmesi ger müşk-biz

7. **hāme:+den**

Tarih 35

Mısra: 9

Kalem.

İltimās itdükde ṭab'um hāmeden tāriḥini
İtdi üç tāriḥ ile bu beyt-i zibā dil firib

hāme-i şun'ufi:

1. **hāme-i şun'ufi:**

Gazel 176

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Eser kalemi.

Nüşḥa-i mihr ü vefādur baḳ ḥaṭ-ı zibāsına
Hāme-i şun'ufi hezārān-āferin imlāsına

hāmī ol-:

1. **hāmī ol-:-ur**

Tahmis 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Himaye eden olmak, korumak.

Nevāl-i ḥ'ān-ı ḥaḳdan behre-verler
Olur dervişe hāmī gerçek erler

hāmī-i mülk-i kerem:

1. **hāmī-i mülk-i kerem:**

Tarih 18

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Cömertlik ülkesinin koruyucusu.

Hāmī-i mülk-i kerem māḥi-i nām-ı Hātem
Rüstem-i devr-i zamān kāhir-i ceşş-i a'dā

hāmīl:

1. **hāmīl:**

Gazel 62

Mısra: 2

Taşıyan.

Fenā peygülesinde merd-i hāmīl Mevlevilerdür
Emānet bārını cān-ile hāmīl Mevlevilerdür

2. **hāmīl:**

Gazel 62

Mısra: 10

Taşıyan.

Nesībā reh-revān-ı mülk-i 'irfāna nigāh itseñ
Emānet bārını cān-ile hāmīl Mevlevilerdür

haml id-:

1. **haml id:-er**

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüklemek.

Hüsn-i hâlin ehl-i taqvānuñ riyāya haml ider
Ehl-i fişk añlasa dir Allāh Settār u Ğafūr

hamül:

1. **hamül:+üz**

Gazel 82

Mısra: 5

Tahamüllü, sabırlı, dayanaklı.

Ne cevri-ı çarha hamülüz ne hōd şikāyete kâdir
Hemîşe gūşe-i miñnetde dil-şikeste hazînü

hamül ol:-

1. **hamül ol:-ur**

Gazel 170

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dayanmak, tahammül etmek.

Rūşen-dilān ezāsına çarhuñ hamül olur
Gör 'akrebüñ taşallutımı rüy-ı sâ'ate

hāmun:

1. **hāmün:+a**

Gazel 80

Mısra: 4

Ova, sahra.

Cüst ü cüyüñla senüñ ey çeşmi āhū bir zamān
Çok ser-i kuh-sāra çok hāmūna çıkmış inmişüz

hāmüş:

1. **hāmüş:-luğ, -a**

Kıt'a 24

Mısra: 3

Sessiz, susmuş.

Hāmüşluğa nādım olur görmedüm ammā
Güftārına çok kerre peşimān olur ādem

2. **hāmüş:**

Gazel 48

Mısra: 2

Sessiz, susmuş.

Āhumuz şāhid-i te'siri der-āğüş eyler
Nālemüz Zühre-i ğunyā-geri hāmüş eyler

hāmüş ol:-

1. **hāmüş ol:-ma, -y, -ınca**

Gazel 132

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Suskun olmak.

Zātımı hayretle hāmüş olmayınca bilmedüm
Aşlumu biğāne-i hūş olmayınca bilmedüm

hāmyāze-kār-ı hasret-i cām-ı şarāb:

1. **hāmyāze-kār-ı hasret-i cām-ı şarāb:+dur**

Gazel 59

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Özlem kadehindeki şarabın işini esnetme.

Rindān bu kaḫḫ-ı 'ıyşda cām-ı tehī gibi
Hāmyāze-kār-ı hasret-i cām-ı şarābdur

Hān Ahmed:

1. **Hān Ahmed:**

Tarih 27

Mısra: 3

Sultan I. Ahmet.

Şehenşāh-ı cihān Hān Ahmed'ün 'ömri füzün olsun
Nizām-ı nev virüp şer'-i mübini eyledi ihyā

2. **Hān Ahmed:**

Tarih 32

Mısra: 1

Sultan I. Ahmet.

Şehenşâh-ı cihân Hân Ahmed'i elţâf-ı Rabbânî
Serîr-i saltanatda tâ-be-mahşer ber-ķarâr itsün

hançer:

1. hançer:-î, -ñüñ

Gazel 53

Mısra: 3

İki yanı keskin bıçak, hançer.

Alma hengâm-ı ğazab hançerüñüñ peyvendin
‘Āşık öldürmege yetmez mi o haşm-âne nazar

2. hançer:

Kaside 5

Mısra: 3

İki yanı keskin bıçak, hançer.

Hançer be-dest süsen-i bed-mest şad-zebân
Lâle elinde sâġarı mest-i ‘akârdur

3. hançer:

Kaside 6

Mısra: 8

İki yanı keskin bıçak, hançer.

Eşer-i ķahrı eger hâtırına itse huţûr
Cesed-i düşmene her müyü birer hançer olur

4. hançer:+in

Gazel 155

Mısra: 4

Hançer (Sevgilinin kirpikleri bağlamında kullanılmıştır.).

Serv-i sehî yanında meh-i nev kıyâs ider
Ol mû-miyân-ı serv-ķadüñ hançerin gören

hançer-i cānān:

1. hançer-i cānān:

Gazel 71

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin hançeri. (Sevgilinin bakışları bağlamında kullanılmıştır.).

Rü’yâda bile hançer-i cānān görürüz biz
H’âb içre daġı teşne iken âb unudılmaz

hançer-i ser-tiz-i hâr:

1. hançer-i ser-tiz-i hâr:

Gazel 212

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dikenin sivri,keskin uçlu hançeri.

Şabâyı zir-i liġâfında ġoncanuñ göricek
Hezâr hançer-i ser-tiz-i hâra düşmez mi

handân:

1. handân:+dur

Gazel 28

Mısra: 12

Gülen, neşeli, mutlu.

Nesibâ berķ şanma vaķt-i giryāni ebr içre
Felek evzâ‘-ı nâ-ber-cây-ı ħöd-gāmâne handândur

hande:

1. hande:

Gazel 123

Mısra: 5

Gülmek; mutlu olmak.

Olduġın bilmez iseñ der-pey-i girye hande
Vâķıf-ı neş’e-i mey nâzır-ı eşk-i tāk ol

2. hande:

Gazel 109

Mısra: 3

Gülmek; mutlu olmak.

Bārî olaydı gül gibi hande bir iki ġün
Encām-ı kârı çāk-i giribān idenlerüñ

3. hande:

Gazel 159

Mısra: 1

Gülmek; mutlu olmak.

Berç ile h̄ande ider vaz'ına ehl-i kibrūn
Mihr ü meh şanma çutar çarç-ı zemîne gūşın

h̄ande eyle-:

1. h̄ande eyle-:-r

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gülmek.

Şafvet-i āyine-i h̄ātır nedür bilmem henüz
H̄ande eyler k̄asvet-i k̄albüm eger görse şaḥūr

h̄ande id-:

1. h̄ande id-:

Rübai 36

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülmek.

Ālimler ider mebh̄as-i 'ışka h̄ande
Bilmez hüner-i 'ışk nedür dāniş-mend

h̄ande-i nemekîn:

1. h̄ande-i nemekîn:

Gazel 191

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Tatlı dudağın tebessümü.

Dimez mi bārika-i h̄ırmen-i şekib gören
O h̄ande-i nemekîn ile luḥf-ı güftāre

h̄āne:

1. h̄āne:+si, +n, +i

Kaside 9

Mısra: 3

Ev; *Gönül evi.*

Dil h̄ānesini gerd-i vesāvisden ider pāk
Ger na't-i Nebī'den ola ol s̄āhada cūrū

h̄ānedān-ı evliyā:

1. h̄ānedān-ı evliyā:+y, +a

Tahmis 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Evlıyanın soylu ailesi.

Görürseñ zaḥmet-i bī-hadd ü gāye

Ṭoḫınma h̄ānedān-ı evliyāya

h̄āne-i zīn:

1. h̄āne-i zīn:

Gazel 147

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Süs evi.

Reşkten rahş-ı felek h̄urşidi h̄āk-endāz ider
Āfitābum cilve-gāhuñ h̄āne-i zīn olmasun

h̄'ān:

1. h̄'ān:+u, +muz, +a

Gazel 173

Mısra: 6

Sofra.

O m̄āh-rū ile hem-bezm iken sipihr sezā
Per-i h̄ümāyı meges-rān iderse h̄'ānumuza

h̄'ān-ı kerem:

1. h̄'ān-ı kerem:

Tarih 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cömertlik sofrası.

İdüp sūr-ı h̄ıtān maḥdūmı Şadre'd-din Efendi'ye
Ziyāfet eyledi h̄'ān-ı kerem çekdi emirāne

h̄'ān-ı mecāz:

1. h̄'ān-ı mecāz:+uñ

Gazel 38

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Gerçek olmayan yemek.

Ĥanzal-i Şehvetle telĥ itme maĥabbet ta‘mını
Lezzeti ĥ‘ān-ı mecāzũn sũkker-i ġafletledũr

ĥ‘ān-ı vũcũd:

1. ĥ‘ān-ı vũcũd:+a

Gazel 85

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Vũcudun yiyecekleri, besinleri.

Telĥi-i fāĥa itmek iĥin nefsũmũz helāk
Ĥ‘ān-ı vũcũda zehr ĥatan Mevleviler‘ũz

ĥānmān-ı cism:

1. ĥānmān-ı cism:+i

Gazel 103

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Beden ocaġı.

Ĥānmān-ı cismi teff ũ tāb-ı ġam sũzān idũp
Şaçdı her bir dāġ-ı dil mānend-i aĥker tāb ũ tef

ĥānmān-ı tākati:

1. ĥānmān-ı tākati:+i

Gazel 11

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kudret evi.

Leşker-i endũh-ı hecrũnle amān ey bĩ-vefā
Ĥānmān-ı tākati āĥır ĥarāb itdũn bu Şeb

ĥānumān:

1. ĥānumān:+u, +muz, -ı

Gazel 203

Mısra: 6

Ocak, ev bark.

Dũkendi ĥũn-ı ciger tā-be-key ġoñũl girye
Sirişk-i dide ĥarāb itdi ĥānumānumızı

2. ĥānuman:-suz

Gazel 87

Mısra: 9

Ocak, ev bark.

Ĥānumansũz lāubāliyũz

Bizde efkār-ı māsivā olmaz

ĥānumān-ı hesti-i ‘uŐŐāk:

1. ĥānumān-ı hesti-i ‘uŐŐāk:+ı

Gazel 89

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

AŞıkların meskenin varlıġı.

Ĥānumān-ı hesti-i ‘uŐŐākı yaĥsa ĥoĥ mĩdur
Heft dũzah nār-ı ‘iŐkĩ Ĥaĥ’dan oldu bir ĥabes

ĥānumān-ı Şabr u tākati:

1. ĥānumān-ı Şabr u tākati:

Gazel 158

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Dayanma ve sabir evi.

Ĥānumān-ı Şabr u tākati oldu ĥākister Nesĩb
Yandı nār-ı intizār-ı maĥdem-i dil-dārdan

ĥānzal:

1. ĥānzal:

Kaside 7

Mısra: 12

Ebũcehil karpuzu veya acı hıyar denen bitki.

Mũtāba‘atdan aña mũdbirān olur ser-keş

Mezāĥ-ı Őufraviyānda olur Şeker ĥānzal

ĥānzal-i Şehvet:

1. ĥānzal-i Şehvet:+le

Gazel 38

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şehvet karpuzu.

Hanzal-i şehvetle telh itme maḥabbet ta'mını

Lezzeti ḥ'ân-ı mecâzuñ sükker-i gâfletledür

ḥār:

1. ḥār:+a

Gazel 147

Mısra: 2

Diken; rakip.

Dest-i düşmen gülşen-i ḥüsünüde gül-çin olmasun

Ḥāra ruḥşat bāgbān-ı nāza āyın olmasun

2. ḥār:

Gazel 42

Mısra: 1

Diken.

Gülüñ evşafını hem bülbül ü hem ḥār iken söyler

Gören söyler cemāl-i dil-rübâyı görmeyen söyler

3. ḥār:

Gazel 101

Mısra: 2

Diken.

Olurdum mütteḥid yār ile aḡyār olmasa māni^c

Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi ḥār olmasa māni^c

4. ḥār:+u, +m

Gazel 184

Mısra: 10

Diken; rakip.

Ol gül-i gülzār-ı nāza olalı bülbül Nesib

Ḥasret ile mübtelā-yı ḥār ḥārum āh āh

5. ḥār:+ı

Gazel 169

Mısra: 6

Diken.

Bir zevk var mı dehrde encāmı gam degül

Bir gül mi var bu bāğda kim ḥārı olmaya

6. ḥār:+a

Gazel 181

Mısra: 12

Diken.

Nesib rūy-ı dil-i düşmene ḡurūr itme

Mülāyemet daḡı gösterse ḥāra aldanma

ḥ'ār ol-:

1. ḥ'ār ol-: -an, -lar, -uñ

Gazel 108

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hor, hakir olmak.

Ferdā-yı ḥaşr ḡāşiye ber-düşüdur sürüş

Kesb-i rızā-yı Ḥalik için ḥ'ār olanlaruñ

ḥ'ār u bī-kes:

1. ḥ'ār u bī-kes:+ü, +m

Kaside 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşağılık ve çaresiz.

Ḥ'āhiş-ger-i şefa'atüñem ḥ'ār u bī-kesüm

Ḥāşıl bu kim vücūh ile muḥtāc-ı luḥfuñam

ḥ'ār u kem-bahā id-:

1. ḥ'ār u kem-bahā id-: -e, -mem

Gazel 130

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşağılık ve değersiz etmek.

Medīḡa-gūy-i eşḡāş-ı dūn nedür bilmem

Cevāhir-i suḡanı ḥ'ār u kem-bahā idemem

ḥār u gül:

1. **hār u gül:**+e

Gazel 113

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Diken ve gül.

Nazra-i hem-vār idüp hār u güle hem-çün bahār
Āştī-bahş-ı miyân-ı hāş u ʿām olsam gerek

2. **hār u gül:**+iñ

Gazel 146

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Diken ve gül.(Rakip ve aşık bağlamında kullanılmıştır.).

Bu gülsitānda hār u gülüñ farkı yok Nesīb
Temyiz olunmasa n'ola bülbül gurābdan

hār u has:

1. **hār u has:**

Gazel 33

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çalı çırpı, çerçöp.

Küremā-yı dehr gitmiş yerine geçüp edānī
Gül ü sünbüli şavulmuş bu çemende hār u has var

2. **hār u has:**

Gazel 33

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çalı çırpı, çerçöp.

Küremā-yı dehr gitmiş yerine geçüp edānī
Gül ü sünbüli şavulmuş bu çemende hār u has var

harāb:

1. **harāb:**+dur

Gazel 59

Mısra: 2

Harabe, viran.

Mādām ʿışk şuʿle-meniş sīne tābdur
Maʿmüre-gāh-ı şabr u şekibüm harābdur

2. **harāb:**

Gazel 11

Mısra: 6

Harabe, viran.

Leşker-i endüh-ı hecrüñle amān ey bī-vefā
Hānmān-ı tākātī āhır harāb itdüñ bu şeb

3. **harāb:**

Rübai 2

Mısra: 4

Harabe, viran.

Olsa n'ola hem-sāye-i beyt-i maʿmūr
Bir dil k'ola dest-bürd-i ʿışkuñla harāb

4. **harāb:**

Gazel 6

Mısra: 2

Harap, yıkık dökük.

Serde sevdā elde peymāne gönülde piç ü táb
Oldı bu āb u havādan táb-ı sāmānum harāb

harāb it-:

1. **harāb it-:-di**

Gazel 203

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Mahvetmek, yıkmak.

Dükendi hün-ı ciger tā-be-key gönül girye
Sirişk-i dīde harāb itdi hānümānumuzı

harāb ol-:

1. **harāb ol-:-di**

Gazel 207

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıklmak, tahrip olmak.

Hele miʿmār-ı luţf-ı dil-rübā hiç çekmesün zahmet
Harāb oldu dil-i vīrānumuz taʿmīrden ƣaldı

2. **ḥarāb ol-:-mış**

Tarih 22

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıkılmak, tahrip olmak.

Olmış idi o ḥazretüñ sâḥa-i türbesi ḥarāb
Şükr Ḥudā'ya kim yine oldu cedîd ü bî-bahā

ḥarāb-âbād-ı 'âlem:

1. **ḥarāb-âbād-ı 'âlem:**

Gazel 96

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dünyanın harabesi, yıkık dökük yeri.

Hİç görmüş yok hemân dillerde bir efsânedür
Bu ḥarāb-âbād-ı 'âlem bir zamân ma'mûr imiş

ḥarābâtî:

1. **ḥarābâtî:**

Gazel 180

Mısra: 9

*Vaktini meyhanede geçiren, meyhane müdavimi, içkiye
düşkün kimse.*

Nesibâ toğrı söyle tevbe olmaz mı ḥarābâtî
Mey olsa dilber olsa sâye-i memdûd-ı bîd olsa

ḥarāb-ı diyār-ı Rûm:

1. **ḥarāb-ı diyār-ı Rûm:**

Kıt'a 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Harap olan Anadolu.

Bir genc-i feyz için ki o Monlā-yı Rûm'dur
Çün büm-ı cāyum oldu ḥarāb-ı diyār-ı Rûm

ḥarc eyle-:

1. **ḥarc eyle-:-me, -dük**

Gazel 199

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Harcamak, dağıtmak, tüketmek.

Ey Yüsuf-ı sâni saña sevdâ-ger-i dide
Ḥarc eylemedük gevher-i nâ-yâb mı ḳaldı

ḥarc ol-:

1. **ḥarc ol-:-a**

Kaside 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Harcanmak, yitip tükenmek.

Her ḳatre-i midād ki vaŝfuñda ḥarc ola
Ġayret-fezāy-ı ḥâl-i 'ızar oldu dem-be-dem

ḥarem:

1. **ḥarem:+üñ, +de**

Rûbai 19

Mısra: 2

*Harem (herkesin girmesine izin verilmeyen yer,
sevgilinin mekânı bağlamında).*

Ey şâh-ı nesak-sâz-ı eḳâlîm-i belâğ
Oldı ḥaremünde mihr ü meh iki çerâğ

2. **ḥarem:+i, +n, +de**

Rûbai 20

Mısra: 3

Harem; herkesin girmesine izin verilmeyen yer.

Şer'üñ ḥareminde oldılar çâr menâr
'Osmân u Ebü Bekr ü 'Ömer şâh-ı Necef

ḥarf-i cefâ:

1. **ḥarf-i cefâ:+dan**

Gazel 172

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Eziyet veren söz.

Siyeḥ ḥarf-i cefâdan ḡayrı görmez dide-i cânım
Ḥaḫ-ı mihr-i leb-i yârüñ zemîninde zamânında

harf-i evvel:

1. **harf-i evvel:** +i, +n, +de

Kaside 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İlk harf.

Kemāl-i ādemiyān harf-i evvelinde mübeyyen
Vücūd-ı ‘ālemiyān zīr noqtasında setīre

harf-i kerem:

1. **harf-i kerem:**

Gazel 59

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cömertliğin iyiliğın sözü.

Ol serv ü kad perī ise ferdāya şalmada
Cüyāb-ı ‘ömr-i ādem ise pür şitābdur

2. **harf-i kerem:**

Gazel 59

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cömertliğin iyiliğın sözü.

Ol serv ü kad perī ise ferdāya şalmada
Cüyāb-ı ‘ömr-i ādem ise pür şitābdur

3. **harf-i kerem:**

Gazel 59

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cömertliğin iyiliğın sözü.

Ol serv ü kad perī ise ferdāya şalmada
Cüyāb-ı ‘ömr-i ādem ise pür şitābdur

harf-i menkūt:

1. **harf-i menkūt:**

Tarih 13

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Noktalı harf.

Harf-i menkūt ile tārīhin Nesībā didiler
Şeyh İlyās ide dā'im kurb-ı Yezdān'ı maḥal

harf-i recā:

1. **harf-i recā:**

Gazel 173

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ümit sözü; Ümit harfi.

Hezār vechile ma'nā-yı ye's ifāde ider
Gelürse harf-i recā sehv ile zebānumuza

harf-i temennā:

1. **harf-i temennā:** +y, +ı

Gazel 48

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dilek, istek sözü.

Edeb āmūz-ı debistān-ı maḥabbet dā'im
Sa'y ile harf-i temennāyı ferāmūş eyler

harf-i vefā:

1. **harf-i vefā:**

Gazel 104

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Vefa sözü.

Ol dehān-ı tengden harf-i vefā almış mı var
Yok yere naqd-i sirişkin itmesün 'āşık telef

hārḥār-ı dāğ-ı dehr:

1. **hārḥār-ı dāğ-ı dehr:** +in

Tahmīs 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünyanın yarısından yazıklanmak.

Bilenler hār-hār-ı dāğ-ı dehrin baht-ı şümından
Sipihrūñ eylemezler şekve te'sir-i nücümından

hār-ı fenā:

1. hār-ı fenā:

Gazel 151

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yokluk dikenini.

Hep cümlesini hār-ı fenā çāk idecekdür
Farq itme köhen hırkayı zerrine kabādan

hār-ı hırmān:

1. hār-ı hırmān:

Gazel 79

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mahrumiyet dikenini.

Hār-ı hırmān ider āzürde o nā-dānı kim
Dest-i 'ibretle bu gülzārda gül-çin olmaz

hār-ı melāmet:

1. hār-ı melāmet: *den

Gazel 136

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kınanma dikenini.

'Aceb mi ihtirāzum olmasa hār-ı melāmetden
Yine şad-pāre-sāz-ı ceyb ü dāmān-ı şekib oldum

hār-ı pür-āzār:

1. hār-ı pür-āzār: *dur

Gazel 178

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İncitme dikenini.

Hem şöbet-i gül hār-ı pür-āzārdur ammā
Oldı yine murğ-ı şehreñ nāmı keşide

hār-ı reh-i fenā:

1. hār-ı reh-i fenā:

Gazel 189

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yokluk yolunun dikenini.

Şevk-ı vüşül Ka'be-i taḥkik ile olur
Hār-ı reh-i fenā gül-i ter Mevleviler'e

hāridār:

1. hāridār:

Gazel 106

Mısra: 3

Alıcı, müşteri.

Sük-ı fenāda olma hāridār o cinse kim
Hemyān-ı himmet içre müheyyā bahası yok

2. hāridār: *ı

Gazel 168

Mısra: 9

Alıcı, müşteri.

Bulınur naqd-i kabül ile hāridārı Nesib
Kāle-i kār-geh-i ṭab'-ı sühandāne göre

3. hāridār:

Gazel 30

Mısra: 2

Alıcı, müşteri.

Baḥā hırmān-ı vüşlat ṭālib-i yār olduğumdandur
Bu iflās ol der-i hüsne hāridār olduğumdandur

hāridār ol-:

1. hāridār ol-: *a

Gazel 178

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Müşteri olmak.

Tā olmaya pür dürr ü güher ceyb-i dü-dide
Kimdür ki hāridār ola kālā-yı ümide

harif-i 'ışk:

1. **ḥarīf-i ʿiṣk:**+a

Gazel 95

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşka dost, arkadaş.

Varur ser-menzile üftâdeler rāh-ı maḥabbetde
Ḥarīf-i ʿiṣka bī-sāmānlık sāmān-kār olmış

ḥārīk-ı ʿādāt:

1. **ḥārīk-ı ʿādāt:**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Yanmış adetler.

Muʿcizātuñla esās-ı dīn-i Ḥaḳ maʿmürdur
Ḥārīk-ı ʿādāt senden bī-ʿaded manzürdur

ḥarīk-ı seḳar:

1. **ḥarīk-ı seḳar:**

Gazel 109

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Cehennem (ateşinin) yakıcılığı.

Gelmez mi ḥāṭırına ḥarīk-ı seḳar Nesīb
Semt-i riyā vü sümʿayı dükkān idenlerün

2. **ḥarīk-ı seḳar:**

Gazel 109

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Cehennem (ateşinin) yakıcılığı.

Gelmez mi ḥāṭırına ḥarīk-ı seḳar Nesīb
Semt-i riyā vü sümʿayı dükkān idenlerün

ḥarīm:

1. **ḥarīm:+üñ**

Gazel 163

Mısra: 2

Harem dairesi, harem.

Ġubār-ı dergehüñ kuḥl-i başardur yā Resūlallāh
Ḥarīmüñ kıble-i ehl-i nazardur yā Resūlallāh

ḥarīr:

1. **ḥarīr:+e**

Kaside 10

Mısra: 12

İpek, ipekli kumaş.

Muḥīt-i feyz-i ilāhī-i nā-bedid-i kerāne
Ki her şaḥīfesi nüzhet-fezā güzide ḥarīre

ḥāris-i beyza-i islām:

1. **ḥāris-i beyza-i islām:**

Tarih 18

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İslamiyetin nurunun koruyucusu.

Maʿdelet-pişe o düstür-ı şalāḥ-endişe
Ḥāris-i beyza-i İslām muʿīn-i ʿulemā

ḥāristān-ı fānī:

1. **ḥāristān-ı fānī:+den**

Tarih 13

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Geçici dikenlik. (Dünya bağlamında kullanılmıştır.).

Rūḥı pervāz itdi nā-geh gülsitān-ı vaḥdete
İtdi ḥāristān-ı fāniden ferāḡat çekdi el

ḥarḳ-pār:

1. **ḥarḳ-pār:+e**

Gazel 191

Mısra: 12

Yırtık para.

Fiḡān ki beyʿ-geh-i bī-temiz-i ʿālemde
Bahā-yı gevher ile şatılur ḥarḳ-pāre

ḥārsitān-ı dalāl:

1. **hârsitân-ı dâlâl:**+e

Kaside 7

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Yanlış yoldaki dikenlik.

Bırakdı hârsitân-ı dâlâle âteşler
Ki itdi şâh-reh-i dîni ümmete eshel

hârzâr-ı ‘alâiyık:

1. **hârzâr-ı ‘alâiyık:**+da

Gazel 122

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünyevi işerin çokluğu.

Bu hârzâr-ı ‘alâiyıkda çide dâmân ol
Tutarsa Hızr dahî dâmenüñ gürizân ol

hâs:

1. **hâs:**

Rûbai 12

Mısra: 2

Hususi, özel.

Ey mahrem-i halvet-geh-i şâh-ı aqdes
Gülzâr-ı cinân bâğ-ı cemâlünden hâs

hâs it-:

1. **hâs it-:**-sün

Rûbai 14

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Özgü olmak.

Bî-dâd-ı cüyüş-ı ma‘şiyet yaqdı meded
Sultân-ı gamuñ mülk-i dili itsün hâş

hâş u ‘âm:

1. **hâş u ‘âm:**

Kıt'a 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Herkes.

Mekke olalı maṭla‘-ı ḥurşid-i şerī‘at
Yüz sürmek umar sâhasına ḥâş u eger ‘âm

hâşâ:

1. **hâşâ:**

Kaside 2

Mısra: 4

Allah korusun.

Men zâra neydür eyleyen ümmidümi füzün
Ḥâşâ o zümreden baña ḥirmân vire elem

2. **hâşâ:**

Kaside 2

Mısra: 5

Allah korusun.

Ḥâşâ ki nâr-ı düzaḥ anı dâd-ḥ‘âh ide
Bir leb ki ola büse-zen-i sâha-i ḥarem

3. **hâşâ:**

Kaside 2

Mısra: 7

Allah korusun.

Ḥâşâ şerâre-bîn ola nâr-ı caḥîmden
Bir dide kim fenâ-yı ḥarîmünde ola nem

4. **hâşâ:**

Kaside 2

Mısra: 9

Allah korusun.

Ḥâşâ ki büy-ı düzaḥ anı ide muḫtarib
Müşk-i türâb-ı ṭayyibeyi her kim ki ide şem

5. **hâşâ:**

Kıt'a 10

Mısra: 4

Allah korusun.

Ey şefî‘i rüz-ı maḥşer şâh-ı ḥayl-i enbiyâ
Yüz sürenler ravzaña ḥâşâ ki mağfûr olmaya

6. **ḥāṣā:**

Gazel 154

Mısra: 8

Allah korusun.

Yā rūḥ-ı muşavver ya perisin hele gelmez
Ḥāṣā ki senüñ gibi güzel nev'-i beşerden

hasb-ı hāl:

1. **ḥasb-ı hāl:**+üñ, +i

Terci-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Görüşüp konuşma.

‘Arz eyle ḥasb-ı hālünü dergāh-ı ‘izzete
Bî-hüde Zeyd ü ‘Amr ile ceng ü cedel yeter

2. **ḥaşb-ı hāl:**+in

Tahmis 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dertleşmek.

Geçerler kām-ı dünyānuñ ḥuzūzundan ğumūmından
Oğurlar ḥaşb-ı hālın ser-nüvişt-i bed-rukūmından

hased it-:

1. **hased it-:**-mez, -üz

Gazel 185

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kıskanmak, çekememek.

Bîġānelerle ülfetüne itmezüz ḥased
Biz daḥi maḥrem idük o bezme zamān ile

Hāşeli’llāh:

1. **Hāşeli’llāh:**

Kaside 6

Mısra: 11

Allah korusun anlamında iyi dilek sözü.

Hāşeli’llāh ki Nesīb olmaya memnūn-ı kerem
Belki cürmi sebep-i maġfıret-i Dāver olur

hasīb:

1. **ḥasīb:**

Tarih 35

Mısra: 2

Asil, soyu temiz.

Ḥazret-i Bostān Efendi ibn-i Mevlānā-yı Rüm
Ol kerem-ver zāt-ı sāmī hem nesib ü hem ḥasīb

hāsıd:

1. **hāsıd:**+dür

Gazel 35

Mısra: 8

Haset eden, çekemeyen, kıskanç.

N'ola ben ‘add idersem kendimi pāmāl-i bed-cūyān
Geçen bu ‘abd-i nāçizi o şāh-ı ḥüsne ḥāsıddür

2. **hāsıd:**+i

Kıt'a 23

Mısra: 3

Haset eden, çekemeyen, kıskanç.

Öldürür gördükçe maḥsūduñ sürürü ḥāsıdi
Kendini sūzān ider bulmazsa āteş hīzemi

3. **hāsıd:**+üñ

Kıt'a 23

Mısra: 1

Haset eden, çekemeyen, kıskanç.

Ḥāsıdūñ ilāmına şabr eyle ol şādī-nümā
Şabrdur terfī' iden her işde ḳadr-i merdūmi

ḥasıl:

1. **ḥasıl:**+u, +muz, +dur

Tahmis 2

Mısra: 2

Ortaya çıkan, türeyen, kar, kazanç.

Ol tācır-i derdüz ki fenā ḥāşılumuzdur

‘Aşk-ı ezeli nâka-keş-i maḥmilümüzdür

2. **ḥāşıl:**^{+ı}

Gazel 156

Mısra: 8

Doğrusu, sözüün kısası, kısaca.

Ne reh-i ḥuşül-i kâma ne gider ṭarîk-ı ye’sse
Hele ḥāşılı uşandum dil-i zâr-ı mübtelâdan

3. **ḥaşıl:**

Terci-bend 1

Mısra: 7

Doğrusu, sözüün kısası, kısaca.

Ḥaşıl bu kim bu ‘âlem-i kevn ü fesâdda
Bî-mâye bir esîr-i hevâ ḥ’âr u kem-terem

4. **ḥāşıl:**^{+u, +m}

Kaside 2

Mısra: 11

Kazanç, elde edilen, kar.

Kârum hemîşe sehv ü zelev ḥāşılum şürür
Bir rû-siyâh-ı ‘ür u ḥaķîr ü muḥaķķaram

5. **ḥāşıl:**

Kaside 2

Mısra: 2

Doğrusu, sözüün kısası, kısaca.

Ḥ’âhiş-ger-i şefâ‘atüñem ḥ’âr u bî-kesüm
Ḥāşıl bu kim vücüh ile muḥtâc-ı luṭfuñam

6. **ḥāşıl:**^{+ı}

Gazel 190

Mısra: 11

Sonunda, nihayet.

Ümmîd ider mi ḥürmen-i kâm ola ḥāşılı
Toḥm-ı heves şaçan bu fenâ şürezârına

ḥāşıl-ı mezra‘a-i sünnet:

1. **ḥāşıl-ı mezra‘a-i sünnet:**^{+ı, +dür}

Kaside 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sünnet tarlasının mahsulü.

Ḥāşıl-ı mezra‘a-i sünnetidür ḥaķķ-ı yaķîn
Şecer-i şer‘ine ‘irfân-ı ilâhî ber olur

ḥāşıyyet:

1. **ḥāşıyyet:**⁺ⁱⁿ

Gazel 132

Mısra: 3

Nitelik, keyfiyet.

Püte-i dilde fenâ iksîrinüñ ḥāşıyyetin
Âteş-i ‘ışığıyle pür cüş olmayınca bilmedüm

hasm:

1. **ḥaşm:**^{+a}

Gazel 170

Mısra: 10

Hasım, düşman.

Taķdîr-i Ḥaķ zuhûr ider elbette çâre yok
Ḥaşma muķâbil ol ne virürler cebânete

ḥaşm-âne:

1. **ḥaşm-âne:**

Gazel 53

Mısra: 4

Düşmanca.

Alma hengâm-ı gâzab ḥançerüñüñ peyvendin
‘Aşık öldürmege yetmez mi o ḥaşm-âne nazâr

ḥaşr ol-:

1. **ḥaşr ol-:**^{-ınca}

Gazel 155

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yeniden diriltilmek.

Tâ haşr olunca mest ola çün Qays u Kûh-ken
Bezm-i maḥabbetüñ bir iki sāğarın gören

haşr ü neşr-i 'âlem:

1. haşr ü neşr-i 'âlem:+e

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Alemin yeniden diriliş ve toplanma günü.

Hük-m-i Ḥakk ide ta'alluḫ haşr ü neşr-i 'âleme
Cem' ola hep 'arşa-gâh-ı maḥşere ehl-i ḫubûr

hasret:

1. hasret:

Gazel 184

Mısra: 10

Özlem.

Ol gül-i gülzâr-ı nâza olalı bülbül Nesib
Ḥasret ile mübtelâ-yı ḫâr ḫârum âh âh

2. hasret:

Gazel 10

Mısra: 9

Özlem.

Şimdi ḫasret berde-i esrâr-ı 'ışk oldu Nesib
Vaşl u hecri añlamaz bilmez nedür 'azb ü 'azâb

3. hasret:

Gazel 10

Mısra: 9

Özlem.

Şimdi ḫasret berde-i esrâr-ı 'ışk oldu Nesib
Vaşl u hecri añlamaz bilmez nedür 'azb ü 'azâb

4. hasret:+le

Gazel 24

Mısra: 2

Özlem.

Geşt ider kûyuñ gönül ey mâhir ü âvâredür
Kaşdı gâhî rûyuña ḫasretle bir nezzâredür

5. hasret:+le

Gazel 166

Mısra: 13

Özlem.

Ḥasretle revân oldu yine eşki Nesib'üñ
Gör bu ulu ırmağı anuñ çeşm-i terinde

6. hasret:+üñ, +le

Gazel 157

Mısra: 4

Özlem.

Çâk çâk eylemedüñ 'aşık-ı şürîdelerüñ
Ḥasretüñle ne giribân ḫodılar ne dâmen

hasret ol-:

1. hasret ol-:-a

Gazel 187

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hasret kalmak, özlemek.

Ḥōşâ o naḫl-i berümend-i ârzü-yı vişâl
Ki bâğ-ı ye'sde hep berg ü bârı ḫasret ola

hasret-i cānān:

1. hasret-i cānān:

Gazel 23

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgiliye duyulan özlem.

Yazarken ḫasret-i cānān ile bir âh-ı serd itsem
Mişâl-i kâğız-ı bād ide gerdüna sefer kâğız

hasret-i kadd:

1. hasret-i kadd:+üñ, le

Gazel 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Sevgilinin boyuna duyulan hasret.

Hasret-i kaddüñle terk eyler çemen şahının diyü
Şarılır berg-i semen serve urur zencir-i âb

hasret-i la'f:

1. **hasret-i la'f**:+üñ, +le

Gazel 183

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağının hasreti.

Öldürüp hasret-i la'fünle Nesib-i zârı
Gel şerik olma daği tâzelügüñ var çana

hasret-i la'f-i leb:

1. **hasret-i la'f-i leb**:+üñ, +le

Gazel 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) Yakuta benzeyen dudağının özlemi.

Dem-â-dem hasret-i la'f-i lebünle künc-i firkatde
Sirişk-i çeşm-i hününüm ider 'ummâna istignâ

hasret-i Rüm:

1. **hasret-i Rüm:**

Gazel 50

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Anadolu hasreti.

Nesibâ hasret-i Rüm ile Mısr içre dil-efgâram
Ki her bir berg-i hürmâ çeşmüme nevk-i sinânlardur

hasret-i vech-i hasen:

1. **hasret-i vech-i hasen**:+ü, +m, +den

Gazel 144

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) Güzel yüz(ünün) hasreti.

Âyine elümden n'ola düşmezse hemişe
Bî-hüş oluram hasret-i vech-i hasenümden

hasret-keş:

1. **hasret-keş**:+i

Kaside 1

Mısra: 6

Hasret çeken.

Gerçi oldı ey sehî-serv-i gülistân-ı hüdâ
Pây-büs-ı pâyenüñ hasret-keşi hâk-i şahür

hasret-keş-i didâr-ı h'âb:

1. **hasret-keş-i didâr-ı h'âb:**

Gazel 11

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Rüya görmeyi özlemiş.

Çeşümümi hasret-keş-i didâr-ı h'âb itdün bu şeb
Va'd-i bî-encâm-ı teşrîf-i durûğuñla benüm

hasret-zede-i gül-i 'izâr:

1. **hasret-zede-i gül-i 'izâr**:+uñ

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Gül yanağının hasretini çeken.

Hasret-zede-i gül-i 'izârüñ
Bir bülbül-i âteşin-nevâdur

hâşş-ı şehenşâh-ı hayâl-i yâr:

1. **hâşş-ı şehenşâh-ı hayâl-i yâr**:+dur

Gazel 31

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sultanlar sultanı sevgilinin hayaliyle özel.

Mülk-i dil hâşş-ı şehenşâh-ı hayâl-i yârdur
İntizâm-ı kâre bir kişverde bir dâver yeter

hâşşiyet-i lutf-ı hitâb:

1. **hâşşıyyet-i luţf-ı hıţâb: +uñ**

Gazel 28

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) hitap etme cömertliğinin faydası.

Hayâl-i la'l-i nâbuñ mürdegân-ı 'ıŝkuña cândur
Ki hem hâşşıyyet-i luţf-ı hıţâbuñ Âb-ı hayvândur

hasta:

1. **hasta:**

Kıt'a 4

Mısra: 1

Hasta; aşk derdiyle hasta düşmüş, âşık.

Dem-i serdi-i zamâne ile hasta hâtırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsañ ğanımedür

2. **hasta:**

Rûbai 49

Mısra: 1

Hasta; aşk derdiyle hasta düşmüş, âşık.

'Uşşâk egerçi 'ışk ile hasta gerek
Ma'şûk daħi 'âşıkı dil-beste gerek

3. **hasta: +y, +a**

Kaside 9

Mısra: 10

Hasta, dertlenmiş.

Ey Faħr-i rüsül hâl-i Nesib'e nazâr eyle
Bir zerre-i luţfuñ yeter ol hastaya dârü

4. **hasta:**

Kıt'a 4

Mısra: 1

Hasta, dertlenmiş.

Dem-i serdi-i zamâne ile hasta hâtırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsañ ğanımedür

5. **hasta:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Hasta, dertlenmiş.

Şermende-i cerâ'im-i bî-ħadd ü bî-ħisâb
Bir dil-şikeste hasta fakîr ü muħaqqaram

6. **hasta:**

Gazel 52

Mısra: 1

Hasta, dertlenmiş.

Belâlu hasta göñüller devâsıdur ğam-ı yâr
Kadîmî cân u dilüñ âşınâsıdur ğam-ı yâr

7. **hasta:**

Tarih 32

Mısra: 3

Hasta, dertlenmiş.

O bâĝ-ı ma' delet oldı çiçekden hasta bir kaç gün
Vücüdün dâ'imâ şihhatle Mevlâ pâyidâr itsün

8. **hasta: +lar**

Gazel 102

Mısra: 4

Hasta; aşk derdiyle hasta düşmüş, âşık.

N'ola peygüle-i hasretde luţf-ı yâri añmazam
Olur me'yûs-ı şihhat hastalar dermândan fâriĝ

hasta id-:

1. **hasta id-: -üp**

Gazel 205

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hasta etmek.

İdüp hasta çeşmi gibi teb anı
Helâk itdi 'uşşâk-ı bî-ţâkati

hasta ol-:

1. **hasta ol-:**

Kaside 8

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hasta olmak. Aşk derdiyle dertlenmek.

Devā-sāz ola tā Resūl-i mükerrerem
Hele derd-i 'iṣkıyla ol ḥasta evvel

ḥasta-i bī-pā vü ser:

1. **ḥasta-i bī-pā vü ser:**

Müfret 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Başsız ve ayaksız hasta.

Her tîr-i cevre dilberân eyler seni lâ-büd siper
Meşkuñ ğama meşhürdur ey ḥasta-i bī-pā vü ser

ḥasta-i cān:

1. **ḥasta-i cān:+dur**

Gazel 187

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Can hastalığı.

Ḥōṣā o ḥasta-i cāndur gelü-yı hicrân kim
Ṭabīb-i çāre-geri bī-vefā bir āfet ola

ḥasta-i hecr-i dil-rübā:

1. **ḥasta-i hecr-i dil-rübā:+y, +am**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Güzel sevgilinin ayrılığının hastası.

Ben ḥasta-i hecr-i dil-rübāyam
Bī-hüde ṭabīb çekme zaḥmet

ḥat:

1. **ḥat:+ı, +n, +dan**

Gazel 165

Mısra: 7

Ayva tüyü.

Ol mäh-ı köhne-sāl ḥatından hicāb idüp
Dükkân-ı ser-tıraşa kaçır tüzelenmege

2. **ḥat:-lu**

Gazel 38

Mısra: 8

Yazı.

Vakfdur evlāda ādemden bu cihān bu çarḥa kim
Heft zerrin ḥatlu zer ser-levḥalu ḥucetle

3. **ḥat:**

Gazel 92

Mısra: 1

Yazı.

O ḥat kim şafḥa-i ruḥsāra Keşşāf-ı ezel yazmış
Rumüz-ı āyet-i nūra kenār-ı bī-bedel yazmış

4. **ḥat:**

Rübai 16

Mısra: 4

Ferman, yazı.

Ḥālüm nic'olur rüz-ı cezā çekmezse
Kilk-i keremün nāme-i 'iṣyānuma ḥat

ḥatā:

1. **ḥatā:+dan**

Müfret 10

Mısra: 2

Hata, yanlış.

Beşerden şerr olupdur cüz'-i aẓam
Ḥatādan sālīm olmaz ibn-i Ādem

2. **ḥatā:+sı**

Gazel 106

Mısra: 12

Hata, yanlış.

Aḥkām-ı muşḥaf-ı ruḥuñ ey mäh setr ider
Kāfir disem o ḥatṭ-ı siyāha ḥatāsı yok

ḥata vü 'iṣyān:

1. **ḥata vü 'iṣyān:+dur**

Kaside 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hata ve isyan.

Egerçi pîşesi dâ'im hâta vü 'işyândur
'îbâdetinde daği var hezâr hâbı u hâlel

hâta-pûş-ı bî-nazîr:

1. hâta-pûş-ı bî-nazîr:

Terci-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hataları örten eşi benzeri olmayan Allah.

Rahmân-ı bî-vezîr ü hâta-pûş-ı bî-nazîr
Ğaffâr-ı bî-mu'ârîz u Settâr-ı bî-nedîd

hatar-ı âh-ı seher:

1. hatar-ı âh-ı seher: *den

Gazel 154

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Seher vakti çekilen ahın tehlikesi.

Havf eyle cüvânsın hatar-ı âh-ı seherden
Şeb-gîr-i ğam-ı 'ışkuñı dür itme nazardan

hatar-nâk:

1. hatar-nâk:

Gazel 34

Mısra: 5

Tehlikeli, korkulu.

Şeh-râh-ı maĥabbet ki hatar-nâk degüldür
Pür bîm iden ol râhı dil-i nev seferümdür

hâ-âver:

1. hâ-âver:

Tarih 10

Mısra: 5

Ayva tüyleri yeni bitmeye başlamış.

Didüm görince hâ-âver Nesîb târihin
Yazıldı âyet-i envâr levĥa-i ħamere

hâta-yı cümle-milel:

1. hâta-yı cümle-milel:

Kaside 7

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Bütün milletlerin kusuru.

Henüz gelmeye tab'-ı şerifüne seyri
Bağışlanursa ser-â-pâ hâta-yı cümle-milel

hâta-yı defter-i a'mâl:

1. hâta-yı defter-i a'mâl: *ü, *m

Rübai 25

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Amel defterinin yanlışı.

Ümmîd budur ki güzellik iĥsânuñ
Ĥakk ide hâta-yı defter-i a'mâlüm

hâtem:

1. hâtem:

Kaside 8

Mısra: 2

Mühür.

Esîr olma bir nâm-ı ĥuşke şaĥın kim
Olur nâm için dil-ĥırâşide ĥâtem

2. hâtem:

Tarih 9

Mısra: 4

Mühür.

Hüner-perver kerem-ver cüd-küsterdür ki olmuşdur
Der-i luĥfında bir deryüze-ger ĥâtem ğarîbâne

hâtem-i devlet-i sultân-ı cihân:

1. hâtem-i devlet-i sultân-ı cihân:

Tarih 18

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Cihan padişahının saltanat yüzüğü.

Böyle bir zāt-ı mükerrem var iken gördi degül
Hatem-i devlet-i sulţān-ı cihān ğayra sezā

hātem-i enbiyā:

1. hātem-i enbiyā:

Rūbai 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin sonuncusu.

Ey hātem-i enbiyā Nebiyy-i erfa^ç
Sensin olan aḥvāl-i ‘uşāta eşfa^ç

hātem-i firūze:

1. hātem-i firūze:

Tarih 19

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Firuzeden (Nişabur'da çıkan açık mavi renkli ve değerli
bir yüzük taşı) yüzük.*

Ne kûbbe hātem-i firūze idi dest-i dünyāda
Ne kûbbe şekl-i maḥrûṭide bir serv-i sehī-bālā

hātem-i tevfiḳ-ı Hudā:

1. hātem-i tevfiḳ-ı Hudā:

Gazel 78

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Allah'ın yardımını yüzüğü.

Olmasa hātem-i tevfiḳ-ı Hudā zīb-i benān
Kimse teşhīr-i perī ile Süleymān olmaz

Hātemü'l-Enbiyā:

1. Hātemü'l-Enbiyā:

Mesnevi 1

Mısra: 8

Nebilerin, Peygamberlerin sonuncusu.

Odur ḥatm-i gencīne-i işṭifā
Anuñ-çün dinür Hātemü'l-enbiyā

ḥat-ı ‘anber:

1. ḥat-ı ‘anber:+in

Gazel 155

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Anber kokulu ayva tüyü.

Sünbül şanur gül üzre ḥat-ı ‘anberin gören
Gül-ğonca zann ider leb-i la‘l-i terin gören

ḥat-ı ‘anber-şiken:

1. ḥat-ı ‘anber-şiken:

Gazel 153

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) amber kokusu yayan ayva tüyü.

Ferāğ geldi bahār u çemen ḥayālinden
Geçilmedi ḥat-ı ‘anber-şiken ḥayālinden

ḥat-ı mihr-i leb-i yār:

1. ḥat-ı mihr-i leb-i yār:+ün

Gazel 172

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin dudağındaki güneş gibi parlayan ayva
tüyleri.*

Siyeh ḥarf-i cefādan ğayrı görmez dide-i cānum
Ḥat-ı mihr-i leb-i yārüñ zemīninde zamānında

ḥat-ı pergār:

1. ḥat-ı pergār:+dan

Gazel 158

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Pergel çizgisi.

İstikāmet mümteni‘dür çün ḥat-ı pergārdan
Rāstī-i ümmīd olunmaz ṭab‘-ı kec-reftārdan

haṭ-ı rüy-ı dilber:

1. haṭ-ı rüy-ı dilber:+i

Kaside 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

Şaymaz kemın gubāra haṭ-ı rüy-ı dilberi

Vaşf-ı cemāl-i pākūñi hāvī olan raqam

haṭ-ı sebz:

1. haṭ-ı sebz:

Gazel 25

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Yeni çıkmış ayva tüyleri.

Kıyās itme haṭ-ı sebz ü leb-i cānā nedür ey dil
Melekler sāyesin ser-çeşme-i hayvāna şalmışlar

2. haṭ-ı sebz:+üñ, -

Gazel 93

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Yeni çıkmış ayva tüyleri.

Haṭ-ı sebzüñ degül etrāf-ı la'ı-i rüh-baḥşuñda
Ser-i ser-çeşme-i Āb-ı hayātı kudsıyān tütmiş

haṭ-ı sebz ü leb-i cānā:

1. haṭ-ı sebz ü leb-i cānā:

Gazel 25

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Yeni çıkmış ayva tüyleri ve dudağı.

Kıyās itme haṭ-ı sebz ü leb-i cānā nedür ey dil
Melekler sāyesin ser-çeşme-i hayvāna şalmışlar

haṭ-ı zībā:

1. haṭ-ı zībā:+stı, +n, +a

Gazel 176

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzel yazı, hat.

Nüşa-i mihr ü vefadur baḥ haṭ-ı zībāsına

Ḥāme-i şun'ıñ hezārān-āferin imlāsına

hātif:

1. hātif:

Tahmis 4

Mısra: 16

*Gaipten gelen iç ses, mucizevi ses, ilahi gücün sesi;
ilham perisi.*

Ġam u vehmüñ olur her ferdini bir maḥmile şārif
Nesibā didi ol kāmil bu remzi beyte kim hātif

hātır:

1. hātır:+u, +m

Gazel 113

Mısra: 9

Gönül.

İhtiyār-ı miḥnet-i ye's itmek ister hātırum
Ber-ṭaraf-sāz-ı şafā-yı zevk-ı kām olsam gerek

2. hātır:+uz

Kıt'a 4

Mısra: 1

Gönül.

Dem-i serdi-i zamāne ile ḥasta hātırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsañ ḡanimedür

3. hātır:+uz

Kıt'a 4

Mısra: 1

Gönül.

Dem-i serdi-i zamāne ile ḥasta hātırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsañ ḡanimedür

4. hātır:+ı, +n

Mesnevi 2

Mısra: 5

Gönül.

Ādāb ile hāṭırın su'āl it
Bağ zāhire intikāl-i ḥāl it

5. **hāṭır**:+ı, +n, +a

Gazel 109

Mısra: 7

Hatır, zihin.

Gelmez mi hāṭırına ḥarīk-ı seḳar Nesib
Semt-i riyā vü süm'ayı dükkān idenlerün

6. **hāṭır**:+um, +dan

Gazel 100

Mısra: 9

Gönül.

Ḥayāl-i la'li çıkmaz hāṭırumdan
K'ider maḥmūr olan peymāneden ḥazz

hāṭıra:

1. **hāṭıra**:

Gazel 160

Mısra: 9

Zihin, fikir, akıl.

Ḥāṭıra gelsün Nesibā ḥālet-i bezm-i elest
Bir eṣer var ise sende mesti-i dūşineden

2. **hāṭıra**:

Kaside 1

Mısra: 10

Zihin, fikir, akıl.

Emr ü nehyüñ ictināb u imtisāli bende yok
İttibā'-ı sünnetüñ hiç hāṭıra itmez ḥuṭūr

3. **hāṭıra**:

Gazel 36

Mısra: 3

Zihin, fikir, akıl.

Gelmez duḥūl-i meclis-i cānāne hāṭıra
Ol bezme lāyik olmağa iḳbālümüz mi var

4. **hāṭır**:+a

Kaside 9

Mısra: 2

Zihin, fikir, akıl.

Ey dil niçe bir maṭlab-ı dünyāya tekāpū
Gelmez mi 'aceb hāṭıra hiç şayḥa-i mütū

5. **hāṭır**:+ı, +n, +a

Kaside 6

Mısra: 7

Zihin, fikir, akıl.

Eṣer-i ḳahrı eger hāṭırına itse ḥuṭūr
Cesed-i dūşmene her müyü birer ḥançer olur

hāṭıra-i vaşl-ı dil-ārā:

1. **hāṭıra-i vaşl-ı dil-ārā**:

Gazel 49

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşmanın hatırası.

Dile hiç hāṭıra-i vaşl-ı dil-ārā mı gelür
Ḥāṭır-ı ḥasta-i me'yūsa müdāvā mı gelür

hāṭır-ı dil-dār:

1. **hāṭır-ı dil-dār**:+a

Gazel 70

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin gönlü.

Ya degdi hāṭır-ı dil-dāra dil ki yazmadı nāme
Ya nāme bende-i mehcūr-ı dil-figārına degmez

hāṭır-ı dünyā yıķıl-:

1. **hāṭır-ı dünyā yıķıl-**:+dı

Tarih 19

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dünyanın hatırının yıkılması.

Olnca münhedim nā-geh dil-i 'uşşāk-ı şeydā-veş
Peyām-ı inhidāmından yıķıldı hāṭır-ı dünyā

hâtır-ı hasta-i me'yûs:

1. hâtır-ı hasta-i me'yûs:+a

Gazel 49

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ümitsiz hastanın hatırı.

Dile hiç hâtıra-i vaşl-ı dil-ārā mı gelür
Hâtır-ı hasta-i me'yûsa müdāvā mı gelür

hâtır-ı hür:

1. hâtır-ı hür:+a

Gazel 177

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cennet güzellerinin kalbi.

Behiştîyân nigehtse o rûy-ı pür-nûra
Unutdurur gül-i Firdevs'i hâtır-ı hûra

hâtır-ı kerrübiyân:

1. hâtır-ı kerrübiyân:+a

Kaside 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Dört büyük meleğin hatırına.

Böyle sebt eyler senâni levha-i pāk-i dile
Hâtır-ı kerrübiyāna na'tüñ itdükde huṭür

hâtır-ı mesrûr:

1. hâtır-ı mesrûr:

Gazel 96

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Mutlu gönül.

‘Ālem-i kevn ü fesād olmuş Nesīb andan tehî
Var ise iksîr-i a‘zam hâtır-ı mesrûr imiş

hâtır-ı mihmân-ı zî-şân:

1. hâtır-ı mihmân-ı zî-şân:

Gazel 46

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şanlı misafirin hatırı.

Güfü ü gü itse hayālüñle n'ola dil her zamān
Mîz-bāni hâtır-ı mihmân-ı zî-şân söyledür

hatm:

1. hatm:

Gazel 23

Mısra: 7

Bitirmek.

Sözi hatm eyle istifsâr-ı la'l-i yâr ile ey dil
K'olur mühr-i şehen-şâh ile hayli nām-ver kâğız

hatm eyle-:

1. hatm eyle-:-ye

Rûbai 30

Mısra: 4

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Bitirmek.

Bu gülşen-i kesretde hezâr cāni
Tevhîd-ile hatm eyleye âhır nefesi

hatm-i gencine-i ıstıfâ:

1. hatm-i gencine-i ıstıfâ:

Mesnevi 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Seçkinlik hazinesinin sonu.

Odur hatm-i gencine-i ıstıfâ
Anuñ-çün dinür Hâtemü'l-enbiyâ

hatt:

1. hatt:+ı

Gazel 40

Mısra: 4

(Sevgilinin) yüzündeki ayva tüyleri.

Geçmez niyâz o şûha diyü olma nâ-ümid
Eyler zuhur hâttı zamânı gelür geçer

2. **hâtt:**+uñ

Gazel 92

Mısra: 3

(Sevgilinin) yüzündeki ayva tüyleri.

Mufaşsal eylemiş şerh ü beyân-ı hüsnüñi hâttuñ
O hâl-i ‘anberinüñ Hindi’dür kim mâ-şaşal yazmış

3. **hâtt:**+iñ, +da

Gazel 90

Mısra: 8

(Sevgilinin) yüzündeki ayva tüyleri.

O şem‘-i bezm-i hüsn olmazsa meclis rüşen
olmazmış
Dil-i ‘uşşâk geh zülfinde geh hâttında ol şûhuñ

4. **hâtt:**+ı, +la

Gazel 125

Mısra: 4

(Sevgilinin) yüzündeki ayva tüyleri.

Yapmaz dil-i harâbı diyü şevke itmezüz
Ol la‘l-i nâb hâttıla mi‘mârumuz degül

5. **hâtt:**+ı, +n, +ı

Tarih 10

Mısra: 3

(Sevgilinin) yüzündeki ayva tüyleri.

Çoyınca hâttını ruhsâr-ı âteşin üzre
Şarıldı sünbül-i müşkîn şanki verd-i tere

6. **hâtt:**

Tarih 12

Mısra: 5

Ferman, buyruk.

Hâtt ile kûbbe-nişin oldı riyâset buldı
Ser-firâz-ı vüzerâ Râmî Mehemmed Paşa

hâtt-ı ‘anber:

1. **hâtt-ı ‘anber:**

Gazel 172

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Anber kokulu ayva tüyü.

Degüldür hâtt-ı ‘anber şafha-i al-ı ‘izâr üzre
Kenâr-ı bî-bedeldür nükte-i vuşlat beyânında

hâtt-ı ‘izar:

1. **hâtt-ı ‘izar:**+dur

Kaside 5

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yanağındaki ayva tüyler.

Nâliš-ger itdi bülbül-i zârî füsün ile
Güyâ benefşe gülşene hâtt-ı ‘izardur

hâtt-ı leb-i yâr:

1. **hâtt-ı leb-i yâr:**+e

Gazel 133

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağının kenarındaki ayva tüyler.

İdelüm hâtt-ı leb-i yâre Nesibâ dikkat
Mevc-i işkestesini âb-ı zülâlün görelüm

hâtt-ı müşg-sâ:

1. **hâtt-ı müşg-sâ:**

Gazel 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) misk kokulu ayva tüyleri gibi.

Zuhür itdi ‘izâruñ üzre hâtt-ı müşg-sâ bir bir
Yine ‘uşşâk-ı zâruñ başına üşdi belâ bir bir

hâtt-ı siyâh:

1. **hâtt-ı siyâh:**+a

Gazel 106

Mısra: 12

Kelime Tipi: -
Siyah ayva tüyleri.

Ahkâm-ı müşhaf-ı ruḥuñ ey mâh setr ider
Kâfir disem o ḥatt-ı siyâha ḥatâsı yok

ḥatve:

1. **ḥatve:**+si, +n, +de

Kaside 2

Mısra: 2

Adım.

Na'tüñ yolında çok midur ey şâh-ı zü'l-kerem
Her ḥatvesinde secde-i şükr eylese kalem

2. **ḥatve:**

Rûbai 21

Mısra: 3

Adım.

Bir ḥatve olur bu'd-ı mesâfât-ı fenâ
Ol reh-reve kim maḥabbetüñ ola refîk

havâ:

1. **havâ:**+dur

Gazel 16

Mısra: 6

Hava.

İzîrâb-ı dili müzdâd ider âh-ı serdüm
Şûriş-i lücce-i deryâya havâdur bâ'is

havâ-gîr-i süy-ı eflâk ol:

1. **havâ-gîr-i süy-ı eflâk ol:**

Gazel 123

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Havayı tutan gökyüzü tarafı.

Olmasun kayd-ı cihân rişte-i pervâz saña
Bâl-i himmetle havâ-gîr-i süy-ı eflâk ol

havâli-i harem:

1. **havâli-i harem:**+i

Kaside 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Harem civarı.

Ḥavâli-i haremî mühbiṭ-i cünüd-ı melâyik
Metâfdur işigi dâ'imâ fakîr ü emîre

havâ-yı tabî'at:

1. **havâ-yı tabî'at:**+dan

Kaside 10

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Doğadaki hava.

Geçüp havâ-yı tabî'atdan olsun âdeme müllâk
Bu iltihâkı yeter reste-gâh-ı gâv u ḥamîre

havel:

1. **havel:**

Terci-bend 1

Mısra: 8

Şaşılık. İkiyüzlülük; adaletsizlik.

Kesretde gör yegânegi-i râh-ı vaḥdeti
Çeşm-i dilünde niçeye dek bu ḥavel yeter

havel-i kesret:

1. **havel-i kesret:**+i

Gazel 79

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Çokluğun şaşılığ.

Çeşm-i dilden ḥavel-i kesreti def' itse kişi
Bu merâyâya bakup ḥakḥ-ile ḥöd-bîn olmaz

ḥâver:

1. **ḥâver:**

Gazel 134

Mısra: 14

Güneşin doğduğu taraf, doğu, şark.

Nedür bu tâb-ı suhan tab'ıñ ey Nesib senüñ
Zekâ-yı ma'niye hâver midür nedür bilmem

hâvf:

1. hâvf:+u, +m

Gazel 39

Mısra: 7

Korku, endişe.

Şayd için zâhid ol âhû niğehi hâvfum bu
Eldeki sübhâ-i şad-dânesini dâm eyler

2. hâvf:+i

Gazel 46

Mısra: 9

Korku, endişe.

‘Arz-ı hâl it ol şeh-i hüsne Nesib A hâvfı ko
Bir gedâyı gâh olur bezminde sulţân söyledür

hâvf eyle-:

1. hâvf eyle-:+sün

Gazel 152

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korkmak.

Kâfir-i zülf anı hem-reng ider âhir giderek
Zâhide söyle ki hâvf eylesün imânından

2. hâvf eyle-:

Gazel 154

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korkmak.

Hâvf eyle cüvânsın hâtar-ı âh-ı seherden
Şeb-gîr-i gam-ı ‘ışkuñı dür itme nazardan

hâvf u hirâs:

1. hâvf u hirâs:

Rûbai 47

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Korkmak ve çekinmek.

Râm olsa eger emrüñe hep cümle ünâs
Kahr u gazabuñdan itseler hâvf u hirâs

hâvf u recâ:

1. hâvf u recâ:

Gazel 198

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Korku ve ümit.

Hem eyler ârzü didâruñı hem gamzeden kırkar
Dil-i pür-iztirâb-ı ‘aşıkâ hâvf u recâ düşdi

hâvf-ı neheng-i ümmîd:

1. hâvf-ı neheng-i ümmîd:

Gazel 135

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ümit ölçüsünün korkusu.

Sedd-i râh oldı baña hâvf-ı neheng-i ümmîd
Kulzum-i ‘ışkda göñlümce şinâh eylemedüm

hâvi:

1. hâvi:

Kaside 2

Mısra: 4

İçine alan, içeren, kapsayan.

Şaymaz kemîn gubâra hâf-ı rüy-ı dilberi
Vaşf-ı cemâl-i pākūñi hâvi olan raqam

havrâ:

1. havrâ:

Kaside 9

Mısra: 6

Huri, huriler.

Ol ravza behişt olduğına şübhe mi var kim
Hâdimleri havrâ ola câruları geysü

havrâ-yı cennet:

1. **havrā-yı cennet:**

Tarih 21

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Cennet hurileri.

Tārīḥ ile Nesībā kıl rūḥına du‘āyı
‘İdī ola mu‘āniḥ havrā-yı cennet ile

hayā:

1. **hayā:**

Gazel 27

Mısra: 12

Utanma, sıklıma.

Murād üzre o māha eylemez nezzāre şerminden
Dem-i vuşlat hayā güyā Nesīb-i zāra düşmendür

2. **hayā:-dan**

Gazel 156

Mısra: 6

Utanma, sıklıma.

O gül-i bahār-ı ‘işmet ne zamān ki gelse bezme
Çekilür niḳāb-ı aḥmer gül-i rüyına hayādan

3. **hayā:**

Gazel 19

Mısra: 2

Utanma, sıklıma.

Şerm olup pīş-i nigāhumda baña sedd-i sedīd
Bezm-i vuşlatda beni yāre hayā itdi ba‘īd

hayāl:

1. **hayāl:+üñ, -le**

Gazel 46

Mısra: 5

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Güfü ü gü itse hayālünle n’ola dil her zamān
Mīz-bānı ḥāṭır-i miḥmān-ı zī-şān söyledür

2. **hayāl:+i, +n, +den**

Gazel 153

Mısra: 1

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Ferāğ geldi bahār u çemen hayālinden
Geçilmedi ḥaṭ-ı ‘anber-şiken hayālinden

3. **hayāl:+i, +n, +den**

Gazel 153

Mısra: 2

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Ferāğ geldi bahār u çemen hayālinden
Geçilmedi ḥaṭ-ı ‘anber-şiken hayālinden

4. **hayāl:+i, +n, +den**

Gazel 153

Mısra: 4

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Düketdi yoḳ yere naḳd-i sirişki dide-i ter
Hemişe gāh miyān geh dehen hayālinden

5. **hayāl:+i, +n, +den**

Gazel 153

Mısra: 6

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Hemān şahādete āmāde eylesün cāmı
O yār-i dād-ı ‘adūnuñ geçen hayālinden

6. **hayāl:+i, +n, +den**

Gazel 153

Mısra: 8

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Hayāli daḥi ‘aziz itdi şimdi didarı
Fiḡān o Yūsuf-ı gül-pirehen hayālinden

7. **hayāl:+i, +n, +den**

Gazel 153

Mısra: 10
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Nesib-i dil geçemez fikr-i zülf-i dilberden
Ġarib ider mi ferāġat vaṭan ḥayālinden

8. ḥayāl:+ü, +m

Gazel 163

Mısra: 11

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Günehkārum ḥayālüm rüz u şeb cürm ü ma'āşidür
İşim şubḥ u mesā hep şūr u şerdür yā Resülallāh

9. ḥayāl:+i, +n, +i

Gazel 170

Mısra: 14

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Fürkātde daḥi dūr degüldür o māha dil
Her şeb çeker ḥayālini āġuş-ı ḥasrete

10. ḥayāl:

Gazel 66

Mısra: 9

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Dil ḥayāl eylemez luṭf-ı nigāh-ı çeşmin
Dem-i āhū-yı Ḥoten kābil-i taşvīr olmaz

11. ḥayāl:

Gazel 76

Mısra: 5

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Esir-i zülfi olan rüyımı ḥayāl idemez
Fütāde-i şeb-i ġam şubḥ-geh nedür bilmez

12. ḥayāl:

Gazel 14

Mısra: 8

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Tā kim bilesin luṭfımı servüñ leb-i cüda
Ey dīde-i ter ol ḳad-i mevzünü ḥayāl it

13. ḥayāl:

Gazel 59

Mısra: 9

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, imge, hülya.

Ülfet-güzin olalı Nesibā ḥayāl ile
Mābeynümüzde yār ile vuşlat ḥicābdur

14. ḥayāl:+i

Gazel 153

Mısra: 7

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Ḥayāli daḥi 'aziz itdi şimdi dīdārı
Fiġān o Yūsuf-ı gül-pirehen ḥayālinden

15. ḥayāl:+üñ

Gazel 49

Mısra: 6

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Dem ü laḥm olduġuñ aġyār ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse ḥayālün daḥi tenhā mı gelür

16. ḥayāl:+i, +n

Gazel 41

Mısra: 3

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Celāl-i ḥüsni ḥayālın ḳomaz muṭāla'aya
Gegerçi çeşm-i dile şüretā gelür görinür

17. ḥayāl:+i

Gazel 145

Mısra: 1
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Beni ayırdı hayali huzur u h'abumdan
Bugün haber mi gelür bilmem afitabumdan

hayāl ü h'ab:

1. hayāl ü h'ab:

Gazel 143

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Uyku ve rüya.

Hüzn ü şādiden nedür bu infi'āl-i dem-be-dem
Ser-be-ser aḥvāl-i 'ālem çün hayāl ü h'ab iken

hayāl-i çeşm:

1. hayāl-i çeşm: +i

Gazel 100

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gözünün hayali.

Qarār itmez hayāl-i çeşmi dilde
Şikārī murğ itmez lāneden ḥazz

hayāl-i çeşm-i dilber:

1. hayāl-i çeşm-i dilber:

Gazel 93

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin gözünün hayali.

Hayāl-i çeşm-i dilber lāne-i dilde mekân tütmiş
'Aceb şehbâzdur kim âteş içre âşiyân tütmiş

hayāl-i h'ab:

1. hayāl-i h'ab:

Gazel 70

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Rüya.

Hayāl-i h'ab gibi 'arz-ı rüy-ı şāhed-i maṭlab
Hemîşe âyine-i ḥatıruñ ğubârına degmez

hayāl-i la'l:

1. hayāl-i la'l: +i

Gazel 100

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) lal taşı gibi kırmızı dudağının hayali.

Hayāl-i la'li çıkmaz ḥatırumdan
K'ider mahmûr olan peymāneden ḥazz

2. hayāl-i la'l: +üñ

Gazel 177

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) lal taşı gibi kırmızı dudağının hayali.

Hayāl-i la'lüñ ile bāğa varsa bir 'aşık
Şarāb-ı nāb gibi neşve-baḥş olur ğüre

3. hayāl-i la'l: +üñ

Gazel 29

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) dudağının hayali.

Hayāl-i la'lüñ iden sāğar-ı şarāb degül
Piyāle-nüş-i-Āb-ı ḥayāta nāz eyler

hayāl-i la'l-i nāb:

1. hayāl-i la'l-i nāb:

Gazel 28

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Saf şaraba benzeyen dudağın hayali.

Hayāl-i la'l-i nābuñ mürdegān-ı 'ışkuña cāndur
Ki hem ḥāşşiyet-i luṭf-ı ḥiṭābuñ Āb-ı ḥayvāndur

hayāl-i na't:

1. **ḥayāl-i naʿt:**

Kaside 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Naat hayali.

Ḥayretle ser-figende olup nerkis-i çemen
Güyā ḥayāl-i naʿt ile pür-āfet-kārdur

ḥayāl-i ruḥ:

1. **ḥayāl-i ruḥ:+ı**

Gazel 56

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağının hayali.

Düşer ḥayāl-i ruḥı gāḥ çeşm-i pür-ḥūna
O berg-i gül gibi kim sāğar-ı şarāba girer

ḥayāl-i vaşl:

1. **ḥayāl-i vaşl:**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kavuşma hayali.

Gāḥi ḥayāl-i vaşl ile mesrūr u ḥōş-terem
Endiše-i firākuñla gāḥi mükedderem

ḥayāl-i yār:

1. **ḥayāl-i yār:+e**

Gazel 90

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin hayali.

Ḥayāl-i yāre hicrān-ı siyeh-dil rehzen olmazmış
Ṭarīḳ-ı ʿışk-ı bāzide hirās-ı düşmen olmazmış

2. **ḥayāl-i yār:+ı**

Gazel 137

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin hayali.

Şafḥa-i çeşmümde nakş itdüm ḥayāl-i yāri ben
Bisütün-ı ğamda kārüm reşk-i Ferhād eyledüm

ḥayāt:

1. **ḥayāt:+a**

Gazel 29

Mısra: 1

Hayat, yaşam.

Şehid-i ğamzeñ olanlar ḥayāta nāz eyler
Senüñ üftādelerüñ kâ'ināta nāz eyler

2. **ḥayāt:+a**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Hayat, yaşam.

Cānānsuz olan ḥayāta ʿāşık
ʿĀlemde çeker kemāl-i ḥaclet

3. **ḥayāt:+a**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Hayat, yaşam.

Şimdengerü ey sipihr-i bed-kār
Deh-rüze ḥayāta itme minnet

4. **ḥayāt:+ı, +n**

Tarih 23

Mısra: 2

Hayat, yaşam.

Cenāb-ı ḥazret-i ʿOsmān Paşa

Medid itsün ḥayātın Rabb-i Raḥmān

5. **ḥayāt:+ı, +n, +ı**

Gazel 126

Mısra: 2

Hayat, yaşam.

N'ola rağbet olmasa Āb-ı Hızr'a şarāb-ı sāğar-ı Cem
degül

Mey-i la'î-i yâri çeken hayâtını terk iderse de gam degül

hayât-ı ebedî:

1. **hayât-ı ebedî:** +y, +e

Rûbai 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sonsuz hayat, ölümsüzlük.

Ey derdi hayât-ı ebediye bâ'is

Yok fenn-i melâhatde senüñle bâhiş

Haydar:

1. **Haydar:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Allah'ın arslanı Hz. Ali.

Oldı Haydar pişvâ-yı cem'î-i aşhâb-ı yakîn

Âl-i 'âlî-ñinetüñ şem'î-i münîr-i bezm-i dîn

hayf:

1. **hayf:**

Tarih 33

Mısra: 1

Eyvah! Yazık!

Fevt olup bu sene de Dürrî Efendi şad hayf

Çabri pâkin dür-i zahmetle pür ide Mevlâ

2. **hayf:**

Kıt'a 25

Mısra: 1

Eyvah! Yazık!

Hayf kim meskenünüz oldı bizüm bir belde

K'anda qadr-i fużalâ pest ü mükerrem câhil

3. **hayf:**

Gazel 43

Mısra: 8

Eyvah! Yazık!

Dirig olmadı maşrûf-ı kâle-i 'irfân
Hevâya şarf oluyor hayf ki hazine-i 'ömr

4. **hayf:**

Gazel 135

Mısra: 1

Eyvah! Yazık!

Hayf kim rüyuña bir germ nigâh eylemedüm

'Arz idüp hâl-i perişânımı âh eylemedüm

5. **hayf:**

Gazel 51

Mısra: 2

Eyvah! Yazık!

Şular ki nuţkı dür-i baħr-i tayf bilmezler

Biħâr-ı hikmet-i Mevlâ'yı hayf bilmezler

6. **hayf:**

Tarih 15

Mısra: 6

Eyvah! Yazık!

Fevtine târiħ için didüm Nesib

Çaldı sermâ-yı fenâ Bostân'ı hayf

7. **hayf:**

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Eyvah! Yazık!

Hayfâ ki diyâr-ı zindegânî

Dest-i sitemüñle oldı berbâd

8. **hayf:**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Eyvah! Yazık!

Hayfâ ki gül-i nefsi beni itdi güm-şüde

Zühd ü vera' behişte çıkar şâh-râh iken

hayli:

1. **ḥayli:**

Gazel 9

Mısra: 18

Epey, çok.

Ey ğam dil-i Nesīb'e olup yār-i mihrībān

Ḥayli zamāndur

2. **ḥayli:**

Gazel 23

Mısra: 8

Epey, çok.

Sözi ḥatm eyle istifsār-ı la'l-i yār ile ey dil

K'olur mühr-i shehen-şāh ile ḥayli nām-ver kâğız

ḥayl-i aşhāb:

1. **ḥayl-i aşhāb:+uñ**

Gazel 121

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sahabe topluluğu.

Āl-i 'ālī ṭīnetüñ şem'ı münir-i bezm-i dīn

Ḥayl-i aşhābuñ nücum-ı çarḥ-ı 'irfāndur senüñ

2. **ḥayl-i aşhāb:+uñ**

Müsemmen 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sahabe topluluğu.

Āl-i 'ālī-ṭīnetüñ şem'ı münir-i bezm-i dīn

Ḥayl-i aşhābuñ nücum-ı çarḥ-ı 'irfāndur senüñ

ḥayl-i mükevvenāt:

1. **ḥayl-i mükevvenāt:+a**

Rübai 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yaratılanların tamamı.

Ey ḥayl-i mükevvenāta yektā server

İnsān u melek қаpuñda kem-ter çāker

ḥayrān:

1. **ḥayrān:+ı, +y, +uz**

Gazel 115

Mısra: 12

Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, takdir eden.

Biñ aşıka bir düşmen-i bed-ḥ'āhı deġişmez

Ḥayrāniyuz ol āfet-i biġāne nüvāzuñ

2. **ḥayrān:+dur**

Gazel 121

Mısra: 6

Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, takdir eden.

Ḳurb-ı bi-keyfiyyetüñ fehmi itmese n'ola 'uḳül

Cebrā'il esrār-ı mi'rācuñda ḥayrāndur senüñ

3. **ḥayrān:**

Tahmis 1

Mısra: 5

Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, takdir eden.

Bizüz ol vālih ü medhüş u ḥayrān

Ki irmez 'aqlumuz bu hüy u hāya

4. **ḥayrān-dur**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, takdir eden.

Ḳurb-ı bi-keyfiyyetüñ fehmi itmese n'ola 'uḳül

Cebrā'il esrār-ı mi'rācuñda ḥayrāndur senüñ

ḥayrān ol-:

1. **ḥayrān ol-:**

Gazel 122

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Çok beğenmek, kendinden geçmek; bağlanmak.

Saňa nuķüş-ı cihân virmesün şafâ vü keder
Mişâl-i âyine baķ hûb u zişte hayrân ol

2. **hayrân ol-:-dı**

Rübai 65

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Çok beğenmek, kendinden geçmek; bağlanmak.

Ruhsârına baķdı dide hayrân oldu
Zülfi gibi nezzâre perîşân oldu

hayrât:

1. **hayrât:+a**

Tarih 19

Mısra: 7

Başkalarının yararlanması için vakıf ve tahsis edilmiş olan gayrimenkuller veya mallar.

İdüp nâzır cenâb-ı Şeyh Bostân'ı bu hayrâta
Vücûda geldi evvelki binâsından dağı a'lâ

hayret:

1. **hayret:+ü, +müz**

Gazel 125

Mısra: 9

Şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.

Herkes gülüvvi hayretümüz aşlın ańlamaz
Her nâ-şinâs vâķıf-ı esrârumuz degül

2. **hayret:+le**

Kaside 5

Mısra: 3

Şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.

Hayretle ser-figende olup nerkis-i çemen
Güyâ hayâl-i na't ile pür-âfet-kârdur

3. **hayret:**

Kaside 4

Mısra: 6

Şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.

‘Aql-ı kâşır rütbe-i ‘izzüñ ne bilsün k'anda hep
Cümle hayret bürdedür ehl-i tıbak-ı ‘âliyât

4. **hayret:+le**

Gazel 132

Mısra: 1

Şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.

Zâtımı hayretle hāmüş olmayınca bilmedüm
Aşlumu biğâne-i hüş olmayınca bilmedüm

hayret-efzâ:

1. **hayret-efzâ:**

Kaside 4

Mısra: 2

Şaşkınlığı arttıran.

Şive-i sırr-ı daķık-ı men reani kad reay
Hayret-efzâ oldu ‘aqla itdi iskât-ı dühât

hayret-figen-i dil-i lehîb:

1. **hayret-figen-i dil-i lehîb:+üz**

Rübai 66

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül ateşinin hayreti.

Dil-haste-i fûrkat-ı habîbüz şimdi
Hayret-figen-i dil-i lehîbüz şimdi

hayret-i dâ'im:

1. **hayret-i dâ'im:**

Tahmis 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sürekli olan şaşkınlık.

Ol Kays-ı fenâyuz ki ola hayret-i dâ'im

hayret-zede-i lutf:

1. **ḥayret-zede-i luṭf:**

Tahmis 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İhsanın, lutufun şaşkıını.

Āşüfte-i elvān-ı neġam-ı bülbül-i zāruz
Ḥayret-zede-i luṭf u cefā-yı gül ü ḥāruz

ḥayr-ı Hasan:

1. **ḥayr-ı Hasan:**

Tarih 24

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hasan'ın hayrı.

Oldı Nesibā aña tārīḥ-i tām
Ḥayr-ı Hasan cāmi'-i ehl-i hüdā

ḥayrū'l-‘amel:

1. **ḥayrū'l-‘amel:**

Tarih 28

Mısra: 8

Amel işleyenlerin en hayırlısı.

Şehenşāḥ-ı cihān Sultān Aḥmed Ḥān ġāzīnūñ
Bu fermān-ı hümāyūnı hele ḥayrū'l-‘amel oldı

ḥayrū'l-verā:

1. **ḥayrū'l-verā:**

Gazel 121

Mısra: 1

Yaratılmışların en hayırlısı olan Hz. Muhammed (s.a.v.).

Āyet-i evşāfunūñ tefsīridür ḥayrū'l-verā
Nükte-i aḥlākuñūñ ta‘bīri Ḥur‘ān'dur senūñ

2. **ḥayrū'l-verā:**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Yaratılmışların en hayırlısı olan Hz. Muhammed (s.a.v.).

Nüşḥa-i nūr-ı derūnūñ remzin eyler Ve‘d- duha
Āyet-i evşāfunūñ tefsīridür ḥayrū'l-verā

ḥayrun mine'z -zeheb:

1. **ḥayrun mine'z -zeheb:**

Gazel 13

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(Edep) Altından daha değerlidir.

İksirdür dinilse edeb itme iştibāḥ
Sultān-ı evliyā didi ḥayrun mine'z -zeheb

ḥayvān:

1. **ḥayvān:**

Mesnevi 2

Mısra: 16

Hayvan.

Tā kim ele girmeyince ‘irfān
Ḥayvān ile fark olunmaz insān

ḥazān:

1. **ḥazān:+u, +muz, +a**

Gazel 173

Mısra: 4

Sonbahar, güz.

Sirişk-i al-i ruḥ-ı zerdüm eyledi gül-reng
Bahār revnaķı virdi sitem ḥazānumuza

ḥazer:

1. **ḥazer:+ü, +m, +den**

Gazel 148

Mısra: 4

Sakinma, korunma.

Te‘şīri ide ṭab‘uñı cā‘iz ki perişān
Küyuñda fiġān eylemez oldum ḥazerümünden

2. **ḥazer:**

Gazel 23

Mısra: 10

Sakinma, korunma.

Nesibâ belki artar kinesi sen merhamet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle hâzer kâğız

hâzer eyle:

1. **hâzer eyle:**

Gazel 175

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sakınmak, kaçınmak.

Ey şüh şebistân-ı ‘adûda çok açılma
Âh-ı şehirîden hâzer eyle hâzer eyle

2. **hâzer eyle:**

Gazel 175

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sakınmak, kaçınmak.

Ey şüh şebistân-ı ‘adûda çok açılma
Âh-ı şehirîden hâzer eyle hâzer eyle

hâzer it:

1. **hâzer it:**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sakınmak, kaçınmak, korunmak, çekinmek.

Gel cevri ço âh-ı nîm-i şebden
Ġâyet hâzer it ki nev-cüvânsın

hâzîn:

1. **hâzîn:**

Gazel 140

Mısra: 5

Hüzünlü, kederli, mahzun, gamlı.

Ey şâh-ı hüsn hecr-ile itmiş beni hâzîn
Bed-cûları hemîşe vişâlûñle şâd iden

2. **hâzîn:+üz**

Gazel 82

Mısra: 6

Hüzünlü, kederli, mahzun, gamlı.

Ne cevri-i çarha hamûlüz ne hûd şikâyete kâdir
Hemîşe gûşe-i miñnetde dil-şikeste hâzînüz

hâzîne-i ‘ömr:

1. **hâzîne-i ‘ömr:**

Gazel 43

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ömür hazinesi.

Dirîğ olmadı maşrûf-ı kâle-i ‘irfân
Hevâya şarf oluyor hayf ki hâzîne-i ‘ömr

hâzîne-i sultân:

1. **hâzîne-i sultân:**

Gazel 195

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sultanın hazinesi.

Bigâneden hâzîne-i sultân nihân gerek
Nev‘-i beşerde olsa nühüfte n'ola veli

hâzîn-i gencîne-i esrâr-ı Rabbânî:

1. **hâzîn-i gencîne-i esrâr-ı Rabbânî:**

Tarih 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İlahi surlar hazinesinin bekçisi.

Hâzîn-i gencîne-i esrâr-ı Rabbânî olup
Mülk-i ‘irfânüñ ola ‘ilm ü ‘amelde hüsrevi

hâzîn-i gencîne-i ‘ışk-ı İlâhî:

1. **hâzîn-i gencîne-i ‘ışk-ı İlâhî:**

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İlahi aşk hazinesinin bekçisi.

Gevher-i mihrîyle cümle enbiyâ şâd u fahûr
Hâzîn-i gencîne-i ‘ışk-ı İlâhî kim olur

hazret:

1. hazret:+üñ

Tarih 22

Mısra: 5

Yücelik, ululuk ifade ederken isimlerden önce veya sonra kullanılan saygınlık ifadesi.

Olmış idi o hazretüñ sāḥa-i türbesi ḥarāb
Şükr Ḥudā'ya kim yine oldı cedīd ü bī-bahā

2. hazret:-ün, -dür

Kaside 3

Mısra: 3

Yücelik, ululuk ifade ederken isimlerden önce veya sonra kullanılan saygınlık ifadesi.

Ḥazretüñdür luṭf-ı bī-pāyān ile dā'im olan
Dest-gir-i ümmet-i üftāde-i bī-dest ü pā

3. hazret:+üñ

Kaside 1

Mısra: 15

Yücelik, ululuk ifade ederken isimlerden önce veya sonra kullanılan saygınlık ifadesi.

Kārbān-ı şad-taḥiyyāt ü selām ol hazretüñ
Her dehenden ravza-i pür-nürına itsün 'ubūr

4. hazret:+üñ, +den

Kaside 1

Mısra: 9

Yücelik, ululuk ifade ederken isimlerden önce veya sonra kullanılan saygınlık ifadesi.

Ḥazretüñden bir nigāh-ı merḥametdür mültecā
Ol zamān kim ide cilve rahmet-i Rabb-i Ğafūr

Hazret-i Bostān Efendi:

1. Hazret-i Bostān Efendi:

Tarih 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bostan Efendi hazretleri.

Ḥāliyā seccāde-pirā-yı Celāle'd-din-i Rüm
Ḥazret-i Bostān Efendi meḥḥar-i āl-i Resül

2. Hazret-i Bostān Efendi:+y, +e

Tarih 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bostan Efendi hazretleri.

Virdi bir maḥdüm-ı zī-şanı kemāl-i faẓldan
Ḥazret-i Bostān Efendi'ye o Vehhāb u Ḳavī

3. Hazret-i Bostān Efendi:

Tarih 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bostan Efendi hazretleri.

Ḥazret-i Bostān Efendi ibn-i Mevlānā-yı Rüm
Ol kerem-ver zāt-ı sāmi hem nesib ü hem ḥasib

Hazret-i Cibril:

1. Hazret-i Cibril:

Gazel 193

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cebrail. Allah'ın vahyini peygamberlere ulaştırmakla
görevli olan melek.

İtme dāmānuñı ālüde 'Azāzil gibi

Ṭāhirü'z-zeyl ola gör hazret-i Cibril gibi

Hazret-i Kur'an:

1. Hazret-i Kur'an:

Kaside 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kuran-ı Kerim.

Her biri burhān-ı ḥaḳḳaniyyetüñdür bī-cedel
Ḥazret-i Kur'an ile İncil ü Tevrāt ü Zebūr

Hazret-i Monlā:

1. **Ḥazret-i Monlā:**

Gazel 174

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hazreti Mevlana.

Şehenşāh-ı cüyüş-ı evliyādur ḥazret-i Monlā
Yeşil bir bār-gehdür ḳubbesi şahrā-yı ma'nāda

Ḥazret-i Monlā Celāl-i Dīn:

1. **Ḥazret-i Monlā Celāl-i Dīn:**

Gazel 120

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Mevlana Celeddin Rumi hazretleri.

Oldı Nesīb ḥazret-i Monlā Celāl-i dīn
Şāh-ı bülend-tāc-veri Mevleviler'üñ

Ḥazret-i Rabb-i Ğayūr:

1. **Ḥazret-i Rabb-i Ğayūr:**

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çalışkanların Rabbi hazretleri.

Hİç tefekkür eylemez kim rüz-ı rüstā-ḥızde
Vay ḥāle 'adl iderse ḥazret-i Rabb-i Ğayūr

Ḥazret-i Sābit Efendi:

1. **Ḥazret-i Sābit Efendi:** +y, +e

Gazel 142

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Sabit Efendi hazretleri.

Nazīre ḥazret-i Sābit Efendi'ye ne mümkindür
Niçün ey tūṭi-i kilk-i Nesībā ebsem olmazsın

Ḥazret-i Şeyḫ Şadr-i Dīn Ḳuddise:

1. **Ḥazret-i Şeyḫ Şadr-i Dīn Ḳuddise:**

Tarih 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şeyh Sadreddin Konevi hazretleri.

Ḥazret-i Şeyḫ Şadr-i dīn ḳuddise sırrahu'l 'azīz
Mürşid-i ṭālibān-ı Ḥaḳ bedreḳa-i reh-i hüda

Ḥazret-i Şeyḫ Siyāḫi-i Hüner-Perver:

1. **Ḥazret-i Şeyḫ Siyāḫi-i Hüner-Perver:**

Gazel 74

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sanat sever Şeyḫ Siyāḫi hazretleri.

Ḥazret-i Şeyḫ Siyāḫi-i hüner-perver kim
Sürme-i ḥāk-i derin dīdeye ihdā iderüz

Ḥazret-i Zebīḥa:

1. **Ḥazret-i Zebīḥa:-a**

Kaside 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Hız. İsmail.

Hep maḳdemüñ muḳaddimesidür bu şiveler
Kim ḥazret-i Zebīḥa fedā oldı bir ḡanem

ḥazz:

1. **ḥazz:**

Gazel 100

Mısra: 1

Hoşnutluk, mutluluk.

Olinsa bezmde bigāneden ḥazz
İderdüm zāhid-i ferzāneden ḥazz

2. **ḥazz:**

Gazel 100

Mısra: 4

Hoşnutluk, mutluluk.

Ḳarār itmez ḥayāl-i çeşmi dilde
Şikārī murḡ itmez lāneden ḥazz

3. **haz̤z:**

Gazel 100

Mısra: 10

Hoşnutluk, mutluluk.

Hayāl-i la'li çıkmaz hātırumdan
K'ider maḥmūr olan peymāneden haz̤z

4. **haz̤z:**

Gazel 100

Mısra: 12

Hoşnutluk, mutluluk.

N'ola gūş itse hālüm ol şeh-i ḥüsn
İder gāhī şehān efsāneden haz̤z

5. **haz̤z:**

Gazel 100

Mısra: 14

Hoşnutluk, mutluluk.

Nesīb'e n'ola yār eylerse rağbet
Kim itmez şöḥbet-i rindāneden haz̤z

6. **haz̤z:**

Gazel 100

Mısra: 2

Hoşnutluk, mutluluk.

Olinsa bezmde bīgāneden haz̤z
İderdüm zāhid-i ferzāneden haz̤z

7. **haz̤z:**

Gazel 100

Mısra: 6

Hoşnutluk, mutluluk.

Olurlar nev-resān 'uşşāka māyil
Dil-i eṭfāl ider divāneden haz̤z

haz̤z eyle-:

1. **haz̤z eyle-:-mez**

Gazel 100

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoşlanmak, zevk almak.

Maḥabbet itmez ehl-i 'ışka 'ākıl
Ki huş-yār eylemez mestāneden haz̤z

hebā:

1. **hebā:**

Gazel 85

Mısra: 3

Boş, beyhude, nafîle, faydasız.

Deh-rūze kār u bārını dehrūñ hebā bilüp
Peygüle-i fenāda yatan Mevleviler'üz

hebā id-:

1. **hebā id-:-e, -mem**

Gazel 130

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Yok etmek; ortadan kaldırmak.

Ümîd-i sūd ile nā-dāna ilticā idemem
Nuḳūd-ı 'ömri bu sevdā-ile hebā idemem

hecā-ḥ'ān:

1. **hecā-ḥ'ān:**

Gazel 73

Mısra: 9

Heceleri öğrenen.

'İlm-i tefsiri hecā-ḥ'ān niçe idrāk eyler
Sırr-ı 'ışkı ne bilür ṭıfl-ı debistān-ı mecāz

hecr:

1. **hecr:+ile**

Gazel 140

Mısra: 5

Ayrılık.

Ey şāh-ı ḥüsn hecr-ile itmiş beni ḥazīn
Bed-cūları hemişe vişālūñle şād iden

2. **hecr:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Ayrılık.

Seng-i rîze nuṭka geldi n'eylesün me'mûrdur
İñleyüp hecrüñ sûtünü şandılar zenbûrdur

hecr-i ruḥ-ı cānān:

1. hecr-i ruḥ-ı cānān:+dur

Gazel 78

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanaklarının ayrılığı.

Sebeb-i girye olan hecr-i ruḥ-ı cānāndur
Mihr ebr içre nihān olmaya bārān olmaz

hecr-i ser-i zülf:

1. hecr-i ser-i zülf:+üñ,

Gazel 14

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) zülfünün ucunun ayrılığı.

‘Uşşāk-ı perîşān dili ey şūḥ-ı cefā-cū
He-cr-i ser-i zülfün ile tîr şifte-ḥāl it

hedef-i tîr-i sitem eyle-:

1. hedef-i tîr-i sitem eyle-:-r

Gazel 183

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Zulüm okunun hedefi etmek.

Hedef-i tîr-i sitem eyler iseñ it beni tek
Güşe-i çeşm ile baq atma şaḫın yābāna

heft:

1. heft:

Gazel 38

Mısra: 8

Yedi.

Vakfdur evlāda ādemden bu cihān bu çarḫa kim
Heft zerrin ḫaṭlu zer ser-levḫalu ḫucetle

2. heft:

Gazel 89

Mısra: 4

Yedi.

Ḥānümān-ı hesti-i ‘uşşākı yaḫsa çok mıdur
Heft düzaḫ nār-ı ‘ışkı Ḥaḫ'dan oldı bir ḫabes

3. heft:

Gazel 112

Mısra: 6

Yedi.

Fehm idebildün ise me’ālin yeter saña
Nili varaḫlu heft kitāb-ı müzehhebün

4. heft:

Gazel 131

Mısra: 6

Yedi.

Oldı dünyāya Sikender gibi ḫükmi cārī
Heft iḫlîme resādur yed-i ṭulā-yı ḫalem

heft-eyvān:

1. heft-eyvān:+a

Tarih 9

Mısra: 4

Heft eyvan yani yedi köşk; beyitte oluşan bağlama göre, dünyayı kainatın merkezi olarak gören eski astroloji hükümleri doğrultusunda, yeryüzündeki bütün varlıklar ve olaylar üzerinde etkileri bulunduğu ve bir kısmının uğurlu, bir kısmının uğursuz olduğu kabul edilen, dünyanın etrafında dönmekte olan yedi yıldız: Ay, Utarit, Zühre, Güneş, Merih, Müşteri, Zuhal anlamında olabileceği gibi, yedi kat gök yani yedi kat felek anlamında da kullanılmış olabilir.

Çerāḡān zinetiyle döndi şebler rüz-ı pür-nūra
Zemîn işrāḫda ḡālib görindi heft-eyvāna

helāk:

1. **helāk**:+i, +dür

Gazel 116

Mısra: 2

Ölmek; ölmek, mahv ve ma'düm olma.

Ben olmadum yalıñuz dil-figār-ı müjgānuñ
Cihān helākıdır ol çeşm-i nā-müselmānuñ

2. **helāk**:

Gazel 85

Mısra: 5

Mahvetmek, perişan etmek.

Telhī-i fāka itmek için nefsumüz helāk
H'ān-ı vücūda zehr kıatan Mevleviler'üz

3. **helāk**:

Gazel 117

Mısra: 5

Mahvetmek, perişan etmek.

Eyler cihān cihān dili bir lahızada helāk
Fermān iderse leşker-i müjgāna gözlerün

4. **helāk**:+e

Gazel 145

Mısra: 3

Mahvolma, perişan hale gelme; ölmek.

'Aceb helāke mi itlāka mı ider fermān
Ne emr olur ki o şāh-ı sitem-me'ābumdan

helāk eyle-:

1. **helāk eyle-**:+me

Gazel 185

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan etmek.

Būs-ı lebüñ-çün eyleme ben bendeñi helāk
Ey tünd-hū yumaq olamaz kanı kan ile

helāk it:

1. **helāk it**:+di

Gazel 205

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Helāk etmek (eylemek): Mahvetmek, yok etmek.

İdüp hasta çeşmi gibi teb anı
Helāk itdi 'uşşāk-ı bī-tākıti

helāk ol-:

1. **helāk ol-**:

Tahmis 3

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Deyim**

Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.

Şu içmek deñlü yokdur teşne-i 'ışka helāk olmaq

2. **helāk ol-**:+mağ

Tahmis 3

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Deyim**

Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.

3. **helāk ol-**:+sa

Gazel 29

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.

Nigāh-ı sāhil-i 'aql eylemez helāk olsa
Ġarık-ı bahır-i maħabbet necāta nāz eyler

helāk-i ğam:

1. **helāk-i ğam:**

Kaside 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Gam helaki.

Lutfuñ řabīb olmasa marzā-yı ma'şiyet
Ācālden muķaddem olurdu helāk-i ğam

helāk-i ğayl-i 'uşşāk:

1. **helāk-i ḥayl-i ‘uṣṣāk**:+ı

Gazel 188

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşıklar sürüsünün helakı.

Değül giryān helāk-i ḥayl-i ‘uṣṣākı pesend itdi
Nisār-ı dürr ider farḫ-ı ser-i müjgān-ı ḫattāle

helāk-i nāz:

1. **helāk-i nāz**:

Gazel 76

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Nazla mahvetmek.

Helāk-i nāz ider aḡyārı ‘āşığı maḥrūm
O cevr-pişe şevāb u güneh nedür bilmez

helāk-i şive-i reftār:

1. **helāk-i şive-i reftār**:+ı, +y, +uz

Gazel 81

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yürüyüşündeki edanın yok ettiği.

Ḥāk-i pâyında helāk-i şive-i reftāriyuz
Biz Süleymān-ı zamānuñ mūr-ı bī-miḫdāriyuz

helāl:

1. **helāl**:+dür

Gazel 177

Mısra: 4

Haram olmayan şey, mubah.

‘Aceb mi mest ise mecbūr-ı nāzdur her dem
Ḥelāldür mey-i ‘iṣve o çeşm-i maḥmūra

2. **helāl**:

Gazel 14

Mısra: 10

Haram olmayan şey, mubah.

Ser-ḥvān-ı ḡam-ı ‘iṣḫda çok ‘iṣret olındı
Ey dil bize ḫaḫḫ-ı nemek ü nānı ḫelāl it

hele:

1. **hele**:

Gazel 166

Mısra: 4

Özellikle.

Gel sīneme aç gerden-i billūruñı ey meh
Gör feyzi hele ḫaşr-ı merāmuñ şehirinde

2. **hele**:

Kaside 3

Mısra: 13

Özellikle.

Gerden-i maşnū‘a itmez bir daḡı ziver hele
Baḫr-i imkān zerre-i zātuñ gibidür bī-bahā

3. **hele**:

Rübai 62

Mısra: 4

Özellikle.

Kāmilleri fehme ḫudretüñ yok ḫtatum
Bārī hele kendi zātuñı fehme eyle

4. **hele**:

Gazel 156

Mısra: 8

Artık.

Ne reh-i ḫuşūl-i kāma ne gider ḫariḫ-ı ye’sse
Hele ḫāşılı uşandum dil-i zār-ı mübtelādan

5. **hele**:

Gazel 37

Mısra: 11

Sonunda, nihayet.

Hele ol la‘l-i revān-baḫşda gördüm ancak
O ḫadar luḫfi ki mīnā-yı mey-i āldadur

6. **hele:**

Kaside 8

Mısra: 9

Evvel, daha.

Devā-sāz ola tā Resūl-i mükerrerem

Hele derd-i ʿiṣkıyla ol ḥasta evvel

7. **hele:**

Gazel 150

Mısra: 5

Sonunda, nihayet.

Baḥā cām-ı hecrüñ oldı hele vāye bilsem āyā

Ser-i ḥūn-ı vuṣlatuñda gehi behre-mend idersin

8. **hele:**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Bilhassa, özellikle.

Maḥbūb-ı kulūb olunca zātuñ

Tebdile çalış hele şifātuñ

9. **hele:**

Tarih 28

Mısra: 8

Bilhassa, özellikle.

Şehenşāh-ı cihān Sulṭān Aḥmed Ḥān ḡāzīnūñ

Bu fermān-ı hümāyūnı hele ḥayrū'l-ʿamel oldı

10. **hele:**

Gazel 19

Mısra: 7

Artık.

Hele yok tıregi-i minnet-i dūnān anda

Sāye-i şāh-ı cihāndan baḥā yeg sāye-i bīd

11. **hele:**

Gazel 171

Mısra: 5

Özellikle.

Mefhūmı fenādur hele bu nüshā-i kevnūñ

Maʿnī-i baḳā fehmed olmur bir luḡat olsa

12. **hele:**

Gazel 173

Mısra: 12

Özellikle.

Metāʿ-ı vuṣlata naḳd-i revānı itse ḳabūl

İderdi reşk hele sūdumuz ziyānumuza

13. **hele:**

Gazel 207

Mısra: 3

Artık.

Hele miʿmār-ı luṭf-ı dil-rübā hīç çekmesün zaḥmet

Ḥarāb oldı dil-i vīrānumuz taʿmīrden ḳaldı

14. **hele:**

Kıt'a 16

Mısra: 2

Doğrusu.

İḥsān yerine ehl-i hüner āferīn alur

Dünyāda ḳalmamış hele bir şāḥib-i himem

15. **hele:**

Tarih 26

Mısra: 3

Artık.

Beşāretler hele ey āl-i Aḥmed kim naḳīb oldı

Fazilet menbaʿı aḥlāḳ kānı ercümendüñüz

16. **hele:**

Gazel 142

Mısra: 6

Sonunda, nihayet.

Cefā öğretdüñ ol māḥa unutturduñ vefā resmin

Ben ağlarsam hele sen de raḳībā ḥurrem olmazsın

17. **hele:**

Gazel 110

Mısra: 4
Artık.

Ma'lûm olur geçince hüdûd-ı rûsûmdan
Mevzû' u gâyeti hele fenn-i hâkikatûn

18. **hele:**

Gazel 154

Mısra: 7
Artık.

Yâ rûh-ı muşavver ya perisin hele gelmez
Hâşâ ki senûn gibi güzel nev'-i beşerden

19. **hele:**

Tahmis 4

Mısra: 8
Özellikle.

Hele yârân-ı meclis şâf-dil hâliş-'ayâr olsa
Nedim-i bezle-gû âlüfte-i şoĥbet-güzâr olsa

20. **hele:**

Tarih 30

Mısra: 9
Sonunda, nihayet.

Şadr-ı Anaĥolı'dan itdûn kıyâm ammâ hele
Şadr-ı Rûm'a geçdûn İsmâ'il Efendi 'ilm-ile

21. **hele:**

Tarih 7

Mısra: 8
Sonunda, nihayet.

Yüz sürüp hâk-i der-i ĥazret-i Mevlânâ'ya
Ĥakk'a minnet hele gösterdi bize rûy-ı merâm

hem:

1. **hem:**

Gazel 60

Mısra: 5

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri,

cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Āteşüñle ey gül oldum hem semender hem hezâr
Bilmezem mesken baña küllĥan midur gülşen midür

2. **hem:**

Gazel 198

Mısra: 5

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Hem eyler ârzü didâruñı hem ĥamzeden ĥorĥar
Dil-i pür-iztîrâb-ı 'âşîka ĥavf u recâ düşdi

3. **hem:**

Gazel 198

Mısra: 5

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Hem eyler ârzü didâruñı hem ĥamzeden ĥorĥar
Dil-i pür-iztîrâb-ı 'âşîka ĥavf u recâ düşdi

4. **hem:**

Kıt'a 20

Mısra: 1

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Ĥakk'a hem dirsin muĥibbem hem idersin ma'şiyet
Eylemez 'âqıl olan böyle muĥâle i'timâd

5. **hem:**

Kıt'a 20

Mısra: 1

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Ĥakk'a hem dirsin muĥibbem hem idersin ma'şiyet
Eylemez 'âqıl olan böyle muĥâle i'timâd

6. **hem:**

Rübai 66

Mısra: 4

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Her vech-ile lâyıķ-ı teraḥḥum olduk

Hem ʿāşık-ı ḥasta hem ğarībüz şimdi

7. **hem:**

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Mümkün mi bu ğamlara taḥammül

Hem fūrķat ü hem belā-yı ğurbet

8. **hem:**

Gazel 72

Mısra: 2

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Naķd-i cev̄r ü luḫf-ı ğerdünuñ ʿayārın ğörmüşüz

Bāğ-ı dehrüñ hem ğülin hem zaḫm-ı ḥārın ğörmüşüz

9. **hem:**

Gazel 123

Mısra: 4

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Sine-i şāf ile it pend ü naşīḫat ğayra

Āb-ı cārī gibi hem ṫāhir idüp hem pāk ol

10. **hem:**

Rübai 66

Mısra: 4

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri,

cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Her vech-ile lâyıķ-ı teraḥḥum olduk

Hem ʿāşık-ı ḥasta hem ğarībüz şimdi

11. **hem:**

Gazel 178

Mısra: 7

Aynı zamanda.

Hem şoḥbet-i ğül ḥār-ı pür-āzārdur ammā

Oldı yine murğ-ı seḫerüñ nāmı keşide

12. **hem:**

Gazel 42

Mısra: 1

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Ēülüñ evşāfını hem bülbül ü hem ḥār iken söyler

Ēören söyler cemāl-i dil-rübāyı ğörmeyen söyler

13. **hem:**

Gazel 42

Mısra: 1

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Ēülüñ evşāfını hem bülbül ü hem ḥār iken söyler

Ēören söyler cemāl-i dil-rübāyı ğörmeyen söyler

14. **hem:**

Gazel 60

Mısra: 5

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Āteşüñle ey ğül oldum hem semender hem hezār

Bilmezem mesken baña küllḫan midur ğülşen midür

15. **hem:**

Gazel 87

Mısra: 6

Aynı.

Büm hem lâne-i hüme olmaz
Dilde sāmān u 'ışk cem' olmaz

16. **hem:**

Gazel 28

Mısra: 4

Aynı zamanda.

Hayāl-i la'l-i nābuñ mürdegān-ı 'aşkuña cāndur
Ki hem hāşşiyet-i luṭf-ı hıṭābuñ Āb-ı hayvāndur

17. **hem:**

Gazel 72

Mısra: 2

*Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri,
cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık
anlamlarıyla bağlayan bir söz.*

Naqd-i cevri ü luṭf-ı gerdünuñ 'ayārın görmüşüz
Bāğ-ı dehrüñ hem gülin hem zaḥm-ı hārın görmüşüz

18. **hem:**

Gazel 123

Mısra: 4

*Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri,
cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık
anlamlarıyla bağlayan bir söz.*

Sine-i şāf ile it pend ü naşihat gayra
Āb-ı cārī gibi hem ṭāhir idüp hem pāk ol

19. **hem:**

Gazel 28

Mısra: 4

Ayrıca, bir de.

Hayāl-i la'l-i nābuñ mürdegān-ı 'ışkuña cāndur
Ki hem hāşşiyet-i luṭf-ı hıṭābuñ Āb-ı hayvāndur

20. **hem:**

Kaside 2

Mısra: 16

Aynı zamanda.

Şad-kāfile şalāt u selām ola muttaşıl
Rūḥ-ı rasüle āl ile aşhāba daḥi hem

21. **hem:**

Kaside 5

Mısra: 14

Aynı zamanda.

Rūḥ-ı şerifüne ola vāşıl şalāt-ı Hakk
Hem āl ü şaḥbuña ki zevāt-ı kibārdur

22. **hem:**

Gazel 75

Mısra: 5

Ayrıca, bir de.

Hem bezmimiz itmekde ziyāmuzla temettü'
Biz şem'-i şıfat gerçi ki pür-süz u güdāzuz

23. **hem:**

Gazel 35

Mısra: 4

Aynı zamanda.

Şeh-i mülk-i fenā ol hıdmet-i rindāna sa'y eyle
Meded hem şoḥbet itme zāhidi kim ṭab'-ı cāmiddür

24. **hem:**

Gazel 192

Mısra: 9

' Aynı zamanda.

Nesibā za'f-ı hicrānyla hem çün berg-gāh oldum
Tecellā-yı cemāl-i yāre ṭākat kanda ben kanda

25. **hem:**

Tarih 35

Mısra: 2

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri,

cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Hzret-i Bostān Efendi ibn-i Mevlānā-yı Rūm
Ol kerem-ver zāt-ı sāmī hem nesīb ü hem ḥasīb

26. **hem:**

Tarih 35

Mısra: 2

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Hzret-i Bostān Efendi ibn-i Mevlānā-yı Rūm
Ol kerem-ver zāt-ı sāmī hem nesīb ü hem ḥasīb

27. **hem:**

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Mümkün mi bu ğamlara taḥammül
Hem fūrkat ü hem belā-yı ğurbet

hem-āheng:

1. **hem-āheng:**

Gazel 73

Mısra: 5

Uygun, denk.

Ney ü ṭanbūr hem-āheng idi cānān ise mest
Geldi bezm-i meye nā-gāh raḳīb-i nā-sāz

hem-āheng ol-:

1. **hem-āheng ol-:-up**

Tarih 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aynı ahenkte, uygun, denk olmak.

Şadā-yı nāya çeng-i Zühre hem-āheng olup uydu
İrişti şīt-i ṭabl u sūrñā tā ğūş-ı Keyvān'a

hemān:

1. **hemān:**

Gazel 153

Mısra: 5

Hemen, derhal.

Hemān şahādete āmāde eylesün cānı
O yār-i dād-ı ‘adūnuñ geçen ḥayālinden

2. **hemān:**

Gazel 111

Mısra: 2

Hemen, derhal.

Yaḳar derūnını ruḥsārına nigāh idenüñ
Hemān cezāsını tertīb ider ğünāh idenüñ

3. **hemān:**

Gazel 27

Mısra: 7

Ancak, daima.

Hemān ḥikmet şafā-yı dildedür yoksa berāberdür
Gerek peygüle-i külḥan gerekse bezm-i ğülşendür

4. **hemān:**

Tahmis 3

Mısra: 10

Hemen, derhal.

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḥzūmı
Hemān çek tiğ-ı nāzı bildüğüñden ḳalma ey ḥūnī

5. **hemān:**

Gazel 54

Mısra: 4

Sakin.

Geh revzene-i pāse ḳonar ṭāyir-i maṭlab
Şayd-ı emelüñ dāmı hemān şanma ṭalebdür

6. **hemān:**

Gazel 56

Mısra: 10

Hemen, derhal.

Hüy-ı gaddāra ʔokınuđça zülf-i yār-i Nesib
Hemān o rişteye beñzer ki dürr-i nāba girer

7. **hemān:**

Gazel 177

Mısra: 14

Hemen, derhal.

Yine Nesib gibi vaşf-ı hüsn-i pāküñde
Müşābih oldu hemān hāli mür-ı bī-zūra

8. **hemān:**

Kaside 9

Mısra: 2

Her zaman, daima.

Endiše-i bī-hüdeye şarf eyleme evķāt
Fikrūñ ola hālvette vü celvette hemān Hū

9. **hemān:**

Rūbai 41

Mısra: 2

Her zaman, daima.

Şüfi ki bahil ola ğam efgendesidür
Sālik denilen hemān anuñ jendesidür

10. **hemān:**

Gazel 96

Mısra: 7

Yalnızca, sadece.

Hiç görmüş yok hemān dillerde bir efsānedür
Bu hārāb-ābād-ı ʕālem bir zamān maʕmür imiş

11. **hemān:**

Gazel 124

Mısra: 11

Ancak, daima.

Hemān noķşānuña ol muʕterif işrārı terk eyle
Zarar virmez işābet eyle gāhī gāh sāhī ol

12. **hemān:**

Gazel 9

Mısra: 8

Her zaman, daima.

Rehber yeter bu rāhda naķş-ı cebin saña
Eyle hemān şitāb

13. **hemān:**

Gazel 106

Mısra: 6

Ancak.

Her zāt-ı bī-hıred k'ola evzā'ı dil-hırāş
Beñzer hemān o zevraķa kim nā-hudāsı yok

14. **hemān:**

Gazel 142

Mısra: 10

Hemen, derhal.

Gönül ser-menzil-i āzādegıye irmek isterseñ
Hemān muṭlaķ giriftār-ı ķuyūd-ı ʕālem olmazsın

15. **hemān:**

Kıt'a 27

Mısra: 3

Hemen, derhal.

Müslim-i dīn-dāra şāyāndur hemān merdüm demek
Beyyināt merdüm-i İslām'un şümāridur tamām

hem-bezm:

1. **hem-bezm:**

Gazel 173

Mısra: 5

Meclis arkadaşı.

O māh-rū ile hem-bezm iken sipihr sezā
Per-i hümāyı meges-rān iderse h'ānumuza

2. **hem-bezm:**

Gazel 152

Mısra: 3

Meclis arkadaşı.

Her zamān mey-kede-i nāzda hem-bezm ancak
Çeşminüñ ayırlamaz ğamzesi hîç yanından

hem-çü:

1. hem-çü:

Gazel 45

Mısra: 4

Gibi edati.

Zemānedür baña var ise düşmen-i bed-ḥ'āh
Ki elde hem-çü hüner dürr-i tāb-dārum var

hem-çün:

1. hem-çün:

Gazel 113

Mısra: 3

Gibi.

Nazra-i hem-vār idüp ḥār u güle hem-çün bahār
Āştī-baḥş-ı miyān-ı ḥāş u 'ām olsam gerek

2. hem-çün:

Gazel 114

Mısra: 9

Gibi.

Hem-çün Nesīb ümüd-i vişālünle her zamān
Rū-sāy-ı āsītāne-i iḥsānuñam senün

hem-dāsītān:

1. hem-dāsītān:

Gazel 24

Mısra: 5

Birlikte anılan destan.

Ḳays ile hem-dāsītān oldum ki 'ālem dir baña
Deşt-i ğamda bir ğazāl-i ḥüsn için āvāredür

hem-dāsītān-ı Ḳays:

1. hem-dāsītān-ı Ḳays:

Gazel 76

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ḳays(Mecnun) ile birlikte anılan destan.

Maḥabbet ādemi hem-dāsītān-ı Ḳays eyler
Gedā-yı bî-nemed ü pādīşeh nedür bilmez

hem-dem:

1. hem-dem:

Mesnevi 2

Mısra: 6

Arkadaş, dost.

Bulmak güç ise bu gün ādem
Şālīhlere ol ḳarīn ü hem-dem

hem-dem id-:

1. hem-dem id-:-en

Gazel 203

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Arkadaş, dost etmek, sevgili yapmak.

Nesīb itdi bizi gūşe-gīr-i ḥayrānī
'Adūya hem-dem iden yār-i dil-sitānumuzı

hem-dem ol-:

1. hem-dem ol-:-maz, -sın

Gazel 142

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Arkadaş olmak, dost olmak.

Degüldür pās-ı dem kāruñ idersin rāzuñı ifşā
Benümle bezm-ġāh-ı ğamda ey ney hem-dem
olmazsın

hem-derd:

1. hem-derd:

Gazel 65

Mısra: 5

Dert ortağı, aynı derde duçar olanlar.

Hem-derd gerekdür ehl-i şöhet
Bîgâne sezâ-yı ülfet olmaz

Hemedân:

1. Hemedân:+a

Tarih 31

Mısra: 6

*Hemedan, İran'ın güney doğusunda sürmesiyle meşhur
bir eyalet ve şehir.*

Görseydi kemîne eşerün çeşm-i dü anı
Reşkiyle revân olur idi tâ Hemedân'a

hem-efsâne-i Mecnûn:

1. hem-efsâne-i Mecnûn:

Gazel 83

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mecnun'un efsanesi denk olma.

Derdi her bü'l-hevesün 'ışk ile efvün olmaz
Her hevâ-pîşe hem-efsâne-i Mecnûn olmaz

hem-feyz-i bahâr:

1. hem-feyz-i bahâr:

Tarih 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Baharın feyizdaşı, bereketi.

Güşe-i çeşmi dil-i ahbâba hem-feyz-i bahâr
Nazra-i qahrı ser-i a'dâya bir şemşir-i tiz

hem-hâl:

1. hem-hâl:

Mesnevi 2

Mısra: 8

Aynı hâli paylaşmak, aynı durumu yaşamak.

Hûş-ğular ile enîs ü yâr ol
Hem-hâl ü nedîm ü gam-güsâr ol

hem-hâl-i Kârûn:

1. hem-hâl-i Kârûn:

Gazel 164

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Karun ile denk.

Lerziş-i nâ-geh-res-i idbâr ile bu 'arşada
Devlet-i nahvet-verân hem-hâl-i Kârûn olmada

hem-hâşiyet-i kâfûr:

1. hem-hâşiyet-i kâfûr:

Gazel 96

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kafur özellikli.

Câm-ı luğfında sipihrûn zehr-i gam mestür imiş
Bâde-i iqbâli hem-hâşiyet-i kâfûr imiş

hem-'inân ol-:

1. hem-'inân ol-:-sa

Gazel 167

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yetişmek, peşi sıra gitmek.

İder sebkat eger bād-ı şabāya hem-'inân olsa
Süvâr olan reh-i gamda semend-i iştiyâk üzre

hemîşe:

1. hemîşe:

Gazel 27

Mısra: 6

Daima, her zaman.

Hemîşe dest-i hasret çâk-sâr-ı ceyb ü dâmendür
Ne mümkün gevher-i esrâr-ı 'ışkı eylemek pinhân

2. hemîşe:

Gazel 41

Mısra: 8

Daima, her zaman.

Ol âfetüñ ser-i kûyına var hirâs itme
Hemîşe küçe-i şehde gedâ gelür görinür

3. **hemîşe:**

Gazel 70

Mısra: 4

Daima, her zaman.

Ḥayâl-i ḥ'âb gibi 'arz-ı rûy-ı şâhed-i maṭlab
Hemîşe âyine-i ḥâṭıruñ gubârına degmez

4. **hemîşe:**

Gazel 82

Mısra: 6

Daima, her zaman.

Ne cevr-i çarḥa ḥamülüz ne ḥöd şikâyete kâdir
Hemîşe güşe-i miḥnetde dil-şikeste ḥazînü

5. **hemîşe:**

Gazel 105

Mısra: 7

Daima, her zaman.

Ḳarîn-i ḥüy-ı nigûdur hemîşe 'ışk u cemâl
Tevâzu' u ḥiyelâ bendesindedür ancak

6. **hemîşe:**

Gazel 140

Mısra: 6

Daima, her zaman.

Ey şâh-ı ḥüsn hecr-ile itmiş beni ḥazîn
Bed-cûları hemîşe vişâlünle şâd iden

7. **hemîşe:**

Gazel 141

Mısra: 8

Daima, her zaman.

Be-rağm-ı 'aşıq-ı ḥamyâze-keş 'acebdür kim
Hemîşe zîver-i âgûş-ı düşmenân olasın

8. **hemîşe:**

Gazel 144

Mısra: 7

Daima, her zaman.

Âyîne elümden n'ola düşmezse hemîşe
Bî-hüş oluram ḥasret-i vech-i ḥasenümden

9. **hemîşe:**

Gazel 153

Mısra: 4

Daima.

Düketdi yok yere naqd-i sirişki dide-i ter
Hemîşe gâh miyân geh dehen ḥayâlınden

10. **hemîşe:**

Gazel 173

Mısra: 13

Daima, her zaman.

Hemîşe fikrümüz olsun Nesib rûy u lebi
Gül ile mül kıoyalum biz şüküfe-dânumuza

11. **hemîşe:**

Gazel 189

Mısra: 1

Daima, her zaman.

Besdür hemîşe zâd-ı sefer Mevlevîler'e
Ḥün-âb-ı dide laht-ı ciger Mevlevîler'e

12. **hemîşe:**

Kaside 2

Mısra: 11

Daima, her zaman.

Kârum hemîşe sehv ü zelev ḥâşılum şürür
Bir rû-siyâh-ı 'ür u ḥakîr ü muḥakḳaram

13. **hemîşe:**

Tarih 16

Mısra: 3

Daima, her zaman.

Meftûḥ idi bâbı hemîşe ehl-i fakr u 'usrete
'Uḳbâda bâz ola ilâhî rûḥına bâb-ı 'aden

14. **hemîşe:**

Tarih 31

Mısra: 9

Daima, her zaman.

Sulţānuma şıdķ-ile ta'alluķda hemîşe
Da'vā-yı tefevvuķ iderem ehl-i zamāna

15. **hemîşe:**

Gazel 1

Mısra: 9

Daima, her zaman.

Nesīb-āsā hemîşe bī-ser ü sāmān u küstāhuz
Muhaşşıl bezm-i 'ıŝķuñ mest-i rāh-ı nābıyuz cānā

16. **hemîşe:**

Gazel 5

Mısra: 6

Daima, her zaman.

Bu bezm-gehde ğaraż neş'e ise besdür bes
Hemîşe laht-ı ciger hūn-ı dil kebāb şarāb

17. **hemîşe:**

Gazel 20

Mısra: 5

Daima, her zaman.

Hemîşe bezm ider hūy-ı dūrüştin ŧālib-i Haķķ'uñ
Döner bir āsiyāb-ı zūr-verdür halka-i tevhid

18. **hemîşe:**

Terci-bend 1

Mısra: 4

Daima, her zaman.

Oldum menām-ı ğaflet ile reh-rev-i haķā
'Abde hemîşe lāyık olan intibāh iken

19. **hemîşe:**

Gazel 115

Mısra: 5

Daima, her zaman.

'ıŝķ āfet-i cem'iyet-i dildür ki hemîşe
Ma'müresi vırane olur kişver-i rāzuñ

hem-ķadem:

1. **hem-ķadem:**

Kaside 2

Mısra: 8

Ayakdaş, arkadaş.

Na'tüñde incilā ile her noķta-i siyāh
Oldı nücüm çarķ-ı mu'allāya hem-ķadem

hem-ķadr-i verd ü yāsemîn:

1. **hem-ķadr-i verd ü yāsemîn:**

Gazel 67

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ġül ve yaseminin değeri.

Hüner-mend olmayan mümtāz olur mı ehl-i
'ālemden
Çemende her giyeh hem-ķadr-i verd ü yāsemîn
olmaz

hem-kāre-i Kays:

1. **hem-kāre-i Kays:**

Gazel 144

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kays (Mecnun) ile aynı işi yapan.

Hem-kāre-i Kays oldı niçe 'aķl-ı Felāţūn
Sihr-āveri-i ğamze-i bisyār-ı fenümden

hem-rāh:

1. **hem-rāh:+uñ**

Rübai 47

Mısra: 4

Yol arkadaşı, yoldaş.

Ol gün ki cihāndan idesin 'azm-i sefer
Hem-rāhuñ olur bir iki pāre kirbās

hem-reh-i cān u dil:

1. **hem-reh-i cān u dil:**+ü, +müz, +dür

Tahmis 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ruh ve canın yoldaşı.

Endüh-ı gamuñ hem-reh-i cān u dilümüzdür
Ser-ḥadd-i baḳā ara yeti menzilümüzdür

hem-reng id-:

1. **hem-reng id-:-er**

Gazel 152

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Aynı renkte olmak.

Kāfir-i zūlf anı hem-reng ider āḫir giderek
Zāhide söyle ki ḥavf eylesün imānından

hem-reng ol-:

1. **hem-reng ol-:-ur**

Tahmis 4

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aynı renkli olmak.

Bize hem-reng olur bir bī-tekellūf gam-gūsār olsa
Usanmışdır göñül bu bezmüñ erbāb-ı rüsümünden

hem-reng-i güher:

1. **hem-reng-i güher:**

Kıt'a 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aynı renkteki cevherler.

Nesība dergeh-i Monlā-yı Rüm'ün ḥün-ı eşkümden
Ser-ā-pā rīze senği oldu hem-reng-i güher şimdi

hem-reng-i leb-i la'l:

1. **hem-reng-i leb-i la'l:**+üñ, +dür

Gazel 194

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) lal taşı gibi kırmızı dudakıyla aynı renk.

Al-i minḳarı ki hem-reng-i leb-i la'lüñdür
Şekker olsa yeridür loḳma-i ḥ'ān-ı tūḫī

hem-reng-i serāb:

1. **hem-reng-i serāb:**

Gazel 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bir renkte serab.

Kem-ter eṣer-i tābiş-i mihr-i keremüñle
Hem-reng-i serāb it yem-i 'işyanımı yā Rabb

hem-rütbe:

1. **hem-rütbe:+dür**

Kaside 8

Mısra: 5

Aynı mevkide, mevkidaş.

Behāyimle hem-rütbedür fi'l-ḥaḳıka
Eger zātını bilmesey ibn-i Ādem

hem-sāye:

1. **hem-sāye:+si, +n, +den**

Tahmis 1

Mısra: 12

Gölge.

Ḥaḳikat ḥōş meşeldür buña dirler
Degül hem-sāyesinden ayrı sāye

hem-sāye-i beyt-i ma'mūr:

1. **hem-sāye-i beyt-i ma'mūr:**

Rübai 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kabe komşusu.

Olsa n'ola hem-sāye-i beyt-i ma'mūr
Bir dil k'ola dest-bürd-i 'iṣkuñla ḥarāb

hemşire-i cān:

1. hemşire-i cān:

Tarih 29

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kız kardeşinin canı.

Bir hālet-ile didüm Nesibā tārīḥ
Hemşire-i cān berāberüm vay meded

hem-şoḥbet-i bed:

1. hem-şoḥbet-i bed:

Mesnevi 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kötü sohbet arkadaşı.

Hem-şoḥbet-i bed ki mārīdür
Zehri ise mārđan eşeddür

hem-şoḥbet-i beden:

1. hem-şoḥbet-i beden:

Mesnevi 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Vücudun sohbet arkadaşı.

Tā nik ü bedi idince temyız
Hem-şoḥbet-i beden ile perhız

hem-şümār-ı kaṭre-i ‘ummān:

1. hem-şümār-ı kaṭre-i ‘ummān:

Kaside 3

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Okyanus damlalarıyla aynı sayıda.

Hem-şümār-ı kaṭre-i ‘ummān olsun rūḥuña
Ālüñe aşḥābuña dā‘im şalātıyla senā

hem-tā:

1. hem-tā:

Tarih 18

Mısra: 8

Benzer.

Yine ol āşaf-ı zī-şānı getürdi şadra
Gördi kim yokdur aña ehl-i düvelde hem-tā

hem-tā-yı hisāb:

1. hem-tā-yı hisāb:

Kıt'a 26

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hesabın eşsizliği.

Dildür insān iden insānı buña şāhiddür
Ḳalbdür beyyine-i merdüme hem-tā-yı hisāb

hem-vāre:

1. hem-vāre:

Gazel 192

Mısra: 6

Daima, devamlı.

Ser-i rehde nigāh-ı āşināyīdür ğaraż yoksa
O āhū-çeşm ile hem-vāre ülfet ḳanda ben ḳanda

hemyān-ı himmet:

1. hemyān-ı himmet:

Gazel 106

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yardım kesesi.

Sūḳ-ı fenāda olma ḥarīdār o cinse kim
Hemyān-ı himmet içre müheyyā bahāsı yok

hengāme-i ferdā:

1. hengāme-i ferdā: +y, +ı

Gazel 200

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kıyamet karmaşası.

Gâfil ki Nesib anda itmekde temâşâ hep
Erbâb-ı nazar hâlâ hengâme-i ferdâyı

hengâm-ı gâzab:

1. hengâm-ı gâzab:

Gazel 53

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Öfke zamanı.

Alma hengâm-ı gâzab hançerüññ peyvendin
‘Âşık öldürmege yetmez mi o haşm-âne nazar

hengâm-ı mahşer:

1. hengâm-ı mahşer:

Gazel 103

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kıyamet günü kargaşası.

Sineden ‘ışık ile zâhir olsa kem-ter tâb ü tef
Cennet eyler düzahı hengâm-ı mahşer tâb ü tef

henüz:

1. henüz:

Kaside 1

Mısra: 7

Daha, henüz.

Şafvet-i âyine-i hâtır nedür bilmem henüz
Hande eyler kısvet-i kalbüm eger görse şahûr

2. henüz:

Kaside 7

Mısra: 11

Daha, henüz.

Henüz gelmeye tab‘-ı şerifüne seyri
Bağışlanursa ser-â-pâ hañâ-yı cümle-milel

hep:

1. hep:

Kıt'a 3

Mısra: 3

Hepsi.

Cümle hep ferdâlar imrüz olmada
Diye tebdil olmada imrüzlar

2. hep:

Gazel 37

Mısra: 6

Bütün, hep.

Aña fi‘l-cümle müşâbih diyu rây-ı ruḥşat
Nazar-ı halk-ı cihân hep meh-i şevvâldadur

3. hep:

Tahmis 3

Mısra: 9

Daima, her zaman.

Fürüzân eyledi kibrîtinî hep anda sünbüller
Uyandurdu çerâğın gülsitânda cā-be-cā güller

4. hep:

Tarih 20

Mısra: 2

Daima, her zaman.

Ta‘mîrine Nesibâ târiḥdür bu taḥsîn
Ma‘mûre oldu ḥaḥka hep tekye-gâh-ı Monlâ

5. hep:

Tarih 27

Mısra: 12

Daima, her zaman.

Qalem destinde bir feyyâza-i Âb-ı hayât oldu
İder hep mürdegân-ı ye’si ihyâ ba‘d-ezîn ḥaḥka

6. hep:

Rûbai 35

Mısra: 1

Daima, her zaman.

Hep cümle zuhûrâtda vardur ḥikmet
Sen olma mu‘arîz-ı murâd-ı ḥazret

7. **hep:**

Tahmis 2

Mısra: 9

Daima, her zaman.

Hep bir görünür çeşmümüze ʔalib ü maʔlab
Hep bizde nihān çarḥ ile mihr ü meh ü kevkeb

8. **hep:**

Gazel 8

Mısra: 1

Bütün, hep.

Mey-i iḳbāli çarḥuñ maʔlab-ı şāh u gedādur hep
Bu nili kāse-i pür-zehrlər sükker-nümādur hep

9. **hep:**

Gazel 8

Mısra: 2

Bütün, hep.

Mey-i iḳbāli çarḥuñ maʔlab-ı şāh u gedādur hep
Bu nili kāse-i pür-zehrlər sükker-nümādur hep

10. **hep:**

Gazel 42

Mısra: 10

Bütün, hep.

Nesibā reng ü bŷy-ı bī-bakāya olma dil-beste
Bu rāzı saña ezḥār-ı çemen hep bī-dehen söyler

11. **hep:**

Gazel 201

Mısra: 2

Bütün, hep.

Pür olsun sākīyā cām u sebŷ nev-rŷzduz şimdi
Olur zŷhd ile diller hep ‘adŷ nev-rŷzduz şimdi

12. **hep:**

Gazel 8

Mısra: 5

Bütün, hep.

Nuḳŷd-ı eşk-i ‘āşık sŷḳ-ı ğamda nā-revādur hep
Ne ‘ālemler görŷldi Ğulşen-i bezmŷnde ey sākī

13. **hep:**

Gazel 8

Mısra: 7

Bütün, hep.

O bāĝuñ gülleri āyine-i ‘ālem-nümādur hep
Nesibā şevke-perdāz olma kim bu şeş-der-i ğamda

14. **hep:**

Gazel 8

Mısra: 9

Bütün, hep.

Nümŷd-ı ka‘beteyn-ı rŷz u şeb naḳş-ı cefādur hep

15. **hep:**

Kaside 2

Mısra: 13

Bütün, hep.

Zātuñ muḳaddimātı olan mācerāyı hep
Ta‘dād ü mŷmteni‘ aña yoḳ ṫāḳat ḳalem

16. **hep:**

Gazel 151

Mısra: 9

Bütün, hep.

Hep cŷmlesini ḥār-ı fenā çāk idecekdŷr
Farḳ itme kŷhen ḥırkayı zerrine ḳabādan

17. **hep:**

Kaside 2

Mısra: 5

Bütün, hep.

Şarf eyledŷm hevāya bu ‘ŷmr-i ‘azizi hep
Sermāye-i ḳaviyy vŷ ḳader oldı şimdi kem

18. **hep:**

Kaside 2

Mısra: 11

Daima, her zaman.

Hep maḳdemüñ muḳaddimesidür bu şiveler
Kim ḫazret-i Zebîḫa fedâ oldı bir ḡanem

19. **hep:**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Bütün, hep.

Luḫfuña muḫtâcdur ins ü melek hep kāyinât
Rüz-ı maḫşer kim ‘ayân ola şevâb u seyyi’ât

20. **hep:**

Gazel 38

Mısra: 1

Bütün, tüm.

Ḥilḫat-i a’lâ vü ednâ cümle hep ḫikmetledür
Birbirine iltiyâmı âdemüñ ḫâcetledür

21. **hep:**

Tahmis 2

Mısra: 10

Daima, her zaman.

Hep bir görünür çeşmümüze ḫâlib ü maḫlab
Hep bizde nihân çarḫ ile mihr ü meh ü kevkeb

22. **hep:**

Rübai 47

Mısra: 1

Daima, her zaman.

Râm olsa eger emrüne hep cümle ünâs
Ḳahr u ḡazabuñdan itseler ḫavf u hirâs

23. **hep:**

Gazel 187

Mısra: 4

Ḥōşâ o naḫl-i berümend-i ârzü-yı vişâl
Ki bâḡ-ı ye’sde hep berg ü bârı ḫasret ola

24. **hep:**

Gazel 53

Mısra: 12

Bütün, hep.

Çekemezler sitem-i zülfüñi mânend-i Nesîb
Gerçi ebnâ-yı zamân cümlesi hep bende çeker

25. **hep:**

Gazel 166

Mısra: 11

Bütün, hep.

Ey ḫ’âce cihân şadrları hep senüñ olsun
Besdür bize menzil o şehüñ ḫâk-i derinde

26. **hep:**

Gazel 213

Mısra: 7

Bütün, hep.

Şurâḫiler sebûlar şaf-be-şaf hep oldı âmâde
Yine ser-germ olup sâķi ḡama gürz-i girân çekdi

27. **hep:**

Tarih 25

Mısra: 9

Bütün, hep.

Dâ‘leri târiḫ ile hep didi Nesîbâ
‘Adn ol mekân rûḫına müftî-i vaḫidüñ

28. **hep:**

Gazel 200

Mısra: 9

Daima, her zaman.

Ġâfil ki Nesîb anda itmekde temâşâ hep
Erbâb-ı nazar ḫâlâ hengâme-i ferdâyı

29. **hep:**

Gazel 163

Mısra: 12

Bütün, hepsi.

Günehkârum hayâlüm rûz u şeb cürm ü ma'âşîdür
İşim şubh u mesâ hep şûr u şerdür yâ Resûlallâh

30. **hep:**

Kaside 1

Mısra: 5

Daima, her zaman.

Ben o ğavvâş-ı bihâr-ı cürm ü 'işyânum ki hep
Ser-be-ser eyyâm-ı 'ömrüm itdi ğafletde mürûr

31. **hep:**

Kaside 8

Mısra: 4

Daima, her zaman.

O mu'ciz-edâdur ki luţf-ı kelâmı
Hep itdi belîġân-ı 'urbânı ebkem

32. **hep:**

Kaside 1

Mısra: 4

Bütün, hep.

Hük-m-i Hakk ide ta'alluk haşr ü neşr-i 'âleme
Cem' ola hep 'arşa-ġâh-ı maşşere ehl-i kûbûr

33. **hep:**

Kaside 4

Mısra: 5

Daima, her zaman.

'Aql-ı kâşır rûtbe-i 'izzüñ ne bilsün k'anda hep
Cümle hayret büredür ehl-i tîbâk-ı 'âliyât

34. **hep:**

Rûbai 1

Mısra: 3

Daima, her zaman.

Hep düzahiyânı dâhil-i 'adn eyler
Ebrû-yı şefâ'atüñ iderse imâ

her:

1. **her:**

Gazel 45

Mısra: 5

Bütün; Her bir.

'Aceb mi ursa baña seng-i ta'ne her nâ-dân
Ki naĥl-i ma'rifetüm bü'l-'aceb semârum var

2. **her:**

Gazel 65

Mısra: 1

Bütün; Her bir.

Her zâtta âdemiyyet olmaz
Her sengde cevheriyyet olmaz

3. **her:**

Gazel 65

Mısra: 2

Bütün; Her bir.

Her zâtta âdemiyyet olmaz
Her sengde cevheriyyet olmaz

4. **her:**

Gazel 39

Mısra: 13

Bütün; Her bir.

Her zamân vaz'-ı diġer-ġün ile gerdün Nesib
Âĥirü'l-emr fenâsın bize i'lâm eyler

5. **her:**

Gazel 9

Mısra: 6

Bütün; Her bir.

Ey reh-rev-i diyâr-ı ĥaĥîkat sürâġı ħo
Her bî-şu'ürdan

6. **her:**

Gazel 13

Mısra: 3

Her bir.

Her kimde kim edeb ola lā-būd şerîf olur
Aşlı gerekse olsun E'âcim gerek 'Arab

7. **her:**

Gazel 40

Mısra: 1

Daima, devamlı.

Her demde sāye āb-ı revānî gelür geçer
Eşrāfî kıanda olsa edānî gelür geçer

8. **her:**

Gazel 46

Mısra: 2

Daima, devamlı.

'Āşık-ı nālānı hicr-i la'l-i cānān söyledür
Şevk-ı sükker tūṭi-i güyāyı her ān söyledür

9. **her:**

Gazel 46

Mısra: 5

Daima, devamlı.

Güfü ü gū itse ḥayālünle n'ola dil her zamān
Mîz-bānı ḥāṭır-i miḥmān-ı zî-şān söyledür

10. **her:**

Gazel 65

Mısra: 3

Her bir.

Her tāze nihāl-i bāğ-ı taklîd
Nev-bāve dih-i ḥaḳîkat olmaz

11. **her:**

Gazel 65

Mısra: 1

Her bir.

Her nā-ḥalef-i gedā-ṭabî'at
Şāyeste-i şadr-ı devlet olmaz

12. **her:**

Gazel 67

Mısra: 4

Her bir.

Nigāh-ı 'âkıbet-bînāna uymaz çeşm-i zāhir-bîn
Ki her bir şişe-pāre şan'at-ile dūr-bîn olmaz

13. **her:**

Gazel 67

Mısra: 10

Her bir.

Gerekdür sūz-ı sine-dāğ-ı dil te'sîr-i güftāra
Anuñ-çün her şadā çün nağme-i ney āteşin olmaz

14. **her:**

Gazel 83

Mısra: 1

Her bir.

Derdi her bü'l-hevesüñ 'ışk ile efzün olmaz
Her hevā-pîşe hem-efsāne-i Mecnün olmaz

15. **her:**

Gazel 83

Mısra: 2

Her bir.

Derdi her bü'l-hevesüñ 'ışk ile efzün olmaz
Her hevā-pîşe hem-efsāne-i Mecnün olmaz

16. **her:**

Gazel 87

Mısra: 1

Her bir.

'İşk her dilde rû-nümā olmaz
Şāha her bir mekān sezā olmaz

17. **her:**

Gazel 110

Mısra: 7

Daima, devamlı.

Her dem Nesib hālūñi ıslāha kūşış it
Māni^c degül ne gūne olursa kıyāfetūñ

18. **her:**

Gazel 117

Mısra: 9

Her bir.

Mānende-i Nesib-i zebūn her nezārede
Girmekde niçe hūn-ı Müselmān'a gözlerūñ

19. **her:**

Gazel 123

Mısra: 11

Bütin; Her bir.

Bilmesün şāhid-i esrāruñi her kâşır-bin
Ten-i pür-dāğ ile kaşır-ı dile zer-şübbāk ol

20. **her:**

Gazel 152

Mısra: 3

Bütin, tüm.

Her zamān mey-kede-i nāzda hem-bezm ancak
Çeşminūñ ayırlamaz gāzmesi hiç yanından

21. **her:**

Gazel 169

Mısra: 1

Her bir.

Her şūh-ı nāzenin ki giriftāri olmaya
Beñzer o bir şābibe ki bīmāri olmaya

22. **her:**

Gazel 170

Mısra: 11

Her bir.

Her yāre itme rāzuñi ifşā ki görmüşüz
Mihruñ mübeddel olduğı vardır ‘adāvete

23. **her:**

Gazel 170

Mısra: 14

Her bir.

Fürkātde dağı dūr degüldür o māha dil
Her şeb çeker hayālını āğūş-ı haşrete

24. **her:**

Gazel 171

Mısra: 2

Her bir.

Tā bī-nemek-i şıdk ola olmaz mezesi hiç
Dünyāda her iş zād-ı reh-i āhuret olsa

25. **her:**

Gazel 175

Mısra: 8

Her bir.

Ey dil geçegör geşt-i gülistān-ı fenādan
Her dāğūñi reşk-āver-i gül-berg-i ter eyle

26. **her:**

Gazel 177

Mısra: 3

Daima, devamlı.

‘Aceb mi mest ise mecbūr-ı nāzdu her dem
Helāldür mey-i ‘işve o çeşm-i maḥmūra

27. **her:**

Gazel 180

Mısra: 8

Her belgisiz sıfat.

O māha aḫterān ümmidin itmeme ḫālī‘üm yokdur
Felekde her ne deñlü kevkeb-i baḫtum sa‘id olsa

28. **her:**

Gazel 184

Mısra: 1

Daima, devamlı.

Eşk-i çeşmüm gibi her dem bî-çarāram āh āh
Hāk-i pāy-ı yārde bî-i'tibāram āh āh

29. **her:**

Gazel 185

Mısra: 2

Bütün, tüm.

Geh tîr-i āh u gāh kemend-i figān ile
Her gice kār-ı zārdıyuz āsumān ile

30. **her:**

Gazel 189

Mısra: 10

Bütün, tüm.

Dergāh-ı Pîr'ün oldu Nesîbā bahā ile
Her rîze sengi dürr ü güher Mevlevîler'e

31. **her:**

Gazel 193

Mısra: 5

Bütün, tüm.

Olasın tā ki ziyā-pāş-ı şafā her bezme
Küşiş it şāf-derün olmağa kandil gibi

32. **her:**

Gazel 195

Mısra: 1

Her bir.

Her kim alursa pîr-i hārābātđan eli
Ser-menzil-i ümîde başār kām-ı evveli

33. **her:**

Gazel 197

Mısra: 9

Bütün, tüm.

Çıkar bîñ şāneka'llah her tarafından evc-i eflāke
Süvār-ı esb-i nāz u 'işve olsa ol perî gāhî

34. **her:**

Gazel 200

Mısra: 6

Bütün, tüm.

'Āşık ki ola nāzır 'ışkıyla bu ekvāna
Her zerrede seyr eyler ol şal'at-i zîbāyî

35. **her:**

Kaside 1

Mısra: 10

Hangi kişi, herhangi biri.

Menbā'-ı Āb-ı hayāt-ı feyz-i Rabbānî k'anı
Fehm ider her kim bu fānî zulmeti itse 'ubūr

36. **her:**

Kaside 1

Mısra: 12

Bütün; Her bir.

Mihr-i çarh-ı 'izzinün bir zerresidür āfitāb
Her sütünü ravza-i pür-nürünüñ bir naħl-i Tūr

37. **her:**

Kaside 1

Mısra: 2

Daima, devamlı.

Eyler istiskāl dā'im ehl-i taqvā şöhetin
Her zamān merğübıdur bezm-i ahālî-i faħūr

38. **her:**

Kaside 1

Mısra: 16

Bütün; Her bir.

Kārbān-ı şad-taħıyyāt ü selām ol hāzretün
Her dehenden ravza-i pür-nürına itsün 'ubūr

39. **her:**

Kaside 1

Mısra: 13

Hepsi.

Her biri burhân-ı haqqaniyetüdüdür bî-cedel
Hazret-i Qur'ân ile İncil ü Tevrât ü Zebûr

40. **her:**

Kaside 2

Mısra: 2

Bütün; Her bir.

Na'tüñ yolında çok midur ey şâh-ı zü'l-kerem
Her haţvesinde secde-i şükr eylese kalem

41. **her:**

Kaside 2

Mısra: 5

Hepsi.

Her bir varağ ki sebt ola anda medâyiñüñ
Pertev-feşân-ı nûr u ziyâdur çü şubh-dem

42. **her:**

Kaside 2

Mısra: 7

Bütün; Her bir.

Na'tüñde incilâ ile her noğa-i siyâh
Oldı nücüm çarğ-ı mu'allâya hem-çadem

43. **her:**

Kaside 2

Mısra: 1

Bütün; Her bir.

Her kaţre-i midâd ki vaşfuñda harc ola
Gayret-fezây-ı hâl-i izar oldı dem-be-dem

44. **her:**

Kaside 2

Mısra: 3

Bütün, tüm.

Her dil ki anda niyet-i na'tüñ karar ide
Mânend-i ism-i a'zam kârını etem

45. **her:**

Kaside 2

Mısra: 12

Bütün; Her bir.

Rif'atle olsa gâşiye-ber-düş çok degül
Ednâ gedâ-yı küyuña her şâh-ı muhteşem

46. **her:**

Kaside 2

Mısra: 11

Daima, devamlı.

Âsâr-ı cezb-i Haqq'la her demde serverâ
Saña 'ibâdet olmuş idi maţlab-ı ehem

47. **her:**

Kaside 2

Mısra: 2

Bütün; Her bir.

Ger nâra düşse gûşe-i çeşm-i şefâ'atüñ
Her aĥker-i caĥimi ider pâre-i baĥam

48. **her:**

Kaside 2

Mısra: 10

Hangi kişi, herhangi biri.

Hâşâ ki büy-ı düzağ anı ide muţtarib
Müşk-i türâb-ı tayyibeyi her kim ki ide şem

49. **her:**

Kaside 4

Mısra: 13

Bütün; Her bir.

Tâ kıyâmet her dehenden ola rûh-ı pâküñe
Âlüñe aşhabuña yüz biñ taĥıyyât ü şalât

50. **her:**

Kaside 5

Mısra: 7

Bütün; Her bir.

Ammā ne na't na't-i Muḥammed ki her sözi
Gencine-i ma'ārif-i Perverdigār'dur

51. **her:**

Kaside 5

Mısra: 3

Bütün; Her bir.

Her bende-i keminesinüñ bendesi cihān
Ednā gedā-yı kūyı ŧeh-i tāt-dārdur

52. **her:**

Kaside 6

Mısra: 1

Daima, devamlı.

Her ne dem hūn-ı ciġer ziver-i çeŧm-i ter olur
Tār-ı müjġān-ı siyeh riŧe-i ŧad-gevhher olur

53. **her:**

Kaside 6

Mısra: 8

Her bir.

Eŧer-i qahrı eġer hātırına itse huṭūr
Cesed-i dūŧmene her müyü birer hañçer olur

54. **her:**

Kaside 6

Mısra: 13

Her bir.

Her nefes ravzaña yüz biñ ŧalavāt ola nisār
Tā ki huřŧid-i felek nūr-dih-i hāver olur

55. **her:**

Kaside 9

Mısra: 11

Bütün; tüm.

Her vefq-ı rızā teŧneleri eyledi sİR-āb
Engüŧt-i mübārekeleri bezl eyledüġi ŧu

56. **her:**

Kaside 10

Mısra: 12

Bütün; Her bir.

Muḥit-i feyż-i İlähİ-i nā-bedid-i kerāne
Ki her ŧaḥİfesi nüzhet-fezā güzide ḥarİre

57. **her:**

Kıt'a 23

Mısra: 2

Bütün; Her bir.

Ḥāsidüñ İlämİna ŧabr eyle ol ŧādİ-nümā
ŧabrdur terfİ' iden her İŧde qadr-i merdümi

58. **her:**

Kıt'a 27

Mısra: 1

Hangi kiŧi, herhangi biri.

Her kim eyler ŧā'at ü zühd ile İslām'ın qavİ
İki 'ālemde olur 'İzzetle meŧhūr-ı enām

59. **her:**

Rübai 19

Mısra: 4

Her bir.

Nezzāre kiyān ravza-i enverüñün
Çeŧm olsa 'aceb mi sİnesinde her dāġ

60. **her:**

Rübai 31

Mısra: 1

Her bir.

Her bābda gerçi baŧ-ı güftār iderüz
Envā'-ı suḥanda vaż'-ı āsār iderüz

61. **her:**

Rübai 41

Mısra: 3

Bütün; tüm

Her mümsik-i nā-kesde kerāmet olmaz
Sultān-ı kerāmet keremüñ bendesidür

62. **her:**

Rübai 44

Mısra: 1

Bütün; Her bir.

Her sa'ý 'abes verzişe maḥsüb olmaz
Her ṭālib olan nāyil-i maṭlūb olmaz

63. **her:**

Rübai 44

Mısra: 2

Bütün; Her bir.

Her sa'ý 'abes verzişe maḥsüb olmaz
Her ṭālib olan nāyil-i maṭlūb olmaz

64. **her:**

Rübai 60

Mısra: 1

Bütün; tüm.

Her bād hücum itmededür kibr ü gülü
Her hâlde iki ejderdür itmekde gülü

65. **her:**

Rübai 60

Mısra: 2

Bütün; tüm.

Her bād hücum itmededür kibr ü gülü
Her hâlde iki ejderdür itmekde gülü

66. **her:**

Tahmis 3

Mısra: 4

Daima, devamlı.

Ne gücdür rişte-i kayd ile şāhib-insilāk olmak
Ne beddür her zamān ser-mest-i cām-ı āb-ı tāk
olmak

67. **her:**

Tahmis 4

Mısra: 14

Hangi kişi, herhangi biri.

Cihān-ı bī-şebātuñ hāline her kim ola vākıf
Ġam-ı vehmüñ olur her ferdini bir maḥmile şārif

68. **her:**

Tahmis 4

Mısra: 15

Bütün; Her bir.

Ġam u vehmüñ olur her ferdini bir maḥmile şārif
Nesibā didi ol kāmīl bu remzi beyte kim hātīf

69. **her:**

Tarih 13

Mısra: 2

Daimai devamlı.

Şeyḥ İlyās ol mücāhid pīr-i Tayfūrī-nesak
Olmış idi kārı her dem kahr-ı nefis-i pūr-dağal

70. **her:**

Tarih 28

Mısra: 4

Bütün; Her bir.

O fāzıl ibn-i fāzıl seyyid ibn-i seyyid-i dānā
Muḥaşşal her cihetle maḥzar-ı luṭf-ı ezel oldı

71. **her:**

Tarih 32

Mısra: 7

Bütün; Her bir.

Nesibā böyledür şimdi du'āmuz her şebān rüzī
Nihāl-i salṭanat açdı çiçek Ḥaḳ mīve-dār itsün

72. **her:**

Gazel 39

Mısra: 12

Hangi şey, herhangi.

Fikr-i vaşlı beni giryân ider ol sîm-tenüñ
Âdeme her ne iderse şama^c-ı hâ^m eyler

73. **her:**

Gazel 49

Mısra: 7

Bütün; Her bir.

‘Işk her sîne-i efsürdede itmez cilve
Gülşen-i dizedeye bülbül-i güyâ mı gelür

74. **her:**

Gazel 50

Mısra: 10

Bütün; Her bir.

Nesibâ hasret-i Rüm ile Mısr içre dil-efgâram
Ki her bir berg-i hurmâ çeşmüme nevk-i sinânlardur

75. **her:**

Gazel 125

Mısra: 10

Bütün; Her bir.

Herkes gülüvvi hayretümüz aşlın anlamaz
Her nâ-şinâs vâkıf-ı esrârumuz degül

76. **her:**

Kaside 3

Mısra: 6

Hangi kişi, herhangi biri.

Ben fakîre yâ Resûlallah şefâ^cat kıl o dem
Kim ola her kimseye a^cmâline lâyı^k cezâ

77. **her:**

Gazel 55

Mısra: 4

Her bir.

Bâd-ı firâk ile yem-i eşküm ki cüş ide
Her mevcisi ber-âver-i lülü-yı râz olur

78. **her:**

Gazel 65

Mısra: 15

Daima, devamlı.

Âgeh-dil olan Nesib her dem
Müstağrak-ı h^vâb-ı gaflet olmaz

79. **her:**

Gazel 1

Mısra: 3

Daima, devamlı.

Göñül pür-dâğ u dide pür-sirişk olsa n'ola her dem
Nüküd-ı genc-i sulţân-ı fenâ çarrâbıyuz cânâ

80. **her:**

Gazel 114

Mısra: 9

Daima, devamlı.

Hem-çün Nesib ümid-i vişâlüñle her zamân
Rû-sây-ı âsitâne-i ihsânuñam senüñ

81. **her:**

Gazel 16

Mısra: 7

Bütün; Her bir.

‘Işk manzûr ider erbâbını her meclisde
Rağbet-i şem^c-i şebistâna ziyâdur bâ^cis

82. **her:**

Gazel 103

Mısra: 8

Bütün; Her bir.

Hân mân-ı cismi teff ü tâb-ı gam süzân idüp
Şaçdı her bir dâğ-ı dil mânend-i aḥker tâb ü tef

83. **her:**

Gazel 6

Mısra: 7

Bütün; Her bir.

Her gül-i hüsnüñ olur bir bülbülü ‘âdet budur
İtmesün bizden o gül-ruhsâra söyleñ ictinâb

84. **her:**

Gazel 7

Mısra: 7

Bütün; Her bir.

Her bî-başar-ı kec-nażara dest-ḥüş itme
Zib-i ser-i ehl it gül-i ʿirfānumı yā Rabb

85. **her:**

Gazel 14

Mısra: 14

Her bir.

Himmetle yine bāğçe-i nażma Nesībā
Her mışra^ç-ı renginüñi bir cüy-ı zülāl it

86. **her:**

Gazel 15

Mısra: 10

Hangi kişi, herhangi biri.

Ārām-geh-i kaşr-ı ḥaḳıḳat olur āḥir
Her kimseye kim ola memer bāb-ı şerīʿat

87. **her:**

Gazel 38

Mısra: 14

Her bir.

Mevḳı^ç-i zūlmetde nūra ıʿtibār olmaz Nesīb
Her kemālün ḥüsninün mirʿatı zıddıyetledür

88. **her:**

Gazel 40

Mısra: 1

Daima, devamlı.

Her demde sāye āb-ı revānı gelür geçer
Eşrāfı ḳanda olsa edānı gelür geçer

89. **her:**

Gazel 67

Mısra: 8

Her bir.

Hüner-mend olmayan mümtāz olur mı ehl-i
ʿālemden

Çemende her giyeh hem-ḳadr-i verd ü yāsemîn
olmaz

90. **her:**

Gazel 87

Mısra: 2

Her bir.

İşḳ her dilde rü-nümā olmaz
Şāha her bir mekân sezā olmaz

91. **her:**

Gazel 105

Mısra: 3

Her belgisiz sıfat.

Zebān-ı çeşm ile her şūḥa ʿarz-ı ḥāl olunur
Tehī nigāh u ḥayā bendesindedür ancak

92. **her:**

Gazel 106

Mısra: 5

Bütün; Her bir.

Her zāt-ı bî-ḥıred k'ola evzā^çı dil-ḥırāş
Beñzer hemān o zevraḳa kim nā-ḥudāsı yok

93. **her:**

Gazel 106

Mısra: 7

Her bir.

Her kūr-ı dilden itme recā-yı nażar k'anuñ
İmdād-ı nūr-ı çeşm idecek tütüyāsı yok

94. **her:**

Gazel 123

Mısra: 7

Daima, devamlı.

Eyle izḥār-ı şafā-yı dilün ʿaksin her dem
Kec-nümā rāst-reviş çün ʿamel-i ḥakkāk ol

95. **her:**

Gazel 126

Mısra: 7

Her bir.

O sıfāl pāreleriñ ki her biri kūy-ı yārde atılır
Semer-i ḥadıka-i nāzdur dil-i zāra seng-i sitem degül

96. **her:**

Gazel 132

Mısra: 6

Her bir.

Her bün-i müyumda şad gūş olmayınca bilmedüm
Nağme-i firru ilalahuñ maḳām-ı remzini

97. **her:**

Gazel 134

Mısra: 11

Daima, devamlı.

Derün-ı sinede sūz u güdāzī var her dem
Göñül mi şem^c-i münevver midür nedür bilmem

98. **her:**

Gazel 137

Mısra: 9

Her belgisiz sıfat.

Eyledüm her cevrine şabr u taḥammül ʿākıbet
Ben o bī-dādı Nesibā māyil-i dād eyledüm

99. **her:**

Gazel 137

Mısra: 16

Her bir.

Devlet ü ʿömrin füzün-ender-füzün itsün Hudā
Tā diye ḥükm-i kazā her kāra imdād eyledüm

100. **her:**

Gazel 140

Mısra: 5

Her nerede.

Her ḳanda olsa ʿizz ile maḥdüm ğayr olur
Fermān-ı Ḥaḳḳ'a rağbet ile inḳıyād iden

101. **her:**

Gazel 140

Mısra: 9

Daima, devamlı.

Bulmaz Nesib-i maʿni-i nā-güfte her zamān
Her rüy-ı şafḥa-i suḥanı pür sevād iden

102. **her:**

Gazel 140

Mısra: 10

Bütün; Her bir.

Bulmaz Nesib-i maʿni-i nā-güfte her zamān
Her rüy-ı şafḥa-i suḥanı pür sevād iden

103. **her:**

Gazel 149

Mısra: 9

Daima, devamlı.

Şaʿbdur dānāyı söyletmek Nesibā her zamān
Gevherüñ iḥrācı müşkildür teh-i ʿummāndan

104. **her:**

Gazel 169

Mısra: 11

Daima, devamlı.

Kāmil dinür o zāta Nesibā ki her zamān
İḳbāl-mend-i ʿışḳ ola idbārı olmaya

105. **her:**

Mesnevi 2

Mısra: 1

Her bir.

Her maʿrifetüñ kemālin iste
Her bir hünerüñ meʿālin iste

106. **her:**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Her bir.

Her ma'rifetüñ kemālin iste
Her bir hünerüñ me'ālin iste

107. **her:**

Mesnevi 2

Mısra: 5

Bütün; tüm.

Her zâtda âdemiyyet olmaz
Her sengde cevheriyyet olmaz

108. **her:**

Mesnevi 2

Mısra: 6

Bütün; tüm.

Her zâtda âdemiyyet olmaz
Her sengde cevheriyyet olmaz

109. **her:**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Bütün; Her bir.

Erbâb-ı tevâzu' ararlar
Her bâr şikesteler şararlar

110. **her:**

Müfret 6

Mısra: 1

Bütün; Her bir.

Her tîr-i cevre dilberân eyler seni lâ-büd siper
Meşkuñ ğama meşhürdur ey hasta-i bî-pâ vü ser

111. **her:**

Rûbai 66

Mısra: 3

Bütün; Her bir.

Her vech-ile lâyıķ-ı teraḥḥum olduk
Hem 'âşık-ı ḥasta hem ğarîbüz şimdi

112. **her:**

Tarih 1

Mısra: 12

Bütün; Her bir.

Ḥisâb it sâde vü dür vārını elfâzınıñ cümle
Ki her birisi bir târîḥdür tenhâ ḥaķîkatde

113. **her:**

Tarih 6

Mısra: 9

Bütün; tüm.

Her nigāhı ṭālib-i Ḥaḳḳ'a olur iksîr-i feyz
Her kelâmı ḥall-i işkāl-i rumûz-ı Mesnevi

114. **her:**

Tarih 6

Mısra: 10

Bütün; tüm.

Her nigāhı ṭālib-i Ḥaḳḳ'a olur iksîr-i feyz
Her kelâmı ḥall-i işkāl-i rumûz-ı Mesnevi

115. **her:**

Tarih 11

Mısra: 8

Daima, devamlı.

Didi târîḥini maḥdûma du'â-güne Nesîb
Her zamân sünnet-i Aḥmed ola Yaḥyâ 'amelüñ

116. **her:**

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Bütün; Her bir.

Bigâne çü bād ider perişân
Her gice o sünbül-i siyāhuñ

117. **her:**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Bütün; Her bir.

Her rüz u şeb itmede niyâzi
Dergâhına yüz sürüp îlâh' uñ

118. **her:**

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Hangi kişi, herhangi biri.

Bigâne olur gam-ı cihâna
Her kim ki gamuñla âşinâdur

119. **her:**

Gazel 42

Mısra: 5

Bütün; Her bir.

Fenâ-yı gülsitân-ı 'âlemi her sâl ider inhâ
Dem-i faşl-ı hâzân berg-i dırahtân bî-suhan söyler

120. **her:**

Tarih 35

Mısra: 8

Daima, devamlı.

Ben de kaldum Şâm'da 'azm itdi anlar Ka'be'ye
Bendegânüñ her zamân tedbiri olmazmış muşîb

121. **her:**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Her bir.

Şad-güne füsün idersin icâd
Her bir nigehüñde ehl-i 'ışka

hergiz:

1. **hergiz:**

Gazel 49

Mısra: 11

Asla, hiçbir zaman, katiyyen.

Bâd-ı feyz itmese taḥrîk Nesibâ hergiz
Sâhil-i ṭab'uña mevc-i yem-i ma'nâ mı gelür

2. **hergiz:**

Kaside 1

Mısra: 10

Asla, hiçbir zaman, katiyyen.

Olmasa teşrif-baḥşâ kevne 'id-i fiṭratüñ
Eylemezdi rûze-dârân-ı 'adem hergiz faṭûr

3. **hergiz:**

Tahmis 4

Mısra: 11

Asla, hiçbir zaman, katiyyen.

N'ola gül ḡonca-i ümmid şâd-âb olmasa hergiz
Bu deşt-i miḡnetüñ pejmürde olmuşdur semûmından

4. **hergiz:**

Gazel 202

Mısra: 3

Asla, hiçbir zaman, katiyyen.

'Adüya fâriḡ olmaz luṭf u iḡsân itmeden hergiz
Sitem-kârum baña cev eylemekden vaz gelmez mi

herkes:

1. **herkes:-i**

Kaside 1

Mısra: 5

Herkes.

Herkesi fâriḡ ide aḡyârdan bîm ü hirâs
Mâder ü ebden gürizân olalar duḡterle pür

2. **herkes:**

Tahmis 3

Mısra: 15

Herkes; Şairler.

Nesibâ herkes olmazmış me'âli mâl-ile kâsib
Vaṭan-perver cihân-gerd olana olmaz belî râḡîb

3. **herkes:+e**

Rûbai 36

Mısra: 1

Herkes, birçokları.

‘Âkıllere lâzımdur ide herkese pend
Nuşh-ı ‘uçalāya ‘aşık olmaz dil-bend

4. **herkes:+i**

Gazel 194

Mısra: 9

İnsanların tümü, cümle âlem.

Herkesi dām-ı belāya düşürür güftarı
Ne ‘aceb künci kafes olsa mekân-ı tûti

5. **herkes:+de**

Gazel 65

Mısra: 10

Herkes, birçokları.

Bezl-i ten ü cān gerek bu yolda
Herkesde o kâbiliyyet olmaz

6. **herkes:+üñ**

Kaside 1

Mısra: 5

İnsanların tümü, cümle âlem.

Herkesüñ merdūdudur dīnār-ı Tūrānī gibi
Sikke-dār-ı dāğ-ı mührüñ olmayan levh-i şudūr

7. **herkes:+de**

Mesnevi 2

Mısra: 3

İnsanların tümü, cümle âlem.

Herkesde olur bu kâbiliyyet
Taklīd iderek bula haķīkat

8. **herkes:**

Gazel 125

Mısra: 9

İnsanların tümü, cümle âlem.

Herkes gülüvvi hayretümüz aşlın añlamaz
Her nā-şinās vākıf-ı esrārumuz degül

hevā:

1. **hevā:+sı, +n**

Gazel 35

Mısra: 9

Heves, ihtiras, istek.

Göñül den māl-i nāçizüñ hevāsın pür şafā gelsün
Güdāzeş resmi ibrize bu kavlı-i haķka şāhiddür

2. **hevā:+lar**

Gazel 17

Mısra: 8

Heves, ihtiras, istek.

Veriş-i sevdā-yı zülf ü haṭṭ ile dil-ḥastayam
Bu hevālar āḫirü’l-emr itdi tağyir-i mizāc

3. **hevā:+y, +a**

Kaside 2

Mısra: 5

Heves, ihtiras, istek.

Şarf eyledüm hevāya bu ‘ömr-i ‘azizi hep
Sermāye-i kavıyy vü kader oldı şimdi kem

4. **hevā:**

Gazel 166

Mısra: 10

Heves, ihtiras, istek.

Ol şūḫ vefā semtine hiç uğramaz oldı
Bir gayrı hevā var didiler şimdi serinde

5. **hevā:**

Tahmis 3

Mısra: 11

Heves, ihtiras, istek.

Hevā germ āteşin feryāda āğāz itdi bülbüller
Mişāl-i gül görindi ehl-i ‘ışka sīne-çāk olmaķ

6. **hevā:+y, +a**

Gazel 43

Mısra: 8

Heves, ihtiras, istek.

Dirîğ olmadı maşrûf-ı kâle-i ‘irfân
Hevâya şarf oluyor hayf ki hâzîne-i ‘ömr

7. **hevā:+sı, +y, +la**

Gazel 167

Mısra: 3

Heves, ihtiras, istek.

Ser-i küyuñ hevâsıyla yatan hâk-i firâk üzre
Tesellî bulmaz olsa pâ-nihâde nüh tîbâk üzre

8. **hevā:+sı**

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Heves, ihtiras, istek.

Zülf-i siyehüñ hevâsı serde
Mânende-i şeh-per-i hümâdur

hevâ-pîşe:

1. **hevâ-pîşe:**

Gazel 83

Mısra: 2

Aşkî huy edinmiş.

Derdi her bü'l-hevesüñ ‘ışk ile efzûn olmaz
Her hevâ-pîşe hem-efsâne-i Mecnûn olmaz

hevâ-yı kadd-i hürâmân:

1. **hevâ-yı kadd-i hürâmân:+uñ, +am**

Gazel 114

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Salınarak yürüyen sevgilinin boyunun arzusu.

Demler ki cüybâr-ı sirişküm revân olur
Serdür hevâ-yı kadd-i hürâmânüñam senüñ

hevâ-yı leb:

1. **hevâ-yı leb:+i, +y, +üz**

Rûbai 42

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dudağın arzusu, isteklisi.

Câniyle musahhar hevâ-yı lebiyüz
Fermân-ber-i hâtem-i Süleymân'uz biz

hevâ-yı nefis:

1. **hevâ-yı nefis:**

Terci-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Nefsin istekleri.

Kendim sa‘id zu‘m iderem rû-siyâh iken
Dâ‘im hevâ-yı nefis ile kârum günâh iken

hevâ-yı ravza-i rıdvân:

1. **hevâ-yı ravza-i rıdvân:+a**

Gazel 25

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Cennet bahçesinin hevesi.

İdenler ‘âşıkı dil-beste-i menzil-geh-i dilber
Seni zâhid hevâ-yı ravza-i rıdvâna şalmışlar

heves:

1. **heves:**

Gazel 33

Mısra: 10

Arzu, istek.

Saňa çoğrı söz Nesibâ dil-i mübtelâda hâlâ
O şeh-i serîr-i hüsnüñ kulu olmağa heves var

2. **heves:**

Gazel 33

Mısra: 10

Arzu, istek.

Saňa tođrı söz Nesibā dil-i mübtelāda hālā
şeh-i serir-i hüsnüñ kulu olmağa heves var

3. **heves:**

Gazel 89

Mısra: 2

Arzu, istek.

Māsivādan el yuyup maħlūkdan ümmīdi kes
Virdüñ olsun dā'imā Allāh bes bākī heves

4. **heves:+i**

Tahmis 2

Mısra: 4

Arzu, istek.

Vaşluñ hevesi rāh-ber-i kāmīlümüzdür
'Işk-ı ezeli nāka-keş-i maħmilümüzdür

heves-āsā:

1. **heves-āsā:**

Gazel 88

Mısra: 9

Istekli, hevesli.

Pāy-dār olmaz heves-āsā Nesibā 'āqıbet
Dār-ı 'ışka olmasa seng-i melāmetden esās

heves-kār:

1. **heves-kār:+uñ**

Gazel 28

Mısra: 7

Hevesli, istekli.

Heves-kāruñ oldı giryesi biğāne-i te'sir
Metā'-ı kem-neħar bu çār-sūda zib-i dükkāndur

heves-meniş:

1. **heves-meniş:**

Gazel 86

Mısra: 1

Hevesli, arzulu.

Kelāğ bülbül-i şirīn-nevā yerin tutmaz
Heves-meniş dil-i 'ışk āşinā yerin tutmaz

heybet:

1. **heybet:+i**

Kaside 8

Mısra: 5

Büyüklük, azamet.

İder heybeti teb girifte 'aceb mi
'Adūnuñ yeri olsa nār-ı cehennem

heyülā vü şuret:

1. **heyülā vü şuret:+üñ**

Gazel 110

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hayal edilen ve görünen.

Olmasa infihām-ı ma'āniye vāşiā
Olmazdı imtizacı heyülā vü şuretüñ

heyzüm-i nā-kābil:

1. **heyzüm-i nā-kābil:+e**

Gazel 68

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kabiliyetsiz odun.

Cāhil olmaz müte'eşşir suħan-ı hikmetden
Āb-ile heyzüm-i nā-kābile ħuzret gelmez

hezār:

1. **hezār:+ı**

Gazel 127

Mısra: 2

Bin, binlerce..

Şad-pāre eyler idi vücudın mişāl-i gül
Mest itmese hezārı şarāb-ı ħayāl-i gül

2. **hezār:**

Gazel 165

Mısra: 2
Bülbül.

Gül al şâlin açdı seher tâzelenmege
Oldı sebep hezâr haber tâzelenmege

3. **hezâr:**
Rûbai 30
Mısra: 3
Bülbül.

Bu gülşen-i kesretde hezâr cânı
Tevhîd-ile hatm eyleye âhır nefesi

4. **hezâr:**
Gazel 127
Mısra: 9
Bin, binlerce..

Meclis-be-meclis itdi Nesîbâ hezâr naql
Dünyâyı tıtdı zemzeme-i kıl ü kâl-i gül

5. **hezâr:+uñ**
Gazel 90
Mısra: 5
Bülbül.

Güle ammâ hezârüñ nâlesi nâhun-zen olmazmış
Çerâğın mihr ü mehden yaqsalar bulmaz yine revnağ

6. **hezâr:+uñ**
Gazel 213
Mısra: 6
Bülbül.

Çemende zulm-i hârı def' için emr idüp ârâma
Hezârüñ şekvesin güş itdi şâh-ı gül 'inân çekdi

7. **hezâr:**
Gazel 173
Mısra: 9
Bülbül.

Hezâr vechile ma'nâ-yı ye's ifâde ider
Gelürse harf-i recâ sehv ile zebânumuza

8. **hezâr:**
Kaside 10
Mısra: 15
Bin, binlerce.

Hezâr bâb-ı taḥiyyât ola revânuña vâşıl
Ki hâme tâ ki ola âşinâ benân-ı debîre

9. **hezâr:**
Tarih 23
Mısra: 4
Bin, binlerce.

Atup püy râz ile bir tîr piş-rev
Hezâr u şaşṭ gez oldı şitâbân

10. **hezâr:**
Gazel 60
Mısra: 5
Bülbül.

Âteşüñle ey gül oldum hem semender hem hezâr
Bilmezem mesken baña külhan midür gülşen midür

11. **hezâr:**
Kaside 7
Mısra: 8
Bin, binlerce.

Egerçi pişesi dâ'im ḥaṭa vü 'işıyândur
'İbâdetinde daḥi var hezâr ḥabṭ u ḥalel

12. **hezâr:**
Gazel 212
Mısra: 4
Bülbül.

Şabâyı zîr-i liḥâfında goncanuñ göricek
Hezâr ḥançer-i ser-tîz-i ḥâra düşmez mi

hezârân:

1. **hezârân:**
Gazel 201

Mısra: 4
Bülbüller.

Cülüs eyler diyü şâh-ı güli evreng-i şâh üzre
Hezârân içre düşdi güft ü gü nevr-üzdur şimdi

2. hezârân:

Gazel 92

Mısra: 9

Bin, binlerce..

Nesibâ şad hezârân âferin Firdevsi-i şab'ün
Ol şahuñ nâme-i evşâf-ı hüsnin pek güzel yazmış

hezârân-âferin:

1. hezârân-âferin:

Gazel 176

Mısra: 2

Binlerce aferin,bravo.

Nüşâ-i mihr ü vefâdur baq haq-ı zibâsına
Hâme-i şun'ün hezârân-âferin imlâsına

hezârân-ı çemen:

1. hezârân-ı çemen:

Gazel 49

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bülbül.

Yine feryâdını arturdı hezârân-ı çemen
Seyr-i bâğa 'acabâ ol gül-i ra'nâ mı gelür

hezâr-ı bâğ-ı mahabbet:

1. hezâr-ı bâğ-ı mahabbet:

Gazel 76

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Muhabbet bahçesinin bülbülü.

Bu gül-sitân-ı fenâda gül-i vefâ degüle
Hezâr-ı bâğ-ı mahabbet giyeh nedür bilmez

hezâr-ı nâle-ger:

1. hezâr-ı nâle-ger:~i

Gazel 120

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Feryat eden bülbül.

Eyler şafâ-yı gülşen-i kudsün hikâyesin
Neydür hezâr-ı nâle-geri Mevleviler'ün

hibbân:

1. hibbân:

Kaside 10

Mısra: 6

Sevgililer.

O şâh-ı memleket-ârâ-yı hıttâ-gâh-ı kemâlün
Nazîre luft ile qahrı olur hibbân u sâ'ire

hiç:

1. hiç:

Gazel 24

Mısra: 11

Katiyen; Asla.

Hiç siyeh-rüz olduğumdan şevke-perdâz olmazam
Kevkeb-i eşküm siphr-i derde tâ seyyâredür

2. hiç:

Gazel 140

Mısra: 7

Katiyen; Asla.

İtme penâh-ı halkı ki râhat bulur mı hiç
Timsâl-i şaḥḥa âyinede istinâd iden

3. hiç:

Gazel 125

Mısra: 7

Hiç.

Zâhid tehâlük eyleme ıslahumuzda hiç
Pendün şifâ-dih-i dil-i bîmârumuz degül

4. **hiç:**

Gazel 167

Mısra: 2

Hiç.

Dil ü cān māyil-i cām-ı lebüñdür ittifāk üzre
Olur mı bezm-gāh-ı meyde hiç rindān nifāk üzre

5. **hiç:**

Gazel 207

Mısra: 3

Hiç.

Hele mi'mār-ı luḫf-ı dil-rübā hiç çekmesün zaḫmet
Ḥarāb oldı dil-i vīrānumuz ta'mirden ḳaldı

6. **hiç:**

Kaside 9

Mısra: 2

Hiç.

Ey dil niçe bir maḫlab-ı dünyāya tekāpū
Gelmez mi 'aceb ḫāṭıra hiç şayḫa-i mütū

7. **hiç:**

Kaside 10

Mısra: 14

Hiç.

Ḳıyās olunmasun āsār-ı dīgeran o kelāma
Ki baḫr hiç muḫisün 'aleyh olur mı ḡadire

8. **hiç:**

Kaside 1

Mısra: 2

Hiç, asla.

Medḫūñ itmişken senüñ bi'z-zāt Rabbü'l-'ālemīn
Hiç ne mümkindür aña nev'-i beşer ola cesür

9. **hiç:**

Kaside 6

Mısra: 7

Hiç, hiçbir.

Ḥalle hiç kimsede ḳudret mi var ol 'uḳdeyi kim
Ḥallin itdükçe irāde daḫi muḫkem-ter olur

10. **hiç:**

Gazel 6

Mısra: 3

Hiç, asla.

Dāne-i ümmīdini nerm eylemez hiç kimsenüñ
Tā-be-key gerdān olur bilmem tehī nüh āsiyāb

11. **hiç:**

Gazel 172

Mısra: 9

Hiç, asla.

Meger te'hīr ider mi 'arz-ı ḫāl itmekde hiç 'āşık
Kerem ḫiss itse ṭab'-ı dilber-i nā-mihribānında

12. **hiç:**

Gazel 188

Mısra: 3

Hiç, asla.

Görilmez şimdi hiç vaż'-ı tebessüm günü cānānuñ
Dür-i dendān dizilmez oldı iki rişte-i ala

13. **hiç:+e**

Gazel 85

Mısra: 2

Hiç, bedava.

Nāmūs u cāhı cāha atan Mevlevīler'üz
Dünyā-yı düñi hiçe şatan Mevlevīler'üz

14. **hiç:**

Kaside 1

Mısra: 5

Asla, hiçbir zaman.

Hiç tefekkür eylemez kim rüz-ı rüstā-ḫızde
Vay ḫāle 'adl iderse ḫazret-i Rabb-i Ğayūr

15. **hiç:**

Gazel 2

Mısra: 2

Asla, hiçbir zaman.

İder şeh-bâz-ı çeşmüñ şayd-ı murğ-ı cāna istiğnā
İder mi ħusrevā cellād olan hiç çana istiğnā

16. **hiç:**

Gazel 112

Mısra: 10

Hiç.

Țutmaz ‘itāb-ı dōst yerin kahr-ı düşmenān
Hiç kār-ı nişter mi ider nişi-i ‘aķrebüñ

17. **hiç:**

Rübai 64

Mısra: 2

Asla, hiçbir şekilde.

Devr eyleyeli felek o meh-ruhsārı
Hiç şorma cerāhat-i dil-i efgārı

18. **hiç:+e**

Gazel 85

Mısra: 10

Hiç, bedava.

Biz ey Nesīb devlet-i Monlā-yı Rüm'da
Dünyā-yı dümi hiçe şatan Mevleviler'üz

19. **hiç:**

Kıt'a 10

Mısra: 2

Hiç.

Bir gedā ħalvet-serāy-ı şāha itdükde duĥül
Hiç olur mı luţf u iĥsān ile mesrūr olmaya

20. **hiç:**

Gazel 9

Mısra: 19

Katiyen, Asla.

Hiç bī-vefālūg eylemedüñ āferin saña
Tā itdün intisāb

21. **hiç:**

Gazel 64

Mısra: 5

Katiyen, Asla.

Şorma hiç sāhil-nişin-i ‘aķla baĥr-i ‘ışķdan
Gevheri var āşinā-yı lücce-i ‘ummāna şor

22. **hiç:**

Gazel 96

Mısra: 7

Henüz, şimdiye dek.

Hiç görmiş yok hemān dillerde bir efsānedür
Bu ĥarāb-ābād-ı ‘ālem bir zamān ma‘mür imiş

23. **hiç:**

Gazel 78

Mısra: 6

Katiyen, Asla.

İmtihān tā ki ola ortada seng-i mi‘yār
Kişi da‘vā ile hiç fā’iķ-ı aķrān olmaz

24. **hiç:**

Gazel 87

Mısra: 6

Katiyen, Asla.

‘illet-i zamm olunca cinsiyet
Hiç bigāne āşinā olmaz

25. **hiç:**

Gazel 152

Mısra: 4

Katiyen, Asla.

Her zamān mey-kede-i nāzda hem-bezm ancak
Çeşminüñ ayrılamaz ġamzesi hiç yanından

26. **hiç:**

Gazel 166

Mısra: 9

Katiyen, Asla.

Ol şūh vefā semtine hīç uğramaz oldı
Bir ğayrı hevā var didiler şimdi serinde

27. **hīç:**

Gazel 171

Mısra: 1

Katıyen, Asla.

Tā bī-nemek-i şıdk ola olmaz mezesi hīç
Dünyāda her iş zād-ı reh-i āhıret olsa

28. **hīç:**

Gazel 190

Mısra: 8

Katıyen, Asla.

Bahr-i maḥabbete düşeli keşti-i vücūd
Eyyām-ı vaşl düşmedi hīç rüzgārına

29. **hīç:**

Gazel 193

Mısra: 9

Katıyen, Asla.

Hīç şafā vü kedere bakma sürüp ḥāke yüzün
Kendiñi vāşıl-ı deryā ideğör Nıl gibi

30. **hīç:**

Kaside 1

Mısra: 10

Katıyen, Asla.

Emr ü nehyün ictināb u imtisāli bende yok
İttibāc-ı sünnetün hīç ḥātırā itmez ḥuṭūr

31. **hīç:**

Mesnevi 2

Mısra: 10

Katıyen, Asla.

Yoğdur bu zamānda şanma merdān
Anlarsuz olur mı hīç devrān

32. **hīç:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Katıyen, Asla.

Rūhsın sen hīç ne mümkün rūḥdan virmek ḥaber
Yā Resūlallāh senün medḥünde ‘ācizdür beşer

33. **hīç:**

Tarih 30

Mısra: 5

Katıyen, Asla.

Sen ferīdü'd-dehrsın zāt-ı şerīfün gibi hīç
Çeşm-i devrān görmedi bir ercümendi ‘ilm-ile

34. **hīç:**

Gazel 68

Mısra: 2

Hiçbir.

Zu‘m ile nākış olan zāta meziyyet gelmez
Mālīḥulyā ile hīç ādeme devlet gelmez

35. **hīç:**

Gazel 49

Mısra: 1

Asla, hiçbir zaman.

Dile hīç ḥātırā-i vaşl-ı dil-ārā mı gelür
Ḥātır-ı ḥasta-i me'yūsa müdāvā mı gelür

ḥicāb:

1. **ḥicāb:+dur**

Gazel 59

Mısra: 10

Utanma, sıklma.

Ülfet-güzin olalı Nesībā ḥayāl ile
Mābeynümüzde yār ile vuşlat ḥicābdur

2. **ḥicāb:+um, +dan**

Gazel 145

Mısra: 8

Utanma, sıklıma.

Kemâl-i hüsnine şâyân degül nezâre diyü
Nigâh-ı germi idemem rûyına hicâbumdan

3. **hicâb:**

Gazel 9

Mısra: 16

Utanma, sıklıma.

Görmez misin olsa mihr ile meh dūr-bîn saña
Sensin saña hicâb

hicâb id-:

1. **hicâb id-:üp**

Gazel 165

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Utanmak.

Ol mâh-ı köhne-sâl hâtından hicâb idüp
Dükkân-ı ser-tırâşa kaçır tâzelenmege

Hicâz:

1. **Hicâz:**

Gazel 156

Mısra: 4

Mekke ve Medine şehirlerinin bulunduğu coğrafya.

Seherî ki güş-ı hüşa irişe nidâ-yı bülbül
Getürür peyâm-ı lâ-büd ya Hicâz u Sebâ'dan

hicrân:

1. **hicrân:**

Rûbai 64

Mısra: 3

Ayrılık.

İtdi bu ten-i zerd ü nizârum hicrân
Pervîz-i gamuñ turunc-ı dest-efşarı

hicrân-ı siyeh-dil:

1. **hicrân-ı siyeh-dil:**

Gazel 90

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kötü yüreklinin ayrılığı.

Hayâl-i yâre hicrân-ı siyeh-dil rehzen olmazmış
Tariğ-ı ıışk-ı bâzide hirâs-ı düşmen olmazmış

hicr-i la'l-i cânân:

1. **hicr-i la'l-i cânân:**

Gazel 46

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağının ayrılığı.

Āşık-ı nâlânı hicr-i la'l-i cânân söyledür
Şevk-ı sükker tûti-i güyâyı her ân söyledür

hikâye:

1. **hikâye: +si, +n**

Gazel 120

Mısra: 7

Hikaye.

Eyler şafâ-yı gülşen-i kudsüñ hikâyesin
Neydür hezâr-ı nâle-geri Mevleviler'ün

hikmet:

1. **hikmet:**

Rûbai 35

Mısra: 1

Hikmet, sebep.

Hep cümle zuhûrâtda vardur hikmet
Sen olma mu'arîz-ı murâd-ı hazret

2. **hikmet: +in**

Gazel 64

Mısra: 15

Hikmet, sebep.

Ehl-i gaflet añlamaz kevn-i fesâduñ hikmetin
Ālemüñ sırrın Nesîbâ şâhib-i ırfâna şor

3. **hikmet**:+le, +dür

Gazel 38

Mısra: 1

Hikmet, sebep.

Hişkāt-i a'lā vü ednā cümle hep hikmetledür
Birbirine iltiyāmı ādemün hācetledür

hikmet-i eşyā:

1. **hikmet-i eşyā:**

Gazel 51

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yaratılanların hikmeti.

Nesīb hikmet-i eşyā bilen dürüst dilān
Netice-i suhān-ı kemm ü keyf bilmezler

hikmet-i hāllāk-ı enām:

1. **hikmet-i hāllāk-ı enām:**

Tarih 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah'ın insanlara hikmeti.

Nice dem seyr ü temāsā-yı cihān itmemezi
İktizā itmiş idi hikmet-i Hāllāk-ı enām

hılāf:

1. **hılāf**:+u, +muz

Gazel 84

Mısra: 14

Yanlışlık.

Naḥl-i dilinde mīve-i şādī 'adīm olur
Kām-āver olsa daḥi Nesībā hılāfumuz

2. **hılāf**:+am

Gazel 144

Mısra: 5

Aksine, tersine.

Ol va'ede hılāfam ki daḥi nām-ı vefāyı
Kendim bile gūş itmedüm aşlā dehenümden

hılāf-ı 'āde:

1. **hılāf-ı 'āde:**

Gazel 63

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Alışılmışın dışında olan şey.

Nihāl-i bār-ı verā luṭf-ı mīve mu'teber eyler
Kenāru büse-i hūbān hılāf-ı 'āde degüldür

hilāl:

1. **hilāl**:+i

Gazel 205

Mısra: 5

Hilal, dolunay.

Hilāli olup bedrde āşikār
Daḥı āfet olmuş gör ol āfeti

2. **hilāl:**

Gazel 180

Mısra: 6

Hilal, dolunay.

Hilāl-i 'id-veş nezzāre-pāş olmaḥdadur 'ālem
Ne cānibden kaçan kim ol hilāl ebrü bedīd olsa

3. **hilāl:**

Gazel 205

Mısra: 2

Hilal, dolunay.

İrüp çeşm-i çarḥ-ı kebūd āfeti
Hilāl eylemiş teb o meh-ṭal'ati

hilāl-i bi'set:

1. **hilāl-i bi'set**:+i, +nüñ

Kaside 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hız. Muhammed(sav)'in peygamberlik dönemi.

Hilâl-i bi'şetinüñ luftına nazar ne 'aceb
Zamân-ı mâziye maḥsûd olursa müstaḳbel

hilâl-i 'id-ves:

1. hilâl-i 'id-ves:

Gazel 180

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bayram hilali gibi.

Hilâl-i 'id-ves nezzâre-pâş olmakdadur 'âlem
Ne cânibden kaçan kim ol hilâl ebrû bedid olsa

hil'at:

1. hil'at:+üñ

Gazel 121

Mısra: 3

Kaftan.

Ziverüñ tâc-ı le'amrük hil'atüñ huluḳın 'azîm
Pâdişâhâ taḫt-gâhuñ 'arş-ı Raḥmân'dur senüñ

hil'at-i âdâb-ı şerî'at:

1. hil'at-i âdâb-ı şerî'at:

Gazel 15

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Şeriatın edebinin giysisi.

Giydüñse eger hil'at-i âdâb-ı şerî'at

hil'at-i şeh:

1. hil'at-i şeh:

Gazel 79

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

*Padişahların kaftanı; (Alevî-Bektaşilik'te) tarikat
ulularının hırkası; padişah fermanı; manevî hâl.*

Âḫirîn câmesi cismüñ ki Nesib ola kefen
Hil'at-i şeh bedel-i hırka-i peşmîn olmaz

hile:

1. hile:

Gazel 193

Mısra: 7

Aldatma.

Nefs-i emmâre-i kâfir niçe bir hile ile
Şafḫa-i ḳalbüñi taḫrîf ide İncil gibi

hilkat:

1. hilkat:+üñ

Müsemmen 1

Mısra: 17

Tabiat, huy.

Ziverüñ tâc-ı le'amrük hil'atüñ huluḳın 'azîm
Pâdişâhâ taḫt-gâhuñ 'arş-ı Raḥmân'dur senüñ

2. hilkat:+üñ, -çün

Müsemmen 1

Mısra: 4

Tabiat, huy.

Zât-ı pâküñ cevher-i eltâfa ma'den eyledi
Hil'atüñçün cümle-i eşyâyı aḫsen eyledi

3. hilkat:+üñ

Müsemmen 1

Mısra: 5

Tabiat, huy.

'illet-i icâd-ı mümkün oldu ancak hil'atüñ
Nev'-i insân u melek 'uşşâḳ-ı ḫüsn-i ḫal'atüñ

hilkat-i a'lâ vü ednâ:

1. hilkat-i a'lâ vü ednâ:

Gazel 38

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İyi ve kötü yaradılış.

Hil'at-i a'lâ vü ednâ cümle hep ḫikmetledür
Birbirine iltiyâmî âdemüñ ḫâcetledür

himâyet:

1. **h m yet:**

Gazel 68

Mısra: 10

Koruma, esirgeme.

Ey dil ol çeşm-i siyeh-k rdan olma g fil
Düzd-i gadd rdan elbette h m yet gelmez

himmət:

1. **himmət:+le**

Gazel 14

Mısra: 13

Lütuf, kerem, yardım.

Himmətle yine b ge-i naşma Nes b 
Her mışra -ı reng n ni bir c y-ı z l l it

2. **himmət:+ n **

Kaside 10

Mısra: 9

Lütuf, kerem, yardım.

Degülse daği sez  luşa h mm t n o  adardur
Ki reng-i berf virür şuret-i m kassi-i  ire

3. **himmət:+le**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Lütuf, kerem, yardım.

Eyledün bir laşzada h mm tle şayy  arz u ş l
Ol güce mi r c-ı cism n ye ş hidd r nuķ l

4. **himmət:+ n , +le**

Kaside 3

Mısra: 6

Lütuf, kerem, yardım.

İtdi şaybe maķdem n h k-i siy h-ı Yesrib'i
Evs   H zrec h mm t nle oldı menş r 'l-liv 

5. **himmət:**

Gazel 169

Mısra: 8

Lütuf, kerem, yardım.

Ser-menzil-i  m de irişmez o kimse kim
Himmət gibi tek ver-i reh-v r  olmaya

himmət-i h zret-i P r:

1. **himmət-i h zret-i P r:**

Tarih 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mevlana h zretlerinin yardımı.

Himmət-i h zret-i P r ile görildi c ml 
Mekke v  Quds   Med ne çaraf-ı Mış ile ş m

himmət-i  şk:

1. **himmət-i  şk:+ı, +y, +la**

Gazel 151

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aşkın yardımı, gayreti.

Geç h mm t-i  şkıyla Nes b  gibi ey dil
Endişe-i s d u zarar-ı her-d -ser dan

hind :

1. **hind :+d r**

Gazel 92

Mısra: 4

Hintli. (Siyah renk bağlamında).

Mufaşsal eylemiş řerħ   bey n-ı h sn n  h tşu n
O h l-i  anber n n Hind 'd r kim m -h şal yazmış

hir s:

1. **hir s:**

Gazel 41

Mısra: 7

Korkma,  rkme.

Ol  fet n ser-i k yına var hir s itme
Hemişe k e-i şehde ged  gelür görünür

2. **hirās:**

Gazel 60

Mısra: 7

Korkma, ürkmə.

Āteş-i dilden hirās itmez şunar ser-pençesin
Bilmem ahū-yı hayālūñ şir-i merd-efgen midür

3. **hirās:**

Gazel 88

Mısra: 1

Korkma, ürkmə.

Öldürür zehr-i sitemle ʿāşığı itmez hirās
Ol şabib-i nāzdan itmeñ müdāvā iltimās

4. **hirās:**

Rübai 58

Mısra: 3

Korkma, ürkmə.

Ümmid ü hirās gayrdan bi-hüdedür
Bī-keslere yā Rabb kes ancağ sensin

hirās it-:

1. **hirās it-:-me**

Gazel 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Korkmak, çekinmek.

Bahā-yı kâle-i vaşl-ı dil-ārā cevher-i cāndur
Yem-i ʿışka şikeste fülk-i cānuñ şal hirās itme

hirāsān:

1. **hirāsān:**

Gazel 71

Mısra: 7

Korkan, korkmuş.

Eşkümden o şüh olsa hirāsān ne ʿaceb kim
Nāgeh-resi-i tündi-i seyl-āb unudılmaz

hirās-ı düşmen:

1. **hirās-ı düşmen:**

Gazel 90

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Düşman, rakip korkusu.

Hayāl-i yāre hicrān-ı siyeh-dil rehzen olmazmış
Tariğ-ı ʿışk-ı bāzide hirās-ı düşmen olmazmış

2. **hirās-ı düşmen:**

Gazel 90

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Düşman, rakip korkusu.

Hayāl-i yāre hicrān-ı siyeh-dil rehzen olmazmış
Tariğ-ı ʿışk-ı bāzide hirās-ı düşmen olmazmış

hisāb:

1. **hisāb:+ı, +n**

Gazel 26

Mısra: 8

Hesap.

Güzel ʿuşşāka cevri-i bi-hisāb eylersin ey hūnī
Hisābın virmege kâdir misin rüz-ı cezā bir bir

hisāb it:

1. **hisāb it:**

Tarih 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Düşünmek, ölçmek biçmek.

Hisāb it sâde vü dūr vārını elfāzınuñ cümle
Ki her birisi bir tārīhdür tenhā haқиkatde

hisāb-ı tām:

1. **hisāb-ı tām:**

Tarih 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -
Doğru, tam hesap.

İki tārīḥ iki mıṣra'dur ḥisāb-ı tām ile
Ḥāl-dār u sādese çār oldı bî-şekk ü mirā

ḥıṣm u ğāzāb:

1. ḥıṣm u ğāzāb:+la

Gazel 126

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Öfke ve kızgınlık.

Ne zamān ki ḥıṣm u ğāzābla ol şeh-i 'iṣve ger çeke
tıgını

Bizi ğamze öldürür evvelā yalıñuz o tiğ ü verem
degül

ḥıss it-:

1. ḥıss it-:se

Gazel 172

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hissetmek.

Meger te'ḥīr ider mi 'arz-ı ḥāl itmekde hiç 'aşıq
Kerem ḥıss itse ṭab'-ı dilber-i nā-mihribānında

ḥısse:

1. ḥısse:+müz, +e

Gazel 212

Mısra: 2

Hisse, pay, nasip.

Felek 'aceb yolumuz kūy-ı yāre düşmez mi
Bizüm de ḥıṣsemüze bir nezāre düşmez mi

ḥıssit-i aḥvāl:

1. ḥıssit-i aḥvāl:

Kaside 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Cimrilik durumları.

Yā Resüllāh bu gūne ḥıssit-i aḥvāl ile
Kanda na'tūñ ḳandadur fikr-i Nesīb-i pūr-ḳuşūr

ḥıṭāb it-:

1. ḥıṭāb it-:señ

Gazel 157

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seslenme.

Leb-i cān-baḥşuñ ile nīm ḥıṭāb itseñ eger
Bāğda eyleye reftār-ı nihālān-ı cemen

ḥıdem:

1. ḥıdem:

Kaside 2

Mısra: 12

Hizmetli, hizmet.

Ey gevher-i yegāne-i aşdāf-ı kāināt
V'ey pādīşāh-ı ekrem-i kerrūbiyān ḥıdem

ḥıdīv-i dād-kārı:

1. ḥıdīv-i dād-kārı:+ı

Kaside 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Adaletli vezir.

Sen ḥıdīv-i dād-kārı kişver-i ervāḥ idüñ
İtmemişdi 'ālem ü Ādem daḥi kesb-i ḥayāt

ḥıdmet:

1. ḥıdmet:+de

Gazel 36

Mısra: 8

Hizmet.

Bu iğbirār-ı ḥāṭıra āyā nedür sebeb
Ḥıdmetde ḥāk-i payiñe ihmālümüz mi var

2. ḥıdmet:+leri

Mesnevi 2

Mısra: 14
Hizmet.

Şoḥbetleri cāna nūr-baḥşā
Ḥidmetleri feyz-i luṭf-ı Mevlā

3. **ḥidmet:**+üñ
Rûbai 13
Mısra: 2
Hizmet.

Ey zātuñı envār-ı Ḥudā zeyn itmiş
Ser-cümle cihāna ḥidmetüñ dîn itmiş

4. **ḥidmet:**+i, +n
Tarih 35
Mısra: 4
Hizmet.

‘Āzim-i beyt-i Ḥudā olduḡda bu ‘abde Ḥudā
Ḥamdüli’llah ḥidmetin ol rāhda itdi naşib

5. **ḥidmet:**+üñ, -çün
Kaside 3
Mısra: 11
Hizmet.

Ḥidmetüñ-çün birbirin eyler te‘āḡub rüz u şeb
Birisi ‘abd-i Ḥabeşdür biri rümî serverā

6. **ḥidmet:**
Kaside 5
Mısra: 2
Hizmet.

Ḥālā ferāşet-i çemene bağlayup kemer
Bād-ı şabā o ḥidmet ile dem-güzārdur

7. **ḥidmet:**
Gazel 64
Mısra: 3
Hizmet.

Cān u cismüñ al peyāmın ḥidmet eyle kāmile
Verd ü ḡaruñ luṭf u cevrin bülbül-i nālāna şor

ḥidmet-i fetvā:

1. **ḥidmet-i fetvā:**
Tarih 25
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Fetva işleri.

Oldı iki kez ḥidmet-i fetvā ile me’mūr
Ḥall eyledi müşkillerin āzād u ‘abidüñ

ḥidmet-i ḡayr-du‘ā:

1. **ḥidmet-i ḡayr-du‘ā:**+si, +n, +da
Gazel 74
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Ḥayırlı duanın hizmetçisi.

Ḥidmet-i ḡayr-du‘āsında muḡimüz şeb ü rüz
Yüzümüz ferş-i reh-i dergeh-i Mollā iderüz

ḥidmet-i maḡdüm:

1. **ḥidmet-i maḡdüm:**+ı, +n, +a
Gazel 39
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Efendinin hizmeti.

Şıdḡ ile ḥidmet-i maḡdümına dil-beste olan
Giderek kendini şāyeste-i ikrām eyler

ḥidmet-i meşihāt:

1. **ḥidmet-i meşihāt:**
Tarih 7
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Şeyhin hizmeti.

Ḥidmet-i meşihāt ile bu fakire virilüp
Anḡara tekyesi bā-emr-i veliyyü'l-in‘ām

ḥidmet-i rindān:

1. **hı̇dmet-i rindān:-a**

Gazel 35

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Rintlerin hizmetini görmek, rintlere hizmet etmek.

Şeh-i mülk-i fenā ol hı̇dmet-i rindāna sa'y eyle
Meded hem şoĥbet itme zāhidi kim şab^c-ı cāmiddür

hı̇dmet-i tahrik-i zülf-i nım-tāb:

1. **hı̇dmet-i tahrik-i zülf-i nım-tāb:+uñ, +dur**

Gazel 98

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kıvrık ve buruşuk saçın kışkartma hizmeti.

Sünbülüstāna güzārişden nesime şubĥ-dem
Hı̇dmet-i tahrik-i zülf-i nım-tābuñdur ğaraż

hıfz:

1. **hıfz:**

Kaside 1

Mısra: 11

Koruma, saklama.

Cevher-i cismüñ niĝinin hıfz için perdāhte
Simden bir ĥalkadur ĥāki muĥiř olmiş be-ĥür

hıfz id-:

1. **hıfz id-:-er**

Gazel 160

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Korumak.

Hıfz ider jengār-ı řişyāndan ruĥuñ āyīnesin
Secde-ĝāhuñ kim ola seccāde-i peşmīneden

hırāş-ı sāĝar-ı idbār-ı nā-ĝüvār:

1. **hırāş-ı sāĝar-ı idbār-ı nā-ĝüvār:+ı, +n, +a**

Gazel 70

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Tatsız şarap kadehi parça parça eden talihsizlik.

Firīb-i nāziş-i nā-der maĥall-i sāki-i devlet
Hırāş-ı sāĝar-ı idbār-ı nā-ĝüvārına degmez

hırāş-kāri-i mızrāb-ı dest-i řarĥ-ı deni:

1. **hırāş-kāri-i mızrāb-ı dest-i řarĥ-ı deni:+den**

Gazel 82

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Alçak feleĝin elindeki korkak mızrak.

Hırāş-kāri-i mızrāb-ı dest-i řarĥ-ı deniden
Mişāl-i kāse-i řanbūr-ı pür-fiĝān u eninüz

hırām:

1. **hırām:**

Gazel 57

Mısra: 5

Salına salına, naz ve eda ile yürüme.

Gülşene ey serv ü ĥad gül-ruĥ hırām itdükçe sen
Bülbüle ĥumrī seni ĥumriye bülbül gösterür

hırām-ı nāz u şişve:

1. **hırām-ı nāz u şişve:**

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Naz ve şişveyle yürüyen sevgili.

İtdükçe hırām-ı nāz u şişve
Reşk-āver-i serv-i büstānsın

ĥire eyle-:

1. **ĥire eyle-:-di**

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şaşkınlık içerisinde bırakmak.

Žiyā-yı k̄ubbe-i p̄ür-n̄ūrı mihrı itdi münevver
Şu‘ā‘-ı zer-‘alemi çeşm-i māhı eyledi h̄ire

h̄ire-çeşm:

1. h̄ire-çeşm:

Gazel 9

Mısra: 13

Kamaşmış göz.

Zāhid bu h̄ire-çeşm ile k̄üy-i h̄aķıķati
Görmek murād ise

h̄ired ü şabr:

1. h̄ired ü şabr:+u, +m, +ı

Gazel 135

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Akıl ve sabır.

İtdi yağma h̄ired ü şabrımı bir şūh Nesīb
Raht-ı āsāyişi bī-h̄üde tebāh eylemedüm

h̄ire-ser:

1. h̄ire-ser:

Müsemmen 1

Mısra: 6

Sersem, alık.

Hāk-i k̄uyuñ kuhl idenler oldılar ehl-i nazar
Sırr-ı maḥbūbiyyetünde ‘aql-ı k̄āşır h̄ire-ser

hırka:

1. hırka:+da, +dur

Gazel 37

Mısra: 1

Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarıkata göre değişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek.

Şanma ki sırr-ı Hūdā hırkadadır şāldadır
O girān-māye güher ka‘r-ı yem-i hāldadır

2. hırka:+y, +ı

Gazel 151

Mısra: 10

Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarıkata göre değişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek.

Hep cümlesini h̄ār-ı fenā çāk idecekdür
Farķ itme köhen hırkayı zerrine kabādan

3. hırka:+y, +ı

Rübai 34

Mısra: 3

Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarıkata göre değişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek.

Giydüm nemedin hırkayı pervāne gibi
Yā Rab beni şem‘-i ‘ışķuña sūzān it

4. hırka:+lar, +la

Tarih 9

Mısra: 8

Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarıkata göre değişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek.

Ser-ā-pā itdi iksā ‘ākifān-ı dergeh-i Pīr'i
Şafā baḥş eyledi nev hırkalarla kalb-i ihvāna

hirmān:

1. hirmān:

Kaside 2

Mısra: 4

Mahrumluk, mahrumiyet.

Men zāra neydür eyleyen ümmidümi füzün
Hāşā o zümreden baña hirmān vire elem

hirmān-ı tabak-ı sükker-i ihmāl:

1. hirmān-ı tabak-ı sükker-i ihmāl:+da, +dur

Gazel 37

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İhmālın şeker tabağının mahrumluğu.

Semm sa'fı ü taleb içinde nihândur maṭlab
Zehr ḥirmân-ı ṭabaḳ-ı sükker-i ihmâldadur

ḥirmân-ı vuslat:

1. ḥirmân-ı vuslat:

Gazel 30

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kavuşmanın mahrumiyeti.

Baḥa ḥirmân-ı vuslat ṭâlib-i yâr olduğumdandur
Bu iflâs ol der-i ḥüsne ḥarîdâr olduğumdandur

ḥirmen-i kâm:

1. ḥirmen-i kâm:

Gazel 190

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Istek harmanı.

Ümmîd ider mi ḥirmen-i kâm ola ḥâşılı
Toḥm-ı heves şaçan bu fenâ şürezârına

hırs:

1. ḥırşın:+ın

Gazel 32

Mısra: 7

*Bir şeyi elde etmek için duyulan, önüne geçilmez
derecede kuvvetli istek.*

Bâm-ı sîmi Ka'be'ye mâliş idüp ḥırşın füzûn
Mümsikân ḥacc eyledükden soñra bî-inşâf olur

ḥırş u ṭama':

1. ḥırş u ṭama':

Rûbai 39

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hırs ve açgözlülük.

Bu ḥırş u ṭama' nedür gönül bu nice bir
Bu ârzü-yı ḥâṭır-ı bed-cû nice bir

2. ḥırş u ṭama':+uñ

Rûbai 61

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hırs ve açgözlülük.

Ḥırş u ṭama'uñ lâzımıdır endişe
Bigânedür efkâr-ı cihân dervîşe

ḥırz-ı bâzû:

1. ḥırz-ı bâzû:+dur

Gazel 174

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Koldaki muska.

Dü-çeşm-i münkir-i ḥayvân-menişde seng-i çinîdür
Mücevher ḥırz-ı bâzûdur nigâh-ı pâk-i dâna

ḥırz-ı cân:

1. ḥırz-ı cân:

Gazel 159

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Can muskası.

Pür-füsündur ki alur siḥr ile ḥalkuñ ḥüşin
Ḥırz-ı cân şanma fenânuñ direm-i menḳüşin

ḥıṭṭa-i dîn-i mübîn:

1. ḥıṭṭa-i dîn-i mübîn:

Müfret 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İslam dininin ülkesi.

‘Unşur-ı fiḳh-ı şerîf oldı mütün-ı erba'a
Ḥıṭṭa-i dîn-i mübîn içre ḥuşun-ı erba'a

ḥızem:

1. ḥızem:+i

Kıt'a 23

Mısra: 4

Odun.

Öldürür gördükçe maḥsūdun sürürü ḥāsidi
Kendini sūzān ider bulmazsa āteş hizemi

hızlān ol-:

1. hızlān ol-:-ur

Gazel 108

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Yalnız başına kalıp zelil olmak; Rahmet-i ilâhiyeden mahrumiyet.

Çok görmüşüz vuḳū'ını 'ālemde ey Nesīb
Hızlān olur 'avāḳıbı mekkār olanlaruñ

Hızr:

1. Hızr: *a

Tarih 13

Mısra: 4

Hızır Aleyhisselam.

Rehber-i keşti-nişinān idi ḥüsn-i himmet
Ol idi Baḥr-i Sefid içre meger Hızr'a bedel

2. Hızr:

Gazel 122

Mısra: 2

Hızır Aleyhisselam.

Bu ḥārzār-ı 'alāyıkda çide dāmān ol
Tutarsa Hızr daḡi dāmenüñ gürizān ol

Hızr-ı 'ināyet:

1. Hızr-ı 'ināyet:

Rübai 37

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hızır Aleyhisselam'ın yardımı.

Ey Hızr-ı 'ināyet saña ḳaldı işümüz
Reh pür-vaḡal ü menzil-i maḳşūd ba'ıd

Hızr-ı kerem:

1. Hızr-ı kerem: *üñ

Gazel 175

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Cömertliğin Hızır'ı.

Güm-rāh-ı beyābān-ı gamam çāre kerem yok
Yā Rab baña Hızr-ı keremüñ rāh-ber eyle

ḥod:

1. ḥod:

Gazel 174

Mısra: 5

De/da; dahi.

Ya ḥöd bir dürc-i dürr-i şāh-vārdur baḡr-i vaḡdetdür
Nihāndur gevheri ammā o ḳabr-i nūr-baḡşāda

2. ḥod:

Gazel 174

Mısra: 9

De/da; dahi.

Zebercedden ya ḥöd bir tikme-i zerrindür ol ḳubbe
Giribān-ı ḳabā-yı şāhed-i ra'na-yı dünyāda

3. ḥod:

Kıt'a 1

Mısra: 5

De/da; dahi.

Mihr ü mehdür cum'a vü nev-rüz şeb-i mātem ya
ḥöd

İki dilber cum'a vü nev-rüzdur mātem raḳıb

4. ḥod:

Gazel 82

Mısra: 5

De/da; dahi.

Ne cevr-i çarḡa ḡamülüz ne ḥöd şikāyete ḳādir
Hemİşe güşe-i miḡnetde dil-şikeste ḡazinüz

5. ḥod:

Gazel 156

Mısra: 9

De/da; dahi.

Ya vefâ ya h d cef dur irişen Nesib-i v ye
Ne gelirse c na minnet bilürüz biz aŐinadan

h d-b n:

1. h d-b n:

Gazel 79

Mısra: 10

Kendine düşünen, bencil.

Çeşm-i dilden h vel-i kesreti def  itse kişi
Bu mer y ya bakıp h k -ile h d-b n olmaz

hokka-i sükker:

1. h k -i sükker:

Gazel 134

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şeker aŐizli.

Dehen mi h k -i sükker midür nedür bilmem
Suhan mı k tre-i Kevser midür nedür bilmem

hoş:

1. h Ő:+dur

Gazel 205

Mısra: 7

Hoş, güzel.

Lebinde ne h Ődur o teb-h leler
Ki Şebnem virür goncaya z neti

2. h Ő:+dur

Tahmis 3

Mısra: 5

Hoş, güzel.

Ne h Ődur zevk-y b-ı ç Őn -i  Ők-ı p k olmak

3. h Ő:+dur

Gazel 188

Mısra: 9

Hoş, güzel.

Ne h Ődur  aŐik ne Şiveler maŐ k-ı ra nadan
Nesib  h k  bu kim gelmez bu h let h lden k le

4. h Ő:

Gazel 35

Mısra: 4

Hoş, güzel.

Ten   cam  fed  it dergeh-i Ő h-ı muhabbetde
Eger n 'il olursa  vaşl-ı y re h Ő  av yidd r

5. h Ő:

Tahmis 1

Mısra: 11

Hoş, güzel.

H k kat h Ő meşeldür bu na dirler
Degül hem-s yesinden ayru s ye

6. h Ő:

Gazel 129

Mısra: 7

Hoş, güzel.

Ne h Ő açıldı nesim-i niy z ile ol gül
P r oldu b y-ı h Ő-ı luŐf ile meŐ m-ı emel

7. h Ő:

Tarih 18

Mısra: 5

Hoş, güzel.

Eyyede'llah ne h Ő mekremet-i h k n 
K'itti taşsin a a s kk n-ı sem v t-ı  ul 

h Ő :

1. h Ő :

Gazel 187

Mısra: 1

Ne hoş, ne güzel.

H̄ōṣā o sīne ki gencīne-i maḥabbet ola
Nuḳūd-ı t̄āḳati tārāc-ı dest-i fūrḳat ola

2. **ḥōṣā:**

Gazel 187

Mısra: 7

Ne hoş, ne güzel.

H̄ōṣā o nağme-i dil-sūz-ı ğam ki mazmūnı
Felek didükleri ğaddārdan ūṣikāyet ola

3. **ḥōṣā:**

Gazel 187

Mısra: 3

Ne hoş, ne güzel.

H̄ōṣā o naḥl-i berūmend-i ārzū-yı viṣāl
Ki bāğ-ı ye'sde hep berg ü bārı ḥasret ola

4. **ḥōṣā:**

Gazel 187

Mısra: 9

Ne hoş, ne güzel.

H̄ōṣā o ṭab'-ı helāk āṣinā-yı 'āṣıḳ kim
Nesīb-i zār gibi dūṣmen-i selāmet ola

5. **ḥōṣā:**

Gazel 187

Mısra: 5

Ne hoş, ne güzel.

H̄ōṣā o ḥasta-i cāndur gelū-yı hicrān kim
Ṭabīb-i çāre-geri bī-vefā bir āfet ola

ḥōṣ-bū eyle-:

1. **ḥōṣ-bū eyle-:-ye**

Kaside 9

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Güzel kokar hale getirmek.

Tā 'anber ü müṣḳ ile meṣām ola mu'atṭar
'İtr-ı ūlavāt eyleye ol ravzayı ḥōṣ-bū

ḥōṣ-elḥān:

1. **ḥōṣ-elḥān:**

Gazel 78

Mısra: 2

Güzel sesli.

Sūḥan-ı ehl-i riyā eylemez irās-ı ūfā
Bed-ṣadā ḥüsn-i taṣannu' ile ḥōṣ-elḥān olmaz

ḥōṣ-ḥu:

1. **ḥōṣ-ḥu:+lar**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Güzel ahlaklı.

H̄ōṣ-ḥular ile enīs ü yār ol
Hem-ḥāl ü nedīm ü ğam-ğüsār ol

ḥōṣ-ter:

1. **ḥōṣ-terem:+em**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Daha hoş, çok latif.

Gāḥi ḥayāl-i vaṣl ile mesrūr u ḥōṣ-terem
Endiṣe-i firāḳuñla gāḥi mūkedderem

Hū:

1. **Hū:**

Kaside 9

Mısra: 2

Allah.

Endiṣe-i bī-hūdeye ūarf eyleme evḳāt
Fikrūñ ola ḥalvetde vū celvetde hemān Hū

hū çek-:

1. **hū çek-:-erüz**

Kit'a 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah adını art arda tekrar etmek; zikir yapmak.

Toğrısı nāya kulağ tutdukça
Demine hū çekertüz üstāduñ

hūb:

1. hūb:+lar

Gazel 105

Mısra: 9

Güzel.

Nesīb-i dil-şüdeye hūblar teraḥḥum ider
Recā vü farḥ-ı ibā bendesindedür ancak

hūb u zışt:

1. hūb u zışt:+e

Gazel 122

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güzel ve çirkin.

Saña nuḡuş-ı cihān virmesün şafā vü keder
Mişāl-i āyine bağ hūb u zışte ḡayrān ol

hubāb:

1. hubāb:

Gazel 5

Mısra: 10

Su üzerinde olan hava kabarcıkları.

Fezā-yı cāmda rūḡ-ı Cem'ün otağıdur
Ḳıyās itme ki izhār ider ḡubāb şarāb

hubb-ı dünyā:

1. hubb-ı dünyā:+dan

Kaside 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünya sevgisi.

Geçüp ḡubb-ı dünyādan ol mest ü rüsvā
Ki besdür bilürseñ o zaḡma bu merhem

hubb-ı sivā:

1. ḡubb-ı sivā:+y, +a

Tahmis 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dünya sevgisi.

N'ola meyl eylemezsek māl ü cāha
Ki yokdur meylümüz ḡubb-ı sivāya

ḡudā:

1. ḡudā'ya:+y, +a

Rübai 26

Mısra: 1

Allah.

Ey nūr-ı ḡudā ḡudā'ya maḡharsın sen
Ser-cümle-i mümkināta serversin sen

2. ḡudā:

Tarih 6

Mısra: 1

Allah.

Maḡla'ı çarḡ-ı 'ināyetden yine Bārī ḡudā
Maḡz-ı luḡfiyla dıraḡşān itdi bir māh-ı nevi

3. ḡudā'ya:+y, +a

Tarih 22

Mısra: 6

Allah.

Olmuş idi o ḡazretüñ sāḡa-i türbesi ḡarāb
Şükr ḡudā'ya kim yine oldu cedid ü bī-bahā

4. ḡudā:

Gazel 61

Mısra: 2

Allah.

Belā rāğblarıdur Mevleviler
ḡudā ḡālibleridür Mevleviler

5. ḡudā:

Gazel 61

Mısra: 10

Allah.

Nesibâ işleri ta'mir-i dildür
Hudâ t̄alibleridür Mevleviler

6. **Hudâ:**

Gazel 137

Mısra: 15

Allah.

Devlet ü 'ömrin füzün-ender-füzün itsün Hudâ
Tâ diye hüküm-i kazâ her kâra imdâd eyledüm

7. **Hudâ:**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Allah.

Rüşen oldı maqdemüñle meclis-i 'arz u semâ
Şānuña şāyeste medh itdi seni ancağ Hudâ

8. **Hudâ:**

Rübai 3

Mısra: 3

Allah.

Medhüñde Hudâ buyurdı Levlâke senüñ
Ma nakdirin fi medhike gayre's-salavât

9. **Hudâ:**

Tarih 12

Mısra: 12

Allah.

Tâ ki nüh-ķubbe-i zerrin-'alem itdükçe kıyām
'Ömrin eفزün ide iķbālini memdūd Hudâ

10. **Hudâ:**

Tarih 15

Mısra: 1

Allah.

Şeyh Bostān ibn-i Monlā'yı Hudâ
Eyleye mihmān-serāy-ı hūlda dayf

11. **Hudâ:**

Tarih 18

Mısra: 12

Allah.

Hāğ mübārek ide ol şadr-ı mu'allāyı aña
Devletin dā'im ide 'ömrini eفزün Hudâ

12. **Hudâ:**

Tarih 19

Mısra: 10

Allah.

Bakā olduķça tâ bu ķubbe-i nīli-i eflāke
Hudâ şadr-ı vezāretde ide bānīsini ibķā

13. **Hudâ:**

Tarih 24

Mısra: 4

Allah.

'Azm-i bakā itdi tamām olmadın
Gülşen-i 'adn ide maķāmın Hudâ

14. **Hudâ:**

Tarih 32

Mısra: 6

Allah.

Niyāzı mīve-i dil ya'ni bir şeh-zādedür şimdi
Hudâ ber-vefķ-ı hātır maķlabıyla kām-gār itsün

15. **Hudâ:**

Tarih 35

Mısra: 3

Allah.

'Āzim-i beyt-i Hudâ olduķda bu 'abde Hudâ
Hāmdüli'llah hıdmetin ol rāhda itdi naşib

huddām-ı ravza:

1. **huddām-ı ravza:** *sı, +n, +a

Kaside 5

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

1. Bahçesinin hizmetçileri. 2. Hz. Peygamberin kabrinin hizmetçileri.

Ḥuddām-ı ravzasına melek ğibṭa itmede

Ṭavf-ı ḥarîmi ile felek bî-ḳarârdur

ḥudūd-ı rüsûm:

1. **ḥudūd-ı rüsûm**:+dan

Gazel 110

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Usullerin, adetlerin sınırı.

Ma'lûm olur geçince ḥudūd-ı rüsûmdan

Mevzû' u ğâyeti hele fenn-i ḥaḳîḳatüñ

ḥufte:

1. **ḥufte**:+dür

Gazel 73

Mısra: 3

Yatmış, uyumuş.

Ḥuftedür şanma ider men'ci nîgeh 'âşîḳdan

Ḥ'âb-ı nûşîndür o fettâna ta'allüm-geh-i nâz

ḥulâsa:

1. **ḥulâsa**:

Kaside 2

Mısra: 15

Kısaca.

Sensin ḥulâsa debdebe-i âferînişe

Cümle senüñçün oldı zühürât-ı keyf ü kem

ḥulâsa-i matlab:

1. **ḥulâsa-i matlab**:

Gazel 22

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İsteklerin özü.

Ḳâle gelmez ḥulâsa-i matlab

Cümle efsânedür bu ğüft ü şinîd

ḥulk:

1. **ḥulk**:+uñ, +ı

Mesnevi 2

Mısra: 9

Huy, tabiat, yaratılış.

Tâ ḥulkuñı idesin müzehheb

Kâmillere olasin muḳarreb

2. **ḥulk**:+ı

Gazel 129

Mısra: 16

Yaradılış, ahlak.

Tamâm-ı şüret ü sîretde bî-bahâne imiş

Cemâl-i pâki gibi ḥulḳı da Nesîb güzel

ḥulukın 'azîm:

1. **ḥulukın 'azîm**:

Müsemmen 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Ayet**

Yüce ahlaklı. ("Resulüm! Hiç kuşkusuz sen büyük bir ahlak sahibisin". Kalem Suresi 4.Ayetinden iktibas yapılmıştır.)

Ziverüñ tâc-ı le'amrük ḥilḳatüñ ḥulukın 'azîm

Pâdişâhâ taḥt-gâhuñ 'arş-ı Raḥmân'dur senüñ

2. **ḥulukın 'azîm**:

Gazel 121

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Ayet**

(Şanı) büyük Hz. Muhammed'in ahlakı. ("Resulüm! Hiç kuşkusuz sen büyük bir ahlak sahibisin". Kalem Suresi 4.Ayetinden iktibas yapılmıştır.)

Ziverüñ tâc-ı le'amrük ḥilḳatüñ ḥulukın 'azîm

Pâdişâhâ taḥt-gâhuñ 'arş-ı Raḥmân'dur senüñ

ḥulk-ı ḥüsün:

1. **hulq-ı hüsun:**

Kıt'a 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güzel huy.

Nâdir mişâl hulq-ı hüsun tâb-ı mihr ise
Ğaym-ı havâ tekâsürî güyâ zemîmedür

hulq-ı kerîm:

1. **hulq-ı kerîm:+üñ**

Kaside 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Cömert tabiat, yaratılış.

Hulq-ı kerîmün eylemese ref'-i ihticâb
Pinhân qalurdı kevnde mâhiyyet-i kerem

hulûl:

1. **hulûl:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Bir şeyin içine işleme, girme, nüfuz etme.

Özge qurbıyyet idi ne ittiḥād u ne hulûl
Qurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola 'uqûl

hulûs:

1. **hulûs:**

Gazel 65

Mısra: 3

Doğruluk.

Bî-şidk u hulûs olan perestîş

‘Ādet şayılır ‘ibâdet olmaz

2. **hulûs:**

Gazel 86

Mısra: 11

Doğruluk.

Riyâ hulûs gibi zâta eylemez te'sîr
Birûn-ı sîme tîlâ kîmyâ yerin çutmaz

3. **hulûs:**

Kaside 2

Mısra: 15

Doğruluk.

Hâk-i derüñde tuḥfe-i maḳbûledür hulûs
Kim eyleyen hulûs idi Selmân'ı Āl'e zâm

4. **hulûs:**

Kaside 2

Mısra: 16

Doğruluk.

Hâk-i derüñde tuḥfe-i maḳbûledür hulûs
Kim eyleyen hulûs idi Selmân'ı Āl'e zâm

5. **hulûs:+dan**

Kaside 2

Mısra: 13

Doğruluk.

Yokdur saña hulûşdan özge vesîletüm

Yâ nâşire'l-mekârim ü ya menba'a'l-himem

humâr:

1. **humâr:+ı, +n**

Gazel 72

Mısra: 6

Baş ağrısı, mahmurluk.

Dest-i âḫir âlet-i ḥamyâze-i idbâr olur

Niçe mest-i cām-ı iḳbâlüñ humârın görmüşüz

humâr-âlûd-ı ḥasret:

1. **humâr-âlûd-ı ḥasret:**

Gazel 192

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Özlem kadehinin sarhoşu.

Humâr-âlûd-ı ḥasret bî-dimâğ-ı zehr-i ḥırmānam
Temennâ-yı şafâ-yı cām-ı vuşlat qanda ben qanda

humâr-ı fûrkat-i cânân:

1. **ḥumār-ı fūrkat-i cānān:**

Gazel 104

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgiliden ayrılığın verdiği baş ağrısı.

Buldı encāmın ḥumār-ı fūrkat-i cānān Nesīb
Geldi ol gül külbeye-i aḥzānuma sāğar-be-kef

ḥumk:

1. **ḥumk:+ı**

Gazel 124

Mısra: 14

Budalalık.

Nesībā tiz-bīn ol bā'ış-i ḥilḳat nedür aña
Gözün aç zātuñı fehm eyle terk it ḥumḳı dāhī ol

ḥün:

1. **ḥün:**

Gazel 184

Mısra: 3

Kan.

Nā-maḥal cevriyle itdi lāle-veş ḥün bağrumı
Ol nev-āmüz-ı cefāya dāğ-dāram āh āh

2. **ḥün:**

Gazel 83

Mısra: 8

Kan.

Ḥüsn-i ḥulḳ olmaz imiş ḥüy-ı rediye tebdil
Müşk-i ezfer yine bir daḫi dönüp ḥün olmaz

3. **ḥün:+a**

Gazel 88

Mısra: 3

Kan; şarap.

Ser-be-ser ebnā-yı dehri kırsa olmaz ḥūna sİR
Çeşm-i ḥünisinden it raḥmin o bī-dāduñ kıyās

ḥün-āb-ı dide:

1. **ḥün-āb-ı dide:**

Gazel 189

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kanlı gözyaşı.

Besdür hemişe zād-ı sefer Mevleviler'e
Ḥün-āb-ı dide laḫt-ı ciger Mevleviler'e

ḥün-bahā:

1. **ḥün-bahā:+sı, +dur**

Gazel 52

Mısra: 4

Kan pahası, diyet.

Anuñ muḳābelesi cān alurlar 'āşıḳdan
Ḳatıl-i 'ışḳ olanuñ ḥün-bahāsıdur ḡam-ı yār

ḥulviyyāt:

1. **ḥulviyyāt:+a**

Kıt'a 2

Mısra: 1

Tatlılar, şekerlemeler, tatlı ile ilgili yiyecekler.

Şarf idüp dirhem ü dīnāruñı ḥulviyyāta
Gözün aç ceşş-i hevā varuñı tārāc itdi

ḥüccāc:

1. **ḥüccāc:**

Tarih 5

Mısra: 7

Hacılar.

Şavb-ı beyt-i 'izzete 'azm eyledi ḥüccāc ile
Vāşıl oldı baḫre güyā ḫayy-ı deşt idüp süyül

ḥüccet:

1. **ḥüccet:+le**

Gazel 38

Mısra: 8

Delil, belge.

Vağfdur evlāda ādemden bu cihān bu çarħa kim
Heft zerrīn ħaṭlu zer ser-levħalu ħucetle

2. **ħucet:**

Gazel 170

Mısra: 4

Delil, belge.

Çaṭ^c-ı ta'alluğ olduğına bā'is-i 'ulā
Ĥucet gerekse eyle nazar rāy-ı rif'ate

ħucūm:

1. **ħucūm:+ı, +n, +dan**

Tahmis 4

Mısra: 6

Saldırı.

'Arūs-ı ħacle zib-i Őem^c-i ser-germ-i 'itāb olmuŐ
Meger pervānenūñ āzürde olmuŐdur ħucūmından

ħucūm eyle-:

1. **ħucūm eyle-:-se**

Kıt'a 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Saldırmak.

Ol Őāhbāz-ı evc-i fenāyam ki ey Nesīb
Ėam çekmezem 'asākır-i zāğ eylese ħucūm

ħucūm it-:

1. **ħucūm it-:-me, -de, -dür**

Rūbai 60

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Saldırmak.

Her bād ħucūm itmededür kibr ü gülü
Her ħālede iki ejderdür itmekte gülü

ħucūm-ı derd ü Ėam:

1. **ħucūm-ı derd ü Ėam:+la**

Gazel 207

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gam ve derdin ħucumu.

Ĥucūm-ı derd ü Ėamla nālemüz te'Őirden ħaldı
Bizüm aħvālümüz Şimdengerü tedbirden ħaldı

ħucūm-ı Ėam:

1. **ħucūm-ı Ėam:+la**

Gazel 29

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sıkıntudan saldırma.

Ĥucūm-ı Ėamla dem-ā-dem Nesīb-i giryānuñ
Sirişk-i dīdesi Nīl ü Furāta nāz eyler

ħucūm-ı miħnet:

1. **ħucūm-ı miħnet:+ı, +n, +den**

Tahmis 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Sıkıntılardan saldırısı.

Ne maħzūnuz ħucūm-ı miħnetinden
Nesīb-āsā beriyüz minnetinden

ħucūm-ı serdi-i eṭvār-ı dehr:

1. **ħucūm-ı serdi-i eṭvār-ı dehr:+den**

Kıt'a 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Zamanın soğuk tavırlarının saldırısı.

Ĥucūm-ı serdi-i eṭvār-ı dehrden ŐıĖınan
Dıraħt-ı devletünün Őāyesinde Ėün Ėoremez

ħucūm-ı Őevk:

1. **ħucūm-ı Őevk:**

Tahmis 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Heves/arzunun hücumu.

Hücüm-ı şevk ile lezzet bulur qahr u mezelletden
Giden rāh-ı gama kaç-ı ümid eyler selâmetden

hüdât:

1. hüdât:

Kaside 4

Mısra: 10

Rehberler, kılavuzlar.

Küçe-gerd-i hıdmetüñ oldı gürüh-ı evliyâ
Hâdimân-ı dergeh-i devlet-me'âbuñdur hüdât

hükm:

1. hükm:+üñ

Müsemmen 1

Mısra: 16

Emir, buyruk.

Olmasa senden kerem müşkil olur hâl-i 'uşât
Cân ile hükmüñ qabül iden olur ehl-i necât

2. hükm:+i

Gazel 131

Mısra: 5

Emir, buyruk.

Oldı dünyāya Sikender gibi hükmî cārî
Heft iqlime resâdur yed-i tülâ-yı qalem

hükm it-:

1. hükm it-:di

Gazel 114

Mısra: 6

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Hakkında karar vermek.

Mecrüh-ı tığ-ı gamze-i fettānuñam senüñ
Merhem bahā-yı vaşluñı hükm itdi şer'-i 'ışk

2. hükm it-:

Gazel 114

Mısra: 5

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Hakkında karar vermek.

Mecrüh-ı tığ-ı gamze-i fettānuñam senüñ
Merhem bahā-yı vaşluñı hükm itdi şer'-i 'ışk

hükm-i bahār-ı vuşlat-ı cānān:

1. hükm-i bahār-ı vuşlat-ı cānān:

Gazel 99

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgiliyle birlikte bahar mevsimine kavuşma.

Hükm-i bahār-ı vuşlat-ı cānān ile yine
Oldı şüküfte sinede verd-i ter-i neşât

hükm-i emr ü nehy:

1. hükm-i emr ü nehy:+üñ, +e

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Teşvik ve yasaklama hükmü.

Ol şehenşâh-ı 'adâlet destüñe kim senüñ
Hükm-i emr ü nehyüñe vâbestedür cümle umür

2. hükm-i emr ü nehy:+üñ, +e

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Teşvik ve yasaklama hükmü.

Ol şehenşâh-ı 'adâlet destüñe kim senüñ
Hükm-i emr ü nehyüñe vâbestedür cümle umür

hükm-i ezel:

1. hükm-i ezel:+de

Gazel 22

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ezelî, başlangıç olmayan karar, hüküm.

‘Ākıbet ser-nüvişti zāhir olur
Kim ki hüküm-i ezelde oldu sa‘id

hüküm-i Hakk:

1. hüküm-i Hakk:

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın hükmü, kararı.

Hüküm-i Hakk ide ta‘alluğ haşr ü neşr-i ‘āleme
Cem‘ ola hep ‘arşa-gāh-ı maḥşere ehl-i ḳubūr

hüküm-i iklim-i hüner:

1. hüküm-i iklim-i hüner:

Gazel 198

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Marifet ülkesinin hükmü.

Geçürdi nevbetin bezm-i cihānda Ḥusrev ü Şāhī
Nesibā hüküm-i iklim-i hüner ḫālā saña düşdi

hüküm-i kazā:

1. hüküm-i kazā:

Gazel 137

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Her hususta Allah tarafından önceden verilmiş hüküm.

Devlet ü ‘ömrin füzün-ender-füzün itsün Ḥudā
Tā diye hüküm-i kazā her kāra imdād eyledüm

hüküm-i şerī‘at:

1. hüküm-i şerī‘at:

Tarih 21

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şeriat hükümleri.

Seyr it kazā-yı Haḳḳ'ı ol zāt-ı bī-‘adile
Ḳonya virilmiş iken hüküm-i şerī‘at ile

hümā:

1. hümā:

Gazel 203

Mısra: 8

Talih kuşu.

Kebāb olur tütüşüp çün çenār bī-şübhe
Hümā tenāvül iderse ger üstülḫ‘ānumuzı

hümā-pervāz:

1. hümā-pervāz:

Gazel 202

Mısra: 6

Hümā gibi yükseklerde uçan.

Şikār-ı murğ-ı ümmid el virüp bu deşt-i ḫasretde
Yine bāzū-yı vaşla ol hümā-pervāz gelmez mi

hümā-yı rüh:

1. hümā-yı rüh:ı

Tarih 17

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Can, nefes, ruh hümāsi.

Hümā-yı rühı ola lāne-sāz-ı ḳulle-i ḳurb
İde cenāb-ı ilāhī ḳuşürını mağfūr

hüner:

1. hüner:ı

Gazel 78

Mısra: 9

Bilgi, ilim; ustalık, maharet.

Hüneri ‘ayb görür dide-i ḫussād Nesib
Yūsuf’uñ ḫüsni pesendide-i iḫvān olmaz

2. hüner:

Gazel 42

Mısra: 3

Bilgi, ilim; ustalık, maharet.

Hüner şirīn mezāk-ı ma‘ni-i nuṭḳ olmadur yoksa
Belī mānend-i merdüm-i tütü-i şekker-şiken söyler

3. **hüner:**

Gazel 45

Mısra: 4

Bilgi, ilim; ustalık, maharet.

Zemānedür baña var ise düşmen-i bed-ḥ'āh
Ki elde hem-çü hüner dürr-i tāb-dārum var

4. **hüner:+le**

Tarih 25

Mısra: 1

Bilgi, ilim; ustalık, maharet.

Tevḥid-ile māli dili bīrūni hünerle
Ḥaḳḳā bu idi cilve-gehi baḥt-ı sa'īdūñ

5. **hüner:+i**

Tarih 34

Mısra: 6

Bilgi, ilim; ustalık, maharet.

Düşdi bir mısra'-ı yektā tāriḥ
Göçdi Dürrī hüneri ḳaldı yetīm

6. **hüner:+üñ**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Bilgi, ilim, ustalık, maharet.

Her ma'rifetüñ kemālin iste
Her bir hünerüñ me'ālin iste

hüner-i 'ışk:

1. **hüner-i 'ışk:**

Rübai 36

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşkın hüneri.

'Ālimler ider mebḥas-i 'ışḳa ḥande
Bilmez hüner-i 'ışḳ nedür dāniş-mend

hüner-mend:

1. **hüner-mend:**

Gazel 67

Mısra: 7

Hünerli, marifetli.

Hüner-mend olmayan mümtāz olur mı ehl-i
'ālemden
Çemende her giyeh hem-ḳadr-i verd ü yāsemīn
olmaz

hüner-perver:

1. **hüner-perver:**

Tarih 9

Mısra: 3

Ustalık ve maharetle yetiştirilmiş.

Hüner-perver kerem-ver cūd-küsterdür ki olmuşdur
Der-i luḫfında bir deryüze-ger ḥātem ḡarībāne

ḥünī:

1. **ḥünī:**

Gazel 25

Mısra: 10

Kan dökücü.

Nesībā el-ḥazer kim çāk çāk itmek muḳarrerdür
O ḥünī ḡamzeler ḳaşd-ı dil-i nālāna şalmışlar

2. **ḥünī:**

Gazel 26

Mısra: 7

Kan dökücü.

Güzel 'uşşāḳa cevr-i bī-ḥisāb eylersin ey ḥünī
Ḥisābın virmege ḳādir misin rüz-ı cezā bir bir

3. **ḥünī:**

Tahmis 3

Mısra: 10

Kan dökücü.

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḥzūmı
Hemān çek tiḡ-ı nāzı bildüğüñden ḳalma ey ḥünī

ḥün-ı ciger:

1. **h n-1 ciger:-den**

Gazel 154

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ciğer kanı.

Sākī-i felek bezm-i firākuñda Nesīb'üñ
Peymāne-i çeşmin pür ider h n-1 cigerden

2. **h n-1 ciger:**

Gazel 203

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ciğer kanı.

Dükendi h n-1 ciger tā-be-key gönül girye
Sirişk-i dide h r b itdi h n m numuzı

3. **h n-1 ciger:**

Kaside 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ciğer kanı.

Her ne dem h n-1 ciger ziver-i çeşm-i ter olur
T r-1 m jg n-1 siyeh rişte-i şad-gevher olur

h n-1 cigerüm:

1. **h n-1 ciger:+ , +m**

Gazel 34

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ciğer kanı.

Sevd -ger-i b z r-1 maħabbet ki gönüldür
Serm yesi h n-1 cigerüm eşk-i terümdür

h n-1 dide:

1. **h n-1 dide:**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

G z kanı.

Ey h n-1 dide geldi demi neş'e vir baña
V'ey  h u n le ile e er s z   s zum ol

h n-1 dil:

1. **h n-1 dil:**

Gazel 102

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül kanı.

Dükendi h n-1 dil amm  ki geçmez giryeden
 eşm m
Faķir olsa daħi olmaz ker m iħs ndan f riğ

2. **h n-1 dil:**

Gazel 77

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül kanı.

Aña kim  n h n-1 dil laħt-1 ciger z d-1 sefer olmaz
T riķ-1  iřķda ser-menzile vuşlat ne mümkindür

h n-1 eşk:

1. **h n-1 eşk:+ , +m, +den**

Kıt'a 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kanlı gözyaşı.

Nesiba dergeh-i Monl -yı R m' n h n-1 ešk mden
Ser- -p  rize sengi oldu hem-reng-i güher şimdi

h n-1 m selm n:

1. **h n-1 m selm n:+a**

Gazel 117

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Müslüman kanı.

M nende-i Nesib-i zeb n her nez rede
Girmekde niçe h n-1 M selm n'a gözlerün

h n n:

1. **ḥūnīn:**

Gazel 50

Mısra: 6

Kanlı; dertli.

Zemīn-i sīnede gül-naḥl-i dāğum rīşe şalmışdur
Görinen cā-be-cā zann itme ḥūnīn üstüḥvānlardur

ḥūr:

1. **ḥūr:**

Kaside 1

Mısra: 4

Cennet kıızı, huri.

Zılle-i bāb olmağa dergāhuña şāyān idi
Nūrdan olsa ser-ā-pā ḳubbe-i gerdūn çü ḥūr

2. **ḥūr:**

Rūbai 32

Mısra: 2

Cennet kıızı, huri.

‘Ārifler ider ‘ālem-i imkānı fedā
‘Āşıkklar ider ḥūr ile ḡılmānı fedā

ḥūrān-ı behişt:

1. **ḥūrān-ı behişt:+e**

Rūbai 13

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cennet hurileri.

Nakḳāş-ı ezel sevād-ı zıll-ı pākūn
Ḥūrān-ı behişte merdüm-i ‘in itmiş

ḥurrem eyle-:

1. **ḥurrem eyle-:-dük**

Gazel 119

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mutlu etmek, gülümsetmek.

Ağyāra söyleyüp bize remz eyledüñ diyü
Luṭfuñ tevehhümüyle dili ḥurrem eyledük

ḥurrem ol-:

1. **ḥurrem ol-:-maz, -sın**

Gazel 142

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mutlu olmak.

Cefā öğretdüñ ol māha unutturduñ vefā resmin
Ben ağlarsam hele sen de raḳībā ḥurrem olmazsın

ḥurşid:

1. **ḥurşid:**

Terci-bend 1

Mısra: 2

Güneş.

Kesmem Nesīb cürm-ile ḡufrāndan ümīd
Ḥurşid tā zālām-ı şebi ide nā-bedīd

2. **ḥurşid:+i**

Gazel 47

Mısra: 6

Güneş.

Rūyuñ görelî cihāna baḳmam
Ḥurşidi gören Sühāyı neyler

3. **ḥurşid:**

Gazel 56

Mısra: 5

Güneş.

Ufuḳda zāhir olur şanki şubḥ-dem ḥurşid
Kenār-ı yemde o mihr-i ḥüsün ki āba girer

4. **ḥurşid:+e**

Gazel 138

Mısra: 6

Güneş.

Kūyuñda yüzüm ḥāk-i reh itmek baña yegdür
Ḥurşide mümās olsa daḡı farḳ-ı külāhum

5. **hürşid:***+i*

Gazel 147

Mısra: 3

Güneş.

Reşkden raşş-ı felek hürşidi hâk-endâz ider
Âfitâbum cilve-gâhuñ hâne-i zîn olmasun

6. **hürşid:**

Gazel 163

Mısra: 6

Güneş.

Şu deñlü nür-ı feyzıyla leb-â-leb ravza-i pākūñ
Ki hürşid anda bir şem^c-i seherdür yâ Resûlallâh

7. **hürşî:***+i, +n, +e*

Gazel 197

Mısra: 6

Güneş.

Ele âyine alsa ‘aks-i rûyın eyler âşüfte
‘Aceb fettândur meftûn ider hürşidine mâhi

8. **hürşid:***+e*

Kaside 8

Mısra: 8

Güneş.

Bu gülzâr-ı fânîye dil-beste olma
Sefer eyle hürşide mânend-i şebnem

9. **hürşid:**

Gazel 118

Mısra: 9

Güneş.

Nesîbâ şubh-dem hürşid şanma şu^cle-i âhuñ
Firâz-ı kulle-i çarh-ı köhen bünyâddan gördük

hürşid ile meh:

1. **hürşid ile meh:***+dür*

Rûbai 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güneş ile ay.

Ey gülşen-i ravzaña melâ’ik bülbül
Ol ravzada hürşid ile mehdür iki gül

hürşid ü kamer:

1. **hürşid ü kamer:**

Rûbai 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Naşş-ı süm-i esbüñ oldu hürşid ü kamer
Evvel yeke süvâr çarh-ı peymâsın kim

hürşid-i felek:

1. **hürşid-i felek:**

Kaside 6

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Gökyüzündeki güneş.

Her nefes ravzaña yüz biñ şalavât ola nisâr
Tâ ki hürşid-i felek nür-dih-i hâver olur

hürşid-i raşşân:

1. **hürşid-i raşşân:***+dur*

Gazel 121

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Parlak güneş.

Zerre-i mihr-i ruhuñ hürşid-i raşşândur senüñ
Şems-i zâtuñ evc-i ev ednada tâbândur senüñ

2. **hürşid-i raşşân:***+dur*

Müsemmen 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Parlak güneş.

Nür-ı vechüñ ‘âlem-i bälâyı rüşen eyledi
Zerre-i mihr-i ruhuñ hürşid-i raşşândur senüñ

hürşid-i seher:

1. hürşid-i seher:+dür

Gazel 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sabah güneşi.

Fenâ bezminde gerdân cām-ı zerdür halka-i tevḥîd
Şeb-i ğafletde hürşid-i şeherdür halka-i tevḥîd

hürşid-perest:

1. hürşid-perest:

Rûbai 55

Mısra: 4

Güneşe tapan.

Âḥir elem-i hecr-i ruḥuñla kâfir
‘Uşşâkuñı hürşid-perest eylersin

hürşid-rû:

1. hürşid-rû:

Gazel 201

Mısra: 10

Güneş gibi parlak yüz.

Niçün çin-i cebîn izhâr ider ebr-i bahâr-âsâ
Açılsun gülsün ol hürşid-rû nev-rûzdur şimdi

hürşid-şifat:

1. hürşid-şifat:

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Güneş misali.

Hürşid-şifat geh âşikâre
Geh gâh perî gibi nihânsın

hüş:

1. hüş:+uñ

Gazel 43

Mısra: 10

Akil, şuur.

Saña bu manşab olur müşil-i kazâ-yı behişt
Olursa hüşuñ eger ḥâkim-i medîne-i ‘ömr

2. hüş:

Gazel 196

Mısra: 3

Akil, şuur.

Dil gitdi hüş gitdi dükendi şekîb ü şabr
Âh u fiğân da ḳalmadı tâb u tüvân gibi

3. hüş:+ın

Gazel 159

Mısra: 1

Akil, şuur.

Pür-füsündür ki alur sih̄r ile ḥalkuñ hüşın
Ḥırz-ı cân şanma fenânuñ direm-i menḳuşın

hüşe-i süreyyâ:

1. hüşe-i süreyyâ:+da

Gazel 162

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Süreyya yıldız salkımı. Süreyya yıldız kümesi iki sıra halinde dizilmesi sebebiyle bu edebiyatta parlaklık ve düzgün sıralanışından ötürü başak, salkıma benzetilir.

Nesîb bâğ-ı felekde mi sürür u şafâ
Daḥı füşürde degül hüşe-i Süreyyâ'da

Hüşeyn:

1. Hüşeyn:

Tarih 19

Mısra: 3

Hüşeyin.

Hüşeyn ism ü ‘Alî sîret vezîr-i a‘zam-ı devlet
Muḥibb-i ḥânedân-ı Mevlevî dervîş şeh-sîmâ

hüşk:

1. **huşk:**

Gazel 45

Mısra: 6

Kuru.

Ġarīb-i naḥl-i zemīn-i ğamum nemā düşmen
Ne bellü huşk ü ne tāze ne berg ü bārum var

hüsn:

1. **hüsn:+i**

Gazel 78

Mısra: 10

Güzellik.

Hüneri ‘ayb görür dīde-i ḥussād Nesīb
Yūsuf’uñ ḥüsni pesendīde-i ihvān olmaz

2. **hüsn:+i**

Gazel 204

Mısra: 9

Güzellik.

Nesībā söyledükçe ṭab‘uñuñ ḥüsni füzün oldı
Ne ḥāletdür bu kim çıkdıçça gevher kân güzellendi

3. **hüsn:+i,+n**

Gazel 204

Mısra: 3

Güzellik.

Dil-i şad-pārenüñ āvizişinden ḥüsni arturdu
Urıldı şāne gūyā kākül-i pīçān güzellendi

4. **hüsn:+i,+y,+le**

Kaside 2

Mısra: 6

Güzellik.

Engüşt-i ḥāme-gīr-i debīr-i menākıbuñ
Ḥüsniyle oldı dāğ-ı dil gönca-i İrem

5. **hüsn:**

Gazel 19

Mısra: 6

Güzellik.

Revnağ-ı zātı mezīd eyler imiş ḥüsni-zamān
Başka bir ḥüsni virür tāzelere cāme-i ‘ıd

6. **hüsn:-ü,-ñüñ**

Gazel 206

Mısra: 8

Güzellik.

Ferāmüş itdürür ‘uşşāka iki ‘ālemüñ fikrin
İlāhī ḥüsniñüñ bir zerresidür ḥüsni-cānānī

7. **hüsn:**

Gazel 209

Mısra: 9

Güzellik.

Ḥaqqā Nesīb ḥüsni ile mümtāz iken o şūḥ
Ġālib görindi ḥüsniñde ḥüsni-ḥaşā’ili

8. **hüsn:**

Gazel 104

Mısra: 2

Güzellik.

Oldı mesmū‘um ser-ā-pā vaşf-ı ḥübān-ı selef
Var ise sensin meh-i Ken‘ān'a ḥüsni ile ḥalef

9. **hüsn:+i,+n,+de**

Gazel 209

Mısra: 10

Güzellik.

Ḥaqqā Nesīb ḥüsni ile mümtāz iken o şūḥ
Ġālib görindi ḥüsniñde ḥüsni-ḥaşā’ili

10. **hüsn:**

Gazel 162

Mısra: 2

Güzellik.

Ġarābet olmayıcağ reng ü rüy-ı ma‘nāda
Kelāma ḥüsni virür mi ‘ibāret-i sāde

11. **hüsn:**

Gazel 17

Mısra: 4

Güzellik.

Gülşen-i nāza şabâlık eylemiş bād-ı niyâz
Ol zamân kim hüsn ile ʿışk eylemişdür imtizâc

12. **hüsn:**

Gazel 53

Mısra: 10

Güzellik.

Lâl olur görse melek ʿişve-i pey-der peyüñi
Böyle hüsn nice tâb-âver olur nevʿ-i beşer

13. **hüsn: +i, +nüñ**

Gazel 38

Mısra: 14

Güzellik.

Mevkîʿ-i zulmetde nûra ifʿtibâr olmaz Nesîb
Her kemâlün hüsninüñ mirʿatı ziddiyetledür

14. **hüsn: -üñ, -e**

Gazel 138

Mısra: 3

(Sevgilinin) güzelliği.

Ser-rişte-i nezzâre senüñ hüsnüñe merbût
ʿAyb eyleme ruhsârûña bî-bâk-i nigâhum

15. **hüsn:**

Gazel 210

Mısra: 5

Güzellik.

Hüsn odur dilber odur ʿışk odur ʿâşık odur
Kimse yok zât u şifâtında anuñ enbâzı

16. **hüsn:**

Tarih 30

Mısra: 2

Güzellik.

Şöhret-ârâsın ki haqquñda dir erbâb-ı ʿuqûl
Hüsn ile ahlâkı mümtâz oldu kendi ʿilm-ile

hüsn-i ahlâk:

1. **hüsn-i ahlâk:**

Gazel 159

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzel ahlak.

Hüsn-i ahlâk ile maḥbûb-ı dil-i ʿâlem olur
Gevher-i pend ü naşihatden iden mengüşin

hüsn-i ʿamel:

1. **hüsn-i ʿamel:**

Kaside 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Güzel amel, güzel iş.

Hüsn-i ʿamel deminde olur kudretüm ʿadîm
Zür-âverem günâhda çün zayğam-ı ecem

hüsn-i bî-nâz:

1. **hüsn-i bî-nâz:**

Gazel 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İşvesiz güzellik.

Cevher-i hüsn âb ü tâb-ı ʿişveden buldı revâc
Hüsn-i bî-nâz oldu mânend-i seḥer-mânde sirâc

hüsn-i cānān:

1. **hüsn-i cānān:-ı**

Gazel 206

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sevgilinin güzelliği.

Ferāmūs itdürür ‘uşşāka iki ‘ālemūñ fikrin
İlāhī ḥüsnüññün bir zerresidür ḥüsn-i cānānī

ḥüsn-i ebruvān:

1. ḥüsn-i ebruvān:+uñ

Kaside 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kaşlarının güzelliği.

Ḳābe Ḳavseyne ile ḥüsn-i ebruvānuñ bī-miṣāl
Sürme-i mā zāg ile nergislerüñdür dil-rübā

ḥüsn-i edā:

1. ḥüsn-i edā:+y, +ı

Gazel 94

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Güzel tarz, üslup, davranış veya anlatış biçimi.

Nazmuñda Nesībā göreli ḥüsn-i edāyı
Düşize-i ma‘nī ḳad-i ta‘bire şarılmış

ḥüsn-i ḥak:

1. ḥüsn-i ḥak:+dur

Gazel 206

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hakikatlerin güzelliği.

Ḳabül-i şirket itmez çünkü te‘şirat Ḥaḳḳ'undur
Şuver āyinesinde ḥüsn-i Ḥaḳ'dur cezb iden cānı

ḥüsn-i ḥāl:

1. ḥüsn-i ḥāl:+in

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzeli, iyi hâl.

Ḥüsn-i ḥālin ehl-i taḳvānuñ riyāya ḥaml ider
Ehl-i fişḳ añlasa dir Allāh Settār u Ğafūr

ḥüsn-i ḥaşā‘il:

1. ḥüsn-i ḥaşā‘il:+i

Gazel 209

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Güzel sıfatlar.

Ḥaḳḳā Nesīb ḥüsn ile mümtāz iken o şūḥ
Ğālib görindi ḥüsninde ḥüsn-i ḥaşā‘ili

ḥüsn-i ḥat:

1. ḥüsn-i ḥat:

Tarih 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güzel yazı yazma sanatı, hat sanatı.

‘Ulüvv-i cāh u ḥüsn-i ḥat fazilet-ḥüy-ı sencide
Meḥāsin mecma‘ı bir zāt idi şüretde siretde

ḥüsn-i himmet:

1. ḥüsn-i himmet:

Tarih 13

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gayretin güzelliği.

Rehber-i keştī-nişinān idi ḥüsn-i himmet
Ol idi Baḥr-i Sefid içre meger Ḥızr'a bedel

ḥüsn-i Ḥudā-dād:

1. ḥüsn-i Ḥudā-dād:

Gazel 86

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah vergisi güzellik.

Olur mı ḥüsn-i Ḥudā-dād ü ḥüsn-i sāḥte bir
Cemāl-i naḳş u şuver dil-rübā yerin tutmaz

2. ḥüsn-i Ḥudā-dād:

Gazel 182

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah vergisi güzellik.

Meşşātanuñ ne kārı var ol rüy-ı pāk ile
Muhtāc olur mı hüsni-i Hudā-dād zivere

hüsni-i hulq:

1. hüsni-i hulq:

Gazel 83

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzel yaradılış, huy.

Hüsni-i hulq olmaz imiş hü-yı rediye tebdil
Müşk-i ezfer yine bir daği dönüp hün olmaz

2. hüsni-i hulq:+ın

Kaside 8

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Güzel yaradılış, huy.

Anuñ hüsni-i hulqın beyāndur ser-ā-pā
Kelām-ı Hudāvend-i Hallāk-ı ‘ālem

hüsni-i matla‘:

1. hüsni-i matla‘:

Rübai 18

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İlk beyitten sonraki beyte hüsni-i matla denir. (ilk beyitten güzel olması gerekir).

‘İzz ü şeref-i hilkat-i zāt-ı pākūñ
Manzūme-i kevne oldı hüsni-i matla‘

hüsni-i mecāz:

1. hüsni-i mecāz:+a

Gazel 83

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yalancı güzellik.

‘Aşık-ı hüsni-i Hudā hüsni-i mecāza bakmaz
‘Ab-ı hayvānı bulan tālib-i Ceyhūn olmaz

hüsni-i meh:

1. hüsni-i meh:+i

Gazel 54

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ayın güzelliği.

Cürm oldı Nesībā sebep-i cilvesi ‘afvuñ
Hüsni-i mehi efzūde ider tırta-ı şebdür

hüsni-i ruhsār:

1. hüsni-i ruhsār:+uñ

Kaside 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yanağın güzelliği.

Nür-ı Haq’dur cilve-ger mir’āt-ı zātuñda ‘ayān
Hüsni-i ruhsāruñ olur nāyib-menāb-ı mu‘cizāt

hüsni-i sāhte:

1. hüsni-i sāhte:

Gazel 86

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sahte güzellik.

Olur mı hüsni-i Hudā-dād ü hüsni-i sāhte bir
Cemāl-i naqş u şuver dil-rübā yerin tıtmaz

hüsni-i şifāt:

1. hüsni-i şifāt:+ı, +n

Tarih 25

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güzel sıfatlar, vasıflar.

Ol seyyid-i ‘ālī-güherüñ hüsni-i şifātın
Ta‘dada meger cānı mı var güft ü şinidüñ

hüsni-i tāb-ı güdāz:

1. hüsni-i tāb-ı güdāz:+a

Gazel 111

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzelliğın eriten ışığı.

O hüsni-tâb-ı güdâza nazâr kııl inşâf it
Ne cürmi var ser-i râhında âh u vâh idenüñ

hüsni-taşannu':

1. hüsni-taşannu':

Gazel 78

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yapmacık güzellik.

Sühan-ı ehl-i riya eylemez irâs-ı şafâ
Bed-şadâ hüsni-taşannu' ile hõş-elhân olmaz

hüsni-tedbîr:

1. hüsni-tedbîr:

Gazel 66

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Önlemin güzelliği.

Hüsni-tedbîr ile mümkün mi kazayı tebdîl
Rây-ı şâyib siper-i nâvek-i takdîr olmaz

2. hüsni-tedbîr:+i, +n, +e

Tarih 12

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Önlemin güzelliği.

Hüsni-tedbîrine dil-beste nizâm-ı devlet
Şâhed-i râyına âşüfte mühimmât verâ

hüsni-zamân:

1. hüsni-zamân:

Gazel 19

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(sevğilinin) güzelliğinin zamanı.

Revnağ-ı zâtı mezîd eyler imiş hüsni-zamân
Başka bir hüsni-virür tazelere câme-i 'id

husrev:

1. husrev:+i

Tarih 6

Mısra: 6

Padişah, hükümdar.

Hâzin-i gencîne-i esrâr-ı Rabbâni olup
Mülk-i 'irfânun ola 'ilm ü 'amelde husrevi

Husrev ü Şâhî:

1. Husrev ü Şâhî:

Gazel 198

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Hüsrev ve Şâhî (Ünlü İranlı iki şairdir.).

Geçürdi nevbetin bezm-i cihânda Husrev ü Şâhî
Nesîbâ hükm-i iklim-i hüner hâlâ saña düşdi

husrevâ:

1. husrevâ:

Gazel 2

Mısra: 2

Ey hükümdar.

İder şeh-bâz-ı çeşmün şayd-ı murğ-ı câna istiğnâ
İder mi husrevâ cellâd olan hiç çana istiğnâ

huşul:

1. huşul:

Tarih 5

Mısra: 6

Hâsil olmuş, meydana gelmiş.

Ṭavf-ı Beytullâh'a niyet itdi bâ-emr-i Hudâ
Çünkü buldı devlet-i dünyâ murâd üzre huşul

huşul-i mültesem:

1. huşul-i mültesem:

Gazel 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Arzu edilen şeyin gerçekleşmesi.

Ne firāka t̄ab ü t̄ākat ne vişāle dest-res var
Ne zuhūr-ı nā-ümîdî ne h̄uşûl-i mültesem var

2. h̄uşûl-i mültesem:

Gazel 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Arzu edilen şeyin gerçekleşmesi.

Ne firāka t̄ab ü t̄ākat ne vişāle dest-res var
Ne zuhūr-ı nā-ümîdî ne h̄uşûl-i mültesem var

h̄uşûm:

1. h̄uşûm:+ı, +n, +dan

Tahmis 4

Mısra: 2

Düşmanlar.

Alanlar ders-i ma'ni dāğ-dār olmaz h̄uşûmından
Geçerler kām-ı dünyānuñ h̄uşûşından 'umûmından

h̄uşûn-ı erba'a:

1. h̄uşûn-ı erba'a:

Müfret 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dört kalelerdendir.

'Unşur-ı fikh-ı şerîf oldı mütûn-ı erba'a
Hıttā-i dîn-i mübîn içre h̄uşûn-ı erba'a

h̄uşûşā:

1. h̄uşûşā:

Tarih 28

Mısra: 5

Özellikle, ayrıca, bilhassa.

H̄uşûşā şimdi tefvîz-i ümûr-ı âl ile tāze
Maḥall-i iltifāt-ı pâdişāh-ı her-mile oldı

h̄uş-yār:

1. h̄uş-yār:+dur

Kaside 5

Mısra: 6

Ayık, uyanık, aklı başında kimse.

Āşüftegî-i sünbül ü jülîde kāküle
Nerkis nezāre itmededür h̄uş-yārdur

2. h̄uş-yār:

Gazel 100

Mısra: 8

Ayık, uyanık, aklı başında kimse.

Maḥabbet itmez ehl-i 'ışka 'ākıl
Ki h̄uş-yār eylemez mestāneden ḥazz

h̄uṭûr:

1. h̄uṭûr:

Kaside 1

Mısra: 14

Hatra gelmek, zihne vârid olmak.

Böyle sebt eyler senāñı levḥa-i pāk-i dile
Ḥāṭır-ı kerrûbiyāna na'tûñ itdükte h̄uṭûr

h̄uṭûr it-:

1. h̄uṭûr it-:-mez

Kaside 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hatırlamak, aklına gelmek.

Emr ü nehyüñ ictināb u imtisālî bende yok
İttibā'-ı sünnetüñ hiç ḥāṭıra itmez h̄uṭûr

2. h̄uṭûr it-:-se

Kaside 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatırına getirmek, hatırlamak.

Eşer-i ḳahrı eger ḥāṭırına itse h̄uṭûr
Cesed-i düşmene her müyü birer ḥançer olur

h̄üveydā:

1. **hüveydâ:**

Gazel 74

Mısra: 2

Belli, apaçık.

Ruḥ-ı zibâsını yârûñ ki temâşâ iderüz
Dâğlardan niçe biñ dide hüveydâ iderüz

hüy u hâya:

1. **hüy u hâya:**

Tahmis 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şamata, gürlütü, çığıltı.

Bizüz ol vâlih ü medhüş u ḥayrân
Ki irmez ‘aqlumuz bu hüy u hâya

hüy-ı dürrüştin:

1. **hüy-ı dürrüştin:**

Gazel 20

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kabalık mizacı, huyu.

Hemîşe bezm ider hüy-ı dürrüştin ṭalib-i Ḥaḳḳ'uañ
Döner bir âsiyâb-ı zür-verdür ḥalḳa-i tevhîd

hüy-ı gaddâr:

1. **hüy-ı gaddâr:+a**

Gazel 56

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Zalim huylu.

Ḥüy-ı gaddâra ṭokındukça zülf-i yâr-i Nesîb
Hemân o rişteye beñzer ki dürr-i nâba girer

hüy-ı redî:

1. **hüy-ı redî:-y,-e**

Gazel 83

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kötü huy.

Ḥüsn-i ḥulḳ olmaz imiş ḥüy-ı redîye tebdîl
Müşk-i ezfer yine bir daḫi dönüp ḥûn olmaz

hüzn ü şādî:

1. **hüzn ü şādî:**

Gazel 44

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Üzüntü ve sevinç.

Ḥüzn ü şādî müte‘âḳıb olıcaḳ anda Nesîb
Eşk-i çarḫ-ı ğama seyyâre deĝüldür de nedür

2. **hüzn ü şādî:+den**

Gazel 143

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Üzüntü ve sevinç.

Ḥüzn ü şādîden nedür bu infi‘âl-i dem-be-dem
Ser-be-ser aḥvâl-i ‘âlem çün ḥayâl ü ḥ‘âb iken

hüzn-i bî-şümâr:

1. **hüzn-i bî-şümâr:+ı,+n,+a**

Gazel 70

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Pek çok hüzn.

Sürür-ı dehr-i denî hüzn-i bî-şümârına degmez
Dü-rüze ‘işret-i ‘âlem ğam-ı ḥumârına degmez

ḥuzret:

1. **ḥuzret:**

Gazel 68

Mısra: 4

Yeşil.

Câhil olmaz müte‘eşşir suḥan-ı ḥikmetden
Âb-ile heyzüm-i nâ-ḳâbile ḥuzret gelmez

ḥuzûr:

1. **huzūr:**

Tarih 17

Mısra: 4

Huzur, rahat.

Cihān-ı ma'rifete bir sevād-ı a'zam idi
Kim itse sāyesinde ilticā bulurdı huzūr

huzūr u h'āb:

1. **huzūr u h'āb:**+um, +dan

Gazel 145

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Rahatlık ve uyku.

Beni ayırdı hayāli huzūr u h'ābumdan
Bugün haber mi gelür bilmem āfitābumdan

huzūr-ı kāmīl-i dānā:

1. **huzūr-ı kāmīl-i dānā:**+da

Gazel 122

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Bilgisi tam olan alimin huzuru.

Varağ ki olmaya sāde kabūl-i nağş itmez
Huzūr-ı kāmīl-i dānāda tıfl-ı nā-dān ol

huzūz:

1. **huzūz:**-u, -n, -dan

Tahmis 4

Mısra: 3

Haz, zevk.

Geçerler kām-ı dünyānuñ huzūzundan gumūmından
Oçurlar haşb-ı hālīn ser-nüvişt-i bed-ruqūmından

2.3.10. I

ırmağ:

1. **ırmağ:**+ı

Gazel 166

Mısra: 14

Akarsu, nehir.

Hasretle revān oldı yine eşki Nesib'ün
Gör bu ulu ırmağı anuñ çeşm-i terinde

ıslāh:

1. **ıslāh:**+a

Gazel 110

Mısra: 7

İyileştirme, iyi bir hāle getirme.

Her dem Nesib hālūñi ıslāha kūşış it
Māni' degül ne gūne olursa kıyāfetūñ

2. **ıslāh:**+u, +muz, -da

Gazel 125

Mısra: 7

İyileştirme, iyi bir hāle getirme.

Zāhid tehālük eyleme ıslāhumuzda hiç
Pendūñ şifā-dih-i dil-i bīmārumuz degül

ıslāh eyle-:

1. **ıslāh eyle-:**-mez

Kıt'a 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Düzeltmek, yola getirmek.

Bed-siriştūñ sūd-mend olmaz fazilet tab'ına
Āb-ı şīrīn baħri sūkker zehri ıslāh eylemez

ısrār:

1. **ısrārı-**

Gazel 124

Mısra: 11

Ayak direme.

Hemān noğşānuña ol mu'terif ısrārı terk eyle
Zarar virmez işābet eyle gāhī gāh sāhī ol

ıssi:

1. **ıssi:**

Müfret 3

Mısra: 1
Sahip, malik.

Şefekat kâni kerem ıssı imiş dinse sezâ
Yek-ten itdi beni cânân ile sermâ-yı şitâ

‘ışk:

1. **‘ışk: +uñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Sevgi, muhabbet.

‘ışkuñ ki ğarib ibtilâdur
‘Uşşâka ‘aceb siyeh belâdur

2. **‘ışk:**

Gazel 16

Mısra: 7

Aşırı sevgi, şiddetli istek, tutku.

‘ışk manzûr ider erbâbını her meclisde
Rağbet-i şem‘-i şebistâna ziyâdur bâ‘is

3. **‘ışk:**

Gazel 47

Mısra: 9

Sevgi, muhabbet.

‘ışk ehli vücûd kaydı çekmez
Dîvâne olan kabâyı neyler

4. **‘ışk:**

Gazel 49

Mısra: 7

Sevgi, muhabbet.

‘ışk her sine-i efsürdede itmez cilve
Gülşen-i dizedeye bülbül-i güyâ mı gelür

5. **‘ışk: +dur**

Gazel 4

Mısra: 7

Sevgi, muhabbet.

‘ışkdur ‘aşıklara zıkr ile devrân itdüren
Kâd edâre‘l-cisme hubbullâhi devrâne‘r-reha

6. **‘ışk:**

Gazel 17

Mısra: 4

Sevgi, muhabbet.

Gülşen-i nâza şabâlık eylemiş bād-ı niyâz
Ol zamân kim hüsn ile ‘ışk eylemişdür imtizâc

7. **‘ışk:**

Gazel 34

Mısra: 11

Sevgi, muhabbet.

‘ışk itdi cünûn ile beni şöhre-i ‘âlem
Efsâne-i Mecnûn benüm ednâ semerümdür

8. **‘ışk: +dur**

Gazel 73

Mısra: 11

Sevgi, muhabbet.

‘ışkdur pâdişâhi bende iden bendeyi şâh
Buña şâhid yeter efsâne-i Maħmûd u Ayâz

9. **‘ışk:**

Gazel 79

Mısra: 7

Sevgi, muhabbet.

Fehm idenler sebab-i hilkat olan ‘ışk idigin
Güş-dâr-ı haber-i Vise ü Râmîn olmaz

10. **‘ışk:**

Gazel 80

Mısra: 1

Sevgi, muhabbet.

‘ışk ile biz pây-e-i mecnûna çıkmış inmişüz
Hâküz ammâ bād ile gerdüna çıkmış inmişüz

11. **‘ışk:**

Gazel 83

Mısra: 1

Sevgi, muhabbet.

Derdi her bü'l-hevesüñ ‘ışk ile efvün olmaz
Her hevâ-pîşe hem-efsâne-i Mecnün olmaz

12. **‘ışk:**

Gazel 84

Mısra: 1

Sevgi, muhabbet.

Tâ ‘ışk neşvesiyle ola ittişâfımız
Maķbül olur bu mey-kedede dürd ü şâfımız

13. **‘ışk:**

Gazel 87

Mısra: 1

Sevgi, muhabbet.

‘ışk her dilde rû-nümâ olmaz
şâha her bir mekân sezâ olmaz

14. **‘ışk:**

Gazel 103

Mısra: 1

Sevgi, muhabbet.

Sîneden ‘ışk ile zâhir olsa kem-ter tâb ü tef
Cennet eyler düzaķı hengâm-ı maķşer tâb ü tef

15. **‘ışk:**

Gazel 115

Mısra: 5

Sevgi, muhabbet.

‘ışk âfet-i cem‘iyyet-i dildür ki hemişe
Ma‘müresi vîrane olur kişver-i râzuñ

16. **‘ışk:+uñ, +la**

Gazel 164

Mısra: 2

Sevgi, muhabbet.

Dil giriftâr-ı kemend-i zülf-i şeb-gün olmada
Kıydum ey âhü niğeh ‘ıřkuñla efvün olmada

17. **‘ışk:+ı, +y, +la**

Gazel 200

Mısra: 5

Sevgi, muhabbet.

‘Āřık ki ola nâzır ‘ışkıyla bu ekvâna
Her zerrede seyr eyler ol şal‘at-i zibâyı

18. **‘ışk:**

Gazel 210

Mısra: 5

Sevgi, muhabbet.

Ĥüsñ odur dilber odur ‘ışk odur ‘āřık odur
Kimse yok zât u şıfâtında anuñ enbâzi

19. **‘ışk:**

Rübai 49

Mısra: 1

Sevgi, muhabbet.

‘Uřřâķ egerçi ‘ışk ile ĥasta gerek
Ma‘şük daķi ‘āřıka dil-beste gerek

20. **‘ışk:**

Gazel 44

Mısra: 1

Aşk, sevda.

Mürğ-i dil ‘ışk ile âvâre değüldür de nedür
Beste-i zülf-i siyeh-kâre değüldür de nedür

21. **‘ışk:+uñ, +la**

Gazel 7

Mısra: 1

Sevgi, muhabbet.

‘ıřkuñla pür it sîne-i süzânımı yâ Rabb
Genc-i güher eyle dil-i vîrânımı yâ Rabb

22. **‘ışk:-uñ**

Gazel 209

Mısra: 8

Sevgi, muhabbet.

Çok nükte fehm olındı fünün u cününden
Ammā ki hāl olmadı ‘ışkuñ mesā’ili

23. **‘ışk:**

Gazel 46

Mısra: 3

Aşk, sevdā.

‘ışk ifşā itdürür h’āhiş-ger-i vaşl olduğum
Neş’e-i mey ādeme esrārı pinhān söyledür

24. **‘ışk:+ı**

Gazel 69

Mısra: 4

Aşk, sevdā.

N’ola bīgāne-i ser-sebzī-i sāmān olsak
‘ışkı āteş-figen-i bāğ-ı şu’ūr eylemişüz

25. **‘ışk:**

Gazel 59

Mısra: 1

Aşırı sevgi.

Mādām ‘ışk şu’le-meniş sine tābdur
Ma’müre-gāh-ı şabr u şekībüm hārābdur

26. **‘ışk:-uñ, +da**

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Sevgi, muhabbet.

‘ışkuñda kemīne hālüm oldı
Efsāne-i Kūh-ken ile Mecnūn

27. **‘ışk:+uñ, +la**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Sevgi, muhabbet.

Var mı buña çāre şimdi oldı
‘ışkuñla derün sine meşhūn

‘ışk-ı ezeli:

1. **‘ışk-ı ezeli:**

Tahmīs 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ezeli aşk (Başlangıcı olmayan aşk).

Vaşluñ hevesi rāh-ber-i kāmīlümüzdür
‘ışk-ı ezeli nāka-keş-i maḥmilümüzdür

‘ışk u cemāl:

1. **‘ışk u cemāl:**

Gazel 105

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşk ve güzel yüz.

Çarīn-i hūy-ı nigūdur hemīşe ‘ışk u cemāl
Tevāzu‘ u ḥiyelā bendesindedür ancak

‘ışk-ı tāb-ı sūz:

1. **‘ışk-ı tāb-ı sūz:**

Gazel 9

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşkın yakıcı ateşi.

Ey ‘ışk-ı tāb-ı sūz bu germiyetūñ nedür
Billāh meded meded

‘ışk-ı Yūsuf:

1. **‘ışk-ı Yūsuf:**

Gazel 132

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hız. Yusuf’un Züleyha’yı çılgına çeviren aşkı.

Zaḥmet-i şeyb ü firāz-ı rāh-ı ‘ışkı ey Nesīb
Bār-ı faqr u fāka ber-düş olmayınca bilmedüm

ıtlāk:

1. ıtlāk:+a

Gazel 145

Mısra: 3

Cezadan kurtulma, afv etme.

‘Aceb helāke mi ıtlāka mı ider fermān
Ne emr olur ki o şāh-ı sitem-me’ābumdan

ıtnāb:

1. ıtnāb:+ı

Kaside 1

Mısra: 11

Sözü uzatma, gereksiz ayrıntıya boğma.

Bes Nesibā ‘arz-ı hāl ıtnābı terk eyle yeter
Lāzım-ı ħurşiddür bilmez misin isār-ı nūr

ıztırāb:

1. ıztırāb:+dan

Gazel 146

Mısra: 4

Acı, keder.

‘Aşık ne deñlü itse nihān āteş-i dilin
Süz-ı derūmı fehm olunur ıztırābdan

2. ıztırāb:+dur

Gazel 111

Mısra: 9

Acı, keder.

Nesib bād gibi ıztırābdur kārı
Bu gülsitāna gelüp ħ’āhiş-i giyāh idenüñ

2.3.11. İ

‘ibādet:

1. ‘ibādet:

Gazel 65

Mısra: 4

Kulun Allah'ın rızasını kazanmak ve ona yakınlaşmak için yaptığı iş ve davranışlar

Bî-şıdk u ħulūş olan perestiş
‘Ādet şayılr ‘ibādet olmaz

2. ‘ibādet:

Kaside 2

Mısra: 12

Kulun Allah'ın rızasını kazanmak ve ona yakınlaşmak için yaptığı iş ve davranışlar

Āsār-ı cezb-i Ĥakk'la her demde serverā
Saña ‘ibādet olmuş idi maṭlab-ı ehem

3. ‘ibādet:+i, +n, +de

Kaside 7

Mısra: 8

Kulun Allah'ın rızasını kazanmak ve ona yakınlaşmak için yaptığı iş ve davranışlar.

Egerçi pişesi dā‘im ĥaṭa vü ‘işıyāndur
‘ibādetinde daħi var hezār ĥabṭ u ĥalel

‘ibāret-i sāde:

1. ‘ibāret-i sāde:

Gazel 162

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yalın ifadeler.

Ġarābet olmayıcağ reng ü rüy-ı ma‘nāda
Kelāma ĥüsn virür mi ‘ibāret-i sāde

ibkā id-:

1. ibkā id-:-e

Tarih 19

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonsuzlaştırmak, ebedi kılmak.

Baḳā olduḳça tā bu ḳubbe-i nīlī-i eflāke
Ĥudā şadr-ı vezāretde ide bānīsini ibkā

ibn-i Ādem:

1. ibn-i Ādem:

Kaside 8

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Adem oğlu, insan.

Behayimle hem-rütbedür fi'l-ḥaḳıka

Eger zātını bilmese ibn-i Ādem

2. **ibn-i Ādem:**

Müfret 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Adem oğlu, insan.

Beşerden şerr olupdur cüz²-i azam

Ḥaṭādan sālīm olmaz ibn-i Ādem

ibn-i 'Affān:

1. **ibn-i 'Affān:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Affan'ın oğlu (Hz. Osman).

Genc-i şer'e 'adl ile oldı zamānında emīn

İbn-i 'Affān eyledi tertib-i Qur'ān-ı mübīn

ibn-i fāzıl:

1. **ibn-i fāzıl:**

Tarih 28

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Faziletli.

O fāzıl ibn-i fāzıl seyyid ibn-i seyyid-i dānā

Muḥaşşal her cihetle maḫhar-ı luṭf-ı ezel oldı

ibn-i Mevlānā-yı Rüm:

1. **ibn-i Mevlānā-yı Rüm:**

Tarih 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mevlana Celaleddin Rumi'nin oğlu.

Ḥazret-i Bostān Efendi ibn-i Mevlānā-yı Rüm

Ol kerem-ver zāt-ı sāmī hem nesīb ü hem ḥasīb

ibn-i Monlā:

1. **ibn-i Monlā:**

Tarih 15

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mevlana Celaleddin Rumi'nin oğlu.

Şeyḫ Bostān ibn-i Monlā'yı Ḥudā

Eyleye miḫmān-serāy-ı ḥulda dayf

ibn-i seyyid-i dānā:

1. **ibn-i seyyid-i dānā:**

Tarih 28

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Alimlerin önderinin oğlu.

O fāzıl ibn-i fāzıl seyyid ibn-i seyyid-i dānā

Muḥaşşal her cihetle maḫhar-ı luṭf-ı ezel oldı

'ibret:

1. **'ibret:**

Gazel 158

Mısra: 9

Ders alma, uyarılma.

Gülşene 'ibretle baḳ olma şaḳın şād u gamīn

Luṭf-ı reng ü bü-y-ı gülden renc-i zaḫm-ı ḥārdan

2. **'ibret:**

Kaside 8

Mısra: 6

Ders alma, uyarılma.

Ribāṭ-ı cihāna konanlar göçerler

Yetişmez mi 'ibret geçenler muḫaddem

ibriz:

1. **ibriz:**

Gazel 35

Mısra: 10

Saf, halis.

Göñülden māl-i nāçizüñ hevāsın pür şafā gelsün
Güdāzeş resmi ibrize bu kavlı-i ḥaḫka şāhiddür

ibtidā:

1. **ibtidā:**

Gazel 24

Mısra: 2

Önce, evvela.

Ḥācı Ḥasan şāhib-i ḥayr u şalāḥ
Eyledi bu cāmī'e çün ibtidā

2. **ibtidā:**

Gazel 41

Mısra: 6

Önce, evvela.

O şūḫ gelse kaçan çün bahār u berd-i 'acū
Rakīb bezmümüze ibtidā gelür görünür

3. **ibtidā:**

Gazel 159

Mısra: 5

Önce, evvela.

İbtidā 'ilm-i fenā dersin okur kevine gelen
Lāya timsāl görür māderinüñ āgūşın

4. **ibtidā:+dan**

Gazel 3

Mısra: 6

Önce, evvela.

Perī-veş dīdeden ey bi-vefā āḥir nihān olduñ
Göründüñ çeşm-i cāna ibtidādan mihr-bān-āsā

ibtihāc:

1. **ibtihāc:**

Gazel 17

Mısra: 10

Sevinme, gönlü açılma.

Mün'imān-ı dehre reşk itmez Nesib-i bī-nevā
İntizām-ı devlet-i ḫab'ıyla eyler ibtihāc

ibtilā:

1. **ibtilā:**

Gazel 87

Mısra: 4

İmtiha.

Ya'ni rūḫ āşınalaruz ki bize
Ḳayd-ı cismiyle ibtilā olmaz

2. **ibtilā:+y, +ı**

Gazel 25

Mısra: 6

İmtihan.

Olup Leyli vü şān evvel nigeḫde şabr u sāmānın
Dil-i Ḳays ibtilāyı vādi-i hicrāna şalmışlar

3. **ibtilā:+dur**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

İmtihan.

'Işḫuñ ki ḡarīb ibtilādur
'Uşşāḫa 'aceb siyeh belādur

icāb id:-

1. **icāb id:-er**

Kıt'a 20

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gerekmek.

Şıdḳ-ı da'vā-yı maḥabbetde iḫā'atdür güvāḫ
Ma'şiyet icāb ider ma'şūḫa 'āşıḫdan bi'ād

icābet:

1. **icābet:+e**

Gazel 170

Mısra: 1

Kabul etmek, edilmek.

Maḫrūn olursa da'vet-i 'āşıḫ icābete
Cezb eyler ol perī daḫi nā-gāḫ şoḫbete

icād id-:

1. **icād id-:**-er, -sin

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Oluşturmak, meydana getirmek.

Şad-güne füsün idersin icād
Her bir niğehüñde ehl-i 'ışka

i'cāz:

1. **i'cāz:**

Kaside 2

Mısra: 9

Mucize.

Besdür kelām-ı Haḳ saña i'cāz gerçi kim
Envā^c-ı mu'cizātuña kāfi degül raḳam

icmāl:

1. **icmāl:**+dür

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kısaltma, özetleme.

Kimde ḳudret var ki vaşfuñ ide ḳaḳk üzre edā
Medḥ-i zāt-ı pāküñe icmāldür şemsü'l-hüdā

icmāl-i rāz:

1. **icmāl-i rāz:**

Gazel 18

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sırrın özü.

İcmāl-i rāz sine-i mināyı gösterür
Fihrist-i metn-i nüşha-i ḳinninedür ḳadeḥ

ictināb:

1. **ictināb:**

Gazel 6

Mısra: 8

Kaçınmak, uzak durmak.

Her gül-i ḥüsnüñ olur bir bülbüli 'ādet budur
İtmesün bizden o gül-ruḥsāra söyleñ ictināb

2. **ictināb:**

Gazel 9

Mısra: 12

Kaçınmak, uzak durmak.

Süzān olur semender olursa ḳarīn saña
Mümkün mi ictināb

ictināb u imtisāl:

1. **ictināb u imtisāl:**+i

Kaside 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kaçınmak ve boyun eğmek.

Emr ü nehyüñ ictināb u imtisāli bende yok
İttibā^c-ı sünnetüñ hiç ḥāḫıra itmez ḥuḫūr

iç:

1. **iç-**mek

Tahmis 3

Mısra: 11

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Şu içmek deñlü yoḳdur teşne-i 'ışka helāk olmak

içinde:

1. **içinde:**

Kıt'a 19

Mısra: 1

İç, üzeri.

Cihān içinde esir-i zen olmayan kişinüñ
Teni mu'azzeb ise cāmı istirāḫat ider

2. **içinde:**

Gazel 37

Mısra: 3

(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Semm sa'ý ü taleb içinde nihândur maṭlab
Zehr hirmân-ı ṭabaḳ-ı sükker-i ihmâldadur

içre:

1. içre:

Gazel 50

Mısra: 9

İçinde.

Nesibâ ḥasret-i Rûm ile Mısr içre dil-efgâram
Ki her bir berg-i ḥurmâ çeşmüme nevk-i sinânlardur

2. içre:

Gazel 93

Mısra: 2

İçinde.

Ḥayâl-i çeşm-i dilber lâne-i dilde mekân ṭutmuş
‘Aceb şehbâzdur kim âteş içre âşiyân ṭutmuş

3. içre:

Gazel 142

Mısra: 1

İçinde.

Eger nüh-kürsi-i eflâke çıksañ âdem olmazsın
Reh-i ‘ışk içre vâ‘iz tâ ki pâmâl-i ğam olmazsın

4. içre:

Gazel 140

Mısra: 3

İçinde.

Âb içre ‘aks-i encümi dâ‘im kıyâs ider
İḳbâl-i devlet-i feleke i‘timâd iden

5. içre:

Gazel 161

Mısra: 5

İçinde

Dendân mıdur ol dürc-i dehen içre nümâyân
İki dizi lülû-yı dil-efrûz mıdur bu

6. içre:

Gazel 28

Mısra: 11

İçinde.

Nesibâ berḳ şanma vaḳt-i giryânı ebr içre
Felek evzâ‘-ı nâ-ber-cây-ı ḥöd-gâmâne ḥandândur

7. içre:

Gazel 71

Mısra: 4

İçinde.

Rû‘yâda bile ḥançer-i cânân görürüz biz
Ḥ‘âb içre daḥi teşne iken âb unudılmaz

8. içre:

Gazel 106

Mısra: 4

İçinde.

Sûḳ-ı fenâda olma ḥarîdâr o cinsde kim
Hemyân-ı himmet içre müheyyâ bahâsı yok

9. içre:

Gazel 201

Mısra: 4

İçinde.

Cülûs eyler diyü şâh-ı güli evreng-i şâḥ üzre
Hezârân içre düşdi güft ü gû nev-rûzdur şimdi

10. içre:

Mesnevi 2

Mısra: 11

İçinde.

Fuḳarâ içre nice ricâl gördük
Çok fırḳa-i ehl-i ḥâl gördük

11. **ıçre:**

Müfret 2

Mısra: 2

İçinde.

‘Unşur-ı fıkıh-ı şerif oldı mütün-ı erba‘a
Hıfıta-i dın-i mübın ıçre huşün-ı erba‘a

12. **ıçre:**

Gazel 197

Mısra: 7

İçinde.

Gül ü lāle yeter dāğ-ı derün u şu‘le-i āhı
Bahār-ı ‘ıřkuñ ıçre ārzü-yı gülşen itmez dil

13. **ıçre:**

Gazel 198

Mısra: 7

İçinde.

Gözümnden nakd-i eşk-i bī-revāc u kem-bahā düşdi
Bahā-yı kāle-i vaşl olmadı bāzār-ı ‘ışk ıçre

14. **ıçre:**

Tarih 13

Mısra: 4

İçinde.

Rehber-i keřti-niřinān idi hūsn-i himmet
Ol idi Bahr-i Sefid ıçre meger Hızr'a bedel

15. **ıçre:**

Gazel 62

Mısra: 4

İçinde.

Sebak-ı h‘ānān-ı ‘ıřkuñ nüktesin fehm itmede māhir
Debistān-ı maħabbet ıçre kāmil Mevlevilerdür

16. **ıçre:**

Gazel 64

Mısra: 11

İçinde.

‘Aql ile bil maħbes-i ten ıçre cānuñ zücretin
Yūsuf’uñ hālin refık-ı gūşe-i zindāna sor

17. **ıçre:**

Gazel 78

Mısra: 6

İçinde.

Sebeb-i girye olan hecr-i ruħ-ı cānāndur
Mıhr ebr ıçre nihān olmaya bārān olmaz

18. **ıçre:**

Gazel 93

Mısra: 7

İçinde.

Elinde rind-i mestüñ sāğar-ı mey şanma bezm ıçre
Şeh-i iklīm-i ‘ışredür ki mühr-i zer-niřān tutmuş

19. **ıçre:**

Mesnevi 2

Mısra: 16

İçinde.

Sen daħı olup bu sırdan āğāh
Rāh-ı taleb ıçre olma güm-rāh

ıçün:

1. **ıçün:**

Gazel 24

Mısra: 6

İçin.

Qays ile hem-dāsītān oldum ki ‘ālem dir baña
Deřt-i ğamda bir ğazāl-i hūsn ıçün āvāredür

2. **ıçün:**

Gazel 200

Mısra: 7

İçin.

‘Āqıl ki olup būd u nā-būd ıçün āvāre
Bī-çāre şafā şanmış bī-hūde bu gavğāyı

3. için:

Kaside 6

Mısra: 4

İçin.

Tā'ir-i himmet-i merdāna o şāh-ı dīnūñ
Kavl ü fi'liyle 'amel uçmağ için şeh-per olur

4. için:

Gazel 198

Mısra: 3

İçin.

Elem çekmem ol āhū-çeşmi kışşā şayd için ey dil
Fezā-yı 'ışka şimdi esb-i āh-ı bād-pā düşdi

5. için:

Gazel 85

Mısra: 5

Amacıyla, için.

Telhī-i fāka itmek için nefsumüz helāk
H'ān-ı vücūda zehr kıtan Mevleviler'üz

6. için:

Gazel 39

Mısra: 7

Amacıyla, için.

Şayd için zāhid ol āhū nigehe havfum bu
Eldeki sübhā-i şad-dānesini dām eyler

7. için:

Gazel 213

Mısra: 5

Amacıyla, için.

Çemende zulm-i hārı def' için emr idüp ārāma
Hezāruñ şekvesin güş itdi şāh-ı gül 'inān çekdi

8. için:

Kıt'a 8

Mısra: 3

Amacıyla, için.

Merām-ı vaşla vāşıl olmak için keşti-i himmet
Dü-rüd itdüm aqar çeşmüm yaşı şām u seher şimdi

9. için:

Kaside 8

Mısra: 2

İçin.

Esir olma bir nām-ı huşke şağın kim
Olur nām için dil-hırāşide hātem

10. için:

Kıt'a 17

Mısra: 3

İçin.

Bir genc-i feyz için ki o Monlā-yı Rüm'dur
Çün büm-ı cāyum oldı harāb-ı diyār-ı Rüm

11. için:

Tarih 3

Mısra: 1

Amacıyla, için.

Lafzen ü ma'nen cülüs-ı şāh için tārihdür
Oldı Sulţān Muşţafā'nuñ sāli biñ yüz altıda

12. için:

Gazel 4

Mısra: 3

Amacıyla, için.

Aqça dökseñ derdini ta'dād için 'aşıklarūñ
Fehm olunmaz naqd-i eşk-i dīdesüz bu mācerā

13. için:

Gazel 41

Mısra: 9

Amacıyla, için.

Nigāh için ruḥ-ı cānāna zāhid-i sālūs
Ridā be-düş elinde 'aşā gelür görünür

14. için:

Gazel 108

Mısra: 4

Amacıyla, için.

Ferdā-yı haşır gāşiye ber-düşidur sürüş
Kesb-i rızā-yı Haliķ için h'ār olanlaruñ

15. için:

Gazel 113

Mısra: 7

Amacıyla, için.

Luţf-ı āzādî nedür tefhîm için cān u dile
Cevr-pîşe bir şeh-i h'üsne gulām olsam gerek

16. için:

Kaside 3

Mısra: 9

Amacıyla, için.

Ḳondı nüh-mînā-yı çarḫa ravzañı tezyîn için
Gice şebbūy-ı kevākib rüz-i gül şems-i duḫā

17. için:

Tarih 31

Mısra: 11

Amacıyla, için.

Ta'rif için itsem ne 'aceb pāye-i şıdkum
Ḥāk-i rehe rû-mâlde te'hîri bahāne

18. için:

Gazel 58

Mısra: 10

İçin.

Göñül dürüst gerek kim müfid ola tedbîr
Şikeste zevraḫ için nā-ḫudāyı neylerler

19. için:

Kaside 2

Mısra: 8

İçin.

Bi'setden evvel eyledi Ḳuss ibni Sā'ide
İslāmı cins-i raḫmet-i Rahmāñ için selem

20. için:

Rübai 39

Mısra: 4

İçin.

Taḫşile murād nefsi-nā-fercāmı
Dünāna dünān için tekāpū niçe bir

21. için:

Rübai 63

Mısra: 3

İçin.

Min-ba'd güzel başuñ için āzād it
Zindāni-i çāh-ı firḫate raḫm eyle

22. için:

Kaside 1

Mısra: 11

Amacıyla, için.

Cevher-i cismüñ nigînin ḫıfz için perdāḫte
Sîmden bir ḫalkadur ḫāki muḫîṭ olmuş be-ḫūr

23. için:

Kaside 2

Mısra: 3

Amacıyla, için.

Ancaḫ senüñ zuhūruñ için geldi 'āleme
Ādem behiştî koydı olup târik-i ni'am

24. için:

Mesnevi 2

Mısra: 9

Amacıyla, için.

Ādem için oldı ḫalk kevneyn
Ādemle olur cinān daḫi zeyn

25. için:

Gazel 106

Mısra: 9

Amacıyla, için.

Lā-büd niẓām-ı hāl için eyler riyā iden
Yokdur anuñ riyāsı ki bir büriyāsı yok

26. için:

Tarih 15

Mısra: 5

Amacıyla, için.

Fevtine tārīḥ için didüm Nesib
Çaldı sermā-yı fenā Bostān'ı hayf

27. için:

Tarih 18

Mısra: 3

Amacıyla, için.

Ḳadrini ‘āleme tefhīm için ol dānānuñ
Çend rüz itmiş idi ğayrı mühim-sāz ḳazā

28. için:

Tarih 30

Mısra: 3

Amacıyla, için.

Şadrdan şadra seni ikrām için naql itdürür
Oldığı için şāh-ı dehrüñ dil-pesendi ‘ilm-ile

‘id ol-:

1. ‘id ol-:sa

Gazel 180

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayram olmak.

Yine cānāne çıksa cilve-gāh-ı nāza ‘id olsa
Raḳīb-i nā-muvāfiḳ ḡam gibi ammā ba‘id olsa

‘id ü ‘arefe:

1. ‘id ü ‘arefe:

Rübai 40

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bayram ve arefe günü.

‘id ü ‘arefe ‘āşıḳa vuşlat demidür
Fürḳatde meh-i ‘id ü muḫarrem birdür

idbār:

1. idbār:+ı

Gazel 169

Mısra: 12

Talihsizlik, bahtsızlık.

Kāmil dinür o zāta Nesibā ki her zamān
İḳbāl-mend-i ‘ışḳ ola idbārı olmaya

idi:

1. idü:-ñ

Kaside 4

Mısra: 1

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Sen ḥıdīv-i dād-kārı kişver-i ervāḥ idüñ
İtmemişdi ‘ālem ü Ādem daḫi kesb-i ḫayāt

2. idü:-ñ

Kaside 4

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Sen ‘arīf-i müntehī-i mekteb-i te’dīb idüñ
Olmamışken ‘alleme’l- esmā ḳarīn-i müdrıkāt

3. idi, -gin

Gazel 79

Mısra: 7

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Fehm idenler sebab-i ḫilḳat olan ‘ışḳ idigin
Güş-dār-ı ḫaber-i Vise ü Rāmīn olmaz

4. idi:

Kaside 2

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ey muḳtedā-yı cem'-i nübüvvet sen olmasañ
Fehme ḳarib olmaz idi ma'ni-i ehem

5. **idi:**

Gazel 127

Mısra: 1

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Şad-pāre eyler idi vücūdın mişāl-i gül
Mest itmese hezārı şarāb-ı ḫayāl-i gül

6. **idi:**

Gazel 73

Mısra: 5

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ney ü tanbūr hem-āheng idi cānān ise mest
Geldi bezm-i meye nā-gāh raḳīb-i nā-sāz

7. **idi:**

Gazel 165

Mısra: 10

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Būs itmeyeydi ḫāl-i ruḫın bezmde raḳīb
Bā'is ne idi dāğ-ı ciğer tāzelenmege

8. **idi:**

Gazel 171

Mısra: 5

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Kim ağlar idi tengi-i dilden o perinüñ
Luḫfında da cevrindeki deñlü si'at olsa

9. **idü:-k**

Gazel 185

Mısra: 4

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Biğānelerle ülfetüñe itmezüz ḫased
Biz daḫi maḫrem idük o bezme zamān ile

10. **idi:**

Kaside 2

Mısra: 12

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Āsār-ı cezb-i Ḥaḳḳ'la her demde serverā
Saña 'ibādet olmuş idi maḫlab-ı ehem

11. **idü:-k**

Gazel 91

Mısra: 6

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Şimdi derd-i ser-i maḫmūri-i hicrān çekerüz
Bir zamān olmuş idük bezm-i vişāle mey-keş

12. **idi:**

Kaside 1

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Zılle-i bāb olmağa dergāhuña şāyān idi
Nürdan olsa ser-ā-pā ḳubbe-i gerdün çü hūr

13. **idi:**

Kaside 2

Mısra: 16

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ḥāk-i derüñde tuḫfe-i maḫbūledür ḫulūş
Kim eyleyen ḫulūş idi Selmān'ı Āl'e zam

14. **idi:**

Kaside 10

Mısra: 16

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ol āsitāne-i simin aña işāret ider kim
Berāber idi nigāhında sim ḫāk-i ḫaḳire

15. **idi:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Özge kırbıyyet idi ne ittiḥād u ne ḥulūl
Kırb-ı bī-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola 'uḳūl

16. **idi:**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Rūḥ-ı kıuds idi rikābuñda sa'ādet-veş devān
Yolda kıaldı ol daḥi sen 'ızz ile olduñ revān

17. **idi:**

Tarih 1

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Mevālīde bu bir mecmū'a-i kübrā idi el-ḥaḳḳ
Ne gelmişdür ne bir daḥi gelür misli bu devletde

18. **idi:**

Tarih 1

Mısra: 6

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

'Ulüvv-i cāh u ḥüsn-i ḥaḫ fazīlet-ḥüy-ı sencīde
Meḥāsin mecma'ı bir zāt idi şüretde sīretde

19. **idi:**

Tarih 1

Mısra: 7

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ṭarīḳ-ı 'ilmde mümtāz idi aḳrāndan şāyed
Anı mümtāz ide 'ızzetle Bārī bezm-i kırbetde

20. **idi:**

Tarih 1

Mısra: 13

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Vaḥīd-i devr idi 'Ārif Efendi göçdi 'ālemden
O kāmīl ola şādān bezm-gāh-ı ḥūr u cennetde

21. **idi:**

Tarih 7

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Nice dem seyr ü temāşā-yı cihān itmemüzi
İḳtızā itmiş idi ḥıkmət-i Ḥallāḳ-ı enām

22. **idi:**

Tarih 8

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Fazīletde vera' da müşıḳīde ferd idi ḥaḳḳa
Uşūl-i devr-i kec-rev itdi āḫir anı zīr-efgen

23. **idi:**

Tarih 13

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Şeyḫ İlyās ol mücāhid pīr-i Ṭayfūrī-nesaḳ
Olmış idi kārı her dem ḳahr-ı nefis-i pūr-daḡal

24. **idi:**

Tarih 13

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Rehber-i keştī-nişinān idi ḥüsn-i himmet
Ol idi Baḫr-i Sefīd içre meger Ḥızr'a bedel

25. **idi:**

Tarih 13

Mısra: 4

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Rehber-i keştī-nişinān idi ḥüsn-i himmet
Ol idi Baḫr-i Sefīd içre meger Ḥızr'a bedel

26. **idi:**

Tarih 15

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Bir kerem-kār u seḫā-mu'tād idi
Cūdına taḳdīr olunmaz kemm ü keyf

27. **idi:**

Tarih 16

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Meftûh idi bâbı hemîşe ehl-i faqr u ‘usrete
‘Ukbâda bâz ola îlâhî rûhına bâb-ı ‘aden

28. **idi:**

Tarih 17

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Cenâb-ı Şeyh Siyâhî-i Mevlevî hâkka
Kim olmuş idi t̄arîkatde gün gibi meşhûr

29. **idi:**

Tarih 17

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Cihân-ı ma‘rifete bir sevâd-ı a‘zam idi
Kim itse sâyesinde ilticâ bulurdu huzûr

30. **idi:**

Tarih 17

Mısra: 7

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Vücûdî hâl ü ruḥ-ı şâhed-i zamâne idi
Dirîğ kim ola ḥâk-i siyâh ile mestûr

31. **idi:**

Tarih 17

Mısra: 1

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

O maṭla‘-ı seher-i mihr-i ḥaḥkuñ olmuş idi
Derûnı mâh-ı münevver teni şeb-i deycûr

32. **idi:**

Tarih 18

Mısra: 1

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Lezzet-i ma‘deletin kām-ı cihân almış idi
Bir zamân olmuş idi ‘adl ile fermân-fermâ

33. **idi:**

Tarih 18

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Lezzet-i ma‘deletin kām-ı cihân almış idi
Bir zamân olmuş idi ‘adl ile fermân-fermâ

34. **idi:**

Tarih 18

Mısra: 4

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ḳadrini ‘âleme tefhîm için ol dānānuñ
Çend rûz itmiş idi ğayrı mühim-sâz ḳazâ

35. **idi:**

Tarih 19

Mısra: 5

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ne ḳubbe ḥâtem-i firûze idi dest-i dünyâda
Ne ḳubbe şekl-i maḥrûṭide bir serv-i sehî-bâlâ

36. **idi:**

Tarih 19

Mısra: 9

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Çerâğ-ı mihr-veş zerrîn ‘alem tâbân idi el-ḥaḥḳ
Ziyâ virmişdi dünyâyâ o şem‘-i meclis-i ma‘nâ

37. **idi:**

Tarih 21

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Āb-ı ruḥ-ı mevâlî ‘İdî Efendi kim ol
Meşhûr idi cihânda ‘ilm ü fazîlet ile

38. **idi:**

Tarih 22

Mısra: 5

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Olmuş idi o hâzretüñ sâha-i türbesi harâb
Şükr Hüdâ'ya kim yine oldu cedîd ü bî-bahâ

39. **idi:**

Tarih 25

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Müftî-i ebü'l-fazl semiyî-i Esedullâh
Kim 'âleme bir luḫfî idi Rabb-i Mecîd'üñ

40. **idi:**

Tarih 25

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Bir zât-ı hikem-senc idi kim muḫteziyâtın
Eylendi maḫallinde edâ dâniş ü dînüñ

41. **idi:**

Tarih 25

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Tevḫîd-ile mâlî dili birüñi hünlerle
Ḥaḫḫâ bu idi cilve-gehi baḫt-ı sa'îd'üñ

42. **idi:**

Tarih 25

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ḥaḫ-güy u 'aḫfî idi ki yoḡıdı nazîri
Zâhirde vü bāḫında o bî-şibh ü nedidüñ

43. **idi:**

Tarih 25

Mısra: 7

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Dünyâda 'azîz eylemiş idi anı Bârî
'Uḫbâda da memnûni ola luḫf-ı mezidüñ

44. **idi:**

Tarih 31

Mısra: 6

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Görseydi kemîne eḫserüñ çeşm-i dü anı
Reşkiyle revân olur idi tâ Hemedân'a

45. **idi:**

Tarih 33

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Dürr-i yektâ gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rûḫ-i pâkin ide Ḥaḫ ziver-i tâc-ı ḫavrâ

46. **idi:**

Kaside 1

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Zülle-i bâb olmaḡa dergâhuña şâyân idi
Nürdan olsa ser-â-pâ ḫubbe-i gerdün çü hür

47. **idi:**

Kaside 2

Mısra: 16

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ḥâk-i derüñde tuḫfe-i maḫbûledür ḫulûş
Kim eyleyen ḫulûş idi Selmân'ı Āl'e zâam

48. **idi:**

Kaside 10

Mısra: 16

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ol âsitâne-i simîn aña işâret ider kim
Berâber idi nigâhında sîm ḫâk-i ḫaḫîre

49. **idi:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Özge kurbıyyet idi ne ittiḥād u ne ḥulūl
Ḳurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola 'uḳūl

50. **idi:**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Rūḥ-ı ḳuds idi rikābuñda sa'ādet-veş devān
Yolda ḳaldı ol daḥi sen 'izz ile olduñ revān

51. **idi:**

Tarih 1

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Mevālīde bu bir mecmū'a-i kübrā idi el-ḥaḳḳ
Ne gelmişdür ne bir daḥi gelür misli bu devletde

52. **idi:**

Tarih 1

Mısra: 6

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

'Ulüvv-i cāh u ḥüsn-i ḥaḫ fazīlet-ḥūy-ı sencīde
Meḥāsīn mecmā'ı bir zāt idi şüretde sīretde

53. **idi:**

Tarih 1

Mısra: 7

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ṭarīḳ-ı 'ilmde mümtāz idi aḳrāndan şāyed
Anı mümtāz ide 'izzetle Bārī bezm-i ḳurbetde

54. **idi:**

Tarih 1

Mısra: 13

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Vaḥīd-i devr idi 'Ārif Efendi göçdi 'ālemden
O kāmīl ola şādān bezm-gāh-ı ḥūr u cennetde

55. **idi:**

Tarih 7

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Nice dem seyr ü temāşā-yı cihān itmemüzi
İḳtīzā itmiş idi ḥikmet-i Ḥallāk-ı enām

56. **idi:**

Tarih 8

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Fazīletde vera'da müşīḳīde ferd idi ḥaḳḳa
Uşūl-i devr-i kec-rev itdi āḫir anı zīr-efgen

57. **idi:**

Tarih 13

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Şeyḫ İlyās ol mücāhid pīr-i Ṭayfūrī-nesaḳ
Olmış idi kārī her dem ḳahr-ı nefis-i pūr-daḡal

58. **idi:**

Tarih 13

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Rehber-i keştī-nişīnān idi ḥüsn-i himmet
Ol idi Baḫr-i Sefid içre meger Ḥızr'a bedel

59. **idi:**

Tarih 13

Mısra: 4

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Rehber-i keştī-nişīnān idi ḥüsn-i himmet
Ol idi Baḫr-i Sefid içre meger Ḥızr'a bedel

60. **idi:**

Tarih 15

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Bir kerem-kār u sehā-mu‘tād idi
Cūdına taqdīr olunmaz kemm ü keyf

61. **idi:**

Tarih 16

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Meftūh idi bābı hemīşe ehl-i faqr u ‘usrete
‘Uqbāda bāz ola ilāhī rūhına bāb-ı ‘aden

62. **idi:**

Tarih 17

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Cenāb-ı Şeyh Siyāhī-i Mevlevī haqqa
Kim olmuş idi tārīkatde gün gibi meşhūr

63. **idi:**

Tarih 17

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Cihān-ı ma‘rifete bir sevād-ı a‘zam idi
Kim itse sāyesinde ilticā bulurdu huzūr

64. **idi:**

Tarih 17

Mısra: 7

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Vücūdı hāl ü ruḥ-ı şāhed-i zamāne idi
Dirīg kim ola hāk-i siyāh ile mestūr

65. **idi:**

Tarih 17

Mısra: 1

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

O maṭla‘-ı seher-i mihr-i haqquñ olmuş idi
Derūnı māh-ı münevver teni şeb-i deycūr

66. **idi:**

Tarih 18

Mısra: 1

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Lezzet-i ma‘deletin kām-ı cihān almış idi
Bir zamān olmuş idi ‘adl ile fermān-fermā

67. **idi:**

Tarih 18

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Lezzet-i ma‘deletin kām-ı cihān almış idi
Bir zamān olmuş idi ‘adl ile fermān-fermā

68. **idi:**

Tarih 18

Mısra: 4

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ḳadrini ‘āleme tefhīm için ol dānānuñ
Çend rüz itmiş idi gayrı mühim-sāz ḳazā

69. **idi:**

Tarih 19

Mısra: 5

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ne ḳubbe hātem-i firūze idi dest-i dünyāda
Ne ḳubbe şekl-i maḥrūṭide bir serv-i sehī-bālā

70. **idi:**

Tarih 19

Mısra: 9

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Çerāg-ı mihr-veş zerrin ‘alem tābān idi el-haqq
Ziyā virmişdi dünyāya o şem‘-i meclis-i ma‘nā

71. **idi:**

Tarih 21

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Āb-ı ruḥ-ı mevālī ‘idī Efendi kim ol
Meşhūr idi cihānda ‘ilm ü fazilet ile

72. **idi:**

Tarih 22

Mısra: 5

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Olmış idi o hazretüñ sāḥa-i türbesi ḥarāb
Şükr Ḥudā'ya kim yine oldu cedid ü bi-bahā

73. **idi:**

Tarih 25

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Müfti-i ebü'l-fazl semiyi-yi Esedullāh
Kim 'āleme bir luḫfi idi Rabb-i Mecid'üñ

74. **idi:**

Tarih 25

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Bir zāt-ı ḥikem-senc idi kim muḫteziyātın
Eylerdi maḥallinde edā dāniş ü dīnün

75. **idi:**

Tarih 25

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Tevḥid-ile mālī dili birünı hünerle
Ḥaḫḫā bu idi cilve-gehi baḫt-ı sa'īdün

76. **idi:**

Tarih 25

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ḥaḫ-gūy u 'aḫf idi ki yoğıdı nazīri
Zāhirde vü bātında o bi-şibh ü nedidün

77. **idi:**

Tarih 25

Mısra: 7

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Dünyāda 'aziz eylemiş idi anı Bārī
'Uḫbāda da memnūni ola luḫf-ı mezidün

78. **idi:**

Tarih 31

Mısra: 6

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Görseydi kemine eşerün çeşm-i dü anı
Reşkiyle revān olur idi tā Hemedān'a

79. **idi:**

Tarih 33

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Dürr-i yektā gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rūḫ-i pākin ide Ḥaḫ ziver-i tāc-ı ḥavrā

İdi:

1. **İdi:**

Tarih 21

Mısra: 8

Konya Kadısı 'İdi efendi.

Tāriḫ ile Nesibā kıl rūḫına du'āyı
'İdi ola mu'āniḫ ḥavrā-yı cennet ile

İdi efendi:

1. **İdi efendi:**

Tarih 21

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Konya Kadısı 'İdi efendi.

Āb-ı ruḫ-ı mevālī 'İdi Efendi kim ol
Meşhūr idi cihānda 'ilm ü fazilet ile

İd-i fitrat:

1. **İd-i fitrat: +uñ**

Kaside 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yaratılış bayramı.

Olmasa teşrîf-bahşâ kevne ‘id-i fıtratûñ
Eylemezdi rûze-dârân-ı ‘adem hergiz faṭûr

idrâk:

1. idrâk:

Gazel 73

Mısra: 9

Anlama yeteneği.

‘İlm-i tefsiri hecâ-ḥ’ân niçe idrâk eyler
Sırr-ı ‘ışkı ne bilür tıfl-ı debistân-ı mecâz

idrâk it-:

1. idrâk it-: -me, -di

Tarih 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, farkına varmak.

Bu zevkuñ kimse idrâk itmedi mislin bu ‘âlemde
Meger ‘aşık ola nâ-geh reside vaşl-ı cânâna

idrâk ü fehm ü ‘aql:

1. idrâk ü fehm ü ‘aql:

Kaside 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İdrak, anlama ve akıl.

Mümkün degül ihâṭa o sırr-ı daḳıķı kim
İdrâk ü fehm ü ‘aql olur ol fende müttehem

ifâde:

1. ifâde:

Gazel 52

Mısra: 11

Açıklamak.

Nesib-i ‘aşıķa ma‘nâ-yı merg ifâde ider
O cân-gezâ ḥaberüñ mübtedâsıdur ğam-ı yâr

ifâde id-:

1. ifâde id-: -er

Gazel 173

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İfade etmek. Açıklamak.

Hezâr vechile ma‘nâ-yı ye’s ifâde ider
Gelürse ḥarf-i recâ sehv ile zebânumuza

ifâza-i envâr:

1. ifâza-i envâr:

Kaside 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Işıkların çokça yayılması.

Niķâṭı eylemede dâ’imâ ifâza-i envâr
Meh-i çehâr-dehe ķurs-ı âfitâb-ı münire

‘iffet:

1. ‘iffet:

Tarih 27

Mısra: 6

Namus, ar.

Müşerref itdi fetvâ şadrını bir sâni-i Nu‘mân
Kim oldu ‘iffet ü fażlıyla zât-ı pāk-i bî-hem-tâ

2. ‘iffet:

Tarih 28

Mısra: 6

Namus, ar.

Niķâbet mesnedine eyledi teşrîf bir fâzil
Ki zâtı ‘iffet ü fażl-ile ‘âlemde mesel oldu

iflâs:

1. iflâs:

Gazel 30

Mısra: 2

Bitme, tükenme.

Baña ḥırmân-ı vuşlat ṭâlib-i yâr olduğumdandır
Bu iflâs ol der-i ḥüsne ḥaridâr olduğumdandır

ifşâ:

1. ifşâ:

Gazel 142

Mısra: 7

Gizli bir şeyi veya konuyu açığa çıkarma, yayma.

Degüldür pās-ı dem kārūñ idersin rāzuñı ifşâ
Benümle bezm-gāh-ı ğamda ey ney hem-dem
olmazsın

ifşâ it-:

1. ifşâ it-:-me

Gazel 170

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açmak, ortaya çıkarmak.

Her yāre itme rāzuñı ifşâ ki görmüşüz
Mihruñ mübeddel olduğı vardır ‘adāvete

2. ifşâ it-:-dür, -ür

Gazel 46

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa vurmak, açıklamak, fâş etmek.

‘İşk ifşâ itdürür h‘āhiş-ger-i vaşl olduğum
Neş‘e-i mey ādeme esrārı pinhān söyledür

iftihār:

1. iftihār:-dur

Kaside 5

Mısra: 6

Övünme, övünç.

Ammā ne na‘t na‘t-i Resūl-i cihāniyān
Kim qudsiyāna bendelügi iftihārdur

igbirār-ı hātıra:

1. igbirār-ı hātıra:

Gazel 36

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hatıraların tozlanması.

Bu igbirār-ı hātıra āyā nedür sebeb
Hıdmetde hāk-i payiñe ihmālümüz mi var

igbirār-ı müşk ü ‘abir:

1. igbirār-ı müşk ü ‘abir:-e

Kaside 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Misk ve gülün tozlanması.

Şabā esir-i hevā-yı harem-gehidür o şāhuñ
Türāb-ı kabri virür igbirār-ı müşk ü ‘abire

ihāta:

1. ihāta:

Gazel 111

Mısra: 5

Kuşatma, çevreleme.

İhāta eyleyemez ‘aqlı kādri cānānı
Tāriq-ı ‘ışıkda fark-ı gedā vü şāh idenüñ

2. ihāta:

Kaside 2

Mısra: 7

Kuşatma, çevreleme.

Mümkin degül ihāta o sırr-ı dağıkı kim
İdrāk ü fehm ü ‘aql olur ol fende müttehem

3. ihāta:

Kaside 10

Mısra: 1

Kuşatma, çevreleme.

Kemāl-i kadrini ‘aql-ı beşer ihāta ne mümkin
Olur mı kār-ı tekāver naşib-i tab‘-ı ba‘ire

ihāta it-:

1. ihāta it-:-di

Gazel 211

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Kuşatmak, etrafını çevirmek.

Şems-i haķikāt ile idince muķābele
İtdi ihāta nūr u ziyā Mevleviler'i

2. **ihāta it-:-mez**

Kaside 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kuşatmak, etrafını çevirmek.

Gerçi evşafını ʿaql itmez ihāta lākin
Medh-i maḥdūm eṣer-i sıdḳ-ı dil-i çāker olur

3. **ihāta it-:-di**

Kıt'a 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kuşatmak.

İtdi ihāta ʿālemi sermā o deñlü kim
Zıkr-i müsebbihān-ı felek faḥm u hımedür

ihdā:

1. **ihdā:**

Tarih 33

Mısra: 10

Hediye eylemek.

Beyt-i vāhidde dü tārīḥ duʿā-gūna seni
Eyledüm girye ile rūḥına ḥāfız ihdā

2. **ihdā:**

Gazel 74

Mısra: 6

Hediye eylemek.

Hazret-i Şeyḥ Siyāhī-i hüner-perver kim
Sürme-i ḥāk-i derin dıdeye ihdā iderüz

ihdā it-:-

1. **ihdā it-:-se**

Gazel 163

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hediye etmek, hediye vermek.

Gül-i ḥurşīdi ihdā itse gerdün eylemez raġbet
Aña kim dāġ-ı ʿıṣṣuñ zīb-i serdür yā Resūlallāh

ihmāl:

1. **ihmāl:+ü, +müz**

Gazel 36

Mısra: 8

Gereken ilgiyi göstermeme, boşlama.

Bu iġbirār-ı ḥātıra āyā nedür sebeb
Ḥıdmetde ḥāk-i payiñe ihmālümüz mi var

2. **ihmāl:**

Mesnevi 2

Mısra: 14

Gereken ilgiyi göstermeme, boşlama.

Taḥşile çalış beṭālet itme
İhmāl ile fevt-i firşat itme

iḥrāc:

1. **iḥrāc:+ı**

Gazel 149

Mısra: 10

Dışarıya çıkarma, dışarıya atma.

Şaʿbdur dānāyı söyletmek Nesībā her zamān
Gevherüñ iḥrācı müşkildür teh-i ʿummāndan

iḥrāz eyle-:-

1. **iḥrāz eyle-:-di**

Tarih 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Erişmek, nail olmak.

Size ey zümre-i āl-i Muḥammed müjdeler olsun
Niķabet şadrın iḥrāz eyledi bir dil-pesendünüz

ihsān:

1. **ih̡sān**:+dan

Gazel 102

Mısra: 6

Lütuf, kerem, iyilik.

Dükendi h̡ün-ı dil ammā ki geçmez giryeden
çeşmüm
Faķır olsa dağı olmaz kerim ih̡sāndan fāriğ

2. **ih̡sān**:+dur

Gazel 121

Mısra: 14

Lütuf, kerem, iyilik.

Ƙıl şefā'atle Nesib-i mübtelāyı kām-yāb
Rūz-ı maşşer kārūñ ehl-i cürme ih̡sāndur senüñ

3. **ih̡sān**:+dur

Müsemmen 1

Mısra: 8

Lütuf, kerem, iyilik.

Ƙıl şefā'atle Nesib-i mübtelā-yı kām-yāb
Rūz-ı maşşer kārūñ ehl-i cürme ih̡sāndur senüñ

4. **ih̡sān**:

Ƙıt'a 16

Mısra: 1

Lütuf, kerem, iyilik.

İh̡sān yerine ehl-i hüner āferin alur
Dünyāda Ƙalmamış hele bir şāhib-i himem

5. **ih̡sān**:+uñ

Rūbai 25

Mısra: 3

Lütuf, kerem, iyilik.

Ümmid budur ki güzellik ih̡sānuñ
Hakk ide haṡā-yı defter-i a' mālüm

ih̡sān id:

1. **ih̡sān id**:-en, -ler, -üñ

Gazel 109

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Lutfetmek, iyilik etmek.

Beñzer binā-yı mescide māl-i ḡarām ile
Aḡvāli imtinān-ile ih̡sān idenlerüñ

ih̡sān it:

1. **ih̡sān it**:

Rūbai 34

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Lutfetmek, iyilik etmek.

Ey Pādişeh-i kevn ü mekān ih̡sān it
Dergāhuña varmağā yolum āsān it

ih̡tilāt:

1. **ih̡tilāt**:

Gazel 87

Mısra: 7

Karışmak, karışıp görüşmek.

Halk-ı 'ālemlle ih̡tilāt Nesib
Ʀoğrusı bu ki bī-riyā olmaz

ih̡tirāz:

1. **ih̡tirāz**:+u, +m

Gazel 136

Mısra: 5

Çekinme, sakınma.

'Aceb mi ih̡tirāzum olmasa ḡar-ı melāmetden
Yine şad-pāre-sāz-ı ceyb ü dāmān-ı şekib oldum

ih̡tivā:

1. **ih̡tivā**:

Kaside 3

Mısra: 2

İçermek, içine almak.

Virse kām-ı cāna ṡa'm-ı lüle-i Kevser n'ola
Na'tüñi imlā iden kilik-i belāğat ih̡tivā

ih̄tiyāc u ğinā:

1. ih̄tiyāc u ğinā:

Gazel 105

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yoksulluk ve zenginlik.

Bu ih̄tiyāc u ğinā bendesindedür ancak
Kemāl-i ʿışk u bahā bendesindedür ancak

ih̄tiyāc-ı āb-ı güher:

1. ih̄tiyāc-ı āb-ı güher:

Gazel 165

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İnci damlasının gereksinimi.

Gelmez Nesīb ehl-i dilüñ şevkına fütür
Yoğ ih̄tiyāc-ı āb-ı güher tāzelenmege

ih̄tiyār:

1. ih̄tiyār:+suz

Gazel 211

Mısra: 7

Irade.

Eyler kudüm şāhed-i vecd ih̄tiyārsuz
Mānend-i nāy-ı nağme-serā Mevleviler'i

2. ih̄tiyār:+u, +m

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Irade.

Gördükçe seni gider kararum
Destumde degüldür ih̄tiyārum

ih̄tiyār it:

1. ih̄tiyār it:

Gazel 124

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Seçmek.

Taʿalluğ itme dehre fāriğ ol kayd-ı taḥammülden
Tecerrüd ih̄tiyār it mülk-i faḫruñ pādişāhi ol

ih̄tiyār-ı miḥnet-i ye's it:-

1. ih̄tiyār-ı miḥnet-i ye's it:-mek

Gazel 113

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Keder ve sıkıntıya katlanmak.

İh̄tiyār-ı miḥnet-i ye's itmek ister ḫāṭırum
Ber-ṭaraf-sāz-ı şafā-yı zevḫ-ı kām olsam gerek

ih̄vān-ı şafā:

1. ih̄vān-ı şafā:

Tarih 33

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kalbi saf dostlar, kardeşler.

Terk-i ʿālemler kılup zümre-i aḫbābı yetim
Fikr-i tāriḫin idüp yek sere ih̄vān-ı şafā

ih̄yā:

1. ih̄yā:

Tarih 27

Mısra: 12

Yenileme.

Çalem destinde bir feyyāza-i Āb-ı ḫayāt oldu
İder hep mürdegān-ı ye'si ih̄yā ba'd-ezīn ḫaḫka

ih̄yā eyle:-

1. ih̄yā eyle:-di

Tarih 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlandırmak, kuvvetlendirmek.

Nigāh it luṭf-ı ḫaḫk'a bir kerem-ver şāḫib-i himmet
Yine vaż'-ı qadīmī üzre anı eyledi ih̄yā

2. **ihyā eyle--di**

Tarih 27

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlandırmak, kuvvetlendirmek.

Şehensāh-ı cihān Hān Ahmed'ün 'ömri füzün olsun
Nizām-ı nev virüp şer'-i mübini eyledi ihyā

ihyā it-:

1. **ihyā it--di**

Kaside 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlandırmak.

İtdi ihyā mürdeğān-ı cehl ü küfri 'ilm ile
'Ahdine dirlerse şâyeste eger yevmü'n-nüşür

ikbāl:

1. **ikbāl:+i, +n, +i**

Tarih 12

Mısra: 12

Mutluluk, saadet, baht, talih.

Tā ki nüh-ķubbe-i zerrin-'alem itdükçe kıyām
'Ömrin efzün ide ikbālını memdūd Hūdā

2. **ikbāl:+i, +n**

Tarih 4

Mısra: 11

Mutluluk, saadet, baht, talih.

İde ikbālın füzün Mevlā mübārek manşıbın
Ola galtān hāk-i pāyında ser-i ehl-i sitiz

3. **ikbāl:+ü, +müz**

Gazel 36

Mısra: 4

Mutluluk, saadet, baht, talih.

Gelmez duhül-i meclis-i cānāne hātırā
Ol bezme lāyık olmağa ikbālümüz mi var

ikbāl-i devlet-i felek:

1. **ikbāl-i devlet-i felek:+e**

Gazel 140

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünyanın mutluluğu.

Āb içre 'aks-i encümi dā'im kıyās ider
İkbāl-i devlet-i feleke i'timād iden

ikbāl-mend-i 'ışk:

1. **ikbāl-mend-i 'ışk:**

Gazel 169

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Aşk mutluluğu.

Kāmil dinür o zāta Nesibā ki her zamān
İkbāl-mend-i 'ışk ola idbārı olmaya

iken:

1. **iken:**

Kaside 9

Mısra: 8

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Fermāni ile itdi zemīni yine rüşen
Mağribde güneş olmuş iken perde-keş-i rü

2. **iken:**

Kıt'a 5

Mısra: 4

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Nāle-i ney ki gidādur rüha
Bunda zevķ yok iken ecsāduñ

3. **iken:**

Rübai 24

Mısra: 3

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

'Acz-i beşere kār'il iken anda yine
Dil-beste-i na't-i Aħmed-i Muħtār'am

4. **iken:**

Gazel 143

Mısra: 4

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Sîne-i pür-dāğa gelmez eşküme bakmaz o şüh
Gülsitānda mesken-i dil-cū kenār-ı āb iken

5. **iken:**

Gazel 143

Mısra: 6

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Hüzn ü şādiden nedür bu infi'āl-i dem-be-dem
Ser-be-ser ahvāl-i 'ālem çün hayāl ü h'āb iken

6. **iken:**

Gazel 143

Mısra: 8

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

7. **iken:**

Tarih 18

Mısra: 5

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Böyle bir zāt-ı mükerrem var iken gördi degül
Hatem-i devlet-i sulţān-ı cihān ğayra sezā

8. **iken:**

Tarih 18

Mısra: 7

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Haleb āsüde iken sāye-i iclālinde
Āşiyān iken o şehbāza diyār-ı Şehbā

9. **iken:**

Tarih 18

Mısra: 8

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Haleb āsüde iken sāye-i iclālinde
Āşiyān iken o şehbāza diyār-ı Şehbā

10. **iken:**

Tarih 21

Mısra: 4

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Seyr it kazā-yı Hakk'ı ol zāt-ı bî-'adile
Konya virilmiş iken hükm-i şerī'at ile

Ebruvānın itdi küffār-ı haţ-ı rüdur miyān
Köhne taş-ı deyre döndi bir zamān mihrāb iken

11. **iken:**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Kendim sa'id zu'm iderem rü-siyāh iken
Dā'im hevā-yı nefis ile kārüm günāh iken

12. **iken:**

Gazel 143

Mısra: 1

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Vaz'-ı huşyār eylerem mest-i şarāb-ı nāb iken
Şaqlaram zu'mumca sırr-ı ışık şöhret-yāb iken

13. **iken:**

Gazel 143

Mısra: 2

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Vaz'-ı huşyār eylerem mest-i şarāb-ı nāb iken
Şaqlaram zu'mumca sırr-ı ışık şöhret-yāb iken

14. **iken:**

Gazel 143

Mısra: 10

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Menzil-i maşsüda buldum bir reh-i āsān Nesīb
Nīm-i rāh-ı ğamda bār-ı derd ile bî-tāb iken

15. **iken:**

Gazel 148

Mısra: 1

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Efzûde iken revnağ-ı hüsnüñ nazarumdan
Bilmem ne kaçarsın yine sen reh-güzerümden

16. **iken:**

Gazel 168

Mısra: 5

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Mest-i nâzum ne revâdur var iken maḥmûruñ
Mey-i la'l-i lebüñi bezmde bîgâne göre

17. **iken:**

Gazel 173

Mısra: 5

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

O mâh-rû ile hem-bezm iken sipîhr sezâ
Per-i hümâyı meges-rân iderse ḥ'ânumuza

18. **iken:**

Gazel 209

Mısra: 9

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Ḥaḳḳâ Nesîb ḥüsn ile mümtâz iken o şüh
Ġâlib görindi ḥüsninde ḥüsn-i ḥaşâ'ili

19. **iken:**

Terci-bend 1

Mısra: 2

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Kendim sa'îd zu'm iderem rû-siyâh iken
Dâ'im hevâ-yı nefis ile kârum günâh iken

20. **iken:**

Terci-bend 1

Mısra: 4

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Oldum menâm-ı gâflet ile reh-rev-i ḥaṭâ
‘Abde hemîşe lâyıḳ olan intibâh iken

21. **iken:**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Ḥayfâ ki gül-i nefis beni itdi güm-şüde
Zühd ü vera‘ behîşte çıkar şâh-râh iken

22. **iken:**

Terci-bend 1

Mısra: 8

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

İsbât-ı Ḥaḳ' da ṭâlib-i burhân u ḥüccetem
Zerrât-ı kâyinât vücûda güvâh iken

23. **iken:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Ġayra ne gûne eyleyeyim ḥâlûmi beyân
Sen bir ‘aṭâ vü raḥmeti çok pâdişâh iken

24. **iken:**

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Bâğ-ı İrem'e değişmez iken
Küyuñda kemîne bir kiyâhuñ

25. **iken:**

Gazel 141

Mısra: 3

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Ġarîbdür bu ki bir âfet-i zamâne iken
Sitemde bendelere tâbî‘-i zamân olasın

26. **iken:**

Gazel 49

Mısra: 5

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Dem ü lahm olduĖuñ aĖyār ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse hayālünñ daği tenhā mı gelür

27. **iken:-ken**

Gazel 65

Mısra: 14

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Telvīn ile pişvālīk olmaz
Mestāne iken imāmet olmaz

28. **iken:-ken**

Gazel 71

Mısra: 4

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Rü'yāda bile hañçer-i cānān görürüz biz
H'āb içre daği teşne iken āb unudılmaz

29. **iken:**

Gazel 42

Mısra: 1

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Gülün evşāfını hem bülbül ü hem hār iken söyler
Gören söyler cemāl-i dil-rübāyı görmeyen söyler

iki:

1. **iki:**

Gazel 161

Mısra: 6

İki, sayı sıfatı.

Dendān mıdır ol dürc-i dehen içre nümāyān
İki dizi lülü-yı dil-efrüz mıdır bu

2. **iki:**

Tarih 2

Mısra: 7

İki, sayı sıfatı.

İki tārīḫ iki mısra'dur ḥisāb-ı tām ile
Ḥāl-dār u sādese çār oldu bī-şekk ü mirā

3. **iki:**

Gazel 15

Mısra: 12

İki, sayı sıfatı.

Mestūr ola 'aybuñ iki 'ālemde Nesībā
Tā sürme şıfat-ber idesin dīdeler üzre

4. **iki:**

Gazel 50

Mısra: 2

İki, sayı sıfatı.

Fürüzān māh u ḥurşid iki zerrīn şem'-dānlardur
Felekte şanma bezm-i 'ışqa cām-ı zer nişānlardur

5. **iki:**

Gazel 109

Mısra: 3

İki, sayı sıfatı.

Bārī olaydı gül gibi ḥande bir iki gün
Encām-ı kārı çāk-i giribān idenlerünñ

6. **iki:**

Gazel 139

Mısra: 5

İki, sayı sıfatı.

Çekdüm bir iki şişe idüp def'-i ḥicābı
Mānend-i zelü gerden-i dil-dāra yapışdum

7. **iki:**

Gazel 149

Mısra: 7

İki, sayı sıfatı.

Birbirinden iki yāri nāḫşān eyler cüdā
Naḫş-ile gider tesāvi keffe-i mizāndan

8. **iki:**

Gazel 176

Mısra: 8

İki, sayı sıfatı.

Fitne-i memlûk nigâh-ı dil-firibümdür dimiş
Şâhid olmuş iki çeşm-i mesti bu da'vâsına

9. **iki:**

Gazel 188

Mısra: 4

İki, sayı sıfatı.

Görilmez şimdi hiç vaz'-ı tebessüm günü cânânun
Dür-i dendân dizilmez oldu iki rişte-i ala

10. **iki:**

Gazel 197

Mısra: 4

İki, sayı sıfatı.

Şehenşâh-ı nigâh-ı nâza istikbâl ider güyâ
Sipâhidür iki şaf bağlamış müjgânlar râhı

11. **iki:**

Gazel 206

Mısra: 7

İki, sayı sıfatı.

Ferâmûş itdürür 'uşşâka iki 'âlemün fikrin
İlâhî hüsnünün bir zerresidür hüsn-i cânânî

12. **iki:**

Gazel 213

Mısra: 2

İki, sayı sıfatı.

Çemenzâr üzre ebr-i nev-bahâr sâye-bân çekdi
Aña kav-si kızağ iki tınâb-ı zer-nişân çekdi

13. **iki:**

Kaside 1

Mısra: 3

İki, sayı sıfatı.

Nüşha-i kadründen iki noktadır mihr ile meh
Bir pür encümdür zer-efşân kehkeşân beyne's-sütür

14. **iki:**

Kaside 2

Mısra: 14

İki, sayı sıfatı.

Ey şehriyâr-ı mülk-i risâlet sen olmasañ
İki cihân vücüd ile olmazdı muğtenem

15. **iki:**

Kaside 3

Mısra: 4

İki, sayı sıfatı.

Oldı ey maḥbûb-ı zât-ı baḥt-ı Kâf-ı kadrüne
İki nokta mihr-i 'âlem-tâb ile bedr-i dücâ

16. **iki:**

Kaside 7

Mısra: 2

İki, sayı sıfatı.

Kitâb-ı dânişinün intihâsı nâ-ma'lûm
İki şâhîfesidür nüşha-i ebedle ezel

17. **iki:**

Kaside 7

Mısra: 8

İki, sayı sıfatı.

İdince baḥr-i şehâsı telâṭum-ı endek
İki cihânı virür sâ'ile bi-vech-i aḡal

18. **iki:**

Kaside 10

Mısra: 8

İki, sayı sıfatı.

Odur ḥ'âce-i mülk-i baḡā ki farṭ-ı himemle
İki cihânı deḡişdi metâ'-ı 'ışḡ-ı kadire

19. **iki:**

Kaside 10

Mısra: 4

İki, sayı sıfatı.

Nühüfte olmasının aşı Şems-i dîn-i velînüñ
Ki cilve-gâh olamaz ‘âlem iki mihr-i münîre

20. **iki:**

Kıt'a 1

Mısra: 3

İki, sayı sıfatı.

Hâl-i ‘âlem böyledür iki sürür itse kırân
Bir gam-ı t̄âkat-güdâz olur miyânına muşîb

21. **iki:**

Kıt'a 1

Mısra: 6

İki, sayı sıfatı.

Mihr ü mehdür cum‘a vü nev-rüz şeb-i mâtem ya
h̄öd

İki dilber cum‘a vü nev-rüzdur mâtem raķîb

22. **iki:**

Kıt'a 27

Mısra: 2

İki, sayı sıfatı.

Her kim eyler t̄â‘at ü zühd ile İslâm'ın kavî
İki ‘âlemde olur ‘izzetle meşhûr-ı enâm

23. **iki:**

Mesnevi 2

Mısra: 9

İki, sayı sıfatı.

Elden çomasañ bir iki hafta
Zevķı bulunur refte refte

24. **iki:**

Müsemmen 1

Mısra: 12

İki, sayı sıfatı.

Şad-selâm olsun saña aşhâb u âle bî-‘aded
İki ‘âlemde cenâbuñdur melâz-ı nîk ü bed

25. **iki:**

Rûbai 19

Mısra: 2

İki, sayı sıfatı.

Ey şâh-ı nesak-sâz-ı eķâlîm-i belâg
Oldı haremünde mihr ü meh iki çerâg

26. **iki:**

Rûbai 23

Mısra: 2

İki, sayı sıfatı.

Ey gülşen-i ravzaña melâ‘ik bülbül
Ol ravzada hürşid ile mehdür iki gül

27. **iki:**

Rûbai 60

Mısra: 2

İki, sayı sıfatı.

Her bād hücüm itmededür kibr ü gülü
Her hâlde iki ejderdür itmekde gülü

28. **iki:**

Tahmis 2

Mısra: 12

İki, sayı sıfatı.

Deryâ-yı muhîtüz dür-i vahdetle leb-â-leb
Kevneyn iki cânibde iki sâhilümüzdür

29. **iki:**

Tahmis 2

Mısra: 12

İki, sayı sıfatı.

Deryâ-yı muhîtüz dür-i vahdetle leb-â-leb
Kevneyn iki cânibde iki sâhilümüzdür

30. **iki:**

Tahmis 2

Mısra: 16

İki, sayı sıfatı.

Öp pîr-i muğan destini vir şadra şürûhı
Mestâne olup çek bir iki cām-ı şabûhı

31. **iki:**

Tarih 2

Mısra: 7

İki, sayı sıfatı.

İki târih iki mışra' dur hisâb-ı tām ile
Hâl-dâr u sâdesi çâr oldı bî-şekk ü mirâ

32. **iki:**

Tarih 8

Mısra: 5

İki, sayı sıfatı.

Nesîbâ fevtine oldı iki târih bu mışra'
Saña Hâfız serây-ı hür u 'inde şadr ola mesken

33. **iki:**

Tarih 9

Mısra: 7

İki, sayı sıfatı.

Mu'ammer eylesün devletle Hakk ol iki maḥdümü
Devâm oldukça tâ zir-i felekde çâr-erkâna

34. **iki:**

Tarih 25

Mısra: 7

İki, sayı sıfatı.

Oldı iki kez ḥıdmet-i fetvâ ile me'mûr
Hall eyledi müşkillerin âzâd u 'abîdüñ

35. **iki:-nci**

Tarih 27

Mısra: 9

İki, sayı sıfatı.

İkinci def'adur kim zîver oldı şadr-ı fetvâya
Kemâl-i imtiyâzın fehm ider bundan ülü'l-ārâ

36. **iki:**

Tarih 30

Mısra: 7

İki, sayı sıfatı.

Vâkı'-i ḥâli iki târih ile itdi beyân
Şayd-ı ma'nâya Nesîb atdı kemendi 'ilm-ile

37. **iki:**

Gazel 155

Mısra: 6

İki belgisiz sıfat.

Tâ ḥaşr olunca mest ola çün Qays u Kûh-ken
Bezm-i maḥabbetün bir iki sâğarın gören

ikilik:

1. **ikilik:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Ayrılık, anlaşmazlık.

Bî-tekellüf bezm-gâh-ı aḳdese itdüñ duḥûl
Şâhid ü meşhûd olup bir ikilik itdi zühûl

iklîm:

1. **iklîm:+e**

Gazel 131

Mısra: 6

Ülke, memleket, diyar.

Oldı dünyâya Sikender gibi ḥükmi cārî
Heft iklîme resâdur yed-i tûlâ-yı kalem

iklîm-i Berber:

1. **iklîm-i Berber:+e**

Gazel 182

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Berber ülkesi.

Hakḳā nazīrini o siyeh-çerde dilberüñ
Bulmaz Nesīb varsa da iḳlīm-i Berber'e

ikrām:

1. **ikrām:**

Tarih 30

Mısra: 3

Ağırlamak, hürmet etmek, saygı göstermek.

Şadrdan şadra seni ikrām için naḳl itdürür
Oldığıçün şāh-ı dehrüñ dil-pesendi ‘ilm-ile

2. **ikrām:+lar**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Ağırlamak, hürmet etmek, saygı göstermek.

Ammā elüñe girince kāmīl
İkrāmlar eyle kıymetin bil

ikrām-ı şeh-i ‘ışk:

1. **ikrām-ı şeh-i ‘ışk:**

Gazel 175

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Aşk sultanının ikramı.(Sevgili bağlamında kullanılmıştır.).

Laḫt-ı cigerüñ bezm-i ğama mā-ḫazar eyle
İkrām-ı şeh-i ‘ışk ise maḳşūd Nesība

ikrār id-:

1. **ikrār id-:-er, -üz**

Rübai 31

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söyleme, bildirme.

Ammā ki medīhinde Resūlullāh'uñ
Şad şerm ile noḳşānumuz ikrār iderüz

iksā it-:

1. **iksā it-:-di**

Tarih 9

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Giydirmek.

Ser-ā-pā itdi iksā ‘ākifān-ı dergeh-i Pīr'i
Şafā bahş eyledi nev hırḳalarla ḳalb-i iḫvāna

iksīr:

1. **iksīr:+i, +nüñ**

Gazel 132

Mısra: 3

İlaç, madde, sihirli karışım.

Püte-i dilde fenā iksīrinüñ ḫāşiyetin
Āteş-i ‘ışkıyle pür cüş olmayınca bilmedüm

2. **iksīr:+dür**

Gazel 13

Mısra: 7

İlaç, madde, sihirli karışım.

İksīrdür dinilse edeb itme iştibāh
Sulṫān-ı evliyā didi ḫayrun mine'z -zeheb

3. **iksīr:**

Gazel 38

Mısra: 3

İlaç, madde, sihirli karışım.

Şīme-i sencidedür iksīr ile mermüz olan
Kīmyā ḫann itme kim taḳlīb-i māhiyyetledür

iksīr-i a‘zam:

1. **iksīr-i a‘zam:**

Gazel 96

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

En büyük ilaç, yardımcı.

‘Ālem-i kevn ü fesād olmuş Nesīb andan tehī
Var ise iksīr-i a‘zam ḫātır-ı mesrūr imiş

iksīr-i feyz:

1. **iksîr-i feyz:**+dür

Gazel 120

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bereket iksiri.

Seng-i siyâh iseñ zer-i hâliş-‘ayâr ider
İksîr-i feyzdür nazarı Mevlevîler'üñ

2. **iksîr-i feyz:**

Tarih 6

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bereket iksiri.

Her nigâhı t̄alib-i Hâk̄k'a olur iksîr-i feyz
Her kelâmı h̄all-i iškâl-i rumûz-ı Mesnevî

iksîr-i şafâ:

1. **iksîr-i şafâ:**

Gazel 37

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Mutluluk iksiri.

Belî iksîr-i şafâ var ise bu ‘âlemde
Bâde-i köhnededür dilber-i nev-sâldadur

iktibâs:

1. **iktibâs:**

Gazel 88

Mısra: 6

*Söz arasında Kur'anıkerim'den veya ehâdis-i şerifden
yahut âsâr-ı ekâbirden bir cümlemin kâmilin veya kısmen
iradi.*

Mâh-ı nev ebrûsına taqlid idüp mihr-i felek
Muşhaf-ı hüsninden itmiş âyet-i nûr iktibâs

iktidâr:

1. **iktidâr:**+u, +m

Gazel 45

Mısra: 8

Güç yetme, iktidar.

Ne gûşe-gîr-i ferâğ olmağa müsâ'id dil
Ne küy-ı maqşada reftâra iktidârım var

iktizâ it-:

1. **iktizâ it-:**-miş, -dür

Kaside 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lazım gelmek, gerekmek.

Meddi'd-dühür-ı gayretüñ itmişdür iktizâ
Tâ âhîretde ümmetüñe irmeye elem

2. **iktizâ it-:**-miş

Tarih 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lazım gelmek, gerekmek.

Nice dem seyr ü temâşâ-yı cihân itmemezi
İktizâ itmiş idi hikmet-i Hâllâk-ı enâm

ilâh:

1. **ilâh:**+uñ

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Ey Allah'im!

Her rûz u şeb itmede niyâzi
Dergâhına yüz sürüp ilâh'uñ

ilâhî:

1. **ilâhî:**

Gazel 206

Mısra: 8

Ey Allah'im!

Ferâmûş itdürür ‘uşşâka iki ‘âlemün fikrin
ilâhî hüsnüñün bir zerresidür hüsn-i cânânî

2. **ilâhî:**

Tarih 6

Mısra: 4

Ey Allah'im!

Zühd ü takvâ ile ol maḥdümü rāh-ı dінде
Yâ İlähî eyle cedd-i emcedinüñ pey-revi

3. **İlähî:**

Tarih 16

Mısra: 4

Ey Allah'ım!

Meftûḥ idi bâbı hemîşe ehl-i fakr u 'usrete
'Uḫbâda bâz ola İlähî rûḫına bâb-ı 'aden

4. **İlähî:**

Terci-bend 1

Mısra: 11

Ey Allah'ım!

Bî-çâreyem İlähî benüm çâre-sâzum ol
Dil-ḥastayam ṭabib-i ğam-ı cân-güdâzum ol

5. **İlähî:**

Terci-bend 1

Mısra: 11

Ey Allah'ım!

Bî-çâreyem İlähî benüm çâre-sâzum ol
Dil-ḥastayam ṭabib-i ğam-ı cân-güdâzum ol

6. **İlähî:**

Terci-bend 1

Mısra: 11

Ey Allah'ım!

Bî-çâreyem İlähî benüm çâre-sâzum ol
Dil-ḥastayam ṭabib-i ğam-ı cân-güdâzum ol

7. **İlähî:**

Terci-bend 1

Mısra: 11

Ey Allah'ım!

Bî-çâreyem İlähî benüm çâre-sâzum ol
Dil-ḥastayam ṭabib-i ğam-ı cân-güdâzum ol

8. **İlähî:**

Terci-bend 1

Mısra: 11

Ey Allah'ım!

Bî-çâreyem İlähî benüm çâre-sâzum ol
Dil-ḥastayam ṭabib-i ğam-ı cân-güdâzum ol

İlâm:

1. **İlâm:** +i, +n, +a

Kıt'a 23

Mısra: 1

Bildirme, anlatma.

Ḥâsîdün İlämına şabr eyle ol şâdî-nümâ
Şabrdur terfî' iden her işde ḳadr-i merdümi

İ'lâm:

1. **İ'lâm:**

Gazel 39

Mısra: 14

Bildirme, anlatma.

Her zamân vaz'-ı diger-gün ile gerdün Nesîb
Âḫîrû'l-emr fenâsın bize İ'lâm eyler

2. **İ'lâm:**

Gazel 91

Mısra: 9

Bildirme, anlatma.

Yâre İ'lâm ideğör derd-i dil-i zârı Nesîb
Raḥm ider güş idicek ḫâlûñ o yâr-ı dil-keş

İ'lâm eyle-:

1. **İ'lâm eyle-:-mek**

Gazel 207

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bildirmek, anlatmak.

Nesîbâ ḫâl-i zâruñ yâre İ'lâm eylemek müşkil
Beyân-ı râz-i dil taḫrîrden taḫrîrden ḳaldı

i'flām id-:

1. i'flām id-:-e, -mem

Gazel 160

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bildirmek, anlatmak.

Bezm-i meyde yāre i'flām idemem ḥāl-i dilüm
Şavt-ı kulluk gūş olunmazsa leb-i kınnineden

ile:

1. ile:

Gazel 23

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Yazarken ḥasret-i cānān ile bir āh-ı serd itsem
Mişāl-i kâğız-ı bād ide gerdūna sefer kâğız

2. ile:

Gazel 23

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Sözi ḥatm eyle istifsār-ı la'l-i yār ile ey dil
K'olur mühr-i şehen-şāh ile ḥayli nām-ver kâğız

3. ile:

Gazel 23

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Sözi ḥatm eyle istifsār-ı la'l-i yār ile ey dil
K'olur mühr-i şehen-şāh ile ḥayli nām-ver kâğız

4. ile:

Gazel 157

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

İmtizāc eyleyemez zulmet ile nūr Nesib
Olmaz ārām-geh-i kine derūn-ı rüşen

5. ile:

Gazel 173

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

O māh-rū ile hem-bezm iken sipihr sezā
Per-i hümāyı meges-rān iderse ḥ'ānumuza

6. ile:

Gazel 2

Mısra: 9

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Cünūn-ı 'ışk ile sāmān-ı düşmendür n'ola itse
Nesib-i zāra şimdi āşinā bigāne istiğnā

7. ile:

Gazel 7

Mısra: 5

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Kıl luṭfuñ ile beste-i gül-deste-i te'sir
Ser-rişte-i āh-ı şerer-efşānumı yā Rabb

8. ile:

Gazel 9

Mısra: 13

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Zāhid bu hîre-çeşm ile kūy-i haķıķati
Görmek murād ise

9. **ile:**

Gazel 14

Mısra: 5

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Ol zevķ ile tā ıtutmaya telhî-i memātı
Dil-ħasta-i hicrānuña bir va‘d-i vişāl it

10. **ile:**

Gazel 34

Mısra: 11

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

‘Işķ itdi cünün ile beni şöhre-i ‘ālem
Efsāne-i Mecnūn benüm ednā semerümdür

11. **ile:**

Gazel 48

Mısra: 8

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Edeb āmūz-ı debistān-ı maħabbet dā‘im
Sa‘y ile ħarf-i temennāyı ferāmūş eyler

12. **ile:**

Gazel 49

Mısra: 5

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Dem ü laħm olduĖuñ aĖyār ile fikrümde iken
Çeşümüme gelse ħayālūñ daħi tenhā mı gelür

13. **ile:**

Gazel 50

Mısra: 9

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Nesibā ħasret-i Rüm ile Mışır içre dil-efĖāram
Ki her bir berg-i ħurmā çeşümüme nevk-i sinānlardur

14. **ile:**

Gazel 51

Mısra: 3

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Bir āh ile bitürür kār-ı düşmeni merdān
Neberd-i bî-ħüde te‘şir-i seyf bilmezler

15. **ile:**

Gazel 55

Mısra: 3

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Bād-ı firāk ile yem-i eşķüm ki cūş ide
Her mevcesi ber-āver-i lülü-yı rāz olur

16. **ile:**

Gazel 59

Mısra: 9

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Ülfet-güzin olalı Nesibā ħayāl ile
Mābeynümüzde yār ile vuşlat ħicābdur

17. **ile:**

Gazel 62

Mısra: 8

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Çeküp nîk ü bedinden ‘âlemüñ el olmuş âzâde
Me‘âl-i emr-i mütû ile ‘âmil Mevlevîlerdür

18. **ile:**

Gazel 64

Mısra: 14

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Sâğar-ı bezm-i elestüñ keyf-i bî-keyfiyyetin
Bâde-i tevhiid ile bî-hûş olan mestâne şor

19. **ile:**

Gazel 65

Mısra: 13

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Telvîn ile pişvâlık olmaz
Mestâne iken imâmet olmaz

20. **ile:**

Gazel 66

Mısra: 3

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Hâlet-i ehl-i fenâ merg ile tağyîr olmaz
Zer-i pâkîze eşer kerde-i iksîr olmaz

21. **ile:**

Gazel 78

Mısra: 8

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Olmasa hâtem-i tevfiğ-ı Hudâ zîb-i benân
Kimse teşhîr-i perî ile Süleymân olmaz

22. **ile:**

Gazel 79

Mısra: 2

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Sîne şâfâ ne gâzab lâzîme-i kîn olmaz

Âyine zîştî-i timsâl ile çirkîn olmaz

23. **ile:**

Kaside 1

Mısra: 14

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Tâ köhen gülzâr-ı ‘âlemde ola gül ser-zede

Tâ ki devr ide gülistânî şaba ile debür

24. **ile:**

Tarih 27

Mısra: 15

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Nesîb-âsâ ahâli didi tebrîk ile târihîn

Mübârek-bâd ‘Abdullâh Efendi'ye yine fetvâ

25. **ile:**

Gazel 39

Mısra: 13

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Her zamân vaz'-ı diğîr-gün ile gerdün Nesîb

Âhîrî'l-emr fenâsın bize i'lam eyler

26. **ile:**

Gazel 157

Mısra: 1

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Sensüz ey meh nic'olur cân ile âmiziş-i ten

‘Aks-i âyînede bî-şûret ider mi mesken

27. **ile:**

Gazel 159

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Berķ ile ĥande ider vaz'ına ehl-i kibrüñ
Mihr ü meh şanma çutar çarĥ-ı zemîne güşin

28. **ile:**

Gazel 177

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ĥayāl-i la'lüñ ile bâğa varsa bir 'āşık
Şarāb-ı nāb gibi neşve-baĥş olur güre

29. **ile:**

Kaside 10

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

O deñlü eylemiş āmiziş anda lafz ile ma'nā
Muĥāldür o kadar imtizāc-ı sükker ü şire

30. **ile:**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Gāhī ĥayāl-i vaşl ile mesrūr u ĥōş-terem
Endişe-i firākuñla gāhī mükedderem

31. **ile:**

Gazel 39

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,

beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Şıdķ ile ĥıdmet-i maĥdümına dil-beste olan
Giderek kendini şāyeste-i ikrām eyler

32. **ile:**

Gazel 32

Mısra: 11

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Çāşnī-i ĥāl zevķ-ı kāl ile yeksān degül
Lezzet-i didāra nisbetle beĥişt A'rāf olur

33. **ile:**

Gazel 67

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Dil-i şāfi kıyūd-ı dehr ile endüh-gin olmaz
Midād-ı tīre tağyīr efgen-i şab'ı nigīn olmaz

34. **ile:**

Gazel 101

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Olurdum mütteĥid yār ile ağyār olmasa mānī'
Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi ĥār olmasa mānī'

35. **ile:**

Gazel 124

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Tekebbür itme taĥşil-ı ĥnā-yı şalbe sa'y eyle
'Ubüdiyetle faĥr it faqr ile dā'im mübāhī ol

36. **ile:**

Gazel 146

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

İtmez ğurūr-ı ħüsn ile bir nazra ‘aksine
Meşşāta itse āyīnesin āfitābdan

37. **ile:**

Gazel 181

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Tekerrür ile çoğalmaz ħaħikat-i vāħid
Ruhām muğallaṭa-kār-ı şümāra aldanma

38. **ile:**

Gazel 185

Mısra: 12

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Kūyından eyledükçe Nesīb ol şāhuñ güzer
Ḳaṭ‘ eylerüz ‘alāḳayı cān u cihān ile

39. **ile:**

Gazel 192

Mısra: 6

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ser-i rehde nigāh-ı āşināyīdür ğarāz yoksa
O āhū-çeşm ile hem-vāre ülfet ḳanda ben ḳanda

40. **ile:**

Gazel 194

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,

beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Nuṭḳ-ı pāk ile olur zā‘iḳa cān-ı şīrīn
Lāyīḳ-ı sūkker olur gör ki dehān-ı ṭūṭī

41. **ile:**

Gazel 196

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Gör zāhidi ki ḳalka-i tevḳidde müdām
Ol māh-peyker ile döner āsumān gibi

42. **ile:**

Gazel 196

Mısra: 10

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Şabr idelüm Nesīb cefāsına ol mehüñ
Cevr ile ḳaşdı bendesini imtiḳān gibi

43. **ile:**

Gazel 198

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Meded üftādeññ bir cām ile destin alup ḳaldur
Ayağuñ öpmege sāḳī dil-i derd-āşinā düşdi

44. **ile:**

Gazel 199

Mısra: 6

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Didāruñ dil vāḳı‘asında bile görmez
Çeşmümde ğam-ı hecrüñ ile h‘ab mı ḳaldı

45. **ile:**

Gazel 201

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Pür olsun sâkıyâ cām u sebū nev-rūzdu şimdi
Olur zühd ile diller hep ‘adū nev-rūzdu şimdi

46. **ile:**

Gazel 202

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Şurâhî-veş gözümde kan ağıttı intizâr ile
‘Aceb bu meclise ol dilber-i mümtâz gelmez mi

47. **ile:**

Gazel 203

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ğam-ı firâkuñ ile güş iden fiğānumızı
Ten-i nizârda zenbūr şandı cānumızı

48. **ile:**

Gazel 209

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ĥakḳā Nesīb ĥüsn ile mümtâz iken o şūḥ
Ġālib görindi ĥüsninde ĥüsn-i ĥaşā’ili

49. **ile:**

Gazel 211

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,

beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Şems-i ĥakīkat ile idince muḳābele
İtdi ihāta nūr u ziyā Mevleviler’i

50. **ile:**

Kaside 1

Mısra: 14

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Her biri burhān-ı ĥakḳaniyyetüñdür bî-cedel
Ĥazret-i Ĥur’ān ile İncil ü Tevrāt ü Zebūr

51. **ile:**

Rübai 40

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Zaḥm-ı dile elmās ile merhem birdür
Tiryāk ile dil-ĥastalara sem birdür

52. **ile:**

Rübai 40

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Zaḥm-ı dile elmās ile merhem birdür
Tiryāk ile dil-ĥastalara sem birdür

53. **ile:**

Gazel 139

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Leb-riz oluyor kan ile dil ağladuğumca
Sermâyemi efvüde ider kâra yapışdum

54. **ile:**

Gazel 143

Mısra: 10

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Menzil-i maḫsūda buldum bir reh-i āsān Nesīb
Nīm-i rāh-ı ḡamda bār-ı derd ile bī-tāb iken

55. **ile:**

Gazel 24

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḳays ile hem-dāsītān oldum ki ‘ālem dir baña
Deşt-i ḡamda bir ḡazāl-i ḫüsn için āvāredür

56. **ile:**

Gazel 11

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Mest-i nāzum ḡayr ile bezm-i şarāb itdūñ bu şeb
Nār-ı ḫasretle dil ü cānum kebāb itdūñ bu şeb

57. **ile:**

Gazel 17

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Gülşen-i nāza şabālık eylemiş bād-ı niyāz
Ol zamān kim ḫüsn ile ‘ışk eylemişdür imtizāc

58. **ile:**

Gazel 40

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,

beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Aḡyār ile düçār olıcaḡ ol perī baña
Bir merḫabā dimez görür amı gelür geçer

59. **ile:**

Gazel 56

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḳaçan ki nāz ile ol şūḫ cāme-ḫ’āba girer
Döner o mihr-i cihān-tābe kim seḫāba girer

60. **ile:**

Gazel 58

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḳad-i ḫamīde ile nāle besdür ehl-i dile
Semā^c-ı zemzeme-i çeng ü nāyı neylerler

61. **ile:**

Gazel 74

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Āhumuz sūnbül-i destār-ı Mesīḫā iderüz
Ḳuvvet-i nāmiye-i ‘ışk ile ol ḫāküz kim

62. **ile:**

Gazel 78

Mısra: 6

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

İmtihān tā ki ola ortada seng-i mi’yār
Kişi da’vā ile hiç fā’iḡ-ı akrān olmaz

63. **iledür:+dür**

Gazel 85

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ārāmumuz semā' iledür rüzgārda

Girdāb-ı baħr-i 'ışqa batan Mevleviler'üz

64. **ile:+dür**

Gazel 131

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ƙuvvet-i ğayr iledür cünbişi yok istiqlāl

Pāy-ı çübın gibi sābit olamaz pāy-ı Ƙalem

65. **ile:+dür**

Gazel 162

Mısra: 12

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Olur mü'eddi-i řıdƘ-ı maƘāl sine-i riş

Ƙırān-ı mühr iledür vech-i řoħbet imzāda

66. **ile:**

Kaside 8

Mısra: 14

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

řalāt-ı Ğudā rüħuňa ola vāřıl

Daħı rüħ-ı ařhāb ile Āl'e munzam

67. **ile:**

Gazel 39

Mısra: 1

Beraber, birlikte anlamlarında edat; hâlinde, durumunda.

Zulmet-i cehl ile řubħ-ı emelin řām eyler
İtmeyen kesb-i ma'ārif nice ārām eyler

68. **ile:**

Gazel 40

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Meydān-ı 'işvede göresin şit-i ğüsn ile

Ol nev-ħırām-ı serv ü Ƙad ānı gelür geçer

69. **ile:**

Gazel 40

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Meydān-ı 'işvede göresin şit-i ğüsn ile

Ol nev-ħırām-ı serv-Ƙadānı gelür geçer

70. **ile:**

Gazel 41

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Nühüfte-gāħ o perı-veř baňa gelür görünür

O dem neřāt ile ğamdan rehā gelür görünür

71. **ile:**

Gazel 159

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Dem-i üstād ile ğüyende olur ħāme Nesīb

Açamaz ney nefes almasa leb-i ħāmūřın

72. **ile:**

Gazel 182

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Meşşātanuñ ne kārı var ol rüy-ı pāk ile
Muhtāc olur mı hüsni-i Hudā-dād zivere

73. **ile:**

Gazel 9

Mısra: 15

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Görmez misin olsa mihr ile meh dūr-bīn saña
Sensin saña hicāb

74. **ile:**

Gazel 73

Mısra: 14

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Rāhat-ı lāne ile rencişi-i çeng-i şehbāz
Kebk-i kuh-sār-ı ğam-ı ışka Nesibā birdür

75. **ile:**

Gazel 173

Mısra: 14

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Hemişe fikrümüz olsun Nesib rüy u lebi
Gül ile mül kıoyalum biz şüküfe-dānumuza

76. **ile:**

Kaside 1

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,

beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Nüşha-i kadrüñden iki noqtadur mihr ile meh
Bir pür encümdür zer-efşān kekkeşān beyne's-sütür

77. **ile:**

Kaside 2

Mısra: 16

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Şad-kāfile şalāt u selām ola muttaşıl
Rūh-ı rasüle āl ile aşhāba dađi hem

78. **ile:**

Kaside 3

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Oldı ey maħbüb-ı zāt-ı baħt-ı Kāf-ı kadrüñe
İki noqta mihr-i ʿālem-tāb ile bedr-i dücā

79. **ile:**

Rübai 32

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

ʿĀrifler ider ʿālem-i imkāni fedā

ʿĀşıklar ider hūr ile ğılmāni fedā

80. **ile:**

Tarih 7

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Himmet-i ħāzret-i Pīr ile görildi cümle
Mekke vü Kıuds ü Medīne ħaraf-ı Mış ile Şām

81. **ile:**

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

‘İşkuñda kemīne hālüm oldı
Efsāne-i Kūh-ken ile Mecnūn

82. **ile:**

Gazel 14

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

‘Uşşāk-ı perīşān dili ey şūh-ı cefā-cū
Hecr-i ser-i zūlfūñ ile tīr şifte-hāl it

83. **ile:**

Gazel 16

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

N'ola açılsa niyāz ile o gül gülşende
Açmağa gıncaları bād-ı şabādur bā‘iş

84. **ile:**

Gazel 17

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Verziş-i sevdā-yı zūlf ü haṭṭ ile dil-hastayam
Bu hevālar āhīrū’l-emr itdi tağyīr-i mizāc

85. **ile:**

Gazel 19

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,

beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Māh-ı nev şanma olup ol mehūñ ‘uşşākından
Oldı Zāl-i felekün derd ile ebrūsı sefid

86. **ile:**

Gazel 43

Mısra: 6

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Kenār-ı sāhil-i pāyāna zūd-ter irişür
Dü-bād-bān-ı şeb ü rüz ile sefine-i ‘ömr

87. **ile:**

Gazel 59

Mısra: 10

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ülfet-güzin olalı Nesībā hayāl ile
Mābeynümüzde yār ile vuşlat hicābdur

88. **ile:**

Gazel 63

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Mey-i mecāz ile ser-ḥōş kıyās ider gören ammā
Nesīb'i mest-i ser-endāz iden o bāde degüldür

89. **ile:**

Gazel 68

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Zu‘m ile nākış olan zāta meziyyet gelmez
Māliḥulyā ile hiç ādeme devlet gelmez

90. **ile:**

Gazel 140

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Her kanda olsa ʿizz ile maḥdüm ğayr olur
Fermān-ı Ḥakḫ'a raġbet ile inḫiyād iden

91. **ile:**

Gazel 154

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Senden beni mehcūr idemez taʿne-i aġyār
Bülbül sitem-i ḥār ile geçmez gül-i terden

92. **ile:**

Tahmis 1

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Bizüz ol bâde-i ʿışḫ ile sekrân

93. **ile:**

Gazel 27

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Niġāh itdükçe nūr-ı ḫalʿatüñden sine rüşendür
Fürüg-ı mihr ile âyine güyâ pertev-efgendür

94. **ile:**

Gazel 36

Mısra: 10

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Gördükçe yüz çevirme ʿaceb mi bizi Nesîb
Yār ile rü-be-rü olacaḫ ḫālümüz mi var

95. **ile:**

Gazel 66

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḥüs-n-i tedbîr ile mümkün mi kazayı tebdîl
Rây-ı şâyib siper-i nâvek-i taḫdîr olmaz

96. **ile:**

Gazel 91

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Yine ser-mesti-i hicrân ile ğavġâmuz var
Oldı berceste sere keyf-i şarâb-ı bî-ġaş

97. **ile:**

Gazel 94

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Âh ile gider küçe-i cānāneye göñlüm
Bir nāme-i ser-bestedür ol tire şarılımış

98. **ile:**

Gazel 99

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḥükm-i bahār-ı vuşlat-ı cānān ile yine
Oldı şüküfte sînedo verd-i ter-i neşât

99. **ile:**

Gazel 4

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

‘İşkür ‘aşıklara zıkr ile devrân itdüren
Kad edäre'l-cisme hubbullâhi devrâne'r-reha

100. ile:

Gazel 32

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Dem urursa hâl-i kâminden muğallid lâf olur
Büriyâ ger şanma nesc-i maḥz ile zer-bâf olur

101. ile:

Gazel 32

Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

İtikâd-ı pāk ile girdâr-ı bed virmez zarar
Âb-ı tîre menba‘ı şâf olsa yâb yâb şâf olur

102. ile:

Gazel 32

Mısra: 14
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ehl-i keşfüñ pāye-i ednāsını bulmaz Nesib
Gerçi zâhid ‘ilm ile müstahric-i Keşşâf olur

103. ile:

Gazel 38

Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Şîme-i sencidedür iksir ile mermüz olan
Kîmyâ zann itme kim taklib-i mâhiyyetledür

104. ile:

Gazel 44

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Mürğ-i dil ‘ışk ile âvâre değüldür de nedür
Beste-i zülf-i siyeh-kâre değüldür de nedür

105. ile:

Gazel 52

Mısra: 5
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Sürür-ı dehr ile bigâne eyledi giderek
Meger ki gönlümüzün mübtelâsıdır gam-ı yâr

106. ile:

Gazel 64

Mısra: 11
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

‘Aql ile bil maḥbes-i ten içre cânuñ zücretin
Yüsuf uñ hâlin refîk-ı gūşe-i zindāna sor

107. ile:

Gazel 68

Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Nik ü bed farkını müstelzim olan ‘aql ancak
Vâz‘-ı nâ-sâz ile nâ-dāna hacâlet gelmez

108. ile:

Gazel 71

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Vuşlatda ğam-ı hecr-i ciger-tâb unudılmaz
Dür olmağ ile şoĥbet-i aĥbâb unudılmaz

109. ile:

Gazel 73
Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Menzilinden düşüp âvâre olur ĥâk-nişin
Perr-i ğayr ile o kim tîr-veş eyler pervâz

110. ile:

Gazel 74
Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Nîk-baĥtâna daĥi vuşlat-ı cânân muĥâl
Baĥt-ı vârun ile biz yok yere ğavġâ iderüz

111. ile:

Gazel 74
Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Gülşen-i medĥine tevcîh-i nigâh itdükçe
Şevĥ ile ĥâmemüzi bülbül-i ġyâ iderüz

112. ile:

Gazel 78
Mısra: 4
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

İttiĥâd-ı ‘amele baĥma şeref zâtdadur
Dem-i ‘îsa dem-i seĥĥâr ile yeksân olmaz

113. ile:

Gazel 78
Mısra: 10
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Olamaz mekr ü ĥiyel sedd-i mesîl-i idbâr
Marâz-ı mevte ‘aĥâķîr ile dermân olmaz

114. ile:

Gazel 78
Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Süĥan-ı ehl-i riyâ eylemez îrâs-ı şafâ
Bed-şadâ ĥüsn-i taşannu‘ ile ĥōş-elĥân olmaz

115. ile:

Gazel 78
Mısra: 4
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Dil sefid olmaġa muĥtâcdur âdem yoksa
Merd-i destâr-ı sefid ile Müselmân olmaz

116. ile:

Gazel 78
Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ketm-i esrâr-ı şehensâh ider elbette nedim
ġüft ü ġyü ile kişi nâ‘il-i ‘îrfân olmaz

117. ile:

Gazel 79

Mısra: 4
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Kimdür ol kim ola dāmād-ı ‘arūs-ı dünyā
Naqd-i ‘ömr ile edā-kerde-i kâbîn olmaz

118. ile:

Gazel 80

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

‘Işık ile biz pāye-i mecnūna çıkmış inmişüz
Hāküz ammā bād ile gerdūna çıkmış inmişüz

119. ile:

Gazel 80

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

‘Işık ile biz pāye-i mecnūna çıkmış inmişüz
Hāküz ammā bād ile gerdūna çıkmış inmişüz

120. ile:

Gazel 80

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Dil didi biz ol resen-bāzuz ki tiğ-ı āh ile
Rīsmān-ı tūrri-i Şeb-gün'a çıkmış inmişüz

121. ile:

Gazel 83

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Derdi her bü'l-hevesün ‘ışık ile ezfūn olmaz
Her hevā-pīşe hem-efsāne-i Mecnūn olmaz

122. ile:

Gazel 83

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Hālsüz kāl ile ‘irfān-ı Hudā girmez ele
Māliḥulyāyıla müflis kişi Kārūn olmaz

123. ile:

Gazel 103

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Sīneden ‘ışık ile zāhir olsa kem-ter tāb ü tef
Cennet eyler dūzaḥı hengām-ı maḥşer tāb ü tef

124. ile:

Gazel 103

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Yazdı şîr-i āteşininde mükerrer tāb u tef
Nice demler teff ü tāb-ı ‘ışık ile yanup Nesīb

125. ile:

Gazel 104

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Oldı mesmū‘um ser-ā-pā vaşf-ı ḥübān-ı selef
Var ise sensin meh-i Ken‘ān'a ḥüsn ile ḥalef

126. ile:

Gazel 105

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Zebân-ı çeşm ile her şüha 'arz-ı hâl olmur
Tehî nigâh u hayâ bendesindedür ancak

127. **ile:**

Gazel 109

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Beñzer binâ-yı mescide mâl-i haram ile
Ahvâli imtinân-ile ihsân idenlerüñ

128. **ile:**

Gazel 112

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Mañlûbuñ ise vuşlat-ı cānāne-i merām
Tut dest-i ibtihâl ile dāmānını şebüñ

129. **ile:**

Gazel 117

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Oldukça cām-ı nāz ile mestāne gözlerüñ
Sihr-ile eyledi beni dīvāne gözlerüñ

130. **ile:**

Gazel 119

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Gördük cemâl-i pākūñi def'-i gam eyledük
Keyf-i şarâb-ı hüsnuñ ile 'ālem eyledük

131. **ile:**

Gazel 119

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Feyz-i şeb-i firāk ile mānende-i Nesīb
Gülzâr-ı dāğa eşk-i teri şebnem eyledük

132. **ile:**

Gazel 123

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Sîne-i şāf ile it pend ü naşihat gayra
Āb-ı cārî gibi hem tahir idüp hem pāk ol

133. **ile:**

Gazel 123

Mısra: 12

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Bilmesün şahid-i esrāruñi her kâşır-bîn
Ten-i pür-dāğ ile kaşır-ı dile zer-şübbāk ol

134. **ile:**

Gazel 125

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Bir dem mi var ki nāmiye-i feyz-i derd ile
Dūd-ı derün sünbül-i destārumuz degül

135. **ile:**

Gazel 128

Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Pāy-ı himmet zaḥm-dār u menzil-i maḳşad ba'īd
Miḥnet-i hicrān ile ḥālūñ müşevveşdür göñül

136. **ile:**

Gazel 129
Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ne ḥōş açıldı nesīm-i niyāz ile ol gül
Pür oldı bŷy-ı ḥōş-ı luṭf ile meşām-ı emel

137. **ile:**

Gazel 129
Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ne ḥōş açıldı nesīm-i niyāz ile ol gül
Pür oldı bŷy-ı ḥōş-ı luṭf ile meşām-ı emel

138. **ile:**

Gazel 130
Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ümīd-i sŷd ile nā-dāna ilticā idemem
Nuḳŷd-ı 'ōmri bu sevdā-ile hebā idemem

139. **ile:**

Gazel 130
Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Yanumda pister-i zer-beft ŷ ḥāk yeksāndur
Riyā ile tenŷmi vaḳf-ı bŷriyā idemem

140. **ile:**

Gazel 133
Mısra: 5
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Neşve-i sāgar-ı hicrān ile çoḳ mest olduk
Bir de keyfiyetini cām-ı vişālŷñ görelŷm

141. **ile:**

Gazel 133
Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Dŷd-ı āh ile idŷp dāğ-ı seri perverde
Gŷl ŷ reyḥānını bu kōhne sifālŷñ görelŷm

142. **ile:**

Gazel 137
Mısra: 6
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Fikr-i rŷyuñla dil-i ḡam-gīne virdŷm tesliyet
Bir gŷl-i ḥandān ile bir ṭflı dil-şād eyledŷm

143. **ile:**

Gazel 138
Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Sen māḥa ḳarīn itmediler 'āḳıbetŷ'l-emr
Bu ṭālī'-i vārŷn ile bu baḥt-ı siyāhum

144. **ile:**

Gazel 139

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Şad girye ile zülfi siyeh-kāra yapışdum
Gözden bırakup sübhayı zünnāra yapışdum

145. ile:

Gazel 140
Mısra: 6
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Her kanda olsa izz ile maḥdüm ḡayr olur
Fermān-ı Ḥaḡḡ'a raḡbet ile inḡiyād iden

146. ile:

Gazel 142
Mısra: 4
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Şeh-i iklim-i tecrid ol şafā vir ḡalbüñe yoksa
Sifālīn cām ile ey rind-i mey-ḡāne Cem olmazsın

147. ile:

Gazel 150
Mısra: 9
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Yine bu Nesīb-i zāra peder-āne pend idersin
Ḡam-ı ıḡḡuñ ile tārāca virüp şekib ü şabrın

148. ile:

Gazel 151
Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Döndürme görüp ʿunf ile rüyuñ fuḡarādan
Zinhār şaḡın nāvek-i dil-düz-ı duʿādan

149. ile:

Gazel 157
Mısra: 5
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Çün çenār ateş-i reşk ile yaḡar şimşādı
Gülşene serv-i ḡadüñ olsa eger sāye-figen

150. ile:

Gazel 157
Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Leb-i cān-baḡşuñ ile nīm ḡiḡāb itseñ eger
Bāḡda eyleye reftār-ı nihālān-ı çemen

151. ile:

Gazel 159
Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Pür-füsündur ki alur siḡr ile ḡaḡḡuñ hūşın
Ḥırz-ı cān şanma fenānuñ direm-i menḡūşın

152. ile:

Gazel 159
Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ḥüsni aḡlāḡ ile maḡbüb-ı dil-i ʿālem olur
Gevher-i pend ü naşīḡatden iden mengūşın

153. ile:

Gazel 162

Mısra: 5
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Firib-i va'd-i dürüg ile reh-rev-i hecrüz
Serâbı âb kıyâs eyledük o şahrâda

154. ile:

Gazel 164
Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Lerziş-i nâ-geh-res-i idbâr ile bu 'arşada
Devlet-i nahvet-verân hem-ḥâl-i Kârûn olmadı

155. ile:

Gazel 165
Mısra: 5
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Maḥmûr-ı la'lin öp dehen-i âteşin ile
Muhtâcdur o gül-be-şeker tâzelenmege

156. ile:

Gazel 168
Mısra: 9
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Bulınur nakd-i qabûl ile ḥarîdârı Nesib
Kâle-i kâr-geh-i ṭab^c-ı sühândâne göre

157. ile:

Gazel 172
Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

O meh-rûnuñ mey-i al ile pür sâgar benânında
Açılmış tâze güldür gonca-i zanbağ miyânında

158. ile:

Gazel 173
Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Semûm-ı hecr ile pejmürdelik tamâm olsa
Nesim-i vaşl-ı vezân olsa büstânumuza

159. ile:

Gazel 173
Mısra: 10
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Hezâr vechile ma'nâ-yı ye's ifâde ider
Gelürse ḥarf-i recâ sehv ile zebânumuza

160. ile:

Gazel 178
Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Keştî-i şekib ile gezen baḥr-i rızâda
Elbette olur sâhil-i maqşûda reside

161. ile:

Gazel 183
Mısra: 6
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Hedef-i tîr-i sitem eyler iseñ it beni tek
Güşe-i çeşm ile baq atma şaḫın yâbâna

162. ile:

Gazel 184

Mısra: 10
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ol gül-i gülzâr-ı nâza olalı bülbül Nesîb
Hâsret ile mübtelâ-yı hâr hârum âh âh

163. ile:

Gazel 185
Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Geh tîr-i âh u gâh kemend-i figân ile
Her gice kâr-ı zârdıyuz âsumân ile

164. ile:

Gazel 185
Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Geh tîr-i âh u gâh kemend-i figân ile
Her gice kâr-ı zârdıyuz âsumân ile

165. ile:

Gazel 185
Mısra: 4
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Bîgânelerle ülfetüñe itmezüz hâsed
Biz dahî maḥrem idük o bezme zamân ile

166. ile:

Gazel 185
Mısra: 6
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ṭayy idemez mi râh-ı ğam-ı hecrüñi göñül
Şahbâ gibi tekâver-i âteş-‘inân ile

167. ile:

Gazel 185
Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Bûs-ı lebûñ-çün eyleme ben bendeñi helâk
Ey tünd-ḥû yumaḡ olamaz ḡanı ḡan ile

168. ile:

Gazel 185
Mısra: 10
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Şad-pâredür göñül nice âh eylesün eşer
İrmez nişâna tîr şikeste kemân ile

169. ile:

Gazel 189
Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Şevḡ-ı vüşül Ka‘be-i taḡḡık ile olur
Hâr-ı reh-i fenâ gül-i ter Mevlevîler'e

170. ile:

Gazel 189
Mısra: 5
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Dür-sübḡa-i sirişk ile olsa ‘aceb midür
Âheng-i nâle vird-i şeher Mevlevîler'e

171. ile:

Gazel 189

Mısra: 9
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Dergāh-ı Pîr'ün oldu Nesibā bahā ile
Her rîze sengi dürr ü güher Mevlevîler'e

172. ile:

Gazel 191
Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ġam-ı maĥabbet ile döndi cismümüz târa
Döyer mi tâb-ı tecelli-i ʔalʔat-i yâre

173. ile:

Gazel 191
Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ġam-ı maĥabbet ile döndi cismümüz târe
Duyar mi tâb-ı tecelli-i ʔalʔat-i yâre

174. ile:

Gazel 191
Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Celâl-i ĥüsni olur pencîş-i zebâna sebeb
Ne vech ile disem aĥvâlüm ol sitem-kâre

175. ile:

Gazel 191
Mısra: 10
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Dimez mi bâriĥa-i ĥırmen-i Şekib gören
O ĥande-i nemekîn ile luĥf-ı güftâre

176. ile:

Gazel 191
Mısra: 12
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Fiġân ki beyʔ-geh-i bî-temîz-i ʔâlemde
Bahâ-yı gevher ile Şatılur ĥarĥ-pâre

177. ile:

Gazel 193
Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Nefs-i emmâre-i kâfir niĥe bir ĥile ile
Őafĥa-i ĥalbüni taĥrîf ide İncîl gibi

178. ile:

Gazel 199
Mısra: 4
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Dâmânuña küstaĥ düşersem ʔaceb olmaz
Mestî-i mey-i ʔıŐĥ ile âdâb mı ĥaldı

179. ile:

Kaside 1
Mısra: 13
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

İtdi ihyâ mürdegân-ı cehl ü küfri ʔilm ile
ʔAhdine dirlirse Şâyeste eger yevmü'n-nüşür

180. ile:

Kaside 1

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Yâ Resüllâh bu güne hisset-i ahvâl ile
Kanda na'tûñ kâdadur fikr-i Nesib-i pür-kuşûr

181. ile:

Kaside 1

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Bî-tekellûf ide ervâh ile itilâf ecsâm
Ola fermân-ı cenâb-ı Hâzret ile nefh-i şûr

182. ile:

Kaside 1

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Bî-tekellûf ide ervâh ile itilâf ecsâm
Ola fermân-ı cenâb-ı Hâzret ile nefh-i şûr

183. ile:

Kaside 2

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Na'tûñde incilâ ile her noқта-i siyâh
Oldı nücûm çarh-ı mu'allâya hem-çadem

184. ile:

Kaside 2

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Bir zerre mihrûñ ile şafâ-yâb olan gönül
Olsa 'aceb mi âyine-i şâhed-i kıdem

185. ile:

Kaside 2

Mısra: 14
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ey şehriyâr-ı mülk-i risâlet sen olmasañ
İki cihân vücûd ile olmazdı muğtenem

186. ile:

Kaside 2

Mısra: 13
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Şevk-ı müşâhedât ile tûl-ı kıyâmdan
Tâ sâķ-ı pākûñ üzre zuhûr eyledi verem

187. ile:

Kaside 2

Mısra: 13
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Fikr-i kec ile toptoludur levh-i hâñıra
Mânend-i nakş-ı cevher-i şemşir-i hâm-be-hâm

188. ile:

Kaside 2

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Aldum nuķûd-ı 'ömr ile kâlâ-yı ma'şiyet
Oldı baña bu dâd u deheş müris-i nedem

189. ile:

Kaside 2

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ḥ'āhiş-ger-i şefā'atüñem ḥ'ār u bī-kesüm
Ḥāşıl bu kim vücūh ile muḥtāc-ı luṭfuñam

190. ile:

Kaside 2

Mısra: 14
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Tā ola fikr-i na't-i nebi aḥsenü'l-'amel
Tā kim enāmil ile ola āşinā kâlem

191. ile:

Kaside 3

Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ḥazretüñdür luṭf-ı bī-pāyān ile dā'im olan
Dest-gir-i ümmet-i üftāde-i bī-dest ü pā

192. ile:

Kaside 3

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ḳābe Ḳavseyini ile ḥüsn-i ebruvānuñ bī-mişāl
Sürme-i mā zāğ ile nergislerüñdür dil-rübā

193. ile:

Kaside 3

Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ḳābe Ḳavseyini ile ḥüsn-i ebruvānuñ bī-mişāl
Sürme-i mā zāğ ile nergislerüñdür dil-rübā

194. ile:

Kaside 5

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Nāliş-ger itdi bülbül-i zārı füsün ile
Güyā benefşe gülşene ḥaṭṭ-ı 'izardur

195. ile:

Kaside 5

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ḥālā ferāşet-i çemene bağlayup kemer
Bād-ı şabā o ḥıdmet ile dem-güzārdur

196. ile:

Kaside 5

Mısra: 4
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ḥayretle ser-figende olup nerkis-i çemen
Güyā ḥayāl-i na't ile pür-āfet-kārdur

197. ile:

Kaside 5

Mısra: 12
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ḥuddām-ı ravzasına melek gıbtā itmede
Ṭavf-ı ḥarimi ile felek bī-ḳarārdur

198. ile:

Kaside 5

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

‘İlmine nisbet ile anuñ ‘ilm-i enbiyā
Deryā-yı bī-kerāne ile cüybārdur

199. ile:

Kaside 5

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

‘İlmine nisbet ile anuñ ‘ilm-i enbiyā
Deryā-yı bī-kerāne ile cüybārdur

200. ile:

Kaside 6

Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Nürdan farç idemez rüz u şebi şol kişi kim
Şıdķ ile gūşe-güzin-i harem-i enver olur

201. ile:

Kaside 7

Mısra: 5
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Dem-i velādeti nev-rüz olaydı ‘izzet ile
Olurdu mihre mekān tā-be-ħaşr burc-ı hāmel

202. ile:

Kaside 7

Mısra: 5
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Egerçi vefret-i ‘işıyān ile dinürse sezā
Yem-i günāhına nisbet muħīṭ-i ber-cedvel

203. ile:

Kaside 7

Mısra: 14
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Şalāt-ı Ĥakķ ola rūḥ-ı revānuña bī-ħadd
Gürūh-ı Āl ile aşḥābuña daḥi eşmel

204. ile:

Kaside 8

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Şaķın zu‘m u pendār ile ķalma nāķış
Şaķın ‘ucb ile olma rüsvāy-ı ‘ālem

205. ile:

Kaside 8

Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Şaķın zu‘m u pendār ile ķalma nāķış
Şaķın ‘ucb ile olma rüsvāy-ı ‘ālem

206. ile:

Kaside 8

Mısra: 12
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Nesib-i siyeh-kāra eyle şefā‘at
O dem ki ola seyyiāt ile mülzem

207. ile:

Kaside 9

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Fermāni ile itdi zemīni yine rūşen
Mağribde güneş olmuş iken perde-keş-i rū

208. ile:

Kaside 9

Mısra: 13
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Tā ‘anber ü müşk ile meşām ola mu‘aṭṭar
‘İṭr-ı şalavāt eyleye ol ravzayı ḥōş-bū

209. ile:

Kaside 9

Mısra: 4
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Yā niceye dek ṭurra-i ḥūbāna ta‘alluḳ
Ağardı bu sevdā ile müy-ı ser ü ebrū

210. ile:

Kaside 9

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Noḳşānuña baḳ ḥālūñi merdān ile vezn it
Yok dīde-i inşāf kadar rāst terāzū

211. ile:

Kaside 10

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Kemend-i ḥarf ile ṭutmuş ḡazāl-i sırr-ı ḡuyūbı
Tebârek’llah o şayyād-ı bī-‘adil ü nazīre

212. ile:

Kaside 10

Mısra: 6
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

O şāh-ı memleket-ārā-yı ḥıṭṭa-gāh-ı kemālūñ
Nazīre luṭf ile ḳahrı olur ḥıbbān u sâ’ire

213. ile:

Kaside 10

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ümīd-i luṭf ile demlerdür āsitānuñı bekler
Ki ḥāk-i dergehūñ itmez bedel bisāṭ-ı ḥarīre

214. ile:

Kaside 10

Mısra: 14
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Revā mıdur k'ola dervīş nāmı kendisi ‘āmī
Ne vech ile vara rüz-ı cezāda maḥzar-ı Pīr'e

215. ile:

Kıt'a 1

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Müddet-i ‘ömrümde bir kez gördüm oldı müctemi‘
Cum‘a vü nev-rüz ile ‘aşr-ı muḥarrem ey Nesīb

216. ile:

Kıt'a 4

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Dem-i serdi-i zamâne ile hasta hâtırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsañ ğanımedür

217. ile:

Kıt'a 4

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Dem-i serdi-i zamâne ile hasta hâtırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsañ ğanımedür

218. ile:

Kıt'a 4

Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Na'leynler ile gezmede halk-ı cihân bütün
Güyâ çehâr pây ile merdüm behîmedür

219. ile:

Kıt'a 4

Mısra: 4
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Na'leynler ile gezmede halk-ı cihân bütün
Güyâ çehâr pây ile merdüm behîmedür

220. ile:

Kıt'a 9

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

İlm-ile olsa fürü-mâye ferîd-i rûzgâr
Kimsenün maşşüdını luğf ile incâh eylemez

221. ile:

Kıt'a 10

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Bir gedâ hâlvat-serây-ı şâha itdükte duğûl
Hiç olur mı luğf u ihsân ile mesrûr olmaya

222. ile:

Kıt'a 25

Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Kâmili kıllit-i mâl ile tûtarlar nâkış
Nâkışa vefret-i dünyâ ile dirler kâmil

223. ile:

Kıt'a 25

Mısra: 4
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Kâmili kıllit-i mâl ile tûtarlar nâkış
Nâkışa vefret-i dünyâ ile dirler kâmil

224. ile:

Kıt'a 27

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Her kim eyler tã'at ü zühd ile İslâm'ın kavî
İki âlemde olur 'izzetle meşhûr-ı enâm

225. ile:

Mesnevi 1

Mısra: 5
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Vücüb ile imkânı cem' eyledi
Anı meclis-i kevne şem' eyledi

226. ile:

Mesnevi 2
Mısra: 5
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Âdâb ile hâḫırın su'âl it
Bağ zâhire intikâl-i hâl it

227. ile:

Mesnevi 2
Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Eyle ḫarîḫ ile muḫâḫab
Luḫf eyle kelâma böyle aç leb

228. ile:

Mesnevi 2
Mısra: 14
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Taḫşîle çalış beḫâlet itme
İhmâl ile fevt-i fırşat itme

229. ile:

Mesnevi 2
Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ednâya ḫaḫâret ile baḫma
Şükr-i ni'amı şaḫın bıraḫma

230. ile:

Mesnevi 2
Mısra: 16
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Tâ kim ele girmeyince 'irfân
Ḥayvân ile fark olunmaz insân

231. ile:

Mesnevi 2
Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Tâ nîk ü bedi idince temyîz
Hem-şoḫbet-i beden ile perhîz

232. ile:

Mesnevi 2
Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ḥōş-ḫular ile enîs ü yâr ol
Hem-ḫâl ü nedîm ü ḡam-güsâr ol

233. ile:

Müfret 3
Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Şefeḫat kâkı kerem ıssı imiş dinse sezâ
Yek-ten itdi beni cânân ile sermâ-yı şitâ

234. ile:

Müfret 12

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Kim baksa ʿāleme nazar-ı iʿtibār ile
Mümkin midür ki fark ide aġyārı yār-ile

235. **ile:**

Müsemmen 1

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Rūh ile ol dem ki Hakk ārāyiş-i ten eyledi
Çār-sū-yı cānı mihrüñle müzeyyen eyledi

236. **ile:**

Müsemmen 1

Mısra: 14
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Rūh-ı quds idi rikābuñda saʿādet-veş devān
Yolda qaldı ol daġi sen ʿizz ile olduñ revān

237. **ile:**

Müsemmen 1

Mısra: 4
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Virdi varın fi-sebillāh o merd-i nāzenīn
Zühd ile Fārūq-ı aʿzamdur imāmü'l-müttaġīn

238. **ile:**

Müsemmen 1

Mısra: 5
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Genc-i şerʿe ʿadl ile oldı zamānında emīn
İbn-i ʿAffān eyledi tertīb-i Qurʿān-ı mübīn

239. **ile:**

Müsemmen 1

Mısra: 16
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Olmasa senden kerem müşkil olur hāl-i ʿuşāt
Cān ile hükümñ qabūl iden olur ehl-i necāt

240. **ile:**

Rübai 27

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Tā itmeyicek sirişk-i çeşm ile vuzū
Kimdür ki ide naʿt-i Nebī'de tek ü pū

241. **ile:**

Rübai 31

Mısra: 4
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ammā ki medīhinde Resūlullāh'uñ
Şad şerm ile noqşānumuz ikrār iderüz

242. **ile:**

Rübai 45

Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Memnūn görürüz vaşluñ ile aġyārı
Mesrūr gelüp kūyuña maġzūn giderüz

243. **ile:**

Rübai 46

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Geh derd ü gam-ı hecr ile bîmâr oluruz
Geh mahrem-i hâlvat-kede-i yâr oluruz

244. **ile:**

Rûbai 49

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

‘Uşşâk egerçi ‘ışk ile hâsta gerek
Ma‘şûk dahi ‘âşîka dil-beste gerek

245. **ile:**

Rûbai 50

Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Müjgân ile ey tâlîb-i iksîr-i fenâ
Cârûb-keş-i dergeh-i Mevlânâ ol

246. **ile:**

Rûbai 53

Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Fîkdânî ile fehm olunur kâdr-i zevât
Merg olmasa olurdu mahabbet ma‘dûm

247. **ile:**

Rûbai 57

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Bâzâr-ı hûdîde tâ-be-key pest olasin
Sa‘y it ki fenâ câmî ile mest olasin

248. **ile:**

Tahmis 1

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Geçerseñ kâhr ile tahtü’s serâye
İrem dirseñ eger fakr u fenâyâ

249. **ile:**

Tahmis 1

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Mürîd ile murâdı bir şayarlar

250. **ile:**

Tahmis 2

Mısra: 10

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Hep bir görünür çeşmümüze tâlîb ü maţlab

Hep bizde nihân çarh ile mihr ü meh ü kevkeb

251. **ile:**

Tahmis 3

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ne müşkildür gam-ı dünyâ ile pür-inhimâk olmak

252. **ile:**

Tahmis 3

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,

beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ne güçdür rişte-i kayd ile şāhib-insilāk olmak
Ne beddür her zamān ser-mest-i cām-ı āb-ı tāk olmak

253. **ile:**

Tahmis 3

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Hücüm-ı şevk ile lezzet bulur kıahr u mezelletden
Giden rāh-ı ğama kaç-ı ümid eyler selāmetden

254. **ile:**

Tahmis 4

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Müyesser olmadı olmak vuşul-i kām ile fā'iz
Bahār-ı bāğ-ı dilden kaç-ı peyvend itmişüzdür biz

255. **ile:**

Tarih 2

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Oldı şeş tārīh ile bu beyt-i ra'nā ey Nesib
Müş'ir-i sāl-i cülüs-ı şāh-ı mahşürü'-livā

256. **ile:**

Tarih 2

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

İki tārīh iki mışra' dur hısāb-ı tām ile
Hāl-dār u sadesi çār oldı bī-şekk ü mirā

257. **ile:**

Tarih 2

Mısra: 10

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Evvelinüñ hāl-dārı sāde-i āhırla beş
'Aks olunca altı tārīh oldı 'add ile dilā

258. **ile:**

Tarih 4

Mısra: 14

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Eyledi ilhām tārīhin Nesib'e feyz-i Hakk
Oldı İsmā'il Paşa 'izz ile Mışr'a 'aziz

259. **ile:**

Tarih 5

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Şavb-ı beyt-i 'izzete 'azm eyledi hüccāc ile
Vāşıl oldı bahre güyā çayy-ı deşt idüp süyül

260. **ile:**

Tarih 6

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Zühd ü takvā ile ol maḥdūmı rāh-ı dinde
Yā ilāhī eyle cedd-i emcedinüñ pey-revi

261. **ile:**

Tarih 7

Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Himmat-i hazret-i Pîr ile görildi cümle
Mekke vü Kıuds ü Medîne taraf-ı Mısr ile Şâm

262. **ile:**

Tarih 7

Mısra: 9
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Hıdmet-i meşihat ile bu fakîre virilüp
Ankara tekyesi bâ-emr-i veliyyü'l-in'âm

263. **ile:**

Tarih 11

Mısra: 5
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ûl-i 'ömr ile mu'ammer ola maḥdüm u peder
Olalar mazhar-ı elṭâf-ı Kadîm ü Ezelüñ

264. **ile:**

Tarih 12

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Dest-i ğavvâş-ı 'aṭâ ile yem-i devletden
Oldı bir dürr-i girân-mâye yine cilve-nümâ

265. **ile:**

Tarih 12

Mısra: 4
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Gerdiş itdi yine gerdün be-vefk-ı ḥaṭır
Virdi bir neyyir-i iḳbâl ile dünyâya ziyâ

266. **ile:**

Tarih 12

Mısra: 5
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḥaṭṭ ile ḳubbe-nişin oldı riyâset buldı
Ser-firâz-ı vüzerâ Râmî Meḥemmed Paşa

267. **ile:**

Tarih 12

Mısra: 13
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Didi târiḥi ile müjde-resânân-ı Nesib
'Adl-ile ḳubbe-nişin oldı Meḥemmed Paşa

268. **ile:**

Tarih 13

Mısra: 9
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḥarf-i menḳûṭ ile târiḥin Nesibâ didiler
Şeyḥ İlyâs ide dâ'im ḳurb-ı Yezdân'ı maḥal

269. **ile:**

Tarih 17

Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Vücûdi ḥâl ü ruḥ-ı şâhed-i zamâne idi
Diriğ kim ola ḥâk-i siyâh ile mestür

270. **ile:**

Tarih 17

Mısra: 6
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Fenâsın aıladı bu dâr-ı zulmet-âbâduñ
Kemâl-i rağbet ile itdi ‘azm-i ‘âlem-i nūr

271. ile:

Tarih 18

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Lezzet-i ma‘deletin kām-ı cihān almış idi
Bir zamān olmuş idi ‘adl ile fermān-fermā

272. ile:

Tarih 18

Mısra: 15
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Didi teşrîfûñe târiḥ ile tebşir iderek
Müñr-i şāḥ ile yine geldi Muḥammed Paşa

273. ile:

Tarih 18

Mısra: 16
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Didi teşrîfûñe târiḥ ile tebşir iderek
Müñr-i şāḥ ile yine geldi Muḥammed Paşa

274. ile:

Tarih 19

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ḳazā-yı Ḥaḳḳ ile bir şeb cihāna lerziş el virdi
Zemîni zelzele tahrîk idüp çün mevce-i deryā

275. ile:

Tarih 21

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Āb-ı ruḥ-ı mevālî ‘İdî Efendi kim ol
Meşhūr idi cihānda ‘ilm ü fazilet ile

276. ile:

Tarih 21

Mısra: 4
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Seyr it ḳazā-yı Ḥaḳḳ'ı ol zāt-ı bî-‘adîle
Ḳonya virilmiş iken ḥükm-i şerî‘at ile

277. ile:

Tarih 21

Mısra: 6
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Geldükde Eskişehir'e selḥ oldu şehir-i ‘ömrü
Me‘mūr oldu rûḥı ‘uḳbāya rıḥlet ile

278. ile:

Tarih 21

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Târiḥ ile Nesîbâ kıl rûḥına du‘āyı
‘İdî ola mu‘āniḳ ḥavrá-yı cennet ile

279. ile:

Tarih 21

Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Tārīḥ ile Nesībā kıl rūḥına du‘āyı
‘İdī ola mu‘āniḳ ḥavṛā-yı cennet ile

280. ile:

Tarih 23
Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Atup pūy rāz ile bir tīr pīṣ-rev
Hezār u ṣašt gez oldı ūṣṭābān

281. ile:

Tarih 25
Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Oldı iki kez ḥıdmet-i fetvā ile me’mūr
Ḥall eyledi müşkillerin āzād u ‘abidūn

282. ile:

Tarih 25
Mısra: 9
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Dā‘ileri tāriḥ ile hep didi Nesībā
‘Adn ol mekān rūḥına müftī-i vaḥīdūn

283. ile:

Tarih 27
Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Bi-Ḥamdūli’llah yine geldi zamān-ı ‘adl ü āsāyiṣ
Bu tāze müjde ile rūṣen oldı dīde-i dünyā

284. ile:

Tarih 28
Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Serinde ‘örf-i sebz ile gören dir ūṣānahu’llah bu
Cihān-ı ‘ilmde ser-sebz bir a‘lā cibill oldı

285. ile:

Tarih 28
Mısra: 5
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ḥuṣūṣā ūṣimdi tefvīz-i ūmūr-ı āl ile tāze
Maḥall-i iltifāt-ı pādīṣāh-ı her-milel oldı

286. ile:

Tarih 30
Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Bāṭılı ḥaḳdan mezāk-ı ūṣer‘ ile temyīz idüp
Bildürürsin ḫāṣnī-i zehr ü ḫandı ‘ilm-ile

287. ile:

Tarih 30
Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Şöhret-ārāsın ki ḥaḳḳuṣnda dir erbāb-ı ‘uḳūl
Ḥūsn ile aḥlāḳı mūmtāz oldı kendi ‘ilm-ile

288. ile:

Tarih 30

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Vāki'-i hāli iki tārīḥ ile itdi beyān
Şayd-ı ma'nāya Nesīb atdı kemendi 'ilm-ile

289. ile:

Tarih 33

Mısra: 10
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Beyt-i vāhidde dü tārīḥ du'ā-gūna seni
Eyledüm girye ile rūḥına ḥāfız ihdā

290. ile:

Tarih 35

Mısra: 10
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

İltimās itdükdde ṭab'um ḥāmeden tārīḥini
İtdi üç tārīḥ ile bu beyt-i zībā dil firib

291. ile:

Terci-bend 1

Mısra: 6
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ey ḥūn-ı dīde geldi demi neş'e vir baña
V'ey āh u nāle ile eşer söz ü sāzum ol

292. ile:

Terci-bend 1

Mısra: 6
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Mānend-i meyl-i kıble-nümā semt-i Ḥaḳḳ'a dön
Meyl-i sivā ile yeter olduñ mesel yeter

293. ile:

Terci-bend 1

Mısra: 10
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

'Arz eyle ḥasb-ı ḥālūñi dergāḥ-ı 'izzete
Bī-hūde Zeyd ü 'Amr ile ceng ü cedel yeter

294. ile:

Terci-bend 1

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Kendim sa'īd zu'm iderem rü-siyāḥ iken
Dā'im hevā-yı nefis ile kārüm günāḥ iken

295. ile:

Terci-bend 1

Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Oldum menām-ı ḡaflet ile reh-rev-i ḥaṭā
'Abde hemīşe lāyık olan intibāḥ iken

296. ile:

Terci-bend 1

Mısra: 6
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Zannum budur ki ben ḳulına ide maḡfiret
Cürm ü ḥaṭā ile eger olsam daḥi ferīd

297. ile:

Terci-bend 1

Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ol ceride-i ‘amelümden sevād-ı cürm
Kilk-i ‘atā-yı hāzret-i Sübhān ile resīd

298. ile:

Terkib-bend 1

Mısra: 12
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Evvel bu dil-i hāzini itdūn
Ser-şāre-i luḫfūn ile memnūn

299. ile:

Terkib-bend 1

Mısra: 16
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Bī-dād-gerā revā mı itmek
Zehr-ābe-i hecr ile ciger-hūn

300. ile:

Gazel 68

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Zu‘m ile nākiş olan zāta meziyyet gelmez
Māliḫulyā ile hīç ādeme devlet gelmez

301. ile:

Gazel 68

Mısra: 6
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Tire-dil itse de taḫlīd olamaz ḫāl ehli
Zişt-i bed-şekle tezyin ile şabāḫat gelmez

ilhām eyle-:

1. **ilhām eyle-:-di**

Tarih 4

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

İçe doğmasına sebep olmak.

Eyledi ilhām tāriḫin Nesīb'e feyz-i Ḥaḫḫ
Oldı İsmā‘il Paşa ‘izz ile Mıṣr'a ‘aziz

ilik:

1. **ilik:**

Gazel 161

Mısra: 3

Elbisenin düğme geçmeye mahsus deliği.

Ol sīne-i siminde ilik tügme midür ya
Gencīne-i dūr-beste-i meknūz mıdur bu

‘illet-i ġā‘iyye-i kevn ü icād:

1. **‘illet-i ġā‘iyye-i kevn ü icād:**

Rübai 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Varlığın var olma sebebi.

Ey ‘illet-i ġā‘iyye-i kevn ü icād

Sulṭān-ı rüsül leşker ü derviş-nihād

‘illet-i ġā‘iyye-i kevineyn:

1. **‘illet-i ġā‘iyye-i kevineyn:**

Kaside 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünya ve ahiretin sebep gayesi.

Sulṭān-ı rusül ‘illet-i ġā‘iyye-i kevineyn

Mir‘āt-ı Ḥudā eşref-i maḫlūḫ budur bu

‘illet-i ġayb ü şehādet:

1. **‘illet-i ğayb ü şehâdet:**

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Görünen ve görünmeyen hastalık.

Maṭlab-ı küll şeh-süvâr-ı ekrem-i ceş-i rüsûl
‘illet-i ğayb ü şehâdet bâ‘îs-i hür u kuşûr

‘illet-i icâd-ı mümkün:

1. **‘illet-i icâd-ı mümkün:**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gerçekleşmesi mümkün olanların ortaya çıkma sebebi.

‘illet-i icâd-ı mümkün oldu ancak hilkatüñ
Nev‘-i insân u melek ‘uşşâk-ı hüsni-ı tal‘atüñ

‘illet-i zamm:

1. **‘illet-i zamm:**

Gazel 87

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Arttırma hastalığı, illeti.

‘illet-i zamm olunca cinsiyet
Hiç bigâne âşinâ olmaz

‘ilm:

1. **‘ilm:+üñ**

Mesnevi 2

Mısra: 13

Bilme, bilgi, marifet.

‘ilmüñ daḥi nâfi‘in recâ kıl
Üstâd-ı edibe ilticâ kıl

2. **‘ilm:+ üñ, +e**

Rübai 17

Mısra: 3

Bilme, bilgi, marifet.

Ümmî lakabıñ ‘ilmüñe nisbet ammâ
Bir levḥa-i mekteb oldu levh-i maḥfûz

3. **‘ilm-ile:-ile**

Tarih 30

Mısra: 2

Bilme, bilgi, marifet.

Şâneka’llah ey süvâr-ı ‘arşa-i iḳbâl kim
Menzil-i maḳşûda ‘azm it sür semendi ‘ilm-ile

4. **‘ilm-ile:-ile**

Tarih 30

Mısra: 4

Bilme, bilgi, marifet.

Sensin ol üstâd-ı esrâr âşinâ-yı ‘aḳl küll
Mülzem itdüñ çok fuḫûl-i hüş-mendi ‘ilm-ile

5. **‘ilm-ile:-ile**

Tarih 30

Mısra: 2

Bilme, bilgi, marifet.

Şöhret-ârâsın ki ḥaḳḳuñda dir erbâb-ı ‘uḳûl
Hüsni ile aḥlâkı mümtâz oldu kendi ‘ilm-ile

6. **‘ilm-ile:-ile**

Tarih 30

Mısra: 6

Bilme, bilgi, marifet.

Manşıbuñ ola mübârek dâ’im ola ‘izzetüñ
Devletüñden ola Ḥaḳ dâfi‘ gezendi ‘ilm-ile

7. **‘ilm:**

Kaside 1

Mısra: 13

Bilme, bilgi, marifet.

İtdi ihyâ mürdegân-ı cehl ü küfri ‘ilm ile
‘Ahdine dirlerse şâyeste eger yevmü'n-nüşûr

8. **‘ilm:**

Gazel 32

Mısra: 14

Bilme, bilgi, marifet.

Ehl-i keşfüñ pāye-i ednāsını bulmaz Nesib
Gerçi zāhid ‘ilm ile müstaḥric-i Keşşāf olur

9. **‘ilmine:+i, +n, +e**

Kaside 5

Mısra: 1

Bilim, bilgi, marifet.

‘İlmine nisbet ile anuñ ‘ilm-i enbiyā
Deryā-yı bī-kerāne ile cüybārdur

10. **‘ilm-ile:-ile**

Tarih 30

Mısra: 6

Bilme, bilgi, marifet.

Sen feridü'd-dehrsın zāt-ı şerifüñ gibi hiç
Çeşm-i devrān görmedi bir ercümendi ‘ilm-ile

11. **‘ilm-ile:-ile**

Tarih 30

Mısra: 8

Bilme, bilgi, marifet.

Bāṭılı ḥaḳdan mezāk-ı şer‘ ile temyiz idüp
Bildürürsın çāšnī-i zehr ü ḳandı ‘ilm-ile

12. **‘ilm-ile:-ile**

Tarih 30

Mısra: 4

Bilme, bilgi, marifet.

Şadrdan şadra seni ikrām için naḳl itdürür
Oldığıçün şāh-ı dehrüñ dil-pesendi ‘ilm-ile

13. **‘ilm-ile:-ile**

Tarih 30

Mısra: 8

Bilme, bilgi, marifet.

Vāḳi‘-i ḥāli iki tāriḥ ile itdi beyān

Şayd-ı ma‘nāya Nesib atdı kemendi ‘ilm-ile

14. **‘ilm-ile:-ile**

Tarih 30

Mısra: 10

Bilme, bilgi, marifet.

Şadr-ı Anaṭolı'dan itdüñ ḳıyām ammā hele
Şadr-ı Rüm'a geçdüñ İsmā'il Efendi ‘ilm-ile

15. **‘ilm:**

Kıt'a 24

Mısra: 1

Bilme, bilgi, marifet.

‘İlm ehline zib oldı süküt oldı selāmet
Pür-gülüğıla olma şaḳın şöhre-i ‘ālem

‘ilm ü aḥlāk:

1. **‘ilm ü aḥlāk:**

Mesnevi 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

İlim ve ahlak.

Ez-cümle gerekdür ‘ilm ü aḥlāk

Ḥalk oldı mişāl-i zehr ü tiryāk

‘ilm ü ‘amel:

1. **‘ilm ü ‘amel:+üñ**

Mesnevi 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Öğrenme ve uygulama, ilim ve amel.

‘İlm ü ‘amelüñ ola füzün-ter

Mevlā seni eyleye mu‘ammer

2. **‘ilm ü ‘amel:**

Kaside 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Öğrenme ve uygulama, ilim ve amel.

Kemîne muhlîşi ferdâ bulur necât-ı ebed
‘Adil zerre-i mihri degüldür ‘ilm ü ‘amel

3. **‘ilm ü ‘amel:+de**

Tarih 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Öğrenme ve uygulama, ilim ve amel.

Hâzin-i gencîne-i esrâr-ı Rabbânî olup
Mülk-i ‘irfânüñ ola ‘ilm ü ‘amelde husrevi

‘ilm ü edeb:

1. **‘ilm ü edeb:**

Gazel 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İlim ve edeb.

‘ilm ü edeb ki olmaya âdemde mükteseb
Virmez şeref o bî-ħırede ‘izzet-i neseb

‘ilm ü fazîlet:

1. **‘ilm ü fazîlet:**

Tarih 21

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İlim ve erdem.

Âb-ı ruħ-ı mevâlî ‘Idî Efendi kim ol
Meşhûr idi cihânda ‘ilm ü fazîlet ile

‘ilm-i enbiyâ:

1. **‘ilm-i enbiyâ:**

Kaside 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Peygamber ilmi.

‘İlmüne nisbet ile anuñ ‘ilm-i enbiyâ
Deryâ-yı bî-kerâne ile cüybârdur

‘ilm-i fenâ:

1. **‘ilm-i fenâ:**

Gazel 159

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yokluk ilmi.

İbtidâ ‘ilm-i fenâ dersin okur kevne gelen
Lâya timsâl görür mâderinüñ âğuşın

‘ilm-i kesb:

1. **‘ilm-i kesb:+i**

Gazel 89

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Elde edilen ilim, bilgi.

‘İlm-i kesbi şıdķ-ile aşhâbın eyler ħâl-cü
Rehber-i güm-râh olur gâhıce âvâz-ı ceres

‘ilm-i tefsîr:

1. **‘ilm-i tefsîr:+i**

Gazel 73

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Tefsîr ilmi (Şerh ilmi).

‘İlm-i tefsîri hecâ-ħ’ân niçe idrâk eyler
Sırr-ı ‘ışkı ne bilür ħıfl-ı debistân-ı mecâz

ilticâ:

1. **ilticâ:**

Tarih 17

Mısra: 4

Sığınma, barınma.

Cihân-ı ma‘rifete bir sevâd-ı a‘zam idi
Kim itse sâyesinde ilticâ bulurdı ħuzûr

ilticâ id-:

1. **ilticâ id-: -e, -mem**

Gazel 130

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sığınmak.

Ümîd-i sûd ile nâ-dâna ilticâ idemem
Nuķûd-ı ʿömri bu sevdâ-ile hebâ idemem

ilticâ kıı-:

1. ilticâ kıı-:

Mesnevi 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sığınmak.

ʿİlmüñ dağı nâfiʿin recâ kıı
Üstâd-ı edibe ilticâ kıı

iltifât it:

1. iltifât it:-di

Müfret 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değer vermek, ilgi göstermek.

Yine kıânûn-ı kıadım üzre şeh-i bende-nüvâz
İltifât itdi bize ey dil o öterse eyü sâz

iltifât-ı mücmel:

1. iltifât-ı mücmel:+üñ, +dür

Kaside 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Rağbet edilen izzet.

İltifât-ı mücmelüñdür mâye-i ehl-i kemâl
Nazra-i luđfuñ kıavî sermâye-i ʿilm-i sikât

iltihâk:

1. iltihâk:+ı

Kaside 10

Mısra: 12

Katılmak.

Geçüp havâ-yı kıabîʿatdan olsun âdeme müllıkak
Bu iltihâkı yeter reste-gâh-ı gâv u kıamîre

iltimâs:

1. iltimâs:

Gazel 88

Mısra: 2

Talep, rica.

Öldürür zehr-i sitemle ʿâşıkı itmez hirâs
Ol kıabîb-i nâzdan itmeñ müdâvâ iltimâs

iltimâs eyle-:

1. iltimâs eyle-:-r

Gazel 201

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Talep; rica eyleme.

O kim bir serv-kaddüñ kıây-bûsın iltimâs eyler
Tekâpü eylesün mânend-i cü nev-rûzduz kıimdi

iltimâs it-:

1. iltimâs it-:-dükde

Tarih 35

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rica etmek.

İltimâs itdükde kıabʿum kıâmeden târiğini
İtdi üç târiğ ile bu beyt-i zîbâ dil firîb

iltiyâm:

1. iltiyâm:+ı

Gazel 38

Mısra: 2

İyileştirmek, onarmak, yarayı sarmak.

Đilkıat-i aʿlâ vü ednâ cümle hep kıikmetledür
Birbirine iltiyâmı âdemüñ kıâcetledür

iltizâz:

1. iltizâz:

Gazel 98

Mısra: 7

Lezzet bulma.

Zümre-i 'uşşāk düşnâmuñdan eyler iltizâz
Gâh geh 'işyândan zevk-ı 'itâbuñdur ğaraż

imâ id-:

1. **imâ id-:**-er, -se

Rübai 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşaret etmek, dolaylı olarak anlatma.

Hep düzahiyânı dâhil-i 'adn eyler
Ebrü-yı şefâ'atüñ iderse imâ

imâm u cemâ'at:

1. **imâm u cemâ'at:**+üñ

Gazel 110

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cemaat ve imam.

Fehm itmedüñse remz-i fenâ vü bakâ nedür
Gör ittihâd-ı kârın imâm u cemâ'atüñ

imâmet:

1. **imâmet:**

Gazel 65

Mısra: 14

İmamlık.

Telvîn ile pişvâlık olmaz
Mestâne iken imâmet olmaz

imâmü'l-müttakîn:

1. **imâmü'l-müttakîn:**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Allah'tan korkan takvaların önderi.

Virdi varın fi-sebillâh o merd-i nâzenîn
Zühd ile Fârûk-ı a'zamdur imâmü'l-müttakîn

imân:

1. **imân:**+ı, +n, +dan

Gazel 152

Mısra: 6

İnanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.

Kâfir-i zülf anı hem-reng ider âhîr giderek
Zâhîde söyle ki havf eylesün imânından

imân-süz-ı berhemen:

1. **imân-süz-ı berhemen:**

Gazel 81

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İmansız, putperest Berhemen.

Âteş-i ruhsâresi imân-süz-ı berhemen
Bir bütün zünnâr-ı bend-i tırta-ı tarrâriyuz

imdâd eyle-:

1. **imdâd eyle-:**düm

Gazel 137

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardım etmek.

Devlet ü 'ömrin füzün-ender-füzün itsün Hudâ
Tâ diye hüküm-i kazâ her kâra imdâd eyledüm

imdâd id-:

1. **imdâd id-:**en

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardım etmek.

Ey milket-i hüsne şâh-ı bî-dâd
V'ey çeşmi iden kazâyâ imdâd

imdâd-ı nür-ı çeşm:

1. **imdâd-ı nür-ı çeşm:**

Gazel 106

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Göz nuru yardımı.

Her kūr-ı dilden itme recā-yı nazar k'anuñ
İmdād-ı nūr-ı çeşm idecek tütüyāsı yok

İmdād-ı ruḥāniyyet-i Ahmed:

1. İmdād-ı ruḥāniyyet-i Ahmed:

Tarih 28

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Hz. Muhammed(sav)in mübarek maneviyatının
yardımı.*

Zuhūr itdi yine imdād-ı ruḥāniyyet-i Ahmed
‘Uḳūd-ı kār u bār-ı zümre-i sādāt ḥall oldu

İmdād-res-i maḥşer:

1. İmdād-res-i maḥşer:

Kaside 6

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Maḥşerde imdada yetişen. (Hz. Muhammed).

Ey şeh-i kişver-i dîn pādişeh-i pāk-neseb
Luṭfuñ ol demde ki imdād-res-i maḥşer olur

İmiş:

1. İmiş:

Gazel 129

Mısra: 5

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Nihān imiş keremi şüret-i cefāsında
Meger ben eylemişem ‘arz-ı ḥāl-i nā-be-maḥal

2. İmiş:

Gazel 96

Mısra: 1

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Cām-ı luṭfında sipihrüñ zehr-i ḡam mestür imiş
Bāde-i iḳbāli hem-ḥāşiyet-i kāfür imiş

3. İmiş:

Gazel 96

Mısra: 2

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Cām-ı luṭfında sipihrüñ zehr-i ḡam mestür imiş
Bāde-i iḳbāli hem-ḥāşiyet-i kāfür imiş

4. İmiş:

Gazel 96

Mısra: 6

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Dāḡ-ı dildür nāme-i nāyı ciger-süz eyleyen
Nāle bî-zaḥm-ı derün olsa eşerden dūr imiş

5. İmiş:

Gazel 96

Mısra: 8

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Hîç görmüş yok hemān dillerde bir efsānedür
Bu ḥarāb-ābād-ı ‘ālem bir zamān ma‘mūr imiş

6. İmiş:

Gazel 96

Mısra: 10

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

‘Ālem-i kevn ü fesād olmuş Nesib andan tehî
Var ise iksîr-i a‘zam ḥātır-ı mesrūr imiş

7. İmiş:

Müfret 3

Mısra: 1

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Şefeḡat kāmı kerem ıssı imiş dinse sezā
Yek-ten itdi beni cānān ile sermā-yı şitā

8. İmiş:

Tahmis 2

Mısra: 8

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Bir nūr imiş el-ḥaḡ bu kadar meşreb ü mezheb
Hep bir görünür çeşmümüze ṭālib ü maṭlab

9. **imiş:**

Gazel 96

Mısra: 4

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Dil dürüstân pertev-i mihr-i şafâ bilmez nedür
Câm-ı revzen kaşır-ı ümmide dil-i meksür imiş

10. **imiş:**

Gazel 19

Mısra: 5

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Revnağ-ı zâti mezîd eyler imiş hüsn-i zamân
Başka bir hüsn virür tâzelere câme-i ‘id

11. **imiş:**

Gazel 19

Mısra: 10

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Fâriğuz verziş-i miqdâf-ı talebden ki Nesîb
Meger âh-ı şeb imiş meltem-i keştî-i ümîd

12. **imiş:**

Gazel 44

Mısra: 7

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Dir imiş luğfuma şâyeste degüldür ‘aşık
Bu kerem düşmen-i mekkâre değüldür de nedür

13. **imiş:**

Gazel 69

Mısra: 5

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Der-kenâr olmağa meyli var imiş ‘uşşâka
‘Arz-ı hâl itmede cânâna kuşür eylemişüz

14. **imiş:**

Gazel 83

Mısra: 7

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Hüsn-i hulk olmaz imiş hüy-yı rediye tebdil
Müşk-i ezfer yine bir daği dönüp hün olmaz

15. **imiş:**

Gazel 116

Mısra: 8

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Vefâ vü merhamet ü şefkat ise eczâsı
Devâsı müşkil imiş mübtelâ-yı hicrânun

16. **imiş:**

Gazel 129

Mısra: 15

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Tamâm-ı şüret ü sîretde bî-bahâne imiş
Cemâl-i pâki gibi hulkı da Nesîb güzel

17. **imiş:**

Gazel 149

Mısra: 5

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Bâğ-ı kâmi eşk imiş şâd-âb iden fehm eyledüm
Giry-e ebr-i bahâriden gül-i handândan

imkân:

1. **imkân:+ı**

Gazel 206

Mısra: 10

İmkân, olanak.

Vücüd-ı vâhidüñ fehm eyle gün-â-gün zuhûrâtın
Nesibâ âdem olduñsa ‘adem bil cümle imkânı

2. **imkân:+ı**

Mesnevi 1

Mısra: 5

İmkân, olanak.

Vücüb ile imkânı cem‘ eyledi
Anı meclis-i keвне şem‘ eyledi

imlâ:

1. **imlā**:+sı, +n, +a

Gazel 176

Mısra: 2

Yazım.

Nüşha-i mihr ü vefâdur baq̄ h̄aṭ-ı zîbâsına
Ḥâme-i şun'uhn̄ hezârân-âferîn imlâsına

imlâ id-

1. **imlâ id-**:en

Kaside 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yazmak, dîzme.

Virse kâ-m-ı câna ṭa'm-ı lûle-i Kevser n'ola
Na'tüni imlâ iden kil-k-i belâgat ihtivâ

imrûz:

1. **imrûz:**

Kıt'a 3

Mısra: 3

Bugün.

Cümle hep ferdâlar imrûz olmada
Dîye tebdil olmada imrûzlar

2. **imrûz:**+lar

Kıt'a 3

Mısra: 4

Bugün.

Cümle hep ferdâlar imrûz olmada
Dîye tebdil olmada imrûzlar

imtiḥân:

1. **imtiḥân:**

Gazel 78

Mısra: 5

Denemek, sınama.

İmtiḥân tâ ki ola ortada seng-i mi'yâr
Kişi da'vâ ile hîç fâ'iḳ-i aḳrân olmaz

2. **imtiḥân:**+u, +mız, +ı

Gazel 203

Mısra: 4

Denemek, sınama.

Gören bu tâbişümüz sūz-ı nâr-ı hecrüñle
Revâ görür mi semenderle imtiḥânümüzü

3. **imtiḥân:**

Gazel 196

Mısra: 10

Denemek, sınama.

Şabr idelüm Nesib cefâsına ol mehüñ
Cevr ile kaşdı bendesini imtiḥân gibi

imtiḥân id-

1. **imtiḥân id-**:emem

Gazel 145

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sınamak, denemek, yoklamak.

Dimiş ol âfet-i devrân ki imtiḥân idemem
Nesib-i dil-şüde incinmesün 'itâbumdan

2. **imtiḥân id-**:er

Gazel 117

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sınamak, denemek, yoklamak.

Evvel kirişme fitnede tiğ imtiḥân ider
Kaşd eylese ne dem ki dil ü câna gözlerüñ

imtinân-ile:

1. **imtinân-ile:**

Gazel 109

Mısra: 2

İyiliği başa kakar bir şekilde.

Beñzer binâ-yı mescide mâl-i ḥarâm ile
Aḥvâli imtinân-ile iḥsân idenlerüñ

imtizâc:

1. **imtizâc:-ı**

Gazel 110

Mısra: 8

Kaynaşma, uyuşma.

Olmasa infihâm-ı ma'âniye vâsıta
Olmazdı imtizâcı heyulâ vü şüretüñ

imtizâc eyle-:

1. **imtizâc eyle-:-ye, -mez**

Gazel 157

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uyuşmak, kaynaşmak.

İmtizâc eyleyemez zulmet ile nûr Nesîb
Olmaz ârâm-geh-i kîne derûn-ı rûşen

2. **imtizâc eyle-:-miş, -dür**

Gazel 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uyuşmak, kaynaşmak.

Gülşen-i nâza şabâlık eylemiş bād-ı niyâz
Ol zamân kim hûşen ile 'ışık eylemişdür imtizâc

imtizâc-ı sükker ü şîr:

1. **imtizâc-ı sükker ü şîr:+e**

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Süt ve şekerin karışması.

O deñlü eylemiş âmiziş anda lafz ile ma'nâ
Muñaldür o kadar imtizâc-ı sükker ü şîre

imzâ:

1. **imzâ:+da**

Gazel 162

Mısra: 12

Kanıt,delil, imza.

Olur mü'eddi-i şıdk-ı mağâl sine-i rîş
Kırân-ı mühr iledür vech-i şoñbet imzâda

in:

1. **in:**

Kit'a 11

Mısra: 2

Bu.

Şud Muhammed Seyyid-i esnâf-ı cümle kâyinât
Her ki gayrı in be güyed ez dereş red menşur

2. **in:**

Kit'a 11

Mısra: 3

Bu.

İn dakika bâ dil-âgâhân nemî baş ed hafî
Ez şümâr-ı beyyine Seyyid Muñammed mişved

3. **in:**

Müfret 1

Mısra: 1

Bu.

Ahmed berây-ı rahmet in ümmet âmede
Nâmeş birün zeyyine-i rahmet âmede

in-:

1. **in-:-miş, -üz**

Gazel 80

Mısra: 1

İnmek.

'Işık ile biz pây-e-i mecnûna çıkmış inmişüz
Hâküz ammâ bād ile gerdûna çıkmış inmişüz

2. **in-:-miş, -üz**

Gazel 80

Mısra: 2

İnmek.

'Işık ile biz pây-e-i mecnûna çıkmış inmişüz
Hâküz ammâ bād ile gerdûna çıkmış inmişüz

3. **in-:-miş, -üz**

Gazel 80

Mısra: 4
İnmek.

Cüst ü cūyuñla senüñ ey çeşmi āhū bir zamān
Çok ser-i kuh-sāra çok hāmūna çıkmış inmişüz

4. **in-:-miş, -üz**
Gazel 80
Mısra: 6
İnmek.

Dil didi biz ol resen-bāzuz ki tiğ-ı āh ile
Rismān-ı turra-i Şeb-gūn'a çıkmış inmişüz

5. **in-:-miş, -üz**
Gazel 80
Mısra: 8
İnmek.

Meyl-i ebrūdan geçüp dil-beste olduk kāmete
Dersümüz şimdi elifdür nūna çıkmış inmişüz

6. **in-:-miş, -üz**
Gazel 80
Mısra: 10
İnmek.

Sicn-i ğam olsa Nesibā cāyumuz olmaz ‘aceb
Yūsuf-āsā kıymet-i efvūna çıkmış inmişüz

7. **in-:-mek**
Gazel 84
Mısra: 7
1. İnmek.

Mānend-i tır menzile inmek muhāldür
Olsa nümūde-i mūy kadar inhirāfumuz

inan-:

1. **inan-:-maz, -san**
Gazel 167
Mısra: 10
İnanmak.

Ne sihr itmiş ki bir mūy üzre itmiş bir kemer peydā
İnanmazsañ nigāh eyle miyānında nitāk üzre

2. **inan-:-ma**
Mesnevi 2
Mısra: 16
Aldanmak, kanmak.

Medh-i digerāmı toğrı şanma
Taḥsīn ü medāḥine inanma

‘inān çek-:

1. **‘inān çek-:-di**
Gazel 213
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Dizgin çekmek.

Çemende zulm-i hārı def için emr idüp ārāma
Hezāruñ şekvesin gūş itdi şāh-ı gül ‘inān çekdi

‘inān eyle-:

1. **‘inān eyle-:-y, -icek**
Kıt'a 22
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Dizginleri çevirmek.

‘Ucbına nazār eyle ahālī-i ğinānuñ
Tevcihe ‘inān eyleyicek dār-ı baḳāya

‘inās:

1. **‘inās:+ı, +y, +la**
Kaside 1
Mısra: 16
Dişiler, kızlar ve kadınlar.

Yā şefī'e'l-müznibīñ ol rüz ‘āşī sūz kim
Dehşetinden birbirin bilmez ‘ināsıyla zükür

‘ināyet:

1. **‘ināyet:+ı, -y, -le**
Kaside 7

Mısra: 4

Lütuf, ihsan, iyilik.

Şefâ'atiyle siyeh-nâmeler muşarreb olur
İnâyetiyle şevâba olur günâh bedel

2. **İnâyet:**

Gazel 43

Mısra: 3

Lütuf, ihsan, iyilik.

Zuhûr iderse İnâyet dem-i pesîne-i 'ömr
Olur leb-â-leb-i şadî derûn-ı sîne-i 'ömr

İnâyet ol-:

1. **İnâyet ol-:-maz, -sa**

Kaside 9

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

İyilik, yardım gelmek.

Vay hâline senden eger olmazsa İnâyet
Ol günde ki gûşa irişe şît-i teâlû

İn-câ çü resid hâme bi-şikest:

1. **İn-câ çü resid hâme bi-şikest:**

Mesnevi 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**

Zira buraya erişince kalem kırılır.

Bu hâle maķâl bulamaz dest
İn-câ çü resid hâme bi-şikest

İncâh eyle-:

1. **İncâh eyle-:-mez**

Kıt'a 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İşi bitirmek.

İlm-ile olsa fûrû-mâye ferîd-i rûzgâr
Kimsenüñ maķşûdını lûtf ile incâh eylemez

İncil:

1. **İncil:**

Gazel 193

Mısra: 8

Dört kutsal kitaptan Hz. İsâ'ya indirileni.

Nefs-i emmâre-i kâfir niçe bir hîle ile
Şafha-i ķalbüñi tahrîf ide İncil gibi

2. **İncil:**

Kaside 1

Mısra: 14

Dört kutsal kitaptan Hz. İsâ'ya indirileni.

Her biri burhân-ı haķkaniyyetündür bî-cedel
Hâzret-i ķur'ân ile İncil ü Tevrât ü Zebûr

İncilâ:

1. **İncilâ:**

Gazel 163

Mısra: 9

Görünme, belli olma, belirme, tezâhür etme.

Meded kıl bir nigâh-ı merhametle incilâ baķş ol
Göñül mir'âtı pür jeng ü kederdür yâ Resûlallâh

2. **İncilâ:**

Kaside 2

Mısra: 7

Görünme, belli olma, belirme, tezâhür etme.

Na'tünde incilâ ile her nokta-i siyâh
Oldı nücüm çarķı-ı mu'allâya hem-ķadem

İncilâ-baķş-ı ruķ-ı âyine-i idrâk:

1. **İncilâ-baķş-ı ruķ-ı âyine-i idrâk:**

Gazel 123

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Anlayış aynasının yüzünü cilalayan.

Yüz sürüp reh-güzer-i ehl-i kemâle hâķ ol
İncilâ-baķş-ı ruķ-ı âyine-i idrâk ol

incin-:

1. **incin-:-me**

Gazel 76

Mısra: 11

Gücenmek.

O ıfıl-ı nev-rese incinme kim Nesīb daği
Nüvāziş-i nigeğ-i gāh u geh nedür bilmez

2. **incin-:-me, -sün**

Gazel 145

Mısra: 10

Gücenmek, gönül koymak.

Dimiş ol āfet-i devrān ki imtiḥān idemem
Nesīb-i dil-şüde incinmesün 'itābumdan

infı'āl-i dem-be-dem:

1. **infı'āl-i dem-be-dem:**

Gazel 143

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Her zaman gücenen (kişi).

Ḥüzün ü şādiden nedür bu infı'āl-i dem-be-dem
Ser-be-ser aḥvāl-i 'ālem çün ḥayāl ü ḥ'āb iken

2. **infı'āl-i dem-be-dem:**

Gazel 143

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Her zaman gücenen (kişi).

Ḥüzün ü şādiden nedür bu infı'āl-i dem-be-dem
Ser-be-ser aḥvāl-i 'ālem çün ḥayāl ü ḥ'āb iken

infihām-ı ma'ānī:

1. **infihām-ı ma'ānī:+y, +e**

Gazel 110

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Anlamları bilmek, anlamak.

Olmasa infihām-ı ma'ānīye vāsiṭa
Olmazdı imtizacı heyülā vü şüretüñ

inhā:

1. **inhā:**

Gazel 42

Mısra: 5

Haber vermek, yetiştirmek, tebliğ.

Fenā-yı gülsitān-ı 'ālemi her sāl ider inhā
Dem-i faşl-ı ḥazān berg-i dirāḥtān bī-suḥan söyler

inhā eyle-:

1. **inhā eyle-:**

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildirmek, haber vermek.

Aḥvālını bir bir eyle inhā
Bu 'āşık-ı zār-ı bī-gümānuñ

inḥirāf:

1. **inḥirāf:+u, +muz**

Gazel 84

Mısra: 8

*Bulunduğu yönden başka bir tarafa doğru meyletme,
sapma; değişme, bozulma.*

Mānend-i tır menzile inmek muḥāldür
Olsa nümüde-i müy kadar inḥirāfumuz

inkār id-:

1. **inkār id-:-en**

Gazel 195

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Reddetmek, kabul etmemek.

Evşāf-ı ḥüsn-i yārde inkār iden baña
Müy-ı miyānı vaşfına geldükde dir belı

inkār it-:

1. **inkār it-:-düm**

Rübai 54

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Reddetmek, kabul etmemek.

Ol âfete hâlüm dimege ‘âr itdüm
Zahm-ı dil-i mecrûhımı inkâr itdüm

inkılâbât-ı dem-i şayf u şitâ:

1. **inkılâbât-ı dem-i şayf u şitâ:+dan**

Gazel 39

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yaz ve kış zamanlarının değişimleri.

İnkılâbât-ı dem-i şayf u şitâdan söz açup
Güllere murğ-ı çemen naql-i ser-encâm eyler

inkisâr:

1. **inkisâr:+u, +m**

Gazel 45

Mısra: 4

Kırgınlık, incinme.

Aña müfid degül mümyâ-yı nil-i merâm
Dil-şikestede bir şurfe inkisârım var

2. **inkisâr:**

Gazel 179

Mısra: 6

Kırgınlık, incinme.

Piyâle-i dili seng-i teğâfûl itdi şikest
Nedendür ey gül-i ra'nâ bu inkisâr bize

inkisâr-ı târ:

1. **inkisâr-ı târ:+dan**

Gazel 158

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Telin kırılması.

Bî-ser ü sāmāndur dil za‘f-ı cism-i zârdan
Sâz olur aheng-i düşmen inkisâr-ı târdan

inkisârın al-:

1. **inkisârın al-:-in-ma**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beddua almak.

Alma dil-i zâruñ inkisârın
Bir tâze nihâl-i hüsün ü ânsın

inkıyâd id-:

1. **inkıyâd id-:-en**

Gazel 140

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boyun eğmek, itâat etmek.

Her kıanda olsa ‘izz ile maḥdüm gayr olur
Fermân-ı Ḥaqq'a rağbet ile inkıyâd iden

inkızâ:

1. **inkızâ:+sı**

Gazel 106

Mısra: 14

Vadesi ve müddeti tamam olma, bitme, sona erme.

‘Ömr-i ḥarişe olsa bu tül-i emel kıyâs
Vaqt-i ḥayâtınuñ görünür inkızâsı yok

iñle-:

1. **iñle-:-y, -üp**

Müsemmen 1

Mısra: 16

İnlemek.

Seng-i rize nuḥka geldi n'eylesün me'mürdur
İñleyüp hecrüñ sütünü şandılar zenbürdur

inne kalbî fi hevâküm zâbe min nâri'n-nevâ:

1. **inne kalbī fi hevākūm zābe min nāri'n-nevā:**

Kaside 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kalbim senin hasretin uğrunda aşk ateşinde erimiştir.

İnne kalbī fi hevākūm zābe min nāri'n-nevā
Minke ercū nazraten ya dafi'an şerre'l-udāt

ins ü melek:

1. **ins ü melek:**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

İnsanlar ve melekler.

Luţfuña muhtācdur ins ü melek hep kāyināt
Rüz-ı mahşer kim 'ayān ola şevāb u seyyi'āt

2. **ins ü melek:+e**

Rübai 15

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İnsanlar ve melekler.

Ey bā'ış-i hilkat-i semāvāt u arz
İns ü meleke şavf-ı ser-i kūyun farz

inşād eyle-:

1. **inşād eyle-:-düm**

Gazel 137

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şiir yazmak, şiir söylemek.

Hāk-i pāy-i hazret-i düstūr-ı 'āli-cāhda
Şad-hezārān şerm-ile bu şîri inşād eyledüm

inşāf:

1. **inşāf:+a**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Acıma, merhamet duygusu.

Ey nefsi bed-mu'āmele inşāfa gel yeter
Tā-key rızā-yı Hakk'a muhālif 'amel yeter

2. **inşāf:+a**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Acıma, merhamet duygusu.

Ey tünd-i hişāl-i mihr-i düşmen
İnşāfa gelür misin 'aceb sen

3. **inşāf:**

Gazel 57

Mısra: 9

Acıma, merhamet duygusu.

Ol perî-peyker dimiş inşāf idüp bir kimseye
Cevrümeye yokdur Nesib-āsā taḥammül gösterür

4. **inşāf:+ı, +y, +la**

Tarih 27

Mısra: 8

Acıma, merhamet duygusu.

Mişāl-i pertev-i hürşid-i luţfi 'āleme şāmil
Sehā vü 'adl ü inşāfıyla olmuşdur cihān ārā

5. **inşāf:**

Gazel 138

Mısra: 10

Acıma, merhamet duygusu.

Bî-çāre Nesibā'ya niçün söylemez olduñ
İnşāf mıdur söyleye ey ruḥları māhum

inşāf eyle-:

1. **inşāf eyle-:**

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsaf, merhamet etmek.

Allāh'ı severseñ eyle inşāf
Ey bāğ-ı bahāda naḥl-i mevzün

inşâf it-:

1. inşâf it-:

Gazel 111

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Merhamet etmek.

O hüsn-i tâb-ı güdâza nazar kıl inşâf it
Ne cürmi var ser-i râhında âh u vâh idenüñ

insân:

1. insân:+ı

Kıt'a 26

Mısra: 3

İnsan, insanoğlu.

Dildür insân iden insânı buña şâhiddür
Çalbdür beyyine-i merdüme hem-tâ-yı hisâb

2. insân:

Mesnevi 2

Mısra: 16

İnsan, insanoğlu.

Tâ kim ele girmeyince 'irfân
Hayvân ile farç olunmaz insân

3. insân:+a

Gazel 183

Mısra: 2

İnsan, insanoğlu.

Ola mādām 'azîmetde dil-i divâne
O perî-rû giderek münis olur insâna

4. insân:

Kıt'a 26

Mısra: 3

İnsan, insanoğlu.

Dildür insân iden insânı buña şâhiddür
Çalbdür beyyine-i merdüme hem-tâ-yı hisâb

insân u melek:

1. insân u melek:

Rübai 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İnsan ve melek.

Ey hayl-i mükevvenâta yektâ server
İnsân u melek çapuñda kem-ter çâker

intibâh:

1. intibâh:+a

Tahmis 1

Mısra: 9

Uyanma, uyanıklık.

Muvaffağ eyledi Hâkık intibâha
Teveccüh eyledük bâb-ı ilâh'a

2. intibâh:

Terci-bend 1

Mısra: 4

Uyanma, uyanıklık.

Oldum menâm-ı gaflet ile reh-rev-i haçâ
'Abde hemîşe lâyıç olan intibâh iken

intifâ:

1. intifâ:+sı, +n, +a

Gazel 110

Mısra: 1

Faydalanma, yararlanma.

Nâr-ı cerâyim-i beşerüñ inçifâsına
Bir çâçresi kifâyet ider baħr-i raħmetüñ

intihâ:

1. intihâsı:+sı

Gazel 106

Mısra: 16

Nihayet, gayet.

Bir rāha ‘āzimiz ki Nesīb anda menzilün
Āğāzı var miyānesi var intihāsı yok

2. **intihāsı: +sı**

Kaside 7

Mısra: 1

Nihayet, gayet.

Kitāb-ı dānişinün intihāsı nā-ma‘lūm
İki şaḥīfesidür nüṣḥa-i ebedle ezel

intihā-yāb:

1. **intihā-yāb:**

Tarih 2

Mısra: 3

Bitiren, sona erdiren.

Tā kim a‘dānuñ şümārı intihā-yāb olmaya
Eyleye efvūn-ı ‘ōmr ü devletin bār-ı Hudā

intikāl-i ḥāl it-:

1. **intikāl-i ḥāl it-:**

Mesnevi 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Halini, vaziyetini anlamak.

Ādāb ile ḥāṭırın su‘āl it
Bağ zāhire intikāl-i ḥāl it

intisāb:

1. **intisāb:**

Gazel 9

Mısra: 20

Bağlanmak, bağ kurmak.

Hiç bī-vefālūg eylemedün āferin saña
Tā itdün intisāb

2. **intisāb:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Bağlanmak, bağ kurmak.

Yā Resūlallāh be-ḥaḥḳḳ-ı sīne-i pür-süz u tāb
Yā Resūlallāh be-ḥaḥḳḳ-ı āh-ı ḥasret intisāb

intizām:

1. **intizām:**

Gazel 128

Mısra: 9

Düzen, tertip.

İntizām ümmidin itmez pey-revān-ı dil Nesīb
Gāh mest ü gāh şāḥī bir keşākeşdür gönül

intizām-ı devlet-i tab‘ı:

1. **intizām-ı devlet-i tab‘ı:-yla**

Gazel 17

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Devletin tabiatı ve düzeni.

Mün‘imān-ı dehre reşk itmez Nesīb-i bī-nevā
İntizām-ı devlet-i tab‘ıyla eyler ibtihāc

intizām-ı käre:

1. **intizām-ı käre:**

Gazel 31

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Düzenli iş, güç.

Mülk-i dil ḥāşş-ı şehensāh-ı ḥayāl-i yārdur
İntizām-ı käre bir kişverde bir dāver yeter

intizār:

1. **intizār:-a**

Gazel 212

Mısra: 6

Bekleme, bekleyiş.

Vişāle va‘delerin gūş iden o bed-‘ahdün
Zamān-ı maḥşere dek intizāra düşmez mi

2. **intizār:**

Gazel 202

Mısra: 7

Bekleme, bekleyiş.

Şurâhî-veş gözümde kan ağıttı intizâr ile
‘Aceb bu meclise ol dilber-i mümtâz gelmez mi

inzivâ:

1. inzivâ:

Tarih 35

Mısra: 13

Bir köşeye çekilme; çekilip hiçbir şeye karışmama.

Tekye-i Şâm'a gelince kâmun oldu inzivâ
Ka‘betü'l-‘uşşâkda bak şeyh-i pâk oldu Nesib

ir-:

1. ir-:-mez

Gazel 185

Mısra: 10

Erişmek, ulaşmak.

Şad-pâredür gönül nice âh eylesün eşer
İrmez nişâna tîr şikeste kemân ile

2. ir-:-mez

Gazel 197

Mısra: 11

Erişmek, ulaşmak.

Ben ol ber-çîn-i bâğ-ı feyz-i Hakk'am ki Nesib irmez
O nağlûn bergine erbâb-ı nazmuñ dest-i kütâhı

3. ir-:-di

Gazel 129

Mısra: 1

Ulaşmak, varmak.

Reh-i merâmda vaşlına yârûñ irdi el
Gönül merâmını buldı merâmdan evvel

4. ir-:-üp

Gazel 205

Mısra: 1

Erişmek, ulaşmak.

İrüp çeşm-i çarh-ı kebûd âfeti
Hilâl eylemiş teb o meh-çal‘ati

5. ir-:-me, -y, -e

Kaside 2

Mısra: 4

Erişmek, ulaşmak.

Meddi'd-dühür-ı ğayretüñ itmişdür iktizâ
Tâ âhîretde ümmetüñe irmeye elem

6. ir-:-iş, -en

Gazel 156

Mısra: 9

Erişmek, ulaşmak.

Ya vefâ ya hûd cefâdur irişen Nesib-i vâye
Ne gelürse câna minnet bilürüz biz âşinâdan

7. ir-:-mez

Tahmis 1

Mısra: 6

Erişmez, ulaşmaz.

Bizüz ol vâlih ü medhüş u hayrân
Ki irmez ‘aqlumuz bu hüy u hâya

8. ir-:-iş, -mek

Gazel 122

Mısra: 5

Ulaşmak.

İrişmek ister iseñ gülsitân-ı ma‘nâya
Reh-i fenâda çü bād-ı şabâ şitâbân ol

9. ir-:-mek

Gazel 142

Mısra: 9

Varmak, yetişmek.

Gönül ser-menzil-i âzâdegîye irmek isterseñ
Hemân muţlak giriftâr-ı kıyûd-ı ‘âlem olmazsın

10. ir-:-iş, -di

Tarih 29

Mısra: 2

Erişmek, ulaşmak.

Çün itdi zühür irāde-i Rabb-i Şamed
Pâyāna irişiği ‘ömr-i h’āherde ‘aded

11. **ir-:-er**

Kaside 10

Mısra: 4

Erişmek, ulaşmak.

Kelīm-i Tūr-ı velāyet ki kilkidür yed-i beyzā
Fürüg-ı lem‘a-i feyzi irer qalil ü kesire

12. **ir-:-mez**

Gazel 65

Mısra: 11

Dokunmak, değmek.

İrmez qadem-i ricāle ol kim
Hāk-i reh-i ehl-i himmet olmaz

13. **ir-:-di**

Gazel 89

Mısra: 14

Ermek, ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Ney gibi elvān-neğam olsam Nesībā çok mıdur
Cānib-i bālādan irdi gūş-ı hūşa bir nefes

14. **ir-:-se**

Rübai 48

Mısra: 4

Ermek, ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Mānende-i hürşid eger rif‘at eyle
Başuñ göge irse dağı sür hāke yüzüñ

15. **ir-:-ince**

Gazel 177

Mısra: 12

Erişmek, ulaşmak.

Seyāhat eyler eķālīm-i sihr ü i‘cāzı
Hadeng-i nazra irince nişān-ı manzūra

irāde:

1. **irāde:**

Kaside 6

Mısra: 8

İrade, ihtiyar.

Halle hiç kimsede kudret mi var ol ‘uķdeyi kim
Hallin itdükçe irāde dağı muķkem-ter olur

irāde-i rabb-i şamed:

1. **irāde-i rabb-i şamed:**

Tarih 29

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hiçbir şeye muhtaç olmayan Allah'ın iradesi.

Çün itdi zühür irāde-i Rabb-i Şamed
Pâyāna irişiği ‘ömr-i h’āherde ‘aded

irās-ı şafā:

1. **irās-ı şafā:**

Gazel 78

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gerçek gönül huzuru.

Sühan-ı ehl-i riyā eylemez irās-ı şafā
Bed-şadā hüsn-i taşannu‘ ile hōş-elhān olmaz

irās-ı zevk-ı cismānī:

1. **irās-ı zevk-ı cismānī:**

Kıt'a 19

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bedensel zevklere sebep olmak.

Belī zenān ider irās-ı zevk-ı cismānī
Velik şöhbeti rūhı gariķ-ı miñnet ider

irem:

1. **İrem:**

Tahmis 1

Mısra: 4

Cennet.

Geçerseñ kahr ile tahtü's serāye
İrem dirseñ eger faqr u fenāya

İrfân:

1. **İrfân:**

Mesnevi 2

Mısra: 15

Bilme, anlama, biliş, anlayış.

Tā kim ele girmeyince İrfân
Hayvân ile fark olunmaz insân

İrfân-ı Hudâ:

1. **İrfân-ı Hudâ:**

Gazel 83

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ı anlamak, idrak etmek.

Hâlsüz kâl ile İrfân-ı Hudâ girmez ele
Mâlihulyâyıla müflis kişi Qârûn olmaz

İrfân-ı İlâhî:

1. **İrfân-ı İlâhî:**

Kaside 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İlahi irfan.

Hâşıl-ı mezra'a-i sünnetidür haqq-ı yakîn
Şecer-i şer'ine İrfân-ı İlâhî ber olur

İriş-:

1. **İriş-:ti**

Tarih 9

Mısra: 2

Erişmek, ulaşmak.

Şadâ-yı nāya çeng-i Zühre hem-âheng olup uydu
İrişti şit-i taḫl u sürnâ tâ güş-ı Keyvân'a

2. **İriş-:mez**

Gazel 169

Mısra: 7

Erişmek, ulaşmak.

Ser-menzil-i ümide irişmez o kimse kim
Himmat gibi tekâver-i reh-vârı olmaya

3. **İriş-:e**

Kaside 9

Mısra: 12

Erişmek, ulaşmak.

Vay hâline senden eger olmazsa İrişet
Ol günde ki güşa irişe şit-i teâlû

4. **İriş-:ür**

Gazel 22

Mısra: 1

Erişmek, ulaşmak.

İrişür dest-i luḫf-ı Rabb-i Mecîd
Açılır lâ-muḫâle kufl-ı ümîd

5. **İriş-:ür**

Gazel 43

Mısra: 5

Erişmek, ulaşmak.

Kenâr-ı sâhil-i pâyâna zûd-ter irişür
Dü-bâd-bân-ı şeb ü rûz ile sefine-i 'ömr

6. **İriş-:di**

Kaside 2

Mısra: 4

Erişmek, ulaşmak.

Ammâ çi-sûd geçdi dem-i nev-bahâr-ı 'ömr
Çün mevsim-i ḫarîf irişdi dem-i herem

7. **iriş-:-dür**

Gazel 26

Mısra: 5

Erişmek, ulaşmak.

Meded sākī iriştür muṭribāna cām-ı şahbāyı
Açılsun gül görüp ol bülbülân-ı hōş-nevā bir bir

8. **iriş-:-e**

Gazel 156

Mısra: 3

Erişmek, ulaşmak.

Seheri ki gūş-ı hūşa irişe nidā-yı bülbül
Getürür peyām-ı lā-büd ya Hicāz u Sebā'dan

9. **iriş-:-di**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Erişmek, ulaşmak.

Āyā bu cefāya yok mı pāyān
Tā 'arşa irişdi āh u feryād

10. **iriş-:-ür**

Gazel 148

Mısra: 9

Erişmek, ulaşmak.

Bir gün iriştür sâhil-i maḫşūda Nesibā
Keşt-i emel meltem-i āh-ı seherümden

11. **iriş-:-**

Gazel 22

Mısra: 10

Erişmek, ulaşmak.

Çekme gam ey Nesib-i nā-sere-kār
Gūş-ı cāna irişdi çünkü nüvīd

iriştür-:-

1. **iriştür-:-(ü)r**

Kaside 10

Mısra: 10

Erişmek, ulaşmak.

Nizām-bahş-ı le'ālī-i Mesnevī ki me'ālī
İriştürür seni esrār-ı sırr be-mihr-i zāmīre

irtifā'-ı kaşr-ı 'izz ü şān:

1. **irtifā'-ı kaşr-ı 'izz ü şān:+uñ, +a**

Kaside 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şan, şeref ve sarayı yükseltme.

Pādişāhā irtifā'-ı kaşr-ı 'izz ü şānuña
Oldı süllem-pāye-i ednā semāvāt-ı 'ulā

iş:

1. **iş:+im**

Gazel 163

Mısra: 12

İş güç, uğraş.

Günehkārum hayālüm rüz u şeb cürm ü ma'āşīdür
İşim şubḫ u mesā hep şūr u şerdür yā Resūlallāh

2. **iş:+ü, +müz**

Rübai 37

Mısra: 3

İş güç, uğraş.

Ey Hızr-ı 'ināyet saña kaldı işümüz
Reh pür-vaḫal ü menzil-i maḫşūd ba'īd

3. **iş:+ler, +i**

Gazel 61

Mısra: 9

İş güç, uğraş.

Nesibā işleri ta'mir-i dildür
Hudā tālibleridür Mevleviler

4. **iş:+de**

Kıt'a 23

Mısra: 2

İş güç, uğraş.

Hāsīdūñ ilāmına şabr eyle ol şādī-nümā
Şabrdur terfī' iden her işde ḫadr-i merdūmi

5. **iş:~i**

Gazel 99

Mısra: 5

İş güç, uğraş.

Zühd ü vera' gibi ğamuñ oldu işi tamām
Virdi o deñlü neşve baña sāgar-ı neşāt

6. **iş:**

Gazel 171

Mısra: 2

İş güç, uğraş.

Tā bi-nemek-i şıdk ola olmaz mezesi hiç
Dünyāda her iş zād-ı reh-i āhıret olsa

7. **iş:~üñ**

Müfret 11

Mısra: 2

İş güç, uğraş.

Güdāzān eyle cism-i zerdüñi nār-ı maħabbetle
İşüñ altun idince küşiş it nār-ı maħabbetle

İsā:

1. **İsā:**

Gazel 107

Mısra: 4

Hız İsa. (Şifa vermesi bağlamında).

Bimār olalı ārzū-yı la'l-i lebüñle
Gelse ser-i bālīnūme İsā haberüm yok

İsā ibn-i Meryem:

1. **İsā ibn-i Meryem:**

Kaside 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Meryem'in oğlu İsa.; Hz. İsa, kendisine kutsal kitap İncil verilen peygamber.

Aña ümmet olmak recā eylediler
Cenāb-ı Kelīm'le İsā ibn-i Meryem

işābet eyle:

1. **işābet eyle:**

Gazel 124

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yerini bulmak, ulaşmak.

Hemān noķşānuña ol mu'terif işrārı terk eyle
Zarar virmez işābet eyle gāhī gāh sāhī ol

işābet id-:

1. **işābet id-:~er**

Kıt'a 19

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yerini bulmak, rastlamak.

Muħadderāta söz olmaz dinürse ger ādem
Zen-i muħaddereye biñde bir işābet ider

işāret:

1. **işāret:~üñ**

Kaside 7

Mısra: 9

İz, alamet, emare.

Küşād-ı kārına bir nīm işāretüñ besdür
Ne 'uķdedür o ki luţfuñla olmaya münħal

2. **işāret:**

Mesnevi 2

Mısra: 14

İz, alamet, emare.

Maķşūd o şuhūda dest-resdür
Fehm idene bu işāret besdür

işāret id-:

1. **işāret id-:~er**

Kaside 10

Mısra: 15

Kelime Tipi: -
Göstermek, bir tarafa yönlendirmek.

Ol âsitâne-i sîmîn aña işâret ider kim
Berâber idi nigâhında sîm hâk-i hâķîre

İşâret-sâz:

1. işâret-sâz:

Gazel 140

Mısra: 3

İşaret eden.

Ta'bir-i vaşl u fûrkate olmuş işâret-sâz
Macerâ-yı kâr-ı 'âlemi best ü güşâd iden

İsâr-ı nûr:

1. İsâr-ı nûr:

Kaside 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Nur ihsanı.

Bes Nesibâ 'arz-ı hâl itnâbı terk eyle yeter
Lâzım-ı hürşiddür bilmez misin isâr-ı nûr

İsbât-ı Hak:

1. İsbât-ı Hak: +da

Terci-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İlahi kamt.

İsbât-ı Hak'da fâlib-i burhân u hüccetem
Zerrât-ı kâyinât vücûda güvâh iken

İsbât-ı müdde'â:

1. İsbât-ı müdde'â:

Gazel 130

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Maksadı kanıtlamak.

Sifâl-i köhnede hâlât-ı câm-ı Cem buluram
Qıyâs itme ki isbât-ı müdde'â idemem

İse:

1. ise:

Gazel 126

Mısra: 9

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

N'ola teşnegâna Nesib eger virür ise şî'r-i terüñ ğınâ
Elümüzde lüle-i çeşme-sâr-ı hayâtdur bu kalem
degül

2. ise:

Gazel 175

Mısra: 13

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Laht-ı cigerüñ bezm-i gama mâ-ğazar eyle
İkrâm-ı şeh-i 'ışk ise maqşûd Nesiba

3. ise:

Gazel 104

Mısra: 2

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Oldı mesmû'um ser-â-pâ vaşf-ı hûbân-ı selef
Var ise sensin meh-i Ken'an'a hûsn ile halef

4. ise: -m

Gazel 34

Mısra: 7

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Dâmen-keş isem kâr-ı cihândan n'ola çün serv
Âzâdelügüm bâğ-ı fenâda semerümdür

5. ise:

Kit'a 4

Mısra: 5

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Nâdir mişâl hulq-ı hüsün tâb-ı mihr ise
Ğaym-ı havâ tekâsüri güyâ zemîmedür

6. ise:

Gazel 5

Mısra: 5

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Bu bezm-gehde garaž neş'e ise besdür bes
Hemîşe laht-ı ciger hûn-ı dil kebâb şarâb

7. ise:

Gazel 9

Mısra: 14

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Zâhid bu hîre-çeşm ile küy-i haqîkati
Görmek murâd ise

8. ise:

Gazel 35

Mısra: 1

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Kelâm-ı halkı gûş itme eger emn ise maṭlûbuñ
Şabâ-veş çün geçer ester müsâvidür meḥâmiddür

9. ise:

Gazel 177

Mısra: 3

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

‘Aceb mi mest ise mecbûr-ı nâzdur her dem
Helâldür mey-i ‘işve o çeşm-i maḥmûra

10. ise:

Kaside 1

Mısra: 13

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Hadd-i ḥamsîni tecâvüz itdi sinn ü sâl ise
Nefs-i bî-inşâf ise itmez daḥi terk-i ğurûr

11. ise:

Kaside 1

Mısra: 14

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Hadd-i ḥamsîni tecâvüz itdi sinn ü sâl ise
Nefs-i bî-inşâf ise itmez daḥi terk-i ğurûr

12. ise:

Kıt'a 21

Mısra: 2

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Kim ki bedlerle eyledi ülfet
Ne kadar pâk ise pelîd oldı

13. ise:-ñ

Gazel 120

Mısra: 5

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Seng-i siyâh iseñ zer-i ḥâliş-‘ayâr ider
İksîr-i feyzdür nazarı Mevleviler'üñ

14. ise:

Gazel 26

Mısra: 3

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Tenezzül eyler ise şâhbâz-ı çeşm-i hûn-rîzûñ
Dil-i bîmâr u cân-ı nâ-tüvân olsun fedâ bir bir

15. ise:

Gazel 58

Mısra: 7

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Elünde naqd-i hüner var ise meydâna gelür
Metâ‘-ı kes-meḥar-ı i‘tinâyı neylerler

16. ise:

Gazel 63

Mısra: 7

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Vişâl müşkil ise bâri nâme şart-ı keremdür
Teselli-i dil-i ‘âşık selâm-ı sâde degüldür

17. **ise:-ñ**

Gazel 58

Mısra: 3

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Sa'âdet ister iseñ bâl-i himmet aç yoksa
Fesâne küyi-i perr-i hümayı neylerler

18. **ise:-ñ**

Gazel 122

Mısra: 5

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

İrişmek ister iseñ gülsitân-ı ma'nâya
Reh-i fenâda çü bād-i şabâ şitâbân ol

19. **ise:-ñ**

Gazel 123

Mısra: 5

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Olduğın bilmez iseñ der-pey-i girye hânde
Vâkıf-ı neş'e-i mey nâzır-ı eşk-i tāk ol

20. **ise:-ñ**

Rübai 38

Mısra: 3

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Ehl-i dil iseñ şikâyetüñ bî-câdur
Ehl-i dile ehliyyeti bes baht-ı sa'îd

21. **ise:**

Gazel 37

Mısra: 9

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Belî iksîr-i şafâ var ise bu 'âlemde
Bâde-i köhnedür dilber-i nev-sâldadur

22. **ise:**

Gazel 96

Mısra: 10

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

'Âlem-i kevn ü fesâd olmuş Nesîb andan tehî
Var ise iksîr-i a'zam hâtır-ı mesrûr imiş

23. **ise:**

Gazel 112

Mısra: 5

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Fehm idebildüñ ise me'âlin yeter saña
Nîlî varaqlu heft kitâb-ı müzehhebüñ

24. **ise:**

Gazel 112

Mısra: 7

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Maflûbuñ ise vuşlat-ı cānâne-i merām
Tut dest-i ibtihâl ile dāmânımı şebüñ

25. **ise:**

Gazel 115

Mısra: 9

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Pervānesisin var ise bir şem'-i cemālüñ
Hâlî degül ey dil yine bu sūz u güdāzuñ

26. **ise:**

Gazel 116

Mısra: 7

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Vefâ vü merhamet ü şefkat ise eczâsı
Devâsı müşkil imiş mübtelâ-yı hicrānuñ

27. **ise:**

Gazel 160

Mısra: 10

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Hâtıra gelsün Nesibâ hâlet-i bezm-i elest
Bir eşer var ise sende mesti-i düşineden

28. ise:

Kıt'a 19

Mısra: 2

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Cihān içinde esīr-i zen olmayan kişinüñ

Teni mu'azzebe ise cānı istirāhat ider

29. ise:

Mesnevi 2

Mısra: 4

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Hem-şoḥbet-i bed ki mārīdūr

Zehri ise mārđan eşeddūr

30. ise:

Mesnevi 2

Mısra: 5

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Bulmaḳ güç ise bu gün ādem

Şālihler ol ḳarīn ü hem-dem

31. ise:

Müsemmen 1

Mısra: 15

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Müflisem 'urum gedāyam cürm ise bī-hadd u 'ad

Südde-i devlet-me'ābuñdur baña ancak sened

32. ise:

Tarih 31

Mısra: 7

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

'Āli himemā var ise ger izn-i şerīfün

Aḥvālümü 'arz eyleyeyim bī-edebāne

33. ise:-ñ

Gazel 183

Mısra: 5

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Hedef-i tūr-i sitem eyler iseñ it beni tek

Güşe-i çeşm ile baḳ atma şaḳın yābāna

34. ise:

Gazel 31

Mısra: 9

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Bu gülistānda Nesībā 'izzet ise maṭlabuñ

Ḥāk-i pāy olmak o serve pāye-i ber-ter yeter

35. ise:

Gazel 45

Mısra: 3

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Zemānedūr baña var ise düşmen-i bed-ḥ'āh

Ki elde hem-çü hüner dürr-i tāb-dārum var

36. ise:

Gazel 66

Mısra: 7

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Ehl-i dilden ḥaber alınmaz ise n'ola Nesīb

Sebaḳ-āmūzi-i 'irfānda tekrīr olmaz

37. ise:

Gazel 73

Mısra: 5

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Ney ü ṭanbūr hem-āheng idi cānān ise mest

Geldi bezm-i meye nā-gāh raḳīb-i nā-sāz

38. ise:

Gazel 16

Mısra: 9

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Dil dürüst olmaz ise n'ola Nesīb ehl-i suḥan

Sīne-i nāydaki zaḥme nevādūr bā'ış

39. ise:

Gazel 55

Mısra: 8

Ek fiilin şart eki (-sa) almış şekli.

Bir cur'a-i neşâtına biñ cām-ı ğam şunar
Çarh-ı siyāhuña ise 'aceb kīne-sāz olur

40. ise:

Gazel 63

Mısra: 4

Ek fiilin şart eki (-sa) almış şekli.

Güvāh-ı da'vī-i huş-yārı bezm-i ğayrda yāra
O çeşm-i mest ise mağbületü'ş-şehāde degüldür

41. ise:

Gazel 59

Mısra: 3

Ek fiilin şart eki (-sa) almış şekli.

Ol serv ü kad perī ise ferdāya şalmada
Cüyāb-ı 'ömr-i ādem ise pür şitābdur

42. ise:

Gazel 59

Mısra: 4

Ek fiilin şart eki (-sa) almış şekli.

Ol serv ü kad perī ise ferdāya şalmada
Cüyāb-ı 'ömr-i ādem ise pür şitābdur

43. ise:-m

Gazel 45

Mısra: 9

Ek fiilin şart eki (-sa) almış şekli.

Ḥākīr isem de Nesībā baña şeref besdür
Ki bir kerīm-i ḥudāvend-i kām-gārum var

44. ise:

Gazel 91

Mısra: 3

Ek fiilin şart eki (-sa) almış şekli.

Yine var ise rakīb-i siyeh aḥterdendür
Bizden ayrılmağa bā'ış ne ola ol meh-veş

ışig:

1. **ışig:+i**

Kaside 10

Mısra: 4

Eşik.

Ḥavālī-i ḥaremi mühbīṭ-i cünūd-ı melāyik
Meṭāfdur ışıgi dā'imā fakīr ü emīre

ışit:

1. **ışit:-dük, -çe**

Gazel 144

Mısra: 13

Duymak, dinlemek.

Bu sözlere dilberden ışıtdükçe Nesībā
Ārām-ı sükün gitdi ser-ā-pāy-ı tenümden

2. **ışit:**

Gazel 181

Mısra: 5

Duymak, dinlemek.

Şadā-yı bī-hüde-i küh-sāra aldanma
Nidā-yı 'ışkı ışıit mümkināta virme göñül

iskāt-ı dühāt:

1. **iskāt-ı dühāt:**

Kaside 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dahileri susturmak.

Şive-i sırr-ı daķık-i men reani kad reay
Ḥayret-efzā oldı 'aķla itdi iskāt-ı dühāt

İskender:

1. **İskender:**

Gazel 47

Mısra: 11

MÖ 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan'ı ele geçirmiş olan büyük kumandan.

İskender olan cihân-ı dilde
Mir'ât-ı cihân-nümâyı neyler

İslâh-pezir ol-:

1. **İslâh-pezir ol-: -ma, -sa**

Rûbai 37

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Iyileştirme, düzeltmeyi kabul eden olmak.

İslâh-pezir olmasa da nefis-i 'anîd
Luţf-ı ezelden itmezüz kaç'ı ümîd

İslâm:

1. **İSLÂM:+uñ**

Gazel 35

Mısra: 5

Allah'ın Kur'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.

Gerekdür kim ola ƣalbũnde rāsîh nûrî İslâmuñ
Olursa münhaşır ƣavle efendi bil ki fāsiddür

2. **İslâm:+ı**

Kaside 2

Mısra: 8

Allah'ın Kur'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.

Bi'setden evvel eyledi Ƙuss ibni Sā'ide
İslâmı cins-i rahmet-i Rahmāñ için selem

3. **İslâm:**

Kıt'a 12

Mısra: 4

Allah'ın Kur'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.

Çün evvel-i dîn zâhir olupdur o ƣarafdan
Çıksa ne 'aceb beniyye-i Mekke'den İslâm

4. **İslâm:+ın**

Kıt'a 27

Mısra: 1

Allah'ın Kur'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.

Her kim eyler ƣā'at ü zühd ile İslâm'ın ƣavî
İki 'âlemde olur 'izzetle meşhûr-ı enām

İsm:

1. **İsm:**

Tarih 19

Mısra: 3

İsim, ad.

Hüseyn ism ü 'Alî sîret vezîr-i a'zam-ı devlet
Muhibb-i hânedân-ı Mevlevî dervîş şeh-sîmâ

İsmâ'il Efendi:

1. **İsmâ'il Efendi:**

Tarih 30

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Rumeli Kazaskeri İsmail Efendi.

Şadr-ı Anaţolı'dan itdũñ ƣıyām ammâ hele
Şadr-ı Rûm'a geçdüñ İsmâ'il Efendi 'ilm-ile

İsmâ'il Paşa:

1. **İsmâ'il Paşa:**

Tarih 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

İsmail Paşa. (Özel isim).

Eyledi ilhâm târîh'in Nesib'e feyz-i Hâƣƣ
Oldı İsmâ'il Paşa 'izz ile Mışr'a 'azîz

İsrâk:

1. **İsrâk:+da**

Tarih 9

Mısra: 4

Aydınlık.

Çerāgān zīnetiyle döndi şebler rüz-ı pür-nūra
Zemin işrākda gālib görindi heft-eyvāna

‘işret:

1. **‘işret:**

Gazel 14

Mısra: 9

Eğlence.

Ser-ḥ^vān-ı ğam-ı ‘ışqda çok ‘işret olındı
Ey dil bize ḥaḳḳ-ı nemek ü nānı ḥelāl it

‘işret-i ‘ālem:

1. **‘işret-i ‘ālem:**

Gazel 70

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünya yaşamı.

Sürür-ı dehr-i denī ḥüzn-i bī-şümārına degmez
Dü-rüze ‘işret-i ‘ālem ğam-ı ḥumārına degmez

iste-:

1. **iste-: -dü, -m, -se**

Tarih 28

Mısra: 10

Arzu etmek, istemek.

Maḳāmın Ḥaḳ mübārek ide dā’im diye aḥbāba
Ne kim dergāh-ı Ḥaḳ’dan istedümse mā-ḥaşal oldı

2. **iste-: -r**

Gazel 122

Mısra: 5

Arzu etmek, istemek.

İrişmek ister iseñ gülsitān-ı ma’nāya
Reh-i fenāda çü bād-ı şabā şitābān ol

3. **iste-: -r**

Gazel 108

Mısra: 5

Arzu etmek, istemek.

İster baḳā-yı zātını bīġāne āşinā
Bisyārdur şadıḳı kem-āzār olanlaruñ

4. **iste:**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Arzu etmek, istemek.

Her ma’rifetüñ kemālin iste
Her bir hünerüñ me’ālin iste

5. **iste-: -r**

Gazel 58

Mısra: 3

Arzu etmek, istemek.

Sa’ādet ister iseñ bāl-i himmet aç yoḳsa
Fesāne küyi-i perr-i ḥümāyı neylerler

6. **iste-: -r, -se, -ñ**

Gazel 179

Mısra: 9

Arzu etmek, istemek.

Ḳarār-dāde-i şabr ol vişāl isterseñ
Nedür bu ṭa’nelerüñ ey Nesib-i zār bize

7. **iste:**

Mesnevi 2

Mısra: 1

Arzu etmek, istemek.

Her ma’rifetüñ kemālin iste
Her bir hünerüñ me’ālin iste

8. **iste-: -r**

Mesnevi 2

Mısra: 11

Arzu etmek, istemek.

Fi’l-cümle riyāzet ister ammā
Tā fehm olına me’āl-i ma’nā

9. **iste:-r**

Mesnevi 2

Mısra: 11

Arzu etmek, istemek.

Şoĥbetlerine liyākāt ister
Şımf-ı fuĥarādur olanlar

10. **iste:-r, -se, -ñ**

Gazel 124

Mısra: 5

Arzu etmek, istemek.

Cihād-ı ekbere maĥdūr şarf it dirlik isterseñ
Ķul ol dergāh-ı ĦaĥĶ'a ne za'ım ü ne sipāhī ol

11. **iste:-r, -se, -ñ**

Gazel 142

Mısra: 9

Arzu etmek, istemek.

Göñül ser-menzil-i āzādegīye irmek isterseñ
Hemān muĥlaĥ giriftār-ı ĥuyūd-ı 'ālem olmazsın

12. **iste:-r**

Gazel 113

Mısra: 9

Arzu etmek, istemek.

İĥtiyār-ı miĥnet-i ye's itmek ister ĥātırım
Ber-ĥaraf-sāz-ı şafā-yı zevĥ-ı kām olsam gerek

13. **iste:-r**

Gazel 151

Mısra: 6

Arzu etmek, istemek.

Ey zāhid-i nā-dān niĥe bir bülbül-i cānuñ
Büy-ı eser ister gül-i taşvīr-i riyādan

14. **iste:-r, -üz**

Gazel 53

Mısra: 7

Arzu etmek, istemek.

Vuşlatuñ gibi muĥāl isterüz olsa ne 'aceb
Nālemüz gibi du'āmuz daĥi mehcūr-ı eser

ıştibāh:

1. **ıştibāh:**

Gazel 13

Mısra: 7

Şüphe, şüphelenme.

İksirdür dinilse edeb itme ıştibāh
Sulĥān-ı evliyā didi ĥayrun mine'z -zeheb

2. **ıştibāh:+a**

Tahmis 1

Mısra: 8

Şüphe, şüphelenme.

Düşüp bir dergeh-i 'adn ıştibāha
Muvaffaĥ eyledi ĦaĥĶ intibāha

isti'dād:

1. **isti'dād:**

Gazel 83

Mısra: 11

Yetenek, kabiliyet.

Sa'y-i bī-fā'idedür olmayıcaĥ isti'dād
Eblehān verziş-i ĥikmetle Felāĥün olmaz

istifsār-ı la'l-i yār:

1. **istifsār-ı la'l-i yār:**

Gazel 23

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudaĥını sorma.

Sözi ĥatm eyle istifsār-ı la'l-i yār ile ey dil
K'olur mühr-i şehen-şāh ile ĥayli nām-ver kāĥız

istiĥfār:

1. **istiĥfār:+am**

Rübai 24

Mısra: 2

Tövbe etme.

Yâ Rabb egerçi mücrim ü bed-kâram
‘Özr-âver-i şad-hezâr istiğfâram

istiğnâ:

1. **istiğnâ:**

Gazel 2

Mısra: 6

Çekinmek, geri durmak.

Süvâr olsañ semendüñ eblağ-ı gerdüna nâz eyler
Şatar na‘l-i süm-i esbüñ meh-i tâbâna istiğnâ

2. **istiğnâ:**

Gazel 2

Mısra: 10

Çekinmek, geri durmak.

Cünün-ı ‘ışk ile sāmân-ı düşmendür n’ola itse
Nesib-i zâra şimdi aşınâ bigâne istiğnâ

istiğnâ id-:

1. **istiğnâ id-:-er**

Gazel 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüz çevirmek.

Dem-â-dem hasret-i la‘l-i lebüñle künc-i firşatde
Sirişk-i çeşm-i hününüm ider ‘ummâna istiğnâ

2. **istiğnâ id-:-er**

Gazel 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüz çevirmek.

Tabībüm derdüñ oldı dâğ-ı süz-ı sine-i merhem
İder dil-ğaste-i ‘ışkuñ olan dermâna istiğnâ

3. **istiğnâ id-:-er**

Gazel 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tok gözlü davranmak, tenezzül etmemek.

İder şeh-bâz-ı çeşmüñ şayd-ı murğ-ı câna istiğnâ
İder mi husrevâ cellâd olan hiç kına istiğnâ

4. **istiğnâ id-:-er**

Gazel 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tok gözlü davranmak, tenezzül etmemek.

İder şeh-bâz-ı çeşmüñ şayd-ı murğ-ı câna istiğnâ
İder mi husrevâ cellâd olan hiç kına istiğnâ

istihsân:

1. **istihsân:+dan**

Gazel 102

Mısra: 10

Beğenme, beğenilme, güzel sayma.

Nefâset fehmi olanlar gevher-i nazmuñ bilür kıdrin
Nesib-âsâ olursağ n’ola istihsândan fâriğ

ıştikâ:

1. **ıştikâ:**

Gazel 32

Mısra: 5

Şikayet etme.

Dest ü pây-ı pāk-dilden kimse itmez ıştikâ
Şehr-yâruñ ‘adlı dâdı şâmil-i eṭrâf olur

istikâmet:

1. **istikâmet:**

Gazel 158

Mısra: 1

Doğruluk.

İstikâmet mümteni‘dür çün ḥaṭ-ı pergârdan
Râstî-i ümmîd olunmaz ṭab‘-ı kec-reftârdan

istikbâl id-:

1. **istikbâl id-:-er**

Gazel 197

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Karşılama.

Şehenşâh-ı nigâh-ı nâza istikbâl ider gūyâ
Sipâhidür iki şaf bağlamış müjgânlar râhı

istiklâl:

1. **istiklâl:**

Gazel 131

Mısra: 3

*Başlı başına olma, kendi başına olma, kimseye tâbi
olmayıp kendi kendine olma, hürriyet.*

Çuvvet-i gayr iledür cünbişi yok istiklâl
Pây-ı çübün gibi sâbit olamaz pây-ı kalem

istinâd id-:

1. **istinâd id-:-en**

Gazel 140

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dayanmak, yaslanmak.

İtme penâh-ı halkı ki râhat bulur mı hiç
Timsâl-i şahşâ âyinede istinâd iden

istirâhat id-:

1. **istirâhat id-:-er**

Kıt'a 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp ifade**

Dinlenmek, rahatlamak.

Cihân içinde esîr-i zen olmayan kişinüñ
Teni mu'azzebe ise cânı istirâhat ider

istiskâl:

1. **istiskâl:**

Kaside 1

Mısra: 1

*Soğuk davranışlarla hoşlanmadığını belli etme; dışlama,
yüz vermeme.*

Eyler istiskâl dâ'im ehl-i takvâ şöhetin
Her zamân mergübüdur bezm-i ahâli-i fahûr

işve:

1. **işve:**

Gazel 97

Mısra: 1

Cilve, işve.

İşve nigeht-i çeşm-i füsûn-sâzuña mahşûş
Âyîn-i sitem gamze-i gammâzuña mahşûş

işve-i pey-der pey:

1. **işve-i pey-der pey:+üñ, +i**

Gazel 53

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Art arda yapılan naz.

Lâl olur görse melek işve-i pey-der peyüñi
Böyle hüsn nice tâb-âver olur nev'-i beşer

işyân:

1. **işyân:+dan**

Gazel 98

Mısra: 8

Karşı gelme, baş kaldırma.

Zümre-i 'uşşâk düşnâmuñdan eyler iltizâz
Gâh geh işyândan zevk-i 'itâbuñdur garâz

işyân id-:

1. **işyân id-:-en, -ler, -üñ**

Gazel 109

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İsyân eden.

Fehm eyleyeydi cüşîş-i deryâ-yı rahmeti
Olmazdı tevbe niyeti işyân idenlerüñ

1. **it:**

Gazel 7

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

‘İşkuñla pür it sine-i süzānumı yā Rabb
Genc-i güher eyle dil-i vīrānumı yā Rabb

2. **it:**

Gazel 7

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Kem-ter eşer-i tābiş-i mihr-i keremüñle
Hem-reng-i serāb it yem-i ‘işıyānumı yā Rabb

3. **it:**

Gazel 7

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Her bī-başar-ı kec-nażara dest-hüş itme
Zib-i ser-i ehl it gül-i ‘irfānumı yā Rabb

4. **it:-me**

Gazel 7

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Her bī-başar-ı kec-nażara dest-hüş itme
Zib-i ser-i ehl it gül-i ‘irfānumı yā Rabb

5. **it:-dü, -ñ**

Gazel 9

Mısra: 20

Etmek, eylemek, yapmak.

Hıç bī-vefāluğ eylemedüñ āferin saña
Tā itdüñ intisāb

6. **id:-er**

Gazel 10

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Vāşıl-ı ser-menzil-i maqşūd vaşl-ı yār ider
Reh-rev-i ‘işıklı kemiyyet bāde-i gül-gün-şitāb

7. **it:-me**

Gazel 10

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Dilberā ruhsāruñ itme cilve-endāz-ı niķāb
Perde tütmaķla nihān olmaz bilürsin āfitāb

8. **it:-se**

Gazel 10

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Çāk çāk itse giribānın ‘aceb mi gıncalar
Eyledükçe ruħlaruñ gül-güna endüd-ı ‘itāb

9. **it:-dü, -ñ**

Gazel 11

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Meyle sāķi ‘arızuñ pür āb ü tāb itdüñ bu şeb
Māhı müstağnī-i nūr-ı āfitāb itdüñ bu şeb

10. **it:-dü, -ñ**

Gazel 11

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Meyle sāķi ‘arızuñ pür āb ü tāb itdüñ bu şeb
Māhı müstağnī-i nūr-ı āfitāb itdüñ bu şeb

11. **it:-dü, -ñ**

Gazel 11

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Mest-i nāzum ğayr ile bezm-i şarāb itdüñ bu şeb
Nār-ı ħasretle dil ü cānum kebāb itdüñ bu şeb

12. **it:-dü, -ñ**

Gazel 11

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Mest-i nâzum ğayr ile bezm-i şarâb itdün bu şeb
Nâr-ı hasretle dil ü cânım kebâb itdün bu şeb

13. **it:-dü, -ñ**

Gazel 11

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Leşker-i endüh-ı hecrüñle amân ey bî-vefâ
Hân-mân-ı tākati âhır harâb itdün bu şeb

14. **it:-dü, -ñ**

Gazel 11

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Çeşmümi hasret-keş-i didâr-ı h'âb itdün bu şeb
Va'd-i bî-encâm-ı teşrîf-i durûğuñla benüm

15. **it:-dü, -ñ**

Gazel 11

Mısra: 12

Etmek, eylemek, yapmak.

Tiğ-ı hecrüñle Nesîb-i mübtelâyı öldürüp
Âferin a'dâ-yı dünı kâm-yâb itdün bu şeb

16. **id:-er**

Gazel 12

Mısra: 10

Etmek, eylemek, yapmak.

Meger ol dür-i hüsni eyler taleb
İder baħr-i nûra şinâh âfitâb

17. **it:-se**

Gazel 12

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

O ruhsâra itse nigâh âfitâb
Olur zerre-âsâ tebâh âfitâb

18. **it:**

Gazel 14

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Aç burka'unı gülşene gel 'arz-ı cemâl it
Hâl-i ruhuñı dâğ-ı derün-ı gül-i al it

19. **it:**

Gazel 14

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Aç burka'unı gülşene gel 'arz-ı cemâl it
Hâl-i ruhuñı dâğ-ı derün-ı gül-i al it

20. **it:**

Gazel 14

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

'Uşşâk-ı perîşân dili ey şüh-ı cefâ-cû
Hecr-i ser-i zülfüñ ile tîr şifte-hâl it

21. **it:**

Gazel 14

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Tâ kim bilesin luţfinı servüñ leb-i cûda
Ey dîde-i ter ol kad-i mevzûnı hayâl it

22. **it:**

Gazel 15

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

İt sine-i bî-kîneñi dolâb-ı şerî'at
Mahfûz ola tâ gevher-i nâ-yâb-ı şerî'at

23. **it:-mek**

Gazel 15

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

İtmek olamaz Ka'be-i maşşûda teveccüh
Tâ kıble-gehûn olmaya mihrâb-ı şerî'at

24. **it-:**

Gazel 17

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Verziş-i sevdâ-yı zülf ü haţţ ile dil-ğastayam
Bu hevâlar âhîrî'l-emr itdi tağyîr-i mizâc

25. **id-:-er**

Gazel 20

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Hemîşe bezm ider hûy-ı dürüştin şâlib-i Hakk'ıuñ
Döner bir âsiyâb-ı zür-verdür halka-i tevhid

26. **it-:-me**

Gazel 25

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Qıyâs itme haţ-ı sebz ü leb-i cânâ nedür ey dil
Melekler sâyesin ser-çeşme-i hayvâna şalmışlar

27. **it-:-me**

Gazel 31

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Şayd-gâh-ı dehrde bî-hüde itme cüst ü cû
Murğ-ı kâma bâz-ı âh-ı âteşin şeh-per yeter

28. **id-:-er**

Gazel 40

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Zür-ı kirişme cisme degül cânâ kâr ider
Tîr-i nigâhı semt-i nişâni gelür geçer

29. **it-:-me**

Gazel 41

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Ol âfetüñ ser-i küyına var hirâs itme
Hemîşe küçe-i şehde gedâ gelür görünür

30. **it-:-dükçe**

Gazel 57

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Gülşene ey serv ü kad gül-ruğ hırâm itdükçe sen
Bülbüle kumrî seni kumriye bülbül gösterür

31. **it-:-se**

Gazel 68

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Tîre-dil itse de taqlid olamaz hâl ehli
Zişt-i bed-şekle tezyin ile şabâhat gelmez

32. **it-:-me**

Gazel 77

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Dil-i sengin-geh-i mağrûr olup 'uşşâka cevri itme
Hâdeng-i âha kûh-ı âhenin olsa siper olmaz

33. **it-:-mek**

Gazel 85

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Telhî-i fâka itmek için nefsumüz helâk
H'ân-ı vücûda zehr kıtan Mevlevîler'üz

34. **id-:-er**

Gazel 100

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Olurlar nev-resân ‘uşşâka mâyil
Dil-i eţfâl ider divânededen hazz

35. **id-:-er**

Gazel 100

Mısra: 12

Etmek, eylemek, yapmak.

N'ola güş itse hâlüm ol şeh-i hüsn
İder gâhî şehân efsânededen hazz

36. **it-:-mez**

Gazel 100

Mısra: 14

Etmek, eylemek, yapmak.

Nesib'e n'ola yâr eylerse rağbet
Kim itmez şöhet-i rindânededen hazz

37. **id-:-er**

Gazel 112

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Kısr-ı dürüst lübbi ider vâşıl-ı kemâl
Te'sîr ider mu'âmesi kalbe kâlibüñ

38. **id-:-er**

Gazel 115

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Şahbâ-yı haķıķatle ider def'-i humârı
‘Ayyâşları mey-gede-i ‘ışk-ı mecâzuñ

39. **id-:-er**

Gazel 139

Mısra: 10

Etmek, eylemek, yapmak.

Leb-rîz oluyor kan ile dil ağladuğumca
Sermâyemi efzûde ider kâra yapışdum

40. **id-:-er**

Gazel 159

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Berķ ile hânde ider vaz'ına ehl-i kibrüñ
Mihr ü meh şanma tutar çarķ-ı zemîne güşin

41. **id-:-er**

Kaside 1

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Kimde kudret var kemâhî ider evşafuñ senüñ
Siyemâ bu bende-i küstâh-ı nâ-fermân-ı ‘ür

42. **id-:-er**

Kaside 7

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

O zât-ı pāk ki yâd itse nāmını rıdvân
İder dehânını kevserle şüst ü şü evvel

43. **it-:-se**

Tarih 17

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Cihân-ı ma'rifete bir sevâd-ı a'zam idi
Kim itse sâyesinde ilticâ bulurdı huzûr

44. **it-:-sün**

Tarih 23

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Cenâb-ı hâzret-i ‘Osmân Paşa
Medid itsün hayâtın Rabb-i Raḥmân

45. **it-:-sün**

Tarih 32

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Niyāzı mīve-i dil ya'ni bir şeh-zādedür şimdi
Hudā ber-vefķ-ı hātır maṭlabıyla kām-gār itsün

46. **it-:-mek**

Gazel 30

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Dükendi şabr u ārām u qarār u rāḫatum cümle
Fiğān itmek ser-i küyında nā-çār olduğumdandır

47. **it-:-dükde**

Gazel 35

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Nesīb itdükde zīb-i nazra bu güftār-ı a'lāyı
Ṭarabdan bu mu'ammādur dise ṭab' ehli vāriddür

48. **it-:-me, -de**

Gazel 37

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Ehl-i derdüñ sūḫanı itmede te'sīr-i diger
Kı füyüzāt-ı Hudā münkesirü'l- bāldadır

49. **id-:-ince**

Gazel 43

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

İdince seng-i ecel kesr-i āb-gīne-i 'ömr
Bulınmaz arasalar pāre-i kemīne-i 'ömr

50. **it-:-me, -se**

Gazel 49

Mısra: 11

Etmek, eylemek, yapmak.

Bād-ı feyż itmese taḫrīk Nesībā hergiz
Sāḫil-i ṭab'ūña mevc-i yem-i ma'nā mı gelür

51. **it-:-me, -de**

Gazel 62

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Sebaķ-ḫ'ānān-ı 'ıŝķuñ nüktesin fehm itmede māhir
Debistān-ı maḫabbet içre kāmīl Mevlevilerdür

52. **it-:-me, -de**

Gazel 69

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Der-kenār olmağa meyli var imiş 'uŝŝāķa
'Arz-ı ḫāl itmede cānāna kuşūr eylemişüz

53. **it-:-mek**

Gazel 84

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Ḫal'-ı kabā-yı meyl-i sivā itmek olmadı
Tā olmayınca küy-ı dil-ārā maṭāfumuz

54. **it-:-me, -dü, -k**

Gazel 119

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Peykān-ı nāvek-i sitemüñ itmedük telef
Zaḫm-ı ciger-güdāz-ı dile merhem eyledük

55. **id-:-ince**

Gazel 129

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

İdince girye-i ŝādī aķıtdı dide dü-rūd
Binā-yı cismüme seyl-āb-ı eŝķ virdi ḫalel

56. **it-:-me, -de**

Gazel 136

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Hadeng-i āh pertāb itmede gāyet muşīb oldum
Kemīn-i ʿiştādan zaḥm efken-i cān-ı raķīb oldum

57. **id-:-er, -sin**

Gazel 142

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Degüldür pās-ı dem kāruñ idersin rāzuñı ifşā
Benümlle bezm-gāh-ı ğamda ey ney hem-dem
olmazsın

58. **id-:-er, -sin**

Gazel 150

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Seri dāĝ-ı ğamla reşk-i gül ü gülşen eylemişken
Dile āteş-i ruḥuñla ʿamel-i sipend idersin

59. **it-:-me, -m**

Gazel 180

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

O māha aķterān ümmīdin itmeme ṭālīʿüm yoķdur
Felekde her ne deñlü kevkeb-i baḥtum saʿīd olsa

60. **it-:-me, -di**

Kaside 1

Mısra: 15

Etmek, eylemek, yapmak.

Emr-i bi'l-maʿrūf u nehy-i münker aşlā itmedi
Ḳavl-i Ḥaķk'ı söylemekden ṭab'ına geldi fütür

61. **it-:-miş, -ken**

Kaside 1

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Medḥüñ itmişken senüñ bi'z-zāt Rabbü'l-ʿālemīn
Hīç ne mümkindür aña nev'-i beşer ola cesür

62. **it-:-me, -de**

Kaside 10

Mısra: 14

Etmek, eylemek, yapmak.

Ne Mesnevī ki ğubār-ı ḥaṭı cilā-dih-i ebşār
Nümüde itmede tā lā-mekānı çeşm-i đarīre

63. **id-:-ince**

Müfret 11

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Güdāzān eyle cism-i zerdüñi nār-ı maḥabbetle
İşüñ altun idince küşiş it nār-ı maḥabbetle

64. **it-:-dü, -ñ**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Bir şeb itdüñ şavb-ı Ḳuds'e Mekke'den ʿazm-i vuşul
Eyledüñ bir laḥzada himmetle ṭayy-ı ʿarz u ṭul

65. **id-:-er, -üz**

Rübai 31

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Her bābda gerçi başt-ı ğüftār iderüz
Envā'-ı suḥanda vaz'-ı āsar iderüz

66. **id-:-er, -üz**

Rübai 31

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Her bābda gerçi başt-ı ğüftār iderüz
Envā'-ı suḥanda vaz'-ı āsar iderüz

67. **it-:-se, -ler**

Rübai 47

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Rām olsa eger emrūne hep cümle ünās
Çahr u ğazabuñdan itseler ħavf u hirās

68. **id--e, -sin**

Rūbai 51

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Tā ki beni ħabs-i çāh-ı hıcrān idesin
Sevdümse seni ne var günāh eylemedüm

69. **it--me, -yen**

Tahmis 3

Mısra: 17

Etmek, eylemek, yapmak.

Ğarībe mızbānlık itmeyen cāh ehlinüñ Tālib
Meger yādına gelmez mihmān-ı zir-i ħāk olmağ

70. **it--sem**

Tarih 31

Mısra: 11

Etmek, eylemek, yapmak.

Ta'rif için itsem ne 'aceb pāye-i şıdķum
Ĥāk-i rehe rü-mālde te'ĥiri bahāne

71. **it--sün**

Tarih 32

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Şehensāh-ı cihān Ĥān Aĥmed'i elťāf-ı Rabbānī
Serir-i salťanatda tā-be-maĥşer ber-ķarār itsün

72. **it--sün**

Tarih 32

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

O bāğ-ı ma'delet oldı çiçekden ĥasta bir kaç gün
Vücüdün dā'imā şıĥhatle Mevlā pāyidār itsün

73. **it--me, -de**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Etmek, eylemek, yapmak.

Her rüz u şeb itmede niyāzı
Dergāhına yüz sürüp ilāh'uñ

74. **it--se**

Gazel 29

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Ne kāfir itse nażar naķş-ı ĥüsnüñe ey büt
Perestiş-i şanem-i sū menāta nāz eyler

75. **it--dükçe**

Gazel 74

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

Gülşen-i medĥine tevcih-i nigāh itdükçe
Şevķ ile ĥāmemüzi bülbül-i güyā iderüz

76. **it--mek**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Etmek, yapmak.

Bī-dād-gerā revā mı itmek
Zehr-ābe-i hecr ile ciger-ĥün

77. **id--e**

Gazel 148

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Te'siri ide şab'uñ cā'iz ki perişān
Küyuñda fiğān eylemez oldum ĥazerümden

78. **it--se**

Gazel 211

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

İtse n'ola le'āli-i esrār-ı Meşnevī
Baĥr-i ĥikemde güşa-nümā Mevleviler'i

79. **it--:dükçe**

Kaside 6

Mısra: 8

Etmek, yapmak.

Ḥalle hîç kimsede kıdret mi var ol ‘uqdeyi kim
Ḥallin itdükçe irâde daḥi muḥkem-ter olur

80. **id--:en**

Gazel 28

Mısra: 10

.. haline getirmek, dönüştürmek.

N'ola tûṭî-i dil lâl olsa ol mâh-ı şeker-lebsüz
Anı gūyâ iden âyîne-i ruḥsâr-ı cānāndur

81. **it--:di**

Gazel 127

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Gāhî yüzine güldi gehî çin çin olup
Al itdi ‘andelibe ruḥ-ı al al-ı gül

82. **it--:di**

Gazel 184

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Nā-maḥal cevriyle itdi lāle-veş ḥūn baḡrumı
Ol nev-āmūz-ı cefāya dāḡ-dāram āh āh

83. **it--:di**

Kaside 7

Mısra: 14

Etmek, eylemek, yapmak.

Bırakdı ḥārsitān-ı ḍalāle āteşler
Ki itdi şāh-reh-i dīni ümmete eshel

84. **it--:di**

Kaside 9

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Fermāni ile itdi zemīni yine rüşen
Maḡribde güneş olmuş iken perde-keş-i rû

85. **it--:di**

Mesnevi 1

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Anı itdi Üstād-ı şun‘-ı ezel
Merāyā-yı imkāna aşl u maḥal

86. **it--:di**

Müfret 3

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Şefeḳat kāni kerem ıssı imiş dinse sezā
Yek-ten itdi beni cānān ile sermā-yı şitā

87. **it--:di**

Tarih 24

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

‘Azm-i bakā itdi tamām olmadın
Gülşen-i ‘adn ide maḳāmın Ḥudā

88. **it--:di**

Tarih 35

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Lākin ammā Şām'a geldükde be-taḳdir-i Ḥudā
Meşīḥatle behre-ver itdi bu ‘abdin ol lebib

89. **it--:di**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Ḥayfā ki gül-i nefis beni itdi güm-şüde
Zühd ü vera‘ behişte çıkar şāh-rāh iken

90. **id--:en**

Gazel 29

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Hayāl-i la'lûñ iden sāğar-ı şarāb degül
Piyāle-nüş-i-Āb-ı hayāta nāz eyler

91. **it--me, -sün**

Gazel 104

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Ol dehān-ı tengden ħarf-i vefā almış mı var
Yok yere nağd-i sirişkin itmesün 'aşık telef

92. **it--se, -ñ**

Gazel 104

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Bir nigāh-ı merħamet itseñ n'olur ey şāh-ı ħüsn
Reh-güzāruñ üzre ħurmuş derd-mendān şaf-be-şaf

93. **it--dükçe**

Gazel 131

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Leb-i dilber ħaberin nāmede itdükçe raqam
Kaşab-ı sükkere terciħ olınur nāy-ı kalem

94. **id--er**

Gazel 12

Mısra: 13

Etmek, yapmak.

Nesīb ol mehe 'arz ider bendeni
Şeh-i kişver-i şubħ-gāh āfitāb

95. **it--di**

Gazel 127

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Meclis-be-meclis itdi Nesībā hezār naql
Dünyāyı ħutdı zemzeme-i kıl ü kāl-i gül

96. **id--en**

Gazel 63

Mısra: 10

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Mey-i mecāz ile ser-ħōş kıyās ider gören ammā
Nesīb'i mest-i ser-endāz iden o bāde degüldür

97. **id--er**

Gazel 79

Mısra: 5

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Ĥār-ı ħırmān ider āzürde o nā-dānı kim
Dest-i 'ibretle bu gülzārda gül-çin olmaz

98. **id--er**

Mesnevi 2

Mısra: 15

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Ĥāki zer ider vücūd-ı kāmil
Mebzūldür ehle cūd-ı kāmil

99. **id--er, -se**

Kaside 1

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Hiç tefekkür eylemez kim rüz-ı rüstā-ħızde
Vay ħāle 'adl iderse ħazret-i Rabb-i Ġayūr

100. **it--me, -sün**

Gazel 6

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Her gül-i ħüsnuñ olur bir bülbüli 'ādet budur
İtmesün bizden o gül-ruħsāra söyleñ ictināb

101. **it--se**

Gazel 2

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Cünün-ı ışık ile sāmān-ı düşmendür n'ola itse
Nesib-i zāra şimdi aŝinā bigāne istignā

102. **it:-se**

Gazel 66

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Dil murād itse de āhuñ eşerin men' idemez
Dām-ı āğüş-ı gümān sedd-i reh-i tır olmaz

103. **it:-se**

Gazel 79

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Çeşm-i dilden havel-i kesreti def' itse kişi
Bu merāyāya bakup haqq-ile hūd-bin olmaz

104. **it:-miş**

Gazel 4

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Bī-ķarār itmiş Nesibā ķāf u nūnuñ lezzeti
Devr iderler Mevleviler'dür semāvāt-ı 'ulā

105. **it:-me, -sün**

Kaside 1

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Ķıl ŝefā'at bendeñe yā Seyyide'l-kevneyn o dem
İtmesün tā ehl-i haŝri sū²-i hālüm bi-huzūr

106. **it:-di**

Tarih 8

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Faziletde vera'da müşikide ferd idi haqqā
Uşul-i devr-i kec-rev itdi āhir anı zir-efgen

107. **it:-di**

Gazel 84

Mısra: 4

Etmek, .. hale getirmek.

Basduķ o dem ki kevne ķadem māder-i ķazā
Ķať' itdi tiğ-ı derd-i maħabbetle nāfumuz

108. **it:-di**

Kaside 3

Mısra: 5

.. haline getirmek, dönüştürmek.

İtdi şaybe maķdemün hāk-i siyāh-ı Yesrib'i
Evs ü Ħazrec himmetünle oldı menşürü'l-livā

109. **it:-me**

Gazel 50

Mısra: 6

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Zemīn-i sinede gül-naħl-i dāğum rişe şalmışdur
Görinen cā-be-cā zann itme hūnīn üstülh'ānlardur

110. **it:-me**

Gazel 77

Mısra: 10

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Nisār-ı her-ħas u hāŝāk ider bŷy-ı dil-āvīzin
Ķiyās itme güli āzürde-i bād-ı seher olmaz

111. **it:-me**

Gazel 35

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

şeh-i mülk-i fenā ol hıdmet-i rindāna sa'y eyle
Meded hem ŝoħbet itme zāhidi kim şab'-ı cāmiddür

112. **it:-di**

Gazel 34

Mısra: 11

.. haline getirmek, dönüştürmek.

‘İşk itdi cünün ile beni şöhre-i ‘âlem
Efsâne-i Mecnûn benüm ednâ semerümdür

113. **it:-di**

Gazel 72

Mısra: 3

.. haline getirmek, dönüştürmek.

‘Âkıbet fersüde itdi kâle-i kâmin kesâd
Çâr-süy-yı devletün çok kâm-gârın görmüşüz

114. **it:-di**

Gazel 99

Mısra: 2

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Teşrif idüp diyâr-ı dile dâver-i neşât
Mülk-i vücûdi itdi maķar leşker-i neşât

115. **it:-di**

Gazel 203

Mısra: 9

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Nesib itdi bizi güşe-gir-i hayrânî
‘Adüya hem-dem iden yâr-i dil-sitânumuzı

116. **it:-di**

Kaside 2

Mısra: 10

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Feyz-i hevâ-yı mihr-i ruĥuñ oldu kâr-ger
İtdi Ĥalil'e âteşi nüzhet-geh-i İrem

117. **it:-di**

Kaside 4

Mısra: 2

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Şive-i sırr-ı daķık-i men reani kad reay
Ĥayret-efzâ oldu ‘aķla itdi iskât-ı dühât

118. **it:-di**

Mesnevi 2

Mısra: 7

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Kim itdi seni cenâb-ı Raĥmân
Ĥ‘âhiş-ger-i ‘ilm ü fazl u ‘irfan

119. **it:**

Gazel 14

Mısra: 12

Etmeķ, yapmeķ.

Çün kuĥl-i cevâhir ber idem dîdeler üzre
Yâ Rab beni ĥâk-i ĥadem-i ehl-i kemâl it

120. **it:-di**

Rübai 64

Mısra: 3

Etmeķ, yapmeķ.

İtdi bu ten-i zerd ü nizârum hicrân
Pervîz-i ĥamuñ turunc-ı dest-efşârı

121. **it:-dü, -ñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Evvel bu dil-i ĥazîni itdüñ
Ser-şâre-i luĥfuñ ile memnün

122. **id:-er**

Gazel 39

Mısra: 11

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Fikr-i vaşlı beni giryân ider ol sim-tenüñ
Âdeme her ne iderse ĥama‘-ı ĥâm eyler

123. **it:**

Gazel 14

Mısra: 10

Etmeķ, eylemeķ, yapmeķ.

Ser-h'ân-ı gam-ı 'ışkda çok 'işret olındı
Ey dil bize haqq-ı nemek ü nânı helâl it

124. **it:**

Gazel 14

Mısra: 14

Etmek, eylemek, yapmak.

Himmetle yine bāğçe-i nazma Nesībā
Her mısrâc-ı renginüñi bir cüy-ı zülâl it

125. **it:-mez, -üz**

Gazel 75

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

'Âkıllere keşf itmezüz aḥvālümüz ammā
Mānend-i der-i ehl-i kerem 'āşıka bāzuz

126. **it:-mez, -üz**

Gazel 125

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Yapmaz dil-i ḥarābı diyü şevke itmezüz
Ol la'l-i nāb haḥṭıla mi'mārumuz degül

127. **it:-mez, -üz**

Rübai 37

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

İşlāh-pezir olmasa da nefsi-i 'anid
Luṭf-ı ezelden itmezüz kaṭc-ı ümüd

128. **it:-me, -de, -dür**

Kaside 5

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Āşüftegi-i sünbül ü jülide kāküle
Nerkis nezāre itmededür hüş-yārdur

129. **it:-se**

Gazel 146

Mısra: 8

.. haline getirmek, dönüştürmek.

İtmez gurūr-ı ḥüsn ile bir nazra 'aksine
Meşşāṭa itse āyinesin āfitābdan

130. **it:-di**

Kaside 8

Mısra: 7

İtelemek, itmek.

Açup zulmet-i küfri şer'iyile itdi
Cihām münevver o nūr-ı mücessem

131. **it:-dü, -ñ**

Gazel 11

Mısra: 10

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Sineye kim çekdi sen māhi sipihr-āsā 'aceb
Eşk-i çeşmüm reşk-fermā-yı şihāb itdün bu şeb

132. **it:-me, -se**

Gazel 4

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Dil 'arūs-ı ma'ni-i tevḥide olmaz āşinā
Kaṭ-ı esbāb-ı ta'alluḫ itmese miḫrāz-ı lā

133. **id:-en**

Gazel 73

Mısra: 11

.. haline getirmek, dönüştürmek.

'İşkdur pādişāhi bende iden bendeyi şāh
Buña şāhid yeter efsāne-i Maḥmūd u Ayāz

134. **id:-en**

Kıt'a 26

Mısra: 3

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Dildür insān iden insānı buña şahiddür
Qalbdür beyyine-i merdüme hem-tā-yı hisāb

135. **it:**

Gazel 14

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Ol zevk ile tā tūtmaya telhī-i memātı
Dil-ḥasta-i hicrānuña bir va'd-i vişāl it

136. **it:**

Gazel 64

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Gevheri var āşinā-yı lücce-i 'ummāna şor
Añla qadr-i şoḥbetin kāmillerüñ ḥāk it özüñ

137. **it:**

Gazel 88

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Ser-be-ser ebnā-yı dehri kırsa olmaz ḥūna sīr
Çeşm-i ḥūnisinden it raḥmin o bī-dāduñ kıyās

138. **it:-sün**

Tarih 32

Mısra: 8

Etmek, eylemek.

Nesībā böyledür şimdi du'āmuz her şebān ruzī
Nihāl-i salṭanat açdı çiçek Ḥaḳ mīve-dār itsün

139. **it:-mez**

Gazel 128

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

İntizām ümmīdin itmez pey-revān-ı dil Nesīb
Gāh mest ü gāh şāḫī bir keşākeşdür gönül

140. **it:-mez**

Gazel 146

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

İtmez gurūr-ı ḥüsn ile bir nazra 'aksine
Meşşāṭa itse āyīnesin āfitābdan

141. **it:-di**

Gazel 143

Mısra: 7

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Ebruvānın itdi küffār-ı ḥaṭ-ı rüdur miyān
Köhne ṭāḳ-ı deyre döndi bir zamān miḥrāb iken

142. **it:-di**

Tarih 35

Mısra: 10

.. haline getirmek, dönüştürmek.

İltimās itdükte ṭab'um ḥāmeden tāriḫini
İtdi üç tāriḫ ile bu beyt-i zībā dil firīb

143. **it:-me**

Gazel 10

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Dilberā ruḥsāruñ itme cilve-endāz-ı niḳāb
Perde tūtmākla nihān olmaz bilürsin āfitāb

144. **id:-er, -di**

Gazel 70

Mısra: 11

Etmek, eylemek, yapmak.

Ümīddür ki teraḥḫum iderdi hāline ammā
Peyām-ı şevkı Nesīb'üñ o şīve-kārına degmez

145. **it:-meñ**

Gazel 88

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Öldürür zehr-i sitemle ‘aşığı itmez hirās
Ol şabīb-i nāzdan itmeñ müdāvā iltimās

146. **it:-me**

Gazel 140

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

İtme penāh-ı hālķı ki rāhat bulur mı hīç
Timsāl-i şahşā āyinede istinād iden

147. **it:-me**

Gazel 193

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

İtme dāmānuñı ālūde ‘Azāzil gibi
Tāhirü’z-zeyl ola gör hāzret-i Cibril gibi

148. **it:-mez**

Gazel 197

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Gül ü lāle yeter dāğ-ı derün u şu‘le-i āhı
Bahār-ı ‘ışķuñ içre ārzü-yı gülşen itmez dil

149. **it:-mez**

Kaside 1

Mısra: 16

Etmek, eylemek, yapmak.

Merhāmet-pişe şehensāhā kerem-ver mesnedā
Na‘tüñe itmez vefā cümle midād olsa buhūr

150. **it:-me**

Mesnevi 2

Mısra: 14

Etmek, eylemek, yapmak.

Tahşile çalış beṭālet itme
İhmāl ile fevt-i fırsat itme

151. **id:-üp**

Rübai 35

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Teslīm-i umūr idüp kaçā vü қadere
Terk-i ṭaleb-i rāhat idüp bul rāhat

152. **id:-üp**

Rübai 35

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Teslīm-i umūr idüp kaçā vü қadere
Terk-i ṭaleb-i rāhat idüp bul rāhat

153. **it:-me, -müz, -i**

Tarih 7

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Nice dem seyr ü temāşā-yı cihān itmemüzi
İṭtizā itmiş idi hikmet-i Hālāk-ı enām

154. **id:-üp**

Tarih 33

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Şadef-i қabr-i güzinin yem-i rahmet pür idüp
Cism-i pāki ola tābende çü dürr-i yektā

155. **it:-di**

Tarih 17

Mısra: 6

Etmek, yapmak.

Fenāsın añladı bu dār-ı zulmet-ābāduñ
Kemāl-i rağbet ile itdi ‘azm-i ‘ālem-i nūr

156. **id:-er**

Gazel 24

Mısra: 1

Etmek, yapmak.

Geşt ider küyuñ göñül ey mâhir ü âvâredür
Kaşdı gâhî rüyuña hasretle bir nezzâredür

157. **id:-er**

Gazel 112

Mısra: 10

Etmek, yapmak.

Țutmaz ‘itâb-ı döst yerin kahr-ı düşmenân
Hiç kâr-ı nişter mi ider nişi-i ‘aķrebüñ

158. **it:-dük, -ce**

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

İtdükçe hırâm-ı nâz u ‘işve
Reşk-âver-i serv-i büstânsın

159. **id:-er**

Gazel 24

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Âh-ı âteş-zâd kim dâğ-ı dilüm şâd-âb ider
Gülsitân-ı ‘ışka güyâ âteşin fevvâredür

160. **it:-mek, -de**

Gazel 75

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Hem bezmimiz itmekte ziyâmuzla temettü‘
Biz şem‘-i şifat gerçi ki pür-süz u güdâzuz

161. **id:-er**

Gazel 157

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Sensüz ey meh nic'olur cân ile âmiziş-i ten
‘Aks-i âyînede bî-şüret ider mi mesken

162. **id:-er**

Gazel 178

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Bir gûşe-i çeşmiyle ider âdemi mecnûn
Haķķâ ki ‘aceb cāzibe-dârdur o perîde

163. **id:-er**

Gazel 182

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Göñlüm alındı bir meh-i ferhunde aķtere
Kim nür-ı vechi ta‘ne ider mihr-i envere

164. **id:-er**

Gazel 188

Mısra: 6

Etmek, yapmak.

Degül giryân helâk-i hayl-i ‘uşşâkı pesend itdi
Nisâr-ı dürr ider fark-ı ser-i müjgân-ı kıttâle

165. **it:-di**

Gazel 19

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Şerm olup pîş-i nigâhumda baña sedd-i sedîd
Bezm-i vuşlatda beni yâre hayâ itdi ba‘îd

166. **it:-miş**

Gazel 88

Mısra: 6

Etmek, yapmak.

Mâh-ı nev ebrüsina taķlîd idüp mihr-i felek
Muşhaf-ı hüsinden itmiş âyet-i nür iķtibâs

167. **it:-di**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

İtdi beni nâ-gehân bu gerdün
Sen cilve-fürüş nâza meftün

168. **it:-se, -m**

Gazel 23

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Yazarken hasret-i cānān ile bir āh-ı serd itsem
Mişāl-i kâğız-ı bād ide gerdūna sefer kâğız

169. **it:**

Gazel 35

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Ten ü cānı fedā it dergeh-i şāh-ı muḥabbetde
Eger nā'il olursañ vaşl-ı yāre ḥōş 'avāyiddür

170. **it:**

Gazel 183

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Hedef-i tır-i sitem eyler iseñ it beni tek
Gūşe-i çeşm ile baq atma şaḫın yābāna

171. **it:-me**

Gazel 13

Mısra: 7

Etmemek, yapmamak.

İksirdür dinilse edeb itme iştibāh
Sulṭān-ı evliyā didi ḥayrun mine'z -zeheb

172. **it:-me**

Gazel 106

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Her kūr-ı dilden itme recā-yı nazar k'anuñ
İmdād-ı nūr-ı çeşm idecek tütüyāsı yok

173. **id:-e**

Tarih 4

Mısra: 11

Etmek, eylemek, yapmak.

İde iḳbālın füzūn Mevlā mübārek manşıbın
Ola ḡalṭān ḥāk-i pāyında ser-i ehl-i sitiz

174. **it:-mez**

Gazel 17

Mısra: 9

Etmek, eylemek, yapmak.

Mün'imān-ı dehre reşk itmez Nesīb-i bī-nevā
İntizām-ı devlet-i ṭab'ıyla eyler ibtihāc

175. **it:-mez**

Gazel 32

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Dest ü pāy-ı pāk-dilden kimse itmez iştikā
Şehr-yāruñ 'adl ü dādı şāmil-i eṭrāf olur

176. **it:-mez**

Gazel 49

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

'Işk her sīne-i efsürdede itmez cilve
Gülşen-i dizedeye bülbül-i güyā mı gelür

177. **it:-mez**

Gazel 60

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Āteş-i dilden hirās itmez şunar ser-pençesin
Bilmem āhū-yı ḥayālūñ şir-i merd-efgen midür

178. **it:-mez**

Gazel 86

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Güşād-ı bāğ-ı dil itmez naşīhat-i zāhid
Semūm-ı şaḥn-ı çemende şabā yerin ūtmaz

179. **it:-mez**

Gazel 88

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Öldürür zehr-i sitemle ‘āşıkı itmez hirās
Ol ṭabīb-i nāzdan itmeñ müdāvā iltimās

180. **it:-mez**

Gazel 100

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Ḳarār itmez ḥayāl-i çeşmi dilde
Şikārī murğ itmez lāneden ḥazz

181. **it:-señ**

Gazel 62

Mısra: 9

Etmek, eylemek, yapmak.

Nesībā reh-revān-ı mülk-i ‘irfāna nigāh itseñ
Emānet bārını cān-ile ḥāmil Mevlevilerdür

182. **it:-di, -**

Gazel 75

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Mest itdi bizi būy-ı gül-i bāğ-ı ḥaḳīkat
Zāhirde temāşā-kün-i güلزār-ı mecāzuz

183. **it:-me, -y, -en**

Gazel 39

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Zulmet-i cehl ile şubḥ-ı emelin şām eyler
İtmeyen kesb-i ma‘ārif nice ārām eyler

184. **it:-mez**

Kaside 1

Mısra: 14

Etmek, eylemek, yapmak.

Ḥadd-i ḥamsini tecāvüz itdi sinn ü sāl ise
Nefs-i bī-inşāf ise itmez daḥi terk-i gurūr

185. **it:-mez**

Kaside 2

Mısra: 10

Etmek, eylemek, yapmak.

Kem-ter nigāh-ı luṭfuña mu‘tād olan gedā
İtmez yesār-ı salṭanat-ı dehri mültezem

186. **it:-mez**

Kaside 3

Mısra: 13

Etmek, eylemek, yapmak.

Gerden-i maşnū‘a itmez bir daḥi ziver hele
Baḥr-i imkān zerre-i zātuñ gibidür bī-bahā

187. **it:-di**

Gazel 99

Mısra: 10

Etmek, eylemek, yapmak.

Āyīn-bend-i şehir-i vücūd ol ki ey Nesīb
Dihim-i cānı itdi maḳar ḳayşer-i neşāṭ

188. **it:-miş**

Gazel 107

Mısra: 1

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Ḥāl-i ruḥuñ itmiş beni şeydā ḥaberüm yok
Yaḳmış cigerüm āteş-i sevdā ḥaberüm yok

189. **it:-miş**

Gazel 140

Mısra: 1

.. haline getirmek, dönüştürmek.

İtmiş beni fakîr seni ber-murâd iden
Takdîr-i cüz' ü küll-i umûr-ı 'ibâd iden

190. **it:-miş**

Gazel 140

Mısra: 5

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Ey şâh-ı hüsn hecr-ile itmiş beni hâzîn
Bed-cûları hemîşe vişâlûñle şâd iden

191. **it:-miş**

Rûbai 13

Mısra: 4

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Naqqâş-ı ezel sevâd-ı zıll-ı pâkûñ
Hûrân-ı behîşte merdüm-i 'în itmiş

192. **it:-me, -miş, -di**

Kaside 4

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Sen hıdîv-i dâd-kârı kişver-i ervâh idüñ
İtmemişdi 'âlem ü Âdem dañi kesb-i hayât

193. **it:-dük, -de**

Kaside 1

Mısra: 14

Etmek, eylemek, yapmak.

Böyle sebt eyler senâñi levha-i pâk-i dile
Hâtır-ı kerrübiyâna na'tüñ itdükde huñûr

195. **id:-erse**

Gazel 39

Mısra: 12

Etmek, eylemek, yapmak.

Fikr-i vaşlı beni giryân ider ol sîm-tenüñ
Âdeme her ne iderse çamaç-ı hâm eyler

196. **id:-e, -mez**

Gazel 76

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Esîr-i zülfi olan rüyını hayâl idemez
Fütâde-i şeb-i gam şubh-geh nedür bilmez

197. **id:-er, -dü, -m**

Gazel 100

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Olinsa bezmde bigâneden hazz
İderdüm zâhid-i ferzâneden hazz

198. **id:-üp**

Gazel 139

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Çekdüm bir iki şişe idüp def-i hicâbı
Mânend-i zelû gerden-i dil-dâra yapışdum

199. **id:-er**

Gazel 16

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

'İşk manzûr ider erbâbını her meclisde
Rağbet-i şemç-i şebistâna ziyâdur bâ'îş

200. **id:-erüz**

Gazel 74

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Bizüz ol mest-i mağabbet ki dem-i seyr-i çemen
Goncayı neşve-dih-i sāğar-ı şahbâ iderüz

201. **id:-erüz**

Gazel 74

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

‘Ăciz olsađ dil-i mecnūn-menişūñ zabtında
Beste-i silsile-i zūlf-i semen-sā iderüz

202. **id-:-erüz**

Gazel 74

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Āhumuz sūnbül-i destār-ı Mesihā iderüz
Ķuvvet-i nāmiye-i ‘ıřđ ile ol ĥāküz kim

203. **id-:-erüz**

Gazel 74

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Pürdür āyine-i dil gerd-i küdüretle Nesib
Nazar-ı mürşid-i āgāhı temennā iderüz

204. **id-:-erüz**

Gazel 74

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Hazret-i Şeyĥ Siyāhī-i hüner-perver kim
Sürme-i ĥāk-i derin dideye ihdā iderüz

205. **id-:-erüz**

Gazel 74

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Gülşen-i medĥine tevcih-i nigāh itdükçe
Şevĥ ile ĥāmemüzi bülbül-i güyā iderüz

206. **id-:-erüz**

Gazel 74

Mısra: 10

Etmek, eylemek, yapmak.

Ĥidmet-i ĥayr-du‘asında muĥimüz şeb ü rüz
Yüzümüz ferş-i reh-i dergeh-i Mollā iderüz

207. **id-:-er**

Gazel 78

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Ketm-i esrār-ı şehenşāh ider elbette nedim
Güft ü güy ile kişi nā‘il-i ‘irfān olmaz

208. **id-:-er**

Gazel 90

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Ĥarīĥ-ı ‘aşĥ-ı bāzide hirās-ı düşmen olmazmış
Dil-i saĥtın o gül-ĥaddūñ fiĥānum nerm ider dirdüm

209. **id-:-e, -nüñ**

Gazel 111

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

İĥāta eyleyemez ‘aĥlı ĥādr-i cānānı
Ĥarīĥ-ı ‘ıřđda fark-ı gedā vü şāh idenüñ

210. **id-:-er**

Gazel 210

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Kimdür ol āyine-i şüretde olan cilve-nümā
Kim ider añla niyāzı kime eyler nāzı

211. **id-:-er**

Kaside 2

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Ger nāra düşse güşe-i çeşm-i şefā‘atūñ
Her aĥker-i caĥimi ider pāre-i baĥam

212. **id-:-er**

Kaside 8

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

İder heybeti teb girifte ‘aceb mi
‘Adūnuñ yeri olsa nār-ı cehennem

213. **id-:-er**

Kaside 10

Mısra: 13

Etmek, eylemek, yapmak.

Kemīne luṭfı ider pīşe-i za‘ıfeyi ‘anḳa
Nigāhı mūrī zafer-yäfte ider şaf-ı şire

214. **id-:-esin**

Mesnevi 2

Mısra: 9

Etmek, eylemek, yapmak.

Tā ḫulḳuñı idesin müzehheb
Kāmillere olasın muḳarreb

215. **id-:-e**

Tarih 33

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Dürr-i yektā gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rūḫ-i pākin ide Ḥaḳ ziver-i tāk-ı ḫavrā

216. **id-:-üp**

Gazel 32

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Bām-ı simi Ka‘be'ye māliş idüp ḫırşın füzün
Mümsikān ḥacc eyledükden soñra bī-inşāf olur

217. **id-:-üp**

Gazel 57

Mısra: 9

Etmek, eylemek, yapmak.

Ol perī-peyker dimiş inşāf idüp bir kimseye
Cevrūme yoḳdur Nesīb-āsā taḫammül gösterür

218. **id-:-üp**

Tarih 5

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Şavb-ı beyt-i ‘izzete ‘azm eyledi ḫüccāc ile
Vāşıl oldu baḫre güyā ṭayy-ı deşt idüp süyül

219. **id-:-üp**

Tarih 9

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

İdüp sūr-ı ḫıtān maḫdūmı Şadre'd-din Efendi'ye
Ziyāfet eyledi ḫān-ı kerem çekdi emirāne

220. **id-:-üp**

Tarih 33

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Terk-i ‘ālemler kılup zümre-i aḫbābı yetim
Fikr-i tāriḫin idüp yek sere iḫvān-ı şafā

221. **id-:-e**

Gazel 23

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Yazarken ḫasret-i cānān ile bir āh-ı serd itsem
Mişāl-i kāğız-ı bād ide gerdüna sefer kāğız

222. **id-:-e**

Gazel 53

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Merdüm-i dīde şunar āyine-i mānend-i gedā
Rāh-ı çeşmümden ide şāh-ı ḫayālūñ ki güzer

223. **id-:-e**

Gazel 55

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Bād-ı firāk ile yem-i eşküm ki cūş ide
Her mevcesi ber-āver-i lülü-yı rāz olur

224. **id:-e**

Kaside 2

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Hāşā ki nār-ı dūzaḡ anı dād-ḡāh ide
Bir leb ki ola buse-zen-i sāḡa-i ḡarem

225. **id:-e**

Rübai 25

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Ümmid budur ki güzellik iḡsānuñ
Ḥakk ide ḡaḡā-yı defter-i a‘mālüm

226. **id:-e**

Rübai 27

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Tā itmeyicek sirişk-i çeşm ile vuzū
Kimdür ki ide na‘t-i Nebi'de tek ü pū

227. **id:-e**

Tarih 12

Mısra: 12

Etmek, eylemek, yapmak.

Tā ki nüh-ḡubbe-i zerrin-‘alem itdükçe ḡıyām
‘Ömrin efzün ide iḡbālını memdūd Ḥudā

228. **id:-e**

Tarih 13

Mısra: 10

Etmek, eylemek, yapmak.

Ḥarf-i menḡūḡ ile tāriḡin Nesibā didiler
Şeyḡ İlyās ide dā‘im ḡurb-ı Yezdān'ı maḡal

229. **id:-e**

Gazel 15

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Taḡrime-i ‘irfāna olursın müteheyyī
Ger zāhirüni ḡahir ide āb-ı şerī‘at

230. **id:-e**

Kaside 1

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Bī-tekellüf ide ervāḡ ile itilāf ecsām
Ola fermān-ı cenāb-ı Ḥazret ile nefḡ-i şūr

231. **id:-e**

Kaside 2

Mısra: 9

Etmek, eylemek, yapmak.

Hāşā ki būy-ı dūzaḡ anı ide muḡḡarib
Müşk-i türāb-ı ḡayyibeyi her kim ki ide şem

232. **id:-e**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Kimde ḡudret var ki vaşfuñ ide ḡaḡḡ üzre edā
Medḡ-i zāt-ı pāküñe icmāldür şemsü'l-hüdā

233. **id:-e**

Tarih 1

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

ḡariḡ-ı ‘ilmde mümtāz idi akrāndan şāyed
Anı mümtāz ide ‘izzetle Bārī bezm-i ḡurbetde

234. **id:-e**

Tarih 16

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Müstaşkiyen ‘azm itdi tāriḡin Nesibā didiler
Bostān Efendi'yi ide sir-āb cūy-āb-ı ‘aden

235. **id-:-e**

Tarih 17

Mısra: 10

Etmek, eylemek, yapmak.

Nesib rihleti tārīhini didi züvvār
İde Siyāhī Dede Bārī kabrūñi pür-nūr

236. **id-:-e**

Tarih 24

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

‘Azm-i bakā itdi tamām olmadın
Gülşen-i ‘adn ide maḳāmın Ḥudā

237. **id-:-er, -se**

Gazel 13

Mısra: 6

Yapmak, etmek.

Aḥrār-ı bī-edeb olur āḥir ḥaḳīr ü ḥ‘ār
Mālik riḳāb iderse ‘abīdi n'ola edeb

238. **id-:-er**

Kıt'a 19

Mısra: 4

Yapmak, etmek.

Belī zenān ider İrās-ı zevḳ-ı cismānī
Velik şoḥbeti rūḥı ḡarīḳ-ı miḥnet ider

239. **idenler: +en, -ler**

Gazel 25

Mısra: 7

Yapmak; etmek.

İdenler ‘āşıḳı dil-beste-i menzil-geh-i dilber
Seni zāhid hevā-yı ravza-i rıḍvāna şalmışlar

240. **id-:-er, -di**

Gazel 173

Mısra: 12

Etmek, yapmak.

Metā‘-ı vuşlata naḳd-i revāmı itse ḳabūl
İderdi reşḳ hele sūdumuz ziyānumuza

241. **id-:-ince**

Kaside 7

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

İdince baḥr-i seḥāsı telāṭum-ı endek
İki cihānı virür sā‘ile bi-vech-i aḳal

242. **id-:-er**

Gazel 16

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

İzṭırāb-ı dili müzdād ider āh-ı serdüm
Şüriş-i lücce-i deryāya havādur bā‘iş

243. **id-:-er**

Gazel 40

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Zür-ı girişme cisme degül cāna kār ider
TİR-i nigāḥı semt-i nişānı gelür geḳer

244. **id-:-er**

Kıt'a 19

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Belī zenān ider İrās-ı zevḳ-ı cismānī
Velik şoḥbeti rūḥı ḡarīḳ-ı miḥnet ider

245. **id-:-e, -sin**

Gazel 15

Mısra: 11

Etmek, eylemek, yapmak.

Mestür ola ‘aybuñ iki ‘ālemde Nesibā
Tā sürme şıfat-ber idesin dīdeler üzre

246. **id-:-e, -mez**

Gazel 66

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Cevr-ile dilleri teşhîr idemez meh-rûyân
Devlet-i şâh-ı sitem-pîşe cihân-gîr olmaz

247. **id:-e, -mez**

Gazel 66

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Ṭa'n-ı cühhâl idemez ehl-i dili tîre-derûn
Seng-i eṫfâl-i yeme mücib-i tekdîr olmaz

248. **id:-e, -mez**

Gazel 66

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Dil murâd itse de âhuñ eşerin men' idemez
Dâm-ı âğüş-ı gümân sedd-i reh-i tîr olmaz

249. **id:-er**

Gazel 5

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Olur müdâm saña mâye-i hiçâb şarâb
Gül-i ḥayâdan ider rûyuña niķâb şarâb

250. **id:-er**

Gazel 73

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Ḥuftedür şanma ider men'-i nîgeh 'âşıkdan
Ḥ'âb-ı nûşîndür o fettâna ta'allüm-geh-i nâz

251. **id:-er, -ler**

Gazel 4

Mısra: 10

(Hareket) etmek.

Bî-ķarâr itmiş Nesîbâ kâf u nûnuñ lezzeti
Devr iderler Mevlevîler'dür semâvât-ı 'ulâ

252. **id:-em**

Gazel 14

Mısra: 11

Etmek, eylemek, yapmak.

Çün kuḥl-i cevâhir ber idem dîdeler üzre
Yâ Rab beni ḥâk-i ķadem-i ehl-i kemâl it

253. **id:-er, -se, -m**

Gazel 35

Mısra: 7

Etmek, bulunmak.

N'ola ben 'add idersem kendimi pâmâl-i bed-cüyân
Geçen bu 'abd-i nâçizi o şâh-ı ḥüsne ḥâsiddür

254. **id:-e, -me, -m**

Gazel 130

Mısra: 6

Yapmamak, eylememek.

Sifâl-i köhnede ḥâlât-ı câm-ı Cem buluram
Ķiyâs itme ki isbât-ı müdde'â idemem

255. **id:-e, -me, -m**

Gazel 130

Mısra: 8

Yapmamak, eylememek.

Yanumda pister-i zer-beft ü ḥâk yeksândur
Riyâ ile tenümi vaķf-ı büriyâ idemem

256. **id:-eli**

Gazel 150

Mısra: 7

.. hâline getirmek.

İdeli fûnûn-ı siḥri nîgehüñle ģamze tekmiñ
Saña 'âşık olsa Rüstem yine ber-gezend idersin

257. **id:-er**

Gazel 5

Mısra: 12

Eylemek, etmek.

Nesib sāğara düşdükçe ‘aks-i çurra-i yār
İder dimāğımı pür-būy-ı müşk-nāb şarāb

258. **id-:-er**

Gazel 42

Mısra: 5

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Fenā-yı gülsitān-ı ‘ālemi her sāl ider inhā
Dem-i faşl-ı hāzān berg-i dırahtān bī-suḥan söyler

259. **id-:-ecek**

Gazel 106

Mısra: 8

Etmek, yapmak.

Her kūr-ı dilden itme recā-yı nazar k'anuñ
İmdād-ı nūr-ı çeşm idecek tütüyāsı yok

260. **id-:-e**

Tarih 33

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Fevt olup bu sene de Dürrī Efendi şad ḥayf
Ḳabri pākin dūr-i zaḥmetle pür ide Mevlā

261. **id-:-erüz**

Gazel 74

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Ruḥ-ı zībāsını yārūñ ki temāşā iderüz
Dāğlardan niçe biñ dide hüveydā iderüz

262. **id-:-erüz**

Gazel 74

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Nik-baḥtāna daḥi vuşlat-ı cānān muḥāl
Baḥt-ı vārūn ile biz yok yere ḡavḡā iderüz

263. **id-:-e, -gör**

Gazel 91

Mısra: 9

Etmek, eylemek, yapmak.

Yāre i‘lām idegör derd-i dil-i zārı Nesib
Raḥm ider ḡuş idicek ḥālūñ o yār-ı dil-keş

264. **id-:-e, -mem**

Gazel 145

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Kemāl-i ḥüsnine şāyān degül nezāre diyü
Niḡāh-ı germi idemem rüyına ḥicābumdan

265. **id-:-e, -gör**

Gazel 193

Mısra: 10

Etmek, eylemek, yapmak.

Hiç şafā vü kedere bakma sürüp ḥāke yüzüñ
Kendiñi vāşıl-ı deryā idegör Nıl gibi

266. **id-:-en**

Gazel 34

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Şeh-rāh-ı maḥabbet ki ḥaṭar-nāk degüldür
Pür bīm iden ol rāhı dil-i nev seferümdür

267. **id-:-en**

Gazel 140

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

İtmiş beni faḳir seni ber-murād iden
Taḳdīr-i cüz’ ü küll-i umūr-ı ‘ibād iden

268. **id-:-en**

Gazel 140

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Feth eylesün memâlik-i şabr u kanâ'ati
H'âhiş-gerî-i übbehet-i Keykubâd iden

269. **id:-en**

Kaside 3

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Seyyî'âtın saña pey-revlik iden eyler sevâb
Mihrüne vâbestedür haqka ki kâr-ı kimyâ

270. **id:-en**

Gazel 159

Mısra: 4

Yapmak, etmek.

Hüsn-i ahlâk ile maḥbûb-ı dil-i 'âlem olur
Gevher-i pend ü naşîḥatden iden mengüşin

271. **id:-er, -se**

Gazel 173

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

O mâh-rû ile hem-bezm iken sipihr sezâ
Per-i hümâyı meges-rân iderse h'ânümüza

272. **id:-er, -se**

Gazel 43

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Zuhûr iderse 'inâyet dem-i pesîne-i 'ömr
Olur leb-â-leb-i şâdî derûn-ı sîne-i 'ömr

273. **id:-er**

Gazel 52

Mısra: 11

Etmek, eylemek, yapmak.

Nesîb-i 'âşıka ma'nâ-yı merg ifâde ider
O cân-gezâ ḥaberüñ mübtedâsidur ğam-ı yâr

274. **id:-er**

Gazel 54

Mısra: 10

Etmek, eylemek, yapmak.

Cürm oldı Nesîbâ sebep-i cilvesi 'afvuñ
Hüsn-i mehi efzûde ider tırta-i şebdür

275. **id:-er**

Gazel 55

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Bezm-i derûnı reşk-i şebistân-ı Tûr ider
Ruḥsârün üzre tırtaña geh nîm-bâz olur

276. **id:-er**

Gazel 56

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Fiğân ki tiğ-ı sitemle o kâfir-i bed-kîş
Şehîd ider beni zu'mınca çok şevâba girer

277. **id:-er**

Gazel 57

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

'Arz ider cānâne geh ruḥ gâh kākül gösterür
Gülşen-i ḥüsninde geh gül gâh sünbül gösterür

278. **id:-er**

Gazel 57

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Düd-ı âh u dâğ-ı sır izhâr ider 'âşıq saña
Bir sifâl-i köhnede sünbül qaranfûl gösterür

279. **id:-er**

Gazel 63

Mısra: 9

Etmek, eylemek, yapmak.

Mey-i mecâz ile ser-ḥoş kıyâs ider gören ammâ
Nesîb'i mest-i ser-endâz iden o bâde degüldür

280. **id:-er**

Gazel 65

Mısra: 13

Etmek, eylemek, yapmak.

Aşhâb-ı riyâ ider mi ârâm
Mekkâr-ı cihânda râhat olmaz

281. **id:-er**

Gazel 76

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Helâk-i nâz ider ağıyarı ‘âşıkı mahrûm
O cevr-pîşe şevâb u güneh nedür bilmez

282. **id:-er**

Gazel 77

Mısra: 9

Etmek, eylemek, yapmak.

Nisâr-ı her-has u hâşâk ider bü-yı dil-âvizin
Kıyâs itme güli âzürde-i bād-ı seher olmaz

283. **id:-eli**

Kaside 2

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Virdüñ mizâc-ı ‘âleme gâyetde itidâl
Ma‘cün-ı şer‘uñ ideli dâfi‘-i sekam

284. **id:-üp**

Gazel 133

Mısra: 7

Etmek, eylemek yapmak anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Dūd-ı âh ile idüp dâğ-ı seri perverde
Gül ü reyhânını bu köhne sifâlüñ görelüm

285. **id:-erüz**

Gazel 74

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Ruḥ-ı zībâsını yârûñ ki temâşâ iderüz
Dâğlardan niçe biñ dide hüveydâ iderüz

286. **id:-er**

Gazel 147

Mısra: 3

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Reşkten raḥş-ı felek ḥurşîdi ḥâk-endâz ider
Âfitâbum cilve-gâhuñ ḥâne-i zin olmasun

287. **id:-er**

Kaside 10

Mısra: 14

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Kemîne luṭfı ider pîşe-i za‘ifeyi ‘anḳa
Nigâhı mürı zafer-yâfte ider şaf-ı şire

288. **id:-e**

Tarih 17

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak. eylemek.

Hümâ-yı rûḥı ola lâne-sâz-ı kulle-i ḳurb
İde cenâb-ı ilâhî ḳuşürını mağfûr

289. **id:-er**

Tarih 26

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Olursuz vâşıl-ı ser-menzil-i ikrâm bî-şübhe
İder ḳaç‘-ı menâzil râh-ı ‘izzetde semendüñüz

300. **id:-er**

Tarih 27

Mısra: 12

Etmek, eylemek, yapmak.

Ḳalem destinde bir feyyâza-i Âb-ı ḥayât oldu
İder hep mürdegân-ı ye’si iḥyâ ba‘d-ezin ḥaḳḳa

301. **id:-en**

Gazel 211

Mısra: 9

.. haline getirmek; etmek.

Bî-ķayd-ı ni‘met-i dü-serā Mevleviler'i
İden Nesīb mā‘ide-i h‘ān-ı ‘ışķdur

302. **id:-er**

Gazel 5

Mısra: 10

Etmek, eylemek, yapmak.

Fezā-yı cāmda rūh-ı Cem'ün otağıdur
Ķıyās itme ki izhār ider hūbāb şarāb

303. **id:-er**

Gazel 10

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Vāşıl-ı ser-menzil-i maķşūd vaşl-ı yār ider
Reh-rev-i ‘ışķı kemiyet bāde-i gül-gün-şitāb

it- ħarāb:

1. **it- ħarāb:-meg, -e**

Gazel 110

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yıkmak, harap etmek.

Ma‘müre-i günāhı yaķup itmege ħarāb
Besdür bir āhı gūşe-güzin-i nedāmetüñ

itā‘at:

1. **itā‘at:+dür**

Kıt'a 20

Mısra: 3

Boyun eķmek.

Şıdķ-ı da‘vā-yı maĥabbetde itā‘atdür güvāh
Ma‘şiyet icāb ider ma‘şūķa ‘āşıķdan bi‘ād

‘itāb:

1. **‘itāb:**

Gazel 162

Mısra: 4

Azarlama, paylama.

Nesīmden yeme mevc-i ħaţar zühür itmez
‘itāb u çin ü cebin böyledür eĥibbāda

2. **‘itāb:+um, +dan**

Gazel 145

Mısra: 10

Azarlama, paylama.

Dimiş ol āfet-i devrān ki imtiĥān idemem
Nesīb-i dil-şüde incinmesün ‘itābumdan

‘itāb-ı dōst:

1. **‘itāb-ı dōst:**

Gazel 112

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dostun terslemesi.

Ķutmaz ‘itāb-ı dōst yerin ķahr-ı dūşmenān
Hiç ķār-ı nişter mi ider nişi-i ‘aķrebūñ

i‘tibār:

1. **i‘tibār:+u, +m**

Gazel 45

Mısra: 10

Deķer, önem.

Gül-i şüküfteyem ammā ser-i zükāmide
Ne kimse büyüme řālib ne i‘tibārum var

i‘tibār it-:

1. **i‘tibār it-:-se**

Gazel 179

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Deķer ver, saygı göster.

N'olurdu ruĥşat-ı pā-būs virse yār bize
Sirişķ-i dīde-i ķadr itse i‘tibār bize

i'tibār ol-:

1. i'tibār ol-:-maz

Gazel 38

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İtibar edilmek, değer verilmek, saygı gösterilmek.

Mevkî-i zulmetde nûra i'tibār olmaz Nesib
Her kemâlün hüsniñ mir'atı ziddiyetledür

i'tidāl:

1. i'tidāl:

Kaside 2

Mısra: 1

Ölçülülük.

Virdün mizâc-ı âleme gâyetde i'tidāl
Ma'cûn-ı şer'ün ideli dâfi-i seķam

i'tikād:

1. i'tikād:+u, +m

Kaside 1

Mısra: 14

İnanç, itikat.

Lâkin ammâ itmişem taşdik sulţānum seni
İ'tikādum şâfdur haķķuñda mānend bulur

i'tikād-ı pāk:

1. i'tikād-ı pāk:

Gazel 32

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sağlam inanç.

İ'tikād-ı pāk ile girdār-ı bed virmez zarar
Âb-ı tîre menba'ı şâf olsa yâb yâb şâf olur

itilâf:

1. itilâf:

Kaside 1

Mısra: 1

Anlaşma.

Bî-tekellüf ide ervâh ile itilâf ecsâm
Ola fermân-ı cenâb-ı Hâzret ile nefh-i şür

i'timād:

1. i'timād:

Kıt'a 20

Mısra: 2

Güven.

Haķķ'a hem dirsın muhibbem hem idersin ma'şiyet
Eylemez 'âkıl olan böyle muhâle i'timād

i'timād id-:

1. i'timād id-:-en

Gazel 140

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güvenmek.

Âb içre 'aks-i encümi dâ'im kıyâs ider
İķbâl-i devlet-i feleke i'timād iden

i'tinā id-:

1. i'tinā id-:-e, -mem

Gazel 130

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İtina göstermek.

'Ulüvv-i hâl ü dünüvv-i maķâli fehmi ideli
Nesib şî'r-ile yārāna i'tinā idemem

i'tirâf-ı cürm:

1. i'tirâf-ı cürm:+dür

Kaside 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Suçun itirafı.

İ'tirāf-ı cürmdür kaşdum bu nazm-ı tazedem
Yoksa medhūñ baña nisbetle süreyyā ve's-serā

İtr-ı şalavāt:

1. **İtr-ı şalavāt:**

Kaside 9

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Duaların kokusu.

Tā 'anber ü müşk ile meşām ola mu'aṭṭar
İtr-ı şalavāt eyleye ol ravzayı hōş-bū

İttibā'-ı sünnet:

1. **İttibā'-ı sünnet:+üñ**

Kaside 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hız Muhammed'in sünnetine uyma.

Emr ü nehyūñ ictināb u imtisāli bende yok
İttibā'-ı sünnetūñ hiç hāṭıra itmez ḥuṭūr

İttifāk:

1. **İttifāk:**

Gazel 167

Mısra: 1

Anlaşma, uyuşma.

Dil ü cān māyil-i cām-ı lebūndür ittifāk üzre
Olur mı bezm-gāh-ı meyde hiç rindān nifāk üzre

İttihād:

1. **İttihād:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Birleşmek, birlik.

Özge ḳurbıyyet idi ne ittiḥād u ne ḥulūl
Ḳurb-ı bī-keyfiyyetūñ fehm itmese n'ola 'uḳūl

İttihād-ı 'amel:

1. **İttihād-ı 'amel:+e**

Gazel 78

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Amel birliḡi.

İttihād-ı 'amele baḡma şeref zātdadur
Dem-i 'ısa dem-i seḡḡār ile yeksān olmaz

İttihād-ı kār:

1. **İttihād-ı kār:+ı, +n**

Gazel 110

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İş birliḡi.

Fehm itmedüñse remz-i fenā vü baḡā nedür
Gör ittiḥād-ı kārın imām u cemā'atūñ

İttişāf:

1. **İttişāf:+ı, +muz**

Gazel 84

Mısra: 1

Bir sıfatla tanımlama, nitelendirme.

Tā 'ışḡ neşvesiyle ola ittişāfımız
Maḡbūl olur bu mey-kedede dürd ü şāfumuz

İz'ān eyle-:

1. **İz'ān eyle-:-y, -en**

Gazel 206

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Mü'essir fi'l-ḡaḡıḡa Ḥaḡ'dur iz'ān eyleyen anı
Ne cānibdendür anlar cezbe-i ruḡsār-ı ḡübānı

İzār:

1. **İzār:+uñ**

Gazel 26

Mısra: 1

Sevgilinin yanaḡı.

Zuhūr itdi ‘izāruñ üzre ḥaṭṭ-ı müşg-sā bir bir
Yine ‘uṣṣāk-ı zāruñ başına üşdi belā bir bir

izhār:

1. izhār:

Gazel 57

Mısra: 3

Açığa vurma, meydana çıkarma, gösterme.

Dūd-ı āh u dāğ-ı sır izhār ider ‘āşık saña
Bir sifāl-i köhnede sünbül қaranfül gösterür

2. izhār:

Gazel 5

Mısra: 10

Açığa vurma, meydana çıkarma, gösterme.

Fezā-yı cāmda rūḥ-ı Cem'un otağıdur
Қıyās itme ki izhār ider ḥübāb şarāb

izhār id-:

1. izhār id-:-er

Gazel 103

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa çıkarmak, göstermek.

Teff ü tābı dilde pinhān eylemek mümkün degül
Bezmdе izhār ider elbette micmer tāb ü tef

2. izhār id-:-er

Gazel 201

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa çıkarmak, göstermek.

Niçün çin-i cebīn izhār ider ebr-i bahār-āsā
Açılsun gülsün ol ḥurşid-rū nev-rūzdur şimdi

3. izhār id-:-üp

Kaside 9

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa çıkarmak, göstermek.

Semmiyyetin izhār idüp ol cān-ı cihāna
Merdüm gibi bir puḥte ḡanem oldu suḥan-ḡū

izhār it-:

1. izhār it-:-düm

Rübai 54

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa vurma, göstermek.

Gördükçe cemālün ağlayup derd-i dili
Pinhān ideyüm didükçe izhār itdüm

izhār-ı şafā-yı dil:

1. izhār-ı şafā-yı dil:+üñ

Gazel 123

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül huzurunu ortaya çıkarmak.

Eyle izhār-ı şafā-yı dilün ‘aksin her dem
Kec-nümā rāst-reviş çün ‘amel-i ḥakkāk ol

izn-i şerif:

1. izn-i şerif:+üñ

Tarih 31

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Mübarek, kutsal izin.

‘Ālī himemā var ise ger izn-i şerifün
Aḥvālümü ‘arz eyleyeyim bī-edebāne

iztırāb-ı dil:

1. iztırāb-ı dil:+i

Gazel 16

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönlün eziyeti, ıztırabı.

İztırāb-ı dili müzdād ider āh-ı serdüm
Şuriş-i lücce-i deryāya havādur bā’iş

‘izz:

1. ‘izz:

Müsemmen 1

Mısra: 14

Yücelik, saygınlık.

Rûh-ı kıuds idi rikâbuında safâdet-veş devân
Yolda kaldı ol daği sen ‘izz ile olduñ revân

2. ‘izz:

Gazel 140

Mısra: 5

Yücelik, saygınlık.

Her kanda olsa ‘izz ile mañdüm gayr olur
Fermân-ı Hakk’a rağbet ile inkıyâd iden

3. ‘izz:

Tarih 4

Mısra: 14

Yücelik, saygınlık.

Eyledi ilhâm târihin Nesib'e feyz-i Hakk
Oldı İsmâ‘îl Paşa ‘izz ile Mısr'a ‘azîz

‘izz ü şeref-i hilkat-i zât-ı pāk:

1. ‘izz ü şeref-i hilkat-i zât-ı pāk:+üñ

Rübai 18

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Temiz yaratılışının özü olan şan ve şeref.

‘izz ü şeref-i hilkat-i zât-ı pāküñ
Manzûme-i kevne oldı hüsn-i maṭla‘

‘izzet:

1. ‘izzet:

Gazel 31

Mısra: 9

Büyüklik, yücelik ve ululuk.

Bu gülistânda Nesibâ ‘izzet ise maṭlabuñ
Hâk-i pây olmak o serve pây-e-i ber-ter yeter

2. ‘izzet:+üñ

Tarih 30

Mısra: 5

Büyüklik, yücelik ve ululuk.

Mañıbuñ ola mübârek dâ'im ola ‘izzetüñ
Devletüñden ola Hakk dâfi‘ gezendi ‘ilm-ile

3. ‘izzet:+le

Kıt'a 27

Mısra: 2

Büyüklik, yücelik ve ululuk.

Her kim eyler tã‘at ü zühd ile İslâm'ın kavî
İki ‘âlemde olur ‘izzetle meşhür-ı enâm

4. ‘izzet:

Kaside 7

Mısra: 5

Büyüklik, yücelik ve ululuk.

Dem-i velâdeti nev-rüz olaydı ‘izzet ile
Olurdu mihre mekân tâ-be-ḥaşr burc-ı ḥamel

5. ‘izzet:+i, +n, +den

Tahmis 1

Mısra: 17

Büyüklik, yücelik ve ululuk.

Geçüp Vehbî cihânuñ ‘izzetinden

Biz ancak kâni‘üz köhne ‘abâya

6. ‘izzet:+le

Tarih 1

Mısra: 8

Büyüklik, yücelik ve ululuk.

Ṭarîḳ-ı ‘ilmde mümtâz idi akrândan şâyed
Anı mümtâz ide ‘izzetle Bâri bezm-i ḳurbetde

‘izzet-i neseb:

1. ‘izzet-i neseb:

Gazel 13

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şerefli soy.

‘İlm ü edeb ki olmaya âdemde mükteseb

Virmez şeref o bî-ḥırede ‘izzet-i neseb

2.3.12. J

jäle:

1. jäle:

Gazel 188

Mısra: 2

Çiğ tanesi.

Nigâh itdükçe ol gül ‘âşık-ı âşüfte aḥvâle

Döker nergisleri gül-berg-i ruḥsâr üstine jäle

jende:

1. jende:+si, +dür

Rûbai 41

Mısra: 2

Eski, eski püskü, yamalı, hurka.

Şûfi ki baḥîl ola ğam efgendesidür

Sâlik denilen hemân anuñ jendesidür

jeng ü keder:

1. jeng ü keder:+dür

Gazel 163

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kir ve üzüntü.

Meded kıl bir nigâh-ı merḥametle incilâ baḥş ol

Göñül mir’âti pür jeng ü kederdür yâ Resûlallâh

jengâr-ı ‘ısyân:

1. jengâr-ı ‘ısyân:+dan

Gazel 160

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İsyân pası.

Hıfz ider jengâr-ı ‘ısyândan ruḥuñ âyinesin

Secde-gâhuñ kim ola seccâde-i peşmînen

2.3.13. K/ K

kabâ:

1. kabâ:+y, +ı

Gazel 47

Mısra: 10

Kaftan, libas, cübbe.

‘Işk ehli vücüd kaydı çekmez

Divâne olan kabâyı neyler

2. kabâ:+dan

Gazel 151

Mısra: 10

Kaftan, libas, cübbe.

Hep cümlesini ḥâr-ı fenâ çâk idecekdür

Farq itme köhen ḥırkayı zerrine kabâdan

kabâ‘il-i ehl-i zemîn:

1. kabâ‘il-i ehl-i zemîn:

Kaside 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İnsanların kabilesi.

Luṭf-ı Hudâ kabâ‘il-i ehl-i zemîn gibi

İtdi sipihriyânı kudümüñla muğtenem

Ka‘be:

1. Ka‘be:+y, +e

Gazel 32

Mısra: 7

Kible-i ehl-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.

Bâm-ı sîmi Ka‘be'ye mâliş idüp ḥırşın füzûn

Mümsikân ḥacc eyledükden soñra bî-inşâf olur

2. Ka‘be:+y, +e

Tarih 35

Mısra: 7

Kible-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.

Ben de ƣaldum Şâm'da 'azm itdi anlar Ka'be'ye
Bendegānuñ her zamān tedbiri olmazmış muşıb

Kābe Kavseyn:

1. Kābe Kavseyn:+i

Kaside 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Ayet**

(Onunla arasındaki mesafe) iki yay arası kadar (yahut daha az kaldı.) Kur'ân-ı Kerim, (Necm (53)/9. ayetinden iktibasdır).

Ƙābe Kavseyni ile hüsni-i ebruvānuñ bî-miřāl
Sürme-i mā zāğ ile nergislerüñdür dil-rübā

2. Kābe Kavseyn:

Müsemmen 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Ayet**

(Onunla arasındaki mesafe) iki yay arası kadar (yahut daha az kaldı.) Kur'ân-ı Kerim, (Necm (53)/9. ayetinden iktibasdır).

Gülşen-i ƣurba ƣurıldı bārgāh-ı devletüñ
Ƙābe Kavseyn oldı burc-ı āfitāb-ı 'izzetüñ

Ka'be-i maksüd:

1. Ka'be-i maksüd:+a

Gazel 15

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İstek, emel Kabesi.

İtmek olamaz Ka'be-i maksüda teveccüh
Tā ƣiblegehuñ olmaya mihrāb-ı şeri'at

Ka'be-i tahkik:

1. Ka'be-i tahkik:+dur

Gazel 174

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hakikat Kabesi.

Mekāni ƣible zātı Ka'be-i tahkikdur dirsem
Delilüm 'anberin püşide besdür ƣabr-i Monlā'da

2. Ka'be-i tahkik:

Gazel 189

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hakikat Kabesi.

Şevƣ-ı vüşül Ka'be-i tahkik ile olur
Hār-ı reh-i fenā gül-i ter Mevleviler'e

Ka'be-i vuşlat:

1. Ka'be-i vuşlat:

Kaside 6

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kavuşma Kabe'si.

Olur ārāmgehi Ka'be-i vuşlat āhir
Sünneti rāh-ı Hüdā'da kime kim rehber olur

Ka'be ü'l 'uřřāk:

1. Ka'betü'l 'uřřāk:

Tarih 35

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aşıkların kabesi.

Ka'betü'l 'Uřřāk tārih-i binā-yı tekyedür
Çār tārih oldı ma'nen haƣ bu kim ƣarz-ı ģarib

kabes:

1. kabes:

Gazel 33

Mısra: 8

Ateş parçası; kor.

Ne niřāne-i maħabbet ne emāret-i řadāƣat
Ne ziyā-yı şem'-i ülfet ne řerāre kabes var

2. **ķabes:**

Gazel 33

Mısra: 8

Ateş parçası; kor.

Ne nişâne-i maħabbet ne emâret-i şadâķat
Ne ziyâ-yı şem^c-i ülfet ne şerâre ne ķabes var

ķabes ol-:

1. **ķabes ol-:-dı**

Gazel 89

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateş parçası olmak.

Hânümân-ı hesti-i ‘uşşâķı yaksa çok midur
Heft düzaķ nâr-ı ‘ışķı Haķ' dan oldu bir ķabes

Ka‘betü'l-‘uşşâķ:

1. **Ka‘betü'l-‘uşşâķ:-da**

Tarih 35

Mısra: 14

Âşıkların Kâbesi.

Tekye-i Şâm'a gelince kâmun oldu inzivâ
Ka‘betü'l-‘uşşâķda baķ şeyķ-i pâķ oldu Nesib

ķâbil-i taşvîr:

1. **ķâbil-i taşvîr:**

Gazel 66

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Tasvir edilmesi mümkün.

Dil hayâl eylemez luţf-ı nigâh-ı çeşmin
Dem-i âhû-yı Ħoten ķâbil-i taşvîr olmaz

ķâbiliyyet:

1. **ķâbiliyyet:**

Gazel 65

Mısra: 10

Anlama, anlayış.

Bez-i ten ü cân gerek bu yolda
Herkesde o ķâbiliyyet olmaz

2. **ķâbiliyyet:**

Mesnevi 2

Mısra: 3

Anlama, anlayış.

Herkesde olur bu ķâbiliyyet
Taklîd iderek bula ĥaķîķat

ķabr:

1. **ķabr:-i, +n, +i**

Kıt'a 22

Mısra: 3

Kabir, mezar.

Ķabrini idüp seng-i müzehheble müzeyyen
Faķr itmededür gör eyle daķı fuķarâya

2. **ķabr-üñ, -i**

Tarih 17

Mısra: 10

Kabir, mezar.

Nesib rıķleti târiķini didi züvvâr
İde Siyâhî Dede Bâri ķabrüñi pür-nür

3. **ķabr:-i**

Tarih 33

Mısra: 2

Kabir, mezar.

Fevt olup bu sene de Dürri Efendi şad ĥayf
Ķabri pâķin dür-i zaķmetle pür ide Mevlâ

ķabr-i Dürri:

1. **ķabr-i Dürri:**

Tarih 33

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dürri'nin kabiri.

Şadef-i baķr-i ‘adinde yer idüp dürri-i şâf
Ķabr-i Dürri ola dâr-ı güher kân-ı ‘atâ

kabr-i Monlā:

1. ḳabr-i Monlā:+da

Gazel 174

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mevlana Celaleddin Rumi'nin mezarı.

Mekānı ḳible zātı Ka'be-i taḥḳıḳdur dirsem
Delilüm 'anberin pūşide besdür ḳabr-i Monlā'da

kabr-i nūr-baḥşā:

1. ḳabr-i nūr-baḥşā:+da

Gazel 174

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Nur saçan mezar.

Ya ḥōd bir dürc-i dürr-i şāh-vārdur baḥr-i vaḥdetdür
Nihāndur gevheri ammā o ḳabr-i nūr-baḥşāda

kabül eyle-:

1. ḳabül eyle-:y, -e

Tarih 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kabul etmek.

Cümle aḥbābı didi tāriḥ mānend-i Nesib
Ḥaccuñı Bostān Efendi eyleye Bārī ḳabül

kabül id-:

1. ḳabül id-:en

Müsemmen 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabul etmek, razı olmak.

Olmasa senden kerem müşkil olur ḥāl-i 'uşāt
Cān ile ḥükümñ ḳabül iden olur ehl-i necāt

2. ḳabül id-:er

Gazel 162

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabul etmek, razı olmak.

ḳabül ider mi müdāvā mariz-ı bī-derdi
Bulınmaz aña devā nüşḥa-i Mesihā'da

kabül it-:

1. ḳabül it-:se

Gazel 173

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabul etmek, razı olmak.

Metā'-ı vuşlata naḳd-i revānı itse ḳabül
İderdi reşḳ hele sūdumuz ziyānumuza

kabül-i minnet it-:

1. ḳabül-i minnet it-:mez, -ler

Gazel 102

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İyiliği kabul etme.

Siphr-i sifle-perverden ḳabül-i minnet itmezler
Fenā ehli olurlar meyl-i 'izz ü şāndan fāriḡ

kabül-i naḳş it-:

1. ḳabül-i naḳş it-:mez

Gazel 122

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nakışı, süsü kabul etmek.

Varaḳ ki olmaya sāde ḳabül-i naḳş itmez
Ḥuzūr-ı kāmīl-i dānāda ḥıfl-ı nā-dān ol

kabül-i ricāl ol-:

1. ḳabül-i ricāl ol-:ur

Gazel 140

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Makam sahibini kabul etmek.

Bî-behre-i nuḳûd ḳabûl-i ricâl olur
Kâlâ-yı ḥüsn ü dâniş ü 'ilmin mezâd iden

ḳabûl-i şirket it-:

1. **ḳabûl-i şirket it-:-mez**

Gazel 206

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ortaklığı kabul etmek.

ḳabûl-i şirket itmez çünkü te'sîrat Ḥaḳḳ'uñdur
Şuver âyînesinde ḥüsn-i Ḥaḳ' dur cezb iden cânı

ḳaç-:

1. **ḳaç-:-ar**

Gazel 165

Mısra: 8

Kaçmak.

Ol mâh-i köhne-sâl ḥaṭından ḥicâb idüp
Dükkân-ı ser-tırâşa ḳaçar tâzelenmege

2. **ḳaç-:-an**

Gazel 180

Mısra: 6

Kaçmak.

Hilâl-i 'id-veş nezzâre-pâş olmaḳdadur 'âlem
Ne cânibden ḳaçan kim ol hilâl ebrü bedîd olsa

3. **ḳaç-:-ar, -sın**

Gazel 148

Mısra: 2

Kaçmak, uzaklaşmak.

Efzûde iken revnaḳ-ı ḥüsnüñ nazarumdan
Bilmem ne ḳaçarsın yine sen reh-güzerümden

ḳaç:

1. **ḳaç:**

Tarih 32

Mısra: 3

Belgisiz sıfatı.

O bâğ-ı ma' delet oldı çiçekden ḥasta bir ḳaç gün
Vücûdın dâ'imâ şîḥḥatle Mevlâ pâyidâr itsün

ḳaçan:

1. **ḳaçan:**

Gazel 56

Mısra: 1

Nasıl.

ḳaçan ki nâz ile ol şûḥ câme-ḥ'âba girer
Döner o mihr-i cihân-tâbe kim seḥâba girer

2. **ḳaçan:**

Gazel 41

Mısra: 5

Nasıl.

O şûḥ gelse ḳaçan çün bahâr u berd-i 'acû
Raḳîb bezmümüze ibtidâ gelür görünür

3. **ḳaçan:**

Gazel 48

Mısra: 4

Nasıl.

Destine düş ne virür ḡamze nigeḥ tiḡ şunar
Çeşm-i mestüñ ki mey-i nâzi ḳaçan nüş eyler

ḳad:

1. **ḳad:**

Gazel 57

Mısra: 5

Boy.

Gülşene ey serv ü ḳad gül-ruḥ ḥirâm itdükçe sen
Bülbüle ḳumrî seni ḳumrîye bülbül gösterür

ḳad edare'l-cisme hubbullahi devrane'r-reha:

1. **ḳad edare'l-cisme hubbullahi devrane'r-reha:**

Gazel 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Allah sevgisi vücudu deḡirmeni döndürür gibi
döndürür.*

İşkür ʿāşıklara zıkr ile devrân itdüren
Çad edâre'l-cisme hubbullâhi devrâne'r-reha

kadar:

1. **çadar:**

Gazel 84

Mısra: 8

Kadar.

Mânend-i tîr menzile inmek muhâldür
Olsa nümûde-i müy çadar inhirâfumuz

2. **çadar:**

Kaside 2

Mısra: 6

Kadar.

Ey mihr-i âsumân-ı Hüdâ oldı kevnenden
Nür-ı velâdetüñ o çadar dâfi'-i zulem

3. **çadar:**

Kaside 9

Mısra: 8

Kadar.

Noçşânuña baç hâlünü merdân ile vezn it
Yoç dide-i inşâf çadar râst terâzû

4. **çadar:**

Kıt'a 21

Mısra: 2

Kadar.

Kim ki bedlerle eyledi ülfet
Ne çadar pâk ise pelid oldı

5. **çadar:+dur**

Kaside 10

Mısra: 9

Kadar.

Degülse dañi sezâ luşfa himmetüñ o çadardur
Ki reng-i berf virür şüret-i muçassi-i çire

6. **çadar:+dur**

Kıt'a 7

Mısra: 1

Kadar.

Efendi kuvvet-i içbâlünü ol çadardur kim
Tehemten olsa da bâzû-yı bařtuñı buramaz

7. **çadar:**

Gazel 44

Mısra: 3

Kadar.

Bu çadar şerha vü zaşmiyle diye ey hvâce
Sîne tıfl-ı ğama sî-pâre deĝüldür de nedür

8. **çadar:**

Kaside 10

Mısra: 8

Kadar.

O deñlü eylemiş âmiziş anda lařz ile ma'ñâ
Muhâldür o çadar imtizâc-ı sükker ü şire

9. **çadar:**

Tahmis 2

Mısra: 8

Kadar.

Bir nür imiş el-ħağ bu çadar meşreb ü mezheb
Hep bir görünür çeşmümüze şalib ü maşlab

10. **çadar:**

Gazel 37

Mısra: 12

Kadar, miktar.

Hele ol la'li revân-başşda gördüm ancak
O çadar luşfi ki minâ-yı mey-i âldadur

11. **çadar:**

Gazel 171

Mısra: 4

Ölçüde.

Lezzet-çeş-i düşnām-ı leb-i la'li o şūhuñ
Olmaz müteselli ne kadar mültefit olsa

ḳadd-i mevzūn:

1. **ḳadd-i mevzūn:***

Tahmis 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Düzgün boylu (sevgili).

Ser-i kūyuñda ḥāk oldum görüp ol ḳadd-i mevzūnı
Ferāmūş eyledüm ālām-ı devr-i çarḥ-ı gerdūnı

ḳadeḥ:

1. **ḳadeḥ:**

Gazel 18

Mısra: 10

İçki içmeye yarayan ayaklı bardak; şarap.

Cem'den Nesīb-i ehl-i ḥarābāta yādigār
Bezm-āşinā-yı 'işret-i deyrinedür ḳadeḥ

2. **ḳadeḥ:**

Gazel 18

Mısra: 2

İçki içmeye yarayan ayaklı bardak; şarap.

Dīdār-ı 'ayşı görmege āyinedür ḳadeḥ
Ārām-baḥş-ı sine-i bī-kīnedür ḳadeḥ

3. **ḳadeḥ:**

Gazel 18

Mısra: 4

İçki içmeye yarayan ayaklı bardak; şarap.

Sāğar-keşan-ı mey-kede-i bezm-i vaḥdete
Ḳandīl-i rūşen-i şeb-i āzinedür ḳadeḥ

4. **ḳadeḥ:**

Gazel 18

Mısra: 6

İçki içmeye yarayan ayaklı bardak; şarap.

İcmāl-i rāz sine-i mināyı gösterür
Fihrist-i metn-i nüşḥa-i ḳinninedür ḳadeḥ

5. **ḳadeḥ:**

Gazel 18

Mısra: 8

İçki içmeye yarayan ayaklı bardak; şarap.

Şāḥīb-nişāb-ı gevher-i 'ayş eyler ādemi
Müḥr-i güşüde-i der-i gencīnedür ḳadeḥ

6. **ḳadeḥ:**

Gazel 18

Mısra: 1

İçki içmeye yarayan ayaklı bardak.

Dīdār-ı 'ayşı görmege āyinedür ḳadeḥ
Ārām-baḥş-ı sine-i bī-kīnedür ḳadeḥ

ḳadem:

1. **ḳadem:**

Gazel 84

Mısra: 3

Adım.

Basduḳ o dem ki kevne ḳadem māder-i ḳazā
Ḳaṭ' itdi tiğ-ı derd-i maḥabbetle nāfumuz

2. **ḳadem:**

Kaside 2

Mısra: 4

Adım.

Tā ḳurb-ı ḳurb-ı meclis-i üns oldı menzilüñ
Nüh raḥş zer kecime ki vaż' eyledüñ ḳadem

ḳadem-i ricāl:

1. **ḳadem-i ricāl:***

Gazel 65

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yayan adım (yürüyen).

İrmez ḳadem-i ricāle ol kim
Ḥāk-i reh-i ehl-i himmet olmaz

ḳad-i ḥamīde:

1. **ḳad-i ḥamīde:**

Gazel 58

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İki büklüm olmuş boy.

Ḳad-i ḥamīde ile nāle besdür ehl-i dile
Semā'-ı zemzeme-i çeng ü nāyı neylerler

ḳad-i mevzūn:

1. **ḳad-i mevzūn:†**

Gazel 14

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Düzgün, ölçülü boy.

Tā kim bilesin luḫfını servüñ leb-i cūda
Ey dīde-i ter ol ḳad-i mevzūnı ḥayāl it

ḳad-i ta'bir:

1. **ḳad-i ta'bir:†e**

Gazel 94

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Anlatımın uzunluğu.

Nazmuñda Nesībā görelī ḥüsn-i edāyı
Düşīze-i ma'nī ḳad-i ta'bīre şarılmış

Ḳādī-i Şām-ı şeref-māye:

1. **Ḳādī-i Şām-ı şeref-māye:**

Tarih 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şereflī Şam Kadısı.

Ḳādī-i Şām-ı şeref-māye semiy-y-i Şiddīḳ
Kim odur Şām-ı şerīfe keremi Lem-yezel'üñ

ḳadīm ü ḥādīs:

1. **ḳadīm ü ḥādīs:**

Rübai 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Eski ve yeni.

Müşṭāk-ı cemālüññ oldı mümkün vācib
‘Aşık gül-i rüyuña ḳadīm ü ḥādīs

ḳadīmī:

1. **ḳadīmī:**

Gazel 52

Mısra: 2

Eskiden beri var olan, eski.

Belālu ḥasta gönüller devāsıdur ḡam-ı yār
Ḳadīmī cān u dilüñ āşınāsıdur ḡam-ı yār

ḳadır:

1. **ḳadır:**

Gazel 82

Mısra: 5

Kudret ve kuvvet sahibi, yapabilme gücüne sahip olan (kimse), muktedir.

Ne cevr-i çarḥa ḥamülüz ne ḥöd şikāyete ḳadır
Hemişe ḡuşe-i miḥnetde dil-şikeste ḥazınüz

2. **ḳadır:**

Gazel 26

Mısra: 8

Kudret ve kuvvet sahibi, yapabilme gücüne sahip olan (kimse), muktedir.

Güzel ‘uşşāḳa cevr-i bī-ḥisāb eylersin ey ḥünī
Ḥisābın virmege ḳadır misin rüz-ı cezā bir bir

3. **ḳadır:**

Gazel 200

Mısra: 4

Kıymet, değer.

‘Arif ki ola vāḳıf yek-rengī-i eşyāya
Farḳa olamaz ḳadır reng-i mey-i mīnāyı

4. **ḳadr:-ü, -n, -i**

Müsemmen 1

Mısra: 11

Kıymet, değer.

Ƙadrüñi fehm itmedi şol kimse kim dil kürdur
Şānuñi münkir olan luřf-ı Ğüdā'dan dürdur

5. **Ƙadr:** +i, +n, +i

Tarih 18

Mısra: 3

Değer, kıymet, itibar.

Ƙadrini ‘āleme tefhīm için ol dānānuñ
Çend rüz itmiş idi ğayrı mühim-sāz Ƙazā

Ƙādr-i cānān:

1. **Ƙādr-i cānān:** +ı

Gazel 111

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin kıymeti.

İhāta eyleyemez ‘aqlı Ƙādr-i cānānı

Ƙarīř-ı ‘ışşda fark-ı gedā vü şāh idenüñ

Ƙadr-i eşk-i çeşm:

1. **Ƙadr-i eşk-i çeşm:** +i

Gazel 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gözyaşının kıymeti.

Ƙadr-i eşk-i çeşmi bilmez rāh-dān-ı ğak-i dōst
Kal fehīm-i ‘ārif-i eyne's-süreyya ve's-sera

Ƙadr-i ferd ü şey:

1. **Ƙadr-i ferd ü şey:**

Kıt'a 18

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Nesnenin ve kişinin kıymeti, değeri.

Az söyle vaktini gözle sözüñ bilmez misin
Ƙadr-i ferd ü şey^c bir mışra^cdur efzün eyleyen

Ƙadr-i fużalā:

1. **Ƙadr-i fużalā:**

Kıt'a 25

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Erdemlilerin kıymeti.

Ğayf kim meskenünüz oldu bizüm bir belde
K'anda Ƙadr-i fużalā pest ü mükerrerrem cāhil

Ƙadr-i girān:

1. **Ƙadr-i girān:**

Gazel 149

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Çok değerli.

Söylenürse söz maĥallinde bulur Ƙadr-i girān
Dürür olur gör Ƙatre-i feyz mevsim-i nisāndan

Ƙadr-i girān-ı tütü:

1. **Ƙadr-i girān-ı tütü:**

Gazel 194

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Papağanın kıymeti. (Şair papağan kelimesini aşk bağlamında kullanmıştır.).

Ğüş-e-ğirānuñ olur kıymeti lā-büd efzün
Şāhid-i ĥāl yiter Ƙadr-i girān-ı tütü

Ƙadr-i güher:

1. **Ƙadr-i güher:**

Gazel 83

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Elmasın değerini bilmek.

Pāymāl olmağıla ehl-i dil olmaz nāķış
Ğāke de düşse yine Ƙadr-i güher dūn olmaz

Ƙadr-i güher-fürüs:

1. **ḳadr-i güher-fürüş:**+i

Gazel 155

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kıymetli cevher satan.

Güftârı fazl u dâniş-i Vahyî'ye dâldür
Ḳadr-i güher-fürüşü bilür gevherin gören

ḳadr-i merdüm:

1. **ḳadr-i merdüm:**+i

Kıt'a 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Göz bebeğinin kıymeti.

Hâsîdüñ ilâmına şabr eyle ol şadî-nümâ
Şabrdur terfî' iden her işde ḳadr-i merdümi

ḳadr-i şöhet:

1. **ḳadr-i şöhet:**+in

Gazel 64

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sohbet etmenin değeri.

Gevheri var âşinâ-yı lücce-i 'ummâna şor
Añla ḳadr-i şöhetin kâmillerüñ ḥâk it özüñ

ḳadr-i zevât:

1. **ḳadr-i zevât:**

Rûbai 53

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnsanların kıymeti.

Fiḳdâni ile fehmlinur ḳadr-i zevât
Merg olmasa olurdu maḥabbet ma'düm

kafe ol-:

1. **ḳafe ol-:-sa**

Gazel 194

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kafes olmak. (Gönül bağlamında kullanılmıştır.).

Herkesi dâm-ı belâya düşürür güftârı
Ne 'aceb künci ḳafes olsa mekân-ı tûḫî

kâfi:

1. **kâfi:**

Kaside 2

Mısra: 10

Yeterli.

Besdür kelâm-ı Ḥaḳ saña i'câz gerçi kim
Envâ'-ı mu'cizâtuña kâfi degül raḳam

kâfile-i eşk:

1. **ḳâfile-i eşk:**

Gazel 175

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Göz yaşı kafilesi.

Ey ḳâfile-i eşk deründan sefer eyle
Dükkânçe-i çeşm-i terümi pür-güher eyle

kâfir:

1. **kâfir:**

Gazel 192

Mısra: 4

Allah'ın varlığını inkar eden sevgili.

Esîr oldı dil-i ye's ülfetüm bir nâ-müselmâna
O kâfir kişiden ümmîd-i şefkat ḳanda ben ḳanda

2. **kâfir:**

Gazel 29

Mısra: 3

Allah'ın varlığını inkâr eden veya Müslüman olmayanlara verilen ad.

Ne kâfir itse nâzar naḳş-i ḥüsnuñe ey büt
Perestîş-i şanem-i sũ menâta nâz eyler

3. **kāfir:**

Gazel 31

Mısra: 6

Allah'ın varlığını inkâr eden veya Müslüman olmayanlara verilen ad.

Hâlîme düşmen güler derd-i firâkuñla beni
Künc-i hasretde yeter ağlatduñ ey kāfir yeter

4. **kāfir:**

Rübai 55

Mısra: 3

Allah'ın varlığını inkâr eden sevgili.

Âhîr elem-i hecr-i ruhuñla kāfir
‘Uşşâkuñı hürşîd-perest eylersin

5. **kāfir:**

Gazel 106

Mısra: 12

Allah'ın varlığını inkâr eden sevgili.

Ahkâm-ı muşhaf-ı ruhuñ ey mâh setr ider
Kāfir disem o haţţ-ı siyâha haţâsı yok

kāfir-i bed-kîş:

1. **kāfir-i bed-kîş:**

Gazel 56

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Acımasız, Allah'ın varlığını inkâr eden kişi.

Fiğân ki tiğ-ı sitemle o kāfir-i bed-kîş
Şehîd ider beni zu‘mınca çok şevâba girer

kāfir-i zülf:

1. **kāfir-i zülf:**

Gazel 152

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Saçların karalığî, siyahlığı.

Kāfir-i zülf anı hem-reng ider âhîr giderek
Zâhîde söyle ki havf eylesün imânından

kāfiye:

1. **kāfiye:**+y, +le

Kaside 2

Mısra: 8

Beyit veya mısra sonunda tekrarlanan harfler ve herekeler.

‘Arz-ı hüner degül ğarazum ‘arz-ı hâldür
Tekrîr kâfiyeyle ne ğam eylesem nağam

kâğız:

1. **kâğız:**

Gazel 23

Mısra: 1

Kağıt.

Olaydı zerre-i süz-ı dilümden bâ-haber kâğız
Şaçardı noğtalardan küy-ı cânâna şerer kâğız

2. **kâğız:**

Gazel 23

Mısra: 2

Kağıt; mektup.

Olaydı zerre-i süz-ı dilümden bâ-haber kâğız
Şaçardı noğtalardan küy-ı cânâna şerer kâğız

3. **kâğız:**

Gazel 23

Mısra: 4

Kağıt; mektup.

Yazarken hasret-i cânân ile bir âh-ı serd itsem
Mişâl-i kâğız-ı bād ide gerdüna sefer kâğız

4. **kâğız:**

Gazel 23

Mısra: 6

Kağıt; mektup.

Oğurlar levh-i dilden ser-be-ser aĥvâl-i dünyâyı
Anuñ-çün birbirine yazmaz erbâb-ı nazâr kâğız

5. **kāğız:**

Gazel 23

Mısra: 8

Kağıt; mektup.

Sözi hatm eyle istifsâr-ı la'l-i yâr ile ey dil
K' olur mühr-i shehen-şâh ile hayli nâm-ver kâğız

6. **kāğız:**

Gazel 23

Mısra: 10

Kağıt; mektup.

Nesibâ belki artar kinesi sen merhâmet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle hâzer kâğız

kahhâr-ı 'adû:

1. **kahhâr-ı 'adû:**

Tarih 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Düşmanı kahreden.

Ola kahhâr-ı 'adû devletle cünd-i 'âleme
Oldı sulţân u cihânda nâm-ver-i Şeh Muştafâ

kâhir-i ceys-i a'dâ:

1. **kâhir-i ceys-i a'dâ:**

Tarih 18

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Düşman ordularını kahreden.

Hâmi-i mülk-i kerem mâhi-i nâm-ı Hâtem
Rüstem-i devr-i zamân kâhir-i ceys-i a'dâ

kahr:

1. **kahr:+ı**

Kaside 10

Mısra: 6

Celal, öfke.

O şâh-ı memleket-ârâ-yı hıttâgâh-ı kemâlün
Nazîre lutf ile kahrı olur hibbân u sâ'îre

2. **kahr:**

Tahmis 1

Mısra: 3

Celal, öfke.

Geçerseñ kahr ile tahtü's serâye
İrem dirseñ eger faqr u fenâya

kahr u gâzab:

1. **kahr u gâzab:+uñ, +dan**

Rübai 47

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zorlama ve öfke.

Râm olsa eger emrüñe hep cümle ünâs
Kahr u gâzabuñdan itseler havf u hirâs

kahr u mezellet:

1. **kahr u mezellet:+den**

Tahmis 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sıkıntı ve alçalma.

Hücüm-ı şevk ile lezzet bulur kahr u mezelletden
Giden râh-ı gama kaç'-ı ümîd eyler selâmetden

kahramân:

1. **kahramân:+sın**

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Yiğit, bahadır.

Ey şaf-der-i kalbgâh-ı uşşâk
Meydân-ı cefâda kahramânsın

2. **kahramân:+lar**

Tarih 2

Mısra: 4

Yiğit kişiler.

Şâh-ı Cem-câh-ı felek dergâh-ı Efrîdün sipâh
Kahramânlar reh-güzârında olurlar hâk-i pâ

kaħr-ı dūŝmenān:

1. kaħr-ı dūŝmenān:

Gazel 112

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dūŝmanların gücü.

Ŧutmaz ‘itāb-ı dōst yerin kaħr-ı dūŝmenān

Hıç kār-ı nıŝter mi ider nıŝi-i ‘aķrebūn

kaħr-ı nefis-i pür-daġal:

1. kaħr-ı nefis-i pür-daġal:

Tarih 13

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hile dolu nefsin kederi.

Ŗeyħ İlyās ol mücāhid pİR-i Ŧayfūrİ-nesaķ

Olmış idi kārı her dem kaħr-ı nefis-i pür-daġal

kaħt-ı ‘ıyŝ:

1. kaħt-ı ‘ıyşda:+da

Gazel 59

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Eġlence kıtlıġı.

Rindān bu kaħt-ı ‘ıyşda cām-ı tehİ gibi

Ĥamyāze-kār-ı ĥasret-i cām-ı ŝarābdur

kā’ıl:

1. kā’ıl:

Rūbai 24

Mısra: 3

Razı.

‘Acz-i beşere kā’ıl iken anda yine

Dil-beŝte-i na‘t-i Aĥmed-i Muĥtār'am

kā’ināt:

1. kā’ināt:+a

Gazel 29

Mısra: 2

Alem, herkes, bütün varlıklar.

Ŗehİd-i ġamzeñ olanlar ĥayāta nāz eyler

Senūn ũftādelerūn kā’ināta nāz eyler

2. kā’ināt:

Müsemmen 1

Mısra: 13

Alem, herkes, bütün varlıklar.

Luĥfuña muĥtācdur ins ü melek hep kā’ināt

Rūz-ı maĥŝer kim ‘ayān ola ŝevāb u seyyi’āt

kākül:

1. kākül:

Gazel 57

Mısra: 1

Alna dūŝen kısa kesilmiŝ ŝaķ, perķem.

‘Arz ider cānāne geh ruĥ ġāh kākül gösterür

Ġülŝen-i ĥüsninde geh ġül ġāh sūnbül gösterür

2. kākül:+e

Kaside 5

Mısra: 5

Alna dūŝen kısa kesilmiŝ ŝaķ, perķem.

Āŝüfteġi-i sūnbül ü jülİde kāküle

Nerkis neżāre itmededür ĥüŝ-yārdur

kākül-i piķān:

1. kākül-i piķān:

Gazel 204

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevgilinin kıvrım kıvrım kākülü.

Dil-i ŝad-pārenūn āviziŝinden ĥüsnin arturdu

Urıldı ŝāne ġüyā kākül-i piķān güzellendi

kal-:

1. kaħ-:-ur, -sa

Rūbai 46

Mısra: 3
... durumuna gelmek, ... durumda olmak.

Ser-beste kalursa n'ola hâl-i dilümüz
Gördükçe yüzün şüret-i divâr oluruz

2. **kal:-dı**
Gazel 136
Mısra: 7

Durumunu korumak, bir hâlde bulunmaya devam etmek, sürmek.

Diyâr-ı hecre düşdüm kaldı dil küy-ı dil-ârâda
Bu yâd illerde bir hâlüm bilür yokdur garib oldum

3. **kal:-ma, -dı**
Gazel 196
Mısra: 4
Bitmek, tükenmek.

Dil gitdi hüş gitdi dükendi şekib ü şabr
Âh u figân da kalmadı tâb u tüvân gibi

4. **kal:-maz**
Gazel 170
Mısra: 15
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.

Çalmaz Nesib lücce-i miñnetde fülk-i dil
Bir gün olur reside kenâr-ı selâmete

5. **kal:-dı**
Gazel 188
Mısra: 7
– ... içinde olmak, ... kendisini kaplamış olmak.

Meger kim şâhbâz-ı çeşmi kaldı zîr-i zülfinde
Girince ceyb-i ebre kaçreler düşdi per ü bâle

6. **kal:-dı**
Gazel 199
Mısra: 1
Bitmek, tükenmek.

Çan ağlamağa didelerüm tâb mı kaldı
Ol yemde telâṭum idecek âb mı kaldı

7. **kal:-dı**
Gazel 199
Mısra: 4
Bitmek, tükenmek.

Dâmânüña küstaḥ düşersem ‘aceb olmaz
Mestî-i mey-i ‘ışk ile âdâb mı kaldı

8. **kal:-dı**
Gazel 199
Mısra: 6
Bitmek, tükenmek.

Didârüñi dil vâkı‘asında bile görmez
Çeşmümde ğam-ı hecrüñ ile h‘ab mı kaldı

9. **kal:-dı**
Rûbai 16
Mısra: 2
Var durumda olmak, mevcut bulunmak.

Ey bârgehi emti‘a-i cürme muhîṭ
Kaldı kerem ü luṭfuña ümmid faḫaṭ

10. **kal:-dı**
Rûbai 37
Mısra: 3
Kalmak.

Ey Hızr-ı ‘inâyet saña kaldı işümüz
Reh pür-vaḫal ü menzil-i maḫşûd ba‘îd

11. **kal:-dum**
Tarih 35
Mısra: 7
Bir mekânda bulunmaya devam etmek, ayrılmamak.

Ben de kaldum Şâm'da ‘azm itdi anlar Ka‘be'ye
Bendeġânüñ her zamân tedbiri olmazmış muşib

12. **kal:-ur**

Gazel 115

Mısra: 2

... durumuna gelmek, ... durumda olmak.

Olmasa güzergâhı eger bād-ı niyāzuñ
Neşkuftu kalur goncaları gülşen-i zāruñ

13. **kal:-ur**

Gazel 116

Mısra: 9

Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp
gitmek.

Kalur gider mi ‘aceb düzaḥ-ı tegāfülde
Bilinse cürm ü günāhı nedür Nesibā'nuñ

14. **kal:-ur**

Gazel 212

Mısra: 9

Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp
gitmek.

Kalur gider mi kesād-ı hünerle böyle Nesib
Metā‘ı rāyic olur bir diyāra düşmez mi

15. **kal:-dı**

Gazel 207

Mısra: 2

Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp
gitmek.

Hücüm-ı derd ü ğamla nālemüz te’sirden kaldı
Bizüm aḥvālümüz şimdengerü tebdirden kaldı

16. **kal:-ur, -dı**

Kaside 2

Mısra: 16

Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp
gitmek.

Hulḳ-ı kerimüñ eylemese ref-i ihticāb
Pinhān kalurdı kevnde māhiyyet-i kerem

17. **kal:-dı**

Gazel 199

Mısra: 10

(Geriye) Kalmak, bulunmak.

Gördük nüsaḥ-ı miḥneti ser-cümle Nesibā
Nā-dide fen-i ‘ışḳda bir bāb mı kaldı

18. **kal:-dı**

Gazel 207

Mısra: 8

(Geriye) Kalmak, bulunmak.

Sürür u ğam degüldür çünkü bākī ey gönül şād ol
Budur mengüş-ı ḥikmet güşda bir pirden kaldı

19. **kal:-dı**

Gazel 207

Mısra: 10

(Geriye) Kalmak, bulunmak.

Nesibā ḥāl-i zāruñ yāre i‘lām eylemek müşkil
Beyān-ı rāz-i dil taḳrirden taḥrirden kaldı

20. **kal:-dı**

Gazel 199

Mısra: 2

(Geriye) Kalmak, bulunmak.

Ḳan ağlamağa didelerüm tāb mı kaldı
Ol yemde telāṭum idecek āb mı kaldı

21. **kal:-dı**

Gazel 199

Mısra: 8

(Geriye) Kalmak, bulunmak.

Ey Yūsuf-ı sānī saña sevdā-ger-i dide
Ḳarc eylemedük gevher-i nā-yāb mı kaldı

22. **kal:-ma, -mış**

Kit'a 16

Mısra: 2

Bitmek, tükenmek.

İhsân yerine ehl-i hüner âferîn alur
Dünyâda kalmamış hele bir şâhib-i himem

23. **kal:-ma**

Tahmis 3

Mısra: 10

(Geriye) Kalmak.

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu mañzûnı
Hemân çek tiğ-i nâzı bildüğüñden kalma ey hûnî

24. **kal:-ma, -dı**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Bitmek, tükenmek.

Nâl oldı vücûd-ı za'f-perver
Kalmadı firâka tâb u tãkat

25. **kal:-ma, -dı**

Gazel 6

Mısra: 5

Bitmek, tükenmek.

Bir perî-peyker güzel târâca virdi kalmadı
Cânda râhat tende şıhhat dilde kuvvet gözde h'âb

26. **kal:-dı**

Gazel 207

Mısra: 6

Durumunu korumak, bir hâlde bulunmaya devam etmek, sürmek.

Dem-i vuşlat gözümde 'âkıbet h'âb u hayâl oldı
Bu rü'ya-yı perîşân ba'd-ezîn ta'birden kaldı

27. **kal:-dı**

Tarih 34

Mısra: 6

(Geriye) Kalmak, bulunmak.

Düşdi bir mısra'-ı yektâ târih
Göçdi Dürri hüneri kaldı yetim

28. **kal:**

Gazel 4

Mısra: 6

Bir mekânda bulunmaya devam etmek, ayrılmamak.

Qadr-i eşk-i çeşmi bilmez râh-dân-ı hak-i döst

Kal fehîm-i 'ârif-i eyne's-süreyya ve's-sera

29. **kal:-dı**

Gazel 207

Mısra: 1

Uzaklaşmak, uzak kalmak.

Hücûm-ı derd ü ğamla nâlemüz te'sirden kaldı

Bizüm ahvâlümüz şimdengerü tedbirden kaldı

30. **kal:-dı**

Gazel 207

Mısra: 4

Uzaklaşmak, uzak kalmak.

Hele mi'mâr-ı luţf-ı dil-rübâ hiç çekmesün zahmet

Harâb oldı dil-i vîrânumuz ta'mirden kaldı

kal:

1. **kal:+e**

Gazel 22

Mısra: 7

Söz, lakırdı, laf.

Kâle gelmez hulâşa-i maţlab

Cümle efsânedür bu güft ü şinîd

2. **kal:+e**

Gazel 54

Mısra: 5

Söz, lakırdı, laf.

Bed kâle olan bî-hünerân şandı ki bâdî

Germiyet-i bâzârına çamğa-yı nesebdür

3. **kal:+e**

Gazel 188

Mısra: 10

Söz, lakırdı, laf.

Ne hoşdur ʿaşıqâne şiveler maʿşûk-ı raʿnâdan
Nesibâ haq bu kim gelmez bu hâlet hâlden kâle

4. **ḳâl:**

Gazel 83

Mısra: 3

Söz, lakırdı, laf.

Hâlsüz ḳâl ile ʿirfân-ı Hudâ girmez ele
Mâlihulyâyıla müflis kişi Ḳârûn olmaz

ḳâl eyle-:

1. **ḳâl eyle-:**

Rûbai 48

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söylemek, bahsetmek.

â küre-i endîşede ḳâl eyle sözüñ
Yâ keff-i lisâna eyle muʿtâd özüñ

ḳâl ü ḳîl:

1. **ḳâl ü ḳîl-:uñ**

Gazel 160

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dedikodu.

Ḳâl ü ḳîlün ceng-i bî-südün ider endâhte
Ders alan maʿnâ-yı bî-lafz-ı kitâb-ı sîneden

kâlâ-fürüş-ı sük-ı hülûş:

1. **kâlâ-fürüş-ı sük-ı hülûş-:uz**

Gazel 125

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Doğruluk çarşısının kumaş satıcısı.

Kâlâ-fürüş-ı sük-ı hülûşuz ki dâʿimâ
Naqd-i nifâk-ı râyic-i bâzârumuz degül

ḳalʿa-i vehîne-i ʿömr:

1. **ḳalʿa-i vehîne-i ʿömr:**

Gazel 43

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ömür kalesinin rehin edilmesi.

Olinca lağm-ı beden âteş-i fenâyâ qarîn
Niçe taḥammül ider ḳalʿa-i vehîne-i ʿömr

kâlâ-yı dil-i şifte:

1. **kâlâ-yı dil-i şifte:**

Gazel 37

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Tutkun gönlün kumaşı.

Ḳankı sevdâ-ger-i nâz arturabilmem ki Nesib
Yine kâlâ-yı dil-i şifte dellâldadır

kâlâ-yı ḥüsn ü dâniş ü ʿilm:

1. **kâlâ-yı ḥüsn ü dâniş ü ʿilm-:in**

Gazel 140

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İlim, bilgi ve güzellik sermayesi.

Bî-behre-i nuḳûd ḳabûl-i ricâl olur
Kâlâ-yı ḥüsn ü dâniş ü ʿilmün mezâd iden

kâlâ-yı maʿşiyet:

1. **kâlâ-yı maʿşiyet:**

Kaside 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Günah kumaşı.

Aldum nuḳûd-ı ʿömr ile kâlâ-yı maʿşiyet
Oldı baña bu dâd u deheş müris-i nedem

kâlâ-yı ümîd:

1. **kâlâ-yı ümîd-:e**

Gazel 178

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
Ümit elbisesi.

Tâ olmaya pür dürr ü güher ceyb-i dü-dide
Kimdür ki haridâr ola kalâ-yı ümide

kalb:

1. **kalb:**

Kıt'a 26

Mısra: 1

Yürek, gönül.

Kalb olur âyine-i şahid-i 'irfân-ı Hudâ
Şaykal-ı mihr ü maḥabbetle olursa pür-tâb

2. **kalb:+dür**

Kıt'a 26

Mısra: 4

Yürek, gönül.

Dildür insân iden insânı buña şahiddür
Kalbdür beyyine-i merdüme hem-tâ-yı hisâb

3. **kalb:+üñ, +de**

Gazel 35

Mısra: 5

Yürek, gönül.

Gerekdür kim ola kalbünde rāsiḥ nûrî islâmuñ
Olursa münḥaşır kavle efendi bil ki fāsiddür

4. **kalb:+e**

Gazel 112

Mısra: 4

Yürek, gönül.

Çısr-ı dürüst lübbi ider vāşıl-ı kemâl
Te'sîr ider mu'amelesi kalbe kalibüñ

5. **kalb:+ü, +ñ, +e**

Gazel 142

Mısra: 3

Yürek, gönül.

Şeh-i iklim-i tecrîd ol şafâ vir kalbüne yoksa
Sifâlîn câm ile ey rind-i mey-ḥâne Cem olmazsın

kalb-i ihvân:

1. **kalb-i ihvân:+a**

Tarih 9

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dost kalbi.

Ser-â-pâ itdi iksâ 'âkifân-ı dergeh-i Pîr'i
Şafâ bahş eyledi nev hırkalarla kalb-i ihvâna

kalb-i selîm:

1. **kalb-i selîm:**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Temiz kalp.

Emrüne münkâd olanlar buldılar kalb-i selîm
Câygâhı ehl-i inkârıñ olur nâr-ı çahîm

kâle-i kâim:

1. **kâle-i kâim:+ın**

Gazel 72

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hazırlık kalesi.

'Âkıbet fersüde itdi kâle-i kâimın kesâd
Çâr-süy-ı devletüñ çok kâim-gârın görmüşüz

kâle-i kâreḡeh-i ṭab^c-ı süḡandân:

1. **kâle-i kâreḡeh-i ṭab^c-ı süḡandân:+e**

Gazel 168

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Şairlik tezgahının kumaşı.

Bulunur naḡd-i kabûl ile haridârı Nesîb
Kâle-i kâreḡeh-i ṭab^c-ı süḡandâne göre

kâle-i kem-yâb:

1. **kāle-i kem-yāb:**

Tarih 31

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Nadir kumaş.

Evvel çıkarur tuhfe-i ma'yübeyi tüccār
En şoñra gelür kâle-i kem-yāb miyāna

kāle-i nāz:

1. **kāle-i nāz:+a**

Gazel 73

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Naz kumaşı.

Yine ol h'āce-i hüsniyle nizā' oldı dirāz
Kāle-i nāza vefā eylemedi naqd-i niyāz

kalem:

1. **ķalem:**

Gazel 126

Mısra: 10

Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerdeki araç.

N'ola teşnegāna Nesīb eger virür ise şî'r-i terüñ ğınā
Elümüzde lüle-i çeşme-sār-ı hayātdur bu ķalem
degül

2. **ķalem:**

Kaside 2

Mısra: 14

Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerdeki araç..

Zātuñ muķaddimāti olan mācerāyı hep
Ta'dād ü mümteni' aña yok tākāt ķalem

3. **ķalem:**

Tarih 27

Mısra: 11

Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerdeki araç.

ķalem destinde bir feyyāza-i Āb-ı hayāt oldı
İder hep mürdegān-ı ye'si ihyā ba'd-ezīn hāķķa

4. **ķalem:**

Kaside 2

Mısra: 2

Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerdeki araç.

Na'tüñ yolında çok mıdur ey şāh-ı zū'l-kerem
Her hāṭvesinde secde-i şükr eylese ķalem

5. **ķalem:**

Kaside 2

Mısra: 14

Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerdeki araç.

Tā ola fikr-i na't-i nebī aḥsenü'l-'amel
Tā kim enāmil ile ola āşinā ķālem

ķalem-i şun':

1. **ķalem-i şun'+dan**

Gazel 178

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

(Allah'ın) Yaratma gücünün kalemi.

Hāl ü ruhı şanma ķalem-i şun'dan olmuş
Bir al varaķ üstine bir noķta çekide

ķālib:

1. **ķālib:+üñ**

Gazel 112

Mısra: 4

Beden, vücut.

ķıřr-ı dürüst lübbi ider vāşıl-ı kemāl
Te'sİR ider mu'āmelesi ķalbe ķālibüñ

ķālib-ı bī-cān-ı mülk:

1. **ķālib-ı bī-cān-ı mülk:+i**

Tarih 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
Cansız, ruhsuz beden mülkü.

Taht-ı ʿāliye cülüs itdükde ol zıll-ı ilāh
Kālib-ı bî-cân-ı mülki eyledi rûh-âşinā

kālil ü kesir:

1. kālil ü kesir:+e

Kaside 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Az ve çok.

Kelim-i Tûr-ı velâyet ki kilkidür yed-i beyzâ
Fürûğ-ı lemʿa-i feyzi irer kâlil ü kesire

kām:

1. kām:+u, +m

Tarih 35

Mısra: 13

Arzu, meram, maksat.

Tekye-i Şâm'a gelince kāmum oldı inzivā
Kaʿbetü'l-ʿuşşâkda bak şeyh-i pāk oldı Nesib

2. kām:+ı, +n, +a

Rübai 7

Mısra: 4

Zevk, lezzet.

Lezzât-ı cihâmı eylesün kāmına telh
Çand-ı gam-ı ʿişkuñ pür idüp zâʿika mey

kām-âver:

1. kām-âver:

Gazel 84

Mısra: 14

İsteğine ulaşmış, Muradına ermiş.

Naḥl-i dilinde mîve-i şādî ʿadim olur
Kām-âver olsa daḥi Nesibā hilâfumuz

kamer:

1. kamer:

Gazel 12

Mısra: 6

Ay, mâh.

Sezâ olsa ol Mevlevî dilbere
Kamer pālheng ü külāh āfitāb

kāmet:

1. kāmet:+e

Gazel 80

Mısra: 7

Boy, endam.

Meyl-i ebrûdan geçüp dil-beste olduḡ kāmete
Dersümüz şimdi elifdür nûna çıkmış inmişüz

kām-gār:

1. kām-gārın:+ın

Gazel 72

Mısra: 4

İsteğine kavuşmuş, devlet ve ikbal sâhibi.

ʿĀkibet fersüde itdi kâle-i kāmın kesād
Çâr-süy-ı devletün çok kām-gārın görmüşüz

2. kām-gār:

Tarih 32

Mısra: 6

İsteğine kavuşmuş, devlet ve ikbal sâhibi.

Niyâzı mîve-i dil yaʿni bir şeh-zâdedür şimdi
Hudâ ber-vefḡ-ı ḥâṭır maṭlabıyla kām-gār itsün

kām-ı cān:

1. kām-ı cān:+a

Kaside 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Can dimaḡi.

Virse kām-ı cāna ṭaʿm-ı lüle-i Kevser n'ola
Na'tüni imlâ iden kilik-i belâgat ihtivā

kām-ı cihān:

1. kām-ı cihān:

Tarih 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünyadaki tüm insanların arzusu.

Lezzet-i ma'alethin kām-ı cihān almış idi
Bir zamān olmuş idi 'adl ile fermān-fermā

kām-ı dünyā:

1. kām-ı dünyā:+nuñ

Tahmis 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünya zevki.

Geçerler kām-ı dünyānuñ huzūzundan gumūmindan
Oğurlar haşb-ı hālın ser-nüvişt-i bed-ruķūmindan

kām-ı evvel:

1. kām-ı evvel:+i

Gazel 195

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İlk isteği, arzusu.

Her kim alursa pīr-i harābātđan eli
Ser-menzil-i ümide başar kām-ı evveli

kāmīl:

1. kāmīl:+ler, -ün

Gazel 64

Mısra: 8

*İlim, fazilet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri
bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).*

Gevheri var âşinā-yı lücce-i 'ummāna şor
Añla qadr-i şoĥbetin kāmīllerüñ ĥāk it özüñ

2. kāmīl:+ler, +i

Rūbai 62

Mısra: 3

*İlim, fazilet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri
bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).*

Kāmīleri fehme kudretüñ yok tūtalum
Bārī hele kendi zātuñı fehme eyle

3. kāmīl:

Gazel 169

Mısra: 11

*İlim, fazilet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri
bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).*

Kāmīl dinür o zāta Nesibā ki her zamān
İķbāl-mend-i 'ıřķ ola idbārı olmaya

4. kāmīl:

Gazel 62

Mısra: 4

*İlim, fazilet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri
bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).*

Sebaķ-ĥ'ānān-ı 'ıřķuñ nüktesin fehme itmede mâhir
Debistān-ı maĥabbet içre kāmīl Mevlevilerdür

5. kāmīl:

Tahmis 4

Mısra: 16

*İlim, fazilet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri
bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).*

Ėam u vehmüñ olur her ferdini bir maĥmile şārif
Nesibā didi ol kāmīl bu remzi beyte kim hātif

6. kāmīl:+i

Kıt'a 25

Mısra: 3

*İlim, fazilet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri
bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).*

Kāmīli kıllit-i māl ile tūtarlar nākıř
Nākıřa vefret-i dünyā ile dirler kāmīl

7. **kāmil**:+ler,+e

Mesnevi 2

Mısra: 10

Bilgili, üstat, olgun.

Tā ḥulkuñı idesin müzehheb

Kāmillere olasın muḳarreb

8. **kāmil**:+e

Gazel 64

Mısra: 3

İlim, fazilet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).

Cân u cismüñ al peyâmın ḥıdmet eyle kāmile
Verd ü ḥaruñ luḫ u cevrin bülbül-i nālâna şor

9. **kāmil**:

Kıt'a 25

Mısra: 4

İlim, fazilet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).

Kāmili kılllet-i māl ile ṭutarlar nâḳış

Nâḳışa vefret-i dünyâ ile dirler kāmil

10. **kāmil**:

Mesnevi 2

Mısra: 7

Noksansız, tam, bütün, mükemmel.

Ammā elüñe girince kāmil

İkrâmlar eyle kıymetin bil

kāmil ol-

1. **kāmil ol-**:

Tarih 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Olgunlaşmak.

Vaḥîd-i devr idi ʿĀrif Efendi göçdi ʿâlemden

O kāmil ola şādân bezmgâh-ı ḥür u cennetde

kāmil-i bî-misl ü müdānî:

1. **kāmil-i bî-misl ü müdānî**:

Tarih 31

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Eşsiz ve tek olgunlukta olan kimse.

Zātuñ gibi bir kāmil-i bî-misl ü müdānî

Ne geldi ne bir daḫı gelür ʿālemiyâna

kāmil-i mükemmel-i aʿlem:

1. **kāmil-i mükemmel-i aʿlem**:

Kaside 10

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Bilgin ve olgunluğa erişmiş kişi.

Mücerredât-ı ḥadem kāmil-i mükemmel-i aʿlem

Ne güne vaşf dinür mümkin-i vücüb-ı semire

kām-revā:

1. **kām-revā**:

Gazel 152

Mısra: 8

İsteğine erişen.

Ḥāk-i rāhı olalum ol şeh-i ḥüsnüñ tā kim

Ola yüz kām-revā büse-i dāmānından

kām-ver eyle:

1. **kām-ver eyle**:

Gazel 175

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İsteğine kavuşan.

Bilmem nedür āzār-ı pey-ender-peye bāʿiş

Ey çarḫ dimem saña beni kām-ver eyle

kām-yāb:

1. **kām-yāb**:

Gazel 11

Mısra: 12

Muradına ermiş.

Tiğ-ı hecrüñle Nesib-i mübtelâyı öldürüp
Âferin a'dâ-yı dünı kām-yāb itdün bu şeb

2. **kām-yāb:**

Gazel 121

Mısra: 13

Muradına ermiş.

Çıl şefâ'atle Nesib-i mübtelâyı kām-yāb
Rûz-ı mahşer kâruñ ehl-i cürme ihsāndur senün

kān:

1. **kān:+dan**

Gazel 149

Mısra: 2

Maden ocağı, bir şeyin madeni, kaynağı.

Rev-be-rāh-ı ğurbet ol mehcūr olup yārāndan
Nām-dār olmaz güher dūr olmayınca kāndan

2. **kān:+ı, +n, +da**

Gazel 172

Mısra: 12

Maden ocağı, bir şeyin madeni, kaynağı.

Olur hāk-i vaṭan gerd-i kesād-ı kāle-i 'irfān
Sezā-yı i'tibār olmaz güher ṭurdukça kānında

3. **қан:+lu**

Gazel 60

Mısra: 2

Vücuttaki hayati sıvı.

Farğ olunmaz ten midür ya pīrāhen midür
Çanlu peykānlarla dil bir ma'den-i āhen midür

4. **қан:**

Gazel 139

Mısra: 9

Vücuttaki hayati sıvı.

Leb-riz oluyor çan ile dil ağladuğumca
Sermāyemi efzūde ider kāra yapışdum

5. **қан:+a**

Gazel 183

Mısra: 10

Vücuttaki hayati sıvı.

Öldürüp ḥasret-i la'lünle Nesib-i zārı
Gel şerik olma daḥi tazelüğüñ var çana

6. **қан:**

Gazel 185

Mısra: 8

Vücuttaki hayati sıvı.

Būs-ı lebün-çün eyleme ben bendeñi helāk
Ey tünd-ḥū yumağ olamaz çanı çan ile

7. **қан:+ı**

Gazel 185

Mısra: 8

Vücuttaki hayati sıvı.

Būs-ı lebün-çün eyleme ben bendeñi helāk
Ey tünd-ḥū yumağ olamaz çanı çan ile

8. **қан:+a**

Gazel 2

Mısra: 2

Vücuttaki hayati sıvı.

İder şeh-bāz-ı çeşmün şayd-ı murğ-ı cāna istignā
İder mi ḥusrevā cellād olan hiç çana istignā

9. **kān:**

Gazel 204

Mısra: 10

Maden ocağı, bir şeyin madeni, kaynağı.

Nesibā söyledükçe ṭab'uññ ḥüsni füzün oldı
Ne ḥāletdür bu kim çıkdukça gevher kån güzellendi

10. **kān:**

Kaside 2

Mısra: 14

Maden ocağı, bir şeyin kaynağı.

Cenb-i mekârimünde eyâ ma' den-i 'atâ
Kân zerre-i haķire vü yemdür kemîne nem

kan ağla-:

1. **kan ağla-:** -mağ, -a

Gazel 199

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Kanlı gözyaşı dökmek, çok üzölmek.

Çan ağlamağa didelerüm tâb mı ĳaldı
Ol yemde telâţum idecek âb mı ĳaldı

2. **kan ağla-:** -ma, -dan

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Kanlı gözyaşı dökmek, çok üzölmek.

Çan ağlamadan gamuñla dide
Oldı mânend-i taşt-ı fessâd

3. **kan ağla-:** +lar; -ram

Terci-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Kanlı gözyaşı dökmek, çok üzölmek.

Geh 'adl-i Haĳĳ u rüz-ı cezâ yāduma gelür
Fıkr-i me'âl-i ĳâl iderem çanlar ağlaram

kan ağlı-:

1. **kan ağlı-:** -y, -araĳ

Rübai 15

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Kanlı gözyaşı dökmek, çok üzölmek.

Rü-mâl-i ĳak-i ĳaremüñ olsa naşib
Çan ağlıyarak eylesem aĳvâlümü 'arz

kan aĳıt-:

1. **kan aĳıt-:** -dı

Gazel 202

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kanlı gözyaşı dökmek.

Şurâĳi-veş gözümde çan aĳıtdı intizâr ile
'Aceb bu meclise ol dilber-i mümtâz gelmez mi

kanâ'at-pişe:

1. **kanâ'at-pişe:**

Rübai 61

Mısra: 4

Kanaatkâr, kanaat sahibi.

Çün âteş ü âbdur dil kâni' ü gam
Bilmez gam-ı dünyâyı kanâ'at-pişe

k'anda:

1. **k'anda:**

Kaside 4

Mısra: 5

Ki orada.

'Aĳl-ı ĳâşır rütbe-i 'izzüñ ne bilsün k'anda hep
Cümle ĳayret büredür ehl-i ĳibâĳ-ı 'âliyât

2. **k'anda:**

Kıt'a 25

Mısra: 2

Ki orada.

ĳayf kim meskenünüz oldı bizüm bir belde
K'anda ĳadr-i fuzalâ pest ü mükerrem câhil

kanda:

1. **kanda:**

Gazel 192

Mısra: 1

Nerede.

'Alil-i künc-i hicrem taĳ'-ı şıĳhat kanda ben kanda
Devâ düşmen taĳib-i bi-mürüvvet kanda ben kanda

2. **kanda:**

Gazel 192

Mısra: 1
Nerede.

‘Alil-i künc-i hicrem ʔab‘-ı şıhhat ʔanda ben ʔanda
Devā düşmen ʔabib-i bī-mürüvvet ʔanda ben ʔanda

3. **ʔanda:**
Gazel 192
Mısra: 2
Nerede.

‘Alil-i künc-i hicrem ʔab‘-ı şıhhat ʔanda ben ʔanda
Devā düşmen ʔabib-i bī-mürüvvet ʔanda ben ʔanda

4. **ʔanda:**
Gazel 192
Mısra: 2
Nerede.

‘Alil-i künc-i hicrem ʔab‘-ı şıhhat ʔanda ben ʔanda
Devā düşmen ʔabib-i bī-mürüvvet ʔanda ben ʔanda

5. **ʔanda:**
Gazel 192
Mısra: 4
Nerede.

Esir oldı dil-i ye’s ülfetüm bir nā-müselmāna
O kâfir kışiden ümmid-i şefkat ʔanda ben ʔanda

6. **ʔanda:**
Gazel 192
Mısra: 4
Nerede.

Esir oldı dil-i ye’s ülfetüm bir nā-müselmāna
O kâfir kışiden ümmid-i şefkat ʔanda ben ʔanda

7. **ʔanda:**
Gazel 192
Mısra: 6
Nerede.

Ser-i rehde nigāh-ı āşināyidür ğaraž yoğsa
O āhū-çeşm ile hem-vāre ülfet ʔanda ben ʔanda

8. **ʔanda:**
Gazel 192
Mısra: 6
Nerede.

Ser-i rehde nigāh-ı āşināyidür ğaraž yoğsa
O āhū-çeşm ile hem-vāre ülfet ʔanda ben ʔanda

9. **ʔanda:**
Gazel 192
Mısra: 8
Nerede.

Humār-ālūd-ı hasret bī-dimāğ-ı zehr-i hırmānam
Temennā-yı şafā-yı cām-ı vuşlat ʔanda ben ʔanda

10. **ʔanda:**
Gazel 192
Mısra: 8
Nerede.

Humār-ālūd-ı hasret bī-dimāğ-ı zehr-i hırmānam
Temennā-yı şafā-yı cām-ı vuşlat ʔanda ben ʔanda

11. **ʔanda:**
Gazel 192
Mısra: 10
Nerede.

Nesibā za‘f-ı hicrāniyla hem çün berggāh oldum
Tecellā-yı cemāl-i yāre ʔākat ʔanda ben ʔanda

12. **ʔanda:**
Gazel 192
Mısra: 10
Nerede.

Nesibā za‘f-ı hicrāniyla hem çün berggāh oldum
Tecellā-yı cemāl-i yāre ʔākat ʔanda ben ʔanda

13. **ʔanda: +dur**
Kaside 1

Mısra: 8

Nerede, nasıl.

Yâ Resüllâh bu gûne hisset-i ahvâl ile
Kanda na'tûñ kâdadur fikr-i Nesib-i pür-kuşûr

14. **kıanda:**

Gazel 40

Mısra: 2

Nerede.

Her demde sâye âb-ı revânî gelür geçer
Eşrâfî kıanda olsa edânî gelür geçer

15. **kıanda:**

Gazel 40

Mısra: 12

Nerede.

Mânende-i çinâruñdur der-i cihân Nesib
Eşrâfî kıanda olsa edânî gelür geçer

16. **kıanda:**

Gazel 40

Mısra: 2

Nerede.

Her demde sâye âb-ı revânî gelür geçer
Eşrâfî kıanda olsa edânî gelür geçer

17. **kıanda:**

Kaside 3

Mısra: 9

Nerede.

Kanda ben kıanda senâ-yı zât-ı kudsi gevherüñ
Ümmetüñ olmak yeter sermâye-i 'izzet baña

18. **kıanda:**

Kaside 3

Mısra: 9

Nerede.

Kanda ben kıanda senâ-yı zât-ı kudsi gevherüñ
Ümmetüñ olmak yeter sermâye-i 'izzet baña

19. **kıanda:**

Gazel 40

Mısra: 12

Nerede? anlamında soru zamiri; Kan içinde.

Mânende-i çenâruñdur der-i cihân Nesib
Eşrâfî kıanda olsa edânî gelür geçer

20. **kıanda:**

Gazel 140

Mısra: 5

Nerede.

Her kıanda olsa 'izz ile mañdüm gayr olur
Fermân-ı Hakk'a rağbet ile inkıyâd iden

21. **kıanda:**

Kaside 1

Mısra: 8

Nerede.

Yâ Resüllâh bu gûne hisset-i ahvâl ile
Kanda na'tûñ kâdadur fikr-i Nesib-i pür-kuşûr

kand-ı gam-ı 'ışk:

1. **kand-ı gam-ı 'ışk: +uñ**

Rübai 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk kederinin kamışı.

Lezzât-ı cihânı eylesün kâmina telh
Kand-ı gam-ı 'ışkuñ pür idüp zâ'ika mey

kand-i mey-i dil-güşâ:

1. **kand-i mey-i dil-güşâ:**

Gazel 86

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gönül açıcı şarabın şekeri.

‘Adil-i neşve-i hâl olamaz hâlâvet-i kâl
Şarâb kand-i mey-i dil-güşâ yerin tıtmaz

kandil:

1. kandil:

Gazel 193

Mısra: 6

Çerağ, meşale.

Olasın tâ ki ziyâ-pâş-ı şafâ her bezme
Küşiş it şâf-derûn olmağa kandil gibi

kandil-i rüşen-i şeb-i âzine:

1. kandil-i rüşen-i şeb-i âzine:+dür

Gazel 18

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cuma gecesini aydınlatan mum.

Sâğar-keşan-ı mey-kede-i bezm-i vaḥdete
Kandil-i rüşen-i şeb-i âzinedür kadeh

kand-riz:

1. kand-riz:

Tarih 4

Mısra: 10

Şeker dökten.

Oldı ebr-i feyz-i luṭf-ı şâh-ı âlem-gür-ile
Kilk-i ihsânı mezâk-ı ehl-i Mısr'a kand-riz

kâni:

1. kâni:+üz

Tahmis 1

Mısra: 18

Kanaat eden, razı olan.

Geçüp Vehbî cihânuñ ‘izzetinden
Biz ancak kâni‘üz köhne ‘abâya

2. kâni:

Rûbai 61

Mısra: 3

Kanaat eden, razı olan..

Çün âteş ü âbdur dil kâni‘ ü gam
Bilmez gam-ı dünyâyı kanâ‘at-pişe

kani:

1. kâni:

Müfret 3

Mısra: 1

Hani, nerede.

Şefeḳat kâni kerem ıssı imiş dinse sezâ
Yek-ten itdi beni cânân ile sermâ-yı şitâ

2. kâni:

Tarih 26

Mısra: 4

Hani, nerede.

Beşâretler hele ey âl-i Aḥmed kim nakîb oldı
Fâzilet menba‘ı aḥlâḳ kâni ercümendüñüz

k'âni:

1. k'âni:

Kaside 1

Mısra: 9

Ki onu.

Menbâ‘-ı Âb-ı ḥayât-ı feyz-i Rabbâni k'âni
Fehm ider her kim bu fânî zulmeti itse ‘ubür

kân-ı ‘atâ:

1. kân-ı ‘atâ:

Tarih 33

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Cömertlik kaynağı.

Şadef-i baḥr-ı ‘adinde yer idüp dürr-i şâf
Ḳabr-i Dürrî ola dâr-ı güher kân-ı ‘atâ

kân-ı edeb:

1. kân-ı edeb:

Tarih 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Edebin madeni.

Seyyid-i 'ālî-neseb kân-ı edeb şâhib-ḥaseb
Mazhar-ı elṭâf-ı Rabb âb-ı ruḥ-ı nesl-i Betül

kân-ı fazl:

1. **kân-ı fazl:** *a

Kıt'a 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Çok faziletli (kimse).

Şî'rûnî 'arz it o kân-ı fazla yüz bîñ şerm-ile
Zâde-i ṭab'ûñ berâ-yı terbiyet üstâda vir

kân-ı hüdâ:

1. **kân-ı hüdâ:**

Kaside 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah'ın hazinesi.

Maḥbûb-ı Hudâ kân-ı hüdâ Aḥmed-i Muḥtâr
Kim zerre-i nûr-ı ruḥıdır zîver-i mînû

kân-ı kerem:

1. **kân-ı kerem:**

Gazel 137

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Kerem, başış kaynağı.

Dâver-i Hâtem-şiyem kân-ı kerem baḥr-i 'aṭâ
Virse şâyândur seḥâ vü luṭfi mu'tâd eyledüm

kân-ı mekremet:

1. **kân-ı mekremet:** *i

Tarih 17

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cömertlik madeni.

O kân-ı mekremeti ṭâlibân-ı Mevlâ'dan
Ne çâre çarḥ-ı siyeh-kâse eyledi mehcûr

kâni'-i dâde-i Haḳ:

1. **kâni'-i dâde-i Haḳ:**

Gazel 194

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Allah'ın lutf ettiğiyile yetinen.

Ḳâni'-i dâde-i Haḳ şâd olur elbette Nesîb
Sebz ü ḥurrem güzer itmekde zamân-ı ṭûṭı

kâni'-i şemşîr:

1. **kâni'-i şemşîr:**

Gazel 66

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kılıca kanmak.

Deşneñe teşne olan kâni'-i şemşîr olmaz
Āba müsteski-i maḥrûr-ciger sır olmaz

kankı:

1. **kankı:**

Gazel 37

Mısra: 13

Hangi, kim.

Ḳankı sevdâ-ger-i nâz arturabilmem ki Nesîb
Yine kâlâ-yı dil-i şifte dellâldadur

k'anun:

1. **k'anunî:**

Gazel 106

Mısra: 7

Ki onun.

Her kûr-ı dilden itme recâ-yı nazar k'anunî
İmdâd-ı nûr-ı çeşm idecek tütüyâsı yok

kânün-ı kadîm:

1. **ḳānūn-ı ḳadīm:**

Müfret 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Eski kanun.

Yine ḳānūn-ı ḳadīm üzre şeh-i bende-nüvāz
İltifāt itdi bize ey dil o öterse eyü sāz

kapu:

1. **ḳapu:+ñ, +da**

Rübai 10

Mısra: 2

Eşik, huzur, makam.

Ey ḳayl-i mükevvenāta yektā server
İnsān u melek ḳapuñda kem-ter çāker

kār:

1. **kār:+uñ**

Gazel 121

Mısra: 14

Fayda, kazanç.

Ḳıl şefā'atle Nesib-i mübtelāyı kām-yāb
Rüz-ı maḫşer kārūñ ehl-i cürme iḫsāndur senüñ

2. **kār:+uñ**

Gazel 142

Mısra: 7

Fayda, kazanç.

Degüldür pās-ı dem kārūñ idersin rāzuñı iḫşā
Benümle bezmgāh-ı ğamda ey ney hem-dem
olmazsın

3. **kār:+uñ**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Fayda, kazanç.

Ḳıl şefā'atle Nesib-i mübtelā-yı kām-yāb
Rüz-ı maḫşer kārūñ ehl-i cürme iḫsāndur senüñ

4. **kār:+ı**

Tarih 13

Mısra: 2

İş, fiil, amel.

Şeyḫ İlyās ol mücāhid pīr-i Ṭayfūrī-nesaḳ
Olmış idi kārı her dem ḳahr-ı nefis-i pūr-dağal

5. **kār:+a**

Gazel 139

Mısra: 10

İş, fiil, amel.

Leb-rīz oluyor ḳan ile dil ağladuğumca
Sermāyemi efzūde ider kāra yapışdum

6. **kār:+u, +m**

Kaside 2

Mısra: 11

İş, fiil, amel.

Kārūm hemişe sehv ü zelev ḫāşılum şürūr
Bir rü-siyāh-ı 'ūr u ḫaḳīr ü muḫaḳḳaram

7. **kār:+ı, +n, +ı**

Kaside 2

Mısra: 4

İş, fiil, amel.

Her dil ki anda niyet-i na'tüñ ḳarar ide
Mānend-i ism-i a'zam kārını etem

8. **kār:+u, +m**

Gazel 137

Mısra: 8

İş, fiil, amel.

Şafḫa-i çeşmümde naḳş itdüm ḫayāl-i yāri ben
Bisütün-ı ğamda kārūm reşk-i Ferḫād eyledüm

9. **kār:+u, +muz**

Gazel 125

Mısra: 1

İş, fiil, amel.

Teftiş-i ʿayb-ı halk bizüm kârumuz degül
Noķřâna nazra şive-i eşvârumuz degül

10. **kâr:ı**

Gazel 182

Mısra: 5

Fayda, kazanç.

Meřřâtanuñ ne kârı var ol rûy-ı pāk ile
Muhtâc olur mı ĥüsn-i Ĥudâ-dâd zîvere

11. **kâr:**

Gazel 159

Mısra: 9

İş, fiil, amel.

Müft bir kâr görilmez ġamı def itmez eger
Bâde ʿayyâřlaruñ almasa naķd-i hüşin

12. **kâr:ı**

Tarih 18

Mısra: 13

İş, fiil, amel.

Âşafâ dâʿi-i deyrine Nesib'üñ kârı
Dergeh-i ĥâzret-i Monlâ'da saña oldu duʿâ

13. **kâr:ıu, ım**

Terci-bend 1

Mısra: 2

İş, fiil, amel.

Kendim saʿid zuʿm iderem rû-siyâh iken
Dâʿim hevâ-yı nefis ile kârum ġünâh iken

14. **kâr:**

Gazel 40

Mısra: 5

Fayda, kazanç.

Zür-ı girişme cisme degül câna kâr ider
Tir-i niġâhı semt-i nişâni gelür geçer

15. **kâr:**

Gazel 40

Mısra: 5

Fayda, kazanç.

Zür-ı kirişme cisme degül câna kâr ider
Tir-i niġâhı semt-i nişâni gelür geçer

16. **kâr:ı**

Gazel 61

Mısra: 5

İş, fiil, amel.

Müsebbibden bilürler cümle kârı
Sivâ sâlibleridür Mevleviler

17. **kâr:ı**

Gazel 111

Mısra: 9

İş, fiil, amel.

Nesib bād ġibi ızırâbdur kârı
Bu ġülsitâna gelüp ĥʿâhiř-i ġiyâh idenüñ

kâr u bâr:

1. **kâr u bâr:ıuñ**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İş ġüç, kazanç.

Ėafletle geğerme rûzġaruñ
Maʿġül ola tâ ki kâr u bârıñ

2. **kâr u bâr:ıı, ım, ıı**

Gazel 85

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İş ġüç, kazanç.

Deh-rûze kâr u bârını dehrüñ hebâ bilüp
Peyġüle-i fenâda yatan Mevleviler'üz

kâra:

1. **kâra:**

Gazel 137

Mısra: 16
Sıkıntılı.

Devlet ü 'ömrin füzün-ender-füzün itsün Hudā
Tā diye hüküm-i kazā her kâra imdād eyledüm

karanfül:

1. **karanfül:+ler**

Tahmis 3

Mısra: 8

Güzel renkli çiçekler açan bir süs bitkisi; Karanfil.

Çemende zâhir itdi nâr-ı pinhânın karanfüller
Fürüzân eyledi kibrîtinini hep anda sünbüller

2. **karanfül:**

Gazel 57

Mısra: 4

Güzel renkli çiçekler açan bir süs bitkisi; Karanfil

Düd-ı âh u dâg-ı sır izhâr ider 'âşık saña
Bir sifâl-i köhnede sünbül karanfül gösterür

karâr:

1. **karâr:+u, +m**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

İrade.

Gördükçe seni gider karârüm
Destumde degüldür ihtiyârum

karar id-:

1. **karar id-:-e**

Kaside 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sabit olmak.

Her dil ki anda niyet-i na'tûñ karar ide
Mânend-i ism-i a'zam kârını etem

2. **karâr id-:-e, -mez**

Gazel 208

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Karar vermek.

Ferâgat eylese âh itmeden karâr idemez
Nesib-i zâr-ı siyeh-rûzgârı gördüñ mi

karâr it-:

1. **karâr it-:-mez**

Gazel 100

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Oturmak, yerleşmek.

Karâr itmez hayâl-i çeşmi dilde
Şikârî murğ itmez lânedden hazz

karâr-dâde-i şabr:

1. **karâr-dâde-i şabr:**

Gazel 179

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sabretmeye karar vermek.

Karâr-dâde-i şabr ol vişâl isterseñ

Nedür bu ta'nelerüñ ey Nesib-i zâr bize

kârbân-ı şad-tahiyât ü selâm:

1. **kârbân-ı şad-tahiyât ü selâm:**

Kaside 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Yüzlerce dua ve selam kafilesi.

Kârbân-ı şad-tahiyât ü selâm ol hâzretüñ
Her dehenden ravza-i pür-nûrına itsün 'ubür

kârbân-sâlâr-ı şeh-râh-ı nübüvvet:

1. **kârbân-sâlâr-ı şeh-râh-ı nübüvvet:**

Kaside 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Peygamberlik yolunun kervan başı.

Kārbān-sālār-ı şeh-rāh-ı nübüvvet kim anuñ
Çarh eydür gerd-i rehn çeşm-i meh ü mihre zürür

kārgēh-i dünyā:

1. **kārgēh-i dünyā:**+y, +ı

Tarih 34

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünya tezgahı.

Terk idüp kārgēh-i dünyāyı
Eyledi ‘azm-i gülistān-ı na‘ım

kār-ger ol-:

1. **kār-ger ol-:**-maz

Gazel 77

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tesir etmek, etkilemek.

Dil-i sengīngēh-i mağrūr olup ‘uşşāka cevri itme
Hādeng-i āha kūh-ı āhenin olsa siper olmaz

2. **kār-ger ol-:**-dı

Kaside 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tesir etmek, etkilemek.

Feyz-i hevā-yı mihr-i ruhuñ oldı kār-ger
İtdi Hālil'e āteşi nüzhetgeh-i İrem

kār-ı cihān:

1. **kār-ı cihān:**+dan

Gazel 34

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dünyanın işi, düzeni.

Dāmen-keş isem kār-ı cihāndan n'ola çün serv
Āzādelügüm bāğ-ı fenāda semerümdür

kār-ı düşmen:

1. **kār-ı düşmen:**+ı

Gazel 51

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Düşman avı.

Bir āh ile bitürür kār-ı düşmeni merdān
Neberd-i bī-hüde te’sir-i seyf bilmezler

kār-ı kīmyā:

1. **kār-ı kīmyā:**

Kaside 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kimya işi.

Seyyi’ātın saña pey-revlik iden eyler şevāb
Mihrüñe vābestedür haqqa ki kār-ı kīmyā

kār-ı nişter:

1. **kār-ı nişter:**

Gazel 112

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Neşter işi.

Ťutmaz ‘itāb-ı dōst yerin çahr-ı düşmenān
Hiç kār-ı nişter mi ider nişi-i ‘akrebüñ

kār-ı tekāver:

1. **kār-ı tekāver:**

Kaside 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Koşucu işi.

Kemāl-i qādrini ‘aql-ı beşer ihāta ne mümkün
Olur mı kār-ı tekāver naşib-i Ťab‘-ı ba‘ire

ka‘r-ı yem-i hāl:

1. **kaʿr-ı yem-i hāl**:+da, +dur

Gazel 37

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hal denizinin dibi.

Şanma ki sırr-ı Hudā hırkâdadur şâldadur
O girân-mâye güher kaʿr-ı yem-i hâldadur

kâr-ı zâr:

1. **kâr-ı zâr**:+da, +y, +uz

Gazel 185

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Savaş meydanı.

Geh tîr-i âh u gâh kemend-i figân ile
Her gice kâr-ı zârdâyuz âsumân ile

karîb ol-:

1. **karîb ol-**:maz

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yakın olmak, yakınlaşmak.

Ey muhtedâ-yı cemʿ-i nübüvvet sen olmasañ
Fehme karîb olmaz idi maʿnî-i ehem

karîn:

1. **karîn**:

Gazel 9

Mısra: 11

Yakın.

Süzân olur semender olursa karîn saña
Mümkün mi ictinâb

2. **karîn**:

Mesnevi 2

Mısra: 6

Yakın.

Bulmak güç ise bu gün âdem
Şâlihlere ol karîn ü hem-dem

3. **karîn**:

Gazel 43

Mısra: 11

Yakın.

Olinca lağm-ı beden âteş-i fenâyâ karîn
Niçe taḥammül ider ḳalʿa-i vehîne-i ʿömr

karîn it-:

1. **karîn it-**:me, -diler

Gazel 138

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yakın etmek.

Sen mâha karîn itmediler ʿâkıbetü'l-emr
Bu ḫâlîʿ-i vârun ile bu baḫt-ı siyâhum

karîn ol-:

1. **karîn ol-**:mak, -

Gazel 92

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yakın olmak; bir şeye nail olmak, bir şeye sahip olmak.

Karîn olmak ne mümkündür o mâha Münşi-i ḳudret
Benüm ser-nâme-i baḫtumda ʿunvân-ı Zuḫal yazmış

karîn-i ḫüy-ı nigû:

1. **karîn-i ḫüy-ı nigû**:

Gazel 105

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İyi huylu arkadaş.

Karîn-i ḫüy-ı nigûdur hemîşe ʿışk u cemâl
Tevâzuʿ u ḫiyelâ bendesindedür ancak

karîn-i müdrîkât:

1. **ḳārīn-i müdrīkāt:**

Kaside 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Anlayış kabiliyetleri yakın olan.

Sen ‘arīf-i müntehī-i mekteb-i te’dīb idüñ
Olmamışken ‘alleme’l- esmā ḳārīn-i müdrīkāt

Ḳārūn:

1. **Ḳārūn:**

Gazel 83

Mısra: 4

Hız. Musa zamanında zenginliğiyle ün salmış, sonra da malı ile birlikte helak olmuş bir şahsiyet, ayrıca M.Ö. 540 ile 560 yılları arasında hükümdarlık yapmış Lidya kralı Kroisos da Karun olarak bilinir.

Ḥālsüz ḳāl ile ‘irfān-ı Ḥudā girmez ele
Mālihulyâyıyla müflis kişi Ḳārūn olmaz

ḳaşab-ı sükker:

1. **ḳaşab-ı sükker:+e**

Gazel 131

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şeker kamışı.

Leb-i dilber ḥaberin nāmede itdükçe raḳam
Ḳaşab-ı sükkeri terciḥ olunur nāy-ı ḳalem

ḳaşd:

1. **ḳaşd:+ı**

Gazel 196

Mısra: 10

Amaç, niyet.

Şabr idelüm Nesīb cefāsına ol mehūñ
Cevr ile ḳaşdı bendesini imtiḥān gibi

2. **ḳaşd:+ı**

Gazel 24

Mısra: 2

Amaç, niyet.

Geşt ider küyuñ gönül ey mähir ü ävāredür
Ḳaşdı gāhī rüyuña ḥasretle bir nezzāredür

3. **ḳaşd:+u, +m**

Kaside 3

Mısra: 7

Amaç, niyet.

İ‘tirāf-ı cürmdür ḳaşdum bu nazm-ı tāzedem
Yoḳsa medḥūñ baña nisbetle süreyyā ve’s-serā

ḳaşd eyle-:

1. **ḳaşd eyle-:-se**

Gazel 117

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Amaçlamak, çabalamak.

Evvel girişme fitnede tiğ imtiḥān ider
Ḳaşd eylese ne dem ki dil ü cāna gözlerüñ

ḳaşd-ı dil-i nālān:

1. **ḳaşd-ı dil-i nālān:+a**

Gazel 25

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İnleyen gönlün amacı.

Nesībā el-ḥazer kim çāk çāk itmek muḳarrerdür
O ḥūnī ḡanzeler ḳaşd-ı dil-i nālāna şalmışlar

kāse-i pür-zehr:

1. **kāse-i pür-zehr:+ler**

Gazel 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zehirlerle dolu kāse.

Mey-i iḳbālī çarḥūñ maḥlab-ı şāh u gedādur hep
Bu nīlī kāse-i pür-zehrler sükker-nümādur hep

kāse-i ser:

1. **kāse-i ser:**+ü, +m,-e

Gazel 5

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kafatası (kadeh bağlamında).

Toğunsalar gelür āvāze-i şarāb şarāb
O rind-i bade-perestüm ki kāse-i serüme

kāse-i ümmîd:

1. **kāse-i ümmîd:**+dür

Kaside 4

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ümit kasesi.

Kāse-i ümmîddür dest-i recā bî-pā vü ser
Şāhlar oldı ser-i küyünda muhtāc-ı zekāt

kāsib:

1. **kāsib:**

Tahmis 3

Mısra: 15

İş güç, meslek, uğraşı.

Nesibā herkes olmazmış me'ālî māl-ile kāsib
Vağan-perver cihān-gerd olana olmaz belî rāğîb

kāşif-i rāz-ı derün:

1. **kāşif-i rāz-ı derün:**

Tarih 13

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül sırrını keşfeden.

Müttakî perhîz-pişe kāşif-i rāz-ı derün
Keşfi ehl-i Saķız'ıñ ağızında olmışdı mesel

kāşır:

1. **kāşır:**

Kaside 1

Mısra: 4

Eksik, kusurlu.

Sensin ol şāh-ı serîr-i lî ma'allāh kim olur
Kaşır-ı iclālünde kāşır süllem-i 'aql u şu'ūr

kāşır-bîn:

1. **kāşır-bîn:**

Gazel 123

Mısra: 11

Kusur gören.

Bilmesün şāhid-i esrāruñı her kāşır-bîn
Ten-i pür-dāğ ile kaşır-ı dile zer-şübbāk ol

kaşr:

1. **kaşr:+ı**

Gazel 15

Mısra: 3

Saray, köşk.

Cān kaşrı olur rüşen eger revzen-i dilden
Şaldıysa ziyā mihr-i cihān-tāb-ı şerī'at

kaşr-ı dil:

1. **kaşr-ı dil:+e**

Gazel 123

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gönül köşkü.

Bilmesün şāhid-i esrāruñı her kāşır-bîn
Ten-i pür-dāğ ile kaşır-ı dile zer-şübbāk ol

kaşr-ı dîn-i İslām:

1. **kaşr-ı dîn-i İslām:+ı**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İslam dininin sarayı. (Hz. Muhammed sav. bağlamında kullanılmıştır.).

Eyledi Şiddik kaşr-ı dîn-i İslām'ı metîn
Virdi varın fi-sebilillāh o merd-i nāzenîn

kaşr-ı iclāl:

1. **kaşr-ı iclâl:**+üñ, +de

Kaside 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Büyük, yüce saray.

Sensin ol şâh-ı serîr-i lî ma'allâh kim olur
Kaşr-ı iclâlünde kaşır süllem-i 'aql u şu'ûr

kaşr-ı merâm:

1. **kaşr-ı merâm:**+uñ

Gazel 166

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İstek, niyet sarayı.

Gel sîneme aç gerden-i billüruñi ey meh
Gör feyzi hele kaşr-ı merâmıñ seherinde

kaşr-ı ümmîd:

1. **kaşr-ı ümmîd:**+e

Gazel 96

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ümit, umut sarayı.

Dil dürüstân pertev-i mihr-i şafâ bilmez nedür
Câm-ı revzen kaşr-ı ümmîde dil-i meksûr imiş

kasvet-i kalb:

1. **kasvet-i kalb:**+ü, +m

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kederli kalp.

Şafvet-i âyine-i hâtır nedür bilmem henüz
Hande eyler kasvet-i kalbüm eger görse şağûr

kaţ:

1. **kaţ:**

Gazel 84

Mısra: 4

Kesmek.

Basduğ o dem ki kevine çadem mâder-i każâ
Kaţ' itdi tiğ-ı derd-i mağabbetle nâfumuz

kaţ:

1. **kaţan:**+an

Gazel 85

Mısra: 6

Ekleme, katmak, dâhil edmek.

Telhî-i fâka itmek için nefsumuz helâk
H'ân-ı vücûda zehr kaţan Mevlevîler'üz

kaţ' eyle:

1. **kaţ' eyle:**-r, -üz

Gazel 185

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kesmek.

Küyından eyledükçe Nesib ol şahuñ güzêr
Kaţ' eylerüz 'alâkayı cân u cihân ile

kaţ-ı esbâb-ı ta'alluk:

1. **kaţ-ı esbâb-ı ta'alluk:**

Gazel 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünyevi bağılılığın sebepleri.

Dil 'arûs-ı ma'ni-i tevhide olmaz âşinâ
Kaţ-ı esbâb-ı ta'alluk itmese miqrâz-ı lâ

kaţ'-ı güftâr:

1. **kaţ'-ı güftâr:**

Kıt'a 18

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sözü kesmek.

Sâkit ol kim kaç-ı güftâr oldı nev'-i âdemün
Genc-i kalbin gevher-i hikmetle meşhûn eyleyen

kaç-ı menâzil:

1. kaç-ı menâzil:

Tarih 26

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

Yol almak, yol kat etmek.

Olursuz vâşıl-ı ser-menzil-i ikrâm bî-şübhe
İder kaç-ı menâzil râh-ı izzetde semendünüz

kaç-ı peyvend it-:

1. kaç-ı peyvend it-:-miş, -üz, -dür

Tahmis 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Aradaki münasebeti, bağı kesmek.

Müyesser olmadı olmaç vuşul-i kâm ile fâ'iz
Bahâr-ı bâğ-ı dilden kaç-ı peyvend itmişüzdür biz

kaç-ı recâ eyle-:

1. kaç-ı recâ eyle-:-mez

Kaside 3

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ümidini kesmek.

Dergehün sâ'illerindendür Nesib-i dil-şüde
Yâ Hâbiballâh senden eylemez kaç-ı recâ

kaç-ı ta'alluk:

1. kaç-ı ta'alluk:

Gazel 170

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İlgisini, alakasını kesmek.

Kaç-ı ta'alluk olduğına bâ'is-i 'ulâ
Hüccet gerekse eyle nazâr rây-ı rif'ate

kaç-ı ümid:

1. kaç-ı ümid:

Rûbai 37

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ümidini kesmek.

İşlâh-pezîr olmasa da nefis-i 'anîd
Luţf-ı ezeliden itmezüz kaç-ı ümid

kaç-ı ümid eyle-:

1. kaç-ı ümid eyle-:-r

Tahmis 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Ümidi kesmek. Bir şeyin artık gerçekleşmeyeceği
inancına varmak, ummaz olmak.*

Hücüm-ı şevk ile lezzet bulur qahr u mezelletden
Giden râh-ı gama kaç-ı ümid eyler selâmetden

kâtib-i na't-i şafâ-küster-i peygamber:

1. kâtib-i na't-i şafâ-küster-i peygamber:

Kaside 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Peygamberin gönül şenliği saçan naat katibi.

Meger ol nâhun-ı engüşt-i hüner-perver kim
Kâtib-i na't-i şafâ-küster-i peygamber olur

kâtil:

1. kâtil:+ü, +müz, +dür

Tahmis 2

Mısra: 18

Katledici, öldürücü.

Ağyâr elemin çekme yapış zülfine Rûhî
Men' eyleme ki cânu mı var kâtilümüzdür

katil-i 'ışk:

1. katil-i 'ışk:

Gazel 52

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Aşk katili.

Anuñ muqābelesi cān alurlar ‘āşıkdan
Katil-i ‘ışk olanuñ hūn-bahāsıdır ğam-ı yār

katre:

1. **katre:+si**

Gazel 110

Mısra: 2

Damla.

Nār-ı cerāyim-i beşerūñ inţifāsına
Bir kaçresi kifāyet ider baħr-i raħmetūñ

2. **katre:+ler**

Gazel 188

Mısra: 8

Damla.

Meger kim şāhbāz-ı çeşmi kaldı zır-i zülfinde
Girince ceyb-i ebre kaçreler düşdi per ü bāle

3. **katre:+si, +n**

Gazel 5

Mısra: 3

Damla.

Bulurdı ‘ömr-i ebed kaçresin çeken rindān
Mey-i lebūñden eger olsa feyz-yāb şarāb

4. **katre:+si**

Gazel 48

Mısra: 6

Damla.

Sākiyā şun bize ol cām-ı ħıred düşmeni kim
Kem-terin kaçresi ‘ayyāşımı bī-hūş eyler

katre-i feyz:

1. **katre-i feyz:**

Gazel 149

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Bereket damlası.

Söylenürse söz maħallinde bulur kaçdr-i girān
Dürr olur gör kaçre-i feyz mevsim-i nisāndan

katre-i kevser:

1. **katre-i kevser:**

Gazel 134

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kevser havuzunun damlası.

Dehen mi ħoķķa-i sükker midür nedür bilmem
Suħan mı kaçre-i Kevser midür nedür bilmem

katre-i midād:

1. **katre-i midād:**

Kaside 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mürekkep damlası.

Her kaçre-i midād ki vaşfuñda ħarc ola
Ġayret-fezāy-ı ħāl-i ‘izar oldu dem-be-dem

katre-i şebnem:

1. **katre-i şebnem:**

Gazel 182

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Çiğ damlası.

Geldi dem-i gażabda ruĥ-ı alına ‘araķ
Güyā ki düşdi kaçre-i şebnem gül-i tere

kavi:

1. **kavi:**

Tarih 6

Mısra: 6

Güçlü, kuvvetli.

Virdi bir maḥdūm-ı zī-şānı kemāl-i fazıldan
Ḥazret-i Bostān Efendi'ye o Vehhāb u Ḳavī

2. **ḳavī:**

Ḳıt'a 27

Mısra: 1

Sağlam, dayanıklı.

Her kim eyler t̄ā't ü zühd ile İslām'ın ḳavī
İki 'ālemde olur 'izzetle meşhūr-ı enām

3. **ḳavī:**

Kaside 4

Mısra: 6

Güçlü, kuvvetli.

İltifāt-ı mücmelüñdür māye-i ehl-i kemāl
Nazra-i luṭfuñ ḳavī sermāye-i 'ilm-i sikāt

kāvīş-ger-i kân-ı kelām:

1. **kāvīş-ger-i kân-ı kelām:**

Gazel 113

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Söz madenini kazmak.

Gevher-i ḥikmetle tezyîn eyleyüp şî'rüm Nesib
Ba'de-zîn kāvīş-ger-i kân-ı kelām olsam gerek

ḳavl:

1. **ḳavl:+e**

Gazel 35

Mısra: 6

Söz, kelām.

Gerekdür kim ola ḳalbūñde rāsîḥ nūrı İslāmuñ
Olursa münḥaşır ḳavle efendi bil ki fāsiddür

ḳavl ü fi'l:

1. **ḳavl ü fi'l:+i, +y, +le**

Kaside 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Söz ve eylem.

Tā'ir-i himmet-i merdāna o şāh-ı dīnūñ
Ḳavl ü fi'liyle 'amel uḅmağ için şeh-per olur

ḳavl-i Ḥaḳk:

1. **ḳavl-i Ḥaḳk:-ı**

Kaside 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Allah kelamı.

Emr-i bi'l-ma'rūf u nehy-i münker ašlā itmedi
Ḳavl-i Ḥaḳk'ı söylemekden ṭab'ına geldi fütür

2. **ḳavl-i Ḥaḳk:+a**

Gazel 35

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Allah kelamı.

Gönülünden māl-i nāçizüñ hevāsın pür şafā gelsün
Güdāzeş resmi ibrize bu ḳavl-i ḥaḳḳa şāhiddür

ḳavs-i ḳuzaḥ:

1. **ḳavs-i ḳuzaḥ:**

Gazel 213

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gökkuşağı.

Çemenzār üzre ebr-i nev-bahār sāye-bān çekdi
Aña ḳavs-i ḳuzaḥ iki ṭınāb-ı zer-nişān çekdi

ḳayd:

1. **ḳayd:+u, +m**

Gazel 164

Mısra: 2

Endişe, tasa, kaygı.

Dil giriftār-ı kemend-i zülf-i şeb-gün olmada
Ḳaydum ey āhū nigh 'ışkuñla efzün olmada

2. **ḳayd:+1**

Gazel 47

Mısra: 9

Endiše, tasa, kaygı.

‘Işk ehli vücūd ḳaydı çekmez
Dīvāne olan ḳabāyı neyler

ḳayd-1 cihān:

1. **ḳayd-1 cihān:**

Gazel 123

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dünya endişesi.

Olmasun ḳayd-1 cihān rişte-i pervāz saña
Bāl-i himmetle havā-gır-i süy-1 eflāk ol

ḳayd-1 cism:

1. **ḳayd-1 cism:+i, +y, +le**

Gazel 87

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bedensel bağılık; Maddi bağı.

Ya‘ni rūḥ āşınalaruz ki bize
ḳayd-1 cismiyle ibtilā olmaz

ḳayd-1 Efrāsiyāb-1 kesret:

1. **ḳayd-1 Efrāsiyāb-1 kesret:+den**

Gazel 22

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Afrasiyab'ın düşüncelerinin çokluğu.

ḳayd-1 Efrāsiyāb-1 kesretten
ḳurtarur cānı Rüstem-i tevḫid

ḳayd-1 mesken:

1. **ḳayd-1 mesken:**

Gazel 90

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mesken kaydı.

O şem‘-i bezm-i ḫüsn olmazsa meclis rüşen
olmazmış
Dil-i ‘uşşāk geh zülfinde geh ḫaṭṭında ol şūḫuñ

2. **ḳayd-1 mesken:**

Gazel 90

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Mesken kaydı.

Yetişdi evc-i çarḫa şit-i āh-1 āteş-efşānum
Meger āvāregān-1 ‘ışka ḳayd-1 mesken olmazmış

ḳayd-1 taḫammül:

1. **ḳayd-1 taḫammül:+den**

Gazel 124

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Katlanma, dayanma endişesi.

Ta‘alluḳ itme dehre fāriḡ ol ḳayd-1 taḫammülden
Tecerrüd ihtiyār it mülk-i faḫruñ pādişāhı ol

Ḳays:

1. **Ḳays:**

Gazel 24

Mısra: 5

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesindeki aşk mübtelası olan
Mecnun'un önceki adı.*

Ḳays ile hem-dāsitān oldum ki ‘ālem dir baña
Deşt-i ġamda bir ġazāl-i ḫüsn için āvāredür

Ḳays u Kûh-Ken:

1. **Ḳays u Kûh-Ken:**

Gazel 155

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mecnun ve Ferhad.

Tâ haşr olunca mest ola çün Qays u Kûh-ken
Bezm-i maḥabbetüñ bir iki sāğarın gören

kayser-i neşât:

1. kayser-i neşât:

Gazel 99

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Mutluluk hükümdarı.

Âyîn-bend-i şehri-i vücūd ol ki ey Nesīb
Dihîm-i cāmı itdi maḥar kayser-i neşât

Kays-ı fenâ:

1. Kays-ı fenâ:+y, +uz

Tahmis 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yokluğun Mecnun'u.

Ol Qays-ı fenâyuz ki ola ḥayreti dâ'im
Leylâ-yı vücūd olmasa n'ola bize ḥâkim

Kays-şifat:

1. Kays-şifat:

Gazel 117

Mısra: 7

Mecnun gibi.

Şahrâya şaldı Kays-şifat gerçi âh kim
Üns itmedi benümle gazâlâne gözlerüñ

każâ:

1. każâ:+y, +ı

Gazel 66

Mısra: 7

Allah'ın takdirinin oluşması.

Ḥüsn-i tedbîr ile mümkin mi każayı tebdîl
Râ-yı şâyib siper-i nâvek-i taqdîr olmaz

2. każâ:

Gazel 134

Mısra: 10

*Kimsenin kastı olmadan ortaya çıkan, zarara veya can
kaybına sebep olabilen hâdise.*

Güzâr-ı kem-teri târâc-sâz-ı şabr u sükün
Każâ mı gâmze-i dilber midür nedür bilmem

3. każâ:+y, +a

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Bela, musibet.

Ey milket-i ḥüsne şâh-ı bî-dâd
V'ey çeşmi iden każâya imdâd

każâ it-:

1. każâ it-:-miş

Tarih 18

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bir işi kurallara uygun bir biçimde sonradan yerine
getirmek.*

Qadrini 'âleme tefhîm için ol dânanuñ
Çend rüz itmiş idi gayrı mühim-sâz każâ

każâ vü kader:

1. każâ vü kader:+e

Rûbai 35

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Alın yazısı.

Teslîm-i umûr idüp każâ vü kadere
Terk-i taleb-i râḥat idüp bul râḥat

każâ-yı Haqq:

1. każâ-yı Haqq:

Tarih 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın takdiri.

Ḳazā-yı Ḥaḳḳ ile bir ŧeb cihāna leriŧ el virdi
Zemini zelzele tahrık idüp çün mevce-i deryā

2. **ḳazā-yı Ḥaḳḳ:**⁺¹

Tarih 21

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın takdiri.

Seyr it ḳazā-yı Ḥaḳḳ'ı ol zāt-ı bī-‘adile
Ḳonya virilmiş iken ḥükm-i ŧerī‘at ile

kebāb:

1. **kebāb:**

Gazel 5

Mısra: 6

Yakmak.

Bu bezmgheḁe ğaraż neŧ’e ise besdür bes
Hemiŧe laḥt-ı ciĝer ḥün-ı dil kebāb ŧarāb

2. **kebāb:**

Gazel 11

Mısra: 4

Ateŧle kızartılmış et.

Mest-i nāzum ğayr ile bezm-i ŧarāb itdün bu ŧeb
Nār-ı ḥasretle dil ü cānum kebāb itdün bu ŧeb

kebāb ol-:

1. **kebāb ol-:**^{ur}

Gazel 203

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yanmak.

Kebāb olur ŧutıŧup çün çenār bī-ŧübhe
Hümā tenāvül iderse ger üstüh‘ānumuzı

kebk-i kuh-sār-ı ğam-ı ‘ıŧk:

1. **kebk-i kuh-sār-ı ğam-ı ‘ıŧk:**

Gazel 73

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Aŧk derdinin daĝlar keklıĝi.

Rāḥat-ı lāne ile renciŧ-i çeng-i ŧebbāz
Kebk-i kuh-sār-ı ğam-ı ‘ıŧka Nesibā birdür

kecīm:

1. **kecīm:**^e

Kaside 2

Mısra: 4

*Savaŧta atların ve insanların giydiĝi altınla süslenmiş
zırh.*

Tā ḳurb-ı ḳurb-ı meclis-i üns oldu menzilün
Nüh raŧŧ zer kecīme ki vaż‘ eyledün ḳadem

kec-külāh:

1. **kec-külāh:**^{+uñ}

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Eĝri külāh.

Ey bād-ı ŧabā düŧerse rāhuñ
Küyına o serv kec-külāhuñ

kec-nümā:

1. **kec-nümā:**

Gazel 123

Mısra: 8

Eĝri büĝrü gösteren.

Eyle izḥār-ı ŧafā-yı dilün ‘aksin her dem
Kec-nümā rāst-reviŧ çün ‘amel-i ḥakkāk ol

kef:

1. **kef:**

Rübai 20

Mısra: 2

Keyif, neŧe.

Ey dürr-i yetim-i pāk-i kevineyn-i ŧadef
Deryā-yı celālünde bu nüh-gerdün kef

kefen:

1. kefen:

Gazel 79

Mısra: 13

Kefen.

Âhîrîn câmesi cismüñ ki Nesib ola kefen
Hil'at-i şeh bedel-i hırka-i peşmîn olmaz

2. kefen:+de

Gazel 93

Mısra: 10

Kefen.

Gelür mihmân-serây-ı vaşl-ı yâre gör Nesibâyı
Kefende tuhf-e-i nâçiz-i cânın armağan tutmuş

keffe-i mizân:

1. keffe-i mizân:+dan

Gazel 149

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Terazi kefesi, gözü.

Birbirinden iki yâri nâkışân eyler cüdâ
Naqş-ile gider tesâvî keffe-i mizândan

keff-i lisân:

1. keff-i lisân:+a

Rûbai 48

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Az sözle yetinmek.

Yâ küre-i endîşede kâl eyle sözüñ
Yâ keff-i lisâna eyle mu'tâd özüñ

kehkeşân:

1. kehkeşân:

Kaside 1

Mısra: 4

Samanyolu.

Nüşa-i kâdrüñden iki noktadur mihr ile meh
Bir pür encümdür zer-efşân kehkeşân beyne's-sütür

kelâg:

1. kelâg:

Gazel 86

Mısra: 2

Bir cins karga (kuzgun).

Kelâg bülbül-i şîrîn-nevâ yerin tutmaz
Heves-meniş dil-i 'ışk âşinâ yerin tutmaz

kelâm:

1. kelâm:+a

Gazel 162

Mısra: 2

Söz.

Ġarâbet olmayıcağ reng ü rüy-ı ma'nâda
Kelâma hüsñ virür mi 'ibâret-i sâde

2. kelâm:+a

Kaside 10

Mısra: 13

Söz.

Ġıyâs olunmasun âsâr-ı diğeran o kelâma
Ki baħr hiç muķisün 'aleyh olur mı Ġadire

3. kelâm:+da

Kaside 2

Mısra: 9

Söz.

Memdühun eylemezdi tekellüf kelâmda
Tarħ-ı tekellüf oldı bañâ evceb ü ehem

4. kelâm:+ı

Tarih 6

Mısra: 10

Söz.

Her nigâhı tâlib-i Ġaķķ'a olur iksir-i feyz
Her kelâmı ħall-i işkâl-i rumüz-ı Mesnevî

5. **kelām: +a**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Söz.

Eyle ʔarıķ ile muḥāṭab
Luṭf eyle kelāma böyle aç leb

kelām-ı Hāk:

1. **kelām-ı Hāk:**

Kaside 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Allah'ın kelamı.

Besdür kelām-ı Hāk saña i'cāz gerçi kim
Envā'ı mu'cizātuña kāfi degül raķam

kelām-ı halk:

1. **kelām-ı halk: +ı**

Gazel 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İnsanların sözü.

Kelām-ı halkı güş itme eger emn ise maṭlūbuñ
Şabā-veş çün geçer ester müsāvidür meḥāmiddür

kelām-ı Hudāvend-i Hallāk-ı 'ālem:

1. **kelām-ı Hudāvend-i Hallāk-ı 'ālem:**

Kaside 8

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Alemleri yaratan Allah'ın kelamı.

Anuñ ḥüsn-i ḥulķın beyāndur ser-ā-pā
Kelām-ı Hudāvend-i Hallāk-ı 'ālem

kelām-ı laġv:

1. **kelām-ı laġv: -a**

Gazel 112

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Faydasız söz.

Bī-cā kelām-ı laġva güşād eyleme lebüñ
Olsun süküṭ-ı ḥalvet ü celvetde mezhebüñ

kelām-ı PİR:

1. **kelām-ı PİR: +e**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

PİR'in sözü. (Mevlana Celaleddin Rumi'nin sözü.).

Ma'nāsını nakş idüp zamīre
Dā'im nazar it kelām-ı PİR'e

kelīm-i Tūr-ı velāyet:

1. **kelīm-i Tūr-ı velāyet:**

Kaside 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tur daġındaki Hz. Musa'nın veliliġi.

Kelīm-i Tūr-ı velāyet ki killidür yed-i beyzā
Fürüg-ı lem'a-i feyzi irer ḳalil ü kesīre

kem:

1. **kem:**

Rūbai 52

Mısra: 4

Deġersiz, aşıġı.

Elbette gelen gider bu riḥletgāha
Merg olmasa olurdu cihān ġāyet kem

2. **kem:**

Kaside 2

Mısra: 6

Deġersiz, aşıġı.

Şarf eyledüm hevāya bu 'ömr-i 'azizi hep
Sermāye-i ḳaviyy vü ḳader oldı şimdi kem

kemāhi:

1. **kemāhī:**

Kaside 1

Mısra: 3

Tam manasıyla, hakkıyla.

Kimde kudret var kemāhī ider evşāfuñ senüñ
Siyyemā bu bende-i küstāh-ı nā-fermān-ı ‘ür

2. **kemāhī:**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Tam manasıyla, hakkıyla.

Sāye-endāz olmaz anuñ-çün nihāl-i kāmētüñ
Añlamaz kimse kemāhī rütbe-i mahiyetüñ

kemāl:

1. **kemāl: +üñ**

Gazel 38

Mısra: 14

Olgunluk, erginlik, fazilet.

Mevkıf-i zulmetde nūra i’tibār olmaz Nesīb
Her kemālüñ hüsniñ mir’atı ziddiyetledür

2. **kemāl: +i, +n**

Mesnevi 2

Mısra: 1

Olgunluk, erginlik, fazilet.

Her ma’rifetüñ kemālin iste
Her bir hünerüñ me’ālın iste

3. **kemāl: +e**

Gazel 65

Mısra: 7

Olgunluk, erginlik, fazilet.

Mālik olamaz kemāle ol kim
Sermāyesi şıdık-ı niyet olmaz

kemāl-i ādemiyān:

1. **kemāl-i ādemiyān:**

Kaside 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İnsanların olgunluğu.

Kemāl-i ādemiyān harf-i evvelinde mübeyyen

Vücūd-ı ‘ālemiyān zir noqtasında setire

kemāl-i fazl:

1. **kemāl-i fazl: +dan**

Tarih 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İyilik ve cömertlik mükemmelliği.

Virdi bir maḥdüm-ı zī-şanı kemāl-i fazldan

Ḥazret-i Bostān Efendi’ye o Vehhāb u Kavī

kemāl-i haclet:

1. **kemāl-i haclet:**

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Utanmanın olgunluğu.

Cānānsuz olan ḥayāta ‘āşık

‘Ālemde çeker kemāl-i haclet

kemāl-i hüsni:

1. **kemāl-i hüsni: +i, +n, +e**

Gazel 145

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzelliğin mükemmelliği.

Kemāl-i hüsniñe şāyān degül nezāre diyü

Nigāh-ı germi idemem rüyına ḥicābumdan

kemāl-i imtiyāz:

1. **kemāl-i imtiyāz: +ın**

Tarih 27

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ayrıcalık tamlığı.

İkinci def'adur kim ziver oldı şadr-ı fetvāya
Kemāl-i imtiyāzın fehm ider bundan ülü'l-ārā

kemāl-i 'ışk u bahā:

1. kemāl-i 'ışk u bahā:

Gazel 105

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşkın olgunluğu ve değeri.

Bu ihtiyāc u ğinā bendesindedür ancak
Kemāl-i 'ışk u bahā bendesindedür ancak

kemāl-i kadr:

1. kemāl-i kadr: +i, +n, +i

Kaside 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Olgunluk değeri.

Kemāl-i kadrini 'aql-ı beşer ihāta ne mümkün
Olur mı kār-ı tekāver naşib-i tab'-ı ba'ire

kemāl-i nahvet:

1. kemāl-i nahvet: +i, +n, +den

Tahmis 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kibrin fazlalığı.

Kemāl-i nahvetinden cebhesi pür-piç ü táb olmuş
Şerār-efşān-ı hiddet şu'le-pāş-ı ızırāb olmuş

kemāl-i rağbet:

1. kemāl-i rağbet:

Tarih 17

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İstek olgunluğu.

Fenāsın aıladı bu dār-ı zulmet-ābāduñ
Kemāl-i rağbet ile itdi 'azm-i 'ālem-i nūr

kemān:

1. kemān:

Gazel 185

Mısra: 10

Yay (sevgilinin yay gibi kaşı).

Şad-pāredür gönül nice āh eylesün eşer
İrmez nişāna tır şikeste kemān ile

kem-āzār ol-:

1. kem-āzār ol-: -an, -lar, -uñ

Gazel 108

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zarar vermemek, zararsız olmak.

İster bakā-yı zātını bīgāne āşinā
Bisyārdur şadıķı kem-āzār olanlaruñ

kemend:

1. kemend: +i

Tarih 30

Mısra: 8

Uzakta bulunan herhangi bir şeyi tutup çekmek üzere atılan ucu ilmekli uzun ip.

Vāķi'-i hāli iki tārīh ile itdi beyān

Şayd-ı ma'nāya Nesib atdı kemendi 'ilm-ile

2. kemend: +ü, +ñüz

Tarih 26

Mısra: 6

Uzakta bulunan herhangi bir şeyi tutup çekmek üzere atılan ucu ilmekli uzun ip.

Zuhūra geldi āsār-ı du'ā-yı hayruñuz şimdi

Şikār itdi ğazāl-i 'izz ü iķbāli kemendüñüz

kemend-i figān:

1. kemend-i figān:

Gazel 185

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Feryat ipi.

Geh tîr-i âh u gâh kemend-i figân ile
Her gice kâr-ı zârdayuz âsumân ile

kemend-i harf:

1. kemend-i harf:

Kaside 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Harf ipi.

Kemend-i harf ile tûtmîş gazâl-i sîrr-ı gûyûbı
Tebârek'llah o şayyâd-ı bî-‘adîl ü nazîre

kemend-i tûrra-i ‘anber-nisâr:

1. kemend-i tûrra-i ‘anber-nisâr:+a

Gazel 212

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Anber kokusu saçan saçın kıvrımı.

Kemend-i tûrra-i ‘anber-nisâra düşmez mi
Fezâ-yı ‘ışıkda bîhûde gerd olan diller

kemend-i zûlf:

1. kemend-i zûlf:+üñ, +e

Gazel 95

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevgilinin saç bağı.

Neden tâ böyle mest-i ser-girân-ı nâzsın bilmem
Kemend-i zûlfüne beñzer ki çok diller şikâr olmuş

kemer:

1. kemer:

Tarih 19

Mısra: 7

*Çeşitli alanlarda kullanılan yarım daire biçimindeki
mimari yapı.*

Miyânında degül mermer kemer bir zer-ger-i kâmil
Geçürmüş bir zeberced halka-i sîminden gûyâ

2. kemer:

Kaside 5

Mısra: 1

Bel bağı, kayış.

Hâlâ ferâşet-i çemene bağlayup kemer
Bâd-ı şabâ o hıdmet ile dem-güzârdur

3. kemer:

Gazel 167

Mısra: 9

Bel bağı, kayış.

Ne sîhr itmiş ki bir mûy üzre itmiş bir kemer peydâ
İnanmazsañ nigâh eyle miyânında nitâk üzre

kemîn:

1. kemîn:

Kaside 2

Mısra: 3

Çok az, çok küçük.

Şaymaz kemîn gûbâra haç-ı rûy-ı dilberi
Vaşf-ı cemâl-i pākūñi hâvî olan raqam

kemîne:

1. kemîne:

Kaside 2

Mısra: 14

Aciz, zavallı.

Cenb-i mekârimüñde eyâ ma‘den-i ‘aṭâ
Kân zerre-i haķire vü yemdür kemîne nem

2. kemîne:

Kaside 7

Mısra: 9

Aciz, zavallı.

Kemîne muḥlişi ferdâ bulur necât-ı ebed
‘Adîl zerre-i mihri degüldür ‘ilm ü ‘amel

3. kemîne:

Kaside 10

Mısra: 4
Aciz, zavallı.

Şeh-i serîr-i velâyet ki devleti ebedîdür
Kemîne bendesi itmez nigâh şâh u vezîre

4. **kemîne:**

Kaside 10

Mısra: 13
Aciz, zavallı.

Kemîne luţfı ider pîşe-i za‘îfeyi ‘anķa
Nigâhı mûrı zafer-yâfte ider şaf-ı şîre

5. **kemîne:**

Terkib-bend 1

Mısra: 8
Aciz, zavallı.

Bâğ-ı İrem'e değışmez iken
Küyuñda kemîne bir kiyâhuñ

6. **kemîne:**

Tarih 31

Mısra: 5
Aciz, zavallı.

Görseydi kemîne eşerüñ çeşm-i dü anı
Reşkiyle revân olur idi tâ Hemedân'a

kemîne ol-:

1. **kemîne ol-:-dı**

Terkib-bend 1

Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değersiz olmak.

‘İşkuñda kemîne hâlüm oldı
Efsâne-i Kûh-ken ile Mecnûn

kemîn-i ‘ışk:

1. **kemîn-i ‘ışk:+dan**

Gazel 136

Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Aşkın yokluğu, eksikliği.

Hadeng-i âh pertâb itmede gâyet muşib oldum
Kemîn-i ‘ışkdan zaħm efken-i cân-ı raķib oldum

kemiyyet:

1. **kemiyyet:**

Gazel 10

Mısra: 8
Sayıca çokluk, nicelik.

Vâsıl-ı ser-menzil-i maķşûd vaşl-ı yâr ider
Reh-rev-i ‘ışkı kemiyyet bâde-i gül-gün-şitâb

2. **kemiyyet:**

Gazel 10

Mısra: 8
Sayıca çokluk, nicelik.

Vâsıl-ı ser-menzil-i maķşûd vaşl-ı yâr ider
Reh-rev-i ‘ışkı kemiyyet bâde-i gül-gün-şitâb

kemm ü keyf:

1. **kemm ü keyf:**

Tarih 15

Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Hal hatır.

Bir kerem-kâr u seĥâ-mu‘tâd idi
Cüdına taķdîr olunmaz kemm ü keyf

kem-ter:

1. **kem-ter:**

Gazel 26

Mısra: 10
Az, değersiz.

Saňa zulm-i firāvânın Nesîb ol şâh-ı bî-dâduñ
Ferâmuş itdürür kem-ter nigâh-ı âşinâ bir bir

2. **kem-ter:**

Gazel 7

Mısra: 3

Az, değersiz.

Kem-ter eşer-i tâbiş-i mihr-i keremüñle
Hem-reng-i serâb it yem-i ‘işıyanımı yâ Rabb

3. **kem-ter:**

Gazel 103

Mısra: 1

Az, değersiz.

Sineden ‘ışık ile zâhir olsa kem-ter tâb ü tef
Cennet eyler düzahı hengâm-ı maşşer tâb ü tef

4. **kem-ter:**

Kaside 1

Mısra: 15

Az, değersiz.

Nazra-i luţfuñla manzûr olsa bir kem-ter meges
Kulle-i Kâf-ı sa‘âdetde olur şâh-ı tıyûr

5. **kem-ter:**

Kaside 2

Mısra: 9

Az, değersiz.

Kem-ter nigâh-ı luţfuña mu‘tâd olan gedâ
İtmez yesâr-ı salţanat-ı dehri mültezem

6. **kem-ter:**

Rûbai 10

Mısra: 2

Az, değersiz.

Ey hayl-i mükevvenâta yektâ server
İnsân u melek çapußında kem-ter çâker

kem-terîn:

1. **kem-terîn:**

Gazel 48

Mısra: 6

En küçük.

Sâkiyâ şun bize ol cām-ı hıred düşmeni kim
Kem-terîn kaçresi ‘ayyâşımı bi-huş eyler

kenâr:

1. **kenâr:-u**

Gazel 63

Mısra: 6

Kıyı, sahil.

Nihâl-i bâr-ı verâ luţf-ı mîve mu‘teber eyler
Kenâru büse-i hûbân hılâf-ı ‘âde degüldür

2. **kenâr:+ı**

Gazel 208

Mısra: 4

Kıyı, sahil.

Süvâr-ı keşti-i ten olalı gönül söyle
Miyâne-i yem-i gamda kenârı gördüñ mi

3. **kenâr:+a**

Gazel 82

Mısra: 10

Kıyı, sahil.

O baħr-i naħvete biz aşınâ olalı Nesîbâ
Kenâra rânde-i çâr-mevc-çîn-i cebînüz

kenâre:

1. **kenâre:+si**

Gazel 110

Mısra: 4

Kıyı, sahil.s

Keşti-nişîn-i ‘aqla selâmet muħâldür
Nâ-yâbdur kenâresi deryâ-yı vaħdetüñ

kenâr-ı âb:

1. **kenâr-ı âb:**

Gazel 143

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Su kenarı.

Sine-i pür-dāğa gelmez eşküme bakmaz o şüh
Gülsitānda mesken-i dil-cū kenār-ı āb iken

kenār-ı āfitāb:

1. **kenār-ı āfitāb:**

Gazel 158

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin kenarı, uzağı.

Cāyı geh āgūş-ı güldür geh kenār-ı āfitāb
Gör ne devlet buldı şebnem dīde-i bīdārdan

kenār-ı bī-bedel:

1. **kenār-ı bī-bedel:**

Gazel 92

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Eşi benzeri olmayan kenar.

O haṭ kim şafḥa-i ruḥsāra Keşşāf-ı ezel yazmış
Rumūz-ı āyet-i nūra kenār-ı bī-bedel yazmış

2. **kenār-ı bī-bedel:+dür**

Gazel 172

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Eşi benzeri olmayan kenar.

Degüldür haṭṭ-ı ‘anber şafḥa-i al-ı ‘izār üzre
Kenār-ı bī-bedeldür nükte-i vuşlat beyānında

kenār-ı cūybār-ı miḥnet:

1. **kenār-ı cūybār-ı miḥnet:+üñ**

Gazel 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bela ırmağının kıyısı.

Bizüm-çün nāle vü ser-geşteḡi vü girye dā’imdür
Kenār-ı cūybār-ı miḥnetüñ dūlābıyuz cānā

kenār-ı sāhil-i pāyān:

1. **kenār-ı sāhil-i pāyān:+a**

Gazel 43

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Deniz kenarının sonu.

Kenār-ı sāhil-i pāyāna zūd-ter irişür
Dü-bād-bān-ı şeb ü rüz ile sefine-i ‘ömr

kenār-ı selāmet:

1. **kenār-ı selāmet:+e**

Gazel 170

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Esenlik kıyısı.

Qalmaz Nesib lücce-i miḥnetde fülk-i dil
Bir gün olur resīde kenār-ı selāmete

kenār-ı yem:

1. **kenār-ı yemde:+de**

Gazel 56

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Deniz kıyısı.

Ufuḡda zāhir olur şanki şubḥ-dem ḥurşid
Kenār-ı yemde o mihr-i ḥüsün ki āba girer

kendi:

1. **kendi:+müz**

Gazel 69

Mısra: 10

Kişinin öz varlığı, zâtı.

Nā-maḥal ḥ’āhiş-i vuşlatla Nesibā āḥir
Kendimüz ḥāk-i derinden daḡi dūr eylemişüz

2. **kendi:+m**

Gazel 144

Mısra: 6

Kişinin öz varlığı, zâtı.

Ol va‘de hilâfâm ki da‘hi nâm-ı vefâyı
Kendim bile güş itmedüm aşlâ dehenümden

3. **kendi:** +si

Kaside 10

Mısra: 13

Kişinin öz varlığı, zâtı.

Revâ mıdur k'ola dervîş nâmı kendisi ‘âmî
Ne vech ile vara rûz-ı cezâda ma‘hzar-ı Pîr'e

4. **kendi:** +n, +i

Kıt'a 23

Mısra: 4

Kişinin öz varlığı, zâtı.

Öldürür gördükçe ma‘hsûduñ sürürî hâsidi
Kendini sūzân ider bulmazsa âteş hîzemi

5. **kendi:** +m, +i

Gazel 35

Mısra: 7

Kişinin öz varlığı, zâtı.

N'ola ben ‘add idersem kendimi pâmâl-i bed-cūyân
Geçen bu ‘abd-i nâçizi o şâh-ı hüsne hâsiddür

6. **kendi:** +n, +i

Gazel 39

Mısra: 6

Kişinin öz varlığı, zâtı.

Şıdķ ile hıdmet-i ma‘hdūmına dil-beste olan
Giderek kendini şâyeste-i ikrâm eyler

7. **kendi:**

Kaside 8

Mısra: 3

Kişinin öz varlığı, zâtı.

Çalış terk-i hestîye bul kendi kendiñ
Yine kendiñi kendiñe eyle ma‘hrem

8. **kendi:** +n, +e

Kaside 8

Mısra: 4

Kişinin öz varlığı, zâtı.

Çalış terk-i hestîye bul kendi kendiñ
Yine kendiñi kendiñe eyle ma‘hrem

9. **kendi:**

Rûbai 62

Mısra: 4

Kişinin öz varlığı, zâtı anlamında dönüştürme zamiri.

Kâmilleri fehme kudretüñ yok tütalum
Bârî hele kendi zātuñi fehme eyle

10. **kendi:** +ñ

Kaside 8

Mısra: 4

Kişinin öz varlığı, zâtı.

Çalış terk-i hestîye bul kendi kendiñ
Yine kendiñi kendiñe eyle ma‘hrem

11. **kendi:** +ñ

Kaside 8

Mısra: 3

Kişinin öz varlığı, zâtı.

Çalış terk-i hestîye bul kendi kendiñ
Yine kendiñi kendiñe eyle ma‘hrem

12. **kendi:** +ñ, +i

Gazel 193

Mısra: 10

Kişinin öz varlığı, zâtı.

Hîç şafâ vü kedere bakma sürüp hâke yüzüñ
Kendiñi vâşıl-ı deryâ idegör Nîl gibi

13. **kendi:**

Tarih 30

Mısra: 2

Kişinin öz varlığı, zâtı. (İsmail Efendi).

Şöhret-ârâsın ki hâkkuında dir erbâb-ı ‘uqûl
Hüsn ile ahlâkı mümtâz oldı kendi ‘ilm-ile

14. **kendi:+m**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Kişinin öz varlığı, zâtı. (Şair Nesib Dede).

Kendim sa‘id zu‘m iderem rû-siyâh iken
Dâ‘im hevâ-yı nefis ile kârum günâh iken

kerâmet:

1. **kerâmet:**

Rûbai 41

Mısra: 3

Cömertlik, lütuf, iyilik.

Her mümsik-i nâ-kesde kerâmet olmaz
Sultân-ı kerâmet keremüñ bendesidür

kerde-i iksir:

1. **kerde-i iksir:**

Gazel 66

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yapılmış iksir.

Hâlet-i ehl-i fenâ merg ile tağyir olmaz
Zer-i pâkize eşer kerde-i iksir olmaz

2. **kerde-i iksir:**

Rûbai 43

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yapılmış iksir.

Aşhâb-ı kemâl gayra olmaz muhtâc
Zirâ zer eşer kerde-i iksir olmaz

kerem:

1. **kerem:**

Gazel 7

Mısra: 9

Cömertlik, lüfuf, iyilik.

Mânend-i Nesib eyle şiyânet kerem eyle
Âyîn-i riyâdan ser ü sâmânımı yâ Rabb

2. **kerem:**

Gazel 44

Mısra: 8

Cömertlik, lüfuf, iyilik.

Dir imiş luftuma şâyeste degüldür ‘âşik
Bu kerem düşmen-i mekkâre degüldür de nedür

3. **kerem:+üñ**

Rûbai 41

Mısra: 4

Cömertlik, lütuf, iyilik.

Her mümsik-i nâ-kesde kerâmet olmaz
Sultân-ı kerâmet keremüñ bendesidür

4. **kerem:**

Müsemmen 1

Mısra: 15

Cömertlik, lüfuf, iyilik.

Olmasa senden kerem müşkil olur hâl-i ‘uşât
Cân ile hükümün kabül iden olur ehl-i necât

5. **kerem:+üñ**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Cömertlik, lüfuf, iyilik.

Yâ Rabbe gerçi ma‘şiyetüm bî-şümârdur
Benden beterlerin keremüñ itmede sa‘id

6. **kerem:**

Kaside 5

Mısra: 7

Cömertlik, lüfuf, iyilik.

Lāyık degül bu devlete ammā kerem umar
Bahır-i mekārīmüñ ki bilür bî-kenârdur

7. **kerem:**

Kıt'a 16

Mısra: 4

Cömertlik, lüfuf, iyilik.

Tahsîn-i huşg-ı berf-i şitâ gibi bî-dirîğ
Ebr-i bahâr-ı қаht gibi mün'adim kerem

8. **kerem:+i**

Gazel 129

Mısra: 5

İyilik.

Nihân imiş keremi şüret-i cefâsında
Meger ben eylemişem 'arz-ı hâl-i nâ-be-maḥal

9. **kerem:+i**

Tarih 11

Mısra: 2

Cömertlik, lüfuf, iyilik.

Қаdı-ı Şâm-ı şeref-māye semiy-i Şiddik
Kim odur Şâm-ı şerife keremi Lem-yezel'üñ

10. **kerem:**

Gazel 175

Mısra: 9

Cömertlik, lüfuf, iyilik.

Güm-râh-ı beyâbân-ı ḡamam çäre kerem yok
Yâ Rab baña Hızr-ı keremüñ râh-ber eyle

11. **kerem:**

Gazel 172

Mısra: 10

Cömertlik, lüfuf, iyilik.

Meger te'hîr ider mi 'arz-ı hâl itmekde hiç 'aşık
Kerem hiss itse ṭab'-ı dilber-i nâ-mihribânında

12. **kerem:**

Müfret 3

Mısra: 1

Cömertlik, lüfuf, iyilik.

Şefeḡat kâni kerem ıssı imiş dinse sezâ
Yek-ten itdi beni cānân ile sermâ-yı şitâ

kerem it:

1. **kerem it:**

Rübai 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Lutfetmek, iyilikte bulunmak.

V'ey şâh-ı erike-i şefâ'at kerem it
Vir naḡd-i dile sikke-i dāḡuñla revâc

kerem kıl-:

1. **kerem kıl-:**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik etmek, lutfetmek.

El-meded gitsün kerem kıl çeşm-i ḡalbümünden remed
Ben ḡaribe dergühünden ḡayrı yokdur müstened

kerem ü luṭf:

1. **kerem ü luṭf:+uñ, +a**

Rübai 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Lütuf ve cömertlik.

Ey bargehi emti'a-i cürme muḡit
Ḡaldı kerem ü luṭfuña ümmid faḡat

kerem-i nâḡşü'l-'ayâr:

1. **kerem-i nâḡşü'l-'ayâr:+i, +n, +a**

Gazel 70

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İyiliḡin deḡer kaybetmesi.

Ġarābet anda ki nev-devletān-ı sifle-nihāduñ
Ta'azzımı kerem-i nāķışū'l-'ayārına degmez

kerem-kār:

1. **kerem-kār:**+dur

Gazel 112

Mısra: 11

Cömertlik sahibi, cömert.

Sāķi-i bezmümüz o kerem-kārdur Nesīb
Cām-ı lebin şunardı saña bilse meşrebüñ

2. **kerem-kār:**

Tarih 15

Mısra: 3

Cömertlik sahibi, cömert.

Bir kerem-kār u seġā-mu'tād idi
Cūdına taķdir olunmaz kemm ü keyf

kerem-nisār:

1. **kerem-nisār:**

Kaside 7

Mısra: 5

İhsan, lütuf saçan.

Kerem-nisār ki bŷy-ı buġūr-ı mekremeti
Muġāldür k'ola güncide-i dimāġ-ı emel

kerem-nisār-ı veliyyā:

1. **kerem-nisār-ı veliyyā:**

Kaside 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Cömertlik saçan veli.

Kerem-nisār-ı veliyyā cenāb-ı ġazret-i Pīrā
Nigāh-ı merġametüñdür ġaraz Nesīb-i faķire

kerem-ver:

1. **kerem-ver:**

Kaside 1

Mısra: 15

Keremli, cömert.

Merġamet-pişe seġenşāhā kerem-ver mesnedā
Na'tüñe itmez vefā cümle midād olsa buġūr

2. **kerem-ver:**

Tarih 9

Mısra: 3

Keremli, cömert.

Hüner-perver kerem-ver cŷd-küsterdür ki olmışdur
Der-i luġfında bir deryüze-ger ġātem ġaribāne

3. **kerem-ver:**

Tarih 35

Mısra: 2

Keremli, cömert.

ġazret-i Bostān Efendi ibn-i Mevlānā-yı Rŷm
Ol kerem-ver zāt-ı sāmī hem nesib ü hem ġasib

4. **kerem-ver:**

Tarih 19

Mısra: 1

Kerem sahibi, şerefli.

Nigāh it luġf-ı ġaķķ'a bir kerem-ver şāġib-i himmet
Yine vaz'-ı ġadīmī ŷzre anı eyledi iġyā

kerim:

1. **kerim:**

Gazel 102

Mısra: 6

*Cömert, kerem sahibi. (Sevgili bağlamında
kullanılmıştır.).*

Dükendi ġŷn-ı dil ammā ki geçmez giryeden
çeşmüm

Faķir olsa daġi olmaz kerim iġsāndan fāriġ

kerimā:

1. **kerimā:**

Kaside 8

Mısra: 9

Ey kerem sahibi olan Allah.

Şefîkâ kerîmâ şefî'-i 'uşâtâ
Penâh-ı ümem sensin ey şâh-ı a'zam

kerîm-i hudâvend-i kâ-m-gârum:

1. kerîm-i hudâvend-i kâ-m-gârum:

Gazel 45

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Her şeye sahip olan Allah.

Haķır isem de Nesîbâ baña şeref besdür
Ki bir kerîm-i hudâvend-i kâ-m-gârum var

kerre:

1. kerre:

Kıt'a 24

Mısra: 4

Defa, kez.

Ĥâmûşluġa nâdim olur görmedüm ammâ
Güftârına çok kerre peşimân olur âdem

2. kerre:

Müfret 7

Mısra: 2

Defa, kez.

Bahâruñ evveli bülbül mükerrer oldu rû-gerdân
Gelüp bir kerre düşdi ĥâk-i gülşen üzre virdi cân

kes-:

1. kes:

Gazel 89

Mısra: 1

Kesmek, koparmak.

Mâsivâdan el yuyup maĥlûkdan ümmîdi kes
Virdüñ olsun dâ'imâ Allâh bes bâķi heves

2. kes-: -il, -di

Tarih 9

Mısra: 10

Kesmek, koparmak.

Nesîbâ bâġbân-ı ĥâme târîĥin didi anuñ
Kesildi gülbün-i bustândan o berg-i bigâne

3. kes-: -di, -ler, -se

Gazel 204

Mısra: 8

Kesmek, koparmak..

Şaķın zann itme Manşür ola sır virmekle güm-geşte
Fitîlin kesdilerse n'ola şem'-i cân güzellendi

kes:

1. kes:

Rûbai 58

Mısra: 4

Kişi, kimse.

Ümmîd ü hirâs ġayrdan bî-hüdedür
Bî-keslere yâ Rabb kes ancak sensin

kesâd:

1. kesâd:

Gazel 72

Mısra: 3

Kıtlık, yokluk, azlık.

‘Âķıbet fersüde itdi kâle-i kâmin kesâd
Çâr-süy-ı devletüñ çok kâ-m-gârın görmüşüz

kesâd-ı hüner:

1. kesâd-ı hüner:+le

Gazel 212

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hüner, marifet eksikliği.

Ķalur gider mi kesâd-ı hünerle böyle Nesîb
Metâ'ı râyic olur bir diyâra düşmez mi

keşâkes:

1. **keşâkeş:+dür**

Gazel 128

Mısra: 10

Çekişme, mücadele, kavga.

İntizâm ümmîdin itmez pey-revân-ı dil Nesib
Gâh mest ü gâh şâhî bir keşâkeşdür görñül

kesb eyle:-

1. **kesb eyle:-r**

Kaside 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Elde etmek, edinmek, kazanmak.

Taşavvur itse şafâ kesb eyler anu dil-i tîre
Behişt dinse sezâ âsîtân-ı hâzret-i Pîre

kesb-i hayât:

1. **kesb-i hayât:**

Kaside 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yaşamaya çalışmak.

Sen hıdîv-i dâd-kârı kişver-i ervâh idüñ
İtmemişdi ‘âlem ü Âdem dañi kesb-i hayât

kesb-i ma‘ârif:

1. **kesb-i ma‘ârif:**

Gazel 39

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bilgi, irfan kazanmak.

Zulmet-i cehl ile şubh-ı emelin şâm eyler
İtmeyen kesb-i ma‘ârif nice ârâm eyler

kesb-i rızâ-yı Hâlik:

1. **kesb-i rızâ-yı Hâlik:**

Gazel 108

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Allah (c.c) rızasını kazanma.

Ferdâ-yı haşr gâşiye ber-düşüdur sürüş
Kesb-i rızâ-yı Hâlik için h‘âr olanlaruñ

kesel:

1. **kesel:**

Terci-bend 1

Mısra: 4

Gevşeklik, uyuşukluk, tembellik, üşenme.

Râh-ı ‘amelde şevk-ile çâlâk ü çâbük ol
Evkât-ı bendegî-i Hüdâ'da kesel yeter

keşf:

1. **keşf:**

Gazel 75

Mısra: 7

Gizli bir şeyi bulmak.

‘Âkıllere keşf itmezüz ahvâlümüz ammâ
Mânend-i der-i ehl-i kerem ‘âşıkâ bâzuz

2. **keşf:+i**

Tarih 13

Mısra: 6

Keramet.

Müttakî perhîz-pîşe kâşif-i râz-ı derün
Keşfi ehl-i Saķız'ıñ ağızında olmışdı mesel

keşf-i râz:

1. **keşf-i râz:**

Gazel 45

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gizli olanın, sırrın ortaya çıkması.

Ne hâlüm ağlayacak yâr-i gam-güsârum var
Ne keşf-i râza sezâ-vâr yâr-i gârum var

keşide:

1. **keşide:**

Gazel 178

Mısra: 8

Çekilmiş, tertibedilmiş.

Hem şohbet-i gül hâr-ı pür-âzârdur ammâ
Oldı yine murğ-ı şehreûñ nâmı keşide

keşmekeş-i 'âlem-i esbâb:

1. keşmekeş-i 'âlem-i esbâb:

Gazel 151

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sebepler aleminin karışıklığı.

Ey dil niçe bir keşmekeş-i 'âlem-i esbâb
Kütâh idegôr destüñi dâmân-ı recâdan

kesret:

1. kesret:+de

Terci-bend 1

Mısra: 7

*Bir olan Hakk'ın isim ve sıfatlarıyla tecelli edip çokluk
halinde görülmesi.*

Kesretde gör yegânegi-i râh-ı vaḥdeti
Çeşm-i dilüñde niçeye dek bu ḥavel yeter

kesr-i âb-gîne-i 'ömr:

1. kesr-i âb-gîne-i 'ömr:

Gazel 43

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ömür kadehini kırmak.

İdince seng-i ecel kesr-i âb-gîne-i 'ömr
Bulınmaz arasalar pâre-i kemîne-i 'ömr

Keşşâf-ı ezel:

1. Keşşâf-ı ezel:

Gazel 92

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Başlangıcı belli olmayan zamanda sırları çözen. (Allah
cc. bağlamında kullanılmıştır.).*

O ḥaḥ kim şafḥa-i ruḥsâra Keşşâf-ı ezel yazmış
Rumûz-ı âyet-i nûra kenâr-ı bî-bedel yazmış

keşte-i tiğ-ı ḥasret:

1. keşte-i tiğ-ı ḥasret:+e

Rübai 63

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Özlem kılıcının perişanı.

Bu bende-i pür-felâkete raḥm eyle
Bu keşte-i tiğ-ı ḥasrete raḥm eyle

keşti-i emel:

1. keşti-i emel:

Gazel 148

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Arzu gemisi.

Bir gün irişür sâhil-i maḥşûda Nesibâ
Keşti-i emel meltem-i âh-ı şehreûnden

keşti-i himmet:

1. keşti-i himmet:

Kıt'a 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gayret denizi.

Merâm-ı vaşla vâşıl olmaḥ için keşti-i himmet
Dü-rüd itdüm aḥar çeşmüm yaşı şâm u seḥer şimdi

keşti-i mihr-i âle:

1. keşti-i mihr-i âle:

Gazel 124

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güneş gemisinin üstü.

Binüp keşti-i mihr-i âle baḥr-i dîne râhî ol
Delil it necm-i aşḥâbı ḥaraf-cüy-ı ilâhî ol

keşti-i Nüh:

1. **keşti-i Nüh:**

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hz. Nuh'un gemisi.

Sensin sebep necâtına Tûfândan k'o dem
Keşti-i Nüh buldı selâmet dükendi yem

keşti-i Nüh-ı Nebî:

1. **keşti-i nüh-ı nebî:+dür**

Gazel 174

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Hz. Nuh'un gemisi.

Nesibâ keşti-i Nüh-ı nebîdür türbe-i Monlâ
Muraşşâ^c bir fenerdür kûbbe-i hâdrası bâlâda

keşti-i şekîb:

1. **keşti-i şekîb:**

Gazel 178

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sabır gemisi.

Keşti-i şekîb ile gezen baħr-i rızâda
Elbette olur sâhil-i maşşûda resîde

keşti-i vücûd:

1. **keşti-i vücûd:**

Gazel 190

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Vücut gemisi.

Baħr-i maħabbete düşeli keşti-i vücûd
Eyyâm-ı vaşl düşmedi hiç rûzgârına

keşti-nişîn-i 'akl:

1. **keşti-nişîn-i 'akl:+a**

Gazel 110

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gemide oturan akıl.

Keşti-nişîn-i 'akla selâmet muhâldür
Nâ-yâbdur kenâresi deryâ-yı vaħdetüñ

ketm-i esrâr-ı şehensâh:

1. **ketm-i esrâr-ı şehensâh:**

Gazel 78

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şahlar şahının sırlarını gizlemek.

Ketm-i esrâr-ı şehensâh ider elbette nedim
Güft ü güy ile kişi nâ'il-i 'irfân olmaz

kevkib-i baħt:

1. **kevkib-i baħt:+u, +m**

Gazel 180

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Talih yıldızı.

O mâha aħterân ümmidin itmeme ħâlî'üm yokdur
Felekde her ne deñlü kevkib-i baħtum sa'id olsa

kevkib-i eşk:

1. **kevkib-i eşk:+ü, +m**

Gazel 24

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gözyaşı yıldızı.

Hiç siyeh-rüz olduğumdan şevke-perdâz olmazam
Kevkeb-i eşküm sipîhr-i derde tâ seyyâredür

kevn:

1. **kevn:+e**

Gazel 84

Mısra: 3

Varlık, kainat.

Basduğ o dem ki kevnê qâdem mâder-i qazâ
Kaħ' itdi tiğ-i derd-i maħabbetle nâfumuz

2. **kevn:+e**

Gazel 159

Mısra: 5

Varlık, kainat.

İbtidâ ‘ilm-i fenâ dersin okur kevn'e gelen
Lâya timsâl görür mâderinüñ âgüşin

3. **kevn:+e**

Kaside 1

Mısra: 9

Varlık, kainat.

Olmasa teşrif-bahşâ kevn'e ‘id-i fıtratüñ
Eylemezdi rûze-dârân-ı ‘adem hergiz faṭûr

4. **kevn:+de**

Kaside 2

Mısra: 16

Varlık, kainat.

Hulḳ-ı kerîmüñ eylemese ref‘-i ihticâb
Pinhân ḳalurdı kevn'de mâhiyyet-i kerem

5. **kevn:+den**

Kaside 2

Mısra: 5

Varlık, kainat.

Ey mihr-i âsumân-ı Hüdâ oldı kevn'den
Nûr-ı velâdetüñ o ḳadar dâfi‘-i zülem

kevn ü mekân:

1. **kevn ü mekân:**

Rûbai 26

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Varlık ve kainat.

Nûruñla zühür eyledi bu kevn ü mekân
Fânûs-ı cihâna şem‘-i enversin sen

kevineyn:

1. **kevineyn:**

Mesnevi 2

Mısra: 9

*İki âlem (dünya ve âhiret, maddî ve mânevî âlemler,
ruh ve madde).*

Âdem için oldı ḳalk kevineyn
Âdemle olur cinân daḳı zeyn

2. **kevineyn:**

Tahmis 2

Mısra: 12

*İki âlem (dünya ve âhiret, maddî ve mânevî âlemler,
ruh ve madde).*

Deryâ-yı muḫîṭüz dür-i vaḳdetle leb-â-leb
Kevneyn iki cânibde iki sâhilümüzdür

kevn-i fesâd:

1. **kevn-i fesâd:+uñ**

Gazel 64

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Kötü, fesatçı dünya.

Ehl-i ḳaflet añlamaz kevn-i fesâduñ ḳikmetin
‘Âlemüñ sırrın Nesîbâ şâḳib-i ‘irfâna şor

kevser:

1. **kevser:+le**

Kaside 7

Mısra: 4

Cennette bir nehir veya havuz.

O zât-ı pāk ki yâd itse nāmını rıḳvân
İder dehânını kevserle şüst ü şü evvel

keyf-i bî-keyfiyyet:

1. **keyf-i bî-keyfiyyet:+in**

Gazel 64

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ayık olanın keyfi.

Sāgar-ı bezm-i elestüñ keyf-i bî-keyfiyyetin
Bāde-i tevḥīd ile bî-hūş olan mestāna şor

keyf-i şarāb-ı bî-ğaş:

1. **keyf-i şarāb-ı bî-ğaş:**

Gazel 91

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Saf şarabın keyfi.

Yine ser-mesti-i hicrān ile ğavgāmuz var

Oldı berceste sere keyf-i şarāb-ı bî-ğaş

keyf-i şarāb-ı ḥüsn:

1. **keyf-i şarāb-ı ḥüsn:+üñ**

Gazel 119

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzellik şarabının lezzeti.

Gördük cemāl-i pākūñi def'-i ğam eyledük

Keyf-i şarāb-ı ḥüsnüñ ile 'ālem eyledük

keyfiyyet:

1. **keyfiyyet:+i, +n, +i**

Gazel 133

Mısra: 6

Durum, vasıf, nitelik.

Neşve-i sāgar-ı hicrān ile çok mest olduk

Bir de keyfiyyetini cām-ı vişālüñ görelüm

keyfiyyet-i aḥvāl:

1. **keyfiyyet-i aḥvāl:+üñ, +i**

Kıt'a 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hallerin iç yüzü, hallerin nasıl olduğu.

Añla keyfiyyet-i aḥvālüñi ey afyon-ḥ'ār

Dūd-ı gerdün seni bir ḥabbeye muḥtāc itdi

keyfiyyet-i şahbā:

1. **keyfiyyet-i şahbā:+dan**

Gazel 95

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şarabın verdiği keyif.

Ruḥuñ keyfiyyet-i şahbādan ey meh tāb-dār olmuş

Açılmış bāğ-ı ḥüsnüñ gülsitānı nev-bahār olmuş

keyfiyyet-i bî-ḥuşi-i derd:

1. **keyfiyyet-i bî-ḥuşi-i derd:+üñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Dertsizliğin sarhoşluğu.

Keyfiyyet-i bî-ḥuşi-i derdüñ

Maḥsūd piyāle-i şafādur

kez:

1. **kez:**

Kıt'a 1

Mısra: 1

Defa, kere.

Müddet-i 'ömrümde bir kez gördüm oldı müctemif

Cum'a vü nev-rüz ile 'aşr-ı muḥarrem ey Nesib

2. **kez:**

Tarih 25

Mısra: 7

Defa, kere.

Oldı iki kez ḥıdmet-i fetvā ile me'mūr

Ḥall eyledi müşkillerin āzād u 'abidüñ

3. **kez:+de**

Tarih 23

Mısra: 6

Zaman, vakit.

Nesibā didi tāriḥin görenler

Biñ altmış kezde dikdi seng-i meydān

kible:

1. **kıble:**

Gazel 174

Mısra: 7

İbadet ederken yönelinen kutsal yön; kıble.

Mekânı kıble zâtı Ka'be-i taḥkîkdur dirsem
Delilüm 'anberin püşide besdür kabır-i Monlâ'da

kiblegeh:

1. **kıblegeh:**+üñ

Gazel 15

Mısra: 8

Secde edilen yer

İtmek olamaz Ka'be-i maḥşûda teveccüh
Tâ kıblegehün olmaya mihrâb-ı şerî'at

kible-i ehl-i nazar:

1. **kıble-i ehl-i nazar:**+dur

Gazel 163

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bakış sahibinin kiblesi.

Gubâr-ı dergehün ḳuḥl-i başıardur yâ Resûlallâh
Ḥarimün kıble-i ehl-i nazardur yâ Resûlallâh

kible-nümâ:

1. **kıble-nümâ:**

Gazel 171

Mısra: 2

Kibleyi gösteren alet, pusula.

Dilberde vefâ şime cefâ 'ariyet olsa
Çün kıble-nümâ müncezib-i yek-cihet olsa

kıl:

1. **kııl:**-mıḥ

Gazel 77

Mısra: 5

Yapmak, etmek, eylemek.

Zemîn-i dilde kılmıḥ şöyle muḥkem bâni-i ḳudret
Binâ-yı 'ıḥḣa seng-i ḩa'ne aḣlâ kâr-ger olmaz

2. **kııl:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Yapmak, etmek, eylemek.

Ḳıl şefâ'atle Nesib-i mübtelâ-yı kâm-yâb
Rüz-ı maḥşer kâruñ ehl-i cürme iḥsândur senüñ

3. **kııl:**

Gazel 7

Mısra: 5

Yapmak, etmek, eylemek.

Ḳıl luḩfuñ ile beste-i gül-deste-i te'sîr
Ser-rişte-i âh-ı şerer-efşânumı yâ Rabb

4. **kııl:-up**

Tarih 33

Mısra: 7

Yapmak, etmek, eylemek.

Terk-i 'âlemler kılup zümre-i aḥbâbı yetim
Fikr-i târiḩin idüp yek sere iḩvân-ı şafâ

5. **kııl:**

Gazel 121

Mısra: 13

Yapmak, etmek, eylemek.

Ḳıl şefâ'atle Nesib-i mübtelâyı kâm-yâb
Rüz-ı maḥşer kâruñ ehl-i cürme iḥsândur senüñ

6. **kııl:**

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Yapmak, etmek, eylemek.

Fersüde kıl evvelâ ḩabibün
ḩâk-i rehine o pâdişâhuñ

kıl hazer:

1. **kııl hazer:**

Gazel 128

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sakınmak, kaçınmak.

ıl h zer  ft de-i ruhs r-ı meh-veşdur gönül
G lsit n-ı hüsnüne düşmiş bir  teşdur gönül

killet-i m l:

1. ķillet-i m l:

Kıt'a 25

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Malın azlığı.

K mili ķillet-i m l ile atarlar n ķıř
N ķıřa vefret-i d ny  ile dirler k mil

k ne:

1. k ne:+si

Gazel 23

Mısra: 9

Kin, birine karşı duyulan  c alma isteği, garaz.

Nesib  belki artar k nesi sen merħamet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle h zer k ğiz

2. k ne:+den

Gazel 160

Mısra: 1

Kin, birine karşı duyulan  c alma isteği, garaz.

Dil şaf -y b olamaz p k olmayınca k neden
R -n ma olmaz küdüret gitmese  yineden

k ne-s z:

1. k ne-s z:

Gazel 55

Mısra: 8

Kin yapan.

Bir cur a-i neş tına biņ c m-ı g m şunar
arĥ-ı siyahuņa ise  ceb k ne-s z olur

ķır-:

1. ķır:-sa

Gazel 88

Mısra: 3

Paralamak, helak etmek.

Ser-be-ser ebn -yı dehri ķırsa olmaz h na sir
eşm-i h nisinden it raħmin o bi-d duņ kıy s

1. ķır:-sa

Gazel 176

Mısra: 3

Paralamak, helak etmek.

Ol sitem-ger  lemi ķırsa degül  uşş k-ı z r
Raħne gelmez haķ bu kim şemşir-i istiĝn sına

ķır n:

1. ķır n:

Kıt'a 1

Mısra: 3

Yakınlaşma, bir araya gelme.

H l-i  alem böyledür iki sürür itse ķır n
Bir g m-ı  kat-g d z olur miy nına muşib

ķır n-ı mühr:

1. ķır n-ı mühr:

Gazel 162

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Güneşin yakınlığı.

Olur m 'eddi-i řidķ-ı maķ l sine-i riş
ķır n-ı mühr iledür vech-i řoħbet imz da

ķıřr-ı dürüst:

1. ķıřr-ı dürüst:

Gazel 112

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dürüstlük kabuğu.

ķıřr-ı dürüst lübbi ider v şıl-ı kem l
Te'şir ider mu'amelesi albe alib n

kıssa:

1. **kışşâ:**

Gazel 198

Mısra: 3

Olay, macera.

Elem çekmem ol âhû-çeşmi kışşâ şayd için ey dil
Fezâ-yı ıřka şimdi esb-i âh-ı bād-pā dūřdi

kıssa-i eslâf:

1. **kışşa-i eslâf:**

Gazel 32

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Önceki kıssalar.

Ey perî baķ hâl-i bî-mihrân-ı haţţ-âverlere
Mûcib-i ʿibret cihâna kışşa-i eslâf olur

kıssa-i nell ü dimen:

1. **kışşa-i nell ü dimen:**

Gazel 42

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yüz üstü bıraktığı kıssayı.

Ėam-ı Ferhâd u Mecnûn kışşa-i Nell ü Dimen söyler
Olan yek-rengi-i maʿnî-i ʿıřk u ʿařıķa câhil

kiyâfet:

1. **kiyâfet: +üñ**

Gazel 110

Mısra: 8

Suret, Şekil, kılık.

Her dem Nesib hâlûñi ışlâha kûşiş it
Mâniʿ degül ne güne olursa kiyâfetüñ

kiyâm it-:

1. **kiyâm it-: -dükçe**

Tarih 12

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayağa kalkmak.

Tâ ki nüh-ķubbe-i zerrîn-ʿalem itdükçe kiyâm
ʿÖmrin efvün ide iķbâlini memdud Ėudâ

2. **kiyâm it-: -dün**

Tarih 30

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayağa kalkmak.

şadr-ı Anaķolı'dan itdün kiyâm ammâ hele
şadr-ı Rüm'a geğdün İsmâ'il Efendi ʿilm-ile

kiyâmet:

1. **kiyâmet:**

Kaside 4

Mısra: 13

*Dünyanın sonu ve bütün ölülerin dirilerek mahşerde
toplanacağı zaman, hesap günü, kıyamet günü, mahşer
günü.*

Tâ kiyâmet her dehenden ola rüh-ı pāküñe
Âlüñe aşhabuña yüz biñ tağıyyât ü şalât

kiyân:

1. **kiyân:**

Rübai 19

Mısra: 3

Kimler.

Nezzâre kiyân ravza-i enverüñün

Ėeřm olsa ʿaceb mi sînesinde her dâğ

kiyâs:

1. **kiyâs:**

Gazel 25

Mısra: 3

Kıyas, karşılaştırma.

Ėiyâs itme haţ-ı sebz ü leb-i cânâ nedür ey dil
Melekler sâyesin ser-Ėeřme-i Ėayvâna şalmışlar

2. **kıyās:**

Gazel 5

Mısra: 10

Bir sayma, denk tutma.

Fezā-yı cāmda rūḥ-ı Cem'ün otağıdur

Ƙıyās itme ki izhār ider ḥübāb şarāb

3. **kıyās:**

Gazel 77

Mısra: 10

Bir sayma, denk tutma.

Nisār-ı her-ḥas u ḥāşāk ider bŷ-ı dil-āvizin

Ƙıyās itme güli āzürde-i bād-ı şeh̄er olmaz

4. **kıyās:**

Gazel 106

Mısra: 13

Bir sayma, denk tutma.

‘Ömr-i ḥarişe olsa bu ṭŷl-i emel kıyās

Vakt-i ḥayātınuñ görünür inkızāsı yok

5. **kıyās:**

Gazel 63

Mısra: 9

Kıyas, karşılaştırma.

Mey-i mecāz ile ser-ḥōş kıyās ider gören ammā

Nesīb'i mest-i ser-endāz iden o bāde degŷldür

6. **kıyās:**

Gazel 88

Mısra: 4

Karşılaştırma.

Ser-be-ser ebnā-yı dehri kırsa olmaz ḥŷna sİR

Çeşm-i ḥŷnīsinden it raḥmin o bİ-dāduñ kıyās

kıyās eyle-:

1. **kıyās eyle-: dŷk**

Gazel 162

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Zannetme, sanma.

Firīb-i va‘d-i dŷrŷğ ile reh-rev-i hecrŷz

Serābı āb kıyās eyledŷk o şahrāda

kıyās id-:

1. **kıyās id-: -er**

Gazel 140

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karşılaştırmak.

Āb içre ‘aks-i encŷmi dā’im kıyās ider

İkbāl-i devlet-i feleke İ‘timād iden

2. **kıyās id-: -er**

Gazel 155

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karşılaştırmak.

Serv-i sehī yanında meh-i nev kıyās ider

Ol mŷ-miyān-ı serv-ḩadŷñ ḩançerin gören

kıyās it-:

1. **kıyās it-: -me**

Gazel 130

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıyaslamak, mukayese etmek, karşılaştırmak.

Sifāl-i köhnede ḩālāt-ı cām-ı Cem buluram

Ƙıyās itme ki isbāt-ı müdde‘ā idemem

kıyās ol-:

1. **kıyās ol-: -in, -ma, -sun**

Kaside 10

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Mukayese etmek, karşılaştırmak.

Ƙıyās olunmasun āsār-ı dİgeran o kelāma

Kİ baḩr ḩİç muḩİsŷn ‘aleyh olur mŷ ḩadİre

kıymet:

1. **kıymet:**+i

Gazel 194

Mısra: 5

Değer, kıymet, paha.

Güşe-girānuñ olur kıymeti lâ-büd eفزün
Şāhid-i hāl yiter qadr-i girān-ı tūti

2. **kıymet:**+i, +n

Mesnevi 2

Mısra: 8

Değer, kıymet, paha.

Ammā elüñe girince kāmīl
İkrāmlar eyle kıymetin bil

kıymet-i eفزün:

1. **kıymet-i eفزün:**+a

Gazel 80

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kıymeti, değeri artan.

Sicn-i ğam olsa Nesībā cāyumuz olmaz ‘aceb
Yūsuf-āsā kıymet-i eفزūna çıkmış inmişüz

ki:

1. **ki:**

Tarih 1

Mısra: 12

Ki bağlacı.

Hisāb it sāde vü dūr vārını elfāzınıñ cümle
Ki her birisi bir tārīhdür tenhā haqıqatde

2. **ki:**

Tarih 10

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Şerif-i pāk-i neseb sālīk-i güzide-şifāt
Ki oldı zātı nihāl-i necābete semere

3. **ki:**

Gazel 24

Mısra: 5

Zira.

Qays ile hem-dāsītān oldum ki ‘ālem dir baña
Deşt-i ğamda bir ğazāl-i hüsñ için āvāredür

4. **ki:**

Gazel 19

Mısra: 9

zira, çünkü anlamında bağlama edatı.

Fāriğuz verziş-i miqdāf-ı talebden ki Nesīb
Meger āh-ı şeb imiş meltem-i keşt-i ümīd

5. **ki:**

Gazel 5

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Fezā-yı cāmda rüh-ı Cem'ün otağıdur
Qıyās itme ki izhār ider hūbāb şarāb

6. **ki:**

Tarih 8

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Diriğā gitti Hāfiz gibi bir zāt-ı melek-ħaslet
Ki bildi maħfel-i fānī degüldür kimseye me'men

7. **ki:**

Gazel 20

Mısra: 4

Ki bağlacı.

N'ola gösterse dā'im 'aks-i rüy-ı şāhed-i feyzi
Ki bir āyine-i rüşen-güherdür halka-i tevħid

8. ki:

Tarih 28

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Cenāb-ı hāzret-i ‘Uşşākī-zāde ekmel-i devrān
Ki fikri seyyide taḥkīkda ni‘me'l-bedel oldı

9. ki:

Gazel 25

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Perī-rüyān ki şūr-ı ‘aşkı mülk-i cāna şalmışlar
Olup Leylī vü şān evvel nıgehde şabr u sāmānın

10. ki:

Gazel 22

Mısra: 4

Çünkü anlamında bağlaç.

‘Ākıbet ser-nüvişti zāhir olur
Kim ki ḥük-m-i ezelde oldı sa‘id

11. ki:

Gazel 5

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Ṭoḳunsalar gelür āvāze-i şarāb şarāb
O rind-i bade-perestüm ki kāse-i serüme

12. ki:

Gazel 13

Mısra: 1

Ki bağlacı.

‘İlm ü edeb ki olmaya ādemde mükteseb
Virmez şeref o bī-ḥırede ‘izzet-i neseb

13. ki:

Tahmis 1

Mısra: 3

Zira, çünkü anlamında bağlaç.

Ki mest itdi bizi şahbā-yı ‘irfān
Bize pend itme ey şūfi-i nā-dān

14. ki:

Gazel 25

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Sipāh-ı kākūli ma‘müre-i imāna şalmışlar
Perī-rüyān ki şūr-ı ‘ışkı mülk-i cāna şalmışlar

15. ki:

Gazel 28

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Ḥayāl-i la‘l-i nābuñ mürdegān-ı ‘aşkuña cāndur
Ki hem ḥāşşiyet-i luṭf-ı ḥiṭābuñ Āb-ı ḥayvāndur

16. ki:

Gazel 33

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Ne nedim-i ğam-küsārum bulunur ne yār-i ğārum
Ki faḳaṭ enīs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

17. ki:

Gazel 33

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Ne nedim-i ğam-güsārum bulunur ne yār-i ğārum
Ki faḳaṭ enīs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

18. ki:

Gazel 34

Mısra: 13

Ki bağlacı.

Meydān-ı melāmetde o zārum ki Nesībā
Ġavġā-yı ḥaşir menḳabe-i muḥtaşarumdur

19. ki:

Gazel 35

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Me‘ānī fehmine feyz-i şafā-yı dil müsā‘iddür
Hakāyık bî-‘aded zāhir vücūd ammā ki vāhiddür

20. ki:

Gazel 35

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Gerekdür kim ola ƣalbūñde rāsīh nūri İslāmuñ
Olursa münhaşır ƣavle efendi bil ki fāsiddür

21. ki:

Gazel 37

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Şanma ki sırr-ı Hūdā hırƣadadır şāldadır
O girān-māye güher ƣa‘r-ı yem-i hāldadır

22. ki:

Gazel 37

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Ehl-i derdüñ sühanı itmede te‘şir-i diger
Kı füyüzāt-ı Hūdā münkesirü’l- bāldadır

23. ki:

Gazel 37

Mısra: 12

Ki bağlacı.

Hele ol la‘l-i revān-bağşda gördüm ancak
O ƣadar luţfi ki mīnā-yı mey-i āldadır

24. ki:

Gazel 37

Mısra: 13

Ki bağlacı.

Ƙanƣı sevdā-ger-i nāz arturabilmem ki Nesīb
Yine kālā-yı dil-i şifte dellāldadır

25. ki:

Gazel 43

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Diriğ olmadı maşrūf-ı kāle-i ‘irfān
Hevāya şarf oluyor hayf ki hūzine-i ‘ömr

26. ki:

Gazel 43

Mısra: 14

Ki bağlacı.

Nesīb eyleme zāyi‘ nuƣūd-ı evƣātı
Şaƣın ki girmez ele bir daği define-i ‘ömr

27. ki:

Gazel 45

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Zemānedür baña var ise düşmen-i bed-ğ‘āh
Ki elde hem-çü hüner dürr-i tāb-dārum var

28. ki:

Gazel 45

Mısra: 6

Ki bağlacı.

‘Aceb mi ursa baña seng-i ta‘ne her nā-dān
Ki nağl-i ma‘rifetüm bü’l-‘aceb semārum var

29. ki:

Gazel 45

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Hakīr isem de Nesībā baña şeref besdür
Ki bir kerīm-i hūdāvend-i kām-gārum var

30. ki:

Gazel 48

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Destine düş ne virür gamze nıgeh tıg şunar
Çeşm-i mestüñ ki mey-i nâzı kaçan nüş eyler

31. ki:

Gazel 50

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Olur elbette bir gün âşinâ-yı sâhil-i maşşad
Ki tâ dest-i du'â fülk-i ümide bād-bānlardur

32. ki:

Gazel 50

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Nesibâ hasret-i Rüm ile Mısr içre dil-efgāram
Ki her bir berg-i ħurmâ çeşmüme nevk-i sinānlardur

33. ki:

Gazel 51

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Şular ki nuţkı dür-i baħr-i tayf bilmezler
Biħār-ı ħikmet-i Mevlā'yı ħayf bilmezler

34. ki:

Gazel 52

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Sürür-ı dehr ile bigāne eyledi giderek
Meger ki gönümüzün mübtelâsıdur gam-ı yār

35. ki:

Gazel 53

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Merdüm-i dide şunar āyine-i mānend-i gedā
Rāh-ı çeşmümden ide şāh-ı ħayālün ki güzer

36. ki:

Gazel 54

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Bed kâle olan bî-hünerān şandı ki bādī
Germiyyet-i bāzārına şamga-yı nesebdür

37. ki:

Gazel 55

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Çeşmün ki mest-i sāgar-ı şahbā-yı nāz olur
Diller terāne-senc-i sürüd-ı niyāz olur

38. ki:

Gazel 55

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Bād-ı firāk ile yem-i eşküm ki cüş ide
Her mevcesi ber-āver-i lülü-yı rāz olur

39. ki:

Gazel 56

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Kaçan ki nāz ile ol şūĥ cāme-ĥ'āba girer
Döner o mihr-i cihān-tābe kim şehāba girer

40. ki:

Gazel 56

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Ufuĥda zāhir olur şanki şubĥ-dem ħurşid
Kenār-ı yemde o mihr-i ħüsün ki āba girer

41. ki:

Gazel 56

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Fiğān ki tiğ-ı sitemle o kâfir-i bed-kış
Şehîd ider beni zu‘mınca çok şevāba girer

42. ki:

Gazel 56

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Hûy-ı gaddāra tokındukça zülf-i yār-i Nesib
Hemān o rişteye beñzer ki dürr-i nāba girer

43. ki:

Gazel 57

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Bezmi eyler ğıbta-fermāy-ı gülistān-ı İrem
Tāb-ı mül ruhsār-ı dil-süzüñ ki gül gül gösterür

44. ki:

Gazel 65

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Ammā ki nigāh olınsa hāle
Bî-küşiş ü bî-ħamiyyet olmaz

45. ki:

Gazel 67

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Nigāh-ı ‘ākıbet-bînāna uymaz çeşm-i zāhir-bîn
Ki her bir şişe-pāre şan‘at-ile dūr-bîn olmaz

46. ki:

Gazel 70

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Ġarābet anda ki nev-devletān-ı sifle-nihāduñ
Ta‘azzımı kerem-i nākışü'l-‘ayārına degmez

47. ki:

Gazel 70

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Ya degdi hātır-ı dil-dāra dil ki yazmadı nāme
Ya nāme bende-i mehcūr-ı dil-figārına degmez

48. ki:

Gazel 70

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Ümİddür ki terahhüm iderdi hāline ammā
Peyām-ı şevkı Nesib'üñ o şive-kārına degmez

49. ki:

Gazel 74

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Ruĥ-ı zibāsını yārüñ ki temāşā iderüz
Dāğlardan niçe biñ dide hüveydā iderüz

50. ki:

Gazel 74

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Bizüz ol mest-i maħabbet ki dem-i seyr-i çemen
Çoncayı neşve-dih-i sāğar-ı şahbā iderüz

51. ki:

Gazel 75

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Hem bezmimiz itmekde ziyāmuzla temettü‘
Biz şem‘-i şıfat gerçi ki pür-süz u güdāzuz

52. ki:

Gazel 78

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Ten-i bî-cân gibidür râgbete şâyân olmaz
Dil-i bî-ıışk ki lezzet-çeş-i imân olmaz

53. ki:

Gazel 78

Mısra: 5

Ki bağlacı.

İmtihân tâ ki ola ortada seng-i mi'yâr
Kişi da'vâ ile hîç fâ'ik-i akrân olmaz

54. ki:

Gazel 79

Mısra: 13

Ki bağlacı.

Âhîrîn câmesi cismûn ki Nesib ola kefen
Hil'at-i şeh bedel-i hırka-i peşmîn olmaz

55. ki:

Gazel 80

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Dil didi biz ol resen-bâzuz ki tîğ-ı âh ile
Rîsmân-ı ıurra-i Şeb-gün'a çıkmış inmişüz

56. ki:

Gazel 82

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Şükûfemüz gül-i hasretle lâle-i gam-ı vehmdür
Bizüz ki gülşen-i baht-ı siyâh-kâra zemînüz

57. ki:

Gazel 84

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Basduğ o dem ki kevne ıadem mâder-i ıazâ
Kaı' itdi tîğ-ı derd-i maıabbetle nâfumuz

58. ki:

Gazel 84

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Zann eyleme tehî ola lâf u güzâfumuz
Bizler ki câm-ı bezmgeh-i ıışk mestiyüz

59. ki:

Gazel 86

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Metâ'-ı kâsid olur mevki'-i 'ademde vücûd
Maıhal düşer ki tûvân-ger gedâ yerin ıutmaz

60. ki:

Gazel 87

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Ya'ni rûh âşinâlaruz ki bize
Kıayd-ı cismiyle ibtilâ olmaz

61. ki:

Gazel 87

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Halk-ı 'âlemle ihtilâı Nesib
Tıoğrusı bu ki bî-riyâ olmaz

62. ki:

Gazel 89

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Pâk-siretler şafında cây-gir olmaı muıâl
Tâ ki vardur câme-i hâlûnde ğafletten denes

63. ki:

Gazel 93

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Elinde rind-i mestüñ sāgar-ı mey şanma bezm içre
Şeh-i iklīm-i ‘işretdür ki mühr-i zer-nişān tutmuş

64. ki:

Gazel 94

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Dil şāne gibi zülf-i girih-gire şarılmış
Seyr eyle o mecnūni ki zencire şarılmış

65. ki:

Gazel 95

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Neden tā böyle mest-i ser-girān-ı nāzsın bilmem
Kemend-i zülfüne beñzer ki çok diller şikār olmuş

66. ki:

Gazel 97

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Haqqā ki Nesibā bu zemīn üzre bu cevlān
Esb-i siyeh-i kilk-i sebük-tāzuña maşşūs

67. ki:

Gazel 99

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Āyin-bend-i şehri-i vücūd ol ki ey Nesib
Dihīm-i cāni itdi maqār kayşer-i neşāt

68. ki:

Gazel 100

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Maḥabbet itmez ehl-i ‘işka ‘āqıl
Ki huş-yār eylemez mestāneden ḥazz

69. ki:

Gazel 102

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Dükendi ḥūn-ı dil ammā ki geçmez giryeden
çeşmüm
Faḳir olsa daḫi olmaz kerim ihsāndan fāriğ

70. ki:

Gazel 106

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Lā-büd niḫām-ı ḥāl için eyler riyā iden
Yoḫdur anuñ riyāsı ki bir būriyāsı yoḫ

71. ki:

Gazel 106

Mısra: 15

Ki bağlacı.

Bir rāha ‘āzimüz ki Nesib anda menzilüñ
Āğāzı var miyānesi var intihāsı yoḫ

72. ki:

Gazel 108

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Meşhürdür ki çok yaşamaz murğ-ı şāhbāz
Tizdür zevāl-i devleti ḡaddār olanlaruñ

73. ki:

Gazel 114

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Demler ki cūybār-ı sirişküñ revān olur
Serdür hevā-yı ḫadd-i ḫırāmānuñam senüñ

74. ki:

Gazel 115

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Bu nağme-i hūnīn nedür ey muṭrib-i cān-sūz
Beñzer ki ola rişte-i cān perde-i sāzuñ

75. ki:

Gazel 116

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Revā midur ki olam zehr-i nūş-i hecrūñ ben
‘Adūlar ola siyeh mest-i cām-ı iḥsānuñ

76. ki:

Gazel 117

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Evvel kirişme fitnede tiğ imtiḥān ider
Ḳaşd eylese ne dem ki dil ü cāna gözlerüñ

77. ki:

Gazel 122

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Varaḳ ki olmaya sāde ḳabūl-i naḳş itmez
Ḥuzūr-ı kāmīl-i dānāda tıfl-ı nā-dān ol

78. ki:

Gazel 125

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Kālā-fürūş-ı sūḳ-ı ḥulūşuz ki dā’imā
Naḳd-i nifāḳ-ı rāyic-i bāzārumuz degül

79. ki:

Gazel 125

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Ol naḥl-i mīve-dār-ı vefāyuz ki rüzgār
Dökdi zemīne bergümüzi bārumuz degül

80. ki:

Gazel 125

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Bir dem mi var ki nāmiye-i feyz-i derd ile
Dūd-ı derūn sünbül-i destārumuz degül

81. ki:

Gazel 126

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Ne zamān ki ḥışm u ḡazabla ol şeh-i ‘işve ger çeke
tiğını
Bizi ḡamze öldürür evvelā yalıñuz o tiğ ü verem
degül

82. ki:

Gazel 126

Mısra: 7

Ki bağlacı.

O sıfāl pārelerüñ ki her biri küy-ı yārde atılır
Semer-i ḥadıḳa-i nāzdur dil-i zāra seng-i sitem degül

83. ki:

Gazel 130

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Sıfāl-i köhnede ḥālāt-ı cām-ı Cem buluram
Ḳıyās itme ki isbāt-ı müdde’ā idemem

84. ki:

Gazel 133

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Burḳa’-ı nāzı ḡuşād it ruḥ-ı aluñ görelüm
Ya’ni mānend-i gül açıl ki cemālūñ görelüm

85. ki:

Gazel 140

Mısra: 7

Ki bağlacı.

İtme penâh-ı hâlıkı ki rāhat bulur mı hiç
Timsâl-i şahşâ âyinede istinād iden

86. ki:

Gazel 141

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Ğarîbdür bu ki bir âfet-i zamâne iken
Sitemde bendelere tâbi‘-i zamân olasın

87. ki:

Gazel 142

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Eger nüh-kürsi-i eflâke çıksañ âdem olmazsın
Reh-i ‘ışk içre vâ‘iz tâ ki pâmâl-i ğam olmazsın

88. ki:

Gazel 144

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Ol bâĝ-ı bahâyam ki degül pā-zede şahnum
Gül-çîn-i vişâl olmadı kimse çemenümden

89. ki:

Gazel 144

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Ol va‘de hilâfam ki daĥi nām-ı vefâyı
Kendim bile ğüş itmedüm aşlâ dehenümden

90. ki:

Gazel 145

Mısra: 4

Ki bağlacı.

‘Aceb helâke mi itlâka mı ider fermân
Ne emr olur ki o şâh-ı sitem-me’âbumdan

91. ki:

Gazel 145

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Dimiş ol âfet-i devrân ki imtiĥân idemem
Nesîb-i dil-şüde incinmesün ‘itâbumdan

92. ki:

Gazel 146

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Bir serve mâyilem ki çemende cemâline
Cûlar nezâre itmede çeşm-i ĥabâbdan

93. ki:

Gazel 148

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Te’şîri ide ĥab‘uñı cā‘iz ki perişân
Küyuñda fiĝân eylemez oldum ĥazerümden

94. ki:

Gazel 148

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Süzân idiyor pîrehen-i şabrumı girye
Güyâ ki şererdür dökilen didelerümden

95. ki:

Gazel 152

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Kâfir-i zülf anı hem-reng ider âĥir giderek
Zâhide söyle ki ĥavf eylesün imânından

96. ki:

Gazel 154

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Yâ rûh-ı muşavver ya perisin hele gelmez
Hâşâ ki senüñ gibi güzel nev'-i beşerden

97. ki:

Gazel 156

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Seheri ki güş-ı hûşa irişe nidâ-yı bülbül
Getürür peyâm-ı lâ-büd ya Hicâz u Sebâ'dan

98. ki:

Gazel 156

Mısra: 5

Ki bağlacı.

O gül-i bahâr-ı 'işmet ne zamân ki gelse bezme
Çekilür niğâb-ı ahmer gül-i rüyına hayâdan

99. ki:

Gazel 159

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Pür-füsündür ki alur sihr ile halkuñ hüşın
Hırz-ı cân şanma fenânuñ direm-i mençüşın

100. ki:

Gazel 159

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Ğam u şadî elemin çekme ki zîrâ dehrüñ
Ğam-ı ferdâsı unutturdu şafâ-yı düşün

101. ki:

Gazel 161

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Bir mahremine sordı görüp bendesin ol yâr
Didi ki Nesibâ-yı ğam-endüz midur bu

102. ki:

Gazel 163

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Şu deñlü nür-ı feyzıyla leb-â-leb ravza-i pâküñ
Ki ħurşid anda bir şem'-i şeherdür yâ Resûlallâh

103. ki:

Gazel 167

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Ne sihr itmiş ki bir müy üzre itmiş bir kemer peydâ
İnanmazsañ niğâh eyle miyâmında nitâk üzre

104. ki:

Gazel 169

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Her şüh-ı nâzenin ki giriftârı olmaya
Beñzer o bir tabibe ki bîmârı olmaya

105. ki:

Gazel 169

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Her şüh-ı nâzenin ki giriftârı olmaya
Beñzer o bir tabibe ki bîmârı olmaya

106. ki:

Gazel 169

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Kâmil dinür o zâta Nesibâ ki her zamân
İğbâl-mend-i 'ışk ola idbârı olmaya

107. ki:

Gazel 170

Mısra: 11
Ki bağlacı.

Her yâre itme râzuñı ifşâ ki görmişüz
Mihruñ mübeddel olduğı vardır ‘adâvete

108. ki:

Gazel 177
Mısra: 10
Ki bağlacı.

O deñlü çâpük-i râh-ı hayâydür tab‘um
Ki olsa maţlabı bir bıkır-i fikr-i mestüre

109. ki:

Gazel 178
Mısra: 2
Ki bağlacı.

Tâ olmaya pür dürr ü güher ceyb-i dü-dide
Kimdür ki haridâr ola kâlâ-yı ümide

110. ki:

Gazel 178
Mısra: 5
Ki bağlacı.

Ol ‘âşıkâ şad gıbta ki şahrâ-yı fenâyı
Tercih ide zevk-ı çemene sâye-i bide

111. ki:

Gazel 178
Mısra: 10
Ki bağlacı.

Bir güşe-i çeşmiyle ider âdemi mecnûn
Hakķā ki ‘aceb cāzibe-dârdur o peride

112. ki:

Gazel 179
Mısra: 7
Ki bağlacı.

Derûn-ı sine ki pür-dâğ-ı hecr-i rüyuñ ola
Ne neşve virse gerek seyr-i lālezâr bize

113. ki:

Gazel 182
Mısra: 8
Ki bağlacı.

Geldi dem-i gazabda ruḥ-ı alına ‘arâk
Güyâ ki düşdi kaçre-i şebnem gül-i tere

114. ki:

Gazel 187
Mısra: 1
Ki bağlacı.

Höşâ o sine ki gencine-i maḥabbet ola
Nuḳûd-ı tākati tārâc-ı dest-i fūrkat ola

115. ki:

Gazel 187
Mısra: 4
Ki bağlacı.

Höşâ o naḥl-i berümend-i ârzü-yı vişâl
Ki bâğ-ı ye’sde hep berg ü bânı ḥasret ola

116. ki:

Gazel 187
Mısra: 7
Ki bağlacı.

Höşâ o nağme-i dil-süz-ı gam ki mażmûnı
Felek didükleri gaddârdan şikâyet ola

117. ki:

Gazel 189
Mısra: 7
Ki bağlacı.

Nâ-kâmluk ki maţlabıdur anlaruñ n'ola
Yeksân olursa sūd u zarar Mevleviler'e

118. ki:

Gazel 191
Mısra: 11
Ki bağlacı.

Fiğân ki bey'geh-i bî-temîz-i 'âlemde
Bahâ-yı gevher ile şatılır hark-pâre

119. **ki:**

Gazel 193

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Olasın tâ ki ziyâ-pâş-ı şafâ her bezme
Kûşîş it şâf-derûn olmağa kandil gibi

120. **ki:**

Gazel 194

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Al-i minkârı ki hem-reng-i leb-i la'lüñdür
Şekker olsa yeridür loğma-i h'ân-ı tütî

121. **ki:**

Gazel 194

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Nuṭṭ-ı pāk ile olur zâ'ika cân-ı şîrîn
Lâyık-ı sükker olur gör ki dehân-ı tütî

122. **ki:**

Gazel 196

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Gör zâhidi ki halka-i tevḥidde müdâm
Ol mâh-peyker ile döner âsumân gibi

123. **ki:**

Gazel 197

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Ben ol ber-çîn-i bâğ-ı feyz-i Hakk'am ki Nesib irmez
O nahlün bergine erbâb-ı nazmuñ dest-i kütâhı

124. **ki:**

Gazel 200

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Zâhid ki göre bezm-i şahbâda dil-ârâyı
Bir cur'aya şatmaz mı şad şavma'a taḫvâyı

125. **ki:**

Gazel 200

Mısra: 3

Ki bağlacı.

'Ârif ki ola vâkıf yek-reng-i eşyâya
Farğa olamaz kâdir reng-i mey-i minâyı

126. **ki:**

Gazel 200

Mısra: 5

Ki bağlacı.

'Âşık ki ola nâzır 'ışkıyla bu ekvâna
Her zerrede seyr eyler ol ṭal'at-i zibâyı

127. **ki:**

Gazel 200

Mısra: 7

Ki bağlacı.

'Âkıl ki olup bûd u nâ-bûd için âvâre
Bî-çâre şafâ şanmış bî-hûde bu gavgâyı

128. **ki:**

Gazel 200

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Ġâfil ki Nesib anda itmekde temâşâ hep
Erbâb-ı nazâr ḥâlâ hengâme-i ferdâyı

129. **ki:**

Gazel 205

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Lebinde ne ḥoşdur o teb-ḥâleler
Ki şebnem virür goncaya zîneti

130. **ki:**

Gazel 209

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Çok nükte fehm olındı fûnûn u cünûndan
Ammâ ki hâll olmadı ‘ışkuñ mesâ’ili

131. **ki:**

Gazel 210

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Zâhidâ şanma ki bâzî ola şâhid nârı
Sen daği şâf-dil ol aňlaya gör bu râzı

132. **ki:**

Kaside 1

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Ben o ğavvâş-ı bihâr-ı cürm ü ‘işıyanum ki hep
Ser-be-ser eyyâm-ı ‘ömrüm itdi ğafletde mürür

133. **ki:**

Kaside 1

Mısra: 12

Ki bağlacı.

Defter-i a‘mâlûme yazılmadı ferd-i şevâb
Bir siyeh-nâme güneh-kârum ki fikrüm şerr ü şür

134. **ki:**

Kaside 1

Mısra: 14

Ki bağlacı.

Tâ köhen gülzâr-ı ‘âlemde ola gül ser-zede
Tâ ki devr ide gülistâni şaba ile debür

135. **ki:**

Kaside 1

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Sensin ol sermâye-i fıtrat ki ednâ vaşfuña
Ezmine itmez vefâ yetmez bu eyyâm u şuhûr

136. **ki:**

Kaside 2

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Her bir varağ ki sebt ola anda medâyiñüñ
Pertev-feşân-ı nûr u ziyâdur çü şubh-dem

137. **ki:**

Kaside 2

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Her kaçre-i midâd ki vaşfuñda ħarc ola
Ġayret-fezây-ı hâl-i ‘izar oldu dem-be-dem

138. **ki:**

Kaside 2

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Her dil ki anda niyet-i na‘tûñ karar ide
Mânend-i ism-i a‘zam kârını etem

139. **ki:**

Kaside 2

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Tâ ħurb-ı ħurb-ı meclis-i üns oldu menzilüñ
Nüh raşş zer kecime ki važ‘ eyledüñ ħadem

140. **ki:**

Kaside 2

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Düstür-ı ittibâ‘-ı sünen mesleküm degül
Yok bir ‘amel ki tuħfe-i dergâhuñ eyleyem

141. **ki:**

Kaside 2

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Hâşâ ki nâr-ı dūzaḡ anı dād-ḡ'âh ide
Bir leb ki ola bûse-zen-i sâḡa-i ḡarem

142. ki:

Kaside 2

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Hâşâ ki nâr-ı dūzaḡ anı dād-ḡ'âh ide
Bir leb ki ola bûse-zen-i sâḡa-i ḡarem

143. ki:

Kaside 2

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Hâşâ ki bûy-ı dūzaḡ anı ide muḡtarib
Müşk-i tûrâb-ı ḡayyibeyi her kim ki ide şem

144. ki:

Kaside 2

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Hâşâ ki bûy-ı dūzaḡ anı ide muḡtarib
Müşk-i tûrâb-ı ḡayyibeyi her kim ki ide şem

145. ki:

Kaside 3

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Seyyi'âtın saña pey-revlik iden eyler şevâb
Mihrûne vâbestedür ḡaḡka ki kâr-ı kimyâ

146. ki:

Kaside 5

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Ammâ ne na't na't-i Muḡammed ki her sözi
Gencîne-i ma'ârif-i Perverdigâr'dur

147. ki:

Kaside 5

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Lâyıḡ degül bu devlete ammâ kerem umar
Baḡr-i mekârimüñ ki bilür bî-kenârdur

148. ki:

Kaside 5

Mısra: 14

Ki bağlacı.

Rûḡ-ı şerîfûne ola vâşıl şalât-ı ḡaḡḡ
Hem âl ü şaḡbuña ki zevât-ı kibârdur

149. ki:

Kaside 6

Mısra: 5

Ki bağlacı.

'Uḡde ber 'uḡde ki reşk-âver-i seng-i ḡäre
'Uḡde ber 'uḡde ki nâḡun-ken-i şîr-i ner olur

150. ki:

Kaside 6

Mısra: 6

Ki bağlacı.

'Uḡde ber 'uḡde ki reşk-âver-i seng-i ḡäre
'Uḡde ber 'uḡde ki nâḡun-ken-i şîr-i ner olur

151. ki:

Kaside 6

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Ey şeh-i kişver-i dîn pâdişeh-i pâk-neseb
Luḡfuñ ol demde ki imdâd-res-i maḡşer olur

152. ki:

Kaside 6

Mısra: 11
Ki bağlacı.

Hâşeli'llah ki Nesib olmaya memnûn-ı kerem
Belki cürmi sebab-i mağfiret-i Dâver olur

153. **ki:**
Kaside 6
Mısra: 14
Ki bağlacı.

Her nefes ravzaña yüz biñ şalavât ola nisâr
Tâ ki hürşid-i felek nûr-dih-i hâver olur

154. **ki:**
Kaside 7
Mısra: 3
Ki bağlacı.

O zât-ı pāk ki yād itse nāmını rıdvân
İder dehânını kevserle şüst ü şü evvel

155. **ki:**
Kaside 7
Mısra: 5
Ki bağlacı.

Kerem-nisâr ki bûy-ı buhûr-ı mekremeti
Muğaldür k'ola güncide-i dimâg-ı emel

156. **ki:**
Kaside 7
Mısra: 14
Ki bağlacı.

Bırakdı hârsitân-ı dâlâle âteşler
Ki itdi şâh-reh-i dîni ümmete eshel

157. **ki:**
Kaside 7
Mısra: 10
Ki bağlacı.

Küşâd-ı kârına bir nîm işâretüñ besdür
Ne 'uğdedür o ki luţfuñla olmaya münhal

158. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 4
Ki bağlacı.

Geçüp hubb-ı dünyâdan ol mest ü rüsvâ
Ki besdür bilürseñ o zağma bu merhem

159. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 3
Ki bağlacı.

O mu'ciz-edâdur ki luţf-ı kelâmı
Hept itdi belîgân-ı 'urbânı ebkem

160. **ki:**
Kaside 8
Mısra: 12
Ki bağlacı.

Nesib-i siyeh-kâra eyle şefâ'at
O dem ki ola seyyiât ile mülzem

161. **ki:**
Kaside 9
Mısra: 12
Ki bağlacı.

Vay hâline senden eger olmazsa 'inâyet
Ol günde ki gûşa irişe şit-i teâlû

162. **ki:**
Kaside 10
Mısra: 3
Ki bağlacı.

Şeh-i serir-i velâyet ki devleti ebedidür
Kemine bendesi itmez nigâh şâh u vezire

163. ki:

Kaside 10

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Odur h'āce-i mülk-i bakā ki farṭ-ı himemle
İki cihānı değışdi metā^c-ı 'ışk-ı ḳadire

164. ki:

Kaside 10

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Nizām-baḣş-ı le'ālī-i Mesnevī ki me'ālī
İrişdürür seni esrār-ı sırr be-mihr-i zamire

165. ki:

Kaside 10

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Ne Mesnevī ki odur genc-i şāyegān-ı ma'ānī
Virür ğinā-yı ebed ṭab^c-ı bī-murād-ı fakire

166. ki:

Kaside 10

Mısra: 13

Ki bağlacı.

Ne Mesnevī ki ğubār-ı ḣaṭı cilā-dih-i ebşār
Nümüde itmede tā lā-mekānı çeşm-i ḳarire

167. ki:

Kaside 10

Mısra: 15

Ki bağlacı.

Ne Mesnevī ki odur şerḥ-i metn-i nüřḣa-i vaḣdet
Çü rüz-ı rüşen olur fehm iden zevāta serire

168. ki:

Kaside 10

Mısra: 12

Ki bağlacı.

Muḣit-i feyz-i ilāhī-i nā-bedid-i kerāne
Ki her şaḣıfesi nüzhet-fezā ğüzide ḣarire

169. ki:

Kaside 10

Mısra: 14

Ki bağlacı.

Ḵıyās olınmasun āsār-ı dıgeran o kelāma
Ki baḣr ḣiç muḳisün 'aleyh olur mı ğadire

170. ki:

Kaside 10

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Kelīm-i Tūr-ı velāyet ki killidür yed-i beyzā
Fürüg-ı lem'a-i feyzi irer ḳalil ü kesire

171. ki:

Kaside 10

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Nühüfte olmasınūñ aşlı Şems-i dīn-i velinūñ
Ki cilvegāh olamaz 'ālem iki mihr-i münire

172. ki:

Kaside 10

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Ümīd-i luṭf ile demlerdür āsitānuñı bekler
Ki ḣāk-i dergehūñ itmez bedel bisāṭ-ı ḣarire

173. ki:

Kaside 10

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Degülse daḣi sezā luṭfa himmetūñ o ḳadardur
Ki reng-i berf virür şüret-i muḳassi-i ḳire

174. **ki:**

Kaside 10

Mısra: 16

Ki bağlacı.

Hezār bāb-ı taḥıyyāt ola revānuña vāşıl

Ki ḥāme tā ki ola aşınā benān-ı debire

175. **ki:**

Kaside 10

Mısra: 16

Ki bağlacı.

Hezār bāb-ı taḥıyyāt ola revānuña vāşıl

Ki ḥāme tā ki ola aşınā benān-ı debire

176. **ki:**

Kıt'a 5

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Nāle-i ney ki ğıdādūr rūḥa

Bunda zevk yok iken ecsāduñ

177. **ki:**

Kıt'a 10

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Ey şefi'î rüz-ı maḥşer şāh-ı ḥayl-i enbiyā

Yüz sürenler ravzaña ḥāşā ki mağfūr olmaya

178. **ki:**

Kıt'a 17

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Ol şāhbāz-ı evc-i fenāyam ki ey Nesib

Ġam çekmezem 'asākır-i zāğ eylese hücüm

179. **ki:**

Kıt'a 17

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Bir genc-i feyz için ki o Monlā-yı Rüm'dur

Çün büm-ı cāyum oldı ḥarāb-ı diyār-ı Rüm

180. **ki:**

Kıt'a 21

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Kim ki bedlerle eyledi ülfet

Ne kadar pāk ise pelid oldı

181. **ki:**

Kıt'a 22

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Ammā bunı bilmez ki nazıre nice mümkin

Nüzhetgeh-i nā-dide-i cennāt-ı 'ulāya

182. **ki:**

Mesnevi 2

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Hem-şoḥbet-i bed ki mārīdür

Zehri ise mārđan eşeddür

183. **ki:**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Ġafletle geçürme rüzgāruñ

Ma'ḩul ola tā ki kār u bāruñ

184. **ki:**

Müfret 12

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Kim baksa 'āleme nazār-ı i'tibār ile

Mümkin midür ki farḩ ide aġyārı yār-ile

185. **ki:**

Müsemmen 1

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Rūh ile ol dem ki Hakk ārāyış-i ten eyledi
Çār-sū-yı cāmı mihrüñle müzeyyen eyledi

186. **ki:**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Kimde kudret var ki vaşfuñ ide hakk üzre edā
Medh-i zāt-ı pāküñe icmāldür şemsü'l-hüdā

187. **ki:**

Rübai 8

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Cürmüm bilürem ki ‘abd-i nā-fermānam
Ben bendeñi ulluğundan itme āzād

188. **ki:**

Rübai 25

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Ümmīd budur ki güzellik ihsānuñ
Hakk ide haṭā-yı defter-i a‘mālüm

189. **ki:**

Rübai 27

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Tā itmeyicek sirişk-i çeşm ile vuzū
Kimdür ki ide na‘t-i Nebi'de tek ü pū

190. **ki:**

Rübai 27

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Besdür bu şeref baña ki kim görse diye
Sulṭān-ı rusul bendelerindendür bu

191. **ki:**

Rübai 28

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Ey faḥr-i rüsül gerçi kim eyler tek ü pū
Kimdür ki Nesīb ola saña bir seg-i kū

192. **ki:**

Rübai 29

Mısra: 3

Ki bağlacı.

El-minnetü li'llah ki olupdur sūda
Hāk-i ḥarem-i pāküñe bu rüy-ı siyāh

193. **ki:**

Rübai 31

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Ammā ki medihinde Resü'lullāh'uañ
Şad şerm ile noḫşānumuz ikrār iderüz

194. **ki:**

Rübai 32

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Derviş midür ol ki ola ṭālib-i nān
Derviş aña dirler ki ide cāmı fedā

195. **ki:**

Rübai 32

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Derviş midür ol ki ola ṭālib-i nān
Derviş aña dirler ki ide cāmı fedā

196. **ki:**

Rübai 41

Mısra: 1
Ki bağlacı.

Şüfi ki bahıl ola gam efgendesidür
Sâlik denilen hemân anuñ jendesidür

197. **ki:**
Rûbai 42
Mısra: 1
Ki bağlacı.

Sevdâ-yı haţuñla ki perişânuz biz
Hâkiyle çü mür şimdi yeksânuz biz

198. **ki:**
Rûbai 47
Mısra: 3
Ki bağlacı.

Ol gün ki cihândan idesin ‘azm-i sefer
Hem-râhuñ olur bir iki pâre kurbâs

199. **ki:**
Rûbai 51
Mısra: 3
Ki bağlacı.

Tâ ki beni habs-i çâh-ı hicrân idesin
Sevdümse seni ne var günâh eylemedüm

200. **ki:**
Rûbai 55
Mısra: 1
Ki bağlacı.

Câm-ı mey-i nâzı ki be-dest eylersin
Peymâne-i ârâmı şikest eylersin

201. **ki:**
Rûbai 57
Mısra: 2
Ki bağlacı.

Bâzâr-ı hûdîde tâ-be-key pest olasin
Sa’y it ki fenâ câmı ile mest olasin

202. **ki:**
Rûbai 57
Mısra: 4
Ki bağlacı.

Sermâye vü sūd-ı ‘âlemi terk eyle
Bu sūd saña bes ki tehî-dest olasin

203. **ki:**
Tahmis 1
Mısra: 12
Ki bağlacı.

N'ola meyl eylemezsek mâl ü câha
Ki yoğdur meylümüz hubb-ı sivâya

204. **ki:**
Tahmis 2
Mısra: 2
Ki bağlacı.

Ol tâcir-i derdüz ki fenâ hâşilumuzdur
‘Aşk-ı ezeli nâka-keş-i maḥmilümüzdür

205. **ki:**
Tahmis 2
Mısra: 2
Ki bağlacı.

Ol Kays-ı fenâyuz ki ola ḥayret-i dâ'im
Leylâ-yı vücüd olmasa n'ola bize ḥâkim

206. **ki:**
Tahmis 2
Mısra: 18
Ki bağlacı.

Ağyâr elemin çekme yapış zülfine Rûhî
Men' eyleme ki cânu mı var kıtilümüzdür

207. ki:

Tarih 9

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Hüner-perver kerem-ver cüd-küsterdür ki olmuşdur
Der-i luftında bir deryüze-ger hâtem garîbâne

208. ki:

Tarih 12

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Tâ ki nüh-ķubbe-i zerrîn-‘alem itdükçe kıyâm
‘Ömrin efzün ide iķbâlini memdüd Hudâ

209. ki:

Tarih 17

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Görürdi nür-ı siyâhı gürüh-ı Mevleviyân
Ne dem ki şöhet-i hâşına bulsalar destür

210. ki:

Tarih 18

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Ĥamdüli’llah ki yine esdi nesim-i iķbâl
Aldı büy-ı gül-i ümmîdi meşâm-ı dünyâ

211. ki:

Tarih 19

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Maĥabbet evliyâyâ zâtına mevrüsdur bî-şekk
Ki sirru’l-veledi sirru ebihî’üñ mazharı ĥakķa

212. ki:

Tarih 25

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Ĥakķ-güy u ‘affid idi ki yogıdı nazîri
Zâhirde vü bâtında o bî-şibh ü nedidüñ

213. ki:

Tarih 28

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Bî-ĥamdü li’llah ki olduķ mazhar-ı nev-luĥf-ı
Rabbânî
Sipihrüñ cünbüşi ber-vefķ-ı aķsâ-yı emel oldu

214. ki:

Tarih 30

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Şöhret-ārâsın ki ĥakķuñda dir erbâb-ı ‘uķül
Ĥüsn ile aĥlâķı mümtâz oldu kendi ‘ilm-ile

215. ki:

Terci-bend 1

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Ĥayfâ ki gül-i nefsi beni itdi güm-şüde
Zühd ü vera‘ behište çıkar şâh-râh iken

216. ki:

Terci-bend 1

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Zannum budur ki ben ķulına ide maĥfîret
Cürm ü ĥaķâ ile eger olsam daĥi ferîd

217. ki:

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Ĥayfâ ki diyâr-ı zindeĥânî
Dest-i sitemünle oldu berbâd

218. **ki:**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Ki bağlacı.

Efsūs ki olmadı sezā-vār
Bir nīm-nigāha ‘āşık-ı zār

219. **ki:**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Ki bağlacı.

Gel cevri қо āh-ı nīm-i şebden
Ġāyet hāzer it ki nev-cüvānsın

220. **ki:**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Ki bağlacı.

Hālā ki tamām oldı gördüñ
Pür-derd ü elem derün u bîrün

221. **ki:**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Ki bağlacı.

Āmāde-i hañçer-i helākem
Ĥaqqā ki ġarib derd-nākem

222. **ki:**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Lāyık mı ki sine-i ‘adūdur
Mānende-i kine cilvegāhuñ

223. **ki:**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Ki bağlacı.

‘Işkuñ ki ġarib ibtilādur
‘Uşşāka ‘aceb siyeh belādur

224. **ki:**

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Bigāne olur ġam-ı cihāna
Her kim ki ġamuñla āşinādur

225. **ki:**

Gazel 28

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Ĥayāl-i la‘l-i nābuñ mürdegān-ı ‘ışkuña cāndur
Ki hem hāşşiyet-i luţf-ı Ĥiţābuñ Āb-ı Ĥayvāndur

226. **ki:**

Gazel 34

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Sevdā-ger-i bāzār-ı maĥabbet ki gönüldür
Sermāyesi Ĥün-ı cigerüm eşk-i terümdür

227. **ki:**

Gazel 34

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Şeh-rāh-ı maĥabbet ki Ĥaţar-nāk degüldür
Pür bîm iden ol rāhı dil-i nev seferümdür

228. **ki:**

Gazel 115

Mısra: 5

Ki bağlacı.

‘Işk āfet-i cem‘iyyet-i dildür ki hemişe
Ma‘müresi vîrane olur kişver-i rāzuñ

229. **ki:**

Tarih 28

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Niķābet mesnedine eyledi teŗrif bir fāzil
Ki zātı ʿiffet ü faẓl-ile ʿālemde mesel oldu

230. **ki:**

Tahmis 1

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Bizüz ol vālih ü medhüş u hayrān
Ki irmez ʿaqlumuz bu hūy u hāya

kibar:

1. **kibār:**

Gazel 13

Mısra: 10

Büyükler, ulular.

Cemʿiyet-i mekārīm-i ahlākdur dimiş
Baʿzı kibār vaşf-ı edebde açınca leb

kibr:

1. **kibr:**

Rübai 60

Mısra: 1

Gurur, benlik, büyülenme.

Her bād hücum itmededür kibr ü gülü
Her hâlde iki ejderdür itmekde gülü

kibrît:

1. **kibrît:** +i, +n, +i

Tahmis 3

Mısra: 9

*Bir ucuna, sert bir şeye sürtüldüğü zaman tutuşan bir
ecza sürülmüş çöp parçası, kükürt.*

Fürüzān eyledi kibrîtini hep anda sünbüller
Uyandurdu çerāğın gülsitānda cā-be-cā güller

k'ider:

1. **k'ider:**

Gazel 100

Mısra: 10

Ki eder.

Hayāl-i la'li çıkmaz hâtırımdan
K'ider mahmûr olan peymāneden hazz

kifāyet id-:

1. **kifāyet id-:** -er

Gazel 110

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yetmek, yeterli olmak.

Nār-ı cerāyim-i beşerüñ inţifāsına

Bir kaçresi kifāyet ider baħr-i rahmetüñ

kilk:

1. **kilk:** +i, +dür

Kaside 10

Mısra: 3

*Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerdeki
araç.*

Kelim-i Tūr-ı velāyet ki kilkidür yed-i beyzā

Fürüg-ı lem'a-i feyzi irer alil ü kesire

2. **kilk:** +e

Gazel 205

Mısra: 10

*Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerdeki
araç.*

O şūħuñ beyān itse hālın Nesib

Virür kilke teb lertzisini sür'ati

kilk-i ʿatā-yı Hazret-i Sübhān:

1. **kilk-i ʿatā-yı Hazret-i Sübhān:**

Terci-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Allah'ın başışlayıcı kalemi.

Ol cerīde-i ‘amelūmden sevād-ı cürm
Kilk-i ‘atā-yı ḥazret-i Sübhān ile resīd

kilk-i belāgat:

1. **kilk-i belāgat:**

Kaside 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Etkili, güzel ve yerinde söz yazan kalem.

Virse kām-ı cāna ṭa‘m-ı lüle-i Kevser n'ola
Na'tüni imlā iden kilik-i belāgat ihtivā

kilk-i güher-bār:

1. **kilk-i güher-bār: +a**

Gazel 139

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Cevher saçan kalem.

Tab‘umda ararken dūr-i ma‘nāyı Nesibā
Ḳoynında bulup kilik-i güher-bāra yapışdum

kilk-i ihsān:

1. **kilk-i ihsān: +ı**

Tarih 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Lütuf kalem, cömertlik kalem.

Oldı ebr-i feyz-i luṭf-ı şāh-ı ‘ālem-gür-ile
Kilk-i ihsānı mezāk-ı ehl-i Mısr'a ḳand-riz

kilk-i ḳazā:

1. **kilk-i ḳazā:**

Gazel 92

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kaza kalem.

Yazarken ser-nüvişt-i ‘ālemi kilik-i ḳazā evvel
Cebbinde esir-i zülfünün ṭül-i emel yazmış

kilk-i kerem:

1. **kilk-i kerem: +üñ**

Rübai 16

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Lütuf kalem.

Ḳālüm nic'olur rüz-ı cezā çekmezse
Kilk-i keremüñ nāme-i ‘iştānuma ḳaṭ

kim:

1. **kim:**

Gazel 195

Mısra: 1

Soru zamiri.

Her kim alursa pır-i ḳarābātından eli
Ser-menzil-i ümide başar kām-ı evveli

2. **kim:**

Gazel 24

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Āh-ı āteş-zād kim dāğ-ı dilüm şād-āb ider
Gülsitān-ı ‘iştā gūyā āteşin fevvāredür

3. **kim: +den**

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Soru zamiri.

Kimden gördün fūnūn-ı nāzı

Kim ola cefāda saña üstād

4. **kim: +de**

Gazel 13

Mısra: 3

Soru zamiri.

Her kimde kim edeb ola lā-büd şerif olur
Aşlı gerekse olsun E‘ācim gerek ‘Arab

5. **kim:**

Gazel 11

Mısra: 9

Soru zamiri.

Sineye kim çekdi sen mâhı sipihr-âsâ ‘aceb
Eşk-i çeşmüm reşk-fermâ-yı şihâb itdün bu şeb

6. **kim:**

Gazel 141

Mısra: 7

Soru zamiri.

Be-rağm-ı ‘aşıq-ı hamyâze-keş ‘acebdür kim
Hemîşe ziver-i âğûş-ı düşmenân olasın

7. **kim:**

Gazel 206

Mısra: 3

Soru zamiri.

Degül şâyeste maḥbûbiyyete çün kim sivâ-yı Hakk
Şerik itme cenâb-ı Kibriyâ'ya nev'-i insânı

8. **kim:**

Rûbai 11

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Nür-ı ruḥuñ itdi şöyle maḥv-ı zulemât
Kim oldı ‘adûlara ‘adem cây-ı güriz

9. **kim:**

Kaside 2

Mısra: 10

Soru zamiri.

Hâşâ ki büy-ı düzaḥ anı ide muḫtarib
Müşk-i türâb-ı ṭayyibeyi her kim ki ide şem

10. **kim:+dür**

Gazel 178

Mısra: 2

Soru zamiri.

Tâ olmaya pür dürr ü güher ceyb-i dü-dide
Kimdür ki ḥaridâr ola kâlâ-yı ümide

11. **kim:+dür**

Gazel 210

Mısra: 3

Soru zamiri.

Kimdür ol âyîne-i şüretde olan cilve-nümâ
Kim ider aña niyâzı kime eyler nâzı

12. **kim:**

Kaside 6

Mısra: 10

Soru zamiri.

Olur ârâmgehi Ka‘be-i vuşlat âḥir
Sünneti râh-ı Hudâ'da kime kim rehber olur

13. **kim:+e**

Kaside 6

Mısra: 10

Soru zamiri.

Olur ârâmgehi Ka‘be-i vuşlat âḥir
Sünneti râh-ı Hudâ'da kime kim rehber olur

14. **kim:+dür**

Rûbai 27

Mısra: 2

Soru zamiri.

Tâ itmeyicek sirişk-i çeşm ile vuzû
Kimdür ki ide na‘t-i Nebi'de tek ü pü

15. **kim:+dür**

Rûbai 28

Mısra: 2

Soru zamiri.

Ey faḥr-i rüsül gerçi kim eyler tek ü pü
Kimdür ki Nesib ola saña bir seg-i kü

16. **kim:**

Kaside 1

Mısra: 5

Soru zamiri.

Gevher-i mihrîyle cümle enbiyâ şâd u fahûr
Hâzin-i gencîne-i 'ışk-ı ilâhî kim olur

17. **kim:+de**

Gazel 87

Mısra: 3

Soru zamiri.

Kimde kim olmaya nefâset-i zât
Tâlib-i gevher-i fenâ olmaz

18. **kim:+e**

Gazel 210

Mısra: 4

Soru zamiri.

Kimdür ol âyîne-i şüretde olan cilve-nümâ
Kim ider aña niyâzı kime eyler nâzı

19. **kim:+de**

Kaside 1

Mısra: 3

Soru zamiri.

Kimde kudret var kemâhî ider evşafuñ senüñ
Sıyyemâ bu bende-i küstâh-ı nâ-fermân-ı 'ür

20. **kim:+de**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Soru zamiri.

Kimde kudret var ki vaşfuñ ide haqq üzre edâ
Medh-i zât-ı pâküñe icmâldür şemsü'l-hüdâ

21. **kim:+dür**

Gazel 79

Mısra: 3

Soru zamiri.

Kimdür ol kim ola dâmâd-ı 'arûs-ı dünyâ
Naqd-i 'ömr ile edâ-kerde-i kâbîn olmaz

22. **kim:**

Gazel 1

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Ta'alluğdan vücūd-ı ğayra mahfûz eylemiş Bârî
Bizüz kim gevher-i baħr-i haqîkat âbiyuz cânâ

23. **kim:**

Gazel 8

Mısra: 8

Ki bağlacı.

O bâğuñ gülleri âyîne-i 'âlem-nümâdur hep
Nesibâ şevke-perdâz olma kim bu şeş-der-i ğamda

24. **kim:**

Gazel 13

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Her kimde kim edeb ola lâ-büd şerîf olur
Aşlı gerekse olsun E'âcim gerek 'Arab

25. **kim:**

Gazel 14

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Tâ kim bilesin luğfın servüñ leb-i cûda
Ey dide-i ter ol kad-i mevzûñı hayâl it

26. **kim:**

Gazel 15

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Ârâmgeh-i kaçır-ı haqîkat olur âħir
Her kimseye kim ola memer bâb-ı şerî'at

27. **kim:**

Gazel 17

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Gülşen-i nāza şabâlık eylemiş bād-ı niyâz
Ol zamân kim hüsn ile ʿışk eylemişdür imtizâc

28. **kim:**

Gazel 22

Mısra: 4

Ki bağlacı.

ʿÂkıbet ser-nüvişti zâhir olur
Kim ki hüküm-i ezelde oldı saʿîd

29. **kim:**

Gazel 25

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Nesibâ el-hâzer kim çâk çâk itmek muğarrerdür
O hûni gamzeler kaçd-ı dil-i nâlâna şalmışlar

30. **kim:**

Gazel 35

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Gerekdür kim ola kalbünde râsih nûri İslâmuñ
Olursa münhaşır kavle efendi bil ki fâsiddür

31. **kim:**

Gazel 35

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Şeh-i mülk-i fenâ ol hıdmet-i rindâna saʿy eyle
Meded hem şöhet itme zâhidi kim şabʿ-ı cämiddür

32. **kim:**

Gazel 38

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Şime-i sencidedür iksir ile mermüz olan
Kımyâ zann itme kim taklib-i mâhiyyetledür

33. **kim:**

Gazel 38

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Cüybâr-ı gül-sitân-ı hâldedür âb-ı vuzûʿ
Revnağ-ı gül-zâr-ı ʿömri aña kim tâʿatledür

34. **kim:**

Gazel 38

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Vağfdur evlâda âdemden bu cihân bu çarha kim
Heft zerrin haşlu zer ser-levhalu huccetle

35. **kim:**

Gazel 48

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Sâkiyâ şun bize ol cäm-ı hıred düşmeni kim
Kem-terin kaçresi ʿayyâşını bi-hüş eyler

36. **kim:**

Gazel 54

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Mestüredür anı görmezse n'ola zâhid
Kim duhter-i rez bâde-i engüra lağabdur

37. **kim:**

Gazel 56

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Kaçan ki nâz ile ol şüh câme-h'âba girer
Döner o mihr-i cihân-tâbe kim şehâba girer

38. **kim:**

Gazel 56

Mısra: 4
Ki bağlacı.

Düşer hayâl-i ruhı gâh çeşm-i pür-hûna
O berg-i gül gibi kim sâgar-ı şarâba girer

39. **kim:**
Gazel 58
Mısra: 9
Ki bağlacı.

Göñül dürüst gerek kim müfid ola tedbîr
Şikeste zevrağ için nâ-hudâyı neylerler

40. **kim:**
Gazel 65
Mısra: 7
Ki bağlacı.

Mâlik olamaz kemâle ol kim
Sermâyesi şıdğ-ı niyet olmaz

41. **kim:**
Gazel 65
Mısra: 11
Ki bağlacı.

İrmez kâdem-i ricâle ol kim
Hâk-i reh-i ehl-i himmet olmaz

42. **kim:**
Gazel 71
Mısra: 7
Ki bağlacı.

Eşkünden o şüh olsa hirâsân ne ‘aceb kim
Nâgeh-resî-i tündi-i seyl-âb unudılmaz

43. **kim:**
Gazel 73
Mısra: 8
Ki bağlacı.

Menzilinden düşüp âvâre olur hâk-nişîn
Perr-i gayr ile o kim tîr-veş eyler pervâz

44. **kim:**
Gazel 74
Mısra: 1
Ki bağlacı.

Âhumuz sünbül-i destâr-ı Mesîhâ iderüz
Kuvvet-i nâmiye-i ‘ışk ile ol hâküz kim

45. **kim:**
Gazel 74
Mısra: 5
Ki bağlacı.

Hâzret-i Şeyh Siyâhî-i hüner-perver kim
Sürme-i hâk-i derin dîdeye ihdâ iderüz

46. **kim:**
Gazel 76
Mısra: 11
Ki bağlacı.

O tîfl-ı nev-rese incinme kim Nesîb daği
Nüvâziş-i nîgeh-i gâh u geh nedür bilmez

47. **kim:**
Gazel 77
Mısra: 1
Ki bağlacı.

Rûfû-gârî-i vaşl-ı dil-rübâdan behre-ver olmaz
O dil kim çâk-çâk-i tîğ-ı ‘ışk-ı pür-eşer olmaz

48. **kim:**
Gazel 77
Mısra: 4
Ki bağlacı.

Aña kim çün hûn-ı dil laht-ı ciğer zâd-ı sefer olmaz
Târîk-ı ‘ışkda ser-menzile vuşlat ne mümkündür

49. **kim:**
Gazel 77
Mısra: 12
Ki bağlacı.

Nesibâ dürr olursa güşuna almaz yine ‘âşik
O söz kim güfte-i Şehrî gibi dil-süz-ter olmaz

50. **kim:**

Gazel 79

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Kimdür ol kim ola dāmād-ı ‘arūs-ı dünyā
Naqd-i ‘ömr ile edā-kerde-i kâbîn olmaz

51. **kim:**

Gazel 79

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Hār-ı hırmān ider āzürde o nā-dānı kim
Dest-i ‘ibretle bu gülzārda gül-çîn olmaz

52. **kim:**

Gazel 87

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Kimde kim olmaya nefāset-i zāt
Tālib-i gevher-i fenā olmaz

53. **kim:**

Gazel 92

Mısra: 1

Ki bağlacı.

O hāt kim şafha-i ruhsāra Keşşāf-ı ezel yazmış
Rumūz-ı āyet-i nūra kenār-ı bî-bedel yazmış

54. **kim:**

Gazel 92

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Mufaşşal eylemiş şerh ü beyān-ı hüsnüni hātṭuñ
O hāl-i ‘anberinüñ Hindi’dür kim mā-ḥaşal yazmış

55. **kim:**

Gazel 93

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Ḥayāl-i çeşm-i dilber lāne-i dilde mekân tıtmış
‘Aceb şehbāzdur kim āteş içre āşiyān tıtmış

56. **kim:**

Gazel 94

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Dil-ḥasta-i çeşmin o perî sineye çekmiş
Merhem gibi kim zahmi-i şemşire şarılmış

57. **kim:**

Gazel 106

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Sūk-ı fenāda olma ḥarīdār o cinse kim
Hemyān-ı himmet içre müheyyā bahāsı yok

58. **kim:**

Gazel 106

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Her zāt-ı bî-ḥıred k’ola evzā’ı dil-ḥırāş
Beñzer hemān o zevraḫa kim nā-ḥudāsı yok

59. **kim:**

Gazel 117

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Şahrāya şaldı Ḳays-şifat gerçi āh kim
Üns itmedi benümle gāzālāne gözlerüñ

60. **kim:**

Gazel 118

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Cefālar kim ser-i kūyında ol bî-dāddan gördük
Ne ṭālî’den ne gerdün-ı sitem-mu’tāddan gördük

61. **kim:**

Gazel 121

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Māhı bir şeb gün gibi şakş itdüğüñ meşhürdur
Mu‘cizātuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyāndur senüñ

62. **kim:**

Gazel 131

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Ravza-i ‘adn-i ma‘āninüñ odur Rıdvān'ı
Gerçi kim maḳbere-i mıḳlemedür cāy-ı ḳalem

63. **kim:**

Gazel 135

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Ḥayf kim rüyuña bir germ nigāh eylemedüm
‘Arz idüp ḫāl-i perīşānumı āh eylemedüm

64. **kim:**

Gazel 152

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Ḥāk-i rāhı olalum ol şeh-i ḫüsnüñ tā kim
Ola yüz kām-revā büse-i dāmānından

65. **kim:**

Gazel 160

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Ḥıfz ider jengār-ı ‘işıyāndan ruḫuñ āyīnesin
Secdegāhuñ kim ola seccāde-i peşmīneden

66. **kim:**

Gazel 163

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Ser-i kūyuñda kim reşk-āver-i Firdevs-i a‘lādur
Per-i Cibrıl ferş-i reh-güzerdür yā Resūlallāh

67. **kim:**

Gazel 163

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Gül-i ḫurşīdi ihdā itse gerdün eylemez raġbet
Aña kim dāġ-ı ‘ışḳuñ zīb-i serdür yā Resūlallāh

68. **kim:**

Gazel 164

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Mestler-i reşk-āver-i ‘aḳl-ı Felāṭūn olmada
Mest-i ‘ışḳ ol kim Nesībā bezmgāh-ı dehrde

69. **kim:**

Gazel 165

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Beñzer gül-i sefīde o destār-ı pāki kim
Dest-i nesīm-i şubḫa baḳar tāzelenmege

70. **kim:**

Gazel 168

Mısra: 2

Ki bağlacı.

O teġāfūl nıgeh-i nergis-i fettāne göre
Añlamam kim ser-i rehde beni cānāne göre

71. **kim:**

Gazel 168

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Şart-ı ‘işmet bu mıdur kim seni aġyār degül
‘Aks-i ruḫsāruñı āyīnede peymāne göre

72. **kim:**

Gazel 169

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Nāmūs u ‘ār olur kişiye mücib-i şeref
‘Ārī olur şerefden o kim ‘ārı olmaya

73. **kim:**

Gazel 169

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Bir zevk var mı dehrde encāmı gam degül
Bir gül mi var bu bāğda kim h̄ārı olmaya

74. **kim:**

Gazel 169

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Ser-menzil-i ümīde irişmez o kimse kim
Himmat gibi tekāver-i reh-vārı olmaya

75. **kim:**

Gazel 169

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Hāl-i dilüm ne bilsün o bī-derd kim anuñ
Ol āfet-i cihān gibi dil-dārı olmaya

76. **kim:**

Gazel 171

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Kim ağlar idi tengi-i dilden o perīnün
Luḫfında da cevrindeki deñlü si‘at olsa

77. **kim:**

Gazel 171

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Kim şekve ider ol dehen-i telh-i suḫandan
Güftārı gehī vuşlata dā‘ir nuket olsa

78. **kim:**

Gazel 176

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Ol sitem-ger ‘ālemi kırsa degül ‘uşşāk-ı zār
Raḫne gelmez ḫaḫ bu kim şemşir-i istiğnāsına

79. **kim:**

Gazel 180

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Hilāl-i ‘id-veş nezzāre-pāş olmaḫdadur ‘ālem
Ne cānibden kaçan kim ol hilāl ebrū bedīd olsa

80. **kim:**

Gazel 182

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Gönlüm alındı bir meh-i ferḫunde aḫtere
Kim nūr-ı vechi ṭa‘ne ider mihr-i envere

81. **kim:**

Gazel 187

Mısra: 5

Ki bağlacı.

H̄ōşā o ḫasta-i cāndur gelū-yı hicrān kim
Ṭabīb-i çāre-geri bī-vefā bir āfet ola

82. **kim:**

Gazel 187

Mısra: 9

Ki bağlacı.

H̄ōşā o ṭab‘-ı helāk āşinā-yı ‘āşık kim
Nesīb-i zār gibi düşmen-i selāmet ola

83. **kim:**

Gazel 188

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Meger kim şāhbāz-ı çeşmi ƣaldı zīr-i zūlfinde
Girince ceyb-i ebre ƣatreler düşdi per ü bāle

84. **kim:**

Gazel 188

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Ne hōşdur ‘āşıkāne şiveler ma‘şūƣ-ı ra‘nādan
Nesībā haƣ bu kim gelmez bu hālet hālden ƣāle

85. **kim:**

Gazel 198

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Yine mir‘āt-ı fikre ‘aks-i geysū-yı dü-tā düşdi
Derūn-ı gonca gūyā kim dü-serā bir ejdehā düşdi

86. **kim:**

Gazel 201

Mısra: 7

Ki bağlacı.

O kim bir serv-ƣaddūñ pāy-būsın iltimās eyler
Tekāpū eylesün mānend-i cū nev-rūz dur şimdi

87. **kim:**

Gazel 204

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Nesībā söyledükçe tab‘uñuñ hüsni füzün oldu
Ne hāletdür bu kim ƣıƣduƣça gevher kān güzellendi

88. **kim:**

Kaside 1

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Ol şehensāh-ı ‘adālet destūne kim senūñ
Hüküm-i emr ü nehyūne vābestedür cümle umūr

89. **kim:**

Kaside 1

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Gerçi kim Ādem Şafiyullāh ebū'l-eşbāhdur
Sen ebū'l-ervāhsın ervāh-ı ‘alem saña pūr

90. **kim:**

Kaside 1

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Kārbān-sālār-ı şeh-rāh-ı nübüvvet kim anuñ
Çarh eydür gerd-i rehn çeşm-i meh ü mihre zürür

91. **kim:**

Kaside 1

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Hİç tefekkür eylemez kim rüz-ı rüstā-hīzde
Vay hāle ‘adl iderse hāzret-i Rabb-i Ğayūr

92. **kim:**

Kaside 1

Mısra: 15

Ki bağlacı.

Yā şefi‘e'l-müznibīñ ol rüz ‘āşī sūz kim
Dehşetinden birbirin bilmez ‘ināsıyla zükūr

93. **kim:**

Kaside 1

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Hāzretüñden bir nigāh-ı merhāmetdür mültecā
Ol zamān kim ide cilve rahmet-i Rabb-i Ğafūr

94. **kim:**

Kaside 1

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Sensin ol seyyāh-ı baħr-i lā-mekān kim bī-gümān
Eyledüñ bir laħzada deryā-yı imkāmı ‘ubūr

95. **kim:**

Kaside 1

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Bilmedi kim ħalk olındı zıll-ı pāküñden senüñ
Merdüm-i çeşm-i melāyik tār-ı tār-ı zülf-i ħūr

96. **kim:**

Kaside 2

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Besdür kelām-ı Ħağ saña i‘cāz gerçi kim
Envā‘-ı mu‘cizātuña kāfı degül rağam

97. **kim:**

Kaside 2

Mısra: 12

Ki bağlacı.

Hep mağdemüñ muğaddimesidür bu şiveler
Kim ħazret-i Zebīħa fedā oldı bir ħanem

98. **kim:**

Kaside 2

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Bir bezm-i bī-naẓıre seni maħrem itdi kim
‘Āciz edāsın eylemede nuṭk-ı beste-dem

99. **kim:**

Kaside 2

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Mümkin degül ihāṭa o sırr-ı daḳıķı kim
İdrāk ü fehm ü ‘aql olur ol fende müttehem

100. **kim:**

Kaside 2

Mısra: 16

Ki bağlacı.

Ħāk-i derüñde tuħfe-i mağbüledür ħulüş
Kim eyleyen ħulüş idi Selmān'ı Āl'e zām

101. **kim:**

Kaside 2

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Ħ‘āhiş-ger-i şefā‘atüñem ħ‘ār u bī-kesüm
Ħāşıl bu kim vücūh ile muħtāc-ı luṭfuñam

102. **kim:**

Kaside 2

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Ħāşā şerāre-bīn ola nār-ı caħımden
Bir dide kim fenā-yı ħarımüñde ola nem

103. **kim:**

Kaside 2

Mısra: 14

Ki bağlacı.

Tā ola fikr-i na‘t-i nebī aħsenü'l-‘amel
Tā kim enāmıl ile ola aşınā ḳālem

104. **kim:**

Kaside 3

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Ben faķıre yā Resūlallāh şefā‘at ḳıl o dem
Kim ola her kimseye a‘māline lāyık cezā

105. **kim:**

Kaside 4

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Dergehüñdür mültecā-yı ‘ācizīn ü ‘ācizāt
Yā Resūlallāh şefā‘at ḳıl Nesīb'e kim senüñ

Mısra: 1
Ki bağlacı.

Sür'at-i 'ömri temāşā eyle kim
Geçdi sā'atler şeb oldu rüzlar

118. **kim:**
Kıt'a 4
Mısra: 8
Ki bağlacı.

Rüz-ı kıyām olursa bu güne şitā eger
Zannum bu kim teveccühi nāsuñ caḥīmedür

119. **kim:**
Kıt'a 4
Mısra: 9
Ki bağlacı.

İtdi ihāta 'ālemi sermā o deñlü kim
Zikr-i müsebbihān-ı felek faḥm u hīmedür

120. **kim:**
Kıt'a 7
Mısra: 1
Ki bağlacı.

Efendi kuvvet-i iqbālūñ ol qadardur kim
Tehemten olsa da bāzū-yı baḥtuñı buramaz

121. **kim:**
Kıt'a 18
Mısra: 3
Ki bağlacı.

Sākit ol kim çat'-ı güftār oldu nev'-i ādemüñ
Genc-i ḳalbin gevher-i ḥikmetle meşḥūn eyleyen

122. **kim:**
Kıt'a 21
Mısra: 3
Ki bağlacı.

Ebr aña gele nā-bedīd oldu
Nazar it cirm-i mihr-i envere kim

123. **kim:**
Kıt'a 25
Mısra: 1
Ki bağlacı.

Ḥayf kim meskenünüz oldu bizüm bir belde
K'anda ḳadr-i fuḳalā pest ü mükerrem cāhil

124. **kim:**
Mesnevi 2
Mısra: 15
Ki bağlacı.

Tā kim ele girmeyince 'irfān
Ḥayvān ile farḳ olunmaz insān

125. **kim:**
Müsemmen 1
Mısra: 6
Ki bağlacı.

Cenneti 'aks-i gül-i rüyūñla gülşen eyledi
Ol zamān kim rūḥuñā 'arş üzre mesken eyledi

126. **kim:**
Müsemmen 1
Mısra: 11
Ki bağlacı.

Ol zamān kim eyledüñ püşt-i burāḳı zir-revān
Göz yumup açınca ḥay oldu fezā-yı āsumān

127. **kim:**
Müsemmen 1
Mısra: 11
Ki bağlacı.

Ḳadrüñi fehm itmedi şol kimse kim dil kürdur
Şānuñı münkir olan luḥf-ı Ḥüdā'dan dürdür

128. **kim:**
Müsemmen 1

Mısra: 18

Ki bağlacı.

Māhı bir ŧeb gün gibi ŧakķ itdügün meŧhrdur
Mu‘cizātuñ gerċi kim b-ħadd ü pāyāndur senn

129. **kim:**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Ki bağlacı.

Luġfuña muħtācdur ins ü melek hep kāyināt
Rz-ı maħŧer kim ‘ayān ola ŧevāb u seyyi’āt

130. **kim:**

Rbai 10

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Naķŧ-ı sm-i esbn oldu hurŧid ü kamer
Evvel yeke svār ċarĥ-ı peymāsın kim

131. **kim:**

Rbai 21

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Bir ħaġve olur bu‘d-ı mesāfāt-ı fenā
Ol reh-reve kim maħabbetn ola refiķ

132. **kim:**

Tahmis 2

Mısra: 5

Ki bağlacı.

ŧahrā-yı maħabbetde ŧu dvānelerz kim
Mecnn-ı melāmet-zede en ‘āķilmzdr

133. **kim:**

Tahmis 4

Mısra: 16

Ki bağlacı.

Ġam u vehmn olur her ferdini bir maħmile ŧārif
Nesbā didi ol kāmil bu remzi beyte kim hātif

134. **kim:**

Tarih 1

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Dirigā rev-be-rāh-ı āħiret oldu o fāzıl kim
‘Adilin grmemiŧdi dide-i devrān fazletde

135. **kim:**

Tarih 2

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Luġf-ı b-pāyānını seyr eyle Ĥaķķ’uñ kim yine
Eyledi bir pādiŧāh-ı ‘ādile mülki ‘aġā

136. **kim:**

Tarih 2

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Tā kim a‘dānuñ ŧmārı intihā-yāb olmaya
Eyleye eفزn-ı ‘mr ü devletin bār-ı Ĥudā

137. **kim:**

Tarih 4

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Oldı düstür-ı Rüstem-zr-ı ‘āl-cāh kim
Dŧmen eyler bm-i tiġından ħaleb cāy-ı gürüz

138. **kim:**

Tarih 6

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Vālid ü maħdmuñ eyle ‘mrini ya Rab fzn
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

139. **kim:**

Tarih 7

Mısra: 12

Ki bağlacı.

Ya'ni Bostān Çelebi ol hālef-i Mevlānā
Kim odur merdümek-i dīde-i eṣrāf-ı kirām

140. **kim:**

Tarih 17

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Vücūdi hāl ü ruḥ-ı şāhed-i zamāne idi
Diriğ kim ola ḥāk-i siyāh ile mestür

141. **kim:**

Tarih 18

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Yine ol āṣaf-ı zī-şānı getürdi şadra
Gördi kim yoğdur aña ehl-i düvelde hem-tā

142. **kim:**

Tarih 21

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Āb-ı ruḥ-ı mevālī 'İdī Efendi kim ol
Meşhür idi cihānda 'ilm ü fazilet ile

143. **kim:**

Tarih 22

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Olmuş idi o ḥāzretüñ sāḥa-i türbesi ḥarāb
Şükr Ḥudā'ya kim yine oldu cedīd ü bi-bahā

144. **kim:**

Tarih 25

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Bir zāt-ı ḥikem-senc idi kim muḳteziyātın
Eylerdi maḥallinde edā dāniş ü dīnūñ

145. **kim:**

Tarih 26

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Beşāretler hele ey āl-i Aḥmed kim naḳīb oldu
Fazilet menba'ı aḥlāk kāmı ercümendüñüz

146. **kim:**

Tarih 27

Mısra: 9

Ki bağlacı.

İkinci def'adur kim zīver oldu şadr-ı fetvāya
Kemāl-i imtiyāzın fehm ider bundan ülü'l-ārā

147. **kim:**

Tarih 28

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Maḳāmın Ḥaḳ mübārek ide dā'im diye aḥbāba
Ne kim dergāh-ı Ḥaḳ'dan istedümse mā-ḥaşal oldu

148. **kim:**

Tarih 30

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Şāneka'llah ey süvār-ı 'arşa-i iḳbāl kim
Menzil-i maḳşūda 'azm it sür semendi 'ilm-ile

149. **kim:**

Tarih 34

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Ser-firāzı şu'arā Dürrī kim
Mişli olmadı ma'arifle 'adim

150. **kim:**

Tarih 35

Mısra: 12

Ki bağlacı.

Ka'betü'l 'Uşşāḳ tārīḥ-i binā-yı tekyedür
Çār tārīḥ oldu ma'nen ḥaḳ bu kim tarz-ı ğarīb

151. **kim:**

Terci-bend 1

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Gāhī nesīm-i fikr-i kerem kim vezān olur
Feyz-i neşāt u ḥandede çün verd-i aḥmerem

152. **kim:**

Terci-bend 1

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Ḥaşıl bu kim bu ʿālem-i kevn ü fesādda
Bī-māye bir esīr-i hevā ḥʿār u kem-terem

153. **kim:**

Gazel 186

Mısra: 9

Soru zamiri.

Sitem-kārum kim aḡlardı cefā-yı bī-şümāruñdan
Dil-i saḡtuñ gibi bünyād-ı peymānuñ metīn olsa

154. **kim:**

Kaside 1

Mısra: 10

Soru zamiri.

Menbāʿ-ı Āb-ı ḥayāt-ı feyz-i Rabbānī k'anı
Fehm ider her kim bu fānī zūlmeti itse ʿubūr

155. **kim:**

Gazel 142

Mısra: 13

Soru zamiri.

Ol üstād-ı suḡan-ver kim dise Bāķī'ye lāyıkdur
Efendi bizden aḡdem olmaḡıla a'lem olmazsın

156. **kim:**

Kaside 1

Mısra: 3

Soru zamiri.

Sensin ol şāh-ı serīr-i lī ma'allāh kim olur
Kaşr-ı iclālünde kaşır süllem-i ʿaḡl u şuʿūr

157. **kim:**

Rübai 27

Mısra: 3

Soru zamiri.

Besdür bu şeref baña ki kim görse diye
Sultān-ı rusul bendelerindendir bu

158. **kim:**

Tarih 17

Mısra: 4

Soru zamiri.

Cihān-ı maʿrifete bir sevād-ı aʿzam idi
Kim itse sāyesinde ilticā bulurdu ḥuzūr

159. **kim:**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Soru zamiri.

Kimden gördüñ fūnūn-ı nāzı
Kim ola cefāda saña üstād

160. **kim:**

Gazel 210

Mısra: 4

Soru zamiri.

Kimdür ol āyīne-i şüretde olan cilve-nümā
Kim ider añla niyāzı kime eyler nāzı

161. **kim:**

Kıt'a 21

Mısra: 1

Soru zamiri.

Kim ki bedlerle eyledi ülfet
Ne kadar pāk ise pelid oldı

162. **kim:**

Gazel 100

Mısra: 14

Soru zamiri.

Nesib'e n'ola yâr eylerse rağbet
Kim itmez şöhet-i rindânenen hazz

163. **kim:**

Tarih 9

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Cenâb-ı Şeyh Bostân nuhbe-i evlâd-ı Mevlânâ
Kim oldur dâd-fermâ kişver-i in'âm u ihsâna

164. **kim:**

Kaside 10

Mısra: 8

Soru zamiri.

Cenâb-ı hâzret-i Monlâ Celâl-i dîn Muḥammed
Kim oldı vâris-i kâmil şeh-i nezîr ü beşîre

165. **kim:**

Kıt'a 27

Mısra: 1

Soru zamiri.

Her kim eyler tã'at ü zühd ile İslâm'ın kavî
İki 'âlemde olur 'izzetle meşhûr-ı enâm

166. **kim:**

Rûbai 28

Mısra: 1

Soru zamiri.

Ey fahr-i rüsûl gerçi kim eyler tek ü pû
Kimdür ki Nesib ola saña bir seg-i kû

167. **kim:**

Tahmis 4

Mısra: 14

Soru zamiri.

Cihân-ı bî-sebâtuñ hâline her kim ola vâkıf
Ġam-ı vehmüñ olur her ferdini bir maḥmile şârif

168. **kim:**

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Soru zamiri.

Bigâne olur ğam-ı cihâna
Her kim ki ğamuñla âşinâdur

169. **kim:**

Tarih 11

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Ķâdı-i Şâm-ı şeref-mâye semiyi-yi Şiddik
Kim odur Şâm-ı şerife keremi Lem-yezel'üñ

170. **kim:**

Tarih 17

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Cenâb-ı Şeyh Siyâhi-i Mevlevî haḳka
Kim olmuş idi tãriḳatde gün gibi meşhûr

171. **kim:**

Tarih 25

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Müfti-i ebü'l-fazl semiyi-yi Esedullâh
Kim 'âleme bir luḳfi idi Rabb-i Mecid'üñ

172. **kim:**

Tarih 27

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Müşerref itdi fetvâ şadrını bir sâni-i Nu'mân
Kim oldı 'iffet ü fazlıyla zât-ı pâk-i bî-hem-tâ

173. **kim:**

Müfret 12

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Kim baksa ʿāleme nazar-ı iʿtibār ile
Mümkin midür ki fark ide ağıyarı yār-ile

174. **kim:**

Tahmis 3

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Kim eylerdi güzer rāh-ı haṭar-nāk-i maḥabbetden
Silāh-ı ʿāşıkı ger olmasa bî-vehm ü bāk olmak

175. **kim:**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Ki bağlacı.

Mülk-i ḳurbü'l-ḳurb-ı Rabbānide olduñ mihmān
Kim o ḥāli nuṭḳ-ile mümkün degül şerḥ ü beyān

176. **kim:**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Kim itdi seni cenāb-ı Raḥmān
Ḥʿāhiş-ger-i ʿilm ü fazl u ʿirfān

kimesne:

1. **kimesne:**

Gazel 13

Mısra: 13

Belgisiz zamir.

Olmaz kimesne rāh-rev-i cādde-i şavāb
Tā olmaya Nesīb meded-baḥşī luṭf-ı Rab

kimse:

1. **kimse:+de**

Kaside 6

Mısra: 7

Belgisiz zamir.

Ḥalle hīç kimsede ḳudret mi var ol ʿuḳdeyi kim
Ḥallin itdükçe irāde daḥi muḥkem-ter olur

2. **kimse:+y, +e**

Gazel 15

Mısra: 10

Belgisiz zamir.

Ārāmgeh-i ḳaşr-ı ḥaḳīḳat olur āḥir
Her kimseye kim ola memer bāb-ı şerīʿat

3. **kimse:**

Müsemmen 1

Mısra: 11

Belgisiz zamir.

Ḳadrüñi fehm itmedi şol kimse kim dil kürdur
Şānuñi münkir olan luṭf-ı Ḥüdüd'dan dürdür

4. **kimse:**

Tarih 9

Mısra: 5

Belgisiz zamir.

Bu zevkuñ kimse idrāk itmedi mislin bu ʿālemde
Meger ʿāşık ola nāgeh resīde vaşl-ı cānāna

5. **kimse:+nüñ**

Kıt'a 9

Mısra: 2

Belgisiz zamir.

ʿİlm-ile olsa fūrū-māye ferīd-i rüzgār
Kimsenüñ maḳşūdını luṭf ile incāḥ eylemez

6. **kimse:+y, +e**

Kaside 3

Mısra: 6

Kişi, herhangi bir kişi, kimse.

Ben faḳīre yā Resūlallāh şefāʿat ḳıl o dem
Kim ola her kimseye aʿmāline lāyık cezā

7. **kimse:**

Gazel 32

Mısra: 5

Belgisiz zamir.

Dest ü pây-ı pāk-dilden kimse itmez iştikā
Şehr-yāruñ ‘adl ü dādı şāmil-i eṭrāf olur

8. **kimse:**

Gazel 169

Mısra: 7

Belgisiz zamir.

Ser-menzil-i ümīde irişmez o kimse kim
Himmet gibi tekāver-i reh-vārı olmaya

9. **kimse:**

Gazel 147

Mısra: 8

Belgisiz zamir.

‘Aks-i hüsünden bile dil-gīr olur āyīnede
Kimse yā Rab mübtelā-yı şūḥ-ı ḥōd-bīn olmasun

10. **kimse:**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Belgisiz zamir.

Sāye-endāz olmaz anuñ-çün nihāl-i kāmētüñ
Añlamaz kimse kemāhī rütbe-i mahiyyetüñ

11. **kimse:**+y, +e

Gazel 57

Mısra: 9

Belgisiz zamir.

Ol perī-peyker dimiş inşāf idüp bir kimseye
Cevrūme yokdur Nesīb-āsā taḥammül gösterür

12. **kimse:**

Gazel 78

Mısra: 8

Belgisiz zamir.

Olmasa ḥātem-i tevfiḳ-ı Ḥudā zīb-i benān
Kimse teshīr-i perī ile Süleymān olmaz

13. **kimse:**

Gazel 210

Mısra: 6

Belgisiz zamir.

Ḥüsün odur dilber odur ‘ışık odur ‘āşık odur
Kimse yok zāt u şifātında anuñ enbāzı

14. **kimse:**+y, +e

Tarih 8

Mısra: 2

Belgisiz zamir.

Dirigā gitti Ḥāfız gibi bir zāt-ı melek-ḥaslet
Ki bildi maḥfel-i fānī degüldür kimseye me’men

15. **kimse:**

Tahmis 4

Mısra: 17

Belgisiz zamir.

‘Aceb reh-yāb-ı kūy-ı şevḳ olur mı kimse ey ‘Ārif
Sevād-ı ḥayretüñ ser-geşteḡān-ı merzübümünden

16. **kimse:**

Gazel 144

Mısra: 4

Belgisiz zamir.

Ol bāḡ-ı bahāyam ki degül pā-zede şaḥnum
Gül-çin-i vişāl olmadı kimse çemenümden

17. **kimse:**

Gazel 152

Mısra: 2

Belgisiz zamir.

Şöyle āşüfte cihān zülf-i perişānından
Dāmenin fehm idemez kimse giribānından

18. **kimse:**

Gazel 45

Mısra: 10

Belgisiz zamir.

Gül-i şüküfteyem ammā ser-i zükāmīde
Ne kimse bŷyime řālib ne i'tibārum var

19. **kimse:+nŷñ**

Gazel 6

Mısra: 3

Belgisiz zamir.

Dāne-i ŷmmīdini nerm eylemez hiç kimsenŷñ
Tā-be-key gerdān olur bilmem tehī nŷh āsiyāb

kīmyā:

1. **kīmyā:**

Gazel 38

Mısra: 4

*Deşersiz elementleri altın ve gŷmŷşe şevirdiğine
inanılan hayali alaşım, iksir veya bu işle ilgilenen ilim;
ender bulunan kıymetli şey.*

şime-i sencīdedŷr iksir ile mermŷz olan
Kīmyā řān itme kim taķlib-i māhiyyetledŷr

2. **kīmyā:**

Gazel 86

Mısra: 12

*Deşersiz elementleri altın ve gŷmŷşe şevirdiğine
inanılan hayali alaşım, iksir veya bu işle ilgilenen ilim;
ender bulunan kıymetli şey.*

Riyā hŷlŷř gibi zāta eylemez te'sir
Birŷn-ı şime řilā kīmyā yerin çutmaz

kinār ol-:

1. **kinār ol-:-miş**

Gazel 95

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sarılmak.

Nesīb-i derd-mendŷñ cŷy-bār oldu dem-i şeşmi
Seni ey serv-řaddŷm didiler ğayra kinār olmiş

kirbās:

1. **kirbās:**

Rŷbai 47

Mısra: 4

Bez, kumaş.

Ol gŷn ki cihāndan idesin 'azm-i sefer
Hem-rāhuñ olur bir iki pāre kirbās

kirişme:

1. **kirişme:**

Gazel 117

Mısra: 3

İşve, naz, cilve.

Evvel kirişme fitnede tiğ imtiħān ider
Řařd eylese ne dem ki dil ŷ cāna gŷzlerŷñ

kişi:

1. **kişi:+de**

Gazel 58

Mısra: 1

Adam, insan, kimse.

řadāķat olsa kişiide riyāyı neylerler
Nifaķ-pişe olan āřināyı neylerler

2. **kişi:**

Gazel 78

Mısra: 6

Adam, insan, kimse.

İmtiħān tā ki ola ortada seng-i mi'yār
Kişi da'vā ile hiç fā'iķ-ı akrān olmaz

3. **kişi:**

Gazel 79

Mısra: 9

Adam, insan, kimse.

Çeşm-i dilden ħavel-i kesreti def' itse kişi
Bu merāyāya bakup ħaķķ-ile ħŷd-bīn olmaz

4. **kişi:**

Gazel 83

Mısra: 4

Adam, insan, kimse.

Hâlsüz kâl ile ‘irfân-ı Hüdâ girmez ele
Mâlihulyâyıla müflis kişi Çârûn olmaz

5. **kişi:**+y, +e

Gazel 169

Mısra: 3

Adam, insan, kimse.

Nâmûs u ‘âr olur kişiye mücib-i şeref
‘Ârî olur şerefden o kim ‘ârı olmaya

6. **kişi:**+den

Gazel 192

Mısra: 4

Adam, insan, kimse.

Esîr oldu dil-i ye’s ülfetüm bir nâ-müselmâna
O kâfir kişiden ümmîd-i şefkat çanda ben çanda

7. **kişi:**+nüñ

Kıt'a 18

Mısra: 2

Adam, insan, kimse.

Nâ-maḥal güftâra âgâz eyleme mecnûn gibi
Bî-hüde sözdür kişinüñ pâyesin dün eyleyen

8. **kişi:**+nüñ

Kıt'a 19

Mısra: 1

Adam, insan, kimse.

Cihân içinde esîr-i zen olmayan kişinüñ
Teni mu‘azzeb ise cânı istirâhat ider

9. **kişi:**

Kaside 6

Mısra: 7

Adam, insan, kimse.

Nürdan fark idemez rûz u şebi şol kişi kim
Şıdık ile gûşe-güzîn-i ḥarem-i enver olur

10. **kişi:**

Gazel 78

Mısra: 8

Adam, insan, kimse.

Ketm-i esrâr-ı şehenşâh ider elbette nedîm
Güft ü güy ile kişi nâ’il-i ‘irfân olmaz

kişver:

1. **kişver:**+de

Gazel 31

Mısra: 4

Memleket, ülke.

Mülk-i dil ḥâşş-ı şehenşâh-ı ḥayâl-i yârdur
İntizâm-ı kâre bir kişverde bir dâver yeter

2. **kişver:**+i,+ n, +e, +dür

Gazel 120

Mısra: 1

Memleket, ülke.

Dil kişverinedür seferi Mevlevîler'üñ
Cezb-i Ḥaḫ oldu râh-beri Mevlevîler'üñ

3. **kişver:**+i

Rûbai 65

Mısra: 4

Memleket, ülke.

Bir şâh-ı cemâl daḫi mâlik olamaz
Dil kişveri milket-i Süleymân oldu

kişver-i ervâh:

1. **kişver-i ervâh:**

Kaside 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Canlar ülkesi.

Sen ḥıdîv-i dâd-kârı kişver-i ervâh idüñ
İtmemişdi ‘âlem ü Âdem daḫi kesb-i ḥayât

kişver-i in‘âm u ihsân:

1. **kişver-i in'ām u ihsān:+a**

Tarih 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İyilik etme memleketi.

Cenāb-ı Şeyh Bostān nuḥbe-i evlād-ı Mevlānā
Kim oldur dād-fermā kişver-i in'ām u ihsāna

kişver-i rāz:

1. **kişver-i rāz:+uñ**

Gazel 115

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sır ülkesi.

İşk āfet-i cem'iyet-i dildür ki hemişe
Ma'müresi vîrane olur kişver-i rāzuñ

k'it-:

1. **k'it-:-ti**

Tarih 18

Mısra: 6

Ki etmek.

Eyyede'llah ne ḥoş mekremet-i ḥākānī
K'itti taḥsîn aña sükkān-ı semāvāt-ı 'ulā

kitāb:

1. **kitāb:+ı**

Mesnevî 2

Mısra: 5

*Herhangi bir konuda mensur veya manzum olarak
yazılmış ve basılmış olan eser.*

Aḥlāk kitābı Meşnevî'dür
Burhān-ı ricāl-i ma'nevîdür

kitābe-i tāk:

1. **kitābe-i tāk:+ı**

Kaside 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kubbedeki kitabe.

Cihān-ı ma'rifetüñ nazmıdır kitābe-i tākı
Çemenistān-ı ma'anîsi bāğ-ı 'işka mesîre

kitāb-ı 'ālem:

1. **kitāb-ı 'ālem:+üñ, -**

Gazel 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kâinat kitabı.

Egerçi zerreyüz mihr-i kâdimüñ tâbiyuz cānā
Kitāb-ı 'ālemüñ fihrist-i faşl u bâbiyuz cānā

kitāb-ı dāniş:

1. **kitāb-ı dāniş:+i, +nüñ**

Kaside 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İlim, irfan kitabı.

Kitāb-ı dānişinüñ intihāsı nā-ma'lüm
İki şaḥifesidür nüşḥa-i ebedle ezel

kitāb-ı müzehheb:

1. **kitāb-ı müzehheb:+üñ**

Gazel 112

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mezheplerin kitabı.

Fehm idebildüñ ise me'ālin yeter saña
Nîli varaḥlu heft kitāb-ı müzehhebüñ

kiyāh:

1. **kiyāh:+uñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Ot.

Bāğ-ı İrem'e deḡişmez iken
Küyuñda kemîne bir kiyāhuñ

ko-:

1. **ko-:-dı, -lar**

Gazel 157

Mısra: 4

Bırakmak, koymak.

Çāk çāk eylemedüñ ‘aşıq-ı şürîdelerüñ
Hâsretüñle ne girîbân qodılar ne dâmen

2. **ko-:-ma, -sañ**

Mesnevi 2

Mısra: 9

Bırakmak, koymak.

Elden qomasañ bir iki hafta
Zevkı bulunur refte refte

3. **ko-:-mam**

Gazel 129

Mısra: 13

Bırakmak, koymak.

Qomam elümden anuñ dâmen-i maḥabbetini
Tutınca dâmen-i ‘ömr-i ‘azîzi dest-i ecel

4. **ko-:-maz**

Gazel 41

Mısra: 3

Bırakmak, koymak.

Celâl-i ḥüsni ḥayâlin qomaz muṭâla‘aya
Gegerçi çeşm-i dile şüretâ gelür görünür

5. **ko:**

Gazel 46

Mısra: 9

Bırakmak, koymak.

‘Arz-ı ḥâl it ol şeh-i ḥüsne Nesiba ḥavfi qo
Bir gedâyı gâh olur bezminde sulṭân söyledür

6. **ko:**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Bırak / boşver.

Gel cevri qo āh-ı nîm-i şebden
Ġâyet ḥazer it ki nev-cüvânsın

k'o:

1. **k'o:**

Kaside 2

Mısra: 5

Ki o.

Sensin sebep necâtına Tüfândan k'o dem
Keştî-i Nüh buldı selâmet dükendi yem

k'ol:

1. **k'ol-:-ur**

Gazel 23

Mısra: 8

Ki olur.

Sözi ḥatm eyle istifsâr-ı la‘l-i yâr ile ey dil
K'olur mühr-i şehen-şâh ile ḥayli nâm-ver kâğız

2. **k'ol:-mış, -dur**

Rübai 23

Mısra: 3

Ki o.

Sen ol şeh-i mülk-i Qureyş k'olmuşdur
Dîvân-ı şefâ‘atüñde şaf-beste rüsül

k'ola:

1. **k'ola:**

Gazel 106

Mısra: 5

Ki ola.

Her zât-ı bî-ḥıred k'ola evzâ‘ı dil-ḥırâş
Beñzer hemân o zevraqa kim nâ-ḥudâsı yok

2. **k'ola:**

Kaside 7

Mısra: 1
Ki ola.

O bāğ-ı dil k'ola ezhâr-ı feyż-i Hakk'a maḥal
Olur nesîmi anuñ na't-i Aḥmed-i mürsel

3. **k'ola:**
Kaside 7
Mısra: 6
Ki ola.

Kerem-nisâr ki bûy-ı buhûr-ı mekremeti
Muḥâldür k'ola güncide-i dimâğ-ı emel

4. **k'ola:**
Kaside 10
Mısra: 13
Ki ola.

Revâ midur k'ola dervîş nâmi kendisi 'âmî
Ne vech ile vara rûz-ı cezâda maḥzar-ı Pîr'e

5. **k'ola:**
Rûbai 2
Mısra: 4
Ki ola.

Olsa n'ola hem-sâye-i beyt-i ma'mûr
Bir dil k'ola dest-bürd-i 'ıŝkuñla ḥarâb

kon-:

1. **kon-:-dı**
Kaside 3
Mısra: 9
Konmak.

Ḳondı nüh-mînâ-yı çarḥa ravzañı tezyîn için
Gice ŝebbûy-ı kevâkib rûz-i gül şems-i duḥâ

2. **kon-:-an, -lar**
Kaside 8
Mısra: 5
Konuk, misafir.

Ribâṭ-ı cihâna ḳonalar göçerler
Yetişmez mi 'ibret geçenler muḳaddem

3. **kon-:-ar**

Gazel 54

Mısra: 3

(Uçucu şey) Uçmasına son verip bir yerde durmak.

Geh revzene-i pâse ḳonar ṭâyir-i maṭlab
şayd-ı emelûñ dâmi hemân şanma ṭalebdür

Konya:

1. **Ḳonya: +y, +a**

Tarih 7

Mısra: 6

Konya şehri.

Gezerek bâdiye-i ğurbeti seyyâḥâne
'Āḳıbet Ḳonya'ya sevk itdi mürûr-ı eyyâm

2. **Ḳonya:**

Tarih 21

Mısra: 4

Konya şehri.

Seyr it każâ-yı Hakk'ı ol zât-ı bî-'adile
Ḳonya virilmiş iken ḥükm-i şerî'at ile

korḳ:

1. **korḳ-:-ar**

Gazel 198

Mısra: 5

Korkmak.

Hem eyler ârzü didâruñı hem ğamzeden korḳar
Dil-i pür-izṭırâb-ı 'âŝıka ḥavf u recâ dūŝdi

koy-:

1. **koy-:-dı**

Kaside 2

Mısra: 4

Birakmak, koymak.

Ancaḳ senüñ zuhûruñ için geldi 'âleme
Ādem behiŝti ḳoydı olup târik-i ni'am

2. **ķoy-:-maz**

Gazel 145

Mısra: 5

İzin vermek.

O Őuĥa ĥālūmi taĥrīre ķoymaz āteŐ-i dil
Elūmde ĥāme yanar farĥ-ı sūz u tābumdan

3. **ķoy-:-ınca**

Tarih 10

Mısra: 3

Koymak, bırakmak.

Ķoyınca ĥaĥtını ruĥsār-ı āteŐin ũzre
Őarıldı sūnbūl-i mūŐkīn Őanki verd-i tere

2. **ķoy-:-a, -lum**

Gazel 173

Mısra: 14

Koymak, bırakmak.

HemiŐe fikrūmūz olsun Nesīb rūy u lebi
Gūl ile mūl ķoyalum biz Őūkūfe-dānumuza

ķoyn:

1. **ķoyn:+i, +n, +da**

Gazel 139

Mısra: 12

Gōĭũsle ĭysi arası.

Tab‘umda ararken dūr-i ma‘nāyī Nesībā
Ķoynında bulup kil-k-i ĭūher-bāra yapıŐdum

ķōhen:

1. **ķōhen:**

Gazel 151

Mısra: 10

Eski.

Hep cūmlesini ĥār-ı fenā ĥāk idecekdūr
Farĥ itme ķōhen ĥırkayı zerrīne ķabādan

2. **ķōhen:**

Kaside 1

Mısra: 13

Eski.

Tā ķōhen ĭūlzār-ı ‘ālemde ola ĭūl ser-zede
Tā ki devr ide ĭūlistānı Őaba ile debūr

ķōhne:

1. **ķōhne:**

Tahmis 1

Mısra: 18

Eski, eskimiş.

Geĥūp Vehbī cihānuñ ‘izzetinden
Biz ancak ķānī‘ūz ķōhne ‘abāya

2. **ķōhne:**

Gazel 133

Mısra: 8

Eski, eskimiş.

Dūd-ı āĥ ile idūp dāĭ-ı seri perverde
Gūl ũ reyĥānını bu ķōhne sifālūñ ĭōrelūm

3. **ķōhne:**

Gazel 143

Mısra: 8

Eski, eskimiş.

Ebruvānın itdi ķūffār-ı ĥaĥ-ı rūdūr miyān
Ķōhne ťāk-ı deyre dōndi bir zamān miĥrāb iken

ķubbe:

1. **ķubbe:**

Gazel 174

Mısra: 9

Kubbe.

Zebercedden ya ĥōd bir tikme-i zerrīndūr ol ķubbe
Ķirībān-ı ķabā-yı Őāhed-i ra‘nā-yı dūnyāda

2. **ķubbe:+si**

Gazel 174

Mısra: 4
Kubbe.

Şehenşâh-ı cüyüş-ı evliyâdur hâzret-i Monlâ
Yeşil bir bargehdür kubbesi şahrâ-yı ma'nâda

3. **qubbe:si**
Kaside 10
Mısra: 5
Kubbe.

'Aceb mi kubbesi 'arşa mûmâs olursa ma'kardur
Cenâb-ı hâzret-i Monlâ gibi veliy-i kebîre

4. **qubbe:**
Tarih 19
Mısra: 5
Kubbe.

Ne qubbe hâtem-i firûze idi dest-i dünyâda
Ne qubbe şekl-i ma'hrûfide bir serv-i sehî-bâlâ

5. **qubbe:**
Tarih 19
Mısra: 6
Kubbe.

Ne qubbe hâtem-i firûze idi dest-i dünyâda
Ne qubbe şekl-i ma'hrûfide bir serv-i sehî-bâlâ

kubbe-i gerdün:

1. **qubbe-i gerdün:**
Kaside 1
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Gök kubbe.

Zille-i bâb olmağa dergâhuña şâyân idi
Nürdan olsa ser-â-pâ qubbe-i gerdün çü hür

kubbe-i hâdrâ:

1. **qubbe-i hâdrâ:si**
Gazel 174
Mısra: 14

Kelime Tipi: -
Yeşil kubbe.

Nesîbâ keşti-i Nüh-ı nebîdür türbe-i Monlâ
Muraşşâ' bir fenerdür qubbe-i hâdrası bâlâda

2. **qubbe-i hâdrâ:**
Tarih 19
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Yeşil kubbe.

Cenâb-ı hâzret-i Monlâ Celâle'd-dîn-i Rûmî'nüñ
Yıkıldı merkad-i pâkindeki ol qubbe-i hâdrâ

kubbe-i nîli-i eflâk:

1. **qubbe-i nîli-i eflâk:re**
Tarih 19
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Göge ulaşan kubbe.

Bakâ oldukça tâ bu qubbe-i nîli-i eflâke
Hudâ şadr-ı vezâretde ide bânîsini ibkâ

kubbe-i pür-naqş-ı Mevlânâ:

1. **qubbe-i pür-naqş-ı Mevlânâ:**
Tarih 19
Mısra: 12
Kelime Tipi: -
Mevlana'nın işleme dolu kubbesi.

Nesîbâ mülhem-i gaybî didi târih-i tecdîdin
Yine minâ yapıldı qubbe-i pür-naqş-ı Mevlânâ

kubbe-i vâlâ-yı hâdrâ:

1. **qubbe-i vâlâ-yı hâdrâ:da**
Gazel 174
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Yüksek yeşil kubbe. (Mevlana Celaleddin Rumi'nin türbesi).

Ser-i zerrin-‘alem ol k bbe-i v l -y  h dr da
Uc  b r na  kmiŖ Ŗem‘d r f n s-ı m n da

kubbe-niŖin:

1. k bbe-niŖin:

Tarih 12

Mısra: 5

*Kubbealti’ndaki d van toplantılarına katılan vezirlerin
bir tanesi.*

H t  ile k bbe-niŖin oldu riy set buldu
Ser-fir z-ı v zer  R m  Mehemmed PaŖa

2. k bbe-niŖin:

Tarih 12

Mısra: 14

*Kubbealti’ndaki d van toplantılarına katılan vezirlerin
bir tanesi.*

Didi t rihi ile müjde-res n n-ı Nes b
‘Adl-ile k bbe-niŖin oldu Mehemmed PaŖa

k ce-gerd-i h dmet:

1. k ce-gerd-i h dmet:+ n 

Kaside 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hizmet peŖinde koŖmak.

K ce-gerd-i h dmet n oldu g r h-ı evliy 
H dim n-ı dergeh-i devlet-me’abu ndur h d t

k ce-i c n n:

1. k ce-i c n n:+ y, +e

Gazel 94

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin sokağı.

 h ile gider k ce-i c n neye gönlüm
Bir n me-i ser-bestedür ol t re ŖarılmıŖ

k ce-i Ŗeh:

1. k ce-i Ŗeh:+de

Gazel 41

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sultan  arŖısı.

Ol  fet n ser-i k yına var hir s itme
HemiŖe k ce-i Ŗehde ged  gelür görinür

kudret:

1. kudret:+ n 

R bai 62

Mısra: 3

G c, kuvvet, takat.

K milleri fehme kudret n yok  turalum
B r  hele kendi z tu nı fehm eyle

2. kudret:+ , +m

Kaside 2

Mısra: 15

G c, kuvvet, takat.

Hüsn-i ‘amel deminde olur kudretüm ‘adim
Z r- verem g n hda  n zayđam-ı ecem

3. kudret:

Kaside 1

Mısra: 3

G c, kuvvet, takat.

Kimde kudret var kem hi ider evŖ fu n sen n
Sıyyem  bu bende-i k st h-ı n -ferm n-ı ‘ r

4. kudret:

Kaside 6

Mısra: 7

G c, kuvvet, takat.

H lle hiç kimsede kudret mi var ol ‘u deyi kim
H llin itdükçe ir de dağı mu kem-ter olur

5. kudret:

Müsemmen 1

Mısra: 5

G c, kuvvet, takat.

Kimde kudret var ki vaşfuñ ide haqq üzere edā
Medh-i zāt-ı pākūne icmāldür şemsü'l-hüdā

Kuds:

1. **Ḳuds:**

Tarih 7

Mısra: 4

Kudüs.

Himmat-i hazret-i Pîr ile görildi cümle
Mekke vü Ḳuds ü Medîne taraf-ı Mısr ile Şām

ḳudsiyān:

1. **ḳudsiyān:+a**

Kaside 5

Mısra: 6

Melekler.

Ammā ne na't na't-i Resül-i cihāniyān
Kim ḳudsiyāna bendelügi iftiḥārdur

2. **ḳudsiyān:**

Gazel 55

Mısra: 9

Melekler.

Güş eyleyüp Nesib sözüñ ḳudsiyān didi
Ḥaqqā bu güne nādire-gü şā'ir az olur

3. **ḳudsiyān:**

Gazel 93

Mısra: 6

Melekler.

Ḥaṭ-ı sebzüñ degül eṭrāf-ı la'l-i rüh-baḥşuñda
Ser-i ser-çeşme-i Āb-ı ḥayātı ḳudsiyān ṭutmuş

ḳudüm:

1. **ḳudüm:+uñ, +la**

Kaside 2

Mısra: 2

Gelme, geliş; ayak basma.

Luṭf-ı Ḥudā ḳabā'il-i ehl-i zemîn gibi
İtdi sipihriyāni ḳudümüñla muḡtenem

ḳudüm eyle-:

1. **ḳudüm eyle-:-r**

Gazel 211

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayak basmak.

Eyler ḳudüm şāhed-i vecd ihtiyārsuz
Mānend-i nāy-ı naḡme-serā Mevleviler'i

ḳudüm-ı dil-rübā:

1. **ḳudüm-ı dil-rübā:+dan**

Gazel 204

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül çalan sevgilinin geliş.

Ḳudüm-ı dil-rübādan bezm-i düşmen tāb-nāk oldu
Cemālinden o Yūsuf-ṭal'atüñ zindān güzellendi

ḳudüm-ı ḥayl-i ḡam:

1. **ḳudüm-ı ḥayl-i ḡam:+a**

Gazel 134

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Keder, sıkıntı sürüsünün geliş.

Güşāde dāḡ mıdur cā-be-cā bu sīnemde
Ḳudüm-ı ḥayl-i ḡama dūr midür nedür bilmem

ḳufi:

1. **ḳufi:+uñ**

Gazel 34

Mısra: 10

Kilit. Sürgü.

Bir gün açar āḥir der-i ümmidümi devrān
Miftāḥı o ḳufiñ yine āh-ı seḫerümdür

ḳufi-ı ümüd:

1. **kufl-ı ümîd:**

Gazel 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ümit kilidi.

İrişür dest-i luṭf-ı Rabb-i Mecîd

Açılır lâ-muḥâle kufl-ı ümîd

küh-ı âhenîn:

1. **küh-ı âhenîn:**

Gazel 77

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Demirden yapılmış dağ.

Dil-i sengîngēh-i maḡrūr olup ‘uşşâka cevri itme

Ḥadeng-i âha küh-ı âhenîn olsa siper olmaz

kuhl id-:

1. **kuhl id-: -en, -ler**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sürme sürmek.

Ḥâk-i küyuñ kuhl idenler oldılar ehl-i naẓar

Sırr-ı maḡbûbiyyetüñde ‘aql-ı kâşır ḥîre-ser

kuhl-i başar:

1. **kuhl-i başar: +dur**

Gazel 163

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Göz sürmesi.

Ġubâr-ı dergehüñ kuhl-i başardur yâ Resûlallâh

Ḥarîmüñ kible-i ehl-i naẓardur yâ Resûlallâh

kuhl-i cevâhir:

1. **kuhl-i cevâhir:**

Gazel 14

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Cevherler sürmesi.

Çün kuḥl-i cevâhir ber idem dîdeler üzre

Yâ Rab beni ḥâk-i ḳâdem-i ehl-i kemâl it

kuḥl:

1. **kuḥl: +ı**

Gazel 33

Mısra: 10

Köle, esir, tutsak.

Saḥa ṭoġrı söz Nesîbâ dil-i mübtelâda ḥâlâ

Ol şeh-i serîr-i ḥüsnüñ ḳulı olmaġa heves var

2. **kuḥl: +ı**

Gazel 33

Mısra: 10

Köle, esir, tutsak; aşık.

Saḥa ṭoġrı söz Nesîbâ dil-i mübtelâda ḥâlâ

O şeh-i serîr-i ḥüsnüñ ḳulı olmaġa heves var

3. **kuḥl: +ı, +n, +a**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.

Zannum budur ki ben ḳulına ide maġfîret

Cürm ü ḥaṭâ ile eger olsam daḥi ferîd

4. **kuḥl: +luġ, +u, +ñ, -dan**

Rûbai 8

Mısra: 4

Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.

Cürmüm bilürem ki ‘abd-i nâ-fermānam

Ben bendeñi ḳulluġuñdan itme âzâd

kuḥl ol:

1. **kuḥl ol:**

Gazel 124

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Kul olmak, kulluk yapmak.

Cihād-ı ekbere maqdūr şarf it dirlik isterseñ
Kul ol dergāh-ı Hakk'a ne za'im ü ne sipāhī ol

kulak tut-:

1. **kulak tut-:**-duqça
Kıt'a 5
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Deyim**
Dinlemek.

Toğrısı nāya kulak tutduqça
Demine hū çekerüz üstāduñ

kulle-i kâf-ı sa'âdet:

1. **kulle-i kâf-ı sa'âdet:**+de
Kaside 1
Mısra: 16
Kelime Tipi: -
Mutluluk Kaf Dağı'nın zirvesi.

Nazra-i luţfuñla manzūr olsa bir kem-ter meges
Kulle-i Kâf-ı sa'âdetde olur şāh-ı tıyūr

kulzüm-i 'ışk:

1. **kulzüm-i 'ışk:**+da
Gazel 135
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Aşk denizi.

Sedd-i rāh oldı baña havf-ı neheng-i ümmid
Kulzüm-i 'ışkda gönümce şināh eylemedüm

kumri:

1. **kumri:**
Gazel 57
Mısra: 6
Güvercinler takımından, güvercinden küçük, boz, gri renkli bir kuş.

Gülşene ey serv ü kad gül-ruḥ hırām itdükçe sen
Bülbüle kumri seni kumriye bülbül gösterür

2. **kumri:**+y, +e

Gazel 57

Mısra: 6

Güvercinler takımından, güvercinden küçük, boz, gri renkli bir kuş.

Gülşene ey serv ü kad gül-ruḥ hırām itdükçe sen
Bülbüle kumri seni kumriye bülbül gösterür

kür:

1. **kür:**+dur
Müsemmen 1
Mısra: 11
Kör, amā.

Qadrüñi fehm itmedi şol kimse kim dil kürdur
Şānuñi münkir olan luţf-ı Hüdā'dan dürdur

kur-:

1. **kur-:**-ıl, -dı
Müsemmen 1
Mısra: 7
Kurmak; kurulmak.

Gülşen-i qurba qurıldı bārgāh-ı devletüñ
Qābe Qavseyñ oldı burc-ı āfitāb-ı 'izzetüñ

Kur'an:

1. **Kur'an:**-'dur
Gazel 121
Mısra: 2
Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, kelam-ı kadim, Kur'an-ı Kerim.

Āyet-i evşāfunuñ tefsiridür ḥayrū'l-verā
Nükte-i aḥlākuñuñ ta'biri Qur'an'dur senüñ

2. **Kur'an:**-'dur
Müsemmen 1

Mısra: 9
Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, kelam-ı kadim, Kur'an-ı Kerim.

Āyet-i evşāfuñuñ tefsīridür hayrū'l-verā
Nükte-i ahlākuñuñ ta'bīri Qur'an'dur senüñ

kurbāni-i bismilgeh-i 'ışk:

1. **kurbāni-i bismilgeh-i 'ışk:uñ**
Rübai 6
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Aşkın besmele yerinin kurbanı.

Pervāne-i şem'-i bezm-i hüsnüñ ervāh
Kurbāni-i bismilgeh-i 'ışkuñ ecsām

kurb-ı bī-keyfiyyet:

1. **kurb-ı bī-keyfiyyet:uñ**
Gazel 121
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Halsiz yakın olma.

Kurb-ı bī-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola 'uqūl
Cebrā'il esrār-ı mī'rācuñda hayrāndur senüñ

2. **kurb-ı bī-keyfiyyet:uñ**
Müsemmen 1
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Halsiz yakın olma.

Özge kurbıyyet idi ne ittiḥād u ne ḥulūl
Kurb-ı bī-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola 'uqūl

kurb-ı kurb-ı meclis-i üns:

1. **kurb-ı kurb-ı meclis-i üns:**
Kaside 2
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Dost meclisinin yakınlığına yakınlık.

Tā kurb-ı kurb-ı meclis-i üns oldu menzilüñ
Nüh raḥş zer kecīme ki vaz' eyledüñ ḳadem

kurb-ı Yezdān:

1. **kurb-ı Yezdān:ı**
Tarih 13
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Allah'a yakınlık.

Ḥarf-i menkūṭ ile tāriḥin Nesibā didiler
Şeyḫ İlyās ide dā'im kurb-ı Yezdān'ı maḥal

kurbıyyet:

1. **kurbıyyet:**
Müsemmen 1
Mısra: 7
Yakın olma durumu, yakınlık.

Özge kurbıyyet idi ne ittiḥād u ne ḥulūl
Kurb-ı bī-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola 'uqūl

küre-i endişe:

1. **küre-i endişe:ıde**
Rübai 48
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Düşünce dünyası.

Yā küre-i endişede kāl eyle sözüñ
Yā keff-i lisāna eyle mu'tād özüñ

kür-ı dil:

1. **kür-ı dil:ıden**
Gazel 106
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Kör gönül,(Görmezden gelen kimse bağlamında kullanılmıştır.).

Her kür-ı dilden itme recā-yı nazar k'anuñ
İmdād-ı nūr-ı çeşm idecek tütıyāsı yok

kurs-ı âfitâb-ı münir:

1. kurs-ı âfitâb-ı münir:+e

Kaside 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Parlak güneşin yüzü.

Nikâhı eylemede dâ'imâ ifâza-i envâr
Meh-i çehâr-dehe kurs-ı âfitâb-ı münîre

kurtar-:

1. kurtar-:-ur

Gazel 22

Mısra: 6

Kurtarmak.

Çayd-ı Efrâsiyâb-ı kesretten
Kurtarur câmî Rüstem-i tevhid

küşîş it-:

1. küşîş it-:

Gazel 110

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çalışmak.

Her dem Nesib hâlünü ıslâha küşîş it
Mâni' degül ne güne olursa kıyâfetün

2. küşîş it-:

Gazel 193

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çalışmak.

Olasın tâ ki ziyâ-pâş-ı şafâ her bezme
Küşîş it şâf-derün olmağa kandil gibi

3. küşîş it:

Müfret 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çalışmak.

Güdâzân eyle cism-i zerdüni nâr-ı maḥabbetle
İşün altun idince küşîş it nâr-ı maḥabbetle

Kuss İbni Sâ'ide:

1. Kuss İbni Sâ'ide:

Kaside 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Câhiliye döneminde Hz. Peygamber'in kendisini
dinlediği, tevhid inancına bağlı hatip ve şair.*

Bi'setden evvel eyledi Kuss ibni Sâ'ide
İslâmı cins-i rahmet-i Rahmân için selem

kuşür:

1. kuşür:

Gazel 69

Mısra: 6

Hata, eksik, noksan.

Der-kenâr olmağa meyli var imiş 'uşşâka
'Arz-ı hâl itmede cânâna kuşür eylemişüz

2. kuşür:+i, +n, +ı

Tarih 17

Mısra: 8

Kabahat, suç; eksiklik.

Hümâ-yı rûhı ola lâne-sâz-ı kulle-i kurb
İde cenâb-ı ilâhî kuşürünü mağfûr

kütâh id-:

1. kütâh id-:-e, -gör

Gazel 151

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kısaltmak, kesmek. (el çekmek bağlamında
kullanılmıştır.).*

Ey dil niçe bir keşmekeş-i 'âlem-i esbâb
Kütâh idegör destüni dâmân-ı recâdan

kuṭb-ı devâyir-i kemâl:

1. **ḳuṭb-ı devāyir-i kemāl:**

Tarih 22

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Olgunluk aleminin kutbu.

Vāris-i kāmīl-i Nebī ḳuṭb-ı devāyir-i kemāl
Vāşıl-ı menzil-i yaḳın ḡavs-ı ḳabāyil-i verā

ḳuvvet:

1. **ḳuvvet:**

Gazel 6

Mısra: 6

Güç, kudret.

Bir perī-peyker güzel tārāca virdi ḳalmadı
Cānda rāḫat tende şıḫḫat dilde ḳuvvet gözde ḫ'āb

ḳuvvet-i ḡayr:

1. **ḳuvvet-i ḡayr:**

Gazel 131

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Başkalarının gücü.

ḳuvvet-i ḡayr iledür cünbişi yok istiklāl
Pāy-ı çübün gibi sābit olamaz pāy-ı ḳalem

ḳuvvet-i iḳbāl:

1. **ḳuvvet-i iḳbāl:+üñ**

Kit'a 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Saadet gücü.

Efendi ḳuvvet-i iḳbālūñ ol ḳadardur kim
Tehemten olsa da bāzū-yı baḫtuñı buramaz

ḳuvvet-i nāmiye-i 'ışk:

1. **ḳuvvet-i nāmiye-i 'ışk:**

Gazel 74

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşkın artan kuvveti.

Āhumuz sünbül-i destār-ı Mesihā iderüz
ḳuvvet-i nāmiye-i 'ışk ile ol ḫāküz kim

küy:

1. **küy:+uñ, +da**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Bāḡ-ı İrem'e deḡişmez iken
Küyuñda kemīne bir kiyāhuñ

2. **küy:+uñ, +da**

Rübai 9

Mısra: 3

Kapı, eşik.

Küyuñda gedālḫ eylemek bī-ser ü pā
Sultānlara oldı taḫt u efserden elez

3. **küy:+uñ**

Gazel 24

Mısra: 1

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Geşt ider küyuñ göñül ey māhir ü āvāredür
Ḳaşdı ḡāhī rüyuña ḫaşretle bir nezẓāredür

4. **kuy:+uñ, +dan**

Gazel 60

Mısra: 3

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Bī-sebeb dūr eyledüñ kuyuñdan a'dā-veş anı
'Āşḫ-ı şādıḫ saña ey bī-vefā dūşmen midür

5. **küy:+uñ**

Gazel 138

Mısra: 5

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Küyuñda yüzüm ḫāk-i reh itmek baña yegdür
Ḳurşide mümās olsa daḫi farḳ-ı külāhum

6. **kūy:+uñ**

Gazel 148

Mısra: 4

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Te'siri ide tab'uñ cā'iz ki perişān

Kūyuñda fiğān eylemez oldum hāzerümden

7. **kūy:+ı, +n, +dan**

Gazel 185

Mısra: 11

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Kūyından eyledükçe Nesīb ol şāhuñ güzer

Kaṭ' eylemez 'alāqayı cān u cihān ile

8. **kūy:+ı, +n, +a**

Terkib-bend 1

Mısra: 2

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Ey bād-ı şabā düşerse rāhuñ

Kūyına o serv kec-külāhuñ

9. **kūy:+uñ, +da**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Kūyuñda olursa itme ta'yib

Feryād u fiğān u nāle efzūn

10. **kūy:+uñ, +a**

Rübai 45

Mısra: 4

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Memnūn görürüz vaşluñ ile ağıyārı

Mesrūr gelüp kūyuña maḥzūn giderüz

kūy-ı cānān:

1. **kūy-ı cānān:+a**

Gazel 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgilinin köyü.

Olaydı zerre-i sūz-ı dilümden bā-ḥaber kâğız

Şaçardı noḡtalardan kūy-ı cānāna şerer kâğız

kūy-ı dil-ārā:

1. **kūy-ı dil-ārā:**

Gazel 84

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Ḥal'-ı kabā-yı meyl-i sivā itmek olmadı

Tā olmayınca kūy-ı dil-ārā maṭāfumuz

2. **kūy-ı dil-ārā:+da**

Gazel 136

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Diyār-ı hecre düşdüm kaldı dil kūy-ı dil-ārāda

Bu yād illerde bir ḥālüm bilür yoḡdur ğarib oldum

kūy-ı ḥakikat:

1. **kūy-ı ḥakikat:+ı**

Gazel 9

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Hakikat köyü.

Zāhid bu ḥire-çeşm ile kūy-ı ḥakikati

Görmek murād ise

kūy-ı kaṅtar-ı enāniyyet:

1. **kūy-ı kaṅtar-ı enāniyyet:+le, +dür**

Gazel 38

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kibir semtinin kantarı.

Dide-i inşāf-veş mizān yoḡdur 'ākile

Vezi cāhil kūy-ı kaṅtar-ı enāniyyetledür

kūy-ı maḩşad:

1. kūy-ı maḩşad:+a

Gazel 45

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Maksad köyü.

Ne gūşe-gİR-i ferāğ olmağā müsā'id dil
Ne kūy-ı maḩşada reftāra iḩtidārum var

kūy-ı nūh-gerdūn:

1. kūy-ı nūh-gerdūn:

Müsemmen 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Dokuz katmanlı gökyüzünün semti.

Sensin ol çābük süvār-ı 'arşagāh-ı lā-mekān
Kūy-ı nūh-gerdūn süm-i esbūnde ğalḩāndur senūñ

kūy-ı yār:

1. kūy-ı yār:+de

Gazel 126

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

O sifāl pārelerūñ ki her biri kūy-ı yārde atılır
Semer-i ḩadıḩa-i nāzdur dil-i zāra seng-i sitem degül

2. kūy-ı yār:+e

Gazel 212

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Felek 'aceb yolumuz kūy-ı yāre düşmez mi
Bizüm de ḩişsemüze bir nezāre düşmez mi

3. kūy-ı yār:+den

Gazel 184

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Eylerem bİ-hüde kūy-ı yārden şad reh-güzer
Şeş-der-i fūrḩatde ben mānend-i zāram āh āh

kūyi-i perr-i hümā:

1. kūyi-i perr-i hümā:+y, +ı

Gazel 58

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Huma kuşunun kanadının sokağı.

Sa'adet ister iseñ bāl-i himmet aç yoḩsa
Fesāne kūyi-i perr-i hümāyı neylerler

kuyūd-ı dehr:

1. kuyūd-ı dehr:

Gazel 67

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zamanın kaydı.

Dil-i şāfi kuyūd-ı dehr ile endūh-gİN olmaz
Midād-ı tİre tağyİR efgen-i ḩab^c-ı nigİN olmaz

küdūret:

1. kūdūret:

Gazel 160

Mısra: 2

Bulanıklık, koyuluk.

Dil şafā-yāb olamaz pāk olmayınca kİneden
Rū-nūma olmaz kūdūret gitmese āyİneden

küffār-ı ḩat-ı rū:

1. küffār-ı ḩat-ı rū:+dur

Gazel 143

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kafirlerin yüzündeki ayva tüyleri. (sevgili bağlamında kullanılmıştır.).

Ebruvânın itdi küffâr-ı haṭ-ı rûdur miyân
Köhne ṭâk-ı deyre döndi bir zamân mihrâb iken

külâh:

1. **külâh:**+u, +m, -a

Terci-bend 1

Mısra: 7

Başa giyilen şapka.

Teller ṭaḳup külâhuma ey âh şu'leden
Serde nişâne-i şıfat-ı imtiyâzum ol

külbe-i ahzân:

1. **külbe-i ahzân:**+u, +m, -a

Gazel 104

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Hüzünler kulübesi; Hz. Ya'kub'un oğlu Yūsuf'tan ayrı
düşükten sonra hayatını üzüntü içinde geçirdiği ev.*

Buldi encâmın ḥumâr-ı fırkat-i cânân Nesib
Geldi ol gül külbe-i ahzânuma sāğar-be-kef

külhan:

1. **külhan:**

Gazel 60

Mısra: 6

Hamam ocağı gibi; azap, keder veren yer gibi.

Âteşüñle ey gül oldum hem semender hem hezâr
Bilmezem mesken baña külhan mıdur gülşen midür

külhan-ı sinem:

1. **külhan-ı sinem:**+de

Gazel 24

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Göğüsteki ocak.

Dil degüldür külhan-ı sinemde aḥker pâredür
Cân-ı süzân anda güyâ murğ-ı âteş-ḥ'âredür

küll:

1. **küll:**

Tarih 30

Mısra: 3

Hep, tüm, bütün. Çok.

Sensin ol üstâd-ı esrâr âşinâ-yı 'aql küll
Mülzem itdün çok fuḥûl-i hüş-mendi 'ilm-ile

künc:

1. **künc:**+i

Gazel 194

Mısra: 10

Köşe.

Herkesi dâm-ı belâya düşürür güftârı
Ne 'aceb künci ḳafes olsa mekân-ı ṭūṭı

künc-i firkat:

1. **künc-i firkat:**+de

Gazel 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayrılık köşesi.

Dem-â-dem ḥasret-i la'l-i lebüñle künc-i firkatde
Sirişk-i çeşm-i ḥüninüm ider 'ummâna istiğnâ

künc-i hasret:

1. **künc-i hasret:**+de

Gazel 31

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hasret köşesi.

Ḥâlîme düşmen güler derd-i firâḳuñla beni
Künc-i ḥasretde yeter ağlatduñ ey kâfir yeter

kürbet-i gurbet:

1. **kürbet-i gurbet:**

Gazel 45

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gurbetin sıkıntısı, tasası.

Vaṭanda kûrbet-i ğurbet çeker o nâ-kâmum
Ne düşmenüm ne şadîk-ı hülûş-kârum var

küremâ-yı dehr:

1. küremâ-yı dehr:

Gazel 33

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünyanın cömertleri.

Küremâ-yı dehr gitmiş yerine geçüp edâni
Gül ü sünbüli şavulmuş bu çemende hâr u has var

küşâd-ı kâr:

1. küşâd-ı kâr: +l, +n, +a

Kaside 7

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Amel açıklığı.

Küşâd-ı kârına bir nîm işâretüñ besdür
Ne ‘uqdedür o ki luṭfuñla olmaya münhal

küstâh:

1. küstâh: +uz

Gazel 1

Mısra: 9

Haddini bilmez, saygısız, utanmaz, arsız (kimse).

Nesîb-âsâ hemîşe bî-ser ü sâ mân u küstâhuz
Muḥaşşıl bezm-i ‘ışkuñ mest-i râh-ı nâbıyuz cânâ

küstah düş-:

1. küstah düş-: -er, -sem

Gazel 199

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Terbiyesizlik, edepsizlik etme.

Dâmânuña küstah düşersem ‘aceb olmaz
Mestî-i mey-i ‘ışk ile âdâb mı ḳaldı

2.3.14. L

lâ:

1. lâ: +y, +a

Gazel 159

Mısra: 6

La harfî.

İbtidâ ‘ilm-i fenâ dersin okur kevne gelen
Lâya timsâl görür mâderinüñ âġuşın

lâ-büd:

1. lâ-büd:

Gazel 13

Mısra: 3

Şüphesiz.

Her kimde kim edeb ola lâ-büd şerîf olur
Aşlı gerekse olsun E‘âcim gerek ‘Arab

2. lâ-büd:

Gazel 106

Mısra: 9

Şüphesiz

Lâ-büd nizâm-ı hâl için eyler riyâ iden
Yoḳdur anuñ riyâsı ki bir büriyâsı yoḳ

3. lâ-büd:

Müfret 6

Mısra: 1

Şüphesiz

Her tîr-i cevre dilberân eyler seni lâ-büd siper
Meşkuñ ġama meşhûrdur ey hasta-i bî-pâ vü ser

4. lâ-büd:

Gazel 194

Mısra: 5

Şüphesiz.

Güşe-ġirânuñ olur kıymeti lâ-büd efzün
Şâhid-i hâl yiter ḳadr-i ġirân-ı tûṭî

lāf:

1. lāf:

Gazel 32

Mısra: 1

Söz.

Dem urursa hāl-i kāmilden muḳallid lāf olur
Büriyā ger şanma nesc-i maḥz ile zer-bāf olur

lāf u güzāf:

1. lāf u güzāf:+u, +muz

Gazel 84

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Boş söz, dedikodu.

Ẓann eyleme tehī ola lāf u güzāfumuz
Bizler ki cām-ı bezmgeh-i ʿışk mestiyüz

lafz:

1. lafz:

Kaside 10

Mısra: 7

Söz.

O deñlü eylemiş āmiziş anda lafz ile maʿnā
Muḥāldür o ḳadar imtizāc-ı sükker ü şire

lafzen ü maʿnen:

1. lafzen ü maʿnen:

Tarih 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Söz ve mana bakımından; sözle ifade ederek ve manevi olarak.

Lafzen ü maʿnen cülüs-ı şāh için tārīhdür
Oldı Sulṭān Muşṭafā'nuñ sāli biñ yüz altıda

lağm-ı beden:

1. lağm-ı beden:

Gazel 43

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Bedeni kazma.

Olinca lağm-ı beden āteş-i fenāya ḳarīn
Niçe taḥammül ider ḳalʿa-i vehīne-i ʿömr

lağziş-i mestāne:

1. lağziş-i mestāne:

Gazel 193

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Sarhoşcasına sürçme, kayma.

Tā-be-key lağziş-i mestāne Nesībā bildüñ
Ġaražuñ reh-güzer-i dilberi taḳbil gibi

2. lağziş-i mestāne:+den

Gazel 98

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sarhoşcasına sürçme, kayma.

Bu tereddüdle Nesīb'e lağziş-i mestāneden
Ḥāk-būs-ı dergeh-i devlet-meʿābuñdur ğazar

laht-ı ciger:

1. laht-ı ciger:+üñ

Gazel 175

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ciğer parçası.

Laht-ı cigerüñ bezm-i gama mā-ḥazar eyle
İkrām-ı şeh-i ʿışk ise maḳşüd Nesība

2. laht-ı ciger:

Gazel 189

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ciğer parçası.

Besdür hemîşe zâd-ı sefer Mevleviler'e
Hûn-âb-ı dide laht-ı ciger Mevleviler'e

laht-ı ciger hûn-ı dil:

1. **laht-ı ciger hûn-ı dil:**

Gazel 5

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yanıp tutuşan kanlı ciğer parçası.

Bu bezmghehde ğaraż neş'e ise besdür bes
Hemîşe laht-ı ciger hûn-ı dil kebâb şarâb

laht-ı ciger zâd-ı sefer:

1. **laht-ı ciger zâd-ı sefer:**

Gazel 77

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aziğı ciğer parçası olan yolculuk.

Aña kim çün hûn-ı dil laht-ı ciger zâd-ı sefer olmaz
Tarîk-ı 'ışkda ser-menzile vuşlat ne mümkindür

lahza:

1. **lahza:+da**

Kaside 1

Mısra: 2

An, zaman.

Sensin ol seyyâh-ı baħr-i lâ-mekân kim bî-gümân
Eyledüñ bir laħzada deryâ-yı imkânı 'ubûr

2. **lahza:+da**

Gazel 117

Mısra: 5

An, zaman.

Eyler cihân cihân dili bir laħzada helâk
Fermân iderse leşker-i müjgâna gözlerüñ

3. **lahza:+da**

Müsemmen 1

Mısra: 3

An, zaman.

Eyledüñ bir laħzada himmetle tayy 'arz u tül
Ol gice mi'râc-ı cismâniye şahiddür nuķül

lakab:

1. **lakab:+dur**

Gazel 54

Mısra: 8

Birisine gerçek adının dışında sonradan isim verme.

Mestüredür anı görmezse n'ola zâhid
Kim duħter-i rez bâde-i engûra laķabdur

2. **lakab:+uñ**

Rûbai 17

Mısra: 3

Birisine gerçek adının dışında sonradan isim verme.

Ümmî laķabuñ 'ilmüñe nisbet ammâ
Bir levħa-i mekteb oldu levh-i maħfûz

lâkin:

1. **lâkin:**

Kaside 1

Mısra: 13

Ama, fakat, ancak.

Lâkin ammâ itmişem taşdıķ sultânım seni
İ'tikâdum şâfdur haķķuñda mânend bulur

2. **lâkin:**

Kaside 6

Mısra: 1

Ama, fakat, ancak.

Gerçi evşâfını 'aql itmez ihâta lâkin
Medħ-i maħdûm eşer-i sıdķ-ı dil-i çâker olur

3. **lâkin:**

Tarih 35

Mısra: 5

Ama, fakat, ancak.

Lâkin ammâ Şâm'a geldükde be-tağdir-i Hudâ
Meşîhatle behre-ver itdi bu 'abdin ol lebîb

lâl:

1. lâl:

Gazel 28

Mısra: 9

Dili tutulmuş, dilsiz.

N'ola tûti-i dil lâl olsa ol mâh-ı şeker-lebsüz
Anı güyâ iden âyîne-i ruhsâr-ı cânândur

2. lâl:

Gazel 53

Mısra: 9

Dili tutulmuş, dilsiz.

Lâl olur görse melek 'işve-i pey-der peyüni
Böyle hüsni nice tâb-âver olur nev'-i beşer

lâle:

1. lâle:

Gazel 166

Mısra: 2

*Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs
bitkisi.*

Bak şerhaya sinemde olan dâğ üzerinde
Bir tâze gül açıldı yine lâle yerinde

2. lâle:

Kaside 5

Mısra: 4

*Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs
bitkisi.*

Hañcer be-dest süsen-i bed-mest şad-zebân
Lâle elinde sâğarı mest-i 'ağârdur

lâle-i gam-ı vehm:

1. lâle-i gam-ı vehm:•dür

Gazel 82

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tasa ve hüznün lalesi.

Şükûfemüz gül-i hasretle lâle-i gam-ı vehmdür
Bizüz ki gülşen-i baht-ı siyâh-kâra zemînüz

lâle-veş:

1. lâle-veş:

Gazel 184

Mısra: 3

Lale gibi.

Nâ-mağal cevriyle itdi lâle-veş hün bağrumı
Ol nev-âmüz-ı cefâya dâğ-dâram âh âh

la'l-i nâb:

1. la'l-i nâb:

Gazel 125

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) saf dudağı.

Yapmaz dil-i harâbı diyü şevke itmezüz
Ol la'l-i nâb haţtîla mi'mârumuz degül

2. la'l-i nâb:•uñ

Kaside 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) saf dudağı.

Mürde diller feyz-i güftârûnla buldı tâze cân
Oldı şâhâ la'l-i nâbuñ menba'-ı Âb-ı hayât

la'l-i revân-bağş:

1. la'l-i revân-bağş:•da

Gazel 37

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Can başşlayan kırmızı dudak.

Hele ol la'l-i revân-bağşda gördüm ancak
O kadar luţfi ki mînâ-yı mey-i âldadur

lā-mekān:

1. **lā-mekān:**

Kaside 6

Mısra: 6

Mekânsız, yersiz, yere ihtiyacı olmayan.

Pāye-i süllem-i bāb-ı haremî nüh gerdün
Lā-mekān ravzasına pişgeh-i manzar olur

2. **lā-mekān:+ı**

Kaside 10

Mısra: 14

Mekânsız, yersiz, yere ihtiyacı olmayan.

Ne Mesnevî ki gubâr-ı haṭı cilā-dih-i ebşâr
Nümûde itmede tā lā-mekānı çeşm-i đarîre

lā-muḥāl:

1. **lā-muḥāl:+e**

Gazel 22

Mısra: 2

Şüphesiz, kuşkusuz.

İrişür dest-i luṭf-ı Rabb-i Mecîd
Açılır lā-muḥāle kufl-ı ümîd

lāne:

1. **lāne:+den**

Gazel 100

Mısra: 4

Yuva, ev, âşiyâne.

Ḳarâr itmez ḥayāl-i çeşmi dilde
Şikârî murğ itmez lāneden ḥazz

lāne-i dil:

1. **lāne-i dil:+de**

Gazel 93

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül yuvası.

Ḥayāl-i çeşm-i dilber lāne-i dilde mekân tütmiş
‘Aceb şebbâzdur kim âteş içre âşiyân tütmiş

lāne-i hüma:

1. **lāne-i hüma:**

Gazel 87

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hüma kuşunun yuvası.

Büm hem lāne-i hüma olmaz
Dilde sāmān u ‘ışk cem‘ olmaz

lāne-sāz-ı kulle-i kurb:

1. **lāne-sāz-ı kulle-i kurb:**

Tarih 17

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kulenin yakınına yuva yapmak.

Hümā-yı rûḥı ola lāne-sāz-ı kulle-i kurb
İde cenāb-ı ilāhî kuşürmî mağfûr

lāübālî:

1. **lāübālî:-(yü)z**

Gazel 87

Mısra: 9

Çekinmesi olmayan, fevri davranışlı, davranışları ölçülü olmayan (kimse).

Ḥānumansüz lāübālîyüz

Bizde efkâr-ı māsivā olmaz

lāyık:

1. **lāyık:**

Kaside 3

Mısra: 6

Layık, uygun, yakışır.

Ben fakîre yâ Resûlallâh şefâ‘at kıl o dem
Kim ola her kimseye a‘mâline lāyık cezâ

2. **lāyık**:+dur

Kaside 3

Mısra: 6

Layık, uygun, yakışır.

Zāt-ı pākūñ menba‘ü'l-envār-ı iklim-i hüdā
Saña şâyeste Le‘amrūke saña lāyıkdur vemā

3. **lāyık**:

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Layık, uygun, yakışır.

Lāyık mı ki sine-i ‘adūdur
Mānende-i kine cilvegāhuñ

4. **lāyık**:

Gazel 36

Mısra: 4

Layık, uygun, yakışır.

Gelmez duḥūl-i meclis-i cānāne ḥāṭıra
Ol bezme lāyık olmağa iḳbālümüz mi var

5. **lāyık**:+dur

Gazel 142

Mısra: 13

Layık, uygun, yakışır.

Ol üstād-ı suḥan-ver kim dise Bāḳī'ye lāyıkdur
Efendi bizden aḳdem olmağıla a‘lem olmazsın

6. **lāyık**:

Kaside 5

Mısra: 7

Layık, uygun, yakışır.

Lāyık degül bu devlete ammā kerem umar
Baḥr-i mekārīmüñ ki bilür bī-kenārdur

7. **lāyık**:

Terci-bend 1

Mısra: 4

Layık, uygun, yakışır.

Oldum menām-ı ḡaflet ile reh-rev-i ḥaṭā
‘Abde hemişe lāyık olan intibāh iken

lāyık-ı sükker ol-:

1. **lāyık-ı sükker ol-:-ur**

Gazel 194

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şekere uygun olmak.

Nuṭḳ-ı pāk ile olur zā‘ıka cān-ı şirīn
Lāyık-ı sükker olur gör ki dehān-ı tūṭī

lāyık-ı teraḥḥum ol-:

1. **lāyık-ı teraḥḥum ol-:-duḳ**

Rübai 66

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Merhamete layık olmak.

Her vech-ile lāyık-ı teraḥḥum olduḳ
Hem ‘āşık-ı ḥasta hem ḡaribüz şimdi

lazım:

1. **lazım**:+ı, +dur

Rübai 61

Mısra: 1

Gerek, gerekli.

Hırş u ṭama‘uñ lazımıdur endişe
Bīgānedür efkār-ı cihān dervişe

2. **lazım**:+dur

Rübai 36

Mısra: 1

Gerek, gerekli.

‘Aḳıllere lazımıdur ide herkese pend
Nuşḥ-ı ‘uḳalāya ‘āşık olmaz dil-bend

lazıme-i kın:

1. **lazıme-i kın:**

Gazel 79

Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Kinin gereği.

Sine şāfā ne gāzab lāzıme-i kın olmaz
Āyine zıŧti-i timsāl ile çirkın olmaz

lāzım-ı hürşid:

1. lāzım-ı hürşid:+dür

Kaside 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Güneş için gerekli olan şey.

Bes Nesibā ‘arz-ı hāl itnābı terk eyle yeter
Lāzım-ı hürşiddür bilmez misin isār-ı nūr

lāzım-ı ŧem‘-i münevver:

1. lāzım-ı ŧem‘-i münevver:

Gazel 103

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Parlak, ateşli mumun gerekliliği.

‘Āŧıka gösterse ol meh-veŧ ‘aceb mi teff ü tāb
Oldı zirā lāzım-ı ŧem‘-i münevver tāb ü tef

le‘āli-i esrār-ı Meşnevi:

1. le‘āli-i esrār-ı Meşnevi:

Gazel 211

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mesnevi'nin sırlarının incileri.

İtse n'ola le‘āli-i esrār-ı Meşnevī
Baħr-i ħikemde gūṭa-nümā Mevleviler'i

Le‘amrūke:

1. Le‘amrūke:

Kaside 3

Mısra:6

Kelime Tipi: **Ayet**

Hayatına and olsun ki, onlar sersemlemiş hālleriyle
saçmalayıp duruyorlardır. (Hicr15/75 ayetinden
iktibasdır.).

Zāt-ı pākūn menba‘ü'l-envār-ı iqlim-i hüdā
Saña ŧāyeste Le‘amrūke saña lāyıkdur vemā

leb:

1. leb:+i, +n, +de

Gazel 205

Mısra: 7

Dudak.

Lebinde ne hūŧdur o teb-ħāleler
Kı ŧebnem virür goncaya zīneti

2. leb:+üñ

Gazel 112

Mısra: 1

Dudak.

Bī-cā kelām-ı lağva gūŧād eyleme lebüñ
Olsun süküt-ı ħalvet ü celvetde mezhebüñ

3. leb:

Gazel 13

Mısra: 10

Dudak.

Cem‘iyyet-i mekārım-i aħlākıdur dimiş
Ba‘zı kibār vaŧf-ı edebde açınca leb

4. leb:

Kaside 2

Mısra: 6

Dudak.

Ĥāŧā ki nār-ı düzaħ anı dād-ħ‘āh ide
Bir leb ki ola büse-zen-i sāħa-i ħarem

5. leb:

Mesnevi 2

Mısra: 8

Dudak.

Eyle ʔarık ile muh atab
Lu f eyle kel ma böyle a  leb

leb- -leb:

1. leb- -leb:

Gazel 163

Mısra: 5

A zına kadar dolu.

Şu de nli n r-ı feyzıyla leb- -leb ravza-i p k n
Ki hürşid anda bir Şem'-i Őeherd r y  Res lallah

2. leb- -leb:

Tahmis 2

Mısra: 11

A zına kadar dolu.

Dery -yı muh t z d r-i va detle leb- -leb
Kevneyn iki c nibde iki s hil m zd r

leb- -leb-i Őadi:

1. leb- -leb-i Őadi:

Gazel 43

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

A zına kadar mutluluk dolu.

Zuh r iderse 'in yet dem-i pesine-i ' mr
Olur leb- -leb-i Őadi der n-i sine-i 'ömr

leb-i c n :

1. leb-i c n 

Gazel 25

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağı..

Kıy s itme ha -ı sebz   leb-i c n  nedür ey dil
Melekler s yesin ser- eŐme-i hayv na Şalmışlar

leb-i c n-başı:

1. leb-i c n-başı:+u 

Gazel 157

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Can veren dudak.

Leb-i c n-baŐıu  ile n m hi tab itse  eger
B da eyleye reft r-ı nih l n-ı  emen

leb-i c da:

1. leb-i c da:

Gazel 14

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayrı kalınmıŐ dudak.

T  kim bilesin lu fını serv n leb-i c da
Ey dide-i ter ol  ad-i mevz nı hay l it

leb-i dilber:

1. leb-i dilber:

Gazel 131

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağı.

Leb-i dilber haberin n mede itdükçe ra am
ŐaŐab-ı sükkere terci  olunur n y-ı  alem

leb-i h m Ő:

1. leb-i h m Ő:+ın

Gazel 159

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Suskun dudak, ağız.

Dem-i  st d ile güyende olur h me Nesib
Açamaz ney nefes almasa leb-i h m Őın

leb-i  nnine:

1. leb-i  nnine:+den

Gazel 160

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şarap şişesinin ağzı.

Bezm-i meyde yâre i'fâm idemem hâl-i dilüm
Şavt-ı kılkuş güş olunmazsa leb-i kınnineden

leb-i la'î-i ter:

1. **leb-i la'î-i ter:**+in

Gazel 155

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(Sevgîlinin) taze kırmızı dudakları.

Sünbül şanur gül üzere haç-ı 'anberin gören
Gül-ğonca zann ider leb-i la'î-i terin gören

lebîb:

1. **lebîb:**

Tarih 35

Mısra: 6

Akıllı, zeki.

Lâkin ammâ Şâm'a geldükde be-tağdir-i Hudâ
Meşîhatle behre-ver itdi bu 'abdin ol lebîb

leb-rîz ol-:

1. **leb-rîz ol-:**-u, -yor

Gazel 139

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Ağzın kadar dolmak.

Leb-rîz oluyor çan ile dil ağladuğumca
Sermâyemi efzûde ider kâra yapışdum

Lem-Yezel:

1. **Lem-Yezel:**+üñ

Tarih 11

Mısra: 2

Baki, sonsuz olan Allah.

Çâdı-i Şâm-ı şeref-mâye semiy-yi Şiddik
Kim odur Şâm-ı şerife keremi Lem-yezel'üñ

lerze:

1. **lerze:**+sî, +n, +i

Gazel 205

Mısra: 10

Titreme, titreyiş.

O şühuñ beyân itse hâlin Nesib
Virür kilke teb lerzesini sür'ati

lerziş:

1. **lerziş:**

Tarih 19

Mısra: 1

Titreme, titreyiş.

Çazâ-yı Haç ile bir şeb cihâna lerziş el virdi
Zemîni zelzele tahrik idüp çün mevce-i deryâ

lerziş-i nâgeh-res-i idbâr:

1. **lerziş-i nâgeh-res-i idbâr:**

Gazel 164

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Talihsizliğin ansızın gelen titreyişi.

Lerziş-i nâgeh-res-i idbâr ile bu 'arşada
Devlet-i naḥvet-verân hem-hâl-i Çārûn olmada

leşker ü dervîş-nihâd:

1. **leşker ü dervîş-nihâd:**

Rûbai 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Asker ve dervîş tabiatlı.

Ey 'illet-i ğa'iyye-i kevn ü icâd
Sultân-ı rüsül leşker ü dervîş-nihâd

leşker-i endüh-i hecr:

1. **leşker-i endüh-i hecr:**+üñ, +le

Gazel 11

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Ayrılık ve gam askeri.

Leşker-i endüh-ı hecrüñle amān ey bī-vefā
Hān-mān-ı tākati āhır hārāb itdün bu şeb

leşker-i müjgān:

1. leşker-i müjgān:+a

Gazel 117

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) kirpiklerinden oluşan askerler.

Eyler cihān cihān dili bir lahzada helāk
Fermān iderse leşker-i müjgāna gözlerün

leşker-i neşāt:

1. leşker-i neşāt:

Gazel 99

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mutluluk askeri.

Teşrif idüp diyār-ı dile dāver-i neşāt
Mülk-i vücūdi itdi maķar leşker-i neşāt

levha-i kamer:

1. levha-i kamer:+e

Tarih 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ay levhasına.

Didüm görince haṭ-āver Nesīb tārihin
Yazıldı āyet-i envār levha-i kamere

levha-i mekteb:

1. levha-i mekteb:

Rūbai 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mektep levhası.

Ümmī laķabuñ ‘ilmüne nisbet ammā
Bir levha-i mekteb oldı levh-i maḥfūz

levha-i pāk-i dil:

1. levha-i pāk-i dil:+e

Kaside 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Gönül temiz sayfası.

Böyle sebt eyler senāñı levha-i pāk-i dile
Ḥātır-ı kerrūbiyāna na‘tūñ itdükde ḥuṭūr

levh-i dil:

1. levh-i dil:+den

Gazel 23

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül levhası.

Oķurlar levh-i dilden ser-be-ser aḥvāl-i dünyāyı
Anuñ-çün birbirine yazmaz erbāb-ı nażar kāğız

levh-i dil-i ‘āşık:

1. levh-i dil-i ‘āşık:

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşığın gönül sayfası.

Tāb-āver-i tiğ-ı ğamzeñ olmaz
Levh-i dil-i ‘āşık olsa fülād

levh-i ḥātır:

1. levh-i ḥātır:

Kaside 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Hatıra levhası.

Fikr-i kec ile ṭoṭoludur levh-i ḥātırā
Mānend-i naķş-ı cevher-i şemşir-i ḥām-be-ḥām

levh-i maḥfūz:

1. **levh-i mahfuz:**

Rübai 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Allah'ın takdir ettiği, olmuş ve olacak bütün şeylerin üzerinde yazılı bulunduğu kabul edilen levha.

Ümmî laqabuñ 'ilmüñe nisbet ammā

Bir levha-i mekteb oldı levh-i mahfuz

levh-i şudür:

1. **levh-i şudür:+üñ**

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kötülük sayfası.

Herkesüñ merdudıdır dınār-ı Tūrānı gibi

Sikke-dār-ı dāğ-ı mührüñ olmayan levh-i şudür

Levlāke:

1. **Levlāke:**

Rübai 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Hadis**

Levlake levlake lema halaktü'l-eflak (Sen olmasaydın, sen olmasaydın Ben âlemleri yaratmazdım.).

Medhünde Hudā buyurdı Levlāke senüñ

Ma nakdirin fi medhike gayre's-salavāt

Leylā-yı vücūd:

1. **Leylā-yı vücūd:**

Tahmis 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Varlığın Leylası.

Leylā-yı vücūd olmasa n'ola bize hākım

Āhū-yı hevā olsa 'aceb mi bize hādım

leyli:

1. **leyli:**

Gazel 25

Mısra: 5

Leyla ile Mecnun hikayesinin kadın kahramanı.

Olup Leyli vü şān evvel nigejde şabr u sāmānın

Dil-i Qays ibtilāyı vādi-i hicrāna şalmışlar

leziz:

1. **leziz:**

Rübai 9

Mısra: 1

Hoş, güzel.

Ey sāğar-ı derdüñ baña sükkerden leziz

Şir'in suhanuñ çeşme-i Kevşer'den elez

lezzāt-ı cihān:

1. **lezzāt-ı cihān:+ı**

Rübai 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünya lezzetleri.

Lezzāt-ı cihānı eylesün kāmına telh

Qand-ı gam-ı 'ışkuñ pür idüp zā'ıka mey

lezzet:

1. **lezzet:+ı**

Gazel 4

Mısra: 9

Herhangi bir şeyden alınan zevk, haz, safā.

Bī-қarār itmiş Nesibā kāf u nūnuñ lezzeti

Devr iderler Mevleviler'dür semāvāt-ı 'ulā

2. **lezzet:+ı**

Gazel 38

Mısra: 10

Herhangi bir şeyden alınan zevk, haz, safā.

Hanzal-i şehvetle telh itme maḥabbet ṭa'mını

Lezzeti hvān-ı mecāzuñ sükker-i ḡafletledür

lezzet bul-:

1. **lezzet bul:-ur**

Tahmis 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Tat almak, hoşlanmak.

Hücüm-ı şevk ile lezzet bulur kahr u mezelletden
Giden rāh-ı ğama kaç-ı ümîd eyler selâmetden

lezzet-çeş-i düşnām-ı leb-i la'li:

1. **lezzet-çeş-i düşnām-ı leb-i la'li:i**

Gazel 171

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yakut renkli dudağın azarının tadına varmak.

Lezzet-çeş-i düşnām-ı leb-i la'li o şühûñ
Olmaz müteselli ne kadar mültefit olsa

lezzet-çeş-i imān:

1. **lezzet-çeş-i imān:**

Gazel 78

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İmanın tadını alma.

Ten-i bî-cān gibidür raġbete şāyān olmaz
Dil-i bî-ışk ki lezzet-çeş-i imān olmaz

lezzet-i didār:

1. **lezzet-i didār:**

Gazel 122

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüz hatlarının verdiği keyif.

Niġāh-ı dide-i 'āşıkda lezzet-i didār
Derün-ı sine-i zāhidde zevk-ı imān ol

lezzet-i didāra:

1. **lezzet-i didār:+a**

Gazel 32

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünün hoşluğu.

Çāşnî-i hāl zevk-ı kāl ile yeksān degül
Lezzet-i didāra nisbetle behişt A'raf olur

lezzet-i h'ān-ı vişāl-i dil-rübā:

1. **lezzet-i h'ān-ı vişāl-i dil-rübā:+y, +ı**

Gazel 64

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül çalan sevgiliye kavuşma sofrasının lezzeti.

Lezzet-i h'ān-ı vişāl-i dil-rübāyî cāna şor
Ni'metin bu tekyegāh-ı 'ālemün mihmāna şor

lezzet-i kand-i leb:

1. **lezzet-i kand-i leb:+üñ**

Gazel 194

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) şekere benzeyen dudağının lezzeti.

N'ola maġbül-i cihān olsa zebān-ı tūñi
Lezzet-i kand-i lebüñ oldu beyān-ı tūñi

lezzet-i ma'delet:

1. **lezzet-i ma'delet:+in**

Tarih 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Adaletin tadı.

Lezzet-i ma'deletin kām-ı cihān almış idi
Bir zamān olmuş idi 'adl ile fermān-fermā

Li Maallah:

1. **Li Ma'allah:+i**

Gazel 121

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Hadis**

Benim Allah ile öyle anlarım olur ki, ne mukarreb

melekler ne de bir nebi o yakınlığı elde edememiştir.
Hadis-i Şerifinden iktibastır.

Sensin ol menşür-ı ahkâm-ı vücūd-ı mümkinât
Li Ma‘âllahi şafha-i hâlûnde ‘unvândur senüñ

2. Li Ma‘âllahi:

Müsemmen 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Hadis**

Benim Allah ile öyle anlarım olur ki, ne mukarreb
melekler ne de bir nebi o yakınlığı elde edememiştir.
Hadis-i Şerifinden iktibastır.

Sensin ol menşür-ı ahkâm-ı vücūd-ı kâ’inât
Li ma‘âllahi şafha-i hâlûnde ‘unvândur senüñ

liyâkat:

1. liyâkat:

Mesnevi 2

Mısra: 11

Layık olma, uygunluk.

Şoĥbetlerine liyâkat ister
Şıf-ı fuĥarâdur olanlar

lokma-i h‘ân-ı tütî:

1. lokma-i h‘ân-ı tütî:

Gazel 194

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Papağanın sofrasının lokması.(Şair papağan kelimesini
aşk bağlamında kullanmıştır.).

Al-i minĥârı ki hem-reng-i leb-i la‘lûndür
Şekker olsa yeridür lokma-i h‘ân-ı tütî

Lokmân:

1. Lokmân:

Gazel 131

Mısra: 6

Halk geleneğinde deĝişik kişiliklerle karşımıza çıkan
tarihi bir şahsiyettir. Kur'an-ı Kerim'de adına bir süre
vardır. Eski Araçlar arasında da ünlü olan Lokman'ın bir
peygamber veya nebi olduğu hakkında tefsirlerde

rivayetler vardır. Ancak çoğunluk, onun salih bir kul
olduğunu kabul eder. Anlatılanlara göre o Hikmet ve
Hekimliğin piri ve sembolü olarak bilinir.; Âşık, salik.

Çün zühür-ı hikeme vâsişadur ‘âlemde
Olsa Loĥmân n'ola âşüfte-i müsennâ-yı ĥalem

lu‘bet-i çarĥ:

1. lu‘bet-i çarĥ:+ı

Gazel 164

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Feleĝin oyunu.

Lu‘bet-i çarĥı temâşâ ĥıl verâ-yı perdeden
Dem-be-dem eşkâl-i diĝer-gün-ı birün olmada

luĝat:

1. luĝat:

Gazel 171

Mısra: 6

Sözlük.

Mefhûmı fenâdur hele bu nüshâ-i kevnüñ
Ma‘nî-i baĥâ fehm olunur bir luĝat olsa

lüle-i çeşme-sâr-ı hayât:

1. lüle-i çeşme-sâr-ı hayât:+dur

Gazel 126

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hayat çeşmelerinin küçük borusu.

N'ola teşnegâna Nesib eger virür ise şîr-i terüñ ĝınâ
Elümüzde lüle-i çeşme-sâr-ı hayâtdur bu ĥalem
degül

lülü-yı dil-efrüz:

1. lülü-yı dil-efrüz:

Gazel 161

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönlü aydınlatan inci.

Dendān mıdur ol dürc-i dehen içre nümāyān
İki dizi lūlū-yı dil-efrūz mıdur bu

lūlū-yı naʿt:

1. lūlū-yı naʿt: +i, +n, +i

Kaside 6

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Övgü incisi.

Lūlū-yı naʿtini silk-i nefese nazm idenūñ
Deheni pür-dür ü gevher nefesi ʿanber olur

lūlū-yı vefā:

1. lūlū-yı vefā:

Rūbai 33

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Vefa incisi.

Bī-hūde yem-i ʿalebde gavvāş olma
Olmaz şadef-i dehrde lūlū-yı vefā

luṭf:

1. luṭf: +u, +m, +a

Gazel 44

Mısra: 7

İhsan, iyilik.

Dir imiş luṭfuma şāyeste degüldür ʿāşık
Bu kerem düşmen-i mekkāre deġüldür de nedür

2. luṭf: +i, +n, +ı

Gazel 14

Mısra: 7

Allah (c.c.)'ın kullarını güzellik ve hoşluk ile muradına
muvaḫḫak eylesi.

Tā kim bilesin luṭfını servüñ leb-i cūda
Ey dide-i ter ol ʿad-i mevzūñı ḫayāl it

3. luṭf: +uñ

Kaside 5

Mısra: 10

Baġış, kerem, cömertlik, ihsan.

Raḫmuñ cebīre-bend-i ʿuşāt-ı şikeste-dil
Luṭfuñ merām-baḫş-ı kibār u şıġārdur

4. luṭf: +i, +n, +da

Gazel 171

Mısra: 6

İhsan, kerem, cömertlik.

Kim ağlar idi tengi-i dilden o perinüñ
Luṭfında da cevrendeki deñlü siʿat olsa

5. luṭf:

Kaside 10

Mısra: 6

İhsan, iyilik.

O şāh-ı memleket-ārā-yı ḫıṭṭagāh-ı kemālūñ
Nazīre luṭf ile ʿaḫrı olur ḫıbbān u sāʿire

6. luṭf: +a

Kaside 10

Mısra: 9

İhsan, iyilik.

Degülse daḫi sezā luṭfa himmetüñ o ʿadardur
Ki reng-i berf virür şüret-i muḫassi-i ʿāre

7. luṭf: +ı

Kaside 10

Mısra: 13

İhsan, iyilik.

Kemīne luṭfi ider pīşe-i zaʿıfeyi ʿanḫa
Nigāhı mūrı zafer-yāfte ider şaf-ı şire

8. luṭf: +i, +n, +a

Kaside 7

Mısra: 7

İhsan, kerem, cömertlik.

Ḫilāl-i biʿşetinüñ luṭfına nazār ne ʿaceb
Zamān-ı māziye maḫsūd olursa müstaḫbel

9. **luṭf:+uñ, +a**

Kaside 7

Mısra: 10

İhsan, kerem, cömertlik.

Küşād-ı kārına bir nīm işāretüñ besdür
Ne ‘uḳdedür o ki luṭfuñla olmaya münḫal

10. **luṭf:+uñ**

Gazel 7

Mısra: 5

İhsan, iyilik.

Ḳıl luṭfuñ ile beste-i gül-deste-i te’sîr
Ser-rişte-i âh-i şerer-eşşānumı yâ Rabb

11. **luṭf:+uñ**

Gazel 119

Mısra: 4

İhsan, iyilik.

Ağyāra söyleyüp bize remz eyledüñ diyü
Luṭfuñ tevehhümüyle dili ḫurrem eyledük

12. **luṭf:+uñ**

Kaside 6

Mısra: 10

İhsan, iyilik.

Ey şeh-i kişver-i dîn pâdişeh-i pâk-neseb
Luṭfuñ ol demde ki imdād-res-i maḫşer olur

13. **luṭf:+uñ, +a**

Müsemmen 1

Mısra: 13

İhsan, iyilik.

Luṭfuña muḫtācdur ins ü melek hep kāyināt
Rûz-ı maḫşer kim ‘ayān ola şevāb u seyvi’āt

14. **luṭf:+a**

Kaside 7

Mısra: 4

İhsan, kerem, cömertlik.

Nesîb'e bendelügüñ māye-i sa‘ādetdür
Sezā degülse daḫi luṭfa ey Nebiyy-i ecel

15. **luṭf:+uñ**

Kaside 2

Mısra: 15

İhsan, iyilik.

Luṭfuñ ṭabîb olmasa marzā-yı ma‘şiyet
Ācâlden muḫaddem olurdu helāk-i ğam

16. **luṭf:+ı**

Tarih 25

Mısra: 2

İhsan, kerem, cömertlik.

Müftî-i ebü'l-fazl semiyî-i Esedullāh
Kim ‘āleme bir luṭfi idi Rabb-i Mecîd'üñ

17. **luṭf:+ı**

Gazel 37

Mısra: 12

İhsan, kerem, cömertlik.

Hele ol la‘l-i revān-baḫşda gördüm ancak
O ḳadar luṭfi ki mînā-yı mey-i âldadur

18. **luṭf:**

Kit'a 9

Mısra: 2

İhsan, iyilik.

‘İlm-ile olsa fūrū-māye ferîd-i rûzgār
Kimsenüñ maḫşüdını luṭf ile incāḫ eylemez

luṭf eyle-:

1. **luṭf eyle-:**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik ve ihsanda bulunmak.

Eyle ṭarîḳ ile muḫāṭab
Luṭf eyle kelāma böyle aç leb

2. luṭf eyle:

Rübai 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

İyilik ve ihsanda bulunmak.

Ey mihr-i ruḥ-ı nübüvveti ʿālem-tāb

Luṭf eyle bu bî-çârelere rûz-ı ḥisâb

luṭf u cevr:

1. luṭf u cevr:+in

Gazel 64

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) lutfu ve cefası.

Cân u cismüñ al peyâmın ḥıdmet eyle kâmile

Verd ü ḥāruñ luṭf u cevrin bülbül-i nālâna şor

luṭf u ihsân:

1. luṭf u ihsân:

Kıt'a 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İyilik ve cömertlik.

Bir gedâ ḥalvet-serây-ı şâha itdükde duḥûl

Hiç olur mı luṭf u ihsân ile mesrûr olmaya

luṭf u ihsân it-:

1. luṭf u ihsân it-:-me, -den

Gazel 202

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İyilik ve cömertlik et.

ʿAdüya fâriğ olmaz luṭf u ihsân itmeden hergiz

Sitem-kârum baña cevr eylemekden vaz gelmez mi

luṭf-ı âzâd:

1. luṭf-ı âzâd:-î

Gazel 113

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kurtuluş lutfu.

Luṭf-ı âzâdî nedür tefhîm için cân u dile

Cevr-pîşe bir şeh-i ḥüsnê gulâm olsam gerek

luṭf-ı bî-pâyân:

1. luṭf-ı bî-pâyân:+ı, +n, +ı

Tarih 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sonsuz yardım, ihsan.

Luṭf-ı bî-pâyânımı seyr eyle Ḥaḳḳ'ıñ kim yine

Eyledi bir pâdişâh-ı ʿâdile mülki ʿaṭâ

2. luṭf-ı bî-pâyân:

Kaside 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sonsuz yardım, ihsan.

Ḥazretüñdür luṭf-ı bî-pâyân ile dâ'im olan

Dest-gîr-i ümmet-i üftâde-i bî-dest ü pâ

luṭf-ı ezeli:

1. luṭf-ı ezeli:+den

Rübai 37

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ezelden beri yapılan iyilik.

İşlâh-pezîr olmasa da nefsi ʿanîd

Luṭf-ı ezelden itmezüz ḳaṭʿ-ı ümîd

luṭf-ı gerdün:

1. luṭf-ı gerdün:+uñ

Gazel 72

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünyanın lutfu.

Naqd-i cevri ü luṭf-ı gerdünuñ ‘ayârın görmüşüz
Bâğ-ı dehrüñ hem gülin hem zaḥm-ı ḥârın görmüşüz

luṭf-ı güftâre:

1. luṭf-ı güftâre:

Gazel 191

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) güzel sözleri.

Dimez mi bâriḳa-i ḥırmen-i Şekib gören
O ḥande-i nemekîn ile luṭf-ı güftâre

luṭf-ı gül:

1. luṭf-ı gül:ı

Gazel 167

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gülün güzelliği.

Baḥa luṭf-ı güli serv-i çemenzârı unutturdu
Dönen peymâne dest-i sâkiyân-ı sim-sâḳ üzre

luṭf-ı Ḥakk:

1. luṭf-ı Ḥakk:ıa

Tarih 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın lütfü, yardımı.

Nigâh it luṭf-ı Ḥakk'a bir kerem-ver Şâhib-i himmet
Yine vaz'-ı ḳadîmi üzre anı eyledi iḥyâ

luṭf-ı ḥatt-ı ruḥ:

1. luṭf-ı ḥatt-ı ruḥ:ıuñ

Gazel 12

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yüzündeki ayva tüylerinin lütfü.

Bileydi eger luṭf-ı ḥatt-ı ruḥuñ
Ġamından olurdu siyâh âfitâb

luṭf-ı Ḥudâ:

1. luṭf-ı Ḥudâ:

Kaside 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın ihsan ve bağışı.

Luṭf-ı Ḥudâ ḳabâ'il-i ehl-i zemîn gibi
İtdi sipihriyânı ḳudümüñla muġtenem

2. luṭf-ı Ḥudâ:ıdan

Müsemmen 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Allah'ın ihsan ve bağışı.

Ḳadrüñi fehmi itmedi Şol kimse kim dil kürdür
Őânuñı münkir olan luṭf-ı Ḥudâ'dan dürdür

luṭf-ı kelâm:

1. luṭf-ı kelâm:ıı

Kaside 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzel sözler söylemek.

O mu'ciz-edâdur ki luṭf-ı kelâmı
Hep itdi belîġân-ı ‘urbânı ebkem

luṭf-ı mezîd:

1. luṭf-ı mezîd:ıüñ

Tarih 25

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Artmış, çoġalmış lütfü.

Dünyâda ‘aziz eylemiş idi anı Bârî
‘Uḳbâda da memnûnı ola luṭf-ı mezîdüñ

luṭf-ı mîve:

1. luṭf-ı mîve:

Gazel 63

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Meyve ihsanı.

Nihāl-i bār-ı verā luṭf-ı mīve mu'teber eyler
Kenāru büse-i ḥübān ḥilāf-ı 'āde degüldür

luṭf-ı nigāh-ı çeşm:

1. **luṭf-ı nigāh-ı çeşm:+in**

Gazel 66

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin bakışının ihsanı.

Dil ḥayāl eylemez luṭf-ı nigāh-ı çeşmin
Dem-i āhū-yı Ḥoten kâbil-i taşvīr olmaz

luṭf-ı Rab:

1. **luṭf-ı Rab:**

Gazel 13

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Allah'ın yardımı, ihsanı.

Olmaz kimesne rāh-rev-i cādde-i şavāb
Tā olmaya Nesīb meded-baḥşī luṭf-ı Rab

luṭf-ı reng ü büy-ı gül:

1. **luṭf-ı reng ü büy-ı gül:+den**

Gazel 158

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gülün kokusunun ve renginin yardımı.

Gülşene 'ibretle bak olma şaḳın şād u gamīn
Luṭf-ı reng ü büy-ı gülden renc-i zaḥm-ı ḥārdan

luṭf-ı şehensāh-ı memālik-pirā:

1. **luṭf-ı şehensāh-ı memālik-pirā:**

Tarih 18

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ülkeleri süsleyen şahlar şahının ihsanı.

Bāreka'llah zihī 'āṭıfet-i sulṭānī
Ḥabbezā luṭf-ı şehensāh-ı memālik-pirā

luṭf-ı yār:

1. **luṭf-ı yār:+i**

Gazel 102

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin lütfü.

N'ola peygüle-i ḥasretde luṭf-ı yāri añmazam
Olur me'yūs-ı şıḥḥat ḥastalar dermāndan fāriğ

lūbb:

1. **lūbb:+i**

Gazel 112

Mısra: 3

İç, öz.

Ḳısr-ı dürüst lūbbi ider vāşıl-ı kemāl
Te'sīr ider mu'āmelesi ḳalbe ḳālibüñ

lūcce-i bī-kerān-ı derd:

1. **lūcce-i bī-kerān-ı derd:+üz**

Gazel 87

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ucu bucağı olmayan keder, sıkıntı girdabı.

Lūcce-i bī-kerān-ı derdüz biz

Bize bed diller āşinā olmaz

lūcce-i miḥnet:

1. **lūcce-i miḥnet:+de**

Gazel 170

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Sıkıntı denizi.

Ḳalmaz Nesīb lūcce-i miḥnetde fülk-i dil

Bir gün olur resīde kenār-ı selāmete

lūzūm:

1. **lüzüm:~ın**

Mesnevi 2

Mısra: 1

Lazım olanı, gereği.

Fehm eyle lüzümün okı evvel

Taḥşiline bul ṭarīḳ-i eshel

2.3.15. M

ma nakdirin fi medhike gayre's-salavāt:

1. **ma nakdirin fi medhike gayre's-salavāt:**

Rübai 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Seni övmeye salavattan başka bir şey yapmaya
gücümüz yetmez.*

Medhüñde Ḥudā buyurdu Levlāke senüñ

Ma nakdirin fi medhike gayre's-salavāt

Mā Remyte:

1. **Ma Remyte:**

Kaside 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Ayet**

*Ma remeyte sen atmadın anlamına gelir. Savaşta onları
siz öldürmediniz, onları Allah öldürdü; (oku) attığında da
sen atmadın, Allah attı anlamındaki Enfal suresi 8/17.
ayetinden iktibasdır.*

Perde-i ef'āl ü akvāl-i Ḥudā'sın bī-merā

Ma remeyte mazhariyyet cāhına oldu berāt

2. **Mā Remyte:**

Müsemmen 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Ayet**

*Ma remeyte sen atmadın anlamına gelir. Savaşta onları
siz öldürmediniz, onları Allah öldürdü; (oku) attığında da
sen atmadın, Allah attı anlamındaki Enfal suresi 8/17.
ayetinden iktibasdır.*

Mazhariyyet manşibuñdur men reāni dūr berāt

Mā remeyte oldu bu da'vāya burhān-ı sıḳāt

ma'ānī:

1. **ma'ānī:**

Rübai 17

Mısra: 1

Anlamlar, manalar.

Ey nuṭḳ-ı şerifüñde ma'ānī melfüz

Piş-i nighüñde sırr-ı ḡaybī melḥüz

ma'ārif:

1. **ma'ārif:+le**

Tarih 34

Mısra: 2

Marifet, ilim, hüner.

Ser-firāzı şu'arā Dürrī kim

Mişli olmadı ma'ārifle 'adim

mābeyn:

1. **mābeyn:+ümüz, +de**

Gazel 59

Mısra: 10

Ara, orta.

Ülfet-güzin olalı Nesibā ḡayāl ile

Mābeynümüzde yār ile vuşlat ḡicābdur

mācerā:

1. **mācerā:+yı**

Kaside 2

Mısra: 13

Baştan geçmiş olay.

Zātuñ muḳaddimāti olan mācerāyı hep

Ta'dād ü mümteni' aña yoḳ ṭāḳat ḳalem

2. **mācerā:**

Gazel 4

Mısra: 4

Baştan geçmiş olay.

Akça dökseñ derdini ta‘dād için ‘aşıqlaruñ
Fehm olunmaz naqd-i eşk-i dīdesüz bu mācerā

mācerā-yı çāk-i dāmen:

1. mācerā-yı çāk-i dāmen:

Gazel 132

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Gömlek yırtma meselesi. (Züleyha'nın Hz. Yusuf'un
gömleğini yırtması.).*

Dāğlardan pīrehen-pūş olmayınca bilmedüm
Mācerā-yı çāk-i dāmen ‘ışk-ı Yūsuf nedügin

macerā-yı kār-ı ‘ālem:

1. macerā-yı kār-ı ‘ālem: +i

Gazel 140

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünya işlerinin yaşananları.

Ta‘bīr-i vaşl u fūrķate olmuş işāret-sāz
Macerā-yı kār-ı ‘ālemi best ü gūşād iden

ma‘cūn-ı şer‘:

1. ma‘cūn-ı şer‘: +uñ

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şeriat ilacı, macunu.

Virdüñ mizāc-ı ‘āleme gāyetde itidāl
Ma‘cūn-ı şer‘uñ ideli dāfī‘-i seķam

mādām:

1. mādām:

Gazel 183

Mısra: 1

Süreklī, daima.

Ola mādām ‘azīmetde dil-i dīvāne
O perī-rū giderek mūnis olur insāna

2. mādām:

Gazel 59

Mısra: 1

*Değil mi ki, -diği için, -diğine göre` anlamlarında sebep
göstermek için, başına getirildiği cümleyi daha sonraki
cümleye bağlayan bir söz, mademki.*

Mādām ‘ışk şu‘le-meniş sīne tābdur
Ma‘mūregāh-ı şabr u şekībüm hārābdur

ma‘delet-pīşe:

1. ma‘delet-pīşe:

Tarih 18

Mısra: 11

Adaleti huy edinmiş, adil.

Ma‘delet-pīşe o düstūr-ı şalāh-endişe
Hāris-i beyza-i İslām mu‘īn-i ‘ulemā

ma‘den:

1. ma‘den:

Müsemmen 1

Mısra: 3

Maden ocağı, bir şeyin madeni, kaynağı.

Zāt-ı pākūñ cevher-i elṭāfa ma‘den eyledi
Hilķatūñcün cümle-i eşyāyı aḥsen eyledi

ma‘den-i āhen:

1. ma‘den-i āhen:

Gazel 60

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Demir madeni, demir.

Fark olunmaz ten midür ya pīrāhen midür
Kānlu peykānlarla dil bir ma‘den-i āhen midür

ma‘den-i ‘atā:

1. ma‘den-i ‘atā:

Kaside 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

İyiliğin kaynağı.

Cenb-i mekârimünde eyâ ma'den-i 'atâ
Kân zerre-i haķire vü yemdür kemîne nem

mâder:

1. **mâder:**+i, +nüñ

Gazel 159

Mısra: 6

Anne, vâlide.

İbtidâ 'ilm-i fenâ dersin okur kevine gelen
Lâya timsâl görür mâderinüñ âgüşin

mâder ü ebden:

1. **mâder ü ebden:**

Kaside 1

Mısra: 6

Anne ve baba.

Herkesi fâriğ ide ağıyardan bîm ü hirâs
Mâder ü ebden gürizân olalar duħterle pür

mâder-i każâ:

1. **mâder-i każâ:**

Gazel 84

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kader annesi.

Basduğ o dem ki kevine qadem mâder-i każâ
Kať itdi tiğ-i derd-i maħabbetle nâfumuz

ma'düm:

1. **ma'düm:**

Rûbai 53

Mısra: 4

Yok, var olmayan.

Fiğdâni ile fehmi olmur qadr-i zevât
Merg olmasa olurdu maħabbet ma'düm

mağfiret id-:

1. **mağfiret id-:-e**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Allah'ın lutuf ve merhamet ederek kullarının
günahlarını affetmesi.*

Ẓannum budur ki ben qulına ide mağfiret
Cürm ü haťâ ile eger olsam daħi ferîd

mağfûr:

1. **mağfûr:**

Tarih 17

Mısra: 8

Af ve mağfiret olunmuş.

Hümâ-yı rûhı ola lâne-sâz-ı qulle-i qurb
İde cenâb-ı ilâhî kuşurını mağfûr

mağfûr ol-:

1. **mağfûr ol-:** - ma, -y, -a

Kıt'a 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bağışlanmak, affolunmak.

Ey şefî'î rûz-ı maħşer şâh-ı hayl-i enbiyâ
Yüz sürenler ravzaña hâşâ ki mağfûr olmaya

mağrib:

1. **mağrib:**

Gazel 195

Mısra: 5

Batı.

Mağrib zemîne itdi sefer şâh-ı aħterân
'Akkâm şâm-ı tîre çeker sîm meş'ali

2. **mağrib:+de**

Kaside 9

Mısra: 8

Güneşin battığı yer, batı.

Fermāni ile itdi zemīni yine rūšen
Mağribde güneş olmuş iken perde-keş-i rû

mağz-ı kelām-ı Hazret-i Bārī:

1. mağz-ı kelām-ı Hazret-i Bārī:

Kaside 10

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Yüce Allah'ın sözünün özü.

Dinildi nāmına mağz-ı kelām-ı hazret-i Bārī
‘Uqūl-i nākışa maħcūbdur bu sırr-ı haṭīre

māh:

1. māh:+um

Gazel 12

Mısra: 8

Ay.

Düşer ‘aks-i ruḥsārī cām-ı meye
O māhum olur gāh āfitāb

2. māh:+a

Gazel 138

Mısra: 7

Ay.

Sen māha ḫarīn itmediler ‘āqıbetü'l-emr
Bu ṭālī‘-i vārūn ile bu baḫt-ı siyāhum

3. māh:+a

Gazel 27

Mısra: 11

Ay yüzlü sevgili.

Murād üzre o māha eylemez nezzāre şerminden
Dem-i vuşlat ḫayā gūyā Nesīb-i zāra düşmendür

4. māh:+ı

Gazel 11

Mısra: 2

Ay.

Meyle sākī ‘arızuñ pür āb ü tīb itdün bu şeb
Māhı müstağnī-i nūr-ı āfitāb itdün bu şeb

5. māh:+ı

Gazel 11

Mısra: 9

Ay.

Sīneye kim çekdi sen māhı sipihr-āsā ‘aceb
Eşk-i çeşmüm reşk-fermā-yı şihāb itdün bu şeb

6. māh:+ı

Gazel 121

Mısra: 7

Ay.

Māhı bir şeb gün gibi şakḫ itdügün meşhürdur
Mu‘cizātuñ gerçi kim bī-ḫadd ü pāyāndur sentün

7. māh:+ı

Gazel 197

Mısra: 6

Ay.

Ele āyīne alsa ‘aks-i rüyın eyler āşüfte
‘Aceb fettāndur meftün ider ḫurşidine māhı

8. māh:+ı

Müsemmen 1

Mısra: 17

Ay.

Māhı bir şeb gün gibi şakḫ itdügün meşhürdur
Mu‘cizātuñ gerçi kim bī-ḫadd ü pāyāndur sentün

9. māh:

Gazel 105

Mısra: 5

Ay (yüzlü sevgili).

Bu rūşenī-i derün tīregī-i dil ey māh
Ya rüz u şāmda ya bendesindedür ancak

10. **māh:**

Gazel 106

Mısra: 11

Ay yüzlü sevgili.

Ahkām-ı muşhaf-ı ruhuñ ey mäh setr ider
Kāfir disem o haṭṭ-ı siyāha haṭāsı yok

11. **māh:+a**

Gazel 92

Mısra: 7

Ay yüzlü sevgili.

Ḳarīn olmaḳ ne mümkindür o māha Münşi-i ḳudret
Benüm ser-nāme-i baḥtumda ‘unvān-ı Zuḫal yazmıs

12. **māh:+a**

Gazel 142

Mısra: 5

Ay yüzlü sevgili.

Cefā öğretdüñ ol māha unutturduñ vefā resmin
Ben ağlarsam hele sen de raḳībā ḥurrem olmazsın

13. **māh:+a**

Gazel 170

Mısra: 13

Ay yüzlü sevgili.

Fürḳātde daḫi dūr degüldür o māha dil
Her şeb çeker ḫayālını āḡüş-ı ḫasrete

14. **māh:+a**

Gazel 180

Mısra: 7

Ay yüzlü sevgili.

O māha aḳterān ümmidin itmeme ṭālī‘üm yokdur
Felekde her ne deñlü kevkeb-i baḥtum sa‘id olsa

15. **māh:+um**

Gazel 138

Mısra: 10

Ay yüzlü sevgili.

Bī-çāre Nesibā'ya niçün söylemez olduñ
İnşāf mıdur söyleye ey ruḫları māhum

māh- ı tal‘at:

1. **māh- ı tal‘at:**

Gazel 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Parlak ışıklı ay.

Dimez miydüñ baña ey mäh- ı tal‘at senden
ayrılmam

Niçün peymānuña ṭuramaz dönersin āsumān-āsā

māh u ḫurşid:

1. **māh u ḫurşid:**

Gazel 50

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ay ve güneş.

Fürüzān māh u ḫurşid iki zerrin şem‘-dānlardur
Felekde şanma bezm-i ‘ışka cām-ı zer nişānlardur

maḫabbet:

1. **maḫabbet:+üñ,+le**

Kaside 7

Mısra: 2

Aşk, sevgi.

Resül-i pāk-nijādā Ḥabīb-i Yezdānā
Maḫabbetüñle olur cümle-i meşākil ḫal

2. **maḫabbet:**

Gazel 38

Mısra: 9

Aşk, sevgi.

Ḥanzal-i şehvetle telḫ itme maḫabbet ṭa‘mını
Lezzeti ḫvān-ı mecāzuñ sükker-i ḡafletledür

3. **maḫabbet:+üñ,+le**

Rübai 45

Mısra: 1
Aşk, sevgi.

‘Uqbāya maḥabbetüñle dil-ḥün giderüz
Ey şüh-ı cefā-cū saña meftün giderüz

4. **maḥabbet:+üñ**

Rübai 21

Mısra: 4

Aşk, sevgi.

Bir ḥatve olur bu‘d-ı mesāfāt-ı fenā
Ol reh-reve kim maḥabbetüñ ola refik

5. **maḥabbet:**

Gazel 177

Mısra: 5

Aşk, sevgi.

O rüy-ı ala maḥabbet cihānı yaḳsa n'ola
Virür ṭabī‘at-i āteş-mizāc-ı kâfūra

6. **maḥabbet:**

Tarih 19

Mısra: 5

Aşk, sevgi.

Maḥabbet evliyāya zātına mevrüsdur bî-şekk
Ki sırru'l-veledi sırru ebihi'üñ mazharı ḥaḳḳa

7. **maḥabbet:+le**

Kıt'a 26

Mısra: 2

Aşk, sevgi.

Ḳalb olur āyine-i şāhid-i ‘irfān-ı Ḥudā
Şayḳal-ı mihr ü maḥabbetle olursa pür-tāb

8. **maḥabbet:**

Gazel 27

Mısra: 4

Aşk, sevgi.

Zemīn-i nā-murādide maḥabbet berḳ-ı ḥirmendür
Alınmaz geşt-zār-ı ‘ışḳdan maḥşül-i āsāyiş

9. **maḥabbet:**

Gazel 76

Mısra: 9

Aşk, sevgi.

Maḥabbet ādemi hem-dāsītān-ı Ḳays eyler
Gedā-yı bî-nemed ü pādişeh nedür bilmez

10. **maḥabbet:**

Gazel 118

Mısra: 4

Aşk, sevgi.

N'ola ḥall-i nikāt-ı ḡamda reşk-endāz-ı ‘aḳl olsaḳ
Maḥabbet fennini Mecnün gibi üstāddan gördük

maḥabbet it-:

1. **maḥabbet it-:-mez**

Gazel 100

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevmek, bağlanmak.

Maḥabbet itmez ehl-i ‘ışḳa ‘āḳıl

Ki huş-yār eylemez mestāneden ḥazz

2. **maḥabbet it-:-mez**

Gazel 100

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevmek, bağlanmak.

Maḥabbet itmez ehl-i ‘ışḳa ‘āḳıl

Ki huş-yār eylemez mestāneden ḥazz

maḥabbet ol-:

1. **maḥabbet ol-:-ur, -dı**

Rübai 53

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevmek.

Fiḳdānı ile fehmi olunur ḳadr-i zevāt

Merg olmasa olurdu maḥabbet ma‘düm

maḥal:

1. maḥal:

Mesnevi 1

Mısra: 4

Yer, mekan.

Anı itdi Üstād-ı şun^c-ı ezel
Merāyā-yı imkāna aşl u maḥal

2. maḥal:

Tarih 13

Mısra: 10

Yer, mekan.

Ḥarf-i menkūṭ ile tāriḥin Nesībā didiler
Şeyḫ İlyās ide dā²im ḳurb-ı Yezdān'ı maḥal

3. maḥal:

Gazel 86

Mısra: 8

Yer, mekan.

Metā^c-ı kāsīd olur mevḳi^c-i ‘ademde vücūd
Maḥal düşer ki tūvān-ger gedā yerin ṭutmaz

4. maḥal:

Kaside 7

Mısra: 1

Yer, mekan.

O bāğ-ı dil k'ola ezḥār-ı feyz-i Ḥaḳḳ'a maḥal
Olur nesīmi anuñ na‘t-i Aḥmed-i mürsel

maḥal ol-:

1. maḥal ol-:-dı

Tarih 28

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Yer, mekan olmak.

Nesībā gūş iden taḥsin idüp tāriḥini dirler
Niḳābet el-ḥaḳ ‘Abdullāh Efendi'ye maḥal oldu

maḥall:

1. maḥall: +i, +n, +de

Gazel 149

Mısra: 3

Yer, mekan.

Söylenürse söz maḥallinde bulur ḳadr-i girān
Dürr olur gör ḳatre-i feyz mevsim-i nisāndan

2. maḥall: +i, +n, +de

Tarih 25

Mısra: 4

Yer, mahal.

Bir zāt-ı ḥikem-senc idi kim muḳteziyatın
Eylerdi maḥallinde edā dāniş ü dīnūñ

maḥall-i iltifāt-ı pādişāh-ı her-milel:

1. maḥall-i iltifāt-ı pādişāh-ı her-milel:

Tarih 28

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bütün milletlerin padişahlarının teveccüh yeri.

Ḥuşūşā şimdi tefvīz-i ūmūr-ı āl ile tāze
Maḥall-i iltifāt-ı pādişāh-ı her-milel oldu

maḥall-i sāki-i devlet:

1. maḥall-i sāki-i devlet:

Gazel 70

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mutluluk dağıtan sakinin yeri.

Firīb-i nāziş-i nā-der maḥall-i sāki-i devlet
Ḥırāş-ı sāğar-ı idbār-ı nā-güvārına degmez

mā-ḥaşal:

1. mā-ḥaşal:

Gazel 92

Mısra: 4

Hâsil olan şey, netice.

Mufaşşal eylemiş şerh ü beyân-ı hüsnüni hatıtuñ
O hâl-i ‘anberinüñ Hindi'dür kim mâ-şaşal yazmış

mâ-şaşal ol-:

1. mâ-şaşal ol-:-di

Tarih 28

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Meydana gelmek, gerçekleşmek.

Maķâmın Haķ mübârek ide dâ'im diye aħbâba
Ne kim dergâh-ı Haķ'dan istedümse mâ-şaşal oldu

mâ-ħazar:

1. mâ-ħazar:

Gazel 175

Mısra: 14

Mevcut, hazır olan şey.

Laħt-ı cigerüñ bezm-i ğama mâ-ħazar eyle
İkrâm-ı şeh-i ‘ışık ise maķşüd Nesîba

maħbes-i ten:

1. maħbes-i ten:

Gazel 64

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ten, beden hapishanesi.

‘Aql ile bil maħbes-i ten içre cânüñ zücretin
Yûsuf'uña hâlin refîķ-ı ğüşe-i zindâna sor

maħbüb-ı cenâb-ı Kibriyâ:

1. maħbüb-ı cenâb-ı Kibriyâ:

Kaside 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Allah'ın sevgilisi.

Aħmed-i Muħtâr maħbüb-ı cenâb-ı Kibriyâ
Maħrem-i ħalvetgeh-i esrâr-ı Ĥallâķ-ı Ğafûr

maħbüb-ı dil-i ‘âlem:

1. maħbüb-ı dil-i ‘âlem:

Gazel 159

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnsanların gönlünün sevgilisi.

Ĥüsn-i aħlâķ ile maħbüb-ı dil-i ‘âlem olur
Gevher-i pend ü naşîhatden iden mengüşün

maħbüb-ı ħüb-ı dil-sitân:

1. maħbüb-ı ħüb-ı dil-sitân:

Gazel 213

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gönül alan güzel sevgili.

Girüp zîr-i liħâf-ı ğoncaya bād-ı şabâ ğüyâ
Perî âğuşa bir maħbüb-ı ħüb-ı dil-sitân çekdi

maħbüb-ı Ĥudâ:

1. maħbüb-ı Ĥudâ:

Kaside 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah'ın sevgilisi, Hz. Muhammed.

Maħbüb-ı Ĥudâ kân-ı hüdâ Aħmed-i Muħtâr
Kim zerre-i nûr-ı ruħıdır zîver-i minû

maħbüb-ı kulüb:

1. maħbüb-ı kulüb:

Mesnevi 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kalplerinin sevgilisi.

Maħbüb-ı kulüb olunca zâtuñ
Tebdile çalış hele şıfâtuñ

maħbüb-ı zât-ı baħt-ı Kâf-ı kadr:

1. maħbüb-ı zât-ı baħt-ı Kâf-ı kadr: +üñ, +e

Kaside 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Değeri Kaf dağı kadar yüce olan zatın sevgilisi.
(Hz. Muhammed sav.).

Oldı ey maḥbûb-ı zât-ı baht-ı Kâf-ı kadrüne
İki nokta mihr-i ‘âlem-tâb ile bedr-i dücâ

maḥbûbiyyet:

1. maḥbûbiyyet:+e

Gazel 206

Mısra: 3

Sevilir olma durumu.

Degül şâyeste maḥbûbiyyete çün kim sivâ-yı Hâkḥ
Şerik itme cenâb-ı Kibriyâ'ya nev'-i insânî

maḥcûb:

1. maḥcûb:+dur

Kaside 10

Mısra: 16

Utlanmış, mahcup olmuş.

Dinildi nâmına mağz-ı kelâm-ı ḥazret-i Bârî
‘Uḫûl-i nâkışa maḥcûbdur bu sırr-ı ḥaḫîre

maḥcûb-ı feryâd:

1. maḥcûb-ı feryâd:

Gazel 137

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Utanma çığılığı.

Ol gül-endâmuñ zamân-ı vuşlatın yâd eyledüm
Bülbülân-ı gülşeni maḥcûb-ı feryâd eyledüm

maḥdûm:

1. maḥdûm:+ı

Tarih 6

Mısra: 3

Erkek evlat, oğul.

Zühd ü taḫvâ ile ol maḥdûmı râh-ı dinde
Yâ ilâhî eyle cedd-i emcedinüñ pey-revi

2. maḥdûm:+ı

Tarih 9

Mısra: 5

Erkek evlat, oğul.

İdüp sūr-ı ḫıtân maḥdûmı Şadre'd-dîn Efendi'ye
Ziyâfet eyledi ḫ'ân-ı kerem çekdi emîrâne

3. maḥdûm:+ı

Tarih 9

Mısra: 7

Erkek evlat, oğul.

Mu‘ammer eylesün devletle Hâkḥ ol iki maḥdûmı
Devâm oldukça tâ zir-i felekde çâr-erkâna

4. maḥdûm:+uñ

Tarih 6

Mısra: 1

Erkek evlat, oğul.

Vâlid ü maḥdûmuñ eyle ‘ömrini ya Rab füzün
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

5. maḥdûm:+ı, +n, +a

Tarih 11

Mısra: 3

Erkek evlat, oğul.

Eyledi Şâm'da maḥdûmına bir sūr-ı ḫıtân
Görmemiş mislini çeşmi felek-i pür-ḫiyelüñ

6. maḥdûm:+a

Tarih 11

Mısra: 7

Kendisine hizmet edilen, efendi.

Didi târiḫini maḥdûma du‘â-güne Nesib
Her zamân sünnet-i Aḫmed ola Yaḫyâ ‘amelüñ

7. maḥdûm:

Tarih 11

Mısra: 5

Erkek evlat, oğul.

Tül-i ‘ömr ile mu‘ammer ola maḥdûm u peder
Olalar maḫhar-ı eltâf-ı Qadim ü Ezelüñ

maḥdüm-ı zî-şân:

1. maḥdüm-ı zî-şân:ı

Tarih 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Şereflî evlat.

Virdi bir maḥdüm-ı zî-şânı kemâl-i fazldan
Ḥazret-i Bostân Efendi'ye o Vehhâb u Kavî

maḥfel-i fânî:

1. maḥfel-i fânî:

Tarih 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İnsanların toplanti yeri.

Dirîğâ gitti Ḥâfız gibi bir zât-ı melek-ḥaslet
Ki bildi maḥfel-i fânî degüldür kimseye me'men

maḥfûz:

1. maḥfûz:

Gazel 15

Mısra: 2

Saklanmış, korunmuş, muhâfaza edilmiş.

İt sîne-i bî-kîneñi dolâb-ı şerî'at
Maḥfûz ola tâ gevher-i nâ-yâb-ı şerî'at

2. maḥfûz:

Gazel 1

Mısra: 5

Saklanmış, korunmuş, muhâfaza edilmiş.

Ta'alluḫdan vücûd-ı ğayra maḥfûz eylemiş Bârî
Bizüz kim gevher-i baḥr-i ḥaḫîḫat âbıyuz cânâ

mâh-ı hilâl-ebürü:

1. mâh-ı hilâl-ebürü:nuñ

Gazel 39

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kaşı hilale benzeyen sevgili.

Nâ'îl-i vuşlatı ol mâh-ı hilâl-ebürüñ
Evvelin rûz-ı meh-i rûzede bayram eyler

mâh-ı köhne-sâl:

1. mâh-ı köhne-sâl:

Gazel 165

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Eskimiş ay.

Ol mâh-ı köhne-sâl ḥaḫından ḥicâb idüp
Dükkân-ı ser-tırâşa kaçır tâzelenmege

mâh-ı münevver:

1. mâh-ı münevver:

Tarih 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Parlak ay.

O maḫla'ı seḫer-i mihr-i ḥaḫkuñ olmuş idi
Derûnı mâh-ı münevver teni şeb-i deycür

mâh-ı nev:

1. mâh-ı nev:

Gazel 19

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hilâl, yeni ay.

Mâh-ı nev şanma olup ol mehüñ 'uşşâkıñdan
Oldı Zâl-i felekün derd ile ebrûsı sefid

2. mâh-ı nev:

Gazel 88

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hilâl, yeni ay.

Mâh-ı nev ebrûsına taḫlîd idüp mihr-i felek
Muşḫaf-ı ḥüsñinden itmiş âyet-i nür iḫtibâs

3. **māh-1 nev:+i**

Tarih 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hilâl, yeni ay.

Maṭla⁶-ı çarḥ-ı ‘ināyetden yine Bārī Hudā
Maḥz-ı luṭfıyla dıraḥşān itdi bir māh-ı nevi

māh-1 şeker-leb:

1. **māh-1 şeker-leb:+süz**

Gazel 28

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şeker dudaklı Ay (sevgili).

N'ola tūṭī-i dil lâl olsa ol māh-ı şeker-lebsüz
Anı güyâ iden âyîne-i ruḥsâr-ı cānāndur

māhi-i nām-1 Hâtem:

1. **māhi-i nām-1 Hâtem:**

Tarih 18

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hatem'in ünlü balığı.

Hâmi-i mülk-i kerem māhi-i nām-ı Hâtem
Rüstem-i devr-i zamān ḳāhir-i ceş-i a'dā

māhir:

1. **māhir:**

Gazel 62

Mısra: 3

Hünerli, usta.

Sebak-ḥ'ānān-ı 'ışḳuñ nüktesin fehm itmede māhir
Debistān-ı maḥabbet içre kāmīl Mevlevilerdür

māhir ü āväre:

1. **māhir ü āväre:+dür**

Gazel 24

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Becerikli ve boş gezen.

Geşt ider kūyuñ göñül ey māhir ü āvāredür
Ḳaşdı gāhi rüyuña ḥasretle bir nezzāredür

māhiyyet-i kerem:

1. **māhiyyet-i kerem:**

Kaside 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Cömertliğin aslı, hakikati.

Hulḳ-ı kerimün eylemese ref'-i ihticāb
Pinhān ḳalurdı kevnde māhiyyet-i kerem

maḥlūk:

1. **maḥlūk:+dan**

Gazel 89

Mısra: 1

Halk olunmuş, yaratılmış.

Māsivādan el yuyup maḥlūḳdan ümmidi kes
Virdün olsun dā'imā Allāh bes bāḳi heves

maḥmil:

1. **maḥmil:+e**

Tahmis 4

Mısra: 15

Deve, fil gibi hayvanların sırtına konan veya insanların omuzlarında taşınan, karşılıklı oturulacak şekilde yapılmış bir çeşit kapalı sepet, tahtirevan, mahfe.

Ğam u vehmün olur her ferdini bir maḥmile şārif
Nesibā didi ol kāmīl bu remzi beyte kim hātīf

maḥmūr:

1. **maḥmūr:+uñ**

Gazel 168

Mısra: 5

Sarhoş, kendinden geçmiş.

Mest-i nāzum ne revādur var iken maḥmūruñ
Mey-i la'l-i lebüni bezmde biḡāne göre

maḥmūr ol-:

1. maḥmūr ol-:-an

Gazel 100

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sersem olma, ağırlaşma.

Ḥayāl-i la'li çıkmaz ḥātırumdan
K'ider maḥmūr olan peymāneden ḥazz

maḥmūr-ı la'li:

1. maḥmūr-ı la'li:+in

Gazel 165

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dudak sarhoşluğu. Sevgilinin dudağına olan arzu.

Maḥmūr-ı la'lin öp dehen-i āteşin ile
Muhtācdur o gül-be-şeker tazelenege

māh-peyker:

1. māh-peyker:

Gazel 196

Mısra: 8

Yüzü ay gibi parlak olan sevgili.

Gör zāhidi ki ḥalka-i tevḥidde müdām
Ol māh-peyker ile döner āsumān gibi

mahrem:

1. mahrem:+i, +n, +e

Gazel 161

Mısra: 9

Dost, sırdaş.

Bir maḥremine sordı görüp bendesin ol yār
Didi ki Nesibā-yı ḡam-endüz mıdur bu

2. mahrem:

Gazel 185

Mısra: 4

Dost, sırdaş.

Bigānelerle ülfetüne itmezüz ḥased
Biz daḥi maḥrem idük o bezme zamān ile

mahrem eyle-:

1. mahrem eyle-:-dük

Gazel 119

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gizleme, saklama.

Ādāb-ı bezm-i vaşlı bilür niçe rüzgār
Şāhenşeh-i ḥayāle dili maḥrem eyledük

mahrem eyle:

1. mahrem eyle:

Kaside 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gizlemek.

Çalış terk-i hestīye bul kendi kendiñ
Yine kendiñi kendiñe eyle maḥrem

mahrem it-:

1. mahrem it-:-di

Kaside 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gizlemek, saklamak.

Bir bezm-i bī-naẓire seni maḥrem itdi kim
‘Āciz edāsın eylemede nuṭṭ-ı beste-dem

mahrem-i ḥalvetgeh-i esrār-ı Ḥallāk-ı Ğafūr:

1. mahrem-i ḥalvetgeh-i esrār-ı Ḥallāk-ı Ğafūr:

Kaside 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Merhamet sahibi yaratıcının gizli görüşme yerinin sırdaşı. (Halvet-geh kelimesi Arş-ı A'la'daki Kab-ı Kavseyn makamı bağlamında kullanılmıştır.)

Ahmed-i Muhtâr mahbûb-ı cenâb-ı Kibriyâ
Maḥrem-i ḥalvetgeh-i esrâr-ı Ḥallâk-ı Ğafûr

mahrem-i ḥalvetgeh-i şâh-ı akdes:

1. **mahrem-i ḥalvetgeh-i şâh-ı akdes:**

Rûbai 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kutsal padişahın gizli inziva yeri.

Ey mahrem-i ḥalvetgeh-i şâh-ı akdes
Gülzâr-ı cinân bâğ-ı cemâlünden ḥas

mahrem-i ḥalvet-kede-i yâr:

1. **mahrem-i ḥalvet-kede-i yâr:**

Rûbai 46

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgilinin gizli inziva yeri.

Geh derd ü ğam-ı hecr ile bîmâr oluruz
Geh mahrem-i ḥalvet-kede-i yâr oluruz

mâh-rû:

1. **mâh-rû:**

Gazel 173

Mısra: 5

Ay yüzlü güzel.

O mâh-rû ile hem-bezm iken sipihr sezâ
Per-i hümâyı meges-rân iderse ḥ'ânnumuza

mahrûm:

1. **mahrûm:+ı**

Gazel 30

Mısra: 7

Dilediğini elde edememe, yoksun.

Nigâh-ı bâğ-ı dîdâr-ı dil-ârâdan bu mahrûmî
Bir naḥl-i temennâya taleb-kâr olduğumdandır

2. **mahrûm:**

Gazel 76

Mısra: 7

Dilediğini elde edememe, yoksun.

Helâk-i nâz ider aġyârı 'aşıkı mahrûm
O cevr-pîşe şevâb u güneḥ nedür bilmez

maḥşer:

1. **maḥşer:+de**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

*Haşrolunacak, toplanılacak yer; kıyamette ölülerin
dirilip toplanacağı yer.*

Var mı bu su'âle bir cevâbuñ
Maḥşerde olursa dâd-ḥ'âhuñ

2. **maḥşer:+ı**

Rûbai 22

Mısra: 3

*Haşrolunacak, toplanılacak yer; kıyamette ölülerin
dirilip toplanacağı yer.*

Rûy-ı siyehi maḥşeri târik eyler
Olmazsa Nesîb'e bir nigâh-ı keremüñ

maḥsûb ol-:

1. **maḥsûb ol-:-maz**

Rûbai 44

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sayılmak, olmak.

Her sa'y 'abes verzişe maḥsûb olmaz
Her tâlib olan nâyil-i maḥlûb olmaz

maḥsûd:

1. **maḥsûd:+uñ**

Kıt'a 23

Mısra: 3

Kıskanılan.

Öldürür gördükçe maḥsûduñ sürürü ḥâsidi
Kendini süzân ider bulmazsa âteş hîzemi

2. **maḥsūd:**

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Kıskanılan.

Keyfiyyet-i bî-huşi-i derdüñ

Maḥsūd piyâle-i şafâdur

maḥsūd ol-:

1. **maḥsūd ol-:-ur, -sa**

Kaside 7

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kıskanılan, imrenilen kimse olmak.

Hilâl-i bi'şetinüñ lutfına nazar ne 'aceb

Zamân-ı mâziye maḥsūd olursa müstaḳbel

maḥşül-i âsâyiş:

1. **maḥşül-i âsâyiş:**

Gazel 27

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Huzur kazancı.

Zemîn-i nâ-murâdide maḥabbet berḳ-ı ḥırmendür

Alınmaz geşt-zâr-ı 'ışḳdan maḥşül-i âsâyiş

2. **maḥşül-i âsâyiş:**

Gazel 27

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Huzur kazancı.

Zemîn-i nâ-murâdide maḥabbet berḳ-ı ḥırmendür

Alınmaz geşt-zâr-ı 'ışḳdan maḥşül-i âsâyiş

maḥşüs:

1. **maḥşüs:**

Gazel 97

Mısra: 1

Özgü, has.

'İşve nigeḥ-i çeşm-i füsün-sâzuña maḥşüs

Âyîn-i sitem ḡamze-i ḡammâzuña maḥşüs

2. **maḥşüs:**

Gazel 97

Mısra: 2

Özgü, has.

'İşve nigeḥ-i çeşm-i füsün-sâzuña maḥşüs

Âyîn-i sitem ḡamze-i ḡammâzuña maḥşüs

3. **maḥşüs:**

Gazel 97

Mısra: 4

Özgü, has.

Bir sencileyin âfet-i bî-dâda ta'alluḳ

Bir bencileyin 'âşık-ı ser-bâzuña maḥşüs

4. **maḥşüs:**

Gazel 97

Mısra: 6

Özgü, has.

Bir nazrada şad murḡ-ı dile zaḥm resânı

Ser-pençe-i nâgeh-res-i şebâzuña maḥşüs

5. **maḥşüs:**

Gazel 97

Mısra: 8

Özgü, has.

Naḳd-i nigeḥ-i 'âşıka düzdide ta'arruz

Dest-i nigeḥ-i şu'bede-perdâzuña maḥşüs

6. **maḥşüs:**

Gazel 97

Mısra: 10

Özgü, has.

Ḥaḳḳā ki Nesibā bu zemîn üzre bu cevlan

Esb-i siyeh-i kilik-i sebük-tâzuña maḥşüs

mahv it-:

1. **maḥv it:-se**

Gazel 155

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahvetmek.

Nār-ı firāk ʿāşığı maḥv itse de yine
Añlar ʿayār-ı sūzını ḥākisterin gören

maḥv-ı zulemāt it:-

1. **maḥv-ı zulemāt it:-di**

Rübai 11

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Karanlığı yok etmek.

Nūr-ı ruḥuñ itdi şöyle maḥv-ı zulemāt

maḥzar-ı PİR:

1. **maḥzar-ı PİR:+e**

Kaside 10

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Mevlana Celaleddin Rumi'nin övgüsü.

Revā mıdır k'ola derviş nāmı kendisi ʿāmī
Ne vech ile vara rüz-ı cezāda maḥzar-ı PİR'e

maḥzen-i tarab:

1. **maḥzen-i tarab:**

Tarih 22

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şenlik hazinesi.

Şuffesi maḥzen-i tarab cāmī'ı cāy-ı feyz-i Rabb
Bābı münāfi-i kürüb revzeni maşrıḳ-ı şafā

maḥz-ı lutf:

1. **maḥz-ı lutf:+y, +ı, +la**

Tarih 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Lütuf ve iyiliğin aslı, tıpkısı.

Maḥlaʿ-ı çarḫ-ı ʿināyetden yine Bārī Ḥudā
Maḥz-ı luṭfiyla dıraḥşān itdi bir māh-ı nevi

maḥz-ı şüret:

1. **maḥz-ı şüret:+le**

Gazel 83

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Suretin, bedeninin kendisi.

Maḥz-ı şüretle Nesībā olamaz zāt-ı şerīf
Dürr olur sāḫte ammā dür-i meknün olmaz

maḥzün:

1. **maḥzün:+uz**

Tahmis 1

Mısra: 15

Hüzünlü, üzgün.

Ne maḥzünuz hücum-ı miḥnetinden
Nesīb-āsā beriyüz minnetinden

2. **maḥzün:+ı**

Tahmis 3

Mısra: 9

Hüzünlü, üzgün.

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḥzünü
Hemān çek tiğ-ı nāzı bildüğüñden ḳalma ey ḥünī

3. **maḥzün:**

Rübai 45

Mısra: 4

Hüzünlü, üzgün.

Memnün görürüz vaşluñ ile ağıyarı
Mesrür gelüp küyuña maḥzün giderüz

māʿide-i ḥʿān-ı ʿışk:

1. **mā'ide-i ḥ'ān-ı 'ışk:**+dur

Gazel 211

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Midedeki aşk yemeği.

Bı-ıayd-ı nı'met-i dü-serā Mevleviler'i
İden Nesıb mā'ide-i ḥ'ān-ı 'ışkdur

mā'il:

1. **mā'il:**

Gazel 197

Mısra: 1

Meyilli, istekli, hevesli.

Şemim-i zülfüne mā'il gibi bād-ı seḥergāhı
Anuñ-çün gülşen-i ruḥsāruñ olmuşdur güzergāhı

2. **mā'il:**+i

Gazel 209

Mısra: 1

Meyilli, istekli, hevesli.

Dil bir perı neğh güzelüñ oldu mā'ili
Dıvāne eyledi beni şekl ü řemā'ili

makāl:

1. **makāl:**

Mesnevi 2

Mısra: 15

Söz, kelim.

Bu ḥāle makāl bulamaz dest
İn-cā çü resid ḥāme bi-şikest

makām:

1. **makām:**+ı, +n

Tarih 24

Mısra: 4

Mekan, yer.

'Azm-i baķā itdi tamām olmadın
Gülşen-i 'adn ide makāmın Ḥudā

2. **makām:**+ı, +n

Tarih 28

Mısra: 9

Makam, mevki, derece, rütbe.

Makāmın Ḥaķ mübārek ide dā'im diye aḥbāba
Ne kim dergāh-ı Ḥaķ'dan istedümse mā-ḥařal oldu

makām-ı remz:

1. **makām-ı remz:**+ı, +n, +i

Gazel 132

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sır makamı.

Her bün-i müyumda şad güş olmayınca bilmedüm
Nağme-i firru ilalahuñ makām-ı remzini

maķar:

1. **maķar:**

Gazel 99

Mısra: 2

Karar kılınan, oturlan yer.

Teřríf idüp diyār-ı dile dāver-i neřāt
Mülk-i vücüdü itdi maķar leşker-i neřāt

2. **maķar:**

Gazel 99

Mısra: 10

Karar kılınan, oturlan yer.

Āyın-bend-i şehr-i vücüd ol ki ey Nesıb
Dihim-i cānı itdi maķar şayşer-i neřāt

3. **maķar:**+dür

Kaside 10

Mısra: 5

Karar kılınan, oturlan yer.

'Aceb mi şubbesi 'arşa mümās olursa maķardur
Cenāb-ı ḥāzret-i Monlā gibi veliyy-i kebir

makbere-i mıkleme:

1. **maḳbere-i mıḳleme**:+dür

Gazel 131

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kalemin konacağı mezarlık. (Yazmayan kalemin kutusuna koyulması kast edilmiştir.)

Ravza-i ‘adn-i ma‘āninüñ odur Rıdvān'ı

Gerçi kim maḳbere-i mıḳlemedür cāy-ı ḳalem

maḳbül:

1. **maḳbül**:

Gazel 84

Mısra: 2

Beğenilen, kabul gören, hoş giden, hoş.

Tā ‘ışık neşvesiyle ola ittişāfımız

Maḳbül olur bu mey-kedede dürd ü şāfımız

2. **maḳbül**:+dür

Gazel 108

Mısra: 2

Beğenilen, kabul gören, hoş giden, hoş.

Eyler aḫa merāmını Ḥaḳ zār olanlaruñ

Maḳbüldür du‘āları nā-çār olanlaruñ

maḳbületü'ş-şehāde:

1. **maḳbületü'ş-şehāde**:

Gazel 63

Mısra: 4

Şehadeti kabul edilmiş.

Güvāh-ı da‘vī-i huş-yārı bezm-i ğayrda yāra

O çeşm-i mest ise maḳbületü'ş-şehāde degüldür

maḳbül-i cihān:

1. **maḳbül-i cihān**:

Gazel 194

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cihanın beğendiği, itibar ettiği.

N'ola maḳbül-i cihān olsa zebān-ı tūḫı

Lezzet-i ḳand-i lebüñ oldu beyān-ı tūḫı

maḳbül-i ḳabāyil:

1. **maḳbül-i ḳabāyil**:

Gazel 131

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kabilelerin beğenileni.

Dest-i şāhān-ı cihān olalı ārāmgehi

Oldı maḳbül-i ḳabāyil ne‘am u lā-yı ḳalem

maḳdem:

1. **maḳdem**:+ü, +ñ, +le

Müsemmen 1

Mısra: 3

Gelme, geliş.

Rüşen oldu maḳdemüñle meclis-i ‘arz u semā

Şānuña şāyeste medḫ itdi seni ancak Ḥudā

2. **maḳdem**:+üñ

Kaside 2

Mısra: 3

Gelme, geliş.

Çün ‘ālemine rahmet-i Ḥaḳḳ oldu maḳdemüñ

Sāyeñden oldu behre rübā ‘ālem-i ‘adem

3. **maḳdem**:+üñ

Kaside 2

Mısra: 11

Gelme, geliş.

Hep maḳdemüñ muḳaddimesidür bu şiveler

Kim ḫazret-i Zebīḫa fedā oldu bir ğanem

4. **maḳdem**:+üñ

Kaside 3

Mısra: 5

Gelme, geliş.

İtdi taybe maqdemün hāk-i siyāh-ı Yesrib'i
Evs ü Hazrec himmetünle oldı menşürü'l-livā

maqdür:

1. **maqdür:**

Gazel 124

Mısra: 5

*Allah tarafından takdir edilen, kader icâbı olan (şey),
mukadder.*

Cihād-ı ekbere maqdür şarf it dirlik isterseñ
Kul ol dergāh-ı Haqq'a ne za'ım ü ne sipāhī ol

maqrün:

1. **maqrün:**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Yakın olmak.

Bu cünbüş-i kâmetün görenler
Bir daħi olur mı 'aqla maqrün

maqrün ol-:

1. **maqrün ol-:**-ur, -sa

Gazel 170

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulaşmak, erişmek.

Maqrün olursa da'vet-i 'aşıq icâbete
Cezb eyler ol perī daħi nāgāh şöhbete

maqsad:

1. **maqsad:**+a

Terci-bend 1

Mısra: 3

Amaç, niyet, gaye.

Ey rehber-i hidāyet olup maqsada delil
Gāret-dih-i dükānçe-i sūq-ı mecāzum ol

2. **maqsad:**

Mesnevi 2

Mısra: 11

Amaç, niyet, gaye.

Ādemde bir dem oldı maqsad
Oldı o demi bulanlar es'ad

maqsūd:

1. **maqsūd:**+ı, +n, +ı

Kıt'a 9

Mısra: 2

Amaç, niyet, gaye.

'İlm-ile olsa fūrū-māye ferīd-i rūzgār
Kimsenün maqsūdını luḫ ile incāh eylemez

2. **maqsūd:**

Mesnevi 2

Mısra: 13

Amaç, niyet, gaye.

Maqsūd o şuhūda dest-resdür
Fehm idene bu işāret besdür

3. **maqsūd:**

Gazel 175

Mısra: 13

Amaç, niyet, gaye.

Laḫt-ı cigerün bezm-i ğama mā-ḫazar eyle
İkrām-ı şeh-i 'ışk ise maqsūd Nesiba

4. **maqsūd:**+um, +ı

Mesnevi 2

Mısra: 2

Amaç, niyet, gaye.

Ey nāme zebān olup bu rāze
Maqsūdumu söyle aşikāre

5. **maqsūd:**

Gazel 151

Mısra: 4

Amaç, niyet, gaye.

Üşküfe-i 'ibretle pür it dâmen-i çeşmüñ
Mağşüd budur geşt-i gülistân-ı fenâdan

ma'kûl:

1. **ma'kûl:**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Uygun.

Ġafletle geçürme rüzgârüñ
Ma'kûl ola tâ ki kâr u bâruñ

mâl:

1. **mâl:+imüz**

Gazel 36

Mısra: 2

Mal, mülk, varlık.

Def'-i ğumûma elde mey-i alımız mı var
Taḥşîl-i ârzü-yı dile mâlimüz mi var

2. **mâl:+ile**

Tahmis 3

Mısra: 15

Mal, mülk, varlık.

Nesîbâ herkes olmazmış me'âli mâl-ile kâsib
Vaṭan-perver cihân-gerd olana olmaz belî râġıb

mâl ü câh:

1. **mâl ü câh:+a**

Tahmis 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Mal ve makam.

N'ola meyl eylemezsek mâl ü câha
Ki yokdur meylümüz ḥubb-ı sivâyâ

mâli:

1. **mâli:**

Tarih 25

Mısra: 1

Dolu.

Tevḥîd-ile mâli dili birünî hünerle
Ḥaḳḳâ bu idi cilvegehi baḥt-ı sa'îdüñ

mâl-i ḥarâm:

1. **mâl-i ḥarâm:**

Gazel 109

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Haram mal.

Beñzer binâ-yı mescide mâl-i ḥarâm ile
Aḥvâli imtinân-ile iḥsân idenlerüñ

mâl-i nâçiz:

1. **mâl-i nâçiz:+üñ**

Gazel 35

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Değersiz mal.

Göñülden mâl-i nâçizüñ hevâsın pür şafâ gelsün
Güdâzeş resmi ibrize bu kavlı-i ḥaḳḳa şâhiddür

mâliḥulyâ:

1. **mâliḥulyâ:**

Gazel 68

Mısra: 2

Kuruntu, boş hayal; kara sevda.

Zu'm ile nâķış olan zâta meziyyet gelmez
Mâliḥulyâ ile hiç âdeme devlet gelmez

2. **mâliḥulyâ:+y, +ı, +la**

Gazel 83

Mısra: 4

Kara sevda, melankoli.

Ḥâlsüz kâl ile 'irfân-ı Ḥudâ girmez ele
Mâliḥulyâyıla müflis kişi Ḳârün olmaz

mālik:

1. **mālik:**

Gazel 13

Mısra: 6

Bir şeye sâhip olan (kimse), sâhip.

Ahrâr-ı bî-edeb olur âhîr hâkîr ü h'âr
Mālik riqâb iderse 'abîdi n'ola edeb

2. **mālik:**

Gazel 65

Mısra: 7

Bir şeye sâhip olan (kimse), sâhip.

Mālik olamaz kemāle ol kim
Sermāyesi şıdık-ı niyet olmaz

3. **mālik:+ler**

Gazel 62

Mısra: 5

Bir şeye sâhip olan (kimse), sâhip.

Fākîr-i bî-nevā ammā ğınā-yı ƣalbe mālikler
Gedā-yı pādîşāhāne mu'āmil Mevlevîlerdür

mālik ol-:

1. **mālik ol-:-a, -maz**

Rûbai 65

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sahip olmak.

Bir şāh-ı cemāl daħi mālik olamaz
Dil kişveri milket-i Süleymān oldı

mālik-i gencîne-i fazl:

1. **mālik-i gencîne-i fazl:**

Tarih 12

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Erdem hazinesinin sahibi.

Şeh-i iklîm-i hüner mālik-i gencîne-i fazl
Dāver-i cüd-şiyem mü'temin-i mülk-ārā

mālik-nişāb-ı miknet:

1. **mālik-nişāb-ı miknet:+i**

Gazel 110

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yeterli güce sahip.

Olmaz nezāre-efgen-i esbābı devletün
Mālik-nişāb-ı mikneti genc-i ƣanā'atün

māliş:

1. **māliş:**

Gazel 32

Mısra: 7

Sürme, ovma, okşama.

Bām-ı sîmi Ka'be'ye māliş idüp hırşın füzün
Mümsikān hacc eyledükden soñra bî-inşāf olur

ma'lûm ol-:

1. **ma'lûm ol-:-ur**

Gazel 110

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilinmek, anlaşılmak.

Ma'lûm olur geçince hüdud-ı rüsûmdan
Mevzû' u ğāyeti hele fenn-i hâkîkatün

2. **ma'lûm ol-:-sun**

Rûbai 53

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilinmek, anlaşılmak.

Ey 'ārif-i esrâr-ı mezâyâ-yı 'ulûm
Olsun saña bu nühüfte nükte ma'lûm

ma'lûm-ı 'izzet:

1. **ma'fūm-ı izzet:**

Gazel 36

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Değer bilmek.

Takrîr-i hâl-i zâr olur müris-i şudâc

Ma'fūm-ı izzet olmaduğ ahvâlümüz mi var

ma'mūr:

1. **ma'mūr:-dur**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Bayındır, imar edilmiş.

Mu'cizātuñla esās-ı dîn-i Hağ ma'mürdur

Hâriğ-ı 'ādât senden bi-'aded manzûrdur

2. **ma'mūr:**

Gazel 96

Mısra: 8

Bayındır, imar edilmiş.

Hîç görmüş yok hemân dillerde bir efsânedür

Bu hârâb-âbâd-ı 'âlem bir zamân ma'mūr imiş

ma'mûre:

1. **ma'mûre:+sı**

Gazel 115

Mısra: 6

İmar edilmiş yer.

'İşk âfet-i cem'iyet-i dildür ki hemişe

Ma'müresi vîrane olur kişver-i râzuñ

ma'mûre ol-:

1. **ma'mûre ol-:-dı**

Tarih 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bayındır olmak.

Ta'mîrine Nesibâ târihdür bu taşîn

Ma'mûre oldı hağğa hep tekyegâh-ı Monlâ

ma'mûregâh-ı şabr u şekîb:

1. **ma'mûregâh-ı şabr u şekîb:+üm**

Gazel 59

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sabır ve tahammül şehri.

Mâdâm 'ışk şule-meniş sîne tâbdur

Ma'mûregâh-ı şabr u şekîbüm hârâbdur

ma'mûre-i günâh:

1. **ma'mûre-i günâh:+ı**

Gazel 110

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Günah şehri.

Ma'mûre-i günâhı yakup itmege hârâb

Besdür bir âhı güşe-güzîn-i nedâmetüñ

ma'mûre-i imân:

1. **ma'mûre-i imân:+a**

Gazel 25

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İman şehri.

Sipâh-ı kâküli ma'mûre-i imâna şalmışlar

Peri-rüyân ki şür-ı 'ışkı mülk-i câna şalmışlar

ma'mûre-i mühr:

1. **ma'mûre-i mühr:+üñ, +ı**

Rûbai 51

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzel sevgi.

Mülk-i dile bigâneyi şâh eylemedüm

Ma'mûre-i mührüñi tebâh eylemedüm

ma'nâ:

1. **ma'nâ:+sı, +n, +ı**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Anlam, kavram.

Ma'nāsını naqş idüp zamîre
Dâ'im nazar it kelâm-ı Pîr'e

2. **ma'nâ:**

Kaside 10

Mısra: 7

Anlam, kavram.

O deñlü eylemiş âmiziş anda lafz ile ma'nâ
Muḥâldür o kadar imtizâc-ı sükker ü şîre

3. **ma'nâ:**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Anlam, kavram.

Aḥlâk-ı ḥamîdedür ser-â-pâ
Âdem dinilen güzîde ma'nâ

ma'nâ-yı bî-lafz-ı kitâb-ı sîne:

1. **ma'nâ-yı bî-lafz-ı kitâb-ı sîne: +den**

Gazel 160

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönül kitabının sözsüz anlamları.

Ḳâl ü ḳîlûñ ceng-i bî-sûdın ider endâḥte
Ders alan ma'nâ-yı bî-lafz-ı kitâb-ı sînenen

ma'nâ-yı merg:

1. **ma'nâ-yı merg:**

Gazel 52

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ölümün anlamı.

Nesîb-i 'âşîka ma'nâ-yı merg ifâde ider
O cân-gezâ ḥaberüñ mübtedâsıdur ğam-ı yâr

ma'nâ-yı ye's:

1. **ma'nâ-yı ye's:**

Gazel 173

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ümitsizlik anlamı.

Hezâr vechile ma'nâ-yı ye's ifâde ider
Gelürse ḥarf-i recâ sehv ile zebânumuza

ma'nen:

1. **ma'nen:**

Tarih 35

Mısra: 12

Anlam yönünden, anlamca.

Ka'betü'l 'Uşşâk târiḥ-i binâ-yı tekyedür
Çâr târiḥ oldı ma'nen ḥaḳ bu kim ṭarz-ı ğarîb

mânend:

1. **mânend:**

Kaside 1

Mısra: 14

Benzer.

Lâkin ammâ itmişem taşdıḳ sulṭânım seni
İ'tikâdım şâfdur ḥaḳḳuñda mânend bulur

mânende-i çenâr:

1. **mânende-i çenâr: +uñ, +dur**

Gazel 40

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Çınar ağacı benzeri.

Mânende-i çenârıñdur der-i cihân Nesîb
Eşrâfı kanda olsa edânî gelür geçer

mânende-i ḥurşîd:

1. **mânende-i ḥurşîd:**

Rûbai 48

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güneş gibi, gün gibi.

Mānende-i ħurşid eger rif'at eyle
Başuñ göge irse daħi sūr ħāke yüzüñ

mānende-i kīne:

1. **mānende-i kīne:**

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kin benzeri.

Lāyık mı ki sine-i 'adūdur
Mānende-i kīne cilvegāhuñ

mānende-i Nesīb:

1. **mānende-i Nesīb:**

Gazel 119

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nesīb gibi.

Feyz-i şeb-i firāk ile mānende-i Nesīb
Gülzār-ı dāğa eşk-i teri şebnem eyledük

mānende-i Nesīb-i zebūn:

1. **mānende-i Nesīb-i zebūn:**

Gazel 117

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Çaresiz Nesīb gibi.

Mānende-i Nesīb-i zebūn her nezārede
Girmekde niçe ħūn-ı Müselmān'a gözlerüñ

mānende-i şeh-per-i ħümā:

1. **mānende-i şeh-per-i ħümā:+dur**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ĥüma kuşunun kanadının en uzun tüyü gibi.

Zülf-i siyehüñ hevāsı serde
Mānende-i şeh-per-i ħümādur

mānend-i āfitāb:

1. **mānend-i āfitāb:**

Gazel 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güneş misali.

Cāy olsa da gönül felek-i çārümīn saña
Mānend-i āfitāb

mānend-i aħker:

1. **mānend-i aħker:**

Gazel 103

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ateşli kül (köz) benzeri.

Ĥān-mān-ı cismi teff ü tāb-ı ġam sūzān idüp
Şaçdı her bir dāğ-ı dil mānend-i aħker tāb ü tef

mānend-i āyine:

1. **mānend-i āyine:**

Gazel 201

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ayna misali.

Nesībā ṭab'ı 'ālem şāfdur mānend-i āyine
Mey oldı dilde gerd-i ġuşşa-şū nev-rūzdu şimdi

mānend-i cān:

1. **mānend-i cān:**

Gazel 141

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Canı gibi, cana benzer.

Sezā mı bezmgeh-i ġayra miħmān olasın
Görinmeyüp bize mānend-i cān nihān olasın

mānend-i cū:

1. **mānend-i cū:**

Gazel 201

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Irmak, akarsu gibi.

O kim bir serv-kaddüñ pây-būsın iltimās eyler
Tekâpü eylesün mānend-i cū nev-rūzduz şimdi

mānend-i der-i ehl-i kerem:

1. **mānend-i der-i ehl-i kerem:**

Gazel 75

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Cömertlik ve iyilik sahiplerinin kapısı gibi.

‘Ākıllere keşf itmezüz aḥvālümüz ammā
Mānend-i der-i ehl-i kerem ‘āşığa bāzuz

mānend-i gül:

1. **mānend-i gül:**

Gazel 133

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gül gibi.

Burka‘-ı nāzı güşād it ruh-ı aluñ görelüm
Ya‘nī mānend-i gül açıl ki cemālūñ görelüm

mānend-i ism-i a‘zam:

1. **mānend-i ism-i a‘zam:**

Kaside 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

En büyük, en yüce isim gibi.

Her dil ki anda niyet-i na‘tūñ karar ide
Mānend-i ism-i a‘zam kārını etem

mānend-i merdüm-i tūti-i şekker-şiken:

1. **mānend-i merdüm-i tūti-i şekker-şiken:**

Gazel 42

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Tatlı dilli insan benzeri.

Hüner şîrin mezāk-ı ma‘ni-i nuṭk olmadur yoksa
Belī mānend-i merdüm-i tūti-i şekker-şiken söyler

mānend-i meyl-i kıble-nümā:

1. **mānend-i meyl-i kıble-nümā:**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kıbleye yönelme meyli.

Mānend-i meyl-i kıble-nümā semt-i Ḥaḳḳ'a dön
Meyl-i sivā ile yeter olduñ mesel yeter

mānend-i murākıban-ı ḥāmūş-nişin:

1. **mānend-i murākıban-ı ḥāmūş-nişin:**

Rübai 59

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Allah'a bağlanan susmuşlar gibi.

Tā-key ola peygüle-i çeşmümde nigāh
Mānend-i murākıban-ı ḥāmūş-nişin

mānend-i naḳş-ı cevher-i şemşir-i ḥām-be-ḥām:

1. **mānend-i naḳş-ı cevher-i şemşir-i ḥām-be-ḥām:**

Kaside 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kılıcın cevherinde kıvrım kıvrım olan işleme gibi.

Fikr-i kec ile toptoludur levḥ-i ḥāṭıra
Mānend-i naḳş-ı cevher-i şemşir-i ḥām-be-ḥām

mānend-i nāy-ı nağme-serā:

1. **mānend-i nāy-ı nağme-serā:**

Gazel 211

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şakıyan ney gibi.

Eyler ḳudüm şāhed-i vecd ihtiyārsuz
Mānend-i nāy-ı nağme-serā Mevleviler'i

mānend-i Nesīb:

1. **mānend-i Nesīb:**

Gazel 7

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nesīb benzeri.

Mānend-i Nesīb eyle şıyānet kerem eyle
Āyīn-i riyādan ser ü sāmānumı yā Rabb

2. **mānend-i Nesīb:**

Gazel 53

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Nesīb benzeri.

Çekemezler sitem-i zülfüni mānend-i Nesīb
Gerçi ebnā-yı zamān cümlesi hep bende çeker

3. **mānend-i Nesīb:**

Tarih 5

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nesīb benzeri.

Cümle aḥbābı didi tārīḥ mānend-i Nesīb
Ḥaccuñı Bostān Efendi eyleye Bārī ḳabūl

mānend-i ūbnem:

1. **mānend-i ūbnem:**

Kaside 8

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Çiğ tanesi gibi.

Bu gülzār-ı fānīye dil-beste olma
Sefer eyle ḥurşīde mānend-i ūbnem

mānend-i seher-mānde:

1. **mānend-i seher-mānde:**

Gazel 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Seherde kalmış gibi.

Cevher-i ḥüsn āb ü tīb-ı ūşveden buldı revāc
Ḥüsn-i bī-nāz oldı mānend-i seher-mānde sirāc

mānend-i taşt-ı fessād:

1. **mānend-i taşt-ı fessād:**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kan alıcıların leğeni gibi.

Ḳan ağlamadan gamuñla dīde
Oldı mānend-i taşt-ı fessād

mānend-i tīr menzil:

1. **mānend-i tīr menzil:+e**

Gazel 84

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hedefe ulaşmış ok gibi.

Mānend-i tīr menzile inmek muḥāldür
Olsa nümüde-i müy ḳadar inḫirāfumuz

mānend-i zār:

1. **mānend-i zār:+am**

Gazel 184

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Zar gibi.

Eylerem bī-hüde kūy-ı yārden şad reh-güzer
Şeş-der-i fūrḳatde ben mānend-i zāram āh āh

mānend-i zelū yapış-:

1. **mānend-i zelū yapış-: -dum**

Gazel 139

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Sülük gibi yapışmak.

Çekdüm bir iki şişe idüp def-i ḫicābı
Mānend-i zelū gerden-i dil-dāra yapışdum

māni':

1. **mānī'**:

Gazel 101

Mısra: 1

Engel.

Olurdum müttehid yār ile aġyār olmasa mānī'
Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi ħār olmasa mānī'

2. **mānī'**:

Gazel 101

Mısra: 2

Engel.

Olurdum müttehid yār ile aġyār olmasa mānī'
Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi ħār olmasa mānī'

3. **mānī'**:

Gazel 101

Mısra: 4

Engel.

Bulurđı ruġşat-ı nezzāre-i germ ol gül-i ħüsne
Nigāh-ı 'āşıka çeşm-i füsün-kār olmasa mānī'

4. **mānī'**:

Gazel 101

Mısra: 6

Engel.

Açardum sīne-bendin bend-i kākülden rehā bulsam
Olurdum behre-ver gencīneden mār olmasa mānī'

5. **mānī'**:

Gazel 101

Mısra: 8

Engel.

Raķīb-i bed-dile miķdārını bildürmek āsāndur
Arada āh ol yār-i sitem-kār olmasa mānī'

6. **mānī'**:

Gazel 101

Mısra: 10

Engel.

Belī cānum gibi esrār-ı 'aşkı ben Nesīb-āsā
Nihān eylerdüm eşk-i çeşm-i ħün-bār olmasa mānī'

7. **mānī'**:

Gazel 110

Mısra: 8

Engel.

Her dem Nesīb ħālūñi işlāħa kūşış it
Mānī' degül ne gūne olursa kıyāfetüñ

ma'nī-i bakā:

1. **ma'nī-i bakā:**

Gazel 171

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sonsuz anlam.

Mefhūmı fenādur hele bu nüşhā-i kevnüñ
Ma'nī-i bakā fehm olunur bir luġat olsa

ma'nī-i ehem:

1. **ma'nī-i ehem:**

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Anlamın en önemlisi.

Ey muķtedā-yı cem'-i nübüvvet sen olmasañ
Fehme qarīb olmaz idi ma'nī-i ehem

manşab:

1. **manşab:**

Gazel 43

Mısra: 9

Rütbe.

Sañā bu manşab olur müşil-i każā-yı behişt
Olursa ħüşuñ eger ħākim-i medīne-i 'ömr

mansıb:

1. **mansıb: +ın**

Tarih 4

Mısra: 11
Makam.

İde ikbâlin füzûn Mevlâ mübârek manşıbın
Ola ğaltân hâk-i pâyında ser-i ehl-i sitiz

2. **manşıb**:+uñ, +dur
Müsemmen 1

Mısra: 11
Makam, rütbe.

Mazhariyyet manşıbuñdur men reâni dür berât
Mâ remeyte oldı bu da'vâya burhân-ı sıķāt

3. **manşıb**:+uñ
Tarih 30

Mısra: 5
Makam, rütbe.

Manşıbuñ ola mübârek dâ'im ola 'izzetüñ
Devletüñden ola Hâķ dâfi' gezendi 'ilm-ile

manşür ol-

1. **manşür ol-**:a

Gazel 204
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Galip olmak, zafere ulaşmak.

Şaķın zann itme Manşür ola sır virmekle güm-geşte
Fitilin kesdilerse n'ola şem'-i cân güzellendi

manzūme-i kevne:

1. **manzūme-i kevne:**

Rūbai 18
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Varlık şiiri.

'İzz ü şeref-i hilkat-i zât-ı pākūñ
Manzūme-i kevne oldı hūsn-i maṭla'

manzūr:

1. **manzūr:**

Gazel 16

Mısra: 7
Beğenilerek nazar edilen, bakılan.

'Işķ manzūr ider erbâbını her meclisde
Rağbet-i şem'-i şebistâna ziyâdur bâ'is

2. **manzūr**:+dur

Müsemmen 1

Mısra: 14
Beğenilerek nazar edilen, bakılan.

Mu'cizātuñla esâs-ı dîn-i Hâķ ma'mûrdur
Hârîķ-i 'ādât senden bî-'aded manzûrdur

manzūr ol-

1. **manzūr ol-**:sa

Kaside 1

Mısra: 15
Kelime Tipi: -
Gösterilmek.

Nazra-i luṭfuñla manzūr olsa bir kem-ter meges
Kulle-i Kâf-ı sa'âdetde olur şâh-ı tıyūr

manzūr-ı çeşm-i hūr-ı 'in:

1. **manzūr-ı çeşm-i hūr-ı 'in:**

Gazel 186

Mısra: 4
Kelime Tipi: -
İri siyah gözlü hurinin(Sevgili) gözlerine beğenerek
bakmak.

Değişmezdi çemenzâr-ı behişte gülşen-i küyuñ
Gül-i rüyuñ eger manzūr-ı çeşm-i hūr-ı 'in olsa

manzūr-ı nigâh-ı kerem:

1. **manzūr-ı nigâh-ı kerem**:+i

Kaside 9

Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Cömertlik bakışının görüntüsü.

Manzûr-ı nigâh-ı keremi reşk-i melâyik
Devletlü o kim ola aña hâk-i ser-i kü

mâr:

1. **mâr:**

Gazel 101

Mısra: 6

Yılan.

Açardum sîne-bendin bend-i kâkül den rehâ bulsam
Olurdum behre-ver gencî neden mâr olmasa mâni'

2. **mâr:+dan**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Yılan.

Hem-şoḥbet-i bed ki mârîdür
Zehri ise mârden eşeddür

marâz-ı mevt:

1. **marâz-ı mevt:+e**

Gazel 78

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ölüm derdi.

Olamaz mekr ü ḥiyel sedd-i mesîl-i idbâr
Marâz-ı mevte 'aḳâḳîr ile dermân olmaz

mârî:

1. **mârî:+dür**

Mesnevi 2

Mısra: 3

Yılan.

Hem-şoḥbet-i bed ki mârîdür
Zehri ise mârden eşeddür

ma'rifet:

1. **ma'rifet:+üñ**

Mesnevi 2

Mısra: 1

İlim, hüner.

Her ma'rifetüñ kemâlin iste
Her bir hünertüñ me'âlin iste

marîz-ı bî-derd:

1. **marîz-ı bî-derd:+î**

Gazel 162

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hastalık dersi olmayan.

Ḳabûl ider mi müdâvâ marîz-ı bî-derdi
Bulınmaz aña devâ nüshâ-i Mesîḥâ'da

marzâ-yı ma'siyet:

1. **marzâ-yı ma'siyet:**

Kaside 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Günah hastalığı.

Lutfüñ ḫabîb olmasa marzâ-yı ma'siyet
Âcâlden muḳaddem olurdu helâk-i ḡam

mâşîta-i ḫab'-ı Nesîb:

1. **mâşîta-i ḫab'-ı Nesîb:**

Gazel 48

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nesîbin(şair) parlak saçlarını taraması.

Şâhid-i feyza yine mâşîta-i ḫab'-ı Nesîb
Cevher-i nuḫkumuzu zîb-i bînâ-ḡüş eyler

mâsivâ:

1. **mâsivâ:+dan**

Gazel 89

Mısra: 1

Allah dışındaki her şey.

Mâsivâdan el yuyup maḫlûḫdan ümmîdi kes
Virdüñ olsun dâ'imâ Allâh bes bâḳî heves

ma'siyet:

1. **ma'siyet:**

Kıt'a 20

Mısra: 4

Günah, asilik, itaatsizlik, isyan.

Şıdk-ı da'vâ-yı ma'habbetde itâ'atdür güvâh
Ma'siyet icâb ider ma'sûka 'âşıkdan bi'âd

2. **ma'siyet:+üm**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Günah, asilik, itaatsizlik, isyan.

Yâ Rabbe gerçi ma'siyetüm bî-şümârdur
Benden betelerin keremün itmede sa'îd

ma'siyet id-:

1. **ma'siyet id-:-er, -sin**

Kıt'a 20

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Günah işlemek.

Hakk'a hem dirsın muhibbem hem idersin ma'siyet
Eylemez 'âkıl olan böyle muhâle i'timâd

maşrik-ı şafâ:

1. **maşrik-ı şafâ:**

Tarih 22

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sevincin doğduğu yer.

Şuffesi ma'hen-i şarab câmi'i cây-ı feyz-i Rabb
Bâbı münâfi-i kürüb revzeni maşrik-ı şafâ

maşriku'l-envâr-ı evlâd-ı Celâle'd-dîn:

1. **maşriku'l-envâr-ı evlâd-ı Celâle'd-dîn:+den**

Tarih 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mevlana'nın evladının nurlanma kaynağı.

Maşriku'l-envâr-ı evlâd-ı Celâle'd-dîn'den
Hâmdüli'llah toğdı bir tâbende şems-i ma'nevî

maşrûf-ı kâle-i 'irfân:

1. **maşrûf-ı kâle-i 'irfân:**

Gazel 43

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İrfan kumaşını boş yere harcamak.

Dirig olmadı maşrûf-ı kâle-i 'irfân
Hevâya şarf oluyor hayf ki hâzîne-i 'ömr

ma'sûk:

1. **ma'sûk:+a**

Kıt'a 20

Mısra: 4

Candan sevilen sevgili.

Şıdk-ı da'vâ-yı ma'habbetde itâ'atdür güvâh
Ma'siyet icâb ider ma'sûka 'âşıkdan bi'âd

2. **ma'sûk:**

Rûbai 49

Mısra: 2

Candan sevilen sevgili.

'Uşşâk egerçi ışık ile hasta gerek
Ma'sûk dalhi 'âşika dil-beste gerek

ma'sûk-ı ra'nâ:

1. **ma'sûk-ı ra'nâ:+dan**

Gazel 188

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hoş, latif sevgili.

Ne hõşdur 'âşikâne şiveler ma'sûk-ı ra'nâdan
Nesibâ hâk bu kim gelmez bu hâlet hâlden kâle

matâf:

1. **maṭāf**:+umuz

Gazel 84

Mısra: 6

Etrafında saygı ile dolaşılacak yer, tavaf edilecek yer.

Ḥal^c-ı kabā-yı meyl-i sivā itmek olmadı

Tā olmayınca küy-ı dil-ārā maṭāfumuz

mātem:

1. **mātem:**

Kaside 8

Mısra: 2

Derin üzüntü.

Nedür ey gönül bu sirişküñ dem-ā-dem

Fevāt-ı murādāt-ı fāniye mātem

2. **mātem:**

Kıt'a 1

Mısra: 6

Derin üzüntü.

Mihr ü mehdür cum'ā vü nev-rüz şeb-i mātem ya

ḥöd

İki dilber cum'ā vü nev-rüzdur mātem raqīb

maṭlab:

1. **maṭlab**:+uñ

Gazel 31

Mısra: 9

Arzu, talep.

Bu gülistānda Nesibā 'izzet ise maṭlabuñ

Ḥāk-i pāy olmak o serve pāye-i ber-ter yeter

2. **maṭlab**:+ı

Gazel 177

Mısra: 10

Arzu, talep.

O deñlü çāpük-i rāh-ı ḥayāydür ṭab'um

Ki olsa maṭlabı bir bıkır-i fikr-i mestüre

3. **maṭlab**:+um

Kaside 1

Mısra: 11

Arzu, talep.

‘Arz-ı ḥāl itmekdür ancak maṭlabum dergāhuña
Yoksa vaşfuñ şad-hezārān fersāḥ oldu baña dūr

4. **maṭlab**:+ı, +y, +la

Tarih 32

Mısra: 6

Arzu, talep.

Niyāzı mīve-i dil ya'ni bir şeh-zādedür şimdi

Ḥudā ber-vefķ-ı ḥāṭır maṭlabıyla kām-gār itsün

5. **maṭlab:**

Gazel 37

Mısra: 3

Arzu, talep.

Semm sa'ı ü ṭaleb içinde nihāndur maṭlab

Zehr ḥirmān-ı ṭabaķ-ı sükker-i ihmāldadur

6. **maṭlab**:+ı, +dur

Gazel 189

Mısra: 7

Arzu, talep.

Nā-kāmluk ki maṭlabıdur anlaruñ n'ola

Yeksān olursa sūd u zarar Mevleviler'e

maṭlab-ı dünyā:

1. **maṭlab-ı dünyā**:+y, +a

Kaside 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünyaya ait istekler, hevesler.

Ey dil niçe bir maṭlab-ı dünyāya tekāpū

Gelmez mi 'aceb ḥāṭıra hiç şayḥa-i mütū

maṭlab-ı ehem:

1. **maṭlab-ı ehem:**

Kaside 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

En önemli istek.

Āsār-ı cezb-i Ḥaḳḳ'la her demde serverā

Saḥā ʿibādet olmuş idi maṭlab-ı ehem

maṭlab-ı küll:

1. maṭlab-ı küll:

Kaside 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bütün istenilen.

Maṭlab-ı küll şeh-süvār-ı ekrem-i ceyš-i rüsül

ʿillet-i ğayb ü şehādet bāʿiṣ-i hür u kuşür

maṭlab-ı nezdik ü dūr:

1. maṭlab-ı nezdik ü dūr:+dur

Gazel 108

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Uzak ve yakın arzusu.

Refʿ-i vücūdī maṭlab-ı nezdik ü dūrdur

Aʿdāsıdur zamāne sitem-kār olanlaruñ

maṭlab-ı şāh u gedā:

1. maṭlab-ı şāh u gedā:+dur

Gazel 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Padişah ve kulun arzusu.

Mey-i iḳbālī çarḥuñ maṭlab-ı şāh u gedādur hep

Bu nilī kāse-i pür-zehrlar sükker-nümādur hep

maṭlaʿ-ı çarḥ-ı ʿināyet:

1. maṭlaʿ-ı çarḥ-ı ʿināyet:+den

Tarih 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İhsan feleğinin doğuş yeri.

Maṭlaʿ-ı çarḥ-ı ʿināyetden yine Bārī Ḥudā
Maḥz-ı luṭfiyla dıraḥşān itdi bir mäh-ı nevi

maṭlaʿ-ı hür:

1. maṭlaʿ-ı hür:

Gazel 69

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cennet kızının doğuş yeri.

Fikr-i rüyuñla dili ğarḳa-i nür eylemişüz

Çeşm-i ḥüninimüzi maṭlaʿ-ı hür eylemişüz

maṭlaʿ-ı ḥurşid-i şerīʿat:

1. maṭlaʿ-ı ḥurşid-i şerīʿat:

Kıt'a 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şeriat güneşinin doğum yeri.

Mekke olalı maṭlaʿ-ı ḥurşid-i şerīʿat

Yüz sürmek umar sāḥasına ḥāş u eger ʿām

maṭlaʿ-ı seḥer-i mihr-i Ḥaḳḳ:

1. maṭlaʿ-ı seḥer-i mihr-i Ḥaḳḳ:+uñ

Tarih 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İlahi ışığın sabahki doğuş yeri.

O maṭlaʿ-ı seḥer-i mihr-i ḥaḳḳuñ olmuş idi

Derūni mäh-ı münevver teni şeb-i deycür

maṭlūb:

1. maṭlūb:+uñ

Gazel 35

Mısra: 1

Talep olunan, istenilen şey, maksut.

Kelām-ı ḥalkı gūş itme eger emn ise maṭlūbuñ

Şabā-veş çün geçer ester müsāvidür meḥāmiddür

2. **maṭlûb**:+uñ

Gazel 112

Mısra: 7

Talep olunan, istenilen şey, maksut.

Maṭlûbuñ ise vuşlat-ı cānāne-i merām

Ṭut dest-i ibtihāl ile dāmānımı şebüñ

māye-i ehl-i kemāl:

1. **māye-i ehl-i kemāl:**

Kaside 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İlim ve fazilet sahiplerinin özü.

İltifāt-ı mücmelüñdür māye-i ehl-i kemāl

Naẓra-i luṭfuñ kavī sermāye-i ‘ilm-i sikāt

māye-i hicāb:

1. **māye-i hicāb:**

Gazel 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Utanmanın özü.

Olur müdām saña māye-i hicāb şarāb

Gül-i ḥayādan ider rüyuña niķāb şarāb

māye-i sa‘ādet:

1. **māye-i sa‘ādet**:+dür

Kaside 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mutluluk mayası.

Nesīb'e bendelüğüñ māye-i sa‘ādetdür

Sezā degülse daḥi luṭfa ey Nebiyy-i ecel

māyil:

1. **māyil:**

Gazel 61

Mısra: 3

Bir yana, bir tarafa doğru eğilmiş, meyletmiş.

Degüller celb-i māl ü cāha māyil

Göñül cālibleridür Mevleviler

2. **māyil**:+em

Gazel 146

Mısra: 5

Meyleden, eğilimli.; İstekli, hevesli, arzulu.

Bir serve māyilem ki çemende cemāline

Cūlar neẓāre itmede çeşm-i ḥabābdan

3. **māyil:**

Gazel 3

Mısra: 9

Meyleden, eğilimli.; İstekli, hevesli, arzulu.

Saña māyil geçenler gerçi çokdur bü'l-heveslerden

Bulunmaz ‘āşık-ı şādık Nesīb-i nā-tüvān-āsā

4. **māyil:**

Gazel 100

Mısra: 5

Meyleden, eğilimli.; İstekli, hevesli, arzulu.

Olurlar nev-resān ‘uşşāka māyil

Dil-i eṭfāl ider divāneden ḥazẓ

māyil-i cām-ı leb:

1. **māyil-i cām-ı leb**:+üñ, +dür

Gazel 167

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dudak kadehine meyl etmek.

Dil ü cān māyil-i cām-ı lebüñdür ittifāk üzre

Olur mı bezmgāh-ı meyde hiç rindān nifāk üzre

māyil-i dād:

1. **māyil-i dād:**

Gazel 137

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Adaletle yönelmek.

Eyledüm her cevrine şabr u taḥammül ʿāqıbet
Ben o bî-dâdı Nesibâ mâyil-i dâd eyledüm

mâyil-i gönca-i gül:

1. **mâyil-i gönca-i gül:**

Gazel 79

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gonca gül heveslisi.

Fürkat-i laʿl-i leb ü sine-i cānāna da dil
Mâyil-i gönca-i gül nâzır-ı nesrîn olmaz

mazhar:

1. **mazhar:+sın**

Rübai 26

Mısra: 1

Mazhar olma, erişme, nâil olma.

Ey nür-ı Hüdâ Hüdâ'ya mazharsın sen
Ser-cümle-i mümkinâta serversin sen

2. **mazhar: +ı**

Tarih 19

Mısra: 6

Mazhar olma, erişme, nâil olma.

Maḥabbet evliyâya zâtına mevrüsdur bî-şekk
Ki sırru'l-veledi sırru ebihî'ün mazharı ḥaḳḳa

mazhar-ı eltâf-ı Kadım ü Ezel:

1. **mazhar-ı eltâf-ı Kadım ü Ezel:+üñ**

Tarih 11

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Başlangıcı ve sonu olmayan Allah'ın lütuflarına erişen.

Ṭül-i ʿömr ile muʿammer ola maḥdüm u peder
Olalar mazhar-ı eltâf-ı Kadım ü Ezelüñ

mazhar-ı eltâf-ı Rabb:

1. **mazhar-ı eltâf-ı Rabb:**

Tarih 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İkram sahibi Allah'ın lütuflarına erişmek.

Seyyid-i ʿālî-neseb kân-ı edeb şāhib-ḥaseb
Mazhar-ı eltâf-ı Rabb āb-ı ruḥ-ı nesl-i Betül

mazhar-ı lutf-ı ezel:

1. **mazhar-ı lutf-ı ezel:**

Tarih 28

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sonsuz ihsanla şereflemek.

O fâzıl ibn-i fâzıl seyid ibn-i seyid-i dānā
Muḥaşşal her cihetle mazhar-ı lutf-ı ezel oldı

mazhar-ı nev-lutf-ı Rabbānî:

1. **mazhar-ı nev-lutf-ı Rabbānî:**

Tarih 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın çeşitli lütuflarıyla şereflenme.

Bî-ḥamdü li'llah ki olduḳ mazhar-ı nev-lutf-ı
Rabbānî
Sipihruñ cünbüşi ber-vefḳ-ı aḳsâ-yı emel oldı

mazhar-ı nezzâre-i ḳahr:

1. **mazhar-ı nezzâre-i ḳahr:+uñ**

Kaside 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kahredici bakışlara nail olmak.

Mazhar-ı nezzâre-i ḳahrüñ olan şîr-i ʿanüd
Şübhesiz ḥâk-i mezelletde olur pāmâl-i mür

mazhariyyet:

1. **mazhariyyet:**

Kaside 4

Mısra: 8

Mazhar olma, erişme, nail olma.

Perde-i ef'āl ü aqvāl-i Hudā'sın bī-merā
Ma remeyte mazhariyyet cāhına oldu berāt

2. mazhariyyet:

Müsemmen 1

Mısra: 11

Mazhar olma, erişme, nail olma.

Mazhariyyet manşibuñdur men reāni dūr berāt
Mā remeyte oldu bu da'vāya burhān-ı şikāt

maẓmūn:

1. maẓmūn:+ı

Gazel 187

Mısra: 7

Nükteli, sanatlı, ince söz.

Hüŕŕā o nağme-i dil-süz-ı ğam ki maẓmūnı
Felek didükleri ğaddārdan şikāyet ola

me'āl:

1. me'āl:+ı, +n

Gazel 112

Mısra: 5

Anlam, açıklama.

Fehm idebildüñ ise me'ālin yeter saña
NİLİ varaqlu heft kitāb-ı müzehhebüñ

2. me'āl:+ı, +n

Mesnevi 2

Mısra: 2

Anlam, açıklama.

Her ma'rifetüñ kemālin iste
Her bir hünereñ me'ālin iste

3. me'āl:+ı

Kaside 10

Mısra: 9

Anlam, açıklama.

Nizām-bağış-ı le'āl-i Mesnevi ki me'āli
İrişdürür seni esrār-ı sırr be-mihr-i zamīre

4. me'āl:+ı

Tahmis 3

Mısra: 15

Anlam, açıklama.

Nesibā herkes olmazmış me'āli māl-ile kāsib
Vaṭan-perver cihān-gerd olana olmaz belī rāġıb

Me'āl-i Emr-i Mütü:

1. Me'āl-i Emr-i Mütü:

Gazel 62

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Hadis**

Ölünüz emrinin anlamı. (Kable en temütü) Ölmeden önce ölünüz Hadis-i Şerifine iktibas yapılmıştır.

Çeküp nik ü bedinden 'ālemüñ el olmuş āzāde
Me'āl-i emr-i mütü ile 'āmil Mevlevilerdür

me'āl-i ma'nā:

1. me'āl-i ma'nā:

Mesnevi 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Mananın anlamı.

Fi'l-cümle riyāzet ister ammā
Tā fehm olma me'āl-i ma'nā

me'āni:

1. me'āni:

Gazel 35

Mısra: 1

Manalar, anlamlar.

Me'āni fehmine feyz-i şafā-yı dil müsā'iddür
Haḳāyık bī-'aded zāhir vücūd ammā ki vāhiddür

me'āsir:

1. me'āsir:

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Mesire yerleri.

Åh ey felek sitem me'āsir
Besdür dil-i zāra bu 'adāvet

mehās-i 'ışk:

1. **mehās-i 'ışk:+a**

Rūbai 36

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk mevzusu.

'Alimler ider mehās-i 'ışka hānde
Bilmez hūner-i 'ıřk nedür dāniř-mend

mebzūl:

1. **mebzūl:+dür**

Mesnevi 2

Mısra: 16

Bol, fazla.

Hāki zer ider vücūd-ı kāmil
Mebzūldür ehle cūd-ı kāmil

mecāl:

1. **mecāl:+i**

Gazel 109

Mısra: 9

Takat, güç, kuvvet.

Yokdur mecāli vaqt-i tilāvetde sür'ate
Endişe-i ma'āni-i Qur'an idenlerün

mecbūr-ı nāz:

1. **mecbūr-ı nāz:+dur**

Gazel 177

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Naz mecburu.

'Aceb mi mest ise mecbūr-ı nāzdur her dem
Helāldür mey-i 'iře ve o çeřm-i maħmūra

meclis:

1. **meclis:**

Gazel 90

Mısra: 7

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş
dost ve arkadaş topluluğu.

O řem'-i bezm-i hūsn olmazsa meclis rūřen
olmazmış

Dil-i 'uřřāk geh zülfinde geh hařtında ol řūhuñ

2. **meclis:+e**

Gazel 202

Mısra: 8

Meclis, ortam.

řurāhī-veş gözümden kan akıtdı intizār ile
'Aceb bu meclise ol dilber-i mümtāz gelmez mi

3. **meclis:+de**

Gazel 54

Mısra: 1

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya
gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

Meclisde edeb bā'is-i şad-feyz-i şarabdur
Pirāye-i ruřsār-ı řafā şerm ü edebdür

4. **meclis:+de**

Gazel 16

Mısra: 7

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya
gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

'ıřk manzūr ider erbābını her meclisde
Rağbet-i şem'-i řebistāna ziyādur bā'is

meclis-be-meclis:

1. **meclis-be-meclis:**

Gazel 127

Mısra: 9

Meclis meclis, meclisten meclise.

Meclis-be-meclis itdi Nesibā hezār naql
Dünyâyı tıtdı zemzeme-i kı̄l ü kı̄l-i gül

meclis-i ‘arz u semā:

1. **meclis-i ‘arz u semā:**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yer ve gökyüzü meclisi.

Rüşen oldı maqdemüñle meclis-i ‘arz u semā
Şānuña şāyeste medh itdi seni ancak Hudā

meclis-i dīn:

1. **meclis-i dīn:+e**

Rübai 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Din meclisi.

Ey şer‘i olan meclis-i dīne mişbāh
Sensin felek-i nübüvete nūr-ı şabāh

meclis-i ibn-i ma‘nevī:

1. **meclis-i ibn-i ma‘nevī:+y, +e**

Mesnevi 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Manevi oğlunun meclisi, huzuru.

Var meclis-i ibn-i ma‘nevīye
Derviş ‘Alī-i Mevlevī’ye

meclis-i kevn:

1. **meclis-i kevn:+e**

Mesnevi 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Alem meclisi.

Vücüb ile imkāmı cem‘ eyledi
Anı meclis-i kevnə şem‘ eyledi

mecma‘:

1. **mecma‘:+ı**

Tarih 1

Mısra: 6

Toplanılan yer.

‘Ulüvv-i cāh u hüsñ-i haṭ fazilet-hüy-ı sencide
Meḥāsin mecma‘ı bir zāt idi şüretde siretde

mecmū‘a-i kübrā:

1. **mecmū‘a-i kübrā:**

Tarih 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Büyük kitap.

Mevālide bu bir mecmū‘a-i kübrā idi el-ḥaḳḳ
Ne gelmişdür ne bir daḫi gelür misli bu devletde

Mecnūn:

1. **Mecnūn:**

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Leylā ile Mecnun hikayelerinin erkek kahramanı.

‘Işkuñda kemine ḥālüm oldı
Efsāne-i Kūh-ken ile Mecnūn

2. **mecnūn:**

Gazel 178

Mısra: 9

Çılgın, divane.

Bir gūşe-i çeşmiyle ider ādemi mecnūn
Ḥaḳḳā ki ‘aceb cāzibe-dārdur o perīde

3. **Mecnūn:**

Gazel 118

Mısra: 4

Leylā ile Mecnun hikayelerinin erkek kahramanı.

N’ola ḥall-i nikāt-ı gamda reşk-endāz-ı ‘aḳl olsaḳ
Maḥabbet fennini Mecnūn gibi üstāddan gördük

4. **mecnūn:+ı**

Gazel 94

Mısra: 2
Çılgın, divane.

Dil şâne gibi zülf-i girih-gire şarılmış
Seyr eyle o mecnûnı ki zencire şarılmış

5. **Mecnûn:**

Kıt'a 18

Mısra: 1

Leylâ ile Mecnun hikayelerinin erkek kahramanı.

Nâ-maḥal güftâra âgâz eyleme mecnûn gibi
Bî-hüde sözdür kişinüñ pâyesin dün eyleyen

Mecnûn-ı melâmet-zede:

1. **Mecnûn-ı melâmet-zede:**

Tahmis 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ayıplanmış Mecnun.

Şahrâ-yı maḥabbetde şu dîvânelerüz kim
Mecnûn-ı melâmet-zede en 'âkılımüzdür

mecrûḥ-ı tîğ-ı ğamze-i fettân:

1. **mecrûḥ-ı tîğ-ı ğamze-i fettân:+un, +am**

Gazel 114

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cilveli sevgilinin yan bakış okunun yarası.

Mecrûḥ-ı tîğ-ı ğamze-i fettânunam senün
Merhem bahâ-yı vaşluñi ḥükm itdi şer'-i 'ışık

medâhin:

1. **medâhin:+e**

Mesnevi 2

Mısra: 16

Dal kavukluk.

Medḥ-i digerânı toğrı şanma
Taḥsîn ü medâhine inanma

medâr:

1. **medâr:+dur**

Kaside 5

Mısra: 10

Neden, sebep, vasıta.

Mihri sa'âdet-i dü-cihâna vesiledür
Zâtı vücûd-ı 'âlemiyâna medârdur

medâr-ı sübhâ-i mercân id-:

1. **medâr-ı sübhâ-i mercân id-:-en, -ler, -ün**

Gazel 109

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mercan tesbihi döndermek. (Tesbih çekme bağlamında kullanılmıştır.)

Gelmez şikest-i sübhâ-i enfâs göñline
Destin medâr-ı sübhâ-i mercân idenleriün

medâyiḥ:

1. **medâyiḥ:+ün**

Kaside 2

Mısra: 5

Övme, övgü.

Her bir varaḥ ki sebt ola anda medâyiḥün
Pertev-feşân-ı nûr u ziyâdur çü şubḥ-dem

meddi'd-dühür-ı ğayret:

1. **meddi'd-dühür-ı ğayret:+ün**

Kaside 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gayretin dünyalar kadar uzunluğu.

Meddi'd-dühür-ı ğayretün itmişdür iktizâ
Tâ âḥiretde ümmetüñe irmeye elem

meded:

1. **meded:**

Gazel 9

Mısra: 10

İmdat, yetiş anlamlarına gelen söz.

Ey ʿışk-ı táb-ı sūz bu germiyetüñ nedür
Billāh meded meded

2. **meded:**

Rübai 14

Mısra: 3

İmdat, yetiş anlamlarına gelen söz.

Bî-dād-ı cüyüş-ı maʿşiyet yakdı meded
Sultān-ı gamuñ mülk-i dili itsün hāş

3. **meded:**

Gazel 35

Mısra: 4

İmdat, yetiş anlamlarına gelen söz.

Şeh-i mülk-i fenā ol hıdmet-i rindāna saʿy eyle
Meded hem şoḥbet itme zāhidi kim ṭabʿ-ı cāmiddür

4. **meded:**

Gazel 121

Mısra: 11

İmdat, yetiş anlamlarına gelen söz.

Derd-mend ü müste-mendem merḥamet-kārā
meded
Dārū-yı luṭfuñ devā-yı derd-i ʿiṣyāndur senüñ

5. **meded:**

Gazel 49

Mısra: 3

İmdat, yetiş anlamlarına gelen söz.

Meded ey gonca-dehen bāri bir ağız söyle
ʿĀşıkā nīm tebessümle tesellā mı gelür

6. **meded:**

Terci-bend 1

Mısra: 2

İmdat, yetiş anlamlarına gelen söz.

Ey dil rızā-yı ilāhīye ʿāzim ol
Ey dāğ dāğ-ı sīne meded çeşm-i bāzum ol

7. **meded:**

Gazel 26

Mısra: 5

Yetiş, acele etl.

Meded sāķi irişdür muṭribāna cām-ı şahbāyı
Açılsun gül görüp ol bülbülān-ı hōş-nevā bir bir

8. **meded:**

Tarih 29

Mısra: 4

İmdat, yetiş anlamlarına gelen söz.

Bir ḥālet-ile didüm Nesibā tārīḥ
Hemşire-i cān berāberüm vay meded

9. **meded:**

Gazel 198

Mısra: 9

İmdat, yetiş anlamlarına gelen söz.

Meded üftādeñüñ bir cām ile destin alup ḳaldur
Ayağūñ öpmege sāķi dil-i derd-āşinā düşdi

10. **meded:**

Müsemmen 1

Mısra: 17

İmdat, yetiş anlamlarına gelen söz.

Derd-mend ü müste-mendem merḥamet-kārā
meded
Dārū-yı luṭfuñ devā-yı derd-i ʿiṣyāndur senüñ

meded kıı:

1. **meded kıı:**

Gazel 163

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardım etmek, iyilik, ihsanda bulunmak.

Meded kıı bir nigāh-ı merḥametle incilā baḥş ol
Göñül mirʿāti pür jeng ü kederdür yā Resūlallāh

meded-baḥşı:

1. **meded-baḥṣī:**

Gazel 13

Mısra: 14

Yardım ihsanı.

Olmaz kimesne rāh-rev-i cādde-i şavāb
Tā olmaya Nesīb meded-baḥṣī luṭf-ı Rab

meded-res:

1. **meded-res:**

Rūbai 58

Mısra: 2

Yardım ulaştırın.

Erbāb-ı dile mültemes ancak sensin
Nevmidlere meded-res ancak sensin

medh:

1. **medh:+üñ, +de**

Rūbai 3

Mısra: 3

Övgü, övme.

Medhüñde Ḥudā buyurdu Levlāke senüñ
Ma nakdirin fi medhike gayre's-salavāt

2. **medh:+üñ, +de**

Gazel 121

Mısra: 3

Övme, övgü.

Yā Resūlallāh senüñ medhüñde 'ācizdür beşer
Zāt-ı pāküñ şübhesüz mir'āt-ı Sübhān'dur senüñ

3. **medh:+üñ**

Kaside 1

Mısra: 1

Övgü, övme.

Medhüñ itmişken senüñ bi'z-zāt Rabbü'l-'ālemīn
Hiç ne mümkindür aña nev'-i beşer ola cesür

4. **medh:+üñ**

Kaside 3

Mısra: 8

Övgü, övme.

İ'tirāf-ı cürmdür kaçdum bu nazm-ı tāzeden
Yoğsa medhüñ baña nisbetle süreyyā ve's-serā

5. **medh:+üñ, +de**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Övgü, övme.

Rūhsın sen hiç ne mümkün rūḥdan virmek ḥaber
Yā Resūlallāh senüñ medhüñde 'ācizdür beşer

medh it-:

1. **medh it-:-di**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Övmek, methetmek.

Rūşen oldu maḳdemüñle meclis-i 'arz u semā
Şānuña şāyeste medh itdi seni ancak Ḥudā

medh-i digerān:

1. **medh-i digerān:+ı**

Mesnevi 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Başkalarının övgüsü.

Medh-i digerānı toğrı şanma
Taḥsīn ü medāḥine inanma

medh-i maḥdüm:

1. **medh-i maḥdüm:**

Kaside 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Övgü hizmetçisi.

Gerçi evşâfını ‘aql itmez ihâta lâkin
Medh-i maḥdûm eşer-i sıdḳ-ı dil-i çâker olur

medh-i zât-ı pāk:

1. **medh-i zât-ı pāk**:+üñ, +e

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

-Hz. Muhammed'in- temiz zatını övmek.

Kimde kudret var ki vaşfuñ ide ḥaḳḳ üzere edā
Medh-i zât-ı pāküñe icmâldür şemsü'l-hüdā

medhüş:

1. **medhüş:**

Tahmis 1

Mısra: 5

Dehşete uğramış, korkmuş.

Bizüz ol vâlih ü medhüş u ḥayrân
Ki irmez ‘aqlumuz bu hüy u hâya

medid:

1. **medid:**

Tarih 23

Mısra: 2

Uzun.

Cenâb-ı ḥazret-i ‘Osmân Paşa
Medid itsün ḥayâtın Rabb-i Raḥmân

medih:

1. **medih**:+i, +n, +de

Rübai 31

Mısra: 3

*Övgü için, medih maksadyla yazılmış manzûme,
methiye.*

Ammâ ki medihinde Resûlullâh'uñ
Şad şerm ile noḳşânumuz ikrâr iderüz

mediha-güy-i eşhâs-ı dün:

1. **mediha-güy-i eşhâs-ı dün:**

Gazel 130

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kötü kişileri övmek.

Mediha-güy-i eşhâs-ı dün nedür bilmem
Cevâhir-i suḥanı ḥ'âr u kem-bahâ idemem

Medine:

1. **Medine:**

Tarih 7

Mısra: 4

Medine şehri.

Himmat-i ḥazret-i Pîr ile görildi cümle
Mekke vü Ḳuds ü Medine ḫaraf-ı Mısr ile Şâm

medrese-i nüḥ-kıbâb:

1. **medrese-i nüḥ-kıbâb:**

Gazel 59

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dokuz kubbeli medrese.

Ol serv ü ḫad perî ise ferdâya şalmada
Cüyâb-ı ‘ömr-i âdem ise pür şitâbdur

mefḫar-i âl-i Resûl:

1. **mefḫar-i âl-i Resûl:**

Tarih 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Peygamberin ailesinin övünme sebebi.

Ḥâliyâ seccâde-pîrâ-yı Celâle'd-dîn-i Rüm
Ḥazret-i Bostân Efendi mefḫar-i âl-i Resûl

mefḫar-i küñ:

1. **mefḫar-i küñ:**

Rübai 30

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bütün övünme sebebi.

Ey mefhar-i kül şimdi budur mültemesi
Bî-çâre Nesîb'ün olasıñ dâd-resi

mefhûm:

1. **mefhûm:+**

Gazel 171

Mısra: 5

Bir sözün veya kelimenin taşıdığı, ifade ettiği mana, anlam, kavram.

Mefhûmî fenâdur hele bu nüshâ-i kevnûñ
Ma'nî-i bakâ fehm olunur bir luğat olsa

mefthûh:

1. **mefthûh:**

Tarih 16

Mısra: 3

Açık.

Mefthûh idi bâbî hemîşe ehl-i fakr u 'usrete
'Uqbâda bâz ola îlâhî rûhına bâb-ı 'aden

mefthûn:

1. **mefthûn:**

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Âşık, vurulmuş, mübtelâ.

İtdi beni nâgehân bu gerdün
Sen cilve-fürüş nâza meftûn

2. **mefthûn:**

Rûbai 45

Mısra: 2

Âşık, vurulmuş, mübtelâ.

'Uqbâya maħabbetünle dil-hûn giderüz
Ey şüh-ı cefâ-cû saña meftûn giderüz

mefthûn id-:

1. **mefthûn id-:er**

Gazel 197

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Aşık etmek.

Ele âyîne alsa 'aks-i rüyın eyler âşüfte
'Aceb fettândur meftûn ider ħurşidine mâhı

meger:

1. **meger:**

Gazel 129

Mısra: 6

Meğer, oysa.

Nihân imiş keremi şüret-i cefâsında
Meger ben eylemişem 'arz-ı ħâl-i nâ-be-maħal

2. **meger:**

Gazel 188

Mısra: 7

Meğer, oysa.

Meger kim şâhbâz-ı çeşmi ħaldı zîr-i zülfinde
Girince ceyb-i ebre ħaçreler düşdi per ü bâle

3. **meger:**

Tarih 25

Mısra: 6

Meğer.

Ol seyyid-i 'âlî-güherün ħüsn-i şifâtın
Ta'dâda meger câmı mı var güft ü şinîdün

4. **meger:**

Gazel 19

Mısra: 10

Aslında.

Fâriğuz verziş-i miğdâf-ı ħalebden ki Nesîb
Meger âh-ı şeb imiş meltem-i keşti-i ümîd

5. **meger:**

Tarih 13

Mısra: 4

Meğer, oysa.

Rehber-i keştî-nişînân idi hüsni-himmet
Ol idi Baħr-i Sefid içre meger Hızır'a bedel

6. **meger:**

Gazel 12

Mısra: 9

Meğer.

Meger ol dūr-i hüsni eyler taleb
İder baħr-i nūra şināh āfitāb

7. **meger:**

Gazel 52

Mısra: 6

Meğer.

Sürūr-ı dehr ile bigāne eyledi giderek
Meger ki gön̄lümüzüñ mübtelāsıdur ğam-ı yār

8. **meger:**

Gazel 90

Mısra: 9

Aslında.

Yetişdi evc-i çarħa şit-i āh-ı āteş-efşānum
Meger āvāregān-ı 'ışka kayd-ı mesken olmazmış

9. **meger:**

Kaside 6

Mısra: 1

Aslında.

Meger ol nāħun-ı engüşti-hüner-perver kim
Kātib-i na't-i şafā-küster-i peygamber olur

10. **meger:**

Tahmis 3

Mısra: 18

Aslında.

Ğaribe mizbānlık itmeyen cāh ehlinüñ Tālib
Meger yādına gelmez mihmān-ı zir-i hāk olmak

11. **meger:**

Tahmis 4

Mısra: 6

Aslında.

‘Arūs-ı ħacle zib-i şem‘-i ser-germ-i ‘itāb olmuş
Meger pervānenüñ āzürde olmuşdur hücümından

12. **meger:**

Tarih 9

Mısra: 6

Aslında.

Bu zevkuñ kimse idrāk itmedi mislin bu ‘ālemde
Meger ‘āşık ola nāgeh reside vaşl-ı cānāna

13. **meger:**

Gazel 172

Mısra: 9

Acaba.

Meger te'hür ider mi ‘arz-ı hāl itmekte hiç ‘āşık
Kerem hissitse tab‘-ı dilber-i nā-mihribānında

meges:

1. **meges:**

Kaside 1

Mısra: 15

Sinek.

Nazra-i luṭfuñla manzūr olsa bir kem-ter meges
Kulle-i Kāf-ı sa‘ādetde olur şāh-ı tıyūr

2. **meges:**

Gazel 89

Mısra: 10

Sinek.

Beste-i dām-ı ‘alāyık bilmez āzādī nedür
Engübün-ālūde olduĝda rehā bulmaz meges

meges-rān:

1. **meges-rān:**

Gazel 173

Mısra: 6

Yelpazelik.

O mäh-rû ile hem-bezm iken sipihr sezâ
Per-i hümâyı meges-rân iderse h'ânnumuza

meh:

1. **meh:**

Kaside 1

Mısra: 3

Ay.

Nüşâ-i qadründen iki nokçadur mihr ile meh
Bir pür encümdür zer-efşân kehkeşân beyne's-sütür

2. **meh:**

Gazel 141

Mısra: 5

Ay yüzlü sevgili.

Nedendür ehl-i hüner saña dür olup ey meh
Sipihr-i dün gibi nâ-dâna mihrîbân olasın

3. **meh:**

Gazel 166

Mısra: 3

Ay yüzlü sevgili.

Gel sîneme aç gerden-i billürünü ey meh
Gör feyzi hele kaçır-ı merâmuñ şehirinde

4. **meh:**

Tahmis 4

Mısra: 2

Ay yüzlü sevgili.

Yine ol meh gâzabla ber-țaraf-sâz-ı niqâb olmuş
Kemâl-i nahvetinden cebhesi pür-piç ü tâb olmuş

5. **meh:+üñ**

Gazel 196

Mısra: 9

Ay yüzlü sevgili.

Şabr idelüm Nesib cefâsına ol mehüñ
Cevr ile kaçdı bendesini imtiñân gibi

6. **meh:+üñ**

Gazel 19

Mısra: 3

Ay yüzlü sevgili.

Mäh-ı nev şanma olup ol mehüñ 'uşşâkından
Oldı Zâl-i felekün derd ile ebrûsı sefid

7. **meh:+e**

Gazel 12

Mısra: 13

Ay yüzlü sevgili.

Nesib ol mehe 'arz ider bendeni
Şeh-i kişver-i şubhğâh âfitâb

8. **meh:+den**

Gazel 139

Mısra: 7

Ay yüzlü sevgili.

Ayırduñ o mehden diyü ser-geşteligimden
Geh tãli'e geh çarh-ı sitem-kâre yapışdum

9. **meh:**

Gazel 9

Mısra: 15

Ay.

Görmez misin olsa mihr ile meh dür-bîn saña
Sensin saña hiçâb

10. **meh:**

Gazel 95

Mısra: 1

Ay yüzlü sevgili.

Ruñun keyfiyet-i şahbâdan ey meh tâb-dâr olmuş
Açılmış bâğ-ı hüsnün gülsitâni nev-bahâr olmuş

11. **meh:**

Gazel 157

Mısra: 1

Ay yüzlü sevgili.

Sensüz ey meh nic'olur cān ile āmiziş-i ten
‘Aks-i āyīnede bī-şüret ider mi mesken

mehāmid:

1. mehāmid: *dür

Gazel 35

Mısra: 2

Övgüler.

Kelām-ı halkı gūş itme eger emn ise maṭlūbuñ
Şabā-veş çün geçer ester müsāvidür mehāmiddür

mehāsin:

1. mehāsin:

Tarih 1

Mısra: 6

Güzel vasıflar, güzellikler.

‘Ulüvv-i cāh u hūsn-i ḥaṭ fazīlet-ḥūy-ı sencīde
Meḥāsin mecma’ı bir zāt idi şüretde sīretde

mehcür eyle-:

1. mehcür eyle-: -di

Tarih 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ayrı düşürmek, ayırmak.

O kān-ı mekremeti ṭalībān-ı Mevlā’dan
Ne çāre çarḥ-ı siyeh-kāse eyledi mehcür

mehcür id-:

1. mehcür id-: -e, -mez

Gazel 154

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek, terk etmek.

Senden beni mehcür idemez ṭa’ne-i aḡyār
Bülbül sitem-i ḥār ile geçmez gül-i terden

mehcür ol-:

1. mehcür ol-: -alı

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Uzaklaşmak, ayrı düşmek.

Mehcür olalı o serv-ḳādden
Gördüm niçe fitne-i ḳıyāmet

2. mehcür ol-: -up

Gazel 149

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaşma; ayrı düşme.

Rev-be-rāh-ı ḡurbet ol mehcür olup yārāndan
Nām-dār olmaz güher dūr olmayınca kāndan

mehcür-ı eser:

1. mehcür-ı eser:

Gazel 53

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Tesirden uzak.

Vuşlatuñ gibi muḥāl isterüz olsa ne ‘aceb
Nālemüz gibi du‘āmuz daḡi mehcür-ı eser

mehd-i ḥāk:

1. mehd-i ḥāk:

Kaside 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Toprak beşik.

Ḥ’ābgāh-ı cism-i pākūñ olduḡıçün mehd-i ḥāk
Şebden örter dāye-i devrān aña dā’im semūr

meh-i çehār-deh:

1. meh-i çehār-deh: +e

Kaside 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ön dört ay.

Nikāḫı eylemede dā'imā ifāza-i envār
Meh-i çehār-dehe kırs-ı āfitāb-ı münire

meh-i ferhunde:

1. meh-i ferhunde:

Gazel 182

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Talihli, kutlu ay.

Gönlüm alındı bir meh-i ferhunde aḫtere
Kim nūr-ı vechi ṭa'ne ider mihr-i envere

meh-i 'id:

1. meh-i 'id:

Rübai 40

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bayram ayı. Bayramın geldiğini gösteren ayın hilal hali.

'id ü 'arefe 'aşıka vuşlat demidür
Fürkatde meh-i 'id ü muḫarrem birdür

meh-i Ken'an:

1. meh-i Ken'an:+a

Gazel 104

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kenan şehrinin ayı; Hz. Yusuf.

Oldı mesmū'um ser-ā-pā vaşf-ı ḫübān-ı selef
Var ise sensin meh-i Ken'an'a ḫüsn ile ḫalef

meh-i nev:

1. meh-i nev:

Gazel 155

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hilal.

Serv-i sehī yanında meh-i nev kıyās ider
Ol mü-miyān-ı serv-ḫadūñ ḫaçerin gören

meh-i şevvāl:

1. meh-i şevvāl:+da, +dur

Gazel 37

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Şevval ayı (Hicri takvime göre Ramazan ayından
sonraki aydır.).*

Aña fi'l-cümle müşābih diyu rāy-ı ruḫşat
Nazar-ı ḫalḫ-ı cihān hep meh-i şevvāldadır

meh-i tābān:

1. meh-i tābān:+a

Gazel 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Parlak ışıklı ay.

Süvār olsañ semendūñ eblaḫ-ı gerdūna nāz eyler
Şatar na'l-i süm-i esbūñ meh-i tābāna istignā

meh-rū:

1. meh-rū:+nuñ

Gazel 172

Mısra: 1

Ay yüzlü güzel, sevgili.

O meh-rūnuñ mey-i al ile pür sāḡar benānında
Açılmış tāze güldür gonca-i zanbaḫ miyānında

meh-ruḫsār:

1. meh-ruḫsār:+ı

Rübai 64

Mısra: 1

Ay yüzlü.

Devr eyleyeli felek o meh-ruḫsārı
Hiç şorma cerāḫat-i dil-i efgārı

meh-rüyān:

1. meh-rüyān:

Gazel 66

Mısra: 5

Ay yüzlüler.

Cevr-ile dilleri teşhîr idemez meh-rüyân
Devlet-i şâh-ı sitem-pîşe cihân-gîr olmaz

meh-tal'at:

1. **meh-tal'at:+i**

Gazel 205

Mısra: 2

Ay yüzlü güzel, sevgili.

İrüp çeşm-i çarh-ı kebûd âfeti
Hilâl eylemiş teb o meh-tal'ati

mehtük:

1. **mehtük:**

Rûbai 60

Mısra: 3

Yırtılmış.

Yüz perde-i 'âbidi ol eyler mehtük
Yüz tevbe-i 'âşıkî şikest eyler bu

meh-veş:

1. **meh-veş:**

Gazel 91

Mısra: 4

Ay yüzlü güzel, sevgili.

Yine var ise rakîb-i siyeh ahterdendür
Bizden ayrılmağa bâ'îş ne ola ol meh-veş

2. **meh-veş:**

Gazel 103

Mısra: 5

Ay yüzlü güzel, sevgili.

'Âşıkâ gösterse ol meh-veş 'aceb mi teff ü tâb
Oldı zirâ lâzım-ı şem'-i münevver tâb ü tef

3. **meh-veş:+e**

Gazel 209

Mısra: 3

Ay yüzlü güzel, sevgili.

Mümkün olurdu seyr-i nezzâre o meh-veşe
Âh olmayaydı şerm ü hayâ gibi hâ'ili

mekân:

1. **mekân:+ı**

Gazel 174

Mısra: 7

Yer, mahal.

Mekânı kıble zâtı Ka'be-i taḥkîkdur dirsem
Delilüm 'anberîn pûşide besdür kabr-i Monlâ'da

2. **mekân:**

Kaside 7

Mısra: 6

Yer, mahal.

Dem-i velâdeti nev-rüz olaydı 'izzet ile
Olurdu mihre mekân tâ-be-ḥaşr burc-i ḥamel

3. **mekân:**

Tarih 25

Mısra: 10

Yer, mahal.

Dâ'ileri târiḥ ile hep didi Nesîbâ
'Adn ol mekân rûḥına müftî-i vaḥîdüñ

4. **mekân:**

Gazel 87

Mısra: 2

Yer, mahal.

'Işk her dilde rû-nümâ olmaz
Şâha her bir mekân sezâ olmaz

5. **mekân:**

Gazel 93

Mısra: 1

Yer, mahal.

Ḥayâl-i çeşm-i dilber lâne-i dilde mekân tutmuş
'Aceb şehbâzdur kim âteş içre âşiyân tutmuş

mekân it-:

1. **mekân it-:-di**

Gazel 159

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mesken tutmak, yerleşmek.

Rif'at-i sâhte erbâbı olur hâk-nişin

N'oldi gör nîze mekân itdi süvâruñ dūşın

mekân-ı tütü:

1. **mekân-ı tütü:**

Gazel 194

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Papağanın yeri. (Şair papağan kelimesini sevgili bağlamında kullanmıştır.).

Herkesi dām-ı belāya düşürür güftarı

Ne 'aceb künci kafes olsa mekân-ı tütü

mekkâr ol-:

1. **mekkâr ol-:-an, -lar, -uñ**

Gazel 108

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hilekar olmak.

Çok görmüşüz vukū'ını 'ālemde ey Nesīb

Hızlān olur 'avākıbı mekkâr olanlaruñ

mekkâr-ı cihān:

1. **mekkâr-ı cihān:+da**

Gazel 65

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Dünyanın aldatıcılığı.

Aşhâb-ı riyâ ider mi ārām

Mekkâr-ı cihānda rāhat olmaz

Mekke:

1. **Mekke:**

Tarih 7

Mısra: 4

Hız Peygamber (s.a.v.)'in doğduğu ve içinde Kâbe'nin bulunduğu Müslümanların kutsal şehri.

Himmat-i hazret-i Pîr ile görildi cümle

Mekke vü Quds ü Medîne taraf-ı Mısr ile Şām

2. **Mekke:**

Kıt'a 12

Mısra: 1

Hız Peygamber (s.a.v.)'in doğduğu ve içinde Kâbe'nin bulunduğu Müslümanların kutsal şehri.

Mekke olalı maṭla'-ı hürşid-i şerî'at

Yüz sürmek umar sâhasına hâş u eger 'ām

3. **Mekke:+den**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Hız Peygamber (s.a.v.)'in doğduğu ve içinde Kâbe'nin bulunduğu Müslümanların kutsal şehri.

Bir şeb itdün şavb-ı Quds'e Mekke'den 'azm-i vuşul

Eyledün bir lahzada himmetle tayy-ı 'arz u tül

mekr ü hiyel:

1. **mekr ü hiyel:**

Gazel 78

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hile ve sahtekârlık.

Olamaz mekr ü hiyel sedd-i mesîl-i idbâr

Maraż-ı mevte 'aķākîr ile dermân olmaz

mekremet-i hākānî:

1. **mekremet-i hākānî:**

Tarih 18

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hakanın cömertliği.

Eyyede'llah ne hōş mekremet-i hākānī
K'itti taḥsīn aña sükkān-ı semāvāt-ı 'ulā

mekr-i düşmen:

1. **mekr-i düşmen:+den**

Gazel 60

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Düşmanın hilesi.

Bilmedük gitti Nesīb-i mübtelāya bu firāk
Mekr-i düşmenden midür senden midür benden
midür

melāmet:

1. **melāmet:+üm, +i**

Gazel 116

Mısra: 3

Kınanma, ayıplanma.

Görüp melāmetümi şahş-ı 'işmet āh eyler
Şadā-yı çāki degül dāmen ü girībānuñ

melā'ik:

1. **melā'ik:**

Rübai 23

Mısra: 1

Melekler.

Ey gülşen-i ravzaña melā'ik bülbül
Ol ravzada ḥurşid ile mehdür iki gül

melāz-ı nik ü bed:

1. **melāz-ı nik ü bed:**

Müsemmen 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İyi ve kötünün sığınacağı yer.

Şad-selām olsun saña aşḥāb u āle bī-'aded
İki 'ālemde cenābuñdur melāz-ı nik ü bed

melce' ü melāz:

1. **melce' ü melāz:**

Kaside 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sığınak ve korunacak yer.

Yoğ dergehüñden özge baña melce' ü melāz
Aḥvāl-i pür-melālümü 'arz eylesem ne ğam

melek:

1. **melek:**

Gazel 53

Mısra: 9

*Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan günahsız
varlıkların her biri; sevgili.*

Lāl olur görse melek 'işve-i pey-der peyüñi
Böyle ḥüsn nice tāb-āver olur nev'-i beşer

2. **melek:+ler**

Gazel 25

Mısra: 4

*Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan günahsız
varlıkların her biri.*

Ḳiyās itme ḥaṭ-ı sebz ü leb-i cānā nedür ey dil
Melekler sāyesin ser-çeşme-i ḥayvāna şalmışlar

3. **melek:**

Kaside 5

Mısra: 11

*Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan günahsız
varlıkların her biri.*

Ḥuddām-ı ravzasına melek ğıbṭa itmede
Ṭavf-ı ḥarīmi ile felek bī-ḳarārdur

melek-çehre:

1. **melek-çehre:**

Gazel 183

Mısra: 8

Melek yüzü.

Didiler ḥalkā-i tevḥidde gördük de seni
Gelmedi böyle melek-çehre güzel devrāna

melfûz:

1. **melfûz:**

Rûbai 17

Mısra: 1

Söylenmiş, söylenilen.

Ey nuṭḡ-ı şerîfünde ma'ânî melfûz
Pîş-i nîgehünde sırr-ı ğaybî melhûz

melhûz:

1. **melhûz:**

Rûbai 17

Mısra: 2

Olabileceği düşünülen, muhtemel.

Ey nuṭḡ-ı şerîfünde ma'ânî melfûz
Pîş-i nîgehünde sırr-ı ğaybî melhûz

meltem-i âh-ı seher:

1. **meltem-i âh-ı seher:**

Gazel 148

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Seher vakti çekilen ahın meltemi.

Bir gün irişür sâhil-i maḡşûda Nesîbâ
Keşti-i emel meltem-i âh-ı seherümden

meltem-i keşti-i ümid:

1. **meltem-i keşti-i ümid:**

Gazel 19

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ümit gemisinin meltemi.

Fâriğuz verziş-i miḡdâf-ı ṭalebden ki Nesîb
Meger âh-ı şeb imiş meltem-i keşti-i ümid

memâlik-i şabr u kanâ'at:

1. **memâlik-i şabr u kanâ'at:**

Gazel 140

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yetinme ve sabır ülkeleri.

Feth eylesün memâlik-i şabr u kanâ'ati
H'âhiş-geri-i übbehet-i Keyḡubâd iden

memdûd:

1. **memdûd:**

Tarih 12

Mısra: 12

Uzatılmış.

Tâ ki nüh-ḡubbe-i zerrîn-âlem itdükçe ḡiyâm
Ömrin eفزün ide iḡbâlini memdûd Hūdâ

memdûh:

1. **memdûh:+uñ**

Kaside 2

Mısra: 9

Övülmüş.

Memdûhun eylemezdi tekellûf kelâmda
Ṭarḡ-ı tekellûf oldu bañâ evceb ü ehem

me'men:

1. **me'men:**

Tarih 8

Mısra: 2

Emin olunacak, sığınacak yer.

Dirîğâ gitti Hâfız gibi bir zât-ı melek-ḡaslet
Ki bildi maḡfel-i fânî degüldür kimseye me'men

memer:

1. **memer:**

Gazel 15

Mısra: 10

Geçilecek yol.

Ârâmgeh-i ḡaşr-ı ḡaḡıḡat olur âḡir
Her kimseye kim ola memer bâb-ı şerî'at

memnûn:

1. **memnūn:**

Rūbai 45

Mısra: 3

Memnun, hoşnut.

Memnūn görürüz vaşluñ ile aġyārı
Mesrūr gelüp kūyuña maħzūn giderüz

2. **memnūn:+ı**

Tarih 25

Mısra: 8

Memnun, hoşnut.

Dünyāda ‘aziz eylemiş idi anı Bārī
‘Uḡbāda da memnūnı ola luṭf-ı mezidūñ

3. **memnūn:**

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Memnun, hoşnut.

Evvel bu dil-i ḥazīni itdūñ
Ser-şāre-i luṭfuñ ile memnūn

memnūn-ı kerem:

1. **memnūn-ı kerem:**

Kaside 6

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Lütfuyla, yüceliġiyle memnun (etmek).

Ḥāşeli’llah ki Nesīb olmaya memnūn-ı kerem
Belki cürmi sebab-i maġfired-i Dāver olur

memnūn-ı nigāh-ı çeşm-i sihr-āsār:

1. **memnūn-ı nigāh-ı çeşm-i sihr-āsār:+ı, +y, +uz**

Gazel 81

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sihir izi taşıyan gözün bakışının hoşnutluġu.

Geh semend-i nāzınıñ pāmāliyüz çün ḥāk-i reh
Gāh memnūn-ı nigāh-ı çeşm-i sihr-āsārıyuz

memnūn-ı nüvāziş:

1. **memnūn-ı nüvāziş:**

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Okşama, gönül alma, iltifat, memnun etme.

Olmadı Nesīb-i dil-şikeste
Memnūn-ı nüvāziş nigāhuñ

me’mūr:

1. **me’mūr:+dur**

Müsemmen 1

Mısra: 15

Emir almış olan, yükümlü.

Seng-i rīze nuṭṭa geldi n'eylesün me’mürdur
İñleyüp hecrün sütünü şandılar zenbürdur

me’mūr ol-:

1. **me’mūr ol-:-dı**

Tarih 21

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Görevlendirilme.

Geldükde Eskişehir'e selḥ oldı şehir-i ‘ömri
Me’mūr oldı rüḥı ‘uḡbāya riḥlet ile

2. **me’mūr ol-:-dı**

Tarih 25

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görevlendirilme.

Oldı iki kez ḥıdmet-i fetvā ile me’mūr
Ḥall eyledi müşkillerin āzād u ‘abidūñ

men’:

1. **men’:**

Gazel 66

Mısra: 5

Engel.

Dil murād itse de āhuñ eşerin men' idemez
Dām-ı āğüş-ı gümān sedd-i reh-i tır olmaz

2. **men':+e**

Müfret 8

Mısra: 2

Engelleme, önleme.

Senden olmam efendi rü-gerdān
Cem' olurlarsa men'e 'ālemiyān

men' eyle-:

1. **men' eyle-:-me**

Tahmis 2

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Engellemek, alıkoymak, men etmek.

Ağyār elemin çekme yapış zülfine Rūhī
Men' eyleme ki cānu mı var k̄atilümüzdür

Men Reāni:

1. **Men Reāni:**

Müsemmen 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Hadis**

*Her kim rüyasında beni görürse muhakkak o, hakkı
(yani gerçek olan beni) görmüştür hadisi.*

Maẓhariyyet manşibuñdur Men Reāni dūr berāt
Mā remeyte oldu bu da'vāya burhān-ı şikāt

Men Zāra Ne:

1. **Men Zāra Ne:+y, +dür**

Kaside 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Hadis**

*Medine'ye gelip kabrimi ziyaret eden, Kıyamette
komşum olur, ona şefaata ederim.*

Men Zāra Neydür eyleyen ümmidümi füzün
Hāşā o zümreden baña hırmān vire elem

menām-ı gaflet:

1. **menām-ı gaflet:**

Terci-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gaflet uykusu.

Oldum menām-ı gaflet ile reh-rev-i haṭā
'Abde hemīşe lāyık olan intibāh iken

menār:

1. **menār:**

Rübai 20

Mısra: 3

Minare.

Şer'üñ hareminde oldılar çār menār
'Osmān u Ebü Bekr ü 'Ömer şāh-ı Necef

menba':

1. **menba':+ı**

Tarih 26

Mısra: 4

Kaynak.

Beşāretler hele ey āl-i Aḥmed kim naḳīb oldu
Fazilet menba'ı aḥlāk kāmı ercümendüñüz

2. **menba':+ı**

Gazel 32

Mısra: 4

Kaynak.

İ'tikād-ı pāk ile girdār-ı bed virmez zarar
Āb-ı tıre menba'ı şāf olsa yāb yāb şāf olur

menba'-ı āb-ı ḥayāt:

1. **menba'-ı āb-ı ḥayāt:**

Kaside 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ölümsüzlük suyu kaynağı.

Mürde diller feyz-i güftāruñla buldı tāze cān
Oldı şāhā la'l-i nābuñ menba'-ı Āb-ı ḥayāt

menbā'-ı āb-ı hayāt-ı feyz-i Rabbānī:

1. **menbā'-ı āb-ı hayāt-ı feyz-i Rabbānī:**

Kaside 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Allah'ın verdiği bereketin ebedi kaynağı.

Menbā'-ı Āb-ı hayāt-ı feyz-i Rabbānī k'anı
Fehm ider her kim bu fānī zulmeti itse 'ubūr

menba'ü'l-envār-ı iklim-i hüda:

1. **menba'ü'l-envār-ı iklim-i hüda:**

Kaside 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah yolunu gösteren ülkenin ışık kaynağı.

Zāt-ı pākūñ menba'ü'l-envār-ı iklim-i hüda
Saña şâyeste Le'amrūke saña lāyıkdur vemā

menfūr:

1. **menfūr: +ı, +dur**

Gazel 108

Mısra: 11

Nefret edilen, iğrenç.

Menfūridur müşāhade-i hüsn-i rūy-ı pend
Mir'āt-ı kalbi beste-i jengār olanlaruñ

mengüş:

1. **mengüş: +ın**

Gazel 159

Mısra: 4

Küpe.

Hüsn-i ahlāk ile maḥbūb-ı dil-i 'ālem olur
Gevher-i pend ü naşihatden iden mengüşin

mengüş-ı hikmet:

1. **mengüş-ı hikmet:**

Gazel 207

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Hikmet küpesi.(kıssadan hisse bağlamında
kullanılmıştır.*

Sürür u gam degüldür çünkü bākī ey gönül şād ol
Budur mengüş-ı hikmet güşda bir pirden kaldı

men'-i nigh:

1. **men'-i nigh:**

Gazel 73

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bakışım engelleme.

Huftedür şanma ider men'-i nigh 'āşıkdan
H'āb-ı nüşündür o fettāna ta'allümgeh-i nāz

menkabe-i muhtaşar:

1. **menkabe-i muhtaşar: +um, +dur**

Gazel 34

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kısaltılmış hikaye.

Meydān-ı melāmetde o zārum ki Nesībā
Ġavġā-yı haşir menkabe-i muhtaşarumdur

menşür-ı ahkām-ı vücūd-ı kâ'ināt:

1. **menşür-ı ahkām-ı vücūd-ı kâ'ināt:**

Müsemmen 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Alemin varlığının hükümlerinin fermanı.

Sensin ol menşür-ı ahkām-ı vücūd-ı kâ'ināt
Li ma'allahi şafḥa-i ḥālūñde 'unvāndur senüñ

menşür-ı ahkām-ı vücūd-ı mümkünāt:

1. **menşür-ı ahkām-ı vücūd-ı mümkünāt:**

Gazel 121

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Mümkünlüğün varlığının kurallarının fermanı.

Sensin ol menşür-ı ahkâm-ı vücūd-ı mümkinât
Li maallahi şafha-i hâlûñde ‘unvândur senüñ

menşürü'l-livâ:

1. **menşürü'l-livâ:**

Kaside 3

Mısra: 6

Allah'ın yardım sancağı.

İtdi taybe maqdemüñ hâk-i siyâh-ı Yesrib'i
Evs ü Hazrec himmetüñle oldı menşürü'l-livâ

menzil:

1. **menzil:+i, +n, +den**

Gazel 73

Mısra: 7

Yer, mekân.

Menzilinden düşüp âvâre olur hâk-nişîn
Perr-i gayr ile o kim tîr-veş eyler pervâz

2. **menzil:+üñ**

Kaside 2

Mısra: 3

Varılacak yer, mesafe.

Tâ kırb-ı kırb-ı meclis-i üns oldı menzilüñ
Nüh raşş zer kecime ki vaz' eyledüñ kâdem

3. **menzil:**

Gazel 166

Mısra: 12

Yer, mekan.

Ey h'âce cihân şadrları hep senüñ olsun
Besdür bize menzil o şehüñ hâk-i derinde

4. **menzil:+üñ**

Gazel 106

Mısra: 15

Varılacak yer, mesafe.

Bir râha 'âzimiz ki Nesîb anda menzilüñ
Âğâzı var miyânesi var intihâsı yoq

5. **menzil:+ü, +müz, +dür**

Tahmis 2

Mısra: 6

Yer, mekân.

Endüh-ı gamuñ hem-reh-i cân u dilümüzdür
Ser-ğadd-i baqâ ara yeti menzilümüzdür

menzilgâh-ı fânî:

1. **menzilgâh-ı fânî:+den**

Gazel 27

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gelip geçici yer.

Göñül çokdan 'ubür eylerdi menzilgâh-ı fâniden
Ümîd-i vuşlatuñ ey şâh-ı mülk-i 'işve zührendür

menzil-i maksad:

1. **menzil-i maksad:**

Gazel 128

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ulaşılmak istenen yer.

Pây-ı himmet zağm-dâr u menzil-i maksad ba'îd
Miñnet-i hicrân ile hâlûñ müşevveşdür göñül

menzil-i maksûd:

1. **menzil-i maksûd:+a**

Gazel 143

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Varılmak istenilen yer.

Menzil-i maksûda buldum bir reh-i âsân Nesîb
Nîm-i râh-ı gamda bâr-ı derd ile bî-tâb iken

2. **menzil-i maksûd:+a**

Tarih 30

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Varılmak istenilen yer.

Şāneka'llah ey süvār-ı 'arşa-i ikbāl kim
Menzil-i maqşūda 'azm it sür semendi 'ilm-ile

3. **menzil-i maqşūd:**

Rūbai 37

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Varılmak istenen yer.

Ey Hızır-ı 'ināyet saña kaldı işümüz
Reh pür-vaḥal ü menzil-i maqşūd ba'īd

merām:

1. **merām:**+i, +n, +ı

Gazel 108

Mısra: 1

İstek, niyet, maksat.

Eyler aṭa merāmını Ḥaḳ zār olanlaruñ
Maḳbūldür du'āları nā-çār olanlaruñ

2. **merām:**+i, +n, +ı

Gazel 129

Mısra: 2

İstek, niyet, maksat.

Reh-i merāmıda vaşlına yārūñ irdi el
Göñül merāmını buldı merāmıdan evvel

3. **merām:**+dan

Gazel 129

Mısra: 2

İstek, niyet, maksat.

Reh-i merāmıda vaşlına yārūñ irdi el
Göñül merāmını buldı merāmıdan evvel

merām-baḥş-ı kibār u şığār:

1. **merām-baḥş-ı kibār u şığār:**+dur

Kaside 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Büyük ve küçüklerin isteklerini veren.

Raḥmuñ cebire-bend-i 'uşāt-ı şikeste-dil
Luṭfuñ merām-baḥş-ı kibār u şığārdur

merām-ı vaşl:

1. **merām-ı vaşl:**+a

Kıt'a 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kavuşma isteği.

Merām-ı vaşla vāşıl olmaḳ için keşti-i himmet
Dü-rüd itdüm aḳar çeşmüm yaşı şām u seḫer şimdi

merāyā:

1. **merāyā:**+y, +a

Gazel 79

Mısra: 10

Aynalar. Mir'âtlar.

Çeşm-i dilden ḫavel-i kesreti def' itse kişi
Bu merāyāya bakup ḫaḳḳ-ile ḫöd-bîn olmaz

2. **merāyā:**+y, +a

Gazel 210

Mısra: 9

Aynalar. Mir'âtlar.

Bu merāyāya bakup Ḥaḳḳ'ı şühüd eyle Nesib
Sen daḫi şāf-dil ol fehmi idegör bu rāzı

merāyā-yı imkân:

1. **merāyā-yı imkân:**+a

Mesnevi 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İmkan aynaları.

Anı itdi Üstād-ı şun'-ı ezel
Merāyā-yı imkâna aşl u maḫal

merbüt:

1. **merbüt:**

Gazel 138

Mısra: 3

Bağlı.

Ser-rişte-i nezzāre senüñ hüsniñe merbüt
‘Ayb eyleme ruhsāruña bî-bāk-i nigāhum

merci‘-i ünās:

1. **merci‘-i ünās:**

Gazel 109

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnsanların başvuracağı kişi, kimse.

Dergāhı refte refte olur merci‘-i ünās
Āmed-şüd-i ʔarîk-ı debistān idenlerüñ

merdān:

1. **merdān:**

Gazel 51

Mısra: 3

Mertler, yiğitler.

Bir āh ile bitürür kār-ı düşmeni merdān
Neberd-i bî-hüde teʔşîr-i seyf bilmezler

2. **merdān:+a**

Gazel 64

Mısra: 9

Mertler, yiğitler.

Ni‘met-i firru ilalah nüktesin merdāna şor
Sırr-ı ‘ışkî ‘arşa-i miḥnetde ser-bāzāna şor

3. **merdān:**

Mesnevi 2

Mısra: 9

Mertler, yiğitler.

Yokdur bu zamānda şanma merdān
Anlarsuz olur mı hiç devrān

4. **merdān:**

Kaside 9

Mısra: 7

İnsan olana yakışır surette, mertçe.

Nokşānuña bak ḥālūñi merdān ile vezn it
Yok dide-i inşāf kadar rāst terāzū

merd-i destār-ı sefid:

1. **merd-i destār-ı sefid:**

Gazel 78

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Beyaz sarıklı insan.

Dil sefid olmağa muḥtācdur ādem yoksa
Merd-i destār-ı sefid ile Müselmān olmaz

merd-i ḥāmil:

1. **merd-i ḥāmil:**

Gazel 62

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bir özelliği taşıyan, bir özelliğe sahip yiğit.

Fenā peygülesinde merd-i ḥāmil Mevlevilerdür
Emānet bārını cān-ile ḥāmil Mevlevilerdür

merd-i nāzenîn:

1. **merd-i nāzenîn:**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Narin kişi.

Virdi varın fi-sebîlillāh o merd-i nāzenîn
Zühd ile Fārûk-ı a‘zamdur imāmü'l-müttaḳîn

merdüd:

1. **merdüd:+ı, +dur**

Kaside 1

Mısra: 5

Geri çevrilen, reddolunan.

Herkesüñ merdüdüdür dînār-ı Tūrānî gibi
Sikke-dār-ı dāğ-ı mührüñ olmayan levḥ-i şudür

merdüm:

1. **merdüm:**

Kaside 9

Mısra: 10

Göz bebeği.

Semmiyyetin izhâr idüp ol cân-ı cihâna
Merdüm gibi bir puhte ğanem oldu suĥan-gü

2. **merdüm:**

Kıt'a 4

Mısra: 4

Adam, insan.

Na'leynler ile gezmede ĥalk-ı cihân bütün
Güyâ çehâr pây ile merdüm behîmedür

3. **merdüm:**

Kıt'a 27

Mısra: 3

Adam, insan.

Müslim-i dîn-dâra şâyândur hemân merdüm dimek
Beyinât merdüm-i İslâm'un şümâridur tamâm

merdümek-i dide-i eşraf-ı kirâm:

1. **merdümek-i dide-i eşraf-ı kirâm:**

Tarih 7

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ulu kişilerin göz bebeği.

Ya'ni Bostân Çelebi ol ĥalef-i Mevlânâ
Kim odur merdümek-i dide-i eşraf-ı kirâm

merdüm-i çeşm-i melâyyik:

1. **merdüm-i çeşm-i melâyyik:**

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Meleklerin göz bebeği.

Bilmedi kim ĥalk olındı zıll-ı pāküñden senüñ
Merdüm-i çeşm-i melâyyik târ-ı târ-ı zülf-i ĥür

merdüm-i dide:

1. **merdüm-i dide:**

Gazel 53

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Göz bebeği.

Merdüm-i dide şunar âyine-i mânend-i gedâ
Râh-ı çeşmümden ide şâh-ı ĥayâlün ki güzer

merdüm-i ĩn:

1. **merdüm-i ĩn:**

Rübai 13

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İri, güzel gözlerin bebeği.

Naĥķaş-ı ezel sevâd-ı zıll-ı pāküñ
Ĥürân-ı behište merdüm-i ĩn itmiş

merdüm-i İslâm:

1. **merdüm-i İslâm:-un**

Kıt'a 27

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İslam'ın göz bebeği.

Müslim-i dîn-dâra şâyândur hemân merdüm dimek
Beyinât merdüm-i İslâm'un şümâridur tamâm

merg:

1. **merg:**

Gazel 66

Mısra: 3

Canı olmayan, cansız, ölü.

Ĥâlet-i ehl-i fenâ merg ile taĥyir olmaz
Zer-i pākize eşer kerde-i iksir olmaz

merg ol-:

1. **merg ol-:-ma, -sa**

Rübai 52

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Ölmek.

Elbette gelen gider bu rihletgāha
Merg olmasa olurdu cihān gāyet kem

2. **merg ol-**: -ma, -sa

Rūbai 53

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Ölmek.

Fıkdānı ile fehmin olurdu kadr-i zevāt
Merg olmasa olurdu maḥabbet ma'dūm

mergüb:

1. **mergüb:** +ı, +dur

Kaside 1

Mısra: 2

İstenilen, arzu edilen, rağbet gösterilen (kimse veya şey).

Eyler istiskāl dā'im ehl-i taḳvā şoḥbetin
Her zamān mergübüdür bezm-i ahālī-i faḥūr

merhabā:

1. **merhabā:**

Gazel 40

Mısra: 8

Övülen, yüceltilen kimse veya şeye hitap sözü olarak kullanılır.

Ağyār ile düçār olıcaḳ ol perī baña
Bir merhabā dimez görür anı gelür geçer

merḥamet:

1. **merḥamet:**

Gazel 6

Mısra: 9

Acıma, şefkat.

Besdür ey sākī-i dehr eyle Nesīb'e merḥamet
Cām-ı ḥaşretten murāduñ üzre oldı neş'e-yāb

2. **merḥamet:**

Gazel 23

Mısra: 9

Acıma, şefkat.

Nesībā belki artar kinesi sen merḥamet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle ḥazer kâgız

3. **merḥamet:**

Kaside 1

Mısra: 9

Acıma, şefkat.

Muḳtezā-yı ḥilḳatüñdür 'ācizāne merḥamet
Cüz'ı-ı ḫab'-ı enverüñdür şime-i cebr-i küsür

merḥamet-kārā:

1. **merḥamet-kārā:**

Gazel 121

Mısra: 11

Ey merhametli.

Derd-mend ü müste-mendem merḥamet-kārā
meded
Dārū-yı luḫfuñ devā-yı derd-i 'işıyāndur senüñ

2. **merḥamet-kārā:**

Müsemmen 1

Mısra: 17

Ey merhametli.

Derd-mend ü müste-mendem merḥamet-kārā
meded
Dārū-yı luḫfuñ devā-yı derd-i 'işıyāndur senüñ

merḥamet-pişe:

1. **merḥamet-pişe:**

Kaside 1

Mısra: 15

Merhametli.

Merḥamet-pişe şehensāhā kerem-ver mesnedā
Na'tüñe itmez vefā cümle midād olsa buḫūr

merhem:

1. **merhem:**

Rûbai 40

Mısra: 1

Derman, ilaç, deva.

Zahm-ı dile elmās ile merhem birdür

Tiryāk ile dil-ḥastalara sem birdür

2. **merhem:**

Gazel 94

Mısra: 8

Derman, ilaç, deva.

Dil-ḥasta-i çeşmin o perī sīneye çekmiş

Merhem gibi kim zahmi-i şemşire şarılmış

3. **merhem:**

Kaside 8

Mısra: 4

Derman, ilaç, deva.

Geçüp ḥubb-ı dünyādan ol mest ü rüsvā

Ki besdür bilürseñ o zahma bu merhem

4. **merhem:**

Gazel 114

Mısra: 5

Derman, ilaç, deva.

Mecrūḥ-ı tiğ-ı ğamze-i fettānuñam senüñ

Merhem bahā-yı vaşluñı ḥükmi itdi şer'-i ıışık

merhem eyle-:

1. **merhem eyle-:-dük**

Gazel 119

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Tedavi etmek, iyileştirmek.

Peykān-ı nāvek-i sitemüñ itmedük telef

Zahm-ı ciger-güdāz-ı dile merhem eyledük

merhem-i vaşl:

1. **merhem-i vaşl:+uñ,+ la**

Gazel 24

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kavuşma merhemi, ilacı.

Merhem-i vaşluñla dermān-sāz olursañ vaḳtidür

Sīne-i zahm-ı tiğ-ı hicrānuñla pāre pāredür

merkad-i pāk:

1. **merkad-i pāk:+i, +n, +de, +ki**

Tarih 19

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Temiz mezar.

Cenāb-ı ḥazret-i Monlā Celāle'd-din-i Rūmi'nüñ

Yıkıldı merkad-i pākindeki ol ḳubbe-i ḥadrā

mermer:

1. **mermer:**

Tarih 19

Mısra: 7

Mermer.

Miyānında degül mermer kemer bir zer-ger-i kāmil

Geçürmüş bir zeberced ḥalka-i sīminden güyā

mermüz:

1. **mermüz:**

Gazel 38

Mısra: 3

*Açıkça belirtilmeyip işâret ve imâ yoluyla anlatılan,
üstü kapalı ve dolaylı olarak ifâde edilen, remizli.*

Şīme-i sencidedür iksir ile mermüz olan

Kīmyā zann itme kim taḳlib-i māhiyyetledür

mesā'il:

1. **mesā'il:+i**

Gazel 209

Mısra: 8

Meseleler.

Çok nükte fehm olındı fünûn u cünûndan
Ammâ ki hâll olmadı ‘ışkuñ mesâ’ili

meş’al:

1. **meş’al:+i**
Gazel 195
Mısra: 6
Meşale.

Mağrib zemîne itdi sefer şâh-ı ahterân
‘Akkâm şâm-ı tîre çeker sîm meş’ali

meşâm ol-:

1. **meşâm ol-:-a**
Kaside 9
Mısra: 13
Kelime Tipi: -
Koku almak.

Tâ ‘anber ü müşk ile meşâm ola mu‘aţtar
‘İtr-ı şalavât eyleye ol ravzayı hõş-bû

meşâm-ı ‘âşık:

1. **meşâm-ı ‘âşık:+ı**
Gazel 20
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Aşığın burnu.

Meşâm-ı ‘âşıkı bûy-ı hõş-ı ‘anber şemîm eyler
Gül-i şad-berg-i gülzâr-ı eserdür halka-i tevhid

meşâm-ı dünyâ:

1. **meşâm-ı dünyâ:**
Tarih 18
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Dünyanın burnu.

Hamdüli’llah ki yine esdi nesîm-i iqbâl
Aldı bûy-ı gül-i ümmîdi meşâm-ı dünyâ

meşâm-ı emel:

1. **meşâm-ı emel:**

Gazel 129
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Burunun arzusu.

Ne hõş açıldı nesîm-i niyâz ile ol gül
Pür oldı bûy-ı hõş-ı lutf ile meşâm-ı emel

mesel:

1. **meşel:+dür**
Tahmis 1
Mısra: 11
Benzer, örnek.

Hakîkat hõş meşeldür buña dirler
Degül hem-sâyesinden ayru sâye

2. **mesel:**

Terci-bend 1
Mısra: 6
Benzer, örnek.

Mânend-i meyl-i kıble-nümâ semt-i Hakk’a dön
Meyl-i sivâ ile yeter olduñ mesel yeter

mesel ol-:

1. **mesel ol-:-mış, -dı**
Tarih 13
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Örnek olma.

Müttaķî perhîz-pîşe kâşif-i râz-ı derûn
Keşfi ehl-i Saķız’uñ ağızında olmışdı mesel

2. **mesel ol-:-dı**

Tarih 28
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Örnek olmak.

Nikâbet mesnedine eyledi teşrif bir fâzil
Ki zâtı ‘iffet ü fazl-ile ‘âlemde mesel oldı

meşhûn:

1. meşhûn:

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Dolu, dopdolu.

Var mı buña çäre şimdi oldı
‘İşkuñla derün sine meşhûn

meşhûn eyle-:

1. meşhûn eyle-:y, -en

Kıt'a 18

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doldurmak.

Sâkit ol kim kaç'-ı güftâr oldı nev'-i âdemüñ
Genc-i kalbin gevher-i hikmetle meşhûn eyleyen

meşhûr:

1. meşhûr:+dur

Gazel 108

Mısra: 7

Meşhur, bilinen.

Meşhûrdur ki çok yaşamaz murğ-ı şâhbâz
Tîzdür zevâl-i devleti gaddâr olanlaruñ

2. meşhûr:+dur

Müfret 6

Mısra: 2

Meşhur, bilinen.

Her tîr-i cevre dilberân eyler seni lâ-büd siper
Meşkuñ gama meşhûrdur ey hasta-i bî-pâ vü ser

3. meşhûr:+dur

Müsemmen 1

Mısra: 17

Meşhur, bilinen.

Mâhı bir şeb gün gibi şakķ itdüğüñ meşhûrdur
Mu‘cizātuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyândur senüñ

4. meşhûr:

Tarih 21

Mısra: 2

Meşhur, bilinen.

Āb-ı ruḥ-ı mevālî ‘İdî Efendi kim ol
Meşhûr idi cihânda ‘ilm ü fazilet ile

5. meşhûr:+dur

Gazel 121

Mısra: 7

Meşhur, bilinen.

Mâhı bir şeb gün gibi şakķ itdüğüñ meşhûrdur
Mu‘cizātuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyândur senüñ

6. meşhûr:

Tarih 17

Mısra: 2

Meşhur, bilinen.

Cenâb-ı Şeyḥ Siyâhî-i Mevlevî ḥakķa
Kim olmuş idi ṭarîkatde gün gibi meşhûr

meşhûr-ı enâm:

1. meşhûr-ı enâm:

Kıt'a 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mahlukatın ünlüsü.

Her kim eyler ṭâ‘at ü zühd ile İslâm'ın ḫavî
İki ‘âlemde olur ‘izzetle meşhûr-ı enâm

meşîḫat:

1. meşîḫat:+le

Tarih 35

Mısra: 6

Bir tekkeye şeyh olma durumu, şeyhlik, mürşitlik.

Lâkin ammâ Şâm'a geldükde be-taḫdir-i Ḥudâ
Meşîḫatle behre-ver itdi bu ‘abdin ol lebib

mesîre:

1. mesîre:

Kaside 10

Mısra: 4

Gezinti mekanı.

Cihân-ı ma'rifetüñ nazmıdur kitâbe-i tâkı
Çemenistân-ı ma'ânîsi bâğ-ı 'ışkâ mesîre

meşk:

1. meşk:+uñ

Müfret 6

Mısra: 2

Yazı nümünesi, üstat hattı. (Üstattan alınan sâir derslere, bâhusüs sanâyi'-i nefise derslerine de itlâk olunur; mûsikî meşki, resim meşki). meşk etmek: Yazı meşk etmek, şarkı meşk etmek, nota meşk etmek.

Her tîr-i cevre dilberân eyler seni lâ-büd siper
Meşkuñ gama meşhürdur ey hasta-i bî-pâ vü ser

mesken:

1. mesken:+ü, +nüz

Kıt'a 25

Mısra: 1

Yer, yurt, bulunulan yer.

Hayf kim meskenünüz oldu bizüm bir belde
K'anda qadr-i fużalâ pest ü mükerrem câhil

2. mesken:

Gazel 60

Mısra: 6

Yer, yurt, bulunulan yer.

Âteşüñle ey gül oldum hem semender hem hezâr
Bilmezem mesken baña külhan mıdur gülşen midür

3. mesken:

Gazel 157

Mısra: 2

Yer, yurt, bulunulan yer.

Sensüz ey meh nic'olur cân ile âmiziş-i ten
‘Aks-i âyinede bî-şûret ider mi mesken

4. mesken:

Tarih 8

Mısra: 6

Yer, yurt, bulunulan yer.

Nesîbâ fevtine oldu iki târîh bu mışra‘
Saña Hâfîz serây-ı hür u ‘inde şadr ola mesken

mesken eyle-:

1. mesken eyle-:-di

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yurt edinmek, yerleşmek.

Cenneti ‘aks-i gül-i rüyuñla gülşen eyledi
Ol zamân kim rûhuña ‘arş üzre mesken eyledi

mesken-i dil-cü:

1. mesken-i dil-cü:

Gazel 143

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül cezbedici (sevgilinin) yeri.

Sîne-i pür-dâğa gelmez eşküme bakmaz o şuh
Gülsitânda mesken-i dil-cü kenâr-ı âb iken

meslek:

1. meslek:+üm

Kaside 2

Mısra: 7

Meslek.

Düstür-ı ittibâ‘-ı sünen mesleküm degül
Yoğ bir ‘amel ki tuhf-e-i dergâhuñ eyleyem

mesmü‘:

1. mesmü‘:+um

Gazel 104

Mısra: 1

İşitilmiş, duyulmuş.

Oldı mesmü'um ser-â-pâ vaşf-ı hûbân-ı selef
Var ise sensin meh-i Ken'ân'a hüsün ile halef

mesned:

1. **mesned:**+i, +n, +e

Tarih 26

Mısra: 10

Makam, rütbe, paye.

Zebânından Nesib'ün güş idüñ tārîhîni hâlâ
Niķâbet mesnedine geçdi 'Abdullâh Efendi'ñüz

2. **mesned:**-â

Kaside 1

Mısra: 15

Makam, rütbe, paye.

Merhamet-pişe şehensâhâ kerem-ver mesnedâ
Na'tüñe itmez vefâ cümle midâd olsa buhür

3. **mesned:**+i, +n, +e

Tarih 28

Mısra: 5

Makam, rütbe, paye.

Niķâbet mesnedine eyledi teşrif bir fâzil
Ki zâti 'iffet ü fazl-ile 'âlemde mesel oldı

mesned-i fetvâ:

1. **mesned-i fetvâ:**+y, +a

Tarih 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Fetva makamı.

Mübeşşirler Nesibâ didi tārîhin bu mışra'la
Yine Şâdık Mehemmed mesned-i fetvâya basdı pā

Mesnevî:

1. **Mesnevî:**

Kaside 10

Mısra: 11

Mevlânâ Celâleddin Rûmî'nin altı ciltlik Farsça eseri.

Ne Mesnevî ki odur genc-i şâyegân-ı ma'ânî
Virür ğınâ-yı ebed tab'-ı bî-murâd-ı faķire

2. **Mesnevî:**

Kaside 10

Mısra: 13

Mevlânâ Celâleddin Rûmî'nin altı ciltlik Farsça eseri.

Ne Mesnevî ki ğubâr-ı haķı cilâ-dih-i ebsâr
Nümûde itmede tâ lâ-mekânî çeşm-i đarire

3. **Mesnevî:**

Kaside 10

Mısra: 15

Mevlânâ Celâleddin Rûmî'nin altı ciltlik Farsça eseri.

Ne Mesnevî ki odur şerh-i metn-i nüşha-i vağdet
Çü rüz-ı rüşen olur fehm iden zevâta serire

4. **Meşnevî:**+dür

Mesnevi 2

Mısra: 5

Mevlânâ Celâleddin Rûmî'nin altı ciltlik Farsça eseri.

Aĥlâķ kitâbı Meşnevî'dür
Burhân-ı ricâl-i ma'nevîdür

meşreb:

1. **meşreb:**+üñ

Gazel 112

Mısra: 12

Yaratılış, huy, tabiat.

Sâķi-i bezmümüz o kerem-kârdur Nesib
Câm-ı lebin şunardı saña bilse meşrebüñ

meşreb ü mezheb:

1. **meşreb ü mezheb:**

Tahmis 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Mizac ve mezhep.

Bir nūr imiş el-ḥaḳ bu kadar meşreb ü mezheb
Hep bir görünür çeşmümüze ṭalib ü maṭlab

mesrūr:

1. **mesrūr:**

Rūbai 45

Mısra: 4

Sevinçli.

Memnūn görürüz vaşluñ ile aḡyārı
Mesrūr gelüp küyuña maḡzūn giderüz

2. **mesrūr:**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Sevinçli.

Gāhī ḡayāl-i vaşl ile mesrūr u ḡoş-terem
Endiše-i firāḡuñla gāhī mükedderem

3. **mesrūr:**

Gazel 82

Mısra: 1

Sevinçli.

Ne zevḡ-ı vuşlata mesrūr u ne firāḡa ḡamīnüz
Sürür-ı ālem ü zaḡm-ı ḡam-ı cihāndan emīnüz

mesrūr ol-:

1. **mesrūr ol-:** -ma, -y, -a

Kıt'a 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevinmek, neşelenmek.

Bir gedā ḡalvet-serāy-ı şāha itdükte duḡūl
Hiç olur mı luṭf u iḡsān ile mesrūr olmaya

mest:

1. **mest:**

Gazel 177

Mısra: 3

Sarhoş, kendinden geçmiş.

‘Aceb mi mest ise mecbūr-ı nāzdur her dem
Ḥelāldür mey-i ‘işve o çeşm-i maḡmūra

2. **mest:+em**

Gazel 144

Mısra: 12

Sarhoş, kendinden geçmiş.

Bir rind-i perişān-rev-i mey-ḡāne-i nāzam
Mestem mey-i la‘l-i leb-i şekker-şikenümden

3. **mest:**

Gazel 75

Mısra: 3

Sarhoş, kendinden geçmiş.

Mest itdi bizi bŷy-ı ḡül-i bāḡ-ı ḡaḡıḡat
Zāhirde temāşā-kŷn-i ḡŷlzar-ı mecāzuz

4. **mest:**

Gazel 128

Mısra: 10

Sarhoş, kendinden geçmiş.

İntizām ŷmmidin itmez pey-revān-ı dil Nesīb
Gāh mest ü gāh şāḡi bir keşākeşdür ḡöñŷl

5. **mest:**

Gazel 73

Mısra: 5

Sarhoş, kendinden geçmiş.

Ney ü ṭanbŷr hem-āheng idi cānān ise mest
Geldi bezm-i meye nāḡāḡ raḡīb-i nā-sāz

6. **mest:+i, +y, +üz**

Gazel 84

Mısra: 11

Sarhoş, kendinden geçmiş.

Zann eyleme tehî ola lâf u güzâfumuz
Bizler ki cām-ı bezmgeh-i ‘ışk mestiyüz

mest eyle-:

1. **mest eyle-:-di**

Gazel 183

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş etmek.

Sâkiyâ almadan evvel ele cām-ı bâde
Bizi mest eyledi cām-ı nıgeh-i mestâne

mest it-:

1. **mest it-:-di**

Tahmis 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş etmek.

Ki mest itdi bizi şahbâ-yı ‘irfân
Bize pend itme ey şüfi-i nâ-dân

2. **mest it-:-me, -se**

Gazel 127

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş etmek.

Şad-pâre eyler idi vücûdın mişâl-i gül
Mest itmese hezârı şarâb-ı hayâl-i gül

mest ol-:

1. **mest ol-:-a, -sin**

Rûbai 57

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

*Sarhoş olmak, kendinden geçmek; zevk almak,
hoşlanmak.*

Bâzâr-ı hûdîde tâ-be-key pest olasın
Sa’y it ki fenâ cāmı ile mest olasın

2. **mest ol-:-duğ**

Gazel 133

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

*Sarhoş olmak, kendinden geçmek; zevk almak,
hoşlanmak.*

Neşve-i sâğar-ı hicrân ile çok mest olduk
Bir de keyfiyetini cām-ı vişâlûñ görelüm

3. **mest ol-:-a**

Gazel 155

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

*Sarhoş olmak, kendinden geçmek; zevk almak,
hoşlanmak.*

Tâ haşr olunca mest ola çün Kays u Kûh-ken
Bezm-i maḥabbetüñ bir iki sâğarın gören

mest ü rüsvâ:

1. **mest ü rüsvâ:**

Kaside 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sarhoş ve rezil.

Geçüp ḥubb-ı dünyâdan ol mest ü rüsvâ
Ki besdür bilirsen o zaḥma bu merhem

mestân:

1. **mestân:+a**

Gazel 64

Mısra: 14

Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş.

Sâğar-ı bezm-i elestüñ keyf-i bî-keyfiyyetin
Bâde-i tevḥîd ile bî-hüş olan mestâna şor

mestâne:

1. **mestâne:+den**

Gazel 100

Mısra: 8

Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş.

Maḥabbet itmez ehl-i ‘ışka ‘ākıl
Ki huş-yār eylemez mestāneden ḥazz

2. **mestāne:**

Gazel 107

Mısra: 5

Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş.

Mestāne dücār olmuşam ol şūḥa ser-ā-pā
‘Arz itmişem aḥvālūmi ammā ḥaberüm yok

3. **mestāne:**

Gazel 65

Mısra: 14

Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş.

Telvīn ile pīşvālik olmaz
Mestāne iken imāmet olmaz

4. **mestāne:**

Gazel 117

Mısra: 1

Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş.

Olduḫça cām-ı nāz ile mestāne gözlerūñ
Siḥr-ile eyledi beni dīvāne gözlerūñ

mestāne ol-:

1. **mestāne ol-ı-up**

Tahmis 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş olmak.

Öp pīr-i muḡan destini vir şadra şürūḫı
Mestāne olup çek bir iki cām-ı şabūḫı

mest-i ‘akār:

1. **mest-i ‘akār:+dur**

Kaside 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Anlamanın sarhoşu.

Ḥançer be-dest süsen-i bed-mest şad-zebān
Lāle elinde sāḡarı mest-i ‘aḫārdur

mest-i cām-ı iḥsān:

1. **mest-i cām-ı iḥsān:+uñ**

Gazel 116

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cömertlik şarabının sarhoşluğu.

Revā mıdur ki olam zehr-i nūş-i hecrūñ ben
‘Adūlar ola siyeh mest-i cām-ı iḥsānuñ

mest-i cām-ı iḫbāl:

1. **mest-i cām-ı iḫbāl:+üñ**

Gazel 72

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mutluluk kadehinin sarhoşu.

Dest-i āḫir ālet-i ḥamyāze-i idbār olur
Niçe mest-i cām-ı iḫbālūñ ḥumārın görmüşüz

mest-i ‘ışk:

1. **mest-i ‘ışk:+a**

Gazel 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk sarhoşu.

‘Ārife gülşende tāze bir gül-i aḫmer yeter
Mest-i ‘ışka bezmgāḫ-ı ḡamda bir sāḡar yeter

2. **mest-i ‘ışk:**

Gazel 164

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aşk sarhoşu.

Mestler-i reşk-āver-i ‘aql-ı Felāṭūn olmada
Mest-i ‘ışk ol kim Nesībā bezmgāḫ-ı dehrde

mest-i maḥabbet:

1. **mest-i maḥabbet:**

Gazel 74

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk sarhoşu.

Bizüz ol mest-i maḥabbet ki dem-i seyr-i çemen
Goncayı neşve-dih-i sāğar-ı şahbā iderüz

mest-i nāz:

1. **mest-i nāz:+um**

Gazel 168

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Naz sarhoşu.

Mest-i nāzum ne revādur var iken maḥmūruñ
Mey-i la'l-i lebüñi bezmde bîgâne göre

2. **mest-i nāzum:+um**

Gazel 11

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Naz sarhoşu.

Mest-i nāzum gayr ile bezm-i şarāb itdūñ bu şeb
Nār-ı ḥasretle dil ü cānum kebāb itdūñ bu şeb

mest-i rāh-ı nāb:

1. **mest-i rāh-ı nāb:+ı, +y, +uz**

Gazel 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Saf sarhoş yolu.

Nesib-āsā hemişe bî-ser ü sāmān u küstāḥuz
Muḥaşşil bezm-i 'ışkuñ mest-i rāh-ı nābıyuz cānā

mest-i sāğar-ı şahbā-yı nāz:

1. **mest-i sāğar-ı şahbā-yı nāz:**

Gazel 55

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Naz kadehindeki şarabın sarhoşluğu.

Çeşmüñ ki mest-i sāğar-ı şahbā-yı nāz olur
Diller terāne-senc-i sūrūd-ı niyāz olur

mest-i şarāb-ı nāb:

1. **mest-i şarāb-ı nāb:**

Gazel 143

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Saf şarap sarhoşu.

Vaz'-ı huşyār eylerem mest-i şarāb-ı nāb iken
Şaqlaram zu'mumca sırr-ı 'ışkı şöhret-yāb iken

mest-i ser-endāz:

1. **mest-i ser-endāz:**

Gazel 63

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Baş veren/korkusuz sarhoş.

Mey-i mecāz ile ser-ḥōş kıyās ider gören ammā
Nesib'i mest-i ser-endāz iden o bāde degüldür

mest-i ser-girān-ı nāz:

1. **mest-i ser-girān-ı nāz:+sın**

Gazel 95

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Nazının şaşkınlığının sarhoşu.

Neden tā böyle mest-i ser-girān-ı nāzsın bilmem
Kemend-i zülfüñe beñzer ki çok diller şikār olmuş

mesti-i dūşine:

1. **mesti-i dūşine:+den**

Gazel 160

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dün gecedden kalma sarhoş.

Ḥāṭıra gelsün Nesibā ḥālet-i bezm-i elest
Bir eşer var ise sende mesti-i dūşineden

mesti-i mey-i 'ışk:

1. **mestî-i mey-i ʿışk:**

Gazel 199

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk şarabının sarhoşluğu.

Dāmānuña küstaḥ düşersem ʿaceb olmaz

Mestî-i mey-i ʿışk ile ādāb mı ḳaldı

mestler-i reşk-āver-i ʿaql-ı Felātūn:

1. **mestler-i reşk-āver-i ʿaql-ı Felātūn:**

Gazel 164

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sarhoşlara kıskançlık veren Felatun'un aklı.

Mestler-i reşk-āver-i ʿaql-ı Felātūn olmada

Mest-i ʿışk ol kim Nesībā bezmgāh-ı dehrde

mestūr:

1. **mestūr:**

Gazel 15

Mısra: 12

Gizli, kapalı.

Mestūr ola ʿaybuñ iki ʿālemde Nesībā

Tā sürme şıfat-ber idesin dīdeler üzre

2. **mestūr:**

Gazel 96

Mısra: 1

Gizli, kapalı.

Cām-ı luḫfında sipihrūñ zehr-i gam mestūr imiş

Bāde-i ikbāli hem-ḥāşiyet-i kāfūr imiş

mestūr ol-:

1. **mestūr ol-:-a**

Tarih 17

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gizlenmek.

Vücūdī ḥāl ü ruḥ-ı şāhed-i zamāne idi

Dirig kim ola ḥāk-i siyāh ile mestūr

mestüre:

1. **mestüre:+dür**

Gazel 54

Mısra: 7

Gizli.

Mestüredür anı görmezse n'ola zāhid

Kim duḫter-i rez bāde-i engūra laḳabdur

meşşāta:

1. **meşşāta:**

Gazel 146

Mısra: 8

Gelini süsleyen kadın.

İtmez gurūr-ı ḥüsn ile bir nazra ʿaksine

Meşşāta itse āyinesin āfitābdan

2. **meşşāta:+nuñ**

Gazel 182

Mısra: 5

Gelini süsleyen kadın.

Meşşātanuñ ne kārı var ol rüy-ı pāk ile

Muḫtāc olur mı ḥüsn-i Ḥudā-dād zivere

metāʿ:

1. **metāʿ:+ı**

Gazel 212

Mısra: 10

Varlık, mal.

Ḳalır gider mi kesād-ı hünerle böyle Nesīb

Metāʿı rāyic olur bir diyāra düşmez mi

metāf:

1. **metāf:+dur**

Kaside 10

Mısra: 4

Kābe veya Kābe gibi etrāfında dönülerek ziyāret edilen, tavaf edilen yer.

Havâli-i hâremi mühbiṭ-i cünûd-ı melâyik
Meṭâfdur işigi dâ'imâ fakîr ü emîre

metâc-ı devlet:

1. **metâc-ı devlet:**+üñ

Gazel 172

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Malı olan devlet.

Nesibâ sük-ı âlemde biz ol sevdâ-ger-i fakruz
Metâc-ı devletüñ yok bahsümüz sūd u ziyânında

metâc-ı ışık-ı kadîr:

1. **metâc-ı ışık-ı kadîr:**+e

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşkın değerli varlığı.

Odur h'âce-i mülk-i bakâ ki farṭ-ı himemle
İki cihâmı değışdi metâc-ı ışık-ı kadîre

metâc-ı kâsid:

1. **metâc-ı kâsid:**

Gazel 86

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Revaçta olmayan, sürümsüz mal.

Metâc-ı kâsid olur mevki'-i âdemde vücüd
Maḥal düşer ki tüvân-ger gedâ yerin ṭutmaz

metâc-ı kem-neḥar:

1. **metâc-ı kem-neḥar:**

Gazel 28

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gündüz satılacak mal azlığı.

Heves-kâruñ oldı giryesi biğâne-i te'sîr
Metâc-ı kem-neḥar bu çâr-sūda zîb-i dükkândur

metâc-ı kes-meḥar-ı i'tinâ:

1. **metâc-ı kes-meḥar-ı i'tinâ:**+y, +ı

Gazel 58

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dikkat gösterilen az olan mal.

Elüñde naḥd-i hüner var ise meydâna gelür
Metâc-ı kes-meḥar-ı i'tinâyı neylerler

metâc-ı vuşlat:

1. **metâc-ı vuşlat:**+a

Gazel 173

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Kavuşma malı, eşyası.

Metâc-ı vuşlata naḥd-i revâmı itse ḳabül
İderdi reşk hele sūdumuz ziyânımıza

metîn:

1. **metîn:**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Sağlam, dayanıklı.

Eyledi Şiddik ḳaşr-ı dîn-i İslâm'ı metîn
Virdi varın fi-sebilillâh o merd-i nâzenîn

metîn ol-:

1. **metîn ol-:**-sa

Gazel 186

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sağlam olmak.

Sitem-kârum kim ağlardı cefâ-yı bî-şümâruñdan
Dil-i saḥtuñ gibi bünyâd-ı peymânuñ metîn olsa

mevâlid:

1. **mevālid:**+e

Tarih 1

Mısra: 3

Yaratılmış olan her şey.

Mevālide bu bir mecmū'a-i kübrā idi el-ḥaḳḳ
Ne gelmişdür ne bir daḫi gelür misli bu devletde

mevce:

1. **mevce:**+si

Gazel 55

Mısra: 4

Dalga.

Bād-ı firāḳ ile yem-i eşküm ki cüş ide
Her mevcesi ber-āver-i lülü-yı rāz olur

mevce-ḥız-i lücce-i kîn:

1. **mevce-ḥız-i lücce-i kîn:**

Gazel 147

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kin girdabının sıçrayan dalgaları.

‘Arz-ı ḥāl itme Nesib ol şāh-ı şefkat düşmene
Bād-ı āhuñ mevce-ḥız-i lücce-i kîn olmasun

mevce-i deryā:

1. **mevce-i deryā:**

Tarih 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Denizin dalgası.

Ḳazā-yı Ḥaḳḳ ile bir şeb cihāna lerziş el virdi
Zemini zelzele tahrîk idüp çün mevce-i deryā

mevc-i ḥatar:

1. **mevc-i ḥatar:**

Gazel 162

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tehlikeli dalga.

Nesimden yeme mevc-i ḥatar zühür itmez
‘İtāb u çin ü cebin böyledür eḥibbāda

mevc-i işkeste:

1. **mevc-i işkeste:**+si, +ni

Gazel 133

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kırık dalga.

İdelüm ḥaṭṭ-ı leb-i yāre Nesibā diḳḳat
Mevc-i işkestesini āb-ı zülālün görelüm

mevc-i yem-i ma’na:

1. **mevc-i yem-i ma’na:**

Gazel 49

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Anlam denizinin dalgası.

Bād-ı feyz itmese tahrîk Nesibā hergiz
Sāḫil-i ṭab‘uña mevc-i yem-i ma’na mı gelür

mevki’-i ‘adem:

1. **mevki’-i ‘adem:**+de

Gazel 86

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yokluk makamı.

Metā’-ı kāsîd olur mevki’-i ‘ademde vücūd
Maḫal düşer ki tūvān-ger gedā yerin ṭutmaz

mevki’-i zulmet:

1. **mevki’-i zulmet:**+de

Gazel 38

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Karanlık yerlerde.

Mevki’-i zulmetde nūra i’tibār olmaz Nesib
Her kemālün ḥüsninün mir’atı zıddiyetledür

Mevlā:

1. **Mevlā:**

Mesnevi 2

Mısra: 12

Allah.

‘İlm ü ‘amelüñ ola füzün-ter
Mevlā seni eyleye mu‘ammer

2. **Mevlā:**

Tarih 4

Mısra: 11

Allah (c.c.).

İde ikbālin füzün Mevlā mübārek manşıbın
Ola gālṭān ḥāk-i pāyında ser-i ehl-i sitiz

3. **Mevlā:**

Tarih 27

Mısra: 14

Allah (c.c.).

Şümār-ı sāl-i ‘ömrin bî-ḥisāb itsün cenāb-ı Ḥakk
Şafā-yı ḳalbin efzün eylesün günden güne Mevlā

4. **Mevlā:**

Tarih 32

Mısra: 4

Allah (c.c.).

O bāğ-ı ma‘delet oldı çiçekden ḥasta bir kaç gün
Vücūdın dā’imā şıḥḥatle Mevlā pāyidār itsün

5. **Mevlā:**

Tarih 33

Mısra: 2

Allah (c.c.).

Fevt olup bu sene de Dürrî Efendi şad ḥayf
Ḳabri pākin dūr-i zaḥmetle pūr ide Mevlā

Mevlevî:

1. **Mevlevî:+ler**

Gazel 61

Mısra: 1

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin
görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin
ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Belā rāğıblarıdur Mevleviler

Ḥudā ṭālibleridür Mevleviler

2. **Mevlevî:+ler**

Gazel 61

Mısra: 2

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin
görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin
ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Belā rāğıblarıdur Mevleviler

Ḥudā ṭālibleridür Mevleviler

3. **Mevlevî:+ler**

Gazel 61

Mısra: 4

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin
görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin
ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Degüller celb-i māl ü cāha māyil

Göñül cālibleridür Mevleviler

4. **Mevlevî:+ler**

Gazel 61

Mısra: 6

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin
görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin
ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Müsebbibden bilürler cümle kārı

Sivā sāliblelidür Mevleviler

5. **Mevlevî:+ler**

Gazel 61

Mısra: 8

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin
görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin
ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Riyāzet pütesinde nār-ı ğamla
Fenā zā'ibleridür Mevleviler

6. **Mevlevî:+ler**

Gazel 61

Mısra: 10

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Nesibâ işleri ta'mir-i dildür
Hudâ t̄alibleridür Mevleviler

7. **Mevlevî:+ler,+dür**

Gazel 4

Mısra: 10

Hazret-i Mevlânâ'ya mensup kimseler; Mevleviler.

Bî-karâr itmiş Nesibâ kâf u nūnuñ lezzeti
Devr iderler Mevleviler'dür semāvāt-ı 'ulā

8. **mevlevî:**

Gazel 12

Mısra: 5

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Sezā olsa ol Mevlevî dilbere
Kamer pālheng ü külāh āfitāb

9. **Mevlevî:+ler,+dür**

Gazel 62

Mısra: 1

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Fenā peygülesinde merd-i hāmil Mevlevilerdür
Emānet bārını cān-ile hāmil Mevlevilerdür

10. **Mevlevî:+ler,+dür**

Gazel 62

Mısra: 2

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin

görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Fenā peygülesinde merd-i hāmil Mevlevilerdür
Emānet bārını cān-ile hāmil Mevlevilerdür

11. **Mevlevî:+ler,+dür**

Gazel 62

Mısra: 4

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Sebak-h'ānān-ı 'ıṣkuñ nüktesin fehm itmede māhir
Debistān-ı maḥabbet içre kāmīl Mevlevilerdür

12. **Mevlevî:+ler,+dür**

Gazel 62

Mısra: 6

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Fākīr-i bī-nevā ammā ğinā-yı kalbe mālīkler
Gedā-yı pādişāhāne mu'āmil Mevlevilerdür

13. **Mevlevî:+ler,+dür**

Gazel 62

Mısra: 8

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Çeküp nik ü bedinden 'ālemüñ el olmuş āzāde
Me'al-i emr-i mütü ile 'āmil Mevlevilerdür

14. **Mevlevî:+ler,+dür**

Gazel 62

Mısra: 10

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Nesibā reh-revān-ı mülk-i 'irfāna nigāh itseñ
Emānet bārını cān-ile hāmīl Mevlevilerdür

15. **Mevlevî:+ler,+üñ**

Gazel 120

Mısra: 1

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Dil kişverinedür seferi Mevleviler'üñ
Cezb-i Hağ oldu rāh-beri Mevleviler'üñ

16. **Mevlevî:+ler,+üñ**

Gazel 120

Mısra: 2

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Dil kişverinedür seferi Mevleviler'üñ
Cezb-i Hağ oldu rāh-beri Mevleviler'üñ

17. **Mevlevî:+ler,+üñ**

Gazel 120

Mısra: 4

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Bāğ-ı fenāda verd-i teri Mevleviler'üñ
Dāğ-ı ciger fūrüz-ı tecellā-yı 'ışğdur

18. **Mevlevî:+ler,+üñ**

Gazel 120

Mısra: 6

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Seng-i siyāh iseñ zer-i hālîş-ayār ider
İksir-i feyzdür nazarı Mevleviler'üñ

19. **Mevlevî:+ler,+üñ**

Gazel 120

Mısra: 8

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin

görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Eyler şafā-yı gülşen-i kudsüñ hikāyesin
Neydür hezār-ı nāle-geri Mevleviler'üñ

20. **Mevlevî:+ler,+üñ**

Gazel 120

Mısra: 10

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Oldı Nesib hāzret-i Monlā Celāl-i dīn
Şāh-ı bülend-tāc-veri Mevleviler'üñ

21. **Mevlevî:+ler,+e**

Gazel 189

Mısra: 1

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Besdür hemîşe zād-ı sefer Mevleviler'e
Hün-āb-ı dīde laht-ı ciger Mevleviler'e

22. **Mevlevî:+ler,+e**

Gazel 189

Mısra: 2

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Besdür hemîşe zād-ı sefer Mevleviler'e
Hün-āb-ı dīde laht-ı ciger Mevleviler'e

23. **Mevlevî:+ler,+e**

Gazel 189

Mısra: 4

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Şevk-ı vüşül Ka'be-i taḥkik ile olur
Hār-ı reh-i fenā gül-i ter Mevleviler'e

24. **Mevlevî:+ler,+e**

Gazel 189

Mısra: 6

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Dür-sübha-i sirişk ile olsa 'aceb midür
Âheng-i nâle vird-i seher Mevlevîler'e

25. **Mevlevî:+ler,+e**

Gazel 189

Mısra: 8

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Nâ-kâmluk ki maṭlabıdır anlarıñ n'ola
Yeksân olursa sūd u zarar Mevlevîler'e

26. **Mevlevî:+ler,+e**

Gazel 189

Mısra: 10

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Dergâh-ı Pîr'ün oldı Nesîbâ bahâ ile
Her rîze sengi dürr ü güher Mevlevîler'e

27. **Mevlevî:+leri**

Gazel 211

Mısra: 1

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Pervâne itdi şem'î likâ Mevlevîler'i
Yandurdu süz-ı 'ışk-ı Hudâ Mevlevîler'i

28. **Mevlevî:+leri**

Gazel 211

Mısra: 2

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin

görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Pervâne itdi şem'î likâ Mevlevîler'i
Yandurdu süz-ı 'ışk-ı Hudâ Mevlevîler'i

29. **Mevlevî:+leri**

Gazel 211

Mısra: 4

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Şems-i ḥaḳîkat ile idince muḳâbele
İtdi ihâta nūr u ziyâ Mevlevîler'i

30. **Mevlevî:+leri**

Gazel 211

Mısra: 6

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

İtse n'ola le'âli-i esrâr-ı Meşnevî
Baḫr-i ḥikemde gūṭa-nümâ Mevlevîler'i

31. **Mevlevî:+leri**

Gazel 211

Mısra: 8

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Eyler ḳudüm şâhed-i vecd ihtiyârsuz
Mânend-i nây-ı nağme-serâ Mevlevîler'i

32. **Mevlevî:+leri**

Gazel 211

Mısra: 10

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Bî-ḳayd-ı ni'met-i dü-serâ Mevlevîler'i
İden Nesîb mâ'ide-i ḥ'ân-ı 'ışḳdur

33. **Mevlevî:+ler, +üz**

Gazel 85

Mısra: 1

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup kişiler,dervişler.

Nāmūs u cāhı çāha atan Mevleviler'üz
Dünyā-yı dūmī hīçe şatan Mevleviler'üz

34. **Mevlevî:+ler, +üz**

Gazel 85

Mısra: 2

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup kişiler,dervişler.

Nāmūs u cāhı çāha atan Mevleviler'üz
Dünyā-yı dūmī hīçe şatan Mevleviler'üz

35. **Mevlevî:+ler, +üz**

Gazel 85

Mısra: 4

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup kişiler,dervişler.

Deh-rūze kār u bārımı dehrūñ hebā bilüp
Peygüle-i fenāda yatan Mevleviler'üz

36. **Mevlevî:+ler, +üz**

Gazel 85

Mısra: 6

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup kişiler,dervişler.

Telḫī-i fāka itmek için nefsumüz helāk
Ḥ'ān-ı vücūda zehr kıtan Mevleviler'üz

37. **Mevlevî:+ler, +üz**

Gazel 85

Mısra: 8

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup kişiler,dervişler.

Ārāmumuz semā' iledür rüzgārda
Girdāb-ı bahr-i 'ışka batan Mevleviler'üz

38. **Mevlevî:+ler, +üz**

Gazel 85

Mısra: 10

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup kişiler,dervişler.

Biz ey Nesīb devlet-i Monlā-yı Rūm'da
Dünyā-yı dūmī hīçe şatan Mevleviler'üz

mevrūs:

1. **mevrūs:+dur**

Tarih 19

Mısra: 5

Miras kalmış.

Maḥabbet evliyāya zātına mevrūsdur bī-şekk
Ki sırru'l-veledi sırru ebihî'üñ maḥzarı ḥaḳḳa

mevsim-i ḥarīf:

1. **mevsim-i ḥarīf:**

Kaside 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Son bahar.

Ammā çī-sūd geçdi dem-i nev-bahār-ı 'ömr
Çün mevsim-i ḥarīf irişdi dem-i herem

mevsim-i nīsān:

1. **mevsim-i nīsān:+dan**

Gazel 149

Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Nisan mevsimi; İlkbaharın içinde bulunan zaman dilimi.

Söylenürse söz mahallinde bulur kadr-i girân
Dürr olur gör kaçre-i feyz mevsim-i nīsāndan

mevzū' u gāyet:

1. **mevzū' u gāyet:+i**

Gazel 110

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Konu ve amaç.

Ma'lūm olur geçince hūdūd-ı rūsūmdan
Mevzū' u gāyeti hele fenn-i haķıķatūñ

mey:

1. **mey:+le**

Gazel 11

Mısra: 1

İçki, şarap.

Meyle sāķi 'arızuñ pür āb ü tīb itdūñ bu şeb
Māhu müstağnī-i nūr-ı āfitāb itdūñ bu şeb

2. **mey:**

Gazel 180

Mısra: 10

İçki, şarap.

Nesībā toğrı söyle tevbe olmaz mı hārābātī
Mey olsa dilber olsa sāye-i memdūd-ı bīd olsa

3. **mey:**

Gazel 201

Mısra: 12

İçki, şarap.

Nesībā ṭab'ı 'ālem şāfdur mānend-i āyīne
Mey oldı dilde gerd-i guşsa-şū nev-rūzduz şimdi

4. **mey:**

Rūbai 7

Mısra: 3

İçki, şarap.

Lezzāt-ı cihānı eylesün kāmına telh
Kand-ı gam-ı 'ışkuñ pür idüp zā'ıķa mey

mevdān:

1. **mevdān:+a**

Gazel 58

Mısra: 7

Alan, saha.

Elüñde naķd-i hüner var ise mevdāna gelür
Metā'-ı kes-meħar-ı i'tināyı neylerler

2. **mevdān:+a**

Tarih 7

Mısra: 13

Alan, saha.

Hāme tāriħ-i kudūmum didi bu mevdāna
Tekye-i Anķara'ya geldi Nesīb-i nā-kām

mevdān-ı cefā:

1. **mevdān-ı cefā:+da**

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Eziyet meydani.

Ey şaf-der-i kalgāh-ı 'uşşāk
Meydān-ı cefāda ķahramānsın

mevdān-ı 'işret:

1. **mevdān-ı 'işret:+de**

Gazel 202

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İşret alanı(içki meclisi).

Nesībā faşl-ı gül mevdān-ı 'işretde murād üzre
Semend-i ṭab'uña mevdān-ı tek ü tīb gelmez mi

meydân-ı 'işve:

1. meydân-ı 'işve:+de

Gazel 40

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İşve meydanı.

Meydân-ı 'işvede göresin şit-i hüsn ile
Ol nev-hırâm-ı serv-quadânı gelür geçer

meydân-ı melâmet:

1. meydân-ı melâmet:+de

Gazel 34

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ayıplama meydanı.

Meydân-ı melâmetde o zârum ki Nesibâ
Ġavġâ-yı haşir menkabe-i muhtaşarumdur

meydân-ı rızâ:

1. meydân-ı rızâ:+da

Rûbai 44

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şükür meydanı.

Teslim-i kaşa-yı Haq olur 'ârif olan
Meydân-ı rızâda ceng ü âşub olmaz

meydân-ı tek ü tâz:

1. meydân-ı tek ü tâz:

Gazel 202

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Koşuşturma meydanı.

Nesibâ faşl-ı gül meydân-ı 'işretde murâd üzre
Semend-i şab'uña meydân-ı tek ü tâz gelmez mi

mey-gede-i 'ışk-ı mecâz:

1. mey-gede-i 'ışk-ı mecâz:+uñ

Gazel 115

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gerçek olmayan aşkın meyhanesi.

Şahbâ-yı haqîkatle ider def'-i hümârı
'Ayyâşları mey-gede-i 'ışk-ı mecâzuñ

mey-i al:

1. mey-i al:

Gazel 172

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kırmızı şarap.

O meh-rünüñ mey-i al ile pür sâġar benânında
Açılmış tâze güldür ġonca-i zanbaġ miyânında

2. mey-i al:+ı, +muz

Gazel 36

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kırmızı şarap.

Def'-i ġumûma elde mey-i alımız mı var
Taşşil-i ârzü-yı dile mâlimüz mi var

mey-i ikbâl:

1. mey-i ikbâl:+ı

Gazel 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Talih şarabı.

Mey-i ikbâli çarġuñ maţlab-ı şâh u gedâdur hep
Bu nîli kâse-i pür-zehrer sükker-nümâdur hep

mey-i 'işve:

1. mey-i 'işve:

Gazel 177

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İşve şarabı.

'Aceb mi mest ise mecbûr-ı nâzdur her dem
Ĥelâldür mey-i 'işve o çeşm-i maġmûra

mey-i la'î-i leb:

1. **mey-i la'î-i leb:**+üñ, +i

Gazel 168

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) dudağının kırmızı şarabı.

Mest-i nâzum ne revâdur var iken maħmûruñ

Mey-i la'î-i lebüñi bezmde bîgâne göre

mey-i la'î-i leb-i şekker-şiken:

1. **mey-i la'î-i leb-i şekker-şiken:**+ü, +m, +den

Gazel 144

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Tatlı söz söyleyen sevgilinin kırmızı dudağının şarabı.

Bir rind-i perîşân-rev-i mey-hâne-i nâzam

Mestem mey-i la'î-i leb-i şekker-şikenümden

mey-i la'î-i yâr:

1. **mey-i la'î-i yâr:**+i

Gazel 126

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgilinin şarap gibi kırmızı dudakları.

N'ola rağbet olmasa Âb-ı Hızr'a şarâb-ı sâğar-ı Cem

degül

Mey-i la'î-i yâri çeken hayâtını terk iderse de gam

degül

mey-i leb:

1. **mey-i leb:**+üñ, +den

Gazel 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dudağının şarabı.

Bulurdı 'ömr-i ebed kaçresin çeken rindân

Mey-i lebünden eger olsa feyz-yâb şarâb

mey-i mecâz:

1. **mey-i mecâz:**

Gazel 63

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Mecaz şarabı.

Mey-i mecâz ile ser-hûş kıyâs ider gören ammâ

Nesîb'i mest-i ser-endâz iden o bâde degüldür

mey-i nâz:

1. **mey-i nâz:**+ı

Gazel 48

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Naz şarabı.

Destine düş ne virür gamze nîgeh tîğ şunar

Çeşm-i mestüñ ki mey-i nâzi kaçan nûş eyler

mey-kede:

1. **mey-kede:**+de

Gazel 84

Mısra: 2

Meyhane.

Tâ 'ışık neşvesiyle ola ittişâfımız

Mağbûl olur bu mey-kedede dürd ü şâfumuz

mey-kede-i nâz:

1. **mey-kede-i nâz:**+da

Gazel 152

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Naz meyhanesi.

Her zamân mey-kede-i nâzda hem-bezm ancak

Çeşminüñ ayırlamaz gamzesi hiç yanından

mey-keş:

1. **mey-keş:**

Gazel 91

Mısra: 6

İçki içen.

Şimdi derd-i ser-i maḥmūri-i hicrān çekerüz
Bir zamān olmuş idük bezm-i vişāle mey-keş

meyl:

1. **meyl:**+ü, +müz

Tahmis 1

Mısra: 12

Eğilim, ilgi, alaka.

N'ola meyl eylemezsek māl ü cāha
Ki yokdur meylümüz ḥubb-ı sivāya

2. **meyl:**+i

Gazel 69

Mısra: 5

Eğilim, ilgi, alaka.

Der-kenār olmağa meyli var imiş ‘uşşāka
‘Arz-ı ḥāl itmede cānāna kuşūr eylemişüz

meyl eyle-:

1. **meyl eyle-:**-mez, -sek

Tahmis 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yönelmek, eğilimli olmak.

N'ola meyl eylemezsek māl ü cāha
Ki yokdur meylümüz ḥubb-ı sivāya

meyl-i cihān:

1. **meyl-i cihān:**

Tahmis 3

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Dünyaya meyl etme.

Olur ehl-i ğinānuñ ṭab‘ına meyl-i cihān ğālib
Nesībā herkes olmazmış me‘ālī māl-ile kāsib

meyl-i cüvānān id-:

1. **meyl-i cüvānān id-:**-en, -ler, -üñ

Gazel 109

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gençlere gönül verme.

Çokdur belası meyl-i cüvānān idenlerüñ

Rāh-ı mecāza şarf-ı dil ü cān idenlerüñ

meyl-i ebrū:

1. **meyl-i ebrū:**+dan

Gazel 80

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) kaşın meyli, eğimi.

Meyl-i ebrūdan geçüp dil-beste olduḡ kāmete

Dersümüz şimdi elifdür nūna çıkmış inmişüz

meyl-i ‘izz ü şān:

1. **meyl-i ‘izz ü şān:**+dan

Gazel 102

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Nam ve yüceliğe yönelme.

Sipih-r-i sifle-perverden ḳabūl-i minnet itmezler

Fenā ehli olurlar meyl-i ‘izz ü şāndan fāriḡ

meyl-i sivā:

1. **meyl-i sivā:**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah'tan başka şeylere meyletmek, istek duymak.

Mānend-i meyl-i ḳible-nümā semt-i Ḥaḳḳ'a dön

Meyl-i sivā ile yeter olduñ mesel yeter

me'yūs-ı şihhat:

1. **me'yūs-ı şihhat:**

Gazel 102

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sağlıktan ümidi kesmek.

N'ola peygüle-i hasretde luṭf-ı yâri añmazam
Olur me'yûs-ı şihhat hastalar dermândan fâriğ

mezâd id-:

1. **mezâd id-:-en**

Gazel 140

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Açık arttırmaya çıkarmak.

Bî-behre-i nuḳûd ḳabûl-i ricâl olur
Kâlâ-yı hüsni ü dâniş ü 'ilmî mezâd iden

mezâk-ı ehl-i mısır:

1. **mezâk-ı ehl-i mısır:+a**

Tarih 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Mısır ahalisinin damağı.

Oldı ebr-i feyz-i luṭf-ı şâh-ı 'âlem-gür-ile
Kilk-i ihsânî mezâk-ı ehl-i Mısır'a ḳand-riz

mezâk-ı ma'ni-i nuṭk:

1. **mezâk-ı ma'ni-i nuṭk:**

Gazel 42

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sözün anlamının tadı.

Hüner şîrîn mezâk-ı ma'ni-i nuṭk olmadur yoksa
Belî mânend-i merdüm-i ṭûṭi-i şekker-şiken söyler

mezâk-ı şer':

1. **mezâk-ı şer':**

Tarih 30

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şeriatın tadı.

Bâtilı ḳaḳdan mezâk-ı şer' ile temyiz idüp
Bildürürsin çâşnî-i zehr ü ḳandı 'ilm-ile

mezâk-ı şufraviyân:

1. **mezâk-ı şufraviyân:+da**

Kaside 7

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sofraya ait tat.

Mütâba'atdan aña müdbirân olur ser-keş
Mezâk-ı şufraviyânda olur şeker ḳançal

meze:

1. **meze:+si**

Gazel 171

Mısra: 1

Meze; içki içilirken yenilen yiyecek.

Tâ bî-nemek-i şıḳḳ ola olmaz mezesi hiç
Dünyâda her iş zâd-ı reh-i âḳuret olsa

mezemmet id-:

1. **mezemmet id-:-en**

Gazel 208

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kınamak, yermek, kötölemek.

Nühüfte yâri şikâr eylemiş bugün zâhid
Bizi mezemmet iden yâd-gârı gördüñ mi

mezheb:

1. **mezheb:+üñ**

Gazel 112

Mısra: 2

*Bir dinin görüş, yorum ve anlayış ayrılıkları sebebiyle
ortaya çıkan kollarından her biri.*

Bî-câ kelâm-ı lağva güşâd eyleme lebün
Olsun sükût-ı ḳalvet ü celvetde mezhebün

mezid:

1. **mezid:**

Gazel 19

Mısra: 5

Artma, çoğalma, ziyade.

Revnağ-ı zātı mezīd eyler imiş hūsn-i zamān
Başka bir hūsn virür tāzelere cāme-i ‘īd

meziyyet:

1. meziyyet:

Gazel 68

Mısra: 1

*Bir kişiyi başkalarından ayıran ve yücelten vasıf,
üstünlük, değerlilik, yüksek karakter.*

Zu‘m ile nākiş olan zāta meziyyet gelmez
Mālihulyā ile hiç ādeme devlet gelmez

mı:

1. mı:+dur

Gazel 134

Mısra: 5

Soru eki.

Güşāde dāğ midür cā-be-cā bu sinemde
Kudūm-ı hayl-i gama dūr midür nedür bilmem

2. mı:

Gazel 145

Mısra: 3

Soru eki.

‘Aceb helāke mi iṭlāka mı ider fermān
Ne emr olur ki o şāh-ı sitem-me’ābumdan

3. mı:+dur

Gazel 161

Mısra: 2

Soru eki.

Nezzāre midür tīr-i ciger-düz midür bu
Ruhsāre midür āteş-i cān-süz midür bu

4. mı:+dur

Gazel 161

Mısra: 4

Soru eki.

Ol sine-i siminde ilik tügme midür ya
Gencine-i dūr-beste-i meknüz midür bu

5. mı:+dur

Gazel 161

Mısra: 5

Soru eki.

Dendān midür ol dürc-i dehen içre nümāyān
İki dizi lülū-yı dil-efrüz midür bu

6. mı:+dur

Gazel 161

Mısra: 8

Soru eki.

Gīsū-yı siyeh mi ruḥ-ı al üzre perīşān
Tārīki-i şeb rüşeni-i rüz midür bu

8. mı:+dur

Gazel 60

Mısra: 6

Soru eki.

Āteşüñle ey gül oldum hem semender hem hezār
Bilmezem mesken baña küllhan midür gülşen midür

9. mı:+dur

Gazel 89

Mısra: 3

Soru eki.

Hānümān-ı hesti-i ‘uşşākı yaḳsa çok midür
Heft düzaḥ nār-ı ‘ışkı Ḥaḳ'dan oldı bir ḳabes

10. mı:+dur

Gazel 89

Mısra: 13

Soru eki.

Ney gibi elvān-negam olsam Nesībā çok midür
Cānib-i bālādan irdi gūş-ı hūşa bir nefes

11. mı:+dur

Gazel 116

Mısra: 5
Soru eki.

Revā mıdur ki olam zehr-i nūş-i hecrüñ ben
‘Adûlar ola siyeh mest-i cām-ı ihsānuñ

12. **mı:+dur**
Gazel 138
Mısra: 10
Soru eki.

Bî-çāre Nesibā'ya niçün söylemez olduñ
İnşāf mıdur söyleye ey ruhları māhum

13. **mı:**
Gazel 148
Mısra: 5
Soru eki.

Ben bülbül-i mehcürını gāhıce añar mı
Ey bād-ı seher vir haber ol verd-i terümden

14. **mı:+dur**
Gazel 161
Mısra: 1
Soru eki.

Nezzāre midür tır-i ciğer-düz mıdur bu
Ruhsāre midür āteş-i cān-süz mıdur bu

15. **mı:+dur**
Gazel 161
Mısra: 6
Soru eki.

Dendān mıdur ol dürc-i dehen içre nümāyān
İki dizi lülü-yı dil-efrüz mıdur bu

16. **mı:+dur**
Gazel 161
Mısra: 10
Soru eki.

Bir maḥremine sordı görüp bendesin ol yār
Didi ki Nesibā-yı ḡam-endüz mıdur bu

17. **mı:**
Gazel 167
Mısra: 2
Soru eki.

Dil ü cān māyil-i cām-ı lebüñdür ittifaḡ üzre
Olur mı bezmgāh-ı meyde hiç rindān nifaḡ üzre

18. **mı:+dur**
Gazel 168
Mısra: 7
Soru eki.

Şart-ı ‘işmet bu mıdur kim seni aḡyār degül
‘Aks-i ruhsāruñı āyinede peymāne göre

19. **mı:**
Gazel 169
Mısra: 5
Soru eki.

Bir zevḡ var mı dehrde encāmı ḡam degül
Bir gül mi var bu bāḡda kim ḡarı olmaya

20. **mı:+dur**
Gazel 170
Mısra: 8
Soru eki.

Dest-i niḡāhdan daḡı renciş-pezir olur
Söz var mıdur o gül bedene ol ḡarāvete

21. **mı:**
Gazel 182
Mısra: 6
Soru eki.

Meşşāḡanuñ ne kārı var ol rüy-ı pāk ile
Muḡtāc olur mı ḡüsn-i Ḥudā-dād ziverre

22. **mı:**
Gazel 199
Mısra: 1
Soru eki.

Ķan ağlamağa didelerüm táb mı ıaldı
Ol yemde telâıtum idecek âb mı ıaldı

23. mı:

Gazel 199

Mısra: 2

Soru eki.

Ķan ağlamağa didelerüm táb mı ıaldı
Ol yemde telâıtum idecek âb mı ıaldı

24. mı:

Gazel 199

Mısra: 4

Soru eki.

Dâmānuña küstağ düşersem ‘aceb olmaz
Mestī-i mey-i ‘ışık ile ādāb mı ıaldı

25. mı:

Gazel 199

Mısra: 6

Soru eki.

Đidāruñı dil vāı‘asında bile görmez
Çeşmümde ğam-ı hecrüñ ile h‘ab mı ıaldı

26. mı:

Gazel 199

Mısra: 8

Soru eki.

Ey Yūsuf-ı sānī saña sevdā-ger-i dīde
Ķarc eylemedük gevh̄er-i nā-yāb mı ıaldı

27. mı:

Gazel 199

Mısra: 10

Soru eki.

Gördük nüsağ-ı miĥneti ser-cümle Nesībā
Nā-dīde fen-i ‘ışıkda bir bāb mı ıaldı

28. mı:

Gazel 200

Mısra: 2

Soru eki.

Zāhid ki göre bezm-i řahbāda dil-ārāyı
Bir cur‘aya şatmaz mı şad şavma‘a tađvāyı

29. mı:+dur

Kaside 2

Mısra: 1

Soru eki.

Na‘tūñ yolında çok mıdur ey řāh-ı zū'l-kerem
Her ĥaťvesinde secde-i řükr eylese řalem

30. mı:+dur

Kaside 10

Mısra: 13

Soru eki.

Revā mıdur k'ola dervīř nāmı kendisi ‘āmī
Ne vech ile vara rüz-ı cezāda maĥzar-ı Pīr'e

31. mı:

Mesnevi 2

Mısra: 10

Soru eki.

Yoğdur bu zamānda şanma merdān
Anlarsuz olur mı ĥiç devrān

32. mı:

Tahmis 2

Mısra: 18

Soru eki.

Ađyār elemin çekme yapıř zülfine Rūĥī
Men‘ eyleme ki cānu mı var řātilümüzdür

33. mı:

Tahmis 4

Mısra: 17

Soru eki.

‘Aceb reh-yāb-ı kŭy-ı ŧevk olur mı kimse ey ‘Ārif
Sevād-ı ħayretŭn ser-geŧtegān-ı merzŭbŭmından

34. mı:

Tarih 25

Mısra: 6

Soru eki.

Ol seyyid-i ‘ālī-gŭherŭn ħŭsn-i ŧıfātın
Ta‘dāda meger cānı mı var gŭft ũ ŧinidŭn

35. mı:

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Soru eki.

Āyā bu cefāya yoħ mı pāyān
Tā ‘arŧa iriŧdi āh u feryād

36. mı:

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Soru eki.

Bu cŭnbŭŧ-i kāmētŭn gŭrenler
Bir daħı olur mı ‘aħla maħrŭn

37. mı:

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Soru eki.

ŧimdengerŭ oldı var mı çāre
Esrār-ı nŭhŭfte āŧikāre

38. mı:

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Soru eki.

Var mı bu su‘āle bir cevābuñ
Maħŧerde olursa dād-ħ‘āhuñ

39. mı:

Gazel 36

Mısra: 1

Soru eki.

Def-i ħumŭma elde mey-i alımız mı var
Taħŧil-i ārzŭ-yı dile mālīmŭz mı var

40. mı:

Gazel 47

Mısra: 7

Soru eki.

Āhŭya ħudā olur mı ‘uŧfŭr
Çeŧmŭn dil-i mŭbtelāyı neyler

41. mı:

Gazel 49

Mısra: 1

Soru eki.

Dile ħiç ħāħıra-i vaŧl-ı dil-ārā mı gelŭr
Ĥāħır-ı ħasta-i me‘yŭsa mŭdāvā mı gelŭr

42. mı:

Gazel 49

Mısra: 2

Soru eki.

Dile ħiç ħāħıra-i vaŧl-ı dil-ārā mı gelŭr
Ĥāħır-ı ħasta-i me‘yŭsa mŭdāvā mı gelŭr

43. mı:

Gazel 49

Mısra: 4

Soru eki.

Meded ey ħonca-dehen bāri bir aħız sŭyle
‘Āŧıħa nım tebessŭmle tesellā mı gelŭr

44. mı:

Gazel 49

Mısra: 6

Soru eki.

Dem ü lahm olduĖuñ aĖyār ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse hayālün daği tenhā mı gelür

45. **mı:**

Gazel 49

Mısra: 8

Soru eki.

‘İşk her sine-i efsürdede itmez cilve
Gülşen-i dizedeye bülbül-i gūyā mı gelür

46. **mı:**

Gazel 49

Mısra: 10

Soru eki.

Yine feryādını arturdı hezārān-ı çemen
Seyr-i bāĖa ‘acabā ol gül-i ra‘nā mı gelür

47. **mı:**

Gazel 49

Mısra: 12

Soru eki.

Bād-ı feyz itmese tağrık Nesībā hergiz
SāĖil-i şab‘uñā mevc-i yem-i ma‘nā mı gelür

48. **mı:**

Gazel 67

Mısra: 7

Soru eki.

Hüner-mend olmayan mümtāz olur mı ehl-i
‘ālemden
Çemende her giyeh hem-ķadr-i verd ü yāsemīn
olmaz

49. **mı:**

Gazel 86

Mısra: 3

Soru eki.

Olur mı hüsn-i Ėudā-dād ü hüsn-i sāĖte bir
Cemāl-i naķş u şuver dil-rübā yerin çutmaz

50. **mı:**

Gazel 102

Mısra: 2

Soru eki.

Dil-i şeydā ‘aceb mi olmasa cānāndan fāriĖ
Olur mı bülbül-i nālān gül-i Ėandāndan fāriĖ

51. **mı:**

Gazel 104

Mısra: 5

Soru eki.

Ol dehān-ı tengden Ėarf-i vefā almış mı var
Yoķ yere naķd-i sirişkin itmesün ‘āşık telef

52. **mı:**

Gazel 134

Mısra: 2

Soru eki.

Dehen mi Ėoķķa-i sükker midür nedür bilmem
Suğan mı ķaĖre-i Kevser midür nedür bilmem

53. **mı:**

Gazel 134

Mısra: 10

Soru eki.

Güzār-ı kem-teri tārāc-sāz-ı şabr u sükün
Ėazā mı Ėamze-i dilber midür nedür bilmem

54. **mı:**

Gazel 140

Mısra: 7

Soru eki.

İtme penāh-ı Ėalkı ki rāĖat bulur mı Ėiç
Timsāl-i şağşa āyınede istinād iden

55. **mı:**

Gazel 141

Mısra: 1

Soru eki.

Sezā mı bezmgēh-i gayra mihmān olasın
Görinmeyüp bize mānend-i cān nihān olasın

56. **mı:**

Gazel 180

Mısra: 9

Soru eki.

Nesībā ʔođrı söyle tevbe olmaz mı ʔarābātī
Mey olsa dilber olsa sāye-i memdūd-ı bīd olsa

57. **mı:**

Kaside 10

Mısra: 14

Soru eki.

ʔıyās olinmasun āsār-ı dığeran o kelāma
Ki bağr hiç muķīsün ‘aleyh olur mı ğadīre

59. **mı:**

Kaside 10

Mısra: 2

Soru eki.

Kemāl-i ʔadrini ‘aql-ı beşer ihāta ne mümkün
Olur mı kār-ı tekāver naşīb-i ʔab‘-ı ba‘īre

60. **mı:**

Kit'a 10

Mısra: 2

Soru eki.

Bir gedā ʔalvet-serāy-ı şāha itdükde duğul
Hiç olur mı luţf u ihsān ile mesrūr olmaya

61. **mı:+dur**

Gazel 134

Mısra: 5

Soru eki.

Güşāde dāđ mıdur cā-be-cā bu sinemde
ʔudüm-ı ʔayl-i ğama dūr midür nedür bilmem

62. **mı:**

Gazel 145

Mısra: 3

Soru eki.

‘Aceb helāke mi iţlāka mı ider fermān
Ne emr olur ki o şāh-ı sitem-me’ābumdan

63. **mı:**

Gazel 148

Mısra: 5

Soru eki.

Ben bülbül-i mehcūrımı ğāhice añar mı
Ey bād-ı seğer vir ʔaber ol verd-i terümden

64. **mı:+dur**

Gazel 161

Mısra: 1

Soru eki.

Nezzāre midür tīr-i ciğer-düz mıdur bu
Ruşsāre midür āteş-i cān-süz mıdur bu

65. **mı:+dur**

Gazel 161

Mısra: 6

Soru eki.

Dendān mıdur ol dürc-i dehen içre nümāyān
İki dizi lülü-yı dil-efrüz mıdur bu

66. **mı:+dur**

Gazel 161

Mısra: 10

Soru eki.

Bir mağremine sordı görüp bendesin ol yār
Didi ki Nesībā-yı ğam-endüz mıdur bu

67. **mı:**

Gazel 167

Mısra: 2

Soru eki.

Dil ü cân mâyl-i cām-ı lebüñdür ittifāk üzre
Olur mı bezmgāh-ı meyde hiç rindān nifāk üzre

68. **mi:***dur*

Gazel 168

Mısra: 7

Soru eki.

Şart-ı ‘işmet bu mıdur kim seni ağıyar degül
‘Aks-i ruhsāruñı āyinede peymāne göre

69. **mi:**

Gazel 169

Mısra: 5

Soru eki.

Bir zevk var mı dehrde encāmı gam degül
Bir gül mi var bu bāğda kim h̄ārı olmaya

70. **mi:***dur*

Gazel 170

Mısra: 8

Soru eki.

Dest-i nigāhdan daḡı renciş-pezir olur
Söz var mıdur o gül bedene ol ʃarāvete

71. **mi:**

Gazel 182

Mısra: 6

Soru eki.

Meşşātanuñ ne kārı var ol rüy-ı pāk ile
Muhtāc olur mı h̄üs-n-i H̄udā-dād zivere

72. **mi:**

Gazel 199

Mısra: 1

Soru eki.

Ƙan ağılamağa didelerüm tāb mı Ƙaldı
Ol yemde telāṭum idecek āb mı Ƙaldı

73. **mi:**

Gazel 199

Mısra: 2

Soru eki.

Ƙan ağılamağa didelerüm tāb mı Ƙaldı
Ol yemde telāṭum idecek āb mı Ƙaldı

74. **mi:**

Gazel 199

Mısra: 4

Soru eki.

Dāmānuña küstaḡ düşersem ‘aceb olmaz
Mestī-i mey-i ‘ışk ile ādāb mı Ƙaldı

75. **mi:**

Gazel 199

Mısra: 6

Soru eki.

Dīdāruñı dil vāḡı‘asında bile görmez
Çeşmümde gam-ı hecrüñ ile h‘ab mı Ƙaldı

76. **mi:**

Gazel 199

Mısra: 8

Soru eki.

Ey Yūsuf-ı sānī saña sevdā-ger-i dīde
H̄arc eylemedük gevher-i nā-yāb mı Ƙaldı

77. **mi:**

Gazel 199

Mısra: 10

Soru eki.

Gördük nüsaḡ-ı miḡneti ser-cümle Nesibā
Nā-dīde fen-i ‘ışkda bir bāb mı Ƙaldı

78. **mi:**

Gazel 200

Mısra: 2

Soru eki.

Zâhid ki göre bezm-i şahbâda dil-ârâyi
Bir cur'aya şatmaz mı şad şavma'a taqvâyi

79. **mı:+dur**

Kaside 2

Mısra: 1

Soru eki.

Na'tüñ yolında çok mıdur ey şâh-ı zü'l-kerem
Her haţvesinde secde-i şükr eylese kalem

80. **mı:+dur**

Kaside 10

Mısra: 13

Soru eki.

Revâ mıdur k'ola derviş nâmı kendisi 'âmî
Ne vech ile vara rûz-ı cezâda maḥzar-ı Pîr'e

81. **mı:**

Mesnevi 2

Mısra: 10

Soru eki.

Yokdur bu zamânda şanma merdân
Anlarsuz olur mı hiç devrân

82. **mı:**

Tahmis 2

Mısra: 18

Soru eki.

Ağyâr elemin çekme yapış zülfine Rûḥî
Men' eyleme ki cânu mı var ḳâtilümüzdür

83. **mı:**

Tahmis 4

Mısra: 17

Soru eki.

'Aceb reh-yâb-ı kûy-ı şevḳ olur mı kimse ey 'Ârif
Sevâd-ı ḥayretüñ ser-geşteḡân-ı merzübümından

84. **mı:**

Tarih 25

Mısra: 6

Soru eki.

Ol seyyid-i 'âlî-güherüñ ḥüsn-i şifâtın
Ta'dâda meger cânı mı var güft ü şinîdüñ

85. **mı:**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Soru eki.

Âyâ bu cefâya yok mı pâyân
Tâ 'arşa irişdi âh u feryâd

86. **mı:**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Soru eki.

Bu cünbüş-i ḳâmetüñ görenler
Bir daḥi olur mı 'aḳla maḳrûn

87. **mı:**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Soru eki.

Bî-dâd-gerâ revâ mı itmek
Zehr-âbe-i hecr ile ciger-ḥûn

88. **mı:**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Soru eki.

Var mı buña çâre şimdi oldı
'İşkuñla derün sine meşḥûn

89. **mı:**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Soru eki.

Lāyık mı ki sine-i ‘adūdur
Mānende-i kīne cilvegāhuñ

90. **mı:**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Soru eki.

Var mı bu su’āle bir cevābuñ
Maḥşerde olursa dād-ḥ’āhuñ

91. **mı:**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Soru eki.

Şimdengerü oldı var mı çāre
Esrār-ı nühüfte āşikāre

92. **mı:**

Gazel 36

Mısra: 1

Soru eki.

Def’-i ğumūma elde mey-i alımız mı var
Taḥşil-i ārzū-yı dile mālimüz mi var

93. **mı:**

Gazel 47

Mısra: 7

Soru eki.

Āhūya ğidā olur mı ‘uşfūr
Çeşmüñ dil-i mübtelāyı neyler

94. **mı:**

Gazel 49

Mısra: 1

Soru eki.

Dile hiç ḥātıra-i vaşl-ı dil-ārā mı gelür
Ḥātır-ı ḥasta-i me’yūsa müdāvā mı gelür

95. **mı:**

Gazel 49

Mısra: 2

Soru eki.

Dile hiç ḥātıra-i vaşl-ı dil-ārā mı gelür
Ḥātır-ı ḥasta-i me’yūsa müdāvā mı gelür

96. **mı:**

Gazel 49

Mısra: 4

Soru eki.

Meded ey ğonca-dehen bāri bir ağız söyle
‘Āşika nīm tebessümle tesellā mı gelür

97. **mı:**

Gazel 49

Mısra: 6

Soru eki.

Dem ü laḥm olduğuñ ağyār ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse ḥayālūñ daḥi tenhā mı gelür

98. **mı:**

Gazel 49

Mısra: 8

Soru eki.

‘Işk her sine-i efsürdede itmez cilve
Gülşen-i dizedeye bülbül-i güyā mı gelür

99. **mı:**

Gazel 49

Mısra: 10

Soru eki.

Yine feryādını arturdu hezārān-ı çemen
Seyr-i bāğa ‘acabā ol gül-i ra‘nā mı gelür

100. **mı:**

Gazel 49

Mısra: 12

Soru eki.

Bād-ı feyz itmese taḥrîk Nesîbâ hergiz
Sâhil-i ṭab'ûña mevc-i yem-i ma'nâ mı gelür

101. mî:

Gazel 67

Mısra: 7

Soru eki.

Hüner-mend olmayan mümtâz olur mı ehl-i
‘âlemden
Çemende her giyeh hem-ḳadr-i verd ü yâsemîn
olmaz

102. mî:

Gazel 86

Mısra: 3

Soru eki.

Olur mı ḥüsn-i Ḥudâ-dâd ü ḥüsn-i sâḥte bir
Cemâl-i naḳş u şuver dil-rübâ yerin ṭutmaz

103. mî:

Gazel 102

Mısra: 2

Soru eki.

Dil-i şeydâ ‘aceb mi olmasa cânândan fâriğ
Olur mı bülbül-i nâlân gül-i ḥandândan fâriğ

104. mî:

Gazel 104

Mısra: 5

Soru eki.

Ol dehân-ı tengden ḥarf-i vefâ almış mı var
Yok yere naḳd-i sirişkin itmesün ‘âşîḳ telef

105. mî:

Gazel 134

Mısra: 2

Soru eki.

Dehen mi ḥoḳḳa-i sükker midür nedür bilmem
Suḥan mı ḳaṭre-i Kevser midür nedür bilmem

106. mî:

Gazel 134

Mısra: 10

Soru eki.

Güzâr-ı kem-teri târâc-sâz-ı şabr u sükûn
Ḳazâ mı ḡamze-i dilber midür nedür bilmem

107. mî:

Gazel 140

Mısra: 7

Soru eki.

İtme penâh-ı ḥalkı ki râḥat bulur mı hîç
Timsâl-i şaḥşa âyınede istinâd iden

108. mî:

Gazel 141

Mısra: 1

Soru eki.

Sezâ mı bezmgeh-i ḡayra miḥmân olasın
Görinmeyüp bize mânend-i cân nihân olasın

109. mî:

Gazel 180

Mısra: 9

Soru eki.

Nesîbâ ṭoḡrı söyle tevbe olmaz mı ḥarâbâtî
Mey olsa dilber olsa sâye-i memdûd-ı bîd olsa

110. mî:

Kaside 10

Mısra: 14

Soru eki.

Ḳiyâs olunmasun âsâr-ı dîgeran o kelâma
Ki baḥr hîç muḳîsün ‘aleyh olur mı ḡadire

111. mî:

Kaside 10

Mısra: 2

Soru eki.

Kemāl-i ƙadrini ʿaql-ı beşer ihāta ne mümkün
Olur mı ƙār-ı tekāver naşib-i ʿab-ı baʿire

112. **mi:**

Kıt'a 10

Mısra: 2

Soru eki.

Bir gedā ḥalvet-serāy-ı şāha itdükde duḥūl
Hiç olur mı luṭf u ihsān ile mesrūr olmaya

113. **mi:**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Soru eki.

Bī-dād-gerā revā mı itmek
Zehr-ābe-i hecr ile ciger-ḥūn

114. **mi:**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Soru eki.

Var mı buña çāre şimdi oldı
İşkuñla derūn sine meşhūn

115. **mi:**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Soru eki.

Lāyık mı ki sine-i ʿadūdur
Mānende-i kine cilvegāhuñ

mi:

1. **mi:+dür**

Gazel 126

Mısra: 3

Soru eki.

Çıkarup miyāne-i sūḫ-ı vuşlata ʿarz iderse ʿaceb
midür

Dür-i baḫr-i Ƙulzüm-i ʿışƙdur görinen bu didede nem
degül

2. **mi:+dür**

Kıt'a 8

Mısra: 5

Soru eki.

ʿAceb midür yerüm şaffü'n-niʿāl-i bezm-i faƙr olsa
Şadırlardan geçüp aşlumdan aldum ben ḥaber şimdi

3. **mi:-y, -dü, -ñ**

Gazel 3

Mısra: 7

Soru edatı.

Dimez miydüñ baña ey māh-ı ʿalʿat senden
ayrılmam

Niçün peymānuña ƙuramaz dönersin āsumān-āsā

4. **mi:**

Gazel 2

Mısra: 2

Soru eki.

İder şeh-bāz-ı çeşmüñ şayd-ı murğ-ı cāna istiğnā
İder mi ḥusrevā cellād olan hiç ƙana istiğnā

5. **mi:**

Gazel 9

Mısra: 12

Soru eki.

Süzān olur semender olursa ƙarın saña
Mümkün mi ictināb

6. **mi:**

Gazel 10

Mısra: 3

Soru eki.

Çāk çāk itse giribānın ʿaceb mi goncalar
Eyledükçe ruḫlaruñ gül-gūna endüd-ı ʿitāb

7. **mi:**

Gazel 10

Mısra: 3

Soru eki.

Çāk çāk itse girībānın ‘aceb mi gönccalar
Eyledükçe ruḥlarıñ gül-güne endūd-ı ‘itāb

8. **mi:**

Gazel 36

Mısra: 2

Soru eki.

Def‘-i ğumūma elde mey-i alımız mı var
Taḥşil-i arzū-yı dile mālīmüz mi var

9. **mi:**

Gazel 36

Mısra: 4

Soru eki.

Gelmez duḥūl-i meclis-i cānāne ḥāṭıra
Ol bezme lāyık olmağa iḳbālümüz mi var

10. **mi:**

Gazel 36

Mısra: 6

Soru eki.

TakrİR-i ḥāl-i zār olur mūrİs-i şudā‘
Ma‘lūm-ı ‘İzzet olmaduḳ ahvālümüz mi var

11. **mi:**

Gazel 36

Mısra: 8

Soru eki.

Bu iḡbirār-ı ḥāṭıra āyā nedür sebeb
Ḥİdmetde ḥāk-i payiñe ihmālümüz mi var

12. **mi:**

Gazel 36

Mısra: 9

Soru eki.

Gördükçe yüz çevirme ‘aceb mi bizi Nesİb
Yār ile rü-be-rü olacaḳ ḥālümüz mi var

13. **mi:**

Gazel 36

Mısra: 10

Soru eki.

Gördükçe yüz çevirme ‘aceb mi bizi Nesİb
Yār ile rü-be-rü olacaḳ ḥālümüz mi var

14. **mi:**

Gazel 45

Mısra: 5

Soru eki.

‘Aceb mi ursa baña seng-i ta‘ne her nā-dān
Ki naḥl-i ma‘rifetüm bü'l-‘aceb semārum var

15. **mi:+dür**

Gazel 60

Mısra: 1

Soru eki.

Farḳ olunmaz ten midür ya pİRāhen midür
Ḳanlu peykānlarla dil bir ma‘den-i āhen midür

16. **mi:+dür**

Gazel 60

Mısra: 1

Soru eki.

Farḳ olunmaz ten midür ya pİRāhen midür
Ḳanlu peykānlarla dil bir ma‘den-i āhen midür

17. **mi:+dür**

Gazel 60

Mısra: 2

Soru eki.

Farḳ olunmaz ten midür ya pİRāhen midür
Ḳanlu peykānlarla dil bir ma‘den-i āhen midür

18. **mi:+dür**

Gazel 60

Mısra: 4

Soru eki.

Bî-sebeb dūr eyledüñ kuyuñdan a'dā-veş anı
‘Āşık-ı şādık saña ey bî-vefā düşmen midür

19. **mi:+dür**

Gazel 60

Mısra: 6

Soru eki.

Āteşüñle ey gül oldum hem semender hem hezār
Bilmezem mesken baña külhan midur gülşen midür

20. **mi:+dür**

Gazel 60

Mısra: 8

Soru eki.

Āteş-i dilden hirās itmez şunar ser-pençesin
Bilmem āhū-yı hayālün şir-i merd-efgen midür

21. **mi:+dür**

Gazel 60

Mısra: 10

Soru eki.

Bilmedük gitti Nesīb-i mübtelāya bu firāk
Mekr-i düşmenden midür senden midür benden
midür

22. **mi:+dür**

Gazel 60

Mısra: 10

Soru eki.

Bilmedük gitti Nesīb-i mübtelāya bu firāk
Mekr-i düşmenden midür senden midür benden
midür

23. **mi:+dür**

Gazel 60

Mısra: 10

Soru eki.

Bilmedük gitti Nesīb-i mübtelāya bu firāk
Mekr-i düşmenden midür senden midür benden
midür

24. **mi:+dür**

Gazel 81

Mısra: 11

Soru eki.

Dā‘imā ser-geşte-hāl olsağ ‘aceb midür Nesīb
Zerre-i nāçiz-i mihr-i rüy-ı pür-envāriyuz

25. **mi:+dür**

Gazel 134

Mısra: 1

Soru eki.

Dehen mi hoşka-i sükker midür nedür bilmem
Suhan mı kaçre-i Kevser midür nedür bilmem

26. **mi:+dür**

Gazel 134

Mısra: 2

Soru eki.

Dehen mi hoşka-i sükker midür nedür bilmem
Suhan mı kaçre-i Kevser midür nedür bilmem

27. **mi:+dür**

Gazel 134

Mısra: 4

Soru eki.

Ruñunda hāl-i mu‘anber mi ceste ceste tıran
Sipihri-i hüsnde ahter midür nedür bilmem

28. **mi:+dür**

Gazel 134

Mısra: 6

Soru eki.

Güşāde dāğ midür cā-be-cā bu sīnemde
Ḳudūm-ı ḥayl-i ğama dūr midür nedür bilmem

29. **mi:+dür**

Gazel 134

Mısra: 8

Soru eki.

Pes-i müjenden ider pāre-pāre cān u dili
Nıgeh mi tiğ-i mücevher midür nedür bilmem

30. **mi:+dür**

Gazel 134

Mısra: 10

Soru eki.

Güzār-ı kem-teri tārāc-sāz-ı şabr u sūkūn
Ḳazā mı ğamze-i dilber midür nedür bilmem

31. **mi:+dür**

Gazel 134

Mısra: 12

Soru eki.

Derūn-ı sīnede sūz u güdāzī var her dem
Göñül mi şem'-i münevver midür nedür bilmem

32. **mi:+dür**

Gazel 134

Mısra: 14

Soru eki.

Nedür bu tāb-ı suḥan ṭab'ūñ ey Nesīb senūñ
Zekā-yı ma'niye ḥāver midür nedür bilmem

33. **mi:+sin**

Kaside 1

Mısra: 12

Soru eki.

Bes Nesibā 'arz-ı ḥāl iṭnābı terk eyle yeter
Lāzım-ı ḥurşiddür bilmez misin isār-ı nūr

34. **mi:+dür**

Kaside 2

Mısra: 9

Soru eki.

Cürm ü ḥaṭāda müfredüm olsa 'aceb midür
'Aṭf-ı beyān-ı mücrim ü müznib baña 'alem

35. **mi:+sin**

Kıt'a 18

Mısra: 5

Soru eki.

Az söyle vaktini gözle sözüñ bilmez misin
Ḳadr-i ferd ü şey' bir mışra'dur efzūn eyleyen

36. **mi:+dür**

Müfret 12

Mısra: 2

Soru eki.

Kim baksa 'āleme naẓar-ı i'tibār ile
Mümkin midür ki fark ide aġyārı yār-ile

37. **mi:+dür**

Rübai 32

Mısra: 3

Soru eki.

Derviş midür ol ki ola ṭālib-i nān
Derviş aña dirler ki ide cāmı fedā

38. **mi:+sin**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Soru eki.

Ey tünd-i ḥiṣāl-i mihr-i düşmen
İnşāfa gelür misin 'aceb sen

39. **mi:+dür**

Gazel 161

Mısra: 2

mi soru eki.

Nezzāre midür tîr-i ciger-düz midur bu
Ruhsāre midür āteş-i cān-süz midur bu

40. **mi:+dür**

Gazel 189

Mısra: 5

mi soru eki.

Dür-sübha-i sirişk ile olsa ‘aceb midür
Āheng-i nāle vird-i seher Mevleviler'e

41. **mi:+dür**

Gazel 161

Mısra: 1

Soru eki.

Nezzāre midür tîr-i ciger-düz midur bu
Ruhsāre midür āteş-i cān-süz midur bu

42. **mi:+dür**

Gazel 161

Mısra: 3

Soru eki.

Ol sîne-i sîmînde ilik tûgme midür ya
Gencîne-i dür-beste-i meknûz midur bu

43. **mi:**

Gazel 53

Mısra: 4

Soru eki.

Alma hengām-ı ğazab hançerüñüñ peyvendin
‘Āşık öldürmege yetmez mi o haşm-âne nazar

44. **mi:**

Gazel 65

Mısra: 13

Soru eki.

Aşhâb-ı riyâ ider mi ārām
Mekkâr-ı cihānda rāhat olmaz

45. **mi:**

Gazel 102

Mısra: 1

Soru eki.

Dil-i şeydâ ‘aceb mi olmasa cānāndan fāriğ
Olur mı bülbül-i nālān gül-i handāndan fāriğ

46. **mi:**

Gazel 103

Mısra: 5

Soru eki.

‘Āşika gösterse ol meh-veş ‘aceb mi teff ü tâb
Oldı zîrâ lâzım-ı şem‘-i münevver tâb ü tef

47. **mi:**

Gazel 109

Mısra: 7

Soru eki.

Gelmez mi hâtırına harîk-ı sekar Nesîb
Semt-i riyâ vü süm‘ayı dükkân idenlerün

48. **mi:**

Gazel 66

Mısra: 7

Soru eki.

Hüsni-tedbir ile mümkün mi kaçayı tebdil
Rây-ı şâyib siper-i nâvek-i taqdîr olmaz

49. **mi:**

Gazel 112

Mısra: 10

Soru eki.

Țutmaz ‘itâb-ı döst yerin kahr-ı düşmenân
Hiç kâr-ı nişter mi ider nişi-i ‘aķrebün

50. **mi:**

Gazel 116

Mısra: 9

Soru eki.

Kalur gider mi 'aceb düzah-ı tegâfulde
Bilirse cürm ü günâhı nedür Nesîbâ'nuñ

51. **mi:**

Gazel 125

Mısra: 3

Soru eki.

Bir dem mi var ki nâmiye-i feyz-i derd ile
Dûd-ı derûn sünbül-i destârumuz degül

52. **mi:**

Gazel 131

Mısra: 2

Soru eki.

Ne 'aceb nûr-ı siyeh olsa ser-â-pây-ı kalem
Yed-i kudret mi degül evvel-i me'vâ-yı kalem

53. **mi:**

Gazel 133

Mısra: 11

Soru eki.

Gösterür mi 'acaba baht-ı siyâhuñ 'aksin
Şafvet-i sine-i âyîne-mişâlün görelüm

54. **mi:**

Gazel 134

Mısra: 1

Soru eki.

Dehen mi hoşka-i sükker midür nedür bilmem
Suhan mı kaçre-i Kevser midür nedür bilmem

55. **mi:**

Gazel 134

Mısra: 3

Soru eki.

Ruhuñda hâl-i mu'anber mi ceste ceste turan
Sipihri-i hüsnede ahter midür nedür bilmem

56. **mi:**

Gazel 134

Mısra: 8

Soru eki.

Pes-i müjenden ider pâre-pâre cân u dili
Nigeh mi tîg-ı mücevher midür nedür bilmem

57. **mi:**

Gazel 134

Mısra: 12

Soru eki.

Derûn-ı sînede süz u güdâzî var her dem
Göñül mi şem'-i münevver midür nedür bilmem

58. **mi:**

Gazel 136

Mısra: 5

Soru eki.

'Aceb mi ihtirâzum olmasa hâr-ı melâmetden
Yine şad-pâre-sâz-ı ceyb ü dâmân-ı şekîb oldum

59. **mi:**

Gazel 138

Mısra: 2

Soru eki.

Bu cevri ü cefâ niçeye dek bendeñe şâhum
Sultânımı sevmek mi benüm cürm ü günâhum

60. **mi:**

Gazel 145

Mısra: 2

Soru eki.

Beni ayırdı hayâli huzûr u h'âbumdan
Bugün haber mi gelür bilmem âfitâbumdan

61. **mi:**

Gazel 145

Mısra: 3

Soru eki.

‘Aceb helāke mi iṭlāka mı ider fermān
Ne emr olur ki o ṣāh-ı sitem-me’ābumdan

62. **mi:**

Gazel 153

Mısra: 10

Soru eki.

Nesīb-i dil geçemez fikr-i zülfi dilberden
Ġarīb ider mi ferāġat vaṭan ḥayālinden

63. **mi:**

Gazel 156

Mısra: 2

Soru eki.

Gele ey ṣabā ḥaber vir bize ṭab‘-ı dil-rübādan
Nazarın dirīġ ider mi ‘acabā bu ḥāk-i pādan

64. **mi:**

Gazel 157

Mısra: 2

Soru eki.

Sensüz ey meh nic'olur cān ile āmiziṣ-i ten
‘Aks-i āyīnede bī-ṣūret ider mi mesken

65. **mi:**

Gazel 161

Mısra: 7

Soru eki.

Ġisū-yı siyeh mi ruḥ-ı al üzre perīṣān
Tārīki-i ṣeb rūṣeni-i rüz mıdur bu

66. **mi:**

Gazel 162

Mısra: 2

Soru eki.

Ġarābet olmayıcaġ reng ü rüy-ı ma‘nāda
Kelāma ḥüsn virür mi ‘ibāret-i sāde

67. **mi:**

Gazel 162

Mısra: 7

Soru eki.

Ġabūl ider mi müdāvā marīz-ı bī-derdī
Bulunmaz aña devā nüṣḥa-i Mesīḥā'da

68. **mi:**

Gazel 162

Mısra: 15

Soru eki.

Nesīb bāġ-ı felekde mi sürür u ṣafā
Daġı füşürde degül ḥūṣe-i Süreyyā'da

69. **mi:**

Gazel 169

Mısra: 6

Soru eki.

Bir zevġ var mı dehrde encāmı ġam degül
Bir gül mi var bu bāġda kim ḥārı olmaya

70. **mi:**

Gazel 172

Mısra: 6

Soru eki.

Dikerler gözlerin a‘dā çü süzen ‘āṣıġ-ı zāra
Odur zī-ṣūḥunuñ ārām mümkün mi dükānında

71. **mi:**

Gazel 172

Mısra: 9

Soru eki.

Meger te’ḥīr ider mi ‘arz-ı ḥāl itmekde hiç ‘āṣıġ
Kerem ḥiss itse ṭab‘-ı dilber-i nā-mihribānında

72. **mi:**

Gazel 177

Mısra: 3

Soru eki.

‘Aceb mi mest ise mecbür-ı nâzdur her dem
Helâldür mey-i ‘işve o çeşm-i maḥmûra

73. **mi:**

Gazel 185

Mısra: 5

Soru eki.

Ṭayy idemez mi rāh-ı ḡam-ı hecrüñi göñül
Şahbâ gibi tekâver-i âteş-‘inân ile

74. **mi:**

Gazel 190

Mısra: 11

Soru eki.

Ümmîd ider mi ḥurmen-i kām ola ḥāşılı
Toḥm-ı heves şaçan bu fenâ şürezârına

75. **mi:**

Gazel 191

Mısra: 2

Soru eki.

Ġam-ı maḥabbet ile döndi cismümüz târe
Duyar mi tâb-ı tecelli-i ṭal‘at-i yâre

76. **mi:**

Gazel 191

Mısra: 9

Soru eki.

Dimez mi bârika-i ḥurmen-i şekib gören
O ḥande-i nemekîn ile luṭf-ı güftâre

77. **mi:**

Gazel 202

Mısra: 1

Soru eki.

Bu bezme sâkiyâ ol muṭrib-i dem-sâz gelmez mi
‘Aceb ḡuş-ı dile âvâze-i şehnâz gelmez mi

78. **mi:**

Gazel 202

Mısra: 2

Soru eki.

Bu bezme sâkiyâ ol muṭrib-i dem-sâz gelmez mi
‘Aceb ḡuş-ı dile âvâze-i şehnâz gelmez mi

79. **mi:**

Gazel 202

Mısra: 4

Soru eki.

‘Adûya fâriḡ olmaz luṭf u iḥsân itmeden hergiz
Sitem-kârum baña cevr eylemekden vaz gelmez mi

80. **mi:**

Gazel 202

Mısra: 6

Soru eki.

Şikâr-ı murḡ-ı ümmîd el virüp bu deşt-i ḥasretde
Yine bâzû-yı vaşla ol hümâ-pervâz gelmez mi

81. **mi:**

Gazel 202

Mısra: 8

Soru eki.

Şurâḥi-veş gözümden kan akıtdı intizâr ile
‘Aceb bu meclise ol dilber-i mümtâz gelmez mi

82. **mi:**

Gazel 202

Mısra: 10

Soru eki.

Nesîbâ faşl-ı gül meydân-ı ‘işretde murâd üzre
Semend-i ṭab‘uña meydân-ı tek ü tâz gelmez mi

83. **mi:**

Gazel 203

Mısra: 4

Soru eki.

Gören bu tâbişümüz sūz-ı nār-ı hecrünle
Revā görür mi semenderle imtiḥānumızı

84. **mi:**

Gazel 208

Mısra: 1

Soru eki.

‘Aceb nesīm-i ser-i kūy-ı yāri gördüñ mi
O semtlerde dil-i bī-ḳarārı gördüñ mi

85. **mi:**

Gazel 208

Mısra: 2

Soru eki.

‘Aceb nesīm-i ser-i kūy-ı yāri gördüñ mi
O semtlerde dil-i bī-ḳarārı gördüñ mi

86. **mi:**

Gazel 208

Mısra: 4

Soru eki.

Süvār-ı keşti-i ten olalı gönül söyle
Miyāne-i yem-i ğamda kenārı gördüñ mi

87. **mi:**

Gazel 208

Mısra: 5

Soru eki.

Deger mi nālīşine ‘andelīb-i nālānuñ
Zamān-ı zūd-ı zevāl-i bahārı gördüñ mi

88. **mi:**

Gazel 208

Mısra: 6

Soru eki.

Deger mi nālīşine ‘andelīb-i nālānuñ
Zamān-ı zūd-ı zevāl-i bahārı gördüñ mi

89. **mi:**

Gazel 208

Mısra: 8

Soru eki.

Nühüfte yāri şikār eylemiş bugün zāhid
Bizi mezemmet iden yād-gārı gördüñ mi

90. **mi:**

Gazel 208

Mısra: 10

Soru eki.

Ferāġat eylese āh itmeden ḳarār idemez
Nesīb-i zār-ı siyeh-rūzgārı gördüñ mi

91. **mi:**

Gazel 212

Mısra: 1

Soru eki.

Felek ‘aceb yolumuz kūy-ı yāre düşmez mi
Bizüm de hişşemüze bir neẓāre düşmez mi

92. **mi:**

Gazel 212

Mısra: 2

Soru eki.

Felek ‘aceb yolumuz kūy-ı yāre düşmez mi
Bizüm de hişşemüze bir neẓāre düşmez mi

93. **mi:**

Gazel 212

Mısra: 4

Soru eki.

Şabāyı zir-i liḫāfında goncanuñ göricek
Hezār ḫaçer-i ser-tiz-i ḫāra düşmez mi

94. **mi:**

Gazel 212

Mısra: 6

Soru eki.

Vişāle va‘delerin güş iden o bed-‘ahdüñ
Zamān-ı maḫşere dek intizāra düşmez mi

95. **mi:**

Gazel 212

Mısra: 8

Soru eki.

Kemend-i  urra-i  anber-nis ara d üşmez mi
Fez a-yı  ış da b ih de gerd olan diller

96. **mi:**

Gazel 212

Mısra: 9

Soru eki.

 alur gider mi kes d-ı hünerle böyle Nes b
Met 'ı r yic olur bir diy ra düşmez mi

97. **mi:**

Gazel 212

Mısra: 10

Soru eki.

 alur gider mi kes d-ı hünerle böyle Nes b
Met 'ı r yic olur bir diy ra düşmez mi

98. **mi:**

Kaside 2

Mısra: 8

Soru eki.

Bir zerre mihru n ile şaf -y b olan gönül
Olsa  aceb mi  y ne-i ş hed-i  idem

99. **mi:**

Kaside 6

Mısra: 7

Soru eki.

 alle h  kimsede  udret mi var ol  ukdeyi kim
 allin itdükçe ir de daği mu kem-ter olur

100. **mi:**

Kaside 8

Mısra: 6

Soru eki.

Rib t-ı cih na  onalar g cerler
Yetişmez mi  ibret geçenler mu addem

101. **mi:**

Kaside 8

Mısra: 5

Soru eki.

 der heybeti teb girifte  aceb mi
 Ad nu n yeri olsa n r-ı cehennem

102. **mi:**

Kaside 9

Mısra: 5

Soru eki.

Ol ravza behişt olduğına şübhe mi var kim
 adimleri  avr  ola c r ları geys 

103. **mi:**

Kaside 9

Mısra: 2

Soru eki.

Ey dil niçe bir ma lab-ı d ny ya tek p 
Gelmez mi  aceb   tira h   ay a-i m t 

104. **mi:**

Kaside 10

Mısra: 5

Soru eki.

 Aceb mi  ubbesi  arşa m m s olursa ma ardur
Cen b-ı  azret-i Monl  gibi veliyy-i keb re

105. **mi:**

Mesnevi 2

Mısra: 6

Soru eki.

Bu fikri der nda eyle taşd k
Mümkin mi ed -y  şükr-i tevfi 

106. **mi:**

Rûbai 19

Mısra: 4

Soru eki.

Nezzāre kiyan ravza-i enverüñün
Çeşm olsa ‘aceb mi sinesinde her dāg

107. **mi:**

Tahmis 2

Mısra: 4

Soru eki.

Leylā-yı vücūd olmasa n'ola bize hākīm
Āhū-yı hevā olsa ‘aceb mi bize hādīm

108. **mi:**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Soru eki.

Mümkin mi bu ğamlara taḥammül
Hem fūrkat ü hem belā-yı ğurbet

109. **mi:+sin**

Gazel 26

Mısra: 8

Soru eki.

Güzel ‘uşşāka cevri-i bî-hisāb eylersin ey hūnī
Hisābın virmege kâdir misin rüz-ı cezā bir bir

110. **mi:+sin**

Gazel 26

Mısra: 8

mi soru ekinin, ikinci tekil şahıs eki almış şekli.

Güzel ‘uşşāka cevri-i bî-hisāb eylersin ey hūnī
Hisābın virmege kâdir misin rüz-ı cezā bir bir

111. **mi:**

Gazel 9

Mısra: 15

İkinci kişi soru edatı.

Görmez misin olsa mihr ile meh dūr-bīn saña
Sensin saña ḥicāb

mi‘āt:

1. **mi‘āt:**

Kaside 4

Mısra: 4

Yüzler olmak.

Eylemez cins-i kemālātuñ şümārında vefā
Defter-i vaşfuñda āḥād olsa ser-tā-pā mi‘āt

micmer:

1. **micmer:**

Gazel 103

Mısra: 4

Buhurdanlık.

Teff ü tābı dilde pinhān eylemek mümkin degül
Bezmdede izhār ider elbette micmer tāb ü tef

midād:

1. **midād:**

Kaside 1

Mısra: 16

Mürekkep.

Merḥamet-piše şehensāhā kerem-ver mesnedā
Na‘tūne itmez vefā cümle midād olsa buḥūr

midād-ı tır:

1. **midād-ı tır:+e**

Gazel 67

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Siyah mürekkep.

Dil-i şāfi kıyūd-ı dehr ile endüh-gīn olmaz
Midād-ı tīre tağyīr efgēn-i ṭab‘-ı nigīn olmaz

midḥat-i gül:

1. **midḥat-i gül:+den**

Gazel 98

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gül övgüsü.

Vaşf-ı şahbâdan şafâ-yı la'l-i nâhuñdur ğarâz
Midhat-i gülden ruḥ-ı pür-âb ü tâbuñdur ğarâz

miftâh:

1. **miftâh:**+ı

Gazel 34

Mısra: 10

Anahtar.

Bir gün açar âhîr der-i ümmîdümi devrân
Miftâhı o ḳufluñ yine âh-ı seḫerümdür

mihmân:

1. **mihmân:**+a

Gazel 64

Mısra: 2

Konuk, misafir.

Lezzet-i ḥ'ân-ı vişâl-i dil-rübâyı câna şor
Ni'metin bu tekyegâh-ı 'âlemün mihmâna şor

mihmân ol-:

1. **mihmân ol-:**-asın

Gazel 141

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Misafir olmak.

Sezâ mı bezmgēh-i ğayra mihmân olasın
Görinmeyüp bize mânend-i cân nihân olasın

2. **mihmân ol-:**-duñ

Müsemmen 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Misafir olmak.

Mülk-i ḳurbü'l-ḳurb-ı Rabbânide olduñ mihmân
Kim o ḫâli nuṭḳ-ile mümkün degül şerḫ ü beyân

mihmân-ı zîr-i ḫâk:

1. **mihmân-ı zîr-i ḫâk:**

Tahmis 3

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Toprağın altında olan misafir.

Ğaribe mizbânlık itmeyen câh ehlinüñ Ṭâlib
Meger yâdına gelmez mihmân-ı zîr-i ḫâk olmak

mihmân-serây-ı ḫul:

1. **mihmân-serây-ı ḫul:**+da

Tarih 15

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cennet sarayının misafiri.

Şeyḫ Bostân ibn-i Monlâ'yı Ḥudâ
Eyleye mihmân-serây-ı ḫulda dayf

mihmân-serây-ı vaşl-ı yâr:

1. **mihmân-serây-ı vaşl-ı yâr:**+e

Gazel 93

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşma misafirhanesi.

Gelür mihmân-serây-ı vaşl-ı yâre gör Nesibâyı
Kefende tuḫfe-i nâçiz-i cânın armağan ṫutmuş

mihnet-i hicrân:

1. **mihnet-i hicrân:**

Gazel 128

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ayrılık sıkıntısı.

Pây-ı himmet zaḫm-dâr u menzil-i maḫşad ba'îd
Mihnet-i hicrân ile ḫâlûñ müşevveşdür göñül

mihr:

1. **mihr:**+üñ, +le

Kaside 2

Mısra: 10

Sevgi, muhabbet.

Sensin habibi Hâlık-ı gayb u şehâdetüñ
Mihrüñle rû-nihâde olur şıhâte sekam

2. **mihr:**+üñ, +le

Müsemmen 1

Mısra: 2

Sevgi, muhabbet.

Rûh ile ol dem ki Hâkık ârâyiş-i ten eyledi
Çâr-sû-yı câmı mihrüñle müzeyyen eyledi

3. **mihr:**+e

Kaside 7

Mısra: 6

Güneş.

Dem-i velâdeti nev-rûz olaydı izzet ile
Olurdu mihre mekân tâ-be-ğaşr burc-ı hamel

4. **mihr:**

Gazel 9

Mısra: 15

Güneş.

Görmez misin olsa mihr ile meh dür-bîn saña
Sensin saña hicâb

5. **mihr:**

Gazel 78

Mısra: 6

Güneş.

Sebeb-i girye olan hecr-i ruğ-ı cânândur
Mihir ebr içre nihân olmaya bārân olmaz

6. **mihr:**

Kaside 9

Mısra: 4

Güneş.

Nüh-çarh-ı berîn ravzasınıñ ‘arşa-i sebzi
Mihir oldı riyâz-ı haremimde gül-i hûd-rû

7. **mihr:**+i

Kaside 10

Mısra: 7

Güneş.

Žiyâ-yı kûbbe-i pür-nûrı mihri itdi münevver
Şu‘â‘-ı zer-‘alemi çeşm-i mâhi eyledi hîre

8. **mihr:**

Kaside 1

Mısra: 3

Güneş.

Nüşâ-i kâdrüñden iki noqtadur mihr ile meh
Bir pür encümdür zer-efşân kehkeşân beyne's-sütür

9. **mihr:**+üñ

Kaside 2

Mısra: 7

Sevgi, muhabbet.

Bir zerre mihrüñ ile şafâ-yâb olan gönül
Olsa ‘aceb mi âyine-i şâhed-i kıdem

10. **mihr:**+üñ

Gazel 170

Mısra: 12

Sevgi, muhabbet.

Her yâre itme râzuñı ifşâ ki görmüşüz
Mihrüñ mübeddel olduğı vardır ‘adâvete

11. **mihr:**+üñ, +e

Kaside 3

Mısra: 2

Sevgi, muhabbet.

Seyyî’âtın saña pey-revlik iden eyler şevâb
Mihrüñe vâbestedür hâkka ki kâr-ı kîmyâ

12. **mihr:**+i

Kaside 5

Mısra: 9

Sevgi; aşk, muhabbet.

Mihri sa'adet-i dü-cihāna vesiledür
Zātı vücūd-ı 'ālemiyāna medārdur

mihr ol-:

1. **mihr ol-:**-ur, -sa

Gazel 179

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güneş.

Ruḥ-ı 'arūş-ı emel mihr olursa göstermez
Felek didükleri ḡaddār u nā-bekār bize

mihr ü meh:

1. **mihr ü meh:**+den

Gazel 90

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Güle ammā hezāruñ nālesi nāḥun-zen olmazmış
Çerāḡın mihr ü mehden yaqsalar bulmaz yine revnaḡ

2. **mihr ü meh:**

Gazel 159

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Berḡ ile ḥande ider vaz'ına ehl-i kibrūñ
Mihr ü meh şanma tatar çarḡ-ı zemīne ḡuşın

3. **mihr ü meh:**+dür

Kıt'a 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Mihr ü mehdür cum'a vü nev-rüz şeb-i mātem ya
ḥōd
İki dilber cum'a vü nev-rüzdur mātem raḡīb

4. **mihr ü meh:**

Rübai 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Ey şāh-ı nesak-sāz-ı eḡālīm-i belāḡ
Oldı ḥaremünde mihr ü meh iki çerāḡ

mihr ü meh ü kevkeb:

1. **mihr ü meh ü kevkeb:**

Tahmis 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Güneş, ay ve yıldız.

Hep bir görünür çeşmümüze ḡalīb ü maḡlab
Hep bizde nihān çarḡ ile mihr ü meh ü kevkeb

mihrāb:

1. **mihrāb:**

Gazel 143

Mısra: 8

*Cami ve mescitlerde yönelinen taraftaki duvarda
bulunan ve imamlık edene ayrılmış olan oyuk, girintili
yer.*

Ebruvānın itdi küffār-ı ḥaḡ-ı rüdur miyān
Köhne ḡāḡ-ı deyre döndi bir zamān mihrāb iken

mihrāb-ı şerī'at:

1. **mihrāb-ı şerī'at:**

Gazel 15

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şeriatın mihrabı.

İtmek olamaz Ka'be-i maḡşūda teveccüh
Tā kıblegehūñ olmaya mihrāb-ı şerī'at

mihr-bān-āsā:

1. **mihr-bān-āsā:**

Gazel 3

Mısra: 6

Muhabbetli gibi; merhametli gibi.

Peri-veş dîdeden ey bi-vefâ âhir nihân olduñ
Göründüñ çeşm-i cāna ibtidādan mihr-bān-āsā

mihr-i āb ü tāb:

1. **mihr-i āb ü tāb:**+da

Kaside 5

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Parlak ve güzel güneş.

Tā ebr-i feyz-bağş-ı dem-i nev-bahār ola
Tā mihr-i āb ü tābda dih-i sebzēzārdur

mihr-i ālem-tāb:

1. **mihr-i ālem-tāb:**

Kaside 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünyayı aydınlatan güneş.

Oldı ey maḥbūb-ı zāt-ı baht-ı Kāf-ı kadrūne
İki noḡta mihr-i ālem-tāb ile bedr-i dūcā

mihr-i āsumān-ı hūdā:

1. **mihr-i āsumān-ı hūdā:**

Kaside 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Doğru yolu gösteren gökyüzünün güneşi. (Hz. Muhammed sav).

Ey mihr-i āsumān-ı Hūdā oldı kevnden
Nūr-ı velādetüñ o ḡadar dāfi'-i zulem

mihr-i çarḡ-ı izz:

1. **mihr-i çarḡ-ı izz:**+i, +nūñ

Kaside 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Şeref göğünün güneşi.

Mihr-i çarḡ-ı izzinüñ bir zerresidür āfitāb
Her sütünü ravza-i pür-nürünüñ bir naḡl-i Ṭūr

mihr-i cihān-tāb:

1. **mihr-i cihān-tāb:**+e

Gazel 56

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünyayı aydınlatan güneş.

Çaçan ki nāz ile ol şūḡ cāme-ḡ'āba girer
Döner o mihr-i cihān-tābe kim seḡāba girer

mihr-i cihān-tāb-ı şerī'at:

1. **mihr-i cihān-tāb-ı şerī'at:**

Gazel 15

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şeriatın dünyayı aydınlatan güneşi.

Cān kaçır olur rüşen eger revzen-i dilden
Şaldıysa ziyā mihr-i cihān-tāb-ı şerī'at

mihr-i enver:

1. **mihr-i enver:**+e

Gazel 182

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Parlak güneş.

Gönlüm alındı bir meh-i ferḡunde aḡtere
Kim nūr-ı vechi ta'ne ider mihr-i envere

mihr-i felek:

1. **mihr-i felek:**

Gazel 88

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güneş, feleğin güneşi.

Māh-ı nev ebrūsına taḡlid idüp mihr-i felek
Muşḡaf-ı ḡüsünden itmiş āyet-i nūr iḡtibās

mihr-i ḡüsün:

1. **mihr-i hüsün:**

Gazel 56

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güzellik güneşi.

Ufuqda zâhir olur şanki şubh-dem hürşid
Kenâr-ı yemde o mihr-i hüsün ki âba girer

mihr-i kadim:

1. **mihr-i kadim:+üñ**

Gazel 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ezelî güneş.

Egerçi zerreyüz mihr-i kadimün tâbiyuz cânâ
Kitâb-ı ‘âlemün fihrist-i faşl u bâbiyuz cânâ

mihr-i münevver:

1. **mihr-i münevver:+dür**

Tarih 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aydınlık güneş.

Vâlid ü maḥdümüñ eyle ‘ömrini ya Rab füzün
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

mihr-i münir:

1. **mihr-i münir:+e**

Kaside 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Parlak güneş.

Nühüfte olmasınuñ aşlı Şems-i dîn-i velinüñ
Ki cilvegâh olamaz ‘âlem iki mihr-i münire

mihr-i ruḥ-ı nübüvvet:

1. **mihr-i ruḥ-ı nübüvvet:+i**

Rübai 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Peygamberin parlayan yanağı.

Ey mihr-i ruḥ-ı nübüvveti ‘âlem-tâb
Luḥf eyle bu bî-çârelere rüz-ı hisâb

mihribân ol-:

1. **mihribân ol-:-asın**

Gazel 141

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dost ve sevgi dolu olmak.

Nedendür ehl-i hüner saña dūr olup ey meh
Sipihri-dün gibi nâ-dâna mihribân olasın

miḳdâr:

1. **miḳdâr:+ı, +n, +ı**

Tarih 2

Mısra: 7

Değer, kıymet; derece.

Bildürür miḳdârını a‘dâ-yı dîn ü devlete
Dâ‘imâ destindedür mizân-ı şer‘-i Muştafâ

2. **miḳdâr:+ı, +n, +ı**

Gazel 101

Mısra: 7

Miktar.

Raḳîb-i bed-dile miḳdârını bildürmek âsândur
Arada âh ol yâr-i sitem-kâr olmasa mâni‘

miḳrâz-ı lâ:

1. **miḳrâz-ı lâ:**

Gazel 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yokluk, hiçlik makası.

Dil ‘arûs-ı ma‘ni-i tevḥide olmaz âşinâ
Kaḫ-ı esbâb-ı ta‘alluḫ itmese miḳrâz-ı lâ

mîl:

1. **mīl:**

Gazel 193

Mısra: 4

Metal çubuk. Göze sürme çekmeye yarayan metal kalem.

Yer ider dīdeler üstinde mişāl-i sürme
Bekleyen gūşe-i 'uzlet-kedesin mīl gibi

milket-i hūsne:

1. **milket-i hūsne:+e**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzellik ülkesi.

Ey milket-i hūsne şāh-ı bī-dād
V'ey çeşmi iden każāya imdād

milket-i Süleymān:

1. **milket-i Süleymān:**

Rūbai 65

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Süleyman'ın mülkü.

Bir şāh-ı cemāl daḫi mālīk olamaz
Dil kişveri milket-i Süleymān oldu

mī'mār:

1. **mī'mār:+u, +muz**

Gazel 125

Mısra: 4

İmar eden,yapan.

Yapmaz dil-i ḫarābı diyü şevke itmezüz
Ol la'l-i nāb hatṭıla mī'mārumuz degül

mī'mār-ı lutf-ı dil-rübā:

1. **mī'mār-ı lutf-ı dil-rübā:**

Gazel 207

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin iyilik mimarı.

Hele mī'mār-ı lutf-ı dil-rübā hiç çekmesün zaḫmet
Ḫarāb oldu dil-i vīrānumuz ta'mīrden ḫaldı

mīnā:

1. **mīnā:**

Tarih 19

Mısra: 12

Kuyumcuların gümüş üzerine naksettikleri lacivert veya yeşil renkli sırça, mine.

Nesībā mülhem-i ḡaybī didi tāriḫ-i tecdīdin
Yine mīnā yapıldı ḫubbe-i pūr-naḫş-ı Mevlānā

mīnā-yı mey-i āl:

1. **mīnā-yı mey-i āl:+da, +dur**

Gazel 37

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kırmızı şarap şişesi.

Hele ol la'l-i revān-baḫşda gördüm ancak
O kadar lutfı ki mīnā-yı mey-i āldadur

min-ba'd:

1. **min-ba'd:**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Bundan böyle, bundan sonra.

Gel ey ecel ey devā-yı hicrān
Min-ba'd muḫāldür selāmet

2. **min-ba'd:**

Rūbai 63

Mısra: 3

Bundan böyle, bundan sonra.

Min-ba'd güzel başuñ için āzād it
Zindāni-i çāh-ı firḫate raḫm eyle

minke ercū nazraten ya dafi'an şerre'l-udāt:

1. **minke ercū nazraten ya dafi'an şerre'l-udāt:**

Kaside 4

Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Ey düşmanların kötülüğünü ortadan kaldıran, senden bir bakış umuyorum, beklıyorum.

İnne kalbî fî hevâküm zâbe min nâri'n-nevâ
Minke ercû nazraten ya dafi'an şerre'l-udât

minnet:

1. **minnet:**

Gazel 156

Mısra: 10

İyilik, lutuf.

Ya vefâ ya hõd cefâdur irişen Nesib-i vâye
Ne gelürse cânâ minnet bilürüz biz âşinâdan

2. **minnet:** +i, +n, +den

Tahmis 1

Mısra: 16

İyilik, lutuf.

Ne maḥzûnuz hücum-ı miḥnetinden
Nesib-âsâ beriyüz minnetinden

3. **minnet:**

Tarih 7

Mısra: 8

İyilik, lutuf.

Yüz sürüp ḥâk-i der-i ḥâzret-i Mevlânâ'ya
Ḥaḳḳ'a minnet hele gösterdi bize rüy-ı merâm

minnet it-:

1. **minnet it-:-me**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Birine boyun eğip yalvarmak.

Şimdengerü ey sipihr-i bed-kâr
Deh-rûze ḥayâta itme minnet

mirâ:

1. **mirâ:**

Tarih 2

Mısra: 8

Riya etme.

İki târiḥ iki mıṣra'dur ḥisâb-ı tām ile
Ḥâl-dâr u sâdesi çâr oldı bî-şekk ü mirâ

mi'râc-ı cismânî:

1. **mi'râc-ı cismânî:** +y, +e

Müsemmen 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bedenin Cenab-ı Hakk'ın huzuruna yükselmesi.

Eyledüñ bir laḥzâda himmetle ṭayy 'arz u ṭül
Ol gıce mi'râc-ı cismânîye şâhiddür nuḳül

mir'ât:

1. **mir'ât:** +ı

Gazel 38

Mısra: 14

Ayna.

Mevḳı'-i zülmetde nûra i'tibâr olmaz Nesib
Her kemâlün ḥüsninün mir'âtı zıddiyetledür

2. **mir'ât:** +ı

Gazel 163

Mısra: 10

Ayna.

Meded kıl bir nigâh-ı merḥamette incilâ baḥş ol
Gönül mir'âtı pür jeng ü kederdür yâ Resûlallâh

mir'ât-ı cihân-nümâ:

1. **mir'ât-ı cihân-nümâ:** +y, +ı

Gazel 47

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dünyayı gösteren ayna.

İskender olan cihân-ı dilde
Mir'ât-ı cihân-nümâyı neyler

mir'at-ı fikr:

1. mir'at-ı fikr:+e

Gazel 198

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Düşünce aynası.

Yine mir'at-ı fikre 'aks-i gisü-yı dü-tâ düşdi
Derün-ı gence güyâ kim dü-ser bir ejdehâ düşdi

mir'at-ı Hudâ:

1. mir'at-ı Hudâ:

Kaside 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hak aynası, Hakk'ı gösteren ayna.

Sultân-ı rusül 'illet-i gâ'iyeye-i kevineyn
Mir'at-ı Hudâ eşref-i ma'hlûk budur bu

mir'at-ı kalb:

1. mir'at-ı kalb:+i

Gazel 108

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gönül aynası; Hakk'ın insanda tecelli ettiği yer.

Menfûridur müşâhade-i hüsn-i rüy-ı pend
Mir'at-ı kalbi beste-i jengâr olanlaruñ

mir'at-ı ruḥ:

1. mir'at-ı ruḥ:+uñ, +da

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yanağının aynası (yanağın parlaklığı bağlamında).

Envâr-ı tecelliyât-ı Bârî
Mir'at-ı ruḥuñda rü-nümâdur

mir'at-ı sübhân:

1. mir'at-ı sübhân:+dur

Gazel 121

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Allah'ın CC. süphan isminin aynası.

Yâ Resûlallâh senüñ medḥüñde 'âcizdür beşer
Zât-ı pāküñ şübhesüz mir'at-ı Sübhân'dur senüñ

2. mir'at-ı sübhân:+dur

Müsemmen 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Allah'ın CC. süphan isminin aynası.

Yâ Resûlallâh senüñ medḥüñde 'âcizdür beşer
Zât-ı pāküñ şübhesüz mir'at-ı Sübhân'dur senüñ

mir'at-ı zât:

1. mir'at-ı zât:+uñ, +da

Kaside 4

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Varlık aynası.

Nûr-ı Hâk'dur cive-ger mir'at-ı zâtuñda 'ayân
Hüsn-i ruḥsârüñ olur nâyib-menâb-ı mu'cizât

mişâl:

1. mişâl:+i

Gazel 195

Mısra: 9

Gibi, benzer.

Âb-ı revân mişâli şafâ-yâb olur Nesîb
Tercîḥ iden cevânib-i a'lâyâ esfeli

2. mişâl:

Kıt'a 4

Mısra: 5

Örnek, misal.

Nâdir mişâl ḥulq-ı hüsnüñ tab-ı mihr ise
Çaym-ı havâ tekâsüri güyâ zemîmedür

mişāl-i āyine:

1. **mişāl-i āyine:**

Gazel 122

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ayna misali, ayna gibi.

Saňa nuķūş-ı cihān virmesün şafā vü keder
Mişāl-i āyine baķ hūb u zişte hayrān ol

mişāl-i gül:

1. **mişāl-i gül:**

Gazel 127

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gül misali.

Şad-pāre eyler idi vücūdın mişāl-i gül
Mest itmese hezārı şarāb-ı hayāl-i gül

2. **mişāl-i gül:**

Tahmis 3

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gül misali.

Hevā germ āteşin feryāda āgāz itdi bülbüller
Mişāl-i gül görindi ehl-i ışka sine-çāk olmak

3. **mişāl-i gül:**

Tahmis 3

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gül misali.

Hevā germ āteşin feryāda āgāz itdi bülbüller
Mişāl-i gül görindi ehl-i ışka sine-çāk olmak

mişāl-i kâğız-ı bād:

1. **mişāl-i kâğız-ı bād:**

Gazel 23

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Uçurtma gibi.

Yazarken Һasret-i cānān ile bir āh-ı serd itsem
Mişāl-i kâğız-ı bād ide gerdüna sefer kâğız

mişāl-i kāse-i tanbūr-ı pür-fiğān u enīn:

1. **mişāl-i kāse-i tanbūr-ı pür-fiğān u enīn: +üz**

Gazel 82

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Acı ve inilti dolu tanbur kasesi benzeri.

Hırāş-kāri-i mızrāb-ı dest-i çarĥ-ı deniden
Mişāl-i kāse-i tanbūr-ı pür-fiğān u enīnüz

mişāl-i ‘ömr:

1. **mişāl-i ‘ömr:**

Gazel 129

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ömür misali.

Ne zevķ-ı rūĥ-fezā-ı idi olmayadı eger
Mişāl-i ‘ömr zamān-ı vişāl-i müsta‘cel

mişāl-i pertev-i ĥurşid-i intişār:

1. **mişāl-i pertev-i ĥurşid-i intişār: +u, +m**

Gazel 45

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Güneşin parlaklığını yayması gibi.

Ne ğam olursam eger pāymāl-i ‘ālemiyān
Mişāl-i pertev-i ĥurşid-i intişārım var

mişāl-i pertev-i ĥurşid-i lutf:

1. **mişāl-i pertev-i ĥurşid-i lutf: +ı**

Tarih 27

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Cömertlik güneşinin ışığı gibi.

Miřāl-i pertev-i ĥurřid-i luşfi ‘āleme řāmil
Seĥā vü ‘adl ü inřāfiyla olmuşdur cihān ārā

miřāl-i sebze-i biġāne:

1. **miřāl-i sebze-i biġāne:**

Gazel 181

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yabancı yeşillik/çimen gibi.

Miřāl-i sebze-i biġāne pāy-dār olmaz
Tarāvet-i çemen-i i‘tibāra aldanma

miřāl-i sürme:

1. **miřāl-i sürme:**

Gazel 193

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sürme gibi.

Yer ider dīdeler üstinde miřāl-i sürme
Bekleyen gūře-i ‘uzlet-kedesin mīl gibi

miřāl-i zehr ü tiryāk:

1. **miřāl-i zehr ü tiryāk:**

Mesnevi 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Zehir ve panzehir misali.

Ez-cümle gerekdür ‘ilm ü aĥlāk
Ĥalk oldu miřāl-i zehr ü tiryāk

miřbāh:

1. **miřbāh:**

Rūbai 6

Mısra: 1

Kandil, çeraġ.

Ey şer‘i olan meclis-i dīne miřbāh
Sensin felek-i nübüvete nūr-ı řabāh

mişkala-i dest-i niyāz:

1. **mişkala-i dest-i niyāz:uz**

Gazel 75

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yakarış elini cilalamak.

Biz tāb-ı ĥired mişkala-i dest-i niyāzuz
Āyīne-i rūřen-güher-i řāhed-i rāzuz

mişl:

1. **mişl:+in**

Tarih 9

Mısra: 5

Benzer, eş, denk..

Bu zevkuñ kimse idrāk itmedi mislin bu ‘ālemde
Meger ‘āřık ola nāgeh resīde vaşl-ı cānāna

2. **mişl:+i, +n, +i**

Tarih 11

Mısra: 4

Benzer, eş, denk..

Eyledi řām'da maĥdūmına bir sūr-ı ĥitān
Görmemiş mislini çeşmi felek-i pür-ĥiyelüñ

3. **mişl:+i**

Tarih 33

Mısra: 3

Benzer, eş, denk.

Dürr-i yektā gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rūĥ-i pākin ide Ĥaĥ ziver-i tāc-ı ĥavrā

4. **mişl:+i**

Tarih 34

Mısra: 2

Benzer, eş, denk.

Ser-firāzı şu‘arā Dürr-i kim
Mişli olmdı ma‘ārifle ‘adim

5. **mişli:**

Tarih 1

Mısra: 4

Benzer, eş, denk.

Mevâlîde bu bir mecmû'a-i kübrâ idi el-haqq
Ne gelmişdür ne bir daği gelür misli bu devletde

Mısr:

1. **Mısr:**

Gazel 50

Mısra: 9

Mısır ülkesi.

Nesibâ hasret-i Rûm ile Mısr içre dil-efgâram
Ki her bir berg-i hurmâ çeşmüme nevk-i sinânlardur

2. **Mısr:-'a**

Tarih 4

Mısra: 14

Mısır ülkesi.

Eyledi ilhâm târihin Nesib'e feyz-i Haqq
Oldı İsmâ'il Paşa 'izz ile Mısr'a 'aziz

mısrâ':

1. **mısrâ':-la**

Gazel 213

Mısra: 12

Mısra, dize.

Bahâriyye Nesib ü Vehbî pîş-i Şeyh Bostân'a
Bîrer mısrâ'la bu nazm-ı güzîni armağan çekdi

2. **mısrâ':-dur**

Kıt'a 18

Mısra: 6

Mısra, dize.

Az söyle vaktini gözle sözüñ bilmez misin
Kadr-i ferd ü şey' bir mısrâ'dur eفزün eyleyen

3. **mısrâ':-dur**

Tarih 2

Mısra: 7

Mısra, dize.

İki târih iki mısrâ'dur hisâb-ı tām ile
Hâl-dâr u sâdesi çâr oldı bî-şekk ü mirâ

4. **mısrâ':**

Tarih 8

Mısra: 5

Mısra, dize.

Nesibâ fevtine oldı iki târih bu mısrâ'
Saña Hâfîz serây-ı hür u 'inde şadr ola mesken

5. **mısrâ':-la**

Tarih 14

Mısra: 1

Mısra, dize.

Mübeşşirler Nesibâ didi târihin bu mısrâ'la
Yine Şâdîk Mehemmed mesned-i fetvâya basdı pā

6. **mısrâ':-a**

Tarih 22

Mısra: 9

Mısra, dize.

Sâl-i 'imâretin Nesib eyle bu mısrâ'a su'âl
Oldı yine müceddede türbe-i şadr-i evliyā

mısrâ'-ı rengin:

1. **mısrâ'-ı rengin:-ü, ñi**

Gazel 14

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Renkli, güzel msra.

Himmatle yine bāğçe-i nazma Nesibâ
Her mısrâ'-ı renginüñi bir cüy-ı zülâl it

mısrâ'-ı yektâ:

1. **mısrâ'-ı yektâ:**

Tarih 34

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Tek msra.

Düşdi bir mışra'-ı yektâ târih
Göçdi Dürri hüneri ıaldı yetim

mîve:

1. **mîve:+sin**

Gazel 133

Mısra: 10

Meyve.

Būs-ı la'lini niyâz idelüm ol serv-kaddüñ
Biz de bir mîvesin ol tâze nihâlün görelüm

mîve-çin-i naḥl-i butsân-ı merâm:

1. **mîve-çin-i naḥl-i butsân-ı merâm:**

Gazel 113

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Arzu bahçesinin ağacının meyvesinin toplayan.

Büse-ḥ'âh-ı rûy-ı her-ṭübâ-ḥırâm olsam gerek
Mîve- çin-i naḥl-i butsân-ı merâm olsam gerek

mîve-dâr:

1. **mîve-dâr:**

Tarih 32

Mısra: 8

Meyvesi bol.

Nesîbâ böyledür şimdi du'âmuz her şebân rûzî
Nihâl-i salṭanat açdı çiçek Ḥaḥ mîve-dâr itsün

mîve-i dil:

1. **mîve-i dil:**

Tarih 32

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül meyvesi; Evlat.

Niyâzı mîve-i dil ya'ni bir şeh-zâdedür şimdi
Ḥudâ ber-vefḥ-ı ḥâṭır maṭlabıyla kâm-gâr itsün

mîve-i şâdi:

1. **mîve-i şâdi:**

Gazel 84

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Mutluluk meyvesi.

Naḥl-i dilinde mîve-i şâdi 'adim olur
Kâm-âver olsa daḥi Nesîbâ ḥilâfumuz

mîve-i Tübâ:

1. **mîve-i Tübâ:+y, +a**

Gazel 89

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Cennetteki Tuba ağacının meyvesi.

Bâr-çin-i naḥl-i tefrid olmayan nâ-puḥte dil
Âdem olmaz mîve-i Tübâ'ya bulsa dest-res

miyân:

1. **miyân:+ı, +n, +da**

Gazel 167

Mısra: 10

Bel.

Ne siḥr itmiş ki bir müy üzre itmiş bir kemer peydâ
İnanmazsañ nigâh eyle miyânında nitâḳ üzre

2. **miyân:**

Gazel 153

Mısra: 4

Bel.

Düketdi yoḡ yere naḥd-i sirişki dide-i ter
Hemîşe gâḥ miyân geh dehen ḥayâlınden

3. **miyân:**

Gazel 143

Mısra: 7

Ara, orta.

Ebruvânın itdi küffâr-ı ḥaṭ-ı rûdur miyân
Köhne ṭâḳ-ı deyre döndi bir zamân miḥrâb iken

4. **miyān:**+i, +n, +a

Kıt'a 1

Mısra: 4

Ara, orta.

Hāl-i ʿālem böyledür iki sürür itse kırān
Bir ğam-ı tākāt-güdüz olur miyānına muşīb

5. **miyān:**+i, +n, +da

Gazel 172

Mısra: 2

Ara, orta.

O meh-rünüñ mey-i al ile pür sāğar benānında
Açılmış taze güldür gonca-i zanbağ miyānında

6. **miyān:**+i, +n, +da

Tarih 19

Mısra: 7

Ara, orta.

Miyānında degül mermer kemer bir zer-ger-i kāmīl
Geçürmiş bir zeberced halka-i sīmīnden gūyā

7. **miyān:**+a

Tarih 31

Mısra: 14

Ara, orta.

Evvel çıkarur tuhfe-i ma'yübeyi tüccār
En şoñra gelür käle-i kem-yāb miyāna

miyāne:

1. **miyāne:**+si

Gazel 106

Mısra: 16

Orta.

Bir rāha ʿāzīmüz ki Nesīb anda menzilün
Āğāzı var miyānesi var intihāsı yok

miyāne-i sük-ı vuşlat:

1. **miyāne-i sük-ı vuşlat:**+a

Gazel 126

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kavuşma çarşısının ortası.

Çıkarup miyāne-i sük-ı vuşlata ʿarz iderse ʿaceb
midür
Dür-i baħr-i Kızlüm-i ʿışkdur görinen bu dīdede nem
degül

miyāne-i yem-i ğam:

1. **miyāne-i yem-i ğam:**+da

Gazel 208

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Keder denizinin ortası.

Süvār-ı keşti-i ten olalı gönül söyle
Miyāne-i yem-i ğamda kenārı gördüñ mi

miyān-ı ehl-i maħabbet:

1. **miyān-ı ehl-i maħabbet:**+de

Gazel 76

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Muhabbet ehli arasında.

Vefā-yı ʿahdi ol āhū-niğeh nedür bilmez
Miyān-ı ehl-i maħabbetde reh nedür bilmez

mizāc-ı ʿālem:

1. **mizāc-ı ʿālem:**+e

Kaside 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünyanın tabiatı.

Virdüñ mizāc-ı ʿāleme ğāyetde iʿtidāl
Maʿcün-ı şerʿuñ ideli dāfiʿ-ı seğam

mizān:

1. **mizān:**

Gazel 38

Mısra: 11

Mizan, terazi, ölçü.

Dide-i inşâf-veş mizân yokdur ʿâkıle
Vezn-i câhil küy-i kaçtar-ı enâniyyetledür

mizân-ı şerʿ-i Muştafâ:

1. mizân-ı şerʿ-i Muştafâ:

Tarih 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sultan Mustafa'nın şeriat terazisi.

Bildürür miqdârını aʿdâ-yı dîn ü devlete
Dâ'imâ destindedür mizân-ı şerʿ-i Muştafâ

mizbân:

1. mizbân:+lık

Tahmis 3

Mısra: 17

Ev sahibi.

Ğaribe mizbânlık itmeyen câh ehlinüñ Tâlib
Meger yâdına gelmez mihmân-ı zir-i hâk olmak

2. mizbân:+ı

Gazel 46

Mısra: 6

Ev sahibi.

Güfü ü gû itse hayâlünle n'ola dil her zamân
Mizbânı hâtır-ı mihmân-ı zi-şân söyledür

Monlâ-yı Rüm:

1. Monlâ-yı Rüm:+dur

Kıt'a 17

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Anadolu'nun Mollası (Mevlânâ Celâleddîn-î Rümî).

Bir genc-i feyz için ki o Monlâ-yı Rüm'dur
Çün büm-ı câyum oldı hâreb-ı diyâr-ı Rüm

2. Monlâ-yı Rüm:

Tarih 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Anadolu'nun Mollası (Mevlânâ Celâleddîn-î Rümî).

Câ-nişin-i şâh-ı hayl-i evliyâ Monlâ-yı Rüm
Mürşid-i mister-şüdân-ı hânedân-ı Mevlevî

mu'âmele:

1. mu'âmele:+si

Gazel 112

Mısra: 4

İlişki, münasebet.

Kaşır-ı dürüst lübbi ider vâsıl-ı kemâl
Te'şir ider mu'âmelesi kaçbe kaçlibün

mu'âmil:

1. mu'âmil:

Gazel 62

Mısra: 6

İş yapan.

Fâkîr-i bî-nevâ ammâ ğinâ-yı kaçbe mâlikler
Gedâ-yı pâdişâhâne mu'âmil Mevlevilerdür

mu'ammâ:

1. mu'ammâ:+dur

Gazel 35

Mısra: 6

Anlaşılması zor olan nükte.

Nesib itdükte zib-i nazra bu güftâr-ı a'lâyı
Tarabdan bu mu'ammâdur dise kaç ehlî vâriddür

mu'ammer eyle-:

1. mu'ammer eyle-:-sün

Tarih 9

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah uzun ömür versin.

Mu'ammer eylesün devletle kaç ol iki mağdümü
Devâm oldukça tâ zir-i felekde kaç-erkâna

2. mu'ammer eyle-:-y, -e

Mesnevi 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah uzun ömür versin.

İlm ü 'amelüñ ola füzün-ter
Mevlâ seni eyleye mu'ammer

mu'ammer id-:

1. mu'ammer id-:-e

Gazel 213

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah uzun ömür versin.

O şâhib-şadırı Haq dâ'im mu'ammer ide şadırında
Dine tâ sūd idüp aḥbâbı a'dâsı ziyân çekdi

mu'ammer ol-:

1. mu'ammer ol-:-a

Tarih 11

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Uzun ve mutlu bir hayat sürmek.

Ṭül-i 'ömr ile mu'ammer ola maḥdüm u peder
Olalar maẓhar-ı elṭâf-ı Qadim ü Ezelüñ

mu'ânik ol-:

1. mu'ânik ol-:-a

Tarih 21

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kucaklaşmak, sarılmak.

Târiḥ ile Nesibâ kıl rûḥına du'âyı
'İdi ola mu'ânik ḥavrâ-yı cennet ile

mu'âriz-ı murâd-ı ḥazret:

1. mu'âriz-ı murâd-ı ḥazret:

Rübai 35

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hazretin isteğine karşı gelmek.

Hep cümle zuhûrâtda vardır ḥikmet
Sen olma mu'âriz-ı murâd-ı ḥazret

mu'aṭtar:

1. mu'aṭtar:

Kaside 9

Mısra: 13

Güzel kokulu.

Tâ 'anber ü müşk ile meşâm ola mu'aṭtar
'İtr-ı şalavât eyleye ol ravzayı ḥōş-bü

mu'azzeb:

1. mu'azzeb:

Kıt'a 19

Mısra: 2

Eziyet çeken, azab içinde bulunan.

Cihân içinde esir-i zen olmayan kişinüñ
Teni mu'azzeb ise câmi istirahat ider

mübâhî ol:

1. mübâhî ol:

Gazel 124

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Övünen, iftihar eden (kimse) olmak.

Tekebbür itme taḥşil-ı ḡnâ-yı kâlbe sa'y eyle
'Ubüdiyetle faḥr it faḥr ile dâ'im mübâhî ol

mübârek:

1. mübârek:

Tarih 4

Mısra: 11

Bereketli, kutsal.

İde iḳbâlin füzün Mevlâ mübârek manşıbın
Ola ḡalṭân ḥâk-i pâyında ser-i ehl-i sitiz

mübârek id-:

1. **mübârek id:-:e**

Tarih 28

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

(Allah) mübarek etsin, uğur versin.

Mağâmın Hâk mübârek ide dâ'im diye aḥbâba
Ne kim dergâh-ı Hâk'dan istedümse mâ-ḥaşal oldu

2. **mübârek id:-:e**

Tarih 18

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

(Allah) mübarek etsin, uğur versin.

Hâk mübârek ide ol şadr-ı mu'allâyı aña
Devletin dâ'im ide 'ömrini efzûn Hudâ

mübârek ol:-

1. **mübârek ol:-:a**

Tarih 30

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Kutlu, bereketli, uğurlu olmak.

Manşibuñ ola mübârek dâ'im ola 'izzetüñ
Devletüñden ola Hâk dâfi' gezendi 'ilm-ile

mübârek-bâd:

1. **mübârek-bâd:**

Tarih 27

Mısra: 16

Kutlu olsun, mübarek olsun.

Nesib-âsâ ahâlî didi tebrîk ile târiḥin
Mübârek-bâd 'Abdullâh Efendi'ye yine fetvâ

mübdi'ât:

1. **mübdi'ât:**

Kaside 4

Mısra: 8

Söyleyenler, icad edenler.

'Arsa-i icâda tarḥ olmazdan evvel mübdi'ât
Sen şehenşâh-ı serîr-ârâ-yı mülk-i 'izz idüñ

mübeddel ol:-

1. **mübeddel ol:-:duğ, -ı**

Gazel 170

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dönüşmek.

Her yâre itme râzuñı ifşâ ki görmüşüz
Mihruñ mübeddel olduğı vardır 'adâvete

mübeşsir:

1. **mübeşsir:+ler**

Tarih 14

Mısra: 1

Müjde veren, müjdeleyen (kimse), müjdecî.

Mübeşsirler Nesibâ didi târiḥin bu mısra'la
Yine Şâdık Meḥemmed mesned-i fetvâya basdı pâ

mübeyyen:

1. **mübeyyen:**

Kaside 10

Mısra: 5

Açıklanmış, beyan edilmiş.

Kemâl-i âdemiyan ḥarf-i evvelinde mübeyyen
Vücüd-ı 'âlemiyân zir noḳtasında setîre

mübtedâ:

1. **mübtedâ:+sı, +dur**

Gazel 52

Mısra: 12

Başlangıç, baş.

Nesib-i 'aşîka ma'nâ-yı merg ifâde ider
O cân-gezâ ḥaberüñ mübtedâsıdır ğam-ı yâr

mübtelâ:

1. **mübtelâ:+sı, +dur**

Gazel 52

Mısra: 6

Tutkun, âşık.

Sürür-ı dehr ile bigâne eyledi giderek
Meger ki gönlümüzüñ mübtelasıdur gam-ı yâr

2. **mübtelâ:+dur**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Tutkun, âşık.

Bu hâlet-ile beni gören dir
Bir şüh-ı cihâna mübtelâdur

mübtelâ ol-:

1. **mübtelâ ol-:-dum**

Gazel 167

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşkün olmak, tutulmak.

Nesibâ hâl-i ruhsârına oldum mübtelâ şimdi
Yine bir tâze dağ urdum dil-i pür-ihtirâk üzre

mübtelâ-yı hâr:

1. **mübtelâ-yı hâr:**

Gazel 184

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dikene hayran, bağımlı, tutkun olmak.

Ol gül-i gülzâr-ı nâza olalı bülbül Nesib
Hasret ile mübtelâ-yı hâr hârum âh âh

mübtelâ-yı hicrân:

1. **mübtelâ-yı hicrân:+uñ**

Gazel 116

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ayrılık düşkünlüğü.

Vefâ vü merhamet ü şefkat ise eczâsı
Devâsı müşkil imiş mübtelâ-yı hicrânüñ

mübtelâ-yı şüh-ı hõd-bîn:

1. **mübtelâ-yı şüh-ı hõd-bîn:**

Gazel 147

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kendini düşünen güzelin tutkunu.

‘Aks-i hüsninden bile dil-gir olur âyinede
Kimse yâ Rab mübtelâ-yı şüh-ı hõd-bîn olmasun

mücâhid:

1. **mücâhid:**

Tarih 13

Mısra: 1

Allah yolunda cihat eden.

Şeyh İlyâs ol mücâhid pîr-i Tayfûri-nesak
Olmış idi kârı her dem kaahr-ı nefsi pür-dağal

mücedded:

1. **mücedded:+e**

Tarih 22

Mısra: 10

Yenilenmiş.

Sâl-i ‘imâretin Nesib eyle bu mısra‘a su‘âl
Oldı yine müceddede türbe-i şadr-i evliyâ

mücerredât-ı hadem:

1. **mücerredât-ı hadem:**

Kaside 10

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Hizmetlerin soyutu.

Mücerredât-ı hadem kâmil-i mükemmel-i a‘lem
Ne güne vaşf dinür mümkin-i vücûb-ı semire

mücevher:

1. **mücevher:**

Gazel 174

Mısra: 12

Değerli, kıymetli.

Dü-çeşm-i münkir-i hayvân-menişde seng-i çinîdür
Mücevher hırz-ı bâzûdur nigâh-ı pāk-i dānāda

mücb-i 'ibret:

1. mücb-i 'ibret:

Gazel 32

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İbret sebebi.

Ey perî bak hâl-i bî-mihrân-ı haṭṭ-âverlere
Mücb-i 'ibret cihāna kışşa-i eslāf olur

mücb-i şeref:

1. mücb-i şeref:

Gazel 169

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İtibar sebebi.

Nāmūs u 'ār olur kişiye mücb-i şeref
'Ārî olur şerefden o kim 'ārî olmaya

mücb-i tekdîr:

1. mücb-i tekdîr:

Gazel 66

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Azarlama gerektiren.

Ṭa'n-ı cühhâl idemez ehl-i dili tîre-derûn
Seng-i eṭfâl-i yeme mücb-i tekdîr olmaz

mu'cizât:

1. mu'cizât:+uñ

Gazel 121

Mısra: 8

Mucizeler.

Mâhı bir şeb gün gibi şakḳ itdüğüñ meşhûrdur
Mu'cizātuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyândur senüñ

2. mu'cizât:+uñ

Müsemmen 1

Mısra: 18

Hz. Muhammed'in mucizeleri.

Mâhı bir şeb gün gibi şakḳ itdüğüñ meşhûrdur
Mu'cizātuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyândur senüñ

3. mu'cizât:+uñ, +la

Müsemmen 1

Mısra: 13

Hz. Muhammed'in mucizeleri.

Mu'cizātuñla esās-ı dîn-i Ḥaḳ ma'ûrdur
Ḥârîḳ-ı 'ādât senden bî-'aded manzûrdur

mu'ciz-edâ:

1. mu'ciz-edâ:+dur

Kaside 8

Mısra: 3

Mucize üslup.

O mu'ciz-edâdur ki luṭf-ı kelâmı
Hep itdi belîğân-ı 'urbânı ebkem

mücrim ü bed-kâr:

1. mücrim ü bed-kâr:+am

Rûbai 24

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Günahkar ve kötü.

Yâ Rabb egerçi mücrim ü bed-kâram
'Özr-âver-i şad-hezâr istiğfâram

müctemî' ol-:

1. müctemî' ol-:-dı

Kıt'a 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Birlikte, bir arada olmak.

Müddet-i 'ömrümde bir kez gördüm oldı müctemî'
Cum'a vü nev-rüz ile 'aşr-ı muḥarrem ey Nesîb

müdüām:

1. müdüām:

Gazel 196

Mısra: 7

Daima, her zaman.

Gör zāhidi ki halka-i tevḥidde müdüām
Ol māh-peyker ile döner āsumān gibi

2. müdüām:

Gazel 5

Mısra: 1

Daima, her zaman.

Olur müdüām saña māye-i ḥicāb şarāb
Gül-i ḥayādan ider rüyuña niḡāb şarāb

müdüāvā:

1. müdüāvā:

Gazel 49

Mısra: 2

Tedavi.

Dile hiç ḥāṭıra-i vaşl-ı dil-ārā mı gelür
Ḥāṭır-ı ḥasta-i me'yūsa müdüāvā mı gelür

2. müdüāvā:

Gazel 162

Mısra: 7

Tedavi.

Ḳabül ider mi müdüāvā mariz-ı bī-derdī
Bulunmaz aña devā nüṣḥa-i Mesīḥā'da

3. müdüāvā:

Gazel 88

Mısra: 2

Tedavi.

Öldürür zehr-i sitemle 'āşıkı itmez hirās
Ol ṭābib-i nāzdan itmeñ müdüāvā iltimās

müdübirān:

1. müdübirān:

Kaside 7

Mısra: 11

Talihsizler, düşkünler.

Mütāba'atdan aña müdübirān olur ser-keş
Mezāḡ-ı şufraviyānda olur şeker ḡanzal

müddet-i 'ömr:

1. müddet-i 'ömr:+ü, +m, +de

Kıt'a 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ömrünün müddeti, süresi.

Müddet-i 'ömrümde bir kez gördüm oldı müctemi'
Cum'a vü nev-rüz ile 'aşr-ı muḡarrem ey Nesib

mü'eddi-i şıdk-ı maḡāl:

1. mü'eddi-i şıdk-ı maḡāl:

Gazel 162

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Doğru söze sebep olmak.

Olur mü'eddi-i şıdk-ı maḡāl sine-i riş
Ḳırān-ı mühr iledür vech-i şoḡbet imzāda

mü'essir:

1. mü'essir:

Gazel 206

Mısra: 1

Tesir eden, tesirli, etkili, etkileyici.

Mü'essir fi'l-ḡaḡıḡa Ḥaḡ'dur iz'ān eyleyen anı
Ne cānibdendür anlar cezbe-i ruḡsār-ı ḡübānı

mufaşşal eyle-:

1. mufaşşal eyle-:-miş

Gazel 92

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayrıntılı anlatmak, uzun uzadıya anlatmak.

Mufaşşal eylemiş şerh ü beyân-ı hüsnüni hatıtuñ
O hâl-i ‘anberinüñ Hindi’dür kim mâ-şaşal yazmış

müfid:

1. **müfid:**

Gazel 45

Mısra: 3

Fayda veren, faydalı.

Aña müfid degül mümyâ-yı nil-i merâm
Dil-şikestede bir şurfe inkisârum var

2. **müfid:**

Gazel 58

Mısra: 9

Fayda veren, faydalı.

Göñül dürüst gerek kim müfid ola tedbîr
Şikeste zevrağ için nâ-hudâyı neylerler

müflis:

1. **müflis:**

Gazel 83

Mısra: 4

İflas eden.

Hâlsüz kâl ile ‘irfân-ı Hudâ girmez ele
Mâlihulyâyıla müflis kişi Qârûn olmaz

2. **müflis:+em**

Müsemmen 1

Mısra: 15

İflâs eden kimse (Günahkâr başlamında kullanılmıştır.).

Müflisem ‘ürum gedâyam cürm ise bî-hadd u ‘ad
Südde-i devlet-me’âbuñdur baña ancak sened

müfred:

1. **müfred:+ü, +m**

Kaside 2

Mısra: 9

Yalnız, tek, fert.

Cürm ü haşâda müfredüm olsa ‘aceb midür
‘Aţf-ı beyân-ı mücrim ü müznib baña ‘alem

müft:

1. **müft:**

Gazel 159

Mısra: 9

Bedava.

Müft bir kâr görülmez gamı def’ itmez eger
Bâde ‘ayyâşlaruñ almasa naqd-i hüşin

Müftî-î Ebü'l-Fazl:

1. **Müftî-î Ebü'l-Fazl:**

Tarih 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Müftü Ebul Fazıl Efendi.

Müftî-i ebü'l-fazl semiy-i Esedullâh
Kim ‘âleme bir luţfi idi Rabb-i Mecîd'üñ

müftî-i vahid:

1. **müftî-i vahid:+üñ**

Tarih 25

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Benzersiz müftü.

Dâ‘ileri târih ile hep didi Nesîbâ
‘Adn ol mekân rûhına müftî-i vahidüñ

muğallata-kâr-ı şümâr:

1. **muğallata-kâr-ı şümâr:+a**

Gazel 181

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yanlı söylenmiş hesaba.

Tekerrür ile çoğalmaz haqîkat-i vâhid
Ruğâm muğallata-kâr-ı şümâra aldanma

muğîs-i za‘ifân:

1. **muğis-i za'ifân:**

Kaside 8

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Acizlere yardım eden.

Ḥabīb-i ilāhī muğis-i za'ifân

Mu'în-i 'avâciz Nebiyy-i mu'azzam

muğtenem it-:

1. **muğtenem it-:-di**

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Ganimetlendirmek.

Luṭf-ı Ḥudâ kabâ'îl-i ehl-i zemîn gibi

İtdi şipihriyânı kudūmuñla muğtenem

muğtenem ol-:

1. **muğtenem ol-:-maz, -dı**

Kaside 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Duyumlu olmak (nimete doymak).

Ey şehriyâr-ı mülk-i risâlet sen olmasañ

İki cihân vücūd ile olmazdı muğtenem

muḥadderât:

1. **muḥadderât:~a**

Kıt'a 19

Mısra: 5

Müslüman örtülü kadımlar, namuslu.

Muḥadderâta söz olmaz dinürse ger âdem

Zen-i muḥaddereye biñde bir işâbet ider

muḥâfaza it-:

1. **muḥâfaza it-:**

Kaside 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korumak.

Nûruñ ta'alluķı itdi anı muḥâfaza

Yûnus derûn-ı ḥûtda oldı şümürde dem

muḥakkik:

1. **muḥakkik:~ler,+e**

Gazel 110

Mısra: 9

Tahkik eden.

Dünyâda daḥi olsa muḥakkiklere düçâr

Rûsvây olur muḥallid-i keş ü kerâmetüñ

muḥâl:

1. **muḥâl:**

Gazel 53

Mısra: 7

İmkânsız, mümkün değil.

Vuşlatuñ gibi muḥâl isterüz olsa ne 'aceb

Nâlemüz gibi du'amuz daḥi mehcür-ı eser

2. **muḥâl:**

Gazel 74

Mısra: 7

İmkânsız, mümkün değil.

Nîk-baḥtâna daḥi vuşlat-ı cânân muḥâl

Baḥt-ı vârun ile biz yok yere ğavġâ iderüz

3. **muḥâl:~dür**

Gazel 84

Mısra: 7

İmkânsız, mümkün değil.

Mânend-i tîr menzile inmek muḥâldür

Olsa nümüde-i müy kadar inḥirâfumuz

4. **muḥâl:~dür**

Gazel 110

Mısra: 3

İmkânsız, mümkün değil.

Keşti-nişin-i 'aqla selâmet muḥâldür

Nâ-yâbdur kenâresi deryâ-yı vaḥdetüñ

5. **muḥāl:~dür**

Kaside 7

Mısra: 6

İmkânsız, mümkün değil.

Kerem-nisâr ki büy-ı buḥûr-ı mekremeti
Muḥâldür k'ola güncide-i dimâğ-ı emel

6. **muḥâl:~e**

Kıt'a 20

Mısra: 2

İmkânsız, mümkün değil.

Ḥaḳḳ'a hem dîrsin muḥibbem hem idersin ma'şiyet
Eylemez 'âkıll olan böyle muḥâle i'timâd

7. **muḥâl:**

Gazel 89

Mısra: 5

İmkânsız, mümkün değil.

Pâk-sîretler şafında cây-gîr olmaḳ muḥâl
Tâ ki vardur câme-i ḥâlünde ğafletden denes

8. **muḥâl:~dür**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

İmkânsız, mümkün değil.

Gel ey ecel ey devâ-yı hicrân
Min-ba'd muḥâldür selâmet

9. **muḥâl:**

Gazel 176

Mısra: 5

İmkânsız, mümkün değil.

Şebnem-i nâçîz-veş tâb-âver olmaḳ dil muḥâl
Çarḫ-ı ḥüsnüñ cezbe-i mihr-i cihân-ârâsına

10. **muḥâl:~dür**

Kaside 10

Mısra: 8

İmkânsız, mümkün değil.

O deñlü eylemiş âmiziş anda lafz ile ma'nâ
Muḥâldür o kadar imtizâc-ı sükker ü şîre

muḥâlîf:

1. **muḥâlîf:**

Terci-bend 1

Mısra: 2

Aykırı, farklı görüşte olan.

Ey nefis-i bed-mu'âmele inşâfa gel yeter
Tâ-key rızâ-yı Ḥaḳḳ'a muḥâlîf 'amel yeter

muḥalled ol-:

1. **muḥalled ol-:~sa**

Rübai 52

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süreklı, kalıcı olmak.

'Âlemde eger muḥalled olsa âdem
Bî-şübhe olurdu faḫr-i her-dü-'âlem

Muḥammed:

1. **Muḥammed:~dür**

Tarih 6

Mısra: 8

Şeyh Sadreddin Muhammed Efendi.

Bülbül-i ḥâme didi târiḫ-i milâdın Nesîb
Bu Muḥammed'dür gül-i Bostân-ı nesl-i Mevlevî

Muḥammed Çelebi:

1. **Muḥammed Çelebi:**

Tarih 24

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Özel İsim.

Oğlı Muḥammed Çelebi bi't-tamâm
İtdi murâd-ı peder üzre binâ

Muḥammed Paşa:

1. **Muhammed Paşa:**

Tarih 12

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Okçu Muhammed Paşa.

Didi tārīhi ile müjde-resānān-ı Nesīb

‘Adl-ile kubb-ı nişin oldı Muhammed Paşa

2. **Muhammed Paşa:**

Tarih 18

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Baltacı Muhammed Paşa.

Nāzım-ı silk-i mühimmāt-ı umūr-ı ‘ālem

Hāfız-ı devlet ü din ya‘ni Muhammed Paşa

3. **Muhammed Paşa:**

Tarih 18

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Baltacı Muhammed Paşa.

Didi teşrīfüne tārīh ile tebşir iderek

Mühr-i şāh ile yine geldi Muhammed Paşa

muharrem:

1. **muharrem:**

Rübai 40

Mısra: 4

Muharrem ayı.

‘İd ü ‘arefe ‘āşıkā vuşlat demidür

Fürkatde meh-i ‘İd ü muharrem birdür

muhaşsal:

1. **muhaşsal:**

Tarih 28

Mısra: 4

Hasılı, kısacası, lafın kısası.

O fāzıl ibn-i fāzıl seyyid ibn-i seyyid-i dānā

Muhaşsal her cihetle mazhar-ı luṭf-ı ezel oldı

muhaşsil:

1. **muhaşsil:**

Gazel 1

Mısra: 10

Hasılı, kısacası, lafın kısası.

Nesīb-āsā hemişe bī-ser ü sāmān u küstāhuz

Muhaşsil bezm-i ‘ışkuñ mest-i rāh-ı nābiyuz cānā

muḥātab:

1. **muḥātab:**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Kendisine söz söylenen, kendisiyle konuşulan, hitap edilen.

Eyle tārīh ile muḥātab

Luṭf eyle kelāma böyle aç leb

mühbiṭ-i cünüd-ı melāyik:

1. **mühbiṭ-i cünüd-ı melāyik:**

Kaside 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Melekler ordusunun ineceği yer.

Havālī-i ḥaremi mühbiṭ-i cünüd-ı melāyik

Meṭāfdur işigi dā‘imā faḳir ü emire

müheyyā:

1. **müheyyā:**

Gazel 106

Mısra: 4

Hazırlanmış.

Sūḳ-ı fenāda olma ḥaridār o cinse kim

Hemyān-ı himmet içre müheyyā bahası yok

muhibb:

1. **muhibb:+em**

Kıt'a 20

Mısra: 1

Dost.

Hakk'a hem dirsın muhibbem hem idersin ma'şiyet
Eylemez 'akıl olan böyle muhale itimad

muhibb-i hānedān-ı Mevlevi:

1. **muhibb-i hānedān-ı Mevlevi:**

Tarih 19

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mevlevi soyunu seven.

Hüseyn ism ü 'Alī sîret vezîr-i a'zam-ı devlet
Muhibb-i hānedān-ı Mevlevî dervîş şeh-sîmâ

mühimmât:

1. **mühimmât:**

Tarih 12

Mısra: 10

Gerekli olan alet edevat.

Hüsn-i tedbîrine dil-beste nizâm-ı devlet
Şâhed-i râyına âşifte mühimmât verâ

mühim-sâz:

1. **mühim-sâz:**

Tarih 18

Mısra: 4

Mühim ve ehemmiyetli işler gören.

Çadrini 'āleme tefhîm için ol dānānuñ
Çend rûz itmiş idi gayrı mühim-sâz kaçâ

muhit:

1. **muhit:**

Rûbai 16

Mısra: 1

Çevre.

Ey bārgahi emti'a-i cürme muhit
Kaldı kerem ü luftuña ümmîd façağ

muhit ol-:

1. **muhit ol-:-mîş**

Kaside 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kuşatmak, çepeçevre sarmak.

Cevher-i cismüñ nigînin hıfz için perdâhte
Sîmden bir halkadur hâki muhit olmuş be-hür

muhit-i ber-cedvel:

1. **muhit-i ber-cedvel:**

Kaside 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

En geniş su kanalı yeri.

Egerçi vefret-i 'iştân ile dinürse sezâ
Yem-i günâhına nisbet muhit-i ber-cedvel

muhit-i bî-girân:

1. **muhit-i bî-girân:**

Kaside 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ucu bucağı olmayan deniz.

Ey muhit-i bî-girân dānâ-yı esrâr-ı Hudâ
Bağr-i 'ilmünden cedâvildür 'ulûm-ı evliyâ

muhit-i feyz-i ilâhî-i nâ-bedîd-i kerân:

1. **muhit-i feyz-i ilâhî-i nâ-bedîd-i kerân:-e**

Kaside 10

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

İlahi bereketin kuşatan denizinin belirsiz kıyası.

Muhit-i feyz-i ilâhî-i nâ-bedîd-i kerâne
Ki her şâhîfesi nûzhet-fezâ güzide hârire

muhkem:

1. **muhkem:**

Gazel 77

Mısra: 5

Dayanaklı; sağlam.

Zemîn-i dilde kılmış şöyle muhkem bâni-i kudret
Binâ-yı 'ışka seng-i ta'ne ašlâ kâr-ger olmaz

muhkem-ter:

1. muhkem-ter:

Kaside 6

Mısra: 8

Daha kuvvetli, çok sağlam.

Halle hiç kimsede kudret mi var ol 'uqdeyi kim
Hallin itdükçe irâde daği muhkem-ter olur

muhliş:

1. muhliş:+i

Kaside 7

Mısra: 9

Halis, gönülden, samimi.

Kemîne muhlişi ferdâ bulur necât-ı ebed
'Adil zerre-i mihri degüldür 'ilm ü 'amel

mühr:

1. mühr:+i

Tarih 18

Mısra: 9

Mühür. (Beyitte name, mektup bağlamında kullanılmıştır.).

Gönderüp mühri der-i devlete da'vet itdi
Anı şâhenşeh-i Dârâ-fer-i hürşid-i livâ

mühr-i güşüde-i der-i gencine:

1. mühr-i güşüde-i der-i gencine:+dür

Gazel 18

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hazine incisinin açılmış güneşi.

Şâhib-nişâb-ı gevher-i 'ayş eyler âdemi
Mühr-i güşüde-i der-i gencinedür çadeh

mühr-i şâh:

1. mühr-i şâh:

Tarih 18

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Hükümdarın mührü. (Beyitte hükümdarın fermanı bağlamında kullanılmıştır.).

Didi teşrîfüne târîh ile tebşir iderek
Mühr-i şâh ile yine geldi Muḥammed Paşa

mühr-i şehen-şâh:

1. mühr-i şehen-şâh:

Gazel 23

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sultanlar sultanının mührü.

Sözi ḥatm eyle istifsâr-ı la'l-i yâr ile ey dil
K'olur mühr-i şehen-şâh ile ḥayli nâm-ver kâğız

mühr-i zer-nişân:

1. mühr-i zer-nişân:

Gazel 93

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Altın işlemeli mühür.

Elinde rind-i mestüñ sâğar-ı mey şanma bezm içre
Şeh-i iklim-i 'işretdür ki mühr-i zer-nişân tutmuş

muhtâc:

1. muhtâc:+dur

Gazel 165

Mısra: 6

Bir şeye veya kimseye ihtiyâcı olan, ihtiyaç duyan.

Maḥmûr-ı la'lin öp dehen-i âteşin ile
Muhtâcdur o gül-be-şeker tâzelenmege

2. muhtâc:

Rûbai 5

Mısra: 2

Bir şeye veya kimseye ihtiyâcı olan, ihtiyaç duyan.

Ey şadr-nişin-i tahtgâh-ı mi'râc
Elâfuña ser-cümle hâlâyık muhtâc

3. **muhtâc**:+dur

Gazel 78

Mısra: 3

Bir şeye veya kimseye ihtiyâcı olan, ihtiyaç duyan.

Dil sefid olmağa muhtâcdur âdem yoksa
Merd-i destâr-ı sefid ile Müselmân olmaz

4. **muhtâc**:+dur

Müsemmen 1

Mısra: 13

Bir şeye veya kimseye ihtiyâcı olan, ihtiyaç duyan.

Luţfuña muhtâcdur ins ü melek hep kâyinât
Rûz-ı mahşer kim 'ayân ola şevâb u seyyi'ât

muhtâc it:-

1. **muhtâc it**:-:di

Kıt'a 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Muhtaç hale getirmek.

Añla keyfiyet-i aḥvâlüñi ey afyon-ḥ'âr
Dûd-ı gerdün seni bir ḥabbeye muhtâc itdi

muhtâc ol:-

1. **muhtâc ol**:-:maz

Rûbai 43

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bir kimse veya şeye ihtiyaç duymak.

Aşḥâb-ı kemâl ğayra olmaz muhtâc
Zirâ zer eşer kerde-i iksir olmaz

2. **muhtâc ol**:-:ur

Gazel 182

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bir şeye gereksinim duymak.

Meşşâtanuñ ne kârı var ol rûy-ı pāk ile
Muhtâc olur mı ḥüsn-i Ḥudâ-dâd zîvere

muhtâc-ı lutf:

1. **muhtâc-ı lutf**:+uñ, +am

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Lütüfa, iyiliğe muhtaç.

Ḥ'âhiş-ger-i şefâ'atüñem ḥ'âr u bî-kesüm
Ḥâşıl bu kim vücûh ile muhtâc-ı luţfuñam

muhtâc-ı zekât:

1. **muhtâc-ı zekât**:

Kaside 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Sadakaya muhtaç.

Kâse-i ümmiddür dest-i recâ bî-pâ vü ser
Şâhlar oldı ser-i küyuñda muhtâc-ı zekât

muhtaş:

1. **muhtaş**:+dur

Gazel 67

Mısra: 11

Bir kimse veya bir şey için ayrılmış olan, birine veya bir şeye mahsus, husûsî, özel.

Naẓîre Nâbi-i mu'ciz-beyâna saña muhtaşdur
Nesibâ âferin ṭab'uñ gibi siḥr-âferin olmaz

2. **muhtaş**:

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Bir kimse veya bir şey için ayrılmış olan, birine veya bir şeye mahsus, husûsî, özel.

Bigâneye oldı şimdi muhtaş
Nezzâre-i çeşm-i işve mu'tâd

mu'în-i 'avâciz:

1. **mu‘īn-i ‘avāciz:**

Kaside 8

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Acizlerin yardımcısı.

Ḥabīb-i ilāhī muğis-i za‘ifān

Mu‘īn-i ‘avāciz Nebiyy-i mu‘azzam

mu‘īn-i ‘ulemā:

1. **mu‘īn-i ‘ulemā:**

Tarih 18

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Alimlerin yardımcısı.

Ma‘delet-pişe o düstūr-ı şalāḥ-endişe

Ḥāris-i beyza-i İslām mu‘īn-i ‘ulemā

müjde:

1. **müjde:~ler**

Tarih 26

Mısra: 1

Sevinmeye yol açan, sevindirici haber.

Size ey zümre-i āl-i Muhammed müjdeler olsun

Nikābet şadrın iḥrāz eyledi bir dil-pesendünüz

2. **müjde:**

Tarih 27

Mısra: 2

Sevinmeye yol açan, sevindirici haber.

Bi-Ḥamdüli’llah yine geldi zamān-ı ‘adl ü āsāyiş

Bu taze müjde ile rüşen oldu dide-i dünyā

müjde-resānān-ı Nesīb:

1. **müjde-resānān-ı Nesīb:**

Tarih 12

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Müjde veren Nesīb.

Didi tārīḫi ile müjde-resānān-ı Nesīb

‘Adl-ile kûbbe-nişin oldu Meḥemmed Paşa

müjgān:

1. **müjgān:~lar**

Gazel 197

Mısra: 4

(Sevgilinin) Kırpikleri..

Şehenşāh-ı nigāh-ı nāza istikbāl ider gūyā

Sipāhīdür iki şaf bağlamış müjgānlar rāhi

2. **müjgān:**

Rübai 50

Mısra: 3

(Sevgilinin) Kırpikleri.

Müjgān ile ey ṭālib-i iksir-i fenā

Cārüb-keş-i dergeh-i Mevlānā ol

mukābele:

1. **mukābele:~si**

Gazel 52

Mısra: 3

Karşılık.

Anuñ mukābelesi cān alurlar ‘āşıkdan

Ḳatīl-i ‘ışk olanuñ ḥün-bahāsıdur ḡam-ı yār

mukābele id-:

1. **mukābele id-:~ince**

Gazel 211

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Karşılıklı okumak, söyleşmek.

Şems-i ḥaḳīḳat ile idince mukābele

İtdi iḥāṭa nūr u ziyā Mevleviler'i

mukābil ol:

1. **mukābil ol:**

Gazel 170

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Karşılığı olmak, denk gelmek.

Takdîr-i Hâk zühür ider elbette çâre yok
Haşma muḳâbil ol ne virürler cebânete

mukaddem:

1. muḳaddem:

Kaside 8

Mısra: 6

Önce, evvel.

Ribât-ı cihâna konanlar göçerler
Yetişmez mi 'ibret geçenler muḳaddem

mukaddem ol-:

1. muḳaddem ol-:-ur, -di

Kaside 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

I. Önde olmak, ileride bulunmak II. Arz etmek, sunmak.

Lutfuñ ṭabib olmasa marzâ-yı ma'şiyet
Âcâlden muḳaddem olurdu helâk-i ğam

mukaddimât:

1. muḳaddimât:+ı

Kaside 2

Mısra: 13

Öne geçen, önde giden.

Zâtuñ muḳaddimâtı olan mâcerâyı hep
Ta'dâd ü mümteni' aña yok ṭâḳat ḳalem

mukaddime:

1. muḳaddime:+si, +dür

Kaside 2

Mısra: 11

Başlangıç, giriş, önsöz.

Hep maḳdemüñ muḳaddimesidür bu şiveler
Kim ḥazret-i Zebîḥa fedâ oldu bir ğanem

mukallid:

1. muḳallid:

Gazel 32

Mısra: 1

Taklitçi.

Dem urursa ḥâl-i kâminden muḳallid lâf olur
Büriyâ ger şanma nesc-i maḥz ile zer-bâf olur

mukallid-i keşf ü kerâmet:

1. muḳallid-i keşf ü kerâmet:+üñ

Gazel 110

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Keşif ve cömertliği taklit eden kişi, kimse.

Dünyâda daḥi olsa muḥaḳḳıklere düçâr
Rüsvây olur muḳallid-i keşf ü kerâmetüñ

mukarreb ol-:

1. mukarreb ol-:-ur

Kaside 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yakın olmak.

Şefâ'atiyle siyeh-nâmeler mukarreb olur
'İnâyetiyle şevâba olur günâh bedel

2. mukarreb ol-:-asın

Mesnevi 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakın olmak.

Tâ ḥulḳuñı idesin müzehheb

Kâmillere olasın mukarreb

mukarrer:

1. mukarrer:+dür

Gazel 25

Mısra: 9

Kararlaştırılmış, gerçekleşmesi kesin.

Nesîbâ el-ḥazer kim çâk çâk itmek mukarrerdür
O ḥüñî ğamzeler ḳaşd-ı dil-i nâlâna şalmışlar

mukayyedân-ı beden:

1. mukayyedân-ı beden:

Gazel 51

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Vücutları zincirlerle bağlı (kimse).

Mukayyedân-ı beden tekyegâh-ı ‘âlemde
Ri‘âyet-i dil-i nâ-şâd-ı zayıf bilmezler

mükedder:

1. mükedder:+em

Terci-bend 1

Mısra: 2

Kederli.

Gâhî hayâl-i vaşl ile mesrûr u hûş-terem
Endîşe-i firâkuñla gâhî mükedderem

mükerrem:

1. mükerrem:

Kıt'a 25

Mısra: 2

Muhterem, saygıdeğer.

Hayf kim meskenünüz oldu bizüm bir belde
K'anda qadr-i fużalâ pest ü mükerrem câhil

mükerrer:

1. mükerrer:

Gazel 103

Mısra: 10

Tekrar edilmiş, tekrarlanmış.

Yazdı şi'r-i âteşininde mükerrer tâb u tef
Nice demler teff ü tâb-ı ‘ışk ile yanup Nesib

mükerrer ol-:

1. mükerrer ol-:-dı

Müfret 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tekrar etme.

Bahāruñ evveli bülbül mükerrer oldu rû-gerdân
Gelüp bir kerre düşdi hâk-i gülşen üzre virdi cân

mukîm:

1. mukîm:+üz

Gazel 74

Mısra: 9

İkamet eden, oturan; daim olan, daimî.

Hıdmet-i hayr-du‘asında mukîmüz şeb ü rüz
Yüzümüz ferş-i reh-i dergeh-i Mollâ iderüz

mukîm-i hâk-i küy:

1. mukîm-i hâk-i küy:+uñ, +dur

Gazel 163

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

İkamet edilen yerin toprağı.

Mukîm-i hâk-i küyüñdur Nesib-i ma‘şiyet-pişe
Zülâl-i luţfuña dil teşne-terdür yâ Resûlallâh

mukîm-i ser-i küy-ı yâr:

1. mukîm-i ser-i küy-ı yâr:+dur

Gazel 86

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Sevgilinin sokağının başında ikamet eden kişi, kimse.

‘Adüv mukîm-i ser-i küy-ı yârdur şad âh
Nesib o rû-siyehüñ gâlibâ yerin tütmez

mukîs:

1. mukîs:+ü, +n

Kaside 10

Mısra: 14

Kusur,

Qıyâs olunmasun âsâr-ı dıgeran o kelâma
Ki baħr hıç mukîsün ‘aleyh olur mı gâdire

muktedā-yı cem'î nübüvvet:

1. muktedā-yı cem'î nübüvvet:

Kaside 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Peygamberler topluluğunun rehberi.

Ey muktedā-yı cem'î nübüvvet sen olmasañ
Fehme qarib olmaz idi ma'nî-i ehem

mükteseb:

1. mükteseb:

Gazel 13

Mısra: 1

İktisab edilmiş, kazanılmış, elde edilmiş.

‘İlm ü edeb ki olmaya âdemde mükteseb
Virmez şeref o bî-ıhrede ‘izzet-i neseb

muktezâ-yı hilkat:

1. muktezâ-yı hilkat: +üñ, +dür

Kaside 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yaratılış gereği.

Muktezâ-yı hilkatüñdür ‘âcizâne merhamet
Cüz'î-ı tab'î enverüñdür şîme-i cebr-i küsür

mukteziyât:

1. mukteziyât: +i, +n

Tarih 25

Mısra: 3

İcap eden, lazım gelen.

Bir zât-ı hikem-senc idi kim mukteziyâtın
Eylendi mağallinde edâ dâniş ü dînüñ

mül:

1. mül:

Gazel 173

Mısra: 14

Şarap.

Hemîşe fikrümüz olsun Nesib rüy u lebi
Gül ile mül kıyalum biz şükûfe-dânumuza

mülâkât:

1. mülâkât:

Mesnevi 2

Mısra: 14

Karşılaşma, kavuşma, görüşüp konuşma.

Dergâh-ı Hudâ'ya kıl münâcât

Tâ anlara bulasın mülâkât

mülâyemet:

1. mülâyemet:

Gazel 181

Mısra: 12

Tabiata hoş gelmek.

Nesib rüy-i dil-i düşmene gurûr itme

Mülâyemet dahî gösterse hâra aldanma

mülâyim-i girdâr:

1. mülâyim-i girdâr: +u, +muz

Gazel 125

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yumuşak uslup.

Ref' eylemez düşerse güher hâk-i tireye

Yoksa tamar mülâyim-i girdârumuz degül

mülhak ol-:

1. mülhak ol-: -sun

Kaside 10

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Katılmak, dahil olmak.

Geçüp havâ-yı tabî'atdan olsun âdeme mülhak

Bu iltihâkı yeter restegâh-ı gâv u hamîre

mülhem ol-:

1. **mülhem ol:-: -dum**

Tarih 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İlham edilmek.

Nesibâ sâl-i târîh-i vefâtın cüst ü cü itdüm

Bu beyte mülhem oldum cüşiş-i deryâ-yı fikretde

mülhem-i gaybî:

1. **mülhem-i gaybî:**

Tarih 19

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Gaybdan gelen ilham.

Nesibâ mülhem-i gaybî didi târîh-i tecdidin

Yine minâ yapıldı qubbe-i pür-naqş-ı Mevlânâ

mülk:

1. **mülk:+i**

Tarih 2

Mısra: 2

Mal, varlık.

Luţf-ı bî-pâyânını seyr eyle Hakk'ın kim yine

Eyledi bir pâdişâh-ı 'âdile mülki 'atâ

mülk-i câh:

1. **mülk-i câh:+uñ**

Gazel 72

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Makam sahibi.

Derd-mendânuñ çayanmaz zür-ı seyl-i eşkine

Mülk-i câhuñ çok binâ-yı üstüvârın görmüşüz

mülk-i cân:

1. **mülk-i cân:+a**

Gazel 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül ülkesi.

Sipâh-ı kâküli ma'mûre-i imâna şalmışlar

Perî-rüyân ki şür-ı 'ışkı mülk-i câna şalmışlar

mülk-i dil:

1. **mülk-i dil:+i**

Rübai 14

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül mülkü.

Bî-dâd-ı cüyüş-ı ma'şiyet yaqdı meded

Sulţân-ı gamuñ mülk-i dili itsün hâş

2. **mülk-i dil:+e**

Rübai 51

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül mülkü.

Mülk-i dile bigâneyi şâh eylemedüm

Ma'mûre-i mührüñi tebâh eylemedüm

3. **mülk-i dil:**

Gazel 31

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül mülkü.

Mülk-i dil hâşş-ı şehensâh-ı hayâl-i yârdur

İntizâm-ı kâre bir kişverde bir dâver yeter

mülk-i fakr:

1. **mülk-i fakr:+uñ**

Gazel 124

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Fakirlik mülkü.

Ta'alluk itme dehre fâriğ ol kayd-ı taħammülden

Tecerrüd ihtiyâr it mülk-i fakruñ pâdişâhı ol

mülk-i 'irfân:

1. **mülk-i 'irfân:+uñ**

Tarih 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İrfan mülkü.

Hâzin-i gencine-i esrâr-ı Rabbânî olup

Mülk-i 'irfânuñ ola 'ilm ü 'amelde husrevi

mülk-i kurbü'l-kurb-ı Rabbânî:

1. **mülk-i kurbü'l-kurb-ı Rabbânî:+de**

Müsemmen 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Allah'a en yakın yer.

Mülk-i kurbü'l-kurb-ı Rabbânîde olduñ mihmân

Kim o hâli nuṭṭ-ile mümkün degül şerḥ ü beyân

mülk-i vücūd:

1. **mülk-i vücūd:+ı**

Gazel 99

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Vücut mülkü, varlık ülkesi.

Teşrif idüp diyâr-ı dile dâver-i neşât

Mülk-i vücūdı itdi maḡar leşker-i neşât

mültecâ:

1. **mültecâ:**

Kaside 1

Mısra: 9

Sığınacak yer.

Hâzretüñden bir nigâh-ı merḡametdür mültecâ

Ol zamân kim ide cilve rahmet-i Rabb-i Ğafūr

mültecâ-yı 'âcizîn ü 'âcizât:

1. **mültecâ-yı 'âcizîn ü 'âcizât:**

Kaside 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Acizlerin sığınağı.

Dergehüñdür mültecâ-yı 'âcizîn ü 'âcizât
Yâ Resûlallâh şefâ'at kııl Nesib'e kim senüñ

mültefit ol-:

1. **mültefit ol-:sa**

Gazel 171

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Değer vermek, önemsemek, ilgi göstermek.

Lezzet-çeş-i düşünâm-ı leb-i la'li o şūḡuñ

Olmaz müteselli ne ḡadar mültefit olsa

mültemes:

1. **mültemes:**

Rübai 58

Mısra: 1

Arzu duyulan, rica olunan şey.

Erbâb-ı dile mültemes ancak sensin

Nevmîdlere meded-res ancak sensin

2. **mültemes:+ı**

Rübai 30

Mısra: 1

Arzu duyulan, rica olunan şey.

Ey meḡhar-ı kül şimdi budur mültemesi

Bî-çâre Nesib'üñ olasın dâd-resi

mültezem:

1. **mültezem:**

Kaside 2

Mısra: 10

Gerekli görülen, gerekli, lüzumlu.

Kem-ter nigâh-ı luḡfuña mu'tâd olan gedâ

İtmez yesâr-ı salṡanat-ı dehri mültezem

mülzem:

1. **mülzem:**

Kaside 8

Mısra: 12

Lüzumlu, gerekli.

Nesib-i siyeh-kāra eyle şefā'at
O dem ki ola seyyiāt ile mülzem

mülzem it-:

1. **mülzem it-:-dün**

Tarih 30

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lüzumlu, gerekli yapmak.

Sensin ol üstād-ı esrār āşinā-yı 'aql küll
Mülzem itdün çok fuḥūl-i hūş-mendi 'ilm-ile

mümās ol-:

1. **mümās ol-:-sa**

Gazel 138

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dokunmak.

Kūyuñda yüzüm ḥāk-i reh itmek baña yegdür
Ḥurşide mümās olsa daḥi fark-ı külāhum

2. **mümās ol-:-ur, -sa**

Kaside 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dokunmak.

'Aceb mi ḳubbesi 'arşa mümās olursa maḳardur
Cenāb-ı ḥazret-i Monlā gibi veliyy-i kebire

3. **mümās ol-:-dı**

Rübai 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dokunmak.

Ey şāhed-i nāzendesi bezm-i ḳidemün
Tā 'arşa mümās oldı zemīn-i ḥaremün

mū-miyān-ı serv-ḳad:

1. **mū-miyān-ı serv-ḳad-:üñ**

Gazel 155

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Servi boylunun ince beli; Sevgilinin ince beli.

Serv-i sehī yanında meh-i nev ḳiyās ider
Ol mū-miyān-ı serv-ḳadün ḥançerin gören

mümkin:

1. **mümkin-:dür**

Gazel 92

Mısra: 7

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan, olabilir.

Ḳarīn olmak ne mümkindür o māha Münşi-i ḳudret
Benüm ser-nāme-i baḥtumda 'unvān-ı Zuḥal yazmış

2. **mümkin:**

Kaside 6

Mısra: 13

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan, olabilir.

Biñde bir vaşfını ta'dād ne mümkin ammā
Na'tine verziş anuñ bendeği-i diğeri olur

3. **mümkin-:dür**

Gazel 77

Mısra: 3

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan, olabilir.

Aña kim çün ḥün-ı dil laḥt-ı ciger zād-ı sefer olmaz
Ṭarīḳ-ı 'ışḳda ser-menzile vuşlat ne mümkindür

4. **mümkin-:dür**

Kaside 1

Mısra: 2

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan, olabilir.

Medḥün itmişken senün bi'z-zāt Rabbü'l-'ālemīn
Hiç ne mümkindür aña nev'-i beşer ola cesür

5. **mümkün:**

Müfret 12

Mısra: 2

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan, olabilir.

Kim baksa ʿāleme nazar-ı iʿtibār ile
Mümkün midür ki fark ide aġyārı yār-ile

6. **mümkün:**

Mesnevi 2

Mısra: 6

Mümkün, olabilir, olabilen.

Bu fikri derūnda eyle taşdıġ
Mümkün mi edā-yı şükr-i tevfiġ

7. **mümkün:**

Kaside 10

Mısra: 1

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan, olabilir.

Kemāl-i ġadrini ʿaġl-ı beşer ihāta ne mümkün
Olur mı kār-ı tekāver naşib-i tabʿ-ı baʿire

8. **mümkün:**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan, olabilir.

Mülk-i ġurbü'l-ġurb-ı Rabbānide olduñ mihmān
Kim o ġāli nuġġ-ile mümkün degül şerġ ü beyān

9. **mümkün:**

Gazel 154

Mısra: 6

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan, olabilir.

Pāmāl-i leked-küb-ı fenā olsa da ey şüh
Sevdā-yı vişālüñ niġe mümkün gide serden

10. **mümkün:**

Gazel 172

Mısra: 6

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan, olabilir.

Dikerler gözlerin aʿdā ġü süzen ʿāşık-ı zāra
Odur zī-şühunuñ ārām mümkün mi dükānında

11. **mümkün:**

Kıt'a 22

Mısra: 5

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan, olabilir.

Ammā bunı bilmez ki nazire nice mümkün
Nüzhetgeh-i nā-dide-i cennāt-ı ʿulāya

12. **mümkün:**

Gazel 66

Mısra: 7

Gerçekleşme olasılığı olan.

Hüs-n-i tedbîr ile mümkün mi ġazayı tebdil
Rāy-ı şāyib siper-i nāvek-i taġdir olmaz

13. **mümkün:**

Gazel 9

Mısra: 12

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan, olabilir.

Süzān olur semender olursa ġarîn saña
Mümkün mi ictināb

14. **mümkün:**

Kaside 2

Mısra: 7

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan, olabilir.

Mümkün degül ihāta o sırr-ı daġıkı kim
İdrāk ü fehm ü ʿaġl olur ol fende müttehem

15. **mümkün:**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

İmkan dahilinde; muhtemel.

Mümkün mi bu ġamlara taġammül
Hem fürġat ü hem belā-yı ġurbet

16. **mümkin:**

Rübai 4

Mısra: 3

İmkan dahilinde; muhtemel.

Müştaş-ı cemâlün oldı mümkün vâcib

‘Âşık gül-i rüyuña qadim ü hâdis

17. **mümkin:-dür**

Gazel 142

Mısra: 11

İmkan dahilinde; muhtemel.

Nazire hazret-i Sâbit Efendi'ye ne mümkündür

Niçün ey tütü-i kilik-i Nesibâ ebsem olmazsın

18. **mümkin:**

Gazel 27

Mısra: 5

Mümkün, muhtemel, olabilir.

Hemîşe dest-i hasret çâk-sâr-ı ceyb ü dâmendür

Ne mümkün gevher-i esrâr-ı ‘ışkı eylemek pinhân

19. **mümkin:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Mümkün, muhtemel, olabilir.

Rûhsın sen hiç ne mümkün rûhdan vermek haber

Yâ Resûlallâh senün medhünde ‘âcizdür beşer

20. **mümkin:**

Gazel 103

Mısra: 3

İmkan dahilinde; muhtemel.

Teff ü tâbı dilde pinhân eylemek mümkün degül

Bezimde izhâr ider elbette micmer tâb ü tef

mümkin ol-:

1. **mümkin ol-:-ur, -dı**

Gazel 209

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Olabilmek, yapılabilmek, gerçekleşebilmek.

Mümkün olurdu seyr-i nezzâre o meh-veşe

Âh olmayaydı şerm ü hayâ gibi hâ’ili

mümkinât:

1. **mümkinât:-a**

Gazel 181

Mısra: 5

Yaratılan tüm varlıklar.

Şadâ-yı bî-hüde-i küh-sâra aldanma

Nidâ-yı ‘ışkı işit mümkinâta virme göñül

mümkin-i vücüb-ı semîr:

1. **mümkin-i vücüb-ı semîr:-e**

Kaside 10

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Arkadaş olma gerekliliği.

Mücerredât-ı hadem kâmil-i mükemmel-i a’lem

Ne güne vaşf dinür mümkün-i vücüb-ı semîre

mümsikân:

1. **mümsikân:**

Gazel 32

Mısra: 8

Cimriler.

Bâm-ı sîmi Ka’be'ye mâliş idüp hırşın füzün

Mümsikân hacc eyledükden soñra bî-inşâf olur

mümsik-i nâ-kes:

1. **mümsik-i nâ-kes:-de**

Rübai 41

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Alçak cimri.

Her mümsik-i nâ-kesde kerâmet olmaz

Sultân-ı kerâmet keremün bendesidür

mümtâz:

1. mümtâz:

Gazel 67

Mısra: 7

Seçilmiş, seçkin, imtiyazlı.

Hüner-mend olmayan mümtâz olur mı ehl-i
‘âlemden
Çemende her giyeh hem-ıqadr-i verd ü yâsemîn
olmaz

2. mümtâz:

Tarih 1

Mısra: 8

Seçilmiş, seçkin, imtiyazlı.

‘Tarîk-ı ‘ilmde mümtâz idi aqrândan şâyed
Anı mümtâz ide ‘izzetle Bâri bezm-i ‘urbetde

3. mümtâz:

Gazel 209

Mısra: 9

Seçilmiş, seçkin, imtiyazlı.

Hâkkâ Nesîb hüsni ile mümtâz iken o şüh
Gâlib görindi hüsniinde hüsni-i hâşâ‘ili

4. mümtâz:

Tarih 1

Mısra: 7

Seçilmiş, seçkin, imtiyaz sahibi.

‘Tarîk-ı ‘ilmde mümtâz idi aqrândan şâyed
Anı mümtâz ide ‘izzetle Bâri bezm-i ‘urbetde

mümtâz ol-:

1. mümtâz ol-:-dı

Tarih 30

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Ayrı tutulmak, üstün tutulmak.

Şöhret-ârâsın ki hâkkuında dir erbâb-ı ‘ukûl
Hüsni ile ahlâkı mümtâz oldu kendi ‘ilm-ile

mümteni‘:

1. mümteni‘:

Kaside 2

Mısra: 14

Mümkün olmayan, imkânsız.

Zâtuñ muqaddimâtı olan mâcerâyı hep
Ta‘dâd ü mümteni‘ aña yok ‘âkat kalem

2. mümteni‘:-dür

Gazel 17

Mısra: 6

Mümkün olmayan, imkânsız.

Zâhidüñ dârü-yı pend-i telhi olmaz sūd-mend
Mümteni‘dür derd-i ehl-i ‘ışka tedbir-i ‘ilâc

3. mümteni‘:

Gazel 59

Mısra: 5

Mümkün olmayan, imkânsız.

Ey tünd-hü saña nigeh-i râst mümteni‘
Reng-i ğazab cemâlüne güyâ niqâbdur

4. mümteni‘:-dür

Gazel 158

Mısra: 1

Mümkün olmayan, imkânsız.

İstikâmet mümteni‘dür çün ha‘-ı pergârdan
Râstî-i ümmîd olunmaz ‘âb-ı kec-reftârdan

mümyâ-yı nil-i merâm:

1. mümyâ-yı nil-i merâm:

Gazel 45

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Maksat nilinin(nehir anlamında) mummyası.

Aña müfid degül mümyâ-yı nil-i merâm
Dil-şikestede bir ‘urfe inkisârım var

münâcât kıl:

1. **münâcât kı1:**

Mesnevi 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'a yalvarıp yakarmak, duâ ve niyazda bulunmak.

Dergâh-ı Hudâ'ya kı1 münâcât

Tâ anlara bulasın mülâkât

mün'adim:

1. **mün'adim:**

Kıt'a 16

Mısra: 4

Yok olan.

Tahsîn-i huşg-ı berf-i şitâ gibi bî-dirîğ

Ebr-i bahâr-ı қаht gibi mün'adim kerem

münâfi-i kürüb:

1. **münâfi-i kürüb:**

Tarih 22

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kederin zıttı. (Sevinç bağlamında kullanılmıştır.).

Şuffesi mahzen-i țarab câmî'î cây-ı feyz-i Rabb

Bâbı münâfi-i kürüb revzeni maşrıq-ı şafâ

müncezib-i yek-cihet:

1. **müncezib-i yek-cihet:**

Gazel 171

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Tek bir yöne tutulma.

Dilberde vefâ şime cefâ 'ariyet olsa

Çün kıble-nümâ müncezib-i yek-cihet olsa

münevver:

1. **münevver:**

Kaside 8

Mısra: 8

Nurlu, parlak.

Açup zulmet-i küfri şer'iyile itdi

Cihânı münevver o nür-ı mücessem

münevver it-:

1. **münevver it-:-di**

Kaside 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aydınlatmak; nurlandırmak.

Ziyâ-yı kıbbe-i pür-nürı mihri itdi münevver

Şu'â'-ı zer-'alemi çeşm-i mâhı eyledi hıre

münhal:

1. **münhal:**

Gazel 129

Mısra: 10

Çözüme kavuşturulmuş, yoluna konulmuş, halledilmiş.

Girih-güşây-ı firâk oldı gerçi dest-i vişâl

Dağı göñülde olan 'uqde olmadı münhal

münhal ol-:

1. **münhal ol-:-ma, -y, -a**

Kaside 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Çözülmek, halledilmek.

Küşâd-ı kârına bir nîm işâretüñ besdür

Ne 'uqdedür o ki luțfuñla olmaya münhal

münhaşır:

1. **münhaşır:**

Gazel 35

Mısra: 6

Has, özgü.

Gerekdür kim ola kılbüñde râsiğ nürı İslâmuñ

Olursa münhaşır kıavle efendi bil ki fâsiddür

münhedim ol-:

1. **münhedim ol-:-inca**

Tarih 19

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Harap olmak, yıkılmak.

Olnca münhedim nāgeh dil-i ‘uṣṣāk-ı şeydā-veş
Peyām-ı inhidāmından yıkıldı hâṭır-ı dünyā

mün‘imān-ı dehr:

1. **mün‘imān-ı dehr:+e**

Gazel 17

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dünya velinimeti.

Mün‘imān-ı dehre reşk itmez Nesib-i bî-nevā
İntizām-ı devlet-i ṭab‘ıyla eyler ibtihāc

mūnis ol-:

1. **mūnis ol-:-ur**

Gazel 183

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Arkadaşlık etmek.

Ola mādām ‘azîmetde dil-i dīvāne
O perî-rû giderek mūnis olur insāna

münkād ol-:

1. **münkād ol-:-an, -lar**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boyun eğmek, itaat etmek.

Emrüne münkād olanlar buldılar kalb-i selim
Cāygāhı ehl-i inkāruñ olur nār-ı caḥim

münkesirü'l- bāl:

1. **münkesirü'l- bāl:+da, +dur**

Gazel 37

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kolu kanadı kırılmak. Mec. perişan olmak.

Ehl-i derdüñ süḥanı itmede te’sir-i diger
Kı füyüzāt-ı Hudā münkesirü'l- bāldadur

münkir:

1. **münkir:**

Müsemmen 1

Mısra: 12

İnkâr eden, kabul etmeyen.

Qadrüñi fehm itmedi şol kimse kim dil kürdur
Şānuñı münkir olan luṭf-ı Hudā'dan dürdur

münşi-i kudret:

1. **münşi-i kudret:**

Gazel 92

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kudret inşa eden, Allah.

Qarîn olmak ne mümkindür o māha Münşi-i kudret
Benüm ser-nāme-i baḥtumda ‘unvān-ı Zuḥal yazmış

munzam:

1. **munzam:**

Kaside 8

Mısra: 14

Ek, katkı.

Şalāt-ı Hudā rûḥuña ola vāşıl
Daḥı rûḥ-ı aşhāb ile Āl'e munzam

mūr:

1. **mūr:+ı**

Kaside 10

Mısra: 14

Karınca.

Kemine luṭfı ider pişe-i za‘ifeyi ‘anqa
Niğāhı mūrî zafer-yäfte ider şaf-ı şire

2. **mūr:**

Rūbai 42

Mısra: 2

Karınca.

Sevdā-yı haṭuñla ki perīṣānuz biz
Ḥākiyle çü mūr şimdi yeksānuz biz

murād:

1. **murād:+uñ**

Gazel 6

Mısra: 10

Amaç, arzu, istek.

Besdür ey sākī-i dehr eyle Nesib'e merḥamet
Cām-ı ḥasretten murāduñ üzre oldı neş'e-yāb

2. **murād:**

Gazel 202

Mısra: 9

Amaç, arzu, istek.

Nesibā faşl-ı gül meydān-ı 'işretde murād üzre
Semend-i ṭab'ūña meydān-ı tek ü tāz gelmez mi

3. **murād:**

Gazel 66

Mısra: 5

Amaç, arzu, istek.

Dil murād itse de āhuñ eşerin men' idemez
Dām-ı āğūş-ı gümān sedd-i reh-i tır olmaz

4. **murād:**

Rūbai 39

Mısra: 3

Amaç, arzu, istek.

Taḥşile murād nefsi-i nā-fercāmı
Dūnāna dūnān için tekāpū niçe bir

5. **murād:**

Tarih 5

Mısra: 6

Amaç, arzu, istek.

Ṭavf-ı Beytullāh'a niyet itdi bā-emr-i Ḥudā
Çünkü buldı devlet-i dünyā murād üzre ḥuşūl

6. **murād:**

Gazel 27

Mısra: 11

Amaç, arzu, istek.

Murād üzre o māha eylemez nezzāre şerminden
Dem-i vuşlat ḥayā gūyā Nesib-i zāra düşmendür

7. **murād:+ı**

Tahmis 1

Mısra: 8

Amaç, arzu, istek.

Mürid ile murādı bir şayarlar
Nevāl-i ḥ'ān-ı ḥaḫdan behre-verler

murād it:-

1. **murād it:-dükçe**

Rūbai 28

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

İstemek,dilemek.

Cibril ziyāretüñ murād itdükçe
Eyler evvel çeşme-i Kevser'de vuzū

murād-ı peder:

1. **murād-ı peder:**

Tarih 24

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Babasının isteği.

Oğlı Muḥammed Çelebi bi't-tamām
İtdi murād-ı peder üzre binā

murassa':

1. **muraşsa^c:**

Gazel 174

Mısra: 14

Değerli taşlarla süslenmiş.

Nesibâ keşti-i Nüh-ı nebîdür türbe-i Monlâ
Muraşsa^c bir fenerdür çubbe-i hağrası bälâda

mürde:

1. **mürde:**+y, +e

Gazel 131

Mısra: 10

Ölü, ölmüş.

Deheninden geh olur zehr aqıdur çün su^cbân
Gâh olur mürdeye cân-bağş-ı Mesîhâ-yı kalem

2. **mürde:**

Kaside 4

Mısra: 5

Ölü, ölmüş.

Mürde diller feyz-i güftârüñla buldı tâze cân
Oldı şâhâ la^c-i nâbuñ menba^c-ı Āb-ı hayât

mürdegân-ı cehl ü küfr:

1. **mürdegân-ı cehl ü küfr:**+i

Kaside 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Küfrün ve cahilliğın ölüleri.

İtdi ihyâ mürdegân-ı cehl ü küfri ‘ilm ile
‘Ahdine dirlerse şâyeste eger yevmü'n-nüşür

mürdegân-ı ‘ışk:

1. **mürdegân-ı ‘ışk:**+uñ, +a

Gazel 28

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk ölüleri.

Hayâl-i la^c-i nâbuñ mürdegân-ı ‘ışkuña cändur
Ki hem hâşşiyet-i luğf-ı hiğābuñ Āb-ı hayvândur

mürdegân-ı ye’s:

1. **mürdegân-ı ye’s:**+i

Tarih 27

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ölülerin kederi.

Çalem destinde bir feyyāza-i Āb-ı hayât oldı
İder hep mürdegân-ı ye’si ihyâ ba^cd-ezin hağğa

murğ:

1. **murğ:**

Gazel 100

Mısra: 4

Kuş.

Çarâr itmez hayâl-i çeşmi dilde
Şikârî murğ itmez lânedden hağza

murğân-ı peyâm-âver:

1. **murğân-ı peyâm-âver:**+e

Kaside 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Haber getiren kuşlar.

‘Uğde-i hâğırımı nâmede itsem tağrîr
Nâme murğân-ı peyâm-âvere bend-i per olur

murğ-ı âteş-h‘âre:

1. **murğ-ı âteş-h‘âre:**+dür

Gazel 24

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Keklik kuşu.

Dil degüldür külhan-ı sinemde ağker pâredür
Cân-ı süzân anda güyâ murğ-ı âteş-h‘âredür

murğ-ı çemen:

1. **murğ-ı çemen:**

Gazel 39

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Bülbül.

İnkılâbât-ı dem-i şayf u şitâdan söz açup
Güllere murğ-ı çemen naql-i ser-encâm eyler

murğ-i dil:

1. **murğ-i dil:**

Gazel 44

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu.

Mürğ-i dil ıışık ile âvâre değıldür de nedür
Beste-i zülf-i siyeh-kâre değıldür de nedür

2. **murğ-ı dil:**

Gazel 147

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu.

Çok zamândur âşiyân-ı sîneden âvâredür
Murğ-ı dil naħcîr-i dâm-ı zülf-i müşkîn olmasun

3. **murğ-ı dil:**

Gazel 176

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu.

Murğ-ı dil Cibrîl-i pervâz olsa da âħîr Nesîb
Şayd olur elbette dâm-ı zülf-i müşk-âsâsına

4. **murğ-ı dil:+e**

Gazel 97

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu.

Bir nazrada şad murğ-ı dile zaħm resânı
Ser-pençe-i nâgeh-res-i şehbâzuña maħşûş

murğ-ı ırfân:

1. **murğ-ı ırfân:+ı**

Gazel 210

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İrfan kuşu.

Murğ-ı ırfânı şikâr itmede çekmez zaħmet
Bâzû-yı pâdişeh-i ıışkuñ olanlar bâzî

murğ-ı kâma:

1. **murğ-ı kâma:**

Gazel 31

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mutluluk kuşu.

Şaydgâh-ı dehrde bî-hüde itme cüst ü cû
Murğ-ı kâma bâz-ı âh-ı âteşin şeh-per yeter

murğ-ı şâhbâz:

1. **murğ-ı şâhbâz:**

Gazel 108

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Doğan kuşu.

Meşhürdür ki çok yaşamaz murğ-ı şâhbâz
Tîzdür zevâl-i devleti gaddâr olanlaruñ

murğ-ı seher:

1. **murğ-ı seher:+üñ**

Gazel 178

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Seher kuşu, bülbül.

Hem şöhet-i gül hâr-ı pür-âzârdur amma
Oldı yine murğ-ı seherüñ nâmı keşide

mür-ı bî-mikdâr:

1. **mür-ı bî-mikdâr:+ı, +y, +uz**

Gazel 81

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Değersiz karınca.

Hâk-i pâyında helâk-i şive-i reftâriyuz

Biz Süleymân-ı zamānuñ mür-ı bî-mikdâriyuz

mür-ı bî-zür:

1. mür-ı bî-zür:*a

Gazel 177

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Güçsüz karınca.

Yine Nesib gibi vaşf-ı hüsn-i pākūnde

Müşâbih oldı hemân hâli mür-ı bî-zūra

mürîd:

1. mürîd:

Tahmis 1

Mısra: 8

Tarıkata girip bir mürşide bağlanan kimse; çırak, öğrenci.

Mürîd ile murâdı bir şayarlar

Nevâl-i h'ân-ı hağdan behre-verler

müris-i nedem:

1. müris-i nedem:

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Pişmanlık mirası bırakan.

Aldum nuğūd-ı 'ömr ile kâlâ-yı ma'şiyet

Oldı baña bu dâd u deheş müris-i nedem

müris-i şudâ':

1. müris-i şudâ':

Gazel 36

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Baş ağrısı veren.

Takrîr-i hâl-i zâr olur müris-i şudâ'

Ma'lûm-ı 'izzet olmaduğ ahvâlümüz mi var

mürşid-i mister-şudân-ı hânedân-ı Mevlevî:

1. mürşid-i mister-şudân-ı hânedân-ı Mevlevî:

Tarih 6

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mevlevilerin yol gösteren hükümdarı.

Câ-nişin-i şâh-ı hayl-i evliyâ Monlâ-yı Rûm

Mürşid-i mister-şudân-ı hânedân-ı Mevlevî

mürşid-i tâlibân-ı Hak:

1. mürşid-i tâlibân-ı Hak:

Tarih 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Doğru yolda gitmeye istekli kimselerin yol göstereni.

Hâzret-i Şeyh Şadr-i dîn quddise sırrahu'l 'azîz

Mürşid-i tâlibân-ı Hak bedreka-i reh-i hüda

mürür it-:

1. mürür it-:di

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geçmek, geçip gitmek.

Ben o ğavvâş-ı bihâr-ı cürm ü 'işyânım ki hep

Ser-be-ser eyyâm-ı 'ömrüm itdi ğafletde mürür

mürür-ı eyyâm:

1. mürür-ı eyyâm:

Tarih 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Günlerin geçmesi.

Gezerek bâdiye-i ğurbeti seyyâhâne

'Âkıbet Konya'ya sevğ itdi mürür-ı eyyâm

müşâbih:

1. **müşâbih:+dür**

Gazel 186

Mısra: 5

Benzer, benzeyen.

Müşâbihdür o dendân u dehâna dinse şâyândur
Derûn-ı hoşka-i yâkût pür dür-i semîn olsa

2. **müşâbih:**

Gazel 37

Mısra: 5

Benzer, benzeyen.

Aña fî'l-cümle müşâbih diyu rây-ı ruşsat
Nazar-ı halk-ı cihân hep meh-i şevvâldadır

müşâbih ol-:

1. **müşâbih ol-:-dı**

Gazel 177

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Benzemek.

Yine Nesîb gibi vaşf-ı hüsn-i pâküñde
Müşâbih oldı hemân hâli mür-ı bî-zûra

müsâ' de-i rûzgâr:

1. **müsâ' de-i rûzgâr:+a**

Gazel 181

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Rûzgarın dînmesi.

Şağın müsâ' de-i rûzgâra aldanma
Dem-i şitâda zühür-ı bahâra aldanma

müşâhade-i hüsn-i rûy-ı pend:

1. **müşâhade-i hüsn-i rûy-ı pend:**

Gazel 108

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

(sevğilinin) yüz güzelliğini gören.

Menfûrıdur müşâhade-i hüsn-i rûy-ı pend
Mir'ât-ı kalbi beste-i jengâr olanlaruñ

müşâhede:

1. **müşâhede:+y, +e**

Kaside 5

Mısra: 6

Gözlerle izleme, seyretme.

Şâhenşâhâ bu zerreden aḥḥar Nesîb-i zâr
Didârûñı müşâhedeye ḥ'âst-kârdur

musaḥḥar:

1. **musaḥḥar:**

Rûbai 42

Mısra: 3

Boyun eḡmiş, emre amade.

Câniyle musaḥḥar hevâ-yı lebiyüz
Fermân-ber-i ḥâtem-i Süleymân'uz biz

müsâ'id:

1. **müsâ'id:**

Gazel 45

Mısra: 7

Uygun, elverişli..

Ne gûşe-gîr-i ferâḡ olmaḡa müsâ'id dil
Ne küy-ı maḡsada reftâra iḡtidârüm var

2. **müsâ'id:+dür**

Gazel 35

Mısra: 1

Uygun, elverişli.

Me'ânî fehmine feyż-i şafâ-yı dil müsâ'ididür
Ḥaḡâyıḡ bî-'aded zâhir vücûd ammâ ki vâḡiddür

müsâvî:

1. **müsâvî:+dür**

Gazel 35

Mısra: 2

Birbirinden ne fazla ne eksik olan, eşit.

Kelām-ı halkı gūş itme eger emn ise maṭlūbuñ
Şabā-veş çün geçer ester müsāvidür meḥāmiddür

muşavver:

1. **muşavver:**

Gazel 67

Mısra: 6

Nakışlanmış, süslenmiş.

N'ola ehl-i riyā 'uşşāk-veş āh eylemezlerse
Muşavver bülbül-i şeydāda feryād u enīn olmaz

müsebbib:

1. **müsebbib:**+den

Gazel 61

Mısra: 5

Sebep, vesile ve mucib olan, vücuda getiren, kuran.

Müsebbibden bilürler cümle kārı

Sivā sālibleridür Mevleviler

Müselman:

1. **Müselmān:**

Gazel 78

Mısra: 4

İslam dininden olan kimse, müslüman.

Dil sefid olmağa muḥtācdur ādem yoksa
Merd-i destār-ı sefid ile Müselmān olmaz

müşerref it-:

1. **müşerref it-:**di

Tarih 27

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflendirmek, onurlandırmak.

Müşerref itdi fetvā şadrını bir sāni-i Nu'mān
Kim oldı 'iffet ü fazlıyla zāt-ı pāk-i bī-hem-tā

müşevves:

1. **müşevves:**+dür

Gazel 128

Mısra: 8

Dağınık, perişan.

Pāy-ı himmet zaḥm-dār u menzil-i maḥşad ba'īd
Miḥnet-i hicrān ile ḥālūñ müşevveşdür göñül

müşhaf-ı hüsn:

1. **müşhaf-ı hüsn:**

Gazel 88

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güzellik kitabı.

Māh-ı nev ebrūsına taḥlīd idüp mihr-i felek
Muşhaf-ı hüsninden itmiş āyet-i nūr iḫtibās

muşib:

1. **muşib:**

Kıt'a 1

Mısra: 4

*Doğruca hedefine erişen, şaşmayan, yanılmayan, doğru,
isâbetli.*

Ḥāl-i 'ālem böyledür iki sürür itse kırān

Bir ğam-ı ṭāḳat-güdāz olur miyānına muşib

2. **muşib:**

Tarih 35

Mısra: 8

*Doğruca hedefine erişen, şaşmayan, yanılmayan, doğru,
isâbetli.*

Ben de ḳaldum Şām'da 'azm itdi anlar Ka'be'ye

Bendeğānuñ her zamān tedbiri olmazmış muşib

muşib ol-:

1. **muşib ol-:**dum

Gazel 136

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanılmamak.

Ḥadeng-i āh pertāb itmede ğāyet muşib oldum

Kemīn-i 'ışḳdan zaḥm efken-i cān-ı raḳīb oldum

müşikî:

1. müşikî:+de

Tarih 8

Mısra: 3

Müzik, müsikî.

Faziletde vera'da müşikîde ferd idi haqqa
Uşul-i devr-i kec-rev itdi ahir anı zir-efgen

müşil-i kazâ-yı behişt:

1. müşil-i kazâ-yı behişt:

Gazel 43

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Cennete ulaştıran kaza.

Saňa bu manşab olur müşil-i kazâ-yı behişt
Olursa hüşuñ eger hâkim-i medîne-i 'ömr

müş'ir-i sâl-i cülüs-ı şâh-ı mahşürü'l-livâ:

1. müş'ir-i sâl-i cülüs-ı şâh-ı mahşürü'l-livâ:

Tarih 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah'ın yardım bayrağı şahının tahta çıktığı yılı
bildiren.

Oldı şeş târih ile bu beyt-i ra'nâ ey Nesib
Müş'ir-i sâl-i cülüs-ı şâh-ı mahşürü'l-livâ

müşk-biz:

1. müşk-biz:

Tarih 4

Mısra: 8

Misk kokuları saçmak.

Büy-ı cüdiyla ru'af-âlüd olur fağfür-ı Çin
Şafha-i kâfura olsa hâmesi ger müşk-biz

müşk-i ezfer:

1. müşk-i ezfer:

Gazel 83

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Güzel kokulu misk.

Hüsni-i hulq olmaz imiş hüy-ı rediye tebdil
Müşk-i ezfer yine bir dağı dönüp hün olmaz

müşk-i türâb-ı tayyibe:

1. müşk-i türâb-ı tayyibe:+y, +i

Kaside 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Tertemiz toprağın kokusu.

Hâşâ ki büy-ı düzağ anı ide muztarib
Müşk-i türâb-ı tayyibeyi her kim ki ide şem

müşkil:

1. müşkil:+ler, +i, +n

Tarih 25

Mısra: 8

Sorun, engel, mesele, zorluk.

Oldı iki kez hıdmet-i fetvâ ile me'mür
Hâll eyledi müşkillerin âzâd u 'abîdüñ

2. müşkil:+ü, +müz, +dür

Tahmis 2

Mısra: 12

Sorun, engel, mesele, zorluk.

Biz tâlib-i esrâr-ı nikât-ı haţt-ı yâruz
Hâll eyleyenüñ bendesiyüz müşkilümüzdür

3. müşkil:+dür

Tahmis 3

Mısra: 2

Sorun, engel, mesele, zorluk.

Ne müşkildür gam-ı dünyâ ile pür-inhimâk olmak
Ne güçdür rişte-i kayd-ile şahib-insilâk olmak

4. müşkil:

Gazel 118

Mısra: 8

Sorun, engel, mesele, zorluk.

Dür-i eşk-i niyâzı pây-ı ümmide nişâr itdük
Güşâd-ı 'uqde müşkil sübhâ-i evrâddan gördük

5. **müşkil:**

Gazel 116

Mısra: 8

Sorun, engel, mesele, zorluk.

Vefâ vü merhamet ü şefkat ise eczâsı
Devâsı müşkil imiş mübtelâ-yı hicrânüñ

6. **müşkil:+dür**

Gazel 149

Mısra: 10

Güç, zor, çetin.

Şa'bdur dānāyı söyletmek Nesibā her zamān
Gevherüñ iḥrâcı müşkildür teh-i 'ummāndan

7. **müşkil:**

Gazel 207

Mısra: 9

Güç, zor, çetin.

Nesibā ḥâl-i zârüñ yâre i'lām eylemek müşkil
Beyân-ı râz-i dil taḫrîrden taḫrîrden kaldı

8. **müşkil:**

Gazel 63

Mısra: 7

Güç, zor, çetin.

Vişâl müşkil ise bâri nâme şart-ı keremdür
Teselli-i dil-i 'âşık selâm-ı sâde degüldür

müşkil ol-:

1. **müşkil ol-:-ur**

Müsemmen 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Zor, çetin olmak.

Olmasa senden kerem müşkil olur ḥâl-i 'uşât
Cân ile ḥükümñ kabûl iden olur ehl-i necât

müslim-i dîn-dâr:

1. **müslim-i dîn-dâr:+a**

Kıt'a 27

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dindar müslüman.

Müslim-i dîn-dâra şâyândur hemân merdüm demek
Beyyinât merdüm-i İslâm'un şümârıdır tamâm

Muştafâ:

1. **Muştafâ:**

Tarih 2

Mısra: 12

Özel isim.

Ola ḫahhâr-ı 'adü devletle cünd-i 'âleme
Oldı sulṭân u cihânda nâm-ver-i Şeh Muştafâ

müstağnî-i nûr-ı âfitâb:

1. **müstağnî-i nûr-ı âfitâb:**

Gazel 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güneş ışığına ihtiyaç duymama.

Meyle sâkî 'arîzuñ pür âb ü tâb itdüñ bu şeb
Mâhı müstağnî-i nûr-ı âfitâb itdüñ bu şeb

müstağrak-ı ḥ'âb-ı gaflet:

1. **müstağrak-ı ḥ'âb-ı gaflet:**

Gazel 65

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Gaflet uykusuna batmış.

Āgeh-dil olan Nesib her dem

Müstağrak-ı ḥ'âb-ı gaflet olmaz

müstağrik-ı lüccegâh-ı hayret:

1. **müstağrik-ı lüccegâh-ı hayret:**

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Hayretin engin denizine batmış.

Oldı yem-i ğamda zevrak-ı dil
Müstağrik-ı lüccegâh-ı hayret

müstağric-i keşşâf:

1. **müstağric-i keşşâf:**

Gazel 32

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Sırları ortaya çıkaran.

Ehl-i keşfüñ pāye-i ednāsını bulmaz Nesib
Gerçi zāhid ‘ilm ile müstağric-i Keşşâf olur

müstağbel:

1. **müstağbel:**

Kaside 7

Mısra: 8

Gelecek.

Hilāl-i bi‘şetinüñ luṭfına nazar ne ‘aceb
Zamān-ı māziye maḥsūd olursa müstağbel

müştāk-ı būs-ı gūşe-i dāmān:

1. **müştāk-ı būs-ı gūşe-i dāmān:** +uñ, +am

Gazel 114

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) eteğinin ucunu öpmeye arzulu (olan aşık).

Müştāk-ı būs-ı gūşe-i dāmānuñam senüñ
Pāmāl-i süm-i esb-i şitābānuñam senüñ

müştāk-ı cemāl:

1. **müştāk-ı cemāl:** +üñ

Rübai 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yüz güzelliğinin arzusu.

Müştāk-ı cemālūñ oldı mümkün vācib
‘Āşık gül-i rüyuña qadim ü ḥadis

müstaskiyen:

1. **müstaskiyen:**

Tarih 16

Mısra: 5

Karnı su toplamış.

Müstaskiyen ‘azm itdi tārīḥin Nesibā didiler
Bostān Efendi'yi ide sîr-âb cüy-âb-ı ‘aden

müstelzim:

1. **müstelzim:**

Gazel 68

Mısra: 7

Gerekli kılan, gerektiren.

Nik ü bed farkını müstelzim olan ‘aql ancak
Vaz‘-ı nā-sāz ile nā-dāna ḥacālet gelmez

müste-mend:

1. **müste-mende-em**

Müsemmen 1

Mısra: 17

Çaresiz, zavallı.

Derd-mend ü müste-mendem merḥamet-kārā
meded

Dārū-yı luṭfuñ devā-yı derd-i ‘işıyāndur senüñ

müstened:

1. **müstened:**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Dayanak.

El-meded gitsün kerem kıl çeşm-i ḳalbümünden remed
Ben ğaribe dergēhüñden ğayrı yokdur müstened

müsteski-i mahrür-ciger:

1. **müsteski-i mahrür-ciger:**

Gazel 66

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ateşi olan ciğerin su toplaması.

Deşneñe teşne olan kâni^c-ı şemşir olmaz

Āba müsteski-i mahrūr-ciger sir olmaz

mütāba'at:

1. **mütāba'at**:+dan

Kaside 7

Mısra: 11

Birine uymak, tâbi olmak.

Mütāba'atdan aña müdbirān olur ser-keş

Mezāk-ı şufraviyānda olur şeker hanzal

mutābık:

1. **mutābık:**

Rübai 25

Mısra: 2

Uygun, münasip.

Ey şāh-ı rusül netice-i ahvālüm

Olursa eger mutābık ef'ālüm

mu'tād:

1. **mu'tād:**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Alışılmış, alışmış.

Bīgāneye oldı şimdi muhtaş

Nezzāre-i çeşm-i 'işve mu'tād

mu'tād eyle-:

1. **mu'tād eyle-:**-düm

Gazel 137

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Alışkanlık haline getirmek.

Dāver-i Hātem-şiyem kân-ı kerem baħr-i 'atā

Virse şāyāndur seħā vü luṭfı mu'tād eyledüm

2. **mu'tād eyle-:**

Rübai 48

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alışkanlık haline getirmek.

Yā küre-i endişede kāl eyle sözüñ

Yā keff-i lisāna eyle mu'tād özüñ

mu'tād ol-:

1. **mu'tād ol-:**-an

Kaside 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Alışmak.

Kem-ter nigāh-ı luṭfuña mu'tād olan gedā

İtmez yesār-ı salṭanat-ı dehri mültezem

mütāla'a:

1. **mütāla'a**:+y, +a

Gazel 41

Mısra: 3

Bir işi etraflıca düşünmek, tetkik etmek.

Celāl-i hüsni hayālin kōmaz mütāla'aya

Gegerçi çeşm-i dile şüretā gelür görinür

müte'ākıb ol-:

1. **müte'ākıb ol-:**-ıcağ

Gazel 44

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Takip etmek.

Hüzñ ü şādī müte'ākıb olıcağ anda Nesīb

Eşk-i çarħ-ı gāma seyyāre değöldür de nedür

mu'teber:

1. **mu'teber:**

Gazel 63

Mısra: 5

İtibarlı, değerli.

Nihāl-i bār-ı verā luṭf-ı mīve mu'teber eyler
Kenāru büse-i ḥübān ḥilāf-ı 'āde degüldür

müte'essir:

1. **müte'eşsir:**

Gazel 68

Mısra: 3

Bir olaydan etkilenmiş; hüzenlenmiş.

Cāhil olmaz müte'eşsir suḥan-ı ḥikmetden
Āb-ile heyzüm-i nā-ḳābile ḥuzret gelmez

müteheyyi:

1. **müteheyyi:**

Gazel 15

Mısra: 5

Hazırlanan; hazır.

Taḥrīme-i 'irfāna olursın müteheyyi
Ger zāhirüñi ṭāhir ide āb-ı şerī'at

mü'temin-i mülk-ārā:

1. **mü'temin-i mülk-ārā:**

Tarih 12

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Devleti süsleyen güvenilirlik.

Şeh-i iklim-i hüner mālīk-i gencine-i fażl
Dāver-i cūd-şiyem mü'temin-i mülk-ārā

mu'terif:

1. **mu'terif:**

Gazel 124

Mısra: 11

İtiraf eden.

Hemān noḳşānuña ol mu'terif işrārı terk eyle
Zarar virmez işābet eyle gāhī gāh sāhī ol

mütesellī ol-:

1. **mütesellī ol-:-maz**

Gazel 171

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Teselli bulmak.

Lezzet-çeş-i dūşnām-ı leb-i la'li o şūḥuñ
Olmaz mütesellī ne ḳadar mültefit olsa

mutlak:

1. **mutlak:**

Gazel 142

Mısra: 10

Kayıtsız, şartsız.

Göñül ser-menzil-i āzādegīye irmek isterseñ
Hemān mutlak giriftār-ı ḳuyūd-ı 'ālem olmazsın

mutribā:

1. **mutribā:-na**

Gazel 26

Mısra: 5

Ey çalgıcı.

Meded sākī irişdür mutribāna cām-ı şahbāyı
Açılsun gül görüp ol bülbülān-ı ḥōş-nevā bir bir

mutrib-i cān-süz:

1. **mutrib-i cān-süz:**

Gazel 115

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Can yakan çalgıcı.

Bu nağme-i ḥünin nedür ey mutrib-i cān-süz
Beñzer ki ola rişte-i cān perde-i sāzuñ

mutrib-i dem-sāz:

1. **mutrib-i dem-sāz:**

Gazel 202

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aynı ahenkte, etkileyicilikte söyleyebilen sâzende.

Bu bezme sâkiyâ ol muṭrib-i dem-sâz gelmez mi
‘Aceb güş-ı dile âvâze-i şehnâz gelmez mi

muttakî:

1. **muttakî:**

Tarih 13

Mısra: 5

*İttika eden, sakınan, çekinen; Allah'tan korkup
menâhîden içtinap eden.*

Muttakî perhîz-pişe kâşif-i râz-ı derûn
Keşfi ehl-i Saḳız'ıñ ağızında olmışdı mesel

muttaşıl ol-:

1. **muttaşıl ol-:-a**

Kaside 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Yan yana, bitişik olma.

Şad-kâfile şalât u selâm ola muttaşıl
Rûḥ-ı rasûle âl ile aşḥâba daḥi hem

müttehem:

1. **müttehem:**

Kaside 2

Mısra: 8

Kabahatli, suçlu.

Mümkin degül ihâḥa o sırr-ı daḳıḳı kim
İdrâk ü fehm ü ‘aql olur ol fende müttehem

müttehid:

1. **müttehid:**

Gazel 101

Mısra: 1

Birlik, birliktelik.

Olurdum müttehid yâr ile aḡyâr olmasa mâni‘
Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi ḥâr olmasa mâni‘

mütün-ı erba‘a:

1. **mütün-ı erba‘a:**

Müfret 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Haneḳi fıkhında muteber kaynak olarak kabul edilen,
özet halindeki dört kitaba verilen addır.*

‘Unşur-ı fiḳh-ı şerif oldı mütün-ı erba‘a
Ḥıṭṭa-i dîn-i mübîn içre ḥuşün-ı erba‘a

muvaḳḳ eyle-:

1. **muvaḳḳ eyle-:-di**

Tahmis 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başarılı kılmak.

Muvaḳḳ eyledi Ḥaḳḳ intibâha
Teveccüh eyledük bâb-ı ilâh'a

muvaḳḳ:

1. **muvaḳḳ:**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Münasip, uygun.

Bimâra baḳar ṭabîb-i ḥâzıḳ
Derd elindedür devâ muvaḳḳ

mûy:

1. **mûy-ı**

Kaside 6

Mısra: 8

Kıl, saç teli.

Eşer-i ḳahrı eger ḥâṭırına itse ḥuṭûr
Cesed-i düşmene her mûyü birer ḥançer olur

2. **mûy:**

Gazel 167

Mısra: 9

Kıl, saç teli.

Ne sihr itmiş ki bir mÿy ÷zre itmiş bir kemer peydā
İnanmazsañ nigāh eyle miyānında nitāk ÷zre

mÿyesser ol-:

1. **mÿyesser ol-:-ma, -di**

Tahmis 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kolay olmak.

Mÿyesser olmadı olmak vuşÿl-i kām ile fā'iz
Bahār-ı bāğ-ı dilden kaç'ı peyvend itmişüzdür biz

mÿy-ı miyān:

1. **mÿy-ı miyān:ı**

Gazel 195

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İnce bel.

Evşāf-ı hÿsn-i yārde inkār iden baña
Mÿy-ı miyānı vaşfına geldükde dir belı

mÿy-ı ser ü ebrü:

1. **mÿy-ı ser ü ebrü:**

Kaside 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Baştaki saç ve kaş.

Yā niceye dek ırra-i hÿbāna ta'alluğ
Ağardı bu sevdā ile mÿy-ı ser ü ebrü

mużtarib:

1. **mużtarib:**

Kaside 2

Mısra: 9

Sıkıntılı, ızdıraplı.

Hāşā ki bÿy-ı dūzağ anı ide mużtarib
Müşk-i tÿrāb-ı tayyibeyi her kim ki ide şem

mÿzdād:

1. **mÿzdād:**

Gazel 16

Mısra: 5

Artmış, çoğalmış, ziyadeleşmiş.

İzţırāb-ı dili mÿzdād ider āh-ı serdüm
Şÿriş-i lÿcce-i deryāya havādur bā'iş

mÿzdād ol-:

1. **mÿzdād ol-:-di**

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Artmak, çoğalmak.

Sen cevrüñi eyledükçe efzün
Şevk-ı dil-i pÿr-ğam oldı mÿzdād

mÿzehheb:

1. **mÿzehheb:**

Mesnevi 2

Mısra: 9

Tezhip olunmuş, altınla yıldızlanmış.

Tā hÿlkuñı idesin mÿzehheb
Kāmillere olasin muğarreb

mÿzeyyen eyle-:

1. **mÿzeyyen eyle-:-di**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslemek, bezemek, tezyin etmek.

Rÿh ile ol dem ki Hāğğ ārāyiş-i ten eyledi
Çār-sÿ-yı cānı mihrüñle mÿzeyyen eyledi

mÿzeyyen id-:

1. **mÿzeyyen id-:-üþ**

Kıt'a 22

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Süslemek, tezyin etmek.

Ḳabrini idüp seng-i müzehheble müzeyyen
Faḥr itmededür gör eyle daḥi fuḳarāya

2.3.16. N

nā-bedīd id-:

1. nā-bedīd id-:-e

Terci-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmez kılmak, değersizleştirmek, yok etmek.

Kesmem Nesīb cürm-ile gufrāndan ümīd
Ḥurşīd tā zālām-ı ŧebi ide nā-bedīd

nā-bedīd ol-:

1. nā-bedīd ol-:-dı

Kıt'a 21

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Görünmemek, kaybolmak, yok olmak.

Ebr aña gele nā-bedīd oldı
Naẓar it cirm-i mihr-i envere kim

Nābi-i mu'ciz-beyān:

1. Nābi-i mu'ciz-beyān:+a

Gazel 67

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Mucizeler anlatan Nābi.

Naẓire Nābi-i mu'ciz-beyāna saña muḥtaşdur
Nesībā āferīn ḡab'ıñ gibi siḥr-āferīn olmaz

nā-çār:

1. nā-çār:

Gazel 30

Mısra: 6

Çaresiz, âciz, dertli.

Dükendi şabr u ārām u çarār u rāḡatum cümle
Figān itmek ser-i küyında nā-çār olduğumdandır

nā-çār ol-:

1. nā-çār ol-:-an, -lar, -uñ

Gazel 108

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Çaresiz olmak.

Eyler aḡa merāmını Ḥaḳ zār olanlaruñ
Maḳbūldür du'āları nā-çār olanlaruñ

nā-dān:

1. nā-dān:+a

Gazel 68

Mısra: 8

Cahil, akılsız.

Nik ü bed farkını müstelzim olan 'aḳl ancak
Vaẓ'-ı nā-sāz ile nā-dāna ḡacālet gelmez

2. nā-dān:+ı

Gazel 79

Mısra: 5

Cahil, akılsız.

Ḥār-ı ḡırmān ider āzürde o nā-dānı kim
Dest-i 'ıbretle bu gülzārda gü-l-çin olmaz

3. nā-dān:+a

Gazel 130

Mısra: 1

Cahil, akılsız.

Ümīd-i sūd ile nā-dāna ilticā idemem
Nuḳūd-ı 'ömri bu sevdā-ile hebā idemem

4. nā-dān:+a

Gazel 141

Mısra: 6

Cahil, akılsız.

Nedendür ehl-i hüner saña dūr olup ey meh
Şiḡıhr-i dūn gibi nā-dāna mihrībān olasın

5. nā-dān:

Gazel 45

Mısra: 5
Cahil, akılsız.

‘Aceb mi ursa baña seng-i ʿa‘ne her nā-dān
Ki naḥl-i ma‘rifetüm bü'l-‘aceb semārum var

nā-dīde:

1. nā-dīde:

Gazel 199

Mısra: 10

Çok değerli; ender.

Gördük nüsaḥ-ı miḥneti ser-cümle Nesibā
Nā-dīde fen-i ‘ışḡda bir bāb mı ḳaldı

nādim ol-:

1. nādim ol-:-ur

Kıt'a 24

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Pişman olmak, pişmanlık duymak.

Ḥāmūşluḡa nādim olur görmedüm ammā
Güftārına çok kerre peşimān olur ādem

nādir:

1. nādir:

Gazel 164

Mısra: 3

Eşsiz, nadir.

Bir ‘aceb nādir pesend üşḡfe-gār-ı ḥaşretem
Dūd-ı āhum sünbül-i destār-ı gerdün olmada

2. nādir:

Kıt'a 4

Mısra: 5

Eşsiz, nadir.

Nādir mişāl ḥulḡ-ı ḥüsün tāb-ı mihr ise
Ġaym-ı havā tekāsüri güyā zemīmedür

3. nādir:+e

Gazel 69

Mısra: 7

Eşsiz, nadir.

Bizüz ol nādire gül-naḥl-i gülistān-ı hüner
Şüre-i baḥt-ı siyāh üzre zuhūr eylemişüz

nādire-gü:

1. nādire-gü:

Gazel 55

Mısra: 10

Nükteli sözler söyleyen.

Güş eyleyüp Nesib sözüñ ḳudsiyān didi
Ḥaḳḳā bu güne nādire-gü şā‘ir az olur

nāf:

1. nāf:+u, +muz

Gazel 84

Mısra: 4

Göbek.

Basduḡ o dem ki kevine ḳadem māder-i ḳazā
Ḳaḡ itdi tiḡ-ı derd-i maḥabbetle nāfumuz

nāfi‘:

1. nāfi‘:+i, +n

Mesnevi 2

Mısra: 13

Faydālī, kārlı.

‘İlmün daḡi nāfi‘in recā ḳıl
Üstād-ı edibe ilticā ḳıl

nāgāh:

1. nāgāh:

Gazel 73

Mısra: 6

Ansızın, aniden.

Ney ü ḡanbūr hem-āheng idi cānān ise mest
Geldi bezm-i meye nāgāh raḳīb-i nā-sāz

2. **nāgāh:**

Gazel 155

Mısra: 10

Ansızın, aniden.

Baht-ı siyāhına niçe dāğ olmasun Nesīb
Nāgāh rüy-ı dilber-i haṭṭ-āverin gören

3. **nāgāh:**

Gazel 170

Mısra: 2

Ansızın, aniden.

Maḫrūn olursa da'vet-i 'āşık icābete
Cezb eyler ol perī daḫi nāgāh şoḫbete

nağam:

1. **nağam:**

Kaside 2

Mısra: 8

Nağmeler.

'Arz-ı hüner degül ğarazum 'arz-ı ḫāldür
TekrİR ḳāfiyeyle ne ğam eylesem nağam

nāgeh:

1. **nāgeh:**

Tarih 13

Mısra: 7

Ansızın, aniden.

Rūḫı pervāz itdi nāgeh gülsitān-ı vaḫdete
İtdi ḫāristān-ı fāniden ferāgat çekdi el

2. **nāgeh:**

Tarih 9

Mısra: 6

Ansızın, aniden.

Bu zevkuñ kimse idrāk itmedi mislin bu 'ālemde
Meger 'āşık ola nāgeh reside vaşl-ı cānāna

3. **nāgeh:**

Tarih 19

Mısra: 11

Ansızın, aniden.

Olinca münhedim nāgeh dil-i 'uşşāk-ı şeydā-veş
Peyām-ı inhidāmından yıkıldı ḫāṭır-ı dünyā

nāgehān:

1. **nāgehān:**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Ansızın.

İtdi beni nāgehān bu gerdün
Sen cilve-fürüş nāza meftün

nāgeh-resi-i tündi-i seyl-āb:

1. **nāgeh-resi-i tündi-i seyl-āb:**

Gazel 71

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ansızın gelen şiddetli sel.

Eşkümden o şūḫ olsa hirāsān ne 'aceb kim
Nāgeh-resi-i tündi-i seyl-āb unudılmaz

nağme:

1. **nağme:+ler, +i**

Kıt'a 5

Mısra: 6

Ezgi, makam, âhenk; güzel ses.

Nağş-ı Mānī'yi ider dest-efşān
Nāyda nağmeleri Behzāduñ

nağme-i derd ü elem:

1. **nağme-i derd ü elem:**

Gazel 90

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Elem ve derdin nağmesi, ezgisi.

Yetişdi evc-i çarḫa şit-i āh-ı āteş-efşānum
Meger āvāregān-ı 'ışka ḳayd-ı mesken olmazmış

nağme-i dil-süz-ı gām:

1. nağme-i dil-süz-ı gām:

Gazel 187

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönlü yakan gam dolu ezgi.

Höşâ o nağme-i dil-süz-ı gām ki mazmünü
Felek didükleri gaddârdan şikâyet ola

nağme-i Firruilalah:

1. nağme-i Firruilalah: -uñ

Gazel 132

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Allah'a doğru koşmanın ezgisi. (o halde) Allah'a doğru
koşun Zariyat 50. ayetine iktibas edilmiştir.*

Her bün-i müyumda şad güş olmayınca bilmedüm
Nağme-i Firruilalahuñ mağâm-ı remzini

nağme-i hünin:

1. nağme-i hünin:

Gazel 115

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kanlı ezgi.

Bu nağme-i hünin nedür ey muṭrib-i cān-süz
Beñzer ki ola rişte-i cān perde-i sāzuñ

nağme-i ney:

1. nağme-i ney:

Gazel 67

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Neyin nağmesi.

Gerekdür süz-ı sine-däg-ı dil te'sîr-i güftâra
Anuñ-çün her şadâ çün nağme-i ney âteşin olmaz

nâ-ḥalef-i gedâ-ṭabî'at:

1. nâ-ḥalef-i gedâ-ṭabî'at:

Gazel 65

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dilenci yaratışlı olan soya çekmez.

Her nâ-ḥalef-i gedâ-ṭabî'at
Şâyeste-i şadr-ı devlet olmaz

naḥcîr:

1. naḥcîr:+e

Gazel 94

Mısra: 4

Av (aşık bağlamında kullanılmıştır.).

Bî-hüde degül cünbüş-i bāl ü per-i müjgân
Şehbâz-ı nigâhuñ yine naḥcîre şarılmış

naḥcîr-i dām-ı zülf-i müşkîn:

1. naḥcîr-i dām-ı zülf-i müşkîn:

Gazel 147

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mis kokulu zülfün tuzağının avı.

Çok zamândur âşiyân-ı sineden âvâredür
Murğ-ı dil naḥcîr-i dām-ı zülf-i müşkîn olmasun

naḥl:

1. naḥl:+üñ

Gazel 197

Mısra: 12

Fidan.

Ben ol ber-çîn-i bāğ-ı feyz-i Ḥaqq'am ki Nesîb irmez
O naḥlüñ bergine erbâb-ı nazmuñ dest-i kütâhı

naḥl-i berümend-i ârzü-yı vişâl:

1. naḥl-i berümend-i ârzü-yı vişâl:

Gazel 187

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) kavuşma arzusunda yetişen fidan.

Höşâ o naḥl-i berümend-i ârzû-yı vişâl
Ki bāğ-ı ye'sde hep berg ü bārı ḥasret ola

naḥl-i dil:

1. **naḥl-i dil:**+i, +n, +de

Gazel 84

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Gönül fidanı.

Naḥl-i dilinde mīve-i şādī 'adīm olur
Kām-āver olsa daḥi Nesībā ḥilāfumuz

naḥl-i ma'rifet:

1. **naḥl-i ma'rifet:**+ü, +m

Gazel 45

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Becerikli fidan.

'Aceb mi ursa baña seng-i ṭa'ne her nā-dān
Ki naḥl-i ma'rifetüm bü'l-'aceb semārum var

naḥl-i mevzün:

1. **naḥl-i mevzün:**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Düzgün fidan (sevgilinin boyunu tasviren).

Allāh'ı severseñ eyle inşāf
Ey bāğ-ı bahāda naḥl-i mevzün

naḥl-i mīve-dār-ı vefā:

1. **naḥl-i mīve-dār-ı vefā:**+y, +uz

Gazel 125

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sadakatin meyvesi bol fidanı.

Ol naḥl-i mīve-dār-ı vefāyuz ki rüzgār
Dökdi zemīne bergümüzi bārumuz degül

naḥl-i temennā:

1. **naḥl-i temennā:**+y, +a

Gazel 30

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Arzu fidanı.

Nigāh-ı bāğ-ı didār-ı dil-ārādan bu maḥrūmī
Bir naḥl-i temennāya ṭaleb-kār olduğumdandır

naḥl-i Tūr:

1. **naḥl-i Tūr:**

Kaside 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Tūr Dağı'nın fidanı.

Mihr-i çarḥ-ı 'izzinüñ bir zerresidür āfitāb
Her sütünü ravza-i pür-nürünüñ bir naḥl-i Tūr

nā-ḥudā:

1. **nā-ḥudā:**+y, +ı

Gazel 58

Mısra: 10

Kaptan.

Gönül dürüst gerek kim müfid ola tedbir
Şikeste zevraḥ için nā-ḥudāyı neylerler

nā-ḥudā:

1. **nā-ḥudā:**

Gazel 41

Mısra: 12

Kaptan.

Görinmez oldu dime sāḥil-i ümīd Nesīb
Bu zevraḥa yine bir nā-ḥudā gelür görünür

2. **nā-ḥudā:**+st

Gazel 106

Mısra: 6

Kaptan.

Her zāt-ı bī-ḥired k'ola evzā'ı dil-ḥırāş
Beñzer hemān o zevraḥa kim nā-ḥudāası yok

nāḥun-ı engüşt-i hüner-perver:

1. nāḥun-ı engüşt-i hüner-perver:

Kaside 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hüner sahibinin parmak tırnakları.

Meger ol nāḥun-ı engüşt-i hüner-perver kim
Kātib-i na't-i şafā-küster-i peygamber olur

nāḥun-ken-i şîr-i ner:

1. nāḥun-ken-i şîr-i ner:

Kaside 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Erkek aslanın tırnağını sökmek.

‘Uḳde ber ‘uḳde ki reşk-āver-i seng-i ḥāre
‘Uḳde ber ‘uḳde ki nāḥun-ken-i şîr-i ner olur

nāḥun-zen:

1. nāḥun-zen:

Gazel 30

Mısra: 9

Tırnak batıran, yara açan (Mecazen üzen, yaralayan).

Nesībā sözlerüm nāḥun-zen olmaḳ cān-ı ‘uṣṣāḳa
Ney-āsā derd-i ‘ıṣḳıyle dil-efgār olduğumdandır

2. nāḥun-zen:

Gazel 90

Mısra: 5

Tırnak batıran, yara açan (Mecazen üzen, yaralayan).

Güle ammā hezāruñ nālesi nāḥun-zen olmazmış
Çerāğın mihr ü mehden yaḳsalar bulmaz yine revnaḳ

nā‘il:

1. nā‘il:

Gazel 35

Mısra: 4

*İsteddiği şeye erişen, arzu ettiğini ele geçiren, murâdına
eren.*

Ten ü cānı fedā it dergeh-i şāh-ı muḥabbetde
Eger nā‘il olursañ vaşl-ı yāre ḥōş ‘avāyiddür

nā‘il-i ‘irfān:

1. nā‘il-i ‘irfān:

Gazel 78

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İrfana kavuşma.

Ketm-i esrār-ı şehenşāh ider elbette nedim
Güft ü güy ile kişi nā‘il-i ‘irfān olmaz

nā‘il-i vuşlat:

1. nā‘il-i vuşlat: +ı

Gazel 39

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kavuşma isteğine ulaşmak.

Nā‘il-i vuşlatı ol māh-ı hilāl-ebrünuñ
Evvelin rüz-ı meh-i rüzedede bayram eyler

nāka-keş-i maḥmil:

1. nāka-keş-i maḥmil:

Tahmis 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Osmanlı halifesinden her hac mevsiminde Ka'be'ye
gönderilen armağan takımını çeken devenin ipi.*

Vaşluñ hevesi rāh-ber-i kāmilümüzdür
‘ıṣḳ-ı ezeli nāka-keş-i maḥmilümüzdür

nā-kām:

1. nā-kām: +u, +m

Gazel 45

Mısra: 1

Maksadına erişememiş; nasipsiz; zavallı.

Vaḫanda kürbet-i ğurbet çeker o nā-kāmum
Ne düşmenüm ne şadiḳ-ı ḥulūş-kārüm var

2. **nā-kām:**+luk

Gazel 189

Mısra: 7

Maksadına erişememiş; nasipsiz; zavallı.

Nā-kāmluk ki maṭlabıdur anlarıñ n'ola
Yeksān olursa sūd u zarar Mevleviler'e

nakd-i cān:

1. **nakd-i cān:**+ı

Gazel 190

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Can sermayesi.

Destinde nakd-i cānı varup reh-güzārına
‘Arz-ı ḥulūş eyledi ‘āşık nigārına

nakd-i cevr:

1. **nakd-i cevr:**

Gazel 72

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Eziyet sermayesi.

Nakd-i cevr ü luṭf-ı gerdünuñ ‘ayārın görmüşüz
Bāğ-ı dehrüñ hem gülin hem zaḥm-ı ḥārın görmüşüz

nakd-i dil:

1. **nakd-i dil:**+e

Rübai 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül sermayesi.

V'ey şāh-ı erike-i şefā‘at kerem it
Vir nakd-i dile sikke-i dāğuñla revāc

nakd-i eşk-i bī-revāc u kem-bahā:

1. **nakd-i eşk-i bī-revāc u kem-bahā:**

Gazel 198

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Değersiz ve kıymetsiz gözyaşı sermayesi.

Gözümde nakd-i eşk-i bī-revāc u kem-bahā düşdi
Bahā-yı kâle-i vaşl olmadı bāzār-ı ‘ışk içre

nakd-i eşk-i dide:

1. **nakd-i eşk-i dide:**+süz

Gazel 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gözyaşı parası.

Akça dökseñ derdini ta‘dād için ‘āşıklarıñ
Fehm olunmaz nakd-i eşk-i didesüz bu mācerā

nakd-i hüner:

1. **nakd-i hüner:**

Gazel 58

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Marifet/hüner akçesi.

Elünde nakd-i hüner var ise meydāna gelür
Metā‘-ı kes-meḥar-ı i‘tināyı neylerler

nakd-i hūş:

1. **nakd-i hūş:**+ın

Gazel 159

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Akil sermayesi.

Müft bir kār görilmez ğamı def‘ itmez eger
Bāde ‘ayyāşlarıñ almasa nakd-i hūşın

nakd-i kabül:

1. **nakd-i kabül:**

Gazel 168

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kabul sermayesi.

Bulunur nakd-i kabül ile ḥaridārı Nesīb
Kâle-i kârgēh-i ṭab‘-ı sūḥandāne göre

naqd-i nifak-ı rāyic-i bāzār:

1. **naqd-i nifak-ı rāyic-i bāzār:**+u, +muz

Gazel 125

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Rağbet gören çarşının iki yüzlülük sermayesi.

Kālā-fürüş-ı sük-ı hülüşüz ki dā'imā

Naqd-i nifak-ı rāyic-i bāzārımız degül

naqd-i nigh-i 'āşık:

1. **naqd-i nigh-i 'āşık:**+a

Gazel 97

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşığın bakışının akçesi.

Naqd-i nigh-i 'āşıkā düzdide ta'arruz

Dest-i nigh-i şu'bede-perdāzuña maḥşūş

naqd-i niyāz:

1. **naqd-i niyāz:**

Gazel 73

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yalvarma, yakarma akçesi.

Yine ol ḥ'āce-i ḥüsnîyle nizā' oldı dirāz

Kāle-i nāza vefā eylemedi naqd-i niyāz

naqd-i 'ömr:

1. **naqd-i 'ömr:**

Gazel 79

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ömür sermayesi.

Kimdür ol kim ola dāmād-ı 'arūs-ı dünyā

Naqd-i 'ömr ile edā-kerde-i kābîn olmaz

naqd-i revān:

1. **naqd-i revān:**+ı

Gazel 173

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Can sermayesi.

Metā'-ı vuşlata naqd-i revānı itse ḳabül

İderdi reşk hele sūdumuz ziyānumuza

naqd-i sirişk:

1. **naqd-i sirişk:**+in

Gazel 104

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gözyaşı sermayesi.

Ol dehān-ı tengden ḥarf-i vefā almış mı var

Yoğ yere naqd-i sirişkin itmesün 'āşık telef

2. **naqd-i sirişk:**+i

Gazel 153

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gözyaşı sermayesi.

Düketdi yoğ yere naqd-i sirişki dide-i ter

Hemişe gāh miyān geh dehen ḥayālinden

naķib ol-:

1. **naķib ol-:-dı**

Tarih 26

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bir cemaatin başı, yardımcı olmak.

Beşāretler hele ey āl-i Aḥmed kim naķib oldı

Fazilet menba'ı aḥlāk kāmı ercümendüñüz

nākıs:

1. **nākıs:**

Gazel 83

Mısra: 5

Bir konu hakkında bilgisi yetersiz olan.

Pāymāl olmağıla ehl-i dil olmaz nākıs

Ḥāke de düşse yine ḳadr-i güher dün olmaz

2. **nākış:**

Gazel 68

Mısra: 1

Bir konu hakkında bilgisi yetersiz olan.

Zu‘m ile nākış olan zāta meziyyet gelmez

Mālihulyā ile hīç ādeme devlet gelmez

3. **nākış:**

Kıt'a 25

Mısra: 3

Bir konu hakkında bilgisi yetersiz olan.

Kāmili kıllet-i māl ile ıtarlar nākış

Nākışa vefret-i dünyā ile dirler kāmil

4. **nākış:+a**

Kıt'a 25

Mısra: 4

Bir konu hakkında bilgisi yetersiz olan.

Kāmili kıllet-i māl ile ıtarlar nākış

Nākışa vefret-i dünyā ile dirler kāmil

nākış kal-:

1. **nākış kal-:-ma**

Kaside 8

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Eksik kalmak.

Şakın zu‘m u pendār ile ıalma nākış

Şakın ‘ucb ile olma rüsvāy-ı ‘ālem

nākışān:

1. **nākışān:**

Gazel 149

Mısra: 7

Eksiklikler, kusurlar.

Birbirinden iki yāri nākışān eyler cüdā

Naķş-ile gider tesāvi keffe-i mīzāndan

nakkāş-1 ezel:

1. **nakkāş-1 ezel:**

Rūbai 13

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Başlangıcı olmayan nakkaş, Allah (cc).

Naķķāş-1 ezel sevād-1 zıll-1 pākūñ

Hūrān-1 behište merdüm-i ‘in itmiş

nakl:

1. **nakl:**

Gazel 127

Mısra: 9

İletmek.

Meclis-be-meclis itdi Nesībā hezār nakl

Dünyāyı ıutdı zemzeme-i kıil ü kıal-i gül

nakl it-:

1. **nakl it-:-dür, -ür**

Tarih 30

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nakletmek, götürmek, aktarmak.

Şadrdan şadra seni ikrām için nakl itdürür

Oldığıçün şāh-1 dehrūñ dil-peşendi ‘ilm-ile

nakl-i ser-encām:

1. **nakl-i ser-encām:**

Gazel 39

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sonucu aktarmak.

İnkılābāt-1 dem-i şayf u şitādan söz açup

Güllere murğ-1 çemen nakl-i ser-encām eyler

naķş:

1. **naķş-ile:-ile**

Gazel 149

Mısra: 8

Naķş; süsleme, resim, işleme, tasvir.

Birbirinden iki yāri nākışān eyler cüdā
Naķş-ile gider tesāvī keffe-i mizāndan

naķş id-:

1. naķş id-:-üþ

Mesnevi 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıþ İfade**

Naķş etmek, yazmak.

Ma' nāsını naķş idüp zamīre
Dā'im nazar it kelām-ı Pīr'e

naķş it-:

1. naķş it-:-düm

Gazel 137

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıþ İfade**

Naķşetmek, süslemek.

Şafha-i çeşmümde naķş itdüm hayāl-i yāri ben
Bisütün-ı ğamda kārüm reşk-i Ferhād eyledüm

naķş u nigār:

1. naķş u nigār: +i, +n, +a

Gazel 190

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Süs ve güzellik.

Tıflāne ārzü niçe berā-yı Nesīb-i zār
Dehrüñ nezāre eyleme naķş u nigārına

naķş-ı cebīn:

1. naķş-ı cebīn:

Gazel 9

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Alın yazısı.

Rehber yeter bu rāhda naķş-ı cebīn saña
Eyle hemān şitāb

naķş-ı cihān-āsā:

1. naķş-ı cihān-āsā:

Gazel 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünyanın süsü gibi.

Gözümden eşk-i hasret düşmede naķş-ı cihān-āsā
Gönülden fikr-i vuşlat çıkmada ümmīd-i cān-āsā

naķş-ı hüsn:

1. naķş-ı hüsn: +üñ, +e

Gazel 29

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzellik naķşı.

Ne kāfir itse nazar naķş-ı hüsnüñe ey büt
Perestiş-i şanem-i sü menāta nāz eyler

naķş-ı māñi:

1. naķş-ı māñi: +y, +i

Kıt'a 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Çinli ressam Mani'nin çizdiği resim.

Naķş-ı Māñi'yi ider dest-efşān
Nāyda nağmeleri Behzāduñ

naķş-ı süm-i esb:

1. naķş-ı süm-i esb: +üñ

Rübai 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

At toynağının işlemesi.

Naķş-ı süm-i esbüñ oldu hurşīd ü kamer
Evvel yeke süvār çarĥ-ı peymāsın kim

nāl ol-:

1. nāl ol-:-dı

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Çok zayıflamak, ipince bir hal almak.

Nāl oldı vücūd-ı za'f-perver
Kalmadı firāka tīb u tākāt

nāle:

1. **nāle:+müz**

Gazel 48

Mısra: 2

İnilti, , feryat.

Āhumuz şahid-i te'sîri der-āgüş eyler
Nālemüz Zühre-i hınyā-geri hāmüş eyler

2. **nāle:+müz**

Gazel 53

Mısra: 8

İnilti, , feryat.

Vuşlatuñ gibi muhāl isterüz olsa ne 'aceb
Nālemüz gibi du'āmuz dañi mehcür-ı eser

3. **nāle:+si**

Gazel 90

Mısra: 5

İnilti, , feryat.

Güle ammā hezāruñ nālesi nāhun-zen olmazmış
Çerāğın mihr ü mehden yaqsalar bulmaz yine revnağ

4. **nāle:+müz**

Gazel 207

Mısra: 1

İnilti, , feryat.

Hücüm-ı derd ü gamla nālemüz te'sîrden kaldı
Bizüm aḥvālümüz şimdengerü tedbirden kaldı

5. **nāle:**

Gazel 58

Mısra: 5

İnilti, , feryat.

Qad-i ḥamīde ile nāle besdür ehl-i dile
Semā^c-ı zemzeme-i çeng ü nāyı neylerler

6. **nāle:**

Gazel 96

Mısra: 6

İnilti, , feryat.

Dāğ-ı dildür nāme-i nāyı ciger-süz eyleyen
Nāle bī-zaḥm-ı derün olsa eşerden dūr imiş

7. **nāle:**

Gazel 1

Mısra: 7

İnilti, inleme, feryat.

Bizüm-çün nāle vü ser-geşteğī vü girye dā'imdür
Kenār-ı cūybār-ı miḥnetüñ dülābiyuz cānā

8. **nāle:+m, +e**

Gazel 16

Mısra: 1

İnilti sesi.

Nāleme bir gül-i gülzār-ı bahādur bā'ış
Giryeme bir şeh-i iklīm-i cefādur bā'ış

nāle it-:

1. **nāle it-:-sek**

Gazel 28

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Feryat etmek.

Ser-i küyuñda ey gül nāle itsek olma rencide
Fiğān-ı 'andelibān ziver-i şaḥn-ı gülistāndur

2. **nāle it-:-sek**

Gazel 28

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Inlemek.

Ser-i kũyũnda ey gül nāle itsek olma rencide
Figān-ı 'andelibān zīver-i ŧaħn-ı gũlistāndur

nāle-i ney:

1. nāle-i ney:

Kıt'a 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ney inlemesi, ney sesi.

Nāle-i ney ki ğdādur rūħa
Bunda zevk yok iken ecsāduñ

na'leyn:

1. na'leyn:+ler

Kıt'a 4

Mısra: 3

Bir çift ayakkabı.

Na'leynler ile gezmede ħalk-ı cihān bütũn
Gũyā çehār pāy ile merdũm behimedũr

na'l-i sũm-i esb:

1. na'l-i sũm-i esb:

Gazel 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

At toynağının nali.

Sũvār olsañ semendũñ eblağ-ı gerdũna nāz eyler
ŧatar na'l-i sũm-i esbũñ meh-i tābāna istiğnā

nāliŧ:

1. nāliŧine:+i, +n, +e

Gazel 208

Mısra: 5

İnilti, inleme, figan.

Deger mi nāliŧine 'andelib-i nālānuñ
Zamān-ı zũd-ı zevāl-i bahārı gördũñ mi

nāliŧ-ger it-:

1. nāliŧ-ger it-:-di

Kaside 5

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İnleyen eylemek.

Nāliŧ-ger itdi bũlbũl-i zārı fũsũn ile
Gũyā benefŧe gũlŧene ħaŧŧ-ı 'izardur

nām:

1. nām:+ı

Kaside 10

Mısra: 13

Ad.

Revā mıdur k'ola derviš nāmı kendisi 'āmī
Ne vech ile vara rũz-ı cezāda maħzar-ı PİR'e

2. nām:+ı, +n, +a

Kaside 10

Mısra: 15

Ad.

Dinildi nāmına mağz-ı kelām-ı ħazret-i Bārī
'Uħũl-i nākıŧa maħcũbdur bu sırr-ı ħaŧire

3. nām:+ı, +n, +ı

Kaside 7

Mısra: 3

Ad.

O zāt-ı pāk ki yād itse nāmını rıdvan
İder dehānını kevserle ŧũst ü ŧũ evvel

4. nām:

Kaside 8

Mısra: 2

Ad.

Esir olma bir nām-ı ħuŧke ŧaħn kim
Olur nām için dil-ħırāŧide ħātem

5. nām:+ı

Gazel 178

Mısra: 8
Ad.

Hem şohbet-i gül h̄ār-ı pür-âzârdur ammâ
Oldı yine murğ-ı seherüñ nâmi keşide

nā-maḥal:

1. **nā-maḥal:**

Gazel 184

Mısra: 3

Uygun olmayan; layık olmayan.

Nā-maḥal cevriyle itdi lāle-veş h̄ūn bağrumı
Ol nev-āmūz-ı cefāya dāğ-dāram āh āh

2. **nā-maḥal:**

Gazel 69

Mısra: 9

Uygun olmayan; layık olmayan.

Nā-maḥal h̄'āhiş-i vuşlatla Nesibā āḥir
Kendimüz ḥāk-i derinden daḥi dūr eylemişüz

3. **nā-maḥal:**

Kıt'a 18

Mısra: 1

Uygun olmayan; layık olmayan.

Nā-maḥal güftāra āğāz eyleme mecnūn gibi
Bī-hüde sözdür kişinüñ pāyesin dūn eyleyen

nā-ma'ḷūm:

1. **nā-ma'ḷūm:**

Kaside 7

Mısra: 1

Bilinmez, gizli, saklı.

Kitāb-ı dānişinüñ intihāsı nā-ma'ḷūm
İki şaḥifesidür nüşḥa-i ebedle ezel

nām-dār ol-:

1. **nām-dār ol-:-maz**

Gazel 149

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
Şöhretli olmak.

Rev-be-rāh-ı ğurbet ol mehcūr olup yārāndan
Nām-dār olmaz güher dūr olmayınca kāndan

nāme:

1. **nāme:**

Gazel 63

Mısra: 7

Mektup.

Vişāl müşkil ise bāri nāme şart-ı keremdür
Teselli-i dil-i 'āşık selām-ı sāde degüldür

2. **nāme:**

Gazel 70

Mısra: 9

Mektup.

Ya degdi ḥāṭır-ı dil-dāra dil ki yazmadı nāme
Ya nāme bende-i mehcūr-ı dil-figārına degmez

3. **nāme:**

Gazel 70

Mısra: 10

Mektup.

Ya degdi ḥāṭır-ı dil-dāra dil ki yazmadı nāme
Ya nāme bende-i mehcūr-ı dil-figārına degmez

4. **nāme:+de**

Gazel 131

Mısra: 7

Mektup.

Leb-i dilber ḥaberin nāmede itdükçe raḥam
Çaşab-ı sükkere terciḥ olunur nāy-ı kalem

5. **nāme:**

Kaside 6

Mısra: 4

Mektup.

‘Ukde-i hâtırımı nâmede itsem taħrîr
Nâme murğân-ı peyâm-âvere bend-i per olur

6. **nâme:+de**

Kaside 6

Mısra: 3

Mektup.

‘Ukde-i hâtırımı nâmede itsem taħrîr
Nâme murğân-ı peyâm-âvere bend-i per olur

7. **nâme:**

Mesnevi 2

Mısra: 1

Mektup.

Ey nâme zebân olup bu râze
Mağşudumı söyle âşikâre

nâme-i evşâf-ı hüsni:

1. **nâme-i evşâf-ı hüsni:+in**

Gazel 92

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Güzelliğın vasıflarının mektubu.

Nesibâ şad hezârân âferin Firdevsi-i tab‘uñ
O şâhuñ nâme-i evşâf-ı hüsni pek güzel yazmış

nâme-i ‘işyân:

1. **nâme-i ‘işyân:+u, +m, -a**

Rûbai 16

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İşyan mektubu.

Hâlüm nic'olur rûz-ı cezâ çekmezse
Kilk-i keremüñ nâme-i ‘işyânuma hâş

nâme-i nây:

1. **nâme-i nây:+ı**

Gazel 96

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ney sesi.

Dâğ-ı dildür nâme-i nâyı ciger-süz eyleyen
Nâle bî-zaħm-ı derün olsa eşerden dür imiş

nâme-i ser-beste:

1. **nâme-i ser-beste:+dür**

Gazel 94

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gizli mektup.

Âh ile gider küçe-i cânâneye gönlüm
Bir nâme-i ser-bestedür ol tire şarılmış

nâm-ı huşk:

1. **nâm-ı huşk:+e**

Kaside 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kuru şöret.

Esir olma bir nâm-ı huşke şaķın kim
Olur nâm için dil-hırâşide hâtem

nâm-ı vefâ:

1. **nâm-ı vefâ:+y, +ı**

Gazel 144

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Vefalı ad.

Ol va‘de hilâfam ki daħi nâm-ı vefâyı
Kendim bile güş itmedüm aşlâ dehenümden

nâmiye-i feyz-i derd:

1. **nâmiye-i feyz-i derd:**

Gazel 125

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Derdin bolluğu.

Bir dem mi var ki nāmiye-i feyz-i derd ile
Dūd-ı derūn sūnbül-i destārumuz degül

nāmūs:

1. **nāmūs:**

Gazel 85

Mısra: 1

Ar, edep, haya.

Nāmūs u cāhı çāha atan Mevleviler'üz
Dünyā-yı dūmı hıçe şatan Mevleviler'üz

nāmūs u ‘ār:

1. **nāmūs u ‘ār:**

Gazel 169

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İffet ve namus.

Nāmūs u ‘ār olur kişiye mūcib-i şeref
‘Ārī olur şerefdēn o kim ‘ārı olmaya

nā-müselmān:

1. **nā-müselmān:+a**

Gazel 192

Mısra: 3

Kāfir güzel, sevgili.

Esir oldu dil-i ye’s ülfetüm bir nā-müselmāna
O kāfir kışiden ümmid-i şefkat kında ben kında

nām-ver:

1. **nām-ver:**

Gazel 23

Mısra: 8

Meşhur, ünlü.

Sözi hātm eyle istifsār-ı la^l-i yār ile ey dil
K'olur mühr-i şehen-şāh ile hayli nām-ver kâğız

nām-ver-i şeh:

1. **nām-ver-i şeh:**

Tarih 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Namlı Padişah.

Ola kâhhār-ı ‘adū devletle cünd-i ‘āleme
Oldı sulţān u cihānda nām-ver-i Şeh Muştafā

nā-puhte:

1. **nā-puhte:**

Gazel 89

Mısra: 11

Ham, çiğ, pişmemiş; acemi, tecrübesiz, toy.

Bār-çin-i naḥl-i tefrid olmayan nā-puhte dil
Ādem olmaz mīve-i Ṭübā'ya bulsa dest-res

nār:

1. **nār:+a**

Kaside 2

Mısra: 1

Ateş, od.

Ger nāra düşse güşe-i çeşm-i şefā‘atüñ
Her aḥker-i caḥimi ider pāre-i baḳam

2. **nār:+ı**

Gazel 210

Mısra: 1

Ateş.

Zāhidā şanma ki bāzī ola şāhid nārı
Sen daḥi şāf-dil ol añlaya gör bu rāzı

nā-rāst:

1. **nā-rāst:**

Rūbai 43

Mısra: 1

Doğru olmayan.

Nā-rāst olursa çüb eger tır olmaz
Āhen almazsa āb şemşir olmaz

nā-revā:

1. **nā-revā:~dur**

Gazel 8

Mısra: 5

Yakışksız, uygun olmayan.

Nuḳūd-ı eşk-i ʿāşık sūḳ-ı ḡamda nā-revādur hep
Ne ʿālemler görüldi Gülşen-i bezmünde ey sākī

nār-ı caḡim:

1. **nār-ı caḡim:**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Cehennem ateşi.

Emrüne münḳād olanlar buldılar ḳalb-i selim
Cāygāhı ehl-i inkāruñ olur nār-ı caḡim

2. **nār-ı caḡim:~den**

Kaside 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Cehennem ateşi.

Hāşā şerāre-bīn ola nār-ı caḡimden
Bir dide kim fenā-yı ḡarimünde ola nem

nār-ı cehennem:

1. **nār-ı cehennem:**

Kaside 8

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cehennem ateşi.

İder heybeti teb girifte ʿaceb mi
ʿAdūnuñ yeri olsa nār-ı cehennem

nār-ı cerāyim-i beşer:

1. **nār-ı cerāyim-i beşer:~üñ**

Gazel 110

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Günahkar insanların ateşi.

Nār-ı cerāyim-i beşerüñ intifāsına
Bir ḳaṭresi kifāyet ider baḡr-i raḡmetüñ

nār-ı düzaḡ:

1. **nār-ı düzaḡ:**

Kaside 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Cehennem ateşi.

Hāşā ki nār-ı düzaḡ anı dād-ḡāh ide
Bir leb ki ola buse-zen-i sāḡa-i ḡarem

nār-ı firāk:

1. **nār-ı firāk:**

Gazel 155

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayrılık ateşi.

Nār-ı firāk ʿāşıkı maḡv itse de yine
Añlar ʿayār-ı süzümü ḡākisterin ḡören

nār-ı ḡam:

1. **nār-ı ḡamla:~la**

Gazel 61

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gam ateşi.

Riyāzet pütesinde nār-ı ḡamla
Fenā zāʿibleridür Mevleviler

nār-ı ḡasret:

1. **nār-ı ḡasret:~le**

Gazel 11

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Özlem ateşi.

Mest-i nāzum ḡayr ile bezm-i şarāb itdüñ bu şeb
Nār-ı ḡasretle dil ü cānum kebāb itdüñ bu şeb

nār-ı hecr:

1. **nār-ı hecr:**+üñ, +le

Gazel 135

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayrılık ateşi.

Nār-ı hecrüñle neden bendeñi sūzān itmek
‘Āşık-ı şādıkūñ oldumsa günāh eylemedüm

nār-ı intizār-ı maqdem-i dil-dār:

1. **nār-ı intizār-ı maqdem-i dil-dār:**+dan

Gazel 158

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sevgilinin gelişini beklemenin ateşi.

Hānümān-ı şabr u tākāt oldı hākister Nesīb
Yandı nār-ı intizār-ı maqdem-i dil-dārdan

nār-ı ‘ışk-ı hak:

1. **nār-ı ‘ışk-ı hak:**+dan

Gazel 89

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Allah aşkının ateşi.

Hānümān-ı hesti-i ‘uşşākı yağsa çok midur
Heft düzağ nār-ı ‘ışk-ı Hak'dan oldı bir qabes

nār-ı maḥabbet:

1. **nār-ı maḥabbet:**+le

Müfret 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgi, muhabbet ateşi.

Güdāzān eyle cism-i zerdüñi nār-ı maḥabbetle
İşüñ altun idince küşiş it nār-ı maḥabbetle

2. **nār-ı maḥabbet:**+le

Müfret 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgi, muhabbet ateşi.

Güdāzān eyle cism-i zerdüñi nār-ı maḥabbetle
İşüñ altun idince küşiş it nār-ı maḥabbetle

nār-ı pinhān:

1. **nār-ı pinhān:**+ın

Tahmis 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gizli ateş.

Çemende zāhir itdi nār-ı pinhānın qaranfüller
Fürüzān eyledi kibritini hep anda sünbüller

nār-ı sekar:

1. **nār-ı sekar:**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cehennem ateşi.

Āteş-i qahruñ yıkar a’dāyı çün nār-ı sekar
Nağra-i luṭfuñ yıkılmış dilleri ābād ider

nās:

1. **nās:**+uñ

Kıt'a 4

Mısra: 8

İnsan.

Rüz-ı kıyām olursa bu gūne şitā eger
Zannum bu kim teveccühi nāsuñ caḥīmedür

na‘ş-ı mevtā:

1. **na‘ş-ı mevtā:**+da

Gazel 162

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ölülerin cesedi, Naaş.

Rikāb-ı nāsa başar pāy-ı izzin ehl-i fenā
Görür bu ḥālī derün ehli na‘ş-ı mevtāda

nasīb it-:

1. **naşib it:-di**

Tarih 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasip etmek, kısmet etmek.

‘Azim-i beyt-i Hudā olduḡda bu ‘abde Hudā
Ḥamdüli’llah ḥıdmetin ol rāhda itdi naşib

naşib ol:-

1. **naşib ol:-ma, -dı**

Gazel 184

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kısmet olmak.

Cürmümi yād eyledükçe şerm-sāram āh āh
Rāh-ı ‘ışıkında virem cān direm olmadı naşib

2. **naşib ol:-sa**

Rübai 15

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kısmet olmak.

Rū-māl-i ḥak-i ḥaremün olsa naşib
Ḳan aḡlıyarak eylesem aḥvālümü ‘arz

3. **naşib ol:-**

Gazel 184

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kısmet olmak.

Cürmümi yād eyledükçe şerm-sāram āh āh
Rāh-ı ‘ışıkında virem cān direm olmadı naşib

naşib-i tab‘-ı ba‘ir:

1. **naşib-i tab‘-ı ba‘ir:+e**

Kaside 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Devenin nasibi.

Kemāl-i ḡadrini ‘aḡl-ı beşer iḡāta ne mümkün
Olur mı kār-ı tekāver naşib-i ḡab‘-ı ba‘ire

naşihat-i zāhid:

1. **naşihat-i zāhid:**

Gazel 86

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Zahidin öḡüdü, nasihati.

Güşād-ı bāḡ-ı dil itmez naşihat-i zāhid
Semüm-ı şaḡn-ı çemende şabā yerin çutmaz

nā-şinās:

1. **nā-şinās:**

Gazel 125

Mısra: 10

Bilmez, tanımaz olan.

Herkes ḡulüvvi ḡayretümüz aşlın añlamaz
Her nā-şinās vāḡıf-ı esrārumuz degül

na‘t:

1. **na‘t:+uñ**

Kaside 1

Mısra: 14

Hız. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Böyle sebt eyler senāñ levḡa-i pāk-i dile
Ḥāḡır-ı kerrübiyāna na‘tün itdükde ḡuḡūr

2. **na‘t:+üñ, +e**

Kaside 1

Mısra: 16

Hız. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Merḡamet-pişe şehenşāḡ kerem-ver mesnedā
Na‘tüne itmez vefā cümle midād olsa buḡūr

3. **na‘t:+uñ**

Kaside 1

Mısra: 8

Hız. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Yâ Resûllâh bu gûne hisset-i ahvâl ile
Kanda na'tûñ kandaşur fikr-i Nesîb-i pür-kušûr

4. **na't:**+uñ

Kaside 2

Mısra: 1

Hz. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Na'tûñ yolında çok mıdur ey şâh-ı zü'l-kerem
Her haţvesinde secde-i şükr eylese kalem

5. **na't:**

Kaside 5

Mısra: 5

Hz. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Ammâ ne na't na't-i Resûl-i cihâniyân
Kim qudsiyâna bendelügi iftihârdur

6. **na't:**

Kaside 5

Mısra: 7

Hz. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Ammâ ne na't na't-i Muḥammed ki her sözi
Gencîne-i ma'ârif-i Perverdîgâr'dur

7. **na't:**+üñ, +de

Kaside 2

Mısra: 7

Hz. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Na'tûñde incilâ ile her noĸta-i siyâh
Oldı nücûm çarĸ-ı mu'allâyâ hem-ĸadem

8. **na't:**+i, +n, +e

Kaside 6

Mısra: 14

Hz. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Biñde bir vaşfını ta'dâd ne mümkün ammâ
Na'tine veriş anuñ bendegi-i diĸer olur

9. **na't:**+üñ, +i

Kaside 3

Mısra: 2

Hz. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Virse kâm-ı câna ta'm-ı lûle-i Kevser n'ola
Na'tûñi imlâ iden kilik-i belâgat ihtivâ

na't-i Ahmed-i mürsel:

1. **na't-i Ahmed-i mürsel:**

Kaside 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hz. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

O bâĸ-ı dil k'ola ezhâr-ı feyz-i Ḥaĸĸ'a maĸal
Olur nesîmi anuñ na't-i Ahmed-i mürsel

na't-i Muḥammed:

1. **na't-i Muḥammed:**

Kaside 5

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hz. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Ammâ ne na't na't-i Muḥammed ki her sözi
Gencîne-i ma'ârif-i Perverdîgâr'dur

na't-i Nebî:

1. **na't-i Nebî:+den**

Kaside 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hz. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Dil ḥânesini gerd-i vesâvisden ider pâk
Ger na't-i Nebî'den ola ol sâĸada cürû

2. **na't-i Nebî:+de**

Rûbai 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hz. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Tâ itmeyicek sirişk-i çeşm ile vuzû
Kimdür ki ide na't-i Nebî'de tek ü pû

na't-i Resül-i cihāniyān:

1. na't-i resül-i cihāniyān:

Kaside 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünyada yaşayan insanların peygamberlerinin naati.

Ammā ne na't na't-i Resül-i cihāniyān

Kim qudsiyāna bendelügi iftihārdur

nā-ümüd:

1. nā-ümüd:

Gazel 40

Mısra: 3

Ümitsiz.

Geçmez niyāz o şūḥa diyü olma nā-ümüd

Eyler zuḥur-ı ḥaṭṭı zamāni gelür geçer

2. nā-ümüd:

Gazel 40

Mısra: 3

Ümitsiz.

Geçmez niyāz o şūḥa diyü olma nā-ümüd

Eyler zuḥur ḥaṭṭı zamāni gelür geçer

nā-ümüd-i şihhat:

1. nā-ümüd-i şihhat:+em

Gazel 114

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ümitsiz sağlık; ilgi.

Bir nā-ümüd-i şihhatem âmāde-i helāk

Zehr-ābe nūş-i sāğar-ı hicrānuñam senüñ

nāvek-i dil-düz-ı du'ā:

1. nāvek-i dil-düz-ı du'ā:+dan

Gazel 151

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Duanın gönül delici oku.

Döndürme görüp 'unf ile rüyuñ fuḳarādan

Zinhār şaḳın nāvek-i dil-düz-ı du'ādan

nāy:

1. nāy:+a

Kıt'a 5

Mısra: 1

Türk müziğinde, bilhassa Mevlvi müsikisinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Ṭoğrısı nāya ḳulaḳ ṭutduḳça

Demine hū çekerüz üstāduñ

2. nāy:+da

Kıt'a 5

Mısra: 6

Türk müziğinde, bilhassa Mevlvi müsikisinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Naḳş-ı Māni'yi ider dest-efşān

Nāyda nağmeleri Behzāduñ

nā-yāb:

1. nā-yāb:+dur

Gazel 110

Mısra: 4

Bulunmaz, nadir.

Keştī-nişin-i 'aḳla selāmet muḥāldür

Nā-yābdur kenāresi deryā-yı vaḥdetüñ

nāy-ı kalem:

1. nāy-ı kalem:

Gazel 131

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ney kamışından yapılmış kalem.

Leb-i dilber ḥaberin nāmede itdükçe raḳam

Ḳaşab-ı sükkere terciḥ olunur nāy-ı kalem

nāyib-menāb-ı mu'cizāt:

1. nāyib-menāb-ı mu'cizāt:

Kaside 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Mucizelerin vekili.

Nūr-ı Hāḳ'dur cilve-ger mir'āt-ı zātuñda 'ayān
Hüsni ruḥsāruñ olur nāyib-menāb-ı mu'cizāt

nāyil-i maṭlūb:

1. nāyil-i maṭlūb:

Rūbai 44

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İsteğine kavuşmak.

Her sa'y 'abes verzişe maḥsüb olmaz
Her ṭālīb olan nāyil-i maṭlūb olmaz

nāz:

1. nāz:+a

Terkib-bend 1

Mısra: 2

İşve, cilve, naz.

İtdi beni nāgehān bu gerdūn
Sen cilve-fürüş nāza meftūn

2. nāz:

Gazel 2

Mısra: 5

İşve, cilve, naz.

Süvār olsañ semendūñ eblaḳ-ı gerdūna nāz eyler
Şatar na'l-i süm-i esbūñ meh-i tābāna istiḡnā

3. nāz:

Gazel 56

Mısra: 1

İşve, cilve, naz.

Kaçan ki nāz ile ol şūḥ cāme-ḥ'āba girer
Döner o mihr-i cihān-tābe kim seḫāba girer

nāz eyle-:

1. nāz eyle-:-r

Gazel 29

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Nazlanmak.

Şehid-i ḡamzeñ olanlar ḫayāta nāz eyler
Senüñ üftādelerüñ kā'ināta nāz eyler

2. nāz eyle-:-r

Gazel 29

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Nazlanmak.

Şehid-i ḡamzeñ olanlar ḫayāta nāz eyler
Senüñ üftādelerüñ kā'ināta nāz eyler

3. nāz eyle-:-r

Gazel 29

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Nazlanmak.

Ne kāfiritse naẓar naḳş-ı ḫüsnuñe ey büt
Perestiş-i şanem-i sū menāta nāz eyler

4. nāz eyle-:-r

Gazel 29

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Nazlanmak.

Ḥayāl-i la'lüñ iden sāḡar-ı şarāb degül
Piyāle-nüş-i-ı Āb-ı ḫayāta nāz eyler

5. nāz eyle-:-r

Gazel 29

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Nazlanmak.

Nigāh-ı sâhil-i ‘aql eylemez helāk olsa
Ġarık-ı baħr-i maħabbet necāta nāz eyler

6. **nāz eyle-:r**

Gazel 29

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Nazlanmak.

Hücüm-ı ğamla dem-ā-dem Nesib-i giryānuñ
Sirişk-i didesi Nil ü Furāta nāz eyler

nāzān:

1. **nāzān:**

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Nazlı.

Sen ħāk-i rehūñle çarħa nāzān
Ben pey-siper-i sipihr-i vārūn

nazar:

1. **nazar:+dan**

Gazel 154

Mısra: 1

Bakma, bakış.

Ĥavf eyle cüvānsın ħařar-ı āh-ı seħerden
Şeb-ġir-i ğam-ı ‘iřkuñı dūr itme nazardan

2. **nazar:+um, +dan**

Gazel 148

Mısra: 1

Bakma, bakış.

Efzūde iken revnaķ-ı ħüsnüñ nazarumdan
Bilmem ne qaçarsın yine sen reh-ġüzerümden

3. **nazar:**

Gazel 29

Mısra: 3

Bakma, bakış.

Ne kāfir itse nazar naķş-ı ħüsnüñe ey büt
Perestiř-i řanem-i sū menāta nāz eyler

4. **nazar:**

Gazel 53

Mısra: 4

Bakma, bakış.

Alma hengām-ı ğazab ħançerüñüñ peyvendin
‘Aşık öldürmege yetmez mi o ħařm-āne nazar

5. **nazar:+ın**

Gazel 156

Mısra: 2

Bakma, bakış.

Gele ey řabā ħaber vir bize şab‘-ı dil-rübādan
Nazarın diriġ ider mi ‘acabā bu ħāk-i pādan

6. **nazar:+ı**

Gazel 120

Mısra: 6

Bakma, bakış.

Seng-i siyāh iseñ zer-i ħāliř-‘ayār ider
İksir-i feyzdür nazarı Mevleviler’üñ

7. **nazar:**

Kaside 7

Mısra: 7

Bakma, bakış.

Ĥilāl-i bi‘řetinüñ luşfına nazar ne ‘aceb
Zamān-ı māziye maħsūd olursa müstaķbel

nazar eyle:

1. **nazar eyle:**

Gazel 170

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak.

Kaṭ'ı ta'alluk olduğına bā'is-i 'ulā
Hüccet gerekse eyle nazar rāy-ı rif'ate

2. **nazar eyle:**

Kıt'a 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak.

'Ucbına nazar eyle ahālī-i ğinānuñ
Tevcihe 'inān eyleyicek dār-ı bakāya

3. **nazar eyle:**

Kaside 9

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak.

Ey Faḥr-i rüsül hāl-i Nesīb'e nazar eyle
Bir zerre-i luḫfuñ yeter ol ḥastaya dārū

nazar it:

1. **nazar it:**

Kıt'a 21

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bakmak.

Ebr aña gele nā-bedid oldı
Nazar it cirm-i mihr-i envere kim

2. **nazar it:**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, görmek.

Ma'nāsını naḫş idüp zamīre
Dā'im nazar it kelām-ı Pīr'e

nazar kıl-:

1. **nazar kıl-:**

Gazel 111

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak.

O ḫüsn-i tāb-ı güdāza nazar kıl inşāf it
Ne cürmi var ser-i rāhında āh u vāh idenüñ

nazar-ı ḥalk-ı cihān:

1. **nazar-ı ḥalk-ı cihān:**

Gazel 37

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dünyadi herkesin bakışı.

Aña fī'l-cümle müşābih diyu rāy-ı ruḫşat
Nazar-ı ḥalk-ı cihān hep meh-i sevvāldadur

nazar-ı i'tibār:

1. **nazar-ı i'tibār:**

Müfret 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dikkatli bakmak.

Kim baksa 'āleme nazar-ı i'tibār ile
Mümkün midür ki fark ide aġyārı yār-ile

nazar-ı mürşid-i āgāh:

1. **nazar-ı mürşid-i āgāh:†**

Gazel 74

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hakiki mürşidin bakışı.

Pürdür āyīne-i dil gerd-i küdüretle Nesīb
Nazar-ı mürşid-i āgāhı temennā iderüz

nāzende-i Ḥabīb-i Ḥak:

1. **nāzende-i Ḥabīb-i Ḥak:**

Rübai 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah'ın nazlı sevgilisi (Hz. Muhammed).

Ey şefkati feryād-res-i ḫayl-i 'uşāt
Nāzende-i Ḥabīb-i Ḥak şefi'-i 'araşāt

nāzenin:

1. **nāzenin:**

Kaside 6

Mısra: 3

Narin, ince, nazlı.

Nāzenin yar-i Hudā Aḥmed-i Mürsel kim anuñ
Dāğ-ı mühri ser-i ‘uşşāka gül-i aḥmer olur

nāzenin ol-:

1. **nāzenin ol-:-sa**

Gazel 186

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Narin olmak.

Elem çekmem cebin-i ‘ışvesi pür-ḥısm u kın olsa
Güzel ey baḥr-i nāzum saña benzer nāzenin olsa

nāz eyle-:

1. **nāz eyle-:-r**

Gazel 210

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Naz yapmak.

Kimdür ol āyine-i şüretde olan cilve-nümā
Kim ider aña niyāzı kime eyler nāzı

nāzım-ı silk-i mühimmāt-ı umūr-ı ‘ālem:

1. **nāzım-ı silk-i mühimmāt-ı umūr-ı ‘ālem:**

Tarih 18

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Dünyanın önemli işlerinin şiiir ipliğini tutmak.

Nāzım-ı silk-i mühimmāt-ı umūr-ı ‘ālem
Ḥāfız-ı devlet ü dīn ya‘ni Muḥammed Paşa

nażir:

1. **nażir:+i**

Tarih 25

Mısra: 3

Benzer, eş.

Ḥaḳ-gūy u ‘afif idi ki yoğıdı nażiri
Zāhirde vü bāḥında o bi-şibh ü nedidüñ

2. **nażir:+i, +n, +i**

Gazel 182

Mısra: 9

Benzer, eş.

Ḥaḳḳā nażirini o siyeh-çerde dilberüñ
Bulmaz Nesib varsa da iḳlīm-i Berber'e

nażır id-:

1. **nażır id-:-üp**

Tarih 19

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Memur tayin etmek.

İdüp nażır cenāb-ı Şeyḫ Bostān'ı bu ḥayrāta
Vücūda geldi evvelki bināsından daḫi a‘lā

nażır ol-:

1. **nażır ol-:**

Gazel 200

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bakmak.

‘Āşık ki ola nażır ‘ışkıyla bu ekvāna
Her zerrede seyr eyler ol ḫal‘at-i zībāyı

nażire:

1. **nażire:**

Gazel 67

Mısra: 11

*Bir şairin manzum bir eserine, daha ziyade gazeline
başka bir şair tarafından aynı vezin ve kaftiyede yazılan
benzeri.*

Nażire Nābi-i mu‘ciz-beyāna saña muḫtaşdur
Nesibā āferin ḫab‘uñ gibi siḫr-āferin olmaz

2. **nażire:**

Kaside 10

Mısra: 6

Bir şairin manzum bir eserine, daha ziyade gazeline başka bir şair tarafından aynı vezin ve kafiyede yazılan benzeri.

O şâh-ı memleket-ârâ-yı hıttagâh-ı kemâlün
Nazîre luţf ile kâhır olur hıbbân u sâ'îre

3. nazîre:

Gazel 142

Mısra: 11

Bir şairin manzum bir eserine, daha ziyade gazeline başka bir şair tarafından aynı vezin ve kafiyede yazılan benzeri.

Nazîre hâzret-i Sâbit Efendi'ye ne mümkündür
Niçün ey tûti-i kilk-i Nesibâ ebsem olmazsın

4. nazîre:

Kıt'a 22

Mısra: 5

Bir şairin manzum bir eserine, daha ziyade gazeline başka bir şair tarafından aynı vezin ve kafiyede yazılan benzeri.

Ammâ bunu bilmez ki nazîre nice mümkün
Nüzhetgeh-i nâ-dide-i cennât-ı 'ulâya

nâzır-ı eşk-i tāk ol:

1. nâzır-ı eşk-i tāk ol:

Gazel 123

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Göz yaşı kulesine bakan.

Olduğın bilmez iseñ der-pey-i girye hânde
Vâkıf-ı neş'e-i mey nâzır-ı eşk-i tāk ol

nâzır-ı nesrîn:

1. nâzır-ı nesrîn:

Gazel 79

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yaban gülü gören.

Fürkat-i la'l-i leb ü sine-i cânâna da dil
Mâyil-i gönca-i gül nâzır-ı nesrîn olmaz

nazm:

1. nazm:+uñ, +da

Gazel 94

Mısra: 9

Şiir, nazım.

Nazmuñda Nesibâ görelî hüsn-i edâyı
Düşize-i ma'nî kâd-i ta'büre şarılımış

2. nazm:+ı, +dur

Kaside 10

Mısra: 3

Şiir, nazım.

Cihân-ı ma'rifetüñ nazmıdır kitâbe-i tākı
Çemenistân-ı ma'ânisi bâğ-ı 'ışka mesîre

nazm id-:

1. nazm id-:-e, -nüñ

Kaside 6

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Şiir yazmak.

Lülü-yı na'tini silk-i nefese nazm idenüñ
Deheni pür-dür ü gevher nefesi 'anber olur

nazm-ı güzîn:

1. nazm-ı güzîn:+i

Gazel 213

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sevilmiş şiir.

Bahâriyye Nesib ü Vehbî piş-i Şeyh Bostân'a
Birer mışra'la bu nazm-ı güzîni armağan çekdi

nazm-ı şafâ-küster-i kem-yâb:

1. nazm-ı şafâ-küster-i kem-yâb:

Gazel 71

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Eşsiz eğlenceli şiir.

‘Älemde Nesibā niçe demler güzer eyler
Bu nazm-ı şafā-küster-i kem-yāb unudılmaz

nazm-ı tāze:

1. **nazm-ı tāze:+den**

Kaside 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yeni şiir.

İ‘tirāf-ı cürmdür kaçdum bu nazm-ı tāzeden
Yoksa medhūñ baña nisbetle süreyyā ve’s-serā

nazra:

1. **nazra:+da**

Gazel 97

Mısra: 5

Bakma, bakış.

Bir nazrada şad murğ-ı dile zaḥm resānı
Ser-pençe-i nāgeh-res-i şehbāzuña maḥşüş

2. **nazra:**

Gazel 125

Mısra: 2

Bakma, bakış.

Teftiş-i ‘ayb-ı ḥalk bizüm kārumuz degül
Noḫşāna nazra şive-i eṭvārumuz degül

3. **nazra:**

Gazel 146

Mısra: 7

Bakma, bakış.

İtmez gurūr-ı ḥüsn ile bir nazra ‘aksine
Meşşāta itse āyinesin āfitābdan

nazra-i hem-vār id-:

1. **nazra-i hem-vār id-:üüp**

Gazel 113

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kalıcı bakış.

Nazra-i hem-vār idüp ḥār u güle hem-çün bahār
Āştī-baḫş-ı miyān-ı ḥāş u ‘ām olsam gerek

nazra-i kahr:

1. **nazra-i kahr:+ı**

Tarih 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kahredici bakış.

Güşe-i çeşmi dil-i aḥbāba hem-feyz-i bahār
Nazra-i ḳahrı ser-i a‘dāya bir şemşir-i tiz

nazra-i lutf:

1. **nazra-i lutf:+uñ, +la**

Kaside 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

İhsan veren bakış.

Nazra-i luṭfuñla manzūr olsa bir kem-ter meges
Ḳulle-i Ḳāf-ı sa‘ādetde olur şāh-ı tıyūr

2. **nazra-i lutf:+uñ**

Kaside 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İhsan veren bakış.

İltifāt-ı mücmelüñdür māye-i ehl-i kemāl
Nazra-i luṭfuñ ḳavī sermāye-i ‘ilm-i sikāt

3. **nazra-i lutf:+uñ**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İhsan veren bakış.

Āteş-i kâhruñ yıkar a‘dâyı çün nâr-ı sekar
Nazra-i luţfuñ yıkılmış dilleri âbâd ider

ne:

1. **ne:**

Gazel 45

Mısra: 2

ne ... ne bağlacı.

Ne hâlüm ağlayacak yâr-i gam-güsârum var
Ne keşf-i rāza sezâ-vâr yâr-i gârum var

2. **ne:**

Kaside 10

Mısra: 11

Nasıl.

Ne Mesnevî ki odur genc-i şâyegân-ı ma‘ânî
Virür ğınâ-yı ebed tab‘-ı bî-murâd-ı fakîre

3. **ne:+dür**

Gazel 25

Mısra: 3

Nedir, nasıl bir şey.

Kıyâs itme haţ-ı sebz ü leb-i cānâ nedür ey dil
Melekler sāyesin ser-çeşme-i hayvāna şalmışlar

4. **ne:+dür**

Gazel 36

Mısra: 7

Nedir, nasıl bir şey.

Bu iğbirâr-ı hâţıra āyâ nedür sebeb
Hıdmetde hâk-i payiñe ihmâlümüz mi var

5. **ne:+dür**

Gazel 175

Mısra: 5

Nedir, nasıl bir şey.

Bilmem nedür âzâr-ı pey-ender-peye bâ‘iş
Ey çarlı dimem saña beni kām-ver eyle

6. **ne:+dür**

Gazel 10

Mısra: 10

Hangi şey.

Şimdi hasret berde-i esrâr-ı ‘ışk oldu Nesîb
Vaşl u hecri añlamaz bilmez nedür ‘azb ü ‘azâb

7. **ne:+dür**

Gazel 96

Mısra: 3

Hangi şey.

Dil dürüstân pertev-i mihr-i şafâ bilmez nedür
Cām-ı revzen kaşr-ı ümmîde dil-i meksür imiş

8. **ne:+dür**

Gazel 110

Mısra: 5

Hangi şey.

Fehm itmedünse remz-i fenâ vü baķâ nedür
Gör ittihâd-ı kârın imâm u cemâ‘atüñ

9. **ne:+dür**

Gazel 113

Mısra: 7

Hangi şey.

Luţf-ı âzâdî nedür tefhîm için cān u dile
Cevr-pîşe bir şeh-i hüsne gulâm olsam gerek

10. **ne:+dür**

Gazel 115

Mısra: 7

Hangi şey.

Bu nağme-i hünin nedür ey muţrib-i cān-süz
Beñzer ki ola rişte-i cān perde-i sāzuñ

11. **ne:+dür**

Gazel 116

Mısra: 10

Hangi şey.

Kalur gider mi ‘aceb düzaḥ-ı teḡāfūlde
Bilirse cürm ü günāhı nedür Nesībā'nuñ

12. **ne:+dür**

Gazel 143

Mısra: 5

Hangi şey.

Hüzün ü şādiden nedür bu infi‘āl-i dem-be-dem
Ser-be-ser aḥvāl-i ‘ālem çün ḥayāl ü ḥ‘āb iken

13. **ne:+dür**

Kaside 10

Mısra: 10

Hangi şey.

Tamām eyledi faḡr-ı Muḥammedī'de şuhūdı
Tamām-ı faḡr nedür fehmi ider ‘uḡl-i ḥabīre

14. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 3

ne ... ne bağlacı.

Ne nedīm-i ḡam-kūsārum bulunur ne yār-i ḡārum
Ki faḡaṡ enis-i bezmüm cesedümde bir nefes var

15. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 8

ne ... ne bağlacı.

Ne nişāne-i maḥabbet ne emāret-i şadāḡat
Ne ziyā-yı şem‘-i ülfet ne şerāre ḡabes var

16. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 8

ne ... ne bağlacı.

Ne nişāne-i maḥabbet ne emāret-i şadāḡat
Ne ziyā-yı şem‘-i ülfet ne şerāre ḡabes var

17. **ne:+dür**

Gazel 10

Mısra: 10

Nedir, nasıl bir şey.

Şimdi ḥasret berde-i esrār-ı ‘ışḡ oldı Nesīb
Vaşl u hecri añlamaz bilmez nedür ‘azb ü ‘azāb

18. **ne:+dür**

Gazel 76

Mısra: 6

Nedir, nasıl bir şey.

Esīr-i zülfi olan rüyımı ḥayāl idemez
Fütāde-i şeb-i ḡam şubḡgeh nedür bilmez

19. **ne:**

Gazel 92

Mısra: 7

Nasıl.

Ḳarīn olmak ne mümkindür o māḥa Münşi-i ḡudret
Benüm ser-nāme-i baḡtumda ‘unvān-ı Zuḡal yazmış

20. **ne:+dür**

Gazel 134

Mısra: 12

Nedir, nasıl bir şey.

Derūn-ı sīnede sūz u ḡudāzī var her dem
Ḡöñül mi şem‘-i münevver midür nedür bilmem

21. **ne:**

Gazel 169

Mısra: 9

Nasıl.

Ḥāl-i dilüm ne bilsün o bī-derd kim anuñ
Ol āfet-i cihān gibi dil-dārı olmaya

22. **ne:**

Kaside 2

Mısra: 6

Nasıl.

Yok dergehünden özge baña melce' ü melâz
Ahvâl-i pür-melâlümü 'arz eylesem ne gam

23. **ne:**

Gazel 45

Mısra: 1

ne ... ne bağlacı.

Ne hâlüm ağlayacak yâr-i gam-güsârum var
Ne keşf-i râza sezâ-vâr yâr-i ğârüm var

24. **ne:**

Gazel 91

Mısra: 4

Hangi şey.

Yine var ise rakîb-i siyeh ahterdendür
Bizden ayrılmağa bâ'îş ne ola ol meh-veş

25. **ne:**

Kaside 10

Mısra: 15

Nasıl bir.

Ne Mesnevî ki odur şerh-i metn-i nüsha-i vahdet
Çü rûz-ı rûşen olur fehm iden zevâta serîre

26. **ne:**

Kaside 10

Mısra: 1

Nasıl bir.

Kemâl-i qadrini 'aql-ı beşer ihâta ne mümkün
Olur mı kâr-ı tekâver naşîb-i ttab'-ı ba'îre

27. **ne:~dür**

Gazel 76

Mısra: 10

Hangi.

Mağabbet âdemi hem-dâsitân-ı Qays eyler
Gedâ-yı bî-nemed ü pâdişeh nedür bilmez

28. **ne:**

Gazel 8

Mısra: 6

Ne, soru zamiri.

Nuqûd-ı eşk-i 'aşîk sük-ı gamda nâ-revâdur hep
Ne 'âlemler görüldi Gülşen-i bezmünde ey sâkî

29. **ne:**

Gazel 136

Mısra: 4

Ne, soru zamiri.

O bāğ-ı hüsnuñ oldum niçe demler bülbül-i zârı
Ne çâre büy-ı gül-berg-i vefâdan bî-naşîb oldum

30. **ne:**

Gazel 145

Mısra: 4

Ne, soru zamiri.

'Aceb helâke mi iţlâka mı ider fermân
Ne emr olur ki o şâh-ı sitem-me'âbumdan

31. **ne:**

Gazel 152

Mısra: 10

Ne, soru zamiri.

Sâz-kâr olsa eger gerdiş-i gerdün Nesîb
Ne Güherler çıkarur ttab'-ı dür-efşânından

32. **ne:**

Gazel 156

Mısra: 5

Ne, soru zamiri.

O gül-i bahâr-ı 'işmet ne zamân ki gelse bezme
Çekilür niqâb-ı aḥmer gül-i rüyına ḥayâdan

33. **ne:**

Gazel 168

Mısra: 5

Ne, soru zamiri.

Mest-i nāzum ne revādur var iken maḥmūruñ
Mey-i la'li-i lebūñi bezmde bîgāne göre

34. **ne:**

Gazel 171

Mısra: 4

Ne, soru zamiri.

Lezzet-çeş-i düşünām-ı leb-i la'li o şūḥuñ
Olmaz mütesellî ne kadar mültefit olsa

35. **ne:**

Gazel 179

Mısra: 8

Ne, soru zamiri.

Derün-ı sine ki pür-dāğ-ı hecr-i rüyuñ ola
Ne neşve virse gerek seyr-i lālezār bize

36. **ne:**

Gazel 180

Mısra: 8

Ne, soru zamiri.

O māha akterān ümmīdin itmeme ṭālī'üm yoḡdur
Felekde her ne deñlü kevkeb-i baḥtum sa'īd olsa

37. **ne:**

Gazel 182

Mısra: 5

Ne, soru zamiri.

Meşşātanuñ ne kārı var ol rüy-ı pāk ile
Muḥtāc olur mı ḥüsn-i Ḥudā-dād zivere

38. **ne:**

Gazel 188

Mısra: 9

Ne, soru zamiri.

Ne ḥōşdur 'āşıkāne şiveler ma'şūḡ-ı ra'nādan
Neşibā ḥaḡ bu kim gelmez bu ḥālet ḥālden ḡāle

39. **ne:**

Gazel 191

Mısra: 8

Ne, soru zamiri.

Celāl-i ḥüsnî olur penciş-i zebāna sebeb
Ne vech ile disem aḥvālüm ol sitem-kāre

40. **ne:**

Gazel 194

Mısra: 10

Ne, soru zamiri.

Herkesi dām-ı belāya düşürür güftārı
Ne 'aceb künci ḡafes olsa mekân-ı ṭūṭı

41. **ne:**

Gazel 204

Mısra: 10

Ne, soru zamiri.

Nesībā söyledükçe ṭab'ūñuñ ḥüsnî füzün oldu
Ne ḥāletdür bu kim çıkduḡça gevher kân güzellendi

42. **ne:**

Gazel 205

Mısra: 7

Ne, soru zamiri.

Lebinde ne ḥōşdur o teb-ḥāleler
Kı şebnem virür ḡoncaya zīneti

43. **ne:**

Gazel 206

Mısra: 2

Ne, soru zamiri.

Mü'essir fi'l-ḥaḡıḡa Ḥaḡ'dur iz'ān eyleyen anı
Ne cānibdendür anlar cezbe-i ruḡsār-ı ḥübānı

44. **ne:**

Kaside 1

Mısra: 2

Ne, soru zamiri.

Medḥūñ itmişken senūñ bi'z-zāt Rabbü'l-'ālemīn
Hiç ne mümkindür aña nev'-i beşer ola cesūr

45. **ne:**

Kaside 6

Mısra: 13

Ne, soru zamiri.

Biñde bir vaşfını ta'dād ne mümkün ammā
Na'tine verziş anuñ bendegi-i diğeri olur

46. **ne:**

Kaside 7

Mısra: 7

Ne, soru zamiri.

Ḥilāl-i bi'şetinüñ luṭfına nazar ne 'aceb
Zamān-ı māziye maḥsūd olursa müstaḳbel

47. **ne:**

Kaside 7

Mısra: 10

Ne, soru zamiri.

Küşād-ı kārına bir nīm işāretüñ besdür
Ne 'uḳdedür o ki luṭfuñla olmaya münḥal

48. **ne:**

Kaside 10

Mısra: 12

Ne, soru zamiri.

Mücerredāt-ı ḥadem kāmīl-i mükemmel-i a'lem
Ne güne vaşf dinür mümkün-i vücüb-ı semire

49. **ne:**

Kaside 10

Mısra: 14

Ne, soru zamiri.

Revā midur k'ola derviş nāmı kendisi 'āmī
Ne vech ile vara rüz-ı cezāda maḥzar-ı Pīr'e

50. **ne:**

Kıt'a 12

Mısra: 4

Ne, soru zamiri.

Çün evvel-i dīn zāhir olupdur o ṭarafdan
Çıksa ne 'aceb beniyye-i Mekke'den İslām

51. **ne:**

Kıt'a 21

Mısra: 2

Ne, soru zamiri.

Kim ki bedlerle eyledi ülfet
Ne kadar pāk ise pelīd oldı

52. **ne:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Ne, soru zamiri.

Rūḥsın sen hiç ne mümkün rūḥdan virmek ḥaber
Yā Resūlallāh senüñ medḥünde 'ācizdür beşer

53. **ne:**

Rübai 51

Mısra: 4

Ne, soru zamiri.

Tā ki beni ḥabs-i çāh-ı hicrān idesin
Sevdümse seni ne var günāh eylemedüm

54. **ne:**

Tahmis 3

Mısra: 3

Ne, soru zamiri.

Ne güçdür rişte-i ḳayd ile şāḥib-insilāk olmaḳ
Ne beddür her zamān ser-mest-i cām-ı āb-ı tāk
olmaḳ

55. **ne:**

Tahmis 3

Mısra: 4

Ne, soru zamiri.

Ne güçdür rişte-i ḳayd ile şāḥib-insilāk olmaḳ
Ne beddür her zamān ser-mest-i cām-ı āb-ı tāk
olmaḳ

56. **ne:**

Tarih 17

Mısra: 6

Ne, soru zamiri.

Görürdi nūr-ı siyāhı gürūh-ı Mevleviyān
Ne dem ki şoḥbet-i ḥāşına bulsalar destūr

57. **ne:**

Tarih 18

Mısra: 5

Ne, soru zamiri.

Eyyede'llah ne ḥoş mekremet-i ḥāḳānī
K'itti taḥşin aña sükkān-ı semāvāt-ı 'ulā

58. **ne:**

Tarih 31

Mısra: 11

Ne, soru zamiri.

Ta'rif için itsem ne 'aceb pāye-i şidḳum
Ḥāk-i rehe rü-mälde te'hîri bahāne

59. **ne:**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Ne, soru zamiri.

Ġayra ne gūne eyleyeyim ḥālūmi beyān
Sen bir 'aṭā vü raḥmeti çok pādişāh iken

60. **ne:+dür**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Hangi şey, nasıl.

Ey çarḫ nedür yine bu fūrḳat
Bu sūziş-i cān-güdāz-ı ḥasret

61. **ne:+dür**

Gazel 76

Mısra: 1

Nasıl bir şey.

Vefā-yı 'ahdi ol āhū-nigeh nedür bilmez
Miyān-ı ehl-i maḥabbetde reh nedür bilmez

62. **ne:+dür**

Gazel 76

Mısra: 2

Nasıl bir şey.

Vefā-yı 'ahdi ol āhū-nigeh nedür bilmez
Miyān-ı ehl-i maḥabbetde reh nedür bilmez

63. **ne:+dür**

Gazel 76

Mısra: 8

Nasıl bir şey.

Helāk-i nāz ider aḡyārı 'āşıkı maḥrūm
O cev-r-pişe şevāb u güneḥ nedür bilmez

64. **ne:+dür**

Gazel 76

Mısra: 12

Nasıl bir şey.

O tıfl-ı nev-rese incinme kim Nesib daḫi
Nüvāziş-i nigeh-i gāh u geh nedür bilmez

65. **ne:+dür**

Gazel 89

Mısra: 9

Nasıl bir şey.

Beste-i dām-ı 'alāyık bilmez āzādī nedür
Engübün-ālūde olduḳda rehā bulmaz meges

66. **ne:**

Tahmis 3

Mısra: 9

Ne, soru zarfı.

Yoluḳda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḥzūnı
Hemān çek tiḡ-ı nāzı bildüğüñden ḳalma ey ḥūnī

67. ne:

Gazel 190

Mısra: 6

Ne, soru zamiri.

Bî-hüde âh u nâle ider ‘andelib-i dil
Dehrüñ şafâ-yı verdi nedür zaḥm-ı ḥârı ne

68. ne:

Gazel 73

Mısra: 10

Ne, soru zarfi.

‘İlm-i tefsîri hecâ-ḥ’ân niçe idrâk eyler
Sırr-ı ‘ışkı ne bilür tıfl-ı debistân-ı mecâz

69. ne:

Gazel 77

Mısra: 3

Ne, soru zarfi.

Aña kim çün ḥûn-ı dil laḥt-ı ciger zâd-ı sefer olmaz
Ṭarîḳ-ı ‘ışkıda ser-menzile vuşlat ne mümkindür

70. ne:

Gazel 156

Mısra: 10

Ne, soru zarfi.

Ya vefâ ya ḥöd cefâdur irişen Nesib-i vâye
Ne gelürse câna minnet bilürüz biz âşinâdan

71. ne:

Gazel 158

Mısra: 6

Ne, soru zarfi.

Câyı geh âgüş-ı güldür geh kenâr-ı âfitâb
Gör ne devlet buldı şebnem dide-i bîdârdan

72. ne:

Kaside 4

Mısra: 5

Ne, soru zarfi.

‘Aql-ı kâşır rütbe-i ‘izzüñ ne bilsün k'anda hep
Cümle ḥayret бүrdedür ehl-i tıbâḳ-ı ‘âliyât

73. ne:

Gazel 167

Mısra: 9

Nasıl.

Ne sıḥr itmiş ki bir müy üzre itmiş bir kemer peydâ
İnanmazsañ nigâh eyle miyânında nitâḳ üzre

74. ne:

Kaside 2

Mısra: 8

Nasıl.

‘Arz-ı hüner degül ğarazum ‘arz-ı ḥâldür
Tekrîr ḳâfiyeyle ne ğam eylesem nağam

75. ne:

Mesnevi 2

Mısra: 6

Nasıl.

Ey tâlib-i bîniş ü başîret
Fehm eyle ne şeydür âdemiyyet

76. ne:

Gazel 33

Mısra: 2

ne ... ne ... bağlacı.

Ne firâḳa tâb ü tâḳat ne vişâle dest-res var
Ne zuhûr-ı nâ-ümidî ne ḥuşûl-i mültesem var

77. ne:

Müsemmen 1

Mısra: 7

ne ... ne ... bağlacı.

Özge ḳurbîyyet idi ne ittihâd u ne ḥulûl
Ḳurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola ‘uḳûl

78. **ne:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

ne ... ne ... bağlacı.

Özge kurbıyyet idi ne ittiḥād u ne ḥulūl
Ḳurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola 'uḳūl

79. **ne:**

Tarih 1

Mısra: 4

ne ... ne ... bağlacı.

Mevālide bu bir mecmū'a-i kübrā idi el-ḥaḳḳ
Ne gelmişdür ne bir daḫi gelür misli bu devletde

80. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 1

ne ... ne ... bağlacı.

Ne firāḳa tāb ü ṭāḳat ne vişāle dest-res var
Ne zuhūr-ı nā-ümidī ne ḥuṣūl-i mültesem var

81. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 1

ne ... ne ... bağlacı.

Ne firāḳa tāb ü ṭāḳat ne vişāle dest-res var
Ne zuhūr-ı nā-ümidī ne ḥuṣūl-i mültesem var

82. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 2

ne ... ne ... bağlacı.

Ne firāḳa tāb ü ṭāḳat ne vişāle dest-res var
Ne zuhūr-ı nā-ümidī ne ḥuṣūl-i mültesem var

83. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 2

ne ... ne ... bağlacı.

Ne firāḳa tāb ü ṭāḳat ne vişāle dest-res var
Ne zuhūr-ı nā-ümidī ne ḥuṣūl-i mültesem var

84. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 3

ne ... ne ... bağlacı.

Ne nedīm-i ḡam-küsārum bulunur ne yār-i ḡārum
Ki faḳaṭ enīs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

85. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 7

ne ... ne ... bağlacı.

Ne nişāne-i maḥabbet ne emāret-i şadāḳat
Ne ziyā-yı şem'ı ülfet ne şerāre ḳabes var

86. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 7

ne ... ne ... bağlacı.

Ne nişāne-i maḥabbet ne emāret-i şadāḳat
Ne ziyā-yı şem'ı ülfet ne şerāre ḳabes var

87. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 1

ne ... ne ... bağlacı.

Ne firāḳa tāb ü ṭāḳat ne vişāle dest-res var
Ne zuhūr-ı nā-ümidī ne ḥuṣūl-i mültesem var

88. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 1

ne ... ne ... bağlacı.

Ne firāḳa tāb ü ṭāḳat ne vişāle dest-res var
Ne zuhūr-ı nā-ümidī ne ḥuṣūl-i mültesem var

89. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 2

ne ... ne ... bağlacı.

Ne firâka tâb ü tākāt ne vişâle dest-res var
Ne zühür-ı nâ-ümîdî ne huşûl-i mültesem var

90. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 3

ne ... ne ... bağlacı.

Ne nedîm-i ğam-güsârum bulunur ne yâr-i ğârum
Ki faķaķ enîs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

91. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 3

ne ... ne ... bağlacı.

Ne nedîm-i ğam-güsârum bulunur ne yâr-i ğârum
Ki faķaķ enîs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

92. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 7

ne ... ne ... bağlacı.

Ne nişâne-i maħabbet ne emâret-i şadâķat
Ne ziyâ-yı şem^c-i ülfet ne şerâre ne ķabes var

93. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 7

ne ... ne ... bağlacı.

Ne nişâne-i maħabbet ne emâret-i şadâķat
Ne ziyâ-yı şem^c-i ülfet ne şerâre ne ķabes var

94. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 8

ne ... ne ... bağlacı.

Ne nişâne-i maħabbet ne emâret-i şadâķat
Ne ziyâ-yı şem^c-i ülfet ne şerâre ne ķabes var

95. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 8

ne ... ne ... bağlacı.

Ne nişâne-i maħabbet ne emâret-i şadâķat
Ne ziyâ-yı şem^c-i ülfet ne şerâre ne ķabes var

96. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 8

ne ... ne ... bağlacı.

Ne nişâne-i maħabbet ne emâret-i şadâķat
Ne ziyâ-yı şem^c-i ülfet ne şerâre ne ķabes var

97. **ne:**

Gazel 45

Mısra: 7

ne ... ne ... bağlacı.

Ne ğüşe-ĝir-i ferâĝ olmaĝa müsâ^cid dil
Ne kûy-ı maķşada reftâra iķtidârum var

98. **ne:**

Gazel 45

Mısra: 8

ne ... ne ... bağlacı.

Ne ğüşe-ĝir-i ferâĝ olmaĝa müsâ^cid dil
Ne kûy-ı maķşada reftâra iķtidârum var

99. **ne:**

Gazel 45

Mısra: 10

ne ... ne ... bağlacı.

Gül-i şüküfteyem ammâ ser-i zükâmide
Ne kimse büyime tãlib ne i'tibârum var

100. **ne:**

Gazel 45

Mısra: 10

ne ... ne ... bağlacı.

Gül-i şüküfteyem ammā ser-i zükāmide

Ne kimse bûyime t̄alib ne i'tibārum var

101. **ne:**

Gazel 45

Mısra: 2

ne ... ne ... bağlacı.

Vaṭanda kürbet-i ğurbet çeker o nā-kāmum

Ne düşmenüm ne şadîk-ı hülûş-kārum var

102. **ne:**

Gazel 45

Mısra: 2

ne ... ne ... bağlacı.

Vaṭanda kürbet-i ğurbet çeker o nā-kāmum

Ne düşmenüm ne şadîk-ı hülûş-kārum var

103. **ne:**

Gazel 118

Mısra: 2

ne ... ne ... bağlacı.

Cefālar kim ser-i küyında ol bī-dāddan gördük

Ne t̄ali'den ne gerdün-ı sitem-mu'tāddan gördük

104. **ne:**

Gazel 118

Mısra: 2

ne ... ne ... bağlacı.

Cefālar kim ser-i küyında ol bī-dāddan gördük

Ne t̄ali'den ne gerdün-ı sitem-mu'tāddan gördük

105. **ne:**

Gazel 124

Mısra: 6

ne ... ne ... bağlacı.

Cihād-ı ekbere maḳdūr şarf it dirlik isterseñ
Ḳul ol dergāh-ı Ḥaḳḳ'a ne za'im ü ne sipāhī ol

106. **ne:**

Gazel 124

Mısra: 6

ne ... ne ... bağlacı.

Cihād-ı ekbere maḳdūr şarf it dirlik isterseñ

Ḳul ol dergāh-ı Ḥaḳḳ'a ne za'im ü ne sipāhī ol

107. **ne:**

Gazel 156

Mısra: 7

ne ... ne ... bağlacı.

Ne reh-i huşul-i kâma ne gider t̄ariḳ-ı ye'se

Hele hâşılı uşandum dil-i zâr-ı mübtelâdan

108. **ne:**

Gazel 156

Mısra: 7

ne ... ne ... bağlacı.

Ne reh-i huşul-i kâma ne gider t̄ariḳ-ı ye'se

Hele hâşılı uşandum dil-i zâr-ı mübtelâdan

109. **ne:**

Gazel 157

Mısra: 4

ne ... ne ... bağlacı.

Çāk çāk eylemedüñ 'âşîk-ı şürîdelerüñ

Ḥasretüñle ne giribân ḳodılar ne dâmen

110. **ne:**

Gazel 157

Mısra: 4

ne ... ne ... bağlacı.

Çāk çāk eylemedüñ 'âşîk-ı şürîdelerüñ

Ḥasretüñle ne giribân ḳodılar ne dâmen

111. **ne:**

Tahmis 1

Mısra: 14

ne ... ne ... bağlacı.

Ne şâduz dehr-i dūnuñ devletinden
Ne maḥzūnuz hücūm-ı miḥnetinden

112. **ne:**

Tahmis 1

Mısra: 15

ne ... ne ... bağlacı.

Ne maḥzūnuz hücūm-ı miḥnetinden
Nesīb-āsā berīyüz minnetinden

113. **ne:**

Tarih 31

Mısra: 4

ne ... ne ... bağlacı.

Zātuñ gibi bir kāmīl-i bī-misl ü müdānī
Ne geldi ne bir daḥi gelür ‘ālemiyāna

114. **ne:***dür*

Gazel 124

Mısra: 13

Nedir, nasıl bir şey.

Nesībā tīz-bīn ol bā‘iṣ-i ḥilḳat nedür añla
Gözüñ aç zātuñı fehm eyle terk it ḥumḳı dāhī ol

115. **ne:***dür*

Gazel 190

Mısra: 6

Nedir, nasıl bir şey.

Bī-hūde āh u nāle ider ‘andelīb-i dil
Dehrüñ şafā-yı verdi nedür zaḥm-ı ḥārī ne

116. **ne:**

Gazel 29

Mısra: 3

Ne, soru zamiri.

Ne kāfir itse naẓar naḳş-ı ḥüsnüñe ey büt
Perestiş-i şanem-i sū menāta nāz eyler

117. **ne:**

Gazel 39

Mısra: 12

Ne, soru zamiri.

Fikr-i vaşlı beni giryān ider ol sīm-tenüñ
Ādeme her ne iderse ṭama‘-ı ḥām eyler

118. **ne:**

Gazel 45

Mısra: 7

Ne, soru zamiri.

Ne ğam olursam eger pāymāl-i ‘ālemiyān
Mişāl-i pertev-i ḥurşid-i intişārum var

119. **ne:**

Gazel 48

Mısra: 3

Ne, soru zamiri.

Destine düş ne virür ğamze nigeḥ tīğ şunar
Çeşm-i mestüñ ki mey-i nāzı kaçan nüş eyler

120. **ne:**

Gazel 53

Mısra: 7

Ne, soru zamiri.

Vuşlatuñ gibi muḥāl isterüz olsa ne ‘aceb
Nālemüz gibi du‘āmuz daḥi mehcūr-ı eser

121. **ne:**

Gazel 111

Mısra: 4

Ne, soru zamiri.

O ḥüsn-i tāb-ı güdāza naẓar ḳıl inşāf it
Ne cürmi var ser-i rāhında āh u vāh idenüñ

122. **ne:**

Gazel 111

Mısra: 7

Ne, soru zamiri.

Ne bāki var elem-i zaḥm-ı ḥār-ı zilletden
Gül-i melāmeti pīrāye-i külāh idenüñ

123. **ne:**

Gazel 117

Mısra: 4

Ne, soru zamiri.

Evvel kirişme fitnede tiğ imtiḥān ider
Kaşd eylese ne dem ki dil ü cāna gözlerüñ

124. **ne:**

Gazel 126

Mısra: 5

Ne, soru zamiri.

Ne zamān ki ḥışm u ğazabla ol şeh-i ‘işve ger çeke
tiğını
Bizi ğamze öldürür evvelā yalıñuz o tiğ ü verem
degül

125. **ne:**

Gazel 71

Mısra: 7

Ne, soru zarfı.

Eşkümden o şūḥ olsa hirāsān ne ‘aceb kim
Nāgeh-resī-i tündi-i seyl-āb unudılmaz

126. **ne:**

Gazel 110

Mısra: 8

Nasıl.

Her dem Nesīb ḥālūñi işlāḥa kūşiş it
Māni‘ degül ne gūne olursa kıyāfetüñ

127. **ne:**

Gazel 82

Mısra: 1

ne ... ne ... bağlacı.

Ne zevk-ı vuşlata mesrūr u ne firāka ğamīnüz
Sürür-ı ‘ālem ü zaḥm-ı ğam-ı cihāndan emīnüz

128. **ne:**

Gazel 82

Mısra: 1

ne ... ne ... bağlacı.

Ne zevk-ı vuşlata mesrūr u ne firāka ğamīnüz
Sürür-ı ‘ālem ü zaḥm-ı ğam-ı cihāndan emīnüz

129. **ne:**

Gazel 82

Mısra: 5

ne ... ne ... bağlacı.

Ne cevr-i çarḥa ḥamülüz ne ḥöd şikāyete kādīr
Hemişe gūşe-i miḥnetde dil-şikeste ḥazīnüz

130. **ne:**

Gazel 82

Mısra: 5

ne ... ne ... bağlacı.

Ne cevr-i çarḥa ḥamülüz ne ḥöd şikāyete kādīr
Hemişe gūşe-i miḥnetde dil-şikeste ḥazīnüz

131. **ne:**

Gazel 142

Mısra: 11

Ne kadar fazla, oldukça çok.

Nazīre ḥazret-i Sābit Efendi'ye ne mümkindür
Niçün ey tūṭı-i kilik-i Nesībā ebsem olmazsın

132. **ne:**

Tarih 1

Mısra: 4

ne ... ne ... bağlacı.

Mevālīde bu bir mecmū‘a-i kübrā idi el-ḥaḳḳ
Ne gelmişdür ne bir daḥi gelür misli bu devletde

133. **ne:**

Gazel 45

Mısra: 6

Ne, soru zarfı.

Ġarīb-i naḥl-i zemīn-i ğamum nemā düşmen
Ne bellü ḥuşk ü ne tâze ne berg ü bârum var

134. **ne:**

Gazel 45

Mısra: 6

Ne, soru zarfı.

Ġarīb-i naḥl-i zemīn-i ğamum nemā düşmen
Ne bellü ḥuşk ü ne tâze ne berg ü bârum var

135. **ne:**

Gazel 45

Mısra: 6

Ne, soru zarfı.

Ġarīb-i naḥl-i zemīn-i ğamum nemā düşmen
Ne bellü ḥuşk ü ne tâze ne berg ü bârum var

136. **ne:**

Gazel 79

Mısra: 1

Ne, soru zarfı.

Sīne şāfā ne ğazāb lâzıme-i kīn olmaz
Āyine zıştı-i timsāl ile çirkīn olmaz

137. **ne:**

Gazel 129

Mısra: 7

Ne, soru zarfı.

Ne ḥōş açıldı nesīm-i niyāz ile ol gül
Pür oldu bŷy-ı ḥōş-ı luṭf ile meşām-ı emel

138. **ne:**

Gazel 129

Mısra: 11

Ne, soru zarfı.

Ne zevk-ı rŷh-fezā-idi olmayadı eger
Mişāl-i ‘ōmr zamān-ı vişāl-i müsta‘cel

139. **ne:**

Gazel 131

Mısra: 1

Ne, soru zarfı.

Ne ‘aceb nŷr-ı siyeh olsa ser-ā-pāy-ı kalem
Yed-i kudret mi degŷl evvel-i me’vā-yı kalem

140. **ne:**

Gazel 148

Mısra: 2

Ne, soru zarfı.

Efzŷde iken revnaḳ-ı ḥŷsnŷn nazarumdan
Bilmem ne kaçarsın yine sen reh-gŷzerŷmden

141. **ne:**

Gazel 165

Mısra: 10

Ne, soru zarfı.

Bŷs itmeyeydi ḥāl-i ruḥın bezmde raḳīb
Bā‘is ne idi dāğ-ı ciger tazelenege

142. **ne:**

Gazel 170

Mısra: 10

Ne, soru zarfı.

Taḳdīr-i Ḥaḳ zuhŷr ider elbette çāre yok
Ḥaşma muḳābil ol ne virŷrler cebānete

143. **ne:+dŷr**

Gazel 44

Mısra: 1

Nedir, nasıl bir şey.

Mŷrg-i dil ‘ışk ile āvāre degŷldŷr de nedŷr
Beste-i zŷlf-i siyeh-kāre degŷldŷr de nedŷr

144. **ne:+dŷr**

Gazel 44

Mısra: 4

Nedir, nasıl bir şey.

Bu kadar şerha vü zaḥımyle diye ey ḥvāce
Sine ṭıfl-ı ğama sî-pāre deĝıldür de nedür

145. **ne:+dür**

Gazel 44

Mısra: 6

Nedir, nasıl bir şey.

Dūd-ı āh ola çemen-zār-ı firāka sünbül
Çeşmüm ol gülşene fevvāre deĝıldür de nedür

146. **ne:+dür**

Gazel 44

Mısra: 8

Nedir, nasıl bir şey.

Dir imiş luṭfuma şāyeste degıldür ‘āşık
Bu kerem düşmen-i mekkāre deĝıldür de nedür

147. **ne:+dür**

Gazel 44

Mısra: 10

Nedir, nasıl bir şey.

Bezmgāh-ı meye gülşen dinilürse sāķi
Güli peymāne-i ser-şāre deĝıldür de nedür

148. **ne:+dür**

Gazel 44

Mısra: 12

Nedir, nasıl bir şey.

Ḥüzn ü şādī müte‘ākıb olıcaķ anda Nesīb
Eşk-i çarḥ-ı ğama seyyāre deĝıldür de nedür

149. **ne:+dür**

Rübai 39

Mısra: 1

Nedir, nasıl bir şey.

Bu hırş u ṭama‘ nedür göñül bu nice bir
Bu ārzū-yı ḥāṭır-ı bed-cū nice bir

150. **ne:+dür**

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Nedir, nasıl bir şey.

Dür eylemeñe sebep nedür di
Ol bende-i ḥāş-ı ḥayr-ḥ‘āhuñ

151. **ne:+dür**

Gazel 44

Mısra: 2

Nedir, nasıl bir şey.

Mürĝ-i dil ‘ışķ ile āvāre deĝıldür de nedür
Beste-i zülf-i siyeh-kāre deĝıldür de nedür

152. **ne:**

Tarih 31

Mısra: 4

ne ... ne ... baĝlacı.

Zātuñ gibi bir kāmil-i bî-misl ü müdāñi
Ne geldi ne bir daḥi gelür ‘ālemiyāna

153. **ne:**

Gazel 180

Mısra: 6

Hangi.

Hilāl-i ‘id-veş nezzāre-pāş olmaķdadur ‘ālem
Ne cānibden kaçan kim ol hilāl ebrū bedīd olsa

154. **ne:**

Gazel 146

Mısra: 3

Nedir, nasıl bir şey.

‘Āşık ne deñlü itse nihān āteş-i dilin
Süz-ı derūñi fehmi olınur ızṭırābdan

155. **ne:**

Kaside 6

Mısra: 1

Ne, hangi.

Her ne dem h n-ı ciger ziver-i çeşm-i ter olur
Tār-ı müjgān-ı siyeh rişte-i şad-gevher olur

156. **ne:den**

Gazel 95

Mısra: 3

Hangi sebeple, niin?

Neden t  böyle mest-i ser-girān-ı n zsın bilmem
Kemend-i zülfüne beşzer ki o diller şikār olmuş

157. **ne:d r**

Gazel 134

Mısra: 1

Nasıl bir Şey.

Dehen mi hoka-i sükker midür nedür bilmem
Suhan mı atre-i Kevser midür nedür bilmem

158. **ne:d r**

Gazel 134

Mısra: 2

Nasıl bir Şey.

Dehen mi hoka-i sükker midür nedür bilmem
Suhan mı atre-i Kevser midür nedür bilmem

159. **ne:d r**

Gazel 134

Mısra: 4

Nasıl bir Şey.

Ruħunda h l-i mu'anber mi ceste ceste uran
Sipihri-i hüsnde ahter midür nedür bilmem

160. **ne:d r**

Gazel 134

Mısra: 6

Nasıl bir Şey.

G ş de d g midur c -be-c  bu sinemde
ud m-ı hayl-i ama d r midür nedür bilmem

161. **ne:d r**

Gazel 134

Mısra: 8

Nasıl bir Şey.

Pes-i müjenden ider p re-p re c n u dili
Nigeh mi t g-ı m jevher midür nedür bilmem

162. **ne:d r**

Gazel 134

Mısra: 10

Nasıl bir Şey.

G z r-ı kem-teri t r c-s z-ı Şabr u s k n
az  m  amze-i dilber midür nedür bilmem

163. **ne:d r**

Gazel 134

Mısra: 13

Nasıl bir Şey.

Nedür bu t b-ı suhan ab'uhn ey Nesib sen n
Zek -yı ma'niye h ver midür nedür bilmem

164. **ne:d r**

Gazel 134

Mısra: 14

Nasıl bir Şey.

Nedür bu t b-ı suhan ab'uhn ey Nesib sen n
Zek -yı ma'niye h ver midür nedür bilmem

165. **ne:d r**

Kaside 1

Mısra: 7

Nasıl bir Şey.

Şafvet-i  yine-i h tir nedür bilmem henüz
H nde eyler asvet-i alb m eger görse Őah r

166. **ne:den**

Gazel 135

Mısra: 3

Hangi sebeple, niin?

N r-ı hecr nle neden bendeņi s z n itmek
'Aşık-ı Őadıkun oldumsa g n h eylemedüm

167. **ne:**+den, +dür

Gazel 141

Mısra: 5

Hangi sebeple, niçin?

Nedendür ehl-i hüner saña dūr olup ey meh
Sipihri-i dūn gibi nā-dāna mihribān olasın

168. **ne:**

Kaside 10

Mısra: 13

Nasıl bir.

Ne Mesnevî ki ğubār-ı ħaṭı cilā-dih-i ebşār
Nümūde itmede tā lā-mekānı çeşm-i đarîre

169. **ne:**

Kaside 5

Mısra: 5

Nasıl, ne biçim, ne kadar da anlamında beğeni ifadesi.

Ammā ne naʿt naʿt-i Resūl-i cihāniyān
Kim ħudsiyāna bendelügi iftiḥārdur

170. **ne:**

Kaside 5

Mısra: 7

Beğenme ve çokluk anlamı katmıştır; nasıl bir.

Ammā ne naʿt naʿt-i Muḥammed ki her sözi
Gencîne-i maʿārif-i Perverdigār'dur

171. **ne:**

Tarih 19

Mısra: 5

Beğenme, takdir etme anlamı katmıştır, nasıl bir.

Ne ħubbe ḥātem-i firūze idi dest-i dünyāda
Ne ħubbe şekl-i maḥrūṭide bir serv-i sehî-bālā

172. **ne:**

Tarih 19

Mısra: 6

Beğenme, takdir etme anlamı katmıştır, nasıl bir.

Ne ħubbe ḥātem-i firūze idi dest-i dünyāda
Ne ħubbe şekl-i maḥrūṭide bir serv-i sehî-bālā

173. **ne:**

Tarih 17

Mısra: 4

Ne, soru zamiri.

O kân-ı mekremeti ṭālibān-ı Mevlā'dan
Ne çāre çarḫ-ı siyeh-kāse eyledi mehcūr

174. **ne:**

Tarih 28

Mısra: 10

Ne, soru zamiri.

Maḳāmın Ḥaḳ mübārek ide dā'im diye aḥbāba
Ne kim dergāh-ı Ḥaḳ'dan istedümse mā-ḥaşal oldu

175. **ne:**

Tahmis 3

Mısra: 2

Ne, soru zamiri.

Ne müşkildür ğam-ı dünyā ile pür-inhimāk olmak
Ne güçdür rişte-i ħayd-ile şāhib-insilāk olmak

176. **ne:**

Tahmis 3

Mısra: 5

Ne, soru zamiri.

Ne beddür her zamān ser-mest-i cām-ı āb-ı tāk
olmak

Ne ḥōşdur zevĸ-yāb-ı çāşnî-i ʿışĸ-ı pāk olmak

177. **ne:**+dür

Gazel 9

Mısra: 9

Ne, soru zamiri.

Ey ʿışĸ-ı tāb-ı sūz bu germiyetüñ nedür
Billāh meded meded

178. **ne:**

Gazel 27

Mısra: 5

Ne, soru zarfı.

Hemîşe dest-i hâşret çâk-sâr-ı ceyb ü dâmendür
Ne mümkün gevher-i esrâr-ı 'ışk-ı eylemek pinhân

179. **ne:** *düg, -i, -n*

Gazel 132

Mısra: 7

Ne ettiği.

Dâğlardan pîrehen-püş olmayınca bilmedüm
Mâcerâ-yı çâk-i dâmen 'ışk-ı Yûsuf nedügin

180. **ne:** *dür*

Rûbai 36

Mısra: 4

Nasıl bir şey.

'Âlimler ider mebhas-i 'ışka hânde
Bilmez hüner-i 'ışk nedür dâniş-mend

ne'am u lâ-yı kalem:

1. **ne'am u lâ-yı kalem:**

Gazel 131

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Nimetlerin ve kalemin yokluğu.

Dest-i şâhân-ı cihân olalı ârâmgehi
Oldı maqbûl-i kabâyil ne'am u lâ-yı kalem

neberd-i bî-hüde:

1. **neberd-i bî-hüde:**

Gazel 51

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Beyhude mücadele.

Bir âh ile bitürür kâr-ı düşmeni merdân
Neberd-i bî-hüde te'sîr-i seyf bilmezler

Nebiy-i ecel:

1. **Nebiy-i ecel:**

Kaside 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Peygamberin ölümü.

Nesîb'e bendelügüñ mâye-i sa'âdetdür
Sezâ degülse daği lutfâ ey Nebiy-i ecel

Nebiy-i erfa':

1. **Nebiy-i erfa':**

Rûbai 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin en yücesi.

Ey hâtem-i enbiyâ Nebiy-i erfa'
Sensin olan ahvâl-i 'uşâta eşfa'

Nebiy-i mu'azzam:

1. **Nebiy-i mu'azzam:**

Kaside 8

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Büyük peygamber.

Hâbîb-i îlâhî muğîs-i za'îfân
Mu'in-i 'avâciz Nebiy-i mu'azzam

necât:

1. **necât:** *+a*

Gazel 29

Mısra: 8

Kurtuluş, selâmet.

Nigâh-ı sâhil-i 'aql eylemez helâk olsa
Çarîk-ı bahır-i maḥabbet necâta nâz eyler

2. **necât:** *+i, +n, +a*

Kaside 2

Mısra: 5

Kurtuluş, selâmet.

Sensin sebep necâtına Tûfândan k'o dem
Keşti-i Nûh buldı selâmet dükendi yem

necât-ı ebed:

1. **necât-ı ebed:**

Kaside 7

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ebedi kurtuluş.

Kemîne muhlişi ferdâ bulur necât-ı ebed
‘Adil zerre-i mihri degüldür ‘ilm ü ‘amel

necm-i aşhâb:

1. **necm-i aşhâb:+ı**

Gazel 124

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sahabe yıldızları.

Binüp keşti-i mihr-i âle baħr-i dîne rāhī ol
Delil it necm-i aşhâbı taraf-cüy-i İlāhī ol

nedid:

1. **nedidüñ:+üñ**

Tarih 25

Mısra: 4

Görmemiş.

Hağ-güy u ‘afif idi ki yogıdı naziri
Zâhirde vü bâtında o bî-şibh ü nedidüñ

nedim:

1. **nedim:**

Gazel 78

Mısra: 7

Arkadaş, dost.

Ketm-i esrâr-ı şehenşâh ider elbette nedim
Güft ü güy ile kişi nâ'il-i ‘irfân olmaz

2. **nedim:**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Arkadaş, dost.

Ĥōş-ĥular ile enis ü yâr ol
Hem-ĥâl ü nedim ü ġam-güsâr ol

nedim-i bezle-gü:

1. **nedim-i bezle-gü:**

Tahmis 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Latifeci, güzel sözler söyleyen sohbet arkadaşı.

Nedim-i bezle-gü âlüfte-i şoĥbet-güzâr olsa
Sadık-ı lâubâlî rind-i bî-ġayd-ı vaġâr olsa

nedim-i ġam-küsârum:

1. **nedim-i ġam-küsârum:+u, +m**

Gazel 33

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Teselli veren arkadaş.

Ne nedim-i ġam-küsârum bulunur ne yâr-i ġârum
Ki faġaġ enis-i bezmüm cesedümde bir nefes var

nefâset:

1. **nefâset:**

Gazel 102

Mısra: 9

Kıymetlilik, değer.

Nefâset fehmi olanlar gevher-i nazmuñ bilür ġadrin
Nesib-âsâ olursaġ n'ola istiĥsândan fâriġ

nefâset-i zât:

1. **nefâset-i zât:**

Gazel 87

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Zatın, kişinin kıymetliliği.

Kimde kim olmaya nefâset-i zât
Ĥâlib-i gevher-i fenâ olmaz

nefes:

1. **nefes:+i**

Kaside 6

Mısra: 12

Nefes, soluk.

Lülü-yı naʿtini silk-i nefese nazm idenüñ
Deheni pür-dür ü gevher nefesi ‘anber olur

2. **nefes:**

Gazel 159

Mısra: 8

Nefes, soluk.

Dem-i üstād ile güyende olur hāme Nesīb
Açamaz ney nefes almasa leb-i hāmūşın

3. **nefes:**

Gazel 33

Mısra: 4

Nefes, soluk.

Ne nedīm-i ğam-güsārum bulunur ne yār-i ğārum
Ki faқаt enis-i bezmüm cesedümde bir nefes var

4. **nefes:**

Gazel 33

Mısra: 4

Nefes, soluk.

Ne nedīm-i ğam-küsārum bulunur ne yār-i ğārum
Ki faқаt enis-i bezmüm cesedümde bir nefes var

5. **nefes:**

Gazel 89

Mısra: 14

Nefes, soluk.

Ney gibi elvān-neġam olsam Nesībā çok midur
Cānib-i bālādan irdi gūş-ı hūşa bir nefes

6. **nefes:**

Kaside 6

Mısra: 13

Nefes, soluk.

Her nefes ravzaña yüz biñ şalavāt ola nisār
Tā ki hūrşid-i felek nūr-dih-i hāver olur

7. **nefes:**

Rübai 12

Mısra: 4

Nefes, soluk.

Biñde birini cevāhir-i midhatünüñ
Cem‘ eyleyemez rişte-i kütāh nefes

8. **nefes:+i**

Rübai 30

Mısra: 4

Nefes, varlık.

Bu gülşen-i kesretde hezār cānı
Tevhüd-ile hātım eyleye āhır nefesi

nefh-i şür:

1. **nefh-i şür:**

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İsrafil'in kıyamette çalacağı borunun üflemesi, kıyamet kopması.

Bī-tekellüf ide ervāh ile itilāf ecsām
Ola fermān-ı cenāb-ı Hāzret ile nefh-i şür

nefs:

1. **nefs:+ü, +müz**

Gazel 85

Mısra: 5

Nefs, benlik.

Telhī-i fāқа itmek için nefsumüz helāk
H‘ān-ı vücūda zehr kıtan Mevleviler'üz

2. **nefs:+e**

Gazel 181

Mısra: 9
Nefs, benlik.

Reh-i Hüdâ'da uyup nefse olma güm-geşte
Refik-i bü'l-heves-i hām-kāra aldanma

nefs-i 'anid:

1. **nefs-i 'anid:**

Rübai 37

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İnatçı nefis.

İşlâh-pezir olmasa da nefs-i 'anid
Luṭf-ı ezeli den itmezüz kaç'-ı ümîd

nefs-i bed-mu'âmele:

1. **nefs-i bed-mu'âmele:**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kötü davranan nefis.

Ey nefs-i bed-mu'âmele inşâfa gel yeter
Tâ-key rızâ-yı Hâkḳ'a muḥâlif 'amel yeter

nefs-i bi-inşâf:

1. **nefs-i bi-inşâf:**

Kaside 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

İnsafsız nefis.

Hâdd-i hamsini tecävüz itdi sinn ü sâl ise
Nefs-i bi-inşâf ise itmez daḫi terk-i gurûr

nefs-i emmâre-i kāfir:

1. **nefs-i emmâre-i kāfir:**

Gazel 193

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kötülükleri emreden kafir nefis.

Nefs-i emmâre-i kāfir niçe bir ḫile ile
Şafḫa-i ḳalbünü tahrîf ide İncil gibi

nefs-i nâ-fercâm:

1. **nefs-i nâ-fercâm: +1**

Rübai 39

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Boşa nefes.

Taḫşile murâd nefs-i nâ-fercâmı
Dünâna dünân için tekâpü niçe bir

nem:

1. **nem:**

Gazel 126

Mısra: 4

Gözyaşı.

Çıkarup miyâne-i sük-ı vuşlata 'arz iderse 'aceb
midür

Dür-i baḫr-i Ḳulzüm-i 'ışḳdur görinen bu didede nem
degül

2. **nem:**

Kaside 2

Mısra: 14

Hafif islaklık, nem.

Cenb-i mekârimünde eyâ ma'den-i 'aṭâ
Kân zerre-i ḫaḳire vü yemdür kemine nem

3. **nem:**

Kaside 2

Mısra: 8

Gözyaşı.

Hâşâ şerâre-bîn ola nâr-ı caḫîmden
Bir dide kim fenâ-yı ḫarîmünde ola nem

nemâ:

1. **nemâ:**

Gazel 45

Mısra: 5
Büyüme.

Ġarīb-i naḥl-i zemīn-i ğamum nemā düşmen
Ne bellü ḥuşk ü ne tâze ne berg ü bārum var

nemedîn:

1. **nemedîn:**

Rûbai 34

Mısra: 3

Keçe, kaba.

Giydüm nemedîn ḥırkayı pervâne gibi
Yâ Rab beni şem^c-i ışkuña sūzân it

nemîmet:

1. **nemîmet:**

Mesnevi 2

Mısra: 12

Dedikoduculuk.

Olsa saña pîşe faşl u ğıybet
Endîşe-i dem-be-dem nemîmet

nerdübân:

1. **nerdübân:**

Gazel 93

Mısra: 4

Merdiven.

Seni şaff-ı melâyikde arar ʿuşşâk-ı mehcûruñ
Anuñ-çün çarḥa dūd-ı âh-ı dilden nerdübân tutmuş

nergis:

1. **nergis:+ler,+üñ, +dür**

Kaside 3

Mısra: 8

İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları
gri ve sarı bir çiçek.

Ķābe Kavseyini ile ḥüsn-i ebruvānuñ bî-mişāl
Sürme-i mā zāğ ile nergislerüñdür dil-rübā

2. **nergis:**

Gazel 186

Mısra: 7

İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları
gri ve sarı bir çiçek. (Sevgilinin gözleri bağlamında
kullanımıştır.).

Güle bülbül nigāh-ı rağbet itmezdi eger nergis
Füsün u fitnede çeşmüñ gibi siḥr-āferin olsa

3. **nergis:+leri**

Gazel 188

Mısra: 2

İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları
gri ve sarı bir çiçek. (Sevgilinin gözleri bağlamında
kullanımıştır.).

Nigāh itdükçe ol gül ʿāşık-ı āşüfte aḥvāle
Döker nergisleri gül-berg-i ruḥsār üstine jāle

nerkis:

1. **nerkis:**

Kaside 5

Mısra: 6

İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları
gri ve sarı bir çiçek.

Āşüfteğ-i sünbül ü jülide kāküle
Nerkis nezāre itmededür hūş-yārdur

nerkis-i çemen:

1. **nerkis-i çemen:**

Kaside 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bahçenin nergisi.

Ḥayretle ser-figende olup nerkis-i çemen
Güyā ḥayāl-i naʿt ile pür-āfet-kārdur

nerm:

1. **nerm:**

Gazel 90

Mısra: 4

Yumuşak.

Ṭarīḳ-ı ‘aşḳ-ı bāzīde hirās-ı düşmen olmazmış
Dil-i ŝaḥtın o gül-ḥaddüñ fiġānum nerm ider dirdüm

2. **nerm:**

Gazel 6

Mısra: 3

Yumuşak.

Dāne-i ümmidini nerm eylemez hiç kimsenüñ
Tā-be-key gerdān olur bilmem tehī nüh āsiyāb

neŝāt:

1. **neŝāt:**

Gazel 41

Mısra: 2

Sevinç.

Nühüfteġāh o perī-veş baña gelür görünür
O dem neŝāt ile ġamdan rehā gelür görünür

nesc-i maḥz:

1. **nesc-i maḥz:**

Gazel 32

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Halis dokuma.

Dem urursa ḥāl-i kāmilden muḳallid lāf olur
Büriyā ger şanma nesc-i maḥz ile zer-bāf olur

neş’e:

1. **neş’e:**

Gazel 5

Mısra: 5

Mutluluk, sevinç.

Bu bezmgheḥde ġaraż neŝ’e ise besdür bes
Hemīŝe laḥt-ı ciger ḥün-ı dil kebāb ŝarāb

2. **neş’e:**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Mutluluk, sevinç.

Ey ḥün-ı dīde geldi demi neş’e vir baña
V’ey āh u nāle ile eşer söz ü sāzum ol

neş’e-i mey:

1. **neş’e-i mey:**

Gazel 46

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

şarap neşesi.

‘Iŝḳ ifŝā itdürür ḥ’āhiŝ-ger-i vaşl olduġum
Neş’e-i mey ādeme esrārı pinhān söyledür

neş’e-mend-i feyz:

1. **neş’e-mend-i feyz:-i**

Gazel 128

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mutlu olmak - razı olmak, rıza göstermek.

Neş’e-mend-i feyzi reŝkīn-sāz-ı Cemŝīd olmada
Bezmgāh-ı ‘ıŝḳda bir cām-ı dil-keşdür ġöñül

neş’e-yāb:

1. **neş’e-yāb:**

Gazel 6

Mısra: 10

Sevinç bulan.

Besdür ey sākī-i dehr eyle Nesīb’e merḥamet
Cām-ı ḥasretten murāduñ üzre oldı neş’e-yāb

nesh-i edyān:

1. **nesh-i edyān:**

Müsemmen 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dinleri hükümsüz kılmak.

ŝer’-i pākūñ oldı hādī-i ŝırāt-ı müstaḳīm
Nesh-i edyān eyledi aḥkām-ı Furḳān-ı ḳadīm

Nesīb:

1. **nesīb:**

Tarih 35

Mısra: 2

Soylu.

Ḥazret-i Bostān Efendi ibn-i Mevlānā-yı Rūm
Ol kerem-ver zāt-ı sāmī hem nesīb ü hem ḥasīb

2. **Nesībā:+ā**

Gazel 4

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Bī-ḳarār itmiş Nesībā kâf u nūnuñ lezzeti
Devr iderler Mevlevīler'dür semāvāt-ı 'ulā

3. **Nesīb:**

Gazel 5

Mısra: 11

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesīb sāğara düşdükçe 'aks-i ṭurra-i yār
İder dimāğumı pür-büy-yı müşk-nāb şarāb

4. **Nesīb:+e**

Gazel 6

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Besdür ey sākī-i dehr eyle Nesīb'e merḥamet
Cām-ı ḥasretten murāduñ üzre oldı neş'e-yāb

5. **Nesīb:**

Gazel 10

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Şimdi ḥasret berde-i esrār-ı 'ışk oldı Nesīb
Vaşl u hecri añlamaz bilmez nedür 'azb ü 'azāb

6. **Nesīb:**

Gazel 10

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Şimdi ḥasret berde-i esrār-ı 'ışk oldı Nesīb
Vaşl u hecri añlamaz bilmez nedür 'azb ü 'azāb

7. **Nesīb:**

Gazel 12

Mısra: 13

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesīb ol mehe 'arz ider bendeni
Şeh-i kişver-i şubḥ-gāh āfitāb

8. **Nesīb:**

Gazel 13

Mısra: 14

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Olmaz kimesne rāh-rev-i cādde-i şavāb
Tā olmaya Nesīb meded-baḥşī luṭf-ı Rab

9. **Nesībā:+ā**

Gazel 14

Mısra: 13

Ey Nesīb.

Himmetle yine bāğçe-i nazma Nesībā
Her mışra'-ı renginüñi bir cūy-ı zülāl it

10. **Nesībā:+ā**

Gazel 15

Mısra: 12

Ey Nesīb.

Mestür ola 'aybuñ iki 'ālemde Nesībā
Tā sürme şıfat-ber idesin dīdeler üzre

11. **Nesīb:**

Gazel 16

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Dil dürüst olmaz ise n'ola Nesīb ehl-i suhan
Sine-i nâydaki zahme nevâdur bâ'îş

12. Nesīb:

Gazel 19

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Fârîğuz veriş-i miqdâf-ı talebden ki Nesīb
Meger âh-ı şeb imiş meltem-i keşt-i ümîd

13. Nesīb:

Gazel 24

Mısra: 13

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Dâğlar-ı evrâk-ı güldür şerhalar saır ey Nesīb
Ol nev-âmüz-ı cefâya sine bir sî-pâredür

14. Nesīb:

Gazel 26

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Saňa zulm-i firāvânın Nesīb ol şâh-ı bî-dâduñ
Ferâmuş itdürür kem-ter nigâh-ı âşinâ bir bir

15. Nesīb:

Gazel 32

Mısra: 13

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Ehl-i keşfüñ pây-e-i ednâsını bulmaz Nesīb
Gerçi zâhid 'ilm ile müstahric-i Keşşâf olur

16. Nesīb:

Gazel 35

Mısra: 5

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesīb itdükde zîb-i nazra bu güftâr-ı a'lâyı
Tarabdan bu mu'ammâdur dise tab' ehli vâriddür

17. Nesīb:

Gazel 36

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Gördükçe yüz çevirme 'aceb mi bizi Nesīb
Yâr ile rû-be-rû olacaq hâlümüz mi var

18. nesīb:

Gazel 37

Mısra: 13

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Çankı sevdâ-ger-i nâz arturabilmem ki Nesīb
Yine kâlâ-yı dil-i şifte dellâldadur

19. Nesīb:

Gazel 38

Mısra: 13

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Mevkı'-i zulmetde nûra i'tibâr olmaz Nesīb
Her kemâlün hüsünün mir'âtı zıddıyetledür

20. Nesīb:

Gazel 39

Mısra: 13

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Her zamân vaz'-ı diğ-e-gün ile gerdün Nesīb
Âhirü'l-emr fenâsın bize i'lâm eyler

21. Nesīb:

Gazel 40

Mısra: 11

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Mānende-i çināruñdur der-i cihān Nesīb
Eşrāfi kanda olsa edāni gelür geçer

22. Nesīb:

Gazel 40

Mısra: 11

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Mānende-i çenāruñdur der-i cihān Nesīb
Eşrāfi kanda olsa edāni gelür geçer

23. Nesīb:

Gazel 41

Mısra: 11

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Görinmez oldı dime sâhil-i ümid Nesīb
Bu zevrağa yine bir nā-ḥudā gelür görünür

24. Nesīb:

Gazel 43

Mısra: 13

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesīb eyleme zāyi‘ nuḳūd-ı evḳatı
Şaḳın ki girmez ele bir daḫi define-i ‘ömr

25. nesīb:

Gazel 44

Mısra: 11

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Ḥüzün ü şādī müte‘āḳıb olıcaḳ anda Nesīb
Eşk-i çarḫ-ı ğama seyyāre deĝöldür de nedür

26. Nesīb:

Gazel 51

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesīb ḥikmet-i eşyā bilen düriüst dilān
Netice-i suḫan-ı kemm ü keyf bilmezler

27. Nesīb:

Gazel 55

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Güş eyleyüp Nesīb sözüñ ḳudsiyān didi
Ḥaḳḳā bu ğüne nādire-ĝü şā‘ir az olur

28. Nesīb:

Gazel 58

Mısra: 11

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesīb devlet olunca dem-i şebāb olsa
Dem-i ḥazānda neşv ü nemāyı neylerler

29. Nesībā:+ā

Gazel 59

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Ülfet-ĝüzin olalı Nesībā ḥayāl ile
Mābeynümüzde yār ile vuşlat ḥicābdur

30. Nesīb:+i

Gazel 63

Mısra: 10

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Mey-i mecāz ile ser-ḥōş ḳıyās ider gören ammā
Nesīb'i mest-i ser-endāz iden o bāde deĝöldür

31. Nesīb:

Gazel 65

Mısra: 15

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Āgeh-dil olan Nesib her dem
Müstagrağ-ı h'âb-ı ğaflet olmaz

32. Nesib:

Gazel 66

Mısra: 7

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Ehl-i dilden haber alınmaz ise n'ola Nesib
Sebak-âmûzi-i 'irfânda tekrîr olmaz

33. Nesib:

Gazel 68

Mısra: 13

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Reşha-i cüy-ı hikem olmasa güftâr Nesib
Çemen-i nazm-ı dil-âvîze tarâvet gelmez

34. Nesib: +üñ

Gazel 70

Mısra: 12

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Ümîddür ki terahhüm iderdi hâline ammâ
Peyâm-ı şevkı Nesib'üñ o şive-kârına degmez

35. Nesib:

Gazel 74

Mısra: 3

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Pürdür âyîne-i dil gerd-i küdüretle Nesib
Nazâr-ı mürşid-i âġahı temennâ iderüz

36. Nesib:

Gazel 76

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

O tıfl-ı nev-rese incinme kim Nesib daġı
Nüvâziş-i nigh-i ġah u ġeh nedür bilmez

37. Nesib:

Gazel 78

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Hüneri 'ayb görür dide-i ġussâd Nesib
Yüsuf'ün ġüsni pesendide-i iġvân olmaz

38. Nesib:

Gazel 79

Mısra: 13

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Āġirîn câmesi cismün ki Nesib ola kefen
ġil'at-i şeh bedel-i ġırka-i peşmîn olmaz

39. Nesib:

Gazel 81

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Dâ'imâ ser-geşte-hâl olsaġ 'aceb midür Nesib
Zerre-i nâçiz-i mihr-i rüy-ı pür-envâriyuz

40. Nesib:

Gazel 85

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Biz ey Nesib devlet-i Monlâ-yı Rüm'da
Dünyâ-yı düni ġice şatan Mevleviler'üz

41. Nesib:

Gazel 86

Mısra: 14

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

‘Adüv muķim-i ser-i küy-ı yârdur şad âh
Nesīb o rü-siyehüñ ğalibâ yerin tutmaz

42. Nesīb:

Gazel 87

Mısra: 7

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Halk-ı ‘âlemlle ihtilâf Nesīb
Toĝrusı bu ki bî-riyâ olmaz

43. Nesīb:

Gazel 91

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Yâre i‘lâm ideĝör derd-i dil-i zârı Nesīb
Raħm ider ĝüş idicek hâlüñ o yâr-ı dil-keş

44. Nesīb:

Gazel 96

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

‘Âlem-i kevn ü fesâd olmuş Nesīb andan teħi
Var ise iksir-i a‘zam hâtır-ı mesrür imiş

45. Nesīb:+e

Gazel 98

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Bu tereddüde Nesīb'e laĝziş-i mestânenen
Hâk-büs-ı dergeh-i devlet-me‘âbuñdur ĝarâz

46. Nesīb:

Gazel 99

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Āyîn-bend-i şehri vüçüd ol ki ey Nesīb
Dihim-i cânı itdi maķar ķayşer-i neşât

47. Nesīb:+e

Gazel 100

Mısra: 13

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesīb'e n'ola yâr eylerse raĝbet
Kim itmez şöħbet-i rindânenen hazz

48. Nesīb:

Gazel 103

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Yazdı şî'r-i âteşininde mükerrer tâb u tef
Nice demler teff ü tâb-ı ‘ışķ ile yanup Nesīb

49. Nesīb:

Gazel 104

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Buldı encâmın ĥumâr-ı fūrķat-i cânân Nesīb
Geldi ol ĝül külbe-i aħzânuma sâĝar-be-kef

50. Nesīb:

Gazel 106

Mısra: 15

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Bir râha ‘âzimüz ki Nesīb anda menziliñ
Āĝâzı var miyânesi var intihâsı yok

51. Nesīb:

Gazel 108

Mısra: 13

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Çok görmüşüz vuqû'ını 'âlemde ey Nesib
Hızlân olur 'avâkıbı mekkâr olanların

52. Nesib:

Gazel 109

Mısra: 7

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Gelmez mi hâşırına harîk-ı sekar Nesib
Semt-i riyâ vü süm'ayı dükkân idenlerin

53. Nesib:

Gazel 110

Mısra: 7

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Her dem Nesib hâlûni işlâha kûşîş it
Mâni' degül ne gûne olursa kıyâfetüñ

54. Nesib:

Gazel 111

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesib bād gibi ıztırābdur kārı
Bu gūlsitāna gelüp h'āhiş-i giyāh idenüñ

55. Nesib:

Gazel 112

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Sākî-i bezmümüz o kerem-kārdur Nesib
Cām-ı lebin şunardı saña bilse meşrebüñ

56. Nesib:

Gazel 113

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Gevher-i hikmetle tezyin eyleyüp şi'rüm Nesib
Ba'de-zin kaviş-ger-i kân-ı kelâm olsam gerek

57. Nesib:

Gazel 114

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Hem-çün Nesib ümid-i vişâlüñle her zamân
Rû-sây-ı âsitâne-i ihsānuñam senüñ

58. Nesib:

Gazel 120

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Oldı Nesib hâzret-i Monlâ Celâl-i dîn
Şâh-ı bülend-tâc-veri Mevleviler'üñ

59. Nesib:

Gazel 122

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nigâh-tâb-ı temâşâ-yı bāğ u büstân ol
Nesib sineñi gūlzâr-ı dâğ-ı 'ışk eyle

60. Nesib:

Gazel 126

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

N'ola teşnegāna Nesib eger virür ise şi'r-i terüñ gınā
Elümüzde lüle-i çeşme-sâr-ı hayâtdur bu kâlem
degül

61. Nesib:

Gazel 128

Mısra: 9
Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

İntizâm ümmidin itmez pey-revân-ı dil Nesib
Gâh mest ü gâh şâhî bir keşâkeşdür gönül

62. Nesib:

Gazel 129

Mısra: 16

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Tamâm-ı şüret ü sîretde bî-bahâne imiş
Cemâl-i pâki gibi hulkı da Nesib güzel

63. Nesib:

Gazel 130

Mısra: 10

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

‘Ulüvv-i hâl ü dünüvv-i makâli fehm ideli
Nesib şî‘r-ile yârâna i‘tinâ idemem

64. Nesib:

Gazel 131

Mısra: 7

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Bir siyeh-çerde suhândınca güzeldür bu Nesib
Âdemi bende ider vaz‘-ı dil-ârâ-yı kalem

65. Nesib:

Gazel 132

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Zahmet-i şeyb ü firâz-ı râh-ı ‘ışkı ey Nesib
Bâr-ı fakr u fâka ber-düş olmayınca bilmedüm

66. Nesib:

Gazel 134

Mısra: 13

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nedür bu tâb-ı suhan çab‘uñ ey Nesib senüñ
Zekâ-yı ma‘niye hâver midür nedür bilmem

67. Nesib:

Gazel 135

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

İtdi yağma hıred ü şabrumı bir şüh Nesib
Raht-ı âsâyişi bî-hüde tebâh eylemedüm

68. Nesib:

Gazel 143

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Menzil-i maşsüda buldum bir reh-i âsân Nesib
Nim-i râh-ı gamda bâr-ı derd ile bî-tâb iken

69. Nesib:

Gazel 146

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Bu gülsitânda hâr u gülüñ farkı yok Nesib
Temyiz olunmasa n'ola bülbül gurâbdan

70. Nesib:

Gazel 147

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

‘Arz-ı hâl itme Nesib ol şâh-ı şefkat düşmene
Bâd-ı âhuñ mevce-hiz-i lücce-i kin olmasun

71. Nesibâ:+â

Gazel 151

Mısra: 11
Ey Nesīb.

Geç himmet-i ıŧkıyla Nesībā gibi ey dil
Endiŧe-i sūd u zarar-ı her-dü-serādan

72. Nesīb:•üñ

Gazel 154

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
ŧairi.

Sākī-i felek bezm-i firākuñda Nesīb'üñ
Peymāne-i çeŧmin pür ider hūn-ı cigerden

73. Nesīb:

Gazel 155

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
ŧairi.

Baht-ı siyāhına niçe dāğ olmasun Nesīb
Nā-gāh rüy-ı dilber-i haŧŧ-āverin gören

74. Nesīb:

Gazel 157

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
ŧairi.

İmtizāc eyleyemez zulmet ile nūr Nesīb
Olmaz ārām-geh-i kīne derūn-ı rūŧen

75. Nesīb:

Gazel 158

Mısra: 11

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
ŧairi.

Hānümān-ı ŧabr u ŧākāt oldu hākister Nesīb
Yandı nār-ı intizār-ı maŧdem-i dil-dārdan

76. Nesīb:

Gazel 159

Mısra: 7

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
ŧairi.

Dem-i üstād ile gūyende olur hāme Nesīb
Açamaz ney nefes almasa leb-i hāmūŧın

77. Nesīb:

Gazel 162

Mısra: 15

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
ŧairi.

Nesīb bāg-ı felekde mi sürūr u ŧafā
Dağı fūŧürde degül hūŧe-i Süreyyā'da

78. Nesīb:

Gazel 165

Mısra: 11

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
ŧairi.

Gelmez Nesīb ehl-i dilūñ ŧevkına fütūr
Yoŧ ihtiyāc-ı āb-ı güher tāzelenmege

79. Nesīb:•üñ

Gazel 166

Mısra: 13

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
ŧairi.

Hāsetle revān oldu yine eŧki Nesīb'üñ
Gör bu ulu ırmağı anuñ çeŧm-i terinde

80. Nesīb:

Gazel 168

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
ŧairi.

Bulunur naŧd-i kabūl ile harīdārī Nesīb
Kāle-i kār-geh-i ŧab'-ı sūhandāne göre

81. Nesīb:

Gazel 170

Mısra: 15

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Çalmaz Nesīb lücce-i miñnetde fülk-i dil
Bir gün olur reside kenâr-ı selâmete

82. Nesīb:

Gazel 173

Mısra: 13

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Hemişe fikrümüz olsun Nesīb rüy u lebi
Gül ile mül kıoyalum biz şükûfe-dânumuza

83. Nesīb:

Gazel 176

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Murğ-ı dil Cibrîl-i pervâz olsa da âhir Nesīb
Şayd olur elbette dâm-ı zülf-i müşk-âsâsına

84. Nesīb:

Gazel 177

Mısra: 13

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Yine Nesīb gibi vaşf-ı hüsn-i pākūnde
Müşâbih oldu hemân hâli mür-ı bî-zûra

85. Nesīb:

Gazel 181

Mısra: 11

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesīb rüy-ı dil-i düşmene gurūr itme
Mülâyemet daği gösterse hâra aldanma

86. Nesīb:

Gazel 182

Mısra: 10

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Haqqâ nazîrini o siyeh-çerde dilberüñ
Bulmaz Nesīb varsa da iklim-i Berber'e

87. Nesīb:

Gazel 184

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Ol gül-i gülzâr-ı nâza olalı bülbül Nesīb
Hasret ile mübtelâ-yı hâr hârum âh âh

88. Nesīb:

Gazel 185

Mısra: 11

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Küyından eyledükçe Nesīb ol şâhuñ güzer
Çağ eylerüz ‘alâkayı cân u cihân ile

89. Nesīb:-i

Gazel 191

Mısra: 13

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesīb'i seyli-i qahrüñ tamâm itdi zebün
Amân amân yeter ey zâl-i çarh-ı mekkâre

90. Nesīb:

Gazel 194

Mısra: 11

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Çânî‘-i dâde-i Hağ şâd olur elbette Nesīb
Sebz ü hurrem güzer itmekde zamân-ı tûtı

91. Nesīb:

Gazel 195

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Ab-ı revân mişâli şafâ-yâb olur Nesib
Tercih iden cevânib-i a'lâyâ esfeli

92. Nesib:

Gazel 196

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Şabr idelüm Nesib cefâsına ol mehûn
Cevr ile kaçdı bendesini imtiyhân gibi

93. Nesib:

Gazel 197

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Ben ol ber-çin-i bâğ-ı feyz-i Haqq'am ki Nesib irmez
O nahlûn bergine erbâb-ı nazmuñ dest-i kûtâhı

94. Nesib:

Gazel 200

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Gâfil ki Nesib anda itmekde temâşâ hep
Erbâb-ı nazar hâlâ hengâme-i ferdâyı

95. Nesib:

Gazel 203

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesib itdi bizi gûşe-gir-i hayrânî
'Adüya hem-dem iden yâr-i dil-sitânumuzu

96. Nesib:

Gazel 205

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

O şûhuñ beyân itse hâlin Nesib
Virür kilke teb lerzesini sür'ati

97. Nesib:

Gazel 209

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Haqqâ Nesib hüsni ile mümtâz iken o şûh
Gâlib görindi hüsniinde hüsni-i haşâ'ili

98. Nesib:

Gazel 210

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Bu merâyâyâ bakup Haqq'ı şühüd eyle Nesib
Sen dalhi şâf-dil ol fehm idegör bu râzı

99. Nesib:

Gazel 211

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Bî-kayd-ı ni'met-i dü-serâ Mevleviler'i
İden Nesib mâ'ide-i h'ân-ı ışkdur

100. Nesib:

Gazel 212

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Çalır gider mi kesâd-ı hünerle böyle Nesib
Metâ'ı râyic olur bir diyâra düşmez mi

101. Nesib:

Kaside 2

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Besdür Nesib 'arz-ı merâm eyledüñ tamâm
Şimdengerü şalât u tahıyyâtdur ehem

102. Nesib:+e

Kaside 4

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Dergehüñdür mültecâ-yı 'âcizîn ü 'âcizât
Yâ Resûlallâh şefâ'at kııl Nesib'e kim senüñ

103. Nesib:

Kaside 6

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Hâşeli'llah ki Nesib olmaya memnûn-ı kerem
Belki cürmi sebep-i mağfiret-i Dâver olur

104. Nesib:+e

Kaside 7

Mısra: 3

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesib'e bendelüğüñ mâye-i sa'âdetdür
Sezâ degülse dañı luţfa ey Nebiyy-i ecel

105. Nesib:

Kıt'a 1

Mısra: 2

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Müddet-i 'ömrümde bir kez gördüm oldı müctemi'
Cum'a vü nev-rüz ile 'aşr-ı muharrem ey Nesib

106. Nesib:

Kıt'a 6

Mısra: 1

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Ey Nesib âsâr-ı çab'ı şūhuñı şad-el-hazer
Dest-i nâ-dâna şaşın virme virürseñ bâda vir

107. Nesib:

Kıt'a 17

Mısra: 1

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Ol şāhbāz-ı evc-i fenāyam ki ey Nesib
Ĝam çekmezem 'asākır-i zāğ eylese hücüm

108. Nesib:+e

Rübai 22

Mısra: 4

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Rüy-ı siyehi maşşeri tārık eyler
Olmazsa Nesib'e bir nigāh-ı keremüñ

109. Nesib:

Rübai 28

Mısra: 2

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Ey faħr-i rüsül gerçi kim eyler tek ü pü
Kimdür ki Nesib ola saña bir seg-i kü

110. Nesib:+üñ

Rübai 30

Mısra: 2

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Ey mefħar-i kül şimdi budur mültemesi
Bî-çäre Nesib'üñ olasın dād-resi

111. Nesib:

Tarih 2

Mısra: 5

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Oldı şeş târih ile bu beyt-i ra'nâ ey Nesib
Müş'ir-i sâl-i cülûs-ı şâh-ı mahşürü'l-livâ

112. **Nesib:***e*

Tarih 4

Mısra: 13

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Eyledi ilhâm târihin Nesib'e feyz-i Hakk
Oldı İsmâ'il Paşa 'izz ile Mısr'a 'aziz

113. **Nesib:**

Tarih 6

Mısra: 7

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Bülbül-i hâme didi târih-i milâdın Nesib
Bu Mehemmed'dür gül-i büstân-ı nesl-i Mevlevî

114. **Nesib:**

Tarih 10

Mısra: 5

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Didüm görince haç-âver Nesib târihin
Yazıldı âyet-i envâr levha-i kâmere

115. **Nesib:**

Tarih 11

Mısra: 7

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Didi târihini maḥdūma du'â-güne Nesib
Her zamân sünnet-i Aḥmed ola Yaḥyâ 'amelüñ

116. **Nesib:**

Tarih 15

Mısra: 5

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Fevtine târih için didüm Nesib
Çaldı sermâ-yı fenâ Bostân'ı hayf

117. **Nesib:**

Tarih 17

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesib rıhleti târihini didi züvvâr
İde Siyâhi Dede Bâri kabrünü pür-nür

118. **Nesib:***üñ*

Tarih 18

Mısra: 13

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Âşafâ dâ'i-i deyrine Nesib'üñ kârı
Dergeh-i ḥazret-i Monlâ'da saña oldı du'â

119. **Nesib:**

Tarih 22

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Sâl-i 'imâretin Nesib eyle bu mısrâ'a su'âl
Oldı yine müceddede türbe-i şadr-i evliyâ

120. **Nesib:***üñ*

Tarih 26

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Zebânından Nesib'üñ güş idüñ târihini ḥâlâ
Niḳâbet mesnedine geçdi 'Abdullâh Efendi'riüz

121. **Nesib:**

Tarih 30

Mısra: 8

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Vâkı'-i hâli iki târih ile itdi beyân
Şayd-ı ma'nâya Nesīb atdı kemendi 'ilm-ile

122. **Nesīb:**

Tarih 35

Mısra: 14

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Tekye-i Şâm'a gelince kāmum oldı inzivâ
Ka'betü'l-'uşşâkda bak şeyh-i pāk oldı Nesīb

123. **Nesīb:**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Kesmem Nesīb cürm-ile gufrāndan ümîd
Hürşîd tâ zālâm-ı şebi ide nâ-bedîd

124. **Nesībâ:+ā**

Gazel 20

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībâ gerden-i cānâne-i 'irfāna zîverdür
Güzîde 'akd-i pāk-i dürr-i terdür halka-i tevhîd

125. **Nesībâ:+ā**

Gazel 23

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībâ belki artar kinesi sen merhâmet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle hâzer kâğız

126. **Nesībâ:+ā**

Gazel 25

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībâ el-hâzer kim çāk çāk itmek muqarrerdür
O hūnî gâmezler kaşd-ı dil-i nālâna şalmışlar

127. **Nesībâ:+ā**

Gazel 28

Mısra: 11

Ey Nesīb.

Nesībâ berķ şanma vaķt-i giryānı ebr içre
Felek evzâ'-ı nâ-ber-cāy-ı hōd-gāmâne hāndāndur

128. **Nesībâ:+ā**

Gazel 30

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībâ sözlerüm nāhūn-zen olmaķ cān-ı 'uşşāka
Ney-āsâ derd-i 'ışkıyle dil-efgār olduğumdandır

129. **Nesībâ:+ā**

Gazel 31

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Bu gülistānda Nesībâ 'izzet ise maţlabuñ
Hāk-i pāy olmak o serve pāye-i ber-ter yeter

130. **Nesībâ:+ā**

Gazel 33

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Saņa toğrı söz Nesībâ dil-i mübtelāda hālâ
O şeh-i serîr-i hüsnüñ kulu olmağa heves var

131. **Nesībâ:+ā**

Gazel 33

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Saņa toğrı söz Nesībâ dil-i mübtelāda hālâ
şeh-i serîr-i hüsnüñ kulu olmağa heves var

132. **Nesībā:+ā**

Gazel 34

Mısra: 13

Ey Nesīb.

Meydān-ı melāmetde o zārum ki Nesībā
Ġavġā-yı haşır menķabe-i muhtaşarumdur

133. **Nesībā:+ā**

Gazel 42

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībā reng ü bŷy-ı bī-bakāya olma dil-beste
Bu rāzı saña ezhār-ı çemen hep bī-dehen söyler

134. **Nesībā:+ā**

Gazel 45

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Haķır isem de Nesībā baña şeref besdür
Ki bir kerīm-i ġudāvend-i kām-gārum var

135. **nesība:-ā**

Gazel 46

Mısra: 9

Ey Nesīb.

‘Arz-ı ġāl it ol şeh-i ġüsne Nesība ġavfi қо
Bir gedāyı ġāh olur bezminde sultān söyledür

136. **Nesībā:+ā**

Gazel 47

Mısra: 13

Ey Nesīb.

Hāle bakar ehl-i dil Nesībā
Endişe-i māverāyı neyler

137. **Nesībā:+ā**

Gazel 49

Mısra: 11

Ey Nesīb.

Bād-ı feyz itmese taġrık Nesībā hergiz
Sāhil-i taḃ‘uña mevc-i yem-i ma‘nā mı gelür

138. **Nesībā:+ā**

Gazel 50

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībā ġasret-i Rŷm ile Mışır içre dil-efġāram
Ki her bir berg-i ġurmā çeşmüme nevk-i sinānlardur

139. **Nesībā:+ā**

Gazel 54

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Cürm oldı Nesībā sebep-i cilvesi ‘afvuñ
ġŷsn-i mehi efzŷde ider tŷrra-i şebdür

140. **Nesībā:+ā**

Gazel 61

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībā işleri ta‘mīr-i dildür
ġudā taḃibleridür Mevleviler

141. **Nesībā:+ā**

Gazel 62

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībā reh-revān-ı mŷlk-i ‘irfāna nigāh itseñ
Emānet bārını cān-ile ġāmil Mevlevilerdür

142. **Nesībā:+ā**

Gazel 64

Mısra: 16

Ey Nesīb.

Ehl-i ġaflet ańlamaz kevn-i fesāduñ ġikmetin
‘Ālemŷñ sırrın Nesībā şāġib-i ‘irfāna şor

143. **Nesībā:+ā**

Gazel 67

Mısra: 12

Ey Nesīb.

Nazīre Nābi-i mu'ciz-beyāna saña muhtaşdur
Nesībā āferīn ṭab'uñ gibi sihr-āferīn olmaz

144. **Nesībā:+ā**

Gazel 69

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nā-maḥal ḥ'āhiş-i vuşlatla Nesībā āḥir
Kendimüz ḥāk-i derinden daḥi dūr eylemişüz

145. **Nesībā:+ā**

Gazel 71

Mısra: 9

Ey Nesīb.

‘Ālemde Nesībā niçe demler güzer eyler
Bu nazm-ı şafā-küster-i kem-yāb unudılmaz

146. **Nesībā:+ā**

Gazel 72

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Oldı pāmāl-i reh-i zillet Nesībā ‘ākıbet
‘Arşa-i kibrüñ niçe çābük-süvārın görmişüz

147. **Nesībā:+ā**

Gazel 73

Mısra: 13

Ey Nesīb.

Rāḥat-ı lāne ile renciş-i çeng-i şehbāz
Kebk-i kuh-sār-ı ğam-ı ‘işka Nesībā birdür

148. **Nesībā:+ā**

Gazel 75

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Bigāne olursak n'ola ‘aqlıyla Nesībā
Dil-dāde-i cānāne-i bigāne-nüvāzuz

149. **Nesībā:+ā**

Gazel 77

Mısra: 11

Ey Nesīb.

Nesībā dürr olursa gūşuna almaz yine ‘āşık
O söz kim güfte-i Şehrī gibi dil-süz-ter olmaz

150. **Nesībā:+ā**

Gazel 80

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Sicn-i ğam olsa Nesībā cāyumuz olmaz ‘aceb
Yūsuf-āsā kıymet-i efzūna çıkmış inmişüz

151. **Nesībā:+ā**

Gazel 82

Mısra: 9

Ey Nesīb.

O baḥr-i naḥvete biz āşinā olalı Nesībā
Kenāra rānde-i çār-mevc-çin-i cebinüz

152. **Nesībā:+ā**

Gazel 83

Mısra: 13

Ey Nesīb.

Maḥz-ı şüretle Nesībā olamaz zāt-ı şerif
Dürr olur sāḥte ammā dūr-i meknün olmaz

153. **Nesībā:+ā**

Gazel 84

Mısra: 14

Ey Nesīb.

Naḥl-i dilinde mīve-i şādī ‘adım olur
Kām-āver olsa daḥi Nesībā ḥilāfumuz

154. **Nesībā:+ā**

Gazel 88

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Pāy-dār olmaz heves-āsā Nesībā ‘āķibet
Dār-ı ‘ışka olmasa seng-i melāmetden esās

155. **Nesībā:+ā**

Gazel 89

Mısra: 13

Ey Nesīb.

Ney gibi elvān-neġam olsam Nesībā çok mıdur
Cānib-i bālādan irdi gūŝ-ı hūŝa bir nefes

156. **Nesībā:+ā**

Gazel 90

Mısra: 11

Ey Nesīb.

Nesībā naġme-i derd ü elem zīr-efgen olmazmış

157. **Nesībā:+ā**

Gazel 92

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībā şad hezārān āferin Firdevsi-i şab‘uñ
ŝāhuñ nāme-i evŝāf-ı hūsnin pek güzel yazmıŝ

158. **Nesībā:+ā**

Gazel 94

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nazmuñda Nesībā göreli hūsn-i edāyı
Dūŝize-i ma‘nī ŝad-i ta‘bire ŝarılmıŝ

159. **Nesībā:+ā**

Gazel 97

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Hāķķā ki Nesībā bu zemīn üzre bu cevlān
Esb-i siyeh-i kilik-i sebük-tāzuña maĝŝūŝ

160. **Nesībā:+ā**

Gazel 107

Mısra: 10

Ey Nesīb.

Sırr-ı dehen-i yāri su‘āl eyleme benden
V‘allāhi vü b‘illāhi Nesībā ħaberüm yoķ

161. **Nesībā:+ā**

Gazel 115

Mısra: 13

Ey Nesīb.

şeh-rāh-ı maĝabbetde ŝitāb eyle Nesībā
Endişesini çekme ŝaķın şib ü firāzuñ

162. **Nesībā:+ā**

Gazel 118

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībā ŝubĥ-dem ħurŝid şanma şu‘le-i āhuñ
Firāz-ı kulle-i çarĥ-ı köhen bünyāddan gördük

163. **Nesībā:+ā**

Gazel 123

Mısra: 13

Ey Nesīb.

Yed-i ħudretde bilüp ħalkı Nesībā ‘āciz
Ber-ħaraf-sāz-ı ħayālāt-ı ümīd ü bāk ol

164. **Nesībā:+ā**

Gazel 124

Mısra: 13

Ey Nesīb.

Nesībā tiz-bīn ol bā‘iş-i ħilķat nedür añla
Gözüñ aç zātuñı fehm eyle terk it ħumķı dāhī ol

165. **Nesībā:+ā**

Gazel 127

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Meclis-be-meclis itdi Nesibā hezār naql
Dünyâyı tıtdı zemzeme-i kı̄l ü kı̄l-i gül

166. **Nesibā:+ā**

Gazel 133

Mısra: 13

Ey Nesib.

İdelüm hıtt-ı leb-i yāre Nesibā diqqat
Mevc-i işkestesini āb-ı zülālün görelüm

167. **Nesibā:+ā**

Gazel 137

Mısra: 10

Ey Nesib.

Eyledüm her cevrine şabr u taḥammül ‘ākıbet
Ben o bî-dādı Nesibā māyil-i dād eyledüm

168. **Nesibā:+ā**

Gazel 139

Mısra: 11

Ey Nesib.

Tab‘umda ararken dūr-i ma‘nāyı Nesibā
Ḳoynında bulup kilik-i güher-bāra yapışdum

169. **Nesibā:+ā**

Gazel 144

Mısra: 13

Ey Nesib.

Bu sözleri dilberden işitdükçe Nesibā
Ārām-ı sükün gitdi ser-ā-pāy-ı tenümden

170. **Nesibā:+ā**

Gazel 148

Mısra: 9

Ey Nesib.

Bir gün irişür sāḫil-i maḳşūda Nesibā
Keştî-i emel meltem-i āh-ı seḫerümden

171. **Nesibā:+ā**

Gazel 149

Mısra: 9

Ey Nesib.

Şa‘bdur dānāyı söyletmek Nesibā her zamān
Gevherün ilhracı müşkildür teh-i ‘ummāndan

172. **Nesibā:+ā**

Gazel 160

Mısra: 9

Ey Nesib.

Hātırā gelsün Nesibā ḫālet-i bezm-i elest
Bir eşer var ise sende mesti-i düşînden

173. **Nesibā:+ā**

Gazel 164

Mısra: 9

Ey Nesib.

Mestler-i reşk-āver-i ‘ākl-ı Felātün olmadā
Mest-i ‘ışık ol kim Nesibā bezm-gāh-ı dehrde

174. **Nesibā:+ā**

Gazel 167

Mısra: 11

Ey Nesib.

Nesibā ḫāl-i ruḫsārına oldum mübtelā şimdi
Yine bir tāze dāğ urdum dil-i pür-iḫtirāk üzre

175. **Nesibā:+ā**

Gazel 169

Mısra: 11

Ey Nesib.

Kāmil dinür o zāta Nesibā ki her zamān
İḳbāl-mend-i ‘ışık ola idbārı olmaya

176. **Nesibā:+ā**

Gazel 171

Mısra: 7

Ey Nesib.

Şermende-i 'işıyān olanuñ āhı Nesībā
Cūş-āver-i emvāc-ı yem-i mağfired olsa

177. **Nesībā:+ā**

Gazel 172

Mısra: 13

Ey Nesīb.

Nesībā sūķ-ı 'ālemdede biz ol sevdā-ger-i faķruz
Metā'-ı devletüñ yok baħşümüz sūd u ziyānında

178. **Nesībā:+ā**

Gazel 174

Mısra: 13

Ey Nesīb.

Nesībā keşti-i Nūh-ı nebīdür türbe-i Monlā
Muraşşā' bir fenerdür ķubbe-i hādrası bālāda

179. **Nesībā:+ā**

Gazel 175

Mısra: 13

Ey Nesīb.

Laħt-ı cigerüñ bezm-i ğama mā-ħazar eyle
İkrām-ı şeh-i 'ışķ ise maķşūd Nesība

180. **Nesībā:+ā**

Gazel 178

Mısra: 15

Ey Nesīb.

Bir tāze şikār aldı Nesībā yine oldu
Şāhīn-i ħayāl evc-i ma'āniye perīde

181. **Nesībā:+ā**

Gazel 180

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībā toĝrı söyle tevbe olmaz mı ħarābātī
Mey olsa dilber olsa sāye-i memdūd-ı bīd olsa

182. **Nesībā:+ā**

Gazel 186

Mısra: 14

Ey Nesīb.

Nihāl-i naħl-i ma'nā dikmege bāĝ-ı ma'ārifde
Nesībā 'āşıkāna böyle pākize zemīn olsa

183. **Nesībā:+ā**

Gazel 188

Mısra: 10

Ey Nesīb.

Ne ħōşdur 'āşıkāne şiveler ma'şūķ-ı ra'nādan
Nesībā ħaķ bu kim gelmez bu ħālet ħālden ķāle

184. **Nesībā:+ā**

Gazel 189

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Dergāh-ı Pīr'üñ oldu Nesībā bahā ile
Her rīze sengi dürr ü güher Mevleviler'e

185. **Nesībā:+ā**

Gazel 192

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībā za'f-ı hicrāniyla hem çün berg-ĝāh oldum
Tecellā-yı cemāl-i yāre tākāt ķanda ben ķanda

186. **Nesībā:+ā**

Gazel 193

Mısra: 11

Ey Nesīb.

Tā-be-key laĝziş-i mestāne Nesībā bildüñ
Ĝarazuñ reh-ĝüzer-i dilberi taķbīl gibi

187. **Nesībā:+ā**

Gazel 198

Mısra: 12

Ey Nesīb.

Geçürdi nevbetin bezm-i cihānda Ĥusrev ü Şāhī
Nesībā ħükm-i iķlīm-i hüner ħālā saña düşdi

188. **Nesībā:+ā**

Gazel 199

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Gördük nüsaḥ-ı miḥneti ser-cümle Nesībā
Nā-dīde fen-i 'ıṣṣda bir bāb mı ḳaldı

189. **Nesībā:+ā**

Gazel 201

Mısra: 11

Ey Nesīb.

Nesībā ṭab'ı 'ālem şāfdur mānend-i āyine
Mey oldı dilde gerd-i ḡuşsa-şū nev-rūzduz şimdi

190. **Nesībā:+ā**

Gazel 202

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībā faşl-ı gül meydān-ı 'ıṣretde murād üzre
Semend-i ṭab'ua meydan-ı tek ü tāz gelmez mi

191. **Nesībā:+ā**

Gazel 204

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībā söyledükçe ṭab'uañ ḥüsni füzün oldı
Ne ḥāletdür bu kim çıḳduḳça gevher kān güzellendi

192. **Nesībā:+ā**

Gazel 206

Mısra: 10

Ey Nesīb.

Vücūd-ı vāḥidūñ fehm eyle gūn-ā-gūn zuhūrātın
Nesībā ādem olduñsa 'adem bil cümle imkānı

193. **Nesībā:+ā**

Gazel 207

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībā ḥāl-i zāruñ yāre i'lām eylemek müşkil
Beyān-ı rāz-i dil taḳrirden taḳrirden ḳaldı

194. **Nesībā:+ā**

Kaside 1

Mısra: 11

Ey Nesīb.

Bes Nesībā 'arz-ı ḥāl itnābı terk eyle yeter
Lāzım-ı ḥurşiddür bilmez misin isār-ı nūr

195. **nesība:-ā**

Kit'a 8

Mısra: 1

Ey Nesīb.

Nesība dergeh-i Monlā-yı Rüm'uañ ḥün-ı eşkümden
Ser-ā-pā rīze sengi oldı hem-reng-i güher şimdi

196. **Nesībā:+ā**

Tahmis 2

Mısra: 14

Ey Nesīb.

Bulmaḳsa Nesībā ḡarazuñ feyz ü fütūḥı
Öp pır-i muḡan destini vir şadra şürūḥı

197. **Nesībā:+ā**

Tahmis 3

Mısra: 15

Ey Nesīb.

Nesībā herkes olmazmış me'ali māl-ile kāsib
Vaṭan-perver cihān-gerd olana olmaz belı rāḡıb

198. **Nesībā:+ā**

Tahmis 4

Mısra: 16

Ey Nesīb.

Ḡam u vehmüñ olur her ferdini bir maḥmile şārif
Nesībā didi ol kāmil bu remzi beyte kim hātif

199. **Nesibā:+ā**

Tarih 1

Mısra: 9

Ey Nesib.

Nesibā sāl-i tārīh-i vefātın cüst ü cū itdüm
Bu beyte mülhem oldum cūşış-i deryā-yı fikretde

200. **Nesibā:+ā**

Tarih 8

Mısra: 5

Ey Nesib.

Nesibā fevtine oldı iki tārīh bu mışra‘
Saña Hāfız serāy-ı hūr u ‘inde şadr ola mesken

201. **Nesibā:+ā**

Tarih 9

Mısra: 9

Ey Nesib.

Nesibā bağbān-ı hāme tārīhin didi anuñ
Kesildi gülbün-i bustāndan o berg-i bigāne

202. **Nesibā:+ā**

Tarih 13

Mısra: 9

Ey Nesib.

Harf-i menkūṭ ile tārīhin Nesibā didiler
Şeyḫ İlyās ide dā‘im kurb-ı Yezdān‘ı maḥal

203. **Nesibā:+ā**

Tarih 14

Mısra: 1

Ey Nesib.

Mübeşşirler Nesibā didi tārīhin bu mışra‘la
Yine Şādiḳ Meḥemmed mesned-i fetvāya basdı pā

204. **Nesibā:+ā**

Tarih 16

Mısra: 5

Ey Nesib.

Müstaşkiyen ‘azm itdi tārīhin Nesibā didiler
Bostān Efendi‘yi ide sır-āb cūy-āb-ı ‘aden

205. **Nesibā:+ā**

Tarih 19

Mısra: 11

Ey Nesib.

Nesibā mülhem-i ğaybı didi tārīh-i tecdidin
Yine minā yapıldı kubb-e-i pür-naḳş-ı Mevlānā

206. **Nesibā:+ā**

Tarih 20

Mısra: 1

Ey Nesib.

Ta‘mirine Nesibā tārīhdür bu taḥşin
Ma‘müre oldı ḥaḳḳa hep tekye-ğāh-ı Monlā

207. **Nesibā:+ā**

Tarih 21

Mısra: 7

Ey Nesib.

Tārīh ile Nesibā kıl rūḥına du‘āyı
‘Idi ola mu‘āniḳ ḥavrā-yı cennet ile

208. **Nesibā:+ā**

Tarih 23

Mısra: 5

Ey Nesib.

Nesibā didi tārīhin görenler
Biñ altmış kezde dikdi seng-i meydān

209. **Nesibā:+ā**

Tarih 24

Mısra: 7

Ey Nesib.

Oldı Nesibā aña tārīh-i tām
Ḥayr-ı Ḥasan cāmi‘-i ehl-i hüdā

210. **Nesībā:+ā**

Tarih 25

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Dā'ileri tārīḥ ile hep didi Nesībā

‘Adn ol mekān rūḥına müfti-i vaḥidüñ

211. **Nesībā:+ā**

Tarih 28

Mısra: 11

Ey Nesīb.

Nesībā gūş iden taḥsīn idüp tārīḥini dirler

Niḳābet el-ḥaḳ ‘Abdullāh Efendi'ye maḥal oldu

212. **Nesībā:+ā**

Tarih 29

Mısra: 3

Ey Nesīb.

Bir ḥālet-ile didüm Nesībā tārīḥ

Hemşire-i cān berāberüm vay meded

213. **Nesībā:+ā**

Tarih 32

Mısra: 7

Ey Nesīb.

Nesībā böyledür şimdi du‘āmuz her şebān ruzī

Nihāl-i salṭanat açdı çiçek Ḥaḳ mīve-dār itsün

214. **Nesībā: +ā**

Gazel 8

Mısra: 8

Ey Nesīb.

O bāḡuñ gülleri āyīne-i ‘ālem-nümādur hep

Nesībā şevke-perdāz olma kim bu şeş-der-i ğamda

215. **Nesībā:+y, +ı**

Gazel 93

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Gelür miḥmān-serāy-ı vaşl-ı yāre gör Nesībāyı
Kefende tuḥfe-i nāçiz-i cānın armağan tütmiş

216. **Nesībā:+y, +a**

Gazel 138

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Bī-çāre Nesībā'ya niçün söylemez olduñ

İnşāf midur söyleye ey ruḥları māhum

217. **Nesībā:+nuñ**

Gazel 116

Mısra: 10

Ey Nesīb.

Ḳalür gider mi ‘aceb düzaḥ-ı teḡāfüilde

Bilinse cürm ü günāhı nedür Nesībā'nuñ

Nesīb ol-:

1. **Nesīb ol-:-dum**

Gazel 136

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

1. *Kismet.* 2. *Şairin adı.*

Sezā-vār olmadum pā-būsına gör şūmi-i baḥtı

Reh-i cānānede ḥaḳ olmadum şanma Nesīb oldum

Nesīb ü Vehbī:

1. **Nesīb ü Vehbī:**

Gazel 213

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Şair Nesīb Dede ve Şair Vehbi.

Bahāriyye Nesīb ü Vehbī piş-i Şeyḥ Bostān'a

Birer mışra'la bu naẓm-ı güzīni armağan çekdi

Nesīb-āsā:

1. **Nesīb-āsā:**

Gazel 1

Mısra: 9

Nesīb gibi.

Nesib-āsā hemîşe bî-ser ü sāmān u küstāhuz
Muhaşşıl bezm-i ʿıŝkuñ mest-i rāh-ı nābıyuz cānā

2. **Nesib-āsā:**

Gazel 57

Mısra: 10

Nesib gibi.

Ol perî-peyker dimiş inşāf idüp bir kimseye
Cevrûme yokdur Nesib-āsā taḥammül gösterür

3. **Nesib-āsā:**

Gazel 101

Mısra: 9

Nesib gibi.

Belî cānum gibi esrār-ı ʿaşkı ben Nesib-āsā
Nihān eylerdüm eşk-i çeşm-i hūn-bār olmasa mānîʿ

4. **Nesib-āsā:**

Gazel 102

Mısra: 10

Nesib gibi.

Nefāset fehmi olanlar gevher-i nazmuñ bilür ḳadrin
Nesib-āsā olursaḳ n'ola istiḥsāndan fāriḡ

5. **Nesib-āsā:**

Tahmis 1

Mısra: 16

Nesib gibi.

Ne maḥzūnuz hücūm-ı miḥnetinden
Nesib-āsā berıyüz minnetinden

6. **Nesib-āsā:**

Tarih 27

Mısra: 15

Nesib gibi.

Nesib-āsā ahālî didi tebrîk ile târiḥin
Mübārek-bād ʿAbdullāh Efendi'ye yine fetvā

Nesibā-yı ḡam-endüz:

1. **Nesibā-yı ḡam-endüz:**

Gazel 161

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

ḡam toplayan Nesib. (şair).

Bir maḥremine sordı görüp bendesin ol yār
Didi ki Nesibā-yı ḡam-endüz midur bu

Nesib-i ʿāşık:

1. **Nesib-i ʿāşık:+a**

Gazel 52

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aşık Nesib (şair).

Nesib-i ʿāşıka ma'nā-yı merg ifāde ider
O cān-gezā ḥaberüñ mübtedāsıdur ḡam-ı yār

Nesib-i bî-nevā:

1. **Nesib-i bî-nevā:**

Gazel 17

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Çaresiz, zavallı Nesib (şair).

Mün'imān-ı dehre reşk itmez Nesib-i bî-nevā
İntizām-ı devlet-i ḫab'ıyla eyler ibtihāc

Nesib-i derd-mend:

1. **Nesib-i derd-mend:+üñ**

Gazel 95

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dertli, aşık Nesib.

Nesib-i derd-mendüñ cūy-bār oldı dem-i çeşmi
Seni ey serv-ḳaddüm didiler ḡayra kinār olmış

Nesib-i dil:

1. **Nesib-i dil:**

Gazel 153

Mısra: 9

Kelime Tipi: -
Nesib'in gönü.

Nesib-i dil geçemez fikr-i zülf-i dilberden
Ġarib ider mi ferāgat vaṭan ḥayālinden

Nesib-i dil-şikeste:

1. Nesib-i dil-şikeste:

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Gönlü kırılmış Nesib. (Şair).

Olmadı Nesib-i dil-şikeste
Memnün-ı nüvâziş nigāhuñ

Nesib-i dil-şüde:

1. Nesib-i dil-şüde:+y, +e

Gazel 105

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönlü ölmüş Nesib.

Nesib-i dil-şüdeye ḥüblar teraḥḥum ider
Recā vü farṭ-ı ibā bendesindedür ancaḳ

2. Nesib-i dil-şüde:

Gazel 145

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aşık Nesib.

Dimiş ol āfet-i devrān ki imtiḥān idemem
Nesib-i dil-şüde incinmesün 'itābumdan

3. Nesib-i dil-şüde:

Kaside 3

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aşık Nesib.

Dergehüñ sâ'illerindendür Nesib-i dil-şüde
Yâ Ḥabîballāh senden eylemez ḳaṭc-ı recā

Nesib-i ehl-i ḥarābāt:

1. Nesib-i ehl-i ḥarābāta:+a

Gazel 18

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Meyhane ehlinin nasibi. Nesib.

Cem'den Nesib-i ehl-i ḥarābāta yādigār
Bezm-āşinā-yı 'işret-i deyrinedür ḳadeḥ

Nesib-i fakir:

1. Nesib-i fakir:+e

Kaside 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yoksul Nesib.

Kerem-nisār-ı veliyyā cenāb-ı ḥazret-i Pīrā
Nigāh-ı merḥametüñdür garaż Nesib-i fakire

Nesib-i giryānuñ:

1. Nesib-i giryānuñ:+uñ

Gazel 29

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nesibin göz yaşı.

Hücüm-ı ḡamla dem-ā-dem Nesib-i giryānuñ
Sirişk-i didesi Nîl ü Furāta nāz eyler

Nesib-i ma'ni-i nā-güfte:

1. Nesib-i ma'ni-i nā-güfte:

Gazel 140

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nesib'in söylenmemiş anlam.

Bulmaz Nesib-i ma'ni-i nā-güfte her zamān
Her rüy-ı şafḥa-i suḥanı pür sevād iden

Nesib-i ma'siyet-pişe:

1. Nesib-i ma'siyet-pişe:

Gazel 163

Mısra: 13

Kelime Tipi: -
Günah peşinde olan Nesib.

Muķim-i hāk-i kūyuñdur Nesib-i ma'şiyet-pişe
Zülāl-i luţfuña dil teşne-terdür yā Resülallāh

Nesib-i mübtelā:

1. Nesib-i mübtelā: +y, +ı

Gazel 121

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Tutkun aşık Nesib.

Ƙıl şefā'atle Nesib-i mübtelāyı kām-yāb
Rüz-ı maḥşer kārūñ ehl-i cürme iḥsāndur senüñ

2. Nesib-i mübtelā: -ya

Gazel 60

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Tutkun aşık Nesib.

Bilmedük gitti Nesib-i mübtelāya bu firāk
Mekr-i düşmenden midür senden midür benden
midür

3. Nesib-i mübtelā: +y, +ı

Gazel 11

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Tutkun aşık Nesib.

Tiğ-ı hecrüñle Nesib-i mübtelāyı öldürüp
Āferin a'dā-yı dünı kām-yāb itdüñ bu şeb

Nesib-i mübtelā-yı kām-yāb:

1. Nesib-i mübtelā-yı kām-yāb:

Müsemmen 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Muradına eren aşık Nesib.

Ƙıl şefā'atle Nesib-i mübtelā-yı kām-yāb
Rüz-ı maḥşer kārūñ ehl-i cürme iḥsāndur senüñ

Nesib-i nā-kām:

1. Nesib-i nā-kām:

Tarih 7

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Zavallı Nesib.

Ḥāme tāriḥ-i kudūmum didi bu meydāna
Tekye-i Anḫara'ya geldi Nesib-i nā-kām

Nesib-i nā-sere-kār:

1. Nesib-i nā-sere-kār:

Gazel 22

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İşe yaramaz Nesib (şair).

Çekme ğam ey Nesib-i nā-sere-kār
Güş-ı cāna irişdi çünki nüvîd

Nesib-i nā-tüvān-āsā:

1. Nesib-i nā-tüvān-āsā:

Gazel 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Nesib gibi çaresiz.

Saña māyil geçenler gerçi çokdur bü'l-heveslerden
Bulunmaz 'āşık-ı şādık Nesib-i nā-tüvān-āsā

Nesib-i siyeh-kār:

1. Nesib-i siyeh-kār: +a

Kaside 8

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Günahkar Nesib.

Nesib-i siyeh-kāra eyle şefā'at
O dem ki ola seyyiāt ile mülzem

Nesib-i vāye:

1. Nesib-i vāye:

Gazel 156

Mısra: 9

Kelime Tipi: -
Nesib'in kısmeti, payı.

Ya vefā ya hōd cefādur irişen Nesib-i vāye
Ne gelürse cāna minnet bilürüz biz āşinādan

Nesib-i zār:

1. Nesib-i zār:

Kaside 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Ağlayan Nesib.

Şāhenşāhā bu zerreden aḥḫar Nesib-i zār
Dīdāruñı müşāhedeye ḥ'āst-kārdur

2. Nesib-i zār:+a

Gazel 27

Mısra: 12

Kelime Tipi: -
Ağlayan Nesib.

Murād üzre o māha eylemez nezzāre şerminden
Dem-i vuşlat ḥayā güyā Nesib-i zāra düşmendür

3. Nesib-i zār:+a

Gazel 150

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Ağlayan Nesib.

Yine bu Nesib-i zāra peder-āne pend idersin
Ġam-ı ʿışkuñ ile tārāca virüp şekib ü şabrın

4. Nesib-i zār:

Gazel 179

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Ağlayan Nesib.

Ḳarār-dāde-i şabr ol vişāl isterseñ
Nedür bu ḫānelerüñ ey Nesib-i zār bize

5. Nesib-i zār:+ı

Gazel 183

Mısra: 9

Kelime Tipi: -
Ağlayan Nesib.

Öldürüp ḥasret-i la'lünle Nesib-i zārı
Gel şerik olma daḫi tazelügüñ var ḫana

6. Nesib-i zār:

Gazel 187

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Ağlayan Nesib.

Ḥōşā o ḫab'-ı helāk āşinā-yı ʿāşık kim
Nesib-i zār gibi düşmen-i selāmet ola

71. Nesib-i zār:+a

Gazel 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Ağlayan Nesib.

Cünün-ı ʿışık ile sāmān-ı düşmendür n'ola itse
Nesib-i zāra şimdi āşinā bigāne istignā

Nesib-i zār-ı siyeh-rüzgār:

1. Nesib-i zār-ı siyeh-rüzgār:+ı

Gazel 208

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Kara bahtlı ağlayan Nesib.

Ferāḡat eylese āh itmeden ḫarār idemez
Nesib-i zār-ı siyeh-rüzgārı gördüñ mi

nesim:

1. nesim:+e

Gazel 98

Mısra: 3

Hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgâr.

Sünbülüstāna güzārişden nesime şubḫ-dem
Ḥıdmet-i taḫrik-i zülf-i nīm-tābuñdur ḡarāz

2. **nesīm:~i**

Kaside 7

Mısra: 2

Hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgâr.

O bâğ-ı dil k'ola ezhâr-ı feyz-i Hakk'a maḥal
Olur nesîmi anuñ na't-i Aḥmed-i mürsel

3. **nesīm:~ā**

Gazel 175

Mısra: 12

Hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgâr.

Rüyın göreyüm bâri dem-i bâz-ı pesîde
Ol âyine-ruḥsâra nesîmâ ḥaber eyle

4. **nesīm:~den**

Gazel 162

Mısra: 3

Hafif esen yel, meltem.

Nesîmden yeme mevc-i ḥaṭar zuhûr itmez
‘İtâb u çîn ü cebîn böyledür eḥibbâda

nesīm-i fikr-i kerem:

1. **nesīm-i fikr-i kerem:**

Terci-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cömertlik düşüncesinin rüzgarı.

Gâhî nesīm-i fikr-i kerem kim vezân olur
Feyz-i neşât u ḥandede çün verd-i aḥmerem

nesīm-i iqbâl:

1. **nesīm-i iqbâl:**

Tarih 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mutluluk, talih esintisi.

Ḥamdüli'llah ki yine esdi nesīm-i iqbâl
Aldı büy-ı gül-i ümmîdi meşâm-ı dünyâ

nesīm-i nâle-i bülbül:

1. **nesīm-i nâle-i bülbül:**

Gazel 191

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bülbülün feryadının rüzgarı.

Nesīm-i nâle-i bülbül olur sümüm âsâr
Nevâ-yı zâğ-ı siyehdür şabâ bu gülzâre

nesīm-i niyâz:

1. **nesīm-i niyâz:**

Gazel 129

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dua rüzgarı.

Ne ḥoş açıldı nesīm-i niyâz ile ol gül
Pür oldı büy-ı ḥoş-ı luṭf ile meşâm-ı emel

nesīm-i ser-i küy-ı yâr:

1. **nesīm-i ser-i küy-ı yâr:~i**

Gazel 208

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin semtinin başında esen rüzgar.

‘Aceb nesīm-i ser-i küy-ı yâri gördüñ mi
O semtlerde dil-i bî-ḳarârı gördüñ mi

nesīm-i vaşl-ı vezân:

1. **nesīm-i vaşl-ı vezân:**

Gazel 173

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kavuşma rüzgarının esmesi.

Semûm-ı hecr ile pejmürdelik tamâm olsa
Nesīm-i vaşl-ı vezân olsa büstânumuza

neşküfte:

1. **neşküfte:**

Gazel 115

Mısra: 2

Henüz açılmamış (gül).

Olmasa güzergāhı eger bād-ı niyāzuñ
Neşkuftu qalur goncaları gülşen-i zāruñ

neşv ü nemā:

1. neşv ü nemā:

Tarih 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gelişme, büyüme, gelişim.

Ṭutsa āfākı n'ola büy-ı gül-i 'adli anuñ
Saltanat bāğında bulmuşdur bu gül neşv ü nemā

2. neşv ü nemā:

Gazel 182

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gelişme, büyüme, gelişim.

Fikr-i ruḥıyla neşv ü nemā buldı bu gönül
Āteş zarar-resān olmazmış semendere

3. neşv ü nemā:

Kaside 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gelişme, büyüme, gelişim.

Virmese faşl-ı bahār-ı ḥilḳatüñ neşv ü nemā
Vāye-dār-ı āb ü tāb olmazdı bāğ-ı mümkināt

4. neşv ü nemā: +y, +ı

Gazel 58

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gelişme, büyüme, gelişim.

Nesīb devlet olunca dem-i şebāb olsa
Dem-i ḥazānda neşv ü nemāyı neylerler

neşve:

1. neşve:

Gazel 99

Mısra: 6

Sevinç, keyif.

Zühd ü vera' gibi gamuñ oldu işi tamām
Virdi o deñlü neşve baña sāğar-ı neşat

2. neşve: +sı, +y, +le

Gazel 84

Mısra: 1

Sevinç, keyif.

Tā 'ışık neşvesiyle ola ittişāfımız
Maḳbül olur bu mey-kedede dürd ü şāfumuz

neşve vir-:

1. neşve vir-: -se

Gazel 179

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Neşe vermek.

Derün-ı sīne ki pür-dāğ-ı hecr-i rüyuñ ola
Ne neşve virse gerek seyr-i lālezār bize

neşve-baḥş:

1. neşve-baḥş:

Gazel 177

Mısra: 8

Keyif ve neşe veren, neşelendiren.

Ḥayāl-i la'lüñ ile bāğa varsa bir 'āşık
Şarāb-ı nāb gibi neşve-baḥş olur güre

neşve-dih-i sāğar-ı şahbā:

1. neşve-dih-i sāğar-ı şahbā:

Gazel 74

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Keyif verici şarap kadehi.

Bizüz ol mest-i maḥabbet ki dem-i seyr-i çemen
Goncayı neşve-dih-i sāğar-ı şahbā iderüz

neşve-i sāğar-ı hicrān:

1. neşve-i sāğar-ı hicrān:

Gazel 133

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayrılık şarabının keyfi.

Neşve-i sāğar-ı hicrân ile çok mest olduk

Bir de keyfiyetini cām-ı vişālūñ görelüm

netice:

1. **netice:**+si

Gazel 209

Mısra: 5

Sonuç.

Tahkika çıkmadı gam u hicrūñ neticesi

Gerçi görüldi fenn-i gamuñ çok resā'ili

netice-i ahvāl:

1. **netice-i ahvāl:**+ü, +m

Rübai 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Vaziyetin sonu.

Ey şāh-ı rusül netice-i ahvālüm

Olursa eger muṭābik eḫālüm

netice-i suḫan-ı kemm ü keyf:

1. **netice-i suḫan-ı kemm ü keyf:**

Gazel 51

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hal hatır sözünün sonucu.

Nesīb hikmet-i eşyā bilen dürüst dilān

Netice-i suḫan-ı kemm ü keyf bilmezler

nev:

1. **nev:**

Tarih 9

Mısra: 8

Yeni.

Ser-ā-pā itdi iksā 'ākifān-ı dergeh-i Pīr'i

Şafā baḫş eyledi nev hırkalarla ḫalb-i ihvāna

nevā:

1. **nevā:**+dur

Gazel 16

Mısra: 10

Ezgi, ses, sada.

Dil dürüst olmaz ise n'ola Nesīb ehl-i suḫan

Sīne-i nāydaki zaḫme nevādūr bā'ış

nevāl-i ḫ'ān-ı Ḥak:

1. **nevāl-i ḫ'ān-ı Ḥak:**+dan

Tahmis 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Allah'ın nimetlerinin softası.

Nevāl-i ḫ'ān-ı Ḥakdan behre-verler

Olur dervişe ḫāmī gerçek erler

nev-āmüz-ı cefā:

1. **nev-āmüz-ı cefā:**

Gazel 24

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Eziyet etmede acemi olan.

Dāğlar-ı evrāk-ı güldür şerḫalar saṭr ey Nesīb

Ol nev-āmüz-ı cefāya sīne bir sī-pāredür

2. **nev-āmüz-ı cefā:**+y, +a

Gazel 184

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Eziyet etmede acemi olan.

Nā-maḫal cevriyle itdi lāle-veş ḫūn bağrumı

Ol nev-āmüz-ı cefāya dāğ-dāram āh āh

nevā-yı zāğ-ı siyeh:

1. **nevā-yı zāğ-ı siyeh:**+dür

Gazel 191

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Kara karganın sesi.

Nesīm-i nāle-i bülbül olur sümüm āsār
Nevā-yı zāğ-ı siyehdür şabā bu gülzāre

nev-bahār:

1. **nev-bahār**:+ı, +n, +a

Gazel 190

Mısra: 10

İlk bahar.

Degmez ğam-ı ħazānına zinhār ‘ālemüñ
Olma firifte güline nev-bahārına

2. **nev-bahār:**

Gazel 95

Mısra: 2

İlk bahar.

Ruĥuñ keyfiyet-i şahbādan ey meh tāb-dār olmuş
Açılmış bāğ-ı ħüsnüñ gülsitānı nev-bahār olmuş

nev-bāve- dih-ı ħakikat:

1. **nev-bāve-dih-ı ħakikat:**

Gazel 65

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yeni yetişen hakikat veren olmaz.

Her tāze nihāl-i bāğ-ı taklīd
Nev-bāve-dih-ı ħakikat olmaz

nev-bāve-i būstan-ı şād-āb-ı zuhūr:

1. **nev-bāve-i būstan-ı şād-āb-ı zuhūr:**

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Suya doymuş bostanın ortaya çıkan taze meyvesi.

Ey yegāne gevher-i tābende-i deryā-yı nūr
Evvelin nev-bāve-i būstan-ı şād-āb-ı zuhūr

nev-be-nev:

1. **nev-be-nev:**

Gazel 52

Mısra: 9

Çeşit çeşit, türlü türlü; Yepyeni.

Şüküfte eylemede nev-be-nev gül-i dāğı
Riyāz-ı ħasretüñ āb u havāsıdur ğam-ı yār

nevet:

1. **nevet**:+in

Gazel 198

Mısra: 11

Nöbet, sıra, devir.

Geçürdi nevetin bezm-i cihānda Ĥusrev ü Şāhı
Nesibā ħükm-i iklim-i hüner ħalā saña düşdi

nev-cuvān-ı:

1. **nev-cuvānsın**:+sın

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Genç, taze.

Gel cevri ħo āh-ı nīm-i şebden
Ġāyet ħazer it ki nev-cuvānsın

nev-devletān-ı sifle-nihād:

1. **nev-devletān-ı sifle-nihād**:+uñ

Gazel 70

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Alçak yaradılışlı sonradan görme.

Ġarābet anda ki nev-devletān-ı sifle-nihāduñ
Ta‘azzümü kerem-i nāķışü'l-‘ayārına degmez

nev-gül-i gülzār-ı vahdet:

1. **nev-gül-i gülzār-ı vahdet:**

Kaside 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Birliğin gül bahçesinin yeni açılmış gülü.

Feyz-yâb-ı ebr-i kudret zîb-i büstân-ı vedâd
Nev-gül-i güلزâr-ı vahdet bülbül-i bâğ-ı huzûr

nev-hırâm-ı serv ü kad:

1. **nev-hırâm-ı serv ü kad:**

Gazel 40

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Salınarak yürüyen sevgilinin boyu.

Meydân-ı işvede göresin şît-i hüsni ile
Ol nev-hırâm-ı serv ü kad ânî gelür geçer

nev-hırâm-ı serv-kad:

1. **nev-hırâm-ı serv-kad:**

Gazel 40

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Salınarak yürüyen sevgilinin boyu.

Meydân-ı işvede göresin şît-i hüsni ile
Ol nev-hırâm-ı serv-kadânî gelür geçer

nev-i âdem:

1. **nev-i âdem:+üñ**

Kıt'a 18

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnsanoğlu.

Sâkit ol kim kaç-ı güftâr oldı nev-i âdemüñ
Genc-i kalbin gevher-i hikmetle meşhûn eyleyen

nev-i beşer:

1. **nev-i beşer:**

Gazel 53

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İnsan soyu, insanlar.

Lâl olur görse melek işve-i pey-der peyüñi
Böyle hüsni nice tâb-âver olur nev-i beşer

2. **nev-i beşer:+den**

Gazel 154

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İnsan soyu, insanlar.

Yâ rûh-ı muşavver ya perîsin hele gelmez
Hâşâ ki senüñ gibi güzel nev-i beşerden

3. **nev-i beşer:+de**

Gazel 195

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İnsan soyu, insanlar.

Bigânededen hazine-i sultân nihân gerek
Nev-i beşerde olsa nühüfte n'ola velî

4. **nev-i beşer:**

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İnsan soyu, insanlar.

Medhûñ itmişken senüñ bi'z-zât Rabbü'l-'âlemîn
Hiç ne mümkündür aña nev-i beşer ola cesûr

nev-i insân:

1. **nev-i insân:+ı**

Gazel 206

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İnsanoğlu, insanlık.

Degül şâyeste maḥbûbiyyete çün kim sivâ-yı Hakk
Şerik itme cenâb-ı Kibriyâ'ya nev-i insânı

nev-i insân u melek:

1. **nev-i insân u melek:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Melek ve insan sınıfı.

‘İllet-i icād-ı mümkün oldu ancak hilkatüñ
Nev‘-i insân u melek ‘uşşâk-ı hüsni-ı tal‘atüñ

nevk-i sinân:

1. **nevk-i sinân:** +lar, +dur

Gazel 50

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Mızrağının sivri ucu.

Nesibâ hasret-i Rûm ile Mısr içre dil-efgâram
Ki her bir berg-i hurmâ çeşmüme nevk-i sinânlardur

nevmîd:

1. **nevmîd:** +ler, +e

Rübai 58

Mısra: 2

Ümitsiz.

Erbâb-ı dile mültemes ancak sensin
Nevmîdlere meded-res ancak sensin

nev-resân:

1. **nev-resân:**

Gazel 100

Mısra: 5

Yeni yetişmiş sevgililer. Taze güzeller.

Olurlar nev-resân ‘uşşâka mâyil
Dil-i eţfâl ider divânenen hazz

nev-rüz:

1. **nev-rüz:**

Kaside 7

Mısra: 5

Baharın ilk günü.

Dem-i velâdeti nev-rüz olaydı ‘izzet ile
Olurdu mihre mekân tâ-be-ğaşr burc-ı hamel

2. **nev-rüz:**

Kıt'a 1

Mısra: 2

Baharın ilk günü.

Müddet-i ‘ömrümde bir kez gördüm oldı müctemif
Cum‘a vü nev-rüz ile ‘aşr-ı muharrem ey Nesib

3. **nev-rüz:**

Kıt'a 1

Mısra: 5

Baharın ilk günü.

Mihr ü mehdür cum‘a vü nev-rüz şeb-i mâtem ya
höd

İki dilber cum‘a vü nev-rüzdur mâtem raķib

4. **nev-rüz:** +dur

Kıt'a 1

Mısra: 6

Baharın ilk günü.

Mihr ü mehdür cum‘a vü nev-rüz şeb-i mâtem ya
höd

İki dilber cum‘a vü nev-rüzdur mâtem raķib

5. **nev-rüz:** +dur

Gazel 201

Mısra: 1

Baharın ilk günü.

Pür olsun sâķiyâ cām u sebū nev-rüzdur şimdi
Olur zühd ile diller hep ‘adū nev-rüzdur şimdi

6. **nev-rüz:** +dur

Gazel 201

Mısra: 2

Baharın ilk günü.

Pür olsun sâķiyâ cām u sebū nev-rüzdur şimdi
Olur zühd ile diller hep ‘adū nev-rüzdur şimdi

7. **nev-rüz:** +dur

Gazel 201

Mısra: 4

Baharın ilk günü.

Cülüs eyler diyü şâh-ı güli evreng-i şâh üzre
Hezârân içre düşdi güft ü gû nev-rûzdur şimdi

8. **nev-rûz:+dur**

Gazel 201

Mısra: 6

Baharın ilk günü.

Şabâ nev-tabla-i 'ıtr-ı bahârı eyleyüp ber-ser
Gezer sük-ı çemende sũ-be-sũ nev-rûzdur şimdi

9. **nev-rûz:+dur**

Gazel 201

Mısra: 8

Baharın ilk günü.

O kim bir serv-kaddũn pây-bũsın iltimâs eyler
Tekâpũ eylesün mânend-i cũ nev-rûzdur şimdi

10. **nev-rûz:+dur**

Gazel 201

Mısra: 10

Baharın ilk günü.

Niçün çin-i cebîn izhâr ider ebr-i bahâr-âsâ
Açılsun gülsün ol hürşid-rũ nev-rûzdur şimdi

11. **nev-rûz:+dur**

Gazel 201

Mısra: 12

Baharın ilk günü.

Nesibâ tab'-ı 'âlem şâfdur mânend-i âyine
Mey oldı dilde gerd-i guşsa-şũ nev-rûzdur şimdi

nev-tabla-i 'ıtr-ı bahâr:

1. **nev-tabla-i 'ıtr-ı bahâr:+ı**

Gazel 201

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Baharın taze kokusu.

Şabâ nev-tabla-i 'ıtr-ı bahârı eyleyüp ber-ser
Gezer sük-ı çemende sũ-be-sũ nev-rûzdur şimdi

ney:

1. **ney:**

Gazel 142

Mısra: 8

Türk müziğinde, bilhassa Mevlî mûsikisinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Degüldür päs-ı dem kârũn idersin râzuñı ifşâ
Benümle bezmgâh-ı gamda ey ney hem-dem
olmazsın

2. **ney:**

Gazel 159

Mısra: 8

Türk müziğinde, bilhassa Mevlî mûsikisinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Dem-i üstâd ile güyende olur hâme Nesib
Açamaz ney nefes almasa leb-i hãmũşın

3. **ney:**

Gazel 89

Mısra: 13

Türk müziğinde, bilhassa Mevlî mûsikisinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Ney gibi elvân-negam olsam Nesibâ çok midur
Cânib-i bälâdan irdi gũş-ı hüşa bir nefes

4. **ney:+dür**

Gazel 120

Mısra: 8

Türk müziğinde, bilhassa Mevlî mûsikisinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Eyler şafâ-yı gülşen-i kudsũn hikâyesin
Neydür hezâr-ı nâle-geri Mevleviler'ũñ

ney ü tanbūr:

1. ney ü tanbūr:

Gazel 73

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ney ve tanbur.

Ney ü tanbūr hem-âheng idi cānān ise mest
Geldi bezm-i meye nāgāh raķīb-i nā-sāz

ney-āsā:

1. ney-āsā:

Gazel 30

Mısra: 10

Ney gibi.

Nesibā sözlürüm nāhun-zen olmaķ cān-ı ‘uṣṣāķa
Ney-āsā derd-i ‘iṣķıyle dil-efgār olduğumdandır

n'eyle-:

1. n'eyle-:-sün

Müsemmen 1

Mısra: 15

Ne eylemek, ne yapmak, ne etmek.

Seng-i rīze nuṭķa geldi n'eylesün me'mürdür
İñleyüp hecrüñ sütüni şandılar zenbürdür

neyle-:

1. neyle-:-r

Gazel 47

Mısra: 1

Ne eylemek, ne yapmak, ne etmek.

Dil vuşlat-ı dil-rübāyı neyler
Rencūr-ı ebed şifāyı neyler

2. neyle-:-r

Gazel 47

Mısra: 2

Ne eylemek, ne yapmak, ne etmek.

Dil vuşlat-ı dil-rübāyı neyler
Rencūr-ı ebed şifāyı neyler

3. neyle-:-r

Gazel 47

Mısra: 4

Ne eylemek, ne yapmak, ne etmek.

Dil ṭālib-i luṭf-ı dilber olmaz

Āteş-zede gül şabāyı neyler

4. neyle-:-r

Gazel 47

Mısra: 6

Ne eylemek, ne yapmak, ne etmek.

Rüyuñ görelî cihāna bakmam

Ḥurşidi gören Sühāyı neyler

5. neyle-:-r

Gazel 47

Mısra: 8

Ne eylemek, ne yapmak, ne etmek.

Āhüya ğidā olur mı ‘uṣfūr

Çeşmüñ dil-i mübtelāyı neyler

6. neyle-:-r

Gazel 47

Mısra: 10

Ne eylemek, ne yapmak, ne etmek.

‘iṣķ ehli vücūd kaydı çekmez

Divāne olan ḳabāyı neyler

7. neyle-:-r

Gazel 47

Mısra: 12

Ne eylemek, ne yapmak, ne etmek.

İskender olan cihān-ı dilde

Mir’āt-ı cihān-nümāyı neyler

8. neyle-:-r

Gazel 47

Mısra: 14

Ne eylemek, ne yapmak, ne etmek.

Hāle bakar ehl-i dil Nesibā
Endiŕe-i māverāyī neyler

9. **neyle-:-r, ler**

Gazel 58

Mısra: 1

Ne yapsın!

Şadākat olsa kiŕide riyāyī neylerler
Nifaq-piŕe olan āŕināyī neylerler

10. **neyle-:-r, ler**

Gazel 58

Mısra: 4

Ne yapsın!

Sa'adet ister iseñ bāl-i himmet aç yoĕsa
Fesāne küyi-i perr-i hümāyī neylerler

11. **neyle-:-r, ler**

Gazel 58

Mısra: 6

Ne yapsın!

Ėad-i ĕamīde ile nāle besdür ehl-i dile
Semā'-ı zemzeme-i ĕeng ü nāyī neylerler

12. **neyle-:-r, ler**

Gazel 58

Mısra: 8

Ne yapsın!

Elünde naĕd-i hüner var ise meydāna gelür
Metā'-ı kes-meĕar-ı i'tināyī neylerler

13. **neyle-:-r, ler**

Gazel 58

Mısra: 10

Ne yapsın!

Göñül dürüst gerek kim müfid ola tedbir
Ŗikeste zevraĕ için nā-ĕudāyī neylerler

14. **neyle-:-r, ler**

Gazel 58

Mısra: 12

Ne yapsın!

Nesib devlet olunca dem-i ŕebāb olsa
Dem-i ĕazānda neŕv ü nemāyī neylerler

15. **neyle-:-r, ler**

Gazel 58

Mısra: 2

Ne yapsın!

Şadākat olsa kiŕide riyāyī neylerler
Nifaq-piŕe olan āŕināyī neylerler

neyyir-i iĕbāl:

1. **neyyir-i iĕbāl:**

Tarih 12

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bahtın nuru.

Gerdiŕ itdi yine gerdün be-vefĕ-ı ĕaĕır
Virdi bir neyyir-i iĕbāl ile dñnyāya ziyā

nezāre:

1. **nezāre:+de**

Gazel 117

Mısra: 9

Seyretmek, bakmak, bakıŕ.

Mānende-i Nesib-i zebün her nezārede
Girmekde niĕe ĕün-ı Müselmān'a gözlerün

2. **nezāre:**

Gazel 145

Mısra: 7

Seyretmek, bakmak, bakıŕ.

Kemāl-i ĕüsnine ŕāyān degül nezāre diyü
Niĕāh-ı germi idemem rüyına ĕicābumdan

3. **nezāre:**

Gazel 191

Mısra: 4

Seyretmek, bakmak, bakış.

Göñül tehālük ider seyr-i nūr-ı didāre
Nezāre táb getürmez cemāl-i dil-dāre

4. **nezāre:**

Kaside 5

Mısra: 6

Seyretmek, bakmak, bakış.

Åşüftegī-i sünbül ü jülide kāküle
Nerkis nezāre itmededür hūş-yārdur

5. **nezāre:**

Gazel 212

Mısra: 2

Seyretmek, bakmak, bakış.

Felek ‘aceb yolumuz küy-ı yāre düşmez mi
Bizüm de hişsemüze bir nezāre düşmez mi

nezāre eyle-:

1. **nezāre eyle-:-me**

Gazel 190

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Seyretmek.

Ŧıflāne ārzü niçe berā-yı Nesib-i zār
Dehrüñ nezāre eyleme naķş u nigārına

nezāre it-:

1. **nezāre it-:-me, -de**

Gazel 146

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bakmak.

Bir serve māyilem ki çemende cemāline
Cūlar nezāre itmede çeşm-i ħabābdan

nezāre-efgen-i esbāb:

1. **nezāre-efgen-i esbāb:+**

Gazel 110

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sebepleri tutkulu seyretme.

Olmaz nezāre-efgen-i esbābı devletüñ
Mālik-nişāb-ı mikneti genc-i ķanā’atüñ

nezzāre:

1. **nezzāre: +sı, +n, +i**

Tarih 25

Mısra: 6

Seyretmek, bakmak, bakış.

‘Azm itdi temāşāya gülistān-ı behiştı
Terk eyledi nezzāresini surĥ u sefidüñ

2. **nezzāre: +den**

Gazel 196

Mısra: 1

Seyretmek, bakmak, bakış.

Nezzāreden nihān olup ey şūĥ cān gibi
‘Uşşāķa bī-vefāluķ idersin cihān gibi

3. **nezzāre:**

Rübai 65

Mısra: 2

Seyretmek, bakmak, bakış.

Ruĥsārına baķdı dide ĥayrān oldu
Zülfi gibi nezzāre perişān oldu

4. **nezzāre:**

Rübai 19

Mısra: 3

Seyretmek, bakmak, bakış.

Nezzāre kiyān ravza-i enverüñün
Çeşm olsa ‘aceb mi sīnesinde her dāğ

5. **nezzāre:**

Gazel 27

Mısra: 11

Seyretmek, bakmak, bakış.

Murād üzre o māha eylemez nezzāre şerminden
Dem-i vuşlat hayā güyā Nesīb-i zāra düşmendür

6. **nezzāre:**

Gazel 161

Mısra: 1

Seyretmek, bakmak, bakış.

Nezzāre midür tîr-i ciger-düz midur bu
Ruhsāre midür āteş-i cān-süz midur bu

7. **nezzāre: +dür**

Gazel 24

Mısra: 2

Seyretmek, bakmak, bakış.

Geşt ider küyuñ gönül ey māhir ü āvāredür
Kaşdı gāhî rüyuña hasretle bir nezzāredür

nezzāregeh:

1. **nezzāregeh: +üñ**

Kaside 9

Mısra: 6

Bakışma yeri.

Fıkr itmeyesin görmeyesin şüret-i hālün
Nezzāregehün olmaya āyine-i zānū

nezzāre-i çeşm-i işve:

1. **nezzāre-i çeşm-i işve:**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

İşveli gözün bakışı.

Biğāneye oldı şimdi muhtaş
Nezzāre-i çeşm-i işve mu'tād

nezzāre-kün-i naqş-ı diger-gün-ı bahār:

1. **nezzāre-kün-i naqş-ı diger-gün-ı bahār: +uz**

Tahmis 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bahar mevsiminde değişmelerin işlemelerine bakan.

Nezzāre-kün-i naqş-ı diger-gün-ı bahāruz
Āşüfte-i elvān-ı neğam bülbül-i zāruz

nezzāre-pāş ol-:

1. **nezzāre-pāş ol-: -mak, -da, -dur**

Gazel 180

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bakış dağıtmak.

Hilāl-i 'îd-veş nezzāre-pāş olmağdadur 'ālem
Ne cānibden kaçan kim ol hilāl ebrū bedîd olsa

niçe:

1. **niçe: +y, +e**

Gazel 138

Mısra: 1

Ne zamana kadar.

Bu cevri ü cefā niçeye dek bendeñe şāhum
Sulţānumı sevmek mi benüm cürm ü günāhum

2. **niçe: +y, +e**

Kaside 9

Mısra: 3

Ne zamana kadar.

Yā niceye dek tırta-i hūbāna ta'alluğ
Ağardı bu sevdā ile müy-ı ser ü ebrū

3. **niçe:**

Gazel 136

Mısra: 3

Birçok, hayli.

O bāğ-ı hūsnūñ oldum niçe demler bülbül-i zārı
Ne çāre büy-ı gül-berg-i vefādan bî-naşib oldum

4. **niçe: +y, +e**

Terci-bend 1

Mısra: 8

Ne zamana kadar.

Kesretde gör yegânegi-i rāh-ı vaḥdeti
Çeşm-i dilünde niçeye dek bu ḥavel yeter

5. **niçe:**

Gazel 53

Mısra: 10

Nasıl.

Lāl olur görse melek ‘işve-i pey-der peyüñi
Böyle ḥüsn nice tāb-āver olur nev‘-i beşer

6. **niçe:**

Gazel 43

Mısra: 12

Nasıl.

Olnca lağm-ı beden āteş-i fenāya qarīn
Niçe taḥammül ider kal‘a-i vehīne-i ‘ömr

7. **niçe:**

Gazel 190

Mısra: 13

Nasıl.

Ṭıflāne ārzū niçe berā-yı Nesīb-i zār
Dehrüñ nezāre eyleme naķş u nigārına

8. **niçe:**

Gazel 39

Mısra: 2

Nasıl.

Zulmet-i cehl ile şubḥ-ı emelin şām eyler
İtmeyen kesb-i ma‘ārif nice ārām eyler

9. **niçe:**

Kaside 9

Mısra: 1

Nasıl.

Ey dil niçe bir maṭlab-ı dünyāya tekāpū
Gelmez mi ‘aceb ḥāṭıra hīç şayḥa-i mütū

10. **niçe:**

Kıt'a 22

Mısra: 5

Nasıl.

Ammā bunı bilmez ki nazīre nice mümkin
Nüzhetgeh-i nā-dīde-i cennāt-ı ‘ulāya

11. **niçe:**

Mesnevi 2

Mısra: 9

Nasıl.

Ḥālūñ nice olurdu cāhil olsan
Bir bī-meze şaḥş-ı bāṭıl olsañ

12. **niçe:**

Rübai 39

Mısra: 2

Nasıl.

Bu ḥırş u ṭama‘ nedür gönül bu nice bir
Bu ārzū-yı ḥāṭır-ı bed-cū nice bir

13. **niçe:**

Rübai 39

Mısra: 4

Nasıl.

Taḥşile murād nefs-i nā-fercāmı
Dünāna dünān için tekāpū niçe bir

14. **niçe:**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Nasıl.

Mehcūr olalı o serv-ķādden
Gördüm niçe fitne-i kıyāmet

15. **niçe:**

Rübai 39

Mısra: 1

Nasıl, ne şekil.

Bu hırş u çama' nedür gönül bu nice bir
Bu arzû-yı hâfır-ı bed-cû nice bir

16. niçe:

Gazel 119

Mısra: 5

Birçok, hayli.

Âdâb-ı bezm-i vaşlı bilür niçe rûzgâr
Şâhenşeh-i hayâle dili maḥrem eyledük

17. niçe:

Gazel 193

Mısra: 7

Birçok, hayli.

Nefs-i emmâre-i kâfir niçe bir hîle ile
Şafḥa-i ḳalbüni taḥrîf ide İncil gibi

18. nice:

Mesnevi 2

Mısra: 11

Birçok, hayli.

Fuḳarâ içre nice ricâl gördük
Çoḳ fırça-i ehl-i ḥâl gördük

19. nice:

Tarih 7

Mısra: 1

Birçok, hayli.

Nice dem seyr ü temâşâ-yı cihân itmemüzi
İḳtizâ itmiş idi ḥikmet-i Ḥallâḳ-ı enâm

20. niçe:

Gazel 151

Mısra: 5

Nasıl.

Ey zâhid-i nâ-dân niçe bir bülbül-i cânuñ
Büy-ı eser ister gül-i taşvîr-i riyâdan

21. niçe:

Gazel 151

Mısra: 7

Nasıl.

Ey dil niçe bir keşmekeş-i 'âlem-i esbâb
Kûtâh idegör destüni dâmân-ı recâdan

22. niçe:

Gazel 154

Mısra: 6

Nasıl.

Pâmâl-i leked-küb-ı fenâ olsa da ey şüh
Sevdâ-yı vişâlün niçe mümkün gide serden

23. niçe:

Gazel 155

Mısra: 9

Nasıl.

Baḥt-ı siyâhına niçe dâğ olmasun Nesîb
Nâgâh rüy-ı dilber-i ḥaṭṭ-âverin gören

24. nice:

Gazel 185

Mısra: 9

Nasıl.

Şad-pâredür gönül nice âh eylesün eṣer
İrmez nişâna tîr şikeste kemân ile

25. niçe:

Gazel 71

Mısra: 9

Birçok, hayli.

'Âlemde Nesîbâ niçe demler güzer eyler
Bu nazm-ı şafâ-küster-i kem-yâb unudılmaz

26. niçe:

Gazel 72

Mısra: 6

Birçok, hayli.

Dest-i āhîr âlet-i ĥamyāze-i idbār olur
Niçe mest-i cām-ı iķbālūñ ĥumārın görmişüz

27. **niçe:**

Gazel 74

Mısra: 2

Birçok, hayli.

Ruĥ-ı zībāsını yārūñ ki temāşā iderüz
Dāğlardan niçe biñ dide hüveydā iderüz

28. **niçe:**

Gazel 144

Mısra: 9

Bir çok, hayli anlamlarında kullanılan kelime.

Hem-kāre-i Kays oldu niçe ‘aķl-ı Felāţūñ
Siĥr-āveri-i ġamze-i bisyār-ı fenümden

29. **niçe:**

Gazel 72

Mısra: 10

Birçok, hayli.

Oldı pāmāl-i reh-i zillet Nesibā ‘āķıbet
‘Arşā-i kibrūñ niçe çābūk-süvārın görmişüz

30. **niçe:**

Gazel 117

Mısra: 10

Birçok, hayli.

Mānende-i Nesib-i zebūñ her nezārede
Girmekde niçe ĥūñ-ı Müselmān'a gözlerūñ

31. **niçe:**

Gazel 73

Mısra: 9

Nasil.

‘İlm-i tefsiri hecā-ĥ’āñ niçe idrāk eyler
Sırr-ı ‘ışkı ne bilür tıfl-ı debistāñ-ı mecāz

32. **nice:**

Gazel 103

Mısra: 9

Birçok, hayli.

Yazdı şif’r-i āteşininde mükerrer táb u tef
Nice demler teff ü táb-ı ‘ışk ile yanup Nesib

nic'olur:

1. **nic'olur:**

Gazel 157

Mısra: 1

Nasil olur?.

Sensüz ey meh nic'olur cāñ ile āmiziş-i ten
‘Aks-i āyinede bī-şüret ider mi mesken

2. **nic'olur:**

Rübai 16

Mısra: 3

Nasil olur?.

Ĥālüm nic'olur rüz-ı cezā çekmezse
Kilk-i keremūñ nāme-i ‘ışyānuma ĥaţ

niçün:

1. **niçün:**

Gazel 138

Mısra: 9

Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye.

Bī-çāre Nesibā'ya niçün söylemez olduñ
İnşāf mıdur söyleye ey ruĥları māhum

2. **niçün:**

Gazel 142

Mısra: 12

Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye.

Nazire ĥazret-i Sābit Efendi'ye ne mümkündür
Niçün ey tūţı-i kilik-i Nesibā ebsem olmazsın

3. **niçün:**

Gazel 201

Mısra: 9

Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye.

Niçün çin-i cebîn izhâr ider ebr-i bahâr-âsâ
Açılısun gülsün ol hürşid-rû nev-rûzdur şimdi

4. **niçün:**

Gazel 3

Mısra: 8

Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye.

Dimez miydüñ baña ey mâh- ı tal'at senden
ayrılmam
Niçün peymânuña turmaz dönersin âsumân-âsâ

nidâ-yı bülbül:

1. **nidâ-yı bülbül:**

Gazel 156

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bülbülün sesi.

Seheri ki güş-ı hûşa irişe nidâ-yı bülbül
Getürür peyâm-ı lâ-büd ya Hicâz u Sebâ'dan

nidâ-yı ışk:

1. **nidâ-yı ışk: +1**

Gazel 181

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşkın sesi.

Şadâ-yı bi-hüde-i küh-sâra aldanma
Nidâ-yı ışkı işit mümkinâta virme göñül

nifâk:

1. **nifâk:**

Gazel 167

Mısra: 2

Arabozuculuk, fitnelik.

Dil ü cân mâyil-i câm-ı lebündür ittifâk üzre
Olur mı bezmgâh-ı meyde hiç rindân nifâk üzre

nifak-pişe:

1. **nifak-pişe:**

Gazel 58

Mısra: 2

İki yüzlülüğü huy edinmiş.

Şadâkat olsa kişide riyâyı neylerler
Nifak-pişe olan âşinâyı neylerler

nigâh:

1. **nigâh: +1, +n, +da**

Kaside 10

Mısra: 16

Bakış, nazar.

Ol âsitâne-i simîn aña işâret ider kim
Berâber idi nigâhında sîm hâk-i hâkîre

2. **nigâh: +1**

Tarih 6

Mısra: 9

Bakış, nazar.

Her nigâhı tâlib-i Hâkîk'a olur iksir-i feyz
Her kelâmı hâll-i işkâl-i rumûz-ı Mesnevî

3. **nigâh: +uñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Bakış, nazar.

Olmadı Nesib-i dil-şikeste
Memnûn-ı nüvâziş nigâhuñ

4. **nigâh:**

Gazel 12

Mısra: 1

Bakış, nazar.

O ruhsâra itse nigâh âfitâb
Olur zerre-âsâ tebah âfitâb

5. **nigâh: +1**

Kaside 10

Mısra: 14

Bakış, nazar.

Kemîne luṭfı ider piş-e-i za'ıfeyi 'anḳa
Niğāhı mūrı zafer-yäfte ider şaf-ı şire

6. **niğāh:**

Gazel 41

Mısra: 9

Bakış, nazar.

Niğāh için ruḳ-ı cānāna zāhid-i sālūs
Ridā be-düş elinde 'aşā gelür görünür

7. **niğāh:**

Gazel 62

Mısra: 9

Bakış, nazar.

Nesībā reh-revān-ı mülk-i 'ırfāna niğāh itseñ
Emānet bārını cān-ile ḥāmil Mevlevilerdür

8. **niğāh:**

Gazel 65

Mısra: 11

Bakış, nazar.

Ammā ki niğāh olınsa ḥāle
Bī-küşiş ü bī-ḥamiyyet olmaz

9. **niğāh:**

Rūbai 59

Mısra: 3

Bakış, nazar.

Tā-key ola peygüle-i çeşmümde niğāh
Mānend-i murākıban-ı ḥāmūş-nişin

niğāh eyle-:

1. **niğāh eyle-:-me, -düm**

Gazel 135

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, nazar etmek.

Ḥayf kim rüyuña bir germ niğāh eylemedüm
'Arz idüp ḥāl-i perişānumı āh eylemedüm

2. **niğāh eyle:**

Gazel 167

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, nazar etmek.

Ne sihr itmiş ki bir mūy üzre itmiş bir kemer peydā
İnanmazsañ niğāh eyle miyānında nitāk üzre

niğāh id-:

1. **niğāh id-:-en, -üñ**

Gazel 111

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak.

Yaḳar derūnını ruḥsārına niğāh idenüñ
Hemān cezāsını tertib ider günāh idenüñ

niğāh it:

1. **niğāh it:**

Tarih 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak.

Niğāh it luṭf-ı Ḥaḳḳ'a bir kerem-ver şāhib-i himmet
Yine vaz'-ı ḳadīmī üzre anı eyledi iḫyā

niğāh it-:

1. **niğāh it-:-mez**

Kaside 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak.

Şeh-i serir-i velāyet ki devleti ebedidür
Kemîne bendesi itmez niğāh şāh u vezire

2. **niğāh it-:-dük, -çe**

Gazel 188

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak.

Nigāh itdükçe ol gül ‘āşık-ı āşifte aḥvāle
Döker nergisleri gül-berg-i ruḥsār üstine jāle

3. **nigāh it-:-dük, -çe**

Gazel 27

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak.

Nigāh itdükçe nūr-ı ṭal‘atūñden sine rüşendür
Fürüg-ı mihr ile āyine güyā pertev-efgendür

nigāh u hayā:

1. **nigāh u hayā:**

Gazel 105

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bakmak ve utanma.

Zebān-ı çeşm ile her şūḥa ‘arz-ı ḥāl olunur
Tehī nigāh u hayā bendesindedür ancaḳ

nigāh-ı ‘ākıbet-bīnāna:

1. **nigāh-ı ‘ākıbet-bīnāna:**

Gazel 67

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İleri görüşlülerin bakışı.

Nigāh-ı ‘ākıbet-bīnāna uymaz çeşm-i zāhir-bīn
Ki her bir şīşe-pāre şan‘at-ile dūr-bīn olmaz

nigāh-ı ‘āşık:

1. **nigāh-ı ‘āşık:+a**

Gazel 101

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşığın bakışı.

Bulurđı ruḥşat-ı nezzāre-i germ ol gül-i ḥüsne
Nigāh-ı ‘āşıka çeşm-i füsün-kār olmasa māni‘

nigāh-ı āşinā:

1. **nigāh-ı āşinā:**

Gazel 26

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Bildik, tanıdık bakış.

Saḥa zulm-i firāvānın Nesib ol şāh-ı bī-dāduñ
Ferāmuş itdürür kem-ter nigāh-ı āşinā bir bir

nigāh-ı āşinā:

1. **nigāh-ı āşinā: +y, +i, +dür**

Gazel 192

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Tanıdık (bir) bakış.

Ser-i rehde nigāh-ı āşināyidür garaż yoksa
O āḥū-çeşm ile hem-vāre ülfet kanda ben kanda

nigāh-ı bāğ-ı didār-ı dil-ārā:

1. **nigāh-ı bāğ-ı didār-ı dil-ārā:+dan**

Gazel 30

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin güzel yüzünü izleyecek yer.

Nigāh-ı bāğ-ı didār-ı dil-ārādan bu maḥrūmī
Bir naḥl-i temennāya ṭaleb-kār olduğumdandır

nigāh-ı çeşm-i başır:

1. **nigāh-ı çeşm-i başır:+e**

Kaside 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gören gözün bakışı.

Verā-yı perde-i nazmında gizlü şāhed-i maṭlab
Nihān degül ruḥı ammā nigāh-ı çeşm-i başire

nigāh-ı dide-i ‘āşık:

1. **nigāh-ı dide-i ‘āşık:+da**

Gazel 122

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşğın gözündeki bakış.

Nigāh-ı dide-i 'āşıkda lezzet-i dīdār
Derün-ı sine-i zāhidde zevk-ı imān ol

nigāh-ı dil-firīb:

1. **nigāh-ı dil-firīb:**+ü, +m, +dür

Gazel 176

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin gönül avutan bakışı.

Fitne-i memlūk nigāh-ı dil-firībümdür dimiş
Şāhid olmuş iki çeşm-i mesti bu da'vāsına

nigāh-ı germ:

1. **nigāh-ı germ:**+i

Gazel 145

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sıcak bakış.

Kemāl-i hüsnine şāyān degül nezāre diyü
Nigāh-ı germi idemem rüyına hiçābumdan

nigāh-ı kerem:

1. **nigāh-ı kerem:**+üñ

Rübai 22

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kerem bakışlı.

Rüy-ı siyehi maşşeri tārık eyler
Olmazsa Nesib'e bir nigāh-ı keremüñ

nigāh-ı lutf:

1. **nigāh-ı lutf:**+uñ, +a

Kaside 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Lütuf, ihsan bakışı.

Kem-ter nigāh-ı luţfuña mu'tād olan gedā
İtmez yesār-ı salţanat-ı dehri mültezem

nigāh-ı merḥamet:

1. **nigāh-ı merḥamet:**

Gazel 104

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Acıma bakışı.

Bir nigāh-ı merḥamet itseñ n'olur ey şāh-ı hüsn
Reh-güzāruñ üzre çürmüş derd-mendān şaf-be-şaf

2. **nigāh-ı merḥamet:**+le

Gazel 163

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Acıma bakışı.

Meded kıl bir nigāh-ı merḥametle incilā baḥş ol
Gönül mir'atı pür jeng ü kederdür yā Resülallāh

3. **nigāh-ı merḥamet:**+dür

Kaside 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Acıma bakışı.

Ḥazretüñden bir nigāh-ı merḥametdür mültecā
Ol zamān kim ide cilve raḥmet-i Rabb-i Ğafūr

4. **nigāh-ı merḥamet:**+üñ, +dür

Kaside 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Merhamet bakışı.

Kerem-nisār-ı veliyyā cenāb-ı ḥazret-i Pīrā
Nigāh-ı merḥametüñdür ğaraż Nesib-i faķire

nigāh-ı pāk-i dānā:

1. **nigāh-ı pāk-i dānā:**+da

Gazel 174

Mısra: 12

Kelime Tipi: -
Alimin temiz bakışı.

Dü-çeşm-i münkir-i hayvân-menişde seng-i çinîdür
Mücevher hırz-ı bāzûdur nigâh-ı pāk-i dānâda

nigâh-ı rağbet it-:

1. **nigâh-ı rağbet it-:** -mez, -di

Gazel 186

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İstekli bakış atmak.

Güle bülbül nigâh-ı rağbet itmezdi eger nergis
Füsün u fitnede çeşmün gibi sihr-âferin olsa

nigâh-ı sāhil-i ‘aql:

1. **nigâh-ı sāhil-i ‘aql:**

Gazel 29

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aklın kıyısına bakmak.

Nigâh-ı sāhil-i ‘aql eylemez helâk olsa
Ġariḳ-ı baḫr-i maḫabbet necāta nāz eyler

2. **nigâh-ı sāhil-i ‘aql:**

Gazel 29

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aklın kıyısına bakmak.

Nigâh-ı sāhil-i ‘aql eylemez helâk olsa
Ġariḳ-ı baḫr-i maḫabbet necāta nāz eyler

nigâh-tâb-ı temâşâ-yı bāğ u büstân:

1. **nigâh-tâb-ı temâşâ-yı bāğ u büstân:**

Gazel 122

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Bag ve bostanı izleyenin gözü aydın.

Nigâh-tâb-ı temâşâ-yı bāğ u büstân ol
Nesib sineñi gülzâr-ı dâğ-ı ‘ışḳ eyle

nigâr:

1. **nigâr:** +ı, +n, +a

Gazel 190

Mısra: 2

Güzel yüzlü sevgili.

Destinde naḳd-i cānı varup reh-güzârına
‘Arz-ı ḫulûş eyledi ‘aşḳ nigârına

nigeh:

1. **nigeh:** +de

Gazel 25

Mısra: 5

Bakış, nazar.

Peri-rüyân ki şûr-ı ‘aşḳı mülk-i cāna şalmışlar Olup
Leyli vü şân evvel nigehde şabr u sāmânın
Dil-i Ḳays ibtilâyı vâdi-i hicrâna şalmışlar

2. **nigeh:** +i

Gazel 39

Mısra: 7

Bakış, nazar.

Şayd için zâhid ol âhü nigehi ḫavfum bu
Eldeki sübḫa-i şad-dânesini dâm eyler

3. **nigeh:**

Gazel 134

Mısra: 8

Bakış, nazar.

Pes-i müjenden ider pâre-pâre cān u dili
Nigeh mi tiğ-ı mücevher midür nedür bilmem

4. **nigeh:**

Gazel 164

Mısra: 2

Bakış, nazar.

Dil giriftâr-ı kemend-i zülf-i şeb-gün olmada
Ḳaydum ey âhü nigeh ‘ışḳuñla eفزün olmada

5. **nigeh:**

Gazel 209

Mısra: 1

Bakış, nazar.

Dil bir perî nigeh güzelüñ oldı mā'ili
Dīvâne eyledi beni şekl ü şemā'ili

6. **nigeh:+le**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Bakış, nazar.

Çeşmünde olan rumüz-ı nāza
Zer dide nigehle tercemānsın

7. **nigeh:+üñle**

Gazel 150

Mısra: 7

Bakış, nazar.

İdeli fūnūn-ı sıhri nigehüñle ğamze tekmil
Saña 'aşık olsa Rüstem yine ber-gezend idersin

8. **nigeh:+üñ, +de**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Bakış, nazar.

Şad-ğüne fūsūn idersin icād
Her bir nigehünde ehl-i 'ışka

9. **nigeh:**

Gazel 48

Mısra: 3

Bakma, bakış.

Destine düş ne virür ğamze nigeh tiğ şunar
Çeşm-i mestüñ ki mey-i nāzı kaçan nüş eyler

nigeh it-:

1. **nigeh it-:-se**

Gazel 177

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Bakmak.

Behiştüyān nigeh itse o rüy-ı pür-nūra
Unutdurur gül-i Firdevs'i hâtır-ı hūra

nigeh-i çeşm-i füsūn-sāz:

1. **nigeh-i çeşm-i füsūn-sāz:+uñ, +a**

Gazel 97

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Büyüleyici gözlerinin bakışı.

'İşve nigeh-i çeşm-i füsūn-sāzuña mahşüş
Āyīn-i sitem ğamze-i ğammāzuña mahşüş

nigeh-i nergis-i fettān:

1. **nigeh-i nergis-i fettān:+e**

Gazel 168

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Fitneci baygın bakışlı (güzel).

O teġāfūl nigeh-i nergis-i fettāne göre
Añlamam kim ser-i rehde beni cānāne göre

nigeh-i rāst:

1. **nigeh-i rāst:**

Gazel 59

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Doğru bakış.

Ey tünd-ñū saña nigeh-i rāst mümteni'
Reng-i ğazab cemālūñe ğüyā niķābdur

nigīn:

1. **nigīn:+i, +n**

Kaside 1

Mısra: 11

Mühür, yüzük.

Cevher-i cismūñ nigīnin hıfz için perdāhte
Sīmden bir hālkadur hāki muhīṭ olmuş be-hūr

nihāl:

1. nihāl:+üñ

Gazel 133

Mısra: 10

Fidan.

Būs-ı la'lini niyāz idelüm ol serv-kaddüñ
Biz de bir mivesin ol taze nihālün görelüm

nihāl-i bāğ-ı taklîd:

1. nihāl-i bāğ-ı taklîd:

Gazel 65

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bahçenin fidanına benzeyen.

Her taze nihāl-i bāğ-ı taklîd
Nev-bāve-dih-i haqîkat olmaz

nihāl-i bār-ı verā:

1. nihāl-i bār-ı verā:

Gazel 63

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kainatın meyve fidanı.

Nihāl-i bār-ı verā luṭf-ı mive mu'teber eyler
Kenāru büse-i ḥübān ḥilāf-ı 'āde degüldür

nihāl-i gül:

1. nihāl-i gül:

Gazel 127

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gül fidanı.

Āgüş-ı bîkr-i gönçada gördi şabāyî çün
Oldı o ḥaclet-ile ser-efgen nihāl-i gül

nihāl-i ḥüsn ü ān:

1. nihāl-i ḥüsn ü ān:+sın

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Güzel ve alımlı taze fidan.

Alma dil-i zāruñ inkisārın
Bir taze nihāl-i ḥüsn ü ānsın

nihāl-i kâmet:

1. nihāl-i kâmet:+üñ

Müsemmen 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Düzgün, güzel boy.

Sāye-endāz olmaz anuñ-çün nihāl-i kâmetüñ
Añlamaz kimse kemāhî rütbe-i mahiyyetüñ

nihāl-i naḥl-i ma'nā:

1. nihāl-i naḥl-i ma'nā:

Gazel 186

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Mana ağacının fidanı.

Nihāl-i naḥl-i ma'nā dikmege bāğ-ı ma'ārifde
Nesibā 'aşîkâna böyle pākîze zemîn olsa

nihāl-i necâbet:

1. nihāl-i necâbet:+e

Tarih 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Asil fidanı.

Şerîf-i pāk-i neseb sâlik-i güzîde-şifât
Ki oldı zâtı nihāl-i necâbete semere

nihāl-i saltanat:

1. nihāl-i saltanat:

Tarih 32

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Saltanat fidanı.(Şehzade bağlamında kullanılmıştır.).

Nesibā böyledür şimdi du‘āmuz her şebān rūzī
Nihāl-i salţanat açdı çiçek Hāḡ mīve-dār itsūn

nihān:

1. **nihān:**

Gazel 10

Mısra: 2

Gizlemek, saklamak.

Dilberā ruḡsāruñ itme cilve-endāz-ı niḡāb
Perde tūtmāḡla nihān olmaz bilürsin āfitāb

2. **nihān:**

Gazel 10

Mısra: 2

Gizlemek, saklamak.

Dilberā ruḡsāruñ itme cilve-endāz-ı niḡāb
Perde tūtmāḡla nihān olmaz bilürsin āfitāb

3. **nihān:**

Gazel 78

Mısra: 6

Gizlemek, saklamak.

Sebeb-i girye olan hecr-i ruḡ-ı cānāndur
Mihir ebr iḡre nihān olmaz bārān olmaz

4. **nihān:+sın**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Gizlemek, saklamak.

Hurşid-şıfat geh āşikāre
Geh ḡāh perī gibi nihānsın

5. **nihān:+dur**

Gazel 37

Mısra: 3

Gizlemek, saklamak..

Semm sa‘y ü taleb içinde nihāndur maḡlab
Zehr ḡirmān-ı ḡabaḡ-ı sūkker-i ihmāldadur

6. **nihān:**

Gazel 129

Mısra: 5

Gizlemek, saklamak.

Nihān imiş keremi şüret-i cefāsında
Meger ben eylemişem ‘arz-ı ḡāl-i nā-be-maḡal

7. **nihān:**

Tahmis 2

Mısra: 10

Gizlemek, saklamak.

Hep bir görünür çeşmümüze ḡālib ü maḡlab
Hep bizde nihān çarḡ ile mihr ü meh ü kevkeb

8. **nihān:+dur**

Gazel 174

Mısra: 6

Gizlemek, saklamak.

Ya ḡöd bir dürc-i dürr-i şāh-vārdur baḡr-i vaḡdetdür
Nihāndur gevheri ammā o ḡabr-i nūr-baḡşāda

9. **nihān:**

Gazel 195

Mısra: 3

Gizlemek, saklamak.

Biḡāneden ḡazīne-i sulḡān nihān gerek
Nev‘-i beşerde olsa nühüfte n'ola velī

10. **nihān:**

Kaside 10

Mısra: 10

Gizlemek, saklamak.

Verā-yı perde-i nazmında gizlü şāhed-i maḡlab
Nihān degül ruḡı ammā nigāh-ı çeşm-i başire

11. **nihān:**

Gazel 3

Mısra: 5

Gizlemek, saklamak.

Peri-veş dîdeden ey bi-vefâ âhir nihân olduñ
Göründüñ çeşm-i cāna ibtidādan mihr-bān-āsā

nihān eyle:

1. **nihān eyle:-r, -düm**

Gazel 101

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gizlemek.

Belī cānum gibi esrār-ı ‘aşkı ben Nesīb-āsā
Nihān eylerdüm eşk-i çeşm-i hūn-bār olmasa mānī‘

nihān it:-

1. **nihān it:-se**

Gazel 146

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gizlemek.

‘Āşık ne deñlü itse nihān āteş-i dilin
Süz-ı derūmı fehm olunur iztīrābdan

nihān ol:-

1. **nihān ol:-up**

Gazel 196

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gizlenmek, saklanmak.

Nezzāreden nihān olup ey şūh cān gibi
‘Uşşāka bī-vefālūḡ idersin cihān gibi

2. **nihān ol:-asın**

Gazel 141

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gizlenmek, saklanmak.

Sezā mı bezmgēh-i ġayra mihmān olasın
Görinmeyüp bize mānend-i cān nihān olasın

nīk ü bed:

1. **nīk ü bed:**

Gazel 68

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İyi ve kötü.

Nīk ü bed farkını müstelzim olan ‘aḡl ancak
Vaz‘-ı nā-sāz ile nā-dāna ḡacālet gelmez

nīk ü bedi:

1. **nīk ü bedi:**

Mesnevi 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İyi ve kötü.

Tā nīk ü bedi idince temyīz
Hem-şoḡbet-i beden ile perhīz

nīk ü bedin:

1. **nīk ü bedin:+den**

Gazel 62

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İyi ya da kötü her şey.

Çeküp nīk ü bedinden ‘ālemüñ el olmuş āzāde
Me‘āl-i emr-i mütü ile ‘āmīl Mevlevīlerdür

nīkāb:

1. **nīkāb:+dur**

Gazel 59

Mısra: 6

Örtü, perde.; Yüz örtüsü.

Ey tünd-ḡū saña nigēh-i rāst mümtēni‘
Reng-i ġāzab cemālūñe ġüyā nīkābdur

nīkābet:

1. **nīkābet:**

Tarih 26

Mısra: 2

Bir kavim ya da kabilenin reisi veya vekili.

Size ey zümre-i âl-i Muhammed müjdeler olsun
Niķābet şadırın iķrāz eyledi bir dil-pesendüñüz

2. niķābet:

Tarih 26

Mısra: 10

Bir kavim ya da kabilenin reisi veya vekili.

Zebānından Nesīb'üñ gūş idüñ tārīhini hālā
Niķābet mesnedine geķdi 'Abdullāh Efendi'ñüz

3. niķābet:

Tarih 28

Mısra: 5

Bir kavim ya da kabilenin reisi veya vekili.

Niķābet mesnedine eyledi teşrif bir fāzıl
Ki zātı 'iffet ü fażl-ile 'ālemde mesel oldı

4. niķābet:

Tarih 28

Mısra: 12

Bir kavim ya da kabilenin reisi veya vekili.

Nesībā gūş iden taħsın idüp tārīhini dirler
Niķābet el-ħaķ 'Abdullāh Efendi'ye maħal oldı

niķāb-ı aħmer:

1. niķāb-ı aħmer:

Gazel 156

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kırmızı örtü.

O gül-i bahār-ı 'işmet ne zamān ki gelse bezme
Çekilür niķāb-ı aħmer gül-i rüyına ħayādan

niķāt:

1. niķāt:+ı

Kaside 10

Mısra: 1

Nükteler, zarif sözler.

Niķātı eylemede dā'imā ifāza-i envār
Meh-i çehār-dehe ķurs-ı āfitāb-ı münire

niķ-baħtān:

1. niķ-baħtān:+a

Gazel 74

Mısra: 7

Baħtı güzel olanlar.

Niķ-baħtāna daħi vuşlat-ı cānān muħāl
Baħt-ı vārūn ile biz yok yere ğavgā iderüz

niķāb:

1. niķāb:

Gazel 5

Mısra: 2

(örtü ile) örtmek, kapatmak.

Olur müdām saña māye-i ħicāb şarāb
Gül-i ħayādan ider rüyuna niķāb şarāb

NİL:

1. NİL:

Gazel 193

Mısra: 10

Nil nehri.

Hiç şafā vü kedere bakma sürüp ħāke yüzüñ
Kendiñi vāşıl-ı deryā ideğör NİL gibi

NİL ü Furāta:

1. NİL ü Furāt:+a

Gazel 29

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Nil ve Fırat nehirleri.

Hücūm-ı ğamla dem-ā-dem Nesīb-i giryānuñ
Sirişk-i dīdesi NİL ü Furāta nāz eyler

nİLİ:

1. **nîlî:**

Gazel 112

Mısra: 6

Çivit mavisî gök yakut.

Fehm idebildüñ ise me'âlin yeter saña
Nîlî varaqlu heft kitâb-ı müzehhebüñ

2. **nîlî:**

Gazel 8

Mısra: 2

Çivit mavisî gök yakut.

Mey-i ikbâli çarhuñ maṭlab-ı şâh u gedâdur hep
Bu nîlî kâse-i pür-zehrlere sükker-nümâdur hep

nîm:

1. **nîm:**

Gazel 49

Mısra: 4

Yarı, yarım.

Meded ey gönca-dehen bâri bir ağız söyle
‘Âşîka nîm tebessümle tesellâ mı gelür

2. **nîm:**

Kaside 7

Mısra: 9

Yarı, yarım.

Küşâd-ı kârına bir nîm işâretüñ besdür
Ne ‘ukdedür o ki luṭfuñla olmaya münḥal

3. **nîm:**

Gazel 157

Mısra: 7

Yarı, yarım.

Leb-i cân-baḥşuñ ile nîm ḥiṭâb itseñ eger
Bâğda eyleye reftâr-ı nihâlân-ı çemen

nîm-bâz:

1. **nîm-bâz:**

Gazel 55

Mısra: 6

Yarılamak.

Bezm-i derûnı reşk-i şebistân-ı Ṭür ider
Ruḥsârûn üzre ṭurraña geh nîm-bâz olur

nî'me'l-bedel:

1. **nî'me'l-bedel:**

Tarih 28

Mısra: 8

Ne güzel karşılık.

Cenâb-ı ḥazret-i ‘Uşşâkî-zâde ekme'l-i devrân
Ki fikri seyyide taḥkîkda nî'me'l-bedel oldı

nî'met:

1. **nî'met:+iñ**

Gazel 64

Mısra: 2

Allâh'ın kuluna verdiği her şey.

Lezzet-i ḥ'ân-ı vişâl-i dil-rübâyı câna şor
Nî'metin bu tekyegâh-ı ‘âlemün mihmâna şor

nî'met-i Firruilalah:

1. **nî'met-i Firruilalah:**

Gazel 64

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Ayet**

*Allah'a doğru koşmanın nimeti. (o halde) Allah'a doğru
koşun Zariyat 50. ayetine iktibas edilmiştir.*

Nî'met-i Firruilalah nüktesin merdâna şor
Sırr-ı ‘ışkı ‘arşa-i miḥnetde ser-bâzâna şor

nîm-i râh-ı gam:

1. **nîm-i râh-ı gam:+da**

Gazel 143

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Keder yolunun yarısı.

Menzil-i maḥsûda buldum bir reh-i âsân Nesîb
Nîm-i râh-ı gamda bâr-ı derd ile bî-tâb iken

nīm-nigāh:

1. nīm-nigāh:+a

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Göz ucuyla bakma; yan bakış.

Efsūs ki olmadı sezā-vār

Bir nīm-nigāha ʿāşık-ı zār

nişāb:

1. nişāb:

Mesnevi 1

Mısra: 1

Asıl, esas, öz.

Güherdür o zāt-ı maʿānī nişāb

Cilāsı nübüvvet velāyetdür āb

nişān:

1. nişān:+a

Gazel 185

Mısra: 10

Nişan, iz, belirti.

Şad-pāredür gönül nice āh eylesün eşer

İrmez nişāna tır şikeste kemān ile

2. nişān:+lar, +dur

Gazel 50

Mısra: 1

Nişan, iz, belirti.

Fürüzān māh u ħurşid iki zerrin şemʿ-dānlardur

Felekde şanma bezm-i ʿişka cām-ı zer nişānlardur

nişāne-i maḥabbet:

1. nişāne-i maḥabbet:

Gazel 33

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Muhabbet izi.

Ne nişāne-i maḥabbet ne emāret-i şadākat

Ne ziyā-yı şemʿ-i ülfet ne şerāre ḳabes var

nişāne-i şıfat-ı imtiyāz:

1. nişāne-i şıfat-ı imtiyāz:+u, +m

Terci-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ayrıcalık vasfının belirtisi.

Teller taḳup külāhuma ey āh şuʿleden

Serde nişāne-i şıfat-ı imtiyāzum ol

nişān-ı manzūr:

1. nişān-ı manzūr:+a

Gazel 177

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Bakılan hedef.

Seyāḥat eyler eḳālīm-i siḥr ü iʿcāzı

Ḥadeng-i nazra irince nişān-ı manzūra

nişār it-:

1. nişār it-:-dük

Gazel 118

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçmak; feda etmek.

Dür-i eşk-i niyāzı pāy-ı ümmide nişār itdük

Güşād-ı ʿuḳde müşkil sübḥa-i evrāddan gördük

nişār ol-:

1. nişār ol-:-a

Kaside 6

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Saçma, daḡıtma.

Her nefes ravzaña yüz biñ şalavāt ola nişār

Tā ki ħurşid-i felek nūr-dih-i ḥāver olur

nişār-ı dürr:

1. nişār-ı dürr:

Gazel 188

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İnci saçmak.

Degül giryân helâk-i hayl-i ‘uşşâkı pesend itdi
Nisâr-ı dürr ider fark-ı ser-i müjgân-ı kıttâle

nisâr-ı her-ğas u ħâşâk:

1. nisâr-ı her-ğas u ħâşâk:

Gazel 77

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Çer çöp (Rakip) saçan.

Nisâr-ı her-ğas u ħâşâk ider büy-ı dil-âvizin
Kıyâs itme güli âzürde-i bād-ı seğher olmaz

nisbet:

1. nisbet:

Rûbai 17

Mısra: 3

Kıyas, nispet.

Ümmî lağabuñ ‘ilmüñe nisbet ammâ
Bir levha-i mekteb oldı levh-i mağfûz

2. nisbet:

Kaside 5

Mısra: 1

Göre, nazaran.

‘İlmine nisbet ile anuñ ‘ilm-i enbiyâ
Deryâ-yı bî-kerâne ile cüybârdur

3. nisbet:

Kaside 7

Mısra: 6

Göre, nazaran.

Egerçi vefret-i ‘işyân ile dinürse sezâ
Yem-i günâhına nisbet muğîṭ-i ber-cedvel

4. nisbet: -le

Gazel 32

Mısra: 12

Nispetle.

Çâşnî-i ħâl zevk-ı kâl ile yeksân degül
Lezzet-i didâra nisbetle behişt A‘raf olur

5. nisbet: -le

Kaside 3

Mısra: 8

Göre, nazaran.

İ‘tirâf-ı cürmdür kaçdum bu nazm-ı tâzeden
Yoksa medhûñ baña nisbetle süreyyâ ve’s-serâ

nîşî-i ‘akreb:

1. nîşî-i ‘akreb: +üñ

Gazel 112

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Akrep zehri.

Tutmaz ‘itâb-ı döst yerin kahr-ı düşmenân
Hiç kâr-ı nişter mi ider nîşî-i ‘akrebüñ

nişîmengen-i nâçiz:

1. nişîmengen-i nâçiz: +e

Gazel 68

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aciz olanların oturma yeri.

Eyle teşrif nişîmengen-i nâçize diyü
Okıya gördüm o şehbâz-ı melâhat gelmez

niṭâk:

1. niṭâk:

Gazel 167

Mısra: 10

Kuşak.

Ne sihr itmiş ki bir müy üzre itmiş bir kemer peydâ
İnanmazsañ niğâh eyle miyânında niṭâk üzre

niyâz:

1. **niyāz:+ı**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

Her rûz u şeb itmede niyâzı
Dergâhına yüz sürüp ilâh'ıñ

2. **niyāz:+ı**

Tarih 32

Mısra: 5

Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

Niyâzı mîve-i dil ya'ni bir şeh-zâdedür şimdi
Hudâ ber-vefķ-ı hâtır maṭlabıyla kâm-gâr itsün

3. **niyāz:+u, +muz**

Gazel 141

Mısra: 9

Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

Niyâzumuz budur ey rāyiz-i yerâ'-ı Nesîb
Süvâr-ı esb-i şabâ-sür'at-i benân olasın

4. **niyāz:**

Gazel 16

Mısra: 3

Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

N'ola açılsa niyâz ile o gül gülşende
Açmağa göncaları bād-ı şabâdur bā'is

5. **niyāz:**

Gazel 40

Mısra: 3

Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

Geçmez niyâz o şūḫa diyü olma nâ-ümîd
Eyler zuḫur-ı ḫaṭṭı zamânı gelür geçer

6. **niyāz:**

Gazel 173

Mısra: 1

Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

Niyâz geçmedi ol şâh-ı bî-amânumuza
Gezend-i nâvek-i bî-dâd geçdi cânumuza

7. **niyāz:+ı**

Gazel 210

Mısra: 4

Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

Kimdür ol âyine-i şüretde olan cilve-nümâ
Kim ider añla niyâzı kime eyler nâzı

8. **niyāz:**

Gazel 40

Mısra: 3

Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

Geçmez niyâz o şūḫa diyü olma nâ-ümîd
Eyler zuḫur ḫaṭṭı zamânı gelür geçer

niyāz id:-

1. **niyāz id:-elüm**

Gazel 133

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalvarmak, ricâ etmek, yakarmak.

Büs-ı la'lini niyâz idelüm ol serv-kaddün
Biz de bir mîvesin ol tâze nihâlün görelüm

niyet:

1. **niyet:+ı**

Gazel 109

Mısra: 6

Gaye, maksat, amaç.

Fehm eyleyeydi cüşiş-i deryā-yı rahmeti
Olmazdı tevbe niyeti ‘işyān idenlerüñ

niyet it-:

1. **niyet it-:-di**

Tarih 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

*Karar vermek, bir şeyi yapmayı zihinde tasarlamak,
düşünmek, niyetlenmek.*

Ṭavf-ı Beytullāh'a niyet itdi bā-emr-i Ḥudā
Çünkü buldı devlet-i dünyā murād üzre ḥuşūl

niyet-i na't:

1. **niyet-i na't:+üñ**

Kaside 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Na'at yazmaya yönelme.

Her dil ki anda niyet-i na'tüñ karar ide
Mānend-i ism-i a'zam kārını etem

nizā':

1. **nizā':**

Gazel 73

Mısra: 1

Çekişme, kavga.

Yine ol ḥ'āce-i ḥüsniyle nizā' oldı dirāz
Kāle-i nāza vefā eylemedi naqd-i niyāz

nizām-baḥş-ı le'ālī-i Mesnevī:

1. **nizām-baḥş-ı le'ālī-i Mesnevī:**

Kaside 10

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Mesnevinin düzene koyan incileri.(Hikayeler
bağlamında kullanılmıştır.).*

Nizām-baḥş-ı le'ālī-i Mesnevī ki me'ālī
İrişdürür seni esrār-ı sırr be-mihr-i zamīre

nizām-ı devlet:

1. **nizām-ı devlet:**

Tarih 12

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Devlet düzeni.

Ḥüsni-i tedbīrine dil-beste nizām-ı devlet
Şāhed-i rāyına āşüfte mühimmāt verā

nizām-ı hāl:

1. **nizām-ı hāl:**

Gazel 106

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Halın, durumun düzene sokulması.

Lā-büd nizām-ı hāl için eyler riyā iden
Yoğdur anuñ riyāsı ki bir būriyāsı yoğ

nizām-ı nev:

1. **nizām-ı nev:**

Tarih 27

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yeni düzen.

Şehenşāh-ı cihān Ḥān Ahmed'üñ 'ömri füzün olsun
Nizām-ı nev virüp şer'-i mübini eyledi ihyā

nīze:

1. **nīze:**

Gazel 159

Mısra: 8

Mızrak, süngü.

Rif'at-i sāhte erbābı olur ḥāk-niş'in
N'oldı gör nīze mekān itdi süvāruñ düşün

noğşān:

1. **noğşān:+a**

Gazel 125

Mısra: 2
Eksiklik, kusur.

Teftiş-i 'ayb-ı halk bizüm kârumuz degül
Noğşâna nazra şive-i eṭvârumuz degül

2. **noğşân**:+uñ, +a
Gazel 124
Mısra: 11
Eksiklik, kusur.

Hemân noğşânuña ol mu'terif işrârı terk eyle
Zarar virmez işâbet eyle gâhî gâh sâhî ol

3. **noğşân**:+u, +muz
Rûbai 31
Mısra: 4
Eksiklik, kusur.

Ammâ ki mediḥinde Resûlullâh'uñ
Şad şerm ile noğşânumuz ikrâr iderüz

4. **noğşân**:+uñ, +a
Kaside 9
Mısra: 7
Eksiklik, kusur.

Noğşânuña bağ ḥâlûñi merdân ile vezn it
Yoğ dide-i inşâf kadar râst terâzû

nokta:

1. **nokta**:+dur
Kaside 1
Mısra: 3
Nokta.

Nüşâ-i ḳadründen iki noğşadur mihr ile meh
Bir pür encümdür zer-efşân kehkeşân beyne's-sütür

2. **nokta**:
Kaside 3
Mısra: 4
Nokta.

Oldı ey maḥbûb-ı zât-ı baḥt-ı Ḳâf-ı ḳadrüñe
İki noğşa mihr-i 'âlem-tâb ile bedr-i dücâ

3. **nokta**:+sı, +n, +da
Kaside 10
Mısra: 6
Nokta.

Kemâl-i âdemiyan ḥarf-i evvelinde mübeyyen
Vücûd-ı 'âlemiyân zir noğşasında setire

4. **nokta**:
Gazel 178
Mısra: 12
Nokta (sevgilinin yüzündeki ben bağlamında).

Ḥâl ü ruhı şanma ḳalem-i şun'dan olmış
Bir al varağ üstine bir noğşa çekide

5. **nokta**:+lar, +dan
Gazel 23
Mısra: 2
Benek.

Olaydı zerre-i süz-ı dilümden bâ-ḥaber kâğız
Şaçardı noğşalardan küy-ı cânâna şerer kâğız

nokta-i siyâh:

1. **nokta-i siyâh**:
Kaside 2
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Siyah nokta.

Na'tüñde incilâ ile her noğşa-i siyâh
Oldı nücüm çarḥ-ı mu'allâya hem-ḳadem

n'ol-:

1. **n'ol-:**-urdu
Gazel 179
Mısra: 1
Ne olmak, ne hale gelmek.

N'olurdu ruḥṣat-ı pā-būs virse yār bize
Sirişk-i dīde-i ḳadr itse ı'tibār bize

2. n'ol-:-dı

Gazel 159

Mısra: 8

Ne olmak, ne hale gelmek.

Rif'at-i sālḫte erbābı olur ḫāk-niṣīn
N'oldı gör nīze mekān itdi süvāruñ dūṣın

n'ol-:

1. n'ol-:-a

Gazel 13

Mısra: 6

Ne olur, ne çıkar.

Aḫrār-ı bī-edeb olur āḫir ḫaḳīr ü ḫ'ār
Mālik riḳāb iderse 'abīdi n'ola edeb

2. n'ol-:-a

Gazel 16

Mısra: 3

Ne olur, ne çıkar.

N'ola açılma niyāz ile o gül gülşende
Açmağa ḡoncaları bād-ı şabādur bā'ış

3. n'ol-:-a

Gazel 144

Mısra: 7

Ne olur, ne çıkar.

Āyīne elümden n'ola düşmezse hemīşe
Bī-hūş oluram ḫasret-i vech-i ḫasenümden

4. n'ol-:-a

Gazel 16

Mısra: 9

Ne çıkar, ne olur.

Dil dürüst olmaz ise n'ola Nesīb ehl-i suḫan
Sīne-i nāydaki zaḫme nevādur bā'ış

5. n'ol-:-a

Gazel 20

Mısra: 3

Ne çıkar, ne olur.

N'ola gösterse dā'im 'aks-i rüy-ı şāhed-i feyzi
Ki bir āyīne-i rūşen-güherdür ḫalḳa-i tevḫīd

6. n'ol-:-a

Gazel 28

Mısra: 9

Ne çıkar, ne olur.

N'ola ṫūṫi-i dil lāl olsa ol māḫ-ı şeker-lebsüz
Anı ḡüyā iden āyīne-i ruḫsār-ı cānāndur

7. n'ol-:-a

Gazel 35

Mısra: 7

Ne çıkar, ne olur.

N'ola ben 'add idersem kendimi pāmāl-i bed-cüyān
Geçen bu 'abd-i nāçizi o şāḫ-ı ḫüsne ḫāsiddür

8. n'ol-:-a

Gazel 54

Mısra: 7

Ne çıkar, ne olur.

Mestüredür anı görmezse n'ola zāhid
Kim duḫter-i rez bāde-i engūra laḳabdur

9. n'ol-:-a

Gazel 66

Mısra: 7

Ne çıkar, ne olur.

Ehl-i dilden ḫaber alınmaz ise n'ola Nesīb
Sebaḳ-āmūzi-i 'irfānda tekrİR olmaz

10. n'ol-:-a

Gazel 67

Mısra: 5

Ne çıkar, ne olur.

N'ola ehl-i riyā 'uşşāk-veş āh eylemezlerse
Muşavver bülbül-i şeydāda feryād u enīn olmaz

11. n'ol:-a

Gazel 100

Mısra: 13

Ne çıkar, ne olur.

Nesīb'e n'ola yār eylerse rağbet
Kim itmez şoḥbet-i rindāneden ḥazz

12. n'ol:-a

Gazel 102

Mısra: 10

Ne çıkar, ne olur.

Nefāset fehm olanlar gevher-i naẓmuñ bilür ḳadrin
Nesīb-āsā olursaḳ n'ola istiḥsāndan fāriğ

13. n'ol:-a

Gazel 118

Mısra: 3

Ne çıkar, ne olur.

N'ola ḥall-i nikāt-ı ḡamda reşk-endāz-ı 'aḳl olsaḳ
Maḥabbet fennini Mecnūn gibi üstāddan gördük

14. n'ol:-a

Gazel 121

Mısra: 5

Ne çıkar, ne olur.

Ḳurb-ı bī-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola 'uḳūl
Cebrā'il esrār-ı mi'rācuñda ḥayrāndur seniñ

15. n'ol:-a

Gazel 126

Mısra: 1

Ne çıkar, ne olur.

N'ola rağbet olmasa Āb-ı Hızr'a şarāb-ı sāḡar-ı Cem
degül
Mey-i la'l-i yāri çeken ḥayātını terk iderse de ḡam
degül

16. n'ol:-a

Gazel 126

Mısra: 9

Ne çıkar, ne olur.

N'ola teşnegāna Nesīb eger virür ise şi'r-i terüñ ḡinā
Elümüizde lüle-i çeşme-sār-ı ḥayātdur bu ḳalem
degül

17. n'ol:-a

Gazel 146

Mısra: 10

Ne çıkar, ne olur.

Bu gülsitānda ḥār u gülüñ farkı yok Nesīb
Temyiz olunmasa n'ola bülbül ḡurābdan

18. n'ol:-a

Gazel 177

Mısra: 5

Ne çıkar, ne olur.

O rüy-ı ala maḥabbet cihānı yaksa n'ola
Virür ṭabī'at-i āteş-mizāc-ı kāfūra

19. n'ol:-a

Gazel 194

Mısra: 1

Ne çıkar, ne olur.

N'ola maḳbül-i cihān olsa zebān-ı ṭūṭi
Lezzet-i ḳand-i lebüñ oldu beyān-ı ṭūṭi

20. n'ol:-a

Gazel 204

Mısra: 8

Ne çıkar, ne olur.

Şaḳın zann itme Manşūr ola sır virmekle güm-geşte
Fitilin kesdilerse n'ola şem'ci cān güzellendi

21. n'ol:-a

Kaside 3

Mısra: 1

Ne çıkar, ne olur.

Virse kām-ı cāna ta‘m-ı lüle-i Kevser n'ola
Na'tüñi imlā iden kil-k-i belāgat ihtivā

22. n'ol:-a

Kaside 4

Mısra: 8

Ne çıkar, ne olur.

Gevher-i yek-dāne-i deryā-yı maşnū‘ātsın
Vaz‘-ı mislüñde ‘aķım olsa n'ola çār-ümmühāt

23. n'ol:-a

Müsemmen 1

Mısra: 8

Ne çıkar, ne olur.

Özge ķurbıyyet idi ne ittiħād u ne ħulūl
Ķurb-ı bī-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola ‘uķūl

24. n'ol:-a

Rübai 2

Mısra: 3

Ne çıkar, ne olur.

Olsa n'ola hem-sāye-i beyt-i ma‘mūr
Bir dil k'ola dest-bürd-i ‘ışkuñla ħarāb

25. n'ol:-a

Rübai 46

Mısra: 3

Ne çıkar, ne olur.

Ser-beste ķalursa n'ola ħāl-i dilümüz
Gördükçe yüzün şüret-i dīvār oluruz

26. n'ol:-a

Tahmis 2

Mısra: 3

Ne çıkar, ne olur.

Leylā-yı vücūd olmasa n'ola bize ħākim
Āħū-yı hevā olsa ‘aceb mi bize ħādım

27. n'ol:-a

Tahmis 4

Mısra: 8

Ne çıkar, ne olur.

Tekāpūdan reh-i āmālde olsaķ n'ola ‘ācız
Müyesser olmadı olmaķ vuşūl-i kāmıle fāyız

28. n'ol:-a

Tarih 2

Mısra: 5

Ne çıkar, ne olur.

Ĥutsa āfāķı n'ola būy-ı gül-i ‘adlı anuñ
Salťanat bāğında bulmuşdur bu gül neşv ü nemā

29. n'ol:-a

Gazel 131

Mısra: 6

Ne olur, ne çıkar.

Çün zuhūr-ı ħikeme vāsıťadur ‘ālemde
Olsa Loķmān n'ola āşıfte-i müsennā-yı ķalem

30. n'ol:-a

Gazel 1

Mısra: 3

Ne olur, şaşılır mı.

Göñül pür-dāğ u dīde pür-sirişķ olsa n'ola her dem
Nūķūd-ı genc-i sultān-ı fenā đarrābıyuz cānā

31. n'ol:-a

Gazel 100

Mısra: 11

Ne olur, şaşılır mı.

N'ola gūş itse ħālüm ol şeh-i ħüsn
İder gāhī şehān efsāneden ħazz

32. n'ol:-a

Gazel 69

Mısra: 3

Ne çıkar, çok mu.

N'ola bigāne-i ser-sebzī-i sāmān olsaķ
‘ışķı āteş-figen-i bāğ-ı şu‘ūr eylemişüz

33. n'ol:-a

Gazel 71

Mısra: 5

Ne çıkar, çok mu.

Olsağ n'ola yād-āver-i 'işretgeh-i deyrin
Dilberle olan bezm-i mey-i nāb unudılmaz

34. n'ol:-a

Gazel 75

Mısra: 9

Ne çıkar, çok mu.

Bigāne olursağ n'ola 'aqlıyla Nesībā
Dil-dāde-i cānāne-i bigāne-nüvāzuz

35. n'ol:-a

Tahmis 1

Mısra: 11

Ne çıkar, çok mu.

N'ola meyl eylemezsek māl ü cāha
Ki yokdur meylümüz hubb-ı sivāya

36. n'ol:-a

Tahmis 4

Mısra: 11

Ne çıkar, çok mu.

N'ola gül gönca-i ümmid şād-āb olmasa hergiz
Bu deşt-i miḥnetüñ pejmürde olmışdur semümından

37. n'ol:-a

Gazel 189

Mısra: 7

Ne olur, şaşılır mı.

Nā-kāmluk ki maṭlabıdır anlarıñ n'ola
Yeksān olursa sūd u zarar Mevleviler'e

38. n'ol:-a

Gazel 34

Mısra: 7

Ne olur.

Dāmen-keş isem kār-ı cihāndan n'ola çün serv
Āzādelügüm bāğ-ı fenāda semerümdür

39. n'ol:-a

Gazel 102

Mısra: 3

Ne olur, ne çıkar.

N'ola peygüle-i ḥasretde luṭf-ı yāri añmazam
Olur me'yūs-ı şıḥḥat ḥastalar dermāndan fāriğ

40. n'ol:-a

Gazel 211

Mısra: 5

Ne olur, ne çıkar.

İtse n'ola le'āli-i esrār-ı Meşnevī
Baḥr-i ḥikemde güṭa-nümā Mevleviler'i

41. n'ol:-a

Gazel 46

Mısra: 5

Ne çıkar, ne olur.

Güfü ü gū itse ḥayālünle n'ola dil her zamān
Miz-bānı ḥāṭır-i miḥmān-ı zī-şān söyledür

42. n'ol:-ur

Gazel 104

Mısra: 7

Ne olur, ne çıkar.

Bir nigāh-ı merḥamet itseñ n'olur ey şāh-ı ḥüsn
Reh-güzāruñ üzre ṭurmuş derd-mendān şaf-be-şaf

43. n'ola:-

Gazel 2

Mısra: 9

Ne olur, ne çıkar.

Cünün-ı 'ışık ile sāmān-ı düşmendür n'ola itse
Nesīb-i zāra şimdi āşinā bigāne istignā

44. n'ol:-a

Gazel 166

Mısra: 6

Ne olur, nasıl olur.

Cānānı geçürdi Yaqa'dan dideler ağıyar
Göz yaşı dü-rūd olsa n'ola reh-güzerinde

45. **n'ol:-a**

Gazel 195

Mısra: 4

Ne olur, nasıl olur.

Bigāneden hazine-i sulṭān nihān gerek
Nev'-i beşerde olsa nühüfte n'ola veli

46. **n'ol:-a**

Tarih 31

Mısra: 2

Ne olur, nasıl olur.

Ey fāzıl-ı pākize-güher a'lem-i devrān
Evşāf-ı cemilüñ n'ola şıgmazsa beyāna

nūr:

1. **nūr:+a**

Gazel 80

Mısra: 8

*Arap alfabesinin yirmi beşinci, Osmanlı alfabesinin
yirmi sekizinci harfi.*

Meyl-i ebrūdan geçüp dil-beste olduk kāmete
Dersümüz şimdi elifdür nūna çıkmış inmişüz

nūr:

1. **nūr:+dan**

Kaside 6

Mısra: 7

Işık, ziya, aydınlık.

Nürdan fark idemez rüz u şebi şol kişi kim
Şıdk ile gūşe-güzin-i harem-i enver olur

2. **nūr:+dan**

Kaside 1

Mısra: 4

Işık, ziya, aydınlık.

Zille-i bāb olmağa dergāhuña şāyān idi
Nürdan olsa ser-ā-pā ḳubbe-i gerdün çü hür

3. **nūr:+dan, +dur**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Işık, ziya, aydınlık.

Yā Ḥabīballāh ser-ā-ser nürdandur tūnetüñ
Sāye-endāz olmaz anuñ-çün nihāl-i ḳāmetüñ

4. **nūr:**

Tahmis 2

Mısra: 8

Işık, ziya, aydınlık.

Bir nūr imiş el-ḥaḳ bu kadar meşreb ü mezheb
Hep bir görünür çeşmümüze ṭālib ü maṭlab

5. **nūr:+uñ**

Kaside 2

Mısra: 7

Işık, ziya, aydınlık.

Nūruñ ta'alluḳı itdi anı muḥāfaza
Yūnus derūn-ı ḥūtda oldı şümürde dem

6. **nūr:+ı**

Gazel 35

Mısra: 5

Işık, ziya, aydınlık.

Gerekdür kim ola ḳalbüñde rāsiḳ nūri İslāmuñ
Olursa münḥaşır ḳavle efendi bil ki fāsiddür

7. **nūr:+a**

Gazel 38

Mısra: 13

Işık, ziya, aydınlık.

Mevḳı'-i zūlmetde nūra i'tibār olmaz Nesib
Her kemālūñ ḥüsninūñ mir'āti zıddiyetledür

8. **nūr:**

Gazel 157

Mısra: 9

Işık, ziya, aydınlık.

İmtizâc eyleyemez zulmet ile nūr Nesīb
Olmaz ārāmgeh-i kine derūn-ı rüşen

9. **nūr:+uñ, +la**

Rübai 26

Mısra: 3

Işık, ziya, aydınlık.

Nūruñla zuhūr eyledi bu kevn ü mekân
Fânūs-ı cihāna şem'î enversin sen

nūr u ziyā:

1. **nūr u ziyā:**

Gazel 211

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Nur ve ışık.

Şems-i haqīkat ile idince muqābele
İtdi ihāta nūr u ziyā Mevleviler'i

nūr-bahşā:

1. **nūr-bahşā:**

Mesnevi 2

Mısra: 13

Nur saçan.

Şoĥbetleri cāna nūr-bahşā
Ĥidmetleri feyz-i luţf-ı Mevlā

nūr-dih-i ĥāver:

1. **nūr-dih-i ĥāver:**

Kaside 6

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Doğunun ışık kaynağı.

Her nefes ravzaña yüz biñ şalavāt ola nisār
Tā ki ĥurşid-i felek nūr-dih-i ĥāver olur

nūr-ı dü-çeşm-i ĥün-çekān:

1. **nūr-ı dü-çeşm-i ĥün-çekān:+u, +m**

Mesnevi 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kendisinden kan akan iki gözün nuru.

Ey nūr-ı dü-çeşm-i ĥün-çekānum

Ferzend-i edib-i nükte-dānum

nūr-ı feyz:

1. **nūr-ı feyz:+ı, +y, +la**

Gazel 163

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bereket nuru.

Şu deñlü nūr-ı feyzıyla leb-ā-leb ravza-i pākūñ
Ki ĥurşid anda bir şem'î seĥerdür yā Resūlallāh

nūr-ı Ĥaĥ:

1. **nūr-ı Ĥaĥ:+dur**

Kaside 4

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Allah'ın nuru.

Nūr-ı Ĥaĥ'dur cilve-ger mir'āt-ı zātuñda 'ayān
Ĥüsn-i ruĥsāruñ olur nāyib-menāb-ı mu'cizāt

nūr-ı Ĥudā:

1. **nūr-ı Ĥudā:**

Rübai 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın nuru.

Ey nūr-ı Ĥudā Ĥudā'ya mażharsın sen
Ser-cümle-i mümkināta serversin sen

nūr-ı mücessem:

1. **nūr-ı mücessem:**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gözle görünür nuru.

Sensin ol nūr-ı mücessem ey Ḥabīb-i Kibriya
Rüşen oldu maḳdemüñle meclis-i ‘arz u semā

2. **nūr-ı mücessem:**

Kaside 8

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Cisimleşmiş, gözle görünür nur.

Açup zulmet-i küfri şer‘iyle itdi
Cihānı münevver o nūr-ı mücessem

nūr-ı ruḥ:

1. **nūr-ı ruḥ:+uñ**

Rübai 11

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağının ışıḡı,nuru.

Nūr-ı ruḥuñ itdi şöyle maḥv-ı zulemāt

nūr-ı şabāḥ:

1. **nūr-ı şabāḥ:**

Rübai 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sabahın nuru.

Ey şer‘i olan meclis-i dīne mişbāḥ
Sensin felek-i nübüvete nūr-ı şabāḥ

nūr-ı şem‘-i ḥüsn:

1. **nūr-ı şem‘-i ḥüsn:+i, +nüñ**

Gazel 81

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Güzellik mumunun ışıḡı.

Nūr-ı şem‘-i ḥüsninüñ pervāne-i pür-süzıyuz
Bülbül-i āteş-nevā-yı gülşen-i ruḥsāriyuz

nūr-ı siyāḥ:

1. **nūr-ı siyāḥ:+ı**

Tarih 17

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Siyahi'nin nuru.

Görürdi nūr-ı siyāḥı gürüh-ı Mevleviyān
Ne dem ki şoḥbet-i ḥāşına bulsalar destür

nūr-ı siyeh:

1. **nūr-ı siyeh:**

Gazel 131

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Siyah nur. (Mürekkep bağlamında kullanılmıştır.).

Ne ‘aceb nūr-ı siyeh olsa ser-ā-pāy-ı ḳalem
Yed-i ḳudret mi degül evvel-i me’vā-yı ḳalem

nūr-ı tal‘at:

1. **nūr-ı tal‘at:+üñ,-den**

Gazel 27

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yüzünün nuru.

Nigāḥ itdükçe nūr-ı tal‘atüñden sīne rüşendür
Fürüg-ı mihr ile āyīne güyā pertev-efgendür

nūr-ı vech:

1. **nūr-ı vech:+i**

Gazel 182

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Nur yüzü.

Gönlüm alındı bir meh-i ferḥunde aḥtere
Kim nūr-ı vechi ta‘ne ider mihr-i envere

2. **nūr-ı vech:**+üñ

Müsemmen 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Nur yüzlü.

Nūr-ı vechüñ ‘ālem-i bālāyı rüşen eyledi
Zerre-i mihr-i ruhuñ hürşid-i raḥşāndur sentüñ

nūr-ı velādet:

1. **nūr-ı velādet:**+üñ

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Doğumunun ışığı.

Ey mihr-i āsumān-ı Hüdā oldı kevneden
Nūr-ı velādetüñ o kadar dāfi‘-i zülem

nüş:

1. **nüş:**

Gazel 48

Mısra: 4

İçme, içiş.

Destine düş ne virür gāmze nıgeh tiğ şınar
Çeşm-i mestüñ ki mey-i nāzı kaçan nüş eyler

nuḳūd-ı eşk-i ‘āşık:

1. **nuḳūd-ı eşk-i ‘āşık:**

Gazel 8

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşığın göz yaşı sermayesi.

Nuḳūd-ı eşk-i ‘āşık sūk-ı gāmda nā-revādur hep
Ne ‘ālemler görüldi Gülşen-i bezmünde ey sākī

nuḳūd-ı evḳātı:

1. **nuḳūd-ı evḳāt:**+ı

Gazel 43

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Zaman sermayesi.

Nesib eyleme zāyif nuḳūd-ı evḳātı
Şaḳın ki girmez ele bir daḫi define-i ‘ömr

nuḳūd-ı ‘ömr:

1. **nuḳūd-ı ‘ömr:**

Kaside 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hayat akçeleri, yaşam sermayesi.

Aldum nuḳūd-ı ‘ömr ile kālā-yı ma‘şiyet
Oldı baña bu dād u deheş müris-i nedem

2. **nuḳūd-ı ‘ömr:**+i

Gazel 130

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hayat akçeleri, yaşam sermayesi.

Ümüd-i sūd ile nā-dāna ilticā idemem
Nuḳūd-ı ‘ömrü bu sevdā-ile hebā idemem

nuḳūd-ı tākat:

1. **nuḳūd-ı tākat:**+i

Gazel 187

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güç, dayanma sermayesi.

Ḥōşā o sine ki gencine-i maḥabbet ola
Nuḳūd-ı tākatı tārāc-ı dest-i fürḳat ola

nuḳül:

1. **nuḳül:**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Hikayeler, rivayetler.

Eyledüñ bir laḫzada himmetle ḫayy ‘arz u tül
Ol gice mi‘rāc-ı cismāniye şāhiddür nuḳül

nukûş-ı cihân:

1. nukûş-ı cihân:

Gazel 122

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünyanın sureti, görünüşü.

Sa'ña nukûş-ı cihân virmesün şafâ vü keder
Mişâl-i âyine bak hûb u zîşte hayrân ol

nuşh-ı 'uçalâ:

1. nuşh-ı 'uçalâ:+y, +a

Rûbai 36

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Akıllıların öğüdü.

'Âkıllere lâzımdur ide herkese pend
Nuşh-ı 'uçalâya 'aşık olmaz dil-bend

nûş-i sâgar-ı hicrân:

1. nûş-i sâgar-ı hicrân:+uñ, +am

Gazel 114

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ayrılık şarabı içmek.

Bir nâ-ümîd-i şîhhatem âmâde-i helâk
Zehr-âbe nûş-i sâgar-ı hicrânüñam seniñ

nutk:

1. nutk:+ı

Gazel 51

Mısra: 1

Konuşma, söz, kelim.

Şular ki nutk-ı dür-i baħr-i tayf bilmezler
Biħâr-ı hikmet-i Mevlâ'yı hayf bilmezler

2. nutk:+ile

Müsemmen 1

Mısra: 16

Konuşma, söz, kelim.

Mülk-i ħurbü'l-ħurb-ı Rabbânide olduñ miħmân
Kim o ħâli nutk-ile mümkin degül şerħ ü beyân

3. nutk:+a

Kaside 9

Mısra: 14

Konuşma, söz söyleme.

Ol çâre-resânüñ öñine geldi giriftâr
Taħliş-i necât eyledi nutka gelüp âhü

nutka gel-:

1. nutka gel-:-di

Müsemmen 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Deyim**

Dile gelmek, konuşmak.

Seng-i rize nutka geldi n'eylesün me'mürdur
İñleyüp hecrüñ sütünü şandılar zenbürdur

nutk-ı beste-dem:

1. nutk-ı beste-dem:

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Nefes tutturana kelim.

Bir bezm-i bî-naẓire seni maħrem itdi kim
'Âciz edâsın eylemede nutk-ı beste-dem

nutk-ı pāk:

1. nutk-ı pāk:

Gazel 194

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Temiz, pak söz.

Nutk-ı pāk ile olur zâ'ika cân-ı şîrîn
Lâyık-ı sükker olur gör ki dehân-ı tûñi

nutk-ı şerîf:

1. **nuṭṭ-ı şerîf**:+üñ, +de

Rûbai 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şereflî nutuk.

Ey nuṭṭ-ı şerîfünde ma‘ânî melfûz
Pîş-i nîgehünde sırr-ı ğaybî melhûz

nübüvvet:

1. **nübüvvet:**

Mesnevi 1

Mısra: 2

Peygamberlik.

Güherdür o zât-ı ma‘ânî nişâb
Cilâsı nübüvvet velâyetdür âb

nücüm:

1. **nücüm:**

Kaside 2

Mısra: 8

Yıldızlar.

Na‘tünde incilâ ile her nokṭa-i siyâh
Oldı nücüm çarḥ-ı mu‘allâya hem-ḳadem

nücüm-âsâ:

1. **nücüm-âsâ:**

Gazel 124

Mısra: 9

Yıldızlar gibi.

Nücüm-âsâ gözün aç dök sirişküñ ebr-i giryân-veş
Günahuñ ağla dâmen-gîr-i âh-ı şubḡâhî ol

nücüm-ı çarḥ-ı ‘irfân:

1. **nücüm-ı çarḥ-ı ‘irfân**:+dur

Gazel 121

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İrfan aleminin yıldızları.

Âl-i ‘âlî ṭînetün şem‘-i münîr-i bezm-i dîn
Ḥayl-i aşḡabuñ nücüm-ı çarḥ-ı ‘irfândur senüñ

2. **nücüm-ı çarḥ-ı ‘irfân**:+dur

Müsemmen 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İrfan aleminin yıldızları.

Âl-i ‘âlî-ṭînetün şem‘-i münîr-i bezm-i dîn
Ḥayl-i aşḡabuñ nücüm-ı çarḥ-ı ‘irfândur senüñ

nüh:

1. **nüh:**

Gazel 167

Mısra: 4

Dokuz rakamı.

Ser-i küyuñ hevâsıyla yatan ḡâk-i firâḳ üzre
Tesellî bulmaz olsa pâ-nihâde nüh ṭîbâḳ üzre

2. **nüh:**

Kaside 2

Mısra: 4

Dokuz rakamı.

Tâ ḳurb-ı ḳurb-ı meclis-i üns oldı menzilüñ
Nüh raḡş zer kecîme ki vaz‘ eyledüñ ḳadem

3. **nüh:**

Gazel 6

Mısra: 4

Dokuz rakamı.

Dâne-i ümmîdini nerm eylemez hiç kimsenüñ
Tâ-be-key gerdân olur bilmem tehî nüh âsiyâb

4. **nüh:**

Kaside 6

Mısra: 5

Dokuz rakamı.

Pâye-i süllem-i bâb-ı ḡaremi nüh gerdün
Lâ-mekân ravzasına pîşgeḡ-i manzar olur

nühbe-i evlād-ı Mevlānā:

1. nühbe-i evlād-ı Mevlānā:

Tarih 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mevlana'nın seçkin evladi.

Cenāb-ı Şeyh Bostān nühbe-i evlād-ı Mevlānā
Kim oldur dād-fermā kişver-i in'ām u ihsāna

nüh-çarh-ı berīn:

1. nüh-çarh-ı berīn:

Kaside 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dokuz katlı göğün en yüksek tabakası.

Nüh-çarh-ı berīn ravzasınıñ 'arşa-i sebzi
Mihr oldı riyāz-ı haremde gül-i hōd-rū

nüh-gerdün:

1. nüh-gerdün:

Rübai 20

Mısra: 2

Dokuz katlı gök.

Ey dürr-i yetīm-i pāk-i kevineyn-i şadef
Deryā-yı celālünde bu nüh-gerdün kef

nüh-kubbe-i zerrīn-‘alem:

1. nüh-kubbe-i zerrīn-‘alem:

Tarih 12

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Altın bayraklı dokuz kubbe.

Tā ki nüh-kubbe-i zerrīn-‘alem itdükçe kıyām
‘Ömrin efzün ide iqbālını memdūd Hudā

nüh-kürsi-i eflāk:

1. nüh-kürsi-i eflāk:+e

Gazel 142

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gökyüzünün dokuz kürsüsü, katmanı.

Eger nüh-kürsi-i eflāke çıksañ ādem olmazsın
Reh-i 'ışk içre vā'iz tā ki pāmāl-i ğam olmazsın

nüh-mīnā-yı çarh:

1. nüh-mīnā-yı çarh:+a

Kaside 3

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gökyüzünün dokuzuncu katı.

Çondı nüh-mīnā-yı çarha ravzañı tezyīn içün
Gice şebbü-yı kevākib rüz-i gül şems-i duhā

nühüfte:

1. nühüfte:

Rübai 53

Mısra: 2

Gizli, saklı.

Ey 'ārif-i esrār-ı mezāyā-yı 'ulūm
Olsun saña bu nühüfte nükte ma'lūm

2. nühüfte:

Gazel 195

Mısra: 4

Gizli, saklı.

Biğāneden hazine-i sultān nihān gerek
Nev'-i beşerde olsa nühüfte n'ola veli

3. nühüfte:

Gazel 208

Mısra: 7

Gizli, saklı.

Nühüfte yāri şikār eylemiş bugün zāhid
Bizi mezemmet iden yād-ğarı gördüñ mi

4. nühüfte:

Kaside 10

Mısra: 3
Gizli, saklı.

Nühüfte olmasınınuñ aşlı Şems-i dîn-i velinüñ
Ki cilvegâh olamaz ʿâlem iki mihr-i münire

nühüfte ol-:

1. **nühüfte ol-: -sun**

Gazel 158

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gizlenmek, saklanmak.

Ceyb-i gayra gevherin vazʿ eyleyen ʿâkıl degül
Olsun esrârüñ nühüfte yârdan ağıyardan

nühüftegâh:

1. **nühüftegâh:**

Gazel 41

Mısra: 1

Gizli yer.

Nühüftegâh o perî-veş baña gelür görünür
O dem neşâʿ ile ğamdan rehâ gelür görünür

nüket ol-:

1. **nüket ol-: -sa**

Gazel 171

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Nüketler söylemek.

Kim şekve ider ol dehen-i telh-i suhandan
Güftârî gehî vuşlata dâʿir nüket olsa

nükte:

1. **nükte: +sin**

Gazel 64

Mısra: 9

Herkesin anlayamadığı ince mana, bir söz ve ibareden
remiz ve işaretle sezdirilen şey; iyi düşünülen dakik
manalı zarif söz, mazmun.

Niʿmet-i firru ilalah nüktesin merdâna şor
Sırr-ı ʿışkı ʿarşa-i miñnetde ser-bâzâna şor

2. **nükte: +sî, +n**

Gazel 62

Mısra: 3

Herkesin anlayamadığı ince mana, bir söz ve ibareden
remiz ve işaretle sezdirilen şey; iyi düşünülen dakik
manalı zarif söz, mazmun.

Sebak-ı hʿânân-ı ʿışkuñ nüktesin fehm itmede mâhir
Debistân-ı maḥabbet içre kâmil Mevlevilerdür

3. **nükte:**

Gazel 209

Mısra: 7

Herkesin anlayamadığı ince mana, bir söz ve ibareden
remiz ve işaretle sezdirilen şey; iyi düşünülen dakik
manalı zarif söz, mazmun.

Çok nükte fehm olındı fünün u cünündan
Ammâ ki ḥall olmadı ʿışkuñ mesâʿili

4. **nükte:**

Rübai 53

Mısra: 2

Herkesin anlayamadığı ince mana, bir söz ve ibareden
remiz ve işaretle sezdirilen şey; iyi düşünülen dakik
manalı zarif söz, mazmun.

Ey ʿârif-i esrâr-ı mezâyâ-yı ʿulüm

Olsun saña bu nühüfte nükte maʿlûm

nükte-i ahlâk:

1. **nükte-i ahlâk: +uñ, -uñ**

Gazel 121

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ahlakın sözleri.

Āyet-i evşâfunuñ tefsîridür ḥayrûʿl-verâ
Nükte-i ahlâkuñuñ taʿbîri Qurʿân'dur senüñ

2. **nükte-i ahlāk**:+u, +nuñ

Müsemmen 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ahlakın sözleri.

Āyet-i evşāfuñun tefsīridür hayrū'l-verā
Nükte-i ahlākuñun ta'birī Qur'ān'dur sentūñ

nükte-i vuşlat:

1. **nükte-i vuşlat:**

Gazel 172

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kavuşma sözleri (nükteleri).

Degüldür hatt-ı 'anber şafha-i al-ı 'izār üzre
Kenār-ı bî-bedeldür nükte-i vuşlat beyânında

nüküd-ı genc-i sultān-ı fenā:

1. **nüküd-ı genc-i sultān-ı fenā:**

Gazel 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Geliş geçici olan sultanlık hazinesinin sermayesi.

Gönül pür-dāğ u dīde pür-sirişk olsa n'ola her dem
Nüküd-ı genc-i sultān-ı fenā çarrābıyuz cānā

nümāyān:

1. **nümāyān:**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Görünen, açık, âşikâr.

Yā Rab yine ola rüy-ı cānān
Āyine-i didede nümāyān

2. **nümāyān:**

Gazel 161

Mısra: 5

Görünen, açık, âşikâr.

Dendān mıdur ol dürc-i dehen içre nümāyān
İki dizi lülü-yı dil-efrüz mıdur bu

nümüde:

1. **nümüde:**

Kaside 10

Mısra: 14

Görünmüş; gösterilmiş.

Ne Mesnevî ki ğubār-ı hattı cilā-dih-i ebşār
Nümüde itmede tā lā-mekānı çeşm-i çarire

nümüde-i müy:

1. **nümüde-i müy:**

Gazel 84

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kıl gibi gösterilmiş.

Mānend-i tır menzile inmek muhāldür
Olsa nümüde-i müy kadar inhirāfumuz

nümüd-ı ka'beteyn-ı rüz u şeb nakş-ı cefā:

1. **nümüd-ı ka'beteyn-ı rüz u şeb nakş-ı cefā**:+dur

Gazel 8

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gece ve gündüz eziyet nakışlarını gösteren tavla zarı.

Nümüd-ı ka'beteyn-ı rüz u şeb nakş-ı cefādur hep

nüsağ-ı miñnet:

1. **nüsağ-ı miñnet**:+i

Gazel 199

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sıkıntı örnekleri.

Gördük nüsağ-ı miñneti ser-cümle Nesibā
Nā-dīde fen-i 'ışkda bir bāb mı kaldı

nüşa-i ebed:

1. **nüşa-i ebed**:+le

Kaside 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sonsuz nüshası.

Kitab-ı dānişinüñ intihāsı nā-ma'lūm

İki şaḥīfesidür nüşḥa-i ebedle ezel

nüşḥa-i kadr:

1. **nüşḥa-i kadr:**+üñ, +den

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kıymetli dünya.

Nüşḥa-i kadründen iki nokḥadur mihr ile meh

Bir pür encümdür zer-efşān kehkeşān beyne's-sütür

nüşḥā-i kevn:

1. **nüşḥā-i kevn:**+üñ

Gazel 171

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kainat sayfası.

Mefhūmı fenādur hele bu nüşḥā-i kevnün

Ma'nī-i baḳā fehm olunur bir luḡat olsa

nüşḥa-i mesīhā:

1. **nüşḥa-i mesīhā:**+da

Gazel 162

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hız. İsa'nın kitabının nüshası. (İncil nüshası).

Çabül ider mi müdāvā marīz-ı bī-derdī

Bulunmaz aña devā nüşḥa-i Mesīhā'da

nüşḥa-i mihr ü vefā:

1. **nüşḥa-i mihr ü vefā:**+dur

Gazel 176

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgi ve vefanın örneği.

Nüşḥa-i mihr ü vefādur baḳ ḥaḥ-ı zībāsına

Ḥāme-i şun'uhn hezārān-āferin imlāsına

nüşḥa-i nūr-ı derün:

1. **nüşḥa-i nūr-ı derün:**+uñ

Müsemmen 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül nurunun nüshası.

Nüşḥa-i nūr-ı derünüñ remzin eyler Ve'd- duha

Āyet-i evşāfunuñ tefsīridür ḥayrū'l-verā

nüvāz:

1. **nüvāz:**+uñ

Gazel 115

Mısra: 12

İltifat.

Biñ āşıḳa bir düşmen-i bed-ḥ'āhı deḡişmez

Ḥayrāniyuz ol āfet-i biḡāne nüvāzuñ

nüvāziş-i nigeḥ-i gāḥ u geh:

1. **nüvāziş-i nigeḥ-i gāḥ u geh:**

Gazel 76

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ara sıra olan gönül alıcı bakış.

O ḥıfl-ı nev-rese incinme kim Nesīb daḡı

Nüvāziş-i nigeḥ-i gāḥ u geh nedür bilmez

nüvīd:

1. **nüvīd:**

Gazel 22

Mısra: 10

İyi haber, müjde.

Çekme ḡam ey Nesīb-i nā-sere-kār

Güş-ı cāna irişdi çünki nüvīd

nüzhet-fezā:

1. **nüzhet-fezâ:**

Kaside 10

Mısra: 12

Gönül açan, neşeli, eğlenceli.

Muht-i feyz-i ilâhî-i nâ-bedîd-i kerâne
Ki her şaḥîfesi nüzhet-fezâ güzîde ḥarîre

nüzhetgeh-i irem:

1. **nüzhetgeh-i irem:**

Kaside 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Cennetin ferah yeri.

Feyz-i hevâ-yı mihr-i ruḥuñ oldı kâr-ger
İtdi Ḥalîl'e âteşi nüzhetgeh-i İrem

nüzhetgeh-i nâ-dîde-i cennât-ı 'ulâya:

1. **nüzhetgeh-i nâ-dîde-i cennât-ı 'ulâya:**

Kıt'a 22

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Eşsiz yüce cennetlerin gezilecek yeri.

Ammâ bunu bilmez ki nazîre nice mümkün
Nüzhetgeh-i nâ-dîde-i cennât-ı 'ulâya

2.3.17. O

o:

1. **o:+dur**

Tarih 11

Mısra: 2

O, kişi zamiri.

Ḳâdı-i Şâm-ı şeref-mâye semiyî-i Şiddîk
Kim odur Şâm-ı şerîfe keremi Lem-yezel'üñ

2. **o:**

Gazel 86

Mısra: 14

O, kişi zamiri.

‘Adüv muḳîm-i ser-i kûy-ı yârdur şad âh
Nesîb o rû-siyehüñ gâlibâ yerin ḫutmaz

3. **o:**

Gazel 106

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Sûḳ-ı fenâda olma ḥarîdâr o cinse kim
Hemyân-ı himmet içre müheyyâ bahâsı yok

4. **o:**

Gazel 106

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Her zât-ı bî-ḥıred k'ola evzâ'ı dil-ḥırâş
Beñzer hemân o zevraḳa kim nâ-ḥudâsı yok

5. **o:**

Kaside 7

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

O bâğ-ı dil k'ola ezḥâr-ı feyz-i Ḥaḳḳ'a maḥal
Olur nesîmi anuñ na't-i Aḥmed-i mürsel

6. **o:+dur**

Kaside 10

Mısra: 7

O, kişi zamiri.

Odur ḥ'âce-i mülk-i baḳâ ki farḫ-ı himemle
İki cihâmı değışdi metâ'-ı 'ışk-ı ḳadire

7. **o:+dur**

Gazel 172

Mısra: 6

O, işaret zamiri.

Dikerler gözlerin a'dâ çü süzen 'âşık-ı zâra
Odur zî-şūḥunuñ ârâm mümkün mi dükânında

8. o:~dur

Kaside 10

Mısra: 15

O, işaret zamiri.

Ne Mesnevî ki odur şerh-i metn-i nüsha-i vaḥdet
Çü rûz-ı rûşen olur fehm iden zevâta serîre

9. o:~dur

Tarih 7

Mısra: 12

O, işaret zamiri.

Ya'ni Bostân Çelebi ol ḥalef-i Mevlânâ
Kim odur merdümek-i dîde-i eşrâf-ı kirâm

10. o:~dur

Gazel 131

Mısra: 1

O, işaret zamiri.

Ravza-i 'adn-i ma'ânîniñ odur Rıdvân'ı
Gerçi kim maḳbere-i mıḳlemedür cây-ı ḳalem

11. o:~dur

Kaside 10

Mısra: 11

O, işaret zamiri.

Ne Mesnevî ki odur genc-i şâyegân-ı ma'ânî
Virür ğinâ-yı ebed ṭab'-ı bî-murâd-ı fakîre

12. o:

Gazel 5

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ṭoḳunsalar gelür âvâze-i şarâb şarâb
O rind-i bade-perestüm ki kâse-i serüme

13. o:

Gazel 6

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Her gül-i ḥüsnüñ olur bir bülbüli 'âdet budur
İtmesün bizden o gül-ruḥsâra söyleñ ictinâb

14. o:

Gazel 8

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

O bâğuñ gülleri âyîne-i 'âlem-nümâdur hep
Nesibâ şevke-perdâz olma kim bu şeş-der-i ğamda

15. o:

Gazel 12

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

O ruḥsâra itse nigâh âfitâb
Olur zerre-âsâ tebâh âfitâb

16. o:

Gazel 12

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Düşer 'aks-i ruḥsârı câm-ı meye
O mâhum olur ğâh ğâh âfitâb

17. o:

Gazel 13

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

'İlm ü edeb ki olmaya âdemde mükteseb
Virmez şeref o bî-ḥırede 'izzet-i neseb

18. o:

Gazel 16

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

N'ola açılsa niyâz ile o gül gülşende
Açmağa ğoncaları bād-ı şabâdur bâ'is

19. o:

Gazel 27

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

Murād üzre o māha eylemez nezzāre şerminden
Dem-i vuşlat hayā gūyā Nesīb-i zāra düşmendür

20. o:

Gazel 73

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Huftedür şanma ider men^c-i nigh ^cāşıkdan
H^vāb-ı nūşındür o fettāna ta'allümgeh-i nāz

21. o:

Gazel 84

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Basduk o dem ki kevne kadem māder-i kaçā
Kaç^c itdi tiğ-i derd-i maḥabbetle nāfumuz

22. o:

Gazel 99

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Zühd ü vera^c gibi gamuñ oldu işi tamām
Virdi o deñlü neşve baña sāgar-ı neşāt

23. o:

Gazel 23

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Nesībā belki artar kinesi sen merḥamet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle ḥazer kâğız

24. o:

Gazel 25

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Nesībā el-ḥazer kim çāk çāk itmek muḥarrerdür
O hūni gānzeler kaçd-ı dil-i nālāna şalmışlar

25. o:

Tarih 17

Mısra: 1

O, kişi zamiri.

O maṭla^c-ı seher-i mihr-i ḥaḳḳuñ olmuş idi
Derūnı māh-ı münevver teni şeb-i deycür

26. o:

Tarih 17

Mısra: 3

O, kişi zamiri.

O kân-ı mekremeti ṭālibān-ı Mevlā'dan
Ne çāre çarḥ-ı siyeh-kāse eyledi mehcür

27. o: dur

Mesnevi 1

Mısra: 7

O, kişi zamiri.

Odur ḥatm-i gencine-i ıştıfā
Anuñ-çün dinür Ḥātēmü'l-enbiyā

28. o: dur

Gazel 210

Mısra: 5

O, kişi zamiri.

Ḥüsn odur dilber odur 'ışık odur 'āşık odur
Kimse yok zāt u şifātında anuñ enbāzi

29. o:

Gazel 106

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

Aḥkām-ı muşḥaf-ı ruḥuñ ey māh setr ider
Kāfir disem o ḥaṭṭ-ı siyāha ḥaṭāsı yok

30. o:

Gazel 33

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Saňa tođrı söz Nesibā dil-i mübtelāda hālā
O ŧeh-i serir-i hüşnüñ kulu olmağa heves var

31. o:

Gazel 34

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Bir gün açar āhir der-i ümmidümi devrān
Miftāhı o kufluñ yine āh-ı seherümdür

32. o:

Gazel 34

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

Meydān-ı melāmetde o zārum ki Nesibā
Ėavgā-yı haşır menkabe-i muhtaşarumdur

33. o:

Gazel 41

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Nühüftegāh o perī-veř baňa gelür görünür
O dem neřāř ile Ėamdan rehā gelür görünür

34. o:

Gazel 41

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

O ŧüh gelse kaçan çün bahār u berd-i ‘acū
Raķıb bezmümüze ibtidā gelür görünür

35. o:

Gazel 53

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Alma hengām-ı Ėazab hañçerüñüñ peyvendin
‘Aşık öldürmege yetmez mi o haşm-āne naşar

36. o:

Gazel 56

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Kaçan ki nāz ile ol ŧüh cāme-h‘āba girer
Döner o mihr-i cihān-tābe kim seħāba girer

37. o:

Gazel 56

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Düşer hayāl-i ruħı gāh çeřm-i pür-hūna
O berg-i gül gibi kim sāĖar-ı řarāba girer

38. o:

Gazel 56

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Ufuķda zāhir olur şanki řubħ-dem Ėurřid
Kenār-ı yemde o mihr-i hüşün ki āba girer

39. o:

Gazel 63

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Güvāh-ı da‘vi-i huş-yārı bezm-i Ėayrda yāra
O çeşm-i mest ise maķbületü’ř-řehāde degüldür

40. o:

Gazel 63

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Mey-i mecāz ile ser-höş kıyās ider gören ammā
Nesib'i mest-i ser-endāz iden o bāde degüldür

41. o:

Gazel 71

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Eşkünden o şūh olsa hirāsān ne ‘aceb kim
Nāgeh-resī-i tūndi-i seyl-āb unudılmaz

42. o:

Gazel 77

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

Nesibā dürr olursa gūşuna almaz yine ‘āşık
O söz kim güfte-i Şehri gibi dil-süz-ter olmaz

43. o:

Gazel 82

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

O bahr-i naḥvete biz āşinā olalı Nesibā
Kenāra rānde-i çār-mevc-çin-i cebinüz

44. o:

Gazel 126

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Ne zamān ki hışm u gāzabla ol şeh-i ‘işve ger çeke
tiğini
Bizi gānze öldürür evvelā yalnızuz o tiğ ü verem
degül

45. o:

Gazel 162

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Firib-i va‘d-i dürüg ile reh-rev-i hecrüz
Serābi āb kıyās eyledük o şahrāda

46. o:

Gazel 165

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Beñzer gül-i sefide o destār-ı pāki kim
Dest-i nesim-i şubḥa baḫar tāzelenmege

47. o:

Gazel 165

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Maḫmūr-ı la‘lin öp dehen-i āteşin ile
Muḫtācdur o gül-be-şeker tāzelenmege

48. o:

Gazel 166

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

‘Uşşākı şebihünma gönderdi raḫibün
Togrıldı çalıklar o mehün bu seferinde

49. o:

Gazel 166

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

Ey ḥ‘āce cihān şadrları hep senün olsun
Besdür bize menzil o şehün ḥāk-i derinde

50. o:

Gazel 168

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

O teğāfül nigh-i nergis-i fettāne göre
Añlamam kim ser-i rehde beni cānāne göre

51. o:

Gazel 169

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ser-menzil-i ümide irişmez o kimse kim
Himmet gibi tekāver-i reh-vārı olmaya

52. o:

Gazel 169

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Hāl-i dilüm ne bilsün o bî-derd kim anuñ
Ol âfet-i cihân gibi dil-dârı olmaya

53. o:

Gazel 169

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

Kâmil dinür o zâta Nesibâ ki her zamân
İkbâl-mend-i ʿışk ola idbârı olmaya

54. o:

Gazel 170

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Dest-i nigâhdan daği renciş-pezir olur
Söz var mîdur o gül bedene ol ʿarâvete

55. o:

Gazel 170

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

Fürkâtde daği dür degüldür o mâha dil
Her şeb çeker hayâlini âğüş-ı ʿhasrete

56. o:

Gazel 171

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Kim ağlar idi tengi-i dilden o perînuñ
Luţfında da cevrindeki deñlü siʿat olsa

57. o:

Gazel 172

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

O meh-rünüñ mey-i al ile pür sâgar benânında
Açılmış tâze güldür gonca-i zanbağ miyânında

58. o:

Gazel 173

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

O mâh-rû ile hem-bezm iken sipihîr sezâ
Per-i hümayı meges-rân iderse hʿânumuza

59. o:

Gazel 174

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Ya hûd bir dürc-i dürr-i şâh-vârdur baĥr-i vaĥdetdür
Nihândur gevheri ammâ o ħabr-i nûr-baĥşâda

60. o:

Gazel 177

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Behiştîyân nîgeh itse o rûy-ı pür-nûra
Unutdurur gül-i Firdevs'i ħâtır-ı ħûra

61. o:

Gazel 177

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

ʿAceb mi mest ise mecbûr-ı nâzdur her dem
Ĥelâldür mey-i ʿişve o çeşm-i maĥmûra

62. o:

Gazel 177

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

O rûy-ı ala maĥabbet cihânı yaksa n'ola
Virür ʿtabîʿat-i âteş-mizâc-ı kâfûra

63. o:

Gazel 178

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Bir gûşe-i çeşmiyle ider âdemi mecnûn
Ĥaĥķâ ki ʿaceb câzibe-dârdur o perîde

64. o:

Gazel 180

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

O māha aķterān ümmidin itmeme t̄ālī'üm yokdur
Felekde her ne deñlü kevkeb-i baħtum sa'īd olsa

65. o:

Gazel 182

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Ĥaķķā nazīrini o siyeh-çerde dilberüñ
Bulmaz Nesīb varsa da iķlīm-i Berber'e

66. o:

Gazel 183

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Ola mādām 'azīmetde dil-i dīvāne
O perī-rū giderek mūnis olur insāna

67. o:

Gazel 185

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Biġānelerle ülfetüñe itmezüz ĥased
Biz daħi maħrem idük o bezme zamān ile

68. o:

Gazel 186

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Müşābihdür o dendān u dehāna dinse şāyāndur
Derün-ı ĥoķķa-i yākūt pür dür-i semīn olsa

69. o:

Gazel 187

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Ĥōşā o sīne ki gencīne-i maħabbet ola
Nuķūd-ı t̄āķati tārāc-ı dest-i fūrķat ola

70. o:

Gazel 187

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Ĥōşā o naħl-i berümend-i ārzū-yı vişāl
Ki bāġ-ı ye'sde hep berg ü bārı ĥasret ola

71. o:

Gazel 187

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ĥōşā o ĥasta-i cāndur gelü-yı hicrān kim
Ṭabīb-i çāre-geri bī-vefā bir āfet ola

72. o:

Gazel 187

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ĥōşā o naġme-i dil-süz-ı ġam ki mazmūni
Felek didükleri ġaddārdan şikāyet ola

73. o:

Gazel 187

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Ĥōşā o ṭab'-ı helāk āşinā-yı 'āşık kim
Nesīb-i zār gibi düşmen-i selāmet ola

74. o:

Gazel 191

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Dimez mi bārıķa-i ĥırmen-i şekib gören
O ĥande-i nemekīn ile luṭf-ı ġüftāre

75. o:

Gazel 192

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

EsİR oldı dil-i ye's ülfetüm bir nâ-müselmâna
O kâfir kişiden ümmid-i şefkat kında ben kında

76. o:

Gazel 192

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Ser-i rehde nigâh-ı âşinâyîdür garaż yoksa
O âhû-çeşm ile hem-vâre ülfet kında ben kında

77. o:

Gazel 197

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

Ben ol ber-çîn-i bâğ-ı feyz-i Hâkık'am ki Nesib irmez
O nahlûñ bergine erbâb-ı nazmuñ dest-i kütâhı

78. o:

Gazel 204

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Kudüm-ı dil-rübâdan bezm-i düşmen tâb-nâk oldı
Cemâlınden o Yüsuf-çal'atıñ zindân güzellendi

79. o:

Gazel 205

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

İrüp çeşm-i çarh-ı kebüd âfeti
Hilâl eylemiş teb o meh-çal'ati

80. o:

Gazel 205

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Lebinde ne hoşdur o teb-hâleler
Ki şebnem virür goncaya zîneti

81. o:

Gazel 205

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

O şühûñ beyân itse hâlin Nesib
Virür kilke teb lerzesini sür'ati

82. o:

Gazel 208

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

‘Aceb nesim-i ser-i küy-ı yâri gördüñ mi
O semtlerde dil-i bî-ķarârı gördüñ mi

83. o:

Gazel 209

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Mümkün olurdu seyr-i nezzâre o meh-veşe
Âh olmayaydı şerm ü hayâ gibi hâ'ili

84. o:

Gazel 209

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Hâkıkâ Nesib hüsn ile mümtâz iken o şüh
Ġâlib görindi hüsninde hüsn-i haşâ'ili

85. o:

Gazel 212

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Vişâle va'delerin güş iden o bed-‘ahdüñ
Zamân-ı maşşere dek intizâra düşmez mi

86. o:

Kaside 1

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ben o ğavvāş-ı bihār-ı cürm ü işyānum ki hep
Ser-be-ser eyyām-ı ‘ömrüm itdi ğafletde mürūr

87. o:

Kaside 1

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ƙıl şefā‘at bendeñe yā Seyyide'l-kevneyn o dem
İtmesün tā ehl-i haşri sū‘i hālüm bi-ħuzūr

88. o:

Kaside 2

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Ey mihr-i āsumān-ı Hüdā oldu kevnden
Nūr-ı velādetün o qadar dāfi‘-i zulem

89. o:

Kaside 2

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Mümkin degül ihāta o sırr-ı daƘıƘı kim
İdrāk ü fehm ü ‘aql olur ol fende müttehem

90. o:

Kaside 2

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Men zāra neydür eyleyen ümmidümi füzün
Hāşā o zümreden baña hırmān vire elem

91. o:

Kaside 3

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ben faƘire yā Resülallah şefā‘at Ƙıl o dem
Kim ola her kimseye a‘māline lāyıƘ cezā

92. o:

Kaside 5

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Hālā ferāşet-i çemene bağlayup kemer
Bād-ı şabā o hıdmet ile dem-ğüzārdur

93. o:

Kaside 6

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Tā‘ir-i himmet-i merdāna o şāh-ı dīnün
Ƙavl ü fi‘liyle ‘amel uçmağ için şeh-per olur

94. o:

Kaside 7

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

O zāt-ı pāk ki yād itse nāmını rıdvān
İder dehānını kevserle şüst ü şū evvel

95. o:

Kaside 8

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Geçüp ğubb-ı dünyādan ol mest ü rüsvā
Ki besdür bilürseñ o zaħma bu merhem

96. o:

Kaside 8

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Açup zulmet-i küfri şer‘iyle itdi
Cihānı münevver o nūr-ı mücessem

97. o:

Kaside 8

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

Nesib-i siyeh-kāra eyle şefā‘at
O dem ki ola seyyiāt ile mülzem

98. o:

Kaside 10

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Şabā esir-i hevā-yı haremgehidür o şāhuñ
Türāb-ı kabri virür iğbirār-ı müşk ü ‘abire

99. o:

Kaside 10

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

O deñlü eylemiş āmiziş anda lafz ile ma‘nā
Muḥāldür o kadar imtizāc-ı sükker ü şire

100. o:

Kaside 10

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

O deñlü eylemiş āmiziş anda lafz ile ma‘nā
Muḥāldür o kadar imtizāc-ı sükker ü şire

101. o:

Kaside 10

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

Qıyās olınmasun āsār-ı dīgeran o kelāma
Ki baḥr hiç muḫisün ‘aleyh olur mı ğadire

102. o:

Kaside 10

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Kemend-i ḥarf ile tütmiş ğazāl-i sırr-ı ğuyūbı
Tebārek’llah o şayyād-ı bī-‘adil ü nazīre

103. o:

Kaside 10

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

O şāh-ı memleket-ārā-yı ḥıttāğāh-ı kemālūñ
Nazīre luḫf ile ḳahrı olur ḥıbbān u sālīre

104. o:

Kaside 10

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Degülse daḫi sezā luḫfa himmetüñ o ḳadardur
Ki reng-i berf virür şüret-i muḳassi-i ḳire

105. o:

Kıt'a 4

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

İtdi ihāḫa ‘ālemi sermā o deñlü kim
Zikr-i müsebbihān-ı felek faḫm u hīmedür

106. o:

Kıt'a 6

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Şi‘rūñi ‘arz it o kån-ı fazla yüz biñ şerm-ile
Zāde-i ḫab‘uñ berāy-ı terbiyet üstāda vir

107. o:

Kıt'a 12

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Çün evvel-i dīn zāhir olupdur o ḫarafdan
Çıḳsa ne ‘aceb beniyye-i Mekke'den İslām

108. o:

Kıt'a 17

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Bir genc-i feyz için ki o Monlā-yı Rüm'dur
Çün büm-ı cāyum oldu ḫarāb-ı diyār-ı Rüm

109. o:

Mesnevi 1

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Güherdür o zāt-ı ma‘ānī nişāb
Cilāsı nübüvvet velāyetdür āb

110. o:

Mesnevi 2

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

Ādemde bir dem oldı maqşad
Oldı o demi bulanlar es‘ad

111. o:

Mesnevi 2

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

Maqşūd o şuhūda dest-resdür
Fehm idene bu işaret besdür

112. o:

Müfret 4

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Yine k̄anūn-ı k̄adīm ūzre şeh-i bende-nüvāz
İltifāt itdi bize ey dil o öterse eyü s̄āz

113. o:

Müsemmen 1

Mısra: 16

O, işaret sıfatı.

Mülk-i k̄urbü'l-k̄urb-ı Rabbānīde olduñ mihmān
Kim o h̄ālī nuṭṭ-ile mümkin degül şerḥ ü beyān

114. o:

Müsemmen 1

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Virdi varın fi-sebīllāh o merd-i nāzenīn
Zühd ile Fārūḳ-ı a‘zamdur imāmü'l-müttaḳīn

115. o:

Rübai 64

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Devr eyleyli felek o meh-ruḥsārı
Hiç şorma cerāḥat-i dil-i efgārı

116. o:

Tarih 1

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Dirīgā rev-be-rāh-ı āḫīret oldı o fāzıl kim
‘Adilin görmemişdi dide-i devrān faziletde

117. o:

Tarih 6

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Virdi bir maḥdüm-ı zī-şānı kemāl-i faızdan
Ḥazret-i Bostān Efendi'ye o Vehhāb u Ḳavī

118. o:

Tarih 9

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Nesībā bağbān-ı ḥāme tārīḫin didi anuñ
Kesildi gülbün-i bustāndan o berg-i bigāne

119. o:

Tarih 18

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

Ma‘delet-pişe o düstür-ı şalāḥ-endişe
Ḥāris-i beyza-i İslām mu‘īn-i ‘ulemā

120. o:

Tarih 18

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Haleb āsüde iken sāye-i iclālinde
Āşiyān iken o şehbāza diyār-ı Şehbā

121. o:

Tarih 19

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Çerāğ-ı mihr-veş zerrin ‘alem tābān idi el-ḥaḫḫ
Ziyā virmişdi dünyāya o şem‘-i meclis-i ma‘nā

122. o:

Tarih 22

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Olmuş idi o ḥazretüñ sāḫa-i türbesi ḫarāb
Şükr Ḥudā'ya kim yine oldu cedid ü bi-bahā

123. o:

Tarih 25

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Ḥaḫ-güy u ‘afif idi ki yoğıdı nazīri
Zāhirde vü bāḫında o bi-şibh ü nedidüñ

124. o:

Tarih 28

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

O fāzıl ibn-i fāzıl seyyid ibn-i seyyid-i dānā
Muḫaşşal her cihetle mazḫar-ı luṭf-ı ezel oldu

125. o:

Terkib-bend 1

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Mehcür olalı o serv-ḫādden
Gördüm niçe fitne-i kıyāmet

126. o:

Terkib-bend 1

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Ey bād-ı şabā düşerse rāhuñ
Küyına o serv kec-külāhuñ

127. o:

Terkib-bend 1

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Fersüde kıl evvelā ḫabībüñ
Ḥāk-i rehine o pādişāhuñ

128. o:

Terkib-bend 1

Mısra: 14

O, işaret sıfatı.

Bigāne çü bād ider perişān
Her gice o sünbül-i siyāhuñ

129. o:

Gazel 31

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Bu gülistānda Nesibā ‘izzet ise maṭlabuñ
Ḥāk-i pāy olmak o serve pāye-i ber-ter yeter

130. o:

Gazel 40

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Geçmez niyāz o şūḫa diyü olma nā-ümīd
Eyler zuḫur-ı ḫaṭṭı zamānı gelür geçer

131. o:

Gazel 40

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Geçmez niyâz o şûha diyü olma nâ-ümid
Eyler zuhur haṭṭı zamâni gelür geçer

132. o:

Gazel 88

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Ser-be-ser ebnâ-yı dehri kırsa olmaz hûna sîr
Çeşm-i hûnisinden it rahmin o bî-dâduñ kıyâs

133. o:

Gazel 91

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Yâre i'läm idegör derd-i dil-i zârı Nesîb
Raḥm ider gûş idicek hâlûñ o yâr-ı dil-keş

134. o:

Gazel 94

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Dil-ḥasta-i çeşmin o perî sîneye çekmiş
Merhem gibi kim zaḥmi-i şemşîre şarılmış

135. o:

Gazel 146

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Geç zâhidâ bu fikr-i kec-i nâ-şavâbdan
Geçmez göñül o dilber-i 'âli-cenâbdan

136. o:

Gazel 35

Mısra: 8

O, kişi zamiri.

N'ola ben 'add idersem kendimi pâmâl-i bed-cüyân
Geçen bu 'abd-i nâcizi o şâh-ı hüsne ḥâsiddür

137. o:

Gazel 41

Mısra: 1

O, kişi zamiri.

Nühüftegâh o perî-veş baña gelür görünür
O dem neşâṭ ile ğamdan rehâ gelür görünür

138. o:

Gazel 45

Mısra: 1

O, kişi zamiri.

Vaṭanda kürbet-i ğurbet çeker o nâ-kâmum
Ne düşmenüm ne şadiḳ-ı ḥulûş-kârum var

139. o:

Gazel 52

Mısra: 8

O, kişi zamiri.

Cerâhat-i ğam-ı dünyâya ber'-i sâ'a budur
O zaḥm-ı sîne-güdüzuñ şifâsıdır ğam-ı yâr

140. o:

Gazel 52

Mısra: 12

O, kişi zamiri.

Nesîb-i 'âşıka ma'nâ-yı merg ifâde ider
O cân-gezâ ḥaberüñ mübtedâsıdır ğam-ı yâr

141. o:

Gazel 56

Mısra: 7

O, kişi zamiri.

Fiğân ki tiğ-ı sitemle o kâfir-i bed-kîş
Şehîd ider beni zu'mınca çok şevâba girer

142. o:

Gazel 56

Mısra: 10

O, kişi zamiri.

Hüy-ı gaddāra tokındukça zülf-i yār-i Nesib
Hemān o rişteye beñzer ki dürr-i nāba girer

143. o:

Gazel 68

Mısra: 12

O, kişi zamiri.

Eyle teşrîf nişimengeh-i nâçize diyü
Oқыya gördüm o şehbâz-ı melâhat gelmez

144. o:

Gazel 70

Mısra: 12

O, kişi zamiri.

Ümİddür ki terahhüm iderdi hāline ammā
Peyām-ı şevkı Nesib'ün o şive-kārına degmez

145. o:

Gazel 73

Mısra: 8

O, kişi zamiri.

Menzilinden düşüp āvāre olur hāk-nişin
Perr-i ğayr ile o kim tır-veş eyler pervāz

146. o:

Gazel 76

Mısra: 8

O, kişi zamiri.

Helāk-i nāz ider āgyārı 'āşıkı maħrūm
O cev-r-pişe Şevāb u güneh nedür bilmez

147. o:

Gazel 76

Mısra: 11

O, kişi zamiri.

O tıfl-ı nev-rese incinme kim Nesib daħi
Nüvāziş-i niĝeh-i gāh u geh nedür bilmez

148. o:

Gazel 90

Mısra: 4

O, kişi zamiri.

Ṭarīk-ı 'aşk-ı bāzide hirās-ı düşmen olmazmış
Dil-i sahtın o gül-ḥaddün fiĝānum nerm ider dirdüm

149. o:

Gazel 111

Mısra: 3

O, kişi zamiri.

O ḥüsn-i tāb-ı güdāza nazar kıl inşāf it
Ne cürmi var ser-i rāhında āh u vāh idenün

150. o:

Gazel 169

Mısra: 2

O, kişi zamiri.

Her şūḥ-ı nāzenin ki giriftārı olmaya
Beñzer o bir ṭabibe ki bīmārı olmaya

151. o:

Gazel 169

Mısra: 4

O, kişi zamiri.

Nāmūs u 'ār olur kişiye mücib-i şeref
'Ārī olur şerefdin o kim 'ārı olmaya

152. o:

Gazel 201

Mısra: 7

O, kişi zamiri.

O kim bir serv-ḳaddün pāy-būsın iltimās eyler
Tekāpū eylesün mānend-i cū nev-rūzduz şimdi

153. o:

Kaside 8

Mısra: 3

O, kişi zamiri.

O mu'ciz-edādur ki luṭf-ı kelāmı
Hep itdi belīĝān-ı 'urbāni ebkem

154. o:

Kaside 9

Mısra: 8

O, kişi zamiri.

Manzûr-ı nigâh-ı keremi reşk-i melâyik
Devletlü o kim ola aña hâk-i ser-i kû

155. o:

Tarih 6

Mısra: 2

O, kişi zamiri.

Vâlid ü maḥdûmuñ eyle ‘ömrini ya Rab füzün
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

156. o:

Gazel 150

Mısra: 1

"O işaret sıfatı.

Sen o zülf-i pîç pîçüñ gehi bend bend idersin
Dil-i Cebra’îl olursa daḥî der-kemend idersin

157. o:

Gazel 65

Mısra: 10

O işaret adlı (zamiri).

Bezl-i ten ü cân gerek bu yolda
Herkesde o ḳâbiliyyet olmaz

158. o:

Gazel 79

Mısra: 5

O işaret adlı (zamiri).

Ḥâr-ı hırmân ider âzürde o nâ-dânı kim
Dest-i ‘ibretle bu gülzârda gül-çîn olmaz

159. o:

Gazel 213

Mısra: 13

O üçüncü teklik şahıs zamiri.

O şâhib-şadrı Ḥaḳ dâ’im mu’ammer ide şadrında
Dine tâ sūd idüp aḥbâbı a’dâsı ziyân çekdi

160. o: dur

Gazel 210

Mısra: 5

O, kişi zamiri.

Ḥüsn odur dilber odur ‘ışk odur ‘âşık odur
Kimse yok zât u şifâtında anuñ enbâzi

161. o: dur

Gazel 210

Mısra: 5

O, kişi zamiri.

Ḥüsn odur dilber odur ‘ışk odur ‘âşık odur
Kimse yok zât u şifâtında anuñ enbâzi

162. o: dur

Gazel 210

Mısra: 5

O, kişi zamiri.

Ḥüsn odur dilber odur ‘ışk odur ‘âşık odur
Kimse yok zât u şifâtında anuñ enbâzi

163. o:

Tarih 1

Mısra: 14

O, işaret sıfatı.

Vaḥîd-i devr idi ‘Ârif Efendi göçdi ‘âlemden
O kâmil ola şādân bezmgâh-ı hür u cennetde

164. o:

Tarih 32

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

O bâğ-ı ma’delet oldı çiçekden ḥasta bir kaç gün
Vücüdün dâ’imâ şîḫhatle Mevlâ pâyidâr itsün

165. o:

Gazel 37

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

Hele ol la'li revân-bağşda gördüm ancak
O kadar luṭfı ki minâ-yı mey-i âldadır

166. o:

Gazel 77

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Rüfû-gârî-i vaşl-dil-rübâdan behre-ver olmaz
O dil kim çâk-çâk-i tîğ-i 'ışk-ı pür-eşer olmaz

167. o:

Gazel 143

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Sine-i pür-dâğa gelmez eşküme bakmaz o şüh
Gülsitânda mesken-i dil-cü kenâr-ı âb iken

168. o:

Gazel 145

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

O şühâ hâlûmi tahrîre koymaz âteş-i dil
Elümde hâme yanar farṭ-ı süz u tâbumdan

169. o:

Gazel 171

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Lezzet-çeş-i düşnâm-ı leb-i la'li o şüh
Olmas müteselli ne kadar mültefit olsa

170. o:

Gazel 37

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Şanma ki sîrr-ı Hudâ hırkâdadur şâldadır
O girân-mâye güher ka'r-ı yem-i hâldadır

171. o:

Gazel 90

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

O şem'î-bezm-i hüsn olmazsa meclis rüşen
olmazmış
Dil-i 'uşşâk geh zülfinde geh hâṭṭında ol şüh

172. o:

Gazel 91

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Yandı pervânesine didi o şem'î-ser-keş
Yalıñuz sende degül bende de vardur âteş

173. o:

Gazel 92

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

O hâṭ kim şafha-i ruhsâra Keşşâf-ı ezel yazmış
Rumüz-ı âyet-i nûra kenâr-ı bî-bedel yazmış

174. o:

Gazel 92

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Mufaşşal eylemiş şerh ü beyân-ı hüsnüni hâṭṭuñ
O hâl-i 'anberîñ Hindi'dür kim mâ-haşal yazmış

175. o:

Gazel 92

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Qarîn olmak ne mümkündür o mâha Münşi-i kudret
Benüm ser-nâme-i bahtumda 'unvân-ı Zuḥal yazmış

176. o:

Gazel 94

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Dil şâne gibi zülf-i girih-gire şarılmış
Seyr eyle o mecnûmî ki zencîre şarılmış

177. o:

Gazel 112

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

Sâkî-i bezmümüz o kerem-kârdur Nesîb
Câm-ı lebin şunardı saña bilse meşrebûñ

178. o:

Gazel 126

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

O sifâl pârelerûñ ki her biri kûy-ı yârde atılır
Semer-i hadîka-i nâzdur dil-i zâra seng-i sitem degül

179. o:

Gazel 127

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Âgûş-ı bîkr-i goncada gördi şabâyı çün
Oldı o haclet-ile ser-efgen nihâl-i gül

180. o:

Gazel 136

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

O bâğ-ı hüsnuñ oldum niçe demler bülbül-i zârı
Ne çâre bûy-ı gül-berg-i vefâdan bî-naşîb oldum

181. o:

Gazel 137

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Eyledüm her cevrine şabr u taḥammül ‘âkıbet
Ben o bî-dâdı Nesîbâ mâyil-i dâd eyledüm

182. o:

Gazel 139

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ayırduñ o mehden diyü ser-geşteligimden
Geh ḫâlî’e geh çarḫ-ı sitem-kâre yapışdum

183. o:

Gazel 145

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

‘Aceb helâke mi ıtlâka mı ider fermân
Ne emr olur ki o şâh-ı sitem-me’âbumdan

184. o:

Gazel 153

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Hemân şahâdete âmâde eylesün cânı
O yâr-i dâd-ı ‘adûnuñ geçen ḫayâlınden

185. o:

Gazel 153

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

ḫayâli daḫi ‘azîz itdi şimdi didârı
Fiğân o Yûsuf-ı gül-pîreḫen ḫayâlınden

186. o:

Gazel 156

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

O gül-i bahâr-ı ‘işmet ne zamân ki gelse bezme
Çekilür niğâb-ı aḫmer gül-i rûyına ḫayâdan

187. o:

Gazel 177

Mısra: 9

O, işaret zamiri.

O deñlü çâpük-i rāh-ı hayāydür tab‘um
Ki olsa maṭlabı bir bıkır-i fikr-i mestüre

188. o:

Kaside 7

Mısra: 10

O, işaret zamiri.

Küşād-ı kārına bir nīm işāretüñ besdür
Ne ‘uḫdedür o ki luṭfuñla olmaya münḫal

oğul:

1. oğl:ı

Tarih 24

Mısra: 5

Cinsiyeti erkek olan evlât.

Oğlı Muḫammed Çelebi bi't-tamām
İtdi murād-ı peder üzre binā

okı:

1. okı:-y, -a

Gazel 68

Mısra: 12

Okumak, öğrenmek.

Eyle teşrîf nişimengeh-i nāçize diyü
Oḫıya gördüm o şehbāz-ı melāḫat gelmez

2. okı:

Mesnevi 2

Mısra: 1

Okumak, öğrenmek.

Fehm eyle lüzümün okı evvel
Taḫşîline bul ṭarîḫ-i eshel

oku:

1. oku:-r, -lar

Gazel 23

Mısra: 5

Okumak.

Oḫurlar levḫ-i dilden ser-be-ser aḫvāl-i dünyāyı
Anuñ-çün birbirine yazmaz erbāb-ı naḫar kâğız

2. oku:-r

Gazel 159

Mısra: 5

Okumak.

İbtidā ‘ilm-i fenā dersin okur kevine gelen
Lāya timsāl görür māderinüñ āğūşın

3. oku:-r, -lar

Tahmis 4

Mısra: 4

Okumak.

Geçerler kām-ı dünyānuñ ḫuzūzundan ḡumūmindan
Oḫurlar ḫaşb-ı ḫālın ser-nüvişt-i bed-ruḫūmindan

ol:

1. ol:-duğumdan

Gazel 24

Mısra: 11

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hîç siyeh-rüz olduğumdan şevke-perdāz olmazam
Kevkeb-i eşküm sipihr-i derde tā seyyāredür

2. ol:-sun

Gazel 26

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Tenezzül eyler ise şāhbāz-ı çeşm-i ḫün-rizüñ
Dil-i bīmār u cān-ı nā-tüvān olsun fedā bir bir

3. ol:-duğ, -um, -dan, -dur

Gazel 30

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Baḫa ḫirmān-ı vuşlat ṭālib-i yār olduğumdandır
Bu iflās ol der-i ḫüsne ḫaridār olduğumdandır

4. **ol-:-duğ, -um, -dan, -dur**

Gazel 30

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Baňa hırmân-ı vuşlat ʔālīb-i yâr olduğumdandır

Bu iflâs ol der-i hüsne hârîdâr olduğumdandır

5. **ol-:-duğ, -um, -dan, -dur**

Gazel 30

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Sipihrûñ devri ‘aks-i cünbüş-i ehl-i maḥabbetdür

Cefâkâr olduğü yârûñ vefâdâr olduğumdandır

6. **ol-:-duğ, -um, -dan, -dur**

Gazel 30

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dükendi şabr u ârâm u ʔarâr u râḥatum cümle

Figân itmek ser-i küyında nâ-çâr olduğumdandır

7. **ol-:-duğ, -um, -dan, -dur**

Gazel 30

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Nigâh-ı bāğ-ı dîdâr-ı dil-ârâdan bu maḥrûmî

Bir naḥl-i temennâya ʔaleb-kâr olduğumdandır

8. **ol-:-duğ, -um, -dan, -dur**

Gazel 30

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Nesîbâ sözlerüm nâḥun-zen olmak cân-ı ‘uşşâka

Ney-âsâ derd-i ‘ışkıyle dil-efgâr olduğumdandır

9. **ol-:-ur, -sa, -ñ**

Gazel 35

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ten ü cânı fedâ it dergeh-i şâh-ı muḥabbetde

Eger nâ’il olursañ vaşl-ı yâre ḥõş ‘avâyiddür

10. **ol-:-mağ, -ıla**

Gazel 83

Mısra: 5

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Pâyemâl olmağıla ehl-i dil olmaz nâķış

Ḥâke de düşse yine ʔadr-i güher dün olmaz

11. **ol-:-maz, -dı**

Gazel 109

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Fehm eyleyeydi cüşiş-i deryâ-yı raḥmeti

Olmazdı tevbe niyeti ‘işyân idenlerûñ

12. **ol-:-duğ, -ın**

Gazel 123

Mısra: 5

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olduğın bilmez iseñ der-pey-i girye ḥande

Vâķıf-ı neş’e-i mey nâzır-ı eşk-i tāk ol

13. **ol-:-mağ, -ı, -la**

Gazel 142

Mısra: 14

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ol üstâd-ı suḥan-ver kim dise Bâķi'ye lâyıkdur

Efendi bizden aḫdem olmağıla a‘lem olmazsın

14. **ol-:-ma, -y, -ıcak**

Gazel 162

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ġarâbet olmayıcak reng ü rüy-ı ma‘nâda

Kelâma ḥüsn virür mi ‘ibâret-i sâde

15. **ol:-ma, -da**

Gazel 164

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Lerziş-i nāgeh-res-i idbār ile bu ‘arşada
Devlet-i naḥvet-verān hem-ḥāl-i Ḳārūn olmada

16. **ol:-ma, -y, -a**

Gazel 169

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Her şūḥ-ı nāzenin ki giriftārı olmaya
Beñzer o bir ṭabibe ki bīmārı olmaya

17. **ol:-ma, -y, -a**

Gazel 169

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Nāmūs u ‘ār olur kişiye mücib-i şeref
‘Ārī olur şerefden o kim ‘ārı olmaya

18. **ol:-dı**

Gazel 178

Mısra: 15

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Bir tāze şikār aldı Nesibā yine oldu
Şāhīn-i ḥayāl evc-i ma‘āniye peride

19. **ol:-alı**

Gazel 184

Mısra: 9

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ol gül-i gülzār-ı nāza olalı bülbül Nesib
Ḥasret ile mübtelā-yı ḥār ḥārum āh āh

20. **ol:-amaz**

Gazel 200

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

‘Ārif ki ola vāḳıf yek-rengī-i eşyāya
Farka olamaz ḳādir reng-i mey-i mīnāyi

21. **ol:-maz, -dı**

Kaside 4

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Virmese faşl-ı bahār-ı ḥilḳatüñ neşv ü nemā
Vāye-dār-ı āb ü tāb olmazdı bağ-ı mümkināt

22. **ol:-ma, -sı, -nuñ**

Kaside 10

Mısra: 3

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Nühüfte olmasınūñ aşlı Şems-i dīn-i velīnūñ
Ki cilvegāh olamaz ‘ālem iki mihr-i münīre

23. **ol:-ma**

Kıt'a 24

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

‘İlm ehline zīb oldu sükūt oldu selāmet
Pür-gülḡıla olma şaḳın şöhre-i ‘ālem

24. **ol:-an, -lar**

Mesnevi 2

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Şoḥbetlerine liyāḳat ister
Şınf-ı fuḳarādur olanlar

25. **ol:-ı, +n, +a**

Mesnevi 2

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Fi'l-cümle riyāzet ister ammā
Tā fehm olma me’āl-i ma’nā

26. **ol:-ma, -m**

Müfret 8

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Senden olmam efendi rü-gerdân

Cem' olurlarsa men'e 'âlemyân

27. **ol:-ur, -uz**

Rûbai 46

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Geh derd ü gam-ı hecr ile bîmâr oluruz

Geh mahrem-i hâlvet-kede-i yâr oluruz

24. **ol:-dum**

Gazel 24

Mısra: 5

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Çays ile hem-dâsitân oldum ki 'âlem dir baña

Deşt-i gamda bir gazâl-i hüsn için âvâredür

29. **ol:-sa**

Gazel 1

Mısra: 3

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Göñül pür-dâğ u dîde pür-sirişk olsa n'ola her dem

Nûkûd-ı genc-i sulţân-ı fenâ çarrâbyuz cânâ

30. **ol:-ın, -maz**

Gazel 4

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ağça dökseñ derdini ta'dâd için 'âşıkıların

Fehm olunmaz nağd-i eşk-i dîdesüz bu mâcerâ

31. **ol:-ın, -maz**

Gazel 13

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Zehr-i 'anâ çarık-ı edebde olur şeker

Taḥşil-i âdemiyet olunmaz bilâ-ta'eb

32. **ol:-maz**

Gazel 172

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olur hâk-i vaţan gerd-i kesâd-ı kâle-i 'irfân

Sezâ-yı i'tibâr olmaz güher çurdukça kânında

33. **ol:-ur**

Gazel 169

Mısra: 3

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Nâmûs u 'âr olur kişiye mücib-i şeref

'Ârî olur şerefden o kim 'ârî olmaya

34. **ol:-ur**

Gazel 172

Mısra: 11

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olur hâk-i vaţan gerd-i kesâd-ı kâle-i 'irfân

Sezâ-yı i'tibâr olmaz güher çurdukça kânında

35. **ol:-ur**

Gazel 178

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Keştî-i şekîb ile gezen baḥr-i rızâda

Elbette olur sâhil-i maḫşûda resîde

36. **ol:-a**

Gazel 183

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ola mādâm 'azîmetde dil-i dîvâne

O perî-rû giderek mûnis olur insâna

37. **ol:-ur**

Gazel 191

Mısra: 5

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Nesim-i nâle-i bülbül olur sümüm âsâr
Nevâ-yı zâğ-ı siyehdür şabâ bu gülzâre

20. **ol:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Yalvar cenâb-ı Hakk'a dilâ şıdık-ile tamâm
Ol demde cüşiş-i yem-i gufrâna câzim ol

39. **ol:-an, -uñ**

Gazel 171

Mısra: 7

Bulunmak.

Şermende-i işyân olanuñ âhı Nesibâ
Cüş-âver-i emvâc-ı yem-i mağfîret olsa

40. **ol:-a, -sın**

Gazel 193

Mısra: 5

Bulunmak.

Olasın tâ ki ziyâ-pâş-ı şafâ her bezme
Küşiş it şâf-derün olmağa kandil gibi

41. **ol:-ma, -dı**

Gazel 198

Mısra: 7

Bulunmak.

Gözümden nakd-i eşk-i bî-revâc u kem-bahâ düşdi
Bahâ-yı kâle-i vaşl olmadı bazar-ı işk içre

42. **ol:-ur, -sın**

Gazel 15

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Tahrîme-i ʿirfâna olursın müteheyyî
Ger zâhirüni tâhir ide âb-ı şerîʿat

43. **ol:-ıcağ**

Gazel 40

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Ağyâr ile düçâr olıcağ ol perî baña
Bir merhabâ dimez görür anı gelür geçer

44. **ol:-a, -maz**

Gazel 65

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Mâlik olamaz kemâle ol kim
Sermâyesi şıdık-ı niyet olmaz

45. **ol:-a, -maz**

Gazel 83

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Mağz-ı şüretle Nesibâ olamaz zât-ı şerîf
Dür olur sâhte ammâ dür-i meknûn olmaz

46. **ol:-mış**

Gazel 95

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Ruñun keyfiyet-i şahbâdan ey meh tâb-dâr olmuş
Açılmış bâğ-ı hüsnüñ gülsitâni nev-bahâr olmuş

47. **ol:-mış**

Gazel 95

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Ruñun keyfiyet-i şahbâdan ey meh tâb-dâr olmuş
Açılmış bâğ-ı hüsnüñ gülsitâni nev-bahâr olmuş

48. **ol:-ur, -dum**

Gazel 101

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Olurdum müttehid yâr ile ağıyâr olmasa mâni^c
Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi hâr olmasa mâni^c

49. **ol:-ur, -dum**

Gazel 101

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Açardum sine-bendin bend-i kâkülde rehâ bulsam
Olurdum behre-ver gencîneden mâr olmasa mâni^c

50. **ol:-a, -y, -di**

Kaside 7

Mısra: 5

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dem-i velâdeti nev-rüz olaydı izzet ile
Olurdu mihre mekân tâ-be-ğaşır burc-ı hâmel

51. **ol:-mağ**

Gazel 71

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Vuşlatda ğam-ı hecr-i ciğer-tâb unudılmaz
Dür olmağ ile şoşbet-i aḥbâb unudılmaz

52. **ol:-dum, -sa**

Gazel 135

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Nâr-ı hecrüñle neden bendeñi süzân itmek
‘Āşık-ı şadıkuñ oldumsa günâh eylemedüm

53. **ol:-an**

Gazel 42

Mısra: 7

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ġam-ı Ferhâd u Mecnûn kışşa-i Nell ü Dimen söyler
Olan yek-rengi-i ma‘nî-i ‘ışk u ‘āşıkā cāhil

54. **ol:-ma, -y, -a**

Gazel 169

Mısra: 6

Bulunmak.

Bir zevk var mı dehrde encâmı ğam degül
Bir gül mi var bu bâğda kim hârı olmaya

55. **ol:-ma, -y, -a**

Gazel 169

Mısra: 10

Bulunmak.

Hâl-i dilüm ne bilsün o bî-derd kim anuñ
Ol âfet-i cihân gibi dil-dârı olmaya

56. **ol:-sa**

Gazel 186

Mısra: 12

Bulunmak.

Şeb-i ‘āşık olurdu rüz-ı rüşen bezm-i şahbâda
Yanında dil-rübâ destinde cām-ı âteşin olsa

57. **ol:**

Gazel 24

Mısra: 14

O, işaret sıfatı.

Dâğlar-ı evrâk-ı güldür şerhalar satır ey Nesîb
Ol nev-âmüz-ı cefâya sine bir sî-pâredür

58. **ol:-ur, -sa**

Rübai 25

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ey şâh-ı rusül netice-i aḥvâlüm
Olursa eger muṭâbık ef‘âlüm

59. **ol-:-ur, -dı**

Gazel 171

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Olurdu sezā olmağa zib-i ref-i gerdün

Devlet semer-i bāğçe-i ma'rifet olsa

60. **ol-:-an**

Gazel 166

Mısra: 1

Bulunmak, mevcut olmak.

Bak şerhaya sīnemde olan dāğ üzerinde

Bir tāze gül açıldı yine lāle yerinde

61. **ol-:-sa**

Gazel 180

Mısra: 10

Bulunmak, mevcut olmak.

Nesībā toğrı söyle tevbe olmaz mı hārābātī

Mey olsa dilber olsa sāye-i memdūd-ı bīd olsa

62. **ol-:-sa**

Gazel 180

Mısra: 10

Bulunmak, mevcut olmak.

Nesībā toğrı söyle tevbe olmaz mı hārābātī

Mey olsa dilber olsa sāye-i memdūd-ı bīd olsa

63. **ol-:-sa**

Gazel 180

Mısra: 10

Bulunmak, mevcut olmak.

Nesībā toğrı söyle tevbe olmaz mı hārābātī

Mey olsa dilber olsa sāye-i memdūd-ı bīd olsa

64. **ol-:-ur, -sa**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Bulunmak, mevcut olmak.

Var mı bu su'āle bir cevābuñ

Mağşerde olursa dād-ı h'āhuñ

65. **ol-:-dı**

Kaside 1

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

‘Arz-ı hāl itmekdür ancak maṭlabum dergāhuña

Yoksa vaşfuñ şad-hezārān fersāhı oldı baña dūr

66. **ol-:-a, -maz**

Kaside 10

Mısra: 4

Bulunmak, mevcut olmak.

Nühüfte olmasınuñ aşlı Şems-i dīn-i velīnūñ

Ki cilvegāh olamaz ‘ālem iki mihr-i münīre

67. **ol-:-ma, -dur**

Gazel 42

Mısra: 3

Bulunmak, mevcut olmak.

Hüner şīrīn mezāk-ı ma'ni-i nuṭk olmadur yoksa

Belī mānend-i merdüm-i ṭūṭi-i şekker-şiken söyler

68. **ol-:-ur, -dı**

Gazel 186

Mısra: 11

Bulunmak.

Şeb-i ‘āşık olurdu rüz-ı rüşen bezm-i şahbāda

Yanında dil-rübā destinde cām-ı āteşin olsa

69. **ol-:-ın, -sa**

Gazel 65

Mısra: 11

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ammā ki nigāh olınsa hāle

Bī-küşiş ü bī-ḥamiyyet olmaz

70. **ol-:-mağ**

Gazel 89

Mısra: 5

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Pāk-siretler şafında cāy-gir olmak muḥāl
Tā ki vardur cāme-i ḥālūñde ḡafletden denes

71. **ol-:-m, -sa**

Gazel 100

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olmsa bezmde biḡāneden ḥazz
İderdüm zāhid-i ferzāneden ḥazz

72. **ol-:-dī**

Gazel 209

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Dil bir perī nıgeh güzelūñ oldı mā'ili
Dīvāne eyledi beni şekl ü şemā'ili

73. **ol-:-duḡ, -um**

Gazel 46

Mısra: 3

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

‘İşk ifşā itdürür ḥ’āhiş-ger-i vaşl olduḡum
Neş’e-i mey ādeme esrārı pinhān söyledür

74. **ol-:-maz, -mış**

Gazel 90

Mısra: 1

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Ḥayāl-i yāre hicrān-ı siyeh-dil rehzen olmazmış
Ṭarīḡ-ı ‘ışḡ-ı bāzide hirās-ı düşmen olmazmış

75. **ol-:-maz, -mış**

Gazel 90

Mısra: 3

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Ṭarīḡ-ı ‘aşḡ-ı bāzide hirās-ı düşmen olmazmış

Dil-i saḡtın o gül-ḥaddūñ fiḡānum nerm ider dirdüm

76. **ol-:-maz, -mış**

Gazel 90

Mısra: 5

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Güle ammā hezāruñ nālesi nāḡun-zen olmazmış

Çerāḡın mihr ü mehden yaḡsalar bulmaz yine revnaḡ

77. **ol-:-maz, -mış**

Gazel 90

Mısra: 7

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

O şem‘-i bezm-i ḥüsn olmazsa meclis rüşen
olmazmış

Dil-i ‘uşşāḡ geh zülfinde geh ḥaṭṭında ol şūḡuñ

78. **ol-:-maz, -mış**

Gazel 90

Mısra: 11

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Nesībā naḡme-i derd ü elem zır-efgen olmazmış

79. **ol-:-an, -lar**

Gazel 210

Mısra: 8

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Murḡ-ı ‘irfānı şikār itmede çekmez zaḡmet

Bāzū-yı pādīşeh-i ‘ışḡuñ olanlar bāzī

80. **ol-:-ma, -y, -an**

Kıt'a 19

Mısra: 1

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Cihān içinde esir-i zen olmayan kişinūñ

Teni mu‘azzeb ise cānı istirāḡat ider

81. **ol-:-maz, -mış**

Tahmis 3

Mısra: 15

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Nesibā herkes olmazmış me'ālī māl-ile kāsib
Vaṭan-perver cihān-gerd olana olmaz belī rāğīb

82. **ol-:-ma, -mış, -ken**

Kaside 4

Mısra: 4

Olmak; nasip olmak.

Sen 'arīf-i mūntehī-i mekteb-i te'dīb idüñ
Olmamışken 'alleme'l- esmā qarīn-i müdrikāt

83. **ol-:-ur**

Gazel 109

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Devlet-serāsı pek tiz olur āŝiyān-ı büm
Ehl-i dilüñ derünını vīrān idenlerüñ

84. **ol-:-ur**

Gazel 158

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Bī-ser ü sāmāndur dil za'f-ı cism-i zārdan
Sāz olur aheng-i düşmen inkisār-ı tārdan

85. **ol-:-ur**

Gazel 194

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Nuṭṭ-ı pāk ile olur zā'ika cān-ı ŝirīn
Lāyık-ı sükker olur gör ki dehān-ı ṭūṭī

86. **ol-:-ur**

Kaside 6

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥalle hīç kimsede ḳudret mi var ol 'uḳdeyi kim
Ḥallin itdükçe irāde daḫi muḫkem-ter olur

87. **ol-:-ma, -dı**

Gazel 144

Mısra: 4

Olmamak,gerçekleşmemek.

Ol bāğ-ı bahāyam ki degül pā-zede ŝaḫnum
Gül-çin-i viŝāl olmadı kimse çemenümden

88. **ol-:-an**

Kaside 2

Mısra: 4

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Şaymaz kemīn gubāra ḫaṭ-ı rüy-ı dilberi
Vaşf-ı cemāl-i pāküñi ḫāvī olan raḳam

89. **ol-:-an**

Kıt'a 20

Mısra: 2

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Ḥaḳḳ'a hem dirsın muḫibbem hem idersin ma'şiyet
Eylemez 'āḳıl olan böyle muḫāle i'timād

90. **ol-:-u, -yor**

Gazel 43

Mısra: 8

Olmak, yardımcı fiil.

Diriğ olmadı maŝrūf-ı kāle-i 'irfān
Hevāya şarf oluyor ḫayf ki ḫazīne-i 'ömr

91. **ol:**

Tarih 18

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Ḳadrini 'āleme tefhīm için ol dānānuñ
Çend rüz itmiş idi ḡayrı mühim-sāz ḳazā

92. **ol:-ma, -ya, -yadı**

Gazel 209

Mısra: 4

Bulunmak, mevcut olmak.

Mümkün olurdu seyr-i nezzâre o meh-veşe
Âh olmayaydı şerm ü hayâ gibi hâ'ili

93. **ol:-maz**

Rûbai 33

Mısra: 4

Bulunmak, mevcut olmak.

Bî-hüde yem-i talebde gavvâş olma
Olmaz şadef-i dehrde lülû-yı vefâ

94. **ol:-sa, -m**

Gazel 113

Mısra: 2

Bir görevi üstlenmek, yapmak.

Büse-ḥ'âh-ı rûy-ı her-tübâ-ḥırâm olsam gerek
Mîve- çîn-i naḥl-i butsân-ı merâm olsam gerek

95. **ol:-sa, -m**

Gazel 113

Mısra: 4

Bir görevi üstlenmek, yapmak.

Naẓra-i hem-vâr idüp ḥâr u güle hem-çün bahâr
Âştî-baḥş-ı miyân-ı ḥâş u 'âm olsam gerek

96. **ol:-sa, -m**

Gazel 113

Mısra: 6

Bir görevi üstlenmek, yapmak.

Tâ-be-key üftâde-i dâm-ı rüsûm olmak baña
Çâk-sâz-ı bend-i pây-ı neng ü nâm olsam gerek

97. **ol:-sa, -m**

Gazel 113

Mısra: 10

Bir görevi üstlenmek, yapmak.

İhtiyâr-ı miḥnet-i ye's itmek ister ḥâtırum
Ber-ṭaraf-sâz-ı şafâ-yı zevk-ı kâm olsam gerek

98. **ol:-acağ**

Gazel 36

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Gördükçe yüz çevirme 'aceb mi bizi Nesîb
Yâr ile rû-be-rû olacağ ḥâlümüz mi var

99. **ol:-maz, -mış**

Tarih 35

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ben de ḳaldum Şâm'da 'azm itdi anlar Ka'be'ye
Bendegânuñ her zamân tedbîri olmazmış muşîb

100. **ol:-dur, -up**

Rûbai 29

Mısra: 3

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

El-minnetü li'llah ki olupdur süda
Ḥâk-i ḥarem-i pâküñe bu rûy-ı siyâh

101. **ol:-a**

Gazel 35

Mısra: 5

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Gerekdür kim ola ḳalbünde râsiḥ nûrî İslâmuñ
Olursa münḥaşır ḳavle efendi bil ki fâsiddür

102. **ol:-a**

Kaside 9

Mısra: 2

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Endîşe-i bî-hüdeye şarf eyleme evkât
Fikrûñ ola ḥalvetde vü celvetde hemân Hû

103. **ol:-in, -maz**

Gazel 60

Mısra: 1

Yapmak, etmek.

Farq olunmaz ten midür ya pîrâhen midür
Kıanlu peykânlarla dil bir ma'den-i âhen midür

104. **ol:-in, -maz**

Gazel 158

Mısra: 2

Yapmak, etmek.

İstikâmet mümteni'dür çün haç-ı pergârdan
Râstî-i ümmîd olunmaz çab'-ı kec-reftârdan

105. **ol:-sa, -ñ**

Gazel 2

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Süvâr olsañ semendüñ eblağ-ı gerdüna nâz eyler
Şatar na'l-i süm-i esbüñ meh-i tâbâna istiğnâ

106. **ol:-ur, -sa**

Gazel 43

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Saña bu manşab olur müşil-i kaçâ-yı behişt
Olursa hüşuñ eger hâkim-i medîne-i 'ömr

107. **ol:-ınca**

Gazel 58

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Nesîb devlet olunca dem-i şebâb olsa
Dem-i hâzânda neşv ü nemâyı neylerler

108. **ol:-sa, -ñ**

Mesnevi 2

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Hâlûñ nice olurdu câhil olsan

Bir bî-meze şahş-ı bâtil olsañ

109. **ol:**

Terci-bend 1

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Râh-ı 'amelde şevk-ile çâlâk ü çâbüik ol

Evkât-ı bendegî-i Hüdâ'da kesel yeter

110. **ol:-sa, -k**

Gazel 69

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

N'ola bigâne-i ser-sebzî-i sāmân olsağ

'Işkı âteş-figen-i bâğ-ı şu'ûr eylemişüz

111. **ol:-sa, -m**

Gazel 113

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Büse-ğ'âh-ı rüy-ı her-çübâ-hırâm olsam gerek

Mîve- çîn-i nağl-i butsân-ı merâm olsam gerek

112. **ol:-an, -lar**

Gazel 29

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Şehîd-i gamzeñ olanlar hayâta nâz eyler

Senüñ üftâdelerüñ kâ'inâta nâz eyler

113. **ol:-du, -m**

Gazel 136

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

O bâğ-ı hüsnüñ oldum niçe demler bülbül-i zârı

Ne çâre büy-ı gül-berg-i vefâdan bî-naşîb oldum

114. **ol:-du, -m**

Gazel 148

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Te'sîri ide ʔab'uhnî câ'iz ki perîşân
Küyuñda fiğân eylemez oldum Һazerümden

115. **ol:-miş**

Gazel 95

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Neden tâ böyle mest-i ser-girân-ı nâzsın bilmem
Kemend-i zülfüñe beñzer ki çok diller şikâr olmuş

116. **ol:-duğ, -i, -n, -a**

Kaside 9

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Ol ravza behişt olduğına şübhe mi var kim
Hâdimleri havrâ ola câruları geysü

117. **ol:-sa**

Gazel 106

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Ömr-i Һarişe olsa bu ʔül-i emel kıyâs
Vaqt-i Һayâtınuñ görünür inkızâsı yok

118. **ol:-sa**

Gazel 150

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

İdeli funûn-ı sıhri nıgehüñle gamze tekmiñ
Saña ʔaşıq olsa Rüstem yine ber-gezend idersin

119. **ol:-sa**

Gazel 171

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Sermâ-yı kederden çemen-i dil olur âzâd
Tevbe gül-i destâr-ı ser-i ma'şiyet olsa

120. **ol:-sa**

Gazel 197

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Çıkar biñ şâneka'llah her ʔarafdan evc-i eflâke
Süvâr-ı esb-i nâz u ʔişve olsa ol perî gâhî

121. **ol:-sa**

Kaside 1

Mısra: 16

Olmak, ... haline gelmek.

Merhamet-pişe şehensâhâ kerem-ver mesnedâ
Na'tüñe itmez vefâ cümle midâd olsa buñur

122. **ol:-alı**

Gazel 59

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Ülfet-güzin olalı Nesibâ Һayâl ile
Mâbeynümüzde yâr ile vuşlat Һicâbdur

123. **ol:-alı**

Gazel 82

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

O bañr-i nañvete biz âşinâ olalı Nesibâ
Kenâra rânde-i çâr-mevc-çin-i cebinüz

124. **ol:-alı**

Gazel 104

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Görmedi bañr-i cihân zâtuñ gibi dürr-i yetim
Dürr-i câna olalı bu çâr ʔunşurdan şadef

125. **ol:-alı**

Gazel 107

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Bimār olalı ārzū-yı la'l-i lebūñle
Gelse ser-i bālinüme 'İsā haberüm yok

126. **ol:-alı**

Gazel 131

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Dest-i şāhān-ı cihān olalı ārāmgehi
Oldı maqbūl-i qabāyil ne'am u lā-yı qālem

127. **ol:-dı**

Gazel 144

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Hem-kāre-i Kays oldı niçe 'aql-ı Felāṭūn
Sihr-āveri-i gāzme-i bisyār-ı fenümden

128. **ol:-alı**

Gazel 208

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Süvār-ı keşti-i ten olalı gönül söyle
Miyāne-i yem-i gāmda kenārı gördüñ mi

129. **ol:-alı**

Kıt'a 12

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Mekke olalı maṭla'ı hūrşid-i şerī'at
Yüz sürmek umar sāhasına hāş u eger 'ām

130. **ol:-dı**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Olmak, ... haline gelmek.

Şimdengerü oldı var mı çāre
Esrār-ı nühüfte āşikāre

131. **ol:-mag, -a**

Gazel 33

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Saña ṭoğrı söz Nesibā dil-i mübtelāda ḥālā
O şeh-i serir-i ḥüsñüñ kulu olmağa heves var

132. **ol:-mag, -a**

Gazel 33

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Saña ṭoğrı söz Nesibā dil-i mübtelāda ḥālā
şeh-i serir-i ḥüsñüñ kulu olmağa heves var

133. **ol:-mag, -a**

Gazel 45

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Ne gūşe-gir-i ferāğ olmağa müsā'id dil
Ne küy-ı maqşada reftāra iktidārum var

134. **ol:-ur, -sa, -m**

Gazel 45

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Ne gām olursam eger pāymāl-i 'ālemiyān
Mişāl-i pertev-i hūrşid-i intişārum var

135. **ol:-an, -uñ**

Gazel 52

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Anuñ muqābelesi cān alurlar 'āşıkdan
Qatil-i 'ışk olanuñ ḥün-bahāsıdur gām-ı yār

136. **ol:-ma, -sa**

Müsemmen 1

Mısra: 15

Olmak, ... haline gelmek.

Olmasa senden kerem müşkil olur hâl-i 'uşât
Cân ile hükümün kabûl iden olur ehl-i necât

137. **ol:-an, -a**

Tahmis 3

Mısra: 16

Olmak, ... haline gelmek.

Nesibâ herkes olmazmış me'âli mâl-ile kâsib
Vaţan-perver cihân-gerd olana olmaz belî râğib

138. **ol:-aldan**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Dil zaḥm-ı hür gamuñ olaldan
Biğâne-i kûçe-i şifâdur

139. **ol:-ur, -sa**

Gazel 35

Mısra: 6

Bulunmak, mevcut olmak.

Gerekdür kim ola ƣalbûñde râsiḥ nûrî islâmuñ
Olursa münḥaşır ƣavle efendi bil ki fâsiddür

140. **ol:-mağ**

Tahmis 3

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Ne güçdür rişte-i ƣayd ile şâhib-insilâk olmağ
Ne beddür her zamân ser-mest-i câm-ı âb-ı tāk
olmağ

141. **ol:-mağ**

Tahmis 3

Mısra: 18

Olmak, ... haline gelmek.

Ĝaribe mizbânlık itmeyen câh ehlinüñ Tâlib
Meger yâdına gelmez miḥmân-ı zîr-i ḥâk olmağ

142. **ol:-a, -maz**

Gazel 68

Mısra: 5

Bulunmak, mevcut olmak.

Tire-dil itse de taqlid olamaz hâl ehli
Zişt-i bed-şekle tezyin ile şabâḥat gelmez

143. **ol:**

Rûbai 54

Mısra: 1

O, kişi zamiri.

Ol âfete ḥâlüm dimege 'âr itdüm
Zaḥm-ı dil-i mecrûḥımı inkâr itdüm

144. **ol:-ma, -y, -an**

Kaside 1

Mısra: 6

Bir hali, bir vasfi kazanmak.

Herkesüñ merdûdidur dinâr-ı Tûrânî gibi
Sikke-dâr-ı dâğ-ı mührüñ olmayan levḥ-i şudûr

145. **ol:-sa**

Gazel 171

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Dilberde vefâ şime cefâ 'âriyet olsa
Çün ƣible-nümâ müncezib-i yek-cihet olsa

146. **ol:-sa**

Gazel 176

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Murğ-ı dil Cibril-i pervâz olsa da âḥir Nesib
Şayd olur elbette dâm-ı zülf-i müşk-âsâsına

147. **ol:-sa**

Gazel 194

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

N'ola maḳbūl-i cihān olsa zebān-ı tūṭī
Lezzet-i ḳand-i lebūn oldı beyān-ı tūṭī

148. **ol-:-maḳ**

Tahmis 3

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Ne beddūr her zamān ser-mest-i cām-ı āb-ı tāk
olmaḳ
Ne ḥōşdur zevḳ-yāb-ı çāşnī-i 'ıŝḳ-ı pāk olmaḳ

149. **ol-:-dı**

Tarih 27

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Ḳalem destinde bir feyyāza-i Āb-ı ḥayāt oldı
İder hep mürdegān-ı ye'si iḥyā ba'd-ezīn ḥaḳḳa

150. **ol-:-maḳ**

Kaside 3

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Ḳanda ben ḳanda senā-yı zāt-ı ḳudsī gevherüñ
Ümmetüñ olmaḳ yeter sermāye-i 'izzet baña

151. **ol-:-ma, -sa, -ñ**

Kaside 2

Mısra: 13

Bulunmak, mevcut olmak.

Ey ŝehriyār-ı mülk-i risālet sen olmasañ
İki cihān vücūd ile olmazdı muḡtenem

152. **ol-:-ma, -sa, -ñ**

Kaside 2

Mısra: 15

Bulunmak, mevcut olmak.

Ey dil-rübā-yı bezm-i ḥaḳıḳat sen olmasañ
Ḥalk eylemezdi biş ü kemi Bārī'ü'n-nesem

153. **ol-:-ma, -sa, -ñ**

Kaside 2

Mısra: 1

Bulunmak, mevcut olmak.

Ey muḳtedā-yı cem'-i nübüvvet sen olmasañ
Fehme ḳarīb olmaz idi ma'nī-i ehem

154. **ol-:-a**

Gazel 193

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

İtme dāmānuñı ālūde 'Azāzıl gibi
Ṭāhirü'z-zeyl ola gör ḥazret-i Cibril gibi

155. **ol-:-ur**

Kaside 8

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Esir olma bir nām-ı ḥuşke ŝaḳın kim
Olur nām için dil-ḥırāşide ḥātem

156. **ol-:-ur, -lar**

Gazel 102

Mısra: 8

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Şipih-r-i sifle-perverden ḳabūl-i minnet itmezler
Fenā ehli olurlar meyl-i 'izz ü ŝāndan fāriḡ

157. **ol-:-asın**

Gazel 141

Mısra: 8

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Be-raḡm-ı 'āşıḳ-ı ḥamyāze-keş 'acebdür kim
Hemişe ziver-i āḡuş-ı düşmenān olasın

158. **ol-:-ma, -sa**

Kaside 2

Mısra: 15

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Lutfuñ tabib olmasa marzâ-yı ma'şiyet
Âcâlden muqaddem olurdu helâk-i ğam

159. **ol:-an, -lar**

Tahmis 3

Mısra: 2

Bir hali, bir vasfi kazanmak.

Şadâkat-kâr olanlar yüz çevirmez derd ü mihnetden
Hücüm-ı şevk-ile lezzet bulur kahr u mezelletden

160. **ol:-ma, -dı**

Gazel 43

Mısra: 7

Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Dirîğ olmadı maşrûf-ı kâle-i 'irfân
Hevâya şarf oluyor hayf ki hâzîne-i 'ömr

161. **ol:-ma**

Rûbai 33

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-hüde yem-i talebde ğavvâş olma
Olmaz şadef-i dehrde lülü-yı vefâ

162. **ol:**

Gazel 49

Mısra: 10

O, kişi zamiri.

Yine feryâdını arturdu hezârân-ı çemen
Seyr-i bâğa 'acabâ ol gül-i ra'nâ mı gelür

163. **ol:-dı**

Gazel 2

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Tabîbüm derdüñ oldu dâğ-ı süz-ı sine-i merhem
İder dil-ğaste-i 'ışkuñ olan dermâna istiğnâ

164. **ol:-sun**

Gazel 13

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Her kimde kim edeb ola lâ-büd şerîf olur
Aşlı gerekse olsun E'âcim gerek 'Arab

165. **ol:-maz**

Gazel 77

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Rûfû-gârî-i vaşl-ı dil-rübâdan behre-ver olmaz
O dil kim çâk-çâk-i tiğ-ı 'ışk-ı pür-eşer olmaz

166. **ol:-sun**

Gazel 89

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Mâsivâdan el yuyup mağlûkdan ümmîdi kes
Virdüñ olsun dâ'imâ Allâh bes bâkî heves

167. **ol:-dı**

Gazel 103

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

'Âşıkâ gösterse ol meh-veş 'aceb mi teff ü tâb
Oldı zîrâ lâzım-ı şem'-i münevver tâb ü tef

168. **ol:-dı**

Gazel 120

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Oldı Nesib hâzret-i Monlâ Celâl-i dîn
Şâh-ı bülend-tâc-veri Mevleviler'üñ

169. **ol:-sun**

Gazel 166

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Ey h'āce cihān şadrları hep senüñ olsun
Besdür bize menzil o şehüñ hāk-i derinde

170. **ol:-sun**

Gazel 173

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Hemîşe fikrümüz olsun Nesîb rüy u lebi
Gül ile mül kıoyalum biz şüküfe-dānumuza

171. **ol:-maz**

Gazel 199

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Dāmānuña küstaḥ düşersem 'aceb olmaz
Mestî-i mey-i 'ışık ile ādāb mı ḳaldı

172. **ol:-mıṣ**

Kaside 2

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Āsār-ı cezb-i Ḥaḳḳ'la her demde serverā
Saña 'ibādet olmuş idi maḥlab-ı ehem

173. **ol:-sun**

Kaside 3

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Hem-şümār-ı ḳatre-i 'ummān olsun rūḥuña
Ālüñe aşḫābuña dā'im şalātıyle senā

174. **ol:-dı**

Kaside 9

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Semmiyyetin izhār idüp ol cān-ı cihāna
Merdüm gibi bir puḥte ḡanem oldu suḥan-ḡü

175. **ol:-dı**

Kaside 9

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Nüh-ḳarh-ı berîn ravzasınıñ 'arşa-i sebzi
Mihr oldu riyāz-ı ḥareminde gül-i ḥöd-rü

176. **ol:-mıṣ**

Kaside 9

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Fermāni ile itdi zemîni yine rüşen
Maḡribde güneş olmuş iken perde-keş-i rü

177. **ol:-dı**

Kıt'a 18

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Sākit ol kim ḳat'ı güftār oldu nev'-i ādemüñ
Genc-i ḳalbin gevher-i ḥikmetle meşḥün eyleyen

178. **ol:-maz**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Sāye-endāz olmaz anuñ-ḳün nihāl-i ḳāmetüñ
Añlamaz kimse kemāhî rütbe-i mahiyyetüñ

179. **ol:-maz**

Rübai 41

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Her mümsik-i nā-kesde kerāmet olmaz
Sulṭān-ı kerāmet keremüñ bendesidür

180. **ol:-maz**

Rübai 43

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Aşhâb-ı kemâl gayra olmaz muhtâc
Zirâ zer eşer kerde-i iksir olmaz

181. **ol-:-maz**

Rûbai 44

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Her sa'ÿ 'abes verziş'e maḥsûb olmaz
Her ṭâlîb olan nâyil-i maṭlûb olmaz

182. **ol-:-mış**

Tahmis 4

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Yine ol meh ğazâbla ber-ṭaraf-sâz-ı niḳâb olmış
Kemâl-i naḥvetinden cebhesi pür-pîç ü tâb olmış

183. **ol-:-duḳca**

Tarih 9

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Mu'ammer eylesün devletle Ḥaḳḳ ol iki maḥdûmı
Devâm oldukça tâ zir-i felekde çâr-erkâna

184. **ol-:-mış**

Tarih 17

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Cenâb-ı Şeyḫ Siyâhî-i Mevlevî ḥaḳḳa
Kim olmuş idi ṭarîkatde gün gibi meşhûr

185. **ol-:-mış**

Tarih 18

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Lezzet-i ma'ḍeletin kâm-ı cihân almış idi
Bir zamân olmuş idi 'adl ile fermân-fermâ

186. **ol-:-sun**

Tarih 26

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Size ey zümre-i âl-i Muḥammed müjdeler olsun
Niḳâbet şadrın iḥrâz eyledi bir dil-pesendüñüz

187. **ol-:-duñ**

Gazel 138

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-çâre Nesibâ'ya niçün söylemez olduñ
İnşâf mıdur söyleye ey ruḥları mâhum

188. **ol-:-ur**

Gazel 55

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Çeşmüñ ki mest-i sāğar-ı şahbâ-yı nâz olur
Diller terâne-senc-i sürüd-ı niyâz olur

189. **ol-:-ur**

Gazel 102

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

N'ola peygûle-i ḥasretde luṭf-ı yâri añmazam
Olur me'yûs-ı şıḥḥat ḥastalar dermândan fâriğ

190. **ol-:-ur**

Gazel 159

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Farṭ-ı ülfetle olur cism-i ser-â-pâ dide
Şeb-i deycürda da pây bulur pâpüşin

191. **ol-:-ur**

Gazel 167

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Dil ü cân mâyl-i cām-ı lebüñdür ittifāk üzre
Olur mı bezmgāh-ı meyde hiç rindān nifāk üzre

192. **ol-:-ur**

Gazel 170

Mısra: 16

Olmak, ... haline gelmek.

Qalmaz Nesīb lücce-i miḥnetde fülk-i dil
Bir gün olur reside kenār-ı selāmete

193. **ol-:-ur**

Gazel 189

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Şevk-ı vüṣūl Ka'be-i taḥkik ile olur
Ḥār-ı reh-i fenā gül-i ter Mevleviler'e

194. **ol-:-ur**

Kaside 1

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Mazḥar-ı nezzāre-i qahruñ olan şir-i 'anūd
Şübhesiz ḥāk-i mezelletde olur pāmāl-i mūr

195. **ol-:-ur**

Kaside 1

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Sensin ol şāh-ı serir-i lī ma'allāh kim olur
Qaşr-ı iclālünde qāşır süllem-i 'aql u şu'ūr

196. **ol-:-ur**

Kıt'a 27

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Her kim eyler tāt ü zühd ile İslām'ın kavī
İki 'ālemde olur 'izzetle meşhūr-ı enām

197. **ol-:-ur**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Olmak, ... haline gelmek.

Emrüne münkād olanlar buldılar qalb-i selim
Cāygāhı ehl-i inkāruñ olur nār-ı caḥīm

198. **ol-:-an**

Gazel 38

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Şime-i sencidedür iksir ile mermüz olan
Kımyā zann itme kim taqlib-i māhiyyetledür

199. **ol-:-an**

Gazel 129

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Girih-güşāy-ı firāk oldı gerçi dest-i vişāl
Daḥı gönülde olan 'uqde olmadı münḥal

200. **ol-:-maz, -sa**

Rübai 22

Mısra: 4

Bulunmak, mevcut olmak.

Rüy-ı siyehi maḥşeri tārık eyler

Olmazsa Nesīb'e bir nigāh-ı keremüñ

201. **ol-:-an**

Gazel 210

Mısra: 3

Bulunmak, mevcut olmak.

Kimdür ol āyine-i şüretde olan cilve-nümā

Kim ider añla niyāzı kime eyler nāzı

202. **ol-:-maz, -dı**

Gazel 110

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Olmasa infihām-ı ma‘āniye vāsıta
Olmazdı imtizācı heyūlā vü şūretūñ

203. **ol:-duğ, -uñ**

Gazel 49

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Dem ü laħm olduğūñ ağyār ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse ħayālūñ daħi tenhā mı gelür

204. **ol:-a, -maz**

Gazel 15

Mısra: 7

Bulunmak, mevcut olmak.

İtmek olamaz Ka‘be-i maqşūda teveccüh
Tā kıblegehūñ olmaya mihrāb-ı şerī‘at

205. **ol:-a, -maz**

Gazel 86

Mısra: 9

Bulunmak, mevcut olmak.

‘Adil-i neşve-i ħāl olamaz ħalāvet-i kāl
Şarāb kand-i mey-i dil-güşā yerin tutmaz

206. **ol:-a, -maz**

Gazel 185

Mısra: 8

Bulunmak, mevcut olmak.

Būs-ı lebüñ-çün eyleme ben bendeñi helāk
Ey tünd-ħū yumak olamaz kanı kan ile

207. **ol:-ur**

Gazel 15

Mısra: 3

Olmak filinin geniş zaman almış hali.

Cān kaşrı olur rüşen eger revzen-i dilden
Şaldıysa ziyā mihr-i cihān-tāb-ı şerī‘at

208. **ol:-a**

Gazel 116

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Revā mıdur ki olam zehr-i nüş-i hecrūñ ben
‘Adūlar ola siyeh mest-i cām-ı iħsānuñ

209. **ol:-ur**

Gazel 177

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Ĥayāl-i la‘lūñ ile bāğa varsa bir ‘āşık
Şarāb-ı nāb gibi neşve-baħş olur güre

210. **ol:-ur**

Gazel 159

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Ĥüsn-i aħlāk ile maħbūb-ı dil-i ‘ālem olur
Gevher-i pend ü naşihatden iden mengüşin

211. **ol:-maz**

Rübai 43

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Nā-rāst olursa çüb eger tır olmaz
Āhen almazsa āb şemşir olmaz

212. **ol:-ma**

Gazel 40

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Geçmez niyāz o şūħa diyü olma nā-ümüd
Eyler zuħur ħaṭṭı zamāni gelür geçer

213. **ol:-ma**

Gazel 106

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Sûk-ı fenâda olma harîdâr o cinse kim
Hemyân-ı himmet içre müheyyâ bahâsı yok

214. **ol:-ma**

Gazel 190

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Degmez gam-ı hazânına zinhâr 'âlemüñ
Olma firîfte güline nev-bahârına

215. **ol:-ma**

Rûbai 35

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Hep cümle zühürâtda vardur hikmet
Sen olma mu'ârız-ı murâd-ı hazret

216. **ol:-ma, -sun**

Gazel 147

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Dest-i düşmen gülşen-i hüsnünde gül-çin olmasun
Hâra ruḥşat bâğbân-ı nâza âyîn olmasun

217. **ol:-ma, -sun**

Gazel 147

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Reşkden raḥş-ı felek hürşîdi hâk-endâz ider
Âfitâbum cilvegâhuñ hâne-i zîn olmasun

218. **ol:-ma, -sun**

Gazel 147

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Çok zamândur âşiyân-ı sîneden âvâredür
Murğ-ı dil naḥcîr-i dâm-ı zülf-i müşkîn olmasun

219. **ol:-ma, -sun**

Gazel 147

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

'Aks-i hüsninden bile dil-gîr olur âyîne
Kimse yâ Rab mübtelâ-yı şüh-ı hûd-bîn olmasun

220. **ol:-ma, -sun**

Gazel 147

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

'Arz-ı hâl itme Nesîb ol şâh-ı şefkat düşmene
Bâd-ı âhuñ mevce-hîz-i lücce-i kîn olmasun

221. **ol:-dı**

Gazel 189

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Dergâh-ı Pîr'ün oldu Nesîbâ bahâ ile
Her rîze sengi dürr ü güher Mevlevîler'e

222. **ol:-dı**

Gazel 194

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

N'ola maḥbûl-i cihân olsa zebân-ı tûṭî
Lezzet-i ḳand-i lebûñ oldu beyân-ı tûṭî

223. **ol:-sa, -k**

Tahmis 4

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Tekâpüdan reh-i âmâlde olsaḳ n'ola 'âciz
Müyesser olmadı olmaḳ vuşûl-i kâmile fâyiz

224. **ol:**

Müsemmen 1

Mısra: 14

O, kişi zamiri.

Rûḥ-ı ḳuds idi rikâbuñda sa'âdet-veş devân
Yolda ḳaldı ol daḫi sen 'izz ile olduñ revân

225. **ol:-ınca**

Gazel 87

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

‘illet-i zamm olunca cinsiyet
Hiç biğâne aşinā olmaz

226. **ol:-ur, -lar**

Gazel 100

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Olurlar nev-resān ‘uşşāka māyil
Dil-i eṭfāl ider divāneden ḥazz

227. **ol:-a, -y, -di**

Gazel 109

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Bārī olaydı gül gibi ḥande bir iki gün
Encām-ı kārī çāk-i giribān idenlerüñ

228. **ol:-ınca**

Mesnevi 2

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Maḥbüb-ı ḳulüb olunca zātuñ
Tebdile çalış hele şifātuñ

229. **ol:-sa**

Gazel 171

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Tā bī-nemek-i şıdk ola olmaz mezesi hiç
Dünyāda her iş zād-ı reh-i āḫıret olsa

230. **ol:-mağ, -a**

Gazel 36

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Gelmez duḥūl-i meclis-i cānāne ḥāṭıra
Ol bezme lāyık olmağa iḳbālümüz mi var

231. **ol:-mağ, -a**

Kaside 1

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Zılle-i bāb olmağa dergāhuña şāyān idi
Nürdan olsa ser-ā-pā ḳubbe-i gerdün çü hūr

232. **ol:-du, -k**

Gazel 80

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Meyl-i ebrūdan geçüp dil-beste olduḳ ḳāmete
Dersümüz şimdi elifdür nūna çıkmış inmişüz

233. **ol:-sun**

Gazel 112

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Bī-cā kelām-ı lağva güşād eyleme lebüñ
Olsun sükūt-ı ḥalvet ü celvetde mezhebüñ

234. **ol:-ma, -y, -a**

Gazel 169

Mısra: 2

Bulunmak.

Her şūḫ-ı nāzenin ki giriftārı olmaya
Beñzer o bir ṭabibe ki bīmārı olmaya

235. **ol:-ma, -y, -a**

Gazel 169

Mısra: 8

Bulunmak.

Ser-menzil-i ümide irişmez o kimse kim
Himmat gibi tekāver-i reh-vārı olmaya

236. **ol:**

Rübai 60

Mısra: 3

Ol yardımcı fiil.

Yüz perde-i ‘ābidi ol eyler mehtük

Yüz tevbe-i ‘āşığı şikest eyler bu

237. **ol:-miş**

Gazel 62

Mısra: 7

Ol yardımcı fiil.

Çeküp nik ü bedinden ‘ālemün el olmuş āzāde

Me‘āl-i emr-i mütü ile ‘āmil Mevlevilerdür

238. **ol:-maz**

Gazel 4

Mısra: 1

Ol yardımcı fiil.

Dil ‘arūs-ı ma‘ni-i tevhīde olmaz āşinā

Çağ-ı esbāb-ı ta‘alluğ itmese miğrāz-ı lā

239. **ol:-maz**

Gazel 83

Mısra: 7

Ol yardımcı fiil.

Hüsn-i hulk olmaz imiş hūy-ı redīye tebdil

Müşk-i ezfer yine bir daği dönüp hūn olmaz

240. **ol:-ur**

Gazel 32

Mısra: 14

-dir bildirme eki görevinde kullanılmış kalıp ifade.

Ehl-i keşfüñ pāye-i ednāsını bulmaz Nesib

Gerçi zāhid ‘ilm ile müstahric-i Keşşāf olur

241. **ol:-ma**

Gazel 158

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Gülşene ‘ibretle bak olma şağın şād u gamin

Luğf-ı reng ü büy-ı gülden renc-i zağm-ı hārdan

242. **ol:-ma**

Kaside 8

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Şağın zu‘m u pendār ile kalma nākış

Şağın ‘ucb ile olma rüsvāy-ı ‘ālem

243. **ol:**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Ey hūn-ı dīde geldi demi neş’e vir baña

V’ey āh u nāle ile eşer söz ü sāzum ol

244. **ol:**

Terci-bend 1

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Teller taşup külāhuma ey āh şu‘leden

Serde nişāne-i şıfat-ı imtiyāzum ol

245. **ol:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Yalvar cenāb-ı Hāğğ’a dilā şıdk-ile tamām

Ol demde cūşış-i yem-i gufrāna cāzim ol

246. **ol:**

Terci-bend 1

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-çāreyem İlähî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ğam-ı cān-güdāzum ol

247. **ol:**

Terci-bend 1

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-çāreyem İlähî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ğam-ı cān-güdāzum ol

248. **ol:**

Terci-bend 1

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-çāreyem İlähî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ğam-ı cān-güdāzum ol

249. **ol:**

Terci-bend 1

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-çāreyem İlähî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ğam-ı cān-güdāzum ol

250. **ol:**

Terci-bend 1

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-çāreyem İlähî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ğam-ı cān-güdāzum ol

251. **ol:**

Tarih 19

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Cenāb-ı ḥazret-i Monlā Celāle'd-dîn-i Rūmî'nün
Yıkıldı merḳad-i pākindeki ol ḳubbe-i ḥaḍrā

252. **ol:**

Tarih 30

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Sensin ol üstād-ı esrār āşinā-yı 'aql küll
Mülzem itdün çok fuḥūl-i hūş-mendi 'ilm-ile

253. **ol:-mağ, -a**

Gazel 193

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Olasın tā ki ziyā-pāş-ı şafā her bezme
Kūşiş it şāf-derün olmağa ḳandil gibi

254. **ol:-mış, -dur**

Tarih 9

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Hüner-perver kerem-ver cūd-küsterdür ki olmuşdur
Der-i luṭfında bir deryüze-ger ḥātem ğaribāne

255. **ol:-sam**

Gazel 89

Mısra: 13

Olmak, haline gelmek.

Ney gibi elvān-neğam olsam Nesibā çok midur
Cānib-i bālādan irdi gūş-ı hūşa bir nefes

256. **ol:-mış, -dur**

Tarih 27

Mısra: 8

Olmak, haline gelmek.

Mişāl-i pertev-i ḥurşid-i luṭfi 'āleme şāmil
Seḥā vü 'adl ü inşāfiyla olmuşdur cihān ārā

257. **ol:-duḳ**

Tarih 28

Mısra: 1

Olmak, haline gelmek.

Bî-ḥamdü li'llah ki olduk mazhar-ı nev-luṭf-ı
Rabbānî
Sipihriûn cünbüşi ber-vefķ-ı aķsā-yı emel oldı

258. **ol:-sa, -ķ**

Gazel 81

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Dā'imā ser-geşte-ḥāl olsaķ 'aceb midür Nesib
Zerre-i nāçiz-i mihr-i rüy-ı pür-envāriyuz

259. **ol:**

Gazel 12

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Döner bir çerāğ-ı seḥer-māndeye
Eger bulsa ol bezme rāh āfitāb

260. **ol:**

Gazel 12

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Sezā olsa ol Mevlevî dilbere
Kamer pālheng ü külāh āfitāb

261. **ol:**

Gazel 12

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Meger ol dür-i ḥüsni eyler ṭaleb
İder baḥr-i nūra şināh āfitāb

262. **ol:**

Gazel 12

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

Nesib ol mehe 'arz ider bendeni
Şeh-i kişver-i şubḥgāh āfitāb

263. **ol:**

Gazel 14

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Tā kim bilesin luṭfinı servüñ leb-i cüda
Ey dide-i ter ol ķad-i mevzünü ḥayāl it

264. **ol:**

Gazel 17

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Gülşen-i nāza şabālık eylemiş bād-ı niyāz
Ol zamān kim ḥüsn ile 'işķ eylemişdür imtizāc

265. **ol:**

Gazel 19

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Māh-ı nev şanma olup ol mehüñ 'uşşāķından
Oldı Zāl-i felekün derd ile ebrüsü sefid

266. **ol:**

Gazel 116

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Ben olmadum yalıñuz dil-figār-ı müjgānuñ
Cihān helākidür ol çeşm-i nā-müselmānuñ

267. **ol:**

Gazel 145

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Dimiş ol āfet-i devrān ki imtiḥān idemem
Nesib-i dil-şüde incinmesün 'itābumdan

268. **ol:**

Gazel 147

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

‘Arz-ı hâl itme Nesib ol şâh-ı şefkat düşmene
Bâd-ı âhuñ mevce-hîz-i lücce-i kîn olmasun

269. ol:

Gazel 161

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Ol sîne-i sîmînde ilik tügme midür ya
Gencîne-i dür-beste-i meknûz mıdur bu

270. ol:

Gazel 161

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Dendân mıdur ol dürc-i dehen içre nümâyân
İki dizi lülû-yı dil-efrûz mıdur bu

271. ol:

Gazel 161

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Bir maħremine sordı görüp bendesin ol yâr
Didi ki Nesibâ-yı gam-endûz mıdur bu

272. ol:

Gazel 165

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ol mâh-ı köhne-sâl haţından hicâb idüp
Dükkân-ı ser-tırâşa kaçır tâzelenmege

273. ol:

Gazel 166

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Ol şüh vefâ semtine hiç uğramaz oldı
Bir gayrı hevâ var didiler şimdi serinde

274. ol:

Gazel 169

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Hâl-i dilüm ne bilsün o bî-derd kim anuñ
Ol âfet-i cihân gibi dil-dârı olmaya

275. ol:

Gazel 170

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Maħrûn olursa da‘vet-i ‘âşık icâbete
Cezb eyler ol perî daħi nâgâh şöhbete

276. ol:

Gazel 170

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Dest-i nigâhdan daħi renciş-pezîr olur
Söz var mıdur o gül bedene ol çarâvete

277. ol:

Gazel 171

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Kim şekve ider ol dehen-i telh-i suħandan
Güftârı gehî vuşlata dâ‘ir nüket olsa

278. ol:

Gazel 172

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

Nesibâ sük-ı ‘âlemde biz ol sevdâ-ger-i faħruz
Metâ‘-ı devletün yoķ baħşümüz sūd u ziyânında

279. ol:

Gazel 173

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Niyâz geçmedi ol şâh-ı bî-amânumuza
Gezend-i nâvek-i bî-dâd geçdi cânumuza

280. ol:

Gazel 174

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Ser-i zerrin-‘alem ol kûbbe-i vâlâ-yı hâdrâda
Ucî bîrûna çıkmış şem‘dür fânûs-ı minâda

281. ol:

Gazel 174

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Zebercedden ya hûd bir tikme-i zerrîndür ol kûbbe
Giribân-ı kabâ-yı şâhed-i ra‘nâ-yı dünyâda

282. ol:

Gazel 175

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

Rûyın göreyüm bâri dem-i bâz-ı pesîde
Ol âyine-ruhsâra nesimâ haber eyle

283. ol:

Gazel 176

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Ol sitem-ger ‘âlemi kırsa degül ‘uşşâk-ı zâr
Raḥne gelmez ḥaḳ bu kim şemşîr-i istignâsına

284. ol:

Gazel 178

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ol ‘âşıka şad gıbta ki şahrâ-yı fenâyı
Tercih ide zevk-ı çemene sâye-i bîde

285. ol:

Gazel 178

Mısra: 14

O, işaret sıfatı.

Rüstem bile teslim ider ey şâh-süvârum
Ol cünbüş-i merdâneye ol zür cerîde

286. ol:

Gazel 178

Mısra: 14

O, işaret sıfatı.

Rüstem bile teslim ider ey şâh-süvârum
Ol cünbüş-i merdâneye ol zür cerîde

287. ol:

Gazel 180

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Hilâl-i ‘îd-veş nezzâre-pâş olmaḳdadur ‘âlem
Ne cânibden kaçan kim ol hilâl ebrû bedîd olsa

288. ol:

Gazel 184

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Nâ-maḥal cevriyle itdi lâle-veş ḥûn baḡrumı
Ol nev-âmûz-ı cefâya dâḡ-dâram âh âh

289. ol:

Gazel 184

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Ol gül-i gülzâr-ı nâza olalı bülbül Nesîb
Ḥasret ile mübtelâ-yı ḥâr ḥârum âh âh

290. ol:

Gazel 185

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

Küyından eyledükçe Nesîb ol şâhuñ güzer
Ḳaṭ‘ eylerüz ‘alâḳayı cân u cihân ile

291. ol:

Gazel 188

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Nigāh itdükçe ol gül ‘āşık-ı āşüfte aḥvāle
Döker nergisleri gül-berg-i ruḥsār üstine jāle

292. ol:

Gazel 191

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Celāl-i ḥüsni olur penciş-i zebāna sebeb
Ne vech ile disem aḥvālüm ol sitem-kāre

293. ol:

Gazel 196

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ol serv-ḳaddi itmedeyim şimdi cüst ü cū
Şahrāya rüy-māl olan āb-ı revān gibi

294. ol:

Gazel 196

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Gör zāhidi ki ḥalka-i tevḥidde müdām
Ol māh-peyker ile döner āsumān gibi

295. ol:

Gazel 196

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Şabr idelüm Nesīb cefāsına ol mehūn
Cevr ile ḳaşdı bendesini imtiḥān gibi

296. ol:

Gazel 197

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Çıkar biñ şāneka’llah her ṭarafdan evc-i eflāke
Süvār-ı esb-i nāz u ‘işve olsa ol perī gāhī

297. ol:

Gazel 197

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

Ben ol ber-çin-i bāğ-ı feyz-i Ḥaḳḳ’am ki Nesīb irmez
O naḥlūn bergine erbāb-ı nazmuñ dest-i kütāhī

298. ol:

Gazel 198

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Elem çekmem ol āhū-çeşmi ḳışşā şayd için ey dil
Fezā-yı ‘ışḳa şimdi esb-i āh-ı bād-pā düşdi

299. ol:

Gazel 199

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Ḳan ağlamağa didelerüm tāb mı ḳaldı
Ol yemde telāṭum idecek āb mı ḳaldı

300. ol:

Gazel 200

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

‘Āşık ki ola nāzır ‘ışḳıyla bu ekvāna
Her zerrede seyr eyler ol ṭal‘at-i zībāyı

301. ol:

Gazel 201

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Niçün çin-i cebin izhār ider ebr-i bahār-āsā
Açılsun gülsün ol ḥurşid-rū nev-rüzdur şimdi

302. ol:

Gazel 202

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

řikār-ı murğ-ı ümmîd el virüp bu deşt-i ĥasretde
Yine bāzū-yı vařla ol hümā-pervāz gelmez mi

303. ol:

Gazel 202

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

řurāĥî-veş gözümden kân aķıtdı intizār ile
‘Aceb bu meclise ol dilber-i mümtāz gelmez mi

304. ol:

Gazel 205

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Hilāli olup bedrde āřikār
Daĥı āfet olmiş gör ol āfeti

305. ol:

Gazel 210

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Kimdür ol āyîne-i şüretde olan cilve-nümā
Kim ider añla niyāzı kime eyler nāzı

306. ol:

Kaside 1

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ol řehenřāĥ-ı ‘adālet destüñe kim senüñ
Ĥükm-i emr ü nehyüñe vābestedür cümle umür

307. ol:

Kaside 1

Mısra: 15

O, işaret sıfatı.

Yā řefi‘e'l-müzribiñ ol rüz ‘āřî sūz kim
Deĥšetinden birbirin bilmez ‘ināsiyla zükür

308. ol:

Kaside 1

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Ĥāzretüñden bir nigāĥ-ı merĥametdür mültecā
Ol zamān kim ide cilve raĥmet-i Rabb-i Ėafür

309. ol:

Kaside 1

Mısra: 15

O, işaret sıfatı.

Kārbān-ı şad-taĥiyyāt ü selām ol ĥāzretüñ
Her dehenden ravza-i pür-nürına itsün ‘ubür

310. ol:

Kaside 1

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Sensin ol řāĥ-ı serir-i li ma’allāĥ kim olur
Ėařr-ı iclālünde Ėāřır süllem-i ‘aql u şu‘ür

311. ol:

Kaside 1

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Sensin ol sermāye-i fişrat ki ednā vařfuña
Ezmine itmez vefā yetmez bu eyyām u şuhür

312. ol:

Kaside 1

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Sensin ol seyyāĥ-ı baĥr-i lā-mekān kim bî-gümān
Eyledüñ bir laĥzada deryā-yı imkānı ‘ubür

313. ol:

Kaside 2

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Mümkün degül ihāta o sırr-ı daķıkı kim
İdrāk ü fehm ü ‘aql olur ol fende müttehem

314. ol:

Kaside 5

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

Ol şehriyār-ı hıttā-i dīn-i metīn kim
Erkān-ı kaşr-ı şer‘i anuñ çār-yārdur

315. ol:

Kaside 6

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Halle hīç kimsede kudret mi var ol ‘uķdeyi kim
Hallin itdükçe irāde daħi muħkem-ter olur

316. ol:

Kaside 6

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Meger ol nāhun-ı engüşt-i hüner-perver kim
Kātib-i na‘t-i şafā-küster-i peygamber olur

317. ol:

Kaside 6

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Ey şeh-i kişver-i dīn pādişeh-i pāk-neseb
Luţfuñ ol demde ki imdād-res-i maħşer olur

318. ol:

Kaside 8

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Geçüp ħubb-ı dünyādan ol mest ü rüsvā
Ki besdür bilürseñ o zaħma bu merhem

319. ol:

Kaside 9

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Dil hānesini gerd-i vesāvisden ider pāk
Ger na‘t-i Nebī den ola ol sāħada cürü

320. ol:

Kaside 9

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Semmiyyetin izhār idüp ol cān-ı cihāna
Merdüm gibi bir puhte ğanem oldu suħan-ġü

321. ol:

Kaside 9

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ol ravza behişt olduğına şübhe mi var kim
Ĥādimleri ħavrā ola cāruları geysü

322. ol:

Kaside 9

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Ey Faħr-i rüsül ħāl-i Nesib'e nazar eyle
Bir zerre-i luţfuñ yeter ol ħastaya dārü

323. ol:

Kaside 9

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

Vay ħāline senden eger olmazsa ‘ināyet
Ol günde ki ġuşa irişe şit-i teālū

324. ol:

Kaside 9

Mısra: 14

O, işaret sıfatı.

Tā ‘anber ü müşk ile meşām ola mu‘aṭṭar
‘İtr-ı şalavāt eyleye ol ravzayı ḥōş-bū

325. ol:

Kaside 10

Mısra: 15

O, işaret sıfatı.

Ol āsītāne-i sīmīn aña işāret ider kim
Berāber idi nigāhında sīm ḥāk-i ḥākīre

326. ol:

Müsemmen 1

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Cenneti ‘aks-i gül-i rüyuñla gülşen eyledi
Ol zamān kim rüḥuña ‘arş üzre mesken eyledi

327. ol:

Müsemmen 1

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Eyledüñ bir laḥzada himmetle ṭayy ‘arż u ṭül
Ol gice mi‘rāc-ı cismāniye şāhiddür nuḫül

328. ol:

Müsemmen 1

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

Ol zamān kim eyledüñ püşt-i burāķı zīr-revān
Göz yumup açınca ṭayy oldı feżā-yı āsumān

329. ol:

Rübai 23

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Sen ol şeh-i mülk-i Ḳureyş k’olmuşdur
Dīvān-ı şefā‘atüñde şaf-beste rüsül

330. ol:

Tahmis 2

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Ol tācir-i derdüz ki fenā ḥāşilumuzdur
‘Aşķ-ı ezeli nāķa-keş-i maḥmilümüzdür

331. ol:

Tahmis 2

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Ol Ḳays-ı fenāyuz ki ola ḥayret-i dā’im
Leylā-yı vücūd olmasa n’ola bize ḥākim

332. ol:

Tahmis 4

Mısra: 16

O, işaret sıfatı.

Ğam u vehmüñ olur her ferdini bir maḥmile şārif
Nesibā didi ol kāmīl bu remzi beyte kim hātīf

333. ol:

Tarih 2

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Taḥt-ı ‘ālīye cülüs itdükte ol zıll-ı ilāh
Ḳālib-ı bī-cān-ı mülki eyledi rüḥ-āşinā

334. ol:

Tarih 13

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Şeyḫ İlyās ol mücāhid pīr-i Ṭayfūri-nesaķ
Olmış idi kārı her dem ḳahr-ı nefsi pūr-dağal

335. ol:

Tarih 25

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ol seyyid-i ‘ālî-güherüñ hüsn-i şifâtın
Ta‘dâda meger cânı mı var güft ü şinidüñ

336. **ol:**

Tarih 35

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Hzret-i Bostân Efendi ibn-i Mevlânâ-yı Rûm
Ol kerem-ver zât-ı sâmi hem nesib ü hem hasib

337. **ol:**

Terci-bend 1

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ol ceride-i ‘amelümden sevâd-ı cürm
Kilk-i ‘atâ-yı hâzret-i Sübhân ile resid

338. **ol:**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Dür eylemeñe sebep nedür di
Ol bende-i hâş-ı hayr-h’âhuñ

339. **ol:**

Gazel 26

Mısra: 6

O, kişi zamiri.

Meded sâkı irişdür muṭribâna câm-ı şahbâyı
Açıl sun gül görüp ol bülbülân-ı hõş-nevâ bir bir

340. **ol:-ma, -y, -a**

Gazel 178

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Tâ olmaya pür dürr ü güher ceyb-i dü-dide
Kimdür ki haridâr ola kâlâ-yı ümide

341. **ol:-a**

Gazel 58

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Göñül dürüst gerek kim müfid ola tedbir
Şikeste zevraç için nâ-hudâyı neylerler

342. **ol:-a**

Gazel 78

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

İmtihân tâ ki ola ortada seng-i mi‘yâr
Kişi da‘vâ ile hiç fâ‘ik-ı akrân olmaz

343. **ol:-a**

Gazel 79

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Kimdür ol kim ola dâmâd-ı ‘arûs-ı dünyâ
Naḡd-i ‘ömr ile edâ-kerde-i kâbin olmaz

344. **ol:-a**

Gazel 79

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Âḡirîn câmesi cismüñ ki Nesib ola kefen
Ḥil‘at-i şeh bedel-i ḡırka-i peşmîn olmaz

345. **ol:-a**

Gazel 84

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Zann eyleme tehî ola lâf u güzâfumuz
Bizler ki câm-ı bezmgeh-i ‘ışk mestiyüz

346. **ol:-maz, -sa**

Gazel 90

Mısra: 7

Olmak, bulunmak.

O ŧem'ci bezm-i ħüsn olmazsa meclis rüŧen
olmazmıŧ
Dil-i 'uŧŧāk geh zülfinde geh ħaħħında ol ŧūħuñ

347. **ol:-ma, -y, -ıcak**

Gazel 83

Mısra: 11

(Nasib) olmak.

Sa'y-i bi-fā'idedür olmayıcak isti'dād
Eblehān verziŧ-i ħikmetle Felātün olmaz

348. **ol:-ma, -sun**

Gazel 155

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Baħt-ı siyāhına niħe dāğ olmasun Nesib
Nāgāh rüy-ı dilber-i ħaħħ-āverin gören

349. **ol:-mak**

Kaside 8

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Aña ümmet olmak recā eylediler
Cenāb-ı Kelim'le 'İsā ibn-i Meryem

350. **ol:-dı**

Gazel 6

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Serde sevdā elde peymāne göñülde piħ ü tāb
Oldı bu āb u havādan ħāb'ı sāmānum ħarāb

351. **ol:-dı**

Gazel 28

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Heves-kāruñ oldı giryesi biğāne-i te'sir

N'ola tütü-i dil lāl olsa ol mäh-i ŧeker-lebsüz

352. **ol:-dı**

Gazel 54

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Cürm oldı Nesibā sebeb-i cilvesi 'afvuñ
ħüsn-i mehi efzūde ider ħurra-i ŧebdür

353. **ol:-dı**

Gazel 63

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Semend-i ŧevka süvār oldı dil piyāde degüldür
Reh-i maħabbete bi-hüde pā-nihāde degüldür

354. **ol:-ma, -yan**

Gazel 67

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Hüner-mend olmayan mümtāz olur mı ehl-i
'ālemden
ħemende her giyeh hem-ħadr-i verd ü yāsem'in
olmaz

355. **ol:-an**

Gazel 68

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Nik ü bed farkını müstelzim olan 'aql ancak
Vaz'ı nā-sāz ile nā-dāna ħacālet gelmez

356. **ol:-ma, -sa**

Gazel 68

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Reŧħa-i cüy-ı ħikem olmasa güftār Nesib
ħemen-i nazm-ı dil-āvize ħarāvet gelmez

357. **ol:-mağ, -a**

Gazel 69

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Der-kenār olmağa meyli var imiş ‘uşşāka
‘Arz-ı hāl itmede cānāna kuşūr eylemişüz

358. **ol:-an**

Gazel 71

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Olsağ n'ola yād-āver-i ‘işretgeh-i deyrin
Dilberle olan bezm-i mey-i nāb unudılmaz

359. **ol:-dı**

Gazel 72

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Oldı pāmāl-i reh-i zillet Nesībā ‘ākıbet
‘Arşa-i kibrūñ niçe çābük-süvārın görmişüz

360. **ol:-up**

Gazel 77

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Dil-i sengīngēh-i mağrūr olup ‘uşşāka cevri itme
Hadeng-i āha kūh-ı āhenīn olsa siper olmaz

361. **ol:-an**

Gazel 78

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Sebeb-i girye olan hecr-i ruḥ-ı cānāndur
Mihr ebr içre nihān olmaya bārān olmaz

362. **ol:-mağ, -a**

Gazel 78

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Dil sefid olmağa muḥtācdur ādem yoksa
Merd-i destār-ı sefid ile Müselmān olmaz

363. **ol:-ma, -sa**

Gazel 78

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Olmasa hātem-i tevfiḳ-ı Hudā zib-i benān
Kimse teşhīr-i perī ile Süleymān olmaz

364. **ol:-ma, -ya**

Gazel 78

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Sebeb-i girye olan hecr-i ruḥ-ı cānāndur
Mihr ebr içre nihān olmaya bārān olmaz

365. **ol:-maz**

Gazel 79

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Fehm idenler sebeb-i ḥilḳat olan ‘ışḳ idigin
Güş-dār-ı ḥaber-i Vise ü Rāmīn olmaz

366. **ol:-mıṣ**

Gazel 84

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Şemşīr-i tāb-dāde-i üstād-ı ḳudretüz
Olmıṣ egerçi āb-ile gilden ḡilāfumuz

367. **ol:-ma, -ya**

Gazel 87

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Kimde kim olmaya nefāset-i zāt
Ṭālib-i gevher-i fenā olmaz

368. **ol-:-ma, -yan**

Gazel 89

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Bār-çîn-i naḥl-i tefrîd olmayan nâ-puḥte dil
Âdem olmaz mîve-i Ṭübâ'ya bulsa dest-res

369. **ol-:-ma, -ya**

Gazel 122

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Varaḳ ki olmaya sâde kabûl-i naḳş itmez
Ḥuzûr-ı kâmil-i dânaḍa tıfl-ı nâ-dân ol

370. **ol-:-maz, -sın**

Gazel 142

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Şeh-i iḳlîm-i tecrîd ol şafâ vir ḳalbûne yoḳsa
Sifâlin câm ile ey rind-i mey-ḥâne Cem olmazsın

371. **ol-:-ma, -ya**

Gazel 169

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Kâmil dinür o zâta Nesîbâ ki her zamân
İḳbâl-mend-i 'ışk ola idbârı olmaya

372. **ol-:-duḡ, -ıçun**

Kaside 1

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥ'âbgâh-ı cism-i pâküñ olduḡıçün mehd-i ḥâk
Şebden örter dâye-i devrân aña dâ'im semûr

373. **ol-:-ur**

Mesnevi 2

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Yoḳdur bu zamânda şanma merdân
Anlarsuz olur mı hiç devrân

374. **ol-:-ur**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Bu cünbüş-i ḳâmetüñ görenler
Bir daḡı olur mı 'aḳla maḳrûn

375. **ol-:-ma, -dı**

Gazel 84

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥal'-ı ḳabâ-yı meyl-i sivâ itmek olmadı
Tâ olmayınca küy-ı dil-ârâ maḳâfumuz

376. **ol-:-ur**

Kaside 2

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.i; -dir.

Sensin ḥabîbi Ḥâlîḳ-ı ḡayb u şehâdetüñ
Mihrüñle rû-nihâde olur şîḡhate seḳam

377. **ol-:-a**

Tarih 2

Mısra: 11

Olmalı, gerek.

Ola ḳahhâr-ı 'adû devletle cünd-i 'âleme
Oldi sulṫân u cihânda nâm-ver-i Şeh Muştafâ

378. **ol:**

Gazel 14

Mısra: 5

olmak filininin 2. tekil şahıs emir kipi.

Ol zevḳ ile tâ ṫutmaya telhî-i memâti
Dil-ḥasta-i hicrânuña bir va'd-i vişâl it

379. **ol-:-duḡ, -ı, -nı, -a**

Gazel 170

Mısra: 3
Olmak, ... haline gelmek.

Kaṭṭ-ı ta'alluḡ olduḡına bā'ış-i 'ulā
Hüccet gerekse eyle naẓar rāy-ı rif'ate

380. ol:-an
Terkib-bend 1
Mısra: 9
Bulunan, ... vasfını taşıyan.

Çeşmüñde olan rumüz-ı nāza
Zer dide nigeħle tercemānsın

381. ol:-a
Gazel 13
Mısra: 3
Olmak, ... haline gelmek.

Her kimde kim edeb ola lā-büd şerīf olur
Aşlı gerekse olsun E'ācim gerek 'Arab

382. ol:-a
Gazel 15
Mısra: 2
Olmak, ... haline gelmek.

İt sīne-i bī-kīneñi dolāb-ı şerī'at
Maḥfūz ola tā gevher-i nā-yāb-ı şerī'at

383. ol:-a
Gazel 91
Mısra: 4
Olmak, ... haline gelmek.

Yine var ise raḡīb-i siyeh aḡterdendür
Bizden ayrılmaḡa bā'ış ne ola ol meh-veş

384. ol:-a
Gazel 160
Mısra: 8
Olmak, ... haline gelmek.

Ḥıfz ider jengār-ı 'işıyāndan ruḡuñ āyīnesin
Secdegāhuñ kim ola seccāde-i peşmīneden

385. ol:-a
Gazel 171
Mısra: 1
Olmak, ... haline gelmek.

Tā bī-nemek-i şıdḡ ola olmaz mezesi hīç
Dünyāda her iş zād-ı reh-i āḡıret olsa

386. ol:-a
Gazel 187
Mısra: 1
Olmak, ... haline gelmek.

Ḥōşā o sīne ki gencīne-i maḡabbet ola
Nuḡūd-ı ṭāḡati tārāc-ı dest-i fūrḡat ola

387. ol:-a
Gazel 187
Mısra: 2
Olmak, ... haline gelmek.

Ḥōşā o sīne ki gencīne-i maḡabbet ola
Nuḡūd-ı ṭāḡati tārāc-ı dest-i fūrḡat ola

388. ol:-a
Gazel 190
Mısra: 11
Olmak, ... haline gelmek.

Ümmīd ider mi ḡırmen-i kām ola ḡaşılı
Toḡm-ı heves şaçan bu fenā şürezārına

389. ol:-a
Kaside 1
Mısra: 2
Olmak, ... haline gelmek.

Medḡūñ itmişken senūñ bi'z-zāt Rabbü'l-'ālemīn
Hīç ne mümkindür aña nev'-i beşer ola cesür

390. ol:-a
Kaside 1
Mısra: 2
Olmak, ... haline gelmek.

Bî-tekellûf ide ervâh ile itilâf ecsâm
Ola fermân-ı cenâb-ı Hâzret ile nefh-i şûr

391. **ol:-a**

Kaside 2

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Hâşâ ki nâr-ı dūzahı anı dād-ı h'âh ide
Bir leb ki ola bûse-zen-i sâha-i harem

392. **ol:-a**

Kaside 5

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Tâ ebr-i feyz-bahş-ı dem-i nev-bahâr ola
Tâ mihr-i âb ü tâbda dih-i sebzezârdur

393. **ol:-a**

Kaside 7

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Şalât-ı Hakk ola rûh-ı revânuña bî-hadd
Gürûh-ı Âl ile aşhâbuña daği eşmel

394. **ol:-a**

Rûbai 59

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Tâ-key ola peygüle-i çeşmümde nigâh
Mânend-i murâkıban-ı hâmûş-nişin

395. **ol:-a**

Tahmis 2

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Ol Kays-ı fenâyuz ki ola hayret-i dâ'im
Leylâ-yı vücûd olmasa n'ola bize hâkim

396. **ol:-a**

Tarih 11

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Didi târîhîni maḥdūma du'â-güne Nesîb
Her zamân sünnet-i Aḥmed ola Yaḥyâ 'amelüñ

397. **ol:-duğ, -ı**

Gazel 30

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Sipihrüñ devri 'aks-i cünbüş-i ehl-i maḥabbetdür
Cefâkâr olduḡı yârüñ vefâdâr olduḡumdandır

398. **ol:-ur**

Gazel 15

Mısra: 9

Ol fiilinin geniş zaman kipi; Olmak, ... haline gelmek.

Ârâmgeh-i kaşr-ı ḥaḳîkat olur âḫir
Her kimseye kim ola memer bâb-ı şerî'at

399. **ol:-ur**

Gazel 50

Mısra: 7

Ol fiilinin geniş zaman kipi; Olmak, ... haline gelmek.

Olur elbette bir gün âşinâ-yı sâḫil-i maḳşad
Ki tâ dest-i du'â fülk-i ümîde bād-bânlardur

400. **ol:-ur**

Gazel 67

Mısra: 7

Ol fiilinin geniş zaman kipi; Olmak, ... haline gelmek.

Hüner-mend olmayan mümtâz olur mı ehl-i
'âlemden
Çemende her giyeh hem-ḳadr-i verd ü yâsemîn
olmaz

401. **ol:-ur**

Gazel 83

Mısra: 14

Ol fiilinin geniş zaman kipi; Olmak, ... haline gelmek.

Maḥz-ı şüretle Nesibā olamaz zāt-ı şerif
Dürr olur sâḥte ammā dür-i meknün olmaz

402. **ol-:-ur**

Gazel 84

Mısra: 2

Ol fiilin geniş zaman kipi; Olmak, ... haline gelmek.

Tā 'ışık neşvesiyle ola ittişâfımız
Maḥbûl olur bu mey-kedede dürd ü şâfımız

403. **ol-:-ur**

Gazel 6

Mısra: 4

Olmak fiilin geniş zaman kipi.

Dâne-i ümmidini nerm eylemez hiç kimsenün
Tâ-be-key gerdân olur bilmem tehî nüh âsiyâb

404. **ol-:-ur**

Gazel 6

Mısra: 7

Olmak fiilin geniş zaman kipi.

Her gül-i ḥüsnuñ olur bir bülbüli 'âdet budur
İtmesün bizden o gül-ruḥsâra söyleñ ictinâb

405. **ol-:-ur**

Gazel 9

Mısra: 3

Olmak fiilin geniş zaman kipi.

Zulmet-fezâ olur yine âh-ı ḥazîn sañâ
Çün perde-i şehâb

406. **ol-:-ur**

Gazel 9

Mısra: 11

Olmak fiilin geniş zaman kipi.

Süzân olur semender olursa qarîn saña
Mümkün mi ictinâb

407. **ol-:-ur**

Gazel 12

Mısra: 2

Olmak fiilin geniş zaman kipi.

O ruḥsâra itse nigâh âfitâb
Olur zerre-âsâ tebâh âfitâb

408. **ol-:-ur**

Gazel 12

Mısra: 8

Olmak fiilin geniş zaman kipi.

Düşer 'aks-i ruḥsârı câm-ı meye
O mâhum olur gâh gâh âfitâb

409. **ol-:-ur**

Gazel 22

Mısra: 3

Olmak fiilin geniş zaman kipi.

'Âkıbet ser-nüvişti zâhir olur
Kim ki ḥükm-i ezelde oldu sa'îd

410. **ol-:-ur**

Gazel 36

Mısra: 5

Olmak fiilin geniş zaman kipi.

Taḥrîr-i ḥâl-i zâr olur müris-i şudâ'
Ma'lûm-ı 'izzet olmaduḡ ahvâlümüz mi var

411. **ol-:-ur**

Gazel 55

Mısra: 4

Olmak fiilin geniş zaman kipi.

Bâd-ı firâḡ ile yem-i eşküm ki cüş ide
Her mevcesi ber-âver-i lülü-yı râz olur

412. **ol-:-ur**

Gazel 55

Mısra: 6

Olmak fiilin geniş zaman kipi.

Bezm-i derûmı reşk-i şebistân-ı Tûr ider
Ruḥsârın üzre ṡurraña geh nîm-bâz olur

413. **ol:-ur**

Gazel 55

Mısra: 8

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Bir cur'a-i neşâtına biñ cām-ı ğam şunar
Çarh-ı siyāhuña ise 'aceb kîne-sāz olur

414. **ol:-ur**

Gazel 55

Mısra: 10

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Güş eyleyüp Nesib sözüñ kudsıyān didi
Hakka bu güne nādire-gü şā'ir az olur

415. **ol:-ur**

Gazel 56

Mısra: 5

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Ufukda zāhir olur şanki şubh-dem hürşid
Kenār-ı yemde o mihr-i hüsün ki āba girer

416. **ol:-ur**

Gazel 102

Mısra: 2

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Dil-i şeydā 'aceb mi olmasa cānāndan fāriğ
Olur mı bülbül-i nālān gül-i hāndāndan fāriğ

417. **ol:-ur**

Gazel 109

Mısra: 3

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Dergāhı refte refte olur merci'-i ünās
Āmed-şüd-i țarık-ı debistān idenlerüñ

418. **ol:-ur**

Kaside 6

Mısra: 6

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Pāye-i süllem-i bāb-ı hāremi nüh gerdün
Lā-mekān ravzasına pişgeh-i manzar olur

419. **ol:-ur**

Kaside 6

Mısra: 8

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Eşer-i kahrı eger hātırına itse hutür
Cesed-i düşmene her müyi birer hañçer olur

420. **ol:-ur**

Kaside 6

Mısra: 2

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Gerçi evşāfını 'aql itmez ihāta lākin
Medh-i maħdüm eşer-i sıdık-ı dil-i çāker olur

421. **ol:**

Gazel 39

Mısra: 3

O, işaret zamiri.

Nā'il-i vuşlatı ol māh-ı hilāl-ibrūnuñ
Evvelin rüz-ı meh-i rüzedede bayram eyler

422. **ol:**

Gazel 76

Mısra: 1

O, işaret zamiri.

Vefā-yı 'ahdi ol āhū-nigeh nedür bilmez
Miyān-ı ehl-i maħabbetde reh nedür bilmez

423. **ol:**

Gazel 79

Mısra: 3

O, işaret zamiri.

Kimdür ol kim ola dāmād-ı 'arūs-ı dünyā
Nağd-i 'ömr ile edā-kerde-i kābīn olmaz

424. **ol:**

Gazel 94

Mısra: 6

O, işaret zamiri.

Âh ile gider küçe-i cânâneye gönülüm
Bir nâme-i ser-bestedür ol tîre şarılmış

425. **ol:**

Gazel 99

Mısra: 9

O, işaret zamiri.

Âyîn-bend-i şehri-i vücûd ol ki ey Nesîb
Dihîm-i cânı itdi maşkar kayşer-i neşât

426. **ol:**

Gazel 164

Mısra: 9

O, işaret zamiri.

Mestler-i reşk-âver-i ‘aql-ı Felâṭün olmada
Mest-i ‘ışk ol kim Nesîbâ bezmgâh-ı dehrde

427. **ol:**

Mesnevi 2

Mısra: 6

O, işaret zamiri.

Bulmağ güç ise bu gün âdem
Şâlihlere ol qarîn ü hem-dem

428. **ol:**

Rûbai 32

Mısra: 3

O, işaret zamiri.

Dervîş midür ol ki ola ṭalib-i nân
Dervîş aña dirler ki ide cânı fedâ

429. **ol:**

Tarih 7

Mısra: 11

O, işaret zamiri.

Ya’ni Bostân Çelebi ol ḥalef-i Mevlânâ
Kim odur merdümek-i dide-i eşrâf-ı kirâm

430. **ol:-ur**

Gazel 13

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Her kimde kim edeb ola lâ-büd şerif olur
Aşlı gerekse olsun E’âcim gerek ‘Arab

431. **ol:-ur**

Gazel 13

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Aḥrâr-ı bî-edeb olur âḥir ḥaḳîr ü ḥ’âr
Mâlik riḳâb iderse ‘abîdi n'ola edeb

432. **ol:-ur**

Gazel 13

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Zehr-i ‘anâ ṭariḳ-ı edebde olur şeker
Taḥşil-i âdemiyet olunmaz bilâ-ta'eb

433. **ol:**

Gazel 65

Mısra: 7

O, kişi zamiri.

Mâlik olamaz kemâle ol kim
Sermâyesi şıdḳ-ı niyet olmaz

434. **ol:**

Gazel 65

Mısra: 11

O, kişi zamiri.

İrmez ḳadem-i ricâle ol kim
Ḥâk-i reh-i ehl-i himmet olmaz

435. **ol:**

Kaside 9

Mısra: 13

O, kişi zamiri.

Ol çäre-resānuñ öñine geldi giriftār
Taḥliş-i necāt eyledi nuṭka gelüp āhū

436. **ol:**

Tarih 21

Mısra: 1

O, kişi zamiri.

Āb-ı ruḥ-ı mevālī ‘İdī Efendi kim ol
Meşhūr idi cihānda ‘ilm ü fazilet ile

437. **ol:**

Tarih 35

Mısra: 6

O, kişi zamiri.

Lākin ammā Şām'a geldükde be-takdir-i Hudā
Meşihātle behre-ver itdi bu ‘abdin ol lebib

438. **ol:-ur, -dı**

Rübai 52

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Elbette gelen gider bu riḥletgāha
Merg olmasa olurdu cihān gāyet kem

439. **ol:-sa**

Gazel 171

Mısra: 6

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Mefhūmı fenādur hele bu nüshā-i kevnūñ
Ma‘nī-i baḳā fehm olunur bir luḡat olsa

440. **ol:-ur**

Gazel 32

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Dem urursa ḥāl-i kāmilden muḳallid lāf olur
Büriyā ger şanma nesc-i maḥż ile zer-bāf olur

441. **ol:-ur**

Gazel 32

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Dem urursa ḥāl-i kāmilden muḳallid lāf olur
Büriyā ger şanma nesc-i maḥż ile zer-bāf olur

442. **ol:-ur**

Gazel 32

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Bām-ı sīmi Ka‘be‘ye māliş idüp hırşın füzūn
Mümsikān ḥacc eyledükden soñra bī-inşāf olur

443. **ol:-ur**

Gazel 32

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Ey perī baḳ ḥāl-i bī-mihrān-ı ḥaṭṭ-āverlere
Mücib-i ‘ibret cihāna kışşa-i eslāf olur

444. **ol:-ur**

Gazel 32

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Çāşnī-i ḥāl zevk-ı kāl ile yeksān degül
Lezzet-i didāra nisbetle behişt A‘rāf olur

445. **ol:-ur**

Gazel 43

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Zuhūr iderse ‘ināyet dem-i pesīne-i ‘ömr
Olur leb-ā-leb-i şādī derūn-ı sīne-i ‘ömr

446. **ol:-ur**

Gazel 43

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Saňa bu manşab olur müşil-i kazâ-yı behişt
Olursa hüşuñ eger hâkim-i medine-i 'ömr

447. ol-:-ur

Gazel 47

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Âhûya gıdâ olur mı 'uşfür
Çeşmüñ dil-i mübtelâyı neyler

448. ol-:-ur

Gazel 53

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Lâl olur görse melek 'işve-i pey-der peyüñi
Böyle hüşn nice tâb-âver olur nev'-i beşer

449. ol-:-ur

Gazel 53

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Lâl olur görse melek 'işve-i pey-der peyüñi
Böyle hüşn nice tâb-âver olur nev'-i beşer

450. ol-:-ur

Gazel 55

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Çeşmüñ ki mest-i sāgar-ı şahbâ-yı nâz olur
Diller terâne-senc-i sürüd-ı niyâz olur

451. ol-:-ur

Gazel 72

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Dest-i âhir âlet-i hamyâze-i idbâr olur
Niçe mest-i câm-ı iqbâlüñ humârın görmüşüz

452. ol-:-ur

Gazel 73

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Menzilinden düşüp âvâre olur hâk-nişin
Perr-i gayr ile o kim tîr-veş eyler pervâz

453. ol-:-ur

Gazel 84

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Naḥl-i dilinde mîve-i şādî 'adım olur
Kâm-âver olsa daḥi Nesîbâ ḥilâfumuz

454. ol-:-ur

Gazel 86

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Olur mı hüşn-i Hudâ-dâd ü hüşn-i sāhte bir
Cemâl-i naḫş u suver dil-rübâ yerin tütmez

455. ol-:-ur

Gazel 86

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Metâ'-ı kâsid olur mevķi'-i 'ademde vücüd
Maḥal düşer ki tüvân-ger gedâ yerin tütmez

456. ol-:-ur

Gazel 89

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

'ilm-i kesbi şıdķ-ile aşḥâbın eyler hâl-cü
Rehber-i güm-râh olur gâhice âvâz-ı ceres

457. ol-:-maz

Gazel 65

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Her zātda ādemiyet olmaz
Her sengde cevheriyet olmaz

458. **ol-:-maz**

Gazel 65

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Her tāze nihāl-i bāğ-ı taklīd
Nev-bāve dih-i haķıķat olmaz

459. **ol-:-maz**

Gazel 65

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hem-derd gerekdür ehl-i şöħbet
Bīgāne sezā-yı ülfet olmaz

460. **ol-:-maz**

Gazel 65

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

‘Uşşāķa vuşūl-i kūy-ı cānān
Bī-cāzibe-i maħabbet olmaz

461. **ol-:-maz**

Gazel 65

Mısra: 13

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Telvīn ile pīşvālık olmaz
Mestāne iken imāmet olmaz

462. **ol-:-maz**

Gazel 65

Mısra: 14

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Telvīn ile pīşvālık olmaz
Mestāne iken imāmet olmaz

463. **ol-:-maz**

Gazel 66

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Deşneñe teşne olan kānī‘-ı şemşir olmaz
Āba müstesķi-i maħrūr-ciger sīr olmaz

464. **ol-:-maz**

Gazel 66

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hālet-i ehl-i fenā merg ile tağyir olmaz
Zer-i pākize eşer kerde-i iksir olmaz

465. **ol-:-maz**

Gazel 66

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Cevr-ile dilleri teşhīr idemez meh-rüyān
Devlet-i şāh-ı sitem-pīşe cihān-gir olmaz

466. **ol-:-maz**

Gazel 66

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hüs-n-i tedbīr ile mümkin mi każayı tebdil
Rāy-ı şāyib siper-i nāvek-i taķdīr olmaz

467. **ol-:-maz**

Gazel 66

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dil hayāl eylemez luţf-ı nigāh-ı çeşmin
Dem-i āhū-yı Ĥoten ķābil-i taşvīr olmaz

468. **ol-:-maz**

Gazel 66

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Tār-ı ʔanbūr-ı maḥabbetde bām ü zîr olmaz
Perde-i ʔışka yeksân görinür şâh u gedâ

469. **ol-:-maz**

Gazel 66

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ṭaʕn-ı cühhâl idemez ehl-i dili tîre-derûn
Seng-i eṭfâl-i yeme mücib-i tekdîr olmaz

470. **ol-:-maz**

Gazel 66

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dil murâd itse de âhuñ eşerin menʕ idemez
Dâm-ı âğüş-ı gümân sedd-i reh-i tîr olmaz

471. **ol-:-maz**

Gazel 66

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ehl-i dilden ḥaber alınmaz ise n'ola Nesîb
Sebaḳ-âmûzi-i ʕirfânda tekrîr olmaz

472. **ol-:-maz**

Gazel 67

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dil-i şâfi kuyûd-ı dehr ile endûh-gîn olmaz
Midâd-ı tîre tağyîr efgên-i ṭabʕ-ı nigîn olmaz

473. **ol-:-maz**

Gazel 67

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dil-i şâfi kuyûd-ı dehr ile endûh-gîn olmaz
Midâd-ı tîre tağyîr efgên-i ṭabʕ-ı nigîn olmaz

474. **ol-:-maz**

Gazel 67

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Nigâh-ı ʕâkıbet-bînâna uymaz çeşm-i zâhir-bîn
Ki her bir şîşe-pâre şanʕat-ile dūr-bîn olmaz

475. **ol-:-maz**

Gazel 67

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

N'ola ehl-i riyâ ʕuşşâḳ-veş âh eylemezlerse
Muşavver bülbül-i şeydâda feryâd u enîn olmaz

476. **ol-:-maz**

Gazel 67

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hüner-mend olmayan mümtâz olur mı ehl-i
ʕâlemden
Çemende her giyeh hem-ḳadr-i verd ü yâsemîn
olmaz

477. **ol-:-maz**

Gazel 67

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Gerekdür süz-ı sine-dâg-ı dil teʕşîr-i güftâra
Anuñ-çün her şadâ çün nağme-i ney âteşin olmaz

478. **ol-:-maz**

Gazel 67

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Nazîre Nâbi-i muʕciz-beyâna saña muḥtaşdur
Nesibâ âferin ṭabʕuñ gibi sıhr-âferin olmaz

479. **ol-:-maz**

Gazel 68

Mısra: 3

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Cāhil olmaz müte'eSSir suhan-ı hikmetden
Āb-ile heyzüm-i nā-ķābile huzret gelmez

480. **ol-:-maz**

Gazel 77

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Rüfū-gārī-i vaşl-ı dil-rübādan behre-ver olmaz
O dil kim çāk-çāk-i tiğ-ı ıışk-ı pür-eŞer olmaz

481. **ol-:-maz**

Gazel 77

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Aña kim çün hūn-ı dil laht-ı ciger zād-ı sefer olmaz
Tarīķ-ı ıışkda ser-menzile vuşlat ne mümkindür

482. **ol-:-maz**

Gazel 77

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dil-i sengingeh-i mağrūr olup ıuşşāka cevri itme
Ĥadeng-i āha kūh-ı āhenin olsa siper olmaz

483. **ol-:-maz**

Gazel 77

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Nisār-ı her-ħas u hāşāk ider bŷy-ı dil-āvizin
Ĥıyās itme güli āzürde-i bād-ı seher olmaz

484. **ol-:-maz**

Gazel 77

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Nesībā dürr olursa gŷşuna almaz yine ıaşık
O söz kim güfte-i Şehri gibi dil-süz-ter olmaz

485. **ol-:-maz**

Gazel 78

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ten-i bī-cān gibidür rağbete şāyān olmaz
Dil-i bī-ıışk ki lezzet-çeş-i imān olmaz

486. **ol-:-maz**

Gazel 78

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

İttiħād-ı ıamele bakma şeref zātdadur
Dem-i ıısa dem-i seħħār ile yeksān olmaz

487. **ol-:-maz**

Gazel 78

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

İmtihān tā ki ola ortada seng-i mi'yār
Kişi da'vā ile hiç fā'ıķ-ı akrān olmaz

488. **ol-:-maz**

Gazel 78

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olmasa hātem-i tevfiķ-ı Ĥudā zib-i benān
Kimse teşhīr-i perī ile Süleymān olmaz

489. **ol-:-maz**

Gazel 78

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olamaz mekr ü ĥiyel sedd-i mesīl-i idbār
Marāz-ı mevte ıaķāķir ile dermān olmaz

490. **ol-:-maz**

Gazel 78

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Sūħan-ı ehl-i riyā eylemez irās-ı şafā
Bed-şadā ĥüsn-i taşannu' ile hōş-elħān olmaz

491. **ol-:-maz**

Gazel 78

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dil sefid olmağa muhtâcdur âdem yoksa
Merd-i destâr-ı sefid ile Müselmân olmaz

492. **ol-:-maz**

Gazel 78

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Sebeb-i girye olan hecr-i ruḥ-ı cānāndur
Mihir ebr içre nihān olmaya bārān olmaz

493. **ol-:-maz**

Gazel 78

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ketm-i esrār-ı şehenşāh ider elbette nedim
Güft ü güy ile kişi nā'il-i 'irfān olmaz

494. **ol-:-maz**

Gazel 78

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hüneri 'ayb görür dide-i ḥussād Nesīb
Yūsuf'ün ḥüsni pesendide-i ilhvān olmaz

495. **ol-:-maz**

Gazel 79

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Sine şāfā ne ğāzab lāzime-i kīn olmaz
Āyine zişti-i timsāl ile çirkīn olmaz

496. **ol-:-maz**

Gazel 79

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Sine şāfā ne ğāzab lāzime-i kīn olmaz
Āyine zişti-i timsāl ile çirkīn olmaz

497. **ol-:-maz**

Gazel 79

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Kimdür ol kim ola dāmād-ı 'arūs-ı dünyā
Naḫd-i 'ömr ile edā-kerde-i kâbīn olmaz

498. **ol-:-maz**

Gazel 79

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ḥār-ı ḥırmān ider āzürde o nā-dānı kim
Dest-i 'ibretle bu gülzārda gül-çin olmaz

499. **ol-:-maz**

Gazel 79

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Çeşm-i dilden ḥavel-i kesreti def' itse kişi
Bu merāyāya bakup ḥaḫḫ-ile ḥöd-bīn olmaz

500. **ol-:-maz**

Gazel 79

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Fürkat-i la'l-i leb ü sine-i cānāna da dil
Māyil-i ğonca-i gül nāzır-ı nesrīn olmaz

501. **ol-:-maz**

Gazel 79

Mısra: 14

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Āḥirīn cāmesi cismüñ ki Nesīb ola kefen
Ḥil'at-i şeh bedel-i ḥırka-i peşmīn olmaz

502. **ol-:-maz**

Gazel 80

Mısra: 9

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Sicn-i ğam olsa Nesibā cāyumuz olmaz ‘aceb
Yūsuf-āsā kıymet-i efvūna çıkmış inmişüz

503. **ol-:-maz**

Gazel 83

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Derdi her bü'l-hevesün ‘ışk ile efvūn olmaz
Her hevā-pişe hem-efsāne-i Mecnūn olmaz

504. **ol-:-maz**

Gazel 83

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hālsüz kāl ile ‘irfān-ı Hūdā girmez ele
Mālihulyāyıla müflis kişi Qārūn olmaz

505. **ol-:-maz**

Gazel 83

Mısra: 5

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Pāymāl olmağıla ehl-i dil olmaz nākış
Hāke de düşse yine qadr-i güher dūn olmaz

506. **ol-:-maz**

Gazel 83

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Pāymāl olmağıla ehl-i dil olmaz nākış
Hāke de düşse yine qadr-i güher dūn olmaz

507. **ol-:-maz**

Gazel 83

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hüsn-i hulk olmaz imiş hūy-ı rediye tebdil
Müşk-i ezfer yine bir daği dönüp hūn olmaz

508. **ol-:-maz**

Gazel 83

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

‘Āşık-ı hüsn-i Hūdā hüsn-i mecāza bakmaz
Āb-ı hayvānı bulan tālib-i Ceyhūn olmaz

509. **ol-:-maz**

Gazel 83

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Sa‘y-i bī-fā’idedür olmayıcağ isti‘dād
Eblehān verziş-i hikmetle Felātūn olmaz

510. **ol-:-maz**

Gazel 83

Mısra: 14

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Maḥz-ı şüretle Nesibā olamaz zāt-ı şerif
Dürr olur sāhte ammā dür-i meknūn olmaz

511. **ol-:-maz**

Gazel 87

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

‘Işk her dilde rū-nümā olmaz

Şāha her bir mekān sezā olmaz

512. **ol-:-maz**

Gazel 87

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Kimde kim olmaya nefāset-i zāt

Tālib-i gevher-i fenā olmaz

513. **ol-:-maz**

Gazel 87

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

‘İllet-i zamm olunca cinsiyet
Hiç biğâne āşinā olmaz

514. **ol-:-maz**

Gazel 87

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hānumansūz lāubālīyüz
Bizde efkār-ı māsivā olmaz

515. **ol-:-maz**

Gazel 87

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Rind-i bī-ķayd-ı hāne-ber-düşüz
Bize zīr-i felekde cā olmaz

516. **ol-:-maz**

Gazel 87

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ya‘ni rūḥ āşinālaruz ki bize
Ķayd-ı cismiyle ibtilā olmaz

517. **ol-:-maz**

Gazel 87

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Büm hem lāne-i hümā olmaz
Dilde sāmān u ‘ışķ cem‘ olmaz

518. **ol-:-maz**

Gazel 87

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Halk-ı ‘ālemlle ihtilāt Nesīb
Ŧoğrısı bu ki bī-riyā olmaz

519. **ol-:-maz**

Gazel 88

Mısra: 3

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ser-be-ser ebnā-yı dehri kırsa olmaz hūna sīr
Çeşm-i hūnisinden it raḥmin o bī-dāduñ kıyās

520. **ol-:-maz**

Gazel 89

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Bār-çin-i naḥl-i tefrīd olmayan nā-puḥte dil
Ādem olmaz mīve-i Ṭübā'ya bulsa dest-res

521. **ol-:-maz**

Gazel 102

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dükendi hūn-ı dil ammā ki geçmez giryeden
çeşmüm
Faķir olsa daḥi olmaz kerīm iḥsāndan fāriğ

522. **ol-:-maz**

Gazel 171

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Tā bī-nemek-i şıdķ ola olmaz mezesi hīç
Dünyāda her iş zād-ı reh-i āḥiret olsa

523. **ol-:-maz**

Gazel 180

Mısra: 9

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Nesībā ṭoğrı söyle tevbe olmaz mı ḥarābātī
Mey olsa dilber olsa sāye-i memdūd-ı bīd olsa

524. **ol-:-an**

Gazel 34

Mısra: 2

.Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Cem‘iyyet-i esbāb-ı ḥicāb-ı nazarumdur
Bu rehde baña rehzen olan rāh-berümdür

525. **ol:-mağ**

Gazel 30

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Nesibâ sözlerüm nâhun-zen olmak cân-ı ‘uşşâka
Ney-âsâ derd-i ‘ışkıyle dil-efgâr olduğumdandır

526. **ol:-mağ**

Gazel 31

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Bu gülistânda Nesibâ ‘izzet ise maţlabuñ
Hâk-i pây olmak o serve pâye-i ber-ter yeter

527. **ol:-ur, -dı**

Mesnevi 2

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Hâlûñ nice olurdu câhil olsan
Bir bî-meze şaḥş-ı bâḥıl olsañ

528. **ol:-dı**

Gazel 28

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Heves-kâruñ oldu giryesi bîgâne-i te’sîr
Metâ‘-ı kem-neḥar bu çâr-sûda zîb-i dükkândur

529. **ol:-sa, -k**

Gazel 71

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Olsağ n'ola yâd-âver-i ‘işretgeh-i deyrin
Dilberle olan bezm-i mey-i nâb unudılmaz

530. **ol:-sa, -k**

Gazel 74

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

‘Ăciz olsağ dil-i mecnûn-menişûñ zabḥında
Beste-i silsile-i zûlf-i semen-sâ iderüz

531. **ol:-maz**

Gazel 83

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Derdi her bü'l-hevesûñ ‘ışk ile efzûn olmaz
Her hevâ-pîşe hem-efsâne-i Mecnûn olmaz

532. **ol:-dı**

Tarih 28

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

O fâzıl ibn-i fâzıl seyyid ibn-i seyyid-i dâñā
Muḥaşşal her cihetle maḥzar-ı luḥf-ı ezel oldu

533. **ol:-du, -m**

Gazel 60

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Āteşûñle ey gül oldum hem semender hem hezâr
Bilmezem mesken baña küllḥan mıdur gülşen midür

534. **ol:-du, -m**

Terci-bend 1

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Oldum menâm-ı gâflet ile reh-rev-i ḥaḥâ
‘Abde hemîşe lâyıḳ olan intibâh iken

535. **ol:**

Gazel 26

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Saña zulm-i firāvânın Nesib ol şâh-ı bî-dâduñ
Ferâmuş itdürür kem-ter nigâh-ı âşinâ bir bir

536. **ol:-ma, -da**

Gazel 164

Mısra: 4

Olmak, haline gelmek.

Bir ‘aceb nâdir pesend üşkûfe-gâr-ı hasretem
Dûd-ı âhum sünbül-i destâr-ı gerdün olmada

537. **ol**:-ma, -da

Gazel 164

Mısra: 6

Olmak, haline gelmek.

Lu‘bet-i çarhı temâşâ kıl verâ-yı perdeden
Dem-be-dem eşkâl-i dîger-gün-ı birün olmada

538. **ol**:-ma, -da

Gazel 164

Mısra: 10

Olmak, haline gelmek.

Mestler-i reşk-âver-i ‘aql-ı Felâtün olmada
Mest-i ‘ışk ol kim Nesîbâ bezmgâh-ı dehrde

539. **ol**:-ma, -da

Kit'a 3

Mısra: 3

Olmak, haline gelmek.

Cümle hep ferdâlar imrüz olmada
Dîye tebdil olmada imrüzlar

540. **ol**:-ma, -ya, -yıldı

Gazel 129

Mısra: 11

Olmak, haline gelmek.

Ne zevk-ı rûh-fezâ-idi olmayaydı eger
MiŞâl-i ‘ömr zamân-ı vişâl-i müsta‘cel

541. **ol**:

Gazel 100

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

N'ola gûş itse hâlüm ol şeh-i hüsn
İder gâhî şehân efsânenen hazz

542. **ol**:

Müsemmen 1

Mısra: 17

O, işaret sıfatı.

Sensin ol çâbük süvâr-ı ‘arşagâh-ı lâ-mekân
Küy-ı nüh-gerdün süm-i esbünde galândur senün

543. **ol**:

Gazel 28

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Diyâr-ı şabrı tārâc eyleyen ol çeşm-i fettândur
Şeh-i iklim-i dil bir pâdişâh-ı nâ-müselmândur

544. **ol**:

Gazel 28

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Diyâr-ı şabrı tārâc eyleyen ol çeşm-i fettândur
Şeh-i iklim-i dil bir pâdişâh-ı nâ-müselmândur

545. **ol**:

Gazel 28

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

N'ola tûti-i dil lâl olsa ol mâh-ı şeker-lebsüz
Anı güyâ iden âyîne-i ruhsâr-ı cânândur

546. **ol**:

Gazel 30

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Baňa hırmân-ı vuşlat tâlib-i yâr olduğumdandır
Bu iflâs ol der-i hüсне haridâr olduğumdandır

547. **ol**:

Gazel 34

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Şeh-râh-ı maḥabbet ki ḥaṭar-nâk degüldür
Pür bîm iden ol râhî dil-i nev seferümdür

548. **ol:**

Gazel 35

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Şeh-i mülk-i fenâ ol ḥıdmet-i rindâna sa'y eyle
Meded hem şoḥbet itme zâhidi kim ṭab^c-ı cāmiddür

549. **ol:**

Gazel 39

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Şayd için zâhid ol âhû nigehi ḥavfum bu
Eldeki sübhâ-i şad-dânesini dâm eyler

550. **ol:**

Gazel 39

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

Fıkr-i vaşlı beni giryân ider ol sîm-tenüñ
Âdeme her ne iderse ṭama^c-ı ḥâm eyler

551. **ol:**

Gazel 40

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ağyâr ile düçâr olıcağ ol perî baña
Bir merḥabâ dimez görür anı gelür geçer

552. **ol:**

Gazel 40

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Meydân-ı 'işvede göresin şît-i ḥüsn ile
Ol nev-ḥırâm-ı serv ü kad âni gelür geçer

553. **ol:-ur, -sa**

Gazel 110

Mısra: 8

Olmak, bulunmak.

Her dem Nesib ḥâlüñi işlâḥa küşîş it
Mâni^c degül ne gûne olursa kıyâfetüñ

554. **ol:**

Gazel 41

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ol âfetüñ ser-i küyına var hirâs itme
Hemîşe küçe-i şehde gedâ gelür görinür

555. **ol:**

Gazel 48

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Sâkiyâ şun bize ol cām-ı ḥıred düşmeni kim
Kem-terîn kaṭresi 'ayyâşını bî-hüş eyler

556. **ol:**

Gazel 56

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Kaçan ki nâz ile ol şüh câme-ḥ'âba girer
Döner o mihr-i cihân-tâbe kim seḥâba girer

557. **ol:**

Gazel 57

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Ol perî-peyker dimiş inşâf idüp bir kimseye
Cevrûme yoğdur Nesib-âsâ taḥammül gösterür

558. **ol:**

Gazel 59

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Ol serv ü kaç perî ise ferdâya şalmada
Cüyâb-ı ‘ömr-i âdem ise pür şitâbdur

559. ol:

Gazel 68

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Ey dil ol çeşm-i siyeh-kârdan olma gâfil
Düzd-i gaddârdan elbette himâyet gelmez

560. ol:

Gazel 69

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Bizüz ol nâdire gül-nahl-i gülistân-ı hüner
Şüre-i baht-ı siyâh üzre zühür eylemişüz

561. ol:

Gazel 73

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Yine ol hıyâce-i hüsniyle nizâ‘ oldı dirâz
Kâle-i nâza vefâ eylemedi naqd-i niyâz

562. ol:

Gazel 74

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Bizüz ol mest-i maḥabbet ki dem-i seyr-i çemen
Goncayı neşve-dih-i sâgar-ı şahbâ iderüz

563. ol:

Gazel 80

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Dil didi biz ol resen-bâzuz ki tîğ-ı âh ile
Rîsmân-ı tırra-i Şeb-gün'a çıkmış inmişüz

564. ol:

Gazel 104

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Buldı encâmın ḥumâr-ı fūrkat-i cānān Nesib
Geldi ol gül külb-i aḥzānuma sâgar-be-kef

565. ol:

Gazel 118

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Cefâlar kim ser-i küyında ol bî-dâddan gördük
Ne ṭâlî‘den ne gerdün-ı sitem-mu‘tâddan gördük

566. ol:

Gazel 121

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Sensin ol çâbük-süvâr-ı ‘arşagâh-ı lâ-mekân
Güy-ı nüh-gerdün-ı süm-i esbünde galṭāndur senüñ

567. ol:

Gazel 121

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Sensin ol menşür-ı aḥkâm-ı vücüd-ı mümkinât
Li maallahi şafḥa-i ḥâlünde ‘unvāndur senüñ

568. ol:

Gazel 125

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Yapmaz dil-i ḥarâbı diyü şevke itmezüz
Ol la‘l-i nâb haṭṭıla mi‘mârumuz degül

569. ol:

Gazel 125

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Ol naḥl-i mīve-dār-ı vefāyuz ki rūzgār
Dökdi zemīne bergümüzi bārumuz degül

570. **ol:**

Gazel 129

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ne ḥōş açıldı nesīm-i niyāz ile ol gül
Pür oldı bŷy-ı ḥōş-ı luṭf ile meşām-ı emel

571. **ol:**

Gazel 133

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Bŷs-ı la‘lini niyāz idelüm ol serv-kaddŷñ
Biz de bir mīvesin ol tāze nihālŷñ görelüm

572. **ol:**

Gazel 144

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Ol bāğ-ı bahāyam ki degül pā-zede şaḥnum
Gül-çin-i vişāl olmadı kimse çemenümden

573. **ol:**

Gazel 144

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ol va‘de ḥilāfam ki daḥi nām-ı vefāyı
Kendim bile gŷş itmedüm aşlā dehenümden

574. **ol:**

Gazel 148

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Ben bülbül-i mehcürını gāhice añar mı
Ey bād-ı seḥer vir ḥaber ol verd-i terümden

575. **ol:**

Gazel 155

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Serv-i seḥi yanında meh-i nev kıyās ider
Ol mŷ-miyān-ı serv-ḫadŷñ ḥaçerin gören

576. **ol:**

Kıt'a 7

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Efendi kuvvet-i iḫbālŷñ ol ḫadardur kim
Teهمتten olsa da bāzŷ-yı baḥtuñı buramaz

577. **ol:**

Kıt'a 17

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Ol şāhbāz-ı evc-i fenāyam ki ey Nesīb
Ğam çekmezem ‘asākır-i zāğ eylese hüçüm

578. **ol:**

Gazel 88

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Öldürür zehr-i sitemle ‘aşıkı itmez hirās
Ol ṭabīb-i nāzdan itmeñ müdāvā iltimās

579. **ol:**

Gazel 90

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

O şem‘-i bezm-i ḥüsn olmazsa meclis rŷşen
olmazmış
Dil-i ‘uşşāk geh zülfinde geh ḥaṭṭında ol şŷḥuñ

580. **ol:**

Gazel 107

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Mestâne düçâr olmışam ol şūha ser-ā-pā
‘Arz itmişem aḥvālūmi ammā ḥaberüm yok

581. **ol:**

Gazel 115

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

Biñ āşıka bir düşmen-i bed-ḥ‘āhi değışmez
Ḥayrāniyuz ol āfet-i biğāne nüvāzuñ

582. **ol:-miş**

Gazel 91

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Şimdi derd-i ser-i maḥmūri-i hicrān çekerüz
Bir zamān olmuş idük bezm-i vişāle mey-keş

583. **ol:-miş**

Gazel 96

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

‘Ālem-i kevn ü fesād olmuş Nesīb andan teḥi
Var ise iksir-i a‘zam ḥātır-ı mesrūr imiş

584. **ol:-a**

Gazel 115

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Bu nağme-i ḥūnün nedür ey muṭrib-i cān-sūz
Beñzer ki ola rişte-i cān perde-i sāzuñ

585. **ol:-ma, -sun**

Gazel 123

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Olmasun kayd-ı cihān rişte-i pervāz saña
Bāl-i himmetle havā-gir-i süy-ı eflāk ol

586. **ol:-miş**

Gazel 140

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Ta‘bır-i vaşl u fūrḳate olmuş işāret-sāz
Macerā-yı kār-ı ‘ālemi best ü güşād iden

587. **ol:-a**

Gazel 179

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Derūn-ı sīne ki pūr-dāğ-ı hecr-i rüyuñ ola
Ne neşve virse gerek seyr-i lālezār bize

588. **ol:-a**

Gazel 187

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥōşā o ḥasta-i cāndur gelū-yı hicrān kim
Ṭabīb-i çāre-geri bī-vefā bir āfet ola

589. **ol:-a**

Gazel 210

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Zāhidā şanma ki bāzī ola şāhid nārı
Sen daḥi şāf-dil ol añlaya gör bu rāzı

590. **ol:-a**

Kaside 1

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Tā köhen gülzār-ı ‘ālemde ola gül ser-zede
Tā ki devr ide gülistānı şaba ile debūr

591. **ol:-a**

Kaside 2

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Hāşā şerāre-bīn ola nār-ı caḥīmden
Bir dīde kim fenā-yı ḥarīmūñde ola nem

592. **ol-:-a**

Kaside 2

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Hāşā şerāre-bīn ola nār-ı caḥīmden
Bir dīde kim fenā-yı ḥarīmūñde ola nem

593. **ol-:-a**

Kaside 2

Mısra: 14

Olmak, ... haline gelmek.

Tā ola fikr-i na‘t-i nebī aḥsenü'l-‘amel
Tā kim enāmīl ile ola āşīnā ḳālem

594. **ol-:-a**

Kaside 3

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Ben faḳīre yā Resūlallāh şefā‘at ḳıl o dem
Kim ola her kimseye a‘māline lāyīḳ cezā

595. **ol-:-a**

Kaside 4

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Tā ḳıyāmet her dehenden ola rūḥ-ı pākūñe
Ālūñe aşḥabuña yüz biñ taḥıyyāt ü şalāt

596. **ol-:-a**

Kaside 8

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Devā-sāz ola tā Resūl-i mükerrerem
Hele derd-i ‘ıḣḳıyla ol ḥasta evvel

597. **ol-:-a**

Kaside 8

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Nesīb-i siyeh-kāra eyle şefā‘at
O dem ki ola seyyiāt ile mülzem

598. **ol-:-a**

Kaside 9

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Dil ḥānesini gerd-i vesāvisden ider pāk
Ger na‘t-i Nebī‘den ola ol sāḥada cūrū

599. **ol-:-a**

Kaside 9

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Ol ravza behişt olduğına şübhe mi var kim
Ḥādimleri ḥavrā ola cārūları geysū

600. **ol-:-a**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Ġafletle geḳürme rüzgāruñ
Ma‘ḳūl ola tā ki kār u bāruñ

601. **ol-:-di, -lar**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥāk-i kūyuñ kuḥl idenler oldılar ehl-i naẓar
Sırr-ı maḥbūbiyyetüñde ‘aḳl-ı ḳāşır ḥire-ser

602. **ol-:-di, -lar**

Rübai 20

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Şer‘uñ haremde oldılar çār menār
‘Osmān u Ebū Bekr ü ‘Ömer şāh-ı Necef

603. **ol:-a**

Rūbai 28

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Ey faḥr-i rüsül gerçi kim eyler tek ü pū
Kimdür ki Nesīb ola saña bir seg-i kū

604. **ol:-a**

Rūbai 32

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Derviş midür ol ki ola t̄alib-i nān
Derviş aña dirler ki ide cānı fedā

605. **ol:-a**

Rūbai 41

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Şūfi ki baḥl̄ ol baḡam efgendesidür
Sāl̄ik denilen hemān anuñ jendesidür

606. **ol:-mış**

Tahmis 4

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Kemāl-i naḥvetinden cebhesi pür-piç ü t̄ab olmuş
Şerār-efşān-ı ḥiddet şu‘le-pāŝ-ı ıztırāb olmuş

607. **ol:-a**

Tarih 6

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥāzin-i gencine-i esrār-ı Rabbānī olup
Mülk-i ‘irfānuñ ola ‘ilm ü ‘amelde ḥusrevi

608. **ol:-a**

Tarih 16

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Bostān Efendi cā-nişin-i ḥazret-i Monlā göçüp
Gitdi ola cāyı anuñ gülzār-ı şād-āb-ı ‘aden

609. **ol:-a**

Tarih 17

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Hümā-yı rūḥı ola lāne-sāz-ı ḡulle-i ḡurb
İde cenāb-ı ilāhī ḡuşürmı maḡfūr

610. **ol:-mış**

Tarih 17

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

O maḡla‘-ı seḡer-i mihr-i ḡaḡḡuñ olmuş idi
Derūnı māh-ı münevver teni ŝeb-i deycūr

611. **ol:-a**

Tarih 25

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Dünyāda ‘aziz eylemiş idi anı Bārī
‘Uḡbāda da memnūnı ola luḡf-ı mezidūñ

612. **ol:-a**

Tarih 30

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Mañşibuñ ola mübārek dā‘im ola ‘izzetūñ
Devletūñden ola Ḥaḡ dāfi‘ gezendi ‘ilm-ile

613. **ol:-dı**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Meydana gelmek, oluşmak, husüle gelmek.

Faḡtülū t̄iḡıyla itdūñ dūŝmenūñ baḡrın dü-nim
‘Askerūñ cünd-i melāyik oldı ey şāh-ı kerim

614. ol:

Gazel 122

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Nigāh-ı dide-i ‘āşıkda lezzet-i didār
Derūn-ı sine-i zāhidde zevk-ı imān ol

615. ol:

Gazel 122

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Varağ ki olmaya sâde kabûl-i nakş itmez
Hużûr-ı kâmil-i dānâda tıfl-ı nâ-dân ol

616. ol:

Gazel 122

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Nigāh-tâb-ı temâşâ-yı bâğ u büstân ol
Nesib sineñi güلزâr-ı dâğ-ı ‘ışık eyle

617. ol:

Gazel 123

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Yüz sürüp reh-güzer-i ehl-i kemâle hâk ol
İncilâ-bağş-ı ruğ-ı âyine-i idrâk ol

618. ol:

Gazel 123

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Sine-i şâf ile it pend ü naşihat gayra
Âb-ı carî gibi hem tahir idüp hem pāk ol

619. ol:

Gazel 124

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Binüp keştî-i mihr-i âle baħr-i dîne rāhî ol
Delil it necm-i aşhâbî țaraf-cüy-ı ilāhî ol

620. ol:

Gazel 124

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Ta‘alluğ itme dehre fâriğ ol kayd-ı taħammülden
Tecerrüd ihtiyâr it mülk-i fakruñ pâdişâhî ol

621. ol:

Gazel 124

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Cihād-ı ekbere mağdûr şarf it dirlik isterseñ
Kul ol dergāh-ı Hâk‘a ne za‘im ü ne sipāhî ol

622. ol:

Gazel 124

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Hemān noğşānuña ol mu‘terif işrârı terk eyle
Zarar virmez işâbet eyle gāhî gāh sâhî ol

623. ol:

Gazel 124

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Nesibâ tiz-bîn ol bā‘îs-i hilķat nedür añla
Gözün aç zātuñı fehm eyle terk it ħumķı dāhî ol

624. ol:

Gazel 124

Mısra: 14

Olmak, ... haline gelmek.

Nesibâ tiz-bîn ol bā‘îs-i hilķat nedür añla
Gözün aç zātuñı fehm eyle terk it ħumķı dāhî ol

625. ol:

Gazel 149

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Rev-be-rāh-ı ğurbet ol mehcūr olup yārāndan
Nām-dār olmaz güher dūr olmayınca kāndan

626. ol:

Gazel 179

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Karār-dāde-i şabr ol vişāl isterseñ
Nedür bu ta'nelerüñ ey Nesīb-i zār bize

627. ol:

Gazel 182

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Meşşātanuñ ne kārı var ol rüy-ı pāk ile
Muhtāc olur mı hüsn-i Hudā-dād zivere

628. ol:

Gazel 210

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Zāhidā şanma ki bāzı ola şāhid nārı
Sen daħi şāf-dil ol añlaya gör bu rāzı

629. ol:

Gazel 210

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Bu merāyāya baķup Haķķ'ı şuhūd eyle Nesīb
Sen daħi şāf-dil ol fehm idegör bu rāzı

630. ol:

Kıt'a 23

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Hāsidiñ ilāmına şabr eyle ol şādi-nümā
Şabrdur terfī' iden her işde ķadr-i merdūmi

631. ol:

Mesnevi 2

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Hōş-ķular ile enīs ü yār ol

Hem-ķāl ü nedīm ü ğam-ķūsār ol

632. ol:

Mesnevi 2

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Hōş-ķular ile enīs ü yār ol

Hem-ķāl ü nedīm ü ğam-ķūsār ol

633. ol:

Terci-bend 1

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Ey dil rızā-yı ilāhīye 'āzim ol

Ey dāğ dāğ-ı sīne meded çeşm-i bāzum ol

634. ol:

Terci-bend 1

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Ey dil rızā-yı ilāhīye 'āzim ol

Ey dāğ dāğ-ı sīne meded çeşm-i bāzum ol

635. ol:

Terci-bend 1

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Ey rehber-i hidāyet olup maķşada delil

Ġāret-dih-i dūkānçe-i sūk-ı mecāzum ol

636. ol:

Terci-bend 1

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-çāreyem İlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

637. ol:

Terci-bend 1

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-çāreyem İlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

638. ol:

Terci-bend 1

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-çāreyem İlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

639. ol:

Terci-bend 1

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-çāreyem İlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

640. ol:

Terci-bend 1

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-çāreyem İlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

641. ol:

Gazel 36

Mısra: 4

O işaret sıfatı.

Gelmez duḡūl-i meclis-i cānāne ḥāṭıra
Ol bezme lāyık olmaḡa iḡbālümüz mi var

642. ol:

Gazel 37

Mısra: 11

O işaret sıfatı.

Hele ol la'î-i revān-baḡşda gördüm ancak
O kadar luṭfı ki mīnā-yı mey-i āldadur

643. ol:

Gazel 44

Mısra: 6

O işaret sıfatı.

Dūd-ı āh ola çemen-zār-ı firāka sünbül
Çeşmüm ol gülşene fevvāre deḡıldür de nedür

644. ol:

Gazel 46

Mısra: 9

O işaret sıfatı.

‘Arz-ı ḡāl it ol şeh-i ḡüsne Nesība ḡavfi ḡo
Bir gedāyı ḡāh olur bezminde sultān söyledür

645. ol:

Gazel 74

Mısra: 1

O işaret sıfatı.

Āhumuz sünbül-i destār-ı Mesīḡā iderüz
Ḳuvvet-i nāmiye-i ‘ışık ile ol ḡāküz kim

646. ol:

Müsemmen 1

Mısra: 1

O işaret sıfatı.

Rūḡ ile ol dem ki Ḥaḡḡ ārāyiş-i ten eyledi
Çār-sū-yı cānı mihrüñle müzeyyen eyledi

647. ol:

Müsemmen 1

Mısra: 2

O işaret sıfatı.

Sensin ol nūr-ı mücessem ey Ḥabīb-i Kibriya
Rüşen oldı maḳdemünle meclis-i ‘arz u semā

648. ol:

Müsemmen 1

Mısra: 17

O işaret sıfatı.

Sensin ol menşūr-ı ahkām-ı vücūd-ı kâ’ināt
Li ma‘āllahi şafḥa-i ḥālūnde ‘unvāndur senūñ

649. ol:

Tahmis 1

Mısra: 2

O işaret sıfatı.

Bizüz ol bāde-i ‘ışk ile sekrān
Ki mest itdi bizi şahbā-yı ‘irfān

650. ol:

Tahmis 3

Mısra: 7

O işaret sıfatı.

Ser-i kūyuñda ḥāk oldum görüp ol ḳadd-i mevzūnı
Ferāmüş eyledüm ālām-ı devr-i çarḥ-ı gerdūnı

651. ol:

Tahmis 4

Mısra: 2

O işaret sıfatı.

Yine ol meh ğazabla ber-ḫaraf-sāz-ı niḳāb olmış
Kemāl-i naḫvetinden cebhesi pür-piç ü tāb olmış

652. ol:

Tarih 6

Mısra: 3

O işaret sıfatı.

Zühd ü taḳvā ile ol maḥdūmı rāh-ı dінде
Yā ilāhī eyle cedd-i emcedinüñ pey-revi

653. ol:

Tarih 9

Mısra: 7

O işaret sıfatı.

Mu‘ammer eylesün devletle Ḥaḳḳ ol iki maḥdūmı
Devām oldukça tā zir-i felekde çār-erkāna

654. ol:

Tarih 18

Mısra: 7

O işaret sıfatı.

Yine ol āşaf-ı zī-şānı getürdi şadra
Gördi kim yokdur aña ehl-i düvelde hem-tā

655. ol:

Tarih 18

Mısra: 11

O işaret sıfatı.

Ḥaḳ mübārek ide ol şadr-ı mu‘allāyı aña
Devletin dā’im ide ‘ömrini efvün Ḥudā

656. ol:

Tarih 35

Mısra: 4

O işaret sıfatı.

‘Āzim-i beyt-i Ḥudā olduğda bu ‘abde Ḥudā
Ḥamdüli’llah ḫıdmetin ol rāhda itdi naşib

657. ol:-:inca

Gazel 43

Mısra: 11

Olduğu zaman, olunca.

Olinca lağm-ı beden āteş-i fenāya ḳarın
Niçe taḫammül ider ḳal’a-i vehīne-i ‘ömr

658. ol:-:an

Gazel 47

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

‘Işk ehli vücūd kaydı çekmez
Divāne olan kabāyı neyler

659. **ol:-an**

Gazel 47

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

İskender olan cihān-ı dilde
Mir’āt-ı cihān-nümāyı neyler

660. **ol:-an**

Gazel 51

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Şüküfe-çin-i riyāz-ı derün olan ‘uşşāk
Ġam-ı şitā ʔarab-ı zevk-ı şayf bilmezler

661. **ol:-an**

Gazel 58

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Şadākat olsa kişide riyāyı neylerler
Nifaq-pişe olan aşināyı neylerler

662. **ol:-an**

Gazel 64

Mısra: 14

Olmak, ... haline gelmek.

Sāġar-ı bezm-i elestüñ keyf-i bî-keyfiyyetin
Bāde-i tevḥid ile bî-hüş olan mestāna şor

663. **ol:-an**

Gazel 65

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-şidk u ḥulūş olan perestiş
‘Ādet şayılır ‘ibādet olmaz

664. **ol:-an**

Gazel 65

Mısra: 15

Olmak, ... haline gelmek.

Āgeh-dil olan Nesib her dem
Müstāġrak-ı ḥ’āb-ı ġaflet olmaz

665. **ol:-an**

Gazel 66

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Deşneñe teşne olan kâni’-ı şemşir olmaz
Āba müsteski-i maḥrūr-ciger sir olmaz

666. **ol:-an**

Gazel 68

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Zu’m ile nākış olan zāta meziyyet gelmez
Māliḥulyā ile hiç ādeme devlet gelmez

667. **ol:-an**

Gazel 76

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Esir-i zülfi olan rüyını ḥayāl idemez
Fütāde-i şeb-i ġam şubḡeh nedür bilmez

668. **ol:-an**

Gazel 88

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Dürr-i ġüftārından añlar ‘ārifüñ sermāyesin
Çār-süy-ı kâbiliyyetde olan gevher-şinās

669. **ol:-an**

Kaside 1

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Mazhar-ı nezzāre-i kahrūn olan şīr-i ‘anūd
Şübhesiz hāk-i mezzelletde olur pāmāl-i mūr

670. **ol:-an**

Müsemmen 1

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Ƙadrüñi fehm itmedi şol kimse kim dil kürdur
Şānuñi münkir olan luṭf-ı Hüdā'dan dūrdur

671. **ol:-an**

Rūbai 44

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Her sa‘y ‘abes verzişe maḥsüb olmaz
Her ṭālib olan nāyil-i maṭlūb olmaz

672. **ol:-an**

Rūbai 44

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Teslim-i kaza-yı Hāḳ olur ‘ārif olan
Meydān-ı rızāda ceng ü āşūb olmaz

673. **ol:-an**

Terci-bend 1

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Oldum menām-ı ḡaflet ile reh-rev-i ḥaṭā
‘Abde hemişe lāyik olan intibāh iken

674. **ol:-mıṣ, -dur**

Gazel 197

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Şemīm-i zūlfüñe mā‘il gibi bād-ı seḥergāhī
Anuñ-çün gülşen-i ruḥsāruñ olmışdur güzergāhı

675. **ol:**

Gazel 40

Mısra: 10

O, kişi zamiri.

Meydān-ı ‘işvede göresin şīt-i ḥüsn ile
Ol nev-ḥırām-ı serv-ḳadāmı gelür geçer

676. **ol:**

Gazel 202

Mısra: 1

O, kişi zamiri.

Bu bezme sāḳiyā ol muṭrib-i dem-sāz gelmez mi
‘Aceb gūş-ı dile āvāze-i şehnāz gelmez mi

677. **ol:-a**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Bulunmak, görünmek.

Yā Rab yine ola rüy-ı cānān
Āyīne-i didede nümāyān

678. **ol:-du, -m**

Gazel 192

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Nesibā za‘f-ı hicrānıyla hem çün berggāh oldum
Tecellā-yı cemāl-i yāre ṭāḳat ḳanda ben ḳanda

679. **ol:-mıṣ**

Gazel 95

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Varur ser-menzile üftādeler rāh-ı maḥabbetde
Ḥarīf-i ‘iṣḳa bī-sāmānlık sāmān-kār olmış

680. **ol:**

Gazel 91

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Yine var ise rakīb-i siyeh aḥterdendür
Bizden ayrılmāğa bā‘iṣ ne ola ol meh-veş

681. ol:

Gazel 101

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Bulurdu ruḥṣat-ı nezzāre-i germ ol gül-i ḥüsne
Niġāh-ı ‘āşıkça çeşm-i füsün-kār olmasa māni‘

682. ol:

Gazel 101

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Rakīb-i bed-dile miqdārını bildürmek āsāndur
Arada āh ol yār-i sitem-kār olmasa māni‘

683. ol:

Gazel 103

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

‘Āşıkça gösterse ol meh-veş ‘aceb mi teff ü tāb
Oldı zirā lāzım-ı şem‘-i münevver tāb ü tef

684. ol:

Gazel 104

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ol dehān-ı tengden ḥarf-i vefā almış mı var
Yok yere naqd-i sirişkin itmesün ‘āşık telef

685. ol:

Gazel 126

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ne zamān ki ḥışm u ġazabla ol şeh-i ‘işve ger çeke
tiġını
Bizi ġamze öldürür evvelā yalıñuz o tiġ ü verem
degül

686. ol:

Gazel 133

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Büs-ı la‘lini niyāz idelüm ol serv-kaddüñ
Biz de bir mivesin ol tāze nihālün görelüm

687. ol:

Gazel 137

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Ol gül-endāmuñ zamān-ı vuşlatın yād eyledüm
Bülbülān-ı gülşeni maḥcüb-ı feryād eyledüm

688. ol:

Gazel 142

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Cefā öğretdüñ ol māha unutturduñ vefā resmin
Ben ağlarsam hele sen de rakībā ḥurrem olmazsın

689. ol:

Gazel 152

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ḥāk-i rāhı olalum ol şeh-i ḥüsünüñ tā kim
Ola yüz kām-revā büse-i dāmānından

690. ol:-maz

Gazel 157

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

İmtizāc eyleyemez zulmet ile nür Nesib
Olmaz ārāmgeh-i kine derün-ı rüşen

691. ol:

Gazel 142

Mısra: 13

O, kişi zamiri.

Ol üstād-ı suḥan-ver kim dise Bākī'ye lâyıkdur
Efendi bizden aqdem olmaġıla a‘lem olmazsın

692. **ol:**

Kıt'a 18

Mısra: 3

O, kişi zamiri.

Sākit ol kim kaç'ı güftār oldı nev'-i ādemūñ
Genc-i qalbin gevher-i hikmetle meşhūn eyleyen

693. **ol:-maz**

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Bulunmaz.

Tāb-āver-i tiğ-i ğamzeñ olmaz
Levh-i dil-i 'āşık olsa fülād

694. **ol:-a**

Gazel 152

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥāk-i rāhı olalum ol şeh-i ḥüsnūñ tā kim
Ola yüz kām-revā büse-i dāmānından

695. **ol:-a**

Kaside 9

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Manzūr-ı nigāh-ı keremi reşk-i melāyik
Devletlü o kim ola aña ḥāk-i ser-i kū

696. **ol:-maz**

Mesnevi 2

Mısra: 5

Bulunmak, mevcut olmak.

Her zātda ādemiyyet olmaz
Her sengde cevheriyyet olmaz

697. **ol:-maz**

Mesnevi 2

Mısra: 6

Bulunmak, mevcut olmak.

Her zātda ādemiyyet olmaz
Her sengde cevheriyyet olmaz

698. **ol:-ur, -dı**

Kaside 7

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Dem-i velādeti nev-rüz olaydı 'izzet ile
Olurdu mihre mekân tā-be-ḥaşr burc-ı ḥamel

699. **ol:-sa**

Gazel 131

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Ne 'aceb nūr-ı siyeh olsa ser-ā-pāy-ı qalem
Yed-i kudret mi degül evvel-i me'vā-yı qalem

700. **ol:-dur**

Tarih 9

Mısra: 2

O, işaret zamiri.

Cenāb-ı Şeyḥ Bostān nuḥbe-i evlād-ı Mevlānā
Kim oldur dād-fermā kişver-i in'ām u iḥsāna

701. **ol:-maz, -**

Gazel 87

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Lücce-i bī-kerān-ı derdüz biz

Bize bed diller āşinā olmaz

702. **ol:-dı**

Tarih 2

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Oldı şeş tāriḥ ile bu beyt-i ra'nā ey Nesīb
Müş'ir-i sāl-i cülüs-ı şāh-ı mahşürü'l-livā

703. **ol:-dı**

Tarih 12

Mısra: 2
Olmak, ... haline gelmek.

Dest-i ğavvâş-ı 'aṭâ ile yem-i devletden
Oldı bir dürr-i girân-mâye yine cilve-nümâ

704. **ol:-dı**
Tarih 24
Mısra: 7
Olmak, ... haline gelmek.

Oldı Nesibâ aña târiḥ-i tām
Ḥayr-ı Ḥasan cāmi'-i ehl-i hüdâ

705. **ol:-dı**
Terkib-bend 1
Mısra: 6
Olmak, ... haline gelmek.

Ḳan ağlamadan ğamuñla dide
Oldı mânend-i ṭaşṭ-ı fessâd

706. **ol:-dı**
Terkib-bend 1
Mısra: 13
Olmak, ... haline gelmek.

Oldı yem-i ğamda zevraḳ-ı dil
Müstağriḳ-ı lücceğâh-ı ḥayret

707. **ol:-ur, -sa**
Terkib-bend 1
Mısra: 19
Olmak, ... haline gelmek.

Küyuñda olursa itme ta'yib
Feryâd u fiğân u nâle efzün

708. **ol:-maz**
Rübai 43
Mısra: 2
.Olmak, ... haline gelmek.

Nâ-râst olursa çüb eger tîr olmaz
Âhen almazsa âb şemşîr olmaz

709. **ol:-a, -sîñ**
Gazel 141
Mısra: 10
...hale gelme.

Niyâzumuz budur ey râyiz-i yerâ'-ı Nesib
Süvâr-ı esb-i şabâ-sür'at-i benân olasın

710. **ol:-ma, -dı**
Terkib-bend 1
Mısra: 15
Bulunmak, mevcut olmak.

Olmadı Nesib-i dil-şikeste
Memnün-ı nüvâziş nigâhuñ

711. **ol:-sa, -ñ**
Mesnevi 2
Mısra: 9
...halinde bulunmak.

Ḥâlüñ nice olurdu câhil olsan
Bir bî-meze şaḥş-ı bâṭıl olsañ

712. **ol:**
Rübai 21
Mısra: 4
O, işaret sıfatı.

Bir ḥaṭve olur bu'd-ı mesâfât-ı fenâ
Ol reh-reve kim maḥabbetüñ ola refiḳ

713. **ol:**
Rübai 23
Mısra: 2
O, işaret sıfatı.

Ey gülşen-i ravzaña melâ'ik bülbül
Ol ravzada ḥurşid ile mehdür iki gül

714. **ol:-a**
Tarih 33
Mısra: 12
Olmak, ... haline gelmek.

Şadef-i baħr-i ‘adinde yer idüp dürr-i şâf
Kabr-i Dürrî ola dâr-ı güher kân-ı ‘atâ

715. **ol:**

Rûbai 47

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Ol gün ki cihândan idesin ‘azm-i sefer
Hem-râhuñ olur bir iki pâre kirbâs

716. **ol:**

Tahmis 1

Mısra: 5

O, kişi zamiri.

Bizüz ol vâlih ü medhüş u hayrân
Ki irmez ‘aqlumuz bu hüy u hâya

717. **ol:**

Tarih 13

Mısra: 4

O, kişi zamiri.

Rehber-i keşti-nişinân idi hüsni-himmet
Ol idi Baħr-i Sefid içre meger Hızır'a bedel

718. **ol:**

Tarih 21

Mısra: 3

O, kişi zamiri.

Seyr it kazâ-yı Haqq'ı ol zât-ı bî-‘adile
Konya virilmiş iken hükmi-şerî‘at ile

719. **ol:-maz, -sın**

Gazel 142

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Eger nüh-kürsi-i eflâke çıksañ âdem olmazsın
Reh-i ‘ışk içre vâ‘iz tâ ki pâmâl-i ğam olmazsın

720. **ol:-an**

Gazel 42

Mısra: 7

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ğam-ı Ferhâd u Mecnûn kışsa-i Nell ü Dimen söyler
Olan yek-rengi-i ma‘nî-i ‘ışk u ‘âşıka câhil

721. **ol:-ma, -du, -m**

Gazel 116

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ben olmadum yalnız dil-figâr-ı müjgânuñ
Cihân helâkidür ol çeşm-i nâ-müselmânuñ

722. **ol:-an**

Gazel 196

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ol serv-ğaddi itmedeyim şimdi cüst ü cü
Şahrâya rüy-mâl olan âb-ı revân gibi

723. **ol:-ın, -maz**

Mesnevi 2

Mısra: 16

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Tâ kim ele girmeyince ‘irfân
Hayvân ile farğ olunmaz insân

724. **ol:-ur**

Tahmis 3

Mısra: 14

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olur ehl-i ğinânuñ tab‘ına meyl-i cihân ğâlib
Nesibâ herkes olmazmış me‘âli mâl-ile kâsib

725. **ol:-dı**

Tarih 2

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ola akhhār-ı ‘adū devletle cūnd-i ‘āleme
Oldı sultān u cihānda nām-ver-i Şeh Muştafā

726. **ol-:-m, -maz**

Tarih 15

Mısra: 4

Olmak, gerekleşmek, meydana gelmek.

Bir kerem-kār u sehā-mu‘tād idi
Cūdına tadİR olunmaz kemm ü keyf

727. **ol-:-m, -di**

Tarih 34

Mısra: 2

Olmak, gerekleşmek, meydana gelmek.

Ser-firāzı şu‘arā Dürrī kim
Mişli olmadı ma‘ārifle ‘adim

728. **ol-:-ma, -sa**

Gazel 101

Mısra: 1

Olmak, gerekleşmek, meydana gelmek.

Olurdum müttehİd yār ile ayār olmasa māni‘
Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi hār olmasa māni‘

729. **ol-:-ma, -sa**

Gazel 101

Mısra: 2

Olmak, gerekleşmek, meydana gelmek.

Olurdum müttehİd yār ile ayār olmasa māni‘
Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi hār olmasa māni‘

730. **ol-:-ma, -sa**

Gazel 101

Mısra: 4

Olmak, gerekleşmek, meydana gelmek.

Bulurđı ruřřat-ı nezzāre-i germ ol gül-i hūsne
Niāh-ı ‘ařıa eřm-i fūsūn-kār olmasa māni‘

731. **ol-:-ma, -sa**

Gazel 101

Mısra: 6

Olmak, gerekleşmek, meydana gelmek.

Aardum sİne-bendİN bend-i kākūlden rehā bulsam
Olurdum behre-ver gencİneden mār olmasa māni‘

732. **ol-:-ma, -sa**

Gazel 101

Mısra: 8

Olmak, gerekleşmek, meydana gelmek.

Raİb-i bed-dile midārını bildürmek āsāndur
Arada āh ol yār-i sitem-kār olmasa māni‘

733. **ol-:-ma, -sa**

Gazel 101

Mısra: 10

Olmak, gerekleşmek, meydana gelmek.

Belİ cānum gibi esrār-ı ‘aşıı ben Nesİb-āsā
Nihān eylerdüm eřk-i eřm-i hūn-bār olmasa māni‘

734. **ol-:-ma, -sa**

Gazel 115

Mısra: 1

Olmak, gerekleşmek, meydana gelmek.

Olmasa güzergāhı eger bād-ı niyāzuñ
Neřkufte alır goncaları gülşen-i zāruñ

735. **ol-:-up**

Gazel 25

Mısra: 5

Olmak, gerekleşmek, meydana gelmek.

Olup Leyli vü řān evvel nİgehde şabr u sāmānın
Dil-i ays ibtilāyı vādi-i hicrāna şalmışlar

736. **ol-:-mış**

Gazel 178

Mısra: 11

Olmak, gerekleşmek, meydana gelmek.

Hâl ü ruḥı şanma kalem-i şun'dan olmuş
Bir al varak üstine bir nokta çekide

737. **ol:-ur**

Gazel 201

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Pür olsun sâkiyâ cām u sebū nev-rūzdu şimdi
Olur zühd ile diller hep 'adū nev-rūzdu şimdi

738. **ol:-ur**

Kaside 1

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Gevher-i mihiyle cümle enbiyâ şād u fahūr
Hāzin-i gencine-i 'ışk-ı ilāhî kim olur

739. **ol:-dı**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Oldı Ḥaydar pişvā-yı cem'-i aşḥāb-ı yakīn
Āl-i 'ālî-ḥinetūñ şem'-i münir-i bezm-i din

740. **ol:-ur**

Tahmis 4

Mısra: 17

Olmak, ... haline gelmek.

'Aceb reh-yāb-ı kūy-ı şevk olur mı kimse ey 'Ārif
Sevād-ı ḥayretūñ ser-geşteğān-ı merzübümından

741. **ol:-dı**

Tarih 3

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Lafzen ü ma'nen cülüs-ı şāh için tārīḥdür
Oldı Sultān Muştafā'nuñ sālî biñ yüz altıda

742. **ol:-dı**

Tarih 4

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Oldı düstūr-ı Rüstem-zōr-ı 'ālî-cāh kim
Düşmen eyler bīm-i tiğundan ṭaleb cāy-ı güriz

743. **ol:-dı**

Tarih 4

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Oldı ebr-i feyz-i luṭf-ı şāh-ı 'ālem-gir-ile
Kilk-i iḥsānı mezāk-ı ehl-i Mısr'a ḳand-riz

744. **ol:-dı**

Tarih 22

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Sāl-i 'imāretin Nesīb eyle bu mısrā'a su'āl
Oldı yine müceddede türbe-i şadr-i evliyā

745. **ol:-**

Gazel 32

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Dest ü pāy-ı pāk-dilden kimse itmez iştikā
Şehr-yāruñ 'adl ü dādı şāmil-i eṭrāf olur

746. **ol:-a, -lum**

Gazel 152

Mısra: 7

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hāk-i rāhı olalum ol şeh-i ḥüsnuñ tā kim
Ola yüz kām-revā büse-i dāmānından

747. **ol:-dı**

Gazel 178

Mısra: 8

Olmak, haline gelmek.

Hem şöhbət-i gül hār-ı pür-āzārdur ammā
Oldı yine murğ-ı şehērūñ nāmı keşide

748. **ol-:up, -dur**

Müfret 10

Mısra: 1

Hale gelmek, bürünmek.

Beşerden şerr olupdur cüz²-i azam
Hatağadan sālim olmaz ibn-i Ādem

749. **ol-:ur, -dı**

Gazel 12

Mısra: 12

Olmak eylemi, şekli almak, haline gelmek.

Bileydi eger luğf-ı hağğ-ı ruğūñ
Ėamından olurdu siyāh āfitāb

750. **ol-:ma, -y, -a**

Kaside 9

Mısra: 6

Olmak, bir şey haline gelmek.

Fikr itmeyesin görmeyesin şüret-i hālūñ
Nezzāregehūñ olmaya āyine-i zānū

751. **ol-:ur, -lar**

Tarih 2

Mısra: 4

Olmak, bir şey haline gelmek.

Şāh-ı Cem-cāh-ı felek dergāh-ı Efrīdūñ sipāh
Ėahramānlar reh-güzārında olurlar hāk-i pā

752. **ol-:a, -lar**

Tarih 11

Mısra: 6

Haline gelmek.

Ŧül-i ‘ömr ile mu‘ammer ola mağdūm u peder
Olalar mazhar-ı elğāf-ı Ėadīm ü Ezelūñ

753. **ol-:ma, -da**

Gazel 164

Mısra: 1

Olmak, şekli almak, Olmak, ... haline gelmek.

Dil giriftār-ı kemend-i zūlf-i şeb-gūñ olmada
Ėaydum ey āhū nigh ‘ışkuñla efvūñ olmada

754. **ol-:up**

Gazel 19

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Şerm olup piş-i nigāhumda baña sedd-i sedīd
Bezm-i vuşlatda beni yāre hayā itdi ba‘īd

755. **ol-:maz**

Gazel 78

Mısra: 1

Bulunmak, mevcut olmak.

Ten-i bī-cāñ gibidür rağbete şāyāñ olmaz
Dil-i bī-‘ışk ki lezzet-çeş-i imāñ olmaz

756. **ol-:ma, -y, -a**

Kaside 6

Mısra: 11

Olmak, bulunmak.

Hāşeli’llah ki Nesīb olmaya memnūñ-ı kerem
Belki cürmi sebep-i mağfired-i Dāver olur

757. **ol-:up**

Gazel 205

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Hilāli olup bedrde āşikār
Dağı āfet olmuş gör ol āfeti

758. **ol-:ur, -dı**

Rübai 52

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

‘Ālemde eger muğalled olsa ādem
Bī-şübhe olurdu fahr-i her-dü-‘ālem

759. **ol-:-up**

Gazel 9

Mısra: 17

Olmak, ... haline gelmek.

Ey ğam dil-i Nesib'e olup yār-i mihrībān
Ḥayli zamāndur

760. **ol-:-up**

Gazel 19

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Māh-ı nev şanma olup ol mehūñ 'uşşāķından
Oldı Zāl-i felekün derd ile ebrūsı sefid

761. **ol-:-duķ, -da**

Gazel 89

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Beste-i dām-ı 'alāyık bilmez āzādī nedür
Engübīn-ālūde olduķda rehā bulmaz meges

762. **ol-:-sa**

Gazel 173

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Semūm-ı hecr ile pejmürdelik tamām olsa
Nesīm-i vaşl-ı vezān olsa büstānumuza

763. **ol-:-sa**

Kaside 2

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Bir zerre mihrūñ ile şafā-yāb olan göñül
Olsa 'aceb mi āyīne-i şāhed-i kıdem

764. **ol-:-up**

Kaside 2

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Ancaķ senūñ zūhūruñ için geldi 'āleme
Ādem behiştı koydı olup tārık-i ni'am

765. **ol-:-dı**

Kit'a 25

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥayf kim meskenünüz oldu bizüm bir belde
K'anda ķadr-i fużalā pest ü mūkerrem cāhil

766. **ol-:-sa**

Mesnevi 2

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Olsa saña pişe faşl u ğıybet
Endiše-i dem-be-dem nemimet

767. **ol-:-a, -sın**

Rūbai 30

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Ey mefḥar-i kül şimdi budur mültemesi
Bī-çāre Nesib'ūñ olasın dād-resi

768. **ol-:-up**

Tarih 6

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥāzin-i gencine-i esrār-ı Rabbāni olup
Mülk-i 'irfānuñ ola 'ilm ü 'amelde ḥusrevi

769. **ol-:-duķ, -da**

Tarih 35

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

'Āzim-i beyt-i Ḥudā olduķda bu 'abde Ḥudā
Ḥamdüli'llah ḥıdmetin ol rāhda itdi naşib

770. **ol-:-sa**

Gazel 171

Mısra: **8**

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Şermende-i ‘işıyân olanuñ āhı Nesibā
Cüş-āver-i emvāc-ı yem-i mağfiret olsa

771. **ol-:-sa**

Gazel 5

Mısra: **4**

Olmak, ... haline gelmek.

Bulurdı ‘ömr-i ebed kaçresin çeken rindān
Mey-i lebüñden eger olsa feyz-yāb şarāb

772 **ol-:-sa**

Gazel 28

Mısra: **9**

Olmak, ... haline gelmek.

N'ola tūṭi-i dil lāl olsa ol māh-ı şeker-lebsüz
Anı güyā iden āyine-i ruḥsār-ı cānāndur

773. **ol-:-sa**

Gazel 77

Mısra: **8**

Olmak, ... haline gelmek.

Dil-i sengingeh-i mağrūr olup ‘uşşāka cevri itme
Ḥadeng-i āha kūh-ı āhenin olsa siper olmaz

774. **ol-:-sa**

Gazel 80

Mısra: **9**

Olmak, ... haline gelmek.

Sicn-i ğam olsa Nesibā cāyumuz olmaz ‘aceb
Yūsuf-āsā kıymet-i efvāna çıkmış inmişüz

775. **ol-:-sa**

Gazel 84

Mısra: **8**

Olmak, ... haline gelmek.

Mānend-i tır menzile inmek muḥāldür
Olsa nümüde-i müy qadar inḥirāfumuz

776. **ol-:-ur**

Gazel 5

Mısra: **1**

Olmak, ... haline gelmek.

Olur müdām saña māye-i hicāb şarāb
Gül-i ḥayādan ider rüyuña niķāb şarāb

777. **ol-:-a**

Gazel 15

Mısra: **10**

Olmak, ... haline gelmek.

Ārāmgeh-i kaçır-ı ḥaķıķat olur āḥir
Her kimseye kim ola memeri bāb-ı şeri‘at

778. **ol-:-a**

Gazel 15

Mısra: **12**

Olmak, ... haline gelmek.

Mestür ola ‘aybuñ iki ‘ālemde Nesibā
Tā sürme şıfat-ber idesin dideler üzre

779. **ol-:-a**

Gazel 84

Mısra: **1**

Olmak, ... haline gelmek.

Tā ‘ışķ neşvesiyle ola ittişāfımız
Maķbül olur bu mey-kedede dürd ü şāfumuz

780. **ol-:-a**

Gazel 169

Mısra: **12**

Olmak, ... haline gelmek.

Kāmil dinür o zāta Nesibā ki her zamān
İķbāl-mend-i ‘ışķ ola idbārı olmaya

781. **ol-:-an**

Gazel 2

Mısra: **2**

Olmak, ... haline gelmek.

İder şeh-bâz-ı çeşmüñ şayd-ı murğ-ı cāna istiğnā
İder mi ħusrevā cellād olan ħiç kıana istiğnā

782. **ol-:-an**

Gazel 2

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Ṭabībüm derdüñ oldı dāğ-ı sūz-ı sīne-i merhem
İder dil-ħaste-i ‘ıřkuñ olan dermāna istiğnā

783. **ol-:-an**

Gazel 39

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Şıdķ ile ħıdmet-i maħdūmına dil-beste olan
Giderek kendini şāyeste-i ikrām eyler

784. **ol-:-an**

Gazel 79

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Fehm idenler sebeb-i ħılķat olan ‘ıřķ idigin
Gūş-dār-ı ħaber-i Vīse ü Rāmīn olmaz

785. **ol-:-an**

Kaside 2

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Bir zerre mihruñ ile şafā-yāb olan gönül
Olsa ‘aceb mi āyīne-i şāhed-i kıdem

786. **ol-:-an**

Kaside 2

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Zātuñ muķaddimāti olan mācerāyı hep
Ta‘dād ü mūmteni‘ aña yok ķāķat kıalem

787. **ol-:-an**

Kaside 3

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Ĥazretüñdür luṭf-ı bī-pāyān ile dā’im olan
Dest-gīr-i ümmet-i üftāde-i bī-dest ü pā

788. **ol-:-an**

Rūbai 6

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Ey şer‘i olan meclis-i dīne mişbāħ
Sensin felek-i nübüvvete nūr-ı şabāħ

789. **ol-:-an**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Cānānsuz olan ħayāta ‘āşık
‘Ālemde ķeker kemāl-i ħaclet

790. **ol-:-ur, -sañ**

Gazel 24

Mısra: 7

Olmak, bulunmak.

Merhem-i vaşluñla dermān-sāz olursañ vaķtidür
Sīne-i zaħm-ı tīg-ı hicrānuñla pāre pāredür

791. **ol-:-ma, -y, -a**

Tarih 2

Mısra: 3

Olmak, haline gelmek.

Tā kim a‘dānuñ şümārı intihā-yāb olmaya
Eyleye efüzün-ı ‘ömr ü devletin bār-ı Ĥudā

792. **ol-:-sa, -m**

Gazel 113

Mısra: 12

Bir şeyi yapacak olmak.

Gevher-i ħikmetle tezyīn eyleyüp şı‘rüm Nesīb
Ba‘de-zīn kāvīş-ger-i kān-ı kelām olsam gerek

793. **ol:-a, -sın**

Rûbai 57

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Sermâye vü sūd-ı ‘ālemi terk eyle
Bu sūd saña bes ki tehî-dest olasın

794. **ol:-ur**

Mesnevi 2

Mısra: 3

Bir durumda bulunmak, bir özelliği taşımak.

Herkesde olur bu kâbiliyyet
Taklid iderek bula haqîkat

795. **ol:-dı**

Gazel 6

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Besdür ey sâkî-i dehr eyle Nesîb'e merhâmet
Câm-ı hâsretten murâduñ üzre oldu neş'e-yâb

796. **ol:-dı**

Gazel 10

Mısra: 9

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Şimdi hâsret berde-i esrâr-ı ‘ışk oldu Nesîb
Vaşl u hecri aňlamaz bilmez nedür ‘azb ü ‘azâb

797. **ol:-dı**

Gazel 10

Mısra: 9

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Şimdi hâsret berde-i esrâr-ı ‘ışk oldu Nesîb
Vaşl u hecri aňlamaz bilmez nedür ‘azb ü ‘azâb

798. **ol:-dı**

Gazel 17

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Cevher-i hüsñ âb ü tâb-ı ‘ışveden buldı revâc
Hüsñ-i bî-nâz oldu mânend-i şehër-mânde sirâc

799. **ol:-dı**

Gazel 19

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Mâh-ı nev şanma olup ol mehüñ ‘uşşâkıñdan
Oldı Zâl-i felekün derd ile ebrûsı sefid

800. **ol:-dı**

Gazel 22

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

‘Âkıbet ser-nüvişti zâhir olur
Kim ki hüküm-i ezelde oldu sa‘îd

801. **ol:-dı**

Gazel 41

Mısra: 11

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Görinmez oldu dime sâhil-i ümîd Nesîb
Bu zevrağa yine bir nâ-ğudâ gelür görünür

802. **ol:-dı**

Gazel 73

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Yine ol h‘âce-i hüsniyle nizâ‘ oldu dırâz
Kâle-i nâza vefâ eylemedi naqd-i niyâz

803. **ol:-dı**

Gazel 99

Mısra: 5

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Zühd ü vera‘ gibi gamuñ oldu işi tamâm
Virdi o deñlü neşve baña sâğar-ı neşâţ

804. **ol-:-dı**

Gazel 127

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Āğüş-i bîkr-i ğoncada gördi şabâyı çün
Oldı o haclet-ile ser-efgen nihâl-i gül

805. **ol-:-sa**

Gazel 9

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Cây olsa da gönül felek-i çârümîn saña
Mânend-i âfitâb

806. **ol-:-sa**

Gazel 9

Mısra: 15

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Görmez misin olsa mihr ile meh dūr-bîn saña
Sensin saña hicâb

807. **ol-:-sa**

Gazel 12

Mısra: 5

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Sezâ olsa ol Mevlevî dilbere
Kamer pâlheng ü külâh âfitâb

808. **ol-:-sa**

Gazel 40

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Her demde sâye âb-ı revânı gelür geçer
Eşrâfî kanda olsa edânî gelür geçer

809. **ol-:-sa**

Gazel 40

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Mânende-i çinârũndur der-i cihân Nesib
Eşrâfî kanda olsa edânî gelür geçer

810. **ol-:-sa**

Gazel 40

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Her demde sâye âb-ı revânı gelür geçer
Eşrâfî kanda olsa edânî gelür geçer

811. **ol-:-sa**

Gazel 40

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Mânende-i çenârũndur der-i cihân Nesib
Eşrâfî kanda olsa edânî gelür geçer

812. **ol-:-sa**

Gazel 58

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Şadâkat olsa kişide riyâyı neylerler
Nifaq-pîşe olan âşinâyı neylerler

813. **ol-:-sa**

Gazel 71

Mısra: 7

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Eşkũmden o şũh olsa hirâsân ne ‘aceb kim
Nâgeh-resî-i tũndi-i seyl-âb unudılmaz

814. **ol-:-sa**

Gazel 84

Mısra: 14

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Naħl-i dilinde mîve-i şadî ‘adim olur
Kâm-âver olsa daħi Nesibâ ħilâfumuz

815. **ol-:-sa**

Gazel 154

Mısra: 5
Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Pâmâl-i leked-küb-i fenâ olsa da ey şüh
Sevdâ-yı vişâlûñ niçe mümkün gide serden

816. **ol-:-sa**
Gazel 157
Mısra: 6
Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Çün çenâr ateş-i reşk ile yakar şimşâdı
Gülşene serv-i qadûñ olsa eger sâye-figen

817. **ol-:-sa**
Gazel 171
Mısra: 10
Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olurdu sezâ olmağa zib-i ref-i gerdün
Devlet semer-i bâğçe-i ma'rifet olsa

818. **ol-:-sa**
Gazel 186
Mısra: 4
Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Değişmezdi çemenzâr-ı behişte gülşen-i küyuñ
Gül-i rüyuñ eger manzûr-ı çeşm-i hür-ı 'în olsa

819. **ol-:-sa**
Kaside 2
Mısra: 9
Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Cürm ü haţâda müfredüm olsa 'aceb midür
'Aţf-ı beyân-ı mücrim ü müznib baña 'alem

820. **ol-:-sa**
Kaside 4
Mısra: 4
Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Eylemez cins-i kemâlâtun şümârında vefâ
Defter-i vaşfuñda âhâd olsa ser-tâ-pâ mi'ât

821. **ol-:-ur, -sa**
Gazel 9
Mısra: 11
Olursa, meydana gelirse.

Süzân olur semender olursa qarîn saña
Mümkün mi ictinâb

822. **ol-:-ur, -sa**
Gazel 77
Mısra: 11
Olursa, meydana gelirse.

Nesibâ dürr olursa güşuna almaz yine 'aşık
O söz kim güfte-i Şehrî gibi dil-süz-ter olmaz

823. **ol-:-maz**
Gazel 10
Mısra: 2
Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dilberâ ruhsârûñ itme cilve-endâz-ı niqâb
Perde tutmaqla nihân olmaz bilürsin âfitâb

824. **ol-:-maz**
Gazel 10
Mısra: 2
Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dilberâ ruhsârûñ itme cilve-endâz-ı niqâb
Perde tutmaqla nihân olmaz bilürsin âfitâb

825. **ol-:-maz**
Gazel 13
Mısra: 13
Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olmaz kimesne râh-rev-i câdde-i şavâb
Tâ olmaya Nesib meded-bağşî luţf-ı Rab

826. **ol-:-maz**
Gazel 16
Mısra: 9
Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dil dürüst olmaz ise n'ola Nesīb ehl-i suhan
Sine-i nāydaki zaḥme nevādur bā'is

827. **ol-:-maz**

Gazel 17

Mısra: 5

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Zāhidüñ dārü-yı pend-i telhi olmaz sūd-mend
Mümteni'dür derd-i ehl-i 'ışka tedbîr-i 'ilâc

828. **ol-:-maz**

Gazel 47

Mısra: 3

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dil t̄alib-i luṭf-ı dilber olmaz
Āteş-zede gül şabāyı neyler

829. **ol-:-maz**

Gazel 65

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Taḥşil-i merātib-i maḥabbet
Bî-şābıka-i 'ināyet olmaz

830. **ol-:-maz**

Gazel 65

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ammā ki nigāh olınsa ḥāle
Bî-kūşiş ü bî-ḥamiyyet olmaz

831. **ol-:-maz**

Gazel 65

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Her nā-ḥalef-i gedā-ṭabī'at
Şāyeste-i şadr-ı devlet olmaz

832. **ol-:-maz**

Gazel 65

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Bî-şıdk u ḥulūş olan perestiş
'Ādet şayılır 'ibādet olmaz

833. **ol-:-maz**

Gazel 65

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Şādık revişān-ı rāh-ı himmet
Ḥ'ahiş-ger-i nām u şöhret olmaz

834. **ol-:-maz**

Gazel 65

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Mālik olamaz kemāle ol kim
Sermāyesi şıdk-ı niyet olmaz

835. **ol-:-maz**

Gazel 65

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Bez-i ten ü cān gerek bu yolda
Herkesde o k̄abiliyyet olmaz

836. **ol-:-maz**

Gazel 65

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

İrmez kadem-i ricāle ol kim
Ḥāk-i reh-i ehl-i himmet olmaz

837. **ol-:-maz**

Gazel 65

Mısra: 14

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Aşhâb-ı riyâ ider mi ârâm
Mekkâr-ı cihânda râhat olmaz

838. **ol:-maz**

Gazel 65

Mısra: 16

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Âgeh-dil olan Nesîb her dem
Müstağrak-ı h'âb-ı ğaflet olmaz

839. **ol:-maz**

Gazel 110

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olmaz nezâre-efgen-i esbâbı devletüñ
Mâlik-nişâb-ı mikneti genc-i kanâ'atüñ

840. **ol:-maz**

Rûbai 44

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Teslim-i kâza-yı Hâk olur 'ârif olan
Meydân-ı rızâda ceng ü âşûb olmaz

841. **ol:-mazam**

Gazel 24

Mısra: 11

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hîç siyeh-rûz olduğumdan şevke-perdâz olmazam
Kevkeb-i eşküm sipih-r-i derde tâ seyyâredür

842. **ol:**

Rûbai 50

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Âteş-zen-i hâr-ı maṭlab-ı dünyâ ol
Gül-çîn-i çemensitân-ı istîgnâ ol

843. **ol:**

Rûbai 50

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Âteş-zen-i hâr-ı maṭlab-ı dünyâ ol
Gül-çîn-i çemensitân-ı istîgnâ ol

844. **ol:**

Rûbai 50

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Müjgân ile ey ṭalib-i iksîr-i fenâ
Cârûb-keş-i dergeh-i Mevlânâ ol

845. **ol:-ma, -sa, -**

Gazel 88

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Pây-dâr olmaz heves-âsâ Nesîbâ 'âkıbet
Dâr-ı 'ışka olmasa seng-i melâmetden esâs

846. **ol:-ma, -sa, -**

Gazel 102

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Dil-i şeydâ 'aceb mi olmasa cânândan fâriğ
Olur mı bülbül-i nâlân gül-i ḥandândan fâriğ

847. **ol:-ma, -sa, -**

Gazel 110

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Olmasa infihâm-ı ma'âniye vâsiṭa
Olmazdı imtizâcı heyülâ vü şüretüñ

848. **ol:-ma, -sa, -**

Gazel 127

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Cism-i nizârı olmasa âğişte eşk-ile
Süzân iderdi bülbülü tâb-ı cemâl-i gül

849. **ol-:-ma, -sa, -**

Gazel 136

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

‘Aceb mi ihtirâzum olmasa hâr-ı melâmetden
Yine şad-pâre-sâz-ı ceyb ü dâmân-ı şekîb oldum

850. **ol-:-ma, -sa, -**

Tahmis 2

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Leylâ-yı vücüd olmasa n'ola bize hâkim
Âhû-yı hevâ olsa ‘aceb mi bize hâdim

851. **ol-:-ma, -sa, -**

Tahmis 3

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Kim eylerdi güzêr râh-ı hâtar-nâk-i maḥabbetden
Silâh-ı ‘âşîkî ger olmasa bî-vehm ü bāk olmak

852. **ol-:-an**

Gazel 54

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Bed kâle olan bî-hünerân şandı ki bâdî
Germiyet-i bâzârına ṭamğa-yı nesebdür

853. **ol-:-a**

Kaside 2

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Tâ ola fikr-i na‘t-i nebî aḥsenü'l-‘amel
Tâ kim enâmil ile ola âşînâ ḳâlem

854. **ol-:-mış**

Tahmis 4

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Kemâl-i naḥvetinden cebhesi pür-piç ü tâb olmiş
Şerâr-efşân-ı ḥiddet şu‘le-pâş-ı ıztırâb olmiş

855. **ol-:-mış**

Tahmis 4

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

‘Arūs-ı ḥacle zîb-i ŝem‘-i ser-germ-i ‘itâb olmiŝ
Meger pervânenüñ âzürde olmiŝdur hücumından

856. **ol-:-du, -ñ, -sa, -**

Gazel 206

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Vücüd-ı vâhidüñ fehm eyle gün-â-gün zuhûrâtın
Nesibâ âdem olduñsa ‘adem bil cümle imkânı

857. **ol-:-ur, -sa, -k**

Gazel 75

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Bigâne olursak n'ola ‘aklıyla Nesibâ
Dil-dâde-i cânâne-i bigâne-nüvâzuz

858. **ol-:-ma, -y, -mca**

Gazel 84

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥal‘-ı ḳabâ-yı meyl-i sivâ itmek olmadı
Tâ olmayınca küy-ı dil-ârâ maṭâfumuz

859. **ol-:-ur, -sa, -k**

Gazel 102

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Nefâset fehm olanlar gevher-i nazmuñ bilür kıadrin
Nesîb-âsâ olursaķ n'ola istihsândan fâriğ

860. **ol-:-ur**

Kaside 4

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Nür-ı Hâķ'dur cilde-ger mir'ât-ı zâtuñda 'ayân
Hüsn-i ruhsâruñ olur nâyib-menâb-ı mu'cizât

861. **ol-:-ur**

Kaside 6

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Her ne dem hün-ı ciger ziver-i çeşm-i ter olur
Târ-ı müjgân-ı siyeh rişte-i şad-gevher olur

862. **ol-:-ur**

Kaside 6

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Her ne dem hün-ı ciger ziver-i çeşm-i ter olur
Târ-ı müjgân-ı siyeh rişte-i şad-gevher olur

863. **ol-:-ur**

Kaside 7

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Mütâba'atdan aña müdbirân olur ser-keş
Mezâķ-ı şufraviyânda olur şeker hanzal

864. **ol-:-ur**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Olmak, ... haline gelmek.

Olmasa senden kerem müşkil olur hâl-i 'uşât
Cân ile hükmüñ kabûl iden olur ehl-i necât

865. **ol-:-dı**

Kaside 2

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Na'tünde incilâ ile her nokta-i siyâh
Oldı nücüm çarķ-ı mu'allâya hem-ķadem

866. **ol-:-dı**

Kaside 2

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Her ķatre-i midâd ki vaşfuñda harc ola
Ėayret-fezây-ı hâl-i 'izar oldı dem-be-dem

867. **ol-:-dı**

Kaside 2

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Engüşt-i hâme-gir-i debir-i menâķıbuñ
Hüsn-iyle oldı dâğ-ı dil Ėonca-i İrem

868. **ol-:-dı**

Kaside 2

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Ey mihr-i âsumân-ı Hüdâ oldı kevnden
Nür-ı velâdetüñ o ķadar dâfi'-i zulem

869. **ol-:-dı**

Kaside 2

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Aldum nuķûd-ı 'ömr ile kâlâ-yı ma'şiyet
Oldı baña bu dâd u deheş müris-i nedem

870. **ol-:-dı**

Kaside 3

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Oldı ey maḥbûb-ı zāt-ı baḥt-ı Ḳāf-ı ḳadrüñe
İki noḳta mihr-i ‘âlem-tâb ile bedr-i dücâ

871. **ol-:-dı**

Kaside 3

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

İtdi ṭaybe maḳdemüñ ḥāk-i siyâh-ı Yesrib'i
Evs ü Ḥazrec himmetüñle oldı menşürü'l-livâ

872. **ol-:-dı**

Kaside 3

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Pâdişâhâ irtifâ‘-ı ḳaşr-ı ‘izz ü şânuña
Oldı süllem-pâye-i ednâ semâvât-ı ‘ulâ

873. **ol-:-dı**

Kıt'a 3

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Sür‘at-i ‘ömri temâşâ eyle kim
Geçdi sâ‘atler şeb oldı rûzlar

874. **ol-:-dı**

Kıt'a 17

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Bir genc-i feyz için ki o Monlâ-yı Rûm'dur
Çün bûm-ı câyum oldı ḥarâb-ı diyâr-ı Rûm

875. **ol-:-dı**

Mesnevi 2

Mısra: 16

Olmak, ... haline gelmek.

Ez-cümle gerekdür ‘ilm ü aḥlāk
Ḥalk oldı mişâl-i zehr ü tiryāk

876. **ol-:-dı**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Gülşen-i ḳurba ḳurıldı bârgâh-ı devletüñ
Ḳābe Ḳavseyñ oldı burc-ı âfitâb-ı ‘izzetüñ

877. **ol-:-dı**

Rûbai 17

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Ümmî laḳabuñ ‘ilmüñe nisbet ammâ
Bir levḥa-i mekteb oldı levh-i maḥfûz

878. **ol-:-dı**

Rûbai 65

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Bir şâh-ı cemâl daḫi mâlik olamaz
Dil ḳişveri milket-i Süleymân oldı

879. **ol-:-dı**

Tarih 22

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Olmuş idi o ḥazretüñ sâḥa-i türbesi ḥarâb
Şükr Ḥudâ'ya kim yine oldı cedîd ü bî-bahâ

880. **ol-:-dı**

Tarih 32

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

O bâğ-ı ma‘delet oldı çiçekden ḥasta bir ḳaç gün
Vücüdün dâ‘imâ şihḫatle Mevlâ pâyidâr itsün

881. **ol-:-dı**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Dil-dāde-i zülf ü la'lüñ oldı
Ġayret-dih-i rüġ-ı Kays u Ferhād

882. **ol-:-dı**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Olmak, ... haline gelmek.

Var mı buña çāre şimdi oldı
İşkuñla derün sine meşġün

883. **ol-:-ma, -**

Gazel 28

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Ser-i küyuñda ey gül nāle itsek olma rencide
Fiġān-ı ʿandelibān ziver-i şaġn-ı gülistāndur

884. **ol-:-ma, -**

Gazel 42

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Nesibā reng ü büy-ı bī-bakāya olma dil-beste
Bu rāzı saña ezġār-ı çemen hep bī-dehen söyler

885. **ol-:-ma, -**

Gazel 68

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Ey dil ol çeşm-i siyeh-kārdan olma ġāfil
Düzd-i ġaddārdan elbette ġimāyet gelmez

886. **ol-:-ur**

Gazel 46

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

ʿArz-ı ġāl it ol şeh-i ġüsne Nesiba ġavfi қо
Bir gedāyı ġāh olur bezminde sultān söyledür

887. **ol-:-dı**

Gazel 91

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Yine ser-mesti-i hicrān ile ġavġāmuz var
Oldı berceste sere keyf-i şarāb-ı bī-ġaş

888. **ol-:-dı**

Gazel 95

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Nesib-i derd-mendüñ cüy-bār oldı dem-i çeşmi
Seni ey serv-ġaddüm didiler ġayra kinār olmış

889. **ol-:-dı**

Gazel 99

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

ġükmi-i bahār-ı vuşlat-ı cānān ile yine
Oldı şüküfte sine verd-i ter-i neşāġ

890. **ol-:-dı**

Gazel 104

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Oldı mesmūʿum ser-ā-pā vaşf-ı ġübān-ı selef
Var ise sensin meh-i Kenʿān'a ġüsni ile ġalef

891. **ol-:-sa**

Gazel 110

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Dünyāda daġi olsa muġaġġıklere düçār
Rüsvāy olur muġallid-i keş ü kerāmetüñ

892. **ol-:-dı**

Gazel 120

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Dil kişverinedür seferi Mevleviler'ün
Cezb-i Hâk oldu rāh-beri Mevleviler'ün

893. **ol:-dı**

Gazel 131

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Dest-i şāhān-ı cihān olalı ārāmgehi
Oldı maqbūl-i kabāyil ne'am u lā-yı kalem

894. **ol:-dı**

Gazel 131

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Oldı dünyāya Sikender gibi hükmi cārī
Heft iklime resādur yed-i tūlā-yı kalem

895. **ol:-sa**

Gazel 131

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Çün zuhūr-ı hikeme vāsiḫadur 'ālemde
Olsa Loḫmān n'ola āşüfte-i müsennā-yı kalem

896. **ol:-ur**

Gazel 131

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Deheninden geh olur zehr aḫıdur çün şu'bān
Gāh olur mürdeye cān-baḫş-ı Mesīḫā-yı kalem

897. **ol:-ur**

Gazel 131

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Deheninden geh olur zehr aḫıdur çün şu'bān
Gāh olur mürdeye cān-baḫş-ı Mesīḫā-yı kalem

898. **ol:-dı**

Gazel 135

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Sedd-i rāh oldu baña ḫavf-ı neheng-i ümmid
Kulzüm-i 'ışḫda göñlümce şināh eylemedüm

899. **ol:-sa**

Gazel 140

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Her kanda olsa 'izz ile maḫdüm gayr olur
Fermān-ı Hāḫḫ'a rağbet ile inḫiyād iden

900. **ol:-ur**

Gazel 149

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Söylenürse söz maḫallinde bulur ḫadr-i girān
Dürr olur gör ḫatre-i feyz mevsim-i nisāndan

901. **ol:-dı**

Gazel 150

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Baña cām-ı hecrüñ oldu hele vāye bilsem āyā
Ser-i ḫün-ı vuşlatuñda gehi behre-mend idersin

902. **ol:-ur, -sa**

Gazel 150

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Sen o zülf-i piç piçüñ gehi bend bend idersin
Dil-i Cebra'ıl olursa daḫi der-kemend idersin

903. **ol:-ur**

Gazel 162

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Olur mü'eddi-i şıdık-ı maḳāl sīne-i riş
Ḳırān-ı mühr iledür vech-i şoḫbet imzāda

904. **ol:-sa**

Gazel 167

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Ser-i kūyuñ hevāsıyla yatan ḥāk-i firāk üzre
Tesellī bulmaz olsa pā-nihāde nüh ṭbāk üzre

905. **ol:-sa**

Gazel 177

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

O deñlü çāpük-i rāh-ı ḥayāydür ṭab'um
Ki olsa maṭlabı bir bıkır-i fikr-i mestüre

906. **ol:-sa**

Gazel 186

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Güle bülbül niḡāh-ı raḡbet itmezdi eger nergis
Füsün u fitnede çeşmün gibi siḫr-āferin olsa

907. **ol:-ur**

Gazel 194

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Güşe-girānuñ olur kıymeti lā-büd eفزün
Şāhid-i ḥāl yiter ḳadr-i girān-ı ṭūṭi

908. **ol:-dı**

Gazel 201

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Nesībā ṭab'-ı 'ālem şāfdur mānend-i āyine
Mey oldu dilde gerd-i ḡuşşa-şü nev-rüzdur şimdi

909. **ol:-dı**

Kaside 1

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Gerçi oldu ey sehī-serv-i gülistān-ı hüda
Pāy-būs-ı pāyenün ḥasret-keşi ḥāk-i ṭahūr

910. **ol:-sa**

Kaside 1

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Zülle-i bāb olmaḡa dergāhuña şāyān idi
Nürdan olsa ser-ā-pā ḳubbe-i gerdün çü hūr

911. **ol:-ur**

Kaside 1

Mısra: 16

Olmak, ... haline gelmek.

Nazra-i luṭfuñla manzūr olsa bir kem-ter meges
Ḳulle-i Ḳāf-ı sa'ādetde olur şāh-ı ṭuyūr

912. **ol:-dı**

Kaside 2

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Çün 'ālemine raḡmet-i Ḥaḳḳ oldu maḳdemün
Sāyeñden oldu behre rübā 'ālem-i 'adem

912. **ol:-dı**

Kaside 2

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Çün 'ālemine raḡmet-i Ḥaḳḳ oldu maḳdemün
Sāyeñden oldu behre rübā 'ālem-i 'adem

913. **ol:-dı**

Kaside 2

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Nūruñ ta'alluḳı itdi anı muḥāfaza
Yūnus derün-ı ḥūtuda oldu şümürde dem

914. **ol:-dı**

Kaside 2

Mısra: 16

Olmak, ... haline gelmek.

Sensin h ul şa debdebe-i  ferini e
Cümle senünçün oldu z h r t-ı keyf   kem

915. **ol:-dı**

Kaside 2

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

T  k rb-ı k rb-ı meclis-i  ns oldu menzilün
N h ra ş zer kecime ki vaz' eyledün kadem

916. **ol:-dı**

Kaside 2

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Memd h n eylemezdi tekell f kel mda
T rh-ı tekell f oldu ba n  evceb   ehem

917. **ol:-dı**

Kaside 2

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

 arf eyledüm hev ya bu 'ömr-i 'azizi hep
Serm ye-i kaviiyy v  kader oldu Şimdi kem

918. **ol:-sa**

Kaside 2

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Rif tle olsa g Őiye-ber-d Ş çok degül
Edn  ged -yı k yu na her Ő h-ı mu teŐem

919. **ol:-ur**

Kaside 2

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

M mkun degül ih ta o sırr-ı da ıķı kim
İdr k   fehm   ' ql olur ol fende müttehem

920. **ol:-ur**

Kaside 2

Mısra: 15

Olmak, ... haline gelmek.

Hüsn-i 'amel deminde olur k dret m 'adim
Z r- verem g n hda  n zayg m-ı ecem

921. **ol:-dı**

Kaside 4

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Mürde diller feyz-i g ft ru la buldı t ze c n
Oldı Ő h  la'ı-i n bu  menba'ı  b-ı hay t

923. **ol:-dı**

Kaside 4

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

K  e-gerd-i h dmet n oldu g r h-ı evliy 
H dim n-ı dergeh-i devlet-me' bu dur h d t

924. **ol:-dı**

Kaside 4

Mısra: 14

Olmak, ... haline gelmek.

K se-i ümmiddür dest-i rec  b -p  v  ser
Ő hlar oldu ser-i k yu nda mu t c-ı zek t

925. **ol:-dı**

Kaside 4

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Şive-i sırr-ı da ıķ-ı men reani kad reay
H yret-efz  oldu ' kla itdi isk t-ı d h t

926. **ol:-dı**

Kaside 4

Mısra: 8
Olmak, ... haline gelmek.

Perde-i ef'āl ü akvāl-i Hudā'sın bī-merā
Ma remeyte mazhariyyet cāhına oldu berāt

927. **ol:-ur**
Kaside 5
Mısra: 3
Olmak, ... haline gelmek.

Hayretle ser-figende olup nerkis-i çemen
Gūyā hayāl-i na't ile pür-āfet-kārdur

928. **ol:-ur**
Kaside 6
Mısra: 4
Olmak, ... haline gelmek.

Uğde-i hātırımı nāmede itsem taħrīr
Nāme murğān-ı peyām-āvere bend-i per olur

929. **ol:-ur**
Kaside 6
Mısra: 6
Olmak, ... haline gelmek.

Uğde ber uğde ki reşk-āver-i seng-i hāre
Uğde ber uğde ki nāhun-ken-i şīr-i ner olur

930. **ol:-ur**
Kaside 6
Mısra: 2
Olmak, ... haline gelmek.

Meger ol nāhun-ı engüşt-i hüner-perver kim
Kātib-i na't-i şafā-küster-i peygamber olur

931. **ol:-ur**
Kaside 6
Mısra: 4
Olmak, ... haline gelmek.

Nāzenin yar-i Hudā Aħmed-i Mürsel kim anuñ
Dāğ-ı mühri ser-i uşşāka gül-i aħmer olur

932. **ol:-ur**
Kaside 6
Mısra: 9
Olmak, ... haline gelmek.

Olur ārāmgehi Ka'be-i vuşlat āħir
Sünneti rāh-ı Hudā'da kime kim rehber olur

932. **ol:-ur**
Kaside 6
Mısra: 14
Olmak, ... haline gelmek.

Biñde bir vaşfını ta'dād ne mümkin ammā
Na'tine verziş anuñ bendeg-i diğeri olur

933. **ol:-ur**
Kaside 6
Mısra: 8
Olmak, ... haline gelmek.

Nürdan fark idemez rüz u şebi şol kişi kim
Sıdk ile güşe-güzin-i harem-i enver olur

934. **ol:-ur**
Kaside 6
Mısra: 10
Olmak, ... haline gelmek.

Ey şeh-i kişver-i dīn pādişeh-i pāk-neseb
Luţfuñ ol demde ki imdād-res-i maşşer olur

935. **ol:-ur**
Kaside 6
Mısra: 12
Olmak, ... haline gelmek.

Hāşeli'llah ki Nesīb olmaya memnūn-ı kerem
Belki cürmi sebeb-i mağfiret-i Dāver olur

936. **ol:-ur**
Kaside 6
Mısra: 14
Olmak, ... haline gelmek.

Her nefes ravzaña yüz biñ şalavāt ola nisār
Tā ki hūrşīd-i felek nūr-dih-i hāver olur

937. **ol-:-ur**

Kaside 7

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

O bāğ-ı dil k'ola ezhār-ı feyz-i Haqq'a maḥal
Olur nesīmi anuñ na't-i Aḥmed-i mürsel

938. **ol-:-ur**

Kaside 7

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Şefā'atiyle siyeh-nāmeler muḥarreb olur
İnāyetiyle şevāba olur günāh bedel

939. **ol-:-ur**

Kaside 7

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Mütāba'atdan aña müdbirān olur ser-keş
Mezāk-ı şufraviyānda olur şeker ḥançal

940. **ol-:-ur**

Kaside 7

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Resūl-i pāk-nijādā Ḥabīb-i Yezdānā
Maḥabbetüñle olur cümle-i meşākil ḥal

941. **ol-:-sa**

Kaside 8

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

İder heybeti teb girifte 'aceb mi
'Adüñüñ yeri olsa nār-ı cehennem

942. **ol-:-dı**

Kaside 10

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Cenāb-ı ḥazret-i Monlā Celāl-i dīn Muḥammed
Kim oldu vāris-i kāmīl şeh-i nezīr ü beşīre

943. **ol-:-ur**

Kaside 10

Mısra: 16

Olmak, ... haline gelmek.

Ne Mesnevī ki odur şerḥ-i metn-i nüshā-i vaḥdet
Çü rüz-ı rüşen olur fehmi iden zevāta serīre

944. **ol-:-ur**

Kaside 10

Mısra: 14

Olmak, ... haline gelmek.

Ḳıyās olunmasun āsar-ı dīgeran o kelāma
Ki baḥr hīç muḳisün 'aleyh olur mı ḡadīre

945. **ol-:-ur**

Kaside 10

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

O şāh-ı memleket-ārā-yı ḥıṭṭagāh-ı kemālūñ
Nazīre luṭf ile ḳahrı olur ḥıbbān u sā'īre

946. **ol-:-ur**

Kaside 10

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Kemāl-i ḳadrini 'aql-ı beşer iḥāta ne mümkin
Olur mı kār-ı tekāver naşīb-i ṭab'-ı ba'īre

947. **ol-:-ur**

Kıt'a 1

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥāl-i 'ālem böyledür iki sürür itse ḳırān
Bir ḡam-ı ṭāḳat-ḡudāz olur miyānına muşīb

948. **ol:-ur, -sa**

Kıt'a 4

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Rüz-ı kıyām olursa bu gūne şitā eger
Zannum bu kim teveccūhi nāsuñ caḥīmedür

949. **ol:-sa**

Kıt'a 7

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Efendi kuvvet-i iḳbālūñ ol ḳadardur kim
Tehemten olsa da bāzū-yı baḥtuñı buramaz

950. **ol:-dı**

Kıt'a 8

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Nesība dergeh-i Monlā-yı Rūm'ıñ ḥūn-ı eşkümden
Ser-ā-pā rīze sengi oldu hem-reng-i güher şimdi

951. **ol:-sa**

Kıt'a 8

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

‘Aceb midür yerüm şaffü'n-ni‘āl-i bezm-i faḳr olsa
Şadırlardan geçüp aşlumdan aldum ben ḥaber şimdi

952. **ol:-sa**

Kıt'a 9

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

‘İlm-ile olsa fūrū-māye ferīd-i rūzgār
Kimsenüñ maḳşūdını luṭf ile incāḥ eylemez

953. **ol:-ur**

Kıt'a 10

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Bir gedā ḥalvet-serāy-ı şāha itdükde duḥūl
Hiç olur mı luṭf u iḥsān ile mesrūr olmaya

954. **ol:-ur**

Kıt'a 26

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Ḳalb olur āyine-i şāhid-i ‘ırfān-ı Ḥudā
Şayḳal-ı mihr ü maḥabbetle olursa pūr-tāb

955. **ol:-dı**

Mesnevi 2

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Ādemde bir dem oldu maḳşad

Oldı o demi bulanlar es‘ad

956. **ol:-up**

Mesnevi 2

Mısra: 15

Olmak, ... haline gelmek.

Sen daḥi olup bu sırdan āgāh
Rāh-ı ṭaleb içre olma güm-rāh

957. **ol:-dı**

Müfret 2

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

‘Unşur-ı fiḳh-ı şerīf oldu mütūn-ı erba‘a
Ḥıṭṭa-i dīn-i mübīn içre ḥuşūn-ı erba‘a

958. **ol:-dı**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Genc-i şer‘e ‘adl ile oldu zamānında emīn
İbn-i ‘Affān eyledi tertīb-i Ḳur‘ān-ı mübīn

959. **ol:-dı**

Müsemmen 1

Mısra: 5
Olmak, ... haline gelmek.

İllet-i icād-ı mümkün oldu ancak hilkatüñ
Nev'-i insân u melek 'uşşâk-ı hüsn-i tal'atüñ

960. **ol-:-dı**
Müsemmen 1
Mısra: 11
Olmak, ... haline gelmek.

Şer'-i pāküñ oldu hādī-i şırâṭ-ı müstakīm
Nesh'-i edyān eyledi aḥkām-ı Furḳān-ı qādīm

961. **ol-:-dı**
Müsemmen 1
Mısra: 12
Olmak, ... haline gelmek.

Mazhariyyet manşibuñdur men reāni dūr berāt
Mā remeyte oldu bu da'vāya burhān-ı şıqāt

962. **ol-:-up**
Müsemmen 1
Mısra: 6
Olmak, ... haline gelmek.

Bī-tekellüf bezmgāh-ı aḳdese itdüñ duḥūl
Şāhid ü meşhūd olup bir ikilik itdi zühūl

249. **ol-:-dı**
Rübai 10
Mısra: 4
Olmak, ... haline gelmek.

Nakş-ı süm-i esbüñ oldu hurşid ü kâmer
Evvel yeke süvār çarḥ-ı peymāsın kim

963. **ol-:-dı**
Rübai 11
Mısra: 5
Olmak, ... haline gelmek.

Kim oldu 'adūlara 'adem cāy-ı güriz

964. **ol-:-dı**
Rübai 18
Mısra: 4
Olmak, ... haline gelmek.

İzz ü şeref-i hilkat-i zāt-ı pāküñ
Manzūme-i kevne oldu hüsn-i maṭla'

965. **ol-:-sa**
Rübai 19
Mısra: 4
Olmak, ... haline gelmek.

Nezzāre kiyān ravza-i enverüñün
Çeşm olsa 'aceb mi sīnesinde her dāg

966. **ol-:-ur**
Rübai 21
Mısra: 3
Olmak, ... haline gelmek.

Bir ḥaṭve olur bu'd-ı mesāfāt-ı fenā
Ol reh-reve kim maḥabbetüñ ola refiḳ

967. **ol-:-ur, -sa**
Rübai 43
Mısra: 1
Olmak, ... haline gelmek.

Nā-rāst olursa çüb eger tır olmaz
Āhen almazsa āb şemşir olmaz

968. **ol-:-ur**
Rübai 44
Mısra: 3
Olmak, ... haline gelmek.

Teslīm-i kaḫa-yı Ḥaḳ olur 'ārif olan
Meydān-ı rızāda ceng ü āşüb olmaz

969. **ol-:-ur**
Rübai 47
Mısra: 4
Olmak, ... haline gelmek.

Ol gün ki cihāndan idesin ‘azm-i sefer
Hem-rāhuñ olur bir iki pāre kurbās

970. **ol:-sa**

Tahmis 2

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Leylā-yı vücūd olmasa n'ola bize hākīm
Āhū-yı hevā olsa ‘aceb mi bize hādīm

971. **ol:-sa**

Tahmis 4

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Hele yārān-ı meclis şāf-dil hāliş-‘ayār olsa
Nedīm-i bezle-gū ālüfte-i şoĥbet-güzār olsa

972. **ol:-sa**

Tahmis 4

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Nedīm-i bezle-gū ālüfte-i şoĥbet-güzār olsa
Şadīk-ı lāubālī rind-i bī-ķayd-ı vaķār olsa

973. **ol:-sa**

Tahmis 4

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Nedīm-i bezle-gū ālüfte-i şoĥbet-güzār olsa
Şadīk-ı lāubālī rind-i bī-ķayd-ı vaķār olsa

974. **ol:-sa**

Tahmis 4

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Bize hem-reng olur bir bī-tekellūf ğam-gūsār olsa
Usanmışdur göñül bu bezmüñ erbāb-ı rūsūmından

975. **ol:-ur**

Tahmis 4

Mısra: 15

Olmak, ... haline gelmek.

Ğam u vehmüñ olur her ferdini bir maĥmile şārif
Nesibā didi ol kāmīl bu remzi beyte kim hātīf

976. **ol:-di**

Tarih 1

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Dirīgā rev-be-rāh-ı āĥiret oldu o fāzīl kim
‘Adilin görmemişdi dide-i devrān fazīletde

977. **ol:-di**

Tarih 2

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Evvelinüñ ĥāl-dārı sāde-i āĥırla beş
‘Aks olunca altı tārīĥ oldu ‘add ile dilā

978. **ol:-sa**

Tarih 4

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Büy-ı cūdıyla ru‘āf-ālūd olur faġfūr-ı Ğin
Şafĥa-i kāfūra olsa ĥāmesi ger müşk-biz

979. **ol:-ur**

Tarih 4

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Büy-ı cūdıyla ru‘āf-ālūd olur faġfūr-ı Ğin
Şafĥa-i kāfūra olsa ĥāmesi ger müşk-biz

980. **ol:-ur**

Tarih 6

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Her nigāhı t̄alib-i Ħaķķ'a olur iksir-i feyz
Her kelāmı ĥall-i işkāl-i rumüz-ı Mesnevī

981. **ol:-dı**

Tarih 8

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Nesibā fevtine oldu iki tārīḥ bu mıṣraʿ
Saña Ḥāfız serāy-ı ḥūr u ʿinde ṣadr ola mesken

982. **ol:-dı**

Tarih 10

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Şerif-i pāk-i neseb sālik-i güzide-şifāt
Ki oldu zātı nihāl-i necābete semere

983. **ol:-dı**

Tarih 12

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥaṭṭ ile ḳubbe-niṣīn oldu riyāset buldı
Ser-firāz-ı vüzerā Rāmī Muḥammed Paşa

984. **ol:-dı**

Tarih 12

Mısra: 14

Olmak, ... haline gelmek.

Didi tārīḥi ile müjde-resānān-ı Nesīb
ʿAdl-ile ḳubbe-niṣīn oldu Muḥammed Paşa

985. **ol:-dı**

Tarih 18

Mısra: 14

Olmak, ... haline gelmek.

Āṣafā dāʿi-i deyrine Nesīb'ün kārı
Dergeh-i ḥāzret-i Monlā'da saña oldu duʿā

986. **ol:-dı**

Tarih 23

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Atup pūy rāz ile bir tır piş-rev
Hezār u ṣaşt gez oldu şitābān

987. **ol:-dı**

Tarih 27

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Müşerref itdi fetvā ṣadrını bir sāni-i Nuʿmān
Kim oldu ʿiffet ü fażlıyla zāt-ı pāk-i bī-hem-tā

988. **ol:-dı**

Tarih 28

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Bī-ḥamdü li'llah ki olduḳ maẓhar-ı nev-luṭf-ı
Rabbānī
Sipihrüñ cünbüşi ber-vefḳ-ı aḳsā-yı emel oldu

989. **ol:-dı**

Tarih 28

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Cenāb-ı ḥāzret-i ʿUṣṣāḳi-zāde ekmel-i devrān
Ki fikri seyyide taḥḳiḳda niʿme'l-bedel oldu

990. **ol:-dı**

Tarih 28

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Serinde ʿörf-i sebz ile gören dir şānahu'llah bu
Cihān-ı ʿilmde ser-sebz bir aʿlā cibill oldu

991. **ol:-dı**

Tarih 28

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥuṣūṣā şimdi tefvīz-i ümür-ı āl ile tāze
Maḥall-i iltifāt-ı pādīşāh-ı her-milel oldu

992. **ol:-dı**

Tarih 28

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Şehensâh-ı cihân Sultân Aḥmed Ḥân gâzînüñ
Bu fermân-ı hümayûnı hele ḥayrû'l-ʿamel oldu

993. **ol:-dı**

Tarih 35

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Kaʿbetü'l 'Uşşâk târiḥ-i binâ-yı tekyedür
Çâr târiḥ oldu maʿnen ḥaḳ bu kim tarz-ı garîb

994. **ol:-dı**

Tarih 35

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Tekye-i Şâm'a gelince kāmum oldu inzivâ
Kaʿbetü'l-ʿuşşâkda baḳ şeyḥ-i pāk oldu Nesîb

995. **ol:-dı**

Tarih 35

Mısra: 14

Olmak, ... haline gelmek.

Tekye-i Şâm'a gelince kāmum oldu inzivâ
Kaʿbetü'l-ʿuşşâkda baḳ şeyḥ-i pāk oldu Nesîb

996. **ol:-up**

Terci-bend 1

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Ey rehber-i hidâyet olup maḳşada delîl
Ġâret-dih-i dükânçe-i sũḳ-ı mecâzum ol

997. **ol:-dı**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Olmak, ... haline gelmek.

Bigâneye oldu şimdi muḥtaş
Nezzâre-i çeşm-i ʿişve muʿtâd

998. **ol:-ur**

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Bigâne olur ğam-ı cihâna
Her kim ki ğamuñla âşinâdur

999. **ol:-am, -**

Gazel 116

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.idir.

Revâ mıdur ki olam zehr-i nüş-i hecrüñ ben
ʿAdûlar ola siyeh mest-i cām-ı iḥsânüñ

1000. **ol:-sa**

Gazel 53

Mısra: 7

Ol-yardımcı fiili.

Vuşlatuñ gibi muḥâl isterüz olsa ne ʿaceb
Nâlemüz gibi duʿâmuz daḥi mehcür-ı eser

1001. **ol:-sa**

Gazel 58

Mısra: 11

Ol-yardımcı fiili.

Nesîb devlet olunca dem-i şebâb olsa
Dem-i ḥazânda neşv ü nemâyı neylerler

1002. **ol:-du, -m**

Gazel 136

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥadeng-i âh pertâb itmede ğâyet muşîb oldum
Kemîn-i ʿişḳdan zaḥm efken-i cân-ı raḳîb oldum

1003. **ol:-sa**

Gazel 189

Mısra: 5

Olsa.

Dür-sübha-i sirişk ile olsa 'aceb midür
Âheng-i nâle vird-i seher Mevlevîler'e

1004. **ol:-sa**

Gazel 195

Mısra: 4

Olsa.

Bigâneden hazine-i sultân nihân gerek
Nev'-i beşerde olsa nühüfte n'ola velî

1005. **ol:-ma, -duk**

Gazel 36

Mısra: 6

Olmamak, ... haline gelmemek.

Takrîr-i hâl-i zâr olur mûris-i şudâ'
Ma'lûm-ı 'izzet olmaduk ahvâlümüz mi var

1006. **ol:-ur, -uz**

Rûbai 46

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Ser-beste kalursa n'ola hâl-i dilümüz
Gördükçe yüzün şüret-i divâr oluruz

1007. **ol:-ma, -sa**

Kaside 1

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Olmasa teşrîf-bahşâ keвне 'id-i fıtratüñ
Eylemezdi rûze-dârân-ı 'adem hergiz faşûr

1008. **ol:-duk, -ça**

Gazel 117

Mısra: 1

Haline gelince.

Oldukça câm-ı nâz ile mestâne gözlerüñ
Sihr-ile eyledi beni divâne gözlerüñ

1009. **ol:-maz, -sın**

Gazel 142

Mısra: 10

...Olmak, ... haline gelmek.

Göñül ser-menzil-i âzâdegîye irmek isterseñ
Hemân muṭlağ giriftâr-ı kıuyûd-ı 'âlem olmazsın

1010. **ol:-maz, -mış**

Gazel 182

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Fıkr-i ruḥıyla neşv ü nemâ buldı bu göñül
Âteş zarar-resân olmazmış semendere

1011. **ol:-sa**

Gazel 194

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Al-i minkāri ki hem-reng-i leb-i la'lüñdür
Şekker olsa yeridür loğma-i h'ân-ı tūṭi

1012. **ol:-sa**

Rûbai 2

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Olsa n'ola hem-sâye-i beyt-i ma'mûr
Bir dil k'ola dest-bürd-i 'ıškuñla ḥarâb

1013. **ol:+a**

Tarih 25

Mısra: 10

... haline gelmek.

Dâ'ileri târiḥ ile hep didi Nesibâ
'Adn ol mekân rûḥına müftî-i vahîdüñ

1014. **ol:-ur, -suz**

Tarih 26

Mısra: 7

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olursuz vâşıl-ı ser-menzil-i ikrâm bi-şübhe
İder kaç-ı menâzil râh-ı izzetde semendüñüz

1015. **ol:-maz, -muş**

Gazel 90

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hayâl-i yâre hicrân-ı siyeh-dil rehzen olmazmış
Tariğ-ı ışık-ı bâzide hirâs-ı düşmen olmazmış

1016. **ol:-maz, -muş**

Gazel 90

Mısra: 9

Olmak, bulunmak.

Yetişdi evc-i çarha şit-i âh-ı âteş-efşânım
Meger âvâregân-ı ışık kayd-ı mesken olmazmış

1017. **ol:-a, -maz, -**

Gazel 78

Mısra: 9

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olamaz mekr ü hiyel sedd-i mesil-i idbâr
Marâz-ı mevte akâkir ile dermân olmaz

1018. **ol:-**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Kimden gördüñ fûnûn-ı nâzı
Kim ola cefâda saña üstâd

1019. **ol:-a, -y, -dı**

Gazel 23

Mısra: 1

Olsaydı.

Olaydı zerre-i süz-ı dilümden bâ-haber kâğız
Şaçardı noğtalardan küy-ı cânâna şerer kâğız

1020. **ol:-du, -ñ**

Gazel 3

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Peri-veş dideden ey bi-vefâ âhir nihân olduñ
Göründüñ çeşm-i câna ibtidâdan mihr-bân-âsâ

1021. **ol:-du, -ñ**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Mânend-i meyl-i kıble-nümâ semt-i Hakk'a dön
Meyl-i sivâ ile yeter olduñ mesel yeter

1023. **ol:-ın, -dı**

Gazel 14

Mısra: 9

Olmak, bulunmak.

Ser-ğân-ı gam-ı ışıkda çok işret olındı
Ey dil bize hakk-ı nemek ü nânı helâl it

1024. **ol:-**

Gazel 8

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

O bâğuñ gülleri âyine-i âlem-nümâdur hep
Nesibâ şevke-perdâz olma kim bu şeş-der-i gamda

1025. **ol:-y, -a**

Gazel 13

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

İlm ü edeb ki olmaya âdemde mükteseb
Virmez şeref o bi-hırede izzet-i neseb

1026. **ol:-y, -a**

Gazel 13

Mısra: 14

Olmak, ... haline gelmek.

Olmaz kimesne rāh-rev-i cādde-i şavāb
Tā olmaya Nesīb meded-bahşî luţf-ı Rab

1027. **ol**:-y, -a

Gazel 15

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

İtmek olamaz Ka'be-i maqşûda teveccüh
Tā kıblegehûn olmaya mihrāb-ı şer'at

1028. **ol**:-

Gazel 40

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Geçmez niyāz o şūha diyü olma nā-ümid
Eyler zuhur-ı haţtı zamānı gelür geçer

1029. **ol**:-

Gazel 28

Mısra: 5

Olma, Herhangi bir durumda bulunma.

Ser-i kuyuñda ey gül nāle itsek olma rencide
Figān-ı 'andelibān ziver-i şahñ-ı gülistāndur

1030. **ol**:-

Gazel 65

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Her zātda ādemiyet olmaz
Her sengde cevheriyet olmaz

1031. **ol**:-

Gazel 66

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Deşneñe teşne olan kānî'-ı şemşir olmaz
Āba müsteski-i maħrūr-ciger sir olmaz

1032. **ol**:-

Gazel 66

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Hālet-i ehl-i fenā merg ile tağyir olmaz
Zer-i pākize eşer kerde-i iksir olmaz

oldığıçün:

1. **oldığıçün:**

Tarih 30

Mısra: 4

Olduğu için.

Şadrdan şadra seni ikrām için naql itdürür
Oldığıçün şāh-ı dehrüñ dil-pesendi 'ilm-ile

orta:

1. **orta:+da**

Gazel 78

Mısra: 5

Orta, ara yer, meydan.

İmtihān tā ki ola ortada seng-i mi'yār
Kişi da'vā ile hiç fā'ik-ı akrān olmaz

'Osmān:

1. **'Osmān:**

Rübai 20

Mısra: 4

Hız. Osman. Üçüncü İslam halifesi.

Şer'üñ hareminde oldılar çār menār
'Osmān u Ebū Bekr ü 'Ömer şāh-ı Necef

otağ:

1. **otağ:+ı, +dur**

Gazel 5

Mısra: 9

Çadır.

Fezā-yı cāmda rūḥ-ı Cem'ün otağıdur
Kıyās itme ki izhār ider ḥübāb şarāb

2.3.18. Ö

öğret:

1. **öğret:-** dü, -ñ

Gazel 142

Mısra: 5

Öğretmek.

Cefâ öğretdüñ ol mâha unutdurduñ vefâ resmin
Ben ağlarsam hele sen de raķibâ hurrem olmazsın

öl-:

1. **öl-:** -meden

Tahmis 3

Mısra: 9

Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek, can vermek.

öldür-:

1. **öldür-:** -meg, -e

Gazel 53

Mısra: 4

Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek.

Alma hengâm-ı ğazab hañçerüñüñ peyvendin
‘Āşık öldürmege yetmez mi o haşm-âne nażar

2. **öldür-:** -ür

Gazel 126

Mısra: 6

Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek.

Ne zamân ki huşm u ğazabla ol şeh-i ‘işve ger çeke
tiĝını
Bizi ğamze öldürür evvelâ yalıñuz o tiĝ ü verem
degül

3. **öldür-:** -ür

Kıt'a 23

Mısra: 3

Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek.

Öldürür gördükçe maḥsüduñ sürürü ḥāsidi
Kendini süzân ider bulmazsa âteş hîzemi

4. **öldür-:** -üp

Gazel 11

Mısra: 11

Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek.

Tiĝ-ı hecrüñle Nesib-i mübtelâyı öldürüp
Āferin a‘dâ-yı dünî kām-yâb itdüñ bu şeb

5. **öldür-:** -üp

Gazel 183

Mısra: 9

Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek.

Öldürüp ḥasret-i la‘lünle Nesib-i zârı
Gel şerik olma daḥi tazelüĝüñ var kıana

6. **öldür-:** -ür

Gazel 88

Mısra: 1

Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek.

Öldürür zehr-i sitemle ‘aşıkı itmez hirās
Ol şabib-i nāzdan itmeñ müdāvā iltimās

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḥzūñı
Hemân çek tiĝ-ı nāzı bildüĝüñden kıalma ey ḥünî

‘Ömer:

1. **‘Ömer:**

Rübai 20

Mısra: 4

İkinci halife. Hz. Ömer.

Şer‘üñ hareminde oldılar çâr menār
‘Osmân u Ebū Bekr ü ‘Ömer řāh-ı Necef

‘ömr:

1. **‘ömr:** +i, +n, +i

Tarih 18

Mısra: 12

Ömür, hayat.

Haḡ mübârek ide ol şadr-ı mu'allâyı aña
Devletin dâ'im ide 'ömrini efzûn Hudâ

2. **'ömr: +i**

Tarih 27

Mısra: 3

Ömür, hayat.

Şehenşâh-ı cihân Hân Ahmed'ün 'ömrü füzûn olsun
Nizâm-ı nev virüp şer'-i mübîni eyledi ihyâ

3. **'ömr: +in**

Tarih 12

Mısra: 12

Ömür, hayat.

Tâ ki nüh-ḡubbe-i zerrîn-'alem itdükçe kıyâm
'Ömrin efzûn ide iḡbâlini memdûd Hudâ

4. **'ömr: +i, +n, +i**

Tarih 6

Mısra: 1

Ömür, hayat.

Vâlid ü maḡdümüñ eyle 'ömrini ya Rab füzûn
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

'ömr-i 'azîz:

1. **'ömr-i 'azîz: +i**

Kaside 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Saygın yaşam.

Şarf eyledüm hevâya bu 'ömr-i 'azîzi hep
Sermâye-i kavîyy vü kader oldı şimdi kem

'ömr-i ebed:

1. **'ömr-i ebed:**

Gazel 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebedi hayat.

Bulurdı 'ömr-i ebed ḡaṡresin çeken rindân
Mey-i lebûnden eger olsa feyz-yâb şarâb

'ömr-i ḡ'âher:

1. **'ömr-i ḡ'âher: +de**

Tarih 29

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kız kardeşinin ömrü.

Çün itdi zühür irâde-i Rabb-i Şamed
Pâyâna irişdi 'ömr-i ḡ'âherde 'aded

'ömr-i ḡarîş:

1. **'ömr-i ḡarîş: -e**

Gazel 106

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Hırslı, tamahkar ömür.

'Ömr-i ḡarîşe olsa bu tül-i emel kıyâs
Vaḡt-i ḡayâtınuñ görünür inḡızâsı yok

öñ:

1. **öñ: +i, +n, +e**

Kaside 9

Mısra: 13

Ön, huzur.

Ol çâre-resânuñ öñine geldi giriftâr
Taḡlış-i necât eyledi nuḡka gelüp âhû

öp:

1. **öp: -dü, -m**

Gazel 139

Mısra: 4

Öpmek.

Bir câm sunup gitmege 'azm eyleyicek yâr
Öpdüm ayaḡın dâmen-i zer-târa yapışdum

2. **öp:**

Gazel 165

Mısra: 5

Öpmek.

Maḥmūr-ı la'lin öp dehen-i âteşin ile
Muhtâcdur o gül-be-şeker tâzelenmege

3. **öp:**

Tahmis 2

Mısra: 15

Öpmek.

Öp pîr-i muğan destini vir şadra şürûhı
Mestâne olup çek bir iki cām-ı şabûhı

4. **öp:-meg, -e**

Gazel 198

Mısra: 10

Öpmek.

Meded üftâdeñüñ bir cām ile destin alup ıaldur
Ayağüñ öpmege sâkî dil-i derd-âşinâ düşdi

‘örf-i sebz:

1. **‘örf-i sebz:**

Tarih 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yeni adet.

Serinde ‘örf-i sebz ile gören dir şānahu’llah bu
Cihān-ı ‘ilmde ser-sebz bir a’lā cibill oldı

ört:

1. **ört:-er**

Kaside 1

Mısra: 10

Örtmek, üzerini kaplamak.

Ḥ’ābgāh-ı cism-i pāküñ olduğıçün mehd-i ḥāk
Şebden örter dāye-i devrān aña dā’im semūr

öt-:

1. **öt-:-er, -se**

Müfret 4

Mısra: 2

Ötmek, çalmak.

Yine kânün-ı kadīm üzre şeh-i bende-nüvāz
İltifāt itdi bie ey dil o öterse eyü sāz

öz:

1. **öz:+üñ**

Gazel 64

Mısra: 8

Bir kimsenin benliğı, kendi manevi varlığı, iç, nefis.

Gevheri var âşinā-yı lücce-i ‘ummāna şor
Añla kadr-i şoḥbetin kāmillerüñ ḥāk it özüñ

2. **öz:+üñ**

Rübai 48

Mısra: 2

Bir kimsenin benliğı, kendi manevi varlığı, iç, nefis.

Yā küre-i endişede kāl eyle sözüñ

Yā keff-i lisāna eyle mu’tād özüñ

özge:

1. **özge:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Başka, diğer.

Özge ḳurbıyyet idi ne ittihād u ne ḥulül
Ḳurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehm itmese n’ola ‘uḳül

2. **özge:**

Kaside 2

Mısra: 5

-den başka.

Yoḳ dergehüñden özge baña melce’ ü melāz
Aḥvāl-i pür-melālümü ‘arz eylesem ne ḡam

3. **özge:**

Kaside 2

Mısra: 13

-den başka.

Yokdur saña hülüşdan özge vesiletüm
Yâ nâşire'l-mekârim ü ya menba'a'l-himem

‘özü-âver-i şad-hezâr:

1. **‘özü-âver-i şad-hezâr:**

Rûbai 24

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yüz bin kere özür dileyen.

Yâ Rabb egerçi mücrim ü bed-kâram
‘Özü-âver-i şad-hezâr istiğfâram

2.3.19. P

pâ:

1. **pâ:**

Tarih 14

Mısra: 2

Ayak.

Mübeşşirler Nesibâ didi târihin bu mışra'la
Yine Şâdık Muhammed mesned-i fetvâya basdı pâ

pâ-büs:

1. **pâ-büs:+i, +n, +a**

Gazel 136

Mısra: 9

Ayak öpme.

Sezâ-vâr olmadum pâ-büsına gör şümi-i bahtı
Reh-i cânânedede hâk olmadum şanma Nesib oldum

pâdişâh:

1. **pâdişâh:+i**

Gazel 73

Mısra: 11

Sultan, padişah.

‘İşkdur pâdişâhi bende iden bendeyi şâh
Buña şâhid yeter efsâne-i Maḥmûd u Ayâz

2. **pâdişâh:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Allah.

Ġayra ne güne eyleyeyim hâlûmi beyân
Sen bir ‘aṭâ vü rahmeti çok pâdişâh iken

3. **pâdişâh:+ı**

Gazel 124

Mısra: 4

Hükümdar, sultan.

Ta‘alluk itme dehre fâriğ ol kayd-ı taḥammülden
Tecerrüd ihtiyâr it mülk-i fakruñ pâdişâhı ol

4. **pâdişâh:+uñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Sevgili.

Fersüde kıl evvelâ ḥabîbüñ
Ḥâk-i rehine o pâdişâhuñ

5. **pâdişâh:+â**

Gazel 121

Mısra: 4

Ey ulu Padişah (Hz. Muhammed).

Ziverüñ tâc-ı le‘amrük hilkâtüñ huluḡın ‘azîm
Pâdişâhâ taḥtgâhuñ ‘arş-ı Raḥmân'dur senüñ

6. **pâdişâh:+â**

Kaside 3

Mısra: 7

Ey ulu Padişah (Hz. Muhammed).

Pâdişâhâ irtifâ‘-ı çaşr-ı ‘izz ü şanuña
Oldı süllem-pâye-i ednâ semâvât-ı ‘ulâ

7. **pâdişâh:+â**

Müsemmen 1

Mısra: 18

Ey ulu Padişah (Hz. Muhammed).

Ziverüñ tâc-ı le'amerük hilkätüñ hulukın 'azîm
Pâdişâhâ tahtgâhuñ 'arş-ı Raḥmân'dur senüñ

pâdişâh-ı 'âdil:

1. **pâdişâh-ı 'âdil:****e*

Tarih 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Adaletli padişah.

Luṭf-ı bî-pâyânını seyr eyle Ḥakk'ıñ kim yine
Eyledi bir pâdişâh-ı 'âdile mülki 'aṭâ

pâdişâh-ı ekrem-i kerrübiyân:

1. **pâdişâh-ı ekrem-i kerrübiyân:**

Kaside 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*Dört büyük meleğin en değerli padişahı. (Hz.
Muhammed sav).*

Ey gevher-i yegâne-i aşdâf-ı kâinât
V'ey pâdişâh-ı ekrem-i kerrübiyân hıdem

pâdişâh-ı nâ-müselmân:

1. **pâdişâh-ı nâ-müselmân:****dur*

Gazel 28

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Müsülman olmayan padişah.

Diyâr-ı şabrı tārâc eyleyen ol çeşm-i fettândur
Şeh-i iklim-i dil bir pâdişâh-ı nâ-müselmândur

pâdişeh-i kalem:

1. **pâdişeh-i kalem:**

Rübai 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şiir padişahı.

Ey pâdişeh-i kalem ü ev ednâ
V'ey şâh-ı serîr-i milket-i mâ evhâ

pâdişeh-i kevn ü mekân:

1. **pâdişeh-i kevn ü mekân:**

Rübai 34

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kâinatın padişahı.

Ey Pâdişeh-i kevn ü mekân ihsân it
Dergâhuña varmağa yolum âsân it

pâdişeh-i Mekke vü Belḥ:

1. **pâdişeh-i Mekke vü Belḥ:**

Rübai 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Belh ve Mekke'nin padişahı.

Ey fahr-i rüsül pâdişeh-i Mekke vü Belḥ
Düşmenleriniñ gurre-i 'ömri ola selḥ

pâdişeh-i pâk-neseb:

1. **pâdişeh-i pâk-neseb:**

Kaside 6

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Temiz soylu padişah. (Hz. Muhammed).

Ey şeh-i kişver-i dîn pâdişeh-i pâk-neseb
Luṭfuñ ol demde ki imdâd-res-i maşşer olur

pâk:

1. **pâk:**

Gazel 123

Mısra: 4

Arınmış, temiz.

Sîne-i şâf ile it pend ü naşîhat gayra
Âb-ı câri gibi hem ṭâhir idüp hem pâk ol

2. pāk:

Kıt'a 21

Mısra: 2

Arınmış, temiz.

Kim ki bedlerle eyledi ülfet
Ne kadar pāk ise pelid oldı

3. pāk:+i, +n

Tarih 33

Mısra: 2

Arınmış, temiz.

Fevt olup bu sene de Dürrī Efendi şad hayf
Çabri pākin dūr-i zaḥmetle pūr ide Mevlā

pāk id-:

1. pāk id:-er

Kaside 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Temizlemek.

Dil ḥānesini gerd-i vesāvisden ider pāk
Ger na't-i Nebī'den ola ol sāḥada cūrū

pāk ol-:

1. pāk ol:-ma, -y, -ınca

Gazel 160

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Temizlenmek, arınmak.

Dil şafā-yāb olamaz pāk olmayınca kineden
Rū-nūma olmaz küdüret gitmese āyineden

pākīze:

1. pākīze:

Gazel 186

Mısra: 14

Güzel, latif.

Nihāl-i naḥl-i ma'nā dikmege bāğ-ı ma'ārifde
Nesībā 'aşıqāna böyle pākīze zemīn olsa

pāk-siret:

1. pāk-siret:+ler

Gazel 89

Mısra: 5

Temiz ahlaklı.

Pāk-siretler şafında cāy-gīr olmaḥ muḥāl
Tā ki vardur cāme-i ḥālūnde gafletden denes

pālheng ü külāh:

1. pālheng ü külāh:

Gazel 12

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Zincir halka ve şapka.

Sezā olsa ol Mevlevī dilbere
Çamer pālheng ü külāh āfitāb

pāmāl:

1. pāmāl:+i, +y, +üz

Gazel 81

Mısra: 3

Ayak altında çiğnenmek.

Geh semend-i nāzınıñ pāmāliyüz çün ḥāk-i reh
Gāh memnūn-ı niğāh-ı çeşm-i siḥr-āşāriyuz

pāmāl-i bed-cüyān:

1. pāmāl-i bed-cüyān:

Gazel 35

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Fenalık arayamı çiğnemek.

N'ola ben 'add idersem kendimi pāmāl-i bed-cüyān
Geçen bu 'abd-i nāçizi o şāh-ı ḥüsne ḥāsiddür

pāmāl-i ğam:

1. pāmāl-i ğam:

Gazel 142

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gamın ayak altına alınması.

Eger nüh-kürsi-i eflâke çıksañ âdem olmazsın
Reh-i ıışk içre vâ'iz tâ ki pāmāl-i ğam olmazsın

2. **pāmāl-i ğam:**

Gazel 142

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gamın ayak altına alınması.

Eger nüh-kürsi-i eflâke çıksañ âdem olmazsın
Reh-i ıışk içre vâ'iz tâ ki pāmāl-i ğam olmazsın

pāmāl-i leked-küb-ı fenā:

1. **pāmāl-i leked-küb-ı fenā:**

Gazel 154

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yokluğun ayakları altında çiğnenme.

Pāmāl-i leked-küb-ı fenā olsa da ey şüh
Sevdā-yı vişālūñ niçe mümkin gide serden

pāmāl-i mūr:

1. **pāmāl-i mūr:**

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ayak altında çiğnenmiş karınca.

Mazhar-ı nezzāre-i kahrūñ olan şir-i ʿanūd
Şübhesiz hāk-i mezzelletde olur pāmāl-i mūr

pāmāl-i reh-i zillet:

1. **pāmāl-i reh-i zillet:**

Gazel 72

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Alçaklık yolunu ayak altına almak.

Oldı pāmāl-i reh-i zillet Nesibā ʿāķıbet
ʿArşa-i kibrūñ niçe çābük-süvārın görmişüz

pāmāl-i süm-i esb-i şitābān:

1. **pāmāl-i süm-i esb-i şitābān:**+uñ, +am

Gazel 114

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aceleyle koşan atın toynakları altında çiğnenmek.

Müştāk-ı būs-ı güşe-i dāmānuñam senüñ
Pāmāl-i süm-i esb-i şitābānuñam senüñ

pā-nihāde:

1. **pā-nihāde:**

Gazel 63

Mısra: 2

Ayak basmak, gelmek.

Semend-i şevka süvār oldı dil piyāde degüldür
Reh-i maħabbete bī-hüde pā-nihāde degüldür

2. **pā-nihāde:**

Gazel 167

Mısra: 4

Ayak basmak, gelmek.

Ser-i küyuñ hevāsıyla yatan hāk-i firāk üzre
Tesellī bulmaz olsa pā-nihāde nüh ııbāk üzre

pāpūs:

1. **pāpūs:**+ın

Gazel 159

Mısra: 4

Ayakkabı.

Farı-ı ülfetle olur cism-i ser-ā-pā dide
Şeb-i deycürda da pāy bulur pāpūsın

pāre:

1. **pāre:**

Gazel 24

Mısra: 8
Parça, kısım.

Merhem-i vaşluñla dermān-sāz olursañ vaqtidür
Sine-i zaḥm-ı tığ-ı hicrānuñla pāre pāredür

2. **pāre:** *ler, +üñ
Gazel 126
Mısra: 7
Parça, kısım.

O sifāl pārelerüñ ki her biri kūy-ı yārde atılır
Semer-i ḥadıka-i nāz dur dil-i zāra seng-i sitem degül

3. **pāre:**
Rūbai 47
Mısra: 4
Parça, kısım.

Ol gün ki cihāndan idesin ‘azm-i sefer
Hem-rāhuñ olur bir iki pāre kirbās

4. **pāre:** *dür
Gazel 24
Mısra: 8
Parça, kısım.

Merhem-i vaşluñla dermān-sāz olursañ vaqtidür
Sine-i zaḥm-ı tığ-ı hicrānuñla pāre pāredür

5. **pāre:** *dür
Gazel 24
Mısra: 3
Parça, kısım.

Dil degüldür külḥan-ı sīnemde aḥker pāredür
Cān-ı sūzān anda gūyā murğ-ı āteş-ḥ̄vāredür

pāre-i bakam:

1. **pāre-i bakam:**
Kaside 2
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Kızılağaç parçası.

Ger nāra düşse gūşe-i çeşm-i şefā‘atüñ
Her aḥker-i caḥimi ider pāre-i baḥam

pāre-i kemine-i ‘ömr:

1. **pāre-i kemine-i ‘ömr:**
Gazel 43
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Ömrün zavallı parçası.

İdince seng-i ecel kesr-i āb-güne-i ‘ömr
Bulunmaz arasalar pāre-i kemine-i ‘ömr

pāre-pāre id-:

1. **pāre-pāre id-:er**
Gazel 134
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parça parça etmek.

Pes-i müjenden ider pāre-pāre cān u dili
Nigeh mi tığ-ı mücevher midür nedür bilmem

pās-ı dem:

1. **pās-ı dem:**
Gazel 142
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Zamanın kiri.

Degüldür pās-ı dem kārūñ idersin rāzuñı ifşā
Benümle bezmgāh-ı ğamda ey ney hem-dem
olmazsın

pāy:

1. **pāy:**
Gazel 159
Mısra: 4
Ayak, kadem.

Farḫ-ı ülfetle olur cism-i ser-ā-pā dide
Şeb-i deycürda da pāy bulur pāpūşın

2. pāy:

Kıt'a 4

Mısra: 4

Ayak, kadem.

Na'leynler ile gezmede halk-ı cihān bütün
Güyā çehār pāy ile merdüm behīmedür

pāyān:

1. pāyān:

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Nihayet, son.

Āyā bu cefāya yok mı pāyān
Tā 'arşa irişdi āh u feryād

2. pāyān:-a

Tarih 29

Mısra: 2

Nihayet, son.

Çün itdi zühür irāde-i Rabb-i Şamed
Pāyāna irişdi 'ömr-i h'āherde 'aded

pāy-būs:

1. pāy-būs:+ın

Gazel 201

Mısra: 7

Ayak öpme.

O kim bir serv-ğaddüñ pāy-būsın iltimās eyler
Tekāpū eylesün mānend-i cū nev-rūzdu şimdi

pāy-būs-ı pāy:

1. pāy-būs-ı pāy:+e, +nūñ

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ayağını öpme.

Gerçi oldı ey sehī-serv-i gülistān-ı hüdā
Pāy-būs-ı pāyenüñ ḥaşret-keşi ḥāk-i ṭahūr

pāy-dār ol-:

1. pāy-dār ol-:-maz

Gazel 88

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kalıcı olmamak, gelip geçici olmak.

Pāy-dār olmaz heves-āsā Nesibā 'āķıbet
Dār-ı 'işka olmasa seng-i melāmetden esās

2. pāy-dār ol-:-maz

Gazel 181

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kalıcı olmamak, gelip geçici olmak.

Mişāl-i sebze-i bigāne pāy-dār olmaz
Ṭarāvet-i çemen-i i'tibāra aldanma

pāye:

1. pāye:+sı, +n

Kıt'a 18

Mısra: 2

Derece, mertebe.

Nā-maḥal güftāra āğāz eyleme mecnūn gibi
Bī-hüde sözdür kişinüñ pāyesin dūn eyleyen

pāye-i ber-ter:

1. pāye-i ber-ter:

Gazel 31

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

En yüksek mertebe.

Bu gülistānda Nesibā 'izzet ise maṭlabuñ
Ḥāk-i pāy olmak o serve pāye-i ber-ter yeter

pāye-i ednā:

1. pāye-i ednāsını:+sı, +n, +ı

Gazel 32

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

En düşük mertebe/basamak.

Ehl-i keşfüñ pāye-i ednāsını bulmaz Nesib
Gerçi zāhid ‘ilm ile müstahric-i Keşşāf olur

pāye-i Mecnūn:

1. pāye-i Mecnūn:

Gazel 80

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mecnūn'un rütbesi, derecesi.

‘Işk ile biz pāye-i mecnūna çıkmış inmişüz
Hāküz ammā bād ile gerdūna çıkmış inmişüz

pāye-i şıdk:

1. pāye-i şıdk: +u, +m

Tarih 31

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Doğruluk mertebesi.

Ta‘rif için itsem ne ‘aceb pāye-i şıdkum
Hāk-i rehe rū-mälde te‘hîri bahāne

pāye-i süllem-i bāb-ı harem:

1. pāye-i süllem-i bāb-ı harem: +i

Kaside 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Evin kapısının selamete erdiren makamı.

Pāye-i süllem-i bāb-ı haremi nüh gerdün
Lā-mekān ravzasına pışgeh-i manzar olur

pāy-ı çübîn:

1. pāy-ı çübîn:

Gazel 131

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Değneğin ayağı, ucu; Behrām'ın dayanağı (Çübîn,
Nüşirevân'a karşı ayaklanmış olan, Hürmüz'ün seraskeri
Behrām'ın lakabıdır).*

Çuvvet-i ğayr iledür cünbişi yok istiqlāl
Pāy-ı çübîn gibi sâbit olamaz pāy-ı kalem

pāy-ı himmet:

1. pāy-ı himmet:

Gazel 128

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yardım ayağı.

Pāy-ı himmet zaḥm-dār u menzil-i maḳşad ba‘id
Miḥnet-i hicrān ile ḥālūñ müşevveşdür göñül

pāy-ı ‘izz:

1. pāy-ı ‘izz: +i, +n

Gazel 162

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Şerefli ayak.

Rikāb-ı nāsa başar pāy-ı ‘izzin ehl-i fenā
Görür bu ḥālî derūn ehli na‘ş-ı mevtāda

pāy-ı kalem:

1. pāy-ı kalem:

Gazel 131

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kalemin ayağı.

Çuvvet-i ğayr iledür cünbişi yok istiqlāl
Pāy-ı çübîn gibi sâbit olamaz pāy-ı kalem

pāy-ı ümmid:

1. pāy-ı ümmid: +e

Gazel 118

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ümidin ayağı.

Dür-i eşk-i niyāzı pāy-ı ümmide nişār itdük
Güşād-ı ‘uḳde müşkil sübḥa-i evrāddan gördük

pāyidār:

1. **pāyidār:**

Tarih 32

Mısra: 4

Kahcı.

O bāğ-ı ma' delet oldı çiçekden hasta bir kaç gün
Vücūdın dā'imā şıhhatle Mevlā pāyidār itsün

pāymāl:

1. **pāymāl:**

Gazel 83

Mısra: 5

Ayak altında kalmış, ezilmiş.

Pāymāl olmağıla ehl-i dil olmaz nākış
Hāke de düşse yine kadr-i güher dūn olmaz

pāymāl-i 'ālemiyān:

1. **pāymāl-i 'ālemiyān:**

Gazel 45

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Topraklar altında kalan.

Ne ğam olursam eger pāymāl-i 'ālemiyān
Mişāl-i pertev-i hürşid-i intişārum var

pā-zede:

1. **pā-zede:**

Gazel 144

Mısra: 3

Çiğnenmiş, ayak altına alınmış.

Ol bāğ-ı bahāyam ki degül pā-zede şahnum
Gül-çin-i vişāl olmadı kimse çemenümden

peder:

1. **peder:**

Tarih 11

Mısra: 5

Baba.

Tül-i 'ömr ile mu'ammer ola maḥdüm u peder
Olalar maḥzar-ı eltāf-ı Qadīm ü Ezelüñ

peder-âne:

1. **peder-âne:**

Gazel 150

Mısra: 10

Baba gibi.

Yine bu Nesib-i zāra peder-âne pend idersin
Ğam-ı 'ışkuñ ile tārāca virüp şekib ü şabrın

pejmürde:

1. **pejmürde:-lik**

Gazel 173

Mısra: 7

Dağınık, perişan.

Semüm-ı hecr ile pejmürdelik tamām olsa
Nesim-i vaşl-ı vezān olsa büstānumuza

pejmürde ol-:

1. **pejmürde ol-:-miş, -dur**

Tahmis 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan olmak.

N'ola gül ğonca-i ümmid şād-āb olmasa hergiz

Bu deşt-i miḥnetüñ pejmürde olmışdur semümından

pek:

1. **pek:**

Gazel 109

Mısra: 5

Çok fazla, oldukça.

Devlet-serāsı pek tiz olur aşıyān-ı büm

Ehl-i dilüñ derünımı virān idenlerüñ

2. **pek:**

Gazel 92

Mısra: 10

Çok fazla, oldukça.

Nesibā şad hezārān āferin Firdevsi-i şab'ũñ
şāhuñ nāme-i evşāf-ı hüsünin pek güzel yazmış

pelid ol-:

1. **pelid ol-:-dı**

Kıt'a 21

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Murdar olmak.

Kim ki bedlerle eyledi ülfet
Ne kadar pāk ise pelid oldu

penāh-ı halk:

1. **penāh-ı halk:-ı**

Gazel 140

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İnsanların sığınağı.

İtme penāh-ı halkı ki rāhat bulur mı hiç
Timsāl-i şaḥşa āyinede istinād iden

penāh-ı ümem:

1. **penāh-ı ümem:**

Kaside 8

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ümmetlerin sığınağı.

Şefikā kerimā şefi'-i 'uşātā
Penāh-ı ümem sensin ey şāh-ı a'zam

penciş-i zebān:

1. **penciş-i zebān:-a**

Gazel 191

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dili dolanmak.

Celāl-i hüsni olur penciş-i zebāna sebeb
Ne vech ile disem aḥvālüm ol sitem-kāre

pend:

1. **pend:-üñ**

Gazel 125

Mısra: 8

Nasihāt, öğüt.

Zāhid tehālük eyleme işlahumuzda hiç
Pendüñ şifā-dih-i dil-i bīmārumuz degül

pend id-:

1. **pend id-:-er, -sin**

Gazel 150

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öğüt vermek.

Yine bu Nesib-i zāra peder-āne pend idersin
Ġam-ı 'işkuñ ile tārāca virüp şekib ü şabrın

2. **pend id-:-e**

Rübai 36

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öğüt, nasihat etmek.

'Aḳillere lāzımdur ide herkese pend
Nuşh-ı 'uḳalāya 'aşık olmaz dil-bend

pend it-:

1. **pend it-:-me**

Tahmis 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öğüt vermek, nasihatte bulunmak.

Ki mest itdi bizi şahbā-yı 'irfān
Bize pend itme ey şūfi-i nā-dān

pend ü naşihat it-:

1. **pend ü naşihat it-:**

Gazel 123

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Öğüt vermek.

Sīne-i şāf ile it pend ü naşihat gayra
Āb-ı cārī gibi hem ṭāhir idüp hem pāk ol

per ü bāl:

1. per ü bāl:+e

Gazel 188

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kol kanat.

Meger kim şāhbāz-ı çeşmi kaldı zīr-i zūlfinde
Girince ceyb-i ebre kaṭreler düşdi per ü bāle

perdahte:

1. perdahte:

Kaside 1

Mısra: 11

Cilalanmış, temizlenmiş, düzenlenmiş.

Cevher-i cismüñ niğinin hıfz için perdahte
Sîmden bir halkadur hāki muhîṭ olmuş be-ḥūr

perde:

1. perde:

Gazel 10

Mısra: 2

Hicap, örtü.

Dilberā ruḥsāruñ itme cilve-endāz-ı niḳāb
Perde tütmaḳla nihān olmaz bilürsin āfitāb

2. perde:

Gazel 10

Mısra: 2

Hicap, örtü.

Dilberā ruḥsāruñ itme cilve-endāz-ı niḳāb
Perde tütmaḳla nihān olmaz bilürsin āfitāb

perde-i ‘ābid:

1. perde-i ‘ābid:+i

Rübai 60

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İbadet edenin örtüsü.

Yüz perde-i ‘ābidi ol eyler mehtük

Yüz tevbe-i ‘āşığı şikest eyler bu

perde-i çeşm-i ḥavās:

1. perde-i çeşm-i ḥavās:

Rübai 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Duyguların gözündeki perde.

Ey bezm-i celālünde felekler rakḳāş

Ferş oldu rehünde perde-i çeşm-i ḥavās

perde-i ef‘āl:

1. perde-i ef‘āl:

Kaside 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İşlerdeki gizem,perde.

Perde-i ef‘āl ü aḳvāl-i Ḥudā'sın bî-merā

Ma remeyte maḫhariyyet cāhına oldu berāt

perde-i ‘ışk:

1. perde-i ‘ışk:+a

Gazel 66

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk perdesi.

Tār-ı ṭanbūr-ı maḫabbetde bām ü zīr olmaz

Perde-i ‘ışka yeksān görünür şāh u gedā

perde-i sâz:

1. perde-i sâz:+uñ

Gazel 115

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

1. Bir müzik parçasını oluşturan seslerden her birinin ses derecelerini sağlamak için çalgılarda bulunup parmaklarla basılan yer.

Bu nağme-i hūnīn nedür ey muṭrib-i cān-sūz
Beñzer ki ola rişte-i cān perde-i sāzuñ

perde-i şehāb:

1. **perde-i şehāb:**

Gazel 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bulut örtüsü.

ẖulmet-fezā olur yine āh-ı ḥazīn sañā
Çün perde-i şehāb

perde-keş-i rü:

1. **perde-keş-i rü:**

Kaside 9

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yüzünü örten.

Fermānı ile itdi zemīni yine rüşen
Mağribde güneş olmuş iken perde-keş-i rü

perestiş:

1. **perestiş:**

Gazel 65

Mısra: 3

Tapınma, meyl etme, gönülden bağlanma.

Bī-şıdķ u ḥulūş olan perestiş
‘Ādet şayılar ‘ibādet olmaz

perestiş-i şanem-i sū menāt:

1. **perestiş-i şanem-i sū menāt:+a**

Gazel 29

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Menat gibi putlara tapan.

Ne kāfir itse nazar naķş-ı ḥüsnüñe ey büt
Perestiş-i şanem-i sū menāta nāz eyler

perhiz:

1. **perhiz:**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Kaçınmak, uzak durmak.

Tā nīk ü bedi idince temyiz
Hem-şoḥbet-i beden ile perhiz

perhiz-pişe:

1. **perhiz-pişe:**

Tarih 13

Mısra: 5

Mānen yasaklanan şeylerden kendini çekmeye alışık.

Müttakī perhiz-pişe kāşif-i rāz-ı derün
Keşfi ehl-i Sakız'ıñ ağızında olmuşdı mesel

perī:

1. **perī:+de**

Gazel 178

Mısra: 10

Güzel; sevgili.

Bir gūşe-i çeşmiyle ider ādemi mecnūn
Ḥaķķā ki ‘aceb cāzibe-dārdur o perīde

2. **perī:**

Gazel 197

Mısra: 10

Güzel; sevgili.

Çıkar biñ şāneka’llah her ṭarafdan evc-i eflāke
Süvār-ı esb-i nāz u ‘işve olsa ol perī gāhī

3. **perī:+nüñ**

Gazel 171

Mısra: 5

Güzel; sevgili.

Kim ağlar idi tengi-i dilden o perīnüñ
Luṭfında da cevrindeki deñlü sı‘at olsa

4. **perī:+sin**

Gazel 154

Mısra: 7

Peri (güzellik bağlamında perî gibi güzel).

Yâ rûh-ı muşavver ya perîsin hele gelmez
Hâşâ ki senûn gibi güzel nev'-i beşerden

5. **perî:**

Gazel 94

Mısra: 7

Güzel; sevgili.

Dil-ğasta-i çeşmin o perî sineye çekmiş
Merhem gibi kim zağmi-i şemşîre şarılmış

6. **perî:**

Gazel 170

Mısra: 2

Güzel; sevgili.

Maqrûn olursa da'vet-i 'âşîk icâbete
Cezb eyler ol perî dahî nâgâh şoğbete

7. **perî:**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Peri.

Hürşîd-şîfat geh âşîkâre
Geh gâh perî gibi nihânsın

8. **perî:**

Gazel 59

Mısra: 3

Güzel; sevgili.

Ol serv ü kad perî ise ferdâya şalmada
Cüyâb-ı 'ömr-i âdem ise pür şitâbdur

9. **perî:**

Gazel 40

Mısra: 7

Güzel; sevgili.

Ağyâr ile düçâr olıcağ ol perî bana
Bir merhabâ dimez görür anı gelür geçer

10. **perî:**

Gazel 209

Mısra: 1

Güzel; sevgili.

Dil bir perî niğeh güzelün oldı mâ'îli
Dîvâne eyledi beni şekl ü şemâ'îli

11. **perî:**

Gazel 213

Mısra: 10

Güzel; sevgili.

Girüp zir-i lihâf-ı gönçaya bād-ı şabâ güyâ
Perî ağuşa bir mağbûb-ı hûb-ı dil-sitân çekdi

12. **perî:**

Gazel 32

Mısra: 9

Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın.

Ey perî bağ hâl-i bî-mihrân-ı hatt-âverlere
Mücib-i 'îbret cihâna kışşa-i eslâf olur

13. **perî:**

Gazel 40

Mısra: 7

Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın.

Ağyâr ile düçâr olıcağ ol perî baña

Bir merhabâ dimez görür anı gelür geçer

per-i Cibrîl:

1. **per-i Cibrîl:**

Gazel 163

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cebraîl'in kanadı.

Ser-i küyuñda kim reşk-âver-i Firdevs-i a'lâdur
Per-i Cibrîl ferş-i reh-güzerdür yâ Resûlallâh

per-i hümâ:

1. **per-i hümmâ:** +y, +ı

Gazel 173

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hümmâ kuşunun kanadı.

O mâh-rû ile hem-bezm iken sipihr sezâ
Per-i hümmâyı meges-rân iderse h'ânnumuza

perîde:

1. **perîde:**

Gazel 178

Mısra: 16

Uçmuş.

Bir tâze şikâr aldı Nesîbâ yine oldı
Şâhîn-i hayâl evc-i ma'âniye perîde

perî-peyker:

1. **perî-peyker:**

Gazel 6

Mısra: 5

Peri yüzlü.

Bir perî-peyker güzel târâca virdi qalmadı
Cânda râhat tende şihhat dilde kuvvet gözde h'âb

2. **perî-peyker:**

Gazel 57

Mısra: 9

Peri yüzlü.

Ol perî-peyker dimiş inşâf idüp bir kimseye
Cevrûme yokdur Nesîb-âsâ taħammül gösterür

perî-rû:

1. **perî-rû:**

Gazel 183

Mısra: 2

Peri yüzlü (Sevgili).

Ola mādām 'azîmetde dil-i dîvâne
O perî-rû giderek mûnis olur insâna

perî-rüyân:

1. **perî-rüyân:**

Gazel 25

Mısra: 1

Peri yüzlü güzeller.

Sipâh-ı kâküli ma'ûmre-i imâna şalmışlar
Perî-rüyân ki şûr-ı 'ışkî mülk-i câna şalmışlar

2. **perî-rüyân:**

Gazel 25

Mısra: 5

Peri yüzlü güzeller.

Perî-rüyân ki şûr-ı 'aşkı mülk-i câna şalmışlar
Olup Leyli vü şân evvel nigehde şabr u sāmânın

perîşân:

1. **perîşân:**

Gazel 148

Mısra: 3

Dağınık, karışık.

Te'sîri ide şab'uhnî câ'iz ki perîşân
Küyuñda fiğân eylemez oldum hâzerümden

2. **perîşân:**

Gazel 161

Mısra: 7

Dağınık, karışık.

Gisû-yı siyeh mi ruḥ-ı al üzre perîşân
Târiki-i şeb rüşeni-i rûz midur bu

3. **perîşân:** +uz

Rûbai 42

Mısra: 1

Acınacak durumda, zavallı, kederli, muzdarip.

Sevdâ-yı ḥaṭuñla ki perîşânuz biz
Ḥâkiyle çü mür şimdi yeksânuz biz

perîşân id-:

1. **perîşân id-:-er**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Perişan etmek.

Bigâne çü bād ider perîşân

Her gice o sünbül-i siyâhuñ

perîşân ol-:

1. **perîşân ol-:-dı**

Rûbai 65

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Dağınık olmak.

Ruhsârına baqdı dide hayrân oldı

Zülfi gibi nezzâre perîşân oldı

perî-veş:

1. **perî-veş:**

Gazel 3

Mısra: 5

Peri gibi güzel (Sevgili).

Perî-veş dîdeden ey bi-vefâ âhir nihân olduñ

Göründüñ çeşm-i câna ibtidâdan mihr-bân-âsâ

2. **perî-veş:**

Gazel 41

Mısra: 1

Peri gibi güzel (Sevgili).

Nühüftegâh o perî-veş baña gelür görünür

O dem neşâî ile gamdan rehâ gelür görünür

perr-i ğayr:

1. **perr-i ğayr:**

Gazel 73

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Başkasının kanadı.

Menzilinden düşüp âvâre olur hâk-nişîn

Perr-i ğayr ile o kim tîr-veş eyler pervâz

pertâb:

1. **pertâb:**

Gazel 136

Mısra: 2

Atma, atılma, sıçrama.

Ĥadeng-i âh pertâb itmede ğâyet muşib oldum

Kemîn-i ‘ışkdan zaĥm efken-i cân-ı raķib oldum

pertev:

1. **pertev:+i**

Tarih 6

Mısra: 2

Işık, parıltı.

Vâlid ü maĥdûmuñ eyle ‘ömrini ya Rab füzün

Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

pertev-efgen:

1. **pertev-efgen:+dür**

Gazel 27

Mısra: 2

Işık saçan.

Nigâh itdükçe nür-ı ħal‘atüñden sine rüşendür

Fürûĝ-ı mihr ile âyîne ğüyâ pertev-efgendür

pertev-feşân-ı nür u ziyâ:

1. **pertev-feşân-ı nür u ziyâ:+dur**

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Nur ve ışık saçan.

Her bir varak ki sebt ola anda medâyiĥüñ

Pertev-feşân-ı nür u ziyâdur çü şubĥ-dem

pertev-i mihr-i şafâ:

1. **pertev-i mihr-i şafâ:**

Gazel 96

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Eğlence güneşinin ışığı.

Dil dürüstân pertev-i mihr-i şafâ bilmez nedür
Câm-ı revzen kaçır-ı ümmide dil-i meksûr imiş

pervâne:

1. **pervâne:**+si, +n, +e

Gazel 91

Mısra: 1

Işığın etrafında dönmeyi seven gece kelebeği; âşık.

Yandı pervânesine didi o şem^c-i ser-keş
Yalñuz sende degül bende de vardur âteş

2. **pervâne:**+nüñ

Tahmis 4

Mısra: 6

Işığın etrafında dönmeyi seven gece kelebeği; âşık.

‘Arüs-ı hacle zib-i şem^c-i ser-germ-i ‘itâb olmuş
Meger pervânenüñ âzürde olmuşdur hücûmından

3. **pervâne:**+si, +sin

Gazel 115

Mısra: 9

Işığın etrafında dönmeyi seven gece kelebeği; âşık.

Pervânesinin var ise bir şem^c-i cemâlün
Hâlî degül ey dil yine bu süz u güdâzuñ

4. **pervâne:**

Rübai 34

Mısra: 3

Kelebek.

Gıydüm nemedin hırkayı pervâne gibi
Yâ Rab beni şem^c-i ‘ışkuña süzân it

5. **pervâne:**+y, +e

Rübai 49

Mısra: 3

Işığın etrafında dönmeyi seven gece kelebeği; âşık.

Pervâneye şem^c ü şem^ce pervâne sezâ
Gül bülbüle bülbül güle şâyeste gerek

pervâne it-:

1. **pervâne it-:**di

Gazel 211

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Pervane (gibi) görmek.

Pervâne itdi şem^c-i likâ Mevleviler'i
Yandurdu süz-ı ‘ışk-ı Hudâ Mevleviler'i

pervâne-i pür-süz:

1. **pervâne-i pür-süz:**+ı, +y, +uz

Gazel 81

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ateşler içinde (olan) pervane.

Nür-ı şem^c-i hüsniñ pervâne-i pür-süzüyz
Bülbül-i âteş-nevâ-yı gülşen-i ruhsarıyuz

pervâne-i şem^c-i bezm-i hüsn:

1. **pervâne-i şem^c-i bezm-i hüsn:**+üñ

Rübai 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güzellik meclisinin mumunun pervanesi.

Pervâne-i şem^c-i bezm-i hüsnüñ ervâh
Kurbâni-i bismilgeh-i ‘ışkuñ ecsâm

pervâz:

1. **pervâz:**

Gazel 73

Mısra: 8

Kanat açan, uçan.

Menzilinden düşüp âvâre olur hâk-nişin
Perr-i gayr ile o kim tîr-veş eyler pervâz

pervâz it-:

1. **pervāz it:-di**

Tarih 13

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ruhun bedenden çıkması, ölmek.

Rūhı pervāz itdi nāgeh gülsitān-ı vaḥdete
İtdi ḥāristān-ı fāniden ferāgat çekdi el

perverde:

1. **perverde:**

Gazel 133

Mısra: 7

Büyütülmüş.

Dūd-ı āh ile idüp dāğ-ı seri perverde
Gül ü reyḥānını bu köhne sifālün görelüm

perviz-i gam:

1. **perviz-i gam:+uñ**

Rübai 64

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gam eleği.

İtdi bu ten-i zerd ü nizārum hicrān
Perviz-i gamuñ turunc-ı dest-efşarı

pesend:

1. **pesend:**

Gazel 164

Mısra: 3

Beğenilmiş, makbul.

Bir ‘aceb nādir pesend üşkūfe-gār-ı ḥasretem
Dūd-ı āhum sünbül-i destār-ı gerdün olmada

pesend it:-

1. **pesend it:-di**

Gazel 188

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Beğenmek.

Degül giryān helāk-i ḥayl-i ‘uşşākı pesend itdi
Nisār-ı dürr ider fark-ı ser-i müjgān-ı kıttāle

pesendide-i ihvān:

1. **pesendide-i ihvān:**

Gazel 78

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kardeşlerince makul olan.

Hüneri ‘ayb görür dide-i ḥussād Nesīb
Yūsuf’uñ ḥüsni pesendide-i ihvān olmaz

pes-i müjen:

1. **pes-i müjen:+den**

Gazel 134

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kirpiğin sonu.

Pes-i müjenden ider pāre-pāre cān u dili
Nigeh mi tığ-ı mücevher midür nedür bilmem

peşimān ol:-

1. **peşimān ol:-ur**

Kıt'a 24

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Pişman olmak. Yaptığı bir işin yanlış veya uygunsuz
sonuç verdiğini anlayarak üzülme.*

Ḥāmūşluğa nādim olur görmedüm ammā
Güftārına çok kerre peşimān olur ādem

pest:

1. **pest:**

Kıt'a 25

Mısra: 2

Alçak, aşağı.

Ḥayf kim meskenünüz oldı bizüm bir belde
K'anda kıadr-i fuzalā pest ü mükerrem cāhil

pest ol:-

1. **pest ol-**: -a, -sın

Rübai 57

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşağı kalmak, hor kalmak.

Bâzâr-ı hüdide tâ-be-key pest olasın

Sa'ý it ki fenâ câmı ile mest olasın

peyâm:

1. **peyâm:** +iñ

Gazel 64

Mısra: 3

Haber.

Cân u cismüñ al peyâmın hıdmet eyle kâmile

Verd ü hâruñ luğ u cevrin bülbül-i nâlâna şor

peyâm-ı inhidâm:

1. **peyâm-ı inhidâm:** +i, +n, +dan

Tarih 19

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yıkılma haberi.

Olnca münhedim nâgeh dil-i 'uşşâk-ı şeydâ-veş

Peyâm-ı inhidâmından yıkıldı hâtır-ı dünyâ

peyâm-ı lâ-büd:

1. **peyâm-ı lâ-büd:**

Gazel 156

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mutlaka haber.

Seheri ki güş-ı hûşa irişe nidâ-yı bülbül

Getürür peyâm-ı lâ-büd ya Hicâz u Sebâ'dan

peyâm-ı şevk:

1. **peyâm-ı şevk:** +i

Gazel 70

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Parlak haber.

Ümüddür ki terahhum iderdi hâline ammâ

Peyâm-ı şevkı Nesib'üñ o şive-kârına degmez

peydâ it-:

1. **peydâ it-:** -miş

Gazel 167

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana getirmek; belirlemek, görünmek.

Ne sihr itmiş ki bir müy üzre itmiş bir kemer peydâ

İnanmazsañ nigâh eyle miyânında nitâk üzre

peygüle:

1. **peygüle:** +si, +n, +de

Gazel 62

Mısra: 1

Köşe.

Fenâ peygülesinde merd-i hâmil Mevlevilerdür

Emânet bârını cân-ile hâmil Mevlevilerdür

peygüle-i çeşm:

1. **peygüle-i çeşm:** +ü, +m, +de

Rübai 59

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gözün köşesi.

Tâ-key ola peygüle-i çeşmümde nigâh

Mânend-i murâkıban-ı hâmüş-nişin

peygüle-i fenâ:

1. **peygüle-i fenâ:** +da

Gazel 85

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yok olma köşesi.

Deh-rûze kâr u bârını dehrüñ hebâ bilüp

Peygüle-i fenâda yatan Mevleviler'üz

peygüle-i hasret:

1. **peygüle-i hasret:+de**

Gazel 102

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hasret, özlem köşesi.

N'ola peygüle-i hasretde luḡ-ı yâri aḡmazam
Olur me'yûs-ı şihḡat hastalar dermândan fâriḡ

peygüle-i külhan:

1. **peygüle-i külhan:**

Gazel 27

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bir köşede yanan ocak.

Hemân hikmet şafâ-yı dildedür yoḡsa berâberdür
Gerek peygüle-i külhan gerekse bezm-i gülşendür

peykân:

1. **peykân:+lar, +la**

Gazel 60

Mısra: 2

Okun ucundaki sivri demir; kirpik.

Farḡ olunmaz ten midür ya pîrâhen midür
Ḳanlu peykânlarla dil bir ma'den-i âhen midür

peykân-ı nâvek-i sitem:

1. **peykân-ı nâvek-i sitem:+üñ**

Gazel 119

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Zulüm okunun temreni.

Peykân-ı nâvek-i sitemüñ itmedük telef
Zaḡm-ı ciger-güdâz-ı dile merhem eyledük

peymân:

1. **peymân:+e**

Gazel 168

Mısra: 8

Ahd, yemin, söz.

Şart-ı 'işmet bu midür kim seni aḡyâr degül
'Aks-i ruḡsârûñi âyinede peymâne göre

2. **peymân:+uñ, +a**

Gazel 3

Mısra: 8

Ahd, yemin, söz.

Dimez miydüñ baña ey mâh- ı ḡal'at senden
ayrılmam
Niçün peymânuña ḡurmaz dönersin âsumân-âsâ

peymâne:

1. **peymâne:+den**

Gazel 100

Mısra: 10

Kadeh, şarap bardaḡı.

Ḥayâl-i la'li çıḡmaz ḡâḡırumdan
K'idir maḡmür olan peymânedен ḡazz

2. **peymâne:**

Gazel 167

Mısra: 8

Kadeh, şarap bardaḡı.

Baña luḡ-ı güli serv-i çemenzârı unutturdu
Dönen peymâne dest-i sâḡiyân-ı sim-sâḡ üzere

3. **peymâne:**

Gazel 6

Mısra: 1

Kadeh, şarap bardaḡı.

Serde sevdâ elde peymâne gönülde piç ü tâb
Oldı bu âb u havâdan ḡâb'-ı sâmânum ḡarâb

peymâne-i ârâmı:

1. **peymâne-i ârâmı:**

Rûbai 55

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Huzur kadehi.

Câm-ı mey-i nâzi ki be-dest eylersin
Peymâne-i ârâmı şikest eylersin

peymâne-i çeşm:

1. peymâne-i çeşm:+in

Gazel 154

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Göz kadehi.

Sâkî-i felek bezm-i firâkuñda Nesîb'üñ
Peymâne-i çeşmin pür ider hûn-ı cigerden

peymâne-i ser-şâr:

1. peymâne-i ser-şâr:+e

Gazel 44

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ağzına kadar dolu kadeh.

Bezmgâh-ı meye gülşen dinilürse sâkî
Güli peymâne-i ser-şâre değüldür de nedür

pey-rev:

1. pey-rev:+i

Tarih 6

Mısra: 4

Arkası sıra giden; izinden giden, uyan.

Zühd ü taqvâ ile ol maḥdümü rāh-ı dінде
Yâ ilāhî eyle cedd-i emcedinüñ pey-revi

2. pey-revlik:+lik

Kaside 3

Mısra: 1

Arkası sıra giden; izinden giden, uyan.

Seyyi'âtın saña pey-revlik iden eyler şevâb
Mihrüñe vâbestedür ḥaḫḫa ki kâr-ı kîmyâ

pey-revân-ı dil:

1. pey-revân-ı dil:

Gazel 128

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönülü örnek alan.

İntizâm ümmidin itmez pey-revân-ı dil Nesîb
Gâh mest ü gâh şâhî bir keşâkeşdür gönül

pey-siper-i sipihr-i vār:

1. pey-siper-i sipihr-i vār:-ün

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Engelsiz gökyüzü.

Sen ḥâk-i rehûñle çarḫa nâzân
Ben pey-siper-i sipihr-i vārün

peyvend:

1. peyvendin:

Gazel 53

Mısra: 3

Ulaşma, erişme.

Alma hengâm-ı ğazâb ḥançerüñüñ peyvendin
‘Aşık öldürmege yetmez mi o ḥaşm-âne naẓar

pîç ü tâb:

1. pîç ü tâb:

Gazel 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Sıkıntı, ıstırap, endişe.

Serde sevdâ elde peymâne gönülde pîç ü tâb
Oldı bu âb u havâdan ṭâb^c-ı sāmānum ḫarâb

pinhân:

1. pinhân:

Gazel 46

Mısra: 4

Gizli.

‘Işık ifşâ itdürür ḥ^vâhiş-ger-i vaşl olduğum
Neş^e-i mey âdeme esrârı pinhân söyledür

2. pinhân:

Kaside 2

Mısra: 16

Gizli.

Hulq-ı kerimüñ eylemese ref-i ihticâb
Pinhân qalurdı kevnde mâhiyyet-i kerem

pinhân eyle-:

1. **pinhân eyle-:-mek**

Gazel 27

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saklamak, gizlemek.

Hemîşe dest-i hasret çäk-sâr-ı ceyb ü dâmendür
Ne mümkün gevher-i esrâr-ı ışkı eylemek pinhân

2. **pinhân eyle-:-mek**

Gazel 103

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizlemek.

Teff ü tâbı dilde pinhân eylemek mümkün degül
Bezmdede izhâr ider elbette micmer tâb ü tef

pinhân id-:

1. **pinhân id-:-e, -y, -üm**

Rübai 54

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saklamak, gizlemek.

Gördükçe cemâlün ağlayup derd-i dili
Pinhân ideyüm didükçe izhâr itdüm

pîr:

1. **pîr-:-den**

Gazel 207

Mısra: 8

Şeyh, mürşit.

Sürür u gam degüldür çünkü bâkî ey gönül şâd ol
Budur mengüş-i hikmet güşda bir pîrden qaldı

pîrâhen:

1. **pîrâhen:**

Gazel 60

Mısra: 1

Beden.

Farq olunmaz ten midür ya pîrâhen midür
Qanlı peykânlarla dil bir ma'den-i âhen midür

pîrâye:

1. **pîrâye-:-dür**

Kaside 3

Mısra: 3

Süs, zinet.

Gül ruhuñ pîrâyedür gülzâr-ı mañbübiyette
Serv ü qaddüñ zîb-i nüzhetgâh-ı bâğ-ı ıŝtıfâ

pîrâye-i külâh id-:

1. **pîrâye-i külâh id-:-en, -ün**

Gazel 111

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Külâhın süsü etmek.

Ne bâkî var elem-i zañm-ı hâr-ı zilletden
Gül-i melâmeti pîrâye-i külâh idenün

pîrâye-i ruñsâr-ı şafâ:

1. **pîrâye-i ruñsâr-ı şafâ:**

Gazel 54

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Eğlence yüzünün süsü.

Meclisde edeb bâ'ış-ı şad-feyz-i şarabdur
Pîrâye-i ruñsâr-ı şafâ şerm ü edebdür

pîrehen:

1. **pîrehen-:-ü, +m, +den**

Gazel 144

Mısra: 2

Gömlek, iç gömleği.

Şad-pāre olur gül ğam-ı reşk-i bedenümden
Haclet-zededür berg-i semen pîrehenümden

pîrehen-i şabr:

1. **pîrehen-i şabr**:+u, +m, +ı

Gazel 148

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sabır gömleği.

Süzân idiyor pîrehen-i şabrumı girye
Güyâ ki şererdür dökilen dîdelerümden

pîrehen-püş ol-:

1. **pîrehen-püş ol-:**-ma, -y, -ınca

Gazel 132

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gömlekle örtülü olmak.

Dâğlardan pîrehen-püş olmayınca bilmedüm
Mâcerâ-yı çâk-i dâmen 'ışk-ı Yûsuf nedügin

pîr-i hârâbât:

1. **pîr-i hârâbât**:+dan

Gazel 195

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Meyhanenin pîri.

Her kim alursa pîr-i hârâbâtdan eli
Ser-menzil-i ümîde başâr kâm-ı evveli

pîr-i muğan:

1. **pîr-i muğan:**

Tahmis 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Meyhaneci.

Öp pîr-i muğan destini vir şadra şürûhı
Mestâne olup çek bir iki câm-ı şabûhı

pîr-i Tayfûrî-nesak:

1. **pîr-i Tayfûrî-nesak:**

Tarih 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Tayfuri şeyhinin yolu.

Şeyh İlyās ol mücâhid pîr-i Tayfûrî-nesak
Olmış idi kârı her dem kâhr-ı nefsi-pür-dağal

pîşe:

1. **pîşe**:+sî

Kaside 7

Mısra: 7

Huy, tabiat, âdet, alışkanlık.

Egerçi pîşesi dâ'im hâta vü 'işyândur
'İbâdetinde dahî var hezâr hâb u hâlel

2. **pîşe:**

Mesnevi 2

Mısra: 11

İş, amel.

Olsa saña pîşe faşl u ğıybet
Endîşe-i dem-be-dem nemîmet

pîşe-i za'ife:

1. **pîşe-i za'ife**:+y, +ı

Kaside 10

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Zayıf sıvrisinek.

Kemîne luftı ider pîşe-i za'ifeyi 'anğa
Nigâhı mûrı zafer-yâfte ider şaf-ı şîre

pîşgeh-i manzar:

1. **pîşgeh-i manzar:**

Kaside 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Önünde görünen.

Pâye-i süllem-i bâb-ı hâremi nüh gerdün
Lâ-mekân ravzasına pîşgeh-i manzar olur

pîş-i nigâh:

1. **pîş-i nigâh:**+u, +m, da

Gazel 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Göz önünden; yanı başından.

Şerm olup pîş-i nigâhumda baña sedd-i sedîd
Bezm-i vuşlatda beni yâre hayâ itdi ba'îd

pîş-i nîgeh:

1. **pîş-i nîgeh:**+üñ, +de

Rûbai 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bakışın önü.

Ey nuţk-ı şerîfûñde ma'ânî melfûz
Pîş-i nîgehûñde sırr-ı ğaybî melhûz

pîş-i Şeyh Bostân:

1. **pîş-i Şeyh Bostân:**+a

Gazel 213

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Şeyh Bostan'ın huzuru.

Bahâriyye Nesîb ü Vehbî pîş-i Şeyh Bostân'a
Bîrer mışra'la bu nazm-ı güzîni armağan çekdi

pîş-rev:

1. **pîş-rev:**

Tarih 23

Mısra: 3

Önden giden, öncü.

Atup püy râz ile bir tîr pîş-rev
Hezâr u şaşţ gez oldı şitâbân

pister-i zer-beft:

1. **pister-i zer-beft:**

Gazel 130

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Altın işlemeli döşek.

Yanumda pister-i zer-beft ü hâk yeksândur
Riyâ ile tenümi vaķf-ı büriyâ idemem

pîşvâ:

1. **pîşvâ:**+lık

Gazel 65

Mısra: 13

Reis, başkan.

Telvîn ile pîşvâlık olmaz
Mestâne iken imâmet olmaz

pîşvâ-yı cem'î-i aşhâb-ı yakîn:

1. **pîşvâ-yı cem'î-i aşhâb-ı yakîn:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sahabeler topluluğunun önderi.

Oldı Haydar pîşvâ-yı cem'î-i aşhâb-ı yakîn
Âl-i 'âlî-ñînetüñ şem'î-i münîr-i bezm-i dîn

piyâde:

1. **piyâde:**

Gazel 63

Mısra: 1

Yaya, ayağıyla yürüyerek giden.

Semend-i şevka süvâr oldı dil piyâde degüldür
Reh-i maħabbete bî-hüde pâ-nihâde degüldür

piyâle:

1. **piyâle:**+si

Gazel 106

Mısra: 2

Kadeh, şarap bardağı.

Gitmiş bu bezmgâh-ı cihânüñ şafâsı yok
Sâkîsi yok piyâlesi yok âşinâsı yok

piyāle-i dil:

1. **piyāle-i dil:***

Gazel 179

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül şarabının kadehi.

Piyāle-i dili seng-i teğāfūl itdi şikest
Nedendür ey gül-i ra'nā bu inkisār bize

piyāle-i safā:

1. **piyāle-i safā:***

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Eğlence şarabı.

Keyfiyyet-i bî-huşi-i derdün
Maḥsūd piyāle-i şafādur

piyāle-nūşi-i āb-ı hayāt:

1. **piyāle-nūşi-i āb-ı hayāt:***

Gazel 29

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İçkiye düşkün olan(kişi) ölümsüzlük suyuna.

Ḥayāl-i la'lün iden sāğar-ı şarāb degül
Piyāle-nūşi-i Āb-ı hayāta nāz eyler

puḥte:

1. **puḥte:**

Kaside 9

Mısra: 10

Kıvama gelmiş, olgun.

Semmiyyetin izhār idüp ol cān-ı cihāna
Merdüm gibi bir puḥte ḡanem oldı suḡan-gū

pür:

1. **pür:**

Gazel 34

Mısra: 6

Dolu.

Şeh-rāh-ı maḡabbet ki ḡaḡar-nāk degüldür
Pür bīm iden ol rāhı dil-i nev seferümdür

2. **pür:**

Gazel 140

Mısra: 10

Dolu.

Bulmaz Nesīb-i ma'ni-i nā-güfte her zamān
Her rüy-ı şafḡa-i suḡanı pür sevād iden

3. **pür:**

Gazel 163

Mısra: 10

Dolu.

Meded kıl bir nigāh-ı merḡametle incilā baḡş ol
Gönül mir'atı pür jeng ü kederdür yā Resūlallāh

4. **pür:**

Kaside 1

Mısra: 4

Dolu.

Nüşḡa-i ḡadrüñden iki noḡtadur mihr ile meh
Bir pür encümdür zer-efşān keḡkeşān beyne's-sütür

5. **pür:**

Tarih 33

Mısra: 2

Dolu.

Fevt olup bu sene de Dürri Efendi şad ḡayf
Ḡabri pākin dūr-i zaḡmetle pür ide Mevlā

6. **pür:**

Tarih 33

Mısra: 5

Dolu.

Şadef-i ḡabr-i güzinin yem-i raḡmet pür idüp
Cism-i pāki ola tābende çü dürr-i yektā

7. pür:

Gazel 7

Mısra: 1

Dolu.

‘İşkuñla pür it sine-i sūzānumı yā Rabb
Genc-i güher eyle dil-i vīrānumı yā Rabb

8. pür:

Gazel 11

Mısra: 1

Dolu.

Meyle sākī ‘ārīzuñ pür āb ü tīb itdūñ bu şeb
Māhı müstağnī-i nūr-i āfitāb itdūñ bu şeb

9. pür:

Gazel 59

Mısra: 4

Dolu.

Ol serv ü kad perī ise ferdāya şalmada
Cüyāb-ı ‘ömr-i ādem ise pür şitābdur

10. pür:*dur*

Gazel 74

Mısra: 3

Dolu.

Pürdür āyīne-i dil gerd-i kūdūretle Nesīb
Nazar-ı mürşid-i āgāhı temennā iderüz

11. pür:

Gazel 35

Mısra: 9

Dolu.

Gönülden māl-i nāçizūñ hevāsın pür şafā gelsün
Güdāzeş resmi ibrize bu kavlı-i haqqa şāhiddür

12. pür:

Kaside 1

Mısra: 6

Dolu.

Herkesi fāriğ ide agyārdan bīm ü hirās
Māder ü ebden gürizān olalar duhterle pür

13. pür:

Gazel 172

Mısra: 1

Dolu, çok.

O meh-rūnuñ mey-i al ile pür sāğar benānında
Açılmış taze güldür gonca-i zanbağ miyānında

14. pür:

Gazel 178

Mısra: 1

Dolu.

Tā olmaya pür dürr ü güher ceyb-i dü-dide
Kimdür ki harīdār ola kalā-yı ümīde

15. pür:

Kaside 1

Mısra: 12

Oğul, evlat.

Gerçi kim Ādem Şafiyullāh ebü'l-eşbāhdur
Sen ebü'l-ervāhsın ervāh-ı ‘alem saña pür

pür cüş ol-:

1. pür cüş ol-: *-ma, -y, -ınca*

Gazel 132

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Coşku dolu olmak.

Püte-i dilde fenā iksirinūñ hāşıyyetin
Āteş-i ‘ışkıyle pür cüş olmayınca bilmedüm

pür id-:

1. pür id-:

Rübai 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doldurmak.

Lezzāt-ı cihānı eylesün kāmına telh
Kand-ı ğam-ı ‘ışkuñ pür idüp zā‘ıka mey

2. **pür id-:-üp**

Rübai 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doldurmak.

Lezzāt-ı cihānı eylesün kāmına telḥ
Ḳand-ı ğam-ı ‘ıṣkuñ pür idüp zā‘ıḳa mey

3. **pür id-:-er**

Gazel 154

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doldurmak.

Sāḳı-i felek bezm-i firāḳuñda Nesīb'üñ
Peymāne-i çeşmin pür ider hūn-ı cigerden

pür it-:

1. **pür it-:**

Gazel 151

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doldurmak.

Üşkūfe-i ‘ibretle pür it dāmen-i çeşmüñ
Maḳşūd budur geşt-i gülistān-ı fenādan

pür ol-:

1. **pür ol-:-dı**

Gazel 129

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bol, çok olması.

Ne ḥōş açıldı nesīm-i niyāz ile ol gül
Pür oldı bŷy-ı ḥōş-ı luṭf ile meşām-ı emel

2. **pür ol-:-sa**

Gazel 186

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dolmak.

Müşābihdür o dendān u dehāna dinse şāyāndur
Derŷn-ı ḥoḳḳa-i yākūt pür dŷr-i semīn olsa

3. **pür ol-:-sun**

Gazel 201

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dolmak.

Pür olsun sāḳiyā cām u sebŷ nev-rŷz dur şimdi
Olur zŷhd ile diller hep ‘adŷ nev-rŷz dur şimdi

4. **pür ol-:-dı**

Gazel 99

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dolmak.

Āmed-şŷd-i telāṭum-ı ğam buldı ğāyetin
Pür oldı sāḳil-i yem-i dil ‘anber-i neşāṭ

pür-āfet-kār:

1. **pür-āfet-kār:~dur**

Kaside 5

Mısra: 4

Bela dolu, çok belalı.

Ḥayretle ser-figende olup nerkis-i çemen
Gŷyā ḥayāl-i na‘t ile pür-āfet-kārdur

pür-bŷy-ı müşk-nāb:

1. **pür-bŷy-ı müşk-nāb:**

Gazel 5

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kokulu saf misk.

Nesīb sāğara düşdŷkçe ‘aks-i ṭurra-i yār
İder dimāğumı pür-bŷy-ı müşk-nāb şarāb

pür-cŷş ol-:

1. **pür-cŷş ol-:**

Gazel 132

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Coşku dolu olmak.

Püte-i dilde fenâ iksirinin hâşşiyetin
Âteş-i 'ışkıyle pür cüş olmayınca bilmedüm

pür-dâg:

1. **pür-dâg:**

Gazel 1

Mısra: 3

Yanıklarla; yanık yaraları ile dolu.

Göñül pür-dâg u dide pür-sirişk olsa n'ola her dem
Nüküd-ı genc-i sultân-ı fenâ darrâbyuz cânâ

pür-dâg-ı hecr-i rüy:

1. **pür-dâg-ı hecr-i rüy:+uñ**

Gazel 179

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yüzünden ayrı kalmanın yarası.

Derün-ı sine ki pür-dâg-ı hecr-i rüyüñ ola
Ne neşve virse gerek seyr-i lalezâr bize

pür-derd:

1. **pür-derd:**

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Çok dertli.

Hâlâ ki tamâm oldı gördüñ
Pür-derd ü elem derün u birün

pür-dür ü gevher:

1. **pür-dür ü gevher:**

Kaside 6

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İnci ve mücevher dolu.

Lülü-yı na'tini silk-i nefese nazm idenüñ
Deheni pür-dür ü gevher nefesi anber olur

pür-füsün:

1. **pür-füsün:+dur**

Gazel 159

Mısra: 1

Sihir dolu.

Pür-füsündür ki alur sihr ile halkuñ hüşın
Hırz-ı cân şanma fenânuñ direm-i menküşın

pür-güher:

1. **pür-güher:**

Gazel 175

Mısra: 2

İnci ile dolu.

Ey kâfile-i eşk deründan sefer eyle
Dükkânçe-i çeşm-i terümi pür-güher eyle

pür-gülğül:

1. **pür-gülğül:+a**

Kıt'a 24

Mısra: 2

Çok gürlütlü.

'İlm ehline zîb oldı süküt oldı selâmet
Pür-gülğüla olma şaşın şöhre-i 'âlem

pür-ıışm u kîn ol-:

1. **pür-ıışm u kîn ol-:-sa**

Gazel 186

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kin ve öfke ile dolup taşmak.

Elem çekmem cebîn-i 'ışvesi pür-ıışm u kîn olsa
Güzel ey baır-i nâzum saña benzer nâzenin olsa

pür-inhimâk ol-:

1. **pür-inhimâk ol-:-mak**

Tahmis 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bir Őeye karŐı bűyűk bir istekle dolu olmak.

Ne műŐkildűr ğam-ı dűnyā ile pűr-inhimāk olmak
Ne gűcűdűr riŐte-i ğayd-ile Őāhib-insilāk olmak

pűr-nűr:

1. **pűr-nűr:**

Tarih 17

Mısra: 10

Nurla dolu.

Nesĭb rıŐleti tārĭhini didi zűvvār
Īde Siyāhĭ Dede Bārĭ ğabrűni pűr-nűr

pűr-piĉ ű tāb:

1. **pűr-piĉ ű tāb:**

Tahmis 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kıvrım kıvrım ve bűklűm bűklűm.

Kemāl-i nahvetinden cebhesi pűr-piĉ ű tāb olmuŐ
Őerār-efŐān-ı ħiddet Şu'le-pāŐ-ı ıŐtırāb olmuş

pűr-siriŐk:

1. **pűr-siriŐk:**

Gazel 1

Mısra: 3

GűzyaŐı ile dolu.

Gűnűl pűr-dāĝ u dĭde pűr-siriŐk olsa n'ola her dem
Nűĝűd-ı genc-i sulŐān-ı fenā ğarrābıyuz cānā

pűr-sűz:

1. **pűr-sűz:**

Gazel 75

Mısra: 6

Ateş dolu, yakıcı.

Hem bezmiműz itmekde ziyāmuzla temettű'
Biz Őem'-i Őıfat gerĉi ki pűr-sűz u gűdāzuz

pűr-tāb ol-:

1. **pűr-tāb ol-:** -ur, -sa

Kıt'a 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

ıŐıkla dolmak, ışık saĉmak.

Ķalb olur āyine-i Őāhid-i 'irfān-ı Ħudā
Őayğal-ı mihr ű maŐabbetle olursa pűr-tāb

pűr-vaŐal:

1. **pűr-vaŐal:**

Rűbai 37

Mısra: 4

Bataklık dolu.

Ey Ħızzr-ı 'ināyet saŐna ğaldı iŐűműz
Reh pűr-vaŐal ű menzil-i maŐŐűd ba'ĭd

pűŐide:

1. **pűŐide:**

Gazel 174

Mısra: 8

ŐrtűlműŐ, gizli.

Mekānı ğıble zātı Ka'be-i taŐĝıŐdur dirsem
Delilűm 'anberĭn pűŐide besdűr ğabr-i Monlā'da

pűŐt-i burāk:

1. **pűŐt-i burāk:** +ı

Műsemmen 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Hz. Muhammed'in miraca yűkselirken bindiĝi Burak isimli hayvanın sırtı.

Ol zamān kim eyledűn pűŐt-i burākı zĭr-revān
Gűz yumup aĉınca Őayy oldı fezā-yı āsumān

pűte:

1. **pűte:** +si, +n, +de

Gazel 61

Mısra: 7

Kefe.

Riyāzet pūtesinde nār-ı ğamla
Fenā zā'ibleridür Mevleviler

pūte-i dil:

1. **pūte-i dil:** *de

Gazel 132

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül kabında, gönül tavasında.

Pūte-i dilde fenā iksirinüñ hāşyyetin
Āteş-i ıŝıķıyle pür cūş olmayınca bilmedüm

pūy:

1. **pūy:**

Tarih 23

Mısra: 3

Koşan.

Atup pūy rāz ile bir tır pīş-rev
Hezār u şaşt gez oldı ŝitābān

2.3.20. R

Rab:

1. **Rab:**

Tarih 6

Mısra: 1

Allah.

Vālid ü maḥdūmuñ eyle 'ömrini ya Rab füzün
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

2. **Rab:**

Rübai 34

Mısra: 4

Allah.

Giydüm nemedin hırķayı pervāne gibi
Yā Rab beni ŝem^c-i ıŝķuña sūzān it

3. **Rab:**

Gazel 14

Mısra: 12

Allah.

Çün kuḥl-i cevāhir ber idem dīdeler üzre
Yā Rab beni ḥāk-i ḳadem-i ehl-i kemāl it

4. **Rab:**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Allah.

Yā Rab yine ola rüy-i cānān
Āyīne-i dīdede nümāyān

5. **Rab:**

Gazel 175

Mısra: 10

Allah.

Güm-rāh-ı beyābān-ı ğamam çāre kerem yoķ
Yā Rab baña Ḥızr-ı keremüñ rāh-ber eyle

6. **Rab:**

Gazel 147

Mısra: 8

Allah.

'Aks-i ḥüsninden bile dil-gir olur āyinede
Kimse yā Rab mübtelā-yı ŝūḥ-ı ḥōd-bīn olmasun

7. **Rabb:**

Gazel 7

Mısra: 1

Allah.

'Iŝķuñla pür it sīne-i sūzānumı yā Rabb
Genc-i güher eyle dil-i virānumı yā Rabb

8. **Rabb:**

Gazel 7

Mısra: 2

Allah.

'Iŝķuñla pür it sīne-i sūzānumı yā Rabb
Genc-i güher eyle dil-i virānumı yā Rabb

9. **Rabb:**

Gazel 7

Mısra: 6

Allah.

Çıl luṭfuñ ile beste-i gül-deste-i te'sîr
Ser-rişte-i âh-ı şerer-eḫşânumı yâ Rabb

10. **Rabb:**

Gazel 7

Mısra: 8

Allah.

Her bî-başar-ı kec-nażara dest-hûş itme
Zîb-i ser-i ehl it gül-i 'irfânımı yâ Rabb

11. **Rabb:**

Gazel 7

Mısra: 10

Allah.

Mânend-i Nesîb eyle şıyânet kerem eyle
Âyîn-i riyâdan ser ü sâmanımı yâ Rabb

12. **Rabb:**

Gazel 7

Mısra: 4

Allah.

Kem-ter eşer-i tâbiş-i mihr-i keremüñle
Hem-reng-i serâb it yem-i 'işyânımı yâ Rabb

13. **Rabb:**

Rûbai 24

Mısra: 1

Allah.

Yâ Rabb egerçi mücrim ü bed-kâram
'Özr-âver-i şad-hezâr istiğfâram

14. **Rabb:**

Rûbai 58

Mısra: 4

Allah.

Ümmîd ü hirâs ğayrdan bî-hüdedür
Bî-keslere yâ Rabb kes ancak sensin

15. **Rabb:+e**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Allah.

Yâ Rabbe gerçi ma'şiyetüm bî-şümârdur
Benden beterlerin keremüñ itmede sa'îd

Rabb-i Mecîd:

1. **Rabb-i Mecîd:+üñ**

Tarih 25

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Çok büyük Allah.

Müfti-i ebü'l-fazl semiyi-yi Esedullâh
Kim 'âleme bir luṭfi idi Rabb-i Mecîd'üñ

Rabb-i Raḥmân:

1. **Rabb-i Raḥmân:**

Tarih 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Dünyadaki her canlıya, Mü'min, kâfir ayırt etmeksizin
herkese merhamet eden Allah.*

Cenâb-ı ḫâzret-i 'Osmân Paşa
Medîd itsün ḫayâtın Rabb-i Raḥmân

Rabbü'l-'âlemîn:

1. **Rabbü'l-'âlemîn:**

Kaside 1

Mısra: 1

Alemlerin rabbi, var olan her şeyin yaratıcısı.

Medḫüñ itmişken senüñ bi'z-zât Rabbü'l-'âlemîn
Hiç ne mümkindür aña nev'-i beşer ola cesür

rağbet:

1. **rağbet:**+e

Gazel 78

Mısra: 2

İlgi, değer.

Ten-i bî-cân gibidür rağbete şâyân olmaz

Dil-i bî-ıışk ki lezzet-çeş-i imân olmaz

2. **rağbet:**

Gazel 100

Mısra: 13

İlgi, değer.

Nesib'e n'ola yâr eylerse rağbet

Kim itmez şöhbet-i rindânenen hazz

3. **rağbet:**

Gazel 140

Mısra: 6

İlgi, değer

Her kanda olsa izz ile maḥdüm gayr olur

Fermân-ı Hakk'a rağbet ile inkiyâd iden

rağbet eyle-:

1. **rağbet eyle-:-mez**

Gazel 163

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Rağbet etmek, beğenmek.

Gül-i ḥurşîdi ihdâ itse gerdün eylemez rağbet

Aña kim dâğ-ı ıışkuñ zib-i serdür yâ Resûlallâh

rağbet ol-:

1. **rağbet ol-:-ma, -sa**

Gazel 126

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İlgi, alaka göstermek, beğenmek.

N'ola rağbet olmasa Âb-ı Hızır'a şarâb-ı sâğar-ı Cem

degül

Mey-i la'l-i yâri çeken ḥayâtını terk iderse de gam

degül

rağbet-i şem'-i şebistân:

1. **rağbet-i şem'-i şebistân:+a**

Gazel 16

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Geceyi aydınlatan mum.

ıışk manzûr ider erbâbını her meclisde

Rağbet-i şem'-i şebistâna ziyâdur bâ'is

rağbet-şiken-i metâ'-ı cân:

1. **rağbet-şiken-i metâ'-ı cân:+sın**

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Can sermayesini kıran.

Ey ḥ'âce-i çâr-sû-yı ḥübî

Rağbet-şiken-i metâ'-ı cânsın

râğib:

1. **râğib:+ları, +dur**

Gazel 61

Mısra: 1

Rağbet edici, eden, istekli.

Belâ râğıblarıdır Mevlevîler

Ḥudâ ṭâlibleridir Mevlevîler

râğib ol-:

1. **râğib ol-:-maz**

Tahmis 3

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

İstekli olmak.

Nesibâ herkes olmazmış me'âli mâl-ile kâsib

Vaṭan-perver cihân-gerd olana olmaz belî râğib

râh:

1. **rāh:+a**

Gazel 106

Mısra: 15

Yol, tarîk, istikamet.

Bir rāha ‘āzimiz ki Nesīb anda menzilüñ
Āgāzı var miyānesi var intihāsı yoq

2. **rāh:+da**

Gazel 9

Mısra: 7

Yol, tarîk, istikamet.

Rehber yeter bu rāhda naqş-ı cebîn saña
Eyle hemān şitāb

3. **rāh:+ı**

Gazel 197

Mısra: 4

Yol, tarîk, istikamet.

Şehensāh-ı nigāh-ı nāza istikbāl ider güyā
Sipāhidür iki şaf bağlamış müjgānlar rāhı

4. **rāh:+da**

Tarih 35

Mısra: 4

Yol, tarîk, istikamet.

‘Āzim-i beyt-i Ĥudā olduqda bu ‘abde Ĥudā
Ĥamdüli’llah Ĥıdmetin ol rāhda itdi naşib

5. **rāh:+uñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Yol, tarîk, istikamet.

Ey bād-ı şabā düşerse rāhuñ
Küyına o serv kec-külāhuñ

6. **rāh:**

Gazel 12

Mısra: 4

Yol, istikamet.

Döner bir çerāğ-ı seher-māndeye
Eger bulsa ol bezme rāh āfitāb

7. **rāh:+ı**

Gazel 34

Mısra: 6

Yol, istikamet.

Şeh-rāh-ı maḥabbet ki ḥaḥar-nāk degüldür
Pür bīm iden ol rāhı dil-i nev seferümdür

8. **rāh:-i**

Gazel 124

Mısra: 1

Yol, tarîk, istikamet.

Binüp keşt-i mihr-i āle baḥr-i dīne rāhı ol
Delil it necm-i aşḥābı ḥaraf-cüy-ı ilāhı ol

rāhat:

1. **rāhat:**

Gazel 6

Mısra: 6

Huzur.

Bir per-i-peyker güzel tārāca virdi ḳalmadı
Cānda rāhat tende şıḥḥat dilde ḳuvvet gözde ḥ‘āb

2. **rāhat:**

Gazel 65

Mısra: 14

Huzur

Aşḥāb-ı riyā ider mi ārām
Mekkār-ı cihānda rāhat olmaz

rāhat bul-:

1. **rāhat bul-:-ur**

Gazel 140

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Huzura kavuşma.

İtme penāh-ı halkı ki rāhat bulur mı hiç
Timsāl-i şahşā āyinede istinād iden

2. **rāhat bul-**:

Rūbai 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Huzura kavuşma.

Teslim-i umūr idüp kazā vü kadere
Terk-i taleb-i rāhat idüp bul rāhat

rāhat-ı lāne:

1. **rāhat-ı lāne:**

Gazel 73

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Rahat ev,yuva.

Rāhat-ı lāne ile renciş-i çeng-i şehbāz
Kebk-i kuh-sār-ı ğam-ı ʿişkā Nesibā birdür

rāh-ber:

1. **rāh-ber:**+ü, +m, +dür

Gazel 34

Mısra: 2

Rehber, yol gösteren.

Cemʿiyyet-i esbāb-ı hiçāb-ı nazarumdur
Bu rehde baña rehzen olan rāh-berümdür

2. **rāh-ber:**+i

Gazel 120

Mısra: 2

Rehber, yol gösteren.

Dil kişverinedür seferi Mevleviler'ün
Cezb-i Hāḡ oldu rāh-beri Mevleviler'ün

rāh-ber eyle:

1. **rāh-ber eyle:**

Gazel 175

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Rehber, yol gösteren yapmak.

Güm-rāh-ı beyābān-ı ğamam çäre kerem yok
Yā Rab baña Hızr-ı keremün rāh-ber eyle

rāh-ber-i kāmil:

1. **rāh-ber-i kāmil:**+ü, +müz, +dür

Tahmis 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Olgunluk sahibi rehber.

Vaşluñ hevesi rāh-ber-i kāmilümüzdür
ʿişk-ı ezeli nāḡa-keş-i maḡmilümüzdür

rāh-dān-ı ḡak-i dōst:

1. **rāh-dān-ı ḡak-i dōst:**

Gazel 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yol bilen sevgilinin toprağı.

Ḳadr-i eşk-i çeşmi bilmez rāh-dān-ı ḡak-i dōst
Kal fehīm-i ʿārif-i eyne's-süreyya ve's-sera

rāh-ı ʿamel:

1. **rāh-ı ʿamel:**+de

Terci-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Amel yolu.

Rāh-ı ʿamelde şevḡ-ile çālāk ü çābük ol
Evḡāt-ı bendegī-i Hüdā'da kesel yeter

rāh-ı çeşm:

1. **rāh-ı çeşm:**+ü, +m, +den

Gazel 53

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(aşığın) Gözünün yoldaşı.

Merdüm-i dide şunar āyine-i mānend-i gedā
Rāh-ı çeşmümden ide şāh-ı hayālün ki güzere

rāh-ı dīn:

1. rāh-ı dīn:+de

Tarih 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Din yolu.

Zühd ü takvā ile ol maḥdümü rāh-ı dīnde
Yā ilāhī eyle cedd-i emcedinün pey-revi

rāh-ı ğam:

1. rāh-ı ğam:+a

Tahmis 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gam yolu; keder, acı, hüznün sebebiyle.

Hücüm-ı şevk ile lezzet bulur ḳahr u mezelletden
Giden rāh-ı ğama ḳaç'-ı ümid eyler selāmetden

rāh-ı ğam-ı hecr:

1. rāh-ı ğam-ı hecr:+ün, +i

Gazel 185

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayrılık kederinin yolu.

Ṭayy idemez mi rāh-ı ğam-ı hecrünü gönül
Şahbā gibi tekāver-i āteş-'inān ile

rāh-ı ḫaṭar-nāk-i maḥabbet:

1. rāh-ı ḫaṭar-nāk-i maḥabbet:+den

Tahmis 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşkın tehlikeli yolu.

Kim eylerdi güzere rāh-ı ḫaṭar-nāk-i maḥabbetden
Silāh-ı 'āşıkı ger olmasa bī-vehm ü bāk olmak

rāh-ı Ḥudā:

1. rāh-ı Ḥudā:+da

Kaside 6

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Allah yolu.

Olur ārāmgehi Ka'be-i vuşlat āḫir
Sünneti rāh-ı Ḥudā'da kime kim rehber olur

rāh-ı 'ışk:

1. rāh-ı 'ışk:+ı, +n, +da

Gazel 184

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşk yolu.

Cürmümi yād eyledükçe şerm-sāram āh āh
Rāh-ı 'ışkında virem cān direm olmadı naşīb

rāh-ı 'izzet:

1. rāh-ı 'izzet:+de

Tarih 26

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yücelik yolu.

Olursuz vāşıl-ı ser-menzil-i ikrām bī-şübhe
İder ḳaç'-ı menāzil rāh-ı 'izzetde semendünüz

rāh-ı maḥabbet:

1. rāh-ı maḥabbet:+de

Gazel 95

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgi, aşk yolu.

Varur ser-menzile üftādeler rāh-ı maḥabbetde
Ḥarīf-i 'ışka bī-sāmānlık sāmān-kār olmuş

rāh-ı mecāz:

1. rāh-ı mecāz:+a

Gazel 109

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gerçek olmayan yol.

Çokdur belâsı meyl-i cüvânân idenlerüñ

Râh-ı mecâza şarf-ı dil ü cân idenlerüñ

râh-ı taleb:

1. **râh-ı taleb:**

Mesnevi 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

İstek yolu.

Sen daği olup bu sırdan âgâh

Râh-ı taleb içre olma güm-râh

rahm:

1. **rahm:+in**

Gazel 88

Mısra: 4

Merhamet, acıma.

Ser-be-ser ebnâ-yı dehri kırsa olmaz hûna sır
Çeşm-i hûnîsinden it rahmin o bî-dâduñ kıyâs

2. **rahm:+uñ**

Kaside 5

Mısra: 9

Merhamet, acıma.

Rahmuñ cebîre-bend-i ‘uşât-ı şikeste-dil

Luţfuñ merâm-bağş-ı kibâr u şîgârdur

rahm eyle:

1. **rahm eyle:**

Rûbai 63

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Merhamet etmek, acımak.

Bu bende-i pür-felâkete rahm eyle

Bu keşte-i tîğ-ı hasrete rahm eyle

2. **rahm eyle:**

Rûbai 63

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Merhamet etmek, acımak.

Bu bende-i pür-felâkete rahm eyle

Bu keşte-i tîğ-ı hasrete rahm eyle

3. **rahm eyle:**

Rûbai 63

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Merhamet etmek, acımak.

Min-ba‘d güzel başuñ için âzâd it

Zindâni-i çâh-ı firqate rahm eyle

rahm id-:

1. **rahm id:-er**

Gazel 91

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Acımak, merhamet göstermek.

Yâre i‘lâm idegör derd-i dil-i zârı Nesîb

Rahm ider gûş idicek hâlûñ o yâr-ı dil-keşî

rahmân-ı bî-vezîr:

1. **rahmân-ı bî-vezîr:**

Terci-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yardıma ihtiyacı olmayan Allah'ın merhameti.

Rahmân-ı bî-vezîr ü haţâ-pûş-ı bî-nazîr

Ġaffâr-ı bî-mu‘ârîz u Settâr-ı bî-nedîd

rahmet:

1. **rahmet:+i**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Merhamet etmek, acımak.

Gayra ne gūne eyleyeyim hālūmi beyān
Sen bir ‘atā vü rahmeti çok pādīşāh iken

rahmet-i Hak̄k:

1. rahmet-i Hak̄k:

Kaside 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın rahmeti.

Çün ‘ālemīne rahmet-i Hak̄k oldu maḳdemūñ
Sāyeñden oldu behre rübā ‘ālem-i ‘adem

rahmet-i Rabb-i Ğafūr:

1. rahmet-i rabb-i Ğafūr:

Kaside 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Çok merhamet eden Allah'ın rahmetine erişmek.

Hāzretūñden bir nigāh-ı merḫametdür mültecā
Ol zamān kim ide cilve rahmet-i Rabb-i Ğafūr

rahne:

1. rahne:

Gazel 176

Mısra: 4

Delik, yarık.

Ol sitem-ger ‘ālemi kırsa degül ‘uşşāk-ı zār
Raḫne gelmez ḫaḳ bu kim şemşīr-i istiġnāsına

rāh-rev-i cādde-i şavāb:

1. rāh-rev-i cādde-i şavāb:

Gazel 13

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Doğruluk caddesinin yolcusu.

Olmaz kimesne rāh-rev-i cādde-i şavāb
Tā olmaya Nesīb meded-baḫşī luṭf-ı Rab

rahş:

1. rahş:

Kaside 2

Mısra: 4

At.

Tā ḳurb-ı ḳurb-ı meclis-i üns oldu menzilūñ
Nüh rahş zer kecīme ki vaz‘ eyledūñ ḳadem

rahş-ı felek:

1. rahş-ı felek:

Gazel 147

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Feleğin gösterişli, güzel atı.

Reşkden rahş-ı felek ḫurşīdi ḫāk-endāz ider
Āfitābum cilvegāhuñ ḫāne-i zīn olmasun

raht-ı āsāyiş:

1. raht-ı āsāyiş:+i

Gazel 135

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Huzurun varlığı.

İtdi yağma ḫired ü şabrumı bir şūḫ Nesīb
Raht-ı āsāyişi bī-hüde tebāh eylemedüm

raḳam:

1. raḳam:

Kaside 2

Mısra: 4

Rakam.

Şaymaz kemīn gubāra ḫaṭ-ı rüy-ı dilberi
Vaşf-ı cemāl-i pākūñi ḫāvī olan raḳam

2. raḳam:

Kaside 2

Mısra: 10

Rakam.

Besdür kelām-ı ḫaḳ saña i‘cāz gerçi kim
Envā‘-ı mu‘cizātuña kāfi degül raḳam

3. **rakam:**

Gazel 131

Mısra: 7

Rakam.

Leb-i dilber haberin nâmede itdükçe rakam
Çaşab-ı sükkere tercih olunur nây-ı kalem

rakib:

1. **rakib:**

Gazel 165

Mısra: 9

*Klasik şiirde sevgiliyi aşıktan uzaklaştırmaya çalışan,
sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.*

Büs itmeyeydi hâl-i ruhın bezmde rakib
Bâ'is ne idi dâğ-ı ciger tâzelenmege

2. **rakib:-üñ**

Gazel 166

Mısra: 7

*Klasik şiirde sevgiliyi aşıktan uzaklaştırmaya çalışan,
sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.*

‘Uşşâkı şebihünına gönderdi rakibün
Togrıldı çalıklar o mehün bu seferinde

3. **rakibâ:-â**

Gazel 142

Mısra: 6

Ey rakip.

Cefâ öğretdün ol mâha unutturduñ vefâ resmin
Ben ağlarsam hele sen de rakibâ hurrem olmazsın

4. **rakib:**

Gazel 41

Mısra: 6

*Klasik şiirde sevgiliyi aşıktan uzaklaştırmaya çalışan,
sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.*

O şüh gelse kaçan çün bahâr u berd-i ‘acû
Rakib bezmümüze ibtidâ gelür görünür

5. **rakib:**

Kit'a 1

Mısra: 6

*Klasik şiirde sevgiliyi aşıktan uzaklaştırmaya çalışan,
sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.*

Mihr ü mehdür cum‘a vü nev-rüz şeb-i mâtem ya
höd
iki dilber cum‘a vü nev-rüzdur mâtem rakib

rakib-i bed-dil:

1. **rakib-i bed-dil:+e**

Gazel 101

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kötü yürekli rakip.

Rakib-i bed-dile miqdârını bildürmek âsândur
Arada âh ol yâr-i sitem-kâr olmasa mâni‘

rakib-i nâ-muvâfık:

1. **rakib-i nâ-muvâfık:**

Gazel 180

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Münasib olmayan rakip.

Yine cânâne çıksa cilvegâh-ı nâza ‘id olsa
Rakib-i nâ-muvâfık gam gibi ammâ ba‘id olsa

rakib-i nâ-sâz:

1. **rakib-i nâ-sâz:**

Gazel 73

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Edepsiz rakip.

Ney ü şanbür hem-âheng idi cânân ise mest
Geldi bezm-i meye nâgâh rakib-i nâ-sâz

rakib-i siyeh:

1. **rakib-i siyeh:**

Gazel 91

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kara rakip.(Kötü bağlamında).

Yine var ise rakib-i siyeh ahterdendür
Bizden ayrılmağa bā'is ne ola ol meh-veş

rakkās:

1. rakkās:

Rübai 14

Mısra: 1

Oynayan, dans eden.

Ey bezm-i celälünde felekler rakqāş
Ferş oldı rehüünde perde-i çeşm-i havāş

rām ol:

1. rām ol:-sa

Rübai 47

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Uymak, boyun eğmek.

Rām olsa eger emrüne hep cümle ünās
Qahr u gāzabuñdan itseler havf u hirās

Rāmī Muḥammed Paşa:

1. Rāmī Muḥammed Paşa:

Tarih 12

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Özel isim.

Ḥaṭṭ ile qubbe-nişin oldı riyāset buldı
Ser-firāz-ı vüzerā Rāmī Muḥammed Paşa

rānde-i çār-mevc-çin-i cebin:

1. rānde-i çār-mevc-çin-i cebin:+üz

Gazel 82

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dört bir tarafı saran alın kırıksıklığından kaçmak.

O baḥr-i nahvete biz āşinā olalı Nesībā
Kenāra rānde-i çār-mevc-çin-i cebinüz

rāsiḥ:

1. rāsiḥ:

Gazel 35

Mısra: 5

Bilgisi, bilhassa dinî bilgileri çok geniş olan.

Gerekdür kim ola qalbüñde rāsiḥ nūri İslāmuñ
Olursa münḥaşır qavle efendi bil ki fāsiddür

rāst:

1. rāst:

Kaside 9

Mısra: 8

Doğru.

Noqşānuña baq ḥālūñi merdān ile vezn it
Yok dide-i inşāf kadar rāst terāzū

rāstī-i ümmid:

1. rāstī-i ümmid:

Gazel 158

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Düzgün ümit.

İstiḳāmet mümteni'dür çün ḥaṭ-ı pergārdan
Rāstī-i ümmid olunmaz ṭab'-ı kec-reftārdan

rāst-reviş:

1. rāst-reviş:

Gazel 123

Mısra: 8

Tarzi düzgün, üslubu doğru.

Eyle izḥār-ı şafā-yı dilüñ 'aksin her dem
Kec-nümā rāst-reviş çün 'amel-i ḥakkāk ol

ravza:

1. ravza:+sı, +nuñ, -

Kaside 9

Mısra: 3

Cennet bahçesi.

Nüh-çarh-ı berîn ravzasınıñ ‘arşa-i sebzi
Mihir oldı riyâz-ı haremde gül-i hõd-rû

2. **ravza**:+y, +ı

Kaside 9

Mısra: 14

Cennet bahçesi.

Tā ‘anber ü müşk ile meşām ola mu‘aṭṭar
‘İtr-ı şalavāt eyleye ol ravzayı hõş-bû

3. **ravza**:+da

Rûbai 23

Mısra: 2

Cennet bahçesi.

Ey gülşen-i ravzaña melā’ik bülbül
Ol ravzada hürşid ile mehdür iki gül

4. **ravza**:+ñ, +a

Kıt'a 10

Mısra: 4

Hız Muhammed'in kabri.

Ey şefi‘i rûz-ı maşşer şāh-ı hayl-i enbiyā
Yüz sürenler ravzaña hāşā ki mağfûr olmaya

5. **ravza**:+n, -ı

Kaside 3

Mısra: 9

Cennet bahçesi.

Ḳondı nüh-mînā-yı çarḥa ravzañı tezyîn için
Gice şebbü-yı kevākib rûz-i gül şems-i duḥā

6. **ravza**:+st, +n, +a

Kaside 6

Mısra: 6

Cennet bahçesi.

Pāye-i süllem-i bāb-ı haremî nüh gerdün
Lā-mekān ravzasına pîşgeh-i manzar olur

7. **ravza**:

Kaside 9

Mısra: 5

Cennet bahçesi.

Ol ravza behişt olduğına şübhe mi var kim
Ḥādimleri ḥavrā ola cārūları geysū

8. **ravza**:+ñ, +a

Kaside 6

Mısra: 13

Hız Muhammed'in kabri.

Her nefes ravzaña yüz biñ şalavāt ola nisār
Tā ki hürşid-i felek nür-dih-i ḥāver olur

ravza-i ‘adn-i ma‘ānī:

1. **ravza-i ‘adn-i ma‘ānī**:+nüñ

Gazel 131

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cennetin anlam bahçeleri.

Ravza-i ‘adn-i ma‘ānīnüñ odur Rıdvān'ı
Gerçi kim maḳbere-i mıḳlemedür cāy-ı ḳalem

ravza-i enver:

1. **ravza-i enver**:+ü, -ñün

Rûbai 19

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hız Muhammed'in nurlu kabri.

Nezzāre kiyān ravza-i enverüñün
Çeşm olsa ‘aceb mi sīnesinde her dāğ

ravza-i pāk:

1. **ravza-i pāk**:+üñ

Gazel 163

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Saf, temiz kabir (Hız Muhammed).

Şu deñlü nür-ı feyzıyla leb-â-leb ravza-i pākūñ
Ki ħurşid anda bir şem'-i seĥerdür yâ Resûlallah

ravza-i pür-nür:

1. **ravza-i pür-nür:**+ı, +nuñ

Kaside 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Çok nurlu, aydınlık bahçe; çok nurlu cennet.

Mihr-i çarĥ-ı 'izzinüñ bir zerresidür âfitâb
Her sütünü ravza-i pür-nürünüñ bir naĥl-i Tūr

2. **ravza-i pür-nür:**+ı, +n, +a

Kaside 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Çok nurlu cennet bahçesi.

Kârbân-ı şad-taĥiyyât ü selâm ol ĥazretün
Her dehenden ravza-i pür-nürına itsün 'ubür

rây-ı rifat:

1. **rây-ı rifat:**+e

Gazel 170

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yüce sancak.

Çaĥ'-ı ta'alluĥ olduĥına bâ'is-i 'ulâ
Ĥüccet gerekse eyle nazâr rây-ı rifate

rây-ı ruĥşat:

1. **rây-ı ruĥşat:**

Gazel 37

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Düşünce izni.

Aña fi'l-cümle müşâbih diyu rây-ı ruĥşat
Nazâr-ı ĥalk-ı cihân hep meh-i şevvâldadır

rây-ı şâyib:

1. **rây-ı şâyib:**

Gazel 66

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Doğru yol.

Ĥüs-n-i tedbîr ile mümkin mi kaçayı tebdil
Rây-ı şâyib siper-i nâvek-i taĥdîr olmaz

râyic ol-:

1. **râyic ol-:**-ur

Gazel 212

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Revaç bulmak, raĥbet görmek.

Çalır gider mi kesâd-ı hünerle böyle Nesîb
Metâ'ı râyic olur bir diyâra düşmez mi

râyiz-i yerâ'-ı Nesîb:

1. **râyiz-i yerâ'-ı Nesîb:**

Gazel 141

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nesîb'in kaleminin terbiyecisi.

Niyâzumuz budur ey râyiz-i yerâ'-ı Nesîb
Süvâr-ı esb-i şabâ-sür'at-i benân olasın

râz:

1. **râz:**+ı

Gazel 42

Mısra: 10

Gizlenen şey, sır.

Nesîbâ reng ü bü-y-ı bî-baĥâyâ olma dil-beste
Bu râzı saña ezhâr-ı çemen hep bî-dehen söyler

2. **râz:**+uñ, +ı

Gazel 142

Mısra: 7

Gizlenen şey, sır.

Degüldür pās-ı dem kārūñ idersin rāzuñı ifşā
Benümle bezmgāh-ı ğamda ey ney hem-dem
olmazsın

3. **rāz:+ı**

Gazel 210

Mısra: 2

Gizlenen şey, sır.

Zāhidā şanma ki bāzı ola şāhid nārı
Sen daħi şāf-dil ol añlaya gör bu rāzı

4. **rāz:+ı**

Gazel 210

Mısra: 10

Gizlenen şey, sır.

Bu merāyāya bakup Haqq'ı şuhūd eyle Nesīb
Sen daħi şāf-dil ol fehm idegör bu rāzı

5. **rāz:+e**

Mesnevi 2

Mısra: 1

Gizlenen şey, sır.

Ey nāme zebān olup bu rāze
Mağşūdumı söyle āşikāre

6. **rāz:**

Tarih 23

Mısra: 3

Gizlenen şey, sır.

Atup pūy rāz ile bir tır pīş-rev
Hezār u şaşť gez oldı şitābān

7. **rāz:+uñ, +ı**

Gazel 170

Mısra: 11

Gizlenen şey, sır.

Her yāre itme rāzuñı ifşā ki görmişüz
Mihruñ mübeddel olduĝı vardur ‘adāvete

rāz-ı ene'l-Hak:

1. **rāz-ı ene'l-Hak:**

Gazel 64

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ben Hakkım sözünün sırrı.

Ni‘met-i firru ilalah nüktesin merdāna şor
Al ħaber Maşşūr'dan rāz-ı ene'l-ħak niydüĝin

recā:

1. **recā:**

Gazel 105

Mısra: 10

Ümit, beklenti.

Nesīb-i dil-şüdeye ħūblar teraħħum ider
Recā vü farť-ı ibā bendesindedür ancaĝ

recā eyle-:

1. **recā eyle-: di, -ler**

Kaside 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Rica etmek, ümit etmek.

Aña ümmet olmaĝ recā eylediler
Cenāb-ı Kelīm'le ‘İsā ibn-i Meryem

recā kıl-:

1. **recā kıl-:**

Mesnevi 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rica etmek, istemek, ricada bulunmak.

‘İlmüñ daħi nāfi‘in recā kıl
Üstād-ı edibe ilticā kıl

recā-yı nazar:

1. **recā-yı nazar:**

Gazel 106

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Bakış dileĝi.

Her kūr-ı dilden itme recā-yı nazar k'anuñ
İmdād-ı nūr-ı çeşm idecek tütüyāsı yok

ref' eyle-:

1. ref' eyle-: -r, -üz

Gazel 125

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kaldırmak.

Ref' eylerüz düşerse güher hāk-i tireye
Yoksa şama' mülāyim-i girdārumuz degül

ref'-i ihticāb:

1. ref'-i ihticāb:

Kaside 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Utanmayı kaldırmak.

Hulq-ı kerimüñ eylemese ref'-i ihticāb
Pinhān qalurdı kevnde māhiyyet-i kerem

ref'-i vücūd:

1. ref'-i vücūd: +ī

Gazel 108

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Vücudu yüceltme.

Ref'-i vücūdī maṭlab-ı nezdik ü dūrdur
A'ḍāsıdur zamāne sitem-kār olanlaruñ

refik ol-:

1. refik ol-: -a

Rübai 21

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dost, arkadaş olmak.

Bir haṭve olur bu'ḍ-ı mesāfāt-ı fenā
Ol reh-reve kim maḥabbetüñ ola refik

refik-ı bü'l-heves-i hām-kār:

1. refik-ı bü'l-heves-i hām-kār: +a

Gazel 181

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Boş işli ve isteği çok arkadaşı.

Reh-i Hūdā'da uyup nefse olma güm-geşte
Refik-ı bü'l-heves-i hām-kāra aldanma

refik-ı gūşe-i zindān:

1. refik-ı gūşe-i zindān: +a

Gazel 64

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Zindan köşesindeki arkadaş.

'Aql ile bil maḥbes-i ten içre cānuñ zücretin
Yūsuf uñ ḥālin refik-ı gūşe-i zindāna sor

refār:

1. refār: +a

Gazel 45

Mısra: 8

Gidiş, yürüyüş.

Ne gūşe-gir-i ferāğ olmağa müsā'id dil
Ne küy-ı maḥşada refāra iktidārum var

refār-ı nihālān-ı çemen:

1. refār-ı nihālān-ı çemen:

Gazel 157

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bahçedeki fidanların sallanışı.

Leb-i cān-baḥşuñ ile nīm ḥiṭāb itseñ eger
Bāğda eyleye refār-ı nihālān-ı çemen

refte refte:

1. refte refte:

Gazel 109

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gitgide, azar azar.

Dergāhı refte refte olur mercî'-i ünās
Âmed-şüd-i tarîk-ı debistān idenlerüñ

2. **refte refte:**

Mesnevi 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gitgide, azar azar.

Elden kımasañ bir iki hafta
Zevkı bulunur refte refte

reh:

1. **reh:+de**

Gazel 34

Mısra: 2

Yol, tarîk, istikamet.

Cem'iyet-i esbâb-ı hicâb-ı nazarumdur
Bu rehde baña rehzen olan rāh-berümdür

2. **reh:**

Gazel 76

Mısra: 2

Yol, tarîk, istikamet.

Vefâ-yı 'ahdi ol āhü-nigeh nedür bilmez
Miyân-ı ehl-i maḥabbetde reh nedür bilmez

3. **reh:+üñ, +de**

Rûbai 14

Mısra: 2

Yol, tarîk, istikamet.

Ey bezm-i celâlünde felekler rakḳâş
Ferş oldı rehünde perde-i çeşm-i ḥavâş

4. **reh:**

Rûbai 37

Mısra: 4

Yol, tarîk, istikamet.

Ey Hızr-ı 'ināyet saña ḳaldı işümüz
Reh pür-vaḫal ü menzil-i maḳşüd ba'ıd

rehâ:

1. **rehâ:**

Gazel 41

Mısra: 2

Kurtulma, kurtuluş.

Nühüftegāh o perî-veş baña gelür görünür
O dem neşâṭ ile ḡamdan rehâ gelür görünür

2. **rehâ:**

Gazel 89

Mısra: 10

Kurtulma, kurtuluş.

Beste-i dām-ı 'alāyık bilmez āzādî nedür
Engübîn-ālüde olduḳda rehâ bulmaz meḡes

rehâ bul-:

1. **rehâ bul-:-sam**

Gazel 101

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kurtuluş bulmak, kurtuluşa ermek, kurtulmak.

Açardum sîne-bendin bend-i kākülden rehâ bulsam
Olurdum behre-ver gencîneden mār olmasa mâni'

rehber:

1. **rehber:**

Gazel 9

Mısra: 7

Kılavuz, yol gösterici.

Rehber yeter bu rāhda naḳş-ı cebîn saña
Eyle hemān şitāb

rehber ol-:

1. **rehber ol-:-ur**

Kaside 6

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Yol gösterici, kılavuz olmak.

Olur ārāmgehi Ka'be-i vuşlat āhır
Sünneti rāh-ı Hūdā'da kime kim rehber olur

rehber-i güm-rāh:

1. rehber-i güm-rāh:

Gazel 89

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yolunu şaşırınların yol göstericisi.

İlm-i kesbi şıdk-ile aşhābın eyler hāl-cū
Rehber-i güm-rāh olur gāhıce āvāz-ı ceres

rehber-i hidāyet:

1. rehber-i hidāyet:

Terci-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Doğru yol rehberi.

Ey rehber-i hidāyet olup maqşada delil
Gāret-dih-i dükānçe-i sūq-ı mecāzum ol

rehber-i keştī-nişinān:

1. rehber-i keştī-nişinān:

Tarih 13

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yol gösteren gemisinin yolcuları.

Rehber-i keştī-nişinān idi hūsn-i himmet
Ol idi Baħr-i Sefid içre meger Hızr'a bedel

reh-güzār:

1. reh-güzār:+uñ

Gazel 104

Mısra: 8

Geçilen yol, geçit.

Bir nigāh-ı merħamet itseñ n'olur ey şāh-ı hūsn
Reh-güzārūñ üzre tırmuş derd-mendān şaf-be-şaf

2. reh-güzār:+ı, +n, +a

Gazel 190

Mısra: 1

Geçilen yol, geçit.

Destinde naqd-i cānı varup reh-güzārına
‘Arz-ı hūlūş eyledi ‘āşık nigārına

3. reh-güzār:+ı, +n, +da

Tarih 2

Mısra: 4

Geçilen yol, geçit.

Şāh-ı Cem-cāh-ı felek dergāh-ı Efridūn sipāh
Ķahramānlar reh-güzārında olurlar hāk-i pā

reh-güzer:

1. reh-güzer:

Gazel 184

Mısra: 5

Geçit, geçecek yol.

Eylerem bī-hūde kūy-ı yārden şad reh-güzer
Şeş-der-i fūrkatde ben mānend-i zāram āh āh

2. reh-güzer:+iñ, -de

Gazel 166

Mısra: 6

Geçit, geçecek yol.

Cānānı geçürdi Yaqa'dan dideler ağıyar
Göz yaşı dü-rūd olsa n'ola reh-güzerinde

3. reh-güzer:+ü, +m, +den

Gazel 148

Mısra: 2

Geçit, geçecek yol.

Efzūde iken revnaq-ı hūsnūñ nazarumdan
Bilmem ne kaçarsın yine sen reh-güzerümden

reh-güzer-i dilber:

1. reh-güzer-i dilber:+i

Gazel 193

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gönül alan sevgilinin yolu.

Tâ-be-key lağziş-i mestâne Nesibâ bildün

Ğarazuñ reh-güzer-i dilberi taqbîl gibi

reh-güzer-i ehl-i kemâl:

1. reh-güzer-i ehl-i kemâl:+e

Gazel 123

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İlim ve fazilet sahiplerinin yolu.

Yüz sürüp reh-güzer-i ehl-i kemâle hâk ol

İncilâ-bağış-ı ruğ-ı âyine-i idrâk ol

reh-i âmâl:

1. reh-i âmâl:+de

Tahmis 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ümit yolu.

Tekâpüdan reh-i âmâlde olsağ n'ola 'âciz

Müyesser olmadı olmağ vuşül-i kâmile fâyiz

reh-i âsân:

1. reh-i âsân:

Gazel 143

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kolay yol.

Menzil-i maşûda buldum bir reh-i âsân Nesib

Nîm-i râh-ı gamda bâr-ı derd ile bî-tâb iken

reh-i cânân:

1. reh-i cânân:+e, -de

Gazel 136

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yolu.

Sezâ-vâr olmadum pâ-būsına gör şûmi-i bahtı

Reh-i cânânede hâk olmadum şanma Nesib oldum

reh-i fenâ:

1. reh-i fenâ:+da

Gazel 122

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yokluk yolu.

İrişmek ister iseñ gülsitân-ı ma'nâya

Reh-i fenâda çü bād-ı şabâ şitâbân ol

reh-i gam:

1. reh-i gam:+da

Gazel 167

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gam yolu.

İder sebkat eger bād-ı şabâya hem-'inân olsa

Süvâr olan reh-i gamda semend-i iştiyâğ üzre

reh-i Hüdâ:

1. reh-i Hüdâ:+da

Gazel 181

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hidayet yolu. Hak yolu, Müslümanlık.

Reh-i Hüdâ'da uyup nefse olma güm-geşte

Refîk-ı bü'l-heves-i hâm-kâra aldanma

reh-i huşûl-i kâm:

1. reh-i huşûl-i kâm:+a

Gazel 156

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Mutluluk yolunun ortaya çıkışı.

Ne reh-i huşûl-i kâma ne gider çarîk-ı ye'se

Hele hâşılı uşandum dil-i zâr-ı mübtelâdan

reh-i 'ışk:

1. **reh-i ʿışk:**

Gazel 142

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk yolu.

Eger nüh-kürsi-i eflâke çıksañ âdem olmazsın
Reh-i ʿışk içre vâʿiz tâ ki pâmâl-i ğam olmazsın

reh-i maḥabbet:

1. **reh-i maḥabbet:+e**

Gazel 63

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk ve sevgi yolu.

Semend-i şevka süvâr oldı dil piyâde degüldür
Reh-i maḥabbete bî-hüde pâ-nihâde degüldür

reh-i merâm:

1. **reh-i merâm:+da**

Gazel 129

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Niyet, maksat yolu.

Reh-i merâmda vaşlına yârüñ irdi el
Göñül merâmını buldı merâmdan evvel

reh-rev:

1. **reh-rev:-e**

Rübai 21

Mısra: 4

Yola giden, yolcu.

Bir ḥaṭve olur buʿd-ı mesâfât-ı fenâ
Ol reh-reve kim maḥabbetüñ ola refîk

reh-revân-ı mülk-i ʿirfân:

1. **reh-revân-ı mülk-i ʿirfân:+a**

Gazel 62

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İrfan mülkünün yolcusu.

Nesibâ reh-revân-ı mülk-i ʿirfâna nigâh itseñ
Emânet bârını cân-ile ḥâmil Mevlevilerdür

reh-rev-i diyâr-ı ḥakikat:

1. **reh-rev-i diyâr-ı ḥakikat:**

Gazel 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hakikat diyarının yolcusu.

Ey reh-rev-i diyâr-ı ḥakikat sürâğı kı
Her bî-şuʿürdan

reh-rev-i ḥatâ:

1. **reh-rev-i ḥatâ:**

Terci-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yanlış yolun yolcuları.

Oldum menâm-ı gaflet ile reh-rev-i ḥatâ
ʿAbde hemîşe lâyıq olan intibâh iken

reh-rev-i hecr:

1. **reh-rev-i hecr:+üz**

Gazel 162

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayrılık yolcusu.

Firîb-i vaʿd-i dürüg ile reh-rev-i hecrüz
Serâbı âb kıyâs eyledük o şahrâda

reh-rev-i ʿışkı:

1. **reh-rev-i ʿışkı:**

Gazel 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşk yolcusu.

Vâşıl-ı ser-menzil-i maḥşüd vaşl-ı yâr ider
Reh-rev-i ʿışkı kemiyet bâde-i gül-gün-şitâb

reh-yâb-ı küy-i şevk:

1. **reh-yāb-ı kŭy-ı ŧevk:**

Tahmis 4

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

İstek semtinin rehberi, yol göstereni.

‘Aceb reh-yāb-ı kŭy-ı ŧevk olur mı kimse ey ‘Ārif
Sevād-ı hayretüñ ser-geŧteġān-ı merzŭbŭmından

rehzen:

1. **rehzen:**

Gazel 90

Mısra: 1

Haydut, eŧkiya.

Ĥayāl-i yāre hicrān-ı siyeh-dil rehzen olmazmıŧ
Ṭarīk-ı ‘iŧk-ı bāzide hirās-ı dŧŧmen olmazmıŧ

2. **rehzen:**

Gazel 34

Mısra: 2

Haydut, eŧkiya.

Cem‘iyyet-i esbāb-ı ĥicāb-ı nazarumdur
Bu rehde baña rehzen olan rāh-berŭmdür

remed:

1. **remed:**

Mŭsemmen 1

Mısra: 13

Göz aġrısı.

El-meded gitsŭn kerem kıl çeŧm-i ħalbŭmden remed
Ben ġaribe dergehŭñden ġayrı yoġdur mŭstened

remz:

1. **remz:+i, +n**

Mŭsemmen 1

Mısra: 7

Gizli iŧaret, belirti.

Nŭŧŧa-i nŭr-ı derŭnuñ remzin eyler Ve’d- duha
Āyet-i evŧāfunuñ tefsiridŭr ħayrŭ’l-verā

2. **remz:+i**

Tahmis 4

Mısra: 16

Gizli iŧaret, ima.

Ėam u vehmŭñ olur her ferdini bir maĥmile ŧārif
Nesībā didi ol kāmil bu remzi beyte kim hātif

remz eyle-:

1. **remz eyle--dŭñ**

Gazel 119

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gizlice iŧaret etmek, ima etmek.

Aġyāra sŭyleyŭp bize remz eyledŭñ diyŭ
Luṭfuñ tevehhŭmiyle dili ĥurrem eyledŭk

remz-i fenā vŭ bakā:

1. **remz-i fenā vŭ bakā:**

Gazel 110

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ebediyetin ve yokluġun iŧareti.

Fehm itmedŭñse remz-i fenā vŭ bakā nedŭr
Gŭr ittiĥād-ı kārın imām u cemā‘atŭñ

renc-i zaĥm-ı ĥār:

1. **renc-i zaĥm-ı ĥār:+dan**

Gazel 158

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Diken yarasının acısı.

Gŭlŧene ‘ibretle baġ olma ŧaĥın ŧād u ġamīn
Luṭf-ı reng ŭ bŭy-ı gŭlden renc-i zaĥm-ı ĥārdan

rencide:

1. **rencide:**

Gazel 28

Mısra: 5

İncinmiŧ, gŭnlŭ kırılmıŧ.

Ser-i kūyuñda ey gül nāle itsek olma rencīde
Figān-ı ‘andelibān zīver-i şaḥn-ı gülistāndur

2. **rencīde:**

Gazel 28

Mısra: 5

İncinmiş, gönlü kırılmış.

Ser-i kūyuñda ey gül nāle itsek olma rencīde
Figān-ı ‘andelibān zīver-i şaḥn-ı gülistāndur

renciş-i çeng-i şehbāz:

1. **renciş-i çeng-i şehbāz:**

Gazel 73

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

*Alıcı kuşun (Şairlik yeteneği bağlamında) pençesinin
sızıslı.*

Rāḥat-ı lāne ile renciş-i çeng-i şehbāz
Kebk-i kuh-sār-ı ğam-ı ‘ışka Nesibā birdür

renciş-pezir ol-:

1. **renciş-pezir ol-:-ur**

Gazel 170

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sızlayışı kabul eden olmak.

Dest-i nigāhdan daḥi renciş-pezir olur
Söz var mıdır o gül bedene ol tarāvete

rencūr-ı ebed:

1. **rencūr-ı ebed:**

Gazel 47

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sonsuz aşık.

Dil vuşlat-ı dil-rübāyı neyler
Rencūr-ı ebed şifāyı neyler

reng ü büy-ı bī-bakāya:

1. **reng ü büy-ı bī-bakāya:**

Gazel 42

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sonu olmayan koku ve renk.

Nesibā reng ü büy-ı bī-bakāya olma dil-beste
Bu rāzı saña ezḥār-ı çemen hep bī-dehen söyler

reng ü rüy-ı ma’nā:

1. **reng ü rüy-ı ma’nā:da**

Gazel 162

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mananın yüzü ve rengi.

Ġarābet olmayacak reng ü rüy-ı ma’nāda
Kelāma ḥüsn virür mi ‘ibāret-i sāde

reng-i berf:

1. **reng-i berf:**

Kaside 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kar rengi (Beyaz).

Degülse daḥi sezā luḥfa himmetüñ o қadardur
Ki reng-i berf virür şüret-i muқassi-i қire

reng-i ğazab:

1. **reng-i ğazab:**

Gazel 59

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Öfke hali, durumu.

Rindān bu қаḥṭ-ı ‘ıyşda cām-ı tehī gibi
Ḥamyāze-kār-ı ḥasret-i cām-ı şarābdur

reng-i mey-i mīnā:

1. **reng-i mey-i mīnā: +y, +ı**

Gazel 200

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şişedeki şarabın rengi.

‘Ārif ki ola vākıf yek-rengi-i eşyāya
Farğa olamaz kâdir reng-i mey-i mināyı

rengi-i ma‘nî-i ‘ışk u ‘āşıkā:

1. rengi-i ma‘nî-i ‘ışk u ‘āşıkā:

Gazel 42

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşkın ve aşkın özünün rengi.

Ġam-ı Ferhād u Mecnūn kışşa-i Nell ü Dimen söyler
Olan yek-rengi-i ma‘nî-i ‘ışk u ‘āşıkā cāhil

resā:

1. resā:+dur

Gazel 131

Mısra: 6

Yetişen, yetişkin, yüksek, uygun.

Oldı dünyāya Sikender gibi hükmi cārī
Heft iklimde resādur yed-i tūlā-yı kalem

resā’il:

1. resā’il:+i

Gazel 209

Mısra: 6

Risaleler, dergiler, mecmualar.

Tahkika çıkmadı ğam u hicrūñ neticesi
Gerçi görüldi fenn-i gamuñ çok resā’ili

resān:

1. resān:+ı

Gazel 97

Mısra: 5

Yetişen, ulaşan.

Bir nazrada şad murğ-ı dile zaḥm resānı
Ser-pençe-i nāgeh-res-i şehbāzuña maḥşūş

resen-bāz:

1. resen-bāz:+uz

Gazel 80

Mısra: 5

İple oynayan, ip cambazı.

Dil didi biz ol resen-bāzuz ki tīg-ı āh ile
Rismān-ı tūr-ra-i Şeb-gūn'a çıkmış inmişüz

reşha-i cūy-ı hikem:

1. reşha-i cūy-ı hikem:

Gazel 68

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Hikmet ırmağının damlası.

Reşha-i cūy-ı hikem olmasa güftār Nesīb
Çemen-i nazm-ı dil-āvīze tārāvet gelmez

resid:

1. resid:

Terci-bend 1

Mısra: 8

Erişmiş, vasil olmuş.

Ol cerīde-i ‘amelümden sevād-ı cürm
Kilk-i ‘aṭā-yı ḥazret-i Sübhān ile resid

reside:

1. reside:

Gazel 170

Mısra: 16

Erişmek, ulaşmak.

Çalmaz Nesīb lücce-i miḥnetde fülk-i dil
Bir gün olur reside kenār-ı selāmete

2. reside:

Gazel 178

Mısra: 4

Erişmek, ulaşmak.

Keşt-i şekīb ile gezen baḥr-i rızāda
Elbette olur sâhil-i maḥşūda reside

3. **reside:**

Tarih 9

Mısra: 6

Erişmek, ulaşmak.

Bu zevkuñ kimse idrāk itmedi mislin bu ‘ālemde
Meger ‘āşık ola nāgeh reside vaşl-ı cānāna

reşk:

1. **reşkiyle:** +i, +y, +le

Tarih 31

Mısra: 6

Haset, kıskançlık.

Görseydi kemine eşerüñ çeşm-i dü anı
Reşkiyle revān olur idi tā Hemedān'a

2. **reşk:** +den

Gazel 147

Mısra: 3

Haset, kıskançlık.

Reşkden rahş-ı felek hırşidi hāk-endāz ider
Āfitābum cilvegāhuñ hāne-i zīn olmasun

3. **reşk:**

Gazel 17

Mısra: 9

Haset, kıskançlık.

Mün'imān-ı dehre reşk itmez Nesib-i bī-nevā
İntizām-ı devlet-i ṭab'ıyla eyler ibtihāc

4. **reşk:**

Gazel 173

Mısra: 12

Haset, kıskançlık.

Metā'ı vuşlata naqd-i revāni itse kabūl
İderdi reşk hele sūdumuz ziyānumuza

reşk-āver-i Firdevs-i a'lā:

1. **reşk-āver-i Firdevs-i a'lā:** +dur

Gazel 163

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cennetin altıncı katımı kıskandıran.

Ser-i küyuñda kim reşk-āver-i Firdevs-i a'lādur
Per-i Cibril ferş-i reh-güzerdür yā Resūlallāh

reşk-āver-i gül-berg-i ter:

1. **reşk-āver-i gül-berg-i ter:**

Gazel 175

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Taze gül yaprağımı kıskandıran.

Ey dil geçegör geşt-i gülistān-ı fenādan
Her dāğūñi reşk-āver-i gül-berg-i ter eyle

reşk-āver-i seng-i hār:

1. **reşk-āver-i seng-i hār:** +e

Kaside 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mermer taşını kıskançlığa düşüren.

‘Uqde ber ‘uqde ki reşk-āver-i seng-i hāre
‘Uqde ber ‘uqde ki nāhun-ken-i şir-i ner olur

reşk-āver-i serv-i büstān:

1. **reşk-āver-i serv-i büstān:** +sın

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Bahçenin servisini kıskandıran. (sevgilinin salmış
bağlamında kullanılmıştır.).*

İtdükçe hırām-ı nāz u ‘işve
Reşk-āver-i serv-i büstānsın

reşk-endāz-ı ‘akl ol-:

1. **reşk-endāz-ı ‘akl ol-:** -sağ

Gazel 118

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gıpta ettirici akıl olmak.

N'ola hall-i nikât-ı gamda reşk-endâz-ı 'aql olsağ
Maḥabbet fennini Mecnûn gibi üstâddan gördük

reşk-fermâ-yı şihâb:

1. reşk-fermâ-yı şihâb:

Gazel 11

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gökyüzünden kayan yıldızı kıskanma.

Sineye kim çekdi sen mâhı sipihr-âsâ 'aceb
Eşk-i çeşmüm reşk-fermâ-yı şihâb itdün bu şeb

reşk-i Ferhâd eyle-:

1. reşk-i Ferhâd eyle--:düm

Gazel 137

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ferhad'ı kıskanmak.

Şafḥa-i çeşmümde nağş itdüm ḥayâl-i yâri ben
Bisütün-ı gamda kârum reşk-i Ferhâd eyledüm

reşk-i gül ü gülşen:

1. reşk-i gül ü gülşen:

Gazel 150

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gül bahçesi ve gül tarafından kıskanılan.

Seri dâğ-ı gamla reşk-i gül ü gülşen eylemişken
Dile âteş-i ruḥuñla 'amel-i sipend idersin

reşk-i luṭf-ı cilvegâh u câme-ḥ'âb:

1. reşk-i luṭf-ı cilvegâh u câme-ḥ'âb:+uñ, +dur

Gazel 98

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yatağı ve görünme ihsanının kıskançlığı.

Şarḫ u ğarḫı rüz u şeb geşt ü güzâr-ı mihrden
Reşk-i luṭf-ı cilvegâh u câme-ḥ'âbuñdur ğarâz

reşk-i melâyik:

1. reşk-i melâyik:

Kaside 9

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Meleklerin kıskançlığı.

Manzûr-ı nigâh-ı keremi reşk-i melâyik
Devletlü o kim ola aña ḥâk-i ser-i kü

reşk-i şebistân-ı tûr:

1. reşk-i şebistân-ı tûr:

Gazel 55

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Tur dağındaki ibadet odasını kıskanma.

Bezm-i derûm reşk-i şebistân-ı Tûr ider
Ruḥsârün üzre ṭurraña geh nîm-bâz olur

reşkîn-sâz-ı Cemşid ol-:

1. reşkîn-sâz-ı Cemşid ol-:-ma, -da

Gazel 128

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cemşid'i kıskanan.

Neş'e-mend-i feyzi reşkîn-sâz-ı Cemşid olmada
Bezmgâh-ı 'ışkda bir câm-ı dil-keşdür gönül

resm:

1. resm:+in

Gazel 142

Mısra: 5

Şekil, tarz, suret.

Cefâ öğretdüñ ol mâha unutturduñ vefâ resmin
Ben ağlarsam hele sen de raḫîbâ ḥurrem olmazsın

2. resm:+i

Gazel 35

Mısra: 10

Şekil, tarz, suret.

Gönüldeñ mâl-i nâçizüñ hevâsın pür şafâ gelsün
Güdâzeş resmi ibrîze bu kavlı-ı ḥaḫka şâhiddür

restegāh-ı gāv u hamir:

1. **restegāh-ı gāv u hamir:+e**

Kaside 10

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Eşeklerin ve öküzün kurtulmuş olanı.

Geçüp havâ-yı tabî'atdan olsun âdeme mülhâk

Bu iltihâkı yeter restegāh-ı gāv u hamire

Resülallāh:

1. **Resülallāh:**

Kaside 3

Mısra: 5

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Ben fakîre yâ Resülallāh şefâ'at kıl o dem

Kim ola her kimseye a'mâline lâyıķ cezâ

2. **Resülallāh:**

Kaside 4

Mısra: 11

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Dergehüñdür mültecâ-yı 'âcizîn ü 'âcizât

Yâ Resülallāh şefâ'at kıl Nesîb'e kim senüñ

3. **Resülallāh:**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Rûhsın sen hîç ne mümkin rûhdan virmek haber

Yâ Resülallāh senüñ medhüñde 'âcizdür beşer

4. **Resülallāh:**

Gazel 121

Mısra: 3

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Yâ Resülallāh senüñ medhüñde 'âcizdür beşer

Zât-ı pāküñ şübhesüz mir'ât-ı Sübhân'dur senüñ

5. **Resülallāh:**

Gazel 163

Mısra: 1

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Ġubâr-ı dergehüñ kuhl-i başardur yâ Resülallāh

Ĥarîmüñ kıble-i ehl-i nazardur yâ Resülallāh

6. **Resülallāh:**

Gazel 163

Mısra: 2

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Ġubâr-ı dergehüñ kuhl-i başardur yâ Resülallāh

Ĥarîmüñ kıble-i ehl-i nazardur yâ Resülallāh

7. **Resülallāh:**

Gazel 163

Mısra: 4

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Ser-i küyuñda kim reşk-âver-i Firdevs-i a'lâdur

Per-i Cibrîl ferş-i reh-güzerdür yâ Resülallāh

8. **Resülallāh:**

Gazel 163

Mısra: 6

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Şu deñlü nür-ı feyzıyla leb-â-leb ravza-i pāküñ

Ki Ĥurşîd anda bir şem'-i şeherdür yâ Resülallāh

9. **Resülallāh:**

Gazel 163

Mısra: 8

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Gül-i Ĥurşîdi ihdâ itse gerdün eylemez ragbet

Aña kim dâğ-ı 'ışkuñ zîb-i serdür yâ Resülallāh

10. **Resülallāh:**

Gazel 163

Mısra: 10

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Meded kı1 bir niġāh-ı merġametle incilā baġş ol
Göñül mir'atı pür jeng ü kederdür yā Resülallāh

11. Resülallāh:

Gazel 163

Mısra: 12

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Günehkārum ħayālüm rüz u şeb cürm ü ma'āsīdür
İşim şubġ u mesā hep şür u şerdür yā Resülallāh

12. Resülallāh:

Gazel 163

Mısra: 14

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Muġim-i ħāk-i küyuñdur Nesib-i ma'şiyet-pişe
Zülāl-i luţfuña dil teşne-terdür yā Resülallāh

13. Resülallāh:

Kaside 1

Mısra: 7

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Yā Resüllāh bu güne ħisset-i aġvāl ile
Ķanda na'tuñ ħandadır fikr-i Nesib-i pür-ħuşür

14. Resülullāh:+uñ

Rübai 31

Mısra: 3

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Ammā ki medīġinde Resülullāh'uñ
Şad şerm ile noġşānumuz ikrār iderüz

Resül-i mükerrem:

1. Resül-i mükerrem:

Kaside 8

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Saygıdeġer resul.

Devā-sāz ola tā Resül-i mükerrem
Hele derd-i 'işkıyla ol ħasta evvel

Resül-i pāk-nijād:

1. Resül-i pāk-nijād:+ā

Kaside 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Soylu peygamber.

Resül-i pāk-nijādā Ĥabib-i Yezdānā
Maġabbetüñle olur cümle-i meşākil ħal

revā:

1. revā:

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Layık, uygun, yaraşır.

Bī-dād-gerā revā mı itmek
Zehr-ābe-i hecr ile ciger-ġün

2. revā:

Gazel 116

Mısra: 5

Layık, uygun, yaraşır.

Revā mıdur ki olam zehr-i nüş-i hecrüñ ben
'Adūlar ola siyeh mest-i cām-i iġsānuñ

3. revā:

Kaside 10

Mısra: 13

Layık, uygun, yaraşır.

Revā mıdur k'ola derviş nāmı kendisi 'āmī
Ne vech ile vara rüz-ı cezāda maġzar-ı PİR'e

4. revā:+dur

Gazel 168

Mısra: 5

Layık, uygun, yaraşır.

Mest-i nāzum ne revādur var iken maġmūruñ
Mey-i la'l-i lebüñi bezmde biġāne göre

revā gör-:

1. revā gör-:-ür

Gazel 203

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Uygun görmek, yakıştırmak.

Gören bu tâbişümüz süz-ı nâr-ı hecrüñle
Revā görür mi semenderle imtiḥānumızı

revāç:

1. revāç:

Gazel 17

Mısra: 1

İtibar, değer, kıymet.

Cevher-i ḥüsn āb ü táb-ı 'işveden buldı revāç
Ḥüsn-i bî-nāz oldu mánend-i seḥer-mānde sirāç

2. revāç:

Rübai 5

Mısra: 4

İtibar, değer, kıymet.

V'ey şāh-ı erike-i şefā'at kerem it
Vir naḳd-i dile sikke-i dāḡuñla revāç

revān:

1. revān:+uñ, +a

Kaside 10

Mısra: 15

Giden.

Hezār bāb-ı taḥıyyāt ola revānuña vāşıl
Ki ḥāme tā ki ola āşinā benān-ı debire

revān ol-:

1. revān ol-:-duñ

Müsemmen 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıp gitmek.

Rūḥ-ı ḳuds idi rikābuñda sa'ādet-veş devān
Yolda ḳaldı ol daḡı sen 'ızz ile olduñ revān

2. revān ol-:-ur

Tarih 31

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıp gitmek.

Görseydi kemīne eşerüñ çeşm-i dü anı
Reşkiyle revān olur idi tā Hemedān'a

3. revān ol-:-dı

Gazel 166

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıp gitmek.

Ḥasretle revān oldu yine eşki Nesib'üñ
Gör bu ulu ırmaḡı anuñ çeşm-i terinde

4. revān ol-:-ur

Gazel 114

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıp gitmek.

Demler ki cūybār-ı sirişküñ revān olur
Serdür hevā-yı ḳadd-i ḡıramānuñam senüñ

rev-be-rāh-ı āḡıret:

1. rev-be-rāh-ı āḡıret:

Tarih 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aḡırete ḡitmeye hazır olmak.

Dirīgā rev-be-rāh-ı āḡıret oldu o fāzıl kim
'Adilin görmemişdi dide-i devrān faziletde

rev-be-rāh-ı ḡurbet:

1. rev-be-rāh-ı ḡurbet:

Gazel 149

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gurbete gitmeye hazır.

Rev-be-rāh-ı gurbet ol mehcūr olup yārāndan
Nām-dār olmaz güher dūr olmayınca kāndan

reviṣān-ı rāh-ı himmet:

1. **reviṣān-ı rāh-ı himmet:**

Gazel 65

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Himmet yolunu yürüyenler.

Şādık revīṣān-ı rāh-ı himmet
Hı'ahiṣ-ger-i nām u şöhret olmaz

revnaḳ:

1. **revnaḳ:**

Gazel 90

Mısra: 6

Güzellik, parlaklık, tazelik.

Güle ammā hezāruñ nālesi nāḥun-zen olmazmıṣ
Çerāğın mihr ü mehden yaḳsalar bulmaz yine revnaḳ

2. **revnaḳ:+ı**

Gazel 173

Mısra: 4

Güzellik, parlaklık, tazelik.

Sirişk-i al-i ruḥ-ı zerdüm eyledi gül-reng
Bahār revnaḳı virdi sitem ḥazānumuza

revnaḳ-ı gül-zār-ı 'ömr:

1. **revnaḳ-ı gül-zār-ı 'ömr:+ı**

Gazel 38

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ömür gül bahçesinin parlaklığı.

Cüybār-ı gül-sitān-ı ḥāldedür āb-ı vuzū'
Revnaḳ-ı gül-zār-ı 'ömr-i añla kim tā'atledür

revnaḳ-ı ḥüsn:

1. **revnaḳ-ı ḥüsn:+üñ**

Gazel 148

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzelliğın letafeti.

Efzūde iken revnaḳ-ı ḥüsnüñ naẓarumdan
Bilmem ne kaçarsın yine sen reh-güzerümden

revnaḳ-ı zāt:

1. **revnaḳ-ı zāt: +ı**

Gazel 19

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Zatının güzelliği, parlaklığı.

Revnaḳ-ı zātı mezid eyler imiṣ ḥüsn-i zamān
Başka bir ḥüsn virür tazelere cāme-i 'id

revzen:

1. **revzen:+ı**

Tarih 22

Mısra: 8

Gönül penceresi.

Şuffesi maḥzen-i ṭarab cāmi'ı cāy-ı feyż-i Rabb
Bābı münāfi-i kürüb revzeni maşrıḳ-ı şafā

revzene-i pāse:

1. **revzene-i pāse:**

Gazel 54

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Paslı pencere.

Geh revzene-i pāse konar ṭāyir-i maṭlab
Şayd-ı emelüñ dāmi hemān şanma ṭalebdür

revzen-i dil:

1. **revzen-i dil: -den**

Gazel 15

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül penceresi.

Cân kaşrı olur rüşen eger revzen-i dilden
Şaldıysa ziyâ mihr-i cihân-tâb-ı şerî'at

revzen-i kaşr-ı dil-i nâ-şâd:

1. **revzen-i kaşr-ı dil-i nâ-şâd:+dan**

Gazel 118

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mutsuz gönül sarayının penceresi.

Seni ey şâh-ı işve cüst ü cûdan fâriğüz şimdi
Cemâlün revzen-i kaşr-ı dil-i nâ-şâddan gördük

ri'âyet-i dil-i nâ-şâd-ı zayf:

1. **ri'âyet-i dil-i nâ-şâd-ı zayf:**

Gazel 51

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Misafirin kederli gönlünü ağırlama.

Muqayyedân-ı beden tekyegâh-ı âlemde
Ri'âyet-i dil-i nâ-şâd-ı zayf bilmezler

ribât-ı cihân:

1. **ribât-ı cihân:+a**

Kaside 8

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünya konağı.

Ribât-ı cihâna konanlar göçerler
Yetişmez mi 'ibret geçenler muqaddem

ricâl:

1. **ricâl:**

Mesnevi 2

Mısra: 11

*Büyük mevkilerde bulunanlar, ileri gelen devlet
adamları.*

Fuqarâ içre nice ricâl gördük
Çok fırça-i ehl-i hâl gördük

ridâ:

1. **ridâ:**

Gazel 41

Mısra: 10

Örtü, şal.

Nigâh için ruḥ-ı cânâna zâhid-i sâlûs
Ridâ be-düş elinde 'aşâ gelür görünür

Rıdvân:

1. **Rıdvân:**

Kaside 7

Mısra: 3

Cennetin kapısını bekleyen melek.

O zât-ı pāk ki yād itse nāmını Rıdvân
İder dehânını kevserle şüst ü şü evvel

2. **Rıdvân:+ı**

Gazel 131

Mısra: 1

Cennetin kapısını bekleyen melek.

Ravza-i 'adn-i ma'âninün odur Rıdvân'ı
Gerçi kim maḳbere-i mıklemedür cây-ı qalem

rif'at:

1. **rif'at:+le**

Kaside 2

Mısra: 11

Makam, mertebe.

Rif'atle olsa gâşiye-ber-düş çok degül
Ednâ gedâ-yı küyuña her şâh-ı muḫteşem

2. **rif'at:**

Rübai 48

Mısra: 3

Makam, mertebe.

Mânende-i ḥurşid eger rif'at eyle
Başuñ göge irse daḫi sür ḥâke yüzün

rif'at-i sâhte:

1. **rif'at-i sâhte:**

Gazel 159

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yalandan büyüklük.

Rif'at-i sâhte erbâbı olur hâk-nişin
N'oldı gör nîze mekân itdi süvârûñ düşün

rîhlet:

1. **rîhlet:***i*

Tarih 17

Mısra: 9

Ölüm.

Nesîb rîhleti târihîni didi züvvâr
İde Siyâhî Dede Bârî kabrûñi pür-nür

2. **rîhlet:**

Tarih 21

Mısra: 6

Ölüm.

Geldükde Eskişehir'e selh oldı şehr-i 'ömri
Me'mûr oldı rûhı 'uqbâya rîhlet ile

rîhletgâh:

1. **rîhletgâh:***+a*

Rûbai 52

Mısra: 3

Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek, göç etmek.

Elbette gelen gider bu rîhletgâha
Merg olmasa olurdu cihân gâyet kem

rikâb:

1. **rikâb:***+uñ, +da*

Müsemmen 1

Mısra: 13

Önünde, huzurunda.

Rûh-ı quds idi rikâbuñda sa'âdet-veş devân
Yolda kaldı ol dañi sen 'izz ile olduñ revân

2. **rikâb:**

Gazel 13

Mısra: 6

Önünde, huzurunda.

Ahrâr-ı bî-edeb olur aħir hâkîr ü h'âr
Mâlik rikâb iderse 'abîdi n'ola edeb

rikâb-ı nâs:

1. **rikâb-ı nâs:***+a*

Gazel 162

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

İnsanların huzuru.

Rikâb-ı nâsa başar pây-ı 'izzin ehl-i fenâ
Görür bu hâli derün ehli na's-ı mevtâda

rindân:

1. **rindân:**

Gazel 167

Mısra: 2

Rintler, kalenderler, dünya işini boş görenler.

Dil ü cân mâyil-i cām-ı lebüñdür ittifâk üzre
Olur mı bezmgâh-ı meyde hiç rindân nifâk üzre

2. **rindân:**

Gazel 5

Mısra: 3

Rintler, kalenderler, dünya işini boş görenler.

Bulurdu 'ömr-i ebed kaçresin çeken rindân
Mey-i lebüñden eger olsa feyz-yâb şarâb

3. **rindân:**

Gazel 59

Mısra: 7

Rintler, kalenderler, dünya işini boş görenler.

Rindân bu kaçt-ı 'ıyşda cām-ı tehî gibi
Hamyâze-kâr-ı hasret-i cām-ı şarâbdur

rind-i bade-perest:

1. **rind-i bade-perest**:+ü, +m

Gazel 5

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şarap sever rind.

Tokunsalar gelür âvâze-i şarâb şarâb

O rind-i bade-perestüm ki kâse-i serüme

rind-i bî-kayd-ı hâne-ber-düş:

1. **rind-i bî-kayd-ı hâne-ber-düş**:+uz, -

Gazel 87

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yersiz, yurtsuz (kimselerin) umursamazlığı.

Rind-i bî-kayd-ı hâne-ber-düşüz

Bize zîr-i felekde cā olmaz

rind-i bî-kayd-ı vakār:

1. **rind-i bî-kayd-ı vakār:**

Tahmis 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ağır başlı kişilerin ağır başlılığı.

Nedim-i bezle-gü âlüfte-i şöhet-güzâr olsa

Şadîk-ı lâübâlî rind-i bî-kayd-ı vakār olsa

rind-i mest:

1. **rind-i mest**:+üñ

Gazel 93

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sarhoş rind.

Elinde rind-i mestüñ sāğar-ı mey şanma bezm içre

Şeh-i iklim-i 'işretdür ki mühr-i zer-nişân tütmiş

rind-i mey-hâne:

1. **rind-i mey-hâne:**

Gazel 142

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Meyhanede vakit geçiren.

Şeh-i iklim-i tecrid ol şafâ vir kalbüne yoğsa

Sifalın cām ile ey rind-i mey-hâne Cem olmazsın

rind-i perişân-rev-i mey-hâne-i nâz:

1. **rind-i perişân-rev-i mey-hâne-i nâz**:+am

Gazel 144

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Naz meyhanesinin perişan yürüyen rindi.

Bir rind-i perişân-rev-i mey-hâne-i nâzam

Mestem mey-i la'l-i leb-i şekker-şikenümden

rîşe:

1. **rîşe:**

Gazel 50

Mısra: 5

Saçak, püskül.

Zemîn-i sinede gül-nahl-i dâğum rîşe şalmışdur

Görinen cā-be-cā zann itme hūnün üstüh'ânlardur

rîsmân-ı turra-i şeb-gün:

1. **rîsmân-ı turra-i şeb-gün**:+a

Gazel 80

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Siyah renkli saçın ipi.(saç teli bağlamında).

Dil didi biz ol resen-bâzuz ki tîğ-i âh ile

Rîsmân-ı turra-i şeb-gün'a çıkmış inmişüz

rîşte:

1. **rîşte**:+y, +e

Gazel 56

Mısra: 10

İp.

Hüy-ı gaddâra tokındukça zülf-i yâr-i Nesîb

Hemân o rîşteye beñzer ki dürr-i nâba girer

rişte-i āh-ı ‘ulūv:

1. rişte-i āh-ı ‘ulūv:

Gazel 137

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yüce ahın ipi.

Şāhbāz-ı nālemi şaldum şikār-ı maṭlaba
Bend-i pāyin rişte-i āh-ı ‘ulūv zād eyledüm

rişte-i al:

1. rişte-i al:+a

Gazel 188

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kırmızı ip.(sevgilinin damağı bağlamında kullanılmıştır.).

Görilmez şimdi hiç vaz‘-ı tebessüm günü cānānuñ
Dür-i dendān dizilmez oldu iki rişte-i ala

rişte-i cān:

1. rişte-i cān:

Gazel 115

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Can ipliği.

Bu nağme-i hūn-in nedür ey muṭrib-i cān-sūz
Beñzer ki ola rişte-i cān perde-i sāzuñ

rişte-i kayd:

1. rişte-i kayd:

Tahmis 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İstek bağının ipi.

Ne güçdür rişte-i kayd ile şāhib-insilāk olmak
Ne beddür her zamān ser-mest-i cām-ı āb-ı tāk
olmak

rişte-i kütāh:

1. rişte-i kütāh:

Rübai 12

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kısa ip.

Biñde birini cevāhir-i midḥatūnūñ
Cem‘ eyleyemez rişte-i kütāh nefes

rişte-i pervāz:

1. rişte-i pervāz:

Gazel 123

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Saçaçın ipi.

Olmasun kayd-ı cihān rişte-i pervāz saña
Bāl-i himmetle havā-gİR-i süy-ı eflāk ol

rişte-i şad-gevher:

1. rişte-i şad-gevher:

Kaside 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yüz cevher ipi.

Her ne dem hūn-ı ciger zİver-i çeşm-i ter olur
Tār-ı müjgān-ı siyeh rişte-i şad-gevher olur

riyā:

1. riyā:+sı

Gazel 106

Mısra: 10

Gösteriş, iki yüzlülük.

Lā-büd nizām-ı ḥāl için eyler riyā iden
Yoğdur anuñ riyāsı ki bir büriyāsı yoğ

2. riyā:+y, +a

Kaside 1

Mısra: 3

İ Gösteriş, iki yüzlülük.

Hüsn-i hâlin ehl-i takvânun riyâyâ haml ider
Ehl-i fışk aňlasa dir Allâh Settâr u Ğafûr

3. **riyâ:**+y, +ı

Gazel 58

Mısra: 1

Gösteriş, iki yüzlülük.

Şadâkat olsa kişide riyâyı neylerler
Nifaq-pişe olan âşinâyı neylerler

4. **riyâ:**

Gazel 130

Mısra: 8

Gösteriş, iki yüzlülük.

Yanumda pister-i zer-beft ü hâk yeksândur
Riyâ ile tenümi vaqf-ı büriyâ idemem

5. **riyâ:**

Gazel 86

Mısra: 11

Gösteriş, iki yüzlülük.

Riyâ hülûş gibi zâta eylemez te'sîr
Birün-ı sîme tîlâ kîmyâ yerin çutmaz

riyâ id-:

1. **riyâ id-:**-en

Gazel 106

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İki yüzlülük etmek.

Lâ-büd niżâm-ı hâl için eyler riyâ iden
Yokdur anuñ riyâsı ki bir büriyâsı yok

riyâset:

1. **riyâset:**

Tarih 12

Mısra: 5

Reislik, önderlik, başkanlık.

Haţţ ile kûbbe-nişin oldı riyâset buldı
Ser-firâz-ı vüzerâ Râmî Muħammed Paşa

riyâzet:

1. **riyâzet:**

Mesnevi 2

Mısra: 11

Nefsin isteklerini kırma, nefesine hakim olma.

Fi'l-cümle riyâzet ister ammâ

Tâ fehm olına me'âl-i ma'nâ

2. **riyâzet:**

Gazel 61

Mısra: 7

Nefsin isteklerini kırma, nefesine hakim olma.

Riyâzet pütesinde nâr-ı ğamla

Fenâ zâ'ibleridür Mevlevîler

riyâz-ı harem:

1. **riyâz-ı harem:**+i, +n, +de

Kaside 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Harem bahçesi.

Nüh-çarh-ı berîn ravzasınıñ 'arşa-i sebzi

Mihr oldı riyâz-ı haremimde gül-i hõd-rû

riyâz-ı hasret:

1. **riyâz-ı hasret:**+üñ

Gazel 52

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hasret bahçesi.

Şüküfte eylemede nev-be-nev gül-i dâğı

Riyâz-ı hasretüñ âb u havâsıdur ğam-ı yâr

riżâ-yı Hak:

1. **riżâ-yı Hak:**+a

Terci-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah'ın rızası.

Ey nefis-i bed-mu'amele inşâfa gel yeter
Tâ-key rızâ-yı Hakk'a muhâlif 'amel yeter

rızâ-yı ilâhî:

1. **rızâ-yı ilâhî:**+y, +e

Terci-bend 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın rızası.

Ey dil rızâ-yı ilâhiye 'âzim ol
Ey dâğ dâğ-ı sîne meded çeşm-i bâzum ol

rîze:

1. **rîze:**

Gazel 189

Mısra: 10

Ufak parça, kırntı, döküntü.

Dergâh-ı Pîr'ün oldu Nesîbâ bahâ ile
Her rîze sengi dürr ü güher Mevlevîler'e

2. **rîze:**

Kıt'a 8

Mısra: 2

Ufak parça, kırntı, döküntü.

Nesîba dergeh-i Monlâ-yı Rüm'ün hûn-ı eşkümden
Ser-â-pâ rîze sengi oldu hem-reng-i güher şimdi

ru'af-âlüd:

1. **ru'af-âlüd:**

Tarih 4

Mısra: 7

Buruna bulaşmış.

Büy-ı cüdiyla ru'af-âlüd olur fağfûr-ı Çin
Şafha-i kâfûra olsa hâmesi ger müşk-biz

rübâ:

1. **rübâ:**

Kaside 2

Mısra: 4

Çeken, kendine çeken.

Çün 'âlemine rahmet-i Hakk oldu maqdemün
Sâyeñden oldu behre rübâ 'âlem-i 'adem

rû-be-rû:

1. **rû-be-rû:**

Gazel 36

Mısra: 10

Yüz yüze.

Gördükçe yüz çevirme 'aceb mi bizi Nesîb
Yâr ile rû-be-rû olacaq hâlümüz mi var

rûfû-gârî-i vaşl-ı dil-rübâ:

1. **rûfû-gârî-i vaşl-ı dil-rübâ:**+dan

Gazel 77

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül çalan sevgiliye kavuşma örgüsünü ören.

Rûfû-gârî-i vaşl-ı dil-rübâdan behre-ver olmaz
O dil kim çâk-çâk-i tîğ-ı 'ışk-ı pür-eŞer olmaz

rû-gerdân:

1. **rû-gerdân:**

Müfret 8

Mısra: 1

Yüz çeviren, arkasını dönen.

Senden olmam efendi rû-gerdân

Cem' olurlarsa men'e 'âlemiyân

2. **rû-gerdân:**

Müfret 7

Mısra: 1

Yüz çeviren, arkasını dönen.

Bahârûñ evveli bülbül mükerrer oldu rû-gerdân
Gelüp bir kerre düşdi hâk-i gülşen üzre virdi cân

rûh:

1. **ruḥ:**

Gazel 57

Mısra: 1

Yanak.

‘Arz ider cānāne geh ruḥ gāh kākül gösterür
Gülşen-i ḥüsninde geh gül gāh sünbül gösterür

2. **rūḥ:+l, +n, +a**

Tarih 16

Mısra: 4

Yanak.

Meftūḥ idi bābi hemişe ehl-i faqr u ‘usrete
‘Uḫbāda bāz ola ilāhī rūḥına bāb-ı ‘aden

3. **ruḥ:+uñ**

Gazel 160

Mısra: 7

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Hıfz ider jengār-ı ‘iṣyāndan ruḥuñ āyīnesin
Secdegāhuñ kim ola seccāde-i peşmīneden

4. **rūḥ:+a**

Kıt'a 5

Mısra: 3

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Nāle-i ney ki ğidādur rūḥa
Bunda zevḫ yok iken ecsāduñ

5. **ruḥ:+lar, +uñ**

Gazel 10

Mısra: 4

Yanak.

Çāk çāk itse girībānın ‘aceb mi ğoncalar
Eyledükçe ruḥlarıñ gül-gūna endūd-ı ‘itāb

6. **ruḥ:+lar, +uñ**

Gazel 10

Mısra: 4

Yanak.

Çāk çāk itse girībānın ‘aceb mi ğoncalar
Eyledükçe ruḥlarıñ gül-gūne endūd-ı ‘itāb

7. **ruḥ:-un**

Gazel 133

Mısra: 3

Yanak.

Ebruvānuñla ruḥuñ fehm idelüm aḫkāmın
Çarḫ-ı ḥüsne baḫalum bedr ü hilālün görelüm

8. **ruḥ:-un**

Kaside 3

Mısra: 3

Yanak.

Gül ruḥuñ pīrāyedür gülzār-ı maḥbūbiyette
Serv ü ḫaddüñ zib-i nüzhetgāh-ı bāğ-ı iştifā

9. **rūḥ:**

Gazel 87

Mısra: 3

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Ya‘ni rūḥ āşinālaruz ki bize
Ḳayd-ı cismiyle ibtilā olmaz

10. **rūḥ:+dan**

Müsemmen 1

Mısra: 7

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Rūḥsın sen hiç ne mümkün rūḥdan virmek ḫaber
Yā Resūlallāh senüñ medḫüñde ‘ācizdür beşer

11. **rūḥ:+ı**

Tarih 21

Mısra: 6

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Geldükde Eskişehir'e selh oldu şehir-i 'ömri
Me'mûr oldu rûhı 'uqbâya rihlet ile

12. **rûh**:+uñ, +a

Kaside 3

Mısra: 13

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Hem-şümâr-ı kaçre-i 'ummân olsun rûhuña
Âlüne aşhâbuña dâ'im şalâtıyla senâ

13. **rûh**:+uñ, +a

Kaside 8

Mısra: 13

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Şalât-ı Hudâ rûhuña ola vâsıl
Dağlı rûh-ı aşhâb ile Âl'e munzam

14. **rûh**:+sın

Müsemmen 1

Mısra: 7

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Rûhsın sen hiç ne mümkün rûhdan virmek haber
Yâ Resûlallâh senüñ medhûñde 'âcizdür beşer

15. **rûh**:+uñ, +a

Müsemmen 1

Mısra: 6

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Cenneti 'aks-i gül-i rüyuñla gülşen eyledi
Ol zamân kim rûhuña 'arş üzre mesken eyledi

16. **rûh**:+ı, +n, +a

Tarih 33

Mısra: 10

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Beyt-i vâhidde dü târih du'â-gûna seni
Eyledüm girye ile rûhına hâfiz ihdâ

17. **rûh**:+ları

Gazel 138

Mısra: 10

Yanak.

Bî-çâre Nesibâ'ya niçün söylemez olduñ
İnşâf midur söyleye ey ruğları mâhum

18. **rûh**:+ı

Kaside 10

Mısra: 10

Yanak.

Verâ-yı perde-i nazmında gizlü şâhed-i maṭlab
Nihân degül ruğı ammâ nigâh-ı çeşm-i başire

19. **rûh**:+ı, +n, +a

Tarih 25

Mısra: 10

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Dâ'ileri târih ile hep didi Nesibâ
'Adn ol mekân rûhına müftî-i vahîdüñ

20. **rûh**:+uñ, +da

Gazel 134

Mısra: 3

Yanak.

Ruğunda hâl-i mu'anber mi ceste ceste ṭuran
Sipîhr-i hüsnde aḥter midür nedür bilmem

21. **rûh**:

Müsemmen 1

Mısra: 1

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Rûh ile ol dem ki Hakk arâyiş-i ten eyledi
Çâr-sû-yı cânı mihrüñle müzeyyen eyledi

22. **ruh**:+uñ

Gazel 95

Mısra: 1

Yanak.

Ruñuñ keyfiyet-i şahbâdan ey meh tâb-dâr olmış
Açılmış bâğ-ı hüsnuñ gülsitâni nev-bahâr olmış

23. **ruh**:+ı

Tarih 13

Mısra: 7

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Rūhı pervâz itdi nâgeh gülsitân-ı vahdete
İtdi hâristân-ı fâniden ferâgat çekdi el

24. **ruh**:+ı, +n, +a

Tarih 21

Mısra: 7

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Târih ile Nesibâ kıl rûhına du'âyı
İdi ola mu'âniğ havrâ-yı cennet ile

25. **ruh**:+ı

Kıt'a 19

Mısra: 4

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Belî zenân ider irâs-ı zevk-ı cismânî
Velik şoşbeti rûhı ğarîk-ı miñnet ider

ruhâm:

1. **ruhâm:**

Gazel 181

Mısra: 8

Mermer.

Tekerrür ile çoğalmaz haqîkat-i vâhid
Ruhâm muğallağa-kâr-ı şümâra aldanma

ruh-âşinâ:

1. **ruh-âşinâ:**

Tarih 2

Mısra: 2

Ruhun bildiği, ruhun aşına olduğu.

Taht-ı 'âliye cülûs itdükde ol zıll-ı ilâh
Kâlib-ı bî-cân-ı mülki eyledi ruh-âşinâ

Rūhî

1. **Rūhî:**

Tahmis 2

Mısra: 17

*Rūhî (?-1014/1605-1606). XVI. yüzyıl şairi. Eldeki tek
eseri divanıdır.*

Ağyâr elemin çekme yapış zülfine Rūhî
Men' eyleme ki cânu mı var kâtilümüzdür

ruh-ı al:

1. **ruh-ı al**:+uñ

Gazel 133

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Pembe yanak.

Burka'-ı nâzı güşâd it ruh-ı aluñ görelüm
Ya'nî mânend-i gül açıl ki cemâlûñ görelüm

2. **ruh-ı al:**

Gazel 161

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Pembe yanak.

Gisû-yı siyeh mi ruh-ı al üzre perişân
Târîki-i şeb rüşeni-i rüz midur bu

3. **ruh-ı al:**

Gazel 127

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kırmızı yanak.

Gâhî yüzine güldi gehî çin çin olup
Al itdi 'andelibe ruh-ı al al-ı gül

4. **ruḥ-1 al:**+1, +n, +a

Gazel 182

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Al yanak.

Geldi dem-i gazabda ruḥ-1 alına ‘arâḳ
Gūyā ki düşdi kaṭre-i şebnem gül-i tere

ruḥ-1 ‘arūş-1 emel:

1. **ruḥ-1 ‘arūş-1 emel:**

Gazel 179

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Emel gelininin yüzü.

Ruḥ-1 ‘arūş-1 emel mihr olursa göstermez
Felek didükleri ğaddār u nā-bekār bize

ruḥ-1 aṣḥāb:

1. **ruḥ-1 aṣḥāb:**

Kaside 8

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Sahabelerin ruhu.

Şalāt-ı Hudā rūḥuña ola vāşıl
Daḥı rūḥ-1 aṣḥāb ile Āl’e munzām

ruḥ-1 cānān:

1. **ruḥ-1 cānān:**+a

Gazel 41

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağı.

Nigāh için ruḥ-1 cānāna zāhid-i sālūs
Ridā be-düş elinde ‘aşā gelür görünür

ruḥ-1 Cem:

1. **ruḥ-1 Cem:**-ün

Gazel 5

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şarabı bulan Cem'in ruhu.

Fezā-yı cāmda rūḥ-1 Cem'ün otağıdur
Kıyās itme ki izhār ider ḥübāb şarāb

ruḥ-1 Kuds:

1. **ruḥ-1 Kuds:**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Hız. Cebraîl.

Rūḥ-1 kuds idi rikābuñda sa‘âdet-veş devān
Yolda kaldı ol daḥi sen ‘izz ile olduñ revān

ruḥ-1 muşavver:

1. **ruḥ-1 muşavver:**

Gazel 154

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Tasvir edilen yanak.(sevgilinin yanağı).

Yā rūḥ-1 muşavver ya perîsin hele gelmez
Ḥāşā ki senüñ gibi güzel nev‘-i beşerden

ruḥ-1 pāk:

1. **ruḥ-1 pāk:**+üñ, +e

Kaside 4

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Mübarek ruh.

Tā kıyāmet her dehenden ola rūḥ-1 pāküñe
Ālüñe aşḥabuña yüz biñ taḥıyyāt ü şalāt

2. **ruḥ-1 pāk:**+in

Tarih 33

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mübarek, temiz ruh.

Dürr-i yektā gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rūḥ-1 pākin ide Ḥaḳ ziver-i tāc-ı ḥavvrā

ruh-ı pür-âb ü tâb:

1. ruh-ı pür-âb ü tâb:+den

Gazel 98

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) parlak ve taze yanağı.

Vaşf-ı şahbâdan şafâ-yı la'l-i nâhuñdur ğarâz
Midhat-i gülden ruh-ı pür-âb ü tâbuñdur ğarâz

rûh-ı rasûl:

1. rûh-ı rasûl:+e

Kaside 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Peygamberin ruhu.

Şad-kâfile şalât u selâm ola muttaşıl
Rûh-ı rasûle âl ile aşhâba daği hem

rûh-ı revân:

1. rûh-ı revân:+uñ, +a

Kaside 7

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Yürüyen latif rûha benzeyen. (Hz. Muhammed).

Şalât-ı Haqq ola rûh-ı revânüña bî-ğadd
Gürûh-ı Âl ile aşhâbuña daği eşmel

rûh-ı şerîf:

1. rûh-ı şerîf:+üñ, +e

Kaside 5

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Şereflî, mübarek ruh.

Rûh-ı şerîfüñe ola vâşıl şalât-ı Haqq
Hem âl ü şahbuña ki zevât-ı kibârdur

ruh-ı zîbâ:

1. ruh-ı zîbâ:+sı, +n, +ı

Gazel 74

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Süslü, güzel yüz.

Ruh-ı zîbâsını yârüñ ki temâşâ iderüz
Dâğlardan niçe biñ dide hüveydâ iderüz

ruhsâr:

1. ruhsâr:+uñ

Gazel 55

Mısra: 6

Yanak, yüz.

Bezm-i derûnı reşk-i şebistân-ı Tûr ider
Ruhsârın üzre çurraña geh nîm-bâz olur

2. ruhsâr:+ı, +n, +a

Gazel 111

Mısra: 1

Sevgilinin yüzü, yanağı.

Yağar derûnını ruhsârına nigâh idenüñ
Hemân cezâsını tertîb ider günâh idenüñ

3. ruhsâr:+e

Gazel 161

Mısra: 2

Yanak, yüz.

Nezzâre midür tîr-i ciger-düz mıdur bu
Ruhsâre midür âteş-i cân-süz mıdur bu

4. ruhsâr:+ı, +n, +a

Rûbai 65

Mısra: 1

Sevgilinin yüzü, yanağı.

Ruhsârına bağıdı dide hayrân oldı
Zülfî gibi nezzâre perîşân oldı

5. ruhsâr:+uñ

Gazel 10

Mısra: 1

Sevgilinin yüzü, yanağı.

Dilberā ruḥsāruñ itme cilve-endāz-ı niķāb
Perde tıtmakla nihān olmaz bilürsin āfıtāb

6. **ruḥsār:+uñ**

Gazel 10

Mısra: 1

Sevgilinin yüzü, yanağı.

Dilberā ruḥsāruñ itme cilve-endāz-ı niķāb
Perde tıtmakla nihān olmaz bilürsin āfıtāb

7. **ruḥsār:+a**

Gazel 12

Mısra: 1

Sevgilinin yüzü, yanağı.

O ruḥsāra itse niğāh āfıtāb
Olur zerre-āsā tebāh āfıtāb

8. **ruḥsār:+uñ, +a**

Gazel 138

Mısra: 4

Sevgilinin yüzü, yanağı.

Ser-rişte-i nezzāre senüñ ḥüsnüñe merbūṭ
‘Ayb eyleme ruḥsāruña bī-bāk-i niğāhum

ruḥsār-ı āteşin:

1. **ruḥsār-ı āteşin:**

Tarih 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ateş gibi parlayan yanak. (Kırmızılık bağlamında).

Ḳoyınca ḥaṭṭını ruḥsār-ı āteşin üzre
Şarıldı sünbül-i müşkīn şanki verd-i tere

ruḥsār-ı dil-süz:

1. **ruḥsār-ı dil-süz:+uñ**

Gazel 57

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gönlü yanmış aşğın yanağı.

Bezmi eyler gıbṭa-fermāy-ı gülistān-ı İrem
Tāb-ı mül ruḥsār-ı dil-süzüñ ki gül gül gösterür

ruḥsat:

1. **ruḥsat:**

Gazel 147

Mısra: 2

İzin, müsaade.

Dest-i düşmen gülşen-i ḥüsnünde gül-çin olmasun
Ḥāra ruḥsat bāğbān-ı nāza āyīn olmasun

2. **ruḥsat:+lar**

Gazel 180

Mısra: 3

İzin, müsaade.

Virilse zümre-i ‘uşşāka dāmen-būsa ruḥsatlar
Rüsüm-ı bendegī āyīn-i sultānī cedīd olsa

ruḥsat-ı nezzāre-i germ:

1. **ruḥsat-ı nezzāre-i germ:**

Gazel 101

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hararetli bakışın izni.

Bulurdı ruḥsat-ı nezzāre-i germ ol gül-i ḥüsne
Niğāh-ı ‘aşıka çeşm-i füsün-kār olmasa mānī‘

ruḥsat-ı pā-būs:

1. **ruḥsat-ı pā-būs:**

Gazel 179

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ayak öpme izni.

N’olurdı ruḥsat-ı pā-būs virse yār bize
Sirişk-i dīde-i ḳadr itse i’tibār bize

rū-māl:

1. **rū-māl:+de**

Tarih 31

Mısra: 12

Yüz sürme.

Ta'rif için itsem ne 'aceb pāye-i şıdkum
Hāk-i rehe rū-mâlde te'hîri bahâne

rū-māl-i hāk-i harem:

1. **rū-māl-i hāk-i harem:+üñ**

Rübai 15

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin toprağına yüz sürmek.

Rū-māl-i hāk-i haremüñ olsa naşib
Çan ağılyarak eylesem ahvālümü 'arz

rūmî:

1. **rūmî:**

Kaside 3

Mısra: 12

Anadolulu, beyaz.

Hıdmetüñ-çün birbirin eyler te'ākub rüz u şeb
Birisi 'abd-i Hābeşdür biri rūmî serverā

rumüz-ı âyet-i nūr:

1. **rumüz-ı âyet-i nūr:+a**

Gazel 92

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Ayet**

Nur ayetinin sırları. (Nur Suresi; Kur-an'da 354.sure, 37-
44.ayetlerdir. Nur suresine iktibas yapılmıştır.).

O haç kim şafha-i ruhsāra Keşşāf-ı ezel yazmış
Rumüz-ı âyet-i nūra kenār-ı bî-bedel yazmış

rumüz-ı nāz:

1. **rumüz-ı nāz:+a**

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Naz sırrı.

Çeşmünde olan rumüz-ı nāza
Zer dide nigehle tercemānsın

rū-nihāde:

1. **rū-nihāde:**

Kaside 2

Mısra: 10

Yüzünü koymuş.

Sensin habibi Hālîk-ı ğayb u şehādetüñ
Mihrüñle rū-nihāde olur şihhate seşam

rū-nümā:

1. **rū-nümā:+dur**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Yüz gösteren, ortaya çıkan.

Envār-ı tecelliyāt-ı Bārî

Mir'āt-ı ruhuñda rū-nümādur

2. **rū-nümā:**

Kaside 4

Mısra: 2

Yüz gösterici zahir olucu.

Ey vücuduñ bā'is-i tertib-i nazm-ı kâ'ināt
Rū-nümā āyine-i zātuñda envār-ı şifāt

rū-nümā ol-:

1. **rū-nümā ol-:-maz**

Gazel 87

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzünü göstermek, ortaya çıkmak.

İşk her dilde rū-nümā olmaz

Şāha her bir mekân sezā olmaz

2. **rū-nümā ol-:-maz**

Gazel 160

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzünü göstermek, ortaya çıkmak.

Dil şafâ-yâb olamaz pāk olmayınca kīneden
Rû-nüma olmaz küdüret gitmese âyineden

rû-sây-ı âsitâne-i ihsân:

1. rû-sây-ı âsitâne-i ihsân:+uñ, +am

Gazel 114

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Cömertlik kapısının yüzü gibi.

Hem-çün Nesīb ümid-i vişâlünle her zamân
Rû-sây-ı âsitâne-i ihsânunuñam senüñ

rüşen:

1. rüşen:

Kaside 9

Mısra: 7

Aydınlık, parlak.

Fermâni ile itdi zemîni yine rüşen
Mağribde güneş olmuş iken perde-keş-i rû

2. rüşen:

Gazel 90

Mısra: 7

Aydınlık, parlak.

O şem'-i bezm-i hüsn olmazsa meclis rüşen
olmazmış
Dil-i 'uşşâk geh zülfinde geh haţtında ol şühuñ

3. rüşen:+dür

Gazel 27

Mısra: 1

Aydınlık, parlak.

Niğâh itdükçe nür-ı ʔal'atüñden sine rüşendür
Fürûğ-ı mihr ile âyine güyâ pertev-efgendür

4. rüşen:

Gazel 15

Mısra: 3

Aydınlık, parlak.

Cân ʔaşrı olur rüşen eger revzen-i dilden
Şaldıysa ziyâ mihr-i cihân-tâb-ı şerî'at

rüşen eyle-:

1. rüşen eyle-:-di

Müsemmen 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlatmak.

Nür-ı vechüñ 'âlem-i bälâyı rüşen eyledi
Zerre-i mihr-i ruhuñ hürşid-i raşşândur senüñ

rüşen ol-:

1. rüşen ol-:-dı

Müsemmen 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlanma.

Rüşen oldı mağdemünle meclis-i 'arz u semâ
Şânunuña şâyeste medh itdi seni ancak Hudâ

2. rüşen ol-:-dı

Tarih 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşık olmak, açığa çıkmak.

Bi-Hamdüli'llah yine geldi zamân-ı 'adl ü âsâyiş
Bu tâze müjde ile rüşen oldı dide-i dünyâ

rüşen-dilân:

1. rüşen-dilân:

Gazel 170

Mısra: 5

Gönlü aydınlık olanlar.

Rüşen-dilân ezâsına çarhuñ hamül olur
Gör 'ağrebüñ taşalluñı rüy-ı sâ'ate

rüşen-i derün:

1. **rüşeni-i derûn:**

Gazel 105

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül aydınlığı.

Bu rüşeni-i derûn tîregî-i dil ey mâh
Ya rûz u şâmda ya bendesindedür ancak

rüşeni-i rûz:

1. **rüşeni-i rûz:**

Gazel 161

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Günün aydınlığı.

Gîsû-yı siyeh mi ruḥ-ı al üzre perîşân
Târîki-i şeb rüşeni-i rûz mıdur bu

rû-siyâh:

1. **rû-siyâh:**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Yüzü kara, utanılacak bir şey yapmış kimse .

Kendim saʿîd zuʿm iderem rû-siyâh iken
Dâ'im hevâ-yı nefis ile kârum günâh iken

rû-siyâh-ı ʿûr u ḥakîr ü muḥakḳaram:

1. **rû-siyâh-ı ʿûr u ḥakîr ü muḥakḳaram:**

Kaside 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Fakirliğin, değersizliğin ve çıplaklığın yüz karası.

Kârum hemîşe sehv ü zelev hâşılum şürûr
Bir rû-siyâh-ı ʿûr u ḥakîr ü muḥakḳaram

rû-siyeh:

1. **rû-siyeh:+uñ**

Gazel 86

Mısra: 14

Yüzü kara, utanılacak bir şey yapmış kimse .

ʿAdûv muḳîm-i ser-i kûy-ı yârdur şad âh
Nesîb o rû-siyehüñ gâlibâ yerin çutmaz

rûy:

1. **rûy:+uñ**

Gazel 151

Mısra: 1

Yüz.

Döndürme görüp ʿunf ile rûyuñ fuḳarâdan
Zinhâr şakın nâvek-i dil-düz-ı duʿâdan

2. **rûy:+uñ, +a**

Gazel 5

Mısra: 2

Yüz.

Olur müdâm saña mâye-i ḥicâb şarâb
Gül-i ḥayâdan ider rûyuña niḳâb şarâb

3. **rûy:+uñ, +a**

Gazel 24

Mısra: 2

Yüz.

Geşt ider kûyuñ gönül ey mâhir ü âvâredür
Çaşdı gâhî rûyuña ḥaşretle bir nezzâredür

4. **rûy:+uñ**

Gazel 47

Mısra: 5

Yüz.

Rûyuñ görelî cihâna bakmam
Ḥurşîdi gören Sühâyı neyler

5. **rûy:+ı, +n, +ı**

Gazel 76

Mısra: 5

Yüz.

Esîr-i zülfi olan rûyını ḥayâl idemez
Fütâde-i şeb-i ḡam şubḡeh nedür bilmez

6. **rūy:**+uñ, +a

Gazel 135

Mısra: 1

Yüz.

Hayf kim rüyuña bir germ nigāh eylemedüm
‘Arz idüp hāl-i perīṣānumı āh eylemedüm

7. **rūy:**+in

Gazel 175

Mısra: 11

Yüz.

Rüyın göreyüm bāri dem-i bāz-ı pesīde
Ol āyine-ruḥsāra nesīmā ḥaber eyle

8. **rūy:**+i, +n, +a

Gazel 145

Mısra: 8

Yüz.

Kemāl-i ḥüsnine ṣāyān degül nezāre diyü
Nigāh-ı germi idemem rüyına ḥicābumdan

rūy u leb:

1. **rūy u leb:**+i

Gazel 173

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Yüz ve yanak.

Hemişe fikrümüz olsun Nesīb rüy u lebi
Gül ile mül koyalum biz şüküfe-dānumuza

rūy-ı al:

1. **rūy-ı al:**+a

Gazel 177

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Pembe, al yanak.

O rüy-ı ala maḥabbet cihānı yaḳsa n'ola
Virür ṭabī‘at-i āteş-mizāc-ı kāfūra

rūy-ı cānān:

1. **rūy-ı cānān:**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzü.

Yā Rab yine ola rüy-ı cānān
Āyīne-i dīdede nümāyān

rūy-ı dilber-i ḥaṭṭ-āverin:

1. **rūy-ı dilber-i ḥaṭṭ-āverin:**

Gazel 155

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünde yeni bitmeye başlayan ayva tüyleri.

Baḥt-ı siyāhına niçe dāğ olmasun Nesīb
Nāgāh rüy-ı dilber-i ḥaṭṭ-āverin gören

rūy-ı dil-i düşmen:

1. **rūy-ı dil-i düşmen:**+e

Gazel 181

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yumuşak yüzlü düşman(rakib).

Nesīb rüy-ı dil-i düşmene gurūr itme
Mülāyemet daḥi gösterse ḥāra aldanma

rūy-ı merām:

1. **rūy-ı merām:**

Tarih 7

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İsteklerine kavuşmak.

Yüz sürüp ḥāk-i der-i ḥazret-i Mevlānā'ya
Ḥaḳḳ'a minnet hele gösterdi bize rüy-ı merām

rūy-ı pāk:

1. **rūy-ı pāk:**

Gazel 182

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Temiz, saf, parlak yüz.

Meşşâtanuñ ne kârı var ol rûy-ı pāk ile
Muhtâc olur mı hüsni-i Hudâ-dâd zîvere

rûy-ı pür-nûr:

1. rûy-ı pür-nûr:+a

Gazel 177

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Nur dolu yüz.

Behiştîyân nîgeh itse o rûy-ı pür-nûra
Unutdurur gül-i Firdevs'i hâtır-ı hûra

rûy-ı sâ'at:

1. rûy-ı sâ'at:+e

Gazel 170

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Düşünce saati.

Rûşen-dilân ezâsına çarhuñ hamûl olur
Gör 'akrebûñ taşalluñı rûy-ı sâ'ate

rûy-ı şafha-i suhan:

1. rûy-ı şafha-i suhan:+ı

Gazel 140

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Söz sayfasının iç yüzü.

Bulmaz Nesîb-i ma'ni-i nâ-güfte her zamân
Her rûy-ı şafha-i suhanı pür sevâd iden

rûy-ı siyâh:

1. rûy-ı siyâh:

Rûbai 29

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kara yüz (yüz karası mecazen işlenen günahları ifade eder).

El-minnetü li'llah ki olupdur sûda
Hâk-i harem-i pāküñe bu rûy-ı siyâh

rûy-ı siyeh:

1. rûy-ı siyeh:+i

Rûbai 22

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kara yüz (yüz karası mecazen işlenen günahları ifade eder).

Rûy-ı siyehi mahşeri târik eyler
Olmazsa Nesîb'e bir nigâh-ı keremüñ

rûy-mâl:

1. rûy-mâl:

Gazel 196

Mısra: 6

Yüz sürme.

Ol serv-ğaddi itmedeyim şimdi cüst ü cü
Şahrâya rûy-mâl olan âb-ı revân gibi

rûz:

1. rûz:

Kaside 1

Mısra: 15

Gün.

Yâ şef'e'l-müznibîñ ol rûz 'âşî süz kim
Dehşetinden birbirin bilmez 'inâsiyla zükür

2. rûz:

Tarih 18

Mısra: 4

Gün.

Ğadrini 'âleme tefhîm içün ol dâñanuñ
Çend rûz itmiş idi ğayrı mühim-sâz kaçâ

3. rûz:+lar

Kıt'a 3

Mısra: 2

Gündüz.

Sür'at-i 'ömri temâşâ eyle kim
Geçdi sâ'atler şeb oldı rûzlar

4. **rûz:+i**

Tarih 32

Mısra: 7

Gündüz.

Nesibâ böyledür şimdi du'âmuz her şebân rûzî
Nihâl-i salţanat açdı çiçek Hâk mîve-dâr itsün

rûz u şâm:

1. **rûz u şâm:+da**

Gazel 105

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece.

Bu rüşenî-i derûn tîregî-i dil ey mâh
Ya rûz u şâmda ya bendesindedür ancak

rûz u şeb:

1. **rûz u şeb:**

Gazel 98

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece.

Şarķ u garbı rûz u şeb geşt ü güzâr-ı mîhrden
Reşk-i luţf-ı cilvegâh u câme-ĥ'âbuñdur garaż

2. **rûz u şeb:**

Gazel 163

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece.

Günehkârum ĥayâlüm rûz u şeb cürm ü ma'âşîdür
İşim şubĥ u mesâ hep şûr u şerdür yâ Resûlallâh

3. **rûz u şeb:**

Kaside 3

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece.

Ĥıdmetûñ-çün birbirin eyler te'âķub rûz u şeb
Birisi 'abd-i Ĥabeşdür biri rûmî serverâ

4. **rûz u şeb:**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece.

Her rûz u şeb itmede niyâzı

Dergâhına yüz sürüp ilâh'uñ

5. **rûz u şeb:+i**

Kaside 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece.

Nürdan fark idemez rûz u şebi şol kişi kim

Şıdķ ile gûşe-güzîn-i ĥarem-i enver olur

rûze-dârân-ı 'adem:

1. **rûze-dârân-ı 'adem:**

Kaside 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yokluķun oruçluları.

Olmasa teşrîf-baĥşâ kevne 'id-i fıtratûñ

Eylemezdi rûze-dârân-ı 'adem hergiz faţûr

rûzgâr:

1. **rûzgâr:+da**

Gazel 85

Mısra: 7

Devir, zaman.

Ârâmumuz semâ' iledür rûzgârda

Girdâb-ı baĥr-i 'ışkâ batan Mevleviler'üz

2. **rūzgār:**+i, +n, +a

Gazel 190

Mısra: 8

Talih, baht, kader.

Baħr-i maħabbete dūşeli keşti-i vücūd
Eyyām-ı vaşl düşmedi hiç rūzgārına

3. **rūzgār:**+uñ

Mesnevi 2

Mısra: 1

Devir, zaman.

Ġafletle geçürme rūzgārūñ
Ma'kūl ola tā ki kār u bārūñ

4. **rūzgār:**

Gazel 119

Mısra: 5

Esinti, yel.

Ādāb-ı bezm-i vaşlı bilür niçe rūzgār
Şāhenşeh-i ħayāle dili maħrem eyledük

5. **rūzgār:**

Gazel 125

Mısra: 1

Esinti, yel.

Ol naħl-i mīve-dār-ı vefāyuz ki rūzgār
Dökdi zemīne bergümüzi bārumuz degül

rüz-ı cezā:

1. **rüz-ı cezā:**

Gazel 26

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kıyamet günü.

Güzel 'uşşāka cevri-i bī-ħisāb eylersin ey ħūnī
Ġisābın virmege kādır misin rüz-ı cezā bir bir

2. **rüz-ı cezā:**+da

Kaside 10

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kıyamet günü.

Revā mıdur k'ola derviş nāmı kendisi 'āmī
Ne vech ile vara rüz-ı cezāda maħzar-ı Pīr'e

3. **rüz-ı cezā:**

Rübai 16

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kıyamet günü.

Ġālüm nic'olur rüz-ı cezā çekmezse
Kilk-i keremūñ nāme-i 'işyānuma ħaṭ

4. **rüz-ı cezā:**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kıyamet günü.

Geh 'adl-i Ġaḳḳ u rüz-ı cezā yāduma gelür
Fikr-i me'al-i ħāl iderem ḳanlar ağlaram

rüz-i gül:

1. **rüz-i gül:**

Kaside 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gündüz gülü.

Ḳondı nüħ-mīnā-yı çarḳa ravzañı tezyīn için
Gice şebbü-yı kevākib rüz-i gül şems-i ḍuḳā

rüz-ı ħisāb:

1. **rüz-ı ħisāb:**

Rübai 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hesap günü, mahşer.

Ey mihr-i ruḳ-ı nübüvveti 'ālem-tāb
Luṭf eyle bu bī-çārelere rüz-ı ħisāb

rüz-ı kıyām:

1. rüz-ı kıyām:

Kıt'a 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kıyamet günü.

Rüz-ı kıyām olursa bu güne şitā eger
Zannum bu kim teveccühi nāsuñ caḥīmedür

rüz-ı mahşer:

1. rüz-ı mahşer:

Kıt'a 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mahşer günü, kıyamet günü.

Ey şefi'î rüz-ı mahşer şāh-ı ḥayl-i enbiyā
Yüz sürenler ravzaña ḥāşā ki mağfūr olmaya

2. rüz-ı mahşer:

Müsemmen 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mahşer günü, kıyamet günü.

Qıl şefā'atle Nesīb-i mübtelā-yı kām-yāb
Rüz-ı mahşer kārūñ ehl-i cürme iḥsāndur senüñ

3. rüz-ı mahşer:

Müsemmen 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Mahşer günü, kıyamet günü.

Luṭfuña muḥtācdur ins ü melek hep kāyināt
Rüz-ı mahşer kim 'ayān ola şevāb u seyyi'āt

4. rüz-ı mahşer:

Gazel 121

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Mahşer günü, kıyamet günü.

Qıl şefā'atle Nesīb-i mübtelāyı kām-yāb
Rüz-ı mahşer kārūñ ehl-i cürme iḥsāndur senüñ

rüz-ı meh-i rüze:

1. rüz-ı meh-i rüze:+de

Gazel 39

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Oruç ayının gündüzi.

Nā'il-i vuşlatı ol māh-ı hilāl-ibrūñ
Evvelin rüz-ı meh-i rüzedede bayram eyler

rüz-ı pür-nür:

1. rüz-ı pür-nür:+a

Tarih 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aydınlık gün.

Çerāgān zinetiyle döndi şebler rüz-ı pür-nūra
Zemīn işrākda gālib görindi heft-eyvāna

rüz-ı rüşen:

1. rüz-ı rüşen:

Kaside 10

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Aydınlık gün, parlak gün.

Ne Mesnevī ki odur şerḥ-i metn-i nüshā-i vaḥdet
Çü rüz-ı rüşen olur fehm iden zevāta serire

2. rüz-ı rüşen:

Gazel 186

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aydınlık gün, gündüz.

Şeb-i 'āşık olurdu rüz-ı rüşen bezm-i şahbāda
Yanında dil-rübā destinde cām-ı āteşin olsa

rüz-ı rüstā-ḥız:

1. **rüz-1 rüstâ-ḥîz:-de**

Kaside 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mahşer, kıyamet günü.

Hîç tefekkür eylemez kim rüz-1 rüstâ-ḥîzde
Vay ḥâle ‘adl iderse ḥazret-i Rabb-i Ğayûr

Rüstem:

1. **Rüstem:**

Gazel 150

Mısra: 8

Şehname’de adı geçen İran’ın ünlü pehlivan ve savaşı. Neriman’ın torunu Zal’ın oğludur. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak sıkça kullanılmaktadır.

İdeli fûnûn-ı sıhri nîgehüñle ğamze tekmiñ
Saña ‘aşık olsa Rüstem yine ber-gezend idersin

2. **Rüstem:**

Gazel 178

Mısra: 13

Şehname’de adı geçen İran’ın ünlü pehlivan ve savaşı. Neriman’ın torunu Zal’ın oğludur. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak sıkça kullanılmaktadır.

Rüstem bile teslim ider ey şâh-süvârum
Ol cünbüş-i merdâneye ol zür ceride

Rüstem-i devr-i zamân:

1. **Rüstem-i devr-i zamân:**

Tarih 18

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Zamanın Rüstem adlı hükümdarı.

Hâmi-i mülk-i kerem mâḥi-i nâm-ı Hâtem
Rüstem-i devr-i zamân kâhir-i ceşş-i a‘dâ

Rüstem-i tevḥîd:

1. **Rüstem-i tevḥîd:**

Gazel 22

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Rüstem’in birliği.

Ḳayd-ı Efrâsiyâb-ı kesretten
Ḳurtarur cânı Rüstem-i tevḥîd

rüsül:

1. **rüsül:**

Rübai 23

Mısra: 4

Peygamber.

Sen ol şeh-i mülk-i Kureyş k’olmuşdur
Dîvân-ı şefâ‘atüñde şaf-beste rüsül

rüsüm-ı bendegî:

1. **rüsüm-ı bendegî:**

Gazel 180

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kölelik adeti.

Virilse zümre-i ‘uşşâka dâmen-büsa ruḥşatlar
Rüsüm-ı bendegî âyîn-i sultânî cedîd olsa

rüsvây ol-:

1. **rüsvây ol-:-ur**

Gazel 110

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Rezil olmak.

Dünyâda daḥi olsa muḥakkıklere düçâr
Rüsvây olur muḳallid-i keşf ü kerâmetüñ

rüsvây-ı ‘âlem:

1. **rüsvây-ı ‘âlem:**

Kaside 8

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Alemin rezili.

Şaķın zu‘m u pendār ile alma nāķıŝ
Şaķın ‘ucb ile olma rüsvāy-ı ‘ālem

rütbe-i ‘izz:

1. rütbe-i ‘izz:+üñ

Kaside 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İzzetli makam.

‘Aķl-ı ķāŝır rütbe-i ‘izzüñ ne bilsün k’anda hep
Cümle ĥayret bürdedür ehl-i tıbbāķ-ı ‘āliyāt

rütbe-i mahiyet:

1. rütbe-i mahiyet:+üñ

Müsemmen 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Makamın niteliği.

Sāye-endāz olmaz anuñ-çün nihāl-i ķāmetüñ
Anlamaz kimse kemāhī rütbe-i mahiyetüñ

rü’yā:

1. rü’yā:+da

Gazel 71

Mısra: 3

Rüya.

Rü’yāda bile ĥançer-i cānān görürüz biz
Ĥ‘āb içre dağı teşne iken āb unudılmaz

rü’yā-yı perişān:

1. rü’yā-yı perişān:

Gazel 207

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kötü rüya.

Dem-i vuşlat gözümde ‘āķıbet ĥ‘āb u ĥayāl oldu
Bu rü’yā-yı perişān ba‘d-ezin ta‘birden aldı

2.3.21. S/ Ŝ / Ŝ

sa‘ādet:

1. sa‘ādet:

Gazel 58

Mısra: 3

*Mutlu olma, mutlu ve mesut yaşama, mutluluk,
bahtiyarlık.*

Sa‘ādet ister iseñ bāl-i himmet aç yoķsa
Fesāne kūyi-i perr-i hümāyı neylerler

sa‘ādet-i dü-cihān:

1. sa‘ādet-i dü-cihān:+a

Kaside 5

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İki cihanın (dünya ve ahiretin) mutluluğu.

Mihri sa‘ādet-i dü-cihāna vesiledür
Zātı vücūd-ı ‘ālemiyāna medārdur

sa‘ādet-veş:

1. sa‘ādet-veş:

Müsemmen 1

Mısra: 13

Mutlu gibi.

Rūĥ-ı uds idi rikābuñda sa‘ādet-veŝ devān
Yolda aldı ol dağı sen ‘izz ile olduñ revān

sā‘at:

1. sā‘at:+ler

Kıt’a 3

Mısra: 2

Saat; vakit, zaman.

Sür‘at-i ‘ömri temāŝā eyle kim
Geçdi sā‘atler şeb oldu rüzlar

sa‘b:

1. sa‘b:+dur

Gazel 149

Mısra: 9

Çetin, güç, zor.

Şa'bdur dānāyī sōyletmek Nesibā her zamān
Gevherūñ iħrācī müşkildür teh-i 'ummāndan

sabā:

1. **şabā:***y, +ı

Gazel 47

Mısra: 4

Gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.

Dil t̄ālib-i luṭf-ı dilber olmaz

Āteş-zede gül şabāyī neyler

2. **şabā:***lık

Gazel 17

Mısra: 3

Gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.

Gülşen-i nāza şabālık eylemiş bād-ı niyāz

Ol zamān kim ħüsn ile 'ışk eylemişdür imtizāc

3. **şabā:***y, +ı

Gazel 127

Mısra: 3

Gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.

Āgūş-ı bıkır-i gönecada gördi şabāyī çün

Oldı o ħaclet-ile ser-efgen nihāl-i gül

4. **şabā:***y, +ı

Gazel 212

Mısra: 3

Gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.

Şabāyī zır-i liḫāfında göncanuñ göricek

Hezār ħançer-i ser-tiz-i ḫāra düşmez mi

5. **şabā:**

Gazel 86

Mısra: 6

Gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.

Güşād-ı bāğ-ı dil itmez naşihat-i zāhid

Semūm-ı şaḥn-ı çemende şabā yerin t̄utmaz

6. **şaba:**

Kaside 1

Mısra: 14

Gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.

Tā köhen gülzār-ı 'ālemde ola gül ser-zede

Tā ki devr ide gülistānı şaba ile debūr

7. **şabā:**

Gazel 156

Mısra: 1

Sabah rüzgarı (Haberci olarak nitelendirilir.).

Gele ey şabā ḫaber vir bize t̄ab'-ı dil-rübādan

Naẓarın dirig ider mi 'acabā bu ḫāk-i pādan

8. **şabā:**

Gazel 191

Mısra: 6

Gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.

Nesim-i nāle-i bülbül olur sümüm āsār

Nevā-yı zāğ-ı siyehdür şabā bu gülzāre

9. **şabā:**

Gazel 201

Mısra: 5

Gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.

Şabā nev-ṭabla-i 'ıtr-ı bahārı eyleyüp ber-ser

Gezer sūk-ı çemende sū-be-sū nev-rüzdur şimdi

10. **şabā:**

Kaside 10

Mısra: 5

Gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.

Şabā esir-i hevā-yı ḫaremgehidür o şāhuñ

Türāb-ı kabri virür igbirār-ı müşk ü 'abire

şabāhat:

1. **şabāhat:**

Gazel 68

Mısra: 6

Güzellik, tazelik, latiflik.

Tire-dil itse de taklid olamaz hâl ehli
Zişt-i bed-şekle tezyin ile şabâhat gelmez

sabâ-veş:

1. **şabâ-veş:**

Gazel 35

Mısra: 2

Saba rüzgârı gibi.

Kelâm-ı halkı gûş itme eger emn ise maṭlûbuñ
Şabâ-veş çün geçer ester müsâvidür meḥâmiddür

sâbit ol-:

1. **sâbit ol-:-a, -maz**

Gazel 131

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yerinde durmak, kılmıdamamak.

Ḳuvvet-i gayr iledür cünbişi yok istiklâl
Pây-ı çübîn gibi sâbit olamaz pây-ı kalem

şabr:

1. **şabr:+dur**

Kıt'a 23

Mısra: 2

Sabır, tahammül.

Hâsîdüñ ilâmına şabr eyle ol şâdi-nümâ
Şabrdur terfi^c iden her işde ḳadr-i merdümi

şabr eyle:

1. **şabr eyle:**

Kıt'a 23

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabretmek, dayanmak.

Hâsîdüñ ilâmına şabr eyle ol şâdi-nümâ
Şabrdur terfi^c iden her işde ḳadr-i merdümi

şabr id-:

1. **şabr id-:-elüm**

Gazel 196

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tahammül etmek, dayanmak.

Şabr idelüm Nesib cefâsına ol mehüñ
Cevr ile ḳaşdı bendesini imtiḥân gibi

şabr u ârâm u ḳarâr u râhat:

1. **şabr u ârâm u ḳarâr u râhat:+u, +m**

Gazel 30

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sabır ve huzur ve sakinlik ve rahat.

Dükendi şabr u ârâm u ḳarâr u râhatum cümle
Fiğân itmek ser-i küyünde nâ-çâr olduğumdandır

şabr u sâ mân:

1. **şabr u sâ mân:**

Gazel 25

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sabır ve huzur.

Peri-rüyân ki şür-ı ‘aşkı mülk-i câna şalmışlar
Olup Leyli vü şân evvel nigeḥde şabr u sâ mânın

şabr u taḥammül:

1. **şabr u taḥammül:**

Gazel 137

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sabretmek ve katlanmak.

Eyledüm her cevrine şabr u taḥammül ‘âkıbet
Ben o bî-dâdı Nesibâ mâyil-i dâd eyledüm

şaç:

1. **şaç-:-ar, -dı**

Gazel 23

Mısra: 2

Şaçmak, dağıtmak, yaymak.

Olaydı zerre-i sūz-ı dilümden bā-ḥaber kâğız
Şaçardı noktâlardan küy-ı cānāna şerer kâğız

2. **şaç:-an**

Gazel 190

Mısra: 12

Saçmak, dağıtmak, yaymak.

Ümmîd ider mi hırmen-i kām ola ḥāşılı
Toḥm-ı heves şaçan bu fenā şūrezārına

3. **şaç:-dı**

Gazel 103

Mısra: 8

Saçmak, dağıtmak, yaymak.

Ḥān-mān-ı cismi teff ü tīb-ı gam sūzān idüp
Şaçdı her bir dāğ-ı dil mānend-i aḥker tīb ü tef

sadā:

1. **şadā:**

Gazel 67

Mısra: 10

Ses, avaz.

Gerekdür sūz-ı sine-dāğ-ı dil te'sīr-i güftāra
Anuñ-çün her şadā çün nağme-i ney āteşin olmaz

şad:

1. **şad:**

Gazel 178

Mısra: 5

Yüzlerce; pek çok.

Ol 'āşika şad ğibṭa ki şahrā-yı fenāyı
Tercih ide zevk-ı çemene sāye-i bide

2. **şad:**

Gazel 97

Mısra: 5

Yüzlerce; pek çok.

Bir nazrada şad murğ-ı dile zaḥm resānı
Ser-pençe-i nā-geh-res-i şehbāzuña maḥşüş

3. **şad:**

Rübai 31

Mısra: 4

Yüzlerce; pek çok.

Ammā ki medihinde Resūlullāh'uñ
Şad şerm ile noḫşānumuz ikrār iderüz

4. **şad:**

Gazel 132

Mısra: 6

Yüzlerce; pek çok.

Her bün-i müyumda şad güş olmayınca bilmedüm
Nağme-i firru ilalahuñ maḫām-ı remzini

5. **şad:**

Gazel 139

Mısra: 1

Yüzlerce; pek çok.

Şad girye zülf-i siyeh-kāra yapışdum ile
Gözden biraḫup sübhāyı zunnāra yapışdum

6. **şad:**

Gazel 139

Mısra: 1

Yüz, yüzlerce.

Şad girye ile zülf-i siyeh-kāra yapışdum
Gözden biraḫup sübhāyı zunnāra yapışdum

7. **şad:**

Tarih 33

Mısra: 1

Yüz, yüzlerce.

Fevt olup bu sene de Dürri Efendi şad ḥayf
Ḳabri pākin dūr-i zaḥmetle pür ide Mevlā

8. **şad:**

Gazel 86

Mısra: 13

Yüzlerce; pek çok.

‘Adiiv muḳim-i ser-i küy-ı yârdur şad âh
Nesib o rü-siyehüñ ğâlibâ yerin ıtıtmaz

9. **şad:**

Gazel 92

Mısra: 9

Yüzlerce; pek çok.

Nesibâ şad hezârân âferin Firdevsi-i ıtab’uñ
şâhuñ nâme-i evşâf-ı hüsünin pek güzel yazmış

şadâkat:

1. **şadâkat:**

Gazel 58

Mısra: 1

Bağlılık, vefa.

Şadâkat olsa kişide riyâyı neylerler
Nifaq-pişe olan âşinâyı neylerler

şadâkat-kâr:

1. **şadâkat-kâr:**

Tahmis 3

Mısra: 2

Sadık.

Şadâkat-kâr olanlar yüz çevirmez derd ü mihnetden
Hücüm-ı şevk-ile lezzet bulur ıahr u mezelletden

şadâ-yı bi-hüde-i küh-sâr:

1. **şadâ-yı bi-hüde-i küh-sâr:+a**

Gazel 181

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dağdaki boş sedaya, yankıya.

Şadâ-yı bi-hüde-i küh-sâra aldanma
Nidâ-yı ıışkı ıişt mümkünâta virme göñül

şadâ-yı çâki:

1. **şadâ-yı çâki:**

Gazel 116

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yırtık, yırtılma sesi.

Görüp melâmetümi şaḥş-ı ıişmet âh eyler
Şadâ-yı çâki degül dâmen ü giribânuñ

şadâ-yı nây:

1. **şadâ-yı nây:+a**

Tarih 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ney sesi.

Şadâ-yı nâya çeng-i Zühre hem-âheng olup uydu
İrişti şit-i ıtabl u sürnâ tâ güş-ı Keyvân'a

sâde:

1. **sâde:+sı**

Tarih 2

Mısra: 8

Basit, süsten arınmış.

İki târiḥ iki mısra’dur ḥisâb-ı tâm ile
Ḥâl-dâr u sâdesi çâr oldı bi-şekk ü mirâ

2. **sâde:**

Gazel 122

Mısra: 9

Basit, süsten arınmış.

Varaḳ ki olmaya sâde ıabül-i naḳş itmez
Ḥuzür-ı kâmil-i dânadâ ıtıfl-ı nâ-dân ol

3. **sâde:**

Tarih 1

Mısra: 11

Basit, süsten arınmış.

Ḥisâb it sâde vü dür vârimı elfâzınuñ cümle
Ki her birisi bir târiḥdür tenhâ ḥaḳıḳatde

şadef:

1. şadef:

Gazel 104

Mısra: 4

İçinden inci çıkan deniz hayvanı.

Görmedi baħr-i cihān zātuñ gibi dürr-i yetim
Dürr-i cāna olalı bu çār ‘unşurdan şadef

şadef-i baħr-i ‘adin:

1. şadef-i baħr-i ‘adin:+de

Tarih 33

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aden denizinin incisi.

Şadef-i baħr-i ‘adinde yer idüp dürr-i şāf
Ķabr-i Dürr-i ola dār-ı güher kân-ı ‘aṭā

şadef-i dehr:

1. şadef-i dehr:+de

Rübai 33

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünya sedefi.

Bī-hüde yem-i ṭalebde ğavvāş olma
Olmaz şadef-i dehrde lülü-yı vefā

şadef-i kabr-i güzîn:

1. şadef-i kabr-i güzîn:+in

Tarih 33

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sedefden yapılmış seçilmiş mezar.

Şadef-i kabr-i güzînin yem-i rahmet pür idüp
Cism-i pāki ola tābende çü dürr-i yektā

sāde-i āħır:

1. sāde-i āħır:+la

Tarih 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Temiz.

Evvelinüñ ḥāl-dāri sāde-i āħır la beş
‘Aks olunca altı tārīḥ oldı ‘add ile dilā

sad-el-hazer:

1. şad-el-ḥazer:

Kıt'a 6

Mısra: 1

Yüz (kez) sakınl.

Ey Nesīb āsar-ı ṭab‘-ı şūḥuñı şad-el-ḥazer
Dest-i nā-dāna şaḫın virme virürseñ bāda vir

sad-güne:

1. şad-güne:

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Yüz türlü, yüz çeşit.

Şad-güne füsün idersin icād
Her bir nıgehünde ehl-i ‘ışḫa

sad-hezārān:

1. şad-hezārān:

Gazel 137

Mısra: 12

Yüz binlerce, pek çok.

Ḥāk-i pāy-i ḥazret-i düstür-ı ‘āli-cāhda
Şad-hezārān şerm-ile bu şı‘ri inşād eyledüm

2. şad-hezārān:

Kaside 1

Mısra: 12

Yüz binlerce, pek çok.

‘Arz-ı ḥāl itmekdür ancaḫ maṭlabum dergāhuña
Yoksa vaşfuñ şad-hezārān fersāḫ oldı baña dūr

sad-reh-güzer:

1. **şad-reh-güzer:**

Gazel 184

Mısra: 5

Yüz geçit; geçilen yol gelmek

Eylerem bî-hüde küy-ı yârden şad-reh-güzer
Şeş-der-i fûrkatde ben mânend-i zâram âh âh

şad-şavma'a:

1. **şad-şavma'a:**

Gazel 200

Mısra: 2

Yüzlerce tekke..

Zâhid ki göre bezm-i şahbâda dil-ârâyı
Bir cur'aya şatmaz mı şad-şavma'a taqvâyı

şâdik:

1. **şâdik:**

Gazel 65

Mısra: 5

Doğru, hakikatli, sadakatli.

Şâdik revîşân-ı râh-ı himmet
H'ahiş-ger-i nâm u şöhret olmaz

2. **şâdik:+1**

Gazel 108

Mısra: 6

Doğru, hakikatli, sadakatli.

İster bakâ-yı zâtını bigâne âşinâ
Bisyârdur şadığı kem-âzâr olanlaruñ

Şâdik Muhammed:

1. **Şâdik Muhammed:**

Tarih 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Özel isim.

Mübeşşirler Nesibâ didi târihin bu mışra'la
Yine Şâdik Muhammed mesned-i fetvâya basdı pâ

şadık-ı hulûş-kârum:

1. **şadık-ı hulûş-kâr:+u, +m**

Gazel 45

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İki yüzlü dost.

Vağanda kürbet-i ğurbet çeker o nâ-kâmum
Ne düşmenüm ne şadık-ı hulûş-kârum var

şadık-ı lâubâli:

1. **şadık-ı lâubâli:**

Tahmis 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İlgisiz dost.

Nedîm-i bezle-gü âlüfte-i şohbet-güzâr olsa
Şadık-ı lâubâli rind-i bî-ğayd-ı vağâr olsa

şadır:

1. **şadır:+lar, +dan**

Kıt'a 8

Mısra: 6

Ortaya çıkan.

'Aceb midür yerüm şaffü'n-ni'âl-i bezm-i faqr olsa
Şadırlardan geçüp aşlumdan aldum ben haber şimdi

şad-kâfile:

1. **şad-kâfile:**

Kaside 2

Mısra: 15

Yüz kâfile.

Şad-kâfile şalât u selâm ola muttaşıl
Rûh-ı rasûle âl ile aşhâba dağı hem

şad-pâre:

1. **şad-pâre:**

Gazel 127

Mısra: 1

Yüz parça.

Şad-pāre eyler idi vücūdın mişāl-i gül
Mest itmese hezārī şarāb-ı hayāl-i gül

2. **şad-pāre:+dür**

Gazel 185

Mısra: 9

Yüz parça.

Şad-pāredür gönül nice āh eylesün eşer
İrmez nişāna tır şikeste kemān ile

şad-pāre ol-:

1. **şad-pāre ol-:-ur**

Gazel 144

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Yüz parça, paramparça olmak.

Şad-pāre olur gül ğam-ı reşk-i bedenümden
Haclet-zededür berg-i semen pîrehenümden

şad-pāre-sāz-ı ceyb ü dāmān-ı şekîb ol-:

1. **şad-pāre-sāz-ı ceyb ü dāmān-ı şekîb ol-:-dum**

Gazel 136

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sabır eteğini ve cebini yüz bin parçaya bölmek.

‘Aceb mi ihtirāzum olmasa hār-ı melāmetden
Yine şad-pāre-sāz-ı ceyb ü dāmān-ı şekîb oldum

şadr:

1. **şadr:+a**

Tarih 18

Mısra: 7

Makam.

Yine ol āşaf-ı zî-şānı getürdi şadra
Gördi kim yokdur aña ehl-i düvelde hem-tā

2. **şadr:+ları**

Gazel 166

Mısra: 11

Makam.

Ey h’āce cihān şadrları hep seniñ olsun
Besdür bize menzil o şehiñ hāk-i derinde

3. **şadr:+ı, +n, +ı**

Tarih 27

Mısra: 5

Makam.

Müşerref itdi fetvā şadrını bir sāni-i Nu‘mān
Kim oldu ‘iffet ü fazlıyla zāt-ı pāk-i bî-hem-tā

4. **şadr:+a**

Tarih 30

Mısra: 3

Makam.

Şadrđan şadra seni ikrām için naql itdürür
Oldığıçün şāh-ı dehrüñ dil-pesendi ‘ilm-ile

5. **şadr:+ı, +n**

Tarih 26

Mısra: 2

Makam.

Size ey zümre-i āl-i Muḥammed müjdeler olsun
Niķabet şadrın iḥrāz eyledi bir dil-pesendüñüz

6. **şadr:+dan**

Tarih 30

Mısra: 3

Makam.

Şadrđan şadra seni ikrām için naql itdürür
Oldığıçün şāh-ı dehrüñ dil-pesendi ‘ilm-ile

7. **şadr:+a**

Tahmis 2

Mısra: 15

Makam.

Öp pîr-i muğan destini vir şadra şürüḥı
Mestāne olup çek bir iki cām-ı şabūḥı

8. **şadr**:+i, +n, +da

Gazel 213

Mısra: 13

Makam.

O şāhib-şadrı Hāḡ dā'im mu'ammer ide şadrında
Dine tā sūd idüp aḥbābı a'dāsı ziyān çekdi

şadr ol-:

1. **şadr ol-:-a**

Tarih 8

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Önde gelen, reis olmak.

Nesibā fevtine oldı iki tāriḡ bu mısra'
Saña Hāfiz serāy-ı ḡur u 'inde şadr ola mesken

Sadreddin Efendi:

1. **Şadreddin Efendi**: -y, -e

Tarih 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Şeyh Bostan Efendinin oḡlu.

İdüp sūr-ı ḡitān maḡdūmı Şadreddin Efendi'ye
Ziyāfet eyledi ḡ'ān-ı kerem çekdi emirāne

şadr-ı Anadolu:

1. **şadr-ı Anadolu**:+dan

Tarih 30

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Anadolu kazaskerliḡi.

Şadr-ı Anadolu'dan itdūñ kıyām ammā hele
Şadr-ı Rūm'a geçdūñ İsmā'il Efendi 'ilm-ile

şadr-ı fetvā:

1. **şadr-ı fetvā**:+y, +a

Tarih 27

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Fetva makamı (Şeyhülislamlık makamı).

İkinci def'adur kim ziver oldı şadr-ı fetvāya
Kemāl-i imtiyāzın fehm ider bundan ülü'l-ārā

şadr-ı mu'allā:

1. **şadr-ı mu'allā**:+y, +i

Tarih 18

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yüce makam.

Hāḡ mübārek ide ol şadr-ı mu'allāyı aña
Devletin dā'im ide 'ömrini efvūn ḡudā

şadr-ı Rūm:

1. **şadr-ı Rūm**:+a

Tarih 30

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Rumeli kazaskerliḡi.

Şadr-ı Anadolu'dan itdūñ kıyām ammā hele
Şadr-ı Rūm'a geçdūñ İsmā'il Efendi 'ilm-ile

şadr-ı vezāret:

1. **şadr-ı vezāret**:+de

Tarih 19

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Vezirlik makamı.

Baḡā oldukça tā bu ḡubbe-i nīli-i eflāke
ḡudā şadr-ı vezāretde ide bānīsini ibḡā

şadr-nişin-i taḡtgāh-ı mi'rāc:

1. **şadr-nişin-i taḡtgāh-ı mi'rāc:**

Rūbai 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Miraḡ ülkesinin başkentinde baş köşesinde oturan.

Ey şadr-nişin-i taḡtgāh-ı mi'rāc
Eltāfuña ser-cümle ḡalāyık muḡtāc

şad-selām ol-:

1. şad-selām ol-:-sun

Müsemmen 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yüzlerce selam göndermek.

Şad-selām olsun saña aşhāb u āle bī-‘aded
İki ‘ālemde cenābuñdur melāz-ı nik ü bed

sad-zebān:

1. şad-zebān:

Kaside 5

Mısra: 3

Yüz dil.

Hañçer be-dest süsen-i bed-mest şad-zebān
Lāle elinde sāğarı mest-i ‘aķārdur

şāf:

1. şāf:+ı, +n, +da

Gazel 89

Mısra: 5

Sıra, dizi.

Pāk-siretler şafında cāy-gir olmaķ muħāl
Tā ki vardur cāme-i ħālūñde ğafletden denes

şāf:

1. şāf:+dur

Gazel 201

Mısra: 11

Halis, temiz.

Nesibā ṭab‘-ı ‘ālem şāfdur mānend-i āyine
Mey oldı dilde gerd-i ğuşşa-şū nev-rūzdu şimdi

2. şāf:+dur

Kaside 1

Mısra: 14

Halis, temiz.

Lākin ammā itmişem taşdıķ sultānum seni
İ‘tiķādum şāfdur ħaķķuñda mānend bulur

saf bağla-:

1. şaf bağla-:-mış

Gazel 197

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yan yana dizilmek.

Şehenşāh-ı nigāh-ı nāza istiķbāl ider gūyā
Sipāhidür iki şaf bağlamış müjgānlar rāhı

şāf ol-:

1. şāf ol-:-sa

Gazel 32

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Temiz olan.

İ‘tiķād-ı pāk ile girdār-ı bed virmez zarar
Āb-ı tıre menba‘ı şāf olsa yāb yāb şāf olur

2. şāf ol-:-ur

Gazel 32

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Temiz olan.

İ‘tiķād-ı pāk ile girdār-ı bed virmez zarar
Āb-ı tıre menba‘ı şāf olsa yāb yāb şāf olur

şafā:

1. şafā:

Gazel 79

Mısra: 1

Gönül şenliği, huzur.

Sīne şafā ne ğazab lāzıme-i kīn olmaz
Āyine zişti-i timsāl ile çirkīn olmaz

2. şafā:

Kaside 10

Mısra: 1

Gönül şenliği, huzur.

Taşavvur itse şafâ kesb eyler anu dil-i tîre
Behişt dinse sezâ âsitân-ı hâzret-i Pîre

3. **şafâ:**

Gazel 200

Mısra: 8

Gönül şenliği, mutluluk.

‘Âkıl ki olup bûd u nâ-bûd için âvâre
Bî-çâre şafâ şanmış bî-hûde bu gavğâyı

4. **şafâ: +sı**

Gazel 106

Mısra: 1

Gönül şenliği, mutluluk.

Gitmiş bu bezmgâh-ı cihānuñ şafâsı yok
Sākisi yok piyâlesi yok âşinâsı yok

şafâ bahş eyle-:

1. **şafâ bahş eyle-: -di**

Tarih 9

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzur, mutluluk vermek.

Ser-â-pâ itdi iksâ ‘âkifân-ı dergeh-i Pîr'i
Şafâ bahş eyledi nev hırkalarla kalb-i ihvâna

şafâ gel-:

1. **şafâ gelsün-: -sün**

Gazel 35

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk, keyif, zevk vermek.

Göñülden māl-i nâçizüñ hevâsın pür şafâ gelsün
Güdâzeş resmi ibrîze bu kavlı-i haqqâ şâhiddür

şafâ vir-:

1. **şafâ vir-:**

Gazel 142

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neşelendirmek, gönül ferahlığı vermek.

Şeh-i iklim-i tecrid ol şafâ vir kalbüne yoksa
Sifâlin cām ile ey rind-i mey-hâne Cem olmazsın

şafâ vü keder:

1. **şafâ vü keder:**

Gazel 122

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevinç ve hüzn.

Saña nuqûş-ı cihân virmesün şafâ vü keder
Mişâl-i âyine bak hûb u zîşte hayrân ol

2. **şafâ vü keder: +e**

Gazel 193

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevinç ve hüzn.

Hîç şafâ vü kedere bakma sürüp hâke yüzüñ
Kendiñi vâşıl-ı deryâ idegör Nîl gibi

şafâ-yâb:

1. **şafâ-yâb:**

Kaside 2

Mısra: 7

Safâ bulmuş, neşeli, şen.

Bir zerre mihrüñ ile şafâ-yâb olan göñül
Olsa ‘aceb mi âyine-i şâhed-i kıdem

şafâ-yâb ol-:

1. **şafâ-yâb ol-: -a, -maz**

Gazel 160

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mutlu oldu.

Dil şafâ-yâb olamaz pāk olmayınca kīneden
Rû-nüma olmaz küdüret gitmese âyineden

2. **şafâ-yâb ol-:-ur**

Gazel 195

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Mutlu oldu.

Âb-ı revân mişâli şafâ-yâb olur Nesib
Tercih iden cevânib-i a'lâyâ esfeli

şafâ-yı dil:

1. **şafâ-yı dil:+de, -dür**

Gazel 27

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül huzuru.

Hemân hikmet şafâ-yı dildedür yoksa berâberdür
Gerek peygüle-i külhan gerekse bezm-i gülşendür

şafâ-yı düş:

1. **şafâ-yı düş:+ın**

Gazel 159

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dün geceki eğlence.

Ġam u şādî elemin çekme ki zîrâ dehrüñ
Ġam-ı ferdâsı unutturdı şafâ-yı düşin

şafâ-yı gülşen-i kuds:

1. **şafâ-yı gülşen-i kuds:+üñ**

Gazel 120

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kutsal gül bahçesinin neşesi.

Eyler şafâ-yı gülşen-i kudsün hikâyesin
Neydür hezâr-ı nâle-geri Mevlevîler'ün

şafâ-yı kalb:

1. **şafâ-yı kalb:+ın**

Tarih 27

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kalp huzuru.

Şümâr-ı sâl-i 'ömrin bî-hisâb itsün cenâb-ı Hâkık
Şafâ-yı kalbin eفزün eylesün günden güne Mevlâ

şafâ-yı la'l-i nâh:

1. **şafâ-yı la'l-i nâh:+uñ, +dur**

Gazel 98

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) kırmızı dudağının neşesi.

Vaşf-ı şahbâdan şafâ-yı la'l-i nâhuñdur ğarâz
Midhat-i gülden ruĥ-ı pür-âb ü tâbuñdur ğarâz

şafâ-yı verd:

1. **şafâ-yı verd:+i**

Gazel 190

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönül huzuru.

Bî-hüde âh u nâle ider 'andelib-i dil
Dehrüñ şafâ-yı verdi nedür zaĥm-ı ĥârı ne

şaf-be-şaf:

1. **şaf-be-şaf:**

Gazel 104

Mısra: 8

Sıra sıra.

Bir nigâh-ı merĥamet itseñ n'olur ey şâh-ı ĥüsn
Reh-güzâruñ üzre tırmış derd-mendân şaf-be-şaf

2. **şaf-be-şaf:**

Gazel 213

Mısra: 7

Sıra sıra.

Şurâhîler sebûlar şaf-be-şaf hep oldı âmâde
Yine ser-germ olup sâkî ğama gürz-i girân çekdi

saf-beste:

1. **şaf-beste:**

Rûbai 23

Mısra: 4

Saf bağlamış, sıra sıra dizilmiş, sıralanmış.

Sen ol şeh-i mülk-i Kureyş k'olmuşdur
Dīvân-ı şefâ'atünde şaf-beste rüsül

saf-der-i kalbgâh-ı 'uşşâk:

1. **şaf-der-i kalbgâh-ı 'uşşâk:**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Aşıkların can evinin kahramanı. (Aşıkların sevgilisi bağlamında kullanılmıştır.).

Ey şaf-der-i kalbgâh-ı 'uşşâk
Meydân-ı cefâda kahramânsın

sâf-derün:

1. **şâf-derün:**

Gazel 193

Mısra: 6

İçi saf, kalbi temiz.

Olasın tâ ki ziyâ-pâş-ı şafâ her bezme
Küşiş it şâf-derün olmağa kândil gibi

sâf-dil:

1. **şâf-dil:**

Gazel 210

Mısra: 2

Temiz kalpli.

Zâhidâ şanma ki bâzî ola şâhid nârî
Sen daği şâf-dil ol añlaya gör bu râzî

2. **şâf-dil:**

Gazel 210

Mısra: 10

Temiz kalpli.

Bu merâyâyâ bakup Hâkîk'ı şuhûd eyle Nesib
Sen daği şâf-dil ol fehm idegör bu râzî

3. **şâf-dil:**

Tahmis 4

Mısra: 8

Temiz kalpli.

Hele yârân-ı meclis şâf-dil hâliš-'ayâr olsa
Nedim-i bezle-gü âlüfte-i şohbet-güzâr olsa

saff-ı melâyik:

1. **saff-ı melâyik:+de**

Gazel 93

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Meleklerin safı, sırası.

Seni sâff-ı melâyikte arar 'uşşâk-ı mehcûruñ
Anuñ-çün çarha düd-ı âh-ı dilden nerdübân şutmuş

saffü'n-ni'âl-i bezm-i fakr:

1. **saffü'n-ni'âl-i bezm-i fakr:**

Kıt'a 8

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yoksulluk meclisinin en aşağı yeri.

'Aceb midür yerüm sâffü'n-ni'âl-i bezm-i fakr olsa
Şadırlardan geçüp aşlumdan aldum ben haber şimdi

safha-i al-ı 'izâr:

1. **safha-i al-ı 'izâr:**

Gazel 172

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yüzdeki kırmızı sayfa.(al yanak bağlamında kullanılmıştır).

Degüldür haţţ-ı 'anber safha-i al-ı 'izâr üzre
Kenâr-ı bî-bedeldür nükte-i vuşlat beyânında

şafha-i çeşm:

1. **şafha-i çeşm**:+ü, +m, +de

Gazel 137

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Göz sayfası.

Şafha-i çeşmümde nakş itdüm hayâl-i yâri ben
Bisütün-ı gamda kârum reşk-i Ferhâd eyledüm

şafha-i hâl:

1. **şafha-i hâl**:+üñ, +de

Gazel 121

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Halinin levhası(davranışlar bağlamında
kullanılmıştır.).*

Sensin ol menşür-ı ahkâm-ı vücûd-ı mümkünât
Li maallahi şafha-i hâlünde ‘unvândur senüñ

2. **şafha-i hâl**:+üñ, +de

Müsemmen 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

*Halinin levhası(davranışlar bağlamında
kullanılmıştır.).*

Sensin ol menşür-ı ahkâm-ı vücûd-ı kâ’inât
Li ma‘allahi şafha-i hâlünde ‘unvândur senüñ

şafha-i kâfûr:

1. **şafha-i kâfûr**:+a

Tarih 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Kolay parçalanan güzel kokulu, beyaz ve yarı şeffaf bir
madde.*

Büy-ı cüdiyla ru‘âf-âlûd olur fağfûr-ı Çîn
Şafha-i kâfûra olsa hâmesi ger müşk-biz

şafha-i kalb:

1. **şafha-i kalb**:+üñ, +i

Gazel 193

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kalbinin sayfası.

Nefs-i emmâre-i kâfir niçe bir hîle ile
Şafha-i kalbünü tahrîf ide İncil gibi

şafha-i Mütü:

1. **şafha-i Mütü**:

Kaside 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Hadis**

*Ölmeden önce ölünüz (Hadis-i Şerif) narası. Ölmeden
önce ölünüz. Hadis-i Şerifine iktibas yapılmıştır.*

Ey dil niçe bir maṭlab-ı dünyâya tekâpü
Gelmez mi ‘aceb hâtıra hiç şafha-i Mütü

şafha-i ruhsâr:

1. **şafha-i ruhsâr**:+a

Gazel 92

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yüzünün sayfası.

O haṭ kim şafha-i ruhsâra Keşşâf-ı ezel yazmış
Rumûz-ı âyet-i nûra kenâr-ı bî-bedel yazmış

şaf-ı şîr:

1. **şaf-ı şîr**:+e

Kaside 10

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Aslanın safı.

Kemîne luṭfi ider pişe-i za‘ifeyi ‘anḳa
Nigâhı mûrı zafer-yâfte ider şaf-ı şîre

Şafiyullâh:

1. **Şafiyullâh**:

Kaside 1

Mısra: 11

Hız Adem'in lakabı. Temiz yürekli anlamındadır.

Gerçi kim Âdem Şafiyullâh ebü'l-eşbâhdur
Sen ebü'l-ervâhsın ervâh-ı ʿalem saña pür

şafvet-i âyine-i hâtır:

1. şafvet-i âyine-i hâtır:

Kaside 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül aynasının saflığı (kalp temizliği bağlamında kullanılmıştır.).

Şafvet-i âyine-i hâtır nedür bilmem henüz
Hânde eyler şasvet-i kalbüm eger görse şahûr

şafvet-i sine-i âyine-misâl:

1. şafvet-i sine-i âyine-mişâl:+üñ

Gazel 133

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sine aynasının parlaklığı gibi.

Gösterür mi ʿacaba baht-ı siyâhuñ ʿaksin
Şafvet-i sine-i âyine-mişâlün görelüm

sâğar:

1. sâğar:+a

Gazel 5

Mısra: 11

Kadeh.

Nesîb sâğara düşdükçe ʿaks-i tırta-ı yâr
İder dimâğumı pür-büy-ı müşk-nâb şarâb

2. sâğar:+ı, +n

Gazel 155

Mısra: 6

Kadeh.

Tâ haşır olunca mest ola çün Qays u Kûh-ken
Bezm-i maḥabbetün bir iki sâğarın gören

3. sâğar:+ı

Kaside 5

Mısra: 4

Kadeh.

Hançer be-dest süsen-i bed-mest şad-zebân
Lâle elinde sâğarı mest-i ʿaḳârdur

4. sâğar:

Gazel 31

Mısra: 1

Kadeh, içki.

ʿÂrife gülşende tâze bir gül-i aḳmer yeter
Mest-i ʿışka bezmgâh-ı gâmda bir sâğar yeter

5. sâğar:

Gazel 172

Mısra: 1

Kadeh.

O meh-rünüñ mey-i al ile pür sâğar benânında
Açılmış tâze güldür gonca-i zanbaḳ miyânında

sâğar-be-kef:

1. sâğar-be-kef:

Gazel 104

Mısra: 10

İçki kadehi elinde.

Buldı encâmın ḥumâr-ı fûrkat-i cânân Nesîb
Geldi ol gül külbe-i aḳzânuma sâğar-be-kef

sâğar-ı bezm-i elest:

1. sâğar-ı bezm-i elest:+üñ

Gazel 64

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Bezm-i elestini şarabı. Bkz.: Bezm-i elest: Allahın ruhları yaratıp elestü bi-rabbiküm (ben sizin rabbiniz değil miyim) dediği an.

Sâğar-ı bezm-i elestün keyf-i bî-keyfiyyetin
Bâde-i tevḥîd ile bî-hüş olan mestâna şor

sāġar-ı derd:

1. sāġar-ı derd:+üñ

Rübai 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Keder şarabı.

Ey sāġar-ı derdüñ baña sükkerden leziz
Şirîn suġanuñ çeşme-i Kevşer'den elez

sāġar-ı mey:

1. sāġar-ı mey:

Gazel 93

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şarap kadehi.

Elinde rind-i mestüñ sāġar-ı mey şanma bezm içre
Şeh-i iklim-i 'işretdür ki mühr-i zer-nişān şutmuş

sāġar-ı neşāt:

1. sāġar-ı neşāt:

Gazel 99

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Neşe ve sevinç veren şarap.

Zühd ü vera' gibi ġamuñ oldu işi tamām
Virdi o deñlü neşve baña sāġar-ı neşāt

sāġar-ı şarāb:

1. sāġar-ı şarāb:

Gazel 29

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Şarap kadehi.

Ĥayāl-i la'lüñ iden sāġar-ı şarāb degül
Piyāle-nüşi-i Āb-ı ġayāta nāz eyler

sāġar-ı şarāb:

1. sāġar-ı şarāb:+a

Gazel 56

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şarap kadehi.

Düşer ġayāl-i ruġı ġāh çeşm-i pür-ġūna
O berg-i gül gibi kim sāġar-ı şarāba girer

sāġar-keşan-ı mey-kede-i bezm-i vaġdet:

1. sāġar-keşan-ı mey-kede-i bezm-i vaġdet:+e

Gazel 18

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Birlik meclisinin meyhanesinde şarap içenler.

Sāġar-keşan-ı mey-kede-i bezm-i vaġdete
Ķandil-i rüşen-i şeb-i āzinedür Ķadeġ

sāġa:

1. sāġada:+da

Kaside 9

Mısra: 4

Meydan, alan, açık yer, ortalık.

Dil ġānesini gerd-i vesāvisden ider pāk
Ger na't-i Nebi'den ola ol sāġada cürü

2. sāġa:+sı, +n, +a

Kıt'a 12

Mısra: 2

Meydan, alan, açık yer, ortalık.

Mekke olalı maṭla'-ı ġurşid-i şerī'at
Yüz sürmek umar sāġasına ġāş u eger 'ām

sāġa-i türbe:

1. sāġa-i türbe:+sı

Tarih 22

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Türbe alanı.

Olmuş idi o hazretün sāha-i türbesi harāb
Şükr Hūdā'ya kim yine oldu cedīd ü bī-bahā

sahbā:

1. **şahbā:**

Gazel 185

Mısra: 6

Kadeh.

Ṭayy idemez mi rāh-ı ğam-ı hecrüñi gönül
Şahbā gibi tekāver-i āteş-‘inān ile

sahbā-yı hakikat:

1. **şahbā-yı hakikat:**^{+le}

Gazel 115

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hakikat şarabı.

Şahbā-yı hakikatle ider def‘-i humārı
‘Ayyāşları mey-gede-i ‘ışk-ı mecāzuñ

şahbā-yı ‘irfān:

1. **şahbā-yı ‘irfān:**

Tahmis 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bilme, anlama kadehi.

Ki mest itdi bizi şahbā-yı ‘irfān
Bize pend itme ey şūfi-i nā-dān

sahī:

1. **şahī:**

Gazel 128

Mısra: 10

Cömert.

İntizām ümmidin itmez pey-revān-ı dil Nesib
Gāh mest ü gāh şahī bir keşākeşdür gönül

sāhī ol:

1. **sāhī ol:**

Gazel 124

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Cömert olmak.

Hemān noķşānuña ol mu‘terif işrārı terk eyle
Zarar virmez işābet eyle gāhī gāh sāhī ol

sāhib-haseb:

1. **şāhib-haseb:**

Tarih 5

Mısra: 3

Asillik sahibi.

Seyyid-i ‘ālī-neseb kān-ı edeb şāhib-haseb
Mażhar-ı elṭāf-ı Rabb āb-ı ruḥ-ı nesl-i Betül

sāhib-i hayr u şalāh:

1. **şāhib-i hayr u şalāh:**

Tarih 24

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İyilik ve hayır sahibi.

Hācı Ḥasan şāhib-i hayr u şalāh
Eyledi bu cāmī‘e çün ibtidā

sāhib-i himem:

1. **şāhib-i himem:**

Kıt'a 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cömertlik sahibi.

İşsān yerine ehl-i hüner āferin alur
Dünyāda kalmamış hele bir şāhib-i himem

sāhib-i himmet:

1. **şāhib-i himmet:**

Tarih 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Kerem sahibi.

Nigāh it luṭf-ı Ḥaḳḳ'a bir kerem-ver şāhib-i himmet
Yine vaz'-ı ḳadīmi üzre anı eyledi iḫyā

şāhib-i 'irfān:

1. **şāhib-i 'irfān:+a**

Gazel 64

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

İrfan sahibi, kültürlü kimseler.

Ehl-i ḡaflet anılamaz kevn-i fesāduñ ḥikmetin
‘Ālemüñ sırrın Nesībā şāhib-i ‘irfāna şor

şāhib-insilāk ol-:

1. **şāhib-insilāk ol-:-mak**

Tahmis 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bir tarikata sahip olmak, bağlanmak.

Ne güçdür rişte-i ḳayd ile şāhib-insilāk olmak
Ne beddür her zamān ser-mest-i cām-ı āb-ı tāk
olmak

şāhib-nişāb-ı gevher-i ‘ayş:

1. **şāhib-nişāb-ı gevher-i ‘ayş:**

Gazel 18

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Zevk ve safa cevherinin sahibi.

Şāhib-nişāb-ı gevher-i ‘ayş eyler ādemi
Müñr-i ḡüşüde-i der-i gencinedür ḳadeḥ

şāhib-şadr:

1. **şāhib-şadr:+ı**

Gazel 213

Mısra: 13

Makam sahibi.

O şāhib-şadrı Ḥaḳ dā'im mu‘ammer ide şadrında
Dine tā sūd idüp aḥbābı a‘dāsı ziyān çekdi

şāhib-temiz:

1. **şāhib-temiz:**

Tarih 4

Mısra: 2

Temizlik, saflık sahibi.

Ḥamdüli’llah vāli-i vālā-yı mısr-ı Ḳāhire
Bir vezir-i Müşteri-tedbirdür şāhib-temiz

şahife:

1. **şahife:+si, +dür**

Kaside 7

Mısra: 2

Sayfa.

Kitāb-ı dānişinüñ intihāsı nā-ma‘lüm
İki şahifesidür nüşā-i ebedle ezel

2. **şahife:+si**

Kaside 10

Mısra: 12

Sayfa.

Muḥit-i feyz-i ilāh-i nā-bedid-i kerāne
Ki her şahifesi nüzhet-fezā güzide ḥarire

sāhil:

1. **sāhil:+ü, +müz, +dür**

Tahmis 2

Mısra: 12

Deniz kenarı, kıyısı.

Deryā-yı muḥitüz dür-i vaḥdetle leb-ā-leb
Kevneyn iki cānibde iki sāhilümüzdür

sāhil-i maḳşüd:

1. **sāhil-i maḳşüd:+a**

Gazel 148

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İstek sahibi.

Bir gün irişür sâhil-i maqşûda Nesibâ
Keşti-i emel meltem-i âh-ı seherümden

2. **sâhil-i maqşûd:+a**

Gazel 178

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İstek sahili.

Keşti-i şekib ile gezen baħr-i rızâda
Elbette olur sâhil-i maqşûda reside

sâhil-i tab'ûña:

1. **sâhil-i tab'ûña:+uña**

Gazel 49

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yaratılış kıyısı.

Bâd-ı feyz itmese tahrik Nesibâ hergiz
Sâhil-i tab'ûña mevc-i yem-i ma'nâ mı gelür

sâhil-i ümîd:

1. **sâhil-i ümîd:**

Gazel 41

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ümit sahili/kıyısı.

Görinmez oldu dime sâhil-i ümîd Nesib
Bu zevrağa yine bir nâ-ħudâ gelür görünür

sâhil-i yem-i dil:

1. **sâhil-i yem-i dil:**

Gazel 99

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gönül denizinin kıyısı.

Âmed-şüd-i telâţum-ı ğam buldı ğâyetin
Pür oldu sâhil-i yem-i dil 'anber-i neşâţ

sâhil-nişîn-i 'akl:

1. **sâhil-nişîn-i 'akl:+a**

Gazel 64

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Akil denizinin kıyısında oturan.

Şorma hiç sâhil-nişîn-i 'akla baħr-i 'ışkdan
Gevheri var âşinâ-yı lücce-i 'ummâna şor

sahn:

1. **şahn:+ın**

Gazel 10

Mısra: 5

Mekânın ortası, orta yer.

Ĥasret-i ħaddüñle terk eyler çemen şahnın diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencir-i âb

2. **şahn:+ın**

Gazel 10

Mısra: 5

Mekânın ortası, orta yer.

Ĥasret-i ħaddüñle terk eyler çemen şahnın diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencir-i âb

3. **şahn:+u, +m**

Gazel 144

Mısra: 3

Mekânın ortası, orta yer.

Ol bâğ-ı bahâyam ki degül pâ-zede şahnım
Gül-çin-i vişâl olmadı kimse çemenümden

sahrâ:

1. **şahrâ:+y, +a**

Gazel 117

Mısra: 7

Çöl.

Şahrâya şaldı Ĥays-şifat gerçi âh kim
Üns itmedi benümle ğazâlâne gözlerün

2. **şahrâ:**+y, +a

Gazel 196

Mısra: 6

Çöl.

Ol serv-ğaddi itmedeyim şimdi cüst ü cü
Şahrâya rüy-mâl olan âb-ı revân gibi

3. **şahrâ:**+da

Gazel 162

Mısra: 6

Çöl.

Firib-i va'd-i dürüg ile reh-rev-i hecrüz
Serâbı âb kıyâs eyledük o şahrâda

şahrâ-yı fenâ:

1. **şahrâ-yı fenâ:**+y, +ı

Gazel 178

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yokluk çölü.

Ol 'aşıkâ şad ğıbtâ ki şahrâ-yı fenâyı
Tercih ide zevk-ı çemene sâye-i bide

şahrâ-yı maħabbet:

1. **şahrâ-yı maħabbet:**+de

Tahmis 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgi çölü.

Şahrâ-yı maħabbetde şu dīvânelerüz kim
Mecnün-ı melâmet-zede en 'âkılümüzdür

şahrâ-yı ma'nâ:

1. **şahrâ-yı ma'nâ:**+da

Gazel 174

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mana çölü.

Şehenşâh-ı cüyüş-ı evliyâdur ğazret-i Monlâ
Yeşil bir bârgehdür ğubbesi şahrâ-yı ma'nâda

sâhte:

1. **sâhte:**

Gazel 83

Mısra: 14

Aslına benzetilerek yapılmış, aldatmak amacıyla taklit edilmiş olan.

Mağz-ı şüretle Nesibâ olamaz zât-ı şerif
Dürr olur sâhte ammâ dür-i meknün olmaz

şahûr:

1. **şahûr:**

Kaside 1

Mısra: 8

Sahur.

Şafvet-i âyîne-i ğâtır nedür bilmem henüz
Ħande eyler ğasvet-i ğalbüm eger görse şahûr

sa'îd:

1. **sa'îd:**

Gazel 22

Mısra: 4

Kutlu, uğurlu.

'Âğıbet ser-nüvişti zâhir olur
Kim ki ğükm-i ezelde oldı sa'îd

2. **sa'îd:**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Kutlu, mübarek.

Kendim sa'îd zu'm iderem rû-siyâh iken
Dâ'im hevâ-yı nefis ile kârum ğünâh iken

sa'îd it-:

1. **sa'îd it-:**-me, -de

Terci-bend 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Mübarek etmek.

Yâ Rabbe gerçi ma'şiyetüm bî-şümârdur
Benden betelerin keremün itmede sa'îd

sa'îd ol-:

1. sa'îd ol-:-sa

Gazel 180

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kutlu, uğurlu olmak.

O mâha akterân ümmîdin itmem şâlî'üm yokdur
Felekde her ne deñlü kevkeb-i bahtum sa'îd olsa

şâ'ika:

1. şâ'ika:

Gazel 213

Mısra: 3

Yıldırım.

Atup şâh-ı ğama burc-ı felekden sâ'ika topın
Sipâh-ı ğuşşa üzre berç-ı tiğ-ı bî-amân çekdi

sâ'il:

1. sâ'il:+ler, +i, +n, +den, +dür

Kaside 3

Mısra: 11

Dilenci.

Dergehün sâ'illerindendür Nesib-i dil-şüde
Yâ Hâbiballâh senden eylemez kaç-ı recâ

2. sâ'il:+e

Kaside 7

Mısra: 8

Dilenci.

İdince baħr-i sehâsı telâtum-ı endek
İki cihâni virür sâ'ile bi-vech-i açal

sâ'ir:

1. sâ'ir:+e

Kaside 10

Mısra: 6

Başka, gayrı.

O şâh-ı memleket-ârâ-yı hıttagâh-ı kemâlün
Nazîre luft ile kahrı olur ħibbân u sâ'ire

sâki:

1. sâki:+si

Gazel 106

Mısra: 2

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Gitmiş bu bezmgâh-ı cihānuñ şafâsı yok
Sâkisi yok piyâlesi yok aşinâsı yok

2. sâki:

Gazel 8

Mısra: 6

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Nukûd-ı eşk-i 'aşık sük-ı ğamda nâ-revâdur hep
Ne 'âlemler görüldi Gülşen-i bezmünde ey sâki

3. sâki:

Gazel 11

Mısra: 1

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Meyle sâki 'arızuñ pür âb ü tâb itdün bu şeb
Mâhı müstagnî-i nür-ı âfitâb itdün bu şeb

4. sâki:

Gazel 26

Mısra: 5

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Meded sâki irişdür muṭribâna cām-ı şahbâyı
Açılsun gül görüp ol bülbülân-ı ħoş-nevâ bir bir

5. sâki:

Gazel 213

Mısra: 8

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Şurâhiler sebûlar şaf-be-şaf hep oldı âmâde
Yine ser-germ olup sâki ğama ğürz-i ğirân çekdi

6. **sākī:**

Gazel 198

Mısra: 10

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Meded üftādeñüñ bir cām ile destin alup kaldur
Ayağūñ öpmege sākī dil-i derd-āşinā düşdi

7. **sākī:**

Gazel 44

Mısra: 9

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Bezmgāh-ı meye gülşen dinilürse sākī
Güli peymāne-i ser-şāre değüldür de nedür

sāk-ı pāk:

1. **sāk-ı pāk:**+üñ

Kaside 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Temiz baldır.

Şevk-ı müşāhedāt ile tül-ı kıyāmdan
Tā sāk-ı pāküñ üzre zühür eyledi verem

sākī-i bezm:

1. **sākī-i bezm:**+ü, +müz

Gazel 112

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Meclisin sakisi, içki dağıtanı.

Sākī-i bezmümüz o kerem-kārdur Nesīb
Cām-ı lebin şunardı saña bilse meşrebüñ

sākī-i dehr:

1. **sākī-i dehr:**

Gazel 6

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Zamanın içki sunanı.

Besdür ey sākī-i dehr eyle Nesīb'e merḥamet
Cām-ı ḥasretten murāduñ üzre oldı neş'e-yāb

sākī-i felek:

1. **sākī-i felek:**

Gazel 154

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Feleğin sākisi.

Sākī-i felek bezm-i firākuñda Nesīb'üñ
Peymāne-i çeşmin pür ider ḥün-ı cigerden

sakın:

1. **şakın:**

Gazel 183

Mısra: 6

Sakın! Asla!

Hedef-i tır-i sitem eyler iseñ it beni tek
Güşe-i çeşm ile bak atma şakın yābāna

2. **şakın:**

Gazel 181

Mısra: 1

Sakın, Aman ha!

Şakın müsā' de-i rüzgāra aldanma
Dem-i şitāda zühür-ı bahāra aldanma

3. **şakın:**

Gazel 43

Mısra: 14

Sakın, Aman ha!

Nesīb eyleme zāyī' nuḳūd-ı evḳātı
Şakın ki girmez ele bir daḫi define-i 'ömr

4. **şakın:**

Gazel 115

Mısra: 14

Sakın, Aman ha!

Şeh-rāh-ı maḥabbetde şitāb eyle Nesībā
Endişesini çekme şakın şib ü firāzuñ

5. **şakın:**

Gazel 204

Mısra: 7

Sakın, Aman ha!

Şakın zann itme Manşür ola sır virmekle güm-geşte
Fitilin kesdilerse n'ola şem^c-i cān güzellendi

6. **şakın:**

Kaside 8

Mısra: 7

Sakın, Aman ha!

Şakın zu^cm u pendār ile alma nāıŝ
Şakın ^cucb ile olma rüsvāy-ı ^cālem

7. **şakın:**

Kaside 8

Mısra: 1

Sakın, Aman ha!

EsİR olma bir nām-ı huşke şakın kim
Olur nām için dil-ırāŝide hātem

8. **şakın:**

Kıt'a 24

Mısra: 2

Sakın, Aman ha!

^cİlm ehline zib oldu süküt oldu selāmet
Pür-gūlīgıla olma ŝakın ŝohre-i ^cālem

9. **şakın:**

Gazel 158

Mısra: 9

Sakın, Aman ha!

Gülşene ^cibretle ba olma şakın ŝād u gamİN
Luf-ı reng ü bŷy-ı gülden renc-i zam-ı hārdan

10. **şakın:**

Kaside 8

Mısra: 8

Sakın, Aman ha!

Şakın zu^cm u pendār ile alma nāıŝ
Şakın ^cucb ile olma rüsvāy-ı ^cālem

11. **şakın:**

Kıt'a 6

Mısra: 2

Sakın, Aman ha!

Ey Nesİb āsar-ı ab^c-ı ŝūhuñı ŝad-el-hazer
Dest-i nā-dāna şakın virme virürseñ bāda vir

12. **şakın:**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Sakın, Aman ha!

Ednāya haāret ile bama
şükr-i ni^camı şakın bırama

13. **şakın:**

Gazel 151

Mısra: 2

Kendini gözetmek, korumak.

Döndürme görüp ^cunf ile rŷyuñ fuarādan
Zinhār şakın nāvek-i dil-düz-ı du^cādan

sākit:

1. **sākit:**

Kıt'a 18

Mısra: 3

Ses ıkarmayan, konuşmayan, susan, sessiz.

Sākit ol kim a^c-ı güftār oldu nev^c-i ādemüñ
Genc-i albin gevher-i hıketle meŝhŷn eyleyen

sākiyā:

1. **sākiyā:**

Gazel 48

Mısra: 5

Ey içki daıtan!

Sākīyā şun bize ol cām-ı hıred düşmeni kim
Kem-terin kaçresı ‘ayyāşımı bî-hüş eyler

2. **sākīyā:**

Gazel 201

Mısra: 1

Ey içki dağıtın, kadeh sunan!

Pür olsun sākīyā cām u sebū nev-rūzdu şimdi
Olur zühd ile diller hep ‘adū nev-rūzdu şimdi

3. **sākīyā:**

Gazel 202

Mısra: 1

Ey içki dağıtın, kadeh sunan!

Bu bezme sākīyā ol muṭrib-i dem-sāz gelmez mi
‘Aceb gūş-ı dile āvāze-i şehnāz gelmez mi

4. **sākīyā:**

Gazel 183

Mısra: 3

Ey içki dağıtın, kadeh sunan!

Sākīyā almadan evvel ele cām-ı bāde
Bizi mest eyledi cām-ı nıgeh-i mestāne

şakla:

1. **şakla-:r, -am**

Gazel 143

Mısra: 1

Saklamak, gizlemek.

Vaz’-ı huşyār eylerem mest-i şarāb-ı nāb iken
Şaklaram zu‘mumca sırr-ı ‘ışkı şöhret-yāb iken

sāl:

1. **sāl:ı**

Tarih 3

Mısra: 2

Sene, yıl.

Lafzen ü ma‘nen cülüs-ı şāh için tārīhdür
Oldı Sultān Muşafā‘nuñ sālī biñ yüz altıda

2. **sāl:**

Gazel 42

Mısra: 5

Yıl.

Fenā-yı gülsitān-ı ‘ālemi her sāl ider inhā
Dem-i faşl-ı hazān berg-i dırahtān bî-suḥan söyler

sal-:

1. **şal-:mış, -dur**

Gazel 50

Mısra: 5

Bırakmak, göndermek.

Zemīn-i sinede gül-naḥl-i dağum rişe şalmışdu
Görinen cā-be-cā zann itme hūnün üstüḥ‘ānlardur

2. **şal-:mış, -lar**

Gazel 25

Mısra: 4

Bırakmak, göndermek.

Ḳıyās itme ḥaṭ-ı sebz ü leb-i cānā nedür ey dil
Melekler sāyesin ser-çeşme-i ḥayvāna şalmışlar

3. **şal-:mış, -lar**

Gazel 25

Mısra: 10

Bırakmak, göndermek.

Nesībā el-ḥazer kim çāk çāk itmek muḳarrerdür
O hūnī ğamzeler kaçd-ı dil-i nālāna şalmışlar

4. **şal-:mış, -lar**

Gazel 25

Mısra: 1

Bırakmak, göndermek.

Sipāh-ı kākūli ma‘müre-i imāna şalmışlar

Peri-rüyān ki şūr-ı ‘ışkı mülk-i cāna şalmışlar

5. **şal-:mış, -lar**

Gazel 25

Mısra: 6

Bırakmak, göndermek.

Peri-rüyân ki şûr-ı aşkı mülk-i cāna şalmışlar
Olup Leylî vü şân evvel niğehde şabr u sāmânın

6. **şal-:-miş, -lar**

Gazel 25

Mısra: 2

Sürmek, yönlendirmek.

Sipâh-ı kâküli ma'mûre-i imâna şalmışlar
Peri-rüyân ki şûr-ı aşkı mülk-i cāna şalmışlar

7. **şal-:-miş, -lar**

Gazel 25

Mısra: 5

Sürmek, yönlendirmek.

Olup Leylî vü şân evvel niğehde şabr u sāmânın
Dil-i Kays ibtilâyı vâdi-i hicrâna şalmışlar

8. **şal-:-miş, -lar**

Gazel 25

Mısra: 8

Sürmek, yönlendirmek.

İdenler aşkı dil-beste-i menzilgeh-i dilber
Seni zâhid hevâ-yı ravza-i rıdvâna şalmışlar

9. **şal-:-dı**

Gazel 117

Mısra: 7

Bırakmak, göndermek.

Şahrâya şaldı Kays-şifat gerçi âh kim
Üns itmedi benümle gazâlâne gözlerün

10. **şal-:-dıy, -sa**

Gazel 15

Mısra: 4

Bırakmak, göndermek.

Cân kaşrı olur rüşen eger revzen-i dilden
Şaldıysa ziyâ mihr-i cihân-tâb-ı şer'at

11. **şal-:-ma, -da**

Gazel 59

Mısra: 3

Bırakmak, göndermek.

Ol serv ü kad peri ise ferdâya şalmada
Cüyâb-ı ömr-i âdem ise pür şitâbdur

12. **şal-:-dum**

Gazel 137

Mısra: 3

Bırakmak, göndermek.

Şâhbâz-ı nâlemi şaldum şikâr-ı maţlaba
Bend-i pâyın rişte-i âh-ı ulûv zâd eyledüm

13. **şal-:-**

Gazel 8

Mısra: 3

Bırakmak, göndermek.

Bahâ-yı kâle-i vaşl-ı dil-ârâ cevher-i cändur
Yem-i işka şikeste fülk-i cânûñ şal hirâs itme

şalât:

1. **şalât:***ıy, -le

Kaside 3

Mısra: 14

Dua.

Hem-şümâr-ı kaţre-i ummân olsun rûhuña
Âlüñe aşhâbuña dâ'im şalâtıyle senâ

şalât u selâm:

1. **şalât u selâm:**

Kaside 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Salat ve selam.

Şad-kâfile şalât u selâm ola muttaşıl
Rûh-ı rasüle âl ile aşhâba dañi hem

şalât u tahıyyât:

1. **şalât u taḥiyyât:**+dur

Kaside 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dualar ve salavatlar.

Besdür Nesib 'arz-ı merâm eyledüñ tamâm
Şimdengerü şalât u taḥiyyâtdur ehem

şalât-ı Haḳḳ:

1. **şalât-ı Haḳḳ:**

Kaside 5

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Allah'ın rahmeti.

Rûḥ-ı şerifüñe ola vâşıl şalât-ı Haḳḳ
Hem âl ü şaḥbuña ki zevât-ı kibârdur

2. **şalât-ı Haḳḳ:**

Kaside 7

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Allah'ın rahmeti.

Şalât-ı Haḳḳ ola rûḥ-ı revânuña bî-ḥadd
Gürûḥ-ı Âl ile aşḥabuña daḥi eşmel

şalât-ı Hudâ:

1. **şalât-ı Hudâ:**

Kaside 8

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Allah'ın selamı.

Şalât-ı Hudâ rûḥuña ola vâşıl
Daḥi rûḥ-ı aşḥâb ile Âl'e munzâm

şalavât:

1. **şalavât:**

Kaside 6

Mısra: 13

Dualar, salatlar.

Her nefes ravzaña yüz biñ şalavât ola nisâr
Tâ ki ḥurşid-i felek nür-dih-i ḥâver olur

sâl-i 'imâret:

1. **sâl-i 'imâret:**+in

Tarih 22

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yapıldığı yıl.

Sâl-i 'imâretin Nesib eyle bu mışra'â su'âl
Oldı yine müceddede türbe-i şadr-i evliyâ

sâl-i târiḥ-i vefât:

1. **sâl-i târiḥ-i vefât:**+ın

Tarih 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ölüm tarihi düşmek.

Nesibâ sâl-i târiḥ-i vefâtın cüst ü cü itdüm
Bu beyte mülhem oldum cüşiş-i deryâ-yı fikretde

sâlib:

1. **sâlib:**+leri, dür

Gazel 61

Mısra: 6

Alıp götüren, yok eden, ortadan kaldıran (şey).

Müsebbiden bilürler cümle kârı
Sivâ sâlibleridür Mevleviler

sâlih:

1. **şâlih:**+ler,+e

Mesnevi 2

Mısra: 6

Dinin buyruklarına uygun harekette bulunan.

Bulmaḳ güç ise bu gün âdem
Şâlihlere ol ḳarın ü hem-dem

sâlik:

1. **sālik:**

Rūbai 41

Mısra: 2

Süluk eden, bir yola girmiş, bir yolda giden (kimse).

Şūfî ki baḥlîl ola ḡam efgendesidür
Sālik denilen hemān anuñ jendesidür

sālik-i güzide-şifāt:

1. **sālik-i güzide-şifāt:**

Tarih 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Seçkin sıfatlı yolcu.

Şerîf-i pāk-i neseb sālik-i güzide-şifāt
Ki oldu zātî nihāl-i necābete semere

sālim ol-:

1. **sālim ol-:-maz**

Müfret 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Emin olmak.

Beşerden şerr olupdur cüz'-i azam
Ḥaṭādan sālim olmaz ibn-i Ādem

şalın-:

1. **şalın-:-duk, -ça**

Gazel 3

Mısra: 4

Naz ve eda ile yürümek.

Alur ārāmumı cūlar gibi ḡayret çemenlerde
Şalındukça sen ey gül ḡayr-ile serv-i çemen-āsā

saltanat:

1. **saltanat:**

Tarih 2

Mısra: 6

Hükümdarlık.

Ṭutsa āfākı n'ola bŷy-ı gül-i 'adli anuñ
Saltanat bāḡında bulmuşdur bu gül neşv ü nemā

sāmān u 'ışk:

1. **sāmān u 'ışk:**

Gazel 87

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Zenginlik ve aşk.

Bŷm hem lāne-i hŷmā olmaz
Dilde sāmān u 'ışk cem' olmaz

sāmān-ı düşmendür:

1. **sāmān-ı düşmendür:+dür**

Gazel 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Düşman zenginliği (çokluğu).

Cünŷn-ı 'ışk ile sāmān-ı düşmendür n'ola itse
Nesib-i zāra şimdi āşinā bīḡāne istīḡnā

sāmān-kār:

1. **sāmān-kār:**

Gazel 95

Mısra: 8

Varlıklı.

Varur ser-menzile ŷftādeler rāh-ı maḡabbetde
Ḥarîf-i 'ışka bî-sāmānlık sāmān-kār olmuş

şan-:

1. **şan-:-dı, -lar**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Sanmak, düşünmek, zannetmek.

Seng-i rize nuṭka geldi n'eylesün me'mürdur
İñleyüp hecrüñ sŷtŷmı şandılar zenbŷrdur

2. **şan-:-ma**

Gazel 19

Mısra: 3

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Māh-ı nev şanma olup ol mehūñ 'uşşâkından
Oldı Zāl-i felekün derd ile ebrūsı sefid

3. şan-:-ma

Gazel 32

Mısra: 2

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Dem urursa hāl-i kāmilden muqallid lāf olur
Būriyā ger şanma nesc-i maḥz ile zer-bāf olur

4. şan-:-ma

Gazel 50

Mısra: 1

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Fürüzān māh u ḥurşid iki zerrin şem'-dānlardur
Felekde şanma bezm-i 'ışka cām-ı zer nişānlardur

5. şandı:-dı

Gazel 54

Mısra: 5

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Bed kâle olan bî-hünerān şandı ki bādî
Germiyet-i bāzārına ṭamga-yı nesebdür

6. şan-:-ma

Gazel 54

Mısra: 4

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Geh revzene-i pāse ḳonar ṭāyir-i maṭlab
Şayd-ı emelūñ dāmı hemān şanma ṭalebdür

7. şan-:-ma

Gazel 73

Mısra: 3

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Ḥuftedür şanma ider men'-i nigh 'āşıkdan
Ḥ'āb-ı nūşındür o fettāna ta'allüm-geh-i nāz

8. şan-:-ma

Gazel 118

Mısra: 9

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Nesibā şubḥ-dem ḥurşid şanma şu'le-i āhuñ
Firāz-ı ḳulle-i çarḥ-ı köhen bünyāddan gördük

9. şan-:-ma

Gazel 136

Mısra: 10

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Sezā-vār olmadum pā-būsına gör şūmi-i baḥtı
Reh-i cānānede ḥāk olmadum şanma Nesib oldum

10. şan-:-ma

Gazel 159

Mısra: 2

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Berḳ ile ḥande ider vaz'ına ehl-i kibrūñ
Mihr ü meh şanma ṭutar çarḥ-ı zemine gūşın

11. şan-:-ma

Gazel 178

Mısra: 11

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Ḥāl ü ruḥı şanma ḳalem-i şun'dan olmuş
Bir al varaḳ üstine bir noḳṭa çekide

12. şan-:-ma

Gazel 210

Mısra: 1

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Zāhidā şanma ki bāzī ola şāhid nārı
Sen daḥi şāf-dil ol añlaya gör bu rāzı

13. şan-:-ma

Mesnevi 2

Mısra: 15

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Medh-i digerānı ʔođrı Şanma
Taĥsīn ü medāĥine inanma

14. **Şan-:-ma**

Mesnevi 2

Mısra: 9

... *olduđunu dűŐünmek, zannetmek.*

Yokdur bu zamānda Şanma merdān
Anlarsuz olur mı hiĥ devrān

15. **Şan-:-ma**

Gazel 159

Mısra: 2

... *olduđunu dűŐünmek, zannetmek.*

Pür-füsündur ki alur siĥr ile ĥalkuñ ĥűŐın
Ĥırz-ı cān Őanma fenānuñ direm-i menĥűŐın

16. **Şan:**

Gazel 204

Mısra: 2

... *olduđunu dűŐünmek, zannetmek.*

Fürűđ-ı cām-ı meyden ʔarız-ı cānān güzellendi
Żiyā-yı mihrden Őan gülŐen-i ĥandān güzellendi

17. **Şan-:-dı**

Gazel 203

Mısra: 2

...*olduđunu dűŐünmek, zannetmek.*

Ėam-ı firāĥuñ ile gűŐ iden fiđānumızı
Ten-i nizārda zenbűr Őandı cānumızı

18. **Şan-:-mış**

Gazel 200

Mısra: 8

... *olduđunu dűŐünmek, zannetmek.*

ʔĀĥıl ki olup bűd u nā-bűd iĥün āvāre
Bī-ĥāre Őafā ŐanmıŐ bī-ĥűde bu gāvğāyı

19. **Şan-:-ma**

Gazel 28

Mısra: 11

... *olduđunu dűŐünmek, zannetmek.*

Nesībā berĥ Şanma vaĥt-i giryānı ebr iĥre
Felek evzā^c-ı nā-ber-cāy-ı ĥöd-gāmāne ĥandāndur

20. **Şan-:-ma**

Gazel 93

Mısra: 7

... *olduđunu dűŐünmek, zannetmek.*

Elinde rind-i mestűn sāğar-ı mey Őanma bezm iĥre
Şeh-i iĥlīm-i ʔiŐretdür ki müĥr-i zer-niŐān ʔutmıŐ

21. **Şan-:-ur**

Gazel 155

Mısra: 1

... *olduđunu dűŐünmek, zannetmek.*

Sünbűl Őanur gül üzre ĥaĥ-ı ʔanberin gören
Gül-ğonca ʔann ider leb-i la'l-i terin gören

22. **Şan-:**

Gazel 37

Mısra: 1

... *olduđunu dűŐünmek, zannetmek.*

Şanma ki sırr-ı Ĥudā ĥırĥadadur Őāldadur
O girān-māye güher ĥa'r-ı yem-i ĥāldadur

Őānahu'llah:

1. **Őānahu'llah:**

Tarih 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah onu korusun.

Serinde ʔörf-i sebz ile gören dir Őānahu'llah bu
Cihān-ı ʔilmde ser-sebz bir a'lā cibill oldı

Őaĥā:

1. **Őaĥā:** *sen Őaĥıs zamiri+yönelme ĥāli eki(A)*

Kaside 3

Mısra: 6

İkinci tekil kişi zamiri.

Zāt-ı pākūn menba‘ū'l-envār-ı iklim-i hüdā
Saña şāyeste Le‘amrūke saña lāyıkdur vemā

2. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 5

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Olur müdām saña māye-i hiçāb şarāb
Gül-i hayādan ider rüyuña niķāb şarāb

3. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 43

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Saña bu manşab olur müşil-i kaçā-yı behişt
Olursa hūşuñ eger hākim-i medīne-i ‘ömr

4. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Rübai 57

Mısra: 4

İkinci tekil kişi zamiri.

Sermāye vü sūd-ı ‘ālemi terk eyle
Bu sūd saña bes ki tehī-dest olasın

5. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Rübai 28

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey fahr-i rüsül gerçi kim eyler tek ü pū
Kimdür ki Nesīb ola saña bir seg-i kū

6. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Rübai 37

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey Hızr-ı ‘ināyet saña ķaldı işümüz
Reh pūr-vaħal ü menzil-i maķşūd ba‘id

7. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Rübai 53

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey ‘ārif-i esrār-ı mezāyā-yı ‘ulūm
Olsun saña bu nühüfte nükte ma‘lūm

8. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 9

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Cāy olsa da gönül felek-i çārümün saña
Mānend-i āfitāb

9. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 9

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Zulmet-fezā olur yine āh-ı hāzīn saña
Çün perde-i seħāb

10. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 9

Mısra: 7

İkinci tekil kişi zamiri.

Rehber yeter bu rāhda naķş-ı cebīn saña
Eyle hemān şitāb

11. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 9

Mısra: 11

İkinci tekil kişi zamiri.

Süzān olur semender olursa ķarīn saña
Mümkin mi ictināb

12. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 9

Mısra: 15

İkinci tekil kişi zamiri.

Görmez misin olsa mihr ile meh dūr-bīn saña
Sensin saña hiçāb

13. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 9

Mısra: 16

İkinci tekil kişi zamiri.

Görmez misin olsa mihr ile meh dūr-bīn saña
Sensin saña hiçāb

14. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 9

Mısra: 19

İkinci tekil kişi zamiri.

Hîç bī-vefālūg eylemedüñ āferīn saña
Tā itdūñ intisāb

15. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 26

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Saña zulm-i firāvānın Nesīb ol şāh-ı bī-dāduñ
Ferāmuş itdürür kem-ter nigāh-ı āşinā bir bir

16. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 198

Mısra: 12

İkinci tekil kişi zamiri.

Geçürdi nevbetin bezm-i cihānda Hüsrev ü Şāhī
Nesībā hükmi-i iklim-i hüner hālā saña düşdi

17. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Tarih 8

Mısra: 6

İkinci tekil kişi zamiri.

Nesībā fevtine oldı iki tārīh bu mışra⁶
Saña Hāfız serāy-ı hūr u ʿinde şadr ola mesken

18. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Kaside 1

Mısra: 12

İkinci tekil kişi zamiri.

Gerçi kim Ādem Şafiyullāh ebü'l-eşbāhdur
Sen ebü'l-ervāhsın ervāh-ı ʿalem saña pūr

19. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 59

Mısra: 5

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey tünd-ḥū saña nigeh-i rāst mümteni⁶
Reng-i ğāzab cemālūne gūyā niḳābdur

20. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 60

Mısra: 4

İkinci tekil kişi zamiri.

Bī-sebeb dūr eyledüñ kuyuñdan aʿdā-veş anı
ʿĀşık-ı şādık saña ey bī-vefā düşmen midür

21. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 33

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Saña toĝrı söz Nesībā dil-i mübtelāda hālā
şeh-i serīr-i ḥüsnüñ ḳulı olmaĝa heves var

22. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 67

Mısra: 11

İkinci tekil kişi zamiri.

Nazīre Nābi-i muʿciz-beyāna saña muḥtaşdur
Nesībā āferīn ṭabʿuñ gibi siḥr-āferīn olmaz

23. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 112

Mısra: 5

İkinci tekil kişi zamiri.

Fehm idebildün ise me'âlin yeter saña
Nîlî varaqlu heft kitâb-ı müzehhebün

24. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 112

Mısra: 12

İkinci tekil kişi zamiri.

Sâkî-i bezmümüz o kerem-kârdur Nesîb
Câm-ı lebin şunardı saña bilse meşrebün

25. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 122

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Saña nuķûş-ı cihân virmesün şafâ vü keder
Mîşâl-i âyine baķ hûb u zîşte hayrân ol

26. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 123

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Olmasun kayd-ı cihân rişte-i pervâz saña
Bâl-i himmetle havâ-gîr-i süy-ı eflâk ol

27. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Kaside 2

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Besdür kelâm-ı Haķ saña i'câz gerçi kim
Envâc-ı mu'cizâtuña kâfi degül raķam

28. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 141

Mısra: 5

İkinci tekil kişi zamiri.

Nedendür ehl-i hüner saña dür olup ey meh
Sipîhr-i dün gibi nâ-dâna mihrîbân olasın

29. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 150

Mısra: 8

İkinci tekil kişi zamiri.

İdeli fûnûn-ı sihri nîgehûnle gamze tekmi
Saña 'aşîķ olsa Rüstem yine ber-gezend idersin

30. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 186

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Elem çekmem cebîn-i 'işvesi pür-ķışm u kîn olsa
Güzel ey baķr-i nâzum saña benzer nâzenîn olsa

31. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Rûbai 45

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

'Uķbâya maķabbetünle dil-ķün giderüz
Ey şûķ-ı cefâ-cû saña meftûn giderüz

32. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Terkib-bend 1

Mısra: 10

İkinci tekil kişi zamiri.

Kimden gördün fûnûn-ı nâzı
Kim ola cefâda saña üstâd

33. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 199

Mısra: 7

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey Yûsuf-ı sâni saña sevdâ-ger-i dîde
Ħarc eylemedük gevher-i nâ-yâb mı ķaldı

34. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Mesnevi 2

Mısra: 11

İkinci tekil kişi zamiri.

Olsa saña pîşe faşl u ğıybet
Endîşe-i dem-be-dem nemîmet

35. **saña**: *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Kaside 2

Mısra: 12

İkinci tekil kişi zamiri.

Âsâr-ı cezb-i Hakk'la her demde serverâ
Saña 'ibâdet olmuş idi maţlab-ı ehem

36. **saña**: *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 3

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Saña mâyil geçenler gerçi çokdur bü'l-heveslerden
Bulunmaz 'aşık-ı şâdık Nesib-i nâ-tüvân-âsâ

37. **saña**: *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 42

Mısra: 10

İkinci tekil kişi zamiri.

Nesibâ reng ü büy-ı bî-bakâya olma dil-beste
Bu râzı saña ezhar-ı çemen hep bî-dehen söyler

38. **saña**: *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 175

Mısra: 6

İkinci tekil kişi zamiri.

Bilmem nedür âzâr-ı pey-ender-peye bâ'ış
Ey çarç dimem saña beni kâm-ver eyle

39. **saña**: *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Kaside 2

Mısra: 13

İkinci tekil kişi zamiri.

Yokdur saña hülûşdan özge vesiletüm
Yâ nâşire'l-mekârim ü ya menba'a'l-himem

40. **saña**: *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 33

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Saña doğru söz Nesibâ dil-i mübtelâda hâlâ
O şeh-i serîr-i hüsnüñ kulı olmağa heves var

41. **saña**: *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 57

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Düd-ı âh u dâğ-ı sır izhâr ider 'aşık saña
Bir sifâl-i köhnede sünbül çaranfûl gösterür

42. **saña**: *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Kaside 3

Mısra: 6

İkinci tekil kişi zamiri.

Zât-ı pākūñ menba'ü'l-envâr-ı iklim-i hüdü
Saña şâyeste Le'amrûke saña lâyıkdur vemâ

43. **saña**: *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Müsemmen 1

Mısra: 11

İkinci tekil kişi zamiri.

Şad-selâm olsun saña aşhâb u âle bî-'aded
İki 'âlemde cenâbuñdur melâz-ı nîk ü bed

44. **saña**: *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Tarih 18

Mısra: 14

İkinci tekil kişi zamiri.

Âşafâ dâ'i-i deyrine Nesib'ün kârı
Dergeh-i hazret-i Monlâ'da saña oldı du'â

45. **saña**: *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Kaside 3

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Seyyî'âtın saña pey-revlik iden eyler şevâb
Mihriüne vâbestedür haqqâ ki kâr-ı kîmyâ

şan'at:

1. şan'at:-ile

Gazel 67

Mısra: 4

*Bir şeyi gerektiği gibi tam ve güzel yapmak için sâhip
olunması gereken bilgi ve ustalık.*

Nigâh-ı 'âkıbet-bînâna uymaz çeşm-i zâhir-bîn
Ki her bir şîşe-pâre şan'at-ile dūr-bîn olmaz

şâneka'llah:

1. şâneka'llah:

Gazel 197

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah seni korusun anlamında bir söz.

Çıkar biñ şâneka'llah her tarafından evc-i eflâke
Süvâr-ı esb-i nâz u 'işve olsa ol perî gâhî

2. şâneka'llah:

Tarih 30

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah seni korusun anlamında bir söz.

Şâneka'llah ey süvâr-ı 'arşa-i iqbâl kim
Menzil-i maşşûda 'azm it sür semendi 'ilm-ile

sâni-i Nu'mân:

1. sâni-i Nu'mân:

Tarih 27

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İkinci Numan.

Müşerref itdi fetvâ şadrını bir sâni-i Nu'mân
Kim oldu 'iffet ü fazlıyla zât-ı pāk-i bî-hem-tâ

sanki:

1. sanki:

Gazel 56

Mısra: 5

Sanki, güya.

Ufukda zâhir olur şanki şubh-dem hürşid
Kenâr-ı yemde o mihr-i hüsun ki âba girer

2. şanki:

Tarih 10

Mısra: 4

Sanki, güya.

Qoyınca haţţını ruhsâr-ı âteşin üzre
Şarıldı sünbül-i müşkîn şanki verd-i tere

şar-:

1. şar-:-a, -r, -lar

Mesnevi 2

Mısra: 2

Sarmak.

Erbâb-ı tevâzu' ararlar

Her bâr şikesteler şararlar

2. şar-:-il, -miş

Gazel 94

Mısra: 1

Sarmak.

Dil şâne gibi zülf-i girih-gîre şarılmış

Seyr eyle o mecnûni ki zencîre şarılmış

3. şar-:-il, -miş

Gazel 94

Mısra: 2

Sarmak.

Dil şâne gibi zülf-i girih-gîre şarılmış

Seyr eyle o mecnûni ki zencîre şarılmış

4. şar-:-il, -miş

Gazel 94

Mısra: 6

Sarmak.

Åh ile gider kũçe-i cānāneye gōnlũm
Bir nāme-i ser-bestedũr ol tĩre ŧarılmıŧ

5. ŧar-:-il, -miŧ

Gazel 94

Mısra: 8

Sarmak.

Dil-ħasta-i çeŧmin o perĩ sĩneye çekmiŧ
Merhem gibi kim zaħmi-i ŧeŧŧĩre ŧarılmıŧ

6. ŧar-:-il, -miŧ

Gazel 94

Mısra: 10

Çevresini çevirmek, çepeçevre dolanmak, çevrelemek.

Nazmuñda Nesĩbā gōreli ħũsn-i edāyĩ
Dũŧĩze-i ma'nĩ ħad-i ta'bĩre ŧarılmıŧ

7. ŧar-:-il, -miŧ

Gazel 94

Mısra: 4

Sarmak; takılmak.

Bĩ-hũde degũl cũnbũŧ-i bāl ũ per-i mũjgān
ŧehbāz-ı niġāhuñ yine naħcĩre ŧarılmıŧ

8. ŧar-:-il, -dı

Tarih 10

Mısra: 4

Sarmak, kucaklamak.

Çoyınca ħaħtĩnĩ ruħsār-ı āteŧĩn ũzre
ŧarıldı sũnbũl-i mũŧkĩn ŧanki verd-i tere

9. ŧar-:-il, -ur

Gazel 10

Mısra: 6

Sarmak.

ħasret-i ħaddũñle terk eyler çeŧmin ŧaħnĩn diyũ
ŧarılır berg-i semen serve urur zencĩr-i āb

10. ŧar-:-il, -ur

Gazel 10

Mısra: 6

Sarmak.

ħasret-i ħaddũñle terk eyler çeŧmin ŧaħnĩn diyũ
ŧarılır berg-i semen serve urur zencĩr-i āb

ŧarf:

1. ŧarf:

Gazel 43

Mısra: 8

Harcama, tũketme.

Dirĩġ olmadı maŧrũf-ı kāle-i 'irfān
Hevāya ŧarf oluyor ħayf ki ħazĩne-i 'õmr

ŧarf eyle-:

1. ŧarf eyle-:-dũm

Kaside 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Harcamak, tũketmek.

ŧarf eyledũm hevāya bu 'õmr-i 'azĩzi hep
Sermāye-i ħaviyy vũ ħader oldı ŧimdi kem

2. ŧarf eyle-:-me

Kaside 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Harcamak, tũketmek.

Endĩŧe-i bĩ-hũdeye ŧarf eyleme evķāt
Fikrũñ ola ħalvetde vũ celvetde hemān Hũ

ŧarf id-:

1. ŧarf id-:-ũp

Kıt'a 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Harcamak.

Şarf idüp dirhem ü dinârũnı hülviyyâta
Gözũn aç ceyš-i hevâ varũnı târâc itdi

şarf it:

1. **şarf it:**

Gazel 124

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Konuşmak, söylemek.

Cihâd-ı ekbere maqdûr şarf it dirlik isterseñ
Kul ol dergâh-ı Hâkîk'a ne za'ım ü ne sipâhî ol

şarf-ı dil ü cân id-:

1. **şarf-ı dil ü cân id-: -en, -ler, -üñ**

Gazel 109

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül ve bedeni (boşuna) harcama.

Çokdur belâsı meyl-i cüvânân idenlerüñ
Râh-ı mecâza şarf-ı dil ü cân idenlerüñ

şârif:

1. **şârif:**

Tahmis 4

Mısra: 15

Sarfeden, harcayan.

Ğam u vehmüñ olur her ferdini bir maħmile şârif
Nesibâ didi ol kâmil bu remzi beyte kim hâtif

şat-:

1. **şat-: -an**

Gazel 85

Mısra: 2

Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.

Nâmüs u câhı çâha atan Mevleviler'üz
Dünyâ-yı dünî hiçe şatan Mevleviler'üz

2. **şat-: -an**

Gazel 85

Mısra: 10

Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.

Biz ey Nesib devlet-i Monlâ-yı Rüm'da
Dünyâ-yı dünî hiçe şatan Mevleviler'üz

3. **şat-: -maz**

Gazel 200

Mısra: 2

Satmak.

Zâhid ki göre bezm-i şahbâda dil-ârâyı
Bir cur'aya şatmaz mı şad şavma'a taqvâyı

4. **şat-: -ıl, -ur**

Gazel 191

Mısra: 12

Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.

Fiğân ki bey'geh-i bî-temiz-i 'âlemde
Bahâ-yı gevher ile şatılır hark-pâre

5. **şat-: -ar**

Gazel 2

Mısra: 6

Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.

Süvâr olsañ semendüñ eblağ-ı gerdüna nâz eyler
Şatar na'l-i süm-i esbüñ meh-i tâbâna istignâ

şatr:

1. **şatr:**

Gazel 24

Mısra: 13

Satır, yazı sırası.

Dâğlar-ı evrâğ-ı güldür şerhalar şatr ey Nesib
Ol nev-âmüz-ı cefâya sine bir sî-pâredür

şavb-ı beyt-i 'izzet:

1. **şavb-ı beyt-i 'izzet: +e**

Tarih 5

Mısra: 7

Kelime Tipi: -
Şereflî ev tarafı.

Şavb-ı beyt-i ʿizzete ʿazm eyledi hüccâc ile
Vâsıl oldu bahre güyâ tayy-ı deşt idüp süyül

şavb-ı Kuds:

1. **şavb-ı Kuds:+e**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kudüs tarafı, yönü.

Bir şeb itdüh şavb-ı Kuds'e Mekke'den ʿazm-i vuşûl
Eyledüh bir lahzada himmetle tayy-ı ʿarz u tül

savıl-:

1. **şavıl-:-miş**

Gazel 33

Mısra: 6

Bir şeyi kendisinden uzaklaştırmak, -den kurtulmak.

Küremâ-yı dehr gitmiş yerine geçüp edâni
Gül ü sünbüli şavılmış bu çemende hâr u has var

şavmaʿa:

1. **şavmaʿa:**

Gazel 200

Mısra: 2

Tekke.

Zâhid ki göre bezm-i şahbâda dil-ârâyı
Bir curʿaya şatmaz mı şad şavmaʿa taqvâyı

şavt-ı kulkul:

1. **şavt-ı kulkul:**

Gazel 160

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şarabı kadehe dökerken şişenin çıkardığı ses.

Bezm-i meyde yâre iʿlâm idemem hâl-i dilüm
Şavt-ı kulkul güş olunmazsa leb-i kınnîneden

savul:

1. **şavul-:-miş**

Gazel 33

Mısra: 6

Kaymak, aşağı inmek.

Küremâ-yı dehr gitmiş yerine geçüp edâni
Gül ü sünbüli şavulmuş bu çemende hâr u has var

saʿy:

1. **saʿy:**

Rübai 44

Mısra: 1

Çaba, gayret.

Her saʿy ʿabes verzişe maḥsüb olmaz
Her t̄alib olan nâyil-i maḥlûb olmaz

2. **saʿy:**

Gazel 35

Mısra: 3

Çaba, gayret.

Şeh-i mülk-i fenâ ol hıdmet-i rindâna saʿy eyle
Meded hem şöḥbet itme zâhidi kim taḥʿ-ı cämiddür

3. **saʿy:**

Gazel 48

Mısra: 8

Çaba, gayret.

Edeb âmüz-ı debistân-ı maḥabbet dâʿim
Saʿy ile ḥarf-i temennâyı ferâmüş eyler

say-:

1. **şay-:-maz**

Kaside 2

Mısra: 3

Saymak.

Şaymaz kemîn gubâra ḥaḥ-ı rüy-ı dilberi
Vaşf-ı cemâl-i pâküñi ḥâvî olan raqam

saʿy eyle:

1. **sa'ý eyle:**

Gazel 124

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Çalışmak, çabalamak.

Tekebbür itme taħşil-ı ğmā-yı ƙalbe sa'ý eyle
‘Ubūdiyetle faħr it faħr ile dā'im mübāhī ol

sa'ý it:

1. **sa'ý it:**

Rūbai 57

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Çalışmak, çabalamak.

Bāzār-ı hōdide tā-be-key pest olasın
Sa'ý it ki fenā cāmı ile mest olasın

sa'ý ü taleb:

1. **sa'ý ü taleb:**

Gazel 37

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İstek ve çaba.

Semm sa'ý ü taleb içinde nihāndur maṭlab
Zehr ħirmān-ı ṭabaƙ-ı sūkker-i ihmāldadur

şayd:

1. **şayd:**

Gazel 198

Mısra: 3

Av, avlanma.

Elem çekmem ol āhū-çeşmi ƙışşā şayd için ey dil
Fezā-yı ‘ışƙa şimdi esb-i āh-ı bād-pā düşdi

2. **şayd:**

Gazel 39

Mısra: 7

Av, avlanma.

Şayd için zāhid ol āhū nigeħi ħavfum bu
Eldeki sübħa-i şad-dānesini dām eyler

şayd ol-:

1. **şayd ol-:-ur**

Gazel 176

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Av olmak.

Murğ-ı dil Cibril-i pervāz olsa da āħir Nesīb
Şayd olur elbette dām-ı zūlf-i müşk-āsāsına

şaydgāh-ı dehr:

1. **şaydgāh-ı dehr:+de**

Gazel 31

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dünyanın avlanma yeri.

Şaydgāh-ı dehrde bī-hūde itme cüst ü cū
Murğ-ı kāma bāz-ı āh-ı āteşin şeh-per yeter

şayd-ı emel:

1. **şayd-ı emel:+üñ**

Gazel 54

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Arzu avı.

Geh revzene-i pāse konar ṭāyir-i maṭlab
Şayd-ı emelün dāmı hemān şanma ṭalebdür

şayd-ı ma'nā:

1. **şayd-ı ma'nā:+y, +a**

Tarih 30

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mana avı.

Vāķi'-i ħāli iki tāriħ ile itdi beyān
Şayd-ı ma'nāya Nesīb atdı kemendi ‘ilm-ile

şayd-ı murğ-ı cān:

1. **şayd-ı murğ-ı cān:+a**

Gazel 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Can kuşunu avlama.

İder şeh-bāz-ı çeşmüñ şayd-ı murğ-ı cāna istiğnā
İder mi ħusrevā cellād olan hiç kana istiğnā

sāye:

1. **sāye:+ñ, +den**

Kaside 2

Mısra: 4

Gölge.

Çün ‘ālemīne rahmet-i Ħaqq oldu maqdemüñ
Sāyeñden oldu behre rübā ‘ālem-i ‘adem

2. **sāye:+si, +n**

Gazel 25

Mısra: 4

Gölge.

Kıyās itme ħaṭ-ı sebz ü leb-i cānā nedür ey dil
Melekler sāyesin ser-çeşme-i ħayvāna şalmışlar

3. **sāye:**

Gazel 40

Mısra: 1

Gölge.

Her demde sāye āb-ı revānı gelür geçer
Eşrāfı kıanda olsa edānı gelür geçer

4. **sāye:**

Gazel 40

Mısra: 1

Gölge.

Her demde sāye āb-ı revānı gelür geçer
Eşrāfı kıanda olsa edānı gelür geçer

5. **sāye:+si, +n, +de**

Kıt'a 7

Mısra: 4

Gölge.

Hücüm-ı serdi-i eṭvār-ı dehrden şıgınan
Dıraḥt-ı devletünüñ sāyesinde gün göremez

6. **sāye:**

Tahmis 1

Mısra: 12

Gölge.

Ħaқиkat ħōş meşeldür buña dirler
Degül hem-sāyesinden ayru sāye

7. **sāye:+si, +n, +de**

Tarih 17

Mısra: 4

Yardım, himaye.

Cihān-ı ma‘rifete bir sevād-ı a‘zam idi
Kim itse sāyesinde ilticā bulurdı ħuzür

sāyebān:

1. **sāyebān:+lar,+dur**

Gazel 50

Mısra: 4

Gölgelik, otağ.

Ħabāb-ı sāğar-ı şahbā fezā-yı ‘ıyşda güyā
Şehenşāh-ı neşāta ergüvānı sāyebānlardur

sāye-bān çek-:

1. **sāye-bān çek-:-di**

Gazel 213

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gölgelik yapmak.

Çemenzār üzre ebr-i nev-bahār sāye-bān çekdi
Aña kıavs-i kızaḥ iki tınāb-ı zer-nişān çekdi

sāye-endāz:

1. **sāye-endāz:**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Gölge salan; koruyan, himaye eden.

Sāye-endāz olmaz anuñ-çün nihāl-i kāmētüñ
Añlamaz kimse kemāhī rütbe-i mahiyyetüñ

sāye-figen:

1. **sāye-figen:**

Gazel 157

Mısra: 6

Gölge salan, gölge düşüren.

Çün çenār ateş-i reşk ile yaqar şimşādı
Gülşene serv-i qadūñ olsa eger sāye-figen

sāye-i bīd:

1. **sāye-i bīd:**

Gazel 19

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Söğüt ağacının gölgesi.

Hele yok tîregi-i minnet-i dūnān anda
Sāye-i şāh-ı cihāndan baña yeg sāye-i bīd

sāye-i bīde:

1. **sāye-i bīde:**

Gazel 178

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Söğüt gölgesi.

Ol ‘āşıka şad gıbta ki şahrā-yı fenāyı
Tercih ide zevk-ı çemene sāye-i bīde

sāye-i iclāl:

1. **sāye-i iclāl:** +i, +n, +de

Tarih 18

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yüce, ulu gölge.

Ḥaleb āsūde iken sāye-i iclālinde
Āşiyān iken o şehbāza diyār-ı Şehbā

sāye-i memdūd-ı bīd:

1. **sāye-i memdūd-ı bīd:**

Gazel 180

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gölge eden söğüt ağacı.

Nesibā toğrı söyle tevbe olmaz mı ḥarābātī
Mey olsa dilber olsa sāye-i memdūd-ı bīd olsa

sāye-i şāh-ı cihān:

1. **sāye-i şāh-ı cihān:** +dan

Gazel 19

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Cihan padişahının gölgesi.

Hele yok tîregi-i minnet-i dūnān anda
Sāye-i şāh-ı cihāndan baña yeg sāye-i bīd

şayha-i mütü:

1. **şayha-i mütü:**

Kaside 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ölmeden önce ölünüz (Hadis-i Şerif) narası. Ölmeden önce ölünüz. Hadis-i Şerifine iktibas yapılmıştır.

Ey dil niçe bir maṭlab-ı dünyāya tekāpū
Gelmez mi ‘aceb ḥātıra hiç şayha-i mütü

sa’y-i bī-fā’ide:

1. **sa’y-i bī-fā’ide:** +dür

Gazel 83

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Faydasız, boş çalışmak.

Sa’y-i bī-fā’idedür olmayıcağ isti’dād
Eblehān verziş-i ḥikmetle Felāṭūn olmaz

şayıl-:

1. şayıl-:-ur

Gazel 65

Mısra: 4

Görünmek.

Bî-şıdķ u ħulûş olan perestîş

‘Ādet şayılır ‘ibādet olmaz

şaykal-ı mihr:

1. şaykal-ı mihr:

Kıt'a 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güneşin parlaklığı.

Ķalb olur āyine-i şāhid-i ‘irfān-ı Ħudā

Şaykal-ı mihr ü maĥabbetle olursa pür-tāb

şayyād-ı bî-‘adil ü nazîr:

1. şayyād-ı bî-‘adil ü nazîr:+e

Kaside 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Eşî benzeri olmayan avcı.

Kemend-i ħarf ile tıtmış ğazāl-i sırr-ı ğuyûbı

Tebārek’llah o şayyād-ı bî-‘adil ü nazîre

sāz:

1. sāz:

Gazel 158

Mısra: 4

Çalgı aleti.

Bî-ser ü sāmāndur dil za‘f-ı cism-i zārdan

Sāz olur aheng-i düşmen inkisār-ı tārdan

2. sāz:

Müfret 4

Mısra: 2

Çalgı aleti.

Yine kânûn-ı kâdim üzre şeh-i bende-nüvāz
İltifāt itdi bize ey dil o öterse eyü sāz

sāz-kār ol-:

1. sāz-kār ol-:-sa

Gazel 152

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yakışmak, elverişli olmak.

Sāz-kār olsa eger gerdiş-i gerdün Nesîb

Ne Güherler çıkarur t̄ab‘-ı dūr-efşānından

Sebā:

1. Sebā:+dan

Gazel 156

Mısra: 4

Hz. Süleymân'ın eşi Belkıs'ın Yemen'de vaktiyle pek
mamur olan şehri.

Seĥerî ki ğuş-ı hūşa irişe nidā-yı bülbül

Getürür peyām-ı lâ-büd ya Ħicāz u Sebā'dan

sebak-āmūzi-i ‘irfān:

1. sebak-āmūzi-i ‘irfān:

Gazel 66

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İrfan öğretmeni.

Ehl-i dilden ĥaber alınmaz ise n'ola Nesîb

Sebak-āmūzi-i ‘irfānda tekrîr olmaz

sebak-ĥ‘ānān-ı ‘ışk:

1. sebak-ĥ‘ānān-ı ‘ışk:+uñ

Gazel 62

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşkan öğrencisi.

Sebak-ĥ‘ānān-ı ‘ışkuñ nüktesin fehm itmede māhir

Debistān-ı maĥabbet içre kāmîl Mevlevîlerdür

sebeb:

1. sebeb:

Kaside 2

Mısra: 5

Neden, gerekçe, bahane.

Sensin sebeb necâtına Tûfândan k'o dem
Keşti-i Nûh buldı selâmet dükendi yem

2. sebeb:

Gazel 36

Mısra: 7

Neden, gerekçe, bahane.

Bu iğbirâr-ı hâtırâ âyâ nedür sebeb
Hıdmetde hâk-i payiñe ihmâlümüz mi var

3. sebeb:

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Neden, gerekçe, bahane.

Dür eylemeñe sebeb nedür di
Ol bende-i hâş-ı hayr-h'âhuñ

sebeb ol-:

1. sebeb ol-:-dı

Gazel 165

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neden olmak, yol açmak.

Gül al şâlin açdı seher tâzelenmege
Oldı sebeb hezâr haber tâzelenmege

2. sebeb ol-:-ur

Gazel 191

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neden olmak, yol açmak.

Celâl-i hüsni olur penciş-i zebâna sebeb
Ne vech ile disem ahvâlüm ol sitem-kâre

sebeb-i cilve:

1. sebeb-i cilve:+si

Gazel 54

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Cilvenin sebebi.

Cürm oldı Nesîbâ sebeb-i cilvesi 'afvuñ
Hüsni-i mehi efzûde ider tırta-i şebdür

sebeb-i girye:

1. sebeb-i girye:

Gazel 78

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gözyaşı sebebi.

Sebeb-i girye olan hecr-i ruh-ı cânândur
Mihir ebr içre nihân olmaya bārân olmaz

sebeb-i hilkat:

1. sebeb-i hilkat:

Gazel 79

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yaratılış sebebi.

Fehm idenler sebeb-i hilkat olan 'ışık idigin
Güş-dâr-ı haber-i Vise ü Râmîn olmaz

sebeb-i mağfiret-i Dâver:

1. sebeb-i mağfiret-i Dâver:

Kaside 6

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*Padişahın affedilme vesilesi olmak (Allah cc.
bağlamında kullanılmıştır.).*

Hâşeli'llah ki Nesîb olmaya memnûn-ı kerem

Belki cürmi sebeb-i mağfiret-i Dâver olur

sebkât id-:

1. sebkât id-:-er

Gazel 167

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geçmek, üstün olmak.

İder sebkat eger bād-ı şabāya hem-‘inān olsa
Süvār olan reh-i ğamda semend-i iştıyāk üzre

sebt eyle-:

1. **sebt eyle-:-r**

Kaside 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yazıya geçirme.

Böyle sebt eyler senānı levha-i pāk-i dile
Hātır-ı kerrübiyāna na‘tūn itdükde huṭūr

sebt ol-:

1. **sebt ol-:-a**

Kaside 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yazmak, kaydetmek.

Her bir varaḳ ki sebt ola anda medāyihūn
Pertev-feşān-ı nūr u ziyādur çü şubḥ-dem

sebū:

1. **sebūlar:-lar**

Gazel 213

Mısra: 7

Testi, ibrik.

Şurāhiler sebūlar şaf-be-şaf hep oldı āmāde
Yine ser-germ olup sākī ğama gürz-i girān çekdi

sebz ü hurrem:

1. **sebz ü hurrem:**

Gazel 194

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yeşil ve taze, canlı.

Ḳānı‘-i dāde-i Ḥaḳ şād olur elbette Nesīb
Sebz ü hurrem güzere itmekde zamān-ı ṭūṭı

seccāde-i peşmīne:

1. **seccāde-i peşmīne:-den**

Gazel 160

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yünden yapılmış seccade.

Hıfz ider jengār-ı ‘işıyāndan ruḥuñ āyinesin
Secdegāhuñ kim ola seccāde-i peşmīneden

seccāde-pīrā-yı Celāle’ddīn-i Rūm:

1. **seccāde-pīrā-yı Celāle’ddīn-i Rūm:**

Tarih 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mevlana Celaleddin Rumi'nin seccadesini süsleyen.

Hāliyā seccāde-pīrā-yı Celāle’ddīn-i Rūm
Hāzret-i Bostān Efendi mefḥar-i āl-i Resūl

secdegāh:

1. **secdegāh:-uñ**

Gazel 160

Mısra: 8

Secde edilecek yer, mescit.

Hıfz ider jengār-ı ‘işıyāndan ruḥuñ āyinesin
Secdegāhuñ kim ola seccāde-i peşmīneden

secde-i şükr eyle-:

1. **secde-i şükr eyle-:-se**

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şükür secdesi kılmak; dua etmek.

Na‘tūn yolında çok midur ey şāh-ı zū'l-kerem
Her ḥaṭvesinde secde-i şükr eylese kalem

sedd-i mesil-i idbār:

1. **sedd-i mesil-i idbār:**

Gazel 78

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Talihsizliği aşma gibi.

Olamaz mekr ü hiyel sedd-i mesil-i idbār
Maraz-ı mevte ‘aķākır ile dermān olmaz

sedd-i rāh:

1. **sedd-i rāh:**

Gazel 135

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yolu kapatmak, yola set çekmek.

Sedd-i rāh oldu baña havf-ı neheng-i ümmid
Kulzüm-i ‘ışķda gönümce şināh eylemedüm

sedd-i reh-i tır:

1. **sedd-i reh-i tır:**

Gazel 66

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Okun yoluna duvar olmak.

Dil murād itse de āhuñ eşerin men‘ idemez
Dām-ı āğüş-ı gümān sedd-i reh-i tır olmaz

sedd-i sedid:

1. **sedd-i sedid:**

Gazel 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Çok sağlam bir engel.

Şerm olup piş-i nigāhumda baña sedd-i sedid
Bezm-i vuşlatda beni yāre hayā itdi ba‘id

sefer:

1. **sefer: +ü, +m, +dür**

Gazel 34

Mısra: 6

Yolculuk, seyahat.

Şeh-rāh-ı maħabbet ki haţar-nāk degüldür
Pür bīm iden ol rāhı dil-i nev seferümdür

2. **sefer: +i, +n, +de**

Gazel 166

Mısra: 8

Yolculuk, seyahat.

‘Uşşākı şebihünma gönderdi rakībün
Togırıldı çalıķlar o mehün bu seferinde

3. **sefer: +i**

Gazel 120

Mısra: 1

Yolculuk, seyahat.

Dil kişverinedür seferi Mevleviler'ün
Cezb-i Hāk oldu rāh-beri Mevleviler'ün

4. **sefer:**

Gazel 23

Mısra: 4

Yolculuk, seyahat.

Yazarken haşret-i cānān ile bir āh-ı serd itsem
Mişāl-i kāğız-ı bād ide gerdüna sefer kāğız

sefer eyle:

1. **sefer eyle:**

Gazel 175

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yolculuk etmek.

Ey kāfile-i eşk derūndan sefer eyle
Dükkānçe-i çeşm-i terümi pür-güher eyle

2. **sefer eyle:**

Kaside 8

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yolculuk etmek.

Bu gülzâr-ı fânîye dil-beste olma
Sefer eyle hürşîde mânend-i şebnem

sefer it-:

1. **sefer it-:-di**

Gazel 195

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sefere çıkmak.

Mağrib zemîne itdi sefer şâh-ı ahterân
‘Akkâm şâm-ı tîre çeker sîm meş‘ali

sefid:

1. **sefid:**

Gazel 19

Mısra: 4

Beyaz.

Mâh-ı nev şanma olup ol mehûn ‘uşşâkımdan
Oldı Zâl-i felekün derd ile ebrûsı sefid

2. **sefid:**

Gazel 78

Mısra: 3

Beyaz.

Dil sefid olmağa muhtâcdur âdem yoksa
Merd-i destâr-ı sefid ile Müselmân olmaz

sefine-i ‘ömr:

1. **sefine-i ‘ömr:**

Gazel 43

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ömür gemisi.

Kenâr-ı sâhil-i pâyâna züd-ter irişür
Dü-bâd-bân-ı şeb ü rüz ile sefine-i ‘ömr

seg-i kû:

1. **seg-i kû:**

Rûbai 28

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Senin mahallenin köpeği.

Ey fahr-i rüsül gerçi kim eyler tek ü pü
Kimdür ki Nesîb ola saña bir seg-i kû

sehâ:

1. **sehâ:**

Tarih 27

Mısra: 8

Cömertlik.

Mişâl-i pertev-i hürşîd-i luţfi ‘âleme şâmil
Sehâ vü ‘adl ü inşâfiyla olmuşdur cihân ârâ

sehâ vü luţf:

1. **sehâ vü luţf:-ı**

Gazel 137

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Cömertlik, iyilik ve ihsan.

Dâver-i Hâtem-şiyem kân-ı kerem baħr-i ‘aţâ
Virse şâyândur sehâ vü luţfi mu‘tâd eyledüm

sehâb:

1. **sehâb:+a**

Gazel 56

Mısra: 2

Bulut.

Kaçan ki nâz ile ol şüh câme-h‘âba girer
Döner o mihr-i cihân-tâbe kim sehâba girer

sehâ-mu‘tâd:

1. **sehâ-mu‘tâd:**

Tarih 15

Mısra: 3

Cömertliğe alışmış.

Bir kerem-kâr u sehâ-mu'tâd idi
Cûdına taqdir olunmaz kemm ü keyf

seher:

1. **seherî:-i**

Gazel 156

Mısra: 3

Sabahın güneş doğmadan önceki zamanı, seher vakti.

Seherî ki güş-ı hûşa irişe nidâ-yı bülbül
Getürür peyâm-ı lâ-büd ya Hicâz u Sebâ'dan

2. **seher:**

Gazel 165

Mısra: 1

Sabahın güneş doğmadan önceki zamanı, seher vakti.

Gül al şâlin açdı seher tâzelenmege
Oldı sebep hezâr haber tâzelenmege

3. **seher:+i, +n, +de**

Gazel 166

Mısra: 4

Sabahın güneş doğmadan önceki zamanı, seher vakti.

Gel sîneme aç gerden-i billüruñı ey meh
Gör feyzi hele kaçır-ı merâmuñ seherinde

sehî-serv-i gülistân-ı Hüdâ:

1. **sehî-serv-i gülistân-ı Hüdâ:**

Kaside 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah'ın gül bahçesinin servisi.

Gerçi oldı ey sehî-serv-i gülistân-ı hüdâ
Pây-büs-ı pâyenuñ hasret-keşi hâk-i tahûr

sehv:

1. **sehv:**

Gazel 173

Mısra: 10

Yanlı.

Hezâr vechile ma'nâ-yı ye's ifâde ider
Gelürse harf-i recâ sehv ile zebânumuza

sehv ü zeel:

1. **sehv ü zeel:**

Kaside 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yanlılık ve eksiklik.

Kârum hemîşe sehv ü zeel hâşilum şürûr
Bir rû-siyâh-ı 'ür u hâkîr ü muhâkkaram

sekam:

1. **sekam:**

Kaside 2

Mısra: 10

Hastalık, illet.

Sensin habîbi Hâlık-ı gayb u şehâdetüñ
Mihrüñle rû-nihâde olur şîhâte sekam

sekrân:

1. **sekrân:**

Tahmis 1

Mısra: 2

Sarhoş.

Bizüz ol bâde-i 'ışk ile sekrân
Ki mest itdi bizi şahbâ-yı 'irfân

selâmet:

1. **selâmet:+den**

Tahmis 3

Mısra: 4

Esenliğe kavuşma, huzura erme.

Hücüm-ı şevk ile lezzet bulur kahr u mezelletden
Giden râh-ı gama kat'-ı ümîd eyler selâmetden

2. **selāmet:**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Esenliğe kavuşma, huzura erme.

Gel ey ecel ey devā-yı hicrān
Min-ba'd muhāldür selāmet

3. **selāmet:**

Gazel 110

Mısra: 3

Emniyet, güvenlik.

Keşti-nişin-i 'aqla selāmet muhāldür
Nā-yābdür kenāresi deryā-yı vaḥdetüñ

4. **selāmet:**

Kıt'a 24

Mısra: 1

Esenliğe kavuşma, huzura erme.

'İlm ehline zib oldı süküt oldı selāmet
Pür-ğülüğla olma şaḳın şöhre-i 'ālem

selāmet bul-:

1. **selāmet bul-:-dī**

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Esenlik bulmak sıkıntılardan kurtulmak.

Sensin sebep necātına Tūfāndan k'o dem
Keşti-i Nūḥ buldı selāmet dükendi yem

selām-ı sāde:

1. **selām-ı sāde:**

Gazel 63

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sadece selam.

Vişāl müşkil ise bāri nāme şart-ı keremdür
Teselli-i dil-i 'āşık selām-ı sāde degüldür

selem:

1. **selem:**

Kaside 2

Mısra: 8

Selam.

Bi'setden evvel eyledi Ḳuss ibni Sā'ide
İslāmı cins-i raḥmet-i Rahmāñ için selem

selḥ ol-:

1. **selḥ ol-:-dī**

Tarih 21

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Taklit olmak, sahiplenilmek.

Geldükde Eskişehir'e selḥ oldı şehir-i 'ömri
Me'mür oldı rūḥı 'uqbāya rihlet ile

2. **selḥ ol-:-a**

Rübai 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Taklit olmak, sahiplenilmek.

Ey faḥr-i rüsül pādişeh-i Mekke vü Belḥ
Düşmenlerünüñ gurre-i 'ömri ola selḥ

Selmān:

1. **Selmān:+ı**

Kaside 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Peygamberimizin sahabelerinden biri.

Ḥāk-i derüñde tuḥfe-i maḳbūledür ḥulūş
Kim eyleyen ḥulūş idi Selmān'ı Āl'e zām

sem:

1. **sem:**

Rübai 40

Mısra: 2

Acı, zehir, dert.

Zahm-ı dile elmās ile merhem birdür
Tiryāk ile dil-ḥastalara sem birdür

semāʿ:

1. **semāʿ:**

Gazel 85

Mısra: 7

*Mevlevî âyinlerinde tarikat mensuplarının cezbe haliyle
ayakta dönmesi.*

Ārāmumuz semāʿ iledür rüzgārda
Girdāb-ı baḥr-i ʿıṣṣā batan Mevlevîler'üz

semāʿ-ı zemzeme-i çeng ü nāy:

1. **semāʿ-ı zemzeme-i çeng ü nāy:+ı**

Gazel 58

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ney ve çengin ezgisiyle dönme (Sema etmek).

Ḳad-i ḥamīde ile nāle besdür ehl-i dile
Semāʿ-ı zemzeme-i çeng ü nāyı neylerler

semār:

1. **semār:+u, +m**

Gazel 45

Mısra: 6

Meyva, yemiş.

ʿAceb mi urşa baña seng-i ṯaʿne her nā-dān
Kī naḥl-i maʿrifetüm bü'l-ʿaceb semārum var

semāvāt-ı ʿulā:

1. **semāvāt-ı ʿulā:**

Gazel 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şan ve şerefin göklerinde.

Bī-ḳarār itmiş Nesībā kāf u nūnuñ lezzeti
Devr iderler Mevlevîler'dür semāvāt-ı ʿulā

2. **semāvāt-ı ʿulā:**

Kaside 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şan ve şerefin göklerinde.

Pādişāhā irtifāʿ-ı ḳaşr-ı ʿizz ü şānuña
Oldı süllem-pāye-i ednā semāvāt-ı ʿulā

semend:

1. **semend:+üñ**

Gazel 2

Mısra: 5

At.

Süvār olsañ semendüñ eblaḳ-ı gerdüna nāz eyler
Şatar naʿl-i süm-i esbüñ meh-i tābāna istiḡnā

2. **semend:+ü, +ñüz**

Tarih 26

Mısra: 8

At.

Olursuz vāşıl-ı ser-menzil-i ikrām bī-şübhe
İder ḳaṯʿ-ı menāzil rāh-ı ʿizzetde semendüñüz

3. **semend:+ı**

Tarih 30

Mısra: 2

At.

Şāneka'llah ey süvār-ı ʿarşa-i iḳbāl kim
Menzil-i maḳşüda ʿazm it sür semendi ʿilm-ile

semender:

1. **semender:**

Gazel 9

Mısra: 11

*Ateşte yaşadığına inanılan ve ateşten etkilenmeyen
efsanevî bir hayvan.*

Süzān olur semender olursa ḳarīn saña
Mümkin mi ictināb

2. **semender:+e**

Gazel 182

Mısra: 4
*Ateşte yaşadığına inanılan ve ateşten etkilenmeyen
efsanevî bir hayvan*

Fıkr-i ruhıyla neşv ü nemâ buldı bu gönül
Âteş zarar-resân olmazmış semendere

3. **semender:**

Gazel 60
Mısra: 5
*Ateşte yaşadığına inanılan ve ateşten etkilenmeyen
efsanevî bir hayvan*

Âteşüñle ey gül oldum hem semender hem hezâr
Bilmezem mesken baña külhan midur gülşen midür

4. **semender:+le**

Gazel 203
Mısra: 4
*Ateşte yaşadığına inanılan ve ateşten etkilenmeyen
efsanevî bir hayvan*

Gören bu tâbişümüz süz-ı nâr-ı hecrüñle
Revâ görür mi semenderle imtiñânımız

semend-i iştîyâk:

1. **semend-i iştîyâk:**

Gazel 167
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Özlem atı.

İder sebkat eger bād-ı şabāya hem-‘inān olsa
Süvār olan reh-i ğamda semend-i iştîyâk üzere

semend-i nâz:

1. **semend-i nâz:+ı, +nuñ**

Gazel 81
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Naz atı.

Geh semend-i nâzınuñ pāmāliyüz çün hâk-i reh
Gâh memnün-ı nigâh-ı çeşm-i sihr-âşâriyuz

semend-i şevk:

1. **semend-i şevk:+a**

Gazel 63
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Coşku atı.

Semend-i şevka süvār oldı dil piyāde degüldür
Reh-i maħabbete bî-hüde pâ-nihāde degüldür

semend-i tab‘:

1. **semend-i tab‘:+uñ, +a**

Gazel 202
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Şairlik tabiatı.

Nesibā faşl-ı gül meydān-ı ‘işretde murād üzere
Semend-i tab‘uña meydān-ı tek ü tâz gelmez mi

semer:

1. **semer:+ü, +m, +dür**

Gazel 34
Mısra: 8
Mahsul.

Dāmen-keş isem kār-ı cihāndan n'ola çün serv
Āzādelügüm bāğ-ı fenāda semerümdür

2. **semer:+ü, +m, +dür**

Gazel 34
Mısra: 12
Mahsul.

‘Işk itdi cünün ile beni şöhre-i ‘ālem
Efsāne-i Mecnün benüm ednā semerümdür

semere:

1. **semere:**

Tarih 10
Mısra: 2
Meyve, yemiş.

Şerîf-i pâk-i neseb sâlik-i güzîde-şifât
Ki oldı zâtı nihâl-i necâbete semere

semer-i bâğçe-i ma'rifet:

1. **semer-i bâğçe-i ma'rifet:**

Gazel 171

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Marifet bahçesinin meyvesi.

Olurdu sezâ olmağa zîb-i ref-i gerdün
Devlet semer-i bâğçe-i ma'rifet olsa

semer-i hadîka-i nâz:

1. **semer-i hadîka-i nâz:+dur**

Gazel 126

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Naz bahçesinin meyvesi.

O sifâl pârelerüñ ki her biri kûy-ı yârde atılır
Semer-i hadîka-i nâzdur dil-i zâra seng-i sitem degül

semiyy-i Esedullâh:

1. **semiyy-i Esedullâh:**

Tarih 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın aslanı Hz. Ali ile adaş.

Müftî-i ebü'l-fazl semiyy-i Esedullâh
Kim 'âleme bir luţfı idi Rabb-i Mecîd'üñ

semiyy-i Şiddik:

1. **semiyy-i Şiddik:**

Tarih 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

HZ. Ebubekir'in adaşı.

Ûşâd-ı Şâm-ı şeref-mâye semiyy-i Şiddik
Kim odur Şâm-ı şerife keremi Lem-yezel'üñ

semm:

1. **semm:**

Gazel 37

Mısra: 3

Zehir.

Semm sa'y ü taleb içinde nihândur maţlab
Zehr hirmân-ı tabağ-ı sükker-i ihmâldadur

semmiyetin:

1. **semmiyetin:**

Kaside 9

Mısra: 9

Zehirli olma, zehirlilik.

Semmiyyetin izhâr idüp ol cân-ı cihâna
Merdüm gibi bir puhte ganem oldı suhan-gü

semt:

1. **semt:+ler, +de**

Gazel 208

Mısra: 2

Taraf, yön, mekan.

'Aceb nesim-i ser-i kûy-ı yâri gördüñ mi
O semtlerde dil-i bî-çarârı gördüñ mi

2. **semt:+i, +n, +e**

Gazel 166

Mısra: 9

Taraf, yön, mekan.

Ol şüh vefâ semtine hiç uğramaz oldı
Bir gayrı hevâ var didiler şimdi serinde

semt-i Hakk:

1. **semt-i Hakk:+a**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah'ın huzuru.

Mânend-i meyl-i kıble-nümâ semt-i Hakk'a dön
Meyl-i sivâ ile yeter olduñ mesel yeter

semt-i nişân:

1. **semt-i nişân:** +ı

Gazel 40

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hedef semtine.

Zür-ı kirişme cisme degül cāna kār ider

TİR-i niğāhı semt-i nişānı gelür geçer

semt-i riyā vü süm'a:

1. **semt-i riyā vü süm'a:** +y, +ı

Gazel 109

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gösteriş ve iki yüzlülük semti.

Gelmez mi hāṭırına ḥarīḳ-ı seḳar Nesīb

Semt-i riyā vü süm'ayı dükkān idenlerün

semüm:

1. **semüm:** +ı, +n, +dan

Tahmis 4

Mısra: 12

Kavurucu rüzgâr.

N'ola gül gönca-i ümmid şād-āb olmasa hergiz

Bu deşt-i miḥnetüñ pejmürde olmuşdur semümından

semüm-ı hecr:

1. **semüm-ı hecr:**

Gazel 173

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayrılgın sam yeli.

Semüm-ı hecr ile pejmürdelik tamām olsa

Nesīm-i vaşl-ı vezān olsa büstānumuza

semüm-ı şahn-ı çemen:

1. **semüm-ı şahn-ı çemen:** +de

Gazel 86

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yer yüzü meydanının yakıcı rüzgarı.

Güşād-ı bāğ-ı dil itmez naşīḫat-i zāhid

Semüm-ı şahn-ı çemende şabā yerin ūtmaz

semūr:

1. **semūr:**

Kaside 1

Mısra: 10

Samur.

Ḥ'ābgāh-ı cism-i pāküñ olduğıçün mehd-i ḥāk

Şebden örter dāye-i devrān aña dā'im semūr

sen:

1. **sen:** +üñ

Gazel 29

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Şehid-i gamzeñ olanlar ḥayāta nāz eyler

Senüñ üftādelerüñ kâ'ināta nāz eyler

2. **sen:** +sin

Rübai 58

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Erbāb-ı dile mültemes ancak sensin

Nevmidlere meded-res ancak sensin

3. **sen:** +sin

Müsemmen 1

Mısra: 17

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol menşür-ı aḫkām-ı vücūd-ı kâ'ināt

Li ma'allahi şafḥa-i ḥālüñde 'unvāndur senüñ

4. **sen:+sin**

Rûbai 58

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Erbâb-ı dile mültemes ancak sensin
Nevmîdlere meded-res ancak sensin

5. **sen:**

Mesnevi 2

Mısra: 15

İkinci tekil kişi zamiri.

Sen daği olup bu sırdan âgâh
Râh-ı taleb içre olma güm-râh

6. **sen:+ün, +le**

Rûbai 4

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey derdi hayât-ı ebediye bâ'is
Yok fenn-i melâhatde senüñle bâhiş

7. **sen:**

Gazel 3

Mısra: 4

İkinci tekil kişi zamiri.

Alur ârâmumı cûlar gibi gayret çemenlerde
Şalındukça sen ey gül gayr-ile serv-i çemen-âsâ

8. **sen:**

Gazel 148

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Efzûde iken revnağ-ı hüsnüñ nazarumdan
Bilmem ne kaçarsın yine sen reh-güzerümden

9. **sen:+den**

Gazel 3

Mısra: 7

İkinci tekil kişi zamiri.

Dimez miydüñ baña ey mâh- ı tal'at senden
ayrılmam
Niçün peymânuña çuramaz dönersin âsumân-âsâ

10. **sen:+den**

Gazel 60

Mısra: 10

İkinci tekil kişi zamiri.

Bilmedük gitti Nesib-i mübtelâya bu firâk
Mekr-i düşmenden midür senden midür benden
midür

11. **sen:+i**

Rûbai 51

Mısra: 4

İkinci tekil kişi zamiri.

Tâ ki beni habs-i çâh-ı hicrân idesin
Sevdümse seni ne var günâh eylemedüm

12. **sen:+den**

Müsemmen 1

Mısra: 14

İkinci tekil kişi zamiri.

Mu'cizātuñla esâs-ı dîn-i Hâk ma'mürdur
Hâriğ-ı 'âdât senden bî-'aded manzûrdur

13. **sen:+sin**

Gazel 104

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Oldı mesmû'um ser-â-pâ vaşf-ı hüban-ı selef
Var ise sensin meh-i Ken'an'a hüsn ile hâlef

14. **sen:**

Gazel 11

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Sîneye kim çekdi sen mâhi sipih-r-âsâ 'aceb
Eşk-i çeşmüm reşk-fermâ-yı şihâb itdün bu şeb

15. **sen:***sin

Rübai 58

Mısra: 4

İkinci tekil kişi zamiri.

Ümmîd ü hirâs ğayrdan bî-hüdedür
Bî-keslere yâ Rabb kes ancak sensin

16. **sen:**

Rübai 23

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Sen ol şeh-i mülk-i Çureys k'olmuşdur
Dīvân-ı şefâ'atüñde şaf-beste rüsûl

17. **sen:***sin

Rübai 58

Mısra: 4

İkinci tekil kişi zamiri.

Ümmîd ü hirâs ğayrdan bî-hüdedür
Bî-keslere yâ Rabb kes ancak sensin

18. **sen:***sin

Müsemmen 1

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol nûr-ı mücessem ey Hâbîb-i Kibriya
Rüşen oldı maqdemüñle meclis-i 'arz u semâ

19. **sen:***sin

Gazel 9

Mısra: 16

İkinci tekil kişi zamiri.

Görmez misin olsa mihr ile meh dūr-bîn saña
Sensin saña hicâb

20. **sen:**

Gazel 23

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Nesîbâ belki artar kînesi sen merhâmet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle hâzer kâğız

21. **sen:**

Gazel 210

Mısra: 10

İkinci tekil kişi zamiri.

Bu merâyâyâ bakup Hakk'ı şuhûd eyle Nesîb
Sen dalhî şâf-dil ol fehmi idegör bu râzı

22. **sen:***üñ

Gazel 121

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Âyet-i evşâfunuñ tefsîridür hayrû'l-verâ
Nükte-i ahlâkuñuñ ta'bîri Qur'ân'dur senüñ

23. **sen:***üñ

Gazel 121

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Yâ Resûlallâh senüñ medhüñde 'âcizdür beşer
Zât-ı pâküñ şübhesüz mir'ât-ı Sübhân'dur senüñ

24. **sen:***i

Müfret 6

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Her tîr-i cevve dilberân eyler seni lâ-büd siper
Meşkuñ ğama meşhûrdur ey hasta-i bî-pâ vü ser

25. **sen:**

Terkîb-bend 1

Mısra: 15

İkinci tekil kişi zamiri.

Sen cevrüñi eyledükçe efvün
Şevk-ı dil-i pür-ğam oldı müzdâd

26. **sen:**

Terkib-bend 1

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

İtdi beni nāgehān bu gerdūn
Sen cilve-fürüş nāza meftūn

27. **sen:**

Terkib-bend 1

Mısra: 5

İkinci tekil kişi zamiri.

Sen hāk-i rehūñle çarḫa nāzān
Ben pey-siper-i sipihr-i vārūn

28. **sen:**den

Rübai 59

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Dür olalı senden ey şeh-i nāz-āyīn
Bağmaz bu cihāna dīde-i ‘ālem-bīn

29. **sen:**üñ, +çün

Kaside 2

Mısra: 16

Senin için, senin uğruna.(Hz. Muhammed sav).

Sensin hūlāşa debdebe-i āferinişe
Cümle senüñçün oldu zühürāt-ı keyf ü kem

30. **sen:**

Müsemmen 1

Mısra: 14

İkinci tekil kişi zamiri.

Rūḫ-ı quds idi rikābuñda sa‘ādet-veş devān
Yolda ḫaldı ol daḫi sen ‘izz ile olduñ revān

31. **sen:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

İkinci tekil kişi zamiri.

Rūḫsın sen hiç ne mümkün rūḫdan virmek ḫaber
Yā Resūlallāh senüñ medḫūñde ‘ācizdür beşer

32. **sen:**

Rübai 26

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey nūr-ı Hudā Hudā'ya maḫzarsın sen
Ser-cümle-i mümkünāta serversin sen

33. **sen:**

Rübai 26

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey nūr-ı Hudā Hudā'ya maḫzarsın sen
Ser-cümle-i mümkünāta serversin sen

34. **sen:**

Rübai 26

Mısra: 4

İkinci tekil kişi zamiri.

Nūruñla zühür eyledi bu kevn ü mekān
Fānūs-ı cihāna şem‘-i enversin sen

35. **sen:**

Rübai 35

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Hep cümle zühürātta vardur ḫikmet
Sen olma mu‘ārız-ı murād-ı ḫazret

36. **sen:**

Tarih 30

Mısra: 5

İkinci tekil kişi zamiri.

Sen ferīdü'd-dehrsın zāt-ı şerīfüñ gibi hiç
Çeşm-i devrān görmedi bir ercümendi ‘ilm-ile

37. **sen:+üñ**

Gazel 121

Mısra: 4

İkinci tekil kişi zamiri.

Yâ Resûlallâh senüñ medhûñde ‘âcizdür beşer
Zât-ı pāküñ şübhesüz mir’ât-ı Sübhân'dur senüñ

38. **sen:+üñ**

Gazel 121

Mısra: 6

İkinci tekil kişi zamiri.

Qurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola ‘uqûl
Cebrâ’îl esrâr-ı mi‘râcuñda hayrândur senüñ

39. **sen:+üñ**

Gazel 121

Mısra: 8

İkinci tekil kişi zamiri.

Mâhı bir şeb gün gibi şakq itdüğüñ meşhûrdur
Mu‘cizâtuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyândur senüñ

40. **sen:+üñ**

Gazel 121

Mısra: 10

İkinci tekil kişi zamiri.

Âl-i ‘âlî tînetüñ şem‘-i münîr-i bezm-i dîn
Ḥayl-i aşḥâbuñ nücum-ı çarḥ-ı ‘îrfândur senüñ

41. **sen:+üñ**

Gazel 121

Mısra: 12

İkinci tekil kişi zamiri.

Derd-mend ü müste-mendem merḥamet-kārâ
meded
Dârü-yı luṭfuñ devâ-yı derd-i ‘îşyândur senüñ

42. **sen:+üñ**

Gazel 121

Mısra: 14

İkinci tekil kişi zamiri.

Qıl şefâ‘atle Nesîb-i mübtelâyı kâm-yâb
Rüz-ı maḥşer kâruñ ehl-i cürme iḥsândur senüñ

43. **sen:+üñ**

Gazel 121

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Zerre-i mihr-i ruḥuñ ḥurşid-i raḥşândur senüñ
Şems-i zâtuñ evc-i ev ednada tâbândur senüñ

44. **sen:+üñ**

Gazel 121

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Zerre-i mihr-i ruḥuñ ḥurşid-i raḥşândur senüñ
Şems-i zâtuñ evc-i ev ednada tâbândur senüñ

45. **sen:+üñ**

Gazel 121

Mısra: 4

İkinci tekil kişi zamiri.

Ziverüñ tâc-ı le‘amrük ḥilkâtüñ ḥuluḳın ‘azîm
Pâdişâhâ taḥtgâhuñ ‘arş-ı Raḥmân'dur senüñ

46. **sen:+üñ**

Gazel 121

Mısra: 6

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol çâbük-süvâr-ı ‘arşagâh-ı lâ-mekân
Güy-ı nüḥ-gerdün-ı süm-i esbüñde ḡalṭândur senüñ

47. **sen:+üñ**

Gazel 121

Mısra: 8

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol menşür-ı aḥkâm-ı vücüd-ı mümkinât
Li maallahi şafḥa-i ḥâlüñde ‘unvândur senüñ

48. **sen:+üñ**

Kaside 1

Mısra: 7

İkinci tekil kişi zamiri.

Ol şehenşāh-ı ‘adālet destüñe kim senüñ
Hüküm-i emr ü nehyüñe vābestedür cümle umūr

49. **sen:+üñ**

Kaside 1

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Medhūñ itmişken senüñ bi'z-zāt Rabbü'l-‘ālemīn
Hiç ne mümkindür aña nev'-i beşer ola cesür

50. **sen:+üñ**

Kaside 1

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Kimde kudret var kemāhī ider evşāfuñ senüñ
Sıyyemā bu bende-i küstāh-ı nā-fermān-ı ‘ür

51. **sen:+üñ**

Kaside 1

Mısra: 7

İkinci tekil kişi zamiri.

Bilmedi kim hālk olındı zıll-ı pāküñden senüñ
Merdüm-i çeşm-i melāyık tār-ı tār-ı zülf-i hūr

52. **sen:+üñ**

Kaside 2

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Ancak senüñ zühürüñ için geldi ‘āleme
Ādem behiştı koydı olup tārık-i ni‘am

53. **sen:+üñ**

Kaside 4

Mısra: 11

İkinci tekil kişi zamiri.

Dergehüñdür mültecā-yı ‘ācizīn ü ‘ācizāt
Yā Resūlallāh şefā‘at kııl Nesīb'e kim senüñ

54. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 8

İkinci tekil kişi zamiri.

Nūr-ı vechüñ ‘ālem-i bālāyı rüşen eyledi
Zerre-i mihr-i ruhuñ hürşid-i rahşāndur senüñ

55. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Qurb-ı bī-keyfiyyetüñ fehmi itmese n'ola ‘uqūl
Cebrā‘il esrār-ı mi‘rācuñda hayrāndur senüñ

56. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 18

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol çabük süvār-ı ‘arşagāh-ı lā-mekān
Küy-i nüh-gerdün süm-i esbüñde galţāndur senüñ

57. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 8

İkinci tekil kişi zamiri.

Rūhsın sen hiç ne mümkün rūhdan virmek haber
Yā Resūlallāh senüñ medhüñde ‘ācizdür beşer

58. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Yā Resūlallāh senüñ medhüñde ‘ācizdür beşer
Zāt-ı pāküñ şübhesüz mir‘āt-ı Sübhān'dur senüñ

59. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 18

İkinci tekil kişi zamiri.

Māhı bir şeb gün gibi şakḳ itdüğüñ meşhürdur
Mu'cizātuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyāndur senüñ

60. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Āl-i 'ālī-ḫinetüñ şem'ci münir-i bezm-i dîn
Ḥayl-i aşḫabuñ nücum-ı çarḫ-ı 'irfāndur senüñ

61. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 18

İkinci tekil kişi zamiri.

Derd-mend ü müste-mendem merḫamet-kārā
meded
Dārū-yı luḫfuñ devā-yı derd-i 'işıyāndur senüñ

62. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 8

İkinci tekil kişi zamiri.

Ḳıl şefā'atle Nesib-i mübtelā-yı kām-yāb
Rüz-ı maḫşer kārūñ ehl-i cürme iḫsāndur senüñ

63. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Ḳābe Ḳavseyñ oldı burc-ı āfitāb-ı 'izzetüñ
Şems-i zātuñ evc-i ev ednā da tābāndur senüñ

64. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 18

İkinci tekil kişi zamiri.

Ziverüñ tāc-ı le'amrük ḫilḳātüñ ḫulukın 'azim
Pādişāhā taḫtgāhuñ 'arş-ı Raḫmān'dur senüñ

65. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Āyet-i evşāfuñ tefsiridür ḫayrū'l-verā
Nükte-i aḫlāḳuñ ta'biri Ḳur'an'dur senüñ

66. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 18

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol menşür-ı aḫkām-ı vücūd-ı kā'ināt
Li ma'allahi şafḫa-i ḫālūñde 'unvāndur senüñ

67. **sen:+üñ**

Rübai 3

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Medhūñde Ḥudā buyurdı Levlāke senüñ
Ma nakdirin fi medhike gayre's-salavāt

68. **sen:+i**

Gazel 140

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

İtmiş beni faḳir seni ber-murād iden
Taḳdir-i cüz' ü küll-i umūr-ı 'ibād iden

69. **sen:**

Gazel 210

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Zāhidā şanma ki bāzı ola şāhid nārı
Sen daḫi şāf-dil ol añlaya gör bu rāzı

70. **sen:+sin**

Kaside 8

Mısra: 10

İkinci tekil kişi zamiri.

Şefikâ kerimâ şefîc-i 'uşâtâ
Penâh-ı ümem sensin ey şâh-ı a'zam

71. **sen:+i**

Kaside 2

Mısra: 5

İkinci tekil kişi zamiri.

Bir bezm-i bî-naẓîre seni maḥrem itdi kim
'Aciz edâsın eylemede nuṭṭ-ı beste-dem

72. **sen:+i**

Müsemmen 1

Mısra: 4

İkinci tekil kişi zamiri.

Rüşen oldu maḳdemüñle meclis-i 'arz u semâ
Şānuña şāyeste medḥ itdi seni ancak Ḥudâ

73. **sen:+sin**

Kaside 2

Mısra: 5

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin sebep necâtına Tūfāndan k'o dem
Keşti-i Nūḥ buldı selâmet dükendi yem

74. **sen:+sin**

Kaside 2

Mısra: 15

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ḥulâşa debdebe-i āferinişe
Cümle senüñçün oldu zuhûrât-ı keyf ü kem

75. **sen:+sin**

Kaside 2

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ḥabibi Ḥālîḳ-ı gayb u şehâdetüñ
Mihrüñle rû-nihâde olur şîḥḥate seḳam

76. **sen:+sin**

Rûbai 6

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey şer'î olan meclis-i dîne mişbâḥ
Sensin felek-i nübüvete nûr-ı şabâḥ

77. **sen:+sin**

Rûbai 18

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey ḥâtem-i enbiyâ Nebiyy-i erfa'
Sensin olan aḥvâl-i 'uşâta eşfa'

78. **sen:+den**

Kaside 3

Mısra: 12

İkinci tekil kişi zamiri.

Dergehüñ sâ'illerindendür Nesib-i dil-şüde
Yâ Ḥabîballâh senden eylemez ḳaṭ'-ı recâ

79. **sen:+den**

Kaside 9

Mısra: 11

İkinci tekil kişi zamiri.

Vay ḥâline senden eger olmazsa 'inâyet
Ol günde ki gūşa irişe şît-i teâlû

80. **sen:+den**

Müsemmen 1

Mısra: 15

İkinci tekil kişi zamiri.

Olmasa senden kerem müşkil olur ḥâl-i 'uşât
Cân ile ḥükmüñ ḳabûl iden olur ehl-i necât

81. **sen:**

Kaside 1

Mısra: 12

İkinci tekil kişi zamiri.

Gerçi kim Âdem Şafiyullâh ebü'l-eşbâhdur
Sen ebü'l-ervâhısın ervâh-ı 'alem saña pür

82. **sen:**

Kaside 2

Mısra: 13

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey şehriyâr-ı mülk-i risâlet sen olmasañ
İki cihân vücūd ile olmazdı muğtenem

83. **sen:**

Kaside 2

Mısra: 15

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey dil-rübâ-yı bezm-i hâkîkat sen olmasañ
Halk eylemezdi biş ü kemi Bâr'ü'n-nesem

84. **sen:**

Kaside 2

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey muğtedâ-yı cem'-i nübüvvet sen olmasañ
Fehme qarib olmaz idi ma'nî-i ehem

85. **sen:**

Kaside 4

Mısra: 7

İkinci tekil kişi zamiri.

'Arsa-i icâda tarh olmazdan evvel mübdi'ât
Sen şehenshâh-ı serîr-ârâ-yı mülk-i 'izz idüñ

86. **sen:**

Kaside 4

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Sen 'arîf-i müntehî-i mekteb-i te'dîb idüñ
Olmamışken 'alleme'l- esmâ qarîn-i müdrikât

87. **sen:+üñ**

Gazel 134

Mısra: 13

İkinci tekil kişi zamiri.

Nedür bu tâb-ı suhan şab'uñ ey Nesîb senüñ
Zekâ-yı ma'niye hâver midür nedür bilmem

88. **sen:+i**

Tarih 30

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Şadrdan şadra seni ikrâm için naql itdürür
Oldığıçün şâh-ı dehrüñ dil-pesendi 'ilm-ile

89. **sen:+sin**

Tarih 30

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol üstâd-ı esrâr âşinâ-yı 'aql küll
Mülzem itdüñ çok fuhul-i hüş-mendi 'ilm-ile

90. **sen:+sin**

Müsemmen 1

Mısra: 17

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol çâbük süvâr-ı 'arşagâh-ı lâ-mekân
Küy-ı nüh-gerdün süm-i esbüñde galândur senüñ

91. **sen:+üñ**

Gazel 114

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Müştäk-ı bûs-ı güşe-i dâmânuñam senüñ
Pâmâl-i süm-i esb-i şitâbânuñam senüñ

92. **sen:+üñ**

Gazel 114

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Müştaş-ı būs-ı gūşe-i dāmānuñam senüñ
Pāmāl-i süm-i esb-i şitābānuñam senüñ

93. **sen:+üñ**

Gazel 114

Mısra: 4

İkinci tekil kişi zamiri.

Bir nā-ümīd-i şihhatem āmāde-i helāk
Zehr-ābe nūş-i sāğar-ı hicrānuñam senüñ

94. **sen:+üñ**

Gazel 114

Mısra: 6

İkinci tekil kişi zamiri.

Mecrūh-ı tīg-ı gāmze-i fettānuñam senüñ
Merhem bahā-yı vaşluñı hükmi itdi şer'-i 'ışk

95. **sen:+üñ**

Gazel 114

Mısra: 8

İkinci tekil kişi zamiri.

Demler ki cūybār-ı sirişkümi revān olur
Serdür hevā-yı kıdd-i hırāmānuñam senüñ

96. **sen:+üñ**

Gazel 114

Mısra: 10

İkinci tekil kişi zamiri.

Hem-çün Nesīb ümīd-i vişālünle her zamān
Rū-sāy-ı āsitāne-i ihsānuñam senüñ

97. **sen:+üñ**

Gazel 138

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Ser-rişte-i nezzāre senüñ hüsnuñe merbūt
'Ayb eyleme ruhsāruña bī-bāk-i nigāhum

98. **sen:+üñ**

Gazel 154

Mısra: 8

İkinci tekil kişi zamiri.

Yā rūh-ı muşavver ya perisin hele gelmez
Hāşā ki senüñ gibi güzel nev'-i beşerden

99. **sen:**

Kaside 4

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Sen hıdīv-i dād-kārı kişver-i ervāh idüñ
İtmemişdi 'ālem ü Ādem dağı kesb-i hayāt

100. **sen:+de**

Gazel 91

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Yandı pervānesine didi o şem'-i ser-keş
Yalıñuz sende degül bende de vardur āteş

101. **sen:+de**

Gazel 160

Mısra: 10

İkinci tekil kişi zamiri.

Hātırā gelsün Nesībā hālet-i bezm-i elest
Bir eşer var ise sende mesti-i düşineden

102. **sen:**

Gazel 57

Mısra: 5

İkinci tekil kişi zamiri.

Gülşene ey serv ü kad gül-ruh hırām itdükçe sen
Bülbüle kumrī seni kumrīye bülbül gösterür

103. **sen:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

İkinci tekil kişi zamiri.

Gayra ne gūne eyleyeyim hālūmi beyān
Sen bir ‘atā vü rahmeti çok pādīṣāh iken

104. **sen:-cileyin**

Terkib-bend 1

Mısra: 9

İkinci tekil kiṣi zamiri.

Bir sencileyin büt-i zarīfūñ
Ḥāk-i rehine cihān fedādur

105. **sen:**

Gazel 25

Mısra: 8

İkinci tekil kiṣi zamiri.

İdenler ‘āṣıķı dil-beste-i menzilgeh-i dilber
Seni zāhid hevā-yı ravza-i rıdvaṇa ṣalmıṣlar

106. **sen:+i**

Gazel 57

Mısra: 6

İkinci tekil kiṣi zamiri.

Gülṣene ey serv ü kad gül-ruḥ hırām itdükçe sen
Bülbüle kumrī seni kumrīye bülbül gösterür

107. **sen:+i**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

İkinci tekil kiṣi zamiri.

Gördükçe seni gider kararum
Destumde degüldür ihtiyārum

108. **sen:+i**

Tarih 33

Mısra: 9

İkinci tekil kiṣi zamiri.

Beyt-i vāḥidde dü tāriḥ du‘ā-gūna seni
Eyledüm girye ile rūḥına ḥāfız ihdā

109. **sen:+den**

Gazel 154

Mısra: 3

İkinci tekil kiṣi zamiri.

Senden beni mehcūr idemez ta‘ne-i agyār
Bülbül sitem-i ḥār ile geçmez gül-i terden

110. **sen:+den**

Müfret 8

Mısra: 1

İkinci tekil kiṣi zamiri.

Senden olmam efendi rū-gerdān
Cem‘ olurlarsa men‘e ‘ālemiyān

111. **sen:+i**

Kaside 10

Mısra: 10

İkinci tekil kiṣi zamiri.

Nizām-baḥṣ-ı le‘ālī-i Mesnevī ki me‘ālī
İrişdürür seni esrār-ı sırr be-mihr-i zāmīre

112. **sen:+i**

Kıt'a 2

Mısra: 4

İkinci tekil kiṣi zamiri.

Añla keyfiyet-i aḥvālūñi ey afyon-ḥ‘ār
Dūd-ı gerdün seni bir ḥabbeye muḥtāc itdi

113. **sen:+i**

Mesnevi 2

Mısra: 12

İkinci tekil kiṣi zamiri.

‘İlm ü ‘amelūñ ola füzün-ter
Mevlā seni eyleye mu‘ammer

114. **sen:+i**

Mesnevi 2

Mısra: 7

İkinci tekil kiṣi zamiri.

Kim itdi seni cenāb-ı Raḥmān
Ḥ‘āḥiṣ-ger-i ‘ilm ü faẓl u ‘irfān

115. **sen:+üñ**

Gazel 166

Mısra: 11

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey h'âce cihân şadrları hep senüñ olsun
Besdür bize menzil o şehüñ hâk-i derinde

116. **sen:-cileyin**

Gazel 97

Mısra: 3

Senin gibi.

Bir sencileyin âfet-i bî-dâda ta'alluk
Bir bencileyin 'âşık-ı ser-bâzuña maşşüş

117. **sen:+süz**

Gazel 157

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensüz ey meh nic'olur cân ile âmiziş-i ten
'Aks-i âyîne de bî-şüret ider mi mesken

118. **sen:+üñ**

Gazel 80

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Cüst ü cüyuñla senüñ ey çeşmi âhü bir zamân
Çok ser-i kuh-sâra çok hāmūna çıkmış inmişüz

119. **sen:+sin**

Gazel 121

Mısra: 5

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol çâbük-süvâr-ı 'arşagâh-ı lâ-mekân
Güy-ı nüh-gerdün-ı süm-i esbüñde galğândur senüñ

120. **sen:+sin**

Gazel 121

Mısra: 7

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol menşür-ı aḥkâm-ı vücüd-ı mümkünât
Li maallahi şafḥa-i ḥâlüñde 'unvândur senüñ

121. **sen:+sin**

Kaside 1

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol şâh-ı serir-i li ma'allâh kim olur
Kaşr-ı iclâlüñde kâşır süllem-i 'aql u şu'ür

122. **sen:+sin**

Kaside 1

Mısra: 5

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol sermâye-i fiṭrat ki ednâ vaşfuña
Ezmine itmez vefâ yetmez bu eyyâm u şuhûr

123. **sen:+sin**

Kaside 1

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol seyyâḥ-ı baḥr-i lâ-mekân kim bî-gümân
Eyledüñ bir laḥzada deryâ-yı imkânı 'ubûr

124. **sen:**

Gazel 138

Mısra: 7

İkinci tekil kişi zamiri.

Sen mâha qarîn itmediler 'âkıbetü'l-emr
Bu ṭâlî'-i vārün ile bu baḥt-ı siyâhum

125. **sen:**

Gazel 142

Mısra: 6

İkinci tekil kişi zamiri.

Cefâ öğretdüñ ol mâha unutturduñ vefâ resmin
Ben ağlarsam hele sen de raḳîbâ ḥurrem olmazsın

126. **sen:**

Gazel 150

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Sen o zülf-i pîç pîçüñ gehi bend bend idersin
Dil-i Cebra'îl olursa daği der-kemend idersin

127. **sen:**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey tünd-i hişâl-i mihr-i düşmen
İnşâfa gelür misin 'aceb sen

128. **sen:+i**

Gazel 95

Mısra: 10

İkinci tekil kişi zamiri.

Nesîb-i derd-mendüñ cüy-bâr oldu dem-i çeşmi
Seni ey serv-çaddüm didiler gayra kinâr olmuş

129. **sen:+i**

Gazel 118

Mısra: 5

İkinci tekil kişi zamiri.

Seni ey şâh-ı işve cüst ü cüdan fâriğüz şimdi
Cemâlün revzen-i kaşır-ı dil-i nâ-şâddan gördük

130. **sen:+i**

Gazel 183

Mısra: 7

İkinci tekil kişi zamiri.

Didiler halka-i tevhidde gördük de seni
Gelmedi böyle melek-çehre güzel devrâna

131. **sen:+i**

Gazel 93

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Seni şaff-ı melâyikde arar 'uşşâk-ı mehcûruñ
Anuñ-çün çarha düd-ı âh-ı dilden nerdübân çutmuş

132. **sen:+i**

Gazel 168

Mısra: 7

İkinci tekil kişi zamiri.

Şart-ı işmet bu midur kim seni agyâr degül
'Aks-i ruhsâruñi âyinede peymâne göre

133. **sen:+i**

Kaside 1

Mısra: 13

İkinci tekil kişi zamiri.

Lâkin ammâ itmişem taşdıķ sultânım seni
İ'tikâdum şâfdur haķķuñda mânend bulur

senâ:

1. **senâ:**

Kaside 3

Mısra: 14

Övgü, medih.

Hem-şümâr-ı kaçre-i 'ummân olsun rûhuña
Âlüñe aşhâbuña dâ'im şalâtiyle senâ

2. **senâ:+ñ, +ı**

Kaside 1

Mısra: 13

Övme, övüş, methetme.

Böyle sebt eyler senâñı levha-i pāk-i dile
Hâtır-ı kerrübiyâna na'tün itdükte huşur

senâ-yı zât-ı kudsi:

1. **senâ-yı zât-ı kudsi:**

Kaside 3

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Mübarek zatının övgüsü.

Ḳanda ben Ḳanda senā-yı zāt-ı Ḳudsī gevherüñ
Ümmetüñ olmak yeter sermāye-i 'izzet baña

sene:

1. **sene:**

Tarih 33

Mısra: 1

Yıl, sene.

Fevt olup bu sene de Dürrī Efendi şad Ḳayf
Ḳabri pākin dūr-i zaḫmetle pūr ide Mevlā

sened:

1. **sened:**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Delil, burhan.

Müflisem 'ürum gedāyam cürm ise bī-ḥadd u 'ad
Südde-i devlet-me'ābuñdur baña ancak sened

seng:

1. **seng:+de**

Gazel 65

Mısra: 2

Taş.

Her zātda ādemiyet olmaz
Her sengde cevheriyet olmaz

2. **seng:+i**

Gazel 189

Mısra: 10

Taş.

Dergāh-ı Pīr'üñ oldı Nesībā bahā ile
Her rīze sengi dürr ü güher Mevleviler'e

3. **seng:+i**

Kıt'a 8

Mısra: 2

Taş.

Nesība dergeh-i Monlā-yı Rüm'üñ ḥün-ı eşkümden
Ser-ā-pā rīze sengi oldı hem-reng-i güher şimdi

4. **seng:+de**

Mesnevi 2

Mısra: 6

Taş.

Her zātda ādemiyet olmaz
Her sengde cevheriyet olmaz

seng-i çinī:

1. **seng-i çinī:+dür**

Gazel 174

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Çini taşı.

Dü-çeşm-i münkir-i Ḳayvān-menişde seng-i çinidür
Mücevher Ḳırz-ı bāzūdur nigāh-ı pāk-i dānāda

seng-i ecel:

1. **seng-i ecel:**

Gazel 43

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ecel taşı.

İdince seng-i ecel kesr-i āb-gāne-i 'ömr
Bulınmaz arasalar pāre-i kemīne-i 'ömr

seng-i etfāl-i yem:

1. **seng-i etfāl-i yem:+e**

Gazel 66

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Çocukların denize attığı taş.

Ṭa'n-ı cühhāl idemez ehl-i dili tīre-derün
Seng-i etfāl-i yeme mücib-i tekdır olmaz

seng-i melāmet:

1. **seng-i melāmet:**

Gazel 88

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Ayıplama, kınama taşı.

Pāy-dār olmaz heves-āsā Nesibā ‘āqıbet
Dār-ı ‘ışka olmasa seng-i melāmetden esās

2. **seng-i melāmet:**+den

Gazel 88

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ayıplama, kınama taşı.

Pāy-dār olmaz heves-āsā Nesibā ‘āqıbet
Dār-ı ‘ışka olmasa seng-i melāmetden esās

seng-i meydān:

1. **seng-i meydān:**

Tarih 23

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Meydan taşı.

Nesibā didi tārīhin görenler
Biñ altmış kezde dikdi seng-i meydān

seng-i mi‘yār:

1. **seng-i mi‘yār:**

Gazel 78

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ölçü taşı.

İmtihān tā ki ola ortada seng-i mi‘yār
Kişi da‘vā ile hiç fā‘iğ-ı aqrān olmaz

seng-i müzehheb:

1. **seng-i müzehheb:**+le

Kıt'a 22

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tezhip yapan sanatçıların taşı.

Qabrini idüp seng-i müzehheble müzeyyen
Fağr itmeddür gör eyle dağı fuqarāya

seng-i rīze:

1. **seng-i rīze:**

Müsemmen 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Ufak, kırıntılı taş.

Seng-i rīze nuşka geldi n'eylesün me'mürdur
İñleyüp hecrüñ sütünü şandılar zenbürdur

seng-i sitem:

1. **seng-i sitem:**

Gazel 126

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Eziyet, zulüm taşı;yapılan eziyet, neden olunan acı
(Tanıkta, sevgilinin zulmü, vefasızlığı kastedilir).

O sifāl pärelerüñ ki her biri küy-ı yārde atılır
Semer-i ĥadıka-i nāzdur dil-i zāra seng-i sitem degül

seng-i siyāh:

1. **seng-i siyāh:**

Gazel 120

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kara taş.

Seng-i siyāh iseñ zer-i ĥāliř-‘ayār ider
İksir-i feyzdür nağarı Mevleviler'üñ

seng-i ta‘ne:

1. **seng-i ta‘ne:**

Gazel 45

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayıplama için atılan taş.

‘Aceb mi ursa baña seng-i ta‘ne her nā-dān
Ki nağl-i ma‘rifetüm bü'l-‘aceb semārum var

2. **seng-i ʕaʕne:**

Gazel 77

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ayıplama için atılan taş.

Zemîn-i dilde kılmış şöyle muhkem bâni-i kudret
Binâ-yı ʕışka seng-i ʕaʕne aşlâ kâr-ger olmaz

3. **seng-i ʕaʕne:**

Gazel 77

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayıplama için atılan taş.

Dil-i sengîngih-i mağrûr olup ʕuşşâka cevır itme
Hâdeng-i âha küh-i âhenîn olsa siper olmaz

seng-i tegâfûl:

1. **seng-i tegâfûl:**

Gazel 179

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Anlamazlıktan, bilmezlikten gelme taşı.

Piyâle-i dili seng-i tegâfûl itdi şikest
Nedendür ey gül-i raʕnâ bu inkisâr bize

ser:

1. **ser:+e**

Tarih 33

Mısra: 8

Baş, kafa.

Terk-i ʕâlemler kılup zümre-i aḥbâbı yetîm
Fikr-i târiḥin idüp yek sere iḥvân-ı şafâ

2. **ser:+e**

Gazel 91

Mısra: 8

Baş, kafa.

Yine ser-mesti-i hicrân ile ğavgâmuz var
Oldı berceste sere keyf-i şarâb-ı bî-ğaş

3. **ser:+dür**

Gazel 114

Mısra: 8

Baş, kafa.

Demler ki cüybâr-ı sirişküm revân olur
Serdür hevâ-yı ʕadd-i ḥırâmânuñam senüñ

4. **ser:+i, +n, +de**

Gazel 166

Mısra: 10

Akıl, fikir, düşünce.

Ol şüh vefâ semtine hiç uğramaz oldı
Bir ğayrı hevâ var didiler şimdi serinde

5. **ser:+i, +n, +de**

Tarih 28

Mısra: 1

Baş, kafa.

Serinde ʕörf-i sebz ile gören dir şānahu'llah bu
Cihân-ı ʕilmde ser-sebz bir a'lä cibill oldı

6. **ser:+de**

Terci-bend 1

Mısra: 8

Baş, kafa.

Teller ʕaḥup külâhuma ey âh şu'leden
Serde nişâne-i şıfat-ı imtiyâzum ol

7. **ser:+de**

Gazel 6

Mısra: 1

Akıl, fikir, düşünce.

Serde sevdâ elde peymâne gönülde piç ü tâb
Oldı bu âb u havâdan ʕâb-ı sāmānum ḥarâb

8. **ser:+den**

Gazel 154

Mısra: 6

Baş, kafa.

Pāmāl-i leked-küb-ı fenā olsa da ey şūḥ
Sevdā-yı vişālūñ niçe mümkin gide serden

9. **ser:+ı**

Gazel 150

Mısra: 3

Baş, kafa.

Seri dāğ-ı ğamla reşk-i gül ü gülşen eylemişken
Dile âteş-i ruḥuñla ‘amel-i sipend idersin

10. **ser:+de**

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Akıll, fikir, düşünce.

Zülf-i siyehüñ hevāsı serde
Mänende-i şeh-per-i hümādur

ser ü sāmān:

1. **ser ü sāmān:+u, +m, +ı**

Gazel 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

(Bir şeyi yapmak için) Gerekli olan gücü bulmak.

Mänend-i Nesib eyle şıyānet kerem eyle
Āyın-i riyādan ser ü sāmānumı yā Rabb

serāb:

1. **serāb:+ı**

Gazel 162

Mısra: 6

Serap.

Firib-i va‘d-i dürüg ile reh-rev-i hecrüz
Serābı āb kıyās eyledük o şahrāda

ser-ā-pā:

1. **ser-ā-pā:**

Gazel 104

Mısra: 1

Baştan başa, tamamen.

Oldı mesmū‘um ser-ā-pā vaşf-ı ḥübān-ı selef
Var ise sensin meh-i Ken‘ān'a ḥüsn ile ḥalef

2. **ser-ā-pā:**

Gazel 107

Mısra: 5

Baştan başa, tamamen.

Mestāne düçār olmışam ol şūḥa ser-ā-pā
‘Arz itmişem aḥvālūmi ammā ḥaberüm yok

3. **ser-ā-pā:**

Kaside 7

Mısra: 12

Baştan başa, tamamen.

Henüz gelmeye ṭab‘-ı şerifüñe seyri
Bağışlanursa ser-ā-pā ḥaṭā-yı cümle-milel

4. **ser-ā-pā:**

Kaside 8

Mısra: 13

Baştan başa, tamamen.

Anuñ ḥüsn-i ḥulqın beyāndur ser-ā-pā
Kelām-ı Ḥudāvend-i Ḥallāk-ı ‘ālem

5. **ser-ā-pā:**

Kıt'a 8

Mısra: 2

Baştan ayağa, tamamen.

Nesība dergeh-i Monlā-yı Rüm'üñ ḥün-ı eşkümden
Ser-ā-pā rize sengi oldı hem-reng-i güher şimdi

6. **ser-ā-pā:**

Kaside 1

Mısra: 4

Baştan başa, tamamen.

Zılle-i bāb olmağa dergāhuña şāyān idi
Nürdan olsa ser-ā-pā ḳubbe-i gerdün çü hür

7. **ser-ā-pā:**

Tarih 9

Mısra: 7

Baştan ayağa, tamamen.

Ser-ā-pā itdi iksā 'ākifān-ı dergeh-i Pîr'i
Şafâ bahş eyledi nev hırkalarla kalb-i ilhvāna

8. **ser-ā-pā:**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Baştan ayağa, tamamen.

Ahlāk-ı hamidedür ser-ā-pā
Âdem dinilen güzide ma'nā

ser-ā-pāy-ı kalem:

1. **ser-ā-pāy-ı kalem:**

Gazel 131

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kalemin tamamı, her tarafı, baştan ayağa kalem.

Ne 'aceb nūr-ı siyeh olsa ser-ā-pāy-ı kalem
Yed-i kudret mi degül evvel-i me'vā-yı kalem

ser-ā-pāy-ı ten:

1. **ser-ā-pāy-ı ten:**+ü, +m, +den

Gazel 144

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Tüm vücuda.

Bu sözleri dilberden işitdükçe Nesibā
Ârām-ı sükün gitdi ser-ā-pāy-ı tenümden

ser-ā-ser:

1. **ser-ā-ser:**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Baştan başa, büsbütün.

Yâ Habîballāh ser-ā-ser nürdandur tînetüñ
Sāye-endāz olmaz anuñ-çün nihāl-i kâmetüñ

serāy-ı hūr u 'în:

1. **serāy-ı hūr u 'în:**+de

Tarih 8

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güzel gözlü hurilerin sarayı.

Nesibā fevtine oldı iki tārîh bu mısra'
Saña Hâfız serāy-ı hūr u 'inde şadr ola mesken

ser-bāzān:

1. **ser-bāzān:**+a

Gazel 64

Mısra: 10

Yiğitler.

Ni'met-i firru ilalah nüktesin merdāna şor
Sırr-ı 'ışkı 'arşa-i miñnetde ser-bāzāna şor

ser-be-ser:

1. **ser-be-ser:**

Gazel 143

Mısra: 6

Baştan başa.

Hüzn ü şādiden nedür bu infi'al-i dem-be-dem
Ser-be-ser aḥvāl-i 'ālem çün ḥayāl ü ḥ'āb iken

2. **ser-be-ser:**

Gazel 23

Mısra: 5

Baştan başa.

Oğurlar levḥ-i dilden ser-be-ser aḥvāl-i dünyāyı
Anuñ-çün birbirine yazmaz erbāb-ı nazar kâgız

3. **ser-be-ser:**

Gazel 88

Mısra: 3

Baştan başa.

Ser-be-ser ebnā-yı dehri kırsa olmaz ḥūna sır
Çeşm-i ḥūnisinden it raḥmin o bi-dāduñ kıyās

4. **ser-be-ser:**

Kaside 1

Mısra: 6

Baştan başa.

Ben o ğavvâş-ı bihâr-ı cürm ü işyânım ki hep
Ser-be-ser eyyâm-ı ʿömrüm itdi ğafletde mürür

5. **ser-be-ser:**

Gazel 95

Mısra: 6

Baştan başa.

Ser-i küyuñda çeşm-i intizâr-ı mübtelâlardan
Zemîn-i reh-güzârüñ ser-be-ser âyîne zâr olmuş

ser-beste:

1. **ser-beste:**

Rûbai 46

Mısra: 3

Gizli, kapalı.

Ser-beste kalursa n'ola hâl-i dilümüz
Gördükçe yüzün şüret-i divâr oluruz

ser-çeşme-i hayvân:

1. **ser-çeşme-i hayvân:+a**

Gazel 25

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ölümsüzlük suyunun kaynağı.

Qıyâs itme haţ-ı sebz ü leb-i cânâ nedür ey dil
Melekler sâyesin ser-çeşme-i hayvâna şalmışlar

ser-cümle:

1. **ser-cümle:**

Rûbai 5

Mısra: 2

Bütün, hepsi.

Ey şadr-nişîn-i tahtgâh-ı mi'râc
Eltâfuña ser-cümle hâlâyıq muhtâc

2. **ser-cümle:**

Rûbai 13

Mısra: 2

Bütün, hepsi.

Ey zātuñı envâr-ı Hudâ zeyn itmiş
Ser-cümle cihâna hıdmetüñ dîn itmiş

3. **ser-cümle:**

Gazel 199

Mısra: 9

Baştan aşağı, tamamını.

Gördük nüsaḥ-ı miḥneti ser-cümle Nesibâ
Nâ-dide fen-i ʿışkda bir bâb mı kaldı

ser-cümle-i mümkinât:

1. **ser-cümle-i mümkinât:+a**

Rûbai 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yaratılanların tamamı.

Ey nür-ı Hudâ Hudâ'ya mazḥarsın sen
Ser-cümle-i mümkinâta serversin sen

ser-efgen:

1. **ser-efgen:**

Gazel 127

Mısra: 4

Başı önde, mahçup.

Âğuş-ı bîkr-i gönecada gördi şabâyı çün
Oldı o haclet-ile ser-efgen nihâl-i gül

ser-figen:

1. **ser-figen:+de**

Kaside 5

Mısra: 3

Başı önde.

Hayretle ser-figende olup nerkis-i çemen
Güyâ hayâl-i na't ile pür-âfet-kârdur

ser-firâz:

1. **ser-firâz:+ı**

Tarih 34

Mısra: 1

Benzerlerinden üstün olan kimse, seçkin, mümtaz.

Ser-firâzı şu'arâ Dürrî kim
Mişli olmadı ma'ârifle 'adim

ser-firâz-ı vüzerâ:

1. **ser-firâz-ı vüzerâ:**

Tarih 12

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Vezirlerin seçkini.

Haft ile kubbe-nişin oldu riyâset buldı
Ser-firâz-ı vüzerâ Râmî Muhammed Paşa

ser-germ ol-:

1. **ser-germ ol-:-up**

Gazel 213

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İçip sarhoş olmak.

Şurâhiler sebûlar şaf-be-şaf hep oldu âmâde
Yine ser-germ olup sâkî gama gürz-i girân çekdi

ser-geşte:

1. **ser-geşte:**

Gazel 1

Mısra: 7

Sersem, başı dönmüş, avare ve mütehayyir olan.

Bizüm-çün nâle vü ser-geştegi vü girye dâ'imdür
Kenâr-ı cüybâr-ı miñnetün dülâbiyuz cânâ

2. **ser-geşte:+lig, +i, +m, +den**

Gazel 139

Mısra: 7

Şaşkın.

Ayırduñ o mehden diyü ser-geşteligimden
Geh tâlî'e geh çarh-ı sitem-kâre yapışdum

ser-geşteğân-ı merzübüm:

1. **ser-geşteğân-ı merzübüm:+ı, +n, +dan**

Tahmis 4

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

(içinde bulunulan) Yerin şaşkınlığı.

'Aceb reh-yâb-ı küy-ı şevk olur mı kimse ey 'Arif
Sevâd-ı hayretün ser-geşteğân-ı merzübümünden

ser-geşte-hâl:

1. **ser-geşte-hâl:**

Gazel 81

Mısra: 11

Başı dönmüş, şaşkın.

Dâ'imâ ser-geşte-hâl olsaç 'aceb midür Nesib
Zerre-i nâçiz-i mihr-i rüy-ı pür-envâriyuz

ser-hadd-i bakâ:

1. **ser-hadd-i bakâ:**

Tahmis 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Daimi sınır.

Endüh-ı gamuñ hem-reh-i cân u dilümüzdür
Ser-hadd-i bakâ ara yeti menzilümüzdür

ser-hoş:

1. **ser-hoş:**

Gazel 63

Mısra: 9

Kendinden geçmek, akli başından gitmek.

Mey-i mecâz ile ser-hoş kıyâs ider gören ammâ
Nesib'i mest-i ser-endâz iden o bâde degüldür

ser-ḥ'ān-ı ğam-ı 'ışk:

1. **ser-ḥ'ān-ı ğam-ı 'ışk:**+da

Gazel 14

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşkın gam sofrası.

Ser-ḥ'ān-ı ğam-ı 'ışkda çok 'ışret olındı
Ey dil bize ḥaqq-ı nemek ü nānı ḥelāl it

ser-i a'dā:

1. **ser-i a'dā:**+y, +a

Tarih 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Düşmanın başına.

Güşe-i çeşmi dil-i aḥbāba hem-feyz-i bahār
Nazra-i ḳahrı ser-i a'dāya bir şemşir-i tiz

ser-i bālın:

1. **ser-i bālın:**+ü, +m, +e

Gazel 107

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yastığın ucu.

Bimār olalı arzū-yı la'l-i lebūñle
Gelse ser-i bālınıme 'İsā ḥaberüm yok

ser-i ehl-i sitiz:

1. **ser-i ehl-i sitiz:**

Tarih 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kavga arayanların başı.

İde iḳbālın füzūn Mevlā mübārek manşıbın
Ola ğaltān ḥāk-i pāyında ser-i ehl-i sitiz

ser-i ḥūn-ı vuşlat:

1. **ser-i ḥūn-ı vuşlat:**+uñ, +da

Gazel 150

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Baştaki kavuşma kanı.

Baña cām-ı hecrüñ oldı hele vāye bilsem āyā
Ser-i ḥūn-ı vuşlatuñda gehi behre-mend idersin

ser-i kuh-sār:

1. **ser-i kuh-sār:**+a

Gazel 80

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dağ tepesi, dağ başı.

Cüst ü cüyüñla senüñ ey çeşmi āhū bir zamān
Çok ser-i kuh-sāra çok hāmūna çıkmış inmişüz

ser-i kūy:

1. **ser-i kūy:**+ı, +n, +da

Gazel 118

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sokak başı; Sevgilinin bulunduğu yer.

Cefālar kim ser-i kūyında ol bī-dāddan gördük
Ne ḥālī'den ne gerdün-ı sitem-mu'tāddan gördük

2. **ser-i kūy:**+uñ, +da

Tahmis 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sokak başı; Sevgilinin bulunduğu yer.

Ser-i kūyuñda ḥāk oldum görüp ol ḳadd-i mevzūmı
Ferāmüş eyledüm ālām-ı devr-i çarḥ-ı gerdünı

3. **ser-i kūy:**+uñ, +da

Kaside 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Sokak başı; Sevgilinin bulunduğu yer.

Kāse-i ümmiddür dest-i recā bî-pā vü ser
Şāhlar oldı ser-i küyuñda muhtāc-ı zekāt

4. **ser-i küy**:+uñ

Gazel 167

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sokak başı; Sevgilinin bulunduğu yer.

Ser-i küyuñ hevāsiyla yatan hāk-i firāk üzere
Teselli bulmaz olsa pā-nihāde nüh tıbāk üzere

5. **ser-i küy**:+uñ, +da

Gazel 163

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sokak başı; Sevgilinin bulunduğu yer.

Ser-i küyuñda kim reşk-āver-i Firdevs-i a'lādur
Per-i Cibril ferş-i reh-güzerdür yā Resūlallāh

6. **ser-i küy**:+uñ, +da

Gazel 95

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sokak başı; Sevgilinin bulunduğu yer.

Ser-i küyuñda çeşm-i intizār-ı mübtelālardan
Zemīn-i reh-güzāruñ ser-be-ser āyīne zār olmış

7. **ser-i küy**:+ı, +n, +a

Gazel 41

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sokak başı; Sevgilinin bulunduğu yer.

Ol āfetüñ ser-i küyına var hirās itme
Hemīşe küçe-i şehde gedā gelür görünür

8. **ser-i küy**:+ı, +n, +da

Gazel 30

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sokak başı; Sevgilinin bulunduğu yer.

Dükendi şabr u ārām u qarār u rāhatum cümle
Fiğān itmek ser-i küyuñda nā-çār olduğumdandır

9. **ser-i küy**:+uñ, +da

Gazel 28

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sokak başı; Sevgilinin bulunduğu yer.

Ser-i küyuñda ey gül nāle itsek olma rencide
Fiğān-ı 'andelībān ziver-i şahñ-ı gülistāndur

10. **ser-i küy**:+uñ, +da

Gazel 28

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sokak başı; Sevgilinin bulunduğu yer.

Ser-i küyuñda ey gül nāle itsek olma rencide
Fiğān-ı 'andelībān ziver-i şahñ-ı gülistāndur

ser-i rāh:

1. **ser-i rāh**:+ı, +n, +da

Gazel 111

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yolun, sokağın başı.

O hüsñ-i tāb-ı güdāza nazar kıl inşāf it
Ne cürmi var ser-i rāhında āh u vāh idenüñ

ser-i reh:

1. **ser-i reh**:+de

Gazel 168

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yolun, sokağın başı.

O teğāfül nigh-i nergis-i fettāne göre
Añlamam kim ser-i rehde beni cānāne göre

2. **ser-i reh**:+de

Gazel 192

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Yolun, sokağın başı.

Ser-i rehde nigāh-ı āşināyīdür ğaraz yoksa
O āhū-çeşm ile hem-vāre ülfet kında ben kında

ser-i ser-çeşme-i āb-ı hayāt:

1. **ser-i ser-çeşme-i āb-ı hayāt:+ı**

Gazel 93

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ölümsüzlük suyu çeşmesinin başı.

Haṭ-ı sebzūn degül etrāf-ı la^l-i rüh-baḥşuñda
Ser-i ser-çeşme-i Āb-ı hayātı kıdsiyān ṭutmuş

ser-i ‘uşşāk:

1. **ser-i ‘uşşāk:+a**

Kaside 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Āşıkların başı.

Nāzenin yar-i Ĥudā Aḥmed-i Mürsel kim anuñ
Dāğ-ı mühri ser-i ‘uşşāka gül-i aḥmer olur

ser-i zerrin-‘alem:

1. **ser-i zerrin-‘alem:**

Gazel 174

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Başındaki altın alem.

Ser-i zerrin-‘alem ol kıbbe-i vālā-yı ḥaḍrāda
Ucı bīrūna çıkmış şem‘dür fānūs-ı mīnāda

ser-i zükāmī:

1. **ser-i zükāmī:+de**

Gazel 45

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Başın nezlesi.

Gül-i şüküfteyem ammā ser-i zükāmīde
Ne kimse büyime ṭālib ne i‘tibārum var

serir:

1. **serir:+e**

Kaside 10

Mısra: 16

Taht.

Ne Mesnevī ki odur şerḥ-i metn-i nüshā-i vaḥdet
Çü rüz-ı rüşen olur fehmi den zevāta serire

serir-i saltanat:

1. **serir-i saltanat:+da**

Tarih 32

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Saltanat tahtı.

Şehenşāh-ı cihān Ḥān Aḥmed'i elṭāf-ı Rabbāni
Serir-i saltanatda tā-be-maḥşer ber-karār itsün

ser-keş:

1. **ser-keş:+dür**

Gazel 128

Mısra: 6

Başkaldıran, asi, inatçı.

Ber-murādī ber-ṭarafdur çekme āzār-ı ṭaleb
Baḥt-ı bed-ṭālī‘ zebün cānāna ser-keşdür gönül

2. **ser-keş:**

Kaside 7

Mısra: 11

Başkaldıran, asi, inatçı.

Mütāba‘atdan aña müdbirān olur ser-keş
Mezāk-ı şufraviyānda olur şeker ḥanzal

ser-levha:

1. **ser-levha:+lu**

Gazel 38

Mısra: 8

El yazması kitapların ilk sayfalarına yapılan süslü başlık.

Vakıfdur evlâda âdemden bu cihân bu çarha kim
Heft zerrin haṭlu zer ser-levhâlu ḥucetle

sermâ:

1. **sermâ:**

Kıt'a 4

Mısra: 9

Kış, soğuk.

İtdi ihâṭa 'âlemi sermâ o deñlü kim
Zikr-i müsebbihân-ı felek faḥm u hîmedür

sermâye:

1. **sermâye:+si**

Gazel 65

Mısra: 8

Varlık, servet.

Mâlik olamaz kemâle ol kim
Sermâyesi şıdık-ı niyet olmaz

2. **sermâye:+sî, +n**

Gazel 88

Mısra: 7

Varlık, servet.

Dürr-i güftârından añlar 'arîfüñ sermâyesin
Çâr-süy-ı kâbiliyyetde olan gevher-şinâs

3. **sermâye:+sî**

Gazel 34

Mısra: 4

Varlık, servet.

Sevdâ-ger-i bâzâr-ı maḥabbet ki gönüldür
Sermâyesi ḥün-ı cigerüm eşk-i terümdür

4. **sermâye:+m, +i**

Gazel 139

Mısra: 10

Varlık, servet.

Leb-rîz oluyor kan ile dil ağladuğumca
Sermâyemi efzûde ider kâra yapışdum

sermâye vü sūd-ı 'âlem:

1. **sermâye vü sūd-ı 'âlem:+i**

Rübai 57

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünya kazancı ve sermaye.

Sermâye vü sūd-ı 'âlemi terk eyle
Bu sūd saña bes ki tehî-dest olasın

sermâye-i fitrat:

1. **sermâye-i fitrat:**

Kaside 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yaratılış sermayesi.

Sensin ol sermâye-i fitrat ki ednâ vaşfuña
Ezmine itmez vefâ yetmez bu eyyâm u şuhûr

sermâye-i 'ilm-i sikât:

1. **sermâye-i 'ilm-i sikât:**

Kaside 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güvenilen kimselerin ilimlerinin sermayesi.

İltifât-ı mücmelüñdür mâye-i ehl-i kemâl
Nazra-i luṭfuñ kavî sermâye-i 'ilm-i sikât

sermâye-i 'izzet:

1. **sermâye-i 'izzet:**

Kaside 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Şeref sermayesi.

Çanda ben çanda senâ-yı zât-ı kudsî gevherün
Ümmetün olmağ yeter sermâye-i 'izzet baña

sermâye-i kavîyy vü kader:

1. **sermāye-i kavīyy vü kader:**

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güçlü sermāye ve kader.

Şarf eyledüm hevāya bu ‘ömr-i ‘azīzi hep
Sermāye-i kavīyy vü kader oldu şimdi kem

sermāye-i ‘ömr-i cāvidān:

1. **sermāye-i ‘ömr-i cāvidān:+sın**

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ebedi hayatın serveti.

‘Uşşāk-ı nizār-ı hasta-ḥāle
Sermāye-i ‘ömr-i cāvidānsın

sermā-yı fenā:

1. **sermā-yı fenā:**

Tarih 15

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yokluğun soğukluğu.

Fevtine tārīḥ için didüm Nesīb
Çaldı sermā-yı fenā Bostān'ı ḥayf

sermā-yı keder:

1. **sermā-yı keder:+den**

Gazel 171

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Keder kışı.

Sermā-yı kederden çemen-i dil olur āzād
Tevbe gül-i destār-ı ser-i ma‘şiyet olsa

sermā-yı şitā:

1. **sermā-yı şitā:**

Müfret 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kışın soğuğu.

Şefeḳat kāmı kerem ıssı imiş dinse sezā
Yek-ten itdi beni cānān ile sermā-yı şitā

ser-menzil:

1. **ser-menzil:+e**

Gazel 95

Mısra: 7

Varılacak nokta,durak.

Varur ser-menzile üftādeler rāh-ı maḥabbetde
Ḥarīf-i ‘ışka bī-sāmānlık sāmān-kār olmuş

2. **ser-menzil:+e**

Gazel 77

Mısra: 3

Varılacak nokta,durak.

Aña kim çün ḥūn-ı dil laḥt-ı ciger zād-ı sefer olmaz
Ṭarīḳ-ı ‘ışkda ser-menzile vuşlat ne mümkindür

ser-menzil-i āzādegī:

1. **ser-menzil-i āzādegī:+y, +e**

Gazel 142

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Özgürlüğe ulaşılabilecek yer.

Göñül ser-menzil-i āzādegīye irmek isterseñ
Hemān muṭlaḳ giriftār-ı ḳuyūd-ı ‘ālem olmazsın

ser-menzil-i ümīd:

1. **ser-menzil-i ümīd:+e**

Gazel 169

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ümit durağı.

Ser-menzil-i ümīde irişmez o kimse kim
Himmat gibi tekāver-i reh-vārı olmaya

2. **ser-menzil-i ümîd:+e**

Gazel 195

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ümit durağı.

Her kim alursa pîr-i h̄arâbâtđan eli
Ser-menzil-i ümîde başar kâ-m-ı evveli

ser-mest-i câm-ı âb-ı tāk:

1. **ser-mest-i câm-ı âb-ı tāk:**

Tahmis 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

şarap kadehinin sarhoşluğu.

Ne güçdür rişte-i kayđ ile şâhib-insilak olmak
Ne beddür her zamân ser-mest-i câm-ı âb-ı tāk
olmak

ser-mesti-i hicrân:

1. **ser-mesti-i hicrân:**

Gazel 91

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayrılık sarhoşu.

Yine ser-mesti-i hicrân ile ğavġâmuz var
Oldı berceste sere keyf-i şarâb-ı bî-ġař

ser-nâme-i baht:

1. **ser-nâme-i baht:+u, +m, -da**

Gazel 92

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Talihin ön sözü.

Ķarîn olmak ne mümkindür o mâha Münşi-i kudret
Benüm ser-nâme-i bahtumda ‘unvân-ı Zuhal yazmış

ser-nüvişt:

1. **ser-nüvişt:+i**

Gazel 22

Mısra: 3

Alın yazısı.

‘Âkıbet ser-nüvişti zâhir olur
Kim ki hük-m-i ezelde oldu sa‘îd

ser-nüvişt-i ‘âlem:

1. **ser-nüvişt-i ‘âlem:+i**

Gazel 92

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünyanın baş mektubu (kader).

Yazarken ser-nüvişt-i ‘âlemi kil-k-i Ķazâ evvel
Cebîninde esîr-i zülfünün tül-i emel yazmış

ser-nüvişt-i bed-rukûm:

1. **ser-nüvişt-i bed-rukûm:+i, +n, +dan**

Tahmis 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Alın yazısının sayıları.

Geçerler kâ-m-ı dünyânun huzûzundan ğumûmından
OĶurlar haşb-ı hâlin ser-nüvişt-i bed-rukûmından

ser-pençe:

1. **ser-pençe:+sî,+n**

Gazel 60

Mısra: 7

Pençesinin ucu.

Âteş-i dilden hirâs itmez şunar ser-pençesin
Bilmem âhû-yı hayâlün şîr-i merd-efgen midür

ser-pençe-i nâgeh-res-i şebbâz:

1. **ser-pençe-i nâgeh-res-i şebbâz:+uñ, +a**

Gazel 97

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Doġan kuşunun ansızın ulaşan pençesinin ucu.

Bir nazrada şad murġ-ı dile zaġm resânı
Ser-pençe-i nâgeh-res-i řebbâzuña maġşûř

ser-rişte-i âh-ı şerer-efşân:

1. **ser-rişte-i âh-ı şerer-efşân:**

Gazel 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kıvılcımlar saçan yakıcı ahlarn vesilesi.

Ƙıl luţfuñ ile beste-i gül-deste-i te'sîr
Ser-rişte-i âh-ı şerer-efşânımı yâ Rabb

ser-rişte-i nezzâre:

1. **ser-rişte-i nezzâre:**

Gazel 138

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bakış ipinin ucu.

Ser-rişte-i nezzâre senüñ hüsnuñe merbûţ
'Ayb eyleme ruhsârûña bî-bâk-i nigâhum

ser-şâre-i luţf:

1. **ser-şâre-i luţf:+uñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Lutfun doluluğu.

Evvel bu dil-i hazîni itdüñ
Ser-şâre-i luţfuñ ile memnûn

ser-sebz:

1. **ser-sebz:**

Tarih 28

Mısra: 2

Talihli.

Serinde 'örf-i sebz ile gören dir şânahu'llah bu
Cihân-ı 'ilmde ser-sebz bir a'lâ cibill oldı

ser-tâ-pâ:

1. **ser-tâ-pâ:**

Kaside 4

Mısra: 4

Baştan ayağa.

Eylemez cins-i kemâlâtuñ şümârında vefâ
Defter-i vaşfuñda âhâd olsa ser-tâ-pâ mî'ât

serv:

1. **serv:-e**

Gazel 31

Mısra: 10

Uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

Bu gülistânda Nesibâ 'izzet ise maţlabuñ
Hâk-i pây olmak o serve pâye-i ber-ter yeter

2. **serv:-e**

Gazel 10

Mısra: 6

Uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

Hâşret-i Ƙaddüñle terk eyler çemen şahnın diyü
Şarılır berg-i semen serve urur zencîr-i âb

3. **serv:-e**

Gazel 10

Mısra: 6

Uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

Hâşret-i Ƙaddüñle terk eyler çemen şahnın diyü
Şarılır berg-i semen serve urur zencîr-i âb

4. **serv:+üñ**

Gazel 14

Mısra: 7

Uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

Tâ kim bilesin luţfını servüñ leb-i cüda
Ey dîde-i ter ol Ƙad-i mevzûni hayâl it

5. **serv:**

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

Ey bād-ı şabā düşerse rāhuñ
Kūyına o serv kec-külāhuñ

6. **serv:**

Gazel 57

Mısra: 5

Uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

Gülşene ey serv ü kad gül-ruḥ hırām itdükçe sen
Bülbüle ḳumri seni ḳumriye bülbül gösterür

7. **serv:**

Gazel 34

Mısra: 7

Uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

Dāmen-keş isem kār-ı cihāndan n'ola çün serv
Āzādelügüm bāğ-ı fenāda semerümdür

8. **serve:**

Gazel 146

Mısra: 5

Uzun boylu güzel (sevgili).

Bir serve māyilem ki çemende cemāline
Cūlar nezāre itmede çeşm-i ḥabābdan

serv ü kadd:

1. **serv ü kadd:+üñ**

Kaside 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Selvi gibi uzun boy.

Gül ruḥuñ pīrāyedür gülzār-ı maḥbūbiyette
Serv ü kaddüñ zib-i nüzhetgāh-ı bāğ-ı ıştıfā

server:

1. **serverā:-ā**

Kaside 2

Mısra: 11

Hazret-i Peygamber efendimiz.

Āsār-ı cezb-i Ḥaḳḳ'la her demde serverā
Saña 'ibādet olmuş idi maḥlab-ı ehem

2. **server:+sin**

Rübai 26

Mısra: 2

Hükümdar, sultan.

Ey nūr-ı Ḥudā Ḥudā'ya maḥzarsın sen
Ser-cümle-i mümkināta serversin sen

3. **server:+ā**

Kaside 3

Mısra: 12

Ey hükümdar!. Ey Sultan!.

Ḥıdmetüñ-çün birbirin eyler te'āḳub rüz u şeb
Birisi 'abd-i Ḥabeşdür biri rümī serverā

4. **server:**

Rübai 10

Mısra: 1

Baş, ileri gelen kimse (Hz. Muhammed sav).

Ey ḥayl-i mükevvenāta yektā server
İnsān u melek ḳapuñda kem-ter çāker

server-i ceş-i rüsül:

1. **server-i ceş-i rüsül:+sin**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Peygamberler ordusunun önderi.

Server-i ceş-i rüsülsin ḥādimüñ 'avn ü zafer
Āteş-i ḳahruñ yaḳar a'dāyı çün nār-ı seḳar

serv-i çemen-āsā:

1. **serv-i çemen-āsā:**

Gazel 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Çimenliğin selvisi gibi.

Alur ārāmumı cūlar gibi ğayret çemenlerde
Şalındukça sen ey gül ğayr-ile serv-i çemen-āsā

serv-i çemenzār:

1. **serv-i çemenzār:†**

Gazel 167

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yeşil serv.

Baña luḫf-ı güli serv-i çemenzārı unutturdı
Dönen peymāne dest-i sākīyān-ı sim-sāk üzre

serv-i kad:

1. **serv-i kad:†üñ**

Gazel 157

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Uzun boylu (sevgili).

Çün çenār ateş-i reşk ile yakar şimşadı
Gülşene serv-i kadüñ olsa eger sāye-figen

serv-i sehī:

1. **serv-i sehī:**

Gazel 155

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kavak gibi uzun, mevzun olan, dağınık olmayan servi.

Serv-i sehī yanında meh-i nev kıyās ider
Ol mū-miyān-ı serv-ḫadüñ ḫançerin gören

serv-i sehī-bālā:

1. **serv-i sehī-bālā:**

Tarih 19

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Düzgün ve uzun boylu güzel.

Ne ḫubbe ḫātem-i firūze idi dest-i dünyāda
Ne ḫubbe şekl-i maḫrūḫide bir serv-i sehī-bālā

serv-ḫādd:

1. **serv-ḫādd:†ü, †m**

Gazel 95

Mısra: 10

Uzun boylu (sevgili).

Nesīb-i derd-mendüñ cūy-bār oldı dem-i çeşmi
Seni ey serv-ḫāddüm didiler ğayra kinār olmuş

2. **serv-ḫādd:†i**

Gazel 196

Mısra: 5

Uzun boylu (sevgili).

Ol serv-ḫāddi itmedeyim şimdi cüst ü cū
Şahrāya rüy-māl olan āb-ı revān gibi

3. **serv-kadd:†üñ**

Gazel 133

Mısra: 9

(Sevgilinin) selvi gibi olan boyu.

Būs-ı la‘lını niyāz idelüm ol serv-kaddüñ
Biz de bir mīvesin ol tāze nihālün görelüm

4. **serv-ḫādd:†üñ**

Gazel 201

Mısra: 7

Uzun boylu (sevgili).

O kim bir serv-ḫāddüñ pāy-būsın iltimās eyler
Tekāpū eylesün mānend-i cū nev-rūzdu şimdi

5. **serv-ḫādd:†den**

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Uzun boylu (sevgili).

Mehcūr olalı o serv-ḫādden
Gördüm niçe fitne-i kıyāmet

ser-zede:

1. **ser-zede:**

Kaside 1

Mısra: 13

Baş göstermek, uç vermek.

Tā köhen güلزâr-ı ‘âlemde ola gül ser-zede
Tā ki devr ide gülistāni şaba ile debür

setîre:

1. **setîre:**

Kaside 10

Mısra: 6

Örtülmüş, kapalı, mestur.

Kemâl-i âdemiyân harf-i evvelinde mübeyyen
Vücüd-i ‘âlemiyân zir noktasında setîre

setr id-:

1. **setr id-:-er**

Gazel 106

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Örtmek, gizlemek.

Ahkâm-ı muşhaf-ı ruhuñ ey mâh setr ider
Kâfir disem o haṭṭ-ı siyâha haṭṭası yok

Settâr:

1. **Settâr:**

Kaside 1

Mısra: 4

Ayıpları örten Allah.

Hüsn-i hâlin ehl-i taḫvānuñ riyāya ḥaml ider
Ehl-i fişk añlasa dir Allāh Settâr u Ğafûr

Settâr-ı bî-nedîd:

1. **Settâr-ı bî-nedîd:**

Terci-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ayıpları örten eşi benzeri olmayan Allah.

Rahmân-ı bî-vezîr ü ḥaṭâ-püş-ı bî-naẓîr
Ğaffâr-ı bî-mu‘ârîz u Settâr-ı bî-nedîd

sev:

1. **sev-:-dü, -m, -se**

Rûbai 51

Mısra: 4

Sevmek.

Tā ki beni ḥabs-i çāh-ı hicrân idesin
Sevdümse seni ne var günâh eylemedüm

2. **sev-:-er, -señ**

Terkîb-bend 1

Mısra: 7

Sevmek.

Allāh'ı severseñ eyle inşâf
Ey bâğ-ı bahâda naḥl-i mevzûn

3. **sev-:-er, -se, -ñ**

Gazel 53

Mısra: 2

(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allāh'ı severseñ beni ağlatma yeter

4. **sev-:-mek**

Gazel 138

Mısra: 2

Sevmek.

Bu cevri ü cefâ niçeye dek bendeñe şâhum
Sulṭânımı sevmek mi benüm cürm ü günâhum

sevâb:

1. **sevâb:++a**

Kaside 7

Mısra: 4

Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı.

Şefâ‘atiyle siyeh-nâmeler muḳarreb olur
‘Inâyetiyle sevâba olur günâh bedel

2. **şevāb:+a**

Gazel 56

Mısra: 8

Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı.

Figān ki tīg-ı sitemle o kāfir-i bed-kış
Şehid ider beni zu‘mınca çok şevāba girer

3. **şevāb:**

Gazel 76

Mısra: 8

Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı.

Helāk-i nāz ider aġyārı ‘aşıķı maħrūm
O cevr-pişe şevāb u güneh nedür bilmez

şevāb eyle:

1. **şevāb eyle:-r**

Kaside 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı kazanmak.

Seyyi‘ātın saña pey-revlik iden eyler şevāb
Mihrüne vābestedür haķķa ki kār-ı kīmyā

şevāb u seyyi‘āt:

1. **şevāb u seyyi‘āt:**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Sevap ve günah.

Luţfuña muhtācdur ins ü melek hep kāyināt
Rūz-ı maħşer kim ‘ayān ola şevāb u seyyi‘āt

şevād id:-

1. **şevād id:-en**

Gazel 140

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Siyah, kara.

Bulmaz Nesib-i ma‘ni-i nā-güfte her zamān
Her rüy-ı şafha-i suħanı pür sevād iden

şevād-ı a‘zam:

1. **şevād-ı a‘zam:**

Tarih 17

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Büyük şehir.

Cihān-ı ma‘rifete bir sevād-ı a‘zam idi
Kim itse sāyesinde ilticā bulurdı hużūr

şevād-ı cürm:

1. **şevād-ı cürm:**

Terci-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Günahın karahı.

Ol ceride-i ‘amelümden sevād-ı cürm
Kilk-i ‘aṭā-yı hażret-i Sübhān ile resid

şevād-ı hayret:

1. **şevād-ı hayret:+üñ**

Tahmis 4

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Şaşkınlığın karası.

‘Aceb reh-yāb-ı kūy-ı şevķ olur mı kimse ey ‘Ārif
Şevād-ı hayretüñ ser-geşteġān-ı merzübümdan

şevād-ı zıll-ı pāk:

1. **şevād-ı zıll-ı pāk:+üñ**

Rübai 13

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gölgesinin karanlığının temizliği.

Naķķaş-ı ezel sevād-ı zıll-ı pāküñ
Hürān-ı behişte merdüm-i ‘in itmiş

şevdā:

1. **sevdā:**

Gazel 6

Mısra: 1

Aşk, sevgi.

Serde sevdā elde peymāne gönülde piç ü t̄ab
Oldı bu āb u havādan t̄āb^c-ı sāmānum h̄arāb

2. **sevdā:**

Kaside 9

Mısra: 4

Aşk, sevgi.

Yā niceye dek t̄urra-i h̄übāna ta'alluḡ
Aḡardı bu sevdā ile m̄y-ı ser ü ebrū

3. **sevdā:ile**

Gazel 130

Mısra: 2

Aşk ile.

Ümīd-i sūd ile nā-dāna ilticā idemem
Nuḡūd-ı 'ömri bu sevdā-ile hebā idemem

sevdā-ger-i bāzār-ı maḡabbet:

1. **sevdā-ger-i bāzār-ı maḡabbet:**

Gazel 34

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk pazarındaki aşık.

Sevdā-ger-i bāzār-ı maḡabbet ki gönüldür
Sermāyesi h̄ūn-ı cigerüm eşk-i terümdür

sevdā-ger-i dīde:

1. **sevdā-ger-i dīde:**

Gazel 199

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevdalı göz.

Ey Yūsuf-ı s̄anī saña sevdā-ger-i dīde
H̄arc eylemedük gevher-i nā-yāb mı ḡaldı

sevdā-ger-i fakr:

1. **sevdā-ger-i fakr:+uz**

Gazel 172

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Yokluk aşığı.

Nesībā sūḡ-ı 'ālemde biz ol sevdā-ger-i fakruz
Metā^c-ı devletüñ yoḡ baḡsümüz sūd u ziyānında

sevdā-ger-i metā^c-ı ḡam:

1. **sevdā-ger-i metā^c-ı ḡam:+uz**

Gazel 190

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gam varlıḡına sevdalı.

Sevdā-ger-i metā^c-ı ḡamuz sūd bilmezüz
Çıḡduḡ bu ārzūyla ḡurbet diyārına

sevdā-ger-i nāz:

1. **sevdā-ger-i nāz:**

Gazel 37

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Naz aşığı.

Ḳanḡı sevdā-ger-i nāz arturabilmem ki Nesīb
Yine kālā-yı dil-i şifte dellāldadır

sevdā-yı ḡat:

1. **sevdā-yı ḡat:+uñ, +la**

Rūbai 42

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Siyah ayva tüyleri.

Sevdā-yı ḡatūñla ki perişānuz biz
Ḥākiyle çü mūr şimdi yeksānuz biz

sevdā-yı vişāl:

1. **sevdā-yı vişāl:+üñ**

Gazel 154

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Kavuşma arzusu.

Pâmâl-i leked-küb-ı fenâ olsa da ey şüh
Sevdâ-yı vişâlûñ niçe mümkün gide serden

sevk it-:

1. **sevk it-:di**

Tarih 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevk etmek, yönelmek.

Gezerek bâdiye-i gurbeti seyyâhâne
‘Âkıbet Konya'ya sevk itdi mürûr-ı eyyâm

seyâhat eyle-:

1. **seyâhat eyle-:r**

Gazel 177

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yolculuk yapmak.

Seyâhat eyler ekâlîm-i sihr ü i‘câzı
Hâdeng-i nazra irince nişân-ı manzûra

seyl-âb-ı eşk:

1. **seyl-âb-ı eşk:**

Gazel 129

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gözyaşı seli.

İdince girye-i şâdi ağıtdı dide dü-rüd
Binâ-yı cismüme seyl-âb-ı eşk virdi hâlel

seyli-i kahr:

1. **seyli-i kahr:ıüñ**

Gazel 191

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Dert seli(tokatı).

Nesib'i seyli-i kahrûñ tamâm itdi zebûn
Amân amân yeter ey zâl-i çarh-ı mekkâre

seyr:

1. **seyr:ıi**

Kaside 7

Mısra: 11

Bakmak, seyretmek.

Henüz gelmeye tab‘-ı şerifüñe seyri
Bağışlanursa ser-â-pâ hâta-yı cümle-milel

seyr eyle:

1. **seyr eyle:**

Gazel 94

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek, bakmak.

Dil şâne gibi zülf-i girih-gire şarılmış
Seyr eyle o mecnûnı ki zencire şarılmış

2. **seyr eyle:**

Tarih 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek, bakmak.

Luţf-ı bî-pâyânını seyr eyle Hakk'ıñ kim yine
Eyledi bir pâdişâh-ı ‘âdile mülki ‘atâ

3. **seyr eyle-:r**

Gazel 200

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek, bakmak.

‘Aşık ki ola nâzır ‘ışkıyla bu ekvâna
Her zerrede seyr eyler ol tal‘at-i zibâyı

seyr it:

1. **seyr it:**

Tarih 21

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek, bakmak.

Seyr it każā-yı Hakk'ı ol zāt-ı bî-‘adile
Konya virilmiş iken hük-m-i şerī‘at ile

seyr ü temāşā-yı cihān:

1. **seyr ü temāşā-yı cihān:**

Tarih 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünyaya bakıp seyretme.

Nice dem seyr ü temāşā-yı cihān itmemüzi
İktizā itmiş idi hikmet-i Hallāk-ı enām

seyr-i bāğ:

1. **seyr-i bāğ:+a**

Gazel 49

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Bağ gezmesine çıkmak.

Yine feryādını arturdu hezārān-ı çemen
Seyr-i bāğa ‘acabā ol gül-i ra‘nā mı gelür

seyr-i lālezār:

1. **seyr-i lālezār:**

Gazel 179

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Lale bahçesi eğlencesi.

Derün-ı sine ki pür-dāğ-ı hecr-i rüyuñ ola
Ne neşve virse gerek seyr-i lālezār bize

seyr-i nezzāre:

1. **seyr-i nezzāre:**

Gazel 209

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bakmak, seyretmek.

Mümkün olurdu seyr-i nezzāre o meh-veşme
Āh olmayaydı şerm ü hayā gibi hā‘ili

seyr-i nūr-ı didār:

1. **seyr-i nūr-ı didār:+e**

Gazel 191

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) parlak yüzünü izlemek.

Gönül tehālük ider seyr-i nūr-ı didāre
Nezzāre táb getürmez cemāl-i dil-dāre

seyyāhāne:

1. **seyyāhāne:**

Tarih 7

Mısra: 5

Seyyah, gezgin gibi.

Gezerek bādiye-i ğurbeti seyyāhāne
‘Ākıbet Konya'ya sevğ itdi mürür-ı eyyām

seyyāh-ı bahr-i lā-mekān:

1. **seyyāh-ı bahr-i lā-mekān:**

Kaside 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ucu bucağı olmayan denizin gezgini.

Sensin ol seyyāh-ı bahr-i lā-mekān kim bî-gümān
Eyledüñ bir lahızada deryā-yı imkānı ‘ubür

2. **seyyāh-ı bahr-i lā-mekān:**

Kaside 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ucu bucağı olmayan denizin gezgini.

Sensin ol seyyāh-ı bahr-i lā-mekān kim bî-gümān
Eyledüñ bir lahızada deryā-yı imkānı ‘ubür

seyyāre:

1. **seyyāre**:+dür

Gazel 24

Mısra: 12

Güneş'in etrafında dolaşan gezegen.

Hİç siyeh-rüz olduğumdan şevke-perdâz olmazam
Kevkeb-i eşküm sipihr-i derde tâ seyyâredür

2. **seyyāre**:

Gazel 44

Mısra: 12

Güneş'in etrafında dolaşan gezegen.

Hüzün ü şādī müte'ākıb olıcağ anda Nesīb
Eşk-i çarh-ı gama seyyāre değüldür de nedür

seyyi'ât:

1. **seyyi'ât**:+in

Kaside 3

Mısra: 1

Günahlar, suçlar, kötülük.

Seyyi'âtın saña pey-revlik iden eyler şevâb
Mihrüne vâbestedür hağğa ki kâr-ı kîmyâ

2. **seyyi'ât**:+un, -ı

Rübai 62

Mısra: 2

Günahlar, suçlar, kötülük.

Ey t̄alib-i Hâk şifātuñı fehm eyle
Yoğ ol yüri seyyi'âtını fehm eyle

3. **seyyi'ât**:

Kaside 8

Mısra: 12

Günahlar, suçlar, kötülük.

Nesīb-i siyeh-kāra eyle şefā'at
O dem ki ola seyyi'ât ile mülzem

seyyid:

1. **seyyid**:+üñ

Gazel 81

Mısra: 8

Efendi, önder, reis.

Eylemiş çok şāh-ı hüsni bende-i efgendesı
Şimdi biz bir seyyidüñ 'abd-i şadağat-kāriyuz

2. **seyyid**:+e

Tarih 28

Mısra: 8

Efendi, önder, reis.

Cenāb-ı hāzret-i 'Uşşāki-zāde ekmele-i devrān
Ki fikri seyyide tağkıkda ni'me'l-bedel oldu

3. **seyyid**:

Tarih 28

Mısra: 3

Efendi, önder, reis.

O fāzil ibn-i fāzil seyyid ibn-i seyyid-i dānā
Muğaşşal her cihetle mağhar-ı luğf-ı ezel oldu

Seyyide'l-kevneyn:

1. **Seyyide'l-kevneyn:**

Kaside 1

Mısra: 7

Dünya ve ahiretin önderi (Hz. Muhammed sav).

Kıl şefā'at bendeñe yā Seyyide'l-kevneyn o dem
İtmesün tā ehl-i hağri sū'-i hālüm bī-ğuzūr

seyyid-i 'ālī-güher:

1. **seyyid-i 'ālī-güher**:+üñ

Tarih 25

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Soyluların önderi.

Ol seyyid-i 'ālī-güherüñ hüsni-i şifātın
Ta'dāda meger cānı mı var güft ü şinidüñ

seyyid-i 'ālī-neseb:

1. **seyyid-i 'ālī-neseb:**

Tarih 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Soylu, soyu yüce olan seyyid.

Seyyid-i 'ālī-neseb kân-ı edeb şâhib-ḥaseb
Mazhar-ı elṭâf-ı Rabb âb-ı ruḥ-ı nesl-i Betül

sezâ:

1. sezâ:

Kaside 7

Mısra: 5

Layık, uygun, yaraşır.

Egerçi vefret-i 'işyân ile dinürse sezâ
Yem-i günâhına nisbet muḥîṭ-i ber-cedvel

2. sezâ:

Kaside 10

Mısra: 2

Layık, uygun, yaraşır.

Taşavvur itse şafâ kesb eyler anu dil-i tîre
Behişt dinse sezâ âsītân-ı ḥazret-i Pîre

3. sezâ:

Kaside 10

Mısra: 9

Layık, uygun, yaraşır.

Degülse daḥi sezâ luṭfa himmetüñ o ḳadardur
Kî reng-i berf virür şüret-i muḳassi-i ḳîre

4. sezâ:

Müfret 3

Mısra: 1

Layık, uygun, yaraşır.

Şefeḳat kâni kerem ıssı imiş dinse sezâ
Yek-ten itdi beni cānân ile sermâ-yı şitâ

5. sezâ:

Rübai 49

Mısra: 3

Layık, uygun, yaraşır.

Pervâneye şem' ü şem'e pervâne sezâ
Gül bülbüle bülbül güle şâyeste gerek

6. sezâ:

Gazel 173

Mısra: 5

Yakışır, yaraşır.

O mâh-rû ile hem-bezm iken sipihr sezâ
Per-i hümayı meges-rân iderse ḥ'ānumuza

7. sezâ:

Gazel 12

Mısra: 5

Layık, uygun, yaraşır.

Sezâ olsa ol Mevlevî dilbere
Ḳamer pālheng ü külâh âfitâb

8. sezâ:

Gazel 87

Mısra: 2

Layık, uygun, yaraşır.

'İşk her dilde rû-nümâ olmaz
Şâha her bir mekân sezâ olmaz

9. sezâ:

Gazel 141

Mısra: 1

Layık, uygun, yaraşır.

Sezâ mı bezmgeḥ-i ḡayra miḥmân olasın
Görinmeyüp bize mânend-i cān nihân olasın

10. sezâ:

Kaside 7

Mısra: 4

Layık.

Nesîb'e bendelügüñ māye-i sa'âdetdür
Sezâ degülse daḥi luṭfa ey Nebiyy-i ecel

11. **sezā:**

Tarih 18

Mısra: 6

Layık.

Böyle bir zāt-ı mükerrem var iken gördi degül
Ḥatem-i devlet-i sulṭān-ı cihān ğayra sezā

sezā ol-:

1. **sezā ol-:-mağ, -a**

Gazel 171

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Layık olmak.

Olurdu sezā olmağa zib-i ref-i gerdün
Devlet semer-i bāğçe-i ma'rifet olsa

sezā-vār:

1. **sezā-vār:**

Gazel 45

Mısra: 2

Lâyık.

Ne ḥālüm ağlayacak yār-i ğam-güsārüm var
Ne keşf-i rāza sezā-vār yār-i ğarüm var

sezā-vār ol-:

1. **sezā-vār ol-:-ma, -dum**

Gazel 136

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Münasib, uygun, layık, şayan olma.

Sezā-vār olmadum pā-būsına gör şūmi-i baḥtı
Reh-i cānānede ḥāk olmadum şanma Nesīb oldum

2. **sezā-vār ol-:-ma, -dı**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Münasib, uygun, layık, şayan olma.

Efsūs ki olmadı sezā-vār
Bir nīm-nigāha 'āşık-ı zār

sezā-yı i'tibār:

1. **sezā-yı i'tibār:**

Gazel 172

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İtibara layık.

Olur ḥāk-i vaṭan gerd-i kesād-ı kâle-i 'irfān
Sezā-yı i'tibār olmaz güher ṭurdukça kânında

sezā-yı ülfet:

1. **sezā-yı ülfet:**

Gazel 65

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dostluğa uygun.

Hem-derd gerekdür ehl-i şoḥbet
Bigāne sezā-yı ülfet olmaz

si'at ol:

1. **si'at ol:-sa**

Gazel 171

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bol, geniş, cömert.

Kim ağlar idi tengi-i dilden o perinüñ
Luṭfında da cevrindeki deñlü si'at olsa

sicn-i ğam:

1. **sicn-i ğam:**

Gazel 80

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Keder zindanı.

Sicn-i ğam olsa Nesibā cāyumuz olmaz 'aceb
Yūsuf-āsā kıymet-i efvūna çıkmış inmişüz

Sıddık:

1. **Şiddik:**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Hz. Ebubekir.

Eyledi Şiddik kaçır-ı dîn-i İslâm'ı metîn
Virdi varın fi-sebilillâh o merd-i nâzenîn

sıdk:

1. **şıdk:**

Gazel 39

Mısra: 5

Doğruluk, içten bağlılık, samimiyet.

Şıdk ile hıdmet-i maḥdūmına dil-beste olan
Giderek kendini şâyeste-i ikrâm eyler

2. **şıdk:**

Kaside 6

Mısra: 8

Doğruluk, içten bağlılık, samimiyet.

Nürdan fark idemez rüz u şebi şol kişi kim
Şıdk ile güşe-güzin-i ḥarem-i enver olur

3. **şıdk:-ile**

Gazel 89

Mısra: 7

Doğruluk, içten bağlılık, samimiyet.

‘İlm-i kesbi şıdk-ile aşḥâbın eyler ḥâl-cū
Rehber-i güm-râh olur gâhice âvâz-ı ceres

4. **şıdk:-ile**

Tarih 31

Mısra: 9

Doğruluk, içten bağlılık, samimiyet.

Sultānuma şıdk-ile ta‘alluḡda hemîşe
Da‘vâ-yı tefevvuk iderem ehl-i zamāna

5. **şıdk:-ile**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Doğruluk, içten bağlılık, samimiyet.

Yalvar cenâb-ı Ḥakḡ'a dilâ şıdk-ile tamâm
Ol demde cüşiş-i yem-i gufrāna câzim ol

sıdk-ı da‘vâ-yı maḥabbet:

1. **şıdk-ı da‘vâ-yı maḥabbet:+de**

Kıt'a 20

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk davasının doğruluğu.

Şıdk-ı da‘vâ-yı maḥabbetde itâ‘atdür güvâh
Ma‘şiyet icâb ider ma‘şûka ‘aşıḡdan bi‘âd

sıdk-ı niyet:

1. **şıdk-ı niyet:**

Gazel 65

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Doğru, halis niyet.

Mâlik olamaz kemâle ol kim
Sermâyesi şıdk-ı niyet olmaz

sifâl:

1. **sifâl:+in**

Gazel 142

Mısra: 4

Çanak, çömlek.

Şeh-i iklîm-i tecrîd ol şafâ vir ḡalbūne yoksa
Sifâlîn cām ile ey rind-i mey-ḡâne Cem olmazsın

2. **sifâl:+ün**

Gazel 133

Mısra: 8

Çanak, çömlek.

Dūd-ı âh ile idüp dâḡ-ı seri perverde
Gül ü reyḡânını bu köhne sifâlün görelüm

3. **sifâl:**

Gazel 126

Mısra: 7

Çanak, çömlek.

O sifâl pârelerüñ ki her biri kûy-ı yârde atılır
Semer-i hadîka-i nâzdur dil-i zâra seng-i sitem degül

sifâl-i köhne:

1. **sifâl-i köhne:+de**

Gazel 130

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Eski testi (kadeh).

Sifâl-i köhnede hâlât-ı câm-ı Cem buluram
Kıyâs itme ki isbât-ı müdde‘â idemem

2. **sifâl-i köhne:+de**

Gazel 57

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Eski testi (kadeh).

Dûd-ı âh u dâğ-ı sır ızhâr ider ‘âşık saña
Bir sifâl-i köhnede sünbül kıranfûl gösterür

sıfât:

1. **sıfât:-un, -ı**

Rûbai 62

Mısra: 1

Vasf, özellik.

Ey tâlib-i Hâk şifâtuñı fehm eyle
Yok ol yûri seyyi‘âtumı fehm eyle

2. **sıfât:+uñ**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Şekil, suret, kılık.

Maḥbûb-ı kulûb olınca zâtuñ
Tebdile çalış hele şifâtuñ

sıfat-ber:

1. **sıfat-ber:**

Gazel 15

Mısra: 11

Vasf, özellik vermek.

Mestûr ola ‘aybuñ iki ‘âlemde Nesibâ
Tâ sürme sıfat-ber idesin dîdeler üzre

şığ-:

1. **şığ-:-maz, -sa**

Tarih 31

Mısra: 2

Şıgmak, yerleşmek.

Ey fâzıl-ı pākîze-güher a‘lem-i devrân
Evşâf-ı cemilüñ n'ola şıgmazsa beyâna

şıgın:

1. **şıgın-:-an**

Kıt'a 7

Mısra: 3

Tehlikeden korunmak için emin ve güvenilir bir yere sokulmak.

Hücûm-ı serdi-i eṭvâr-ı dehrden şıgınan
Dıraḥt-ı devletünüñ sâyesinde gün göremez

şıḥhat:

1. **şıḥhat:+e**

Kaside 2

Mısra: 10

Sağlık, afiyet.

Sensin ḥabîbi Ḥâlîk-ı ğayb u şehâdetüñ
Mihrüñle rû-nihâde olur şıḥhate seḡam

2. **şıḥhat:**

Gazel 6

Mısra: 6

Sağlık, afiyet.

Bir perî-peyker güzel târâca virdi ḡalmanı
Cânda râḥat tende şıḥhat dilde ḡuvvet gözde ḥ‘âb

3. şihhat:+le

Tarih 32

Mısra: 4

Sağlamlık, sağlık.

O bāğ-ı ma'delet oldı çiçekden hasta bir kaç gün
Vücūdın dā'imā şihhatle Mevlā pāyidār itsün

sihr:

1. sihr:

Gazel 159

Mısra: 1

Büyü.

Pür-füsündür ki alur sihr ile halkuñ hüşin
Hırz-ı cān şanma fenānuñ direm-i menküşin

2. sihr: +ile

Gazel 117

Mısra: 2

Sihir ile.

Oldukça cām-ı nāz ile mestāne gözleruñ
Sihr-ile eyledi beni divāne gözleruñ

sihr it:-

1. sihr it:-miş

Gazel 167

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Büyü yapmak.

Ne sihr itmiş ki bir müy üzre itmiş bir kemer peydā
İnanmazsañ nigāh eyle miyānında nitāk üzre

sihr-āferin:

1. sihr-āferin:

Gazel 67

Mısra: 12

Büyüleyici.

Naẓire Nābi-i mu'ciz-beyāna saña muhtaşdur
Nesibā āferin şab'uñ gibi sihr-āferin olmaz

2. sihr-āferin:

Gazel 186

Mısra: 8

Büyüleyici.

Güle bülbül nigāh-ı rağbet itmezdi eger nergis
Füsün u fitnede çeşmüñ gibi sihr-āferin olsa

sihr-āveri-i gamze-i bisyār-ı fen:

1. sihr-āveri-i gamze-i bisyār-ı fen:+ü, +m, +den

Gazel 144

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Çok harareti sihir yapanların yan bakışı.

Hem-kāre-i Kaş oldu niçe 'aql-ı Felāṭūn
Sihr-āveri-i gamze-i bisyār-ı fenümden

Sikender:

1. Sikender:

Gazel 131

Mısra: 5

MÖ 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran,
Anadolu, Suriye ve Hindistan'ı ele geçirmiş olan büyük
kumandan.

Oldı dünyāya Sikender gibi hükmi cārī
Heft iklime resādur yed-i ṭulā-yı qalem

sikke-dār-ı dāğ-ı mühr:

1. sikke-dār-ı dāğ-ı mühr:+üñ

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mühür yarasının muhasebecisi.

Herkesüñ merdūdudur dinār-ı Tūrānī gibi
Sikke-dār-ı dāğ-ı mührüñ olmayan levḥ-i şudūr

sikke-i dāğ:

1. sikke-i dāğ:+uñ, +la

Rübai 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Yaranın sikkesi.

V'ey şāh-ı erike-i şefā'at kerem it
Vir naqd-i dile sikke-i dāğuñla revāc

silāh-ı 'āşık:

1. **silāh-ı 'āşık:+ı**

Tahmis 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşığın silahı.

Kim eylerdi güzer rāh-ı haţar-nāk-i maĥabbetden
Silāh-ı 'āşıkı ger olmasa bī-vehm ü bāk olmak

silk-i nefes:

1. **silk-i nefes:+e**

Kaside 6

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Okuma sırası.

Lūlū-yı na'tini silk-i nefese nazm idenüñ
Deheni pür-dür ü gevher nefesi 'anber olur

sīm:

1. **sīm:**

Gazel 195

Mısra: 6

Gümüş.

Mağrib zemīne itdi sefer şāh-ı aĥterān
'Akkām şām-ı tīre çeker sīm meş'ali

2. **sīm:+den**

Kaside 1

Mısra: 12

Gümüş.

Cevher-i cismün niğnin hıfz için perdāhte
Sımden bir ĥalkadur ĥāki muĥiţ olmış be-ĥūr

3. **sīm:**

Kaside 10

Mısra: 16

Gümüş.

Ol āsitāne-i sīmīn aña işāret ider kim
Berāber idi nigāhında sīm ĥāk-i ĥākīre

sīm-ten:

1. **sīm-ten:+üñ**

Gazel 39

Mısra: 11

Gümüş tenli; sevgili.

Fıkr-i vaşlı beni giryān ider ol sīm-tenüñ
Ādeme her ne iderse tama'-ı ĥām eyler

sīne:

1. **sīne:**

Gazel 59

Mısra: 1

Göğüs, bağır.

Mādām 'ışk şu'le-meniş sīne tābdur
Ma'müregāh-ı şabr u şekībüm ĥarābdur

2. **sīne:**

Gazel 79

Mısra: 1

Göğüs, bağır.

Sīne şāfā ne ģazab lāzıme-i kīn olmaz
Āyine zişti-i timsāl ile çirkīn olmaz

3. **sīne:+si, +n, +de**

Rūbai 19

Mısra: 4

Göğüs, bağır.

Nezzāre kiyān ravza-i enverüñün
Çeşm olsa 'aceb mi sīnesinde her dāğ

4. **sīne:**

Gazel 24

Mısra: 14

Göğüs, bağır.

Dāğlar-ı evrāk-ı güldür şerhalar saır ey Nesib
Ol nev-āmüz-ı cefāya sine bir sî-pâredür

5. **sîne:**+y, +e

Gazel 11

Mısra: 9

Göğüs, bağır.

Sineye kim çekdi sen mâhı sipihr-āsā ‘aceb
Eşk-i çeşmüm reşk-fermā-yı şihâb itdün bu şeb

6. **sîne:**

Gazel 27

Mısra: 1

Kalp, gönül.

Nigâh itdükçe nür-ı tal‘atüñden sine rüşendür
Fürüg-ı mihr ile āyine güyâ pertev-efgendür

7. **sîne:**+m, +e

Gazel 166

Mısra: 3

Göğüs, bağır.

Gel sineme aç gerden-i billüruñı ey meh
Gör feyzi hele kaçır-ı merāmuñ şehirinde

8. **sîne:**+de

Gazel 99

Mısra: 4

Kalp, gönül.

Hük-m-i bahâr-ı vuşlat-ı cânân ile yine
Oldı şüküfte sinede verd-i ter-i neşât

9. **sîne:**+ñ, +i

Gazel 122

Mısra: 11

Göğüs, bağır.

Nigâh-tâb-ı temâşâ-yı bāğ u büstân ol
Nesib sineñi güلزâr-ı dâğ-ı ‘ışk eyle

10. **sîne:**

Gazel 44

Mısra: 4

Kalp, gönül.

Bu kadar şerha vü zaħmiyle diye ey hvâce
Sîne tıfl-ı gama sî-pâre değüldür de nedür

11. **sîne:**

Gazel 187

Mısra: 1

Kalp, gönül.

Höşâ o sine ki gencine-i maħabbet ola
Nuķüd-ı tākati tārâc-ı dest-i fürkat ola

12. **sîne:**+m, +de

Gazel 134

Mısra: 5

Göğüs, bağır.

Güşâde dâğ midür cā-be-cā bu sinemde
Kudüm-ı hayl-i gama dür midür nedür bilmem

13. **sîne:**+m, +de

Gazel 166

Mısra: 1

Göğüs, bağır.

Bak şerhaya sinemde olan dâğ üzerinde
Bir taze gül açıldı yine lāle yerinde

14. **sîne:**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Kalp, gönül.

Var mı buña çäre şimdi oldı
‘ışkuñla derün sine meşhün

15. **sîne:**+den

Gazel 103

Mısra: 1

Kalp, gönül.

Sineden ʿışk ile zāhir olsa kem-ter t̄ab ü tef
Cennet eyler dūzāhı hengām-ı maḥşer t̄ab ü tef

sīne-bend:

1. sīne-bend:+i, +n

Gazel 101

Mısra: 5

Göğüs bağı.

Açardum sīne-bendin bend-i kākülden rehā bulsam
Olurdum behre-ver gencīneden mār olmasa mānīʿ

sīne-çāk ol-:

1. sīne-çāk ol-:

Tahmis 3

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaralı, paramparça olmuş gönül.

Hevā germ āteşin feryāda āgāz itdi bülbüller
Mişāl-i gül görindi ehl-i ʿışka sīne-çāk olmak

2. sīne-çāk ol-:-mak

Tahmis 3

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaralı, paramparça olmuş gönül.

Hevā germ āteşin feryāda āgāz itdi bülbüller
Mişāl-i gül görindi ehl-i ʿışka sīne-çāk olmak

sīne-i ʿadū:

1. sīne-i ʿadū:+dur

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Düşmanın gönlü. Rakibin gönlü.

Lāyık mı ki sīne-i ʿadūdur
Mānende-i kīne cilvegāhuñ

sīne-i bī-kīnefi:

1. sīne-i bī-kīnefi:

Gazel 15

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İçinde kötülük bulunmayan temiz, saf yürek, gönül.

İt sīne-i bī-kīnefi dolāb-ı şerīʿat

Maḥfūz ola tā gevher-i nā-yāb-ı şerīʿat

sīne-i cānān:

1. sīne-i cānān:+a

Gazel 79

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin göğsü.

Fürkat-i laʿl-i leb ü sīne-i cānāna da dil

Māyil-i gonca-i gül nāzır-ı nesrīn olmaz

sīne-i efsürde:

1. sīne-i efsürde:+de

Gazel 49

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Duygusuz yürek.

ʿİşk her sīne-i efsürdede itmez cilve

Gülşen-i dizedeye bülbül-i gūyā mı gelür

sīne-i mīnā:

1. sīne-i mīnā:+y, +ı

Gazel 18

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Şarap şişesi.

İcmāl-i rāz sīne-i mīnāyı gösterür

Fihrist-i metn-i nüşha-i kınnīnedür қадеһ

sīne-i nāy:

1. sīne-i nāy:+da, +ki

Gazel 16

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Neyin kalbi.

Dil dürüst olmaz ise n'ola Nesīb ehl-i suhan
Sine-i nâydaki zahme nevâdur bâ'is

sine-i pür-dâğ:

1. **sine-i pür-dâğ:**+a

Gazel 143

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yara dolu göğüs.

Sine-i pür-dâğa gelmez eşküme bakmaz o şüh
Gülsitânda mesken-i dil-cû kenâr-ı âb iken

sine-i riş:

1. **sine-i riş:**

Gazel 162

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Gönül yarası.

Olur mü'eddi-i şıdık-ı mağâl sine-i riş
Kırân-ı mühr iledür vech-i şöhet imzâda

sine-i şâf:

1. **sine-i şâf:**

Gazel 123

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Temiz, berrak gönül.

Sine-i şâf ile it pend ü naşihat gayra
Âb-ı cârî gibi hem tahir idüp hem pāk ol

sine-i simin:

1. **sine-i simin:**+de

Gazel 161

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gümüüş gibi beyaz olan göğüs.

Ol sine-i siminde ilik tügme midür ya
Gencine-i dür-beste-i meknüz midür bu

sine-i süzân:

1. **sine-i süzân:**+u, +m, +ı

Gazel 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yanan gönül.

İşkuñla pür it sine-i süzânımı yâ Rabb
Genc-i güher eyle dil-i virânımı yâ Rabb

sine-i zahm-ı tığ-ı hicrân:

1. **sine-i zahm-ı tığ-ı hicrân:**+uñ, +la

Gazel 24

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sevgilinin ayrılık kılıcının yarasıyla dolu göğüs.

Merhem-i vaşluñla dermân-sâz olursañ vahtidür
Sine-i zahm-ı tığ-ı hicrânıñla päre pãredür

sineye çek-:

1. **sineye çek-:**-miş

Gazel 94

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

*Kötü bir davranış, söz veya olaya ister istemez
katlanmak.*

Dil-hasta-i çeşmin o perî sineye çekmiş
Merhem gibi kim zahmi-i şemşire şarılmış

şinf-ı fukarâ:

1. **şinf-ı fukarâ:**+dur

Mesnevi 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Fakirler topluluğu.

Şoşbetlerine liyâkat ister
Şinf-ı fukarâdur olanlar

sinn ü sāl:

1. sinn ü sāl:

Kaside 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Doğumdan itibaren yaşanan süre, ömür.

Hadd-i hamsini tecavüz itdi sinn ü sāl ise
Nefs-i bî-inşâf ise itmez daği terk-i gürür

sipâh:

1. sipâh:

Tarih 2

Mısra: 3

Asker, ordu.

Şâh-ı Cem-câh-ı felek dergâh-ı Efrîdûn sipâh
Çahramânlar reh-güzârında olurlar hâk-i pâ

sipâhî:

1. sipâhî:

Gazel 124

Mısra: 6

Asker.

Cihâd-ı ekbere maqdûr şarf it dirlik isterseñ
Çul ol dergâh-ı Haqq'a ne za'im ü ne sipâhî ol

2. sipâhî:+dür

Gazel 197

Mısra: 4

Asker.

Şehenşâh-ı nigâh-ı nâza istikbâl ider güyâ
Sipâhîdür iki şaf bağlamış müjgânlar râhı

sipâh-ı guşsa:

1. sipâh-ı guşsa:

Gazel 213

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sıkıntı ordusu.

Atup şâh-ı gama burc-ı felekden sâ'ika topın
Sipâh-ı guşsa üzre berç-ı tîg-ı bî-amân çekdi

sipâh-ı kâkül:

1. sipâh-ı kâkül:+i

Gazel 25

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kakül ordusu.

Sipâh-ı kâküli ma'mûre-i imâna şalmışlar
Perî-rüyân ki şür-ı 'ışkı mülk-i câna şalmışlar

si-pâre:

1. si-pâre:+dür

Gazel 24

Mısra: 14

Otuz parça.

Dâğlar-ı evrâk-ı güldür şerhalar satır ey Nesîb
Ol nev-âmüz-ı cefâya sine bir si-pâredür

2. si-pâre:

Gazel 44

Mısra: 4

Otuz parça.

Bu kadar şerha vü zaħımyle diye ey hvâce
Sîne tıfl-ı gama si-pâre değüldür de nedür

siper:

1. siper:

Gazel 77

Mısra: 8

Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey, kalkan.

Dil-i sengingeh-i mağrûr olup 'uşşâka cevri itme
Hâdeng-i âha küh-ı âhenin olsa siper olmaz

siper eyle-:

1. siper eyle-:-r

Müfret 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Siper, kalkan eylemek, korunmak.

Her tîr-i cevre dilberân eyler seni lâ-büd siper
Meşkuñ ğama meşhürdur ey hasta-i bî-pâ vü ser

siper-i nâvek-i takdîr:

1. siper-i nâvek-i takdîr:

Gazel 66

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kaza okunun siperi.

Hüsn-i tedbîr ile mümkün mi kazayı tebdil
Rây-ı şâyib siper-i nâvek-i takdîr olmaz

sipîhr:

1. sipîhr:

Gazel 173

Mısra: 5

Gökyüzü, sema.

O mâh-rû ile hem-bezm iken sipîhr sezâ
Per-i hümâyı meges-rân iderse h'ânumuza

2. sipîhr:+üñ

Gazel 30

Mısra: 3

Gökyüzü, sema.

Sipîhrüñ devri 'aks-i cünbüş-i ehl-i maḥabbetdür
Cefâkâr olduĝı yârüñ vefâdâr olduĝumdur

3. sipîhr:+üñ

Gazel 96

Mısra: 1

Gökyüzü, sema.

Câm-ı luḫfında sipîhrüñ zehr-i ğam mestür imiş
Bâde-i iḳbâli hem-hâşiyet-i kâfûr imiş

4. sipîhr:+i

Kaside 10

Mısra: 1

Gökyüzü, sema.

Sipîhri eyledi gerdende feyz-i Mevleviyân-veş
Vüfûr-ı şevkî eşer itdi ṭab'-ı çarḫ-ı esîre

5. sipîhr:+üñ

Tahmis 4

Mısra: 6

Gökyüzü, sema.

Bilenler hârḫâr-ı dâĝ-ı dehrin baḫt-ı şûmından
Sipîhrüñ eylemezler şekve te'şîr-i nücûmından

6. sipîhr:+üñ

Tarih 28

Mısra: 2

Gökyüzü, sema.

Bî-ḫamdü li'llah ki olduĝ mazḫar-ı nev-luṭf-ı
Rabbânî
Sipîhrüñ cünbüşi ber-vefḫ-ı aḫsâ-yı emel oldu

sipîhr-âsâ:

1. sipîhr-âsâ:

Gazel 11

Mısra: 9

Gökyüzü gibi.

Sîneye kim çekdi sen mâhî sipîhr-âsâ 'aceb
Eşḫ-i çeşmüm reşḫ-fermâ-yı şihâb itdün bu şeb

sipîhr-i bed-kâr:

1. sipîhr-i bed-kâr:

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kötülük eden dünya.

Şimdengerü ey sipîhr-i bed-kâr
Deh-rûze ḫayâta itme minnet

sipîhr-i derd:

1. sipîhr-i derd:+e

Gazel 24

Mısra: 12

Kelime Tipi: -
derd göğü.

Hİç siyeh-rüz olduğumdan şevke-perdâz olmazam
Kevkeb-i eşküm sipihr-i derde tâ seyyâredür

sipihr-i dün:

1. **sipihr-i dün:**

Gazel 141

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Alçak felek, hain felek.

Nedendür ehl-i hüner saña dūr olup ey meh
Sipihr-i dün gibi nâ-dâna mihrîbân olasın

sipihr-i hüsn:

1. **sipihr-i hüsn:+de**

Gazel 134

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güzellik göğü.

Ruħuñda hâl-i mu'anber mi ceste ceste tūran
Sipihr-i hüsnde aħter midür nedür bilmem

sipihr-i sifle-perver:

1. **sipihr-i sifle-perver:+den**

Gazel 102

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Değersizleri koruyan talih.

Sipihr-i sifle-perverden kabûl-i minnet itmezler
Fenâ ehli olurlar meyl-i 'izz ü şândan fâriğ

sipihriyân:

1. **sipihriyân:+ı**

Kaside 2

Mısra: 2

Gökler, felekler.

Luţf-ı Ĥudâ kabâ'il-i ehl-i zemîn gibi
İtdi sipihriyânı kudūmuñla muğtenem

sîr:

1. **sîr:**

Gazel 66

Mısra: 2

Süt.

Deşneñe teşne olan kâni'-ı şemşîr olmaz
Āba müsteski-i maħrūr-ciger sîr olmaz

2. **sîr:**

Gazel 88

Mısra: 3

Tok, doymuş.

Ser-be-ser ebnâ-yı deħri kırsa olmaz hūna sîr
Çeşm-i hūnisinden it raħmin o bî-dâduñ kıyâs

sîr:

1. **sîr:+dan**

Mesnevi 2

Mısra: 15

Sır, giz, gizem.

Sen daħi olup bu sırdan âgâh
Râh-ı taleb içre olma güm-râh

sîr vîr-:

1. **sîr vîr-:-mek, -le**

Gazel 204

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sır vermek, gizli bir durumunu paylaşmak.

Şaķın zann itme Manşūr ola sır virmekle güm-geşte
Fîtilin kesdilerse n'ola şem'-i cân güzellendi

sîr-âb cüy-âb-ı 'aden:

1. **sîr-âb cüy-âb-ı 'aden:**

Tarih 16

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aden denizinin suyuna katmak.

Müstakkiyen ‘azm itdi tārīhin Nesībā didiler
Bostān Efendi'yi ide sīr-āb cūy-āb-ı ‘aden

sīr-āb eyle-:

1. **sīr-āb eyle-:-di**

Kaside 9

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Suya doymuş, suya kanmış olmak.

Her vefk-ı rızā teşneleri eyledi sīr-āb
Engüş-t-i mübārekeleri bezl eylediği şu

sirāc:

1. **sirāc:**

Gazel 17

Mısra: 2

Kandil, mum, ışık.

Cevher-i hüsn āb ü tāb-ı ‘işveden buldı revāc
Hüsn-i bī-nāz oldı mānend-i seher-mānde sirāc

sīret:

1. **sīret:+de**

Tarih 1

Mısra: 6

İnsanın manen tuttuğu yol, meslek.

‘Ulüvv-i cāh u hüsn-i haṭ fażilet-ḥūy-ı sencide
Meḥāsin mecma‘ı bir zāt idi şüretde sīretde

2. **sīret:**

Tarih 19

Mısra: 3

İnsanın manen tuttuğu yol, meslek.

Hüseyn ism ü ‘Alī sīret vezīr-i a‘zam-ı devlet
Muḥibb-i ḥānedān-ı Mevlevī derviş şeh-sīmā

sirişk:

1. **sirişk:+üñ**

Gazel 124

Mısra: 9

Göz yaşı.

Nücüm-āsā gözün aç dök sirişküñ ebr-i giryān-veş
Günahuñ ağla dāmen-gīr-i āh-ı şubḥgāhı ol

2. **sirişk:-ün**

Kaside 8

Mısra: 1

Göz yaşı.

Nedür ey gönül bu sirişküñ dem-ā-dem
Fevāt-ı murādāt-ı fāniye mātem

sirişk-āsā:

1. **sirişk-āsā:**

Tahmīs 1

Mısra: 2

Göz yaşı gibi.

Sirişk-āsā düşerseñ ḥāk-i pāya
Geçerseñ ḳahr ile taḥtū’s serāye

sirişk-i al-i ruḥ-ı zerd:

1. **sirişk-i al-i ruḥ-ı zerd:+ü, +m**

Gazel 173

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Solgun yüzdeki kanlı göz yaşı.

Sirişk-i al-i ruḥ-ı zerdüm eyledi gül-reng
Bahār revnaḳı virdi sitem ḥazānumuza

sirişk-i çeşm:

1. **sirişk-i çeşm:**

Rūbai 27

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gözyaşı.

Tā itmeyicek sirişk-i çeşm ile vuzū
Kimdür ki ide na‘t-i Nebī’de tek ü pū

sirişk-i çeşm-i ḥünī:

1. **sirişk-i çeşm-i hūnī**: -n, -ü, -m

Gazel 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kanlı göz yaşı.

Dem-ā-dem hasret-i la'l-i lebūñle künc-i firkatde
Sirişk-i çeşm-i hūnünüm ider 'ummāna istignā

sirişk-i dīde:

1. **sirişk-i dīde**:

Gazel 203

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gözyaşı.

Dükendi hūn-ı ciger tā-be-key gönül girye
Sirişk-i dīde hārāb itdi hānümānumızı

sirişk-i dīde-i kadr:

1. **sirişk-i dīde-i kadr**:

Gazel 179

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kıymetli göz yaşı.

N'olurdu ruḥşat-ı pā-būs virse yār bize
Sirişk-i dīde-i kadr itse i'tibār bize

sirişk-i dīdesi:

1. **sirişk-i dīde**:+si

Gazel 29

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gözyaşı.

Hücüm-ı ğamla dem-ā-dem Nesīb-i giryānuñ
Sirişk-i dīdesi Nīl ü Furāta nāz eyler

sırr:

1. **sırr**:+ın

Gazel 64

Mısra: 16

Akln erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen
şey, giz, gizem.

Ehl-i ğaflet añlamaz kevn-i fesāduñ hikmetin
'Ālemūñ sırrın Nesībā şāhib-i 'irfāna şor

sırrahu'l 'aziz:

1. **sırrahu'l 'aziz**:

Tarih 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yüce, ulu sırrı.

Hāzret-i Şeyḫ Şadr-i dīn ḳuddise sırrahu'l 'aziz
Mürşid-i ṭālibān-ı Hāḳ bedreḳa-i reh-i hüdā

sırr-ı dakik:

1. **sırr-ı dakik**:+ı

Kaside 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İnce (derin) sırr.

Mümkün degül ihāṭa o sırr-ı dakikı kim
İdrāk ü fehm ü 'aḳl olur ol fende müttehem

sırr-ı dehen-i yār:

1. **sırr-ı dehen-i yār**:+i

Gazel 107

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin ağızındaki sırr.

Sırr-ı dehen-i yāri su'āl eyleme benden
V'allāhi vü b'illāhi Nesībā ḳhaberüm yoḳ

sırr-ı ğaybī:

1. **sırr-ı ğaybī**:

Rūbai 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bilinmeyen ve görünmeyen âlemin gizi.

Ey nuṭḡ-ı şerifünde ma‘ānī melfūz
Piş-i nigeḡūnde sırr-ı ġaybī melḡūz

sırr-ı ḡatır:

1. **sırr-ı ḡatır:+e**

Kaside 10

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Gönül sırrı.

Dinildi nāmına maġz-ı kelām-ı ḡazret-i Bārī
‘Uḡūl-i nākışa maḡcūbdur bu sırr-ı ḡatīre

sırr-ı ḡudā:

1. **sırr-ı ḡudā:**

Gazel 37

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın sırrı.

Şanma ki sırr-ı ḡudā ḡırḡadadur şāldadur
O girān-māye ġüher ḡa‘r-ı yem-i ḡāldadur

sırr-ı ‘ışk:

1. **sırr-ı ‘ışk:+ı**

Gazel 73

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aşkın sırrı.

‘İlm-i tefsīri hecā-ḡv‘ān niçe idrāk eyler
Sırr-ı ‘ışkı ne bilür tıfl-ı debistān-ı mecāz

2. **sırr-ı ‘ışk:+ı**

Gazel 143

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşkın sırrı.

Vaz’-ı huşyār eylerem mest-i şarāb-ı nāb iken
Şaḡlaram zu‘mumca sırr-ı ‘ışkı şöhret-yāb iken

3. **sırr-ı ‘ışk:+ı**

Gazel 64

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aşkın sırrı.

Ni‘met-i firru ilalah nüktesin merdāna şor
Sırr-ı ‘ışkı ‘arşa-i miḡnetde ser-bāzāna şor

sırr-ı maḡbūbiyyet:

1. **sırr-ı maḡbūbiyyet:+üñ, +de**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sevilir olmanın sırrı.

ḡāk-i kūyuñ kuḡl idenler oldılar ehl-i nazar
Sırr-ı maḡbūbiyyetüñde ‘aḡl-ı ḡāşır ḡire-ser

sırru’l-veledi sırru ebihi:

1. **sırru’l-veledi sırru ebihi:+üñ**

Tarih 19

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çocuk babasının karakterini taşır.

Maḡabbet evliyāya zātına mevrūsdur bī-şekk
Ki sırru’l-veledi sırru ebihi’üñ maḡzarı ḡaḡḡa

sitem:

1. **sitem:**

Gazel 141

Mısra: 4

Zulüm, eza, cefa.

ġarībdür bu ki bir āfet-i zamāne iken
Sitemde bendelere tābi‘-i zamān olasın

2. **sitem:**

Gazel 173

Mısra: 4

Zulüm, eza, cefa.

Sirişk-i al-i ruḡ-ı zerdüm eyledi gül-reng
Bahār revnaḡı virdi sitem ḡazānumuza

3. **sitem:**

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Zulüm, eza, cefa.

Âh ey felek sitem me'âsir
Besdür dil-i zâra bu 'adâvet

sitem-ger:

1. **sitem-ger:**

Gazel 176

Mısra: 3

Zalim, sitemkâr.

Ol sitem-ger 'âlemi kırsa degül 'uşşâk-ı zâr
Raĥne gelmez ĥaĥ bu kim şemşîr-i istiġnâsına

sitem-i ĥâr:

1. **sitem-i ĥâr:**

Gazel 154

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dikenin(rakibin) zulmü.

Senden beni mehcür idemez ta'ne-i aġyâr
Bülbül sitem-i ĥâr ile geçmez gül-i terden

sitem-i zülf:

1. **sitem-i zülf:** +üñ, +i

Gazel 53

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

(sevġilinin) saçının sitemi.

Çekemezler sitem-i zülfünü mânend-i Nesib
Gerçi ebnâ-yı zamân cümlesi hep bende çeker

sitem-kâr:

1. **sitem-kâr:** +u, +m

Gazel 186

Mısra: 9

Eziyet, cefa ve zulüm eden.

Sitem-kârım kim aġlardı cefâ-yı bî-şümârundan
Dil-i saĥtuñ gibi bünyâd-ı peymânun metin olsa

2. **sitem-kâr:** +u, +m

Gazel 202

Mısra: 4

Eziyet, cefa ve zulüm eden.

'Adüya fâriġ olmaz luĥf u iĥsân itmeden hergiz
Sitem-kârım baña cevri eylemekden vaz gelmez mi

3. **sitem-kâr:** +e

Gazel 191

Mısra: 8

Eziyet, cefa ve zulüm eden.

Celâl-i ĥüsni olur penciş-i zebâna sebeb
Ne vech ile disem aĥvâlüm ol sitem-kâre

sitem-kâr ol-:

1. **sitem-kâr ol-:** -an, -lar, -uñ

Gazel 108

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zalim olmak.

Ref'-i vücûdî maĥlab-ı nezdik ü dürdür
A'dâsıdır zamâne sitem-kâr olanlarun

şît-i âh-ı âteş-efşân:

1. **şît-i âh-ı âteş-efşân:** +u, +m

Gazel 90

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ateş saçan ahın sesi.

Yetişdi evc-i çarĥa şît-i âh-ı âteş-efşânım
Meger âvâregân-ı 'ışka kayd-ı mesken olmazmış

şît-i ĥüsn:

1. **şît-i ĥüsn:**

Gazel 40

Mısra: 9

Kelime Tipi: -
Güzellik şöhreti.

Meydân-ı 'işvede göresin şît-i hüsn ile
Ol nev-ıhırâm-ı serv ü kad ânî gelür geçer

2. şît-i hüsn:

Gazel 40

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gösterişin güzellik şöhreti.

Meydân-ı 'işvede göresin şît-i hüsn ile
Ol nev-ıhırâm-ı serv-ıkadâmî gelür geçer

şît-i tabl u sürnâ:

1. şît-i tabl u sürnâ:

Tarih 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Davul zurna sesi.

Şadâ-yı nâya çeng-i Zühre hem-âheng olup uydı
İrişti şît-i tabl u sürnâ tâ gûş-ı Keyvân'a

şît-i teâlû:

1. şît-i teâlû:

Kaside 9

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Tealu sesi. ...teâlû...:(Onlara,)gelin de (Allah'ın peygamberi sizin için başışlanma dilesin, denilince başlarını çevirirler...) 63 Münafikun5. Ayetinden iktibas yapılmıştır.

Vay hâline senden eger olmazsa 'inâyet
Ol günde ki gûşa irişe şît-i teâlû

sivâ:

1. sivâ:

Gazel 61

Mısra: 6

Başka, gayrı; Allah'ın zâtı dışında kalan ve insanı Allah'tan uzaklaştıran her şey.

Müsebbibden bilürler cümle kârı
Sivâ sâlibleridür Mevleviler

sivâ-yı Hakk:

1. sivâ-yı Hakk:

Gazel 206

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın dışında dünyevi her şey.

Degül şâyeste maḥbûbiyyete çün kim sivâ-yı Hakk
Şerik itme cenâb-ı Kibriyâ'ya nev'-i insânî

siyâh:

1. siyâh:

Gazel 12

Mısra: 12

Kara.

Bileydi eger luḫf-ı ḫaḫḫ-ı ruḫûñ
Ġamından olurdu siyâh âfitâb

Siyâhî Dede:

1. Siyâhî Dede:

Tarih 17

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kıbrıs'ta doğdu. Asıl adı Mustafa'dır. Annesi Habeşî asıllı idi. Lefkoşa Mevlevîhânesi'nde Dânişî Ali Dede (ö.1095/1683)'ye mürit olup onun hizmetinde bulunmuş burada mesnevî dersleri almış, ney üflemede maharet sahibi olmuş, zahirî ve bâtinî ilimleri tahsil etmiştir. Ali Dede Kudüs şeyhliğine gidince, Dîvânî Dede Âsitânesinde Kemâl-zâde Şeyh Ebûbekir Efendi'nin hizmetinde bulunmuştur (Sâkib Dede 1283: 218). Ardından bir müddet Lefkoşa'da onun halifesi olarak görev yaptıktan sonra, Gelibolu şeyhliğine getirilmiş ve ardından Mısır hankahında karışıklıklar bulunduğundan, orayı nizama sokmakla görevlendirilmiştir. Mısır'da vazifesini tamamladıktan sonra tekrar Lefkoşa Mevlevîhânesine dönmüştür. Kendisi bu dönemde şeyhü'l-meşâyih olarak tanınmıştır.

Nesib rihleti tarihini didi züvvâr
İde Siyâhi Dede Bârî kabrünü pür-nür

siyânet:

1. **siyânet:**

Gazel 7

Mısra: 9

Koruma, himaye veya muhafaza.

Mânend-i Nesib eyle siyânet kerem eyle
Âyin-i riyâdan ser ü sâmanı yâ Rabb

siyeh:

1. **siyeh:**

Gazel 172

Mısra: 3

Siyah, kara.

Siyeh harf-i cefâdan gayrı görmez dide-i cânım
Haç-ı mihr-i leb-i yârün zemîninde zamânında

2. **siyeh:**

Gazel 116

Mısra: 6

Siyah, kara.

Revâ mıdır ki olam zehr-i nüş-i hecrün ben
‘Adûlar ola siyeh mest-i câm-i ihsânun

3. **siyeh:**

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Siyah, kara.

‘İşkuñ ki ğarib ibtilâdur
‘Uşşâka ‘aceb siyeh belâdur

siyeh-çerde:

1. **siyeh-çerde:**

Gazel 131

Mısra: 7

Esmer.

Bir siyeh-çerde suhandanca güzeldür bu Nesib
Âdemi bende ider vaz‘-ı dil-ârâ-yı kalem

2. **siyeh-çerde:**

Gazel 182

Mısra: 9

Esmer.

Haçkâ nazîrini o siyeh-çerde dilberün
Bulmaz Nesib varsa da iklim-i Berber'e

siyeh-nâme:

1. **siyeh-nâme:**

Kaside 1

Mısra: 12

Amelleri kötü kaydedilen kimse, günahkar.

Defter-i a‘mâlûme yazılmadı ferd-i şevâb
Bir siyeh-nâme güneş-kârûm ki fikrüm şerr ü şür

2. **siyeh-nâme: +ler**

Kaside 7

Mısra: 3

Amelleri kötü kaydedilen kimse, günahkar.

Şefâ‘atiyle siyeh-nâmeler muğarreb olur
‘İnâyetiyle şevâba olur günâh bedel

siyeh-rüz:

1. **siyeh-rüz:**

Gazel 24

Mısra: 11

Kara günlü, talihsiz.

Hîç siyeh-rüz olduğumdan şevke-perdâz olmazam
Kevkeb-i eşküm sipihr-i derde tâ seyyâredür

siyyemâ:

1. **siyyemâ:**

Kaside 1

Mısra: 4

Özellikle, husûsiyle, bâhusus.

Kimde ¼udret var kemāhī ider evşāfuñ senüñ
Siyymā bu bende-i küstāh-ı nā-fermān-ı  ur

siz:

1. **siz:+e**

Tarih 26

Mısra: 1

İkinci çoğul kişi zamir.

Size ey zümre-i āl-i Muħammed müjdeler olsun
Nikābet şadrın iħrāz eyledi bir dil-pesendüñüz

sohbet:

1. **şoħbet:**

Gazel 35

Mısra: 4

Konuşmak, muhabbet etmek.

Şeh-i mülk-i fenā ol hıdmet-i rindāna sa'y eyle
Meded hem şoħbet itme zāhidi kim  ab -ı cāmiddür

2. **şoħbets:+leri, +n, +e**

Mesnevi 2

Mısra: 11

Konuşmak, muhabbet etmek.

Şoħbetlerine liyākat ister
Şınf-ı fuķarādur olanlar

3. **şoħbet:+e**

Gazel 170

Mısra: 2

Konuşmak, muhabbet etmek.

Maķrūn olursa da vet-i  aşıķ icābete
Cezb eyler ol perī dahı nāgāh şoħbete

4. **şoħbetin:+in**

Kaside 1

Mısra: 1

Konuşmak, muhabbet etmek.

Eyler istiskāl dā'im ehl-i taķvā şoħbetin
Her zamān merĝübıdur bezm-i ahāl-i faħūr

5. **şoħbet:+i**

Kit'a 19

Mısra: 4

Konuşmak, muhabbet etmek.

Belī zenān ider ĩrās-ı zevķ-ı cismānī
Velik şoħbeti rūhı ĝarık-ı miħnet ider

6. **şoħbet:+leri**

Mesnevi 2

Mısra: 13

Konuşmak, muhabbet etmek..

Şoħbetleri cāna nūr-baħşā
Hıdmetleri feyz-i luţf-ı Mevlā

sohbet-i aħbāb:

1. **şoħbet-i aħbāb:**

Gazel 71

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dostların sohbeti, muhabbeti.

Vuşlatda ĝam-ı hecr-i ciger-tāb unudılmaz
Dür olmağ ile şoħbet-i aħbāb unudılmaz

sohbet-i gül:

1. **şoħbet-i gül:**

Gazel 178

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgili ile sohbet.

Hem şoħbet-i gül hār-ı pür-āzārdur ammā
Oldı yine murğ-ı seħerüñ nāmı keşide

sohbet-i hās:

1. **şoħbet-i hās:+i, +n, +a**

Tarih 17

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Özel sohbet.

Görürdi nūr-ı siyāhı gürūh-ı Mevleviyān
Ne dem ki şoḥbet-i ḥāşına bulsalar destūr

şoḥbet-i rindāne:

1. **şoḥbet-i rindāne:**+den

Gazel 100

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Rintlere yaraşır (özgü) soḥbet.

Nesīb'e n'ola yār eylerse raġbet
Kim itmez şoḥbet-i rindāneden ḥazz

soñra:

1. **soñra:**

Tarih 31

Mısra: 14

Sonra.

Evvel çıkarur tuḥfe-i ma'yūbeyi tüccār
En soñra gelür kâle-i kem-yāb miyāna

2. **soñra:**

Gazel 32

Mısra: 8

Ardından.

Bām-ı simi Ka'be'ye mâliş idüp ḥırşın füzün
Mümsikān ḥacc eyledükden soñra bî-inşāf olur

şor-:

1. **şor-:**-ar, -sañ

Kıt'a 4

Mısra: 2

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Dem-i serdi-i zamāne ile ḥasta ḥāṭırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsañ ġanımedür

2. **şor:**

Gazel 64

Mısra: 9

Sormak, sual etmek.

Ni'met-i firru ilalah nüktesin merdāna şor
Sırr-ı 'ışkı 'arşa-i miḥnetde ser-bāzāna şor

3. **şor:**

Gazel 64

Mısra: 10

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Ni'met-i firru ilalah nüktesin merdāna şor
Sırr-ı 'ışkı 'arşa-i miḥnetde ser-bāzāna şor

4. **şor:**

Gazel 64

Mısra: 2

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Lezzet-i ḥ'ān-ı vişāl-i dil-rübāyı cāna şor
Ni'metin bu tekyegāh-ı 'ālemün miḥmāna şor

5. **şor:**

Gazel 64

Mısra: 4

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Cān u cismüñ al peyāmın ḥıdmet eyle kāmile
Verd ü ḥāruñ luṭf u cevvin bülbül-i nālāna şor

6. **şor:**

Gazel 64

Mısra: 7

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Gevheri var āşinā-yı lücce-i 'ummāna şor
Añla ḳadr-i şoḥbetin kāmillerüñ ḥāk it özüñ

7. **şor:**

Gazel 64

Mısra: 12

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

‘Aql ile bil maḥbes-i ten içre cānuñ zücretin
Yūsuf’uñ ḥālın refīk-ı gūşe-i zindāna sor

8. **şor:**

Gazel 64

Mısra: 14

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Sāğar-ı bezm-i elestüñ keyf-i bî-keyfiyyetin
Bāde-i tevḥīd ile bî-hüş olan mestāna şor

9. **şor:**

Gazel 64

Mısra: 16

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Ehl-i ḡaflet añlamaz kevn-i fesāduñ ḥikmetin
‘Ālemüñ sırrın Nesibā şāḥib-i ‘irfāna şor

10. **şor:**

Gazel 64

Mısra: 1

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Lezzet-i ḥ’ān-ı vişāl-i dil-rübāyı cāna şor
Ni‘metin bu tekyegāh-ı ‘ālemün miḥmāna şor

11. **şor:-ma**

Rübai 64

Mısra: 2

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Devr eyleyeli felek o meh-ruḥsārı
Hiç şorma cerāḥat-i dil-i efgārı

12. **şor:-dı**

Gazel 161

Mısra: 9

Sormak, sual etmek.

Bir maḥremine sordı görüp bendesin ol yār
Didi ki Nesibā-yı ḡam-endüz midur bu

13. **şor:-ma**

Gazel 64

Mısra: 5

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Şorma hiç sāḥil-nişin-i ‘aqla baḥr-i ‘ışkdan
Gevheri var āşinā-yı lücce-i ‘ummāna şor

söyle:-

1. **söyle:-r**

Gazel 42

Mısra: 2

Demek, söylemek, anlatmak.

Gülün evşāfını hem bülbül ü hem ḥār iken söyler
Gören söyler cemāl-i dil-rübāyı görmeyen söyler

2. **söyle:-ñ**

Gazel 6

Mısra: 8

Demek, söylemek, anlatmak.

Her gül-i ḥüsnün olur bir bülbülü ‘ādet budur
İtmesün bizden o gül-ruḥsāra söyleñ ictināb

3. **söyle:-y, -e**

Gazel 138

Mısra: 10

Demek, söylemek, anlatmak.

Bî-çāre Nesibā’ya niçün söylemez olduñ
İnşāf midur söyleye ey ruḥları māhum

4. **söyle:-n, -ür, -se**

Gazel 149

Mısra: 3

Demek, söylemek, anlatmak.

Söylenürse söz maḥallinde bulur ḡadr-i girān
Dürr olur gör ḡatre-i feyz mevsim-i nisāndan

5. **söyle-:-dükçe, -**

Gazel 204

Mısra: 9

Demek, söylemek, anlatmak.

Nesibâ söyledükçe şab'ıññ hüsni füzün oldu
Ne hâletdür bu kim çıkdıkça gevher kân güzellendi

6. **söyle-:-mez**

Gazel 138

Mısra: 9

Demek, konuşmak, söylemek.

Bî-çâre Nesibâ'ya niçün söylemez olduñ
İnşâf mıdur söyleye ey ruhları mâhum

7. **söyle-:-r**

Gazel 42

Mısra: 6

Demek, konuşmak, söylemek.

Fenâ-yı gülsitân-ı 'âlemi her sâl ider inhâ
Dem-i faşl-ı hazân berg-i dırahtân bî-suhan söyler

8. **söyle-:-r**

Gazel 42

Mısra: 2

Demek, konuşmak, söylemek.

Gülün evşafını hem bülbül ü hem hâr iken söyler
Gören söyler cemâl-i dil-rübâyı görmeyen söyler

9. **söyle-:-r**

Gazel 42

Mısra: 4

Demek, konuşmak, söylemek.

Hüner şîrîn mezâk-ı ma'ni-i nuţk olmadur yoksa
Belî mânend-i merdüm-i tûti-i şekker-şiken söyler

10. **söyle-:-r**

Gazel 42

Mısra: 1

Söylemek, konuşmak.

Gülün evşafını hem bülbül ü hem hâr iken söyler
Gören söyler cemâl-i dil-rübâyı görmeyen söyler

11. **söyle-:-mek, -den**

Kaside 1

Mısra: 16

Demek, söylemek, anlatmak.

Emr-i bi'l-ma'rûf u nehy-i münker aşlâ itmedi
Kavl-i Hakk'ı söylemekden şab'ına geldi fütür

12. **söyle-:-y, -üp**

Gazel 119

Mısra: 3

Demek, konuşmak, söylemek.

Ağyâra söyleyüp bize remz eyledün diyü
Luţfuñ tevehhümüyle dili hürrem eyledük

13. **söyle:**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Demek, konuşmak, söylemek.

Ey nâme zebân olup bu râze
Maşşudumı söyle aşikâre

14. **söyle:**

Gazel 49

Mısra: 3

Demek, konuşmak, söylemek.

Meded ey gönca-dehen bâri bir ağız söyle
'Aşka nîm tebessümle tesellâ mı gelür

15. **söyle:**

Gazel 208

Mısra: 3

Demek, konuşmak, söylemek.

Süvâr-ı keşti-i ten olalı gönül söyle
Miyâne-i yem-i gamda kenârı gördün mi

16. söyle:

Gazel 152

Mısra: 6

Demek, söylemek, anlatmak.

Kâfir-i zülf anı hem-reng ider âhîr giderek
Zâhide söyle ki havf eylesün imânından

17. söyle:

Kıt'a 18

Mısra: 5

Demek, söylemek, anlatmak.

Az söyle vaktini gözle sözüñ bilmez misin
Kâdr-i ferd ü şey' bir mısra'dur efzün eyleyen

18. söyle:-t, -mek

Gazel 149

Mısra: 9

Konuşmak, dile getirmek.

Şa'bdur dānāyı söyletmek Nesibā her zamān
Gevherüñ iħrācı müşkildür teh-i 'ummāndan

19. söyle:

Gazel 180

Mısra: 9

Demek, söylemek, anlatmak.

Nesibā toğrı söyle tevbe olmaz mı ħarābātī
Mey olsa dilber olsa sāye-i memdūd-ı bīd olsa

20. söyle:-ür

Gazel 46

Mısra: 1

Konuşmak, dile getirmek.

‘Āşık-ı nālānı hicr-i la‘l-i cānān söyledür
Şevk-ı sükket tūti-i güyāyı her ān söyledür

21. söyle:-ür

Gazel 46

Mısra: 2

Konuşmak, dile getirmek.

‘Āşık-ı nālānı hicr-i la‘l-i cānān söyledür
Şevk-ı sükket tūti-i güyāyı her ān söyledür

22. söyle:-ür

Gazel 46

Mısra: 4

Konuşmak, dile getirmek.

‘Işk ifşā itdürür ħ‘āhiş-ger-i vaşl olduğum
Neş‘e-i mey ādeme esrārı pinhān söyledür

23. söyle:-ür

Gazel 46

Mısra: 6

Konuşmak, dile getirmek.

Güfü ü gū itse ħayālūñle n‘ola dil her zamān
Miz-bānı ħātır-i miħmān-ı zī-şān söyledür

24. söyle:-ür

Gazel 46

Mısra: 10

Konuşmak, dile getirmek.

‘Arz-ı ħāl it ol şeh-i ħüsne Nesibā ħavfi қо
Bir gedāyı gāh olur bezminde sultān söyledür

25. söyle:-ür

Gazel 46

Mısra: 8

Demek, söylemek, anlatmak.

Devlet-i deh-rūze-i faşl-ı bahāru güş ider
‘Andelibe şāh-ı gül gülşende destān söyledür

26. söyle:-r

Gazel 42

Mısra: 8

Demek, söylemek, anlatmak.

Ėam-ı Ferhād u Mecnūn kışsa-i Nell ü Dimen söyler
Olan yek-rengi-i ma‘nī-i ‘ışk u ‘āşıkā cāhil

27. **söyle:-r**

Gazel 42

Mısra: 10

Demek, söylemek, anlatmak.

Nesibā reng ü büy-ı bî-bakāya olma dil-beste
Bu rāzı saña ezhār-ı çemen hep bî-dehen söyler

söz:

1. **söz:+üñ**

Rübai 48

Mısra: 1

Söz, kelam.

Yā küre-i endişede kâl eyle sözüñ
Yā keff-i lisāna eyle mu'tād özüñ

2. **söz:+ler, +i**

Gazel 144

Mısra: 13

Söz, kelam.

Bu sözleri dilberden işitdükçe Nesibā
Ārām-ı sükün gitdi ser-ā-pāy-ı tenümden

3. **söz:+dür**

Kıt'a 18

Mısra: 2

Ağızdan çıkan kelime, lakırdı, laf, şiir.

Nā-maḥal güftāra āğāz eyleme mecnūn gibi
Bî-hüde sözdür kişiniñ pāyesin dün eyleyen

4. **söz:+i**

Gazel 23

Mısra: 7

Söz, kelam.

Sözi ḥatm eyle istifsār-ı la'l-i yār ile ey dil
K'olur mühr-i şehen-şāh ile ḥayli nām-ver kâğız

5. **söz:**

Gazel 149

Mısra: 3

Söz, kelam.

Söylenürse söz maḥallinde bulur ḳadr-i girān
Dürr olur gör ḳatre-i feyz mevsim-i nisāndan

6. **söz:**

Gazel 170

Mısra: 8

Söz, kelam.

Dest-i nigāhdan daḥi renciş-pezir olur
Söz var mıdur o gül bedene ol ḫarāvete

7. **söz:**

Gazel 33

Mısra: 9

Söz, kelam.

Saña ḫoḡrı söz Nesibā dil-i mübtelāda ḫālā
şeh-i serir-i ḫüsnüñ ḳulı olmaḡa heves var

8. **söz:**

Gazel 33

Mısra: 9

Söz, kelam.

Saña ḫoḡrı söz Nesibā dil-i mübtelāda ḫālā
O şeh-i serir-i ḫüsnüñ ḳulı olmaḡa heves var

9. **söz:+üñ**

Gazel 55

Mısra: 9

Söz, kelam.

Güş eyleyüp Nesib sözüñ ḳudsiyān didi
Ḥaḳḳā bu gūne nādire-gū şā'ir az olur

10. **söz:+ler, +ü, +m**

Gazel 30

Mısra: 9

Söz, kelam.

Nesibā sözlerüm nāḫun-zen olmaḡ cān-ı uşşāḳa
Ney-āsā derd-i 'ışḳıyle dil-efḡār olduḡumdandur

11. **söz:**

Gazel 39

Mısra: 9

Söz, kelam.

İnkılâbât-ı dem-i şayf u şitâdan söz açup
Güllere murğ-ı çemen naql-i ser-encâm eyler

12. **söz:**

Gazel 77

Mısra: 12

Söz, kelam.

Nesîbâ dürr olursa güşuna almaz yine ‘âşık
O söz kim güfte-i Şehrî gibi dil-süz-ter olmaz

13. **söz:üñ**

Kıt'a 18

Mısra: 5

Söz, kelam.

Az söyle vaqtini gözle sözüñ bilmez misin
Kadr-i ferd ü şey‘ bir mışra‘dur eفزün eyleyen

14. **söz:i**

Kaside 5

Mısra: 7

Söz, kelam.

Ammâ ne na‘t na‘t-i Muḥammed ki her sözi
Gencîne-i ma‘ârif-i Perverdigâr'dur

söz ol-:

1. **söz ol-:-maz**

Kıt'a 19

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dedikodu yapılmak veya bir iş hoş karşılanmamak.

Muḥadderâta söz olmaz dinürse ger âdem
Zen-i muḥaddereye biñde bir işâbet ider

söz ü sâz:

1. **söz ü sâz:+u, +m**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şarkı söyleyip saz çalma.

Ey ḥün-ı dîde geldi demi neş'e vir baña
V'ey âh u nâle ile eşer söz ü sâzum ol

su:

1. **şu:**

Tahmis 3

Mısra: 11

Su, ab.

Hemân çek tîğ-ı nâzı bildüğüñden kılma ey ḥünî
Şu içmek deñlü yoçdur teşne-i ‘ışka helâk olmaç

2. **şu:**

Kaside 9

Mısra: 12

Su, ab.

Her vefk-ı rızâ teşneleri eyledi sîr-âb
Engüş-t-i mübârekeleri bezl eylediği şu

su‘âl:

1. **su‘âl:+e**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Soru.

Var mı bu su‘âle bir cevâbuñ

Maḥşerde olursa dâd-ḥ‘âhuñ

su‘âl eyle-:

1. **su‘âl eyle-:-me**

Gazel 107

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Sırr-ı dehen-i yâri su'âl eyleme benden
V'allâhi vü b'illâhi Nesîbâ haberüm yok

su'âl eyle:

1. su'âl eyle:

Tarih 22

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Sâl-i 'imâretin Nesîb eyle bu mısra'â su'âl
Oldı yine müceddede türbe-i şadr-i evliyâ

su'âl it-:

1. su'âl it-:

Mesnevi 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Âdâb ile hâtırın su'âl it
Bağ zâhire intikâl-i hâl it

su'bân:

1. su'bân:

Gazel 131

Mısra: 9

Büyük yılan, ejderha.

Deheninden geh olur zehr ağıdur çün su'bân
Gâh olur mürdeye cân-bağş-ı Mesîhâ-yı kalem

sû-be-sû:

1. sû-be-sû:

Gazel 201

Mısra: 6

Her yana, her tarafa.

Şabâ nev-tabla-i 'itr-ı bahârı eyleyüp ber-ser
Gezer sük-ı çemende sû-be-sû nev-rûzdur şimdi

şubh u mesâ:

1. şubh u mesâ:

Gazel 163

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sabah ve akşam.

Günehkârım hayâlüm rûz u şeb cürm ü ma'âşîdür
İşim şubh u mesâ hep şûr u şerdür yâ Resûlallâh

sübha:

1. sübha:+y, +ı

Gazel 139

Mısra: 2

Tespîh.

Şad girye ile zülf-i siyeh-kâra yapışdum
Gözden birağup sübhayî zünnâra yapışdum

sübha-i evrâd:

1. sübha-i evrâd:+dan

Gazel 118

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Duaların ipi.

Dür-i eşk-i niyâzı pây-ı ümmîde nişâr itdük
Güşâd-ı 'uğde müşkil sübha-i evrâddan gördük

sübha-i şad-dâne:

1. sübha-i şad-dâne:+si, +n, +ı

Gazel 39

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yüzlük tespîh.

Şayd içün zâhid ol âhû nigehe havfum bu
Eldeki sübha-i şad-dânesini dâm eyler

subh-dem:

1. şubh-dem:

Gazel 56

Mısra: 5

Sabah vakti.

Ufuqda zāhir olur şanki şubḥ-dem ḥurşid
Kenār-ı yemde o mihr-i ḥüsün ki āba girer

2. **şubḥ-dem:**

Gazel 118

Mısra: 9

Sabah vakti.

Nesibā şubḥ-dem ḥurşid şanma şu'le-i āhuñ
Firāz-ı kulle-i çarḥ-ı köhen bünyāddan gördük

3. **şubḥ-dem:**

Kaside 2

Mısra: 6

Sabah vakti.

Her bir varaḥ ki sebt ola anda medāyihüñ
Pertev-feşān-ı nūr u ziyādur çü şubḥ-dem

4. **şubḥ-dem:**

Gazel 98

Mısra: 3

Sabah vakti, sabah.

Sünbülüstāna güzārişden nesime şubḥ-dem
Hıdmet-i taḥrik-i zülf-i nīm-tābuñdur ğarāz

subḥgeh:

1. **şubḥgeh:**

Gazel 76

Mısra: 6

Sabahleyin.

Esir-i zülfi olan rüyımı ḥayāl idemez
Fütāde-i şeb-i ğam şubḥgeh nedür bilmez

subḥ-ı emel:

1. **şubḥ-ı emel:+in**

Gazel 39

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Emel sabahı.

Zulmet-i cehl ile şubḥ-ı emelin şām eyler
İtmeyen kesb-i ma'arif nice ārām eyler

sūd:

1. **sūd:+u, +muz**

Gazel 173

Mısra: 12

Fayda, kazanç.

Metā'-ı vuşlata naḥd-i revānı itse ḳabül
İderdi reşk hele sūdumuz ziyānumuza

2. **sūd:+a**

Rübai 29

Mısra: 3

Fayda, kazanç.

El-minnetüli'llah ki olupdur sūda
Ḥāk-i ḥarem-i pāküñe bu rüy-ı siyāh

3. **sūd:**

Rübai 57

Mısra: 4

Fayda, kazanç.

Sermāye vü sūd-ı 'ālemi terk eyle
Bu sūd saña bes ki teḥi-dest olasın

sūd bil-:

1. **sūd bil-:-mez, -üz**

Gazel 190

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kazanç, kar.

Sevdā-ger-i metā'-ı ğamuz sūd bilmezüz
Çıkdıḥ bu arzūyla ğurbet diyārına

sūd id-:

1. **sūd id-:-üp**

Gazel 213

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kazanç sağlamak.

O şahib-şadırı Haq dâ'im mu'ammer ide şadırında
Dine tâ sūd idüp aḥbâbı a'dâsı ziyân çekdi

sūd u zarar:

1. **sūd u zarar:**

Gazel 189

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kar ve zarar.

Nā-kāmluk ki maṭlabıdır anlaruñ n'ola
Yeksân olursa sūd u zarar Mevleviler'e

sūd u ziyân:

1. **sūd u ziyân:+i, +n, +da**

Gazel 172

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Fayda ve zarar.

Nesibâ sūq-ı 'ālemde biz ol sevdā-ger-i faḡruz
Metā'ı devletüñ yoq baḥsümüz sūd u ziyânında

südde-i devlet-me'âb:

1. **südde-i devlet-me'âb:+uñ, +dur**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Padişah eşîği, kapısı.

Müflisem 'ürum gedāyam cürm ise bî-ḥadd u 'ad
Südde-i devlet-me'âbuñdur baña ancak sened

sūd-mend:

1. **sūd-mend:**

Gazel 17

Mısra: 5

Faydalı olmak.

Zāhidüñ dārū-yı pend-i telḥi olmaz sūd-mend
Mümteni'dür derd-i ehl-i 'ışka tedbîr-i 'ilâc

sūd-mend ol-:

1. **sūd-mend ol-:-maz**

Kıt'a 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Faydalı olmak.

Bed-siriştüñ sūd-mend olmaz fazilet ṭab'ıma
Āb-ı şîrîn baḥri sükker zehri işlāh eylemez

suffe:

1. **şuffe:+si**

Tarih 22

Mısra: 7

Sofa.

Şuffesi maḥzen-i ṭarab cāmi'i cāy-ı feyz-i Rabb
Bābı münāfi-i kürüb revzeni maşrıq-ı şafā

sūfi:

1. **şūfi:**

Rübai 41

Mısra: 1

Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağılı olan,,

Şūfi ki baḥıl ola ḡam efgendesidür

Sālik denilen hemān anuñ jendesidür

sūfi-i nā-dān:

1. **şūfi-i nā-dān:**

Tahmis 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cahil, kaba sofu olma.

Ki mest itdi bizi şahbā-yı 'irfān

Bize pend itme ey şūfi-i nā-dān

suḡan:

1. **suḡan:**

Gazel 134

Mısra: 2

Söz, kelâm.

Dehen mi hoşka-i sükker midür nedür bilmem
Suhan mı kaçre-i Kevser midür nedür bilmem

2. **suhan:+uñ**

Rübai 9

Mısra: 2

Söz, kelâm.

Ey sāgar-ı derdüñ baña sükkerden leziz
Şirîn suhanuñ çeşme-i Kevser'den elez

3. **suhan:+ı**

Gazel 37

Mısra: 7

Söz, kelâm.

Ehl-i derdüñ suhanı itmede te'sir-i diger
Kı füyüzât-ı Hudâ münkesirü'l- bâldadur

suhandân:

1. **suhandân:+ca**

Gazel 131

Mısra: 7

*Söz söylemeyi bilen, düzgün ve güzel söz söyleyen
(kimse).*

Bir siyeh-çerde suhandança güzeldür bu Nesib
Âdemi bende ider vaz'-ı dil-ârâ-yı kalem

suhan-gü:

1. **suhan-gü:**

Kaside 9

Mısra: 10

Güzel söz söyleyen.

Semmiyyetin izhâr idüp ol cân-ı cihâna
Merdüm gibi bir puhte ganem oldı suhan-gü

suhan-ı hikmet:

1. **suhan-ı hikmet:+den**

Gazel 68

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hikmetli söz.

Câhil olmaz müte'essir suhan-ı hikmetden
Âb-ile heyzüm-i nâ-ķâbile huzret gelmez

sü'-i hâl:

1. **sü'-i hâl:+ü, +m**

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kötü hal, kötü durum.

Kıl şefâ'at bendeñe yâ Seyyide'l-kevineyn o dem
İtmesün tâ ehl-i haşri sü'-i hâlüm bî-huzür

sük-ı 'âlem:

1. **sük-ı 'âlem:+de**

Gazel 172

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Dünya pazarı.

Nesibâ sük-ı 'âlemde biz ol sevdâ-ger-i faķruz
Metâ'-ı devletüñ yok baķşümüz sūd u ziyânında

sük-ı çemen:

1. **sük-ı çemen:+de**

Gazel 201

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çiçek pazarı.

Şabâ nev-tabla-i 'itr-ı bahârı eyleyüp ber-ser
Gezer sük-ı çemende sū-be-sū nev-rūzduz şimdi

sük-ı fenâ:

1. **sük-ı fenâ:+da**

Gazel 106

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yokluk pazarı II dünya.

Sük-ı fenâda olma haridâr o cinse kim
Hemyân-ı himmet içre müheyyâ bahâsı yok

sūk-ı ğam:

1. sūk-ı ğam:+da

Gazel 8

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Üzüntü pazarı.

Nuġūd-ı eşk-i ʿaşıġ sūk-ı ğamda nā-revādur hep
Ne ʿālemler görüldi Gülşen-i bezmünde ey sākī

sükkān-ı semāvāt-ı ʿulā:

1. sükkān-ı semāvāt-ı ʿulā:

Tarih 18

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şan ve şerefin göklerinde oturan kimseler.

Eyyede'llah ne hōş mekremet-i hākānī
K'itti taḥsīn aña sükkān-ı semāvāt-ı ʿulā

sultān:

1. sultān:+lar, +a

Rübai 9

Mısra: 4

Hükümdar, sultan.

Küyuñda gedālık eylemek bī-ser ü pā
Sultānlara oldı taḥt u efserden elez

2. sultān:+u, +m, -a

Gazel 107

Mısra: 8

Sevgili, yar.

Çaġ cānuma geĉti elem-i tīr-i teġāfūl
Geĉmiş beni sultānuma aʿdā ḥaberüm yok

3. sultān:

Gazel 46

Mısra: 10

Sevgili, yar.

ʿArz-ı hāl it ol şeh-i ḥüsne Nesība ḥavfi қо
Bir gedāyı gāh olur bezminde sultān söyledür

4. sultān:+u, +m, +ı

Gazel 138

Mısra: 2

Sevgili, yar.

Bu cevr ü cefā niĉeye dek bendeñe şāhum
Sultānumı sevmek mi benüm cürm ü günāhum

5. sultān:

Tarih 2

Mısra: 12

Hükümdar, sultan..

Ola ḳahhār-ı ʿadū devletle cünd-i ʿāleme
Oldı sultān u cihānda nām-ver-i Şeh Muştafā

6. sultān:+u, +m

Kaside 1

Mısra: 13

Hükümdar, sultan.

Lākin ammā itmişem taşdıġ sultānum seni
İʿtiġādum şāfdur ḥaġġuñda mānend bulur

7. sultān:+u, +m, -a

Tarih 31

Mısra: 9

Hükümdar, sultan.

Sultānuma şıdġ-ile taʿalluġda hemişe
Daʿvā-yı tefevvuġ iderem ehl-i zamāna

Sultān Ahmed Ḥān:

1. Sultān Ahmed Ḥān:

Tarih 28

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sultan I. Ahmed Han.

Şehenşāh-ı cihān Sultān Ahmed Ḥān ġāzinüñ
Bu fermān-ı hümayūnı hele ḥayrül'-ʿamel oldı

Sultān Muṣṭafā:

1. Sultān Muṣṭafā: +nuñ

Tarih 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sultan Mustafa.

Lafzen ü ma'nen cülüs-ı şāh için tārīhdür
Oldı Sultān Muṣṭafā'nuñ sāli biñ yüz altıda

sultān-ı evliyā:

1. sultān-ı evliyā:

Gazel 13

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Evlilyalar, veliler sultanı.

İksirdür dinilse edeb itme iştibāh
Sultān-ı evliyā didi ḥayrun mine'z -zeheb

sultān-ı ğam:

1. sultān-ı ğam: +uñ

Rübai 14

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gam sultanı.

Bī-dād-ı cüyüş-ı ma'şiyet yaqdı meded
Sultān-ı ğamuñ mülk-i dili itsün ḥāş

sultān-ı kerāmet:

1. sultān-ı kerāmet:

Rübai 41

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cömertlik sultanı.

Her mümsik-i nā-kesde kerāmet olmaz
Sultān-ı kerāmet keremüñ bendesidür

sultān-ı Kureyşî-neseb:

1. sultān-ı Kureyşî-neseb:

Rübai 21

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kureyş soyunun sultanı.

Ey ḥakim-i 'ādil-i diyār-ı taḥkik
Sultān-ı Kureyşî-neseb ü şāh-ı şefik

sultān-ı rüsül:

1. sultān-ı rüsül:

Rübai 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin sultanı (Hz. Muhammed).

Ey 'illet-i ğa'iyye-i kevn ü icād
Sultān-ı rüsül leşker ü derviş-nihād

2. sultān-ı rusül:

Kaside 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin sultanı (Hz. Muhammed).

Sultān-ı rusül 'illet-i ğā'iyye-i kevineyn
Mir'āt-ı Ḥudā eşref-i maḥlūk budur bu

3. sultān-ı rusul:

Rübai 27

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin sultanı (Hz. Muhammed).

Besdür bu şeref baña ki kim görse diye
Sultān-ı rusul bendelerindendir bu

şun-:

1. şun-: -ar

Gazel 55

Mısra: 7

Takdim etmek, ikram etmek, uzatmak.

Bir cur'a-i neşāṭına biñ cām-ı ğam şunar
Çarḥ-ı siyāhuña ise 'aceb kīne-sāz olur

2. **şun-:-ar**

Gazel 60

Mısra: 7

Takdim etmek, ikram etmek, uzatmak.

Āteş-i dilden hirās itmez şunar ser-pençesin
Bilmem āhū-yı hayālūñ şir-i merd-efgen midür

3. **şun:**

Gazel 48

Mısra: 5

Takdim etmek, ikram etmek, uzatmak.

Sākiyā şun bize ol cām-ı hıred düşmeni kim
Kem-terin kaçresi ‘ayyāşımı bī-hüş eyler

4. **şun-:-ar**

Gazel 48

Mısra: 3

Takdim etmek, ikram etmek, uzatmak.

Destine düş ne virür gāmze nigeñ tiğ şunar
Çeşm-i mestüñ ki mey-i nāzi kaçan nüş eyler

5. **şun-:-ar**

Gazel 53

Mısra: 5

Takdim etmek, ikram etmek, uzatmak.

Merdüm-i dide şunar āyine-i mānend-i gedā
Rāh-ı çeşmümden ide şāh-ı hayālūñ ki güzer

6. **şun-:-up**

Gazel 139

Mısra: 3

Takdim etmek, ikram etmek, uzatmak.

Bir cām sunup gitmege ‘azm eyleyicek yār
Öpdüm ayagın dāmen-i zer-tāra yapışdum

7. **şun-:-ar, -dı**

Gazel 112

Mısra: 12

Takdim etmek, ikram etmek, uzatmak.

Sāki-i bezmümüz o kerem-kārdur Nesib
Cām-ı lebin şunardı saña bilse meşrebüñ

şurāhi:

1. **şurāhi:+ler**

Gazel 213

Mısra: 7

Maruf su kabı.

Şurāhiiler sebūlar şaf-be-şaf hep oldı āmāde
Yine ser-germ olup sāki ğama gürz-i girān çekdi

şurāhi-veş:

1. **şurāhi-veş:**

Gazel 202

Mısra: 7

Sürahi gibi.

Şurāhi-veş gözümdeñ kan akıtdı intizār ile
‘Aceb bu meclise ol dilber-i mümtāz gelmez mi

şüret:

1. **şüret:+de**

Tarih 1

Mısra: 6

Görünüş.

‘Ulüvv-i cāh u hüsn-i haṭ fāzilet-hūy-ı sencide
Meḥāsin mecma‘ı bir zāt idi şüretde siretde

2. **şüret:+ā**

Gazel 41

Mısra: 4

Görünüş

Celāl-i hüsn-i hayālin komaz muṭāla‘aya
Gegerçi çeşm-i dile şüretā gelür görünür

şüret-i cefā:

1. **şüret-i cefā:+sı, +n, +da**

Gazel 129

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Eziyetli görünüş.

Nihân imiş keremi şüret-i cefasında
Meger ben eylemişem 'arz-ı hâl-i nâ-be-maḥal

süret-i dīvār:

1. şüret-i dīvār:

Rûbai 46

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Duvar sureti.

Ser-beste çalursa n'ola hâl-i dilümüz
Gördükçe yüzün şüret-i dīvār oluruz

süret-i hâl:

1. şüret-i hâl:+üñ

Kaside 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Durum vaziyeti.

Fikr itmeyesin görmeyesin şüret-i hâlün
Nezzâregehün olmaya âyine-i zânû

süret-i mukassî-i kîr:

1. şüret-i mukassî-i kîr:+e

Kaside 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Pisliğin kasvet verici görüntüsü.

Degülse daḥi sezâ luṭfa himmetün o ḳadardur
Ki reng-i berf virür şüret-i mukassî-i kîre

surḥ u sefid:

1. surḥ u sefid:+üñ

Tarih 25

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Kırmızı ve beyaz.

'Azm itdi temâşâyâ gülîstân-ı behiştî
Terk eyledi nezzâresini surḥ u sefidün

sür-ı hıtân:

1. sür-ı hıtân:

Tarih 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Sünnet düğünü.

İdüp sür-ı hıtân maḥdümü Şadreddin Efendi'ye
Ziyâfet eyledi ḥ'ân-ı kerem çekdi emirâne

sür-ı hıtân eyle-:

1. sür-ı hıtân eyle-:di

Tarih 11

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Sünnet düğünü yapmak.

Eyledi Şâm'da maḥdümına bir sür-ı hıtân
Görmemiş mislini çeşmi felek-i pür-ḥiyelün

süsen-i bed-mest:

1. süsen-i bed-mest:

Kaside 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Sarhoş zambak.

Ḥaçer be-dest süsen-i bed-mest şad-zebân
Lâle elinde sāğarı mest-i 'aḳârdur

süz:

1. süz:

Kaside 1

Mısra: 15

Harareti, ateş.

Yâ şefi'e'l-müznibîñ ol rüz 'âşî süz kim
Deḫşetinden birbirin bilmez 'inâsıyla zükür

süz u güdâz:

1. **sūz u gūdāz:-ī**

Gazel 134

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aşk acısıyla yanmak, perişan olmak.

Derūn-ı sinede sūz u gūdāzī var her dem
Gōñül mi şem^c-i münevver midür nedür bilmem

2. **sūz u gūdāz:+uñ**

Gazel 115

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yanma ve erime.

Pervānesisin var ise bir şem^c-i cemālūñ
Ḥālī degül ey dil yine bu sūz u gūdāzuñ

sūzān:

1. **sūzān:**

Gazel 9

Mısra: 11

Yakan, yakıcı. Ateşli.

Sūzān olur semender olursa çarīn saña
Mümkin mi ictināb

sūzān id:-

1. **sūzān id:-er, -di**

Gazel 127

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yakmak, tutuşturmak.

Cism-i nizārī olmasa āğışte eşk-ile
Sūzān iderdi bülbüli tāb-ı cemāl-i gül

2. **sūzān id:-**

Gazel 148

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yakmak, tutuşturmak..

Sūzān idiyor pīrehen-i şabrımı girye
Gūyā ki şererdür dökilen dīdelerümden

3. **sūzān id:-er**

Kıt'a 23

Mısra: 4

Kelime Tipi:

Yakmak, tutuşturmak..

Öldürür gördükçe maḥsūduñ sūrūrī ḥāsidi
Kendini sūzān ider bulmazsa āteş hizemi

4. **sūzān id:-üüp**

Gazel 103

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yakmak, tutuşturmak.

Ḥān-mān-ı cismi teff ü tāb-ı gam sūzān idüp
Şaçdı her bir dāğ-ı dil mānend-i aḥker tāb ü tef

sūzān it:

1. **sūzān it:**

Rūbai 34

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yakmak, tutuşturmak.

Giydüm nemedin ḥırkayı pervāne gibi
Yā Rab beni şem^c-i 'ışkuña sūzān it

sūzān it:-

1. **sūzān it:-mek**

Gazel 135

Mısra: 3

Kelime Tipi:

Yakmak, tutuşturmak.

Nār-ı hecrüñle neden bendeñi sūzān itmek
'Aşık-ı şādıkuñ oldumsa günāh eylemedüm

2. **sūzān it:-**

Rūbai 34

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yakmak, tutuşturmak.

Giydüm nemedin hırkayı pervâne gibi

Yâ Rab beni şem^c-i 'ışkuña sūzân it

sūzen:

1. **sūzen:**

Gazel 172

Mısra: 5

İğne (kirpik).

Dikerler gözlerin a^cdâ çü sūzen 'aşık-ı zâra

Odur zî-şūhunuñ ārām mümkin mi dükânında

sūz-ı derûn:

1. **sūz-ı derûn:+**

Gazel 146

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül yangını.

'Aşık ne deñlü itse nihân âteş-i dilin

Sūz-ı derûnı fehm olunur ıztırâbdan

sūz-ı 'ışk-ı Hudâ:

1. **sūz-ı 'ışk-ı Hudâ:**

Gazel 211

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah aşkının ateşi.

Pervâne itdi şem^c-i likâ Mevleviler'i

Yandurdu sūz-ı 'ışk-ı Hudâ Mevleviler'i

sūz-ı nâr-ı hecr:

1. **sūz-ı nâr-ı hecr:++ñ, +le**

Gazel 203

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayrılık ateşinin yangını.

Gören bu tâbişümüz sūz-ı nâr-ı hecrüñle

Revâ görür mi semenderle imtiñânımız

sūz-ı sine-dâg-ı dil:

1. **sūz-ı sine-dâg-ı dil:**

Gazel 67

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönül yarasının ateşi.

Gerekdür sūz-ı sine-dâg-ı dil te'sîr-i güftâra

Anuñ-çün her şadâ çün nağme-i ney âteşin olmaz

sūziş-figen-i cihâniyân:

1. **sūziş-figen-i cihâniyân:++sın**

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünyaları yakan, yakıcı.

Tâb-ı teb-i hecr-i tal'atüñle

Sūziş-figen-i cihâniyânsın

sūziş-i cân-güdâz-ı hasret:

1. **sūziş-i cân-güdâz-ı hasret:**

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) hasretinin cân eriten yangını.

Ey çarlı nedür yine bu fūrkat

Bu sūziş-i cân-güdâz-ı hasret

şuver:

1. **şuver:**

Gazel 206

Mısra: 6

Suretler.

Qabûl-i şirket itmez çünki te'sîrat Hâk'ıñdur

Şuver âyinesinde hüsn-i Hâk'dur cez'b iden cânı

sūhan-ı ehl-i riyâ:

1. **sühân-ı ehl-i riyâ:**

Gazel 78

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İki yüzlülerin sözü.

Sühân-ı ehl-i riyâ eylemez irâs-ı şafâ
Bed-şadâ hüsni taşannu' ile hõş-elhân olmaz

Sühâ:

1. **Sühâ:**

Gazel 47

Mısra: 6

Süha yıldızı.

Rüyuñ görelî cihâna bakmam
Hürşîdi gören Sühâyî neyler

sükker:

1. **sükker:**

Kıt'a 9

Mısra: 4

Şeker.

Bed-sirîştüñ sūd-mend olmaz fazîlet tab'ına
Âb-ı şîrin bahri sükker zehri ıslâh eylemez

2. **sükker:+den**

Rübâi 9

Mısra: 1

Şeker.

Ey sâgar-ı derdüñ baña sükkerden lezîz
Şîrin suhanuñ çeşme-i Kevser'den elez

sükker-i ğaflet:

1. **sükker-i ğaflet:+le, +dür**

Gazel 38

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gaflet şekeri.

Hanzal-i şehvetle telh itme maḥabbet ta'mını
Lezzeti hvân-ı mecâzuñ sükker-i ğafletledür

sükker-nümâ:

1. **sükker-nümâ:+dur**

Gazel 8

Mısra: 2

Şekere benzeyen.

Mey-i iḳbâli çarḫuñ maḫlab-ı şâh u gedâdur hep
Bu nîlî kâse-i pür-zehrler sükker-nümâdur hep

süküt ol-:

1. **süküt ol-:-dı**

Kıt'a 24

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Susmak.

İlm ehline zîb oldu süküt oldu selâmet
Pür-ğülüğıla olma şaḫın şöhre-i 'âlem

süküt-ı ḫalvet ü celvet:

1. **süküt-ı ḫalvet ü celvet:+de**

Gazel 112

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Tenha ve terk edilmiş yer sessizliği.

Bî-câ kelâm-ı lağva güşâd eyleme lebüñ
Olsun süküt-ı ḫalvet ü celvetde mezhebüñ

Süleymân:

1. **Süleymân:**

Gazel 78

Mısra: 8

Hazreti Süleyman. Davut peygamberin oğlu, on iki yaşındayken tahta çıkıp hem padişahlık hem peygamberlik yapmıştır. Klasik edebiyatta gücün ve iktidarın sembolüdür.

Olmasa ḫâtem-i tevfiḫ-ı Hudâ zîb-i benân
Kimse teşhîr-i perî ile Süleymân olmaz

Süleymân-ı zamân:

1. **Süleymân-ı zamân:+uñ**

Gazel 81

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hız. Süleyman'ın zamanı.

Hâk-i pâyında helâk-i şive-i reftâriyuz
Biz Süleymân-ı zamânuñ mür-ı bî-miğdâriyuz

süllem-i 'aql u şu'ür:

1. **süllem-i 'aql u şu'ür:**

Kaside 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Selamete erdiren akıl ve şuur.

Sensin ol şâh-ı serîr-i lî ma'allâh kim olur
Kaşr-ı iclâlünde kâşır süllem-i 'aql u şu'ür

süllem-pâye-i ednâ:

1. **süllem-pâye-i ednâ:**

Kaside 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

En düşük mertebe.

Pâdişâhâ irtifâ'-ı kaşr-ı 'izz ü şânuña
Oldı süllem-pâye-i ednâ semâvât-ı 'ulâ

süm-i esb:

1. **süm-i esb:+üñ, +de**

Müsemmen 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Dokuz katlı göğün semtindeki atın toynağı.

Sensin ol çâbük süvâr-ı 'arşagâh-ı lâ-mekân
Küy-ı nüh-gerdün süm-i esbünde galğandır senüñ

sümüm:

1. **sümüm:**

Gazel 191

Mısra: 5

Zehirler, ağular.

Nesîm-i nâle-i bülbül olur sümüm âsâr
Nevâ-yı zâğ-ı siyehdür şabâ bu gülzâre

sünbül:

1. **sünbül:**

Gazel 155

Mısra: 1

*Zambakgillerden, salkım çiçekli, keskin kokulu, soğanlı
otsu bitki.*

Sünbül şanur gül üzre haç-ı 'anberin gören
Gül-ğonca zann ider leb-i la'l-i terin gören

2. **sünbül:+ler**

Tahmis 3

Mısra: 9

*Zambakgillerden, salkım çiçekli, keskin kokulu, soğanlı
otsu bitki.*

Fürüzân eyledi kibrîtinî hep anda sünbüller
Uyandırdı çerâğın gülsitânda câ-be-câ güller

3. **sünbül:**

Gazel 57

Mısra: 2

*Zambakgillerden, salkım çiçekli, keskin kokulu, soğanlı
otsu bitki.*

'Arz ider cānâne geh ruğ gâh kākül gösterür
Gülşen-i hüsninde geh gül gâh sünbül gösterür

4. **sünbül:**

Gazel 57

Mısra: 4

*Zambakgillerden, salkım çiçekli, keskin kokulu, soğanlı
otsu bitki.*

Düd-ı âh u dâğ-ı sır ızhâr ider 'aşık saña
Bir sifâl-i köhnede sünbül kıranfûl gösterür

sünbül ol-:

1. **sümbül ol-ı-a**

Gazel 44

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sümbül olmak.

Düd-ı âh ola çemen-zâr-ı firâka sümbül
Çeşmüm ol gülşene fevvâre değüldür de nedür

sümbül-i destâr:

1. **sümbül-i destâr:+u, +muz**

Gazel 125

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sarığın sümbülü.

Bir dem mi var ki nâmiye-i feyz-i derd ile
Düd-ı derün sümbül-i destârumuz degül

sümbül-i destâr-ı gerdün:

1. **sümbül-i destâr-ı gerdün:**

Gazel 164

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünya sarığının sümbülü.

Bir ‘aceb nâdir pesend üşkûfe-gâr-ı hasretem
Düd-ı âhum sümbül-i destâr-ı gerdün olmada

sümbül-i destâr-ı Mesihâ:

1. **sümbül-i destâr-ı Mesihâ:**

Gazel 74

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hız. İsa'nın sarığının sümbülü.

Âhumuz sümbül-i destâr-ı Mesihâ iderüz
Kuvvet-i nâmiye-i ‘ışık ile ol hâküz kim

sümbül-i müşkîn:

1. **sümbül-i müşkîn:**

Tarih 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Misk kokan saç.

Qoyınca haţţını ruhsâr-ı âteşin üzre
Şarıldı sümbül-i müşkîn şanki verd-i tere

sümbül-i siyâh:

1. **sümbül-i siyâh:+uñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin sümbül şeklinde) Siyah saç.

Bigâne çü bād ider perişân
Her gece o sümbül-i siyâhuñ

sümbülistân:

1. **sümbülistân:+a**

Gazel 98

Mısra: 3

Sümbül bahçesi.

Sümbülistâna güzârişden nesîme şubh-dem
Hıdmet-i taħrik-i zülf-i nîm-tâbuñdur ğarâz

sünnet:

1. **sünnet:+i**

Kaside 6

Mısra: 10

Hız. Muhammed'in Müslümanlarca uyulması gerekli sayılan davranışları ve herhangi bir konuda söylemiş olduğu söz.

Olur ârâmgehi Ka‘be-i vuşlat âħir
Sünneti râh-ı Hıudâ'da kime kim rehber olur

sünnet-i Ahmed:

1. **sünnet-i Ahmed:**

Tarih 11

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ahmed'in (Hız. Muhammed'in) sünneti.

Didi tārīhini maḥdūma du‘ā-güne Nesīb
Her zamān sūnnet-i Aḥmed ola Yaḥyā ‘amelūñ

sūr:

1. **sūr:-en, -ler**

Kıt'a 10

Mısra: 4

Sürmek.

Ey şefi'î rüz-ı maḥşer şāh-ı ḥayl-i enbiyā
Yüz sürenler ravzaña ḥāşā ki maḡfür olmaya

2. **sūr:**

Tarih 30

Mısra: 2

Sürmek, at sürmek.

Şāneka'llah ey süvār-ı ‘arşa-i iḳbāl kim
Menzil-i maḡşūda ‘azm it sūr semendi ‘ilm-ile

3. **sūr:**

Rübai 48

Mısra: 4

Sürmek.

Mānende-i ḥurşid eger rifat eyle
Başuñ göge irse daḡı sūr ḥāke yüzüñ

4. **sūr:-**

Gazel 193

Mısra: 9

Sürmek.

Hıç şafā vü kedere bakma sürüp ḥāke yüzüñ
Kendiñi vāşıl-ı deryā idegör Nıl gibi

sūrāğ:

1. **sūrāğ:+ı**

Gazel 9

Mısra: 5

İz, nişan.

Ey reh-rev-i diyār-ı ḥaḡıḡat sūrāğı ḡo
Her bī-şu‘ürdan

sūr‘at:

1. **sūr‘at:+e**

Gazel 109

Mısra: 9

Çabukluk, hız.

Yoḡdur mecāli vaḡt-i tilāvetde sūr‘ate
Endişe-i ma‘āni-i Ḳur‘ān idenlerüñ

2. **sūr‘at:+ı**

Gazel 205

Mısra: 10

Çabukluk, hız.

O şūḡuñ beyān itse ḥālin Nesīb
Virür kilke teb lerzesini sūr‘ati

sūr‘at-i ‘ömr:

1. **sūr‘at-i ‘ömr:+ı**

Kıt'a 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ömrün hızlıca gelip geçmesi.

Sūr‘at-i ‘ömri temāşā eyle kim
Geçdi sātler şeb oldı rüzlar

süreyyā ve's-serā:

1. **süreyyā ve's-serā:**

Kaside 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Atasözü**

*Süreyya yıldızı nerede, toprak nerede. eyne's-serā ve's-
Süreyyā.*

İ‘tirāf-ı cürmdür ḡaşdum bu nazm-ı tāzedem
Yoḡsa medḡūñ baña nisbetle süreyyā ve's-serā

sürme:

1. **sürme:**

Gazel 15

Mısra: 11

Göze sürülen siyah madde.

Mestür ola ‘aybuñ iki ‘âlemde Nesibâ
Tâ sürme şıfat-ber idesin dideler üzre

sürme-i hâk-i derin:

1. sürme-i hâk-i derin:

Gazel 74

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(sevğilinin) kapısının toprağının sürmesi.

Hazret-i Şeyh Siyâhî-i hüner-perver kim
Sürme-i hâk-i derin dîdeye ihdâ iderüz

sürme-i mâ zâğ:

1. sürme-i mâ zâğ:

Kaside 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Göz sürmesi. mâ zâğ (gözü Necm53/17 ayetinden
iktibasdır.).

Çâbe Kavseyini ile hüsn-i ebruvânuñ bî-mişâl
Sürme-i mâ zâğ ile nergisleründür dil-rübâ

sürür:

1. sürür:ı

Kıt'a 23

Mısra: 3

Sevinç, mutluluk.

Öldürür gördükçe maşsüduñ sürürü hâsidi
Kendini süzân ider bulmazsa âteş hîzemi

sürür it-:

1. sürür it-:-se

Kıt'a 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Neşelenme, sevinç içinde olma.

Hâl-i ‘âlem böyledür iki sürür itse kırân
Bir gam-ı çâkat-güdâz olur miyânına muşib

sürür u gam:

1. sürür u gam:

Gazel 207

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevinç ve keder.

Sürür u gam degüldür çünkü bâkî ey gönül şâd ol
Budur mengüş-ı hikmet güşda bir pirden çaldı

sürür u şafâ:

1. sürür u şafâ:

Gazel 162

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Neşe ve mutluluk.

Nesib bâğ-ı felekde mi sürür u şafâ
Dağı füşürde degül hüşe-i Süreyyâ'da

sürür-ı ‘âlem:

1. sürür-ı ‘âlem:

Gazel 82

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mutluluk dünyası.

Ne zevk-ı vuşlata mesrür u ne firâka gaminüz
Sürür-ı ‘âlem ü zağm-ı gam-ı cihândan emînüz

sürür-ı dehr:

1. sürür-ı dehr:

Gazel 52

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünya mutluluğu.

Sürür-ı dehr ile bigâne eyledi giderek

Meger ki gönlümüzün mübtelâsıdır gam-ı yâr

sürür-ı dehr-i denî:

1. sürür-ı dehr-i denî:

Gazel 70

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Alçak dünyanın mutluluğu.

Sürür-ı dehr-i denî hüzn-i bî-şümârına degmez
Dü-rüze 'işret-i 'âlem gam-ı hümârına degmez

sürüş:

1. **sürüş:**

Gazel 108

Mısra: 3

Melek.

Ferdâ-yı haşr gâşiye ber-düşüdur sürüş
Kesb-i rızâ-yı Hâlik için h'âr olanlaruñ

sütün:

1. **sütün:***

Kaside 1

Mısra: 12

Sütun, direk.

Mihr-i çarh-ı 'izzinüñ bir zerresidür âfitâb
Her sütünü ravza-i pür-nürünüñ bir na'hl-i Tûr

2. **sütün:***

Müsemmen 1

Mısra: 16

Sütun, direk.

Seng-i rîze nu'ka geldi n'eylesün me'mürdur
İñleyüp hecrüñ sütünü şandılar zembürdur

süvâr:

1. **süvâr:***

Gazel 159

Mısra: 8

Ata binmiş, binici.

Rif'at-i sâhte erbâbı olur hâk-nişin
N'oldı gör nîze mekân itdi süvârüñ düşün

2. **süvâr:**

Gazel 2

Mısra: 5

Ata binmiş, binici.

Süvâr olsañ semendüñ eblağ-ı gerdüna nâz eyler
Şatar na'l-i süm-i esbüñ meh-i tâbâna istignâ

3. **süvâr:**

Gazel 63

Mısra: 1

Ata binmiş, binici.

Semend-i şevka süvâr oldı dil piyâde degüldür
Reh-i ma'habbete bî-hüde pâ-nihâde degüldür

4. **süvâr:**

Rûbai 10

Mısra: 3

Ata binmiş, binici.

Nağş-ı süm-i esbüñ oldı hurşid ü kamer
Evvel yeke süvâr çarh-ı peymâsın kim

süvâr ol-:

1. **süvâr ol-:-an**

Gazel 167

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Binici olmak.

İder sebkat eger bād-ı şabāya hem-'inān olsa
Süvâr olan reh-i gamda semend-i iştiyâk üzre

süvâr-ı 'arşa-i ikbâl:

1. **süvâr-ı 'arşa-i ikbâl:**

Tarih 30

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Saadet ve talih meydanının usta at binicisi.

Şāneka'llah ey süvâr-ı 'arşa-i ikbāl kim
Menzil-i ma'şûda 'azm it sür semendi 'ilm-ile

süvâr-ı esb-i nâz u 'işve:

1. **süvâr-ı esb-i nâz u 'işve:**

Gazel 197

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Naz ve işve atının binicisi.

Çıkar biñ şâneka'llah her tarafdan evc-i eflâke
Süvâr-ı esb-i nâz u 'işve olsa ol perî gâhî

süvâr-ı esb-i şabâ-sür'at-i benân:

1. **süvâr-ı esb-i şabâ-sür'at-i benân:**

Gazel 141

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Parmakla gösterilen sabah rüzgarı atının binicisi.

Niyâzumuz budur ey râyiz-i yerâ'-ı Nesîb
Süvâr-ı esb-i şabâ-sür'at-i benân olasın

süvâr-ı keşti-i ten:

1. **süvâr-ı keşti-i ten:**

Gazel 208

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Vücut gemisine binen.

Süvâr-ı keşti-i ten olalı gönül söyle
Miyâne-i yem-i gamda kenârı gördüñ mi

süyül:

1. **süyül:**

Tarih 5

Mısra: 8

Seller.

Şavb-ı beyt-i 'izzete 'azm eyledi hüccâc ile
Vâşıl oldı bahre güyâ tayy-ı deşt idüp süyül

2.3.22. Ş

şâd:

1. **şâd:uz**

Tahmis 1

Mısra: 14

Mutluluk.

Ne şâduz dehr-i dünüñ devletinden
Ne mañzûnuz hücum-ı miñnetinden

şâd id-:

1. **şâd id-:-en**

Gazel 140

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mutlu etmek.

Ey şâh-ı hüsn hecr-ile itmiş beni hâzîn
Bed-cûları hemîşe vişâlûñle şâd iden

şâd ol-:

1. **şâd ol-:-ur**

Gazel 194

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Mutlu olmak.

Qâni'-i dâde-i Hağ şâd olur elbette Nesîb
Sebz ü hürrem güzere itmekde zamân-ı tûtı

2. **şâd ol:**

Gazel 207

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Mutlu olmak.

Sürür u gam degüldür çünkü bâkî ey gönül şâd ol
Budur mengüş-ı hikmet güşda bir pirden çaldı

şâd u fañûr:

1. **şâd u fañûr:**

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mutlu ve övünen.

Gevher-i mihriyle cümle enbiyâ şâd u fañûr
Hâzin-i gencine-i 'ışk-ı ilâhî kim olur

şād u ğamīn:

1. şād u ğamīn:

Gazel 158

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Mutlu veya kederli.

Gülşene ‘ibretle bak olma şaşın şād u ğamīn
Luţf-ı reng ü büy-ı gülden renc-i zaḥm-ı ḥārdan

şād-āb:

1. şād-āb:

Gazel 24

Mısra: 9

Suya kanmış.

Āh-ı āteş-zād kim dāğ-ı dilüm şād-āb ider
Gülsitān-ı ‘ışka güyā āteşin fevvāredür

şād-āb id-:

1. şād-āb id-:-en

Gazel 149

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Suya kanmış yapmak.

Bāğ-ı kāmı eşk imiş şād-āb iden fehmi eyledüm
Giry-e ebr-i bahārīden gül-i ḥandāndan

şād-āb ol-:

1. şād-āb ol-:-ma, -sa

Tahmis 4

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Suya doymak.

N'ola gül gönca-i ümmīd şād-āb olmasa hergiz
Bu deşt-i miḥnetüñ pejmürde olmışdur semūmindan

şādān:

1. şādān:

Tarih 1

Mısra: 14

Sevinçli, mutlu.

Vaḥīd-i devr idi ‘Ārif Efendi göçdi ‘ālemden
O kāmīl ola şādān bezmgāh-ı ḥūr u cennetde

şādī-nümā:

1. şādī-nümā:

Kıt'a 23

Mısra: 1

İlim gösteren.

Ḥāsīdūñ ilāmına şabr eyle ol şādī-nümā
Şabrdur terfī‘ iden her işde ḳadr-i merdūmi

şah:

1. şah:•uñ

Gazel 92

Mısra: 10

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Nesībā şad hezārān āferīn Firdevsi-i ṭab‘uñ
Ol şāhuñ nāme-i evşāf-ı ḥüsñin pek güzel yazmış

2. şah:•u, •m

Gazel 138

Mısra: 1

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Bu cevri ü cefā niçeye dek bendeñe şāhum
Sulṭānumı sevmek mi benüm cürm ü günāhum

3. şah:•uñ

Gazel 185

Mısra: 11

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Küyından eyledükçe Nesīb ol şāhuñ güzer
Ḳaṭ‘ eylerüz ‘alākayı cān u cihān ile

4. şah:

Gazel 73

Mısra: 11

Padişah, hükümdar.

‘Işkdur pādīşāhi bende iden bendeyi şāh
Buña şāhid yeter efsāne-i Maḥmūd u Ayāz

5. **şāh:+lar**

Kaside 4

Mısra: 14

Padişah, hükümdar.

Kāse-i ümmiddür dest-i recā bi-pā vü ser
Şāhlar oldı ser-i küyuñda muḥtāc-ı zekāt

6. **şāh:+uñ**

Kaside 10

Mısra: 5

Padişah, hükümdar.

Şabā esir-i hevā-yı ḥaremgehidür o şāhuñ
Türāb-ı ḳabri virür iğbirār-ı müşk ü ‘abire

7. **şāh:+a**

Gazel 87

Mısra: 2

Padişah, hükümdar; sevgili.

‘Işk her dille rü-nümā olmaz
Şāha her bir mekân sezā olmaz

8. **şāh:**

Rübai 51

Mısra: 1

Padişah, hükümdar; sevgili.

Mülk-i dile bīgāneyi şāh eylemedüm
Ma‘müre-i mührüñi tebāh eylemedüm

9. **şāh:+ā**

Kaside 4

Mısra: 6

Ey padişah.

Mürde diller feyz-i güftaruñla buldı tāze cān
Oldı şāhā la‘l-i nābuñ menba‘-ı Āb-ı ḥayāt

şāh u gedā:

1. **şāh u gedā:**

Gazel 66

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Padişah ve dilenci.

Tār-ı ṭanbūr-ı maḥabbetde bām ü zīr olmaz
Perde-i ‘ışka yeksān görünür şāh u gedā

2. **şāh u gedā:**

Gazel 66

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Padişah ve dilenci.

Tār-ı ṭanbūr-ı maḥabbetde bām ü zīr olmaz
Perde-i ‘ışka yeksān görünür şāh u gedā

şāh u vezir:

1. **şāh u vezir:+e**

Kaside 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Padişah ve sadrazam.

Şeh-i serir-i velāyet ki devleti ebedidür
Kemine bendesi itmez nigāh şāh u vezire

şahādet:

1. **şahādet:+e**

Gazel 153

Mısra: 5

Şahitlik, tanıklık.

Hemān şahādete āmāde eylesün cānı
O yār-i dād-ı ‘adūnuñ geçen ḥayālinden

şāhbāz-ı çeşm:

1. **şāhbāz-ı çeşm:+i**

Gazel 188

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) doğan kuşu (gibi âşıkları avlayan) gözleri.

Meger kim şāhbāz-ı çeşmi ƣaldı zīr-i zūlfinde
Girince ceyb-i ebre ƣatreler düşdi per ü bāle

şāhbāz-ı çeşm-i hūn-rīz:

1. şāhbāz-ı çeşm-i hūn-rīz:+üñ

Gazel 26

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevğilinin) kan dökücü şahin gözleri.

Tenezzül eyler ise şāhbāz-ı çeşm-i hūn-rīzūñ
Dil-i bīmār u cān-ı nā-tüvān olsun fedā bir bir

şāhbāz-ı evc-i fenā:

1. şāhbāz-ı evc-i fenā:+y, +am

Kıt'a 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yokluğun zirvesinin doğanı.

Ol şāhbāz-ı evc-i fenāyam ki ey Nesib
Ėam çekmezem 'asākır-i zāğ eylese hücüm

şāhbāz-ı nāle:

1. şāhbāz-ı nāle:+m, +i

Gazel 137

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Doğan kuşunun feryadı.

Şāhbāz-ı nālemi şaldum şikār-ı maṭlaba
Bend-i pāyın rişte-i āh-ı 'ulūv zād eyledüm

şāhed-i maṭlab:

1. şāhed-i maṭlab:

Kaside 10

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İstenilen şeyin güzelliği.

Verā-yı perde-i nazmında gizlü şāhed-i maṭlab
Nihān degül ruḥı ammā nigāh-ı çeşm-i başire

şāhed-i nāzende:

1. şāhed-i nāzende:+si

Rübai 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Nazlı güzel.

Ey şāhed-i nāzendesi bezm-i kıdemūñ
Tā 'arşa mümās oldı zemīn-i ḥaremūñ

şāhed-i rāy:

1. şāhed-i rāy:+ı, +n, +a

Tarih 12

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Düşünce şahidi.

Ḥüs-n-i tedbīrine dil-beste nizām-ı devlet
Şāhed-i rāyına āşüfte mühimmāt verā

şāhed-i vecd:

1. şāhed-i vecd:

Gazel 211

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İlahi aşkla kendinden geçmenin çekiciliği.

Eyler ƣudüm şāhed-i vecd ihtiyārsuz
Mānend-i nāy-ı nağme-serā Mevleviler'i

şāhenşāh:

1. şāhenşāh:-ā

Kaside 5

Mısra: 5

Ey şahların şahı.

Şāhenşāhā bu zerreden aḥƣar Nesib-i zār
Dīdāruñı müşāhedeye ḥ'āst-kārdur

şāhenşeh-i dārā-fer-i ḥurşid-i livā:

1. şāhenşeh-i dārā-fer-i ḥurşid-i livā:

Tarih 18

Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Dara ışığına sahip sultanlar sultanının sancağının güneşi.

Gönderüp mühri der-i devlete da'vet itdi
Anı şāhenşeh-i Dārā-fer-i hürşid-i livā

şāhenşeh-i hayāl:

1. **şāhenşeh-i hayāl:**+e
Gazel 119
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Hayalin şahlar şahu.

Ādāb-ı bezm-i vaşlı bilür niçe rüzgār
Şāhenşeh-i hayāle dili maḥrem eyledük

şāh-ı aḥterān:

1. **şāh-ı aḥterān:**
Gazel 195
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Yıldızlar padişahu.

Mağrib zemīne itdi sefer şāh-ı aḥterān
‘Akkām şām-ı tīre çeker sīm meş‘ali

şāh-ı a‘zam:

1. **şāh-ı a‘zam:**
Kaside 8
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Yüceliği çok olan padişah(Allah).

Şefikā kerīmā şefī‘-i ‘uşātā
Penāh-ı ümem sensin ey şāh-ı a‘zam

şāh-ı bī-amān:

1. **şāh-ı bī-amān:**+u, +muz, +a
Gazel 173
Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Zalim padişah (sevgili bağlamında kullanılmıştır.).

Niyāz geçmedi ol şāh-ı bī-amānumuza
Gezend-i nāvek-i bī-dād geçdi cānumuza

şāh-ı bī-dād:

1. **şāh-ı bī-dād:**+uñ
Gazel 26
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Acımasız padişah.

Saḥa zulm-i firāvānın Nesīb ol şāh-ı bī-dāduñ
Ferāmuş itdürür kem-ter nigāh-ı aḥinā bir bir

şāh-ı bī-dād:

Terkib-bend 1
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Acımasız padişah.

Ey milket-i hüsne şāh-ı bī-dād
V'ey çeşmi iden kazāya imdād

şāh-ı bülend-tāc-ver:

1. **şāh-ı bülend-tāc-ver:**+i
Gazel 120
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Yüce hükümdarı.

Oldı Nesīb ḥazret-i Monlā Celāl-i dīn
Şāh-ı bülend-tāc-veri Mevleviler'üñ

şāh-ı cemāl:

1. **şāh-ı cemāl:**
Rübai 65
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Güzellik padişahu.

Bir şāh-ı cemāl daḥi mālīk olamaz
Dil kişveri milket-i Süleymān oldı

şāh-1 cem-cāh-1 felek:

1. şāh-1 cem-cāh-1 felek:

Tarih 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Feleğin Cem makamlı padişahı.

Şāh-1 Cem-cāh-1 felek dergāh-1 Efrīdūn sipāh
Ḳahramānlar reh-güzārında olurlar ḥāk-i pā

şāh-1 dehr:

1. şāh-1 dehr:+üñ

Tarih 30

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünya padişahları.

Şadrdan şadra seni ikrām için naḳl itdürür
Oldığıçün şāh-1 dehrüñ dil-pesendi ‘ilm-ile

şāh-1 dīn:

1. şāh-1 dīn:+üñ

Kaside 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dinin padişahı (Hz. Muhammed).

Tā‘ir-i himmet-i merdāna o şāh-1 dīnüñ
Ḳavl ü fi‘liyle ‘amel uçmağ için şeh-per olur

şāh-1 erike-i şefā‘at:

1. şāh-1 erike-i şefā‘at:

Rübai 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bağışlayıcı süslü tahtın padişahı.

V'ey şāh-1 erike-i şefā‘at kerem it
Vir naḳd-i dile sikke-i dāğuñla revāc

şāh-1 ğam:

1. şāh-1 ğam:+a

Gazel 213

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gam,keder padişahı.

Atup şāh-1 ğama burc-1 felekden sâ‘ika topın
Sipāh-1 ğuşşa üzre berḳ-1 tiğ-1 bī-amān çekdi

şāh-1 gül:

1. şāh-1 gül:+i

Gazel 201

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güllerin şahı (Sevgili).

Cülüs eyler diyü şāh-1 güli evreng-i şāḥ üzre
Hezārān içre düşdi güft ü gū nev-rūzduz şimdi

2. şāh-1 gül:

Gazel 213

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güllerin şahı (Sevgili).

Çemende zulm-i ḥārı def‘ için emr idüp ārāma
Hezārūñ şekvesin gūş itdi şāh-1 gül ‘inān çekdi

3. şāh-1 gül:

Gazel 46

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gül dalı.

Devlet-i deh-rūze-i faşl-ı bahāru gūş ider
‘Andelibe şāh-1 gül gülşende destān söyledür

şāh-1 ḥayāl:

1. şāh-1 ḥayāl:+üñ

Gazel 53

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hayal hükümdarı, sevgili.

Merdüm-i dīde şunar āyine-i mānend-i gedā
Rāh-ı çeşmümden ide şāh-1 ḥayālūñ ki güzer

şāh-ı hayl-i enbiyā:

1. şāh-ı hayl-i enbiyā:

Kıt'a 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Peygamberler zümresinin şahu.

Ey şeff'i rüz-ı maşer şāh-ı hayl-i enbiyā
Yüz sürenler ravzaña hāşā ki mağfūr olmaya

şāh-ı hüsn:

1. şāh-ı hüsn:+i

Gazel 81

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzellik padişahu.

Eylemiş çok şāh-ı hüsn bende-i efgendesi
Şimdi biz bir seyyidüñ 'abd-i şadaqat-kāriyuz

2. şāh-ı hüsn:

Gazel 140

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güzellik padişahu.

Ey şāh-ı hüsn hecr-ile itmiş beni hāzīn
Bed-cūları hemişe vişālūñle şād iden

3. şāh-ı hüsn:

Gazel 104

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzellik padişahu.

Bir niğāh-ı merhāmet itseñ n'olur ey şāh-ı hüsn
Reh-güzāruñ üzre tırmuş derd-mendān şaf-be-şaf

4. şāh-ı hüsn:+e

Gazel 35

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Güzellik padişahu.

N'ola ben 'add idersem kendimi pāmāl-i bed-cūyān
Geçen bu 'abd-i nāçizi o şāh-ı hüsn hāsiddür

şāh-ı işve:

1. şāh-ı işve:

Gazel 118

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Naz padişahu.

Seni ey şāh-ı işve cüst ü cūdan fāriğüz şimdi
Cemālūñ revzen-i qaşr-ı dil-i nā-şāddan gördük

şāh-ı kerīm:

1. şāh-ı kerīm:

Müsemmen 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Cömert padişah (Hz. Muhammed sav.).

Faqtülü tığıyla itdūñ düşmenūñ bağrın dü-nīm
'Askerūñ cünd-i melāyık oldı ey şāh-ı kerīm

şāh-ı memleket-ārā-yı hıttagāh-ı kemāl:

1. şāh-ı memleket-ārā-yı hıttagāh-ı kemāl:+üñ

Kaside 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Olgunluk ülkesinin donatan sultanı.

O şāh-ı memleket-ārā-yı hıttagāh-ı kemālūñ
Nazire luft ile qahrı olur hibbān u sāl're

şāh-ı muhteşem:

1. şāh-ı muhteşem:

Kaside 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Muhteşem, muazzam şah.

Rif'atle olsa gāşiye-ber-düş çok degül
Ednā gedā-yı küyuña her şāh-ı muhteşem

şāh-ı mülk-i işve:

1. **şāh-ı mülk-i 'işve:**

Gazel 27

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Naz ülkesinin sultanı.

Göñül çokdan 'ubür eylerdi menzilgāh-ı fāniden
Ümīd-i vuşlatuñ ey şāh-ı mülk-i 'işve zührendür

şāh-ı Necef:

1. **şāh-ı Necef:**

Rübai 20

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Necef şahı (Hz. Ali).

Şer'ün haremīnde oldılar çār menār
'Osmān u Ebū Bekr ü 'Ömer şāh-ı Necef

şāh-ı nesak-sāz-ı ekālīm-i belāğ:

1. **şāh-ı nesak-sāz-ı ekālīm-i belāğ:**

Rübai 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Tebliğ ülkelerini düzenleyen padişah.

Ey şāh-ı nesak-sāz-ı ekālīm-i belāğ
Oldı haremünde mihr ü meh iki çerāğ

şāh-ı rusül:

1. **şāh-ı rusül:**

Rübai 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Peygamberler sultanı, Hz. Muhammed.

Ey şāh-ı rusül netice-i ahvālüm
Olursa eger muṭābık ef'ālüm

2. **şāh-ı rusul:**

Rübai 29

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Peygamberler sultanı, Hz. Muhammed.

Ey şāh-ı rusul 'asker ü gerdün dergāh
Deryüze-ger-i hāk-i rehūñ bende vü şāh

şāh-ı şefik:

1. **şāh-ı şefik:**

Rübai 21

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Merhamet şahı.

Ey hākīm-i 'ādil-i diyār-ı taḥkik
Sultān-ı Çureyşī-neseb ü şāh-ı şefik

şāh-ı şefkat:

1. **şāh-ı şefkat:**

Gazel 147

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Merhamet padişahı.(sevgili bağlamında kullanılmıştır.).

'Arz-ı hāl itme Nesīb ol şāh-ı şefkat düşmene
Bād-ı āhuñ mevce-hiz-ı lücce-i kin olmasun

şāh-ı serir-i li ma'allāh:

1. **şāh-ı serir-i li ma'allāh:**

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Hadis**

*Allah ile birlikte olan taht padişahı. li ma'allāh ile
Benim Allah ile.... me'âlīnde bir hadis olup yarım iktibas
yapılmıştır. Hadis-i şerifte: Benim Allah ile öyle anlarım
olur ki, ne mukarreb melekler ne de bir nebi o yakınlığı
elde edememiştir. buyurulmuştur.*

Sensin ol şāh-ı serir-i li ma'allāh kim olur
Kaşr-ı iclālünde kâşır süllem-i 'aql u şu'ür

şāh-ı serir-i milket-i mā evhā:

1. **şāh-ı serir-i milket-i mā evhā:**

Rübai 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Ayet**
Vahiy ülkesinin padişahının tahtı. mā evhā Allah)
kuluna verdiği vahyi verdi. Necm53/10. ayetine iktibas
yapılmıştır.

Ey pādīşeh-i kalem ü ev ednā
V'ey şāh-ı serīr-i milket-i mā evhā

şāh-ı sitem-me'āb:

1. **şāh-ı sitem-me'āb**:+um, +dan

Gazel 145

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Zulüm sahibi sevgili.

‘Aceb helāke mi iṭlāka mı ider fermān
Ne emr olur ki o şāh-ı sitem-me'ābumdan

şāh-ı tuyūr:

1. **şāh-ı tuyūr:**

Kaside 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Kuşların padişahı.

Nazra-i luṭfuñla manzūr olsa bir kem-ter meges
Ḳulle-i Ḳāf-ı sa‘ādetde olur şāh-ı tuyūr

2. **şāh-ı tuyūr:**

Kaside 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Kuşların padişahı.

Nazra-i luṭfuñla manzūr olsa bir kem-ter meges
Ḳulle-i Ḳāf-ı sa‘ādetde olur şāh-ı tuyūr

şāh-ı zü'l-kerem:

1. **şāh-ı zü'l-kerem:**

Kaside 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Merhamet sahibi padişah.

Na‘tūñ yolında çok midur ey şāh-ı zü'l-kerem
Her ḥaṭvesinde secde-i şükr eylese kalem

şāhid:

1. **şāhid:**

Gazel 210

Mısra: 1

Tanık, şahit.

Zāhidā şanma ki bāzī ola şāhid nārı
Sen daḥi şāf-dil ol añlaya gör bu rāzı

2. **şāhid**:+dur

Gazel 35

Mısra: 10

Tanık, şahit.

Göñülden māl-i nācizüñ hevāsın pür şafā gelsün
Güdāzeş resmi ibrize bu ḳavl-i ḥaḳka şāhiddür

3. **şāhid**:+dür

Kıt'a 26

Mısra: 3

Tanık, şahit.

Dildür insān iden insānı buña şāhiddür
Ḳalbdür beyyine-i merdüme hem-tā-yı ḥisāb

4. **şāhid**:+dür

Müsemmen 1

Mısra: 4

Tanık, şahit.

Eyledüñ bir laḥzada himmetle ṭayy ‘arz u ṭül
Ol gice mi‘rāc-ı cismāniye şāhiddür nuḳül

5. **şāhid:**

Gazel 73

Mısra: 12

Tanık, şahit.

‘İşḳdur pādīşāhi bende iden bendeyi şāh
Buña şāhid yeter efsāne-i Maḥmūd u Ayāz

şāhid ol-:

1. **şâhid ol:-miş**

Gazel 176

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Tanık olmak.

Fitne-i memlûk nigâh-ı dil-firibümdür dimiş
Şâhid olmuş iki çeşm-i mesti bu da'vâsına

şâhid ü meşhûd:

1. **şâhid ü meşhûd:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Görenler ve şahit olanlar.

Bî-tekellûf bezmgâh-ı aqdese itdüñ duhûl
Şâhid ü meşhûd olup bir ikilik itdi zühûl

şâhid-i esrâr:

1. **şâhid-i esrâr:+uñ, +ı**

Gazel 123

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Sırların şahidi.

Bilmesün şâhid-i esrârünü her kâşır-bîn
Ten-i pür-dâğ ile kaşır-ı dile zer-şübbâk ol

şâhid-i feyza:

1. **şâhid-i feyza:**

Gazel 48

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bereketin şahidi.

Şâhid-i feyza yine mâşıta-i tab'-ı Nesib
Cevher-i nuţkumuzu zîb-i binâ-güş eyler

şâhid-i hâl:

1. **şâhid-i hâl:**

Gazel 194

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Halimin şahidi.

Güşe-girânuñ olur kıymeti lâ-büd efzûn
Şâhid-i hâl yiter qadr-i girân-ı tûtı

şâhid-i te'sîr:

1. **şâhid-i te'sîr:+ı**

Gazel 48

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Etkisinin şahidi.

Âhumuz şâhid-i te'sîri der-âgüş eyler
Nâlemüz Zühre-i hunyâ-geri hâmuş eyler

şâhîn-i hayâl:

1. **şâhîn-i hayâl:**

Gazel 178

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Hayal, düşünce şahini.

Bir tâze şikâr aldı Nesibâ yine oldı
Şâhîn-i hayâl evc-i ma'âniye peride

şâh-râh:

1. **şâh-râh:**

Terci-bend 1

Mısra: 6

İşlek yol, büyük cadde.

Hayfâ ki gül-i nefis beni itdi güm-şüde
Zühd ü vera' behişte çıkar şâh-râh iken

şâh-reh-i dîn:

1. **şâh-reh-i dîn:+ı**

Kaside 7

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Dinin yüce yolu.

Bırakdı hârsitân-ı dalâle âteşler
Ki itdi şâh-reh-i dîni ümmete eshel

şahş-ı bâtil:

1. şahş-ı bâtil:

Mesnevi 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Temelsiz şahıs.

Hâlûñ nice olurdı câhil olsan

Bir bî-meze şahş-ı bâtil olsañ

şahş-ı 'işmet:

1. şahş-ı 'işmet:

Gazel 116

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Temiz kişi.

Görüp melâmetümi şahş-ı 'işmet âh eyler

Şadâ-yı çâki degül dâmen ü giribânuñ

şâh-süvâr:

1. şâh-süvâr:+u, +m

Gazel 178

Mısra: 13

Usta at binicisi.

Rüstem bile teslîm ider ey şâh-süvârum

Ol cünbüş-i merdâneye ol zür cerîde

şâ'ir:

1. şâ'ir:

Gazel 55

Mısra: 10

Şiir söyleyen veya yazan kimse.

Güş eyleyüp Nesîb sözüñ kudsîyân didi

Hakkâ bu güne nâdire-gü şâ'ir az olur

şakķ it-:

1. şakķ it-:-düg, -üñ

Gazel 121

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkiye ayırmak.

Mâhı bir şeb gün gibi şakķ itdüğüñ meşhûrdur

Mu'cizâtuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyândur senüñ

2. şakķ it-:-düg, -üñ

Müsemmen 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkiye ayırmak.

Mâhı bir şeb gün gibi şakķ itdüğüñ meşhûrdur

Mu'cizâtuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyândur senüñ

şâl:

1. şâl:+da, +dur

Gazel 37

Mısra: 1

Hırka/abâ.

Şanma ki sırr-ı Hudâ hırkadadur şâldadur

O girân-mâye güher ka'r-ı yem-i ḥâldadur

2. şâl:+in

Gazel 165

Mısra: 1

şal.

Gül al şâlin açdı seher tâzelenmege

Oldı sebep hezâr ḥaber tâzelenmege

Şâm:

1. Şâm:+da

Tarih 11

Mısra: 3

Suriye'nin başkenti, genel anlamda orta doğu coğrafyasını ifade etmek için kullanılır.

Eyledi Şâm'da maḥdümına bir sūr-ı ḥitân

Görmemiş mislini çeşmi felek-i pür-ḥiyelüñ

2. **şām:**

Gazel 39

Mısra: 1

Akşam.

Zulmet-i cehl ile şubh-ı emelin şām eyler
İtmeyen kesb-i ma'ārif nice ārām eyler

3. **Şām:**

Tarih 7

Mısra: 4

*Suriye'nin başkenti, genel anlamda orta doğu
coğrafyasını ifade etmek için kullanılır.*

Himmet-i hāzret-i Pīr ile görildi cümle
Mekke vü Kud̄s ü Medīne taraf-ı Mısr ile Şām

4. **Şām:+da**

Tarih 35

Mısra: 7

*Suriye'nin başkenti, genel anlamda orta doğu
coğrafyasını ifade etmek için kullanılır.*

Ben de kaldum Şām'da 'azm itdi anlar Ka'be'ye
Bendegānuñ her zamān tedbiri olmazmış muşīb

5. **Şām:+a**

Tarih 35

Mısra: 5

*Suriye'nin başkenti, genel anlamda orta doğu
coğrafyasını ifade etmek için kullanılır.*

Lākin ammā Şām'a geldükde be-takdir-i Hudā
Meşīhatle behre-ver itdi bu 'abdin ol lebib

şām u şehir:

1. **şām u şehir:**

Kıt'a 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Akşam ve sabah.

Merām-ı vaşla vāşıl olmağ için keşti-i himmet
Dü-rüd itdüm akar çeşmüm yaşı şām u şehir şimdi

Şām-ı şerif:

1. **Şām-ı şerif:+e**

Tarih 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şerefli Şām şehri.

Qādı-i Şām-ı şeref-māye semiyy-i Şiddik
Kim odur Şām-ı şerife keremi Lem-yezel'üñ

şām-ı tır:

1. **şām-ı tır:+e**

Gazel 195

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Karanlık gece.

Mağrib zemīne itdi sefer şāh-ı aḥterān
'Akkām şām-ı tīre çeker sīm meş'ali

şāmil:

1. **şāmil:**

Tarih 27

Mısra: 7

İçine alan, kaplayan, kapsayan.

Mişāl-i pertev-i ḥurşid-i luḫfi 'āleme şāmil
Seḫā vü 'adl ü inşāfiyla olmışdur cihān ārā

şāmil-i eṭrāf:

1. **şāmil-i eṭrāf:**

Gazel 32

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Etrafı çevreleyen.

Dest ü pāy-ı pāk-dilden kimse itmez iştikā
Şehr-yāruñ 'adl ü dādı şāmil-i eṭrāf olur

şān:

1. **şān:+uñ, +a**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Büyüklik, ululuk, azamet.

Rüşen oldı maqdemüñle meclis-i 'arz u semâ
Şānuña şāyeste medḥ itdi seni ancaḥ Ḥudā

2. **şān:+e**

Gazel 204

Mısra: 4

Büyüklik, ululuk, azamet.

Dil-i şad-pārenüñ āvizişinden ḥüsñin arturdu
Urdı şāne gūyā kākül-i piçān güzellendi

3. **şān:**

Gazel 25

Mısra: 5

Ün, şöhet.

Olup Leylî vü şān evvel niğehde şabr u sāmānın
Dil-i Ḳays ibtilāyî vādi-i hicrāna şalmışlar

4. **şān:+uñ, +ı**

Müsemmen 1

Mısra: 12

Büyüklik, ululuk, azamet.

Ḳadrüñi fehm itmedi şol kimse kim dil kürdur
Şānuñı münkir olan luṭf-ı Ḥüdā'dan dürdur

şāne:

1. **şāne:**

Gazel 94

Mısra: 1

Tarak.

Dil şāne gibi zülfi-girih-gire şarılmış
Seyr eyle o mecnūni ki zencire şarılmış

şarāb:

1. **şarāb:**

Gazel 5

Mısra: 1

Şarap, bade, mey.

Olur müdām saña māye-i ḥicāb şarāb
Gül-i ḥayādan ider rüyuña niḳāb şarāb

2. **şarāb:**

Gazel 5

Mısra: 2

Şarap, bade, mey.

Olur müdām saña māye-i ḥicāb şarāb
Gül-i ḥayādan ider rüyuña niḳāb şarāb

3. **şarāb:**

Gazel 5

Mısra: 4

Şarap, bade, mey.

Bulurdu 'ömr-i ebed ḳaṭresin çeken rindān
Mey-i lebünden eger olsa feyz-yāb şarāb

4. **şarāb:**

Gazel 5

Mısra: 6

Şarap, bade, mey.

Bu bezmghehde ğarāz neş'e ise besdür bes
Hemişe laḥt-ı ciger ḥün-ı dil kebāb şarāb

5. **şarāb:**

Gazel 5

Mısra: 8

Şarap, bade, mey.

Ṭoḳunsalar gelür āvāze-i şarāb şarāb
O rind-i bade-perestüm ki kāse-i serüme

6. **şarāb:**

Gazel 5

Mısra: 10

Şarap, bade, mey.

Fezā-yı cāmda rūḥ-ı Cem'ün otağıdur
Ḳıyās itme ki izḥār ider ḥübāb şarāb

7. **şarāb:**

Gazel 5

Mısra: 12

Şarap, bade, mey.

Nesīb sāğara düşdükçe ‘aks-i tırra-i yār
İder dimāğımı pür-büy-ı müşk-nāb şarāb

8. **şarāb:**

Gazel 86

Mısra: 10

Şarap, bade, mey.

‘Adil-i neşve-i hāl olamaz hālāvet-i kāl
Şarāb khand-i mey-i dil-güşā yerin tutmaz

şarāb-ı hayāl-i gül:

1. **şarāb-ı hayāl-i gül:**

Gazel 127

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gül şarabının hayali.

Şad-pāre eyler idi vücūdın mişāl-i gül
Mest itmese hezārı şarāb-ı hayāl-i gül

şarāb-ı nāb:

1. **şarāb-ı nāb:**

Gazel 177

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Saf şarap.

Hayāl-i la‘lūñ ile bāğa varsa bir ‘āşık
Şarāb-ı nāb gibi neşve-baḥş olur güre

şarāb-ı sāğar-ı Cem:

1. **şarāb-ı sāğar-ı Cem:**

Gazel 126

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cem'in efsanevi kadehindeki şarab.

N'ola rağbet olmasa Āb-ı Hızır'a şarāb-ı sāğar-ı Cem
degül

Mey-i la‘l-i yāri çeken hayātını terk iderse de gam
degül

şark u ğarb:

1. **şark u ğarb: +ı**

Gazel 98

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Doğu ve Batı.

Şark u ğarbu rüz u şeb geşt ü güzār-ı mihirden
Reşk-i luḫf-ı cilvegāh u cāme-ḫ'ābuñdur ğaraz

şart-ı işmet:

1. **şart-ı işmet:**

Gazel 168

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Temizliğin koşulu.

Şart-ı işmet bu midur kim seni aġyār degül
‘Aks-i ruḫsāruñı āyinede peymāne göre

şart-ı keremdür:

1. **şart-ı kerem: +dür**

Gazel 63

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İyiliğin şartı.

Vişāl müşkil ise bāri nāme şart-ı keremdür
Teselli-i dil-i ‘āşık selām-ı sāde degüldür

şart-ı reh:

1. **şart-ı reh: +dür**

Mesnevi 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Yolun şartı.

Taklil-i ta‘ām şart-ı rehdür
Ġafletle geçen zamān tehdür

şâst:

1. **şâst:**

Tarih 23

Mısra: 4

Okçuların parmaklarına taktıkları yüzük.

Atup püy râz ile bir tîr pîş-rev

Hezâr u şâst gez oldı şitâbân

şâyân:

1. **şâyân:**

Gazel 78

Mısra: 2

Layık, yaraşır, uygun.

Ten-i bî-cân gibidür rağbete şâyân olmaz

Dil-i bî-ışk ki lezzet-çeş-i imân olmaz

2. **şâyân:+dur**

Gazel 137

Mısra: 14

Layık, yaraşır, uygun.

Dâver-i Hâtem-şiyem kân-ı kerem baħr-i ‘atâ

Virse şâyândur sehâ vü luṭfi mu‘tâd eyledüm

3. **şâyân:**

Gazel 145

Mısra: 7

Layık, yaraşır, uygun.

Kemâl-i hüsne şâyân degül nezâre diyü

Nigâh-ı germi idemem rüyına hicâbumdan

4. **şâyân:+dur**

Gazel 186

Mısra: 5

Layık, yaraşır, uygun.

Müşâbihdür o dendân u dehâna dinse şâyândur

Derün-ı hoşka-i yâküt pür dür-i semîn olsa

5. **şâyân:**

Kaside 1

Mısra: 3

Layık, yaraşır, uygun.

Zille-i bâb olmağa dergâhuña şâyân idi

Nürdan olsa ser-â-pâ ḳubbe-i gerdün çü hür

6. **şâyân:+dur**

Kıt'a 27

Mısra: 3

Layık, yaraşır, uygun.

Müslim-i dîn-dâra şâyândur hemân merdüm dimek

Beyyinât merdüm-i İslâm'un şümâridur tamâm

şâyed:

1. **şâyed:**

Tarih 1

Mısra: 7

Belki.

Ṭarîḳ-ı ‘ilmde mümtâz idi akrândan şâyed

Anı mümtâz ide ‘izzetle Bâri bezm-i ḳurbetde

şâyeste:

1. **şâyeste:**

Gazel 44

Mısra: 7

Layık, yaraşır, uygun..

Dir imiş luṭfuma şâyeste degüldür ‘âşık

Bu kerem düşmen-i mekkâre degüldür de nedür

2. **şâyeste:**

Kaside 3

Mısra: 6

Layık, yaraşır, uygun.

Zât-ı pākūn menba‘ü'l-envâr-ı iḳlîm-i hüda

Saňa şâyeste Le‘amrûke saňa lâyıkdur vemâ

3. **şâyeste:**

Kaside 1

Mısra: 14

Layık, yaraşır, uygun.

İtdi İhyā mürdegān-ı cehl ü küfri ‘ilm ile
‘Ahdine dirlerse şāyeste eger yevmü'n-nüşür

4. **şāyeste:**

Rübai 49

Mısra: 4

Layık, yaraşır, uygun.

Pervāneye şem‘ ü şem‘e pervāne sezā
Gül bülbüle bülbül güle şāyeste gerek

5. **şāyeste:**

Gazel 206

Mısra: 3

Layık, yaraşır, uygun.

Degül şāyeste maḥbūbiyyete çün kim sivā-yı Ḥaḳḳ
Şerik itme cenāb-ı Kibriyā'ya nev‘-i insānı

6. **şāyeste:**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Layık, yaraşır, uygun.

Rüşen oldı maḳdemüñle meclis-i ‘arz u semā
Şānuña şāyeste medḥ itdi seni ancak Ḥudā

şāyeste-i ikrām:

1. **şāyeste-i ikrām:**

Gazel 39

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yaraşır ikram.

Şıdk ile ḥıdmet-i maḥdümına dil-beste olan
Giderek kendini şāyeste-i ikrām eyler

şāyeste-i şadr-ı devlet:

1. **şāyeste-i şadr-ı devlet:**

Gazel 65

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Devletin sadrazamlığına layık.

Her nā-ḥalef-i gedā-ḫabī‘at
Şāyeste-i şadr-ı devlet olmaz

şeb:

1. **şeb:**

Gazel 11

Mısra: 3

Gece.

Mest-i nāzum ğayr ile bezm-i şarāb itdüñ bu şeb
Nār-ı ḫasretle dil ü cānum kebāb itdüñ bu şeb

2. **şeb:den**

Kaside 1

Mısra: 10

Gece.

Ḥ‘ābgāh-ı cism-i pāküñ olduğıçün mehd-i ḫāk
Şebden örter dāye-i devrān aña dā’im semür

3. **şeb:**

Müsemmen 1

Mısra: 17

Gece.

Māhı bir şeb gün gibi şaḳḳ itdüğüñ meşhürdur
Mu‘cizatüñ gerçi kim bī-ḫadd ü pāyāndur senüñ

4. **şeb:ler**

Tarih 9

Mısra: 3

Gece.

Çerāgān zinetiyle döndi şebler rüz-ı pür-nūra
Zemīn işrāḳda ğalib görindi heft-eyvāna

5. **şeb:**

Gazel 11

Mısra: 1

Gece.

Meyle sākī ‘arızuñ pür āb ü tāb itdüñ bu şeb
Māhı müstāgnī-i nūr-ı āfītāb itdüñ bu şeb

6. **şeb:**

Gazel 11

Mısra: 2

Gece.

Meyle sâkî 'arîzuñ pür âb ü tâb itdün bu şeb
Mâhı müstağnî-i nûr-ı âfitâb itdün bu şeb

7. **şeb:**

Gazel 11

Mısra: 4

Gece.

Mest-i nâzum ğayr ile bezm-i şarâb itdün bu şeb
Nâr-ı hasretle dil ü cānum kebâb itdün bu şeb

8. **şeb:**

Gazel 11

Mısra: 6

Gece.

Leşker-i endüh-ı hecrüñle amân ey bi-vefâ
Hân-mân-ı tākati âhir harâb itdün bu şeb

9. **şeb:**

Gazel 11

Mısra: 8

Gece.

Çeşmümi hasret-keş-i didâr-ı h'âb itdün bu şeb
Va'd-i bi-encâm-ı teşrif-i durûğunla benüm

10. **şeb:**

Gazel 11

Mısra: 10

Gece.

Sineye kim çekdi sen mâhı sipihr-âsâ 'aceb
Eşk-i çeşmüm reşk-fermâ-yı şihâb itdün bu şeb

11. **şeb:**

Gazel 11

Mısra: 12

Gece.

Tiğ-ı hecrüñle Nesib-i mübtelâyı öldürüp
Âferin a'dâ-yı dünî kâm-yâb itdün bu şeb

12. **şeb:+üñ**

Gazel 112

Mısra: 8

Gece.

Mañlûbuñ ise vuşlat-ı cānâne-i merâm
Tut dest-i ibtihâl ile dāmānımı şebüñ

13. **şeb:**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Gece.

Bir şeb itdün şavb-ı Quds'e Mekke'den 'azm-i vuşul
Eyledün bir lahzada himmetle tayy-ı 'arz u tül

14. **şeb:**

Tarih 19

Mısra: 1

Gece.

Kazâ-yı Haqq ile bir şeb cihāna lerziş el virdi
Zemîni zelzele tahrîk idüp çün mevce-i deryâ

15. **şeb:**

Gazel 121

Mısra: 7

Gece.

Mâhı bir şeb gün gibi şakş itdüğün meşhürdur
Mu'cizātuñ gerçi kim bi-hadd ü pâyāndur senüñ

16. **şeb:**

Gazel 170

Mısra: 14

Gece.

Fürkâtdе dañi dūr degüldür o mâha dil
Her şeb çeker hayâlini âğûş-ı hasrete

17. **şeb:**

Kit'a 3

Mısra: 2
Gece.

Sür'at-i 'ömri temâşâ eyle kim
Geçdi sâ'atler şeb oldu rûzlar

şeb ü rûz:

1. şeb ü rûz:

Gazel 74

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gece ve gündüz.

Hıdmet-i hayr-du'asında muķimüz şeb ü rûz
Yüzümüz ferş-i reh-i dergeh-i Mollâ iderüz

şebân:

1. şebân:

Tarih 32

Mısra: 7

Geceler.

Nesibâ böyledür şimdi du'âmuz her şebân rûzî
Nihâl-i salţanat açdı çiçek Hâķ mîve-dâr itsûn

şebbü-yı kevâkib:

1. şebbü-yı kevâkib:

Kaside 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yıldızlar şebboyu.

Ḳondı nüh-mînâ-yı çarḫa ravzañı tezyîn için
Gice şebbü-yı kevâkib rûz-i gül şems-i duḫâ

şeb-gîr-i ğam-ı 'ışk:

1. şeb-gîr-i ğam-ı 'ışk: +ı, -ñ, -ı

Gazel 154

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşkın gece vakti olan kederi.

Havf eyle cüvânsın ḫaţar-ı âh-ı seḫerden
Şeb-gîr-i ğam-ı 'ışkuñı dūr itme nazardan

şeb-i 'āşık:

1. şeb-i 'āşık:

Gazel 186

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aşğın gecesi.

Şeb-i 'āşık olurdu rûz-ı rüşen bezm-i şahbâda
Yanında dil-rübâ destinde cām-ı âteşin olsa

şeb-i deycür:

1. şeb-i deycür:+da

Gazel 159

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Karanlık gece.

Farḫ-ı ülfetle olur cism-i ser-â-pâ dide
Şeb-i deycürda da pây bulur pâpüşin

2. şeb-i deycür:

Tarih 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Karanlık gece.

O maţla'-ı seḫer-i mihr-i ḫaḫkuñ olmuş idi
Derûnı mâh-ı münevver teni şeb-i deycür

şeb-i ğaflet:

1. şeb-i ğaflet:+de

Gazel 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ğaflet gecesi.

Fenâ bezminde gerdân cām-ı zerdür ḫalka-i tevḫid
Şeb-i ğafletde ḫurşid-i seḫerdür ḫalka-i tevḫid

şeb-i mâtem:

1. şeb-i mâtem:

Kit'a 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Yas gecesi.

Mihr ü mehdür cum'â vü nev-rûz şeb-i mâtem ya
höd
İki dilber cum'â vü nev-rûzdur mâtem rakîb

şebîhün:

1. **şebîhün:**+ın, -a

Gazel 166

Mısra: 7

Gece baskını.

‘Uşşâkı şebîhünına gönderdi rakîbüñ
Toğrıldı çalıqlar o mehüñ bu seferinde

şebistân-ı ‘adü:

1. **şebistân-ı ‘adü:**+da

Gazel 175

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Düşmanın(rakibin) yatak odası.

Ey şüh şebistân-ı ‘adüda çok açılma
Âh-ı şehiriden hâzer eyle hâzer eyle

şebnem:

1. **şebnem:**

Gazel 53

Mısra: 1

Çiğ tanesi.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allâh'ı severseñ beni ağlatma yeter

2. **şebnem:**

Gazel 158

Mısra: 6

Çiğ tanesi.

Câyı geh ağuş-ı güldür geh kenâr-ı âfitâb
Gör ne devlet buldı şebnem dîde-i bîdârdan

3. **şebnem:**

Gazel 205

Mısra: 8

Çiğ tanesi.

Lebinde ne hoşdur o teb-hâleler
Ki şebnem virür goncaya zîneti

şebnem eyle-:

1. **şebnem eyle-:**dük

Gazel 119

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gözyaşı akıtmak, ağlamak.

Feyz-i şeb-i firâk ile mânende-i Nesîb
Gülzâr-ı dâğa eşk-i teri şebnem eyledük

şebnem-i nâciz-ves:

1. **şebnem-i nâciz-ves:**

Gazel 176

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Küçük çiğ tanesi gibi.

Şebnem-i nâciz-ves tâb-âver olmak dil muhâl
Çarh-ı hüsnüñ cezbe-i mihr-i cihân-ârâsına

şecer-i şer‘i:

1. **şecer-i şer‘i:**+i, +n, +e

Kaside 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şeriat ağacı.

Hâşıl-ı mezra‘a-i sünnetidür haqq-ı yakîn
Şecer-i şer‘ine ‘irfân-ı ilâhî ber olur

şefâ‘at:

1. **şefâ‘at:**+le

Müsemmen 1

Mısra: 7

Bir suçun başışlanması veya bir isteğın yerine
getirilmesi için aracı olma.

Ƙıl ŧefā'atle Nesīb-i mübtelā-yı kām-yāb
Rūz-ı maḥşer kārūñ ehl-i cürme iḥsāndur senüñ

2. **ŧefā'at:**+i, -y, -le

Kaside 7

Mısra: 3

Bir suçun bağışlanması veya bir isteğın yerine getirilmesi için aracı olma.

ŧefā'atiyle siyeh-nāmeler muḥarreb olur
'İnāyetiyle ŧevāba olur günāh bedel

3. **ŧefā'at:**+le

Gazel 121

Mısra: 13

Bir suçun bağışlanması veya bir isteğın yerine getirilmesi için aracı olma.

Ƙıl ŧefā'atle Nesīb-i mübtelāyı kām-yāb
Rūz-ı maḥşer kārūñ ehl-i cürme iḥsāndur senüñ

ŧefā'at eyle:

1. **ŧefā'at eyle:**

Kaside 8

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için aracılık etmek.

Nesīb-i siyeh-kāra eyle ŧefā'at
O dem ki ola seyyiāt ile mülzem

ŧefā'at kıl:

1. **ŧefā'at kıl:**

Kaside 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceğı kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenābıhak katında aracılık etmeleri.

Ben faḳıre yā Resūlallāh ŧefā'at kıl o dem
Kim ola her kimseye a'māline lāyıḳ cezā

2. **ŧefā'at kıl:**

Kaside 4

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceğı kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenābıhak katında aracılık etmeleri.

Dergehüñdür mültecā-yı 'ācizİN ü 'ācizāt
Yā Resūlallāh ŧefā'at kıl Nesīb'e kim senüñ

ŧefā'at kıl:

1. **ŧefā'at kıl:**

Kaside 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceğı kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenābıhak katında aracılık etmeleri.

Ƙıl ŧefā'at bendeñe yā Seyyide'l-kevneyn o dem
İtmesün tā ehl-i ḥaşri sū?-i ḥālüm bİ-ḥuzūr

ŧefekat:

1. **ŧefekat:**

Müfret 3

Mısra: 1

ŧefkat, acıma duygusu.

ŧefekat kāmı kerem ıssı imiş dinse sezā
Yek-ten itdi beni cānān ile sermā-yı ŧitā

ŧefi':

1. **ŧefi':-i**

Ƙıt'a 10

Mısra: 3

ŧefaāt eden, bir kimsenin affa uğraması için aracılık eden kimse, ŧefaātçi.

Ey ŧefi'ı rūz-ı maḥşer ŧāh-ı ḥayl-i enbiyā
Yüz sürenler ravzaña ḥāşā ki mağfūr olmaya

ŧefi'e'l-müzñibñ:

1. **şefî'e'l-müznibîñ:**

Kaside 1

Mısra: 15

Günahkârlara şefâat eden Hz. Muhammed (sav).

Yâ şefî'e'l-müznibîñ ol rüz 'âşî süz kim
Dehşetinden birbirin bilmez 'inâsıyla zükür

şefî'-i 'arâşât:

1. **şefî'-i 'arâşât:**

Rübai 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mahşer yerinin şefaâtçisi, Hz. Muhammed (sav).

Ey şefkati feryâd-res-i hayl-i 'uşât
Nâzende-i Hâbib-i Hâk şefî'-i 'arâşât

şefî'-i 'uşâtâ:

1. **şefî'-i 'uşâtâ:**

Kaside 8

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Asilere merhamet etmek.

Şefikâ kerimâ şefî'-i 'uşâtâ
Penâh-ı ümem sensin ey şâh-ı a'zam

Şefik:

1. **Şefik:+â**

Kaside 8

Mısra: 9

Merhamet, sevgisi bol (Allah).

Şefikâ kerimâ şefî'-i 'uşâtâ
Penâh-ı ümem sensin ey şâh-ı a'zam

şefkat:

1. **şefkat:**

Gazel 23

Mısra: 10

Merhamet, esirgeme.

Nesibâ belki artar kinesi sen merhamet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle hâzer kâğız

2. **şefkat:+i**

Rübai 3

Mısra: 1

Merhamet, esirgeme.

Ey şefkati feryâd-res-i hayl-i 'uşât
Nâzende-i Hâbib-i Hâk şefî'-i 'arâşât

şefkat ol-:

1. **şefkat ol-:-ur**

Gazel 168

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Şefkatli olmak, merhametli olmak.

Yûsuf'a şefkat olur gâdr-i şarih-i ihvân
Şimdiki şive-i bed 'ahdi-i yârâne göre

şeh:

1. **şeh:+üñ**

Gazel 166

Mısra: 12

Padişah; sevgili.

Ey h'âce cihân şadrları hep senüñ olsun
Besdür bize menzil o şehüñ hâk-i derinde

şehân:

1. **şehân:**

Gazel 100

Mısra: 12

Padişahlar.

N'ola güş itse hâlüm ol şeh-i hüsn
İder gâhî şehân efsânenen hâzz

şehbâz:

1. **şehbâz:+dur**

Gazel 93

Mısra: 2

Doğan kuşu.

Hayâl-i çeşm-i dilber lâne-i dilde mekân tutmuş
‘Aceb şebâzdur kim âteş içre âşiyân tutmuş

2. **şebâz:+a**

Tarih 18

Mısra: 8

Doğan kuşu.

Haleb âsüde iken sâye-i iclâlinde
Âşiyân iken o şebâza diyâr-ı Şebâ

şeh-bâz-ı çeşm:

1. **şeh-bâz-ı çeşm:+uñ**

Gazel 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şahin gibi olan göz.

İder şeh-bâz-ı çeşmüñ şayd-ı murğ-ı câna istignâ
İder mi hüsrevâ cellâd olan hiç çana istignâ

şebâz-ı melâhat:

1. **şebâz-ı melâhat:**

Gazel 68

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Güzellik avcısı.

Eyle teşrîf nişimengeh-i nâçize diyü
Oқыa gördüm o şebâz-ı melâhat gelmez

şebâz-ı nigâh:

1. **şebâz-ı nigâh:+uñ**

Gazel 94

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevgilinin aşığı kendine başlayan etkili bakışı.

Bî-hüde degül cünbüş-i bâl ü per-i müjgân
Şebâz-ı nigâhuñ yine nahcire şarılmış

şehşâh:

1. **şehşâh:+â**

Kaside 1

Mısra: 15

Ey şahlar şahu.

Merhamet-pîşe şehşâhâ kerem-ver mesnedâ
Na‘tüne itmez vefâ cümle midâd olsa buhür

şehşâh-ı ‘adâlet:

1. **şehşâh-ı ‘adâlet:**

Kaside 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Adaletli şahlar şahu.

Ol şehşâh-ı ‘adâlet destüne kim senüñ
Hük-m-i emr ü nehyüne vâbestedür cümle umür

şehşâh-ı cihân:

1. **şehşâh-ı cihân:**

Tarih 27

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cihan padişahlarının padişahu.

Şehşâh-ı cihân Hân Ahmed'üñ ‘ömri füzün olsun
Nizâm-ı nev virüp şer‘-i mübîni eyledi ihyâ

2. **şehşâh-ı cihân:**

Tarih 28

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Cihan padişahlarının padişahu.

Şehşâh-ı cihân Sulţân Aḥmed Hân gâzinüñ
Bu fermân-ı hümâyünü hele ḥayrül’-‘amel oldı

3. **şehşâh-ı cihân:**

Tarih 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünyanın şahlar şahu.

Şehenşâh-ı cihân Hân Ahmed'i elţâf-ı Rabbânî
Serîr-i saltanatda tâ-be-mahşer ber-çarâr itsün

şehenşâh-ı cüyüş-ı evliyâ:

1. **şehenşâh-ı cüyüş-ı evliyâ:+dur**

Gazel 174

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Evliya ordusunun en büyük şahı.

Şehenşâh-ı cüyüş-ı evliyâdur hazret-i Monlâ
Yeşil bir bârgehdür kübbesi şahrâ-yı ma'nâda

şehenşâh-ı neşât:

1. **şehenşâh-ı neşât:+a**

Gazel 50

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mutluluk sultanı.

Hâbâb-ı sâğar-ı şahbâ fezâ-yı 'ıyşda gūyâ
Şehenşâh-ı neşâta ergüvânî sâyebânlardur

şehenşâh-ı nigâh-ı nâz:

1. **şehenşâh-ı nigâh-ı nâz:+a**

Gazel 197

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Naz bakışının en büyük sultanı.

Şehenşâh-ı nigâh-ı nâza istikbâl ider gūyâ
Sipâhidür iki şaf bağlamış müjgânlar râhı

şehenşâh-ı serîr-ârâ-yı mülk-i 'izz idüñ:

1. **şehenşâh-ı serîr-ârâ-yı mülk-i 'izz idüñ:**

Kaside 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şeref ülkesindeki şahlar şahının tahtını süsleyen.

'Arsa-i icâda tarh olmazdan evvel mübdî'ât
Sen şehenşâh-ı serîr-ârâ-yı mülk-i 'izz idüñ

2. **şehenşâh-ı serîr-ârâ-yı mülk-i 'izz idüñ:**

Kaside 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şeref ülkesindeki şahlar şahının tahtını süsleyen.

'Arsa-i icâda tarh olmazdan evvel mübdî'ât
Sen şehenşâh-ı serîr-ârâ-yı mülk-i 'izz idüñ

şeh-i bende-nüvâz:

1. **şeh-i bende-nüvâz:**

Müfret 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kölesine, kullarına iyilikte bulunan padişah.

Yine kânûn-ı kadîm üzre şeh-i bende-nüvâz
İltifât itdi bize ey dil o öterse eyü sâz

şeh-i hüsn:

1. **şeh-i hüsn:+e**

Gazel 46

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Güzellik sultanı, sevgili.

'Arz-ı hâl it ol şeh-i hüsn Nesîba havfi қо
Bir gedâyı gâh olur bezminde sultân söyledür

2. **şeh-i hüsn:**

Gazel 100

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Güzellik sultanı, sevgili.

N'ola güş itse hâlüm ol şeh-i hüsn
İder gâhî şehân efsânenen hazz

3. **şeh-i hüsn:+e**

Gazel 113

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Güzellik sultanı, sevgili.

Luṭf-ı āzādī nedür tefhīm için cān u dile
Cevr-pīşe bir şeh-i hüsne ğulām olsam gerek

4. **şeh-i hüsni**:+üñ

Gazel 152

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzellik sultanı, sevgili.

Ḥāk-i rāhı olalum ol şeh-i hüsnuñ tā kim
Ola yüz kām-revā büse-i dāmānından

şeh-i iklim-i cefā:

1. **şeh-i iklim-i cefā**:+dur

Gazel 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Eziyet ülkesinin sultanı.

Nāleme bir gül-i ğülzār-ı bahādur bā'ış
Giryeme bir şeh-i iklim-i cefādur bā'ış

şeh-i iklim-i dil:

1. **şeh-i iklim-i dil:**

Gazel 28

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül ülkesinin sultanı.

Diyār-ı şabrı tārāc eyleyen ol çeşm-i fettāndur
Şeh-i iklim-i dil bir pādīşāh-ı nā-müselmāndur

şeh-i iklim-i hüner:

1. **şeh-i iklim-i hüner:**

Tarih 12

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Marifet ülkesinin sultanı.

Şeh-i iklim-i hüner mālīk-i gencine-i fazl
Dāver-i cūd-şiyem mü'temin-i mülk-ārā

şeh-i iklim-i işret:

1. **şeh-i iklim-i işret**:+dür

Gazel 93

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yeme içme ülkesinin padişahı.

Elinde rind-i mestüñ sāġar-ı mey şanma bezm içre
Şeh-i iklim-i işretdür ki mühr-i zer-nişān tutmuş

şeh-i iklim-i tecrīd ol-:

1. **şeh-i iklim-i tecrīd ol-:**

Gazel 142

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Soyutlanma ülkesinin sultanı.

Şeh-i iklim-i tecrīd ol şafā vir ğalbüñe yoksa
Sifālīn cām ile ey rind-i mey-ḥāne Cem olmazsın

şeh-i işve:

1. **şeh-i işve:**

Gazel 126

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Cilve, naz padişahı.

Ne zamān ki ḥışm u ğazabla ol şeh-i işve ger çeke
tġını
Bizi ğamze öldürür evvelā yalnızuz o tġ ü verem
degül

şeh-i kişver-i dīn:

1. **şeh-i kişver-i dīn:**

Kaside 6

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İnanç ülkesinin padişahı. (Hz. Muhammed).

Ey şeh-i kişver-i dīn pādīşeh-i pāk-neseb
Luṭfuñ ol demde ki imdād-res-i maḥşer olur

şeh-i kişver-i şubḡāh:

1. **şeh-i kişver-i şubḡāh:**

Gazel 12

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Sabah vaktinin sultanı.

Nesib ol mehe 'arz ider bendeni

Şeh-i kişver-i şubhgâh âfitâb

şeh-i mülk-i fenâ:

1. **şeh-i mülk-i fenâ:**

Gazel 35

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yokluk mülkünün hükümdarı.

Şeh-i mülk-i fenâ ol hıdmet-i rindâna sa'y eyle

Meded hem şoşbet itme zâhidi kim çab^c-ı cämiddür

şeh-i mülk-i Kureys:

1. **şeh-i mülk-i Kureys:**

Rübai 23

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kureys ülkesinin sultanı.

Sen ol şeh-i mülk-i Kureys k'olmuşdur

Divân-ı şefâ'atünde şaf-beste rüsül

şeh-i nâz-âyîn:

1. **şeh-i nâz-âyîn:**

Rübai 59

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Naz ayininin padişahu.

Dür olalı senden ey şeh-i nâz-âyîn

Bakmaz bu cihâna dide-i 'âlem-bîn

şeh-i nezîr ü beşîr:

1. **şeh-i nezîr ü beşîr:+e**

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Müjde veren ve korku ile azapla uyaran şah.

Cenâb-ı hazret-i Monlâ Celâl-i dîn Muhammed

Kim oldı vâris-i kâmil şeh-i nezîr ü beşîre

şeh-i serîr-i hüsn:

1. **şeh-i serîr-i hüsn:+üñ**

Gazel 33

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Güzellik tahtının sultanı.

Saňa toğrı söz Nesibâ dil-i mübtelâda hâlâ

şeh-i serîr-i hüsnüñ kulu olmağa heves var

şeh-i serîr-i hüsn:

1. **şeh-i serîr-i hüsn:+üñ**

Gazel 33

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Güzellik tahtının sultanı.

Saňa toğrı söz Nesibâ dil-i mübtelâda hâlâ

O şeh-i serîr-i hüsnüñ kulu olmağa heves var

şeh-i serîr-i velâyet:

1. **şeh-i serîr-i velâyet:**

Kaside 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Velilik tahtının sultanı.

Şeh-i serîr-i velâyet ki devleti ebedîdür

Kemîne bendesi itmez nigâh şâh u vezîre

şeh-i tâc-dâr:

1. **şeh-i tâc-dâr:+dur**

Kaside 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Taç sahibi hükümdar, büyük padişah.

Her bende-i kemînesinüñ bendesi cihân

Ednâ gedâ-yı küyü şeh-i tâc-dârdur

şehîd:

1. **şehid:**

Gazel 56

Mısra: 8

Din veya yüksek bir ülkü uğrunda ölen kimse; savaşta ölen.

Figân ki tîğ-ı sitemle o kâfir-i bed-kîş
Şehid ider beni zu'mınca çok şevâba girer

şehid-i ğamze:

1. **şehid-i ğamze:-ñ**

Gazel 29

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yan bakışının şehidi.

Şehid-i ğamzeñ olanlar hayâta nâz eyler
Senüñ üftâdelerüñ kâ'inâta nâz eyler

şeh-per:

1. **şeh-per:**

Gazel 31

Mısra: 8

Kuşun kanadındaki en uzun tüy.

Şaydgâh-ı dehrde bî-hüde itme cüst ü cü
Murğ-ı kâma bâz-ı âh-ı âteşin şeh-per yeter

şeh-per ol-:

1. **şeh-per ol-:-ur**

Kaside 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kuş kanadının en uzun tüyü olmak.

Tâ'ir-i himmet-i merdâna o şâh-ı dinüñ
Qavl ü fi'liyle 'amel uçmağ için şeh-per olur

şeh-râh-ı maḥabbet:

1. **şeh-râh-ı maḥabbet:**

Gazel 34

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşkın işlek yolu.

Şeh-râh-ı maḥabbet ki ḥaṭar-nâk degüldür
Pür bîm iden ol râhı dil-i nev seferümdür

2. **şeh-râh-ı maḥabbet:+de**

Gazel 115

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Aşkın işlek yolu.

Şeh-râh-ı maḥabbetde şitâb eyle Nesibâ
Endişesini çekme şaşın şib ü firâzuñ

şehr-i 'ömr:

1. **şehr-i 'ömr:+i**

Tarih 21

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ömür şehri.

Geldükde Eskişehir'e selḥ oldı şehr-i 'ömrü
Me'mür oldı rûhı 'uqbâya rıḥlet ile

şehriyâr-ı ḥıṭta-i dîn-i metin:

1. **şehriyâr-ı ḥıṭta-i dîn-i metin:**

Kaside 5

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Sağlam güçlü din ülkesinin padişahu.

Ol şehriyâr-ı ḥıṭta-i dîn-i metin kim
Erkân-ı kaşr-ı şer'ı anuñ çâr-yârdur

şehriyâr-ı mülk-i risâlet:

1. **şehriyâr-ı mülk-i risâlet:**

Kaside 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Peygamberlik ülkesinin hükümdarı.

Ey şehriyâr-ı mülk-i risâlet sen olmasañ
İki cihân vücüd ile olmazdı muğtenem

şehr-yâr:

1. **şehr-yār:uñ**

Gazel 32

Mısra: 6

Hükümdar.

Dest ü pây-ı pāk-dilden kimse itmez iştikā
Şehr-yāruñ ‘adl ü dādī şāmil-i eṭrāf olur

şeh-sīmā:

1. **şeh-sīmā:**

Tarih 19

Mısra: 4

Şah yüzlü.

Hüseyn ism ü ‘Alī sîret vezîr-i a‘zam-ı devlet
Muḥibb-i ḥānedān-ı Mevlevî dervîş şeh-sīmā

şeh-süvār-ı ekrem-i ceş-i rüsül:

1. **şeh-süvār-ı ekrem-i ceş-i rüsül:**

Kaside 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Peygamberler ordusunun en büyük binicisi.

Maṭlab-ı küll şeh-süvār-ı ekrem-i ceş-i rüsül
‘İllet-i ğayb ü şehâdet bâ‘îs-i ḥür u kuşür

şeh-zāde:

1. **şeh-zāde:dür**

Tarih 32

Mısra: 5

Padişah oğlu veya padişah ailesinden olan erkek çocuk.

Niyāzı mîve-i dil ya‘ni bir şeh-zādedür şimdi
Ḥudā ber-vefķ-ı ḥātır maṭlabıyla kām-gār itsün

şeker:

1. **şeker:**

Gazel 13

Mısra: 11

Şeker, tatlı.

Zehr-i ‘anā ṭarîķ-ı edebde olur şeker
Taḥşil-i âdemiyet ohnmaz bilā-ta'eb

2. **şeker:**

Kaside 7

Mısra: 12

Şeker, tatlı.

Mütāba‘atdan aña müdbirān olur ser-keş
Mezāk-ı şufraviyānda olur şeker ḥançal

şekîb ü şabr:

1. **şekîb ü şabr:**

Gazel 150

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Tahammül ve sabır.

Yine bu Nesîb-i zāra peder-âne pend idersin
Ĝam-ı ‘işkuñ ile tārāca virüp şekîb ü şabrın

2. **şekîb ü şabr:**

Gazel 196

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tahammül ve sabır.

Dil gitdi hüş gitdi dükendi şekîb ü şabr
Āh u fiĝān da ḳalmadı tāb u tüvān gibi

şekker:

1. **şekker:**

Gazel 194

Mısra: 4

Şeker.

Al-i minķārı ki hem-reng-i leb-i la‘lüñdür
Şekker olsa yeridür loķma-i ḥ‘ān-ı ṭūṭı

şekl ü şemā‘il:

1. **şekl ü şemā‘il:‘i**

Gazel 209

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dış görünüş ve mizaç, dış görünüş ve huy.

Dil bir perî nîgeh güzelûn oldu mâ'îli
Dîvâne eyledi beni şekl ü şemâ'îli

şekl-i maḥrûṭî:

1. şekl-i maḥrûṭî:+de

Tarih 19

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Koni şeklînde.

Ne ḳubbe ḥâtem-i firûze idi dest-i dünyâda
Ne ḳubbe şekl-i maḥrûṭîde bir serv-i sehî-bâlâ

şekve:

1. şekve:+sî, +n

Gazel 213

Mısra: 6

Şikayet.

Çemende zulm-i ḥârî def' için emr idüp ârâma
Hezâruñ şekvesin güş itdi şâh-ı gül 'inân çekdi

şekve eyle-:

1. şekve eyle-:+mez, -ler

Tahmis 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şikayet etmek.

Bilenler ḥârḥâr-ı dâğ-ı dehrin baḥt-ı şümından
Sipihruñ eylemezler şekve te'sîr-i nücümından

şekve id-:

1. şekve id-:+er

Gazel 171

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şikâyet etmek.

Kim şekve ider ol dehen-i telḥ-i suḥandan
Güftârî gehî vuşlata dâ'ir nûket olsa

şekve-tırâz:

1. şekve-tırâz:

Rûbai 38

Mısra: 1

Elbisenin süsünün şikayeti.

Ey şekve-tırâz şümi-i baḥt-ı 'anîd
Şükr-i ni'am-ı Ḥaḳḳ'a çalış olma belîd

şem':

1. şem':+dür

Gazel 174

Mısra: 2

Mum.

Ser-i zerrîn-'alem ol ḳubbe-i vâlâ-yı ḥaḍrâda
Ucî birûna çıkmış şem'dür fânüs-ı mînâda

2. şem':

Rûbai 49

Mısra: 3

Mum; sevgili.

Pervâneye şem' ü şem'e pervâne sezâ
Gül bülbüle bülbül güle şâyeste gerek

3. şem':+e

Rûbai 49

Mısra: 3

Mum; sevgili.

Pervâneye şem' ü şem'e pervâne sezâ
Gül bülbüle bülbül güle şâyeste gerek

şem' eyle-:

1. şem' eyle-:+di

Mesnevi 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlatmak,ışık tutmak.

Vücüb ile imkânî cem' eyledi
Anı meclis-i kevne şem' eyledi

şem id-:

1. **şem id:-:e**

Kaside 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Koklamak.

Ḥāşā ki bŷy-ı dŷzaḥ anı ide muḗtarib

Müşk-i türāb-ı ḗayibeyi her kim ki ide şem

şem^c-dān:

1. **şem^c-dān:+lar, +dur**

Gazel 50

Mısra: 2

Mumluk, şandan.

Fürŷzān māh u ḥurşid iki zerrin şem^c-dānlardur

Felekde şanma bezm-i 'işka cām-ı zer nişānlardur

şem^c-i bezm-i ḥüsn:

1. **şem^c-i bezm-i ḥüsn:**

Gazel 90

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güzellik meclisinin mumu.

Güle ammā hezāruñ nālesi nāḥun-zen olmazmış

Çerāğın mihr ü mehden yaqsalar bulmaz yine revnağ

şem^c-i cān:

1. **şem^c-i cān:**

Gazel 204

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Canın mumu.

Şaḗın ḗann itme Mañşŷr ola sır virmekle gŷm-geşte

Fitilin kesdilerse n'ola şem^c-i cān güzellendi

şem^c-i cemāl:

1. **şem^c-i cemāl:+üñ**

Gazel 115

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Güzelliğın mumu.

Pervānesisin var ise bir şem^c-i cemālŷñ
Ḥālī degŷl ey dil yine bu sŷz u gŷdāzuñ

şem^c-i enver:

1. **şem^c-i enver:+sin**

Rŷbai 26

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Parlayan mum.

Nŷruñla ḗuhŷr eyledi bu kevn ŷ mekān

Fānŷs-ı cihāna şem^c-i enversin sen

şem^c-i 'işk:

1. **şem^c-i 'işk:+uñ, +a**

Rŷbai 34

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk mumu.

Giydŷm nemedin ḥırkayı pervāne gibi

Yā Rab beni şem^c-i 'işkuña sŷzān it

şem^c-i likā:

1. **şem^c-i likā:**

Gazel 211

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yŷz, çehre mumu(işığı,nuru).

Pervāne itdi şem^c-i likā Mevleviler'i

Yandurdu sŷz-ı 'işk-ı Ḥudā Mevleviler'i

şem^c-i meclis-i ma'nā:

1. **şem^c-i meclis-i ma'nā:**

Tarih 19

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Mana meclisinin mumu.

Çerāğ-ı mihr-veş zerrin 'alem tābān idi el-ḥaḗḗ

ḗiyā virmişdi dŷnyāya o şem^c-i meclis-i ma'nā

şem^c-i mŷnevver:

1. **şem^c-i münevver:**

Gazel 134

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Parlak, nurlu mum.

Derûn-ı sinede süz u güdâzî var her dem
Göñül mi şem^c-i münevver midür nedür bilmem

şem^c-i münîr-i bezm-i dîn:

1. **şem^c-i münîr-i bezm-i dîn:**

Gazel 121

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Din meclisinin parlak mumu.

Âl-i ‘âlî fînetüñ şem^c-i münîr-i bezm-i dîn
Hayl-i aşhâbuñ nücum-ı çarh-ı ‘irfândur senüñ

2. **şem^c-i münîr-i bezm-i dîn:**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Din meclisinin parlak mumu.

Oldı Haydar pişvâ-yı cem^c-i aşhâb-ı yakîn
Âl-i ‘âlî-ñînetüñ şem^c-i münîr-i bezm-i dîn

şem^c-i seher:

1. **şem^c-i seher:+dür**

Gazel 163

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sabah mumu.

Şu deñlü nür-ı feyzıyla leb-â-leb ravza-i pāküñ
Ki hürşîd anda bir şem^c-i şeherdür yâ Resûlallâh

şem^c-i ser-keş:

1. **şem^c-i ser-keş:**

Gazel 91

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İşyankâr, başına buyruk sevgili.

Yandı pervânesine didi o şem^c-i ser-keş
Yalıñuz sende degül bende de vardur âtes

şem^c-i sıfat:

1. **şem^c-i sıfat:**

Gazel 75

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Vasıflar, özellikleri mumu.

Hem bezmimiz itmekde ziyâmuzla temettü^c
Biz şem^c-i sıfat gerçi ki pür-süz u güdâzuz

şemîm:

1. **şemîm:**

Gazel 20

Mısra: 7

Koklamak.

Meşâm-ı ‘âşıkı büy-ı hõş-ı ‘anber şemîm eyler
Gül-i şad-berg-i gülzâr-ı eserdür halka-i tevhd

şemîm-i zülf:

1. **şemîm-i zülf:+üñ, +e**

Gazel 197

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) güzel kokulu saçları.

Şemîm-i zülfüne mâ’îl gibi bād-ı şehergâhî
Anuñ-çün gülşen-i ruhsâruñ olmışdur güzergâhî

şems-i dîn-i velî:

1. **şems-i dîn-i velî:+nüñ**

Kaside 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Din güneşinin velisi.

Nühüfte olmasınüñ aşlı Şems-i dîn-i velinüñ
Ki cilvegâh olamaz ‘âlem iki mihr-i münire

şems-i duhâ:

1. **şems-i duhâ:**

Kaside 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sabah güneşi.

Çondı nüh-mînâ-yı çarha ravzañı tezyîn için
Gice şebbü-yı kevâkib rüz-i gül şems-i duhâ

şems-i hakikat:

1. **şems-i hakikat:**

Gazel 211

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hakikat güneşi.

Şems-i hakikat ile idince muğabele
İtdi ihâta nür u ziyâ Mevleviler'i

şems-i ma'nevî:

1. **şems-i ma'nevî:**

Tarih 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Maşrıku'l-envâr-ı evlâd-ı Celâle'd-dîn'den
Hamdüli'llah toğdı bir tâbende şems-i ma'nevî

şems-i zât:

1. **şems-i zât:+uñ**

Gazel 121

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zatının güneşi.

Zerre-i mihr-i ruhuñ hürşid-i raşşândur senüñ
Şems-i zātuñ evc-i ev ednâ da tâbândur senüñ

2. **şems-i zât:+uñ**

Gazel 121

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zatının güneşi.

Zerre-i mihr-i ruhuñ hürşid-i raşşândur senüñ
Şems-i zātuñ evc-i ev ednâ da tâbândur senüñ

3. **şems-i zât:+uñ**

Müsemmen 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Zatının güneşi.

Çâbe Çavseyñ oldı burc-ı âfitâb-ı 'izzetüñ
Şems-i zātuñ evc-i ev ednâ da tâbândur senüñ

şemşir:

1. **şemşir:**

Rübai 43

Mısra: 2

Kılıç.

Nâ-râst olursa çüb eger tîr olmaz
Âhen almazsa âb şemşir olmaz

şemşir-i istignâ:

1. **şemşir-i istignâ:+sı, +n, +a**

Gazel 176

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Naz kılıcı.

Ol sitem-ger 'âlemi kırsa degül 'uşşâk-ı zâr
Rağne gelmez hağ bu kim şemşir-i istignâsına

şemşir-i tâb-dâde-i üstâd-ı kudret:

1. **şemşir-i tâb-dâde-i üstâd-ı kudret:+üz**

Gazel 84

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Her şeye gücü yeten Allah (c.c.)'ın güç veren kılıcı.

Şemşir-i tâb-dâde-i üstâd-ı kudretüz
Olmış egerçi âb-ile gilden ğılâfumuz

şemşir-i tiz:

1. **şemşîr-i tîz:**

Tarih 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Keskin kılıç.

Güşe-i çeşmi dil-i aḥbāba hem-feyz-i bahār
Nazra-i ḳahrı ser-i a'dāya bir şemşîr-i tîz

şemsü'l-hüdā:

1. **şemsü'l-hüdā:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Hidayet güneşi.

Kimde ḳudret var ki vaşfuñ ide ḥaḳḳ üzre edā
Medḥ-i zāt-ı pāküine icmāldür şemsü'l-hüdā

şer':

1. **şer':+i, +y, +le**

Kaside 8

Mısra: 7

*Allah'ın emri doğrultusunda dini inançlara göre
belirlenmiş kurallar, şeriat.*

Açup zülmet-i küfri şer'iyile itdi
Cihānı münevver o nūr-ı mücessem

2. **şer':+üñ**

Rübai 20

Mısra: 3

*Allah'ın emri doğrultusunda dini inançlara göre
belirlenmiş kurallar, şeriat.*

Şer'üñ ḥaremide oldılar çār menār
'Osmān u Ebū Bekr ü 'Ömer şāh-ı Necef

şerāre:

1. **şerāre:**

Gazel 33

Mısra: 8

Kıvılcım.

Ne nişāne-i maḥabbet ne emāret-i şadāḳat
Ne ziyā-yı şem'-i ülfet ne şerāre ḳabes var

2. **şerāre:**

Gazel 33

Mısra: 8

Kıvılcım.

Ne nişāne-i maḥabbet ne emāret-i şadāḳat
Ne ziyā-yı şem'-i ülfet ne şerāre ne ḳabes var

şerāre-bîn:

1. **şerāre-bîn:**

Kaside 2

Mısra: 7

Kıvılcım gören.

Ḥāşā şerāre-bîn ola nār-ı caḥîmden
Bir dide kim fenā-yı ḥarîmüñde ola nem

şerār-efşān-ı ḥiddet:

1. **şerār-efşān-ı ḥiddet:**

Tahmis 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Öfke saçan.

Kemāl-i naḥvetinden cebhesi pür-piç ü tāb olmuş
Şerār-efşān-ı ḥiddet şu'le-pāş-ı ızṭırāb olmuş

şeref:

1. **şeref:**

Gazel 45

Mısra: 9

Değer, kıymet, itibar.

Ḥaḳîr isem de Nesibā baña şeref besdür
Ki bir kerîm-i ḥudāvend-i kām-gārum var

2. **şeref:**

Gazel 78

Mısra: 3

Değer, kıymet, itibar.

İttiḥād-ı ‘amele bakma şeref zâtdadır
Dem-i ‘İsa dem-i şehḥâr ile yeksân olmaz

3. **şeref:**

Gazel 13

Mısra: 2

Değer, kıymet, itibar.

‘İlm ü edeb ki olmaya âdemde mükteseb
Virmez şeref o bî-ḥırede ‘izzet-i neseb

4. **şeref:**

Rûbai 27

Mısra: 3

Değer, kıymet, itibar.

Besdür bu şeref baña ki kim görse diye
Sultân-ı rusul bendelerindendir bu

5. **şeref:+den**

Gazel 169

Mısra: 4

Değer, kıymet, itibar.

Nâmūs u ‘âr olur kişiye mücib-i şeref
‘Ârî olur şerefden o kim ‘ârî olmaya

şerer:

1. **şerer:**

Gazel 23

Mısra: 2

Kıvılcım.

Olaydı zerre-i süz-ı dilümden bā-ḥaber kâğız
Şaçardı noktalardan küy-ı cānāna şerer kâğız

2. **şerer:+dür**

Gazel 148

Mısra: 8

Kıvılcım.

Süzân idiyor pîrehen-i şabrumı girye
Güyâ ki şererdür dökilen dîdelerümden

şerḥ ü beyân:

1. **şerḥ ü beyân:**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Açıklama, anlatma, izah etme.

Mülk-i ḳurbü'l-ḳurb-ı Rabbânide olduñ miḥmân
Kim o ḥâli nuṭḳ-ile mümkün degül şerḥ ü beyân

şerḥ ü beyân-ı ḥüsn:

1. **şerḥ ü beyân-ı ḥüsn:+üñ, +i**

Gazel 92

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin güzelliğini açıklama.

Mufaşşal eylemiş şerḥ ü beyân-ı ḥüsnüñi ḥaṭṭuñ
O ḥâl-i ‘anberinüñ Hindî dür kim mâ-ḥaşal yazmış

şerha:

1. **şerha:+lar**

Gazel 24

Mısra: 13

Yarık.

Dâğlar-ı evrâḳ-ı güldür şerhalar saṭr ey Nesîb
Ol nev-âmüz-ı cefāya sine bir sî-pâredür

2. **şerha:+y, +a**

Gazel 166

Mısra: 1

Yarık.

Baḳ şerḥaya sinemde olan dâğ üzerinde
Bir taze gül açıldı yine lâle yerinde

3. **şerha:**

Gazel 44

Mısra: 3

Yarık.

Bu ḳadar şerha vü zaḥımyile diye ey ḥ’âce
Sîne tıfl-ı ḡama sî-pâre deḡüldür de nedür

şerh-i metn-i nüsha-i vahdet:

1. şerh-i metn-i nüsha-i vahdet:

Kaside 10

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Birlik kitabının metninin açıklaması. (Kur'an-ı Kerim bağlamında kullanılmıştır.).

Ne Mesnevî ki odur şerh-i metn-i nüsha-i vahdet
Çü rüz-ı rüşen olur fehm iden zevâta serîre

şer'î:

1. şer'î:

Rûbai 6

Mısra: 1

Din yolu, din kaideleri, şeriat.

Ey şer'î olan meclis-i dîne mişbâh
Sensin felek-i nübüvve nür-ı şabâh

şer'î-î şık:

1. şer'î-î şık:

Gazel 114

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşkın kanunu.

Mecrûh-ı tîg-ı gamze-i fettânuñam senüñ
Merhem bahâ-yı vaşluñı hüküm itdi şer'î-î şık

şer'î-î mübîn:

1. şer'î-î mübîn:~i

Tarih 27

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Açık, belli din; islâm dini.

Şehenşâh-ı cihân Hân Ahmed'ün 'ömri füzün olsun
Nizâm-ı nev virüp şer'î-î mübîni eyledi ihyâ

şer'î-î pāk:

1. şer'î-î pāk:~üñ

Müsemmen 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Temiz hükümlerin, temiz şeriatin.

Şer'î-î pāküñ oldı hâdi-i şirâ-ı müstaķim
Nesh-i edyân eyledi ahkâm-ı Furkân-ı qadim

şerîf:

1. şerîf:

Gazel 13

Mısra: 3

Saygın, asil.

Her kimde kim edeb ola lâ-büd şerîf olur
Aşlı gerekse olsun E'âcim gerek 'Arab

şerîf-i pāk-i neseb:

1. şerîf-i pāk-i neseb:

Tarih 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Temiz ve şerefli soy.

Şerîf-i pāk-i neseb sâlik-i güzide-şifât
Ki oldı zâtı nihâl-i necâbete semere

şerîk it:-

1. şerîk it:-~me

Gazel 206

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ortak etmek.

Degül şâyeste maħbûbiyyete çün kim sivâ-yı Haķķ
Şerîk itme cenâb-ı Kibriyâ'ya nev'î-î insânî

şerîk ol:-

1. şerîk ol:-~ma

Gazel 183

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ortak olmak.

Öldürüp hasret-i la'lünle Nesib-i zârı
Gel şerik olma daği tazelügün var çana

şerm:

1. **şerm:**

Gazel 19

Mısra: 1

Utanma.

Şerm olup piş-i nigâhumda baña sedd-i sedid
Bezm-i vuşlatda beni yâre hayâ itdi ba'îd

2. **şerm:+i, +n, +den**

Gazel 27

Mısra: 11

Utanma.

Murâd üzre o mâha eylemez nezzâre şerminden
Dem-i vuşlat hayâ güyâ Nesib-i zâra düşmendür

3. **şerm:**

Rûbai 31

Mısra: 4

Utanma.

Ammâ ki medîhinde Resûlullâh'uhn
Şad şerm ile noşşânumuz ikrâr iderüz

şerm ü edeb:

1. **şerm ü edeb:+dür**

Gazel 54

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Utanması ve terbiyesi olmak.

Meclisde edeb bâ'îş-i şad-feyz-i çarabdur
Pirâye-i ruşsâr-ı şafâ şerm ü edebdür

şerm ü hayâ:

1. **şerm ü hayâ:**

Gazel 209

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Utanma ve edep.

Mümkün olurdu seyr-i nezzâre o meh-veşe
Âh olmayaydı şerm ü hayâ gibi hâ'ili

şermende-i cerâ'im-i bî-hadd ü bî-hisâb:

1. **şermende-i cerâ'im-i bî-hadd ü bî-hisâb:**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sayızsız kabahatlerin utancı.

Şermende-i cerâ'im-i bî-hadd ü bî-hisâb
Bir dil-şikeste hasta fakîr ü muhakqaram

şermende-i 'işyân:

1. **şermende-i 'işyân:**

Gazel 171

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Baş kaldırmanın utancı.

Şermende-i 'işyân olanuñ âhı Nesibâ
Cüş-âver-i emvâc-ı yem-i mağfiret olsa

şerm-ile:

1. **şerm-ile:**

Gazel 137

Mısra: 12

Utanma.

Ĥāk-i pây-i ĥazret-i düstür-ı 'âli-câhda
Şad-hezârân şerm-ile bu şi'ri inşâd eyledüm

2. **şerm-ile:**

Kıt'a 6

Mısra: 3

Utanma.

Şi'rüñi 'arz it o kân-ı fazla yüz biñ şerm-ile
Zâde-i tab'uhn berây-ı terbiyet üstâda vir

şerm-sâr:

1. **şerm-sâr:+am**

Gazel 184

Mısra: 8

Mahcup, utanmış olan kimse.

Cürmümi yâd eyledükçe şerm-sâram âh âh
Râh-ı 'ışığında virem cân direm olmadı naşib

şerr:

1. **şerr:**

Müfret 10

Mısra: 1

Kötülük, şer.

Beşerden şerr olupdur cüz²-i azam
Haţâdan sâlim olmaz ibn-i Âdem

şerr ü şür:

1. **şerr ü şür:**

Kaside 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Fitne ve fenalık.

Defter-i a'mâlîme yazılmadı ferd-i şevâb
Bir siyeh-nâme güneş-kârum ki fikrüm şerr ü şür

şeş:

1. **şeş:**

Tarih 2

Mısra: 5

Altı.

Oldı şeş târîh ile bu beyt-i ra'nâ ey Nesib
Müş'ir-i sâl-i cülûs-ı şâh-ı mahşürü'l-livâ

şeş-der-i fûrkat:

1. **şeş-der-i fûrkat:***+de*

Gazel 184

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ayrılık dünyası.

Eylerem bî-hüde küy-ı yârden şad reh-güzer
Şeş-der-i fûrkatde ben mânend-i zâram âh âh

şeş-der-i ğam:

1. **şeş-der-i ğam:***+da*

Gazel 8

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Üzüntü tavlâsı.

Nümüd-ı ka'beteyn-ı rüz u şeb naşş-ı cefâdur hep

şevk:

1. **şevk:***+e*

Gazel 125

Mısra: 3

Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Yapmaz dil-i hârâbı diyü şevke itmezüz
Ol la'l-i nâb haţtıla mi'mârumuz degül

2. **şevk:***+ı, +n, +a*

Gazel 165

Mısra: 11

Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Gelmez Nesib ehl-i dilüñ şevkına fütür
Yok ihtiyâc-ı âb-ı güher tâzelenmege

3. **şevk:**

Gazel 74

Mısra: 8

Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Gülşen-i medhine tevcih-i nigâh itdükçe
Şevk ile hâmemüzi bülbül-i güyâ iderüz

şevke-perdâz:

1. **şevke-perdâz:**

Gazel 8

Mısra: 8

Şikayet eden.

O bâğuñ gülleri âyine-i 'âlem-nümâdur hep
Nesibâ şevke-perdâz olma kim bu şeş-der-i ğamda

2. **şevke-perdâz:**

Gazel 24

Mısra: 11

Şikayet eden.

Hîç siyeh-rûz olduğumdan şevke-perdâz olmazam
Kevkeb-i eşküm sipihr-i derde tâ seyyâredür

şevk-ı dil-i pür-ğam:

1. **şevk-ı dil-i pür-ğam:**

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Gam dolu gönlün hevesi.

Sen cevruñi eyledükçe efvün
Şevk-ı dil-i pür-ğam oldu müzdâd

şevk-ı müşâhedât:

1. **şevk-ı müşâhedât:**

Kaside 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Gözle görülenlerin arzusu.

Şevk-ı müşâhedât ile tûl-ı kıyâmdan
Tâ sâk-ı pâküñ üzre zühür eyledi verem

şevk-ı sükker:

1. **şevk-ı sükker:**

Gazel 46

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şeker arzusu.

‘Âşık-ı nâlânı hicr-i la‘l-i cânân söyledür
Şevk-ı sükker tûti-i güyâyı her ân söyledür

şevk-ı vüşül:

1. **şevk-ı vüşül:**

Gazel 189

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ulaşma, kavuşma isteği.

Şevk-ı vüşül Ka‘be-i taḥkîk ile olur
Ḥâr-ı reh-i fenâ gül-i ter Mevleviler'e

şevk:

1. **şevk:-ile**

Terci-bend 1

Mısra: 3

Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Râh-ı ‘amelde şevk-ile çâlâk ü çâbük ol
Evkât-ı bendegî-i Ḥüdâ'da kesel yeter

şey:

1. **şey:+dür**

Mesnevi 2

Mısra: 6

Şey, nesne.

Ey t̄alib-i bîniş ü başiret
Fehm eyle ne şeydür âdemiyyet

şeydâ:

1. **şeydâ:**

Gazel 107

Mısra: 1

Çılgın, tutkun.

Ḥâl-i ruḥuñ itmiş beni şeydâ haberüm yok
Yaqmış cigerüm âteş-i sevdâ haberüm yok

Şeyḥ Bostân:

1. **Şeyḥ Bostân:**

Tarih 15

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mevleviyye büyüklerinden ve Mevlana Hazretleri'nin torunlarından bir velidir.

Şeyḥ Bostân ibn-i Monlâ'yı Ḥüdâ
Eyleye mihmân-serây-ı ḥulda dayf

Şeyḥ İlyâs:

1. **Şeyh İlyās:**

Tarih 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Asıl adı İlyas'tır (ö. 1167/1754). Sakızlı Tekkesi Şeyhlerindedir.

Şeyh İlyās ol mücâhid pîr-i Tayfûrî-nesak
Olmış idi kârı her dem kıhr-ı nefis-i pür-dağal

2. **Şeyh İlyās:**

Tarih 13

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Asıl adı İlyas'tır (ö. 1167/1754). Sakızlı Tekkesi Şeyhlerindedir.

Harf-i menkûṭ ile târîḫin Nesibâ didiler
Şeyh İlyās ide dâ'im kırb-ı Yezdân'ı maḥal

şeyh-i pāk:

1. **şeyh-i pāk:**

Tarih 35

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Mübarek şeyh.

Tekye-i Şâm'a gelince kāmum oldu inzivâ
Ka'betü'l-ʿuṣşâkda bak şeyh-i pāk oldu Nesib

şib ü firâz:

1. **şib ü firâz:** +uñ

Gazel 115

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

İniş ve çıkış.

Şeh-râh-ı maḥabbetde şitâb eyle Nesibâ
Endişesini çekme şaḫın şib ü firâzuñ

şifâ:

1. **şifâyı:** +y, +t

Gazel 47

Mısra: 2

Hastalıktan kurtulma, iyileşme, deva bulma ||.

Dil vuşlat-ı dil-rübâyı neyler

Rencür-ı ebed şifâyı neyler

şifâ-dih-i dil-i bîmâr:

1. **şifâ-dih-i dil-i bîmâr:** +u, +muz

Gazel 125

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hasta gönüllere şifa veren.

Zâhid tehâlık eyleme işlahumuzda hiç

Pendüñ şifâ-dih-i dil-i bîmârumuz degül

şifâ:

1. **şifâ:** +dur

Gazel 52

Mısra: 8

Derman, ilaç, deva.

Cerâhat-i gam-ı dünyâya ber'-i sâ'a budur
O zaḫm-ı sine-güdâzuñ şifâsıdur gam-ı yâr

şifte-hâl:

1. **şifte-hâl:**

Gazel 14

Mısra: 4

Perişan.

ʿUṣşâk-ı perîşân dili ey şüh-ı cefâ-cû

Hecr-i ser-i zülfüñ ile tîr şifte-hâl it

şikâr:

1. **şikâr:**

Gazel 178

Mısra: 15

Av, sevgili, güzel.

Bir tâze şikâr aldı Nesibâ yine oldu

Şâhin-i ḫayâl evc-i ma'âniye peride

2. **şikār:**

Gazel 95

Mısra: 4

Av.

Neden tā böyle mest-i ser-girān-ı nāzsın bilmem
Kemend-i zülfüñe beñzer ki çok diller şikār olmuş

şikār eyle-:

1. **şikār eyle-:-miş**

Gazel 208

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Tespit etmek, belirlemek.

Nühüfte yāri şikār eylemiş bugün zāhid
Bizi mezemmet iden yād-gārı gördüñ mi

şikār it-:

1. **şikār it-:-me, -de**

Gazel 210

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Avlamak.

Murğ-ı ʿirfānı şikār itmede çekmez zaḥmet
Bāzū-yı pādīşeh-i ʿiṣkuñ olanlar bāzī

2. **şikār it-:-di**

Tarih 26

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Avlamak.

Zuhūra geldi āsar-ı duʿā-yı ḥayruñuz şimdi
Şikār itdi ğazāl-i ʿizz ü iḳbālī kemendüñüz

şikārī:

1. **şikārī:**

Gazel 100

Mısra: 4

Av.

Qarār itmez ḥayāl-i çeşmi dilde
Şikārī murğ itmez lāneden ḥazz

şikār-ı maṭlab:

1. **şikār-ı maṭlab:+a**

Gazel 137

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İstenilen av.

Şāhbāz-ı nālemi şaldum şikār-ı maṭlaba
Bend-i pāyın rişte-i āh-ı ʿulūv zād eyledüm

şikār-ı murğ-ı ümmid:

1. **şikār-ı murğ-ı ümmid:**

Gazel 202

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ümit kuşunun avı.

Şikār-ı murğ-ı ümmid el virüp bu deşt-i ḥasretde
Yine bāzū-yı vaşla ol hümā-pervāz gelmez mi

şikāyet:

1. **şikāyet:+üñ**

Rübai 38

Mısra: 3

Sızlanma, yakınma.

Ehl-i dil iseñ şikāyetüñ bī-cādur

Ehl-i dile ehliyyeti bes baḥt-ı saʿid

2. **şikāyet:+e**

Gazel 82

Mısra: 5

Sızlanma, yakınma.

Ne cevri-çarḥa ḥamülüz ne ḥöd şikāyete kādīr

Hemīşe güşe-i miḥnetde dil-şikeste ḥazīnüz

şikāyet ol-:

1. **şikāyet ol-:-a**

Gazel 187

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şikayet etmek, yakınmak.

Höşâ o nağme-i dil-süz-ı ğam ki mazmünü

Felek didükleri ğaddardan şikâyet ola

şikest eyle-:

1. **şikest eyle-:-r, -sın**

Rübai 55

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kırmak,parçalamak.

Câm-ı mey-i nâzı ki be-dest eylersin

Peymâne-i ârâmı şikest eylersin

2. **şikest eyle-:-r**

Rübai 60

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kırmak,parçalamak.

Yüz perde-i ‘âbidi ol eyler mehtük

Yüz tevbe-i ‘âşıkı şikest eyler bu

şikest it-:

1. **şikest it-:-di**

Gazel 179

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kırmak, gölgede bırakmak.

Piyâle-i dili seng-i teğâfûl itdi şikest

Nedendür ey gül-i ra’nâ bu inkisâr bize

şikeste:

1. **şikeste:**

Gazel 58

Mısra: 10

Kırık.

Göñül dürtüst gerek kim müfid ola tedbîr

Şikeste zevrağ için nâ-ğudâyı neylerler

2. **şikeste:**

Gazel 185

Mısra: 10

Kırık.

Şad-pâredür göñül nice âh eylesün eşer

İrmez nişâna tîr şikeste kemân ile

3. **şikeste:+ler**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Kırık.

Erbâb-ı tevâzu‘ ararlar

Her bâr şikesteler şararlar

4. **şikeste:**

Gazel 8

Mısra: 3

Kırılmış, kırık.

Bahâ-yı kâle-i vaşl-ı dil-ârâ cevher-i cândur

Yem-i ‘ışğa şikeste fülk-i cânuñ şal hirâs itme

şikest-i sübha-i enfâs:

1. **şikest-i sübha-i enfâs:**

Gazel 109

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Nefesler tesbihini kırmak.

Gelmez şikest-i sübha-i enfâs göñline

Destin medâr-ı sübha-i mercân idenlerüñ

şimdengerü:

1. **şimdengerü:**

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bundan sonra, bundan böyle.

Şimdengerü ey sipih-r-i bed-kâr

Deh-rüze hayâta itme minnet

2. **şimdengerü:**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Bundan sonra, bundan böyle.

Şimdengerü oldu var mı çäre
Esrâr-ı nühüfte âşikâre

3. **şimdengerü:**

Gazel 207

Mısra: 2

Bundan sonra, bundan böyle.

Hücüm-ı derd ü gamla nâlemüz te'sîrden kaldı
Bizüm aḥvâlümüz şimdengerü tedbîrden kaldı

4. **şimdengerü:**

Kaside 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Bundan sonra, bundan böyle.

Besdür Nesîb 'arz-ı merâm eyledüñ tamâm
Şimdengerü şalât u taḥiyyâtdur ehem

şimdi:

1. **şimdi:**

Gazel 198

Mısra: 4

İçinde bulunulan zaman, devir.

Elem çekmem ol âhû-çeşmi kışşâ şayd için ey dil
Fezâ-yı ışğa şimdi esb-i âh-ı bād-pâ düşdi

2. **şimdi:**

Kıt'a 8

Mısra: 6

İçinde bulunulan zaman, devir.

'Aceb midür yerüm şaffü'n-ni'âl-i bezm-i fakr olsa
Şadırlardan geçüp aşlumdan aldum ben ḥaber şimdi

3. **şimdi:**

Tarih 32

Mısra: 5

İçinde bulunulan zaman, devir.

Niyâzı mîve-i dil ya'ni bir şeh-zâdedür şimdi
Hudâ ber-vefḳ-ı ḥâṭır maṭlabıyla kâm-gâr itsün

4. **şimdi:**

Gazel 167

Mısra: 11

İçinde bulunulan zaman, devir.

Nesîbâ ḥâl-i ruḥsârına oldum mübtelâ şimdi
Yine bir tâze dâğ urdum dil-i pür-iḥtirâḳ üzre

5. **şimdi:**

Gazel 196

Mısra: 5

İçinde bulunulan zaman, devir.

Ol serv-ḳaddi itmedeyim şimdi cüst ü cü
Şahrâya rûy-mâl olan âb-ı revân gibi

6. **şimdi:**

Gazel 2

Mısra: 10

İçinde bulunulan zaman, devir.

Cünün-ı ışḳ ile sāmân-ı düşmendür n'ola itse
Nesîb-i zâra şimdi âşinâ bîgâne istîgnâ

7. **şimdi:**

Gazel 10

Mısra: 9

İçinde bulunulan zaman, devir.

Şimdi ḥasret berde-i esrâr-ı ışḳ oldu Nesîb
Vaşl u hecri añlamaz bilmez nedür 'azb ü 'azâb

8. **şimdi:**

Gazel 10

Mısra: 9

İçinde bulunulan zaman, devir.

Şimdi ḥasret berde-i esrâr-ı ışḳ oldu Nesîb
Vaşl u hecri añlamaz bilmez nedür 'azb ü 'azâb

9. **şimdi:**

Kaside 2

Mısra: 6

İçinde bulunulan zaman, devir.

Şarf eyledüm hevāya bu ‘ömr-i ‘azīzi hep
Sermāye-i kavīyy vü kader oldu şimdi kem

10. **şimdi:**

Rübai 42

Mısra: 2

İçinde bulunulan zaman, devir.

Sevdā-yı haţuñla ki perişānuz biz
Hākiyle çü mūr şimdi yeksānuz biz

11. **şimdi:**

Tarih 26

Mısra: 5

İçinde bulunulan zaman, devir.

Zuhūra geldi āsar-ı du‘ā-yı hayruñuz şimdi
Şikār itdi gāzāl-i ‘izz ü iqbāli kemendüñüz

12. **şimdi:**

Tarih 28

Mısra: 5

İçinde bulunulan zaman, devir.

Huşūşā şimdi tefvīz-i ūmūr-ı āl ile tāze
Maḥall-i iltifāt-ı pādişāh-ı her-milel oldu

13. **şimdi:**

Gazel 201

Mısra: 2

Artık, bundan böyle.

Pür olsun sākiyā cām u sebū nev-rūzdu şimdi
Olur zühd ile diller hep ‘adū nev-rūzdu şimdi

14. **şimdi:**

Kıt'a 8

Mısra: 4

Artık, bundan böyle.

Merām-ı vaşla vāşıl olmağ için keşti-i himmet
Dü-rūd itdüm aḡar çeşmüm yaşı şām u seḡer şimdi

15. **şimdi:**

Rübai 30

Mısra: 1

Şimdilik.

Ey mefḡar-i kül şimdi budur mültemesi
Bī-çāre Nesīb'üñ olasın dād-resi

16. **şimdi:**

Gazel 188

Mısra: 3

Artık, bundan sonra.

Görilmez şimdi hiç vaz‘-ı tebessüm günü cānānuñ
Dür-i dendān dizilmez oldu iki rişte-i ala

17. **şimdi:**

Kıt'a 8

Mısra: 2

Artık, bundan böyle.

Nesība dergeh-i Monlā-yı Rüm'üñ ḡün-ı eşkümden
Ser-ā-pā rīze sengi oldu hem-reng-i güher şimdi

18. **şimdi:**

Gazel 118

Mısra: 5

Artık, bundan böyle.

Seni ey şāh-ı ‘işve cüst ü cūdan fāriğüz şimdi
Cemālūñ revzen-i ḡaşr-ı dil-i nā-şāddan gördük

19. **şimdi:**

Gazel 166

Mısra: 10

Artık, bundan böyle.

Ol şūḡ vefā semtine hiç uğramaz oldu
Bir ḡayrı hevā var didiler şimdi serinde

20. **şimdi:**

Gazel 201

Mısra: 1

Artık, bundan böyle.

Pür olsun sâkiyâ câm u sebû nev-rûzdu şimdi
Olur zühd ile diller hep 'adû nev-rûzdu şimdi

21. **şimdi:**

Gazel 201

Mısra: 6

Artık, bundan böyle.

Şabâ nev-tabla-i 'ıtr-ı bahârı eyleyüp ber-ser
Gezer süğ-ı çemende sũ-be-sũ nev-rûzdu şimdi

22. **şimdi:**

Gazel 201

Mısra: 8

Artık, bundan böyle.

O kim bir serv-ğaddũn pây-bũsın iltimâs eyler
Tekâpũ eylesün mânend-i cũ nev-rûzdu şimdi

23. **şimdi:**

Gazel 201

Mısra: 10

Artık, bundan böyle.

Niçün çin-i cebîn izhâr ider ebr-i bahâr-âsâ
Açılsun gülsün ol hürşid-rũ nev-rûzdu şimdi

24. **şimdi:**

Gazel 201

Mısra: 12

Artık, bundan böyle.

Nesibâ şab'-ı 'âlem şâfdu mânend-i âyine
Mey oldu dilde gerd-i guşsa-şũ nev-rûzdu şimdi

25. **şimdi:**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Artık, bundan böyle.

Bigâneye oldu şimdi muhtaş
Nezzâre-i çeşm-i işve mu'tâd

26. **şimdi:**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Artık, bundan böyle.

Var mı buña çâre şimdi oldu
'İşkuñla derũn sine meşhũn

27. **şimdi:**

Gazel 91

Mısra: 5

Artık, bundan böyle.

Şimdi derd-i ser-i maħmũri-i hicrân çekerüz
Bir zamân olmış idük bezm-i vişâle mey-keş

28. **şimdi:**

Tarih 32

Mısra: 7

Artık, bundan böyle.

Nesibâ böyledür şimdi du'âmuz her şebân ruzi
Nihâl-i saltanat açdı çiçek Hâk mîve-dâr itsün

29. **şimdi:**

Gazel 153

Mısra: 7

Artık, bundan böyle.

Hayâli daħi 'aziz itdi şimdi didarı
Fiğân o Yūsuf-ı gül-pirehen hayâlerinden

30. **şimdi:**

Gazel 201

Mısra: 4

Artık, bundan böyle.

Cülüs eyler diyü şâh-ı güli evreng-i şâh üzre
Hezârân içre düşdi güft ü gü nev-rûzdu şimdi

31. **şimdi:**

Gazel 80

Mısra: 8

Artık, bundan böyle.

Meyl-i ebrūdan geçüp dil-beste olduk kāmete
Dersümüz şimdi elifdür nūna çıkmış inmişüz

32. **şimdi:**

Gazel 81

Mısra: 8

Artık, bundan böyle.

Eylemiş çok şāh-ı hüsni bende-i efgendesı
Şimdi biz bir seyyidūñ ‘abd-i şadaqat-kāriyuz

33. **şimdi:**

Rūbai 66

Mısra: 1

Artık, bundan böyle.

Dil-ḥaste-i fūrkat-i ḥabībüz şimdi
Ḥayret-figen-i dil-i lehibüz şimdi

34. **şimdi:**

Rūbai 66

Mısra: 2

Artık, bundan böyle.

Dil-ḥaste-i fūrkat-i ḥabībüz şimdi
Ḥayret-figen-i dil-i lehibüz şimdi

35. **şimdi:**

Rūbai 66

Mısra: 4

Artık, bundan böyle.

Her vech-ile lāyık-ı teraḥḥum olduk
Hem ‘āşık-ı ḥasta hem ğarībüz şimdi

şimdiki:

1. **şimdiki:**

Gazel 168

Mısra: 4

Şimdiki.

Yūsuf'a şefqat olur ğadr-i şariḥ-i ihvān
Şimdiki şive-i bed ‘ahdi-i yārāne göre

şime:

1. **şime:**

Gazel 171

Mısra: 1

Huy, tabiat.

Dilberde vefā şime cefā ‘āriyet olsa
Çün kıble-nümā müncezib-i yek-cihet olsa

şime-i cebr-i kūsūr:

1. **şime-i cebr-i kūsūr:**

Kaside 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yaratılış eksikliği.

Muktezā-yı ḥilkatūndür ‘ācizāne merḥamet
Cüz’-i ṭab’-ı enverūndür şime-i cebr-i kūsūr

şime-i sencide:

1. **şime-i sencide:+dür**

Gazel 38

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kararında huy.

Şime-i sencidedür iksir ile mermüz olan
Kımyā zann itme kim taqlib-i māhiyyetledür

şimşād:

1. **şimşād:+ı**

Gazel 157

Mısra: 5

Şimşir ağacı, servi. (sevgilinin boyu bağlamında kullanılmıştırı.).

Çün çenār ateş-i reşk ile yaqar şimşadı
Gülşene serv-i qadūñ olsa eger sāye-figen

şināh:

1. **şināh:**

Gazel 12

Mısra: 10

Suda yüzmek.

Meger ol dūr-i ħusni eyler aleb
İder baħr-i nūra Őināħ āfitāb

Őināħ eyle-:

1. **Őināħ eyle-:**

Gazel 135

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Suda yūzmek.

Sedd-i rāħ oldı baħna ħavf-ı neheng-i ümmid
Ķulzüm-i ıŐkda gōnlümce Őināħ eylemedüm

2. **Őināħ eyle-:-me, -düm**

Gazel 135

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Suda yūzmek..

Sedd-i rāħ oldı baħna ħavf-ı neheng-i ümmid
Ķulzüm-i ıŐkda gōnlümce Őināħ eylemedüm

Şı'r:

1. **Şı'r:+i**

Gazel 137

Mısra: 12

Şiir.

Ĥāk-i pāy-i ħazret-i düstūr-ı āli-cāħda
Şad-hezārān Şerm-ile bu Şı'ri inŐād eyledüm

2. **Şı'r:+üñ, +i**

Kıt'a 6

Mısra: 3

Şiir.

Şı'rüñi arz it o kān-ı fazla yüz biñ Şerm-ile
Zāde-i ab'uñ berāy-ı terbiyet üstāda vir

3. **Şı'r:+ile**

Gazel 130

Mısra: 10

Şiir.

Ulüvv-i ħāl ü düñüvv-i maĶāli fehm ideli
Nesib Şı'r-ile yārāna i'tinā idemem

4. **Şı'r:+ü, +m**

Gazel 113

Mısra: 11

Şiir.

Gevher-i ħikmetle tezyin eyleyüp Şı'rüm Nesib
Ba'de-zin kāvıŐ-ger-i kān-ı kelām olsam gerek

Şir-i anüd:

1. **Şir-i anüd:**

Kaside 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İnatçı aslan.

Mazħar-ı nezzāre-i Ķahrüñ olan Şir-i anüd
Şübhesiz ħāk-i mezelletde olur pāmāl-i mür

Şı'r-i āteŐin:

1. **Şı'r-i āteŐin:+i, +n, +de**

Gazel 103

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yakıcı ateŐin Şiiri.

Yazdı Şı'r-i āteŐininde mükerrer táb u tef
Nice demler teff ü táb-ı ıŐk ile yanup Nesib

Şir-i merd-efgen:

1. **Şir-i merd-efgen:**

Gazel 60

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İnsanı düşüren aslan; cesur kimse bağlamında.

ĀteŐ-i dilden hirās itmez Şunar ser-pençesin
Bilmem āhü-yı ħayālün Şir-i merd-efgen midür

Şı'r-i ter:

1. **şîr-i ter:-üñ**

Gazel 126

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yeni, taze şîir.

N'ola teşnegāna Nesīb eger virür ise şîr-i terüñ ğınā
Elümüzde lüle-i çeşme-sār-ı hayātdur bu kalem
degül

şîrîn:

1. **şîrîn:**

Rübai 9

Mısra: 2

Güzel, hoş, latif.

Ey sāğar-ı derdüñ baña sükkerden lezîz
Şîrîn suhanuñ çeşme-i Kevşer'den elez

2. **şîrîn:**

Gazel 42

Mısra: 3

Güzel, hoş, latif.

Hüner şîrîn mezāk-ı ma'ni-i nuţk olmadur yoksa
Belî mænend-i merdüm-i tûti-i şekker-şiken söyler

şîşe:

1. **şîşe:**

Gazel 139

Mısra: 5

*İçerisine sıvı konulan, cam veya plastikten yapılmış, dar
ağızlı uzun kap. II Şarap kabı.*

Çekdüm bir iki şîşe idüp def'-i hicābı
Mænend-i zelü gerden-i dil-dāra yapışdum

şîşe-pāre:

1. **şîşe-pāre:**

Gazel 67

Mısra: 4

Şîşe parçası.

Nigāh-ı 'ākıbet-bīnāna uymaz çeşm-i zāhir-bīn
Ki her bir şîşe-pāre şan'at-ile dūr-bīn olmaz

şitā:

1. **şitā:**

Kıt'a 4

Mısra: 7

Kış.

Rüz-ı kıyām olursa bu gūne şitā eger
Zannum bu kim teveccūhi nāsuñ caḥīmedür

şitāb:

1. **şitāb:**

Gazel 9

Mısra: 8

Çabukluk, acele.

Rehber yeter bu rāhda naqş-ı cebīn saña
Eyle hemān şitāb

2. **şitāb:+dur**

Gazel 59

Mısra: 4

Çabukluk, acele.

Ol serv ü kad perī ise ferdāya şalmada
Cüyāb-ı 'ömr-i ādem ise pür şitābdur

şitāb eyle-:

1. **şitāb eyle-:**

Gazel 115

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acele etmek, seğirtmek.

Şeh-rāh-ı maḥabbetde şitāb eyle Nesībā
Endişesini çekme şakın şib ü firāzuñ

şitābān:

1. **şitābān:**

Tarih 23

Mısra: 4

Aceleyle, koşarak, çabucak.

Atup pūy rāz ile bir tır pīş-rev
Hezār u şaşt gez oldı şitābān

şitābān ol-:

1. **şitābān ol-:**

Gazel 122

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Koşmak, seğirtmek.

İrişmek ister iseñ gülsitān-ı ma'nāya
Reh-i fenāda çü bād-ı şabā şitābān ol

şive:

1. **şive:+ler**

Gazel 188

Mısra: 9

Naz, işve.

Ne hōşdur 'aşīkāne şiveler ma'şūq-ı ra'nādan
Nesībā haq bu kim gelmez bu hālet hālden kāle

2. **şive:+ler**

Kaside 2

Mısra: 11

Naz, işve.

Hep maqdemüñ muqaddimesidür bu şiveler
Kim hazret-i Zebīha fedā oldı bir ganem

şive-i bed:

1. **şive-i bed:**

Gazel 168

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kötü naz.

Yūsuf'a şefkat olur gādr-i şarīh-i ihvān
Şimdiki şive-i bed 'ahdi-i yārāne göre

şive-i etvār:

1. **şive-i etvār:+u, +muz**

Gazel 125

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İşveli tavırlar.

Teftiş-i 'ayb-ı halk bizüm kārumuz degül
Noqşāna nazra şive-i etvārumuz degül

şive-i sırr-ı dakīk-i men reani kad reay:

1. **şive-i sırr-ı dakīk-i men reani kad reay:**

Kaside 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Hadis**

*Rüyasında beni görür hadis-i şerifindeki ince sırrın
nazi. men reani kad reay Rüyasında beni gören hakikatte
görmüş olur. Hadis-i şerifi.*

Şive-i sırr-ı dakīk-i men reani kad reay

Hayret-efzā oldı 'aqla itdi iskāt-ı dühāt

şive-kār:

1. **şive-kār-i, -na**

Gazel 70

Mısra: 12

İşveli, cilveli.

Ümİddür ki terahhüm iderdi hāline ammā

Peyām-ı şevkı Nesīb'üñ o şive-kārına degmez

şöhre-i 'ālem:

1. **şöhre-i 'ālem:**

Gazel 34

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ālemin/dünyanın şöhretlisi/ünlüsü.

'Işq itdi cünün ile beni şöhre-i 'ālem

Efsāne-i Mecnün benüm ednā semerümdür

2. **şöhre-i 'ālem:**

Kıt'a 24

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünyanın şöhreti.

‘İlm ehline zib oldu sükût oldu selâmet
Pür-ğülüğıla olma şağın şöhre-i ‘âlem

3. şöhre-i ‘âlem:

Gazel 34

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Dünyanın şöhretlisi.

‘İşk itdi cünün ile beni şöhre-i ‘âlem
Efsâne-i Mecnûn benim ednâ semerümdür

şöhret-ārâ:

1. şöhret-ārâ:+sın

Tarih 30

Mısra: 1

Şöhretle bezenmiş, şöhretli.

Şöhret-ārâsın ki hağkuñda dir erbâb-ı ‘uğûl
Hüsn ile ahlâkı mümtâz oldu kendi ‘ilm-ile

şöhret-yâb:

1. şöhret-yâb:

Gazel 143

Mısra: 1

Şöhret sahibi, şöhretli.

Vaz‘-ı huşyâr eylerem mest-i şarâb-ı nâb iken
Şağlaram zu‘mumca sırr-ı ‘ışkı şöhret-yâb iken

şöyle:

1. şöyle:

Rûbai 11

Mısra: 3

Şunun gibi, şuna benzer biçimde.

Nûr-ı ruhuñ itdi şöyle mağv-ı zulemât
Kim oldu ‘adûlara ‘adem cây-ı güriz

2. şöyle:

Gazel 77

Mısra: 5

Şunun gibi, şuna benzer biçimde.

Zemîn-i dilde kılmış şöyle muhkem bâni-i kudret
Binâ-yı ‘ışka seng-i ta‘ne aslâ kâr-ger olmaz

3. şöyle:

Gazel 152

Mısra: 1

Şunun gibi, şuna benzer biçimde.

Şöyle âşüfte cihân zülf-i perîşânından
Dâmenin fehm idemez kimse giribânından

şol:

1. şol:

Müsemmen 1

Mısra: 11

Şu, işaret sıfatı.

Qadrüñi fehm itmedi şol kimse kim dil kürdur
Şanuñı münkir olan luğf-ı Hüdâ'dan dürdur

2. şol:

Kaside 6

Mısra: 7

Şu, işaret sıfatı.

Nûrdan fark idemez rûz u şebi şol kişi kim
Şıdık ile gûşe-güzîn-i harem-i enver olur

şu:

1. şu:+lar

Gazel 51

Mısra: 1

Akarsu.

Şular ki nuğkı dür-i bağr-i tayf bilmezler
Biğâr-ı hikmet-i Mevlâ'yı hayf bilmezler

2. şu:

Gazel 163

Mısra: 5

Şu, işaret sıfatı.

Şu deñlü nür-ı feyzıyla leb-â-leb ravza-i pākūñ
Ki ħurşid anda bir şem'-i seĥerdür yâ Resûlallâh

3. **şu:**

Tahmis 2

Mısra: 5

Şu, işaret sıfatı.

Şahrâ-yı maĥabbetde şu dīvânelerüz kim
Mecnûn-ı melâmet-zede en 'âkılümüzdür

şu'â'-ı zer-'alem:

1. **şu'â'-ı zer-'alem:+i**

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Altın bayrağın ışığı.

Ziyâ-yı kûbbe-i pür-nûrı mihri itdi münevver
Şu'â'-ı zer-'alemi çeşm-i mâhı eyledi ĥire

şu'arâ:

1. **şu'arâ:**

Tarih 34

Mısra: 1

Şairler.

Ser-firâzı şu'arâ Dürrî kim
Mişli olımdı ma'ârifle 'adım

şübhe:

1. **şübhe:+siz**

Kaside 1

Mısra: 2

Şüphe, kuşku.

Mazĥar-ı nezzâre-i ħahruñ olan şîr-i 'anüd
Şübhesiz ĥâk-i mezelletde olur pâmâl-i mür

2. **şübhe:+süz**

Gazel 121

Mısra: 4

Şüphe, kuşku.

Yâ Resûlallâh senüñ medĥüñde 'âcizdür beşer
Zât-ı pākūñ şübhesüz mir'ât-ı Sübhân'dur senüñ

3. **şübhe:+süz**

Müsemmen 1

Mısra: 9

Şüphe, kuşku.

Yâ Resûlallâh senüñ medĥüñde 'âcizdür beşer
Zât-ı pākūñ şübhesüz mir'ât-ı Sübhân'dur senüñ

4. **şübhe:**

Kaside 9

Mısra: 5

Şüphe, kuşku.

Ol ravza behişt olduğına şübhe mi var kim
Ĥâdimleri ĥavrâ ola câruları geysü

şüh:

1. **şüh:**

Gazel 135

Mısra: 9

İşveli, cilveli güzel.

İtdi yağma ĥired ü şabrumı bir şüh Nesib
Raĥt-ı âsâyişi bî-ĥüde tebâh eylemedüm

2. **şüh:+a**

Gazel 40

Mısra: 3

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Geçmez niyâz o şühâ diyü olma nâ-ümîd
Eyler zuĥur-ı ĥaĥtı zamâni gelür geçer

3. **şüh:+a**

Gazel 40

Mısra: 3

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Geçmez niyâz o şühâ diyü olma nâ-ümîd
Eyler zuĥur ĥaĥtı zamâni gelür geçer

4. **şūḥ:**

Gazel 196

Mısra: 1

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Nezzāreden nihān olup ey şūḥ cān gibi

‘Uşşāka bī-vefālūḡ idersin cihān gibi

5. **şūḥ:+a**

Gazel 107

Mısra: 5

İşveli, cilveli güzel.

Mestāne düçār olmışam ol şūḥa ser-ā-pā

‘Arz itmişem aḥvālūmi ammā ḥaberüm yok

6. **şūḥ:**

Gazel 166

Mısra: 9

İşveli, cilveli güzel.

Ol şūḥ vefā semtine hīç uğramaz oldu

Bir ğayrı hevā var didiler şimdi serinde

7. **şūḥ:+a**

Gazel 145

Mısra: 5

Serbest ve neşeli tavrılı, işveli, cilveli, nazlı (sevgili).

O şūḥa ḥālūmi tahrīre koymaz āteş-i dil

Elümde ḥāme yanar farḡ-ı sūz u tābumdan

8. **şūḥ:+a**

Gazel 105

Mısra: 3

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Zebān-ı çeşm ile her şūḥa ‘arz-ı ḥāl olunur

Tehī nigāh u ḥayā bendesindedür ancak

9. **şūḥ:**

Gazel 143

Mısra: 3

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Sīne-i pūr-dāğa gelmez eşküme bakmaz o şūḥ
Gülsitānda mesken-i dil-cū kenār-ı āb iken

10. **şūḥ:**

Gazel 154

Mısra: 5

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Pāmāl-i leked-küb-ı fenā olsa da ey şūḥ

Sevdā-yı vişālūñ niçe mümkin gide serden

11. **şūḥ:**

Gazel 41

Mısra: 5

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

O şūḥ gelse kaçan çün bahār u berd-i ‘acū

Raḡīb bezmümüze ibtidā gelür görünür

12. **şūḥ:**

Gazel 56

Mısra: 1

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Kaçan ki nāz ile ol şūḥ cāme-ḥ‘āba girer

Döner o mihr-i cihān-tābe kim seḥāba girer

13. **şūḥ:**

Gazel 71

Mısra: 7

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Eşkümden o şūḥ olsa hirāsān ne ‘aceb kim

Nāgeh-resī-i tündi-i seyl-āb unudılmaz

14. **şūḥ:+uñ**

Gazel 90

Mısra: 8

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

O şem‘-i bezm-i ḥüsn olmazsa meclis rüşen

olmazmış

Dil-i ‘uşşāk geh zülfinde geh ḥaḡḡında ol şūḥuñ

15. **şüh:**+uñ

Gazel 171

Mısra: 3

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Lezzet-çeş-i düşünâm-ı leb-i la'li o şühüñ
Olmaz müteselli ne kadar mültefit olsa

16. **şüh:**

Gazel 175

Mısra: 3

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Ey şüh şebistân-ı 'adûda çok açılma
Âh-ı şehirîden hâzer eyle hâzer eyle

17. **şüh:**+uñ

Gazel 205

Mısra: 9

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

O şühüñ beyân itse hâlin Nesîb
Virür kilke teb lizesini sür'ati

18. **şüh:**

Gazel 209

Mısra: 9

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Hâkkâ Nesîb hüsni ile mümtâz iken o şüh
Gâlib görindi hüsniinde hüsni-i haşâ'ili

şüh-ı cefâ-cü:

1. **şüh-ı cefâ-cü:**

Rûbai 45

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cefa ve eziyet eden sevgili.

'Ukbâya maḥabbetüñle dil-hün giderüz
Ey şüh-ı cefâ-cü saña meftün giderüz

2. **şüh-ı cefâ-cü:**

Gazel 14

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cefa ve eziyet eden sevgili.

'Uşşâk-ı perîşân dili ey şüh-ı cefâ-cü
Hecri ser-i zülfün ile tîr şifte-hâl it

şüh-ı cihân:

1. **şüh-ı cihân:+a**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Dünyalar güzel.

Bu hâlet-ile beni gören dir
Bir şüh-ı cihâna mübtelâdur

şüh-ı nâzenîn:

1. **şüh-ı nâzenîn:**

Gazel 169

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Nazlı, işveli güzel.

Her şüh-ı nâzenîn ki giriftârı olmaya
Beñzer o bir ṭabibe ki bîmârı olmaya

şühüd:

1. **şühüd:+a**

Mesnevi 2

Mısra: 13

Müşahede etme, görme, şahit olma.

Maḫşüd o şühüda dest-resdür

Fehm idene bu işâret besdür

2. **şühüd:+ı**

Kaside 10

Mısra: 9

Müşahede etme, görme, şahit olma.

Tamâm eyledi faḫr-ı Muḫammedi'de şühüdi
Tamâm-ı faḫr nedür fehm ider 'uḫül-i ḫabîre

şuhūd eyle:

1. şuhūd eyle:

Gazel 210

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şahitlik yapmak.

Bu merāyāya bakup Ḥaḳḳ'ı şuhūd eyle Nesīb
Sen daḥi şāf-dil ol fehm idegör bu rāzı

şu'le:

1. şu'le:den

Terci-bend 1

Mısra: 7

Alev, ateş alevi; ateş.

Teller taḳup külāhuma ey āh şu'leden
Serde nişāne-i şıfat-ı imtiyāzum ol

şu'le-i āh:

1. şu'le-i āh:+uñ

Gazel 118

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ah ateşi.

Nesībā şubḥ-dem ḥurşid şanma şu'le-i āhuñ
Firāz-ı kulle-i çarḥ-ı köhen bünyāddan gördük

2. şu'le-i āh:+ı

Gazel 197

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ah ateşi.

Gül ü lāle yeter dāğ-ı derün u şu'le-i āhı
Bahār-ı 'ışkuñ içre ārzü-yı gülşen itmez dil

şu'le-i dāğ-ı fūrkat:

1. şu'le-i dāğ-ı fūrkat:+üñ, +le

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Ayrılık yarasının alevi.

Dil şu'le-i dāğ-ı fūrkatüñle
Tenhā-rev-i vādi-i fenādur

şu'le-meniş:

1. şu'le-meniş:

Gazel 59

Mısra: 1

Ateş tabiatlı.

Mādām 'ışk şu'le-meniş sine tābdur
Ma'müregāh-ı şabr u şekibüm ḥarābdur

şu'le-pāş-ı ıztırāb:

1. şu'le-pāş-ı ıztırāb:

Tahmis 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Eziyet ışığını saçan.

Kemāl-i naḥvetinden cebhesi pür-piç ü tāb olmuş
Şerār-efşān-ı ḥiddet şu'le-pāş-ı ıztırāb olmuş

şūmi-i baht:

1. şūmi-i baht:+ı

Gazel 136

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kara baht, uğursuz talih.

Sezā-vār olmadum pā-būsına gör şūmi-i bahtı
Reh-i cānānede ḥāk olmadum şanma Nesīb oldum

şūmi-i baht-ı 'anid:

1. şūmi-i baht-ı 'anid:

Rübai 38

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İnatçı kara baht.

Ey şekve-tırāz şūmi-i baht-ı 'anid
Şükr-i ni'am-ı Ḥaḳḳ'a çalış olma belid

şür u şer:

1. şür u şer:+dür

Gazel 163

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kargaşalık, karışıklık.

Günehkârum hayâlüm rüz u şeb cürm ü ma'âşidür
İşim şubh u mesâ hep şür u şerdür yâ Resûlallah

şüre-i baht-ı siyâh:

1. şüre-i baht-ı siyâh:

Gazel 69

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kara yazının(kader bağlamında) verimsiz toprağı.

Bizüz ol nâdire gül-nahl-i gülistân-ı hüner
Şüre-i baht-ı siyâh üzre zuhûr eylemişüz

şurezâr:

1. şurezâr:+ı, +n, +a

Gazel 190

Mısra: 12

Çorak yer.

Ümmîd ider mi hürmen-i kâm ola hâşılı
Tohm-ı heves şaçan bu fenâ şurezârına

şür-ı ışk:

1. şür-ı ışk:+ı

Gazel 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk sevinci.

Sipâh-ı kâküli ma'mûre-i imâna şalmışlar
Perî-rüyân ki şür-ı ışkı mülk-i câna şalmışlar

şuriş-i lücce-i deryâ:

1. şuriş-i lücce-i deryâ:+y, +a

Gazel 16

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Denizdeki girdabın karışıklığı.

İztırâb-ı dili müzdâd ider âh-ı serdüm
Şuriş-i lücce-i deryâya havâdur bâ'is

şükr:

1. şükr:

Tarih 22

Mısra: 6

Allah'a duyulan minneti dile getirme.

Olmış idi o hâzretün sâha-i türbesi hârâb
Şükr Hüdâ'ya kim yine oldu cedid ü bî-bahâ

şükr-i ni'am:

1. şükr-i ni'am:+ı

Mesnevi 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Nimete (edilen) şükür.

Ednâya hâkâret ile bakma
Şükr-i ni'amı şağın birağma

şükr-i ni'am-ı Hâk:

1. şükr-i ni'am-ı Hâk:

Rûbai 38

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah'ın nimetlerinin şükürü.

Ey şekve-tırâz şümi-i baht-ı 'anîd
Şükr-i ni'am-ı Hâk'a çalış olma belîd

şüküfe:

1. şüküfe:+müz

Gazel 82

Mısra: 3

Çiçek, tomurcuk.

Şüküfemüz gül-i hâsretle lâle-i gam-ı vehmdür
Bizüz ki gülşen-i baht-ı siyâh-kâra zemînü

şükûfe-çîn-i riyâz-ı derûn:

1. şükûfe-çîn-i riyâz-ı derûn:

Gazel 51

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül bahçesinin çiçeklerini toplayan.

Şükûfe-çîn-i riyâz-ı derûn olan ‘uşşâk
Ġam-ı şitâ tarab-ı zevk-ı şayf bilmezler

şükûfe-dân:

1. şükûfe-dân:+u, +muz, +a

Gazel 173

Mısra: 14

Vazo, çiçeklik.

Hemîşe fikrümüz olsun Nesîb rûy u lebi
Gül ile mül kıoyalum biz şükûfe-dânumuza

şükûfte:

1. şükûfte:

Gazel 52

Mısra: 9

Açılmış.

Şükûfte eylemede nev-be-nev gül-i dâğı
Riyâz-ı hasretüñ âb u havâsıdur ğam-ı yâr

2. şükûfte:

Gazel 99

Mısra: 4

Açılmış.

Hükûm-i bahâr-ı vuşlat-ı cânân ile yine
Oldı şükûfte sînedi verd-i ter-i neşâţ

şümâr:

1. şümâr:+ı, +dur

Kıt'a 27

Mısra: 4

Hesap, sayı.

Müslim-i dîn-dâra şâyândur hemân merdüm dimek
Beyyînât merdüm-i İslâm'un şümâridur tamâm

2. şümâr:+ı

Tarih 2

Mısra: 3

Hesap, sayı.

Tâ kim a‘dânuñ şümârı intihâ-yâb olmaya
Eyleye efvün-ı ‘ömr ü devletin bâr-ı Hüdâ

3. şümâr:+ı, +n, +da

Kaside 4

Mısra: 3

Hesap, sayı.

Eylemez cins-i kemâlätüñ şümârında vefâ
Defter-i vaşfuñda âhâd olsa ser-tâ-pâ mî‘ât

şümâr-ı sâl-i ‘ömr:

1. şümâr-ı sâl-i ‘ömr:+ı, +n

Tarih 27

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ömür yılının hesabı.

Şümâr-ı sâl-i ‘ömrin bî-ħisâb itsün cenâb-ı Hâkķ
Şafâ-yı ħalbin efvün eylesün günden güne Mevlâ

şümür:

1. şümürde:

Kaside 2

Mısra: 8

Saymak, hesaplamak.

Nûruñ ta‘alluķı itdi anı muħâfâza

Yûnus derûn-ı ħütta oldı şümürde dem

şürüh:

1. şürüh:+ı

Tahmis 2

Mısra: 15

Şerhler; izahlar, açıklamalar.

Öp pîr-i muğan destini vir şadra şürûhı
Mestâne olup çek bir iki cām-ı şabûhı

şürûr:

1. **şürûr:**

Kaside 2

Mısra: 11

Şerler, kötülükler.

Kārum hemîşe sehv ü zelev hâşılum şürûr
Bir rû-siyâh-ı ‘ūr u hâkîr ü muhâkķaram

şüst ü şü:

1. **şüst ü şü:**

Kaside 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yıkamak, yıkayıp temizlemek.

O zāt-ı pāk ki yād itse nāmını rıdvān
İder dehānını kevserle şüst ü şü evvel

2.3.23. T/ Ṭ

tā:

1. **tā:**

Kaside 2

Mısra: 13

Ta ki.

Tā ola fikr-i na‘t-i nebî aḥsenü'l-‘amel
Tā kim enāmîl ile ola aḥşinā ķālem

2. **tā:**

Kaside 4

Mısra: 13

Ta ki.

Tā kıyāmet her dehenden ola rûḥ-ı pāküñe
Ālüñe aşḥabuña yüz biñ taḥıyyāt ü şalāt

3. **tā:**

Kaside 5

Mısra: 11

Ta ki.

Tā ebr-i feyz-baḥş-ı dem-i nev-bahār ola
Tā mihr-i āb ü tābda dih-i sebzēzārdur

4. **tā:**

Kaside 5

Mısra: 12

Ta ki.

Tā ebr-i feyz-baḥş-ı dem-i nev-bahār ola
Tā mihr-i āb ü tābda dih-i sebzēzārdur

5. **tā:**

Kaside 9

Mısra: 13

Ta ki.

Tā ‘anber ü müşk ile meşām ola mu‘aṭṭar
‘İṭr-ı şalavāt eyleye ol ravzayı ḥōş-bū

6. **tā:**

Mesnevi 2

Mısra: 1

Ta ki.

Tā nîk ü bedi idince temyîz
Hem-şoḥbet-i beden ile perhîz

7. **tā:**

Mesnevi 2

Mısra: 14

Ta ki.

Dergāh-ı Ḥudā'ya ķıl münācāt
Tā anlara bulasın mülākāt

8. **tā:**

Mesnevi 2

Mısra: 9

Ta ki.

Tā ḥulķuñı idesin müzehheb
Kāmillere olasın muḥarreb

9. **tā:**

Kaside 1

Mısra: 13

Bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartmalı bir biçimde anlatan bir söz.

Tā köhen gülzār-ı ‘ālemde ola gül ser-zede
Tā ki devr ide gülistānı şaba ile debür

10. **tā:**

Tarih 31

Mısra: 6

-ıncaya kadar, dek, deşin.

Görseydi kemine eşerüñ çeşm-i dü anı
Reşkiyle revān olur idi tā Hemedān'a

11. **tā:**

Gazel 13

Mısra: 14

-den beri, ta ki.

Olmaz kimesne rāh-rev-i cādde-i şavāb
Tā olmaya Nesīb meded-bahşī luţf-ı Rab

12. **tā:**

Gazel 155

Mısra: 5

Bir şeyin bulunduğu, başladığı veya sona erdiği yeri yahut zamanı anlatırken söze mübalağa katar.

Tā haşr olunca mest ola çün Qays u Kūh-ken
Bezm-i maḥabbetüñ bir iki sāğarın gören

13. **tā:**

Gazel 14

Mısra: 7

Ta ki.

Tā kim bilesin luţfını servüñ leb-i cūda
Ey dide-i ter ol şad-i mevzūnı hayāl it

14. **tā:**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Ta ki.

Ġafletle geçürme rüzgāruñ
Ma‘kül ola tā ki kār u bāruñ

15. **tā:**

Tarih 19

Mısra: 9

-ıncaya kadar, dek, deşin.

Bakā oldukça tā bu kubbe-i nīli-i eflāke
Hudā şadr-ı vezāretde ide bānīsini ibkā

16. **tā:**

Terci-bend 1

Mısra: 2

Ta ki.

Kesmem Nesīb cürm-ile ğufrāndan ümīd
Hürşid tā zalām-ı şebi ide nā-bedīd

17. **tā:**

Gazel 89

Mısra: 6

Ta ki.

Pāk-siretler şafında cāy-gİR olmak muḥāl
Tā ki vardur cāme-i ḥālünde ğafletden denes

18. **tā:**

Gazel 9

Mısra: 20

-den beri, ta ki.

Hİç bİ-vefālūğ eylemediñ āferİN saña
Tā itdüñ intisāb

19. **tā:**

Tarih 9

Mısra: 8

-ıncaya kadar, dek, deşin.

Mu‘ammer eylesün devletle Ḥaqq ol iki maḥdūmı
Devām oldukça tā zİR-i felekde çār-erkāna

20. **tā:**

Kaside 1

Mısra: 8

*Bir şeyin bulunduğu, başladığı veya sona erdiği yeri
yâhut zamânı anlatırken söze mübâlağa katar.*

Çıl şefâ'at bendeñe yâ Seyyide'l-kevneyn o dem
İtmesün tã ehl-i haşri sũ-i hãlüm bî-huzûr

21. **tā:**

Kaside 2

Mısra: 14

Ta ki, -mek için.

Şevk-ı müşâhedât ile tûl-ı kıyâmdan
Tã sãk-ı pâküñ üzre zühür eyledi verem

22. **tā:**

Kaside 2

Mısra: 3

Ta ki, -mek için.

Tã kurb-ı kurb-ı meclis-i üns oldu menzilüñ
Nüh raşş zer kecime ki vaz' eyledüñ kadem

23. **tā:**

Rübai 22

Mısra: 2

-incaya kadar, dek, deşin.

Ey şâhed-i nâzendesi bezm-i kıdemüñ
Tã 'arşâ mümäs oldu zemîn-i hâremüñ

24. **tā:**

Gazel 50

Mısra: 8

-incaya kadar, dek, deşin.

Olur elbette bir gün âşinâ-yı sãhil-i maşşad
Ki tã dest-i du'ã fülk-i ümide bãd-bãnlardur

25. **tā:**

Tarih 9

Mısra: 2

-incaya kadar, dek, deşin.

Şadã-yı nãya çeng-i Zühre hem-âheng olup uydu
İrişti şit-i tabl u sürnã tã gũş-ı Keyvãn'a

26. **tā:**

Rübai 27

Mısra: 1

Öyle ki.

Tã itmeyicek sirişk-i çeşm ile vuzû
Kimdür ki ide na't-i Nebi'de tek ü pû

27. **tā:**

Gazel 14

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Ol zevk ile tã tutmaya telhî-i memâti
Dil-hasta-i hicrãnuña bir va'd-i vişâl it

28. **tā:**

Gazel 15

Mısra: 2

Ki bağlacı.

İt sine-i bî-kîneñi dolãb-ı şerî'at
Mañfûz ola tã gevher-i nã-yãb-ı şerî'at

29. **tā:**

Gazel 15

Mısra: 8

Ki bağlacı.

İtmek olamaz Ka'be-i maşşûda teveccüh
Tã kıblegehüñ olmaya mihrãb-ı şerî'at

30. **tā:**

Gazel 15

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Mestür ola 'aybuñ iki 'ãlemde Nesibã
Tã sürme şıfat-ber idesin dîdeler üzre

31. **tā:**

Gazel 84

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Ḥal^c-ı kabā-yı meyl-i sivā itmek olmadı
Tā olmayınca kūy-ı dil-ārā maṭāfumuz

32. **tā:**

Gazel 95

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Neden tā böyle mest-i ser-girān-ı nāzsın bilmem
Kemend-i zülfüne beñzer ki çoç diller şikār olmuş

33. **tā:**

Gazel 193

Mısra: 5

-incaya kadar, dek, değın.

Olasın tā ki ziyā-pāş-ı şafā her bezme
Kūşış it şāf-derūn olmağa қandil gibi

34. **tā:**

Kaside 10

Mısra: 14

-incaya kadar, dek, değın.

Ne Mesnevī ki ğubār-ı ḥaṭı cilā-dih-i ebşār
Nümūde itmede tā lā-mekānı çeşm-i đarīre

35. **tā:**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

-incaya kadar, dek, değın.

Āyā bu cefāya yoқ mı pāyān
Tā ‘arşa irişdi āh u feryād

36. **tā:**

Gazel 171

Mısra: 1

Ta ki.

Tā bī-nemek-i şıdқ ola olmaz mezesi hıç
Dünyāda her iş zād-ı reh-i āḥuret olsa

37. **tā:**

Gazel 24

Mısra: 12

Ki.

Hıç siyeh-rüz olduğumdan şevke-perdāz olmazam
Kevkeb-i eşküm sipihr-i derde tā seyyāredür

38. **tā:**

Kaside 2

Mısra: 4

-incaya kadar, dek, değın.

Meddi'd-dühür-ı ğayretüñ itmişdür iқtizā
Tā āḥiretde ümmetüne irmeye elem

39. **tā:**

Gazel 213

Mısra: 14

-incaya kadar, dek, değın.

O şāhib-şadrı Ḥaқ dā'im mu‘ammer ide şadrında
Dine tā sūd idüp aḥbābı a‘dāsı ziyān çekdi

40. **tā:**

Kaside 8

Mısra: 10

-incaya kadar, dek, değın.

Devā-sāz ola tā Resül-i mükerrem
Hele derd-i ‘işkıyla ol ḥasta evvel

41. **tā:**

Gazel 178

Mısra: 1

Söze mübalağa katan bir vurgu ifade etmektedir.

Tā olmaya pür dürr ü güher ceyb-i dü-dide
Kimdür ki ḥarīdār ola kālā-yı ümīde

42. **tā:**

Gazel 78

Mısra: 5

Bu şekilde, böylece.

İmtihān tā ki ola ortada seng-i mi'yār

Kişi da'vā ile hīç fā'ik-ı akrān olmaz

43. **tā:**

Gazel 142

Mısra: 1

-ıncaya kadar, dek, deġin.

Eger nüh-kürsi-i eflāke çıksañ ādem olmazsın

Reh-i 'ışk içre vā'iz tā ki pāmāl-i ġam olmazsın

44. **tā:**

Gazel 84

Mısra: 1

Bir şeyin bulunduġu, baŝladıġı veya bittiġi zamanı anlatmak için kullanılır.

Tā 'ışk neşvesiyle ola ittiŝāfımız

Maġbül olur bu mey-kedede dürd ü ŝāfumuz

45. **tā:**

Tarih 12

Mısra: 11

-ıncaya kadar, dek, deġin.

Tā ki nüh-ķubbe-i zerrin-'alem itdükçe kıyām

'Ömrin eفزün ide iķbālını memdüd Hudā

46. **tā:**

Gazel 137

Mısra: 16

Bu şekilde, böylece.

Devlet ü 'ömrin füzün-ender-füzün itsün Hudā

Tā diye hüküm-i kazā her kāra imdād eyledüm

47. **tā:**

Gazel 152

Mısra: 7

Bu şekilde, böylece.

Hāk-i rāhı olalum ol şeh-i hüsnuñ tā kim

Ola yüz kām-revā büse-i dāmānından

48. **tā:**

Kaside 1

Mısra: 14

Ta ki.

Tā köhen gülzār-ı 'ālemde ola gül ser-zede

Tā ki devr ide gülistānı şaba ile debür

49. **tā:**

Kaside 2

Mısra: 14

Ta ki.

Tā ola fikr-i na't-i nebī aġsenü'l-'amel

Tā kim enāmīl ile ola āŝinā ķālem

50. **tā:**

Kaside 10

Mısra: 16

Ta ki.

Hezār bāb-ı taġıyyāt ola revānuña vāŝıl

Ki hāme tā ki ola āŝinā benān-ı debire

51. **tā:**

Mesnevi 2

Mısra: 12

Ta ki.

Fi'l-cümle riyāzet ister ammā

Tā fehmi olına me'āl-i ma'nā

52. **tā:**

Mesnevi 2

Mısra: 15

Ta ki.

Tā kim ele girmeyince 'irfān

Ĥayvān ile fark olunmaz insān

53. **tā:**

Rūbai 51

Mısra: 3

Ta ki.

Tā ki beni ḥabs-i çāh-ı hicrān idesin
Sevdümse seni ne var günāh eylemedüm

54. **tā:**

Tarih 2

Mısra: 3

Ta ki.

Tā kim a‘dānuñ şümārı intihā-yāb olmaya
Eyleye efzūn-ı ‘ömr ü devletin bār-ı Hudā

55. **tā:**

Kaside 6

Mısra: 14

Ta ki.

Her nefes ravzaña yüz biñ şalavāt ola nisār
Tā ki ḥurşid-i felek nūr-dih-i ḥāver olur

ta‘alluk:

1. **ta‘alluk:**

Gazel 97

Mısra: 3

Bağlı, ilişiği olmak.

Bir sencileyin āfet-i bī-dāda ta‘alluk
Bir bencileyin ‘āşık-ı ser-bāzuña maḥşüş

2. **ta‘alluk:**

Kaside 9

Mısra: 3

Bağlı, ilişiği olmak.

Yā niceye dek ṭurra-i ḥübāna ta‘alluk
Ağardı bu sevdā ile müy-ı ser ü ebrü

3. **ta‘alluk:+dan**

Gazel 1

Mısra: 5

Bağlı, ilişiği olmak.

Ta‘allukdan vücūd-ı ğayra maḥfūz eylemiş Bārī
Bizüz kim gevher-i baḥr-i ḥaḳīkat ābiyuz cānā

4. **ta‘alluk:+da**

Tarih 31

Mısra: 9

Bağlı, ilişiği olmak.

Sulṭānuma şıdk-ile ta‘allukda hemişe
Da‘vā-yı tefevvuk iderem ehl-i zamāna

5. **ta‘alluk:+ı**

Kaside 2

Mısra: 7

Bağlı, ilişiği olmak.

Nūruñ ta‘allukı itdi anı muḥāfaza
Yūnus derūn-ı ḥūtda oldı şümürde dem

ta‘alluk id-:

1. **ta‘alluk id-:-e**

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İlişmek, ilgisi bulunmak.

Hük-m-i Ḥakk ide ta‘alluk ḥaşr ü neşr-i ‘āleme
Cem‘ ola hep ‘arşagāh-ı maḥşere ehl-i ḳubūr

ta‘alluk it-:

1. **ta‘alluk it-:-me**

Gazel 124

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İlgi göstermek.

Ta‘alluk itme dehre fāriğ ol ḳayd-ı taḥammülden
Tecerrüd iḥtiyār it mülk-i faḳruñ pādişāhı ol

ta‘allümgeh-i nāz:

1. **ta'allümgeh-i nâz:**

Gazel 73

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Naz, işve eğitimi.

Huftedür şanma ider men^c-i nıgeh 'aşıkdan
H'âb-ı nüşindür o fettâna ta'allümgeh-i nâz

ta'arruz:

1. **ta'arruz:**

Gazel 97

Mısra: 7

*Bir şey veya bir kimse üzerine şiddetle saldırma,
çatışma, sataşma.*

Naqd-i nıgeh-i 'aşıka düzdide ta'arruz
Dest-i nıgeh-i şu'bede-perdâzuña mahşüş

tâ'at:

1. **tâ'at:+le, +dür**

Gazel 38

Mısra: 6

İbadet.

Cüybâr-ı gül-sitân-ı hâldedür âb-ı vuzû^c
Revnağ-ı gül-zâr-ı 'ömri añla kim tâ'atledür

tâ'at ü zühd:

1. **tâ'at ü zühd:**

Kıt'a 27

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İbadet.

Her kim eyler tâ'at ü zühd ile İslâm'ın kavî
İki 'âlemde olur 'izzetle meşhûr-ı enâm

ta'azzum:

1. **ta'azzum:+ı**

Gazel 70

Mısra: 8

Büyüklik taslama, kibirlenme.

Ġarâbet anda ki nev-devletân-ı sifle-nihâduñ
Ta'azzumı kerem-i nâkışü'l-'ayârına degmez

tâb:

1. **tâb:+dur**

Gazel 59

Mısra: 1

Işık, parlaklık; Güç, kuvvet.

Mâdâm 'ışk şu'le-meniş sîne tâbdur
Ma'müregâh-ı şabr u şekibüm hârâbdur

2. **tâb:**

Gazel 199

Mısra: 1

Güç, kuvvet, derman.

Ķan ağlamağa dîdelerüm tâb mı kaldı
Ol yemde telâţum idecek âb mı kaldı

tab':

1. **tab':+uñ, +uñ**

Gazel 204

Mısra: 9

Tabiat, huy, yaradılış.

Nesibâ söyledükçe tab'uñuñ hüsni füzün oldı
Ne hâletdür bu kim çıkdıkça gevher kân güzellendi

2. **tab':+uñ**

Gazel 67

Mısra: 12

Tabiat, yaradılış; şairlik.

Nazîre Nâbi-i mu'ciz-beyâna saña muhtaşdur
Nesibâ âferin tab'uñ gibi sıhr-âferin olmaz

3. **tab':+ı, +n, +a**

Kıt'a 9

Mısra: 3

Tabiat, huy, yaradılış.

Bed-siriştüñ sūd-mend olmaz fazilet tab'ına
Âb-ı şîrin bahri sükker zehri işlâh eylemez

4. **tab'**:+i, +n, +a

Tahmis 3

Mısra: 14

Tabiat, huy, yaradılış.

Olur ehl-i ğınānuñ **tab'**ına meyl-i cihān ğālib
Nesībā herkes olmazmıñ me'āli māl-ile kāsib

5. **tab'**:+u, +m

Tarih 35

Mısra: 9

Tabiat, huy, yaradılış.

İltimās itdükde **tab'**um hāmeden tārīhini
İtdi üç tārīh ile bu beyt-i zībā dil firib

6. **tab'**:

Gazel 35

Mısra: 6

Tabiat, yaradılış; şairlik.

Nesīb itdükde zīb-i nazra bu güftār-ı a'lāyı
Tarabdan bu mu'ammādur dise **tab'** ehli vāriddür

7. **tab'**:+u, +ñ, +ı

Gazel 148

Mısra: 3

Tabiat, huy, yaradılış.

Te'sīri ide **tab'**uñi cā'iz ki perişān
Kūyuñda fiğān eylemez oldum hāzerümden

8. **tab'**:+um, +da

Gazel 139

Mısra: 11

Tabiat, yaradılış; şairlik.

Tab'umda ararken dūr-i ma'nāyı Nesībā
Koynında bulup kilik-i güher-bāra yapışdum

9. **tab'**:+ı, +n, +a

Kaside 1

Mısra: 16

Tabiat, huy, yaradılış.

Emr-i bi'l-ma'rūf u nehy-i münker ašlā itmedi
Kavl-i Hākk'ı söylemekden **tab'**ına geldi fütür

10. **tab'**:+uñ

Gazel 134

Mısra: 13

Tabiat, huy, yaradılış.

Nedür bu **tāb**-ı suñan **tab'**uñ ey Nesīb senüñ
Zekā-yı ma'niye hāver midür nedür bilmem

11. **tab'**:+u, +m

Gazel 177

Mısra: 9

Tabiat, huy, yaradılış.

O deñlü çāpük-i rāh-ı hayāydür **tab'**um
Ki olsa maṭlabı bir bikt-i fikr-i mestüre

tāb getir-:

1. **tāb getir-:-mez**

Gazel 191

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güç, kudret bulmak.

Gönül tehālük ider seyr-i nūr-ı didāre
Nezāre **tāb** getirmez cemāl-i dil-dāre

tāb u tākat:

1. **tāb u tākat:**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güç ve kuvvet.

Nāl oldı vücūd-ı za'f-perver
Kalmadı firāka **tāb** u tākat

2. **tāb ü tākat:**

Gazel 33

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güç ve kuvvet.

Ne firāka t̄ab ü t̄ākat ne vişāle dest-res var
Ne zuhūr-ı nā-ümidī ne huşūl-i mültesem var

t̄ab ü tef:

1. t̄ab ü tef:

Gazel 103

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Parlak ve hararetili.

Sineden ııık ile zāhir olsa kem-ter t̄ab ü tef
Cennet eyler dūzaḥı hengām-ı maḥşer t̄ab ü tef

2. t̄ab ü tef:

Gazel 103

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Parlak ve hararetili.

Teff ü t̄abı dilde pinhān eylemek mümkin degül
Bezmdede izḥār ider elbette micmer t̄ab ü tef

3. t̄ab ü tef:

Gazel 103

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Parlak ve hararetili.

Ḥān-mān-ı cismi teff ü t̄ab-ı ḡam sūzān idüp
Şaçdı her bir dāḡ-ı dil mānend-i aḥker t̄ab ü tef

4. t̄ab ü tef:

Gazel 103

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Parlak ve hararetili.

Sineden ııık ile zāhir olsa kem-ter t̄ab ü tef
Cennet eyler dūzaḥı hengām-ı maḥşer t̄ab ü tef

5. t̄ab u tef:

Gazel 103

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Parlak ve hararetili.

Yazdı şıfır-ı āteşinde mükerrer t̄ab u tef
Nice demler teff ü t̄ab-ı ııık ile yanup Nesib

6. t̄ab ü tef:

Gazel 103

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Parlak ve hararetili.

Āşıka gösterse ol meh-veş ıııceb mi teff ü t̄ab
Oldı zırā lāzım-ı şemıı-i münevver t̄ab ü tef

t̄ab u t̄uvān:

1. t̄ab u t̄uvān:

Gazel 196

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güç ve kuvvet.

Dil gitdi hūş gitdi dükendi şekib ü şabr
Āh u fiḡān da ḡalmanı t̄ab u t̄uvān gibi

t̄abān:

1. t̄abān:

Tarih 19

Mısra: 9

Parlak, ıııklı.

Çerāḡ-ı mihr-veş zerrin ıııalem t̄abān idi el-ḥaḡḡ
Ziyā virmişdi dünyāya o şemıı-i meclis-i maıınā

2. t̄abān:+dur

Gazel 121

Mısra: 2

Parlak, ıııklı.

Zerre-i mihr-i ruḡuñ ḡurşid-i raḡşāndur senüñ
Şems-i zātuñ evc-i ev ednada t̄abāndur senüñ

3. t̄abān:+dur

Müsemmen 1

Mısra: 9

Parlak, ışıklı.

Ḳābe Ḳavseyñ oldı burc-ı āfītāb-ı ‘izzetüñ
Şems-i zātūñ evc-i ev ednā da tābāndur senüñ

tāb-āver:

1. tāb-āver:

Gazel 53

Mısra: 10

Güç yetiren, tahammül eden, dayanan.

Lāl olur görse melek ‘işve-i pey-der peyüñi
Böyle hüsñ nice tāb-āver olur nev^c-i beşer

tāb-āver ol-:

1. tāb-āver ol-:mak

Gazel 176

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Işık vermek.

Şebnem-i nāçiz-veş tāb-āver olmak dil muḥāl
Çarḫ-ı hüsñüñ cezbe-i mihr-i cihān-ārāsına

tāb-āver-i tiğ-ı ğamze:

1. tāb-āver-i tiğ-ı ğamze:+ñ

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) Yan bakış kılıcına dayanan.

Tāb-āver-i tiğ-ı ğamzeñ olmaz
Levḫ-i dil-i ‘āşık olsa fülād

tāb-dār:

1. tāb-dār:

Gazel 95

Mısra: 1

Parlak.

Ruḫñ keyfiyet-i şahbādan ey meh tāb-dār olmış
Açılmış bāğ-ı hüsñüñ ğulsitāni nev-bahār olmış

tā-be-ḫaşr:

1. tā-be-ḫaşr:

Kaside 7

Mısra: 6

Haşre dek, kıyamete kadar.

Dem-i velādeti nev-rüz olaydı ‘izzet ile
Olurdu mihr mekān tā-be-ḫaşr burc-ı ḫamel

tā-be-key:

1. tā-be-key:

Gazel 6

Mısra: 4

Ne zamana kadar.

Dāne-i ümmīdini nerm eylemez hiç kimsenüñ
Tā-be-key gerdān olur bilmem tehī nüh āsiyāb

2. tā-be-key:

Gazel 113

Mısra: 5

Ne zamana kadar.

Tā-be-key üftāde-i dām-ı rüsüm olmaḫ baña
Çāk-sāz-ı bend-i pāy-ı neng ü nām olsam gerek

3. tā-be-key:

Gazel 193

Mısra: 11

Ne zamana kadar.

Tā-be-key lağziş-i mestāne Nesibā bildüñ
Ġarazuñ reh-güzer-i dilberi taḫbil gibi

4. tā-be-key:

Gazel 203

Mısra: 5

Ne zamana kadar.

Dükendi ḫün-ı ciger tā-be-key gönül girye
Sirişk-i dīde ḫarāb itdi ḫānümānumızı

5. tā-be-key:

Rübai 57

Mısra: 1

Ne zamana kadar.

Bāzār-ı hōdīde tā-be-key pest olasın
Sa'ý it ki fenā cāmī ile mest olasın

tā-be-maḥşer:

1. **tā-be-maḥşer:**

Tarih 32

Mısra: 2

Mahşere kadar.

Şehenşāh-ı cihān Hūn Ahmed'i elṭāf-ı Rabbānī
Serīr-i salṭanatda tā-be-maḥşer ber-ḳarār itsün

tābende:

1. **tābende:**

Tarih 6

Mısra: 4

Parlak.

Maşrıku'l-envār-ı evlād-ı Celāle'd-dīn'den
Ḥamdüli'llah toğdı bir tābende şems-i ma'nevī

tābende ol-:

1. **tābende ol-:-a**

Tarih 33

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Parlamak, parıl parıl olmak.

Şadef-i ḳabr-i güzīnīn yem-i raḫmet pür idüp
Cism-i pāki ola tābende çü dürr-i yektā

ṭab'-ı 'ālem:

1. **ṭab'-ı 'ālem:**

Gazel 201

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

İnsanların mizacı, tabiatı.

Nesībā ṭab'-ı 'ālem şāfdur mānend-i āyīne
Mey oldı dilde gerd-i guşşa-şü nev-rūzdu şimdi

ṭab'-ı bī-murād-ı fakīr:

1. **ṭab'-ı bī-murād-ı fakīr:+e**

Kaside 10

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yoksulun isteksiz mizacı.

Ne Mesnevī ki odur genc-i şāyegān-ı ma'ānī
Virür ğınā-yı ebed ṭab'-ı bī-murād-ı fakīre

ṭab'-ı cāmid:

1. **ṭab'-ı cāmid:+dür**

Gazel 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sert huylu.

Şeh-i mülk-i fenā ol ḫıdmet-i rindāna sa'ý eyle
Meded hem şoḫbet itme zāhidi kim ṭab'-ı cāmiddür

ṭab'-ı çarḫ-ı esīr:

1. **ṭab'-ı çarḫ-ı esīr:+e**

Kaside 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Parlak feleğin esiri.

Sipihri eyledi gerdende feyz-i Mevleviyān-veş
Vüfūr-ı şevḳı eşer itdi ṭab'-ı çarḫ-ı esīre

tāb-ı cemāl-i gül:

1. **tāb-ı cemāl-i gül:**

Gazel 127

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Gül yüzünün parlaklığı.

Cism-i nizārı olmasa āġışte eşk-ile
Süzān iderdi bülbüli tāb-ı cemāl-i gül

ṭab'-ı dilber-i nā-mihribān:

1. **ṭabʿ-ı dilber-i nā-mihribān:**+i, +n, +da

Gazel 172

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Zalim sevgilinin mizacı.

Meger te'ḥîr ider mi 'arż-ı ḥāl itmekte hiç 'āşık
Kerem ḥiss itse ṭabʿ-ı dilber-i nā-mihribānında

ṭabʿ-ı dil-rübā:

1. **ṭabʿ-ı dil-rübā:**+dan

Gazel 156

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Gönül çelen sevgilinin ışığı. (güzellik bağlamında
kullanılmıştır).*

Gele ey şabā ḥaber vir bize ṭabʿ-ı dil-rübādan
Nazarın dirîğ ider mi 'acabā bu ḥāk-i pādan

ṭabʿ-ı dūr-efşān:

1. **ṭabʿ-ı dūr-efşān:**+i, +n, +dan

Gazel 152

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İnci, cevher saçan tabiat, yaratılış.

Sāz-kār olsa eger gerdiş-i gerdün Nesîb
Ne Güherler çıkarur ṭabʿ-ı dūr-efşānından

ṭabʿ-ı helāk:

1. **ṭabʿ-ı helāk:**

Gazel 187

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Perişan etme mizaçlı (sevgili bağlamında
kullanılmıştır).*

Ḥōşā o ṭabʿ-ı helāk āşinā-yı 'āşık kim
Nesîb-i zār gibi düşmen-i selāmet ola

tāb-ı ḥired:

1. **tāb-ı ḥired:**

Gazel 75

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Akıl mizaçlı.

Biz tāb-ı ḥired mişkala-i dest-i niyāzuz
Āyîne-i rūşen-güher-i şāhed-i rāzuz

ṭabʿ-ı kec-reftār:

1. **ṭabʿ-ı kec-reftār:**+dan

Gazel 158

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yanlış yolda yürüme tabiatı olan.

İstikāmet mümteni'dür çün ḥaṭ-ı pergārdan
Rāstî-i ümmîd olunmaz ṭabʿ-ı kec-reftārdan

tāb-ı mihr:

1. **tāb-ı mihr:**

Kıt'a 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşk ateşinin harareti.

Nādir mişāl ḥulḳ-ı ḥüsün tāb-ı mihr ise
Ġaym-ı havā tekāsürî güyā zemîmedür

tāb-ı mül:

1. **tāb-ı mül:**

Gazel 57

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şarabın ışığı.

Bezmi eyler ğıbṭa-fermāy-ı gülistān-ı İrem
Tāb-ı mül ruḥsār-ı dil-sūzuñ ki gül gül gösterür

ṭabʿ-ı sāmān:

1. **ṭabʿ-ı sāmān:**+u, +m

Gazel 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Huzurun tabiatı.

Serde sevdā elde peymāne gönülde piç ü t̄ab
Oldı bu āb u havādan ṭ̄ab^c-ı sāmānum ḥarāb

ṭ̄ab^c-ı şerif:

1. **ṭ̄ab^c-ı şerif:**+üñ, +e

Kaside 7

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Mübarek tabiatları.

Henüz gelmeye ṭ̄ab^c-ı şerifüne seyri
Bağışlanursa ser-ā-pā ḥaṭā-yı cümle-milel

ṭ̄ab^c-ı şihhat:

1. **ṭ̄ab^c-ı şihhat:**

Gazel 192

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sağlığın gücü, güçlü olma, sağlamlık.

‘Alil-i künc-i hicrem ṭ̄ab^c-ı şihhat ḳanda ben ḳanda
Devā düşmen ṭ̄abib-i bī-mürüvvet ḳanda ben ḳanda

t̄ab-ı suḥan:

1. **t̄ab-ı suḥan:**

Gazel 134

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Sözün kuvveti.

Nedür bu t̄ab-ı suḥan ṭ̄ab^cuñ ey Nesib senüñ
Zekā-yı ma‘niye ḥāver midür nedür bilmem

t̄ab-ı teb-i hecr-i ṭ̄al‘at:

1. **t̄ab-ı teb-i hecr-i ṭ̄al‘at:**-ü, -ñ, -le

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yüz güzelliğinin ayrılığının sıtmasının harareti.

T̄ab-ı teb-i hecr-i ṭ̄al‘atüñle

Sūziş-figen-i cihāniyānsın

t̄ab-ı tecelli-i ṭ̄al‘at-i yār:

1. **t̄ab-ı tecelli-i ṭ̄al‘at-i yār:**+e

Gazel 191

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgilinin parlak güzelliğinin görünmesi.

Ġam-ı maḥabbet ile döndi cismümüz t̄are
Duyar mi t̄ab-ı tecelli-i ṭ̄al‘at-i yāre

ṭ̄abī‘at-i āteş-mizāc-ı kāfūr:

1. **ṭ̄abī‘at-i āteş-mizāc-ı kāfūr:**+a

Gazel 177

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ateş tabiatlı kafur.

O rüy-ı ala maḥabbet cihāni yakşa n'ola
Virür ṭ̄abī‘at-i āteş-mizāc-ı kāfūra

ṭ̄abib:

1. **ṭ̄abib:**+ü, +m

Gazel 2

Mısra: 7

Doktor.

ṭ̄abibüm derdüñ oldı dāğ-ı sūz-ı sīne-i merhem
İder dil-ḥaste-i ‘ışkuñ olan dermāna istignā

2. **ṭ̄abib:**

Kaside 2

Mısra: 15

Doktor.

Lutfuñ ṭ̄abib olmasa marzā-yı ma‘şiyet
Ācālden muḳaddem olurdu helāk-i ḡam

3. **ṭ̄abib:**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Doktor.

Ben ḥasta-i hecr-i dil-rübāyam

Bī-hüde ṭ̄abib çekme zaḥmet

4. **ṭ̄abib:**+e

Gazel 169

Mısra: 2

Doktor; sevgili.

Her şüh-ı nâzenin ki giriftârı olmaya
Beñzer o bir tabîbe ki bîmârı olmaya

tabîb-i bî-mürüvvet:

1. tabîb-i bî-mürüvvet:

Gazel 192

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hayırsız doktor (sevgili bağlamında kullanılmıştır.).

‘Alil-i künc-i hicrem tab‘-ı şîhhat kında ben kında
Devâ düşmen tabîb-i bî-mürüvvet kında ben kında

tabîb-i çâre-ger:

1. tabîb-i çâre-ger:+i

Gazel 187

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çare, derman bulucu hekim.

Höşâ o hasta-i cändur gelü-yı hicrân kim
Tabîb-i çâre-geri bî-vefâ bir âfet ola

tabîb-i gam-ı cân-güdâz:

1. tabîb-i gam-ı cân-güdâz:+u, +m

Terci-bend 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Can eriten kederin doktoru.

Bî-çâreyem îlâhî benüm çâre-sâzum ol
Dil-ğastayam tabîb-i gam-ı cân-güdâzum ol

tabîb-i hâzık:

1. tabîb-i hâzık:

Mesnevi 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İşinin ehli olan doktor.

Bîmâra bakar tabîb-i hâzık
Derd elindedür devâ muvâfık

tabîb-i nâz:

1. tabîb-i nâz:+dan

Gazel 88

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Naz doktoru, nazlı doktor.

Öldürür zehr-i sitemle ‘aşıkı itmez hirâs
Ol tabîb-i nâzdan itmeñ müdâvâ iltimâs

tâbi‘-i zamân ol-:

1. tâbi‘-i zamân ol-:-asın

Gazel 141

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Zamana boyun eğmek.

Çaribdür bu ki bir âfet-i zamâne iken
Sitemde bendelere tâbi‘-i zamân olasın

ta‘bîr:

1. ta‘bîr:+i

Gazel 121

Mısra: 2

Açıklamak, anlatmak.

Âyet-i evşâfunuñ tefsîridür hayrû'l-verâ
Nükte-i ahlâkuñuñ ta‘bîri Çur‘ân'dur senüñ

2. ta‘bîr:+i

Müsemmen 1

Mısra: 9

Açıklamak, anlatmak.

Âyet-i evşâfuñuñ tefsîridür hayrû'l-verâ
Nükte-i ahlâkuñuñ ta‘bîri Çur‘ân'dur senüñ

3. ta‘bîr:+den

Gazel 207

Mısra: 6

Açıklamak, anlatmak.

Dem-i vuşlat gözümde ‘âkıbet h’âb u hayâl oldu
Bu rü’ya-yı perîşân ba’d-ezîn ta‘bîrden kaldı

ta‘bîr-i vaşl u fûrkat:

1. ta‘bîr-i vaşl u fûrkat:+e

Gazel 140

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayrılık ve kavuşmayı açıklama.

Ta‘bîr-i vaşl u fûrkat olmiş işaret-sâz
Macerâ-yı kâr-ı ‘âlemi best ü güşâd iden

tâbiş:

1. tâbiş:+ü, +müz

Gazel 203

Mısra: 3

Parlayış.

Gören bu tâbişümüz süz-ı nâr-ı hecrüñle
Revâ görür mi semenderle imtiñânümüzü

tâb:

1. tâb:-, -ı-y, - uz

Gazel 1

Mısra: 1

Işık, parlaklık.

Egerçi zerreyüz mihr-i qadimün tâbiyuz cânâ
Kitâb-ı ‘âlemün fihrist-i faşl u bâbiyuz cânâ

tâb-nâk ol-:

1. tâb-nâk ol-:-, -dî

Gazel 204

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Parlamak.

Qudüm-ı dil-rübâdan bezm-i düşmen tâb-nâk oldu
Cemâlinden o Yûsuf-çal‘atün zindân güzellendi

tâc-ı Le‘amrük:

1. tâc-ı Le‘amrük:

Müsemmen 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Ayet**

*Hayatına and olsun ki, onlar sersemlemiş hâlleriyle
saçmalayıp duruyorlardır. (Hicr15/75 ayetinden
iktibasdır.).*

Ziverün tâc-ı le‘amrük hilkätün huluqın ‘azim
Pâdişâhâ tahtgâhuñ ‘arş-ı Raḥmân'dur senün

2. tâc-ı Le‘amrük:

Gazel 121

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Ayet**

*Hayatına and olsun ki, onlar sersemlemiş hâlleriyle
saçmalayıp duruyorlardır. (Hicr15/75 ayetinden
iktibasdır.).*

Ziverün tâc-ı le‘amrük hilkätün huluqın ‘azim
Pâdişâhâ tahtgâhuñ ‘arş-ı Raḥmân'dur senün

tâcir-i derd:

1. tâcir-i derd:+üz

Tahmis 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Derd taciri.

Ol tâcir-i derdüz ki fenâ ḥâşilumuzdur
‘Işq-ı ezeli nâqa-keş-i maḥmilümüzdür

ta‘dâd:

1. ta‘dâd:

Gazel 4

Mısra: 3

Sayma, sayı sayma.

Aqça dökseñ derdini ta‘dâd için ‘âşıkıların
Fehm olunmaz naqd-i eşk-i dîdesüz bu mâcerâ

2. ta‘dâd:

Kaside 2

Mısra: 14

Sayma, sayı sayma.

Zātuñ muqaddimāti olan mācerāyı hep
Ta‘dād ü mümteni‘ aña yoq t̄ākat kalem

3. **ta‘dād:+a**

Tarih 25

Mısra: 6

Sayma, sayı sayma.

Ol seyyid-i ‘ālī-güherüñ hüsni-i şifātın
Ta‘dāda meger cāni mı var güft ü şinidüñ

4. **ta‘dād:**

Kaside 6

Mısra: 13

Sayma, sayı sayma.

Biñde bir vaşfını ta‘dād ne mümkün ammā
Na‘tine verziş anuñ bendegi-i diğeri olur

tağyir:

1. **tağyir:**

Gazel 67

Mısra: 2

Bozma; başkalaştırma, değıştirme.

Dil-i şāfi kuyūd-ı dehr ile endüh-gin olmaz
Midād-ı t̄ire tağyir efgeni-i t̄ab‘-ı nigin olmaz

2. **tağyir:**

Gazel 66

Mısra: 3

Bozma; başkalaştırma, değıştirme.

Hālet-i ehl-i fenā merg ile tağyir olmaz
Zer-i pākize eşer kerde-i iksir olmaz

tağyir-i mizac:

1. **tağyir-i mizac:**

Gazel 17

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mizac, huy değıştirme.

Verziş-i sevdā-yı zülf ü haṭṭ ile dil-ḥastayam
Bu hevālar āhirü‘l-emr itdi tağyir-i mizac

taḥammül:

1. **taḥammül:**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Dayanma gücü, katlanma.

Mümkün mi bu ḡamlara taḥammül
Hem fürkat ü hem belā-yı ḡurbet

2. **taḥammül:**

Gazel 57

Mısra: 10

Dayanma gücü, katlanma.

Ol perī-peyker dimiş inşāf idüp bir kimseye
Cevrümeye yoğdur Nesib-āsā taḥammül gösterür

taḥammül id-:

1. **taḥammül id-:-er**

Gazel 43

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dayanmak.

Olinca laḡm-ı beden āteş-i fenāya qarın
Niçe taḥammül ider ḡal‘a-i vehine-i ‘ömr

tāhir:

1. **tāhir:**

Gazel 15

Mısra: 6

Temiz, pak, arık.

Tāhirime-i ‘irfāna olursın müteheyyi
Ger zāhirüñi tāhir ide āb-ı şerī‘at

tāhir id-:

1. **tāhir id-:-üp**

Gazel 123

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Temizlemek.

Sine-i şâf ile it pend ü naşihat gayra
Âb-ı cārî gibi hem tahir idüp hem pāk ol

tāhirü'z-zeyl:

1. **tāhirü'z-zeyl:**

Gazel 193

Mısra: 2

Eteği temiz.

İtme dāmānuñi ālüde ‘Azāzil gibi
Tāhirü’z-zeyl ola gör hāzret-i Cibril gibi

tahıyyāt ü şalāt:

1. **tahıyyāt ü şalāt:**

Kaside 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Selamlar, dualar olsun!

Tā kıyāmet her dehenden ola rūḥ-ı pākūñe
Ālüñe aşhabuña yüz biñ tahıyyāt ü şalāt

tahkik:

1. **tahkik:+a**

Gazel 209

Mısra: 5

Hakikat, gerçek.

Tahkika çıkmadı gam u hicrūñ neticesi
Gerçi görüldi fenn-i gamuñ çok resā’ili

2. **tahkik:+da**

Tarih 28

Mısra: 8

Hakikat, gerçek.

Cenāb-ı hāzret-i ‘Uşşākī-zāde ekmel-i devrān
Ki fikri seyyide tahkikda ni‘me'l-bedel oldı

tahliş-i necāt:

1. **tahliş-i necāt:**

Kaside 9

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Umuttan kurtarmak.

Ol çāre-resānuñ öñine geldi giriftār
Tahliş-i necāt eyledi nuṭka gelüp āhū

tahrif id-:

1. **tahrif id-:-e**

Gazel 193

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bozmak.

Nefs-i emmāre-i kāfir niçe bir ḥile ile
Şafḥa-i ḳalbūñi tahrif ide İncil gibi

tahrık:

1. **tahrık:**

Gazel 49

Mısra: 11

Kışkırtma.

Bād-ı feyz itmese tahrık Nesibā hergiz
Sāḥil-i ṭab‘uña mevc-i yem-i ma‘nā mı gelür

tahrık id-:

1. **tahrık id-:-üp**

Tarih 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kımıldatmak, hareket etmek.

Ḳazā-yı Ḥaḳḳ ile bir şeb cihāna lerziş el virdi
Zemīni zelzele tahrık idüp çün mevce-i deryā

tahrime-i ‘irfān:

1. **tahrime-i ‘irfān:+a**

Gazel 15

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ruhi ve manevi yolla edinilen bilgiye niyet etme.

Tahrîme-i 'irfâna olursın müteheyî
Ger zâhirüñi tãhir ide âb-ı şerî'at

tahrîr:

1. **tahrîr:+e**

Gazel 145

Mısra: 5

Yazma, kaleme alma.

O şũha hãlümi tahrîre qoymaz âteş-i dil
Elümde hãme yanar farţ-ı sũz u tãbumdan

2. **tahrîr:+den**

Gazel 207

Mısra: 10

Yazma, kaleme alma.

Nesîbã hãl-i zãruñ yãre i'läm eylemek müşkil
Beyân-ı rãz-i dil taqrîrden taqrîrden qaldı

tahrîr it-:

1. **tahrîr it-:sem**

Kaside 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yazmak.

'Ukde-i hãtırımı nãmede itsem tahrîr
Nãme murğân-ı peyâm-ãvere bend-i per olur

tahsîl:

1. **tahsîl:+i, +n, +e**

Mesnevi 2

Mısra: 2

İlim edinmek, ilim öğrenmek.

Fehm eyle lüzũmın oqı evvel
Tahsîline bul tarîq-i eshel

2. **tahsîl:+e**

Mesnevi 2

Mısra: 13

İlim edinmek, ilim öğrenmek.

Tahsîle çalış beţãlet itme
İhmãl ile fevt-i fırşat itme

3. **tahsîl:+e**

Rũbai 39

Mısra: 3

İlim edinmek, ilim öğrenmek.

Tahsîle murãd nefs-i nã-fercãmı
Dũnãna dũnãn için tekãpũ niçe bir

tahsîl-i âdemiyet:

1. **tahsîl-i âdemiyet:**

Gazel 13

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İnsanlık kazanma.

Zehr-i 'anã tarîq-ı edebde olur şeker
Tahsîl-i âdemiyet olunmaz bilã-ta'eb

2. **tahsîl-i âdemiyet:**

Gazel 13

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İnsanlık kazanma.

Zehr-i 'anã tarîq-ı edebde olur şeker
Tahsîl-i âdemiyet olunmaz bilã-ta'eb

tahsîl-i ârzũ-yı dil:

1. **tahsîl-i ârzũ-yı dil:+e**

Gazel 36

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül arzusunun tahsili.

Def'-i gumũma elde mey-i alımız mı var
Tahsîl-i ârzũ-yı dile mâlimũz mi var

tahsîl-i ğnã-yı kalb:

1. **tahsîl-i ğnã-yı kalb:+e**

Gazel 124

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül zenginliği olan kişi.

Tekebbür itme taḥşil-ı ğinā-yı qalbe sa'y eyle
‘Ubüdiyetle faḥr it faḥr ile dā'im mübāhi ol

taḥşil-i merātib-i maḥabbet:

1. **taḥşil-i merātib-i maḥabbet:**

Gazel 65

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşk tahsiliyle kazanılan mertebeler.

Taḥşil-i merātib-i maḥabbet

Bī-şābıka-i ‘ināyet olmaz

taḥsîn:

1. **taḥsîn:**

Tarih 18

Mısra: 6

Beğenmek, takdir etmek.

Eyyede'llah ne ḥōş mekremet-i ḥākānī
K'itti taḥsîn aña sükkān-ı semāvāt-ı ‘ulā

2. **taḥsîn:**

Tarih 20

Mısra: 1

Beğenmek, takdir etmek.

Ta‘mîrine Nesibā tārīḥdür bu taḥsîn
Ma‘mûre oldı ḥaḳḳa hep tekyegāh-ı Monlā

3. **taḥsîn:**

Mesnevi 2

Mısra: 16

Beğenmek, takdir etmek.

Medḥ-i digerānı ḩoĝrı Şanma

Taḥsîn ü medāḥine inanma

taḥsîn id-:

1. **taḥsîn id-: üp**

Tarih 28

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beğenmek, takdir etmek.

Nesibā gūş iden taḥsîn idüp tārīḥini dirler
Niḳābet el-ḩaḳ ‘Abdullāh Efendi'ye maḥal oldı

taḥsîn-i ḩuşĝ-ı berf-i Őitā:

1. **taḥsîn-i ḩuşĝ-ı berf-i Őitā:**

Kıt'a 16

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kışın yağan kuru karı beğenmek.

Taḥsîn-i ḩuşĝ-ı berf-i Őitā gibi bī-dirig
Ebr-i bahār-ı ḩaḩt gibi mün‘adim kerem

taḩt u efser:

1. **taḩt u efser: +den**

Rübai 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Taht ve taç.

Küyuñda gedāliḩ eylemek bī-ser ü pā
Sultānlara oldı taḩt u efserden elez

taḩtgāh:

1. **taḩtgāh: +uñ**

Gazel 121

Mısra: 4

Taht yeri, taht makamı.

Ziverüñ tāc-ı le‘amrük ḩilḩātüñ ḩuluḩın ‘azim
Pādişāhā taḩtgāhuñ ‘arş-ı Raḩmān'dur senüñ

2. **taḩtgāh: +uñ**

Müsemmen 1

Mısra: 18

Taht yeri, taht makamı.

Ziverüñ tāc-ı le‘amrük ḩilḩātüñ ḩuluḩın ‘azim
Pādişāhā taḩtgāhuñ ‘arş-ı Raḩmān'dur senüñ

taht-ı 'ālī:

1. taht-ı 'ālī: +y, +e

Tarih 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yüce taht (Osmanlı Devleti' nin tahtı bağlamında kullanılmıştır.).

Taht-ı 'ālīye cülüs itdükde ol zıll-ı ilāh
Kāhib-ı bī-cān-ı mülki eyledi rūh-āşinā

tahtü's serā:

1. tahtü's serā: +y, +e

Tahmis 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Toprak altı.

Geçerseñ kahr ile tahtü's serāye
İrem dirseñ eger faqr u fenāya

tā'ir-i himmet-i merdān:

1. tā'ir-i himmet-i merdān: +a

Kaside 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül adamlarının gayretinin uçuşu.

Tā'ir-i himmet-i merdāna o şāh-ı dīnūñ
Kavl ü fi'liyle 'amel uçmağ için şeh-per olur

taḳ-:

1. taḳ-: -up

Terci-bend 1

Mısra: 7

Takmak, geçirmek.

Teller taḳup külāhuma ey āh şu'leden
Serde nişāne-i şıfat-ı imtiyāzum ol

tāḳat:

1. tāḳat:

Kaside 2

Mısra: 14

Kuvvet, dayanma gücü.

Zātuñ muḳaddimātı olan mācerāyı hep
Ta'ādād ü mümteni' aña yoḳ tāḳat ḳalem

2. tāḳat:

Gazel 192

Mısra: 10

Kuvvet, dayanma gücü.

Nesibā za'f-ı hicrānıyla hem çün berggāh oldum
Tecellā-yı cemāl-i yāre tāḳat ḳanda ben ḳanda

taḳbīl:

1. taḳbīl:

Gazel 193

Mısra: 12

Öpme.

Tā-be-key lağziş-i mestāne Nesibā bildün
Ġarazuñ reh-güzer-i dilberi taḳbīl gibi

taḳdīr:

1. taḳdīr:

Tarih 15

Mısra: 4

Beğenme, değer biçme.

Bir kerem-kār u şehā-mu'tād idi
Cūdına taḳdīr olunmaz kemm ü keyf

taḳdīr-i cüz' ü küll-i umūr-ı 'ibād:

1. taḳdīr-i cüz' ü küll-i umūr-ı 'ibād:

Gazel 140

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kulların parça ve bütün işlerini beğenme.

İtmiş beni faḳīr seni ber-murād iden
Taḳdīr-i cüz' ü küll-i umūr-ı 'ibād iden

taḳdīr-i Hak:

1. **taqdîr-i Hâk:**

Gazel 170

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Allah'ın Takdiri.

Takdîr-i Hâk zühür ider elbette çâre yok
Hâşma mukâbil ol ne virürler cebânete

tâ-key:

1. **tâ-key:**

Rûbai 59

Mısra: 3

Ne zamana kadar?

Tâ-key ola peygüle-i çeşmümde nigâh
Mânend-i murâkıban-ı hâmüş-nişin

2. **tâ-key:**

Terci-bend 1

Mısra: 2

Ne zamana kadar?

Ey nefsi bed-mu'âmele inşâfa gel yeter
Tâ-key rızâ-yı Hâk'a muhâlif 'amel yeter

tâk-ı deyr:

1. **tâk-ı deyr:+e**

Gazel 143

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kilisenin çatısı.

Ebruvânın itdi küffâr-ı hâ-ı rûdur miyân
Köhne tâk-ı deyre döndi bir zamân mihrâb iken

taqlîb-i mâhiyyet:

1. **taqlîb-i mâhiyyet:+le, +dür**

Gazel 38

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bir şeyin aslını döndürme.

Şîme-i sencidedür iksîr ile mermüz olan
Kîmyâ zann itme kim taqlîb-i mâhiyyetledür

taqlîd:

1. **taqlîd:**

Gazel 68

Mısra: 5

*Belli birine veya bir şeye benzemeye veya benzetmeye
çalışma.*

Tire-dil itse de taqlîd olamaz hâl ehli
Zîşt-i bed-şekle tezyin ile şabâhat gelmez

taqlîd id-:

1. **taqlîd id-/-erek**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taklit etmek, öykünmek.

Herkesde olur bu kâbiliyyet
Taqlîd iderek bula hâkîkat

2. **taqlîd id-/-üip**

Gazel 88

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzemeye çalışmak.

Mâh-ı nev ebrûsına taqlîd idüp mihr-i felek
Muşhaf-ı hüsninden itmiş âyet-i nûr iktibâs

taqlîl-i ta'âm:

1. **taqlîl-i ta'âm:**

Mesnevi 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Yemeği azaltmak.

Taqlîl-i ta'âm şart-ı rehdür
Ġafletle geçen zamân tehdür

takrîr:

1. **takrîr**:+den

Gazel 207

Mısra: 10

Anlatmak, ifade etmek.

Nesîbâ hâl-i zâruñ yâre i'âlâm eylemek müşkil
Beyân-ı râz-i dil takrîrden taħrîrden qaldı

takrîr-i hâl-i zâr:

1. **takrîr-i hâl-i zâr:**

Gazel 36

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Perişan hâlin ifadesi.

Takrîr-i hâl-i zâr olur mûris-i şudâc
Ma'lûm-ı izzet olmaduğ ahvâlümüz mi var

takvâ:

1. **taqvâ**:+y, +ı

Gazel 200

Mısra: 2

Allah'tan korkma.

Zâhid ki göre bezm-i şahbâda dil-ârâyı
Bir cur'aya şatmaz mı şad şavma'a taqvâyı

tal'at-i zîbâ:

1. **tal'at-i zîbâ**:+y, +ı

Gazel 200

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(Sevgîlinin) güzel, parlak yüzü.

Āşık ki ola nâzır ıçıqıyla bu ekvâna
Her zerrede seyr eyler ol tal'at-i zîbâyı

taleb:

1. **taieb:**

Gazel 12

Mısra: 9

İstek, arzu.

Meger ol dūr-i ħüsni eyler taieb
İder baħr-i nūra şinâh âfitâb

2. **taieb:**

Tarih 4

Mısra: 4

İstek, arzu.

Oldı düstūr-ı Rüstem-zör-ı 'âli-câh kim
Düşmen eyler bîm-i tiğından taieb cây-ı güriz

3. **taieb**:+dūr

Gazel 54

Mısra: 4

İstek, arzu.

Geh revzene-i pâse konar t̄âyir-i maṭlab
Şayd-ı emelüñ dâmi hemân şanma taiebdür

taleb-kâr:

1. **taieb-kâr:**

Gazel 30

Mısra: 8

İstekli.

Nigâh-ı bağ-ı didâr-ı dil-ârâdan bu maħrûmî
Bir naḥl-i temennâyâ taieb-kâr olduğumdandır

tâli':

1. **tâli'**:+den

Gazel 118

Mısra: 2

Talih, baht.

Cefâlar kim ser-i kûyında ol bî-dâddan gördük
Ne tâli'den ne gerdün-ı sitem-mu'tâddan gördük

2. **tâli'**:+ü, +m

Gazel 180

Mısra: 7

Talih, baht.

O mâha aḫterân ümmidin itmem tâli'üm yokdur
Felekde her ne deñlü kevkeb-i baḫtum sa'id olsa

3. **ṭālīʿ:+e**

Gazel 139

Mısra: 8

Kısmet, kader, baht.

Ayırduñ o mehden diyü ser-geşteligimden
Geh ṭālīʿe geh çarḫ-ı sitem-kâre yapışdum

ṭālīʿ-i vārün:

1. **ṭālīʿ-i vārün:**

Gazel 138

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ters, uğursuz talih.

Sen mâha qarîn itmediler ʿâkıbetü'l-emr
Bu ṭālīʿ-i vārün ile bu baḫt-ı siyâhum

ṭālib:

1. **ṭālib:**

Gazel 45

Mısra: 10

İsteyen, arayan.

Gül-i şüküfteyem ammâ ser-i zükâmide
Ne kimse büyime ṭālib ne iʿtibârum var

2. **ṭālib:+leri, dūr**

Gazel 61

Mısra: 2

İsteyen, arayan.

Belâ râğıblarıdır Mevleviler
Ḥudâ ṭālibleridir Mevleviler

3. **ṭālibleridir:+leri, dūr**

Gazel 61

Mısra: 10

İsteyen, arayan.

Nesibâ işleri taʿmîr-i dıldür
Ḥudâ ṭālibleridir Mevleviler

4. **ṭālib:**

Rûbai 44

Mısra: 2

İsteyen, arayan.

Her saʿy ʿabes verzişe maḫsûb olmaz
Her ṭālib olan nâyil-i maṭlûb olmaz

5. **Ṭālib:**

Tahmis 3

Mısra: 17

(ö. 1036/1626) *Tālib-i Âmulî, Fars şiirinde Sebki-Hindî akımının önde gelen şairlerindedir.*

Ġaribe mîzbânlık itmeyen câh ehlinüñ Ṭālib
Meger yâdına gelmez miḫmân-ı zir-i ḫâk olmak

ṭālib ü maṭlab:

1. **ṭālib ü maṭlab:**

Tahmis 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İsteyen ve istenilen.

Hep bir görünür çeşmümüze ṭālib ü maṭlab
Hep bizde nihân çarḫ ile mihr ü meh ü kevkeb

ṭālibân-ı Mevlâ:

1. **ṭālibân-ı Mevlâ:+dan**

Tarih 17

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ı isteyenler.

O kân-ı mekremeti ṭālibân-ı Mevlâ'dan
Ne çâre çarḫ-ı siyeh-kâse eyledi mehcür

ṭālib-i biniş ü başiret:

1. **ṭālib-i biniş ü başiret:**

Mesnevi 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Basiret ve görüş isteyen.

Ey t̄alib-i binîş ü başîret
Fehm eyle ne şeydür âdemîyyet

t̄alib-i burhân u hüccet:

1. **t̄alib-i burhân u hüccet:**+em
Terci-bend 1
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Delil ve belge isteyen.

İsbât-ı Hâk'da t̄alib-i burhân u hüccetem
Zerrât-ı kâyinât vücûda güvâh iken

t̄alib-i ceyhûn:

1. **t̄alib-i ceyhûn:**
Gazel 83
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Ceyhun nehrinin talibi.

‘Âşık-ı hüsni-i Hudâ hüsni-i mecâza bakmaz
Âb-ı hayvânı bulan t̄alib-i Ceyhûn olmaz

t̄alib-i esrâr-ı nikât-ı haţţ-ı yâr:

1. **t̄alib-i esrâr-ı nikât-ı haţţ-ı yâr:**+uz
Tahmis 2
Mısra: 11
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yüzünün ince sırlarını isteyen kişi. (Aşık bağlamında kullanılmıştır.).

Biz t̄alib-i esrâr-ı nikât-ı haţţ-ı yâruz
Hâll eyleyenüñ bendesiyüz müşkilümüzdür

t̄alib-i gevher-i fenâ:

1. **t̄alib-i gevher-i fenâ:**
Gazel 87
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Yokluk mücevherini isteyen,talep eden.

Kimde kim olmaya nefâset-i zât
T̄alib-i gevher-i fenâ olmaz

t̄alib-i Hâk:

1. **t̄alib-i Hâk:**
Rûbai 62
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Hakk't, Allah'ı isteyen.

Ey t̄alib-i Hâk şifâtuñı fehm eyle
Yok ol yüri seyyi'âtunı fehm eyle

t̄alib-i Hakk:

1. **t̄alib-i Hakk:**+a
Tarih 6
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Allah'a kavuşmayı arzulayan.

Her nigâhı t̄alib-i Hakk'a olur iksir-i feyz
Her kelâmı hâll-i işkâl-i rumûz-ı Mesnevî

t̄alib-i Hakk:+uñ

2. **t̄alib-i Hakk:**+uñ
Gazel 20
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Allah'a kavuşmayı arzulayan.

Hemîşe bezm ider hûy-ı dürüştin t̄alib-i Hakk'uñ
Döner bir âsiyâb-ı zür-verdür halka-i tevhîd

t̄alib-i iksir-i fenâ:

1. **t̄alib-i iksir-i fenâ:**
Rûbai 50
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Yokluk iksirinin isteyen, arzulayan.

Müjgân ile ey t̄alib-i iksir-i fenâ
Cârüb-keş-i dergeh-i Mevlânâ ol

t̄alib-i lutf-ı dilber:

1. **t̄alib-i lutf-ı dilber:**
Gazel 47
Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Sevgilinin lutfunu isteyen.

Dil t̄alib-i luṭf-ı dilber olmaz
Āteş-zede gül şabāy-ı neyler

t̄alib-i nān:

1. **t̄alib-i nān:**
Rūbai 32
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Ekmeḡe talip olan.

Derviş midür ol ki ola t̄alib-i nān
Derviş aña dirler ki ide cāni fedā

t̄alib-i yār:

1. **t̄alib-i yār:**
Gazel 30
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Sevgilinin talibi.

Baňa hırmān-ı vuşlat t̄alib-i yār olduğumdandır
Bu iflās ol der-i hüsne ḡaridār olduğumdandır

ṭa'm:

1. **ṭa'm: +l, +n, +t**
Gazel 38
Mısra: 9
Yemek, aş, yiyecek.

Ḥanzal-i şehvetle telḡ itme maḡabbet ṭa'mını
Lezzeti ḡvān-ı mecāzuñ sükker-i ḡafletledür

ṭama':

1. **ṭama':**
Gazel 125
Mısra: 6
Aç gözlülük, doymazlık.

Ref' eylerüz düşerse güher ḡāk-i tîreye
Yoksa ṭama' mülāyim-i girdārumuz degül

ṭama'-ı ḡām:

1. **ṭama'-ı ḡām:**
Gazel 39
Mısra: 12
Kelime Tipi: -
Gerçekleşmesi mümkün olmayan şiddetli arzu.

Fikr-i vaşlı beni giryān ider ol sîm-tenüñ
Ādeme her ne iderse ṭama'-ı ḡām eyler

tamām:

1. **tamām:**
Gazel 99
Mısra: 5
Tam olarak, eksiksiz.

Zühd ü vera' gibi ḡamuñ oldu işi tamām
Virdi o deñlü neşve baña sāḡar-ı neşāṭ

2. **tamām:**
Kıt'a 27
Mısra: 4
Bütün, hepsi.

Müslim-i dîn-dāra şāyāndur hemān merdüm dimek
Beyyināt merdüm-i İslām'un şümāridur tamām

3. **tamām:**
Terci-bend 1
Mısra: 9
Tam olarak, eksiksiz.

Yalvar cenāb-ı Ḥaḡḡ'a dilā şıḡ-ile tamām
Ol demde cūş-ı yem-i ḡufrāna cāzim ol

4. **tamām:**
Kaside 2
Mısra: 11
Tam olarak, eksiksiz.

Besdür Nesib 'arz-ı merām eyledüñ tamām
Şimdengerü şalāt u taḡiyyātdur ehem

tamām eyle:

1. **tamām eyle-:-di**

Kaside 10

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Tamamlamak.

Tamām eyledi faqr-ı Muḥammedî'de şuhûdî
Tamām-ı faqr nedür fehm ider 'uḫûl-i ḥabîre

tamām it-:

1. **tamām it-:-di**

Gazel 191

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Tamamlamak.

Nesîb'i seyli-i ḳahrûn tamām itdi zebûn
Amân amân yeter ey zâl-i çarḫ-ı mekkâre

tamām ol-:

1. **tamām ol-:-sa**

Gazel 173

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.

Semûm-ı hecr ile pejmürdelik tamām olsa
Nesîm-i vaşl-ı vezân olsa bûstânumuza

2. **tamām ol-:-ma, -dın**

Tarih 24

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.

'Azm-i baḳâ itdi tamām olmadın
Gülşen-i 'adn ide maḳâmın Ḥudâ

3. **tamām ol-:-dı**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.

Hâlâ ki tamām oldu gördün
Pür-derd ü elem derün u birün

tamām-ı faqr:

1. **tamām-ı faqr:**

Kaside 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yokluğun tamamı.

Tamām eyledi faqr-ı Muḥammedî'de şuhûdî
Tamām-ı faqr nedür fehm ider 'uḫûl-i ḥabîre

tamām-ı şüret ü sîret:

1. **tamām-ı şüret ü sîret:+de**

Gazel 129

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Görünüş ve ahlakın tamamı.

Tamām-ı şüret ü sîretde bî-bahâne imiş
Cemâl-i pâki gibi ḥulḳı da Nesîb güzel

taḡa-yı neseb:

1. **taḡa-yı neseb:+dür**

Gazel 54

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Soyun mühürü.

Bed kâle olan bî-hünerân şandı ki bādî
Germiyyet-i bâzârına taḡa-yı nesebdür

ta'm-ı lüle-i Kevser:

1. **ta'm-ı lüle-i Kevser:**

Kaside 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kevser çeşmesinin musluğunun tadı.

Virse kām-ı cāna ta'm-ı lüle-i Kevser n'ola
Na'tüni imlâ iden kill-k-i belâgat ihtivâ

ta'mîr:

1. **ta'mîr-i**, -n, -e

Tarih 20

Mısra: 1

Bozuk şeyi düzeltmek, eski şeyi düzeltip yeni haline getirmek, onarım.

Ta'mîrine Nesibâ târihdür bu tahsîn

Ma'mûre oldu haqqa hep tekyegâh-ı Monlâ

2. **ta'mîr**:+den

Gazel 207

Mısra: 4

Bozuk şeyi düzeltmek, eski şeyi düzeltip yeni haline getirmek, onarım.

Hele mi'mâr-ı lu'f-ı dil-rübâ hiç çekmesün za'emet

Harâb oldu dil-i vîrânumuz ta'mîrden qaldı

ta'mîr-i dil:

1. **ta'mîr-i dil**:+dür

Gazel 61

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönül tamiri.

Nesibâ işleri ta'mîr-i dildür

Hudâ tâlibleridür Mevlevîler

ta'ne:

1. **ta'ne**:+ler,+üñ

Gazel 179

Mısra: 10

Sövme.

Qarâr-dâde-i şabr ol vişâl isterseñ

Nedür bu ta'nelerüñ ey Nesib-i zâr bize

2. **ta'ne:**

Gazel 182

Mısra: 2

Sövme.

Gönlüm alındı bir meh-i ferhunde ahtere

Kim nür-ı vechi ta'ne ider mihr-i envere

ta'ne-i agyar:

1. **ta'ne-i agyar:**

Gazel 154

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Başkalarının hor görmeleri, azarlamaları.

Senden beni mehcür idemez ta'ne-i agyar

Bülbül sitem-i hâr ile geçmez gül-i terden

ta'n-ı cühhâl:

1. **ta'n-ı cühhâl:**

Gazel 66

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cahillerin ayıplanması.

Ta'n-ı cühhâl idemez ehl-i dili tîre-derün

Seng-i etfâl-i yeme mücib-i tekdîr olmaz

târ:

1. **târ**:+a

Gazel 191

Mısra: 1

Tel.

Ġam-ı ma'habbet ile döndi cismümüz târa

Döyer mi tâb-ı tecellî-i tal'at-i yâre

2. **târ**:+e

Gazel 191

Mısra: 1

Tel.

Ġam-ı ma'habbet ile döndi cismümüz târe

Duyar mi tâb-ı tecellî-i tal'at-i yâre

tarab:

1. **tarab**:+dan

Gazel 35

Mısra: 6

Sevinç, mutluluk.

Nesib itdükte zib-i nazra bu güftâr-ı a'lâyı
Tarabdan bu mu'ammâdur dise şab' ehli vâriddür

tarab-1 zevk-1 şayf:

1. **tarab-1 zevk-1 şayf:**

Gazel 51

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yaz mevsimi eğlencesinin zevki.

Şükûfe-çin-i riyâz-ı derûn olan 'uşşâk
Gam-ı şitâ tarab-ı zevk-ı şayf bilmezler

târâc:

1. **târâc:-a**

Gazel 6

Mısra: 5

Yağma, talan.

Bir perî-peyker güzel târâca virdi kalmadı
Cânda râhat tende şıhhat dilde kuvvet gözde h'âb

târâc eyle-:

1. **târâc eyle-: -y, -en**

Gazel 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yağma ve talan etmek.

Diyâr-ı şabrı târâc eyleyen ol çeşm-i fettândur
Şeh-i iklim-i dil bir pâdişâh-ı nâ-müselmândur

2. **târâc eyle-:**

Gazel 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Talan etmek.

Diyâr-ı şabrı târâc eyleyen ol çeşm-i fettândur
Şeh-i iklim-i dil bir pâdişâh-ı nâ-müselmândur

târâc it-:

1. **târâc it-:-di**

Kıt'a 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yağmalamak, talan etmek.

Şarf idüp dirhem ü dînâruñı hülviyyâta
Gözün aç ceys-i hevâ varuñı târâc itdi

târâca vir-:

1. **târâca vir-:-üp**

Gazel 150

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yağmalamak.

Yine bu Nesib-i zâra peder-âne pend idersin
Gam-ı 'ışkuñ ile târâca virüp şekib ü şabrın

târâc-ı dest-i fûrkat:

1. **târâc-ı dest-i fûrkat:**

Gazel 187

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ayrılık eliyle yağmalanma.

Höşâ o sine ki gencine-i maḥabbet ola
Nuḳûd-ı tākati târâc-ı dest-i fûrkat ola

târâc-sâz-ı şabr u sükûn:

1. **târâc-sâz-ı şabr u sükûn:**

Gazel 134

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sabır sükuneti talan etme.

Güzâr-ı kem-teri târâc-sâz-ı şabr u sükûn
Kažâ mı gamze-i dilber midür nedür bilmem

taraf:

1. **taraf: +dan**

Kıt'a 12

Mısra: 3

Yön, taraf.

Çün evvel-i dîn zâhir olupdur o tarafdan
Çıkşa ne 'aceb beniyye-i Mekke'den İslâm

2. **taraf:+dan**

Gazel 197

Mısra: 9

Yön, taraf.

Çıkar biñ şâneka'llah her tarafdan evc-i eflâke
Süvâr-ı esb-i nâz u 'işve olsa ol perî gâhî

taraf-cüy-ı ilâhî ol:

1. **taraf-cüy-ı ilâhî ol:**

Gazel 124

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İlahi yönü arayan ol.

Binüp keşti-i mihr-i âle baħr-i dine rāhî ol
Delil it necm-i aşhâbı taraf-cüy-ı ilâhî ol

taraf-ı Mısr:

1. **taraf-ı Mısr:**

Tarih 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mısır tarafı.

Himmet-i ħazret-i Pîr ile görildi cümle
Mekke vü Kuds ü Medîne taraf-ı Mısr ile Şâm

tarâvet:

1. **tarâvet:+e**

Gazel 170

Mısra: 8

Tazelik, canlılık.

Dest-i nigâhdan daħi renciş-pezir olur
Söz var mıdur o gül bedene ol tarâvete

2. **tarâvet:**

Gazel 68

Mısra: 14

Tazelik, canlılık.

Reşha-i cüy-ı ħikem olmasa güftâr Nesib
Çemen-i nazm-ı dil-âvîze tarâvet gelmez

tarâvet-i çemen-i i'tibâr:

1. **tarâvet-i çemen-i i'tibâr:+a**

Gazel 181

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Taze çimenin itibarı.

Mişâl-i sebze-i bigâne pây-dâr olmaz
Tarâvet-i çemen-i i'tibâra aldanma

tarh ol:-

1. **tarh ol:-maz, -dan**

Kaside 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Atılmak.

'Arsa-i icâda tarh olmazdan evvel mübdi'ât
Sen şehenşâh-ı serîr-ârâ-yı mülk-i 'izz idüñ

tarh-ı tekellüf:

1. **tarh-ı tekellüf:**

Kaside 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Külfeti, sıkıntıyı uzaklaştırma.

Memdühun eylemezdi tekellüf kelâmda
Tarh-ı tekellüf oldu bañâ evceb ü ehem

târ-ı müjgân-ı siyeh:

1. **târ-ı müjgân-ı siyeh:**

Kaside 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Siyah kirpik teli.

Her ne dem ħün-ı ciger ziver-i çeşm-i ter olur
Târ-ı müjgân-ı siyeh rişte-i şad-gevher olur

târ-ı tanbür-ı mahabbet:

1. **tār-ı ʔanbūr-ı maḥabbet: +de**

Gazel 66

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Muhabbet tanburunun teli.

Tār-ı ʔanbūr-ı maḥabbetde bām ü zir olmaz
Perde-i ʕışka yeksân görünür şâh u gedâ

tār-ı tār-ı zülfi hür:

1. **tār-ı tār-ı zülfi hür:**

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hurilerin tel tel saçı.

Bilmedi kim ḥalk olındı zıll-ı pākūnden senün
Merdüm-i ʕeşm-i melâyik tār-ı tār-ı zülfi hür

taʕrif:

1. **taʕrif:**

Tarih 31

Mısra: 11

Tarif, açıklama, tanımlama.

Taʕrif için itsem ne ʕaceb pāye-i şıdkum
Ḥāk-i rehe rû-mâlde teʕhîri bahâne

tārîḥ:

1. **tārîḥ: +i, +n**

Tarih 9

Mısra: 9

Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.

Nesibâ bağbân-ı ḥâme tārîḥin didi anuñ
Kesildi gülbün-i bustândan o berg-i bigâne

2. **tārîḥ: +i, +n**

Tarih 14

Mısra: 1

Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.

Mübeşşirler Nesibâ didi tārîḥin bu mışraʕla
Yine Şâdık Meḥmed mesned-i fetvâya basdı pā

3. **tārîḥ: +dür**

Tarih 1

Mısra: 12

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Ḥisâb it sâde vü dür vārını elfâzınıñ cümle
Ki her birisi bir tārîḥdür tenhâ ḥaḳîḳatde

4. **tārîḥ: +i, +n**

Tarih 4

Mısra: 13

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Eyledi ilhâm tārîḥin Nesib'e feyz-i Ḥaḳḳ
Oldı İsmâʕil Paşa ʕizz ile Mışr'a ʕaziz

5. **tārîḥ: +i, +n**

Tarih 10

Mısra: 5

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Didüm görince ḥaḫ-âver Nesib tārîḥin
Yazıldı âyet-i envâr levḫa-i ḳamere

6. **tārîḥ: +i, +n**

Tarih 16

Mısra: 5

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Müstaşkiyen ʕazm itdi tārîḥin Nesibâ didiler
Bostân Efendi'yi ide sir-âb cüy-âb-ı ʕaden

7. **tārîḥ: +dür**

Tarih 20

Mısra: 1

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Taʕmirine Nesibâ tārîḥdür bu taḫşin
Maʕmüre oldı ḥaḳḳa hep tekyegâh-ı Monlâ

8. **tārīḥ**:+dür

Tarih 3

Mısra: 1

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Lafzen ü ma‘nen cülüs-ı şāh için tārīḥdür
Oldı Sultān Muştafā'nuñ sālī biñ yüz altıda

9. **tārīḥ**:+i

Tarih 12

Mısra: 13

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Didi tārīḥi ile müjde-resānān-ı Nesīb
‘Adl-ile ḳubbe-nişin oldı Meḥemmed Paşa

10. **tārīḥ**:+i, +n, +i

Tarih 17

Mısra: 9

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Nesīb riḥleti tārīḥini didi züvvār
İde Siyāhī Dede Bārī ḳabrüñi pür-nūr

11. **tārīḥ**:+i, +n

Tarih 27

Mısra: 15

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Nesīb-āsā ahālī didi tebrīk ile tārīḥin
Mübārek-bād ‘Abdullāh Efendi'ye yine fetvā

12. **tārīḥ**:+i, +n

Tarih 13

Mısra: 9

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Ḥarf-i menḳūṭ ile tārīḥin Nesībā didiler
Şeyḫ İlyās ide dā’im ḳurb-ı Yezdān'ı maḥal

13. **tārīḥ**:

Tarih 2

Mısra: 5

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Oldı şeş tārīḥ ile bu beyt-i ra‘nā ey Nesīb
Müş‘ir-i sāl-i cülüs-ı şāh-ı maḥşürü'l-livā

14. **tārīḥ**:

Tarih 2

Mısra: 7

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

İki tārīḥ iki mışra‘dur ḥisāb-ı tām ile
Ḥāl-dār u sādesi çār oldı bī-şekk ü mirā

15. **tārīḥ**:

Tarih 2

Mısra: 10

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Evvelinüñ ḥāl-dārı sāde-i aḥırla beş
‘Aks olunca altı tārīḥ oldı ‘add ile dilā

16. **tārīḥ**:

Tarih 5

Mısra: 9

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Cümle aḥbābı didi tārīḥ mānend-i Nesīb
Ḥaccuñı Bostān Efendi eyleye Bārī ḳabül

17. **tārīḥ**:

Tarih 8

Mısra: 5

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Nesībā fevtine oldı iki tārīḥ bu mışra‘
Saña Ḥāfız serāy-ı ḥür u ‘inde şadr ola mesken

18. **tārīḥ**:+i, +n, +i

Tarih 11

Mısra: 7

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Didi tārīḥini maḥdūma du‘ā-güne Nesīb
Her zamān sünnet-i Aḥmed ola Yaḥyā ‘amelüñ

19. **tārīḥ**:

Tarih 15

Mısra: 5

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Fevtine tārīḥ için didüm Nesīb
Çaldı sermā-yı fenā Bostān'ı ḥayf

20. **tārīḥ**:

Tarih 18

Mısra: 15

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Didi teṣrīfūne tārīḥ ile tebşir iderek
Müḥr-i şāh ile yine geldi Muḥammed Paşa

21. **tārīḥ**:

Tarih 25

Mısra: 9

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Dā‘ileri tārīḥ ile hep didi Nesībā
‘Adn ol mekān rūḥına müfti-i vaḥidüñ

22. **tārīḥ**:+i, +n, +i

Tarih 26

Mısra: 9

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Zebānından Nesīb'üñ güş idüñ tārīḥini ḥālā
Niḳābet mesnedine geçdi ‘Abdullāh Efendi'nüz

23. **tārīḥ**:+i, +n, +i

Tarih 28

Mısra: 11

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Nesībā güş iden taḥsīn idüp tārīḥini dirler
Niḳābet el-ḥaḳ ‘Abdullāh Efendi'ye maḥal oldı

24. **tārīḥ**:

Tarih 29

Mısra: 3

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Bir ḥālet-ile didüm Nesībā tārīḥ
Hemşire-i cān berāberüm vay meded

25. **tārīḥ**:

Tarih 30

Mısra: 7

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Vāḳi‘-i ḥālī iki tārīḥ ile itdi beyān
Şayd-ı ma‘nāya Nesīb atdı kemendi ‘ilm-ile

26. **tārīḥ**:

Tarih 33

Mısra: 9

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Beyt-i vāḥidde dü tārīḥ du‘ā-güna seni
Eyledüm girye ile rūḥına ḥāfız ihdā

27. **tārīḥ**:

Tarih 34

Mısra: 5

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Düşdi bir mısra’-ı yektā tārīḥ
Göçdi Dürrī hüneri ḳaldı yetim

28. **tārīḥ:**

Tarih 35

Mısra: 10

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

İltimās itdükde ṭab‘um ḥāmeden tārīḥini
İtdi üç tārīḥ ile bu beyt-i zībā dil firib

29. **tārīḥ:**

Tarih 35

Mısra: 12

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Ka'betü'l 'Uşşāk tārīḥ-i binā-yı tekyedür
Çār tārīḥ oldı ma‘nen ḥaḫ bu kim ṭarz-ı ğarīb

30. **tārīḥ:** +i, +n, +i

Tarih 35

Mısra: 9

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

İltimās itdükde ṭab‘um ḥāmeden tārīḥini
İtdi üç tārīḥ ile bu beyt-i zībā dil firib

31. **tārīḥ:**

Tarih 21

Mısra: 7

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Tārīḥ ile Nesibā kıl rūḥına du‘āyı
‘İdi ola mu‘āniḫ ḥavrā-yı cennet ile

32. **tārīḥ:** +i, +n

Tarih 23

Mısra: 5

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Nesibā didi tārīḥin görenler
Biñ altmış kezde dikdi seng-i meydān

tārīḥ-i binā-yı tekye:

1. **tārīḥ-i binā-yı tekye:** +dür

Tarih 35

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Tekye'nin yapılış tarihi.

Ka'betü'l 'Uşşāk tārīḥ-i binā-yı tekyedür
Çār tārīḥ oldı ma‘nen ḥaḫ bu kim ṭarz-ı ğarīb

tārīḥ-i kudüm:

1. **tārīḥ-i kudüm:** +u, +m

Tarih 7

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Göreve başlama tarihi (tarih düşürme).

Ḥāme tārīḥ-i kudümüm didi bu meydāna
Tekye-i Anḫara'ya geldi Nesib-i nā-kām

tārīḥ-i milād:

1. **tārīḥ-i milād:** +i, +n

Tarih 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Doğum tarihi.

Bülbül-i ḥāme didi tārīḥ-i milādın Nesib
Bu Mehemmed'dür gül-i büstān-ı nesl-i Mevlevi

tārīḥ-i tām:

1. **tārīḥ-i tām:**

Tarih 24

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Ebcet hesâbiyle bir olayın târihini tam olarak veren
mısrâ, beyit veya manzûme.yazmak.*

Oldı Nesibā aña tārīḥ-i tām
Ḥayr-ı Ḥasan câmi‘-i ehl-i hüda

tārīḥ-i tecdid:

1. **tārīḥ-i teccid:**+i, +n

Tarih 19

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Tarihi yenileme.

Nesibā mülhem-i gaybī didi tārīḥ-i teccidīn
Yine mīnā yapıldı ḳubbe-i pūr-naḳş-ı Mevlānā

tārīk:

1. **ṭarīḳ:**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Takip edilen yol, usul.

Eyle ṭarīḳ ile muḥāṭab
Luṭf eyle kelāma böyle aç leb

tārīk eyle-:

1. **tārīk eyle-:-r**

Rūbai 22

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yol tutmak.

Rüy-ı siyehi maḥşeri tārīk eyler
Olmazsa Nesib'e bir nigāh-ı keremūñ

ṭarīkat:

1. **ṭarīkat:+de**

Tarih 17

Mısra: 2

Allah'a ulaşmak maksadıyla tutulan yol.

Cenāb-ı Şeyḫ Siyāhī-i Mevlevī ḥaḳḳa
Kim olmuş idi ṭarīkatde gün gibi meşhūr

ṭarīk-ı edeb:

1. **ṭarīk-ı edeb:+de**

Gazel 13

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Terbiye yolu.

Zehr-i 'anā ṭarīḳ-ı edebde olur şeker
Taḥşil-i ādemiyet olunmaz bilā-ta'eb

ṭarīk-i eshel:

1. **ṭarīḳ-ı eshel:**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

En kolay yol.

Fehm eyle lüzümün okı evvel
Taḥşiline bul ṭarīḳ-ı eshel

ṭarīk-ı 'ilm:

1. **ṭarīk-ı 'ilm:+de**

Tarih 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İlim yolu.

Ṭarīḳ-ı 'ilmde mümtāz idi akrāndan şāyed
Anı mümtāz ide 'izzetle Bārī bezm-i ḳurbetde

ṭarīk-ı 'ışk:

1. **ṭarīḳ-ı 'ışk:+da**

Gazel 77

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk yolu.

Aña kim çün ḥūn-ı dil laḥt-ı ciger zād-ı sefer olmaz
Ṭarīḳ-ı 'ışkda ser-menzile vuşlat ne mümkindür

2. **ṭarīḳ-ı 'ışk:+da**

Gazel 111

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşk yolu.

İḥāta eyleyemez 'aḳlı ḳādr-i cānānı
Ṭarīḳ-ı 'ışkda fark-ı gedā vü şāh idenūñ

ṭarīk-ı 'ışk-ı bāzī:

1. **ṭarīḳ-ı ʿıṣḳ-ı bâzî:+de**

Gazel 90

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk oyununun yolcusu.

Ḥayāl-i yāre hicrân-ı siyeh-dil rehzen olmazmış

Ṭarīḳ-ı ʿıṣḳ-ı bâzîde hirâs-ı düşmen olmazmış

târik-i niʿam:

1. **târik-i niʿam:**

Kaside 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Nimetler yolu.

Ancaḳ senüñ zühuruñ için geldi ʿâleme

Âdem behiştî koydı olup târik-i niʿam

ṭarīḳ-ı ye's:

1. **ṭarīḳ-ı ye's:+e**

Gazel 156

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ümitsizlik yolu.

Ne reh-i ḥuṣûl-i kâma ne gider ṭarīḳ-ı ye'se

Hele ḥâşılı uşandum dil-i zâr-ı mübtelâdan

târiki-i şeb:

1. **târiki-i şeb:**

Gazel 161

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gece karanlığı.

Gisû-yı siyeh mi ruḥ-ı al üzre perîşân

Târiki-i şeb rüşeni-i rûz mıdur bu

ṭarz-ı ğarîb:

1. **ṭarz-ı ğarîb:**

Tarih 35

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Garip şekil.

Ka'betü'l 'Uşşâḳ târiḳ-i binâ-yı tekyedür

Çâr târiḳ oldu ma'nen ḥaḳ bu kim ṭarz-ı ğarîb

taşallut:

1. **taşallut:+ı, +n, +ı**

Gazel 170

Mısra: 6

Musallat olmak, sarkıntılık.

Rüşen-dilân ezâsına çarḥuñ ḥamûl olur

Gör ʿaḳrebüñ taşalluḳını rüy-ı sâ'ate

taşavvur it-:

1. **taşavvur it-:-se**

Kaside 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünmek.

Taşavvur itse şafâ kesb eyler anu dil-i tîre

Behişt dinse sezâ âsitân-ı ḥazret-i Pîre

taşdik eyle-:

1. **taşdik eyle-:**

Mesnevi 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğrulamak, onaylamak.

Bu fikri derûnda eyle taşdik

Mümkün mi edâ-yı şükr-i tevfiḳ

taşdik it-:

1. **taşdik it-:-miş, -em**

Kaside 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Doğrulamak, kabul etmek, onaylamak.

Lâkin ammâ itmişem taşdik sultânüm seni

İ'tikâdum şâfdur ḥaḳḳuñda mânend bulur

tavf-ı Beytullâh:

1. **ṭavf-ı Beytullāh:**+a

Tarih 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kabe'yi tavaf etmek.

Ṭavf-ı Beytullāh'a niyet itdi bā-emr-i Ḥudā
Çünkü buldı devlet-i dūnyā murād üzre ḥuṣūl

ṭavf-ı ḥarīm:

1. **ṭavf-ı ḥarīm:**+i

Kaside 5

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Haremi dolaşma.

Ḥuddām-ı ravzasına melek ğibṭa itmede
Ṭavf-ı ḥarīmi ile felek bī-ḳarārdur

ṭavf-ı ser-i kūy:

1. **ṭavf-ı ser-i kūy:**-un

Rübai 15

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgilinin semtini tavaf etmek.

Ey bā'ıṣ-i ḥilḳat-i semāvāt u arz
İns ü meleke ṭavf-ı ser-i kūyun farz

ṭayan:

1. **ṭayan:-**-maz

Gazel 72

Mısra: 7

Dayanamamak; sabredememek, mukavemet edememek.

Derd-mendānuñ ṭayanmaz zūr-ı seyl-i eşkine
Mülk-i cāhuñ çok binā-yı üstüvārın görmüşüz

ṭaybe:

1. **ṭaybe:**

Kaside 3

Mısra: 5

Medīne-i Münevvere.

İtdi ṭaybe maḳdemüñ ḥāk-i siyāh-ı Yesrib'i
Evs ü Ḥazrec himmetüñle oldı menşürü'l-livā

ta'yīb it-:

1. **ta'yīb it-:**-me

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Ayıplamak.

Küyuñda olursa itme ta'yīb
Feryād u fiğān u nāle efzūn

tāyir-i maṭlab:

1. **tāyir-i maṭlab:**

Gazel 54

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İstek kuşu.

Geh revzene-i pāse konar tāyir-i maṭlab
Şayd-ı emelüñ dāmi hemān şanma ṭalebdür

ṭayy:

1. **ṭayy:**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Geçmek.

Eyledüñ bir laḫzada himmetle ṭayy 'arz u ṭül
Ol gice mi'rāc-ı cismāniye şāhiddür nuḳūl

ṭayy id-:

1. **ṭayy id-:**-e, -mez

Gazel 185

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşmak, üzerinden geçmek.

Ṭayy idemez mi rāh-ı ğam-ı hecrüñi gönül
Şahbā gibi tekāver-i āteş-'inān ile

ṭayy ol-:

1. **ṭayy ol:-:di**

Müsemmen 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Aşmak, geçmek; yok etmek, ortadan kaldırmak.

Ol zamān kim eyledüñ püşt-i burāķı zīr-revān
Göz yumup açınca ṭayy oldu fezā-yı āsumān

ṭayy-ı deşt:

1. **ṭayy-ı deşt:**

Tarih 5

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Çölleri aşmak.

Şavb-ı beyt-i ʿizzete ʿazm eyledi ḥüccāc ile
Vāşıl oldu bahre güyā ṭayy-ı deşt idüp süyül

tāze:

1. **tāze:**

Gazel 166

Mısra: 2

Taze, canlı..

Bak şerḥaya sīnemde olan dāğ üzerinde
Bir tāze gül açıldı yine lāle yerinde

2. **tāze:+lüg, +üñ**

Gazel 183

Mısra: 10

Taze, canlı..

Öldürüp ḥasret-i laʿlünle Nesib-i zārı
Gel şerik olma daḥi tāzelügüñ var ḳana

3. **tāze:+ler, +e**

Gazel 19

Mısra: 6

Taze, canlı.

Revnaḳ-ı zātı mezīd eyler imiş ḥüsn-i zamān
Başka bir ḥüsn virür tāzelere cāme-i ʿīd

4. **tāze:**

Gazel 31

Mısra: 2

Taze, canlı.

ʿĀrife gülşende tāze bir gül-i aḥmer yeter
Mest-i ʿİşka bezmgāh-ı gamda bir sāgar yeter

5. **tāze:**

Gazel 65

Mısra: 3

Genç (sevgili bağlamında).

Her tāze nihāl-i bāğ-ı taḳlīd
Nev-bāve dih-i ḥaḳīḳat olmaz

6. **tāze:**

Gazel 172

Mısra: 2

Taze, canlı..

O meh-rūnuñ mey-i al ile pür sāgar benānında
Açılmış tāze güldür gonca-i zanbaḳ miyānında

7. **tāze:**

Tarih 28

Mısra: 5

Taze, canlı.

Ḥuşūşā şimdi tefvīz-i ūmūr-ı āl ile tāze
Maḥall-i iltifāt-ı pādīşāh-ı her-milel oldu

8. **tāze:**

Gazel 167

Mısra: 12

Taze, canlı.

Nesibā ḥāl-i ruḥsārına oldum mübtelā şimdi
Yine bir tāze dāğ urdum dil-i pür-iḥtirāḳ üzre

9. **tāze:**

Kaside 4

Mısra: 5

Taze, canlı.

Mürde diller feyz-i güftaruñla buldı taze cân
Oldı şāhā la‘l-i nābuñ menba‘-ı Āb-ı ḥayāt

10. **tāze:**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Taze, canlı.

Alma dil-i zāruñ inkisārın
Bir taze nihāl-i ḥüsn ü ānsın

11. **tāze:**

Gazel 45

Mısra: 6

Taze, canlı.

Ġarīb-i naḥl-i zemīn-i ğamum nemā düşmen
Ne bellü ḥuşk ü ne taze ne berg ü bārum var

12. **tāze:**

Gazel 133

Mısra: 10

Taze, canlı.

Būs-ı la‘lini niyāz idelüm ol serv-kaddūñ
Biz de bir mīvesin ol taze nihālūñ görelüm

13. **tāze:**

Gazel 178

Mısra: 15

Genç (sevgili bağlamında).

Bir taze şikār aldı Nesībā yine oldı
Şāhīn-i ḥayāl evc-i ma‘āniye perīde

14. **tāze:**

Tarih 27

Mısra: 2

Taze, yeni.

Bi-Ḥamdüli’llah yine geldi zamān-ı ‘adl ü āsāyiş
Bu taze müjde ile rüşen oldı dīde-i dünyā

tāzelen-:

1. **tāzelen-:-meg, -e**

Gazel 165

Mısra: 2

Tazelenmek, yenilenmek.

Gül al şālin açdı seḥer tāzelenmege
Oldı sebep hezār ḥaber tāzelenmege

2. **tāzelen-:-meg, -e**

Gazel 165

Mısra: 4

Tazelenmek, yenilenmek.

Beñzer gül-i sefīde o destār-ı pāki kim
Dest-i nesīm-i şubḥa baḳar tāzelenmege

3. **tāzelen-:-meg, -e**

Gazel 165

Mısra: 6

Tazelenmek, yenilenmek.

Maḥmūr-ı la‘lin öp dehen-i āteşin ile
Muḥtācdur o gül-be-şeker tāzelenmege

4. **tāzelen-:-meg, -e**

Gazel 165

Mısra: 10

Tazelenmek, yenilenmek.

Būs itmeyeydi ḥāl-i ruḥın bezmde raḳīb
Bā‘is ne idi dāğ-ı ciğer tāzelenmege

5. **tāzelen-:-meg, -e**

Gazel 165

Mısra: 12

Tazelenmek, yenilenmek.

Gelmez Nesīb ehl-i dilüñ şevḳına fütür
Yok iḥtiyāc-ı āb-ı güher tāzelenmege

6. **tāzelen-:-meg, -e**

Gazel 165

Mısra: 1

Canlılık kazanmak.

Gül al şâlin açdı seher tâzelenmege
Oldı sebeb hezâr haber tâzelenmege

7. **tâzelen-**: -meg, -e

Gazel 165

Mısra: 8

Yenilenmek.

Ol mâh-ı köhne-sâl hâtından hicâb idüp
Dükkân-ı ser-tırâşa kaçar tâzelenmege

te'âkub:

1. **te'âkub:**

Kaside 3

Mısra: 11

Birbirinin ardısına yürümek.

Hıdmetüñ-çün birbirin eyler te'âkub rüz u şeb
Birisi 'abd-i Hâbeşdür biri rümî serverâ

teb:

1. **teb:**

Gazel 205

Mısra: 3

Ateş, hararet.

İdüp hasta çeşmi gibi teb anı
Helâk itdi 'uşşâk-ı bî-tâkati

2. **teb:**

Gazel 205

Mısra: 10

Ateş, hararet.

O şühûñ beyân itse hâlin Nesib
Virür kilke teb lerzesini sür'ati

3. **teb:**

Kaside 8

Mısra: 5

Ateş, hararet.

İder heybeti teb girifte 'aceb mi
'Adünüñ yeri olsa nâr-ı cehennem

teb eyle-:

1. **teb eyle-:**

Gazel 205

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sıcak, hararetli.

İrüp çeşm-i çarh-ı kebüd âfeti
Hilâl eylemiş teb o meh-çal'ati

tebâh:

1. **tebâh:**

Gazel 12

Mısra: 2

Bozuk, mahvolmuş.

O ruhsâra itse nigâh âfitâb
Olur zerre-âsâ tebâh âfitâb

tebâh eyle-:

1. **tebâh eyle-:** -me, -düm

Gazel 135

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bozmak, tahrip etmek, mahvetmek.

İtdi yağma hıred ü şabrumı bir şüh Nesib
Raht-ı âsâyişi bî-hüde tebâh eylemedüm

2. **tebâh eyle-:** -me, -düm

Rübai 51

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bozmak, tahrip etmek, mahvetmek.

Mülk-i dile bigâneyi şâh eylemedüm
Ma'müre-i mührüñi tebâh eylemedüm

Tebârek'llah:

1. **Tebârek'llah:**

Kaside 10

Mısra: 2

Allah mübârek etsin, hayırlı uğurlu olsun anlamında
duâ sözü.

Kemend-i harf ile tütmiş gazâl-i sırr-ı gıyûbı
Tebârek'llah o şayyâd-ı bî-'adil ü nazîre

tebdil:

1. **tebdil:***e

Mesnevi 2

Mısra: 4

Dönüştürmek, değiştirmek.

Maḥbûb-ı kulûb olınca zâtuñ
Tebdile çalış hele şifâtuñ

2. **tebdil:**

Gazel 83

Mısra: 7

Dönüştürmek, değiştirmek.

Ḥüsn-i ḥulḳ olmaz imiş ḥüy-ı rediye tebdil
Müşk-i ezfer yine bir daḥi dönüp ḥün olmaz

3. **tebdil:**

Gazel 66

Mısra: 7

Dönüştürmek, değiştirmek.

Ḥüsn-i tedbîr ile mümkün mi kazayı tebdil
Rây-ı şâyib siper-i nâvek-i taḳdîr olmaz

tebdil ol-:

1. **tebdil ol-:***ma, -da

Kıt'a 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Değişmek, değiştirilmek.

Cümle hep ferdâlar imrüz olmada
Dîye tebdil olmada imrüzlar

tebessüm:

1. **tebessüm:***le

Gazel 49

Mısra: 4

Gülmek.

Meded ey gönca-dehen bâri bir ağız söyle
‘Âşıka nim tebessümle tesellâ mı gelür

teb-hâle:

1. **teb-hâle:***ler

Gazel 205

Mısra: 7

Uçuk.

Lebinde ne ḥoşdur o teb-ḥâleler
Ki şebnem virür goncaya zîneti

tebrîk:

1. **tebrîk:**

Tarih 27

Mısra: 15

Kutlama.

Nesîb-âsâ ahâli didi tebrîk ile târiḥin
Mübârek-bâd ‘Abdullâh Efendi'ye yine fetvâ

tebşîr id-:

1. **tebşîr id-:***erek

Tarih 18

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Müjdelemek.

Didi teşrîfûne târiḥ ile tebşîr iderek
Mühr-i şâh ile yine geldi Muḥammed Paşa

tecâvüz it-:

1. **tecâvüz it-:***di

Kaside 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir sınır ve hizanun ötesine geçme, belli bir haddi aşma.

Ḥadd-i ḥamsîni tecâvüz itdi sinn ü sâl ise
Nefs-i bî-inşâf ise itmez daḥi terk-i gurür

tecellā-yı cemāl-i yār:

1. tecellā-yı cemāl-i yār:+e

Gazel 192

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevgilinin güzel yüzünün görülmesi.

Nesibā za'f-ı hicrānıyla hem çün berggāh oldum
Tecellā-yı cemāl-i yāre tākāt kanda ben kanda

tecerrüd:

1. tecerrüd:

Gazel 124

Mısra: 4

Dünyadan el etek çekme.

Ta'alluḡ itme dehre fāriḡ ol ḡayd-ı taḡammülden
Tecerrüd iḡtiyār it mülk-i faḡruñ pādişāhi ol

tedbîr:

1. tedbîr:+i

Tarih 35

Mısra: 8

Önlem, hazırlık.

Ben de ḡaldum Şām'da 'azm itdi anlar Ka'be'ye
Bendegānuñ her zamān tedbîri olmazmış muşîb

2. tedbîr:

Gazel 58

Mısra: 9

Önlem, hazırlık.

Göñül dürüst gerek kim müfid ola tedbîr
Şikeste zevraḡ için nā-ḡudāyı neylerler

3. tedbîr:+den

Gazel 207

Mısra: 2

Önlem, hazırlık.

Hücüm-ı derd ü ḡamla nālemüz te'sîrden ḡaldı
Bizüm aḡvālümüz şimdengerü tedbîrden ḡaldı

tedbîr-i 'ilāc:

1. tedbîr-i 'ilāc:

Gazel 17

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İlac tedbiri.

Zāhidüñ dārü-yı pend-i telḡi olmaz sūd-mend
Mümteni'dür derd-i ehl-i 'iḡḡa tedbîr-i 'ilāc

tefekür eyle-:

1. tefekür eyle-:-mez

Kaside 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Tefekür eylemek, düşünmek.

Hîç tefekür eylemez kim rüz-ı rüstā-ḡızde
Vay ḡāle 'adl iderse ḡazret-i Rabb-i ḡayūr

teff ü tāb:

1. teff ü tāb:+ı

Gazel 103

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sıcaklık, hararet.

Teff ü tābı dilde pinhān eylemek mümkün degül
Bezmdede izḡār ider elbette micmer tāb ü tef

2. teff ü tāb:

Gazel 103

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sıcaklık, hararet.

'Aḡıḡa ḡösterse ol meh-veş 'aceb mi teff ü tāb
Oldı zîrā lāzım-ı şem'-i münevver tāb ü tef

teff ü tāb-ı ḡam:

1. teff ü tāb-ı ḡam:

Gazel 103

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kederin, sıkıntının harareti ve parlaklığı.

Hân-mân-ı cismi teff ü tâb-ı gam sūzân idüp
Şaçdı her bir dâğ-ı dil mânend-i ahker tâb ü tef

teff ü tâb-ı ıışk:

1. teff ü tâb-ı ıışk:

Gazel 103

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aşkın (ateşinin) harareti ve parlaklığı.

Yazdı şî'r-i âteşinde mükerrer tâb u tef
Nice demler teff ü tâb-ı ıışk ile yanup Nesib

tefhîm:

1. tefhîm:

Gazel 113

Mısra: 7

Bildirme, anlatma.

Luţf-ı âzâdî nedür tefhîm için cân u dile
Cevr-pîşe bir şeh-i hüsne gûlâm olsam gerek

2. tefhîm:

Tarih 18

Mısra: 3

Bildirme, anlatma.

Qadrini  aleme tefh m içün ol d n nu n
Çend r z itmiŐ  idi gayrı mühim-s z  az 

tefs r:

1. tefs r:+i, +d r

Gazel 121

Mısra: 1

*Tefsir, Kur'an'ın surelerini açıklayarak g r Ő ler ileri
sürme ve bunları yazma, yorumlama.*

 yet-i evŐ afununun tefsiridir hayr 'l-ver 
Nükte-i ahl kununun ta'biri Qur'an'dur sen n

2. tefs r:+i, +d r

Müsemmen 1

Mısra: 8

*Tefsir, Kur'an'ın surelerini açıklayarak g r Ő ler ileri
sürme ve bunları yazma, yorumlama.*

NuŐ a-i n r-ı der nunu n remzin eyler Ve'd- duha
 yet-i evŐ afununun tefsiridir hayr 'l-ver 

teftiŐ -i  ayb-ı halk:

1. teftiŐ -i  ayb-ı halk:

Gazel 125

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İnsanların kusurlarını kontrol etmek.

TeftiŐ -i  ayb-ı halk bizüm k rumuz degül
NoŐ s na nazra Ő ve-i eŐ v rumuz degül

tefv z-i ömür-ı  l:

1. tefv z-i ömür-ı  l:

Tarih 28

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aile iŐ lerini havale etmek.

HuŐ Ő  Ő imdi tefv z-i ömür-ı  l ile t ze
MaŐ all-i iltifat-ı p diŐ ah-ı her-milel oldu

teġ f l:

1. teġ f l:

Gazel 168

Mısra: 1

Bilmezlikten gelme.

O teġ f l nigeh-i nergis-i fett ne g re
A lamam kim ser-i rehde beni c n ne g re

tegerg:

1. tegerg:+i

Kıt'a 4

Mısra: 2

YaġiŐ  türü olan dolu.

Dem-i serdi-i zamâne ile hasta hâtırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsañ ğanımedür

teh:

1. **teh:+dür**

Mesnevi 2

Mısra: 14

Dip.

Taklil-i ta‘ām şart-ı rehdür
Ğafletle geçen zamân tehdür

tehâlık eyle-:

1. **tehâlık eyle-:-me**

Gazel 125

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İstekle öne atılma.

Zâhid tehâlık eyleme işlahumuzda hiç
Pendüñ şifâ-dih-i dil-i bîmârumuz degül

tehâlık id-:

1. **tehâlık id-:-er**

Gazel 191

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Can atmak.

Göñül tehâlık ider seyr-i nür-ı dîdâre
Nezâre tâb getürmez cemâl-i dil-dâre

tehemten:

1. **tehemten:**

Kıt'a 7

Mısra: 2

Cesur, yiğit, cüsseli.

Efendi kuvvet-i iqbâlün ol kadardur kim
Tehemten olsa da bâzû-yı bahtuñı buramaz

tehî:

1. **tehî:**

Gazel 6

Mısra: 4

Boş, boşuna..

Dâne-i ümmîdini nerm eylemez hiç kimsenün
Tâ-be-key gerdân olur bilmem tehî nüh âsiyâb

2. **tehî:**

Gazel 84

Mısra: 12

Boş, boşuna..

Zânn eyleme tehî ola lâf u güzâfumuz
Bizler ki câm-ı bezmghe-i ‘ışk mestiyüz

3. **tehî:**

Gazel 96

Mısra: 9

Boş, boşuna..

‘Âlem-i kevn ü fesâd olmuş Nesib andan tehî
Var ise iksîr-i a‘zam hâtır-ı mesrür imiş

4. **tehî:**

Gazel 105

Mısra: 4

Boş, boşuna.

Zebân-ı çeşm ile her şûha ‘arz-ı hâl olunur
Tehî nigâh u hayâ bendesindedür ancak

teh-i ‘ummân:

1. **teh-i ‘ummân:+dan**

Gazel 149

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Okyanusun dibi.

Şa‘bdur dâneyı söyletmek Nesibâ her zamân
Gevherün ilhrâcı müşkildür teh-i ‘ummândan

tehî-dest:

1. **tehi-dest:**

Rübai 57

Mısra: 4

Eli boş.

Sermâye vü sūd-ı ‘ālemi terk eyle
Bu sūd saña bes ki tehî-dest olasın

te’hîr:

1. **te’hîr:+i**

Tarih 31

Mısra: 12

Erteleme, geciktirme, sonraya bırakma.

Ta’rif için itsem ne ‘aceb pāye-i şıdkum
Hâk-i rehe rû-mâlde te’hîri bahâne

te’hîr id-:

1. **te’hîr id-:-er**

Gazel 172

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ertelemek, geciktirmek.

Meger te’hîr ider mi ‘arz-ı hâl itmekde hiç ‘âşık
Kerem hissitse şab‘-ı dilber-i nâ-mihribânında

tek:

1. **tek:**

Gazel 183

Mısra: 5

Sadece.

Hedef-i tîr-i sitem eyler iseñ it beni tek
Güşe-i çeşm ile bak atma şağın yâbâna

tek ü pü:

1. **tek ü pü:**

Rübai 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Koşuşturma.

Tâ itmeyicek sirişk-i çeşm ile vuzû
Kimdür ki ide na’t-i Nebî’de tek ü pü

tek ü pü eyle-:

1. **tek ü pü eyle-:-r**

Rübai 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Koşuşturma.

Ey fahr-i rüsül gerçi kim eyler tek ü pü
Kimdür ki Nesîb ola saña bir seg-i kü

tekâpü:

1. **tekâpü:+dan**

Tahmis 4

Mısra: 8

Çabalamak.

Tekâpüdan reh-i âmâlde olsağ n’ola ‘âciz
Müyesser olmadı olmağ vuşul-i kâmile fâyiz

2. **tekâpü:**

Kaside 9

Mısra: 1

Çabalama.

Ey dil niçe bir maţlab-ı dünyâya tekâpü
Gelmez mi ‘aceb hâţıra hiç şayha-i mütü

3. **tekâpü:**

Rübai 39

Mısra: 4

Dalkavukluk etme, birinin yaptığı her işi onaylama.

Tağşile murâd nefs-i nâ-fercâmı
Dünâna dünân için tekâpü niçe bir

tekâpü eyle-:

1. **tekâpü eyle-:-sün**

Gazel 201

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

El ayak öpme.

O kim bir serv-ḳaddūñ pāy-būsin iltimās eyler
Tekāpū eylesün mānend-i cū nev-rūzdu şimdi

tekāpūy-ı vefā:

1. tekāpūy-ı vefā:

Rūbai 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Birinin her söylediğini onaylayarak sözünde durma.

Ey teşne-leb-i kenāre-i cūy-ı vefā
Yok yerlere eyleme tekāpūy-ı vefā

tekāsür:

1. tekāsür:*

Kıt'a 4

Mısra: 6

Çok, fazla.

Nādir mişāl ḫulḳ-ı ḫüsün tāb-ı mihr ise
Ġaym-ı havā tekāsür-i gūyā zemimedür

tekāver-i āteş-'inān:

1. tekāver-i āteş-'inān:

Gazel 185

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hızlı, koşucu at.

Ṭayy idemez mi rāh-ı ğam-ı hecrüñi gönül
Şahbā gibi tekāver-i āteş-'inān ile

tekāver-i reh-vār:

1. tekāver-i reh-vār:*

Gazel 169

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Koşucu at.

Ser-menzil-i ümide irişmez o kimse kim
Himmat gibi tekāver-i reh-vārı olmaya

tekebbür it-:

1. tekebbür it-:-me

Gazel 124

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kibirlemek.

Tekebbür itme taḫşil-ı ğınā-yı ḳalbe sa'y eyle
‘Ubūdiyetle faḫr it faḫr ile dā'im mübāhî ol

tekellüf:

1. tekellüf:

Kaside 2

Mısra: 9

Gösteriş, yapmacık.

Memdūḫun eylemezdi tekellüf kelāmda
Ṭarḫ-ı tekellüf oldu bañā evceb ü ehem

tekellüfāt:

1. tekellüfāt:

Gazel 125

Mısra: 7

Zahmete girmeler, güçlüğe katlanmalar.

Besdür beyān-ı ḫāl-i Nesibā tekellüfāt
Zinet-fezāy-ı nüşḫa-i eş'arumuz degül

tekerrür:

1. tekerrür:

Gazel 181

Mısra: 7

Bir daha olma, tekrarlanma.

Tekerrür ile çoğalmaz ḫaḳiḳat-i vāḫid
Ruḫām muğallaṭa-kār-ı şümāra aldanma

tekmil:

1. tekmil:

Gazel 150

Mısra: 7

Tamamlama, bitirme.

İdeli fūnūn-ı siḫri nigeḫüñle ğamze tekmil
Saña ‘āşık olsa Rüstem yine ber-gezend idersin

tekrir:

1. **tekrir:**

Gazel 66

Mısra: 8

Tekrarlama, yineleme.

Ehl-i dilden haber alınmaz ise n'ola Nesib
Sebak-âmüzi-i 'irfanda tekrir olmaz

2. **tekrir:**

Kaside 2

Mısra: 8

Tekrarlama, yineleme.

'Arz-ı hüner degül gârazum 'arz-ı hâldür
Tekrir kâfiyeyle ne gam eylesem nağam

tekyegâh-ı 'âlem:

1. **tekyegâh-ı 'âlem:+de**

Gazel 51

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünya tekkesi.

Muqayyedân-ı beden tekyegâh-ı 'âlemde
Ri'âyet-i dil-i nâ-şâd-ı zâyf bilmezler

2. **tekyegâh-ı 'âlem:+üñ**

Gazel 64

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünya tekkesi.

Lezzet-i h'ân-ı vişâl-i dil-rübâyı câna şor
Ni'metin bu tekyegâh-ı 'âlemün mihmâna şor

tekyegâh-ı Monlâ:

1. **tekyegâh-ı Monlâ:**

Tarih 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mevlana Celaleddin Rumi'nin tekke yeri.

Ta'mirine Nesibâ târihdür bu taşsin
Ma'müre oldı haqka hep tekyegâh-ı Monlâ

tekye-i Ankara:

1. **tekye-i Ankara:+y, +a**

Tarih 7

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ankara Tekkesi.

Hâme târih-i kudümüm didi bu meydâna
Tekye-i Ankara'ya geldi Nesib-i nâ-kâm

tekye-i Şâm:

1. **tekye-i Şâm:+a**

Tarih 35

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Şam tekkesi.

Tekye-i Şâm'a gelince kâmum oldı inzivâ
Ka'betü'l-'uşşâkda bak şeyh-i pâk oldı Nesib

tel:

1. **tel:+ler**

Terci-bend 1

Mısra: 7

Tel.

Teller taşup külâhuma ey âh şu'leden
Serde nişâne-i şıfat-ı imtiyâzum ol

telâtum id-:

1. **telâtum id-:ecek**

Gazel 199

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dalgalanacak.

Çan ağlamağa didelerüm tâb mı kaldı
Ol yemde telâtum idecek âb mı kaldı

telâtum-ı endek:

1. **telâṭum-ı endek:**

Kaside 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Az dalgalanmak.

İdince baḥr-i seḥāsı telâṭum-ı endek
İki cihāmı virür sâ'ile bi-vech-i aḳal

telef:

1. **telef:**

Gazel 104

Mısra: 6

Boş yere harcama, yıpratma.

Ol dehân-ı tengden ḥarf-i vefâ almış mı var
Yok yere naḳd-i sirişkin itmesün 'âşık telef

2. **telef:**

Gazel 119

Mısra: 7

Boş yere harcama, yıpratma.

Peykân-ı nâvek-i sitemüñ itmedük telef
Zahm-ı ciger-güdâz-ı dile merhem eyledük

telḥ eyle-:

1. **telḥ eyle-:-sün**

Rûbai 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Acılaştırmak (Kötü hale getirmek).

Lezzât-ı cihāmı eylesün kāmına telḥ
Ḳand-ı ḡam-ı 'ışḳuñ pür idüp zâ'ika mey

telḥ it-:

1. **telḥ it-:-me**

Gazel 38

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Tadını bozmak.

Ḥanzal-i şehvetle telḥ itme maḥabbet ṭa'ımını
Lezzeti ḥvân-ı mecâzuñ sükker-i ḡafletledür

telḥi-i fâka:

1. **telḥi-i fâka:**

Gazel 85

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yokluḡun, fakirliḡin acısı.

Telḥi-i fâka itmek için nefsumüz helâk
Ḥ'ân-ı vücûda zehr ḳatan Mevlevîler'üz

telḥi-i memât:

1. **telḥi-i memât:+ı**

Gazel 14

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ölümün acılıḡı.

Ol zevḳ ile tâ ṭutmaya telḥi-i memâti
Dil-ḡasta-i hicrânunuña bir va'd-i vişâl it

telvîn:

1. **telvîn:**

Gazel 65

Mısra: 13

*Bir halden bir hâle, bir makamdan bir makâma geçme
durumunda olma.*

Telvîn ile pişvâlık olmaz

Mestâne iken imâmet olmaz

temâşa:

1. **temâşa:+y, +a**

Tarih 25

Mısra: 5

Bakıp seyretme, izleme.

'Azm itdi temâşâya gülistân-ı behiştî
Terk eyledi nezzâresini surḡ u sefidün

2. **temāşā:**

Gazel 74

Mısra: 1

Bakıp seyretme, izleme.

Ruḥ-ı zibāsını yārūñ ki temāşā iderüz
Dāğlardan niçe biñ dide hüveydā iderüz

temāşā eyle:

1. **temāşā eyle:**

Kıt'a 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Seyretmek.

Sür'at-i 'ömri temāşā eyle kim
Geçdi sâ'atler şeb oldı rüzlar

temāşā it-:

1. **temāşā it-:-mek, -de**

Gazel 200

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Seyretmek, bakmak.

Gâfil ki Nesib anda itmekde temāşā hep
Erbâb-ı nazar ḥâlâ hengâme-i ferdâyı

temāşā kıı:

1. **temāşā kıı:**

Gazel 164

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Seyretmek, bakmak.

Lu'bet-i çarḥı temāşā kıı verâ-yı perdeden
Dem-be-dem eşkâl-i diğeri-gün-ı birün olmada

temāşā-kün-i gülzâr-ı mecâz:

1. **temāşā-kün-i gülzâr-ı mecâz:+uz**

Gazel 75

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mecaz gül bahçesini seyretme günü.

Mest itdi bizi büy-ı gül-i bāğ-ı ḥaḳıkat
Zâhirde temāşā-kün-i gülzâr-ı mecâzuz

temennâ:

1. **temennâ:**

Gazel 74

Mısra: 4

Dilek, istek.

Pürdür âyine-i dil gerd-i küdüretle Nesib
Naẓar-ı mürşid-i âğâhı temennâ iderüz

temennâ-yı şafâ-yı cām-ı vuşlat:

1. **temennâ-yı şafâ-yı cām-ı vuşlat:**

Gazel 192

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kavuşma kadehinin verdiği neşenin arzusu.

Ḥumâr-âlüd-ı ḥasret bî-dimâğ-ı zehr-i ḥırmānam
Temennâ-yı şafâ-yı cām-ı vuşlat ḳanda ben ḳanda

temettu':

1. **temettü':**

Gazel 75

Mısra: 5

Faydalanmak.

Hem bezmimiz itmekde ziyâmuzla temettü'
Biz şem'î şıfat gerçi ki pür-süz u güdâzuz

temyîz id-:

1. **temyîz id-:-ince**

Mesnevi 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayirt etmek.

Tâ nîk ü bedi idince temyîz

Hem-şoḥbet-i beden ile perhîz

temyîz id:

1. **temyîz id:-üp**

Tarih 30

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayırmak, seçmek.

Bâtilı hâkdan mezâk-ı şer' ile temyîz idüp
Bildürürsin çâşnî-i zehr ü kandı 'ilm-ile

temyîz ol-:

1. **temyîz ol-:-un, -ma, -sa**

Gazel 146

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ayirt edilmek.

Bu gülsitânda hâr u gülün farkı yok Nesîb
Temyîz olunmasa n'ola bülbül gurâbdan

ten:

1. **ten:+ü, +m, +i**

Gazel 130

Mısra: 8

Beden, vücut, cisim.

Yanumda pister-i zer-beft ü hâk yeksândur
Riyâ ile tenümi vaqf-ı büriyâ idemem

2. **ten:+de**

Gazel 6

Mısra: 6

Beden, vücut, cisim.

Bir perî-peyker güzel târâca virdi kalmadı
Cânda râhat tende şîhhat dilde kuvvet gözde h'âb

3. **ten:+i**

Kıt'a 19

Mısra: 2

Beden, vücut, cisim.

Cihân içinde esîr-i zen olmayan kişinün
Teni mu'azzeb ise cânı istirâhat ider

4. **ten:+i**

Tarih 17

Mısra: 2

Beden, vücut, cisim.

O ma'la^c-ı seher-i mihr-i hâkkuñ olmuş idi
Derünü mâh-ı münevver teni şeb-i deycür

5. **ten:**

Gazel 60

Mısra: 1

Beden, vücut, cisim.

Fark olunmaz ten midür ya pîrâhen midür
Çanlu peykânlarla dil bir ma^cden-i âhen midür

ten ü cân:

1. **ten ü cân:+ı**

Gazel 35

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Can ve beden.

Ten ü cânı fedâ it dergeh-i şâh-ı muhabbetde
Eger nâ'il olursañ vaşl-ı yâre hõş 'avâyiddür

tenâvül id-:

1. **tenâvül id-:-er, -se**

Gazel 203

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yemek.

Kebâb olur tütüşüp çün çenâr bî-şübhe
Hümâ tenâvül iderse ger üstüñ'anumuzu

tenezzül eyle-:

1. **tenezzül eyle-:-r**

Gazel 26

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alçak gönüllülük etmek.

Tenezzül eyler ise şāhbāz-ı çeşm-i hūn-rizūñ
Dil-i bīmār u cān-ı nā-tüvān olsun fedā bir bir

tengi-i dil:

1. **tengi-i dil:**+den

Gazel 171

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül sıkıntısı.

Kim ağlar idi tengi-i dilden o perīnūñ
Luṭfında da cevrindeki deñlü si‘at olsa

tenhā:

1. **tenhā:**

Tarih 1

Mısra: 12

Boş, ıssız.

Hisāb it sāde vü dür vārını elfāzınıñ cümle
Ki her birisi bir tārīhdür tenhā ḥaḳīkatde

2. **tenhā:**

Gazel 49

Mısra: 6

Boş, ıssız.

Dem ü laḥm olduḡuñ aḡyār ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse ḥayālūñ daḡi tenhā mı gelür

tenhā-rev-i vādi-i fenā:

1. **tenhā-rev-i vādi-i fenā:**+dur

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Yokluk vadisinin yalnız yolcusu.

Dil şu‘le-i dāḡ-ı fūrkatüñle
Tenhā-rev-i vādi-i fenādur

ten-i bī-cān:

1. **ten-i bī-cān:**

Gazel 78

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cansız, ölü bedenken.

Ten-i bī-cān gibidür raḡbete şāyān olmaz
Dil-i bī-‘ışk ki lezzet-çeş-i imān olmaz

ten-i nizār:

1. **ten-i nizār:**+da

Gazel 203

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zayıf beden.

Ġam-ı firāḳuñ ile gūş iden fiḡānumızı
Ten-i nizārda zenbūr şandı cānumızı

ten-i pür-dāḡ:

1. **ten-i pür-dāḡ:**

Gazel 123

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

(Âşığın) yaralarla dolu teni, vücudu.

Bilmesün şāhid-i esrāruñı her kâşır-bīn
Ten-i pür-dāḡ ile kaşır-ı dile zer-şübbāk ol

ten-i zerd ü nizār:

1. **ten-i zerd ü nizār:**+u, +m

Rübai 64

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Zayıf ve sararmış, solgun beden.

İtdi bu ten-i zerd ü nizārum hicrān
Perviz-i ḡamuñ turunc-ı dest-efşārı

terahḡum:

1. **terahḡum:**

Gazel 70

Mısra: 11

Acıma, merhamet etme.

Ümİddür ki teraḥḥum iderdi hâline ammâ
Peyâm-ı şevkı Nesib'ün o şive-kârına degmez

terahḥum id-:

1. terahḥum id-:-er

Gazel 105

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Acımak, merhamet etmek.

Nesib-i dil-şüdeye hüblar terahḥum ider
Recâ vü farḥ-ı ibâ bendesindedür ancaḳ

terâne-senc-i sürüd-ı niyâz:

1. terâne-senc-i sürüd-ı niyâz:

Gazel 55

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yalvarma mutluluğunun nağmesini arttıran.

Çeşmüñ ki mest-i sāğar-ı şahbâ-yı nâz olur
Diller terâne-senc-i sürüd-ı niyâz olur

terâzû:

1. terâzû:

Kaside 9

Mısra: 8

Doğruca tartıp kıymetlendiren tartı.

Nokşānuña baḳ ḥālūñi merdān ile vezn it
Yok dide-i inşāf kadar rāst terâzû

tercemān:

1. tercemān:+sın

Terkib-bend 1

Mısra: 10

*Birinin maksadını anlatmaya, bir şeyi tasvir ve ifadeye
vasıta olan kişi.*

Çeşmüñde olan rumüz-ı nāza
Zer dide nigeḥle tercemānsın

terciḥ id-:

1. terciḥ id-:-en

Gazel 195

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeğlemek, üstün tutmak.

Āb-ı revān mişāli şafā-yāb olur Nesib
Terciḥ iden cevānib-i a'lāya esfeli

2. terciḥ id-:-e

Gazel 178

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Tercih etmek, yeğlemek, üstün tutmak.

Ol 'āşika şad ḡibṭa ki şahrā-yı fenāyı
Terciḥ ide zevḳ-ı çemene sāye-i bide

terciḥ ol-:

1. terciḥ ol-:-ın, -ur

Gazel 131

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Tercih etmek, yeğleme.

Leb-i dilber ḥaberin nāmede itdükçe raḳam
Çaşab-ı sükkere terciḥ olunur nāy-ı kalem

tereddüd:

1. tereddüd:+le

Gazel 98

Mısra: 9

Kararsızlık, duraksama.

Bu tereddüdle Nesib'e lağziş-i mestāneden
Ḥāk-būs-ı dergeh-i devlet-me'ābuñdur ḡaraz

terfi' id-:

1. terfi' id-:-en

Kıt'a 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Derece, makam bakımından yükselmek.

Hâsîdün ilâmina şabr eyle ol şâdî-nümâ
Şabrdur terfî' iden her işde kıadr-i merdümü

terk:

1. **terk:**

Gazel 10

Mısra: 5

Bırakmak, vazgeçmek.

Hasret-i kıaddüñle terk eyler çemen şahnın diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencir-i âb

2. **terk:**

Gazel 10

Mısra: 5

Bırakmak, vazgeçmek.

Hasret-i kıaddüñle terk eyler çemen şahnın diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencir-i âb

terk eyle-:

1. **terk eyle-:di**

Tarih 25

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak, vazgeçmek.

‘Azm itdi temâşâyâ gülistân-ı behiştî
Terk eyledi nezzâresini surh u sefidüñ

2. **terk eyle-:**

Rûbai 57

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak, vaz geçmek.

Sermâye vü sūd-ı ‘âlemi terk eyle
Bu sūd saña bes ki tehî-dest olasın

3. **terk eyle:**

Gazel 124

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak, vazgeçmek.

Hemân nokşânuña ol mu‘terif işrârı terk eyle
Zarar virmez işâbet eyle gâhî gâh sâhî ol

4. **terk eyle:**

Kaside 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak, vazgeçmek.

Bes Nesibâ ‘arz-ı hâl itnâbı terk eyle yeter
Lâzım-ı hırşiddür bilmez misin isâr-ı nür

terk id-:

1. **terk id-:er, -se**

Gazel 126

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak, vazgeçmek.

N'ola rağbet olmasa Âb-ı Hızır'a şarâb-ı sâgar-ı Cem
degül

Mey-i la‘l-i yâri çeken hayâtını terk iderse de gam
degül

2. **terk id-:üp**

Tarih 34

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak, vazgeçmek.

Terk idüp kârgah-i dünyâyı
Eyledi ‘azm-i gülistân-ı na‘îm

terk it:

1. **terk it:**

Gazel 124

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terketmek, bırakmak.

Nesibâ tiz-bîn ol bâ‘îş-i hilkat nedür añla
Gözün aç zâtuñı fehm eyle terk it humkı dâhî ol

terk-i ‘âlem:

1. **terk-i ʿālem:**+le

Tarih 33

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dünyayı terk etmek. (Ölüm bağlamında kullanılmıştır.).

Terk-i ʿālemle kılıp zümre-i aḥbābı yetim
Fikr-i tāriḥin idüp yek sere iḥvān-ı şafā

terk-i ğurūr:

1. **terk-i ğurūr:**

Kaside 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Gururunu bırakma.

Ḥadd-i ḥamsini tecāvüz itdi sinn ü sāl ise
Nefs-i bî-inşāf ise itmez daḥi terk-i ğurūr

terk-i hestî:

1. **terk-i hestî:**+y, +e

Kaside 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Varlığı tek etmek.

Çalış terk-i hestiye bul kendi kendiñ
Yine kendiñi kendiñe eyle maḥrem

terk-i ṭaleb-i rāḥat:

1. **terk-i ṭaleb-i rāḥat:**

Rübai 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Huzur, rahat isteğini terk etmek.

Teslim-i umūr idüp ḳazā vü ḳadere
Terk-i ṭaleb-i rāḥat idüp bul rāḥat

tertīb id-:

1. **tertīb id-:**er

Gazel 111

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düzenlemek, hazırlamak.

Yaḳar derūnını ruḥsārına nigāḥ idenūñ
Hemān cezāsını tertīb ider günāḥ idenūñ

tertīb-i Ḳurʿān-ı mübîn:

1. **tertīb-i Ḳurʿān-ı mübîn:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kur'an-ı Kerim'in bir araya getirilmesi.

Genc-i şerʿe ʿadl ile oldı zamānında emîn
İbn-i ʿAffān eyledi tertīb-i Ḳurʿān-ı mübîn

tesāvi:

1. **tesāvi:**

Gazel 149

Mısra: 8

Birbiriyile denk olma, eşit olma.

Birbirinden iki yāri nāḳışān eyler cüdā
Naḳş-ile gider tesāvi keffe-i mizāndan

tesellā:

1. **tesellā:**

Gazel 49

Mısra: 4

Tesellî.

Meded ey ḡonca-dehen bāri bir ağız söyle
ʿĀşıḳa nim tebessümle tesellā mı gelür

tesellî bul-:

1. **tesellî bul-:**maz

Gazel 167

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Avunmak.

Ser-i küyuñ hevāsıyla yatan ḥāk-i firāḳ üzre
Tesellî bulmaz olsa pā-nihāde nüh ṭibāk üzre

teselli-i dil-i 'aşık:

1. teselli-i dil-i 'aşık:

Gazel 63

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşğın gönünü avuntusu.

Vişāl müşkil ise bāri nāme şart-ı keremdür
Teselli-i dil-i 'aşık selām-ı sāde degüldür

teshîr:

1. teshîr:

Gazel 66

Mısra: 5

Büyüleme, bağlama, etki altına alma.

Cevr-ile dilleri teshîr idemez meh-rüyān
Devlet-i şāh-ı sitem-pişe cihān-gîr olmaz

teshîr-i perî:

1. teshîr-i perî:

Gazel 78

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Peri büyüü.

Olmasa hâtem-i tevfiq-ı Hudā zîb-i benān
Kimse teshîr-i perî ile Süleymān olmaz

te'sîr:

1. te'sîr:

Gazel 86

Mısra: 11

Etki, tesir.

Riyā hülüş gibi zāta eylemez te'sîr
Birün-ı sîme tîlā kîmyā yerin çutmaz

2. te'sîr:+den

Gazel 207

Mısra: 1

Etki, tesir.

Hücüm-ı derd ü gamla nālemüz te'sîrden kaldı
Bizüm ahvālümüz şimdengerü tedbirden kaldı

3. te'sîr:+i

Gazel 148

Mısra: 3

Etki, tesir.

Te'sîri ide tab'uhnı cā'iz ki perişān
Küyuñda fiğān eylemez oldum hāzerümden

te'sîr id-:

1. te'sîr id-:-er

Gazel 112

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etki etmek.

Qışr-ı dürüst lübbi ider vāşıl-ı kemāl
Te'sîr ider mu'āmelesi qalbe qalibüñ

te'sîrat:

1. te'sîrat:

Gazel 206

Mısra: 5

Tesirler, etkiler.

Qabül-i şirket itmez çünkü te'sîrat Hāq'ındur
Şuver āyinesinde hüsn-i Hāq'dur cezb iden cāni

te'sir-i diger:

1. te'sir-i diger:

Gazel 37

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Başkalarının etkisi.

Ehl-i derdüñ sühāni itmede te'sir-i diger
Kî füyüzāt-ı Hudā münkesirü'l- bāldadur

te'sîr-i güftâr:

1. te'sîr-i güftâr:+a

Gazel 67

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Söze etkisi.

Gerekdür süz-ı sine-däg-ı dil te'sîr-i güftâra
Anuñ-çün her şadâ çün nağme-i ney âteşin olmaz

te'sîr-i nücüm:

1. **te'sîr-i nücüm:** +ı, +n, +dan

Tahmis 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yıldızların etkisi.

Bilenler hâr hâr-ı däg-ı dehrin baht-ı şümından
Sipihriñ eylemezler şekve te'sîr-i nücümından

te'sîr-i seyf:

1. **te'sîr-i seyf:**

Gazel 51

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kılıcın etkisi.

Bir âh ile bitürür kâr-ı düşmeni merdân
Neberd-i bi-hüde te'sîr-i seyf bilmezler

teslîm id-:

1. **teslîm id-:** -er

Gazel 178

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Teslim etmek, vermek.

Rüstem bile teslîm ider ey şâh-süvârum
Ol cünbüş-i merdâneye ol zür ceride

teslîm-i kaža-yı Hâk:

1. **teslîm-i kaža-yı Hâk:**

Rübai 44

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın takdirine boyun eğmek.

Teslîm-i kaža-yı Hâk olur 'ârif olan
Meydân-ı rızâda ceng ü aşüb olmaz

teslîm-i umûr:

1. **teslîm-i umûr:**

Rübai 35

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İşlere itaat etmek.

Teslîm-i umûr idüp kazâ vü kadere
Terk-i taleb-i râhat idüp bul râhat

tesliyet vir-:

1. **tesliyet vir-:** -düm

Gazel 137

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Teselli vermek.

Fikr-i rüyuñla dil-i gam-gîne virdüm tesliyet
Bir gül-i handân ile bir tıflı dil-şâd eyledüm

teşne:

1. **teşne:**

Gazel 66

Mısra: 1

Çok susamış.

Deşneñe teşne olan kâni'-ı şemşir olmaz
Āba müsteski-i mañrūr-ciger sîr olmaz

2. **teşne:**

Gazel 71

Mısra: 4

Çok susamış.

Rü'yâda bile hañçer-i cânân görürüz biz
H'âb içre dañi teşne iken âb unudılmaz

3. **teşne:** +ler, +i

Kaside 9

Mısra: 11

Çok susamış..

Her vefk-ı rızâ teşneleri eyledi sir-âb
Engüş-t-i mübârekeleri bezl eylediği şu

teşnegân:

1. **teşnegân: +a**

Gazel 126

Mısra: 9

Susamışlar.

N'ola teşnegâna Nesib eger virür ise şî'r-i terüñ ğmâ
Elümüzde lüle-i çeşme-sâr-ı hayâtdur bu kalem
degül

teşne-i 'ışk:

1. **teşne-i 'ışk: +a**

Tahmis 3

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Aşka susamış, aşkı çok arzulayan.

Hemân çek tîğ-ı nâzı bildüğünden kılma ey hûnî
Şu içmek deñlü yoğdur teşne-i 'ışka helâk olmak

teşne-leb-i kenâre-i cüy-ı vefâ:

1. **teşne-leb-i kenâre-i cüy-ı vefâ:**

Rûbai 33

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Vefa ırmağının kenarına susamış dudak.

Ey teşne-leb-i kenâre-i cüy-ı vefâ
Yok yerlere eyleme tekâpüy-ı vefâ

teşne-ter:

1. **teşne-ter: +dür**

Gazel 163

Mısra: 14

Aşırı derecede susamışlık.

Muķim-i hâk-i kūyuñdur Nesib-i ma'şiyet-pişe
Zülâl-i luţfuña dil teşne-terdür yâ Resûlallâh

teşrif:

1. **teşrif: +ü, +ñ, +e**

Tarih 18

Mısra: 15

*Bir yerden bir yere gelme, gelmesiyle bir yeri
onurlandırma.*

Didi teşrifüñe târih ile tebşir iderek
Mühr-i şâh ile yine geldi Muhammed Paşa

2. **teşrif:**

Gazel 68

Mısra: 11

*Bir yerden bir yere gelme, gelmesiyle bir yeri
onurlandırma.*

Eyle teşrif nişimengeh-i nâcize diyü
Okıya gördüm o şehbâz-ı melâhat gelmez

teşrif eyle-:

1. **teşrif eyle-: -di**

Tarih 28

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gelerek şeref vermek, şereflendirmek.

Nikâbet mesnedine eyledi teşrif bir fâzıl
Ki zâtı 'iffet ü fazl-ile 'âlemde mesel oldu

teşrif id:

1. **teşrif id: -üp**

Gazel 99

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şereflendirme.

Teşrif idüp diyâr-ı dile dâver-i neşât
Mülk-i vücûdı itdi maķar leşker-i neşât

teşrif-bahş:

1. **teşrif-bahş: +â**

Kaside 1

Mısra: 9

Ey şeref veren.

Olmasa teşrîf-baḥşâ keвне 'id-i fıtrātũñ
Eylemezdi rûze-dârân-ı 'adem hergiz faṭûr

tevâzu' u ḥiyelâ:

1. tevâzu' u ḥiyelâ:

Gazel 105

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Alçak gönüllülük ve kibir.

Ḳarîn-i ḥüy-ı nigûdur hemîşe 'ışk u cemâl
Tevâzu' u ḥiyelâ bendesindedür ancak

tevbe:

1. tevbe:

Gazel 180

Mısra: 9

Tövbe; günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınma.

Nesibâ toğrı söyle tevbe olmaz mı ḥarâbâtî
Mey olsa dilber olsa sâye-i memdûd-ı bîd olsa

2. tevbe:

Gazel 171

Mısra: 4

Tövbe; günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınma.

Sermâ-yı kederden çemen-i dil olur âzâd
Tevbe gül-i destâr-ı ser-i ma'şiyet olsa

3. tevbe:

Gazel 109

Mısra: 6

Tövbe; günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınma.

Fehm eyleyeydi cûşîş-i deryâ-yı rahmeti
Olmazdı tevbe niyeti 'işyân idenlerũñ

tevbe-i 'âşık:

1. tevbe-i 'âşık:+ı

Rûbai 60

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşğın tövbesi.

Yüz perde-i 'âbidi ol eyler mehtûk
Yüz tevbe-i 'âşık şikest eyler bu

tevcîh:

1. tevcîh:+e

Kıt'a 22

Mısra: 2

Belli bir yöne çevirme, yöneltme.

'Ucbına nazar eyle ahâlî-i ğınānuñ
Tevcihe 'inān eyleyicek dâr-ı baḳāya

tevcîh-i nigâh:

1. tevcîh-i nigâh:

Gazel 74

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Bakışı bir yöne çevirme.

Gülşen-i medḥine tevcîh-i nigâh itdükçe
Şevḳ ile ḥāmemüzi bülbül-i güyâ iderüz

teveccüh:

1. teveccüh:

Gazel 15

Mısra: 7

Bir tarafa doğru yönelme, doğrulma.

İtmek olamaz Ka'be-i maḳşûda teveccüh
Tâ ḳiblegeḥũñ olmaya miḥrâb-ı şerî'at

2. teveccüh:+i

Kıt'a 4

Mısra: 8

Bir tarafa doğru yönelme, doğrulma.

Rûz-ı kıyâm olursa bu güne şitâ eger
Zannum bu kim teveccühi nâsuñ caḥîmedür

teveccüh eyle-:

1. **teveccüh eyle-:-dik**

Tahmis 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yönelmek.

Muvaffak eyledi Hakk intibāha
Teveccüh eyledük bāb-ı ilāh'a

tevehhüm:

1. **tevehhüm: +i, +y, +le**

Gazel 119

Mısra: 4

Korkmak, vehmetmek.

Agyāra söyleyüp bize remz eyledün diyü
Luṭfuñ tevehhümüyle dili hurrem eyledük

tevḥid:

1. **tevḥid-ile:-ile**

Rübai 30

Mısra: 4

Allah'ın bir ve tek olması.

Bu gülşen-i kesretde hezār cānı
Tevḥid-ile ḥatm eyleye āḥır nefesi

2. **tevḥid:-ile**

Tarih 25

Mısra: 1

Allah'ın bir ve tek olması.

Tevḥid-ile māli dili birünü hünerle
Hakkā bu idi cilvegehi baḥt-ı sa'īdüñ

Tevrāt:

1. **Tevrāt:**

Kaside 1

Mısra: 14

Dört kutsal kitaptan Hz. Mūsā'ya indirileni, Müsevilerin mukaddes kitabı.

Her biri burhān-ı ḥaqqaniyyetüñdür bī-cedel
Ḥazret-i Qur'ān ile İncil ü Tevrāt ü Zebūr

tezyin:

1. **tezyin:**

Kaside 3

Mısra: 9

Süslemek.

Kondı nüh-mīnā-yı çarḥa ravzañı tezyin için
Gice şebbü-yı kevākib rüz-i gül şems-i duḥā

2. **tezyin:**

Gazel 68

Mısra: 6

Süslemek.

Tire-dil itse de taḳlid olamaz ḥāl ehli
Zişt-i bed-şekle tezyin ile şabāḥat gelmez

tezyin eyle-:-

1. **tezyin eyle-:-y, -üp**

Gazel 113

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslemek.

Gevher-i ḥikmetle tezyin eyleyüp şif'rüm Nesīb
Ba'de-zīn kāviş-ger-i kân-ı kelām olsam gerek

tıbak:

1. **tıbak:**

Gazel 167

Mısra: 4

Kat, tabaka.

Ser-i küyuñ hevāsıyla yatan ḥāk-i firāk üzre
Teselli bulmaz olsa pā-nihāde nüh tıbak üzre

tıfl:

1. **tıfl:+ı**

Gazel 137

Mısra: 6

Çocuk.

Fikr-i rüyuñla dil-i ḡam-gīne virdüm tesliyet
Bir gül-i ḥandān ile bir tıflı dil-şād eyledüm

tıflâne:

1. tıflâne:

Gazel 190

Mısra: 13

Çocuk gibi.

Tıflâne ârzü niçe berâ-yı Nesib-i zâr
Dehrüñ nezâre eyleme naş u nigârına

tıfl-ı debistân-ı mecâz:

1. tıfl-ı debistân-ı mecâz:

Gazel 73

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Mecaz okulunun öğrencisi.

‘İlm-i tefsiri hecâ-ḥ’ân niçe idrâk eyler
Sırr-ı ‘ışkı ne bilür tıfl-ı debistân-ı mecâz

tıfl-ı gam:

1. tıfl-ı gam:+a

Gazel 44

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gam, sıkıntı çocuğu.

Bu kadar şerha vü zaḥmıyle diye ey ḥ’âce
Sîne tıfl-ı gama sî-pâre değüldür de nedür

tıfl-ı nâ-dân:

1. tıfl-ı nâ-dân:

Gazel 122

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Cahil, terbiyesi kit çocuk olmak.

Varaḳ ki olmaya sâde kabûl-i naş itmez
Ḥuzûr-ı kâmil-i dânaḍa tıfl-ı nâ-dân ol

tıfl-ı nev-res:

1. tıfl-ı nev-res:+e

Gazel 76

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yeni yetme çocuk.

O tıfl-ı nev-rese incinme kim Nesib daḥi
Nüvâziş-i nigh-i gâh u geh nedür bilmez

tığ:

1. tığ:

Gazel 48

Mısra: 3

Kılıç.

Destine düş ne virür gamze nigh tığ şunar
Çeşm-i mestüñ ki mey-i nâzi kaçan nüş eyler

2. tığ:

Gazel 117

Mısra: 3

Kılıç.

Evvel kirişme fitnede tığ imtiḥân ider
Kaşd eylese ne dem ki dil ü câna gözlerüñ

3. tığ:+ı, +y, +la

Müsemmen 1

Mısra: 15

Kılıç.

Faḳtülü tığıyla itdüñ düşmenüñ baḡrın dü-nim
‘Askerüñ cünd-i melâyik oldı ey şâh-ı kerim

4. tığ:+ı, +n, +ı

Gazel 126

Mısra: 5

Kılıç.

Ne zamân ki ḥışm u gâzabla ol şeh-i ‘işve ger çeke
tığını

Bizi gamze öldürür evvelâ yalnız o tığ ü verem
degül

tığ ü verem:

1. tığ ü verem:

Gazel 126

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kılıç ve şiş.

Ne zamān ki hışm u gāzabla ol şeh-i 'işve ger çeke
tîgını

Bizi gāmze öldürür evvelā yalıñuz o tîg ü verem
degül

tîg-1 āh:

1. tîg-1 āh:

Gazel 80

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ah kılıcı.

Dil didi biz ol resen-bāzuz ki tîg-1 āh ile
Rismān-ı tırra-i Şeb-gün'a çıkmış inmişüz

tîg-1 derd-i maḥabbet:

1. tîg-1 derd-i maḥabbet:+le

Gazel 84

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Muhabbetin dert kılıcı.

Basduḡ o dem ki kevnē ḡadem māder-i ḡazā
Ḳaṭ' itdi tîg-1 derd-i maḥabbetle nāfumuz

tîg-1 hecr:

1. tîg-1 hecr:

Gazel 11

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ayrılık kılıcı.

Tîg-1 hecrüñle Nesīb-i mübtelāyı öldürüp
Āferin a'dā-yı dūmı kām-yāb itdün bu şeb

tîg-1 mücevher:

1. tîg-1 mücevher:

Gazel 134

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mücevher kılıç.

Pes-i müjenden ider pāre-pāre cān u dili
Nıgeh mi tîg-1 mücevher midür nedür bilmem

tîg-1 nāz:

1. tîg-1 nāz:+ı

Tahmis 3

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Naz/cilve kılıcı.

Şu içmek deñlü yoḡdur teşne-i 'işḡa helāk olmaḡ

tîg-1 sitem:

1. tîg-1 sitem:+le

Gazel 56

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Eziyet kılıcı.

Fiḡān ki tîg-1 sitemle o kāfir-i bed-kış
Şehid ider beni zu'mınca çoḡ sevāba girer

tikme-i zerrin:

1. tikme-i zerrin:+dür

Gazel 174

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Altın düğme.

Zebercedden ya hōd bir tikme-i zerrindür ol ḡubbe
Giribān-ı ḡabā-yı şāhed-i ra'nā-yı dünyāda

tılā:

1. tılā:

Gazel 86

Mısra: 12

Parlaklık, sarılık; merhem, ilaç.

Riyā ḡulūş gibi zāta eylemez te'sir
Birün-ı sime tılā kimyā yerin tıtmaz

timsāl:

1. timsāl:

Gazel 159

Mısra: 6

Mısal, örnek.

İbtidā ‘ilm-i fenā dersin okur kevine gelen
Lāya timsāl görür māderinüñ āgūsın

timsāl-i şahs:

1. timsāl-i şahs:-a

Gazel 140

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kişinin sureti.

İtme penāh-ı halkı ki rāhat bulur mı hiç
Timsāl-i şahşa āyinede istinād iden

tınāb-ı zer-nişān:

1. tınāb-ı zer-nişān:

Gazel 213

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Altın işlemeli çadır ipi.

Çemenzār üzre ebr-i nev-bahār sāye-bān çekdi
Aña kavı-i kızağ iki tınāb-ı zer-nişān çekdi

tinet:

1. tinet:+üñ

Gazel 121

Mısra: 9

Huy, yaradılış.

Āl-i ‘ālī tinetüñ şem‘-i münir-i bezm-i dîn
Hayl-i aşhābuñ nücum-ı çarğ-ı ‘irfāndur senüñ

2. tinet:+üñ

Müsemmen 1

Mısra: 2

Huy, yaradılış.

Yā Ḥabīballāh ser-ā-ser nürdandur tinetüñ

Sāye-endāz olmaz anuñ-çün nihāl-i kāmētüñ

tir:

1. tir:

Rübai 43

Mısra: 1

Ok.

Nā-rāst olursa çüb eger tir olmaz
Āhen almazsa āb şemşir olmaz

2. tir:

Tarih 23

Mısra: 3

Ok.

Atup püy rāz ile bir tir piş-rev
Hezār u şaşt gez oldı şitābān

3. tir:

Gazel 14

Mısra: 4

Sevgilinin yan bakış; ok.

‘Uşşāk-ı perīşān dili ey şüh-ı cefā-cū
Heçr-i ser-i zülfüñ ile tir şifte-ḥāl it

4. tir:+e

Gazel 94

Mısra: 6

Sevgilinin yan bakış; ok.

Āh ile gider küçe-i cānāneye gönlüm
Bir nāme-i ser-bestedür ol tīre şarılımış

5. tir:

Gazel 185

Mısra: 10

Sevgilinin yan bakış; ok; Sevgilinin kirpikleri için
kullanılmıştır.

Şad-pāredür gönül nice āh eylesün eşer
İrmez nişāna tir şikeste kemān ile

tire-derün:

1. tire-derün:

Gazel 66

Mısra: 3

Kötü kalpli.

Ṭaʿn-ı cühhāl idemez ehl-i dili tire-derün
Seng-i eṭfāl-i yeme mücib-i tekdİR olmaz

tire-dil:

1. tire-dil:

Gazel 68

Mısra: 5

Karanlık gönül.

Tire-dil itse de taklİd olamaz hāl ehli
Zişt-i bed-şekle tezyin ile şabāhat gelmez

tiregī-i dil:

1. tiregī-i dil:

Gazel 105

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kalp karalığı.

Bu rüşeni-i derün tiregī-i dil ey mäh
Ya rüz u şāmda ya bendesindedür ancağ

tiregi-i minnet-i dünān:

1. tiregi-i minnet-i dünān:

Gazel 19

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Alçak kişilerin karalığı.

Hele yok tiregi-i minnet-i dünān anda
Sāye-i şāh-ı cihāndan baña yeg sāye-i bİd

tir-i āh:

1. tir-i āh:

Gazel 185

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Āh oku.

Geh tir-i āh u gāh kemend-i figān ile
Her gice kār-ı zārdayuz āsumān ile

tir-i cevri:

1. tir-i cevri:

Müfret 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cefa oku.

Her tir-i cevri dilberān eyler seni lā-büd siper
Meşkuñ gāma meşhürdur ey hasta-i bİ-pā vü ser

tir-i ciger-düz:

1. tir-i ciger-düz:

Gazel 161

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cİğere saplanan ok.

Nezzāre midür tir-i ciger-düz mıdur bu
Ruhsāre midür āteş-i cān-süz mıdur bu

tir-i nigāh:

1. tir-i nigāh:†ı

Gazel 40

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bakış oku.

Zür-ı kirişme cisme degül cāna kār ider
Tir-i nigāhı semt-i nişānı gelür geçer

tir-veş:

1. tir-veş:

Gazel 73

Mısra: 8

Ok gibi.

Menzilinden düşüp āvāre olur hāk-nişİN
Perr-i gayr ile o kim tir-veş eyler pervāz

tiryāk:

1. tiryāk:

Rūbai 40

Mısra: 2

İlaç, çare, deva.

Zaḥm-ı dile elmās ile merhem birdür
Tiryāk ile dil-ḥastalara sem birdür

tîz:

1. tîz:

Gazel 109

Mısra: 5

Çabuk, hızlı.

Devlet-serāsı pek tîz olur âşiyân-ı büm
Ehl-i dilüñ derünmı vîrân idenlerüñ

2. tîz:+dür

Gazel 108

Mısra: 8

Çabuk, tez.

Meşhürdur ki çok yaşamaz murğ-ı şāhbāz
Tîzdür zevāl-i devleti ḡaddār olanlaruñ

tîz-bîn:

1. tîz-bîn:

Gazel 124

Mısra: 13

Keskin söz.

Nesībā tîz-bîn ol bā'is-i ḥilḳat nedür añla
Gözüñ aç zātuñı fehm eyle terk it ḥumḳı dāhî ol

toğ-:

1. toğ-: -dı

Tarih 6

Mısra: 4

Doğmak, dünyaya gelmek.

Maşrıḳu'l-envār-ı evlād-ı Celāle'd-dîn'den
Ḥamdüli'llah toğdı bir tâbende şems-i ma'nevî

toğrı:

1. toğrı:

Gazel 33

Mısra: 9

Doğru.

Saña toğrı söz Nesībā dil-i mübtelāda ḥālā
O şeh-i serîr-i ḥüsnüñ ḳulı olmağa heves var

2. toğrı:+sı

Kıt'a 5

Mısra: 1

Doğru, gerçek, hakikat.

Toğrısı nāya ḳulaḳ tutdukça
Demine hū çekerüz üstāduñ

3. toğrı:

Mesnevi 2

Mısra: 15

Doğru, gerçek; hakikat.

Medḥ-i digerāmı toğrı şanma
Taḥsîn ü medāḥine inanma

4. toğrı:

Gazel 33

Mısra: 9

Doğru, gerçek, hakikat.

Saña toğrı söz Nesībā dil-i mübtelāda ḥālā
şeh-i serîr-i ḥüsnüñ ḳulı olmağa heves var

5. toğrı:

Gazel 180

Mısra: 9

Doğru, gerçek, hakikat.

Nesībā toğrı söyle tevbe olmaz mı ḥarābātı
Mey olsa dilber olsa sāye-i memdūd-ı bid olsa

6. toğrı:

Gazel 87

Mısra: 8

Doğru, gerçek, hakikat.

Halk-ı ʿālemlerle ihtilâf Nesib
Toğrısı bu ki bî-riyâ olmaz

toğrıl-:

1. **toğrıl-:-dı**

Gazel 166

Mısra: 8

Doğrulmak, yönelmek.

ʿUşşâkı şebihünına gönderdi raqibün
Toğrıldı çalıqlar o mehün bu seferinde

tohm-ı heves:

1. **tohm-ı heves:**

Gazel 190

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Arzu, istek tohumu.

Ümmid ider mi hürmen-i kām ola hāşılı
Tohm-ı heves şaçan bu fenâ şurezârına

tokın-:

1. **tokın-:-duqça**

Gazel 56

Mısra: 9

Dokunmak, değmek, temas etmek.

Hüy-ı gaddāra tokındukça zülf-i yār-i Nesib
Hemān o rişteye beñzer ki dürr-i nāba girer

2. **tokın-:-ma**

Tahmis 1

Mısra: 6

Dokunmak, değmek, temas etmek.

Görürseñ zaħmet-i bî-hadd ü gāye
Tokınma hānedān-ı evliyāya

3. **tokun-:-sa, -lar**

Gazel 5

Mısra: 8

Dokunmak, değmek, temas etmek.

Toğunsalar gelür āvāze-i şarāb şarāb
O rind-i bade-perestüm ki kāse-i serüme

top:

1. **top: +i, +n**

Gazel 213

Mısra: 3

Top, çevgan topu.

Atup şāh-ı gama burc-ı felekden sâ'ika topın
Sipāh-ı guşşa üzre berq-ı tiğ-ı bî-amān çekdi

toptolu:

1. **toptolu: +dur**

Kaside 2

Mısra: 13

Tamamen dolu.

Fikr-i kec ile toptoludur levh-i hātıra
Mānend-i nakş-ı cevher-i şemşir-i hām-be-hām

Tüfān:

1. **Tüfān: +dan**

Kaside 2

Mısra: 5

*Nuh peygamber zamānında dünyâyı kaplayacak şekilde
yağan çok şiddetli yağmur ve fırtına.*

Sensin sebep necātına Tüfāndan k'o dem
Keşt-i Nüh buldı selāmet dükendi yem

tuhfe-i dergāh:

1. **tuhfe-i dergāh: +uñ**

Kaside 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dergahın hediyesi.

Düstür-ı ittibā'ı sünen mesleküm degül
Yok bir ʿamel ki tuhfe-i dergāhuñ eyleyem

tuhfe-i makbûle:

1. **tuhfe-i makbûle:**+dür

Kaside 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Kabul edilen hediye.

Hâk-i derûnde tuhfe-i makbûledür hülûş
Kim eyleyen hülûş idi Selmân'ı Âl'e zâm

tuhfe-i ma'ÿûbe:

1. **tuhfe-i ma'ÿûbe:**-y, -i

Tarih 31

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ayıplanmış hediye.

Evvel çıkarur tuhfe-i ma'ÿûbeyi tüccâr
En şoñra gelür kâle-i kem-yâb miyâna

tuhfe-i nâçiz-i cân:

1. **tuhfe-i nâçiz-i cân:**+ın

Gazel 93

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Değersiz canın hediyesi.

Gelür mihmân-serây-ı vaşl-ı yâre gör Nesîbâyı
Kefende tuhfe-i nâçiz-i cânın armağan şutmuş

tül:

1. **tül:**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Uzunluk.

Eyledüñ bir lahçada himmetle tayy 'arz u tül
Ol gice mi'râc-ı cismânîye şâhiddür nuşûl

tül-i emel:

1. **tül-i emel:**

Gazel 92

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hırs, tamah, tükenmez arzu.

Yazarken ser-nüvişt-i 'âlemi kilik-i kazâ evvel
Cebîninde esir-i zülfünüñ tül-i emel yazmış

2. **tül-i emel:**

Gazel 106

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Hırs, tamah, tükenmez arzu.

'Ömr-i harîşe olsa bu tül-i emel kıyâs
Vaqt-i hayâtınıñ görünür inçizâsı yok

tül-ı kıyâm:

1. **tül-ı kıyâm:**+dan

Kaside 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ayağa kalkma zamanı.

Şevk-ı müşâhedât ile tül-ı kıyâmdan
Tâ sâk-ı pâküñ üzre zuhür eyledi verem

tül-i 'ömr:

1. **tül-i 'ömr:**

Tarih 11

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ömrün uzunluğu.

Tül-i 'ömr ile mu'ammer ola mañdüm u peder
Olalar mazhar-ı eltaş-ı Qadim ü Ezelüñ

tur-:

1. **tur-:**-maz

Gazel 3

Mısra: 8

Durmak.

Dimez miydüñ baña ey mâh- ı tal'at senden
ayrılmam

Niçün peymânuña şuramaz dönersin âsumân-âsâ

2. **ṭur-:-miş**

Gazel 104

Mısra: 8

Durmak.

Bir niğāh-ı merḥamet itseñ n'olur ey şāh-ı ḥüsn
Reh-güzāruñ üzre ṭurmuş derd-mendān şaf-be-şaf

3. **ṭur-:-duk, -ça**

Gazel 172

Mısra: 12

Durmak.

Olur ḥāk-i vaṭan gerd-i kesād-ı kāle-i 'irfān
Sezā-yı i'tibār olmaz güher ṭurdukça kânında

turfe:

1. **ṭurfe:**

Gazel 45

Mısra: 4

Görülmemiş, nâdir.

Aña müfid degül mümyā-yı nil-i merām
Dil-şikestede bir ṭurfe inkisārum var

turra:

1. **ṭurra:+ñ, +a**

Gazel 55

Mısra: 6

Alın saç; kıvrık saç lülesi.

Bezm-i derūnı reşk-i şebistān-ı Ṭūr ider
Ruḥsārun üzre ṭurraña geh nīm-bāz olur

turra-i ḥübān:

1. **ṭurra-i ḥübān:+a**

Kaside 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzellerin kâkülü.

Yā niceye dek ṭurra-i ḥübāna ta'alluk
Ağardı bu sevdā ile müy-ı ser ü ebrū

turra-i şeb:

1. **ṭurra-i şeb:+dür**

Gazel 54

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gece bekçisi gibi olan saç kakülü (sevgiliyi bekleyen).

Cürm oldı Nesībā sebep-i cilvesi 'afvuñ
Ḥüsn-i mehi efzûde ider ṭurra-i şebdür

turunc-ı dest-efşār:

1. **turunc-ı dest-efşār:+ı**

Rübai 64

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

El sıkma turuncu.

İtdi bu ten-i zerd ü nizārum hicrān
Perviz-i gamuñ turunc-ı dest-efşārı

tut-:

1. **ṭut-:-maz**

Gazel 86

Mısra: 2

Tutmak, karşılamak.

Kelāğ bülbül-i şirīn-nevā yerin ṭutmaz
Heves-meniş dil-i 'ışk āşinā yerin ṭutmaz

2. **ṭut-:-maz**

Gazel 86

Mısra: 4

Tutmak, karşılamak.

Olur mı ḥüsn-i Ḥudā-dād ü ḥüsn-i sāhte bir
Cemāl-i naqş u şuver dil-rübā yerin ṭutmaz

3. **ṭut-:-maz**

Gazel 86

Mısra: 6

Tutmak, karşılamak.

Güşād-ı bāğ-ı dil itmez naşihat-i zāhid
Semüm-ı şaḥn-ı çemende şabā yerin ṭutmaz

4. **ut--maz**

Gazel 86

Mısra: 8

Tutmak, karılamak.

Metā^c-i kāsıd olur mevķi^c-i ‘ademde vücūd
Maħal dūer ki tūvān-ger gedā yerin utmaz

5. **ut--mı**

Gazel 93

Mısra: 8

Tutmak, karılamak.

Elinde rind-i mestūñ sāġar-ı mey řanma bezm ire
eh-i iķlīm-i ‘iretdūr ki mūhr-i zer-niān utmu

6. **ut--ar, -sa**

Gazel 122

Mısra: 2

Tutmak.

Bu ĥārzār-ı ‘alāyıkda ide dāmān ol
utarsa Ĥızr daĥı dāmenūñ ġürizān ol

7. **ut--ar, -lar**

Kit'a 25

Mısra: 3

Tutmak.

Kāmili ķillet-i māl ile utarlar nāķı
Nāķıa vefret-i dūnyā ile dirler kāmil

8. **ut--maz**

Gazel 112

Mısra: 9

Zabtetmek, durdurmak.

utmaz ‘itāb-ı dōst yerin ķahr-ı dūmenān
Hi ķār-ı niter mi ider nii-i ‘aķrebūñ

9. **ut--ınca**

Gazel 129

Mısra: 14

Tutmak, bir nesneyi elle kavramak.

omam elūmden anuñ dāmen-i maħabbetini
utunca dāmen-i ‘ōmr-i ‘azizi dest-i ecel

10. **ut--mı**

Gazel 93

Mısra: 1

Tutmu, hakim olmu.

Ĥayāl-i em-i dilber lāne-i dilde mekān utmu
‘Aceb řehbāzdur kim āte ire āiyān utmu

11. **ut--ma, -y, -a**

Gazel 14

Mısra: 5

Alkoymak.

Ol zevķ ile tā utmaya telh-i memāti
Dil-ĥasta-i hicrānuña bir va‘d-i viāl it

12. **ut--mı**

Gazel 93

Mısra: 6

Elde bulundurmak, ele almak; bürümek, sarmak.

Ĥaĥ-ı sebzūñ degül etrāf-ı la‘l-i rūĥ-baĥuñda
Ser-i ser-eme-i Āb-ı ĥayātı ķudsiyān utmu

13. **ut--alum**

Rūbai 62

Mısra: 3

Tutmak, yakalamak.

Kāmilleri fehme ķudretūñ yok utalum
Bāri hele kendi zātuñı fehme eyle

14. **ut--dı**

Gazel 127

Mısra: 10

Sarmak, bürümek.

Meclis-be-meclis itdi Nesībā hezār naķl
Dūnyāyı utdı zezeme-i ķil ü ķāl-i ġül

15. **ut:-maz**

Gazel 86

Mısra: 12

Bir Şeyin yerine almak.

Riyā hulş gibi zāta eylemez te'şir
Birn-ı sîme tlā kîmyā yerin çutmaz

16. **ut:-maz**

Gazel 86

Mısra: 10

Bir Şeyin ya da bir kişinin yerini almak.

‘Adil-i neşve-i hāl olamaz hālâvet-i kāl
Şarâb khand-i mey-i dil-gşā yerin çutmaz

17. **ut:-maz**

Gazel 86

Mısra: 14

Bir Şeyin ya da bir kişinin yerini almak.

‘Adv muim-i ser-i ky-ı yârdur Şad āh
Nesib o r-siyehn ğālîbā yerin çutmaz

18. **ut:-mış**

Gazel 93

Mısra: 2

Yapmak; tutmak.

Hayāl-i çeşm-i dilber lâne-i dilde mekân utmıŐ
‘Aceb Şehbâzdur kim âteş içre âŐiyān utmıŐ

19. **u:-ar**

Gazel 159

Mısra: 2

Tutmak.

Ber ile hande ider vaz‘ına ehl-i kibrn
Mıhr ü meh Şanma utar çar-ı zemîne gŐın

20. **ut:**

Gazel 112

Mısra: 8

Tutmak.

Matlbuñ ise vuşlat-ı cānāne-i merām
ut dest-i ibtihāl ile dāmānıñ Őebn

21. **ut:-maz**

Gazel 86

Mısra: 1

Tutmak, olmak.

Kelāĝ bülbül-i Şirin-nevā yerin utmaz
Heves-meniş dil-i ‘ışk āŐinā yerin çutmaz

22. **ut:-mış**

Kaside 10

Mısra: 1

Tutmak, yakalamak.

Kemend-i harf ile utmıŐ ğazāl-i sırr-ı ğuybı
Tebârek’llah o Őayyād-ı bî-‘adil ü nazire

23. **ut:-ma, la**

Gazel 10

Mısra: 2

Tutmak.

Dilberā ruĥsāruñ itme cilve-endāz-ı niĐāb
Perde utmala nihān olmaz bilürsin āfitāb

24. **ut:-ma, la**

Gazel 10

Mısra: 2

Tutmak.

Dilberā ruĥsāruñ itme cilve-endāz-ı niĐāb
Perde utmala nihān olmaz bilürsin āfitāb

25. **ut:-mış**

Gazel 93

Mısra: 4

Tutmak; kurmak; dayamak.

Seni Şaff-ı melāyikde arar ‘uŐŐāk-ı mehcruñ
Anuñ-n çara dd-ı āh-ı dilden nerdübān utmıŐ

26. **ut:-sa**

Tarih 2

Mısra: 5

Tutmak, yakalamak.

Ṭutsa āfākı n'ola bŷy-ı gül-i 'adli anuñ
Salṭanat bāğında bulmuşdur bu gül neşv ü nemā

tŷṭi-i dil:

1. **tŷṭi-i dil:**

Gazel 28

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönül papağanı.

N'ola tŷṭi-i dil lāl olsa ol māh-ı şeker-lebsüz
Anı güyā iden āyine-i ruḥsār-ı cānāndur

2. **tŷṭi-i dil:**

Gazel 28

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönül papağanı.

N'ola tŷṭi-i dil lāl olsa ol māh-ı şeker-lebsüz
N'ola tŷṭi-i dil lāl olsa ol māh-ı şeker-lebsüz

tŷṭi-i güyā:

1. **tŷṭi-i güyā:**+y, +ı

Gazel 46

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Konuşan papağan.

'Āşık-ı nālāmı hicr-i la'ı-i cānān söyledür
Şevk-ı sükker tŷṭi-i güyāyı her ān söyledür

tŷṭi-i kilk-i Nesib:

1. **tŷṭi-i kilk-i Nesib:-ā**

Gazel 142

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Nesib'in kaleminin söyleyen papağanı.

Naẓire ḥazret-i Sābit Efendi'ye ne mümkindür
Niçün ey tŷṭi-i kilk-i Nesibā ebsem olmazsın

tutuş:

1. **tutuş:-up**

Gazel 203

Mısra: 7

Alev almak, yanmak.

Kebāb olur tŷṭuşup çün çenār bī-şübhe
Hümā tenāvül iderse ger üstüh'ānumuzı

tütüyā:

1. **tütüyā:+sı**

Gazel 106

Mısra: 8

Göze çekilen sürme.

Her kūr-ı dilden itme recā-yı naẓar k'anuñ
İmdād-ı nūr-ı çeşm idecek tütüyāsı yok

tüccār:

1. **tüccār:**

Tarih 31

Mısra: 13

Ticāretle uğraşan kimse, tâcir.

Evvvel çıkarur tuḥfe-i ma'yübeyi tüccār
En şoñra gelür kâle-i kem-yāb miyāna

tügme:

1. **tügme:**

Gazel 161

Mısra: 3

Düğme.

Ol sine-i siminde ilik tügme midür ya
Gencine-i dür-beste-i meknüz midür bu

tünd-ḥü:

1. **tünd-ḥü:**

Gazel 59

Mısra: 5

Sert huylu.

Ey tünd-ḥū saña nigeḥ-i rāst mümteni‘
Reng-i ḡazab cemālūne gūyā niḡābdur

2. **tünd-ḥū:**

Gazel 185

Mısra: 8

Sert huylu.

Būs-ı lebūñ-çün eyleme ben bendeñi helāk
Ey tünd-ḥū yumaḡ olamaz ḡanı ḡan ile

tünd-i ḥiṣāl-i mihr-i düşmen:

1. **tünd-i ḥiṣāl-i mihr-i düşmen:**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Rakibin sevgisinin sert huyları.

Ey tünd-i ḥiṣāl-i mihr-i düşmen
İnşāfa gelür misin ‘aceb sen

türāb-ı kabr:

1. **türāb-ı kabr:;i**

Kaside 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mezarının topraḡı.

Şabā esir-i hevā-yı ḡaremgehidür o şāhuñ
Türāb-ı ḡabri virür iḡbirār-ı müşk ü ‘abire

türbe-i Monlā:

1. **türbe-i Monlā:**

Gazel 174

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Mevlana Celaleddin Rumi'nin türbesi.

Nesībā keṣti-i Nüh-ı nebīdür türbe-i Monlā
Muraṣṣa‘ bir fenerdür ḡubbe-i ḡadrası bālāda

türbe-i ṣadr-i evliyā:

1. **türbe-i ṣadr-i evliyā:**

Tarih 22

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yüce evliyanın türbesi.

Sāl-i ‘imāretin Nesīb eyle bu mıṣra‘a su‘āl
Oldı yine müceddede türbe-i ṣadr-i evliyā

tüvān-ger:

1. **tüvān-ger:**

Gazel 86

Mısra: 8

Zengin, iktidar sahibi.

Metā‘-ı kāsīd olur mevḡı‘-i ‘ademde vücūd
Maḡal düşer ki tüvān-ger gedā yerin ṡutmaz

2.3.24. U

u:

1. **u:**

Gazel 1

Mısra: 3

Ve (baḡlama edatı).

Göñül pür-dāḡ u dīde pür-sirişk olsa n'ola her dem
Nükūd-ı genc-i sulṡān-ı fenā ḡarrābıyuz cānā

2. **u:**

Gazel 1

Mısra: 9

Ve (baḡlama edatı).

Nesīb-āsā hemīşe bī-ser ü sāmān u küstāḡuz
Muḡaṣṣıl bezm-i ‘iṣḡuñ mest-i rāḡ-ı nābıyuz cānā

3. **u:**

Gazel 26

Mısra: 4

Ve (baḡlama edatı).

Tenezzül eyler ise şāhbāz-ı çeşm-i ḡün-rizūñ
Dil-i bīmār u cān-ı nā-tüvān olsun fedā bir bir

4. u:

Gazel 57

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Dūd-ı āh u dāğ-ı sır ızhār ider ‘āşık saña
Bir sifāl-i köhnede sünbül qaranfül gösterür

5. u:

Gazel 65

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Bî-şidk u hülüş olan perestiş
‘Ādet şayılır ‘ibādet olmaz

6. u:

Gazel 75

Mısra: 6

Ve (bağlama edatı).

Hem bezmimiz itmekde ziyāmuzla temettü’
Biz şem‘-i şıfat gerçi ki pür-süz u güdāzuz

7. u:

Gazel 76

Mısra: 8

Ve (bağlama edatı).

Helāk-i nāz ider ağıyārı ‘āşığı maḥrūm
O cevr-pişe Şevāb u güneḥ nedür bilmez

8. u:

Gazel 82

Mısra: 1

Ve (bağlama edatı).

Ne zevk-ı vuşlata mesrūr u ne firāka gāmīnüz
Sürür-ı ‘ālem ü zaḥm-ı gam-ı cihāndan emīnüz

9. u:

Gazel 85

Mısra: 1

Ve (bağlama edatı).

Nāmūs u cāhı çāha atan Mevleviler'üz
Dünyā-yı dünı hiçe şatan Mevleviler'üz

10. u:

Gazel 128

Mısra: 7

Ve (bağlama edatı).

Pāy-ı himmet zaḥm-dār u menzil-i maqşad ba‘id
Miḥnet-i hicrān ile ḥālūñ müşevveşdür göñül

11. u:

Gazel 156

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Seḫerī ki güş-ı hūşa irişe nidā-yı bülbül
Getürür peyām-ı lā-büd ya Ḥicāz u Sebā'dan

12. u:

Gazel 162

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Nesimden yeme mevc-i ḥaṭar zuḥūr itmez
‘İtāb u çin ü cebin böyledür eḫibbāda

13. u:

Gazel 185

Mısra: 1

Ve (bağlama edatı).

Geh tır-i āh u gāh kemend-i figān ile
Her gice kār-ı zārdayuz āsumān ile

14. u:

Gazel 197

Mısra: 8

Ve (bağlama edatı).

Gül ü lāle yeter dāğ-ı derün u şu‘le-i āhı
Bahār-ı ‘ışkuñ içre ārzū-yı gülşen itmez dil

15. u:

Kaside 1

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Hüsn-i hâlin ehl-i takvânun riyâya haml ider
Ehl-i fışk ahlâsa dir Allâh Settâr u Ğafûr

16. u:

Kaside 10

Mısra: 6

Ve (bağlama edatı).

O şâh-ı memleket-ârâ-yı hıttagâh-ı kemâlün
Nazîre luft ile kahrı olur hıbbân u sâ'ire

17. u:

Mesnevi 1

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Anı itdi Üstâd-ı şun'-ı ezel
Merâyâ-yı imkâna aşl u maḥal

18. u:

Müsemmen 1

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Eyledün bir lahẓada himmetle tayy 'arz u tül
Ol gice mi'râc-ı cismânîye şâhiddür nuḳül

19. u:

Müsemmen 1

Mısra: 7

Ve (bağlama edatı).

Özge kurbîyyet idi ne ittihâd u ne hülül
Kurb-ı bî-keyfiyyetün fehm itmese n'ola 'uḳül

20. u:

Rûbai 20

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Şer'ün hareminde oldılar çâr menâr
'Osmân u Ebû Bekr ü 'Ömer şâh-ı Necef

21. u:

Tahmis 1

Mısra: 5

Ve (bağlama edatı).

Bizüz ol vâlih ü medhüş u hayrân
Ki irmez 'aqlumuz bu hüy u hâya

22. u:

Tahmis 2

Mısra: 10

Ve (bağlama edatı).

Âşüfte-i elvân-ı negam-ı bülbül-i zâruz
Hayret-zede-i luft u cefâ-yı gül ü hâruz

23. u:

Tarih 1

Mısra: 5

Ve (bağlama edatı).

'Ulüvv-i câh u hüsn-i haḫ fazîlet-hüy-yı sencide
Meḫâsin mecma'ı bir zât idi şüretde siretde

24. u:

Tarih 2

Mısra: 8

Ve (bağlama edatı).

İki târiḫ iki mıṣra'dur ḫisâb-ı tām ile
Ḥâl-dâr u sâdesi çâr oldı bî-şekk ü mirâ

25. u:

Tarih 2

Mısra: 12

Ve (bağlama edatı).

Ola kâhhâr-ı 'adû devletle cünd-i 'âleme
Oldı sulṫân u cihânda nâm-ver-i Şeh Muṫafâ

25. u:

Tarih 6

Mısra: 6

Ve (bağlama edatı).

Viridi bir maḥdüm-ı zî-şānı kemāl-i fazıldan
Ḥazret-i Bostān Efendi'ye o Vehhāb u Ḳavī

26. u:

Tarih 11

Mısra: 5

Ve (bağlama edatı).

Ṭül-i 'ömr ile mu'ammer ola maḥdüm u peder
Olalar mazḥar-ı elṭāf-ı Ḳadīm ü Ezelüñ

27. u:

Tarih 15

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Bir kerem-kār u seḥā-mu'tād idi
Cūdına taḳdīr olunmaz kemm ü keyf

28. u:

Tarih 23

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Atup pūy rāz ile bir tīr pīş-rev
Hezār u şaşt gez oldu şitābān

29. u:

Tarih 25

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Ḥaḳ-gūy u 'afif idi ki yoḡıdı nazīri
Zāhırde vü bāṭında o bī-şibh ü nedidüñ

30. u:

Terci-bend 1

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Raḥmān-ı bī-vezīr ü ḥaṭā-pūş-ı bī-nazīr
Ġaffār-ı bī-mu'arīz u Settār-ı bī-nedīd

31. u:

Terci-bend 1

Mısra: 1

Ve (bağlama edatı).

Gāhī ḥayāl-i vaşl ile mesrūr u ḥōş-terem
Endişe-i firāḳuñla gāhī mükedderem

32. u:

Terci-bend 1

Mısra: 5

Ve (bağlama edatı).

Geh 'adl-i Ḥaḳḳ u rüz-ı cezā yāduma gelür
Fıkr-i me'āl-i ḥāl iderem ḳanlar aḡlaram

ʿubūdiyet:

1. **ʿubūdiyet:+le**

Gazel 124

Mısra: 8

*Kulluḡun gereklerini dikkatli bir şekilde yerine getirme,
kulluk etme.*

Tekebbür itme taḥşil-ı ḡinā-yı ḳalbe sa'y eyle
'Ubūdiyetle faḥr it faḳr ile dā'im mübāhī ol

ʿubūr:

1. **ʿubūr:**

Kaside 1

Mısra: 2

Suyun öte kıyısına geçmek.

Sensin ol seyyāḥ-ı baḥr-i lā-mekān kim bī-gümān
Eyledüñ bir laḫzada deryā-yı imkāmı 'ubūr

ʿubūr eyle-:

1. **ʿubūr eyle-:r, -di**

Gazel 27

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Geçmek.

Göñül çokdan 'ubür eylerdi menzilgâh-ı fâniden
Ümîd-i vuşlatuñ ey şâh-ı mülk-i 'işve zührendür

'ubür it-:

1. **'ubür it-:-se**

Kaside 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Geçmek.

Menbâ'-ı Âb-ı hayât-ı feyz-i Rabbânî k'anı
Fehm ider her kim bu fânî zulmeti itse 'ubür

2. **'ubür it-:-sün**

Kaside 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Geçmek.

Kârbân-ı şad-tahiyyât ü selâm ol hazretüñ
Her dehenden ravza-i pür-nûrına itsün 'ubür

'ucb:

1. **'ucb:**

Kaside 8

Mısra: 8

Kendini beğenme.

Şağın zu'ım u pendâr ile ƙalma nâkış
Şağın 'ucb ile olma rüsvây-ı 'âlem

2. **'ucb:+ı, +n, +a**

Kıt'a 22

Mısra: 1

Kendini bir şey sanmak sıfatı, kendini beğenme.

'Ucbına nazar eyle ahâlî-i ğınānuñ
Tevcihe 'inān eyleyicek dâr-ı bakāya

uçmağ:

1. **uçmağ:**

Kaside 6

Mısra: 4

Cennet.

Tâ'ir-i himmet-i merdâna o şâh-ı dînüñ
Ƙavl ü fi'liyle 'amel uçmağ için şeh-per olur

ufuk:

1. **ufuk:+da**

Gazel 56

Mısra: 5

Gökyüzünün yerle birleşmiş gibi görüldüğü yer.

Ufuğda zâhir olur şanki şubh-dem hürşid
Kenâr-ı yemde o mihr-i hüsün ki âba girer

uğramaz ol-:

1. **uğramaz ol-:-dı**

Gazel 166

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gelip gitmemek.

Ol şüh vefâ semtine hiç uğramaz oldu
Bir ğayrı hevâ var didiler şimdi serinde

'ukbâ:

1. **'ukbâ:+y, +a**

Rübai 45

Mısra: 1

Âhîret.

'Ukbâya mağabbetüñle dil-hün giderüz
Ey şüh-ı cefâ-cü saña meftün giderüz

2. **'ukbâ:+da**

Tarih 25

Mısra: 8

Âhîret.

Dünyâda 'azîz eylemiş idi anı Bârî
'Ukbâda da memnûnı ola luğf-ı mezîdüñ

3. **‘uḳbā:**+y, +a

Tarih 21

Mısra: 6

Ahret, öbür dünya.

Geldükde Eskişehir'e selh oldı şehir-i ‘ömri
Me’mür oldı rûhı ‘uḳbāya rıhlet ile

4. **‘uḳbā:**+da

Tarih 16

Mısra: 4

Ahret; Dünyaya göre öte âlem.

Meftûh idi bâbı hemîşe ehl-i faqr u ‘usrete
‘Uḳbâda bâz ola ilâhî rûhına bâb-ı ‘aden

‘ukde:

1. **‘uḳde:**+y, +i

Kaside 6

Mısra: 7

Gönle dert olan şey.

Halle hiç kimsede kudret mi var ol ‘uḳdeyi kim
Hâllin itdükçe irâde daḫi muhkem-ter olur

2. **‘uḳde:**+dür

Kaside 7

Mısra: 10

Gönle dert olan şey.

Küşâd-ı kârına bir nîm işâretüñ besdür
Ne ‘uḳdedür o ki luḫfuñla olmaya münhal

‘ukde ber ‘ukde:

1. **‘uḳde ber ‘uḳde:**

Kaside 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Düğüm düğüm.

‘Uḳde ber ‘uḳde ki reşk-âver-i seng-i hâre

‘Uḳde ber ‘uḳde ki nâḫun-ken-i şîr-i ner olur

2. **‘uḳde ber ‘uḳde:**

Kaside 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Düğüm düğüm.

‘Uḳde ber ‘uḳde ki reşk-âver-i seng-i hâre

‘Uḳde ber ‘uḳde ki nâḫun-ken-i şîr-i ner olur

‘ukde ol-:

1. **‘uḳde ol-:**-ma, -dı

Gazel 129

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İçe dert olmak.

Girih-güşây-ı firâḳ oldı gerçi dest-i vişâl
Daḫı gönülde olan ‘uḳde olmadı münhal

‘ukde-i hâtır:

1. **‘uḳde-i hâtır:**+um, +ı

Kaside 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül düğümü, gönüldeki sıkıntı.

‘Uḳde-i hâtırımı nâmede itsem taḫrîr

Nâme murğân-ı peyâm-âvere bend-i per olur

‘uküd-ı kâr u bâr-ı zümre-i sâdât:

1. **‘uküd-ı kâr u bâr-ı zümre-i sâdât:**

Tarih 28

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Seyyidler topluluğunun işlerinin bağı.

Zuhûr itdi yine imdâd-ı ruḫâniyyet-i Ahmed

‘Uḳüd-ı kâr u bâr-ı zümre-i sâdât ḫall oldı

‘ukül:

1. **‘ukül:**

Gazel 121

Mısra: 5

Akillar.

Ḳurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola 'uḳül
Cebrâ'il esrâr-ı mi'râcuñda ḥayrândur senüñ

2. 'uḳül:

Müsemmen 1

Mısra: 8

Akıllar.

Özge ḳurbıyyet idi ne ittiḥād u ne ḥulül
Ḳurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola 'uḳül

'uḳül-i ḥabîr:

1. 'uḳül-i ḥabîr:~e

Kaside 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Haberdar olan akıllar.

Tamâm eyledi faḳr-ı Muḥammedî'de şuhûdı
Tamâm-ı faḳr nedür fehm ider 'uḳül-i ḥabîre

'uḳül-i nâkıṣ:

1. 'uḳül-i nâkıṣ:~a

Kaside 10

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Eksik akıllılar.

Dinildi nâmına mağz-ı kelâm-ı ḥazret-i Bârî
'Uḳül-i nâkıṣa maḥcûbdur bu sırr-ı ḥaṭîre

ulu:

1. ulu:

Gazel 166

Mısra: 14

Büyük, ulu.

Ḥasretle revân oldı yine eşki Nesîb'üñ
Gör bu ulu ırmağı anuñ çeşm-i terinde

'ulüm-ı evliyâ:

1. 'ulüm-ı evliyâ:

Kaside 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Velilerin ilimleri.

Ey muḥîit-i bî-girân dānâ-yı esrâr-ı Ḥudâ
Baḥr-i 'ilmünden cedāvildür 'ulüm-ı evliyâ

'ulüvv-i cāh:

1. 'ulüvv-i cāh:

Tarih 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Makamın yüceliği.

'Ulüvv-i cāh u ḥüsn-i ḥaṭ fazîlet-ḥüy-ı sencîde
Meḥâsin mecma'ı bir zât idi şüretde sîretde

'ulüvv-i ḥâl:

1. 'ulüvv-i ḥâl:

Gazel 130

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Halin yüceliği.

'Ulüvv-i ḥâl ü dünüvv-i maḳâli fehm ideli
Nesîb şî'r-ile yârâna i'tinâ idemem

um-:

1. um-:-ar

Kıt'a 12

Mısra: 2

Ummak; istemek, ümit etmek, arzulamak.

Mekke olalı maṭla'-ı ḥurşîd-i şerî'at

Yüz sürmek umar sâḥasına ḥâş u eger 'âm

2. um-:-ar

Kaside 5

Mısra: 7

Ummak; istemek, ümit etmek, arzulamak.

Lâyîḳ degül bu devlete ammâ kerem umar

Baḥr-i mekârimüñ ki bilür bî-kenârdur

'ummân:

1. **‘ummān:+a**

Gazel 2

Mısra: 4

Büyük deniz, okyanus.

Dem-â-dem hasret-i la'l-i lebûñle künc-i firqatde
Sirişk-i çeşm-i hūnünüm ider ‘ummāna istignā

umūr:

1. **umūr:**

Kaside 1

Mısra: 8

Emirler, şeyler, işler.

Ol şehensāh-ı ‘adālet destüñe kim senüñ
Hüküm-i emr ü nehyüñe vābestedür cümle umūr

‘unf:

1. **‘unf:**

Gazel 151

Mısra: 1

Şiddet, kabalık.

Döndürme görüp ‘unf ile rüyuñ fuḡarādan
Zinhār şaḡın nāvek-i dil-düz-ı du‘ādan

‘unşur:

1. **‘unşur:+dan**

Gazel 104

Mısra: 4

Madde.

Görmedi baḡr-i cihān zātuñ gibi dürr-i yetim
Dürr-i cāna olalı bu çār ‘unşurdan şadef

‘unşur-ı fikh-ı şerif:

1. **‘unşur-ı fikh-ı şerif:**

Müfret 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mübarek fikh ilminin özü.

‘Unşur-ı fikh-ı şerif oldı mütün-ı erba‘a
Hıḡta-i dīn-i mübīn içre ḡuşūn-ı erba‘a

unudıl-:

1. **unudıl-:-maz**

Gazel 71

Mısra: 1

Hatırlanmamak, akla gelmemek.

Vuşlatda ḡam-ı hecr-i ciger-tāb unudılmaz

Dür olmaḡ ile şoḡbet-i aḡbāb unudılmaz

2. **unudıl-:-maz**

Gazel 71

Mısra: 2

Hatırlanmamak, akla gelmemek.

Vuşlatda ḡam-ı hecr-i ciger-tāb unudılmaz

Dür olmaḡ ile şoḡbet-i aḡbāb unudılmaz

3. **unudıl-:-maz**

Gazel 71

Mısra: 4

Hatırlanmamak, akla gelmemek.

Rü’yāda bile ḡançer-i cānān görürüz biz

H‘āb içre daḡi teşne iken āb unudılmaz

4. **unudıl-:-maz**

Gazel 71

Mısra: 6

Hatırlanmamak, akla gelmemek.

Olsaḡ n'ola yād-āver-i ‘işretgeḡ-i deyrin

Dilberle olan bezm-i meyl-i nāb unudılmaz

5. **unudıl-:-maz**

Gazel 71

Mısra: 8

Hatırlanmamak, akla gelmemek.

Eşkümden o şūḡ olsa hirāsān ne ‘aceb kim

Nāḡeh-resī-i tündi-i seyl-āb unudılmaz

6. **unudıl-:-maz**

Gazel 71

Mısra: 10

Hatırlanmamak, akla gelmemek.

‘Älemde Nesibā niçe demler güzer eyler
Bu nazm-ı şafā-küster-i kem-yāb unudılmaz

unut-:

1. **unut-:-dur, -di**

Gazel 159

Mısra: 6

Unutmak, hatırlamamak.

Ġam u şādī elemin çekme ki zīrā dehrūñ
Ġam-ı ferdāsı unutturdu şafā-yı düşün

2. **unut-:-dur, -di**

Gazel 167

Mısra: 7

Unutmak, aklından çıkarmak.

Baña luḡf-ı güli serv-i çemenzārı unutturdu
Dönen peymāne dest-i sākīyān-ı sim-sāk üzre

3. **unut-:-du, -ñ**

Gazel 142

Mısra: 5

Unutturmak.

Cefā öğretdüñ ol māha unutturduñ vefā resmin
Ben ağlarsam hele sen de raḡībā ḡurrem olmazsın

4. **unut-:-ur**

Gazel 177

Mısra: 2

Unutturmak.

Behiştīyān nīgeh itse o rüy-ı pür-nūra
Unutturur gül-i Firdevs'i ḡāḡır-ı ḡūra

‘unvān:

1. **‘unvān:+dur**

Müsemmen 1

Mısra: 18

Ünvan; makam.

Sensin ol menşūr-ı aḡkām-ı vücūd-ı kâ’ināt
Li ma‘āllahi şafḡa-i ḡālūñde ‘unvāndur senüñ

2. **‘unvān:+dur**

Gazel 121

Mısra: 8

Ünvan; makam.

Sensin ol menşūr-ı aḡkām-ı vücūd-ı mümkināt
Li maallahi şafḡa-i ḡālūñde ‘unvāndur senüñ

‘unvān-ı zuḡal:

1. **‘unvān-ı zuḡal:**

Gazel 92

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Zuhal yıldızı unvanı.

Ḳarīn olmaḡ ne mümkündür o māha Münşi-i ḡudret
Benüm ser-nāme-i baḡtumda ‘unvān-ı Zuḡal yazmış

ur-:

1. **ur--:-ur**

Gazel 10

Mısra: 6

Vurmak.

Ḳasret-i ḡaddüñle terk eyler çemen şaḡnının diyü
Şarılır berg-i semen serve urur zencīr-i āb

2. **ur-:-ur**

Gazel 10

Mısra: 6

Vurmak.

Ḳasret-i ḡaddüñle terk eyler çemen şaḡnının diyü
Şarılır berg-i semen serve urur zencīr-i āb

3. **ur-:-sa**

Gazel 45

Mısra: 5
Vurmak.

‘Aceb mi ursa baña seng-i ța‘ne her nā-dān
Ki naħl-i ma‘rifetüm bü'l-‘aceb semārum var

‘ūr:

1. ‘ūr:-um

Müsemmen 1

Mısra: 15

Tek gözlüler. (Gönül gözü kapalı olan bağlamında kullanılmıştır).

Müflisem ‘ürüm gedāyam cürm ise bī-ħadd u ‘ad
Südde-i devlet-me‘ābuñdur baña ancak sened

urıl-:

1. urıl-:-dı

Gazel 204

Mısra: 4

Vurulmak.

Dil-i şad-pārenüñ āvizişinden ħüsñin arturdu
Urıldı şāne güyā kākül-i pīçān güzellendi

ušan-:

1. ušan-:-du, -m

Gazel 156

Mısra: 8

Bıkmak.

Ne reh-i ħuşül-i kāma ne gider țařık-ı ye‘se
Hele ħāşılı uşandum dil-i zār-ı mübtelādan

2. ušan-:-mış, -dur

Tahmis 4

Mısra: 12

Usanmak, bıkmak, bezmek.

Bize hem-reng olur bir bī-tekellüf ħam-güsār olsa
Usanmışdur göñül bu bezmüñ erbāb-ı rüsümından

‘uşfūr:

1. ‘uşfūr:

Gazel 47

Mısra: 7

Serçe kuşu.

Āħüya ħidā olur mı ‘uşfūr

Çeşmüñ dil-i mübtelāyı neyler

‘uşşāk:

1. ‘uşşāk:-ı

Gazel 166

Mısra: 7

Aşıklar.

‘Uşşākı şebīħümına gönderdi raķībüñ

Țoğrıldı çalıķlar o mehüñ bu seferinde

2. ‘uşşāk:

Gazel 51

Mısra: 7

Āşıklar.

Şüküfe-çin-i riyāz-ı derün olan ‘uşşāk

Ġam-ı şitā țařab-ı zevķ-ı şayf bilmezler

3. ‘uşşāk:-a

Gazel 26

Mısra: 7

Aşıklar.

Güzel ‘uşşāka cevri-bī-ħisāb eylersin ey ħünī

Ġisābın virmege ķadir misin rüz-ı cezā bir bir

4. ‘uşşāk:-a

Gazel 65

Mısra: 7

Aşıklar.

‘Uşşāka vuşül-i küy-ı cānān

Bī-cāzibe-i maħabbet olmaz

5. ‘uşşāk:-a

Gazel 69

Mısra: 5

Aşıklar.

Der-kenār olmağa meyli var imiş ‘uṣṣāka
‘Arz-ı hāl itmede cānāna kuşūr eylemişüz

6. **‘uṣṣāk: +a**

Gazel 77

Mısra: 7

Aşıklar.

Dil-i sengīngēh-i mağrūr olup ‘uṣṣāka cevri itme
Hadeng-i āha kūh-ı āhenin olsa siper olmaz

7. **‘uṣṣāk: +a**

Gazel 100

Mısra: 5

Aşıklar.

Olurlar nev-resān ‘uṣṣāka māyil
Dil-i etfāl ider divāneden hazz

8. **‘uṣṣāk: +a**

Gazel 196

Mısra: 2

Aşıklar.

Nezzāreden nihān olup ey şūh cān gibi
‘Uṣṣāka bī-vefāluk idersin cihān gibi

9. **‘uṣṣāk: +a**

Gazel 206

Mısra: 7

Aşıklar.

Ferāmūş itdürür ‘uṣṣāka iki ‘ālemün fikrin
İlāhī hüsnünün bir zerresidür hüsn-i cānānī

10. **‘uṣṣāk: +a**

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Aşıklar.

‘Işkuñ ki ğarib ibtilādur

‘Uṣṣāka ‘aceb siyeh belādur

11. **‘uṣṣāk: +uñ, +ı**

Rübai 55

Mısra: 4

Âşıklar.

Âhir elem-i hecr-i ruhuñla kāfir

‘Uṣṣākuñı hurşid-perest eylersin

12. **‘uṣṣāk: +ı, +n, +dan**

Gazel 19

Mısra: 3

Âşıklar.

Māh-ı nev şanma olup ol mehün ‘uṣṣākından

Oldı Zāl-i felekün derd ile ebrūsı sefid

13. **‘uṣṣāk:**

Rübai 49

Mısra: 1

Âşıklar.

‘Uṣṣāk egerçi ‘ışk ile hasta gerek

Ma‘şūk dahi ‘āşika dil-beste gerek

‘uṣṣāk-ı bī-tākat:

1. **‘uṣṣāk-ı bī-tākat: +ı**

Gazel 205

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güçsüz, kuvvetsiz aşıklar.

İdüp hasta çeşmi gibi teb anı

Helāk itdi ‘uṣṣāk-ı bī-tākatı

‘uṣṣāk-ı hüsn-i tal‘at:

1. **‘uṣṣāk-ı hüsn-i tal‘at: +üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(Hz. Muhammed sav) Yüzünün güzelliğinin aşıkları.

‘İllet-i icād-ı mümkün oldı ancak hilkatün

Nev‘-i insān u melek ‘uṣṣāk-ı hüsn-i tal‘atün

‘uŝŝāk-ı mehcūr:

1. ‘uŝŝāk-ı mehcūr:+uñ

Gazel 93

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yaralanmış, gönlü kırılmış aşıklar.

Seni ŝaff-ı melâyikde arar ‘uŝŝāk-ı mehcūruñ
Anuñ-çün çarha düd-ı âh-ı dilden nerdübân tütmiş

‘uŝŝāk-ı nizār-ı hasta-hâle:

1. ‘uŝŝāk-ı nizār-ı hasta-hâle:

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aşıkların zayıflık hastalığı hali.

‘Uŝŝāk-ı nizār-ı hasta-hâle
Sermâye-i ‘ömr-i cāvidānsın

‘uŝŝāk-ı perişân:

1. ‘uŝŝāk-ı perişân:

Gazel 14

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Perişan aşıklar.

‘Uŝŝāk-ı periŝân dili ey ŝūh-ı cefā-cū
Hecr-i ser-i zülfüñ ile tır şifte-ḥâl it

uŝŝāk-ı ser-i küyet:

1. uŝŝāk-ı ser-i küyet:

Gazel 21

Mısra: 7

Aşıkların sokaklarının başı.

Büzürg ü küçekeş başend uŝŝāk-ı ser-i küyet
Eger âvâze-i hüsnat be iklim-i Hicâz üfted

‘uŝŝāk-ı zār:

1. ‘uŝŝāk-ı zār:

Gazel 176

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnleyen aşıklar.

Ol sitem-ger ‘âlemi kırsa degül ‘uŝŝāk-ı zār
Raḥne gelmez ḥaḫ bu kim şemşir-i istiĝnāsına

2. ‘uŝŝāk-ı zār:+uñ

Gazel 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İnleyen aşıklar.

Zuhūr itdi ‘izāruñ üzre ḥaḫt-ı müŝg-sā bir bir
Yine ‘uŝŝāk-ı zāruñ başına üşdi belā bir bir

‘uŝŝāk-veş:

1. ‘uŝŝāk-veş:

Gazel 67

Mısra: 5

Aşık gibi.

N'ola ehl-i riyā ‘uŝŝāk-veş âh eylemezlerse
Muşavver bülbül-i şeydâda feryâd u enin olmaz

uŝül-i devr-i kec-rev:

1. uŝül-i devr-i kec-rev:

Tarih 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Eğri dönüş tarzı.

Faziletde vera‘da müşikide ferd idi ḥaḫka
Uŝül-i devr-i kec-rev itdi âḫir anı zir-efgen

uy-:

1. uy-:-maz

Gazel 67

Mısra: 3

Aynı şekilde hareket etmek, uygunluk.

Nigāh-ı ‘ākıbet-bināna uymaz çeşm-i zāhir-bin
Ki her bir ŝiŝe-pāre ŝan‘at-ile dūr-bin olmaz

2. **uy:-dı**

Tarih 9

Mısra: 1

Benzemek.

Şadā-yı nāya çeng-i Zühre hem-āheng olup uydu
İrişti şit-i ṭabl u sūrnā tā gūş-ı Keyvān'a

3. **uy:-up**

Gazel 181

Mısra: 9

Uymak.

Reh-i Hūdā'da uyup nefse olma güm-geşte
Refīk-ı bü'l-heves-i hām-kāra aldanma

uyan:-

1. **uyan:+dur, -dı**

Tahmis 3

Mısra: 10

Uyanmak.

Fürüzān eyledi kibrītini hep anda sünbüller
Uyandurdu çerāğın gülsitānda cā-be-cā güller

2.3.25. Ü

ü:

1. **ü:**

Gazel 124

Mısra: 6

Ve (bağlama edatı).

Cihād-ı ekbere maqḍūr şarf it dirlik isterseñ
Kul ol dergāh-ı Hāḳḳ'a ne za'ım ü ne sipāhī ol

2. **ü:**

Gazel 25

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Ḳıyās itme haṭ-ı sebz ü leb-i cānā nedür ey dil
Melekler sāyesin ser-çeşme-i ḥayvāna şalmışlar

3. **ü:**

Gazel 45

Mısra: 6

Ve (bağlama edatı).

Ġarīb-i naḥl-i zemīn-i ğamum nemā düşmen
Ne bellü ḥuşk ü ne tāze ne berg ü bārum var

4. **ü:**

Gazel 45

Mısra: 6

Ve (bağlama edatı).

Ġarīb-i naḥl-i zemīn-i ğamum nemā düşmen
Ne bellü ḥuşk ü ne tāze ne berg ü bārum var

5. **ü:**

Gazel 57

Mısra: 5

Ve (bağlama edatı).

Gülşene ey serv ü ḳad gül-ruḥ ḥıram itdükçe sen
Bülbüle ḳumrī seni ḳumrīye bülbül gösterür

6. **ü:**

Gazel 42

Mısra: 1

Ve (bağlama edatı).

Gülüñ evşafını hem bülbül ü hem ḥār iken söyler
Gören söyler cemāl-i dil-rübāyı görmeyen söyler

7. **ü:**

Gazel 72

Mısra: 1

Ve (bağlama edatı).

Naḳd-i cevr ü luṭf-ı gerdünuñ 'ayārın görmüşüz
Bāğ-ı dehrüñ hem gülin hem zaḥm-ı ḥārın görmüşüz

8. **ü:**

Gazel 79

Mısra: 11

Ve (bağlama edatı).

Fürkat-i la'l-i leb ü sîne-i cānāna da dil
Māyil-i gönca-i gül nāzır-ı nesrîn olmaz

9. ü:

Gazel 82

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Ne zevk-ı vuşlata mesrūr u ne firāka gamīnüz
Sürūr-ı 'ālem ü zaḥm-ı ğam-ı cihāndan emīnüz

10. ü:

Gazel 86

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Olur mı ḥüsn-i Ḥudā-dād ü ḥüsn-i sāḥte bir
Cemāl-i nakş u şuver dil-rübā yerin çutmaz

11. ü:

Gazel 128

Mısra: 10

Ve (bağlama edatı).

İntizām ümmidın itmez pey-revān-ı dil Nesīb
Gāh mest ü gāh şāḥī bir keşākeşdür gönül

12. ü:

Gazel 130

Mısra: 7

Ve (bağlama edatı).

Yanumda pister-i zer-beft ü ḥāk yeksāndur
Riyā ile tenümi vaḥf-ı būriyā idemem

13. ü:

Gazel 130

Mısra: 9

Ve (bağlama edatı).

'Ulüvv-i ḥāl ü dünüvv-i maḳālī fehm ideli
Nesīb şî'r-ile yārāna i'tinā idemem

14. ü:

Kaside 1

Mısra: 6

Ve (bağlama edatı).

Herkesi fāriğ ide aġyārdan bīm ü hirās
Māder ü ebden gürizān olalar duḥterle pūr

15. ü:

Kaside 1

Mısra: 14

Ve (bağlama edatı).

Her biri burhān-ı ḥaḳḳaniyyetüdüdür bī-cedel
Ḥazret-i Qur'ān ile İncil ü Tevrāt ü Zebūr

16. ü:

Kaside 1

Mısra: 14

Ve (bağlama edatı).

Her biri burhān-ı ḥaḳḳaniyyetüdüdür bī-cedel
Ḥazret-i Qur'ān ile İncil ü Tevrāt ü Zebūr

17. ü:

Kaside 2

Mısra: 14

Ve (bağlama edatı).

Zātuñ muḳaddimātı olan mācerāyı hep
Ta'dād ü mümteni' aña yoḳ ṭāḳat ḳalem

18. ü:

Kaside 4

Mısra: 7

Ve (bağlama edatı).

Perde-i ef'āl ü aḳvāl-i Ḥudā'sın bī-merā
Ma remeyte maḫhariyyet cāhına oldı berāt

19. ü:

Kaside 10

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Ḥavālī-i ḫaremi mühbîṭ-i cünüd-ı melāyik
Meṭāfdur işigi dā'imā faḳir ü emire

20. ü:

Kıt'a 4

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Dem-i serdi-i zamâne ile hasta hâtırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsañ ğanımedür

21. ü:

Kıt'a 4

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Dem-i serdi-i zamâne ile hasta hâtırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsañ ğanımedür

22. ü:

Kıt'a 25

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Hayf kim meskenünüz oldı bizüm bir belde
K'anda qadr-i fuzalâ pest ü mükerrem câhil

23. ü:

Kıt'a 26

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Qalb olur âyine-i şâhid-i 'irfân-ı Hudâ
Şayqal-ı mihr ü maḥabbetle olursa pür-tâb

24. ü:

Kıt'a 4

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Dem-i serdi-i zamâne ile hasta hâtırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsañ ğanımedür

25. ü:

Kıt'a 4

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Dem-i serdi-i zamâne ile hasta hâtırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsañ ğanımedür

26. ü:

Kıt'a 25

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Hayf kim meskenünüz oldı bizüm bir belde
K'anda qadr-i fuzalâ pest ü mükerrem câhil

27. ü:

Kıt'a 26

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Qalb olur âyine-i şâhid-i 'irfân-ı Hudâ
Şayqal-ı mihr ü maḥabbetle olursa pür-tâb

28. ü:

Mesnevi 2

Mısra: 16

Ve (bağlama edatı).

Medḥ-i digerânı toĝrı şanma
Taḥsîn ü medâhine inanma

29. ü:

Mesnevi 2

Mısra: 6

Ve (bağlama edatı).

Bulmağ güç ise bu gün âdem
Şâlihlerle ol qarîn ü hem-dem

30. ü:

Mesnevi 2

Mısra: 8

Ve (bağlama edatı).

Höş-ḥular ile enis ü yâr ol
Hem-ḥâl ü nedim ü gam-güsâr ol

31. ü:

Mesnevi 2

Mısra: 8

Ve (bağlama edatı).

Ḥōş-ḥular ile enīs ü yār ol
Hem-ḥāl ü nedīm ü gam-gūsār ol

32. ü:

Müsemmen 1

Mısra: 1

Ve (bağlama edatı).

Server-i ceşş-i rüsülsin ḥādīmün ‘avn ü zafer
Āteş-i ḳahruñ yaḳar a‘dāyı çün nār-ı seḳar

33. ü:

Müsemmen 1

Mısra: 17

Ve (bağlama edatı).

Derd-mend ü müste-mendem merḥamet-kārā
meded
Dārū-yı luṭfuñ devā-yı derd-i ‘iṣyāndur senüñ

34. ü:

Rübai 1

Mısra: 1

Ve (bağlama edatı).

Ey pādīşeh-i ḳalem ü ev ednā
V'ey şāh-ı serīr-i milket-i mā evhā

35. ü:

Rübai 20

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Şer‘üñ ḥaremide oldılar çār menār
‘Osmān u Ebū Bekr ü ‘Ömer şāh-ı Necef

36. ü:

Rübai 21

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Ey ḥākim-i ‘ādil-i diyār-ı taḥḳīḳ
Sulṭān-ı Ḳureyşī-neseb ü şāh-ı şefīḳ

37. ü:

Rübai 29

Mısra: 1

Ve (bağlama edatı).

Ey şāh-ı rusul ‘asker ü gerdün dergāh
Deryūze-ger-i ḥāk-i rehūñ bende vü şāh

38. ü:

Rübai 37

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Ey Ḥızr-ı ‘ināyet saña ḳaldı işümüz
Reh pür-vaḥal ü menzil-i maḳşūd ba‘id

39. ü:

Rübai 40

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

‘id ü ‘arefe ‘āşīḳa vuşlat demidür
Fürḳatde meh-i ‘id ü muḥarrem birdür

40. ü:

Rübai 49

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Pervāneye şem‘ ü şem‘e pervāne sezā
Gül bülbüle bülbül güle şāyeste gerek

41. ü:

Rübai 58

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Ümmid ü hirās gayrdan bī-hüdedür
Bī-keslere yā Rabb kes ancak sensin

42. ü:

Rübai 60

Mısra: 1

Ve (bağlama edatı).

Her bād hücum itmededür kibr ü gülü
Her hâlde iki ejderdür itmekde gülü

43. ü:

Rübai 61

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Çün âteş ü âbdur dil kâni' ü ğam
Bilmez ğam-ı dünyâyı kanâ'at-pişe

44. ü:

Tahmis 1

Mısra: 5

Ve (bağlama edatı).

Bizüz ol vâlih ü medhüş u hayrân
Ki irmez 'aqlumuz bu hü u hâya

45. ü:

Tarih 2

Mısra: 8

Ve (bağlama edatı).

İki târih iki mısra'dur hisâb-ı tām ile
Hâl-dâr u sâdesi çâr oldı bî-şekk ü mirâ

46. ü:

Tarih 6

Mısra: 1

Ve (bağlama edatı).

Vâlid ü maḥdümüñ eyle 'ömrini ya Rab füzün
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

47. ü:

Tarih 7

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Himmat-i ḥâzret-i Pîr ile görildi cümle
Mekke vü Kuds ü Medine ṭaraf-ı Mısr ile Şām

48. ü:

Tarih 19

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Hüseyn ism ü 'Alî sîret vezîr-i a'zam-ı devlet
Muḥibb-i ḥânedân-ı Mevlevî dervîş şeh-simâ

49. ü:

Tarih 25

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Ḥaḳ-güy u 'afif idi ki yoğıdı nazîri
Zâhirde vü bâtında o bî-şibh ü nedîdüñ

50. ü:

Tarih 27

Mısra: 6

Ve (bağlama edatı).

Müşerref itdi fetvâ şadrını bir sâni-i Nu'mân
Kim oldı 'iffet ü fażlıyla zât-ı pāk-i bî-hem-tâ

51. ü:

Tarih 27

Mısra: 8

Ve (bağlama edatı).

Miṣâl-i pertev-i ḥurşid-i luṭfı 'âleme şâmil
Seḥâ vü 'adl ü inşâfiyla olmışdur cihân ârâ

52. ü:

Tarih 28

Mısra: 6

Ve (bağlama edatı).

Niḳâbet mesnedine eyledi teşrîf bir fâzil
Ki zâtı 'iffet ü fażl-ile 'âlemde mesel oldı

53. ü:

Tarih 35

Mısra: 2
Ve (bağlama edatı).

Hazret-i Bostān Efendi ibn-i Mevlānā-yı Rūm
Ol kerem-ver zāt-ı sāmī hem nesīb ü hem ḥasīb

54. ü:

Terci-bend 1

Mısra: 3
Ve (bağlama edatı).

Rahmān-ı bī-vezīr ü ḥaṭā-pūş-ı bī-nazīr
Ġaffār-ı bī-mu‘ārız u Settār-ı bī-nedīd

55. ü:

Terkib-bend 1

Mısra: 14
Ve (bağlama edatı).

Hālā ki tamām oldı gördüñ
Pür-derd ü elem derün u bīrün

56. ü:

Terkib-bend 1

Mısra: 16
Ve (bağlama edatı).

Mümkin mi bu ğamlara taḥammül
Hem fürkat ü hem belā-yı ğurbet

üç:

1. üç:

Tarih 35

Mısra: 10
"Üç" sayı sıfatı.

İltimās itdükde ṭab‘um ḥāmeden tārīḥini
İtdi üç tārīḥ ile bu beyt-i zībā dil firib

üftāde:

1. **üftāde:**+ler, +iñ

Gazel 29

Mısra: 2
Aşık, tutkun.

Şehīd-i ğamzeñ olanlar ḥayāta nāz eyler
Senüñ üftādelerüñ kâ’ināta nāz eyler

2. **üftāde:**+ler

Gazel 95

Mısra: 7
Aşık, tutkun.

Varur ser-menzile üftādeler rāh-ı maḥabbetde
Ḥarīf-i ‘işka bī-sāmānlık sāmān-kār olmış

3. **üftāde:**+nüñ

Gazel 198

Mısra: 9
Aşık, tutkun.

Meded üftādeñüñ bir cām ile destin alup kaldur
Ayağüñ öpmege sākī dil-i derd-āşinā düşdi

üftāde-i dām-ı rüsüm ol-:

1. **üftāde-i dām-ı rüsüm ol-:-mağ**

Gazel 113

Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Geleneklerini tuzağının düşkünü olmak.

Tā-be-key üftāde-i dām-ı rüsüm olmağ baña
Çāk-sāz-ı bend-i pāy-ı neng ü nām olsam gerek

üftāde-i ruḥsār-ı meh-veş:

1. **üftāde-i ruḥsār-ı meh-veş:**+dür

Gazel 128

Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Ay yüzlü sevgiliye düşkünlük.

Qıl ḥazer üftāde-i ruḥsār-ı meh-veşdür göñül
Gülsitān-ı ḥüsnüñe düşmiş bir āteşdür göñül

ülfet:

1. **ülfet:**+iñ, +e

Gazel 185

Mısra: 3
Yakınlık, alışkanlık.

Biğānelerle ülfetüñe itmezüz ḥased
Biz daḡı maḥrem idük o bezme zamān ile

2. **ülfet:**

Gazel 192

Mısra: 6

Yakınlık, alışkanlık

Ser-i rehde nigāh-ı āşināyīdür ġaraż yoksa
O āhū-çeşm ile hem-vāre ülfet ḡanda ben ḡanda

3. **ülfet:+üm**

Gazel 192

Mısra: 3

Yakınlık, alışkanlık

EsİR oldı dil-i ye's ülfetüm bir nā-müselmāna
O kāfir kışiden ümmīd-i şefḡat ḡanda ben ḡanda

ülfet eyle-:

1. **ülfet eyle-:-di**

Kıt'a 21

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Konuşmak, dostluk kurmak.

Kim ki bedlerle eyledi ülfet
Ne ḡadar pāk ise pelīd oldı

ülfet-güzīn:

1. **ülfet-güzīn:**

Gazel 59

Mısra: 9

Seçilmiş dostluk.

Ülfet-güzīn olalı Nesībā ḡayāl ile
Mābeynümüzde yār ile vuşlat ḡicābdur

ülü'l-ārā:

1. **ülü'l-ārā:**

Tarih 27

Mısra: 10

Yaşca büyük veya sosyal statüsü yüksek kişi.

İkinci def'adur kim zīver oldı şadr-ı fetvāya
Kemāl-i imtiyāzın fehm ider bundan ülü'l-ārā

ümmīd:

1. **ümmīd:+dür**

Gazel 70

Mısra: 11

Umut, ümit..

Ümmīdür ki teraḡḡum iderdi ḡāline ammā
Peyām-ı şevḡı Nesīb'üñ o şīve-kārına degmez

2. **ümmīd:**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Umut, ümit.

Kesmem Nesīb cürm-ile ḡufrāndan ümmīd
Ḥurşid tā zālām-ı şebi ide nā-bedīd

ümmīd-i luḡf:

1. **ümmīd-i luḡf:**

Kaside 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Lütuf, ihsan umma, bekleme.

Ümmīd-i luḡf ile demlerdür āsitānuñı bekler
Ki ḡāk-i dergehüñ itmez bedel bisāḡ-ı ḡarīre

ümmīd-i sūd:

1. **ümmīd-i sūd:**

Gazel 130

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yarar, kazanç elde etmeyi ummak.

Ümmīd-i sūd ile nā-dāna ilticā idemem
Nuḡūd-ı 'ömri bu sevdā-ile hebā idemem

ümmīd-i vişāl:

1. **ümmīd-i vişāl:+üñ, +le**

Gazel 114

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kavuşma ümidi.

Hem-çün Nesib ümid-i vişalünle her zamân

Rû-sây-ı âsitâne-i ihsânuñam senüñ

ümid-i vuşlat:

1. ümid-i vuşlat:+uñ

Gazel 27

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

(Sevgiliye) kavuşmayı ümit etmek.

Göñül çokdan 'ubür eylerdi menzilgâh-ı fâniden

Ümid-i vuşlatuñ ey şâh-ı mülk-i işve zührendür

ümmet:

1. ümmet:+e

Kaside 7

Mısra: 14

Bir peygambere inanan topluluk.

Bırakdı hârsitân-ı dâlâle âteşler

Ki itdi şâh-reh-i dîni ümmete eshel

2. ümmet:+üñ

Kaside 3

Mısra: 10

Bir peygambere inanan topluluk.

Çanda ben çanda senâ-yı zât-ı qudsi gevherüñ

Ümmetüñ olmak yeter sermâye-i 'izzet baña

3. ümmet:+üñ, +e

Kaside 2

Mısra: 4

Bir peygambere inanan topluluk.

Meddi'd-dühür-ı gayretüñ itmişdür iktizâ

Tâ âhiredte ümmetüñe irmeye elem

4. ümmet:

Kaside 8

Mısra: 1

Bir peygambere inanan topluluk.

Aña ümmet olmak recâ eylediler

Cenâb-ı Kelim'le 'İsâ ibn-i Meryem

ümmî:

1. ümmî:

Rübai 17

Mısra: 3

Anasından nasıl doğmuş ise öyle kalıp okuma yazma öğrenmemiş (kimse).

Ümmî laqabuñ 'ilmüñe nisbet ammâ

Bir levha-i mekteb oldu levh-i mañfûz

ümmîd:

1. ümmîd:+üm, +i

Kaside 2

Mısra: 3

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma.

Men zâra neydür eyleyen ümmîdümü füzün

Hâşâ o zümreden baña hırman vire elem

2. ümmîd:+in

Gazel 128

Mısra: 9

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma.

İntizâm ümmîdin itmez pey-revân-ı dil Nesib

Gâh mest ü gâh şâhî bir keşâkeşdür göñül

3. ümmîd:+in

Gazel 180

Mısra: 7

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma..

O mâha aqterân ümmîdin itmem t'ali'üm yokdur

Felekde her ne deñlü kevkib-i bahtum sa'id olsa

4. ümmîd:

Rübai 16

Mısra: 2

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma.

Ey bārgehi emti‘a-i cürme muhīt
Kaldı kerem ü luṭfuña ümmid faḫaṭ

5. **ümmid:i**

Gazel 89

Mısra: 1

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma.

Māsivādan el yuyup maḫlūḳdan ümmidi kes
Virdüñ olsun dā‘imā Allāh bes bākī heves

6. **ümmid:**

Rübai 25

Mısra: 3

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma.

Ümmid budur ki güzellik iḫsānuñ
Ḥakk ide ḫaṭā-yı defter-i a‘mālüm

7. **ümmid:**

Rübai 58

Mısra: 3

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma.

Ümmid ü hirās ḡayrdan bi-hüdedür
Bī-keslere yā Rabb kes ancaḫ sensin

ümmid id-:

1. **ümmid id-:-er**

Gazel 190

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Umut etmek.

Ümmid ider mi ḫurmen-i kām ola ḫāşılı
Toḫm-ı heves şaçan bu fenā şürezārına

ümmid-i cān-āsā:

1. **ümmid-i cān-āsā:**

Gazel 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Can umudu gibi.

Gözümden eşk-i ḫasret düşmede naḫş-ı cihān-āsā
Gönülden fikr-i vuşlat çıkmada ümmid-i cān-āsā

ümmid-i şefkat:

1. **ümmid-i şefkat:**

Gazel 192

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şefkat, merhamet ümidi.

Esir oldu dil-i ye’s ülfetüm bir nā-müselmāna
O kāfir kişiden ümmid-i şefkat ḫanda ben ḫanda

ünās:

1. **ünās:**

Rübai 47

Mısra: 1

İnsanlar, halk, ahali.

Rām olsa eger emrüñe hep cümle ünās
Ḫahr u ḡazabuñdan itseler ḫavf u hirās

üns it-:

1. **üns it-:-me, -di**

Gazel 117

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Alışkanlık etmek.

Şahrāya şaldı Ḫays-şifat gerçi āh kim
Üns itmedi benümle ḡazālāne gözlerüñ

‘ürve-i vüskā-yı mihr-i leylā:

1. **‘ürve-i vüskā-yı mihr-i leylā:+y, +a**

Gazel 162

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Ayet**

Leyla'nın sevgisinin tutulacak sağlam yeri. Ayrıca
‘ürve-i vüskā terkibiyle Lokman Suresi 31/22 ayetine
iktibas yapılmıştır.

Yapışdı ‘ürve-i vüskā-yı mihr-i Leylā’ya
Zimām-ı nāka degül dest-i Kays-ı şeydāda

üş-

1. **üş-:di**

Gazel 26

Mısra: 2

Toplanmak.

Zuhūr itdi ‘izāruñ üzre haṭt-ı müşg-sā bir bir
Yine ‘uşşāk-ı zāruñ başına üşdi belā bir bir

üşküfe-gār-ı hasret:

1. **üşküfe-gār-ı hasret:+em**

Gazel 164

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Özlem çiçeklerinin yeri.

Bir ‘aceb nādir pesend üşküfe-gār-ı ḥasretem
Dūd-ı āhum sünbül-i destār-ı gerdün olmada

üşküfe-i ‘ibret:

1. **üşküfe-i ‘ibret:+le**

Gazel 151

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İbret çiçekleri.

Üşküfe-i ‘ibretle pür it dāmen-i çeşmüñ
Mağşūd budur geşt-i gülistān-ı fenādan

üst:

1. **üst:+i, +n, +de**

Gazel 193

Mısra: 3

Üst,üzeri.

Yer ider dīdeler üstinde miŞāl-i sürme
Bekleyen güşe-i ‘uzlet-kedesin mīl gibi

2. **üst:+i, +n, +e**

Gazel 178

Mısra: 12

Üst,üzeri.

Ḥāl ü ruhı şanma kalem-i şun’dan olmuş
Bir al varak üstine bir noқта çekide

3. **üst: +i, +n, +e**

Gazel 188

Mısra: 2

Üst,üzeri.

Nigāh itdükçe ol gül ‘aşık-ı aşüfte aḥvāle
Döker nergisleri gül-berg-i ruḥsār üstine jāle

üstād:

1. **üstād:+dan**

Gazel 118

Mısra: 4

Üstat, usta, hoca..

N'ola ḥall-i nikāt-ı gamda reşk-endāz-ı ‘aql olsağ
Maḥabbet fennini Mecnūn gibi üstāddan gördük

2. **üstād:+uñ**

Kıt'a 5

Mısra: 2

Üstat, usta, hoca.

Ṭoğrısı nāya kulağ tutdukça
Demine hū çekerüz üstāduñ

3. **üstād:+a**

Kıt'a 6

Mısra: 4

Üstat, usta, hoca.

Şi’rüñi ‘arz it o kân-ı fazla yüz biñ şerm-ile
Zāde-i ṭab‘uñ berāy-ı terbiyet üstāda vir

4. **üstād:**

Terkīb-bend 1

Mısra: 10

Üstat, usta, hoca.

Kimden gördün fūnūn-ı nāzı
Kim ola cefāda saña üstād

üstād-ı edīb:

1. üstād-ı edīb:+e

Mesnevi 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Güzel söz söyleme ustası.

‘İlmün daḥi nāfi‘in recā kıl
Üstād-ı edībe ilticā kıl

üstād-ı esrār:

1. üstād-ı esrār:

Tarih 30

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sırların öğreticisi.

Sensin ol üstād-ı esrār āşinā-yı ‘aql küll
Mülzem itdün çok fuḥūl-i hūş-mendi ‘ilm-ile

üstād-ı suḥan-ver:

1. üstād-ı suḥan-ver:

Gazel 142

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Güzel söz söyleyen, düzgün konuşan üstat.

Ol üstād-ı suḥan-ver kim dise Bākī'ye lāyıkdur
Efendi bizden aḳdem olmaḡıla a‘lem olmazsın

üstād-ı şun‘-ı ezel:

1. üstād-ı şun‘-ı ezel:

Mesnevi 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Başlangıcı olmayan ilahi sanat ustası. (Allah cc).

Anı itdi Üstād-ı şun‘-ı ezel
Merāyā-yı imkāna aşl u maḥal

üstüḥ‘ān:

1. üstüḥ‘ān:+lar, +dur

Gazel 50

Mısra: 6

Kemik.

Zemīn-i sīnede gül-naḥl-i dāḡum rişe şalmışdur
Görinen cā-be-cā zann itme ḥūnīn üstüḥ‘ānlardur

2. üstüḥ‘ān:+u, +muz, +ı

Gazel 203

Mısra: 8

Kemik.

Kebāb olur tütüşüp çün çenār bī-şübhe
Hümā tenāvül iderse ger üstüḥ‘ānumuzı

üzeri:

1. üzeri:+ n, +de

Gazel 166

Mısra: 1

Üzeri, üstü.

Baḳ şerḥaya sīnemde olan dāḡ üzerinde
Bir tāze gül açıldı yine lāle yerinde

üzre:

1. üzre:

Tarih 10

Mısra: 3

Üzerinde.

Ḳoyınca ḥaṭṭını ruḥsār-ı āteşin üzre
Şarıldı sünbül-i müşkīn şanki verd-i tere

2. üzre:

Gazel 172

Mısra: 7

Üzerinde.

Degüldür ḥaṭṭ-ı ‘anber şafḥa-i al-ı ‘izār üzre
Kenār-ı bī-bedeldür nükte-i vuşlat beyānında

3. üzre:

Gazel 69

Mısra: 8

Üstünde, üzerinde.

Bizüz ol nâdire gül-nahl-i gülistân-ı hüner
Şüre-i baht-ı siyâh üzre zühür eylemişüz

4. **üzre:**

Gazel 167

Mısra: 10

Üstünde, üzerinde.

Ne sihr itmiş ki bir mûy üzre itmiş bir kemer peydâ
İnanmazsañ nigâh eyle miyânında nitâk üzre

5. **üzre:**

Gazel 167

Mısra: 12

Üstünde, üzerinde.

Nesibâ hâl-i ruhsârına oldum mübtelâ şimdi
Yine bir tâze dâğ urdum dil-i pür-ihtirâk üzre

6. **üzre:**

Gazel 167

Mısra: 9

Üzerinde.

Ne sihr itmiş ki bir mûy üzre itmiş bir kemer peydâ
İnanmazsañ nigâh eyle miyânında nitâk üzre

7. **üzre:**

Gazel 155

Mısra: 1

Üstünde, üzerinde.

Sünbül şanur gül üzre haç-ı ‘anberin gören
Gül-ğonca zann ider leb-i la‘l-i terin gören

8. **üzre:**

Gazel 26

Mısra: 1

Üstünde, üzerinde.

Zühür itdi ‘izârûñ üzre haçt-ı müşg-sâ bir bir
Yine ‘uşşâk-ı zârûñ başına üşdi belâ bir bir

9. **üzre:**

Gazel 167

Mısra: 4

Üstünde, üzerinde.

Ser-i küyuñ hevâsıyla yatan hâk-i firâk üzre
Teselli bulmaz olsa pâ-nihâde nüh tıbâk üzre

10. **üzre:**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Üzere, doğrultusunda.

Kimde kudret var ki vaşfuñ ide haçk üzre edâ
Medh-i zât-ı pâküñe icmâldür şemsü'l-hüdâ

11. **üzre:**

Gazel 55

Mısra: 6

Üstünde, üzerinde.

Bezm-i derûmî reşk-i şebistân-ı Tûr ider
Ruhsârün üzre çurraña geh nîm-bâz olur

12. **üzre:**

Gazel 161

Mısra: 7

Üstünde, üzerinde.

Ğisû-yı siyeh mi ruç-ı al üzre perişân
Târîki-i şeb rüşeni-i rûz mıdur bu

13. **üzre:**

Gazel 167

Mısra: 6

Üstünde, üzerinde.

İder sebkat eger bād-ı şabāya hem-‘inân olsa
Süvâr olan reh-i gamda semend-i iştiyâk üzre

14. **üzre:**

Gazel 201

Mısra: 3

Üstünde, üzerinde.

Cülüs eyler diyü şâh-ı güli evreng-i şâh üzre
Hezârân içre düşdi güft ü gû nev-rûzdu şimdi

15. **üzre:**

Gazel 15

Mısra: 11

Üstünde, üzerinde.

Mestür ola 'aybuñ iki 'âlemde Nesibâ
Tâ sürme şîfat-ber idesin dîdeler üzre

16. **üzre:**

Tarih 19

Mısra: 2

Gereğince, üzere.

Nigâh it luţf-ı Hâkî'a bir kerem-ver şâhib-i himmet
Yine vaz'-ı kâdimi üzre anı eyledi ihyâ

17. **üzre:**

Gazel 14

Mısra: 11

Üstünde, üzerinde.

Çün kuhl-i cevâhir ber idem dîdeler üzre
Yâ Rab beni hâk-i kâdem-i ehl-i kemâl it

18. **üzre:**

Gazel 202

Mısra: 9

Üzere.

Nesibâ faşl-ı gül meydân-ı 'işretde murâd üzre
Semend-i şab'uña meydân-ı tek ü tâz gelmez mi

19. **üzre:**

Kaside 2

Mısra: 14

Üzere.

Şevk-ı müşâhedât ile tûl-ı kıyâmdan
Tâ sâk-ı pâküñ üzre zühür eyledi verem

20. **üzre:**

Gazel 167

Mısra: 1

Gereğince, üzere.

Dil ü cân mâyl-i câm-ı lebüñdür ittifağ üzre
Olur mı bezmgâh-ı meyde hiç rindân nifâğ üzre

21. **üzre:**

Gazel 6

Mısra: 10

Üzere.

Besdür ey sâkî-i dehr eyle Nesib'e merhâmet
Câm-ı hasretten murâduñ üzre oldı neş'e-yâb

22. **üzre:**

Müfret 4

Mısra: 1

Gereğince, üzerine.

Yine kânûn-ı kâdim üzre şeh-i bende-nüvâz
İltifât itdi bize ey dil o öterse eyü sâz

23. **üzre:**

Gazel 27

Mısra: 11

Gereğince, üzerine.

Murâd üzre o mâha eylemez nezzâre şerminden
Dem-i vuşlat hayâ güyâ Nesib-i zâra düşmendür

24. **üzre:**

Gazel 167

Mısra: 2

Gereğince, üzerine.

Dil ü cân mâyl-i câm-ı lebüñdür ittifağ üzre
Olur mı bezmgâh-ı meyde hiç rindân nifâğ üzre

25. **üzre:**

Gazel 213

Mısra: 1

Üstüne, üzerine.

Çemenzâr üzre ebr-i nev-bahâr sâye-bân çekdi
Aña kavş-i kuzah iki tınâb-ı zer-nişân çekdi

26. **üzre:**

Gazel 213

Mısra: 4

Üstüne, üzerine.

Atup şâh-ı ğama burc-ı felekden sâ'ika topın
Sipâh-ı ğuşşa üzre berç-ı tığ-ı bî-amân çekdi

27. **üzre:**

Gazel 97

Mısra: 9

Üstünde, üzerinde.

Hakkâ ki Nesibâ bu zemîn üzre bu cevân
Esb-i siyeh-i kilik-i sebük-tâzuña maşşuş

28. **üzre:**

Müfret 7

Mısra: 2

Üstünde, üzerinde.

Bahâruñ evveli bülbül mükerrer oldı rû-gerdân
Gelüp bir kerre düşdi hâk-i gülşen üzre virdi cân

29. **üzre:**

Tarih 5

Mısra: 6

Üstünde, üzerinde.

Ṭavf-ı Beytullâh'a niyet itdi bâ-emr-i Hudâ
Çünkü buldı devlet-i dünyâ murâd üzre huşûl

30. **üzre:**

Gazel 104

Mısra: 8

Üstüne, üzerine.

Bir nigâh-ı merhamet itseñ n'olur ey şâh-ı hüsn
Reh-güzâruñ üzre ṭurmuş derd-mendân şaf-be-şaf

31. **üzre:**

Gazel 167

Mısra: 3

Üstüne, üzerine.

Ser-i küyuñ hevâsıyla yatan hâk-i firâk üzre
Teselli bulmaz olsa pâ-nihâde nüh ṭbâk üzre

32. **üzre:**

Tarih 24

Mısra: 6

Üstüne, üzerine.

Oğlı Mehemmed Çelebi bi't-tamâm
İtdi murâd-ı peder üzre binâ

33. **üzre:**

Gazel 167

Mısra: 8

İçinde.

Baňa luṭf-ı güli serv-i çemenzârı unutturdu
Dönen peymâne dest-i sâkiyân-ı sim-sâk üzre

34. **üzre:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Üstünde, üzerinde.

Cenneti 'aks-i gül-i rüyuñla gülşen eyledi
Ol zamân kim rûhuña 'arş üzre mesken eyledi

2.3.26. V

vâbeste:

1. **vâbeste:+dür**

Kaside 1

Mısra: 8

Bağlı.

Ol şehenşâh-ı 'adâlet destüñe kim seniñ
Hük-m-i emr ü nehyüñe vâbestedür cümle umür

2. **vâbeste:+dür**

Kaside 3

Mısra: 2

Bağlı.

Seyyî'âtın saña pey-revlik iden eyler şevâb
Mihriüne vâbestedür haqqâ ki kâr-ı kîmyâ

vâcib ol-:

1. **vâcib ol-:-dı**

Rûbai 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İslam dinine göre yapılması gerekli olmak.

Müştaş-ı cemâlün oldı mümkün vâcib
Âşık gül-i rüyuña kadim ü hâdis

va'de:

1. **va'de:**

Gazel 144

Mısra: 5

Ahid, söz.

Ol va'de hilâfâm ki daği nâm-ı vefâyı
Kendim bile güş itmedüm aşlâ dehenümden

2. **va'de:+ler, +iñ**

Gazel 212

Mısra: 5

Ahid, söz.

Vişâle va'delerin güş iden o bed-âhdün
Zamân-ı maşşere dek intizâra düşmez mi

va'd-i bî-encâm-ı teşrif-i durûg:

1. **va'd-i bî-encâm-ı teşrif-i durûg:+uñ, +la**

Gazel 11

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sayısız sözler vererek yalandan şeref verme.

Çeşmümi hasret-keş-i didâr-ı h'âb itdün bu şeb
Va'd-i bî-encâm-ı teşrif-i durûguñla benüm

va'd-i vişâl:

1. **va'd-i vişâl:**

Gazel 14

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kavuşma sözü.

Ol zevk ile tâ tutmaya telhî-i memâti
Dil-ğasta-i hicrânuña bir va'd-i vişâl it

vâdi-i hicrân:

1. **vâdi-i hicrân:+a**

Gazel 25

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ayrılık vadesi.

Olup Leyli vü şân evvel nigejde şabr u sâmanın
Dil-i Qays ibtilâyı vâdi-i hicrâna şalmışlar

vâhid:

1. **vâhid:+dür**

Gazel 35

Mısra: 2

Bir, tek.

Me'ânî fehmine feyz-i şafâ-yı dil müsâ'iddür
Haqâyık bî-aded zâhir vücüd ammâ ki vâhiddür

vañid-i devr:

1. **vañid-i devr:**

Tarih 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Talihin, kaderin emsalsiz insanı.

Vañid-i devr idi 'Arif Efendi göçdi 'âlemden
O kâmil ola şādân bezmgâh-ı hür u cennetde

vâ'iz:

1. **vâ'iz:**

Gazel 142

Mısra: 1

Vaaz eden.

Eger nüh-kürsi-i eflâke çıksañ âdem olmazsın
Reh-i 'ışık içre vâ'iz tâ ki pâmâl-i gam olmazsın

vakf:

1. **vakf:**+dur

Gazel 38

Mısra: 7

Miras.

Vakfdur evlāda ādemden bu cihān bu çarḫa kim
Heft zerrin ḫaṭlu zer ser-levḫalu ḫucetle

vakf-ı būriyā:

1. **vakf-ı būriyā:**

Gazel 130

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hasır bağışlama. (Fakirlik bağlamında kullanılmıştır.)

Yanumda pister-i zer-beft ü ḫāk yeksāndur
Riyā ile tenümi vakf-ı būriyā idemem

vākı'a:

1. **vākı'a:**+st, +n, +da

Gazel 199

Mısra: 5

Rüya, düş.

Dīdāruñi dil vākı'asında bile görmez
Çeşmümde ḡam-ı hecrüñ ile h'ab mı ḫaldı

vākıf ol-:

1. **vākıf ol-:**-a

Tahmis 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İdrak etmek, kavramak.

Cihān-ı bī-sebātuñ ḫāline her kim ola vākıf
Ḡam-ı vehmüñ olur her ferdini bir maḫmile şārif

2. **vākıf ol-:**-a

Gazel 200

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İdrak etmek, kavramak.

‘Arif ki ola vākıf yek-rengī-i eşyāya
Farka olamaz ḫādir reng-i mey-i mīnāyı

vākıf-ı esrār:

1. **vākıf-ı esrār:**+umuz

Gazel 125

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sırlara vakıf olan.

Herkes ḡulüvvi ḫayretümüz aşlın añlamaz
Her nā-şinās vākıf-ı esrārımız degül

vākıf-ı neş'e-i mey:

1. **vākıf-ı neş'e-i mey:**

Gazel 123

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şarabın neşesini bilen.

Olduḡın bilmez iseñ der-pey-i girye ḫande
Vākıf-ı neş'e-i mey nāzır-ı eşk-i tāk ol

vākı'-ı ḫāl:

1. **vākı'-ı ḫāl:**+i

Tarih 30

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Halin hakikati.

Vākı'-ı ḫāli iki tāriḫ ile itdi beyān

Şayd-ı ma'nāya Nesīb atdı kemendi ‘ilm-ile

vakt:

1. **vakt:**+i, +dür

Gazel 24

Mısra: 7

An, vakit, zaman.

Merhem-i vaşluñla dermān-sāz olursañ vaktidür
Sīne-i zaḫm-ı tiḡ-ı hicrānuñla pāre pāredür

2. **vakt:** +i, +n, +i

Kıt'a 18

Mısra: 5

An, vakit, zaman.

Az söyle vaktini gözle sözüñ bilmez misin
Çadr-i ferd ü şey^c bir mışra^cdur efzün eyleyen

vakt-i giryân:

1. **vakt-i giryân:** +i

Gazel 28

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ağlama vakti.

Nesibâ berç şanma vakt-i giryânı ebr içre
Felek evzâ^c-ı nâ-ber-cây-ı hōd-gāmâne handandır

vakt-i hayât:

1. **vakt-i hayât:** +i, -nuñ

Gazel 106

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ömür süresi.

Ömr-i harişe olsa bu tül-i emel kıyās
Vakt-i hayâtınıñ görünür inkızāsı yok

vakt-i tilâvet:

1. **vakt-i tilâvet:** +de

Gazel 109

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kur'an-ı Kerim okuma zamanı.

Yokdur mecâli vakt-i tilâvetde sür^cate
Endiše-i ma^câni-i Çur^cân idenlerüñ

vâlid:

1. **vâlid:**

Tarih 6

Mısra: 1

Baba.

Vâlid ü maḥdümüñ eyle Ömrini ya Rab füzün
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

vâlih:

1. **vâlih:**

Tahmis 1

Mısra: 5

Hayran.

Bizüz ol vâlih ü medhüş u ḥayrân
Ki irmez aqlumuz bu hüy u hâya

vâli-i vâlâ-yı Mısr-ı Kâhire:

1. **vâli-i vâlâ-yı Mısr-ı Kâhire:**

Tarih 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mısır ve Kahire'nin en yüce valisi.

Ḥamdül'illah vâli-i vâlâ-yı mısr-ı Kâhire
Bir vezîr-i Müşteri-tedbîrdür şâhib-temiz

V'allâhi vü B'illâhi:

1. **V'allâhi vü B'illâhi:**

Gazel 107

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Allah'a yemin olsun ki, yemin sözü.

Sırr-ı dehen-i yâri su'âl eyleme benden
V'allâhi vü b'illâhi Nesibâ ḥaberüm yok

var-:

1. **var-:-sa**

Gazel 177

Mısra: 7

Gitmek.

Ḥayâl-i la'lüñ ile bâğa varsa bir aşık
Şarâb-ı nâb gibi neşve-baḥş olur güre

2. **var-:-a**

Kaside 10

Mısra: 14
Ulaşmak.

Revā mıdur k'ola dervîş nâmı kendisi 'âmî
Ne vech ile vara rûz-ı cezâda maḥzar-ı Pîr'e

3. **var:-ur**

Gazel 95

Mısra: 7

Varmak, gitmek.

Varur ser-menzile üftâdeler rāh-ı maḥabbetde
Ḥarîf-i 'ıṣṣa bî-sāmānlık sāmān-kār olmuş

4. **var:-mak, -a**

Rûbai 34

Mısra: 2

Ulaşmak, varmak, gitmek.

Ey Pâdişeh-i kevn ü mekân ihsân it
Dergāhuña varmağa yolum âsân it

var:

1. **var:+uñ, +ı**

Kıt'a 2

Mısra: 2

Elde bulunan her şey, zenginlik, servet.

Şarf idüp dirhem ü dināruñı ḥulviyyāta
Gözüñ aç ceyš-i hevā varuñı tārāc itdi

2. **var:**

Tarih 18

Mısra: 5

Bulunma durumu, mevcut olma.

Böyle bir zāt-ı mükerrem var iken gördi degül
Ḥatem-i devlet-i sulṭān-ı cihān ḡayra sezā

3. **var:**

Gazel 111

Mısra: 7

Mevcut.

Ne bāki var elem-i zaḥm-ı ḥār-ı zilletden
Gül-i melāmeti pîrāye-i külāh idenüñ

4. **var:**

Gazel 115

Mısra: 9

Mevcut.

Pervānesisin var ise bir şem'-i cemālūñ
Ḥālī degül ey dil yine bu sūz u güdāzuñ

5. **var:**

Gazel 169

Mısra: 5

Var.

Bir zevḳ var mı dehrde encāmı ḡam degül
Bir gül mi var bu bāḡda kim ḥārı olmaya

6. **var:**

Gazel 169

Mısra: 6

Var.

Bir zevḳ var mı dehrde encāmı ḡam degül
Bir gül mi var bu bāḡda kim ḥārı olmaya

7. **var:**

Kaside 9

Mısra: 5

Var.

Ol ravza behişt olduğına şübhe mi var kim
Ḥādimleri ḥavrā ola cāruları geysü

8. **var:**

Gazel 182

Mısra: 5

Var, mevcut.

Meşşātanuñ ne kārı var ol rüy-ı pāk ile
Muḥtāc olur mı ḥüsn-i Ḥudā-dād zivere

9. var:

Gazel 183

Mısra: 10

Var, mevcut.

Öldürüp hasret-i la'lüñle Nesib-i zârı
Gel şerik olma daği tazelüğüñ var kana

10. var:-dur

Gazel 170

Mısra: 12

Var.

Her yâre itme râzuñı ifşâ ki görmüşüz
Mihruñ mübeddel olduğı vardur 'adâvete

11. var:-dur

Gazel 91

Mısra: 2

Bulunma durumu , mevcut olma.

Yandı pervânesine didi o şem'ci ser-keş
Yalıñuz sende degül bende de vardur âteş

12. var:

Gazel 125

Mısra: 3

Mevcut, var.

Bir dem mi var ki nâmiye-i feyz-i derd ile
Düd-ı derün sünbül-i destârumuz degül

13. var:

Kaside 7

Mısra: 8

Mevcut, var.

Egerçi pişesi dâ'im hağa vü 'işıyândur
'İbâdetinde daği var hezâr habğ u halel

14. var:

Tahmis 2

Mısra: 18

Var; sahip olunan.

Agyâr elemin çekme yapış zülfine Rûhî
Men' eyleme ki cânu mı var kıtilümüzdür

15. var:

Tarih 25

Mısra: 6

Var; sahip olunan.

Ol seyyid-i 'âlî-güherüñ hüsn-i şifâtın
Ta'dâda meger cânı mı var güft ü şinidün

16. var:

Gazel 160

Mısra: 10

Var, mevcut olan.

Hâtırâ gelsün Nesibâ hâlet-i bezm-i elest
Bir eşer var ise sende mesti-i düşüneden

17. var:

Mesnevi 2

Mısra: 3

(Bir yere) ulaşmak.

Var meclis-i ibn-i ma'nevîye
Derviş 'Alî-i Mevlevî'ye

18. var:+ı, +n

Müsemmen 1

Mısra: 3

Servet, mal, varlık.

Virdi varın fî-sebîlillâh o merd-i nâzenin
Zühd ile Fârûğ-ı a'zamdur imâmü'l-müttağîn

19. var:

Gazel 111

Mısra: 4

Var, bulunan.

O hüsn-i tâb-ı güdâza nazar kıl inşâf it
Ne cürmi var ser-i râhında âh u vâh idenüñ

20. var:

Gazel 166

Mısra: 10

Var, mevcut, bulunmakta.

Ol şüh vefā semtine hiç uğramaz oldu
Bir gayrı hevā var didiler şimdi serinde

21. var:

Müsemmen 1

Mısra: 5

Var, mevcut, bulunmakta.

Kimde kudret var ki vaşfuñ ide haqq üzere edā
Medh-i zāt-ı pākūñe icmāldür şemsü'l-hüdā

22. var:

Gazel 168

Mısra: 5

Mevcut olan.

Mest-i nāzum ne revādur var iken maḥmūruñ
Mey-i la'î-i lebūñi bezmde biğāne göre

23. var:

Gazel 41

Mısra: 7

(Bir yere) ulaşmak.

Ol āfetūñ ser-i kūyına var hirās itme
Hemīşe küçe-i şehde gedā gelür görünür

24. vār: +1(n), +1

Tarih 1

Mısra: 11

Bütün her şey.

Hisāb it sāde vü dür vārını elfāzınıñ cümle
Ki her birisi bir tārīhdür tenhā haqīkatde

25. var:

Gazel 104

Mısra: 5

Bulunma, mevcut olma.

Ol dehān-ı tengden ḥarf-i vefā almış mı var
Yok yere naqd-i sirişkin itmesün 'āşık telef

26. var: +dur

Rübai 35

Mısra: 1

Bulunma, mevcut olma.

Hep cümle zuhūrātta vardur hikmet
Sen olma mu'arız-ı murād-ı ḥazret

27. var:

Tarih 31

Mısra: 7

Bulunma, mevcut olma.

'Ālî himemā var ise ger izn-i şerīfūñ
Aḥvālūmi 'arz eyleyeyim bî-edebāne

28. var:

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Bulunma; mevcut olma; sahibi olmak.

Var mı buña çāre şimdi oldu
'İşkuñla derün sine meşḥūñ

29. var:

Gazel 33

Mısra: 10

Bulunma, mevcut olma.

Saña ṭoğrı söz Nesībā dil-i mübtelāda ḥālā
O şeh-i serīr-i ḥüsnūñ ḳulı olmağa heves var

30. var:

Gazel 37

Mısra: 9

Bulunma, mevcut olma.

Belî iksīr-i şafā var ise bu 'ālemde
Bāde-i köhnededür dilber-i nev-sāldadur

31. var:

Gazel 45

Mısra: 4

Bulunma, mevcut olma.

Aña müfid degül mümyâ-yı nil-i merâm
Dil-şikestede bir şurfe inkisârum var

32. var:

Gazel 58

Mısra: 7

Bulunma durumu, mevcut.

Elünde naqd-i hüner var ise meydâna gelür
Metâ^c-ı kes-meğhar-ı i^ctinâyı neylerler

33. var:

Gazel 69

Mısra: 5

Bulunma durumu, mevcut.

Der-kenâr olmağa meyli var imiş ‘uşşâka
‘Arz-ı hâl itmede cânâna kuşür eylemişüz

34. var:

Gazel 104

Mısra: 2

Bulunma durumu, mevcut.

Oldı mesmü‘um ser-â-pâ vaşf-ı hübân-ı selef
Var ise sensin meh-i Ken‘ân'a hüsni ile halef

35. var:

Gazel 106

Mısra: 16

Bulunma durumu, mevcut.

Bir râha ‘âzimiz ki Nesîb anda menzilüñ
Âğâzı var miyânesi var intihâsı yok

36. var:

Gazel 106

Mısra: 16

Bulunma durumu, mevcut.

Bir râha ‘âzimiz ki Nesîb anda menzilüñ
Âğâzı var miyânesi var intihâsı yok

37. var:

Gazel 134

Mısra: 11

Bulunma durumu, mevcut.

Derün-ı sinede süz u güdâzî var her dem
Göñül mi şem^c-i münevver midür nedür bilmem

38. var:

Rûbai 51

Mısra: 4

Bulunma, mevcut.

Tâ ki beni habs-i çâh-ı hicrân idesin
Sevdümse seni ne var günâh eylemedüm

39. var:+dur

Gazel 89

Mısra: 6

Bulunma, mevcut olma hali.

Pâk-siretler şafında cây-gîr olmağ muhâl
Tâ ki vardur câme-i hâlünde gâfletden denes

40. var:

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Bulunma, mevcut olma hali.

Var mı bu su’âle bir cevâbuñ
Mağşerde olursa dâd-ğ’âhuñ

41. var:

Gazel 45

Mısra: 3

Var olmak, mevcut olmak, bulunmak.

Zemânedür baña var ise düşmen-i bed-ğ’âh
Ki elde hem-çü hüner dürr-i tâb-dârum var

42. var:

Gazel 64

Mısra: 7

Bulunan, olan.

Gevheri var āşinā-yı lücce-i ‘ummāna şor
Añla qadr-i şoĥbetin kāmillerüñ ĥāk it özüñ

43. var:

Gazel 91

Mısra: 3

Bulunan, olan.

Yine var ise raķīb-i siyeh aĥterdendür
Bizden ayrıлмаğa bā‘iş ne ola ol meh-veş

44. var:

Kaside 1

Mısra: 3

Bulunan, olan.

Kimde qudret var kemāhī ider evşāfuñ senüñ
Sıyyemā bu bende-i küstāĥ-ı nā-fermān-ı ‘ür

45. var:

Kaside 6

Mısra: 7

Bulunan, olan.

Ĥalle hīç kimsede qudret mi var ol ‘uķdeyi kim
Ĥallin itdükçe irāde daĥi muĥkem-ter olur

46. var:

Gazel 33

Mısra: 1

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne firāķa tāb ü tākāt ne vişāle dest-res var
Ne zuhūr-ı nā-ümidī ne ĥuşül-i mültetem var

47. var:

Gazel 33

Mısra: 2

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne firāķa tāb ü tākāt ne vişāle dest-res var
Ne zuhūr-ı nā-ümidī ne ĥuşül-i mültetem var

48. var:

Gazel 33

Mısra: 4

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne nedīm-i ĥam-küsārum bulunur ne yār-i ĥārum
Ki faķaţ enīs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

49. var:

Gazel 33

Mısra: 8

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne nişāne-i maĥabbet ne emāret-i şadāķāt
Ne ziyā-yı şem‘-i ülfet ne şerāre ķabes var

50. var:

Gazel 33

Mısra: 1

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne firāķa tāb ü tākāt ne vişāle dest-res var
Ne zuhūr-ı nā-ümidī ne ĥuşül-i mültetem var

51. var:

Gazel 33

Mısra: 2

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne firāķa tāb ü tākāt ne vişāle dest-res var
Ne zuhūr-ı nā-ümidī ne ĥuşül-i mültetem var

52. var:

Gazel 33

Mısra: 4

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne nedīm-i ĥam-güsārum bulunur ne yār-i ĥārum
Ki faķaţ enīs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

53. var:

Gazel 33

Mısra: 8

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne nişāne-i maĥabbet ne emāret-i şadāķāt
Ne ziyā-yı şem‘-i ülfet ne şerāre ķabes var

54. var:

Gazel 36

Mısra: 1

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Def^c-i ğumūma elde mey-i alımız mı var
Taḥşil-i ārzū-yı dile mālīmüz mi var

55. var:

Gazel 36

Mısra: 2

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Def^c-i ğumūma elde mey-i alımız mı var
Taḥşil-i ārzū-yı dile mālīmüz mi var

56. var:

Gazel 36

Mısra: 4

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Gelmez duḥūl-i meclis-i cānāne ḥāṭıra
Ol bezme lāyık olmağa iḳbālümüz mi var

57. var:

Gazel 36

Mısra: 6

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Takrīr-i ḥāl-i zār olur mūris-i şudā^c
Ma^clūm-ı ‘izzet olmaduḳ ahvālümüz mi var

58. var:

Gazel 36

Mısra: 8

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Bu iḡbirār-ı ḥāṭıra āyā nedür sebeb
Ḥıdmetde ḥāk-i payiñe ihmālümüz mi var

59. var:

Gazel 36

Mısra: 10

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Gördükçe yüz çevirme ‘aceb mi bizi Nesīb
Yār ile rü-be-rü olacak ḥālümüz mi var

60. var:

Gazel 45

Mısra: 1

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne ḥālüm ağlayacak yār-i ğam-ğüsārum var
Ne keşf-i rāza sezā-vār yār-i ğārum var

61. var:

Gazel 45

Mısra: 2

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne ḥālüm ağlayacak yār-i ğam-ğüsārum var
Ne keşf-i rāza sezā-vār yār-i ğārum var

62. var:

Gazel 45

Mısra: 6

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ġarīb-i naḥl-i zemīn-i ğamum nemā düşmen
Ne bellü ḥuşk ü ne taze ne berg ü bārum var

63. var:

Gazel 45

Mısra: 8

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne ğüşe-ğir-i ferāğ olmağa müsā^cid dil
Ne küy-ı maḳşada reftāra iḳtidārum var

64. var:

Gazel 45

Mısra: 10

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ġül-i şüküfteyem ammā ser-i zükāmīde
Ne kimse büyime ṭalib ne i^ctibārum var

65. var:

Gazel 45

Mısra: 2

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Vaṭanda kürbet-i ğurbet çeker o nā-kāmum
Ne düşmenüm ne şadîk-ı hülûş-kārum var

66. var:

Gazel 45

Mısra: 4

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Zemānedür baña var ise düşmen-i bed-h'āh
Ki elde hem-çü hüner dürr-i tāb-dārum var

67. var:

Gazel 45

Mısra: 6

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

'Aceb mi ursa baña seng-i ṭa'ne her nā-dān
Ki naḥl-i ma'rifetüm bü'l-'aceb semārum var

68. var:

Gazel 45

Mısra: 8

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne ğam olursam eger pāymāl-i 'ālemiyān
Mişāl-i pertev-i ḥurşid-i intişārum var

69. var:

Gazel 45

Mısra: 10

Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Ḥakîr isem de Nesibā baña şeref besdür
Ki bir kerîm-i ḥudāvend-i kām-gārum var

70. var:

Gazel 33

Mısra: 6

Bulunma; mevcut olma.

Küremā-yı dehr gitmiş yerine geçüp edānî
Gül ü sünbüli şavulmuş bu çemende ḥār u ḥas var

71. var:

Gazel 33

Mısra: 6

Bulunma; mevcut olma.

Küremā-yı dehr gitmiş yerine geçüp edānî
Gül ü sünbüli şavılmış bu çemende ḥār u ḥas var

72. var:

Gazel 33

Mısra: 10

Bulunma; mevcut olma.

Saña ṭoĝrı söz Nesibā dil-i mübtelāda ḥālā
şeh-i serîr-i ḥüsnüñ kulu olmağa heves var

73. var:

Gazel 91

Mısra: 7

Bulunma; mevcut olma.

Yine ser-mesti-i hicrān ile ğavĝāmuz var
Oldı berceste sere keyf-i şarāb-ı bî-ĝaş

74. var:

Gazel 96

Mısra: 10

Bulunma; mevcut olma.

'Ālem-i kevn ü fesād olmuş Nesib andan teḥî
Var ise iksîr-i a'zam ḥātîr-ı mesrûr imiş

75. var:

Gazel 170

Mısra: 8

Bulunma; mevcut olma.

Dest-i nigāhdan daḥî renciş-pezir olur
Söz var mîdur o gül bedene ol ṭarāvete

76. var:

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Bulunma; mevcut olma.

Şimdengerü oldu var mı çäre

Esrâr-ı nühüfte âşikâre

77. var:

Tarih 18

Mısra: 5

Bulunma durumu, mevcut olma.

Böyle bir zât-ı mükerrerem var iken gördi degül

Ĥatem-i devlet-i sulţân-ı cihân ġayra sezâ

78. var:+dur

Gazel 91

Mısra: 2

Bulunma durumu , mevcut olma.

Yandı pervânesine didi o şem‘-i ser-keş

Yalıñuz sende degül bende de vardur âteş

79. var:

Mesnevi 2

Mısra: 3

(Bir yere) ulaşmak.

Var meclis-i ibn-i ma‘neviye

Derviş ‘Alî-i Mevlevî’ye

varak:

1. varak:+lu

Gazel 112

Mısra: 6

Yaprak.

Fehm idebildüñ ise me’âlin yeter saña

Nilî varaklu heft kitâb-ı müzehhebüñ

2. varak:

Gazel 122

Mısra: 9

Kağıt.

Varak ki olmaya sâde ġabül-i naķş itmez

Ĥuzûr-ı kâmil-i dâñada tıfl-ı nâ-dân ol

3. varak:

Kaside 2

Mısra: 5

Yaprak, sayfa.

Her bir varak ki sebt ola anda medâyiġüñ

Pertev-feşân-ı nûr u ziyâdur ġü şubġ-dem

4. varak:

Gazel 178

Mısra: 12

Kağıt.

Ĥâl ü ruġı şanma kalem-i şun‘dan olmış

Bir al varak üstine bir noġta çekide

vârid:

1. vârid:+dür

Gazel 35

Mısra: 6

Gelen, ulaşan, erişen.

Nesib itdükde zîb-i nazra bu ġüftâr-ı a‘lâyı

Ĥarabdan bu mu‘ammâdur dise ġab‘ ehli vâriddür

vâris-i kâmil:

1. vâris-i kâmil:

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mükemmel varis olmak, kemalata erişip verasette bulunmak.

Cenâb-ı ġazret-i Monlâ Celâl-i dîn Muġammed

Kim oldu vâris-i kâmil şeh-i nezîr ü beşîre

vâris-i kâmil-i Nebî:

1. vâris-i kâmil-i Nebî:

Tarih 22

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Peygamberin mükemmel varisi.

Vāris-i kāmīl-i Nebī kuṭb-ı devāyir-i kemāl
Vāşıl-ı menzil-i yaqīn ğavs-ı qabāyil-i verā

vaşf:

1. **vaşf:+uñ**

Kaside 1

Mısra: 12

Nitelik, özellik, ayrıcalık.

‘Arz-ı hāl itmekdür ancak maṭlabum dergāhuña
Yoksa vaşfuñ şad-hezārān fersāh oldu baña dūr

2. **vaşf:+ı, +n, +ı**

Kaside 6

Mısra: 13

Nitelik, özellik, ayrıcalık.

Biñde bir vaşfını ta‘dād ne mümkün ammā
Na‘tine veriş anuñ bendegi-i diğeri olur

3. **vaşf:**

Kaside 10

Mısra: 12

Nitelik, özellik, ayrıcalık.

Mücerredāt-ı ḥadem kāmīl-i mükemmel-i a‘lem
Ne ğüne vaşf dinür mümkün-i vücüb-ı semīre

4. **vaşf:+ı, +n, +a**

Gazel 195

Mısra: 8

Nitelik, özellik, ayrıcalık.

Evşāf-ı ḥüsni-yārde inkār iden baña
Müy-ı miyānı vaşfına geldükde dir belı

5. **vaşf:+uñ, +da**

Kaside 2

Mısra: 1

Nitelik, özellik, ayrıcalık.

Her qatre-i midād ki vaşfuñda ḥarc ola
Ġayret-fezāy-ı hāl-i ‘izar oldı dem-be-dem

6. **vaşf:+uñ**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Nitelik, özellik, ayrıcalık.

Kimde kudret var ki vaşfuñ ide ḥaqq üzre edā
Medḥ-i zāt-ı pākūñe icmāldür şemsü'l-hüdā

7. **vaşf:+uñ, +a**

Kaside 1

Mısra: 5

Nitelik, özellik, ayrıcalık.

Sensin ol sermāye-i fiṭrat ki ednā vaşfuña
Ezmine itmez vefā yetmez bu eyyām u şuhūr

vaşf-ı cemāl-i pāk:

1. **vaşf-ı cemāl-i pāk:+üñ, +ı**

Kaside 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(Hz. Muhammed'in) Temiz güzelliklerinin niteliği.

Şaymaz kemīn ğubāra ḥaṭ-ı rüy-ı dilberi
Vaşf-ı cemāl-i pākūñi ḥāvı olan raqam

vaşf-ı edeb:

1. **vaşf-ı edeb:+de**

Gazel 13

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Edebin özelliği, niteliği.

Cem‘iyyet-i mekārīm-i aḥlākdur dimiş
Ba‘zı kibār vaşf-ı edebde açınca leb

vaşf-ı ḥübān-ı selef:

1. **vaşf-ı ḥübān-ı selef:**

Gazel 104

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kendinden önceki güzellerin niteliği.

Oldı mesmū‘um ser-ā-pā vaşf-ı hūbān-ı selef
Var ise sensin meh-i Ken‘ān'a hūsn ile halef

vaşf-ı hūsn-i pāk:

1. **vaşf-ı hūsn-i pāk:**+üñ, +de

Gazel 177

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Temiz güzelliğin nitelikleri.

Yine Nesib gibi vaşf-ı hūsn-i pākūñde
Müşābih oldı hemān hāli mūr-ı bī-zūra

vaşf-ı şahbā:

1. **vaşf-ı şahbā:**+dan

Gazel 98

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şarabın niteliği.

Vaşf-ı şahbādan şafā-yı la‘l-i nāhuñdur ğarāz
Midhat-i gülden ruḥ-ı pūr-āb ü tābuñdur ğarāz

vāşıl ol-:

1. **vāşıl ol-:**-a

Kaside 10

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Ulaşmak, birleşmek; kavuşmak.

Hezār bāb-ı taḥiyyāt ola revānuña vāşıl
Ki hāme tā ki ola āşinā benān-ı debire

2. **vāşıl ol-:**-mağ

Kıt'a 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ulaşmak, birleşmek; kavuşmak.

Merām-ı vaşla vāşıl olmağ için keşti-i himmet
Dü-rüd itdüm aḳar çeşmüm yaşı şām u seḫer şimdi

3. **vāşıl ol-:**-a

Kaside 5

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ulaşmak, birleşmek; kavuşmak.

Rūḥ-ı şerifüñe ola vāşıl şalāt-ı Haḳḳ
Hem āl ü şahbuña ki zevāt-ı kibārdur

4. **vāşıl ol-:**-a

Kaside 8

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ulaşmak, birleşmek; kavuşmak.

Şalāt-ı Hudā rūḥuña ola vāşıl
Daḫı rūḥ-ı aşhāb ile Āl'e munzam

5. **vāşıl ol-:**-dı

Tarih 5

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ulaşmak, birleşmek; kavuşmak.

Şavb-ı beyt-i ‘izzete ‘azm eyledi hüccāc ile
Vāşıl oldı baḫre güyā ḫayy-ı deşt idüp süyül

vāşıl-ı deryā:

1. **vāşıl-ı deryā:**

Gazel 193

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Denizine ulaşmak.

Hic şafā vü kedere baḳma sürüp hāke yüzüñ
Kendiñi vāşıl-ı deryā ideğör Nıl gibi

vāşıl-ı kemāl:

1. **vāşıl-ı kemāl:**

Gazel 112

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Olgunluğa ulaşmak.

Kısr-ı dürüst lübbi ider vâşıl-ı kemâl
Te'şîr ider mu'amelesi kalbe kâlibüñ

vâşıl-ı menzil-i yakîn:

1. **vâşıl-ı menzil-i yakîn:**

Tarih 22

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hedeflenen menzile kavuşmaya yakın.

Vâris-i kâmil-i Nebî kuṭb-ı devâ-yir-i kemâl
Vâşıl-ı menzil-i yakîn ğavs-ı kabâyil-i verâ

vâşıl-ı ser-menzil-i ikrâm:

1. **vâşıl-ı ser-menzil-i ikrâm:**

Tarih 26

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İkrâm durağına ulaşmak.

Olursuz vâşıl-ı ser-menzil-i ikrâm bî-şübhe
İder kaṭ'-ı menâzil râh-ı 'izzetde semendüñüz

vâşıl-ı ser-menzil-i maḫşûd:

1. **vâşıl-ı ser-menzil-i maḫşûd:**

Gazel 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin makamına ulaşmak.

Vâşıl-ı ser-menzil-i maḫşûd vaşl-ı yâr ider
Reh-rev-i 'ışk-ı kemiyyet bâde-i gül-gün-şitâb

vâşıta:

1. **vâşıta:**

Gazel 110

Mısra: 7

Vesile, araç.

Olmasa infihâm-ı ma'âniye vâşıta
Olmazdı imtizâc-ı heyulâ vü şüretüñ

2. **vâşıta:+dur**

Gazel 131

Mısra: 5

Vesile, araç.

Çün zuhûr-ı hikeme vâşıta'dur 'âlemde
Olsa Loḫmân n'ola âşüfte-i müsennâ-yı kâlem

vaşl:

1. **vaşl:+un**

Rûbai 45

Mısra: 3

Kavuşma, ulaşma.

Memnûn görürüz vaşluñ ile aġyârı
Mesrûr gelüp kûyuña maḫzûn giderüz

2. **vaşl:+i, +n, +a**

Gazel 129

Mısra: 1

Kavuşma, ulaşma.

Reh-i merâmda vaşlına yârüñ irdi el
Göñül merâmını buldı merâmdan evvel

3. **vaşl:+uñ**

Tahmis 2

Mısra: 4

Kavuşma, ulaşma.

Vaşluñ hevesi râh-ber-i kâmilümüzdür
'ışk-ı ezeli nâka-keş-i maḫmilümüzdür

vaşl u hecri:

1. **vaşl u hecri:**

Gazel 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kavuşma ve Ayrılık.

Şimdi ḫasret berde-i esrâr-ı 'ışk oldu Nesîb
Vaşl u hecri añlamaz bilmez nedür 'azb ü 'azâb

vaşl-ı cānân:

1. **vaşl-ı cānān:**+a

Tarih 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşma.

Bu zevkuñ kimse idrāk itmedi mislin bu ʿālemde
Meger ʿāşık ola nāgeh reside vaşl-ı cānāna

vaşl-ı yār:

1. **vaşl-ı yār:**

Gazel 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşma.

Vāşıl-ı ser-menzil-i maşşūd vaşl-ı yār ider
Reh-rev-i ʿişkı kemiyet bāde-i gül-gün-şitāb

2. **vaşl-ı yār:**+e

Gazel 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşma.

Ten ü cānı fedā it dergeh-i şāh-ı muḥabbetde
Eger nāʿil olursañ vaşl-ı yāre ḥōş ʿavāyiddür

vatan:

1. **vatan:**+da

Gazel 45

Mısra: 1

Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.

Vaṭanda kürbet-i ğurbet çeker o nā-kāmum
Ne düşmenüm ne şadık-ı ḥulūş-kārum var

2. **vatan:**

Gazel 153

Mısra: 10

Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.

Nesīb-i dil geçemez fikr-i zülf-i dilberden
Ġarīb ider mi ferāġat vaṭan ḥayālinden

vatan-perver:

1. **vatan-perver:**

Tahmis 3

Mısra: 16

Yurtsever.

Nesībā herkes olmazmış meʿāli māl-ile kāsib
Vaṭan-perver cihān-gerd olana olmaz belī rāġib

vāy:

1. **vay:**

Kaside 1

Mısra: 6

Hayıflanma, üzüntü, telaş bildiren ünlem.

Hİç tefekkür eylemez kim rüz-ı rüstā-ḥızde
Vay ḥāle ʿadl iderse ḥazret-i Rabb-i Ġayūr

2. **vāy:**

Tarih 29

Mısra: 4

Hayıflanma, üzüntü, telaş bildiren ünlem.

Bir ḥālet-ile didüm Nesībā tāriḥ
Hemşire-i cān berāberüm vay meded

3. **vay:**

Kaside 9

Mısra: 11

Hayıflanma, üzüntü, telaş bildiren ünlem.

Vay ḥāline senden eger olmazsa ʿināyet
Ol günde ki gūşa irişe şit-i teālū

vāye:

1. **vāye:**

Gazel 150

Mısra: 5

Nasıp, kısmet.

Baña cām-ı hecruñ oldı hele vāye bilsem āyā
Ser-i ḥūn-ı vuşlatuñda gehi behre-mend idersin

vāye-dār-ı āb ü tāb:

1. **vāye-dār-ı āb ü tāb:**

Kaside 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Parlaklık ve güzellik dünyası.

Virmese faşl-ı bahār-ı hılkatün neşv ü nemā
Vāye-dār-ı āb ü tāb olmazdı bāg-ı mümkināt

vaz'ı:

1. **vaz'ı: +ı, +n, +a**

Gazel 159

Mısra: 1

Tavır, duruş, vaziyet.

Berķ ile hānde ider vaz'ına ehl-i kibrün
Mihr ü meh şanma çutar çarh-ı zemīne gūşın

vaz' eyle-:

1. **vaz' eyle-: -y, -en**

Gazel 158

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Koymak.

Ceyb-i ğayra gevherin vaz' eyleyen 'ākıl degül
Olsun esrāruñ nühuftē yārdan āgyārdan

2. **vaz' eyle-: -dün**

Kaside 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Koymak.

Tā ķurb-ı ķurb-ı meclis-i üns oldı menzilün
Nüh raşş zer kecime ki vaz' eyledün ķadem

vaz gel-:

1. **vaz gel-: -mez**

Gazel 202

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Vaz geçmek.

'Adūya fāriğ olmaz luţf u iḥşān itmeden hergiz
Sitem-kārum baña cevır eylemekden vaz gelmez mi

vaz'-ı āsār:

1. **vaz'-ı āsār:**

Rübai 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Eserlerin çıkarma.

Her bābda gerçi baş-ı güftār iderüz
Envā'-ı suḥanda vaz'-ı āsār iderüz

vaz'-ı diger-gün:

1. **vaz'-ı diger-gün:**

Gazel 39

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Bozuk kıyma.

Her zamān vaz'-ı diger-gün ile gerdün Nesīb
Āḫirü'l-emr fenāşın bize i'läm eyler

vaz'-ı dil-ārā-yı kalem:

1. **vaz'-ı dil-ārā-yı kalem:**

Gazel 131

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gönülleri süsleyen kalemin konusu.

Bir siyeh-çerde suḥandānca güzeldür bu Nesīb
Ādemi bende ider vaz'-ı dil-ārā-yı kalem

vaz'-ı huşyār:

1. **vaz'-ı huşyār:**

Gazel 143

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Akıllı söz.

Vaz'-ı huşyār eylerem mest-i şarāb-ı nāb iken
Şaklaram zu'mumca sırr-ı ıışkı şöhret-yāb iken

vaz'-ı kadimī:

1. **vaz'-ı kadimī:**

Tarih 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Eski tavrı, önceki hal.

Nigāh it luţf-ı Hakk'a bir kerem-ver şāhib-i himmet
Yine vaz'-ı kadimī üzre anı eyledi ihyā

vaz'-ı misl:

1. **vaz'-ı misl:** +üñ, +de

Kaside 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Söylediğine eş.

Gevher-i yek-dāne-i deryā-yı maşnū'ātsın
Vaz'-ı mislünde 'aķım olsa n'ola çār-ümmühāt

vaz'-ı nā-sāz:

1. **vaz'-ı nā-sāz:**

Gazel 68

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Uygunsuz vaaz, nasihat.

Nik ü bed farkını müstelzim olan 'aql ancaķ
Vaz'-ı nā-sāz ile nā-dāna hacālet gelmez

vaz'-ı tebessüm:

1. **vaz'-ı tebessüm:**

Gazel 188

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tebessüm hali.

Görilmez şimdi hiç vaz'-ı tebessüm günü cānānuñ
Dür-i dendān dizilmez oldu iki rişte-i ala

vech:

1. **vech:+ile**

Gazel 173

Mısra: 9

Biçim, yol, yöntem.

Hezār vechile ma'nā-yı ye's ifāde ider
Gelürse ħarf-i recā sehv ile zebānumuza

2. **vech:+ile**

Rübai 66

Mısra: 3

Biçim, yol, yöntem.

Her vech-ile lāyık-ı teraĥĥum olduk
Hem 'āşık-ı ĥasta hem ġaribüz şimdi

3. **vech:**

Gazel 191

Mısra: 8

Biçim, yol, yöntem.

Celāl-i ĥüsni olur penciş-i zebāna sebep
Ne vech ile disem aĥvālüm ol sitem-kāre

4. **vech:**

Kaside 10

Mısra: 14

Biçim, yol, yöntem.

Revā mıdır k'ola derviş nāmı kendisi 'āmī
Ne vech ile vara rüz-ı cezāda maĥzar-ı PİR'e

vech-i şoĥbet:

1. **vech-i şoĥbet:**

Gazel 162

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Saĥlıĥın sebebi.

Olur mü'eddi-i şidķ-ı maķāl sine-i riş
Ķırān-ı mühr iledür vech-i şoĥbet imzāda

Ve'd- Duha:

1. **Ve'd- Duha:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Ayet**

Kuşluk vaktine and olsun (Duha93/1 ayetine iktibas yapılmıştır.).

Nüşha-i nūr-ı derūnuñ remzin eyler Ve'd- duha
Āyet-i evşāfunuñ tefsīridür hayrū'l-verā

vefā:

1. **vefā:**

Gazel 73

Mısra: 2

Sadakat, bağıllık.

Yine ol h'āce-i hüsniyle nizā' oldı dirāz
Kāle-i nāza vefā eylemedi naqd-i niyāz

2. **vefā:**

Kaside 4

Mısra: 3

Sadakat, bağıllık.

Eylemez cins-i kemālātuñ şümārında vefā
Defter-i vaşfuñda āhād olsa ser-tā-pā mi'āt

3. **vefā:**

Gazel 142

Mısra: 5

Sadakat, bağıllık.

Cefā öğretdüñ ol māha unutturduñ vefā resmin
Ben ağlarsam hele sen de raqībā hurrem olmazsın

4. **vefā:**

Gazel 166

Mısra: 9

Sadakat, bağıllık.

Ol şūh vefā semtine hiç uğramaz oldı
Bir gayrı hevā var didiler şimdi serinde

5. **vefā:**

Gazel 171

Mısra: 1

Sadakat, bağıllık.

Dilberde vefā şime cefā 'āriyet olsa
Çün kıble-nümā müncezib-i yek-cihet olsa

6. **vefā:**

Kaside 1

Mısra: 16

Sadakat, bağıllık.

Merhamet-pişe şehenshāhā kerem-ver mesnedā
Na'tüñe itmez vefā cümle midād olsa buhūr

7. **vefā:**

Gazel 156

Mısra: 9

Sadakat, bağıllık.

Ya vefā ya hūd cefādur irişen Nesib-i vāye
Ne gelürse cāna minnet bilürüz biz aşinādan

vefā it-:

1. **vefā it-:-mez**

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Vefa göstermek.

Sensin ol sermāye-i fıtrat ki ednā vaşfuña
Ezmine itmez vefā yetmez bu eyyām u şuhūr

vefā vü merhamet ü şefkat:

1. **vefā vü merhamet ü şefkat:**

Gazel 116

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sadakat, merhamet ve şefkat.

Vefā vü merhamet ü şefkat ise eczāsı
Devāsı müşkil imiş mübtelā-yı hicrānuñ

vefādār:

1. **vefādār:**

Gazel 30

Mısra: 4

Vefah.

Sipihrüñ devri ‘aks-i cünbüş-i ehl-i maḥabbetdür
Cefākār olduğı yārüñ vefādār olduğumdandır

vefā-yı ‘ahd:

1. **vefā-yı ‘ahd:+i**

Gazel 76

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sözünde durma.

Vefā-yı ‘ahdi ol āhū-nigeh nedür bilmez
Miyān-ı ehl-i maḥabbetde reh nedür bilmez

vefk-ı rızā:

1. **vefk-ı rızā:**

Kaside 9

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Rızaya uygunluk.

Her vefk-ı rızā teşneleri eyledi sir-āb
Engüş-ti mübārekeleri bezl eyledüğü şu

vefret-i dünyā:

1. **vefret-i dünyā:**

Kıt'a 25

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünyanın çokluğu.

Kāmili kıllit-i māl ile tatarlar nākış
Nākışa vefret-i dünyā ile dirler kāmil

vefret-i ‘ișyān:

1. **vefret-i ‘ișyān:**

Kaside 7

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İșyanın çokluğu.

Egerçi vefret-i ‘ișyān ile dinürse sezā
Yem-i günāhına nisbet muḥīṭ-i ber-cedvel

Vehbî:

1. **Vehbî:**

Tahmis 1

Mısra: 17

Vehbî, şairin mahlası.

Geçüp Vehbî cihānuñ ‘izzetinden
Biz ancak kâni‘üz köhne ‘abāya

Vehhāb:

1. **Vehhāb:**

Tarih 6

Mısra: 6

Çok veren, çok bağışlayan (Allah).

Virdi bir maḥdüm-ı zî-şānı kemāl-i fazıldan
Ḥazret-i Bostān Efendi'ye o Vehhāb u Kavî

velāyet:

1. **velāyet:+dür**

Mesnevi 1

Mısra: 2

*Kulun Hakk'a yakınlığı ve Hakk'ın kulu, kulun Hakk'ı
dost edinmesi durumu, velî olma, velîlik, ermişlik.*

Güherdür o zāt-ı ma‘ānî nişāb
Cilāsı nübüvvet velāyetdür āb

velî:

1. **velî:**

Gazel 195

Mısra: 4

Veli, Allah dostu.

Bigāneden ḥazîne-i sultān nihān gerek
Nev‘-i beşerde olsa nühüfte n'ola velî

velîk:

1. **velîk:**

Kıt'a 19

Mısra: 4
Velâkin, ama, fakat.

Belî zenân ider irâs-ı zevk-ı cismânî
Velik şöbeti rûhî ğarîk-ı miñnet ider

veliy-i kebîr:

1. veliy-i kebîr:+e

Kaside 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Büyük günaha sahip.

‘Aceb mi kubbesi ‘arşa mümâs olursa maķardur
Cenâb-ı ğazret-i Monlâ gibi veliy-i kebîre

Vemâ:

1. Vemâ:

Kaside 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Ayet**

*Onlar ancak zanna ve nefislerinin arzusuna uyuyorlar.
Halbuki kendilerine Rableri tarafından yol gösterici
gelmiştir. (Necm53/23 ayetinden iktibasdır.).*

Zât-ı pākūñ menba‘ü'l-envâr-ı iķlîm-i hüdâ
Saña şâyeste Le‘amrûke saña lâyıķdur vemâ

ver-:

1. ver-:em

Kaside 2

Mısra: 14

Vermek, bağışlamak, ihsan etmek.

Şevk-ı müşâhedât ile tûl-ı kıyâmdan
Tâ sâķ-ı pākūñ üzre zuhûr eyledi verem

verâ:

1. verâ:

Tarih 12

Mısra: 10

Halk.

Hüsni-i tedbîrine dil-beste nizâm-ı devlet
Şâhed-i râyına âşüfte mühimmât verâ

verâ:

1. vera'+da

Tarih 8

Mısra: 3

*Allah'tan korkup haramdan, günahdan, kötülüklerden
sakinme, dînî buyrukları titizlikle yerine getirme, takvâ.*

Fazîletde vera' da müşîķide ferd idi ğaķķa
Uşûl-i devr-i kec-rev itdi âğir anı zîr-efgen

verâ-yı perde:

1. verâ-yı perde:+den

Gazel 164

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Perde arkası, olayların görünmeyen tarafı.

Lu'bet-i çarğı temâşâ kıl verâ-yı perdeden
Dem-be-dem eşķâl-i dîğer-gün-ı bîrûn olmada

verâ-yı perde-i nazm:

1. verâ-yı perde-i nazm:+ı, +n, +da

Kaside 10

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şiir perdesinin arkası.

Verâ-yı perde-i nazmında gizlü şâhed-i maţlab
Nihân degül ruğı ammâ nigâh-ı çeşm-i başîre

verd ü ğâr:

1. verd ü ğâr:+uñ

Gazel 64

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gül ve diken.

Cân u cismüñ al peyâmın ğıdmet eyle kâmile
Verd ü ğâr uñ luţf u cevvin bülbül-i nâlâna şor

verd-i ahmer:

1. **verd-i ahmer:**+em

Terci-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kırmızı gül.

Gâhî nesîm-i fikr-i kerem kim vezân olur
Feyz-i neşât u hâdede çün verd-i ahmerem

verd-i ter:

1. **verd-i ter:**+üm, +den

Gazel 148

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Taze gül.

Ben bülbül-i mehcürünü gâhîce añar mı
Ey bād-ı seher vir haber ol verd-i terümden

2. **verd-i ter:**+e

Tarih 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Taze gül.

Çoyınca hañını ruhsâr-ı âteşin üzre
Şarıldı sünbül-i müşkîn şanki verd-i tere

3. **verd-i ter:**+i

Gazel 120

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Tâze gül.

Bâğ-ı fenâda verd-i teri Mevlevîler'ün
Dâğ-ı ciger fûrüz-ı tecellâ-yı 'ışkdur

verd-i ter-i neşât:

1. **verd-i ter-i neşât:**

Gazel 99

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mutluluğun taze gülü.

Hük-m-i bahâr-ı vuşlat-ı cânân ile yine
Oldı şüküfte sinede verd-i ter-i neşât

verd-i vaşl-ı dilber:

1. **verd-i vaşl-ı dilber:**+i

Gazel 101

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül alıcı sevgiliye kavuşma gülü.

Olurdum müttehid yâr ile ağıyar olmasa mâni^ç
Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi hâr olmasa mâni^ç

verziş:

1. **verziş:**

Kaside 6

Mısra: 14

Çalışma, çaba, gayret.

Biñde bir vaşfını ta'dād ne mümkün ammā
Na'tine verziş anuñ bendegi-i diğere olur

2. **verziş:**+e

Rübai 44

Mısra: 1

Çalışma, çaba, gayret.

Her sa'y 'abes verzişe maşsüb olmaz
Her t̄alib olan nāyil-i ma'tlūb olmaz

verziş-i hikmet:

1. **verziş-i hikmet:**+le

Gazel 83

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Hikmetli çalışma.

Sa'y-i bî-fā'idedür olmayıcağ isti'dād
Eblehân verziş-i hikmetle Felâṭun olmaz

verziş-i miqdāf-ı taleb:

1. **verziş-i miqdāf-ı taleb:**+den

Gazel 19

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İstek gemisinin küreğinde çalışma.

Fârîğuz verziş-i mikdâf-ı talebden ki Nesîb
Meger âh-ı şeb imiş meltem-i keştî-i ümîd

verziş-i sevdâ-yı zülf ü hâtt:

1. verziş-i sevdâ-yı zülf ü hâtt:

Gazel 17

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin saç ve ayva tüylerinin gayreti.

Verziş-i sevdâ-yı zülf ü hâtt ile dil-hastayam
Bu hevâlar âhîrî'l-emr itdi tağyîr-i mizâc

vesîle:

1. vesîle:+dür

Kaside 5

Mısra: 9

Vesile, sebep.

Mihri sa'âdet-i dü-cihâna vesiledür
Zâtı vücûd-ı âlemyâna medârdur

vesîlet:

1. vesîlet:+ü, +m

Kaside 2

Mısra: 13

Vesile; Sebep, bahâne.

Yokdur saña hülûşdan özge vesîletüm
Yâ nâşire'l-mekârim ü ya menba'a'l-himem

v'ey:

1. v'ey:

Kaside 2

Mısra: 12

Ey, seslenme edatı.

Ey gevher-i yegâne-i aşdâf-ı kâinât
V'ey pâdişâh-ı ekrem-i kerrübiyân hıdem

2. v'ey:

Rûbai 1

Mısra: 2

Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.

Ey pâdişeh-i kalem ü ev ednâ
V'ey şâh-ı serîr-i milket-i mâ evhâ

3. v'ey:

Rûbai 5

Mısra: 3

Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.

V'ey şâh-ı erîke-i şefâ'at kerem it
Vir naqd-i dile sikke-i dâğuñla revâc

4. v'ey:

Terci-bend 1

Mısra: 6

Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.

Ey hûn-ı dide geldi demi neş'e vir baña
V'ey âh u nâle ile eşer söz ü sâzum ol

5. v'ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.

Ey milket-i hüsne şâh-ı bî-dâd
V'ey çeşmi iden kazâya imdâd

vezân ol-:

1. vezân ol-:-ur

Terci-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Esmek, yayılmak.

Gâhî nesîm-i fikr-i kerem kim vezân olur
Feyz-i neşât u hândede çün verd-i ahmerem

vezîr-i a'zam-ı devlet:

1. **vezir-i a'zam-ı devlet:**

Tarih 19

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Devletin sadrazamı.

Hüseyn ism ü 'Alî sîret vezir-i a'zam-ı devlet
Muhibb-i hânedân-ı Mevlvî dervîş şeh-sîmâ

vezir-i müşteri-tedbir:

1. **vezir-i müşteri-tedbir:+dür**

Tarih 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Tedbirli, önlem alan vezir.

Hamdüli'llah vâli-i vâlâ-yı mısr-ı Kâhire
Bir vezir-i Müşteri-tedbirdür şâhib-temiz

vezn it:

1. **vezn it:**

Kaside 9

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Tartmak.

Noğşânuña bak hâlûñi merdân ile vezn it
Yok dide-i inşâf kadar râst terâzû

vezn-i câhil:

1. **vezn-i câhil:**

Gazel 38

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Cahilliğin ölçüsü.

Dide-i inşâf-veş mîzân yokdur 'âkıle
Vezni-i câhil küy-ı kıntar-ı enâniyyetledür

vir-:

1. **vir-:di**

Gazel 6

Mısra: 5

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Bir perî-peyker güzel târâca viridi kalmadı
Cânda râhat tende şihhat dilde kuvvet gözde h'âb

2. **vir-:ür**

Gazel 48

Mısra: 3

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Destine düş ne virür gâzme nigeht tîğ şunar
Çeşm-i mestûñ ki mey-i nâzi kaçan nûş eyler

3. **vir-:ür**

Gazel 126

Mısra: 9

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

N'ola teşnegâna Nesib eger virür ise şî'r-i terüñ gınâ
Elümüzde lüle-i çeşme-sâr-ı hayâtdur bu kalem
degül

4. **vir-:ür, -ler**

Gazel 170

Mısra: 10

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Takdir-i Hağ zühür ider elbette çäre yok
Haşma muqâbil ol ne virürler cebânete

5. **vir-:ür**

Gazel 177

Mısra: 6

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

O rüy-ı ala mağabbet cihânı yaksa n'ola
Virür tabî'at-i âteş-mizâc-ı kâfûra

6. **vir-:se**

Gazel 179

Mısra: 1

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

N'olurdu ruşşat-ı pâ-bûs virse yâr bize
Sirişk-i dide-i kâdr itse i'tibâr bize

7. **vir-:ür**

Gazel 205

Mısra: 10

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

O şūhuñ beyān itse hālin Nesīb
Virür kilke teb lerzesini sür'ati

8. **vir-:se**

Kaside 3

Mısra: 1

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Virse kām-ı cāna ta'm-ı lüle-i Kevser n'ola
Na'tüñi imlā iden kilki-i belāğat ihtivā

9. **vir-:ür**

Kaside 7

Mısra: 8

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

İdince baħr-i sehāsi telāṭum-ı endek
İki cihāni virür sā'ile bi-vech-i aḳal

10. **vir-:ür**

Kaside 10

Mısra: 12

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Ne Mesnevī ki odur genc-i şāyegān-ı ma'ānī
Virür ğinā-yı ebed ṭab'-ı bī-murād-ı faķire

11. **vir-:ür**

Kaside 10

Mısra: 10

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Degülse daħi sezā luṭfa himmetüñ o ḳadardur
Ki reng-i berf virür şüret-i muḳassi-i ķire

12. **vir-:üp**

Tarih 27

Mısra: 4

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Şehensāh-ı cihān Hān Ahmed'üñ 'ömri füzün olsun
Niżām-ı nev virüp şer'-i mübini eyledi ihyā

13. **vir-:mez**

Gazel 13

Mısra: 2

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

'İlm ü edeb ki olmaya ādemde mükteseb
Virmez şeref o bī-ḥurede 'izzet-i neseb

14. **vir-:di**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Virdi varın fi-sebīlillāh o merd-i nāzenin
Zühd ile Fārūḳ-ı a'zamdur imāmü'l-müttaḳin

15. **vir-:di**

Tarih 6

Mısra: 5

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Virdi bir maḥdüm-ı zī-şānı kemāl-i fażldan
Ḥazret-i Bostān Efendi'ye o Vehhāb u Ḳavī

16. **vir-:il, -üp**

Tarih 7

Mısra: 9

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Ḥıdmet-i meşīḥat ile bu faķire virilüp
Anḳara tekyesi bā-emr-i veliyyü'l-in'ām

17. **vir-:di**

Tarih 12

Mısra: 4

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Gerdiş itdi yine gerdün be-vefḳ-ı ḥāṭır
Virdi bir neyyir-i iḳbāl ile dünyāya ziyā

18. **vir:-ür**

Gazel 19

Mısra: 6

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Revnağ-ı zātı mezīd eyler imiş hüsni zamān
Başka bir hüsni virür tazelere cāme-i 'id

19. **vir:**

Kıt'a 6

Mısra: 2

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Ey Nesīb āsar-ı ṭab'ı şūḥuḥı şad-el-ḥazer
Dest-i nā-dāna şaḡın virme virürseñ bāda vir

20. **vir:**

Kıt'a 6

Mısra: 4

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Şi'rüñi 'arz it o kân-ı fazla yüz biñ şerm-ile
Zāde-i ṭab'ıñ berāy-ı terbiyet üstāda vir

21. **vir:-ür, -señ**

Kıt'a 6

Mısra: 2

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Ey Nesīb āsar-ı ṭab'ı şūḥuḥı şad-el-ḥazer
Dest-i nā-dāna şaḡın virme virürseñ bāda vir

22. **vir:-di**

Gazel 173

Mısra: 4

Vermek, bahşetmek.

Sirişk-i al-i ruḡ-ı zerdüm eyledi gül-reng
Bahār revnağı virdi sitem ḥazānumuza

23. **vir:-ür**

Gazel 205

Mısra: 8

Vermek, bahşetmek.

Lebinde ne ḥōşdur o teb-ḥāleler
Kı şebnem virür goncaya zīneti

24. **vir:-ür**

Kaside 10

Mısra: 6

Vermek, bahşetmek.

Şabā esīr-i hevā-yı ḥaremgehidiür o şāhuñ
Türāb-ı ḡabri virür iḡbirār-ı müşk ü 'abīre

25. **vir:-il, -se**

Gazel 180

Mısra: 3

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Virilse zümre-i 'uşşāḡa dāmen-būsa ruḡşatlar
Rūsüm-ı benedeḡi āyīn-i sultāñi cedīd olsa

26. **vir:**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Vermek, bahşetmek.

Ey ḡün-ı dīde geldi demi neş'e vir baña
V'ey āh u nāle ile eşer söz ü sāzum ol

27. **vir:-dü, -ñ**

Kaside 2

Mısra: 1

Vermek, bahşetmek.

Virdün mizāc-ı 'āleme ḡāyetde i'tidāl
Ma'cün-ı şer'ıñ ideli dāfi'-i seḡam

28. **vir:-se**

Gazel 137

Mısra: 14

Vermek, bahşetmek.

Dāver-i Ḥātem-şiyem kân-ı kerem baḡr-i 'aṭā
Virse şāyāndur seḡā vü luṭfi mu'tād eyledüm

29. **vir:-il, -miş**

Tarih 21

Mısra: 4

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Seyr it kazā-yı Hakk'ı ol zāt-ı bî-‘adile
Konya virilmiş iken hük-m-i şerî‘at ile

30. **vir:-di**

Gazel 99

Mısra: 6

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Zühd ü vera‘ gibi gamuñ oldu işi tamām
Virdi o deñlü neşve baña sāgar-ı neşāṭ

31. **vir:-me**

Kıt'a 6

Mısra: 2

Vermek, bırakmak.

Ey Nesīb āsar-ı ṭab‘-ı şūhuñı şad-el-ḥazer
Dest-i nā-dāna şakın virme virürseñ bāda vir

32. **vir:-ür**

Gazel 162

Mısra: 2

Vermek, katmak.

Ġarābet olmayıcağ reng ü rüy-ı ma‘nāda
Kelāma ḥüsn virür mi ‘ibāret-i sāde

33. **vir:-me, -se**

Kaside 4

Mısra: 3

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Virmese faşl-ı bahār-ı ḥilḳatüñ neşv ü nemā
Vāye-dār-ı āb ü tāb olmazdı bāğ-ı mümkināt

34. **vir:**

Tahmis 2

Mısra: 15

Vermek, uzatmak.

Öp pîr-i muğan destini vir şadra şürühü
Mestāne olup çek bir iki cām-ı şabūhı

35. **vir:**

Rübai 5

Mısra: 4

Vermek, ihsân etmek, başışlamak.

V'ey şāh-ı erîke-i şefā‘at kerem it
Vir nağd-i dile sikke-i dāğūñla revāc

36. **vir:-mez**

Gazel 32

Mısra: 3

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

İ‘tikād-ı pāk ile girdār-ı bed virmez zarar
Āb-ı tîre menba‘ı şāf olsa yāb yāb şāf olur

37. **vir:-me, -sün**

Gazel 122

Mısra: 3

Vermek, kazandırmak.

Saña nuḳūş-ı cihān virmesün şafā vü keder
Mişāl-i āyine bağ ḥüb u zîşte ḥayrān ol

38. **vir:-meg, -e**

Gazel 26

Mısra: 8

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Güzel ‘uşşāka cev-r-i bî-ḥisāb eylersin ey ḥünî
Ḥisābın virmege ḳādir misin rüz-ı cezā bir bir

vîrān id-:

1. **vîrān id-:-en,+ler, +üñ**

Gazel 109

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıkmak, harab etmek.

Devlet-serāsı pek tiz olur āşiyān-ı büm
Ehl-i dilüñ derünümü vîrān idenlerüñ

vīrane ol-:

1. vīrane ol-:

Gazel 115

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Yıklmak, harabe olmak.

‘İşk âfet-i cem‘iyyet-i dildür ki hemîşe
Ma‘müresi vīrane olur kişver-i rāzuñ

vird:

1. vird:+üñ

Gazel 89

Mısra: 2

*Günlük dualar, düzenli bir şekilde belli zamanlarda
okunmak üzere ayet, hadis ve ermişlerin sözlerinden
derlenmiş dualar.*

Māsivādan el yuyup maḥlūḳdan ümmīdi kes
Virdüñ olsun dā‘imā Allāh bes bākī heves

vird-i seher:

1. vird-i seher:

Gazel 189

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Seher vakti duası.

Dür-sübḫa-i sirişk ile olsa ‘aceb midür
Āheng-i nāle vird-i seher Mevlevīler'e

vişāl:

1. vişāl:+üñ, +le

Gazel 140

Mısra: 6

Kavuşma, ulaşma.

Ey şāh-ı ḫüsn hecr-ile itmiş beni ḫazīn
Bed-cūları hemîşe vişālünle şād iden

2. vişāl:

Gazel 63

Mısra: 7

Kavuşma, ulaşma.

Vişāl müşkil ise bāri nāme şart-ı keremdür
Teselli-i dil-i ‘aşık selām-ı sāde degüldür

3. vişāl:

Gazel 179

Mısra: 9

Kavuşma, ulaşma.

Ḳarār-dāde-i şabr ol vişāl isterseñ
Nedür bu ta‘nelerüñ ey Nesīb-i zār bize

4. vişāl:+e

Gazel 212

Mısra: 5

Kavuşma, ulaşma.

Vişāle va‘delerin gūş iden o bed-‘ahdüñ
Zamān-ı maḫşere dek intizāra düşmez mi

5. vişāl:+e

Gazel 33

Mısra: 1

Kavuşma, ulaşma.

Ne firāḳa tāb ü tākāt ne vişāle dest-res var
Ne zuhūr-ı nā-ümidī ne ḫuşul-i mültesem var

6. vişāl:+e

Gazel 33

Mısra: 1

Kavuşma, ulaşma.

Ne firāḳa tāb ü tākāt ne vişāle dest-res var
Ne zuhūr-ı nā-ümidī ne ḫuşul-i mültesem var

vukū‘:

1. vukū‘:+ı, +(n)ı

Gazel 108

Mısra: 13

Olma, meydana gelme.

Çok görmüşüz vukū‘ını ‘ālemd e ey Nesīb
Ḥızlān olur ‘avākıbı mekkār olanlaruñ

vuşlat:

1. **vuşlat:**+da

Gazel 71

Mısra: 1

Kavuşma, ulaşma.

Vuşlatda ğam-ı hecr-i ciger-tāb unudılmaz
Dür olmağ ile şoḥbet-i aḥbāb unudılmaz

2. **vuşlat:**

Rūbai 40

Mısra: 3

Kavuşma, ulaşma.

‘İd ü ‘arefe ‘āşika vuşlat demidür
Fürkatde meh-i ‘İd ü muḥarrem birdür

3. **vuşlat:**+uñ

Gazel 53

Mısra: 7

Kavuşma, ulaşma.

Vuşlatuñ gibi muḥāl isterüz olsa ne ‘aceb
Nālemüz gibi du‘āmuz daḥi mehcūr-ı eser

4. **vuşlat:**

Gazel 77

Mısra: 3

Kavuşma, ulaşma.

Aña kim çün ḥūn-ı dil laḥt-ı ciger zād-ı sefer olmaz
Ṭarīk-ı ‘ışkda ser-menzile vuşlat ne mümkindür

5. **vuşlat:**+a

Gazel 171

Mısra: 8

Kavuşma, ulaşma.

Kim şekve ider ol dehen-i telḥ-i suḥandan
Güftarı gehi vuşlata dā‘ir nuket olsa

6. **vuşlat:**

Gazel 59

Mısra: 10

Kavuşma, ulaşma.

Ülfet-güzin olalı Nesībā ḥayāl ile
Mābeynümüzde yār ile vuşlat ḥicābdur

vuşlat-ı cānān:

1. **vuşlat-ı cānān:**

Gazel 74

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşmak.

Nik-baḥtāna daḥi vuşlat-ı cānān muḥāl
Baḥt-ı vārūn ile biz yok yere ğavġā iderüz

vuşlat-ı cānāne-i merām:

1. **vuşlat-ı cānāne-i merām:**

Gazel 112

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşma arzusu.

Maṭlūbuñ ise vuşlat-ı cānāne-i merām
Ṭut dest-i ibtihāl ile dāmānımı şebūñ

vuşlat-ı dil-rübā:

1. **vuşlat-ı dil-rübā:**+y, +ı

Gazel 47

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşma.

Dil vuşlat-ı dil-rübāyı neyler
Rencūr-ı ebed şifāyı neyler

vuşül-i kām:

1. **vuşül-i kām:**

Tahmıs 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kavuşma isteġi.

Müyesser olmadı olmağ vuşül-i kām ile fā'iz
Bahār-ı bāğ-ı dilden kaç-ı peyvend itmişüzdür biz

vuşül-i küy-ı cānān:

1. vuşül-i küy-ı cānān:

Gazel 65

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin sokağına(köyüne) kavuşma.

‘Uşşāka vuşül-i küy-ı cānān
Bī-cāzibe-i maḥabbet olmaz

vuzū eyle-:

1. vuzū eyle-:-r

Rübai 28

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Abdest almak.

Cibril ziyāretüñ murād itdükçe
Eyler evvel çeşme-i Kevser'de vuzū

vuzū it-:

1. vuzū it-:-me, -y, -icek

Rübai 27

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Abdest almak.

Tā itmeyicek sirişk-i çeşm ile vuzū
Kimdür ki ide na't-i Nebī'de tek ü pū

vü:

1. vü:

Gazel 44

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Bu kadar şerha vü zaḥımıyle diye ey ḥ'āce
Sīne ṭfl-ı gāma sī-pāre değüldür de nedür

2. vü:

Kaside 2

Mısra: 14

Ve (bağlama edatı).

Cenb-i mekārimumūñde eyā ma'den-i 'aṭā
Kān zerre-i ḥaḳīre vü yemdür kemīne nem

3. vü:

Kaside 9

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Endiše-i bī-hūdeye sarf eyleme evkāt
Fikrūñ ola ḥalvetde vü celvetde hemān Hū

4. vü:

Kıt'a 1

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Müddet-i 'ömrümde bir kez gördüm oldı müctemif
Cum'a vü nev-rüz ile 'aşr-ı muḥarrem ey Nesīb

5. vü:

Kıt'a 1

Mısra: 5

Ve (bağlama edatı).

Mihr ü mehdür cum'a vü nev-rüz şeb-i mātem ya
ḥōd
İki dilber cum'a vü nev-rüzdür mātem raḳīb

6. vü:

Kıt'a 1

Mısra: 6

Ve (bağlama edatı).

Mihr ü mehdür cum'a vü nev-rüz şeb-i mātem ya
ḥōd
İki dilber cum'a vü nev-rüzdür mātem raḳīb

7. vü:

Tarih 1

Mısra: 11

Ve (bağlama edatı).

Hisāb it sâde vü dūr vārını elfāzınıñ cümle
Ki her birisi bir târihdür tenhâ haqıqatde

8. vü:

Tarih 25

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Hak-güy u ‘afif idi ki yogıdı naziri
Zâhirde vü bātında o bî-şibh ü nedidün

9. vü:

Tarih 27

Mısra: 8

Ve (bağlama edatı).

Mişāl-i pertev-i hürşid-i luṭfi ‘āleme şāmil
Seḥā vü ‘adl ü inşāfiyla olmışdur cihān ārā

10. vü:

Gazel 1

Mısra: 7

Ve (bağlama edatı).

Bizüm-çün nāle vü ser-geştegi vü girye dā’imdür
Kenār-ı cūybār-ı miḥnetün dülābiyuz cānā

11. vü:

Gazel 1

Mısra: 7

Ve (bağlama edatı).

Bizüm-çün nāle vü ser-geştegi vü girye dā’imdür
Kenār-ı cūybār-ı miḥnetün dülābiyuz cānā

12. vü:

Gazel 25

Mısra: 5

Ve (bağlama edatı).

Olup Leyli vü şān evvel nigehe şabr u sāmānın
Dil-i Qays ibtilāyı vādi-i hicrāna şalmışlar

13. vü:

Gazel 105

Mısra: 10

Ve (bağlama edatı).

Nesīb-i dil-şüdeye hūblar teraḥḥum ider
Recā vü farṭ-ı ibā bendesindedür ancaḳ

14. vü:

Tarih 7

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Himmet-i ḥazret-i Pır ile görildi cümle
Mekke vü Quds ü Medīne ṭaraf-ı Mısr ile Şām

15. vü:

Terci-bend 1

Mısra: 10

Ve (bağlama edatı).

Ġayra ne gūne eyleyeyim ḥālūmi beyān
Sen bir ‘atā vü raḥmeti çok pādīşāh iken

vücüb:

1. vücüb:

Mesnevi 1

Mısra: 5

Gerekli olma.

Vücüb ile imkānı cem‘ eyledi
Anı meclis-i keвне şem‘ eyledi

vücūd:

1. vücūd:

Gazel 47

Mısra: 9

Beden, cisim.

‘Işḳ ehli vücūd kaydı çekmez
Divāne olan ḳabāyı neyler

2. vücūd:

Gazel 86

Mısra: 7
Beden, cisim.

Metâ^c-ı kâsid olur mevki^c-i ‘ademde vücūd
Maḥal düşer ki tûvân-ger gedâ yerin tıtmaz

3. **vücūd:**+m

Gazel 127

Mısra: 1
Beden, cisim..

Şad-pâre eyler idi vücūdın mişâl-i gül
Mest itmese hezârı şarâb-ı ḥayâl-i gül

4. **vücūd:**

Kaside 2

Mısra: 14
Beden, cisim..

Ey şehriyâr-ı mülk-i risâlet sen olmasañ
İki cihân vücūd ile olmazdı muḡtenem

5. **vücūd:**+m

Tarih 32

Mısra: 4
Beden, cisim..

O bâğ-ı ma‘delet oldu çiçekden ḥasta bir kaç gün
Vücūdın dâ‘imâ şîḫhatle Mevlâ pâyidâr itsün

6. **vücūd:**

Gazel 35

Mısra: 2
Beden gövde.

Me‘ânî fehmine feyz-i şafâ-yı dil müsâ‘iddür
Ḥakâyık bî-‘aded zâhir vücūd ammâ ki vâḫiddür

7. **vücūd:**+ı

Tarih 17

Mısra: 7
Mevcudiyet, varlık.

Vücūdi ḥâl ü ruḥ-ı şâhed-i zamâne idi
Diriğ kim ola ḥâk-i siyâh ile mestür

8. **vücūd:**+uñ

Kaside 4

Mısra: 1
Mevcudiyet, varlık.

Ey vücūduñ bâ‘iş-i tertib-i nazm-ı kâ‘inât
Rû-nümâ âyine-i zâtuñda envâr-ı şifât

9. **vücūd:**+a

Tarih 19

Mısra: 8
Mevcudiyet, varlık.

İdüp nâzır cenâb-ı Şeyḫ Bostân'ı bu ḥayrâta
Vücūda geldi evvelki binâsından daḫi a‘lâ

vücūd-ı ‘âlemiyân:

1. **vücūd-ı ‘âlemiyân:**+a

Kaside 5

Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Alemlerin varlığı.

Mihri sa‘âdet-i dü-cihâna vesiledür
Zâtı vücūd-ı ‘âlemiyâna medârdur

2. **vücūd-ı ‘âlemiyân:**

Kaside 10

Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Alemlerin varlığı.

Kemâl-i âdemiyan ḥarf-i evvelinde mübeyyen
Vücūd-ı ‘âlemiyân zir noḫtasında setire

vücūd-ı ḡayra:

1. **vücūd-ı ḡayra:**+a

Gazel 1

Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Rakibin bedeni.

Ta‘alluḫdan vücūd-ı ḡayra maḥfûz eylemiş Bârî
Bizüz kim gevher-i baḫr-i ḥaḫîḫat âbiyuz cânâ

vücüd-ı kâmil:

1. vücüd-ı kâmil:

Mesnevi 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Kemâle ermiş, olgunlaşmış varlık,

Hâki zer ider vücüd-ı kâmil
Mebzûldür ehle cüd-ı kâmil

vücüd-ı vâhid:

1. vücüd-ı vâhid:+üñ

Gazel 206

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bir olan Allah'ın varlığı.

Vücüd-ı vâhidüñ fehm eyle gün-â-gün zühürâtın
Nesîbâ âdem olduñsa ‘adem bil cümle imkânı

vücüd-ı za‘f-perver:

1. vücüd-ı za‘f-perver:

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Vücudu zayıflatan.

Nâl oldı vücüd-ı za‘f-perver
Çalınmadı firâka tâb u tãkat

vücüh:

1. vücüh:

Kaside 2

Mısra: 2

Yüzler, çehreler.

H‘âhiş-ger-i şefâ‘atüñem h‘âr u bî-kesüm
Hâşıl bu kim vücüh ile muhtâc-ı luţfuñam

vüfûr-ı şevk:

1. vüfûr-ı şevk:+ı

Kaside 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Arzuların bolluğu.

Siphri eyledi gerdende feyz-i Mevleviyân-veş

Vüfûr-ı şevkî eşer itdi şab‘-ı çarh-ı esîre

2.3.27. Y

yâ:

1. ya:

Gazel 174

Mısra: 5

Ya.

Ya hõd bir dürc-i dürr-i şâh-vârdur baħr-i vaħdetdür
Nihândur gevheri ammâ o çabr-i nür-baħşâda

2. ya:

Gazel 174

Mısra: 9

Ya.

Zebercedden ya hõd bir tikme-i zerrîndür ol kûbbe
Giribân-ı kabâ-yı şâhed-i ra‘nâ-yı dünyâda

3. ya:

Kıt'a 1

Mısra: 5

Yahut, veyâ.

Mihr ü mehdür cum‘a vü nev-rüz şeb-i mâtem ya
hõd

İki dilber cum‘a vü nev-rüzdur mâtem raķib

4. ya:

Gazel 70

Mısra: 10

Ya ... ya ... bağlacı.

Ya degdi hãtır-ı dil-dâra dil ki yazmadı nâme

Ya nâme bende-i mehcür-ı dil-figârına degmez

5. **ya:**

Gazel 154

Mısra: 7

Ya ... ya ... bağlacı.

Yâ rûh-ı muşavver ya perisin hele gelmez
Hâşâ ki senüñ gibi güzel nev^c-i beşerden

6. **ya:**

Gazel 156

Mısra: 4

Ya ... ya ... bağlacı.

Seheri ki güş-ı hûşa irişe nidâ-yı bülbül
Getürür peyâm-ı lâ-büd ya Hicâz u Sebâ'dan

7. **ya:**

Gazel 156

Mısra: 9

Ya ... ya ... bağlacı.

Ya vefâ ya hüd cefâdur irişen Nesib-i vâye
Ne gelürse câna minnet bilürüz biz âşinâdan

8. **ya:**

Gazel 156

Mısra: 9

Ya ... ya ... bağlacı.

Ya vefâ ya hüd cefâdur irişen Nesib-i vâye
Ne gelürse câna minnet bilürüz biz âşinâdan

9. **ya:**

Gazel 105

Mısra: 6

Ya...ya bağlacı.

Bu rüşeni-i derün türegi-i dil ey mâh
Ya rüz u şâmda ya bendesindedür ancak

10. **ya:**

Gazel 105

Mısra: 6

Ya...ya bağlacı.

Bu rüşeni-i derün türegi-i dil ey mâh
Ya rüz u şâmda ya bendesindedür ancak

11. **ya:**

Gazel 161

Mısra: 3

Yahut, veya.

Ol sine-i siminde ilik tügme midür ya
Gencine-i dür-beste-i meknüz midür bu

12. **ya:**

Gazel 70

Mısra: 9

Ya... ya bağlacı.

Ya degdi hâtır-ı dil-dâra dil ki yazmadı nâme
Ya nâme bende-i mehcür-ı dil-figârına degmez

13. **yâ:**

Gazel 154

Mısra: 7

Ya... ya bağlacı.

Yâ rûh-ı muşavver ya perisin hele gelmez
Hâşâ ki senüñ gibi güzel nev^c-i beşerden

14. **ya:**

Gazel 60

Mısra: 1

Ya da, yahut.

Farç olunmaz ten midür ya pîrâhen midür
Çanlı peykânlarla dil bir ma^cden-i âhen midür

15. **yâ:**

Kaside 1

Mısra: 15

Ey seslenme ünlemi (Hz. Muhammed sav için).

Yâ şefî'e'l-müznibiñ ol rüz 'âşî süz kim
Dehşetinden birbirin bilmez 'inâsıyla zükür

16. **yā:**

Kaside 1

Mısra: 7

Ey seslenme ünlemi (Hz. Muhammed sav için).

Qıl şefā'at bendeñe yā Seyyide'l-kevneyn o dem
İtmesün tā ehl-i haşri sū³-i hālüm bi-huzūr

17. **yā:**

Rübai 48

Mısra: 1

Ya... ya bağlacı.

Yā küre-i endişede qāl eyle sözüñ
Yā keff-i lisāna eyle mu'tād özüñ

18. **yā:**

Rübai 48

Mısra: 2

Ya... ya bağlacı.

Yā küre-i endişede qāl eyle sözüñ
Yā keff-i lisāna eyle mu'tād özüñ

19. **yā:**

Kaside 9

Mısra: 3

Ya.

Yā niceye dek turra-i hūbāna ta'alluq
Ağardı bu sevdā ile mūy-ı ser ü ebrū

Yā Habıballāh:

1. **Yā Habıballāh:**

Kaside 3

Mısra: 12

Ey seslenme ünlemi (Hz. Muhammed sav için).

Dergehüñ sā'illerindendür Nesīb-i dil-şüde
Yā Habıballāh senden eylemez qat^c-ı recā

2. **Yā Habıballāh:**

Müsemmen 1

Mısra: 1

Ey seslenme ünlemi (Hz. Muhammed).

Yā Habıballāh ser-ā-ser nürdandur tınetüñ
Sāye-endāz olmaz anuñ-çün nihāl-i qāmetüñ

yā nāşire'l-mekārim ü ya menba'a'l-himem:

1. **yā nāşire'l-mekārim ü ya menba'a'l-himem:**

Kaside 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ey cömertliğı yayan ve cömertliğin kaynağı.

Yoqdur saña hulūşdan özge vesiletüm
Yā nāşire'l-mekārim ü ya menba'a'l-himem

yā Rabb:

1. **yā Rabb:**

Gazel 7

Mısra: 1

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

İşkuñla pür it sine-i sūzānumı yā Rabb
Genc-i güher eyle dil-i vırānumı yā Rabb

2. **yā Rabb:**

Gazel 7

Mısra: 2

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

İşkuñla pür it sine-i sūzānumı yā Rabb
Genc-i güher eyle dil-i vırānumı yā Rabb

3. **yā Rabb:**

Gazel 7

Mısra: 4

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Kem-ter eşer-i tābiş-i mihr-i keremüñle
Hem-reng-i serāb it yem-i işyānumı yā Rabb

4. **yā Rabb:**

Gazel 7

Mısra: 6

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Ƙıl luřfuñ ile beste-i gül-deste-i te'sir
Ser-rişte-i āh-ı şerer-eřřānumı yā Rabb

5. **yā Rabb:**

Gazel 7

Mısra: 8

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Her bī-başar-ı kec-nażara dest-ħuř itme
Zib-i ser-i ehl it gül-i 'irfānumı yā Rabb

6. **yā Rabb:**

Gazel 7

Mısra: 10

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Mānend-i Nesib eyle řiyānet kerem eyle
Āyīn-i riyādan ser ü sāmānumı yā Rabb

7. **yā Rabb:**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Yā Rabbe gerçi ma'şiyetüm bī-şümārdur
Benden beterlerin keremüñ itmede sa'īd

8. **yā Rabb:**

Gazel 147

Mısra: 8

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

'Aks-i ħüsninden bile dil-gir olur āyīnede
Kimse yā Rab mübtelā-yı řuĥ-ı ħūd-bīn olmasun

9. **yā Rabb:**

Gazel 175

Mısra: 10

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Güm-rāh-ı beyābān-ı gamam çāre kerem yok
Yā Rab baña Ĥızr-ı keremüñ rāh-ber eyle

10. **yā Rabb:**

Rübai 24

Mısra: 1

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Yā Rabb egerçi mücrim ü bed-kāram
'Özr-āver-i şad-hezār istiġfāram

11. **yā Rabb:**

Rübai 58

Mısra: 4

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Ümmid ü hirās gayrdan bī-hüdedür
Bī-keslere yā Rabb kes ancak sensin

12. **yā Rabb:**

Tarih 6

Mısra: 1

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Vālid ü maĥdūmuñ eyle 'ömrini ya Rab füzün
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevei

13. **yā Rabb:**

Tarih 6

Mısra: 4

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Zühd ü taĥvā ile ol maĥdūmı rāh-ı dінде
Yā İlāhī eyle cedd-i emcedinüñ pey-revi

14. **yā Rabb:**

Rübai 34

Mısra: 4

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Giydüm nemedin ħırĥayı pervāne gibi
Yā Rab beni şem'-i 'ıřĥuña süzān it

15. **yā Rabb:**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Yā Rab yine ola rüy-i cānān

Āyine-i didede nümāyān

16. **yā Rabb:**

Gazel 14

Mısra: 12

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Çün kuhl-i cevāhir ber idem dideler üzre

Yā Rab beni hāk-i qādem-i ehl-i kemāl it

yā Resūlallāh:

1. **yā Resūlallāh:**

Müsemmen 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Resulü!

Yā Resūlallāh be-ḥaḥḳḳ-ı bezm-i ḳurb-ı bī-ḥicāb

Yā Resūlallāh be-ḥaḥḳḳ-ı lezzet-i luṭf-ı ḥiṭāb

2. **yā Resūlallāh**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Resulü!

Yā Resūlallāh be-ḥaḥḳḳ-ı bezm-i ḳurb-ı bī-ḥicāb

Yā Resūlallāh be-ḥaḥḳḳ-ı lezzet-i luṭf-ı ḥiṭāb

3. **yā Resūlallāh**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Resulü!

Yā Resūlallāh be-ḥaḥḳḳ-ı sālik-i rāh-ı şavāb

Yā Resūlallāh be-ḥaḥḳḳ-ı eşk-i 'uṣṣāḳ-ı ḥarāb

4. **yā Resūlallāh**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Resulü!

Yā Resūlallāh be-ḥaḥḳḳ-ı sālik-i rāh-ı şavāb

Yā Resūlallāh be-ḥaḥḳḳ-ı eşk-i 'uṣṣāḳ-ı ḥarāb

5. **yā Resūlallāh**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Resulü!

Yā Resūlallāh be-ḥaḥḳḳ-ı sine-i pür-süz u tāb

Yā Resūlallāh be-ḥaḥḳḳ-ı āh-ı ḥasret intisāb

6. **yā Resūlallāh**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Resulü!

Yā Resūlallāh be-ḥaḥḳḳ-ı sine-i pür-süz u tāb

Yā Resūlallāh be-ḥaḥḳḳ-ı āh-ı ḥasret intisāb

7. **yā Resūlallāh:**

Kaside 3

Mısra: 5

Ey Allah'ın Resulü!

Ben fakīre yā Resūlallāh şefā'at ḳıl o dem

Kim ola her kimseye a' māline lāyık cezā

8. **yā Resūlallāh:**

Kaside 4

Mısra: 11

Ey Allah'ın Resulü!

Dergehündür mültecā-yı 'ācizīn ü 'ācizāt

Yā Resūlallāh şefā'at ḳıl Nesīb'e kim senüñ

9. **yā Resūlallāh:**

Gazel 163

Mısra: 1

Ey Allah'ın Resulü!

Ğubâr-ı dergehüñ kuhl-i başardur yâ Resûlallâh
Harîmüñ kıble-i ehl-i nazardur yâ Resûlallâh

10. yâ Resûlallâh:

Gazel 163

Mısra: 2

Ey Allah'ın Resulü!

Ğubâr-ı dergehüñ kuhl-i başardur yâ Resûlallâh
Harîmüñ kıble-i ehl-i nazardur yâ Resûlallâh

11. yâ Resûlallâh:

Gazel 163

Mısra: 4

Ey Allah'ın Resulü!

Ser-i küyuñda kim reşk-âver-i Firdevs-i a'lâdur
Per-i Cibrîl ferş-i reh-güzerdür yâ Resûlallâh

12. yâ Resûlallâh:

Gazel 163

Mısra: 6

Ey Allah'ın Resulü!

Şu deñlü nür-ı feyzıyla leb-â-leb ravza-i pāküñ
Ki ħurşîd anda bir şem'-i şeherdür yâ Resûlallâh

14. yâ Resûlallâh:

Gazel 163

Mısra: 10

Ey Allah'ın Resulü!

Meded kıl bir nigâh-ı merĥametle incilâ baĥş ol
Göñül mir'âtı pür jeng ü kederdür yâ Resûlallâh

15. yâ Resûlallâh:

Gazel 163

Mısra: 12

Ey Allah'ın Resulü!

Günehkârum ĥayâlüm rüz u şeb cürm ü ma'âşîdür
İşim şubĥ u mesâ hep şür u şerdür yâ Resûlallâh

16. yâ Resûlallâh:

Gazel 163

Mısra: 14

Ey Allah'ın Resulü!

Muĥîm-i ĥâk-i küyuñdur Nesîb-i ma'şîyet-pîşe
Zülâl-i luĥfuña dil teşne-terdür yâ Resûlallâh

17. yâ Resûlallâh:

Gazel 121

Mısra: 3

Ey Allah'ın Resulü!

Yâ Resûlallâh senüñ medĥüñde 'âcîzdür beşer
Zât-ı pāküñ şübhesüz mir'ât-ı Sübhân'dur senüñ

18. yâ Resûlallâh:

Kaside 1

Mısra: 7

Ey Allah'ın Resulü!

Yâ Resûllâh bu güne ĥisset-i aĥvâl ile
Kanda na'tüñ kâdadur fikr-i Nesîb-i pür-kuşür

19. yâ Resûlallâh:

Müsemmen 1

Mısra: 8

Ey Allah'ın Resulü!

Rûĥsın sen hiç ne mümkün rûĥdan virmek ĥaber
Yâ Resûlallâh senüñ medĥüñde 'âcîzdür beşer

20. yâ Resûlallâh:

Gazel 163

Mısra: 8

Ey Allah'ın Resulü!

Gül-i ĥurşîdi ihdâ itse gerdün eylemez ragbet
Aña kim dâğ-ı 'ışkuñ zîb-i serdür yâ Resûlallâh

**yâ seyyide'l-verâ bike âmentü sâdikan mâli sivâ
cenâbike bâb u mültesem:**

**1. yâ seyyide'l-verâ bike âmentü sâdikan mâli sivâ
cenâbike bâb u mültesem:**

Kaside 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Ey mevcudatın efendisi sana samimiyetle inandım.
Benim senden başka iltica edeceğim ve sığınacağım kapı yoktur.*

Yâ Seyyide'l-verâ bike âmentü sâdıkan
Mâli sivâ cenâbike bâb u mültesem

yâb yâb:

1. **yâb yâb:**

Gazel 32

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Usul usul.

İ'tikâd-ı pâk ile girdâr-ı bed virmez zarar
Âb-ı tîre menba'ı şâf olsa yâb yâb şâf olur

yaban:

1. **yâbân:+a**

Gazel 183

Mısra: 6

Başka, dışarı.

Hedef-i tîr-i sitem eyler iseñ it beni tek
Güşe-i çeşm ile bak atma şağın yâbâna

yâd:

1. **yâd:+ı, +n, +a**

Tahmis 3

Mısra: 18

Anma, hatır.

Ğarîbe mîzbânlık itmeyen câh ehlinüñ Tâlib
Meger yâdına gelmez mihmân-ı zir-i hâk olmak

2. **yâd:+um, +a**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Hatırlama, anma.

Geh 'adl-i Hâk u rûz-ı cezâ yâduma gelür
Fikr-i me'âl-i hâl iderem kanlar ağlaram

yâd eyle:-

1. **yâd eyle:-dük, +çe**

Gazel 184

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatırlamak, anmak.

Cürmümi yâd eyledükçe şerm-sâram âh âh
Râh-ı 'ışkında virem cân direm olmadı naşib

2. **yâd eyle:-düm**

Gazel 137

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatırlamak, söylemek.

Ol gül-endâmuñ zamân-ı vuşlatın yâd eyledüm
Bülbülân-ı gülşeni mağcüb-ı feryâd eyledüm

yâd il:

1. **yâd il:+ler, +de**

Gazel 136

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yabancı yer, gurbet.

Diyâr-ı hecre düşdüm kaldı dil küy-ı dil-ârâda
Bu yâd illerde bir hâlüm bilür yokdur ğarib oldum

yâd it:-

1. **yâd it:-se**

Kaside 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hatırlamak, anmak, bahsetmek.

O zât-ı pâk ki yâd itse nâmını rıdvân
İder dehânını kevserle şüst ü şü evvel

yâd-âver-i 'ışretgeh-i deyrin:

1. **yād-āver-i ‘işretgeh-i deyrin:**

Gazel 71

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünya meyhanesini hatıra getirme.

Olsağ n'ola yād-āver-i ‘işretgeh-i deyrin
Dilberle olan bezm-i mey-i nāb unudılmaz

yād-gār:

1. **yād-gār:-ı**

Gazel 208

Mısra: 8

Hatıra.

Nühüfte yāri Őikār eylemiş bugün zāhid
Bizi mezemmet iden yād-gārı gördüñ mi

yādigār:

1. **yādigār:**

Gazel 18

Mısra: 9

Armağān, hediye.

Cem'den Nesīb-i ehl-i ĥarābāta yādigār
Bezm-āřinā-yı ‘işret-i deyrinedür ĥadeğ

yağma it-:

1. **yağma it-:-di**

Gazel 135

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yağma ettirmek, yağmalattırmak.

İtdi yağma ĥired ü Şabrumı bir Şüh Nesīb
Rağt-ı āsāyiři bî-ĥüde tebāh eylemedüm

Yahyā:

1. **Yahyā:**

Tarih 11

Mısra: 8

Özel isim.

Didi tārīhini mağdūma du‘ā-güne Nesīb
Her zamān sünnet-i Ağmed ola Yahyā ‘amelüñ

yak-:

1. **yak:-up**

Gazel 110

Mısra: 5

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Ma‘müre-i günāhı yakup itmege ĥarāb
Besdür bir āhı güşe-güzin-i nedāmetüñ

2. **yak-:-sa**

Gazel 89

Mısra: 3

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Ĥānümān-ı hesti-i ‘uřřākı yaksa çok mıdur
Heft düzah nār-ı ‘işkı Ĥağ'dan oldı bir ĥabes

3. **yak-:-sa**

Gazel 177

Mısra: 5

Ateşe vermek, tutuşturmak.

O rüy-ı ala mağabbet cihānı yaksa n'ola
Virür řabı‘at-i āteř-mizāc-ı kāfūra

4. **yak-:-ar**

Gazel 111

Mısra: 1

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Yağar derünını ruřsārına nigāh idenüñ
Hemān cezāsını tertib ider günāh idenüñ

5. **yak-:-miş**

Gazel 107

Mısra: 2

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Ĥāl-i ruřuñ itmiş beni Őeydā ĥaberüm yok
Yağmış cigerüm āteř-i sevdā ĥaberüm yok

6. **yağ-:-sa, -lar**

Gazel 90

Mısra: 6

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Güle ammā hezāruñ nālesi nāhun-zen olmazmış
Çerāğın mihr ü mehden yaqsalar bulmaz yine revnağ

7. **yağ-:-di**

Rübai 14

Mısra: 3

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Bī-dād-ı cüyüş-ı ma'şiyet yağdı meded
Sultān-ı gamuñ mülk-i dili itsün hāş

8. **yağ-:-(a)r**

Gazel 157

Mısra: 5

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Çün çenār ateş-i reşk ile yağar şimşadı
Gülşene serv-i kadūñ olsa eger sāye-figen

yaka:

1. **yağa:-dan**

Gazel 166

Mısra: 5

Kıyafetin boynu.

Cānāni geçürdi yağa'dan dideler ağıyar
Göz yaşı dü-rüd olsa n'ola reh-güzerinde

yalıñuz:

1. **yalıñuz:**

Gazel 116

Mısra: 1

Yalnız, tek başına.

Ben olmadum yalıñuz dil-figār-ı müjgānuñ
Cihān helākidür ol çeşm-i nā-müselmānuñ

2. **yalıñuz:**

Gazel 91

Mısra: 2

Sadece.

Yandı pervānesine didi o şem'-i ser-keş
Yalıñuz sende degül bende de vardur āteş

3. **yalıñuz:**

Gazel 126

Mısra: 6

Sadece.

Ne zamān ki hışm u gāzabla ol şeh-i 'işve ger çeke
tīgmi

Bizi gāmze öldürür evvelā yalıñuz o tīg ü verem
degül

yalvar-:

1. **yalvar:**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Yalvarmak; yakarmak; Cenabı Allah'a dua etmek.

Yalvar cenāb-ı Hakk'a dilā şıdk-ile tamām
Ol demde cüşiş-i yem-i gufrāna cāzım ol

yan-:

1. **yan-:-dı**

Gazel 158

Mısra: 12

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Hānümān-ı şabr u tākāt oldı hākister Nesīb
Yandı nār-ı intizār-ı mağdem-i dil-dārdan

2. **yan-:-up**

Gazel 103

Mısra: 9

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Yazdı şı'r-i āteşininde mükerrer táb u tef
Nice demler teff ü táb-ı 'ışk ile yanup Nesīb

3. **yan-:-dur, -dı**

Gazel 211

Mısra: 2

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Pervâne itdi şem^c-i likâ Mevlevîler'i
Yandurdu süz-ı 'ışk-ı Hudâ Mevlevîler'i

4. **yan:-ar**

Gazel 145

Mısra: 6

Ateşe vermek, tutuşturmak.

O şūha hâlūmi tahrîre kıymaz âteş-i dil
Elümde hâme yanar farṭ-ı süz u tâbumdan

5. **yan:-dı**

Gazel 91

Mısra: 1

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Yandı pervânesine didi o şem^c-i ser-keş
Yalıñuz sende degül bende de vardur âteş

yan:

1. **yan:+um, +da**

Gazel 130

Mısra: 7

Yan, yakın.

Yanumda pister-i zer-beft ü hâk yeksândur
Riyâ ile tenümi vaḫf-ı büriyâ idemem

2. **yan:+ı, +n, +da**

Gazel 155

Mısra: 3

Yan, yakın.

Serv-i sehî yanında meh-i nev kıyâs ider
Ol mü-miyân-ı serv-ḫadūñ ḫançerin gören

3. **yan: :+ı, +n, +da**

Gazel 186

Mısra: 12

Yan, yakın.

Şeb-i 'aşık olurdu rüz-ı rüşen bezm-i şahbâda
Yanında dil-rübâ destinde cām-ı âteşin olsa

4. **yan:+ı, +n, +dan**

Gazel 152

Mısra: 4

Yan, yakın.

Her zamân mey-kede-i nâzda hem-bezm ancak
Çeşminüñ ayrılamaz ğamzesi hiç yanından

ya'ni:

1. **ya'ni:**

Gazel 133

Mısra: 2

Demek oluyor ki, sözün kısası.

Burḫa^c-ı nâzı güşâd it ruh-ı aluñ görelüm
Ya'ni mânend-i gül açıl ki cemâlün görelüm

2. **ya'ni:**

Tarih 18

Mısra: 14

Demek oluyor ki, sözün kısası.

Nâzım-ı silk-i mühimmât-ı umür-ı 'âlem
Ḥâfız-ı devlet ü dîn ya'ni Muhammed Paşa

3. **ya'ni:**

Tarih 32

Mısra: 5

Demek oluyor ki, sözün kısası.

Niyâzı mîve-i dil ya'ni bir şeh-zâdedür şimdi
Hudâ ber-vefḫ-ı ḫâṭır maṭlabıyla kām-gâr itsün

4. **ya'ni:**

Gazel 87

Mısra: 3

Demek oluyor ki, sözün kısası.

Ya'ni rüh âşinâlaruz ki bize
Ḳayd-ı cismiyle ibtilâ olmaz

5. **ya'ni:**

Tarih 7

Mısra: 11

Demek oluyor ki, sözün kısası.

Ya'ni Bostān Çelebi ol hālef-i Mevlānā
Kim odur merdümek-i dide-i eşraf-ı kirām

yap-:

1. **yap-:-maz**

Gazel 125

Mısra: 3

Yapmak.

Yapmaz dil-i hārābı diyü şevke itmezüz
Ol la'l-i nāb hattıla mi'mārumuz degül

2. **yap-:-ıl, -dı**

Tarih 19

Mısra: 12

Yapmak, inşa etmek.

Nesibā müllhem-i gaybı didi tārīh-i tecdīdin
Yine mīnā yapıldı kubbeye-i pür-naqş-ı Mevlānā

yapış-:

1. **yapış-:-du, -m**

Gazel 139

Mısra: 2

Yapışmak, tutmak.

Şad girye ile zülf-i siyeh-kāra yapışdum
Gözden biraqup sübhayı zünnāra yapışdum

2. **yapış-:-du, -m**

Gazel 139

Mısra: 4

Yapışmak, tutmak.

Bir cām sunup gitmege 'azm eyleyicek yār
Öpdüm ayagın dāmen-i zer-tāra yapışdum

3. **yapış-:-du, -m**

Gazel 139

Mısra: 10

Yapışmak, tutmak.

Leb-riz oluyor kan ile dil ağladuğumca
Sermāyemi efzūde ider kāra yapışdum

4. **yapış-:-du, -m**

Gazel 139

Mısra: 12

Yapışmak, tutmak.

Tab'umda ararken dūr-i ma'nāyı Nesibā
Koynında bulup kilik-i güher-bāra yapışdum

5. **yapış-:-du, -m**

Gazel 139

Mısra: 1

Yapışmak, tutmak.

Şad girye ile zülf-i siyeh-kāra yapışdum
Gözden biraqup sübhayı zünnāra yapışdum

6. **yapış-:-du, -m**

Gazel 139

Mısra: 6

Yapışmak, tutmak.

Çekdüm bir iki şişe idüp def-i hicābı
Mānend-i zelü gerden-i dil-dāra yapışdum

7. **yapış-:-du, -m**

Gazel 139

Mısra: 8

Yapışmak, tutmak.

Ayırduñ o mehden diyü ser-geşteligimden
Geh tālī'e geh çarh-ı sitem-kāre yapışdum

8. **yapış:**

Tahmis 2

Mısra: 17

Yapışmak, tutmak.

Agyār elemin çekme yapış zülfine Rūhī
Men' eyleme ki cānu mı var kātīlümüzdür

9. **yapış-:-dı**

Gazel 162

Mısra: 9

Yapışmak, tutmak.

Yapışdı 'ürve-i vüskā-yı mihr-i Leylā'ya
Zimām-ı nāka degül dest-i Qays-ı şeydada

yār:

1. **yār: +uñ**

Gazel 30

Mısra: 4

Sevgili.

Sipihrüñ devri 'aks-i cünbüş-i ehl-i maḥabbetdür
Cefākār olduğı yārüñ vefādār olduğumdandır

2. **yār:**

Gazel 36

Mısra: 10

Sevgili.

Gördükçe yüz çevirme 'aceb mi bizi Nesīb
Yār ile rü-be-rü olacağ ḥālümüz mi var

3. **yār:**

Gazel 59

Mısra: 10

Sevgili.

Ülfet-güzin olalı Nesībā ḥayāl ile
Mābeynümüzde yār ile vuşlat ḥicābdur

4. **yār: +uñ**

Gazel 74

Mısra: 1

Sevgili.

Ruḥ-ı zibāsını yārüñ ki temāşā iderüz
Dāğlardan niçe biñ dide hüveydā iderüz

5. **yār:**

Gazel 101

Mısra: 1

Sevgili.

Olurdum mütteḥid yār ile agyār olmasa mānī'
Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi ḥār olmasa mānī'

6. **yār: +uñ**

Gazel 129

Mısra: 1

Sevgili.

Reh-i merāmıda vaşlına yārüñ irdi el
Göñül merāmını buldı merāmdan evvel

7. **yār:**

Gazel 139

Mısra: 3

Sevgili.

Bir cām sunup gitmege 'azm eyleyicek yār
Öpdüm ayağın dāmen-i zer-tāra yapışdum

8. **yār:**

Gazel 161

Mısra: 9

Sevgili.

Bir maḥremine sordı görüp bendesin ol yār
Didi ki Nesībā-yı gam-endüz mıdur bu

9. **yār:**

Gazel 179

Mısra: 1

Sevgili.

N'olurdu ruḥşat-ı pā-büs virse yār bize
Sirişk-i dide-i ḳadr itse i'tibār bize

10. **yār: +i**

Gazel 208

Mısra: 7

Sevgili.

Nühüfte yāri şikār eylemiş bugün zāhid
Bizi mezemmet iden yād-gārı gördüñ mi

11. **yār:+e**

Gazel 207

Mısra: 9

Sevgili.

Nesībā hāl-i zāruñ yāre i'lām eylemek müşkil
Beyān-ı rāz-i dil taķrirden taķrirden kaldı

12. **yār:+e**

Gazel 19

Mısra: 2

Dost, sevgili.

Şerm olup piş-i nigāhumda baña sedd-i sedid
Bezm-i vuşlatda beni yāre hayā itdi ba'īd

13. **yār:+e**

Gazel 91

Mısra: 9

Dost, sevgili.

Yāre i'lām idegör derd-i dil-i zārı Nesīb
Raħm ider güş idicek hālūñ o yār-ı dil-keş

14. **yār:**

Gazel 100

Mısra: 13

Dost, sevgili.

Nesīb'e n'ola yār eylerse rağbet
Kim itmez şoħbet-i rindāneden hażz

15. **yār:+i**

Gazel 149

Mısra: 7

Dost, sevgili.

Birbirinden iki yāri nāķışān eyler cüdā
Naķş-ile gider tesāvī keffe-i mizāndan

16. **yār:+e**

Gazel 160

Mısra: 3

Dost, sevgili.

Bezm-i meyde yāre i'lām idemem hāl-i dilüm
Şavt-ı kulķul güş olunmazsa leb-i ķinnīneden

17. **yār:+a**

Gazel 63

Mısra: 3

Dost, sevgili.

Güvāh-ı da'vī-i huş-yārı bezm-i ğayrda yāra
O çeşm-i mest ise maķbületü'ş-şehāde degüldür

18. **yār:+e**

Gazel 170

Mısra: 11

Dost, sevgili.

Her yāre itme rāzuñı ifşā ki görmüşüz
Mihruñ mübeddel olduğı vardır 'adāvete

19. **yār:+dan**

Gazel 158

Mısra: 8

Dost, sevgili.

Ceyb-i ğayra gevherin vaz' eyleyen 'ākıl degül
Olsun esrāruñ nüħüfte yārdan ağyārdan

20. **yār:+ile**

Müfret 12

Mısra: 2

Sevgili, mahbub.

Kim baķsa 'āleme nazar-ı i'tibār ile
Mümkün midür ki fark ide ağyārı yār-ile

yārān:

1. **yārān:+a**

Gazel 130

Mısra: 10

Arkadaş, dost; sevgili.

'Ulüvv-i hāl ü dünüvv-i maķālī fehm ideli
Nesīb şı'r-ile yārāna i'tinā idemem

2. **yārān:**+dan

Gazel 149

Mısra: 1

Arkadaş, dost; sevgili.

Rev-be-rāh-ı gurbet ol mehcūr olup yārāndan
Nām-dār olmaz güher dūr olmayınca kāndan

yārān-ı meclis:

1. **yārān-ı meclis:**

Tahmis 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Meclisdeki dostlar.

Hele yārān-ı meclis şāf-dil-i hālīş-‘ayār olsa
Nedīm-i bezle-gū ālüfte-i şoḥbet-güzār olsa

yār-i dād-ı ‘adū:

1. **yār-i dād-ı ‘adū:**+nuñ

Gazel 153

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Rakip ahı (almış) sevgili.

Hemān şahādete āmāde eylesün cānı
O yār-i dād-ı ‘adūnuñ geḥen ḥayālinden

yār-i dil-keş:

1. **yār-i dil-keş:**

Gazel 91

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gönül çekici sevgili.

Yāre i‘lām idegör derd-i dil-i zārı Nesīb
Raḥm ider gūş idicek ḥālūñ o yār-ı dil-keş

yār-i dil-sitān:

1. **yār-i dil-sitān:**+umuz, +ı

Gazel 203

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gönül alan sevgili.

Nesīb itdi bizi gūşe-gır-i ḥayrānı
‘Adūya hem-dem iden yār-i dil-sitānumuzı

yār-i ḡam-gūsār:

1. **yār-i ḡam-gūsār:**+um

Gazel 45

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gam gideren, teselli veren sevgili,dost.

Ne ḥālüm ağlayacak yār-i ḡam-gūsārım var
Ne keşf-i rāza sezā-vār yār-i ḡarım var

yār-i ḡār:

1. **yār-i ḡār:**+um

Gazel 33

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Çok vefalı, çok sâdik arkadaş ve dert ortağı.

Ne nedīm-i ḡam-kūsārım bulunur ne yār-i ḡarım
Ki faḳaḳ enīs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

2. **yār-i ḡār:**+um

Gazel 45

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Çok vefalı, çok sâdik arkadaş ve dert ortağı.

Ne ḥālüm ağlayacak yār-i ḡam-gūsārım var
Ne keşf-i rāza sezā-vār yār-i ḡarım var

yar-i Hudā:

1. **yar-i Hudā:**

Kaside 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın sevgilisi.

Nāzenin yar-i Hudā Aḥmed-i Mürsel kim anuñ
Dāḡ-ı mühri ser-i ‘uşşāka gül-i aḥmer olur

yār-i mihribān:

1. yār-i mihribān:

Gazel 9

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Merhametli dost, sevgili.

Ey ğam dil-i Nesib'e olup yār-i mihribān
Hayli zamāndur

yār-i sitem-kār:

1. yār-i sitem-kār:

Gazel 101

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sitem, zulüm eden sevgili.

Rakīb-i bed-dile miqdārını bildürmek āsāndur
Arada āh ol yār-i sitem-kār olmasa māni'

yaş:

1. yaş:+ı

Kıt'a 8

Mısra: 4

Gözyaşı.

Merām-ı vaşla vāşıl olmağ için keşti-i himmet
Dü-rüd itdüm akar çeşmüm yaşı şām u seher şimdi

2. yaş:+ı, +n, +ı

Gazel 53

Mısra: 1

Gözyaşı.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allāh'ı severseñ beni ağlatma yeter

yaşa-:

1. yaşa-:-maz

Gazel 108

Mısra: 7

Yaşamak.

Meşhürdür ki çok yaşamaz murğ-ı şāhbāz
Tizdür zevāl-i devleti ğaddār olanlaruñ

yat-:

1. yat-:-an

Gazel 85

Mısra: 4

Boylu boyunca uzanmak.

Deh-rüze kār u bārını dehrüñ hebā bilüp
Peygüle-i fenāda yatan Mevleviler'üz

2. yat-:-an

Gazel 167

Mısra: 3

Yatmak, uyumak.

Ser-i küyuñ hevāsiyla yatan hāk-i firāk üzre
Teselli bulmaz olsa pā-nihāde nüh tībāk üzre

yaz-:

1. yaz-:-ar, -ken

Gazel 92

Mısra: 5

Kaleme almak, yazmak.

Yazarken ser-nüvişt-i 'ālemi kilik-i kazā evvel
Cebbinde esir-i zülfünüñ tül-i emel yazmış

2. yaz-:-ıl, -dı

Tarih 10

Mısra: 6

Kaleme almak, yazmak.

Didüm görince haṭ-āver Nesib tārīhin
Yazıldı āyet-i envār levḥa-i kamere

3. yaz-:-miş

Gazel 92

Mısra: 4

Yazmak, nakş etmek.

Mufaşşal eylemiş şerḥ ü beyān-ı hüsnüñi haṭṭuñ
O hāl-i 'anberinüñ Hindî'dür kim mā-ḥaşal yazmış

4. **yaz:-mış**

Gazel 92

Mısra: 10

Yazmak, nakş etmek.

Nesibâ şad hezârân âferin Firdevsi-i ŧab'uhn
Ol ŝāhuñ nāme-i evŝāf-ı hüsünin pek güzel yazmış

5. **yaz:-ar, -ken**

Gazel 23

Mısra: 3

Yazmak, nakş etmek.

Yazarken hâset-i cânân ile bir āh-ı serd itsem
Miŝāl-i kâğız-ı bād ide gerdüna sefer kâğız

6. **yaz:-mış**

Gazel 92

Mısra: 6

(Allah) Kader olarak belirlemek.

Yazarken ser-nüvişt-i 'ālemi kilik-i kaçā evvel
Cebbinde esir-i zülfünün ŧül-i emel yazmış

7. **yaz:-mış**

Gazel 92

Mısra: 8

(Allah) Kader olarak belirlemek.

Çarın olmağ ne mümkündür o māha Münşi-i kudret
Benüm ser-nāme-i bahtumda 'unvân-ı Zuhal yazmış

8. **yaz:-mış**

Gazel 92

Mısra: 1

(Allah) Kader olarak belirlemek.

O hağ kim şafha-i ruhsāra Keŝŝāf-ı ezel yazmış
Rumüz-ı āyet-i nūra kenār-ı bî-bedel yazmıŝ

9. **yaz:-mış**

Gazel 92

Mısra: 2

(Allah) Kader olarak belirlemek.

O hağ kim şafha-i ruhsāra Keŝŝāf-ı ezel yazmış
Rumüz-ı āyet-i nūra kenār-ı bî-bedel yazmıŝ

10. **yaz:-dı**

Gazel 103

Mısra: 10

Kaleme almak, yazmak.

Yazdı şi'r-i āteŝininde mükerrer táb u tef
Nice demler teff ü táb-ı 'ış ile yanup Nesib

11. **yaz:-ıl, -ma, -dı**

Kaside 1

Mısra: 11

Kaleme almak, yazmak.

Defter-i a'mālüme yazılmadı ferd-i seváb
Bir siyeh-nāme güneh-kārum ki fikrüm şerr ü şür

12. **yaz:-ma, -dı**

Gazel 70

Mısra: 9

Kaleme almak, yazmak.

Ya degdi hāğır-ı dil-dāra dil ki yazmadı nāme
Ya nāme bende-i mehcür-ı dil-figārına degmez

13. **yaz:-maz**

Gazel 23

Mısra: 6

Kaleme almak, yazmak.

Oğurlar levh-i dilden ser-be-ser aħvāl-i dünyāyı
Anuñ-çün birbirine yazmaz erbāb-ı nağar kâğız

yed-i beyzā:

1. **yed-i beyzā:**

Kaside 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hız. Musa'nın mucizelerinden olan gözleri kamaŝtıran beyaz eli.

Kelīm-i Tūr-ı velāyet ki kilkidür yed-i beyzā
Fürüg-ı lem'a-i feyzi irer çalil ü kesire

yed-i kudret:

1. yed-i kudret: +de

Gazel 123

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Kudret eli; Allah'ın her şeyi yapabilme gücü.

Yed-i kudretde bilüp halkı Nesibā 'āciz
Ber-ṭaraf-sāz-ı ḥayālāt-ı ümīd ü bāk ol

2. yed-i kudret:

Gazel 131

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kudret eli; Allah'ın her şeyi yapabilme gücü.

Ne 'aceb nūr-ı siyeh olsa ser-ā-pāy-ı kalem
Yed-i kudret mi degül evvel-i me'vā-yı kalem

yed-i tülā-yı kalem:

1. yed-i tülā-yı kalem:

Gazel 131

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kalem elinin uzunluğu.

Oldı dünyāya Sikender gibi ḥükmi cārī
Heft iḳlime resādur yed-i tülā-yı kalem

yeg:

1. yeg: +dür

Gazel 138

Mısra: 5

Daha iyi, daha üstün.

Kūyuñda yüzüm ḥāk-i reh itmek baña yegdür
Ḥurşide mümās olsa daḥi farḳ-ı külāhum

2. yeg:

Gazel 19

Mısra: 8

Daha iyi, daha üstün.

Hele yok tîregi-i minnet-i dūnān anda
Sāye-i şāh-ı cihāndan baña yeg sāye-i bîd

yegâne:

1. yegâne:

Kaside 1

Mısra: 1

Biricik, tek, eşsiz.

Ey yegâne gevher-i tābende-i deryā-yı nūr
Evvelin nev-bāve-i būstan-ı şād-āb-ı zühūr

yegānegi-i rāh-ı vahdet:

1. yegānegi-i rāh-ı vahdet: +i

Terci-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Birlik yolunun tekliḡi.

Kesretde gör yegānegi-i rāh-ı vahdeti
Çeşm-i dilünde niçeye dek bu ḥavel yeter

yek:

1. yek:

Tarih 33

Mısra: 8

Bir, tek.

Terk-i 'ālemler kılıp zümre-i aḥbābı yetīm
Fikr-i tāriḥin idüp yek sere iḥvān-ı şafā

yeke:

1. yeke:

Rübai 10

Mısra: 3

Büyük at türü; iri, şişman at.

Naḳş-ı süm-i esbūñ oldı hurşid ü kamer
Evvel yeke süvār çarḫ-ı peymāsın kim

yek-rengi-i eşyā:

1. yek-rengi-i eşyā: +y, +a

Gazel 200

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Eşyanın tek renkliliği.

‘Ārif ki ola vāqıf yek-rengi-i eşyāya
Farğa olamaz kâdir reng-i mey-i mînāyı

yek-rengi-i ma‘nî-i ‘ışk u ‘āşık:

1. **yek-rengi-i ma‘nî-i ‘ışk u ‘āşık:**+a

Gazel 42

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşkın ve aşkın özünün tek rengi.

Ġam-ı Ferhād u Mecnūn kışşa-i Nell ü Dimen söyler
Olan yek-rengi-i ma‘nî-i ‘ışk u ‘āşıkā cāhil

yeksân:

1. **yeksân:**+uz

Rûbai 42

Mısra: 2

Eşit, denk.

Sevdā-yı haţuñla ki perîşānuz biz
Ĥākiyle çü mūr şimdi yeksānuz biz

2. **yeksân:**+dur

Gazel 130

Mısra: 7

Eşit, denk.

Yanumda pister-i zer-beft ü ĥāk yeksāndur
Riyā ile tenümi vaqf-ı büriyā idemem

3. **yeksân:**

Gazel 32

Mısra: 11

Aynı seviyede olmak.

Çāşnî-i ĥāl zevk-ı kâl ile yeksân degül
Lezzet-i didāra nisbetle behişt A‘rāf olur

4. **yeksân:**

Gazel 78

Mısra: 4

Aynı seviyede olmak.

İttihād-ı ‘amele bakma şeref zâtdadur
Dem-i ‘ısa dem-i seĥĥār ile yeksân olmaz

5. **yeksân:**

Gazel 66

Mısra: 1

Eşit, denk.

Tār-ı ŧanbūr-ı maĥabbetde bām ü zîr olmaz
Perde-i ‘ışka yeksân görünür şāh u gedā

yeksân ol-:

1. **yeksân ol-:**-ur, -sa

Gazel 189

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bir, eşit, aynı seviyede olmak.

Nā-kāmluk ki maĥlabıdur anlaruñ n'ola
Yeksân olursa sūd u zarar Mevleviler'e

yektâ:

1. **yektâ:**

Rûbai 10

Mısra: 1

Tek.

Ey ĥayl-i mükevvenāta yektâ server
İnsân u melek ĥapuñda kem-ter çāker

yek-ten:

1. **yek-ten:**

Müfret 3

Mısra: 2

Tek vücut.

Şefeĥat kāmı kerem ıssı imiş dinse sezā
Yek-ten itdi beni cānān ile sermā-yı şitā

yem:

1. **yem:**

Kaside 2

Mısra: 6

Deniz.

Sensin sebep necâtına Tûfândan k'o dem
Keştî-i Nûh buldı selâmet dükendi yem

2. **yem:+de**

Gazel 199

Mısra: 2

Deniz.

Ƙan ağlamağa didelerüm tâb mı Ƙaldı
Ol yemde telâtum idecek âb mı Ƙaldı

3. **yem:+dür**

Kaside 2

Mısra: 14

Deniz.

Cenb-i mekârimünde eyâ ma'den-i 'aâ
Kân zerre-i haƘîre vü yemdür kemîne nem

yeme:

1. **yeme:**

Gazel 162

Mısra: 3

Yeniden, bir daha, tekrar.

Nesîmden yeme mevc-i haƘar zuhûr itmez
'İtâb u çîn ü cebîn böyledür ehibbâda

yem-i devlet:

1. **yem-i devlet:+den**

Tarih 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Saadet denizi.

Dest-i gavvâş-ı 'aâ ile yem-i devletden
Oldı bir dürr-i girân-mâye yine cilve-nümâ

yem-i eşk:

1. **yem-i eşk:+üm**

Gazel 55

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gözyaşı denizi.

Bâd-ı firâƘ ile yem-i eşküm ki cûş ide
Her mevcesi ber-âver-i lülü-yı râz olur

yem-i ğam:

1. **yem-i ğam:+da**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Keder denizi.

Oldı yem-i ğamda zevraƘ-ı dil
MüstağriƘ-ı lüccegâh-ı hayret

yem-i günâh:

1. **yem-i günâh:+ı, +n, +a**

Kaside 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Günah denizi.

Egerçi vefret-i 'ișyân ile dinürse sezâ
Yem-i günâhına nisbet muhîf-i ber-cedvel

yem-i 'ışk:

1. **yem-i 'ışk:+a**

Gazel 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk denizi.

Bahâ-yı kâle-i vaşl-ı dil-ârâ cevher-i cândur
Yem-i 'ışka şikeste fûlk-i cânun şal hirâs itme

yem-i 'ișyân:

1. **yem-i 'ișyân:+um, +ı**

Gazel 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
İşyan denizi.

Kem-ter eşer-i tâbiş-i mihr-i keremüñle
Hem-reng-i serâb it yem-i 'işyânımı yâ Rabb

yem-i rahmet:

1. **yem-i rahmet:**

Tarih 33

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Rahmet denizi.

Şadef-i kabr-i güzînin yem-i rahmet pür idüp
Cism-i pâki ola tâbende çü dürr-i yektâ

yem-i taleb:

1. **yem-i taleb:+de**

Rûbai 33

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İstek denizi.

Bî-hüde yem-i talebde ğavvâş olma
Olmaz şadef-i dehrde lülû-yı vefâ

yer:

1. **yer:+e**

Gazel 74

Mısra: 8

Yer.

Nik-bahtâna daħi vuşlat-ı cânân muhâl
Baht-ı vârun ile biz yok yere ğavgâ iderüz

2. **yer:+üm**

Kıt'a 8

Mısra: 5

Yer, mekan.

'Aceb midür yerüm şaffü'n-ni'âl-i bezm-i faqr olsa
Şadırlardan geçüp aşlumdan aldum ben haber şimdi

3. **yer:+i**

Kaside 8

Mısra: 6

Yer, mekan.

İder heybeti teb girifte 'aceb mi
'Adünuñ yeri olsa nâr-ı cehennem

4. **yer:+i, +n**

Gazel 86

Mısra: 2

Yer, mekan.

Kelâğ bülbül-i şîrîn-nevâ yerin tutmaz
Heves-meniş dil-i 'ışk âşinâ yerin tutmaz

5. **yer:+i, +n**

Gazel 86

Mısra: 4

Yer, mekan.

Olur mı hüsni Hudâ-dâd ü hüsni sâhte bir
Cemâl-i naqş u suver dil-rübâ yerin tutmaz

6. **yer:+i, +n**

Gazel 86

Mısra: 6

Yer, mekan.

Güşâd-ı bağ-ı dil itmez naşîhat-i zâhid
Semüm-ı şahın-ı çemende şabâ yerin tutmaz

7. **yer:+i, +n**

Gazel 86

Mısra: 8

Yer, mekan.

Metâ'-ı kâsid olur mevķi'-i 'ademde vücüd
Maħal düşer ki tüvân-ger gedâ yerin tutmaz

8. **yer:+i, +n**

Gazel 112

Mısra: 9

Alan, bölge.

Ŧutmaz ‘itāb-ı dōst yerin ƙahr-ı dūŝmenān
Hiç ƙār-ı niŝter mi ider niŝi-i ‘aƙrebūn

9. **yer:**+i, +n

Gazel 86

Mısra: 14

*Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği
boşluk, mahal, mekân.*

‘Adüv muƙīm-i ser-i küy-ı yārdur şad āh
Nesīb o rü-siyehūn ğālibā yerin Ŧutmaz

10. **yer:**+i, +n

Gazel 86

Mısra: 10

*Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği
boşluk, mahal, mekân.*

‘Adil-i neşve-i hāl olamaz hālāvet-i ƙāl
ŝarāb ƙand-i mey-i dil-güŝā yerin Ŧutmaz

11. **yer:**+i, +n

Gazel 86

Mısra: 12

*Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği
boşluk, mahal, mekân.*

Riyā hülüş gibi zāta eylemez te’şir
Birün-ı sime tılā kīmyā yerin Ŧutmaz

12. **yer:**+i, +n

Gazel 86

Mısra: 1

Kıymet, değer.

Kelāğ bülbül-i şirin-nevā yerin Ŧutmaz
Heves-meniş dil-i ‘iŝƙ āŝinā yerin Ŧutmaz

13. **yer:**+i, +n, +de

Gazel 166

Mısra: 2

Olduğu gibi, olduğu yer.

Baƙ şerhaya sīnemde olan dāğ üzerinde
Bir tāze gül açıldı yine lāle yerinde

yerine:

1. **yerine:**

Kıt'a 16

Mısra: 1

Bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere.

İhsān yerine ehl-i hüner āferin alur
Dünyāda ƙalmamıŝ hele bir ŝāhib-i himem

2. **yerine:**

Gazel 33

Mısra: 5

Bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere.

Küremā-yı dehr gitmiş yerine geçüp edānī
Gül ü sünbülü şavılmış bu çemende hār u hās var

3. **yerine:**

Gazel 33

Mısra: 5

Bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere.

Küremā-yı dehr gitmiş yerine geçüp edānī
Gül ü sünbülü ŝavulmıŝ bu çemende hār u hās var

yeri:

1. **yeri:**+dür

Gazel 194

Mısra: 4

Uygun, yakışır, layık.

Al-i minƙārı ki hem-reng-i leb-i la’lündür
şekker olsa yeridür loƙma-i h’ān-ı Ŧütī

yer id-:

1. **yer id-:**-er

Gazel 193

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Yerleşmek, iz bırakmak.

Yer ider dîdeler üstinde miŞâl-i sürme
Bekleyen gûşe-i ‘uzlet-kedesin mîl gibi

2. **yer id:-**üp

Tarih 33

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Deyim**

Yerleşmek, iz bırakmak.

Şadef-i baħr-i ‘adinde yer idüp dürr-i şâf
Ķabr-i Dürrî ola dâr-ı güher kân-ı ‘atâ

yesâr-ı salţanat-ı dehr:

1. **yesâr-ı salţanat-ı dehr:**ı

Kaside 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dünya saltanatının zenginliği.

Kem-ter nigâh-ı luţfuña mu‘tâd olan gedâ
İtmez yesâr-ı salţanat-ı dehri mültezem

yeşil:

1. **yeşil:**

Gazel 174

Mısra: 4

Yeşil.

Şehensâh-ı cüyüş-ı evliyâdur ħâzret-i Monlâ
Yeşil bir bârgehdür Ķubbesi şahrâ-yı ma‘nâda

yet:-

1. **yet:-**

Gazel 112

Mısra: 5

Yeter, kâfi.

Fehm idebildüñ ise me’âlin yeter saña
Nilî varaĶlu heft kitâb-ı müzehhebüñ

2. **yet:-**

Gazel 197

Mısra: 8

Yeter, kâfi.

Gül ü lâle yeter dâğ-ı derün u şu‘le-i âhı
Bahâr-ı ‘ışĶuñ içre ârzü-yı gülşen itmez dil

3. **yet:-**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Yeter, kâfi.

Mânend-i meyl-i Ķible-nümâ semt-i ĶaĶĶ’a dön
Meyl-i sivâ ile yeter olduñ mesel yeter

4. **yet:-**er

Kaside 9

Mısra: 10

Yeter, kâfi.

Ey Faħr-i rüsül ħâl-i Nesib’e nazar eyle
Bir zerre-i luţfuñ yeter ol ħastaya dârü

5. **yet:-**

Terci-bend 1

Mısra: 8

Yeter, kâfi.

Kesretde gör yegânegi-i râh-ı vaĶdeti
Çeşm-i dilüñde niçeye dek bu ħavel yeter

6. **yet:-**

Terci-bend 1

Mısra: 2

Yeter, kâfi.

Ey nefis-i bed-mu‘âmele inşâfa gel yeter
Tâ-key rızâ-yı ĶaĶĶ’a muĶâlif ‘amel yeter

7. **yet:-**

Gazel 191

Mısra: 14

Yeter, kâfi.

Nesib’i seyli-i Ķahrüñ tamâm itdi zebün
Amân amân yeter ey zâl-i çarĶ-ı mekkâre

8. **yet-:**

Gazel 31

Mısra: 1

Yeter, kâfi.

‘Ârife gülşende tâze bir gül-i ahmer yeter
Mest-i ‘ışka bezmgâh-ı gamda bir sâgar yeter

9. **yet-:**

Gazel 31

Mısra: 6

Yeter, kâfi.

Hâlîme düşmen güler derd-i firâkuñla beni
Künc-i hasretde yeter ağlatduñ ey kâfir yeter

10. **yet-:**

Gazel 53

Mısra: 2

Yeter, kâfi.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allâh'ı severseñ beni ağlatma yeter

11. **yet-:**

Gazel 73

Mısra: 12

Yeter, kâfi.

‘ışkdur pâdişâhi bende iden bendeyi şâh
Buña şahid yeter efsâne-i Maḥmūd u Ayâz

12. **yet-:**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Yeter, kâfi.

Ey nefsi bed-mu‘âmele inşâfa gel yeter
Tâ-key rızâ-yı Hâkḳ'a muḥâlif ‘amel yeter

13. **yet-:**

Gazel 53

Mısra: 2

Yeter, kâfi.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allâh'ı severseñ beni ağlatma yeter

14. **yet-:**

Terci-bend 1

Mısra: 4

Yeter, kâfi.

Râh-ı ‘amelde şevḳ-ile çâlâk ü çâbük ol
Evḳât-ı bendegî-i Ḥüdâ'da kesel yeter

15. **yet-:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Yeter, kâfi.

‘Arz eyle hasb-ı hâlûñi dergâh-ı ‘izzete
Bî-hüde Zeyd ü ‘Amr ile ceng ü cedel yeter

16. **yet-:**

Gazel 9

Mısra: 7

Yeter, kâfi.

Rehber yeter bu râhda naḳş-ı cebîn saña
Eyle hemân şitâb

17. **yet-:-er**

Kaside 3

Mısra: 10

Yeterli, Kafi.

Ḳanda ben ḳanda senâ-yı zât-ı ḳudsî gevherün
Ümmetün olmaḳ yeter sermâye-i ‘izzet baña

18. **yet-:-mez**

Gazel 53

Mısra: 4

Yeter, kâfi.

Alma hengâm-ı ğazab ḥançerüñüñ peyvendin
‘Âşık öldürmege yetmez mi o ḥaşm-âne nazâr

19. **yet-:-er**

Kaside 1

Mısra: 11
Yeter, kâfi.

Bes Nesibâ ‘arz-ı hâl itnâbı terk eyle yeter
Lâzım-ı hurşiddür bilmez misin isâr-ı nûr

20. **yet--er**
Kaside 10
Mısra: 12
Yeter, kâfi.

Geçüp havâ-yı tabî‘atdan olsun âdeme mülhâk
Bu iltihâkı yeter restegâh-ı gâv u hamîre

21. **yet--er**
Gazel 31
Mısra: 6
Yeter, kâfi.

Hâlîme düşmen güler derd-i firâkuñla beni
Künc-i hasretde yeter ağlatduñ ey kâfir yeter

22. **yet--er**
Gazel 31
Mısra: 8
Yeter, kâfi.

Şaydgâh-ı dehrde bî-hüde itme cüst ü cü
Murğ-ı kâma bâz-ı âh-ı âteşin şeh-per yeter

23. **yet--er**
Gazel 31
Mısra: 10
Yeter, kâfi.

Bu gülistânda Nesibâ ‘izzet ise maṭlabuñ
Ḥâk-i pây olmak o serve pây-e-i ber-ter yeter

24. **yet--mez**
Kaside 1
Mısra: 6
Yeter, kâfi.

Sensin ol sermâye-i fiṭrat ki ednâ vaşfuña
Ezmine itmez vefâ yetmez bu eyyâm u şuhûr

25. **yet--er**
Gazel 31
Mısra: 2
Yeter, kâfi.

‘Ârife gülşende tâze bir gül-i aḥmer yeter
Mest-i ‘İşkâ bezmgâh-ı gamda bir sâgar yeter

26. **yet--er**
Gazel 31
Mısra: 4
Yeter, kâfi.

Mülk-i dil ḥâşş-ı şehensâh-ı ḥayâl-i yârdur
İntizâm-ı kâre bir kişverde bir dâver yeter

yeti:

1. **yeti:**

Tahmis 2
Mısra: 6

*İnsanda doğuştan var olan idrak, hâfıza, muhâkeme
yeteneği gibi güçlerin her biri, meleke.*

Endüh-ı gamuñ hem-reh-i cân u dilümüzdür
Ser-ḥadd-i bakâ ara yeti menzilümüzdür

yetim:

1. **yetim:**

Tarih 33
Mısra: 7
Yetim.

Terk-i ‘âlemler kılup zümre-i aḥbâbı yetim
Fikr-i târiḥin idüp yek sere ihvân-ı şafâ

2. **yetim:**

Tarih 34
Mısra: 6
Yetim.

Düşdi bir mısra’-ı yektâ târiḥ
Göçdi Dürrî hüneri kaldı yetim

yetiş-:

1. **yetiş-:-di**

Gazel 90

Mısra: 10

Ulaşmak, erişmek.

Yetişdi evc-i çarha şit-i āh-ı āteř-efřānum
Meger āvāregān-ı ‘işka kayd-ı mesken olmazmış

2. **yetiş-:-mez**

Kaside 8

Mısra: 6

Ulaşmak, erişmek; vaktinde varmak.

Ribāť-ı cihāna konanlar gōçerler
Yetişmez mi ‘ibret geçenler muķaddem

yevmü'n-nüşür:

1. **yevmü'n-nüşür:**

Kaside 1

Mısra: 14

Mahşer günü, diriliş günü.

İtdi ihyā mürdegān-ı cehl ü küfri ‘ilm ile
‘Ahdine dirlerse řāyeste eger yevmü'n-nüşür

yık:

1. **yık-:-ar**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Bozmak, devirmek.

Āteř-i kahrūñ yıkar a‘dāyı çün nār-ı sekar
Nazra-i luťfuñ yıkılmıř dilleri ābād ider

yıkıl-:

1. **yıkıl-:-mış**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Gönül bağlamında incinmek.

Āteř-i kahrūñ yıkar a‘dāyı çün nār-ı sekar
Nazra-i luťfuñ yıkılmıř dilleri ābād ider

2. **yıkıl-:-dı**

Tarih 19

Mısra: 4

Viran olmak, harab olmak.

Cenāb-ı hāzret-i Monlā Celāle'd-dīn-i Rūmī'nüñ
Yıkıldı merķad-i pākindeki ol ķubbe-i hādrā

yine:

1. **yine:**

Gazel 99

Mısra: 3

Yeniden, bir daha, tekrar.

Hük-m-i bahār-ı vuşlat-ı cānān ile yine
Oldı şüküfte sīnede verd-i ter-i neřāt

2. **yine:**

Gazel 166

Mısra: 2

Yeniden, bir daha, tekrar.

Bağ şerhaya sīnemde olan dāđ üzerinde
Bir tāze gül açıldı yine lāle yerinde

3. **yine:**

Gazel 166

Mısra: 13

Yeniden, bir daha, tekrar.

Hāsetle revān oldı yine eşki Nesīb'üñ
Gör bu ulu ırmağı anuñ çeşm-i terinde

4. **yine:**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Yeniden, bir daha, tekrar.

Ey çarh nedür yine bu fırķat
Bu sūziř-i cān-güdāz-ı hāset

5. **yine:**

Gazel 178

Mısra: 8

Yeniden, bir daha, tekrar.

Hem şöbet-i gül hār-ı pür-āzārdur ammā
Oldı yine murğ-ı seherüñ nāmı keşide

6. yine:

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yā Rab yine ola rüy-ı cānān
Āyine-i didede nümāyān

7. yine:

Gazel 14

Mısra: 13

Yeniden, bir daha, tekrar.

Himmetle yine bāğçe-i nazma Nesībā
Her mışra^c-ı renginüñi bir cüy-ı zülāl it

8. yine:

Kaside 8

Mısra: 4

Yeniden, bir daha, tekrar.

Çalış terk-i hestiye bul kendi kendiñ
Yine kendiñi kendiñe eyle maḥrem

9. yine:

Tarih 18

Mısra: 16

Yeniden, bir daha, tekrar.

Didi teşrifüñe tārīḥ ile tebşir iderek
Müñr-i şāh ile yine geldi Muḥammed Paşa

10. yine:

Gazel 115

Mısra: 10

Yeniden, bir daha, tekrar.

Pervānesisin var ise bir şem^c-i cemālüñ
Ḥālī degül ey dil yine bu sūz u güdāzuñ

11. yine:

Gazel 150

Mısra: 10

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yine bu Nesīb-i zāra peder-āne pend idersin
Ġam-ı ‘ışkuñ ile tārāca virüp şekib ü şabrın

12. yine:

Gazel 155

Mısra: 7

Yeniden, bir daha, tekrar.

Nār-ı firāk ‘āşığı maḥv itse de yine
Añlar ‘ayār-ı sūzımı ḥākisterin gören

13. yine:

Gazel 167

Mısra: 12

Yeniden, bir daha, tekrar.

Nesībā ḥāl-i ruḥsārına oldum mübtelā şimdi
Yine bir tāze dāğ urdum dil-i pür-iḥtirāk üzre

14. yine:

Gazel 177

Mısra: 13

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yine Nesīb gibi vaşf-ı ḥüsn-i pāküñde
Müşābih oldı hemān ḥālī mür-ı bī-zūra

15. yine:

Kaside 9

Mısra: 7

Yeniden, bir daha, tekrar.

Fermāni ile itdi zemini yine rüşen
Mağribde güneş olmuş iken perde-keş-i rü

16. yine:

Rübai 24

Mısra: 3

Yeniden, bir daha, tekrar.

‘Acz-i beşere kâ’il iken anda yine
Dil-beste-i na‘t-i Aḥmed-i Muḥtâr'am

17. **yine:**

Tarih 2

Mısra: 1

Yeniden, bir daha, tekrar.

Luṭf-ı bî-pâyânını seyr eyle Ḥaḳḳ'uñ kim yine
Eyledi bir pâdişâh-ı ‘âdile mülki ‘aṭâ

18. **yine:**

Tarih 6

Mısra: 1

Yeniden, bir daha, tekrar.

Maṭla‘-ı çarḫ-ı ‘inâyetden yine Bârî Ḥudâ
Maḥz-ı luṭfiyla dıraḫşân itdi bir mâh-ı nevi

19. **yine:**

Tarih 12

Mısra: 2

Yeniden, bir daha, tekrar.

Dest-i ğavvâş-ı ‘aṭâ ile yem-i devletden
Oldı bir dürr-i girân-mâye yine cilve-nümâ

20. **yine:**

Tarih 12

Mısra: 3

Yeniden, bir daha, tekrar.

Gerdiş itdi yine gerdün be-vefḫ-ı ḫâṭır
Virdi bir neyyir-i iḳbâl ile dünyâya ziyâ

21. **yine:**

Tarih 18

Mısra: 1

Yeniden, bir daha, tekrar.

Ḥamdüli'llah ki yine esdi nesîm-i iḳbâl
Aldı büy-ı gül-i ümmîdi meşâm-ı dünyâ

22. **yine:**

Tarih 22

Mısra: 6

Yeniden, bir daha, tekrar.

Olmış idi o ḫazretüñ sâḫa-i türbesi ḫarâb
Şükr Ḥudâ'ya kim yine oldı cedid ü bî-bahâ

23. **yine:**

Tarih 27

Mısra: 1

Yeniden, bir daha, tekrar.

Bi-Ḥamdüli'llah yine geldi zamân-ı ‘adl ü âsâyiş
Bu tâze müjde ile rüşen oldı dide-i dünyâ

24. **yine:**

Tarih 27

Mısra: 16

Yeniden, bir daha, tekrar.

Nesîb-âsâ ahâli didi tebrîk ile târiḫin
Mübârek-bâd ‘Abdullâh Efendi'ye yine fetvâ

25. **yine:**

Gazel 37

Mısra: 14

Yeniden, bir daha, tekrar.

Ḳankı sevdâ-ger-i nâz arturabilmem ki Nesîb
Yine kâlâ-yı dil-i şifte dellâldadur

26. **yine:**

Gazel 198

Mısra: 1

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yine mir‘ât-ı fikre ‘aks-i geysü-yı dü-tâ düşdi
Derün-ı gonca güyâ kim dü-serâ bir ejdehâ düşdi

27. **yine:**

Tarih 18

Mısra: 7

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yine ol âşaf-ı zî-şâmı getürdi şadra
Gördi kim yokdur aña ehl-i düvelde hem-tâ

28. **yine:**

Tarih 19

Mısra: 2

Yeniden, bir daha, tekrar.

Nigāh it luṭf-ı Hakk'a bir kerem-ver şāhib-i himmet

Yine vaż'-ı kādīmī üzre anı eyledi ihyā

29. **yine:**

Tarih 19

Mısra: 12

Yeniden, bir daha, tekrar.

Nesibā mülhem-i ğaybī didi tāriḥ-i tecdidin

Yine mīnā yapıldı kubbeye-i pür-naqş-ı Mevlānā

30. **yine:**

Tarih 22

Mısra: 10

Yeniden, bir daha, tekrar.

Sāl-i 'imāretin Nesib eyle bu mışra'a su'āl

Oldı yine müceddede türbe-i şadr-i evliyā

31. **yine:**

Gazel 148

Mısra: 2

Yeniden, bir daha, tekrar.

Efzūde iken revnağ-ı hüsnüñ nazarumdan

Bilmem ne kaçarsın yine sen reh-güzerümden

32. **yine:**

Gazel 150

Mısra: 8

Yeniden, bir daha, tekrar.

İdeli fūnūn-ı sıhri nıgehūñle ğamze tekmiñ

Sañā 'āşık olsa Rüstem yine ber-gezend idersin

33. **yine:**

Gazel 198

Mısra: 1

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yine mir'āt-ı fikre 'aks-i ğisū-yı dü-tā düşdi

Derūn-ı gence ğüyā kim dü-ser bir ejdehā düşdi

34. **yine:**

Gazel 202

Mısra: 6

Yeniden, bir daha, tekrar.

Şikār-ı murğ-ı ümmid el virüp bu deşt-i ḥasretde

Yine bāzū-yı vaşla ol hümā-pervāz gelmez mi

35. **yine:**

Tarih 28

Mısra: 3

Yeniden, bir daha, tekrar.

Zuhūr itdi yine imdād-ı ruḥāniyyet-i Aḥmed

'Uḫūd-ı kār u bār-ı zümre-i sādāt ḥall oldı

36. **yine:**

Gazel 180

Mısra: 1

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yine cānāne çıksa cilvegāh-ı nāza 'id olsa

Raḫīb-i nā-muvāfık ğam gibi ammā ba'id olsa

37. **yine:**

Gazel 213

Mısra: 8

Yeniden, bir daha, tekrar.

Şurāḫiler sebūlar şaf-be-şaf hep oldı āmāde

Yine ser-germ olup sāķi ğama ğürz-i ğirān çekdi

38. **yine:**

Tahmis 4

Mısra: 2

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yine ol meh ğazabla ber-ṭaraf-sāz-ı niķāb olmış

Kemāl-i naḫvetinden cebhesi pür-piç ü tāb olmış

39. **yine:**

Tarih 14

Mısra: 2

Yeniden, bir daha, tekrar.

Mübeşşirler Nesibā didi tārīhin bu mışra'la
Yine Şādık Mehemmed mesned-i fetvāya basdı pā

40. **yine:**

Gazel 178

Mısra: 15

Yeniden, bir daha, tekrar.

Bir tāze şikār aldı Nesibā yine oldu
Şāhīn-i hayāl evc-i ma'āniye perīde

41. **yine:**

Gazel 26

Mısra: 2

Yeniden, bir daha, tekrar.

Zuhūr itdi 'izāruñ üzre haṭt-ı müşg-sā bir bir
Yine 'uşşāk-ı zāruñ başına üşdi belā bir bir

42. **yine:**

Gazel 9

Mısra: 3

Yeniden, bir daha, tekrar.

Zulmet-fezā olur yine āh-ı hazīn sañā
Çün perde-i şehāb

43. **yine:**

Gazel 34

Mısra: 10

Yeniden, bir daha, tekrar.

Bir gün açar āhīr der-i ümmīdümü devrān
Miftāhı o kufluñ yine āh-ı şehēumdür

44. **yine:**

Gazel 136

Mısra: 6

Yeniden, bir daha, tekrar.

'Aceb mi ihtirāzum olmasa hār-ı melāmetden
Yine şad-pāre-sāz-ı ceyb ü dāmān-ı şekīb oldum

45. **yine:**

Gazel 48

Mısra: 9

Yeniden, bir daha, tekrar.

Şāhid-i feyza yine māşıta-i ṭab'-ı Nesīb
Cevher-i nuṭkumuzu zīb-i bīnā-gūş eyler

46. **yine:**

Gazel 77

Mısra: 11

Yeniden, bir daha, tekrar.

Nesibā dürr olursa gūşuna almaz yine 'āşık
O söz kim güfte-i Şehrī gibi dil-süz-ter olmaz

47. **yine:**

Gazel 94

Mısra: 4

Yeniden, bir daha, tekrar.

Bī-hūde degül cünbüş-i bāl ü per-i müjgān
Şehbāz-ı nigāhuñ yine naḥcīre şarılımış

48. **yine:**

Gazel 49

Mısra: 9

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yine feryādını arturdı hezārān-ı çemen
Seyr-i bāğa 'acabā ol gül-i ra'nā mı gelür

49. **yine:**

Gazel 83

Mısra: 6

Yeniden, bir daha, tekrar.

Pāymāl olmağıla ehl-i dil olmaz nāķış
Hāke de düşse yine kadr-i güher dūn olmaz

50. **yine:**

Gazel 83

Mısra: 8

Yeniden, bir daha, tekrar.

Hüsn-i hulk olmaz imiş hü-yı rediye tebdil
Müşk-i ezfer yine bir daħi dönüp hün olmaz

51. **yine:**

Müfret 4

Mısra: 1

Yine, tekrar, yeniden.

Yine kânün-ı kadim üzre şeh-i bende-nüvâz
İltifât itdi bize ey dil o öterse eyü sâz

52. **yine:**

Gazel 41

Mısra: 12

Yeniden, bir daha, tekrar.

Görinmez oldu dime sâhil-i ümid Nesib
Bu zevrağa yine bir nâ-hudâ gelür görünür

53. **yine:**

Gazel 90

Mısra: 6

Yeniden, bir daha, tekrar.

Güle ammâ hezâruñ nâlesi nâhun-zen olmazmış
Çerâğın mihr ü mehden yaqsalar bulmaz yine revnağ

54. **yine:**

Gazel 73

Mısra: 1

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yine ol h'âce-i hüsnîyle nizâf' oldu dirâz
Kâle-i nâza vefâ eylemedi nağd-i niyâz

55. **yine:**

Gazel 91

Mısra: 3

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yine var ise rakîb-i siyeh ahterdendür
Bizden ayrılmağa bā'ış ne ola ol meh-veş

56. **yine:**

Gazel 91

Mısra: 7

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yine ser-mesti-i hicrân ile gavgâmuz var
Oldı berceste sere keyf-i şarâb-ı bî-ğaş

yit-:

1. **yit-:-er**

Gazel 194

Mısra: 6

Kafi olmak, yetmek.

Güşe-gîrânun olur kıymeti lâ-büd efzün
Şâhid-i hâl yiter qadr-i girân-ı tûfi

yoğ:

1. **yoğ:+ı, -dı**

Tarih 25

Mısra: 3

Yok.

Hağ-güy u 'afif idi ki yoğıdı nazîri
Zâhirde vü bātında o bî-şibh ü nedidün

yok:

1. **yok:**

Gazel 210

Mısra: 6

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Hüsn odur dilber odur 'ışk odur 'aşığ odur
Kimse yok zât u şifâtında anuñ enbâzi

2. **yok:**

Kıt'a 5

Mısra: 4

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Nāle-i ney ki ğidādur rūḫa
Bunda zevḫ yok iken ecsāduñ

3. yok:

Gazel 19

Mısra: 7

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Hele yok tıregi-i minnet-i dūnān anda
Sāye-i şāh-ı cihāndan baña yeg sāye-i bīd

4. yok:

Gazel 165

Mısra: 12

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Gelmez Nesīb ehl-i dilūñ şevḫına fütūr
Yok ihtiyāc-ı āb-ı güher tāzelenmege

5. yok:

Gazel 170

Mısra: 9

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Takdīr-i Ḥaḫ zuhūr ider elbette çāre yok
Ḥaşma muḫābil ol ne virürler cebānete

6. yok:

Gazel 172

Mısra: 14

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Nesībā sūḫ-ı ʿālemde biz ol sevdā-ger-i faḫruz
Metāʿ-ı devletūñ yok baḫsümüz sūd u ziyānında

7. yok:+dur

Gazel 136

Mısra: 8

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Diyār-ı hecre düşdüm ḫaldı dil kūy-ı dil-ārāda
Bu yād illerde bir ḫālüm bilür yoḫdur ğarib oldum

8. yok:+dur

Tahmis 1

Mısra: 12

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

N'ola meyl eylemezsek māl ü cāha
Ki yoḫdur meylümüz ḫubb-ı sivāya

9. yok:+dur

Gazel 180

Mısra: 7

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

O māha aḫterān ümmidin itmeme ḫālīʿüm yoḫdur
Felekde her ne deñlü kevkib-i baḫtum saʿid olsa

10. yok:+dur

Kaside 2

Mısra: 13

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Yoḫdur saña ḫulūşdan özge vesiletüm
Yā nāşire'l-mekārim ü ya menbaʿal-himem

11. yok:+dur

Mesnevi 2

Mısra: 9

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Yoḫdur bu zamānda şanma merdān
Anlarsuz olur mı hiç devrān

12. yok:

Kaside 2

Mısra: 14
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Zātuñ muqaddimâti olan mâcerâyı hep
Ta‘dâd ü mümteni‘ aña yok t̄âkat kalem

13. yok:

Rûbai 62

Mısra: 3
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Kâmilleri fehme kudretüñ yok t̄utalum
Bârî hele kendi zātuñı fehm eyle

14. yok:

Gazel 131

Mısra: 3
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Qıvvat-i ğayr iledür cünbişi yok istiklâl
Pây-ı çübîn gibi sâbit olamaz pây-ı kalem

15. yok:

Kaside 9

Mısra: 8
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Noqşānuña baq hālūñi merdān ile vezn it
Yok dide-i inşāf kadar rāst terāzū

16. yok:

Rûbai 4

Mısra: 2
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Ey derdi hayāt-ı ebediye bā‘is
Yok fenn-i melāhatde senüñle bāhiş

17. yok:

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Āyā bu cefāya yok mı pâyān
Tā ‘arşa irişdi āh u feryād

18. yok:

Gazel 74

Mısra: 8
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Nik-bahtāna daħi vuşlat-ı cānān muḥāl
Baht-ı vārūn ile biz yok yere ğavġā iderüz

19. yok:

Kaside 2

Mısra: 5
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Yok dergehüñden özge baña melce’ ü melāz
Aḥvāl-i pür-melālümü ‘arz eylesem ne ğam

20. yok:

Kaside 2

Mısra: 8
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Düstür-ı ittibā‘-ı sünen mesleküm degül
Yok bir ‘amel ki tuḥfe-i dergāhuñ eyleyem

21. yok:

Gazel 175

Mısra: 9
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Güm-rāh-ı beyābān-ı ğamam çäre kerem yok
Yā Rab baña Hızr-ı keremüñ rāh-ber eyle

22. yok: +dur

Gazel 38

Mısra: 11
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var
karşıtı.

Dide-i inşâf-veş mizân yokdur ‘âkıle
Vezn-i câhil küy-ı kahtar-ı enâniyyetledür

23. yok:

Kaside 1

Mısra: 9
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var
karşıtı.

Emr ü nehyüñ ictinâb u imtisâli bende yok
İttibâ‘-ı sünnetüñ hiç hâtıra itmez huṭûr

24. yok:+dur

Gazel 109

Mısra: 9
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var
karşıtı.

Yokdur mecâli vaqt-i tilâvetde sür‘ate
Endiše-i ma‘âni-i Qur‘ân idenlerüñ

25. yok:+dur

Tahmis 3

Mısra: 11
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var
karşıtı.

Şu içmek deñlü yokdur teşne-i ‘ışka helâk olmak

26. yok:+dur

Müsemmen 1

Mısra: 14
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var
karşıtı.

El-meded gitsün kerem kıl çeşm-i ƙalbünden remed
Ben ğaribe dergehüñden ğayrı yokdur müstened

27. yok:+dur

Gazel 106

Mısra: 10

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var
karşıtı.

Lâ-büd nizâm-ı hâl için eyler riyâ iden
Yokdur anuñ riyâsı ki bir büriyâsı yok

28. yok:+dur

Tarih 18

Mısra: 8
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var
karşıtı.

Yine ol âşaf-ı zî-şânı getürdi şadra
Gördi kim yokdur aña ehl-i düvelde hem-tâ

29. yok:

Gazel 96

Mısra: 7
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var
karşıtı.

Hiç görmüş yok hemân dillerde bir efsânedür
Bu hârâb-âbâd-ı ‘âlem bir zamân ma‘mûr imiş

30. yok:+dur

Gazel 57

Mısra: 10
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var
karşıtı.

Ol perî-peyker dimiş inşâf idüp bir kimseye
Cevrûme yokdur Nesib-âsâ taḥammül gösterür

31. yok:

Gazel 107

Mısra: 8
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var
karşıtı.

Çağ cânuma geçti elem-i tîr-i teğâfûl
Geçmiş beni sulṭânuma a‘dâ haberüm yok

32. yok:

Gazel 146

Mısra: 9

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Bu gülsitānda hār u gülüñ farkı yok Nesīb
Temyiz olunmasa n'ola bülbül gurābdan

33. yok:

Gazel 107

Mısra: 1

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Hāl-i ruḥuñ itmiş beni şeydā haberüm yok
Yakmış cigerüm āteş-i sevdā haberüm yok

34. yok:

Gazel 107

Mısra: 2

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Hāl-i ruḥuñ itmiş beni şeydā haberüm yok
Yakmış cigerüm āteş-i sevdā haberüm yok

35. yok:

Gazel 107

Mısra: 4

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Bīmār olalı ārzū-yı la'l-i lebüñle
Gelse ser-i bālīnūme 'İsā haberüm yok

36. yok:

Gazel 107

Mısra: 6

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Mestāne düçār olmışam ol şūḥa ser-ā-pā
'Arz itmişem aḥvālūmi ammā haberüm yok

37. yok:

Gazel 107

Mısra: 10

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Sırr-ı dehen-i yāri su'āl eyleme benden
V'allāhi vü b'illāhi Nesībā haberüm yok

38. yok:

Gazel 106

Mısra: 16

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Bir rāḥa 'āzimüz ki Nesīb anda menzilüñ
Āğāzı var miyānesi var intihāsı yok

39. yok:

Gazel 106

Mısra: 1

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Gitmiş bu bezmgāh-ı cihānuñ şafāsı yok
Sākisi yok piyālesi yok āşināsı yok

40. yok:

Gazel 106

Mısra: 2

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Gitmiş bu bezmgāh-ı cihānuñ şafāsı yok
Sākisi yok piyālesi yok āşināsı yok

41. yok:

Gazel 106

Mısra: 2

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Gitmiş bu bezmgāh-ı cihānuñ şafāsı yok
Sākisi yok piyālesi yok āşināsı yok

42. yok:

Gazel 106

Mısra: 2
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Gitmiş bu bezmgâh-ı cihānuñ şafası yok
Sākisi yok piyālesi yok āşināsı yok

43. **yok:**

Gazel 106

Mısra: 4

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Sūḳ-ı fenāda olma ḥaridār o cinse kim
Hemyān-ı himmet içre müheyyā bahāsı yok

44. **yok:**

Gazel 106

Mısra: 6

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Her zāt-ı bî-ḥired k'ola evzā'ı dil-ḥırāş
Beñzer hemān o zevraḳa kim nā-ḥudāsı yok

45. **yok:**

Gazel 106

Mısra: 8

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Her kūr-ı dilden itme recā-yı nazar k'anuñ
İmdād-ı nūr-ı çeşm idecek tütüyāsı yok

46. **yok:**

Gazel 106

Mısra: 10

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Lā-büd niẓām-ı ḥāl için eyler riyā iden
Yokdur anuñ riyāsı ki bir bürüyāsı yok

47. **yok:**

Gazel 106

Mısra: 12

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Aḥkām-ı muşḥaf-ı ruḥuñ ey mäh setr ider
Kāfir disem o ḥaṭṭ-ı siyāha ḥaṭāsı yok

48. **yok:**

Gazel 106

Mısra: 14

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

‘Ömr-i ḥarişe olsa bu tül-i emel kıyās
Vaḳt-i ḥayātınuñ görünür inḳızāsı yok

yok ol:

1. **yok ol:**

Rübai 62

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yok olmak.

Ey ṭālib-i Ḥaḳ şifātuñı fehm eyle
Yok ol yüri seyyi’ātumı fehm eyle

yok yer:

1. **yok yer:+ler,+e**

Rübai 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boş yere, boşu boşuna.

Ey teşne-leb-i kenāre-i cüy-ı vefā
Yok yerlere eyleme tekāpüy-ı vefā

2. **yok yer:+e**

Gazel 104

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boş yere, boşu boşuna.

Ol dehān-ı tengden ḥarf-i vefā almış mı var
Yok yere naḳd-i sirişkin itmesün ‘āşık telef

3. **yoğ yere:**

Gazel 153

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boş yere, boşu boşuna.

Düketdi yoğ yere nağd-i sirişki dide-i ter
Hemişe gâh miyân geh dehen hayâlınden

yoğsa:

1. **yoğsa:**

Gazel 192

Mısra: 5

Yoğsa, aksi hâlde.

Ser-i rehde nigâh-ı âşinâyîdür garağ yoğsa
O âhû-çeşm ile hem-vâre ülfet qanda ben qanda

2. **yoğsa:**

Gazel 27

Mısra: 7

Yoğsa, aksi hâlde.

Hemân hikmet şafâ-yı dildedür yoğsa berâberdür
Gerek peygüle-i külhan gerekse bezm-i gülşendür

3. **yoğsa:**

Gazel 42

Mısra: 3

Yoğsa, aksi hâlde.

Hüner şîrin mezâğ-ı ma'ni-i nuğk olmadur yoğsa
Belî mânend-i merdüm-i tûti-i şekker-şiken söyler

4. **yoğsa:**

Gazel 58

Mısra: 3

Yoğsa, aksi hâlde.

Sa'âdet ister iseñ bâl-i himmet aç yoğsa
Fesâne küyi-i perr-i hümayı neylerler

5. **yoğsa:**

Gazel 78

Mısra: 3

Yoğsa, aksi hâlde.

Dil sefid olmağa muğtâcdur âdem yoğsa
Merd-i destâr-ı sefid ile Müselmân olmaz

6. **yoğsa:**

Gazel 125

Mısra: 6

Yoğsa, aksi hâlde.

Ref' eylerüz düşerse güher hâk-i tireye
Yoğsa tama' mülâyim-i girdârumuz degül

7. **yoğsa:**

Gazel 142

Mısra: 3

Yoğsa, aksi hâlde.

Şeh-i iklim-i tecrid ol şafâ vir qalbüñe yoğsa
Sifâlin câm ile ey rind-i mey-hâne Cem olmazsın

8. **yoğsa:**

Kaside 1

Mısra: 12

Yoğsa, aksi hâlde.

Arz-ı hâl itmekdür ancak mağlabum dergâhuña
Yoğsa vaşfuñ şad-hezârân fersâh oldu baña dür

9. **yoğsa:**

Kaside 3

Mısra: 8

Yoğsa, aksi hâlde.

İ'tirâf-ı cürmdür qaşdum bu nazm-ı tâzededen
Yoğsa medhüñ baña nisbetle süreyyâ ve's-serâ

yoğ:

1. **yoğ:+um**

Rûbai 34

Mısra: 2

Yoğ, güzergah.

Ey Pâdişeh-i kevn ü mekân ihsân it
Dergâhuña varmağa yolum âsân it

2. **yol:**+u, +muz

Gazel 212

Mısra: 1

Yol, güzergah.

Felek ‘aceb yolumuz kûy-ı yâre düşmez mi
Bizüm de hişşemüze bir nezâre düşmez mi

3. **yol:**+ı, +n, +da

Kaside 2

Mısra: 1

Gaye, amaç, maksat; uğruna.

Na‘tûñ yolında çok mıdur ey şâh-ı zü'l-kerem
Her hatvesinde secde-i şükr eylese kalem

4. **yol:**+da

Gazel 65

Mısra: 9

Gaye, amaç, maksat; uğruna.

Bezî-i ten ü cân gerek bu yolda
Herkesde o kabiliyyet olmaz

5. **yol:**+u, +n, +da

Tahmis 3

Mısra: 9

Gaye, amaç, maksat; uğruna.

Yoluñda ölmeden dönmez ne anlarsın bu maḥzûnı
Hemân çek tiğ-i nâzı bildüğüñden ḳalma ey hûnı

yolda kal-:

1. **yolda kal-:-dı**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Deyim**

Amaca, maksada, gayeye ulaşamamak.

Rûḫ-ı ḳuds idi rikâbuñda sa‘âdet-veş devân
Yolda ḳaldı ol daḫi sen ‘izz ile olduñ revân

yu:

1. **yu-:-y, -up**

Gazel 89

Mısra: 1

Temizlemek, yıkamak.

Mâsivâdan el yuyup maḥlûḳdan ümmîdi kes
Virdüñ olsun dâ‘imâ Allâh bes bâḳî heves

2. **yu-:-maḳ**

Gazel 185

Mısra: 8

Temizlemek, yıkamak.

Bûs-ı lebüñ-çün eyleme ben bendeñi helâk
Ey tünd-ḫü yumaḳ olamaz ḳanı ḳan ile

Yûnus:

1. **Yûnus:**

Kaside 2

Mısra: 8

Hız Yunus Peygamber.

Nûruñ ta‘alluḳı itdi anı muḫâfaza
Yûnus derûn-ı ḫûtta oldı şümürde dem

yûri:

1. **yûri:**

Rûbai 62

Mısra: 2

Yürüme, devam etmek.

Ey ḫâlib-i Ḥaḳ şıfâtuñı fehm eyle
Yoḳ ol yûri seyyi’âtunı fehm eyle

Yûsuf:

1. **Yûsuf:+uñ**

Gazel 64

Mısra: 12

Hız Yusuf peygamber.

‘Aḳl ile bil maḥbes-i ten içre cânuñ zücretin
Yûsuf’uñ ḫâlin refiḳ-ı gûşe-i zindâna sor

2. **Yūsuf: +uñ**

Gazel 78

Mısra: 10

Hız. Yusuf peygamber.

Hüneri 'ayb görür dide-i hussād Nesīb
Yūsuf'uñ hüsni pesendide-i ihvān olmaz

3. **Yūsuf: +a**

Gazel 168

Mısra: 3

Hız. Yusuf peygamber.

Yūsuf'a şefkat olur ğadr-i şarīh-i ihvān
Şimdiki şive-i bed 'ahdi-i yārāne göre

Yūsuf-āsā:

1. **Yūsuf-āsā:**

Gazel 80

Mısra: 10

Hız. Yusuf Peygamber gibi.

Sicn-i ğam olsa Nesībā cāyumuz olmaz 'aceb
Yūsuf-āsā kıymet-i efvūna çıkmış inmişüz

Yūsuf-ı gül-pirehen:

1. **Yūsuf-ı gül-pirehen:**

Gazel 153

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gül gömlekle Yūsuf (Hız. Yūsufun gömleğinin kardeşleri tarafından kana bulanıp onun öldüğünü söylemeleri hadisesine telmihte bulunulur).

Hayāli daħi 'aziz itdi şimdi didārı
Figān o Yūsuf-ı gül-pirehen hayālinden

Yūsuf-ı sānī:

1. **Yūsuf-ı sānī:**

Gazel 199

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İkinci Yusuf. (Güzellik yönünden Hız. Yusuf'a benzeyen bağlamında).

Ey Yūsuf-ı sānī saña sevdā-ger-i dide
Harc eylemedük gevher-i nā-yāb mı kaldı

Yūsuf-ı tal'at:

1. **Yūsuf-ı tal'at: +uñ**

Gazel 204

Mısra: 6

Yusuf yüzlü.

Çudüm-ı dil-rübādan bezm-i düşmen táb-nāk oldu
Cemālinden o Yūsuf-ı tal'atüñ zindān güzellendi

yüz:

1. **yüz:**

Rübai 60

Mısra: 3

Yüz, suret, çehre.

Yüz perde-i 'ābidi ol eyler mehtük
Yüz tevbe-i 'āşıkı şikest eyler bu

2. **yüz: +i, +n, -e**

Gazel 127

Mısra: 7

Yüz, suret, çehre.

Gāhī yüzine güldi gehī çin çin olup
Al itdi 'andelibe ruħ-ı al al-ı gül

3. **yüz: +ü, +müz**

Gazel 74

Mısra: 10

Taraf, yön, kısım.

Hıdmet-i hayr-du'asında muķimüz şeb ü rüz
Yüzümüz ferş-i reh-i dergeh-i Mollā iderüz

4. **yüz:**

Rübai 60

Mısra: 4

Yüz, sayı sıfatı.

Yüz perde-i 'ābidi ol eyler mehtük
Yüz tevbe-i 'āşıkı şikest eyler bu

5. **yüz:+in**

Rübai 46

Mısra: 4

Yüz, suret, çehre.

Ser-beste kalursa n'ola hâl-i dilümüz

Gördükçe yüzün şüret-i dīvār oluruz

6. **yüz:**

Gazel 152

Mısra: 8

Yüz, suret, çehre.

Hâk-i rāhı olalum ol şeh-i hüsnüñ tã kim

Ola yüz kãm-revã büse-i dãmânından

7. **yüz:+üñ**

Gazel 193

Mısra: 9

Yüz, suret, çehre.

Hiç şafã vü kedere bakma sürüp hãke yüzüñ

Kendiñi vãsıl-ı deryã idegör Nîl gibi

8. **yüz:+ü, +m**

Gazel 138

Mısra: 5

Yüz, suret, çehre.

Küyuñda yüzüm hâk-i reh itmek baña yegdür

Hurşide mümäs olsa dañi fark-ı külâhum

9. **yüz:**

Kaside 4

Mısra: 14

Yüz, sayı sıfatı.

Tã kıyâmet her dehenden ola rûh-ı pãküñe

Âlüñe aşhabuña yüz biñ tañıyyât ü şalât

10. **yüz:**

Kaside 6

Mısra: 13

Yüz, sayı sıfatı.

Her nefes ravzaña yüz biñ şalavât ola nisâr

Tã ki hurşid-i felek nür-dih-i hãver olur

11. **yüz:**

Kıt'a 6

Mısra: 3

Yüz, sayı sıfatı.

Şi'rüñi 'arz it o kãn-ı fazla yüz biñ şerm-ile

Zãde-i tab'uñ berãy-ı terbiyet üstãda vir

12. **yüz:**

Gazel 36

Mısra: 9

Yüz, suret, çehre.

Gördükçe yüz çevirme 'aceb mi bizi Nesîb

Yâr ile rû-be-rû olacañ hãlümüz mi var

13. **yüz:+üñ**

Rübai 48

Mısra: 4

Yüz, suret, çehre.

Mânende-i hurşid eger rif'at eyle

Başuñ göge irse dañi sür hãke yüzüñ

14. **yüz:**

Kıt'a 10

Mısra: 4

Yüz, suret, çehre.

Ey şef'i rüz-ı maşşer şãh-ı hayl-i enbiã

Yüz sürenler ravzaña hãşã ki mağfûr olmaya

yüz çevir-:

1. **yüz çevir-:-mez**

Tahmis 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Yüz çevirmek, gösterdiği ilgiyi kesmek.

Şadãkat-kâr olanlar yüz çevirmez derd ü mihnetden

Hücûm-ı şevk-ile lezzet bulur qahr u mezelletden

yüz sür-:

1. yüz sür-:-mek

Kıt'a 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.

Mekke olalı maṭla^ʿ-ı ḥurşid-i şerī^ʿat

Yüz sürmek umar sāḥasına ḥāş u eger ʿām

2. yüz sür-:-üp

Tarih 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.

Yüz sürüp ḥāk-i der-i ḥazret-i Mevlānā'ya

Ḥakḫ'a minnet hele gösterdi bize rüy-ı merām

3. yüz sür-:-üp

Gazel 123

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.

Yüz sürüp reh-güzer-i ehl-i kemāle ḥāk ol

İncilā-baḥş-ı ruḥ-ı āyine-i idrāk ol

4. yüz sür-:-üp

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.

Her rüz u şeb itmede niyāzı

Dergāhına yüz sürüp İlah'ıuñ

2.3.28. Z / Ž / Ž

zabt:

1. zabt: +i, +n, +da

Gazel 74

Mısra: 5

Tutmak.

ʿĀciz olsaḫ dil-i mecnūn-menişüñ zabtında

Beste-i silsile-i zülf-i semen-sā iderüz

zād eyle-:

1. zād eyle-:-düm

Gazel 137

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Azık etmek.

Şāhbāz-ı nālemi şaldum şikār-ı maṭlaba

Bend-i pāyın rişte-i āh-ı ʿulüv zād eyledüm

zāde-i tabʿ:

1. zāde-i tabʿ: +uñ

Kıt'a 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şiir, bir insanın tabiatından meydana gelen eseri.

Şiʿrūñi ʿarz it o kân-ı fazla yüz biñ şerm-ile

Zāde-i tabʿuñ berāy-ı terbiyet üstāda vir

zād-ı reh-i āḫret:

1. zād-ı reh-i āḫret:

Gazel 171

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ahret yolunun azığı.

Tā bī-nemek-i şıdḫ ola olmaz mezesi hīç

Dünyāda her iş zād-ı reh-i āḫret olsa

zād-ı sefer:

1. zād-ı sefer:

Gazel 189

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yolculuk erzağı.

Besdür hemîşe zâd-ı sefer Mevleviler'e
Hûn-âb-ı dide laht-ı ciger Mevleviler'e

zafer:

1. **zafer:**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Zafer.

Server-i ceş-i rüsûlsin hâdimün 'avn ü zafer
Âteş-i kâhrun yâkar a'dâyı çün nâr-ı sekar

zafer-yäfte:

1. **zafer-yäfte:**

Kaside 10

Mısra: 14

Zafer bulmuş.

Kemîne luţfı ider pişe-i za'feyi 'anqa
Nigâhı mürî zafer-yäfte ider şaf-ı şire

za'f-ı cism-i zâr:

1. **za'f-ı cism-i zâr: +dan**

Gazel 158

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnleyen bedenın zayıflığı.

Bî-ser ü sâmandur dil za'f-ı cism-i zârdan
Sâz olur aheng-i düşmen inkisâr-ı târdan

za'f-ı hicrân:

1. **za'f-ı hicrân: +ı, +y, +la**

Gazel 192

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(sevgiliden) Ayrılığın zayıflığı.

Nesibâ za'f-ı hicrânıyla hem çün berggâh oldum
Tecellâ-yı cemâl-i yâre tākāt kanda ben kanda

zâhid:

1. **zâhid: +üñ**

Gazel 17

Mısra: 5

Kaba sofı (çok dindâr olup irfanı olmayan kimse).

Zâhidün dârü-yı pend-i telhi olmaz sūd-mend
Mümteni'dür derd-i ehl-i 'ışka tedbîr-i 'ilâc

2. **zâhid:**

Gazel 25

Mısra: 8

Çok dindâr olup irfanı olmayan kimse, kaba sofı.

İdenler 'âşıkı dil-beste-i menzilgeh-i dilber
Seni zâhid hevâ-yı ravza-i rıdvâna şalmışlar

3. **zâhid:**

Gazel 54

Mısra: 7

Aşırı, kaba sofı.

Mestüredür anı görmezse n'ola zâhid
Kim duhter-i rez bâde-i engüra lağabdur

4. **zâhid:**

Gazel 32

Mısra: 14

Kaba sofı (çok dindâr olup irfanı olmayan kimse).

Ehl-i keşfüñ pây-e-i ednâsını bulmaz Nesib
Gerçi zâhid 'ilm ile müstahric-i Keşşâf olur

5. **zâhid:**

Gazel 39

Mısra: 7

Kaba sofı (çok dindâr olup irfanı olmayan kimse).

Şayd için zâhid ol âhü nigehe havfum bu
Eldeki sübha-i şad-dânesini dâm eyler

6. **zâhid:**

Gazel 125

Mısra: 7

Kaba sofı (çok dindâr olup irfanı olmayan kimse).

Zāhid tehālük eyleme işlahumuzda hiç
Pendūñ şifā-dih-i dil-i bīmārumuz degül

7. **zāhid:**

Gazel 9

Mısra: 13

Kaba sofı (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).

Zāhid bu hıre-çeşm ile küy-i haķıķati
Görmek murād ise

8. **zāhid:+i**

Gazel 196

Mısra: 7

Kaba sofı (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).

Gör zāhidi ki halka-i tevħidde müdām
Ol māh-peyker ile döner āsumān gibi

9. **zāhid:+e**

Gazel 152

Mısra: 6

Kaba sofı (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).

Kāfir-i zülfi anı hem-reng ider āħir giderek
Zāhide söyle ki ħavf eylesün imānından

10. **zāhid:+i**

Gazel 35

Mısra: 4

Kaba sofı (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).

Şeh-i mülk-i fenā ol ħidmet-i rindāna sa'y eyle
Meded hem şöĸbet itme zāhidi kim şab'-ı cāmiddür

11. **zāhid:**

Gazel 200

Mısra: 1

Kaba sofı (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).

Zāhid ki göre bezm-i řahbāda dil-ārāyi
Bir cur'aya şatmaz mı şad şavma'a takvāyi

12. **zāhid:**

Gazel 208

Mısra: 7

Kaba sofı (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).

Nühüfte yāri řikār eylemiş bugün zāhid
Bizi mezemmet iden yād-gārı gördüñ mi

zāhidā:

1. **zāhidā:**

Gazel 146

Mısra: 1

Ey zāhid!

Geç zāhidā bu fikr-i kec-i nā-řavābdan
Geçmez gönül o dilber-i 'ālī-cenābdan

2. **zāhidā:**

Gazel 210

Mısra: 1

Ey zahit!

Zāhidā şanma ki bāzi ola řāhid nārı
Sen daħı řāf-dil ol añlaya gör bu rāzi

zāhid-i ferzāne:

1. **zāhid-i ferzāne:+den**

Gazel 100

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bilgin zahid.

Olinsa bezmde bigāneden ħazř
İderdüm zāhid-i ferzāneden ħazř

zāhid-i nā-dān:

1. **zāhid-i nā-dān:**

Gazel 151

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Cahil kaba sofı.

Ey zāhid-i nā-dān niçe bir bülbül-i cānuñ
Büy-ı eser ister gül-i taşvir-i riyādan

zāhid-i sālūs:

1. **zāhid-i sālūs:**

Gazel 41

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İki yüzlü zahid.

Nigāh için ruḥ-ı cānāna zāhid-i sālūs
Ridā be-düş elinde ‘aşā gelür görünür

zāhir:

1. **zāhir:+üñ, +i**

Gazel 15

Mısra: 6

Açık, ortada, görünür.

Tahrīme-i ‘irfāna olursın müteheyyī
Ger zāhirüñi ṭāhir ide āb-ı şerī‘at

2. **zāhir:+de**

Gazel 75

Mısra: 4

Açık, ortada, görünür.

Mest itdi bizi bŷy-ı gül-i bāğ-ı ḥaḳīḳat
Zāhirde temāşā-kün-i gülzār-ı mecāzuz

3. **zāhir:**

Gazel 35

Mısra: 2

Açık, ortada, görünür.

Me‘ānī fehmine feyz-i şafā-yı dil müsā‘iddür
Ḥaḳāyık bī-‘aded zāhir vücūd ammā ki vāhiddür

4. **zāhir:+e**

Mesnevi 2

Mısra: 6

Açık, ortada, görünür.

Ādāb ile ḥāṭırın su‘āl it
Bağ zāhire intikāl-i ḥāl it

5. **zāhir:**

Gazel 56

Mısra: 5

Açık, ortada, görünür.

Ufuḳda zāhir olur şanki şubḥ-dem ḥurşid
Kenār-ı yemde o mihr-i ḥüsün ki āba girer

6. **zāhir:+de**

Tarih 25

Mısra: 4

Açık, ortada, görünür.

Ḥaḳ-gŷy u ‘afif idi ki yoğıdı nazīri
Zāhirde vü bāṭında o bī-şibḥ ü nedidŷñ

7. **zāhir:**

Gazel 22

Mısra: 3

Açık, ortada, görünür.

‘Āḳıbet ser-nüvişti zāhir olur
Kim ki ḥŷkm-i ezelde oldu sa‘id

zāhir it-:

1. **zāhir it-:-di**

Tahmis 3

Mısra: 8

Kelime Tipi:

Ortaya çıkarmak, görünür hale getirmek.

Çemende zāhir itdi nār-ı pinhānın ḳaranfüller
Fürüzān eyledi kibritini hep anda sünbüller

zāhir ol:

1. **zāhir ol-:-up, -dur**

Kıt'a 12

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

Çün evvel-i dīn zāhir olupdur o ṭarafdan
Çıksa ne ‘aceb beniyye-i Mekke'den İslām

2. **zāhir ol-:**

Gazel 103

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

Sineden ıışık ile zāhir olsa kem-ter tāb ü tef
Cennet eyler düzaḥı hengām-ı maḥşer tāb ü tef

zaḥm:

1. **zaḥm:**

Gazel 97

Mısra: 5

Yara.

Bir nazrada şad murğ-ı dile zaḥm resāni
Ser-pençe-i nāgeh-res-i şehbāzuña maḥşüş

2. **zaḥm:**

Gazel 136

Mısra: 1

Yara.

Ḥadeng-i āh pertāb itmede gāyet muşib oldum
Kemīn-i ıışıkdan zaḥm efken-i cān-ı raḳib oldum

3. **zaḥm:+a**

Kaside 8

Mısra: 4

Yara.

Geçüp ḥubb-ı dünyādan ol mest ü rüsvā
Ki besdür bilürseñ o zaḥma bu merhem

4. **zaḥm:+ı, +y, +le**

Gazel 44

Mısra: 3

Yara.

Bu kadar şerha vü zaḥmiyle diye ey ḥ'āce
Sine ṭfl-ı gāma sī-pāre deḡıldür de nedür

zaḥm-dār:

1. **zaḥm-dār:**

Gazel 128

Mısra: 7

Yaralı.

Pāy-ı himmet zaḥm-dār u menzil-i maḳşad ba'īd
Miḥnet-i hicrān ile ḥālūñ müşevveşdür göñül

zaḥme:

1. **zaḥme:**

Gazel 16

Mısra: 10

Vurma.

Dil dürüst olmaz ise n'ola Nesib ehl-i suḥan
Sine-i nāydaki zaḥme nevādur bā'ıs

zaḥmet çek-:

1. **zaḥmet çek-ı-me**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Deyim**

Sıkıntı yaşamak, zorluklara katlanmak.

Ben ḥasta-i hecr-i dil-rübāyam
Bī-ḥüde ṭabib çekme zaḥmet

2. **zaḥmet çek-ı-mez**

Gazel 210

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Sıkıntı yaşamak, zorluklara katlanmak.

Murğ-ı ıırfāni şikār itmede çekmez zaḥmet
Bāzū-yı pādişeh-i ıışkuñ olanlar bāzı

3. **zaḥmet çek-ı-me, -sün**

Gazel 207

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Sıkıntı yaşamak, zorluklara katlanmak.

Hele mi'mār-ı luṭf-ı dil-rübā hiç çekmesün zaḥmet
Ḥarāb oldu dil-i vīrānumuz ta'mīrden ḳaldı

zahmet-i bi-hadd ü gāye:

1. **zahmet-i bi-hadd ü gāye:**

Tahmis 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sonsuz ve nihaysiz eziyet.

Görürseñ zahmet-i bi-hadd ü gāye

Ṭoķınma ḥānedān-ı evliyāya

zahmet-i şib ü firāz-ı rāh-ı ʿışk:

1. **zahmet-i şib ü firāz-ı rāh-ı ʿışk: +1**

Gazel 132

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşk yolunun iniş ve çıkışlarının zahmeti.

Zahmet-i şeyb ü firāz-ı rāh-ı ʿışk ey Nesib

Bār-ı fakr u fāka ber-düş olmayınca bilmedüm

zahm-ı ciger-güdāz-ı dil:

1. **zahm-ı ciger-güdāz-ı dil: +e**

Gazel 119

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşığın gönlündeki ciğer yarası.

Peykān-ı nāvek-i sitemüñ itmedük telef

Zahm-ı ciger-güdāz-ı dile merhem eyledük

zahm-ı dil:

1. **zahm-ı dil: +e**

Rübai 40

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönü yarası.

Zahm-ı dile elmās ile merhem birdür

Tiryāk ile dil-ḥastalara sem birdür

zahm-ı dil-i mecrüh:

1. **zahm-ı dil-i mecrüh: +l, +m, +-l**

Rübai 54

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yaralı gönlün yarası.

Ol āfete ḥālüm dimege ʿār itdüm

Zahm-ı dil-i mecrühümü inkār itdüm

zahm-ı gam-ı cihān:

1. **zahm-ı gam-ı cihān: +dan**

Gazel 82

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünya kederinin yarası.

Ne zevk-ı vuşlata mesrūr u ne firāka gaminüz

Sürür-ı ʿālem ü zahm-ı gam-ı cihāndan eminüz

zahm-ı hār:

1. **zahm-ı hār: +ın**

Gazel 72

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Diken yarası.

Nağd-i cevr ü luṭf-ı gerdünüñ ʿayārın görmişüz

Bāğ-ı dehrüñ hem gülün hem zahm-ı ḥārın görmişüz

2. **zahm-ı hār: +ı**

Gazel 190

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Diken yarası.

Bī-hüde āh u nāle ider ʿandelīb-i dil

Dehrüñ şafā-yı verdi nedür zahm-ı ḥārı ne

zahm-ı hūr:

1. **zahm-ı hūr:**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Küçük yara, ufacık yara.

Dil zaḥm-ı hür ğamuñ olaldan
Biġāne-i küçe-i şifādur

zaḥm-ı sine-güdāz:

1. **zaḥm-ı sine-güdāz:+uñ**

Gazel 52

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gönlü yakan yara.

Cerāḥat-i ğam-ı dünyāya ber?-i sâ'a budur
O zaḥm-ı sine-güdāzuñ şifāsıdır ğam-ı yār

zaḥmi-i şemşir:

1. **zaḥmi-i şemşir:+e**

Gazel 94

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kılıç yarası.

Dil-ḥasta-i çeşmin o perî sineye çekmiş
Merhem gibi kim zaḥmi-i şemşire şarılmış

zā'ib:

1. **zā'ib:+leri,+dür**

Gazel 61

Mısra: 8

Eriyici, eriyen.

Riyāzet pütesinde nār-ı ğamla
Fenā zā'ibleridür Mevleviler

zā'ika:

1. **zā'ika:**

Gazel 194

Mısra: 7

Tatma, tadım.

Nuṭḡ-ı pāk ile olur zā'ika cān-ı şirîn
Lāyık-ı sükker olur gör ki dehān-ı tūṭi

2. **zā'ika:**

Rûbai 7

Mısra: 3

Tatma, tadım.

Lezzāt-ı cihānı eylesün kāmına telḡ
Ḳand-ı ğam-ı 'ışkuñ pür idüp zā'ika mey

za'ım:

1. **za'ım:**

Gazel 124

Mısra: 6

Mal mülk sahibi, zengin.

Cihād-ı ekbere maḡdūr şarf it dirlik isterseñ
Ḳul ol dergāh-ı Ḥaḡḡ'a ne za'ım ü ne sipāhî ol

zalām-ı şeb:

1. **zalām-ı şeb:+i**

Terci-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gecenin karanlığı.

Kesmem Nesib cürm-ile ġufrāndan ümîd
Ḥurşid tā zalām-ı şebi ide nā-bedîd

zāl-i çarḡ-ı mekkār:

1. **zāl-i çarḡ-ı mekkār:+e**

Gazel 191

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Hileci ihtiyar felek.

Nesib'i seyli-i ḡahrüñ tamām itdi zebün
Amān amān yeter ey zāl-i çarḡ-ı mekkāre

zāl-i felek:

1. **zāl-i felek:+ün**

Gazel 19

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Köhne dünya.

Māh-ı nev şanma olup ol mehūñ ‘uşşāķından
Oldı Zāl-i felekün derd ile ebrūsı sefid

zālīm-i şūh-ı bī-amān:

1. **zālīm-i şūh-ı bī-amān:+sın**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Acımasız zulüm edici güzel.

Bir zālīm-i şūh-ı bī-amānsın
Gāret-ger-i cān-ı ‘āşıkānsın

zām:

1. **zām:**

Kaside 2

Mısra: 16

Artmak, katma.

Hāk-i derūnde tuhfe-i maķbūledür hūlūş
Kim eyleyen hūlūş idi Selmān'ı Āl'e zām

zamān:

1. **zamān:**

Gazel 149

Mısra: 9

An, vakit, zaman.

Şa‘bdur dānāyı söyletmek Nesibā her zamān
Gevherūñ iħrācı müşkildür teh-i ‘ummāndan

2. **zamān:**

Gazel 152

Mısra: 3

An, vakit, zaman.

Her zamān mey-kede-i nāzda hem-bezm ancak
Çeşminūñ ayırlamaz ğamzesi hiç yanından

3. **zamān:+ı, +n,+da**

Müsemmen 1

Mısra: 5

An, vakit, zaman.

Genc-i şer‘e ‘adl ile oldı zamānında emīn
İbn-i ‘Affān eyledi tertīb-i Qur‘ān-ı mübīn

4. **zamān:+ı, +n, +da**

Gazel 172

Mısra: 4

An, vakit, zaman.

Siyeh ħarf-i cefādan ğayrı görmez dide-i cānum
Ĥaṭ-ı mihr-i leb-i yārūñ zemīninde zamānında

5. **zamān:+da**

Mesnevi 2

Mısra: 9

An, vakit, zaman.

Yoķdur bu zamānda şanma merdān
Anlarsuz olur mı hiç devrān

6. **zamān:**

Müsemmen 1

Mısra: 11

An, vakit, zaman.

Ol zamān kim eyledüñ pūşt-i burāķı zir-revān
Göz yumup açınca ṭayy oldı fezā-yı āsumān

7. **zamān:**

Tarih 18

Mısra: 2

An, vakit, zaman.

Lezzet-i ma‘deletin kām-ı cihān almış idi
Bir zamān olmış idi ‘adl ile fermān-fermā

8. **zamān:**

Gazel 143

Mısra: 8

Vakit, an.

Ebruvānın itdi küffār-ı ĥaṭ-ı rüdur miyān
Köhne ṭāķ-ı deyre döndi bir zamān miħrāb iken

9. **zamān:**

Gazel 140

Mısra: 9

An, vakit, zaman.

Bulmaz Nesīb-i ma'ni-i nā-güfte her zamān
Her rüy-ı şafha-i suhāmı pür sevād iden

10. **zamān:**

Gazel 185

Mısra: 4

An, vakit, zaman.

Bigānelerle ülfetüne itmezüz hased
Biz daħi maħrem idük o bezme zamān ile

11. **zamān:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

An, vakit, zaman.

Cenneti 'aks-i gül-i rüyüñla gülşen eyledi
Ol zamān kim rühuña 'arş üzre mesken eyledi

12. **zamān:**

Kaside 1

Mısra: 2

An, vakit, zaman.

Eyler istiskāl dā'im ehl-i takvā şöħbetin
Her zamān merğübıdır bezm-i ahāl-i faħūr

13. **zamān:**

Kaside 1

Mısra: 10

An, vakit, zaman.

Hzretüñden bir nigāh-ı merħametdür mültecā
Ol zamān kim ide cilve rahmet-i Rabb-i Ğafūr

14. **zamān:**

Gazel 126

Mısra: 5

An, vakit, zaman.

Ne zamān ki hışm u ğazabla ol şeh-i 'işve ger çeke
tıgını

Bizi ğamze öldürür evvelā yalıñuz o tıg ü verem
degül

15. **zamān:**

Tarih 35

Mısra: 8

An, vakit, zaman.

Ben de ğaldum Şām'da 'azm itdi anlar Ka'be'ye
Bendegānuñ her zamān tedbiri olmazmış muřīb

16. **zamān:**

Gazel 114

Mısra: 9

An, vakit, zaman.

Hem-çün Nesīb ümüd-i viřālüñle her zamān
Rü-sāy-ı āsitāne-i iřsānuñam senüñ

17. **zamān:** +dur

Gazel 9

Mısra: 18

An, vakit, zaman.

Ey ğam dil-i Nesīb'e olup yār-i mihribān
Ėayli zamāndur

18. **zamān:**

Gazel 17

Mısra: 4

An, vakit, zaman.

Gülşen-i nāza řabālıķ eylemiş bād-ı niyāz
Ol zamān kim Ėüsn ile 'iřķ eylemişdür imtizāc

19. **zamān:**

Gazel 39

Mısra: 13

An, vakit, zaman.

Her zamān vaz'-ı diger-gün ile gerdün Nesīb
Āħirü'l-emr fenāsın bize i'lam eyler

20. **zamān:***ı

Gazel 40

Mısra: 4

An, vakit, zaman.

Geçmez niyāz o şūḥa diyü olma nā-ümid
Eyler zuḥur-ı ḥaṭṭı zamānı gelür geçer

21. **zamān:***ı

Gazel 40

Mısra: 4

An, vakit, zaman.

Geçmez niyāz o şūḥa diyü olma nā-ümid
Eyler zuḥur ḥaṭṭı zamānı gelür geçer

22. **zamān:**

Gazel 80

Mısra: 3

An, vakit, zaman.

Cüst ü cūyuñla senüñ ey çeşmi āhū bir zamān
Çok ser-i kuh-sāra çok hāmūna çıkmış inmişüz

23. **zamān:**

Gazel 91

Mısra: 6

An, vakit, zaman.

Şimdi derd-i ser-i maḥmūri-i hicrān çekerüz
Bir zamān olmuş idük bezm-i vişāle mey-keş

24. **zamān:***dur

Gazel 147

Mısra: 5

An, vakit, zaman.

Çok zamāndur āşiyān-ı sīneden āvāredür
Murğ-ı dil naḥcīr-i dām-ı zūlf-i müşkīn olmasun

25. **zamān:**

Mesnevi 2

Mısra: 14

An, vakit, zaman.

Taḳlil-i ta‘ām şart-ı rehdür
Ġafletle geçen zamān tehdür

26. **zamān:**

Gazel 169

Mısra: 11

An, vakit, zaman.

Kāmil dinür o zāta Nesibā ki her zamān
İkbāl-mend-i ‘ışk ola idbārı olmaya

27. **zamān:**

Gazel 96

Mısra: 8

An, vakit, zaman.

Hic görmüş yok hemān dillerde bir efsānedür
Bu ḥarāb-ābād-ı ‘ālem bir zamān ma‘mūr imiş

28. **zamān:**

Gazel 156

Mısra: 5

An, vakit, zaman.

O gül-i bahār-ı ‘işmet ne zamān ki gelse bezme
Çekilür niḳāb-ı aḥmer gül-i rüyına ḥayādan

29. **zamān:**

Tarih 11

Mısra: 8

An, vakit, zaman.

Didi tāriḥini maḥdūma du‘ā-güne Nesib
Her zamān sünnet-i Aḥmed ola Yaḥyā ‘amelüñ

30. **zamān:**

Tahmis 3

Mısra: 4

An, vakit, zaman.

Ne güçdür rişte-i kayd ile şāhib-insilāk olmaḳ
Ne beddür her zamān ser-mest-i cām-ı āb-ı tāk
olmaḳ

31. **zamān:**

Gazel 46

Mısra: 5

An, vakit, zaman.

Güfü ü gū itse hayālünle n'ola dil her zamān
Mīz-bāmī ḥāṭır-i mihmān-ı zī-şān söyledür

zamāne:

1. **zamāne:**

Gazel 108

Mısra: 10

*(Yakınma, küçümseme yoluyla) içinde yaşanan
zaman, şimdiki zaman; baht, talih.*

Ref'-i vücūdī maṭlab-ı nezdik ü dūrdur
A'dāsıdur zamāne sitem-kār olanlaruñ

zamān-ı 'adl ü āsāyış:

1. **zamān-ı 'adl ü āsāyış:**

Tarih 27

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Adalet ve huzur devri.

Bi-Ḥamdül'līllah yine geldi zamān-ı 'adl ü āsāyış
Bu tāze müjde ile rüşen oldu dīde-i dünyā

zamān-ı maḥşere dek:

1. **zamān-ı maḥşere dek:**

Gazel 212

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kıyamet zamanına kadar.

Vişāle va'delerin gūş iden o bed-'ahdüñ
Zamān-ı maḥşere dek intizāra düşmez mi

zamān-ı māzi:

1. **zamān-ı māzi:**+y, +e

Kaside 7

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Geçmiş zaman.

Ḥilāl-i bi'şetinüñ luṭfına nazar ne 'aceb
Zamān-ı māziye maḥşud olursa müstaḫbel

zamān-ı tūti:

1. **zamān-ı tūti:**

Gazel 194

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*Papağanın zamanı. (Şair papağan kelimesini aşk
bağlamında kullanmıştır.).*

Ḳānī'-i dāde-i Ḥaḳ şād olur elbette Nesīb
Sebz ü ḥurrem güzer itmekde zamān-ı tūti

zamān-ı vişāl-i müsta'cel:

1. **zamān-ı vişāl-i müsta'cel:**

Gazel 129

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kavuşma zamanının aceleciliği.

Ne zevḳ-ı rūḥ-fezā-idi olmaydı eger
Mişāl-i 'ömr zamān-ı vişāl-i müsta'cel

zamān-ı vuşlat:

1. **zamān-ı vuşlat:**+ın

Gazel 137

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kavuşma zamanı.

Ol gül-endāmuñ zamān-ı vuşlatın yād eyledüm
Bülbülān-ı gülşeni maḥcüb-ı feryād eyledüm

zamān-ı zūd-ı zevāl-i bahār:

1. **zamān-ı zūd-ı zevāl-i bahār:**+ı

Gazel 208

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bahar mevsiminin çabuk yok ediliş anı.

Deger mi nālişine 'andelīb-i nālānuñ
Zamān-ı zūd-ı zevāl-i bahārı gördüñ mi

zāmīr:

1. **zāmīr:+e**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Gönül.

Ma'nāsını nakş idüp zāmīre
Dā'im nazar it kelām-ı Pīr'e

zann:

1. **zann:**

Gazel 50

Mısra: 6

Sanma, zannetme.

Zemīn-i sīnede gül-naḥl-i dāğum rīşe şalmışdur
Görinen cā-be-cā zann itme ḥūnīn üstüḥ'ānlardur

2. **zann:**

Gazel 84

Mısra: 12

Sanma, zannetme.

Zann eyleme tehī ola lāf u güzāfumuz
Bizler ki cām-ı bezmgeh-i 'ışk mestiyüz

3. **zann:+um**

Kıt'a 4

Mısra: 8

Sanma, ... olduğunu düşünme.

Rūz-ı kıyām olursa bu güne şitā eger
Zannum bu kim teveccūhi nāsuñ caḥīmedür

4. **zann:+um**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Sanma, ... olduğunu düşünme.

Zannum budur ki ben kұлına ide mağfiret
Cürm ü ḥaṭā ile eger olsam daḥi ferīd

zann id-:

1. **zann id-:-er**

Gazel 155

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sanmak.

Sünbül şanur gül üzre ḥaṭ-ı 'anberin gören
Gül-ğonca zann ider leb-i la'l-i terin gören

zann it-:

1. **zann it-:-me**

Gazel 38

Mısra: 4

Kelime Tipi:-

Zannetmek, sanmak.

Şīme-i sencidedür iksir ile mermüz olan
Kīmyā zann itme kim taḳlib-i māhiyyetledür

2. **zann it-:-me**

Gazel 204

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Zannetmek, sanmak.

Şaḳın zann itme Manşūr ola sır virmekle güm-geşte
Fitīlin kesdilerse n'ola şem'ı cān güzellendi

zār:

1. **zār:+um**

Gazel 34

Mısra: 13

Ağlama, inleme.

Meydān-ı melāmetde o zārum ki Nesībā
Ġavḡā-yı ḥaşir menḳabe-i muḥtaşarumdur

zār ol-:

1. **zār ol-:-mış**

Gazel 95

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inlemek.

Ser-i kuyuñda çeşm-i intizār-ı mübtelâlardan
Zemin-i reh-güzāruñ ser-be-ser āyine zār olmuş

2. **zār ol:-an, -lar, -uñ**

Gazel 108

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inlemek.

Eyler aṭa merāmını Ḥaḫ zār olanlaruñ
Maḫbūldür du‘āları nā-çār olanlaruñ

zārar:

1. **zārar:**

Gazel 32

Mısra: 3

Zarar.

İtîkād-ı pāk ile girdār-ı bed virmez zārar
Āb-ı tîre menba‘ı şāf olsa yāb yāb şāf olur

zārar vir:-

1. **zārar vir:-mez**

Gazel 124

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Zarar vermek.

Hemān noḫşānuña ol mu‘terif işrārı terk eyle
Zārar virmez işābet eyle gāhī gāh sāhī ol

zārar-resān:

1. **zārar-resān:**

Gazel 182

Mısra: 4

Zarar veren.

Fikr-i ruḫıyla neşv ü nemā buldı bu gönül
Āteş zārar-resān olmazmış semendere

zāt:

1. **zāt:+um, +ı**

Gazel 132

Mısra: 1

Kişilik, şahsiyet.

Zātımı ḥayretle ḥāmūş olmayınca bilmedüm
Aşlumu bîgāne-i hūş olmayınca bilmedüm

2. **zāt:+ı, +n, +a**

Tarih 19

Mısra: 5

Kişilik, şahsiyet.

Maḥabbet evliyāya zātına mevrūsdur bî-şekk
Ki sırru‘l-veledi sırru ebihi‘üñ maḫharı ḥaḫḫa

3. **zāt:+da, +dur**

Gazel 78

Mısra: 3

Kişilik, şahsiyet.

İttihād-ı ‘amele baḫma şeref zātdadur
Dem-i ‘ısa dem-i seḫḫār ile yeksān olmaz

4. **zāt:+uñ**

Mesnevi 2

Mısra: 3

Kişilik, şahsiyet.

Maḫbūb-ı ḫulūb olınca zātuñ
Tebdile çalış hele şıfātuñ

5. **zāt:+ı**

Tarih 28

Mısra: 6

Kişilik, şahsiyet.

Niḫābet mesnedine eyledi teşrîf bir fāzıl
Ki zātı ‘ıffet ü fazl-ile ‘ālemde mesel oldu

6. **zāt:+da**

Gazel 65

Mısra: 1

Varlık; kişilik, şahsiyet.

Her zātında ādemiyet olmaz
Her sengde cevheriyet olmaz

7. **zāt:+da**

Mesnevi 2

Mısra: 5

Varlık; kişilik, şahsiyet.

Her zātda âdemiyyet olmaz
Her sengde cevheriyyet olmaz

8. **zāt:+u, +ñ, +ı**

Rûbai 62

Mısra: 4

Varlık; kişilik, şahsiyet.

Kâmilleri fehme kudretüñ yok tütalum
Bârî hele kendi zātuñı fehm eyle

9. **zāt:+u, +ñ, +ı**

Gazel 124

Mısra: 14

Kişi, şahıs.

Nesibâ tiz-bîn ol bâ'is-i hilkat nedür aña
Gözün aç zātuñı fehm eyle terk it humkı dâhî ol

10. **zāt:+a**

Gazel 68

Mısra: 1

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

Zu'm ile nâkiş olan zâta meziyyet gelmez
Mâlihulyâ ile hîç âdeme devlet gelmez

11. **zāt:+uñ**

Tarih 31

Mısra: 3

Kişi, şahıs.

Zātuñ gibi bir kâmil-i bî-misl ü müdâñi
Ne geldi ne bir dañi gelür 'âlemiyâna

12. **zāt:+ı**

Kaside 5

Mısra: 10

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

Mihri sa'âdet-i dü-cihâna vesiledür
Zâtı vücûd-ı 'âlemiyâna medârdur

13. **zāt:+uñ**

Gazel 104

Mısra: 3

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

Görmedi bañr-i cihân zātuñ gibi dürr-i yetim
Dürr-i câna olalı bu çâr 'unşurdan şadef

14. **zāt:+uñ**

Kaside 2

Mısra: 13

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

Zātuñ muqaddimâtı olan mâcerâyı hep
Ta'dâd ü mümteni' aña yok tãkat kalem

15. **zāt:**

Tarih 1

Mısra: 6

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

'Ulüvv-i câh u hüsn-i hañ fazilet-hüy-yı sencide
Meñâsin mecma'ı bir zât idi şüretde siretde

16. **zāt:+ı**

Gazel 174

Mısra: 7

Bir şeyin ta kendisi.

Mekâñı kıble zâtı Ka'be-i tañkıkdur dirsem
Delilüm 'anberin püşide besdür kabr-i Monlâ'da

17. **zāt:+ı**

Tarih 10

Mısra: 2

Bir şeyin ta kendisi.

Şerif-i pâk-i neseb sâlik-i güzide-şifât
Ki oldı zâtı nihâl-i necâbete semere

18. **zāt:**+i, +n, +-i

Kaside 8

Mısra: 6

Bir şeyin ta kendisi.

Behāyimle hem-rütbedür fi'l-ḥaḳīḳa

Eger zātını bilmese ibn-i Ādem

19. **zāt:**+a

Gazel 169

Mısra: 11

Kişi, şahıs.

Kāmil dinür o zāta Nesībā ki her zamān

İḳbāl-mend-i ʿiṣṣ ola idbārı olmaya

20. **zāt:**+u, +ñ, +ı

Rübai 13

Mısra: 1

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

Ey zātuñi envār-ı Ḥudā zeyn itmiş

Ser-cümle cihāna ḥıdmetüñ dīn itmiş

21. **zāt:**

Gazel 86

Mısra: 11

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

Riyā ḥulūṣ gibi zāta eylemez te'sīr

Birün-ı sīme ṭılā kīmyā yerin ṭutmaz

zāt u şifāt:

1. **zāt u şifāt:**+i, +n, +da

Gazel 210

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Özü ve sıfatı.

Ḥüsn odur dilber odur ʿiṣṣ odur ʿāşık odur

Kimse yok zāt u şifātında anuñ enbāzı

zāt-ı bī-ʿadil:

1. **zāt-ı bī-ʿadil:**+e

Tarih 21

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Eşsiz kişi.

Seyr it ḳazā-yı Ḥaḳḳ'ı ol zāt-ı bī-ʿadile

Ḳonya virilmiş iken ḥükm-i şerīʿat ile

zāt-ı bī-ḥired:

1. **zāt-ı bī-ḥired:**

Gazel 106

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Akılsız kişi.

Her zāt-ı bī-ḥired k'ola evzā'ı dil-ḥırāş

Beñzer hemān o zevraḳa kim nā-ḥudāsı yok

zāt-ı hikem-senc:

1. **zāt-ı hikem-senc:**

Tarih 25

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hikmetleri hakkıyla bilen kişi.

Bir zāt-ı hikem-senc idi kim muḳteziyātın

Eylerdi maḥallinde edā dāniş ü dīnūñ

zāt-ı maʿānī:

1. **zāt-ı maʿānī:**

Mesnevi 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Manaların kendisi.

Güherdür o zāt-ı maʿānī nişāb

Cilāsı nübüvvet velāyetdür āb

zāt-ı melek-ḥaslet:

1. **zāt-ı melek-ḥaslet:**

Tarih 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Melek huylu kişi.

Diriĝā gitti Hāfız gibi bir zāt-ı melek-ħaslet
Ki bildi maħfel-i fānī degüldür kimseye me'men

zāt-ı mükerrerem:

1. zāt-ı mükerrerem:

Tarih 18

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yüce kişi.

Böyle bir zāt-ı mükerrerem var iken gördi degül
Ĥatem-i devlet-i sulţān-ı cihān ĝayra sezā

zāt-ı pāk:

1. zāt-ı pāk:+üñ

Müsemmen 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Temiz, safyاراتılıř.

Zāt-ı pāküñ cevher-i elţāfa ma'den eyledi
Ĥilķatüñçün cümle-i eşyāyı aħsen eyledi

2. zāt-ı pāk:+üñ

Müsemmen 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Temiz, safyاراتılıř.

Yā Resüallāh senüñ medħüñde 'ācizdür beşer
Zāt-ı pāküñ şübhesüz mir'āt-ı Sübhān'dur senüñ

3. zāt-ı pāk:+üñ

Gazel 121

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Temiz, safyاراتılıř.

Yā Resüallāh senüñ medħüñde 'ācizdür beşer
Zāt-ı pāküñ şübhesüz mir'āt-ı Sübhān'dur senüñ

4. zāt-ı pāk:

Kaside 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Temiz, safyاراتılıř.

O zāt-ı pāk ki yād itse nāmını rıđvān
İder dehānını kevserle şüst ü şü evvel

5. zāt-ı pāk:+üñ

Kaside 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Temiz, safyاراتılıř.

Zāt-ı pāküñ menba'ü'l-envār-ı iķlim-i hüdā
Saña şāyeste Le'amrücke saña lāyıkdur vemā

zāt-ı pāk-i bī-hem-tā:

1. zāt-ı pāk-i bī-hem-tā:

Tarih 27

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Eşsiz ve temiz kişi.

Müşerref itdi fetvā şadrını bir sāni-i Nu'mān
Kim oldı 'ıffet ü fazlıyla zāt-ı pāk-i bī-hem-tā

zāt-ı sāmī:

1. zāt-ı sāmī:

Tarih 35

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mübarek yüce zat, kişi.

Ĥazret-i Bostān Efendi ibn-i Mevlānā-yı Rüm
Ol kerem-ver zāt-ı sāmī hem nesib ü hem ĥasib

zāt-ı şerif:

1. zāt-ı şerif:

Gazel 83

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Şerefli kişi, soylu kimse.

Maḥz-ı şüretle Nesibā olamaz zāt-ı şerif
Dürr olur sāḥte ammā dūr-i meknün olmaz

2. **zāt-ı şerif**:+üñ

Tarih 30

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Şerefli kişi, soylu kimse.

Sen feridü'd-dehrsın zāt-ı şerifüñ gibi hiç
Çeşm-i devrân görmedi bir ercümendi 'ilm-ile

zayğam-ı ecem:

1. **zayğam-ı ecem**:

Kaside 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Mızraksız aslan.

Ḥüsn-i 'amel deminde olur kudretüm 'adım
Zür-âverem günâhda çün zayğam-ı ecem

zâyi':

1. **zâyi'**:

Gazel 43

Mısra: 13

Boşa geçirmek.

Nesib eyleme zâyi' nuḳûd-ı evḳâtı
Şaḳım ki girmez ele bir daḥi defîne-i 'ömr

zebân:

1. **zebân**:+umuz, +a

Gazel 173

Mısra: 10

Dil.

Hezâr vechile ma'nâ-yı ye's ifâde ider
Gelürse ḥarf-i recâ sehv ile zebânumuza

2. **zebân**:+ı, +n, +dan

Tarih 26

Mısra: 9

Dil.

Zebânından Nesib'ün güş idüñ târihini ḥâlâ
Niḳâbet mesnedine geçdi 'Abdullâh Efendi'ñüz

zebân ol-:

1. **zebân ol-**:+up

Mesnevi 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dil olmak. (Anlatmak, açıklamak bağlamında).

Ey nâme zebân olup bu rāze

Maḳşūdumı söyle aşikâre

zebân-ı çeşm:

1. **zebân-ı çeşm**:

Gazel 105

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) gözünün dili.

Zebân-ı çeşm ile her şūḥa 'arz-ı ḥâl olunur

Tehî nigâh u ḥayâ bendesindedür ancak

zebân-ı tütü:

1. **zebân-ı tütü**:

Gazel 194

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Papağanın dili (Şair papağan kelimesini aşık bağlamında kullanmıştır.).

N'ola maḳbûl-i cihân olsa zebân-ı tütü

Lezzet-i ḳand-i lebüñ oldu beyân-ı tütü

zeberced:

1. **zeberced**:+den

Gazel 174

Mısra: 9

Zümrütten daha açık yeşil olan ve zümrüt kadar değeri olmayan bir süs taşı.

Zebercedden ya ḥöd bir tikme-i zerrindür ol ḳubbe

Giribân-ı ḳabâ-yı şâhed-i ra'nâ-yı dünyâda

2. **zeberced:**

Tarih 19

Mısra: 8

Zümrütten daha açık yeşil olan ve zümrüt kadar değerli olmayan bir süs taşı.

Miyânında degül mermer kemer bir zer-ger-i kâmil
Geçürmüş bir zeberced halka-i siminden güyâ

zebün:

1. **zebün:**

Gazel 128

Mısra: 6

Güçsüz, çaresiz, zayıf.

Ber-murâdi ber-çarafdur çekme âzâr-ı taleb
Baht-ı bed-ḫâli' zebün cânâna ser-keşdür gönül

2. **zebün:**

Gazel 191

Mısra: 13

Güçsüz, çaresiz, zayıf.

Nesib'i seyli-i kahrüñ tamâm itdi zebün
Amân amân yeter ey zâl-i çarḫ-ı mekkâre

Zebür:

1. **Zebür:**

Kaside 1

Mısra: 14

Dâvut peygambere indirilen ve münâcatları ihtivâ eden ilâhî kitap.

Her biri burhân-ı haḫkaniyyetüñdür bi-cedel
Ḥazret-i Qur'ân ile İncil ü Tevrât ü Zebür

zehr:

1. **zehr:i**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, aḡu, sem.

Hem-şohbet-i bed ki mârîdür

Zehri ise mârdan eşeddür

2. **zehr:**

Gazel 85

Mısra: 6

Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, aḡu, sem.

Telḫ-i fâka itmek için nefsumüz helâk
Ḥ'ân-ı vücûda zehr kıtan Mevleviler'üz

3. **zehr:**

Gazel 131

Mısra: 9

Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, aḡu, sem.

Deheninden geh olur zehr aḫıdur çün şu'bân
Gâh olur mürdeye cân-baḫş-ı Mesîḫâ-yı kıalem

4. **zehr:i**

Kıt'a 9

Mısra: 4

Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, aḡu, sem.

Bed-siriştüñ sūd-mend olmaz fazilet ḫab'ına
Âb-ı şirîn baḫri sükker zehri işlâh eylemez

5. **zehr:**

Gazel 37

Mısra: 4

Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, aḡu, sem.

Semm sa'ı ü taleb içinde nihândur maḫlab
Zehr ḫirmân-ı ḫabaḫ-ı sükker-i ihmâldadır

zehr-âbe:

1. **zehr-âbe:**

Gazel 114

Mısra: 4

Zehirli su, zehir gibi acı su.

Bir nā-ümid-i şihhatem âmāde-i helāk
Zehr-ābe nūş-i sāġar-ı hicrānuñam senüñ

zehr-ābe-i hecr:

1. **zehr-ābe-i hecr:**

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Ayrılgın zehirli suyu.

Bī-dād-gerā revā mı itmek
Zehr-ābe-i hecr ile ciger-ḥūn

zehr-i ‘anā:

1. **zehr-i ‘anā:**

Gazel 13

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Zahmet zehri.

Zehr-i ‘anā ṭarīḳ-ı edebde olur şeker
Taḥşil-i ādemiyet olunmaz bilā-ta'eb

zehr-i ġam:

1. **zehr-i ġam:**

Gazel 96

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gam zehri.

Cām-ı luṭfında sipihrüñ zehr-i ġam mestür imiş
Bāde-i iḳbāli hem-ḥāşiyet-i kāfūr imiş

zehr-i nūş-i hecr:

1. **zehr-i nūş-i hecr:+üñ**

Gazel 116

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayrılgın zehirli içkisi içme.

Revā mıdur ki olam zehr-i nūş-i hecrüñ ben
‘Adūlar ola siyeh mest-i cām-ı iḥsānuñ

zehr-i sitem:

1. **zehr-i sitem:+le**

Gazel 88

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zulüm, cefa zehri.

Öldürür zehr-i sitemle ‘āşığı itmez hirās
Ol ṭabīb-i nāzdan itmeñ müdāvā iltimās

zekā-yı ma‘nī:

1. **zekā-yı ma‘nī:+y, +e**

Gazel 134

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Anlamı anlayış.

Nedür bu tāb-ı suḥan ṭab‘uñ ey Nesīb senüñ
Zekā-yı ma‘niye ḥāver midür nedür bilmem

zelzele:

1. **zelzele:**

Tarih 19

Mısra: 2

Deprem.

Qazā-yı Ḥaḳḳ ile bir şeb cihāna lerziş el virdi
Zemīni zelzele tahrīk idüp çün mevce-i deryā

zemāne:

1. **zemāne:+dür**

Gazel 45

Mısra: 3

Yakınma veya hafifseme yoluyla şimdiki zaman.

Zemānedür baña var ise düşmen-i bed-ḥ‘āh
Ki elde hem-çü hüner dürr-i tāb-dārum var

zemīme:

1. **zemīme:+dür**

Kıt'a 4

Mısra: 6

Beġenilmeyen, kötü hal ve hareket.

Nâdir mişâl hulk-ı hüsün tâb-ı mihr ise
Ġaym-ı havâ tekâsürî güyâ zemîmedür

zemîn:

1. **zemîn:+üz**

Gazel 82

Mısra: 4

Yer, yeryüzü.

Şükûfemüz gül-i hasretle lâle-i ğam-ı vehmdür
Bizüz ki gülşen-i baht-ı siyâh-kâra zemînü

2. **zemîn:+i**

Kaside 9

Mısra: 7

Yer, yeryüzü.

Fermâni ile itdi zemîni yine rüşen
Mağribde güneş olmuş iken perde-keş-i rû

3. **zemîn+i, +n, +de**

Gazel 172

Mısra: 4

Yer, yeryüzü.

Siyeh harf-i cefâdan ğayrı görmez dide-i cânım
Haţ-ı mihr-i leb-i yârüñ zemîninde zamânında

4. **zemîn:+i**

Tarih 19

Mısra: 2

Yer, yeryüzü.

Ķazâ-yı Haqq ile bir şeb cihâna lerziş el virdi
Zemîni zelzele tahrîk idüp çün mevce-i deryâ

5. **zemîn:+e**

Gazel 195

Mısra: 5

Yer, yeryüzü.

Mağrib zemîne itdi sefer şâh-ı ahterân
‘Akkâm şâm-ı tîre çeker sim meş‘ali

6. **zemîn:+e**

Gazel 125

Mısra: 2

Yer, yeryüzü.

Ol naħl-i mîve-dâr-ı vefâyuz ki rüzgâr
Dökdi zemîne bergümüzi bârumuz degül

7. **zemîn:**

Tarih 9

Mısra: 4

Yer, yeryüzü.

Çerâĝân zinetiyle döndi şebler rüz-ı pür-nûra
Zemîn işrâķda ĝâlib görindi heft-eyvâna

8. **zemîn:**

Gazel 97

Mısra: 9

Yer, yeryüzü.

Haqqâ ki Nesibâ bu zemîn üzre bu cevlan
Esb-i siyeh-i kilik-i sebük-tâzuña maħşûş

zemîn ol-:

1. **zemîn ol-:sa**

Gazel 186

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Yer olmak, mekân hâlini almak, yeryüzü, dünya.

Nihâl-i naħl-i ma‘nâ dikmege bâĝ-ı ma‘ârifde
Nesibâ ‘âşıkâna böyle pâkîze zemîn olsa

zemîn-i dil:

1. **zemîn-i dil:+de**

Gazel 77

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül yeri.

Zemîn-i dilde kılmış şöyle muħkem bâni-i kudret
Binâ-yı ‘ışķa seng-i ta‘ne aşlâ kâr-ger olmaz

zemîn-i harem:

1. **zemîn-i harem:+uñ**

Rûbai 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Haram yeryüzü.

Ey şahed-i nâzendesi bezm-i kıdemüñ
Tâ 'arşa mümâs oldı zemîn-i haremüñ

zemîn-i nâ-murâdide:

1. **zemîn-i nâ-murâdide:**

Gazel 27

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Muradına eremeyen dünya.

Zemîn-i nâ-murâdide maḥabbet berç-ı ḥırmendür
Alınmaz geşt-zâr-ı 'ıŝqdan maḥşül-i âsâyiş

zemîn-i reh-güzâr:

1. **zemîn-i reh-güzâr:+uñ**

Gazel 95

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Geçilen yolun zemini.

Ser-i kûyuñda çeşm-i intizâr-ı mübtelâlardan
Zemîn-i reh-güzârüñ ser-be-ser âyîne zâr olmuş

zemîn-i sîne:

1. **zemîn-i sîne:+de**

Gazel 50

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Göğsün üstü.

Zemîn-i sînedede gül-naḥl-i dâğum rîşe şalmışdur
Görinen cā-be-cā zann itme ḥünin üstüḥ'ânlardur

zemezme-i kıl ü kâl-i gül:

1. **zemezme-i kıl ü kâl-i gül:**

Gazel 127

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gülün dedikodusunun uğultusu.

Meclis-be-meclis itdi Nesibâ hezâr naḥl
Dünyâyı tıtdı zemezme-i kıl ü kâl-i gül

zenân:

1. **zenân:**

Kıt'a 19

Mısra: 3

Kadınlar.

Belî zenân ider irâs-ı zevç-ı cismânî
Velik şoḥbeti rûḥı ğarîk-ı miḥnet ider

zenbür:

1. **zenbür:**

Gazel 203

Mısra: 2

Arı.

Ğam-ı firâkuñ ile güş iden fiğânımız
Ten-i nizârda zenbür şandı cānumızı

2. **zenbür:+dur**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Arı.

Seng-i rîze nuḥka geldi n'eylesün me'mürdur
İñleyüp hecrüñ sütünü şandılar zenbürdur

zencîr:

1. **zencîr:+e**

Gazel 94

Mısra: 2

Zincir.

Dil şâne gibi zülf-i girih-gîre şarılmış
Seyr eyle o mecnûnı ki zencîre şarılmış

zencîr-i âb:

1. **zencir-i ab:**

Gazel 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Akarsu; su zinciri.

Hasret-i kıddüñle terk eyler çemen şahının diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencir-i ab

2. **zencir-i ab:**

Gazel 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Akarsu; su zinciri.

Hasret-i kıddüñle terk eyler çemen şahının diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencir-i ab

zen-i muhadder:

1. **zen-i muhadder:** +y, +e

Kıt'a 19

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Örtülü, namuslu kadın.

Muhadderâta söz olmaz dinürse ger adem
Zen-i muhaddereye biñde bir işâbet ider

zer:

1. **zer:**

Mesnevi 2

Mısra: 15

Altın.

Hâki zer ider vücüd-ı kâmil
Mebzûldür ehle cüd-ı kâmil

2. **zer:**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Altın.

Çeşmünde olan rumüz-ı nâza
Zer dide niğehle tercemânsın

3. **zer:**

Gazel 38

Mısra: 8

Altın.

Vakfdur evlâda âdemden bu cihân bu çarha kim
Heft zerrin haşlu zer ser-levhalu huccetle

4. **zer:**

Kaside 2

Mısra: 4

Altın.

Tâ kurb-ı kurb-ı meclis-i üns oldı menzilüñ
Nüh raşş zer kecime ki vaz' eyledüñ qadem

5. **zer:**

Rübai 43

Mısra: 4

Altın.

Aşhâb-ı kemâl gayra olmaz muhtâc
Zirâ zer eşer kerde-i iksir olmaz

zer-baf:

1. **zer-baf:**

Gazel 32

Mısra: 2

Altın işleme, sırma.

Dem urursa hâl-i kâmilden muqallid lâf olur
Büriyâ ger şanma nesc-i mağz ile zer-bâf olur

zer-efşân:

1. **zer-efşân:**

Kaside 1

Mısra: 4

Altın saçan.

Nüşa-i kıdründen iki noktadur mihr ile meh
Bir pür encümdür zer-efşân kehkeşân beyne's-sütür

zer-ger-i kâmil:

1. **zer-ger-i kāmīl:**

Tarih 19

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Usta kuyumcu.

Miyânında degül mermer kemer bir zer-ger-i kāmīl
Geçürmüş bir zeberced hālka-i sīmīnden gūyā

zer-i hālīş-‘ayār id-:

1. **zer-i hālīş-‘ayār id-:-er**

Gazel 120

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Saf altın etmek.

Seng-i siyāh iseñ zer-i hālīş-‘ayār ider
İksīr-i feyzdür nazarı Mevleviler'ün

zer-i pākīze:

1. **zer-i pākīze:**

Gazel 66

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Saf altın.

Hālet-i ehl-i fenā merg ile tağyīr olmaz
Zer-i pākīze eşer kerde-i iksīr olmaz

zerrāt-ı kāyīnāt vücūd:

1. **zerrāt-ı kāyīnāt vücūd:-a**

Terci-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Varlık kainatının zerreleri.

İsbāt-ı Hāḡ'da tālīb-i burhān u hüccetem
Zerrāt-ı kāyīnāt vücūda güvāh iken

zerre:

1. **zerre:+y, +üz**

Gazel 1

Mısra: 1

Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık madde.

Egerçi zerreyüz mihr-i ḡadīmūñ tābīyuz cānā
Kitāb-ı ‘ālemūñ fihrist-i faşl u bābīyuz cānā

2. **zerre:+den**

Kaside 5

Mısra: 5

Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık madde.

Şāhenşāhā bu zerreden aḡḡar Nesīb-i zār
Dīdāruñı müşāhedeye ḡ‘āst-kārdur

3. **zerre:+de**

Gazel 200

Mısra: 6

Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık madde.

‘Āşīḡ ki ola nāzır ‘ışḡıyla bu ekvāna
Her zerrede seyr eyler ol ḡal‘at-i zībāyı

4. **zerre:+si, +dür**

Gazel 206

Mısra: 8

Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık madde.

Ferāmūş itdürür ‘uşşāḡa iki ‘ālemūñ fikrin
İlāhī ḡüsñüñün bir zerresidür ḡüsñ-i cānānī

5. **zerre:+si, +dür**

Kaside 1

Mısra: 11

Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık madde.

Mihr-i çarḡ-ı ‘izzinūñ bir zerresidür āfītāb
Her sūtünü ravza-i pūr-nūrınun bir naḡl-i ḡūr

6. **zerre:**

Kaside 2

Mısra: 7

Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık madde.

Bir zerre mihrün ile şafā-yāb olan gönül
Olsa ‘aceb mi āyīne-i şāhed-i ḡıdem

zerre-āsā:

1. **zerre-āsā:**

Gazel 12

Mısra: 2

Zerre gibi.

O ruhsāra itse nigāh āfitāb

Olur zerre-āsā tebāh āfitāb

zerre-i hakir:

1. **zerre-i hakir: +e**

Kaside 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Küçücük, değersiz zerre, parça.

Cenb-i mekārimumūde eyā ma'den-i 'atā
Kān zerre-i hakire vü yemdür kemine nem

zerre-i lutf:

1. **zerre-i lutf: +uñ**

Kaside 9

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Iyilik zerresi (küçücük bir iyilik, yardım bağlamında).

Ey Faḥr-i rüsül ḥāl-i Nesib'e nazar eyle

Bir zerre-i luṭfuñ yeter ol ḥastaya dārū

zerre-i mihr:

1. **zerre-i mihr: +i**

Kaside 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Güneşin zerresi.

Kemine muḥlişi ferdā bulur necāt-ı ebed

'Adil zerre-i mihr-i degüldür 'ilm ü 'amel

zerre-i mihr-i ruḥ:

1. **zerre-i mihr-i ruḥ: +uñ**

Gazel 121

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yanağının güneşinin zerresi.

Zerre-i mihr-i ruḥuñ ḥurşid-i raḥşāndur senüñ

Şems-i zātuñ evc-i ev ednā da tābāndur senüñ

2. **zerre-i mihr-i ruḥ: +uñ**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yanağının güneşinin zerresi.

Nür-ı vechüñ 'ālem-i bālāyı rüşen eyledi

Zerre-i mihr-i ruḥuñ ḥurşid-i raḥşāndur senüñ

zerre-i nāçiz-i mihr-i rüy-ı pür-envār:

1. **zerre-i nāçiz-i mihr-i rüy-ı pür-envār: +i, +y, +uz**

Gazel 81

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Nur dolu yüzün güneşinin küçücük parçaları.

Dā'imā ser-geşte-ḥāl olsaḳ 'aceb midür Nesib

Zerre-i nāçiz-i mihr-i rüy-ı pür-envāriyuz

zerre-i nür-ı ruḥ:

1. **zerre-i nür-ı ruḥ: +i, +-dur**

Kaside 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ruhunun ışığının zerresi.

Maḥbüb-ı Ḥudā kān-ı hüdə Aḥmed-i Muḥtār

Kim zerre-i nür-ı ruḥıdır ziver-i minū

zerre-i sūz-ı dil:

1. **zerre-i sūz-ı dil: +üm, +den**

Gazel 23

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül ateşinin parçaları.

Olaydı zerre-i sūz-ı dilümden bā-ḥaber kāğız

Şaçardı noḳtalardan küy-ı cānāna şerer kāğız

zerre-i zāt:

1. **zerre-i zāt:**+uñ

Kaside 3

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Zatının güneşi.

Gerden-i maşnū'a itmez bir daği ziver hele
Baħr-i imkân zerre-i zātuñ gibidür bî-bahā

zerrîn:

1. **zerrîn:**+e

Gazel 151

Mısra: 10

Altın.

Hep cümlesini ħār-ı fenā çāk idecekdür
Farğ itme köhen ħırkayı zerrîne ħabādan

2. **zerrîn:**

Gazel 38

Mısra: 8

Altın.

Vağfdur evlāda ādemden bu cihān bu çarħa kim
Heft zerrîn ħaṭlu zer ser-levħalu ħucetle

3. **zerrîn:**

Gazel 50

Mısra: 2

Altın.

Fürüzān māh u ħurşid iki zerrîn Şem'-dānlardur
Felekde Şanma bezm-i 'ışka cām-ı zer niŐānlardur

4. **zerrîn:**

Tarih 19

Mısra: 9

Altın.

Çerāğ-ı mihr-veş zerrîn 'alem tābān idi el-ħağğ
Ziyā virmişdi dünyāya o Şem'-i meclis-i ma'na

zer-Őübbāk ol:

1. **zer-Őübbāk ol:**

Gazel 123

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Altın kafes.

Bilmesün Őāhid-i esrāruñı her ħāŐır-bın
Ten-i pür-dāğ ile ħaŐır-ı dile zer-Őübbāk ol

zevāl-i devlet:

1. **zevāl-i devlet:**+i

Gazel 108

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Devletin/saadetin son bulması.

Meşhürdur ki çok yaşamaz murğ-ı Őāhbāz
Tizdür zevāl-i devleti ħaddār olanlaruñ

zevat:

1. **zevāt:**+a

Kaside 10

Mısra: 16

Zatlar, saygıdeğەر kimseler.

Ne Mesnevî ki odur Őerħ-i metn-i nüşha-i vaħdet
Çü rüz-ı rüşen olur fehmi iden zevāta serire

zevāt-ı kibār:

1. **zevāt-ı kibār:**+dur

Kaside 5

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ulu kişiler.

Rūħ-ı Őerifüñe ola vāŐıl Őalāt-ı ħağğ
Hem āl ü Őaħbuña ki zevāt-ı kibārdur

zevk:

1. **zevk:**+uñ

Tarih 9

Mısra: 5

Eğlence, eğlenti, cünbüş.

Bu zevkuñ kimse idrāk itmedi mislin bu ʿālemde
Meger ʿāşık ola nāgeh reside vaşl-ı cānāna

2. **zevk:**

Gazel 14

Mısra: 5

Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu, haz.

Ol zevk ile tā tūtmaya telhī-i memātı
Dil-ḥasta-i hicrānuña bir vaʿd-i vişāl it

3. **zevk:**

Kıt'a 5

Mısra: 4

Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu, haz.

Nāle-i ney ki gıdādur rūḥa
Bunda zevk yok iken ecsāduñ

4. **zevk:**

Gazel 169

Mısra: 5

Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu, haz.

Bir zevk var mı dehrde encāmı gam degül
Bir gül mi var bu bağda kim ḥārı olmaya

5. **zevk:+ı**

Mesnevi 2

Mısra: 10

Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu, haz.

Elden komasañ bir iki hafta
Zevkı bulunur refte refte

zevk-ı çemen:

1. **zevk-ı çemen:+e**

Gazel 178

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çimenlik eğlencesi, keyfi.

Ol ʿāşıkā şad gıbtā ki şahrā-yı fenāyı
Tercih ide zevk-ı çemene sāye-i bide

zevk-ı imān:

1. **zevk-ı imān:**

Gazel 122

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İman zevki.

Nigāh-ı dide-i ʿāşıkda lezzet-i didār
Derün-ı sine-i zāhidde zevk-ı imān ol

zevk-ı itāb:

1. **zevk-ı itāb:+uñ, +dur**

Gazel 98

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Azarlamanın keyfi.

Zümre-i ʿuşşāk düşünāmuñdan eyler iltizāz
Gāh geh ʿişıyāndan zevk-ı itābuñdur garāz

zevk-ı kāl:

1. **zevk-ı kāl:**

Gazel 32

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Söz zevki.

Çāşnī-i ḥāl zevk-ı kāl ile yeksān degül
Lezzet-i didāra nisbetle behişt Aʿrāf olur

zevk-ı rüh-fezā:

1. **zevk-ı rüh-fezā:**

Gazel 129

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Cana can katan mutululuk.

Ne zevk-ı rüh-fezā-idi olmayaydı eger
Mişāl-i ʿömr zamān-ı vişāl-i müstaʿcel

zevk-ı vuşlat:

1. **zevķ-1 vuşlat:+a**

Gazel 82

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kavuşmanın zevki.

Ne zevķ-1 vuřlata mesrūr u ne firāķa ğamīnüz
Sūrūr-1 ʿālem ü zaķm-1 ğam-1 cihāndan emīnüz

zevk-yāb-1 çāřnī-i ʿiřķ-1 pāk:

1. **zevk-yāb-1 çāřnī-i ʿiřķ-1 pāk:**

Tahmis 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Temiz aşkın lezzetini arttıran.

Ne beddür her zamān ser-mest-i cām-1 āb-1 tāk
olmak

Ne hōřdur zevķ-yāb-1 çāřnī-i ʿiřķ-1 pāk olmak

zevraķ:

1. **zevraķ:+a**

Gazel 41

Mısra: 12

Sandal, kayık.

Görinmez oldu dime sāķil-i ümīd Nesīb
Bu zevraķa yine bir nā-ķudā gelür görünür

2. **zevraķ:**

Gazel 58

Mısra: 10

Sandal, kayık.

Gōñül dürüst gerek kim müfid ola tedbīr
şikeste zevraķ için nā-ķudāyı neylerler

3. **zevraķ:+a**

Gazel 106

Mısra: 6

Sandal, kayık.

Her zāt-1 bī-ķired k'ola evzā'ı dil-ķırāř
Beñzer hemān o zevraķa kim nā-ķudāsı yok

zevraķ-1 dil:

1. **zevraķ-1 dil:**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Gōñül kayıķı.

Oldı yem-i ğamda zevraķ-1 dil
Müstāĝriķ-1 lüccegāh-1 ğayret

zeyd ü ʿamr:

1. **zeyd ü ʿamr:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Arapça'da bir konuda insan ismi kullanılması
gerektiğinde kullanılan isim çifti. Bizdeki Ali ile Veli gibi.*

ʿArz eyle ğasb-1 ħālūñi dergāh-1 ʿizzete
Bī-ħüde Zeyd ü ʿAmr ile ceng ü cedel yeter

zeyn:

1. **zeyn:**

Mesnevi 2

Mısra: 10

Ziynet; süs.

Ādem için oldu ħalk kevneyn
Ādemle olur cinān daķi zeyn

zeyn it-:

1. **zeyn it-:-miş**

Rūbai 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Süslemek.

Ey zātuñi envār-1 Ħudā zeyn itmiş
Ser-cümle cihāna ħıdmetüñ dīn itmiş

zıddiyet:

1. **zıddiyet:** +le, +dür

Gazel 38

Mısra: 14

Zıtlık.

Mevkîf-i zulmetde nûra i'tibâr olmaz Nesîb
Her kemâlün hüsünün mir'âtı zıddiyetledür

zille-i bâb:

1. **zille-i bâb:**

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hakirlik kapısı.

Zille-i bâb olmağa dergâhuña şâyân idi
Nürdan olsa ser-â-pâ kubbe-i gerdün çü hür

zıll-ı ilâh:

1. **zıll-ı ilâh:**

Tarih 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Allah'ın gölgesi (Allah'ın yeryüzündeki temsilcisi, halife,
padişah bağlamında).*

Taht-ı 'âliye cülûs itdükde ol zıll-ı ilâh
Kâhıb-ı bî-cân-ı mülki eyledi rûh-âşinâ

zıll-ı pâk:

1. **zıll-ı pâk:** +üñ, +den

Kaside 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Temiz gölge.

Bilmedi kim halk olındı zıll-ı pâkünden senün
Merdüm-i çeşm-i melâyik târ-ı târ-ı zülf-i hür

zi:

1. **zi:**

Kit'a 14

Mısra: 4

-dan, -den ayrılma hal eki

Şart-ı tarik-ı Mevleviyan mahz-ı bendegist
Binger ki şud zi beyyine-i abd-i Mevlevi

2. **zi:**

Müfret 1

Mısra: 2

-dan, -den ayrılma hal eki

Ahmed berây-ı rahmet in ümmet âmede
Nâmeş birün zeyyine-i rahmet âmede

zîb ol-:

1. **zîb ol-: -dı**

Kit'a 24

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Süslü olmak.

İlm ehline zîb oldı sükût oldı selâmet
Pür-gülüğıla olma şaşın şöhre-i 'âlem

zîb-i benân:

1. **zîb-i benân:**

Gazel 78

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Parmakların süsü.

Olmasa hâtem-i tevfiğ-ı Hudâ zîb-i benân
Kimse teşhîr-i perî ile Süleymân olmaz

zîb-i binâ-güş eyle-:

1. **zîb-i binâ-güş eyle-: -r**

Gazel 48

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kulağa küpe etmek.

Şâhid-i feyza yine mâşıta-i şab'-ı Nesîb
Cevher-i nuţkumuzu zîb-i binâ-güş eyler

zîb-i büstân-ı vedâd:

1. **zīb-i büstān-ı vedād:**

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dostluk bahçesinin süsü.

Feyz-yāb-ı ebr-i kudret zīb-i büstān-ı vedād
Nev-gül-i gülzār-ı vahdet bülbül-i bāğ-ı huzūr

zīb-i dükkān:

1. **zīb-i dükkān:**

Gazel 28

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dükkan süsü.

Heves-kāruñ oldı giryesi bigāne-i te'sir
Metā'-ı kes-meħar bu çār-süda zīb-i dükkāndur

zīb-i külāh eyle-:

1. **zīb-i külāh eyle-: -me, -düm**

Gazel 135

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Külāhın süsü etmek.

Eyledüm gešt-i gülistān-ı taleb durur dirāz
Ġonca-i kām-ı dili zīb-i külāh eylemedüm

zīb-i nazra:

1. **zīb-i nazra:**

Gazel 35

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bakışın süsü.

Nesīb itdükde zīb-i nazra bu güftār-ı a'lāyı
Tarabdan bu mu'ammādur dise tab' ehli vāriddür

zīb-i nüzhetsgāh-ı bāğ-ı ıstıfā:

1. **zīb-i nüzhetsgāh-ı bāğ-ı ıstıfā:**

Kaside 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Temiz bahçenin dinlenme yerinin süsü.

Gül ruħuñ pīrāyedür gülzār-ı maħbūbiyette
Serv ü kıddün zīb-i nüzhetsgāh-ı bāğ-ı ıstıfā

zīb-i ref-i gerdün:

1. **zīb-i ref-i gerdün:**

Gazel 171

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gökyüzünün en yüksek yerinin süsü.

Olurdu sezā olmağa zīb-i ref-i gerdün
Devlet semer-i bāğçe-i ma'rifet olsa

zīb-i şem'-i ser-germ-i 'itāb:

1. **zīb-i şem'-i ser-germ-i 'itāb:**

Tahmis 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Azarlanma gecesinin verdiği neşenin süsü.

'Arūs-ı hacle zīb-i şem'-i ser-germ-i 'itāb olmış
Meger pervānenün āzürde olmuşdur hücümından

zīb-i ser:

1. **zīb-i ser:**

Gazel 163

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Baş süsü.

Gül-i ħurşidi ihdā itse gerdün eylemez rağbet
Aña kim dāğ-ı 'ışkuñ zīb-i serdür yā Resülallāh

zīb-i ser-i ehl:

1. **zīb-i ser-i ehl:**

Gazel 7

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sahibinin başına süs yapmak.

Her bî-başar-ı kec-nażara dest-hüş itme
Zîb-i ser-i ehl it gül-i 'irfânımı yâ Rabb

zihî:

1. zihî:

Tarih 18

Mısra: 3

Ne çok, pek çok.

Bâreka'llah zihî 'âtıfet-i sulţânî
Ĥabbezâ luţf-ı Şehenşâh-ı memâlik-pîrâ

zîkr:

1. zîkr:

Gazel 4

Mısra: 7

Anmak, bildirmek.

'İŞk'dur 'âŐıqlara zîkr ile devrân itdüren
Ķad edâre'l-cisme hubbullâhi devrâne'r-reha

zîkr-i müsebbihân-ı felek:

1. zîkr-i müsebbihân-ı felek:

Kit'a 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Meleklerin zikri.

İtdi ihâta 'âlemi sermâ o deñlü kim
Zîkr-i müsebbihân-ı felek faĥm u hîmedür

zimâm-ı nâk:

1. zimâm-ı nâk:+a

Gazel 162

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Deve yuları.

Yapışdı 'ürve-i vüşkâ-yı mihr-i Leylâ'ya
Zimâm-ı nâka degül dest-i Ķays-ı Şeydâda

zindân:

1. zindân:

Gazel 204

Mısra: 6

Zindan, hapishâne.

Ķudüm-ı dil-rübâdan bezm-i dűŐmen tâb-nâk oldu
Cemâlınden o Yűsuf-tal'atűn zindân güzellendi

zindâni-i çâh-ı firkat:

1. zindâni-i çâh-ı firkat:+e

Rűbai 63

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ayrılık zindanın kuyusu.

Min-ba'd güzel baŐuñ için âzâd it
Zindâni-i çâh-ı firkatê raĥm eyle

zînet:

1. zînet:+i

Gazel 205

Mısra: 8

Sűs.

Lebinde ne ĥűŐdur o teb-ĥâleler
Ķi Őebnem virűr guncaya zîneti

2. zînet:+i, +y, +le

Tarih 9

Mısra: 3

Sűs.

Çerâgân zînetiyle dűndi Őebler rűz-ı pűr-nűra
Zemîn işrâkda gâlib görindi heft-eyvâna

zînet-fezây-ı nüşha-i eş'âr:

1. zînet-fezây-ı nüşha-i eş'âr:+u, +muz

Gazel 125

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Őiirlerin nüŐhalarını sűsűnű arttıran.

Besdűr beyân-ı ĥâl-i Nesibâ tekellűfât
Zînet-fezây-ı nüŐha-i eŐ'arumuz degűl

zinhâr:

1. **zinhār:**

Gazel 190

Mısra: 9

Asla, katiyen.

Degmez ğam-ı ħazānına zinhār ‘ālemüñ

Olma firifte güline nev-bahārına

2. **zinhār:**

Gazel 151

Mısra: 2

Asla, katiyen.

Döndürme görüp ‘unf ile rüyuñ fuċarādan

Zinhār şaċın nāvek-i dil-düz-ı du‘ādan

zīr:

1. **zīr:**

Kaside 10

Mısra: 6

Altta, aşıċıda olan.

Kemāl-i ādemiyān ħarf-i evvelinde mübeyyen

Vücūd-ı ‘ālemiyān zīr noċtasında setire

zīrā:

1. **zīrā:**

Gazel 103

Mısra: 6

Zira, ċünkü.

‘Āşıċa gösterse ol meh-veş ‘aceb mi teff ü tāb

Oldı zīrā lāzım-ı şem‘-i münevver tāb ü tef

2. **zīrā:**

Gazel 159

Mısra: 5

Zira, ċünkü.

Ġam u şādī elemin ċekme ki zīrā dehrüñ

Ġam-ı ferdāsı unutturdı şafā-yı düşün

3. **zīrā:**

Rübai 43

Mısra: 4

Zira, ċünkü.

Aşċāb-ı kemāl ğayra olmaz muċtāc

Zīrā zer eşer kerde-i iksir olmaz

zīr-efgen:

1. **zīr-efgen:**

Gazel 90

Mısra: 11

Türk müziċi makamlarından biri.

Nesībā naċme-i derd ü elem zīr-efgen olmazmış

2. **zīr-efgen:**

Tarih 8

Mısra: 4

Türk müziċi makamlarından biri.

Faziletde vera‘da müşikide ferd idi ĥaċċa

Uşul-i devr-i kec-rev itdi āĥir anı zīr-efgen

zīr-i felek:

1. **zīr-i felek:+de**

Gazel 87

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gökkubbenin altı.

Rind-i bī-ċayd-ı ĥāne-ber-düşuz

Bize zīr-i felekde cā olmaz

2. **zīr-i felek:+de**

Tarih 9

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gökkubbenin altı.

Mu‘ammer eylesün devletle Ĥaċċ ol iki maĥdümü

Devām oldukċa tā zīr-i felekde ċār-erkāna

zīr-i lihāf:

1. **zīr-i lihāf:+ı, +n, +da**

Gazel 212

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Örtünün altı.

Şabâyı zîr-i lihâfında goncanuñ göricek
Hezâr hañçer-i ser-tîz-i hâra düşmez mi

zîr-i lihâf-ı gonca:

1. **zîr-i lihâf-ı gonca:**+y, +a

Gazel 213

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ağız örtüsünün altı.

Girüp zîr-i lihâf-ı goncaya bād-ı şabā güyā
Perî ağūşa bir maħbūb-ı hūb-ı dil-sitān çekdi

zîr-i zūlf:

1. **zîr-i zūlf:**+i, +n, +de

Gazel 188

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Saçlarının altı.

Meger kim şāhbāz-ı çeşmi kaldı zîr-i zūlfinde
Girince ceyb-i ebre kaṭreler düşdi per ü bāle

zîr-revān:

1. **zîr-revān:**

Müsemmen 1

Mısra: 11

Giden taht.

Ol zamān kim eyledüñ püşt-i burāķı zîr-revān
Göz yumup açınca ṭayy oldı fezā-yı āsumān

zişt-i bed-şekl:

1. **zişt-i bed-şekl:**+e

Gazel 68

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kötü şekil.

Tîre-dil itse de taḳlîd olamaz hāl ehli
Zişt-i bed-şekle tezyin ile şabāḥat gelmez

zişti-i timsāl:

1. **zişti-i timsāl:**

Gazel 79

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Çirkin suret.

Sîne şāfā ne ğāzab lâzîme-i kîn olmaz
Āyine zişti-i timsāl ile çirkin olmaz

zî-şūh:

1. **zî-şūh:**+u, +nuñ

Gazel 172

Mısra: 6

İşveli güzeli.

Dikerler gözlerin a‘dā çü süzen ‘āşık-ı zāra
Odur zî-şūhunun ārām mümkün mi dükānında

zîver:

1. **zîver:**+dür

Gazel 20

Mısra: 9

Süs.

Nesibā gerden-i cānāne-i ‘irfāna zîverdür
Güzide ‘akd-i pāk-i dürr-i terdür ḥalka-i tevḥîd

2. **zîver:**+üñ

Gazel 121

Mısra: 3

Süs.

Zîverüñ tāk-ı le‘amrük ḥilkātüñ ḥuluḳın ‘azîm
Pādişāhā taḥṭgāhuñ ‘arş-ı Raḥmān'dur senüñ

3. **zîver:**+e

Gazel 182

Mısra: 6

Süs.

Meşşātanuñ ne kārı var ol rüy-ı pāk ile
Muhtāc olur mı hūsn-i Hudā-dād ziver

4. **ziver:**

Kaside 3

Mısra: 13

Süs.

Gerden-i maşnū'a itmez bir daḫi ziver hele
Baḫr-i imkān zerre-i zātuñ gibidür bī-bahā

5. **ziver:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 17

Süs.

Ziverüñ tāc-ı le'amrük ḫilkātüñ ḫulukın 'azīm
Pādişāhā taḫtgāhuñ 'arş-ı Raḫmān'dur senüñ

ziver ol-:

1. **ziver ol-:-dı**

Tarih 27

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Süs olmak, süslenmek.

İkinci def'adur kim ziver oldı şadr-ı fetvāya
Kemāl-i imtiyāzın fehm ider bundan ülü'l-ārā

ziver-i āgüş-ı düşmenān:

1. **ziver-i āgüş-ı düşmenān:**

Gazel 141

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Düşmanların kucağının süsü.

Be-rağm-ı 'āşık-ı ḫamyāze-keş 'acebdür kim
Hemİşe ziver-i āgüş-ı düşmenān olasın

ziver-i çeşm-i ter:

1. **ziver-i çeşm-i ter:**

Kaside 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Islak gözün süsü.

Her ne dem ḫün-ı ciger ziver-i çeşm-i ter olur
Tār-ı müjgān-ı siyeh rişte-i şad-gevher olur

ziver-i mīnū:

1. **ziver-i mīnū:**

Kaside 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cenneti süsü.

Maḫbüb-ı Hudā kān-ı hüdā Aḫmed-i Muhtār
Kim zerre-i nūr-ı ruḫıdur ziver-i mīnū

ziver-i şahn-ı gülistān:

1. **ziver-i şahn-ı gülistān:+dur**

Gazel 28

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gül bahçesinin ortasının süsüdür.

Ser-i küyuñda ey gül nāle itsek olma rencide
Fiğān-ı 'andelibān ziver-i şahn-ı gülistāndur

ziver-i tāc-ı havrā:

1. **ziver-i tāc-ı havrā:**

Tarih 33

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hurilerin tacının süsü.

Dürr-i yektā gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rūḫ-ı pākin ide ḫaḫ ziver-i tāc-ı havrā

ziyā:

1. **ziyā:+muz, +la**

Gazel 75

Mısra: 5

Işık, aydınlık.

Hem bezmimiz itmekde ziyāmuzla temettü'
Biz şem'-i şıfat gerçi ki pür-süz u güdāzuz

2. **ziyā:**

Gazel 15

Mısra: 4

Işık, aydınlık.

Cān kaşrı olur rüşen eger revzen-i dilden
Şaldıysa ziyā mihr-i cihān-tāb-ı şerī'at

3. **ziyā:+dur**

Gazel 16

Mısra: 8

Işık, aydınlık.

İşık manzūr ider erbābını her meclisde
Rağbet-i şem'î şebistāna ziyādur bā'is

4. **ziyā:**

Tarih 12

Mısra: 4

Işık, aydınlık.

Gerdış itdi yine gerdün be-vefķ-ı hātır
Virdi bir neyyir-i iķbāl ile dünyāya ziyā

ziyā vir-:

1. **ziyā vir-:-miş, -di**

Tarih 19

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Işık vermek, nurlandırmak.

Çerāğ-ı mihr-veş zerrin 'alem tābān idi el-ħaķķ
Ziyā virmişdi dünyāya o şem'î-i meclis-i ma'nā

ziyāfet eyle:

1. **ziyāfet eyle:-di**

Tarih 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ağırlamak, ziyafet vermek.

İdüp sūr-ı hıtān maħdūmı Şadre'd-dīn Efendi'ye
Ziyāfet eyledi h'ān-ı kerem çekdi emirāne

ziyān:

1. **ziyān:+umuz,+a**

Gazel 173

Mısra: 12

Zarar, ziyān.

Metāf-ı vuşlata naķd-i revānı itse ķabūl
İderdi reşķ hele sūdumuz ziyānumuza

ziyān çek-:

1. **ziyān çek-:-di**

Gazel 213

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Zarar ettirmek, kār edememek.

O şāhib-şadrı Ħaķ dā'im mu'ammer ide şadrında
Dine tā sūd idüp aħbābı a'dāsı ziyān çekdi

ziyā-pāş-ı şafā:

1. **ziyā-pāş-ı şafā:**

Gazel 193

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Neşe ışığını saçmak.

Olasın tā ki ziyā-pāş-ı şafā her bezme
Kūşiş it şāf-derūn olmağa ķandil gibi

ziyāret:

1. **ziyāret:+üñ**

Rübai 28

Mısra: 3

Bir kimseyi veya bir yeri görmeye gitme.

Cibril ziyāretüñ murād itdükçe

Eyler evvel çeşme-i Kevser'de vuzū

ziyā-yı kubbe-i pür-nūr:

1. **ziyā-yı kubbe-i pür-nūr:+ı**

Kaside 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güneş ışığı dolu kubbenin ziyası.

Žiyā-yı kùbbe-i pür-nûrı mihri itdi münevver
Şu'â'-ı zer-‘alemi çeşm-i mâhı eyledi ħıre

ziyā-yı mihr:

1. **ziyā-yı mihr:**+den

Gazel 204

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güneş ışığı.

Fürûğ-ı cām-ı meyden ‘arız-ı cānān güzellendi
Žiyā-yı mihrden şan gülşen-i ħandān güzellendi

ziyā-yı şem‘-i ülfet:

1. **ziyā-yı şem‘-i ülfet:**

Gazel 33

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dostluk mumunun ışığı.

Ne nişāne-i maĥabbet ne emāret-i şadākat
Ne ziyā-yı şem‘-i ülfet ne şerāre kâbes var

zücret:

1. **zücret:**+in

Gazel 64

Mısra: 11

İç sıkıntısı, gönül darlığı.

‘Aql ile bil maĥbes-i ten içre cānuñ zücretin
Yūsuf’uñ ħālın refiĥ-ı güşe-i zindāna sor

zūd-ter:

1. **zūd-ter:**

Gazel 43

Mısra: 5

Daha çabuk, daha hızlı.

Kenār-ı sâhil-i pâyāna zūd-ter irişür
Dü-bād-bān-ı şeb ü rüz ile sefine-i ‘ömr

zühd:

1. **zühd:**

Gazel 201

Mısra: 2

Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete verme.

Pür olsun sâkiyā cām u sebū nev-rüzdur şimdi
Olur zühd ile diller hep ‘adū nev-rüzdur şimdi

2. **zühd:**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete verme.

Virdi varın fî-sebîllāh o merd-i nāzenin
Zühd ile Fārūĥ-ı a‘zamdur imāmü'l-müttaĥîn

zühd ü takvā:

1. **zühd ü takvā:**

Tarih 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sofuluk ve dindarlık.

Zühd ü takvā ile ol maĥdümü rāh-ı dinde
Yā ilāhî eyle cedd-i emcedinüñ pey-revi

zühd ü vera‘:

1. **zühd ü vera‘:**

Gazel 99

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Züht ve takva.

Zühd ü vera‘ gibi ğamuñ oldu işi tamām
Virdi o deñlü neşve baña sâĝar-ı neşâĥ

2. **zühd ü vera‘:**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Züht ve takva.

Ĥayfā ki ğül-i nefsi beni itdi ğüm-şüde
Zühd ü vera‘ behişte çıkar şāh-rāh iken

zühre-i hunyā-ger:

1. zühre-i hunyā-ger:+i

Gazel 48

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şarkıcı venüs.

Åhumuz şāhid-i te'sīri der-āgūş eyler
Nālemüz Zühre-i hunyā-geri hāmūş eyler

zühül it-:

1. zühül it-:-di

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Unutmak, geçiktirmek.

Bī-tekellūf bezmgāh-ı aqđese itdüñ duhūl
Şāhid ü meşhūd olup bir ikilik itdi zühül

zuhūr:

1. zuhūr:+a

Tarih 26

Mısra: 5

Görünme, meydana çıkma.

Zuhūra geldi āsār-ı du'ā-yı hayruñuz şimdi
Şikār itdi ğazāl-i 'izz ü iqbāl-i kemendüñüz

2. zuhūr:

Gazel 69

Mısra: 8

Görünme, meydana çıkma.

Bizüz ol nādire gül-nahl-i gülistān-ı hüner
Şüre-i baht-ı siyāh üzre zuhūr eylemişüz

3. zuhur:

Gazel 40

Mısra: 4

Görünme, meydana çıkma.

Geçmez niyāz o şūha diyü olma nā-ümīd
Eyler zuhur haṭṭı zamāni gelür geçer

4. zuhūr:

Gazel 43

Mısra: 3

Görünme, meydana çıkma.

Zuhūr iderse 'ināyet dem-i pesīne-i 'ömr
Olur leb-ā-leb-i şādī derün-ı sine-i 'ömr

5. zuhūr:+uñ

Kaside 2

Mısra: 3

Görünme, meydana çıkma.

Ancağ senüñ zuhūruñ için geldi 'āleme
Ådem behiştı koydı olup tārık-i ni'am

zuhūr eyle-:

1. zuhūr eyle-:-di

Kaside 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Meydana gelmek, belirlemek.

Şevk-ı müşāhedāt ile tül-ı kıyāmdan
Tā sāk-ı pāküñ üzre zuhūr eyledi verem

2. zuhūr eyle-:-di

Rübai 26

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Meydana gelmek, belirlemek.

Nūruñla zuhūr eyledi bu kevn ü mekān
Fānūs-ı cihāna şem'ı enversin sen

zuhūr id-:

1. zuhūr id-:-er

Gazel 170

Mısra: 9

Kelime Tipi:-

Ortaya çıkmak, görünmek.

Takdir-i Haq zühür ider elbette çäre yok
Haşma muķābil ol ne virürler cebānete

zühür it-:

1. zühür it-:-di

Tarih 29

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Meydana çıkmak, görünmek; oluşmak, meydana gelmek.

Çün itdi zühür irāde-i Rabb-i Şamed
Pāyāna irişdi ‘ömr-i h̄āherde ‘aded

2. zühür it-:-di

Tarih 28

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Meydana çıkmak, görünmek; oluşmak, meydana gelmek.

Zühür itdi yine imdād-ı ruḫāniyyet-i Aḫmed
‘Uķūd-ı kār u bār-ı zümre-i sādāt ḫall oldı

3. zühür it-:-mek

Gazel 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Meydana çıkmak, görünmek; oluşmak, meydana gelmek.

Zühür itdi ‘izāruñ üzre ḫatt-ı müşg-sā bir bir
Yine ‘uşşāķ-ı zāruñ başına üşdi belā bir bir

4. zühür it-:-mez

Gazel 162

Mısra: 3

Kelime Tipi-

Meydana çıkmak, görünmek; oluşmak, meydana gelmek.

Nesimden yeme mevc-i ḫaṭar zühür itmez
‘İtāb u çin ü cebin böyledür eḫibbāda

zühürāt:

1. zühürāt:+ın

Gazel 206

Mısra: 9

Ortaya çıkmalar.

Vücūd-ı vāhidüñ fehm eyle gün-ā-gün zühürātın
Nesibā ādem olduñsa ‘adem bil cümle imkāmı

2. zühürāt:+da

Rübai 35

Mısra: 1

Ortaya çıkmalar.

Hep cümle zühürātıda vardur ḫikmet
Sen olma mu‘ārız-ı murād-ı ḫazret

zühürāt-ı keyf ü kem:

1. zühürāt-ı keyf ü kem:

Kaside 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Varlıkların ortaya çıkması.

Sensin ḫulāşa debdebe-i āferiñişe
Cümle senüñçün oldı zühürāt-ı keyf ü kem

zühür-ı bahār:

1. zühür-ı bahār:+a

Gazel 181

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Baharın görünmesi.

Şaḫın müsā‘de-i rüzgāra aldanma

Dem-i şitāda zühür-ı bahāra aldanma

zühür-ı ḫatt:

1. zühür-ı ḫatt:+ı

Gazel 40

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sakal ve bıyığın çıkması.

Geçmez niyâz o şûha diyü olma nâ-ümid
Eyler zuhûr-ı haţtı zamânı gelür geçer

zuhûr-ı hikem:

1. zuhûr-ı hikem:+e

Gazel 131

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bilginin ortaya çıkması.

Çün zuhûr-ı hikeme vâsiţadur ‘âlemde
Olsa Loğmân n'ola aşüfte-i müsennâ-yı kalem

zuhûr-ı nâ-ümidî:

1. zuhûr-ı nâ-ümidî:

Gazel 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ümitsizliğin ortaya çıkması.

Ne firâka tâb ü tākāt ne vişâle dest-res var
Ne zuhûr-ı nâ-ümidî ne huşûl-i mültetem var

zulmet:

1. zulmet:

Gazel 157

Mısra: 9

Karanlık.

İmtizâc eyleyemez zulmet ile nûr Nesib
Olmaz ârâmgeh-i kine derûn-ı rüşen

2. zulmet:+i

Kaside 1

Mısra: 10

Karanlık.

Menbâ‘-ı Âb-ı hayât-ı feyz-i Rabbânî k'anı
Fehm ider her kim bu fânî zulmeti itse ‘ubûr

zulmet-fezâ:

1. zulmet-fezâ:

Gazel 9

Mısra: 3

Karanlığı arttıran.

Zulmet-fezâ olur yine âh-ı hazin saña
Çün perde-i şehâb

zulmet-i cehl:

1. zulmet-i cehl:

Gazel 39

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bilgisizliğin karanlığı.

Zulmet-i cehl ile şubh-ı emelin şâm eyler
İtmeyen kesb-i ma‘arif nice ârâm eyler

zulmet-i küfr:

1. zulmet-i küfr:+i

Kaside 8

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Küfür karanlığı.

Açup zulmet-i küfri şer‘iyle itdi
Cihâmî münevver o nûr-ı mücessem

zulm-i firāvân:

1. zulm-i firāvân:+ın

Gazel 26

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Çok aşırı eziyet.

Saňa zulm-i firāvânın Nesib ol şâh-ı bî-dâduñ
Ferâmuş itdürür kem-ter nigâh-ı aşinâ bir bir

zulm-i hâr:

1. zulm-i hâr:+ı

Gazel 213

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Zulüm dikenini.

Çemende zulm-i hârî def' için emr idüp ârâma
Hezâruñ şekvesin gûş itdi şâh-ı gül 'inân çekdi

zu'm:

1. **zu'm:**

Gazel 68

Mısra: 1

Zan, batıl zan, boş inanç.

Zu'm ile nâkış olan zâta meziyyet gelmez
Mâlihulyâ ile hiç âdeme devlet gelmez

2. **zu'm:ınca**

Gazel 56

Mısra: 8

Zan, batıl zan, boş inanç.

Figân ki tiğ-ı sitemle o kâfir-i bed-kîş
Şehîd ider beni zu'mınca çok şevâba girer

3. **zu'm:**

Gazel 143

Mısra: 1

Zan, batıl zan, boş inanç.

Vaz'-ı huşyâr eylerem mest-i şarâb-ı nâb iken
Şaklaram zu'mumca sırr-ı ıışkı şöhrat-yâb iken

zu'm id-:

1. **zu'm id-: -er, -em**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sanmak, zannetmek.

Kendim sa'îd zu'm iderem rû-siyâh iken
Dâ'im hevâ-yı nefis ile kârum günâh iken

zu'm u pendâr:

1. **zu'm u pendâr:**

Kaside 8

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Boş inanç ve böbürlenme.

Şakın zu'm u pendâr ile kalma nâkış
Şakın 'ucb ile olma rûsvây-ı 'âlem

zür:

1. **zür:**

Gazel 178

Mısra: 14

Zor, güç.

Rüstem bile teslim ider ey şâh-süvârum
Ol cünbüş-i merdâneyle ol zür cerîde

zür-âver:

1. **zür-âver: +em**

Kaside 2

Mısra: 16

Güçlü, kuvvetli.

Hüsn-i 'amel deminde olur kudretüm 'adim
Zür-âverem günâhda çün zaygâm-ı ecem

zür-ı kırışme:

1. **zür-ı kırışme:**

Gazel 40

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dilberin işvesinin gücü.

Zür-ı kırışme cisme degül câna kâr ider
Tîr-i nigâhı semt-i nişâmı gelür geçer

zür-ı seyl-i eşk:

1. **zür-ı seyl-i eşk: +i, +n, +e**

Gazel 72

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gözyaşı selinin gücü.

Derd-mendânuñ tayanmaz zür-ı seyl-i eşkine
Mülk-i câhuñ çok binâ-yı üstüvârın görmüşüz

zükür:

1. **zükür:**

Kaside 1

Mısra: 16

Erkekler.

Yā şefî'e'l-müznibîñ ol rüz 'āşî süz kim
Dehşetinden birbirin bilmez 'inâsıyla zükür

zülâl-i lutf:

1. **zülâl-i lutf:**+uñ, +a

Gazel 163

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Tatlı, hoş, berrak su.

Muķîm-i hâk-i kūyuñdur Nesîb-i ma'şiyet-pîşe
Zülâl-i lutfuña dil teşne-terdür yâ Resûlallâh

zülf:

1. **zülf:**+i, +n, +de

Gazel 90

Mısra: 8

Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

O şem'î-bezm-i hüsn olmazsa meclis rüşen
olmazmış
Dil-i 'uşşâk geh zülfinde geh haţtında ol şūhuñ

2. **zülf:**+i

Rûbai 65

Mısra: 2

Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

Ruhsârına baqdı dîde hayrân oldu
Zülfi gibi nezzâre perîşân oldu

3. **zülf:**+i, +n, +e

Tahmis 2

Mısra: 17

Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

Agyâr elemin çekme yapış zülfine Rūhî
Men' eyleme ki cânu mı var kâtilümüzdür

zülfi girih-gîr:

1. **zülfi girih-gîr:**+e

Gazel 94

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) dolaşık ve düğümlü saçı.

Dil şâne gibi zülfi girih-gîre şarılmış
Seyr eyle o mecnûnı ki zencîre şarılmış

zülfi perîşân:

1. **zülfi perîşân:**+ı, +n,+dan

Gazel 152

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin darmadağınık saçı.

Şöyle aşüfte cihân zülfi perîşânından
Dâmenin fehmi idemez kimse giribânından

zülfi pîç pîç:

1. **zülfi pîç pîç:**+üñ

Gazel 150

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kıvrım kıvrım saç.

Sen o zülfi pîç pîçüñ gehi bend bend idersin
Dil-i Cebra'îl olursa dağlı der-kemend idersin

zülfi siyeh:

1. **zülfi siyeh:**+üñ

Terkîb-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin siyah saçı.

Zülfi siyehüñ hevâsı serde
Mânende-i şeh-per-i hümâdur

zülfi siyeh-kâr:

1. **zülfi siyeh-kâr:**+a

Gazel 139

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) simsiyah saçları.

Şad girye ile zülf-i siyeh-kāra yapışdum
Gözden bırakup sübhayı zünnāra yapışdum

zülf-i yār-i Nesīb:

1. zülf-i yār-i Nesīb:

Gazel 56

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nesibin sevgilisinin saçı.

Hüy-ı gaddāra tokınuğça zülf-i yār-i Nesib
Hemān o rişteye beñzer ki dürr-i nāba girer

zümre:

1. zümre:+den

Kaside 2

Mısra: 4

Kitle, grup, topluluk.

Men zāra neydür eyleyen ümmidümi füzün
Hāşā o zümreden baña hırmān vire elem

zümre-i aḥbāb:

1. zümre-i aḥbāb:+ı

Tarih 33

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dostlar takımı, grubu.

Terk-i ʿālemlle kılup zümre-i aḥbābı yetim
Fikr-i tāriḥin idüp yek sere iḥvān-ı şafā

zümre-i āl-i Muhammed:

1. zümre-i āl-i Muhammed:

Tarih 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hız Muhammed (sav)'in ailesini oluşturanlar.

Size ey zümre-i āl-i Muhammed müjdeler olsun
Niķābet şadın ihraz eyledi bir dil-pesendünüz

zümre-i ʿuşşāk:

1. zümre-i ʿuşşāk:+a

Gazel 180

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşıklar topluluğu.

Virilse zümre-i ʿuşşāka dāmen-būsa ruḥşatlar
Rüsüm-ı bendegī āyin-i sultānī cedid olsa

2. zümre-i ʿuşşāk:

Gazel 98

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Âşıklar topluluğu.

Zümre-i ʿuşşāk düşünāmuñdan eyler iltizāz
Gāh geh ʿişyāndan zevķ-i ʿitābuñdur ğarāz

zünnār:

1. zünnār:+a

Gazel 139

Mısra: 2

*Hıristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları
kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak.*

Şad girye ile zülf-i siyeh-kāra yapışdum
Gözden bırakup sübhayı zünnāra yapışdum

zünnār-ı bend-i ıurra-i tarrār:

1. zünnār-ı bend-i ıurra-i tarrār:+ı, +y, +uz

Gazel 81

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hilekar saçdan yapılmış kuşāđı bağlamak.

Āteş-i ruḥşāresi imān-süz-ı berhemen
Bir bütün zünnār-ı bend-i ıurra-i tarrāriyuz

zürür:

1. zürür:

Kaside 1

Mısra: 8

Ay, güneş ve yıldızın doğması.

Kārbān-sālār-ı şeh-rāh-ı nübüvvet kim anuñ
Çarḫ eydür gerd-i rehn çeşm-i meh ü mihre zürür

züvvār:

1. **züvvār:**

Tarih 17

Mısra: 9

Ziyaretçiler.

Nesīb rıḫleti tāriḫini didi züvvār
İde Siyāhī Dede Bārī ḳabrüñi pür-nür

SONUÇ

Nesîb Dede Dîvânı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük] adlı bu çalışma ile Klâsik Türk şiirinin 17. yüzyıldaki Nef'î, Şeyhülislam Yahya, Naili-i Kadim, Nabi gibi kıymetli temsilcilerinden biri olan Nesîb Dede'nin Dîvânı'ndaki söz varlığı ortaya çıkarılmıştır. Nesîb Dede Dîvânı'nın sözvarlığını oluşturan sözcükler, tamlamalar, atasözleri, deyimler, kalıplaşmış ifadeler, ayetler bağlamlı dizin yardımı ile belirlenerek alfabetik olarak sıralanmış ve bunların işlevsel anlamları tespit edilmiştir.

Nesîb Dede Dîvânı'nın bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğünün ortaya çıkarılmasının Nesîb Dede'nin üslubunun belirlenmesinde önemli bir rolü olacağı düşünülmektedir. Şairin kelime kadrosu, bunların kullanım sıklıkları ve hangi bağlamlarda kullanıldıkları, tercih edilen vezinler, ünlemler, zamirler, edat ve bağlaçların çeşitliliği ve kullanım sıklıkları vb. birçok özellik bağlamlı dizin yardımı ile alfabetik olarak dökümlenen verilerden sayısal olarak elde edilmektedir. Bu somut veriler hem şairin üslubunu belirlemeye hem de şairler ve dönemler üzerine yapılacak mukayeseli araştırmalara imkân sağlayacağı için önem arz etmektedir.

Nesîb Dede, 17. yüzyıl şairi olması; Sebki-Hindi akımının Klâsik Edebiyattaki ilk temsilcilerinden olan Naili-i Kadim'in şiirlerine nazireler yazması ve Dîvânı'nda Arapça – Farsça kelimeler ile üçlü, dörtlü hatta beşli terkipleri kullanması nedeniyle Sebki-Hindi akımından etkilendiği söylenebilir. Sebki-Hindi akımının, şair üzerinde ne kadar etkili olduğunun tespit edilmesi ancak müstakil bir çalışma ile ortaya konulabilir.

Nesîb Dede Dîvânı'nı incelediğinde Farsça terkiplerin oldukça fazla yer tuttuğu görülmüştür. Bu durum göz önünde bulundurularak Nesîb Yusuf Dede'nin dilini günümüz şartlarına göre değerlendirdiğimizde dili, zarif ve süslüdür. İnce ve ahenkli olan ince manaları, derin hayalleri ifade eden kelimeleri seçmiştir. Mutasavvıf ve Mevlevî olması nedeniyle dilinde, mücerred ve tasavvufî kavramlar fazladır. Oldukça ağır ve sanatlı dilinin yanında, günlük konuşma dilini de şiirlerinden kullanmıştır.

TEBDİZ sisteminin sağladığı imkânlarla Nesîb Dede Dîvânı'nda 27347 kelime kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu kelime sayısı, şairin oldukça geniş kelime hazinesine

sahip olduğunu göstermektedir. Bu geniş kelime hazinesi tabi olarak onun ifade kudretini artırmıştır.

Eserde toplamda; 441 tane Kalıp İfade, 63 tane Deyim, 24 tane Dua İfadesi, 20 tane Ayet, 9 tane Hadis, 1 tane Atasözü bulunmaktadır.

Nesîb Dede *Dîvânı* 'nda yer alan şiirlerinde farklı aruz kalıbı kullanılmıştır. Farklı aruz kalıplarının kullanılması onun şairlik yeteneğini ve üslup özelliklerini ortaya koymaktadır.

Dîvânda toplamda **38** vezin kullanılmıştır. Söz konusu vezinler arasında remel bahri vezinlerinden **Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün** vezini **%15.57** oran ile **71** kez kullanılmış en fazla vezindir. Bu vezni hezec bahri vezinlerinden **Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün** vezini **%14.69** oran ile **67** kez kullanılarak takip etmektedir.

Bağlamsal sözlük çalışmaları ile Klâsik Türk edebiyatı farklı bir boyut kazanmıştır. Çünkü çalışmaların geneline bakılacak olursa; her biri bulunduğu yüzyılın genel çerçevesini yansıtmaktadır. Bu da dönemlerin tüm yönleriyle detaylandırılmasını sağlamıştır. Bir sözcüğe birden fazla anlam verilmesi ile de bireyin kavram dünyasının genişlemesi hedef alanı olmuştur. Literatüre kazandırılan her bağlamsal sözlük çalışmasının Klâsik edebiyatın temellerinin daha da sağlamlaştırılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bağlamsal sözlük çalışmaları şairlerin söz varlığını, dile verdiği önemi, toplumun zihniyetinden yararlanma derecesini de göstermektedir.

Yaptığımız tez çalışması bir kelime anlamlandırma işlemi olmasının yanında; dönemle ilgili tarihî, folklorik ve sosyolojik bir temel oluşturmuştur. 17 yüzyıldaki Nesîb Dede'nin eserini ele alma biçimine bakılarak hem eserin anlamlandırılması sağlanmış hem de dönem hakkında bilgiler elde edilmiştir. Yapılan bu tez çalışmamız ve bu alanda çalışılan diğer bağlamsal dizin ve işlevsel sözlük çalışmalarının edebiyat, dil, üslup ve bunun yanında tarihî çalışmalara da kaynak olabileceği umulmaktadır.

Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları ile Klâsik Türk şiiri üzerinde yapılabilecek birçok çalışma alanına veri sağlanmakla birlikte tanıklı ve tarihsel bir Türkçe sözlüğün oluşturulmasına da katkı sağlanmış olacaktır.

KAYNAKÇA

Abdulkadiroğlu, A. (haz.) (1999). İsmail Belig, Nuhbetü'l Asâr Li-Zeyli Zübdeti'l-Eş'ar, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.

Aksan, D. (2005). Anlambilim [Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi], Ankara: Engin Yayınları.

Aksoy, Ö. Â. (1981). Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, Ankara: TDK Yayınları.

Akün, Ö. F. (2014). Divan Edebiyatı, İstanbul: İsam Yayınları.

Altuner, N. Ü. (1989). Safai ve Tezkiresi İnceleme- Tenkitli Metin- İndeks. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.

Başkan, Ö. (1998), Bildirişim, İnsan-Dili ve Ötesi, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Boz, E. (2011). Yunus Emre Dîvânı'nın Bağlamsal Sözlüğü ve Dizini Üzerine Bir Deneme. X. Uluslararası Yunus Emre Sevgi Bilgi Şöleni (s. 91-97). Eskişehir: Eskişehir Valiliği.

Bursalı Mehmed Tahir, (1972). Osmanlı Müellifleri, İstanbul: Meral Yayınevi.

Büyükfırat, H. (1992). Nesîb Divanı. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.

Çapan, P. (2005). Mustafa Safâyî Efendi, Tezkire-i Safâyî, (Nuhbetü'l-Âsâr min Fevâ'idi'l-Eş'âr), İnceleme - Metin – İndeks, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay. S.322, Tezkireler Dizisi: 9.

Devellioğlu, F. (2010). Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat. 26. Baskı. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.

Dilçin, C. (2009). Yeni Tarama Sözlüğü. 2. Baskı. Ankara: TDK Yayınları.

Ekinci, R. (haz.) (2018). Şeyhî Mehmed Efendi, Vekâyi‘u‘l-Fuzalâ Şeyhî‘nin Şakâ‘ik Zeyli, C.3. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları: 93

Genç, İ. (haz.) (2018), Esrâr Dede, Tezkire-i Şu‘arâ-yı Mevleviyye. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Yayınları :3573 Kültür Eserleri Dizisi- 571.s

Gölpınarlı, A. (1963). Mevlevî Âdâb ve Erkânı, İstanbul: İnkılâp ve Aka Kitabevleri Koll. Şti.

Guiraud, P. (1999), Anlambilim, (çev.: Berke Vardar). İstanbul: Multilingual Yayınları.

Hidayetoğlu, A. S. (1996). Nesîb Dede Hayâtı, Eserleri ve Dîvânı‘nın Tenkidli Metni. Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İnce, A. (haz.) (2018). Mîrzâ-zâde Mehmed Sâlim Efendi, Tezkiretü‘ş- Şu‘arâ, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Yayınları : 3569 Kültür Eserleri Dizisi-567.

Kanar, M. (2008). Farsça-Türkçe Sözlük. İstanbul: Say Yayınları.

Küçük, S. (2003), Mevleviliğin Son Yüzyılı, İstanbul: Simurg Yayınları.

Mehmed Ziyâ, Yenikapı Mevlevîhânesi, İstanbul 1329.

Mütercim Âsım Efendi, Burhân-ı Katı, (haz. Mürsel Öztürk, Derya Örs), (2002). Ankara: TDK Yayınları.

Öztürk, F. (2007). Baki Divanı Sözlüğü [Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük]. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Pakalın, M. Z. (1946-1956). Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, 3 Cilt, İstanbul: Maarif Basımevi.

Sami,Ş. (2015). Kamûs-ı Türkî, İstanbul: Çağrı Yayınları.

Semen, G. (2006). Nesîb Dede Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Rişte-i Cevâhir (İnceleme-Metin-İndeks). Yüksek Lisans Tezi. Manisa: Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şenödeyici, Ö. (2011). Naili Divanı Sözlüğü [Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük]. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şenödeyici, Ö. (2017). “Üslup Araştırmaları Açısından Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük Çalışmaları: Naili Örneği”. Journal of Turkish Language and Literature, 1 (3), 282-306.

Tuğluk, İ. H., (2009), “Metin Şerhi İçin Gerekli Bir Kaynak: Resimli Mazmunlar Sözlüğü”, Turkish Studies -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-, V 4/6 Fall, .427-441.

Tuğluk, İ. H., (2017), “Klasik Şiirde Mekân İsimlerinin Bağlamsal Kullanımı: Dergâhnâme Örneği”. Osmanlı Edebi Metinlerinin Anlam Dünyası Sempozyumu:(56-76), Bilecik: Bilecik Şeyh Edebalı Üniversitesi Yayınları.

Uysal, İ. N. (2012). “Ağız Araştırmalarında Bağlamsal Sözlük ve Dizin Kullanımı”. Diyalektolog, 5, 55-62.

Vardar, B. (2007). Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü. Ankara: Multilingual Yayıncılık.

İnternet Kaynakları:

<http://lugatim.com/>

<http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nesib-yusuf>.

<http://www.tebdiz.com/>

<https://www.vajehyab.com/>

TDK Büyük Türkçe Sözlük: [Link](#)

TDK Güncel Sözlük: [Link](#)

TDK Tarama Sözlüğü: [Link](#)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı	Baksen ÜNLÜ
Uyruğu	T.C.
Doğum tarihi ve yeri	29/04/1990 Eğil-DİYARBAKIR
E-Posta	baksenunlu.18@gmail.com

Eğitim Derecesi	Okul	Mezuniyet yılı
Lise	80. Yıl Cumhuriyet Lisesi Lisesi	2007
Üniversite	Kilis 7 Aralık Üniversitesi	2014
Yüksek Lisans	Adıyaman Üniversitesi	Devam ediyor

İş Deneyimi, Yıl	Çalıştığı Yer	Görev
4 Ay	Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Göçmen Bilgilendirme ve Koordinasyon Merkezi - International Organization For Migration (Iom)	Türkçe Dil Öğretmeni
2 Yıl 3 AY	Ret International	Türkçe Dil Öğretmeni
4 Ay	Afad Elbeyli Konaklama Tesisleri / Kilis Elbeyli Halk Eğitim Müdürlüğü	Türkçe Dil Öğretmeni

Yabancı Dil	İngilizce
--------------------	-----------